

T.C.

**BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1 – 500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Seda EKER

BURSA-2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1 – 500. GAZELLER)
(BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Seda EKER

Danışman:

Prof. Dr. Gülay DURMAZ

BURSA -2022

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda 701841016 numaralı **Seda EKER** 'in hazırladığı "**Muhibbi Divanı (1 – 500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)**" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili savunma sınavı, **21.12.2022** günü **11.00-12.00** saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **başarılı** (başarılı/başarısız) olduğuna **oy birliği** (oybirliği/ oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı, Sınav Komisyon
Başkanı)
Prof. Dr. Gülay DURMAZ
Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Özlem GÜLNAR ERCAN
Uludağ Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Yemin Metni

Yüksek lisans çalışması olarak sunduğum “Muhibbî Dîvânı (1 – 500.Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih ve İmza

21 / 12 / 2022

Adı Soyadı: Seda EKER

Öğrenci No: 701841016

Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Tezli Yüksel Lisans

Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 7/12/2022

Tez Başlığı / Konusu: Muhibbi Divanı (1-500. Gazeller) (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük) Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 1613 sayfalık kısmına ilişkin, 7/ 12 / 2022 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
7/12/2022

Adı Soyadı:	Seda EKER
Öğrenci No:	701841016
Anabilim Dalı:	Türk Dili ve Edebiyatı
Programı:	Tezli Yüksek Lisans
Statüsü:	Y.Lisans Doktora Sanatta Yeterlik

Danışman
Prof. Dr. Gülay DURMAZ
7.12.2022

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Seda EKER
Üniversite : Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitüsü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı
Bilim Dalı : Eski Türk Edebiyatı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XV+1598
Mezuniyet Tarihi : .../.../2023
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ DÎVÂNİ (1 – 500. GAZELLER) (BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK)

Sözcük, bir ya da birkaç heceden oluşan dil birimidir. Kelimeler cümle ya da cümle üstü birlikler içerisinde başka sözcüklerle yan yana geldiğinde değişik anlam katmanları oluşturmaktadır. Bunun yanında tarihsel olarak da sözcüklerin anlamları zamanla değişmiş ve bu değişme neticesinde eski edebî metinlerin anlamlandırılması bir hayli zorlaşmıştır.

Bu çalışmada Muhibbî'nin 500 gazeli (1 – 500. Gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen “Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri” adlı eser kaynak alınarak TEBDİZ sistemine kaydedilmiş ve kelimeler bağlam içerisinde değerlendirilmiştir. Oluşturulan bağlamlı dizin yardımıyla ilgili gazellerdeki unsurlar incelenmiş, beyitlerden örnekler verilerek bu unsurlar desteklenmiştir. Bu şekilde Muhibbî'nin iç dünyası -sanatı, hayat görüşü ve sosyal hayata dair unsurlar incelenerek ortaya konulmuştur.

Anahtar Sözcükler:

Muhibbî, Kanûnî Sultan Süleyman, Divan şiiri, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük.

ABSTRACT

Name and Surname : Seda EKER
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Turkish Language and Literature
Branch : Old Turkish Literature
Degree Awarded : Master
Page Number : XV+1598
Degree Date :/...../2023
Supervisor : Prof. Dr. Gülay DURMAZ

MUHİBBÎ DİVANI (1-500. GAZELS) (CONTEXT INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY)

The development of the Turkish Language, which has continued to exist from the past to the present day, is undoubtedly supported by historical dictionaries and general dictionaries. Tebdiz is one of the projects that still continues to develop, especially by using today's technology in new studies. Tebdiz Contextual Index and Functional Dictionary of Historical and Literary Texts. And It is a project that aims to evaluate the words in Turkish Literature products within the context of the text starting from the 16th century and to prepare a contextual dictionary.

In this project, in which each researcher participated with a certain text or text fragment, Muhibbî's 500 ghazals (1 and 500. Gazelles) The work titled "Muhibbî Divan-All His Poems", published by Kemal YAVUZ and Orhan YAVUZ, was processed by me into the system by showing the source and contributed to the project as a contextual-indexed dictionary work. In the examined part, the relationship between the words in Muhibbî's poems and other words has been determined and the resulting semantic connections have been interpreted according to the context in the poem. In this way, the poet's literary world, his views on social life, his understanding of religion and his inner world were revealed.

Keywords:

Muhibbî, Suleiman the Magnificent, 16th century, functional Dictionary, Contextual Inde

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	IV
YEMİN METNİ	V
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
GİRİŞ	1
TEŞEKKÜR.....	3

BİRİNCİ BÖLÜM

(SEVGİLİYE AİT UNSURLAR (AŞK, ÂŞIK VE MAŞÛK))

1.1. MUHİBBÎ-AŞK	4
1.1.1.Âşıklık Kabiliyeti Elest Meclisinde Verilen Bir Özelliştir.....	4
1.1.2.Aşk Kuvvetli Bir Duygudur ve Ah Ettirir.....	5
1.1.3.Aşkın İstirabı Ancak Şiir ile Ortaya Konabilir.....	5
1.2. MUHİBBÎ-ÂŞIK	5
1.2.1. Çılgın Bir Bülbüldür.....	6
1.2.2. Aklını Kaybetmiş Bir Köledir.....	6
1.2.3. Halk Tarafından Sürekli Kınanır.....	6
1.2.4. Boynuna Zülûf Dolanan Bir Maktüldür.....	7
1.2.5. Sevgilinin Yolu Uğruna Canını Kurban Edendir.....	7
1.2.6. Her Zaman Sevgiliye Sadıktır.....	7
1.3. MUHİBBÎ-MAŞÛK	8
1.3.1. Aşkı Yakıcı, Sıcak ve Coşkundur.....	8
1.3.2. Semtinde veya Kapısında Köle Olmak Mutluluktur.....	9
1.3.3. Eziyet ve Cefası Bir Lütüftür	9

1.3.4. Âşığın Başının ya da Canının Önemi Yoktur.....	9
1.3.5. Bir Bakışı Âşığı Öldürmeye Yetebilir.....	9
1.3.6. Dudakları Âşık İçin Biricik Şifadır.....	10
1.3.7. Güzelliğinden Âşığa Zekat Vermesi Gerekir.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

(MUHİBBÎ -KOZMİK ALEM)

2.1. NUH FELEK.....	11
2.2. ZAL-İ ÇARH.....	12
2.3. KAMER (AY).....	12
2.4. AFİTAB (GÜNEŞ).....	12
2.5. NECM (YILDIZ).....	12
2.6. ÇAR ANÂSİR (DÖRT UNSUR)	13
2.7. ÇARH-I ZÂLİM.....	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

(MUHİBBÎ- DİNÎ UNSURLAR)

3.1. MİNBER/MESCİD.....	14
3.2. DUA.....	15
3.3. KÂFİR.....	15
3.4. MÜSLÜMAN.....	15
3.5. EZEL MECLİSİ.....	16
3.6. İBLİS (ŞEYTAN).....	16
3.7. MELEK.....	16
3.8. CİN.....	17

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
(MUHİBBÎ-EĞLENCE MECLİSİ)

4.1. MECLİS/BEZM.....	18
4.2. MAHBÛB.....	18
4.3. SAKÎ.....	19
4.4. MEY.....	19
4.5. MUM.....	19
4.6. ÇENG.....	20
4.7. KANÛN.....	20
4.8. NEY.....	20

BEŞİNCİ BÖLÜM
(MUHİBBÎ-ŞAHİS KADROSU)

5.1. İSLAM DİNİ İLE İLGİLİ ŞAHİSLAR.....	22
5.1.1. Allah (cc).....	22
5.1.2. Hz. Muhammed.....	22
5.1.3. Hz. Yusuf.....	23
5.1.4. Hz. Âdem.....	23
5.1.5. Hz. İsa.....	24
5.1.6. Hz. Nuh.....	24
5.1.7. Hz. Süleyman.....	24
5.1.8. Hz. Yakup.....	24
5.1.9. Hz. Eyyûp.....	25
5.1.10. Hz. Yunus.....	25
5.2. MİTOLOJİK KARAKTERLER.....	25

5.2.1. Cemşid (Cem).....	25
5.2.2. Dârâ.....	26
5.2.3. İskender.....	26
5.2.4. Hızır.....	26
5.2.5. Hüsrev.....	27
5.2.6. Keykûbad.....	27
5.2.7. Câlînûs.....	27
5.2.8. Feridun	28
5.2.9. Ehremen.....	28
5.2.10. Rüstem-i Zâl	28
5.3. MESNEVÎ KARAKTERLERİ.....	29
5.3.1. Mecnun.....	29
5.3.2. Leylâ.....	29
5.3.3. Ferhat.....	30
5.3.4. Şirin.....	30
5.3.5. Vâmuk u Azrâ.....	30
5.4. ŞAİRLER.....	31
5.4.1. Nizami.....	31
5.4.2. Hassân	31
5.4.3. Selmân-ı Sâvecî.....	32

ALTINCI BÖLÜM

(MUHİBBÎ – COĞRAFİ UNSURLAR)

6.1. ÜLKE/ŞEHİR/BÖLGE.....	33
6.1.1. Aden.....	33
6.1.2. Bedâhşan.....	34

6.1.3. Çin.....	34
6.1.4. Hitâ.....	34
6.1.5. İnan.....	35
6.1.6. Ken'ân.....	35
6.1.7. Rum.....	35
6.1.8. Habeşistan.....	36
6.1.9. Turân.....	36
6.2. NEHİR/DAĞ/BAĞ.....	36
6.2.1. Ceyhun Nehri.....	36
6.2.2. Dicle ve Fırat Nehri.....	37
6.2.3. İrem Bağı.....	37
6.2.4. Kâbe.....	37
6.2.5. Kaf Dağı.....	38
6.2.6. Nil Nehri.....	38
6.2.7. Kevser Irmağı.....	38

YEDİNCİ BÖLÜM

(MUHİBBÎ – HAYVAN VE BİTKİLER)

7.1. HAYVANLAR.....	40
7.1.1. Ahu.....	40
7.1.2. Andelîb/Bülbül.....	40
7.1.3. Ankebût/Örümcek.....	41
7.1.4. Anka/Simurg/Hümâ.....	41
7.1.5. Arslan/Şîr.....	41
7.1.6. Ejderha.....	42
7.1.7. Köpek/İt/Kelb/Seg.....	42

7.1.8. Karınca/Mûr.....	43
7.1.9. Meges/Sinek.....	43
7.1.10. Pervane.....	43
7.1.11. Zag/Karga.....	44
7.2. BİTKİ/ÇİÇEK/AĞAÇ.....	44
7.2.1. Gül.....	44
7.2.2. Lâle.....	45
7.2.3. Nergis.....	46
7.2.4. Nilüfer.....	46
7.2.5. Sümbül.....	46
7.2.6. Servi/Selvi.....	47
7.2.7. Tûbâ.....	47

SEKİZİNCİ BÖLÜM

(MUHİBBÎ – KALIPLAŞMIŞ SÖZ ÖBEKLERİ)

8.1. DEYİMLER.....	48
8.1.1. Gönül Vermek.....	48
8.1.2. İbret Almak	49
8.1.3. Ah Etmek	49
8.1.4. Yüz Sürmek.....	49
8.1.5. Kurban Olmak.....	50
8.1.6. Başı Göğe Ermek.....	50
8.1.7. Deva Olmak.....	50
8.1.8. Kulağına Küpe Olmak.....	50
8.1.9. Gam Yememek.....	51
8.1.10. Talip Olmak.....	51

8.2. ATASÖZLERİ.....	54
8.2.1. Murgan Başımda Yuva Tuttu.....	55
8.2.2. Ömrün Nakdini Harc İtme.....	55
8.2.3. Tabîb Ölümlü Hastaya Varmaz.....	55
8.2.4. Benüm Halüme Düşmen Güler.....	55
8.2.5. Dest-ber Bâlâ-yı Dest.....	56
8.2.6. Dîvâneye Kalem Yoktur.....	56
8.2.7. Her Ne Ekersin Anı Biçersin.....	56
8.3. YEMİN VE DUA İFADELERİ.....	56
8.3.1. Tâllahî.....	57
8.3.2. Ve'd-Dûha.....	57
8.3.3. Ve'ş-Şems.....	57
8.3.4. Yâ Leytenî Küntü Tûrâb.....	57
8.3.5. Yâ Nasîp.....	58
8.3.6. Yâ Mûcib.....	58
8.3.7. Yâ İlahî.....	58

DOKUZUNCU BÖLÜM

(MUHİBBÎ – AHENK UNSURLARI)

9.1. VEZİN.....	59
SONUÇ	62
KAYNAKÇA	65
BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK	71

GİRİŞ

Toplumların temel kültür unsurlarından biri de edebiyattır. Edebiyat, başlangıcından günümüze farklı birçok kültür alanından etkilenmiş aynı zamanda onları da etkilemiştir. Dinî inançlar, dönemin sosyal hayatı, gelenek ve görenekler bu etkilenmenin en temel unsurlarıdır.

Klasik Türk Edebiyatı adıyla da karşımıza çıkan Divan Edebiyatı, Osmanlı İmparatorluğu içinde gelişme gösteren şiir ve nesir anlayışının yanı sıra farklı uygarlıklardan etkilenerek günümüze gelen bir kültür hazinesidir. O dönemde en çok Arap ve Fars kültür/edebiyatlarıyla etkileşim içinde olan bu şiir anlayışının temeli her ne kadar farklı uygarlıklar gibi görünse de yüzyıllar içinde bu gelenek içinde yetişen şair/yazarların ve eserlerin yetkinliklerine bakıldığında kendine özgü bir şahsiyet gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

Günümüze, doğru ve sağlam bir şekilde aktarılması gerektiği düşünülen Divan Edebiyatı'nda şüphesiz en büyük sorun şiirleri oluşturan sözcüklerden bazılarının eski anlamını yitirmesi, anlam genişlemesi yaşaması ya da bu sözcüklerin günümüzde kullanılmaya devam etmiyor oluşudur. Bu da şiirlerin anlaşılmasını zorlaştıran yegâne unsurların başında gelir. Bu sebeple farklı çalışmalar tarih boyunca yapılmaya başlanmış ve günümüzde de gelişen teknolojinin sağladığı imkân ve fırsatlarla devam etmektedir. Bunlardan biri de TEBDİZ Projesi'dir. Bu proje ile Türk Dili ile yazılmış olan eserlerdeki sözcüklerin, hangi sözcüklerle bir araya getirildiği, hangi anlamlarda ve bağlamlarda kullanıldığı ortaya koyulabilmektedir. Ayrıca edebî eserlerdeki folklorik unsurlar tespit edilebilmekte, dilin tarihsel süreçte geçirdiği değişim takip edilebilmektedir. Bunun yanı sıra, şair/yazarların üslupları hakkında, somut ve istatistikî verilere de ulaşılabilmektedir. Bu proje sürecinde tanıklı ve tarihsel bir Türkçe sözlüğün oluşturulması hedeflenmektedir. Şair/yazarların üsluplarının ve söz varlıklarının karşılaştırılmasının araştırma konusu yapılabilmesi, çalışma kapsamında elde edilecek verilerle kolaylaşacak ayrıca şerh çalışmaları ve Osmanlı kültür tarihi araştırmaları dökümü yapılan daha somut verilerle ve örneklerle desteklenebilecektir. Böylece edebiyatımızın söz varlığı çalışmaları hızlı ve kolay bir şekilde ilerletilebilmekte ve metinler üzerine detaylı analizler yapılabilmektedir. Sistemde "Kelime/kelime grubu, ek-kök bilgileri, nazım şekil ve türleri, vezin ve ayet, hadis, kelâm-ı kibar, atasözü, deyim, argo ifade, kalıplaşmış

ifade, dua ifadeleri” gibi birçok detay bilgilerle tarama yapma imkânı bulunmaktadır. Bu sayede mensur metinler, divanlar ve mesneviler üzerine detaylı çalışmalar yapılabilmektedir.

TEBDİZ Projesi kapsamında hazırlanan bu çalışmada, şair padişahlardan Muhibbî'nin 500 gazeli (1-500. gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen “*Muhibbî Divanı-Bütün Şiirleri*” adlı eser kaynak alınarak sisteme yüklenmiştir. Ardından şiirlerdeki sözcüklerin bağlamına göre tek tek anlamları belirlenmeye çalışılmış ve şairin şiirde vermeye çalıştığı anlam ile birlikte yaşadığı dönemin özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma hazırlanırken birçok kaynak eser kullanılmaya özen gösterilmiş ve en doğru sonuçlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma “Giriş” bölümü dışında dokuz ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “*Muhibbî’de Aşk- ‘âşık ve maşûk*” kavramları incelenmiştir. Sonraki bölümlerde ise sırasıyla Muhibbî’de “*Kozmik Alem*”, “*Dinî Unsurlar*”, “*Meclis Erkânı*”, “*Şahıs Kadrosu*”, “*Coğrafi Unsurlar*”, “*Hayvan ve Bitkiler*”, “*Kalıplaşmış Söz Öbekleri*” ve “*Ahenk Unsurları*” ele alınmıştır.

TEŞEKKÜR

Lisans dönemi eğitimimden başlayarak yüksek lisans tezimin hazırlanma aşamaları boyunca yardımlarını benden esirgemeyen, yol gösterici özelliğini her zaman hissettiren, fikirlerimi dinleyen ve bana her an destek olan kıymetli danışmanım Prof. Dr. Gülay DURMAZ'a gösterdiği sabır ve emekler için çok teşekkür ediyorum.

Aynı zamanda lisans ve yüksek lisans dönemlerinde derslerine girdiğim, benim bu alanda heyecan duymama ve ilerlememe vesile olan Prof. Dr. Özlem GÜLNAR ERCAN'a ve Doç. Dr. Sadettin EĞRİ'ye hayatımda güzel izler ve anılar bıraktıkları için teşekkür ediyorum.

Yine bu süreçte bütün samimiyetleriyle yanımda olduğuna inandığım ve bana her konuda destek olan Dr. Öğr. Üyesi Kadriye HOCAOĞLU ALAGÖZ'e ve Dr. Öğr. Üyesi Zehra ÖZTÜRK'e teşekkür ediyorum.

Beni hayatımın her anında benden daha çok düşünen, benim için benden daha önce sevinen, benden daha çok üzülen çok kıymetli annem Müfide EKER'e, ablalarım Selma YİĞİTELİ ve Sema DOĞRU'ya ve sesini her duyduğumda beni motive eden yeğenim Masal Liva DOĞRU'ya çok teşekkür ediyorum.

Ayrıca TEBDİZ Projesi ve sistemin işleyişi hakkında beni bilgilendiren arkadaşım Sinan ULUALAN'a, her ihtiyacım olduğunda yardımına koşan Mehmet ALTINOVA'ya, tezimin yazılış aşamalarında maddi ve manevi anlamda hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen sevgili dostlarım Fidan DOĞRU ve İrem BOSTANCI'ya en içten sevgi ve teşekkürlerimi iletiyorum.

Seda EKER

Bursa

2022

1. BÖLÜM

SEVGİLİYE AİT UNSURLAR (AŞK-ÂŞIK-MAŞÛK)

1.1. MUHİBBÎ-AŞK

Kanûnî Sultan Süleyman devlet idareciliği, kanun yapıcılığı, muhteşem hükümdarlığı ve her biri bir büyük hadise değerindeki çok sayıda seferleri ve zaferleri ile tanınmış büyük bir komutandır. Kanûnî, bir yandan saltanatını devam ettirirken diğer yandan da yazdığı şiirlerle büyük bir şair olduğunu kanıtlamıştır. “Muhibbî” mahlasını rastgele tercih etmeyen şairin mahlası kelime anlamı olarak seven, sevgi besleyen anlamındadır. Kanûnî’nin kullandığı Muhibbî kelimesinin muhabbet kelimesiyle köken olarak aynı olması da dikkat çekicidir. Bu mahlas ile bir Divan oluşturmuş olan şair padişah, “Divan şairleri arasında 2799 gazeli ile en çok şiir yazarlar arasında ilk sırada yer almaktadır. Hayatı savaşlarla ve devlet işleri ile geçen Muhibbî’nin şiire zaman ayırabilmesi, dilden dile asırlarca dolaşacak mısralar kaleme alması onun bu alanda da muhteşem olduğunu kanıtlamaktadır.” (Ak, 1987: 1-27).

Divan şiiriyle uğraşan şairlerin kimliği ve rütbesi ne olursa olsun hiç kuşkusuz benimsemeleri gereken ilk duygu aşktır. Bu aşk öyle bir duygudur ki bu duyguyu ele alan bütün şairler aynı özelliklere sahiptir. Yani her biri sevgiliye ulaşamayan, ulaşmanın da asla mümkün olmadığını bilen çaresiz âşıklardır. Muhibbî de bu şiirin özelliklerine hem gerçek hayattaki aşkını hem de duyuş ve düşüncesini katmış ve aşkın timsali olan sevgili ve sevgilinin verdiği ıstıraplardan bahsetmiştir.

1.1.1. Âşıklık Kabiliyeti Elest Meclisinde Verilen Bir Özelliktir

Muhibbî henüz Dünya yaratılmadan evvel (Elest Meclisi’nde) kendine âşıklık istidâdının verildiğini ve henüz gökyüzünde duran dokuz feleğin, tüm varlıkların temelini oluşturan dört unsurun bile yaratılmadığı dönemde herkesten önce böyle bir duyguyu tattığını söylemektedir. Bu yönüyle diğer âşıklardan bir üstünlük göstermektedir.

‘Âşık idüm ben ezelden yaradılmadan henüz

Kâyinât u nuh felek çâr ‘anâsır vakt-i penc (G:377/2)

Nâsîhâ pend eyleme itmez eser
'Âşık oldum çünkü ben rûz-ı elest (G:302/4)

1.1.2. Aşk Kuvvetli Bir Duygudur ve Ah Ettirir

Muhibbî'ye göre aşk öyle kuvvetli bir duygudur ki sevgiliye kavuşamayan âşığın başından ah dumanları çıkar. Bu sebeple de tarih boyunca aşkından yanıp tutuşan Mecnun'a benzetilir.

Âşiyân olalı serde dûd-ı âh
Bana Mecnûn diyü virdiler lakab (G:185/5)

Şair bu aşkın verdiği ıstıraptan o kadar etkilenmiştir ki acısına daha fazla dayanamayıp yakasını ve bağrını yırtıp atmak istemektedir.

Bir saçı leylî-veşi gördüm yakam çâk eyledüm
Didiler Mecnûn bana bu cism-i üryânım görüp (G:183/8)

1.1.3. Aşkın İstirabı Ancak Şiir ile Ortaya Konabilir

Muhibbî'ye göre aşk çok meşakkatli bir yoldur ve bu yolda olmanın zorlukları, zorlukların şairde yarattığı keder, ıstırap ancak şiir yoluyla ortaya konulabilir.

Pâdişâh-ı 'ışkam u dil defter ü divan bana
Derd ü mihnet sözlerin yazdum yiter 'üvân bana (G: 5/2)

Şair öyle büyük bir duygu içindedir ki bunu ifade etmek için yazmak istediği mısralar bile ağzından çoğu zaman çıkamamakta ve onu çok zorlamaktadır.

Bu Muhibbî derd-i dil hâlini yazmag istedi
Nâmeye sığmadı barmak kodı agzına devât (G:252/10)

1.2. MUHİBBÎ-ÂŞIK

Divan Edebiyatı'nda şair daima âşıktır. Bu yüzden her şey, sonuçta aşk ile görünür. Âşıktan bahsedilen beyitlerde şair kendini kastetmekte ve övünmektedir. Dünya üzerinde kendisi gibi bir başka âşık bulunmadığını söylemektedir. Bu şekilde rakipsiz âşık olmak da kolay değildir. Âşığın katlanması gereken bazı zorluklar vardır. Bunlardan ilki onun gıdasıdır. Âşığın gıdası üzüntüdür. Âşık, sevgiliden daima lütuf ve ihsan bekler. Sevgilisi ile asla bir araya gelmez. Onunla olan beraberliği daima hayalîdir. Âşık bu sevgisi içinde rakip (ağyâr) ile uğraşmak zorundadır. Rakipleri daima onun aşkına engel

olmak isterler. Canını sevgilisine verecek kadar cömert olan âşık sevgiliden gelen her türlü eziyete katlanır. Buna rağmen sevgili en son olarak onu hatırlar. Herkese iyi davrandığı hâlde âşığı daima ihmal eder. Muhibbî de gazellerinde bu doğrultuda bir “âşık” kavramından bahsetmektedir.

1.2.1. Cılgın Bir Bülbüldür

Muhibbî'nin şiirlerinde âşık gülün etrafında sürekli dönüp duran bir bülbüldür. Güle kavuşamadıkça inlemekte ve acıklı melodiler ortaya çıkarmaktadır.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle vü âhı sana
İrişe korkmaz mısın âh-ı sehergâhı sana (G:11/2)

Âşık ne kadar acıklı bir şekilde inerse inlesin, sevgili tarafından asla önemsenmez. Yine de beklemekten vazgeçmeyen âşığın gönlünden ah dumanları yükselmektedir.

Gûşa almaz gül gibi dil bübülünün nâlesin
Niçeye dek çağurup bu hasta gönlüm diye dâd (G:372/8)

1.2.2. Aklını Kaybetmiş Bir Köledir

Âşık sevgilinin ona yüz vermemesinden, onu görmemesinden ötürü çıldırmış, aklını kaybetmiştir.

Zülfünün zikri ile başum tolu sevdâ ola
Tolaşa bend-i belâya cân u dil şeydâ ola (G:55/1)

Aklını kaybeden âşık durmaksızın ağlamakta ve sızlanmaktadır. Çünkü aşkın ilacı bol bol gözyaşı dökmektir. Yani bu âşıklık istidâdındandır.

Günlümi şeydâ kılaldan turmaz aglar gözlerüm
Cûybâr ile olur çün def'-i sevdâya 'ilâc (G:342/5)

1.2.3. Halk Tarafından Sürekli Kınanır

Muhibbî'de âşık başkaları/halk tarafından sürekli kınanan fakat bu ayıplamayı, hakir görülmeyi önemsemeyen kişidir.

Vâdi-i 'ışka düşüp dîvâne itdüm kendümi
Fârigam her ne ki dirlerse disünler il bana (G:13/11)

Yine çün sîned e ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönlüm tan mı şeydâ (G:26/2)

1.2.4. Boynuna Zülûf Dolanan Bir Maktûldür

Âşık asla sevgilinin zülünden (perçem) şikâyet etmez. Çünkü ona yakın olabilmek âşıklıkta bir basamak atlamaktır ve bu zor görevi gerçekleştirdiğini düşünebilen âşık o zülûf tarafından boynuna dolanmak suretiyle öldürüleceğini bilse de sesini çıkarmaz bilakis mutlu olur.

Dimiş idün ki seni zülfüme ber-dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni ol dâra meded (G:400/4)

Tutdı rehzen diyü kûyında gönül merdümünü
Anı nâ-hak yire zülfinde asar dâra meded (G:407/4)

1.2.5. Sevgilinin Yolu Uğruna Canını Kurban Edendir

Âşığın tek amacı sevgilinin bir bakışına sahip olabilmek, onun dikkatini çekebilmektir. Bu yolda edindiği tüm eziyet ve cefâlar âşığın mutluluk sebebidir. Dolayısıyla âşık sevgili uğruna canını kurbân etmekten çekinmez.

Kaşların yasına didüm olayım kurbân ana
Hışm-ıla dilber didi lâyıık mı ol kurbân ana (G:12/2)

Dir imişsin ki Muhibbî terk kılmaz cân u ser
Ölür-isem yoluna kurbân idem cânım sana (G:90/9)

Âşık sevgilinin eşiğinde istenmediğini bile bile beklemektedir. Bu yolda canını vermeye razı olduğunu da kendini Kurban Bayramı'nda kesilen koçların yerine koyup çaresizce sevgilinin ağzından çıkacak sözle sonunu beklediğini söylemektedir.

Niçe bir cevr-ile zecrüne döye bu hasta dil
Gel sevâba gir bugün kılğıl beni kurbân-ı 'ıyd (G:401/7)

1.2.6. Her Zaman Sevgiliye Sadıktır

Âşık her ne kadar yüz vermese de sevgiliye her zaman sadıktır. Sevgilinin lâyıık gördüğü eziyet ve sıkıntıya rağmen asla başka bir sevgiliye gitmez, onun kapısında hep alçak gönüllüdür.

‘Âşık-ı sâdık odur gelse belâ sabr eyleye

Var-ısa cevre tahammül uşbu ben sâbirdedir (G:490/8)

Muhibbî her ki ‘âşıkdur olur ‘ışk içre ol nâ-bûd

Dimez hîç ‘âşık-ı sadık benüm bu yolda bûdum var (G:441/9)

Kimi zaman sevgilinin vefasızlığından ve eziyetinden yakınsa da onun semtinde dolaşmaya devam eder.

İy Muhibbî gamdan özge yâr-ı sâdık bulmadum

Her ne dem kim yoklasam yanumda gam hânemdedür (G:460/10)

1.3. MUHİBBÎ-MAŞÛK

Hüküm ve iradeyi elinde bulunduran sevgili, âşık için daima bir sultan (hükümdar, şah) efendi sıfatında, kendisi de onun karşısında bir kul, köle yahut geda konumundadır. Konum farkı aynı kalmak şartıyla bazen âşık, aşkı ile düştüğü derde kendisinden derman bekleyen bir hasta, sevgili ise bu hastanın muhtaç olduğu çareyi elinde tutan tabip hüviyetini alır. Yahut da âşık, kendini sevgilinin zulüm ve kahrına bir kurban, onun öldürücü elinde bir şehit olarak tasavvur eder.

Âşığına eziyet, cefa, naz, kahredici ilgisizlik ve vefasızlık, divan şiirindeki sevgili tipinin hâkim ve değişmez vasıflarıdır. Etrafını alan diğer âşıklarla onu kıskançlık azabı içinde kıvrandırmak maşukun cefa metotlarının başında gelir.

Muhibbî'nin beyitlerinde de divan şiirindeki gibi sevgili daima aşığa eziyet ve cefa çektirmektedir. Ona yüz vermemektedir. Buna rağmen o yine de eşsiz ve biriciktir.

1.3.1. Aşkî Yakıcı, Sıcak ve Coşkundur

Sevgilinin aşkı yakıcıdır, bu ateş âşığın gönlüne öyle bir coşkunculuk ve sıcaklık vermektedir, bu sıcaklık gönülde öyle bir alev yaratmaktadır ki Dünya'nın en büyük, en önemli ısı ve ışık kaynağı olarak bildiğimiz Güneş bile bu ateşin sıcaklığından etkilenmektedir.

Bir harâret virdi bu gönlüme ışkun âteşi

Korkaram âh itmege yana felekde âfitâb (G:150/7)

1.3.2. Semtinde veya Kapısında Köle Olmak Mutluluktur

Âşık için sevgilinin semtinde, kapısında köle olmak bir lütuftur ve bu lütfu ulaşabilmek neredeyse imkânsızdır. Âşığın o kadar sıkıntı ve ıstıraba katlanmasının sebebi bu kutlu eşîge ulaşabilmektir.

Pâyuna gel süreyim yüzüm didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstahâne söylersin bana (G:14/7)

1.3.3. Eziyet ve Cefası Bir Lütuftur

Sevgilinin âşîga layık gördüğü eziyet ve cefadan ayrı kalmak bile âşık için bir hakarettir. Sevgili âşîga ne kadar ıstırap çektirirse âşık da buna ne kadar katlanırsa sevgili için o derece önem arz eder.

Hicr-ile cân u ciger oldı kebâb
Hasretiyle bu gözüm yaşı şarâb (G:142/2)

1.3.4. Âşığın Başının ya da Canının Önemi Yoktur

Sevgili için âşığın canının yahut başının bir önemi/değeri yoktur. Âşık her an canını sevgili yolunda feda etmeye hazır bir gedadır.

Zülfi çevgânına top it başunı meydâna gel
Çün Muhibbî kendüni merdâne söylersin bana (G:14/13)

1.3.5. Bir Bakışı Âşığı Öldürmeye Yetebilir

Sevgilinin âşîga hiçbir zaman yüz vermemekle birlikte bazen öyle hışım ile öyle bir bakış atar ki o bakış ve kirpik gibi sivri okların tesiriyle âşık yaralanır.

Müdâm akar ciger hûnı gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya (G:17/6)
Bu Muhibbî'ye vefâ eyle cefâ itme disem
Çîn ider ebrûların hışm idüben kîne gelür (G:467/10)

1.3.6. Dudakları Âşık İçin Biricik Şifadır

Sevgilinin dudakları âşık için biricik ilaçtır. Âşık bu ilaca ancak onun kapısına, semtine yakın olursa ulaşabilir.

Leblerün dârü’ş-şifâsından dil-i bîmâruma

İy tabîb-i cân neden göndermedün bir kez cevâb (G:158/7)

Dil tabîbi olasın dârü’ş-şifâdur çün kapun

Hiç revâ mı işigünde ehl-i dil bîmâr ola (58/5)

1.3.7. Güzelliğinden Âşığa Zekât Vermesi Gerekir

Sevgilinin güzelliği âşığın başını döndürecek kadar fazladır. Âşığın biricik amacı bu güzelliği görebilmek ve ona yakın olabilmektir. Fakat sevgili buna izin vermemektedir.

Didüm zekât-ı hüsnüni ‘arz it hakkum-durur

Didi dahı irişmedi sâla zamânı var /G.466/8)

‘İşkun-ıla cân u dil şöyle fakir oldı bugün

Benden özge müstehak yokdur bana virgil zekât (G:281/7)

Sevgilinin güzelliğinin zekâtını vermesi için kapısında bekleyen âşığa yüzünü göstermesi gerekmektedir. Âşık bunun için gece gündüz yalvarmaktadır.

Baş açarlar kûyuna varsa kaçan ‘âşıklarun

Bu umuda gösterüp yüzünü viresin zekât (G:252/5)

Vir zekât-ı hüsnüni men itme bu dervîşden

Hem benüm gönlüm yapılsun hem sana olsun sevâb (G:158/5)

İKİNCİ BÖLÜM

MUHİBBÎ – KOZMİK UNSURLAR

Gökyüzü-yıldızlar ulaşılmaz ve karmaşık olması sebebiyle olduğu kadar bir de bu cisimlerin yer değiştirmesi, bu değişimden içinde yaşadığımız Dünya'nın, insanların nasıl etkilendiği günümüzdeki kadar hiç şüphesiz eski dönemlerde de önemli ve ön plandaydı. Günlük hayat ve onun getirdiği tecrübelerden, kültürden her zaman yararlanmayı bilen Divan Edebiyatı ve bu gelenek ile yetişen şairler/yazarlar için de “kozmetik unsurlar” yadsınamaz bir biçimde önemli ve kullanılmaya değerdi. Muhibbî mahlasıyla andığımız Kanûnî Sultan Süleyman'ın Divan'ında özellikle dokuz felek, çar anasır, zal-i çarh, mah, necm gibi unsurlara yer vermiş ve onları bolca kullanmıştır. Genellikle gökyüzü cisimlerinin sevgili üzerindeki etkileriyle karşımıza çıkan başlık, sevgilinin özelliklerinin bu unsurlara benzetilmesi ve karşımıza çıkması biçiminde de görülebilmektedir.

2.1. NUH FELEK (DOKUZ FELEK)

Her şeyden önce sınırları belirlenmiş bir Divan şiiri geleneği içinde yetişen Muhibbî sevgiliye kavuşamamasını feleğin sürekli dönmesi ve bir âşık olarak onunla oynamasına, ona eziyet ve cefa çektirmesine bağlamakta ve veryansın etmektedir (Şentürk, 1994: 131).

Gözlerüm yaşını lâyıık gördi hayyât-ı felek
Biçdi hilat egnüme gâhî ser-â-ser gâh şib (G:171/6)

Âşığın duyduğu keder gönlünde öyle bir ateş meydana getirmiştir ki onun ağzını bir defa açmasıyla birlikte gökyüzüne ulaşan “ah ateşi” yıldızları, dokuz feleği yani gökyüzünü yakmakta ve karanlığa bürümektedir.

Giceler eflâkde sûzân olan encüm degül
Tana kalmışdur gök ehli çeşmi hayrândur bana (G:24/3)

Ahun ipini koma Muhibbî sakın elden
Eflâke çıkarur seni âhir elün alup (G:184/10)

2.2. ZAL-İ ÇARH (YAŞLI FELEK)

Feleğin yaptıkları o kadar ileri gitmektedir ki şair şiirlerinde feleğin dönücü ve aldaticılığını fani dünya ile birlikte ele almış ve onu oynak, kocamış bir kadına benzetmektedir.

‘İbret al İskender ü Dârâ vü Husrev’den gönül
Kimseye mihr itmemişdür zerrece bu zâl-i çarh (G:359/8)

2.3. MAH (AY)

Beyitlerde genellikle “mâh, meh, mâh-peyker, meh-veş, meh-rû, meh-likâ, meh-pâre vs.” gibi ifadelerle sevgiliye hitap edilmiştir. Ay; rengi, parlaklığı ve şeklinin yuvarlaklığı sebebiyle güzelliğin sembolüdür. Bu yüzden beyitlerde sevgilinin güzelliği ay ile ifade edilmiştir (Çelebioğlu, 1992: 304).

Gül yüzün ‘arz eylemez derdâ dirig ol mâh ruh
Ol sebebden gice gündüz virdüm oldı âh ruh (G:360/1)

2.4. AFİTAB (GÜNEŞ)

Güneş içinde yaşadığımız Dünya’nın en büyük enerji kaynağıdır. Güneşin parlaklığı, sıcaklığı insanoğlunun varlık sebebidir. Sevgili de bu sebeple Güneş’e benzetilmektedir. Âşığın varlığı da ona bağlıdır. Âşık sevgiliye o kadar bağlıdır ki ondan eziyet ve cefa dışında bir şey gelmeyeceğini bilse bile yine ondan başka çaresi yoktur. Ölümünün bile onun elinden olmasını ister. İşte bu sebeple çok büyük ve nurlu bir varlık olan Güneş; âşığın dünyasındaki en önemli varlık ile benzerlik kurularak karşımıza çıkmaktadır.

Nâgehân mahfî nazar kıldum güneş ruhsâruna
Eyledüm ol dem heman çâk-i girîbân el-gıyâş (G:310/5)

Rûşen budur ki mihr yüzünden alur hayâ
Yohsa kamer olmaz idi böyle rûşenâ (G:112/1)

2.5. NECM (YILDIZ)

Astronomi bilginlerine göre yıldızların insanlar üzerinde tesiri olduğu sanılırdı ve bu oldukça yaygın bir inanıştı. Bu düşünce şöyle izah edilebilir: Dokuzuncu gök dönerken diğer felekleri ve dolayısıyla yıldızları da beraberinde döndürmektedir. Yıldızlar bu

esnada birbirlerine yaklaşırlar ve uzaklaşırlar. Bazen de bir burçta birleşirler. Eski inançlara göre bu durum, insanların kaderine tesir etmektedir. Yaptığı bu tesirin müsbet ya da menfi oluşuna göre de “uğurlu” veya “uğursuz” sayılmaktadır (Değirmenci, 2015: 65).

Giceler eflâkde sûzân olan encüm degül

Tana kalmışdur gök ehli çeşmi hayrândur bana (G:24/3)

2.6. ÇAR ÂNÂSIR (DÖRT UNSUR)

Dünya’daki her şeyin temelini oluşturduğu düşünülen dört unsur; toprak, su, ateş ve havadan ibarettir. Bu unsurlar benliğimizle birlikte doğanın ve insanın da oluşmasını sağlamaktadır. Divan Edebiyatı’nda genellikle “vakt-i penc” yani beş vakit ile birlikte Elest Meclisi’nin kurulduğu zamana telmih yaparken kullanılmaktadır.

‘Âşık idüm ben ezelden yaradılmadan henüz

Kâyinât u nüh felek çâr ‘anâsır vakt-i penc (G:337/4)

2.7. ÇARH-I ZÂLİM

Divan Edebiyatı’nda felek âşıkların sevgiliye ulaşmasını ve kavuşmasını engelleyen yegâne varlıktır. Belli kural ve çerçeveler içinde ortaya çıkan bu şiir sanatında yaratıcı olarak bildiğimiz Allah yahut Tanrı’nın suçlanması hoş karşılanmayan bir durumdur. Dolayısıyla bu olgu devamında sevgili ve âşığın kavuşamama hâlinin ya da sevgilinin âşığa hiçbir zaman yüz vermemesi buna rağmen rakipleri sevindirmesi tamamen feleğin zalimliği ile alakalıdır.

Gülşen-i kûyunda bu cân bülbüli şâdân-iken

Çarh-ı zâlim eyledi sen verd-i handândan cüda (G:92/4)

Bil ganîmet ‘ömri fevt itme elünden sâgarı

İtmedin bu çarh-ı zâlim kelleyi pürhûn kadeh (G:355/4)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHİBBÎ – DİNÎ UNSURLAR

Din, insanlığın ortaya çıkmasından itibaren hayatımızda çok önemli bir yeri olan olgudur. Her zaman kendinden daha büyük bir yaratıcı ve koruyucuya ihtiyacı olduğunu düşünen insanoğlu bu amaçla yeni âdet ve görenekler ortaya çıkarmış, sürekli onu koruyan, gözeten yaratıcıya şükürlerini sunmak için tapınaklar inşa etmiştir. Dünya'nın çok farklı bölgelerine dağılan ve dağıldığı her noktada hem başka uygarlıklardan etkilenen hem de onları etkileyen Türkler için de durum tıpkı bu şekildedir. Var olduğu günden bugüne birçok dini benimseyen ve yaşamını buna göre şekillendiren Türkler VIII. yüzyıldan itibaren önce azınlıklar hâlinde, ilerleyen süreçte de koloniler hâlinde İslamiyet'i kabul etmiş ve hem sosyal hayatını hem de kültürünü oluşturan tüm unsurları bu din etrafında şekillendirmiştir. Bu gelişmelerden hiç şüphesiz bir milletin önemli unsurlarından kabul ettiğimiz sanat ve edebiyat da etkilenmiştir. Türk Edebiyatı; tarihi dönemlere ayrılırken İslamiyet Dönemi Türk Edebiyatı içerisinde yer alan Divan Edebiyatı da bu olguyu sık sık kullanmaktadır. Bu kullanım belli bir müddet sonra hem dini konuları işlemek için ortaya çıkarılan türlerin gelişmesine katkı sağlamış hem de şairler, dini düşüncelerini nazım ve nesir eserlerine yansıtmışlardır.

Muhibbî de Divan'ında bu tür kullanımlara sıklıkla yer vermiş hem İslam dininin gerekliliği olarak gördüğümüz Allah, peygamberler, dört halife, minber, dua, kâfir, Müslüman, cin, melek, şeytan ve benzeri sözcükleri şiirlerinde genel olarak kullanmış hem de yaratıcıyı ve Hz. Muhammed (s.a.v)'i öven, onlardan yardım/şefaata isteyen bir âşık olarak karşımıza çıkmıştır.

3.1. MİNBER/MESCİD

İslam'ın şartlarından biri olarak kabul edilen namaz günün belli başlı beş vaktinde tüm dünyevi telaşlardan sıyrılıp yaratıcı ile buluşmaktır. Bu şekilde ona olan inanç, güven ve teslimiyetini ifade eden insanoğlu için bedenî bir ibadettir. Bu ibadeti gerçekleştirmek için temiz, sakin ve güvenli bir mekâna ihtiyaç vardır. Bu mekân, insanlar için genellikle cami veya mescitlerdir. İnsanlar genellikle mescide gitmeyi, orada vaaz veren hocayı dinlemeyi ve ibadetleri kabul olsun diye bir arada olmayı tercih ederler. Muhibbî de

Divan'ında bu söyleme yer vermiş ve minberi/mescidi Hz. Muhammed ile birlikte kullanarak onu sevgiliye benzetmiş ve övmüştür.

Düşdi yolum bir azîne günü vardum mescide
Minber üzre hutbe-i hüsnün okur gördüm hafîb (166/4)
Mescidi âteş kılam âh eylemekden iy habîb
Minber üzre okuya ger âyet-i hüsnün haîfîb (G:177/1)

3.2. DUA

“Çağırarak, seslenmek, yardım istemek” gibi anlamlara gelen dua insanın yaratıcısı ile arasındaki iletişim kurma unsurlarının en temel olanlarından. Bu şekilde içindeki vesvese ve şeytanî hırslardan arındığına inananlar için manevi bir rahatlama yöntemidir.

Cevr oklarıyla ger beni öldürsen iy habîb
Âhir nefesde eyleye cânım duâ sana (G:9/6)
Serv görse kıddüni diye sana ömr-i dırâz
İşidüp bunu çınâr el kaldurup itdi duâ(G:120/6)

3.3. KÂFİR

Genel olarak Allah'ın varlığına inanmayan kimseler için kullanılan bu tanımlama günümüzde Hristiyan topluluklar için de kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra İslam dininde inananlara eziyet etmeleriyle bilinen Hristiyanlar beyitlerde sevgili yerine de kullanılmış ve onun âşığa eziyet çektirmesi, yüz vermemesi de kâfirlik olarak sayılmıştır.

Küfr-i zülfünü gider kâfirlik itme yüzün aç
Ka'be'dür kûyun revâ mıdur tura üstinde hâç (G:342/1)
Kâfir hattını gör nice İslâma kasd ider
Hâzırlanur ki eyleye baş kaldurup hurûc (G:327/5)

3.4. MÜSLÜMAN

Din olarak İslam'ı benimseyen, Allah'a ve peygamberlerine inanan, inancının gerekliliklerini yerine getiren kişilere verilen isimdir. Bunun yanında sevgilinin çektirdiği eziyet ve cefalara katlanan âşıklar da Divan'da bu şekilde anılmıştır.

Müselmânlar yine bir şûh-ı dil-bend
Bırakdı gerdenüme nâgehân bend (G:412/1)

Gerçi zâhid künc-i mescidde olur halvet-nişîn
Bu riyâ ile velî olmaz müselmânı dürüst (G:218/6)

3.5. EZEL MECLİSİ

Şairlik ve âşıklık vasfının henüz Dünya yaratılmadan önce yani Elest Meclisi'nde bahşedildiğini düşünen şair bunu hem bir övünç olarak görmekte hem de o zamandan beri âşıkların içinde bulunduğu cefa ve keder duygularını şiirlerinde göstermektedir.

Kalmışam kûy-ı mugân içre ebed 'âşık-ı mest
Oldum âşüftesi ol mugbeçenün rûz-ı elest (G:235/2)

Zâhidâ sanma beni mest-i mey-i engûr olam
İçmişem câm-ı mahabbet cür'asın rûz-ı elest (G:292/6)

3.6. İBLİS (ŞEYTAN)

Sözlükte “uzaklaşmak, doğru olandan ve haktan ayrılmak” gibi anlamlarla karşımıza çıkan iblis, Elest Meclis'inde Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, uzaklaştırılan ve o günden beri de insanoğlunu Allah'tan ayırmaya ve günah işlemeye yönlendiren çirkin bir varlık olarak anılır. Muhibbî de Divan'ında bu söyleme yer vermiş ve iblisi kurnazlık etme, ibret alma, gûnahtan sakınma, tövbe etme gibi anlamlarda kullanmıştır (Çelebi, 2010: 99).

Bana hâlî gendümin haddinde 'arz eyler rakîb
Sanasın cennetde virür Âdem'e iblis ögüt (G:237/6)

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin eyle kabul
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ Rabbenâ (G:29/13)

3.7. MELEK

Varlık olarak iblisin tersi gibi düşünölen melekler nurdan yaratılmış varlıklardır. Görevleri arasında tıpkı insanlar ve cinler gibi Allah'ı anmak, ibadet etmek ve dua etmek ve benzeri görevleri bulunan melekler görünmezler. Muhibbî Divanı'nda bu varlıklar çoğu zaman sevgiliyi anımsatacak şekilde benzetme amacıyla kullanılmaktadır (Özervarlı, 2004: 40-42).

Ol perî peyker melek kim benzemez insân ana
Sad hezârân dil fedâ olsun hezârân cân ana (G:6/2)

Bazen de melek sözcüğünün gerçek anlamına yer verilerek Hz. Muhammed'i (s.a.v) övme gibi amaçlarla karşımıza çıkmaktadır.

Mihr ü mâh u nüh felek encüm kamu hûr u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi kâyil-durur (G:492/6)

Yidi iklimi musahhar idesin himmet ile
Emr-i Haqq-ıla melekler sana çün oldı cünûd (G:392/19)

3.8. CİN

Kur'an-ı Kerim'in 72. suresine de adını veren varlıklar olarak karşımıza çıkan cinler; insanlar ve melekler gibi Allah'a ibadet eden ve yaşayan varlıklardır. Bazı kaynaklardaki rivayetlere göre Hz. Süleyman'ın ordusuna girdiği söylenen cinler; insanlar gibi görev almış kap, kacak, kazan gibi nesnelere yapılarında çalışmışlardır. Yine bazı rivayetlere göre Hz. Muhammed'in de cinlerle konuştuğu hatta namazını bozmaya çalışan bir cini ibret için halka göstermeyi düşündüğü sonra bundan vazgeçtiği ifade edilmektedir. Muhibbî de Divan'ında bu kullanıma yer vermiş, insan ve cin topluluğunu birlikte anmıştır (Kılavuz, 1993: 8-10).

Devr ider 'arz u semâşems ü kamer nâmun-ıla
İns ü cinnün kamu dilinde-durur güft ü şünûd (G:392/8)

Oldılar emrüne râm ins-ile cin cümle tıyûr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i Süleymân'un görüp (G:182/8)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MUHİBBÎ – EĞLENCE MECLİSİ

Günlük hayatın vazgeçilmez unsurlarından biri de eğlencedir. İnsanoğlu hayatta karşılaştığı zorlukları, sıkıntıları bir nebze de olsa unutmak için, değerli birtakım başka insanlarla bir araya gelmek için farklı eğlence anlayışları ortaya koymuştur. Hiç şüphesiz bunlardan biri de meclis tertip etmektir. Divan şairleri de sanıldığı gibi aksine hayattan kopuk olmamaları, diğer insanlarla bir araya gelip istişare etmeleri gibi sebeplerle eserlerinde teşbih, istiare, mecaz gibi söz sanatları kullanarak bu meclise ve meclis erkânına yer vermişlerdir. Muhibbî de Divan'ında bu konuya kapsamlı bir biçimde değinmiş ve şiirlerinde açıkça meclisin hem mecazi hem de hakiki manada oluşumuna yer vermiş, orada sürmekte olan gelenekleri ve bu geleneklerin ortaya çıkış biçimlerini bir sultan şair olarak gözler önüne sermiştir. Muhibbî'ye göre meclisi oluşturan unsurlar temel olarak şu şekilde sıralanmaktadır:

4.1. MECLİS/BEZM

Âşıkların sevgili ve aşk uğruna toplanıp bir araya geldikleri alandır. Genellikle iki farklı sebeple burada toplanılır. Birinci sebep sevgilinin ettiği eziyet ve cefanın hafifletilmesi, aşğın şarap içip bunları unutmasıdır.

La'1-i nâbun yâdına her dem gözümden hûn akar
Sanasın bezm-i mahabbetde mey-i gülgûn akar (462/2)

İkinci sebep de bahar aylarında aşk duygusuyla coşup taşan aşğın gönlünü hoş etmek için bezmi ziyaret etmesidir.

Bahâr eyyâmı bezm içre şafâ cāmını sürdüñ tut
Dilâ bu dâr-ı dünyānuñ temâşāsını gördüñ tut (G:21672)

4.2. MAHBÛB (SEVGİLİ)

Arapça sevgi ve aşk anlamına gelen “hubb” sözcüğünden türetilmiş olan “mahbûb” kelimesi sevilen kişi, sevgili, maşuk yerine kullanılmakta olup aşk meclisinin vazgeçilmez bir unsuru konumundadır. Çünkü meclisteki tüm işret maşuk için olmakta, üzüntü de sevinç de sevgili için yaşanmaktadır.

Yâra kıldum bir nazar gördüm ki âhu gözlüdür
Yakdı mihriyle beni zîrâ ki ol gün yüzlüdür (G:446/1)

4.3. SAKÎ

Sözlüklerde su veren, dağıtan anlamlarında kullanılan saki kelimesi, meclislerde saf şarap dağıtan yahut kadeh dolaştıran kişi anlamındadır. Meclisin en önemli unsurlarından biri sayılan saki, neşe ve mutluluk saçmaktadır. Beyitlerde sâkî-i gül-rûh, sâkî-i çeşm, sâkî-i ışk tamlamaları ile anılan saki, çoğu zaman sevgili olarak karşımıza çıkmakta ve sunduğu kadeh ile âşîğın gönlünü gamdan ve pastan arındırmaktadır. Kimi zaman da âşık, sakinin elinden muhabbet kadehini içerek bela, eziyet ve üzüntüyü kendi canına ulaştırır. Fakat bu durumdan şikâyetçi değildir. Çünkü sevgili meclise saki olup eline kadeh aldığı zaman bir kadeh ile tüm ölü gönüllere can bağışlamaktadır (Canım, 2009: 13-14).

Bugün gam derdine bundan dimişler özge yok dermân
Elâ yâ eyyühe's-sakî edir kesen ve nâvilhâ (G:60/14)

Gülgûn şarâbı çünkü dile eyledüm harâm
Sâkî içürse kevseri andan bulam safâ (G:32/6)

4.4. MEY, ŞARAP, KADEH

Meclisin en vazgeçilmez unsuru olarak karşımıza çıkan mey, Divan şairleri tarafından meze (âşîğın gönlü) ve müzik aletleriyle birlikte anılmaktadır. Bu içeceğin rengi gül rengine yakındır ve içene hoşluk, letafet gibi özellikler katmaktadır.

Ne yitmez ehl-i 'ıyşe bu sa'âdet
Ola her câm içene bu sa'âdet (G:301/2)

Gonca mey içmiş yasagın tutmamış şâh gülün
Kokuban agzın sabâ didi bu hōd evkâr mest (G:244/6)

4.5. MUM

Beyitlerde şem yahut çerağ gibi ifadelerle karşımıza çıkan mum, meclis için önemli unsurlardandır ve yanması açısından sevgilinin aşkından tutuşan âşîğın gönlünü ifade etmektedir. Mumun yanmasından çıkan o ateş yani âşîğın gönül yangını o kadar fazladır ki bütün dünyayı aydınlatmaya yetecektir.

Gül yüzünsüz dil yakar 'ışk âteşi

Şem'e olmaz gicelerde ihtiyâc (G:335/10)

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ subha dek

Pîr-i ışk virüp nasîhat didi yan yakıl bana (G:13/17)

4.6. ÇENG

Kanuna benzeyen, dik tutularak kullanılan bu müzik aleti ele geçirilen bir mızrap ile çalınmaktadır. Kullanılması zor ve büyük olduğu için zaman içerisinde terk edilen bu müzik aleti hem klasik Türk şiirinde hem de Muhibbi'nin Divan'ında çokça anılmaktadır.

Dönelden kâmetüm çenge gözüm yaşını târ itdüm

Kanı bir merdüm-i dâna cihânda kıl ü kâl anlar (G:429/7)

4.7. KANUN

Kelime anlamı olarak “dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz” (Güncel Türkçe Sözlük, 2022) bilinen, günümüzde Türkler ve Araplar arasında oldukça yaygın olan ve XVI. asırda Türk musikisinde kullanılmaya başlanan bir müzik aletidir. XVII. asırda rağbet görmemiş ancak Arap ülkelerinde çalınmaya devam etmiştir. XIX. asrın ortalarında İstanbul'a getirilen bu saz, asrın sonlarına doğru Türk musikisine de yerleşmiştir. Klasik Türk şiirinde ve Muhibbî Divanı'nda sıkça karşılaştığımız bu alet hem müziği sağlayan diğer unsurlarla hem de “aşk yarası” olarak düşünüldüğünde âşığın boynunu büken bir çeng gibi de kullanılmaktadır (Karakaya, 2001: 327-328).

Bezm-i gamda kaddümi çeng ü yaşum târ eyledüm

Eylerem şimden girü çeng-ile kanûn-ıla bahş (G:319/8)

4.8. NEY

Kelime anlamı “kamış” olan ney, Türk musikisinde kullanılan nefesli bir sazdır. Tek parça dokuz boğumlu bir kamışın içi boşaltılıp üzerine (biri arka kısmında) yedi adet delik (perde) açılması suretiyle yapılır. Neyin sağlam kalmasını temin etmek için boğum yerlerine genellikle gümüş, altın veya başka madenlerden yapılmış tel sarılabilir. Neyin delikleri kızgın demirle veya özel bir keskiyle dairevi açılır. Muhibbî'nin Divan'ında en çok geçen musiki aleti şüphesiz “ney”dir. Ney bağrının delik olması, kesik acı dolu hoş ve baygın bir ses çıkarması sebebiyle âşık ile benzetme kurulmasını sağlar. Âşığın bağı

ney gibi delinmiştir ve bu sebepten dolayı o, sevgiliye her an ah ve figan göndermektedir (Uygun, 2007: 68).

Dehr elinden cân kulagın aç işit

Nâle eyler nây u inler çeng ü 'ûd (G:390/4)

Ney gibi nâlân olur miskîn Muhibbî derdmend

Def gibi sîne dögüp efgân olupdur hûbana (G:125/12)

BEŞİNCİ BÖLÜM

MUHİBBÎ – ŞAHİS KADROSU

Geçmişten günümüze Türk Edebiyatı'nın büyük bir rolü olarak varlığını sürdürmeye devam eden Divan Edebiyatı kaynakları arasında yer alan başlıklardan biri “tarih ve mitoloji”dir. Arap/Fars kültür unsurları ve ifade şekillerinden de hatırı sayılır ölçüde etkilendiği bilinen Divan Edebiyatı elbette bu unsurlardan faydalanmış ve bununla birlikte yeni bir üslup ve ifade tarzı kazanmıştır. Böylelikle Arap/Fars edebiyatını besleyen dinî kişiler, mitolojik motifler, olaylar, efsaneler, söylentiler Eski Türk Edebiyatı'nın önemli kaynakları hâline gelmiştir. Bunlardan biri de hiç şüphesiz tarihî ve mitolojik kahramanlardır. İyi bir devlet adamı ve şair olduğunu bildiğimiz Muhibbî de Divan'ında bu tarihî şahsiyetlere yer vermiş ve onlar ile âşık, sevgili, kadeh, meclis gibi unsurları bir araya getirerek çeşitli teşbihler oluşturmuştur. Aşağıda sırasıyla yer vereceğimiz bu tarihî ve mitolojik kahramanlar şunlardır.

5.1. İSLAM DİNİ İLE İLGİLİ ŞAHİSLAR

5.1.1. Allah (CC)

Allah ismi Arapçadan dilimize geçmiş olan “Elihe” sözcüğünden türemiştir. “İlah, yüce, ulu olan” vb. anlamlarına gelir. İslam inancına göre göğün yedi katını, gezegenleri, insanları ve diğer tüm canlıları yaratan Allah'tır. Muhibbî de Divan'ında bu yüce yaratıcıya yer vermiş, doğru yolu Hakk'ın yolu olarak söylemiştir.

İy dil geç togrı yola bak sana
Çünkü gösterdi tarîk-ı Hak sana (G:34/2)

5.1.2. Hz. Muhammed

Hz. Muhammed Mustafa 571 yılında Dünya'yı şerefliendiren son peygamberdir. 40 yaşında kendine yüklenen bu zorlu görevi son nefesine kadar sürdüren İslam peygamberi, Allah'ın (c.c) dostu ve sevgilisi olarak bilinir. Bu yönüyle Divan'da yer alan Hz. Peygamber şefaet etme, insanları doğru yola iletme gibi yönleriyle karşımıza çıkmaktadır.

Umaram her bir adun başka şefâat eyleye
Ahmed ü Mahmûd Ebû'l-Kâsım Muhammed Mustafâ (G:29/6)

Hak Taâlâ'nun resûli hem şefâat kânıdır
Halk-ı âlem rûz-ı mahşerde kamu muhtâc ana (G:113/7)

Hz. Muhammed (s.a.v), Allah'ın izniyle miraca (göğe) yükselmiş ve o gece olağanüstü bazı hadiselerle şahitlik etmiştir. Muhibbî de şiirlerinde bu konuya değinmekte ve onun ne kadar yüce bir şahsiyet olduğunu ifade etmektedir.

Hak habîbi olmasa olur mıdı mirâc ana
Olmasa sultân-ı âlem kim virürdi tâc ana (G:113/2)

5.1.3. Hz. Yusuf

Yakup peygamberin 12 oğlundan biri olarak karşımıza çıkan Hz. Yusuf, Kur'an-ı Kerim'de tam 27 defa zikredilmiştir. Güzelliği ve iffeti ile bilinen Yusuf'un hayatının bir kısmı bu özelliklerinden dolayı zindanda geçmiş olup tüm bunlar, kendi adıyla anılan surede açıkça anlatılmaktadır. Muhibbî de Divan'ında Yusuf'u bu yönüyle ele almış; kimsesizlik, Züleyha'ya karşı namuslu oluşu ve sevgilinin güzelliğine benzeme gibi açılardan örneklendirmiştir.

Olupsın Yûsuf-ı Mısrî'den ayru
Dil-i Ya'kûb-veş mahzûnam iy döst (G:246/4)

5.1.4. Hz. Âdem

İlk peygamber ve Dünya üzerinde Havva ile birlikte ilk yaşayan insan olarak geçen Hz. Âdem'dir. Bütün insanların atası olarak bilinen peygamberin ismi Kur'an-ı Kerim'de 25 defa zikredilmektedir. Hz. Âdem yasak ağaçtan elma kopararak cennetten çıkarılması yönüyle Muhibbî Divanı'nda ele alınmış ve sevgilinin âşığı yasak olan beni ile Âdem'in elması tevriyeli olarak kullanılmıştır.

Meyl eyler-ise gendüm hâlüne dil ne tan
Cennetden Âdem'i çıkaran çünkü dânedür (G:431/6)

5.1.5. Hz. İsa (Mesih)

Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen 25 peygamberden biri olarak anılan, İsa veya Mesih olarak da bilinen peygamberdir. Kutsal kitap olarak İncil indirilmiş ve Hz. Muhammed'in geleceği müjdesini vermiştir. İsa, Hristiyanlıkta Tanrı'nın oğlu yani Tanrı yerine konmuştur. (Harman, 2000; 473). Divan Edebiyatı'nda genellikle hastaları iyileştiren kuvvetli nefesi yönüyle ele alınan İsa sevgiliye benzetilmektedir.

Mürde iken iy Muhibbî bana ol 'Îsî-nefes
Mu'cize izhâr idüp gör ölmüşe cân 'arz ider (G:432/9)

5.1.6. Hz. Nuh

Kur'an-ı Kerimde adı 43 defa geçen Nuh peygamber İslam'da sabrı ile ön plana çıkmaktadır. Tam 950 sene ümmetine inancını anlatmaya çalışmış fakat topluluğun çileden çıkması sebebiyle Allah'a âcizliğini bildirince Nuh Tufanı başlamış ve ona inanan küçük topluluk ile doğadaki hayvanları gemisine alıp uzaklaşmıştır. Divan Edebiyatı'nda genellikle sabrı ve uzun ömürlü olması yönüyle anılmaktadır.

Bin yıl olursa 'ömr geçer ânîde hemân
'Âkil odur ki fikrin ide kanda gitdi Nûh (G:356/8)

5.1.7. Hz. Süleyman

Kur'an-ı Kerim'de 16 defa adı geçen Süleyman peygamber, Hz. Davut'un oğludur. Genellikle keskin zekâsı, engin bilgi ve hikmetleriyle bilinir. Divan Edebiyatı'nda tahtı, tacı, hükümdarlığı ve zenginliğiyle bilinen Süleyman peygamberin bir diğer meziyeti ise hayvanların dilinden anlamak ve onlarla konuşabilmektir.

Taht u tâc u saltanat berbâd olur çün 'âkıbet
Kendüni 'âlem serîrine Süleymân oldı tut (G:286/6)

5.1.8. Hz. Yakup

Kur'an-ı Kerim'de adı 16 defa geçen peygamber olarak karşımıza çıkan Yakup'un soyundan birçok peygamber gelmiş olmakla birlikte 12 oğlundan biri olan Yusuf'un hikâyesiyle karşımıza çıkmaktadır. Kardeşleri tarafından kiskanılan ve yıllarca babasından uzak kalan Yusuf ve Yakup'un bu hikâyesi hem adı anılan surede hem de şiirimizde Yakup'un hüznü yönüyle görülmesini sağlamıştır.

Gerek 'âşık olana hüzn-i Yakûb
Gelen cevr ü cefâya sabr-ı Eyyûb (G:206/1)

5.1.9. Hz. Eyyüp

Yakup'un (a.s) kardeşlerinden biri olduğu bilinen Eyyüp döneminde kendine çok az insanın iman ettiği bir peygamber olmakla birlikte şiirimizde ömrü boyunca birçok imtihana maruz kalmış fakat hiçbirine isyan etmemesi sebebiyle de sabrı ile karşımıza çıkmaktadır.

Dilersen kim elüne gire maḥbûb
Gerekdür hüzn-i Yakûb sabr-ı Eyyûb (G:186/2)

5.1.10. Hz. Yunus

Putperest bir topluluğa iman etmeleri için gönderilen Yunus peygamber; gönderildiği topluluk onu dinlemeyince şehri terk etmek istemiş, ardından bir gemideyken denize düşmüş ve bir balığın karnında Allah'a yalvarma ve yakarılarıyla, ondan ümidini kesmemesiyle tanınmıştır. Şiirimizde genellikle "zü'n-nûn yani balık sahibi" anlamına gelen sözcük ile anılmaktadır (Harman, 2013: 597-599).

Yaşum deryâ olalı aglamakdan
İçinde bu gönül Zü'n-nûn'a benzer (G:463/16)

5.2. MİTOLOJİK KARAKTERLER

5.2.1. Cemşid (Cem)

İran'ın önemli ailelerinden birine mensup olduğu bilinen Cem en büyük hükümdarlardan biridir. Tarih boyunca birçok farklı isim ve lakap verilen mitolojik kahraman hüküm sürdüğü dönemde yapılan yenilik ve değişimlerinde etkisiyle Tanrı olduğunu dile getirmiş ve putlarını yaptırarak birçok yere göndermiştir. Klasik İran ve Türk Edebiyatı'nda da karşımıza sıklıkla çıkan bu karakter, Muhibbî Divanı'nda özellikle şarabın mucidi, içki meclisinin vazgeçilmez unsuru olan kadeh gibi özellikleriyle anılmakta aynı zamanda güç/kudret gibi özelliklerle de karşımıza çıkmaktadır (Albayrak, 1993: 273).

Bu dünyâya gönül virme gidenler senden önürdi
Sikender Husrev ü Dârâ Ferîdûn dahı Cemlerdür (G:496/12)

Câm-ı Cem sun sâkiyâ bir de ganîmetdür hayât
Çün içer câm-ı memâtı cümle insân ‘âkıbet (G:287/11)

5.2.2. Dârâ

İran hükümdarlık sülalelerinden olan Dârâ, son hükümdar olarak bilinir. Babasından sonra tahta geçen mitolojik kahraman, tarih boyunca İskender ile yaptığı savaşlarla anılmaktadır. Bu yönüyle Divan Edebiyatı’nda genellikle dünyanın geçiciliğini vurgulamak üzere ya da Doğu’nun, Batı’nın, karaların ve denizlerin padişahı olarak gösterişli taç ve tahtı ile anılır.

Ömür dünyâ gibi çün bî-vefâdur
Dirîg itdi buna Cemşîd ü Dârâ (G:119/18)

5.2.3. İskender

İslam ve Divan Edebiyatı’nda adından en çok söz ettiren tarihî ve efsanevi karakterlerin başında gelen İskender, Makedonyalı 2. Filip’in oğlu, MÖ 336-323 yılları arasında yaşamış en büyük Makedonya kralı olarak adını tarihe yazdırmıştır. Divan Edebiyatı’nda İskender, Zülkarneyn ve İskender-i Zülkarneyn biçiminde üç farklı şekilde karşımıza çıkan karakter büyük bir kumandan olmasına rağmen çoğu zaman ahlaki zaafı, içkiye düşkünlüğü ve değişken karakteri yüzünden zalim biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca İskender, Hızır ve ab-ı hayat yahut İskender’in aynası biçiminde bilinen rivayetler de yine onun şiirlere yansımalarını sağlamış diğer unsurlardandır (Ünver, 2000: 557).

‘İbret al İskender ü Dârâ vü Husrev’den gönül
Kimseye mihr itmemişdür zerrece bu Zâl-i çarh (G:359/7)

Kim ki çeşmi sâgarından nûş ide hûn-ı ciger
Devlet-i ‘ışkunda ol Dârâ vü İskender geçer (G:423/3)

5.2.4. Hızır

Arapça kaynaklarda hadır, hıdr şeklinde yer alır. Hadır, “yeşil, yeşilliği çok olan yer” manasındaki ahdar ile eş anlamlıdır. Bazı kaynaklarda Hızır’a bu ismin, kuru yerde oturduğunda altından otların yeşerip dalgalanması, cennet pınarından içtiği için bastığı her yerin yeşile bürünmesi sebebiyle verildiği kaydedilmektedir. Kur’an’da adı geçen İlyâs veya Elyesa’nın Hızır’ın kendisi olduğu öne sürülür.

Divan Edebiyatı'nda Hızır efsanevi kişiliğiyle folklor, tasavvuf, halk inancında geniş yer tutar (Doğru, 2020: 23). Bu durum en geniş çerçevesiyle klasik kültüre de yansımıştır. Şairler onu genellikle “ab-ı hayat” yahut sevgilinin zulmeti dolayısıyla anarak teşbih ve telmih de bulunurlar. Sevgilinin kendisi, dudakları veya yanakları “ab-ı hayat”; âşık ise onu arayan Hızır'dır. Âşığın gönlü de seyahat etmiş olan Hızır gibi düşünülür (Kurnaz, 1998: 411-412).

İy Muhibbî cüra-i câm-ı mahabbet nûş iden
Himmeti katında anun âb-ı Hızır olur şarâb (200/10)

Teşne dilven zulmet-i hicrân içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül göstere râh iy sabâ (G:23/8)

5.2.5. Hüsrev

İmparatorluğunun sınırlarını Hindistan'a kadar genişletmiş bir İran hükümdarıdır. Divan şiirinde güç, kudret ve ihtişamın sembolü olarak anlatılır.

Hûblık mülkinde kaldurdun livâyı husrev
Virdi tablun ser-te-ser âlemlere sıyt u sadâ (G:63/7)

5.2.6. Keykûbad

İran'ın Keyaniyân sülalesinden olup “Key” lakabını ilk kullanan hükümdardır. Adaletiyle ön plana çıkan Keykubad'ın savaşlarda Efrasiyab'ı yendiği söylenmektedir. Divan şiirinde genellikle diğer büyük hükümdarlarla birlikte övüleni yüceltme amacıyla kullanılmıştır (Sümer, 2022: 357).

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini an âhirün
Kanda gitdi Husrev ü Cemşîd ü Dârâ Keykubâd (G:369/10)

5.2.7. Câlînûs

Asıl adı Galenos olarak bilinen kişi, İslam literatüründe Câlînûs şeklinde tanınmıştır. Yaşadığı dönemde ünlü bir hekim olan Câlînûs kan dolaşımını kavramış ve hekimliğin rastgele bir iş olmadığı, bilgi/tecrübe gerektirdiğini ifade etmiştir (Kutluer, 1993: 32).

Hasta-i ışkam lebünden özge olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi Câlînûs ana (G.104/4)

5.2.8. Feridun

İran mitolojisinin en önemli karakterlerinden biri olarak karşımıza çıkan Feridun, Cem'den sonra tahta geçmiş ve yaklaşık 500 yıl hükümdarlığını sürdürmüştür. Genellikle Dârâ ile yaptığı savaşlarla bilinen karakter onu yenmiş ve bir efsaneye göre bu zafer günü Nevruz Bayramı olarak kabul edilmiştir (Yazıcı, 1995:396).

Bu dünyâya gönül virme gidenler senden önürdi
Sikender Husrev ü Dârâ Ferîdûn dahı Cemlerdür(G:496/11)

5.2.9. Ehremen

Eski Zerdüş topluluklarının inandığı iki Tanrı'dan biridir. Hürmüz adı verilen iyilik ve güzellik tanrısı ile bunun karşılığı biçiminde ortaya çıkan kötülük ve karanlık tanrısı olarak bilinir. Bu iki sembol aslında hayat ve ölüm gibi iç içedir. En sonunda Ehremen'in yok olacağı bellidir fakat bunun ne zaman ya da nasıl olacağı belli olmadığından iyilik ve güzellikleri sınırlamaktadır. (Sinanoğlu, 1998:495). Muhibbî şiirlerinde kötülük ve fenalık ifade etmesi bakımından Ehremen'i ya rakibe benzetmiş ya da dünyanın geçici ve aldatıcı olduğunu ifade etmek için kullanmayı tercih etmiştir.

Perî-rûdur anı bildüm ki bakmaz Âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirsene rakîb-i Ehremen'den geç (G:323/6)

5.2.10. Rüstem-i Zâl

Şehnâme'ye göre İran mitolojisinin gördüğü en büyük kahramanlardan biri olarak karşımıza çıkan Zâl, çok büyük olduğu için ancak Simurg adlı kuşun annesine yardımıyla Dünya'ya gelebilmiştir. Tüm hayatı güç, kuvvet ve dirayet içinde geçen kahraman İslamiyet sonrası kültürde ve tasavvuf kültüründe de aynı şekilde konumunu korumaya devam etmiştir. Meşrutiyet döneminin şair ve yazarlarından Meliküşşuarâ Bahâr, Rüstem'in maceralarından hareketle *Rüstemnâme* adlı mizah karışık, hayalî konuları işleyen bir kaside kaleme almış ve onu günümüze ölümsüz bir şekilde taşımayı başarmıştır (Yıldırım, 2008: 294).

Kaşların yayını cânâ Zâl u Rüstem çekmeye
'Âşık-ı dil-hastelerde var mı bu mikdâr güç (G:344/4)

5.3. MESNEVİ KARAKTERLERİ

5.3.1. Mecnun

Özellikle Arap, Türk ve Fars edebiyatlarında sıkça ele alınan aşk hikâyesinin iki kahramanından biri olan Mecnun, Leylâ'ya duyduğu aşk yüzünden aklını kaybetmiş ve bu sebeple kendisine takılan bu lakap sonraları isminin yerini almıştır. Bu önemli mesnevi karakteri Muhibbî Divanı'nda genellikle âşığın Mecnun gibi aklını yitirmesi, tıpkı Mecnun gibi âşığın da sevgiliye kavuşamaması gibi yönler ile benzerlik kurulmuş ve işlenmiştir (Ekmekçi, 2016: 206).

Gerçi kim Leylâ'ya teşbîh eylemişler zülfini
Dir gören Mecnûn'a benzer gönlüme şeydâ geçer (G:497/3)

Tan mıdur Mecnûnlayın terk eyler-isem yüz suyun
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur ol toz bana (G:8/6)

Âşık sevgiliyi çok istemekte ve ondan yüz bulamadığı için de aklını yitirmektedir. Bu durumu gören halk âşığı kınamakta, yargılamakta ve onu Mecnun'a benzetmektedir.

İy saçı leylî ne tan ger bana mecnûn dişeler
Dil ise bende degül akl degül yâr bana (G:19/8)

5.3.2. Leylâ

Leylâ, Mecnun ile aynı kabileye mensup ve bir rivayete göre Mecnun'un amcasının kızı olan Leylâ bin Mehdî el-Âmiriyye'dir. Divan şiirinde genellikle Mecnun ile birlikte anılan Leyla hem sevgilinin yerine konulmuş, yani asla kavuşulamayan bir güzel olarak ifade edilmiş hem de kelime anlamı olarak “siyah, kara” anlamlarına geldiğinden sevgilinin kafirliğini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır (Ekmekçi, 2016: 206).

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu ben mecnûnı yâd
'İşk-ıla rüsvâlıgum gören ider Mecnûn'ı yâd (G:408/2)

Kûh-ı gamda key perîşân olmuşam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-sıfat zülf-i perîşândan cüdâ (G:92/9)

5.3.3. Ferhat

Ferhat, ilk defa Nizâmî-i Gencevî'nin *Hüsrev ü Şîrîn* adlı mesnevisinde yer almıştır. Burada, Şirin'e karşı olan aşkı dolayısıyla onu elde etmeye çalışan İran Hükümdarı Hüsrev'in kendisini ortadan kaldırmak istediği rakibi durumundadır. Ferhat; başlı başına bir mazmun teşkil ettiği divan şiirinde, sevgilisine kavuşma uğrunda gerçekleşmesi imkânsız görünen işleri göze alan, fakat aşkının derin ıstırabı içinde vuslata eremeden ölen âşığın sembolü olmuştur (Kurnaz, 1995: 383).

Tarz-ı 'ışkı sormazam Mecnûn-ıla Ferhâd'a ben
'Âr ider gönlüm benüm itmege mâdûn-ıla bahş (G:319/4)

Degüldür Husrev'i bil 'âşık oldur
Ki cân terk eyledi 'ışk içre Ferhâd (G:391/6)

Muhibbî kendinin de Ferhat ve Mecnun yanında anılacak hatta onları da geçecek derecede âşık olduğunu ifade etmektedir. Kendi hikâyesinin ne kadar yeni ve ilgi çekici olduğunu da şiirlerinde söylemektedir.

Olup efsânesi köhne gider Ferhâd u Mecnûn'un
Muhibbî kıssası nevdür okınsun cümle mahfilhâ (G:60/12)

5.3.4. Şirin

Divan şiirinde Ferhat'ın âşık olduğu güzel konumunda karşımıza çıkan Şirin, Muhibbi Divanı'nda sevgilinin yerini tutmaktadır. Aynı zamanda bu zariflik ve güzellik dolayısıyla karşımıza sevgilinin gonca deheni (küçük ağzı) bağlamında da çıkabilmektedir. (Erkan, 1999: 53-55).

Kûh-ken kesdise kûhı n'ola Şîrîn adına
Kesmişem kûh-1 gamı bulımadum râh sana (G:108/7)

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki Ferhâd (g:370/8)

5.3.5. Vâmuk u Azrâ

Türk Edebiyatı'nda çok bilindik bir mesnevi olarak karşımıza çıkan bu eser; karakterlerinin eserin sonunda sorunsuzca birbirine kavuşması ve mutlu olması, *Binbir*

Gece Masalları'na¹ olan benzerliği, fantastik anlatım tarzı gibi özellikleriyle hayli ilgi çekmiştir. Birçok şair tarafından yazılan mesnevi, Lâmî Çelebi tarafından Kanunî'nin emriyle Farsça'dan altı ay gibi bir sürede tercüme edilmiştir (Ayan, 2012: 504-505).

Şâh-ı 'ışkam bana Vâmık diseler tan mı lakab
Nâzenînüm hüsn ü hulkıyla bugün 'Azrâ geçer (G:497/7).

5.4. ŞAİRLER

5.4.1. Nizami

Doğum ve ölüm tarihleri tam bilinmemekle birlikte hayatı hakkında da kesin bir bilgiye rastlanmayan şair, ilk olarak İran Edebiyatı'nda karşımıza çıkmaktadır. Manzum aşk hikâyelerinin ustası sayılmakla birlikte beş mesnevi bir araya getirilerek oluşturulan "hamse" türünün de kurucusudur. Kullandığı üslup özellikleri ve hayal gücündeki zenginlik, Divan Edebiyatı'nda onu önemli bir noktaya taşımış ve diğer tüm şairlerin ondan etkilenmesine, kendini onunla kıyaslamasına vesile olmuştur. Muhibbi de Divan'ında, Nizami'yi bu yönleriyle ele almış ve kendini de en az Nizami kadar yahut ondan çok daha güzel ve ön planda bir şair olduğunu, yani onu geride bıraktığını dile getirmektedir (Kantar, 2007: 183).

İy Muhibbî nazm-ıla burdun Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmun arasında merdsin vallâhi merd (G:405/9)
İy Muhibbî benzedi nazmun Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüne senün ben Penc Genc (G:337/9)

5.4.2. Hassân Bin Sâbit

Hz. Muhammed tarafından şiirlerine ve sanatına çok değer verilen bir şair olan Hassân Bin Sâbit, İslam'ın ilk dönemlerinden itibaren yazdığı şiir ve söylediği sözlerle hem İslam peygamberinin hem de inanan müminlerin müşriklere karşı savunulmasını sağlamıştır. Aynı zamanda Cahiliye Dönemi'nin kötü âdet ve geleneklerini eleştirmiştir. İslam Devleti'nin kurulma Dönemi'nde ise ortaya çıkan yenileşme ve değişmeler onun da tema ve söyleyişlerini daha da güzelleştirmesini sağlamıştır. Hz. Muhammed

¹ Detaylı bilgi için bk. S. EĞRİ, Binbir Gece Masalları Bursa Nüshası. Bursa: Bursa Kültür A.Ş. 2016, pp.702.

tarafından her zaman övülen ve güvenilen bir şair olan Hassân, onun ölümü dolaylarında iyice yaşlanmış olup sessizlik ve sakinliğe bürünmüştür (Elmalı, 1997:399).

İy Muhibbî kim ki gördiyse senün eş'ârını
Ehl-i nazmun arasında didi kim Hassân'ıdur (G:447/10)

5.4.3. Selmân

1309 yılında Sâve şehrinde dünyaya geldiği söylenen şair hayatı boyunca hep önemli kişilerin koruyuculuklarını üstlenmiş ve sanatını devam ettirebilmiştir. Özellikle gazel türünde Mevlânâ'nın etkisinde olduğunu, onu takip ettiğini söyleyebileceğimiz şair Hâfız'a göre dönemin en önemli adamlarından olup şiir ülkesinin sultanıdır. Selmân, Türkçe ve Farsça şiir yazan birçok şair tarafından örnek alınmıştır (Karaismailoğlu, 2009:446).

Didiler şî'r-i hayâl-engîzine tarz-ı hasen
Ol da bu dehrün kemâl-i nazm-ıla Selmân'ıdur (G:428/9)

Sen bî-vefânun yâdına didi Muhibbî bir gazel
Lahdinde ger gûş eyleye tahsîn ide Selmân ana(G:25/10)

Şî'r-i pür-sûzun görüp tahsîn ide Husrev dahı
İy Muhibbî eyle şîmden girü Selmân-ıla bahs (G:306/9)

ALTINCI BÖLÜM

MUHİBBÎ – COĞRAFİ UNSURLAR

Arap ve Fars kültür unsurlarından etkilenen, onları etkileyen bir çerçevede bulunan Divan Edebiyatı, çok geniş bir alana sahiptir. Bu kültür çerçevesi içinde eserlerini ortaya koyan şair ve yazarlar da bu geniş coğrafi sahayı şiirlerinde hem kalıplaşmış hem de yeni tasvir edilen mazmun ve benzetmeler oluşturarak kullanmışlardır. Büyük bir gelenek ve sınırları belirlenmiş bir çerçevede kendinden önceki şairleri örnek alarak yetişen Muhibbî de gazellerinde bu coğrafi unsurları kullanarak hem geçmişe ve geçmişte yaşayan önemli karakterlere, olaylara telmihte bulunmuş hem de yeni benzetme unsurları oluşturarak geleneğe katkı sağlamıştır. Bu kısımda Muhibbî'nin incelenen gazelleri içinde yer alan coğrafi bölge ve unsurlar hayali ve gerçekte bulunan yerler olarak ülke-şehir-bölge / dağ-nehir-bağ olarak iki ana gruba ayrılmış ve incelenmiştir.

ÜLKE/ŞEHİR/BÖLGE	DAĞ/NEHİR/BAĞ
Aden	Ceyhun Nehri
Bedahşân	Dicle ve Fırat Nehirleri
Çin	İrem Bağı
Hıtâ	Kâbe
İran	Kaf Dağı
Ken'ân	Nil Nehri
Rum	Kevser Irmağı
Habeşistan	
Turân	

6.1. ÜLKE/ŞEHİR/BÖLGE

6.1.1. Aden

Günümüzde Yemen Halk Cumhuriyeti'nin başkenti, tarihi bir limana adını veren körfezdir. Aden Körfezi, Hint Okyanusu'nun bir uzantısıdır ve Kızıldeniz ile Hint Okyanusu'nu birbirine bağlar. Aden Kasabası ise Umman Denizi kıyısında eski bir

şehirdir. Bu şehir ve körfez korsanları, mercan ve balıklarıyla ünlüdür. Onu en önemli yapan detay ise Dünya'nın en güzel ve özenli incilerinin buradan çıkmasıdır. Bu vesileyle Divan Edebiyatı'na da konu olan Aden coğrafyası "inci denizi ve kasabası" olarak bilinir (Bilge, 1998: 367-369).

Gözüm yaşına benzer dir-ise maksûdun iy hâce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla bahr-i 'Aden'den geç (G:323/11)
Ma'ânî bahrına taldum çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulagunda takın dürr-i 'Aden'den geç (G:333/8)

6.1.2. Bedahşân

Orta Asya'da Çin, Hindistan ve Türkistan arasında kalan bir bölgedir. Doğası ve güzelliğiyle meşhur olan bu bölge edebiyatımızda lâl taşının ülkesi, misk kokularının çıktığı ülkenin bir parçası ve güzellerin yaşadığı bölgedir. Bu bölge genellikle kırmızı lâl taşının çıkması sebebiyle şarabın rengi yahut sevgilinin dudağı gibi benzetme unsurlarıyla birlikte masalımsı bir anlatış için kullanılır (Uzun, 1992: 292-293).

Kim göre rengîn lebünle döstüm lü'lü' dişün
Diye dürre kim bakar la'l-i Bedahşân'dur 'abes (G:307/10)

6.1.3. Çin

Çin, Divan şiirinde en çok adı geçen ülkelerden biridir. Fakat buradaki kullanımı günümüz sınırlarındaki ülke ile ilgili olarak değil daha çok Doğu Türkistan'da bulunan, misk kokularının çıktığı, dağlarında güzellerin koştığı bölge olarak bilinir. Bununla birlikte sevgilinin put gibi bir güzelliğe sahip olması, tasvir, resim, minyatür ve sevgilinin kafirlik etmesi gibi sebeplerle de şiirde kullanıldığı görülür (Taşağıl, 1998: 251).

Çîn-i zülfündür alan Çin'den harâc
Taht-ı Rûm'un şâhıdur başında tâc (G:335/2)

6.1.4. Hitâ

Çin'in kuzeyi ile Doğu Türkistan topraklarına bugün verilen isim olarak bildiğimiz Hitâ; X. yüzyıldan itibaren Moğolların Hatâ kabilesinin yaşadığı bölge bu adla anılmaya başlanmıştır. Edebiyatımızda daha dar, farklı ve fantastik bir bölge olarak yer aldığı unutulmayan bu bölge güzel kokuların çıktığı ve dağlarında güzellerin dolaştığı bir yerdir (Taşağıl, 1998: 251).

Zülfüne müşg-i Hitâ didüm hatâsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi âyîne-i dilden bu gerd (G:387/10)

6.1.5. İran

Divan Edebiyatı'nın etkilendiği kültürlerden birinin sahibi olarak kabul ettiğimiz İran/Acem gerek söz dizimsel etkisi gerekse geniş mitolojisi ile şiirlerde karşımıza çıkan bir unsur durumundadır. Etkisi azımsanmayacak derecede fazla olan bu unsur bazı dönemlerde daha az bazı dönemlerde ise daha da artarak varlığını Divan şiirinin devam ettiği ve geliştiği her yüzyılda göstermeyi başarmıştır.

Her ki 'âşıkdur bilür elbette 'ışkun kadrini
Virselers virmez kamu Îrân u Tûrân'ı dürüst (G:269/4)

Ger yolun düşer-ise varma tehî dest 'Acem'e
Bu Muhibbî gazelin Kûm-ıla Kâşân'a ilet (G:278/9)

6.1.6. Ken'ân

Günümüzde Filistin ve İsrail'in sahip olmak için mücadele verdiği topraklar olarak bilinen bu bölge aynı zamanda Yakup ve Yusuf peygamberin memleketi olarak bilinir. Asıl adını ise Nuh peygamberin bu ismi taşıyan oğlundan aldığı söylenen ülke; Müslümanlar, Yahudiler ve Hristiyanlar için kutsal kabul edilir. Divan Edebiyatı'nda Yusuf'un kardeşleri tarafından kıskanıldığı için kuyuya atıldığı şehir olarak geçmektedir.

Agırınca dürr ü cevherlerle tartılsa n'ola
Ol 'azîzüm Mısr-ı hüsnün Yûsuf-ı Ken'ân'ıdır (G:447/6)

6.1.7. Rum

Divan Edebiyatı'nda Anadolu olarak da bilinen Rum diyarı, Müslümanların yaşadığı bir coğrafyadır ve genellikle kâfir veya Hristiyanlık gibi unsurlar ile tezat oluşturacak biçimde kullanılır. Bazen de sevgilinin aşığa çektirdiği eziyet ve cefayı ifade etmek için benzetme yoluyla karşımıza çıkar.

Tagıdup gül ruhları üstinde ser-keş zülfini
Ehl-i Rûm üzre dem-â-dem Kâfir-i bî-dîn salup (G:157/3)

6.1.8. Habeşistan

Doğu Afrika’da bulunan bir ülke olarak karşımıza çıkan Habeş ülkesi, siyah tene sahip insanlarla bilinir. Tarih de Asr-1 Sâadet Dönemi’nde Hz. Muhammed’in İslam’ı uygun koşullarda geliştirebilmek için hicretiyle bilinen ülke, Divan şiirinde genellikle sabahın ve aydınlığın tersini ifade etmek için kullanılmaktadır.

Taht-ı tâc üstinde hâli san Habeş sultânıdır
Kaşları tigrâsını gördün hemân ünvânın öp (G:198/8)

Kâkülün olalı sultân-ı Habeş
Mülk-i hüsnün hâlidür şâh-ı Arab (G.199/4)

6.1.9. Tûran

Harezmi Bölgesi ve Ceyhun Irmağı’na sınırları bulunan ülkenin asıl adı Tûr’dur. Bölgenin hâkimi Ferîdûn’un üç oğlu arasında toprakları paylaşırması esnasında oğlu Tûran’a düşen bölgenin ismini alması bu sebeptir. Divan şiirinde genellikle sevgilinin kapısıyla birlikte karşımıza çıkan ülke, İran ile birlikte kullanılır ve ne kadar değerli olsa da sevgilinin bir bakışı yahut ona yakın olmanın bir saniyesine değıştirilemeyecektir.

Her ki ‘âşıkdur bilür elbette ‘ışkun kadrini
Virselir virmez kamu İrân u Tûrân’ı dürüst (G:269/3)

6.2. NEHİR/IRMAK/DERE

6.2.1. Ceyhun Nehri

Bir diğeri adıyla “Amuderya” olarak da bilinen Ceyhun Nehri tarih boyunca önemli yerleşim merkezlerine ev sahipliği yapmıştır. Orta Asya’nın en uzun nehri olması sebebiyle Divan Edebiyatı’nda şairler tarafından âşığın gözyaşlarıyla benzerlik kurulması amacıyla kullanılmaktadır (Esin, 1991: 98-99).

Her gice sensüz dilüm sad nâle çün gerdûn çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her yana Ceyhûn çeker (G:486/1)
Âb-ı Ceyhûn idi eşküm şimdi oldı cûy-ı Nîl
Mısr-ı hüsnün hakkı itsün çeşmüm ‘ummân-ıla bahs (G:305/7)

6.2.2. Dicle ve Fırat Nehri

Tarihin ilk dönemlerinden beri önemli ticaret yolları ve merkezlerinin birleşim noktasında bulunan Dicle Nehri, uzunluğu ve birleştiği Fırat Nehri'yle birlikte önemini daha da arttırmış ve stratejik bir öneme ulaşmıştır. Divan şiirindeki kullanımları ise diğer nehir ve akarsular gibi âşığın gözyaşlarıyla benzerlik kurulması bakımından karşımıza çıkmaktadır.

Firâk u hasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü 'ummândur iy dost (G:239/10)

Kûze ile la'lüne ire diyü
Çeşmesâr-ı çeşmümi kıldum Furât (G:247/4)

6.2.3. İrem Bağı

Şeddâd adı verilen hükümdar tarafından dönemin ünlü bir mimarına yaptırılan, uzun selvi ağaçları ve gül bahçeleri ile cennet bahçelerinin bir benzeri olan İrem Bağı; İran'ın tarihî yapısını yansıtmaktadır. Divan şiirinde genellikle cennet bahçesi ile benzerlik kurularak karşımıza çıkmaktadır (Harman, 2000: 443).

Eyler heves lebünden şeftâlûya iremdir
Dîvâne dil ne bilsün yol ugragında çehdür (G:479/5)
Muhibbî niçe medh itsün nigârün hüsn-i gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san bâg-ı irem peyda (G:76/17)

6.2.4. Kâbe

Mekke'de bulunan, bir diğer adıyla "Beytullah" olarak da bilinen Kâbe-i Şerif, bugün Dünya'nın birçok yerinden ziyaretçi alan ve insanların dinî inançları için önemli gördükleri kutsal gezileri gerçekleştirdikleri yerdir. Bu önemli mevki Divan şiirinde genellikle sevgilinin semti ya da âşığın gönlü yerine benzetme unsuruyla bir arada kullanılmaktadır. Bunun yanı sıra Hz. İbrahim ve Hz. İsmail tarafından yapılmış olan bu yapı, Allah'ın (c.c) bizzat kendisi tarafından oluşturulan insanların gönülleri ile karşılaştırılmış ve insan gönlü, Allah'ın inşa etmesi sebebiyle Kâbe'den daha üstün tutulmuştur.

Çün Kâbe kûyî yârun oldı Muhibbî menzil
Geh zinde gâh mürde kıl anda sen ikâmet (G:220/9)

Merve hakkı say-ile ger Kâbe kûyûnı tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu pür-safâ (G:4/9)

6.2.5. Kaf Dağı

Toplumların mitolojik anlayışlarına göre bütün yeryüzü bu fantastik dağa dayanmaktadır. Yaratıcı önce bu dağı yaratmış ardından da ona deniz, okyanus ve yeryüzü unsurlarını dayamıştır. Kaf Dağı'nın ardında çok farklı bir yaşam olduğu ileri sürülmekte; orada meleklerin yaşadığı, farklı boyutlara geçişlerin yapıldığı ifade edilmektedir. Edebiyatımızda da genellikle "Ankâ veya Simurg" kuşunun yuvası olarak geçen bu dağ mucizenin, büyüklüğün ve masalımsı anlatımın temelini oluşturur. Birçok şair tarafından kullanılan bu unsur hayli önemli bir yer tutmaktadır. (Demirci, 2001: 144)

Andan düşer mi âşıkâ Ankâ-yı Kâf iken
Dünyâ-yı denî dâmına düşüp şikâr ola (G:88/5)

6.2.6. Nil Nehri

Kaynaklarda büyüklüğü sebebiyle bir deniz olarak da geçen, birçok kolu bulunan ve bu kolların da etkisiyle Mısır'a bir can ve ekonomik özgürlük sağlayan Nil, Divan şiirinde bolca kullanılmaktadır. Özellikle tarih boyunca Nil sularının taşması ve fazlalaşması için düzenlenen törenlerin de etkisiyle âşığın gözyaşlarını temsil etmiş aynı zamanda bereket getirmesi yönüyle de kullanılmıştır (Seyyid, 2002: 144).

Mısr-ı hüsnün hakkıçün şol denlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmen 'aceb ben Nîl ü Ceyhûn-ıla bahs (G:319/6)

Derdüme nisbet benüm bir zerredür bu kâyinât
Yaşumun yanında katre görünür Nîl ü Furât (G:252/1)

6.2.7. Kevser Irmağı

Tarihte Hz. Muhammet için ayrıldığı ve geri kalan tüm ırmakları beslediği söylenen, cennette yer aldığına inanılan büyük bir ırmaktır. Kevser Irmağı, Divan şiirinde genellikle âşık için önemli bir unsur olan şarap ile birlikte benzetme yapılarak ya da âşığın göz yaşlarını karşılamak amacıyla kullanılmıştır. Bunun yanında gerçek anlamda ırmak olarak da kullanıldığı unutulmamalıdır (Ertürk, 1997: 546).

İçşün şarâb-ı kevseri sen sun Muhibbî'ye
Mahşer gününde olmaya ol teşne huşk leb (G:197/10)

Kûy-ı cânân kâmeti serv-i sanavberest
Gözüm yaşı da anda akar âb-ı kevserest (G:256/1)

Mahşer gününde kevseri içem diyü
Muhib Sâkî elinden almaz ele bâde-i sabûh (G:35/10)

YEDİNCİ BÖLÜM

MUHİBBÎ – HAYVAN VE BİTKİLER

7.1. HAYVANLAR

7.1.1. Ahu

Güzel gözlü, güzel kokulu ve çekingen-korkan bir hayvan olması sebebiyle Divan şiirinde karşımıza çıkan ahu, benzetme yoluyla “sevgili” yerine kullanılmıştır. Sevgilinin âşığa uzak duruşu, baygın gözlerle âşığa az da olsa bakması bu benzetmenin temel sebeplerindedir. Bunun yanı sıra sevgilinin eşsiz güzel kokusunun ortaya çıkışının sebebi de ahu ile ilişkilendirilir.

Yâra kıldum bir nazar gördüm ki âhugözlüdür
Yakdı mihriyle beni zîrâ ki ol gün yüzlüdür (G:446/2)

Cân dimâgını mu'attar eyle irgür iy sabâ
Ol gözi âhu saçı müşg-i tatârumdan meded (G:379/7)

7.1.2. Ândelîb/Bülbül

Güzel sesi ile insanları şenlendiren, mutluluk veren bir hayvan olarak bilinen bülbül, Divan şiirinde karşımıza “âşık” tipini sembolize etmek için çıkar. Çok bilindik bir efsane olan “Gül ile Bülbül” de anlatıldığı gibi sevgili için canını veren ve gülün kırmızı rengi almasını sağlayan bir hayvan olan bülbül sevgili için canını her daim feda etmeye hazırdır (Kurnaz, 1992: 485).

Muhibbî de şiirlerinde bu şekilde kullandığı bülbülün sevgiliyi görünce yakasını yırtan âşıklar gibi olduğunu; heyecanlanıp telaşlandığını söylemektedir.

Gül gibi arz eylese dilber cemâlini
Ol dem figân u âh-ıla dil andelîb ola (G:53/5)

Gül ruhların anılsa gönül zâr zâr ola
Bülbül çemende nâle kılur nev-bahâr ola (G:52/2)

Herkesün bezm-i cihân içinde bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül dahı aglar mest (G:244/4)

7.1.3. Ânkebût/Örümcek

Arapça ânkebût olarak anılan sözcük, “örümcek” anlamına gelmektedir. Örümcekler, Hz. Muhammed döneminde onun müşriklerden korunmasını sağlayan ve Hira Mağarasının girişine ağ ören hayvanlardır. İşte bu sebeple hem tarihî hem de edebî bir değer olarak görülmüş ve birçok şiirde karşımıza çıkmıştır. Genellikle azla yetinen hayvanlar olarak bilinen örümcekler, Muhibbî'nin şiirlerinde de karşımıza böyle çıkmaktadır.

Dâr-ı dünyâda dilâ bir loğmaya gel kâni' ol
Bir megesle nite kim eyler kânâ'at 'ankebût (G:234/6)

Örümcekler aynı zamanda Muhibbî Divanı'nda sevgilinin boynunda ya da yüzünde çıkan kara benleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Âşık da bu benin etrafında dönüp onu avlamaya çalışan meges yani sinektir.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören dil murgını
Dir meges gibi tolaşmış ana dâm-ı 'ankebût (G:288/9)

7.1.4. Ânka/Simurg/Hümâ

İran mitolojisinde karşımıza çıkan bu kuş türü birçok farklı özelliğe sahip olmasıyla bilinir. Bilinen en önemli özellikleri; tüylerinin çok güzel oluşu, yandıktan sonra yeniden küllerinden doğabilmesi, gözyaşlarıyla yaraları iyileştirmesidir. Bu kuşun ulaşılmaz ve efsanevi bir dağ olan Kaf Dağı'nda yaşadığı bilinir. Bu yönüyle edebiyatımızda en çok sevgili yerine kullanılmıştır (Pala, 1991: 201).

Andan düşer mi 'âşıka Ankâ-yı Kâf iken
Dünyâ-yı denî dâmına düşüp şikâr ola (G:88/6)

7.1.5. Arslan/Şîr

Aslanlar genellikle yırtıcı ve güçlü hayvanlar olarak bilinirler. Bu sebeple Divan şiirinde âşık yerine benzetme yoluyla kullanılan aslan; âşığın hissettiği duyguda devamlı olması ve bu zor duygunun getirdiği eziyet ile cefaya katlanmasını, bunun içinde dua etmesini sembolize eder.

Işk meydânında güyâ bu Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşu olmış-durur zencîr ana (G:83/9)

Meydân-ı mahabbetde Muhibbî gibi şîr ol
Rûbâh oluban sûfî sıfat olma muhannes (G:309/9)

7.1.6. Ejderha

Ağzından ateş çıkaran, güçlü ve öldürücü bir hayvan olarak bilinen ejderha, Divan şiirinde sevgilinin saçının kıvrırcık ve uzun olması sebebiyle âşığın canını almak üzere ortaya çıkan bir motiftir. Âşığın sevgiliye yaklaşması mümkün değildir. Herhangi bir sebeple ona ya da saçının bir teline dokunmaya çalışan âşık, ejderhanın hışmına uğrayacak ve canından olacaktır. Bunun yanı sıra geçici dünyaya aldanmamak gerektiği, onun insanı yakan bir dolandırıcı olduğu da ejderha benzetmesi ile ifade edilmektedir.

Genc-i hüsne aldanup el sunma olursın helak
Bekler anun zülfini her kılı ejderhâ geçer (G:497/5)

Sakın aldanma sakın dünyâya dil virme sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup ejder yakar (G:424/8)

7.1.7. Köpek/İt/Kelb/Seg

Divan şiirinde genellikle sevgiliye gönül veren rakipleri ifade etmek için bu benzetme kullanılır.

Günden güne 'âşık-ı dil-haste zâr olup
Yanında iti gibi rakîb muteber ola (G:73/6)

Bunun yanında sevgilinin asla yüz vermemesi ve âşığı kapısına yaklaştırmaması âşığın kendini de sevgilinin semtinde dolaşan köpeklere benzetmesine ve bu şekilde anılmasına sebebiyet vermektedir.

İtlerinden beni add itmiş ser-i kûyında yâr
Hoş lağab virmiş habîbüm bana gâyet fahr ola (G:74/12)

İtüm diyü bir kerre anarsa seni dildâr
'Âlemde Muhibbî sana besdür bu ri'âyet (G:229/9)

Sayar kendin Muhibbî seglerinden
Dimez ol halkadan birûnam iy dost (G.246/9)

7.1.8. Karınca/Mûr

Karınca çalışkan, küçük bir böcektir. Tarihte “Hz. Süleyman” ile birlikte anılan karınca genellikle halini kendinden daha güçlü birine anlatmaya ve ondan yardım görmeye çalışan küçük bir varlıktır. İşte bu sebeple Divan şiirinde genellikle “âşık” için kullanılan bu kavram, onun hâlini arz etmek için sevgiliye gitmesi ve onun yanında kendine bir yer edinmek istediğini anlatmak için kullanılır.

Yüzümi pâyuna sürsem beni pâ-mâl eyleme
Mûr olur kim pend idüp eyler Süleymân-ıla bahs (G:305/4)

Bir gedâ iken idersem n’ola cânân-ıla bahs
Mûr için dirler ider gahî Süleymân-ıla bahs (G:320/2)

7.1.9. Meges/Sinek

Divan şiirinde genellikle sevgilinin ay gibi parlak yüzünde dudağının üstüne konmuş siyah bir beni temsil etmek için kullanılan meges, sevgilinin güzellik unsurlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören dil murgını
Dir meges gibi tolaşmış ana dâm-ı ‘ankebût (G:288/9)

Meges Muhibbî’nin şiirlerinde bazen kanaatkarlığı anlatmak için de kullanılır.

Dâr-ı dünyâda dilâ bir loğmaya gel kâni’ ol
Bir megesle nite kim eyler kanâ’at ‘ankebût (G:234/6)

7.1.10. Pervane

Gece karanlıkta ortaya çıkıp ışığın başına toplanan küçük kanatlı bir sinek türü olarak karşımıza çıkan pervaneler, Divan şiirinde genellikle âşığın yerini tutar. Pervane nasıl ki sabaha kadar ışığın/ateşin başında dönüp yanıyor ve tutuşuyorsa âşık da sevgiliye asla ulaşamayacağını bile bile onun etrafında dönmekten ve canını bu yolda harcamaktan çekinmez.

‘Işık-ıla ben tâlib-i cânâne oldum ‘âkıbet
Şem’-i hüsne yanmaga pervâne oldum ‘âkıbet (G:276/1)

Pervâne gibi odlara yana bu cân u dil
Hüsünün hayâli karşıma çün kim çerâg ola (G:54/6)

Muhibbî şiirlerinde güzellerin (sevgililerin), tabiatının âşığa cefa çektirmek olduğunu pervane olmak ile bir tutmuş ve bu şekilde de örneklendirmektedir.

Şem‘-i ruhına karşı Muhibbî perr ü bâlün
Yansun ko seni eyledi pervâne güzeller (G:494/9)

Aynı zamanda dünyaya değer ve önem vermemek gerektiğini, benlik savaşından sağlam çıkabilmek için kendi isteğimizle nefsimizi terbiye etmemiz gerektiğini de ateşte yanan pervanelere benzemekle aynı kefeye koyan şair bu noktaya da değinmektedir.

Yak beni ‘ışık âteşine bende benlik kalmasun
Yanmaga şem‘-i cemâl ü hüsnüne pervâne tut (G:243/5)

7.1.11. Zag/Karga

Karga bülbülün tersine sesi hoş olmayan, sert tüylere sahip ve genellikle insanlar tarafından çok hoş karşılanmayan bir kuş türüdür. Divan şiirinde de aynı anlam çerçevesi içinde karşımıza çıkan bu kuş genellikle rakibi karşılamak üzere kullanılmaktadır. Rakip de tıpkı karga gibi âşık tarafından sevgiliye yakın olmaması istenen, gereksiz bir kişidir. Rakibin sevgili tarafından âşığı kiskandırmak için kullanılan bir karakter olduğu da unutulmamalıdır.

Muhibbî bâg-ı hüsn içre yiter bir bülbül-i gûyâ
Raķibe virme yol hergiz gel ol zâg u zagandan geç (G:333/9)

Gönül şahbâzına pervâz vir âfâķı seyr itsün
Bu süflî dâmgehden per açan zâg u zagandan geç (G.323/7)

Hüsn bâgın saklayup zâg u zagandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini perr-i gurâb (G:194/10)

7.2. BİTKİ/ÇİÇEK/AĞAÇ

7.2.1. Gül

Divan şiirinde genellikle sevgiliyi ifade etmek amacıyla kullanılan gül, bir çiçek türüdür. Gülün kırmızı rengini alması âşığın kanıyla ıslanması vesilesiyle gerçekleştiği için aşkın timsali olarak karşımıza çıkan gül, genellikle misk kokusuyla sevgilinin yüzüne teşbih edilir ve onun güzellik unsurlarını tanımlamak için kullanılır (Kurnaz, 1996: 219).

Niçeye dek gül yüzünden dūr olam
Giderem ben ol semenberden yana (G:130/7)

Sorma hâlüm gül yüzünsüz dostum
Bülbülün gülzârsuz hâli n'ola (G:116/7)

Gül yüzünsüz dil yakar 'ışk âteşi
Şem'e olmaz gicelerde ihtiyâc (G:335/9)

Gül bazen beyitlerde direkt Hz. Muhammed'in yüzünü, özelliklerini ve güzel kokusunu teşbih etmek için de kullanılır. Hz. Muhammed İslam dini için çok önemli bir kişidir. Allah'ın (c.c) dostu olarak bilinen peygamberin adının anılması için bile insanoğlunun ağzını önce gül suyuyla temizlemesi gerekmektedir.

Her kaçan medh eylesen sen ol nebîler serverin
Sana lâzım evvelâ agzun gül-âb-ıla yuya (G:75/6)

7.2.2. Lâle

Türk edebiyatı ve Divan şiirinde önemli bir benzetme unsuru olarak kullanılan lâle genel olarak XV. yüzyıldan itibaren karşımıza çıkmaya başlamıştır. Utangaçlık ve çekingenliğin bir sembolü olarak görülen lâle, şekli dolayısıyla mum ve sevgilinin yanağı gibi varlıkları karşılar.

Gözüm yaşıyla sînemi dâg eyleyen benüm
Ol gül-ruh u lâle gaddâr u sehî kadend (G:394/7)
Bübül-i şûrîde-veş feryâdumı gûş eyleyüp
Berg-i gülden tâzedür ol lâle-ruhsâr incinür (G:474/7)

Lâle haddi hasretinden bu Muhibbî hasta-dil
Sîne levhine yazar kanlu yaşıyla âh ruh (G:360/9)

Lâle aynı zamanda Muhibbî tarafından yara şekline benzetilmekte ve bu şekilde de gazellerde kullanılmaktadır.

Gülzâr-ı hüsnün var-iken gülşen temâşâ mı olur
Lâle gibi dâgum yiter gül-geşt-i sahrâ mı olur (G:489/2)

7.2.3. Nergis

Divan şairlerinin en çok ilgilendiği bitkilerden biri olma özelliği taşıyan nergis çiçeği genellikle beyaz ve sarı yaprakları, yuvarlak çiçeği, ince ve zarif görünmesi bakımından kullanılır. Bu hâliyle sevgilinin gözleriyle benzetme ilgisi kurularak karşımıza çıkmaktadır. Sevgilinin bakışları kaçamak ve baygındır. Dolayısıyla âşığa attığı hissiz, yan bakışları tıpkı nergis çiçeğinin görüntüsü gibidir. Bununla birlikte aynı çiçeğin sarhoş veya âşık tiplmesi için az da olsa kullanıldığı ifade edilmektedir.

İki gözi nergis-i şehlâyâ benzer dilberün

Bûy-ı zülfeyni dimâga bilki ‘anberden lezîz (G:419/9)

Bülbül-i şûrîde-veş efgânum işidüp benüm

Gonca agzın açuban nergis tutupdur göz bana (G:8/3)

Ûdretini gör ki nergis nerm ider bâlînini

Lîki görünmez benüm gözüme ol derden lezîz (G:419/8)

7.2.4. Nilüfer

Divan şiirinde diğer çiçekler kadar sık karşılaşılmayan nilüfer birden fazla anlama gelecek şekilde kullanılır. Bunlardan en bilinenleri âşıklardır. Âşıklar sevgiliye kavuşamadıkları için ağlamakta ve bu yaşlar bir akarsu gibi çok olmaktadır. Bir su bitkisi olduğu bilinen nilüfer de âşğın göz yaşlarının çokluğunu ifade edebilmek için kullanılmıştır. Bunun yanında sevgilinin dudağına teşbih için de kullanıldığı söylenebilir.

Gözlerüm yaşı yinilmez oldu başdan aşdı âh

Rûy-ı zerdüm kalmış ol arada nîlûfer geçer (G:423/8)

Garğ olalı sirişküme oldum çü nîlûfer

Gören yüzümi dir ki gül-i nesterîn tutar (G:445/7)

7.2.5. Sümbül

Divan şiirinde oldukça sık bir biçimde kullanılan sümbül genel anlamda sevgilinin saçının güzel kokusu, kıvrıcıklığı, kâkülü gibi unsurlarla benzetme sağlayarak kullanılmıştır.

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân olmayam

Kim tegâfülle önümden ol saçı sünbül geçer (G:436/10)

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü ruhun besdür bana
Serv ü Tûbâdan garaz ol nahl-i nev-resdür bana (G:103/1)

N'olısar bilmezem hâlüm perîşân oluram her dem
Elinden şânesin komaz tarar ol zülf-i sünbül hâ (G:61/10)

7.2.6. Servi/Selvi

Servi ağacı tek başına yükselen, uzun ve ihtişamlı bir varlıktır. Divan şiirinin sevgili ve onu oluşturan güzellik unsurları üzerine kurulduğu da bir gerçektir. Dolayısıyla sevgilinin en önemli unsurlarından biri olarak kabul ettiğimiz boyu, servi ile benzerlik kurularak anlatılır.

Serverâ servi niçe kıddüne teşbîh ideyim
Aralarında tefâvüt var anun arz u semâ (G:31/8)

Oluram intizâr-ıla muqarrer
Mu'allim itmese ol servi âzâd (G:411/8)

Qıyâm itse kaçan ol servi kâmet
Koparur başuma ol gün kıyâmet (G:294/2)

7.2.7. Tûbâ

Cennette olduğuna inanılan, kökü gökte dal ve yaprakları aşağı doğru sarkan bir bitki olduğu ifade edilen ağaç, Divan şiirinde genellikle gölgesi ve boyu bakımından kullanılmaktadır. Sevgilinin boyu sadece serviye değil aynı zamanda Tûbâ ağacına benzer. Bununla birlikte sevgilinin yanı, yöresi tıpkı bu ağacın gölgesi gibi dinlenilebilecek bir yerdir (Uzun, 2012: 317).

Serv kıddün görünür bâlâ vü Tûbâdan yana
Leblerün cânâ şarâb-ı âb-ı kevserden lezîz (G:419/11)

Sâye-i kıddün Muhibbî'ye yiter
Şâh-ı Tûbâ sensüzün letdür bana (G:27/10)

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü ruhun besdür bana
Serv ü Tûbâdan garaz ol nahl-i nev-resdür bana (G:103/2)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

MUHİBBÎ -KALİPLAŞMIŞ SÖZ ÖBEKLERİ

8.1. DEYİMLER

Deyimler geçmişten günümüze kadar sözlü kültürde kendine yer edinmiş kalıplaşmış söz öbeklerinin başında gelir. Genellikle genel geçer durumları daha kısa ve etkileyici yollardan anlatmak için kullanılan deyimlerin büyük bir oranı mecaz anlama sahip olmakla birlikte az da olsa bir kısmı gerçek anlamada da kullanılır. İşte bu söz öbekleri her zaman kültürümüzün büyük bir parçası olarak gördüğümüz edebiyatta da sıklıkla kullanılmış, birçok yazar ve şair eserlerinde bu tür kullanımlara yer vermiştir. Hiç şüphesiz bu şairlerden biri de Muhibbî'dir. Muhibbî Divanı'nda incelenen kısımda toplam 257 deyime yer verilmiş ve bunlar tablo şeklinde aşağıda gösterilmiştir. Bunun yanında örnek olması bakımından hangi durumlarda en çok hangi deyimlerin kullanıldığı incelenmiş ve aşağıda ayrıca açıklanmıştır.

8.1.1. Gönül Vermek

İncelenen örneklerde “sevgiliye âşık olmak, tutulmak” anlamında kullanılan deyim örneği Muhibbî'nin Divan'ında “dil vermek” şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde ise benzer anlamda herhangi bir eşya yahut insana derinden bağlanmak biçiminde görülmektedir.

İy gönül zülfine dil virdün 'aceb divânesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdâya düşdün derdmend (G:414/7)

Muhibbî bu deyimi bazı mısralarda, aşkı dünyada yiğit sayılmanın bir vasfı olarak görmekte ve mertlik gösterip bu duyguyu yaşayan âşıkların dertten kurtulmayacağını ifade etmektedir.

'Âşık oldur ferde dil virüp cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde gam-perverd ola (G:71/1)

8.1.2. İbret Almak

Kullanıldığı mısralarda Allah'ın yarattığı her şer ve hayırdan bir ders çıkarılması gerektiği anlamına gelen deyimün günümüzdeki karşılığı da aynı biçimdedir.

‘İbret al İskender ü Dârâ vü Husrev’den gönül

Kimseye mihr itmemişdür zerrece bu zâl-i çarh (G:359/7)

İy Muhibbî aç gözün dünyâyâ bakup ‘ibret al

Dürlü dürlü gösterür nakş u ‘alâmetler gelür (G.500/13)

8.1.3. Ah Etmek

Kullanıldığı örneklerde genellikle kötü bir durumdan dolayı acı içinde kıvranmak veya kesik kesik sesler çıkarmak anlamına gelen deyim, günümüzde aynı zamanda birinin yaptığı kötülükler karşılık ona beddua etmek, ilenmek manalarına gelmektedir.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini Muhibbî

Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı gâret (G:255/12)

Nâ gibi bagrum delindi çâresüz âh eylerem

Gönderürem her nefes âh-ıla efgânı sana (G:78/5)

Muhibbî bir gazelinde “ah etmek” deyimini kullanırken bütünlük içerisinde bir benzetme tablosu da çizmektedir. Bu örnek, şairin kendi sözünü övmekte ve büyük ustalarla karşılaştırmakta ne kadar haklı olduğunu gözler önüne sermektedir.

Âh eyle bulutlar gibi dursun serün üzre

Başunı belâ kuhı dü çeşmüni bınar it (G:266/9)

8.1.4. Yüz Sürmek

Kullanıldığı beyitlerde âşığın, sevgilinin eşiğine yüzünü sürüp hem orada bulunduğu için şükür etmesi hem de sevgili için yapılacak tüm fedakârlıklara hazır olduğunu bildirmesi anlamlarında kullanılır.

Kapuna hicâb-ıla yüzün sürdi Muhibbî

Kimseye degül lîk sana cân-ıla muhtâc (G:330/9)

Hâk-i râhuna varup cân-ıla kim sürdi yüzün

İki ‘âlemde sa‘âdet buluban eyledi sûd (G:392/13)

8.1.5. Kurban Olmak

Kullanıldığı mısralarda sevgili yolunda kendi canını feda eden âşıkları ifade etmek için kullanılan deyim, günümüzde de aynı anlama gelecek şekilde “feda olmak” biçiminde kullanılmaktadır.

Kabe'dür kûyî Muhibbî varıcak

Ulu devletdür eger kurbân ola (G:116/10)

Ya ide zülfün hevâsı küllî cismümi heba

Ya visâlün iydine irüp bu dil kurbân ola (G:138/8)

8.1.6. Başı Göğe Ermek

Günümüzde “uygun olmayan bir şeyi gerçekleştirip bununla gurur duymak yahut mutlu olmak” anlamlarında kullanılan deyim örneği Muhibbî Divan’ında sevgiliye yaklaşabilen âşığın mutluluğunu kastetmek anlamında kullanılmıştır.

Başî eflâke irüp yimez idi zerrece gam

İşigün olsa Muhibbî’ye penâhum sanemâ (G:77/9)

8.1.7. Deva Olmak

Günümüzde bir soruna çözüm bulmak, birine yardımcı olmak anlamlarında kullanılan deyim, Muhibbî Divan’ında sevgilinin âşığın derdine derman olması yahut âşığın bu zorlu yolda derdine bir çare bir kolaylık araması olarak kullanılmıştır.

Ana ‘âşık mı dinür ışkun yolında cân ana

Yâhu derd-ile olursa derdine dermân ana (G:64/2)

Şehd-i vaslun var-iken gel sunma hicrün zehrini

Dermendem kıl benüm derdüme dermân el-gıyâs 8G:310/8)

8.1.8. Kulağına Küpe Olmak

Başa gelen bir dert veya belayı bundan sonraki yaşamında daha dikkatli olmak için anmak, hatırlamak anlamında kullanılan deyim, Muhibbî Divanı’nda şairin kendini değerlendirmesi ve verilen nasihatleri dinlemesi olarak kullanılmıştır.

Muhibbî sözleri yigdür bugün dürr-i cevâhirden

Takup cânâ kulaguna giderme anı mengûş it (G:242/10)

8.1.9. Gam Yemek

Genellikle “gam yememek” biçiminde olumsuz olarak kullanılan deyim örneği kaygılanmamak, dert etmemek ve üzülmemek anlamlarında kullanılır. Şair âşık Muhibbî de Divan’ında halkın ve dini gösteriş için kullanan kimselerin kendini ayıplamasından gam duymamak gerektiğini, Dünya’dan kimsenin istediği alamadığını da bu deyim ile dile getirmiştir.

Gam yime iy dil seni her dem melâmet itseler
‘Âşık olan terk-i nâmûs eyleyüp rüsvâ ola (G:55/7)

Dehr elinden iy gönül gam çekdüğüme gam yime
Bunu fikr eyle kim almışdur bu dünyâdan murâd (G:369/7)

8.1.10. Talip Olmak

“Harîd olmak” ya da “müşteri olmak” biçiminde geçen deyim bir şeyi çok istemek, arzulamak anlamında kullanılır. Şair âşık Muhibbî ise önce sevgilinin aşkına sahip olmak istemiş ardından da onun vuslatına ermek istemiştir.

Nakd-i cân-ıla metâ‘-ı vasla oldum müşteri
Didiler olmaz bahâ ol gevher-i nâ-yâbdur (G:455/5)
‘İşk bâzârında aldum derdi çün dermânuma
Almaz-ısa oluram ben nakd-i cân-ıla harîd (G:402/8)

Yukarıda kısaca açıklanan deyim örnekleriyle birlikte Muhibbî Divânı’nda yer alan diğer tüm deyimler aşağıda verilmiştir.

KULLANILAN ATASÖZÜ VE DEYİMLER	GAZEL SAYISI	ADET
Adını Anmak	351	
Afv Kıl	156	
Ah Eylemek	255	4
Aklun Başa Cem Kıl	409	
Ar Kılmak	474	4
Arz Eylemek	429	6
Arzu Etmek	382	
Aşına Olmak	131	
Ayağa Düşmek	368	
Ayıp Etmek	153	8
Bağrı Delinmek	78	2
Bağrı Kebap Olmak	213	10
Bağrı Yanmak	144	2
Baş Eğmek	388	2
Baş Kaldırmak	495	
Başa Çıkmak	44	2
Başı Göğe Ermek	495	2
Baştan Çıkarmak	231	
Bel Bağlamak	191	
Bin Yaşamak	354	
Can Almak	115	4
Can Bağışlamak	349	
Can Kulağın Açmak	390	
Canı Terk Etmek	391	4
Canım Ağzıma Geldi	183	
Cana Kasd Eylemek	89	
Çare Eylemek	356	11
Derdine Derman Olmak	156	4
Deva Olmak	475	8
Dil Almak	483	
Dil Avutmak	274	
Dil Vermek	487	13
Dil Yapmak	341	
Dile Gelmek	226	
Divane Olmak	487	9
Dil Bağlamak	35	

Eksik Etmek	372	9
El Urmak	338	2
El Uzatmak	231	4
El Vermek	347	3
Ele Almak	351	4
Eli Boş Olmak	353	
Feda Olsun	271	3
Ferah Bulmak	215	6
Feryat Etmek	313	5
Gam Yemek	369	5
Gark Olmak	328	2
Göğüs Tutmak	54	
Gönül Yıkamak	290	
Gönül Almak	45	
Gönül Vermek	361	4
Gözüne Görünmemek	343	
Göz Açmak	331	5
Gün Gibi Doğmak	121	
Gün Yüzünü Göstermek	59	4
Hakkını Teslim Etmek	46	
Hali Harap	190	3
Harap Kılmak	226	5
Hayran Olmak	96	9
Helak Eylemek	357	6
Ne Ekersen Onu Biçersin	141	
Hoş Görmek	251	3
İbret Almak	359	3
İki Gözüm İki Çeşme	463	
Irak Olmak	251	3
Kadir Olmak	149	
Boyu Bükülmek	461	
Kan Ağlamak	293	8
Kasd Eylemek	154	7
Kerem Eyle	285	2
Keşif Etmek	172	9
Kin Tutmak	445	
Kul Olmak	495	
Kulağına Koymak	374	

Kulağına Küpe Olmak	333	
Kurban Olmak	303	5
Layık Görmek	171	11
Lütuf Etmek	61	10
Mağrur Olmak	255	
Mahv Etmek	254	5
Men Etmek	158	3
Mest Olmak	110	11
Meyl Etmek	181	4
Minnet Etmek	251	
Mübtela Olmak	131	4
Muradına Ermek	151	
Nazar Etmek	38	20
Pak Etmek	153	5
Perişan Etmek	368	
Rağbet Etmek	475	4
Sabır Etmek	89	18
Sineyi Kalkan Eylemek	64	
Şad Eylemek	368	7
Talip Olmak	184	3
Ümidini Kesmek	101	2
Yad Eylemek	372	4
Yüz Sürmek	278	5
Yüzüne Bakmamak	191	
Zerre Gibi/Kadar	43	

8.2. ATASÖZLERİ

Eski çağlardan itibaren kısaca “atalarımızın söylediği sözler” biçiminde karşımıza çıkan bu kalıplaşmış ifadeler, tıpkı deyim öbekleri gibi kısa ve özlü bir anlatım gerçekleştirmek için kullanılır. Aynı zamanda kullanıldığı yerlerde estetik bir söyleyiş de yaratan atasözlerinin etkisi deyimler gibi genel geçer özelliğe sahip değildir. Atasözleri her dönemde, her mekânda, her insan için geçerli ifadelerdir. Muhibbî Divanı’nda atasözü örneklerine yer vermiştir. Örnek olarak kullanılan atasözleri hem o dönemdeki anlamıyla hem de günümüzdeki anlamı incelenerek açıklanmış ve örneklendirilmiştir.

8.2.1. Murgan Başında Yuva Tuttu

Kullanıldığı satırda aşığın başında kuşların yuva yapmasını kasteden atasözü, ilk defa Celilî isimli bir şair tarafından “Mecnûn’un başına kuşların yuva yapması” biçiminde kullanılmıştır. Günümüzde çok uzun bir zaman diliminin geçtiğini ifade etmek için kullanılan bu atasözü eski dönemlerde sevgili, yani Leylâ ile ilgili alaka kurmak ve benzetme yapmak amacıyla kullanılmıştır (Samancı, 2017: 172).

Deşt-i gamda leylî zülfünden cüdâ Mecnûn-vâr
Kalmışam hayretde murgân tutdı başumda yuva (G:47/4)

8.2.2. Ömrün Nakdini Harc İtme

Günümüzde hayatımızı boş yere geçirmeyip yararlı işlerle meşgul olmayı ifade etmek için kullanılan kalıplaşmış söz öbeği, kullanıldığı mısradâ âşığın ömrünü boş yere harcamaması, ziyan etmemesi ve sevgiliyi boş yere bekleyip üzülmemesini kastetmektedir.

Didiler yok yirlere harc itme ömrün nakdini
Bilmedüm hayf anları hakk-ı birâderdür bana (G:42/5)

8.2.3. Tabîb Ölümlü Hastaya Varmaz

Kullanıldığı mısradâ artık öleceği kesinleşmiş olan hastaya doktorun hiçbir tedavi uygulayamayacağı ifade edilmektedir.

Sevdüğümü bilicek hîç yüzüme bakmaz habîb
Bu mukarrerdür ölümlü hastaya varmaz tabîb (G:191/2)

8.2.4. Benüm Halüme Düşmen Güler

Kullanıldığı mısradâ âşık, sevgilinin verdiği eziyet ve sıkıntıdan dolayı kötü duruma düştüğünü ve bu hâline bütün halkın hatta diğer rakiplerin güldüğünü ifade etmektedir.

Dün oldı günüm hicr-ile iy şâh-ı cefâkâr
Rahm eyle benüm hâlüme düşmen güler iy dost (G:303/6)

8.2.5. Dest-ber Bâlâ-yı Dest

Günümüzde “El elden üstündür.” atasözünün karşılığı olarak karşımıza çıkan kalıplaşmış ifade Muhibbî’de de aynı anlama gelebilecek şekilde yer almaktadır. Şair burada örnek olarak sevgilinin boyunun düzgünlük ve uzunluğunu bir selvi ağacından daha zarif, hoş görmekte ve buna şaşmamalı neticede “El elden üstündür.” demektedir.

Serverâ kaddün yanında serv pest
Hoş dimişler dest-ber-bâlâ-yı dest (G:302/2)

8.2.6. Divâneye Kalem Yoktur

Aslı Farsça bir ibare olarak “divâne-râ kalem nîst” biçiminde görülen söz grubu kullanıldığı beyitte “Delilere hukuk veya kanun geçmez, çünkü onların aklî melaikeleri yoktur o yüzden de akıllı kimselere uygulanan kanun ve ceza sisteminden sorumlu tutulamazlar.” anlamına denk gelecek biçimde kullanılır (Bankır, 2022: 220).

Zâyi’ itme nâsihâ yok yirlere söz nakdini
Nite kim yokdur kalem dîvâneye yok dahı pend (G:380/6)

8.2.7. Her Ne Ekersin Anı Biçersin

Kullanıldığı beyitte günümüzdeki biçimiyle iyilik yaparsan iyilik, kötülük yaparsan kötülük bulursun anlamına gelecek biçimde kullanılmaktadır.

Her ne ekersin dilâ âhir biçersin sen anı
Çünkü Hak virmiş-durur her şey’e bir dürlü sebep (G:141/5)

8.3. YEMİN VE DUA İFADELERİ

İnsanlar inançları gereği her zaman kendilerinden daha büyük ve yüce bir yaratıcı olduğunu kabul ederler. Herhangi bir anda şükran duyup af dilemek istediklerinde bu yaratıcının kapısını çalar; dilek diler, isteklerde bulunur ve yemin ederler. Hayatının her anında bunu gerçekleştiren insanoğlu yazdığı yazılarda, söylediği şiirlerde kısacası edebiyatta da bunu kullanır ve bazı kalıplaşmış ifadeler dile getirir. Muhibbî de Divan’ında bu özelliği kullanmış ve bazı yemin kalıplarıyla birlikte dua ifadelerine, sure isimlerine yer vermiştir. Aşağıda incelenen örnekler bunlardan bazılarıdır:

8.3.1. Tâllâhî

Arapçada “te” yemin harfi ile “Allah” ve “Rab” isimlerinden başka hiçbir isim üzerine yemin edilemez. Bu tür ifadelerde yemin fiili de söylenemez. Âşık da bu yemin kalıbını kullandığı beyitlerde sevgiliyi göremediği için çok özlediğini ve hasret duyduğunu ifade etmektedir. Bunun doğruluğunu ispatlamak istediğinden yemin kalıbına başvurmaktadır.

Sen serv kaddi görmeyeli iy gül-i ranâ
Ta’llâhi le-kad Tâletü’l-eşvâki aleynâ (G:117/2)

8.3.2. Ve’d-Dûhâ

Ve’d-duha tabiri Kur’an’da iki şekilde karşımıza çıkar: İlki 93. sure Duha Suresi’dir diğeri Şems Suresi 1. ayettir. Duha, kuşluk vakti manasına gelir. “Ve’d-duha” tabirinin başındaki vav’a, vav- ı kasem denir ve yemin bildirir. Allah kuşluk vaktini kutsal bir vakit saydığından kuşluk vakti üzerine yemin eder. Kuşluk vakti, bereketli ve uğurlu sayılır. Aydınlığı çağrıştırdığından genelde sevgilinin yüzüne teşbih amacıyla kullanılır (Işık, 1994: 546).

Tîre-i zülfini kim gördü didi “Ve’l-leyl” ana
Rü’yet-i hüsnünü tefsîr eyleyendür “Ve’d-đuhâ (G:62/4)

8.3.3. Ve’s-Şems

Kur’an’ın 91. suresidir. Sure 15 ayetten oluşur. Mekke’de indirildiğine inanılmakta olan sure ismini ilk ayette geçen ve güneş anlamına gelen *şems* kelimesinden alır. İlk ayetleri güneşe, aya, geceye, gündüze, yere ve göğe yeminle başlar. Muhibbî de şiirlerinde bu sureyi sevgilinin güzellik unsurlarından sayılan yüzünü güneşe benzetmek için kullanmaktadır (Yaşaroğlu, 2010: 510).

Yüzün “Ve’s-şems” ü alnun “Ve’d-đuhâ”dur
‘Aceb mi zülfün olsa leyl-i mi’râc (G:325/3)

8.3.4. Yâ Leytenî Küntü Türâb

“Keşke toprak olsaydım.” anlamına gelen ifade Kur’an’da yer alan Nebe suresinin 40. ayetidir. Dünya hayatında iman etmeyen insanların ahireti gördüklerinde bu ifadeyi kullanacakları söylenir. Muhibbî Divanı’nda sevgilinin dudağına yaklaşıp ulaştığını ve

tıpkı şarap testisinin dibinde kalan o son değerli damlayı içtiğini bu yüzden de diğer âşıkların “keşke biz de toprak olsaydık” dediğini ifade etmektedir.

Cüra-i câm-ı lebün olalıdan bana nasîb
Ehl-i diller didiler “yâ leytenî küntü türâb” (G:194/4)

8.3.5. Yâ Nasîp

Neyin ne olacağını bilmeden konuşmamayı, başa neler geleceğini, zamanın neler göstereceğini beklemeyi öğütleyen kaderci yaklaşım yapısına sahip söz öbeğidir. Divan’da da aynı anlama gelecek şekilde kullanılmakta olan öbek hazırlanıp sevgilinin kapısına giden âşığın orada başına ne geleceğini kestiremediğini ifade etmektedir.

Azm kıldum kûy-ı yâra vâlih ü hayrân sıfat
Giderem âb-ıla hâküm mi çeküpdür yâ nasîb (G:145/4)

8.3.6. Yâ Mûcîb:

“İcâbet eden, isteyene karşılık veren, teklifleri bilen ve O’na yalvaranların isteklerine icâbet eden ve karşılık verendir” anlamında karşımıza çıkan söz öbeği Allah’a yalvarıp yakarma amacıyla Divan’da kullanılmaktadır.

Bir günehkâram günâha tevbe itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüne idesin beni karîb (G:156/1)

8.3.7. Yâ İlâhî

“Ey Allah'ım” biçiminde duaya başlama sözüdür. Divan’da seslenme ve yakarma ifadesi olarak kullanılmaktadır.

Bu Muhibbî irmege cânâneye
Yâ İlâhî eyle sen bir feth-i bâb (G:142/10)

DOKUZUNCU BÖLÜM

MUHİBBÎ – AHENK UNSURLARI

9.1. VEZİN TABLOSU

XVI. yüzyılda ele alınan **Muhibbî Divanı** adlı eserde; 1–500. Gazeller yer almaktadır. Eserin bu kısmında toplam **17** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden **fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün** vezini **%54,6** oran ile **273** kez kullanılmış en fazla vezindir.

Vezinler, vezinlerin hangi şiirlerde olduğu, kaç defa geçtiği ve tüm vezinler içindeki oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Vezin Adı	Kullanım Sayısı	Eserde Oranı	16. yy. Oranı	Genel Oranı	Geçtiği Yerler
Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün	273	54.6			G2, G3, G4, G5, G6, G7, G8, G11, G12, G13, G14, G15, G20, G21, G22, G23, G24, G28, G29, G35, G36, G37, G38, G39, G42, G43, G45, G46, G47, G48, G49, G51, G55, G56, G58, G62, G63, G64, G66, G71, G72, G74, G75, G78, G80, G81, G82, G83, G84, G85, G90, G91, G92, G93, G95, G96, G97, G98, G100, G101, G102, G103, G104, G105, G106, G107, G109, G110, G111, G113, G114, G115, G118, G120, G121, G124, G125, G126, G128, G129, G131, G132, G133, G134, G135, G137, G138, G139, G140, G141, G145, G146, G147, G148, G150, G151, G153, G154, G155, G156, G157, G158, G159, G161, G163, G165, G166, G167, G168, G169, G170, G171, G172, G175, G177, G178, G179, G181, G182, G183, G187, G190, G191, G193, G194, G198, G200, G202, G203, G205, G207, G208, G210, G211, G212, G213, G215, G218, G219, G222, G232, G234, G237, G238, G243, G244, G252, G260, G269, G271, G274, G276, G280, G281, G282, G283, G286, G287, G288, G289, G290, G291, G292, G293, G297, G298, G304, G305, G306, G307, G308, G310, G313, G314, G315, G316, G317, G318, G319, G320, G324, G329, G332, G334, G337, G338, G339, G341, G342, G344, G345, G346, G347, G349, G350, G355,

					G357, G359, G360, G361, G363, G369, G371, G372, G373, G376, G377, G378, G379, G380, G382, G385, G386, G387, G388, G389, G393, G395, G399, G401, G402, G403, G404, G405, G408, G409, G413, G414, G417, G418, G419, G423, G424, G425, G426, G428, G432, G435, G436, G437, G438, G439, G440, G442, G443, G446, G447, G448, G449, G452, G453, G455, G458, G459, G460, G462, G464, G470, G473, G474, G477, G478, G481, G484, G485, G486, G488, G490, G492, G497, G498, G499, G500
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün	52	10.4			G17, G26, G50, G68, G119, G180, G186, G204, G206, G209, G221, G227, G230, G233, G239, G240, G245, G246, G249, G250, G253, G257, G262, G263, G267, G270, G272, G273, G294, G300, G301, G311, G312, G322, G325, G326, G328, G340, G343, G365, G366, G383, G391, G396, G406, G410, G411, G412, G433, G454, G463, G471
Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün	37	7.4			G1, G27, G30, G33, G34, G41, G57, G59, G67, G69, G70, G116, G123, G127, G130, G142, G164, G185, G188, G189, G192, G199, G201, G302, G321, G331, G335, G336, G358, G367, G375, G381, G390, G444, G465, G468, G493
Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün	24	4.8			G19, G31, G40, G77, G136, G162, G235, G259, G268, G278, G348, G352, G353, G368, G392, G398, G400, G407, G415, G416, G456, G457, G467, G487
Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün	24	4.8			G44, G117, G184, G214, G217, G224, G225, G226, G228, G229, G254, G258, G261, G265, G266, G279, G296, G299, G303, G309, G330, G370, G374, G494
Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün	22	4.4			G18, G60, G61, G65, G76, G94, G160, G216, G242, G251, G323, G333, G427, G429, G434, G441, G450, G482, G483, G491, G495, G496
Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'îlü Fâ'ilün	19	3.8			G9, G89, G99, G112, G195, G197, G223, G236, G256, G327, G351, G354, G356, G362, G364, G384, G431, G476, G480
Mef'ûlü Fâ'ilâtü	14	2.8			G32, G52, G53, G54, G88, G152, G176, G241, G248, G394, G397, G420, G466, G472

Mefâ'îlû Fâ'ilûn					
Mef'ûlû Mefâ'îlû Mefâ'îlû Fâ'ilûn	11	2.2			G16, G73, G86, G87, G196, G231, G284, G285, G445, G461, G469
Mef'ûlû Fâ'ilâtû Mefâ'îlû Fâ'ilûn	7	1.4			G10, G264, G295, G421, G430, G451, G475
Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn	4	0.8			G108, G143, G144, G149
Müstef'ilûn Müstef'ilûn Müstef'ilûn Müstef'ilûn	4	0.8			G25, G79, G122, G489
Fe'ilâtûn Fe'ilâtûn Fe'ilûn	3	0.6			G174, G247, G275
Mef'ûlû Fâ'ilâtûn Mef'ûlû Fâ'ilâtûn	3	0.6			G220, G277, G422
Fâ'ilâtûn Mefâ'ilûn Fe'ilûn	1	0.2			G173
Mefâ'ilûn Fe'ûlûn Mefâ'ilûn Fe'ûlûn	1	0.2			G255
Müstef'ilûn Fe'ûlûn Müstef'ilûn Fe'ûlûn	1	0.2			G479

SONUÇ

Kanunî Sultan Süleyman, Osmanlı İmparatorluğu'nun onuncu padişahı ve yükselme döneminin en önemli ismidir. Babası Yavuz Sultan Selim'den aldığı tahtı daha da ileriye taşımış ve kendinden sonra tahta geçecek olan oğlu II. Selim'e dolu bir hazine ve sınırları genişletilmiş bir ülke bırakmıştır.

İyi bir devlet adamı ve yönetici olma dışında şair padişahların da beşincisi olarak karşımıza çıkan Kanunî Sultan Süleyman, “Muhibbî” mahlasını kullanmış ve tıpkı dedeleri Fatih, Bayezid ve babası Yavuz gibi şiir sanatıyla yakından ilgilenmiştir. Divan edebiyatında 3000 civarında gazeliyle en hacimli eserlerden birini oluşturan şairin şiirleri inceden inceye işlenmiş hayaller ve söz oyunları ile doludur.

Dili bu kadar iyi kullanan ve Divan'ında birçok konuya değinen şairin şiirlerinin de günümüze sağlam bir biçimde aktarılması ve şiirlerinde kullandığı kelimelerin anlamlarının iyi tahlil edilebilmesi gerekir. Divan şiirinde kullanılan sanatlı bir söyleyişin yahut mazmunun anlaşılabilmesi için de metin bağlamına göre değerlendirilmesi şarttır. Tarih boyunca bu vesileyle birçok proje geliştirilmiş ve çalışmalar yapılmıştır. Bunlardan biri de TEBDİZ projesidir. Hâlâ devam etmekte olan proje ile edebî metinlerdeki sözcüklerin anlamları bağlamdan hareketle sisteme kaydedilerek dilin tarihsel gelişimi takip edilirken metinler daha kolay anlaşılıp yorumlanmaktadır.

Çalışmamız da bu amaçla gerçekleştirilmiş olup iki ana bölümden oluşmuştur. Birinci kısımda Muhibbî'nin 500 gazeli (1- 500. Gazeller), Kemal YAVUZ ve Orhan YAVUZ tarafından neşredilen *Muhibbî Dîvânı-Bütün Şiirleri* adlı eser kaynak alınarak TEBDİZ sistemine yüklenmiştir. Sisteme yüklenen şiirlerden hareketle Divan'ı oluşturan ilk 500 gazel incelenmiştir.

Bu inceleme sonunda ikinci kısım ortaya çıkmış olup Muhibbî'nin “aşk anlayışı”, “âşık ve maşuk” olarak bilinen karakterlerin özellikleri üzerinde durulmuştur. Ardından “kozmetik âlem” bölümünde yıldızların âşık ve sevgili üzerindeki etkileri, sevgilinin bazen felekten etkilenip âşığa bolca cefa ve acımasızlık ettiği bazen de parlaklığı sebebiyle yüzünün güneş ve aya benzetilmesi, evreni oluşturan dört temel unsurun anıldığı görülmektedir. Devamında şairin hem Halk Edebiyatı'nda hem de Divan şiirinde kullanılan meşit, ezel meclisi, melek, cin, şeytan gibi bazı dini motif, şahıs ve unsurlara

yer verdiği, âşıklar için çok önemli bir toplanma alanı olan; derdi de mutluluğu da barındıran meclisin özelliklerinden bahsettiği; tarih boyunca hem klasik şiirde hem de klasik şiirimizin etkilendiği Arap/Fars kaynaklarında yer alan önemli şahsiyetleri işlediği (peygamberler, mitolojik karakterler, mesnevileri oluşturan ana karakterler ve şairler); nehir-dağ-ova/ülke-bölge-şehir gibi hem gerçek hem de hayal ürünü denilebilecek coğrafi unsurları kullandığı, incelenen kısımda bazen gerçek çoğu zaman da mecaz anlamıyla bir benzetme ögesi olarak karşımıza çıkan hayvan ve bitki isimlerine yer verdiği bilinmektedir. Üzerinde durulması gereken en önemli noktalardan biri de şairin, edebiyatın ister nazımda ister nesirde olsun en önemli kalıplaşmış söz varlıkları dediğimiz deyim ve atasözlerine sıkça yer verdiği ve bunları kullandığı tespit edilmiş ve bu tespitler örneklerle ortaya konmuştur. Muhibbî'nin incelenen ilk 500 gazelinde genel olarak bilinen deyim örneklerine yer verdiği (başı göğe er-, kurban ol-, kulağına küpe ol-) görülmekte fakat atasözü olarak tespit edilen söz öbeklerinde bazı dikkat çekici söylemler olarak şunları kullandığı görülmektedir:

- Halk şiirinde de kullanımı bulunan “Murgan başımda yuva tuttu” atasözü ilk defa Celilî isimli bir şair tarafından Mecnûn kastedilerek kullanılmış olup onun Leyla'yı çok beklemesi anlamına gelmektedir. Muhibbî de şiirinde bu atasözüne yer vererek aynı doğrultuda çok uzun bir zaman diliminin geçtiğini ifade etmektedir.
- Aynı şekilde “Dest-ber bâlâ-yı dest biçiminde bugün Farsçada hâlâ kullanılan atasözü bizim dilimizde “el elden üstündür” biçiminde görülmektedir. Muhibbî gazelinde bu atasözünü sevgilinin boyu ve bir servi ağacı arasında karşılaştırma yapmak için kullanmıştır.
- Benzer bir kullanım şiirlerde “Divâneye kalem yoktur” biçiminde geçmekte olup aslı yine Farsça “Divânerâ kalem nîst” biçiminde bilinen kalıplaşmış ifade, delilere hukuk kuralları geçersizdir biçiminde günümüze kadar ulaşmıştır. Muhibbî bu ifadeyi âşıkları kastederek onların yolundan dönmeyeceği dolayısıyla hiçbir kural veya nasihatın onlara işlemeyeceğini ifade etmek için tercih etmiştir.

Muhibbî'nin şairlik yönü incelenirken Farsça bir Divan oluşturacak kadar iyi bir dilbilgisi ve göreneğe sahip olduğu hatırlandığı takdirde tespit edilen noktalar daha dikkat çekici olacaktır. Tüm bu özellik ve kullanımlar göz önünde bulundurulduğunda şairin

edebî dünyası, hayat görüşü ve sosyal hayata dair izlenimleri beyitlerle detaylı bir biçimde incelenmeye çalışılmış ve aktarılmıştır.

TEBDİZ kapsamında yapılan çalışmalarda şair ve yazarların eserlerinde kullandıkları kelime ve tamlamaların dönemsel gelişimi incelenmekte, tarihî değişimleri takip edilmekte ve metinlerin daha kolay anlaşılması, yorumlanması sağlanmaktadır.

Çalışmamız bu kapsama hizmet için gerçekleştirilmiş olup hem Muhibbî'nin bağlamı sözlüğünün çıkarılması hem de dönem ile ilgili yapılacak diğer çalışmalara katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- AK Coşkun, “Süleyman I (Edebi Yönü)”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.44, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2010, ss. 74-75.
- AK Coşkun, *Muhibbî Dîvânı (İzahlı Metin) - Kanunî Sultan Süleyman*, 1. b., Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1987.
- AKSOY Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, C.2, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2015.
- ALBAYRAK Nurettin, “Cem (Cemşid)”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993 ss. 279-280.
- AYAN Gönül, “Vamuk u Azra”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.42, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 504-505.
- BİLGE Mustafa, “Aden”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.1, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1988, ss. 367-369.
- CANIM Rıdvan, “Sâkinâme”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.36, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, ss. 13-14.
- CANIM Rıdvan, *Dîvân Edebiyatının Kaynakları*, 1. b., İstanbul: Akıl Fikir Yayınları, 2016.
- COŞKUN Menderes, “Klasik Türk Şairinin Poetikası Üzerine”, *Bilig*, S. 56, 2011, ss. 57-80.
- ÇELEBİ İlyas, “Şeytan (İblis)”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.39, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2010, ss. 99-101.
- ÇELEBİOĞLU Amil, “Bedir”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.5, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları. ss. 324-325, 1992.
- DADAŞ Cihan, *Muhibbî Dîvânı (1000-1500. Gazeller) [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2019.
- DEMİRCİ Kürşat, “Kaf Dağı”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, ss. 144-145.

- DEVELİOĞLU Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 30. b., Ankara: Aydın Kitabevi, 2013.
- DOĞRU Fidan, “Kuanşi im Pusar’da Kavramların İşaretlenmesi”, *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2020, S. 1, ss. 20-48.
- DURMAZ Gülay, “*Divan Şiirinde Rind ve Zahid Çekişmesi*” (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.
- EĞRİ Sadettin, *Binbir Gece Masalları Bursa Nüshası*. Bursa: Bursa Kültür A.Ş., 2016.
- EĞRİ Sadettin, “*Kanunî Sultan Süleyman (Muhibbi) ’in Edebi Yönü*”. Uluslararası Kanunî Sultan Süleyman Sempozyumu. Bursa, 2018.
- EKMEKÇİ Gülistan, “Muhibbi Divan’ında Mitolojik ve Efsanevi Kahramanlar”, *Akademik Bakış Dergisi*, S. 57, 2016.
- ELMALI Hüseyin, “Hassan Bin Sabit”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.16, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, ss. 399-402.
- ERKAN Mustafa, “Hüsrev ile Şirin”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.19, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1999, ss. 53-55.
- ERTÜRK Mustafa, “Havz-ı Kevser”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.16, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1997, ss. 546-549.
- ESİN Emel, “Amuderya”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1991, ss. 98-99.
- EYÜBOĞLU E. Kemal, *On Üçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler I. Kitap*, 1. b., İstanbul: Doğan Kardeş Matbaacılık, 1973.
- GÜLENSOY Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü 2 cilt*, 2. b., Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011.
- HARMAN Ömer Faruk, “Hz. Yunus”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.43, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2013, ss. 597-599.
- HARMAN Ömer Faruk, “İrem”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2000, ss. 443.

- IŞIK Emin, “Duhâ”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1994, ss. 546.
- KÂM Ömer Ferit, *Dîvân Şiirinin Dünyasına Giriş (Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı)*, Haz.: Halil Çeltik, Ankara: Birleşik Yayınevi, 2008.
- KANAR Nizami, “Nizami”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 183-185.
- KAPLAN Mahmut, *Aşkın Sultanı (Muhibbî, Kanunî'yi Anlatıyor)*, 1. b., İstanbul: Etkileşim Yayınları, 2012.
- KARAGÖZ İsmail, (yay. ed.), *Dinî Kavramlar Sözlüğü*, 6. b., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2015.
- KARAİSMAİLOĞLU Adnan, “Selman”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.36, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2009, ss. 446-447.
- KARAKAYA Fikret, “Kanun”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001, ss: 327-328.
- KELEŞ Reyhan, *Dîvân Şiirinde Âyet ve Hadis İktibasları*, 1. b., İstanbul: Kitabevi, 2016.
- KEMİKLİ Bilal, *Divan Şiirinde Hastalık ve Tedavi*, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* C. 16, S. 1, 2007, ss. 19-36.
- KESİK Beyhan, ŞENÖDEYİCİ Özer, *Aruz Teori ve Uygulama*, 1. b., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.
- KILAVUZ Ahmet, “Cin”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.8, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1993, ss. 8-10.
- KURNAZ Cemal, “Andelib”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.6, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, ss. 485-486.
- KURNAZ Cemal, “Ferhâd”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1995, ss.383.
- KURNAZ Cemal, “Gül”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.14, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1996, ss. 219-222.

- KURNAZ Cemal, “Hızır”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1998, ss: 411-412.
- KUTLUER İlhan, “Câlinûs”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1993, ss: 32-34.
- LEVEND Agah Sırrı, *Dîvân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, 2. b., İstanbul: Dergâh Yayınları, 2017.
- MACİT Muhsin, CEYLAN Ömür, YILMAZ Ozan, “Muhibbî”. *Klasik Dönem Osmanlı Nazmı*. İstanbul: Kesit Yayınları, (2013), ss. 303-8.
- MACİT Muhsin, *Dîvân Şiirinde Âhenk Unsurları*, 3. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.
- MENGİ Mine, “Muhibbî”. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi (Edebiyat Tarihi-Metinler)*. Ankara: Akçağ Yayınları, (2009), s. 182.
- ONAY Ahmet Talat, *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*, Haz. C. Kurnaz, Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları, 2013.
- ONAY Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, 2. b., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1993.
- ÖZERVARLI Sait, “Melek”, *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)*, C.29, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004, ss.40-42.
- PALA İskender, “Ankâ”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.3, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1991, ss. 201.
- PALA İskender, *Ansiklopedik Dîvân Şiiri Sözlüğü*, 15. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2007.
- PARLATIR İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2. b., Ankara: Yargı Yayınevi, 2017.
- SEYYİD Eymen Fuad, “Nil”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2007, ss. 122-123.
- SÜMER Faruk, “Keykubad”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2022, ss. 357-359.
- ŞENTÜRK Ahmet Atilla, KARTAL Ahmet, “Muhibbî”. *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015, ss. 356-58.

- ŞENTÜRK Ahmet Atilla, Osmanlı Edebiyatında Felekler, Seyyare ve Sabiteler (Burçlar), *Türk Dünyası Araştırmaları*, nu. 194, 1994.
- ŞENTÜRK Ahmet Atilla, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 1*, 1. b., İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2016.
- ŞENTÜRK Osman Atilla, *Osmanlı Şiiri Kılavuzu 2*, 1.b. İstanbul: OSEDAM (Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi), 2017.
- ŞİŞMAN Bekir. KUZUBAŞ Muhammet, *Şehnâme'nin Türk Kültür ve Edebiyatına Etkileri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2017.
- TANYERİ Mehmet Ali, "Muhibbî Dîvânı Üstüne", *Dîvânlar Üstüne Eleştiriler 1*, 1. b., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2005.
- TANYERİ Mehmet Ali, *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1999.
- TAŞAĞIL Ahmet, "Hoten", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.8, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1998, ss. 251-253.
- TÖKEL Dursun Ali. "Divan Şiirinde Mitolojik ve Efsânevî Şahıslar. (Yayımlanmamış Doktora Tezi)", Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun, 1998.
- TULUM Mertol, *Osmanlı Türkçesi Büyük El Sözlüğü*, 1. b., İstanbul: Kapı Yayınları, 2013.
- TUNÇ Semra, "Muhibbî Dîvânı'nda Şiir ve Şair ile İlgili Değerlendirmeler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S. 7, 2000, ss. 265-83.
- UYGUN Mehmet Nuri, "Ney", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, 33.cilt, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, ss. 68-69, 2007.
- UZUN Mustafa İsmet, "Aden", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.41, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2012, ss. 317-319.
- UZUN Mustafa, "Bedahşan", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.5, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 1992, ss. 292-293.
- ÜNVER İsmail, "İskender", *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2000, ss. 557-559.

- YAŞAROĞLU Kamil, “Şems Sûresi”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2010, ss. 510-511.
- YAVUZ Kemal, YAVUZ Orhan, *Muhibbî Dîvânı – Bütün Şiirleri (İnceleme – Tenkitli Metin)* 2 cilt, 1. b., İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, 2016.
- YAVUZ Orhan vd., *Muhibbî Dîvânı-Bölge Yazma Eserler Nüshası (İnceleme-MetinTıpkıbasım)*, 1. b., Konya: Palet Yayınları, 2014.
- YAZICI Tahsin, “Ferîdun”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.12, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1995, ss. 396.
- YILDIRIM Nimet, “Rüstem-i Zâl”, *TDV İslam Ansiklopedisi (DİA)*, C.35, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, 2008, ss. 294-295.
- YILMAZ Ahmet, “Muhibbî Dîvânı’nda Yemin Kalıpları”, *İSTEM (İslâm, San’at, 216 Tarih, Edebiyat ve Mûsikîsi) Dergisi*, S. 9, 2007, ss. 83-90.
- YILMAZ Mehmet, *Kültürümüzde Âyet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*. İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.
- ZAVOTÇU Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, İstanbul: Kesit Yayınları, 2013.
- ZÜLFE Ömer, *Şiirin İzinde Sözün Gölgesinde -Osmanlı Şiirinden Kelimeler, Kavramlar, Deyimler-*, 1. b., İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2011.

İnternet Kaynakları

<https://www.osmanlicaturkce.com>

<http://www.tebdiz.com/>

<http://sozluk.gov.tr/> (TDK sözlük)

<https://islamansiklopedisi.org.tr>

<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/muhibbi>

<https://ekitap.ktb.gov.tr/TR-240609/esrar-dede-divani.html>

EKLER:

BAĞLAMLI DİZİN VE EKLER

a:

1. **anı:-n, -ı**

Gazel 101

Mısra: 8

"O" İşaret zamiri (Nefis mücadelesi).

Yime dehrün nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde āhir
imtilā

2. **aña:-n, -a**

Gazel 1

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Soñ nefesde sakla ĩmānum
benüm
Bulmaya yol aña şeytān-ı racīm

3. **anı:-n, -ı**

Gazel 1

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Rüz-ı maşşerde Muħibbī
bendeñi
Irma anı raħmetüñden yā Raħīm

4. **anuñ:-nuñ**

Gazel 3

Mısra: 16

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cānına kim beni
raħmetle aña

5. **andan:-n, -dan**

Gazel 4

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Merve ĥakkı say-ile ger Kābe
küyüñi tavāf
Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu
pür-şafā

6. **anı:-nı**

Gazel 22

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Gün yüzün şevkine her kim zār
u giryān olmaya
Dilegüm budur anı ālemde
şādān olmaya

7. **anuñ:-nuñ**

Gazel 22

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bu Muħibbī her zamān zūlfün
zenaħdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile
zindān olmaya

8. **aña:-ñ, --a**

Gazel 24

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muħibbī aña nisbet ölmek
āsāndur baña

9. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sevdā-yı zūlfı başdadur bildüm
ki yok pāyān aña
Göñlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermān aña

10. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sevdā-yı zūlfı başdadur bildüm
ki yok pāyān aña
Göñlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermān aña

11. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Küyına varan āşıkı bir
ğamzeden eyler helāk
Olmaz peşimān āķibet n'eyler
bu nā-ħaķ kan aña

12. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sinemde ışkuñ nārını bir laħza
teskīn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

13. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çevgān idüp zūlfı nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ġaltān aña

14. **aña:-ñ, --a**

Gazel 25

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sen bī-vefānuñ yādına didi
Muħibbī bir ġazel
Laħdinde ger ġuş eyleye taħşın
ide Selmān aña

15. **anı:-n, -ı**

Gazel 27

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdūr baña

16. **aña:-ñ, --a**

Gazel 29

Mısra: 7

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çünkü dinildi aña "ve'-ş-şems"
daħı "ve'-d-duħā"
Rüyüña alnuña mihr ü māhı
beñzetsem n'ola

17. **andan:**-n, -dan

Gazel 29

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devâdur cân
bulur andan şafâ

18. **anı:**-n, -ı

Gazel 29

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabül
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

19. **anuñ:**-nuñ

Gazel 31

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Serverâ servi niçe kıddüñe
teşbîh ideyim
Aralarında tefâvüt var anuñ arz
u semâ

20. **anuñ:**-nuñ

Gazel 31

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline
Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

21. **aña:**--ñ, --a

Gazel 32

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Giçe şırâtı berk ya hâtif gibi
Muhib
Luţf-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

22. **andan:**-n, -dan

Gazel 32

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Gülgün şarâbı çünki dile
eyledüm harâm
Sâkı içürse keveri andan bulam
şafâ

23. **anı:**-n, -ı

Gazel 33

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Genc-i hüsnüñe el irmez
râyegân
Anı zülfün bekler olmuş ejdehâ

24. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Sine gülşen olalı dîdem akıdur
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pâş aña

25. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Sine gülşen olalı dîdem akıdur
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pâş aña

26. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beyâbânıma dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

27. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ñü
Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

28. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bu cihânı gözlerün sıhriyle
teşhîr eyledi
Böyle sâhîr görmedük hep
didiler sâbâş aña

29. **aña:**--ñ, --a

Gazel 36

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muhibbî'nün aceb
Çün sunulmuşdur ezelden tab-ı
gevher-pâş aña

30. **aña:**--ñ, --a

Gazel 38

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Umma iy dil-ğaste seni ol tabîb-
i cân aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

31. **aña:**--ñ, --a

Gazel 38

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Umma iy dil-ğaste seni ol tabîb-
i cân aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

32. **aña:**--ñ, --a

Gazel 38

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Yüce itmişdür felekden kaşrını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efğân aña

33. **aña:**--ñ, --a

Gazel 38

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Zülf-i şeb-dîz-ile koşdum bu
yaşum gülgünımı
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem meydân aña

34. **aña:**--ñ, --a

Gazel 38

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Tāra döndi gözyaşı inler gönül
tanbūr-veş
Dest-i gam mızrābı turmaz
tokınur her an aña

35. **aña:--ñ, --a**

Gazel 38

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bu Muhibbī eyler-idi mihr-i
hüsine nazar
Perde kılmasa şehāb-ı zülfini
cānān aña

36. **anı:-n, -ı**

Gazel 39

Mısra: 3

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Gönderürseñ gamze okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāhat-ı
cāndur baña

37. **anuñ:-nuñ**

Gazel 39

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bī-dīn rakīb
Sözine inanma anuñ kuru
bühtāndur baña

38. **aña:--ñ, --a**

Gazel 40

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü şabā
N'ola iy serv-i sehī gösteresin
rüyuñ aña

39. **anı:-n, -ı**

Gazel 40

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Lal-i dildāra Muhib
beñzedügiyçün mey-i nāb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefā

40. **anı:-n, -ı**

Gazel 41

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Hāk-i pāyuñ gözlerüme
sürmedür
Sürme çeşmümden anı virsün
ziyā

41. **anı:-n, -ı**

Gazel 41

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Işk-ıla hoş-hāl olmuşdur Muhib
Işkdan ayırma anı yā Rabbenā

42. **anuñ-ıla:-nuñ, -ıla**

Gazel 44

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dil virme Muhibbī yüri bu dehr-
i acüza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dārā

43. **anlardan:-n, -lar, -dan**

Gazel 48

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Şoḥbetine zahid ile vāüzüñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyā ehli-durur
illā riyā

44. **anı:-n, -ı**

Gazel 49

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Jeng-i gam gelse gönül āyinesini
kaplasa
Çāresi müldür anı nüş it olur
şaykal saña

45. **anuñ-ıla:-nuñ, -ıla**

Gazel 52

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bundan Muhibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdiği anuñ-ıla
yār ola

46. **anuñ:-nuñ**

Gazel 53

Mısra: 7

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ārām u şabrı kalmaya her dem
garīb ola

47. **anı:-n, -ı**

Gazel 54

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dil murgı gördi dāne-i hālünü
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfüñ
duzāğ ola

48. **anuñ:-nuñ**

Gazel 54

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Her kim ki seyr-i lāle-ruhuñdan
ırag ola
Anuñ aceb mi sinesi toptolu dāğ
ola

49. **aña:-n, -a**

Gazel 56

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bār-ı gamdan aglamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
gam-perverd ola

50. **anı:-n, -ı**

Gazel 56

Mısra: 3

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bār-ı gamdan aglamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
gam-perverd ola

51. **anı:-n, -ı**

Gazel 59

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Şöyle bend itdi beni zencir-i
zülf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

52. **anda**:-n, -da

Gazel 60

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dokunup bād-ı āhumdan yaşam
deryāsı mevc urdı
Kalup dil zevraķı anda görünmez
aña sāhīlhā

53. **andan**:-n, -dan

Gazel 60

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Egerçi işkuñı āsān okurlar
evvelī dilhā
Velī ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

54. **aña**:-ñ, --a

Gazel 62

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Nimet-i cevr ü cefānuñ lezzetin
āşık bilür
Şehd ü şekkerden gelür aña
leżīz ü müştehā

55. **aña**:-ñ, --a

Gazel 63

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

56. **aña**:-n, -a

Gazel 64

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Aña āşık mı dinür işkuñ yolında
cān aña
Yāhu derd-ile olursa derdine
dermān aña

57. **aña**:-n, -a

Gazel 64

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Çahr-ıla ger öldüre lutf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerā çün olmuşuz
fermān aña

58. **aña**:-ñ, --a

Gazel 64

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Top kılsun zülfi çevgānına
āşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgān aña

59. **aña**:-ñ, --a

Gazel 64

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Çeşmesār-ı çeşmüme gelse olur
āñī nihān
Ya melekdür ya peridür
dimezem insān aña

60. **aña**:-ñ, --a

Gazel 64

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

İy Muhibbī kana girmişsin dime
dildāra sen
Günde biñ kan eylese mutāddur
ol kan aña

61. **anuñ-ıla**:-nuñ, -ıla

Gazel 65

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velī hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

62. **anı**:-n, -ı

Gazel 67

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Şöyle bend itdi beni zencir-i
zülf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

63. **anı**:-n, -ı

Gazel 69

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Işık-ıla hoş-hāl olmuşdur Muhib
Işkdan ırma anı yā Rabbenā

64. **aña**:-ñ, --a

Gazel 70

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kaç iderseñ bu Muhibbī başını
Yigdür aña itme kapuñdan cüdā

65. **anuñ**:-nuñ

Gazel 71

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Åşıkam dir kim reh-i ışık içre
cān terk eylemez
Aña āşık mı dinür nāmı anuñ
nā-merd ola

66. **aña**:-ñ, --a

Gazel 72

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bār-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lā-büd aña bir cān ki
gam-perverd ola

67. **anı**:-n, -ı

Gazel 72

Mısra: 3

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bār-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lā-büd aña bir cān ki
gam-perverd ola

68. **aña**:-ñ, --a

Gazel 73

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dünyāda aceb olmaya ger olsa
inķilāb
Åkil aña dil vire mi anda şer ola

69. **anda**:-n, -da

Gazel 73

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dünyâda aceb olmaya ger olsa
inşilâb
Âkil aña dil vire mi anda şer ola

70. **andan:**-n, -dan

Gazel 73

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyâh
Ol yâr-ı cefâ ugraya andan
güzer ola

71. **aña:**--ñ, --a

Gazel 74

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Tiğüñ alup gel Muhibbî sînesini
eyle çâk
Kıl nazar aña maḥabbetden tolı
gör mihr ola

72. **anı:**-n, -ı

Gazel 74

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
kahr ola

73. **aña:**--ñ, --a

Gazel 76

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ser-i küyuñda dil-ḥaste yatur bir
derdmendüñdür
Ṭabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

74. **anı:**-n, -ı

Gazel 76

Mısra: 13

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ

75. **anuñ:**-nuñ

Gazel 76

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı ḥüsüninde
İdüpdür dâm-ı zülfünden anuñ
var niçe ḥam peydâ

76. **anı:**-n, -ı

Gazel 78

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Cân nedür işkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

77. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Katı düşvâr oldı ḥâlüm
n'eylesün tedbîr aña
Hey ne sengîn dil olur âh
eylemez tesîr aña

78. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Katı düşvâr oldı ḥâlüm
n'eylesün tedbîr aña
Hey ne sengîn dil olur âh
eylemez tesîr aña

79. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Âyet-i ḥüsündeki yir yir olan
müşkilleri
Yazdı ḥattı-ı ğubâr ḥattı-y-ıla
tefsîr aña

80. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Gönderürse ol kemân ebrü eger
ġamz okların
Geçürüp sînemden idem cân
içinde yir aña

81. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Cevri âdet eyleme uşşâka iy
mâhum sakın
Bir gün ola irişe bu nâle-i şebġir
aña

82. **aña:**--ñ, --a

Gazel 83

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Işk meydânında güyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencîr aña

83. **anda:**-n, -da

Gazel 86

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ḥâlûñ ḥayâli komadı uyḥu
gözümde âh
Uyḥu yüzini kim göre anda
zübâb ola

84. **andan:**-n, -dan

Gazel 86

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedî
İsî gibi eger baña andan ḥitâb
ola

85. **aña:**--ñ, --a

Gazel 87

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Leylî saçuñ hevâsı ile
Muhibbî'ye
Mecnûn dinürse aña ne tañ çâk-i
ceyb ola

86. **anuñ:**-nuñ

Gazel 87

Mısra: 7

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-
i zülfine
Ârâm yüzün görmeye her demde
kîb ola

87. **andan**:-n, -dan

Gazel 88

Mısra: 5

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Andan düşer mi âşıkā Ankā-yı
Kāf iken
Dünyā-yı denī dāmına düşüp
şikār ola

88. **anı**:-n, -ı

Gazel 89

Mısra: 7

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

89. **aña**:-ñ, --a

Gazel 96

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bağ dür yāruñ miyāni çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mü aña

90. **aña**:-ñ, --a

Gazel 96

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Şöyle hayrān olmuşam ışkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālūmi her kim görür-ise olur
hayrān aña

91. **aña**:-ñ, --a

Gazel 96

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ol gözi cellāddan saña teraḥḥum
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hū aña

92. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña

Virür idüm çāre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

93. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña
Virür idüm çāre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

94. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bir yire gitdi ki gelmege yine
imkāni yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmān aña

95. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

İki ālem faḥrınıñ kıl hürmetine
yā İllāh
Cümle İslām ehli ile raḥmetüñ
bārān aña

96. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Eyle dīzāruñ müyesser afv idüp
her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yār ola
Rıdvān aña

97. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ḳabr içinde rāḥat eyle hoş dutup
dāyim anı
Yā İllāh eyle her müşkil işin
āsān aña

98. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Āşiyānın özledi cān murğı hoş
pervāz idüp
Cennet ehliydi bu dünyā geldi
çün zindān aña

99. **aña**:-ñ, --a

Gazel 97

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bu-durur dāyim Muḥibbī'nüñ
duāsı rüz u şeb
Raḥmetin gündün güne kılsun
mezīd Raḥmān aña

100. **anı**:-n, -ı

Gazel 97

Mısra: 9

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ḳabr içinde rāḥat eyle hoş dutup
dāyim anı
Yā İllāh eyle her müşkil işin
āsān aña

101. **anuñ**:-nuñ

Gazel 98

Mısra: 18

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Küy-ı dilberden Muḥibbī yagsa
ger seng-i cefā
Yüzini döndürmeyüp fikrinde
anuñ yār ola

102. **aña**:-ñ, --a

Gazel 99

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kim şāh-ı ışka cān u gönülden
gulām ola
Uyḡu yüzi ḥaşre dek aña ḥarām
ola

103. **aña**:-ñ, --a

Gazel 100

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kırpügüñ siḥr oklarıdır
kaşlarıñ kavş-i belā
Vāy aña kim dōstum ışkuña ola
mübtelā

104. **anda**:-n, -da

Gazel 103

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

105. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kapusında şâh-ı ışkuñ bendedür
Kâvus aña
Nâlesi ser-tâ nefir ü sîne tabl u
küs aña

106. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kapusında şâh-ı ışkuñ bendedür
Kâvus aña
Nâlesi ser-tâ nefir ü sîne tabl u
küs aña

107. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ḥasta-i ışkam lebüñden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

108. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Zülfün-ile şöyle zeyn itdün
niğārâ cismüñi
Bâğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi fâvüs aña

109. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Işk ehli zâhidâ eyler melâmet
ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-
ıla nâmüs aña

110. **aña:--ñ, --a**

Gazel 104

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bu Muḥibbî nâlesiyle âteş içre
yandugın
Hind ilinde işide taḥsîn ide
kaḳnüs aña

111. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
tabib-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña

112. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
tabib-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña

113. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devâsuz derd imiş
Bir aceb vâdi imiş hicrân ki yok
pâyân aña

114. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Lal-i nâbi şevkıdür her dem beni
mest eyleyen
Görelî ḥaṭṭı gubârın olmışam
ḥayrân aña

115. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ḥâlini top eylemiş meydân-ı
ḥüsn içre niğâr

Zülfini almış ele tā kim ura
çevgân aña

116. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Zülf-i reyḥânî ḥayâli bir sifâl-i
sîñede
Su seper solmamag içün dîde-i
giryân aña

117. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Zülf-i şeb-dîzi öñine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydân aña

118. **aña:--ñ, --a**

Gazel 110

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bu Muḥibbî yüz çevürmez gelse
müjgân okları
İy kaşı ya eyledi çün sîñesin
kalkan aña

119. **aña:--ñ, --a**

Gazel 112

Mısra: 7

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Her kim ki ḥaḳıḳî âşık ola aña
görünür
Niş-i ğamı nüş bilür derdinde ol
devâ

120. **aña:-n, -a**

Gazel 112

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Yâruñ cefâ vü cevri gelürse
Muḥibbî'ye
Olur feraḥ zîra görünmez aña
balâ

121. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Haḡ ḡabîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

122. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Haḡ ḡabîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

123. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kaplamışdı âlemi zûlmet ser-â-
ser virdi nûr
Şem-i ruḡsârı anuñçün didiler
vehhâc aña

124. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Haḡ yolında ihtiyâr-ı fakr idüp
faḡrum didi
Geymez-idi virseler dürr ü
cevhâr tâc aña

125. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Haḡ Taâlâ'nuñ resûli hem şefâat
kânıdır
Ḥalk-ı âlem rûz-ı maḡşerde
kamu muḡtâc aña

126. **aña:--ñ, --a**

Gazel 113

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

İy Muḡibbî Haḡ Taâlâ mucizin
izhâr ide
Cümleten ola muḡî râm ola ehl-i
ḡâc aña

127. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Yaralansa cân u dil kılmaz
terahḡum yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildâr aña

128. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Yaralansa cân u dil kılmaz
terahḡum yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildâr aña

129. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Çün saçı zencîrine bağlandı dil
Mecnûnlayın
Döştlar şimden girü pend
eylemeñ zinhâr aña

130. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Çün şeb-i zülfüñde tutduñ
döşlum dil düzdini
Lâyık oldur kim ser-i zülfüñ
kılasın dâr aña

131. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Buralıdan dest-i ḡam bu
göñlümi ṡanbûr-veş
Surḡ idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm târ aña

132. **aña:--ñ, --a**

Gazel 114

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Gül yüzüñüñ ḡaşretinden bu
Muḡibbî şubḡa dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zâr aña

133. **aña:--n, --a**

Gazel 118

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dil çeker bâr-ı ḡamı itmez
taḡammül Kâf aña
Döştlar itmez misiz billâhi diñ
inşâf aña

134. **aña:--ñ, --a**

Gazel 118

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Küh-ı dilden derd-ile âh
eylesem Ferhâd-veş
Taglar ancak degül âheng ider
eṡrâf aña

135. **aña:--ñ, --a**

Gazel 118

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

İşḡ meydânında evvel terk-i
serdür âşîka
Kim ki cân terk eylemez işḡdan
ne ḡâcet lâf aña

136. **aña:--ñ, --a**

Gazel 118

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Jeng-i ḡamdan her ki dil
âyînesin pâk isteye
Ya leb-i dilber gerek yâḡûd
şarâb-ı şâf aña

137. **aña:--ñ, --a**

Gazel 118

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Cevher-i vaşlı metâm sorma her
nâ-ehle kim
Cevherîyem sor baña kim
olmuşam şarrâf aña

138. **aña:--ñ, --a**

Gazel 118

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meḡer
irer elüm

Küze ide topragumdan ya kadeh
harrâf aña

139. **anuñla:**-nuñ, -la

Gazel 119

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Aceb bilsem nedür başumda
sevdâ

Olupdur cân u dil anuñla şeydâ

140. **aña:**--ñ, --a

Gazel 121

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Hañtuñ cānā görenler didiler
reyhān aña
Yüzüñe iden nazır da dir gül-i
hāndān aña

141. **aña:**--ñ, --a

Gazel 121

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cānānum güler
Güller açılmıya dirler ki sebep
bārān aña

142. **aña:**--ñ, --a

Gazel 121

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Hānesinden gün gibi togup ide
arż-ı cemāl
Ben degülem yaluñuz halk-ı
cihān hayrān aña

143. **aña:**-n, -a

Gazel 121

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kabe küyına Muñibbī ger vara
aşıqları
Biribirinden iverler kim ola
kurbān aña

144. **aña:**--ñ, --a

Gazel 122

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Didi Muñibbī iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser
Bir büse luñt itseñ eger olurdu
aña çün bahā

145. **aña:**-n, -a

Gazel 123

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ehl-i ışka her dem irer şad belā
Çünkü aña eksük olmaz biñ belā

146. **aña:**--ñ, --a

Gazel 125

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

147. **aña:**--ñ, --a

Gazel 126

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Ben belā-keş olduğumı dōstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belā vü derd
münisdür aña

148. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bir dañı sanma seni cānān aña
Terk olınmış cismi kaçan cān
aña

149. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Bir dañı sanma seni cānān aña
Terk olınmış cismi kaçan cān
aña

150. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kırmızı güller açılır sīnede
Tokıncak gāmzeden peykān
aña

151. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kaynadı tennür-ı dilden çünkü
ışk
Dōstlar lā-büd dinür tūfān aña

152. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Dil alup kaçduñ bu dem ger cān
ise
Olmuşam ben cân-ıla kurbān aña

153. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Āteş-i dilden yanardı cümle ten
Gözlerüm ger dōkmeşe bārān
aña

154. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Şir-i pür-süzum olañdan hasen
Güş iden dir kışsa-i Selmān aña

155. **aña:**--ñ, --a

Gazel 127

Mısra: 14

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kabe'dür küyü Muñibbī varıcak
Ulu devlet olasin kurbān aña

156. **anuñ:**-nuñ

Gazel 128

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi

zamiri II Sevgili.

Kime anber kimine çenber
görünür zulf-i dōst
Çeşmüme her tārı anuñ mār u
ubāndur baña

157. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **1**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Ne müferrāh virdi gevherden
tabīb-i kân aña
Bakmagıla olmışam ben zār u
sergerdān aña
158. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **2**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Ne müferrāh virdi gevherden
tabīb-i kân aña
Bakmagıla olmışam ben zār u
sergerdān aña
159. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **4**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Sorma gönlüme cefā vü cevri
ol dilberüñ
Nüh devrinden uzundur bu şeb-i
hicrān aña
160. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **6**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Āşıka yüz cān bağışlar ħande ile
ol perī
Cān nedür tuħfe virem
utanmadan bir cān aña
161. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **8**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Vaşlın umar ol perīnün bu gönül
dīvānedür
Bakmaga tākat getürmez dīde-i
giryān aña
162. **aña:--ñ, --a**
Gazel 132
Mısra: **10**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Yaluñuz bir ben degülem ol
mehühüñ aşıftesi

- İy Muħibbī cümle ālem bende-i
fermān aña
163. **aña:-n, -a**
Gazel 135
Mısra: **1**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Bilmezem ğamzeñ ne siħr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cān u dil meyl eyledi
fī'l-ħāl aña
164. **aña:--ñ, --a**
Gazel 135
Mısra: **4**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Yār tan mıdur perī-veş olsa bu
gözden nihān
İki zülfi iki yañadan olupdur bāl
aña
165. **aña:-n, -a**
Gazel 135
Mısra: **6**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sinemün çākin görüp reşk ide
her ābdāl aña
166. **aña:--ñ, --a**
Gazel 135
Mısra: **8**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Yazayım bir bir kamu eşkümlü
dil aħvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malüm
ola tā ħāl aña
167. **aña:-n, -a**
Gazel 135
Mısra: **10**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Ay olur āh gün geçer görmez
Muħibbī gün yüzün
Ĝam şebinde görünür her laħza
her dem sāl aña
168. **anuñ:-nuñ**
Gazel 136
Mısra: **1**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

- Güzel oldur ki anuñ turra-i
müşğini ola
Her kılında niçe biñ āşık-ı
miskini ola
169. **anuñ:-nuñ**
Gazel 136
Mısra: **6**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Çeşm-i ħünrız-ile bir laħzada
döke niçe kan
Āşık-ı ħasta-dile dāyim anuñ
kını ola
170. **anuñ:-nuñ**
Gazel 136
Mısra: **7**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Zülf-i Hindüsina anuñ niçe kāfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
sīmini ola
171. **anuñ:-nuñ**
Gazel 137
Mısra: **6**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Ağl alup dil mülkine ħükim itdi
kāfir ğamzesi
Korkaram şimden girü kaşdı
anuñ imān ola
172. **aña:-n, -a**
Gazel 140
Mısra: **5**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Bakuban aña ırakdan oluram
ħayrān-vār
Her kaçan itse perī-veş seyr-i
tenhā bir yaña
173. **aña:-ñ, -a**
Gazel 149
Mısra: **3**
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.
- Almaga büse lebünden aña kim
kādır olur
Kāniyem cūraña tā kim getürem
ābi be-leb
174. **anda:-n, -da**
Gazel 150
Mısra: **4**

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hûn-feşân
Haymelerdür cā-be-cā anda
zuhûr iden habâb

175. **aña:-ñ, -a**

Gazel 154

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuздan dağı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

176. **aña:-ñ, -a**

Gazel 167

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Hayme kursa sînemün şahrâsına
ol âfitâb
Eyleyem cân riştesinden yir
yirin aña tınâb

177. **anda:-n, -da**

Gazel 180

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ
h'âb

178. **anlar:-n, -lar**

Gazel 190

Mısra: 12

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tadrîc-ile öğredür anlar
yap yap

179. **andan:-n, -dan**

Gazel 194

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Hüsni bāğın saklayup zāğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini
perr-i gürâb

180. **anı:-n, -ı**

Gazel 200

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Leşker-i gam gelse kılsa bu
gönül mülkin harâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

181. **anda:-n, -da**

Gazel 209

Mısra: 1

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Felekdür âsitânuñ anda her şeb
Görinür eşk-i çeşm mânend-i
kevkeb

182. **anda:-n, -da**

Gazel 212

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Gelse ger hâli hayâli çeşmüme
uyğu gider
N'eylesün cāyı megesdür
mümkün olmaz anda hâb

183. **anuñ:-nuñ**

Gazel 213

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy Muhibbî cura-i cām-ı
muhabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızır
olur serâb

184. **anda:-n, -da**

Gazel 217

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dünyâya gönül baglama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
iķâmet

185. **anda:-n, -da**

Gazel 220

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çün Kabe küyü yāruñ oldı
Muhibbî menzil

Geh zinde gâh mürde kıl anda
sen iķâmet

186. **aña:-ñ, -a**

Gazel 228

Mısra: 4

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Hâk-i kademün dîdelerümden
görinür san
Bir rıkdür ol şîşe-i çeşmüm aña
sâ'at

187. **andan:-n, -dan**

Gazel 230

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Muhibbî cidd ü cehd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'inâyet

188. **anda:-n, -da**

Gazel 234

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Emr-i Haķķ'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

189. **andan:-n, -dan**

Gazel 234

Mısra: 10

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
'Âķil iseñ aña bakma gönlüñi
andan sovut

190. **anda:-n, -da**

Gazel 247

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Deyre varsañ hüsnuñi 'arz
eyleseñ
Kuruyup anda kadîd olurdı Lât

191. **anuñla:-nuñ, -la**

Gazel 274

Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Yārı görmek ten göziyle didiler
mümkin degül
Cân gözün aç kıl nazar bârî
anuñla dil avut

192. **aña:-ñ, -a**
Gazel 281
Mısra: 3
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy mesîhâ-dem ezilürken aña âb-
ı zülâl
Kanda bir ola leb-i la'lüñ-ile
kand ü nebât

193. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 284
Mısra: 12
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Olmak Muhibbî ister-iseñ 'ışk-
ıla şâyî'
Kaldur livâ-yı âhı anuñla
'alâmet it

194. **aña:-ñ, -a**
Gazel 300
Mısra: 9
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İden zulmı aña çün pâdişehdür
Muhibbî kime eylesün şikâyet

195. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 308
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy Muhibbî aña dünyâyı ki ol
bir cıfedür
Pâk-dâmân ol sakın itme anuñla
var baħş

196. **anlara:-n, -lar, -a**
Gazel 311
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Komazdı saña 'ışkı Kays u
Ferhâd
Muhibbî olmasañ anlara vārîş

197. **anda:-n, -da**
Gazel 322
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Cihân için dimişler çünki hâdiş
Bulnursa ne tañ anda havâdiş

198. **anı:-n, -ı**
Gazel 323
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Perî-rüdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirseñ raķîb-i
Ehremen'den geç

199. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 323
Mısra: 13
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Muhibbî câme-i atlas geyüp
anuñla fahr itme
Libâs-ı müste'arîdür bu cân
üstinde tenden geç

200. **aña:-ñ, -a**
Gazel 327
Mısra: 3
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Āhum e ş er mi eyler aña seng
dıldür ol
Göñline beñzemez anuñ illâ
hâdîd ü tuç

201. **anuñ:-nuñ**
Gazel 327
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Āhum e ş er mi eyler aña seng
dıldür ol
Göñline beñzemez anuñ illâ
hâdîd ü tuç

202. **aña:-ñ, -a**
Gazel 331
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çünkü sevdân-ıla sevdâyî mizâc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilâc

203. **aña:-ñ, -a**
Gazel 334
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Döymeye senüñ cefâ vü cevruñe
âhen daħı
Eylemez aña taħammül göñlüm
olsa aña tuç

204. **aña:-ñ, -a**
Gazel 334
Mısra: 8
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bir ribât-ı köhne dünyâ kârbân
ħalk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

205. **aña:-ñ, -a**
Gazel 335
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dün devâ sordum taḫḫbe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilâc

206. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 335
Mısra: 14
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Mihirden cevri Muhibbî hoş
görür
İtdi anuñla ezelden imtizâc

207. **anuñ:-nuñ**
Gazel 345
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

'İşk-ıla dâmânımı tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse ħük m anuñ sultân
beni bilmez mi ħiç

208. **aña:-ñ, -a**
Gazel 351
Mısra: 8
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bir ħarfi keşf olmaya ħüsnuñ
kitâbnuñ
Tefsîr yazup eyleseler aña biñ
şürüh

209. **anda:-n, -da**
Gazel 361
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Virse dünyāya gönül senünle
degül päyidār
Bir ribāt-ı köhnesin anda bir
günlük konuḥ

210. **anda:-n, -da**
Gazel 361
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bu Muḥibbī var iken kūyuñda
n'eyler ol raḳīb
Gülşene bülbül yiter lāzım degül
anda tavuḥ

211. **anda:-n, -da**
Gazel 365
Mısra: 8
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dilā bunda eger ḥayr u eger şer
Sorarlar yarım anda nik eger bed

212. **anuñ:-nuñ**
Gazel 371
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Geldügince tiri bulur mürde
cismüm tāze cān
Bulsun anuñ iy Muḥibbī şaştı
her demde küşād

213. **anda:-n, -da**
Gazel 373
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Bezm-i ḡamda her kaçan bu
'ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veş gönülüm
benüm anda sürüd

214. **aña:-ñ, -a**
Gazel 380
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Çin idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dīvāne olsa lāyık
olur aña bend

215. **aña:-ñ, -a**
Gazel 383
Mısra: 7
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Aña 'āşık mı dirler şem'-i ḥüsne
Yanup pervāne-veş olmaya nā-
būd

216. **anı:-n, -ı**
Gazel 389
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kirpügüm cārüb olup su saçdı
dem dem kūyuña
Ḥün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

217. **anuñ:-nuñ**
Gazel 393
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kanı ol muḥrib ki anuñ
nağmesini ḡuş idüp
Raḳş ide küşār-ı eşcār cümle
zerrāt u vücüd

218. **anı:-n, -ı**
Gazel 396
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Muḥibbī cān-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin ḥāşā anı red

219. **aña:-ñ, -a**
Gazel 397
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Āh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarḥ kebūd
Dem var mı aña çıkmaya dil
āteşiyle dūd

220. **aña:-ñ, -a**
Gazel 412
Mısra: 8
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dār
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

221. **anuñ:-nuñ**
Gazel 417
Mısra: 14
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy Muḥibbī dil mezākı zehr-i
ḡamdan telhdür
Def'ine anuñ bulunmaz bāde-i
terden leziz

222. **aña:-ñ, -a**
Gazel 420
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy dōst ruḥlaruñ baña oldu ḡidā-
yı rüḥ
Var mı ki aña beñzeye bir büy-ı
ter leziz

223. **aña:-ñ, -a**
Gazel 424
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Şaḥtdur yāruñ dili itmez aña
hergiz eşer
Āhum odı ger irişe āhen ü
mermer yakar

224. **anı:-n, -ı**
Gazel 425
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

İy Muḥibbī kân-ı dilden
sözleruñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yārān umar

225. **aña:-ñ, -a**
Gazel 426
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ol ṭabīb-i cān gelüp sormaz
Muḥibbī ḥastayı
Yoḥsa aña cevri ü zūlm itmek
ezelden ḥū midur

226. **anuñ:-nuñ**
Gazel 427
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Maḥabbet baḥrına düşmiş
Muḥibbī oldu bī-pervā
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdur

227. **anı:-n, -ı**
Gazel 429
Mısra: 6

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ruḥuñ mir'âtına baksam gözüm
merdümleri 'aksin
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı ḥâl añlar

228. **anlara:-n, -lar, -a**
Gazel 434
Mısra: 8
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dögerler küy-ı dildāra varan
'aşıkları a' dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine ḥil'atdūr

229. **anı:-n, -ı**
Gazel 438
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Elde tutduġuñ kadeḥ bil
şehlerüñ topragıdır
Niçe yıllar kāse itmışler anı
Kāvūs'a sor

230. **anı:-n, -ı**
Gazel 438
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Nabz-ı 'aşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy tabīb
Bī-devā derddür gerekse anı
Cālīnūs'a sor

231. **anı:-n, -ı**
Gazel 445
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Kim māyıl ola dünyā metā'na
cem' ider
Kārūn-vār 'aķıbet anı zemīn
tutar

232. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 450
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Görinen bu felek üzre gehī
ķavs-i ķuzaḥ sanma
Atar āh okların 'aşık anuñla katı
yayıdır

233. **anda:-n, -da**
Gazel 453
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Döstüm küyuñda akan
gözlerümün ābidür
Her dem anda inleyen bu
gönlümün ṭolābidür

234. **aña:-ñ, -a**
Gazel 455
Mısra: 10
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'aşık ġedā vü mīr ü şeyḥ
ü şābdür

235. **aña:-ñ, -a**
Gazel 461
Mısra: 6
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ķānūn-ı 'ışka uyalu çeng oldı
ķāmetüm
Mızrab-ı ġam tokınur aña
tāziyānedür

236. **anı:-n, -ı**
Gazel 467
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Zülfini kesse nigārum göricek
anı didüm
Ķaṭ'-ı zünnār idüben müslim
olup dīne gelür

237. **anuñla:-nuñ, -la**
Gazel 471
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ķamuñ cānā baña miḥmān-ı
cāndür
Anuñla eglenür dil çok
zamāndür

238. **anda:-n, -da**
Gazel 477
Mısra: 3
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ruḥları evrāķ-ı güldür anda
zülfī ḥāl-ile

Sakınur āhum yilinden çīn-der-
çīndür

239. **aña:-ñ, -a**
Gazel 482
Mısra: 3
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Dönelden ķāmetüm çenge aña
tār eyledüm yaşum
Ko kılsun nāle vü zārī aña çün
zīkr-ile bamdur

240. **anı:-n, -ı**
Gazel 484
Mısra: 2
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Gönlümün cānbāzımı zülfī resen
her sū çeker
Sanki miķnāfīsdür turmz anı her
mü çeker

241. **aña:-ñ, -a**
Gazel 487
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ķaṭredür gerçi suḥen līk
dehenden çıkıcak
Ķıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dāne olur

242. **aña:-ñ, -a**
Gazel 489
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Hāşā ḥayāl-i ġayrıya dīdemde
idem aña cā
Ol āşınā cāyı iken biġāneye cā
mı olur

243. **anda:-n, -da**
Gazel 493
Mısra: 4
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Ka'be'dür küyü varan 'aşıkları
Anda ķurbān ḥācılar bayramıdır

244. **anuñ:-nuñ**
Gazel 493
Mısra: 5
"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Rāhat-ı cān bil anuñ düşnāmını
Gönlümün haṭṭı anuñ
düşnāmidur

245. **aña:-ñ, -a**

Gazel 497

Mısra: 9

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

246. **anuñ:-nuñ**

Gazel 498

Mısra: 8

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

Perde eyler geh güneş ruhsārına
kāküllerin
Beñzer ol hūrşide kim anuñ
sehāb üstindedür

247. **andan:-n, -dan**

Gazel 500

Mısra: 2

"O" Üçüncü tekil kişi
zamiri II Sevgili.

'Işk elinden sīneme gerçi
cerāhatlar gelür
Līk andan cānuma biñ dürlü
hāletler gelür

248. **anuñ-ıçun:-n, -uñ, -ıçun**

Gazel 324

Mısra: 8

Onun için, bu yüzden,
bundan dolayı.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-hānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

249. **anuñ-ıçun:-n, -uñ, -ıçun**

Gazel 370

Mısra: 4

Onun için, bu yüzden,
bundan dolayı.

Mektebde meger yār okumuş
cevr rumūzın
Oldı bu cefā 'ilmine anuñ-ıçun
üstād

250. **anuñ-ıçun:-n, -uñ, -ıçun**

Gazel 387

Mısra: 14

Onun için, bu yüzden,
bundan dolayı.

İy Muḥibbī eyledüñ sen seyr-i
dünyāyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şir-merd

251. **anuñ-ıçun:-n, -uñ, -ıçun**

Gazel 409

Mısra: 6

Onun için, bu yüzden,
bundan dolayı.

Ādemīnūñ yüzüne itdüğü cümle
rīş-ḥand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i timād

252. **anuñ-ıçun:-n, -uñ, -ıçun**

Gazel 458

Mısra: 10

Onun için, bu yüzden,
bundan dolayı.

İy Muḥibbī çenge döndi
kāmētüm oldı dü-tā
Anuñ-ıçun nār-ı ğam her dem
benüm düşümdadur

253. **aña:-n, -a**

Gazel 347

Mısra: 10

"A-na: o-na". Üçüncü
tekil şahıs zamirinin yönelme
eki almış hali (muhibbi).

Ġam kilīdi açılır mı bu
göñülden hergiz
Ele girürse Muḥibbī aña meydür
miftāḥ

a begüm:

1. **a begüm:--ü, --m**

Gazel 416

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A Beyim! A Efendim!.

Ḥicr elinden n'ola sorsañ dil ü
cān ḥastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâğız

āb:

1. **āb:**

Gazel 163

Mısra: 1

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Āşığ oldum gözlerümden ḥālī
olmaz hergiz āb
Ḥāb görmez gözlerüm bu vech-
ile ḥālüm ḥarāb

2. **āb:**

Gazel 180

Mısra: 4

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Aceb gözümde akan iki çeşme
Aceb ḥün-ı ciger midür yāḥūd
āb

3. **āb:**

Gazel 189

Mısra: 8

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Kādeḥ devr eylesün yārān elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm āb

4. **ab:**

Gazel 192

Mısra: 6

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

5. **āb:**

Gazel 194

Mısra: 12

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Vādī-i ışka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden ğayrı virmez ger
ölem bir kimse āb

6. **āb:**

Gazel 201

Mısra: 1

1) su 2) *Āşığın gözyaşı.*

Çarḥ-ı gerdündür iden göz yaşın
āb
Göreyim döne döne ola ḥarāb

āb akıtmaya:

1. **āb akıtmaya:--it, --ma, --ya**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *āşığın*

gözyaşlarının kurumusu
kastedilir.

Kurusun ol ayn kim akıtmaya
her demde āb
Oda yansun şol göñül ışk-ıla
olmaya ḥarāb

āb dökükce:

1. **âb dökükçe**:--dük, --çe

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) gözyaşı dökmek

kastedilir.

Dil Muhibbî iniler tolabdur
Gözlerüm küzekleri dökükçe
âb

âb döker:

1. **âb döker**:--e, --r

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dökmek.

Cemâli dūr olalı gözlerümden
Sanasın ebrdür durmaz döker âb

âb tolu:

1. **âb tolu**:--u

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözleri suyla dolu olmak.

*II Aştığın sürekli gözyaşı
akıtması, ağlaması.*

Düşeli sevdâ-yı zülfe sormañuz
ahvâlümü
Serde bād u dilde âteş
gözlerümdür tolu âb

âb u gülzâri:

1. **âb u gülzâri**:--+ı

Gazel 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) su bulunan sefa

yerleri ve gül bahçeleri
kastedilmektedir.

Kıl dilâ cām-ı hoşgüvâri taleb
Çemen ü âb u gülzâri taleb

abâ:

1. **abâ:**

Gazel 29

Mısra: 10

1. *Yünden yapılmış kaba*

*kumaş. 2. Bu kumaştan yapılmış
bol, geniş giyecek.*

Bu libās u hây u hü u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe hîlat yiterken bir palās u
bir abâ

abes:

1. **abes:**

Gazel 304

Mısra: 1

Boş, faydasız.

‘Ărızi devrinde yāruñ bağ u
bustāndur ābeş
Leblerine nisbet itme āb-ı
hayvāndur ‘abeş

‘abes:

1. **‘abes:**

Gazel 304

Mısra: 2

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

‘Ărızi devrinde yāruñ bağ u
bustāndur ābeş
Leblerine nisbet itme āb-ı
hayvāndur ‘abeş

2. **‘abes:**

Gazel 304

Mısra: 4

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Çün müyesser olmaya cānān
vişāli ‘aşıka
‘Ălem içre sīnesinde turduğı
cāndur ‘abeş

3. **‘abes:**

Gazel 304

Mısra: 6

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Cevher-i eşküme zāhid ta‘n
iderse tañ degül
Tālib-i ħar-mühreye çün la‘l ü
mercāndur ‘abeş

4. **‘abes:**

Gazel 304

Mısra: 8

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Bülbülā mağrūr olma şāhid-i gül
hüsnine
Çün degül vakti gülün bākī
gülüstāndur ‘abeş

5. **‘abes:**

Gazel 304

Mısra: 10

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Şi‘r-ile itdūñ Muhibbî ol perî
teshîrini
Dime şimden girü sen eş‘ār u
dīvāndur ‘abeş

6. **‘abes:**

Gazel 307

Mısra: 6

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Başum-ıla ‘ışk meydanında
zülfüñ oynasun
İtme ğayrı bāzı çün top-ıla
cevğāndur ‘abeş

7. **‘abes:**

Gazel 307

Mısra: 8

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Sebze ħattını görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur ‘abeş

8. **‘abes:**

Gazel 307

Mısra: 10

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Kim göre rengin lebüñle dōstum
lü‘lü’ dişüñ
Diye dūrre kim bakar la‘l-i
Bedaħşān’dur ‘abeş

9. **‘abes:**

Gazel 307

Mısra: 12

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

Lebleri virür Muhibbî mürde
cisme çün hayāt
Tālib olma zulmet içre āb-ı
hayvāndur ‘abeş

10. **‘abes:**

Gazel 307

Mısra: 14

*Gereksiz, yersiz, boş; akla
ve gerçeğe aykırı. II Gafil.*

İki ‘ālemde senüñ ben ‘aşıkam
dīdāruña
Sensüz olsa cennet ü havrā vü
ğilmāndur ‘abeş

'abes cāndur:

1. 'abes cāndur:--dur

Gazel 307

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
olmadığı dünyada aşıkların da
yer almasının lüzumsuz ve boş
olduğu kastedilmektedir.

Terk-i cān it 'ışk yolında dime

cānāndur 'abeş

Olmasa 'ālemde çün cānān ne

söz cāndur 'abeş

'abes dime:

1. 'abes dime:--me

Gazel 307

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahsedilen konu veya
kavramın boş, anlamsız, saçma,
gereksiz olduğunu söylemek.

Terk-i cān it 'ışk yolında dime

cānāndur 'abeş

Olmasa 'ālemde çün cānān ne

söz cāndur 'abeş

āb-ı 'atañ-ıla:

1. āb-ı 'atañ-ıla:--a, --n, --ı, --la

Gazel 392

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanın varoluşuna sebep
olan menî suyu(biyolojik
varlığın ilk aşaması).

Rüşen itdün bu cihān zulmetini
nūruñ-ıla

Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün

bāğ-ı vücūd

ābı be-leb:

1. ābı be-leb:

Gazel 149

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin dudağı
için sunulan şarap yudumu
kastedilmiştir.

Almaga büse lebünden aña kim
kādîr olur

Ḳāniyem cūraña tā kim getürem

ābı be-leb

āb-ı cevḥün:

1. āb-ı cevḥün:

Gazel 305

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ceyhun Irmağı. II Aşığın
gözyaşları.*

Āb-ı Cevḥün idi eşküm şimdi

oldı cūy-ı Nîl

Mısr-ı ḥüsnüñ ḥaḳkı itsün

çeşmüm 'ummān-ıla baḥş

āb-ı havāt:

1. āb-ı havāt:

Gazel 210

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçeni ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
su.*

Herkes bulmaga ömr-i cāvidān

bir şey sebep

Ḥızır'a āb-ı havāt u rindese āb-ı

ineb

2. āb-ı havāt:

Gazel 252

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran
ve nerede olduğu bilinmeyen bir
kaynağın suyu.*

Lebleründen bir nişān bulmadı

dil İskender'i

Zulmet-i ḥaddüñde çün kim

gizlidir āb-ı havāt

3. āb-ı havāt:

Gazel 259

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran
ve nerede olduğu bilinmeyen bir
kaynağın suyu.*

Buldı Ḥızır emr-ile zulmetde

varup āb-ı havāt

Lik taḳdır imiş ol yolda

Sikender'e memāt

4. āb-ı havāt:

Gazel 281

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran
ve nerede olduğu bilinmeyen bir
kaynağın suyu.*

Ḳaşd iderken la'line zülfi tolaşdı

boynuma

Dām-ı ejderde kalur kim isteye
āb-ı havāt

āb-ı havvān:

1. āb-ı havvān:

Gazel 286

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçeni ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan hayat
suyu II Sevgilinin dudağı.*

Çün götürürsin ayagı bezm-i

dünyādan gönül

İçdüğün cām-ı şarābı āb-ı

havvān oldı tut

āb-ı havvāndur:

1. āb-ı havvāndur:

Gazel 304

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ölümsüzlük suyu. hayat
suyu.*

'Arızı devrinde yāruñ bāğ u

bustāndur ābeş

Leblerine nisbet itme āb-ı

havvāndur 'abeş

2. āb-ı havvāndur:--dur

Gazel 84

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçildiğinde ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.*

Zulmet-i zülfünde lalün āb-ı

havvāndur baña

İy mesîḥā sözlürün derdüme

dermāndur baña

3. āb-ı havvāndur:--dur

Gazel 307

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçildiğinde ölümsüzlüğe
ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.*

Lebleri virür Muḥibbî mürde

cisme çün havvāt

Tālib olma zulmet içre āb-ı

havvāndur 'abeş

āb-ı havvānsın:

1. āb-ı havvānsın:--sın

Gazel 79

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Doğu edebiyatında pek çok
efsane adı geçen, içen kişiye
ölümsüzlük kazandırdığına
inanılan efsanevidir.*

Hicr içre bulmuşken memāt
kılduñ baña çün iltifāt
Bulduñ lebüñden ben hayāt sen
āb-ı hayvānsın baña

āb-ı hıızr:

1. **āb-ı hıızr:**
Gazel 213
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İçene ebedi hayat
bağışlayan efsanevidir su, āb-ı
hayat.*

İy Muhibbī cura-i cām-ı
muhabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hıızr
olur serāb

2. **āb-ı hıızr:**
Gazel 200
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hıızr aleyhisselamın
bulduğuna inanılan ve
ölümsüzlük iksiri olarak anılan
su.*

İy Muhibbī cūra-i cām-ı
mahabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hıızr
olur şarāb

ābī imiş:

1. **ābī imiş:--miş**
Gazel 450
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık gözlerinin
sulu olduğunu, ağladığını ifade
etmektedir.*

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise ābī imiş
āhum hevāyīdür

āb-ı ineb:

1. **āb-ı ineb:**
Gazel 210
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Üzüm suyu. || Şarap.

Herkese bulmaga ömr-i cāvidān
bir şey sebep
Hıızr'a āb-ı hayāt u rindese āb-ı
ineb

2. **āb-ı ineb:**
Gazel 199
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Üzüm suyu. || Şarap. II
Sevgilinin sarhoş edici
dudakları.*

Kevser ü havrā murādı zāhidūñ
Fıkr-i āşık şāhid ü āb-ı ineb

āb-ı istiğfār-ıla:

1. **āb-ı istiğfār-ıla:--ı, --la**
Gazel 153
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) Hakk'a edilen
tövbenin suyu kastedilmiştir.*

Yuya yüzüm karasımı āb-ı
istiğfār-ıla
Umaram ki pāk ide maşşerde
Ġaffārü'z-zünüb

āb-ı kevserest:

1. **āb-ı kevserest:**
Gazel 256
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın
gözyaşlarının kevser ırmağı gibi
aktığı ifade edilmektedir.*

Küy-ı cānān kāmēti serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar āb-ı
kevserest

āb-ı revāndur:

1. **āb-ı revāndur:--dur**
Gazel 471
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Akarsu, ırmak.

Ayağuna eyā serv-i hıramān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndur

āb-ı şāfiye:

1. **āb-ı şāfiye:**
Gazel 40
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Saf su.

Āb-ı şāfiye müşābih yine bir şir
didūñ
Didi taşsın kamu göricegez ehl-i
şafa

āb-ı telh:

1. **āb-ı telh:**
Gazel 364
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Acı su II Şarap. (Gözyaşıyla
da bağlantı kurularak bu terkip
seçilmiştir).*

Bahr olsa gözümün yaşı cānā
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmden āb-ı telh

2. **āb-ı telh:**
Gazel 362
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
I. Acı su. II. Gözyaşı.

İy yār kaşresi lebüñün bahra
tamlasa
Olmaya idi 'ālem içinde hiç āb-ı
telh

āb-ı zülāl:

1. **āb-ı zülāl:**
Gazel 281
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Berrak su I. Sevgili'nin
çok değerli ağız suyu 2.
Sevgili'nin hoş sözleri ile
konuşması (ohşamak ve söz
bağlamında).*

İy mesīhā-dem ezilürken aña āb-ı
zülāl
Kanda bir ola leb-i la'lün-ile
kand ü nebāt

'abid olam:

1. **'abid olam:--a, --m**
Gazel 377
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kul veya köle olmak.

Pādişāh-ı 'ālem olmakdan ise
yigdür baña
Hıdmet idüp āsitānuñda olam
kemter 'abid

'abid olur:

1. 'abîd olur:--ur

Gazel 402

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İbadet etmek.

Eylese cevri ü cefâ artsa
maḥabbet tañ mîdur
Çün Muḥîb insân olur iḥsân-ıla
dirler 'abîd

âb-ıla giderem:

1. **âb-ıla giderem:--e, --rem**

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gözyaşı dökerek

gitmesi.

Azm kıldum küy-ı yâra vâlih ü
ḥayrân şîfat
Giderem âb-ıla ḥâkûm mi
çeküpdir yâ naşîb

ac:

1. **açmaz:-maz**

Gazel 360

Mısra: 8

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü,
kilitli veya bağlı durumdan
çıkarmak.*

Sakın aldanma cihân naṭ'ına
âḥîr mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruḥ

2. **açuban:-uban**

Gazel 8

Mısra: 4

*Göstermek, farkına
vardırmak, yöneltmek II
Söylemek, anlatmak, ortaya
koymak, izhar etmek.*

Bülbül-i şûrîde-veş efgânım
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

3. **açma:-ma**

Gazel 381

Mısra: 8

*Göstermek, farkına
vardırmak, yöneltmek II
Söylemek, anlatmak, ortaya
koymak, izhar etmek.*

Bilmedüñ gonca dehâni sırrını
Açma âgâz eyleme yok yire
ḥand

ac-:

1. **açar:-ar**

Gazel 453

Mısra: 7

*(Bir şeyi) Kapalı, örtülü,
kilitli veya bağlı durumdan
çıkarmak.*

Geh niḳâb eyler yüzine zülf-ile
gâhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de
ḥüsni tâbidur

aç komadıñ:

1. **aç komadıñ:--dum**

Gazel 340

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Allah'ın kullarını
rızsız bırakmadığı
kastedilmektedir.*

Yaradaldan berü hîç komadıñ
aç
Beni itme İlâhî ğayra muḥtâc

aç komaz:

1. **aç komaz:--maz**

Gazel 332

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aç bırakmak.

Kıl tevekkül ğayrdan rızkuñ
tevaḳḳu' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hîç
kullarını komaz aç

aceb:

1. **aceb:**

Gazel 3

Mısra: 5

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Bassa şemsün nûrını nûruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maḥbûb-ı Ḥudâ

2. **aceb:**

Gazel 36

Mısra: 2

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Sîne gülşen olalı dîdem akıdur
yaş aña

Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pâş aña

3. **aceb:**

Gazel 36

Mısra: 9

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muḥîbbî'nüñ aceb
Çün sunulmuşdur ezelden taḅ-ı
gevher-pâş aña

4. **aceb:**

Gazel 53

Mısra: 2

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

5. **aceb:**

Gazel 54

Mısra: 2

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Her kim ki seyr-i lâle-ruḥundan
ırag ola
Anuñ aceb mi sînesi toptolu dâğ
ola

6. **aceb:**

Gazel 71

Mısra: 3

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Döştar yaşlar döküp âh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihânda gördüñüz mi
kimsene bî-derd ola

7. **aceb:**

Gazel 74

Mısra: 9

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Eylese cevri ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nâ-mihr ola

8. **aceb:**

Gazel 77

Mısra: 8

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Gözlerüm eşk döker dil de ider
âh u fiğân
İşka yitmez mi aceb iki
güvâhum şanemâ

9. **aceb:**

Gazel 97

Mısra: 1

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrân aña
Virür idüm çâre ger olsa-y-ıdı
ben cân aña

10. **aceb:**

Gazel 99

Mısra: 7

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Zâhid şarâba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde câm
ola

11. **aceb:**

Gazel 109

Mısra: 5

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Döstlar ağıyarı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

12. **aceb:**

Gazel 110

Mısra: 4

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devâsuz derd imiş
Bir aceb vâdi imiş hicrân ki yok
pâyân aña

13. **aceb:**

Gazel 119

Mısra: 1

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb bilsem nedür başumda
sevdâ
Olupdur cân u dil anuñla şeydâ

14. **aceb:**

Gazel 129

Mısra: 8

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Seni gözler râstı gayrı yaña
kılmaz nazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümâ

15. **aceb:**

Gazel 142

Mısra: 5

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

İñler-isem ney gibi olmaz aceb
Oldı bu sînem benüm hem çü
rebâb

16. **aceb:**

Gazel 144

Mısra: 7

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Sormasa bu derdmendüñ hâlîni
olmaz aceb
Âr ider dervîşden her kadasa
âlî-cenâb

17. **aceb:**

Gazel 158

Mısra: 9

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

İy Muhibbî vaşlını ummak aceb
dîvânelik
Olasın sen bir gedâ ol ola bir
âlî-cenâb

18. **aceb:**

Gazel 169

Mısra: 8

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Leblerüñ üzre nigârâ hâlünü
gören dimiş
Engübîn üzre eger konsa âceb
olmaz zübâb

19. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 1

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü-yi nâ-
yâb

20. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 2

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü-yi nâ-
yâb

21. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 3

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb gözümünden akan iki çeşme
Aceb hün-ı ciger midür yâhüd
âb

22. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 4

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb gözümünden akan iki çeşme
Aceb hün-ı ciger midür yâhüd
âb

23. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 5

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb haddüñ mi bu yâhüd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

24. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 6

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb haddüñ mi bu yâhüd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

25. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 7

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb bu gamze midür yâhu
hançer
Aceb bu zülfi midür yâhu kullâb

26. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 8

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb bu ğamze midür yâhu
hançer
Aceb bu zülf midür yâhu kullâb

27. **aceb:**

Gazel 180

Mısra: 9

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ
h'âb

28. **aceb:**

Gazel 188

Mısra: 1

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişândan gör nişân kılur taleb

29. **aceb:**

Gazel 205

Mısra: 2

*Acaba, hayret, şaşılacak
şey II öyle bir, o kadar, çok.*

Olmuşam bî-çäre vü dil-haste vü
tenhâ ğarîb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin taîb

aceb:

1. **aceb:**

Gazel 293

Mısra: 5

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Sırr-ı 'ışkı fâş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmişdür eyler sırrını
izhâr mest

2. **acebdür:-dür**

Gazel 297

Mısra: 10

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Vird idinmişdür 'izâruñ zıkr ider
dâyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nâr-ı
süzânî düüst

3. **aceb:**

Gazel 317

Mısra: 2

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Ķâmetüm dâl eyledi bir zülfî
'anber el-ĝıyâş
Kim 'aceb âl eyledi ol çeşmi
'abher el-ĝıyâş

4. **aceb:**

Gazel 319

Mısra: 6

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Mısr-ı hüsniñ hâkîçün şol
deñlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyhün-ıla bahş

5. **aceb:**

Gazel 352

Mısra: 2

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesîh
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melîh

6. **aceb:**

Gazel 359

Mısra: 2

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Eyledi ben bî-dili günden güne
pâ-mâl-i çarh
Böyledür olmaz 'aceb çünki
ezelden hâl-i çarh

7. **aceb:**

Gazel 390

Mısra: 2

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Yanalı 'ışk âteşiyle hemçü 'üd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
düd

8. **aceb:**

Gazel 414

Mısra: 7

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

İy gönül zülfine dil virdün 'aceb
divânesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdâya
düşdün dermend

9. **aceb:**

Gazel 420

Mısra: 9

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Bî-hod iderse şubh-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muhibbî uyhu olur çın
seher lezîz

10. **acebdür:-dür**

Gazel 463

Mısra: 17

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Vefâ ummak güzellerden
'acebdür
Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

11. **aceb:**

Gazel 480

Mısra: 2

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Cânân vücūdi şîr ü şekerden
siriştedür
Hürî midür cemâlî 'aceb ya
firiştedür

12. **aceb:**

Gazel 481

Mısra: 11

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Meyl iderse gözlerüm yaşına yâr
olmaz 'aceb
Çünkü kıdrini bilür her biri bir
dür-dânedür

13. **aceb:**

Gazel 481

Mısra: 13

*"Acaba, hayret, şaşılacak
şey" anlamında zarf.*

Virmese dünyâya dil itmeñ
Muhibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdânedür

aceb degül:

1. **aceb degül:**

Gazel 472

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Şaşılmaz, garip değil.*

Dökse gözüm şadefleri dürler
'aceb degül
Zirâ ki yaşî cümle anuñ dâne
dânedür

'aceb itmeñ:

1. **aceb itmeñ:--n**
Gazel 126
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Bayitte*) *aşığın bu dert ile
eziyet ve sıkıntı içinde olduğu
anlaşılmamalıdır anlamı çıkar.*

Ben belâ-keş olduğumı döstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

'aceb itmeñüz:

1. **'aceb itmeñüz:--me, --nüz**
Gazel 256
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şaşırılmamak, hayret içinde
kalmamak.*

Ğam bārını götürür-istem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezelde çünki baña üstür-i
nerest

aceb mi:

1. **aceb mi:**
Gazel 76
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Giriñtâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüsninde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

2. **aceb mi:**
Gazel 86
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-
ı dehr
İşk âteşi ile sinede bagrum
kebâb ola

'aceb mi:

1. **'aceb mi:**
Gazel 239
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Yoluña cân fedâ kılsam 'aceb
mi
Göñül tahtında 'ışk sultândur iy
döst

2. **'aceb mi:**
Gazel 325
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Yüzün "Ve'ş-şems" ü alnuñ
"Ve'd-đuñ" dur
'Aceb mi zülfüñ olsa leyl-i
mi'râc

3. **'aceb mi:**
Gazel 397
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Âh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarh kebüd
Dem var mı aña çıkmaya dil
âteşiyle düd

4. **'aceb mi:**
Gazel 246
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Gözüm yaşına garğ olsam 'aceb
mi
Ezelden çeşme-i Ceyhün'am iy
döst

5. **'aceb mi:**
Gazel 455
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Deyr-i hüsnünde neden
ebrüaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

aceb midür:

1. **aceb midür:--mi, --dür**
Gazel 76
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Niçe yıllardur olmışdur derün-ı
dilde gam peydâ

Aceb midür bu didemden ola
her lahza dem peydâ

'aceb midür:

1. **'aceb midür:**
Gazel 240
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

'Aceb midür şarâbi zemm iderse
Yidügi zâhidüñ her lahza beng-
est

2. **'aceb midür:--mi, --dür**
Gazel 364
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır mı.

Bahr olsa gözümüñ yaşî cânâ
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmden âb-ı tellî

3. **'aceb midür:--mi, --dür**
Gazel 423
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı?
(*şaşılmaz, tuhaf değil.*)

Yüksek uçarsa hüma gibi 'aceb
midür niğâr
İki yañadan ser-i zülfini bâl ü
per geçer

**aceb midür güzeldür mahcüb
olsa:**

1. **aceb midür güzeldür
mahcüb olsa:--mi, --dür, --dür,
--sa--sa--dür**
Gazel 206
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Bayitte*) "*Güzeller
mahcup olsa buna şaşılır mı?"
şaşılmaz manası kastedilmiştir.*

İder zülfiyle pinhân gün yüzini
Aceb midür güzeldür olsa
mahcüb

aceb ne:

1. **aceb ne:**
Gazel 117
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acaba neden.

Yansañ ne aceb şevk-i izârıyla
Muhibbî
Fî-küllî zamânin ğalebe'l-ışku
aleynâ

'aceb neden:

1. **'aceb neden:**
Gazel 413
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acaba neden.

'Ahdine turmaz 'aceb bilsem
neden meh-pâreler
Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü
peymânlar meded

aceb olmaya:

1. **aceb olmaya:-ya**
Gazel 73
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şaşırarak, hayret etmek,
tuhaf karşılanmak.*

Dünyâda aceb olmaya ger olsa
inşilâb
Âkil aña dil vire mi anda şer ola

aceb olmaz:

1. **aceb olmaz:--maz**
Gazel 210
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf değildir.

Yüz suvâl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Yok disem agzı Muhibbî bu
sözüm olmaz aceb

'aceb olmaz:

1. **'aceb olmaz:--maz**
Gazel 449
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.

Ten libâsın çâk idersem döstlar
olmaz 'aceb
Pîrehen dildâr-ıla her gice
'üryân sarmaşur

2. **'aceb olmaz:--maz**
Gazel 491
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz.

Eger rüşen ola çeşm-i cihân-
bînüm 'aceb olmaz
Ĝubâr-ı dergeh-i cânân-ıla
çünkü mükehheldür

3. **'aceb olmaz:--maz**
Gazel 464
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf değildir.

Secde itse dil kaşuñ mihrâbına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrûlara
peyvestedür

aceb var mı:

1. **aceb var mı:**
Gazel 61
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acaba var mıdır?.

Çeke cevri ü cefâ âşık idesin luţf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hîç
cihânda kimse kâyil hâ

'aceb yitmez mi:

1. **'aceb yitmez mi:--mez, --mi**
Gazel 296
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Acaba yeterli
gelmez mi? Gelir anlamında
kullanılmıştır.*

Öldürse eger ğamzesi eyler lebi
ihyâ
Meh-rûlara yitmez mi 'aceb
bunca kerâmet

'acem:

1. **'acem'e:-e**
Gazel 278
Mısra: 9
İran ülkesi.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehî
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî ğazelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

âcib ola:

1. **âcib ola:-a**
Gazel 53
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şaşılacak derecede, acayip
olma durumu.*

Leylî saçuñ hevâsı ile bu
Muhibbî'nüñ
Gün geldügince derd-ile hâli
âcib ola

acib olmaz:

1. **acib olmaz:--maz**
Gazel 191
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf olmak, garip olmak.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervâneym yanmak
baña olmaz acib

açıl:

1. **açılır:-ur**
Gazel 403
Mısra: 5
*(Çiçek için) Büyüyüp
gonca halinden çıkmak, açmak
II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.*

Açılır âhum yilinden dâĝ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

2. **açılır:-ur**
Gazel 403
Mısra: 6
*(Çiçek için) Büyüyüp
gonca halinden çıkmak, açmak
II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.*

Açılır âhum yilinden dâĝ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

3. **açılmaz:-maz**
Gazel 425
Mısra: 7
*(Çiçek için) Büyüyüp
gonca halinden çıkmak, açmak
II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.*

Gül gibi gülmez açılmaz gonca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dîdeden
bârân umar

4. **açılır:-ur**
Gazel 485
Mısra: 7
(Çiçek için) Büyüyüp

gonca halinden çıkmak, açmak
II Ortaya çıkmak, aşikar olmak.

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnākı
Her 'arağ kim gülşen içre gül
ruhından çün tamar

5. **açıldı:-dı**

Gazel 404

Mısra: 4

(Bir şeyin) kapalı, örtülü,
kilitli veya bağlı durumdan
çıkması.

Bunca eyyām bend kılmışken
der-i meyhāneyi
Māh-ı nev oldı anahtarı açıldı ol
kilid

açıl:-

1. **açılıp:-up**

Gazel 192

Mısra: 4

Açık hale gelmek, bir yolun
açılması.

Şükr kim yapıldı bu ğam kapısı
Açılıp gönlüme ebvāb-ı tarab

açılmaga sebeb:

1. **açılmaga sebeb:**

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül çiçeklerinin açılma
sebebi sevgiliye bağlanmıştır.

Her kaçan ben ağlasam gül gibi
cānānum güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bārān aña

açılır mı:

1. **açılır mı:--ıl, --ur, --mı**

Gazel 347

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü,
kilitli veya bağlı durumdan
çıkarmak.

Ğam kilidi açılır mı bu
göñülden hergiz
Ele girürse Muhibbī aña meydür
miftāh

āciz oldılar:

1. **āciz oldılar:--dı, --lar**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eli ermez. Kabiliyetsiz.

Gücü yetmez olan.

Zülf-i anber-bārına kıymetde
āciz oldılar
Cem olup ālemde hep alā vü
ednā bir yaña

açmazdum:

1. **açmazdum:--maz, --du, --m**

Gazel 241

Mısra: 3

Göstermek.

Ğamzeñ helāk itdügine
açmazdum āh
Şirīn lebūñ ger eylese bir
büsesin diyet

'acüze köhnedür:

1. **'acüze köhnedür:--dür**

Gazel 499

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zamanı geçmiş,yaşlı

kocaman kadın(dünya
bağlamında).

Bir 'acüze köhnedür dünyā
Muhibbī virme dil
Hayra irşād eylemez dāyim
đalāl üstindedür

'ad:

1. **'ad:**

Gazel 365

Mısra: 10

Ar. is. Sayı, sayma, tatad.

Sanma, tutma, itibar ve ittihaz
etme, sayma.

Dü 'ālem şahısın çākerlerūñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

ad:

1. **aduñ:-uñ**

Gazel 29

Mısra: 5

Ad, isim, şan, şöhet, nam.

Umaram her bir aduñ başka
şefāat eyleye
Aħmed ü Maħmūd Ebū'l-Ķāsım
Muħammed Muştafā

2. **aduña:-uñ, -a**

Gazel 165

Mısra: 6

Ad, isim, şan, şöhet, nam.

Nimet-i dünyāya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara māyil olursañ aduña
dirler devāb

3. **adına:-ı, -n, -a**

Gazel 221

Mısra: 10

Ad, isim, şan, şöhet, nam.

Gözün yaşı-durur bir mā-i cārī
Muhibbī adına dirler apar dōst

4. **adı:-ı**

Gazel 261

Mısra: 10

Ad, isim, şan, şöhet, nam.

Oldı Muhibbī cür 'ā-keş-i cām-ı
meygede
Mey-h'ör olanuñ āhir olur adı
mey-perest

ad idelüm:

1. **ad idelüm:--e, --lüm**

Gazel 368

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Düşmanlık etmek. 2)Bir

kimseyi, bir şeyi anlatmaya,
tanımlamaya, açıklamaya,
bildirmeye yarayan isim verme.

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

a'dā:

1. **a'dā:**

Gazel 434

Mısra: 7

Āşığa göre rakipler

(sevgiliye gönlünü kapıranların
her biri). II. Düşman.

Dögerler küy-ı dildāra varan
'āşıkları a'dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine ħil'atdır

ādābıdur:

1. **ādābıdur:--ı, --dur**

Gazel 453

Mısra: 10
*Usul,yol,yordam. Davranış
kaideleri.*

Şem 'i hüsne yaksa dil
pervānesin açmam dehān
Böyle itmek dōstlar 'ıřk ehlinūn
ādābıdır

'adālet:

1. 'adālet:
Gazel 257
Mısra: 8
Adalet, adillik.

Yıkup dil kişverin vīrāne kıldıñ
Kanı luşt u kerem kanı 'adālet

'adālet it:

1. 'adālet it:
Gazel 284
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletli davranmak.

İy şāh-ı hüsün 'āşıkuñam gel
'adālet it
Ya 'nī vefā vū mihrūni göster
hīmāyet it

add itmiş:

1. add itmiş:-miş
Gazel 74
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saymak,öyle görmek.

İtlerinden beni add itmiş ser-i
kūyında yār
Hōş laķab virmiş habībūm baña
gāyet faħr ola

ādem:

1. ādem'e:-e
Gazel 237
Mısra: 6
Hız. Ādem.

Baña hālī gendūmin haddinde
'arż eyler raķīb
Sanasın cennetde virür Ādem'e
iblis ögüt

2. ādem'e:-e
Gazel 473
Mısra: 10
Hız. Ādem.

Hālını gösterse tañ mı bu
Muħibbī'ye raķīb
Ādem'e gendūm temennāsını
şeytān ögredür

3. ādemden:-den
Gazel 35
Mısra: 8
İnsan II āşık.

Gördi Mecnūn kim vefā büyü
benī ādemde yok
Vaħş-ıla ūlfet tutup ādemden
oldı hem cüdā

4. ādemden:-den
Gazel 112
Mısra: 6
İnsan II āşık.

Ĝarķ-ı muħit-i ışk idi cān-ıla bu
gōñül
Olmamış idi daħı ademden
cihān peydā

5. ādemde:-de
Gazel 153
Mısra: 6
İnsan II āşık.

Yüzüne gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünkü ādemde
haťā-y-ıla uyüb

6. ādemi:-i
Gazel 354
Mısra: 2
İnsan II āşık.

Çarķ-ı felek itmedi çünkü beni
ferāh
Sāķī piyāle sun ki ider ādemi
ferāh

7. ādemden:-den
Gazel 379
Mısra: 11
İnsan II āşık.

Görmedüm gelmez Muħibbī
çünkü ādemden vefā
İki 'ālemde baña
perverdigārumdan meded

8. ādemūn:-ūñ
Gazel 428
Mısra: 4
İnsan II āşık.

Kūy-ı dilberden beni dūr itdi ol
bī-dīm raķīb

Şimdi bildüm kim o kāfir
ādemūñ şeytānidür

9. ādemi:-i
Gazel 439
Mısra: 10
İnsan II āşık.

Ol saçı leylā Muħibbī'yi ne ğam
mecnūn ide
Ādemi dīvāne eyler çün perī
ruħsāreler

10. ādem-ile:-ile
Gazel 475
Mısra: 6
İnsan II āşık.

Gelse hayāli çeşmūme ammā
görinmez āh
Kim gördi perī ādem-ile āşinā
olur

'adem:

1. 'adem:
Gazel 233
Mısra: 6
Adam, kişi.

Şümār eyle geçen 'ömri melūl
ol
Yakındur bil 'adem rāhına
ķurbet

2. 'adem:
Gazel 234
Mısra: 2
Hıçlık, yokluk.

Emr-i Haķķ'ı gözleyüp erkān-ı
dīni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña kūt

'adem mülkine:

1. 'adem mülkine:--i, --n, --e
Gazel 303
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yokluk ülkesi. || Ölüm
diyarı.*

Zār u ğamuñı eylemişem
kendūme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy dōst

ādemī:

1. ādemīnūn:-nūñ
Gazel 409

Mısra: 5
İnsan II âşık.

Âdemîniñ yüzüne itdügi cümle
riş-ḥand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i'timād

2. **âdemîdür:-dür**
Gazel 454
Mısra: 6
İnsan II âşık.

Ḥaṭâ ise seni sevmek ḥabîbüm
Ḥaṭâdan ḥâlî olmaz âdemîdür

âdem'i cennetden çıkaran:

1. **âdem'i cennetden çıkaran:--**
i, --den, --a, --r, --a, --n
Gazel 431
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *Adem*
Peygamberin cennetten kovulma
hikayesine telmih yapılmıştır.

Meyl eyler-ise gendüm ḥâlüne
dil ne tañ
Cennetden Âdem'i çıkaran
çünkü dânedür

âdemî zâd:

1. **âdemî zâd:**
Gazel 391
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsanoğlu.

Enîs olsa ne tañ ḥayvâna
Mecnün
Vefâ kılmadı aña âdemî zâd

âdemilik eyle:

1. **âdemilik eyle:**
Gazel 241
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsana yaraşır biçimde
davranmak.

Âdemîlik eyle kaçma inen iy
perî-şıfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâḥabet

âdemî-zâdâ:

1. **âdemî-zâdâ:--a**
Gazel 323

Mısra: 5
İnsan II âşık.

Perî-rüdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirseñ raḳîb-i
Ehremen'den geç

âdet:

1. **âdetdür:-dür**
Gazel 326
Mısra: 1
Adet etmek, alışılmış bir
davranış haline getirmek, huy,
tabiat.

Ezelden olmag 'âdetdür nihân
genc
Nişânın sorma olur bî-nişân
genc

2. **âdetdür:-dür**
Gazel 494
Mısra: 4
Adet edinmek, olağan ve
alışılmış bir huy hâline
getirmek.

Ḥışm-ıla n'ola ḥünî gözün
kanımı içse
'Adetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

3. **âdetdür:-dür**
Gazel 494
Mısra: 4
Adet edinmek, olağan ve
alışılmış bir huy hâline
getirmek.

Ḥışm-ıla n'ola ḥünî gözün
kanımı içse
'Adetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

âdet böyledür:

1. **âdet böyledür:--dür**
Gazel 250
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *gelenek ve*
göreneklerin bu şekilde
olduğu, böyle uygulandığı ifade
edilmiştir.

Muḥibbî cevri-i dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü 'âdet

âdet budur:

1. **âdet budur:--+dur**
Gazel 257
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adet böyledir.

Cefâkârum ko cevri ü nâz kılsun
Budur çünki güzeller içre 'âdet

âdet idinme:

1. **âdet idinme:--in, --me**
Gazel 475
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huy ve alışkanlık
durumuna getirmek.

'Adet idinme kendüne cevri
cefâyı ḥü
Nâz u girişme şive dahı vakthâ
olur

âdet it:

1. **âdet it:**
Gazel 285
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huy ve alışkanlık
durumuna getirmek.

Mihr ü vefâ gelmese senden ne
gam baña
Tek cevri ü cefâ itmege kendüne
'âdet it

âdet oldı:

1. **âdet oldı:--dı**
Gazel 401
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alışkanlık haline gelmek.

'Adet oldı her kaçan 'iyd olsa
ihsân eylemek
Bu Muḥibbî bendeñe kıl büseñi
ihsân-ı 'iyd

âdet olmsı:

1. **âdet olmsı:--mış**
Gazel 255
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öteden beri yapılır olmak;
yapılagelmek || Bir davranışın
huy, mizaç haline gelmesi.

Evvvel gönül alurlar soñra cefâ
kılurlar

Mehrûlar içre iy dil olmuş ezel
bu 'âdet

'âdet olur:

1. 'âdet olur:--ur
Gazel 300
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Usul ve âdet olmak.

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevri ü cefâ bunlara 'âdet

âdetdür nokta konur:

1. âdetdür nokta konur:--+dür,
--n, --ur
Gazel 185
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) güzellerin
dudağının kenarında nokta gibi
bir ben bulunmasının bir
gelenek olduğu vurgulanmıştır.*

Nokta âdetdür konur çün zîr-i
leb
Nokta-i hâlûn nedür bâlâ-yı leb

adi:

1. aduñ:--ñi
Gazel 309
Mısra: 2
*Varlıkları birbirinden
ayırma, tek tek veya cins cins
karşılama, yarayan kelime,
isim.*

İtmez çü vefâ kimseye bu
'âlem-i muhdeğ
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü'ennes

adın añmaga:

1. adın añmaga:--i, --n, --ma, --
ga
Gazel 351
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bir kimsenin ya da bir
şeyin adını söyleyerek ondan söz
etmek,bahsetmek.*

Hüsnüni görse idi eger kim
'aziz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

adına:

1. adına:
Gazel 108
Mısra: 7
... için, anlatmak amacıyla.

Küh-ken kesdise kühi n'ola
Şîrin adına
Kesmişem küh-ı ğamı
bulımadum râh saña

adını yazma:

1. adını yazma:--i, --n, --i, --ma
Gazel 364
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) rakibin ifade
edilen yere adını yazmaması
kastedilmektedir.*

Yazma rakîb adını gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoħsa olısr
kitâb-ı telh

'adl evleyüben:

1. 'adl evleyüben:--yüb, --en
Gazel 299
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Adil olma,hakkaniyet.

Dil düzdini 'adl evleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

'adl ü dād:

1. 'adl ü dād:
Gazel 409
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hakkaniyet ve
(başkasından gelecek zulmü
kaldırarak şekilde) adaletle
muamele etme.*

Döstüm 'aşıklara rahım eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

**'adl yigdür cevri ise zulm-i
şarih:**

1. 'adl yigdür cevri ise zulm-i
şarih:--dür, --se--se
Gazel 350
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) bir önceki mısrayı

*örneklendirmek üzere: Adalet ve
iyi davranış aşığa apaçık zulüm
etmekten daha iyidir
denilmektedir.*

Bu Muhibbî'ye cefâlar eyleme
eyle vefâ
Çün bilürsin 'adl yigdür cevri ise
zulm-ı şarih

'adl-ile dād:

1. 'adl-ile dād:
Gazel 369
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Adalet ve doğrulukla
muamelede bulunmak.*

Şâh olup iy dil eger kılmayasın
'adl-ile dād
İki 'âlemde muqarrer olırsarsın
nâ-murâd

aduñ añıla:

1. aduñ añıla:--u, --n, --il, --a
Gazel 221
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir kimsenin ya da bir
şeyin adını söyleyerek ondan söz
etmek.*

Düriş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

âfāk:

1. âfākı:--i
Gazel 323
Mısra: 7
*1. Ufuk'lar, etraf, dünyanın
köşesi bucağı. 2. Göğün etrafı,
göze görünen kenarları.*

Gönül şahbâzıma pervâz vir
âfākı seyr itsün
Bu süflî dâmgelden per açan
zâğ u zağandan geç

âferin-bād:

1. âferin-bād:
Gazel 410
Mısra: 10
*Takdir ve övgü sözü, Aferin
olsun!.*

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye taħsîn Muhibbî âferin-bād

âfet:

1. **āfetdür:-dür**

Gazel 28

Mısra: 10

Bela, musibet, felaket.

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
āfetdür saña

āfet-i cāndur:

1. **āfet-i cāndur:-dur**

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cana bela veren, ıstırap
çektiren.*

Bir kemān ebrū güzel zāhirde
cānāndur baña
Lîk manāda yine ol āfet-i cāndur
baña

āfet-i cānsın:

1. **āfet-i cānsın:-sın**

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Eziyet veren, ıstırap
çektiren güzel.*

Karşuñda ben pervāneyem sen
şem-i tãbānsın baña
Işkuñla hem divāneyem sen
āfet-i cānsın baña

āfitāb:

1. **āfitāb:**

Gazel 43

Mısra: 5

Güneş. II Sevgilinin güneş

gibi aydınlık, parlak yüzü.

Zerre gibi eyledüm karşı semā
iy āfitāb
Tā diyesin dāyimā ol zār u
sergerdān baña

2. **āfitāb:**

Gazel 151

Mısra: 10

Güneş. II Sevgilinin güneş

gibi aydınlık, parlak yüzü.

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildārumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
āfitāb

3. **āfitāb:**

Gazel 164

Mısra: 8

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

Gün yüzünden çün
münevverdür cihān
Tañ mıdur dirsem yüzine āfitāb

4. **āfitāb:**

Gazel 169

Mısra: 4

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

Āteş-i dünyāya beñzetmeñ bu
göñlüm odını
Derd-ile bir āh kılsam yana oda
āfitāb

5. **āfitābuñ:-uñ**

Gazel 190

Mısra: 4

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

İtse eñşān zülfini dagıtsa gül
yüzine yār
Aña beñzer āfitābuñ yüzini
dutsa şehāb

6. **āfitāb:**

Gazel 203

Mısra: 1

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

Nūr ogurlar yüzüne gelse
muqābil āfitāb
Nite kim alur şuā ı şemsden de
māhitāb

7. **āfitāb:**

Gazel 298

Mısra: 5

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

Bir gedādur kapuña geldi
şehergeh āfitāb
Vir eline anı maħrūm itme bir
nānı dūrüst

8. **āfitāba:-a**

Gazel 440

Mısra: 9

Güneş. II Sevgilinin güneş
gibi aydınlık, parlak yüzü.

Āfitāba ben didüm 'āşık mısın
didārına

Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

āfitāb dıtrrer:

1. **āfitāb dıtrrer:--r**

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yüzüne
bakılmasıyla gökte güneşin
sarsılması,titremesi üzerinde
durulmuştur.

Her kaçan kim aqs-i ruşsaruñla
düşe aya tãb
Eylese aña naẓar dıtrrer felekde
āfitāb

āfitāb görinsün:

1. **āfitāb görinsün:--in, --sün**

Gazel 446

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneşin görünmesi.

Zülfüñi ref' it cemālünden
görinsün āfitāb
Giceler yeldā olursa 'ākıbet
gündüzlüdüdür

āfitāb ola:

1. **āfitāb ola:-a**

Gazel 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş olmak.

Zülfin giderüp yār kaçan bī-
niqāb ola
Gören yüzini diye meger āfitāb
ola

āfitāb toğdı:

1. **āfitāb toğdı:--dı**

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş doğmak.

H'āba vardum nāgehān luţf-ıla
geldi didi yār
Bu ne ğafletdür uyan üstüne
toğdı āfitāb

2. **āfitāb toğdı:--dı**

Gazel 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş doğmak.

Fikre vardum tā ki hābuma gire
ol māhitāb
Ben bu fikr içinde iken togdī
nāgāh āfitāb

3. **āfitāb togdī:--dı**

Gazel 212

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş doğmak.

Gice ol meh menzilinden çıkdı
beñzer bī-nikāb
Sordılar cümle cihān halkı ki
togdī āfitāb

āfitāb tutıldı:

1. **āfitāb tutıldı:--ıl, -dı**

Gazel 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş tutulması. (Aynı

güneş ışınlarının önüne
geçmesi.).

Gün yüzüne dōstum çün
eyledūñ zūlftūñ nikāb
Hayrete vardum hemān sandum
tutıldı āfitāb

āfitāb yana:

1. **āfitāb yana:--a**

Gazel 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın ahından

güneşin"āfitāb" hattının
tutuşması kastedilir.

Bir hāret virdi bu gönlüme
ışkuñ āteşi
Korkaram āh itmege yana
felekde āfitāb

āfiyettür:

1. **āfiyettür:--dür**

Gazel 57

Mısra: 8

Sağlıklı,sıhhatli,selamet

olma hali.

Eylese cevr ü cefā zulm u sitem
Āfiyettür gelmez ol baña belā

afv eyleye:

1. **afv eyleye:--ye**

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Affetmek, bağışlamak.

Yaş dök Muhibbī şām u seher
āh u nāle kıl
Afv eyleye günāhuñi tā
Gāfirü'z-zünüb

afv ide:

1. **afv ide:--e**

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suçunu bağışlamak,

affetmek.

Ne kadar itseñ günāhı umaram
ki afv ide
Zira bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cömerd ola

2. **afv ide:--e**

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suçunu bağışlamak,

affetmek.

Ne kadar itsek günāhı umaram
ki afv ide
Zira bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

afv idüp:

1. **afv idüp:--üp**

Gazel 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Affetmek.

Eyle dīzāruñ müyesser afv idüp
her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yār ola
Rıdvān āña

'afv it:

1. **'afv it:**

Gazel 393

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Affetmek.

Cān-ıla güş it ne dir gör nāy u
'ūd
Dir günāhum çok 'afv it yā
Vedūd

afv kıl:

1. **afv kıl:**

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Affet, bağışla.

Afv kıl işyānumı kim bir aduñ
Ġaffār'dur
Ol Muḥammed hürmetine kim
saña oldur ḥabīb

2. **afv kıl:**

Gazel 166

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Affet, bağışla.

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mürim bendeler
İsteceb hāzā ed-duā fī şānehū yā
müstecīb

afv-ı kalem:

1. **afv-ı kalem:**

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalemle af yazmak.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafāat idesin
yevm-i cezā

afvondur:

1. **afvondur:--dur**

Gazel 448

Mısra: 6

Haşhaş,hoşluk veren

madde.

Herkese kısmet güninde oldı bir
nesne naşīb
Rinde cām-ı bāde vü zāhidlere
afvondur

ag:

1. **aga:--a**

Gazel 476

Mısra: 1

Düğümlerden yapılmış kuş

tuzāğı.

Gisūlarında murğ-ı dili āga
saldılar
Bī-çāre niçe kurtıla düzāğa
saldılar

āgāh:

1. **āgāh:**

Gazel 23

Mısra: 2

Haberi olan, haberdar.

Reh bulursañ kûy-ı yâra her
şehergâh iy şabâ
Âşık-ı dil-hastelerden eyle āgāh
iy şabâ

2. **āgāh:**

Gazel 23

Mısra: 6

Haberi olan, haberdar.

Eyleyen sevdâ-yı zülfidür
benüm hâlüm siyâh
İtmedün yârı benüm hâlümnden
āgāh iy şabâ

āgāh olmadı:

1. **āgāh olmadı:--ma, --dı**

Gazel 271

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haberi olmak, haberdar
olmak.*

Giceler gitmez dilümden tâ
şehergeh âh döst
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
āgāh döst

āgāh olmasun:

1. **āgāh olmasun:--ma, --sun**

Gazel 178

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haberdar olmak II Bilgi
sahibi olmak, III Duymak.*

Her deniye söyleme hâlünü āgāh
olmasun
Her ne eyleyse Muhibbî itsün ol
ālî-cenâb

āgāh olmaz:

1. **āgāh olmaz:--maz**

Gazel 360

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vâkıf olmak.

Ne baña şabra taḥammül var ne
hüsnünde karar
Hâ diyince ḥaṭ gelür olmaz daḥı
āgāh ruḥ

āgāz eyleme:

1. **āgāz eyleme:--me**

Gazel 381

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlatmak, seslendirmek.

Bilmedün gonca dehâni sırrını
Açma āgāz eyleme yok yire
ḥand

āgāz ide:

1. **āgāz ide:--de**

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Başlamak (anlatmaya, söze
başlamak).*

Türk çeşmün fitneye āgāz ide
Şür u şer tola Irāk-ıla Arab

agır:

1. **agırınca:--mça**

Gazel 447

Mısra: 5

Kadar, miktar, ağırlık.

Agırınca dürr ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azizüm Mısr-ı hüsnün
Yüsuf-ı Ken'an'idur

agız:

1. **agız:**

Gazel 5

Mısra: 6

Ağız (sevgilinin ağzı).

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büseye ikrār eylese
cānān baña

2. **agzuñ:--uñ**

Gazel 199

Mısra: 1

Ağız (sevgilinin ağzı).

Var mıdur agzuñ didüm iy
gonca leb
Bî-nişāndan gör nişān kıldum
ṭaleb

3. **agzın:--ın**

Gazel 244

Mısra: 6

Ağız (sevgilinin ağzı).

Gonca mey içmiş yasagın
tutmamış şāh gülün

Kokuban agzın şabâ didi bu ḥöd
evkār mest

4. **agzından:--ın, --dan**

Gazel 485

Mısra: 10

Ağız (sevgilinin ağzı).

Bu Muhibbî sözlerini cān-ıla
dak gūşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

agız açdukça:

1. **agız açdukça:--duk, --ça**

Gazel 189

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağız açmak.

Agız açdukça Muhibbî medḥüñe
Anuñ-ıla medḥüñi okur rebāb

agız açup:

1. **agız açup:--up**

Gazel 435

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmaya başlama.

Her kılum ağız açup derd-i
dilüm takrîr ider
Gūşuña almaduguñ bilsem saña
ḥūlar mıdur

2. **agız açup:--up**

Gazel 473

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmaya başlama.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgān öğredür
Agız açup gūşına ol zülf-i fettān
öğredür

agıla:-

1. **agladı:-dı**

Gazel 19

Mısra: 2

*1. Acı, keder, pişmanlık ve
bazen de sevinçten gözyaşı
dökmek. 2. Üzülmek, üzüntü
çekmek, kederlenmek. 3.
Kederini dile getirmek, hâlimden
şikâyet etmek.*

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zār
baña

Çözdi sümbül saçını agladı
kühsâr baña

2. **aglar:-r**

Gazel 244
Mısra: 4

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Herkesüñ bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dahî aglar mest

3. **aglar:-r**

Gazel 260
Mısra: 9

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tâ şubha dek
İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet

agla:

1. **ağlasam:-sa, -m**

Gazel 11
Mısra: 4

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzre sentüñ
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

2. **aglasam:-sa, -m**

Gazel 121
Mısra: 5

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânum güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bârân aña

3. **aglasam:-sa, -m**

Gazel 159
Mısra: 1

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Aglasam kan aglasam serv-i
hürâmânum görüp
Döşlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryânım görüp

4. **aglasam:-sa, -m**

Gazel 182
Mısra: 3

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Aglasam âh eylesem bülbülleyin
olmaz aceb
Gülşen-i hüsün içre gül tek vird-i
hândânuñ görüp

5. **agladugum:-du, -ğ, -um**

Gazel 280
Mısra: 8

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Sîneme irdükçe tîrûñ geçdi
başumdan benüm
Agladugum bu ki kalmaz dilde
bir peykân-ı döş

6. **aglar:-r**

Gazel 293
Mısra: 8

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

La'lüñi ândum ferahdan yok
yire kan ağladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

7. **aglasam:-sa, -m**

Gazel 363
Mısra: 3

1. *Acı, keder, pişmanlık ve bazen de sevinçten gözyaşı dökmek.* 2. *Üzölmek, üzüntü çekmek, kederlenmek.* 3. *Kederini dile getirmek, hâlden şikâyet etmek.*

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzü telh

agla muhibbî ândukça her günâhuñ agla:

1. **agla muhibbî ândukça her günâhuñ agla:--duk, --ça, --ı, --n**

Gazel 277

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Bevitte) şair kendine

seslenerek, işlediğün bütün günahları hatırlayıp pişman olunca ağlamalısın biçiminde bir tavsiyede bulunmuştur.

Agla Muhibbî agla ândukça her günâhuñ
Ola ki ol hâta-püş ide saña
'inâyet

âğüşumdadur:

1. **âğüşumdadur:--u, --m, --da, --dur**

Gazel 458

Mısra: 4

Kucak,sığımlıacak yer.

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-quad
Kâni'em dâyim hayâl-i qaddi
âğüşumdadur

âğyâr:

1. **âğyâr:-a**

Gazel 154

Mısra: 4

(Ar.) (Aşığâ göre)

Sevgilisinin dost edindiği kimseler, rakipler; başkaları.

İñledür bülbül gibi bu aşık-ı dil-
hastesin
Gül gibi hâra nigâr âğyâra
dâyim kol salup

2. **âğyâr:**

Gazel 187

Mısra: 3

(Ar.) (Aşığâ göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

İñleşem ağyār elinden dōstlar
olmaz aceb
Hār elinden dāyimā gülşende
inler andelīb

3. **ağyārdan:-dan**

Gazel 193

Mısra: 3

(Ar.) (Aşığa göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

Kūyuña varsam olur āzürde dil
ağyārdan
Yā neden dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

4. **ağyārdan:-dan**

Gazel 202

Mısra: 7

(Ar.) (Aşığa göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

Kūyuña varsam kaçan
āzürdeyem ağyārdan
Ya n' için dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

5. **ağyārdan:-dan**

Gazel 203

Mısra: 5

(Ar.) (Aşığa göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

Kūy-ı yārā varsam āzürdeyem
ağyārdan
Tālūmdür gösterür baña behişt
içre azāb

6. **ağyār:**

Gazel 344

Mısra: 2

(Ar.) (Aşığa göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

Koñ baña kılsun cefālar eylesün
dildār güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyār güç

7. **ağyār:**

Gazel 461

Mısra: 3

(Ar.) (Aşığa göre)

*Sevgilisinin dost edindiği
kimseler, rakipler; başkaları.*

Ağyār ire vaşluña ben hicrūñi
çekem
Cevrūñ ne deñlü var-ısa ben nā-
tūvānadür

ağyārı görsem:

1. **ağyārı görsem:--se, --m**

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın rakipleri sevgiliye
yakın görmesi.*

Dōstlar ağyārı görsem yār-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

ağzı:

1. **agzın:-ı, -n**

Gazel 8

Mısra: 4

(Sevgilinin) ağzı.

Bülbül-i şūrīde-veş efgānum
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

2. **agzuñ:-u, -ñ**

Gazel 75

Mısra: 6

(Sevgilinin) ağzı.

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

3. **agzınuñ:-ınuñ**

Gazel 208

Mısra: 3

(Sevgilinin) ağzı.

Agzınuñ esrārını sordukça yok
dimez nigār
Görmedüm anuñ gibi ālemde bir
şīrīn cevāb

4. **agzına:-ı, -n, -a**

Gazel 252

Mısra: 10

Aşığın dudakları, ağzı.

Bu Muhibbī derd-i dil hālını
yazmag istedi
Nāmeye sıgmadı barmak kodı
agzına devāt

agzı yok disem:

1. **agzı yok disem:--ı, --se, --m**

Gazel 210

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) anlamı

*tamamlamak için -acaba ağzımı
yok da-bana cevap veremiyor
biçiminde soru yöneltilmiştir.*

Yüz suvāl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok disem agzı Muhibbī bu
sözüm olmaz aceb

agzına urılmış:

1. **agzına urılmış:--ı, --n, --a, --
ıl, --mış**

Gazel 288

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir şeyin

*söylenmesinin engellenmesi
kastedilmiştir.*

Biñ sū'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok dehāñı ya urılmış agzına
mühr-i sükūt

agzında tutar:

1. **agzında tutar:--ı, --n, --da, --
a, --r**

Gazel 297

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağzında tutmak.

Vird idinmişdür 'izārūñ zıkr ider
dāyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nār-ı
sūzāñı dürüst

agzından gele:

1. **agzından gele:-e**

Gazel 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte)sevgilinin

*ağzından bir söz çıkması
anlamında.*

Tūñ-i nāñka bir dem ger lebūñ
kūt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-hā ola

agzuma mühr-i sükūt

urmasaydum:

1. **agzuma mühr-i süküt**
urmasaydum:--u, --m, --a, --
ma, --sa, --y, --du, --m

Gazel 237

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağzını mühürlemek,
susmak, hiç konuşmamak.*

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i süküt
Âhum odından düşerdi hırmen-i
devrâna ot

agzumdaki:

1. **agzumdaki:**--da, --ki

Gazel 159

Mısra: 8

Aşığın dudakları,ağzı.

Çekdi agzumdan lebin cânım
bile oldı revân
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanım görüp

agzuñ gül-âb-ıla yu:

1. **agzuñ gül-âb-ıla yu:**--un, --
la

Gazel 168

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beytte) peygamberi

*anabilmek için önce ağzını gül
suyu ile yıkamak gerektiği dile
getirilmiştir.*

Yu gül-âb-ıla Muhibbî agzuñ
andan nâmin añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

agzuña alsañ:

1. **agzuña alsañ:**-n

Gazel 76

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağzına almak,beyitte aşığın
sevgiliye yaklaşması anlamında
kullanılmıştır.*

Lebümi agzuña alsañ anı tiryāk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mārından ider
durmaz o sem peydâ

agzuña mühr-i süküt urasın:

1. **agzuña mühr-i süküt**

urasın:--u, --n, --a, --a, --sın

Gazel 234

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağzına mühür vurma,
susturmak.*

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
räzuñ fâş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküt

agzuñı aç:

1. **agzuñı aç:**--u, --m

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İsa nefesiyle şifa olmak için
sevgilinin ağzının açılması
kastedilmiştir.*

Teşneler bî-ħad yatur küyuñda
iy İsî-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-çarīb

âh:

1. **âh:**

Gazel 2

Mısra: 1

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Âh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevâ
Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

2. **âh:**

Gazel 8

Mısra: 1

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Âh kim bu tãliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

3. **âhı:-ı**

Gazel 11

Mısra: 5

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Korkaram âhı tutup aşıklararuñ
ħattuñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlumuñ
Allâh'ı saña

4. **âh:**

Gazel 13

Mısra: 1

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Gün yüzüñ göster didüm âh
olmaduñ mâyil baña
Kanı tãli olmaya zülfüñ gelüp
ħâyil baña

5. **âh:**

Gazel 13

Mısra: 13

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Âh kim menzil bañd bār-ı girân
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulnmaya menzil baña

6. **âhum:-um**

Gazel 15

Mısra: 3

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Âhum ile seyl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

7. **âh:**

Gazel 26

Mısra: 3

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Belâ zencîrini Mecnûnlayım âh
Takar boynuma âhir zülf-i Leylâ

8. **âhum:-um**

Gazel 79

Mısra: 9

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Zülfüne gönlüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî ħastadur sen
derde dermânsın baña

9. **âh:**

Gazel 80

Mısra: 5

*'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.*

Âh kim bahr-ı firâkuñ düşeli
girdâbına
Olmuşam ser-geştesi peydâ
degül sâhil baña

10. **âhum:-um**

Gazel 81

Mısra: 1

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdüğü hilat ser-
â-ser dür baña

11. **âh:**

Gazel 83

Mısra: 2

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Katı düşvâr oldı hâlüm
n'eylesün tedbîr aña
Hey ne sengîn dil olur âh
eylemez tesîr aña

12. **âh-ı:--ı**

Gazel 83

Mısra: 10

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Işk meydânında gūyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencîr aña

13. **âh:**

Gazel 85

Mısra: 1

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Ğam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

14. **âh:**

Gazel 86

Mısra: 7

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Hâlûñ hayâli komadı uyhu
gözümde âh
Uyhu yüzini kim göre anda
zübâb ola

15. **âhum:-um**

Gazel 90

Mısra: 1

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Hîç tesir itmez n'îçün feryâd-ıla
âhum saña
Yoğsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

16. **âh:**

Gazel 98

Mısra: 5

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âh kim zülfi şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dilegüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dâr ola

17. **âh:**

Gazel 98

Mısra: 13

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Uymaz hicrûñ şebinde âşık-ı
dil-haste âh
Tañ midur ki cân u dil tâ şubha
dek bî-dâr ola

18. **âh:**

Gazel 100

Mısra: 4

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Tîr-i gamzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhumı
Âh kim derdâ dirîgâ eylemez
sînemde câ

19. **âh:**

Gazel 107

Mısra: 5

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Fırkat-ile soldı geçdi nev-bahâr-
ı ömrüm âh
Çehre-i zerdüm belâ vü gam
hazânıdur baña

20. **âh:**

Gazel 111

Mısra: 1

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Gösterelden gül yüzün âh ol gül-
i ranâ baña
Olmuşam şürîde dirler bülbül-i
şeydâ baña

21. **âh:**

Gazel 135

Mısra: 9

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Ay olur âh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzüñ
Gam şebinde görünür her lahza
her dem sâl aña

22. **âhum:-um**

Gazel 152

Mısra: 6

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Kūyuña vardugumca naşbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

23. **âh:**

Gazel 162

Mısra: 9

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevrağı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña
deryâya düşüp

24. **âhum:-um**

Gazel 167

Mısra: 3

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âteşe dil yandugına âhum
olmuşdur nişân
Düd revzenden çıkar ger âteşe
yansa kebâb

25. **âh:**

Gazel 181

Mısra: 8

'Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Naqd-i cāna almış iken dilberüñ
bir büsesin
Âh rakîb ortaya girdi bozdı
bâzârum görüp

26. **âhuñ:-uñ**

Gazel 184

Mısra: 9

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

27. **âhuñ-ıla:-uñ, -ıla**

Gazel 214

Mısra: 14

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Göz yaşını akıt öte geçe tâ ki
semekden
Âhuñ-ıla cihân yüzini ser-cümle
duman it

28. **âh:**

Gazel 241

Mısra: 3

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Ğamzeñ helâk itdügine
açmazdum âh
Şirîn lebüñ ger eylese bir
büsesin diyet

29. **âh:**

Gazel 264

Mısra: 1

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dîlşikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi vişâle
dest

30. **âh:**

Gazel 271

Mısra: 3

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in 'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

31. **âh:**

Gazel 271

Mısra: 6

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âhum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben âh döst

32. **âhı:-ı**

Gazel 284

Mısra: 12

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Olmak Muhibbî ister-iseñ 'ışk-
ıla şâyi'
Kaldur livâ-yı âhı anuñla
'alâmet it

33. **âh-ıla:--ıla**

Gazel 285

Mısra: 10

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

'İşkıyla Muhib oldugına
mubtelâ-yı 'ışk
İy dide-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

34. **âhum:-um**

Gazel 303

Mısra: 4

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Bu dūd-ı dilüm gerçi ki eflâke
irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eşer
iy döst

35. **âhum:-um**

Gazel 327

Mısra: 3

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âhum e ş er mi eyler aña seng
dildür ol
Göñline beñzemez anuñ illâ
hadîd ü tuç

36. **âhum:-um**

Gazel 334

Mısra: 6

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Âteş-i dilden yanar her gice bu
kandîl-i çarğ
Ger kebüd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

37. **âh:**

Gazel 335

Mısra: 7

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Dil niçe döystün cefâ sengine âh
Hiç taħammül ide mi senge
zücâc

38. **âh:**

Gazel 346

Mısra: 8

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

İy tabîb-i dil meded vir
ħastayam şâfi cevâb
Bu dil-i pür-ğuşşamı âh ol cevâb
eyler feraħ

39. **âh:**

Gazel 360

Mısra: 2

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirîğ ol mâh ruħ
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruħ

40. **âh:**

Gazel 360

Mısra: 10

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Lâle ħaddi ħaşretinden bu
Muhibbî ħasta-dil
Sine levhine yazar kanlu yaşıyla
âh ruħ

41. **âhum:-um**

Gazel 376

Mısra: 9

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
âhum eser
Seng midür bilimedüm qalbün
şehâ yoħsa hadîd

42. **âh:**

Gazel 379

Mısra: 5

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum âh
Düşdi gam girdâbına bu
rüzigârumdan meded

43. **âhum:-um**

Gazel 402

Mısra: 4

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Derd-i dil aħvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñi âhum dolanur niçe
müddetdür medîd

44. **âh:**

Gazel 416

Mısra: 9

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Bu Muħibbî yazup 'arz eylese
süz-1 dilin âh
Kül olup elde muħarrer oda
yanmak kâğız

45. **âh:**

Gazel 423

Mısra: 7

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Gözlerüm yaşı yinilmez oldı
başdan aşdı âh
Rüy-1 zerdüm kalmış ol arada
nîlüfer geçer

46. **âhum:-um**

Gazel 450

Mısra: 8

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise âbî imiş
âhum hevâyîdür

47. **âh-ıla:--ıla**

Gazel 457

Mısra: 7

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Gözlerüm bahrına bak âh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrağ-ı dil bād-ıla
sevdāya düşer

48. **âh:**

Gazel 467

Mısra: 3

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Seyl-i eşkümler eser itmedi âhum
yili âh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengine gelür

49. **âh:**

Gazel 475

Mısra: 5

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Gelse hayâli çeşmüme ammâ
görünmez âh
Kim gördi perî âdem-ile âşinâ
olur

50. **âhum:-um**

Gazel 479

Mısra: 4

'Aşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
etmesi | Âh ederek inlemek.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şahid
Âhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

âh alemin yücelt:

1. **âh alemin yücelt:--t**

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın feryat ve
iniltelerini dile getirmesi,gönlü
yandıkça ahlarnın çoğalması
kastedilir.

Şâh-1 ışk sîneñi dög didi yücelt
âh alemin

Gördi lâyıq alem ü taħlı dilâ şâh
saña

âh baña:

1. **âh baña:**

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vay halime, yazık bana.

Arz idüp gün yüzini bir perî
nâgâh baña
Bir daħı görmez isem âh baña
vâh baña

**âh eyle serüñ üzre bulutlar
gibi dursun:**

1. **âh eyle serüñ üzre bulutlar**

gibi dursun:--ün, --lar, --sun

Gazel 266

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) derdinin
ateşinden öyle bir ah çek ki,bu
ahlar bulutlar gibi başımın
üzerinde durabilsin
denilmektedir.

Âh eyle bulutlar gibi dursun
serüñ üzre
Başuñi belâ kuħı dü çeşmüñi
bînar it

âh eyledi:

1. **âh eyledi:--di**

Gazel 255

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**
Ah etmek, acı ile içini
çekmek.

Yağmaya virdi küllî dil mülkini
Muħibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı
gâret

âh eyledüğüm:

1. **âh eyledüğüm:--düg, --üm**

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feryat etmek, inlemek,
şikayet etmek.

Niçe şerħ idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bād-1 hevâ eyledüğüm
âh saña

āh eyledükçe:

1. **āh eyledükçe:--dük, --çe**
Gazel 397
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ah çekmek, inlemek.

Āh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarḥ kebūd
Dem var mı aña çıkmaya dil
āteşiyle dūd

2. **āh eyledükçe:-dükçe**
Gazel 88
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Āh eyledükçe derd-i dilüm olur
āşikār
Hiç saklanır mı dūd ki bir yirde
nār ola

3. **āh eyledükçe:--dükçe**
Gazel 101
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Jeng olur āh eyledükçe bu gönül
āyinesi
Līk tevḥīd eylesem ol dem
hemān bulur cilā

āh eyledüm:

1. **āh eyledüm:--dü, --m**
Gazel 298
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etmek, feryād etmek.

Şol kadar āh eyledüm çıkdı
felekler saḫfına
Görinür çarḫuñ kebūd rengi oldı
eyvāni dürtüst

2. **āh eyledüm:--dü, --m**
Gazel 317
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etmek, feryād etmek.

Şol kadar āh eyledüm hierüñ
beyābānında kim
Raḫm idüp ḫālūme müslim didi
kāfir el-ḡyāḡ

āh eyleme:

1. **āh eyleme:--me**
Gazel 234
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etmek.

İy Muḫibbī derd-i dilden şabr
kıl āh eyleme
'Ālemi efsürde eyler zāhir
olursa ol ot

āh eylemekden:

1. **āh eylemekden:--mek, --den**
Gazel 177
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) acı ile içini
çekmek, yakınma sesi çıkarmak,
inlemek.*

Mescidi āteş kılam āh
eylemekden iy ḫabīb
Minber üzre okuya ger āyet-i
ḫüsnüñ ḫaḫīb

āh eylemez:

1. **āh eylemez:--mez**
Gazel 185
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etmek, sızlanmak.

Per yakar pervāne gör āh
eylemez
Āşıka lāzım degül illā edeb

āh eylerem:

1. **āh eylerem:--rem**
Gazel 78
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Nā gibi bagrum delindi çāresüz
āh eylerem
Gönderürem her nefes āh-ıla
efḡāni saña

2. **āh eylerem:--rem**
Gazel 161
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Gülşen-i ḫüsnünde görsem gül
yüzüñ āh eylerem
Devr-i güldə nite kim zārılıḡ
eyler andelīb

āh eylesem:

1. **āh eylesem:--se, --m**
Gazel 71
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördüñüz mi
kimsene bī-derd ola

2. **āh eylesem:--se, --m**
Gazel 118
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Kūh-ı dilden derd-ile āh
eylesem Ferḫād-veş
Taglar ancak degül āheng ider
etrāf aña

3. **āh eylesem:--se, --m**
Gazel 404
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Ditrerem cānā cemālünī görüp
āh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevādan sanki bīd

āh eyleyüp:

1. **āh eyleyüp:--y, --üp**
Gazel 338
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

İncinür āh eyleyüp zārılık itsem
ol şanem
Dōstlar gül yapragından terdür
ol nāzük mizāc

āh ider:

1. **āh ider:** --e, --r
Gazel 68
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acı ile içini çekmek.

Lebūn gelse hayālī āh ider dil
Muqarrer olamaz bī-dūd halvā

2. **āh ider:** --e, --r
Gazel 363
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Ġalib olsa ger gamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāhib-i mülke gelürmiş
düşmenūñ bīrūzı telh

āh iderse:

1. **āh iderse:** --e, --r, --se
Gazel 145
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Gül yüzūñ karşısına ger āh
iderse bu ġarīb
Tañ midur eyyām-ı gülde nāle
eyler andelīb

āh idüp:

1. **āh idüp:** --üp
Gazel 432
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ah çekmek, derin bir keder
veya özlemle içten gelerek ah
demek.*

Āh idüp kan aqlaram görüp
bahār-ı hüsini
Ebr gibi gülşene bu dīde bārān
‘arz ider

2. **āh idüp:** --üp
Gazel 436
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ah çekmek, derin bir keder
veya özlemle içten gelerek ah
demek.*

İy Muhibbī āh idüp niçe perīşān
olmayam

Kim tegāfülle önümden ol saçı
sünbül geçer

āh itmege:

1. **āh itmege:** --ge
Gazel 150
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Bir harāret virdi bu gönlüme
ışkuñ āteşi
Korkaram āh itmege yana
felekde āfitāb

āh kıl:

1. **āh kıl:**
Gazel 274
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek.*

Her kaçan añañ günāhuñ derd-i
dilden āh kıl
Ditresün ol bāddan cismūñ ki
san berg-i söğüt

āh kılmaz:

1. **āh kılmaz:** --maz
Gazel 382
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Acı ile içini çekmek,
yakınma sesi çıkarmak, inlemek.*

Her nefes ben eylerem ol şūh-ı
bī-pervāyı yād
Āh kılmaz yañılıp bu ‘āşık-ı
şeydāyı yād

āh kılsam:

1. **āh kılsam:** --sa, --m
Gazel 169
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Āteş-i dünyāya beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir āh kılsam yana oda
āfitāb

2. **āh kılsam:** --sa, --m
Gazel 424

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Derin bir keder veya
özlemle içten gelerek ah demek,
ah çekmek.*

Āh kılsam derd-ile sūz-ı dilüm
ahter yakar
Hey ne ahter çıkar eflāke
melekde per yakar

āh kim:

1. **āh kim:**
Gazel 276
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne yazık ki.

Bir lebi şīrīn gamıdır beni
Ferhād eyleyen
Āh kim ‘ālemlere efsāne oldum
‘ākıbet

2. **āh kim:**
Gazel 407
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ne yazık ki.

Hālūmi kimsene yok ‘arz ide
dıldāra meded
Āh kim bulmadum derdüme bir
çāre meded

3. **āh kim:**
Gazel 144
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Manevi bir acıyı, pismanlık
ve ümitsizlik duygusunu
pekistirmeye yarayan ses taklidi
sözcük, ne yazık ki.*

Āh kim oldı firākıyla bu dil
mülki harāb
Āteş-i işk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebāb

āh okların:

1. **āh okların:** --lar, --ı, --n
Gazel 450
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin eziyetleri
sonucunda aşığın yakarışları.*

Görünen bu felek üzre gehī
kavs-i kuzah sanma
Atar āh okların ‘āşık anuñla katı
yayıdır

āh ol:

1. **āh ol:**
Gazel 426
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feryat etmek, inlemek, şikâyet etmek.

Ḳāmet itseñ dōstum kopar
ḳıyāmetler hemān
Ehl-i diller çağrısup eydürler āh
ol bu midur

āh oldı:

1. **āh oldı:--dı**
Gazel 152
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü bildiren ünlem ifadesi.

Zülfünü gün yüzüne yine
eyledüñ niḳāb
Göremem yüzünü oldı baña āh
ol hicāb

āh u efgān evlesem:

1. **āh u efgān evlesem:--se, --m**
Gazel 157
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı ile feryat ve fiğan etmek.

Tā ḳıyāmet kūyı içre āh u efgān
evlesem
Bir işāretle yiter dimez baña
kolin salup

āh u efgāndur:

1. **āh u efgāndur:--dur**
Gazel 102
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etme, inlem ve feryad.

Sanma işḳuñla beni hicrān şebi
tenhā olam
Kanda olsam yār u mūnis āh u
efgāndur baña

āh u efgānlar:

1. **āh u efgānlar:--lar**
Gazel 413
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Feryat etmek, sızlanmak,
bağırarak, haykırmak.*

Dūr kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pāreyi
İtmesün tā şubḥ olunca āh u
efgānlar meded

āh u eşk:

1. **āh u eşk:**
Gazel 403
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve gözyaşı.

Sırr-ı 'ışḳı saklamak ḳaşd
eyledüm ammā çi sūd
Zāhir eyler āh u eşk ü bir yaña
ruḥsār-ı zerd

āh u feryād ider:

1. **āh u feryād ider:--e, --r**
Gazel 411
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ah ve feryat etmek,
inlemek.*

İder dil hicr elinden āh u feryād
İrişmez n'eyleyem feryāduma
dād

āh u feryād u fiğānum:

1. **āh u feryād u fiğānum:--um**
Gazel 160
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşḳın kederinden
dolayı ettiği feryat ve yakarışlar
kastedilmiştir.*

İrişür āh u feryād u fiğānum
göklere her şeb
Nedendür gūşına girmez o
māhuñ bilmezem yā Rab

āh u fiğān ider:

1. **āh u fiğān ider:--e, --r**
Gazel 363
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ağlamak, inlemek, feryat
etmek, sızlanmak.*

Bezm-i ḡamda 'ūd inler nāy ider
āh u fiğān
Lik görünür Muḥibbī baña saz u
sōzi telḥ

āh u fiğān it:

1. **āh u fiğān it:**
Gazel 214
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve feryat etmek.

Gūşına ala ol ruḥı gül ola ki
nāleñ
İy bülbül-i dil şubḥa degin āh u
fiğān it

āh u fiğānı:

1. **āh u fiğānı:--ı**
Gazel 466
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve feryat.

İñlerse şevḳ-i 'arızuñ-ıla
Muḥibbī ger
Bülbül mi ş āli diyeler āh u
fiğānı var

āh u nāle:

1. **āh u nāle:**
Gazel 195
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah etme ve inleme.

Yaş dök Muḥibbī şām u seḥer
āh u nāle kıl
Afv eyleye günāhuñı tā
Ġāfirü'z-zünüb

āh u vāh:

1. **āh u vāh:**
Gazel 116
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah vāh, inleyip sızlanma.

Ḥasret-i hicrān elinden āh u vāh
Olmuşam derde dirḡā mübtelā

2. **āh u vāh:**
Gazel 191
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah vāh, inleyip sızlanma.

İy Muḥibbī çarḥ-ı ḡaddāruñ
elinden āh u vāh
Çünki dilber vāşıl olmaz bāri
helvā-yı raḳīb

āh u vāhdur:

1. **āh u vāhdur:--dur**

Gazel 479

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat ve figan etmek.

Sevmek seni nigārā yanuñda
çün günehdür
Dāyim işüm anuñçün 'ālemde
āh u vāhdur

āh u veh:

1. **āh u veh:**

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah vah.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

āh u zār kılmak:

1. **āh u zār kılmak:--mak**

Gazel 344

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Feryat figan edip, inildemek
(aşık bağlamında).*

Gül yüzüñüñ hasretinden giceler
bülbul gibi
Derd-ile tā şubh olunca kılmak
āh u zār güç

āh u zār ola:

1. **āh u zār ola:--a**

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cefa, ezizet ve

sıkıntı(perişan) hale gelme.

Sorma cānā gül yüzüñsüz bu
dil-i şüridenüñ
Gülden ayru bülbulüñ aḫvāli āh
u zār ola

‘ahad:

1. **‘ahad:**

Gazel 386

Mısra: 4

*Zat ismi; sıfatlardan,
isimlerden, nispetlerden ve
taayyünlerden ortaya çıkan
çokluk söz konusu olmaksızın
Allah'ın sırf zatının ismi.*

Hālūmi kime diyem ki yok
cihānda toḡrı yār
Vākıf olmadı gönül esrārına hıç
bir ‘ahad

**‘ahd dürüst olmaya imāni olur
mı:**

1. **‘ahd dürüst olmaya imāni
olur mı:--ma, --y, --a, --ı, --ur, -
-mı**

Gazel 222

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir önceki beyitle ilgili
olarak) sözünde durmayanların
imanlarının da sağlam
olmayacağı kastedilmiştir.*

Bī-vefā dilberlerüñ ‘ahdinde
yokdur hıç şebāt
Anda kim ‘ahd olmaya olur mı
imāni dürüst

‘ahd itmiş-idüm:

1. **‘ahd itmiş-idüm:--miş, --dü,
--m**

Gazel 378

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Söz vermek, bir şeyi
yapmayacağına dair yemin
etmek.*

İçmeyem ‘ahd itmiş-idüm
döstlar peymāneyi
Sāki-i gül-ruḫ komaz sır ‘ahd ü
peymānum meded

‘ahd itmiş-iken:

1. **‘ahd itmiş-iken:--miş, --ken**

Gazel 468

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz vermek, yemin etmek.

Büseye ‘ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-peḫr

‘ahd ü peymāni:

1. **‘ahd ü peymāni:--ı**

Gazel 297

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yemin, and.

Cān u dil aldı lebinden büse
ikrār eyledi

Ḥüblarda olmaz imiş ‘ahd ü
peymāni dürüst

‘ahd ü peymānlar:

1. **‘ahd ü peymānlar:--lar**

Gazel 413

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz verip yemin etmek.

‘Ahdine turmaz ‘aceb bilsem
neden meh-pāreler
Kılmasun bunlarla kimse ‘ahd ü
peymānlar meded

‘ahd ü peymānum:

1. **‘ahd ü peymānum:--u, --m**

Gazel 378

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Söz ve yemin etmek, ahd
vermek.*

İçmeyem ‘ahd itmiş-idüm
döstlar peymāneyi
Sāki-i gül-ruḫ komaz sır ‘ahd ü
peymānum meded

āhdan çeker:

1. **āhdan çeker:--dan, --e, --r**

Gazel 256

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder ve tasa çekmek.

Āhdan çeker ‘alem Muḫibbī
şāh-ı ‘ışk olup
Başında şu ‘le kim görünür tāc-ı
ez-zerest

‘ahdine turmaz:

1. **‘ahdine turmaz:--ı, --n, --e, -
-maz**

Gazel 413

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Verdiği sözü yerine
getirmemek, verdiği sözden
dönmek, verdiği sözü tutmamak
(TDK).*

‘Ahdine turmaz ‘aceb bilsem
neden meh-pāreler
Kılmasun bunlarla kimse ‘ahd ü
peymānlar meded

āhen dahi:

1. **āhen dahı:**

Gazel 334

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) demir gibi sert bir
cismın bile sevgilinin eziyet ve
cefasına katlanamayacağı
kastedilmektedir.

Döymeye senün cefâ vü cevruñe
āhen dahı
Eylemez aña taħammül gönüm
olsa aña tuç

āhen ü mermer:

1. **āhen ü mermer:**

Gazel 424

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Demir ve
mermer(dayanıklılık
bağlamında).

Saħtdur yāruñ dili itmez aña
hergiz eşer
Āhum odı ger iriše āhen ü
mermer yakar

āhenden mi kalb virdi:

1. **āhenden mi kalb virdi:-di**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin hiç bir
şekilde aşıkla ilgilenmemesi
üzerine aşık onun kalbinin
demirden olduğunu söylemekte
ve kastetmektedir.

Hiç tesir itmez n' için feryād-ıla
āhum saña
Yohsa āhenden mi virdi kalb
Allāh'um saña

āheng ider:

1. **āheng ider:--de, --r**

Gazel 118

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşlik etmek.

Küh-ı dilden derd-ile āh
eyleşem Ferhād-veş
Taglar ancak degül āheng ider
etrāf aña

āheste:

1. **āhestedür:-dür**

Gazel 464

Mısra: 1

Far. Ağır, yavaş, acelesiz.

Cān za'if oldukça gönüm nālesi
āhestedür
N' eylesün söze mecāli kalmadı
dil ħastadur

āh-ı ateş-ālūd:

1. **āh-ı ateş-ālūd:**

Gazel 366

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşe bulanmış
ah.(fazlalığından dolayı).

İrişdi çarħa āh-ı ateş-ālūd
Melāyik gözlerin nem kıldı ol
dūd

āhi eser:

1. **āhi eser:--i, --e, --r**

Gazel 451

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın ah ateşinin rüzgar
yoluyla taşınması.

Dil yandugına ' aşıkā āhi eşer
yiter
Şāhid gerekse ' işkına bu çeşm-i
ter yiter

āh-ı gerd:

1. **āh-ı gerd:**

Gazel 403

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönen, kıvrılan ah.

Hicr taşın üstüme yagdurdu
çarħ-ı lāciverd
Yıkılup dil ħānesi eflāke çıkdı
āh-ı gerd

āh-ı seher:

1. **āh-ı seher:**

Gazel 303

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vaktinde aşığın
inlemesi, feryadı.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nażar iy dōst
Cān bülbülü turmaz kıılır āh-ı
seher iy dōst

āh-ı seher kıl:

1. **āh-ı seher kıl:**

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seher vakti

ağlayıp,üzülmek,bülbül kuşu
gibi şakumak.

Bulmaduñ cün dāmenine dest-
res bī-çāre dil
Bāri sen bülbül gibi āh-ı seher
kıl dāyimā

āh-ı sehergāhı:

1. **āh-ı sehergāhı:-ı**

Gazel 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın seher vaktindeki ahi.

Bülbülün irmez mi iy gül nāle
vü āhi saña
İrişe korkmaz mısın āh-ı
sehergāhı saña

āh-ı sehergāhum:

1. **āh-ı sehergāhum:-um**

Gazel 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığın) sabah vakti ettiği
feryatlar.

Tāze gülsin gül gibi gel bülbül
āhından sakın
Ĥayr kılmaz dōstum āh-ı
sehergāhum saña

āh-ıla efgānı:

1. **āh-ıla efgānı:-ı**

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ile bağırıp
çağrılmalar,feryatlar ve istimdat.

Nā gibi bagrum delindi çārestüz
āh eylerem
Gönderürem her nefes āh-ıla
efgānı saña

āh-ıla vā eylerem:

1. **āh-ıla vā eylerem:--rem**

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresizliğini, üzüntüsünü,
pişmanlığını türlü sözlerle dile
getirmek.

Giceler tā şubha dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hâb görmez gözlerüm ben
eylerem âh-ıla vâ

âhir:

1. **âhir:**

Gazel 7

Mısra: 2

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Yüzüni gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhir fedâ
oldum saña

2. **âhir:**

Gazel 9

Mısra: 6

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habîb
Âhir nefesde eyleye cânım duâ
saña

3. **âhir:**

Gazel 26

Mısra: 4

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Belâ zencirini Mecnünlayın âh
Takar boynuma âhir zülf-i Leylâ

4. **âhir:**

Gazel 59

Mısra: 4

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdisedür seni âhir imtilâ

5. **âhir:**

Gazel 66

Mısra: 4

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Gönül alınca hemân ancak baña
rifk eyledüñ
Âhir itdüñ niçe biñ cevruñ
cefâlar sen baña

6. **âhir:**

Gazel 67

Mısra: 4

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdisedür seni âhir imtilâ

7. **âhir:**

Gazel 101

Mısra: 8

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Yime dehrüñ nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde âhir
imtilâ

8. **âhir:**

Gazel 141

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Her ne ekersin dilâ âhir biçersin
sen anı
Çünkü Haq virmiş-durur her
şey'e bir dürlü sebeb

9. **âhir:**

Gazel 143

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
âhir şöyle kim
Dilerem ide felek bārî işiginde
türâb

10. **âhir:**

Gazel 155

Mısra: 10

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

İy Muhibbî sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar âhir benüm çäk-i
girîbânım görüp

11. **âhir:**

Gazel 160

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Muqarrerdür helâk itmek beni
âhir bu zehr-i gam
Eger tiryâk-i lalinden devâ
itmezse şekker-leb

12. **âhir:**

Gazel 168

Mısra: 9

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Evvelinde şîr içürür döner âhir
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

13. **âhir:**

Gazel 179

Mısra: 9

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Vaşl için dirler müyesser olur
âhir şabr-ıla
Eylese ömrüm taḥammül itmese
ecel şitâb

14. **âhir:**

Gazel 184

Mısra: 10

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

15. **âhir:**

Gazel 186

Mısra: 11

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Muhibbî'ye cefâlar itdüñ âhir
Nedür diñ bārî evvel gönlin alup

16. **âhir:**

Gazel 190

Mısra: 10

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Âteş-i gamda uçan altun
megesdür iy gönül
Olısdur döstlar âhir cihân hâlî
harâb

17. **âhir:**

Gazel 227

Mısra: 3

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Anuñ pâyına ğaltân olsa âhir
Bilürdüm var-ımış başumda
devlet

18. **âhir:**

Gazel 250

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Egerçi var-ımsı her derde āhir
Velî olmaz-ımsı hiç 'ışka gâyet

19. āhir:

Gazel 272

Mısra: 7

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Düşer dilden dile elbette āhir
İderseñ sırruñı gayra hikâyet

20. āhir:

Gazel 279

Mısra: 8

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihâna
Bir baydağ-ıla āhir ider seni ol
mât

21. āhir:

Gazel 287

Mısra: 14

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Cür'a-ı 'ışkı Muhibbî çün ezel
nüş eyledi
Olırsardur āhir ol rüsvâ-yı devrân
'âkıbet

22. āhir:

Gazel 290

Mısra: 6

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Va'de kıldıñ gerçi kim evvel
vişâlün şerbetin
Firqate tebdîl idüp āhir sem
itdün 'âkıbet

23. āhir:

Gazel 314

Mısra: 2

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyâm-ıla baħş
Basılır elbetde āhir kim ide
câm-ıla baħş

24. āhir:

Gazel 321

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Garç ider āhir beni bu gözyaşı
Bahr-i bî-pâyân elinden el-gıyâş

25. āhiri:-i

Gazel 323

Mısra: 10

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyına
Fenâdur āhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

26. āhir:

Gazel 329

Mısra: 4

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
göñlüm şîşesin
Korkaram āhir batar pâyüña ol
sınmış zücâc

27. āhir:

Gazel 342

Mısra: 12

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Yok yire harc itme cânâ ħâk-i
pâyüñ cevherin
Niçe şehler başına āhir olırsardur
bu tâc

28. āhiri:-i

Gazel 354

Mısra: 3

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Kim biñ yaşarsa āhiri çünki
ölümlüdür
Bârî cihânda geçürelüm her
demi feraħ

29. āhiri:-i

Gazel 357

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Çün fenâdur āhiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher kadeħ

30. āhir:

Gazel 359

Mısra: 3

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Garra olma dehre seni āhir ol
bîdâr ider
Şubħgeh bir ħâba beñzer devlet-
i ikbâl-i çarħ

31. āhir:

Gazel 360

Mısra: 7

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Sakın aldanma cihân naţ'ına
āhir mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruħ

32. āhiri:-i

Gazel 377

Mısra: 10

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Evveli 'ışkuñ egerçi kim
mülâyim görünür
Baña sorsunlar Muhibbî āhiri
gâyet şedîd

33. āhir:

Gazel 405

Mısra: 6

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çäre yok izħâr idiser didüm āhir
rüy-ı zerd

34. āhir:

Gazel 422

Mısra: 5

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

'Aqlımı alduñ evvel imâna
kaşduñ āhir
Zünnâr-ı zülfün-ile çeşmün
Firenge beñzer

35. āhir:

Gazel 456

Mısra: 3

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Lezzet-i tîğ-ı gam-ı yâr-ıla āhir
ölenün
Lâle-veş kanlı libâsı kefen-i
çâke çıkar

36. āhiri:-i

Gazel 457

Mısra: 6

*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Arayup gâmzeñ okın sînedê
bulsâ dil ü cân
Birbirinden kapuşur âhiri
ğavgâya düşer

37. **âhir:**
Gazel 458
Mısra: 2
*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
püşumdadur
‘Âşıkunâ âhir helâki çeşmi ser-
hüşumdadur

âhir itdûn:

1. **âhir itdûn:** --dî, --n
Gazel 45
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sonu olmayan,devamlı
şeyler yapmak.*

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfç eyledün
Âhir itdûn niçe biñ cevri ü
cefâlar sen baña

âhir nefesde:

1. **âhir nefesde:** --de
Gazel 99
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Son nefes.

Şîrîn lebi firâkıyla her kim ki
cân vire
Âhir nefesde menzili dâr-ı selâm
ola

âhir olmadı:

1. **âhir olmadı:** --ma, --dı
Gazel 163
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte)
*tamamlanmak,sonu gelmek
anlamında kullanılmıştır.*

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmâmına
İrdi ancak faşl u bâba âhir
olmadı kitâb

âhir olur:

1. **âhir olur:** --ur
Gazel 261
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Son bulmak, bitmek.

Oldı Muhibbî cür ‘â-keş-i câm-ı
meygede
Mey-ğ’ör olanunâ âhir olur adı
mey-perest

âhir vire:

1. **âhir vire:** --e
Gazel 463
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Boşuna geçen
zaman,lüzumsuzca.*

Oluş dünyâyâ mâyil cem ‘
idenler
Geçer âhir vire Kârün’a beñzer

âhirâ:

1. **âhirâ:**
Gazel 283
Mısra: 6
*Artık, bundan sonra;
sonsuz dek, ebediyyen.*

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenâhdan çâhına
Âhirâ gör mâr-ıla hem-hâne oldı
‘âkıbet

âhîret:

1. **âhîret:**
Gazel 143
Mısra: 10
*Ahîret günü, hesap günü,
mahşer günü.*

İy Muhibbî niçe bir câm-ıla mül
zîkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evâb

âhîret isterse:

1. **âhîret isterse:** --r, --se
Gazel 101
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *hesap yanî
mahşer günü
kurtulmak,Allah(c.c.)’ın
cennetiyle müjdelanmek isteyen
kimse anlamı kastedilmiştir.*

Eyledi dünyâyı zemm ol Hâlık-ı
perverdigâr
Didi her kim âhîret isterse
bakmaz ol yaña

âhîridür harâb:

1. **âhîridür harâb:** --i, --dür
Gazel 143
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sonu yıkıntı ve viran olmuş
olan kişiler kastedilir.*

Ârif oldur ki cihân revnağma
virmeye dil
Evveli pest olanunâ âhîridür yine
harâb

âhîrûn ân:

1. **âhîrûn ân:** --ü, --n
Gazel 369
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Asıl gideceğimiz yer olan
ahireti hatırlamak.*

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
ân âhîrûn
Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşîd ü
Dârâ Keykubâd

âhmed:

1. **âhmed:**
Gazel 2
Mısra: 8
*"Pek çok methedilmiş,
övlümüş kimse" anlamında olup
Hz. Muhammed (s.a.v.)’in
isimlerindedir.*

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür senün
Hâyâ Ahmed didiler mîme dağı
hem Muştafâ

âhmed:

Gazel 29
Mısra: 6
*"Pek çok methedilmiş,
övlümüş kimse" anlamında olup
Hz. Muhammed (s.a.v.)’in
isimlerindedir.*

Umaram her bir adun başka
şefâat eyleye
Ahmed ü Mahmüd Ebû’l-Kâsım
Muhammed Muştafâ

3. **âhmed:**
Gazel 365

Mısra: 2
"Pek çok methedilmiş,
övülmüş kimse" anlamında olup
Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindedir.

Nebîler serveridir çün
Muhammed
Anuñ bir adına da dirler Aħmed

4. **aħmed:**
Gazel 396
Mısra: 2
"Pek çok methedilmiş,
övülmüş kimse" anlamında olup
Hz. Muhammed (s.a.v.)'in
isimlerindedir.

Nebîler serveridir çün
Muhammed
Mübârek ismidür bir daħı
Aħmed

aħsen:

1. **aħsen:**
Gazel 329
Mısra: 5
Çok (daha, en, pek) güzel.

Yazdı aħsen ħüsnüñi iy döst
ħaġġât-ı ezel
Ĥüblarda kalmadı bāzâr-ı ħüsn
içre revâc

aħsen itdi:

1. **aħsen itdi:--di**
Gazel 245
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Daha, en, pek güzel hale
getirmek.

Ėazel tarzın Muħibbî itdi aħsen
Ki her beyti anuñ dîvândur iy
döst

aħter yakar:

1. **aħter yakar:--a, --r**
Gazel 424
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın kederinden
göğ'e yükselen aħların yıldızları
yakabileceği kastedilmektedir.

Āħ kılsam derd-ile süz-ı dilüm
aħter yakar
Hey ne aħter çıkar eflâke
melekde per yakar

āħü gözlüdür:

1. **āħü gözlüdür:--lü, --dür**
Gazel 446
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok güzel göz.(sevgili
bağlamında).

Yāra kıldum bir nazar gördüm
ki āħü gözülüdür
Yakdı mihiyle beni zîrâ ki ol
gün yüzlüdür

āħûlar mıdır:

1. **āħûlar mıdır:--lar, --mı, --
dur**

Gazel 435
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ceylanlar(gözlerinin
güzelliği sebebiyle sevgili
benzetilmiştir.).

İki çeşmün turmayup eyler
nazar ruħsârûna
Susamış su isteyü-gelmişler
āħûlar mıdır

āħûlaruñ gözlerini:

1. **āħûlaruñ gözlerini:--ler, --i,
--ni**

Gazel 125
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin gözleri güzel
gözleriyle bilinen ceylanlara
benzetilmiştir.

Gözlerüne beñzedüp gözlerini
āħûlaruñ
Anuñ-çün taga tuşup ħalkdan
oldum cüdâ

āħum alem olmuşdur:

1. **āħum alem olmuşdur:--mı, -
-dur**

Gazel 126
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Aşğın hisleri o
kadar yoğunudur ki bundan
dolayı ettiği ah ve inlemeler
bütün evreni(dünyayı)
kaplayacak düzeydedir.

Pâdişâh-ı ışğ olalı āħum
olmuşdur alem

Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim
yürür saga sola

āħum 'aşâ vü beni pîr eyledüñ:

1. **āħum 'aşâ vü beni pîr
eyledüñ:--u, --m--u, --m, --i, --
dü, --n**

Gazel 468
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık bir önceki
mısrada kastedildiği gibi taze
bir delikanlyken sevgilinin
kendini yaşlı bir
ihtiyara,aħlarını da bir bastona
döndürdüğünü söylemektedir.

Nev-civân iken belâ-yı 'ışğ-ıla
Eyledüñ āħum 'aşâ vü beni pîr

āħum göklere irdi:

1. **āħum göklere irdi:--u, --m, -
-ler, --e, --di**

Gazel 378
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
derdinden inleyip aħlar çeken
aşğın sesinin feleğe kadar
çıkacağı kastedilmektedir.

Āħum irdi göklere iy mâh-ı
tâbânım meded
İşidüp feryâdumu rahm eyle
sultânım meded

āħum ile:

1. **āħum ile:--um, --le**

Gazel 271
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve figan ile birlikte.

Āħum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben āħ döst

2. **āħum ile:--um, --le**

Gazel 310
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ve figan ile birlikte.

Ĥande kılsun gül gibi gülşende
ħaddüñ gülleri
Āħum ile eyleyem yaşımı bārân
el-ğıyâş

3. **âhum ile:--u, --m**

Gazel 456

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah ve figan ile birlikte.

Her kaçan âteş-i gam bu dil-i
ğamnâke çıkar
Dūd-ı dil âhum ile kubb-i
eflâke çıkar

âhum livâsı:

1. **âhum livâsı:--u, --m, --sı**

Gazel 220

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Âşığın aevli) ahının

sancağı.

Ben şâh-ı taht-ı ışkam tâc-ı şeref
başumda
Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

âhum odı:

1. **âhum odı:--u, --m, --ı**

Gazel 424

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah ateşi.

Sahtdur yârûn dili itmez aña
hergiz eşer
Âhum odı ger irişe âhen ü
mermer yakar

âhum odından:

1. **âhum odından:--ı, --n, --dan**

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âhumın ateşi.

Cehennem bir şerer âhum
odından

Gözüm yaşına nisbet kaçre deryâ

2. **âhum odından:--u, --m, --ı, -**

--n, --dan

Gazel 237

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âhumın ateşi.

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i sükût
Âhum odından düşerdi hırmen-i
devrâna ot

âhum şerârından tutuşur:

1. **âhum şerârından tutuşur:--**

u, --m, --ı, --n, --dan, --ış, --ur

Gazel 378

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) kastedilen şeyin
aşığın ah etme kıvılcıklarından
yanacağı ifade edilmiştir.*

Tutuşur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân

Ol şererden yanısardur hey
meded cânım meded

âhum sîneden çıksa:

1. **âhum sîneden çıksa:--u, --m,**

--den, --sa

Gazel 443

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın kederden
yankılanan ahlarının göğsünden
çıktığı ifade edilmektedir.*

Gözlerüm yaşı akar cûlar gibi
deryâlara

Çıksa âhum sîneden anuñ yiri
eflâkdür

âhum virür:

1. **âhum virür:--u, --m, --ür**

Gazel 441

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) çektiği eziyet ve
sıkıntıdan dolayı ahlarının
aşkına bir işaret olduğu ifade
edilmektedir.*

Nişân-ı âteşüm sorma cevâbını
virür âhum

Bilinür kandadur âteş çıkar çün
dilde dūdum var

âhum yili:

1. **âhum yili:--ı**

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âh rüzgârı.

Sîne-i şad-pârede olmaz nihân
âhum yili

Nitekim hâşâk ü hes içre degül
pinhân şabâ

2. **âhum yili:--u, --m, --ı**

Gazel 467

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Âşığın) ah rüzgârı, yeli.

Seyl-i eşkümle eşer itmedi âhum
yili âh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengine gelür

âhum yilidür:

1. **âhum yilidür:--ı, --dür**

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Âşığın keder ve hüznünün
neticesinde feryat ve figân
ettiğinde oluşan rüzgar.*

Küy-ı dilberde esen âhum
yilidür her seher
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ân şabâ

âhum yilinden:

1. **âhum yilinden:--u, --m, --ı, -**

--n, --den

Gazel 477

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah rüzgârı.

Ruğları evrâk-ı güldür anda
zülfi hâl-ile
Sakinur âhum yilinden çin-der-
çindür

2. **âhum yilinden:--u, --m, --ı, -**

--n, --den

Gazel 403

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah rüzgârı, yeli.

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

3. **âhum yilinden:--u, --m, --ı, -**

--n, --den

Gazel 448

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah rüzgârı, yeli.

Cüş ide âhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Garç olan ol dem eñ evvel
zevrağ-ı gerdündür

âhuñ gönder anı âtesin ot ser-

â-ser vaksun:

1. **āhuñ gönder anı âteşin ot ser-â-ser yaksun:--u, --n, --in, -sın**

Gazel 274

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) duyulan üzüntü ve kederlerin ateşinin baştan başa ot gibi kastedilen kişiyi yakması dile getirilmiştir.

Çünkü gördün kim zamâne
dinlemez feryâduñı
Gönder āhuñ âteşin yaksun ser-
â-ser anı ot

āhuñ kemendin:

1. **āhuñ kemendin:--un, --i, --n**

Gazel 270

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın feryat ve fiğanlarının uzunluğundan oluşan kalın ip kastedilmiştir.

Nigāruñ kaşırına āhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

āhuñ şemini:

1. **āhuñ şemini:**

Gazel 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Ah ateşi 2)Aşğın keder ve hüznünün neticesinde feryat ve fiğân emesi sonucu oluşan ateş.

Bezm-i gâmda gel uyandır iy
dil āhuñ şemini
Ālemi rüşen kılar hâcet degül
meşal saña

āhuñ başuñ üzre sehâb eyle:

1. **āhuñ başuñ üzre sehâb**

eyle:--u, --n, --i, --u, --n--un

Gazel 224

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın ah ve inlemeleri başın üzerinde bulut olarak saklaması gerektiği kastedilmektedir.

Āhuñi sehâb eyle başuñ üzre
Muhibbi
Başuñi belâ küñi dü çeşmüñi
biñar it

ahvâl:

1. **ahvâli:-i**

Gazel 98

Mısra: 8

"Hal, durum, vaziyet"

kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Sorma cānā gül yüzüñsüz bu

dil-i şüridenüñ

Gülden ayrı bülbülün ahvâli āh

u zâr ola

2. **ahvâlumi:--üm, -i**

Gazel 167

Mısra: 7

"Hal, durum, vaziyet"

kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Düşeli sevdâ-yı zülfe sormañuz

ahvâlumi

Serde bād u dilde âteş

gözlerümdür tolu āb

3. **ahvâli:-i**

Gazel 171

Mısra: 2

"Hal, durum, vaziyet"

kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

İtmesün cevri ü cefâyı kendüzine

hü habîb

Ĥastanuñ ahvâli n'olur bilmeye

derdin tabîb

4. **ahvâlini:-i, -n, -i**

Gazel 402

Mısra: 3

"Hal, durum, vaziyet"

kelimelerini karşılayan çokluk bildiren kelime, haller II bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum.

Derd-i dil ahvâlini iy bî-vefâ

sormaz mısın

Küyuñi āhum dolanur niçe

müddetdür medîd

ahvâlumi bildün:

1. **ahvâlumi bildün:--üm, --i, --dü, --n**

Gazel 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşğın kendisinden dolayı ne halde olduğunu bilmesi kastedilmiştir.

Dermendem ĥastayam bî-

çāreyem bu ben ģarîb

Bildün ahvâlumi çün tîmāra lutf

it iy tabîb

ahvâlumi bilmedi:

1. **ahvâlumi bilmedi:--ü, --mi, --me, --di**

Gazel 387

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşğın durumundan ve üzüntüsünden haberinin olmaması kastedilmiştir(sevgili bağlamında).

Yaşum-ıla gerçi kim zâhir

görindi rüy-ı zerd

Bilmedi ahvâlumi illâ meger

kim ehl-i derd

ak:

1. **akar:-ar**

Gazel 462

Mısra: 8

Akıp gitmek, gönül vermek.

İy gözüm meh-ruları gördükde

gel kılma nazar

İhtiyârı gider elden bu dil-i

mañzûn akar

2. **akar:-ar**

Gazel 17

Mısra: 5

(Göz yaşı) Dökülmek,

akmak, düşmek.

Müdām akar ciğer hūni

gözümden

Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

3. **akdi:-dı**

Gazel 20

Mısra: 1

(Göz yaşı) Dökülmek,

akmak, düşmek.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i

bālâdan yaña

Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-

ārâdan yaña

4. **akdı:-dı**

Gazel 130

Mısra: 2

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Gitdi dil bir mäh-peykerden
yaña

Akdı san sudur o serverden yaña

5. **akmadı:-ma, -dı**

Gazel 218

Mısra: 3

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hürāmāni dürüst

6. **akar:-ar**

Gazel 364

Mısra: 8

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Bahr olsa gözümün yaşı cānā
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmden āb-ı telh

7. **akan:-an**

Gazel 453

Mısra: 1

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Döstüm küyünda akan
gözlerümün ābıdır
Her dem anda inleyen bu
gönlümün tölābıdır

8. **akar:-ar**

Gazel 462

Mısra: 2

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

La'l-i nābuñ yādına her dem
gözümünden hün akar
Sanasın bezm-i maḥabbetde
mey-i gülgün akar

9. **akar:-ar**

Gazel 462

Mısra: 10

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

İy Muḥbbī 'ışk deryāsındaki
'aşıqları

Kim şümār ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

10. **akar:-ar**

Gazel 471

Mısra: 6

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Ayaguña eyā serv-i hürāmān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndur

11. **akdı:-dı**

Gazel 500

Mısra: 3

(Göz yaşı) Dökülmek,
akmak, düşmek.

Gözlerüm yaşı benim cū oldu
akdı nāgehān
Şöyle beñzer gülsene ol serv-
kāmetler gelür

ak kâğız:

1. **ak kâğız:**

Gazel 416

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyaz kağıt.

Derd-i dil hālını alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surḥa
döner ak kâğız

aka aka:

1. **aka aka:--a, --a**

Gazel 315

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı aka aka;

ağlayarak.

Aka aka cūy-iken bahr oldu
yaşum 'ākıbet
Maḥv olur yanına varsa itmesün
enhār baḥş

akar:

1. **akar:-(a)r**

Gazel 256

Mısra: 2

(Irmak, nehir için) akmak,
dökülmek.

Kūy-ı cānān kāmēti serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar āb-ı
kevşerest

akar suya:

1. **akar suya:--a, --r, --y, --a**

Gazel 450

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süreklili veya zaman zaman
akan su.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise ābī imiş
āhum hevāyīdür

akdāh:

1. **akdāh:**

Gazel 347

Mısra: 8

Kadehler, cāmılar,
bardaklar.

Guşsa deryāsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştiler ola
akdāh

'ākıbet:

1. **'ākıbet:**

Gazel 231

Mısra: 1

(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Cevr ü cefālar eyledi cānāne
'ākıbet
Raḥm itmedi vü kıydı dil ü cāna
'ākıbet

2. **'ākıbet:**

Gazel 231

Mısra: 2

(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Cevr ü cefālar eyledi cānāne
'ākıbet
Raḥm itmedi vü kıydı dil ü cāna
'ākıbet

3. **'ākıbet:**

Gazel 231

Mısra: 4

(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Biñ pāre ola el uzadur zülf-i
dılberē
Ġamdan dilümi pāreledi şāne
'ākıbet

4. 'ākıbet:
Gazel 231
Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Hālını koyup zülfi düzâğımı 'arz
ider
Başdan çıkardı murğ-ı dili dâne
'ākıbet

5. 'ākıbet:
Gazel 231
Mısra: 8
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa
pāk ü şāf
Hünābe-i cigerle döner kana
'ākıbet

6. 'ākıbet:
Gazel 231
Mısra: 10
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Bulmaz Muhibbī kimsene yol
genc-i hüsnine
Tā kılmayınca göñlünü vīrāne
'ākıbet

7. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 1
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

'İşk-ıla ben t̄alib-i cānāne oldum
'ākıbet
Şem'-i hüsne yanmaga pervāne
oldum 'ākıbet

8. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 2
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

'İşk-ıla ben t̄alib-i cānāne oldum
'ākıbet
Şem'-i hüsne yanmaga pervāne
oldum 'ākıbet

9. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 4
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Baglayaldan dil saçı zencirine
divāne-veş

'Aql u şabr u hüşdan bīgāne
oldum 'ākıbet

10. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Ola kim genc-i vişālünden
bulam diyü nişān
Bu gönül ma' mūr iken vīrāne
oldum 'ākıbet

11. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 8
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Bir lebi şīrīn ğamıdır beni
Ferhād eyleyen
Āh kim 'ālemlere efsāne oldum
'ākıbet

12. 'ākıbet:
Gazel 276
Mısra: 10
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

İy Muhibbī ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestāne
oldum 'ākıbet

13. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 1
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Dil saçuñ zencirine divāne oldı
'ākıbet
Cān u dil elden gidüp bīgāne
oldı 'ākıbet

14. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 2
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Dil saçuñ zencirine divāne oldı
'ākıbet
Cān u dil elden gidüp bīgāne
oldı 'ākıbet

15. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 4
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyüñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'ākıbet

16. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenāhdan çāhına
Āh irā gör mār-ıla hem-ḥāne oldı
'ākıbet

17. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 8
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Hālüm aglarsam katında ḥ'āba
varmaz çeşm-i yār
Miḥnet ü derdüm aña efsāne
oldı 'ākıbet

18. 'ākıbet:
Gazel 283
Mısra: 10
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Bu Muhibbī vaşlı gencin isteyüp
vīrān olur
Aña bu vīrānelik ḥum-ḥāne oldı
'ākıbet

19. 'ākıbet:
Gazel 286
Mısra: 5
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Taht u t̄ac u saltanat berbād olur
çün 'ākıbet
Kendüñi 'ālem seririne
Süleymān oldı tut

20. 'ākıbet:
Gazel 287
Mısra: 1
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

La'l-i nābuñ fikrin itdi gözlerüm
kan 'ākıbet
Akmag-ıla gözden ol kan oldı
'ummān 'ākıbet

21. 'ākıbet:
Gazel 287
Mısra: 4

(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

İstedüm pinhân idem sînemde
ğamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'âleme çāk-i girîbân
'ākîbet

22. 'ākîbet:
Gazel 287

Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Zâhir itdi küy-ı 'ışk içre
cününüm 'âleme
Nağş olan seng-i cefâdan cism-i
'üryân 'ākîbet

23. 'ākîbet:
Gazel 287

Mısra: 10
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cân
İy Muhib şükr it bu düşvâr oldı
âsân 'ākîbet

24. 'ākîbet:
Gazel 287

Mısra: 12
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Câm-ı Cem sun sâkiyâ bir dem
ğanîmetdür hayât
Çün içre câm-ı memâtı cümle
insân 'ākîbet

25. 'ākîbet:
Gazel 287

Mısra: 14
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Cür'a-ı 'ışkı Muhibbî çün ezeli
nüş eyledi
Olısardur âhîr ol rüsvâ-yı devrân
'ākîbet

26. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 1
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Bâr-ı ğamdan kaddümi pîç ü
ham itdüñ 'ākîbet
Eyleyüp Mecnûnlayın rüsvâ
hem itdüñ 'ākîbet

27. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 2
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Bâr-ı ğamdan kaddümi pîç ü
ham itdüñ 'ākîbet
Eyleyüp Mecnûnlayın rüsvâ
hem itdüñ 'ākîbet

28. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 4
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Kaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cân riştesin
Nâle vü feryadımı zîr ü bam
itdüñ 'ākîbet

29. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Va'de kılduñ gerçi kim evvel
vişâlün şerbetin
Fırkate tebdil idüp âhîr sem
itdüñ 'ākîbet

30. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 8
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakîb-i rü-siyâhı mahrem
itdüñ 'ākîbet

31. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 10
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Sâkiyâ biñ cânım olsa yoluña
olsun fedâ
Bir kadeh meyle bizi sen bî-ğam
itdüñ 'ākîbet

32. 'ākîbet:
Gazel 290

Mısra: 12
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Niçe kez yapduñ Muhibbî
gönlünü yıkdüñ yine

Sînede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdüñ 'ākîbet

33. 'ākîbet:
Gazel 315

Mısra: 13
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Aka aka cüy-iken bañr oldı
yaşum 'ākîbet
Mañv olur yanına varsa itmesün
enhâr bañş

34. 'ākîbet:
Gazel 351

Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Yüzünü süren ayaguña devlete
irer
Derbân olan kapuñda bulur
'ākîbet fütüh

35. 'ākîbet:
Gazel 445

Mısra: 6
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Kim mâyil ola dünyâ metâ'ına
cem'ider
Kârün-vâr 'ākîbet anı zemîn
tutar

36. 'ākîbet:
Gazel 446

Mısra: 8
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Zülfünü ref'it cemâlünden
görinsün âfitâb
Giceler yeldâ olursa 'ākîbet
gündüzlüdür

37. 'ākîbet:
Gazel 460

Mısra: 3
(Ar.) Bir şeyin sonu,
nihayet, netice, sonuç.

Hâtırumdan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'ākîbet
İy perî bilmem senüñ gönlün
niçe âdemdedür

ākîbet:

1. 'ākîbet:
Gazel 25

Mısra: 4
Son, nihâyet.

Küyına varan âşıkı bir
ğamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ḥaḳ kan aña

2. **ākıbet:**

Gazel 35
Mısra: 10
Son, nihâyet.

İy Muḥıbbî bağlamak dünyāya
dil lâyıḳ degül
Çünkü senden olırsardur ākıbet
ālem cüdā

ākıbet bildüm:

1. **ākıbet bildüm:--dū, -m**

Gazel 45
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Son, nihâyet, netice bilmek.

Ben vefā umup gönül virdüm
saña iy pür-cefā
Ākıbet bildüm vefā gelmez imiş
senden baña

ākıbet kor gidersin:

1. **ākıbet kor gidersin:--e, --r, -sin**

Gazel 141
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte)

*kibirleşip, gururlanırsan halin
ateşlere gitmek olur anlamı
kastedilmiştir.*

Māl u cāha ḡarra olma kor
gidersin ākıbet
Şöyle tut dünyāyı kim saña
musahḡhar boldı hep

ākıl:

1. **ākıl:**

Gazel 73
Mısra: 12
Akıllı kimse.

Dünyāda aceb olmaya ger olsa
inkılāb
Ākil aña dil vire mi anda şer ola

ākıl:

1. **ākıldür:--dür**
Gazel 238

Mısra: 8
Akıllı kimse, arif, irfan
sahibi, olgun insan.

Çünkü dünyā bî-vefādur var u
yogı bir gerek
Her ki 'ākıldür anuñ yanında
birdür nist ü hest

2. **ākıl:**

Gazel 243
Mısra: 4
Akıllı kimse, arif, irfan
sahibi, olgun insan.

Bagladum zencir-i zülfi-yāra dil
mecnün-vār
Nāşihā beni gerek 'ākıl gerek
divāne tut

3. **ākıl:**

Gazel 444
Mısra: 2
Akıllı kimse, arif, irfan
sahibi, olgun insan.

Çarḡuñ işi hemişe şu 'bededür
'Ākil añlar bunu müşāhededür

ākıl iseñ:

1. **ākıl iseñ:--se, --n**

Gazel 234
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyanık, akıllı başında isen.

Çün ki bildüñ dār-ı dünyā
kimseye kılmaz vefā
'Ākil iseñ aña bakma gönlüñi
andan sovut

ākıl odur ki:

1. **ākıl odur ki:--dur**

Gazel 356
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıllı bir kimse şöyledir ki
anlamındadır.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ānide
hemān
'Ākil odur ki fikrin ide kanda
gıtdi Nüh

ākıl olan:

1. **ākıl olan:--a, --n**

Gazel 390
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıllı olan.

Çün beḡası yok cihāna virme dil
'Ākil olan eylemez bunda sürüd

ākıl olur:

1. **ākıl olur:--ur**

Gazel 291
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıllı olmak (aklı başına
gelmek).

Şādī vü ḡam iy Muḥıbbî tutmadı
bir dem karar
'Ākil olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

akın salup:

1. **akın salup:--up**

Gazel 157
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı
yıldırma ve üzme amaçlı süvari
yollaması kastedilir.

N'eyler ol meh bilmezem
ebrularına çin salup
Bu ḡarāb olmuş gönül üzre yine
akın salup

akıt-:

1. **akıt:**

Gazel 244
Mısra: 9
Akıtmak, dökmek.

İy Muḥıbbî yaşıñı sen de akıt
cūlar gibi
Yok kararı suyuñ olmuş 'aşık-ı
dīdār mest

akıl:

1. **akıl:**

Gazel 19
Mısra: 8
Akıl, düşünme gücü.

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnün diseler
Dil ise bende degül aḡl degül
yār baña

2. **akıl:-ı**

Gazel 93
Mısra: 3
Akıl, düşünme gücü.

Dāmen-i ışıkı dutup aḡlı ferāmüş
eyledüm

Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

‘akl:

1. **‘aql:**

Gazel 240

Mısra: 6

Akil, düşünme gücü.

Hazān oldukda evrāka nazar kıl
Al ‘ibret her birinden ‘aql deng-
est

akl alup:

1. **aql alup:--up**

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Danışmak,birinden yol

göstermesini beklemek.

Aql alup dil mülkine hüküm itdi
kâfir gâmezisi
Korkaram şimden girü kaşdı
anuñ imān ola

‘akl issi:

1. **‘aql issi:--i**

Gazel 482

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akil sahibi.

Virür mi dār-ı dünyāya gönül
fi’l-cümle ‘aql issi
Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ gâmdur

akl u dil gitdi:

1. **aql u dil gitdi:-di**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın aklının ve gönlünün

yok olması.

Yüzini gördüm Muhibbī gitdi
benden aql u dil
Cān dağı gitse nazar kılmaz o
simin-ten baña

‘akl u hüs:

1. **‘aql u hüs:**

Gazel 282

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akil ve şuur.

Komadı tende mecāl ü sinede
hıç ‘aql u hüs
Dutdı cān mülkin ser-ā-ser
kākül-i müşgîn-i dōst

‘aql u şabr u hüşdan:

1. **‘aql u şabr u hüşdan:--dan**

Gazel 276

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akil, fikir, zekâ, iyi ile

kötüyü ayırma hissi.

Baglayaldan dil saçı zencirine
divâne-veş
‘Aql u şabr u hüşdan bîgâne
oldum ‘ākıbet

akldan dūr olur:

1. **akldan dūr olur:--dan, --ur**

Gazel 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Atasözü**

(Beyitte) aşık olanların

*akıldan uzak olduğu
vurgulanmıştır. (Aklın baştan
gitmesi bağlamında).*

Ehl-i ışık olan meeldür kim
akldan dūr olur
Pend-i nāşih istemez güş
eylemez kavlı-i edib

‘aklı alur:

1. **‘aklı alur:--ı, --ur**

Gazel 449

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmaktan dolayı

şaşırmak,kendinden geçmek.

Her kaçan bād-ı şeherden zülfi
cānān sarmaşur
Dehşet alur ‘aqlı dil olur perişān
sarmaşur

aklı gitdi:

1. **aklı gitdi:-di**

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendini kaybetmek,

delirmek, bilincini yitirmek.

Yüzünü gördi Muhibbī kalmadı
cāndan eser
Gitdi aklı bir yaña cāmı
bedenden bir yaña

‘aklı yok:

1. **‘aklı yok:--ı**

Gazel 380

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklını gereği gibi

*kullanamayan; Akli
melekelerden mahrum || Aklını
yitirmiş.*

İy gönül şeydā olup irmek
dilersin vaşlına
Mümteni ‘sevdāya düşdüñ ‘aklı
yok hey dermdend

akluma gālib olmasa:

1. **akluma gālib olmasa:--+u, -
+ma, --ma, --sa**

Gazel 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık bu yoğun

*sevginin aklından üstün
geldiğini ifade etmektedir.*

Derdüne düşüp deşt-i belāda
yürimez-idüm
Ger ışık eger olmasa bu akluma
gālib

‘aklumu alduñ:

1. **‘aklumu alduñ:--u, --m, --ı, --
du, --n**

Gazel 422

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)sevgilinin aşığın

aklını aldığı kastedilmektedir.

‘Aklumu alduñ evvel imāna
kaşduñ āhir
Zünnār-ı zülfüñ-ile çeşmüñ
Firenge beñzer

‘akluñ başa cem ‘ kıl:

1. **‘akluñ başa cem ‘ kıl:--u, --n,
--a**

Gazel 409

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Aklını başına toplamak.

İy Muhibbī gâflet itme başa
‘akluñ cem ‘ kıl
Kanda gitdi kanda
Keyhusrev ü Cem Keykübād

akrān-ıla:

1. **akrân-ıla:--la**

Gazel 316

Mısra: 8

*Birbirlerine derece, sınıf,
liyâkat ciheti ile benzeyenler.
Mümâsil. Emsal.*

İtlerünle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünkü
akrân-ıla bahş

akreb-i zülfün:

1. **akreb-i zülfün:**

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin yüzünün iki
yanından sarkan zehirli ve
tehlikeli saç lülesi.*

Egerçi akreb-i zülfün urur zahmı
dil ü cāna
Ne gam tiryāk-i lalüñden olur
her demde em peydā

aks:

1. **'aksin:-in**

Gazel 429

Mısra: 5

Akis, yansıma, görüntü.

Ruñun mir'âtına baksam gözüm
merdümleri 'aksin
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı hâl añlar

aks-i lebüñi:

1. **aks-i lebüñi:-ü(n), -i**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin dudağının
yansıması.*

Aks-i lebüñi gördi Muhibbî yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

aksi midür:

1. **aksi midür:--mi, --dür**

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin gül
yüzünün renginin yansıması
ifade edilmiştir.*

Gül yüzün aks-i midür ya
pîrechen gülgün midür
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

aks-i ruhsāruñla:

1. **aks-i ruhsāruñla:--u, --n, --
la**

Gazel 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) Yüzünün aksı.

Her kaçan kim aks-i ruhsāruñla
düşe aya táb
Eylese aña nazār dirtrer felekde
āfitāb

al:

1. **alur:--+(u)r**

Gazel 117

Mısra: 5

Almak (canını almak).

Sordum leb-i lalüñi görüp böyle
mi alur
Men evda fi fi-ke mearrıķı
raħıķā

2. **alup:-up**

Gazel 3

Mısra: 15

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cānına kim beni
raħmetle aña

3. **ala:-a**

Gazel 31

Mısra: 6

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Her kaçan ğonca gibi nāz-ıla
güftār idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabā

4. **alur:--ur**

Gazel 34

Mısra: 3

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Her ne kim virürse āħir cān alur
Nesne virmez bu cihān aylak
saña

5. **alup:-up**

Gazel 206

Mısra: 10

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Muhibbî nağd-i cāna derd-i yārı
Ziyāde assı itdi anı alup

6. **alduñ:-du, -ñ**

Gazel 339

Mısra: 5

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karār u şabrumı
Ne revādur dōstum almak bu
vīrāndan ħarāc

7. **alsa:-sa**

Gazel 342

Mısra: 14

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Bu Muhibbî olalıdan ħāk-i
pāyuñ ħādimi
Tañ midur Keyħusrev ü
Dārā'dan alsa tāc u bāc

8. **aldum:-du, -m**

Gazel 402

Mısra: 7

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

'Işk bāzārında aldum derdi çün
dermānuma
Almaz-ısa oluram ben nağd-i
cān-ıla ħarād

9. **alup:-up**

Gazel 414

Mısra: 3

*(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.*

Zülfî çevgānın alup meydān-ı
ħüsn içre nigār
Bir bölük bī-çāreler üzre yine
saldı semend

10. **alur:--ur**

Gazel 431

Mısra: 4
(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.

Ferdâyı hâtırâ getürüp zulmü ko
bugün
Komaz kimesne haqqımı alur
zamânedür

11. **al-ıla:--ıla**
Gazel 282
Mısra: 4
Hile, aldatma.

Bir siyeh Hindücâdur gülzâr-ı
hüsünde görüp
Al-ıla gül dermek ister kâkül-i
muşğîn-i döst

12. **âl-ıla:--ıla**
Gazel 476
Mısra: 4
Hile, aldatma.

'Uşşâka gördi kim lebûne bâde
öykinür
Âl-ıla anı itmege ayaga saldılar

13. **alur:-ur**
Gazel 203
Mısra: 2
(Herhangi bir şeyi) Tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak // verilen
bir şeyi geri almak.

Nür ogurlar yüzüne gelse
muşkâbil âfitâb
Nite kim alur şua 1 şemsden de
mâhitâb

14. **al:**
Gazel 285
Mısra: 7
(Herhangi bir şeyi) Tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak // verilen
bir şeyi geri almak.

Al hâk-i derin elüne andan
yüzüne sür
'İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa'âdet it

15. **alup:-up**
Gazel 184
Mısra: 10
(Elini) Tutmak.

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden

Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

16. **alur:-ur**
Gazel 353
Mısra: 3
Almak (gönül almak
anlamında).

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bâzâr-ı kadeh

17. **aladur:-adur, -**
Gazel 488
Mısra: 12
Almak (gönül almak
anlamında).

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tîr-i cefâ
Cân u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

18. **al:**
Gazel 499
Mısra: 1
(sevgilinin yanağı) kırmızı.

Çeşmüñüñ bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunu bildüm
kıtâl üstindedür

19. **al:**
Gazel 135
Mısra: 1
1) "O" zamiri. 2) "Al işte,
bak!" anlamında bir söz. 3)
Sevgilinin yanağı(kırmızılık
bağlamında).

Bilmezem gamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fi'l-hâl aña

20. **aldı:-dı**
Gazel 269
Mısra: 1
(Bir kimseyi) beraberinde
götürmek.

Naqd-i cân ile kim aldı la'l-i
cânânı dürrüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermânı dürrüst

21. **âl:**
Gazel 429
Mısra: 1
"Buyur al, kabul et"
anlamında bir hitap. (Aşığın

sevgiliye olan arzularını ona
iade etmesi, ondan vazgeçmesi).

Ruñuñ alımı 'arz eyle disem
dildâr âl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi gamuñ
dirsem hayâl añlar

al-:

1. **alurdı:-ur, -dı**
Gazel 410
Mısra: 7
Temin etmek, edinmek.

Gelüp alurdı ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnün u
Ferhâd

2. **alupdur:-up, -dur**
Gazel 17
Mısra: 2
(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.

Olaldan hasta-dil ışkıyla şeydâ
Alupdur başına biñ dürlü gavğâ

3. **alaldan:-al, -dan**
Gazel 22
Mısra: 5
(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.

İy kemân ebrü alaldan tîr-i
gamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zañm-ı peykân olmaya

4. **alısar:-ısar**
Gazel 268
Mısra: 6
(herhangi bir şeyi) tutup
yerinden ayırarak elinde veya
yanında bulundurmak.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşuladı
gam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

5. **alup:-up**
Gazel 3
Mısra: 11
(Bir şeyi) Kullanmak üzere
tutup yerinden ayırarak elinde
veya yanında bulundurmak.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye

Añaram işyānumı korkum bu
ola yüz kara

6. **alup:-up**

Gazel 17

Mısra: 8

(Bir şeyi) Kullanmak üzere
tutup yerinden ayırarak elinde
veya yanında bulundurmak.

Reh-i ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde havrâ

7. **alup:-up**

Gazel 330

Mısra: 4

(Bir şeyi) Kullanmak üzere
tutup yerinden ayırarak elinde
veya yanında bulundurmak.

Dünyāya nazar eylemedün fakr
idi fahrūn
Hem geymedün egnūne alup
atlas u dībāc

8. **aldum:-du, -m**

Gazel 383

Mısra: 3

(Bir şeyi) Kullanmak üzere
tutup yerinden ayırarak elinde
veya yanında bulundurmak.

Virüp cān naqdīn aldum ğam
metā'ın
Ezelden ehl-i 'ışka bu-durur sūd

9. **aldı:-dı**

Gazel 437

Mısra: 4

(Aklı başundan) almak,
gidermek.

'Arz kıldı gün yüzini itdi
sergerdān beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla qarār

āl eyledi:

1. **āl eyledi:--dı**

Gazel 317

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile yaparak aldatmak,
oyun etmek.

Ķāmetüm dāl eyledi bir zülfi
'anber el-ğyās
Kim 'aceb āl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğyās

al olahdan:

1. **al olahdan:--a, --lı, --dan**

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözyaşının rengi
kanlı akması sebebiyle kırmızı
renktedir.

Kan yaşumla al olahdan benüm
kırpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i ğaltān aña

ala:

1. **ala:--a**

Gazel 202

Mısra: 1

Almak, toplamak, kaldırmak.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķāb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztirāb

alā vü ednā:

1. **alā vü ednā:**

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi ve kötü, yüce ve hakir
kimse II tüm insanlar, halk.

Zülf-i anber-bārına kıymetde
āciz oldılar
Cem olup ālemde hep alā vü
ednā bir yaña

'alāmāt:

1. **'alāmāt:**

Gazel 249

Mısra: 10

Alamet; Belirti, işaret, iz,
nişan.

Sakın beyhüde lāf urma

Muħibbī

Gerekdür 'ışka şahid yā 'alāmāt

alāmet:

1. **alāmet:**

Gazel 217

Mısra: 4

Belirti, işaret, iz.

Eflāke çıkar āteş-i dil gice alem-
vār
Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alāmet

2. **alāmet:**

Gazel 220

Mısra: 4

Belirti, işaret, iz.

Ben şāh-ı taħt-ı ışkam tāc-ı şeref
başumda
Āhum livāsı elde yitmez mi bu
alāmet

'alāmet:

1. **'alāmet:**

Gazel 254

Mısra: 6

(Ar.) İşâret, belirti, nişan,
emâre.

Ser çekdi yine āteş-i dil çarħa
'alem-vār
Yitmez mi şehid-i ğama bu
denlü 'alāmet

2. **'alāmet:**

Gazel 294

Mısra: 4

(Ar.) İşâret, belirti, nişan,
emâre.

Eṭībā el urup nabzuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alāmet

'alāmet it:

1. **'alāmet it:**

Gazel 284

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşaret, belirti, iz, emare
etmek.

Olmak Muħibbī ister-iseñ 'ışk-
ıla şāyi'
Kaldur livā-yı āhi anuñla
'alāmet it

'alāmet yitmez mi:

1. **'alāmet yitmez mi:--mez, --
mi**

Gazel 296

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bir şeyi belirtmek için)

iz, nişan olarak yetmez mi?

Elbette yeter anlamındadır.

'İşk āteşiyile dūd-ı dilüm elde
'alem-vār
Sultān-ı ğam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alāmet

alan:

1. **alan:**

Gazel 390

Mısra: 9

Alan, elde eden (kimse).

Zülf-i leylâsıdır alan Leylî'nün
Şabr u ârâm-ı dil-i Mecnûn
rebûd

‘alâyıq-ı mücerredend:

1. **‘alâyıq-ı mücerredend:**

Gazel 394

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlgilenilen tek şey, tek

alaka.

Dirler ki ehl-i ‘ışk ‘alâyıq-ı
mücerredend

Ammâ ki zülf-i mâh-rüyân
muğayyedend

alçağ:

1. **alçağa:-a**

Gazel 88

Mısra: 7

Alçak, aşağı.

Uzatma bugün zulm elini
senden alçaga
Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

aldan:-

1. **aldanup:-up**

Gazel 168

Mısra: 10

.... aldanmak, kanmak,

kapılmak, oyuna gelmek.

Evvelinde şîr içürür döner âhîr
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

2. **aldanma:-ma**

Gazel 405

Mısra: 7

.... aldanmak, kanmak,

kapılmak, oyuna gelmek.

Büyüna aldanma dil virme bu
dünyâ hüsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

aldan:

1. **aldanma:-ma**

Gazel 243

Mısra: 7

*.... aldanmak, kanmak,
kapılmak, oyuna gelmek.*

Sakın aldanma gönül virme bu
‘âlem naķşına
Çünkü fânîdür beķâsı yok hemân
virâne tut

2. **aldanma:-ma**

Gazel 323

Mısra: 9

*.... aldanmak, kanmak,
kapılmak, oyuna gelmek.*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyüna
Fenâdur âhîri meyl itme gülden
hem dikenden geç

3. **aldanma:-ma**

Gazel 360

Mısra: 7

*.... aldanmak, kanmak,
kapılmak, oyuna gelmek.*

Sakın aldanma cihân naṭ'ına
âhîr mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruḥ

4. **aldanma:-ma**

Gazel 424

Mısra: 7

*.... aldanmak, kanmak,
kapılmak, oyuna gelmek.*

Sakın aldanma sakın dünyâyâ
dil virme sakın
Kamu ‘âlem ḥalkını bir bir olup
ejder yakar

5. **aldanup:-up**

Gazel 497

Mısra: 5

*.... aldanmak, kanmak,
kapılmak, oyuna gelmek.*

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helâk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhâ geçer

âlem:

1. **âlem:**

Gazel 2

Mısra: 5

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

2. **âleme:-e**

Gazel 3

Mısra: 6

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Bassa şemsüñ nûrını nûruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maḥbûb-ı Hüdâ

3. **âlem:**

Gazel 4

Mısra: 2

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liķâ
Ḥâṭrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

4. **âlem:**

Gazel 4

Mısra: 2

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liķâ
Ḥâṭrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

5. **âlemde:-de**

Gazel 22

Mısra: 2

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Gün yüzüñ şevķine her kim zâr
u giyriyân olmaya
Dilegüm budur anı âlemde
şâdân olmaya

6. **âlemsin:-sin**

Gazel 29

Mısra: 1

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Nûr-ı âlemsin bugün sen daḥı
maḥbûb-ı Hüdâ
Eyleme âşıklarunñ bir laḥza
kapuñdan cüdâ

7. **âlemüñ:-üñ**

Gazel 33

Mısra: 12

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Pâdişâh olan kuru gavgâ çeker
Âlemüñ zevkîn sürer kâni gedâ

8. **âlem:**

Gazel 35

Mısra: 10

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

İy Muhibbî bağlamak dünyâyâ
dil lâyük degül
Çünkü senden olırsardur âkıbet
âlem cüdâ

9. **âlem:**

Gazel 48

Mısra: 1

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lîk dâyim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

10. **âlemi:-i**

Gazel 48

Mısra: 7

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Himmetüm rahşına binüp âlemi
geşt eylesem
Açaram gamgîn gönüller nite
kim bād-ı şabâ

11. **âlemi:-i**

Gazel 49

Mısra: 8

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Bezm-i gamda gel uyandır iy
dil âhuñ şemini
Âlemi rüşen kılır hâcet degül
meşal saña

12. **âlem:**

Gazel 52

Mısra: 10

Yerde ve gökte yaratılmış

*olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Bundan Muhibbî olmaya
devletlü bir kişi
Âlem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yâr ola

13. **âlemlere:-ler, -e**

Gazel 63

Mısra: 8

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Hüblik mülkinde kaldurduñ
livâyı husrevâ
Virdi tabluñ ser-te-ser âlemlere
şıyt u şadâ

14. **âlemde:-de**

Gazel 71

Mısra: 2

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Âşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
gam-perverd ola

15. **âlemde:-de**

Gazel 76

Mısra: 16

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Eger luft u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmuşdur bu
âlemde kerem peydâ

16. **âlem:**

Gazel 81

Mısra: 11

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

17. **âlem:**

Gazel 94

Mısra: 9

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîgâ vü dirîg itdi eger Cemşid
eger Dârâ

18. **âlemde:-de**

Gazel 94

Mısra: 6

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Düşüp küh-ı belâ içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Gamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

19. **âleme:-e**

Gazel 102

Mısra: 9

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bâğ u
gülüstündür baña

20. **âlemi:-i**

Gazel 113

Mısra: 3

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Kaplamışdı âlemi zulmet ser-â-
ser virdi nür
Şem-i ruhsârı anuñcün didiler
vehhâc aña

21. **âlemde:-de**

Gazel 138

Mısra: 10

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

22. **âlemi:-i**

Gazel 138

Mısra: 9

*Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.*

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

23. **âlemde:-de**

Gazel 140

Mısra: 8

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Zülf-i anber-bârına kıymetde
âciz oldılar
Cem olup âlemde hep alâ vü
ednâ bir yaña

24. **âlemi:-i**

Gazel 155

Mısra: 5

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
âlemi
Genc-i ışık buldılar bu kalb-i
vîrânüm görüp

25. **âlemde:-de**

Gazel 165

Mısra: 7

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Âşıka bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdiği âli-
cenâb

26. **âlem:**

Gazel 187

Mısra: 5

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Şâh-ı ışkam şule-i âhum baña
zerrîn âlem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

27. **âlemde:-de**

Gazel 208

Mısra: 4

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Agzınıñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrîn cevâb

28. **âlemde:-de**

Gazel 216

Mısra: 6

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ser-â-ser âlemi gezdün tatalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

29. **âlemi:-i**

Gazel 216

Mısra: 5

Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren.

Ser-â-ser âlemi gezdün tatalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

âlem:

1. **âlemde:-de**

Gazel 228

Mısra: 2

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İşkuñla beni ko olayım halka
melâmet

Âlemde hemân tek yürü sen sag
u selâmet

2. **âlemde:-de**

Gazel 229

Mısra: 10

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildâr

Âlemde Muhibbî saña besdür
bu ri'âyet

3. **âlemi:-i**

Gazel 234

Mısra: 14

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme

Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

4. **âlem:**

Gazel 256

Mısra: 9

(Ar.) Yerde ve gökte

yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Âhdan çeker 'âlem Muhibbî
şâh-ı ışık olup
Başında şu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

5. **âlem:**

Gazel 262

Mısra: 6

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Miyânî fikr-ile döndüm hayâle
Heme 'âlem bu çeşmüme
hayâlest

6. **âlemlere:-ler, -e**

Gazel 276

Mısra: 8

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Bir lebi şîrîn gamıdur beni
Ferhâd eyleyen
Âh kim 'âlemlere efsâne oldum
'âkıbet

7. **âleme:-e**

Gazel 287

Mısra: 4

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

İstedüm pinhân idem sînemde
gamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'âleme çäk-i girîbân
'âkıbet

8. **âleme:-e**

Gazel 287

Mısra: 5

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Zâhir itdi küy-ı 'ışk içre
cününüm 'âleme
Naş olan seng-i cefâdan cism-i
'üryân 'âkıbet

9. **âlemde:-de**

Gazel 291

Mısra: 2

(Ar.) Yerde ve gökte yaratılmış olan şeylerin bütünü, kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.

Heft iklimi saña cümle
musahhar boldı tut
‘Ömr dalı Hızr-ıla ‘âlemde
hem-ser boldı tut

10. ‘âlemi:-i

Gazel 329

Mısra: 7

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Ger dilersen ‘âlemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzünden burka ‘uñ keşf
eyleyüp ruhsârûñ aç

11. ‘âlemi:-i

Gazel 332

Mısra: 2

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Zülfüñi keşf it nigārâ gel
habîbüm yüzüñ aç
Dehri tâ kılsun münevver ‘âlemi
tutsun sirâc

12. ‘âlem:

Gazel 335

Mısra: 3

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Müşterî olalı ‘âlem mihrüñe
Kalmadı hürşid ile mâha revâc

13. ‘âlemde:-de

Gazel 348

Mısra: 1

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Görmedüm sencileyin bir mehi
‘âlemde melîh
Eylesem tañ mı yüzüñ mihr-ile
mehden tercîh

14. ‘âlemde:-de

Gazel 399

Mısra: 6

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Üns dutdı cânüm-ıla hâlî olmaz
bir nefes
Dilberüm ‘âlemde varum hem
nigârumdur nemed

15. ‘âleme:-e

Gazel 432

Mısra: 4

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Gösterür ‘uşşâka gördüm
hüsünün envârını
‘Âleme nürü sanasın mihr-i
raşşân ‘arz ider

16. ‘âleme:-e

Gazel 438

Mısra: 7

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

‘İşkumuñ şıyt u şadâsin zâhir
itdi ‘âleme
Tırra-i gamla çalınur sînem
üzre küsa sor

17. ‘âleme:-e

Gazel 442

Mısra: 6

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Leylî-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnûn-ı ‘ışk
‘Âleme divânelerle niçe
sersemeler gelür

18. ‘âlemde:-de

Gazel 448

Mısra: 7

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Sergüzeştüm okuñuz ‘âlemde
bir nev-kışşadır
Köhnemiş efsânesi Ferhâd-ıla
Mecnûn’dur

19. ‘âlemde:-de

Gazel 460

Mısra: 6

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Zâhidün geydügi gökdür dâyimâ
yâhüd siyâh
Hiç anı bilmedüm ‘âlemde ne
mâtemdedür

20. ‘âleme:-e

Gazel 478

Mısra: 7

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Cân göziyle kıl nazar meh-
pârelerle ‘âleme
Yok bahâsı naqş olunmuş sanki
Âzer deyridür

21. ‘âlem:

Gazel 479

Mısra: 4

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şâhid
Âhum ‘âlem elümde yanumda
eşk sipehdür

22. ‘âlemde:-de

Gazel 479

Mısra: 2

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Sevmek seni nigārâ yanuñda
çün günehdür
Dâyim işüm anuñçün ‘âlemde
âh u vâhdur

23. ‘âlem:

Gazel 495

Mısra: 1

(Ar.) *Yerde ve gökte*

*yaratılmış olan şeylerin bütünü,
kâinat, evren II. Yeryüzü, dünya.*

Yine gül devridür ‘âlem bi-
hamdi’llâh münevverdür
Dimâği küşesi dehrün ki bü ile
mu’âttardur

âlem içinde:

1. âlem içinde:--n, --de

Gazel 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünyada.

Yokdur nazîr hüsnuñe olduñ
habîb-i Hâk
Âlem içinde kıldı Hudâ seni
müntehab

‘âlem içinde:

1. ‘âlem içinde:--i, --n, --de

Gazel 251

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyada.

Ne şādān ol ne hōd ğamgīn
Muhibbī 'ālem içinde
Gedā mīr ü cūvān u pīr iderler
çün kamu rihlet

2. 'ālem içinde:--i, --n, --de
Gazel 362
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzünde, kâinatta.

İy yār kaṭresi lebūñūñ baḥra
tamlasa
Olmaya idi 'ālem içinde hīç āb-ı
telḥ

3. 'ālem içinde:--i, --n, --de
Gazel 403
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzünde, kâinatta.

Vādi-i hicrān şebinde kalalı
Mecnūn gibi
Bir benüm tek kanda var 'ālem
içinde ehl-i derd

4. 'ālem içinde:--i, --n, --de
Gazel 421
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzünde, kâinatta.

Gerçi kim 'ālem içinde olupdur
şeker lezīz
Ammā lebūñ gibi degül ol iy
püser lezīz

5. 'ālem içinde:--i, --n, --de
Gazel 491
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeryüzünde, kâinatta.

Hadī ḡ-i zūlf-i dildārı didiler
eyleme kūtāh
Anuñçün güft ü güyum 'ālem
içinde müselseldür

'ālem içre:

1. 'ālem içre:--+re
Gazel 277
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemde, dünyada.

Gözler mi 'ālem içre nāmūs u
'ārı 'aşığ

Herkes selāmet olsun bunlar
diler melāmet

2. 'ālem içre:--+re
Gazel 304
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemde, dünyada.

Çün müyesser olmaya cānān
vişāli 'aşıka
'Ālem içre sīnesinde turduğı
cāndur 'abeğ

3. 'ālem içre:
Gazel 363
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemde, dünyada.

Zūlfūñūñ fikri ile her gice
göñlüm tār olur
Gün yüzñsüzdür görünür 'ālem
içre ruzı telḥ

'ālem içre dāyim huzūr idesin:

1. 'ālem içre dāyim huzūr
idesin:--+re, --e, --sin
Gazel 141
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) dünya içinde
sürekli huzur duymak ve böyle
yaşamak istemek kastedilir.*

İster-iseñ 'ālem içre idesin dāyim
huzūr
Senden alçak yükseg-ile cehd
eyle olma çep

'ālem içre pādışā kulsuz olmaz:

1. 'ālem içre pādışā kulsuz
olmaz:--+maz
Gazel 125
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) onu delice seven
aşığı olmayan bir güzel, bir
sevgili olmaz bağlamında gönül
alan sevgilinin birden çok aşığı
vardır anlamı çıkarılabilir.*

Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekār
Çün bilürsin kulsuz olmaz 'ālem
içre pādışā

'ālem nakşına:

1. 'ālem nakşına:--+i, --n, --a
Gazel 243

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) İçinde bulunulan
sahte dünyanın güzelliği ve
görünüşü kastedilmiştir.*

Sakin aldanma gönül virme bu
'ālem nakşına
Çünkü fānīdür beğāsı yok hemān
vīrāne tut

'ālem seririne:

1. 'ālem seririne:--+ir, --i, --n, --
e
Gazel 286
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya tahtı.

Taht u tāt u saltanat berbād olur
çün 'ākıbet
Kendūñi 'ālem seririne
Süleymān oldı tut

'ālem tolar:

1. 'ālem tolar:--+a, --r
Gazel 280
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yeryüzünün bahsedilen
koku ile kaplanması.*

Cān u dil olur müşerref bū-y-ıla
'ālem tolar
Deprenicek ruḥlarında zūlf-i
misk-efşān-ı dōst

ālem ü taḥlī:

1. ālem ü taḥlī:--+i
Gazel 108
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dünyayı aydınlatan, cihanı
parlatan.*

Şāh-ı ışık sīneñi dōğ didi yücelt
āh alemin
Gördi lāyık ālem ü taḥlī dilā şāh
saña

'ālem-ārā:

1. 'ālem-ārā:
Gazel 119
Mısra: 10
*Dünyayı süsleyen;
topluluğu süsleyen,
güzelleştiren.*

Münevverdür dü âlem gün
yüzünden
N'ola dirsem yüzüne âlem-ârâ

**‘âlemde ‘ahd ü peymânı
dürüst bir yâr bulmadum:**

1. ‘âlemde ‘ahd ü peymânı
dürüst bir yâr bulmadum:--
de, --t, --ma, --du, --m
Gazel 222
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) aşık koca
dünyada verdiği söze ve
yeminine sadık kalan bir
dost,sevgili görmedim diye sitem
etmektedir.

Bulmadum ‘âlemde bir yâr ‘ahd
ü peymânı dürüst
Gerçi cân virdüm bu yolda
aradum anı dürtüst

‘âlemde cânân olmasa:

1. ‘âlemde cânân olmasa:--de,
--ma, --sa
Gazel 307
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinci mısrayla bağlantılı
olarak;dünyada sevilen kişinin
yani maşukanın olmaması
kastedilmektedir.

Terk-i cân it ‘ışk yolında dime
cânândur ‘abeş
Olmasa ‘âlemde çün cânân ne
söz cândur ‘abeş

‘âlemde tañ mı:

1. ‘âlemde tañ mı:--de, --mı
Gazel 311
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birinci mısrayla ilgili
olarak: bu aşk duygusu dünyada
kınanacak,ayıplanacak bir şey
değildir denilmektedir.

Olupdur ‘ışk çün sevdâya bâ‘ış
Bilürse tañ mı ‘âlemde havâdiş

âlemdür:

1. âlemdür:--dür
Gazel 94
Mısra: 9
Yerde ve gökte yaratılmış
olan şeylerin bütünü, kâinat,
evren.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirigâ vü dirig itdi eger Cemşid
eger Dârâ

âleme düşdüm:

1. âleme düşdüm:--dü, --m
Gazel 111
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) hayal dünyasına
girmek,düş kurmak.

Dür dişi fikri ile düşdüm yine
bir âleme
Her tarafından eşk-i çeşmüm
görünür deryâ baña

‘âleme saçdum:

1. ‘âleme saçdum:--e, --du, --m
Gazel 331
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) aşışın
gözyaşlarını dünyaya dağıttığı
yani çok ağladığı
kastedilmektedir.

Sim-i eşküm şöyle saçdum
‘âleme
Kalmaya şimden girtü sime
revâc

‘âlem-i âhi:

1. ‘âlem-i âhi:--ı
Gazel 430
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah sancağı.

Çal sîne taıblını ‘âlem-i âhi çek
dilâ
Gam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

‘âlem-i muhdes:

1. ‘âlem-i muhdes:
Gazel 309
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kirlenmiş,pislenmiş dünya
anlamında bir olumsuz
yakıştırma kastedilmektedir.

İtmez çü vefâ kimseye bu
‘âlem-i muhdes
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü`ennes

‘âlem-i nürüñ:

1. ‘âlem-i nürüñ:--u, --n
Gazel 390
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın ışığı.

‘Âlemi nürüñ münevver ideli
Rağş ider her yaña zerrât-ı
vücüd

âlem-i ulvâvi:

1. âlem-i ulyâyı:--y, --ı
Gazel 91
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok yüksek,en yüksek
meclis,şu'ra,topluluk.

Âlem-i ulyâyı seyr itmek
dilerseñ iy gönül
Hâk-i pây-ı dilberi kühl-ı başar
kıl dâyimâ

‘âlemün halkına:

1. ‘âlemün halkına:--ü, --n, --ı,
--n, --a
Gazel 417
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünyadaki insanlar.

Ben sözüm gevherlerini râyegân
harç eyledüm
Görünürken ‘âlemün halkına sim
ü zer lezîz

âlem-vâr:

1. âlem-vâr:
Gazel 217
Mısra: 3
Sancak gibi.

Eflâke çıkar âteş-i dil gice âlem-
vâr
Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alâmet

‘âlem-vâr:

1. ‘âlem-vâr:
Gazel 225
Mısra: 5
Sancak gibi.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
‘âlem-vâr

Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı tamâmet

2. 'alem-vâr:
Gazel 254
Mısra: 5
Sancak gibi.

Ser çekdi yine âteş-i dil çarha
'alem-vâr
Yitmez mi şehid-i gama bu
deñlü 'alâmet

3. 'alem-vâr:
Gazel 265
Mısra: 7
Sancak gibi.

Ser çekdi bu dil 'âteş-i eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı tamâmet

4. 'alem-vâr:
Gazel 296
Mısra: 3
Sancak gibi.

'Işk âteşiyile dūd-ı dilüm elde
'alem-vâr
Sultân-ı gam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alâmet

āl-i abā bende-i:

1. āl-i abā bende-i:
Gazel 48
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hız. Peygamberin kendisi ile beraber,kızı Hz. Fâtıma Validemiz,damadı Hz. Ali ve torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'den müteşekkil heyete köle olmak.

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cân u gönülden bende-i
Āl-i Abā

ālī sehr ola:

1. ālī sehr ola:-a
Gazel 74
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyük,üstün,yüce şehir olmak.

Işk şahı niçeye dek göndere
ceyş-i gamı

Eyleye vîrâne bu gönlümü ālī
şehir ola

ālī-cenāb:

1. ālī-cenāb:
Gazel 144
Mısra: 8
İyilik sahibi, ahlâkı yüce olan; kadir ve kıymeti yüksek.

Sormasa bu derdmendün hālını
olmaz aceb
Ār ider dervîşden her kandası
ālī-cenāb

2. ālī-cenāb:
Gazel 150
Mısra: 1
İyilik sahibi, ahlâkı yüce olan; kadir ve kıymeti yüksek.

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol ālī-cenāb
Eylerem bu rişte-i cânım aña
yir yir tınāb

3. ālī-cenāb:
Gazel 178
Mısra: 10
İyilik sahibi, ahlâkı yüce olan; kadir ve kıymeti yüksek.

Her deniye söyleme hālünü āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muhibbî itsün ol
ālī-cenāb

4. ālī-cenāb:
Gazel 179
Mısra: 1
İyilik sahibi, ahlâkı yüce olan; kadir ve kıymeti yüksek.

Gördiler hāk olduğum yolunda
iy ālī-cenāb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yā
leytenî küntü türāb"

ālī-cenāb dirler:

1. ālī-cenāb dirler:--r, --ler
Gazel 175
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) dünyanın sultanına iyilik sahibi,kadir ve kıymetli kişi denildiği kastedilir.

Badezîn elkāb-ı yāra husrev-i
hübān diñüz
Pādişāh-ı dehre dirler nite kim
ālī-cenāb

ālīm:

1. ālīm:
Gazel 1
Mısra: 2
Ar. sf. İlimli, bilen, bilgili, bilgiç.

Zıkr-i bismillāhirrahmānirrahīm
Āşikār u gizlüye sensin ālīm

'ālimlerden:

1. 'ālimlerden:--ler, --den
Gazel 392
Mısra: 22
. İlimli, bilen, bilgili, bilgiç.

Sen mu'allime varup okumadun
harf ü huruf
Lîk 'ālimlerden oldı bin tabak
'ilmün fūrūd

alın:

1. alnuña:-uñ, -a
Gazel 180
Mısra: 6
Başın ön tarafı ve yüzün kaşlarla saç arasındaki üst kısmı. II Sevgilinin alın.

Aceb haddün mi bu yāhūd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtāb

2. alnuñ:-uñ
Gazel 325
Mısra: 3
Başın ön tarafı ve yüzün kaşlarla saç arasındaki üst kısmı. II Sevgilinin alın.

Yüzün "Ve's-şems" ü alnuñ
"Ve'd-đuħā" dur
'Aceb mi zulfün olsa leyl-i
mi'rāc

allāh:

1. allāh':-ı
Gazel 11
Mısra: 6
Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Hudā.

Korkaram āhı tutup āşikların
hattuñ gele
Koya mı zulmuñı hîç mazlumuñ
Allāh'ı saña

2. **allāh'um:-um**

Gazel 90

Mısra: 2

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı,
Hudâ.*

Hîç tesir itmez n' için feryād-ıla
āhum saña
Yoğsa āhendenden mi virdi kalb
Allāh'um saña

3. **allāh:**

Gazel 108

Mısra: 1

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı,
Hudâ.*

Hüs-n-ile hulkı atâ itdi çün Allāh
saña
Mihr aşüfte vü germ olsa ne tañ
māh saña

4. **allāh:**

Gazel 134

Mısra: 10

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı,
Hudâ.*

Tā ölince çekiser cevri ü cefāñı
bu Muhib
Şakirem ben her ne ki tağdîr ide
Allāh baña

5. **allāh:**

Gazel 271

Mısra: 4

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı,
Hudâ.*

Ben gedāya vaşl-ı hñanın āh
in 'ām itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allāh döst

allāhu hayrā:

1. **allāhu hayrā:**

Gazel 50

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Huda tarafından verilen
hayır,güzellik,iyilik,fayda,yarar.*

Muhibbî cānını tuhfē iletdi
Çabül itdük cezāñ Allāhu hayrā

allāh'uñ:

1. **allāh'uñ:--+un**

Gazel 174

Mısra: 8

*Her şeyin yaratıcısı olan
tek ve mutlak varlık, Tanrı,
Hudâ.*

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yābdur
Virmek Allāh'uñ dilā sen kıl
taleb

almaz-ısa:

1. **almaz-ısa:--maz, --sa**

Gazel 402

Mısra: 8

Almamak,tutmamak.

İşk bāzārında aldum derdi çün
dermānuma
Almaz-ısa oluram ben nağd-i
cān-ıla hārîd

almış iken:

1. **almış iken:--muş, --ken**

Gazel 181

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) sahip
olmak,almak anlamında
kullanılmıştır.*

Nağd-i cāna almış iken dilberüñ
bir büsesin
Āh rakîb ortaya girdi bozdı
bāzārüm görüp

aln:

1. **alnuña:-u, -ñ, -a**

Gazel 29

Mısra: 8

Alın.

Çünkü dinildi aña "ve's-şems"
dağı "ve'd-duhā"
Rüyuña alnuña mihr ü māhı
beñzetsem n'ola

alnuma vazdı:

1. **alnuma yazdı:--dı**

Gazel 93

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Alına yazılmak,kaderinde
yazılı olan bir şeyin başına
gelmesi.*

Dāmen-i ışkı dutup aklı ferāmüş
eyledüm

Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

alnuñ kamer olmasa:

1. **alnuñ kamer olmasa:--ma, -
sa--nun, --ma, --sa**

Gazel 158

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) sevgilinin alını aya
benzetilmiştir.*

Döstüm alnuñ kamer olmasa
yüzün āfıtāb
Olmaz-ıdı kim nağaz eyleyse
çeşmi tolu āb

altun megesdür:

1. **altun megesdür:--dür**

Gazel 190

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Ateşin çevresinde dönerek
uçan pervaneler.*

Āteş-i gāmda uçan altun
megesdür iy gönül
Olsardur döstlar āhîr cihān hālî
hārāb

altunlu şib:

1. **altunlu şib:**

Gazel 205

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Altun işlemeli kumaş çeşidi.*

Yine teşrîfler baña inām idüp
sultān-ı ğam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şib

alur mısın:

1. **alur mısın:--ur, --mı, --sın**

Gazel 256

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(bir bedel karşılığında)
temin etmek, satın almak.*

Didüm lebün bahāsına cānum
alur mısın
Didi bahā yok aña yākut-ı
ağmerest

'ām:

1. **'ām-ıla:--ıla**

Gazel 314

Mısra: 14
"Hâs"ın zıddı, bayağı,
sıradan; halk, umum.

Bu Muḥubbî görse her şâ'ir
sözün iğmâz ider
'Aybdur çün hâş olana eylemek
'âm-ıla bahş

a' māl:

1. a' mālūñi:-üñi
Gazel 254
Mısra: 13
Ameller, işler. II Yapılan
hayırlar.

Cehd eyle Muḥibbî bugün
a' mālūñi artur
Eyüler-ile haşr olasın rüz-ı
kıyâmet

amân:

1. amân:
Gazel 5
Mısra: 7
"Aman, medet"
anlamlarında kullanılan yardım
isteme sözü.

Öldürür gerçi ki gamzeñ aşıka
virmez amân
Leblerüñ İsi gibi her laḥza virür
cân baña

amân virme:

1. amân virme:--me
Gazel 400
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahat bırakmamak, göz
açtırmamak; acımayıp
öldürmek.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

âmil:

1. âmil:
Gazel 65
Mısra: 4
Ar. 1. Amel edici, işleyici:
İlmiyle âmil. 2. Nahvde ref,
nasb, cer, cizm hâlâtından
birini vukua getiren şey: âmil-i
kıyasî.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur ḥayrı
Velî hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir âmil hâ

ammâ:

1. ammâ:
Gazel 13
Mısra: 5
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Ömr naḥdin vaşl için ḥarc
eyledüm ammâ çi süd
Sayüm oldı ancak taḥşil-i bî-
hâşıl baña

2. ammâ:
Gazel 67
Mısra: 9
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

İy Muḥibbî derd ü mihnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğünden ayrıla

3. ammâ:
Gazel 71
Mısra: 6
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Saklamak mümkindür eşküm
virmeye ışkdan nişân
Zâhir eyler çäre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

4. ammâ:
Gazel 403
Mısra: 7
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaçd
eyledüm ammâ çi süd
Zâhir eyler âh u eşk ü bir yaña
ruḥsâr-ı zerd

5. ammâ:
Gazel 421
Mısra: 2
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebübün gibi degül ol iy
püser lezîz

6. ammâ:
Gazel 460
Mısra: 3
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Ḥâtırundan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senüñ gönlün
niçe âdemdedür

7. ammâ:
Gazel 475
Mısra: 5
"Ama, fakat, lakin, ancak,
ne çare ki" anlamlarında bir
bağlaç.

Gelse ḥayâli çeşmüme ammâ
görünmez âh
Kim gördi perî âdem-ile âşinâ
olur

**ammâ döst benüm hâlünden
bî-haber:**

1. ammâ döst benüm
**hâlünden bî-haber:--üm, --ü, -
-m, --den**
Gazel 221
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yukarıdaki beyitle ilişkili
olarak aşık; sevgilinin
kendisinden habersiz
olduğunu, onunla ilgilenmediğini
dile getiriyor.

Baña sor yârdan ḡayrı ḥaber yok
Benüm hâlünden ammâ bî-
ḥaber döst

ammâ ki:

1. ammâ ki:
Gazel 293
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ama, ne var ki.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammâ ki ben
İçeli 'ışkuñ şarâbın oluram her
bâr mest

2. ammâ ki:
Gazel 394

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ama, ne var ki.

Dirler ki ehl-i 'ışk 'alāyık-ı
mücerredend
Ammā ki zülf-i mäh-rüyān
muḳayyedend

añ:-

1. **añmayup:-ma, -y, -up**
Gazel 18

Mısra: 4
1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Niçe biñ aşıḳ öldürdüñ kapuñda
tığ-ı cevri-ile
Günāhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydā

2. **añmaya:-ma, -(y)a**
Gazel 397

Mısra: 7
1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Nā-būd olursa añmaya 'ışk ehli
būdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyān u sūd

añ:

1. **an:**
Gazel 38
Mısra: 8
An / vakit.

Tāra döndi gözyaşı inler gönül
tanbūr-veş
Dest-i gam mızrābı turmaz
tokınur her an aña

2. **añaram:-ar, -am**
Gazel 3

Mısra: 12
1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Elüme alup niçe kez bakaram
āyineye
Añaram işyānımı korkum bu
ola yüz kara

3. **añduñ:-duñ**

Gazel 28

Mısra: 7

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Zülfini añduñ perīşān-ḥātır
olduñ iy gönül
Ḥatṭı fikrinden gelen dāyım
melāmetdür saña

4. **aña:-a**

Gazel 64

Mısra: 1

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Aña aşıḳ mı dinür ışḳuñ yolında
cān aña
Yāḥu derd-ile olursa derdine
dermān aña

5. **añma:-ma**

Gazel 89

Mısra: 9

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Şabr eyle devā nāmını añma
Muḥibbīyā
Aşıḳ dinür mi dilde gönülde
devā ola

6. **añsañ:-sa, -ñ**

Gazel 210

Mısra: 12

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Dōst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişān
Cüst ü cūsın līk añañ eylemez
ehl-i taleb

7. **añsam:-sa, -m**

Gazel 220

Mısra: 5

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Añsam eger gül ü serv şirüm
içinde cānā
Ḳaddūñle āriзуñdan olur heme
kināyet

8. **anarsa:-ar, -sa**

Gazel 229

Mısra: 9

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildār
'Alemdē Muḥibbī saña besdür
bu ri'āyet

9. **añdum:-dum**

Gazel 452

Mısra: 5

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

La 'lin añdum deşt-i gamda
şevḳ-ıla kan agladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

10. **añ:**

Gazel 488

Mısra: 5

1. *Hatırlamak, akla
getirmek, yâd etmek, tahattur
etmek. 2. Adını söylemek,
zikretmek.*

Añ günāhuñ göz yaşıñ dök
kesme luḫfından ümüd
Çünki bir mäh-ṭal'at cürmi yek
sāledür

añ ki:

1. **añ ki:**

Gazel 240

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hatırlamak, aklına
getirmek.*

Muḥibbī al ele āyineye bak
Günāhuñ añ ki mülār çün
direng-est

añ ol demi ki:

1. **añ ol demi ki:**

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşte o zaman, o an ki.

Uzatma bugün zulm elini
senden alçağa

Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

aña:

1. **aña:**

Gazel 3

Mısra: 8

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Evveline ışkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihâ

2. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 1

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

3. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 2

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

4. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 4

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruhları arz
itmeye imân aña

5. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 6

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Bâğ-ı ışkında belâ-keş
bülbulidür bu gönül
Sinesinde tâze dağıdır gül-i
handân aña

6. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 8

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Tîr-i müjgâni gelürse cân virem
şükrâne ben
Çün göreliden ya kaşını
olmuşam kurbân aña

7. **aña:**

Gazel 6

Mısra: 10

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muhibbî hasta-dil
İy tabîb-i dil meger lalûñ ola
dermân aña

8. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 1

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

9. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 2

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

10. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 4

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Her tarafdan niçe sırlar kevkibi
ğaltân ola
Zülf-i anber-rîzini kılrsa eger
cevgân aña

11. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 6

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşık-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

12. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 8

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
mahabbet tolmını
Dem-be-dem yağdursa tañ mı
gözlerüm bârân aña

13. **aña:**

Gazel 12

Mısra: 10

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

İy Muhibbî âşık oldur derd-i
yârî hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermân aña

14. **aña:**

Gazel 60

Mısra: 6

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Dokınup bād-ı âhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevraçı anda görünmez
aña sâhilhâ

15. **aña:--ñ, --a**

Gazel 249

Mısra: 6

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli âsân
Ne kaç'-ı menzil aña ne
mağâmât

16. **aña:--n, --a**

Gazel 288

Mısra: 10

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

İy Muhibbî zülf-i bendinde gören
dil murğını
Dir meges gibi tolaşmış aña
dâm-ı 'ankebüt

17. **aña:--n, --a, -**

Gazel 311

Mısra: 4

"O" üçüncü teklîk şahıs
zamiri, onun.

Ĥabâyisden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü'l-
ĥabâyis

18. **aña:--n, --a**
Gazel 334
Mısra: 4
"O" üçüncü teklik şahıs
zamiri, onun.

Döymeye senün cefâ vü cevruñe
âhen dağı
Eylemez aña taħammül gönüm
olsa aña tuç

19. **aña:--n, --a**
Gazel 366
Mısra: 8
"O" üçüncü teklik şahıs
zamiri, onun.

Ayâza kul diyü isnâd iderler
Ne kul bil ki kul oldı aña
Maħmüd

20. **aña:--n, --a**
Gazel 367
Mısra: 2
"O" üçüncü teklik şahıs
zamiri, onun.

İy yüzi gül kâmeti serv-i bülend
'Arızuñ âteş aña ħâlün sipend

21. **aña:-a**
Gazel 3
Mısra: 16
Bir kimse ya da bir şeyi
anımsayarak sözünü etme.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cânına kim beni
raħmetle aña

22. **aña:-a**
Gazel 64
Mısra: 2
Bir kimse ya da bir şeyi
anımsayarak sözünü etme.

Aña âşık mı dinür ışkuñ yolında
cân aña
Yâhu derd-ile olursa derdine
dermân aña

23. **aña:--n, --a**
Gazel 118
Mısra: 1
"O" işaret zamiri(dert
yükü).

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taħammül Kâf aña
Dōstlar itmez misiz billâhi diñ
inşâf aña

24. **aña:--ñ, --a**
Gazel 150
Mısra: 2
"O" üçüncü teklik kişi
zamiri(sevgili).

Ħayme kursa gelse karşumda
ger ol âlî-cenâb
Eylerem bu rişte-i cānum aña
yir yir tınâb

25. **aña:--n, --a**
Gazel 234
Mısra: 10
"O" işaret
zamiri.(Dünya.).

Çün ki bildün dār-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
'Âkil iseñ aña bakma gönlüñi
andan sovut

26. **aña:--n, --a**
Gazel 251
Mısra: 3
"O" işaret zamiri.(hırka).

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña ħayātuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

27. **aña:--n, --a**
Gazel 256
Mısra: 8
"O" işaret zamiri
(sevgilinin dudağı).

Didüm lebüñ bahâsına cānum
alur mısın
Didi bahâ yok aña yâkut-ı
aħmerest

28. **aña:--n, --a**
Gazel 263
Mısra: 4
"O" işaret zamiri (dert).

Benüm derd-i dilüm ğâyet
üküşdür
Bulunmaz aña hergiz ħadd ü
ğâyet

29. **aña:--n, --a**
Gazel 290
Mısra: 3
"O" işaret zamiri(aşığın
boyu.).

Ķaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cān riştesin

Nâle vü feryādumı zîr ü bam
itdün 'âkıbet

30. **aña:--n, --a**
Gazel 311
Mısra: 8
"O işaret zamiri" (aşk
yolu).

Ṭarîk-ı 'ışk birdür iki sanup
Sakın dimeñ aña işnâ vü şâliš

31. **aña:--n, --a**
Gazel 315
Mısra: 15
"O" işaret zamiri(aşk
hastası).

Ħasta-i 'ışkdur Muħibbî bildük
aña çâre yok
Bâri itme gel tabîbâ bir ser-i
bîmâr baħş

32. **aña:--n, --a**
Gazel 334
Mısra: 8
İşaret zamiri(bir önceki
mısrada yer alan dünya kafilesi
kastedilmektedir.).

Bir ribâ-ı köhne dünyâ kârbân
ħalk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

33. **aña:--n, --a**
Gazel 356
Mısra: 10
3.Tekil kişi işaret
zamiri(aşk mihneti).

Mecnün çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muħibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

34. **aña:--n, --a**
Gazel 364
Mısra: 2
A-na: o-na" işaret
zamiri(sevgilinin dudağı).

İtsem sü'âl la'lini virür cevâb-ı
telh
Rağbet ider dilüm aña sanur
şarâb-ı telh

35. **aña:--n, --a**
Gazel 236
Mısra: 7
"O" işaret
zamiri(sevgilinin beli).

Görüp miyân-ı yârı n'ola aña
mû disem
Bir noktadan da teng-durur çün
dehân-ı döst

aña aşık mı dinür:

1. **aña aşık mı dinür:--ür**
Gazel 71
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ona aşık denir mi,denmez.

Åşıķam dir kim reh-i ışķ içre
cân terk eylemez
Aña aşık mı dinür nâmi anuñ
nâ-merd ola

aña beñzer:

1. **aña beñzer:--n, --a, --zer**
Gazel 190
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ona benzeyen, onun gibi.

İtse efşân zülfini dagıtsa gül
yüzine yâr
Aña beñzer âfitabuñ yüzini
dutsa şehâb

aña didüm:

1. **aña didüm:--dü, --m**
Gazel 122
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ona söyledim ki. (Sevgili
bağlamında.).*

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdüğün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı aña

aña dirler kim:

1. **aña dirler kim:--n, --a, --r, --
ler**

Gazel 374
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ona derler ki, öyle bir
kişidir ki.*

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

aña göre:

1. **aña göre:--n, --a**
Gazel 235
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ona göre.

Zerrece ârzü kalmaz dil-i
'âşıķda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nîst
ü hest

aña irmek mümkün degül:

1. **aña irmek mümkün degül:**
Gazel 122
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye ve onun
eşiğine ulaşmanın-kavuşmanın
mümkün olmaması üzerinde
duruluyor.*

Didüm ki çekdüm rencini
bulmaga hüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülf-i ejdehâ

aña kalma:

1. **aña kalma:--n, --a, --ma**
Gazel 333
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bahsedilen şeyden
vazgeçmek,önemsememek.*

Şarâb-ı 'ışķ-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Katı dîvânedür gönülüm aña
kalma geçenden geç

aña karşı:

1. **aña karşı:--n, --a**
Gazel 488
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ona karşı.

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tîr-i cefâ
Cân u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

aña merhabâ divem:

1. **aña merhabâ diyem:--e, --m**
Gazel 70
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgiliye -
hoşgeldin-demesi anlamında
kullanılmıştır.*

Ya kaşuñdan tîr gönder sîneme
Geldügince diyem aña merhabâ

aña meyl itme:

1. **aña meyl itme:--n, --a, --me**
Gazel 309
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) kastedilen
kirlenmiş dünyaya
bağlanma,ondan medet umma
denilmektedir.*

İtmez çü vefâ kimseye bu
'âlem-i muhdes
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü'enneş

aña nihâyet olmaz:

1. **aña nihâyet olmaz:--n, --a, --
maz**

Gazel 272
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte bir önceki
mısrayla ilgili olarak) aşkın bir
sonunun olmadığı ve artarak
devam ettiği kastedilmektedir.*

Didiler 'ışķı eyler vaşl teskîn
Didüm artar aña olmaz nihâyet

aña nisbet bir katre-durur:

1. **aña nisbet bir katre-durur:--
n, --a, --dur, --ur**

Gazel 279
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) bir karşılaştırma
yapılarak büyük nehirlere
anılarak -onların suyu bile bir
damladır- denilmektedir.*

Yaşına Muhibbî kuluñuñ gel
nazar eyle
Bir katre-durur nisbet aña Nîl ü
eger Şât

ana rahminden berü:

1. **ana rahminden berü:--i, --n,
--den**

Gazel 313
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ana karnından beri.||
Çocuğun doğmadan önce anne
karnında geçirdiği süreçten
beri.*

Eksük olmaz başda sevdâ dilde
âteş gözde âb
Ana rahminden berü ben
olmadum şâd el-ğiyâş

aña sernüvişt olan gelür:

1. **aña sernüvişt olan gelür:--n, --a, --a, --n, --ür**

Gazel 408

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kalıplaşmış bir söz olarak: "İnsanın kaderinde ne yazıyorsa bşına o gelir." biçiminde bir söz kastedilmektedir.

Sernüvişt olan gelür aña
Muhibbî çäre yok
Eyleme hergiz şikâyet kılma
dehr-i dünî yâd

anahtarı oldı:

1. **anahtarı oldı:--ı, --dı**

Gazel 404

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

meyhane kapısının kilidini açan anahtar olması kastedilmektedir.

Bunca eyyâm bend kılmişken
der-i meyhâneyi
Mâh-ı nev oldı anahtarı açıldı ol kilid

anamdan togaldan:

1. **anamdan togaldan:-dan**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Dünyaya geldiği ilk gündən beri sıkıntı çekmek.
2)Elest Meclisinde yaratıcımızdan ayrıldığımızdan beri üzüntü ve sıkıntı içinde olmak.

Benden anamdan togaldan olmamışdur gam cüdâ
Ölürem derd-ile gam benden ola bir dem cüdâ

'anber:

1. **'anber:**

Gazel 282

Mısra: 1

Güzel koku, sevgilinin

güzel kokan saçı, sevgilinin
güzel kokusu.

Gül yüzinde komış 'anber
kâkül-i müşgîn-i döst
Eylemiş kendüyi çenber kâkül-i müşgîn-i döst

2. **'anberden:-den**

Gazel 419

Mısra: 10

Güzel koku, sevgilinin
güzel kokan saçı, sevgilinin
güzel kokusu.

İki gözi nergis-i şehlâyâ beñzer
dilberüñ
Büy-ı zülfeyni dimâğa bilki
'anberden leziz

3. **'anberine:-i, -n, -e**

Gazel 465

Mısra: 4

Güzel koku, sevgilinin
güzel kokan saçı, sevgilinin
güzel kokusu.

Hâlî sanmañ hüsni ziverden
anuç

'Anberine zülfini ziver tutar

anber:

1. **anber:**

Gazel 128

Mısra: 5

Güzel koku.

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i döst
Çeşmüme her târı anuç mâr u
ubândur baña

anber saçından:

1. **anber saçından:--ı, --n, --dan**

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adabaltığı ve kaşalot
denilen büyük balıkların
bağırsaklarında teşekkül eden
güzel koku.(Sevgilinin saçı
bağlamında).

Büy-ı misk-ile dimâg-ı bağ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşân şabâ

anber-i sârâ:

1. **anber-i sârâ:**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halis, saf anber.

Ugradı meger bād-ı şabâ zülfine
yârüñ
Pür itdi dimâgını dilüñ anber-i
sârâ

anberin gîsûña tokındı:

1. **anberin gîsûña tokındı:-**

+na, --n, --dı

Gazel 177

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

omzundan dökülen misk kokulu
saçlarına rüzgarın değmesi
kastedilir.

Anberin gîsûña tokındı meger
bād-ı seher

Kıldı bu âlem dimâgını muathtar
cümle fîb

anber-rîzini:

1. **anber-rîzini:**

Gazel 12

Mısra: 4

Güzel kokulu Adabaltığı ve

Kaşalot denilen büyük
balıkların bağırsaklarında
teşekkül eden güzel kokulu
maddeyi dökün,saçan,akutan.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi
galtân ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevgân aña

anca:

1. **anca:**

Gazel 479

Mısra: 8

"Lakin, ama, fakat, yalnız"

anlamında bağlaç.

'Aşık vişâle irmez terk

itmeyince cânın

Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdür

ancak:

1. **ancak:**

Gazel 45

Mısra: 3

"de/da" bağlacı.

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfk eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

2. ancak:

Gazel 429

Mısra: 10

"de/da" bağlaç.

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdüñ
Bu şî'rüñ tarzımı ancak senüñ
şâhib-kemâl añlar

3. ancak:

Gazel 453

Mısra: 4

"de/da" bağlaç.

Şafha-i haddüñde hâl ü hattüñi
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitâbuñ nokta
vü i'râbidur

4. ancak:

Gazel 78

Mısra: 7

"Sadece, bir tek, yalnızca"
anlamında bağlaç.

Sanma ancak pîrehen bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüñ lâle-veş bu dâğ-ı
pinhâni saña

5. ancak:

Gazel 118

Mısra: 4

"Sadece, bir tek, yalnızca"
anlamında bağlaç.

Kûh-ı dilden derd-ile âh
eylesem Ferhâd-veş
Taglar ancak degül âheng ider
etrâf aña

6. ancak:

Gazel 124

Mısra: 10

"Sadece, bir tek, yalnızca"
anlamında bağlaç.

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur ğamdan hâlâş
Çâresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

7. ancak:

Gazel 294

Mısra: 4

"Sadece, bir tek, yalnızca"
anlamında bağlaç.

Etîbbâ el urup nabzuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alâmet

8. ancak:

Gazel 346

Mısra: 10

"Sadece, bir tek, yalnızca"
anlamında bağlaç.

İy Muhibbî kapusı taşını bālîn
eyle kim
'Aşık-ı bî-dilleri ancak o bāb
eyler ferah

9. ancak:

Gazel 13

Mısra: 6

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Ömr nağdin vaşl için harc
eyledüm ammâ çi sūd
Sayüm oldu ancak taşşil-i bî-
hâşıl baña

10. ancak:

Gazel 47

Mısra: 8

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

İnlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldu nâle vü âhum benüm
bād-ı hevâ

11. ancak:

Gazel 66

Mısra: 3

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Göñül alınca hemân ancak baña
rıfk eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

12. ancak:

Gazel 152

Mısra: 6

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Küyuña vardugumca naşîbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

13. ancak:

Gazel 163

Mısra: 6

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmâmına
İrdi ancak faşl u bâba âhîr
olmadı kitâb

14. ancak:

Gazel 196

Mısra: 4

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Âşık irişi şıdık-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyb

15. ancak:

Gazel 258

Mısra: 10

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Her sifle kaçan duta Muhibbî
kanâ'ati
Ancak buña mâlik olur ehl-i
hamiyyet

16. ancak:

Gazel 291

Mısra: 7

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Bir avuç toprag-ıla ancak olur
renc hâşılûñ
Cümle 'âlem gencini saña
müyesser boldı tut

17. ancak:

Gazel 335

Mısra: 6

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Dün devâ sordum tabîbe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilâc

18. ancak:

Gazel 387

Mısra: 6

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

'İşk bâzârına bu dil vardı
dermân arayı
Bulmadı ancak aldı derdinüñ
üstüne derd

19. ancak:

Gazel 388

Mısra: 3

"Lakin, ama, fakat, yalnız"
anlamında bağlaç.

Gözlerüm yaşı ile ancak gam
oldı hâşlum
İşk şahı baña ihsân itdi bir
vîrâne kend

20. **ancak:**

Gazel 495

Mısra: 8

"Lakin, ama, fakat, yalnız"

anlamında bağlaç.

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistāna
Gider bu zîver ü zînet kalan
ancak elemelerdür

21. **ancak:**

Gazel 497

Mısra: 14

"Lakin, ama, fakat, yalnız"

anlamında bağlaç.

Zâhidâ mescidi toldurduñ yine
ğavğâ ile
Saña nef yok hemân ancak hüy
u hâ geçer

22. **ancak:**

Gazel 499

Mısra: 2

"Lakin, ama, fakat, yalnız"

anlamında bağlaç.

Çeşmüñüñ bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunı bildüm
kıtâl üstindedür

**ancak böyle kerâmet 'îsî' de de
bulunur:**

1. **ancak böyle kerâmet 'îsî' de
de bulunur:--de, --m, --ur**

Gazel 225

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Bir önceki

mısrayla ilgili olarak -tek sözle
canlı kılmanın ancak İsa
Peygambere lütfedilen bir hal
olduğu- vurgulanmıştır.

Dil mürdesini eyledi bir lafz-ıla
zinde

'İsî' de de ancak bulunur böyle
kerâmet

ancak hemân:

1. **ancak hemân:**

Gazel 427

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız daima.

Döküben dürlü ni'metler cihân
halkın ğanı itdi
Ara yirde sınan ancak hemân
Mecnün çanagıdur

2. **ancak hemân:**

Gazel 486

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız daima.

İşk ara cân virmeği ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnün çeker

anda:

1. **anda:**

Gazel 191

Mısra: 10

"O" işaret zamiri; orada.

Bu gönül kıyın koyup kanda
vara kim bir dağı
Her ne yirde gül açılrsa anda olur
andelib

2. **anda:--n, --da**

Gazel 245

Mısra: 6

"O" işaret zamiri. (geçici
dünya, masıva).

Sakın dehre dayanup olma
mağrur

Dil ü cân anda çün mihmândur
iy döst

3. **anda:--n, --da**

Gazel 256

Mısra: 2

"O" işaret

zamiri(sevgilinin semti).

Küy-ı cânân kâmeti serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar âb-ı
kevşerest

anda kim:

1. **anda kim:--da**

Gazel 222

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun için.

Bî-vefâ dilberlerüñ 'ahdinde
yokdur hiç şebât

Anda kim 'ahd olmaya olur mı
imânı dürüst

andan:

1. **andan:--n, --dan**

Gazel 168

Mısra: 11

Ondan sonra.

Yu gül-âb-ıla Muhibbî agzuñ
andan nâmin añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

2. **andan:--n, --da, --n**

Gazel 179

Mısra: 4

"O" işaret zamiri. (Aşk

yolundaki tehlikeler).

Gerçi kim işkuñ tarîkı pür hatâr
dirler velî
Göricek aşıklar andan
eylemezler itcinâb

3. **andan:--n, --dan**

Gazel 285

Mısra: 7

"O" işaret

zamiri(sevgilinin eşğinin tozu).

Al hâk-i derin elüne andan
yüzüne sür
İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa'âdet it

andan ayırmasun:

1. **andan ayırmasun:--n, --dan,
--ma, --sun**

Gazel 344

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgiliden

ayrılmak istememesi

kastedilmektedir.

Koñ baña kılsun cefâlar eylesün
dildâr güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyâr güç

andan berü:

1. **andan berü:--n, --dan**

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ondan beri.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrân u zâr

Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre h'âb

andan dahı:

1. **andan dahı:--dan**

Gazel 425

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ondan sonra.

‘Âşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cānān umar
Lîk andan dahı artuk ölmegi bu
cān umar

andan ğayrı:

1. **andan ğayrı:--n, --dan, --i**

Gazel 288

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ondan başka.

İy gönül pîr-i muġānuñ
dāmenini berk tut
Çünkü andan ğayrı virmez saña
bir kimse ögüt

andelib:

1. **andelib:**

Gazel 21

Mısra: 3

Bülbül | yakın dost, sırdaş.

‘Âşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelib
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

2. **andelib:**

Gazel 166

Mısra: 10

Bülbül | yakın dost, sırdaş.

Gördi gülşende güli olmuş
muşāhib ḥār-ıla
Şubḥa deñlü inleyüp zārılıg
eyler andelib

3. **andelib:**

Gazel 191

Mısra: 4

Bülbül | yakın dost, sırdaş.

Ney gibi bil bağladum efgāna
her dem şubḥ u şām
Her gice tā şubḥ olunca inlerem
san andelib

4. **andelib:**

Gazel 161

Mısra: 8

Bülbül.

Gülşen-i ḥüsnuñde görsem gül
yüzüñ āh eylerem
Devr-i güldē nite kim zārılıg
eyler andelib

5. **andelib:**

Gazel 177

Mısra: 8

Bülbül.

Ḥaddüñün dün zıkrin itdüm
gülşen içre ḥusrevā
Şāḥ-ı gülden yire düşdi vālih
oldı andelib

‘andelib:

1. **‘andelib:**

Gazel 289

Mısra: 13

Bülbül II âşık.

Bir kadeḥ nüş eylemiş sanmañ
çemende ‘adelib
Büy-ı güldendür hemişe bülbül-i
gülzār mest

andelib inler:

1. **andelib inler:--r**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *bülbülün gam ve*
üzüntüsünden sabaha kadar
ağlayıp, inlemesi kastedilmiştir.

Tiz geçer eyyām-ı gül
ardıncadır faşl-ı ḥazān
Giceler tā şubḥa dek bunı dir
inler andelib

2. **andelib inler:--ler**

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *bülbülün gam ve*
üzüntüsünden sabaha kadar
ağlayıp, inlemesi kastedilmiştir.

İñlesem aġyār elinden dōstlar
olmaz aceb
Ḥār elinden dāyimā gülşende
inler andelib

andelib nāle eyler:

1. **andelib nāle eyler:--ler**

Gazel 145

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbüllerin gül karşısında
feryat figan etmesi.

Gül yüzüñ karşısına ger āh
iderse bu ġarīb
Tañ mıdur eyyām-ı güldē nāle
eyler andelib

andelib ola:

1. **andelib ola:--a**

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül kuşu gibi olmak.

Gül gibi arz eylese dilber
cemālini
Ol dem figān u āh-ıla dil andelib
ola

2. **andelib ola:--a**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül kuşu gibi olmak.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemālini
Feryād [ü] figān eyleye dil
andelib ola

andelib olur:

1. **andelib olur:**

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül olmak.

Bu gönül kuym koyup kanda
vara kim bir dahı
Her ne yirde gül açılca anda olur
andelib

‘andelib-i dil:

1. **‘andelib-i dil:**

Gazel 478

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül bülbülü.

‘Andelib-i dil niġārā gül
yüzüñden ayırdu
Giceler tā şubḥ olınca inler bir
sayrıdu

anı:

1. **anı:**

Gazel 64

Mısra: 9
Ansızın, bir anda.

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

2. **ânîde:-de**
Gazel 356
Mısra: 7
Ansızın, bir anda.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânîde
hemân
'Âkıl odur ki fikrin ide kanda
gitdi Nüh

3. **anî:**
Gazel 4
Mısra: 11
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var mıdur Şirât
Yâ Resûlü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

4. **anî:-n, --i**
Gazel 168
Mısra: 10
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Evvelinde şîr içürür döner âhîr
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

5. **anî:-n, --i**
Gazel 179
Mısra: 12
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Hâbda gördüm Muhibbî defter
olmış hayr u şer
Her nefes kim ışk-ıla geçmiş anı
bildüm evâb

6. **anî:**
Gazel 187
Mısra: 10
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Küy-yâ yâra çünkü gönderdün
Muhibbî gönülün
Bulmazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

7. **anî:-n, --i**
Gazel 204
Mısra: 14
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Muhibbî'nün gören eşârın eydür
Maâniyle anı itmiş müzehheb

8. **anî:-n, --i**
Gazel 214
Mısra: 6
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Niçeye degin ışkî nihân eyleye
bu dil
İy dîde anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

9. **anî:**
Gazel 216
Mısra: 4
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Bugün meydân-ı rifatde
murâduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemânın
anı kurduñ tut

10. **anî:-n, --i**
Gazel 255
Mısra: 12
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Ĝam leşkeri gelüp âh eyledi anı
ğâret

11. **anî:-n, --i**
Gazel 297
Mısra: 6
" O " III. tekil şahıs zamiri.

Her gice bir nev'e mâhî 'ârz
eyler âsümân
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

12. **anî:-n, --i**
Gazel 149
Mısra: 6
" O " 3. teklik kişi zamiri(aşığın boynu,başı).

Serümi baglama fitrâküñe lâyıq
degülem
Anı ğaltân ideyim tâ basa
sümm-i merkeb

13. **anî:-n, --i**
Gazel 179
Mısra: 8
" O " işaret zamiri(sevgilinin yüzü).

Zülfünî ref eyle göster gü
cemâlün Kabe'sin

Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn niķâb

14. **anî:-n, --i**
Gazel 222
Mısra: 2
*" O " III. tekil şahıs zamiri.
(sevgili).*

Bulmadum 'âlemde bir yâr 'ahd
ü peymânî dürtüst
Gerçi cân virdüm bu yolda
aradum anı dürtüst

15. **anî:-n, --i**
Gazel 242
Mısra: 10
*" O " işaret zamiri(
Muhibbi'nin sözleri.).*

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

16. **anî:-n, --i**
Gazel 256
Mısra: 4
" O " 3. teklik kişi zamiri.

Eyler cefâ vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrün
berâberest

17. **anî:-n, --i**
Gazel 385
Mısra: 6
" O " 3. teklik kişi zamiri.

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Âşıka göster anı cân-ıla
olmuşdur ħarîd

18. **anî:-n, --i**
Gazel 269
Mısra: 8
" O " işaret zamiri(sevgilinin yüzü).

Şu 'le virdi metn-i hüsnünde
senün Nür âyeti
Geldi ħatîñ yazdı tefsîr eyledi
anı dürüst

19. **anî:-n, --i**
Gazel 284
Mısra: 9
" O " işaret zamiri(cürm).

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm

Yā Rab kabūl eyle keremden
'ināyet it

20. **anı:--n, --t**

Gazel 294

Mısra: 8

"Bütün, tüm" anlamında
belgisiz sıfat (şarap kadehi).

Ufatacak sāgarı zāhid hüner mi
Bütün kılmak-durur anı kerāmet

21. **anı:--n, --t**

Gazel 368

Mısra: 10

"O" işaret

zamiri(sevgilinin dudağı).

Yād ider her nefes alsa bu
Muhibbī lebbūni
Dōstlık haqqı mıdur itmeyesin
sen anı yād

22. **anı:--n, --t**

Gazel 406

Mısra: 4

"O" işaret zamiri (aşığın
gönlü).

Müzeyyen sīnem itdüm dāğlar
ile
Görenler sanur anı tahta-i nerd

23. **anı:--n, --t**

Gazel 407

Mısra: 4

"O" işaret zamiri (aşığın
gönlü).

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nā-haqq yire zülfinde asar
dāra meded

24. **anı:--n, --t**

Gazel 407

Mısra: 8

"O" işaret zamiri (aşığın
gönlü).

Ġamzeler geldi ki tārāc ide dil
kişverini
İdiser anı hārāb ol gözi mekkāre
meded

25. **anı:--n, --t**

Gazel 471

Mısra: 10

"O" işaret zamiri (aşığın
gönlü).

Cemālūn şem'ine karşı
Muhibbī
Özin pervāne kıldı anı yandur

26. **anı:--n, --t**

Gazel 476

Mısra: 4

"O" işaret zamiri (aşığın
gönlü).

'Uşşāka gördi kim lebbūne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

anı bekler:

1. **anı bekler:--r**

Gazel 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgili yolunda

aşığı bekleyen tuzak ve zorluklar
kastedilmiştir.

Genc-i hüsnūn üzre itmişler
meger zülfüñ tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mār ola

anı bilmez ki:

1. **anı bilmez ki:--n, --t, --mez**

Gazel 430

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Farkında değil, şunu

bilmiyor ki.

Çünkü Necātī örti döşek büriyā
diler
Bilmez anı ki 'āşıka bir kurı cā
yiter

anı çıkarmaga:

1. **anı çıkarmaga:--n, -t, --a, --r, --mag, --a**

Gazel 470

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak dikenin
ayaktan çıkarılması
kastedilmektedir.

Hār batsa itlerüñün pāyına iy
şāh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgānum
benüm süzen yiter

anı da:

1. **anı da:--n, --t, --da**

Gazel 207

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onu da.

Her nefes kim alasin hāmdüñi
artur Hālik'a
Ekl ü şürb ise garaž anı da işler
bil devāb

anı göricek:

1. **anı göricek:--n, --t, --icek**

Gazel 352

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin ayva

tüyleri kastedilerek aşk
hakiminin onu görmesi
kastedilmiştir.

İledüp hüccetini kâzī-i 'ışka
hañtuñ
Göricek anı kabūl itdi didi naql-
i şahīh

anı görüp:

1. **anı görüp:--n, --t, --üp**

Gazel 358

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onu görünce, gördüğünde.

Ġamzeñ okı geldügince sīneme
Görüp anı cān u dilden didüm
oñ

anı ister:

1. **anı ister:**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Maksat ve

amacını istemek anlamında.

Herkesüñ var bir murādı dāyimā
ister anı
Ārzü-yı cān u dil ol şāh-ı
hübāndur baña

anı kim:

1. **anı kim:--n, --t**

Gazel 411

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onu ki.

Lebünden ayru iy şîrîn zebānum
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhād

anı kim göre:

1. **anı kim göre:**--n, --t, --e

Gazel 481

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) bahsedilen unsuru

kim görürse görsün
denilmektedir.

Rahne rahne oldu ğamdan uşbu
gönlüm hānesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymānedür

anı kurtar:

1. **anı kurtar:**--n, --t

Gazel 266

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) Olmaması

gereken, tehlikeli bir durumdan
kurtarabilmek.

Niçeye degin saklayasın çāh-ı
zeķanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüne
dār it

anı yakduñsa:

1. **anı yakduñsa:**--n, --t, --dun,
--sa

Gazel 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) gönül ülkesinin

yağmalanması, yakılması
kastedilmiştir.

Göster yüzüñi kişver-i gönlümi
ğāret it
Yakduñsa koma anı kim hārābe
‘imāret it

anı-:

1. **anısa:**--sa

Gazel 52

Mısra: 1

Adı geçmek, zikredilmek,

bahsedilmek, anımsanmak.

Gül ruħlaruñ anılsa gönül zār
zār ola
Bülbül çemende nāle kılur nev-
bahār ola

an-karib:

1. **an-karib:**

Gazel 205

Mısra: 4

Yakında, çok geçmeden, bir
an evvel.

Teşneler bî-hād yatur küyuñda
iy İsrî-nefes
Aç kerāmet agzuñı bulsun
şifālar an-karib

ankā-vı kâf:

1. **ankā-vı kâf:**

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaf Dağı'nın Anka'sı.

Andan düşer mi āşıķa Ankā-vı
Kâf iken
Dünyā-yı denî dāmına düşüp
şikār ola

‘ankebüt:

1. **‘ankebüt:**

Gazel 234

Mısra: 6

Örümcek.

Dār-ı dünyāda dilā bir loķmaya
gel kâni’ ol
Bir megesle nite kim eyler
ķanā’at ‘ankebüt

añla:

1. **añlar:**--r

Gazel 56

Mısra: 1

Anlamak, fark etmek,

farkına varmak.

Kıymetin ışķuñ ol añlar kim
cihānda merd ola

Kadrini derdün ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

2. **añladı:**--dı

Gazel 181

Mısra: 2

Anlamak, fark etmek,

farkına varmak.

Rüy-ı zerdümi benüm rahm itdi
dıldārum görüp
Añladı derd-i derünüm hālet-i
zārum görüp

añla-:

1. **añlamazam:**--maz, --am

Gazel 59

Mısra: 6

Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

2. **añlamazam:**--maz, --am

Gazel 67

Mısra: 6

Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

3. **añlamazam:**--maz, --am

Gazel 116

Mısra: 6

Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.

Bend-i zülfine tolaşdı çün gönül
Añlamazam dañı ayruk kurtıla

4. **añlamaz:**--maz

Gazel 486

Mısra: 9

Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.

Müdde’î bilmez Muħibbî
nüktesini añlamaz

Tab’-ı mevzün olıķak şî’ri dañı
mevzün çeker

añlar:

1. **añlar:**--r

Gazel 429

Mısra: 1

Sanmak, zannetmek.

Ruħuñ alını ‘arz eyle disem
dıldār āl añlar

Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem hayāl añlar

2. **añlar:**--r

Gazel 429

Mısra: 2

Sanmak, zannetmek.

Ruħuñ alını ‘arz eyle disem
dıldār āl añlar

Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem hayāl añlar

3. **añlar:--r**

Gazel 429

Mısra: 8

Sanmak, zannetmek.

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşını tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
kıl ü kāl añlar

4. **añlar:--r**

Gazel 429

Mısra: 4

*Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.*

Rumüz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hüd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ildür
mücerred ehl-i hâl añlar

5. **añlar:--r**

Gazel 429

Mısra: 10

*Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.*

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdün
Bu şî'rün tarzını ancak senün
şâhib-kemâl añlar

6. **añlar:--lar**

Gazel 444

Mısra: 2

*Anlamak, fark etmek,
farkına varmak.*

Çarhuñ işi hemîşe şu'bededür
'Âkıl añlar bumı müşâhededür

anlar ki:

1. **anlar ki:**

Gazel 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onlar ki.

Eylese cevr ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nâ-mihr ola

anlardan gelmez:

1. **anlardan gelmez:--mez**

Gazel 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onlardan gelmez, umulmaz.

Eylese cevr ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nâ-mihr ola

anlardan kıl:

1. **anlardan kıl:--n, --lar, --dan**

Gazel 365

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) peygamberimizin
kul ve kölelerinden biri
olabilmek kastedilmektedir.*

Dü 'âlem şâhısın çâkerlerün çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

anuñ:

1. **anuñ:--nun**

Gazel 123

Mısra: 5

*"O" üçüncü teklik kişi
zamiri(sevgili).*

Vaşlına anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişin olmaz gedâ

2. **anuñ:--nuñ**

Gazel 169

Mısra: 10

*"O" üçüncü teklik kişi
zamiri(sevgili).*

İy Muhibbî hürmet itmez
kimseye sultân-ı ışk
Bir-durur dergâh-ı âlî sen de
anuñ şeyh ü şâb

3. **anuñ:--n, --u, --n**

Gazel 325

Mısra: 5

*"O" üçüncü teklik kişi
zamiri(sevgili).*

Olur kadri anuñ eflâke hem-ser
Başına hâk-i pâyün kim ide tâc

4. **anuñ:--nin**

Gazel 266

Mısra: 12

*"O" 3. tekil şahıs
zamiri(hasta aşık.).*

Bîmâr yatur hasta Muhibbî
işigüñde

Derdini bilürsin sen anuñ aña
tîmâr it

5. **anuñ:--nun**

Gazel 365

Mısra: 2

*"O" üçüncü tekil şahıs
zamiri(Hz. Muhammed).*

Nebîler serveridür çün
Muhammed
Anuñ bir adına da dirler Aħmed

6. **anuñ:--n, --u, --n**

Gazel 455

Mısra: 2

*"O" işaret zamiri(geçici
dünya).*

Ğarra olma dâr-ı dünyâ bir
hayâl-i hâbdur
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdur

7. **anuñ:--n, --u, --n**

Gazel 455

Mısra: 9

"O" işaret zamiri(sevgili).

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelâsın anuñ
Bil aña 'aşık gedâ vü mîr ü şeyh
ü şâbdur

8. **anuñ:--n, --u, --n**

Gazel 466

Mısra: 6

*"3.tekil kişi
zamiri"(Mecnun).*

Mecnün benim bu hâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ
dâsitânı var

9. **anuñ:--n, --u, --n**

Gazel 481

Mısra: 14

*"O" 3.tekil kişi iyelik
eki(geçici dünyaya gönül veren).*

Virmese dünyâya dil itmeñ
Muhibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdânedür

anuñ ardınca:

1. **anuñ ardınca:--n, --u, --n, --**

inca

Gazel 482

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ondan sonra.

Virür mi dâr-ı dünyâya gönül
fi'l-cümle 'aql issi
Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ ğamdur

anuñ başı hevâ ile tolu:

1. **anuñ başı hevâ ile tolu:--**
nun, --i, --le, --u

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *Aşığın aklının
sevgilinin arzu ve isteğiyle dolu
olması kastedilmiştir.*

Zülfi sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ mıdır
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün habâb

anuñ çaresi:

1. **anuñ çaresi:--si**

Gazel 124

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *aşk derdinin
çaresi,sevgilinin eziyet ve
sitemine katlanmanın tek
yolunun ne olduğu söylenmiş ve
kastedilmiştir.*

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur ğamdan hâlâş
Çaresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

anuñ çeşmine:

1. **anuñ çeşmine:--n, --u, --n, --**
i, --n, --e

Gazel 370

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın gözü.

'Ayb olmaya bî-'aql eger olsa
Muhibbî
Çeşmine anuñ çünki görindi o
perî-zâd

anuñ çün:

1. **anuñ çün:--nun**

Gazel 485

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Onun için ll sebep.

Bu Muhibbî sözlerini cân-ıla
dak güşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

anuñ gibi:

1. **anuñ gibi:**

Gazel 208

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Onun gibi; ona benzer.

Agzınuñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrîn cevâb

2. **anuñ gibi:--n, --u, --n**

Gazel 420

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Onun gibi; ona benzer.

La'lüñ bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

anuñ hâline:

1. **anuñ hâline:--n, --u, --n, --i,**
--n, --e

Gazel 241

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *Sevgilinin eziyet
ve cefasından dolayı aşğın
içinde bulunduğu hal,durum
kastedilmiştir.*

Cevr ü cefâyı görme bugün
âşka revâ

Rahm eyle hâline anuñ iy şâh-ı
ma' delet

anuñ her bevti:

1. **anuñ her bevti:--n, --u, --n, --**
i

Gazel 245

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *şair kendi yazdığı
gazelleri kastederek her birinin
bir divan güzelliğinde olduğunu
kastedmektedir.*

Ġazel tarzın Muhibbî itdi ahsen
Ki her bevti anuñ dîvândur iy
döst

anuñ her bir kelâmı:

1. **anuñ her bir kelâmı:--n, --u,**
--n, --i

Gazel 208

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *Muhibbî'nin
söylediği bütün şeyler
kastedilmiştir.*

Penddür yârâna her dem bu
Muhibbî sözlere
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

anuñ için:

1. **anuñ için:--nun, --çün**

Gazel 139

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Cevr ile cân almak olmuşdur
hemîşe hû saña
Anuñ için cân ile dil virdüm iy
meh-rû saña

2. **anuñ için:--n, --u, --n, --çün**

Gazel 207

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Var mıdır cânâ dehânuñ diyü
çok itdüm su'âl
Soñra bildüm yog-ımuş anuñ
içün virmez cevâb

3. **anuñ için:--n, --u, --n**

Gazel 315

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu yüzden, bundan dolayı.

Kimisi yokdur lebün dir kimisi
dir noqtadur
Eksük olmaz anuñ için 'ışk ara
iy yâr bağs

4. **anuñ için:**

Gazel 443

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Onun için.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

anuñ için dir:

1. **anuñ için dir:-r**

Gazel 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili onun için

demektedir,söylemektedir ki.

Çokdan dil gitdi benden bir dağı
añmaz beni

Anuñ için dir hıtab idüp gören
bî-dil baña

anuñ içündür:

1. **anuñ içündür:--n, --u, --n, --dür**

Gazel 395

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun içindir; o nedenlidir.

Eydür bu dil tîz gör dem-be-
dem dildârı yâd

Anuñ içündür olur günden güne
‘ışkum ziyâd

anuñ ile:

1. **anuñ ile:**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onunla.

Yârûñ hayâli dîdede ger cilveger
ola

Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

2. **anuñ ile:**

Gazel 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onunla | onun varlığıyla.

Başdan aşduğın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönülüm
olalıdan tolâb

anuñ ki:

1. **anuñ ki:**

Gazel 99

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun ki.

Sevdâ-yı ser-i zülfine dil virse
Muhibbî
Rüşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

anuñ mi s li:

1. **anuñ mi s li:-i**

Gazel 288

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ona benzer,denk ve eş.

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi s li yok

Anı bir yüzden dağı halk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

anuñ sevdügi:

1. **anuñ sevdügi:--un, --dü, --gi**

Gazel 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)

*onun(aşığın)sevdüğü anlamında
kullanılmıştır.*

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdügi çünkim anuñ bir bî-
vefâ cânân ola

anuñ yanında:

1. **anuñ yanında:--n, --u, --n, --i, --n, --da**

Gazel 397

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun yanında.

Nâ-büd olursa añmaya ‘ışk ehli
büdını

Anuñ yanında bir görünür çün
ziyân u sūd

**anuñ yanında birdür nîst ü
hest:**

1. **anuñ yanında birdür nîst ü
hest:--n, --u, --n, --n, --da, --dür**

Gazel 238

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki

*mısrayla ilgi kurularak -akallı
insanın gözünde varlık ve
yokluğun tek olduğu-
kastedilmiştir.*

Çünkü dünyâ bî-vefâdur var u
yogı bir gerek
Her ki ‘âkıldür anuñ yanında
birdür nîst ü hest

anuñ yanında vog-iken:

1. **anuñ yanında vog-iken:--n, -
-u, --n, --i, --n, --da, --i, --ken**

Gazel 417

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin

*yanında olamadığı anlar
kastedilmektedir.*

Şem‘e gör pervâneler varın
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden lezîz

anuñ yiri:

1. **anuñ yiri:--n, --u, --n, --i**

Gazel 443

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun yeri(aşığın ahu

bağlamında).

Gözlerüm yaşı akar cûlar gibi
deryâlara
Çıksa âhum sîneden anuñ yiri
eflâkdür

anuñ zülfinde:

1. **anuñ zülfinde:--in, --de**

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı,perçemleri.

Âh kim zülfî şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dilegüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dâr ola

anuñ zülfini:

1. **anuñ zülfini:--n, --i, --n, --i, -
-n, --i**

Gazel 497

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçı.

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helâk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhâ geçer

anuñcün:

1. **anuñcundur:--dür**

Gazel 17

Mısra: 10

Onun için, ondan dolayı II

Bu yüzden, bundan dolayı.

İçüp bezm-i elestde cām-ı ışkı
Anuñçundur Muhibbî böyle
rüsâ

2. **anuñçün:**

Gazel 113

Mısra: 4

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Kaplamışdı âlemi zûlmet ser-â-
ser virdi nûr
Şem-i ruhsârı anuñçün didiler
vehhâc aña

3. **anuñçün:**

Gazel 122

Mısra: 4

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü gam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

4. **anuñçün:**

Gazel 197

Mısra: 8

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Tutmadı çünki cân u gönülde
naşihatüñ
Nâr-ı cahîme girdi anuñçün
Ebüleheb

5. **anuñçün:**

Gazel 233

Mısra: 10

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Bilür dünyâda yokdur şâd-mânî
Muhibbî eyler anuñçün ferâgat

6. **anuñçün:**

Gazel 246

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Saçuñ leylâsına meftûnam iy
döst
Anuñçün deşt ara Mecnûn'am iy
döst

7. **anuñçün:**

Gazel 418

Mısra: 8

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Çünki miñnetsüz maħabbet yok-
durur gamsuz feraħ
Ehl-i dil olan anuñçün şadmân
görmez lezîz

8. **anuñçün:**

Gazel 423

Mısra: 9

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Zülfi zencirin anuñçün dakdı
dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

9. **anuñçün:**

Gazel 477

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Hüblar âyineye bakmak ezel
âyîndür
Hüsni gören anuñçün her biri
hâd-bîndür

10. **anuñçün:**

Gazel 479

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Sevmek seni nigârâ yanuñda
çün günehdür
Dâyim işüm anuñçün 'âlemde
âh u vâhdur

11. **anuñçün:**

Gazel 491

Mısra: 4

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Hādî ş -i zülf-i dildârı didiler
eyleme kütâh
Anuñçün güft ü güyum 'âlem
içinde müselseldür

12. **anuñçün:**

Gazel 496

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Feraħ şâdîñüñ ardınca gelen her
lahza gamlardur
Anuñçün hâşıl-ı dünyâ hemân
derd ü elemelerdür

13. **anuñçün:**

Gazel 496

Mısra: 10

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Egerçi gamze okından bu
göñlüm pür cerâhatdür
Muhibbî'ye gelür râhat anuñçün
derde emlerdür

anuñçün:

1. **anuñçün:**

Gazel 357

Mısra: 10

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Bir nefes mest olmasa hicrân
gamı eyler helâk
Anuñçün bu Muhibbî nûş ider
ekşer kadeh

anuñ-ıçun:

1. **anuñ-ıçun:**

Gazel 14

Mısra: 6

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Şem-i hüsnüñ yakmayınca
komadı cân u dili
Anuñ-ıçun döstüm pervâne
söylersin baña

2. **anuñ-ıçun:**

Gazel 15

Mısra: 4

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Âhum ile seyl-i eşküm göñline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

3. **anuñ-ıçun:**

Gazel 18

Mısra: 10

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Muhibbî'nüñ murâdidur
rakîbüñe gazâ kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlinde olur
azm-i serüm peydâ

4. **anuñ-ıçundur:-dur**

Gazel 38

Mısra: 4

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Yüce itmişdür felekden kaçırını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efğân aña

5. **anuñ-ıçun:**

Gazel 120

Mısra: 10

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Gitme bir dem tâ ki cân yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muhibbî döstüm
rûhum saña

6. **anuñ-ıçun:**

Gazel 125

Mısra: 6

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Gözlerüne beñzedüp gözlerini
âhûlaruñ
Anuñ-ıçun taga tuşup halkdan
oldum cüdâ

7. **anuñ-ıçun:**

Gazel 128

Mısra: 8

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Deşt-i gamda hâlîme rahm
eyledi çarh-ı felek
Anuñ-ıçun rad nâlân ebr
giryândur baña

8. **anuñ-ıçun:**

Gazel 153

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

İy saçı sünbül yüzi gül lâlî mül
etvârî hûb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i işka
mañbübü'l-kuñub

9. **anuñ-ıçundur:-dur**

Gazel 170

Mısra: 6

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Hızır içelden leblerüñ koyup
varup hayvân suyn
Anuñ-ıçundur görünmez halkdan
eyler hicâb

10. **anuñ-ıçun:**

Gazel 350

Mısra: 8

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Döstüm medhüñde didüm bir
niçe garrâ gazel
Anuñ-ıçun olduñ elfâzum benüm
cümle faşîh

11. **anuñ-ıçundur:-dur**

Gazel 372

Mısra: 2

*Onun için, ondan dolayı II
Bu yüzden, bundan dolayı.*

Her zamân eyler dil-i sevdâ-
zede dildârî yâd
Anuñ-ıçundur olur güñden güñe
ışkum ziyâd

anuñ-ıçundur ki:

1. **anuñ-ıçundur ki:--nun, --dur**

Gazel 498

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Onun içindir ki.

İy Muhibbî şādılık gelse gelür
ardınca gam
Anuñ-ıçundur ki dünyâ inkılab
üstindedür

apar:

1. **apar:**

Gazel 221

Mısra: 10

*Götürmek II Sel suyunun
önüne aldığı her şeyi götürmesi
(Aşığın çok fazla gözyaşı
dökmesi).*

Gözün yaş-durur bir mâ-i cārî
Muhibbî adına dirler apar döst

ar ide:

1. **ar ide:--e**

Gazel 254

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Utannmak, hicap duymak.

‘Aşık mı-durur isteye ol rāh-ı
selāmet
Ya ‘ar ide ol eyleyicek anı
melāmet

ar ider:

1. **ar ider:--e, --r**

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**
Utannmak.

Sormasa bu derdmendün hālîni
olmaz aceb
‘Ar ider dervîşden her kandası
ālî-cenāb

ar ider:

1. **ar ider:--e, --r**

Gazel 433

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Utannmak.

Kulından ‘ar ider çokdur cefāsı
Güzeller içre ol nā-mihribāndur

2. **ar ider:--e, --r**

Gazel 319

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**
Utannmak, hayâ etmek.

Tarz-ı ‘ışkı sormazam Mecnün-
ıla Ferhād’a ben
‘Ar ider gönüm benüm itmege
mādün-ıla bañs

ar kılur:

1. **ar kılur:--ur**

Gazel 474

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**
Utannmak, mahcup olmak.

Biñ sü’âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Pādîşāh-i dehrdür benden kılur
‘ar incinür

ara:

1. **ara:**

Gazel 22

Mısra: 7

*(Bir şeyi) bulmaya
çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.*

Bāğ ara gül arızuñ zıkr itseler iy
gönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
giriñbān olmaya

2. **ara:**

Gazel 96

Mısra: 1

*(Bir şeyi) bulmaya
çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.*

Bah dūr yāruñ miyānı çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mū āna

3. **aradılar:-di, -lar**

Gazel 155

Mısra: 5

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
ālemi
Genc-i ışkı buldılar bu qalb-i
vīrānum görüp

4. **ara:**

Gazel 193

Mısra: 1

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Kalması cismümde cān u hicr
ara cānumda tāb
Gözlerüm hūn-āb akıtdı oldı dil
mülki hārāb

5. **aradı:-dı**

Gazel 269

Mısra: 2

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Naqd-i cān ile kim aldı la'l-i
cānānı dūrüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermānı dūrüst

6. **arar:-r**

Gazel 394

Mısra: 3

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Ser-keştegān seni arar mescide
varup
Sensin murād tālib-i cānān eger
şadend

7. **aradı:-dı**

Gazel 464

Mısra: 7

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştüdür

8. **aralarında:-lar, -i, -n, -da**

Gazel 31

Mısra: 8

(Söz konusu olan iki şeyde)

Orta, beyn, mābeyn // İki şey
arasında bulunan, arada olan.

Serverā servi niçe qaddūne
teşbīh ideyim
Aralarında tefāvūt var anuñ arz
u semā

9. **arasında:-sı, -n, -da**

Gazel 405

Mısra: 10

(Söz konusu olan iki şeyde)

Orta, beyn, mābeyn // İki şey
arasında bulunan, arada olan.

İy Muhibbī nazm-ıla burduñ
Nizāmī pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallāhi merd

10. **arasında:-sı, -n, -da**

Gazel 447

Mısra: 10

(Söz konusu olan iki şeyde)

Orta, beyn, mābeyn // İki şey
arasında bulunan, arada olan.

İy Muhibbī kim ki gördiyse
senüñ eş'āruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hāsān'ıdur

11. **ara:**

Gazel 208

Mısra: 7

Ara sıra, biraz.

Hic ara inlerse tañ mıdur
rebābuñ sinesin
Gönlümüñ göynüklüğün
añduqça kan aglar rebāb

ara:-

1. **arayup:-y, -up**

Gazel 187

Mısra: 10

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Kūy-ı yāra çünki gönderdün
Muhibbī gönülünü
Bulmazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

2. **aradum:-du, -m**

Gazel 222

Mısra: 2

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Bulmadum 'ālemde bir yār 'ahd
ü peymānı dūrüst
Gerçi cān virdüm bu yolda
aradum anı dūrüst

3. **arayup:-y, -up**

Gazel 457

Mısra: 5

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Arayup gamzeñ okın sīnede
bulsa dil ü cān
Birbirinden kapuşur āhiri
ğavğāya düşer

4. **aradum:-du, -m**

Gazel 489

Mısra: 3

(Bir şeyi) bulmaya

çalışmak, elde etmeyi istemek,
aramak.

Mi ş lūñ diyü itdüm gümān
aradum iy ārām-ı cān
Bī-mi ş lsin bildüm hemān bir
dağı peydā mı olur

ara yirde:

1. **ara yirde:--de**

Gazel 376

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ara yer.

Ġam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrıkın
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'id

2. **ara yirde:--de**

Gazel 427

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ara yerde; arada.

Döküben dürlü ni'metler cihān
halkın ganī itdi
Ara yirde sīnan ancak hemān
Mecnūn çanagıdur

ara yire:

1. **ara yire:--e**

Gazel 106

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Araya, ortaya.

Gün yüzini görmege varsam
Muhibbî dilberün
Zülfî girür ara yire gösterür
şâmî baña

arak:

1. **arak:**

Gazel 188

Mısra: 8

*Cezîret-ül Arab, Şam,
Hicaz, Irak, Yemen, Mısır ve
Afrika'nın şimalinde yaşayan
geniş bir kavmin adı.*

Türk çeşmüñ fitneye ağâz ide
Şür u şer tola Irâk-ıla Arab

arada bildüm:

1. **arada bildüm:** --dî, --m

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ara, orta(mahşer de
bilmek).*

Cân u dilden çeşmüñüñ
cellâdına sundum boyun
Arada bildüm hiçâb olan bugün
cândur baña

aradum bulmadum:

1. **aradum bulmadum:** --du, --
m, --ı, --ma, --du, --m

Gazel 292

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Göremedim, duyamadım, bu
lamadım.*

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhâned
Bulmadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

arak:

1. **arak:**

Gazel 228

Mısra: 7

Ter II sevgilinin

yanagından süzülen ter.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
'arak izhâr
Didüm ki gelür verde 'arak
bulsu hâret

'arak bulsa:

1. **'arak bulsa:** --sa

Gazel 228

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ter anlamına gelen "arak"
ile rakı anlamına gelen "arak"
arasında cinsli söyleyişlere yer
verilmiştir.*

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
'arak izhâr
Didüm ki gelür verde 'arak
bulsu hâret

**aralarında tog sen özüñi
mehtâb it:**

1. **aralarında tog sen özüñi**

mehtâb it: --lar, --ın, --da, --ü, -
-n, --i

Gazel 226

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak dönen
güzeller yıldızlara, sevgili ise
onların ortasında doğan parlak
bir aya benzetilmiştir.*

Cem 'eyle güzeller döneler tâ ki
nücûma
Tog aralarında özüñi sen mehtâb
it

aram:

1. **arâm:**

Gazel 87

Mısra: 8

Haram.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-
i zülfine
Arâm yüzün görmeye her demde
kîb ola

arâm evle:

1. **arâm evle:**

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Durup dinlenmek,
nefeslenmek, rahat, huzur
bulmak.*

Bir dem arâm eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben hâstayı gel gitmege
itme şitâb

arâm itdi mi:

1. **arâm itdi mi:** --dî, --mî

Gazel 393

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rahat etmek.

Kosalar şeydâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn laqâb
İtdi mi arâm şabrdan zülf bir
yirde rübüd

arâm u sabrı:

1. **arâm u şabrı:** -ı

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur ve dayanma gücü.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Arâm u şabrı kalmaya her dem
garîb ola

arâm-ı cân:

1. **arâm-ı cân:**

Gazel 489

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönül huzuru, gönül
ferahlığı, gönle huzur ve
rahatlık veren II sevgili.*

Mi ş lûñ diyü itdüm gümân
aradum iy arâm-ı cân
Bî-mi ş lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

arâm-ı dil-i mecnûn:

1. **arâm-ı dil-i mecnûn:**

Gazel 390

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'un gönlünün çölü.

Zülf-i leylâsıdır alan Leylî'nün
Şabr u arâm-ı dil-i Mecnûn
rebüd

arâm-ı kühest:

1. **arâm-ı kühest:**

Gazel 268

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dağda durup
dinlenme, huzur bulma.*

Kaldı vîrâne-i miñnetde
Muhibbî şeb ü rüz
Hû dutup dil ğam-ıla olalı ārām-
ı kühest

‘ar‘ar biter:

1. ‘ar‘ar biter:--e, --r
Gazel 489
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dikenli ardıçların
yetişmesi engeller bağlamında
kastedilmektedir.*

‘Aşık dirilen çok velî lîkin
fiğānda yok elî
Şahrāda çok ‘ar‘ar biter hep
nāy-ı güyā mı olur

**arasañ bir āli meşreb
bulunmaz:**

1. arasañ bir āli meşreb
bulunmaz:--sa, --n, --m, --maz
Gazel 204
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) bir önceki beyitin
devamı olarak -bir çok farklı
görüş vardır fakat yüksek, en
şerefli bir huy yoktur- görüşü
kastedilmiştir.*

Bulmur dürlü dürlü gerçi
mezheb
Bulunmaz arasañ bir āli meşreb

arava girdi:

1. araya girdi:--+ya, --di
Gazel 166
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırmak, uzaklaştırmak.

Dün gece kaşd eyledüm tā kim
görem rüy-ı habîb
Māni oldı araya girdi bulut gibi
rakîb

‘arbede:

1. ‘arbededür:--de, --dür
Gazel 444
Mısra: 8
Gürültü, kavga, karışıklık.

Çeşm-i hün-rîzûñññ nedür kaşdı
Her dem ‘uşşāka işi ‘arbededür

‘arbede evleye:

1. ‘arbede evleye:--y, --e
Gazel 327
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tartışmak, karışıklık
çıkarmak, inatlaşmak.*

Baş koşdı birbiriyle ebruları
yine
Beñzer Muhibbî ‘arbede evleye
iki koç

‘arbede iderler:

1. ‘arbede iderler:--e, --r, --ler
Gazel 332
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Huysuzluk, geçimsizlik.
Kavga içinde olmak.*

Ruğlarıñla zülfüñi gördüm
iderler ‘arbede
Görmeyen kılsun nazar bilsün
nedür ceng-i Mohāc

ardınca:

1. ardıncadır:--dur
Gazel 171
Mısra: 3
Ardı sıra, peşi sıra.

Tîz geçer eyyām-ı gül
ardıncadır faşl-ı hazān
Giceler tā şubħa dek bunı dir
inler andelîb

2. ardınca:
Gazel 449
Mısra: 10
Ardı sıra, peşi sıra.

İy Muhibbî bir feraħ var mı soñı
ġam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrān sarmaşur

3. ardınca:
Gazel 498
Mısra: 11
Ardı sıra, peşi sıra.

İy Muhibbî şādılık gelse gelür
ardınca ġam
Anuñ-ıçundur ki dünyā inķilāb
üstindedür

4. ardınca:
Gazel 500
Mısra: 12
Ardı sıra, peşi sıra.

Sakın aldanma dilā dünyā ider
şād u feraħ
Durmaz ardınca hemān ġamla
nedāmetler gelür

ardınca da miñnet:

1. ardınca da miñnet:--ınca, --
da
Gazel 270
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
muhsbbetinden sonra aşıġa
çektireceġi eziyet ve sıkıntı
kastedilmektedir.*

Maħabbet gelse ardınca da
miñnet
Dimişler bir-durur miñnet
maħabbet

‘ārî:

1. ‘ārî:
Gazel 254
Mısra: 3
*(Bir şeyden) yoksun
bulunan, (-den) uzak.*

Gördi ki cihān halkı kamu ‘ārî
vefādan
Mecnūn varuban itdi vuħuş içre
iķāmet

arı şî‘ir:

1. arı şî‘ir:
Gazel 482
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açık ve güzel şiir.

Muhibbî olmagıl ġāfil dilüñden
koyma eş‘arı
İşidenler diye arı şî‘ir saña
müsellemdür

ārîf oldur ki:

1. ārîf oldur ki:--dur, --ki
Gazel 143
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ārif odur ki, hakkı ile bilen
odur ki.*

Ārif oldur ki cihān revnaķına
virmeye dil
Evveli pest olanuñ āhiridür yine
harāb

ārîfūñ:

1. **ārifūn:--ün**

Gazel 210

Mısra: 3

Çok bilgili, irfan sahibi kimse.

Ārifūn gülgün şarāb-ıla kızarmış çehresi
Ĥab yimekten zāhidūn beñzi sararmış hūşk-leb

‘ārifūn maqsudı dīdārdur:

1. **‘ārifūn maqsudı dīdārdur:--ün, --i, --dur**

Gazel 393

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) gerçekten aşık olanların gayesinin cennet değil Allah'ın yüzünü görmeye mazhar olduğu ifade edilmektedir.

Zāhidūn cennet diyü ‘ömri hayāl ile geçer
‘Ārifūn dīdārdur maqsudı ol eyler sürüd

ār-ıla nāmūs:

1. **ār-ıla nāmūs:**

Gazel 104

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Edep,haya ve utanma duygusu. Irz.

İşk ehli zāhidā eyler melāmet ihtiyār
Dem-be-dem arz eyleme gel ār-ıla nāmūs aña

ārız:

1. **ārızuñ:-uñ**

Gazel 4

Mısra: 4

Yanak II sevgilinin yanağı.

Tire zūlfünden virür her lahza “Ve’l-leyl” haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş Ve’đ-duhā”

2. **ārızuñ:-uñ**

Gazel 4

Mısra: 4

Yanak II sevgilinin yanağı.

Tire zūlfünden virür her lahza Ve’l-leyl haber

Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş Ve’đ-duhā

‘ārız:

1. **‘ārızıyla:-ı, -y, -la**

Gazel 308

Mısra: 1

Yanak, sevgilinin yanağı.

‘Ārızıyla dāyim eyler zūlf-i ‘anber-bār bahş
Nite kim İslām ile turmaz ider küffār bahş

2. **‘ārızuñ:-uñ**

Gazel 352

Mısra: 6

Yanak, sevgilinin yanağı.

Serve beñzer dimezem kāmētūñ iy serv-i sehī
‘Ārızuñ eylemişemdür gül-i terden tercīh

3. **‘ārızı:-ı**

Gazel 381

Mısra: 2

Yanak, sevgilinin yanağı.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i bülend
‘Ārızı āteş-durur hāli sipend

‘ārız-ı dilber gibi:

1. **‘ārız-ı dilber gibi:**

Gazel 269

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin (ay gibi parlak) yanağı.

Görmedi gülşende bir gül ‘ārız-ı dilber gibi
Bu Muħıbbī aradı cümle gülüstānı dūrüst

‘ārız-ı gül:

1. **‘ārız-ı gül:**

Gazel 266

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül yanaklı.

Bir ‘ārız-ı gül gönca-dehen

‘ışkına iy dil
Tā şubħa degin bülbül olup nāle vü zār it

‘ārızı gül:

1. **‘ārızı gül:--ı**

Gazel 224

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül yanaklı.

Bir ‘ārızı gül gönca dehen
‘ışkına iy dil
Tā şubħa degin bülbül olup nāle vü zār it

2. **‘ārızı gül:--ı**

Gazel 370

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül yanaklı.

İy ‘ārızı gül lebleri gönca boyı şimşād
Dil bülbülünüñ işi güci nāle vü feryād

‘ārızı yağmacıları:

1. **‘ārızı yağmacıları:--cı, --lar, --ı, --ı, --cı, --lar, --ı**

Gazel 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yanağına yaklaşabilen rakipler(ona sahip olabilenler) kastedilir.

Dili yagma kılalı ārızı yağmacıları
Gelmedi gözlerüme şām u şeh̄er zerrece h̄‘āb

‘ārız-ı zībāya:

1. **‘ārız-ı zībāya:--y, --a**

Gazel 457

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) Güzel, süslü yanağı.

Zūlf-i müşğın kaçan ol ‘ārız-ı zībāya düşer
Göñül āşüfte olup soñucu sevdāya düşer

ārızuñ:

1. **ārızuñ:**

Gazel 22

Mısra: 7

Yanak II sevgilinin yanağı.

Bāğ ara gül ārızuñ zıkr itseler iy gönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i girībān olmaya

2. **ārīzuñ:--un**

Gazel 128

Mısra: 2

Yanak II sevgilinin yanağı.

Zülfüñün büyü nigārā rāhat-ı
cāndur baña
Ārīzuñ ter tāze güllerle
gülistāndur baña

‘ārīzuñ āteş:

1. **‘ārīzuñ āteş:--u, --n**

Gazel 367

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yanağı ateş gibi ((Kırmızı
renginden dolayı sevgilinin
yanağı için kullanılır.)).*

İy yüzi gül kāmēti serv-i bülend
‘Ārīzuñ āteş aña ḥālūñ sipend

ārīzuñ üzre:

1. **ārīzuñ üzre:--un, --re**

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzü.

Ārīzuñ üzre didüm ḥamdur bu
zülf-i müşg-i nāb
Didi āteş üzre düşse mūda olur
pīç ü tāb

ārīzuñdan:

1. **ārīzuñdan:--u, --n, --dan**

Gazel 220

Mısra: 6

Yanak II sevgilinin yanağı.

Añsam eger gül ü serv şirüm
içinde cānā
Kaddūñle ārīzuñdan olur heme
kināyet

arkamdadur:

1. **arkamdadur:--m, --da, --dur**

Gazel 13

Mısra: 13

1)Uzakta,geride kalmak.

2)Vücüdün belden boyuna kadar
olan sırt kısmı.

Āh kim menzil bāid bār-ı girān
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulunmaya menzil baña

art-:

1. **artar:--ar**

Gazel 272

Mısra: 4

Artmak, çoğalmak.

Didiler ‘ışkı eyler vaşl teskīn
Didüm artar aña olmaz nihāyet

2. **arta:--a**

Gazel 334

Mısra: 8

Artmak, çoğalmak.

Bir ribāṭ-ı köhne dünyā kārban
ḥalk-ı cihān
Kim bugün aña konarsa dırlar
aña arta güç

art:

1. **artsa:--sa**

Gazel 402

Mısra: 13

Artmak, çoğalmak.

Eylese cevr ü cefā artsa
mahabbet tañ midur
Çün Muḥib insān olur iḥsān-ıla
dırlar ‘abīd

artat-:

1. **artadur:**

Gazel 484

Mısra: 9

Artmak, çoğalmak.

İy Muḥibbī artadur ‘ışkuñ belāsı
dem-be-dem
Ġam yime her kim ki ‘āşıkdur
belāyı o çeker

artuk:

1. **artuk:**

Gazel 59

Mısra: 9

Artık, böylece, bundan

sonra.

İy Muḥibbī bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrılı

2. **artuk:**

Gazel 425

Mısra: 2

-den başka, gayri.

‘Āşık-ı dil-ḥasteyi öldürmeği
cānān umar
Līk andan daḥı artuk ölmegi bu
cān umar

artur:

1. **artur:**

Gazel 254

Mısra: 13

*Artmasını sağlamak,
çoğaltmak, yükseltmek.*

Cehd eyle Muḥibbī bugün
a‘mālūñi artur
Eyüler-ile ḥaşr olasın rüz-ı
kıyāmet

artur ki:

1. **artur ki:**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoğaltmak,fazlalaştırmak.

İster-idūñ baş açup Ḥaḳ’dan
güzeller ışkını
Şükrūñi artur ki oldı ḥācētūñ
cümle revā

arz:

1. **arz:**

Gazel 20

Mısra: 5

Sunma, gösterme.

Arz kılsañ görseler bir kez
senūñ taşvīrūñı
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelīsādan yaña

‘arz evle:

1. **‘arz eyle:**

Gazel 429

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Arz eylemek, etmek: Saygı
ile anlatmak, bildirmek, ifāde
etmek.*

Ruḥuñ alımı ‘arz eyle disem
dildār āl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem ḥayāl añlar

2. **‘arz eyle:**

Gazel 483

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arz eylemek, etmek: Saygı

ile anlatmak, bildirmek, ifade etmek.

Zekât-ı hüsnün 'arz eyle şehâ borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep bî-nevâlardur

arz eyleme:

1. **arz eyleme:--me**

Gazel 104

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

İşk ehli zâhidâ eyler melâmet ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-ıla nâmûs aña

arz eylemez:

1. **arz eylemez:--mez**

Gazel 360

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek, ifade etmek.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ dirîğ ol mâh ruğ
Ol sebebden gice gündüz virdüm oldı âh ruğ

arz eyler:

1. **arz eyler:--r**

Gazel 237

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sunmak, vermek.

Baňa hâlî gendümin haddinde 'arz eyler raķîb
Sanasın cennetde virür Âdem'e iblîs öğüt

2. **arz eyler:--r**

Gazel 297

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sunmak, vermek.

Her gice bir nev'e mâhı 'arz eyler âsümân
Gün yüzüne beñzedimez ceħd ile anı dürrüst

arz eylese:

1. **arz eylese:--se**

Gazel 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek, açıklamak, sunmak.

Gül gibi arz eylese dilber cemâlini
Ol dem fiğân u âh-ıla dil andelîb ola

2. **arz eylese:--se**

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

İy Muħibbî gün yüzün arz eylese dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem âfitâb

arz eylese:

1. **arz eylese:--se**

Gazel 416

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Bu Muħibbî yazup 'arz eylese süz-ı dilin âh
Kül olup elde muķarrer oda yanmak kağız

arz eylesem:

1. **arz eylesem:--se, --m**

Gazel 362

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak, takdim etmek II söylemek, anlatmak, bildirmek.

Derd-i dilümi her kaçan 'arz eylesem saña
Gelmez dilünden iy şanem ala cevâb-ı telğ

arz eyleseñ:

1. **arz eyleseñ:--se, --n**

Gazel 247

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak II Göstermek.

Deyre varsañ hüsnuñi 'arz eyleseñ
Kuruyup anda ķadîd olurdı Lât

arz ide:

1. **arz ide:**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak.

Niçe bir bāğa hevâñ-ıla varam hem çü şabâ
Serverâ serv-i ķadûñ arz ide bir kerre baña

2. **arz ide:--e**

Gazel 214

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göstermek, sunmak.

Arz ide Muħib ķâmetin ol serv-i sehî-ķad
Pâyına gözün yaşımı cüy eyle revân it

arz ide:

1. **arz ide:--e**

Gazel 407

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arz etmek, göstermek, sunmak.

Hâlümi kimsene yok 'arz ide dildâra meded
Âh kim bulmadum derdüme bir çâre meded

arz idem divü:

1. **arz idem diyü:--em, --yü**

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)aşığın vaziyetini sevgiliye anlatması kastedilir.

Vardum nigâra hâl-i dilüm arz idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire mi cevâb

arz ider:

1. **arz ider:--r**

Gazel 231

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sunmak.

Hālını koyup zülfi dūzāğını ‘arz ider
Başdan çıkardı murğ-ı dilî dāne ‘aķıbet

2. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sunmak.

Åh idüp kan aqlaram görüp
bahār-ı hüsni
Ebr gibi gülşene bu dīde bārān
‘arz ider

3. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek II yansıtmak.

Ruĥları zūlfine her dem turmuş
īmān ‘arz ider
Keskürüp zūnnārını țarz-ı
müselmān ‘arz ider

4. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek II yansıtmak.

Ruĥları zūlfine her dem turmuş
īmān ‘arz ider
Keskürüp zūnnārını țarz-ı
müselmān ‘arz ider

5. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek II yansıtmak.

Gösterür ‘uşşāka gördüm
hüsniñüñ envārını
‘Åleme nūrî sanasın mihr-i
raĥşān ‘arz ider

6. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek II yansıtmak.

Bu gedāya n’ola keşf itseñ şehā
esrārūñ
Gāh olur kim bendeye ĥālını
sultān ‘arz ider

7. ‘arz ider:--e, --r

Gazel 432

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Takdim etmek, sunmak,
vermek.*

Mürde iken iy Muĥibbī baña ol
‘İsī- nefes
Mu‘cize izhār idüp gör ölmüşe
cān ‘arz ider

arz ideyim:

1. **arz ideyim:**--e, --yim

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sunmak, söylemek,
belirtmek, bildirmek.*

Ġavvāş olayın yine bu söz
bahırına dalup

Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola țalib

arz idüp:

1. **arz idüp:**--düp

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Anlatmak, ifade etmek,
göstermek, sunmak.*

Arz idüp gün yüzünü bir perī
nāğāh baña
Bir daĥı görmez isem āh baña
vāh baña

arz it:

1. **arz it:**

Gazel 466

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arz etmek, sunmak.

Didüm zekāt-ı hüsniñi ‘arz it
ĥaĥqum-durur
Didi daĥı irişmedi sālā zamānı
var

arz itmeye:

1. **arz itmeye:**--me, --ye

Gazel 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Göstermek, sunmak, takdim
etmek II söylemek, anlatmak,
bildirmek.*

Hey ne kāfirdür gelür ĩmāna
sanmañ zūlfını
Dem mi vardur ruĥları arz
itmeye ĩmān aña

arz kıl:

1. **arz kıl:**

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Göstermek, sunmak, takdim
etmek.*

Hep güzeller necm Ĥālĥ seni
kılmış māhitāb
Gül cemālūñ arz kıl zūlfūñi
eyleme niķāb

arz kıldı:

1. **arz kıldı:**--dı

Gazel 437

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, takdim etmek.

‘Arz kıldı gün yüzünü itdi
sergerdān beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla ķarār

arz u semā:

1. **arz u semā:**

Gazel 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer ve gök.

Nefsūñe uyup Muĥibbī itme
emrine ĥilāf
Emrine hergiz ĥilāf eyler mi gör
arz u semā

2. **arz u semā:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer ve gök.

Serverā servi niçe ķaddūñe
teşbĥ ideyim
Aralarında tefāvüt var anuñ arz
u semā

arz u semā:

1. **arz u semā:**

Gazel 392

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer ve gök.

Devr ider ‘arz u semā şems ü
ķamer nāmuñ-ıla

İns ü cinnün kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

arż-ı cemāl ide:

1. **arż-ı cemāl ide:--e**

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğini göstermek.

Hānesinden gün gibi togup ide
arż-ı cemāl

Ben degülem yaluñuz halk-ı
cihān hayrān aña

arż-ı cemāl itse:

1. **arż-ı cemāl itse:--se**

Gazel 417

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel yüzünü göstermek.

Serv gibi salmup arż-ı cemāl
itse nigār

Nesne görünmez baña ol zülf-i
anberden leziz

arż-ı hāl eyler:

1. **arż-ı hāl eyler:--r**

Gazel 218

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Durumunu göstermek,
sunmak.*

Arż-ı hāl eyler Muhibbī dāyimā
meh-rūlara

Gönderür her kişvere eşār u
dīvānı dürtüst

arż-ı hüsn:

1. **arż-ı hüsn:**

Gazel 469

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliği sunma.

Her cānibe ki cilve kılup arż-ı
hüsn ide

Ol māhtābı aşık-ı dīvāne seyr
ider

arż-ı hüsn itdün:

1. **arż-ı hüsn itdün:--dü, --n**

Gazel 377

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğini göstermek.

Deyre varduñ arż-ı hüsn itdün
şanemler gördüler
Her birisi kaldılar güftardan
olup kadid

arżü:

1. **arżü:**

Gazel 335

Mısra: 11

*Arzu, istek, gönül meyli,
dilek, heves.*

Baña arżü yār hod beddür saña
Zāhidā çün bir degüldür her
mizāc

arżü idüp:

1. **arżü idüp:--üp**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Arzu etmek; istek duymak,
istemek.*

Heykel-i zer arżü idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sīmīn hamāyil bir gün ol
sāid baña

arżü itsem:

1. **arżü itsem:--se, --m**

Gazel 382

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Çok fazla istemek(sevgili
bağlamında).*

Zülf-i zünnārını itsem arżü ayb
olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersāyı yād

arżü kalmaz:

1. **arżü kalmaz:--maz**

Gazel 235

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İsteksiz ve ilgisiz olmak.

Zerrece arżü kalmaz dil-i
aşıkda yakın
İy Muhibbī bir olur aña göre nist
ü hest

arżü-vı cān u dil ol:

1. **arżü-yı cān u dil ol:**

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Beyitte aşğın canının ve
gönlünün isteği ve arzusu
olmak.*

Herkesün var bir murādı dāyimā
ister anı
Arżü-yı cān u dil ol şah-ı
hübāndur baña

arżü-vı ka be-i küyin:

1. **arżü-yı ka be-i küyin:--i, --n**

Gazel 280

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşğın sevgilinin
sentini adeta Kabe-i şerif gibi
arzulaması,istemesi
kastedilmektedir.*

Bu Muhibbī arżü-yı Ka be-i
küyin kılup
İdiserdür cān u dilden kendüyi
kurbān-ı dōst

as:

1. **as:**

Gazel 226

Mısra: 10

Asmak, bir yere tutturmak.

Dil murğı eger girmeye bāguña
dirseñ
Üstine anuñ zülfüñi as perr-i
gurāb it

2. **aş:**

Gazel 21

Mısra: 10

Aş, yiyecek.

Bu Muhibbī vādī-i hicre yöneldi
zād için
Hün-ı dil yiter şarāb iy gam
gelüp aş ol baña

as-i:

1. **asup:--up**

Gazel 194

Mısra: 10

Asmak, bir yere tutturmak.

Hüsn bāğın saklayup zāğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini
perr-i gurāb

2. **as:**

Gazel 299

Mısra: 7
Asmak, bir yere tutturmak.

Dil düzdini 'adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

as beni:

1. **as beni:--i**
Gazel 400
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık sevgilinin
saçına hemen asılmak
istemektedir.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

āsān:

1. **āsāndur:--dur**
Gazel 24
Mısra: 10
Kolay, zahmetsiz.

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
āsāndur baña

2. **āsāndur:--dur**
Gazel 46
Mısra: 4
Kolay, zahmetsiz.

Ġamzeñi gönder bu cānı ben
emānet saklaram
Hakķını ehline teslim itmek
āsāndur baña

3. **āsān:**
Gazel 60
Mısra: 1
Kolay, zahmetsiz.

Egerçi işkuñı āsān okurlar
evvelî dilhā
Velî ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

4. **āsān:**
Gazel 249
Mısra: 5
Kolay, zahmetsiz.

Reh-i 'ışķı giçer 'ışķ ehli āsān
Ne kaç' -ı menzil aña ne
maķāmāt

āsān oldu:

1. **āsān oldu:--dı**
Gazel 287
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçekleşmesi kolay ve
basit olan nitelik kastedilmiştir.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muhib şükr it bu düşvār oldu
āsān 'ākıbet

āsān sanurdum:

1. **āsān sanurdum:--ur, --dum**
Gazel 129
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay ve zahmetsiz bir
durum.

İşķı ben āsān sanurdum katı
müşkil kār imiş
Cān u serden kim ki geçmez
bağlamasun dil aña

'aşāsı ile:

1. **'aşāsı ile:--sı**
Gazel 226
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değnek,sopa,baston ile.

Devrān ğamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bāde 'aşāsı ile
şāb it

aşhāb-ı caħīm:

1. **aşhāb-ı caħīm:**
Gazel 182
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Cehennem ehli. 2)Çok
sıcak yerde bulunma.

Yandüñ iy dil nār-ı hiecre şöyle
aşhāb-ı caħīm
Kendü odına ısındı nār-ı
hicrānuñ görüp

aşhāb-ı hüçend:

1. **aşhāb-ı hüçend:**
Gazel 388
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hucend şehrinin
insanları,orada yaşayanlar.

Naẓm meydānına girdüm yine
cevlān eyledüm
Tab' -ı çālāküme taħsîn itdi
aşhāb-ı Hüçend

aşık:

1. **aşıklar:--lar**
Gazel 3
Mısra: 2
Çok fazla seven. Mübtelā.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.

Dün gece nāĝāh irişdi güşuma
bir hoş nidā
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cānın fedā

2. **aşık:a**
Gazel 5
Mısra: 7
Çok fazla seven. Mübtelā.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.

Öldürür gerçi ki ğamzeñ aşıkā
virmez amān
Leblerüñ İsî gibi her laħza virür
cān baña

3. **aşıklarūñ:--laruñ**
Gazel 11
Mısra: 5
Çok fazla seven. Mübtelā.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.

Korkaram āhı tutup aşıklarūñ
haţtuñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlūmuñ
Allāh' ı saña

4. **aşık:**
Gazel 12
Mısra: 9
Çok fazla seven. Mübtelā.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.

İy Muhibbî aşık oldur derd-i
yārı hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermān aña

5. **aşık:**
Gazel 18
Mısra: 3
Çok fazla seven. Mübtelā.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tığ-ı cevri-ile
Günâhın anmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

6. aşık:

Gazel 21

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Åşık iseñ bir gül-i ranâya sen de
andelîb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

7. aşık-ı:

Gazel 23

Mısra: 2

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Reh bulursañ küy-ı yâra her
sehgâh iy şabâ
Åşık-ı dil-ğastelerden eyle âgâh
iy şabâ

8. aşıkı:-ı

Gazel 25

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Küyına varan aşıkı bir
gamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ğaç kan aña

9. aşık:

Gazel 26

Mısra: 9

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

N'ider aşık olan nâmüs u ârı
Yürür şürîde-veş mecnûn u
şeydâ

10. aşıkların:-laruñ

Gazel 29

Mısra: 2

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Nür-ı âlemsin bugün sen dağı
mağbûb-ı Hudâ
Eyleme aşıkların bir lahza
kapuñdan cüdâ

11. aşıkları:-+lar, +ı

Gazel 53

Mısra: 2

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Åşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

12. aşık:

Gazel 61

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Çeke cevri ü cefâ aşık idesin lutf
sen gayra
Aceb var mı bu zulma hiç
cihânda kimse kâyil hâ

13. aşık:

Gazel 62

Mısra: 7

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Nimet-i cevri ü cefânuñ lezzetin
aşık bilir
Şehd ü şekkerden gelür aña
lezîz ü müştahâ

14. aşıklar:-lar

Gazel 64

Mısra: 7

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Top kılsun zülfi çevgânına
aşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgân aña

15. aşıkları:-+lar, +ı

Gazel 87

Mısra: 2

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Åşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

16. aşık:-a

Gazel 89

Mısra: 2

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Her yir bugün ki hür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân aşık cennet-serâ
ola

17. aşık:-a

Gazel 118

Mısra: 5

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Işk meydanında evvel terk-i
serdür aşık
Kim ki cân terk eylemez ışktan
ne hâcet lâf aña

18. aşık:-a

Gazel 123

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Åşık çâre olur mı iy tabîb
Derd-i ışk için dimişler bî-devâ

19. aşıklar:-lar, -a

Gazel 124

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Saña düşer eylemek cevri ü cefâ
aşıklara
Åşıkam her ne kılsañ kıl
tahammüldür baña

20. aşıkların:-lar, -ın

Gazel 125

Mısra: 9

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Hoş tutar her dem rakîbi
gözlemez aşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña

21. aşıkdur:-dur

Gazel 126

Mısra: 6

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Ben belâ-keş olduğumı dōstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

22. **âşık:-a**

Gazel 144

Mısra: 4

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Dün gece geçdi uyur sandı beni
dilber didi
Başuña gün togdı nedür âşık bu
deñlü h'âb

23. **âşık:-a**

Gazel 153

Mısra: 4

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Her kaçan kim zülfî çevgân
eylese meh-pâreler
Âşık lâyık budur kim eyleye
başını top

24. **âşık:-a**

Gazel 165

Mısra: 7

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşık bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsü ola fakîr ü sevdiği âli-
cenâb

25. **âşıkdur:-dur**

Gazel 166

Mısra: 7

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Her ki âşıkdur ezel mest ü
hârâbâfî olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyler edîb

26. **âşıkûn:-uñ**

Gazel 174

Mısra: 10

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Zülfün el virse irerdüm haddüne
Âşıkûn günü togar irişe şeb

27. **âşıklar:-lar**

Gazel 179

Mısra: 4

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Gerçi kim işkuñ tarîkı pür hâtar
dirler velî
Göricek âşıklar andan
eylemezler ictinâb

28. **âşıklara:-lar, -a**

Gazel 186

Mısra: 4

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî âşıklara didâr matlûb

29. **âşık:**

Gazel 196

Mısra: 3

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşık irişdi şıdk-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyp

30. **âşık:**

Gazel 217

Mısra: 1

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola
melâmet

âşık:

1. **âşıklara:-lar, -a**

Gazel 229

Mısra: 3

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Hicrân şebi 'âşıklara biñ dürlü
belâdur
Zirâ ki aña eyleyimez şubh
sirâyet

2. **âşık:-a**

Gazel 241

Mısra: 5

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Cevr ü cefâyı görme bugün
'âşık revâ
Raħm eyle hâline anuñ iy şâh-ı
ma' delet

3. **âşık:-a**

Gazel 249

Mısra: 8

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl
Bulınmaz 'âşık böyle sa'adât

4. **âşıklarûn:-lar, -uñ**

Gazel 252

Mısra: 5

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Baş açarlar küyuña varsa kaçan
'âşıklarûn
Bu umuda gösterüp yüzünü
viresin zekât

5. **âşık:**

Gazel 271

Mısra: 8

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Cân u başum ister ise yolına
olsun fedâ
Bu tarîk-i 'ışkda 'âşık gerek dil-
hâh dōst

6. **âşık:**

Gazel 277

Mısra: 5

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Gözler mi 'âlem içre nâmûs u
'arı 'âşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

7. **âşık:**

Gazel 277

Mısra: 8

*'âşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.*

Zâhid nedür bu gâflet 'ışka
nedür bu inkâr
Cân terkin urur 'âşık yitmez mi
bu 'âlâmet

8. 'āşıkuñam:-un, -am

Gazel 284

Mısra: 1

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

İy şâh-ı hüsun 'āşıkuñam gel
'adâlet it
Ya'nî vefâ vü mihrüñi göster
hîmâyet it

9. 'āşıkam:-am

Gazel 289

Mısra: 3

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Pâ-bürehne 'āşıkam ben la'li
şevkine müdâm
İstemeñ benden selâmet
olmuşam bî-'âr mest

10. 'āşık:-a

Gazel 304

Mısra: 3

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Çün müyesser olmaya cânân
vişâli 'āşıkâ
'Âlem içre sînesinde turduğı
cândur 'abesğ

11. 'āşıkam:-am

Gazel 307

Mısra: 13

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

İki 'âlemde sentüñ ben 'āşıkam
dîdâruña
Sensüz olsa cennet ü havrâ vü
ğılmândur 'abesğ

12. 'āşıkam:-am

Gazel 308

Mısra: 7

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

'Āşıkam vîrânelerdür
meskenüm Mecnün-sıfat
'Ayb olmasun idersem bâdir ü
dîvâr bağş

13. 'āşıkam:-am

Gazel 337

Mısra: 7

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

'Āşıkam rindem çün itdüm ben
harâbât ihtiyâr

Gam degüldür zâhidâ olsam
kamu halkâ gulenç

14. 'āşıklara:-lar, -a

Gazel 343

Mısra: 3

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Olur 'āşıklara dîdâr mañlûb
Görinmez gözine olsa cihân
genc

15. 'āşık:-a

Gazel 347

Mısra: 5

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Yüri ta'n eyleme zâhid mey içen
'āşıkâ gel
'Avn-i Hâk olmayıcak assı
midur zühd ü şalâh

16. 'āşıklardur:-lar, -dur

Gazel 358

Mısra: 1

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Saña 'āşıklardur iy mañbûb-ı
şüh
Bu cihân içre cüvân u ger şüyüh

17. 'āşıklarun:-lar, -un

Gazel 361

Mısra: 7

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'āşıklarun
Bir kılun kem olduğın kim
isteye ol ola yoğ

18. 'āşık:

Gazel 380

Mısra: 9

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Kankı 'āşık kim Muñibbî cevri
dilberden kaçâ
Pâralansun tîğ-i miñnetle kâlem
tek bend bend

19. 'āşık:

Gazel 384

Mısra: 6

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Şüfi diler ki bula na'îmi riya ile
'Āşık kemâl-i luñfına yârün ider
ümîd

20. 'āşık:-a

Gazel 385

Mısra: 6

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Āşıkâ göster anı cân-ıla
olmuşdur harîd

21. 'āşıklara:-lar, -a

Gazel 392

Mısra: 4

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Kim ire dergehüñe ire murâdına
o dem
Dü cihân içre çü 'āşıklara sensin
mağşüd

22. 'āşık:-a

Gazel 394

Mısra: 5

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Bed söyleme 'āşıkâ iy zâhid-i
hod-rû
Cân u dil ile saña ne niğ eger
bedend

23. 'āşıklara:-lar, -a

Gazel 409

Mısra: 1

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Döstüm 'āşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dâd
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

24. 'āşık:-a

Gazel 421

Mısra: 7

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Cevr ü cefâñi 'āşıkâ az itme luñf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar lezîz

25. 'āşık:-ı

Gazel 425

Mısra: 5

'āşık: Sevgiliye gönül bağı
ile bağlanmış kimse.

Küyuña varsa nazar kıl 'aşıkı men' eyleme
Padişehlerden kul olan dāyimā
ih̄sān umar

26. 'aşıkā:-a
Gazel 430
Mısra: 8
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Çünkü Necāfī örti döşek büriyā
diler
Bilmez anı ki 'aşıkā bir kurı cā
yiter

27. 'aşıklar:-lar, -ı
Gazel 434
Mısra: 7
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Döğerler küy-ı dildāra varan
'aşıklar a 'dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine hil' atdır

28. 'aşıklarū:-lar, -uñ
Gazel 439
Mısra: 7
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Mihr ü kahruñdan yüzün
döndürmeye 'aşıklarūñ
Sen tururken h̄usrevā varup
kime yalvaralar

29. 'aşıkdur:-dur
Gazel 441
Mısra: 9
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Muhibbī her ki 'aşıkdur olur
'ışk içre ol nā-būd
Dimez hiç 'aşık-ı şadık benüm
bu yolda būdum var

30. 'aşıkların:-ları, -n, -ı
Gazel 445
Mısra: 2
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Gören o yār-i dil-keşi dir bu ne
dīn tutar
'Aşıkların kirmag-ıçun tāze kīn
tutar

31. 'aşık:
Gazel 450
Mısra: 4

'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Görinen bu felek üzre gehī
kavs-i kuzah sanma
Atar āh okların 'aşık anuñla katı
yayıdur

32. 'aşıkā:-a
Gazel 451
Mısra: 1
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Dil yandugına 'aşıkā āhı eşer
yiter
Şāhid gerekse 'ışkına bu çeşm-i
ter yiter

33. 'aşık:
Gazel 455
Mısra: 10
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'aşık gedā vü mīr ü şeyh
ü şābdur

34. 'aşıkuñ:-uñ
Gazel 458
Mısra: 2
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
pūşumdudur
'Aşıkuñ āhır helāki çeşmi ser-
h̄oşumdudur

35. 'aşıklar:-lar, -ı
Gazel 462
Mısra: 9
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

İy Muhibbī 'ışk deryāsındaki
'aşıklar
Kim şümār ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

36. 'aşıkā:-a
Gazel 473
Mısra: 7
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Cān fedā itmek didiler müşkil
ışdır 'aşıkā
Yār eger ben sevdüğümse
didüm āsān öğredür

37. 'aşıklarū:-lar, -uñ
Gazel 473
Mısra: 3
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Hüsñ meydānında top itmiş
serin 'aşıklarūñ
Zülfini çevgān idüp esbine
cevlān öğredür

38. 'aşıkā:-a
Gazel 475
Mısra: 10
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Gel iy tabīb çek elüñi girme
zahmete
Ölmekden özge 'aşıkā sanma
devā olur

39. 'aşık:
Gazel 479
Mısra: 7
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

'Aşık vişāle irmez terk
itmeyince cānın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdir

40. 'aşık:
Gazel 480
Mısra: 7
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

'Aşık hemişe küy-ı dil-ārāyı
gözedür
Zühhād-vār sanma ki gönli
bihıştedür

41. 'aşıkdur:-dur
Gazel 484
Mısra: 10
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

İy Muhibbī artadır 'ışkuñ belāsi
dem-be-dem
Ġam yime her kim ki 'aşıkdur
belāyı o çeker

42. 'aşıklara:-lar, -a
Gazel 484
Mısra: 6
'aşık: *Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.*

Ġamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp

Atmaga 'aşıklara almış ele ebrü çeker

43. 'aşıq:

Gazel 489

Mısra: 7

'aşıq: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

'Aşıq dirilen çok velî likin figânda yok eli Şahrâda çok 'ar'ar biter hep nây-ı güyâ mı olur

44. 'aşıq:

Gazel 493

Mısra: 7

'aşıq: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

'Aşıq içdükte maḥabbet cāmını Heft deryâ cür'a-dân-ı cāmıdır

45. 'aşıqkuz:

Gazel 500

Mısra: 7

'aşıq: Sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

'Aşıqkuz rindüz biz itdük çün melâmet ihtiyâr Zâhidâ sen sâlim ol saña selâmetler gelür

'aşıq degülse:

1. 'aşıq degülse:--se-se

Gazel 449

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutulmuş,bağlanmış.

Serv kaddüne eger 'aşıq degülse kākülün Gerdenüñe ya neden yüz buldı her ân sarmaşur

'aşıq dinür mi:

1. 'aşıq dinür mi:-nür, -mi

Gazel 89

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye candan ve

yürekten bağlı bir aşık denir mi,denmez.

Şabr eyle devâ nāmını añma Muḥibbiyâ Aşıq dinür mi dilde gönülde devâ ola

'aşıq gibi:

1. 'aşıq gibi:

Gazel 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Aşıq olan. 2)Huy ve özellik olarak aşığa benzeyen,onunla aynı olan.

'Aşıq gibi olmaya münim cihânda kim Eksilmeye çeşmi tolu sîm ü zer ola

'aşıq idüm:

1. 'aşıq idüm:--dü, --m

Gazel 337

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıq olma hali.

'Aşıq idüm ben ezelden yaradılmadan henüz Käyinât u nüh felek çâr 'anâşır vaqt-i penc

'aşıq kāmıdur:

1. 'aşıq kāmıdur:--ı, --dur

Gazel 493

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların istek ve arzusu.

Zülfinün bendi bu gönülüm dāmıdur Terk-i cān itmek de 'aşıq kāmıdur

'aşıq mı dinür:

1. 'aşıq mı dinür:-nür

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıq(sevgiliye gönül bağı ile bağlanmış kimse) denir mi? Denmez.

Aña aşık mı dinür ışkuñ yolında cān aña Yāḥu derd-ile olursa derdine dermān aña

'aşıq mı dirler:

1. 'aşıq mı dirler:--mi, --r, --ler

Gazel 383

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deli divane olmak,çok sevmek.

Aña 'aşıq mı dirler şem'-i hüsne Yanup pervâne-veş olmaya nâ-büd

'aşıq mı-durur:

1. 'aşıq mı-durur:--mı, --dur, --ur

Gazel 254

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık,sevgiliyi

seven kişiler kastedilmektedir.

'Aşıq mı-durur isteye ol rāh-ı selâmet Ya 'ar ide ol eyleyicek anı melâmet

'aşıq mısın:

1. 'aşıq mısın:--mı, --sın

Gazel 440

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla sevmek,sevgiliye tutkun olmak.

Āfitāba ben didüm 'aşıq mısın dīdārına Didi olmasam neden böyle gezerdüm derbeder

'aşıq olalı:

1. 'aşıq olalı:--a, --lı

Gazel 398

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden

bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Qamer alnuña vü gün yüzüne 'aşıq olalı Ser-i küyuñda yürür şām u şehër sanki levend

'aşıq olan:

1. 'aşıq olan:-a, -n

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıq olmak, sevmek.

Gam yime iy dil seni her dem melâmet itseler Aşıq olan terk-i nāmūs eyleyüp rüsvâ ola

'aşıq olan:

1. 'āşık olan:--a, --n

Gazel 264

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşık olmak, sevmek.

Pāyuña senüñ gevher-i eşk nişār
ider
İtmez dirîğ 'āşık olan her ne ola
hest

2. 'āşık olan:--a, --n

Gazel 406

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşık olmak, sevmek.

Yoluñda cān virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'āşık olan ola cümerd

3. 'āşık olan:--a, --n

Gazel 318

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden

bağlanan II aşk derdine düşen II
āşık.

'Āşık olan dā'im eyler derd-i
cānān-ıla baħş
İstemez kendüzine tā kıla
dermān-ıla baħş

'āşık olana:

1. 'āşık olana:--a, --n, --a

Gazel 327

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şey veya kimseye aşırı

sevgi duymak, gönlinü
kaptırmak.

Cānāni cān u dil ile sevmek
olursa suç
Derdā ki 'āşık olana olmaya
böyle güç

āşık olana:

1. āşık olana:--a, --na

Gazel 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine sevgiyle bağlanmak,

tutulmak.

Gerek āşık olana hüzn-i Yaküb
Gelen cevr ü cefāya şabr-ı
Eyyüb

'āşık olanuñ:

1. 'āşık olanuñ:--a, --n, --m

Gazel 225

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdine düşen (kişi),
ehl-i aşık.

Zāhid yaraşur sen yüri ol sag u
selāmet
'Āşık olanuñ fahrı olur olsa
melāmet

2. 'āşık olanuñ:--a, --nun

Gazel 265

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdine düşen (kişi),
ehl-i aşık.

Zāhid yaraşur sen yüri ol sag u
selāmet
'Āşık olanuñ fahrı olur olsa
melāmet

'āşık olduğun:

1. 'āşık olduğun:--dığ, --u, --n

Gazel 244

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık olmak, gönül vermek.

Bildiler divāne gönülüm saña
'āşık olduğun
Cünbişinden bellüdüür biñ
eylesün inkār mest

'āşık oldum:

1. 'āşık oldum:--du, --m

Gazel 302

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlinü kaptırmak.

Nāşihā pend eyleme itmez eşer
'Āşık oldum çünkü ben rüz-ı
elest

āşık oldum:

1. āşık oldum:--du, --m

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kimseye aşırı sevgi
duymak, gönlinü kaptırmak.

Āşık oldum gözlerümden hālī
olmaz hergiz āb
Ĥ'āb görmez gözlerüm bu vech-
ile hālüm harāb

āşık oldur:

1. āşık oldur:--dur

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşık odur ki.

Āşık oldur ferde dil virüp
cihānda merd ola
Derdden kurtılmayıp ālemde
gam-perverd ola

'āşık oldur:

1. 'āşık oldur:--dur

Gazel 391

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşık o'dur.

Degüldür Ĥusrev'i bil 'āşık
oldur
Ki cān terk eyledi 'ışk içre
Ferhād

2. 'āşık oldur:--dur

Gazel 490

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Āşık o'dur.

'Āşık oldur görmeye zāhir ü
bāṭın gayrı dōst
Ehl-i hāl olan bilür uşbu sözü
zāhirdedür

āşık oldur kim:

1. āşık oldur kim:

Gazel 98

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık odur ki,öyle olmalıdır
ki.

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Āşık oldur kim yüzin
döndürmeyüp bī-ār ola

āşıkā dām-ı belādur:

1. āşıkā dām-ı belādur:--dur

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte sevgilinin saçının
aşık için felaket tuzağı olması
kastedilir.

Halka halka aşıkā dām-ı belâdur
kākülün
Yoħsa ħüsünü gencini bekler
olupdur ejdehâ

âşıkā düşer mi:

1. âşıkā düşer mi:

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığa sevgiliden,onun

hayalinden pay düşmesi.

Andan düşer mi âşıkā Ankā-yı
Kâf iken
Dünyâ-yı denî dāmına düşüp
şikâr ola

âşıkā düşer mi:

**1. âşıkā düşer mi:--a, --e, --r, -
-mi**

Gazel 272

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgiliden

*ve onun cefasından şikâyet
etmesi olur mu,olmaz biçiminde
bir anlam kastedilmiştir.*

Düşer mi âşıkā kılmak şikâyet
Cefâ vü cevri-ile öldüre gâyet

**âşıkā hande ile yüz cân
bağışlar ol perî:**

1. âşıkā hande ile yüz cân

bağışlar ol perî:--lar

Gazel 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin bir

*gülüçük ile seven kişiye -aşığa-
yüzlerce kere can vermesi
kastedilmiştir.*

Âşıkā yüz cân bağışlar ħande ile
ol perî

Cân nedür tuħfe virem
utanmadan bir cân aña

âşıkā illâ edeb lâzım degül:

**1. âşıkā illâ edeb lâzım degül:-
+a, --gül**

Gazel 185

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın bu

*çıldırmuş hali dolayısıyla bir
adaba yahut gelenek göreneğe*

*bağlı olamayacağı
kastedilmiştir.*

Per yakar pervâne gör âh
eylemez
Âşıkā lâzım degül illâ edeb

âşıkā sunıldı:

1. âşıkā sunıldı:--a, --ıl, --dı

Gazel 309

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) kastedilen meyin

*aşıklara sunulduğu ifade
edilmektedir.*

Gülgün meye ta‘nı ko iy şüfî-i
ĥod-rû

Mey âşıkā sunıldı ezel saña
müselles

âşıkam:

1. âşıkam:-am

Gazel 71

Mısra: 7

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşıkam dir kim reh-i ışk içre
cân terk eylemez
Aña aşık mı dinür nâmi anuñ
nâ-merd ola

2. âşıkam:-am

Gazel 78

Mısra: 9

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânı saña

3. âşıkam:-am

Gazel 124

Mısra: 4

Çok fazla seven. Mübtelâ.

*Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Saña düşer eylemek cevri ü cefâ
âşıklara
Âşıkam her ne kılursañ kıl
taħammüldür baña

4. âşıkam:-am

Gazel 172

Mısra: 9

*Çok fazla seven. Mübtelâ.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

Âşıkam bîmâr-ı ışkam baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünkü sensin hem
tabîb ü hem ħabîb

âşıkâne:

1. âşıkânedür:-dür

Gazel 461

Mısra: 12

*Aşığa yaraşır şekilde II
konusu aşk olan.*

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña

Bâ‘i ş budur ki her ĥazelün
âşıkânedür

2. âşıkânedür:-dür

Gazel 431

Mısra: 10

*Aşık olana yakışacak
şekilde.*

Her kim okursa şî‘rini bûy-ı
vefâ olur
Zîrâ Muħibbî sözleri hep
âşıkânedür

âşikâr:

1. âşikâr:

Gazel 451

Mısra: 5

(Ar.) Apaçık, belli.

Cânâ kimem ki saña suħen
diyem âşikâr
Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter

âşikâr oldı:

1. âşikâr oldı:--dı

Gazel 331

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ortaya çıkmak, görünmek.

Gizlü râzum âşikâr oldı yine
Saklayamaz gönülüm olmışdur
‘zücâc

âşikâr olur:

1. âşikâr olur:-ur

Gazel 88

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meydana çıkmak, belli olmak, görünmek.

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşikâr
Hiç saklanur mı dūd ki bir yirde
nâr ola

âşikâr u gizlüve:

1. **âşikâr u gizlüve:--y, -e**
Gazel 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bilinen ve bilinmeyen.

Zikr-i bismillâhırrahmânırrahîm
Âşikâr u gizlüve sensin alîm

âşik-ı biçärenüñ:

1. **âşik-ı biçärenüñ:--nün, -**
Gazel 133
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zavallı, çaresiz âşik.

Âşik-ı biçärenüñ suçısa seni
sevdügi
Ger beni ber-dâr kılğıl suçlu
oldum ben saña

âşik-ı bî-dilleri:

1. **âşik-ı bî-dilleri:--ler, --i**
Gazel 346
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönlünü sevgiliye
kaptırmış âşik.*

İy Muhibbî kapısı taşım bâlîn
eyle kim
'Âşik-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferağ

âşik-ı dîdâr:

1. **âşik-ı dîdâr:**
Gazel 289
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel yüze âşik olan.

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünkü oldı 'âşik-ı
dîdâr mest

2. **âşik-ı dîdâr:**
Gazel 382
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel yüze âşik olan.

Görse yüzünü Muhibbî küyuña
varmaz senün
'Âşik-ı dîdâr kılmaz cennet-i
a'layı yād

3. **âşik-ı dîdâr:**
Gazel 244
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın yüzü.

İy Muhibbî yaşuñı sen de akıt
cûlar gibi
Yok kararî suyuñ olmış 'âşik-ı
dîdâr mest

âşik-ı dîdâr:

1. **âşik-ı dîdâr:**
Gazel 12
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel yüzün aşığ.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşik-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

âşik-ı dil-haste:

1. **âşik-ı dil-haste:**
Gazel 98
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hasta gönüllü âşik.

Uyumsuz hicrîñ şebinde âşik-ı
dil-haste âh
Tañ midur ki cân u dil tâ şubha
dek bî-dâr ola

2. **âşik-ı dil-haste:**
Gazel 73
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hastası âşik.

Günden güne âşik-ı dil-haste zâr
olup
Yanında iti gibi rakîb muteber
ola

âşik-ı dil-hastelerde:

1. **âşik-ı dil-hastelerde:--ler, --de**
Gazel 344
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlü hasta âşiklar.

Kaşlaruñ yayını cânâ Zâl u
Rüstem çekmeye
'Âşik-ı dil-hastelerde var mı bu
mikdâr güç

âşik-ı dil-hastesin:

1. **âşik-ı dil-hastesin:--sin**
Gazel 154
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) gönlü hasta ve
harap olan âşik kastedilir.*

İñledür bülbül gibi bu âşik-ı dil-
hastesin
Gül gibi hâra nigâr ağıyara
dâyim kol salup

âşik-ı dil-hastevi:

1. **âşik-ı dil-hastevi:--y, --i**
Gazel 425
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlü hasta âşik. II
*Sevgilinin hasretiyle acı çeken,
derli, gönlü yorgun olan âşik.*

'Âşik-ı dil-hastevi öldürmegi
cânân umar
Lîk andan dağı artuk ölmegi bu
cân umar

âşik-ı dîvâne:

1. **âşik-ı dîvâne:**
Gazel 375
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aklını yitirmiş, deli âşik II
derviş.*

Nuşhuñ öz başuña it zâhid yürü
'Âşik-ı dîvâne hiç tutar mı pend

2. **âşik-ı dîvâne:**
Gazel 469
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aklını yitirmiş, deli âşik II
derviş.*

Her cânibe ki cilve kılup 'arz-ı
hüsn ide
Ol mâhtâbı 'âşik-ı dîvâne seyr
ider

âşik-ı hasta-dile:

1. **âşık-ı hasta-dile:--e**

Gazel 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlü hasta aşık.

Çeşm-i hünrîz-ile bir lahzada
döke niçe kan
Âşık-ı hasta-dile dâyim anuñ
kîni ola

‘âşık-ı mest:

1. **‘âşık-ı mest:**

Gazel 235

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sarhoş aşık.

Kalmışam küy-ı muğân içre
ebed ‘âşık-ı mest
Oldum âşüftesi ol muğbeçenüñ
rüz-ı elest

âşık-ı miskîni ola:

1. **âşık-ı miskîni ola:--i, --la**

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin pek çok
zavallı,aciz aşğının bulunduğu
kastedilmiştir.*

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müştîni ola
Her kılında niçe biñ âşık-ı
miskîni ola

âşık-ı rüsvâ:

1. **âşık-ı rüsvâ:**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Rezil rüsva olmuş aşık. II
Perişan aşık.*

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rüsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tâ bir yaña

‘âşık-ı sadık:

1. **‘âşık-ı şadıq:**

Gazel 441

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sadık aşık II hakiki aşık.

Muhibbî her ki ‘âşıkdur olur
‘ışk içre ol nâ-büd

Dimez hîç ‘âşık-ı şadıq benüm
bu yolda bûdum var

2. **‘âşık-ı şadıq:**

Gazel 490

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gerçek aşık.

‘Âşık-ı şadıq odur gelse belâ
şabr eyleye
Var-ısa cevve taħammül uşbu
ben şâbirdedür

‘âşık-ı şevdâvî:

1. **‘âşık-ı şevdâvî:--y, --ı**

Gazel 382

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Deli divane aşık.

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bî-pervâyı yâd
Âh kılmaz yañılıp bu ‘âşık-ı
şevdâvî yâd

âşıkları:

1. **âşıkları:--lar, -ı**

Gazel 214

Mısra: 2

*Çok fazla seven. Mübtelâ.
Birisine tutkun. Seven divan
şairi. Aşık.*

İy mâh cemâlüne cihânı nigerân
it
Göster ruhuñ âşıkları hünün
cigerân it

âşıkları haccâcdur:

1. **âşıkları haccâcdur:--lar, --ı, --dur**

Gazel 219

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin semti
Kabe'ye, oraya giden aşıklarda
Kabe'yi tavaf etmek isteyen
hacılara benzetilmiştir.*

Kabe'dür küyî gelür haccâcdur
âşıkları
Her birinüñ kaşdı budur kim ola
kurbân-ı döst

âşıkları vara:

1. **âşıkları vara:--a**

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin kapısına bütün
tutkunların akan etmesi, gitmesi.*

Kabe küyına Muhibbî ger vara
âşıkları
Biribirinden iverler kim ola
kurbân aña

‘âşıkun fahrî:

1. **‘âşıkun fahrî:--u, --n, --ı**

Gazel 437

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşğın

övünmesi, büyüklenmesi.

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduğun
‘Âşıkun fahrî melâmet
gözlemez nâmus u ‘âr

aşıl mebahis nedür bilinmece:

1. **aşıl mebahiş nedür**

bilinmeye:--dür, --in, --me, --y, --e

Gazel 311

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak kıyamete
kadar aşktan bahis açanlar, asıl
konuşulanan ne olduğunu
bilmeyenlerdir denilmektedir.*

İderler bahş -i ‘ışkı tâ kıyâmet
Bilinmeye nedür aşıl mebahiş

âşilere:

1. **âşilere:--ler, --e**

Gazel 168

Mısra: 3

*Baş kaldıran, isyan eden
(kimse), isyankâr, serkeş II
Aşıklar.*

Rüz-ı maşşerde şefâat idesin

âşilere

Hem mürüvvet kânı sensin hem
dağı maşşüb-ı Rab

âşilerün:

1. **âşilerün:--ler, -ü(n)**

Gazel 3

Mısra: 3

*Baş kaldıran, isyan eden
(kimse), isyankâr, serkeş II
Aşıklar.*

Zulmet-i mahşerde yolın
bilmeyen âşîlerüñ
Şefkat idüp olasin her birine sen
reh-nümâ

âşinâ:

1. **âşinâ:**

Gazel 7

Mısra: 6

Alışıldık, tanıdık, bildik. II

Dost.

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hâlüm n'olur kim
âşinâ oldum saña

2. **âşinâ:**

Gazel 9

Mısra: 2

Alışıldık, tanıdık, bildik. II

Dost.

Sînem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

3. **âşinâlardur:**-lar, -dur

Gazel 483

Mısra: 8

Alışıldık, tanıdık, bildik. II

Dost.

Maḥabbet bâdesin içen olur
miḥnetle her demde
Ferahla şādiden geçmiş gam ile
âşinâlardur

âşinâ oldı:

1. **âşinâ oldı:**--dı

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Tanışmak. II Dost olmak.

Ugramaz benden yaña bigâne-
veş turmaz kaçır
Ol perî ile olaldan oldı gönülüm
âşinâ

âşinâ olmuş-ıdum:

1. **âşinâ olmuş-ıdum:**--mış, --du,
--m

Gazel 342

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık olmak, bilmek.

Olmış-ıdum ben ezelden 'ışkuñ-
ıla âşinâ
Bulmamışdı daḥı ervâh-ıla
ecsâm imtizâc

âşinâ olur:

1. **âşinâ olur:**--ur

Gazel 475

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşına olmak, yakın olmak.

Gelse ḥayâli çeşmüme ammâ
görinmez âh
Kim gördi perî âdem-ile âşinâ
olur

âsitân:

1. **âsitânında:**-uñ, -da

Gazel 61

Mısra: 7

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Nigârâ âsitânında rakîbün beni
çok görmiş
Dilegüm bu-durur Ḥaḳ'dan
çekile gözüne mil hâ

2. **âsitânında:**-uñ, -da

Gazel 81

Mısra: 6

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Taḥt-ı Keykāvüs u māl-ı
Ḥusrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânında
müyesserdür baña

3. **âsitânında:**-uñ, -da

Gazel 165

Mısra: 1

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Âsitânında yüzümü eyledüm
çün ben türâb
Ṭâliüm mesüd olup kapuñda
oldı fetḥ-i bâb

4. **âsitânıñ:**-(u)ñ

Gazel 209

Mısra: 1

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Felekdür âsitânıñ anda her şeb
Görinür eşk-i çeşm mânend-i
kevkeb

5. **âsitânıña:**-(u)ñ, -a

Gazel 298

Mısra: 9

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Âsitânıña Muḥibbî geldi vaşluñ
isteyü
Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmânı dürüst

6. **âsitânında:**-uñ, -da

Gazel 377

Mısra: 8

(Sevgili'nin) kapı eşiği,

dergahı.

Pâdişâh-ı 'âlem olmakdan ise
yigdür baña
Ḥıdmet idüp âsitânında olam
kemter 'abîd

âsitâna varmaga:

1. **âsitâna varmaga:**-ga

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

kapısına, eşiğine, dergahına
varmak.

Raḳşa girem döne döne Mevlevî
gibi
Ol âsitâna varmaga ger fetḥ-i
bâb ola

âsitânında beni itlerinden
'addeylemiş:

1. **âsitânında beni itlerinden**

'addeylemiş:--ı, --n, --da, --i, --
ler, --î, --n, --den, --miş-i-m, -da

Gazel 500

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığı

eşiğindeki köpeklerden biri
olarak kabul ettiği
kastedilmektedir.

İtlerinden âsitânında beni

'addeylemiş

Şâh olandan kullara dâyim

'inâyetler gelür

âsitânında gedâ olam:

1. **âsitânında gedâ olam:**-a, -m

Gazel 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

kapısının eşiğinde köle ve hizmetkar olmayı dileme anlamında kullanılmıştır.

İstemem bu âleme şâh olmadan
Yigdür olam âsitânuñda gedâ

âsitânuñda gedâ olmak yigdür:

1. **âsitânuñda gedâ olmak yigdür:**-dür

Gazel 41

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Atasözü**

(Sevgilinin) kapısının eşiğinde köle olmak iyidir(güzeldir).

Baña bu dünyâya sultân
olmadan
Yigdür olmak âsitânuñda gedâ

âşivân:

1. **âşiyâmidur:**-i, -dur

Gazel 107

Mısra: 10

Yuva, ev // Kuş yuvası.

Murğ-ı ğam geldi Muhibbî
eyledi gönülüm vağan
Didi gitmem ğayra bu hoş
âşiyâmidur baña

âşivân olalı:

1. **âşiyân olalı:**--a, --lı

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Ev, yuva haline gelmek.*

2) *(Beyitte) her tarafı kaplamak, bezemek.*

Âşiyân olalı serde dūd-ı âh
Baña Mecnūn diyü virdiler
laķab

âşivânın özledi:

1. **âşiyânın özledi:**--di

Gazel 97

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Yuva.* 2) *Gönül kuşunun*

evi.

Âşiyânın özledi cân murğı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydi bu dünyâ geldi
çün zindân aña

âsiyâ-veş çarh:

1. **âsiyâ-veş çarh:**

Gazel 442

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Su değirmenine benzeyen felek.

Âsiyâ-veş çarh nevbetle öğidür
herkesi
Raħmeti yok birine gör niçe
âdemler gelür

‘aşk:

1. **‘iřkuñla:**-uñ, -la

Gazel 228

Mısra: 1

(sevgilinin) aşkı, aşk, candan sevmeye, gönül verme.

‘iřkuñla beni ko olayım halka
melâmet
‘Älemde hemân tek yürü sen sag
u selâmet

aşlı:

1. **aşlı:**-i

Gazel 168

Mısra: 1

Arapça. 1. Kaynak, kök, başlangıç noktası, mebd, menşe. 2. Gerçek, hakikat. 3. Soy, nesep. 4. Bir şeyin bizzat kendisi, zâtı.

Sensin ol nūr-ı Hūdâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebiler içre
sensin münteħâb

‘aşr:

1. **‘aşrda:**-da

Gazel 308

Mısra: 3

Devir, zaman, çağ.

Pehlevânâm ‘aşrda tığ-ı
zebânımla bugün
Kim gele meydânıma itmeye
bir miķdâr baħş

assı:

1. **assı:**

Gazel 8

Mısra: 10

Fayda, yarar.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zūlf-i yâr için
Zâhidâ itme naşîħat assı itmez
söz baña

assı itdi:

1. **assı itdi:**--di, -

Gazel 206

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda sağlamak, mutlu etmek.

Muhibbî naķd-i cânâ derd-i yârı
Ziyâde assı itdi anı alup

assı itmez:

1. **assı itmez:**--mez

Gazel 367

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda etmemek, işe yaramamak.

Geldi sevdâ başuma dīvâneym
Assı itmez baña şimden girü
pend

assı midur:

1. **assı midur:**--mi, --dur

Gazel 347

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yararlı mıdır, faydası var mıdır ? Yoktur.

Yürü ta‘n eyleme zâhid mey için
‘aşıķa gel
‘Avn-i Haķ olmayıcak assı
midur zühd ü şalâħ

âşüb:

1. **âşüb:**

Gazel 28

Mısra: 9

Fitne, karışıklık, kargaşa.

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

âsufte:

1. **âşüftesi:**-si

Gazel 90

Mısra: 3

Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, meftun.

Cân u dilden gül yüzün âşüftesi
şems ü kamer
Mihr gönder giceler hayrân olur
mâhum saña

2. **âşüfteyem:**-y, -em

Gazel 193

Mısra: 5

*Çılgın gibi seven, aşktan
perişan olan, meftun.*

Bir perî-rû lâlî şevkinden yine
âşüfteyem
Sâkiyâ câm ı leb-â-leb tut yürüt
dölgün şarâb

3. **âşüfteyem:**-y, -em

Gazel 203

Mısra: 7

*Çılgın gibi seven, aşktan
perişan olan, meftun.*

Görelî lal-i lebinî şevkden
âşüfteyem
Sâkiyâ câmî leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

4. **âşüftesi:**-si

Gazel 378

Mısra: 3

*Çılgın gibi seven, aşktan
perişan olan, meftun.*

Gül yüzün âşüftesi sünbül saçun
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hıramânım meded

âşüfte olup:

1. **âşüfte olup:**--up

Gazel 457

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*1. (Birine) çılgınca, deli
divane âşık olmak. Aşırı
derecede sevmek 2. Perişan
olmak.*

Zülf-i müşgîn kaçan ol 'ârız-ı
zîbâya düşer
Gönül âşüfte olup soñucu
sevdâya düşer

âşüfte vü germ olsa:

1. **âşüfte vü germ olsa:**--sa

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşğın sevgiliye
sıcaklık(yakınlık) hissetmesi ve
avare olması.*

Hüs-n-ile hulkı atâ itdi çün Allâh
saña
Mihr âşüfte vü germ olsa ne tañ
mâh saña

âşüfte vü hayrân olalı:

1. **âşüfte vü hayrân olalı:**--a, --
lı

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kendinden

*geçmiş, çıldırılmış ve şaşırılmış
halde olma durumu.*

Gül yüzine olalı âşüfte vü

hayrân şabâ

San yürüt divânedür gülşende
sergerdân şabâ

âşüfte-hâl-i nâ-murâd:

1. **âşüfte-hâl-i nâ-murâd:**

Gazel 371

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) muradına

*erememiş-sevgiliye
kavuşamamış- sıkıntılı bir aşık
kastedilmiştir.*

Bir hayâl-i hüba beñzer vaşl ol
dağı muhâl
Ne kılam yâ Rab bu ben âşüfte-
hâl-i nâ-murâd

âşüftesi oldum:

1. **âşüftesi oldum:**--si, --du, --m

Gazel 235

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Meftun, müptela

*olmak, çılgın gibi seven, aşktan
perişan olan kimse;.*

Kalmışam küy-ı muğân içre
ebed 'âşık-ı mest
Oldum âşüftesi ol muğbeçenün
rüz-ı elest

âsümân:

1. **âsümân:**

Gazel 297

Mısra: 5

*Gök, gökyüzü II tüm
dünya; talih, felek.*

Her gice bir nev'e mâht 'ârz
eyler âsümân

Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

at-:

1. **atuban:**-uban

Gazel 270

Mısra: 10

*Bir nesneyi belli bir yöne,
hedefe doğru fırlatmak.*

Nigârûn kaşırına âhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

2. **atmaga:**-mag, -a

Gazel 484

Mısra: 6

*Bir nesneyi belli bir yöne,
hedefe doğru fırlatmak.*

Gamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp
Atmaga 'âşıklara almış ele ebrû
çeker

at:

1. **atar:**-ar

Gazel 450

Mısra: 4

*Bir nesneyi belli bir yöne,
hedefe doğru fırlatmak.*

Görinen bu felek üzre gehî
kavs-i kuzah sanma
Atar âh okların 'âşık anuñla katı
yayıdır

ata anadur saña fedâ:

1. **ata anadur saña fedâ:**--dur,
--a

Gazel 431

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) âşık anne ve

*babasım dahi sevgili uğrunda
fedaya hazır olduğunu
söylemektedir.*

Mâl ü menâl ü cân u dilüm
yoluña fedâ
Evvel bu yolda saña fedâ ata
anadur

atâ itdi:

1. **atâ itdi:**--di

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertçe vermek, ihsan etmek, başışlamak.

Hüsn-ile hulkı atâ itdi çün Allâh saña
Mihir aşüfte vü germ olsa ne tañ mäh saña

atâ oldı:

1. **atâ oldı:--dı**
Gazel 122
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lutfedilmek, hediye edilmek.

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden saña oldı atâ

'atâ umaram:

1. **'atâ umaram:--a, --r, --am**
Gazel 492
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan ümit etmek, beklemek(sevgili bağlamında).

Senden özge kimsenem yok umaram senden 'atâ
Vir zekât-ı hüsnüni kapuında dil säyil-durur

âtes:

1. **âtesiyile:-i, -(y)le**
Gazel 9
Mısra: 7
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Işk âtesiyile yakdı dili teşne eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre mäh saña

2. **âtes:**
Gazel 75
Mısra: 8
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Işka düşelden benüm hâlüm digergün olmada
Eksük olmaz dilde âtes gözde su başda hevâ

3. **âtes:**
Gazel 138
Mısra: 4
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Saklayam dirdüm bu sînem içre işkuñ âtesin
Penbe içre döstlar âtes kaçan pinhân ola

4. **âtes:-e**
Gazel 167
Mısra: 3
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Âtes dil yandugına âhum olmışdur nişân
Düd revzenden çıkar ger âtes yansa kebâb

5. **âtes:-e**
Gazel 167
Mısra: 4
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Âtes dil yandugına âhum olmışdur nişân
Düd revzenden çıkar ger âtes yansa kebâb

6. **âtes:-e**
Gazel 364
Mısra: 4
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Dil âtesine yandı bu bagrum döne döne
Yansa kaçan ki âtes olur kebâb-ı telh

7. **âtes-durur:-durur**
Gazel 381
Mısra: 2
Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i bülend
'Arızı âtes-durur hâli sipend

âtes anuñ ini ola:

1. **âtes anuñ ini ola:--nun, --i, --la**

Gazel 136
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçlarını gören kişinin ateşler içinde mağaralarda kalması gerektiği kastedilir.

Sîne-i süzında zülüfi hayâlin didi dil
Mârı kim gördi Muhib âtes anuñ ini ola

âtes çıkar:

1. **âtes çıkar:--a, --r**
Gazel 441
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ates çıkarmak.

Nişân-ı âtesüm sorma cevâbını virür âhum
Bilinür kadamur âtes çıkar çün dilde düdüm var

âtes içre yandugın:

1. **âtes içre yandugın:--dug, --ın**
Gazel 104
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Ateşler içinde kalmak. 2) Alev.

Bu Muhibbî nâlesiyle âtes içre yandugın
Hind ilinde işide taşsın ide kaçnüs aña

âtes kılam:

1. **âtes kılam:--a, --m**
Gazel 177
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın duyduğu dert ve kederden kastedilen mescidin yanıp tutuşması kastedilmiştir.

Mescidi âtes kılam âh eylemekden iy habîb
Minber üzre okuya ger âyet-i hüsnüñ hañb

âtes üzre:

1. **âtes üzre:--re**
Gazel 165
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte) ateş yakın

*olma,içinde olma anlamı
kastedilmiştir.*

Döne döne sıh-i ğamla âteş üzere
çigzinür
Göz yaşı âb-ı nemekdür bagrum
olaldan kebâb

2. **âteş üzre:--+re**
Gazel 170
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) ateşe yakın
olma,içinde olma anlamı
kastedilmiştir.*

Ârızuñ üzere didüm hâmdur bu
zülf-i müşğ-i nâb
Didi âteş üzere düşse müda olur
pîç ü tâb

âteş-i âhum:

1. **âteş-i âhum:--+um**
Gazel 176
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşğın) ah ateşi.

Yaş dökdüğümce âteş-i âhum
füzün olur
Bir yire cem olmaz-iken âteş-ile
âb

âteş-i dil:

1. **âteş-i dil:**
Gazel 254
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Ser çekdi yine âteş-i dil çarha
'alem-vâr
Yitmez mi şehîd-i ğama bu
deñlü 'alâmet

âteş-i dil eflâke çıkar:

1. **âteş-i dil eflâke çıkar:--e, --
a, --r**
Gazel 217
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın gönlündeki
ateşin gökyüzüne ulaşması-çok
olması-kastedilmiştir.*

Eflâke çıkar âteş-i dil gice alem-
vâr
Yitmez mi şeh-i ışık olana böyle
alâmet

âteş-i dilden:

1. **âteş-i dilden:--den**
Gazel 127
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Âteş-i dilden yanardı cümle ten
Gözlerüm ger dökmeşe bārân
aña

2. **âteş-i dilden:--den**
Gazel 334
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Âteş-i dilden yanar her gice bu
kandîl-i çarh
Ger kebûd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

âteş-i dünyâya beñzetmeñ:

1. **âteş-i dünyâya beñzetmeñ:--
ya, --t, --men**
Gazel 169
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) geçici dünyanın
istekleri için duyulan heves
kastedilmiştir.*

Âteş-i dünyâya beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir âh kılsam yana oda
âfitâb

'âteş-i eflâke:

1. **'âteş-i eflâke:--e**
Gazel 265
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) bütün alemleri
kaplayacak kadar ateş,yamıcılık
kastedilmiştir.*

Ser çekdi bu dil 'âteş-i eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi dutdı bu dünyâyı
tamâmet

âteş-i ğam:

1. **âteş-i ğam:**
Gazel 456
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ateşi.

Her kaçan âteş-i ğam bu dil-i
ğamnâke çıkar
Düd-i dil âhum ile ğubbe-i
eflâke çıkar

âteş-i ğamda:

1. **âteş-i ğamda:--da**
Gazel 190
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Üzüntü, dert ateşi II aşk
ateşi.*

Âteş-i ğamda uçan altun
megesdür iy gönül
Olısdur döstlar âhir cihân hâli
harâb

âteş-i hicre:

1. **âteş-i hicre:--e**
Gazel 407
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ayrılık ateşi(sevgili
bağlamında).*

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bimâra meded

âteş-i hicriyle:

1. **âteş-i hicriyle:--i(y), --le**
Gazel 137
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi.

Sâgar-ı çeşmüm cefâdan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek âteş-i hicriyle dil
biryân ola

âteş-i hüsnüñe:

1. **âteş-i hüsnüñe:--ü, --n, --e**
Gazel 398
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğın harareti.

Âteş-i hüsnüñe karşı bugün iy
döst senüñ
Eyledüm cân u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

âteş-i 'ışk:

1. **âteş-i 'ışk:**
Gazel 393

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Şöyle yakdı ateş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarhuñ kebüd

āteş-i ışk-ıla:

1. **āteş-i ışk-ıla:--ı, --la**
Gazel 144
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ateşi.

Åh kim oldı firākıyla bu dil
mülki hārāb
Åteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebūd

āteş-i 'ışkuñ düşelden:

1. **āteş-i 'ışkuñ düşelden:--un, -
-e, --ı, --den**
Gazel 288
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığm sevgilinin
aşk ateşine düştüğü
kastedilmektedir.*

Åteş-i 'ışkuñ düşelden dil
hārāba tutdı yüz
Niçe vīrān olmasun düşdi göñül
şehrine ot

āteş-i ruhsarı içinde:

1. **āteş-i ruhsarı içinde:--ı, --ı, -
-n, --de**
Gazel 282
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin ateş
içindeki yanağı
kastedilmektedir. (Sevgilinin
yanağının kırmızılığı).*

Åteş-i ruhsarı içinde vatan
dutmuş yine
Sanasın olmuş semender kākül-i
müştğn-i dōst

āteş-i ruhsār-ı yāra:

1. **āteş-i ruhsār-ı yāra:--a**
Gazel 414
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının ateşi.

İrmesün diyü Muhibbī hüs-n-i
dıldārā güzend
Åteş-i ruhsār-ı yāra cān u dil
oldı sipend

āteş-i ruhsārın:

1. **āteş-i ruhsārın:--ın**
Gazel 148
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağın ateşi.

Yakısdardur āteş-i ruhsārına
dilber seni
İy Muhibbī bir gün öñdin āteş-i
ruhsārın öp

āteş-i ruhsārına:

1. **āteş-i ruhsārına:--ı, --na**
Gazel 148
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kızgın yanak, hararetili
yanak.*

Yakısdardur āteş-i ruhsārına
dilber seni
İy Muhibbī bir gün öñdin āteş-i
ruhsārın öp

āteş-i şevkine:

1. **āteş-i şevkine:--ı, --ne**
Gazel 139
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin aşkının
çekiciliği.*

Åteş-i şevkine karşı iy Muhibbī
teşnesin
Cān virürseñ virmez ol meh-rū
bir içim su saña

āteş-i 'ışkuñ yanaldan:

1. **āteş-i 'ışkuñ yanaldan:--u, --
n, --a, --ı, --dan**
Gazel 373
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşk
ateşinin aşığın göğsünde
yanması kastedilmektedir.*

Åteş-i 'ışkuñ yanaldan sīnem
üzre çıkdı düd
Ol sebebden görünür çarhuñ yüzü
dāyim kebūd

āteş-ile āb:

1. **āteş-ile āb:**
Gazel 176
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su ve ateş.

Yaş dökdüğümce āteş-i āhum
füzün olur
Bir yire cem olmaz-iken āteş-ile
āb

āteşin görünür:

1. **āteşin görünür:--ı, --n, --ın, --
ür**
Gazel 383
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ateşin görünür durumda
olması.(sevgilinin dudağı
bağlamında).*

Lebi üstinde hāl-i 'anber-ālūd
Görünür āteşin la'l üzre san düd

āteş-pāre:

1. **āteş-pāreler:--ler**
Gazel 439
Mısra: 2
Ateş parçası.

Cāme-i al içre şehr içre gezen
meh-pāreler
Kim görürse her birisin sanur
āteş-pāreler

atlas u dibāc:

1. **atlas u dibāc:**
Gazel 330
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İpek bir kumaş ile İranlı
padişahların giydiği diğer bir
süslü kumaş türü.*

Dünyāya nazar eylemedüñ fağr
idi fağruñ
Hem geymedüñ egnüñe alup
atlas u dibāc

atlas u fāhir libāsı:

1. **atlas u fāhir libāsı:--ı**
Gazel 230
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İpektre yapılmış gösterişli
elbise,kıyafet.*

Gider bu atlas u fāhir libāsı
Saña bir hırça çün eyler kifāyet

'atâ:

1. 'atâlardur: -lar, -dur

Gazel 483

Mısra: 6

Bağış, ihsan.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yağdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

avâmil:

1. avâmil:

Gazel 65

Mısra: 6

1) Nahiv ilmüne dair

bilgilerin bulunduğu kitap.

*2) Bîrgivi Hazretlerinin "Nahiv"
ilmüne dâir olan kitabının ismi.*

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komışlar nañv-ıla şarfı
Olur mı ilm hîç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

âvâra olmuşam:

1. âvâra olmuşam: --mı, --am

Gazel 415

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Delirmiş, zavallı ve perişan
halde bulunmak.*

Görelî gün yüzüñ iy döst senüñ
'uşşâk
Olmuşam zerre gibi her tarafa
âvâra meded

âvâre:

1. âvâredür: -dür

Gazel 162

Mısra: 6

Boş gezen, serseri;

kararsız, şaşkın II aşık.

Serv kıddini görüp oldı gözüm
yaşı revân
Göñlüm âvâredür ol zülf-i
semen-sâya düşüp

âvâre düşdüm:

1. âvâre düşdüm: -dü, -m

Gazel 85

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) Çaresizliğe düşmek.

2) Başboş olmak.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Gam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

âvâre oldum:

1. âvâre oldum: --du, --m

Gazel 275

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başı boş, serseri gibi

dolaşmak gezmek.

İçeli ben anı oldum âvâre

Ne kararâra mecâl ü ne cây-ı neşt

âvâze:

1. âvâzeler: -ler

Gazel 486

Mısra: 7

Ses, seda. II Feryat,

inleme.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan

âvâzeler

Küh-ken çekdügi bârı sanmañuz

Hâmün çeker

âvâzi:

1. âvâzi: -ı

Gazel 189

Mısra: 5

İsim. (Farsça âvâz –

âvâze). 1. Ses, sedâ. 2. Yüksek

sesle bağırma, feryat, nâra. 3.

mecaz. Şöhret, ün, nam. 4. Eski

nazariyat kitaplarına göre

klasik Türk müzikisinde

makamların ses özelliklerine

göre ayrıldığı dört bölümden

ikincisi.

Mey-ile hoş olur âvâzi çengüñ

Bize sun sâkiyâ durma mey-i

nâb

âvâz-ı bülbüldür:

1. âvâz-ı bülbüldür: -dür

Gazel 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbül kuşlarının feryadı.

Gülşen içre eldeki sâgar kızıl

güldür baña

Hem şürâhî kulkulı âvâz-ı

bülbüldür baña

âvâzın ider:

1. âvâzın ider: --ı, --n, --e, --r

Gazel 367

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek, nara

*atmak (aşığın bülbül olduğu
bağlamda).*

Servde bülbül maķâm itmiş ider

Ķâmetüñ vaşfinda âvâzın

bülend

avın almış:

1. avın almış: --ı, --n, --mı

Gazel 419

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönül kuşunu

avlayan sevgili

kastedilmektedir.

Pâdişâhum avın almış başına

şeh-per dakar

Ne takarsa başına olmaya hîç

perden lezîz

'avn-i hak:

1. 'avn-i hak:

Gazel 347

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlığı zorunlu ve gerçek

olan, her şeyi hakkıyla yaratan

ve her hakkın sahibi olan

Allah'ın yardımı.

Yüri ta'n eyleme zâhid mey içen

'aşıkâ gel

'Avn-i Hak olmayacak assı

midur zühd ü şalâh

av:

1. ay:

Gazel 125

Mısra: 8

Ay II Kamer.

Esbüñe nal olmak ister ayda bir

kez mâhitâb

Ol sebebden ki ider kıddini ay

illâ dü-tâ

av olur:

1. av olur: --ur

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay olur. Ay (zaman) geçer.

Ay olur āh gün geçer görmez
Muhibbī gün yüzün
Ġam Şebinde görünür her lahza
her dem sāl aña

ay u yıl:

1. **ay u yıl:**
Gazel 364
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ay ve yıl.

Görmez Muhibbī uyhu yüzün
Şimdi ay u yıl
Nāgāh eger ki görse ola daħı
ħāb-ı telħ

ava:

1. **aya:**
Gazel 208
Mısra: 1
1) *ACABA anlamına gelen, Şaşkınlık belirtici sözcük.*
2) *Ay (gibi parlak yüzlü sevgili).*

Her kaçan kim aks-i ruhsāruñla
düşe aya tāb
Eylese aña nazār ditrer felekde
āfītāb

ayağ:

1. **ayağa:-a**
Gazel 2
Mısra: 9
Ayak II. Kadeh.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīnūñ yolında cān u dil
ile ğazā

2. **ayag:**
Gazel 11
Mısra: 3
Ayak II. Kadeh.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzre senūñ
Ġāh yanup yakılup kan ağlasam
gāhī saña

3. **ayagumda:-um, -da**
Gazel 80
Mısra: 10
Ayak II. Kadeh.

Himmetüm bāzını saldum sen
hümāyı Şayd içün
Ayagumda nāle vü āhum
olupdur zil baña

4. **ayağı:-ı**
Gazel 286
Mısra: 7
Ayak II. Kadeh.

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyādan gönül
İçdüĝün cām-ı Őarābī āb-ı
ħayvān oldı tut

5. **ayaguña:-u, -n, -a**
Gazel 351
Mısra: 5
Ayak II. Kadeh.

Yüzini süren ayaguña devlete
irer
Derbān olan kapuñda bulur
‘ākıbet fütüh

6. **ayāğıdur:-ıdır**
Gazel 427
Mısra: 8
Ayak II. Kadeh.

Felek cāmı içüp döker Şu ‘ā’ı
cür‘asın ħāke
Elinde tutduĝı mihr-i zer-efŐān
san ayāğıdur

7. **ayagına:-ı, -ñ, -a**
Gazel 433
Mısra: 2
Ayak II. Kadeh.

Yüzi gül ğonca leb serv-i
revāndur
Gözüm yaşı ayagina revāndur

ayağ:-

1. **ayaguña:-(u)ñ, -a**
Gazel 471
Mısra: 5
Ayak II. Kadeh.

Ayaguña eyā serv-i ħırāmān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndur

2. **ayagina:-ı, -(n)a**
Gazel 241
Mısra: 7
Ayak II Makam, huzur.

Ol serv ayagina yine iy dīde
merdümi
YaŐuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

ayaga saldılar:

1. **ayaga saldılar:--a, --dı, --lar**
Gazel 476
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kadehe koymak.

‘UŐŐāka ğördi kim lebüne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

ayaguña yüz sürüp:

1. **ayaguña yüz sürüp:-üp**
Gazel 95
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*AŐıĝın sevgilinin
ayaĝına(mahallesine varıp) yüz
sürmesi kastedilmiştir.*

Ġaħ müyesser eylese bir kez
daħı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

ayak bas:

1. **ayak bas:**
Gazel 111
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ayak basmak. Ayak
diremek, ısrar etmek, azmetmek
(TS, 18); bir yere varmak,
ulaşmak II tekme atmak, ayakla
bir yere sertçe vurmak.*

Aĝlamakdan nermdür
müjĝānum iy serv-i ħırām
Zāħm ura sanma ayak bas raħm
kıl cānā baña

ayaklara düşüp:

1. **ayaklara düşüp:--lar, --a, --
üp**
Gazel 368
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
*(Beyitte) aŐaĝı insanların
seviyesine düşmek,dalga
geçilecek duruma gelmek
kastedilmektedir.*

Düşüp ayaklara pā-māl ola niçe
dil ü cān
Ger perīŐān ide ol zülf-i girih-
ĝirini bād

‘avān:

1. **‘ayān:**
Gazel 326

Mısra: 6
(Ar.) Açık, âşikâr, gözle
görülür, belli.

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nun
Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

'ayân eyler:

1. 'ayân eyler:--r
Gazel 343
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya koymak, açığa
çıkarmak.

Gözüm yaşı benüm
dürdânelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayân genc

ayân it:

1. ayân it:
Gazel 214
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözle görülür hâle
getirmek, açığa vurmak.

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dide anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

'ayân oldı:

1. 'ayân oldı:--dı
Gazel 353
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belli olmak, ortaya çıkmak,
görünmek.

Bir kadeh meyle cihân sırrı
'ayân oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevâdâr-ı kadeh

2. 'ayân oldı:
Gazel 365
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belli olmak, ortaya çıkmak,
görünmek.

'Ayân oldı 'ulümü kâyinâtuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

'ayân olmasun:

1. 'ayân olmasun:--ma, --sun
Gazel 224
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşikar. Görünür ve bilinir
olmak.

Olmasun 'ayân genc-durur
hüsnüñi sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfüñi
mâr it

2. 'ayân olmasun:--ma, --sun
Gazel 266
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşikar. Görünür ve bilinir
olmak.

Olmasun 'ayân genc-durur
hüsnüñi sakla
Sihr-ile tılısm eyleyüben zülfüñi
mâr it

ayân olur:

1. ayân olur:--ur
Gazel 88
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görünmek, belli/bilinir
olmak.

Hurşid tülü itse olur zerreler
ayân
Her kanda kim gül açıla lâ-büd
hezâr ola

ayâz:

1. ayâza:-a
Gazel 366
Mısra: 7
Gazneli Mahmud'un kölesi.
II Mahmud u Ayaz hikayesi
bağlamında.

Ayâza kul diyü isnâd iderler
Ne kul bil ki kul oldu aña
Maḥmūd

2. ayâz:
Gazel 383
Mısra: 5
Gazneli Mahmud'un kölesi.
II Mahmud u Ayaz hikayesi
bağlamında.

Ayâz zâhirde Maḥmūd'uñ
gülâmi
Velî ma'nâda kuldur aña
Maḥmūd

'avb:

1. 'aybdur:--dür
Gazel 314
Mısra: 14
Utanç veren kusur, hata.

Bu Muḥubbî görse her şâ'ir
sözün iğmâz ider
'Aybdur çün hâş olana eylemek
'âm-ıla bahş

avb eyleme:

1. avb eyleme:--me
Gazel 153
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Kınamak, ayıplamak.

Yüzüñe gül saçuña sünbül
disem avb eyleme
Eksük olmaz çünki âdemde
haḫâ-y-ıla uyüb

'avb eyleme:

1. 'avb eyleme:--me
Gazel 316
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıp etmek.

İtlerüñle cengümi görüp beni
'avb eyleme
Şadr-ıçün her kişi eyler çünki
akrân-ıla bahş

'avb eylemeñ:

1. 'avb eylemeñ:--men
Gazel 339
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıp etmek.

Göñlümün peymânesin
sınduğımı 'avb eylemeñ
Seng-i hârâya taḫammül ide mi
nâzük zücâc

avb eylemeñ:

1. avb eylemeñ:--men
Gazel 159
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıplamak, kınamak.

Aglasam kan aglasam serv-i
hurâmânum görüp

Döştlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryānum görüp

ayb evlemez:

1. **ayb evlemez:--mez**
Gazel 182
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Deyim**
*Ayıplamamak, ayıp
olmamak.*

İy Muhibbî cān terk eyle seni
ayb evlemez
Belki taḥsîn eyleye ışk ehli
cānānuñ görüp

'ayb itmeñüz:

1. **'ayb itmeñüz:--me, --nüz**
Gazel 498
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yakışksız bir biçimde
düşünmek veya davranmak.*

Derd-ile zārılık itse gönlümi
'ayb itmeñüz
N'eylesün hier-ile dāyim ol
'azāb üstindedür

ayb kılma:

1. **ayb kılma:--ma**
Gazel 196
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ayık kılmak, kusurunu
ortaya çıkarmak; ayıplamak.*

Didüm dehānuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehāni kimesne bilmez bu
ilm-i ğayb

ayb kılmañ:

1. **ayb kılmañ:--man**
Gazel 146
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Ayıplamak.

Kim vara meyhānelerde eline
ala şarāb
Ayb kılmañ ger ola şām u seḥer
mest ü ḥarāb

'ayb oldı:

1. **'ayb oldı:--dı**
Gazel 451
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**
*Ayıba benzemek, ayıbın
aynı olmak II Utanılacak bir şey
haline gelmek.*

Oldı Muhibbî zühd ü şalāh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşāk içinde bî-ser ü pālık
hüner yiter

'ayb olmasun:

1. **'ayb olmasun:--ma, --sun**
Gazel 308
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınanmak, ayıplanmak.

'Aşıkam vīrānelerdür
meskenüm Mecnūn-sıfat
'Ayb olmasun idersem bādir ü
dīvār baḡ

2. **'ayb olmasun:--ma, --sun**
Gazel 382
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınanmak, ayıplanmak.

Zülf-i zünnārımı itsem ārzü 'ayb
olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersāyı yād

3. **'ayb olmasun:--ma, --sun**
Gazel 458
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınanmak, ayıplanmak.

Cām-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eylesem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu ḥāletler
benüm nüşumdadır

'ayb olmaya:

1. **'ayb olmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 370
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ayıp olmak, utanılacak şey
yapmak.*

'Ayb olmaya bî-'aql eger olsa
Muhibbî
Çeşmine anuñ çünkü görindi o
perī-zād

ayb olmaz:

1. **ayb olmaz:--maz**
Gazel 202

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Ayıp olmamak, utandırarak
bir halin oluşmaması.*

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niḳāb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
ıztırāb

ayb olur mı:

1. **ayb olur mı:--ur, --mı**
Gazel 196
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kusurlu ya da utanılacak
halde olmamak.*

Çün tevbe evlemez mi maşūka
muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

ayda bir kez:

1. **ayda bir kez:**
Gazel 125
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayda bir kere.

Esbüñe nal olmak ister ayda bir
kez māhitāb
Ol sebebden ki ider ḳaddini ay
illā dü-tā

āyet-i hüsnindeki:

1. **āyet-i hüsnindeki:--i, -n, -de,
-ki**

Gazel 83
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin güzelliğinin
işaret ve alameti.*

Āyet-i hüsnindeki yir yir olan
müskilleri
Yazdı ḥaṭṭ-ı ğubār ḥaṭṭı-y-ıla
tefsir āña

āyet-i hüsnüñ:

1. **āyet-i hüsnüñ:--ü, --n**
Gazel 177
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) güzelliğinin
ayeti.*

Mescidi āteş kılam āh
evlemekten iy ḥabīb

Minber üzre okuya ger âyet-i
hüsniñ hañb

âyet-i vezdânîdür:

1. **âyet-i vezdânîdür:--dür**
Gazel 459
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İlahi,kutsal ayet.

Ehl-i hâl alur Muhibbî her
varağdan biñ sabak
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

ayılmayam:

1. **ayılmayam:--ıl, --ma, --y, --
a, --m**
Gazel 302
Mısra: **7**
1)Aklı başına gelmek,ne
olduğunu anlayabilmek.
2)Baygınlık, sarhoşluk,
dalginlik, uyku gibi bir
durumdan kurtulmak, kendine
gelmek.

Rüz-ı mahşerde dağı ayılmayam
Olmuşam cām-ı lebüñden eyle
mest

âyîn:

1. **âyîndür:--dür**
Gazel 477
Mısra: **1**
Âdet, töre, usul.

Hüblar âyineye bakmak ezel
âyîndür
Hüsniñi gören anuñçun her biri
höd-bîndür

âyîne:

1. **âyineye:--ye**
Gazel 3
Mısra: **11**
Ayna ||Gönül.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyanımı korkum bu
ola yüz kara

2. **âyineye:--y, -e**
Gazel 240
Mısra: **13**
Ayna ||Gönül.

Muhibbî al ele âyineye bak
Günâhuñ añ ki mular çün
direng-est

3. **âyineye:--ye**
Gazel 445
Mısra: **3**
Ayna ||Gönül.

Beñzer ki yâr âyineye eylemiş
nazar
Hüsniñ görelî kendüzini hış-bîn
tutar

âyine-i dilden:

1. **âyine-i dilden:--den**
Gazel 387
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül aynası II âşığın
gönlü.*

Zülfüne müşg-i Hıfâ didüm
hañsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi âyine-i
dilden bu gerd

âyine-i şahib-nazarân it:

1. **âyine-i şahib-nazarân it:**
Gazel 214
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin yüzünü
ya da yanağını görüş gücü
kuvvetli olanların aynası haline
getirmesi kastedilmiştir.*

Gösterme yüzün bî-başar
olanlara luğf it
Ruhsaruñi âyine-i şahib-nazarân
it

âyineye bakmak:

1. **âyineye bakmak:--y, --e, --
mak**
Gazel 477
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aynaya bakmak.

Hüblar âyineye bakmak ezel
âyîndür
Hüsniñi gören anuñçun her biri
höd-bîndür

âyini ola:

1. **âyini ola:--i, --la**
Gazel 136
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Alışkanlık hâline getirmek.

Dilber oldur ki vefâ bâbını
öğrenmeye hiç
Okuya cevri ü cefâ eylemek
âyini ola

aylak:

1. **aylak:**
Gazel 34
Mısra: **4**
Bedava, ücretsiz.

Her ne kim virürse âhir cân alur
Nesne virmez bu cihan aylak
saña

ayn:

1. **aynumdan:--um, --dan**
Gazel 43
Mısra: **7**
Göz II Aşığın gözü.

İki aynumdan revân oldı iki kü
kim göre
Başum üzre düd-ı âhum diye
kühistan baña

ayna almaz:

1. **ayna almaz:--a, --maz**
Gazel 349
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Deyim**
Değer, önem vermek.

‘Ayna almaz n’eylesün rindân
şürâhî ziyetin
Mey gerek birdür sıfal ola vü
yâhüd zer kadeh

avn-i:

1. **avn-i:--ı**
Gazel 24
Mısra: **6**
Göz II Aşığın gözü.

Derde dermân ola gayruñdan
kabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden avn-
ı dermândur baña

avn-ı âfetdür:

1. **avn-ı âfetdür:--dür**
Gazel 434
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Afetin kendisi, felaket.

Nigāruñ çeşm-i fettānın
Muhibbî'den su'âl itseñ
Cevābı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
āfetdür

ayn-ı evvāb:

1. **ayn-ı evvāb:**
Gazel 143
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Günahlardan tevbe edip
hakki kabul etme kaynağı.*

İy Muhibbî niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Āhîret fikrini kıl çünkü odur
ayn-ı evvāb

ayn-ı kevserdür:

1. **ayn-ı kevserdür:**
Gazel 42
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kevser Irmağının kaynağı.

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğānuñ bendesi
Her kadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

'ayn-ı mehest:

1. **'ayn-ı mehest:**
Gazel 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye hitaben -
ayn ta kendisi,onun gibi parlak-
denilmek istenmiştir.*

Yarı gördüm nāgehān didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrin kabā başındaki
keç külehest

ayn-ı rahmetdür:

1. **ayn-ı rahmetdür:--dür**
Gazel 148
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahmet kaynağı,çeşmesi.

Nakşınıñ nakkâşına iy dil
hezārān āferin
Ayn-ı rahmetdür yüri her dem
hañ-ı zengārın öp

'ayn-ı rüh:

1. **'ayn-ı rüh:**
Gazel 351
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can gözü olmak.

İsî lebüñi görse idi dirdi 'ayn-ı
rüh
Zülfün dırāzına n'ola dinilse
'ömr-i Nüh

'aynına almaz:

1. **'aynına almaz:--ı, --n, --a, --
maz**
Gazel 373
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İtibar etmemek, hor
görmek,.*

Yāra diseñ hālünü almaz
Muhibbî 'aynına
Hüsnine mağrūr olan 'uşşāka
vire mi vücūd

avru:

1. **avru:**
Gazel 24
Mısra: **9**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
āsāndur baña

2. **avrıdur:**
Gazel 478
Mısra: **1**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

'Andelîb-i dil nigārā gül
yüzünden avrıdur
Giceler tā şubh olunca iñiler bir
sayrıdur

avrlı:

1. **avrlıalı:-alı**
Gazel 8
Mısra: **2**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

Āh kim bu t̄aliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzünden gicedür
gündüz baña

2. **ayrıla:-a**
Gazel 59
Mısra: **10**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

ayru:

1. **ayru:**
Gazel 47
Mısra: **7**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

İñlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldu nāle vü āhum benüm
bād-ı hevā

2. **ayru:**
Gazel 98
Mısra: **8**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

Sorma cānā gül yüzüñsüz bu
dil-i şüridenüñ
Gülden ayru bülbülün aḥvāli āh
u zār ola

3. **ayru:**
Gazel 260
Mısra: **9**
*(Sevgiliden) Ayrı, uzak,
ırak.*

Gül yüzünden ayru aglar giceler
tā şubha dek
İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet

avru olupsin:

1. **ayru olupsin:--ıp, --sın**
Gazel 246
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Herhangi bir yer
ya da birinden ayrı
düşmek,ayrılmak kastedilmiştir.*

Olupsın Yūsuf-ı Mısrî'den ayru
Dil-i Ya 'küb-veş maḥzūnam iy
dōst

avruk:

1. **avruk:**
Gazel 32

Mısra: 4

1. Başka, gayri, maada,
diğer. 2. Artık, bundan sonra,
bir daha.

Çaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Maşer güninde görmeye ayruk
gönül belâ

2. ayruk:

Gazel 59

Mısra: 6

1. Başka, gayri, maada,
diğer. 2. Artık, bundan sonra,
bir daha.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülûf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

3. ayruk:

Gazel 67

Mısra: 6

1. Başka, gayri, maada,
diğer. 2. Artık, bundan sonra,
bir daha.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülûf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

ayruk kurtula:

1. ayruk kurtula:--a

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgiliye duyulan bu
duygudan aşğın gönlünü nasıl
kurtulsun- anlamı kastedilmiştir.

Bend-i zülûfine tolaşdı çün gönül
Añlamazam dañı ayruk kurtula

az:

1. azmışlara:-mış, -lar, -a

Gazel 30

Mısra: 10

Baştan çıkan, yoldan
sapan.

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstaķim
Göster azmışlara sensin reh-
nümâ

az itme:

1. az itme:--me

Gazel 421

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Az etmemek II miktarını az
bırakmamak.*

Cevr ü cefâñı 'aşıkça az itme luţf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar lezîz

azâb:

1. azâb:

Gazel 498

Mısra: 4

Azap, ceza, işkence.

Derd-ile zârîlık itse gönülümü
'ayb itmeñüz
N'eylestün hicr-ile dâyim ol
'azâb üstindedür

azâb idesin:

1. azâb idesin:--e, --sin

Gazel 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet, büyük bir sıkıntı ve
keder.

Rahm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-ğasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azâb

azâb it:

1. azâb it:

Gazel 226

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İşkence etmek, eziyet
etmek, acı çektirmek.

Cellâd müjeñ teşne olupdur yine
kana
'İşk ehlini karşıña getir bir bir
'azâb it

azâb virme:

1. azâb virme:--me

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Azap, acı vermek.

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa işk
Saklayayım dime virme
kendüzüñe gel azâb

azâb-ı telh:

1. azâb-ı telh:

Gazel 362

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı verici isturap.

İrgür vişâlûñe beni cânâ sevâba
gir
Çün görmişem firâkuñ odıyla
'azâb-ı telh

azâd:

1. azâddur:--dur

Gazel 15

Mısra: 6

Serbest bırakılmış,
kurtulmuş, hür.

Niçe yirden boynuma zencîr-i
zülûfi var-iken
Halk-ı âlem bilmeden azâddur
dirler baña

azâd itmese:

1. azâd itmese:--me, --se

Gazel 411

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hür olmak, kölelikten
kurtulmuş bulunmak.

Oluram intizâr-ıla muğarrer
Mu'allim itmese ol servi azâd

azâd itmevesin:

1. azâd itmevesin:--me, --y, --e,
--sin

Gazel 313

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Salıvermek veya serbest
bırakmak anlamlarında
kullanılan bu ifade azat eylemek
şeklinde de kullanılmaktadır.
Daha eskilerde ise bir köle ya
da cariye'nin artık himayesi
altında bulunduğu kişiden
serbest bırakılması
durumlarında kullanılmıştır.

Şöyle beñzer boynu bağlu
kuluñam iy gam senüñ
Tâ ölince itmevesin gibi azâd el-
ğiyâş

**azâde iken 'âlemi gel başuña
dâr it:**

1. azâde iken 'âlemi gel
başuña dâr it:--ken, --i, --u, --n,

--a-i-un, -a

Gazel 224

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak;bağımsızken kendini bir sevgili uğruna sıkıntılı ve kötü hale düşürmek kastedilmiştir.

Kim didi saña sev güzeli
kendüñe yâr it
Âzâde iken 'âlemi gel başuña
dâr it

âzâde iken gel 'âlemi başuña dar it:

1. **âzâde iken gel 'âlemi başuña dar it:**--ken, --i, --u, --n, --a

Gazel 266

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak;bağımsızken kendini bir sevgili uğruna sıkıntılı ve kötü hale düşürmek kastedilmiştir.

Kim eytdi saña sev güzeli
kendüñe yâr it
Âzâde iken 'âlemi gel başuña
dar it

âzer:

1. **âzer:**

Gazel 478

Mısra: 8

Ateş; aşk ateşi.

Cân göziyle kıl nazar meh-
pârelerle 'âleme
Yok bahâsı nakş olunmuş sanki
Âzer deyridür

'azîz-i mısır:

1. **'azîz-i mısır:**

Gazel 351

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mısır'ın azizi.

Hüsnüñi görse idi eger kim
'azîz-i Mısır
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

azm kıldum:

1. **azm kıldum:**--dum

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbte devamlı kalan ve

yapmaya kesin kararlı olunan düşünce, kasd, niyet, karar verme.

Azm kıldum küy-ı yâra vâlih ü
hayrân şıfat
Giderem âb-ıla hâküm mi
çeküpdür yâ naşîb

azm-i serüm:

1. **azm-i serüm:**--üm

Gazel 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir uğurda başını vermek.

Muhibbî'nün murâdidur
rağîbüñe gazâ kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlinde olur
azm-i serüm peydâ

'azrâ:

1. **'azrâ:**

Gazel 497

Mısra: 8

Meşhur Arap aşk hikayesinin kadın karakteri (bkz. Vamık u Azra).

Şâh-ı 'ışkam baña Vâmîk diseler
tañ mı lağab
Nâzeninüm hüsn ü hulkıyla
bugün 'Azrâ geçer

âzürde:

1. **âzürdeyem:**--yem

Gazel 202

Mısra: 7

Muzdarip, incinmiş, rencide.

Küyuña varsam kaçan
âzürdeyem ağıyardan
Ya n'ıçün dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

2. **âzürdeyem:**--yem

Gazel 203

Mısra: 5

Muzdarip, incinmiş, rencide.

Küy-ı yâra varsam âzürdeyem
ağıyardan

Tâliümdür gösterür baña behîş
içre azâb

âzürde olur:

1. **âzürde olur:**--ur

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İncitilmek.

Küyuña varsam olur âzürde dil
ağıyardan
Yâ neden dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

âhir:

1. **âhir:**

Gazel 34

Mısra: 3

Artık, bundan sonra; sonsuza dek, ebediyyen.

Her ne kim virürse âhir cân alır
Nesne virmez bu cihân aylak
saña

bâb:

1. **bâb:**

Gazel 346

Mısra: 10

Kapı II sevgilinin eşiği.

İy Muhibbî kapusu taşını bâlîñ
eyle kim
'Aşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferağ

bâc alam:

1. **bâc alam:**--a, --m

Gazel 340

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vergi almak.

Meger luftı ola baña mu 'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

bâc aldı:

1. **bâc aldı:**--dı

Gazel 325

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vergi almak.

Haţuñ itdi Haţâ mülkini târâc
Yidi kişverden aldı beñlerüñ bâc

2. **bāc aldı:--dı**

Gazel 338

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vergi almak.

Gāh gām vīrān ider dil mülkini
geh çeşm-i yār
Hey müselmānlar meded
vīrāneden kim aldı bāc

bāc alınur:

1. **bāc alınur:--ın, --ur**

Gazel 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kudretli hükümdarın zayıf
olan hükümdardan aldığı vergi.*

Küfr-ile cihān tolmuş-iken şer'-i
şerifüñ
Zāhir olalı ehl-i küfürden alınur
bāc

bāc viresin:

1. **bāc viresin:--e, --sin**

Gazel 336

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vergi vermek.

Çü basduñ 'ışk rāhına kadem
sen
Gerekdür cān-ıla dil viresin bāc

bād:

1. **bāda:-a**

Gazel 149

Mısra: 9

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Rehn bāda kodı çün cübbe vü
destāri Muhib
Şaff-ı rindānda tūrursa n'ola
şāfi-meşreb

2. **bād:**

Gazel 368

Mısra: 6

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Düşüp ayaklara pā-māl ola niçe
dil ü cān
Ger perişān ide ol zülf-i girih-
gīrini bād

3. **bād:**

Gazel 369

Mısra: 4

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Mūr gibi pāy-māl itdürme gel
miskīnleri
Saltānat geçer Süleymān dahı
olsañ hem çü bād

4. **bād:**

Gazel 411

Mısra: 10

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Ġubār itdüm özümü yollar üzre
Ümīdüm bu ki ilte kūyuña bād

5. **bād:**

Gazel 411

Mısra: 12

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Mu'atтар oldı yine cān dimāğı
İrişdi zülfine yāruñ meger bād

6. **bād-ıla:--ıla**

Gazel 457

Mısra: 8

(Fars.) *Rüzgâr, yel, fırtına.*

Gözlerüm bahırına bak āh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla
sevdāya düşer

bād u dilde ātes:

1. **bād u dilde ātes:--+de**

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın gönlünde
ateş vardır anlamında
kullanılmıştır.*

Düşeli sevdā-yı zülfe sormañuz
ahvālümü
Serde bād u dilde āteş
gözlerümdür tolu āb

bāde:

1. **bāde:**

Gazel 253

Mısra: 3

(Fars.) *Şarap, içki, mey.*

Baña bāde yiter şahid-perestem
Budur rind olana evrād-ı evkāt

2. **bādede:-de**

Gazel 253

Mısra: 8

(Fars.) *Şarap, içki, mey.*

Baña keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bādede var bu kerāmāt

3. **bāde:**

Gazel 258

Mısra: 1

(Fars.) *Şarap, içki, mey.*

Sākī ele al bāde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaqt-i
kıymet

4. **bāde:**

Gazel 476

Mısra: 3

(Fars.) *Şarap, içki, mey.*

'Uşşāka gördi kim lebüne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

**bāde hakkında helāl dinmiş
degül ammā şahih:**

1. **bāde hakkında helāl dinmiş
degül ammā şahih:--ı, --n, --
da, --miş**

Gazel 350

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) mecliste içilen

*şarap için helal dendiği tam
öyle olmasa da içilmesinde bir
sakinca olmadığı kastedilmiştir.*

Mezheb-i pīr-i muğāndur hem
dahı deyr-i mesīh
Bāde hakkında helāl dinmiş
degül ammā şahih

bāde iç:

1. **bāde iç:**

Gazel 243

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarap içmek.

İşret-ābād ister-iseñ bāde iç
peymāne tut
Bu hārāb-ābāda da var gūşe-i
meyhāne tut

bāde içse:

1. **bāde içse:--se**

Gazel 485

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarap(mey) içmek

kastedilmektedir.

Ġün-bahādur gamzesi öldürdüğü
dil-ħasteye

Bāde içse katre-i la'l-i lebi
meygün tamar

bāde olaldan:

1. **bāde olaldan:**--a, --l, --dan
Gazel 463
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mecliste sunulan mey
haline gelmek.*

Yaşum bāde olaldan bezm-i
gamda
Dil iñler derd-ile kânūna beñzer

bāde sun:

1. **bāde sun:**
Gazel 226
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarap, içki sunmak.

Devrān ğamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bāde 'aşası ile
şāb it

bāde tut:

1. **bāde tut:**
Gazel 357
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Şarap sunmak. II Şarap
içmek.*

Çün fenādur āhîri gel bāde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifāl ola vü yā
gevher kadeh

bāde-i cām-ı elestden:

1. **bāde-i cām-ı elestden:**--den
Gazel 238
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Elest Meclisinde ikram
edilen,daimi sarhoşluk(aşk)
veren içecek.*

Bu Muhibbî haşre dek huşyār
olmazsa ne tañ
Bāde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

bāde-i gülgündür:

1. **bāde-i gülgündür:**--dur
Gazel 448
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli bade.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şiše-i sebz içre yāhūd bāde-i
gülgündür

bāde-i hāmraı:

1. **bāde-i hāmraı:**--y, --t
Gazel 382
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kırmızı şarap.

La'l-i nābuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ hākı
Kāfirem ger eyler-istem bāde-i
hāmraı yād

bāde-i hāmır-ıla:

1. **bāde-i hāmır-ıla:**--la
Gazel 314
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sarhoşluk veren
içecek,şarap.*

Niçe tutmaz bizi zāhid biz
müşelleş içmişüz
Cānı yokdur eyleye ol bāde-i
hāmır-ıla baħ

bāde-i nāz:

1. **bāde-i nāz:**
Gazel 98
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Naz şarabı.

Gözleri maħmūr olupdur bāde-i
nāz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yāri
kim huşyār ola

bāde-i sabūh:

1. **bāde-i sabūh:**
Gazel 351
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sabah içilen şarap.

Maħşer güninde kev s eri içem
diyü Muhib
Sākī elinden almaz ele bāde-i
sabūh

bāde-i terden:

1. **bāde-i terden:**--den
Gazel 417
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Taze şarap.

İy Muhibbî dil mezākı zehr-i
gamdan telhdür
Def'ine anuñ bulunmaz bāde-i
terden leziz

ba'de'l-maşrıkîn:

1. **ba'de'l-maşrıkîn:**
Gazel 376
Mısra: 7
Maşruk'tan sonra.

Ĝam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrıkîn
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'ıd

bāde-perest:

1. **bāde-perest:**
Gazel 235
Mısra: 4
*İçkiyi taparcasına seven,
şarap düşkünü (kimse). II Aşka
tutkun aşık.*

Ser kodum çünki şurāhî gibi
pāy-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bāde-perest

bādevi sunup:

1. **bādevi sunup:**--y, --i, --up
Gazel 253
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) mecliste mey
sunulması kastedilmektedir.*

Sunup dün bādevi pîr-i hārābāt
Didi ta'cîl-i fi't- te'hîr-i āfāt

badezin:

1. **badezîn:**
Gazel 175
Mısra: 5
Bundan sonra.

Badezîn elķāb-ı yāra husrev-i
hübān diñüz
Pādişāh-ı dehre dirler nite kim
ālî-cenāb

bād-ı āh-ıla:

1. **bād-ı āh-ıla**:--ı, --la

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *aşığın ağzından*

çıkan ah rüzgarı kastedilmiştir.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevrağı āh
Bād-ı āh-ıla yürür her yaña
deryāya düşüp

bād-ı āhum:

1. **bād-ı āhum**:--u, --m

Gazel 26

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah rüzgârı.

Muhibbî baħr-ı eške bād-ı āhum
Tokındukça olur emvâc peydâ

2. **bād-ı āhum**:--u, --m

Gazel 425

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah rüzgârı.

Gül gibi gülmez açılmaz gönca-
veş dil bestedür
Bād-ı āhum isteyüp bu dîdeden
bārân umar

bād-ı āhumdan:

1. **bād-ı āhumdan**:--u, -, --dan

Gazel 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ah rüzgarı II aşğın ahının
neden olduğu rüzgar; aşk
acıısından kaynaklanan ah.*

Dokınup bād-ı āhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrağı anda görünmez
aña sâhîlhâ

2. **bād-ı āhumdan**:--u, --m, --dan

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ah rüzgarı II aşğın ahının
neden olduğu rüzgar; aşk
acıısından kaynaklanan ah.*

Kaṭre kaṭre eški çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bād-ı āhumdan temevvüc
eyleyüben baħr ola

3. **bād-ı āhumdan**:--um, --dan

Gazel 252

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ah rüzgarı II aşğın ahının
neden olduğu rüzgar; aşk
acıısından kaynaklanan ah.*

Bād-ı āhumdan benüm turmaz
döner çarḥ-ı felek
Bār-ı 'ışkumdan-durur itdügi bu
yirler şebât

bād-ı ecel:

1. **bād-ı ecel**:

Gazel 201

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ecel rüzgarı.

Hoş geçür ömri Muhibbî dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türâb

bād-ı hazân:

1. **bād-ı hazân**:

Gazel 436

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonbahar rüzgarı.

Esse çün bād-ı hazân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

bād-ı hevâ:

1. **bād-ı hevâ**:

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu ve heves yeli.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline

Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bād-ı hevâ

2. **bād-ı hevâ**:

Gazel 40

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bedava // arzu ve heves

yeli.

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez

Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bād-ı hevâ

bād-ı hevâ gelür:

1. **bād-ı hevâ gelür**:--ür

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Heves, istek rüzgarının
sevgiliden yana esmesi
kastedilmiştir.*

Niçe şerḥ idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bād-ı hevâ eyledüğüm
āh saña

bād-ı hevâ görünür:

1. **bād-ı hevâ görünür**:--rin

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığa her durum ve olayın
heves, istek rüzgarı gibi
görünmesi kastedilmiştir.*

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı ışkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevâ
zâhid baña

bād-ı hevâ oldı:

1. **bād-ı hevâ oldı**:--dı

Gazel 47

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın isteklerinin heves ve
arzu rüzgarı haline gelmesi.*

İñlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldı nâle vü āhum bentüm
bād-ı hevâ

bād-ı hevâdan:

1. **bād-ı hevâdan**:--dan

Gazel 404

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk rüzgarı. Arzu ve istek
yeli.*

Ditrerem cānâ cemâlünî görüp
āh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevâdan sanki bîd

bād-ı 'isvân:

1. **bād-ı 'isvân**:

Gazel 336

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Isyan rüzgarıyla.

Sakın gâyetde tündür bād-ı
'ișyân
Kî fâ' at hırmenin itmeye târâc

bād-ı nesīm:

1. **bād-ı nesīm:**
Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hafif esen yel.

Hāk-i pāyuñ göklere irișdüre
bād-ı nesīm
İdine cümle melâ'ik gözlerine
tūtiyâ

bād-ı şabâ:

1. **bād-ı şabâ:**
Gazel 10
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Ugradı meger bād-ı şabâ zülfine
yāruñ
Pür itdi dimāğını dilüñ anber-i
sārâ

2. **bād-ı şabâ:**
Gazel 48
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Himmetüm raħşına binüp ālemi
geşt eylesem
Açaram ğamġın göñüller nite
kim bād-ı şabâ

3. **bād-ı şabâ:**
Gazel 166
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Deprede bād-ı şabâ gülşende ger
pīrahentün
Bāġ u rāġı bū tuta güller dimāġı
ola tīb

4. **bād-ı şabâ:**
Gazel 187
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nesim, yumuşak yel; lodos,
kable yeli.*

Zülf-i yāra ugrayup beñzer gelür
bād-ı şabâ
Ol sebebdendür dimāġ-ı ālemi
pür itdi tīb

5. **bād-ı şabâ:**
Gazel 101
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gün doğusundan esen
serin ve hoş sabah rüzgarı.*

Cān kulaġına irișdürdi seher
bād-ı şabâ
Zikr-i Hākķ'ı koma elden
olmasun ömrün hebâ

bād-ı şabādan:

1. **bād-ı şabādan:--dan**
Gazel 348
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah rüzgarı.

Bilmezem bād-ı şabādan kime
şekvâ ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şaħīh

bād-ı seher:

1. **bād-ı seher:**
Gazel 177
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Seher yeli, sabah esen hafif
rüzgar.*

Anberin ġisūña tokındı meger
bād-ı seher
Kıldı bu ālem dimāğını muatıtar
cümle tīb

bād-ı seherden:

1. **bād-ı seherden:--den**
Gazel 449
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Seher yeli; bkz. 'nesīm-i
seher' md.*

Her kaçan bād-ı seherden zülf-i
cānān sarmaşur
Deħřet alur 'aklı dil olur perīřān
sarmaşur

bādide:

1. **bādide:-e**
Gazel 65
Mısra: 7
Büyük sahra, geniş çöl.

Şütürler raħs u ger řādī urursa
tañ mı bādide

Kaçan kim Kabe-i vařluñ
niřānın vire maħmil hâ

bādir:

1. **bādir:**
Gazel 308
Mısra: 8
*Hemen yapmak isteyen.
1)Birdenbire vuku bulan.
2)Dolunay. 3)Büyümüş (çocuk).*

'Aşıkam vīrānelerdür
meskenüm Mecnün-sıfat
'Ayb olmasun idersem bādir ü
dīvār baħř

bāġ:

1. **bāġ:-ı**
Gazel 19
Mısra: 10
Baġ, bahçe, yeşillik yer.

Dāġ gül gözyaşı mül eyle
Muħibbī yūri iyř
Sīnemün bāġı yiter çün gül ü
gülzār baña

2. **bāġ:**
Gazel 22
Mısra: 7
Baġ, bahçe, yeşillik yer.

Bāġ ara gül arızuñ zikr itseler iy
ġonca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
ġirībān olmaya

3. **bāġ:**
Gazel 24
Mısra: 1
Baġ, bahçe, yeşillik yer.

Yārsuz yazı vü tag u bāġ
zindāndur baña
ġayra ger cennet gelürse
beytü'l-aħzāndur baña

4. **bāġa:-a**
Gazel 31
Mısra: 1
Baġ, bahçe, yeşillik yer.

Niçe bir bāġa hevāñ-ıla varam
hem çü şabâ
Serverā serv-i řadūñ arz ide bir
kerre baña

5. **bāġda:-da**
Gazel 310
Mısra: 3
Baġ, bahçe, yeşillik yer.

Serv gibi bāğda ref̄tāra geldūñ
nāz-ıla
Eyledūñ bu gözlerüm yaşın
firāvān el-ğiyās

6. **bāğda:-da**

Gazel 389

Mısra: 1

Bağ, bahçe, yeşillik yer.

Cilve eyler bāğda gördüm yine
bir serv-quad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Hayy-ı ebed

bāğ ara:

1. **bāğ ara:**

Gazel 306

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe içinde, bahçede.

Ruğlarımı bāğ ara gördükde
didüm mi ğ li yok
Oldı mülzem itdügümde ben
gülistān-ıla bahş

2. **bāğ ara:**

Gazel 183

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe, geniş düzlük.

Cüybār olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bāğ ara ref̄tār ider serv-i
hıramānum görüp

bāğ icre:

1. **bāğ icre:**

Gazel 380

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ içinde, bahçe içinde.

Serv ü gül bāğ icre gördi rüyuñ
ile kāmētūñ
Gül kızardı serv pest oldu eyā
serv-i bülend

bāğ u bustāndur:

1. **bāğ u bustāndur:--dur**

Gazel 304

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bağ ve bahçe.

‘Ārızı devrinde yāruñ bāğ u
bustāndur ābeş

Leblerine nisbet itme āb-ı
hayvāndur ‘abeş

bāğ u gülistāndur:

1. **bāğ u gülistāndur:--dur**

Gazel 102

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesi ve büyük

bostan(üzüm bahçesi).

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbī āleme
Cümle ālem ser-te-ser bāğ u
gülistāndur baña

bāğ u rāğı:

1. **bāğ u rāğı:--+ı**

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağaçlık, çimenlik yer;

bahçe.

Deprede bād-ı şabā gülşende ger
pīrāhenūñ
Bāğ u rāğı bñ tuta güller dimāğı
ola tīb

bāğ u sahrālarda:

1. **bāğ u sahrālarda:--lar, --da**

Gazel 428

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçe ve çöller.

Bāğ u sahrālarda sanmañ
lālelerdür görinen
Ehl-i ‘ışkuñ bagrı hñından
dökilmiş kamıdur

bāğa saldılar:

1. **bāğa saldılar:--a, --dı, --lar**

Gazel 476

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahçeye göndermek.

Ġam tekeyesinde yakmaga
mağabbet çerāğı
Dil tıflını bagırda olan bāğa
saldılar

bāğbān:

1. **bāğbān:**

Gazel 47

Mısra: 5

Bağ bekçisi, bahçivan.

Bāğbān evrāk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylesün
Hayfdur cānā koyasın sen zemīn
üstüne pā

bāğ-ı hüsn:

1. **bāğ-ı hüsn:**

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi.

Ger bāğ-ı hüsn içinde haddūñ
gülizār ola
Lāyık budur bülbül-i dil karşı
zār ola

bāğ-ı hüsn icre:

1. **bāğ-ı hüsn icre:**

Gazel 333

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bağında.

Muhibbī bāğ-ı hüsn icre yiter bir
bülbül-i güyā
Raķıbe virme yol hergiz gel ol
zāğ u zağandan geç

bāğ-ı hüsn:

1. **bāğ-ı hüsn:-e**

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bağı.

El uzatdı gelüp gūşuñ zülfūñ
Sakınsun bāğ-ı hüsn komasun
pā

bāğ-ı hüsninde:

1. **bāğ-ı hüsninde:-in, -de**

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik bahçesi II

*sevgilinin bahçe gibi çeşitli
güzellik unsurlarını barındıran
yüzü.*

Giriftār olsa dil murğı aceb mi
bāğ-ı hüsninde
İdüpdür dām-ı zülfından anuñ
var niçe ham peydā

bāğ-ı hüsnünde:

1. **bāğ-ı hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 104

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin bahçesi.

Zülfün-ile şöyle zeyn itdün
niğārā cismüñi
Bāğ-ı hüsñünde görüp reşk
eyledi tāvūs aña

bāğ-ı irem:

1. **bāğ-ı irem:**
Gazel 76
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cennet bahçesi \ İrem
bağları.

Muhibbī niçe medh itsün
niğārūñ hüsñ-i gülzārın
Gören dir oldı dünyāda ki san
bāğ-ı irem peydā

bāğ-ı ıskında:

1. **bāğ-ı ıskında:-(n), -da**
Gazel 6
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Aşk bağı 2)Sevgi bahçesi.

Bāğ-ı ıskında belā-keş
bülbulidür bu gönül
Sinesinde taze dāğıdır gül-i
hāndān aña

bāğ-ı sineñe:

1. **bāğ-ı sineñe:--n, --e**
Gazel 242
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül bahçesi, aşğın
kalbi.

Dilā şevk-ile bāğ-ı sineñe yir yir
elifler çek
Şeb-i hayretde ol servüñ
hayāliyle der-āğuş it

bāğ-ı sineye:

1. **bāğ-ı sineye:--y, --e**
Gazel 421
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın gönül bağı
kastedilmektedir.

Kim dikdi bāğ-ı sineye 'ıškuñ
nihālını
Derd ü belādan özge ummasun
semir leziz

bāğ-ı vücūd:

1. **bāğ-ı vücūd:**
Gazel 392
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Beden bahçesi. İl maddi
varlık.

Rüşen itdün bu cihān zülmetini
nürüñ-ıla
Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün
bāğ-ı vücūd

bağır:

1. **bağır:-ı**
Gazel 232
Mısra: 2
(Aşğın) bağı, gönlü.

Sinede dāğ-ı gam-ı cānānı
mihmān oldı tut
Mā-ħazar yaşuñ şarāb u bağı
biryān oldı tut

bağırda olan:

1. **bağırda olan:--da, --a, --n**
Gazel 476
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşğın göğsü.

Ğam tekyesinde yakmaga
maħabbet çerāğını
Dil tıflını bağırda olan bāğa
saldılar

bağlama:

1. **bağlamayınca:-(y)ınca**
Gazel 218
Mısra: 2
Bağlamak.

Derd-keş mey-ħārenüñ olur mı
imānı dürüst
Bağlamayınca ezel peymāne
peymānı dürüst

bağr-:

1. **bağrumdaki:-(u)m, -da, -ki**
Gazel 183
Mısra: 1
(Aşğın) bağı, gönlü.

Kana döndi göz yaşı
bağrumdaki kanum görüp
Geldi cānum agzuma nāğāh
cānānum görüp

bağr:

1. **bağrum:-(u)m**
Gazel 5
Mısra: 3
(Aşğın) bağı, gönlü.

İñlerem tñbür-veş bağrum
delindi ney gibi
Bezm-i ğamda mesken oldı
güşe-i hicrān baña

2. **bağrum:-um**
Gazel 39
Mısra: 1
(Aşğın) bağı, gönlü.

Toldur dürlerle bağrum hūmı
mercāndur baña
Bulunur zīrā gözümün yaşı
ummāndur baña

3. **bağrum:-um**
Gazel 84
Mısra: 14
(Aşğın) bağı, gönlü.

Gülşen-i derde Muhibbī olalı
cismüm nihāl
Mivedür bağrum başı her berg
peykāndur baña

4. **bağrumi:-um, -ı**
Gazel 143
Mısra: 2
(Aşğın) bağı, gönlü.

Kıldı firkat gözümün yaşını iy
döst şarāb
Bağrumı ħasret odı eyledi ser-
cümle kebāb

5. **bağrumi:-um, -ı**
Gazel 176
Mısra: 8
(Aşğın) bağı, gönlü.

Bezm-i ğam içre olalıdan gözi
yaşı müdām
Yārān demine eylemişem
bağrumı kebāb

6. **bağruñ:-uñ**
Gazel 203
Mısra: 12
(Aşğın) bağı, gönlü.

Beñzedi gülgün şarāba çün
Muhibbī göz yaşı
Döne döne sıh-i miħnetle ide
bağruñ kebāb

7. **bagrum:-(u)m**

Gazel 239

Mısra: 2

(*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

Hayâlün gönlüm içre hândur iy
döst

Firâkuñla bu bagrum kandur iy
döst

8. **bagrumi:-um, -i**

Gazel 289

Mısra: 6

(*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanımı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
hunh`âr mest

9. **bagrına:-i, -n, -a**

Gazel 317

Mısra: 10

(*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

Seng-i miñnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
hançer el-ğiyâş

10. **bagrumda:-um, -da**

Gazel 439

Mısra: 4

(*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

Sinemün üstinde cânâ görinen
gam dâğıdır
Kaatre kaatre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yaralar

11. **bagrını:-i, -n, -i**

Gazel 488

Mısra: 2

(*Âşığın*) *bağrı, gönlü.*

Hâr elinden gülşen içre bülbül
işi nâledür
Dehr elinden bagrını dâğ
eyleyen de lâledür

bagrı hünin eylevüpdür:

1. **bagrı hünin eylevüpdür:-dür**

Gazel 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*)*kan dolu gönlün*

bir şeyi gerçekleştirme.

Dilde taşvîr itmege cânâ

Muhibbî naqşuñı

Bagrı hünin eylevüpdür iki
çeşmi hıl saña

bagrı hünından:

1. **bagrı hünından:-i, -n, --dan**

Gazel 428

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) *aşığın kalbinden
dökülen kanlar
kastedilmektedir.*

Bâğ u şahırlarda sanmañ
lâlelerdür görinen
Ehl-i 'ışkuñ bagrı hünından
dökilmiş kanıdır

bagrı kanıdır:

1. **bagrı kanıdır:-i, -i, --dur**

Gazel 447

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) *çektiği acıdan
aşığın göğsünden kanlar
akmakta olduğu
kastedilmektedir.*

Gülşen içre giceler bülbüllerün
efğânıdır
Jâle sanmañ çın seher gül üzre
bagrı kanıdır

bagrını kebâb kıldı:

1. **bagrını kebâb kıldı:-i, -n, --i, --di**

Gazel 345

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bağrını yakmak II Acı
çektirmek.*

Bu Muhibbî göz şarâbından
kadehler kıldı pür
Bagrını kıldı kebâb mestân beni
bilmez mi hîç

bagrum delindi:

1. **bagrum delindi:-di**

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bağrı delinmek. II Gönlü
yaralanmak.*

Nâ gibi bagrum delindi çâresüz
âh eylerem
Gönderürem her nefes âh-ıla
efğâni saña

2. **bagrum delindi:-u, --m, --in, --di**

Gazel 317

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bağrı delinmek. II Gönlü
yaralanmak.*

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hîç baña rahm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğiyâş

bağrum delmege:

1. **bağrum delmege:-rum, --me, --ge**

Gazel 139

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

(*Beyitte*) *sevgilinin aşığın
gönlünü yaralaması kastedilir.*

Her kaçan kaşd eyleseñ sinemde
bağrum delmege
Tır-i ğamzeñ gelmedin cânım
çıkar karşı saña

bagrum kebâb:

1. **bagrum kebâb:-u, --m**

Gazel 481

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çok acı çekmek, derinden
üzüntü duymak, bağrı yanmak.*

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
gam kâşâneme
Mâ-ħazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu peymânedür

2. **bagrum kebâb:-rum**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bağrı yakmak, derinden
acı çekmek.*

Bezm-i ğamda içmege yârân-ıla
hün-ı ciger
Eylerem dil âteşine karşı bu
bagrum kebâb

bağrum kebâb eyledüm:

1. **bağrum kebâb eyledüm:-um, --dü, --m**

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Ciğeri kebab olmak"

deyiminin karşılığı olarak büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yaniyor gibi olmak anlamında kullanılmıştır II aşk acısı çekmek.

Gözlerün çün mest olup içmiş şarâb-ı nâzdan
Mâ-ħazar ben daħı cânâ
eyledüm bagrum kebâb

bagrum kebâb itdüm:

1. **bagrum kebâb itdüm:--um, -dü, --m**

Gazel 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün yanıp tutuşması kastedilmiştir.

Çeşm-i mahmûrı içelden mey yirine kanımı
Sine tennüründe itdüm ben daħı bagrum kebâb

bagrum kebâb ola:

1. **bagrum kebâb ola:-a**

Gazel 86

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok acı çekmek, içi yanmak, ıstıraplı olmak.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-ı dehr
Işk âteşi ile sinede bagrum kebâb ola

bagrum kebâb-ı telh oldı:

1. **bagrum kebâb-ı telh oldı:--u, --m, --d**

Gazel 362

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı,tadı bozulmuş kebab olmak.

Ğam meclisinde göz yaşıdır çün şarâb-ı telh
Oldı firâk odı ile bagrum kebâb-ı telh

bagrum yandı:

1. **bagrum yandı:--um, --d**

Gazel 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok ızdırıp çekmiş, acı

görmüş, dertli, kederli, bağı kara.

Âh kim oldı firâkıyla bu dil mülki ħarâb
Âteş-i ışk-ıla yandı oldı bu bagrum kebâb

2. **bagrum yandı:--u, --m, --d**

Gazel 364

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok ızdırıp çekmiş, acı görmüş, dertli, kederli, bağı kara.

Dil âteşine yandı bu bagrum döne döne
Yansa kaçan ki âteşe olur kebâb-ı telh

bagrumı kebâb itdüm:

1. **bagrumı kebâb itdüm:--u, --m, --i, --dü, --m**

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın canını sevgili yolunda harcaması,yanıp kül olması kastedilmektedir.

Gözlerün çün mest olup içmiş şarâb-ı nâzdan
Mâ-ħazar ben daħı itdüm bagrumı cânâ kebâb

bagrumı pâre pâre evleven:

1. **bagrumı pâre pâre eyleyen:--u, --m, --i, --y, --e, --n**

Gazel 481

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün parça parça olması kastedilmiştir.

Ĥâtırum olur müşevveş şâne ursañ zülfüne
Pâre pâre eyleyen bagrumı bildüm şanedür

bagrumı pâreler:

1. **bagrumı pâreler:--u, --m, --i, --ler**

Gazel 487

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün parça parça olması kastedilmektedir.

Pâreler bagrumı zülfini perîşân göricek
Arturan yarasını gönlümün ol şâne olur

bagrumun ĥünü akar:

1. **bagrumun ĥünü akar:--a, --r**

Gazel 95

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlünden kan akması.(çok üzülmeye sonucu ince hastalığa yakalanma.).

Bagrumun ĥünü akar her dem gözümünden cü gibi
Ol zamândan ki yüzün görüp göñül virdüm saña

bagruñı kebâb eyle:

1. **bagruñı kebâb eyle:--u, --n**

Gazel 207

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Ciğeri kebab olmak"

deyiminin karşılığı olarak büyük bir acıya uğramak, bir acıdan içi yaniyor gibi olmak anlamında kullanılmıştır (aşk acısı bağlamında).

İy Muħıbbî çünki mihmân oldı geldi derd ü ġam
Gözlerün yaşın şarâb u bagruñı eyle kebâb

bâğuña girmeve:

1. **bâğuña girmeye:--u, --na, --me, --y, --e**

Gazel 226

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

bahçesine,semtine girmemek. Orada bulunmamak.

Dil murğı eger girmeye bâğuña dirseñ
Üstine anuñ zülfünü as perr-i ġurâb it

bah:

1. **bah:**

Gazel 96

Mısra: 1

"Bak!" anlamına gelen

ünlem.

Bah dūr yāruñ miyānı çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dır kimi
dir mū aña

bahā:

1. **bahā:**

Gazel 122

Mısra: 10

Değer, bedel, fiyat.

Didi Muhibbī iy püser
yoluñdadur cān-ıla ser
Bir büse luft itseñ eger olurdu
aña çün bahā

2. **bahā:**

Gazel 256

Mısra: 8

Değer, bedel, fiyat.

Didüm lebūñ bahāsına cānum
alur mısın
Didi bahā yok aña yākut-ı
aħmerest

3. **bahā:**

Gazel 431

Mısra: 1

Değer, bedel, fiyat.

Didüm ki cāmı büseñe virem
bahā nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

bahā bulan:

1. **bahā bulan:** -a, -n

Gazel 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Değer ölçme, kıymet biçme.

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

bahā nedür:

1. **bahā nedür:** --dür

Gazel 472

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bedel nedir? İl "Bahane"

*kelimesiyle "baha ne" sorusu
arasında cinas vardır.*

Açdı yüzini nāz-ıla didi ol dil-
firīb

Biñ cān deger bunuñ nazarına
bahā nedür

bahā olmaz:

1. **bahā olmaz:** --maz

Gazel 455

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Değeri ölçülememek İl

karşılığı ödenememek.

Naqd-i cān-ıla metā'-ı vaşla
oldum müşterī
Didiler olmaz bahā ol gevher-i
nā-yābdur

bahāne:

1. **bahānedür:** --dür

Gazel 431

Mısra: 2

Bahane, sebep.

Didüm ki cāmı büseñe virem
bahā nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

bahār evyāmı:

1. **bahār evyāmı:** --ı

Gazel 216

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlkbahar günleri.

Bahār evyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdüñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşasını gördüñ tut

bahār evyāmı geldi:

1. **bahār evyāmı geldi:** --ı, --dı

Gazel 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bahar günlerinin gelmesi İl

*Aşk mevsiminin gelmesi İl
kastedilmiştir.*

Sākī-i gül-ruħ elinden al ele
gülğün kadeħ
Çün bahār evyāmı geldi tur
oturma pāy-best

bahār evyāmıdır:

1. **bahār evyāmıdır:** --ı, --dur

Gazel 436

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bahar vakti, mevsimi.

Sun şarābı sākīyā çünki bahār
eyyāmıdır
Hayf ola bu demde 'ömr-i
nāzenīn bī-mül geçer

bahār irdi:

1. **bahār irdi:** --dı

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlkbaharın gelmesi.

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahār irdi sen de yāri taleb

bahār-ı hüsünü:

1. **bahār-ı hüsünü:** --ı, --n, --ı

Gazel 432

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğinin baharı.

Āh idüp kan aqlaram görüp
bahār-ı hüsünü
Ebr gibi gülşene bu dīde bārān
'arz ider

bahār-ı hüsünü görsem:

1. **bahār-ı hüsünü görsem:** -sem

Gazel 85

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin ilkbahara

benzeyen güzelliğini görmek.

Her kaçan görsem bahār-ı
hüsünü iy serv-ğad
Olamaz bir laħza çeşmümden
benüm bārān cüdā

bā-hayāl:

1. **bā-hayāl:**

Gazel 448

Mısra: 9

Hayal ederek.

İrmedüm vaşla Muhibbī līk
dilde bā-hayāl
Mālik oldum la'l-i yāra gevher-i
maħzündür

bahr:

1. **baħrına**:-i, -n, -a

Gazel 11

Mısra: 9

(Ar.) Deniz, deryâ.

İy Muħibbî tal maħabbet
baħrına ğavvâş-vâr
İşk deryâsına düşmiş diyeler
mâhî saña

2. **baħra**:-a

Gazel 362

Mısra: 7

(Ar.) Deniz, deryâ.

İy yâr kaħresi lebûnûn baħra
tamlasa
Olmaya idi 'âlem içinde hiç âb-ı
telh

3. **baħr**:

Gazel 416

Mısra: 6

(Ar.) Deniz, deryâ.

Sıgmaya kışsa-i 'işk kâtib ola
ħalk-ı cihân
Baħr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

baħr eyleme:

1. **baħr eyleme**:-me

Gazel 369

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Deniz haline gelmek(göz
yaşının çokluğu bağlamında).*

Gözi yaşın her faħrûn zulm ile
baħr eyleme
Pâdişâh-ı dehr olmakdansa
yigdür yaħşî ad

baħr ola:

1. **baħr ola**:-a

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Deniz(sınırsız su
birikintisi) olma durumu.*

Kaħre kaħre eşki çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bâd-ı âhumdan temevvüc
eyleyüben baħr ola

baħr olsa:

1. **baħr olsa**:-sa

Gazel 364

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Deniz,okyanus haline
gelmek(göz yaşlarının çok
olması bağlamında).*

Baħr olsa gözümün yaşı cânâ
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmden âb-ı telh

baħr-i 'aden'den:

1. **baħr-i 'aden'den**:-den

Gazel 323

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci denizi.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
makşüduñ iy h'âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla
baħr-i 'Aden'den geç

baħr-i bî-pâyân:

1. **baħr-i bî-pâyân**:

Gazel 321

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz deniz || Allah.

Garķ ider âhir beni bu gözyaşı
Baħr-i bî-pâyân elinden el-ġıyâş

baħr-ı eşke:

1. **baħr-ı eşke**:-e

Gazel 26

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gözyaşı denizi(aşığın çok
ağlaması bağlamında).*

Muħibbî baħr-ı eşke bâd-ı âhum
Tokındukça olur emvâc peydâ

baħr-ı eşkümden:

1. **baħr-ı eşkümden**:-ü, --m, --
den

Gazel 455

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gözyaşı denizi(aşığın çok
ağlaması bağlamında).*

Baħr-ı eşkümden Muħibbî
gözlerüm mâhî gibi
Lu'b-ıla şayda çeken zülfindeki
kullâbdur

baħr-ı firâkuñ:

1. **baħr-ı firâkuñ**:-u, -n

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ayrılık denizi, hicran
denizi.*

Âh kim baħr-ı firâkuñ düşeli
girdâbına
Olmışam ser-geştesi peydâ
degül saħil baña

baħr-ı ğam:

1. **baħr-ı ğam**:

Gazel 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Keder denizi (Deniz,
üzüntünün, sıkıntının derecesini
belirtmek açısından
kullanılmıştır).*

Baħr-ı ğam mevc urursa eyle
hemân

Keşti-i mey eyle kenârî taleb

baħr-ı ğamda:

1. **baħr-ı ğamda**:-da

Gazel 485

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert, keder denizi.

Baħr-ı ğamda bakduguñca
gördüğüm dür-dâneler
Dâne dâne oldu eşk-i dîde-i
Mecnûn tamar

baħr-ı hündür:

1. **baħr-ı hündür**:-dur

Gazel 448

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın göz yaşları çokluk
sebebiyle bir kan gölüne
benzetilmektedir.*

Mevc urur her yaña eşküm sanki
baħr-ı hündür
Şiše-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülğündür

baħr-ı 'iška:

1. **baħr-ı 'iška**:-a

Gazel 379

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk denizine.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum āh
Düşdi ğam girdābına bu
rūzigārumdan meded

bahr-ı 'ummān-ıla:

1. bahr-ı 'ummān-ıla:--ıla

Gazel 318

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük deniz. Okyanus.

*Hindistan ile Arabistan
arasındaki büyük deniz.*

İy Muhibbī cūlar idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem bahr-ı
'ummān-ıla baḡ

baḡ:

1. baḡ:

Gazel 305

Mısra: 2

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

İdemezsiniz iy güzeller siz o
cānān-ıla baḡ
Kim görüpdür encüm ide mäh-ı
tābān-ıla baḡ

2. baḡ:

Gazel 315

Mısra: 2

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

Zāhidā mey hürmetinden
eyleme her bār baḡ
Ebleh olma sakla şöḡbet
hürmetin biñ zār baḡ

3. baḡ:

Gazel 315

Mısra: 8

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

Şive-i dölāb-ı çarḡuñ nālişin dil
gösterür
Olsa ger ğam meclisinde 'ilm-i
mūsikār baḡ

4. baḡ:

Gazel 315

Mısra: 12

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

Kimisi yokdur lebūñ dir kimisi
dir noḡtadur

Eksük olmaz anuñ için 'ışk ara
iy yār baḡ

5. baḡ:

Gazel 316

Mısra: 6

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

Hicr elinden ğam bucagında
yatup bu ḡasta dil
Ney gibi durmaz kılur feryād u
efġān-ıla baḡ

6. baḡ:

Gazel 319

Mısra: 2

*Bahsetmek, söz konusu
etmek, konuşmak.*

İde-bilmez hiç kes bu ḡalb-i
maḡzūn-ıla baḡ
Nitekim mümkün degüldür çarḡ-ı
gerdūn-ıla baḡ

baḡ eyle:

1. baḡ eyle:

Gazel 305

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Konuşmak, bahsetmek,
hakkında söz söylemek.*

Eyledūñ tarz-ı Nizāmī'de
Muhibbī nazmuñı
Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmān-ıla baḡ

2. baḡ eyle:

Gazel 306

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Konuşmak, bahsetmek,
hakkında söz söylemek.*

Şi'r-i pür-süzüñ görüp taḡsīn ide
Ḥusrev daḡı
İy Muhibbī eyle şimden girü
Selmān-ıla baḡ

baḡ evledüm:

1. baḡ evledüm:--dü, --m

Gazel 306

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Bir şey ya da biri hakkında
konuşmak.*

Ben de yakdum meclis-i ğamda
bu göñlüm şem'ini

Eyledüm tā şubḡa dek şem'-i
şebistān-ıla baḡ

2. baḡ evledüm:--dü, --m

Gazel 314

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Bir şey ya da biri hakkında
konuşmak.*

Düşmişem hicrān şebine kimse
sormaz ḡālūmi
Şubḡ sordum bilmedi çün
eyledüm şām-ıla baḡ

baḡ evlegil:

1. baḡ evlegil:--gil

Gazel 320

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Konuşmak, söyleşmek.*

Leblerūñ ḡastasıyam n' için
itmezsin devā
Eylegil ḡikmet kitābı üzre
Loḡmān-ıla baḡ

baḡ evleme:

1. baḡ evleme:--me

Gazel 315

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Bir meseleden veya bir
kimseden) Söz etmek, hakkında
konuşmak.*

Zāhidā mey hürmetinden
eyleme her bār baḡ
Ebleh olma sakla şöḡbet
hürmetin biñ zār baḡ

baḡ evlemek:

1. baḡ evlemek:--mek

Gazel 314

Mısra: 14

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Konuşmak, münazara
etmek.*

Bu Muhibbī görse her şā'ir
şozin iġmāz ider

'Aybdur çün ḡās olana eylemek
'ām-ıla baḡ

2. baḡ evlemek:--mek

Gazel 320

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Konuşmak, münazara
etmek.*

Bir güzel yokdur gelüp ola
muķābil hūsnūne
Eylemek encüm ne lâyıķ māh-ı
tābān-ıla baħş

3. **baħş eylemek:--mek**

Gazel 315

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir konu (aşk) üzerinde söz söylemek, konuşmak.

Mey yirine hūnuñ içse
ğamzesinden sormagil
Meste uyup eylemek lâyıķ degül
huşyār baħş

baħş eyler:

1. **baħş eyler:--r**

Gazel 308

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek.

‘Ārıızıyla dāyim eyler zülf-i

‘anber-bār baħş

Nite kim İslām ile turmaz ider

küffār baħş

2. **baħş eyler:--r**

Gazel 315

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek.

Ğam şebinde ruħları yādına

efğān eylesem

Şubħa dek eyler benümle

bülbül-i gülzār baħş

3. **baħş eyler:--r**

Gazel 316

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek.

İtlerünle cengümi görüp beni

‘ayb eyleme

Şadr-içün her kişi eyler çünkü

aķrān-ıla baħş

4. **baħş eyler:--r**

Gazel 318

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek.

‘Āşıķ olan dā’im eyler derd-i

cānān-ıla baħş

İstemez kendüzine tā kıla

dermān-ıla baħş

5. **baħş eyler:--r**

Gazel 305

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bir meseleden veya bir kimseden) Söz etmek, hakkında konuşmak.

Yüzümi pāyuña sürsem beni pā-
māl eyleme

Mür olur kim pend idüp eyler

Süleymān-ıla baħş

baħş evlerem:

1. **baħş evlerem:--r, --em**

Gazel 315

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleşmek, konuşmak.

Leyl zülf-i olalı boynumda

zencürüm benüm

Eylerem dīvāne-veş ben her der

ü dīvār baħş

2. **baħş evlerem:--r, --em**

Gazel 316

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleşmek, konuşmak.

Hār elinden gülşen-i hūsnūfide

her gice müdām

Bülbül-ile şubħ olunca eylerem

cān-ıla baħş

3. **baħş evlerem:--r, --em**

Gazel 319

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleşmek, konuşmak.

Bezm-i ğamda ķaddümi çeng ü

yaşum tār eyledüm

Eylerem şimden girü çeng-ile

ķanün-ıla baħş

4. **baħş evlerem:--r, --em**

Gazel 320

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleşmek, konuşmak.

Gülsitān-ı hūsnūfide karşı sentün

bülbülleyin

Şubħ olunca eylerem feryād u

efğān-ıla baħş

baħş evlerse:

1. **baħş evlerse:--r, --se**

Gazel 314

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek.

Degme kez virmez murādın

kimseye devr-i zamān

Yok yiredür her kim eyleser

bugün kām-ıla baħş

baħş eylese:

1. **baħş eylese:--se**

Gazel 319

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, bahsetmek, hakkında söz söylemek.

Bir gedā meyħāne küncinde

Muħib ger cām içe

Eylese tañ midur ol Cemşid ü

ķārün-ıla baħş

baħş eylesem:

1. **baħş eylesem:--se, --m**

Gazel 319

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Konuşmak; münazara etmek.

Mısr-ı hūsnūñ haķkıçün şol

deñlü dökdüm göz yaşın

Eylesem itmeñ ‘aceb ben Nıl ü

Ceyħün-ıla baħş

baħş evlesün:

1. **baħş evlesün:--sün**

Gazel 316

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, sohbet etmek.

Haddi mi var mihr ü māhuñ ide

sen ħan-ıla baħş

Zerre niçe eylesün ħurşid-i

raħşān-ıla baħş

2. **baħş evlesün:--sün**

Gazel 318

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Konuşmak, sohbet etmek.

İstedükçe tāze tāze baña

gevherler virtür

Eylesün kimdür gelüp gönüm

gibi kām-ıla baħş

3. **baħş evlesün:--sün**

Gazel 320

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak, sohbet etmek.

Nazm-ı eş'arum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şî'r içre
Selmân-ıla bahş

bahş eyleye:

1. **bahş eyleye:**--y, --e
Gazel 306
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir meseleden veya bir kimseden) Söz etmek, hakkında konuşmak.

Cânı mı var kimsenüñ eyleye
cânân-ıla bahş
Bendeye lâyıķ mıdır kim ide
sultân-ıla bahş

2. **bahş eyleye:**--y, --e
Gazel 314
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
(Bir meseleden veya bir kimseden) Söz etmek, hakkında konuşmak.

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müselleş içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
hâmr-ıla bahş

3. **bahş eyleye:**--y, --e
Gazel 316
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak, sözünü etmek .

Lâ dime cevriyle öldürse
Muhibbî seni yâr
Hiç revâ mıdır gedâ eyleye
sultân-ıla bahş

bahş -i 'ışkı iderler:

1. **bahş -i 'ışkı iderler:**--i, --e, --r, --ler
Gazel 311
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beytte) aşktan bahsetmek, söz açmak kastedilmiştir.

İderler bahş -i 'ışkı tā kıyâmet
Bilinmeye nedür aşıl mebahş

bahş ide:

1. **bahş ide:**--e
Gazel 305
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak.

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermânuña
Haddi mi vardur kuluñ kim ide
sultân-ıla bahş

2. **bahş ide:**--e
Gazel 306
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak.

Cânı mı var kimsenüñ eyleye
cânân-ıla bahş
Bendeye lâyıķ mıdır kim ide
sultân-ıla bahş

3. **bahş ide:**--e
Gazel 314
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekişmek; boy ölçüşmeye kalkmak.

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyâm-ıla bahş
Basılur elbetde âhir kim ide
câm-ıla bahş

4. **bahş ide:**--e
Gazel 316
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerinde konuşmak, tartışmak.

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide
sen han-ıla bahş
Zerre niçe eylesün hürşid-i
raşşân-ıla bahş

bahş ide-bilmez:

1. **bahş ide-bilmez:**--e, --bil, --mez
Gazel 319
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
İddialaşmamak, söz açmamak, konuşmamak.

İde-bilmez hiç kes bu kalb-i
mahzûn-ıla bahş
Nitekim mümkün degüldür çarh-ı
gerdün-ıla bahş

bahş idem:

1. **bahş idem:**--e, --m
Gazel 318
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek. Konusunu açmak.

İy Muhibbî cular idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem bahr-ı
'ummân-ıla bahş

bahş idemezsiniz:

1. **bahş idemezsiniz:**--e, --mez, --süz
Gazel 305
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin sözünü etmek, onu konuşmak ve anmak.

İdemersiz iy güzeller siz o
cânân-ıla bahş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı
tâbân-ıla bahş

bahş ider:

1. **bahş ider:**--e, --r
Gazel 308
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek, konuşmak.

'Ârıziyla dâyim eyler zülf-i
'anber-bâr bahş
Nite kim İslâm ile turmaz ider
küffâr bahş

2. **bahş ider:**--e, --r
Gazel 320
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek, konuşmak.

Bir gedâ iken idersem n'ola
cânân-ıla bahş
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla bahş

bahş idersem:

1. **bahş idersem:**--e, --r, --se, --m
Gazel 308
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak.

‘Aşıkam vîrânelerdür
meskenüm Mecnûn-sıfat
‘Ayb olmasun idersem bâdir ü
dîvâr bahş

2. **bağş idersem:**--e, --r, --se, --m

Gazel 320
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak.

Bir gedâ iken idersem n’ola
cânân-ıla bağş
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla bağş

bağş itdügümde:

1. **bağş itdügümde:**--dü, --gü, --m, --de

Gazel 306
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biri ya da herhangi bir şey
hakkında konuşmak.

Ruğlarını bağ ara gördükde
didüm mi ş li yok
Oldı mülzem itdügümde ben
gülîstân-ıla bağş

bağş itme:

1. **bağş itme:**--me

Gazel 308
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek, anlatmak.

İy Muhibbî aınma dünyâyı ki ol
bir cîfedür
Pâk-dâmân ol sakın itme anuñla
var bağş

2. **bağş itme:**--me

Gazel 315
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek, anlatmak.

Hasta-i ‘ışkdur Muhibbî bildük
aına çâre yok
Bâri itme gel şabîbâ bir ser-i
bîmâr bağş

bağş itmege:

1. **bağş itmege:**--me, --ge

Gazel 319
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir meseleden veya bir

kimseden) Söz etmek, hakkında
konuşmak.

Tarz-ı ‘ışkı sormazam Mecnûn-
ıla Ferhâd’a ben
‘Âr ider gönlüm benüm itmege
mâdûn-ıla bağş

bağş itmesün:

1. **bağş itmesün:**--me, --sün

Gazel 314
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bahsetmek, konuşmak.

Dâne-i hâlûn görüp dil murğı
zülfüñ dâmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dâm-ıla bağş

2. **bağş itmesün:**--me, --sün

Gazel 315
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir meseleden veya bir
kimseden) Söz etmek, hakkında
konuşmak.

Aka aka cüy-iken bağr oldı
yaşum ‘âkıbet
Mağv olur yanına varsa itmesün
enhâr bağş

bağş itmeve:

1. **bağş itmeve:**--me, --y, --e

Gazel 308
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz açmak, kastedilen şey
hakkında konuşmak.

Pehlevânam ‘aşrda tîğ-ı
zebânumla bugün
Kim gele meydânıma itmeye
bir miqdâr bağş

bağş itmez:

1. **bağş itmez:**--mez

Gazel 308
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz etmek, konuşmak.

Ğıybetümde n’ola hâsid söylese
harf-i dürüg
Rû-be-rû itmez benüm-ile o
bed-güftâr bağş

bağş itmezler:

1. **bağş itmezler:**--mez, --ler

Gazel 314
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir konu hakkında
konuşmak, söyleşmek.

Gül hacil olur kızarur görse
haddî gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla bağş

bağş itseler:

1. **bağş itseler:**--se, --ler

Gazel 318
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak, söyleşmek.

Müftî vü vâ’iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la’-i lebüñ keyfiyyetin
cân-ıla bağş

bağş itsem:

1. **bağş itsem:**--se, --m

Gazel 318
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konuşmak, söyleşmek.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la’lûñden itsem ehl-i
‘irfân-ıla bağş

bağş itsün:

1. **bağş itsün:**--sün

Gazel 305
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir meseleden veya bir
kimseden) Söz etmek, hakkında
konuşmak.

Âb-ı Ceyhûn idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nîl
Mısr-ı hüsnuñ haqqı itsün
çeşmüm ‘ummân-ıla bağş

bağş kıla:

1. **bağş kıla:**--a

Gazel 318
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylemek, bahsetmek.

‘Aşık olan dâ’im eyler derd-i
cânân-ıla bağş

İstemez kendübine tã kıla
dermân-ıla baħş

baht-ı naħs:

1. **baht-ı naħs:**

Gazel 379

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü talih.

Gün yüzine gâh eşküm gâh zülf
olur hiçâb
N'eyleyem bu baht-ı naħs u bî-
karârumdan meded

baht-ı sa'îd:

1. **baht-ı sa'îd:**

Gazel 402

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kutlu, uğurlu talih.

İtüh olsam kıyuh içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lîk ol
baht-ı sa'îd

bahtum gibi h'âb var:

1. **bahtum gibi h'âb var: -+um**

Gazel 180

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin hafif
şaşı gözlerinde, aşışın bir türlü
gülmeyen kaderi gibi bir uyku
hali olduğu ifade edilmiştir.*

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ
h'âb

ba'îd:

1. **ba'îd:**

Gazel 376

Mısra: 8

(Ar.) Uzak, irak.

Ėam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşriķin
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'îd

baîd:

1. **baîd:**

Gazel 13

Mısra: 13

Uzak.

Āh kim menzil baîd bār-ı girân
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulinmaya menzil baña

ba'îd oldı:

1. **ba'îd oldı: --dı**

Gazel 402

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzak olmak.

Bir perî gördüm gezer seyrâna
çıkılmış rüz-ı 'ıyd
Yakın olmak istedikçe oldı ol
benden ba'îd

bâ'is:

1. **bâ'is:**

Gazel 461

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Ar. Sebep olucu, olan,
bâdî.*

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña
Bâ'î ş budur ki her Ėazelüh
'aşıkânedür

bâ'is olur:

1. **bâ'is olur: --ur**

Gazel 322

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak.

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'is

bâ'is olurlar:

1. **bâ'is olurlar: --ur, --lar**

Gazel 312

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebep olmak.

Saçı zâlim habîbüh çeşmi âfet
Olurlar fitneye her biri bâ'is

bak:

1. **bakaram: -ar, -am**

Gazel 3

Mısra: 11

*1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.*

4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazarıtibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyanımı korkum bu
ola yüz kara

2. **bakamazam: -a, -maz, -am**

Gazel 7

Mısra: 5

*1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazarıtibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.*

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hâlüm n'olur kim
aşinâ oldum saña

3. **baksam: -sa, -m**

Gazel 17

Mısra: 4

*1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazarıtibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.*

Bugün ışık-ıla çün Mecnün-ı
dehrem
Görünür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

4. **bakdı: -dı**

Gazel 19

Mısra: 5

*1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazarıtibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.*

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dınâr baña

5. **bakmaz: -maz**

Gazel 26

Mısra: 11

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gözüm yaşına bakmaz cevher olsa
Ne kılam n'eyleyem derdâ dirîgâ

6. bak:

Gazel 34

Mısra: 1

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Hâk saña

7. bakmaga:-mağa

Gazel 45

Mısra: 6

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

8. bakmaga:-mağa

Gazel 66

Mısra: 8

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

9. baksam:-sa, -m

Gazel 102

Mısra: 9

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Gül yüzün şevki ile baksam
Muḥibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bâğ u
gülîstândur baña

10. bakmaga:-mağa

Gazel 132

Mısra: 8

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Vaşlın umar ol perînün bu gönül
divânedür
Bakmaga tâkat getürmez dîde-i
giryân aña

11. bakmagıla:-mağıla

Gazel 132

Mısra: 2

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Ne müferrâḥ virdi gevherden
tabîb-i kân aña
Bakmagıla olmışam ben zâr u
sergerdân aña

12. bakma:-ma

Gazel 234

Mısra: 10

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
‘Âkil iseñ aña bakma gönlünü
andan sovut

13. bak:

Gazel 240

Mısra: 1

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Dilâ bak râh-ı ‘ışk gayetde teng-
est
Neşîbiyle firâzı cümle seng-est

14. bak:

Gazel 240

Mısra: 13

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Muḥibbî al ele âyîneye bak
Günâhuñ añ ki mûlar çün
direng-est

15. baksa:-sa

Gazel 267

Mısra: 10

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Haḳîkî oldugrıçün şî‘r-i Sa‘dî
Görür her kimse baksa istikâmet

16. bakmaz:-maz

Gazel 269

Mısra: 6

1. Gözleri bir şey üzerine çevirmek. 2. Seyretmek. 3. Görüp incelemek, tetkik etmek. 4. Üzerinde durmak, önem vermek, göz önünde bulundurmamak, nazariütibâra almak. 5. İlgilenmek, meşgul olmak.

Pertev-i hüsnüñle cānā dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hürşid-i
rahşānı dürtüst

17. **bakmaz:**-maz

Gazel 323

Mısra: 5

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Perî-rüdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zādā
O cān incinmesün dirseñ raķīb-i
Ehremen'den geç

18. **bak:**

Gazel 392

Mısra: 25

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Bak Muḥammed nūrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nūr Muḥibbî'ye şeffî' yā
Ma'būd

19. **baksam:**-sa, -m

Gazel 429

Mısra: 5

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Ruḥuñ mir'ātına baksam gözüm
merdümleri 'aksin
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı ḥāl añlar

20. **bak:**

Gazel 457

Mısra: 7

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde

bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Gözlerüm baḥrına bak āh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla
sevdāya düşer

21. **bakup:**-up

Gazel 500

Mısra: 13

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

İy Muḥibbî aç gözüñ dünyāya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naķş u
'alāmetler gelür

bak-:

1. **bakma:**--ma

Gazel 480

Mısra: 9

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Bakma Muḥibbî ḥüba dilerseñ
selāmeti
Zirā ki meyl kişide evvel
görüştüdür

2. **bakduġuñca:**-duġ, -unca

Gazel 485

Mısra: 3

1. Gözleri bir şey üzerine
çevirmek. 2. Seyretmek. 3.
Görüp incelemek, tetkik etmek.
4. Üzerinde durmak, önem
vermek, göz önünde
bulundurmak, nazariütibâra
almak. 5. İlgilenmek, meşgul
olmak.

Baḥr-ı ğamda bakduġuñca
gördüğüm dür-dāneler
Dāne dāne oldı eşk-i dīde-i
Mecnün tamar

bākī:

1. **bākī:**

Gazel 304

Mısra: 8

1)Sürekli kalıcı olan,ebedi.

2)Ağlayan.

Bülbülā maġrūr olma şāhid-i gül
hüsnine
Çün degül vakti gülün bākī
gülüstāndur 'abes

bakıl:

1. **bakılmaz:**-maz

Gazel 174

Mısra: 11

Bakmadı, görmedi, dikkat
etmedi anlamında kullanılmıştır.

Nesle bakılmaz Muḥib faḥr
eyleme

Fāyide itmez kişiyē ümm ü eb

bakmadı:

1. **bakmadı:**--ma, --dı

Gazel 152

Mısra: 8

Bakmadı, görmedi, dikkat
etmedi anlamında kullanılmıştır.

Vardum nigāra ḥāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire
mi cevāb

bakmag ile:

1. **bakmag ile:**--mag

Gazel 389

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakış atmak.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Ḥāk-i pāyuñ komag ile def' oldı
ol remed

bāl olupdur:

1. **bāl olupdur:**--up, --dur

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kol,kanat olmak.

Yār tan mıdur perî-veş olsa bu
gözden nihān
İki zülfi iki yañadan olupdur bāl
aña

bāl ü per:

1. bāl ü per:

Gazel 397

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kol ve kanat.

Pervâne görse şem'î hemân bāl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

2. bāl ü per:

Gazel 423

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kol ve kanat.

Yüksek uçarsa hümâ gibi 'aceb
midür nigâr
İki yañadan ser-i zülfini bāl ü
per geçer

balâ görünmez:

1. balâ görünmez:--in, --mez

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığa
çektirdiği eziyet ve sıkıntılar
musibet olarak görülmez.*

Yârûñ cefâ vü cevri gelürse
Muhibbî'ye
Olur ferağ zîra görünmez aña
balâ

balâ vü tûbâdan:

1. balâ vü tûbâdan:--dan

Gazel 419

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*) Cennette bulunduğuna ve
bütûn cennete gölge saldığına
inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağaç.*

Serv kıddûñ görünür bālâ vü
tûbâdan yaña
Leblerüñ cânâ şarâb-ı âb-ı kev ş
erden lezîz

balâ-yı leb:

1. balâ-yı leb:

Gazel 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
değerli, ulaşılmaz dudakları
kastedilmiştir.*

Nokta âdetdür konur çün zîr-i
leb
Nokta-i hâlûñ nedür bālâ-yı leb

bâl-ile perden:

1. bâl-ile perden:--den

Gazel 417

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül ve kanat(pervaneler
ve aşık bağlamında).*

Şem'e gör pervâneler varın
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden lezîz

bâlin:

1. bâlin:

Gazel 151

Mısra: 4

*Yastık, kalın minder yastığı
İl yumuşak, rahat.*

Bister-i gülde yatarsın sen
ferâgatla müdâm
Sengi bâlin eyledüm sanma
benüm hâlüm hârâb

2. bâlinini:--in, -i

Gazel 419

Mısra: 7

*Yastık, kalın minder yastığı
İl yumuşak, rahat.*

Çudretini gör ki nergis nerm
ider bâlinini
Liki görünmez benüm gözüme ol
derden lezîz

bâlin eyle:

1. bâlin eyle:

Gazel 346

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yastık eylemek, yastık
yapmak.*

İy Muhibbî kapusı taşını bâlin
eyle kim
'Aşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferağ

bam:

1. bamdur:

Gazel 482

Mısra: 4

Kubbe.

Dönelden kâmetüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılsun nâle vü zârî aña çün
zıkr-ile bamdur

baña:

1. baña:--a, -

Gazel 79

Mısra: 8

*" Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).*

Hicr içre bulmuşken memât
kılduñ baña çün iltifât
Buldum lebûnden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

baña:

1. baña:

Gazel 8

Mısra: 1

*" Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).*

Âh kim bu tâlîüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

2. baña:

Gazel 8

Mısra: 2

*" Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).*

Âh kim bu tâlîüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

3. baña:

Gazel 8

Mısra: 4

*" Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).*

Bülbül-i şürîde-veş efgânüm
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

4. baña:

Gazel 8

Mısra: 6

*" Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).*

Tañ midur Mecnûnlaym terk
eyler-isem yüz suyn
Hâk-i Leylâ'dan ire efses-durur
ol toz baña

5. **baña:**

Gazel 8

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Derd-i hicrünüle şehā şöyle enīs
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

6. **baña:**

Gazel 8

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Bu Muhibbī cān virür sevdā-yı
zūlf-i yār için
Zāhidā itme naşihat assı itmez
söz baña

7. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Gün yüzün göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı tāli olmaya zūlfün gelüp
hāyil baña

8. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Gün yüzün göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı tāli olmaya zūlfün gelüp
hāyil baña

9. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini
İşidüp cān-ıla gönüm oldılar
kāyil baña

10. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ömr naḥdin vaşl için ḥarc
eyledüm ammā çi sūd
Sayüm oldı ancak taḥşil-i bī-
ḥāşıl baña

11. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Leyli zūlfün görelı gönlümi
mecnün eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol
kākül bana

12. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

İçeli rüz-ı ezel cām-ı maḥabbet
cūrasın
Kim göre mesti ḥarābam didi ol
kanzıl baña

13. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 12

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Vādi-i ışka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fāriḡam her ne ki dirlerse
disünler il baña

14. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 14

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Āh kim menzil baıd bār-ı girān
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

15. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 16

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ġarḡa-i deryā-yı ışk oldum
Muhibbī çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sāhil baña

16. **baña:**

Gazel 13

Mısra: 18

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Şem gibi dil çerāḡın yakayın tā
şubḡa dek
Pir-i ışk virüp naşihat didi yan
yakıl baña

17. **baña:**

Gazel 14

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

İy gönül n'olduñ yine dīvāne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

18. **baña:**

Gazel 14

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

İy gönül n'olduñ yine dīvāne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

19. **baña:**

Gazel 14

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Zūlfünün zencirine bend eyle
didüm gönlümi
Didi hey dīvāne hey şürıde
söylersin baña

20. **baña:**

Gazel 14

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Şem-i ḥüsnün yakmayınca
komadı cān u dili
Anuñ-ıçun döstüm pervāne
söylersin baña

21. **baña:**

Gazel 14

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Pāyuña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedāsın sözi küstāḡāne
söylersin baña

22. **baña:**
Gazel 14
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Zülfi ile dün gice didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

23. **baña:**
Gazel 14
Mısra: **12**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Cām-ı laûn sun lebünden beni
mest eyile didüm
Didi çeşmi hışam-ıla mestâne
söylersin baña

24. **baña:**
Gazel 14
Mısra: **14**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Zülfi çevgânına top it başuñı
meydâna gel
Çün Muhibbî kendüni merdâne
söylersin baña

25. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Näle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

26. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Näle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

27. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Âhum ile seyl-i eşküm göñline
kılmaz eger

Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

28. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Niçe yirden boynuma zencîr-i
zülfi var-iken
Halk-ı âlem bilmeden âzâddur
dirler baña

29. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Sanma kim cevri ü cefâdan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevriñe mutâddur
dirler baña

30. **baña:**
Gazel 15
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ger lisân-ı gaybdan gelse
Muhibbî'den gazel
Rûh-ı Hâfız'dan bir istimdâddur
dirler baña

31. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

32. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

33. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter
delîl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

34. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Hicrân şebinde kalmaz idüm tîre
rûzigâr
İtseñ tülû gün gibi iy yüzi meh
baña

35. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Şâhid degül mi ışıkuma zâhid bu
rûy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

36. **baña:**
Gazel 16
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eyleyesin sen nigh
baña

37. **baña:**
Gazel 23
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şîfat
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

38. **baña:**
Gazel 24
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelürse
beytü'l-añzândur baña

39. **baña:**
Gazel 24
Mısra: **2**

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Yârsuz yazı vü tag u bāğ
zindāndur baña
Ėayra ger cennet gelürse
beytü'l-ahzāndur baña

40. **baña:**

Gazel 24

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Giceler eflākde sūzān olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrāndur baña

41. **baña:**

Gazel 24

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Derde dermān ola Ėayruñdan
ķabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-ı
dermāndur baña

42. **baña:**

Gazel 24

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāhum vişālün
şerbetin kandur baña

43. **baña:**

Gazel 24

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muħibbī aña nisbet ölmek
āsāndur baña

44. **baña:--a**

Gazel 152

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Zülfünü gün yüzüne yine
eyledün niķāb
Göremem yüzünü oldu baña āh
ol hicāb

45. **baña:**

Gazel 167

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Umar-ıdum göre idi dīdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu Ėayāl-ile
görinmez baña Ė'āb

46. **baña:--a**

Gazel 256

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Ėam bārını götürür-isem
itmeñüz aceb
Dirler ezelde çünkü baña üstür-i
nerest

47. **baña:**

Gazel 268

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Şeb-i fırkatde görünmedi baña
rüz-ı vişāl
N'eyleyem derdā dirīgā ki bu
necm-i Tihest

48. **baña:--a**

Gazel 278

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Rehber ol baña şabā gel der-i
cānāna ilet
Ya'nī cān bülbülini tāze
gülistāna ilet

49. **baña:--a**

Gazel 281

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

İşkuñ-ıla cān u dil şöyle faķır
oldı bugün
Benden özge müsteħāk yokdur
baña virgil zekāt

50. **baña:--a**

Gazel 335

Mısra: 11

"Ben" birinci tekil kişi
zamir. (Aşık).

Baña ārzü yār Ėod beddür saña
Zāhidā çün bir degüldür her
mizāc

baña acı gelür:

1. **baña acı gelür:--a, --ür**

Gazel 363

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık ağladığında
göz yaşlarının da acı olduğunu
söylemektedir.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzi telĖ

baña belā imiş ol serv-i kāmēt:

1. **baña belā imiş ol serv-i**

kāmēt:--a, --miş

Gazel 300

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) boyu düzgün ve
uzun bir serviye benzetilen
sevgilinin aşığın başına bela
olduğu kastedilmektedir.

Belā imiş baña ol serv-i kāmēt
Koparur başuma her dem
kiryāmet

baña cān gerekmez:

1. **baña cān gerekmez:--mez**

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgili olmadan
aşığın yaşamasına gerek
olmadığı anlamında.

Sensüz iy cān u cihān hergiz
gerekmez cān baña
Sinede cāndan ivāz çünkü yiter
cānān baña

baña cevır ü cefā itdüği

vefādan yig gelür:

1. **baña cevır ü cefā itdüği**

vefādan yig gelür:--a, --dü, --

gi, --dan, --ür

Gazel 306

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık sevgilinin
vefa ve dostluğundan ziyade
eziyet ve cefa çektişmesi daha
iyidir demektedir.

İtdüğü cevri ü cefâ baña vefâdan
yig gelür
Kıymet-i derdi bilen ider mi
dermân-ıla baħş

baña gönder:

1. baña gönder:

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının
kokusunun rüzgar ile kendisine
ulaşmasını bekleyen aşığın
dileği.

Büy-ı zülfünü şabâ yili ile
gönder baña
Ben daħı göndereyim cân u
dilüm senden yaña

baña gülşen külhen gelür:

1. baña gülşen külhen gelür:- ür

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Sevgilinin
yokluğundan duyulan üzütiyle
gül bahçelerinin bile aşığa ateş
yeri olarak görünmesi
kastedilir.

Döstim sen olmasañ gülşen
gelür külhen baña
Senüñ-ile olıcak külhen olur
gülşen baña

baña iy muhibbî dir:

1. baña iy muhibbî dir:--a, --r- a-r

Gazel 320

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şair kendisine
seslendirildiğini dile getirmektedir.

Nazm-ı eş'arum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şî'r içre
Selmân-ıla baħş

baña mecnûn didiler:

1. baña mecnûn didiler:--+a, -- di, --ler

Gazel 183

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın aşkı
dolayısıyla ünlü mesnevinin

erkek kahramanına benzetilmesi
kastedilmiştir.

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çäk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryanum görüp

baña müyesserdür:

1. baña müyesserdür:-dür

Gazel 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşkının
aşığa nasip olması.

Ĥamdü-lillâh devlet-i ışkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebûñ yâdına
sâğardur baña

baña nesne görünmez:

1. baña nesne görünmez:--a, -- in, --mez

Gazel 417

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığa sevgilinin
amber kokulu saçından daha
güzel hiç bir şeyin
görünmeyeceği
kastedilmektedir.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itse nigâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezîz

baña n'evler:

1. baña n'evler:--a, --ler

Gazel 282

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliye
hitaben -bana ne yapıyor- diye
sormaktadır.

Görmeyicek ölürem göricek
ĥayrân oluram
Bilmezem kim baña n'evler
kâkül-i müşgîn-i döst

baña ölüm bu dirlikden yigdür:

1. baña ölüm bu dirlikden

yigdür:--a, --den, --dür-dür

Gazel 290

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık ölmenin
yaşamaktan daha üstün ve iyi
olduğunu söylemekte,sevgilinin
onu öldürmesini istemektedir.

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakîb-i rü-siyâhı mahrem
itdûñ 'âkıbet

baña senden gelmece:

1. baña senden gelmece:--a, -- den, --me, --se

Gazel 285

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) aşık sevgiliye
hitaben sevgi ve dostluk
göstermesen de benim için
önemli değil demektedir.

Mihr ü vefâ gelmece senden ne
gam baña
Tek cevri ü cefâ itmege kendüñ
'âdet it

baña sensin baña sensin:

1. baña sensin baña sensin:--a, --sin, --a, --sin

Gazel 415

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık dermanın
sadece sevgiliden geleceğini
dile getirmektedir.

Baña sensin baña sensin yine
rahım eyleyecek
Senden özge kimi vardır vara
yalvara meded

baña sor yârdan ĥayrı haber yok:

1. baña sor yârdan ĥayrı

ĥaber yok:--a, --dan

Gazel 221

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Aşık kendisinin
sevgiliden başkasını
düşünmediğini ifade etmek için-
onun dışında bir şeyden
haberim yok- demektedir.

Baña sor yârdan ĥayrı ĥaber yok
Benüm ĥâlümden ammâ bî-
ĥaber döst

baña viter o genc:

1. **baña yiter o genc:--e, --r**

Gazel 326

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) *aşık bana hazine*

olarak sevgili yeter demek istemektedir.

Olupdur her kişi bir gence mâlik
Yiter baña o yâr-ı mihrîbân genc

bâr:

1. **bârı:-ı**

Gazel 486

Mısra: 8

Ağırlık, yük II sıkıntı;

sorumluluk.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
âvâzeler
Küh-ken çekdüğü bârı sanmañuz
Hâmün çeker

bârân:

1. **bârân:**

Gazel 12

Mısra: 8

I. Yağmur. II. Aşığın

gözyaşı.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
mağabbet tolmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bârân aña

2. **bârân:**

Gazel 25

Mısra: 6

I. Yağmur. II. Aşığın

gözyaşı.

Sinemde ışkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

3. **bârân:**

Gazel 121

Mısra: 6

I. Yağmur. II. Aşığın

gözyaşı.

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânum güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bârân aña

4. **bârândur:-dur**

Gazel 245

Mısra: 8

I. Yağmur. II. Aşığın
gözyaşı.

Açılsa gül gibi yâr itse hânde
Benüm yaşum n'ola bârândur iy
döst

5. **bârândur:-dur**

Gazel 307

Mısra: 8

I. Yağmur. II. Aşığın

gözyaşı.

Sebze hattımı görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bârândur 'abeş

6. **bârân:**

Gazel 432

Mısra: 6

I. Yağmur. II. Aşığın

gözyaşı.

Âh idüp kan ağlaram görüp
bahâr-ı hüsni
Ebr gibi gülşene bu dide bârân
'arz ider

bârân dökmesi:

1. **bârân dökmesi:--me, --se**

Gazel 127

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gözlerinin yağmur

kadar çok yaş dökmesi.

Âteş-i dilden yanardı cümle ten
Gözlerüm ger dökmesi bârân
aña

bârân evletem:

1. **bârân eyletem:--y, --e, --m**

Gazel 310

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağmur gibi göz yaşlarının

bolca dökülmesi.

Hânde kılsun gül gibi gülşende
haddüñ gülleri
Âhum ile eyleyem yaşımı bârân
el-ğiyâş

bârân ola:

1. **bârân ola:--a**

Gazel 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gözünden yağmur
gibi gözyaşı akması.

Ebr-i âhumdan gözüm yaşı
kaçan bârân ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
hândân ola

bârân olamaz:

1. **bârân olamaz:-a, -maz**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gözünden yağmur

gibi gözyaşı akması.

Her kaçan görsem bahâr-ı
hüsniyi iy serv-ğad
Olamaz bir lahza çeşmümden
benüm bârân cüdâ

bârân olmasaydı:

1. **bârân olmasaydı:--sa, -(y)dı**

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) *aşığın*

gözyaşlarının yağmur gibi

durmadan akması

kastedilmiştir.

Dutuşup ışk âteşine yanar-ıdum
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bârân baña

bârân umar:

1. **bârân umar:--a, --r**

Gazel 425

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağmur ummak(göz yaşı

bağlamında).

Gül gibi gülmez açılmaz gonca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dideden
bârân umar

bârân yagdursa:

1. **bârân yagdursa:--dur, --sa**

Gazel 115

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağmur(rahmet)yağması.

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
mağabbet tolmını

Ebr-i âhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabā

bārān-ı rahmet:

1. bārān-ı rahmet:

Gazel 495

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Rahmet yağmuru.

Yagup bārān-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhār
Zebān-ı hāl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

bārī:

1. bārī:

Gazel 91

Mısra: 10

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Bulmaduñ çün dāmenine dest-
res bī-çāre dil
Bārī sen bülbül gibi āh-ı seher
kıl dāyimā

2. bārī:

Gazel 96

Mısra: 5

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Çünkü rahmuñ yok nigārā bārī
gel öldür beni
Bu dil-i bī-çārenüñ hālını eyle
bir yaña

3. bārī:

Gazel 143

Mısra: 6

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
āhır şöyle kim
Dilerem ide felek bārī işiginde
türāb

4. bārī:

Gazel 163

Mısra: 9

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Çünkü hayruñ yok Muhibbī bārī
gel şerden sakın
Ger bu sözüml tutmayasın yig
olur senden devāb

5. bārī:

Gazel 186

Mısra: 12

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Muhibbī'ye cefālar itdün āhır
Nedür diñ bārī evvel gönlin alup

6. bārī:

Gazel 191

Mısra: 12

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

İy Muhibbī çarh-ı ğaddāruñ
elinden āh u vāh
Çünkü dilber vāşil olmaz bārī
helvā-yı rakīb

7. bārī:

Gazel 202

Mısra: 6

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Sākiyā sun bir kadeh hicrān beni
hāk itmedin
Çün harāb eyler olayın bārī ben
mest ü harāb

8. bārī:

Gazel 274

Mısra: 6

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Yārī görmek ten göziyle didiler
mümkün degül
Cān gözün aç kıl nazar bārī
anuñla dil avut

9. bārī:

Gazel 315

Mısra: 16

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Hāsta-i 'ışkdur Muhibbī bildük
aña çāre yok
Bārī itme gel t̄abībā bir ser-i
bīmār baḡ

10. bārī:

Gazel 353

Mısra: 2

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildārī kadeh
Ölicek eyleyeler topragımı bārī
kadeh

11. bārī:

Gazel 353

Mısra: 14

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Çāre olmadı lebin öpmege cān
geldi lebe
İy Muhibbī içelüm yādına gel
bārī kadeh

12. bārī:

Gazel 354

Mısra: 4

"Hiç olmazsa, en azından"

anlamlarında bir zarf.

Kim biñ yaşarsa āhırı çünki
ölümlüdür
Bārī cihānda geçürelüm her
demi feraḡ

bār-ı ğadan:

1. bār-ı ğadan:-dan

Gazel 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) yarının yük ve

*ağırılığı-geçici dünyanın göz
boyayan nimetleri-
kastedilmiştir.*

Bār-ı ğadan agramaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lā-büd aña bir cān ki
ġam-perverd ola

bār-ı ġam:

1. bār-ı ġam:

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam yükü.

Kān-ı dilden h̄āce-i ışkam
gözüm gevher tolu
Bār-ı ġam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

bār-ı ġamdan:

1. bār-ı ġamdan:--dan

Gazel 290

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert yükü, gam yükü.

Bār-ı ġamdan kaddümi p̄ç ü
ham itdün 'āqıbet

Eyleyüp Mecnūnlayın rüsvā
hem itdūñ 'ākıbet

bār-ı ğamdan ağlamaz:

1. **bār-ı ğamdan ağlamaz:-maz**
Gazel 56
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) eziyet ve cefa
yükünden dolayı ağlamamak
kastedilir.

Bār-ı ğamdan ağlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

bār-ı ğamı:

1. **bār-ı ğamı:-ı**
Gazel 81
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Kūhlar itmez taħammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışık içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

2. **bār-ı ğamı:-ı**
Gazel 118
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert yükü.

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taħammül Kāf aña
Döstler itmez misiz billāhi diñ
inşāf aña

bār-ı girān:

1. **bār-ı girān:**
Gazel 13
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağır yük.

Āh kim menzil baīd bār-ı girān
arkamdadır
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

bār-ı 'ışkımdan-durur:

1. **bār-ı 'ışkımdan-durur:--**
um, --dan, --ur
Gazel 252
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşkın eziyet ve sıkıntısı
kastedilmiştir.*

Bād-ı āhumdan benüm turmaz
döner çarḥ-ı felek
Bār-ı 'ışkımdan-durur itdügi bu
yirler sebāt

barmak kodı:

1. **barmak kodı:--dı**
Gazel 252
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ağzına parmak koymak II
şaşkınlık ve hayret sonucunda
 yapılan bir eylem.

Bu Muḥibbī derd-i dil hālını
yazmag istedi
Nāmeye sıgmadı barmak kodu
ağzına devāt

baş:

1. **bassa:-sa**
Gazel 3
Mısra: 5
Zapt etme, tutma.

Bassa şemsün nūrını nūruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ āleme sensin çü
maḥbüb-ı Hūdā

2. **basılır:-ıl, -ur**
Gazel 314
Mısra: 2
Zapt etme, tutma.

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyām-ıla baḥş
Basılır elbetde āḥir kim ide
cām-ıla baḥş

3. **başdadur:-da, -dur**
Gazel 25
Mısra: 1
İlk, öncelikli.

Sevdā-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pāyān aña
Gönlümde var çün derd-i ışık
olmaz ebed dermān aña

4. **başından:-ından**
Gazel 486
Mısra: 4
Baş, başlangıç, evvel.

Dil kebāb itdi ciger mihmān
idüp derd ü ğamı

Sākī-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hūn çeker

5. **basmazdı:-maz, -dı**
Gazel 109
Mısra: 8
(Ayak) basmak II üzerine
 basmak.

Ger tecellī itmese Mūsā'ya nūr-ı
nār-ı ışık
Bir kadem basmazdı ol vādī-i
eymeden yaña

6. **basup:--+up**
Gazel 456
Mısra: 6
(Ayak) basmak II üzerine
 basmak.

Dīdemi ferş-i rehūñ eyleyem iy
serv-i ḥirām
Pāyuña ḥayf degül mi ki basup
ḥāke çıkar

7. **başına:--ı, --(n)a**
Gazel 17
Mısra: 2
Akil, fikir, şuur, zihin.

Olaldan ḥasta-dil ışıkyla şeydā
Alupdur başına biñ dürlü ğavġā

8. **başuñ:-uñ**
Gazel 25
Mısra: 8
Akil, fikir, şuur, zihin.

Çevġān idüp zülfi nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ğaltān aña

9. **başuma:-um, -a**
Gazel 32
Mısra: 3
Akil, fikir, şuur, zihin.

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyāmeti
Maḥşer güninde görmeye ayruk
göñül belā

10. **başum:-(u)m**
Gazel 41
Mısra: 7
Akil, fikir, şuur, zihin.

Tiġ-ı cevri-ile başum kaç eyleseñ
Rāziyam tek kılma kapuñdan
cüdā

11. **başumda**:-um, -da

Gazel 41

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

Geh hayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

12. **başumdan**:-um, -dan

Gazel 47

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

Niçeye dek yürüyem işkuñla
olup mübtelā
Gitmeye sevdā-yı zülfüñle
başumdan bu hevā

13. **başum**:-(u)m

Gazel 55

Mısra: 1

Akil, fikir, şuur, zihin.

Zülfüñüñ zikri ile başum tolu
sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil
şeydā ola

14. **başımı**:-ı, -n, -ı

Gazel 70

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

Kat iderseñ bu Muhibbī başını
Yıgdür aña itme kapuñdan cüdā

15. **başı**:-ı

Gazel 77

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

Başı eflāke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigüñ olsa Muhibbī'ye
penāhum şanemā

16. **başuma**:-uma

Gazel 81

Mısra: 1

Akil, fikir, şuur, zihin.

Başuma āhum şuāi tēc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdügi ħilat ser-
ā-ser dür baña

17. **başı**:-ı

Gazel 84

Mısra: 14

Akil, fikir, şuur, zihin.

Gülşen-i derde Muhibbī olalı
cismüm nihāl
Mıvedür bagrum başı her berg
peykāndur baña

18. **başuñı**:-un, -ı

Gazel 85

Mısra: 6

Akil, fikir, şuur, zihin.

Terk-i cān kıl iy dil-i şürıde ger
şemşir-i āşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydān cüdā

19. **başuma**:-um, -a

Gazel 94

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

Şarāb-ı lal-i nābuñdur iden ben
bī-dili şeydā
Ser-i zülf-i siyāhuñdur getüren
başuma ğavġā

20. **baş**:-a

Gazel 95

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

Rāh-ı ışk içre Muhibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

21. **başımı**:-ı, -n, -ı

Gazel 153

Mısra: 10

Akil, fikir, şuur, zihin.

Tiġ-ı ışk-ıla Muħubbī'yi eger
kılsañ helāk
Şems gibi raşş ura eline başını
alup

22. **başuñı**:-uñ, -ı

Gazel 186

Mısra: 10

Akil, fikir, şuur, zihin.

Ser-i zülfini çevġan itse dilber
Dilā sen daġı eyle başuñı top

23. **başı**:-ı

Gazel 195

Mısra: 6

Akil, fikir, şuur, zihin.

Zülfini kaçan elde o çevġāna
beñzede
Meydān içinde başı dilā sen de
eyle top

24. **başda**:-da

Gazel 217

Mısra: 5

Akil, fikir, şuur, zihin.

Bir bāde ile def ider başda
ħumārüm
Ger pīr-i muġan itse ne tañ keşf-
i kerāmet

25. **başumda**:-(u)m, -da

Gazel 220

Mısra: 3

Akil, fikir, şuur, zihin.

Ben şāh-ı taht-ı ışkam tēc-ı şeref
başumda
Āhum livāsı elde yitmez mi bu
alāmet

26. **başumda**:-(u)m, -da

Gazel 227

Mısra: 4

Akil, fikir, şuur, zihin.

Anuñ pāyına ğaltān olsa āħir
Bilürdüm var-ı mı başumda
devlet

27. **başında**:-ı, -n, -da

Gazel 256

Mısra: 10

Akil, fikir, şuur, zihin.

Āhdan çeker 'alem Muhibbī
şāh-ı ışk olup
Başında şu 'le kim görünür tēc-ı
ez-zerest

28. **başumdan**:-um, -dan

Gazel 267

Mısra: 3

Akil, fikir, şuur, zihin.

Bu dil yanup başumdan dūd-ı
āhum
Çıkar mı 'ışkda olmasa ħarāret

29. **başındaki**:-ı, -(n)da, -ki

Gazel 268

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

Yarı gördüm nāġehān didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrin ħabā başındaki
keç külehest

30. **başuma**:-um, -a

Gazel 270

Mısra: 12

Akil, fikir, şuur, zihin.

Elüme girse eger hâk-i pâyüñ
Olurdu başuma ol tâc-ı devlet

31. **başuma:-um, -a**

Gazel 273

Mısra: 5

Akil, fikir, şuur, zihin.

Başuma hâk-i pâyüñdur sa'âdet
Dirîgâ kanı başumda o devlet

32. **başumdan:-um, -dan**

Gazel 280

Mısra: 7

Akil, fikir, şuur, zihin.

SİNEME İRDÜKÇE TİRÜN GEÇDİ
BAŞUMDAN BENÜM
AGLADUGUM BU Kİ KALMAZ DİLDE
BİR PEYKÂN-ı DÖST

33. **başuma:-um, -a**

Gazel 294

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

Kıyâm itse kaçan ol servi kâmet
Koparur başuma ol gün kıyâmet

34. **başumı:-um, -ı**

Gazel 299

Mısra: 3

Akil, fikir, şuur, zihin.

ÖPMEGE ELÜN EYLEMİŞEM BAŞUMU
TUHFİ
ÖPÜLMEZ İMİŞ ŞEHLER ELİ ÇÜN Kİ
TEHİ DÖST

35. **başuma:-um, -a**

Gazel 300

Mısra: 2

Akil, fikir, şuur, zihin.

BELÂ İMİŞ BAÑA OL SERV-İ KÂMET
KOPARUR BAŞUMA HER DEM
KIYÂMET

36. **başma:-ı, -n, -a**

Gazel 317

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

SENG-İ MİHNET YAGDURURP HER
DEM MUHİBBİ BAŞINA
NİÇEYE DEK URASIN BAGRINA
HANÇER EL-GİYÂŞ

37. **başma:-ı, -n, -a**

Gazel 325

Mısra: 6

Akil, fikir, şuur, zihin.

OLUR KADRI ANUÑ EFLÂKE HEM-SER
BAŞINA HÂK-İ PÂYÜÑ KİM İDE TÂC

38. **başumda:-(u)m, -da**

Gazel 338

Mısra: 1

Akil, fikir, şuur, zihin.

ŞÂH-ı 'IŞKAM ŞU 'LE-İ ÂHUM
BENÜM BAŞUMDA TÂC
GEYMiŞEM ĞAM HİL'ATINI
KİMSEYE YOK İHTİYÂC

39. **başma:--ı, --(n)a**

Gazel 353

Mısra: 3

Akil, fikir, şuur, zihin.

HER TOLU BAŞINA BİR KERRE ALUR
BÜSESİNİ
BÖYLEDÜR RÜZ-İ EZELDEN BERİ
BÂZÂR-ı KADEH

40. **başuñ:-uñ**

Gazel 397

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

İTME DIRİĞ CÂN-ILA BAŞUÑ
MUHİBBİ GEL
TÂ Kİ SAÑA MERD DİYELER CÜMLE
EHL-İ CÜD

41. **başuñda:-(u)ñ, -da**

Gazel 438

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

ÖPEBİLSEÑ DESTİNİ BAŞUÑDA OL
DEVLET Mİ VAR
İY MUHİBBİ GEL 'İCÂZET VAR MI BİR
PÂ-BÜSA SOR

42. **başumda:-(u)m, -da**

Gazel 441

Mısra: 1

Akil, fikir, şuur, zihin.

BENÜM SEVDÂ-YI ZÜLFÜÑLE ŞEHÂ
BAŞUMDA SÜDUM VAR
EGER CEVR Ü EGER MİHRÜÑ NE KİM
GELSE SÜRÜDUM VAR

43. **başuña:-u, -ñ, -a**

Gazel 483

Mısra: 5

Akil, fikir, şuur, zihin.

EGER BAŞUÑA OL DİLBER CEFÂ
SENGİNİ YAGDURSA
KAÇURMA BAŞUÑI HERGİZ DİLÂ SAÑA
'ATÂLARDUR

44. **başumda:-um, -da**

Gazel 2

Mısra: 1

*Alın (talihin yazıldığı yer
bağlamında).*

ÂH KİM VARDUR BENÜM BAŞUMDA
BİÑ DÜRLÜ HEVÂ
GER İNÂYET İTMESSEÑ ÖMRÜM OLUR
CÜMLE HEBÂ

45. **başumda:-um, -da**

Gazel 119

Mısra: 1

*Alın (talihin yazıldığı yer
bağlamında).*

ACEB BİLSEM NEDÜR BAŞUMDA
SEVDÂ
OLUPDUR CÂN U DİL ANUÑLA ŞEYDÂ

46. **başuñı:-uñ, -ı**

Gazel 14

Mısra: 13

Baş, kafa || Üzeri.

ZÜLFİ ÇEVĞANINA TOP İT BAŞUÑI
MEYDANA GEL
ÇÜN MUHİBBİ KENDÜÑİ MERDÂNE
SÖYLERSİN BAÑA

47. **başında:-ı, -n, -da**

Gazel 159

Mısra: 10

*Baş, bir şeyin yakını veya
çevresi.*

İY MUHİBBİ DÜRDİ ŞİRÜÑ DEFTERİNİ
EHL-İ NAZM
GÜL GİBİ HER YIL BAŞINDA TÂZE
DİVÂNUM GÖRÜP

bas:-

1. **basduñ:-du, -ñ**

Gazel 336

Mısra: 9

*Basmak ll koymak, ayak
basmak bağlamında ulaşmak.*

ÇÜ BASDUÑ 'IŞK RÂHINA KADEM
SEN
GEREKDÜR CÂN-ILA DİL VİRESİN BÂC

2. **başuñda:-(u)ñ, -da**

Gazel 216

Mısra: 9

Akil, fikir, şuur, zihin.

SENÜÑ İY BU'L-HEVES N'EYLER
BAŞUÑDA BUNCA SEVDÂLAR
MUHİBBİ BİR GÜN ÖLÜRSİN KAYIR
İRKENCE YURDUÑ TUT

baş açarlar:

1. baş açarlar:--a, --r, --lar

Gazel 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşma durumu.

Baş açarlar küyuña varsa kaçan
âşıkların

Bu umuda gösterüp yüzünü
viresin zekât

baş açup:

1. baş açup:--up

Gazel 131

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Başını açmak (İnsanların
dua ederken samimiyetlerini
ifade etmek için başlarındaki
serpuşu çıkarmaları
bağlamında).*

İster-idün baş açup Hâk'dan
güzeller ışkını
Şükrünü artur ki oldı hâcetün
cümle revâ

baş başa ururlar:

1. baş başa ururlar:--a, --ur, --lar

Gazel 238

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güreşen iki kişinin de
birbirine denk kuvvette olması
anlamında kullanılmıştır.*

Çin ider ebruların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

baş egmem:

1. baş egmem:--me, --m

Gazel 388

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamı: Direnmekte

*vazgeçip güçlünün buyruğuna
girmek, teslim olmak
anlamlarında kullanılan bir
deyimdir. İtaat etmek, emirlere
razı gelmek anlamlarında da
kullanılır.*

Sen tururken tûbîye baş egmem
iy serv-i büleñd
Var-iken şekker lebüñ baña
gerekmez şehd ü kıand

baş egmeseler:

1. baş egmeseler:--me, --se, --ler

Gazel 494

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Direnmekte vazgeçip

*güçlünün buyruğuna girmek,
teslim olmak anlamlarında
kullanılan bir deyimdir. İtaat
etmek, emirlere razı gelmek
anlamlarında da kullanılır.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

2. baş egmeseler:--me, --se, --ler

Gazel 494

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Direnmekte vazgeçip

*güçlünün buyruğuna girmek,
teslim olmak anlamlarında
kullanılan bir deyimdir. İtaat
etmek, emirlere razı gelmek
anlamlarında da kullanılır.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

baş kaldurup:

1. baş kaldurup:--dur, --up

Gazel 495

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Topraktan başını

*kaldırmak II dirilmek,
canlanmak.*

Yagup bārān-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhār
Zebān-ı hāl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

2. baş kaldurup:--dur, --up

Gazel 327

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İsyan etmek, ayaklanma

*çıkarmak, yönetime karşı
gelmek.*

Kāfir hātını gör nice İslāma
kaşd ider
Hāzırlanur ki eyleye baş
kaldurup hūrüc

baş koşdı:

1. baş koşdı:--dı

Gazel 327

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarışmak.

Baş koşdı birbiriyle ebruları
yine
Beñzer Muhibbî 'arbede eyleye
iki koç

baş terkin ursa:

1. baş terkin ursa:--i, --n, --sa

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Canını ve başını terk
etmek. II Kendinden vazgeçmek,
kendini feda etmek.*

Zülfî sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ mıdur
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün hâbâb

baş çıkı-bildi mi:

1. baş çıkı-bildi mi:

Gazel 44

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

*Alt etmek, üstesinden
gelmek, gücü yetmek, yenmek.*

Dil virme Muhibbî yüri bu dehr-
i acüza
Gör başa çıkı-bildi mi anuñ-ıla
Dārâ

baş kalmasañ:

1. baş kalmasañ:--a, --ma, --sa, --n

Gazel 387

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(iki kimse) yanlarındakiler
gidip yalnız birbiriyle kalmak.*

'İşk yolında cāna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'aşık olan elbette ol olur
cömerd

baş neler getiriser:

1. **baş a neler getirir:**--a, --i, --ser

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sevgiliye bu düşkünlüğü sebebiyle başına her türlü eziyet ve sıkıntının gelmesi kastedilmiştir.

Zülfî sevdâsı-y-ıla baş a neler getirir
Bu kara bahtım ile tâli-i gümrâh baş a

başda hevâ:

1. **başda hevâ:**

Gazel 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın aklında ve hayalinde yer eden arzu, istekler.

İşka düşelden benüm hâlüm digergün olmada
Eksük olmaz dilde âteş gözde su başda hevâ

başda sevdâ:

1. **başda sevdâ:**--da

Gazel 164

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevdaya tutulmuş olması kastedilir.

Başda sevdâ dilde gâvğâ gözde âb
Kim sora hâlüm direm gâyet hârâb

2. **başda sevdâ:**--da

Gazel 313

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevdaya tutulmuş olması kastedilir.

Eksük olmaz başda sevdâ dilde âteş gözde âb
Ana rahminden berü ben olmadum şâd el-ğiyâş

başdan aşdı:

1. **başdan aşdı:**--dan, --dı

Gazel 423

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan aşmak; pek çok olmak, pek çoğalmak.

Gözlerüm yaşı yinilmez oldı başdan aşdı âh
Rüy-ı zerdüm kalmış ol arada nîlüfer geçer

başdan aşduğın:

1. **başdan aşduğın:**--dan, --du, --gın

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) aşığın

gözyaşlarının çok olması, insan boyunu aşması manasında abartı anlamı kastedilmiştir.

Başdan aşduğın gözüm yaşım taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönülüm olalıdan tölâb

başdan ayaga:

1. **başdan ayaga:**--dan, --a

Gazel 364

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan aşağı; Bütünüyle, tamamıyla.

Yazma rakîb adımı gel sehv-ile sakın
Başdan ayaga yoğsa olısar kitâb-ı telh

başdan çıkar:

1. **başdan çıkar:**--dan, --ar

Gazel 176

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayartmak, doğru yoldan çıkarmak, kötüyola sürüklemek.

Fikr-i lebüñ ki eyledi gönülüm evin hârâb
Başdan çıkar her kim ola müdmin şarâb

başdan çıkardı:

1. **başdan çıkardı:**--dan, --a, --r, --dı

Gazel 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Baştan çıkarmak; kötü yola sürüklemek, doğru yoldan sapturmak.

Hâlîni koyup zülfî düzâğını 'arz ider

Başdan çıkardı murğ-ı dili dâne 'âkıbet

basdıysa:

1. **basdıysa:**--dı, -(y)sa

Gazel 3

Mısra: 7

Ayak tabanını, gövdenin ya da bacağın ağırlığını verecek biçimde, bir şeyin üstüne koymak.

Evveline işkuñuñ her kim ki basdıysa kaçem
Dimesün gavırına irdüm yokdur aña intihâ

başı göge irse:

1. **başı göge irse:**--ı, --e, --se

Gazel 495

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok istediği bir şeye kavuşmaktan veya bir iltifattan dolayı çok sevinmek, büyük bir sevinç duymak.

Muhibbî 'işka kul oldı göge irse eger başı
Kapusında şeh-i 'işkuñ kemer bir beste çâkerdür

başın top evleve:

1. **başın top eyleye:**--ın, --ye

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cirit oyununda başını top yerine sevgilinin uğruna feda etme.

Kaçan yârûñ göre zülfîni çevgân
Gerekdür eyleye başın hemân top

başına ne takarsa:

1. **başına ne takarsa:**--ı, --n, --a, --a, --r, --sa

Gazel 419

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) birinci mısrayı desteklemek için sevgilinin başına taktığı kuş tüyü kastedilmiştir.

Pâdişâhum avın almış başına şeh-per dakar

Ne takarsa başına olmaya hiç
perden lezîz

başına şeh-per dakar:

1. başına şeh-per dakar:--i, --
n, --a, --a, --r

Gazel 419

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin başına
uzun kuş tüyü taktığı ifade
edilmektedir.

Pâdişâhum avın almış başına
şeh-per dakar
Ne takarsa başına olmaya hiç
perden lezîz

başına tâc itdi:

1. başına tâc itdi:--i, --n, --a, --
di

Gazel 330

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok sevmek ve saymak, el
üstünde tutmak.

Bindün çü Burâk'a gice oldı
saña mi'râc
Hâk-i rehîfî itdi melâyik başına
tâc

başında:

1. başında:--i, --n, --da

Gazel 335

Mısra: 2

Baş,tepe,kafa(sevgilinin
başındaki taç kastedilmektedir.).

Çin-i zülfündür alan Çin'den
harâc
Taht-ı Rüm'un şâhidur başında
tâc

başında hevâ var:

1. başında hevâ var:--i, --n, --
da

Gazel 289

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başında hava olmak II aşk
hevesine tutulmak.

Büy-1 zülfünden hevâ başında
var servün meger
Rakşa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

başında nergis:

1. başında nergis:--i, --n, --da

Gazel 459

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nöbetçi olarak nergis

çiçeğinin beklemesi
kastedilmektedir.

Tâc-1 zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tığ ele san gülşenün
der-bânıdur

başını egmiş:

1. başını egmiş:--i, --n, --i, --
miş

Gazel 495

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yaklaşmak,eğilmek

anlamında kullanılmıştır.

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistâna
Gider bu zîver ü zînet kalan
ancak elemelerdir

başını top eyleve:

1. başını top eyleve:--i, --ni, --
ye

Gazel 153

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Çevgan oyununda

kullanılan top, guy,(aşığın feda
etmeye hazır olduğu başı)
kastedilir. 2)Başını top yapmak,
başıyla oynamak.

Her kaçan kim zülfî çevgân
eylese meh-pâreler
Aşıkâ lâyıķ budur kim eyleye
başını top

başını top ider:

1. başını top ider:--i, --ni, --e, --
r

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın başını

çevgan oyununda kullanılan top
haline getirmesi yani feda
etmesi kastedilmiştir.

Zülfî çevgânı elinde görse dil
bir yâr-ı hûb
Ol zamân meydân-ı ışık içre ider
başını top

başını top itdi:

1. başını top itdi:--i, --n, --i, --
di

Gazel 475

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) oyun meydanında
aşığın başını feda etmesi
kastedilmektedir.

Çevgân-1 zülfe itdi Muhibbî
başını top

Meydân-1 'ışka kim gire cânı
fedâ olur

başını zâhid çeker:

1. başını zâhid çeker:--i, --ni, --
er

Gazel 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herhangi bir olay ya da
vakada başlangıç noktası
olmak,ilk olarak
gerçekleştirmek.

Âşık irişdi şıdık-ıla eflâke seyr
ider

Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyb

başka:

1. başka:

Gazel 29

Mısra: 5

1.Bilinenen gayri, diğer,
sâir. 2.Bilinenlere benzemeyen,
farklı, değişik.

Umaram her bir aduñ başka
şefaât eyleye
Aḥmed ü Maḥmūd Ebū'l-Ḳasım
Muḥammed Muştafâ

başum üzre:

1. başum üzre:

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başımın üzerinde II
Başımda.

İki aynumdan revân oldı iki cü
kim göre
Başum üzre düd-ı âhum diye
kühistân baña

2. başum üzre:

Gazel 81

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başımın üzerinde II

Başımda.

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkâm saglu sollu eşk
leşkerdür baña

başuma geldi:

1. başuma geldi:--u, --ma, --di

Gazel 367

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü bir durumla

*karşılaşmak, beklenmedik,
şaşırtıcı bir olay veya durumla
karşılaşmak.*

Geldi sevdâ başuma dîvâneyem
Assı itmez baña şimden girü
pend

başuma kovup:

1. başuma kovup:--u, --m, --a, --up

Gazel 228

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgiliye

*ait unsurları verdiği değerden
başımın üstünde taşınması
kastedilmiştir.*

Ger hâk-i derûn bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma kovup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

başuma yazmış:

1. başuma yazmış:--mış

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kişinin kader(alın yazısı).

Kime ğam kime ferah yazmış çü
haftât-ı ezel
Bunu yazmış başuma senden
olam dâyim cüdâ

başumda:

1. başumda:--um, --da

Gazel 126

Mısra: 1

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Dilde âteş gözde nem başumda
zülfinden hevâ
N'ola hâlüm bilmezem ışk-ıla
oldum mübtelâ

başumda lîkin hevâ var:

1. başumda lîkin hevâ var:

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın aklı ve

*hayalinde sevgiliye dair
istek,heves ve arzuların yer
almaması anlamında kullanılmıştır.*

Geh hayâlün dilde geh
çeşmümde câ
Eylerem başumda var lîkin hevâ

başumdan çıkma:

1. başumdan çıkma:--u, --m, -- dan, --sa

Gazel 390

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın başından duman

çıkması ifade edilmektedir.

Yanalı 'ışk âteşiyle hemçü 'üd
Çıkma başumdan 'aceb olmaya
düd

başumı top eyledüm:

1. başumı top eyledüm:--dü, -- m--um, --ı, --dî, --m

Gazel 182

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başımı top eylemek, çevgan

*oyunundaki top gibi ortaya
koymak; canını feda etmek.*

Başumı top eyledüm meydân-ı
ışkuında senün
Esb-i nâz üzre elünde zülf-i
çevgânun görüp

başum-ıla:

1. başum-ıla:--u, --m, --ı, --la

Gazel 307

Mısra: 5

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Başum-ıla 'ışk meydânında
zülfüñ oynasun
İtme gayrı bâzı çün top-ıla
çevgândur 'abeş

başuña belâlar getirür:

1. başuña belâlar getirür:--u, --n, --a, --lar, --ür

Gazel 281

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın başına çok

*sıkıntılı ve hallolmaz işlerin
açılması kastedilmektedir.*

İy Muhibbî yâr-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getirür başuña
senün kâyinât

başuña gün togdı:

1. başuña gün togdı:--u, --na, - -dı

Gazel 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

İstediklerini yapmak için

*iyi bir duruma erişmek ya da
eline olağanüstü bir fırsat
geçmek.*

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi
Başuña gün togdı nedür aşıkâ bu
deñlü h'âb

başuña kovup:

1. başuña kovup:--u, --n, --a, -- up

Gazel 285

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bahsedilen tacın

başına konması kastedilmektedir.

Al hâk-i derin elüne andan
yüzüne sür
'İzzetle kovup başuña tâc-ı
sa'âdet it

başuña tâc uralıdan:

1. başuña tâc uralıdan:--u, --n, --a--u, --n, --a, --a, --lı, --dan

Gazel 339

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Talihi dönmek, birinin

hayatı güzel bir hale gelmek.

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tâc
Cümle 'âlem saña dâyim
gösterürler ihtiyâc

başuña tâc virildi:

1. başuña tãc virildi:--u, --n, --a--u, --n, --a, --il, --di

Gazel 328

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık kastedilerek (peygamberin başına) bu tacın giydirildiği söylenmektedir.

Virildi başuña 'izzetle çün tãc Olısar ins-ile cin saña muhtac

başuñda devlet var-ımış:

1. başuñda devlet var-ımış:--u, --n, --da, --i, --mış

Gazel 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığıñ başına talik kuşu konduğu yani şanslı olduğu kastedilir.

Var-ımış başuñda devlet çünki irdüñ pâyına Agzuña alup lebin bir kez ol âdem cânın öp

başuñı:

1. başuñı:--u, --n, --i

Gazel 224

Mısra: 10

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Āhuñı şehâb eyle başuñ üzre Muhibbî Başuñı belâ küñi dü çeşmüñi bñar it

2. başuñı:--u, --n, --i

Gazel 266

Mısra: 10

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Āh eyle bulutlar gibi dursun serüñ üzre Başuñı belâ kuñi dü çeşmüñi bñar it

3. başuñı:--u, --n, --i

Gazel 278

Mısra: 8

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Ola kim oyna gelüp zülfini çevgân ide yâr Top idüp sen de dilâ başuñı meydâna ilet

4. başuñı:--u, --n, --i

Gazel 483

Mısra: 6

Baş, kafa || fikir, düşünce.

Eger başuña ol dilber cefâ sengini yagdursa Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña 'atâlardur

başuñı yirden kaldurma:

1. başuñı yirden kaldurma:--u, --n, --den, --ma

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) sevgiliyi görünce aşığıñ -onun karşısında-başını yerden kaldırıp saygısızlık etmemesi kastedilmiştir.

Tāk-ı ebrûsın görüp kaldurma yirden başuñı İşk kitâbında yazılmış secde itmek müsteħab

bañn-ı hüt:

1. bañn-ı hüt:

Gazel 234

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Balığın karnı.

Ġaflet itme zulmet-i şebde uyan añ yârûñı Kesmedi zıkrını Yûnus mesken iken bañn-ı hüt

bâver:

1. bâver:

Gazel 381

Mısra: 6

Doğru, gerçek.

Serv-i bālâsında gördüm bülbüli Vaşf ider kıddin bâver bülend

bâver itme:

1. bâver itme:-me

Gazel 84

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnanmak, doğru bulmak.

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña bî-dîn rakîb Bâver itme döstüm vallâhi bühtândur baña

bay u fakîr:

1. bay u fakîr:

Gazel 196

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zengin ve fakir.

Her kim ki göre lalüñi ol mey-perest olur Mîr ü gedâ vü bay u fakîr ü civân ü şeyb

bâz:

1. bâza:-a

Gazel 75

Mısra: 3

Doğan denilen yırtıcı kuş.

Bâza beñzetdüm bu gönüm seni itmege şikâr Bildüm fikr-i muhâl imiş ki sensin bir hümâ

2. bâzına:-i, -n, -a

Gazel 179

Mısra: 5

Doğan denilen yırtıcı kuş.

Himmetüm bâzına olmaz hiç bir murğ hem-cenâh Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla her bir gurâb

3. bâzı:-ı

Gazel 307

Mısra: 6

Oynamak, oyun // İş // Bir başka yol, çıkış.

Başum-ıla 'işk meydânında zülfüñ oynasun İtme ğayrı bâzı çün top-ıla çevgândur 'abeğ

bâzâr-ı hüsn içre:

1. bâzâr-ı hüsn içre:

Gazel 329

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik çarşısı (bütün güzeller içinde en iyisinin sevgili olduğu kastedilmektedir.).

Yazdı ahsen hüsnüñi iy döst haññâ-ı ezel Hüblerde kalmadı bâzâr-ı hüsn içre revâc

bāzār-ı kadeh:

1. bāzār-ı kadeh:

Gazel 353

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kadeh pazarı, hangi mey
diye çekişmek pazarlık etmek.*

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bāzār-ı kadeh

bāzārüm görüp bozdı:

1. bāzārüm görüp bozdı: --um, --üp, --dı

Gazel 181

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgili ve aşığın
sohbetini gören rakibin ortaya
engeller çıkarması
kastedilmiştir.*

Naqd-i cāna almış iken dilberün
bir büsesin
Åh rakīb ortaya girdi bozdı
bāzārüm görüp

bāzımı saldum:

1. bāzımı saldum: --du, --m

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Doğan denilen yırtıcı kuşu
gökyüzüne salmak, serbest
bırakmak.*

Himmetüm bāzımı saldum sen
hümāyı şayd için
Ayagumda nāle vü āhum
olupdur zil baña

bāzū-bend dakdı:

1. bāzū-bend dakdı: --dı

Gazel 398

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kol bağı, nazar değmemesi
için bileklik.*

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sultān-ı gülün
Goncadan dakdı felek gerdenine
bāzū-bend

be:

1. be:

Gazel 196

Mısra: 4

*"Ey, hey" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü.*

Åşık irişdi şıdk-ıla eflāke seyr
ider
Ancak hemān başını zāhid çeker
be ceyb

bebr ü pelenge:

1. bebr ü pelenge: --e

Gazel 422

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yırtıcı bir hayvan olan
böbür ve kaplan (aşık yaraları
sebebiyle kaplan gibi yırtıcı ve
vahşidir.).*

Dāğ-ı elifle sīnem bebr ü
pelenge beñzer
Deryā-yı eşküm içre gönlüm
nehenge beñzer

bed:

1. beddür: --dür

Gazel 335

Mısra: 11

Kötü sözler, lakırdılar.

Baña ārzū yār ḥod beddür saña
Zāhidā çün bir degüldür her
mizāc

bed nazardan saklasun:

1. bed nazardan saklasun: -- dan, --sun

Gazel 389

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*(Beyitte) sevgilinin kötü
nazardan saklanması için dua
edilmektedir.*

Cilve eyler bāğda gördüm yine
bir serv-қad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Ḥayy-ı ebed

bed söyleme:

1. bed söyleme: --me

Gazel 394

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü, çirkin söylemek.

Bed söyleme 'āşıkā iy zāhid-i
ḥod-rū
Cān u dil ile saña ne nīg eger
bedend

bedel:

1. bedel:

Gazel 421

Mısra: 3

*Bir şeyin yerine verilen ve
yerini tutan şey, karşılık, ivaz.*

Olmaz bihişt mīvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ḥurmā-yı
ter lezīz

beden:

1. bedenden: --den

Gazel 66

Mısra: 10

Beden, vücut, cisim, ten.

Yüzünü gördi Muḥibbī kalmadı
cāndan eser
Gıtdi aklı bir yaña cānı
bedenden bir yaña

2. bedenden: --den

Gazel 333

Mısra: 4

Beden, vücut, cisim, ten.

Eger cānāne vaşlına olursañ
cān-ıla ṭālib
Saña bil perde olmuşdur hemān
terk it bedenden geç

3. bedende: --de

Gazel 377

Mısra: 4

Beden, vücut, cisim, ten.

Bir göz-ile görmege cānum seni
kayil degül
Dāğlar yakdum bedende oldı
çok gözler bedīd

bedend:

1. bedend:

Gazel 394

Mısra: 6

Beden, vücut, cisim, ten.

Bed söyleme 'āşıkā iy zāhid-i
ḥod-rū
Cān u dil ile saña ne nīg eger
bedend

bed-güftār:

1. **bed-güftâr:**

Gazel 308

Mısra: 6

Kötü sözler,lakırdılar.

Ğıybetümde n'ola hâsîd söylese
ĥarf-i dūrûğ
Rû-be-rû itmez benüm-ile o
bed-güftâr baĥş

bed-hâlem:

1. **bed-hâlem:--em**

Gazel 172

Mısra: 6

Kötü bir halde olma.

Çün ĥâlel virmez senüñ
ululuĥuña niğ ü bed
Gerçi bed-hâlem umaram
olmayam ben bî-naşib

bed-hû:

1. **bed-hû:**

Gazel 105

Mısra: 2

Kötü huylu sevgili.

Ĥâşılıum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kaşķı göstermeye-y-dî rüyım ol
bed-hû baña

bedîd kıldı:

1. **bedîd kıldı:--dı**

Gazel 385

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek,ortaya çıkmak.

Dâğlar her bir taraftan dîdeler
kıldı bedîd
Şâyed ola kim hilâl ebrüñi
görem ola 'iyd

bedîd oldı:

1. **bedîd oldı:--dı**

Gazel 377

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür olmak.

Bir göz-ile görmege cânım seni
kâyil degül
Dâğlar yakdum bedende oldı
çok gözler bedîd

bed-nâm-ı halk olmuşam:

1. **bed-nâm-ı halk olmuşam:--**
mış, --am

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Halk içinde kötü bir ün
sahibi olma(kötü isimle anılma).*

Terk idüp nâmüs u nâmı
olmuşam bed-nâm-ı halk
Koyalı meh-pâreler rüsvâ diyü
nâmı baña

bedraka-i rāhum:

1. **bedraka-i rāhum:--u, --m**

Gazel 229

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yol gösteren.

Rüşen kıluram gözlerümi ĥāk-i
derinden
Ger bedraka-i rāhum ola nūr-ı
hidāyet

bedr-i dücā:

1. **bedr-i dücā:**

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Karanlıĥı aydınlatan
dolunay.*

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücā
Ĥâtırım olur münevver cân u
dil bulur şafā

bedr-i münir:

1. **bedr-i münir:**

Gazel 488

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay II sevgili.

Ĥānesinden çün tulü' eyleye ol
bedr-i münir
Göñlümi alan benüm didüm
çehâr-deh sâledür

be-güş:

1. **be-güş:**

Gazel 356

Mısra: 1

Kulaĥa.

Nāgeh nidā irseydi seĥergeh be-
güş rûĥ

Her kim ĥumāra çäre diler
eylesün şabûĥ

beharem:

1. **be-ĥarem:**

Gazel 259

Mısra: 9

Kırmızı gül.

Ger nidā ola eger nâm-ı şerîfün
be-ĥarem
Her yana çagura "lebbeyk" ehl-i
'Arafāt

behişt içre azāb gösterür:

1. **behişt içre azāb gösterür:--**
ür

Gazel 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) "Cennet içinde
azap vardır." ayeti
kastedilmiştir.*

Küy-ı yārā varsam āzürdeyem
ağyardan
Tālümdür gösterür baña behişt
içre azāb

behişt olmasa:

1. **behişt olmasa:--ma, --sa**

Gazel 350

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
güzelliĥinin gül bahçesi cennet
bahçesine benzetilmektedir.*

Gülşen-i ĥüsnüñ eger olmasa iy
ĥürî behişt
Şerbet-i la'l-i lebün olur mıdı
böyle melĥ

behişte bû iledürse:

1. **behişte bû iledürse:--dür, --**
se

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sabah rüzgarının
sevgilinin cennet gibi kokusunu
aşıĥa ulaştırması kastedilmiştir.*

İledürse bü-y-ı zülfünden behişte
bû şabā
Ravzadan Rıdvān diye ehlen ü
sehlen merĥabā

bekā mülkinde:

1. **bekā mülkinde**:--i, --n, --de
Gazel 251
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölümsüzlük mülkü,diyarı.

Zelil olup gedā-yı 'ışk dünyāda
çeke miñnet
Bekā mülkinde ol sultān olup
bulur niçe 'izzet

bekāsi yok:

1. **bekāsi yok**:--s, --t
Gazel 390
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalıcılığı olmamak.

Çün bekāsi yok cihāna virme dil
'Ākil olan eylemez bunda sürüd

2. **bekāsi yok**:--s, --t
Gazel 243
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalıcılığı olmayan dünya.

Sakin aldanma gönül virme bu
'ālem naqşına
Çünkü fānīdür bekāsi yok hemān
virāne tut

bekle:

1. **bekler**:-r
Gazel 122
Mısra: 8
*(Bir kimsenin gelmesini
veya bir işin olması için) gözler
vaziyette olmak, durup kollamak
II Ummak, ümit etmek.*

Didüm ki çekdüm rencini
bulmaga hüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülf-i ejdehā

2. **bekler**:-r
Gazel 497
Mısra: 6
*(Bir kimsenin gelmesini
veya bir işin olması için) gözler
vaziyette olmak, durup kollamak
II Ummak, ümit etmek.*

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helāk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhā geçür

bekler olmuş:

1. **bekler olmuş**:-miş
Gazel 33
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeyin oluşmasını veya
gerçekleşmesini beklemek.*

Genc-i hüsnuñe el irmez
rāyegān
Anı zülfün bekler olmuş ejdehā

bekler olupdur:

1. **bekler olupdur**:-dur
Gazel 63
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeyin gerçekleşmesini
ya da olmasını beklemek.*

Halka halka āşıka dām-ı belādur
kākülün
Yoğsa hüsnuñ gencini bekler
olupdur ejdehā

belā:

1. **belā:**
Gazel 26
Mısra: 3
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Belā zencirini Mecnūnlaym āh
Takar boynuma āhir zülf-i Leylā

2. **belā:**
Gazel 28
Mısra: 9
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Hāller āşüb u gözler fitne
müjgānlar belā
İy Muhibbī her biri bir dürlü
āfetdür saña

3. **belā:**
Gazel 32
Mısra: 4
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.*

2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.

Qaddi kopardı başuma bunda
kıyāmeti
Maşşer güninde görmeye ayrık
gönül belā

4. **belā:**

Gazel 55
Mısra: 9
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Eksük olmaz derd ü gam miñnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekiye-i gönülüm
benüm tenhā ola

5. **belā:**

Gazel 57
Mısra: 1
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Ruğları fitne kad-i bālā belā
Eksük olmaz dilde fitne ya belā

6. **belā:**

Gazel 57
Mısra: 2
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Ruğları fitne kad-i bālā belā
Eksük olmaz dilde fitne ya belā

7. **belā:**

Gazel 57
Mısra: 4
*1. İnsana büyük bir sıkıntı
veren, içinden çıkılması güç
durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara
sebeplenen olay, āfet, musibet,
felāket. 3. Başa dert olan, insanı
çok üzen kimse veya şey.*

Zülf-ile gamzeñ bile ebrüaruñ
Oldı bunlar cümle ser-tā-pā belā

8. belā:

Gazel 57

Mısra: 6

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Eylemek ister yine hattuñ urüc
Oldı her müyü dile cānā belā

9. belā:

Gazel 57

Mısra: 8

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Eylese cevr ü cefā zulm u sitem
Âfiyettür gelmez ol baña belā

10. belā:

Gazel 57

Mısra: 10

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

İy Muhibbī virme bu dünyāya dil
Saña inām eylemez illā belā

11. belādur:--dur

Gazel 229

Mısra: 3

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Hicrān şebi ‘aşıklara biñ dürlü belādur
Zirā ki aña eyleyimez şubh sirāyet

12. belā:

Gazel 482

Mısra: 6

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

Düşüp miñnet bucagına beni siz sanmañuz tenhā
Belā eksük degül bir dem gelür gam dañı mahremdür

13. belāy:--y, --ı

Gazel 484

Mısra: 10

1. İnsana büyük bir sıkıntı veren, içinden çıkılması güç durum, bādire, dert, gam, keder.
2. Büyük sıkıntıya ve zarara sebep olan olay, âfet, musibet, felâket. 3. Başa dert olan, insanı çok üzen kimse veya şey.

İy Muhibbī artadur ‘ışkuñ belāsi dem-be-dem
Gam yime her kim ki ‘aşıkdur belāyı o çeker

belā çekdüğini:

1. belā çekdüğini:--düg, --ı, --ni

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın felaket ve afetlere batması(gark olması).

Derd-i ışıkuñdan Muhibbī ne belā çekdüğini
Kimsenem yokdur ide hālümü ağah saña

belā gelse:

1. belā gelse:--se

Gazel 490

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Felakete maruz kalmak.

‘Aşığ-ı şādık odur gelse belā şabr eyleye
Var-ısa çevre taħammül uşbu ben şābirdedür

belā irer:

1. belā irer:--e, --r

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela gelmek.

Ehl-i ışka her dem irer şad belā
Çünkü aña eksük olmaz biñ belā

belā kühi:

1. belā kühi:--ı

Gazel 224

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela dağı.

Åhuñı şehāb eyle başuñ üzre Muhibbī
Başuñı belā kühi dü çeşmüñi bñar it

2. belā kühi:--ı

Gazel 266

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela dağı.

Åh eyle bulutlar gibi dursun serüñ üzre
Başuñı belā kühi dü çeşmüñi bñar it

belā kühi içinde:

1. belā kühi içinde:--n, --de

Gazel 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela(eziyet) dağı içinde yer almak.

Belā kühi içinde seng-i gamdan Yatur mecrüh olup dil bī-ser ü pā

belā kühında:

1. belā kühında:--ı, --n, --da

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela dağı.

Leb-i şirñüñi gördüm belā kühında Ferhād’am
Yoluñda n’ola cān virsem bugün ben bī-ser ü bī-pā

belā tirine:

1. belā tirine:--ı, --ne

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela-sıkıntı okları.

Siper kıldı belâ türine sînem
Kılan kirpüklerüñ ok kaşlaruñ
ya

belâ vü derd:

1. belâ vü derd:

Gazel 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Istrap ve keder.

Ben belâ-keş olduğumı döstlar
itmeñ aceb
Kim ki âşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

belâ vü derd ü ğam:

1. belâ vü derd ü ğam:

Gazel 481

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntı, dert ve keder.

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
ğam kâşâneme
Mâ-hazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu peymânedür

belâ vü derd ü miñnet:

1. belâ vü derd ü miñnet:

Gazel 410

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bela, dert ve sıkıntı.

Tarîk-ı 'ışk müşkildür varılmaz
Belâ vü derd ü miñnet olmasa
zâd

belâ vü derd ü miñnetde:

1. belâ vü derd ü miñnetde:--
de

Gazel 440

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert, eziyet ve sıkıntı.

Ben belâ vü derd ü miñnetde
olup 'ışka esîr
Her kişi der-fikr ü der-'iys ü
temâşâyaya deger

belâ vü ğam hazânıdır:

1. belâ vü ğam hazânıdır:--i, -
-dur

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın sararıp solmuş yüzü
bela ve sıkıntı sonbaharını
hatırlatur. Yani beyitte sonbahar
mevsiminde yaprakların
sararması ve ölmesi ile aşığın
yüzündeki solgunluk arasında
bir ilişki kurulmuştur.*

Fırkat-ile soldı geçdi nev-bahâr-
ı ömrüm âh
Çehre-i zerdüm belâ vü ğam
hazânıdır baña

belâ vü miñnet ü ğam:

1. belâ vü miñnet ü ğam:

Gazel 312

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert, bela, sıkıntı ve keder.

Baña degdi belâ vü miñnet ü
ğam
Olaldan döstlar Mecnûn'a vâriş

belâ vü miñneti de:

1. belâ vü miñneti de:--i, --de

Gazel 486

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet, sıkıntı.

'İşk ara cân virmegi ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

belâ-ender-belâ olmuştur:

1. belâ-ender-belâ olmuştur:--
muş, --dur

Gazel 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Felaket içinde felaket,

*belalar içinde boğulmuş
durumda olmak. (Sevgilinin
eziyet ve cefaları bağlamında.)*

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmuştur belâ-ender-belâ

belâ-keş:

1. belâ-keş:

Gazel 6

Mısra: 5

*Bela çeken, belaya
katlanan, sıkıntı çeken.*

Bâğ-ı ışkında belâ-keş
bülbulüdür bu gönül
Sînesinde tâze dağdır gül-i
hândân aña

belâ-keş olduğumı:

1. belâ-keş olduğumı:--dug, --
um, --i

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve sıkıntı içinde

olan.

Ben belâ-keş olduğumı döstlar
itmeñ aceb
Kim ki âşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

belâ-yı 'ışk-ıla:

1. belâ-yı 'ışk-ıla:--la

Gazel 468

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk belası.

Nev-civân iken belâ-yı 'ışk-ıla
Eyledüñ âhum 'aşâ vü beni pîr

belki:

1. belki:

Gazel 182

Mısra: 14

*"Bir ihtimal" anlamında
kullanılan zarf.*

İy Muhibbî cân terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taḥşîn eyleye ışk ehli
cânânuñ görüp

2. belki:

Gazel 434

Mısra: 2

*"Bir ihtimal" anlamında
kullanılan zarf.*

Nesi var dâr-ı dünyânuñ hemen
içinde sıḥhatdür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

bellü:

1. bellüdür:--dür

Gazel 244

Mısra: 8

Âşikâr, mâlûm, anlaşılır.

Bildiler dīvāne gönlüm saña
'aşık olduğun
Cünbişinden bellüdür biñ
eylesün inkâr mest

beñ:-

1. **beñlerüñ:-ler, -(ü)ñ**

Gazel 325

Mısra: 2

*Yüzde ve vücutta bulunan
tabii' ufak ve siyah noktalar,
ben, hâl.*

Hañuñ itdi Hañā mülkini tārāc
Yidi kişverden aldı beñlerüñ bāc

ben:

1. **benüm:-üm**

Gazel 1

Mısra: 7

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Soñ nefesde sakla ĩmānum
benüm
Bulmaya yol aña şeytān-ı racīm

2. **ben:**

Gazel 2

Mısra: 11

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Her ne kim itdüm günāhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabül it
tevbemi yā Rabbenā

3. **benüm:-üm**

Gazel 2

Mısra: 1

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

4. **beni:-i**

Gazel 3

Mısra: 16

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cānına kim beni
raħmetle aña

5. **baña:--a, -**

Gazel 4

Mısra: 8

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Gerçi dünyā ĥalkı māyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez ĥün-ı dilden
özgeye ĥiç iştihā

6. **baña:-a**

Gazel 4

Mısra: 12

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midur Şirāñ
Yā Resülü'l-ālemīn baña
olursañ rehnümā

7. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 1

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Pādişāh-ı ışkām u dil defter ü
dīvān baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvan baña

8. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 2

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Pādişāh-ı ışkām u dil defter ü
dīvān baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvan baña

9. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 4

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

İñlerem tanbūr-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i ġamda mesken oldu
güşe-i ĥicrān baña

10. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 6

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla

Yarım ağız büse ikrār eylese
cānān baña

11. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 8

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Öldürür gerçi ki ġamzeñ āşıka
virmez amān
Leblerüñ ĩsī gibi her laħza virür
cān baña

12. **baña:-a**

Gazel 5

Mısra: 10

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemālī nūrına
Şem-i ĥüsne çün Muħibbī didi
dilber yan baña

13. **ben:**

Gazel 6

Mısra: 7

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Tir-i müjġānı gelürse cān virem
şükrāne ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam ħurbān aña

14. **baña:-a**

Gazel 7

Mısra: 8

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Şem-i ĥüsnine nażar kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

15. **ben:**

Gazel 7

Mısra: 1

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelā oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi āħir fedā
oldum saña

16. **ben:**

Gazel 7

Mısra: 8

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Şem-i hüsnine nazar kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

17. **benüm:-iim**

Gazel 8

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bülbül-i şūrīde-veş efgānum
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

18. **beni:-i**

Gazel 9

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habīb
Âhīr nefesde eyleye cānum duā
saña

19. **beni:-i**

Gazel 14

Mısra: 11

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cām-ı laūñ sun lebüñden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestāne
söylersin baña

20. **ben:**

Gazel 16

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben şāh-ı ışk olduğuma bu yiter
delil
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

21. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşidüp nālemi ebr oldı yine zār
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsār baña

22. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşidüp nālemi ebr oldı yine zār
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsār baña

23. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
hāsta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tīmār baña

24. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Hārc için virdi bu yolda niçe
dīnār baña

25. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül akl degül
yār baña

26. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül akl degül
yār baña

27. **baña:-a**

Gazel 19

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbī yūri iyş
Sīnemūñ bāğı yiter çün gül ü
gülzār baña

28. **bende:-de**

Gazel 19

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül akl degül
yār baña

29. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bezm-i gāmda nāle kıl iy nāy
hāldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

30. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bezm-i gāmda nāle kıl iy nāy
hāldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

31. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelīb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

32. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşk şāhī çün baña virdi gamuñ
sultānlığın
İy gözüm saqqālīg it iy gamze
ferrāş ol baña

33. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşk şāhī çün baña virdi gamuñ
sultānlığın

İy gözüm saqqālīg it iy ğamze
ferrāş ol baña

34. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen-i küyın tolanmaga
niġaruñ şubha dek
İy şabā merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

35. **baña:-a**

Gazel 21

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bu Muhibbî vādî-i hicre yöneldi
zād için
Hün-ı dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

36. **benüm:-(ü)m**

Gazel 22

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gitmedi zülfün hayāli kılca
yādumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perişān olmaya

37. **ben:**

Gazel 23

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Teşne dilven zulmet-i hicrān
içinde kalmışam
Hızr olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

38. **benden:-den**

Gazel 23

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

39. **benüm:-üm**

Gazel 23

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm hālüm siyāh
İtmedün yarı benüm hālümden
āġāh iy şabā

40. **benüm:-üm**

Gazel 23

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm hālüm siyāh
İtmedün yarı benüm hālümden
āġāh iy şabā

41. **benüm:-üm**

Gazel 24

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Fırkatıyla gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāhum vişālün
şerbetin kandur baña

42. **baña:-a**

Gazel 26

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benüm ömrüm ömür ferdāya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdā

43. **benüm:-üm**

Gazel 26

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benüm ömrüm ömür ferdāya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdā

44. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bilmezem kim bu ne hāletdür
baña
Ķāmetün her dem kıyāmetdür
baña

45. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bilmezem kim bu ne hāletdür
baña
Ķāmetün her dem kıyāmetdür
baña

46. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gāh cevr ider gözün gāhī kaşuñ
Çün ire sehm saādetdür baña

47. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdür baña

48. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hışm-ıla çeşmün dökerse
kanımı
Ĥamdü-lillāh kim ināyetdür
baña

49. **baña:-a**

Gazel 27

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sāye-i ħaddün Muhibbî'ye yiter
Şāh-ı tūbā sensüzün letdür baña

50. **beni:-i**

Gazel 27

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdür baña

51. **baña:-a**

Gazel 31

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe bir bāğa hevān-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i qadūn arz ide bir
kerre baña

52. **baña:-a**

Gazel 33

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bilmedüm virdüm gönül cānā
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

53. **benüm:-üm**

Gazel 34

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

54. **benden:-den**

Gazel 35

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdā
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdā

55. **benden:-den**

Gazel 35

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdā
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdā

56. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Vaşl umarken ben naşīb olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

57. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Vaşl umarken ben naşīb olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

58. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hātırüm cemiyetini sorma
benden iy refiķ
Çün hayāl ü fikr ol zülf-i
perişāndur baña

59. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstlar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma
Dest-i ğamla çāk olan ceyb ü
gürbāndur baña

60. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Herkesüñ var bir murādı dāyimā
ister anı
Ārzü-yı cān u dil ol şāh-ı
hübāndur baña

61. **baña:-a**

Gazel 37

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bu Muhibbî'ye cefā kılsañ veyā
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luṭf-ıla
ihsāndur baña

62. **ben:**

Gazel 37

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Vaşl umarken ben naşīb olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

63. **benden:-den**

Gazel 37

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hātırüm cemiyetini sorma
benden iy refiķ
Çün hayāl ü fikr ol zülf-i
perişāndur baña

64. **baña:-a**

Gazel 39

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Toldur dūrlerle bagrum hūnı
mercāndur baña
Bulunur zīrā gözümün yaşı
ummāndur baña

65. **baña:-a**

Gazel 39

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Toldur dūrlerle bagrum hūnı
mercāndur baña
Bulunur zīrā gözümün yaşı
ummāndur baña

66. **baña:-a**

Gazel 39

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönderürseñ ğamze okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāḫat-ı
cāndur baña

67. **baña:-a**

Gazel 39

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bī-dīn raķīb
Sözine inanma anuñ kuru
bühāndur baña

68. **baña:-a**

Gazel 39

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dāda vardum kapusına ol
güzeller şahınuñ
Ola kim dād eyleye kulına
sultāndur baña

69. **baña:-a**
Gazel 39
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Râhat olurdum Muhibbî cevri
okın yagdursa yâr
Niçe râhat olmayam ol h`âb-ı
bârândur baña
70. **benüm-içün:-üm, --içün**
Gazel 39
Mısra: **5**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bî-dîn rakîb
Sözine inanma anuñ kuru
bühtândur baña
71. **baña:-a**
Gazel 41
Mısra: **11**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Baña bu dünyâya sultân
olmadan
Yıgdür olmak âsitanuñda gedâ
72. **baña:-a**
Gazel 42
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Hamdü-lillâh devlet-i işkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebüñ yādına
sâğardur baña
73. **baña:-a**
Gazel 42
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Ben niçesi olmayam pîr-i
muğānuñ bendesi
Her kadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña
74. **baña:-a**
Gazel 42
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Didiler yok yirlere hârc itme
ömrüñ nakdini

- Bilmedüm hayf anları haqq-ı
birâderdür baña
75. **baña:-a**
Gazel 42
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Zâhidâ sanma esâsı yok-durur
bu ışkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender`dür baña
76. **baña:-a**
Gazel 42
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Kâküline kimi reyhân dir
Muhibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña
77. **ben:**
Gazel 42
Mısra: **3**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Ben niçesi olmayam pîr-i
muğānuñ bendesi
Her kadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña
78. **baña:-a**
Gazel 43
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Sensüz iy cān u cihān hergiz
gerekmez cān baña
Sinede cāndan ivâz çünki yiter
cānān baña
79. **baña:-a**
Gazel 43
Mısra: **4**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Ben senüñ hüsn-i cihān-
efrūzuña hayrān iken
Merd ü zen bu hāle bakup
oldılar hayrān baña
80. **baña:-a**
Gazel 43
Mısra: **6**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

- Zerre gibi eyledüm karşı semâ
iy âfîtab
Tâ diyessin dāyimā ol zār u
sergerdān baña
81. **baña:-a**
Gazel 43
Mısra: **8**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- İki aynumdan revān oldu iki cū
kim göre
Başum üzre dūd-ı āhum diye
kühistān baña
82. **baña:-a**
Gazel 43
Mısra: **10**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- İy Muhibbî mahzen-i dilden
çıkarcı söz gevherin
Harc kıl çünki sunıldı genc-i bî-
pāyān baña
83. **ben:**
Gazel 43
Mısra: **3**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Ben senüñ hüsn-i cihān-
efrūzuña hayrān iken
Merd ü zen bu hāle bakup
oldılar hayrān baña
84. **baña:-a**
Gazel 45
Mısra: **1**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Dōstum sen olmasañ gülşen
gelür külhān baña
Senüñ-ile olcack külhān olur
gülşen baña
85. **baña:-a**
Gazel 45
Mısra: **2**
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).
- Dōstum sen olmasañ gülşen
gelür külhān baña
Senüñ-ile olcack külhān olur
gülşen baña
86. **baña:-a**
Gazel 45
Mısra: **3**

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfķ eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

87. **baña:-a**

Gazel 45

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfķ eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

88. **baña:-a**

Gazel 45

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül ruhı
Bakmaga her yaña oldu her biri
revzen baña

89. **baña:-a**

Gazel 45

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben vefâ umum gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

90. **baña:-a**

Gazel 45

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yüzini gördüm Muhibbî gitdi
benden akl u dil
Cân dağı gitse nazâr kılmaz o
sîmîn-ten baña

91. **ben:**

Gazel 45

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben vefâ umum gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

92. **benden:-den**

Gazel 45

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yüzini gördüm Muhibbî gitdi
benden akl u dil
Cân dağı gitse nazâr kılmaz o
sîmîn-ten baña

93. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir kemân ebrü güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña

94. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir kemân ebrü güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña

95. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ġamzeñi gönder bu cânı ben
emânet saklaram
Ĥaqqını ehline teslîm itmek
âsândur baña

96. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

97. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Mağzen-i dilden çıkarsam ġam
degül söz gevherin

Eksük olmaz ne kadar ġarc
eylesem kândur baña

98. **baña:-a**

Gazel 46

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

99. **ben:**

Gazel 46

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ġamzeñi gönder bu cânı ben
emânet saklaram
Ĥaqqını ehline teslîm itmek
âsândur baña

100. **benüm:-üm**

Gazel 47

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İñlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldu nâle vü âhum benüm
bâd-ı hevâ

101. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen içre eldeki sâğar kızıl
güldür baña
Hem şürâhî kulkulı âvâz-ı
bülbüldür baña

102. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen içre eldeki sâğar kızıl
güldür baña
Hem şürâhî kulkulı âvâz-ı
bülbüldür baña

103. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dürr ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H'âce-i işkâm gam u güşşa
tecemmüldür baña

104. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bilmedüm cânâ murâduñ rûmı
öldürmek midür
Her ne kim maşşüduñ oldıysa
düşen oldur baña

105. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hâlünü aındukça cânâ dil harâret
bağlasa
Tañ mı her bir dânesi çün dâr-ı
fülfüldür baña

106. **baña:-a**

Gazel 51

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dâr-ı dünyâda Muhibbî çünkü
yok gamdan hâlâş
Çâresi nedir sorarsañ nüş kıl
müldür baña

107. **benüm:-üm**

Gazel 55

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eksük olmaz derd ü gam miñnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönülüm
benüm tenhâ ola

108. **baña:-a**

Gazel 57

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eylese cevri ü cefâ zulm u sitem
Âfiyettür gelmez ol baña belâ

109. **ben:**

Gazel 60

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Egerçi işkuñı āsān okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhâ

110. **benden:-den**

Gazel 60

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gidüpdür küllî dil benden
digergün gün-be-gün hâlüm
Niçe takrîr idem yâ Rab derün-ı
derdidür dilhâ

111. **ben:**

Gazel 61

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşitdüm ben civān ü pîr didi bu
söz mücmil hâ
Görinür gerçi işk āsān velîkin
soñı müşkil hâ

112. **ben:**

Gazel 63

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen güzeller şahısın ben işkuñ-
ıla mübtelâ
Hiç olur mı ki muķârin ola şâh-
ıla gedâ

113. **baña:-a**

Gazel 66

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstüm sen olmañ gülşen
gelür küllhen baña
Senüñ-ile olıcak küllhen olur
gülşen baña

114. **baña:-a**

Gazel 66

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönül alınca hemān ancak baña
rıfķ eyledüñ
Âhîr itdün niçe biñ cevri ü
cefâlar sen baña

115. **baña:-a**

Gazel 66

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönül alınca hemān ancak baña
rıfķ eyledüñ
Âhîr itdün niçe biñ cevri ü
cefâlar sen baña

116. **baña:-a**

Gazel 66

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönül ben virdüm bunda yok
günâhı kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstüm senden yaña

117. **baña:-a**

Gazel 66

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruhı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

118. **ben:**

Gazel 66

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönül ben virdüm bunda yok
günâhı kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstüm senden yaña

119. **ben:**

Gazel 66

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönül ben virdüm bunda yok
günâhı kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstüm senden yaña

120. **beni:-i**

Gazel 67

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülf
Añlamazam anı ayruk kurtıla

121. **beni:-i**
Gazel 68
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Beni ferdâya salma vaşla ırgür
Mebādâ ırmeye bu ömr ferdâ

122. **ben:**
Gazel 69
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben nedim-i kemterin bir
bendeyem
Hüküm ide mi bendeye bir pâdişâ

123. **baña:-a**
Gazel 70
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
kahr ola

124. **baña:-a**
Gazel 74
Mısra: 12
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyünde yâr
Hoş laqab virmiş habîbüm baña
ğâyet fahr ola

125. **beni:-i**
Gazel 74
Mısra: 11
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyünde yâr
Hoş laqab virmiş habîbüm baña
ğâyet fahr ola

126. **baña:-a**
Gazel 75
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gün yüzüne mâh-tâbı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevâbum "beyne
arż u ve's-samâ"

127. **baña:-a**
Gazel 78
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çün ezel kassâmi kısmet
eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi
handâni saña

128. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Karşuñda ben pervâneym sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâneym sen
âfet-i cânsın baña

129. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Karşuñda ben pervâneym sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâneym sen
âfet-i cânsın baña

130. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sulţânsın baña

131. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir bülbül-i nâlânuñam tâ şubha
dek giryânuñam
Şöyle senün hayrânuñam sen
dañı hayrânsın baña

132. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hicr içre bulmuşken memât
kıldıñ baña çün iltifât

Bulduñ lebüñden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

133. **baña:-a**
Gazel 79
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zülfüne göñlüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

134. **ben:**
Gazel 79
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Karşuñda ben pervâneym sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâneym sen
âfet-i cânsın baña

135. **ben:**
Gazel 79
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sulţânsın baña

136. **ben:**
Gazel 79
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hicr içre bulmuşken memât
kıldıñ baña çün iltifât
Bulduñ lebüñden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

137. **baña:-a**
Gazel 80
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur hayıl baña
Geçdi ömrüm iy dirîgâ olmaduñ
mâyil baña

138. **baña:-a**
Gazel 80
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur hâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîgâ olmadun
mâyil baña

139. **baña:-a**

Gazel 80

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çokdan dil gitdi benden bir dağ
aılmaz beni
Anuñ için dir hîţâb idüp gören
bî-dil baña

140. **baña:-a**

Gazel 80

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âh kim bahr-ı firâkuñ düşeli
girdâbına
Olmuşam ser-geştesi peydâ
degül sâhil baña

141. **baña:-a**

Gazel 80

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Râh-ı ışkuñda senün sehl ola
itmek terk-i ser
Işkuñı terk eylemeklik lîk gelür
müşkil baña

142. **baña:-a**

Gazel 80

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Himmetüm bâzını saldum sen
hümâyı şayd için
Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

143. **baña:-a**

Gazel 80

Mısra: 14

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Derd-i ışkumı Muhibbî görse
ger Ferhâd u Kays
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

144. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdüğü hîlat ser-
â-ser dür baña

145. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdüğü hîlat ser-
â-ser dür baña

146. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ursa deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keşfi-i ışkuñ bi-hamdi'llâh ki
lengerdür baña

147. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Taht-ı Keykāvüs u mâl-ı
Husrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânıñda
müyesserdür baña

148. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstum senden gelen cümle
berâberdür baña

149. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kühlar itmez taħammül dil
çeker bâr-ı ğamı
Ehl-i ışk içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

150. **baña:-a**

Gazel 81

Mısra: 12

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

151. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ger çeke tîg-ı cefâsın dem dem
ol şâhid baña
Ben şehîd-i ışk olam cümle
cihân şâhid baña

152. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ger çeke tîg-ı cefâsın dem dem
ol şâhid baña
Ben şehîd-i ışk olam cümle
cihân şâhid baña

153. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Heykel-i zer ârzü idüp heves
kılmaz gönül
Ger ola sîmîn hamâyil bir gün ol
sâid baña

154. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Nâmede cevr ü cefâsın yâd idüp
gönderdi yâr
Nefha-i Rûhu'l-kudüs san oldu
ol kâşid baña

155. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı ışkdan

Her ne dirse görünür bād-ı hevā
zāhid baña

156. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pend ider her dem baña geç dir
hevā-yı ışkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevā
zāhid baña

157. **baña:-a**

Gazel 82

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Secde kıldı tāk-ı ebrūña
Muhibbī cān-ıla
Yaraşur mihrāb-ı mescid dir-ise
sācid baña

158. **ben:**

Gazel 82

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ger çeke tīg-ı cefāsın dem dem
ol şāhid baña
Ben şehid-i ışk olam cümle
cihān şāhid baña

159. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zulmet-i zülfünde lalūn āb-ı
hayvāndur baña
İy mesihā sözlerūn derdüme
dermāndur baña

160. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zulmet-i zülfünde lalūn āb-ı
hayvāndur baña
İy mesihā sözlerūn derdüme
dermāndur baña

161. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gül açılsa halk-ı ālem gül gibi
hāndān olur
Sensüzün gülzār-ı ālem cümle
zindāndur baña

162. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cān u dilden çeşmüñ
cellādına sundum boyun
Arada bildüm hiçāb olan bugün
cāndur baña

163. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhā sanmasun
Guşsa ğam durmaz gelür her
biri mihmāndur baña

164. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Saçalıdan mezra-ı dilde
mahabbet tohmını
Dūd-ı āhum ebr olup göz yaşı
bārāndur baña

165. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 12

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cān fedā itmez dir-imiş yoluña
bī-dīm raķīb
Bāver itme dōstum vallāhi
bühtāndur baña

166. **baña:-a**

Gazel 84

Mısra: 14

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen-i derde Muhibbī olalı
cismüm nihāl
Mivedür bagrum başı her berg
peykāndur baña

167. **baña:-a**

Gazel 86

Mısra: 14

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bula Muhibbī mürde gönül ömr-
i sermedī
İsī gibi eger baña andan hıţāb
ola

168. **baña:-a**

Gazel 89

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ya çeşmüñe di eylesün kaşd
cānuma
Ya büseñi vir tā ki baña hūn-
bahā ola

169. **ben:**

Gazel 89

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

170. **baña:-a**

Gazel 93

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kanda beñzer dōstlar Mecnūn-ı
sergerdān baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdu ol
hayrān baña

171. **baña:-a**

Gazel 93

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kanda beñzer dōstlar Mecnūn-ı
sergerdān baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdu ol
hayrān baña

172. **baña:-a**

Gazel 93

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dāmen-i ışkı dutup aklı ferāmūş
eyledüm
Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

173. **baña:-a**
Gazel 93
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Lal-i nābuñ hasretinden
hastayam iy dil-firīb
Leblerüñ dāru'ş-şifāsından
buyur dermān baña

174. **baña:-a**
Gazel 93
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dutışup ışk āteşine yanar-ıdem
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bārān baña

175. **baña:-a**
Gazel 93
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İrgürürdüm göklere cānā
maḥabbet topımı
İy güzeller şāhi olsañ bir gice
mihmān baña

176. **baña:-a**
Gazel 93
Mısra: 12
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Vādi-i ğamda kalup bī-çāre dil
Mecnūn gibi
Kim dimez bilsem Muḥibbī zār
u sergerdān baña

177. **baña:-a**
Gazel 94
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Düşüp kūh-ı belā içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ĝamuñ ālemde var olsun komaz
bir dem beni tenhā

178. **ben:**
Gazel 94
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şarāb-ı lal-i nābuñdur iden ben
bī-dili şeydā

Ser-i zūlf-i siyāhuñdur getüren
başuma ğavġā

179. **ben:**
Gazel 94
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Leb-i şirīnūñi gördüm belā
kūhında Ferhād'am
Yoluñda n'ola cān virsem bugün
ben bī-ser ü bī-pā

180. **benem:-e, -m**
Gazel 94
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Görelen ḥāl-i Hindūñı
dolaşdum leyli zūlfūñe
Bugün şahrā-yı miñnetde benim
Mecnūñ gibi rüsvā

181. **beni:-i**
Gazel 94
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Düşüp kūh-ı belā içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ĝamuñ ālemde var olsun komaz
bir dem beni tenhā

182. **beni:-i**
Gazel 96
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çünkü rahmuñ yok nigārā bāri
gel öldür beni
Bu dil-i bī-çārenūñ ḥālini eyle
bir yaña

183. **ben:**
Gazel 97
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña
Virür idüm çāre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

184. **benüm-içün:-üm, --içün**
Gazel 98
Mısra: 9
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreym ki merdüm-i çeşmümi
ber-ḥürdār ola

185. **benüm:-üm**
Gazel 100
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muḥibbī kuluñı
Ya benüm kāse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

186. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tir ü peykānuñ nigārā rāḥat-ı
cāndur baña
Dōstum dil teşnedür lal-i lebüñ
kāndur baña

187. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tir ü peykānuñ nigārā rāḥat-ı
cāndur baña
Dōstum dil teşnedür lal-i lebüñ
kāndur baña

188. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen şarāb iç gülşen içre lāle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

189. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şöyle rüsvā eyledi ışkuñ bu ben
dīvāneyi
Ḥayret alur sāyemi karşumda
ḥayrāndur baña

190. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sanma ışkuñla beni hicrân şebi
tenhâ olam
Kanda olsam yâr u mûnis âh u
efgândur baña

191. **baña:-a**
Gazel 102
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bāğ u
gülistândur baña

192. **ben:**
Gazel 102
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kismetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

193. **ben:**
Gazel 102
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şöyle rüsvâ eyledi ışkuñ bu ben
divâneyi
Hayret alur sâyemi karşımda
hayrândur baña

194. **beni:-i**
Gazel 102
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sanma ışkuñla beni hicrân şebi
tenhâ olam
Kanda olsam yâr u mûnis âh u
efgândur baña

195. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan garaž ol naħl-i
nev-resdür baña

196. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan garaž ol naħl-i
nev-resdür baña

197. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

198. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbân olmışam
Yañılıp bir gün benümçün
dimeci kesdür baña

199. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gel temâşâ eyle cânâ yine
göñlüm hânesin
Hün-ıla mersüm bir tâk-ı
muğarnesdür baña

200. **baña:-a**
Gazel 103
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bu Muhibbî çün libâs-ı faķrı
kıldı ihtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dîbâ fikr-i
ağlasdur baña

201. **ben:**
Gazel 103
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbân olmışam

Yañılıp bir gün benümçün
dimeci kesdür baña

202. **benümçün:-üm, -çün**
Gazel 103
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbân olmışam
Yañılıp bir gün benümçün
dimeci kesdür baña

203. **baña:-a**
Gazel 105
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hâşılum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşķi göstermeye-y-di rüyın ol
bed-ħû baña

204. **baña:-a**
Gazel 105
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hâşılum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşķi göstermeye-y-di rüyın ol
bed-ħû baña

205. **baña:-a**
Gazel 105
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bulmadı cevri ü cefâdan özge bu
ğamgîn göñül
Arturur günden güne cevri ol
meh-rû baña

206. **baña:-a**
Gazel 105
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şadmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāğın ter kıılır irişüp ol
hoş-bû baña

207. **baña:-a**
Gazel 105
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dīdi kūyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

208. **baña:-a**

Gazel 105

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hîç olam mı iy Muhibbî bend-i
zülfinden hâlâş
Niçe yirden bend ü zencîr oldı
her bir mü baña

209. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eyledün rüsvā-yı âlem
virmedün kāmı baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
ārāmı baña

210. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eyledün rüsvā-yı âlem
virmedün kāmı baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
ārāmı baña

211. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir yaña ğamdur çeken bir yaña
derd ü ğuşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencāmı baña

212. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Terk idüp nāmūs u nāmı
olmuşam bed-nām-ı halk
Koyalı meh-päreler rüsvā diyü
nāmı baña

213. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir nefes bu dil maħabbetden
dahı şād olmadı
Hāsıl oldı derd ü ğamla miħnet
eyyāmı baña

214. **baña:-a**

Gazel 106

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gün yüzini görmege varsam
Muhibbî dilberün
Zülfî girür ara yire gösterür
şāmı baña

215. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sinem üzre dāğlar ışkuñ
nişānidur baña
Zülfün uzun fikr ü ömr
cāvidānidur baña

216. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sinem üzre dāğlar ışkuñ
nişānidur baña
Zülfün uzun fikr ü ömr
cāvidānidur baña

217. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Derd-ile āh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikāf-ı sine san ejder
dehānidur baña

218. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Firkat-ile soldı geçdi nev-bahār-
ı ömrüm āh
Çehre-i zerdüm belā vü ğam
hazānidur baña

219. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gelse biñ tīg-ı cefā zāhir
görinmez yarası
Yaksa biñ nār-ı sitem dağ-ı
nihānidür baña

220. **baña:-a**

Gazel 107

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Murg-ı ğam geldi Muhibbî
eyledi gönülüm vağan
Didi ğitmem ğayra bu hoş
āşiyānidur baña

221. **beni:-i**

Gazel 110

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Lal-i nābî şevkīdür her dem beni
mest eyleyen
Görelî haţtı ğubārın olmuşam
hayrān aña

222. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gösterelden gül yüzün āh ol gül-
i ranā baña
Olmışam şūrīde dirler bülbül-i
seydā baña

223. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gösterelden gül yüzün āh ol gül-
i ranā baña
Olmışam şūrīde dirler bülbül-i
seydā baña

224. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dür dişî fikri ile düşdüm yine
bir āleme

Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryâ baña

225. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kühken küh-ı belâ içinde
şäkirdüm geçer
Dest-i gamda olmadı Mecnün
dağı hemtâ baña

226. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Aglamakdan nermdür
müjgânım iy serv-i hırâm
Zağm ura sanma ayak bas rağm
kıl cânâ baña

227. **baña:-a**

Gazel 111

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Naqd-i cân iltüp Muhibbî
istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâhüd
gösterür ferdâ baña

228. **baña:-a**

Gazel 115

Mısra: 14

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönderürdüm yâra ben dâyim
mağabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

229. **ben:**

Gazel 115

Mısra: 11

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
mağabbet tohmını
Ebr-i âhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabâ

230. **ben:**

Gazel 115

Mısra: 13

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönderürdüm yâra ben dâyim
mağabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

231. **baña:-a**

Gazel 116

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmuşdur belâ-ender-belâ

232. **baña:-a**

Gazel 118

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cevher-i vaşlı metâin sorma her
nâ-ehle kim
Cevherîyem sor baña kim
olmuşam şarrâf aña

233. **ben:**

Gazel 121

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânım güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bārān aña

234. **benüm:-üm**

Gazel 121

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i galtaş aña

235. **baña:-a**

Gazel 122

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü gam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

236. **ben:**

Gazel 122

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü gam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

237. **benden:-den**

Gazel 122

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldu aña

238. **beni:-i**

Gazel 123

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gitdi hüşum beni mecnün eyledi
İşkdan güşuma girdi bir şadâ

239. **baña:-a**

Gazel 124

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña
Murğ-ı dil âvâzesi feryâd-ı
bülbüldür baña

240. **baña:-a**

Gazel 124

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña
Murğ-ı dil âvâzesi feryâd-ı
bülbüldür baña

241. **baña:-a**

Gazel 124

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Saña düşer eylemek cevr ü cefâ
âşıklara
Âşıkam her ne kılursañ kıl
tağammüldür baña

242. **baña:-a**

Gazel 124

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kān-ı dilden h'āce-i işkam
gözüm gevher tolu
Bār-ı ğam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

243. **baña:-a**
Gazel 124
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Düşürüp sevdāya şeydā eyleyen
Mecnūn-vār
Boynuma zencir olan zülf-ile
kāküldür baña

244. **baña:-a**
Gazel 124
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbī işk ara çün yok-
durur ğamdan hālāş
Çāresi anuñ hemān ancak
tevekküldür baña

245. **baña:-a**
Gazel 125
Mısra: 12
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ney gibi nālān olur miskīn
Muhibbī dermend
Def gibi sīne dögüp efġān
olupdur hū baña

246. **ben:**
Gazel 126
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben belā-keş olduğumı dōstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belā vü derd
mūnisdür aña

247. **ben:**
Gazel 126
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Giceler tā ŝubħa dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hāb görmez gözlerüm ben
eylerem āh-ıla vā

248. **benüm:-üm**
Gazel 126
Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Giceler tā ŝubħa dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hāb görmez gözlerüm ben
eylerem āh-ıla vā

249. **ben:**
Gazel 127
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dil alup kaŝduñ bu dem ger cān
ise
Olmuşam ben cān-ıla kurbān aña

250. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zülfüñüñ bŷyı nigārā rāħat-ı
cāndur baña
Ārızuñ ter tāze güllerle
gülistāndur baña

251. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zülfüñüñ bŷyı nigārā rāħat-ı
cāndur baña
Ārızuñ ter tāze güllerle
gülistāndur baña

252. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Olmuşam diyü raķībüñ mekr ü
şerrinden emīn
Dāġ-ı ğam sīnemde san mühr-i
Süleymān'dur baña

253. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i dōst
Çeşmüme her tāri anuñ mār u
ubāndur baña

254. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Deŝt-i ğamda hālūme raħm
eyledi çarħ-ı felek
Anuñ-içun rad nālān ebr
giryāndur baña

255. **baña:-a**
Gazel 128
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbī gün yüzine şöyle
hayrān olmuşam
Kim göre bu hālūmi elbette
hayrāndur baña

256. **ben:**
Gazel 129
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bŷy-ı zülfüñi ŝabā yili ile
gönder baña
Ben daħı göndereyim cān u
dilüm senden yaña

257. **ben:**
Gazel 129
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Işkı ben āsān sanurdum katı
müşkil kār imiş
Cān u serden kim ki geçmez
baglamasun dil aña

258. **ben:**
Gazel 132
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ne müferrāħ virdi gevherden
tabīb-i kān aña
Bakmagıla olmuşam ben zār u
sergerdān aña

259. **baña:-a**
Gazel 133
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen gül için hālķ-ı ālem cümle
düşmendür baña

Zerre gelmez aynuma ger yâr
olasın sen baña

260. **baña:-a**

Gazel 133

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen gül için halk-ı âlem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yâr
olasın sen baña

261. **ben:**

Gazel 133

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hağ naşîb ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i şürîdeveş hayrânuñam
öñdin soña

262. **ben:**

Gazel 133

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âşık-ı bîçârenüñ suçısa seni
sevdüğü
Ger beni ber-dâr kılğıl suçlu
oldum ben saña

263. **beni:-i**

Gazel 133

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âşık-ı bîçârenüñ suçısa seni
sevdüğü
Ger beni ber-dâr kılğıl suçlu
oldum ben saña

264. **baña:-a**

Gazel 134

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Arz idüp gün yüzini bir perî
nâgâh baña
Bir dahı görmez isem âh baña
vâh baña

265. **baña:-a**

Gazel 134

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zülfî sevdâsı-y-ıla başa neler
getüriser
Bu kara bahtum ile fâli-i gümrâh
baña

266. **baña:-a**

Gazel 134

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İstemem rahm idüben mihr ü
vefâlar idesin
Gönderüp cevri ü cefâñı n'ola
her gâh baña

267. **baña:-a**

Gazel 134

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tâ ölince çekiser cevri ü cefâñı
bu Muhib
Şâkirem ben her ne ki taqdîr ide
Allâh baña

268. **baña:-a**

Gazel 145

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Haşa dilven baña sun sen lal-i
nâbuñ cürasın
Cân u dil hierüñ odına
yanmadın iy dil-fürb

269. **baña:-a**

Gazel 145

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşkdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i râst
Baña irşâdı bu yoldan böyle
virmişdür edib

270. **benüm:-üm**

Gazel 145

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bu Muhibbî giceler efğân ider
bülbül gibi
N' için efğânüm benüm gül gibi
güş itmez habîb

271. **beni:-i**

Gazel 149

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem işkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

272. **ben:**

Gazel 151

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gel beni öldür irişem tâ vişâlûñ
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tâ sen evâb

273. **ben:**

Gazel 154

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuzdan dahı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

274. **beni:-i**

Gazel 155

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânüm görüp
Bir nazar rahm eyledi hâl-i
perîşânüm görüp

275. **benüm:-üm**

Gazel 155

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbî sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar âhîr benüm çâk-i
girîbânüm görüp

276. **beni:-i**

Gazel 156

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüñe idesin
beni karîb

277. **baña:-a**
Gazel 159
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir saçı leylâ sevüp dīvâne
olsam dehr ara
Baña mecnûn diyersiz çäk-i
giriñbanum görüp

278. **beni:-i**
Gazel 159
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dün beni öldürdüğine döndi
inkâr eyledi
Hâncerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

279. **beni:-i**
Gazel 160
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Muqarrerdür helâk itmek beni
âhîr bu zehr-i gam
Eger tiryâk-i lalinden devâ
itmezse şekker-leb

280. **baña:-a**
Gazel 161
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Râzıyam her ne gelür senden
cefâ cevri ü elem
Çün ezelden derdüñi çekmek
baña olmuş naşîb

281. **baña:-a**
Gazel 161
Mısra: 9
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazar
Gam degül düşmen cefâsından
ko cevri itsün raqîb

282. **ben:**
Gazel 165
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âsitânunda yüzümi eyledüm
çün ben türâb

Tâliüm mesûd olup kapuñda
oldı fetî-i bâb

283. **ben:**
Gazel 169
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dil kebâbın eyledüm ben mâ-
hâzar yârân içün
Sînemi kıldum kebâb u
gözlerüm yaşın şarâb

284. **baña:-a**
Gazel 172
Mısra: 9
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âşıkam bîmâr-ı ışkâm baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünkü sensin hem
tabîb ü hem hâbîb

285. **ben:**
Gazel 172
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çün hâlel virmez senün
ululuğuña nîg ü bed
Gerçi bed-hâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

286. **beni:-i**
Gazel 174
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gün yüzi virdi harâret gönîlüme
Tañ midur ışık içre tutsa beni teb

287. **ben:**
Gazel 175
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Fikre vardum tâ ki hâbuma gire
ol mâhitâb
Ben bu fikr içinde iken togdı
nâgâh âfitâb

288. **baña:-a**
Gazel 184
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben mahkeme-i ışkâ kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muhîzir u Mecnûn
ola nâyib

289. **ben:**
Gazel 184
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben mahkeme-i ışkâ kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muhîzir u Mecnûn
ola nâyib

290. **beni:-i**
Gazel 184
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bîñ kerre didün öldüreyim yine
dönersin
İy döst niçe bir beni ferdâlara
salup

291. **baña:-a**
Gazel 185
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Âşiyân olalı serde dūd-ı âh
Baña Mecnûn diyü virdiler
laqab

292. **baña:-a**
Gazel 187
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şâh-ı ışkâm şule-i âhum baña
zerrîn alem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

293. **baña:-a**
Gazel 188
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İçeliden döstlar gam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyş ü
tarab

294. **baña:-a**
Gazel 188
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Leylî zülfün olalı dīvānesi
Virdiler Mecnūn diyü baña
lağab

295. **ben:**

Gazel 188

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Olmuşam hayrân zülf ü rüyına
İñler-istem tañ mıdur ben rüz u
şeb

296. **baña:-a**

Gazel 191

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervāneyem yanmak
baña olmaz acıb

297. **baña:-a**

Gazel 191

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yârî gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşib

298. **ben:**

Gazel 191

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervāneyem yanmak
baña olmaz acıb

299. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İster-idüm zülf ü ruğ ben rüz u
şeb
Hamdü-lillâh kim irişdüm ben
taleb

300. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İster-idüm zülf ü ruğ ben rüz u
şeb
Hamdü-lillâh kim irişdüm ben
taleb

301. **ben:**

Gazel 193

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir dem arām eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben hastayı gel gitmege
itme şitâb

302. **benüm:-üm**

Gazel 193

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gönlümüñ vîrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vîrāneye çün
māhitâb

303. **baña:-a**

Gazel 194

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cüra-i cām-ı lebüñ olalıdan
baña naşib
Ehl-i diller didiler "yâ leytenî
küntü türâb"

304. **baña:-a**

Gazel 195

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

305. **beni:-i**

Gazel 196

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Didüm dehānuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehāni kimesne bilmez bu
ilm-i gayb

306. **ben:**

Gazel 202

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sâkiyâ sun bir kadeh hicrân beni
hâk itmedin
Çün harâb eyler olayın bārî ben
mest ü harâb

307. **beni:-i**

Gazel 202

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sâkiyâ sun bir kadeh hicrân beni
hâk itmedin
Çün harâb eyler olayın bārî ben
mest ü harâb

308. **baña:-a**

Gazel 203

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Küy-ı yārâ varsam azürdeyem
ağyardan
Tâliümdür gösterür baña behişt
içre azâb

309. **baña:-a**

Gazel 205

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yine teşrifler baña inām idüp
sulţân-ı gam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şib

310. **baña:-a**

Gazel 210

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ol saçı leylâ bu ben dīvāneye
mecnūn dimiş
Şâdam ol günden berü kim baña
hoş komiş lağab

311. **ben:**

Gazel 213

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyâ
serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler
illâ türâb

312. **baña:-a**
Gazel 220
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sundı bir ğam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılır kerâmet

313. **ben:**
Gazel 220
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben şâh-ı taht-ı ışkam tâc-ı şeref
başumda
Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

314. **ben:**
Gazel 222
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Okudum 'ışkuñ kitâbın ser-te-
ser ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur'an'ı dürtüst

315. **ben:**
Gazel 222
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Okudum 'ışkuñ kitâbın ser-te-
ser ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur'an'ı dürtüst

316. **beni:-i**
Gazel 226
Mısra: 11
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Devrân ğamı бүkdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde 'aşası ile
şâb it

317. **beni:-i**
Gazel 228
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'İşkuñla beni ko olayım halka
melâmet

'Älemde hemân tek yüri sen sag
u selâmet

318. **ben:**
Gazel 229
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir cevri ü cefâ eylese biñ şükr
iderem ben
'Âşık mıdır ol eyleye bir zerre
şikâyet

319. **baña:-a**
Gazel 235
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ser kodum çünkü şurâhî gibi
pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bâde-perest

320. **baña:-a**
Gazel 237
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña hâlî gendümin haddinde
'arz eyler rakîb
Sanasın cennetde virür Âdem'e
iblis ögüt

321. **baña:-a**
Gazel 239
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kara zülfüñ ne ğam dîvâne kılsa
Zenahdânüñ baña zindândur iy
döst

322. **bende:-de**
Gazel 243
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yak beni 'ışk âteşine bende
benlik kalmasun
Yanmağa şem'-i cemâl ü
hüsñüne pervâne tut

323. **beni:-i**
Gazel 243
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bağladum zencîr-i zülf-i yâra dil
mecnûn-vâr
Nâşihâ beni gerek 'âkil gerek
dîvâne tut

324. **baña:-a**
Gazel 245
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Senüñ derdüñ baña dermândur
iy döst
Ğamuñ da sînem içre cândur iy
döst

325. **ben:**
Gazel 247
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Virmek isterseñ zekât-ı hüsñüñi
Ben fakîrem müstaħakķam vir
zekât

326. **benüm:-üm**
Gazel 252
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bâd-ı âhumdan benüm turmaz
döner çarh-ı felek
Bâr-ı 'ışkumdan-durur itdügi bu
yirler ğebât

327. **baña:-a**
Gazel 253
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña bâde yiter şâhid-perestem
Budur rind olana evrâd-ı evķât

328. **baña:-a**
Gazel 253
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña keşf oldı sırrı kâyinātuñ
Ezelden bâdede var bu kerâmât

329. **baña:-a**
Gazel 253
Mısra: 12
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eger hâk-i derüñ mesken olursa
Yiter dünyâda baña bu maķâmât

330. **ben:**
Gazel 260
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben du 'ā-yı devletüni eylerem
her şubḥ u şām
Umaram ola kabûl gel şubḥ-ıla
şāmum ilet

331. **benüm:-üm**
Gazel 260
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

332. **baña:-a**
Gazel 261
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cān naqd ile büseñe dil müşteri
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

333. **benüm:-üm**
Gazel 263
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benüm derd-i dilüm gāyet
üküşdür
Bulınmaz aña hergiz ḥadd ü
gāyet

334. **ben:**
Gazel 271
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Āhum ile göz yaşı fāş itmiş iken
sırrumı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben āh dōst

335. **baña:-a**
Gazel 273
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Maḥabbet senden olmayınca iy
dōst
Baña birdür hemān miḥnet
maḥabbet

336. **baña:-a**
Gazel 273
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Muḥibbī kāmetin gördi nigāruñ
Didi bugün-durur baña kıyāmet

337. **baña:-a**
Gazel 275
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña sunuldu ezel cām-ı elest
Oldum ol cāmı içüp vālih ü mest

338. **ben:**
Gazel 276
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'İşk-ıla ben tālib-i cānāne oldum
'ākıbet
Şem '-i ḥüsne yanmaga pervāne
oldum 'ākıbet

339. **beni:-i**
Gazel 280
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı dōst
Nuṭqa ger kudret bulam derd-ile
diyem kanı dōst

340. **benüm:-üm**
Gazel 280
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sīneme irdükçe tīrūñ geçdi
başumdan benüm
Agladugum bu ki kalmaz dilde
bir peykān-ı dōst

341. **baña:-a**
Gazel 288
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Biñ sü'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok dehāni ya urlmış agzına
mühr-i süküt

342. **ben:**
Gazel 289
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pā-bürehne 'āşıkam ben la 'li
şevkine müdām
İstemeñ benden selāmet
olmuşam bī-'ār mest

343. **benen:-den**
Gazel 289
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pā-bürehne 'āşıkam ben la 'li
şevkine müdām
İstemeñ benden selāmet
olmuşam bī-'ār mest

344. **beni:-i**
Gazel 290
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakīb-i rü-siyāhi maḥrem
itdūñ 'ākıbet

345. **beni:-i**
Gazel 292
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Zāhidā sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem cām-ı maḥabbet
cür'asın rüz-ı elest

346. **ben:**
Gazel 293
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Olmuşam cām-ı lebüñden ben
senüñ iy yār mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülzār mest

347. **ben:**
Gazel 293
Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammā ki ben
İçeli 'işkuñ şarābın oluram her
bār mest

348. **baña:-a**
Gazel 294

Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Olam sālīm baña kılmañ du'āyı
Selāmet istemez ehl-i melāmet

349. **ben:**
Gazel 297

Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
i cānāni dürtüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cāni dürtüst

350. **ben:**
Gazel 302

Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Nāşihā pend eyleme itmez eşer
'Âşık oldum çünkü ben rüz-ı
elest

351. **baña:-a**
Gazel 303

Mısra: 14
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir gün dimedüh hāsta
Muhibbī'ye nedür hāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy dōst

352. **ben:**
Gazel 303

Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Göñlümi alup şimdi eger
kaşdün-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy dōst

353. **ben:**
Gazel 305
Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermānuña
Haddi mi vardur kuluñ kim ide
sulţān-ıla baħş

354. **beni:-i**
Gazel 305

Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yüzümi pāyuña sürsem beni pā-
māl eyleme
Mūr olur kim pend idüp eyler
Süleymān-ıla baħş

355. **ben:**
Gazel 306

Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ruħlarını bāğ ara gördükde
didüm mi ş li yok
Oldı mülzem itdüğümde ben
gülüstān-ıla baħş

356. **ben:**
Gazel 307

Mısra: 13
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İki 'ālemde senüñ ben 'āşıkam
dīdāruña
Sensüz olsa cennet ü havrā vü
ğilmāndur 'abesğ

357. **benüm-ile:-üm, --ile**
Gazel 308

Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğıybetümde n'ola hāsīd söylese
ħarf-i düşüğ
Rū-be-rū itmez benüm-ile o
bed-güftār baħş

358. **benüm:-üm**
Gazel 310

Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrüñ zehrini
Dermendem kıl benüm
derdüme dermān el-ğıyās

359. **baña:-a**
Gazel 312

Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña degdi belā vü miħnet ü
ğam
Olaldan dōstlar Mecnün'a vāriş

360. **ben:**
Gazel 312

Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kapuñdan beni dūr itmek
murādı
Raķıbe dir-isem ben tañ mı ħāriş

361. **beni:-i**
Gazel 312

Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kapuñdan beni dūr itmek
murādı
Raķıbe dir-isem ben tañ mı ħāriş

362. **ben:**
Gazel 313

Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Eksük olmaz başda sevdā dilde
āteş gözde āb
Ana rahminden berü ben
olmadum şād el-ğıyās

363. **ben:**
Gazel 315

Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Leyl zülfi olalı boynumda
zencīrüm benüm
Eylerem dīvāne-veş ben her der
ü dīvār baħş

364. **benümle:-ü, -m, -le**
Gazel 315

Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğam şebinde ruħları yādına
efğān eylesem
Şubħa dek eyler benümle
bülbul-i gülzār baħş

365. **baña:-a**
Gazel 317
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğiyâş

366. **baña:-a**
Gazel 318
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İstedükçe taze taze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönüm
gibi kân-ıla bahş

367. **ben:**
Gazel 319
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tarz-ı 'ışkı sormazam Mecnûn-
ıla Ferhâd'a ben
'Ar ider gönüm benüm itmege
mâdün-ıla bahş

368. **ben:**
Gazel 319
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Mısr-ı hüsnüñ haķķıçün şol
deñlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyhün-ıla bahş

369. **baña:-a**
Gazel 321
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hašta-i 'ışkam baña olmaz devâ
Derd-i bî-dermân elinden el-
ğiyâş

370. **beni:-i**
Gazel 321
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ėarķ ider âħir beni bu gözyaşı
Baħr-i bî-pâyân elinden el-ğiyâş

371. **beni:-i**
Gazel 322
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cüdâ eyler beni küyında görse
Raķıbe yiridür dirlerse hâriş

372. **beni:-i**
Gazel 325
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çıkardı Âdem'i cennetden İblîs
Raķıb itdi beni küyından iħrâc

373. **beni:-i**
Gazel 328
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ümîdüm yok tapuñdan Ėayrı
yirden
Şefâ'atden beni gel itme iħrâc

374. **ben:**
Gazel 334
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Seni cândan sevdiğüm cânâ ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemâlünden ırâg
olmak ne güc

375. **ben:**
Gazel 337
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'Âşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kâyinât u nüh felek çâr 'anâşır
vaķt-i penc

376. **ben:**
Gazel 337
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'Âşıkam rindem çün itdüm ben
ħarâbât ihtiyâr
Ėam degüldür zâhidâ olsam
kamu ĥalka gülenç

377. **ben:**
Gazel 337

Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muħibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

378. **baña:-a**
Gazel 338
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hašta dilven nabzuma el urma
epsem iy taħıb
La'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

379. **benüm:-üm**
Gazel 338
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şâh-ı 'ışkam şu'le-i âhum
benüm başumda tâc
Geymişem ĥil'atini
kimseye yok ihtiyâc

380. **baña:-a**
Gazel 340
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Meger luťfi ola baña mu'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

381. **beni:-i**
Gazel 340
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yaradaldan berü hiç komaduñ
aç
Beni itme İläh-i Ėayra muħtâc

382. **ben:**
Gazel 341
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Muşhaf-ı hüsnüñ ĥaķı ben
togrıyam kaddüñ gibi
Kâfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönümde kec

383. **bende:-de**
Gazel 341

Mısra: 2
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

İy güzeller şahı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḥabbet sende lec

384. **benümle**:-üm, -le
Gazel 341
Mısra: 1
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

İy güzeller şahı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḥabbet sende lec

385. **ben:**
Gazel 342
Mısra: 3
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Olmuş-ıdum ben ezelden 'ışkuñ-
ıla āşinā
Bulmamışdı daḥı ervāḥ-ıla
ecsām imtizāc

386. **baña:-a**
Gazel 343
Mısra: 2
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Ṭaleb kılmaz bu cān-ı nātüvān
genc
Baña mihrüñ yiter iy dilsitān
genc

387. **baña:-a**
Gazel 343
Mısra: 5
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Baña şem' ü şarāb u nuql şāhid
Saña zāhid ser-ā-ser bu cihān
genc

388. **benüm**:-üm, -
Gazel 343
Mısra: 7
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Gözüm yaşı benüm
dürdānelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayān genc

389. **baña:-a**
Gazel 344
Mısra: 1
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Koñ baña kılsun cefālar eylesün
dildār güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyār güç

390. **beni:-i**
Gazel 344
Mısra: 2
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Koñ baña kılsun cefālar eylesün
dildār güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyār güç

391. **ben:**
Gazel 345
Mısra: 8
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Delüye dermān gerekmez derdi
dermāndur anuñ
Çekerem cevriñi ben cānān beni
bilmez mi hiç

392. **baña:-a**
Gazel 347
Mısra: 3
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Sen ḥarām itmiş-iken baña
lebüñ cür'asını
Kanımı ğamzeñe ben eyledüm
iy dōst mubāḥ

393. **ben:**
Gazel 347
Mısra: 4
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Sen ḥarām itmiş-iken baña
lebüñ cür'asını
Kanımı ğamzeñe ben eyledüm
iy dōst mubāḥ

394. **baña:-a**
Gazel 348
Mısra: 4
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Rište-i cānuma dizdüm yine
eşküm güherin

Lebüñüñ zıkrı ile oldı baña ol
tesbīḥ

395. **baña:-a**
Gazel 348
Mısra: 6
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Bilmezem bād-ı şabādan kime
şekvā ideyin
Virmedı ol gül-i nevres ḥaberin
baña şahīḥ

396. **ben:**
Gazel 349
Mısra: 7
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Kāşki ḥāk olsa idüm ben der-i
meyḥānede
Māh-rūlar içdügince her yaña
serper kadeḥ

397. **baña:-a**
Gazel 352
Mısra: 8
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Cümle 'uşşakımı katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şariḥ

398. **ben:**
Gazel 352
Mısra: 2
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesīḥ
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cānāna melīḥ

399. **baña:-a**
Gazel 353
Mısra: 7
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Baña nevbet gelicek eyledi
iḥmāl sāḳī
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kadeḥ

400. **baña:-a**
Gazel 353
Mısra: 9
*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).*

Bir kadeh meyle cihān sırrı
‘ayān oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevādār-ı kadeh

401. **ben:**

Gazel 353

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir kadeh meyle cihān sırrı
‘ayān oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevādār-ı kadeh

402. **baña:-a**

Gazel 354

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Öğrendi cevri ü cefası nigāruñ
baña gelür
Cevri ü vefā vü miñnet ile her
ğamı ferah

403. **beni:-i**

Gazel 354

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çarh-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sākī piyāle sun ki ider ādemi
ferah

404. **baña:-a**

Gazel 357

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İçmeyem mey ger baña hürşid
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

405. **ben:**

Gazel 357

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben harābāt ehli oldum dōstlar
şimden girü
Çünkü biñ nazıla sundı bir perī-
peyker kadeh

406. **baña:-a**

Gazel 360

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ne baña şabra taħammül var ne
hüsnüñde karar
Hā diyince haṭ gelür olmaz daḥı
āgāh ruḥ

407. **beni:-i**

Gazel 362

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İrgür vişālūne beni cānā sevāba
gir
Çün görmişem firākuñ odıyla
‘azāb-ı telḥ

408. **baña:-a**

Gazel 363

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bezm-i ğamda ‘ūd iñler nāy ider
āh u fiġān
Lik görünür Muḥibbī baña saz u
sözi telḥ

409. **baña:-a**

Gazel 365

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cihānda her kişinüñ mesnedi
var
Baña yok ğayrı senden özge
mesned

410. **baña:-a**

Gazel 367

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Geldi sevdā başuma dīvāneyem
Assı itmez baña şimden girü
pend

411. **baña:-a**

Gazel 371

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
daḥı benümle şād

412. **baña:-a**

Gazel 371

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedā
İstemem ben taḥt-ı Keykāvus u
mülk-i Keykubād

413. **ben:**

Gazel 371

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
daḥı benümle şād

414. **ben:**

Gazel 371

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedā
İstemem ben taḥt-ı Keykāvus u
mülk-i Keykubād

415. **benümle:-ü, -m, -le**

Gazel 371

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
daḥı benümle şād

416. **benüm:-üm, -**

Gazel 373

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bezm-i ğamda her kaçan bu
‘ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veş gönüm
benüm anda sürüd

417. **baña:-a**

Gazel 374

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dermāni kodum ‘ışk-ıla kıldum
kabül-i derd

Kimdür dimeye ma 'reke-i
'ışkda baña merd

418. **baña:-a**

Gazel 375

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Boynuma eyle ser-i zülfün
kemend
Olmışam dīvâne lāyık baña
bend

419. **beni:-i**

Gazel 376

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bu tarîk-i 'ışkdur lutf eyle öldür
gel beni
Gâzi ol sen gir ş evāba ben dañı
olam şehid

420. **beni:-i**

Gazel 376

Mısra: 11

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bī-dīn rakīb
Dilegüm budur Hüdā'dan ol da
ola nā-bedid

421. **baña:-a**

Gazel 377

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pādişāh-ı 'ālem olmakdan ise
yigdür baña
Hidmet idüp āsitānuñda olam
kemter 'abid

422. **baña:-a**

Gazel 377

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Evveli 'ışkuñ egerçi kim
mülāyim görinür
Baña sorsunlar Muhibbī āñiri
gāyet şedid

423. **baña:-a**

Gazel 379

Mısra: 12

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Görmedüm gelmez Muhibbī
çünkü ādemden vefā
İki 'ālemde baña
perverdigārumdan meded

424. **ben:**

Gazel 382

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bī-pervāyı yād
Āh kılmaz yañılıp bu 'āşık-ı
şeydāyı yād

425. **ben:**

Gazel 382

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

La 'l-i nābuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ ĥaķı
Kāfirem ger eyler-isem bāde-i
ĥāmrāyı yād

426. **ben:**

Gazel 384

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cān naķdı ile gördi ki ben
olmuşam ĥarid
İtdi metā'-ı büsesinüñ kıymetin
mezid

427. **baña:-a**

Gazel 388

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sen tururken tūbīye baş egmem
iy serv-i bülend
Var-iken şekker lebün baña
gerekmez şehd ü ĥand

428. **baña:-a**

Gazel 388

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gözlerüm yaşı ile ancak ĥam
oldı ĥāşılum
'İşk şālu baña ihsān itdi bir
vīrāne kend

429. **ben:**

Gazel 391

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dirīgā kılmadı dilber beni yād
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryād

430. **beni:-i**

Gazel 391

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dirīgā kılmadı dilber beni yād
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryād

431. **benüm:--üm, -**

Gazel 394

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gözüm yaşıyla sīnemi dāğ
eyleyen benüm
Ol gül-ruh u lāle ĥaddār u şehī
kadend

432. **baña:-a**

Gazel 396

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gözüm yaşı gibi oldum revāne
Umaram ola küyuñ baña ma 'bed

433. **baña:-a**

Gazel 398

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-ı ezel
Zāhidā itme naşīhat baña kār
itmez pend

434. **beni:-i**

Gazel 401

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe bir cevri-ile zecrüne dōye
bu ĥasta dil
Gel ş evāba gir bugün kılğıl beni
ķurbān-ı 'iyd

435. **baña:-a**

Gazel 402

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İtüñ olsam küyuñ içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lik ol
baht-ı sa'îd

436. **ben:**
Gazel 402
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşk bazarında aldum derdi çün
dermânuma
Almaz-ısa oluram ben naqd-i
cân-ıla harîd

437. **ben:**
Gazel 402
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Tâb-ı hüsnün bir harâret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bîd

438. **ben:**
Gazel 402
Mısra: 12
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
âşıklar
Sen olursın döstüm gâzî ben
oluram şehîd

439. **benden:-den**
Gazel 402
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bir perî gördüm gezer seyrâna
çıkılmış rûz-ı 'iyd
Yakın olmak istedikçe oldu ol
benden ba'îd

440. **baña:-a**
Gazel 404
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İyd-ile olmaz ferağ gönli
Muhibbî bendeñün
Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa'îd

441. **ben:**
Gazel 404
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gel beni öldür şevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gâzi ben
olam şehîd

442. **beni:-i**
Gazel 404
Mısra: 5
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gel beni öldür şevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gâzi ben
olam şehîd

443. **benüm:--üm, -**
Gazel 405
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Senden ayru küh-ı gamda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miñnetle döğüp oldu bu
cismüm lâciverd

444. **ben:**
Gazel 408
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sâğar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruñlarıyla eyleşem ben ol leb-i
meygünü yâd

445. **ben:**
Gazel 408
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Seyr-i gülşen göñlüm almaz
serv ü şimşâd istemez
Eyleşem ben hasta dil ol kâmet-i
mezvünü yâd

446. **benden:-den**
Gazel 410
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gelüp alurdu ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnün u
Ferhâd

447. **beni:-i**
Gazel 410
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Elünden hey vefâsuz dâd u
feryâd
Beni sen kılmađuñ bir lahza dil-
şâd

448. **ben:**
Gazel 412
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Dimişdi zülfe idem seni ber-dâr
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

449. **benüm:--üm, -**
Gazel 413
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstlük haqqı mıdır yoluñda
Ferhâd oldugum
İtmeyesin bu benüm derdüme
dermânlar meded

450. **baña:-a**
Gazel 414
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstüm boynuñda n'eyler
kâkül-i müşğîn kemend
Çünkü ben dîvâneyem lâyıq-
durur baña o bend

451. **baña:-a**
Gazel 414
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İşka tolaşdı göñül dönmez mey
ü mañbûbdan
Zâhidâ itmez eğer baña naşîhat
kılma pend

452. **ben:**
Gazel 414
Mısra: 2
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstim boynuñda n'eyler
käkül-i müşgîn kemend
Çünkü ben dîvâneyem lâyıķ-
durur baña o bend

453. **baña:-a**

Gazel 417

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Döstim şîrîn kelâmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görinür gülğün ruñuñ baña gül-i
terden lezîz

454. **ben:**

Gazel 417

Mısra: 11

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben sözüñ gevherlerini râyegân
harc eyledüm
Görinürken 'âlemüñ halkına sîm
ü zer lezîz

455. **ben:**

Gazel 419

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden lezîz

456. **benüm:--üm, -**

Gazel 419

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pâdişâhâ tuñfe itdüm cân u dil
eyle kabûl
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezîz

457. **baña:-a**

Gazel 420

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy döst ruñlaruñ baña oldı gîdâ-
yı rûh
Var mı ki aña beñzeye bir büy-ı
ter lezîz

458. **beni:-i**

Gazel 428

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Küy-ı dilberden beni dür itdi ol
bî-dîn raķîb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemüñ şeytânıdır

459. **benüm:--üm**

Gazel 430

Mısra: 2

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy pâdişâh-ı hüsñ güzellik saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

460. **baña:-a**

Gazel 432

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Mürde iken iy Muñibbî baña ol
'İsî-nefes
Mu 'cize izhâr idüp gör ölmüşe
cân 'arz ider

461. **baña:-a**

Gazel 433

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Çadeh içdi baña bir cür'a sundı
Didi iç bunı 'ömr-i cavidândur

462. **ben:**

Gazel 434

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kaçan ki görse 'uşşâķı hâsedden
yâra ğamz eyler
Raķîbi bilmedüm hergiz cihânda
ben ne milletdür

463. **baña:-a**

Gazel 435

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Kaşı yayı ğamze okın gizlü atar
sîneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar mıdır

464. **beni:-i**

Gazel 437

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'Arz kıldı gün yüzini itdi
sergerdân beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla karar

465. **benüm:--üm, -**

Gazel 437

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Pâdişâhâ senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muñibbî gibi kapuñda senüñ
biñ bende var

466. **baña:-a**

Gazel 439

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedüñ
N'eylesün derdine çâre bulmadı
bî-çâreler

467. **ben:**

Gazel 440

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ben belâ vü derd ü miñnetde
olup 'işka esîr
Her kişi der-fıkr ü der-'iyş ü
temâşâya deger

468. **ben:**

Gazel 440

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Āfitâba ben didüm 'âşık mısın
dîdârına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

469. **baña:-a**

Gazel 441

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Bi-ħamdi'llâh ki küyında baña
yir virdi dildârum
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ ħasûdum var

470. **benüm:--üm**
Gazel 441
Mısra: 1
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Benüm sevdâ-yı zülfünle şehâ
başumda südüm var
Eger cevri ü eger mihrün ne kim
gelse sürüdüm var

471. **benüm:--üm, -**
Gazel 441
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Muhibbî her ki 'âşıkdur olur
'ışk içre ol nâ-büd
Dimez hiç 'âşık-ı şadıķ benüm
bu yolda büdüm var

472. **ben:**
Gazel 447
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazâl-ı vaşşiyi
Pîşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

473. **baña:-a**
Gazel 451
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Cânâ kimem ki saña suhen
diyem âşıkâr
Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter

474. **beni:-i**
Gazel 451
Mısra: 7
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Var iy tabîb sen beni ko kendü
hâlüme
Hicrân gamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

475. **baña:-a**
Gazel 453
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Geh niķâb eyler yüzine zülf-ile
gâhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de
hüsni tâbidür

476. **beni:-i**
Gazel 453
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Nâgehân bir şeb uyudum yârı
gördüm h'âbda
Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol
şeb hâbidür

477. **beni:-i**
Gazel 454
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ėam-ı hicrün beni her lahza hâlî
Komaz zîrâ ki eski hem-
demidür

478. **baña:-a**
Gazel 456
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

479. **benüm:--üm, -**
Gazel 458
Mısra: 6
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Câm-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eylesem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hâletler
benüm nüşumdadır

480. **benüm:--üm, -**
Gazel 458
Mısra: 10
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

İy Muhibbî çenge döndi
ķâmetüm oldu dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı gam her dem
benüm düşumdadır

481. **benden:-den**
Gazel 459
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Yûsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mîzânıdır

482. **ben:**
Gazel 461
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ağyâr ire vaşluña ben hicrünü
çekem
Cevrünü ne deñlü var-ısa ben nâ-
tûvânadür

483. **ben:**
Gazel 461
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ağyâr ire vaşluña ben hicrünü
çekem
Cevrünü ne deñlü var-ısa ben nâ-
tûvânadür

484. **baña:-a**
Gazel 464
Mısra: 3
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ruħları yiter baña gülşen
temâşâsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

485. **beni:-i**
Gazel 468
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Büseye 'ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-peziir

486. **baña:-a**
Gazel 470
Mısra: 8
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyħâne olmaga baña
me' men yiter

487. **benüm:--üm, -**
Gazel 470
Mısra: 4
"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Togsa hürşid açılır
merdümlerüñ göñli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter

488. **benüm:--üm, -**

Gazel 470

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hâr batsa itlerüñüñ pâyına iy
şâh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgânum
benüm süzen yiter

489. **baña:-a**

Gazel 471

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Ğamuñ cānā baña mihmān-ı
cāndur
Anuñla eglenür dil çok
zamāndur

490. **baña:-a**

Gazel 474

Mısra: 1

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Raḥm kılmaz ṭālī'ümdendür ki
her bār incinür

491. **baña:-a**

Gazel 474

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Biñ sü'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Pādişāh-ı dehrdür benden kılır
'ār incinür

492. **benden:-den**

Gazel 474

Mısra: 10

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Biñ sü'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Pādişāh-ı dehrdür benden kılır
'ār incinür

493. **beni:-i**

Gazel 482

Mısra: 5

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Düşüp miñnet bucagına beni siz
sanmañuz tenhā
Belā eksük degül bir dem gelür
ğam daḥı mahremdür

494. **baña:-a**

Gazel 487

Mısra: 6

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'İşk nārını şu kim yakdı ezel
sīnesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yā ne olur

495. **benüm:--üm, -**

Gazel 488

Mısra: 4

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Hānesinden çün tülü' eyleye ol
bedr-i münir
Göñlümi alan benüm didüm
çehār-deh sāledür

496. **ben:**

Gazel 490

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

'Âşık-ı şādık odur gelse belā
şabr eyleye
Var-ısa cevre taḥammül uşbu
ben şābirdedür

497. **baña:-a**

Gazel 496

Mısra: 8

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Meded tiryāk-i la'lünden iriştir
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zülfünden bu demde
baña semlerdür

498. **baña:-a**

Gazel 497

Mısra: 7

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Şāh-ı 'ışkām baña Vāmık diseler
tañ mı laḳab
Nāzeninüm ḥüsn ü ḥulḳıyla
bugün 'Azrā geçer

499. **benden:-den**

Gazel 497

Mısra: 15

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gül yüzi vaşfını benden işidüp
dilber didi
Bu Muḥibbī gülşenümde bülbül-
i güyā geçer

500. **benüm:--üm, -**

Gazel 500

Mısra: 3

"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Âşık, şâir).

Gözlerüm yaşı benüm cū oldı
akdı nāgehān
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kāmeler gelür

ben anı içeli:

1. **ben anı içeli:--n, --ı, --e, --li**

Gazel 275

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Verilen kadehte sunulan
şarabı yudumlamak.

İçeli ben anı oldum āvāre
Ne qarāra mecāl ü ne cāy-ı neşt

ben bī-dili:

1. **ben bī-dili:--i**

Gazel 359

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aklı gitmiş,gönlünü vermiş
aşık.

Eyledi ben bī-dili günden güne
pā-māl-i çarḥ
Böyledür olmaz 'aceb çünki
ezelden ḥāl-i çarḥ

ben daḥı:

1. **ben daḥı:**

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ben dahi, ben de.

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı itdüm
bagrumı cānā kebāb

2. **ben daḥı:**

Gazel 212

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben dahi, ben de.

Çeşm-i mahmûrı içelden mey
yirine kanımı
Sine tennürında itdüm ben dağı
bagrum kebâb

3. **ben dağı:**
Gazel 213
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben dahi, ben de.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarâb-ı nâzdan
Mâ-ğazar ben dağı cânâ
eyledüm bagrum kebâb

4. **ben dağı:**
Gazel 376
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben dahi, ben de.

Bu tarîk-i 'ışkdur luğf eyle öldür
gel beni
Gâzi ol sen gir ş evâba ben dağı
olam şehîd

ben de:

1. **ben de:**
Gazel 229
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben de.

İtmezse eger yâr baña luğf u
'inâyet
Ümmîd-i vişâl-ile olam ben de
nihâyet

2. **ben de:--de**
Gazel 306
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben de.

Ben de yakdum meclis-i gamda
bu gönülüm şem 'ini
Eyledüm tâ şubha dek şem 'i
şebistân-ıla bahş

3. **ben de:--de**
Gazel 437
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben de.

Küh-kenlik san 'atında ben de
Ferhâd olmuşam

Tişe ursam inlesem yanumca
inler kühsâr

ben didüm:

1. **ben didüm:**
Gazel 33
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kendi kendine
söylemek,dile getirmek.*

Ğamzem oklarına dir tut sineñi
Ben didüm ehlen ve sehlen
merhabâ

ben divâneden:

1. **ben divâneden:--den**
Gazel 440
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mecnun gibi aşktan
kendinden geçmiş(aşık
bağlamında).*

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
divâneden
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

ben divânesin:

1. **ben divânesin:--s, --i, --n**
Gazel 458
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk derdiyle delirmiş aşık.

Ol saçı leylâ görüp vâdide ben
divânesin
Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdudur

ben divâneve:

1. **ben divâneve:--y, --e**
Gazel 210
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşkından delirmiş olan
kişi.*

Ol saçı leylâ bu ben divâneve
mecnûn dimiş
Şâdam ol günden berü kim baña
hoş komiş lağab

ben ğarîb:

1. **ben ğarîb:**
Gazel 172
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ben zavallı, biçare.

Derdmendem hastayam bî-
çâyem bu ben ğarîb
Bildüñ aĥvâlümü çün tîmâra luğf
it iy tañb

ben gedâya:

1. **ben gedâya:--y, --a**
Gazel 271
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Düşkün, zavallı ben;ben
kulun.*

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in 'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

2. **ben gedâya:--y, --a**
Gazel 399
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Düşkün, zavallı ben;ben
kulun.*

Ben gedâya lâyığ olmaz
dünyâda illâ ki bu
Hil 'at ü tâc u ğabâ 'izz ü
vağârumdur nemed

ben gönülümü göndermişem:

1. **ben gönülümü göndermişem:--
-miş, --em**
Gazel 109
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşğın gönülünün sevgiliden
yana akması,meyletmesi.*

Gönülümü göndermişem ben
döstüm senden yaña
Bir dağı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

ben hâke:

1. **ben hâke:**
Gazel 200
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Değersiz kişi(aşık
bağlamında).*

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye salmaya münâsibdür şehâ
rüy-ı türâb

ben hastaya:

1. ben hastaya:--ya

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşık. Gönül hastası.

Derd-i dilüm hâlini bir bir
didüm saña
Ben hastaya lalûn umaram tabîb
ola

ben hastayı:

1. ben hastayı:--(y)ı

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) gönül hastası

olarak aşık kastedilmektedir.

Ben hastayı gamzeñ niçe bir
öldürdi iy döst
Mevlâyife-küm tahtül ayneke
katilâ

ben itdüm:

1. ben itdüm:--dü, -m

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ben yaptım.

Bilmedüm virdüm gönül cânâ
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

ben kulına:

1. ben kulına:--ı, --n, --a-ı, -n, -a

Gazel 352

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşık,köle.

Cümle 'uşşakımı katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarîh

ben mecnûni:

1. ben mecnûni:--ı

Gazel 408

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Leyla ve Mecnun

*mesnevisinin erkek
kahramanı(aşık).*

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûni yâd
'Işk-ıla rüsvâlıgum gören ider
Mecnûn'ı yâd

ben ol semenberden yaña giderem:

1. ben ol semenberden yaña giderem:--e, --rem

Gazel 130

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın yasemin

*göğüslü sevgilinin yöresine ve
yamacına gitmesi,orada kalması
kastedilir.*

Niçeye dek gül yüzünden dūr
olam
Giderem ben ol semenberden
yaña

ben şäkirem:

1. ben şäkirem:--em

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın şükür ve hamt eden

olma durumu kastedilir.

Tâ ölince çekiser cevri ü cefâñı
bu Muhib
Şäkirem ben her ne ki taqdîr ide
Allâh baña

ben sine hançerden yaña tutmışam:

1. ben sine hançerden yaña tutmışam:--muş, --am

Gazel 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın böyle

*kızgın ve yüz vermeyen bir
sevgiliye tutulmakla gönlünü
sanki can yakan,kesik yarası
açan bir hançere teslim etmiş
olması kastedilir.*

Çeşm-i mestüñ hışm-ıla kılsa
nazar
Tutmışam ben sine hançerden
yaña

be-nâm ola:

1. be-nâm ola:--a

Gazel 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Şöhret sahibi olmak,namlı-
tanınmış olmak.*

Bir mâh-rüya vire gönül terk-i
cân ide
Bu silsile-i ışk içinde ol be-nâm
ola

bencileyin:

1. bencileyin:

Gazel 89

Mısra: 6

Benim gibi, bana benzer.

Bir dem dilüm derd ü gamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

bend:

1. bend-ile:--ile

Gazel 22

Mısra: 10

Bağ, düğüm; engel, güçlük.

Bu Muhibbî her zamân zülfün
zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n'ıştın bend-ile
zindân olmaya

2. bend:

Gazel 380

Mısra: 2

Bağ, düğüm; engel, güçlük.

Çîn idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dîvâne olsa lâyık
olur aña bend

3. bendi:-i

Gazel 458

Mısra: 1

Bağ, düğüm; engel, güçlük.

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
püşumdadur
'Aşıkun âhir helâki çeşmi ser-
hüşumdadur

bend bend:

1. bend bend:

Gazel 380

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bölük bölük, dilim dilim.

Kankı 'aşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaç

Pāralansun tūğ-ı miñnetle kalem
tek bend bend

bend birakdı:

1. **bend birakdı:--dı**
Gazel 412
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın boynuna
sevgilinin saçını zincir etmesi
kastedilmektedir.*

Müselmānlar yine bir şūh-ı dil-
bend
Birakdı gerdenüme nāgehān
bend

bend eyle:

1. **bend eyle:**
Gazel 14
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağla (emir kipi).

Zülfünün zencirine bend eyle
didüm gönlümi
Didi hey dīvāne hey şüride
söylersin baña

bend eyledi:

1. **bend eyledi:--dı**
Gazel 398
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Köle etmek, bağlamak.

Saldı dil gerdenine zülfün eyā
dōst kemend
Eyledi 'ömri dirāz ola bu
dīvāneye bend

bend itdi:

1. **bend itdi:--dı**
Gazel 67
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın
zincirlenmesi,bağlanması
anlamında kullanılır.*

Şöyle bend itdi beni zencir-i
zülfi
Añlamazam anı ayruk kurtıla

bend kılmişken:

1. **bend kılmişken:--mış, --ken**
Gazel 404
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bağlamak(Ramazan ayında
meyhanelerin kapalı olması
kastedilmektedir.).*

Bunca eyyām bend kılmişken
der-i meyhāneyi
Māh-ı nev oldı anahtarı açıldı ol
kilid

bend lāyık:

1. **bend lāyık:**
Gazel 375
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşık sevgilinin
aşkıdan delirdiğini o yüzden
boynuna zincir vurulması
gerektiğini dile getirmektedir.*

Boynuma eyle ser-i zülfün
kemend
Olmuşam dīvāne lāyık baña
bend

bend ola:

1. **bend ola:--a**
Gazel 54
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolanmak, bağlanmak.

Dil murğı gördi dāne-i hālünü
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfün
duzāğ ola

bend oldı:

1. **bend oldı:--dı**
Gazel 469
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağ olmak.

Hālın gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemān dāne
seyr ider

bend olur:

1. **bend olur:--ur**
Gazel 381
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlanmak II toparlanmak.

Gördi hālın dil tolaşdı zülfine
Dāne ile ek ş er olur murğ bend

bend ü zencir oldı:

1. **bend ü zencir oldı:--dı**
Gazel 105
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağ ve zincir.

Hıç olam mı iy Muhibbī bend-i
zülfinden hālāş
Niçe yirden bend ü zencir oldı
her bir mü baña

bende:

1. **bendeleri:--ler, --i**
Gazel 1
Mısra: 6
Kul, köle II aşık.

Hamdülillāh kim Muḥammed
ümmeṭi
Eyledün bu bendeleri yā Kerīm

2. **bendes:--si**
Gazel 42
Mısra: 3
Kul, köle II aşık.

Ben niçesi olmayam pīr-i
muğānuñ bendesi
Her çadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

3. **bendeye:--y, --e**
Gazel 69
Mısra: 6
Kul, köle II aşık.

Ben nedim-i kemterin bir
bendeyem
Hüküm ide mi bendeye bir pādīşā

4. **bendeñem:--ñ, --em**
Gazel 70
Mısra: 5
Kul, köle II aşık.

Bendeñem yārā bilürsin sen dilā
Hüküm ide mi pādīşāha hıç gedā

5. **bendeye:--y, --e**
Gazel 306
Mısra: 2
Kul, köle II aşık.

Cāmı mı var kimsenün eyleye
cānān-ıla baḥş
Bendeye lāyık mıdur kim ide
sultān-ıla baḥş

6. bendeñi: -ñ, -i

Gazel 367

Mısra: 9

Kul, köle II âşık.

Kim-durur sorsañ Muhibbî
bendeñi
'İşkuñuñ ser-keştesi bir
derdmend

7. bendeñe: -ñ, -e

Gazel 401

Mısra: 10

Kul, köle II âşık.

'Ādet oldu her kaçan 'iyd olsa
ihsān eylemek
Bu Muhibbî bendeñe kıl büseñi
ihsān-ı 'iyd

8. bendeñüñ: -ñ, -üñ

Gazel 404

Mısra: 9

Kul, köle II âşık.

'İyd-ile olmaz ferağ göñli
Muhibbî bendeñüñ
Her kaçan yüzüñ görem ol gün
olur baña sa'îd

9. bendeye: -y, -e

Gazel 432

Mısra: 8

Kul, köle II âşık.

Bu gedāya n'ola keşf itseñ şehā
esrāruñı
Gāh olur kim bendeye hālını
sultān 'arz ider

10. bendeñi: -ñ, -i

Gazel 1

Mısra: 11

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Āşık, şâir).*

Rüz-ı maşşerde Muhibbî
bendeñi
Irma anı rahmetüñden yā Raḥīm

bende-i fermān:

1. bende-i fermān:

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Emir kulu, fermanlı köle.

Yaluñuz bir ben degülem ol
mehūñ aşıftesi
İy Muhibbî cümle ālem bende-i
fermān āña

bende-i fermānuñam:

1. bende-i fermānuñam: -u, -
nam

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Fermanlı, buyruklu

*köle(emir sahibi
kimsenindir)anlamında
kullanılmıştır.*

Cevr ü cefā kahr u sitem mihr ü
vefā cüd u kerem
Ben bende-i fermānuñam sen
şāh-ı sultānsın baña

bende-i mahlas:

1. bende-i mahlaş:

Gazel 172

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) "Bu garibin,
kölenin takma adı." anlamında
kullanılmıştır.*

Bende-i mahlaş Muhibbî bendeñ
olmuşdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duāmuz yā Mucîb

bendelik:

1. bendelik:

Gazel 81

Mısra: 6

Kul, köle II âşık.

Taht-ı Keykāvüs u māl-ı
Ḥusrev'e meyl itmezem
Bendelik çün āsitānuñda
müyesserdür baña

2. bendelikden: -den

Gazel 172

Mısra: 12

Kul, köle II âşık.

Bende-i mahlaş Muhibbî bendeñ
olmuşdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duāmuz yā Mucîb

benden:

1. benden: -den

Gazel 198

Mısra: 1

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Āşık, şâir).*

İy şabā benden varup yāruñ der
ü evvānın öp
Ḥāk-i pāyına yüzüñ sürer gibi
dāmānın öp

2. benden: -den

Gazel 359

Mısra: 9

"Ben" birinci tekil kişi

zamiri(felek).

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefā
Çagurup her rüz u şeb feryād
ider dellāl-ı çarḥ

**benden ḥayāt ummañ ki ben
oldum memāt:**

1. benden ḥayāt ummañ ki
ben oldum memāt: -den, --

man, --dum

Gazel 281

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) âşık bir önceki

*mısraya hitaben; sevgiliye
tutulduğum için beni yaşıyor
sanmayın aslında ben bir
ölüyüm demektedir.*

Zülfine cānum tolaşaldan
bulmazam necāt
Döştlar benden ḥayāt ummañ ki
ben oldum memāt

benden özge:

1. benden özge: -den

Gazel 281

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Benden başka.

'İşkuñ-ıla cān u dil şöyle faķır
oldı bugün
Benden özge müsteḥaķ yokdur
baña virgil zekāt

benden yaña ugramaz:

1. benden yaña ugramaz: --maz

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın olduğu

*yönde durmamak, ondan kaçmak
kastedilmiştir.*

Ugramaz benden yaña bīgāne-
veş turmaz kaçar
Ol perī ile olaldan oldı göñlüm
āşinā

bend-i belāya:

1. bend-i belāya:--y, --a

Gazel 223

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bela/keder bağı.

Hālını dāne sandı vü tutıldı
zūlfine
Bend-i belāya murğ-ı dilüm oldı
pāy-best

bend-i belāya tolaşa:

1. bend-i belāya tolaşa:--şa

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dert ve gam zincirine
dolanmak,tutulmak.*

Zūlfünün zikri ile başum tolu
sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil
şeydā ola

bend-i zūlf-i dilbere dolaşduñ:

1. bend-i zūlf-i dilbere

dolaşduñ:--e, --aş, --dun

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin saçının
zincirine yakalanmak,tutulmak
kastedilir.*

İy gönül çünkü dolaşduñ bend-i
zūlf-i dilbere
İy gözüm şimden girü olsun
harām uyhū saña

bend-i zūlfinden:

1. bend-i zūlfinden:--in, --den

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçın bağı.

Hİç olam mı iy Muhibbī bend-i
zūlfinden hālāş
Niçe yirden bend ü zencir oldı
her bir mü baña

bend-i zūlfine tolaşdı:

1. bend-i zūlfine tolaşdı:--aş, -- dı

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin saçının zincirine
aşığın gönlünün takılı
kalması(aşk bağlamında).*

Bend-i zūlfine tolaşdı çün gönül
Añlamazam dağı ayruk kurtula

bend-i zūlfünde:

1. bend-i zūlfünde:--ü, --n, --de

Gazel 468

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) saçının
kavrımı.*

Bend-i zūlfünde niçe diller esir
Her ne hüküm itseñ şehā sensin
emir

benefşe:

1. benefşe:

Gazel 459

Mısra: 2

*Baharın habercisi olan,
mor renkli ve güzel kokulu
çiçek, menekşe, sevgilinin
yüzünde bulunan ayva tüyelerine
benzetilir.*

Cümle ezhāra nazar kıl gül
çemen sultānidur
Şeb-külāhiyla benefşe san
levend oğlanıdur

2. benefşe:

Gazel 495

Mısra: 7

*Baharın habercisi olan,
mor renkli ve güzel kokulu
çiçek, menekşe, sevgilinin
yüzünde bulunan ayva tüyelerine
benzetilir.*

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistāna
Gider bu ziver ü zinet kalan
ancak elemeldür

beng:

1. benge:

Gazel 422

Mısra: 8

Esrar, haşhaş.

Zāhid şarāb-ı nābuñ zemmine
oldı meşgöl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

beng-est:

1. beng-est:

Gazel 240

Mısra: 12

*(Beyitte) "Keyif verici
madde,esrardır" anlamında
kullanılmıştır.*

‘Aceb midür şarābı zemm iderse
Yidügi zāhidün her lahza beng-
est

beni:

1. beni:--i

Gazel 316

Mısra: 7

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Aşık, şair).*

İtlerünle cengümi görüp beni
‘ayb eyleme
Şadr-ıçün her kişi eyler çünkü
akrān-ıla bahş

2. beni:--i

Gazel 376

Mısra: 3

*"Ben" birinci tekil şahıs
zamiri (Aşık, şair).*

Fenn-i ‘ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedī
Bulduñ isti ‘dād-ı tāmı şimdi
oldum müstefid

benī ādemde:

1. benī ādemde:--de

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ādemoğulları, insanlar.

Gördi Mecnün kim vefā büyü
benī ādemde yok
Vaşş-ıla ülfet tutup ādemden
oldı hem cüdā

beni añmaz:

1. beni añmaz:--maz

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığı
hiç bir şekilde hatırlanması
kastedilir.*

Çokdan dil gitdi benden bir dağı
añmaz beni

Anuñ için dir hitâb idüp gören
bî-dil baña

beni bend itdi:

1. **beni bend itdi:-di**

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşığın

*zincirlenmesi, bağlanması
anlamında kullanılır.*

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülf

Añlamazam anı ayruk kurtıla

beni çok görmiş:

1. **beni çok görmiş:-miş**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşığın sürekli

*sevgilinin kapı eşiğinde olması
kastedilir.*

Nigârâ âsitânünda rakîbüñ beni
çok görmiş
Dilegüm bu-durur Hâk'dan
çekile gözine mil hâ

**beni ferhâd evleyen bir lebi
şîrîn ğamıdur:**

1. **beni ferhâd eyleyen bir lebi
şîrîn ğamıdur:-i, --yen, --i, --
dur**

Gazel 276

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşık kendini

*Ferhat'ın yerine koyarak-beni
bu hale düşüren Şirin'in tatlı
güzelliğine, dudağına
ulaşamamın verdiği acıdır-diye
söylenmektedir.*

Bir lebi şîrîn ğamıdur beni
Ferhâd eyleyen
Âh kim âlemlere efsâne oldum
âkıbet

beni ğamzeñ öldürdi:

1. **beni ğamzeñ öldürdi:-i, --n,
--dür, --di**

Gazel 300

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşığın sevgilinin

*yan bakış okuyla canından
olduğu kastedilmektedir.*

Bi-ħamdi'illâh beni öldürdi
ğamzeñ
Dilerdüm dâyimâ Hâk'dan
şehâdet

beni görenler:

1. **beni görenler:-e, -n, -ler**

Gazel 84

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığı sevgiliden ayrılık

gününde görenler.

Rûz-ı hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun

Ğuşşa ğam durmaz gelür her
biri mihmândur baña

beni mihrivle yakdı:

1. **beni mihrivle yakdı:-i, --i, -
-y, --le, --di**

Gazel 446

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin aşığı

*aşk ateşyle yakması
kastedilmektedir.*

Yâra kıldum bir nazâr gördüm
ki âhü gözlüdür
Yakdı mihrivle beni zîrâ ki ol
gün yüzlüdür

beni sorarsañ:

1. **beni sorarsañ:-i, --a, --r, --
sa, --n**

Gazel 471

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin aşığın halini ve

*durumunu sorması
kastedilmektedir.*

Ne nâmüs isterem ne neng ü
nâmi
Sorarsañ beni rûsvâ-yı cihândur

beni uvr sandı didi:

1. **beni uvr sandı didi:-i, --u,
--r, --di, --di**

Gazel 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin aşığın

*gece vakti rahatça uyuduğunu
düşünmesi kastedilir.*

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi

Başuña gün togdı nedür aşıkâ bu
denlül ğ'âb

beni yak:

1. **beni yak:--i**

Gazel 243

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ateşe vermek. II Yok etmek.

Hak'ta fenâyâ ermek..

Yak beni 'ışk âteşine bende
benlik kalmasun

Yanmaga şem '-i cemâl ü
hüsnüñe pervâne tut

benlik:

1. **benliği:-i**

Gazel 215

Mısra: 7

*Bir kimsenin öz varlığı. II
Nefis.*

Benliği terk itmez-iseñ
iremezsün vahdete
Tâ senüñ yanuñda bir
görünmeye nist ile hest

2. **benlik:**

Gazel 243

Mısra: 5

*Bir kimsenin öz varlığı. II
Nefis.*

Yak beni 'ışk âteşine bende
benlik kalmasun

Yanmaga şem '-i cemâl ü
hüsnüñe pervâne tut

3. **benlikden:-den**

Gazel 499

Mısra: 9

*Bir kimsenin öz varlığı. II
Nefis.*

Yan maħabbet nârına kalmaya
benlikden nişân
Zer şâf olmak için her laħza kâl
üstindedür

bennâ:

1. **bennâ:**

Gazel 44

Mısra: 12

*Binâ yapan kimse, mîmar,
kalfa.*

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşâk

İşk hânesini yapsa ser-ile n'ola
bennâ

benüm başumda:

1. **benüm başumda:**--üm, --i, --
m, --da

Gazel 300

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın kendisi

kastedilmektedir.

Sa'âdet buldı koyan pâyına ser
Benüm başumda yokdur bu
sa'âdet

benüm boynumda:

1. **benüm boynumda:**--üm, --u,
--m, --da

Gazel 315

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Aşığın) boynu.

Leyl zülfi olalı boynumda
zencîrüm benüm
Eylere dîvâne-veş ben her der
ü dîvâr bahş

benüm bu hâletüm:

1. **benüm bu hâletüm:**--üm, --
ü, --m

Gazel 466

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık içinde

*bulunduğu hali kastederek, bu
halin örnek alınmadığını
söylemektedir (eriyip yok olma).*

Mecnün benüm bu hâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ
dâsitânı var

benüm bu sînem:

1. **benüm bu sînem:**--üm

Gazel 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın duygu

merkezi, gönül.

İñler-istem ney gibi olmaz aceb
Oldı bu sînem benüm hem çü
rebâb

benüm çeşmümden:

1. **benüm çeşmümden:**--üm, -
den

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gözleri.

Her kaçan görsem bahâr-ı
hüsnuñi iy serv-kağ
Olamaz bir lahza çeşmümden
benüm bârân cüdâ

benüm cürmüme:

1. **benüm cürmüme:**--üm, --ü, -
-me, -, -

Gazel 267

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benim günahım, hata ve

kusurlarım.

Umar senden kerîm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefâ'at

benüm derdüme nisbet bu

kâvinât bir zerredür:

1. **benüm derdüme nisbet bu**
kâvinât bir zerredür:--üm, --ü,
--m, --e, --dir

Gazel 252

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık kendi derdi

*ile Dünyayı kıyaslayarak; benim
derdimin büyüklüğü karşısında
bütün kainat ancak ufak bir
zerredir imasında
bulunmaktadır.*

Derdüme nisbet benüm bir
zerredür bu kâvinât
Yaşumuñ yanında kaçre görünür
Nîl ü Furât

benüm elfazum:

1. **benüm elfazum:**--üm, ---üm,
--um

Gazel 350

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın-şairin-

siiri, sözleri kastedilmektedir.

Döstim medhüñde didüm bir
niçe ğarrâ ğazel
Anuñ-ıçun oldı elfazum benüm
cümle faşîh

benüm eşküm:

1. **benüm eşküm:**--üm, --ü, --m

Gazel 485

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın göz yaşları.

Dideden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu
gözlerümden hün tamar

benüm gerdenüm:

1. **benüm gerdenüm:**--üm, -
+üm

Gazel 258

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın boynu

kastedilmektedir.

Küyuñda serüm kaç' ideliden
berü iy döst
Tığuña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

benüm gönülüm:

1. **benüm gönülüm:**--üm, --üm

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benim gönülüm.

Her ne dem kim inlesem
gönülüm benüm tolâb olur
Gözlerem güz güllerinden
dökülür her yaña âb

2. **benüm gönülüm:**--üm, --ü, --
m

Gazel 455

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benim gönülüm II Aşığın

gönülü.

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revân
İñlerem gönülüm benüm durmaz
döner dölâbdur

benüm gönülüm yapısun:

1. **benüm gönülüm yapısun:**--
üm, --üm, --il, --sın

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık kendine

hitaben sevgilinin lütfuyla

gönlünün hoş olacağını

söylemektedir.

Vir zekât-ı hüsnüni men itme bu
dervişden
Hem benüm gönülüm yapılsun
hem saña olsun evâb

benüm gözüme:

1. **benüm gözüme:**--üm, --ü, --
m, --e

Gazel 419

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bana göre,bence.

Kudretini gör ki nergis nerm
 ider bālınını
 Lîki görünmez benüm gözüme ol
 derden lezîz

benüm gözümü kan iden:

1. **benüm gözümü kan iden:**--
üm, --ü, --mi, --e, --n

Gazel 354

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgiliden

*ayrıldığı için ağlamaktan aşığın
 gözlerinden artık kan geldiği
 kastedilir.*

Fırkat belâsıdır gözümü kan
 iden benüm
 Vuşlat ümmîdi eyleyiser cânımı
 ferah

benüm hālüm:

1. **benüm hālüm:**--ü, --m

Gazel 75

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Aşığın içine düştüğü hal

ve vaziyetler. 2)Durumlar.

İşka düşelden benüm hālüm
 digergün olmada
 Eksük olmaz dilde âteş gözde su
 başda hevâ

2. **benüm hālüm:**--üm, --üm

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Aşığın içine düştüğü hal
 ve vaziyetler. 2)Durumlar.*

Çeşm-i mestün dilberâ kıldı
 benüm hālüm harâb
 Lal-i nâbuñ eylemişdür
 gözlerüm yaşın şarâb

benüm hālüm harâb:

1. **benüm hālüm harâb:**--üm, --
üm

Gazel 151

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın halinin

*viran ve perişan olması
 kastedilir.*

Bister-i güld e yatarsın sen
 ferâgatla müdâm
 Sengi bālin eyledüm sanma
 benüm hālüm harâb

benüm hālüm düşmen güler:

1. **benüm hālüm düşmen
 güler:**--üm, --üm, --e, --e, --r

Gazel 303

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Atasözü**

(Beyitte) aşık sevgiliye

*hitaben:halim o kadar kötü ki
 rakip ve düşmanlar bile benim
 bu halime güler demekte ve
 çektiği eziyet için merhamet
 dilemektedir.*

Dün oldı günüm hicr-ile iy şâh-ı
 cefâkâr
 Raḥm eyle benüm hālüm e
 düşmen güler iy döst

benüm hālümü:

1. **benüm hālümü:**--ü, --m, --ü, -
m, --i

Gazel 406

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın içinde bulunduğu

durum,vaziyet.

Benüm hālümü tañ mı bilmese
 halk
 Ne bilsün derdümü kim ola bî-
 derd

benüm 'ışkuma:

1. **benüm 'ışkuma:**--üm, --u, --
m, --a

Gazel 461

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın hissettiği

duygular(sevgili bağlamında).

Gel isteme Muḥibbî benüm
 'ışkuma güvâh
 Ruḥsâr-ı zerdüm-ile sirişküm
 nişânedür

benüm kanum:

1. **benüm kanum:**--üm, --u, --m

Gazel 452

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benim kanım.

La 'lin añdum deşt-i gamda
 şevk-ıla kan agladum
 Her ne yirde kim kazarlarsa
 benüm kanum çıkar

benüm küyum:

1. **benüm küyum:**--üm, --u, --m

Gazel 481

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin semti,mahallesini.

Didüm iy dilber neden 'uşşâkı
 kurbân eyledüñ
 Didi kim bilmez misin küyum
 benüm ser-ḥânedür

benüm rüy-ı zerdümü:

1. **benüm rüy-ı zerdümü:**--+üm,
--ü, --mi

Gazel 181

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sararıp

solmuş yüzü kastedilmiştir.

Rüy-ı zerdümü benüm raḥm itdi
 dildârum görüp
 Añladı derd-i derunum hâlet-i
 zârum görüp

benüm sînemdeki:

1. **benüm sînemdeki:**--üm, --m,
--de, --ki

Gazel 317

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönü,kalbi.

Görse idi bu benüm sînemdeki
 'ışk âteşin
 Hālîne şükr eyleyüp iderdi
 micmer el-ğiyâş

benüm yanumda:

1. **benüm yanumda:**--üm, --um,
--da

Gazel 204

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Benim yanumda,
beraberimde.*

Ne bilstün ışkı Mecnün baña sor
gel
Benüm yanumda ol bir tıfl-ı
mekteb

2. **benüm yanumda:--üm, --u, -
-m, --da**

Gazel 434

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Benim yanumda,
beraberimde.*

Nesi var dār-ı dünyānuñ hemen
içinde şihhatdür
Benüm yanumda bu rif at
degıldür belki zilletdür

benüm yaşum:

1. **benüm yaşum:--üm, --u, --m-
(u)m**

Gazel 245

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığın) gözyaşı.

Açılsa gül gibi yār itse hānde
Benüm yaşum n'ola bārāndur iy
dōst

benümle mi:

1. **benümle mi:--üm, --le, --mi**

Gazel 322

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık.

Ulu devlet-durur Gülşen bucağı
Benümle mi ola maħbūbda şālīş

beñze-:

1. **beñzer:-r**

Gazel 38

Mısra: 3

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Yüce itmişdür felekden kaşırını
beñzer o māh
Anuñ-ıçundur irişmez nāle vü
efğān aña

2. **beñzer:-r**

Gazel 50

Mısra: 7

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Dimiş havrāya beñzer yāri zāhid
Berāber kandadur hāşā vü kellā

3. **beñzer:-r**

Gazel 93

Mısra: 1

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Kanda beñzer dōstlar Mecnün-ı
sergerdān baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdu ol
hayrān baña

4. **beñzer:-r**

Gazel 267

Mısra: 5

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Yine cem' itdi beñzer leşkerin
ğam
İdiserdür bu dil mülkini gāret

5. **beñzer:-r**

Gazel 289

Mısra: 5

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanımı nūş eylemiş
Bagrumı ister kebāb ol gözleri
hunh'ār mest

6. **beñzer:-r**

Gazel 323

Mısra: 11

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
mağşūduñ iy h'āce
Sefer kıl berre bu sevdā-y-ıla
baħr-i 'Aden'den geç

7. **beñzer:-r**

Gazel 327

Mısra: 10

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında*

*uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Baş koşdı birbiriyle ebrūları
yine
Beñzer Muħibbī 'arbede eyleye
iki koç

8. **beñzedi:-di**

Gazel 337

Mısra: 9

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

İy Muħibbī beñzedi nazmuñ
Nizāmī nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senütñ ben Penc Genc

9. **beñzer:-r**

Gazel 371

Mısra: 5

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Bir hayāl-i hūba beñzer vaşl ol
dalı muħāl
Ne kılam yā Rab bu ben aşüfte-
hāl-i nā-murād

10. **beñzer:-r**

Gazel 419

Mısra: 9

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

İki gözi nergis-i şehläyā beñzer
dilberütñ
Büy-ı zülfeyni dimāğa bilki
'anberden lezīz

11. **beñzer:-r**

Gazel 463

Mısra: 8

*(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.*

Lebüñ öpdükçe gāyet mest
oldum
Didüm el-ħağ mey-i gülgūna
beñzer

beñze:

1. **beñzemez:-mez**

Gazel 6

Mısra: 1

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

2. **beñzedügiyçün:-düg, -i, -y, -çün**

Gazel 40

Mısra: 9

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Lal-i dildâra Muhib
beñzedügiyçün mey-i nâb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefâ

3. **beñzedi:-di**

Gazel 203

Mısra: 11

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muhibbî göz yaşı
Döne döne sîh-i mihnetle ide
bagruñ kebab

4. **beñzemez:-mez**

Gazel 327

Mısra: 4

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Âhum e ş er mi eyler aña seng
dıldür ol
Göñline beñzemez anuñ illâ
hadîd ü tuç

5. **beñzey:-y, -e**

Gazel 420

Mısra: 6

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

İy döst ruñlaruñ baña oldı ğidâ-
yı rûñ

Var mı ki aña beñzeye bir bü-yi
ter lezîz

6. **beñzer:-r**

Gazel 422

Mısra: 1

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Dâğ-ı elifle sînem bebr ü
pelenge beñzer
Deryâ-yı eşküm içre göñlüm
nehenge beñzer

7. **beñzer:-r**

Gazel 422

Mısra: 4

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Ya kaşlaruñ kuraldan kurbânuñ
oldum iy döst
Bu sîne tırkeşidür ğamzeñ
hadenge beñzer

8. **beñzer:-r**

Gazel 422

Mısra: 6

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

‘Aqlumu alduñ evvel imâna
kaşduñ âhir
Zünnâr-ı zülfün-ile çeşmüñ
Firenge beñzer

9. **beñzer:-r**

Gazel 422

Mısra: 8

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine
oldı meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

10. **beñzer:-r**

Gazel 422

Mısra: 10

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dâğumla küh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

11. **beñzer:-r**

Gazel 427

Mısra: 10

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Maħabbet bahrına düşmiş
Muhibbî oldı bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdur

12. **beñze:**

Gazel 463

Mısra: 14

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

İki çeşmüm iki cārî bîñardur
Ĝamâm üzre yaşı Hâmün’a
beñze

13. **beñzer:-r**

Gazel 463

Mısra: 12

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Olup dünyâya mâyil cem’
idenler
Geçer âhir yire Kârün’a beñzer

14. **beñzer:-r**

Gazel 463

Mısra: 16

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Yaşum deryâ olalı ağlamakdan
İçinde bu göñül Zü’n-nün’a
beñzer

15. **beñzer:-r**

Gazel 463

Mısra: 18

(Bir kimse veya şeyin başka bir kimse veya şeyle) Arasında uygun ve benzer taraflar bulmak.

Vefâ ummak güzellerden
‘acebdür

Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

16. **beñzer:-r**

Gazel 498

Mısra: 8

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Perde eyler geh güneş ruhsârına
kâküllerin
Beñzer ol hürşide kim anuñ
sehâb üstindedür

17. **beñzer:-r**

Gazel 14

Mısra: 2

(İki kimse veya şey
arasında) Birbirine uygun ve
ortak taraflar bulunmak ve
ortak tarafları sebebiyle
birbirini hatırlatmak, andırmak.

İy gönül n'olduñ yine dīvâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

beñzed:

1. **beñzedüp:-üp**

Gazel 125

Mısra: 5

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Gözlerüne beñzedüp gözlerini
âhûlaruñ
Anuñ-ıçun taga tuşup halkdan
oldum cüdâ

2. **beñzede:-e**

Gazel 195

Mısra: 5

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Zülfini kaçan elde o çevgâna
beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de
eyle top

3. **beñzedimez:-i, -mez**

Gazel 297

Mısra: 6

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında

uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Her gece bir nev'e mâhı 'ârż
eyler âsümân
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

4. **beñzedür:-ür**

Gazel 459

Mısra: 3

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Yūsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mizânıdır

beñzer gelür:

1. **beñzer gelür:--ür**

Gazel 187

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemek, andırmak, şanı

uyandırmak.

Zülf-i yâra ugrayup beñzer gelür
bâd-ı şabâ
Ol sebebendür dimâg-ı âlemi
pür itdi tîb

beñzer gördi:

1. **beñzer gördi:--r, --di**

Gazel 497

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

Yüzini göstermiş iken itdi
pinhân yine zülf
Beñzer gördi rakîbi ol yüzi kara
geçer

beñzer ki:

1. **beñzer ki:--r**

Gazel 445

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Öyle anlaşılıyor ki, Öyle
görünüyor ki.*

Beñzer ki yâr âyineye eylemiş
nażar
Hüsünin görelî kendüzini hîş-bîn
tutar

beñzet:-

1. **beñzetdüm:-dü, -m**

Gazel 75

Mısra: 3

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Bâza beñzetdüm bu gönülüm seni
itmege şikâr
Bildüm fikr-i muhâl imiş ki
sensin bir hümâ

beñzet:

1. **beñzetsem:-se, -m**

Gazel 29

Mısra: 8

(Bir kimse veya şeyin başka
bir kimse veya şeyle) Arasında
uygun ve benzer taraflar
bulmak.

Çünkü dinildi aña "ve'-ş-şems"
dağı "ve'-d-duhâ"
Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
beñzetsem n'ola

beñzeve mi:

1. **beñzeve mi:--y, --e, --mi**

Gazel 259

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Benzemek, eşit yahut denk
olmak.*

Meşreb-i zâhid-ile meşreb-i
'ışk bir mi olur
Hiç deryâ suyına beñzeve mi
mâ-i Furât

beñzi sararmış:

1. **beñzi sararmış:--i, --ar, --
mış**

Gazel 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünün rengi solmak.

Ârifüñ gülgün şarâb-ıla kızarmış
çehresi
Hâb yimekten zâhidüñ beñzi
sararmış hûşk-leb

berâber:

1. **berâber:**

Gazel 80

Mısra: 8

1) Birlikte bulunan.

2)Müsavi, eşit. 3)Bir hizada olan. 4)Refakat, birlik.

Dimiş havrâya beñzer yâri zâhid
Berâber kandadur hâşâ vü kellâ

2. **berâberdür**:--dür

Gazel 81

Mısra: 8

1)Birlikte bulunan.

2)Müsavi, eşit. 3)Bir hizada olan. 4)Refakat, birlik.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstum senden gelen cümle
berâberdür baña

3. **berâber**:

Gazel 459

Mısra: 3

1)Birlikte bulunan.

2)Müsavi, eşit. 3)Bir hizada olan. 4)Refakat, birlik.

Yûsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mîzânidur

berâberest:

1. **berâberest**:

Gazel 256

Mısra: 4

1)Birlikte bulunan.

2)Müsavi, eşit. 3)Bir hizada olan. 4)Refakat, birlik.

Eyler cefâ vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrüñ
berâberest

berbâd olur:

1. **berbâd olur**:--ur

Gazel 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan olmak,

mahvolmak, harap olmak, yok olmak.

Taht u tâc u şâltanat berbâd olur
çün 'âkıbet
Kendüñi 'âlem serfirine
Süleymân oldı tut

ber-dâr idem:

1. **ber-dâr idem**:--e, --m

Gazel 412

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asmak.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dâr
İnanmam ben aña ger ide
sevğend

ber-dâr ideyim:

1. **ber-dâr ideyim**:--e, --y, --im

Gazel 400

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asmak.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virmen hemân as beni
ol dâra meded

ber-dâr kılğıl:

1. **ber-dâr kılğıl**:--gıl

Gazel 133

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığı
suçlu bulup idam mahkumu
haline getirmesi.*

Âşık-ı biçârenüñ suçısa seni
sevdüğü

Ger beni ber-dâr kılğıl suçlu
oldum ben saña

ber-dâr ola:

1. **ber-dâr ola**:--a

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asılmak, idam edilmek.

Âh kim zülfî şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dileğüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dâr ola

ber-dâr olam:

1. **ber-dâr olam**:--a, --m

Gazel 375

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Darağacına asılmak.

Umaram ki zülfüne ber-dâr
olam

Her kişinüñ himmeti olur bülend

berg:

1. **berg**:

Gazel 84

Mısra: 14

Yaprak. II Sevgilinin

parlak yüzü.

Gülşen-i derde Muhibbî olalı
cismüm nihâl
Mîvedür bagrum başı her berg
peykândur baña

berg-i gülden:

1. **berg-i gülden**:--den

Gazel 474

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gül yaprağı.

Bübül-i şürîde-veş feryâdumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tâzedür ol lâle-
ruhsâr incinür

ber-hürdâr ola:

1. **ber-hürdâr ola**:--a

Gazel 98

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Muradına ermek,istediğine
kavuşmak.*

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreyim ki merdüm-i çeşmümi
ber-hürdâr ola

berk:

1. **berk**:

Gazel 32

Mısra: 9

Ar. is. Şimşek, şimşek

*parlıtı. seyyâle-i berkiyye
elektrik.*

Giçe şırâtı berk ya hâtif gibi
Muhib
Luţf-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

2. **berk-ile**:--ile

Gazel 399

Mısra: 7

Ar. is. Şimşek, şimşek

*parlıtı. seyyâle-i berkiyye
elektrik.*

İy felek berk-ile pür kılsañ
cihânî gam degül
Hâne-i vîrân içinde germ
nârumdur nemed

3. **berkdür:-dür**
Gazel 497
Mısra: 9
Sağlam, katı, sert, sıkı.

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil
añ urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçür

berk tut:

1. **berk tut:**
Gazel 237
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sağlam tutmak. II Sıkıca
sarılmak, sahip çıkmak.*

Ger irişdüre dilersen seni cānān
mülkine
Dāmen-i 'ışkı ölince koma elden
berk tut

2. **berk tut:**
Gazel 288
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
*Sağlam tutmak. II Sıkıca
sarılmak, sahip çıkmak.*

İy gönül pīr-i muğānuñ
dāmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse ögüt

berk urur:

1. **berk urur:--ur**
Gazel 263
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parlamak.

Hudā cem' eylemiş sende
melāhat
Yüzüñden berk urur nūr-ı
hidāyet

berre:

1. **berre:--e**
Gazel 323
Mısra: 12
Toprak, kara. II Çöl.

Gözüm yaşma beñzer dir-ise
mağşūduñ iy h'āce
Sefer kıl berre bu sevdā-y-ıla
bañr-i 'Aden'den geç

ber ü bahrı:

1. **ber ü bahrı:--ı**
Gazel 464
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünyanın kara ve denizi II
tüm evren.*

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dañı yürür
ser-geştedür

ber ü bahruñ:

1. **ber ü bahruñ:--u, --n**
Gazel 428
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünyada bulunan bütün
kara ve deniz parçaları.*

Şol gedā kim küy-ı dildāruñ
bugün derbānıdır
Berr ü bahruñ pādīşāhıdır cihān
sulţānıdır

berü:

1. **berü:**
Gazel 195
Mısra: 1
"...den beri"; bu yana.

Sākī müdām sun berü sen
rāhatü'l-kulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrüñ
günü gurüb

2. **berü:**
Gazel 100
Mısra: 5
*İki uzaklıktan daha yakın
olanı, yakın, daha yakın yer. ||
Bu tarafa, bu yana, buraya.*

Jeng-i gam dutdı gönül āyinesini
berü sun
Sākīyā çün mey-i nāb-ıla olur
kalbe cilā

berü gel:

1. **berü gel:**
Gazel 347
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yaklaş!, beriye gel!, bu
tarafa gel!.*

Dil şafā kesb idemez içmeyecek
cām-ıla rāh
Sākīyā 'iyş idelüm sun berü gel
şām u şabāh

bes:

1. **besdür:-dür**
Gazel 103
Mısra: 1
*(f.e.) Yeter, yetişir, tamam,
kâfi 2. Çok.*

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruñuñ besdür baña
Serv ü tūbādan ğarañ ol nañl-i
nev-resdür baña

2. **besdür:-dür**
Gazel 229
Mısra: 10
*(f.e.) Yeter, yetişir, tamam,
kâfi 2. Çok.*

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildār
'Alemden Muñibbī saña besdür
bu ri' āyet

best oldı:

1. **best oldı:--dı**
Gazel 248
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Tutulmak, ayağı
bağlanmak.*

Pervāz iderken evc-i hevā üzre
murğ-ı dil
Hālūni gördi dāne sanup zülfe
oldı best

beste:

1. **bestedür:-dür**
Gazel 79
Mısra: 9
*Bağlanmış, bağlı. II Aşık,
tutkun.*

Zülfüne gönülüm bestedür āhum
göge peyvestedür
Cānā Muñibbī ğastadur sen
derde dermānsın baña

2. **bestedür:-dür**
Gazel 425
Mısra: 7
*Bağlanmış, bağlı. II Aşık,
tutkun.*

Gül gibi gülmez açılmaz gönca-
veş dil bestedür
Bād-ı āhum isteyüp bu dīdeden
bārān umar

3. **bestedür:--dür**
Gazel 464
Mısra: 10
*Bağlanmış, bağlı. II Âşık,
tutkun.*

Zülf-i müşğne Muhibbî el uzat
tâ iresin
Ruğlarında dilberün iqbâl ü
devlet bestedür

beste çakerdür:

1. **beste çakerdür:--dür**
Gazel 495
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bağlanmış bir köle.

Muhibbî 'ışka kul oldu göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çakerdür

bet:

1. **bet:**
Gazel 237
Mısra: 4
1)Çehre rengi, beniz.
2)Kötü,fena.

Deyr içinde gördiler reftrâñ iy
serv-i hırâm
Turdugı yirde kadîd oldu vü
kıldı bet süküt

beter:

1. **beter:**
Gazel 443
Mısra: 4
Beter, daha kötü.

İsterem kim bu dil-i gamnâki
idem şadmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dağı
beter gamnâkdür

bevhüde:

1. **bevhüde:**
Gazel 249
Mısra: 9
Bevhude, boş yere.

Sakın bevhüde lâf urma
Muhibbî
Gerekdür 'ışka şahid yâ 'alâmât

"beyne arz u ve's-samâ":

1. **"beyne arz u ve's-samâ":**
Gazel 75
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yer ile gök arası.

Gün yüzüne mäh-tâbı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevâbum "beyne
arz u ve's-samâ"

bevt:

1. **bevti:-i**
Gazel 178
Mısra: 8
*Bevt, nazım birimi. II Bu
şiiir.*

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ gazel
Lik kıldum içlerinden uşbu bevti
intiñâb

bevtü'l-ahzân:

1. **bevtü'l-ahzândur:**
Gazel 24
Mısra: 2
Gam evi.

Yârsuz yazı vü tag u bağ
zindândur baña
Ğayra ger cennet gelürse
bevtü'l-ahzândur baña

bezm:

1. **bezmünde:--üñ, -de**
Gazel 11
Mısra: 3
*(Fars.) İçkili, eğlenceli
yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzre senüñ
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

2. **bezm:-e**
Gazel 461
Mısra: 7
*(Fars.) İçkili, eğlenceli
yiyip içme ve sohbet meclisi.*

Sinem kemânçe bezme gözüm
yaşı târdur
N'eyler sürüdü nâlelerüm çün
tezânedür

bezm icre:

1. **bezm icre:--re**
Gazel 216
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Meclis içinde, mecliste.

Bahâr eyyâmı bezm icre şafâ
câminı sürdüñ tut
Dilâ bu dâr-ı dünyânuñ
temâşasını gördüñ tut

bezm geldi:

1. **bezm geldi:--e, --di**
Gazel 173
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beytte) güle benzetilen
sevgilinin meclise gelmesi
kastedilmiştir.*

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahâr irdi sen de yârî taleb

bezm-i cihân içinde:

1. **bezm-i cihân içinde:--i, --n, -
-de**
Gazel 244
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya meclisi içinde. I
Dünya içinde.*

Herkesün bezm-i cihân içinde
bir sevdâsi var
Şem' yanar gül güler bülbül
dağı aklar mest

bezm-i dünyâdan:

1. **bezm-i dünyâdan:--dan**
Gazel 286
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya meclisi, fani dünya.

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyâdan gönül
İçdüğüñ câm-ı şarâbı âb-ı
hayvân oldu tut

bezm-i eleste:

1. **bezm-i eleste:-de**
Gazel 17
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Elest meclisi || Allah ruhlar
alemini yarattığı vakit onlara
"Elestü b.-Rabbiküm" (Ben sizin
Rabb'iniz değil miyim?) dediği;*

*ruhlar da O'na; "Kalü bela"
(Evet, Rabb'imizsin.) diye cevap
verdiği meclisi.*

İçüp bezm-i eleste cām-ı ışkı
Anuñçundur Muhibbî böyle
rüsivā

bezm-i ğam içre:

1. **bezm-i ğam içre:--+re**
Gazel 176
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisinin içinde.

Bezm-i ğam içre olalıdan gözi
yaşı müdām
Yārān demine eylemişem
bagrumı kebāb

2. **bezm-i ğam içre:**
Gazel 242
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisinin içinde.

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sineñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i ğam
içre dāyimā nūş it

bezm-i ğamda:

1. **bezm-i ğamda:**
Gazel 5
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

İñilerem ŧanbūr-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i ğamda mesken oldı
gūşe-i hicrān baña

2. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 20
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nālışlerüm
Dōstum bir kez kulak tut nāy-ı
güyādan yaña

3. **bezm-i ğamda:**
Gazel 21
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ğamda nāle kıl iy nāy
hāldaş ol baña
Çarĥ elinden inleyem bir laħza
yoldaş ol baña

4. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 49
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Bezm-i ğamda gel uyandır iy
dil āhuñ şemini
Ālemi rüşen kılur hācet degül
meşal saña

5. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 146
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

İy refikān bezm-i ğamda hūn-ı
dil nūş ideli
Kāmetüm çeng ü dilüm ney
sīnem olmışdur rebāb

6. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 363
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ğamda 'ūd inler nāy ider
āh u fiġān
Lık görünür Muhibbî baña saz u
sōzi telĥ

7. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 373
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ğamda her kaçan bu
'ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veş göñlüm
benüm anda sürüd

8. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 163
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ğamda içmege yārān-ıla
hūn-ı ciger
Eylerem dil āteşine karşı bu
bagrum kebāb

9. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 463
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Yaşum bāde olaldan bezm-i
ġamda
Dil inler derd-ile kārūna beñzer

10. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 164
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ğamda dil kebāb yārān
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarāb

11. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 346
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam meclisi.

Bezm-i ğamda nālış itsem cān u
dil eyler semā'
Meclis ehlin nite kim nāy u
rebāb eyler fereāh

12. **bezm-i ğamda:--da**
Gazel 319
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Üzüntü/keder
meclisi/ortamı.*

Bezm-i ğamda kaddümi çeng ü
yaşum tār eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kārūn-ıla baħş

bezm-i mahabbetde:

1. **bezm-i mahabbetde:--de**
Gazel 462
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşk meclisi | sohbet
meclisi.*

La 'l-i nābuñ yādına her dem
gözümdeñ hūn akar
Sanasın bezm-i mahabbetde
mey-i gülgün akar

bezm-i şevk:

1. **bezm-i şevk:**
Gazel 40
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şevk, arzu meclisi.

Lal-i dildāra Muḥib
beñzedügiyçün mey-i nāb
Bezm-i şevk içre düşürmez am
elden zurefā

bī-ār ola:

1. **bī-ār ola:--a**
Gazel 98
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Utanmaz-hayasız
olmak,sevgilinin kapısında
beklemeye devam etmek.

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Aşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bī-ār ola

bī-ağyār ola:

1. **bī-ağyār ola:--a**
Gazel 98
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rakipsiz olmak.

İy dirīgā kanı bir dilber ki bī-
ağyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāğında
ol bī-hār ola

bī-‘akl olsa:

1. **bī-‘akl olsa:--sa**
Gazel 370
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akılsız,kendinden geçmiş
bir vaziyette olmak(aşık
bağlamında).

‘Ayb olmaya bī-‘akl eger olsa
Muḥibbī
Çeşmine anuñ çünki görindi o
perī-zād

bī-‘ār:

1. **bī-‘ār:**
Gazel 289
Mısra: 4
Arsız, utanmaz (aşık).

Pā-bürehne ‘aşıqam ben la‘li
şevkine müdām
İstemeñ benden selāmet
olmışam bī-‘ār mest

bī-bahā:

1. **bī-bahā:**
Gazel 63
Mısra: 4
Benzersiz, paha biçilemez.

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

2. **bī-bahā:**
Gazel 232
Mısra: 4
Benzersiz, paha biçilemez.

Çatre çatre kanlu yaşuñ rişte-i
cān üzere diz
Her birisi bī-bahā la‘l-i
Bedahşān oldı tut

bī-bāk:

1. **bī-bākdür:--dur**
Gazel 443
Mısra: 6
Korkusuz.

Mey yirine kanum içse tañ
midur ol çeşmi mest
Māh-rūlar ḥūn-ı ‘aşıq dökmede
bī-bākdür

bī-başar olanlara:

1. **bī-başar olanlara:--a, --n, --**
lar, --a
Gazel 214
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Basiretsiz, görüş gücü zayıf
olan.

Gösterme yüzün bī-başar
olanlara luḫ it
Ruḫsaruñı āyine-i şāhib-nazarān
it

bī-çäre:

1. **bī-çäreym:--yem**
Gazel 172
Mısra: 1
Çaresiz, düşkün, zavallı II
âşık.

Derdmendem ḥastayam bī-
çäreym bu ben ğarīb
Bildüñ aḫvālümü çün fīmāra luḫ
it iy tabīb

2. **bī-çäre:**
Gazel 177
Mısra: 10

Çaresiz, düşkün, zavallı II
âşık.

İy Muḥibbī çäre yok bīmār-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bī-çäre tabīb

3. **bī-çäreler:--ler**
Gazel 414
Mısra: 4
Çaresiz, düşkün, zavallı II
âşık.

Zülfi çevgānım alup meydān-ı
ḥüsñ içre nigār
Bir bölük bī-çäreler üzre yine
saldı semend

4. **bī-çäreler:--ler**
Gazel 439
Mısra: 6
Çaresiz, düşkün, zavallı II
âşık.

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedüñ
N’eylestün derdine çäre bulmadı
bī-çäreler

5. **bī-çäre:**
Gazel 476
Mısra: 2
Çaresiz, düşkün, zavallı II
âşık.

Gisūlarında murğ-ı dili aga
saldılar
Bī-çäre niçe kurtıla düzāğa
saldılar

bī-çäre dil:

1. **bī-çäre dil:**
Gazel 91
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) çaresiz, zavallı
gönlü.

Bulmaduñ çün dāmenine dest-
res bī-çäre dil
Bāri sen bülbül gibi āh-ı seḫer
kıl dāyimā

2. **bī-çäre dil:**
Gazel 93
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) çaresiz, zavallı
gönlü.

Vādi-i ğamda kalup bī-çäre dil
Mecnûn gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zâr
u sergerdân baña

bī-çäre vü dil-haste:

1. **bī-çäre vü dil-haste:**

Gazel 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşğın gönli yaralı ve
çaresiz hale dönmesi.*

Olmuşam bī-çäre vü dil-haste vü
tenhâ ğarīb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin taḫīb

bīd:

1. **bīd:**

Gazel 402

Mısra: 10

*Söğüt ağacı(na meyletmek,
yönelmek).*

Tāb-ı hüsnuñ bir harāret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bīd

2. **bīd:**

Gazel 404

Mısra: 8

*Söğüt ağacı(na meyletmek,
yönelmek).*

Ditrerem cānā cemālünī görüp
āh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevādan sanki bīd

bī-dār iden:

1. **bī-dār iden:--e, --n**

Gazel 453

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz bırakmak.

Nāgehān bir şeb uyudum yāri
gördüm h'ābda
Niçe yıllar beni bī-dār iden ol
şeb hābıdur

bīdār ider:

1. **bīdār ider:--e, --r**

Gazel 359

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykusuz bırakmak.

Ğarra olma dehre seni āḫir ol
bīdār ider
Şubḫegh bir hāba beñzer devlet-
i iḳbāl-i çarḫ

bī-dār ola:

1. **bī-dār ola:--a**

Gazel 98

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Uyanık olmak, uykusuz
olmak. II Aşğın uyanık olması,
gözüne uyku girmemesi.*

Uyımaz hicrütñ şebinde āşık-ı
dil-haste āh
Tañ midur ki cān u dil tā şubḫa
dek bī-dār ola

bī-derd ola:

1. **bī-derd ola:--a**

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dertsiz, aşk acısını
bilmeyen ve çekmeyen
(kişi),ham olma durumu.*

Ḳıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Ḳadrini derdütñ ne bilsün şol kişi
bī-derd ola

2. **bī-derd ola:--a**

Gazel 71

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dertsiz, aşk acısını
bilmeyen ve çekmeyen
(kişi),ham olma durumu.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördüñüz mi
kimsene bī-derd ola

3. **bī-derd ola:--a**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dertsiz, aşk acısını
bilmeyen ve çekmeyen
(kişi),ham olma durumu.*

Ḳıymetini ışkuñ anlar kim
cihānda merd ola
Ḳadrini derdütñ ne bilsün ol ki
hem bī-derd ola

4. **bī-derd ola:--a**

Gazel 406

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dertsiz, aşk acısını

bilmeyen ve çekmeyen

(kişi),ham olma durumu.

Benüm ḫālümü tañ mı bilmese
ḫalk
Ne bilsün derdümü kim ola bī-
derd

bī-devā:

1. **bī-devā:**

Gazel 123

Mısra: 4

*Çaresiz, düşkün, zavallı II
āşık.*

Āşıkā çäre olur mı iy taḫīb

Derd-i ışk için dimişler bī-devā

bī-devā derddür:

1. **bī-devā derddür:--dür**

Gazel 438

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dermansız,çaresiz dert.

Nabz-ı 'āşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy taḫīb
Bī-devā derddür gerekse anı
Cālīnūs'a sor

bī-dil:

1. **bī-dil:**

Gazel 80

Mısra: 4

Āşık, tutkun.

Çokdan dil gitdi benden bir daḫı
añmaz beni
Anuñ için dir ḫitāb idüp gören
bī-dil baña

2. **bī-dili:--i**

Gazel 94

Mısra: 1

Āşık, tutkun.

Şarāb-ı lal-i nābuñdur iden ben
bī-dili şeydā
Ser-i zūlf-i siyahuñdur getüren
başuma ğavġā

bī-din rakīb:

1. **bī-din rakīb:**

Gazel 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinsiz, kafir rakip.

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bî-dîn rakîb
Sözine inanma anuñ kuru
bühtândur baña

2. **bî-dîn rakîb:**
Gazel 84
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinsiz, kafir rakip.

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña
bî-dîn rakîb
Bâver itme döstüm vallâhi
bühtândur baña

3. **bî-dîn rakîb:**
Gazel 376
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinsiz, kafir rakip.

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bî-dîn rakîb
Dilegüm budur Hudâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

4. **bî-dîn rakîb:**
Gazel 428
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinsiz, kafir rakip.

Küy-ı dilberden beni dūr itdi ol
bî-dîn rakîb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemüñ şeytânıdır

bî-düd:

1. **bî-düd:**
Gazel 50
Mısra: **4**
Dumansız.

Lebün gelse hayâle âh ider dil
Anuñçun bişmedi bî-düd halvâ

2. **bî-düd:**
Gazel 68
Mısra: **4**
Dumansız.

Lebün gelse hayâli âh ider dil
Muqarrer olımaz bî-düd halvâ

bîd-veş:

1. **bîd-veş:**
Gazel 160

Mısra: **10**
*Söğüt ağacı gibi.Söğüt su
kenarında oluşu ve
yapraklarının yapraklarının
titreyişi bakımından divan
edebiyatında teşbihlere konu
olmuştur.*

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanıp
hâlüm harâb oldu
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

bî-edeb mahrûm:

1. **bî-edeb mahrûm:**
Gazel 192
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Edepten yoksun ve uzak
kişi.*

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bî-edeb mahrûm şod ez-luţf-ı
Rab

bî-emân:

1. **bî-emândur:--dur**
Gazel 471
Mısra: **8**
*Amansız, acımasız, zalim //
sevgilinin gözleri.*

Dilâ cellâd çeşminden hazer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur

bî-ğam itdüñ:

1. **bî-ğam itdüñ:--dü, --n**
Gazel 290
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dert ve tasa sahibi haline
getirmek.*

Sâkiyâ biñ cânüm olsa yoluña
olsun fedâ
Bir kadeh meyle bizi sen bî-ğam
itdüñ 'âkıbet

bîgâne:

1. **bîgâneye:-y, -e**
Gazel 489
Mısra: **6**
*(Fars.) Yabancı, âşinâ
olmayan.*

Hâşâ hayâl-i gayrıya dîdemde
idem aña câ

Ol âşinâ cayı iken bîgâneye câ
mı olur

bîgâne oldı:

1. **bîgâne oldı:--dı**
Gazel 283
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yabancı olmak, kayıtsız
kalmak.*

Dil saçuñ zencirine dîvâne oldı
'âkıbet
Cân u dil elden gidüp bîgâne
oldı 'âkıbet

bîgâne oldum:

1. **bîgâne oldum:--du, --m**
Gazel 276
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kayıtsız, ilgisiz, yabancı
olmak.*

Baglayaldan dil saçı zencirine
dîvâne-veş
'Akl u şabr u hüşdan bîgâne
oldum 'âkıbet

bîgâne-ves:

1. **bîgâne-veş:**
Gazel 131
Mısra: **3**
*(Fars.) Yabancı, âşinâ
olmayan.*

Ugramaz benden yaña bîgâne-
veş turmaz kaçır
Ol perî ile olaldan oldı gönülüm
âşinâ

bî-haber ola:

1. **bî-haber ola:-a**
Gazel 73
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habersiz olmak.

Zülfün-ile hattuñ eyleye fitneler
izhâr
Çeşmüñ ne aceb bilmeye ya bî-
haber ola

bî-had:

1. **bî-had:**
Gazel 205
Mısra: **3**

*Hadsiz, hadsiz hudutsuz,
pek çok.*

Teşneler bî-ḥad yatur küyünde
iy İsi-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-ḳarîb

bi-ḥakk:

1. **bi-ḥakḳın:-in**
Gazel 441
Mısra: 6
(Ayetin) Hakkı için.

Degüldür gayra dil mâyil
yöneldüm kıbledür küyüñ
Bi-ḥakḳın Ka'be-i 'ulyâ dimeñ
gayra sücüdüm var

bi-ḥamdi'llâh:

1. **bi-ḥamdi'llâh:**
Gazel 300
Mısra: 7
*"Allah'a şükürler olsun"
anlamında, Allah'ın nimetlerine
ve lütuflarına minnet ve
teşekkürü bildirmek üzere
kullanılan bir ifadedir.*

Bi-ḥamdi'llâh beni öldürdi
ğamzeñ
Dilerdüm dâyimâ Ḥaḳ'dan
şehâdet

bi-ḥamdi'llâh:

1. **bi-ḥamdi'llâh:**
Gazel 81
Mısra: 4
*"Allah'a şükürler olsun"
anlamında, Allah'ın nimetlerine
ve lütuflarına minnet ve
teşekkürü bildirmek üzere
kullanılan bir ifadedir.*

Ursa deryâyı hâvâdi mevç
gitmem bir yaña
Keşti-i işkuñ bi-ḥamdi'llâh ki
lengerdür baña

2. **bi-ḥamdi'llâh:**
Gazel 495
Mısra: 1
*"Allah'a şükürler olsun"
anlamında, Allah'ın nimetlerine
ve lütuflarına minnet ve
teşekkürü bildirmek üzere
kullanılan bir ifadedir.*

Yine gül devridür 'âlem bi-
ḥamdi'llâh münevverdür

Dimâğı küşesi dehrün ki bû ile
mu'attardur

bi-ḥamdi'llâh ki:

1. **bi-ḥamdi'llâh ki:**
Gazel 441
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'a şükürler olsun ki.

Bi-ḥamdi'llâh ki küyünde baña
yir virdi dildarum
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ ḥasüdüm var

bî-ḥâr ola:

1. **bî-ḥâr ola:--a**
Gazel 98
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dikensiz, yumuşak huylu,
merhametli,zulmetmeyen.*

İy dirîğâ kanı bir dilber ki bî-
ağyâr ola
Var mı bir gül bu cihân bâğında
ol bî-ḥâr ola

bî-ḥâsıl:

1. **bî-ḥâsıl:**
Gazel 13
Mısra: 6
*Ebedî, sonsuz, nihayetsiz,
baki.*

Ömr naḳdin vaşl için ḥarc
eyledüm ammâ çi sūd
Sayüm oldı ancak taḥşil-i bî-
ḥâsıl baña

bihişt mîvelerinden:

1. **bihişt mîvelerinden:--ler, --i,
--n, --den**
Gazel 421
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cennet meyveleri.

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ḥurnâ-yı
ter lezîz

bihistedür:

1. **bihistedür:--e, --dür**
Gazel 480
Mısra: 8
Cennet.

'Âşık hemîşe küy-ı dil-ârâyı
gözedür
Zühâd-vâr sanma ki gönli
bihiştüdür

bî-ḥod iderse:

1. **bî-ḥod iderse:--e, --r, --se**
Gazel 420
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kendinden geçmek.

Bî-ḥod iderse şubḥ-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muḥibbî uyhu olur çın
şeḥer lezîz

bî-ihtivâr ola:

1. **bî-ihtivâr ola:-a**
Gazel 52
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Elinde olmayarak, istemsiz
bir biçimde herhangi bir olay ya
da durumu gerçekleştirmek.*

Zâhid şarâb u şâhîde gör tevbe
ârz ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtivâr
ola

bî-ḳarârumdan:

1. **bî-ḳarârumdan:**
Gazel 379
Mısra: 4
Kararsızlık hali.

Gün yüzine gâh eşküñ gâh zülf
olur hiçâb
N'eyleyem bu baḥt-ı naḥs u bî-
ḳarârumdan meded

bîl-:

1. **bilmezem:--mez, --em**
Gazel 7
Mısra: 6
*1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.*

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem ḥâlüm n'olur kim
âşinâ oldum saña

2. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 25

Mısra: 1

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm ki yok pâyân aña
Gönlümde var çün derd-i ışk olmaz ebed dermân aña

3. **bilmeye:-me, -ye**

Gazel 73

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Zülfün-ile hattûn eyleye fitneler izhâr
Çeşmün ne aceb bilmeye ya bî-haber ola

4. **bilmeye:-me, -ye**

Gazel 73

Mısra: 14

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Dilber dimiş hasta Muhib kandidateur aceb
Yıllar geçe bilmeye ol hâk-i der ola

5. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 75

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bâza beñzetdüm bu gönlüm seni itmege şikâr
Bildüm fikr-i muhâl imiş ki sensin bir hümâ

6. **bilmedüm:-me, -dü, -m**

Gazel 97

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bir yire gitdi ki gelmege yine imkânı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm mihmân aña

7. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 207

Mısra: 8

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü çok itdüm su'âl
Soñra bildüm yog-ımuş anuñ için virmez cevâb

8. **bilürdüm:-ür, -dü, -m**

Gazel 227

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Anuñ pâyına gâltân olsa âhîr Bilürdüm var-ımuş başumda devlet

9. **bildün:-dü, -n**

Gazel 234

Mısra: 9

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ kimseye kılmaz vefâ
'Âkil iseñ aña bakma gönlünü andan sovut

10. **bildiler:-di, -ler**

Gazel 244

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bildiler dîvâne gönlüm saña 'aşık olduğum
Cünbişinden bellüdür biñ eylesün inkâr mest

11. **bildük:-dü, -k**

Gazel 315

Mısra: 15

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Hasta-i 'ışkdur Muhibbî bildük aña çäre yok
Bâri itme gel tabîbâ bir ser-i bîmâr bahş

12. **bilmeden:-me, -den**

Gazel 379

Mısra: 5

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil zevrakın saldum âh
Düşdi gam girdâbına bu rûzigârumdan meded

13. **bilmedün:-me, -dü, -ñ**

Gazel 381

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtü olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmedün gonca dehānı sırrını Açma âgâz eyleme yok yire hand

14. **bilssem:-se, -m**

Gazel 413

Mısra: 3

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

'Ahdine turmaz 'aceb bilsen neden meh-pâreler
Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü peymânlar meded

15. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 431

Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Didüm ki cānı buseñe virem
bahā nedür
Güş eyledi sözümi bildüm
bahānedür

16. **bilemezsin:-e, -mez, -sin**

Gazel 438

Mısra: 5

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Nabz-ı 'aşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy tabīb
Bī-devā derddür gerekse anı
Cālīnūs'a sor

17. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 475

Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Kimden vefā vü mihr umaram
bī-vefā olur
Bildüm zamāne hūbları hep bī-
vefā olur

18. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 481

Mısra: 6

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Hātırum olur müşevveş şāne
ursañ zülfüñe
Pāre pāre eyleyen bagrumı
bildüm şānedür

19. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 489

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Mi ş lüñ diyü itdüm gümān
aradum iy ārām-ı cān
Bī-mi ş lsin bildüm hemān bir
dağı peydā mı olur

20. **bildüm:-dü, -m**

Gazel 499

Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çeşmüñüñ bilmem ne hāli var
ne al üstindedür
Hūn içer ancak bunu bildüm
kıtāl üstindedür

21. **bilürem:-(ü)r, -(e)m**

Gazel 278

Mısra: 4

... olarak görmek, farz etmek.

Kühl için hāk-i derin çünkü
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaż cānı
faķīrāne ilet

22. **bilmezem:-mez, -em**

Gazel 126

Mısra: 2

(Sonucu) bilememek,

tahmin edememek; kararsız kalmak.

Dilde āteş gözde nem başumda
zülfinden hevā
N'ola hālüm bilmezem ışk-ıla
oldum mübtelā

23. **bilmezem:-mez, -em**

Gazel 222

Mısra: 6

(Sonucu) bilememek,
tahmin edememek; kararsız kalmak.

Okudum 'ışkuñ kitābın ser-te-
ser ben mübtedī
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Kur'an'ı dürrüst

24. **bilmezem:-mez, -e, -m**

Gazel 348

Mısra: 5

(Sonucu) bilememek,
tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bilmezem bād-ı şabādan kime
şekvā ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şaḥīḥ

bil:

1. **bilmeden:-meden**

Gazel 15

Mısra: 6

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Niçe yirden boynuma zencir-i
zülfî var-iken
Halk-ı ālem bilmeden āzāddur
dirler baña

2. **bilmek:-mek**

Gazel 20

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālūmātu olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nālişlerüm

Döstüm bir kez kulak tut nây-ı
güyâdan yaña

3. bil:

Gazel 78
Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Sanma ancak pîrehan bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhânı saña

4. bildüm:-dü, -m

Gazel 110
Mısra: 3

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devâsuz derd imiş
Bir aceb vâdî imiş hicrân ki yok
pâyân aña

5. bil:

Gazel 122
Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı aña

6. bilürsin:-ür, -sin

Gazel 125
Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Kullaruña bir nazâr kılsañ n'ola
iy şivekâr

Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

7. bilmezem:-mez, -em

Gazel 135
Mısra: 1

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Bilmezem gamzeñ ne sıhr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fî'l-hâl aña

8. bildüm:-dü, -m

Gazel 174
Mısra: 6

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Eyledün cevri ü cefâlar cânuma
Seni çün sevmek imiş bildüm
sebeb

9. bilmez:-mez

Gazel 196
Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Didüm dehânuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehânı kimesne bilmez bu
ilm-i gayb

10. bil:

Gazel 223
Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dañı

Senden dirîğ olmaya iy döst
herçi hest

11. bil:

Gazel 233
Mısra: 6

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Şümâr eyle geçen 'ömri melûl
ol
Yakındur bil 'adem râhına
kurbet

12. bilür:-ür

Gazel 233
Mısra: 9

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Bilür dünyâda yokdur şâd-mânî
Muhibbî eyler anuñçün ferâgat

13. bilenler:-en, -ler

Gazel 257
Mısra: 9

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Muhibbî lezzet-i 'ışkı bilenler
Didiler yok şekerde bu hâlâvet

14. bilürsin:-ür, -sin

Gazel 266
Mısra: 12

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin
ehli olmak, o işi yapmaya
alışmış bulunmak. 3. Bir şeye
yeteneği olmak, başarmak,
muktedir olmak.

Bîmâr yatur hasta Muhibbî
işigünde
Derdini bilürsin sen anuñ aña
tîmâr it

15. **bilür:-ür**

Gazel 269

Mısra: 3

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Her ki 'âşıkdur bilür elbette
'ışkuñ kadrini
Virselers virmez kamu İrân u
Türân'ı dürüst

16. **bil:**

Gazel 274

Mısra: 12

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Söyleseñ bir haq sözi halk alur
anı 'aksine
Olıcaq bu vech-ile yigdür
Muhibbî bil süküt

17. **bilürsin:-ür, -sin**

Gazel 292

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İy Muhibbî key sakın hâdden
tecâvüz eyleme
Çün bilürsin bir dağı girmez ele
'ömr-i güzeşt

18. **bilem:-se, -m**

Gazel 296

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Derdâ vü dirigâ n'olsar hâlümi
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-1
kıyâmet

19. **bilürse:-ür, -se**

Gazel 311

Mısra: 2

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Olupdur 'ışk çün sevdâya bâ'ış
Bilürse tañ mı 'âlemde havâdiş

20. **bil:**

Gazel 333

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Eger cânâne vaşlına olursañ
cân-ıla tâlîb
Saña bil perde olmışdur hemân
terk it bedenden geç

21. **bilürsin:-ür, -sin**

Gazel 350

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bu Muhibbî'ye cefâlar eyleme
eyle vefâ
Çün bilürsin 'adl yigdür cevri ise
zûlm-1 şarîh

22. **bil:**

Gazel 391

Mısra: 5

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Degüldür Husrev'i bil 'âşık
oldur
Ki cân terk eyledi 'ışk içre
Ferhâd

23. **bildük:-dü, -k**

Gazel 403

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muhibbî key sakın
Çünkü bildük bîvedür dil vire mi
hîç aña merd

24. **bilmedüm:-me, -dü, -m**

Gazel 415

Mısra: 1

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkâra meded
Göre dîvâne dili sundu elin nâra
meded

25. **bil:**

Gazel 418

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

H'âb-1 ğafletden uyan yârân
kamu göçmekdedür
Çin seher uyhusını bil kârbân
görmez lezîz

26. **bilki:-ki**

Gazel 419

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mâlûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

İki gözi nergis-i şehlâyâ beñzer
dilberûñ
Büy-1 zülfeyni dimâğa bilki
'anberden lezîz

27. **bilür:-ür**

Gazel 423

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Zülfi zencîrin anünçün dakdı
dîlber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

28. bilmedüm:-me, -dü, -m

Gazel 426

Mısra: 3

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i âhîr zamân
Sihr-ile yakduñ cihâmî gözlerüñ
câzû midür

29. bilsem:-se, -m

Gazel 435

Mısra: 6

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Her kılum ağız açup derd-i
dîlüm taqrîr ider
Güşuña almaduguñ bilsem saña
hûlar midür

30. bil:

Gazel 438

Mısra: 3

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Elde tutduguñ kâdeh bil
şehlerüñ topragıdır
Niçe yıllar kâse itmişler anı
Kâvus'a sor

31. bil:

Gazel 455

Mısra: 10

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelâsısın anuñ
Bil aña 'aşık gedâ vü mîr ü şeyh
ü şâbdur

32. bil:

Gazel 459

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Tâc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tîğ ele san gülşenüñ
der-bânıdur

33. bilmez:-mez

Gazel 486

Mısra: 9

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Müdde'î bilmez Muhibbî
nüktelerini añlamaz
Tab'-ı mevzün olıcak şî'ri dağı
mevzün çeker

34. bilür:-ür

Gazel 487

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Katredür gerçi suhen lîk
dehenden çıkıcak
Kıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur

35. bilür:-ür

Gazel 490

Mısra: 4

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

'Aşık oldur görmeye zâhîr ü
bâtin gayrı döst
Ehl-i hâl olan bilür uşbu sözüñ
zâhirdedür

36. bilürsin:-ür, -sin

Gazel 491

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Gönül virme bu dünyâyâ
bilürsin pâyidar olmaz
Geçer turmaz kararı yok sanasın
bir eser yildür

37. bil:

Gazel 493

Mısra: 5

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Râhat-ı cân bil anuñ düşnâmını
Gönülümün hâttı anuñ
düşnâmıdır

38. bilmez:-mez

Gazel 499

Mısra: 7

1. Bir şey hakkında bilgisi, mālûmâtı olmak, o şeyi öğrenmiş bulunmak. 2. Bir işin ehli olmak, o işi yapmaya alışmış bulunmak. 3. Bir şeye yeteneği olmak, başarmak, muktedir olmak.

Çekdiğüm derd ü gamı bilmez
Hudâ'dan gayrı kes
Añlamazlar sağlar hasta ne hâl
üstindedür

39. bilmeyen:-me, -y, -en

Gazel 3

Mısra: 3

... olarak görmek, kabul etmek, farz etmek.

Zulmet-i mahşerde yolın bilmeyen âşîlertün Şefkat idüp olasin her birine sen reh-nümâ

40. **bilmezem**: -mez, -em
Gazel 27

Mısra: 1
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Bilmezem kim bu ne hâletdür baña
Kâmetün her dem kıyâmetdür baña

41. **bilmezem**: -mez, -em
Gazel 157

Mısra: 1
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

N'eyler ol meh bilmezem ebrûlarına çîn salup
Bu harâb olmuş gönül üzre yine akın salup

42. **bilmem**: -me, -m
Gazel 440

Mısra: 8
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

İy saçı leylâ haber sorma bu ben dîvânenen
Mest-i 'ışkâm kendüzüm bilmem niçe virem haber

43. **bilmem**: -me, -m
Gazel 460

Mısra: 4
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Hâtırumdan bir nefes çıkmazsın ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senün gönülün niçe âdemdedür

44. **bilmem**: -me, -m
Gazel 499

Mısra: 1
(Sonucu) bilememek, tahmin edememek; kararsız kalmak.

Çeşmünün bilmem ne hâli var ne al üstindedür
Hün içer ancak bunu bildüm kıtâl üstindedür

bil bağladum:

1. **bil bağladum**: -la, --dum
Gazel 191

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Birisinin kendisine yardımçı olacağına inanmak, güvenmek.

Ney gibi bil bağladum efgâna her dem şubh u şâm
Her gice tâ şubh olunca inlerem san andelb

bil ki:

1. **bil ki**:
Gazel 185
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bil ki, anla ki.

Sanma kim sensüz günüm olur siyâh
Bil ki rüşendür günümünden türe şeb

2. **bil ki**:
Gazel 366
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bil ki, anla ki.

Ayâza kul diyü isnâd iderler
Ne kul bil ki kul oldu aña Maḥmûd

3. **bil ki**:
Gazel 461
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bil ki, anla ki.

Ġamz oklarına sinede bu dil nişânedür
Kaşd eyledüğü sine degül bil ki cânadur

bildüm ki:

1. **bildüm ki**: -dü, --m, --ki
Gazel 303
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anladım ki!

Bir gün dimedün ḥasta Muḥibbî'ye nedür hâl
Bildüm ki baña zerrece yokdur nazar iy döst

2. **bildüm ki**: -dü, --m, --ki

Gazel 323
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anladım ki, farkına vardım.

Perî-rûdur anı bildüm ki bakmaz âdemî-zādâ
O cân incinmesün dirseñ raḳîb-i Ehremen'den geç

bildüm kim:

1. **bildüm kim**: -dü, --m
Gazel 428
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek, farkına varmak.

Küy-ı dilberden beni dūr itdi ol bî-dîn raḳîb
Şimdi bildüm kim o kâfir âdemün şeytânıdır

bile:

1. **bile**:
Gazel 36
Mısra: 4
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ beyâbânına dil
Kanda gitse miḥnet ü ğamdur bile yoldaş aña

2. **bile**:
Gazel 57
Mısra: 3
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Zülf-ile ğamzeñ bile ebrûlaruñ
Oldı bunlar cümle ser-tâ-pâ belâ

3. **bile**:
Gazel 120
Mısra: 9
"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuñca bile gitmese
Anuñ-içün dir Muḥibbî döstüm rûḥum saña

4. bile:

Gazel 159

Mısra: 7

"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Çekdi agzumdan lebin cânım
bile oldı revân
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

5. bile:

Gazel 452

Mısra: 2

"-dA, dahi" anlamlarındaki bağlaç.

Hânesinden her kaçan serv-i
hıramânım çıkar
Gözlerüm yaşı revân olup bile
cânım çıkar

bili-:

1. bilimedüm:-me, -dü, -m

Gazel 376

Mısra: 10

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
âhum eşer
Seng midür bilimedüm qalbün
şehâ yoħsa hadîd

billâhi:

1. billâhi:

Gazel 118

Mısra: 2

"Allah için, Allah hakkı
için" anlamında bir yemin sözü.

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taħammül Kâf aña
Döstlar itmez misiz billâhi diñ
inşâf aña

2. billâhi:

Gazel 228

Mısra: 10

"Allah için, Allah hakkı
için" anlamında bir yemin sözü.

Derdünle sentün ħastadur iy döst
Muħibbî
Billâhi qadem rence kılup eyle
'iyâdet

billūra beñzer:

1. billūra beñzer:--a, --r

Gazel 412

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin teni parlaklığı
sebebiyle billūra benzetilmiştir.

Lebi san la‘l-i aħmerdür o yāruñ
Teni billūra beñzer sözleri qand

bilme:

1. bilmedüm:-dü, -m

Gazel 33

Mısra: 3

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Bilmedüm virdüm gönül cânā
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

2. bilmedüm:-dü, -m

Gazel 42

Mısra: 6

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Didiler yok yirlere ħarc itme
ömrün naqdini
Bilmedüm ħayf anları ħaqq-ı
birâderdür baña

3. bilmedüm:-dü, -m

Gazel 51

Mısra: 5

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Bilmedüm cânā murāduñ rümü
öldürmek midür

Her ne kim maqşıduñ oldıysa
düşen oldur baña

4. bilmez:-me, -z

Gazel 54

Mısra: 8

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Dil murgı gördi dāne-i ħālünü
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfün
duzâğ ola

5. bilmedüm:-dü, -m

Gazel 77

Mısra: 2

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemā
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemā

6. bilmese:-se

Gazel 386

Mısra: 6

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Nokta dinmez la‘line kıldan
miyānı incedür
Bilmese tañ mı anuñ mâhiyyetin
ehl-i ħred

7. bilmese:-se

Gazel 406

Mısra: 7

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Benüm ħālümü tañ mı bilmese
ħalk
Ne bilsün derdümi kim ola bî-
derd

bilmedi:

1. bilmedi:--me, --di

Gazel 256

Mısra: 4

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

Eyler cefâ vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrün
berâberest

bilmeyen bilsün:

1. bilmeyen bilsün:--me, --y, --e, --n, --sün

Gazel 458

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Duymayan duysun,
herkesin haberi olsun.

Cām-ı ‘ışkı nüş idüp cüş
eyleşem ‘ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu ħâletler
benüm nüşumdudur

bilmez:

1. bilmezem:-em

Gazel 160

Mısra: 2

Anlamamak, idrak
etmemek,farkına varamamak.

İrişür âh u feryād u fiğānum
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
māhuñ bilmezem yā Rab

bilmez misin:

1. **bilmez misin:**--mez, --mi, --sin

Gazel 481

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilmiyor musun, anlamıyor musun.

Didüm iy dilber neden 'uşşâkı
kurbân eyledüñ
Didi kim bilmez misin küyum
benüm ser-hânedür

bilmez sanur:

1. **bilmez sanur:**--mez, --ur

Gazel 450

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilir ama bilmezlikten gelir.

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nâdân olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî' dür

bilmezem kim:

1. **bilmezem kim:**--mez, --em

Gazel 282

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilmiyorum ki, bilmem ki.

Görmeyicek ölürem göricek
hayrân oluram
Bilmezem kim baña n'eyler
kâkül-i müşgîn-i döst

bilmez-ise bilsün:

1. **bilmez-ise bilsün:**--mez, --sün--sün

Gazel 479

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilmeyen herkes

*bilsün,duymayan herkes duysun
anlamında kullanılmıştır.*

'Âşık vişâle irmez terk
itmeyince cânın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdür

bilmiş ol:

1. **bilmiş ol:**--miş

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Haberin olsun!, iyi bil!.

İy Muhibbî çäre yok bîmâr-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çäre tañib

bilsem:

1. **bilsem:**

Gazel 93

Mısra: 12

*1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak.*

Vâdi-i gamda kalup bî-çäre dil
Mecnûn gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zâr
u sergerdân baña

2. **bilsem:**

Gazel 125

Mısra: 10

*1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak.*

Hoş tutar her dem rakîbi
gözlemez âşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña

bilsem ki:

1. **bilsem ki:**--se, --m, --ki

Gazel 435

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilsem ki. II Bilmiyorum.

Cân uğurlar gözlerüñ bilsem ki
ebrûlar mıdur
Dilleri teşhîr iderler yoğsa
câzûlar mıdur

2. **bilsem ki:**--se, --m, --ki

Gazel 435

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bilsem ki. II Bilmiyorum.

Kaşı yayı gamze okın gizlü atar
sîneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar mıdur

bilsün:

1. **bilsün:**--sün

Gazel 260

Mısra: 2

*1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak.*

İy şabâ luţf eylegil dildâra
peygâmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nânum ilet

2. **bilsün:**--sün

Gazel 332

Mısra: 6

*1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak.*

Ruğlarıñla zülfüñi gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılsun nazâr bilsün
nedür ceng-i Mohâc

bilüme zünnâr iderdüm:

1. **bilüme zünnâr iderdüm:**--dü, --m

Gazel 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşğın beline papazların
bağladıkları kuşaktan
bağlaması.*

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

bilümi bükdi:

1. **bilümi bükdi:**--ü, --mi, --di

Gazel 226

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(bir şey birinin) belini

*büknek, çaresizlik içinde
brakmak.*

Devrân gamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde 'aşâsı ile
şâb it

bilüñe zülfini zünnâr gibi

bagla:

1. **bilüñe zülfini zünnâr gibi**

bagla:--ü, --ne, --i, --ni, --la

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin siyah

saçını, Hristiyan papazların

beline bağladıkları kuşak gibi
indirmesi, dolması kastedilir.

Bagla evvel bilüne zülfini
zünâr gibi
Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesîhâya düşüp

bilür:

1. **bilür:**

Gazel 62

Mısra: 7

(Kıymetini) bilmek, idrak
etmek.

Nimet-i cevr ü cefânun lezzetin
âşık bilür
Şehd ü şekkerden gelür aña
leziz ü müştehä

bilürsin:

1. **bilürsin:**

Gazel 193

Mısra: 12

1. Bir şey hakkında bilgisi,
mâlûmâtı olmak, o şeyi
öğrenmiş bulunmak.

Şādīye şād olma iy dil gelse
gam hem mużtarib
Çün bilürsin kâyinât içinde
vardur inkılab

bimâr:

1. **bimârum:-um**

Gazel 181

Mısra: 4

Hasta II Âşık.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabîb itdi ilâcum dilde
bimârum görüp

2. **bimâr:**

Gazel 266

Mısra: 11

Hasta II Âşık.

Bimâr yatur hasta Muhibbî
işigünde
Derdini bilürsin sen anuñ aña
tımâr it

3. **bimâra:-a**

Gazel 407

Mısra: 10

Hasta II Âşık.

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bimâra meded

4. **bimâr:**

Gazel 474

Mısra: 6

Hasta II Âşık.

Ĝam şebinde zülfini añsam
gelür cânum lebe
Giceler olsa uzun nite ki bimâr
incinür

bimâr ola:

1. **bimâr ola:-a**

Gazel 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hastalanmak.

Dil tabîbi olasın dârü'ş-şifâdur
çün kapuñ
Hiç revâ mı işigünde ehl-i dil
bimâr ola

2. **bimâr ola:--a**

Gazel 98

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hastalanmak.

Küh-ı ğamda yasdugum iy döst
seng-i hâredür
Ĝurbet içinde kişi düşvârdur
bimâr ola

bimâr-ı ıška:

1. **bimâr-ı ıška:-+a**

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hastalığı.

İy Muhibbî çäre yok bimâr-ı
ıška bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çäre tabîb

bimâr-ı ışkâm:

1. **bimâr-ı ışkâm:-+am**

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdiyle hasta ve
çaresiz düşmüş kişi.

Āşıkam bimâr-ı ışkâm baña
sendendür ilâc

Kanda varam çünki sensin hem
tabîb ü hem habîb

bî-mihr olursa:

1. **bî-mihr olursa:--ur, --sa**

Gazel 300

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şefkat ve merhametten

yoksun olma(sevgili
bağlamında).

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevr ü cefâ bunlara 'âdet

bî-mis:

1. **bî-mis:**

Gazel 489

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşsiz, benzersiz; emsalsiz.

Mi ğ lûñ diyü itdüm gümân
aradum iy ârâm-ı cân
Bî-mi ğ lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

bî-mül geçer:

1. **bî-mül geçer:--e, --r**

Gazel 436

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ömrün en güzel günlerinin
şarapsız geçmesi.

Sun şarâbı sâkiyâ çünki bahâr
eyyâmdur
Hayf ola bu demde 'ömr-i
nâzenin bî-mül geçer

biñ:

1. **biñ:**

Gazel 2

Mısra: 1

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevâ
Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

2. **biñ:**

Gazel 3

Mısra: 6

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Bassa şemsün nürını nürüñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
mañbüb-ı Hudâ

3. biñ:

Gazel 5

Mısra: 5

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Büseye bir cān nedir biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büse ikrār eylese
cānān baña

4. biñ:

Gazel 12

Mısra: 6

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Cennet ü havrāyı n'eyler aşık-ı
dīdār olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vīrān aña

5. biñ:

Gazel 17

Mısra: 2

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Olaldan hasta-dil ışkıyla şeydā
Alupdur başına biñ dürlü gavgā

6. biñ:

Gazel 18

Mısra: 3

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tīg-ı cevri-ile
Günāhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydā

7. biñ:

Gazel 18

Mısra: 4

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tīg-ı cevri-ile
Günāhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydā

8. biñ:

Gazel 41

Mısra: 2

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Geh hayālūñ dilde geh
çüşmümde cā
İdeli başumda vardır biñ hevā

9. biñ:

Gazel 45

Mısra: 4

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Göñlüm alınca hemān ancak
baña rıfķ eyledün
Āñir itdün niçe biñ cevri ü
cefālar sen baña

10. biñ:

Gazel 66

Mısra: 4

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Göñül alınca hemān ancak baña
rıfķ eyledün
Āñir itdün niçe biñ cevri ü
cefālar sen baña

11. biñ:

Gazel 107

Mısra: 8

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Gelse biñ tīg-ı cefā zāhir
görünmez yarası
Yaksa biñ nār-ı sitem dağ-ı
nihāñdür baña

12. biñ:

Gazel 136

Mısra: 2

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müşgini ola
Her kılında niçe biñ aşık-ı
miskini ola

13. biñ:

Gazel 144

Mısra: 6

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Bu ne istignā-yı hüsn olur bunu
kim gördi kim
Biñ suvāl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevāb

14. biñ:

Gazel 351

Mısra: 8

"Pek çok, sayıca çok"

anlamları içeren sayı sıfatı.

Bir harfi keşf olmaya hüsnüñ
kitābınıñ
Tefsir yazup eyleseler aña biñ
şürüh

bin-:

1. bindün:-dü, -ñ

Gazel 330

Mısra: 1

(Bir şeyin veya bir
hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları
sarkıtarak oturmak.

Bindün çü Burāk'a gece oldu
saña mi'rāc

Ĥāk-i rehūni itdi melāyik başına
tāc

biñ 'aşık:

1. biñ 'aşık:--ı

Gazel 302

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bütün aşıklar
kastedilmektedir.

Tir-i gāmzeñ öldürür biñ 'aşıkı
Kimde vardır iy kemān ebrü bu
şest

biñ belā:

1. biñ belā:

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok fazla dert ve bela.

Ehl-i ışka her dem irer şad belā
Çünkü aña eksük olmaz biñ belā

biñ bende:

1. biñ bende:

Gazel 437

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bin aşık(bin köle).

Pādişāhā senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muñibbi gibi kapuñda senüñ
biñ bende var

biñ biñ:

1. biñ biñ:

Gazel 439

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Binlerce, pek çok.

Sinemün üstinde cānā görinen
gam dāğidur
Kaṭre kaṭre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yaralar

biñ cān deger:

1. **biñ cān deger:**--e, --r
Gazel 472
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Çok değerli olmak,
karşılığında binlerce can
verilebilmek.*

Açdı yüzini nāz-ıla didi ol dil-
firīb
Biñ cān deger bunuñ nazarına
bahā nedür

biñ cāna:

1. **biñ cāna:**--a
Gazel 494
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bin can. II bin can
karşılığında satın almak.*

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

biñ cāna bir büse satarlar:

1. **biñ cāna bir büse satarlar:**--
a, --a, --r, --lar
Gazel 494
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşğın canı
karşılığı ancak bir öpücük
verebileceği kastedilmektedir.*

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

biñ cānum olsa:

1. **biñ cānum olsa:**--sa
Gazel 89
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bin canım olsa. II Çok
istemek.*

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

2. **biñ cānum olsa:**--um, --sa
Gazel 290
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin, binlerce canım olsa.

Sākiyā biñ cānum olsa yoluña
olsun fedā
Bir kaḍeḥ meyle bizi sen bī-gam
itdūñ 'ākıbet

biñ dād idersem:

1. **biñ dād idersem:**--e, --r, --
se, --m
Gazel 175
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığı
ezmesinden dolayı
sızlanması,yardım dilemesi
kastedilmiştir.*

Hüsine mağrürdur uşşāki eyler
pāymāl
Çagurup biñ dād idersem gūş
idüp virmez cevāb

biñ dürlü:

1. **biñ dürlü:**
Gazel 229
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir türlü, bin çeşit.

Hicrān şebi 'aşıklara biñ dürlü
belādur
Zirā ki aña eyleyimez şubḥ
sirāyet

2. **biñ dürlü:**--lü
Gazel 500
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir türlü, bin çeşit.

'İşk elinden sīneme gerçi
cerāhatlar gelür
Līk andan cānuma biñ dürlü
ḥāletler gelür

biñ ğamdur:

1. **biñ ğamdur:**--dur
Gazel 482
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok fazla keder,üzüntü.

Virür mi dār-ı dünyāya gönül
fi'l-cümle 'aql issi

Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ ğamdur

biñ hasūdum var:

1. **biñ hasūdum var:**--u, --m
Gazel 441
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık onun yerinde
olmak isteyen binlerce kıskanç
rakibin olduğunu söylemektedir.*

Bi-ḥamdi'llāh ki küyında baña
yir virdi dildārum
Şikāyet itmezem hergiz ergerçi
biñ hasūdum var

biñ inkār:

1. **biñ inkār:**
Gazel 244
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bin kez inkar etmek,
yalanlamak, kabul etmemek.*

Bildiler dīvāne gönülüm saña
'aşık olduğım
Cünbişinden bellüdür biñ
eylesün inkār mest

biñ kan eylese:

1. **biñ kan eylese:**--se
Gazel 64
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin günde bin kişiyi
öldürmesi yahut canından
bezdirmesi kastedilir.*

İy Muḥibbī kana girmişsin dime
dildāra sen
Günde biñ kan eylese mutāddur
ol kan aña

biñ kerre:

1. **biñ kerre:**
Gazel 184
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin defa, pek çok.

Biñ kerre didūñ öldüreyim yine
dönörsin
İy dōst niçe bir beni ferdālara
salup

2. **biñ kerre:**
Gazel 392
Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin defa, pek çok.

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli
eyledi Hağ
Saña vü âlüne aşhâbuña biñ
kerre dürüd

biñ nâzıla:

1. **biñ nâzıla:--ı, --la**
Gazel 357
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgiliden gelen naz ve
niyazlar kastedilmektedir.*

Ben harâbât ehli oldum döstlar
şimden girü
Çünkü biñ nâzıla sundı bir perî-
peyker kadeh

biñ pâre ola:

1. **biñ pâre ola:--a**
Gazel 231
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bin parçaya
bölünmek,parça parça olmak.*

Biñ pâre ola el uzadur zülf-i
dîlbere
Ġamdan dilümi pâreledi şâne
‘âkıbet

biñ sabak alur:

1. **biñ sabak alur:--ur**
Gazel 459
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir çok ders çıkarmak.

Ehl-i hâl alur Muhibbî her
varakdan biñ sabak
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

biñ sü’âl itsem:

1. **biñ sü’âl itsem:--se, --m**
Gazel 474
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Çok fazla miktarda soru
sormak,sorgulamak.*

Biñ sü’âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Pâdişâh-ı dehrdür benden kılır
‘âr incinür

biñ sü’âl itsem:

1. **biñ sü’âl itsem:--se, --m**
Gazel 288
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Çok fazla miktarda soru
sormak,sorgulamak.*

Biñ sü’âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Yok dehânı ya urılmış agzına
mühr-i süküt

biñ şükr iderem:

1. **biñ şükr iderem:--e, --rem**
Gazel 229
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1)Her şey için Allah'a
şükranını, minnet duygusunu
sunmak. 2)Bir kimseye, bir şeye
gönülden şükran duymak.*

Bir cevır ü cefâ eylese biñ şükr
iderem ben
‘Âşık mıdır ol eyleye bir zerre
şikâyet

biñ şürüh:

1. **biñ şürüh:**
Gazel 356
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşk hakkında
Muhibbî'nin yazdığı şerhler ve
açıklamalar kastedilmektedir.*

Mecnün çıkardı gerçi ki ‘ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

biñ tabak:

1. **biñ tabak:**
Gazel 392
Mısra: 22
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin mertebe.

Sen mu‘allime varup okumaduñ
harf ü hurûf
Lîk ‘âlimlerden oldu biñ tabak
‘ilmüñ fûrüd

biñ tîğ-ı cefâ gelse:

1. **biñ tîğ-ı cefâ gelse:--se**
Gazel 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgiliden gelen
eza ve cefa kastedilerek -bana
binlerce sıkıntı oku fırlatsa da
ondan geldiği için hiç bir şey
demem bilakis sevinirim-
diyerek aşık göğsünü siper eder.*

Gelse biñ tîğ-ı cefâ zâhir
görünmez yarası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihânîdür baña

biñ vasarsa:

1. **biñ yaşarsa:--r, --sa**
Gazel 354
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bin yıl yaşamak. II Uzun
ömür sürmek.*

Kim biñ yaşarsa âhiri çünkü
ölümlüdür
Bārī cihānda geçürelüm her
demi ferah

biñ yıl olursa:

1. **biñ yıl olursa:--ur, --sa**
Gazel 356
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin yıl (uzun bir süre.).

Biñ yıl olursa ‘ömr geçer ânide
hemân
‘Âkıl odur ki fikrin ide kanda
gitti Nüh

biñ zâr:

1. **biñ zâr:**
Gazel 315
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bin kaygı ve zillet.

Zâhidâ mey hürmetinden
eyleme her bâr bağs
Ebleh olma sakla şöhet
hürmetin biñ zâr bağs

bî-nâmüsa:

1. **bî-nâmüsa:--a**
Gazel 438
Mısra: 2
Namussuz.

Ġırka içre ‘ömrü geçen süft-i
sâlûsa sor

Kim n' için terk-i riyâ itmez o
bî-nâmûsa sor

bînar it:

1. **bînar it:**

Gazel 224

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın çok ağlaması

bağlamında gözlerinin akarsuya dönüşmesi kastedilmiştir.

Âhuñî şehâb eyle başuñ üzre
Muhibbî
Başuñî belâ küñî dü çeşmüñi
bînar it

2. **bînar it:**

Gazel 266

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın çok ağlaması

bağlamında gözlerinin akarsuya dönüşmesi kastedilmiştir.

Âh eyle bulutlar gibi dursun
serüñ üzre
Başuñî belâ küñî dü çeşmüñi
bînar it

bî-naşîb ola:

1. **bî-naşîb ola:--a**

Gazel 205

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda vermemek.

Nîg ü bed deryâ-yı fazluñdan
olupdur hişsedâr
Hâşa bu mücrim kuluñ
luftuñdan ola bî-naşîb

bî-naşîb olmayam:

1. **bî-naşîb olmayam:--ma, --ya, --m**

Gazel 172

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kadersiz ve

talıhsiz olmak kastedilir.

Çün hâlel virmez senüñ
ululuğña nîg ü bed
Gerçi bed-hâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

bî-nevâ:

1. **bî-nevâlardur:--lar, -dur**

Gazel 483

Mısra: 4

Sessiz sedasız II Zavallı.

Zekât-ı hüsñüñ 'arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep
bî-nevâlardur

bî-nikâb:

1. **bî-nikâb:**

Gazel 212

Mısra: 1

*Yüz örtüsüz, peçesiz olmak;
yüzünü açmak.*

Gice ol meh menzilinden çıkdı
beñzer bî-nikâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfîtab

bî-nikâb ola:

1. **bî-nikâb ola:--a**

Gazel 86

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Örtüsüz,peçesiz,perdesiz
olmak. 2)Görünür olmak.*

Zülfin giderüp yâr kaçan bî-
nikâb ola

Gören yüzini diye meger âfîtab
ola

bî-nişân:

1. **bî-nişândan:--dan**

Gazel 188

Mısra: 2

*Belirsiz, görünmeyen,
kayıp olan.*

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişândan gör nişân kıldur taleb

2. **bî-nişândan:--dan**

Gazel 199

Mısra: 2

*Belirsiz, görünmeyen,
kayıp olan.*

Var mıdur agzuñ didüm iy
gonca leb
Bî-nişândan gör nişân kıldum
taleb

bî-pervâ oldı:

1. **bî-pervâ oldı:--dı**

Gazel 427

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkusuz olmak.

Maḥabbet baḥrına düşmiş
Muhibbî oldı bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdur

bir:

1. **bir-durur:--durur**

Gazel 219

Mısra: 6

T. Aynı, benzer.

Hânemüz ğamla müşerrefdür
gelür derd ü belâ
Luṭf u ḳahrı bir-durur biz
olmuşuz derbân-ı döst

2. **bir-durur:--durur**

Gazel 357

Mısra: 6

T. Aynı, benzer.

Çün fenâdur âḫiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher ḳadeḫ

3. **bir-durur:--dur, -ur**

Gazel 169

Mısra: 10

*Eşi benzeri bulunmayan,
tek (Allah için).*

İy Muhibbî ḫürmet itmez
kimseye sultân-ı ışḳ
Bir-durur dergâh-ı âlî sen de
anuñ şeyḫ ü şâb

4. **bir:**

Gazel 21

Mısra: 2

Defa, kez.

Bezm-i ğamda nâle kıl iy nây
hâldeş ol baña
Çarḫ elinden inleyem bir laḫza
yoldaş ol baña

5. **birdür:--dür**

Gazel 311

Mısra: 7

*"Bir tek" anlamında sayı
sıfatı.*

Tarîḳ-ı 'ışḳ birdür iki sanup
Sakin dimeñ aña işnâ vü şâliş

6. **bir:**

Gazel 3

Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Dün gice nâgâh irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur âşıklar içre eyleye
cânın fedâ

7. bir:
Gazel 6
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muhibbî hasta-dil
İy tabîb-i dil meger lalûn ola
dermân aña

8. bir:
Gazel 9
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Işk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mâ saña

9. bir:
Gazel 10
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.

Lal-i lebûne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir gamze ile öldürüp eyler yine
ihyâ

10. bir:
Gazel 11
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzre senûñ
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

11. bir:
Gazel 12
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşık-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

12. bir:
Gazel 14
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Pâyûña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

13. bir:
Gazel 14
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Zülfi ile dün gice didüm
mutavvel kışsamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

14. bir:
Gazel 15
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Ger lisân-ı gaybdan gelse
Muhibbî'den gazel
Rûh-ı Hâfîz'dan bir istimdâddur
dirler baña

15. bir:
Gazel 16
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eylesin sen nigh
baña

16. bir:
Gazel 20
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Tîr-i âha kıddüñi bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

17. bir:
Gazel 20
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Arz kılsañ görseler bir kez
senûñ taşvîrûñi
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisâdan yaña

18. bir:
Gazel 20
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Bezm-i gamda bilmek istersen
eger nâlişlerüm

Döstüm bir kez kulak tut nây-ı
güyâdan yaña

19. bir:
Gazel 21
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Âşık iseñ bir gül-i ranâya sen de
andelîb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

20. bir:
Gazel 21
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Gülşen-i küym tolanmaga
niğaruñ şubha dek
İy şabâ merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

21. bir:
Gazel 25
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Küyına varan âşıkı bir
gamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-hâk kan aña

22. bir:
Gazel 25
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Sînemde işkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

23. bir:
Gazel 25
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Sînemde işkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

24. bir:
Gazel 25
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Sen bî-vefânûñ yadına didi
Muhibbî bir gazel
Lağdinde ger güş eyleye taşsîn
ide Selmân aña

25. **bir:**
Gazel 26
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.
- Vişal-i hüsnüni şey-lillâh itdüm
Dilünden gelmedi bir söz meger
26. **bir:**
Gazel 26
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.
- Benüm ömrüm ömür ferdâya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdâ
27. **bir:**
Gazel 26
Mısra: 14
"Bir" belgisiz sıfat.
- Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kaşs'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ
28. **bir:**
Gazel 28
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.
- Sîneme gönderdi dilber
ğamzesin döndi didi
Cân içinde sakla kim bir ulu
himmetsür saña
29. **bir:**
Gazel 28
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Hâller aşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña
30. **bir:-i**
Gazel 28
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Hâller aşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña
31. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.
- Nür-1 âlemsin bugün sen dağı
mağbûb-1 Hudâ

- Eyleme aşıklarun bir lahza
kapundan cüdâ
32. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.
- Gitmesün nâm-1 şerîfün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devâdur cân
bulur andan şafâ
33. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.
- Umaram her bir adun başka
şefaât eyleye
Ahmed ü Maḥmûd Ebû'l-Kâsım
Muḥammed Muştafâ
34. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe ḥilat yiterken bir palâs u
bir abâ
35. **bir:**
Gazel 29
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe ḥilat yiterken bir palâs u
bir abâ
36. **bir:**
Gazel 31
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.
- Niçe bir bâğa hevân-ıla varam
hem çü şabâ
Serverâ serv-i ḳadûñ arz ide bir
kerre baña
37. **bir:**
Gazel 31
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.
- Niçe bir bâğa hevân-ıla varam
hem çü şabâ
Serverâ serv-i ḳadûñ arz ide bir
kerre baña

38. **bir:**
Gazel 40
Mısra: 11
"Bir" belgisiz sıfat.
- Âb-1 şâfiye müşâbih yine bir şir
didün
Didi taḥsîn kamu göricegez ehl-i
şafâ
39. **bir:-i**
Gazel 40
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.
- Ger ḥirâm-1 ḳad-ile seyr-i
gülîstân kılsañ
Goncalar şevḳe gelüp her biri
çâk ide ḳabâ
40. **bir:**
Gazel 42
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.
- Zâhidâ sanma esâsi yok-durur
bu ışkumun
Şöyle muḥkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña
41. **bir:**
Gazel 44
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.
- Derdâ ki gönül şehriñi eşḳ virdi
ḥarâba
Güyâ ki bir ḥâne-i seyl eyledi
ifnâ
42. **bir:**
Gazel 46
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.
- Bir kemân ebrü güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña
43. **bir:**
Gazel 51
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.
- Hâlünü aḥduḳça cânâ dil ḥarâret
baglasa
Tañ mı her bir dânesi çün dâr-1
fülfüldür baña
44. **bir:**
Gazel 52

Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Oldı hāmūş göreliden gonca
leblerüñ
Gelmez kelāma bir kişinüñ gönli
dar ola

45. bir:
Gazel 52
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Zāhid şarāb u şāhide gör tevbe
ārız ider
Tevbe olur mı bir kişi bī-ihtiyār
ola

46. bir:
Gazel 52
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Bundan Muḥibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yār ola

47. bir:
Gazel 55
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Tūḫ-i nātıka bir dem ger lebün
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḫā ola

48. bir:
Gazel 56
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Bār-ı ğamdan ağlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

49. bir:
Gazel 58
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir devāsuz derde düşmişdür
Muḥibbī derdmend
Kimseden bulmaz devā senden
meger tīmār ola

50. bir:
Gazel 59
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

İy Muḥibbī bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

51. bir:
Gazel 60
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Şu deñlü dēdeler dökdi zemīn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir qadem basam
kalupdur pāy-dergilhā

52. bir:
Gazel 63
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

53. bir:
Gazel 65
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur ḫayrı
Velī ḫiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

54. bir:
Gazel 69
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Ben nedīm-i kemterīn bir
bendeyem
Ḥükm ide mi bendeye bir pādīşā

55. bir:
Gazel 72
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Bār-ı ğadan ağlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

56. bir:
Gazel 75
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Bāza beñzetdüm bu gönüm seni
itmege şikār
Bildüm fikr-i muḫāl imiş ki
sensin bir hümā

57. bir:
Gazel 76
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Ser-i küyuñda dil-ḫaste yatur bir
derdmendüñdür
Tabībā lal-i nābuñdan aña eyle
gel em peydā

58. bir:
Gazel 79
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir bülbül-i nālānuñam tā şubḫa
dek giryānuñam
Şöyle senüñ ḫayrānuñam sen
daḫı ḫayrānsın baña

59. bir:
Gazel 92
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
dōstlar cāndan cüdā

60. bir:
Gazel 99
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir māḫ-rüya vire gönül terk-i
cān ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nām
ola

61. bir:
Gazel 100
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muḥibbī kuluñı
Ya benüm kāse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

62. bir:
Gazel 103
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Gel temāşā eyle cānā yine
gönüm ḫānesin
Ḥün-ıla mersüm bir tāk-ı
muḫarnesdür baña

63. bir:
Gazel 110

Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādī imiş hicrān ki yok
pāyān aña

64. bir:
Gazel 110
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādī imiş hicrān ki yok
pāyān aña

65. bir:
Gazel 110
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Zülf-i reyhāmı hayālī bir sifāl-i
sīnede
Su seper solmamağ için dīde-i
giryān aña

66. bir:
Gazel 111
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Dür dişi fikri ile düşdüm yine
bir āleme
Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryā baña

67. bir:
Gazel 111
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Naqd-i cān iltüp Muhibbī
istesem bir büsesin
Ya cevāb itmez ve yāhūd
gösterür ferdā baña

68. bir:
Gazel 122
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

69. bir:
Gazel 124
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña
Murğ-i dil āvāzesi feryād-ı
bülbüldür baña

70. bir:
Gazel 138
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cānına
Sevdüğü çünkim anuñ bir bī-
vefā cānān ola

71. bir:
Gazel 142
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Bu Muhibbī irmege cānāneye
Yā İlähī eyle sen bir fetḥ-i bāb

72. bir:
Gazel 154
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Zülf-i çevġanı elinde görse dil
bir yār-ı hūb
Ol zamān meydān-ı ışk içre ider
başını top

73. bir:
Gazel 155
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.

Rehgüzārında beni yār-ı
perişānum görüp
Bir nazar raḥm eyledi hāl-i
perişānum görüp

74. bir:
Gazel 159
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir saçı leylā sevüp dīvāne
olsam dehr ara
Baña mecnün diyesiz çāk-i
giribānum görüp

75. bir:
Gazel 169
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Āteş-i dünyāya beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir āh kılsam yana oda
āfītāb

76. bir:
Gazel 183
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir saçı leylī-veşi gördüm
yakam çāk eyledüm
Didiler mecnün baña bu cism-i
üryānum görüp

77. bir:
Gazel 183
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Ehl-i nazmuñ her biri şābāş
iderse tañ mıdur
İy Muhibbī gül gibi bir tāze
dīvānum görüp

78. bir:
Gazel 190
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Niçe yıllardur şehā vaşluñ
temennā eylerem
N'eyleyem derdā dirġā olmadı
bir fetḥ-i bāb

79. bir:
Gazel 193
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir perī-rū lālī şevkinden yine
āşüfteyem
Sākiyā cām ı leb-ā-leb tut yürüt
gülgün şarāb

80. bir:
Gazel 202
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Sākiyā sun bir kadeh hicrān beni
hāk itmedin
Çün ḥarāb eyler olayın bārī ben
mest ü ḥarāb

81. bir:
Gazel 203
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir perī-peyker hayālī geleliden
çeşmüme
Dilde tākat kalmadı bu cāna
düşdi izṭrāb

82. bir:
Gazel 203

Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Çün havāle eyledün hicrāna
şekvā eyleme
Şabr kıl vaşlına tā kim bulasın
bir feth-i bāb

83. bir:
Gazel 204
Mısra: 12
"Bir" belgisiz sıfat.

Ne bilsün ışkı Mecnūn baña sor
gel
Benüm yanumda ol bir tıfl-ı
mekteb

84. bir:
Gazel 208
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Agzınıñ esrārını sordukça yok
dimez niğār
Görmedüm anuñ gibi ālemde bir
şirīn cevāb

85. bir:
Gazel 208
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Penddür yārāna her dem bu
Muḥibbī sözleri
Çünki olmışdur anuñ her bir
kelāmı bir kitāb

86. bir:
Gazel 213
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Furşatı elden düşürme bir
muşāhib yār ile
Geşt-i gülşen kıl degül ḥālī
felekden inkilāb

87. bir:
Gazel 222
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Okudum 'ışkuñ kitābın ser-te-
ser ben mübtedī
Gerçi kim ben bilmezem bir
ḥarf-i Qur'ān'ı dürüst

88. bir:
Gazel 224
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir 'arızı gül gönca dehen
'ışkına iy dil
Tā şubḥa degin bülbül olup nāle
vü zār it

89. bir:
Gazel 229
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir cevri ü cefā eylese biñ şükr
iderem ben
'Aşık mıdır ol eyleye bir zerre
şikāyet

90. bir:
Gazel 234
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Dār-ı dünyāda dilā bir loğmaya
gel kāni' ol
Bir megesle nite kim eyler
kanā'at 'ankebüt

91. bir:
Gazel 244
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Herkesüñ bezm-i cihān içinde
bir sevdası var
Şem' yanar gül güler bülbül
daḥı aglar mest

92. bir:
Gazel 262
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Şikārıdır dem-ā-dem şir-i nerler
Ḥābībüm gerçi bir şirīn ğazālest

93. bir:
Gazel 262
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Nedür bu şir-ı r-engüzün Muḥibbī
Meger yārān için bir ḥasb-i
ḥālest

94. bir:
Gazel 266
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir 'arız-ı gül gönca-dehen
'ışkına iy dil
Tā şubḥa degin bülbül olup nāle
vü zār it

95. bir:
Gazel 280
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

SİNEME İRDÜKÇE TİRÜŦ GEÇDİ
BAŞUMDAN BENÜM
AGLADUGUM BU Kİ KALMAZ DİLDE
BİR PEYKĀN-I DÖST

96. bir:
Gazel 286
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Hem-demün dünyāda bir gün
yüzlü cānān oldı tut
Maḥremün dün gün meh ü
ḥurşid-i raḥşān oldı tut

97. bir:
Gazel 286
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Çünki degmez hicrine vaşlı
şanavber ḳadlerün
Her elif sīneñde bir serv-i
ḥirāmān oldı tut

98. bir:
Gazel 315
Mısra: 16
"Bir" belgisiz sıfat.

Ḥasta-i 'ışkdur Muḥibbī bildük
aña çāre yok
Bāri itme gel tabībā bir ser-i
bimār baḥş

99. bir:
Gazel 317
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Ḳāmetüm dāl eyledi bir zülfi
'anber el-ğiyāş
Kim 'aceb āl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğiyāş

100. bir:
Gazel 324
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.

Bu tılısmāt-ı cihān içinde
çekdüm niçe renc
Ḥāşıl itdüm ḥamdü-lillāh 'ışk
gibi bir ulu renc

101. bir:
Gazel 324

Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Ğarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-ḥānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

102. bir:
Gazel 326
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Muḥibbī 'ışk mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şāh-ı cihān
genc

103. bir:
Gazel 329
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.

Sıneme fūrūnle cānā gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pādişāhum alasin
cāmı ḥarāc

104. bir:
Gazel 333
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.

Muḥibbī bağ-ı ḥüsn içre yiter bir
bülbül-i güyā
Raķıbe vırme yol hergiz gel ol
zāğ u zağandan geç

105. bir:
Gazel 334
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir ribāṭ-ı köhne dünyā kārban
ḥalk-ı cihān
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

106. bir:
Gazel 357
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Ben ḥarābāt ehli oldum dōstlar
şimden girü
Çünkü biñ nāzıla sundı bir perī-
peyker kadeḥ

107. bir:
Gazel 359
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Ğarra olma dehre seni āḥir ol
bīdār ider
Şubḥgeh bir ḥāba beñzer devlet-
i iķbāl-i çarḥ

108. bir:
Gazel 361
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

Virse dünyāya gönül senüñle
degül pāyidār
Bir ribāṭ-ı köhnesin anda bir
günlik konuḥ

109. bir:
Gazel 371
Mısra: 5
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir ḥayāl-i ḥüba beñzer vaşl ol
daḥı muḥāl
Ne kılām yā Rab bu ben āşüfte-
ḥāl-i nā-murād

110. bir:
Gazel 376
Mısra: 2
"Bir" belgisiz sıfat.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
baḥtuñ sa 'ıd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübārek iki 'iyd

111. bir:
Gazel 420
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.

İy dōst ruḥlaruñ baña oldı ğıdā-
yı rüḥ
Var mı ki aña beñzeye bir büy-ı
ter lezīz

112. biri:-i
Gazel 421
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Olmaz bihişt mīvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ḥurmā-yı
ter lezīz

113. bir:
Gazel 425
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

İy ṭabīb-i cān bu gönülüm bir
ölümlü ḥastadır

Leblerüñden bir cevāb eyt
derdine dermān umar

114. bir:
Gazel 429
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.

Rumüz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zāhid-i ḥöd-bīn
Bu bir müşkil mesā'ıldür
müccered ehl-i ḥāl añlar

115. bir:
Gazel 429
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Dönelden kāmētüm çenge
gözüm yaşımı tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
ķıl ü ķāl añlar

116. bir:
Gazel 438
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muḥibbī gel 'icāzet var mı bir
pā-büsa sor

117. bir:
Gazel 447
Mısra: 3
"Bir" belgisiz sıfat.

Bir lebi şīrīn-suḥen meh-
pārenün Ferhād-veş
Bu gönül küḥ-ı belāda zār u
sergerdānidur

118. bir:
Gazel 447
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazāl-ı vaḥşiyi
Pīşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdur

119. bir:
Gazel 448
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.

Sergüzeştüm okuñuz 'ālemde
bir nev-kışşadır
Köhnemiş efsānesi Ferhād-ıla
Mecnün'dur

120. **bir:**
Gazel 449
Mısra: 9
"Bir" belgisiz sıfat.
- İy Muhibbî bir feraḥ var mı soñi
ġam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrân sarmaşur
121. **bir:**
Gazel 452
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.
- Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muġbeçe
Deyrden dūr oluban çıkmam
meger cânım çıkar
122. **bir:**
Gazel 455
Mısra: 1
"Bir" belgisiz sıfat.
- Ġarra olma dâr-ı dünyâ bir
ḥayâl-i ḥâbdur
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdur
123. **bir:**
Gazel 464
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.
- Ruḥları yiter baña gülşen
temâşâsın gönül
İstemez ol ġonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür
124. **bir:**
Gazel 468
Mısra: 14
"Bir" belgisiz sıfat.
- Eylegil şî'r-i Muhibbî'yi kabûl
Gerçi kim bir tuḥfedür illâ ḥaḳîr
125. **bir:**
Gazel 472
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.
- Ġam merdümüne taḥliye itdüm
bu gönlümi
Ḳudret eliyle yapulu bir vaḳf-
ḥânedür
126. **bir:**
Gazel 481
Mısra: 12
"Bir" belgisiz sıfat.

- Meyl iderse gözlerüm yaşına yâr
olmaz 'aceb
Çünkü ḳadrini bilür her biri bir
dūr-dânedür
127. **bir:**
Gazel 488
Mısra: 6
"Bir" belgisiz sıfat.
- Añ ġünâhuñ göz yaşuñ dök
kesme luḫfından ümîd
Çünkü bir mâḥ-ḫâl'at cürmi yek
sâledür
128. **bir:**
Gazel 488
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir ḫalâḳ
Nev-'arûs-ı dehr bir mekkâre vü
muḫtâladur
129. **bir:**
Gazel 491
Mısra: 8
"Bir" belgisiz sıfat.
- Gönül virme bu dünyâya
bilürsin pâyidar olmaz
Geçer turmaz ḳarârı yok sanasın
bir eser yildür
130. **bir:**
Gazel 495
Mısra: 12
"Bir" belgisiz sıfat.
- Muhibbî 'ıḫḫa kul oldu göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ıḫḫuñ kemer
bir beste çâkerdür
131. **bir:**
Gazel 499
Mısra: 13
"Bir" belgisiz sıfat.
- Bir 'acûze köhnedür dünyâ
Muhibbî virme dil
Ḥayra irşâd eylemez dâyim
ḫalâl üstindedür
132. **bir:**
Gazel 5
Mısra: 5
"Bir" sayı sıfatı.
- Büseye bir cân nedür biñ cân
virürdüm cân-ıla

- Yarım ağız büse iḳrâr eylese
cânân baña
133. **bir:**
Gazel 125
Mısra: 3
"Bir" sayı sıfatı.
- Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ
134. **birdür:-dür**
Gazel 172
Mısra: 7
"Bir" sayı sıfatı.
- Râḫ birdür iki sanma zâhidâ
inkârı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalîb
135. **bir:**
Gazel 333
Mısra: 5
"Bir" sayı sıfatı.
- Şarâb-ı 'ıḫḫ-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Kati dîvânedür gönlüm aña
kalma geçenden geç
136. **bir:**
Gazel 451
Mısra: 6
"Bir" sayı sıfatı.
- Cânâ kimem ki saña suḫen
diyem âşikâr
Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter
137. **birdür:-dür**
Gazel 273
Mısra: 8
Aynı, benzer, eş, denk.
- Maḥabbet senden olmayınca iy
döst
Baña birdür hemân miḫnet
maḥabbet
138. **bir:**
Gazel 88
Mısra: 12
"Bir sayı sıfatı" (
Sevgiliden gelen bakış).
- Ġamze oklarını atsa Muhibbî
saña niġâr
Sakla ciğerde her biri bir
yâdigâr ola

bir 'aceb:

1. bir 'aceb:

Gazel 481

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir hoş, bir tuhaf.

Dil cemālūni göreliden bir 'aceb
divānedür
Şem'-i hüsnūñ şevkine cāndan
yanar pervānedür

2. bir 'aceb:

Gazel 414

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir şaşırta II bir hayrette
birakan.*

İy gönül zūlfine dil virdūñ 'aceb
divānesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdāya
düşdūñ dermden

bir adına da:

1. bir adına da:--ı, --n, --a, --da

Gazel 365

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) Hz. Muhammed
s.a.v.'in bir diğer ismi
kastedilmektedir.*

Nebiler serveridür çün
Muhammed
Anuñ bir adına da dirler Aḥmed

bir aduñ:

1. bir aduñ:--un

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir ismin.

Afv kıl işyānumı kim bir aduñ
Ġaffār'dur
Ol Muhammed hürmetine kim
saña oldur ḥabīb

2. bir aduñ:--u, --n

Gazel 392

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir ismin.

Taḥrī'nuñ ḥāş kulisın bir aduñ
oldı Maḥmūd
Sende cem' oldı seḥā vü kerem
iḥsān-ıla cūd

bir āh-ı serd var:

1. bir āh-ı serd var:

Gazel 387

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Soğuk feryat II insanın
içini ürperten inilti.*

Ehl-i 'ışka zāhidā sanma sözüñ
te'sir ider
Sende yok zerre ḥarāret var
hemān bir āh-ı serd

bir āli-cenāb:

1. bir āli-cenāb:

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgili için iyilik
sahibi, ahlāki yüce olan; kadir
ve kıymeti yüksek kişidir anlamı
kastedilmiştir.*

İy Muḥibbī vaşlını ummak aceb
divānelik

Olasın sen bir gedā ol ola bir
āli-cenāb

bir āsiyāb döner sanasın:

1. bir āsiyāb döner sanasın:--e, --r, --a, --sın

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) kişinin
şaşkınlığından dolayı dünyanın
döndüğünü söylemesi.*

Eşk-i çeşmüm cū olaldan

iñlerem dolāb-veş

Olmuşam ser-geşte döner

sanasın bir āsiyāb

bir avuç toprak-ıla:

1. bir avuç toprak-ıla:--la

Gazel 291

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir avuç toprak ile.

Bir avuç toprak-ıla ancak olur

renc ḥāşılıñ

Cümle 'ālem gencini saña

müyesser boldı tut

bir azine günü:

1. bir azine günü:--+i

Gazel 166

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir cuma günü.

Düşdi yolum bir azine günü
vardum mescide
Minber üzre ḥuṭbe-i ḥüsnūñ
okur gördüm ḥaṭīb

bir bāde ile:

1. bir bāde ile:

Gazel 217

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir kadeh insanı
mest eden şarap kastedilmiştir.*

Bir bāde ile def ider başda

ḥumārım

Ger pīr-i muğān itse ne tañ keşf-
i kerāmet

bir baydak-ıla:

1. bir baydak-ıla:--ı, --la

Gazel 279

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Piyade dedikleri nesne.
(Satranç âletlerindendir.)*

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihāna
Bir baydak-ıla āḥir ider seni ol
māt

bir bendeyem:

1. bir bendeyem:--yem

Gazel 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir köle, hizmetkar.

Ben neḍim-i kemterin bir

bendeyem

Ḥükm ide mi bendeye bir pādişā

bir benüm tek:

1. bir benüm tek:--üm

Gazel 403

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Aşık bağlamında) sadece
benim, benden başkası yok
anlamında kullanılır.*

Vādi-i hicrān şebinde kalalı
Mecnūn gibi

Bir benüm tek kanda var 'âlem içinde ehl-i derd

bir bir:

1. bir bir:

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek tek, Birer birer.

Derd-i dilüm hâlini bir bir didüm saña
Ben hastaya lalûn umaram tabîb ola

2. bir bir:

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek tek, Birer birer.

Yazayım bir bir kamu eşkümle dil ahvâlini
Rûy-ı zerdüme bakup malûm ola tâ hâl aña

3. bir bir:

Gazel 226

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek tek, Birer birer.

Cellâd müjeñ teşne olupdur yine kana
'İşk ehlini karşıña getür bir bir 'azâb it

4. bir bir:

Gazel 424

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek tek, Birer birer.

Sakın aldanma sakın dünyâya dil virmе sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup ejder yakar

bir bir didüm:

1. bir bir didüm:--dü, -m

Gazel 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir bir söylemek.

Dil derdi hâletini çü bir bir didüm saña
Lalûn bu hasta cāna umaram tabîb ola

bir bölük:

1. bir bölük:

Gazel 414

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir bölük/kısım.

Zülfi çevgânın alup meydân-ı hüsn içre nigâr
Bir bölük bî-çâreler üzre yine saldı semend

bir büse:

1. bir büse:

Gazel 494

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir öpücük.

Baş egmeseler pes n'ola sultāna güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna güzeller

2. bir büse:

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir öpücük ucu. II

Sevgilinin küçük bir öpücüğü.

Didi Muhibbî iy püser yoluñdadur cān-ıla ser
Bir büse luţf itseñ eger olurdu aña çün bahâ

bir büsesin:

1. bir büsesin:--sî, --n

Gazel 241

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Sevgilinin aşığa

bir öpücük vermesi.

Çamzeñ helâk itdügine açmazdum âh
Şîrîn lebüñ ger eylese bir büsesin diyet

bir cān:

1. bir cān:

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek can, sadece can.

Bir cān nedür ki yoluña ben anı virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle fedâ ola

2. bir cān:

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın canı.

Åşıka yüz cān bağışlar hānde ile ol perî
Cān nedür tuhfе virem utanmadan bir cān aña

bir cevāb:

1. bir cevāb:

Gazel 176

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliden işitilen

bir cevap,bir söz kastedilmiştir.

Oldı Muhibbî derdûn-ile katı mübtelâ
İy dil tabîbi eyle meded aña bir cevāb

2. bir cevāb:

Gazel 425

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliden işitilen

bir cevap,bir söz kastedilmiştir.

İy tabîb-i cān bu gönüm bir ölümlü hastadur
Leblerûñden bir cevāb eyt derdine dermān umar

bir cevāb-ıla:

1. bir cevāb-ıla:--ı, --la

Gazel 475

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir cevap.

Bulur şifâyı hasta gönül bir cevāb-ıla
Ol la'li nâbi gör ki niçe cān-fezâ olur

bir cîfedür:

1. bir cîfedür:--dür

Gazel 308

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Dünya'nın bir

eziyet,cefa ve sıkıntı yeri olduğu vurgulanmaktadır.

İy Muhibbî aña dünyâyı ki ol bir cîfedür

Pāk-dāmān ol sakın itme anuñla
var baħş

bir çöpe almazlanur:

1. **bir çöpe almazlanur:--e, --
maz, --lanur**

Gazel 345

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak;sevgilinin
aşığı bunca bekleyişe rağmen
kapısında bir çöpten bile
değersiz görmesi
kastedilmektedir.

Bunca yıldur küy-ı dilberde
yanaram şem'-vār
Bir çöpe almazlanur yārān beni
bilmez mi hiç

bir cür'a sundı:

1. **bir cür'a sundı:--dı**

Gazel 433

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin kendi

ıçtiğı bir kadeh şaraptan aşığı
bir yudum sunduğu ifade
edilmektedir.

Ƙadeh içdi baña bir cür'a sundı
Didi iç bunı 'ömr-i cāvidāndur

bir daħı:

1. **bir daħı:**

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Çokdan dil gitdi benden bir daħı
añmaz beni
Anuñ içün dir hiṭāb idüp gören
bī-dil baña

2. **bir daħı:**

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Göñlümi göndermişem ben
dōstum senden yaña
Bir daħı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

3. **bir daħı:**

Gazel 127

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Bir daħı sanma seni cānān aña
Terk olunmuş cismi kaçan cān
aña

4. **bir daħı:**

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Arz idüp gün yüzünü bir perī
nāgāh baña
Bir daħı görmez isem āh baña
vāh baña

5. **bir daħı:**

Gazel 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir daħı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruḥsārın öp

6. **bir daħı:**

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Küy-ı yāra çünkü gönderdün
Muḥibbī göñlüñi
Bulmazsın bir daħı anı
n'idersin arayup

7. **bir daħı:**

Gazel 396

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Nebiler serveridür çün
Muḥammed
Mübārek ismidür bir daħı
Aḥmed

8. **bir daħı:**

Gazel 442

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan
sonra.

Vuṣlat eyyāmına kim iriṣdi
bilsün ḳadrini
Ğaflet idüp sanmasun bir daħı
bu demler gelür

9. **bir daħı:**

Gazel 489

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Mi ḡ lūñ diyü itdüm gümān
aradum iy ārām-ı cān
Bī-mi ḡ lsin bildüm hemān bir
daħı peydā mı olur

10. **bir daħı:**

Gazel 168

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kez bile.

Gelmemişdür saña beñzer bir
daħı bu āleme
Konmamışdur zīrā hiç bir
kimsene ebṭahī laḳab

11. **bir daħı:**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, artık, bundan

sonra.

Bu göñül ḳuyın koyup kanda
vara kim bir daħı
Her ne yirde gül açılsa anda olur
andelīb

12. **bir daħı:**

Gazel 292

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir daha, yeniden, tekrar.

İy Muḥibbī key sakın ḥadden
tecāvüz eyleme
Çün bilürsün bir daħı girmez ele
'ömr-i güzeşt

bir degüldür:

1. **bir degüldür:--dür**

Gazel 335

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı değil.

Baňa arzū yār ḥod beddūr saňa
Zāhidā çün bir degüldür her
mizâc

bir dem:

1. bir dem:

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

Düşüp küh-ı belâ içre gözüm
yaşı baňa hem-dem
Ĝamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

2. bir dem:

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

Gitme bir dem tâ ki cān yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muḥibbī dōstum
rūḥum saňa

3. bir dem:

Gazel 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

Sen periden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum itse idüm bir dem
ḥamāyil boynuña

4. bir dem:

Gazel 499

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir nefeslik zaman, bir an.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Daḥı dil bir dem qarār itmez
suvāl üstindedür

5. bir dem:

Gazel 146

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir zaman.

Yār vaşlın vade kılmışdur
Muḥibbī ḥastaya
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitâb

6. bir dem:

Gazel 482

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir zaman.

Düşüp miḥnet bucagıma beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
ĝam daḥı maḥremdür

7. bir dem:

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an, hiçbir zaman.

Bir dem dilüm derd ü ĝamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencilayın
mübtelâ ola

8. bir dem:

Gazel 379

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an, hiçbir zaman.

Olmaya bir dem eger ol
gül 'izârumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

9. bir dem:

Gazel 401

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Ḥil'at-i ḥüsnuñ nigārâ ḥüb
yaraşur kaddüñe
N'ola bir dem eyleseñ tāvüs-veş
cevlân-ı 'iyd

10. bir dem:

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Bir dem ārām eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben ḥastayı gel gitmege
itme şitâb

11. bir dem:

Gazel 287

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Cām-ı Cem sun sākıyâ bir dem
ĝanımetdür ḥayât
Çün içer cām-ı memâtı cümle
insân 'ākıbet

12. bir dem:

Gazel 291

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Şādī vü ĝam iy Muḥibbī tutmadı
bir dem qarār
'Ākıl olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

13. bir dem:

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir zaman, bir an.

Bu Muḥibbī yār vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitâb

bir dem cüdâ ola:

1. bir dem cüdâ ola:

Gazel 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntı ve üzüntüden kısıcak

bir an uzak olmak.

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ĝam cüdâ
Ölürem derd-ile ĝam benden ola
bir dem cüdâ

bir demde:

1. bir demde:--de

Gazel 214

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir anda.

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dide anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

bir dermend:

1. bir dermend:

Gazel 367

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dertli,üzüntülü bir aşık.

Kim-durur sorsañ Muḥibbī
bendeñi
'İşkuñuñ ser-keştesi bir
dermend

bir devāsuz derd-imiş:

1. **bir devāsuz derd-imiş:--i, --miş**

Gazel 131

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi olmayan bir sıkıntı.

İy Muhibbî bir devāsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

bir dilber ki:

1. **bir dilber ki:**

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık olunan,sevilen.maşuk.

İy dirġā kanı bir dilber ki bî-
ağyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāğında
ol bî-hār ola

bir dīndür:

1. **bir dīndür:--dür**

Gazel 477

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Din, inanış.

Dökmez-idüm hūn-ı murdārın
rākīb-i kāfirūn
Ruġların egmiş işitdüm
gayretüm bir dīndür

bir ebr gelse boldı tut:

1. **bir ebr gelse boldı tut:--se, --dı**

Gazel 291

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir bulutun
geldiğini varsaymak anlamı
kastedilmiştir.*

Şādī vü ġam iy Muhibbî tutmadı
bir dem qarār
‘Ākıl olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

bir ġam:

1. **bir ġam:**

Gazel 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder ve üzüntü.

Sundi bir ġam zāhid mey-i pīr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zāhir
kılır kerāmet

bir gedā:

1. **bir gedā:**

Gazel 319

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz, zavallı bir köle.

Bir gedā meyġāne küncinde
Muġtib ger cām içe
Eylese tañ midur ol Cemşid ü
Ķārūn-ıla baġş

bir gedā iken:

1. **bir gedā iken:--ken**

Gazel 320

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir köle iken(sevgiliye denk
olmama anlamında.)*

Bir gedā iken idersem n’ola
cānān-ıla baġş
Mūr için dirler ider gāhī
Süleymān-ıla baġş

bir gedā olsam:

1. **bir gedā olsam:--sa, --m**

Gazel 371

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin mahallesinde
köle olma isteği.*

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedā
İstemem ben taġt-ı Keykāvus u
mülk-i Keykubād

bir gedādur:

1. **bir gedādur:--dur**

Gazel 298

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Şair, aşık bağışlanma
isteyen) bir dilencidir.*

Bir gedādur kapuña geldi
şeġergeh āfitāb
Vir eline anı maġrūm itme bir
nānı dürtüst

bir gedāyı:

1. **bir gedāyı:--y, --ı**

Gazel 355

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresiz, zavallı bir köle.

Bir gedāyı hem-ser eyler heft
kişver şāhına
Şöyle beñzer şīşe ile eylemiş
efsūn Ķadeġ

bir gence:

1. **bir gence:--e**

Gazel 326

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir hazine-sevgili-
bağlamında.)*

Olupdur her kişi bir gence mālīk
Yiter baña o yār-ı mihrībān genc

bir gice:

1. **bir gice:**

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

İrgürürdüm göklere cānā
maġabbet topını
İy güzeller şāhı olsañ bir gice
mihmān baña

bir görünmeve:

1. **bir görünmeve:--in, --me, --ye**

Gazel 215

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) yakınında
uygunsuz bir şeyin
olmaması, bulunmaması
kastedilmiştir.*

Benligi terk itmez-iseñ
iremezsın vaġdete
Tā senūñ yanuñda bir
görünmeye nist ile hest

bir görünür:

1. **bir görünür:--in, --ür**

Gazel 397

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı görünmek.

Nā-būd olursa aınmaya 'ışk ehli
būdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyān u sūd

bir gül:

1. bir gül:

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gül || Sevgili, güzel.

İy dirġā kamı bir dilber ki bī-
aġyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāġında
ol bī-ḥār ola

2. bir gül:

Gazel 269

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gül || Sevgili, güzel.

Görmedi gülşende bir gül 'arız-ı
dilber gibi
Bu Muḥibbī aradı cümle
gülistānı dürüst

bir gül kalmadı:

1. bir gül kalmadı:--ma, --dı

Gazel 297

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) gül bahçesinde

*bir tane bile gül çiçeğinin
kalmayışından bahsedilmiştir.
(sevgili,güzel manasında).*

Okuyaldan gülşen içre medḥūñi
sen gül-ruḥuñ
Gülsitānda kalmadı bir gül
giriḥbānı dürüst

bir gün:

1. bir gün:

Gazel 119

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sonra, ilerde, eninde

sonunda, mutlaka.

İrersem menzil-i cānāna bir gün
Hemān teslīm-i cān itmekdür
evlā

2. bir gün:

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sonra, ilerde, eninde
sonunda, mutlaka.*

Yakısdardur āteş-i ruḥsārına
dilber seni
İy Muḥibbī bir gün öñdin āteş-i
ruḥsārın öp

3. bir gün:

Gazel 255

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sonra, ilerde, eninde

sonunda, mutlaka.

İy dil ġidā olursın bir gün bu
mār u mūra
Bu hāy u hūya maġrūr olma
idüp şçaret

4. bir gün:

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Heykel-i zer arzū idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sīmīn ḥamāyil bir gün ol
sāid baña

5. bir gün:

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbān olmışam
Yañılıp bir gün benümçün
dimeydi kesdür baña

6. bir gün:

Gazel 216

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başıñda bunca sevdālar
Muḥibbī bir gün ölürsün kayır
irkence yurduñ tut

7. bir gün:

Gazel 257

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Kamu aḥvālūñi şī'ründe şerḥ it
Ola bir gün yāra irişe şāyet

8. bir gün:

Gazel 303

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün, bir zaman.

Bir gün dimeḍūñ ḥasta
Muḥibbī'ye nedür ḥāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy dōst

9. bir gün:

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sonra, ilerde, eninde
sonunda, mutlaka.*

Niçe yıldur peyk-i āhı
gönderürem küyüña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
rāhum saña

bir gün ola:

1. bir gün ola:-a

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün olur.

Cevri ādet eyleme uşşāka iy
māhum sakın
Bir gün ola irişe bu nāle-i şebġir
aña

2. bir gün ola:--a

Gazel 416

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir gün olur, bir gün gelir,
gün gelir.*

'İşk tomarına cān riştesini bağla
göñül
Yār eline düşe bir gün ola
varmak kāġız

3. bir gün ola:--a

Gazel 137

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir gün olur; vakit gelir.

Nā-ümīd olma Muḥibbī vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp luḫf-ı Ḥudā
mihmān ola

bir güneḥkāram:

1. bir güneḥkāram:--am

Gazel 156

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Günah işleyen,hatalı,suçlu olan.

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüne idesin
beni karîb

bir günlük:

1. **bir günlük:--lik**
Gazel 361
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir günlük(geçici,kalıcı olmayan).

Virse dünyâya gönül senüñle
degül pâyidâr
Bir ribât-ı köhnesin anda bir
günlük konuğ

bir güzel vokdur:

1. **bir güzel yokdur:--dur**
Gazel 320
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzelliğine denk başka birinin olmadığı ifade edilmektedir.

Bir güzel yokdur gelüp ola
muğâbil hüsnüne
Eylemek encüm ne lâyıq mâh-ı
tâbân-ıla bağş

bir hak sözi söyleseñ halk anı
'aksine alur:

1. **bir hak sözi söyleseñ halk anı**
'aksine alur:--i, --se, --n, --n, --i, --n, --e, --ur

Gazel 274
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) doğru bir şeyler söylense bile halkın onun tam tersini anlayıp ondan öğüt almaması kastedilir.

Söyleseñ bir hak sözi halk alur
anı 'aksine
Olcağ bu vech-ile yigdür
Muhibbî bil süküt

bir harâret virdi:

1. **bir harâret virdi:--di**
Gazel 402
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin güzelliğinin ateşi,aşığın gönlüne bir sıcaklık, bir coşkunculuk verdi anlamında kullanılmıştır.

Tâb-ı hüsnün bir harâret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bîd

bir harfi:

1. **bir harfi:--i**
Gazel 351
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzellik kitabının bir harfi kastedilmektedir.

Bir harfi keşf olmaya hüsnün
kitâbınıñ
Tefsîr yazup eyleseler aña biñ
şürüh

bir harf-i râst öğrenmedüm:

1. **bir harf-i râst öğrenmedüm:--me, --düm**
Gazel 145
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın sevdadan başka bir doğru söz bilmediği kastedilir.

Işğdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i râst
Baña irşâdı bu yoldan böyle
virmişdür edîb

bir himmeti:

1. **bir himmeti:--i**
Gazel 394
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir iyilik,yardım.

Kimdür Muhibbî dirseñ iy şâh-ı
hüsrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

bir hindüva:

1. **bir hindüva:--y, --a**
Gazel 360
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir Hintli.

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr
ider hâl-i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her
dem râh ruğ

bir hırka:

1. **bir hırka:**
Gazel 230
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kumaş parçası, yamalık; yamalı ve eski elbise. (Az şeyle yetinmek.).

Gider bu atlas u fâhîr libâsı
Saña bir hırka çün eyler kifâyet

bir içim su virmez:

1. **bir içim su virmez:--im, --mez**
Gazel 139
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin aşığa bir yudum su vermemesi kastedilir.

Âteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

bir iki gün olmuş imiş:

1. **bir iki gün olmuş imiş:--miş, --i, --miş**
Gazel 97
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) bir iki gün zaman geçmiş,müddet dolmuş anlamında kullanılmıştır.

Bir yire gitti ki gelmege yine
imkânı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmân aña

bir iki yaprak:

1. **bir iki yaprak:**
Gazel 416
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir iki tane.

Hiç elinden n'ola sorsañ dil ü
cân hastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâğız

bir isâretle:

1. **bir işaretle:--le**

Gazel 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-Bir şeyi parmağıyla
gösterme, işaret etme.

Tâ kıyâmet küy-i içre âh u efgân
eyleşem
Bir işaretle yiter dimez baña
kolın salup

bir 'ışka:

1. **bir 'ışka:--a**

Gazel 384

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk uğrunda, aşk için
anlamlarında kullanılmıştır.

Cân terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ midur
Her kimse ki bir 'ışka ola cân-
ıla mürîd

bir jende:

1. **bir jende:**

Gazel 251

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) dervişlerin giydiği
eski püskü, yamalı hırka
kastedilmiştir.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayātuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

bir kadeh:

1. **bir kadeh:**

Gazel 289

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kadeh, bir kase.

Bir kadeh nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelîb
Büy-i güldendür hemîşe bülbül-i
gülzâr mest

2. **bir kadeh:**

Gazel 484

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kadeh, bir kase.

Bir kadeh her kim ki nüş itdi
maħabbet cür'asın

Mest-i lâ-ya'kıl olup dehr içre
her dem hû çeker

bir kadeh ile:

1. **bir kadeh ile:**

Gazel 254

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kadeh mey.

Her ĥasta dili zinde kılur bir
kadeh ile
Bu deñlü olur küy-i ĥarâbâtda
kerâmet

bir kadeh meyle:

1. **bir kadeh meyle:--le**

Gazel 290

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kadeh şarap.

Sâkiyâ biñ cânum olsa yoluña
olsun fedâ
Bir kadeh meyle bizi sen bî-gam
itdün 'âkıbet

2. **bir kadeh meyle:--le**

Gazel 353

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kadeh şarap.

Bir kadeh meyle cihân sırrı
'ayân oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevâdâr-ı kadeh

bir kadehle:

1. **bir kadehle:--le**

Gazel 249

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir bardak mey
kastedilmiştir.

İder seyrin cihânuñ bir kadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerâmât

bir kadem:

1. **bir kadem:**

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir adım II bir an.

Ger tecelli itmese Mūsâ'ya nür-
nâr-ı ışık

Bir kadem basmazdı ol vâdî-i
eymenden yaña

bir kâfir:

1. **bir kâfir:**

Gazel 413

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir dinsiz kafir(sevgili
bağlamında).

Aldı bir kâfir yine gönülüm
müselmânlar meded
Zülfnüñ her bir kılımda çağrışur
cânlar meded

bir karar üzere:

1. **bir karar üzere:**

Gazel 359

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı durumunu koruyarak,
belli durumunu değıştirmeden.

Bir niçe gün şâd idüp döner yine
gamgîn ider
Bir karar üzere degül her rüz her
meh sâl-i çarğ

bir kerre:

1. **bir kerre:**

Gazel 229

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defacık.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildâr
'Älemde Muħibbî saña besdür
bu ri'âyet

2. **bir kerre:**

Gazel 353

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defacık.

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bâzâr-ı kadeh

bir kez:

1. **bir kez:**

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.

Hağ müyesser eylese bir kez
dağı görsem seni
Yüz sürüp ayaguna dirdüm
kamu derdüm saña

2. bir kez:

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.*

Var-ı mış başuñda devlet çünki
irdüñ pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
âdem cânın öp

3. bir kez:

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.*

Leblerüñ dâru'ş-şifâsından dil-i
bimâruma
İy tabîb-i cân neden
göndermedüñ bir kez cevâb

4. bir kez:

Gazel 283

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.*

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyüñde dil
Görmedi bir kez seni cânâne
oldı 'âkıbet

5. bir kez:

Gazel 288

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.*

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Yok dehâni ya urılmış agzına
mühr-i süküt

6. bir kez:

Gazel 474

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir defa, bir kerecik, bir
defa olsun.*

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Pâdişâh-ı dehrdür benden kılır
'âr incinür

7. bir kez:

Gazel 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir defa.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy döst
Cân bülbülü turmaz kılır âh-ı
seher iy döst

bir kez baña cevâb virmez:

**1. bir kez baña cevâb virmez:-
-mez**

Gazel 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığı
bir kere bile cevap vermeye
tenezül etmemesi kastedilir.*

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunu
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

bir kıla beñzer:

1. bir kıla beñzer:--a, --r

Gazel 466

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İncecik, bir kıl tanesi kadar
zayıf, görünmesi zor.*

Cismüm hayâle dönse firâkıyla
tañ degül
Cânânümüñ çü bir kıla beñzer
miyânı var

bir kılı:

1. bir kılı:--ı

Gazel 389

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tüy(ince).

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hıred

bir kuluñ:

1. bir kuluñ:--u, --n

Gazel 361

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin saçının tek bir
tanesi.*

Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'aşıklaruñ
Bir kuluñ kem olduğun kim
isteye ol ola yoğ

bir kimse:

1. bir kimse:

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiçbir kimse.

Vâdî-i ışka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden gayrı virmez ger
ölem bir kimse âb

2. bir kimse:

Gazel 442

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiçbir kimse.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihânüñ gavvına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemler gelür

3. bir kimse:

Gazel 288

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kişi bile.

İy gönül pîr-i muğânüñ
dâmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse öğüt

4. bir kimse:

Gazel 261

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisiz zamir.

Cân nağd ile büseñe dil müşterî
olur
Cândan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

bir kimsenem yok:

1. bir kimsenem yok:--em

Gazel 437

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşık sevgiliden
başka kimsesi olmadığımı dile
getirmektedir.*

Pâdişâh senden özge yok
benüm bir kimsenem

Bu Muhibbî gibi kapuñda senüñ
biñ bende var

bir kişi:

1. **bir kişi:**

Gazel 395

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herhangi bir kişi.

Sāğarı dilberden alup nüş itse
bir kişi

Gitmeyüp tā haşr olunca kala
agzında o dad

2. **bir kişi:**

Gazel 347

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herhangi bir aşık.

Guşsa deryāsını mümkün mi ki
bir kişi geçse
Devlet el vire meger keştiler ola
akdāh

3. **bir kişi:**

Gazel 372

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kişi(aşık).

Sāğarı dilberden alup nüş kılsa
bir kişi
Gitmeye tā haşr olunca kala
agzında o dad

bir kıssadur:

1. **bir kıssadur:--dur**

Gazel 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) -bir hikayedir-

anlamında kullanılmıştır.

Bir kıssadur muṭavvel zülfüñle
derdüm iy dōst
Tā haşre dek dinilse diñmeye bu
hikāyet

bir kitāb:

1. **bir kitāb:**

Gazel 152

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kitap.

Yazdı debîr-i çarḥ Muhibbî
varaklara

Şerḥ oldı metn-i hüsni tamām
oldı bir kitāb

bir kuru cā:

1. **bir kuru cā:**

Gazel 430

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir kuru toprak

*parçasının aşık için yeterli
olduğu kastedilmektedir.*

Çünkü Necātî örti döşek büriyā
diler

Bilmez anı ki ‘āşıka bir kuru cā
yiter

bir kuru ten cān:

1. **bir kuru ten cān:**

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın dert ve sıkıntılardan
ötürü hissiz,duygusuz ve akulsuz
sadece nefesten ibaret olması.*

Āh kim āvāre düşdüm dergeh-i
cānān cüdā

Gam beyābānında kaldum bir
kuru ten cān cüdā

bir lahza:

1. **bir lahza:**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Her kaçan görsem bahār-ı
hüsñüñi iy serv-kağ
Olamaz bir lahza çeşmüñden
benüm bārān cüdā

2. **bir lahza:**

Gazel 410

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Elüñden hey vefāsuz dād u
feryād

Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şād

bir lahza:

1. **bir lahza:--da**

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok kısa bir an.

Çeşm-i hünrîz-ile bir lahzada
döke niçe kan
Āşık-ı hasta-dile dāyim anuñ
kîni ola

bir loğma:

1. **bir loğma:**

Gazel 272

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir parça, çok az.

Dilā luṭf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loğma
kifāyet

bir mehi:

1. **bir mehi:--i**

Gazel 348

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir ay(sevgili) bağlamında.

Görmedüm sencileyin bir mehi
‘ālemde melîh
Eylesem tañ mı yüzüñ mihr-ile
mehden tercîh

bir mezhebde var mı kim:

1. **bir mezhebde var mı kim:--**
de, --mı, --ki

Gazel 298

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bahsedilen şey hiç
bir inanışta yoktur manası
kastedilmektedir.*

Āsitānuña Muhibbî geldi vaşluñ
isteyü

Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmāni dūrüst

bir mi olur:

1. **bir mi olur:--mı, --ur**

Gazel 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşit, denk olmak.

Meşreb-i zāhid-ile meşreb-i
‘ışk bir mi olur
Hiç deryā suyına beñzeye mi
mā-i Furāt

bir mihnet mahabbet yazılır mıydı:

1. **bir mihnet mahabbet yazılır mıydı:--il, --ur, --mı, --y, --dı-y, -dı**

Gazel 227

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki mısrayla ilgili olarak -aşk sıkıntı ve keder olmasaydı Elest Meclisi'nde bir üzüntü, bir yarenlik kaderimize yazılır mıydı- denilmektedir.

Ğam u derd ü belâ olmasa ger
ışk
Yazılır mıydı bir mihnet
mahabbet

bir miktâr:

1. **bir miktâr:**

Gazel 308

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir miktar, biraz.

Pehlevânâm 'aşrda tîğ-ı
zebânümla bugün
Kim gele meydânüme itmeye
bir miktâr bahş

bir muğbece gördüm ki:

1. **bir muğbece gördüm ki:--dü, --m, --ki**

Gazel 288

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1) Mecusi tapınaklarında görevli çocuk. 2) Meyhana çalışanı. Ayak işlerine bakan, ortalığı toparlayan kapanışta sarhoşları evlerine kadar geçiren meyhana çıkarları.

Deyr ara bir muğbece gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzden dañı halk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

bir murâdı var:

1. **bir murâdı var:**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gaye,maksat,emel sahibi olmak.

Herkesüñ var bir murâdı dâyimâ
ister anı
Ârzü-yı cân u dil ol şâh-ı
hübândur baña

bir nânı:

1. **bir nânı:--t**

Gazel 298

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ekmeğ. (Gam, keder azığı bağlamında).

Bir gedâdur kapuña geldi
şehergeh âfitâb
Vir eline anı mahrûm itme bir
nânı dürüst

bir nazar:

1. **bir nazar:**

Gazel 269

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an olsun.

Pertev-i hüsnüñle cânâ dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hürşid-i
raşşanı dürüst

2. **bir nazar:**

Gazel 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an, bir an olsun.

Gerekdür inleyüp dimek her
döst
Ola kim rahm kıla bir nazar döst

bir nazar kıldum:

1. **bir nazar kıldum:--du, --m**

Gazel 446

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bakış atmak, bakmak.

Yâra kıldum bir nazar gördüm
ki âhü gözlüdür
Yakdı mihriyle beni zîrâ ki ol
gün yüzlüdür

bir nazarla:

1. **bir nazarla:--la**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kez bakarak, bir bakışta.

Bilmezem gamzeñ ne silhr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fî'l-hâl aña

bir nefes:

1. **bir nefes:**

Gazel 282

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Bir nefes yokdur Muhibbî zâr u
gamgîn olmaya
Eyledi hâlin mükedder kâkül-i
müştîñ-i döst

2. **bir nefes:**

Gazel 379

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Döstlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
niğârümdan meded

3. **bir nefes:**

Gazel 399

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Üns dutdı cânüm-ıla hâlî olmaz
bir nefes
Dilberüm 'âlemde varum hem
niğârümdur nemed

4. **bir nefes:**

Gazel 408

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nâbuñ câmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdümî yâd

5. **bir nefes:**

Gazel 460

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Hâtürümdan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senüñ gönlüñ
niçe âdemdedür

6. **bir nefes:**

Gazel 357

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Bir nefes mest olmasa hicrân
ğamı eyler helâk
Anuñıçun bu Muhibbî nüş ider
ekşer kadeh

7. **bir nefes:**

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an.

Bir nefes bu dil maħabbetden
dahı şād olmadı
Hāşıl oldu derd ü ğamla miħnet
eyyāmı baña

**bir nefes kaldı ki cānı yoluña
dürüst vire:**

1. **bir nefes kaldı ki cānı**

**yoluña dürüst vire:--dı, --ı, --u,
--n, --a, --e**

Gazel 222

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyit) aşğın sevgilinin
yoluna kalan son nefesini de
baştan başa vereceğini
kastediyor.*

Şöyle mecrūh itdi bu dil-ħasteyi
‘ışkuñ şehā
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cānı dürüst

bir nesne:

1. **bir nesne:**

Gazel 448

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir şey (geçinebilecek
derecede elde edilecek para,
yemek vs. belirtmek
bağlamında).*

Herkese kısmet güninde oldu bir
nesne naşib
Rinde cām-ı bāde vü zāhidlere
afyondur

bir nev'e:

1. **bir nev'e:**

Gazel 297

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şekil, tarz, biçim.

Her gice bir nev'e māhı 'ārız
eyler āsümān
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

bir niçe:

1. **bir niçe:**

Gazel 350

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birkaç, birçok.

Dōstum medhūnde didüm bir
niçe ğarrā gazel
Anuñ-ıçun oldu elfāzum benüm
cümle faşih

bir niçe gün:

1. **bir niçe gün:**

Gazel 232

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir çok gün, pek çok
zaman.*

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayāle kānı' ol
Bir niçe gün inle dil derdüne
dermān oldu tut

2. **bir niçe gün:**

Gazel 359

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birçok gün, pek çok zaman.

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ğamgîn ider
Bir qarār üzre degül her rüz her
meh sāl-i çarh

bir nigār:

1. **bir nigār:**

Gazel 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir resim gibi güzel sevgili.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
tārumār ider
Meclisde sākī ola eger bir nigār
hüb

bir nişān:

1. **bir nişān:**

Gazel 252

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tek bir iz, belirti.

Lebleründen bir nişān bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i ħaddünde çün kim
gizlüdür āb-ı hayāt

bir noktadan da:

1. **bir noktadan da:--dan**

Gazel 236

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin ağzı
küçücük bir noktaya
benzetilmiştir.*

Görüp miyān-ı yarı n'ola aña
mū disem
Bir noktadan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

bir ola:

1. **bir ola:--a**

Gazel 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Denk olmak, eşit olmak.

İy mesihā-dem ezilürken aña āb-
ı zülāl
Kanda bir ola leb-i la'lün-ile
kand ü nebāt

bir olmaya:

1. **bir olmaya:--ma, --ya**

Gazel 141

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir olmak, birlikte olmak.

İtmeyince terk-i dünyā
iremezsin Ħakq'a sen
Tā ki yanuñda senüñ bir olmaya
ħāk ü zeheb

bir olur:

1. **bir olur:--ur**

Gazel 235

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aynı, bir olmak.

Zerrece ārzü kalmaz dil-i
'āşıkda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nist
ü hest

bir perî:

1. bir perî:

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir peri II Sevgili.

Arz idüp gün yüzini bir perî
nâgâh baña

Bir dağı görmez isem âh baña
vâh baña

2. bir perî:

Gazel 375

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir peri II Sevgili.

Her ki diler bir perî teşhîr ide
Eylesün 'ışk odına cânı sipend

bir perî gördüm:

1. bir perî gördüm:--dü, --m

Gazel 402

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgili güzelliği

sebebiyle bir periye

benzetilmekte ve görüldüğü

söylenmektedir.

Bir perî gördüm gezer seyrâna

çıkış rûz-ı 'iyd

Yakın olmak istedikçe oldı ol

benden ba'îd

bir ramak kaldı:

1. bir ramak kaldı:--dı

Gazel 297

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok az kaldı, az kalsın

olacaktı.

Dün gece geşt eyledüm ben küy-

1 cânânı dürist

Bir ramak kaldı bu yolda kim

virem cânı dürist

bir rîkdür:

1. bir rîkdür:--dür

Gazel 228

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kum tanesi.

Hâk-i kademün dîdelerümden

görünür san

Bir rîkdür ol şîşe-i çeşmüm aña
sâ'at

bir rû:

1. bir rû:

Gazel 484

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yüz.

Rûz-1 bahtum tîre vü hicrân şebi
ğâyet dîrâz

Her kaçan ol meh niķâb-1 zülfîni

bir rû çeker

bir sadâ girdi:

1. bir sadâ girdi:--dı

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir ses

duymak, işitmek anlamı

kastedilmiştir.

Gitdi hûşum beni mecnûn eyledi

İşkdan gûşuma girdi bir sadâ

bir sadî:

1. bir sadî:

Gazel 482

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sevinecek durum, hal.

Virür mi dâr-1 dünyâya gönül

fi'l-cümle 'aql issi

Görürken gelse bir sadî anuñ

ardınca biñ ğamdur

bir sanem:

1. bir sanem:

Gazel 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir put.

Girse elüne bir şanem yâr yâr-1

nâzenîn

Yiter saña cümle cihândan

ferâgat it

bir sayrıdur:

1. bir sayrıdur:--dur

Gazel 478

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül kûşu(aşık) hastaya

benzetilmiştir.

'Andelîb-i dil nigârâ gül
yüzünden ayırıdur
Giceler tâ şubh olunca iniler bir
sayrıdur

bir şeb:

1. bir şeb:

Gazel 453

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir gece.

Nâgehân bir şeb uyudum yârı

gördüm h'âbda

Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol

şeb hâbıdur

bir şemmesi:

1. bir şemmesi:--sa, --i

Gazel 424

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük bir zerre, kısım.

Münkir olma süz-1 âh-1 'aşıkâ

gel vâ'izâ

Korkaram bir şemmesi meşcîd

ile minber yakar

bir şerer:

1. bir şerer:

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kıvılcım.

Cehennem bir şerer âhum

odından

Gözüm yaşına nisbet kaçre deryâ

bir serv-kad:

1. bir serv-kad:

Gazel 389

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir selvi boylu sevgili.

Cilve eyler bâğda gördüm yine

bir serv-kad

Bed nazardan saklasun didüm

seni Hây-ı ebed

bir şey sebeb:

1. bir şey sebeb:

Gazel 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) herkese ölümsüz

olmak için bir sebep bulmak kastedilmiştir.

Herkese bulmaga ömr-i cavidân bir şey sebeb
Hızır'a âb-ı hayât u rindese âb-ı ineb

bir şişe:

1. bir şişe:

Gazel 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şişe.

Tiğ-i gam çāk itse gönlüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şişe şikest

bir siyeh hindücadur:

1. bir siyeh hindücadur:--ca, --dur

Gazel 282

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin siyah
renkteki et beni
kastedilmektedir.*

Bir siyeh Hindücadur gülzâr-ı
hüsünde görüp
Al-ıla gül dermek ister kâkül-i
müşgîn-i döst

bir tabîb bulunmaz:

1. bir tabîb bulunmaz:--m, --maz

Gazel 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşk dardını
iyileştirecek bir hekimin
olmadığı kastedilmiştir.*

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulunmaz bir tabîb
Dermend-i ışk her kanda ola
olur garîb

bir taş üzre taşı koma:

1. bir taş üzre taşı koma:--l, --a

Gazel 267

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) her yeri dağıtmak.
2)Yıkıp baştan yapmak.*

Koma dünyâda bir taş üzre taşı
Sinuk gönülleri eyle 'imâret

bir togrı:

1. bir togrı:

Gazel 273

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru.

Hâtuñ tezvîrine kaşuñla zülfüñ
Görüñ eyler mi bir togrı şehâdet

bir vech-ile:

1. bir vech-ile:

Gazel 200

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sebeple.

Leşker-i gam gelse kılssa bu
gönül mülkin harâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

2. bir vech-ile:--le

Gazel 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sebeple.

Kovma hüsünüñ gülşeninden
dilberâ dil bülbülün
Yok-durur bir vech-ile redd
eylemek mihmân-ı döst

bir vîrâne kend:

1. bir vîrâne kend:

Gazel 388

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Virane bir şehir(gönül
ülkesi bağlamında).*

Gözlerüm yaşı ile ancak gam
oldı hâşılum
'İşk şâhı baña ihsân itdi bir
vîrâne kend

bir yaña:

1. bir yaña:

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tarafa.

Yüzüni gördi Muhibbî kalmadı
cândan eser

Gitdi aklı bir yaña cânı
bedenden bir yaña

2. bir yaña:--a

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tarafa.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez gönül
Cümle âlem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

3. bir yaña:--a

Gazel 403

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tarafa.

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaçd
eyledüm ammâ çi sūd
Zâhir eyler âh u eşk ü bir yaña
ruhsâr-ı zerd

4. bir yaña:

Gazel 442

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tarafa.

Bir yaña hicrân cefâsı bir yaña
devrân gamı
Her yañadan ehl-i 'ışk olana
verhemler gelür

5. bir yaña:--a

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana,tarafa.

Ursa deryâyı hâvâdi mevç
gîtmem bir yaña
Keştî-i ışkuñ bi-ğamdi'llâh ki
lengerdür baña

6. bir yaña:--a

Gazel 106

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana,tarafa.

Bir yaña gamdur çeken bir yaña
derd ü güşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencâmı baña

7. bir yaña:--a

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana,tarafa.

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rûsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tâ bir yaña

8. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rûsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tâ bir yaña

9. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rûsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tâ bir yaña

10. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Ƙaddi reftârı yanında hıçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol Ƙadd-i
bâlâ bir yaña

11. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Bakuban aña irakdan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

12. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Zülf-i anber-bârına kıymetde
âciz oldılar
Cem olup âlemde hep alâ vü
ednâ bir yaña

13. **bir yaña:**

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yana, tarafa.

Çamze-i hûn-rîzîdür alan
Muhibbî cânımı
Mâni olma iy leb-i lâli Mesîhâ
bir yaña

bir yaña eyle:

1. **bir yaña eyle:**

Gazel 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir tarafa at, kaldır.

Çünkü rahmuñ yok nigârâ bâri
gel öldür beni
Bu dil-i bî-çârenüñ hâlini eyle
bir yaña

bir yâr:

1. **bir yâr:**

Gazel 405

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sevgili.

Büyüme aldanma dil virme bu
dünyâ hûsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

bir yâr-ıla:

1. **bir yâr-ıla:**

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir güzel, sevgili anlamında
kullanılmıştır.*

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

bir yir:

1. **bir yir:**

Gazel 376

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yer, herhangi bir yer.

Çam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrîkîn
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'îd

bir yir dahı:

1. **bir yir dahı:**

Gazel 462

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her yerin aşığıñ kanlı göz
yaşlarıyla dolduğu dile
getirilmektedir.*

Şöyle teldi hâne-i dil bu ciger
hûmî ile
Kalmadı bir yir dahı bu dîdeden
bîrûn akar

bir yirde:

1. **bir yirde:--de**

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yerde.

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşîkâr
Hiç saklanır mı düd ki bir yirde
nâr ola

2. **bir yirde:--de**

Gazel 393

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yer.

Kosalar şeydâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn lağab
İtdi mi ârâm şabrdan zülf bir
yirde rübüd

bir yire:

1. **bir yire:--e**

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir yere.

Bir yire girdi ki gelmege yine
imkânî yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmân aña

2. **bir yire:--e**

Gazel 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir araya/yere.

Yaş dökdüğümce âteş-i âhum
füzûn olur
Bir yire cem olmaz-iken âteş-ile
âb

3. **bir yire:--e**

Gazel 318

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir araya/yere.

İy Muhibbî cular idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem bahr-ı
'ummân-ıla bahş

bir yüzden:

1. **bir yüzden:--den**
Gazel 288
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sebeple.

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzden dañı halk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

bir zerre:

1. **bir zerre:**
Gazel 152
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"Zerre kadar" deyiminin
karşılığı olarak hiç mi hiç
anlamında kullanılmıştır.*

Vardum nigāra hāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire
mî cevāb

2. **bir zerre:**
Gazel 261
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"Zerre kadar" deyiminin
karşılığı olarak hiç mi hiç
anlamında kullanılmıştır.*

Koymaz fiğān u nāleñi bir zerre
güşına
Hağdur zamāne hağkına ger
diseler kerest

3. **bir zerre:**
Gazel 437
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"Zerre kadar" deyiminin
karşılığı olarak hiç mi hiç
anlamında kullanılmıştır.*

'Arz kıldı gün yüzini itdi
sergerdān beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla qarār

4. **bir zerre:**
Gazel 475
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birazcık.

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozı-y-ıla dīdelerüm rüşenā
olur

5. **bir zerre:**
Gazel 194
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Zerre kadar, bir parça, çok
az.*

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre h'āb

6. **bir zerre:**
Gazel 201
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Zerre kadar, bir parça, çok
az.*

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüm bir zerre hāb

bir zerre eksilmez:

1. **bir zerre eksilmez:--mez**
Gazel 76
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir ufacak,küçücük parça
yok olmaz(boşa gitmez).*

İçilse sāğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pür
cām-ı Cem peydā

birbiri:

1. **birbiriyle:-y, -ile**
Gazel 327
Mısra: 9
Birbiri.

Baş koşdı birbiriyle ebruları
yine
Beñzer Muhibbî 'arbede eyleye
iki koç

2. **birbirinden:-nden**
Gazel 457
Mısra: 6

*Birbiri ile, karşılıklı
olarak.*

Arayup gamzeñ okm sinede
balsa dil ü cān
Birbirinden kapuşur āhiri
ğavğāya düşer

birez:

1. **birez:**
Gazel 76
Mısra: 11
Biraz.

Ġamuñ kaddümi çeng itdi birez
nālişlerüm diñle
Gözüm yaşını tār itdi ider gör
zīr ü ğam peydā

biri:

1. **birine:-n, -e**
Gazel 3
Mısra: 4
*"Bir diğeri" anlamına
belgisiz zamir.*

Zulmet-i maşşerde yolın
bilmeyen āşilerün
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümā

2. **birisi:-si**
Gazel 434
Mısra: 10
*"Bir diğeri" anlamına
belgisiz zamir.*

Nigāruñ çeşm-i fettānın
Muhibbî'den su'āl itseñ
Cevābı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
āfetdür

birbirinden:

1. **biribirinden:**
Gazel 121
Mısra: 10
Birbiri, birbirlerinden.

Kabe küyına Muhibbî ger vara
āşıkları
Biribirinden iverler kim ola
qurbān aña

birine biñ virilür:

1. **birine biñ virilür:--i, --n, --e,
--il, --ür**
Gazel 372
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) işlenilen bir hayıra bin kat sevap verilmesi kastedilerek sevgilinin aşığı yüz vermesi söylenmiştir.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlünü şād eylegil
Birine biñ virilür olsa faķirtün göñli şād

2. **birine biñ virilür:--i, --n, --e, --il, --ür**

Gazel 395

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) işlenilen bir hayıra bin kat sevap verilmesi kastedilerek sevgilinin aşığı yüz vermesi söylenmiştir.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlünü şād eyle gel
Birine biñ virilür olsa faķirtün göñli şād

bî-rivā:

1. **bî-riyā:**

Gazel 33

Mısra: 14

Riyasız, samimi, dürüst.

İnleyen kapumda kim didi didüm
Bu Muhibbî hasta-dıldür bî-riyā

bî-rivā ola:

1. **bî-riyā ola:--a**

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçi dışı bir, samimi, dürüst olma hali.

Giceler tā şubha dek kıl rahmet-i Hakk'ı taleb
Her taleb kim bî-riyā ola virür anı da Rab

birle:

1. **birle:**

Gazel 348

Mısra: 7

"birlikte, beraber, ile"

anlamında bir edat.

Cān u dil oldu şehā tūr-i müjeñ birle helāk
Her ne kim senden ire hūbdur olmaz o kaçbîh

bîrûn:

1. **bîrûnam:--am**

Gazel 246

Mısra: 10

1. Dış. 2. zf. Dışarı, dışarıya. 3. sıf. Fazla, aşkın. 4. Uzak.

Sayar kendin Muhibbî seğlerinden
Dimez ol halkadan bîrûnam iy döst

bîrûn akar:

1. **bîrûn akar:--a, --r**

Gazel 462

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla olması ve dışarı akması(aşığın göz yaşı bağlamında).

Şöyle toldı hāne-i dil bu ciger hūnı ile
Kalmadı bir yir dağı bu dîdeden bîrûn akar

bîrvān eyle:

1. **bîrvān eyle:**

Gazel 242

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü kebab gibi yakmak, acı vermek.

Gehî nālān gehî giryān geh eyle sîneñi bîrvān
Ciger hūnābesin bezm-i ğam içre dāyimā nūş it

bîrvān ola:

1. **bîrvān ola:--a**

Gazel 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) Kebab gibi olmak 2) Yanıp tutuşmak.

Sāğar-ı çeşmüm cefādan niçe bir pür kan ola
Niçeye dek āteş-i hicriyle dil bîrvān ola

bîrvān oldu:

1. **bîrvān oldu:--dı**

Gazel 232

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kebab olmak, kavrulmak, yanmak. II Aşk ateşiyle yanmak, çok acı ve ıstırap çekmek.

Sînede dāğ-ı ğam-ı cānānı mihmān oldu tut
Mā-hazar yaşuñ şarāb u bagrı bîrvān oldu tut

bis:

1. **bişmedi:--me, --di**

Gazel 50

Mısra: 4

Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek.

Lebūñ gelse hayāle āh ider dil Anuñçun bişmedi bî-dūd halvā

bî-ser ü bî-pā:

1. **bî-ser ü bî-pā:**

Gazel 94

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başsız ve ayaksız. II perişan ve akılsız.

Leb-i şîrîñüñi gördüm belā kühında Ferhād'am
Yoluñda n'ola cān virsem bugün ben bî-ser ü bî-pā

bî-ser ü pā:

1. **bî-ser ü pā:**

Gazel 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) başsız-ayaksız kimse, somut varlığını kaybetmiş kimse ('aşk meydânında ser'i ve pā'yı terk etmeden ve maddi varlıktan soyutlanmadan herhangi bir faaliyet düşünülemez.)
2) Perişan, zavallı, sefil.

Belā kühü içinde seng-i ğamdan Yatur mecrūh olup dil bî-ser ü pā

bî-ser ü pāhk:

1. **bî-ser ü pāhk:**

Gazel 451

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akılsızlık, perişanlık ve dağınıklık, Kabadayılık.

Oldı Muhibbî zühd ü şalâh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşâk içinde bî-ser ü pâlîk
hüner yiter

bister-i ğamda yatup:

1. **bister-i ğamda yatup:--da--
da, --up**

Gazel 344

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam, keder döşeği,

yatağında yatmak.

Kıl devâ la l-i lebünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i ğamda yatup olmak katı
düşvâr güc

bister-i gülde:

1. **bister-i gülde:--de**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yatağı.

Bister-i gülde yatarsın sen
ferâgatla müdâm
Sengi bâlin eyledüm sanma
benüm hâlüm harâb

bit:

1. **bitmeye:--ye, --me**

Gazel 420

Mısra: 2

*(Tohum için) Filizlenip
topraktan dışarıya çıkmak,
yeşermek, yetişmek, büyümek.*

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

bit-:

1. **biterse:--er, --se**

Gazel 420

Mısra: 8

*(Tohum için) Filizlenip
topraktan dışarıya çıkmak,
yeşermek, yetişmek, büyümek.*

Tomar-ı şî'rümi n'ola elden
komayalar
Her kanda kim biterse olur ney-
şeker lezîz

bitür:

1. **bitüre:--e**

Gazel 420

Mısra: 1

*Bitmesini sağlamak, sona
erdmek, tüketmek,
tamamlamak, sonuçlandırmak.*

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

2. **bitüre:--e**

Gazel 421

Mısra: 4

Bitirmek, sona erdmek.

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre hurnâ-yı
ter lezîz

bîve:

1. **bîvedür:--dür**

Gazel 403

Mısra: 10

*Dul, zevci vefat etmiş veya
zevcinden ayrılmış hatun.*

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muhibbî key sakın
Çünkü bildük bîvedür dil vire mi
hiç aña merd

bî-vefâ:

1. **bî-vefânuñ:--nuñ**

Gazel 25

Mısra: 9

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Sen bî-vefânuñ yâdına didi
Muhibbî bir ğazel
Laħinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

2. **bî-vefâdur:--dur**

Gazel 119

Mısra: 17

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Ömür dünyâ gibi çün bî-vefâdur
Dirîg itdi buña Cemşid ü Dârâ

3. **bî-vefâ:**

Gazel 122

Mısra: 1

Far. Vefasız, sözünde,

*muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı atâ

4. **bî-vefâlık:--lık**

Gazel 125

Mısra: 10

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Hoş tutar her dem rakîbî
gözlemez aşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña

5. **bî-vefâ:**

Gazel 138

Mısra: 6

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdüğü çünkim anuñ bir bî-
vefâ cânân ola

6. **bî-vefâdur:--dur**

Gazel 227

Mısra: 7

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Gönül virme bu dünyâ bî-
vefâdur

Ki bundan görmedi kimse
haķîkat

7. **bî-vefâdur:--dur**

Gazel 238

Mısra: 7

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Çünkü dünyâ bî-vefâdur var u
yogı bir gerek
Her ki 'âkıldür anuñ yanında
birdür nîst ü hest

8. **bî-vefâdan:--dan**

Gazel 325

Mısra: 9

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Vefâ umma Muhibbî bî-vefâdan
Sakın dünyâya aldanma gözünü
aç

9. **bî-vefâ:**

Gazel 402

Mısra: 3

*Far. Vefasız, sözünde,
muhabbetinde sebatı olmayan
adam (sevgili bağlamında).*

Derd-i dil aḥvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñı âhum dolanur niçe
müddetdür medîd

**bî-vefâ dilberlerün 'ahdinde
hiç sebât yokdur:**

1. **bî-vefâ dilberlerün 'ahdinde
hiç sebât yokdur:**--i, --n, --de, -
-dur--ler, --ü, --n, --i, --n, --de, -
-dur

Gazel 222

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) vefasız güzellerin
sözlerinde hiç kararlı
olmadıkları,yeminlerini
tutmadıkları kastediliyor.*

Bî-vefâ dilberlerün 'ahdinde
yokdur hiç sebât
Anda kim 'ahd olmaya olur mı
îmânî dürüst

bî-vefâ dünyâya:

1. **bî-vefâ dünyâya:**--y, --a

Gazel 403

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gelip geçici vefasız dünya.

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muhibbî key sakın
Çünkü bildük bîvedür dil vire mi
hiç aña merd

bî-vefâ olur:

1. **bî-vefâ olur:**--ur

Gazel 475

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefasız olmak.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne hûbları hep bî-
vefâ olur

2. **bî-vefâ olur:**--ur

Gazel 475

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefasız olmak.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne hûbları hep bî-
vefâ olur

bî-vefâlık resmini:

1. **bî-vefâlık resmini:**--lık, --i, -
-n, --i

Gazel 497

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vefasızlık resmi.

Cevr ider kılmaz vefâ ol dilber-i
ra'nâ geçer
Bî-vefâlık resmini kılmakda san
dünyâ geçer

biz:

1. **bizüm:**--üm

Gazel 58

Mısra: 12

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Cennet ü havrâyı virdük zâhîde
biz n'eylerüz
Ehl-i işkuz fikr ü zikrümüz
bizüm didâr ola

2. **bize:**--e

Gazel 189

Mısra: 6

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

3. **bizüm:**--üm

Gazel 189

Mısra: 8

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Çadeh devr eylesün yârân elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm âb

4. **biz:**

Gazel 219

Mısra: 6

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Hânemüz ğamla müşerrefdür
gelür derd ü belâ
Luṭf u şahrı bir-durur biz
olmuşuz derbân-ı döst

5. **bizümle:**--üm, -le

Gazel 241

Mısra: 2

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Âdemîlik eyle kaçma inen iy
perî-şîfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

6. **bizi:**--i

Gazel 255

Mısra: 9

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yâr
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

7. **bizi:**--i

Gazel 255

Mısra: 10

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yâr
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

8. **bizi:**--i

Gazel 290

Mısra: 10

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Sâkiyâ biñ cānum olsa yoluña
olsun fedâ
Bir çadeh meyle bizi sen bî-ğam
itdün 'âkıbet

9. **biz:**

Gazel 314

Mısra: 3

*"Ben" anlamında birinci
çoğul şahıs zamiri; şâir. II
Âşıklar.*

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müşelleş içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
hâmr-ıla baḡ

10. **bize:-e**

Gazel 392

Mısra: 23

"Ben" anlamında birinci
çoḡul şahıs zamiri; şâir. II
Aşıklar.

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla hülûd

11. **biz:**

Gazel 500

Mısra: 7

"Ben" anlamında birinci
çoḡul şahıs zamiri; şâir. II
Aşıklar.

'Aşıkuz rindüz biz itdük çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen sâlim ol saña
selâmetler gelür

biz de:

1. **biz de:**

Gazel 392

Mısra: 27

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Biz de.

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli
eyledi Hâk
Saña vü âlüne aşâbuña biñ
kerre dürüd

biz n'evlerüz:

1. **biz n'evlerüz:**

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yaparız,hiç bir şey

yapamayız.

Cennet ü havrâyı virdük zâhide
biz n'evlerüz
Ehl-i işkuz fikr ü zikrümüz
bizüm dîdâr ola

bize ta'nı ko var sen selâmet
it:

1. **bize ta'nı ko var sen selâmet**
it:--e, --i-i

Gazel 284

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sofulara
hitaben;bize ayıplanmayı bırak
sen rahata kavuş denmektedir.

'İşk ehli n'ola oldırsa
melâmeti
Zâhid bize ta'nı ko var sen
selâmet it

bizi hâlümüze ko:

1. **bizi hâlümüze ko:--i, --ü, -**
+müz, --e

Gazel 258

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bizi kendimizle baş başa
bırak,boşver anlamında
kullanılmıştır.

Nâşih ko bizi hâlümüze ol yüri
fâriḡ
Pend itme degül çünki bu dem
cây-ı naşihât

bizi tutmaz:

1. **bizi tutmaz:--i, --maz**

Gazel 314

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık için (içki)
aşırı derece sarhoş etmek;
dokunmak etkisini göstermek,
etkilemek.

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müşelleş içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
hâmr-ıla baḡ

borc:

1. **borcumı:-um, -ı**

Gazel 44

Mısra: 8

Borç.

Cânımı lebün yâdına ten dâma
alupdur
Tiḡuña fedâ eyledüm ol borcumı
cânâ

2. **borcuñ:-uñ**

Gazel 483

Mısra: 3

Borç.

Zekât-ı hüsnün 'arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep
bî-nevâlardur

boy:

1. **boyı:-ı**

Gazel 218

Mısra: 4

Boy-pos,endâm.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cûlar gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hürâmânı dürtüst

2. **boyuña:-uñ, -a**

Gazel 239

Mısra: 8

Boy-pos,endâm.

Yañaḡuñ tazedür verd-i iremden
Boyuña tûbî sergerdândur iy
döst

3. **boyı:-ı**

Gazel 381

Mısra: 1

Boy-pos,endâm.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i
bülend
'Arızı âteş-durur hâli sipend

4. **boyuña:-uñ, -a**

Gazel 411

Mısra: 6

Boy-pos,endâm.

Olur şermende gül görse yüzünü
Tapu ider boyuña serv ü şimşâd

boyı servüm:

1. **boyı servüm:--üm**

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyu servi ağacı gibi olan
(sevgili).

İy boyı servüm Muhibbî
göreliden gün yüzün
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

boyı şimşâd:

1. **boyı şimşâd:--ı**

Gazel 370

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyu şimşir ağacı gibi olan
güzel/sevgili.

İy 'ārızı gül lebleri gönca boyı
şimşād
Dil bülbülünün işi güci nāle vü
feryād

boyın sunmadısa:

1. **boyın sunmadısa:--i, --n, --
ma, --di, --sa**

Gazel 392

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgili yolunda canını ve
kanını ortaya koymayanlar
kastedilmektedir.*

Kim boyın sunmadısa emrüne iy
şāh-ı güzīn
Eyleye anı Hūdā kahr-ıla çün
kavm-i Semūd

böyle:

1. **böyle:**

Gazel 17

Mısra: 10

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

İçüp bezm-i elestdē cām-ı ışkı
Anuñçundur Muhibbi böyle
rüsvä

2. **böyle:**

Gazel 36

Mısra: 8

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Bu cihānı gözlerün sihriyle
teshīr eyledi
Böyle sāhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

3. **böyle:**

Gazel 93

Mısra: 4

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Dāmen-i ışkı dutup aklı ferāmūş
eyledüm
Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

4. **böyle:**

Gazel 112

Mısra: 2

"Böyle, bu şekilde, buna

*benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Rüşen budur ki mihr yüzünden
alır hayā
Yoħsa kamer olmaz idi böyle
rüşenā

5. **böyle:**

Gazel 115

Mısra: 4

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Büy-ı misk-ile dimāğ-ı bāğ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşān şabā

6. **böyle:**

Gazel 166

Mısra: 14

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

İy Muhibbi şir-i dil-sūzuñ sentün
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayālāt-ı ğarīb

7. **böyle:**

Gazel 217

Mısra: 4

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Eflāke çıkar āteş-i dil gice alem-
vār
Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alāmet

8. **böyle:**

Gazel 249

Mısra: 8

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl
Bulınmaz 'āşıkā böyle sa'ādāt

9. **böyle:**

Gazel 350

Mısra: 6

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Gülşen-i hüsnün eger olmasa iy
hürī behişt
Şerbet-i la'l-i lebüñ olur mıdı
böyle melih

10. **böyle:**

Gazel 353

Mısra: 10

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Bir kadeh meyle cihān sırrı
'ayān oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevādār-ı kadeh

11. **böyle-durur:-dur, -ur**

Gazel 353

Mısra: 12

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Mey mehekdür kişinün içerisin
taşra kılur
Ntk ü bed zāhir olur böyle-durur
kār-ı kadeh

12. **böyledür:-dür**

Gazel 353

Mısra: 4

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Her tolu başına bir kerre alır
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bāzār-ı kadeh

13. **böyledür:-dür**

Gazel 359

Mısra: 2

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Eyledi ben bī-dili günden güne
pā-māl-i çarh
Böyledür olmaz 'aceb çünki
ezelden hāl-i çarh

14. **böyle:**

Gazel 391

Mısra: 2

*"Böyle, bu şekilde, buna
benzer" anlamına gelen bir
durum zarfı.*

Diriğā kılmadı dilber beni yād
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryād

15. böyle:

Gazel 436

Mısra: 4

"Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.

Cân fedâdur çeşm-i şūhuña
senüñ iy dil-firîb
Gönlümi böyle perîşân iden ol
kâkül geçer

16. böyle:

Gazel 440

Mısra: 10

"Böyle, bu şekilde, buna benzer" anlamına gelen bir durum zarfı.

Āfitâba ben didüm 'âşık mısın
dîdârına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

böyle güç olmaya:

1. böyle güç olmaya:--ma, --y, -a

Gazel 327

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, kolay karşıtı II imkansız.

Cânâni cân u dil ile sevmek
olursa suç
Derdâ ki 'âşık olana olmaya
böyle güç

böyle itmek:

1. böyle itmek:--mek

Gazel 453

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu şekilde davranmak.

Şem 'i hüsne yaksa dil
pervânesin açmam dehân
Böyle itmek döstlar 'ışk ehlinüñ
âdâbidur

böyle mi:

1. böyle mi:

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Böyle mi? Bu şekilde mi?.

Sordum leb-i lalüñi görüp böyle
mi alur

Men evda fi fî-ke mearrıkı
rahîkâ

böyle olmuş:

1. böyle olmuş:--mış

Gazel 444

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu şekilde, bunun gibi olmak.

Eylemez kimseye bu dehr vefâ
Böyle olmuş ezelde kâ'idedür

boyn:

1. boynumu:--um, -i

Gazel 68

Mısra: 2

Boyun II aşğın boynu.

Eger kaşd eyleseñ tıguñla câna
Öñüñden ırmayam boynumu
kañâ

2. boynuna:--i, -n, -a

Gazel 187

Mısra: 2

Boyun II aşğın boynu.

Gördi küyında gönül dîvânesini
ol hâtib
Dakdı zülfinüñ kemendinden
hemân boynına ip

3. boynuma:--(u)m, -a

Gazel 375

Mısra: 1

Boyun II aşğın boynu.

Boynuma eyle ser-i zülfüñ
kemend
Olmuşam dîvâne lâyıq baña
bend

4. boynuma:--(u)m, -a

Gazel 380

Mısra: 1

Boyun II aşğın boynu.

Çin idüp zencîr-i zülfüñ
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dîvâne olsa lâyıq
olur aña bend

boynına bag ola:

1. boynına bag ola:--a

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte)sevgilinin saçının

*aşğın boynuna ip olması.
(Aşğın o saçlara asılı kalması
gibi bir görüntü oluşmaktadır.)*

Mecnûnuñ oldı iy saçı leylî
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfüñi boynına
bag ola

boynına bend idüñ:

1. boynına bend idüñ:--i, --n, --a, --ün

Gazel 388

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın boynuna sevgilinin saç zincirinin dolanması kastedilmektedir.

Gördi küyında yürür şürîde bu
dîvânesin
Zülfinüñ zencîrini didi idüñ
boynına bend

boynu baglu kuluñam:

1. boynu baglu kuluñam:--u, --lu, --u, --n, --am

Gazel 313

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hizmetli bir köle haline getirmek.

Şöyle beñzer boynu baglu
kuluñam iy ğam senüñ
Tâ ölince itmeyesin gibi âzâd el-
ğıyâğ

boynuma dakdı:

1. boynuma dakdı:--u, --m, --a, --dı

Gazel 423

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçlarını aşğın boynuna dolması kastedilmektedir.

Zülfi zencîrin anünçün dakdı
dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

boynuma taksa:

1. boynuma taksa:--u, --m, --a, --sa

Gazel 457

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçını
urgan gibi aşığın boynuna
geçirmesi kastedilmektedir.

Zülfî zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi divâneligi bu dil-i
şeydâya düşer

boynuma zencîr olan:

1. **boynuma zencîr olan:--a, --n**

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte)sevgilinin kara
saçlarının aşığın esir alan bir
zincir(bend) olduğu
kastedilmiştir.

Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen
Mecnûn-vâr
Boynuma zencîr olan zülf-ile
kâküldür baña

2. **boynuma zencîr olan:--a, --n--u, --m, --a, --a, --n**

Gazel 477

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte)sevgilinin kara
saçlarının aşığın esir alan bir
zincir(bend) olduğu
kastedilmiştir.

İy Muhibbî kim hâlâş eyler dil-i
dîvâneyi
Boynuma zencîr olan ol kâkül-i
müşgîndür

boynuma zülfî tolaşdı:

1. **boynuma zülfî tolaşdı:--u, --ma, --i, --aş, --dı**

Gazel 281

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
dudağına ulaşmaya çalışın aşık
boynuma onun saçları
dolandı, bana engel oldu
demektedir.

Kaşd iderken la'line zülfî tolaşdı
boynuma
Dâm-ı ejderde kalur kim isteye
âb-ı hayât

boynumuz bir kılcadur:

1. **boynumuz bir kılcadur:--nu, --muz, --ca, --dur**

Gazel 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir durum karşısında her
şeye razı olmak, adil olunmasını
istemek.

Sen Muhibbî kuluñı cevruñe
döyemez diriseñ
Boynumuz bir kılcadur hükümñ
buyur olur revâ

boynuñda:

1. **boynuñda:--u, --n, --da**

Gazel 414

Mısra: 1

Boyun II aşığın boynu.

Döstim boynuñda n'eyler
kâkül-i müşgîn kemend
Çünkü ben divâneym lâyıq-
durur baña o bend

boyun:

1. **boynuña:--uñ, --a**

Gazel 133

Mısra: 4

Boyun II sevgilinin boynu.

Sen perîden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum ite idüm bir dem
hamâyil boynuña

2. **boynuma:--um, --a**

Gazel 13

Mısra: 8

Boyun II aşığın boynu.

Leylî zülfün görelî gönülümü
mecnûn eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

3. **boynuma:--um, --a**

Gazel 15

Mısra: 5

Boyun II aşığın boynu.

Niçe yirden boynuma zencîr-i
zülfî var-iken
Halk-ı âlem bilmeden âzâddur
dirler baña

4. **boynuma:--um, --a**

Gazel 26

Mısra: 4

Boyun II aşığın boynu.

Belâ zencîrini Mecnûnlaym âh
Takar boynuma âhir zülf-i Leylâ

5. **boynuña:--u, --n, --a**

Gazel 172

Mısra: 8

Boyun II aşığın boynu.

Râh birdür iki sanma zâhidâ
inkârı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalîb

6. **boynına:--i, --n, --a**

Gazel 472

Mısra: 9

Boyun II aşığın boynu.

Didüm Muhibbî boynına zencîr-
i zülfünü
Dakmaz mısın didi bu sözüñ
hep yabânadur

boyun sundum:

1. **boyun sundum:--du, --m**

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)İtaat etmek. 2)Sevgili
uğruna canını feda etmek.

Cân u dilden çeşmüññ
cellâdına sundum boyun
Arada bildüm hicâb olan bugün
cândur baña

bu:

1. **bü-y-ıla:--y, --ıla**

Gazel 280

Mısra: 5

Koku.

Cân u dil olur müşerref bü-y-ıla
'âlem tolar
Deprenicek ruğlarında zülf-i
misk-efşân-ı döst

2. **bu:**

Gazel 3

Mısra: 12

"Bu" işaret zamiri.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyanımı korkum bu
ola yüz kara

3. **bu:**

Gazel 15

Mısra: 1

"Bu" işaret zamiri.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña

Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

4. bu:

Gazel 16

Mısra: 3

"Bu" işaret zamiri.

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter
delîl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

5. bu:

Gazel 27

Mısra: 1

"Bu" işaret zamiri.

Bilmezem kim bu ne hâletdür
baña
Kâmetüñ her dem kıyâmetdür
baña

6. bu:

Gazel 33

Mısra: 2

"Bu" işaret zamiri.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

7. bunlar:-n, -lar

Gazel 57

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Zülf-ile gamzeñ bile ebrûlaruñ
Oldi bunlar cümle ser-tâ-pâ belâ

8. bundan:-n, -dan

Gazel 60

Mısra: 13

"Bu" işaret zamiri.

Bugün gam derdine bundan
dimişler özge yok dermân
Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir kesen
ve nâvilhâ

9. bunda:-(n)da

Gazel 66

Mısra: 5

"Bu" işaret zamiri.

Gönül ben virdüm bunda yok
günâhı kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstum senden yaña

10. bunuñ-ıla:-nuñ, -ıla

Gazel 69

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Hâk-i pâyuñ gözlerüme
sürmedür
Bunuñ-ıla çeşmüm bulur ziyâ

11. bu-durur:-durur

Gazel 97

Mısra: 13

"Bu" işaret zamiri.

Bu-durur dâyim Muhibbî'nüñ
duâsı rûz u şeb
Raḥmetin günden güne kılsun
mezîd Raḥmân aña

12. bu:

Gazel 144

Mısra: 5

"Bu" işaret zamiri.

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunı
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

13. bunı:-nı

Gazel 144

Mısra: 5

"Bu" işaret zamiri.

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunı
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

14. bu:

Gazel 154

Mısra: 3

"Bu" işaret zamiri.

İñledür bülbül gibi bu aşık-ı dil-
ḥastesin
Gül gibi ḥâra nigâr aḡyâra
dâyim kol salup

15. bunlara:-n, -lar, -a

Gazel 165

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

Nimet-i dünyâya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara mâyil olursañ aduña
dirler devâb

16. bunı:-(n)ı

Gazel 171

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Tiz geçer eyyâm-ı gül
ardıncadur faşl-ı ḥazân
Giceler tâ şubḥa dek bunu dir
iñler andelîb

17. bu:

Gazel 180

Mısra: 5

"Bu" işaret zamiri.

Aceb ḥaddüñ mi bu yâḡud
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

18. bu:

Gazel 180

Mısra: 7

"Bu" işaret zamiri.

Aceb bu gamze midür yâḡu
ḥançer
Aceb bu zülf midür yâḡu kullâb

19. bu:

Gazel 180

Mısra: 8

"Bu" işaret zamiri.

Aceb bu gamze midür yâḡu
ḥançer
Aceb bu zülf midür yâḡu kullâb

20. bu:

Gazel 188

Mısra: 13

"Bu" işaret zamiri.

Bu Muhibbî lal-i nâbî şevkine
Komaz elden nüş ider mâ-i ineb

21. bu-durur:-durur

Gazel 217

Mısra: 2

"Bu" işaret zamiri.

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola
melâmet

22. bundan:-n, -dan

Gazel 227

Mısra: 8

"Bu" işaret zamiri.

Gönül virme bu dünyâ bî-
vefâdur
Ki bundan görmedi kimse
ḥaḡîkat

23. bular:-lar

Gazel 268

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
ğam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

24. bu:

Gazel 291

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Niçelerden kaldı dünyâ kalısar
senden dağı
Bu ribâta kim kona göçmek
muğarrer boldı tut

25. bunda:-(n)da

Gazel 312

Mısra: 2

"Bu" işaret zamiri.

Cihân için dimişler çünkü hâdiş
Bulınsa tañ mıdur bunda
havâdiş

26. budur:-dur

Gazel 374

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

27. bu-durur:-durur

Gazel 383

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Virüp cân nağdın aldum gam
metâ'ın
Ezelden ehl-i 'ışka bu-durur sūd

28. bunda:-(n)da

Gazel 390

Mısra: 6

"Bu" işaret zamiri.

Çün beğâsı yok cihâna virme dil
'Âkil olan eylemez bunda sūrūd

29. bu:

Gazel 399

Mısra: 3

"Bu" işaret zamiri.

Ben gedâya lâyıq olmaz
dünyâda illâ ki bu
Hil'at ü tâc u kabâ 'izz ü
vağârumdur nemed

30. bunlarla:-n, -lar, -la

Gazel 413

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

'Ahdine turmaz 'aceb bilsem
neden meh-pâreler
Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü
peymânlar meded

31. bunlara:-n, -lar, -a

Gazel 463

Mısra: 18

"Bu" işaret zamiri.

Vefâ ummak güzellerden
'acebdür
Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

32. bular:-lar

Gazel 483

Mısra: 4

"Bu" işaret zamiri.

Zekât-ı hüsnuñ 'arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep
bî-nevâlardur

33. bu:

Gazel 1

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Ĥamdülillâh kim Muhammed
ümmeți
Eyledüñ bu bendeleri yâ Kerîm

34. bu:

Gazel 3

Mısra: 15

"Bu" işaret sıfatı.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raĥmet anuñ cânına kim beni
raĥmetle aña

35. bu:

Gazel 4

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Okusun naẓm ehli bu şirüm
nevâda râstı
İy Muĥibbî eyledüñ çünkü buni
şirîn-edâ

36. bunı:-nı

Gazel 4

Mısra: 14

"Bu" işaret sıfatı.

Okusun naẓm ehli bu şirüm
nevâda râstı
İy Muĥibbî eyledüñ çünkü buni
şirîn-edâ

37. bu:

Gazel 6

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Bâğ-ı ışkında belâ-keş
bülbüldür bu gönül
Sînesinde tâze dâğıdur gül-i
ĥandân aña

38. bu:

Gazel 6

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muĥibbî ĥasta-dil
İy taĥib-i dil meger lalüñ ola
dermân aña

39. bu:

Gazel 8

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Āh kim bu tâliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

40. bu:

Gazel 8

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Derd-i hicrîñle şehâ şöyle enîs
oldı gönül
Bu cihânuñ derdleri dermân
gelür düpdüz baña

41. bu:

Gazel 8

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muĥibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîĥat assı itmez
söz baña

42. bu:

Gazel 9

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Sinem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

43. bu:

Gazel 9

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Vardur cihânda gerçi ki meh-
pâreler velî
Mâyil degül bu gönlümüz illâ
saña saña

44. bu:

Gazel 16

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Şâhid degül mi işkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

45. bu:

Gazel 19

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Lebleri dâr-ı şifâsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tîmâr baña

46. bu:

Gazel 19

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Yüzümün zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dînâr baña

47. bu:

Gazel 19

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Yüzümün zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dînâr baña

48. bu:

Gazel 21

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd için

Hün-ı dil yiter şarâb iy gam
gelüp aş ol baña

49. bu:

Gazel 22

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî her zamân zülfün
zenâhdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile
zindân olmaya

50. bu:

Gazel 23

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnün-şifât
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

51. bu:

Gazel 23

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnün-şifât
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

52. bu:

Gazel 25

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Küyına varan âşıkı bir
gâmzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ğâk kan aña

53. bu:

Gazel 29

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Gitmesün nâm-ı şerîfün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devâdur cân
bulur andan şafâ

54. bu:

Gazel 29

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe hîlat yiterken bir palâs u
bir abâ

55. bu:

Gazel 29

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabûl
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

56. bu:

Gazel 30

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstaķim
Göster azmışlara sensin reh-
nümâ

57. bu:

Gazel 33

Mısra: 14

"Bu" işaret sıfatı.

İñleyen kapumda kim didi
didüm

Bu Muhibbî hasta-dıldür bî-riyâ

58. bu:

Gazel 34

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Her ne kim virürse âhîr cân alur
Nesne virmez bu cihân aylak
saña

59. bu:

Gazel 34

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

60. bu:

Gazel 35

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Hâş cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
ham-der-ham cüdâ

61. bu:

Gazel 36

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Bu cihâni gözlerün sihriyle
teshîr eyledi

Böyle sāhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

62. bu:

Gazel 37

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe lutf-ıla
ihşândur baña

63. bu:

Gazel 38

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Zülf-i şeb-dîz-ile koşdum bu
yaşum gülgünümü
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem meydân aña

64. bu:

Gazel 38

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî eyler-idi mihr-i
hüsnine nazar
Perde kılmasa şehâb-ı zülfini
cânân aña

65. bu:

Gazel 40

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

66. bu:

Gazel 41

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

Baña bu dünyâya sultân
olmadan
Yigdür olmak âsitanuñda gedâ

67. bu:

Gazel 42

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Zâhidâ sanma esâsı yok-durur
bu işkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

68. bu:

Gazel 43

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Ben senüñ hüsn-i cihân-
efrûzuña hayrân iken
Merd ü zen bu hâle bakup
oldılar hayrân baña

69. bu:

Gazel 44

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Eşk itdi harâbe bu gönül şehrinin
hayfâ
Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine
ifnâ

70. bu:

Gazel 44

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Eşk itdi harâbe bu gönül şehrinin
hayfâ
Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine
ifnâ

71. bu:

Gazel 44

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Dil virme Muhibbî yürü bu dehr-
i acüza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dârâ

72. bu:

Gazel 46

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Ğamzeñi gönder bu cânı ben
emânet saklaram
Hakkımı ehline teslim itmek
âsândur baña

73. bu:

Gazel 47

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Niçeye dek yürüyem işkuñla
olup mübtelâ
Gitmeye sevdâ-yı zülfünle
başumdan bu hevâ

74. bu:

Gazel 47

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gâzel
Lezzetin kand ü aselden gördü
yig ehl-i şafâ

75. bu:

Gazel 53

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalün bu hasta cânâ umaram
tabîb ola

76. bu:

Gazel 53

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Leylî saçuñ hevâsı ile bu
Muhibbî'nüñ
Gün geldüginde derd-ile hâli
âcîb ola

77. bu:

Gazel 54

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsnüñ hayâli karşuma çün kim
çerâğ ola

78. bu:

Gazel 55

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî hasretiyle şol kadar
kan agladı
Lâlelerden hûna garç olan tolu
şahrâ ola

79. bu:

Gazel 56

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

80. bu:

Gazel 59

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Döşedi bu dil yine dām-ı belā
Çagurup ışk ehline itdi şalā

81. bu:

Gazel 61

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velikin
soñı müşkil hā

82. bu:

Gazel 61

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Çeke cevr ü cefā āşık idesin luţf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hīç
cihānda kimse kāyil hā

83. bu:

Gazel 64

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Kaşı yayından gelüp togrılsa tūr-
i ğamzesi
Cān u dilden eyleyem bu sīnemi
kalkan aña

84. bu:

Gazel 67

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Döşedi bu dil yine hān-ı belā
Çagurup ışk ehline itdi şalā

85. bundan:-n, -dan

Gazel 67

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

İy Muħibbī derd ü miħnet
çekdüm ammā görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

86. bu:

Gazel 70

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Kaţ iderseñ bu Muħibbī başını
Yıgdür aña itme kapuñdan cüdā

87. bu:

Gazel 73

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Yāruñ hayāli dīdede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

88. bu:

Gazel 74

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

İşk şāhı niçeye dek göndere
ceyş-i ğamı
Eyleye vīrāne bu gönlümi ālī
şehr ola

89. bu:

Gazel 75

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muħibbī gerçi kan aglar
günāhın añıcak
Lik kesmez rahmetüñden
ümmīdin yā Rabbenā

90. bu:

Gazel 76

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Niçe yıllardur olmışdur derün-ı
dilde ğam peydā
Aceb midür bu dīdemden ola
her laħza dem peydā

91. bu:

Gazel 76

Mısra: 16

"Bu" işaret sıfatı.

Eger luţf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşāka
Ne var şimdi mi olmışdur bu
ālemde kerem peydā

92. bu:

Gazel 78

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Sanma ancak pīrehen bil sīnemi
çāk eyleyem
Zāhir itdüm lāle-veş bu dāğ-ı
pinhānı saña

93. bu:

Gazel 78

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Şöyle şīrīn yaz Muħibbī bu
mañnī naqşını

İşidenler okıyanlar diyeler māni
saña

94. bu:

Gazel 83

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

İşk meydānında gūyā bu
Muħibbī şīr olup
Āh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencīr aña

95. bu:

Gazel 92

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Gülşen-i kūyuñda bu cān bülbüli
şādān-iken
Çarḫ-ı zālīm eyledi sen verd-i
handāndan cüdā

96. bu:

Gazel 93

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Kanda beñzer dōstlar Mecnūn-ı
sergerdān baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdı ol
hayrān baña

97. bu:

Gazel 94

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Muħibbī her gelen gitdi bu ālem
yine ālemdür
Dirīğā vü dirīğ itdi eger Cemşid
eger Dārā

98. bu:

Gazel 96

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Çünki rahmuñ yok nigārā bāri
gel öldür beni
Bu dil-i bī-çārenüñ hālını eyle
bir yaña

99. bu:

Gazel 98

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Āh kim zūlfı şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dilegüm budur ki zūlfinde anuñ
ber-dār ola

100. **bu:**
Gazel 98
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Sorma cānā gül yüzünsüz bu
dil-i şüridenün
Gülde ayru bülbülün aḥvāli āh
u zār ola

101. **bu:**
Gazel 99
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Bir māh-rūya vire gönül terk-i
cān ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nām
ola

102. **bu:**
Gazel 100
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muḥibbī kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

103. **bu:**
Gazel 101
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Jeng olur āh eyledükçe bu gönül
āyinesi
Lāk tevḥīd eyleşem ol dem
hemān bulur cilā

104. **bu:**
Gazel 102
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Şöyle rüsvā eyledi ışık bu ben
divāneyi
Ḥayret alur sāyemi karşımda
ḥayrāndur baña

105. **bu:**
Gazel 103
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī çün libās-ı fakrı
kıldı ihtiyār
Sanmañuz zer-baft ü dibā fikr-i
atlasdur baña

106. **bu:**
Gazel 104

Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī nālesiyle āteş içre
yandım
Hind ilinde işide taḥsīn ide
kaḥnūs aña

107. **bu:**
Gazel 105
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Bulmadı cevri ü cefādan özge bu
ġamġin gönül
Arturur ġünden ġüne cevri ni ol
meh-rū baña

108. **bu:**
Gazel 106
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Bir yaña ġamdur çeken bir yaña
derd ü ġuşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencāmı baña

109. **bu:**
Gazel 107
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Derd-ile āh eyleşem her yaña
saçılır şerer
Bu şikāf-ı sīne san ejder
dehānidur baña

110. **bu:**
Gazel 107
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

Murġ-ı ġam geldi Muḥibbī
eyledi gönülüm vaṭan
Didi gitmem ġayra bu hoş
āşiyānidur baña

111. **bu:**
Gazel 110
Mısra: 13
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī yüz çevürmez gelse
müjġān okları
İy kaşı ya eyledi çün sīnesin
kalkan aña

112. **bu:**
Gazel 112
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Ġarġ-ı muḥīt-i ışık idi cān-ıla bu
gönül
Olmamış idi daḥı ademden
cihān peydā

113. **bu:**
Gazel 114
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Buralıdan dest-i ġam bu
gönülümü ṭanbūr-veş
Surḥ idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm tār aña

114. **bu:**
Gazel 114
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Buralıdan dest-i ġam bu
gönülümü ṭanbūr-veş
Surḥ idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm tār aña

115. **bu:**
Gazel 114
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Gül yüzünün ḥaşretinden bu
Muḥibbī şubḥa dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zār aña

116. **buña:-n, -a**
Gazel 119
Mısra: 18
"Bu" işaret sıfatı.

Ömür dünyā gibi çün bī-vefādur
Dirġ itdi buña Cemşid ü Dārā

117. **bunı:-nı**
Gazel 120
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Kime ġam kime feraḥ yazmış çü
ḥattāt-ı ezel
Bunı yazmış başuma senden
olam dāyim cüdā

118. **bu:**
Gazel 122
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Didüm aña iy bī-vefā nedür bu
itdügün cefā
Didi ki bil iy mübtelā benden
saña oldı atā

119. **bu:**
Gazel 122
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

120. **bu:**
Gazel 128
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmışam
Kim göre bu hâlümü elbette
hayrândur baña

121. **bu:**
Gazel 129
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Seni gözler rāstî gayrı yaña
kılmaz nazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümâ

122. **bu:**
Gazel 129
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî ışkuñ-ıla key
ölümlü hastadur
İy tabîb-i dil meger ire lebünden
bir devâ

123. **bu:**
Gazel 131
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

İy Muhibbî bir devâsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermân aña

124. **bu:**
Gazel 132
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Sorma gönlüme cefâ vü cevrimini
ol dilberüñ
Nüh devrinden uzundur bu şeb-i
hicrân aña

125. **bu:**
Gazel 134

Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Zülfî sevdâsı-y-ıla başa neler
getüriser
Bu kara bahtum ile tâli-i gümrâh
baña

126. **bu:**
Gazel 134
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Tâ ölince çekiser cevri ü cefânı
bu Muhib
Şâkirem ben her ne ki taqdîr ide
Allâh baña

127. **bu:**
Gazel 135
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Yâr tan mîdur perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfî iki yañadan olupdur bâl
aña

128. **bu:**
Gazel 138
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Saklayam dirdüm bu sînem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre döstlar âteş kaçan
pinhân ola

129. **bu:**
Gazel 142
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî irmege cânâneye
Yâ İlâhî eyle sen bir fetî-i bâb

130. **bu:**
Gazel 144
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Âh kim oldı firâkıyla bu dil
mülki harâb
Âteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebâb

131. **bu:**
Gazel 144
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Âh kim oldı firâkıyla bu dil
mülki harâb

Âteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebâb

132. **bu:**
Gazel 145
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N'îçün efgânüm benüm gül gibi
güş itmez habîb

133. **bu:**
Gazel 150
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Hayme kursa gelse karşumda
ger ol âli-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânüm aña
yir yir tînâb

134. **bu:**
Gazel 150
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hün-feşân
Haymelerdür câ-be-câ anda
zuhûr iden habâb

135. **bu:**
Gazel 150
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

136. **bu:**
Gazel 155
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
âlemi
Genc-i ışkı buldılar bu kalb-i
vîrânüm görüp

137. **bu:**
Gazel 156
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî hasta-dıldür
derdine dermân umar
Derdmend olanlara yok senden
özge çün tabîb

138. **bu:**

Gazel 157

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

N'eyler ol meh bilmezem
ebrûlarına çîn salup
Bu hârâb olmuş gönül üzre yine
akın salup

139. **bu:**

Gazel 158

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Vir zekât-ı hüsnüni men itme bu
dervîşden
Hem benüm gönülüm yapılısun
hem saña olsun evâb

140. **bu:**

Gazel 159

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Aglasam kan aglasam serv-i
hîrâmânım görüp
Döstlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryânım görüp

141. **buña:-n, -a**

Gazel 159

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Dün beni öldürdüğüne döndi
inkâr eyledi
Hâncerinde buña ne şahid gerek
kanım görüp

142. **bu:**

Gazel 160

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Muqarrerdür helâk itmek beni
âhîr bu zehr-i gam
Eger tiryâk-i lalinden devâ
itmezse şeker-leb

143. **bu:**

Gazel 162

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevrağı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña
deryâyâ düşüp

144. **bu:**

Gazel 163

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Âşık oldum gözlerümden hâlî
olmaz hergiz âb
H'âb görmez gözlerüm bu vech-
ile hâlüm hârâb

145. **bu:**

Gazel 163

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Bezm-i gamda içmeğe yârân-ıla
hün-ı ciğer
Eylerem dil âteşine karşı bu
bagrum kebâb

146. **bu:**

Gazel 163

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmayasın yig
olur senden devâb

147. **bu:**

Gazel 164

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Bezm-i gamda dil kebâb yârân
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarâb

148. **bundan:-n, -dan**

Gazel 165

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Âşıkça bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdiği âlî-
cenâb

149. **bu:**

Gazel 167

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Umar-ıdum göre idi dîdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu hayâl-ile
görünmez baña h'âb

150. **bu:**

Gazel 167

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Meclis-i gam içre gönli nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yârân için
yaşın şarâb

151. **bu:**

Gazel 168

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzüñ karasın
Yoğsa yanmaga caħim içre
olursın bir hâtab

152. **bu:**

Gazel 169

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Âteş-i dünyâyâ beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir âh kılsam yana oda
âfitâb

153. **bu:**

Gazel 170

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Ârızuñ üzre didüm hâmdur bu
zülf-i müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse müda olur
pîç ü tâb

154. **bu:**

Gazel 172

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Dermendem hastayam bî-
çâreyem bu ben garîb
Bildüñ ahvâlümü çün tîmâra luţf
it iy tabîb

155. **bu:**

Gazel 178

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Ehl-i işkuñ ne bilür derd ü belâ
vü miñnetin
Döne döne olmayan bu sîh-i
miñnetle kebâb

156. **bu:**

Gazel 181

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Dakdı dilber güşına bu sözlerüm
dürler gibi

Eyledi taḥsîn Muḥibbî'ye bu eşârum görüp

157. bu:

Gazel 183

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çâk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryanum görüp

158. bu:

Gazel 184

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Ġavvâş olayın yine bu söz
bahırına dâluḡ
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tâlib

159. bu:

Gazel 184

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger işk eger olmasa bu aqluma
ġâlib

160. bu:

Gazel 185

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

N'eylesün dermânı derdüñ var
iken
Bu Muḥibbî derdüñi eyler taleb

161. bu:

Gazel 190

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Şol kadar kan ağladum zülfün
ucından döstüm
Ġarġa virdi bu vücüdüm
zevraġın kıldı tmâb

162. bu:

Gazel 192

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Şükr kim yapıldı bu ġam kapusu
Açılup ġönlüme ebvâb-ı tarab

163. bu:

Gazel 192

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Ruḡlarına cân u dil pervânedür
Yanar-ısa bu Muḥibbî ne aceb

164. bu:

Gazel 196

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Didüm dehânuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehânı kimesne bilmez bu
ilm-i ġayb

165. bu:

Gazel 200

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Leşker-i ġam gelse kılma bu
ġöñül mülkin ġarâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

166. bu:

Gazel 205

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Nġg ü bed deryâ-yı fażluñdan
olupdur ġişsedâr
Ĥâşa bu mücrim kuluñ
luţfuñdan ola bî-naşib

167. bu:

Gazel 205

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

İşk elinden muḡtel olmuştur bu
cism-i nâtüvân
Senden umaram ilâc sensin
tabîbüm iy ġabîb

168. bu:

Gazel 208

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Raḡm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-ġasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azâb

169. bu:

Gazel 208

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Penddür yârâna her dem bu
Muḥibbî sözleri

Çünkü olmuştur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

170. bu:

Gazel 210

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Ol saçı leylâ bu ben dîvâneye
mecnûn dimiş
Şâdam ol günden bertü kim baña
ġoş komş laġab

171. bu:

Gazel 213

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Leşker-i ġam gelse kılma bu
dil mülkin ġarâb
Def kılmaz anı ġiç bir vech ile
illâ şarâb

172. bu:

Gazel 216

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Bahâr eyyâmı bezm içre şafâ
câmını sürdüñ tut
Dilâ bu dâr-ı dünyânuñ
temâşasını gördüñ tut

173. bu:

Gazel 218

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Gerçi zâhid künc-i mescidde
olur ġalvet-nişin
Bu riyyâ ile velî olmaz
müselmânı dürüst

174. bu:

Gazel 219

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Öldürürse derd-i dil bu ġaste-i
hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fer mân-ı döst

175. bu:

Gazel 219

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbî şöyle muḡkem tutdı
işkuñ dâmenin
Bulına maḡşer günü destinde de
dâmân-ı döst

176. **bu:**
Gazel 220
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Ben şâh-ı taht-ı ışkâm tâc-ı şeref
başumda
Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

177. **bu:**
Gazel 222
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Şöyle mecrûh itdi bu dil-âsteyi
'ışkuñ şehâ
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cânı dürrüst

178. **bu:**
Gazel 222
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

Zerre gibi zâr u sergerdân olup
gün şevkine
Bu Muhibbî virdi cân bulmadı
cânânı dürrüst

179. **bu:**
Gazel 225
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamâmet

180. **bu:**
Gazel 225
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamâmet

181. **bu:**
Gazel 229
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildâr
'Älemde Muhibbî saña besdür
bu ri'âyet

182. **bu:**
Gazel 230

Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Gider bu atlas u fâhir libâsı
Saña bir hırka çün eyler kifâyet

183. **bu:**
Gazel 233
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Ger olsa bu cihân içre ikâmet
Çalınmaz idi her şubh kûs-ı
rihlet

184. **bunda:-n, -da**
Gazel 234
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Emr-i Hakk'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

185. **bu:**
Gazel 238
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî haşre dek huşyâr
olmazsa ne tañ
Bâde-i câm-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

186. **bu:**
Gazel 239
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Hayâlün gönlüm içre hândur iy
döst
Fırâkuñla bu bagrum kandur iy
döst

187. **bu:**
Gazel 240
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Lebi yâdıma dil gitdi bu cân da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

188. **bu:**
Gazel 243
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

İşret-âbâd ister-iseñ bâde iç
peymâne tut
Bu hârâb-âbâda da var güşe-i
meyhâne tut

189. **bu:**
Gazel 243
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Sakin aldanma gönül virme bu
'âlem naşına
Çünkü fânîdür beğâsı yok hemân
vîrâne tut

190. **bu:**
Gazel 244
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Gonca mey içmiş yasağın
tutmamış şâh gülün
Kokuban agzın şabâ didi bu hüd
evkâr mest

191. **bu:**
Gazel 246
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Ko kılsun seng-i küyuñ la'l ü
mercân
Dökilsün her yaña bu hünüm iy
döst

192. **bu:**
Gazel 248
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Hâr-ıla oldı iy gül-i ter pây-ı dil
şikest
Derdâ dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

193. **bu:**
Gazel 249
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

İder seyrin cihânuñ bir kadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerâmât

194. **bu:**
Gazel 252
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sıgmadı barmak kodı
agzına devât

195. **bu:**
Gazel 253

Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Ruĥuñla zülüfüñ gítmez
dilümden
Yiter rindāna bu keşf-i kerāmāt

196. bu:
Gazel 253
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Baña keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bādede var bu kerāmāt

197. bu:
Gazel 253
Mısra: 12
"Bu" işaret sıfatı.

Eger ĥāk-i derüñ mesken olursa
Yiter dünyāda baña bu maķāmāt

198. bu:
Gazel 255
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Ne hıcre var nihāyet ne ĥöd bu
cevre ġāyet
Öldürse daĥı ġamzeñ itmeye dil
şikāyet

199. bu:
Gazel 255
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Bir kışşadur muţavvel zülfüñle
derdüñ iy dōst
Tā ĥaşre dek dinilse diñmeye bu
ĥikāyet

200. bu:
Gazel 255
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Evvel gönül alurlar soñra cefā
kılurlar
Mehrülär içre iy dil olmuş ezel
bu ādet

201. bu:
Gazel 255
Mısra: 13
"Bu" işaret sıfatı.

İy dil ġidā olursın bir ġün bu
mār u mūra
Bu ĥāy u ĥüya maġrūr olma
idüp Şetaret

202. bu:
Gazel 255
Mısra: 14
"Bu" işaret sıfatı.

İy dil ġidā olursın bir ġün bu
mār u mūra
Bu ĥāy u ĥüya maġrūr olma
idüp Şetaret

203. bu:
Gazel 258
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Sākī ele al bāde ki degmede bu
furşat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaķt-i
kıymet

204. bu:
Gazel 260
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Kirpügüm yazdı yine ruĥsārına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
ġülfāmum ilet

205. bu:
Gazel 260
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Hiç olur mı kim Muĥıbbī
ĥastaya idüp devā
Diye dildār remz-ile bu cür'a-i
cāmum ilet

206. bu:
Gazel 261
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Oldı cefā vü seng-ile dil Őişesi
Şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigāra dirġ
bu dest

207. bu:
Gazel 263
Mısra: 5
"Bu" işaret sıfatı.

Dilin yapsun yiter bu
derdmendüñ
Degül ĥacet yapa mescid
imāret

208. bu:
Gazel 263

Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Gelür yagmaya her dem leşker-i
ġam
İder bu cān u dil mülkini ġāret

209. bu:
Gazel 269
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

Görmedi ġülşende bir ġül 'arız-ı
dilber gibi
Bu Muĥıbbī aradı cümle
ġülistāni dūrüst

210. bu:
Gazel 271
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Cān u başum ister ise yolına
olsun fedā
Bu tarīķ-i 'işķda 'aşıķ gerek dil-
ĥāh dōst

211. bu:
Gazel 274
Mısra: 12
"Bu" işaret sıfatı.

Söyleseñ bir ĥaķ sözi ĥalk alur
anı 'aķsine
Olıcaķ bu vech-ile yıgdür
Muĥıbbī bil süķüt

212. bu:
Gazel 280
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muĥıbbī arzū-yı Ka'be-i
küym kılup
İdisedür cān u dilden kendüyi
ķurbān-ı dōst

213. bu:
Gazel 283
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muĥıbbī vaşl gencin isteyüp
vīrān olur
Aña bu vīrānelık ĥum-ĥāne oldı
'aķıbet

214. bu:
Gazel 287
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Fırkatūn virdi h̄alel gerçi bu dil
bünyādına
Leşker-i ğam geldi itdi cümle
virān 'ākıbet

215. **bu:**

Gazel 289

Mısra: 18

"Bu" işaret sıfatı.

İstemez kev ş er şarābın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muḥibbī çünkü oldı 'āşık-ı
dīdār mest

216. **bu:**

Gazel 293

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Gözleri tārāca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muḥibbī
olmuş ol güftār mest

217. **bu:**

Gazel 294

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Eṭibbā el urup nabżuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alāmet

218. **bu:**

Gazel 295

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Hār-ı cefāñ-ıla oluban pāy-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bī-vefā
bu dest

219. **bu:**

Gazel 295

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Evc-i felekde seyrān iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevā-yı zülfi ile hāl yāra
pest

220. **bu:**

Gazel 295

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Meclisde büseñe bu Muḥibbī
olursa germ
Ma'zūr ola ki şevk-ile oldı
ziyāde mest

221. **bu:**

Gazel 296

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

'İşk āteşiyile dūd-ı dilüm elde
'alem-vār
Sultān-ı ğam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alāmet

222. **bu:**

Gazel 303

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Bu dūd-ı dilüm gerçi ki eflāke
irişdi
Sen māha velī itmedi āhum eşer
iy dōst

223. **bu:**

Gazel 309

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Bu zerğ u riyā ile diler cennet ü
havrā
Bu devlete lāyık mı-durur zāhid-
i aḥbeş

224. **bu:**

Gazel 309

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Bu zerğ u riyā ile diler cennet ü
havrā
Bu devlete lāyık mı-durur zāhid-
i aḥbeş

225. **bu:**

Gazel 310

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Serv gibi bāğda reftāra geldün
nāz-ıla
Eyledün bu gözlerüm yaşın
firāvān el-ğiyās

226. **bu:**

Gazel 310

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī'ye şefā'at eyle
şefkat kāmısın
Umaram itdürmeyesin aña her
an el-ğiyās

227. **bu:**

Gazel 314

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbī görse her şā'ir
sözün iğmāz ider
'Aybdur çün hās olana eylemek
'ām-ıla baḥş

228. **bu:**

Gazel 316

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Hicr elinden ğam bucagında
yatup bu ḥasta dil
Ney gibi durmaz kılur feryād u
efğān-ıla baḥş

229. **bu:**

Gazel 317

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Görse idi bu benüm sinemdeki
'ışk āteşin
Hāline şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğiyās

230. **bu:**

Gazel 319

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

İde-bilmez hīç kes bu kalb-i
maḥzūn-ıla baḥş
Nitekim mümkün degüldür çarḥ-
ı gerdūn-ıla baḥş

231. **bu:**

Gazel 323

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Gönül şahbāzına pervāz vir
āfākı seyr itsün
Bu süflī dāmgehden per açan
zāğ u zağandan geç

232. **bu:**

Gazel 323

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
maḥşūduñ iy ḥ'āce
Sefer kil berre bu sevdā-y-ıla
baḥr-i 'Aden'den geç

233. **bu:**

Gazel 323

Mısra: 14

"Bu" işaret sıfatı.

Muhibbî cāme-i atlas geyüp
anuñla fahr itme
Libās-ı müste'ārîdür bu cān
üstinde tenden geç

234. **bu:**

Gazel 324

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Bu tılısmāt-ı cihān içinde
çekdüm niçe renc
Hāşıl itdüm hamdü-lillāh 'ışk
gibi bir ulu renc

235. **bu:**

Gazel 329

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Gerçi kim seng-i cefā sıdı bu
gönlüm şışesin
Korkaram āhir batar pāyuña ol
sınmış züccāc

236. **bu:**

Gazel 334

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Āteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarh
Ger kebūd olsa felek tañ mı ider
āhum 'urüc

237. **bu:**

Gazel 337

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Niçe bir cellād gamzeñ eline
hançer alup
Dāyimā bu cān-ı mecrūhuma
eyleye şikenc

238. **bu:**

Gazel 339

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Gönlümi şeydā kılan yāruñ
müsel sel zülfidür
Bu dil-i divāneye zencir-ile
kılmañ 'ilāc

239. **bu:**

Gazel 339

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karār u şabrumı

Ne revādür döstüm almak bu
virāndan harāc

240. **bu:**

Gazel 339

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Küfr-i zülfün ğaret ider bu
Muhibbî gönlünü
Hiç revā midur ala kāfir
müselmāndan harāc

241. **bu:**

Gazel 340

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Mübārek eyle yā Rab bu ğazāmı
Muhibbî bula fırsat nite Mīhāc

242. **bu:**

Gazel 342

Mısra: 12

"Bu" işaret sıfatı.

Yok yire harc itme cānā hāk-i
pāyuñ cevherin
Niçe şehler başına āhir olsardur
bu tāc

243. **bu:**

Gazel 342

Mısra: 13

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî olalıdan hāk-i
pāyuñ hādimi
Tañ midur Keyhusrev ü
Dārā'danalsa tāc u bāc

244. **bu:**

Gazel 343

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Ṭaleb kılmaz bu cān-ı nātüvān
genc
Baña mihrüñ yiter iy dilsitān
genc

245. **bu:**

Gazel 343

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Baña şem' ü şarāb u nuql şāhid
Saña zāhid ser-ā-ser bu cihān
genc

246. **bu:**

Gazel 344

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Kıl devā la'l-i lebünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i gamda yatup olmak katı
düşvār güç

247. **bu:**

Gazel 345

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî göz şarābından
kadehler kıldı pür
Bagrı kıldı kebāb mestān beni
bilmez mi hiç

248. **bu:**

Gazel 346

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Bu dil-i ğamgīnümü sanmañ
şarāb eyler feraḥ
Leblerin zikr eylesem ol la'l-i
nāb eyler feraḥ

249. **bu:**

Gazel 346

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

İy ṭabīb-i dil meded vir
hastayam şāfi cevāb
Bu dil-i pür-ğuşşamı āh ol cevāb
eyler feraḥ

250. **bu:**

Gazel 347

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Ġam kilidi açılır mı bu
göñülden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftāḥ

251. **bu:**

Gazel 350

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî'ye cefālar eyleme
eyle vefā
Çün bilürsin 'adl yigdür cevri ise
zulm-ı şarīḥ

252. **bu:**

Gazel 352

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbî'ye lebûñ zikrini
evrâd ideli
Didiler mîr-i kelâm şî' rine hem
şî' r-i faşîh

253. **bu:**
Gazel 355
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Bil ğanîmet 'ömri fevt itme
elünden sāğarı
İtmedin bu çarḫ-ı zâlim kelleyi
pürḫûn kadeḫ

254. **bu:**
Gazel 355
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i ḫüsninde yârûñ nüş
ider her gün kadeḫ

255. **bu:**
Gazel 356
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Her bir kadeḫ ki pîr-i muġān
vire nüş idem
Meftûḫ olur bu gön'lüme niçedür
fütûḫ

256. **bu:**
Gazel 357
Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

Bir nefes mest olmasa hicrân
ġamı eyler helâk
Anuñçun bu Muḥibbî nüş ider
ekşer kadeḫ

257. **bu:**
Gazel 358
Mısra: 2
"Bu" işaret sıfatı.

Saña 'âşıklardur iy maḫbûb-ı
şûḫ
Bu cihân içre cüvân u ger şüyüḫ

258. **bu:**
Gazel 358
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbî sevdüġi bir ḫübdur
Şîvesi çok nâzı bî-ḫad kendü
şûḫ

259. **bu:**
Gazel 359
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

'İbret al İskender ü Dārâ vü
Ḥusrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zâl-i çarḫ

260. **bu:**
Gazel 360
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Lâle ḫaddi ḫasretinden bu
Muḥibbî ḫasta-dil
Sine levḫine yazar kanlu yaşıyla
âḫ ruḫ

261. **bu:**
Gazel 361
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muḥibbî var iken küyüñda
n'eyler ol rakîb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuḫ

262. **bu:**
Gazel 363
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzü telḫ

263. **bu:**
Gazel 364
Mısra: 3
"Bu" işaret sıfatı.

Dil âteşine yandı bu bagrum
döne döne
Yansa kaçan ki âteşe olur
kebâb-ı telḫ

264. **bu:**
Gazel 364
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Baḫr olsa gözümüñ yaşı cânâ
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmeden âb-ı telḫ

265. **bu:**
Gazel 365

Mısra: 10
"Bu" işaret sıfatı.

Dü 'âlem şâḫısın çâkerlerüñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

266. **bunda:-n, -da**
Gazel 365
Mısra: 7
"Bu" işaret sıfatı.

Dilâ bunda eger ḫayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nîk eger bed

267. **bu:**
Gazel 368
Mısra: 1
"Bu" işaret sıfatı.

Zıkr kıl la 1-i lebûñ eyle bu
ġamġin dili şād
Zülfine bağla gönül tâ bulasın
'ömr-i ziyād

268. **bu:**
Gazel 368
Mısra: 9
"Bu" işaret sıfatı.

Yād ider her nefes alsa bu
Muḥibbî lebûñi
Döstlük ḫaḫkı midür itmeyesin
sen anı yād

269. **bunı:-n, -ı**
Gazel 369
Mısra: 8
"Bu" işaret sıfatı.

Dehr elinden iy gönül ġam
çekdüġüme ġam yime
Bunı fikr eyle kim almışdur bu
dünyâdan murād

270. **bu:**
Gazel 370
Mısra: 4
"Bu" işaret sıfatı.

Mektebde meġer yâr okumuş
cevr rumüzün
Oldı bu cefâ 'ilmine anuñ-ıçun
üstād

271. **bu:**
Gazel 370
Mısra: 6
"Bu" işaret sıfatı.

Sünbül saçını dām kılup ḫâlini
dâne

Dil murğını bu vech-ile şayd itdi
o şayyād

272. **bu:**

Gazel 371

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Rāz-ı 'ışkum fāş kıldı eşk-i
çeşm-i hūn-nihād
Yog-ımuş bu merdümān-ı çeşme
hergiz i 'timād

273. **bu:**

Gazel 372

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbī'nün ele al gönlünü
şād eylegil
Birine biñ virilür olsa fakīrūñ
göñli şād

274. **bu:**

Gazel 373

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Māyil olma hāce-i dünyā gibi
sīm ü zere
İtmemişdür bu fenā dārında hīç
bir kimse sūd

275. **bu:**

Gazel 373

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Bezm-i ğamda her kaçan bu
'ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veş gönlüm
benüm anda sürūd

276. **bu:**

Gazel 374

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

'İbret degül mi gör ne bu kubb-
i bī-sütün
Hikmet degül mi naşş ola bu
levh-i lāciverd

277. **bu:**

Gazel 374

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

'İbret degül mi gör ne bu kubb-
i bī-sütün
Hikmet degül mi naşş ola bu
levh-i lāciverd

278. **bu:**

Gazel 375

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Dir gazel şīrīn lebūñcün bu
Muhib
Söyledi tūñ gibi san yidi kıand

279. **bu:**

Gazel 376

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Bu tarīk-i 'ışkdur luñ eyle öldür
gel beni
Ġāzi ol sen gir ş evāba ben dañı
olam şehīd

280. **bu:**

Gazel 378

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

İy tabīb-i dil iriş hālüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbī'nün gel it derdine
dermānum meded

281. **bu:**

Gazel 379

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Gün yüzine gāh eşküm gāh zūlf
olur hicāb
N'eyleyem bu bañt-ı nañs u bī-
karārumdan meded

282. **bu:**

Gazel 379

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Baħr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum āh
Düşdi ğam girdābına bu
rūzigārumdan meded

283. **bu:**

Gazel 379

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Dōstlar bu cān u dil çıkmazdan
ōñdin bir nefes
Ol Mesīhā-dem melek yüzlü
niğārumdan meded

284. **bu:**

Gazel 382

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Her nefes ben eyleyem ol şūh-ı
bī-pervāyı yād
Āh kılmaz yañılup bu 'aşık-ı
şeydāyı yād

285. **bu:**

Gazel 385

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Bu harīm-i sīneme tūrūñ
irişdükte şehā
Çağrışur cān u göñül her biri dir
"hel min mezīd"

286. **bu:**

Gazel 386

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Pādişāhā şıdk u ihlāşum saña
ma'lūm iken
Dergehūnden bu Muhibbī
kuluñı gel kıлма red

287. **bu:**

Gazel 392

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Rūşen itdūñ bu cihān zulmetini
nūruñ-ıla
Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün
bāğ-ı vücūd

288. **bu:**

Gazel 395

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbī'nün ele al gönlünü
şād eyle gel
Birine biñ virilür olsa fakīrūñ
göñli şād

289. **bu:**

Gazel 398

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Saldı dil gerdenine zūlfūñ eyā
dōst kemend
Eyledi 'ömri dirāz ola bu
dīvāneye bend

290. **bu:**

Gazel 400

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Yüzini görmeyeli bu dil-i āvāre
meded

Öliserdür derd-ile irmedin ol
yâra meded

291. **bu:**

Gazel 400

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Mürdeler bula şifâ ger içe la'lüñ
suyımı

Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bimâra meded

292. **bu:**

Gazel 400

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî öliyor derd-i firâk-
ıla bugün
Çıkmadın cânı irişsün diñüz ol
yâra meded

293. **bu:**

Gazel 401

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Niçe bir cevr-ile zecrüne döye
bu hâsta dil
Gel ş evâba gir bugün kılğıl beni
kurbân-ı 'iyd

294. **bu:**

Gazel 401

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

'Âdet oldu her kaçan 'iyd olsa
ihşân eylemek
Bu Muhibbî bendeñe kıl büseñi
ihşân-ı 'iyd

295. **bu:**

Gazel 403

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

296. **bu:**

Gazel 404

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Gel beni öldür şevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gâzi ben
olam şehîd

297. **bu:**

Gazel 405

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Senden ayru küh-ı gâmda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miñnetle dögüp oldu bu
cismüm lâciverd

298. **bu:**

Gazel 405

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüşnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

299. **bu:**

Gazel 407

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
ğamhâra meded

300. **bu:**

Gazel 407

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bimâra meded

301. **bu:**

Gazel 408

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnı yâd
'İşk-ıla rüsvâlıgum gören ider
Mecnûn'ı yâd

302. **bu:**

Gazel 408

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nâbuñ câmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdüm yâd

303. **bu:**

Gazel 409

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Her ne deñlü gelse cevr-ile
cefâyâ şabr kıl
Bu harâb illerde çün hiç
olmamışdur kimse şâd

304. **bu:**

Gazel 410

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye tañsîn Muhibbî âferîn-bâd

305. **bu:**

Gazel 413

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Döstlik hakkı mîdur yoluñda
Ferhâd olduğum
İtmeyesin bu benüm derdüme
dermânlar meded

306. **bu:**

Gazel 413

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Dür kılma gül yüzüñden bu dil-i
şad-pâreyi
İtmesün tâ şubh olunca âh u
efğânlar meded

307. **bu:**

Gazel 416

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

308. **bu:**

Gazel 422

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Ya kaşlaruñ kuraldan kurbânıñ
oldum iy döst
Bu sîne tırkeşidür gamzeñ
hadenge beñzer

309. **bu:**

Gazel 423

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Zülfî zencîrin anünçün dakdı
dilber boynuma

Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

310. **bu:**

Gazel 426

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Noқта midür leb midür bu yoğsa
la'îin hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

311. **bu:**

Gazel 429

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Rumûz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hüd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ildür
mücerred ehl-i hâl añlar

312. **bu:**

Gazel 429

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdün
Bu şî'rûn tarzını ancak sentün
şâhib-kemâl añlar

313. **bu:**

Gazel 430

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Çal sîne tablını 'alem-i âhı çek
dilâ
Ġam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

314. **bu:**

Gazel 430

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Küyünda sehv-ile didi ol
mübtelâ kanı
Tâ haşre deñlü saña bu zevk u
şafâ yiter

315. **bu:**

Gazel 434

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Nesi var dâr-ı dünyânun hemen
içinde şihhatdür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

316. **bu:**

Gazel 437

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

Pâdişâhâ senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muhibbî gibi kapuñda sentün
biñ bende var

317. **bu:**

Gazel 440

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
dîvânedem
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

318. **bu:**

Gazel 442

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Yaş yirine gözlerümden dem-
be-dem demler gelür
Gülmeñün mi bu dil-i ğam-
dîdeme ğamlar gelür

319. **bu:**

Gazel 443

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Dest-i 'ışkuñla egerçi kim bu
sînem çâkdür
Ġill ü ğışdan hamdüllillâh kim
bu göñlüm pâkdür

320. **bu:**

Gazel 443

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

İsterem kim bu dil-i ğamnâki
idem şâdmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dağı
beter ğamnâkdür

321. **bu:**

Gazel 443

Mısra: 10

"Bu" işaret sıfatı.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

322. **bunı: -n, -ı**

Gazel 444

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Çarhuñ işi hemişe şu 'bededür
'Âkil añlar bunı müşâhededür

323. **bu:**

Gazel 446

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî niçe câna kıymasun
Ferhâd-veş
Söze gelse dilberüm ğâyet de
şîrîn sözlüdür

324. **bu:**

Gazel 451

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Dil yandugına 'âşıkâ âhı eşer
yiter
Şâhid gerekse 'ışkına bu çeşm-i
ter yiter

325. **bu:**

Gazel 451

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Var iy tabîb sen beni ko kendü
hâlüme
Hicrân ğamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

326. **bu:**

Gazel 453

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Döstüm küyünda akan
gözlerümüñ âbidür
Her dem anda inleyen bu
göñlümüñ tölâbidür

327. **bu:**

Gazel 454

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
NiĠini ehl-i 'ışkuñ hâtemidür

328. **bu:**

Gazel 456

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Her kaçan âteş-i ğam bu dil-i
ğamnâke çıkar

Dūd-ı dil āhum ile k̄ubbe-i
eflāke çıkar

329. **bu:**

Gazel 457

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Zülfî zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi divâneligi bu dil-i
şeydâya düşer

330. **bu:**

Gazel 458

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

Cām-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eyleşem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hâletler
benüm nüşumdadır

331. **bu:**

Gazel 458

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Ol saçı leylâ görüp vâdide ben
divânesin
Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdadır

332. **bu:**

Gazel 462

Mısra: 5

"Bu" işaret sıfatı.

Şöyle toldı hâne-i dil bu ciger
hūmî ile
Kalmadı bir yir dağı bu dîdeden
birün akar

333. **bu:**

Gazel 462

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

İy gözüm meh-rûları gördükde
gel kılma nazar
İhtiyârı gider elden bu dil-i
mağzûn akar

334. **bu:**

Gazel 465

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Çeşmi yine bu Muhibbî kaşına
Elde hūnın dökmege hançer
tutar

335. **bu:**

Gazel 467

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i
müşgîne gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

336. **bu:**

Gazel 467

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî'ye vefâ eyle cefâ
itme disem
Çin ider ebrûların hışm idüben
kîne gelür

337. **bu:**

Gazel 470

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Togsa hürşid açılır
merdümlerün gönlü gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter

338. **bunuñ:-n, -un**

Gazel 472

Mısra: 4

"Bu" işaret sıfatı.

Açdı yüzini nâz-ıla didi ol dil-
firîb
Biñ cân deger bunuñ nazarına
bahâ nedür

339. **bu:**

Gazel 473

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Hâlini gösterse tañ mı bu
Muhibbî'ye rakîb
Âdem'e gendüm temennâsını
şeytân öğredür

340. **bu:**

Gazel 474

Mısra: 11

"Bu" işaret sıfatı.

İy tabîb-i dil lebünden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tîmâr incinür

341. **bu:**

Gazel 479

Mısra: 3

"Bu" işaret sıfatı.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şahid
Āhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

342. **bu:**

Gazel 479

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

'Āşık vişâle irmez terk
itmeyince cânın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehür

343. **bu:**

Gazel 485

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Bu Muhibbî sözlerini cân-ıla
dak güşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

344. **bu:**

Gazel 486

Mısra: 6

"Bu" işaret sıfatı.

'İşk ara cân virmegi ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

345. **bu:**

Gazel 492

Mısra: 1

"Bu" işaret sıfatı.

Gün yüzüñi görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfüñ çün şehâb ol ni'mete
hâyil-durur

346. **bu:**

Gazel 495

Mısra: 8

"Bu" işaret sıfatı.

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistâna
Gider bu ziver ü zînet kalan
ancak elemledür

347. **bu:**

Gazel 497

Mısra: 16

"Bu" işaret sıfatı.

Gül yüzi vaşfını benden işidüp
dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-
i güyâ geçer

348. **bunı**:-n, -ı

Gazel 499

Mısra: 2

"Bu" işaret sıfatı.

Çeşmüñün bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunı bildüm
kıtâl üstindedür

349. **budur**:-dur

Gazel 22

Mısra: 2

"Böyledir, bu şekildedir,
böyle olmalıdır" anlamlarına
gelen "bu" işaret sıfatının
bildirme eki almış şekli.

Gün yüzün şevkine her kim zâr
u giryân olmaya
Dilegüm budur anı âlemde
şādān olmaya

350. **budur**:-dur

Gazel 32

Mısra: 2

"Böyledir, bu şekildedir,
böyle olmalıdır" anlamlarına
gelen "bu" işaret sıfatının
bildirme eki almış şekli.

Devrân cefâ vü cevri-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümîdüm eyleye rahmet
yarın Hüdâ

351. **budur**:-dur

Gazel 172

Mısra: 12

"Böyledir, bu şekildedir,
böyle olmalıdır" anlamlarına
gelen "bu" işaret sıfatının
bildirme eki almış şekli.

Bende-i maḥlaş Muhibbî bendeñ
olmuşdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duâmuz yâ Mucîb

352. **bunda**:-n, -da

Gazel 32

Mısra: 3

Buraya, burada.

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Maḥşer güninde görmeye ayruk
gönül belâ

353. **budur**:-dur

Gazel 46

Mısra: 6

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

354. **budur**:-dur

Gazel 58

Mısra: 1

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Bülbüle lâyıḳ budur kim çın
şehir ger zâr ola
Yiridür pervânenüñ her şeb
mekânı nâr ola

355. **budur**:-dur

Gazel 119

Mısra: 20

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Şehîd-i ışḳ olsa ger yoluñda
Muhibbî'ye budur maṭlûb-ı âlâ

356. **budur**:-dur

Gazel 164

Mısra: 4

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Yüzüm üzre ola kim pâ koyasın
Yoluñ üzre budur olduğum
türâb

357. **budur**:-dur

Gazel 253

Mısra: 4

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Baña bâde yiter şâhid-perestem
Budur rind olana evrâd-ı evḳât

358. **budur**:-dur

Gazel 366

Mısra: 4

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Tavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemde budur 'uşşâḳa
maḳşûd

359. **budur**:-dur

Gazel 393

Mısra: 4

"Böyledir, bu şekildedir"
anlamlarına gelen "bu" işaret
sıfatının bildirme eki almış şekli.

Şöyle yakdı âteş-i 'ışḳ uşbu
gönüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarḫuñ kebûd

360. **bundan**:-n, -dan

Gazel 303

Mısra: 12

Bu yüzden.

Zâr u ğamuñı eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy döst

361. **bu**:

Gazel 251

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saña yitmez mi cihân
içinde bu 'ibret

362. **bu**:

Gazel 252

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

Bâd-ı âhumdan benim turmaz
döner çarḫ-ı felek
Bâr-ı 'ışḳumdan-durur itdüğü bu
yirler şebât

363. **bu**:

Gazel 254

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfat.

Her laḫza ki müje hâlümi
ruḫsâruma yazdı
Maḫv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedâmet

364. **bu**:

Gazel 262

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

Miyānī fikr-ile döndüm hayāle
Heme 'ālem bu çeşmüme
hayālest

365. bu:

Gazel 262

Mısra: 9

" Bir " belgisiz sıfat.

Nedür bu şî'r-engizün Muhibbî
Meger yārān için bir hasb-i
hālest

366. bu:

Gazel 268

Mısra: 1

" Bir " belgisiz sıfat.

Yarı gördüm nāgehān didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrin kabā başındaki
keç külehest

367. bu:

Gazel 268

Mısra: 3

" Bir " belgisiz sıfat.

Sende bu hüsn ü leṭāfetle
melāhat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrün
mehi çārdehest

368. bu:

Gazel 268

Mısra: 8

" Bir " belgisiz sıfat.

Şeb-i firḳatde görünmedi baña
rüz-ı vişāl
N'eyleyem derdā dirīgā ki bu
necm-i Tıhest

369. bu:

Gazel 277

Mısra: 11

" Bir " belgisiz sıfat.

Bu defter-i ḥadī ḡüm ḥün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lā-büd ider aña
sirāyet

370. bu:

Gazel 278

Mısra: 10

" Bir " belgisiz sıfat.

Ger yoluñ düşer-ise varma teḥī
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî ḡazelin Küm-ıla
Kāşān'a ilet

371. bu:

Gazel 309

Mısra: 1

" Bir " belgisiz sıfat.

İtmez çü vefā kimseye bu
'ālem-i muḥdeḡ
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü'enneḡ

bu ācebdür:

1. bu ācebdür:--dür

Gazel 474

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok ilginç, ne garip ki.

Cān-ıla kimdür metā'-ı büseye
dirken ḥarīd
Bu ācebdür her kaçan olsam
ḥarīdār incinür

bu 'alāmet:

1. bu 'alāmet:

Gazel 277

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu iz, belirti, işaret.

Zāhid nedür bu ḡaflet 'ışka
nedür bu inkār
Cān terkin urur 'āşık yitmez mi
bu 'alāmet

bu ālem:

1. bu ālem:

Gazel 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ālem, dünya.

Anberin ḡisūna tokındı meger
bād-ı şehir
Kıldı bu ālem dimāḡını muatṭar
cümle ṭīb

bu 'ālemedür:

1. bu 'ālemedür:--de, --dür

Gazel 460

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu dünya(geçici, fanilik
bağlamında).

Yazılısar her ne eylersen bugün
sen ḥayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne taḡşil olsa bu
'ālemedür

bu āleme:

1. bu āleme:--e

Gazel 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu dünya, dünya.

İstemem bu āleme şāh olmadan
Yıgdür olam āsitānuñda gedā

2. bu āleme:--e

Gazel 168

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu dünya.

Gelmemişdür saña beñzer bir
daḡı bu āleme
Konmamışdır zīrā ḡiç bir
kimsene ebṭahī laḡab

bu 'ālemi:

1. bu 'ālemi:--i

Gazel 430

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ālem, dünya.

Ġarḡ itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'ālemi
İy dīde daḡı gel kerem it dökme
mā yiter

bū alup:

1. bū alup:--up

Gazel 333

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) koku

almak, kokunun burnuna gelmesi
kastedilmektedir.

Alup bū çin-i zülfinden dilā
müḡ-ı Ḥoten'den geç
Görüp ḡülzār-ı ḡüsünde ḡaṭın
şahn-ı çemenden geç

bu ben:

1. bu ben:

Gazel 470

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ben aşığı, beni.

Dōstum küyuñ bu ben dil-
ḡasteye mesken yiter
Būlbül-i bī-çāreye cā olmaḡa
ḡülşen yiter

2. bu ben:

Gazel 371

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ben beni.

Bir hayâl-i hüba beñzer vaşl ol
dağı muhâl
Ne kılam yâ Rab bu ben âşüfte-
hâl-i nâ-murâd

bu ben dil-hasteyi:

1. bu ben dil-hasteyi:--y, --i

Gazel 313

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönli hasta beni.

İtmedün hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğiyâş
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dâd el-ğiyâş

bu bendi:

1. bu bendi:--i

Gazel 435

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Zincir. (aşığı bağlama
anlamında kullanılmıştır.).*

Kaşı yayı gamze okın gizlü atar
sıneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar mîdur

bu biri:

1. bu biri:--i

Gazel 434

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Biri. II Bunlardan birisi.

Nigârüñ çeşm-i fettânın
Muhibbî'den su'âl itseñ
Cevâbı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
âfetdür

bu bu:

1. bu bu:

Gazel 254

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu... bu...

Bu kâdd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzîn

Hayrân oluban kalmadı kudret
ide kâmet

bu cân:

1. bu cân:

Gazel 425

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu cân.

'Âşık-ı dil-hasteyi öldürmegi
cânân umar
Lîk andan dağı artuk ölmeği bu
cân umar

2. bu cân:

Gazel 449

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu cân.

İy tabîb-i dil n'ola senden ümîd
itsem 'ilâc
Derdümüñ dermânı sensin saña
bu cân sarmaşur

bu cânâ:

1. bu cânâ:--a

Gazel 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bu cana, bu ruha, bu
bedene.*

Bir perî-peyker hayâli geleliden
çeşmüme
Dilde tākāt kalmadı bu cânâ
düşdi iztirâb

bu çarh:

1. bu çarh:

Gazel 397

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu felek,gökyüzü.

Âh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarh kebûd
Dem var mı aña çıkmaya dil
âteşiyle düd

bu çeşm-i şehlä:

1. bu çeşm-i şehlä:

Gazel 180

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kusur değıl güzellik
sayılabilecek şekilde şaş, hafif
şaşı (göz).*

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlä
Neden bahtum gibi var anda yâ
h'âb

bu çeşmümdür:

1. bu çeşmümdür:--ü, --m, -- dür

Gazel 343

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözleri
kastedilmektedir.*

Gözüm yaşı benüm
dürdânelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayân genc

bu cihân bāğında:

1. bu cihân bāğında:--i, --n, -- da

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu dünya bahçesi.

İy dirîğâ kanı bir dilber ki bî-
ağyâr ola
Var mı bir gül bu cihân bāğında
ol bî-hâr ola

bu cihâna:

1. bu cihâna:--a

Gazel 279

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu dünya.

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihâna
Bir baydağ-ıla âhîr ider seni ol
mât

bu cihânuñ:

1. bu cihânuñ:--u, --n

Gazel 442

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzü,dünya.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihânuñ gavırına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemler gelür

bu cihânuñ hâline dide

tovmaz:

1. **bu cihānuñ hālīne dīde toymaz:-maz**

Gazel 67

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) geçici

alemin, masıvanın nimet ve güzelliklerine insan gönlü ve gözünün doymaması anlamında kullanılmıştır.

Dīde toymaz bu cihānuñ hālīne
Toyar ol vaqt kim gözi toprak tola

bu cū degül:

1. **bu cū degül:--gül**

Gazel 489

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın göz yaşlarının ırmak

kadar az olmadığı kastedilmektedir.

Dökdüñ Muhibbī gözyaşın şol
deñlü serv ayagina
Kim görse diye cū degül bu
yoğsa deryā mı olur

bu da:

1. **bu da:**

Gazel 240

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu da, bu dahi.

Lebi yādına dil gitdi bu cān da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

bu dehr:

1. **bu dehr:**

Gazel 444

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya.

Eylemez kimseye bu dehr vefā
Böyle olmuş ezelde kâ'idedür

bu dehrüñ:

1. **bu dehrüñ:--iñ**

Gazel 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya, bu devir.

Ser-â-ser âlemi gezdüñ tatalum
olduñ Efrîdün

Bu dehrüñ niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

2. **bu dehrüñ:--ü, --n**

Gazel 428

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya, bu devir.

Didiler şî'r-i hayāl-engzine
tarz-ı hasen
Ol da bu dehrüñ kemāl-i nazm-
ıla Selmān'ıdur

bu dem:

1. **bu dem:**

Gazel 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zaman.

Nāşih ko bizi hālümüze ol yüri
fāriğ
Pend itme degül çünkü bu dem
cāy-ı naşihāt

2. **bu dem:**

Gazel 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zaman; şimdi.

Dil alup kaşduñ bu dem ger cān
ise
Olmuşam ben cān-ıla qurbān aña

bu demde:

1. **bu demde:--de**

Gazel 496

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamanda, şimdi.

Meded tiryāk-i la'lüñden irişdür
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zülfüñden bu demde
baña semlerdür

2. **bu demde:--de**

Gazel 436

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamanda, şimdi, bu mevsimde.

Sun şarābı sākīyā çünkü bahār
eyyāmidur
Hayf ola bu demde 'ömr-i
nāzenin bî-mül geçer

bu demde:

1. **bu deme:--e**

Gazel 410

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zaman, bu çağ.

Gelüp alurdu ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnün u
Ferhād

bu demler:

1. **bu demler:--ler**

Gazel 495

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamanlar.

Yagup bārān-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhār
Zebān-ı hāl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

2. **bu demler:--ler**

Gazel 442

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamanlar, dönemler.

Vuşlat eyyāmına kim irişdi
bilsün qadrini
Gaflet idüp sanmasun bir dağ
bu demler gelür

bu deñlü:

1. **bu deñlü:**

Gazel 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, bu kadar çok.

Döştlar yitmez mi bu deñlü
nümüne işkuma
Dest-i gamla çak olan ceyb ü
giriñbändür baña

2. **bu deñlü:**

Gazel 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, bu kadar çok.

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi
Başuña gün togdı nedür aşıka bu
deñlü h'āb

3. **bu deñlü:**

Gazel 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar, bu kadar çok.

Ser çekdi yine âteş-i dil çarha
‘alem-vār
Yitmez mi şehid-i gama bu
deñlü ‘alâmet

4. bu deñlü:

Gazel 254

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu şekilde, bu kadar.

Her hasta dili zinde kılır bir
kağeğ ile
Bu deñlü olur küy-i ħarâbâtda
kerâmet

bu derde:

1. bu derde:--e

Gazel 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu sıkıntı.

Ne ‘ışka var nihâyet ne ħöd bu
derde gâyet
‘ışkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

bu derde ‘ilâc:

1. bu derde ‘ilâc:--e

Gazel 329

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın derdinin

*tek dermanının sevgiliye
kavuşma olduğu
kastedilmektedir.*

Ĥasta-i ‘ışkam Muĥibbî
kimseden olmaz devâ
Vaşl-ı dilberdür hemân var-ısa
bu derde ‘ilâc

bu derdmendün hâlini:

**1. bu derdmendün hâlini:--ün,
--i, --ni**

Gazel 144

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık kastedilerek

*dertli,üzüntülü kişinin tasası
kastedilir.*

Sormasa bu derdmendün hâlini
olmaz aceb
Âr ider dervîşden her kadasa
âlî-cenâb

bu derdümi:

1. bu derdümi:--ü, --m, --i, -, -

Gazel 430

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın içinde bulunduğu

*koşullardaki dert ve tasası
kastedilmektedir.*

İy pâdişâh-ı ĥüsn güzellik saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

bu dide:

1. bu dide:

Gazel 432

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gözler(aşğın gözleri.

Âh idüp kan aqlaram görüp
bahâr-ı ĥüsnini
Ebr gibi gülşene bu dide bārân
‘arz ider

2. bu dide:

Gazel 460

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gözler(aşğın gözleri.

Ėuşşadan ĥâlî degül her laĥza
göñlüm ġamdadur
Müstedâm olsun bu dide daĥı
dâyim nemedür

bu dideden:

1. bu dideden:--den

Gazel 425

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gözler(aşğın gözleri.

Gül gibi gülmez açılmaz ġonca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dideden
bārân umar

2. bu dideden:--den

Gazel 462

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gözler(aşğın gözleri.

Şöyle toldı ĥâne-i dil bu ciger
ĥümi ile
Kalmadı bir yir daĥı bu dideden
birün akar

bu dil:

1. bu dil:

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Bir nefes bu dil maĥabbetden
daĥı şâd olmadı
Ĥâşıl oldı dert ü ġamla miĥnet
eyyâmı baña

2. bu dil:

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Niçe yıldur pend iderler pend
ġuş itmez gönül
Cümle âlem bir yaña ışğ-ıla bu
dil bir yaña

3. bu dil:

Gazel 138

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Ya ide zülfün hevâsı küllî
cismümi hebâ
Ya vişâlün iydine irüp bu dil
ġurbân ola

4. bu dil:

Gazel 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Niçeye deġin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dide anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

5. bu dil:

Gazel 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Ĥayret basup göz yaşına ġark
ola bu dil
Bulmaya eġer ĥayr-ı ‘amel rüz-ı
ġıyâmet

6. bu dil:

Gazel 265

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Ser çekdi bu dil ‘âteş-i eflâke
‘alem-vār

Eşküm sipehi dutdı bu dünyāyı
tamāmet

7. bu dil:

Gazel 267

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Bu dil yanup başumdan düd-ı
āhum

Çıkar mı 'ışkda olmasa hārāret

8. bu dil:

Gazel 395

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Eydür bu dil tız gör dem-be-
dem dildārı yād
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyād

9. bu dil:

Gazel 447

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazāl-ı vaşşiyi
Pīşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

10. bu dil:

Gazel 461

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül.

Ġamz oklarına sīnede bu dil
nişānedür
Kaşd eyledüğü sīne degül bil ki
cānadur

bu dil mülkini:

1. bu dil mülkini:--i, --n, --i

Gazel 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*"Bu gönül ülkesi" diyerek
aşığın kalbi kastedilmiştir.*

Yine cem' itdi beşzer leşkerin
ğam
İdiserdür bu dil mülkini gāret

bu dil vardı:

1. bu dil vardı:--dı

Gazel 387

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönlün aşk

pazarına gitmesi

kastedilmektedir.

'ışk bāzārına bu dil vardı
dermān arayu
Bulımadı ancak aldı derdinüñ
üstine derd

bu dilden:

1. bu dilden:--den

Gazel 262

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu gönül,aşığın kalbi.

Civāndur bu gönül 'ömr çend
sālest
Bu dilden gitmez ol nāzük
nihālest

bu dīvānesin:

1. bu dīvānesin:--s, --i, --n

Gazel 388

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin aşkından çılgına
dönmüş aşık.*

Gördi küyında yürür şūrīde bu
dīvānesin
Zülfinüñ zencirini didi idüñ
boynına bend

bu dünyā:

1. bu dünyā:

Gazel 97

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bu dünya, yaşadığımız
geçici dünya, fani dünya.*

Āşiyānın özledi cān murğı hoş
pervāz idüp
Cennet ehliydi bu dünyā geldi
çün zindān aña

2. bu dünyā:

Gazel 227

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bu dünya, yaşadığımız
geçici dünya, fani dünya.*

Gönül virme bu dünyā bī-
vefādur
Ki bundan görmedi kimse
hākīkat

3. bu dünyā:

Gazel 454

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bu dünya, yaşadığımız
geçici dünya, fani dünya.*

Degül perr-i megesden yig bu
dünyā
Muhibbī çekdüğüm uhrā
ğamıdır

bu dünyādan:

1. bu dünyādan:--dan

Gazel 369

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici dünya.

Dehr elinden iy gönül ğam
çekdüğüme ğam yime
Bunu fikr eyle kim almışdır bu
dünyādan murād

bu dünyāya:

1. bu dünyāya:--y, --a

Gazel 396

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bu dünyaya çok
bağlanmamak,bu dünyayı
düşünmemek bağlamında
kullanılmıştır.*

Çü dutduñ dāmenini cān u
dilden
Sakin olma bu dünyāya
mukayyed

bu dünyāya dil virme:

1. bu dünyāya dil virme:--me

Gazel 57

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bu dünyaya çok
bağlanmamak,bu dünyayı
düşünmemek bağlamında
kullanılmıştır.*

İy Muhibbī virme bu dünyāya
dil

Saña inām eylemez illā belā

bu dünyāya gönül virme:

1. bu dünyāya gönül virme:--y,

--a--y, --a, --me

Gazel 491

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *bu dünyaya çok bağlanmamak, bu dünyayı düşünmemek bağlamında kullanılmıştır.*

Gönül virme bu dünyaya bilürsin pâyidar olmaz Geçer turmaz kararı yok sanasın bir eser yildir

2. **bu dünyaya gönül virme:--y, --a, --me**

Gazel 496

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *bu dünyaya çok bağlanmamak, bu dünyayı düşünmemek bağlamında kullanılmıştır.*

Bu dünyaya gönül virme gidenler senden öñürdü Sikender Husrev ü Dārā Ferīdün dağı Cemlerdür

bu dünyayı:

1. **bu dünyayı:--y, --ı**

Gazel 265

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dünya.

Ser çekdi bu dil 'āteş-i eflāke 'alem-vār Eşküm sipehi dutdı bu dünyayı tamāmet

bu düşvār:

1. **bu düşvār:**

Gazel 287

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçekleşmesi zor olan nitelik kastedilmektedir.

Kim ki vaşl isterse dilber didi itsün terk-i cān İy Muhib şükr it bu düşvār oldu āsān 'ākıbet

bu fende:

1. **bu fende:--de**

Gazel 384

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu ilimde, hünerde, sanatta.

'İşkuñ Muhibbī okıdı nahv-ile şarfını Dil suhtesi bu fende dağı oldu müstefid

bu fikr içinde iken:

1. **bu fikr içinde iken:--de, --ken**

Gazel 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *aşğın düşünceler içinde olması kastedilmektedir.*

Fikre vardum tā ki hābuma gire ol māhitāb Ben bu fikr içinde iken togdı nāgāh āfītāb

bu ğaflet nedür:

1. **bu ğaflet nedür:--dür**

Gazel 277

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dini sadece şekil olarak yaşayan kaba sofuların aşka olan ilgisizliği ve aymazlığı sorgulanmaktadır.

Zāhid nedür bu ğaflet 'ışka nedür bu inkār Cān terkin urur 'āşık yitmez mi bu 'alāmet

bu ğamdan gel beni kurtar:

1. **bu ğamdan gel beni kurtar:--dsn, --i-dan**

Gazel 230

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *aşık, sevgiliye -gel beni bu eziyet ve sıkıntıdan kurtar- diye seslenmektedir.*

Bu ğamdan gel beni kurtar kerem kıl Görenler diyeler buldı hidāyet

bu ğarīb:

1. **bu ğarīb:**

Gazel 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garip(aşık kastedilerek).

Gül yüzün karşısına ger āh iderse bu ğarīb Tañ midur eyyām-ı gülde nāle eyler andelib

2. **bu ğarīb:**

Gazel 177

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Garip(aşık kastedilerek).

Leblerün zıkr eylesem cānā gözün hışm itmesün N'eylesün maħmürdür iy pādişāhum bu ğarīb

bu gedāya:

1. **bu gedāya:--y, --a**

Gazel 432

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu köle(aşık bağlamında).

Bu gedāya n'ola keşf itseñ şehā esrāruñi Gāh olur kim bendeye hālini sultān 'arz ider

bu gerd:

1. **bu gerd:**

Gazel 387

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu dert,tasa(yok olmak bağlamında).

Zülfüne müşg-i Hıtā didüm haşāsın bilmedüm Niçe yıllar gitmedi āyine-i dilden bu gerd

bu gönülüm:

1. **bu gönülüm:--ü, --m**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu gönül(aşğın gönlü).

Bāza beñzetdüm bu gönülüm seni itmege şikār Bildüm fikr-i muhāl imiş ki sensin bir hümā

2. **bu gönülüm:--ü, --m**

Gazel 425

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu gönül(aşğın gönlü).

İy tábīb-i cān bu gönülüm bir ölümlü hāstadur Lebleründen bir cevāb eyt derdine dermān umar

3. **bu gönlüm:--ü, --m**

Gazel 443

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül(aşığın gönlü).

Dest-i 'ışkuñla egerçi kim bu
sınem çäkdür
Ğıll ü ğışdan hamdülillâh kim
bu gönlüm päkdür

4. **bu gönlüm:--ü, --m**

Gazel 493

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül(aşığın gönlü).

Zülfinüñ bendi bu gönlüm
dâmidur
Terk-i cân itmek de 'aşık
kâmidur

5. **bu gönlüm:--ü, -**

Gazel 496

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül(aşığın gönlü).

Egerçi ğamze okından bu
gönlüm pür cerâhatdür
Muhibbî'ye gelür râhat anuñçün
derde emlerdür

bu gönlüm hasta diye:

1. **bu gönlüm hasta diye:--ü, --m, --y, --e**

Gazel 372

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık sevgilinin
onu duymayışından dolayı hasta
olduğunu söylemektedir.*

Güşa almaz gül gibi dil
bübülinüñ nâlesin
Niçeye dek çağurup bu hasta
gönlüm diye dâd

bu gönlüm şem'ini yakdum:

1. **bu gönlüm şem'ini**

yakdum:--ü, --m, --i, --n, --i, --du, --m

Gazel 306

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık kendi gönül
ateşinin yandığını ifade
etmektedir.*

Ben de yakdum meclis-i ğamda
bu gönlüm şem'ini

Eyledüm tâ şubha dek şem' -i
şebistân-ıla bahş

**bu gönlüme ıskuñ âtesi bir
harâret virdi:**

1. **bu gönlüme ıskuñ âtesi bir
harâret virdi:--me, --un, --i, --di**

Gazel 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşkının
ateşi,aşığın gönlüne bir sıcaklık,
bir coşkunluk verdi anlamında
kullanılmıştır.*

Bir harâret virdi bu gönlüme
ıskuñ âtesi
Korkaram âh itmege yana
felekde âfitâb

bu gönlümi:

1. **bu gönlümi:--ü, --m, --i**

Gazel 472

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın gönlü
kastedilmektedir.*

Ğam merdümüne taħliye itdüm
bu gönlümi
Çudret iliye yapulu bir vaqf-
hânedür

bu gönül:

1. **bu gönül:**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Bu gönül kıyın koyup kanda
vara kim bir daħı
Her ne yirde gül açılsa anda olur
andelîb

2. **bu gönül:**

Gazel 262

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Civândur bu gönül 'ömr çend
sälest
Bu dilden gitmez ol nâzük
nihâlest

3. **bu gönül:**

Gazel 276

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu gönül.

Ola kim genc-i vişâlünden
bulam diyü nişân
Bu gönül ma'mür iken vîrâne
oldum 'âkıbet

4. **bu gönül:**

Gazel 447

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Bir lebi şîrîn-suhen meh-
pârenün Ferhâd-veş
Bu gönül küh-ı belâda zâr u
sergerdânıdur

5. **bu gönül:**

Gazel 463

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Yaşum deryâ olalı aklamakdan
İçinde bu gönül Zü'n-nün'a
beñzer

6. **bu gönül:**

Gazel 464

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cânâ seni
Bulımadı bu gönül daħı yürür
ser-geştedür

7. **bu gönül:**

Gazel 469

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bu gönül.

Hâlin gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemân dâne
seyr ider

bu gönül dîvânedür:

1. **bu gönül dîvânedür:--dür**

Gazel 132

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Coşkun,mezcup
gönül(aşık).*

Vaşlın umar ol perinüñ bu gönül
dîvânedür

Bakmağa tākāt getürmez dīde-i
giryān aña

bu gözlerümden:

1. **bu gözlerümden:**--ler, --ü, --
m, --den

Gazel 485

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözleri.

Dīdeden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu
gözlerümden hün tamar

bu gözüm yaşı şarāb:

1. **bu gözüm yaşı şarāb:**--üm, -
-i

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgiliden
ayrılmanın acısıyla aşığın
gözyaşlarının kanlı akması
kastedilir.*

Hicr-ile cān u ciğer oldı kebāb
Hasretiyle bu gözüm yaşı şarāb

bu gözyaşı:

1. **bu gözyaşı:**

Gazel 321

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözünden akan yaş.

Ġarķ ider āhīr beni bu gözyaşı
Baħr-i bī-pāyān elinden el-ġiyās

bu hasta gönlüm:

1. **bu hasta gönlüm:**--ü, --m

Gazel 395

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk hastalığı(sevgili
bağlamında).*

Gūşa almaz gül gibi dil
būlbūlünün nālesin
Niçeye dek çağura bu hasta
gönlüm dād dād

bu hastaya:

1. **bu hastaya:**--y, --a

Gazel 402

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşık aşk hastası
olarak kastedilmektedir.*

Tāb-ı hūsnūn bir ħarāret virdi
kim bu ħastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bīd

bu idi:

1. **bu idi:**--i

Gazel 236

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu idi.

Yāruñ gümānı bu idi yolında
cān virem
Şūkr-i Ĥudā ki rāst olupdur
gümān-ı dōst

bū ile:

1. **bū ile:**

Gazel 495

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel koku(misk).

Yine gül devridür 'ālem bi-
ĥamdi'llāh mūnevverdür
Dimāġı kūşesi deħrūn ki bū ile
mu 'āttardur

bū ile tolsa:

1. **bū ile tolsa:**--sa

Gazel 86

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın aklının ve gönlünün
sevgilinin misk kokusu ile dolu
olması.*

Bū ile eger tolsa aceb mi dimāġ-
ı deħr
Işķ āteşi ile sīnede bagrum
kebāb ola

**bu 'ışkuñ evveli var āhirine
irīşilmez dinür:**

1. **bu 'ışkuñ evveli var āhirine
irīşilmez dinür:**--ın, --i, --i, --n,
--e, --ıl, --maz, --ır-i

Gazel 230

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) Bu aşkın
başlangıcı var ama hiç bir
zaman sona ermeyecek
anlamında ahirinin yok olduğu
kastedilmektedir.*

Bu 'ışkuñ evveli var āhirine
irīşilmez dinür yok aña ġāyet

bu kadar:

1. **bu kadar:**

Gazel 451

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ölçüde, bu miktarda.

Hem-ser olurısam seg-i kūyuñ-
ıla her gice
Yanuñda ħadır ü ħıymet ise bu
ħadar yiter

2. **bu kadar:**

Gazel 421

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bunca, bu kadar çok.

Cevr ü cefāñı 'āşıķa az itme luţf
kıl
Olmaz cihānda ehl-i dile bu
ħadar lezīz

bu ki:

1. **bu ki:**

Gazel 280

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ki.

Sīneme irdükçe tīrūñ geçdi
başumdan benüm
Aġladugum bu ki kalmaz dilde
bir peykān-ı dōst

2. **bu ki:**

Gazel 411

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu ki.

Ġubār itdüm özümü yollar üzre
Ūmīdüm bu ki ilte kūyuña bād

bu meclis:

1. **bu meclis:**

Gazel 434

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu meclis(dergah).

Ciger-pārem kebāb u eşķ-i
hūnünüm şarāb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür ġamuñ
şāh-ıla şoġbeddür

bu midur:

1. **bu mîdur:--mî, --dur**

Gazel 426

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu değıldir!

Ķāmet itseñ dōstum kopar
kıyāmetler hemān
Ehl-i diller çağrışup eydürler āh
ol bu mîdur

bu mîkdār güç:

1. **bu mîkdār güç:**

Gazel 344

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşıkların bu

*hasret ve acıdan takatsız,güçsüz
olduğu kastedilmektedir.*

Kaşlaruñ yayını cānā Zāl u
Rüstem çekmeye
Āşık-ı dil-ĥastelerde var mı bu
mîkdār güç

bu muĥarrerdür:

1. **bu muĥarrerdür:--dür**

Gazel 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şurası kesindir ki, şunda

şüphe yok ki.

Sevdüğümü bilicek hiç yüzüme
bakmaz ĥabîb
Bu muĥarrerdür ölümlü ĥastaya
varmaz tabîb

bu mülküñ soñı irişe:

1. **bu mülküñ soñı irişe:--ün, --
ı, --ış, --e**

Gazel 216

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir özlü siz örneği

*olarak: Her şey gibi
varlığın,makam ve mülkün de
sonunun geleceği kastedilmiştir.*

Ķazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vaĥtı
Sikender Ĥızr olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

bu nāle-i şebgîr irişe:

1. **bu nāle-i şebgîr irişe:--işe**

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu uykusuz aşıkların inltisi.

Cevri ādet eyleme uşşāka iy
māhum sakın
Bir gün ola irişe bu nāle-i şebgîr
aña

bu ne:

1. **bu ne:**

Gazel 445

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu nasıl.

Gören o yār-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
Āşıkların kırmağ-ıçun tāze kîn
tutar

bu ne ğafletdür:

1. **bu ne ğafletdür:--dür**

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) dikkatsızlık ve

vurdumduymazlık kastedilmiştir.

Ĥāba vardum nāgehān luĥf-ıla
geldi didi yār
Bu ne ğafletdür uyan üstüne
togdı āfitāb

bu ömr:

1. **bu ömr:**

Gazel 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömür,yaşam süresi.

Beni ferdāya salma vaşla ırgür
Mebādā irmeye bu ömr ferdā

bu sa'ādet:

1. **bu sa'ādet:**

Gazel 301

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Bu" işaret sıfatı

(mutluluk).

Ne yitmez ehl-i 'ıyşe bu sa'ādet
Ola her cām içene bu sa'ādet

2. **bu sa'ādet:**

Gazel 301

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*"Bu" işaret sıfatı
(mutluluk).*

Ne yitmez ehl-i 'ıyşe bu sa'ādet
Ola her cām içene bu sa'ādet

bu sa'ādet yokdur:

1. **bu sa'ādet yokdur:--dur**

Gazel 300

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki

*mısraya hitaben;aşğın akıllıca
düşünemediği,mantıkla hareket
edip edemediği
vurgulanmaktadır.*

Sa'ādet buldı koyan pāyına ser
Benüm başumda yokdur bu
sa'ādet

bu sebebden:

1. **bu sebebden:--den**

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bu nedenle, bundan dolayı.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalîb

bu sest:

1. **bu sest:**

Gazel 302

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Okçuların sağ ellerinin
başparmağına taktıkları, kırışın
titremesini önleyen ve okun
hedefi bulacak şekilde düz
gütmesini sağlayan yüzük,
zihgir, küştiban (sevgilinin yan
bakışı ile aşığı etkilemesi
kastedilerek.).*

Tîr-i ğamzeñ öldürür biñ 'āşıkı
Kimde vardur iy kemān ebrü bu
şest

bu sözi ĥak dimişler:

1. **bu sözi ĥak dimişler:--ı, --
miş, --ler**

Gazel 341

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) örnek verilecek
bir söz için,doğru*

söylenmiştir; bu sözün söylenmesi doğrudur anlamı kastedilmiştir.

Mihnete şabr it Muhibbî tã
iresin râhata
Hağ dimişler bu sözi “e”ş-şabru
miftâhü’l-ferec”

bu sözlerüm:

1. **bu sözlerüm:--+üm**
Gazel 181
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın dilinden sevgili için dökülen sözler.

Dakdı dilber güşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi taşın Muhibbî’ye bu
eşarum görüp

bu sözüm:

1. **bu sözüm:--üm**
Gazel 210
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu söylediklerim.

Yüz suvâl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Yok disem agzı Muhibbî bu
sözüm olmaz aceb

bu sözün:

1. **bu sözün:--ü, --n**
Gazel 472
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz.

Didüm Muhibbî boynıma zencîr-
i zülfünü
Dakmaz mısın didi bu sözün
hep yabânadur

bu suç-ıla:

1. **bu suç-ıla:--la**
Gazel 334
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki mısradaki kastedilen sevgilinin yanında olmanın suç olduğu hatırlatılmaktadır.

Seni cândan sevdüğüm cãnâ ola
yanuñda suç

Ben bu suç-ıla cemâlünden irag
olmak ne güç

bü tuta:

1. **bü tuta:--a**
Gazel 166
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Koku tutmak; kaplamak.

Deprede bād-ı şabā gülşende ger
pîrâhenün
Bâğ u râğî bü tuta güller dimâğı
ola tîb

bu umuda:

1. **bu umuda:--a**
Gazel 252
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kişinin yaşamındaki olay ve durumlara ilgili olumlu sonuçlar çıkabileceği ihtimali.

Baş açarlar küyüña varsa kaçan
âşıklarun
Bu umuda gösterüp yüzünü
viresin zekât

bu vîrânelik:

1. **bu vîrânelik:--e, --lik**
Gazel 283
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıkılmış, kırılmış.

Bu Muhibbî vaşlı gencin isteyüp
vîrân olur
Aña bu vîrânelik hüm-hâne oldu
âkıbet

bu volda:

1. **bu volda:--da**
Gazel 61
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yolda II Bu uğurda.

Egerçi Kabe’ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusı ola zâyil hâ

2. **bu volda:--da**
Gazel 222
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yolda II Bu uğurda.

Bulmadum ‘âlemde bir yâr ‘ahd
ü peymânı dürüst
Gerçi cân virdüm bu yolda
aradum anı dürüst

3. **bu yolda:--da**
Gazel 431
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yolda II Bu uğurda.

Mâl ü menâl ü cân u dilüm
yoluña fedâ
Evvel bu yolda saña fedâ ata
anadur

4. **bu yolda:--da**
Gazel 441
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yolda II Bu uğurda.

Muhibbî her ki ‘âşıkdur olur
‘ışk içre ol nâ-büd
Dimez hiç ‘âşık-ı şadık benüm
bu yolda bûdum var

bu volda kim:

1. **bu volda kim:--da**
Gazel 297
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bahsedilen yol ve istikamet kastedilmektedir.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
ı cãnânı dürüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cânı dürüst

bu voldan:

1. **bu voldan:--dan**
Gazel 145
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yolla II böylece.

Işkdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i râst
Baña irşadı bu yoldan böyle
virmişdür edîb

bübül-i şürîde-ves:

1. **bübül-i şürîde-ves:**
Gazel 474
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan, aşık bülbül.

Bübül-i şürîde-veş feryādumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tazedür ol lâl-
ruhsâr incinür

büdmı:

1. **büdmı:**--ı, --n, --ı

Gazel 397

Mısra: 7

Vücut, keynûnet, varlık.

Nâ-büd olursa aınmaya 'ışk ehli
büdmı
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyân u sūd

büdm var:

1. **büdm var:**--u, --m

Gazel 441

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşğın bütün benliğini
ortaya koymas kastedilmiştir.*

Muhibbî her ki 'âşıkdur olur
'ışk içre ol nâ-büd
Dimez hiç 'âşık-ı sadık benüm
bu yolda büdm var

budur ki:

1. **budur ki:**--dur

Gazel 223

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebebi ki.

Zâhid Muhibbî 'ışk-ıla oldı
Melâmetî
Şükri budur ki olmadı mağrūr u
höd-perest

2. **budur ki:**--dur

Gazel 461

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sebebi ki.

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña

Bâ'i ş budur ki her ğazelün
'âşıkânedür

3. **budur ki:**

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Budur ki, sebebi.

Rüşen budur ki mihr yüzünden
alur hayâ

Yoħsa kamer olmaz idi böyle
rüşenâ

bu-durur:

1. **bu-durur:**

Gazel 160

Mısra: 12

Böyledir, bu şekildedir.

Muhibbî cürm ü işyanın aıup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dileğim
bu-durur yâ Rab

2. **bu-durur:**--dur, --ur

Gazel 401

Mısra: 2

Böyledir, bu şekildedir.

Yüzün aç kim cümle 'âlem
olalar şādân-ı 'ıyd
Merhabâ kıl döstüm kim bu-
durur erkân-ı 'ıyd

bugün:

1. **bugün:**

Gazel 17

Mısra: 3

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Bugün ışk-ıla çün Mecnün-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

2. **bugün:**

Gazel 23

Mısra: 9

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnün-şifât
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

3. **bugün:**

Gazel 29

Mısra: 1

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Nür-ı âlemsin bugün sen daħı
mahbüb-ı Hudâ
Eyleme aşıkıların bir laħza
kapuñdan cüdâ

4. **bugün:**

Gazel 32

Mısra: 1

Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Devrân cefâ vü cevr-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümidüm eyleye rahmet
yarın Hudâ

5. **bugün:**

Gazel 60

Mısra: 13

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Bugün ğam derdine bundan
dimişler özge yok dermân
Elâ yâ eyyühe's-sâķī edir kesen
ve nâvilhâ

6. **bugün:**

Gazel 84

Mısra: 6

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Cân u dilden çeşmüñün
cellâdına sundum boyun
Arada bildüm hiçâb olan bugün
cândur baña

7. **bugün:**

Gazel 88

Mısra: 7

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Uzatma bugün zulm elini
senden alçaga
Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

8. **bugün:**

Gazel 89

Mısra: 1

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Her yir bugün ki hür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân aşıkâ cennet-serâ
ola

9. **bugün:**

Gazel 94

Mısra: 4

Bu devirde, bu zamanda. //

Bu dünyada.

Göreliden hâl-i Hindüñi
dolaşdum leylî zülfüne
Bugün şahrâ-yı miñnetde benem
Mecnuñ gibi rüsvâ

10. **bugün:**
Gazel 94
Mısra: 8
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Leb-i şîrînüni gördüm belâ
kühında Ferhâd'am
Yoluñda n'ola cân virsem bugün
ben bî-ser ü bî-pâ

11. **bugün:**
Gazel 145
Mısra: 7
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

İşğdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i râst
Baña irşâdı bu yoldan böyle
virmişdür edib

12. **bugün:**
Gazel 216
Mısra: 3
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Bugün meydân-ı rifatde
murâduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemânın
anı kurduñ tut

13. **bugün:**
Gazel 217
Mısra: 1
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola
melâmet

14. **bugün:**
Gazel 241
Mısra: 5
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Cevr ü cefâyı görme bugün
'âşık revâ
Raħm eyle hâline anuñ iy şâh-ı
ma'delet

15. **bugün:**
Gazel 242
Mısra: 9
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Muħibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden

Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

16. **bugün:**
Gazel 254
Mısra: 13
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Cehd eyle Muħibbî bugün
a'mâlünü artur
Eyüler-ile haşr olasın rüz-ı
kıyâmet

17. **bugün:**
Gazel 270
Mısra: 3
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Bugün hayr eyle yarın sorulursın
Cevâba kâdir olmaz olsa şirret

18. **bugün:**
Gazel 281
Mısra: 7
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

'İşkuñ-ıla cân u dil şöyle fakîr
oldı bugün
Benden özge müsteħağ yokdur
baña virgil zekât

19. **bugün:**
Gazel 281
Mısra: 13
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

İy Muħibbî yâr-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getürtür başuña
senüñ kâyinât

20. **bugün:**
Gazel 308
Mısra: 3
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Pehlevânam 'aşrda tîğ-ı
zebânumla bugün
Kim gele meydânuma itmeye
bir miqdâr baħş

21. **bugün:**
Gazel 309
Mısra: 7
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Dünyâya bugün meyl ideyim
dime hañadur
Dil hânesini eyleme iy döst
mülevveğ

22. **bugün:**
Gazel 314
Mısra: 12
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Degme kez virmez murâdın
kimseye devr-i zamân
Yok yiredür her kim eyleser
bugün kâm-ıla baħş

23. **bugün:**
Gazel 329
Mısra: 1
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Sineme tîrünüle cânâ gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pâdişâhum alasın
cânı harâc

24. **bugün:**
Gazel 334
Mısra: 8
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Bir ribât-ı köhne dünyâ kârbân
ħalk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

25. **bugün:**
Gazel 373
Mısra: 7
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânedden
Hiç kaçır mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

26. **bugün:**
Gazel 392
Mısra: 5
Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.

Da'vet-i Ĥaħk'a yiter gerçi
bugün iki güvâh
Ĥaħ resül olduguña çâr kitâb
oldı şühüd

27. **bugün:**
Gazel 392
Mısra: 10

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Rüşen itdüñ bu cihân zûlmetini
nûruñ-ıla
Zindedür âb-ı 'atañ-ıla bugün
bâğ-ı vücûd

28. bugün:

Gazel 398

Mısra: 3

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Âteş-i hüsnüñe karşı bugün iy
döst sentün
Eyledüm cân u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

29. bugün:

Gazel 400

Mısra: 9

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Bu Muhibbî öliyor derd-i firâk-
ıla bugün
Çıkmadın cânı irişün diñüz ol
yâra meded

30. bugün:

Gazel 401

Mısra: 8

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılığ beni
kurbân-ı 'iyd

31. bugün:

Gazel 428

Mısra: 1

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Şol gedâ kim kûy-ı dildaruñ
bugün derbânıdır
Berr ü bahruñ pâdişâhıdır cihân
sulţânıdır

32. bugün:

Gazel 431

Mısra: 3

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Ferdâyı hâtırâ getirüp zûlmı ko
bugün
Komaz kimesne haqqımı alur
zamânedür

33. bugün:

Gazel 497

Mısra: 8

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Şâh-ı 'ışkâm baña Vâmık diseler
tañ mı lağab
Nâzeninüm hüsn ü hulқыyla
bugün 'Azrâ geçer

bugün her ne eylerseñ

yazılısar:

1. bugün her ne eylerseñ

yazılısar:--r, --se, --n, --ıl, --ısar

Gazel 460

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) tüm insanların
yaptığı iyilik ve kötülüklerin, her
şeyin kayıt altında olduğu ifade
edilmektedir.*

Yazılısar her ne eylerseñ bugün
sen hayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne taşşıl olsa bu
'âlemeddür

bugün-durur:

1. bugün-durur:--dur, --ur

Gazel 273

Mısra: 10

*Bu devirde, bu zamanda. //
Bu dünyada.*

Muhibbî kâmetin gördi nigâruñ
Didi bugün-durur baña kıyâmet

bühtân:

1. bühtândur:--dur

Gazel 84

Mısra: 12

*Birine yalandan bir şey
isnat etmek, iftira.*

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña
bî-din rakıb
Bâver itme döstüm vallâhi
bühtândur baña

bük:

1. bük:

Gazel 20

Mısra: 3

Bir yöne

döndürmek, çevirmek, eğmek.

Tir-i âha kıddüñi bük eyle bir
çâhı kemân

Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

bul-:

1. bulursañ:--ur, --sa, --ñ

Gazel 23

Mısra: 1

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Reh bulursañ kûy-ı yâra her
şehergâh iy şabâ
Aşık-ı dil-ğastelerden eyle âgâh
iy şabâ

2. bulur:--ur

Gazel 29

Mısra: 4

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Gitmesün nâm-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devâdur cân
bulur andan şafâ

3. bula:--a

Gazel 86

Mısra: 13

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedî
İsi gibi eger baña andan hitâb
ola

4. bulmadı:--ma, --dı

Gazel 252

Mısra: 3

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Lebleründen bir nişân bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i haddünde çün kim
gizlüdür âb-ı hayât

bul:

1. bulmuşken:--mış, --ken

Gazel 79

Mısra: 7

Elde etmek, ulaşmak.

Hicr içre bulmuşken memât
kıldıñ baña çün iltifât

Buldu lebünden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

2. **bulnsa:**-in, -sa

Gazel 312

Mısra: 2

Var olmak, mevcut olmak.

Cihân için dimişler çünkü hâdiş
Bulnsa tañ midur bunda
havâdiş

3. **bulmaya:**-ma, -ya

Gazel 1

Mısra: 8

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Soñ nefesde sakla imânum
benüm

Bulmaya yol aña şeytân-ı racîm

4. **bulnmaya:**-i, -n, -ma, -y, -a

Gazel 13

Mısra: 14

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Âh kim menzil bâid bâr-ı girân
arkamdadır

Korkaram yolda kalam
bulnmaya menzil baña

5. **bulnur:**-i, -n, -ur

Gazel 39

Mısra: 2

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Tolıdur dürlere bagrum hûmı
mercândur baña
Bulnur zirâ gözümüñ yaşı
ummândur baña

6. **buldılar:**-dı, -lar

Gazel 155

Mısra: 6

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
âlemi

Genc-i ışkı buldılar bu kalb-i
virânum görüp

7. **bulmazsın:**-i, -maz, -sın

Gazel 187

Mısra: 10

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Küy-ı yâra çünkü gönderdün
Muhibbî gönlünü
Bulmazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

8. **bulasın:**-a, -sın

Gazel 203

Mısra: 10

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Çün havâle eyledün hicrâna
şekvâ eyleme
Şabr kıl vaşlma tâ kim bulasın
bir feth-i bâb

9. **bulmaga:**-ma, -ğa

Gazel 210

Mısra: 1

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Herkese bulmaga ömr-i câvidân
bir şey sebeb
Hızır'a âb-ı hayât u rindese âb-ı
ineb

10. **bulnmaz:**-in, -maz

Gazel 249

Mısra: 8

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl

Bulnmaz 'âşîka böyle sa'âdât

11. **buldı:**-dı

Gazel 259

Mısra: 1

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Buldı Hızır emr-ile zulmetde
varup âb-ı hayât
Lîk taqdîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

12. **bulnmaz:**-in, -maz

Gazel 263

Mısra: 4

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Benüm derd-i dilüm gâyet
üküşdür
Bulnmaz aña hergiz hadd ü
gâyet

13. **bulmaya:**-ma, -y, -a

Gazel 265

Mısra: 6

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Hayret basup göz yaşına gârğ
ola bu dil

Bulmaya eger hayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

14. **bulmazsın:**-maz, -sın

Gazel 271

Mısra: 10

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

İy Muhibbî gamdan özge yâr-ı
şâdiğ var midur
Zîra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh döst

15. **bulna:**-ına

Gazel 292

Mısra: 4

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

İy cefâ-hû cevri idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rüz-ı maşşerde bulına
dâmenünde niçe dest

16. **buldı:**-dı

Gazel 326

Mısra: 10

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Muhibbî 'ışk mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şâh-ı cihân
genc

17. **buldum:**-du, -m

Gazel 376

Mısra: 4

(Arayarak veya rastgele)

*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak.*

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedî
Buldum isti'dâd-ı tammı şimdî
oldum müstefîd

18. **bula:-a**

Gazel 384

Mısra: 5

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Şüfî diler ki bula na 'îmi riyâ ile
'Aşık kemâl-i lutfına yârûñ ider
ümîd

19. **bulmadı:-ıma, -dı**

Gazel 387

Mısra: 6

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

'İşk bāzārına bu dil vardı
dermān arayü
Bulmadı ancak aldı derdinüñ
üstine derd

20. **bul:**

Gazel 405

Mısra: 8

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

21. **bulasın:-a, -sın**

Gazel 409

Mısra: 2

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Döstim 'aşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyād

22. **bulınmaz:-ın, -maz**

Gazel 417

Mısra: 14

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

İy Muhibbî dil mezākı zehr-i
gamdan telhdür
Def'ine anuñ bulunmaz bāde-i
terden lezîz

23. **bulsa:-sa**

Gazel 457

Mısra: 5

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Arayup gāmzeñ okın sinede
bulsa dil ü cān
Birbirinden kapuşur āhîri
ğavğāya düşer

24. **bulmadı:-ıma, -dı**

Gazel 464

Mısra: 8

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştedür

25. **bulmaga:-mag, -a**

Gazel 469

Mısra: 7

(Arayarak veya rastgele)

Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak.

Bulmaga genc-i vaşluñı şām u
seher gezer
Divāne olup gör dil-i vîrāne seyr
ider

bulam divü:

1. **bulam diyü:--a, --m, --y, --ü**

Gazel 464

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Ola ki) bulurum diye.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştedür

bülbül:

1. **bülbüldür:-i, -dür**

Gazel 6

Mısra: 5

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bāğ-ı ışkında belā-keş
bülbüldür bu gönül
Sinesinde taze dāğıdur gül-i
handān aña

2. **bülbülün:-ün**

Gazel 11

Mısra: 1

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbülün irmez mi iy gül nāle
vü āhı saña
İrişe korkmaz mısın āh-ı
sehergāhı saña

3. **bülbül:**

Gazel 52

Mısra: 2

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gül ruhlarıñ añılsa gönül zār
zār ola
Bülbül çemende nāle kılır nev-
bahār ola

4. **bülbüle:-e**

Gazel 58

Mısra: 1

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbüle lāyık budur kim çın
seher ger zār ola
Yiridür pervānenüñ her şeb
mekānı nār ola

5. **bülbülün:-ün**

Gazel 98

Mısra: 8

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Sorma cānā gül yüzünsüz bu
dil-i şüridenüñ
Gülden ayru bülbülün aḥvāli āh
u zār ola

6. **bülbül:**

Gazel 112

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Gerçek yüzünün leḫāfetini gülde
görmese
Bülbül fiğāna başlayü eyler mi
idi şadā

7. **bülbülün:-ün**

Gazel 116

Mısra: 8

(Fars.) Çok güzel öten,

sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Sorma hâlüm gül yüzünsüz
döstüm
Bülbülün gülzârsuz hâli n'ola

8. bülbül:

Gazel 173

Mısra: 5

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahâr irdi sen de yârî taleb

9. bülbül:

Gazel 244

Mısra: 2

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

İçmeden dil lebleründen oldı
çün iy yâr mest
Büy-1 gülden nite kim bülbül
olur her bâr mest

10. bülbül:

Gazel 244

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Herkestün bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dahî aglar mest

11. bülbülleyin:-leyin

Gazel 313

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Gül gibi güş eylemezsin ehl-i
'işkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryâd el-ğıyâş

12. bülbül-ile:--ile

Gazel 316

Mısra: 4

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Hâr elinden gülşen-i hüsnünde
her gice müdâm
Bülbül-ile şubh olunca eylerem
cân-ıla baḡş

13. bülbülem:-em

Gazel 317

Mısra: 3

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i aḡmer el-ğıyâş

14. bülbülleyin:-leyin

Gazel 320

Mısra: 3

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Gülsitân-ı hüsnüne karşı sentün
bülbülleyin
Şubh olunca eylerem feryâd u
efḡân-ıla baḡş

15. bülbül:

Gazel 367

Mısra: 7

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Servde bülbül maḡâm itmiş ider
Kâmetün vaşında âvâzın
büleñd

16. bülbülü:-i

Gazel 381

Mısra: 5

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Serv-i bälâsında gördüm bülbülü
Vaşf ider ḡaddin bâver büleñd

17. bülbül:

Gazel 397

Mısra: 6

(Fars.) Çok güzel öten,
sesinin güzelliğiyle meşhur
küçük kuş II. Aşık.

Pervâne görse şem' i hemân bäl
ü per yakar
Bülbül çemende şevḡ-i gül ile
ider sürüd

bülbül âhından:

1. bülbül âhından:-i, -n, -dan

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül(ün) aḡı.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Ḥayr kılmaz döstüm âh-ı
seherḡâhum saña

bülbül gibi:

1. bülbül gibi:

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bülbül gibi (bülbülün vasfı
olan inlemek).*

Bulmaduñ çün dâmenine dest-
res bî-çâre dil
Bâri sen bülbül gibi âh-ı seḡer
kıl dâyimâ

2. bülbül gibi:

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bülbül gibi (bülbülün vasfı
olan inlemek).*

İñledür bülbül gibi bu âşık-ı dil-
ḡastesin
Gül gibi ḡâra nigâr aḡyâra
dâyim kol salup

3. bülbül gibi:

Gazel 344

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bülbül gibi (bülbülün vasfı
olan inlemek).*

Gül yüzünüñ ḡaşretinden giceler
bülbül gibi
Derd-ile tâ şubh olunca kılmak
âh u zâr ḡiç

4. bülbül gibi:

Gazel 379

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bülbül gibi (bülbülün vasfı
olan inlemek).*

Olmaya bir dem eger ol
gül' izârumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

5. bülbül gibi:

Gazel 355

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bülbüle benzer, bülbül gibi.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi kanlar yutmasın
Gülşen-i hüsninde yârûñ nüş ider her gün kadeh

bülbül gibi inlesün:

1. **bülbül gibi inlesün:--sün**
Gazel 114
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşğın güzel sesli bülbül kuşu gibi yanıp,yıkılıp feryat etmesi kastedilir.

Gül yüzüñün hasretinden bu Muhibbî şubha dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur ol zâr aña

bülbül işi:

1. **bülbül işi:--i**
Gazel 488
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbülün işi(aşık kastedilerek).

Hâr elinden gülşen içre bülbül işi nâledür
Dehr elinden bagrını dâğ eyleyen de lâledür

bülbül mi ş âli diyeler:

1. **bülbül mi ş âli diyeler:--i, --y, --e, --ler**
Gazel 466
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül kuşunun inlemelerine benzer şekilde.

İñlerse şevk-i 'arızuñ-ıla Muhibbî ger
Bülbül mi ş âli diyeler âh u figâmi var

bülbül nâlesin:

1. **bülbül nâlesin:--sin**
Gazel 78
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül kuşunun inilti ve figan etmesi.

Çün ezel kassâmı kısmet eylemiş iy gülizâr

Baña bülbül nâlesin gül gibi handânı saña

bülbül olup:

1. **bülbül olup:--up**
Gazel 266
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül olmak. II Aşık olmak.

Bir 'arız-ı gül gönca-dehen 'ışkına iy dil
Tâ şubha degin bülbül olup nâle vü zâr it

2. **bülbül olup:--up**
Gazel 224
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül gibi olmak. II Güzel şiir söyleyen şair olmak.

Bir 'arız-ı gül gönca dehen 'ışkına iy dil
Tâ şubha degin bülbül olup nâle vü zâr it

bülbül yiter:

1. **bülbül yiter:--e, --r**
Gazel 361
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş(aşık bağlamında).

Bu Muhibbî var iken küyüñda n'eyler ol rakîb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül anda tavuğ

bülbülâ:

1. **bülbülâ:**
Gazel 304
Mısra: 7
(Fars.) Çok güzel öten, sesinin güzelliğiyle meşhur küçük kuş II. Aşık.

Bülbülâ mağrûr olma şahid-i gül hüsnine
Çün degül vakti gülün bâkî gülüstândur 'abes

bülbül-i bî-çäreve:

1. **bülbül-i bî-çäreve:--ye**
Gazel 157
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çaresiz bülbül II aşık.

Zülfi şahbâzına kapdurmak diler dil murğını
Bülbül-i bî-çäreve n'eyler aceb şahin salup

2. **bülbül-i bî-çäreve:--y, --e**
Gazel 470
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çaresiz bülbül II aşık.

Döstüm küyüñ bu ben dil-ğasteye mesken yiter
Bülbül-i bî-çäreve câ olмага gülşen yiter

bülbül-i dil:

1. **bülbül-i dil:**
Gazel 236
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz yaşın revân
Gül gibi hânde ide kaçan büstân-ı döst

2. **bülbül-i dil:**
Gazel 88
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu (Aşık).

Ger bâğ-ı hüsn içinde haddün gülizâr ola
Lâyık budur bülbül-i dil karşı zâr ola

3. **bülbül-i dil:**
Gazel 310
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül bülbülü, gönül kuşu; bülbül gibi şakiyan dil II aşık; şair.

Gül yüzün göstermedün iy verd-i handân el-ğıyâş
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u nâlân el-ğıyâş

bülbül-i dil nâlesi:

1. **bülbül-i dil nâlesi:**
Gazel 40
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül bülbülünün
inleyişleri.*

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

bülbül-i gülzâr:

1. bülbül-i gülzâr:

Gazel 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül bahçesinin bülbülü.

Olmuşam cām-ı lebünden ben
senüñ iy yâr mest
Nitekim bûy-ı gül ile bülbül-i
gülezâr mest

2. bülbül-i gülzâr:

Gazel 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül bahçesinin bülbülü.

Ėam Şebinde ruğları yâdına
efĖân eylesem
ŐubĖa dek eyler benümle
bülbül-i gülezâr bağ

3. bülbül-i gülzâr:

Gazel 289

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül bahçesinin bülbülü

*(olmaktan); sevgilinin gözde
aŖıĖı (olmaktan).*

Bir kağeğ nûŖ eylemiş sanmañ
çemende 'adelib
Bûy-ı güldendür hemiŖe bülbül-i
gülezâr mest

bülbül-i güvâ:

1. bülbül-i güvâ:

Gazel 497

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Söyleyen bülbül, konuşan
bülbül.*

Gül yüzi vaŖfını benden iŖidüp
dilber didi
Bu Muğibbî gülŖenümde bülbül-
i güvâ geçer

2. bülbül-i güvâ:--a

Gazel 333

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Söyleyen, Ŗakiyan bülbül ||
'aŖık.*

Muğibbî bāĖ-ı Ėüsn içre yiter bir
bülbül-i güvâ
Rağıbe virme yol hergiz gel ol
zāĖ u zağandan geç

bülbül-i nālānuñam:

1. bülbül-i nālānuñam:--u, -n, - am

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnildeyen bülbül kuŖu.

Bir bülbül-i nālānuñam tâ ŖubĖa
dek giryānuñam
Ŗöyle senüñ Ėayrānuñam sen
dağı Ėayrānsın baña

bülbül-i Ŗeydā dirler:

1. bülbül-i Ŗeydā dirler:--r, -- ler

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*AŖkının çokluğundan aklı
baŖından Ėitmiş, kendini
duygularının coŖkunluĖuna
brakmış (kimse), çulĖın, dīvāne,
mezcup bir bülbül gibi
inlemek,feryad etmek
kastedilmiştir.*

Gösterelden gül yüzün āĖ ol gül-
i ranā baña
Olmuşam Ŗürde dirler bülbül-i
Ŗeydā baña

bülbül-i Ŗürde-ves:

1. bülbül-i Ŗürde-ves:

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Zavallı, periŖan, aŖık
bülbül gibi.*

Bülbül-i Ŗürde-ves efĖānum
iŖidüp benüm
Ėonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

bülbül-i Ŗürdeves:

1. bülbül-i Ŗürdeves:

Gazel 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Zavallı, periŖan, aŖık
bülbül gibi.*

ĖaĖ naŖıb ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i Ŗürdeves Ėayrānuñam
öñdin soña

bülbüller gibi:

1. bülbüller gibi:--ler

Gazel 405

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzel sesli kuŖ,andelibe
olan benzerlik kastedilmiştir.*

Çünkü oldı gülŖen-i Ėüsnünde
Ėaddüñ vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryāda
Ėelsün ehl-i derd

bülbüllerün efĖānidur:

1. bülbüllerün efĖānidur:--ler, --i, --n, --ı, --dur

Gazel 447

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bülbül ile aŖık
kastedilerek aŖk derdinden ah ve
fiğan ettiği söylenmektedir.*

GülŖen içre Ėiceler bülbüllerün
efĖānidur
Jāle sanmañ çın ŖeĖer gül üzre
bağrı kanıdur

bülbülleyn āĖ eylesem:

1. bülbülleyn āĖ eylesem:- +leyin, --se, --m

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bülbül kuŖu gibi
ince ve acılı sesler çıkarmak,
üzülüp ah eylemek.*

Aglasam āĖ eylesem bülbülleyn
olmaz aceb
GülŖen-i Ėüsn içre gül tek vird-i
Ėandānuñ görüp

bülbülleyn inlerem:

1. bülbülleyn inlerem:

Gazel 47

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bülbül gibi acı acı sesler
çıkarmak.*

İnlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldı nâle vü âhum benüm
bâd-ı hevâ

bülbülün 'ışkı:

1. **bülbülün 'ışkı:--ü, --n, --t**
Gazel 446
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bülbül kuşunun çok bilinen
meşhur aşkı.*

Gel haķıķı 'ışkı ögren şem'-ile
pervâneden
Bülbülün 'ışkı mecâzîdür ü hem
çok sözlüdür

büleheb:

1. **büleheb:**
Gazel 199
Mısra: 8
*Hız. Muhammed'in amcası.
Hız. Muhammed yakınlarını
çağırıp onları İslâm'a davet
ettiği zaman ona riayet etmeyen
ve eline bir taş alıp ona atmak
için teşebbüs eden kimse. İslâm
dinine olan düşmanlığı ile
ünlüdür.*

Küyuña koma raķib-i kâfiri
Cennete lâyıķ degüldür Büleheb

bülend:

1. **bülend:**
Gazel 381
Mısra: 6
*1. yüce 2. uzun 3. yüksek 4.
fazla, çok.*

Serv-i bālâsında gördüm bülbüli
Vaşf ider ķaddin bâver bülend

2. **bülend:**
Gazel 394
Mısra: 10
*1. yüce 2. uzun 3. yüksek 4.
fazla, çok.*

Kimdür Muħibbî dirseñ iy şâh-ı
ħusrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

3. **bülend:**
Gazel 367
Mısra: 8
Gür, yüksek ses tonu.

Servde bülbül maķâm itmiş ider
Ķâmetün vaşfında âvâzın
bülend

bülend itdüm:

1. **bülend itdüm:--dü, --m**
Gazel 295
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yüksek ve büyük bir hale
gelmek.*

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum
İtdüm bülend himmeti buldum
murâda dest

bülend itdün:

1. **bülend itdün:--dü, --n**
Gazel 215
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yüceltmek, saygın hale
getirmek.*

Çünkü yüceldüp bülend itdün
livâ-yı Ahmed'i
Tâ kıyâmet olsardur ser-te-ser
edyân pest

bülend olur:

1. **bülend olur:--ur**
Gazel 375
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüce // Değerli // Âlâ //
Yüksek olmak.

Umaram ki zülfüne ber-dâr
olam
Her kişünün himmeti olur bülend

bulın:

1. **bulına:-a**
Gazel 219
Mısra: 10
*Bulunmak, mevcut olmak;
görünmek.*

Bu Muħibbî şöyle muħkem tutdı
ışķuñ dâmenin
Bulına maħşer günü destinde de
dâmân-ı döst

2. **bulnursa:-ur, -sa**
Gazel 322
Mısra: 2
*Bulunmak, mevcut olmak;
görünmek.*

Cihân için dimişler çünkü hâdis
Bulnursa ne tañ anda havâdis

bulunmaz ola:

1. **bulunmaz ola:--ın, --maz, --a**
Gazel 271
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Arayarak veya rastgele)
*Bir şey, bir kimse veya bir
durumla karşılaşmak, bulmak II
ermek, elde etmek, ulaşmak.*

İy Muħibbî ğamdan özge yâr-ı
şâdıķ var mıdır
Zîra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh döst

bulıtdan çıksa:

1. **bulıtdan çıksa:--dan, --sa**
Gazel 218
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bulutun içinden ayrılıp
görünür olması.*

Keşf-i burķa cyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çâk olur ışķ ehlinün kalmaz
giribâni düüst

bulmadı:

1. **bulmadı:--ma, --dı**
Gazel 105
Mısra: 3
*Arayarak veya rastgele bir
şey, bir kimse veya bir durumla
karşılaşmamak.*

Bulmadı cevri ü cefâdan özge bu
ġamġin ġöñül
Arturur günden güne cevri ol
meh-rû baña

bulmuş ol:

1. **bulmuş ol:--mış**
Gazel 358
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bulmuş, ulaşılmış olmak.

Tünddür râh-ı vefâda yâr lîk
Bulmuş ol râh-ı cefâ içre rüsüh

bulsa idüm:

1. **bulsa idüm:--sa, --dü, --m**
Gazel 228
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aranılan, istenilen şeyi bulabilmek.

Ger hâk-i derûn bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma koyup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

bulut gibi:

1. **bulut gibi:**
Gazel 166
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulut gibi.

Dün gice kaşd eyledüm tâ kim
görem rüy-ı habîb
Mâni oldı araya girdi bulut gibi
rakîb

buluta gire:

1. **buluta gire:--a, --e**
Gazel 151
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Buluta girmek. İl Utançtan saklanmak (tevriye).

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfîtab

buña:

1. **buña:--n, --a**
Gazel 258
Mısra: 10
"Bu" işaret adlı (zahir).

Her sifle kaçan duta Muhibbî
kanâ'ati
Ancak buña mâlik olur ehl-i
hamiyyet

bunca:

1. **bunca:**
Gazel 156
Mısra: 3
"Bu kadar, böylesi, çok" anlamında zarf.

Bunca mücrim kullarunuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledün her birine lutf u şehâni
sen naşîb

2. **bunca:**
Gazel 296

Mısra: 6
"Bu kadar çok, pek çok", belgisiz sıfat.

Öldürse eger gâmezsi eyler lebi
ihyâ
Meh-rûlara yitmez mi 'aceb
bunca kerâmet

bunca eyyâm:

1. **bunca eyyâm:--n, --ca**
Gazel 404
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar zaman(geçen zamanın çok oluşu kastedilmektedir.).

Bunca eyyâm bend kılmışken
der-i meyhâneyi
Mâh-ı nev oldı anahtarı açıldı ol
kilîd

bunca sevdâlar:

1. **bunca sevdâlar:--ca, --lar**
Gazel 216
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok heves, istek arzu.

Senûñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdâlar
Muhibbî bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

bunca yıl:

1. **bunca yıl:--n, --ca**
Gazel 289
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu kadar yıl boyunca, eskiden beri, yıllardır.

Ben degülem yalunuz 'ışkuñla
sergerdân senûñ
Bunca yıl serkeşte durur
künbed-i devvâr mest

bunca yıldur:

1. **bunca yıldur:--dur**
Gazel 345
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zamandan beri, yıllardır.

Bunca yıldur küy-ı dilberde
yanaram şem'-vâr

Bir çöpe almazlanur yârân beni
bilmez mi hiç

2. **bunca yıldur:--dur**

Gazel 467
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zamandan beri, yıllardır.

Seyl-i eşkümler eger itmedi âhum
yılı âh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengine gelür

bunca yıllar:

1. **bunca yıllar:--n, --ca, --lar**
Gazel 497
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bunca yıldır.

Berkdür 'ışkuñ kemânı iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçür

bundan:

1. **bundan:**
Gazel 52
Mısra: 9
Bu durumdan.

Bundan Muhibbî olmaya
devletlü bir kişi
Âlem içinde sevdiği anuñ-ıla
yâr ola

2. **bundan:--n, --dan**

Gazel 59
Mısra: 9
Bu anlatılandan, bu zamandan sonra.

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdiğinden ayrıla

bundan özge:

1. **bundan özge:--n, --dan**
Gazel 341
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan başka.

'İşkuma şahid degül mi eşk-i
surh u rüy-ı zerd
Bundan özge dostlar olmaya
'uşşâka hucac

buni iç:

1. buni iç:--n, --t

Gazel 433

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığı uzattığı kadehten içmesini söylediği kastedilmektedir.

Kađeđ içdi baña bir cür 'a sundu
Didi iç buni 'ömr-i cavidândur

buni isidüp:

1. buni isidüp:--üp

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Duymak,dinlemek.

Serv görse kaddüni diye saña
ömr-i dirâz
İşidüp buni çınâr el kaldurup
itdi duâ

bunlar:

1. bunlar:

Gazel 46

Mısra: 10

"Bu" işaret zamiri(dert ve tasa).

Tekeye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

2. bunlar:--lar

Gazel 277

Mısra: 6

Aşıklar.

Gözler mi 'âlem içre nâmüs u
'ârî 'âşik
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

bunlar içre:

1. bunlar içre:--+lar, ++re

Gazel 221

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bunların içinde,dahilinde.

Yiter 'uşşâka yaşî rüy-ı zerdi
Ki bunlar içre olmaz sîm ü zer
döst

bunlara:

1. bunlara:--n, --lar, --a

Gazel 300

Mısra: 6

"Bu" işaret

zamiri(güzeller,sevgili
bağlamında).

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevri ü cefâ bunlara 'âdet

bunuñ gibi:

1. bunuñ gibi:--u, --n

Gazel 403

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bunun gibi, böylesi.

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

bünyâd:

1. bünyâddur:--dur, -

Gazel 15

Mısra: 4

Asıl, esas, temel.

Âhum ile seyl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

2. bünyâdına:--t, -n, -a

Gazel 455

Mısra: 2

Asıl, esas, temel.

Ğarra olma dâr-ı dünyâ bir
hayâl-i hâbdur
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdur

bünyâd-ı 'ışkı:

1. bünyâd-ı 'ışkı:--t

Gazel 290

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk binası.

Niçe kez yapduñ Muhibbî
gönlini yıkdıñ yine
Sînede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdün 'âkıbet

bünyâdına ilmüñ komışlar:

1. bünyâdına ilmüñ komışlar:--

mış, -lar

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elest Meclisinde insanoğlu
yaratılırken ilahi güç tarafından
ilim ile yoğrulmak,bilgi ve bilim
sahibi olmak anlamında
kullanılmıştır.

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komışlar nahv-ıla şarfı
Olur mı ilm hiç hâşıl okımmaya
avâmil hâ

bur:

1. burduñ:--duñ

Gazel 216

Mısra: 6

Bükmek, çevirmek.

Ser-â-ser âlemi gezdüñ tatalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrüñ niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

2. burduñ:--du, -ñ

Gazel 405

Mısra: 9

Bükmek, çevirmek.

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

bura:

1. buradan:--dan

Gazel 20

Mısra: 10

Bu yer.

Nağd-i cânâ büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbî key sakın ugrama
buradan yaña

2. buralıdan:--lı, -dan

Gazel 114

Mısra: 7

Bu yer.

Buralıdan dest-i gam bu
gönlümi tanbür-veş
Surh idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm târ aña

burak:

1. burâk'a:--'a

Gazel 330

Mısra: 1

Hız Muhammed'in Mîraç'ta bindiği binek.

Bindün çü Burâk'a gice oldı
saña mi'râc
Hâk-i rehûni itdi melâyik başına
tâc

büriyâ:

1. büriyâ:

Gazel 430

Mısra: 7

*Hasır (Osmanlı döneminde
derdini padişaha açıklamak
isteyen kişinin başında hasır
yakması adetine telmih vardır).*

Çünkü Necâfî örti döşek büriyâ
diler
Bilmez anı ki 'âşıka bir kuru cā
yiter

burka:

1. burka:

Gazel 60

Mısra: 4

Örtü, peçe.

Zekât-ı hüsnuñi kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzüñden burka keşf it ki var
kapuñda sâyilhâ

bürka':

1. burka' uñ: -uñ

Gazel 329

Mısra: 8

Örtü, peçe.

Ger dilerseñ 'âlemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzüñden burka' uñ keşf
eyleyüp ruhsaruñ aç

burka aç:

1. burka aç:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) örtü ve yaşmak
adı verilen insanın bedenini
kapatın şeyi açmak.*

Aç burka uñi gülşene göster
cemâlünü
Gül ruhlaruñı göricegez şermsâr
ola

burun:

1. burundur:-dur

Gazel 29

Mısra: 11

Fazla, çok.

Cürm ü işyânım burundur gerçi
hadden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

büse:

1. büse:

Gazel 5

Mısra: 6

Öpme, öpücük.

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büse ikrār eylese
cānān baña

2. büseye:-ye

Gazel 5

Mısra: 5

Öpme, öpücük.

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büse ikrār eylese
cānān baña

3. büseñi:-ñ, -i

Gazel 20

Mısra: 9

Öpme, öpücük.

Naqd-i cāna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbî key sakın ugrama
buradan yaña

4. büse:

Gazel 26

Mısra: 8

Öpme, öpücük.

Benüm ömrüm ömür ferdāya
güymezi
Disem bir büse vir sen baña
ferdā

5. büse:

Gazel 198

Mısra: 6

Öpme, öpücük.

Göz karasın hāl idüp yazdum
niğāra nāmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
hānānın öp

6. büseñe:-(ñ)e

Gazel 261

Mısra: 5

Öpme, öpücük.

Cān naqd ile büseñe dil müşterî
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

7. büseñe:-(ñ)e

Gazel 295

Mısra: 9

Öpme, öpücük.

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zür ola ki şevk-ile oldı
ziyāde mest

8. büsesini:-si, -ni

Gazel 353

Mısra: 3

Öpme, öpücük.

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bāzār-ı kadeh

9. büseye:-ye

Gazel 468

Mısra: 7

Öpme, öpücük.

Büseye 'ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-peziñ

büse ister:

1. büse ister:--r

Gazel 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgiliden

öpücük istemesi kastedilmiştir.

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişāndan gör nişān kılur taleb

büseñ istersem:

1. büseñ istersem:--n, --r, --se,
--m

Gazel 333

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliden öpücük

istemek, ona yakın olmayı

istemek kastedilmektedir.

Şarāb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Katı divānedür gön'lüm aña
kalma geçenden geç

büseñi ihsān-ı 'ıyd kıl:

1. **büseñi ihsān-ı 'ıyd kıl:--n, --i**

Gazel 401

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşğa

bayram hediyesi olarak bir
öpücük hediye etmesi
kastedilmektedir.

'Ādet oldı her kaçan 'ıyd olsa
ihsān eylemek
Bu Muhibbī bendeñe kıl büseñi
ihsān-ı 'ıyd

büseñi vir:

1. **büseñi vir:**

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kırmızı

dudaklarıyla aşğa
yaklaşması, ona dudaklarını
ihsan etmesi kastedilir. (Divan
edebiyatında aşğın sevgiliye bu
cümlevi söyleyebilecek kadar
yahut talep edebilecek kadar
cesareti olması vuslata yakın
olduğunun da göstergesidir.).

Ya çeşmüne di eylemesün kaçd
cānuma
Ya büseñi vir tā ki baña hün-
bahā ola

büsesin istesem:

1. **büsesin istesem:--sem**

Gazel 111

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşğın canını feda etme

koşuluyla sevgiliden bir
öpücük (bir yakınlaşma)
istemesi.

Naqd-i cān iltüp Muhibbī
istesem bir büsesin
Ya cevāb itmez ve yāhūd
gösterür ferdā baña

büs-ı rikāb idevim:

1. **büs-ı rikāb ideyim:--e, --yim**

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Makam sahibinin bindiği-

atın üzengisini öpmek. II
Sevgiliye mutlak bağlılığını
göstermek.

Esb-i nāz-ıla kaçan karşımda
cevlān eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
büs-ı rikāb

büstān-ı döst:

1. **büstān-ı döst:**

Gazel 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin bahçesi (gül

bahçesi).

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revān
Gül gibi hānde ide kaçan
büstān-ı döst

büt-i sīmīni ola:

1. **büt-i sīmīni ola:--i, --la**

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin önünde

gümüşten bir heykel gibi durma.

Zülf-i Hindūsına anuñ niçe kâfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
sīmīni ola

bütün:

1. **bütün:**

Gazel 235

Mısra: 5

Eksiksiz, tam, yekpare.

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümün şışesini eyleme iy
döst şikest

bütün kılmak-durur:

1. **bütün kılmak-durur:--mak,
--dur, --ur**

Gazel 294

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak; önemli
olanın şarap kasesinden kaçmak
değil, elindeyken onu

reddetmekten geçtiği ifade
edilmektedir.

Ufatmak sāğarı zāhid hūner mi
Bütün kılmak-durur anı kerāmet

büy:

1. **büyüma:--m, --a**

Gazel 405

Mısra: 7

Koku, rayiha; güzel koku II
sevgilinin saç kokusu.

Büyüma aldanma dil virme bu
dünyā hūsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yār
bul kim ola ferd

büy-ı gül:

1. **büy-ı gül:**

Gazel 293

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül kokusu.

Olmışam cām-ı lebünden ben
senüñ iy yār mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülzār mest

büy-ı gülden:

1. **büy-ı gülden:--den**

Gazel 244

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül kokusu. II Sevgilinin

gül gibi kokan teninin kokusu.

İçmeden dil lebleründen oldı
çün iy yār mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bār mest

büy-ı güldendür:

1. **büy-ı güldendür:--den, --dür**

Gazel 289

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gülün kokusu. (o sebepledür

ki anlamında.).

Bir kadeh nüş eylemiş sanmañ
cemende 'adelīb
Büy-ı güldendür hemişe bülbül-i
gülzār mest

büy-ı misk-ile:

1. **büy-ı misk-ile:--le**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Asya'nın büyük dağlarında
yaşayan bir cins erkek ceylanın
karıderisi altındaki bir bezden
çıkarılan bir cins güzel koku.*

Büy-ı misk-ile dimâğ-ı bağ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşân şabâ

büy-ı ter:

1. **büy-ı ter:**

Gazel 420

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze koku.

İy döst ruğlarıñ baña oldı ğıdâ-
yı rûğ
Var mı ki aña beñzeye bir büy-ı
ter lezîz

büy-ı vefâ:

1. **büy-ı vefâ:**

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

Dehr bağında Muhibbî çünki
yok büy-ı vefâ
Dâğlar cismüñde yir yir vird-i
ğandân oldı tut

2. **büy-ı vefâ:**

Gazel 431

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa kokusu.

Her kim okursa şî'rini büy-ı
vefâ olur
Zîrâ Muhibbî sözleri hep
'âşıkânedür

3. **büy-ı vefâ:**

Gazel 259

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vefa kokusu (Tanıkta,
sevgiyi sürdürme, Hz.
Peygamber'e bağlılığı gösterme
bağlamında kullanılır).*

Niçe yıllar geçe irişe dağı büy-ı
vefâ

Derd-i hicrûñle eger irse
Muhibbî'ye vefât

büy-ı zülfevni:

1. **büy-ı zülfevni:--i**

Gazel 419

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin saçının kokusu.

İki gözi nergis-i şehlâyâ beñzer
dilbertiñ
Büy-ı zülfevni dimâğa bilki
'anberden lezîz

büy-ı zülfini getürdüñ:

1. **büy-ı zülfini getürdüñ:--dü,
--n**

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin saçının
mis kokusunu sabah rüzgarının
taşması kastedilir.*

Ölmiş iken taze cân buldı
Muhibbî hasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

büy-ı zülfünden:

1. **büy-ı zülfünden:--ü, --n, --
den**

Gazel 120

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zülfün kokusu.

İledürse büy-ı zülfünden behişte
bû şabâ
Ravzadan Rıdvân diye ehlen ü
sehlen merhabâ

2. **büy-ı zülfünden:--ü, --n, --
den**

Gazel 289

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zülfün kokusu.

Büy-ı zülfünden hevâ başında
var servüñ meger
Rağsa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

büy-ı zülfüñi:

1. **büy-ı zülfüñi:--ü, --n, --i**

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin saçının
kokusu.*

Büy-ı zülfüñi şabâ yili ile
gönder baña
Ben dağı göndereyim cân u
dilüm senden yaña

buyur:

1. **buyur:--sun**

Gazel 305

Mısra: 5

*"Söyleyiniz, emrediniz!"
anlamında kullanılan bir
seslenme sözü.*

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermânuña
Haddi mi vardur kuluñ kim ide
sultân-ıla bahş

câ:

1. **câ:**

Gazel 41

Mısra: 1

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Geh hayâlün dilde geh
çeşmümde câ
İdeli başumda vardur biñ hevâ

2. **câ:**

Gazel 69

Mısra: 1

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Gâh dildür gâh dîde saña câ
Hep senüñ emrünüdedür tek eyle
câ

3. **câ:**

Gazel 70

Mısra: 1

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Geh hayâlün dilde geh
çeşmümde câ
Eylere başumda var lîkin hevâ

4. **câ:**

Gazel 100

Mısra: 4

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Tîr-i gamzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhumı

Åh kim derdā dirġā eylemez
sġnemde cā

5. cāyı: -yı

Gazel 212

Mısra: 4

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Gelse ger ħāli ħayāli çeşmüme
uyġu gider
N'eylesün cāyı megesdür
mümkin olmaz anda ħāb

cā evle:

1. cā eyle:

Gazel 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Makam eyle.

Gāġ gözde gāġ dilde eyle cā
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Ĥudā

2. cā eyle:

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yer vermek, makam tayin
etmek.*

Gāġ dildür gāġ dġde saġa cā
Hep senüñ emrüñdedür tek eyle
cā

cā idem:

1. cā idem: --e, --m

Gazel 489

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yer etmek, mevki sahibi
olmak.*

Ĥāşā ħayāl-i ġayrıya dġdemde
idem aġa cā
Ol āşġnā cāyı iken bġġāneye cā
mı olur

cā mı olur:

1. cā mı olur: --ur

Gazel 489

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık, bildik olmayan.

*Sevgiliden ġayrısı anlamında
kullanılmıştır.*

Ĥāşā ħayāl-i ġayrıya dġdemde
idem aġa cā

Ol āşġnā cāyı iken bġġāneye cā
mı olur

cā olmaga:

1. cā olmaga: --mag, --a

Gazel 470

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mekan, mevki olmak.

Döstim küyuñ bu ben dil-
ġasteye mesken yiter
Bülbül-i bġ-çāreye cā olmaga
ġülşen yiter

cā-be-cā:

1. cā-be-cā:

Gazel 150

Mısra: 4

*Far. Yer, makam, mahal,
mevki.*

Her ne yirde menzil eyleser bu
eş-k-i ħün-feşān
Ĥaymelerdür cā-be-cā anda
zuhūr iden ħābāb

cāġim içre bir ħatab olursın:

1. cāġim içre bir ħatab

olursın: --ur, --sın

Gazel 168

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) cehennem

*içinde yanacak bir odun olmak
kastedilmiştir.*

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzüñ karasın
Yoġsa yanmaga cāġim içre
olursın bir ħatab

cālġnūs:

1. cālġnūs:

Gazel 104

Mısra: 4

(Kalinos) yun. İlk

*devirlerde yaşamış olan bir
Yunan Filozofunun adı.*

Ĥasta-i ışkām lebüñden özge
olmadı ilāc
Fāyide olmadı çok cehd itdi
Cālġnūs aġa

cālġnūs'a:

1. cālġnūs'a:

Gazel 438

Mısra: 6

*(Kalinos) yun. İlk
devirlerde yaşamış olan bir
Yunan Filozofunun adı.*

Nabz-ı 'āşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy ġabġb
Bġ-devā derddür gerekse aġı
Cālġnūs'a sor

cām:

1. cāmını: -ı, -n, -ı

Gazel 261

Mısra: 12

*Sırça, cam; bardak, kadeh,
şişe ve toprak cinsinden şarap
kadehi. II Sevgilinin aġzı,
dudaġı.*

Yevm-i cezādan tañ mı olam
ġüşdan cüdā
'İşkuñ ezel cāmını içdüm çün
elest

2. cām-ıla: -ıla

Gazel 314

Mısra: 2

*Sırça, cam; bardak, kadeh,
şişe ve toprak cinsinden şarap
kadehi. II Sevgilinin aġzı,
dudaġı.*

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyām-ıla baġş
Basılır elbetde āġir kim ide
cām-ıla baġş

3. cām-ıla: -ıla

Gazel 347

Mısra: 1

*Sırça, cam; bardak, kadeh,
şişe ve toprak cinsinden şarap
kadehi. II Sevgilinin aġzı,
dudaġı.*

Dil şafā kesb idemez içmeyicek
cām-ıla rāġ
Sāġiyā 'iyş idelüm sun berü gel
şām u şabāġ

cām ı leb-ā-leb:

1. cām ı leb-ā-leb:

Gazel 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aġzına kadar dolu kadeh.

Bir perġ-rü lāli şevġinden yine
āşüfteyem
Sāġiyā cām ı leb-ā-leb tut yürüt
ġülgün şarāb

cām içe:

1. cām içe:--e

Gazel 319

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmek.

Bir gedā meyhāne küncinde
Muḥib ger cām içe
Eylese tañ mîdur ol Cemşîd ü
Kārûn-ıla baḥş

cāme-i al içre:

1. cāme-i al içre:

Gazel 439

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı elbise içinde

*dolanın sevgili
kastedilmektedir.*

Cāme-i al içre şehr içre gezen
meh-pāreler
Kim görürse her birisin sanur
āteş-pāreler

cāme-i atlas geyüp:

1. cāme-i atlas geyüp:--üüp

Gazel 323

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) atlas denilen

*kıymetli kumaştan yapılan
elbiselerin giyilmesi
kastedilmektedir.*

Muḥibbī cāme-i atlas geyüp
anuñla faḥr itme
Libās-ı müste‘ārîdür bu cān
üstinde tenden geç

cām-ı bāde:

1. cām-ı bāde:

Gazel 448

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehi.

Herkese kısmet gününde oldı bir
nesne naşîb
Rinde cām-ı bāde vü zāhidlere
afyondur

cām-ı cem:

1. cām-ı cem:

Gazel 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şarabın mucidi eski İran
padişahlarından Cem'in içki
kadehi.*

Sifāl-ı köhne rindāna yiter
meyhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa önünde
cām-ı Cem peydā

2. cām-ı cem:

Gazel 287

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şarabı icat eden Cem'in
sihirli kadehi; [tas.] gönül. Bir
kır gezintisi esnasında Cem,
ayaklarına yılan dolanmış bir
kuş görür. Okuyla kuşu,
yıldan kurtarır. Kuşun
ağzından yere bıraktığı
çekirdekten asma büyür, o
asmadan ilk şarap elde edilir.
Cem'in kadehi, üzerinde yedi
hikmeti bildiren yazılar bulunan
bir kadehtir. İskender'in aynası
gibi mevhum bir nesnedir. Cām-ı
Cem, bütün evrendeki durumu,
yedi feleğin sırrını açık ve
ayrıntılı biçimde gösteren bir
kadeh sayılır. Cem, başka bir
meziyeti olmadığı hâlde, şarap
mucidi olarak edebiyata girmiş
ve adını baki kılmıştır.*

Cām-ı Cem sun sākîyā bir dem
ġanîmetdür hayāt
Çün içre cām-ı memātı cümle
insān ‘ākîbet

cām-ı elest:

1. cām-ı elest:

Gazel 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elest kadehi. II Kur'an-ı

*Kerim'de bildirildiği üzere
Allah'ın ruhları yarattıktan
sonra sorduğu, "Elestü bi-
rabbiküm" Ben sizin Rabbiniz
değil miyim? sorusunun
kasaltılmış şekli.*

Baña sunıldı ezel cām-ı elest
Oldum ol cāmı içüp vālih ü mest

cām-ı hoşgüvârı:

1. cām-ı hoşgüvârı:--ı

Gazel 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hoş içimli lezzetli şarap. II.
Fani dünyanın nimetleri.*

Kıl dilā cām-ı hoşgüvârı taleb
Çemen ü āb u gülzârı taleb

cāmı içüp:

1. cāmı içüp:--ı, --üüp

Gazel 427

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) birinci mısradaki

*belirtilen kadehten sunulan
şeyin içilmesi kastedilmiştir.*

Felek cāmı içüp döker şu ‘ā ‘ı
cür‘asın hāke
Elinde tuttuğu mihr-i zer-eḫşān
san ayāğdır

cām-ı ışkı:

1. cām-ı ışkı:--ı

Gazel 458

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi.

Cām-ı ışkı nüş idüp cüş
eylesem ‘ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hāletler
benüm nüşumdadır

cām-ı ışkı:

1. cām-ı ışkı:--ı

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi, aşk şarabı.

İçüp bezm-i elestde cām-ı ışkı
Anuñçundur Muḥibbī böyle
rüsivā

2. cām-ı ışkı:--ı

Gazel 209

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi, aşk şarabı.

Muḥibbī koma elden cām-ı ışkı
Gerekmez rind olana illā meşreb

cām-ı laüñ:

1. cām-ı laüñ:--ün

Gazel 14

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) kırmızı

dudaklarının kadehi.

Cām-ı laûñ sun lebûñden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestâne
söylersin baña

cāmı leb-â-leb eyleyüp:

1. **cāmı leb-â-leb eyleyüp:--ı, --
yüp**

Gazel 203

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *kadehin ağzına*

*kadar doldurulması
kastedilmektedir.*

Görelî lal-i lebinî şevkden
âşüfteyem
Sâkiyâ cāmı leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

cām-ı lebûñden:

1. **cām-ı lebûñden:--ü, --n, --
den**

Gazel 293

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak kadehi II şarap

renkli dudak.

Olmuşam cām-ı lebûñden ben
senüñ iy yâr mest
Nitekim bûy-ı gül ile bülbül-i
gülzâr mest

2. **cām-ı lebûñden:--ü, --n, --
den**

Gazel 302

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudak kadehi II şarap

renkli dudak.

Rüz-ı maşşerde dağı ayılmayam
Olmuşam cām-ı lebûñden eyle
mest

cām-ı lebûñle:

1. **cām-ı lebûñle:--ü, --n, --le**

Gazel 301

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağın kadehinin

yudumu, içimi.

Cihân keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim cām-ı lebûñle buldı râhat

cām-ı mahabbet:

1. **cām-ı mahabbet:**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet kadehi.

İçeli rüz-ı ezel cām-ı mahabbet
cürasin
Kim göre mesti hârâbam didi ol
kanzil baña

cām-ı mahabbet cür'asın:

1. **cām-ı mahabbet cür'asın:--
ı, --n**

Gazel 292

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhabbet şarabının

yudumu.

Zâhidâ sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem cām-ı mahabbet
cür'asın rüz-ı elest

cām-ı memâti:

1. **cām-ı memâti:--ı**

Gazel 287

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölüm kadehi.

Cām-ı Cem sun sâkiyâ bir dem
ğanîmetdür hayât
Çün içer cām-ı memâti cümle
insân 'âkıbet

cām-ı mül-ile:

1. **cām-ı mül-ile:--le**

Gazel 293

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *kastedilen*
şey; şarap kadehidir.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammâ ki ben
İçeli 'ışkuñ şarâbın oluram her
bâr mest

cām-ı şarâbi:

1. **cām-ı şarâbi:--ı**

Gazel 286

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehi.

Çün götürürsün ayagı bezm-i
dünyâdan göñül

İçdüğün cām-ı şarâbi âb-ı
hayvân oldı tut

câmi-i hüsninde:

1. **câmi-i hüsninde:--ı, --n, --de**

Gazel 205

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzelliğinin

toplandığı yer.

İy Muhibbî câmi-i hüsninde
yârûñ Cuma gün
Hoş edâ ile okudı hıttbe-i hüsnin
hañb

câm-ıla mül:

1. **câm-ıla mül:**

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadeh ve şarap.

İy Muhibbî niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evâb

cân:

1. **cânın:--ın**

Gazel 3

Mısra: 2

*"Cân" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.*

Dün gece nâgâh irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur âşıklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **cânına:--ın, --a**

Gazel 3

Mısra: 16

*"Cân" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.*

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Rağmet anuñ cânına kim beni
rağmetle aña

3. **cân-ıla:--ıla**

Gazel 4

Mısra: 10

*"Cân" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.*

Merve hağkı say-ile ger Kâbe
küyüñi tavâf

Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu
pür-şafā

4. cān:

Gazel 5

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büseye ikrār eylese
cānān baña

5. cān:

Gazel 5

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büseye ikrār eylese
cānān baña

6. cān:

Gazel 5

Mısra: 8

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Öldürür gerçi ki ğamzeñ āşıka
virmez amān
Leblerüñ İsī gibi her laħza virür
cān baña

7. cān-ıla:--ıla

Gazel 5

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büseye ikrār eylese
cānān baña

8. cān:

Gazel 6

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ol perī peyker melek kim
beñzemez insān aña
Şad hezārān dil fedā olsun
hezārān cān aña

9. cān:

Gazel 6

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Tir-i müjgānı gelirse cān virem
şükrāne ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam kurbān aña

10. cānum:-(u)m

Gazel 9

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habīb
Âhır nefesde eyleye cānum duā
saña

11. cān-ıla:--ıla

Gazel 13

Mısra: 4

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ejder-i ışık öldürür didüm
maħabbet ehlini
İşidüp cān-ıla gönlüm oldılar
kāyil baña

12. cān:

Gazel 28

Mısra: 4

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Sineme gönderdi dilber
ğamzesin döndü didi
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmetsür saña

13. cān:

Gazel 29

Mısra: 4

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devādur cān
bulur andan şafā

14. cān:

Gazel 34

Mısra: 3

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Her ne kim virürse âhır cān alur
Nesne virmez bu cihān aylak
saña

15. cānum:-(u)m

Gazel 41

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ya kaşuñdan tır gönderseñ dile
Karşu çıkup cānum eydür
merħabā

16. cāndan:--dan

Gazel 43

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Sensüz iy cān u cihān hergiz
gerekmez cān baña
Sinede cāndan ivāz çünki yiter
cānān baña

17. cānum:-(u)m, -ı

Gazel 44

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cānumı lebün yādına ten dāma
alupdur
Tığuña fedā eyledüm ol borcumı
cānā

18. cān:

Gazel 45

Mısra: 10

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Yüzini gördüm Muħibbī gitdi
benden akl u dil
Cān daħı gitse nazar kılmaz o
sīmīn-ten baña

19. cānı:-ı

Gazel 46

Mısra: 3

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ĝamzeñi gönder bu cānı ben
emānet saklaram
Haħkını ehline teslīm itmek
āsāndur baña

20. cānımı:-ın, -ı

Gazel 50

Mısra: 9

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Muħibbī cānımı tuħfe iletidi
Kaħbül itdük cezāñ Allāhu ğayrā

21. cāna:-a

Gazel 53

Mısra: 4

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalüñ bu hâsta cāna umaram
tabīb ola

22. cān:

Gazel 56

Mısra: 4

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Bār-ı ğamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lâ-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

23. cān:

Gazel 64

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Aña âşık mı dinür ışkuñ yolında
cān aña
Yāhu derd-ile olursa derdine
dermān aña

24. cāna:-a

Gazel 68

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Eger kaşd eyleseñ tiğuñla cāna
Öñünden ırmayam boynumu
kaṭā

25. cān:

Gazel 71

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Âşıkam dir kim reh-i ışk içre
cān terk eylemez
Aña âşık mı dinür nāmı anuñ
nā-merd ola

26. cān:

Gazel 78

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cān nedür ışkuñ yolında
virmeyem cānı saña
Cānuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

27. cāndur:-dur

Gazel 84

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cān u dilden çeşmüñüñ
cellādına sundum boyun
Arada bildüm hiçab olan bugün
cāndur baña

28. cān:

Gazel 97

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

29. cān-ıla:-ıla

Gazel 112

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ĝarĝ-ı muhṭ-i ışk idi cān-ıla bu
göñül
Olmamış idi daḡı ademden
cihān peydā

30. cān:

Gazel 127

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Dil alup kaşduñ bu dem ger cān
ise
Olmışam ben cān-ıla qurbān aña

31. cān-ıla:-ıla

Gazel 127

Mısra: 8

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Dil alup kaşduñ bu dem ger cān
ise
Olmışam ben cān-ıla qurbān aña

32. cānına:-ı, -na

Gazel 138

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cānına
Sevdügi çünkim anuñ bir bī-
vefā cānān ola

33. cānum:-(u)m

Gazel 159

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Çekdi agzumdan lebin cānum
bile oldı revān
Hiç tarahḡum mi gele
agzumdaki kanum görüp

34. cānum:-um

Gazel 170

Mısra: 8

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Gelse tırüñ sīneme geçer o dem
itmez qarār
Tende cānum ğibidür kim
gitmege eyler şitāb

35. cānuma:-uma

Gazel 174

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Eyledüñ cevri ü cefālar cānuma
Seni çün sevmek imiş bildüm
sebeb

36. cānumda:-um, -da

Gazel 193

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Kalması cismümde cān u hier
ara cānumda tāb
Gözlerüm hūn-āb akıtdı oldı dil
mülki ḡarāb

37. cānuñ:-(u)ñ

Gazel 215

Mısra: 10

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Gitmesün dilden Muḡibbī
dāyimā medḡ-i Resül
Okıdukça dil feraḡ bula vü
cānuñ ola mest

38. cān-ıla:-ıla

Gazel 232

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Sīne şahrsında eyle cān-ıla
göñlüñ nişān
Ĝamze okların ele al tolu
peykān oldı tut

39. cāndur:-dur

Gazel 245

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Senüñ derdüñ baña dermândur
iy döst
Gamuñ da sînem içre cândur iy
döst

40. cān:

Gazel 255

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ğamzeñ okı geleden sanma
cerāhat oldı
Buldı murādımı dil cān oldı dağı
rāhat

41. cānum:-(u)m

Gazel 256

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Didüm lebüñ bahāsına cānum
alur mısın
Didi bahā yok aña yākut-ı
aḥmerest

42. cān:

Gazel 303

Mısra: 9

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Göñlümi alup şimdi eger
kaşdün-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy döst

43. cān-ıla:-ıla

Gazel 318

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Müftü vü vā'iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebüñ keyfiyyetin
cān-ıla baḥş

44. cān:

Gazel 323

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Perī-rüdur anı bildüm ki bakmaz
ādemī-zādā
O cān incinmesün dirseñ raḳīb-i
Ehremen'den geç

45. cānı:-ı

Gazel 329

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Sîneme tırüñle cānā gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pādişāhum alasin
cānı ḥarāc

46. cānuña:-uñ, -a

Gazel 342

Mısra: 9

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Mārdur zülfi dilā kaşd itse her
dem cānuña
Ğam degül tiryākdür la'l-i
lebüñden yaña kaç

47. cānumı:--um, -ı

Gazel 354

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Fırkat belāsıdur gözümi kan
iden benüm
Vuşlat ümmüdi eyleyiser cānumı
ferah

48. cān:

Gazel 363

Mısra: 5

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ğālib olsa ger gamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāhib-i mülke gelürmiş
düşmenüñ birüzü telḥ

49. cānı:-ı

Gazel 375

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Her ki diler bir perī teshür ide
Eylesün 'ışk odına cānı sipend

50. cān:

Gazel 384

Mısra: 3

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cān terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ mıdur
Her kimse ki bir 'ışka ola cān-
ıla mürüd

51. cānı:-ı

Gazel 384

Mısra: 7

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Sākī şarāb-ı şāfi getir cānı tāze
kıl
Ḥalvetde kor ḥübb-ıla zāhid ola
kağıd

52. cān-ıla:-ıla

Gazel 385

Mısra: 6

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

'İşk bir gevher-durur zāhid ne
bilsün kıymetin
'Âşıka göster anı cān-ıla
olmuşdur ḥarīd

53. cānā:-a

Gazel 426

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Yir yirin cānā lebüñ üzre
göriñen mü mıdur
Yoḥsa yañlış añladum ol sāye-i
ebrü mıdur

54. cān:

Gazel 432

Mısra: 10

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Mürde iken iy Muḥibbī baña ol
'İsī- nefes
Mu 'cize izḥār idüp gör ölmüşe
cān 'arż ider

55. cānadur:-a, -dur

Gazel 461

Mısra: 2

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Ğamz oklarına sînede bu dil
nişānedür
Kaşd eyledüğü sîne degül bil ki
cānadur

56. cān:

Gazel 464

Mısra: 1

"Cān" kelimesi. II Âşığın
canı, kendi varlığı.

Cān za'if oldukça göñlüm nālesi
āhestedür
N'eylesün söze mecālî kalmadı
dil ḥastadur

57. **cān-ıla:-ıla**
Gazel 474
Mısra: 3
"Cān" kelimesi. II Aşığın
canı, kendi varlığı.

Cān-ıla kimdür metā'-ı büseye
dirken ḥarīd
Bu ācebdür her kaçan olsam
ḥarīdār incinür

58. **cānın:-ı, -n**
Gazel 479
Mısra: 7
"Cān" kelimesi. II Aşığın
canı, kendi varlığı.

Āşık vişāle irmez terk
itmeyince cānın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdür

59. **cān-ıla:-ıla**
Gazel 488
Mısra: 9
"Cān" kelimesi. II Aşığın
canı, kendi varlığı.

Ol mücerred cān-ıla dünyā-yı
düna vir ḥalāk
Nev-'arūs-ı dehr bir mekkāre vü
muḥtālādur

60. **cānuma:-uma**
Gazel 500
Mısra: 2
"Cān" kelimesi. II Aşığın
canı, kendi varlığı.

İşk elinden sīneme gerçi
cerāhatlar gelür
Līk andan cānuma biñ dürlü
ḥāletler gelür

cān almışdur:

1. **cān almışdur:--mış, --dur**
Gazel 115
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Yaşama yeniden
dönmek, umut ve mutluluk sahibi
olmak.

Esdüğince şubḥ-dem virür
nebātāta ḥayāt
Lal-i cān-baḥşından almışdur
meger kim cān şabā

cān bağışlar:

1. **cān bağışlar:--lar**
Gazel 349
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Canına can katmak, can
vermek.

Sākī olup meclise alsa ele dilber
ḳadeḥ
Cān bağışlar mürde-dil olanlara
yekser ḳadeḥ

cān bülbülü:

1. **cān bülbülü:--+i**
Gazel 92
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül bülbülü; aşık, seven.

Gülşen-i küyuḥda bu cān bülbülü
şādān-iken
Çarḥ-ı zālīm eyledi sen verd-i
ḥandāndan cüdā

2. **cān bülbülü:--i**
Gazel 303
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül bülbülü; aşık, seven.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
naẓar iy dōst
Cān bülbülü turmaz kılır āh-ı
seḥer iy dōst

cān bülbülünü:

1. **cān bülbülünü:--i, --n, --i**
Gazel 278
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) can kuşu
denilerek şair ve gönlü
kastedilmiştir.

Rehber ol baña şabā gel der-i
cānāna ilet
Ya'nī cān bülbülünü tāze
gülüstāna ilet

cān da:

1. **cān da:**
Gazel 240
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın canının elden
gitmesi.

Lebi yādına dil gitdi bu cān da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

cān dimāğı:

1. **cān dimāğı:--ı**
Gazel 411
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlün aklında
kalmak, daima hatırlanmak.

Mu'atḥar oldı yine cān dimāğı
İrişdi zülfine yāruñ meger bād

cān dimāğın:

1. **cān dimāğın:--ğı, --n**
Gazel 105
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlün aklında
kalmak, daima hatırlanmak.

Şādmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāğın ter kılır irişüp ol
ḥoş-bū baña

cān dimāğını:

1. **cān dimāğını:--ı, --n, --i**
Gazel 379
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hafızası.

Cān dimāğını mu'atḥar eyle
irgür iy şabā
Ol gözi āhū saçı müşğ-i
tatārumdan meded

cān fedā itmek:

1. **cān fedā itmek:--mek**
Gazel 473
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Uğruna canını feda etmek.

Cān fedā itmek didiler müşkil
işdür 'āşıka
Yār eger ben sevdüğümse
didüm āsān öğredür

cān fedādur:

1. **cān fedādur:--dur**
Gazel 436
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Candan geçme, canını
uğruna verme.

Cân fedâdur çeşm-i şūhuña
senüñ iy dil-firîb
Göñlümi böyle perîşân iden ol
kâkül geçer

cân geldi:

1. **cân geldi:--di**
Gazel 353
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Canlanmak, güçlenmek.

Çäre olmadı lebin öpmege cân
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yâdına gel
bârî kadeh

cân gözün aç:

1. **cân gözün aç:--i, --n**
Gazel 274
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kalp gözünü açmak yani
masivadan geçip asıl gerçeğe
ulaşmak kastedilmektedir.*

Yarı görmek ten göziyle didiler
mümkün degül
Cân gözün aç kıl nazar bârî
anuñla dil avut

cân göziyle:

1. **cân göziyle:--i, --y, --le**
Gazel 478
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül gözü.

Cân göziyle kıl nazar meh-
pârelerle 'âleme
Yok bahâsı nakş olunmuş sanki
Âzer deyridür

2. **cân göziyle:--i, --y, --le**
Gazel 350
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İnsanda gözle görünmeyeni
gören, sezen, hisseden mânevî
güç, uyanıklık, basîret.*

Cân göziyle kıl nazar hüsnin el-
'ilmü hasen
Der cihân halkına sor cümlesi
el-cehlü kabîh

cân içinde:

1. **cân içinde:**
Gazel 83

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül içinde, yürekte.

Göndertirse ol kemân ebrû eger
ğamz okların
Geçürüp sînemden idem cân
içinde yir aña

cân ile dil virdüm:

1. **cân ile dil virdüm:--düm**
Gazel 139
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgiliye
canını ve gönülünü vermesi.*

Cevr ile cân almak olmuşdur
hemîşe hû saña
Anuñ için cân ile dil virdüm iy
meh-rû saña

cân kaşdın eyler:

1. **cân kaşdın eyler:--i, --n, --r**
Gazel 480
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öldürmek.

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaşdın eyler okını gezler
kiriştedür

cân ki:

1. **cân ki:**
Gazel 72
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öyle bir can ki.

Bâr-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
ğam-perverd ola

cân kulagın aç:

1. **cân kulagın aç:--i, --n**
Gazel 390
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
*Dikkat kesilerek dinlemek,
iyice kulak vermek.*

Dehr elinden cân kulagın aç işit
Nâle eyler nây u inler çeng ü
'üd

cân kulagina:

1. **cân kulagina:--i, --na**
Gazel 101
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Can kulağı. II İnsanın
hissetme yetisinin ana merkezi,
gönül.*

Cân kulagina irişdürdi seher
bâd-ı şabâ
Zîkr-i Haqq'ı koma elden
olmasun ömrün hebâ

cân mülkin:

1. **cân mülkin:--i, --n**
Gazel 282
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Canevi, kalp, yürek, gönül
ülkesi.*

Komadı tende mecâl ü sînede
hîç 'aql u hüş
Dutdı cân mülkin ser-â-ser
kâkül-i müşğîn-i döst

cân murğı:

1. **cân murğı:--i**
Gazel 97
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.

Âşiyânın özledi cân murğı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydi bu dünyâ geldi
çün zindân aña

cân nakd:

1. **cân nakd:--le**
Gazel 261
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can sermayesi.

Cân nakd ile büseñe dil müşterî
olur
Cândan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

cân nakdi ile:

1. **cân nakdi ile:--i**
Gazel 384
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can sermayesi.

Cân nakdi ile gördi ki ben
olmuşam harîd

İtdi metā‘-ı bñsesinñ kıymetin
mezîd

cân nakdin:

1. **cân nakdîn:--i, --n**
Gazel 383
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can sermayesi, varlığı.

Virüp cân nakdîn aldum ğam
metā‘ın
Ezelden ehl-i ‘ışka bu-durur sūd

cân nedür:

1. **cân nedür:--dür**
Gazel 132
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgili için feda
edilen can aşık için nedir ki
manası kastedilmiştir.*

Āşıka yüz cân bağışlar ħande ile
ol perî
Cân nedür tuħfe virem
utanmadan bir cân aña

cân riştesin:

1. **cân riştesin:--si, --n, --n**
Gazel 290
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) can ipliği, ruh teli.

Ķaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cân riştesin
Nāle vü feryādumu zîr ü bam
itdññ ‘ākıbet

cân riştesinden:

1. **cân riştesinden:--si, --n, --n**
Gazel 167
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) can ipliği, ruh teli.

Ĥayme kursa sînemññ şahrāsına
ol āfitāb
Eyleyem cân riştesinden yir
yirin aña tñnāb

cân riştesine:

1. **cân riştesine:--si, --ne**
Gazel 155
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönül bağı. II Āşığın
gönlü.*

Gördiler cân riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mîr-i suħen eşār u
divānum görüp

cân riştesini:

1. **cân riştesini:--s, --i, --n, --i**
Gazel 416
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) gönül ipi, bağı.

‘İşk tomarına cân riştesini bağla
göñül
Yār eline düşe bir gün ola
varmak kāğız

cân terk eyle:

1. **cân terk eyle:**
Gazel 182
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın sevgili uğrunda
canını ve gönlünü
bırakması, feda etmesi.*

İy Muħibbî cân terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taħsîn eyleye ışk ehli
cânānuñ görüp

cân terk eyledi:

1. **cân terk eyledi:--di**
Gazel 391
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
*Canından
olmak, ölmek (aşık bağlamında).*

Degüldür Ĥusrev‘i bil ‘āşık
oldur
Ki cân terk eyledi ‘ışk içre
Ferhād

cân terk eylemez:

1. **cân terk eylemez:--mez**
Gazel 118
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşkı uğruna canını
bırakmaya (başından olmaya)
cesaret edememek.*

İşk meydānında evvel terk-i
serdür āşıka

Kim ki cân terk eylemez ışkdan
ne ħacet lāf aña

cân terk eylesem:

1. **cân terk eylesem:--se, --m**
Gazel 342
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
*Canından olmak, sevgili
uğruna ölmek.*

Tañ mı ruħsāruñ görüp zülf içre
cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervāne ger
görse sirāc

cân terkin urur:

1. **cân terkin urur:--ur**
Gazel 277
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Canını terk etmek,
vazgeçmek.*

Zāhid nedür bu ğaflet ‘ışka
nedür bu inkār
Cân terkin urur ‘āşık yitmez mi
bu ‘alāmet

cân u başa:

1. **cân u başa:--a**
Gazel 406
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canla başla.

Muħibbî cân u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü distünler saña
merd

cân u başum ister ise:

1. **cân u başum ister ise:--um, -
-r, --se**
Gazel 271
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığın
canını ve başını istemesi
kastedilmektedir.*

Cân u başum ister ise yolına
olsun fedā
Bu tarîk-i ‘ışkda ‘āşık gerek dil-
ħāh dōst

cân u ciğer:

1. cān u ciğer:

Gazel 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve ciğer.

Hicr-ile cān u ciğer oldu kebāb
Hasretiyle bu gözüm yaşı şarāb

cān u cihān:

1. cān u cihān:

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm canlılar ve dünya II

bütün her şey.

Sensüz iy cān u cihān hergiz
gerekmez cān baña
Sinede cāndan ivāz çünkü yiter
cānān baña

cān u dil:

1. cān u dil:

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīnün yolında cān u dil
ile gāzā

2. cān u dil:

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Zülfünün zikri ile başum tolu
sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil
şeydā ola

3. cān u dil:

Gazel 98

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Uymaz hicrün şebinde āşık-ı
dil-ḥaste āh
Tañ midur ki cān u dil tā şubḥa
dek bī-dār ola

4. cān u dil:

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Aceb bilsem nedür başumda
sevdā
Olupdur cān u dil anuñla şeydā

5. cān u dil:

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Bilmezem ğamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cān u dil meyl eyledi
fī'l-ḥāl aña

6. cān u dil:

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldu cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

7. cān u dil:

Gazel 283

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Dil saçuñ zencirine dīvāne oldu
'ākıbet
Cān u dil elden gidüp bīgāne
oldı 'ākıbet

8. cān u dil:

Gazel 346

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Bezm-i ğamda nāliš itsem cān u
dil eyler semā'
Meclis ehlin nite kim nāy u
rebāb eyler ferāḥ

9. cān u dil:

Gazel 394

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Bed söyleme 'āşıkā iy zāhid-i
ḥod-rū
Cān u dil ile saña ne nīg eger
bedend

10. cān u dil:

Gazel 414

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

İrmesün diyü Muḥibbī ḥüsn-i
dildārā güzend
Āteş-i ruḥsār-ı yāra cān u dil
oldı sipend

11. cān u dil:

Gazel 419

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Pādişāhā tuḥfe itdüm cān u dil
eyle ḳabül
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezīz

12. cān u dil:

Gazel 440

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Ger murādı sīm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluñda
n'olur sīm ü zer

13. cān u dil:

Gazel 492

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Gün yüzüñi görmege bu cān u
dil māyil-durur
Līk zülfün çün şehāb ol ni'mete
ḥāyil-durur

14. cān u dil:

Gazel 327

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönülden, bütün benliğiyle
sevmek.*

Cānānı cān u dil ile sevmek
olursa suç
Derdā ki 'āşık olana olmaya
böyle güç

15. cān u dil:

Gazel 54

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve gönül.

Pervāne gibi odlara yana bu cān
u dil
Ḥüsnün ḥayāli karşıma çün kim
çerāğ ola

16. cān u dil:

Gazel 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Hasta dilven baña sun sen lal-i
nābuñ cürasın
Cân u dil hicrûñ odına
yanmadın iy dil-fırîb

17. **cân u dil:**

Gazel 192

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Ruğlarına cân u dil pervânedür
Yanar-ısa bu Muhibbî ne aceb

18. **cân u dil:**

Gazel 280

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Cân u dil olur müşerref bû-y-ıla
‘âlem tolar
Deprenicek ruğlarında zülf-i
misk-efşân-ı döst

19. **cân u dil:**

Gazel 281

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

‘İşkuñ-ıla cân u dil şöyle fakîr
oldı bugün
Benden özge müsteħak yokdur
baña virgil zekât

20. **cân u dil:**

Gazel 297

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Cân u dil aldı lebinden büse
ikrâr eyledi
Hüblarda olmaz imiş ‘ahd ü
peymânı dürrüst

21. **cân u dil:**

Gazel 348

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Cân u dil oldu şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire hübdur
olmaz o kabîh

22. **cân u dil:**

Gazel 379

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Can ve gönül.

Döstlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
nigârumdan meded

23. **cân u dil:**

Gazel 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Gönülden, bütün

benliğıyle sevmek. 2)Can ve
gönül.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervaneyem yanmak
baña olmaz acîb

cân u dil bağlandı:

1. **cân u dil bağlandı:--lan, --dı**

Gazel 96

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saç

tellerine aşğın maddi ve manevi
bütün varlığıyla yani (can ve
ruhuyla) bağlandığı
kastedilmiştir.

Zülfinüñ zencîrine bağlandı
çünkü cân u dil
İy Muhibbî tâ ebed kurtılmak
olmaya saña

cân u dil mülkini:

1. **cân u dil mülkini:--i, --n, --i**

Gazel 263

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruh ve gönül ülkesi.

Gelür yagmaya her dem leşker-i
ğam
İder bu cân u dil mülkini gâret

cân u dil safâ bulur:

1. **cân u dil safâ bulur:--ur**

Gazel 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın canının ve gönlünün
manevi bir huzur bulması
kastedilir.

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücâ

Hâtrım olur münevver cân u
dil bulur şafâ

cân u dil yaralansa:

1. **cân u dil yaralansa:--a, --la,
--n, --sa**

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın maddi ve manevi
tüm varlığının(canının ve
gönlünün) yaralanması,hasta
olması kastedilir.

Yaralansa cân u dil kılmaç
terahhüm yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez
naçar dildâr aña

cân u dilden:

1. **cân u dilden:--den**

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan ve gönülden.

Kaşı yayından gelüp togrılsa tîr-
i ğamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sînemi
kalkan aña

2. **cân u dilden:--den**

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan ve gönülden.

Cân u dilden çeşmüññ
cellâdına sundum boyun
Arada bildüm hiçâb olan bugün
cândur baña

3. **cân u dilden:--den**

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan ve gönülden.

Cân u dilden gül yüzüñ aşüftesi
şems ü çamer
Mihir gönder giceler hayrân olur
mâhum saña

4. **cân u dilden:--den**

Gazel 396

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan ve gönülden.

Çü dutduñ dâmenini cân u
dilden

Sakın olma bu dünyāya
muḳayyed

5. **cān u dilden:--den**
Gazel 336
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İçten, samimiyetle, bütün
benlikle.*

Muḳibbī'ye şefā' at kıl şeft' ol
Olupdur cān u dilden saña
muḳtāc

6. **cān u dilden:--den**
Gazel 452
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İçten, samimiyetle, bütün
benlikle.*

Cān u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muḳbeçe
Deyrden dūr oluban çıkmam
meger cānum çıkar

7. **cān u dilden:--den**
Gazel 488
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İçten, samimiyetle, bütün
benlikle.*

İy Muḳibbī yār gönderse eger
tūr-i cefā
Cān u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

8. **cān u dilden:--den**
Gazel 280
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Candan gönülden, içten bir
şekilde, samimiyetle, bütün
benlikle.*

Bu Muḳibbī arzū-yı Ka'be-i
kūyın kılup
İdiserdür cān u dilden kendüyi
ḳurbān-ı dōst

9. **cān u dilden:--den**
Gazel 358
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Candan gönülden, içten bir
şekilde, samimiyetle, bütün
benlikle.*

Ġamzeñ okı geldügince sīneme
Görüp anı cān u dilden didüm
oḳ

cān u dildendür:

1. **cān u dildendür:--den, --dür**
Gazel 263
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) içten
gelerek, samimiyetle yapılan
anlamında kullanılmıştır.*

Muḳibbī cān u dildendür
muḳibbūñ
Umaram idesin aña şefā' at

cān u dili:

1. **cān u dili:-i**
Gazel 14
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can ve gönül.

Şem-i ḳusnūñ yakmayınca
komadı cān u dili
Anuñ-ıçun dōstum pervāne
sōylersin baña

cān u dilüm:

1. **cān u dilüm:--ü, --m**
Gazel 129
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can ve gönül.

Būy-ı zūlfūñi şabā yili ile
gönder baña
Ben daḳı göndereyim cān u
dilüm senden yaña

2. **cān u dilüm:--ü, --m**
Gazel 398
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can ve gönül.

Āteş-i ḳusnūñe karşı bugün iy
dōst senūñ
Eyledüm cān u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

3. **cān u dilüm:--ü, --m**
Gazel 431
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can ve gönül.

Māl ü menāl ü cān u dilüm
yoluña fedā
Evvel bu yolda saña fedā ata
anadur

cān u dilūñi:

1. **cān u dilūñi:--ü, --n, --i**
Gazel 353
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşıḳın sevgili için canını ve
gönlünü feda etmesi
kastedilmiştir.*

Eli boş varma sakın şoḳbetine
muḳbeçenūñ
Eyle cān u dilūñi yolına īşār-ı
ḳadeḳ

cān u gönül:

1. **cān u gönül:**
Gazel 24
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Can ve gönül; ruh ve
gönül.*

Fırḳatiyle gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāḳum vişālūñ
şerbetin kandur baña

2. **cān u gönül:**
Gazel 385
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Can ve gönül; ruh ve
gönül.*

Bu ḳarīm-i sīneme tūrūñ
irışdükte şehā
Çaḳrışur cān u gönül her biri dir
“hel min mezīd”

cān u gönülden:

1. **cān u gönülden:--den**
Gazel 48
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Candan-yürekten, büyük
bir arzuyula.*

Raḳbet itmezse Muḳibbī tañ m
heft iḳlīme çün
Oldı ol cān u gönülden bende-i
Āl-i Abā

2. **cān u gönülden:--den**
Gazel 99
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Candan-yürekten, büyük
bir arzuyula.*

Kim şāḳ-ı ışḳa cān u gönülden
ḳulām ola

Uyhu yüzi haşre dek aña harām
ola

3. **cān u gönülden:--den**

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Candan-yürekten, büyük
bir arzuyla.*

Tutmadı çünkü cān u gönülden
naşihatün
Nār-ı cahīme girdi anuñçün
Ebüleheb

cān u hicr:

1. **cān u hicr:**

Gazel 193

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın artık can
neşesi ve başkalarından
üstün, ayrı bir yönü olmadığı
ifade edilmiştir.*

Kalmadı cismümde cān u hicr
ara cānumda tāb
Gözlerüm hūn-āb akıtdı oldı dil
mülki harāb

cān u ser:

1. **cān u ser:**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve baş.

Dir imişsin ki Muhibbī terk
kılmaz cān u ser
Ölür-istem yoluña kurbān idem
cānum saña

2. **cān u ser:**

Gazel 223

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve baş.

Māl ü menāl yoluña bil cān u
ser dağı
Senden dirig olmaya iy dōst
herçi hest

3. **cān u ser:**

Gazel 303

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ve baş.

Gönlümü alup şimdi eger
kaşdün-isa cān

Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy dōst

cān u ten:

1. **cān u ten:**

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Argo**

Ruh ve beden.

Şem-i hüsnine nazar kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

cān ugurlar:

1. **cān ugurlar:--lar**

Gazel 435

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Canı, gönlü uğrulamak,
çalmak.*

Cān ugurlar gözlerün bilsem ki
ebrular mıdır
Dilleri teşhîr iderler yoğsa
cāzular mıdır

cān üstinde:

1. **cān üstinde:--i, --n, --de**

Gazel 323

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Manevi olarak ruh

kastedilmiştir.

Muhibbī cāme-i atlas geyüp
anuñla fahr itme
Libās-ı müste'ārîdür bu cān
üstinde tenden geç

cān virdi:

1. **cān virdi:--di**

Gazel 222

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Zerre gibi zār u sergerdān olup
gün şevkime
Bu Muhibbī virdi cān bulmadı
cānānı dürtüst

cān virdüm:

1. **cān virdüm:--dü, --m**

Gazel 222

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir amaç uğruna canından
olmak.*

Bulmadum 'ālemde bir yār 'ahd
ü peymānı dürtüst
Gerçi cān virdüm bu yolda
aradum anı dürtüst

cān vire:

1. **cān vire:--e**

Gazel 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can veren, can veren kişi.

Şîrîn lebi firâkıyla her kim ki
cān vire
Âhîr nefesde menzili dār-ı selām
ola

cān virem:

1. **cān virem:--e, --m**

Gazel 236

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Can vermek, can

*bağışlamak; ...uğruna
canından geçmek, kendini feda
etmek, hiçbir şey esirgememek
II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yāruñ gümānı bu idi yolında
cān virem
Şükr-i Hudā ki rāst olupdur
gümān-ı dōst

2. **cān virem:--e, --m**

Gazel 406

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can vermek, can

*bağışlamak; ...uğruna
canından geçmek, kendini feda
etmek, hiçbir şey esirgememek
II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

Yoluña cān virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'aşık olan ola cümerd

cān virmegi:

1. **cān virmegi:--meg, --i**

Gazel 486

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Can vermek, can

*bağışlamak; ...uğruna
canından geçmek, kendini feda
etmek, hiçbir şey esirgememek
II ölmek, ruhunu teslim etmek.*

‘İşk ara cân virmegi ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

cân virür:

1. **cân virür:--ür**
Gazel 8
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmek.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîhat assı itmez
söz baña

cân virürseñ:

1. **cân virürseñ:--ür, --sen**
Gazel 139
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şey ya da bir kimse için
hayatını feda etmek, ölmek.*

Âteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

cân yaka:

1. **cân yaka:--a**
Gazel 487
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Karşısındakini üzme,
birine zarar vermek, birini
sıkıntıya sokmak.*

Saçı zencirine kim dil virdi
divâne olur
Şem’-i hüsnine de kim cân yaka
pervâne olur

cân vanuñca:

1. **cân vanuñca:--unca**
Gazel 120
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) mahşer günü
aşığın canı paramparça olup
yandığında bile sevgiliden
ayrılmak istemediği ve onun
yardımına(şefaatine) muhtaç
olduğu belirtilir.*

Gitme bir dem tâ ki cân vanuñca
bile gitmese

Anuñ-ıçun dir Muhibbî döstüm
rûhum saña

cânâ:

1. **cânâ:**
Gazel 28
Mısra: 1
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Her gazel kim söyledüm cânâ
hikâyetdür saña
Kışşa-i derd-i derünümünden
şikâyetdür saña

2. **cânâ:**
Gazel 33
Mısra: 3
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bilmedüm virdüm gönül cânâ
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

3. **cânâ:**
Gazel 44
Mısra: 8
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Cânımı lebûñ yâdına ten dâma
alupdur
Tığña fedâ eyledüm ol borcumı
cânâ

4. **cânâ:**
Gazel 47
Mısra: 6
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bâgbân evrâk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylesün
Hayfdur cânâ koyasın sen zemîn
üstüne pâ

5. **cânâ:**
Gazel 49
Mısra: 9
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Dilde taşvîr itmege cânâ
Muhibbî naşuñı
Bağrı hûnın eyleyüpdür iki
çeşmi hıl saña

6. **cânâ:**
Gazel 50
Mısra: 1

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Eger her dem urasın tıgı cânâ
Kaçuram gerdenümi sanma kaçâ

7. **cânâ:**
Gazel 51
Mısra: 5
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bilmedüm cânâ murâduñ rûmı
öldürmek midür
Her ne kim maşşuduñ oldıysa
düşen oldur baña

8. **cânâ:**
Gazel 51
Mısra: 7
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Hâlûñi añdukça cânâ dil harâret
baglasa
Tañ mı her bir dânesi çün dâr-ı
fülfüldür baña

9. **cânâ:**
Gazel 57
Mısra: 6
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Eylemek ister yine haţtuñ urüc
Oldı her müyî dile cânâ belâ

10. **cânâ:**
Gazel 79
Mısra: 10
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Zülfüne gönülüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

11. **cânâ:**
Gazel 93
Mısra: 9
*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

İrgürüdümlük göklere cânâ
mahabbet topını
İy güzeller şâhı olsañ bir gice
mihmân baña

12. **cânâ:**
Gazel 95
Mısra: 9

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Rāh-ı ışık içre Muhibbî başa
cāna kalma kim
Tā ki hîç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

13. **cānā:**

Gazel 98

Mısra: 7

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Sorma cānā gül yüzüñsüz bu
dil-i şüridenüñ
Gülden ayru bülbülün aḥvāli āh
u zār ola

14. **cānā:**

Gazel 103

Mısra: 7

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Gel temāşā eyle cānā yine
gönlüm ḥānesin
Ḥūn-ıla mersūm bir tāk-ı
muḳarnesdür baña

15. **cānā:**

Gazel 111

Mısra: 8

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Aglamakdan nermdür
müjgānum iy serv-i ḥırām
Zaḥm ura sanma ayak bas raḥm
kil cānā baña

16. **cānā:**

Gazel 121

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Ḥaṭṭuñi cānā görenler didiler
reyḥān aña
Yüzüñe iden nazar da dir gül-i
ḥandān aña

17. **cānā:**

Gazel 125

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Yaş yirinde kan akar raḥm
eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

18. **cānā:**

Gazel 177

Mısra: 3

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Leblerüñ zıkr eylesem cānā
gözüñ ḥışm itmesün
N'eylesün maḥmürdur iy
pādişāhum bu garīb

19. **cānā:**

Gazel 200

Mısra: 6

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı itdüm
bagrumı cānā kebāb

20. **cānā:**

Gazel 207

Mısra: 7

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'āl
Soñra bildüm yog-ımuş anuñ
içün virmez cevāb

21. **cānā:**

Gazel 213

Mısra: 6

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı cānā
eyledüm bağrum kebāb

22. **cānā:**

Gazel 220

Mısra: 5

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Añsam eger gül ü serv şirüm
içinde cānā
Ḳaddüñle ārızuñdan olur heme
kināyet

23. **cānā:**

Gazel 242

Mısra: 10

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevāhirden

Takup cānā kulaguña giderme
anı mengüş it

24. **cānā:**

Gazel 269

Mısra: 5

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Pertev-i ḥüsñüñle cānā dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre ḥurşid-i
raḥşāni dürrüt

25. **cānā:**

Gazel 329

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

SİNEME TÜRÜÑLE CĀNĀ GEL BUGÜN
BİR KAPU AÇ
OL KAPUDAN PĀDİŞĀHUM ALASIN
CĀNĀ ḤARĀC

26. **cānā:**

Gazel 334

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Seni cāndan sevdüğüm cānā ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālünden ırag
olmak ne güç

27. **cānā:**

Gazel 342

Mısra: 11

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Yok yire ḥarc itme cānā ḥāk-i
pāyuñ cevherin
Niçe şehler başına āḥir olırsardur
bu tāk

28. **cānā:**

Gazel 344

Mısra: 3

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Kaşlaruñ yayını cānā Zāl u
Rüstem çekmeye
'Aşık-ı dil-ḥastelerde var mı bu
mikdār güç

29. **cānā:**

Gazel 362

Mısra: 5

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

İrgür vişālũne beni cānā sevāba
gir
Çün görmişem firākuñ odıyla
'āzāb-ı telh

30. cānā:

Gazel 364

Mısra: 7

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bahr olsa gözümüñ yaşı cānā
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmden āb-ı telh

31. cānā:

Gazel 387

Mısra: 11

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

'İşk yolında cāna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'āşık olan elbette ol olur
cömerd

32. cānā:

Gazel 404

Mısra: 7

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Ditrerem cānā cemālũnĩ görüp
āh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevādan sanki bĩd

33. cānā:

Gazel 419

Mısra: 12

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Serv kıddũñ görünür bālā vü
tübādan yaña
Leblerũñ cānā şarāb-ı āb-ı kev ş
erden lezĩz

34. cānā:

Gazel 439

Mısra: 3

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Sĩnemũñ üstinde cānā görinen
gam dāğıdur
Kaatre kaatre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yaralar

35. cānā:

Gazel 451

Mısra: 5

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Cānā kimem ki saña suhen
diyem āşikār
Şeb-tār içinde eyle baña bir
nazar yiter

36. cānā:

Gazel 464

Mısra: 7

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştedür

37. cānā:

Gazel 471

Mısra: 1

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Ġamuñ cānā baña mihmān-ı
cāndur
Anuñla eglentür dil çok
zamāndur

38. cānā:

Gazel 500

Mısra: 10

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Çeşm-i cellādını gördükde
hemān ditrer yürek
Tiğnı elde görüp cāna
mehābetler gelür

cānā dimedüm:

1. cānā dimedüm:--me, --dü, --
m

Gazel 95

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye

söylememek,iletmemek.

Dimedüm cānā ğamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

cānān:

1. cānān:

Gazel 5

Mısra: 6

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Büseye bir cān nedür biñ cān
virürdüm cān-ıla
Yarım ağız büse ikrār eylese
cānān baña

2. cānān:

Gazel 38

Mısra: 10

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bu Muhibbĩ eyler-idi mihr-i
hüşnine nazar
Perde kılmasa şehāb-ı zülfini
cānān aña

3. cānāndur:-dur

Gazel 46

Mısra: 1

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Bir kemān ebrü güzel zāhirde
cānāndur baña
Lĩk manāda yine ol āfet-i cāndur
baña

4. cānānum:-um

Gazel 121

Mısra: 5

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cānānum güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bārān aña

5. cānān:

Gazel 138

Mısra: 6

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cānına
Sevdüğü çünkim anuñ bir bĩ-
vefā cānān ola

6. cānānum:-um

Gazel 183

Mısra: 2

*Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.*

Kana döndü göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cānum agzuma nāğāh
cānānum görüp

7. cānāne:-e

Gazel 231

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Cevr ü cefâlar eyledi cânâne
‘âkıbet
Raḥm itmedi vü kıydı dil ü cânâ
‘âkıbet

8. **cânân-ıla:--ıla**

Gazel 306

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Cânı mı var kimsenüñ eyleye
cânân-ıla baḥş
Bendeye lâyıḳ mıdır kim ide
sultân-ıla baḥş

9. **cânândur:-dur**

Gazel 307

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Terk-i cân it ‘ışḳ yolında dime
cânândur ‘abeş
Olmasa ‘âlemde çün cânân ne
söz cândur ‘abeş

10. **cânân-ıla:--ıla**

Gazel 320

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Bir gedâ iken idersem n’ola
cânân-ıla baḥş
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla baḥş

11. **cânânı:-ı**

Gazel 327

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Cânânı cân u dil ile sevmek
olursa suç
Derdâ ki ‘âşık olana olmaya
böyle güç

12. **cânân:**

Gazel 425

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

‘Âşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cânân umar
Lîk andan daḥı artuk ölmegi bu
cân umar

13. **cânânumuñ:-um, -uñ**

Gazel 466

Mısra: 4

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan güzel, sevgili.

Cismüm ḥayâle dönse firâkıyla
tañ degül
Cânânumuñ çü bir kıla beñzer
miyânı var

cânân beni bilmez mi hîç:

1. **cânân beni bilmez mi hîç:--i, --mez, --mi**

Gazel 345

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) mısranın başına hitaben; sevgili onu ne kadar sevdiğimi, yolunda canımı verebileceğimi bilmez mi diye sormaktadır.

Derdlü oldum döstlar dermân
beni bilmez mi hîç
Cân vîrürdüm yolına cânân beni
bilmez mi hîç

2. **cânân beni bilmez mi hîç:--i, --mez, --mi**

Gazel 345

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) mısranın başına hitaben; sevgili onu ne kadar sevdiğimi, yolunda canımı verebileceğimi bilmez mi diye sormaktadır.

Delüye dermân gerekmez derdi
dermândur anuñ
Çekerem cevri ni ben cânân beni
bilmez mi hîç

cânân elinden:

1. **cânân elinden:--i, --n, --den**

Gazel 321

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin eli.

Cevri çok cânân elinden el-ğıyâş
Gözleri kattâl elinden el-ğıyâş

cânân mülkine irişdüre dilerseñ:

1. **cânân mülkine irişdüre**

dilerseñ:--i, --n, --e, --üş, --dür,

--e, --r, --se, --n

Gazel 237

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin semtine ulaşmayı istemesi, arzu etmesi kastedilmektedir.

Ger irişdüre dilerseñ seni cânân
mülkine
Dâmen-i ‘ışkı ölince koma elden
berk tut

cânân sanma:

1. **cânân sanma:--ma**

Gazel 127

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) o sevgilinin sana yar, yoldaş olur sanma anlamı kastedilmiştir.

Bir daḥı sanma seni cânân aña
Terk olunmuş cismi kaçan cân
aña

cânân vişâli:

1. **cânân vişâli:--i**

Gazel 304

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye kavuşma.

Çün müyesser olmaya cânân
vişâli ‘âşıka
‘Âlem içre sînesinde turduḡı
cândur ‘abeş

cânân vücüdi:

1. **cânân vücüdi:--ı**

Gazel 480

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin varlığı, vücudu.

Cânân vücüdi şîr ü şekerden
siriştedür
Hürî midür cemâli ‘aceb ya
firiştedür

cânân viter:

1. **cânân viter:--er**

Gazel 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğa sadece sevgilinin olması yeter anlamında.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña

Sinede cāndan ivāz çünkü yiter
cānān baña

cānāne oldu:

1. **cānāne oldu:--dı**
Gazel 283
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Sevgili, güzel.
2),Canlar,ruhlar.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyuñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'ākābet

cānāne yaşına:

1. **cānāne yaşına:--e, --ı, --n, --
a**
Gazel 333
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma özlemi.

Eger cānāne yaşına olursañ
cān-ıla tālīb
Saña bil perde olmuşdur hemān
terk it bedenden geç

cānāneyme irmege:

1. **cānāneyme irmege:--ye, --me,
--ge**
Gazel 142
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşğın) sevgiliye
ulaşabilmesi,erişmesi
kastedilmiştir.

Bu Muhibbî irmege cānāneyme
Yā İlahî eyle sen bir fetḥ-i bāb

cānāni dürüst bulmadı:

1. **cānāni dürüst bulmadı:--ı, -
-ma, --dı**
Gazel 222
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın sevgili
yoluna canını verdiği fakat
sevgilinin buna karşılık sağlam
ve doğru olmadığı kastediliyor.

Zerre gibi zār u sergerdān olup
gün şevkime
Bu Muhibbî virdi cān bulmadı
cānāni dürüst

cānānuñ:

1. **cānānuñ:--uñ**
Gazel 182
Mısra: 14
Gönülden sevilen, gönül
verilmiş olan güzel, sevgili.

İy Muhibbî cān terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taḥsīn eyleye ışk ehli
cānānuñ görüp

candan:

1. **candan:--dan**
Gazel 261
Mısra: 6
Büyük bir gayret ve istek
ile.

Cān naqd ile büseñe dil müşterî
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

2. **candan:--dan**
Gazel 481
Mısra: 2
Büyük bir gayret ve istek
ile.

Dil cemālūñi göreliden bir 'aceb
divānedür
Şem '-i ḥüsnūñ şevkine cāndan
yanar pervānedür

cāndan cüdā düşdüm:

1. **cāndan cüdā düşdüm:--dü, -
-m**
Gazel 92
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden ayrı
kalmak,uzak düşmek.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
döstlar cāndan cüdā

cāndan eser kalmadı:

1. **cāndan eser kalmadı:--ma, -
dı**
Gazel 66
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın sevgiliden
dolayı bi-hal olması,eski
halinden eser kalmaması.

Yüzüñi gördi Muhibbî kalmadı
cāndan eser

Gitdi aklı bir yaña cāni
bedenden bir yaña

cāndan özge nesne yokdur:

1. **cāndan özge nesne yokdur:--
+dan, --dur**
Gazel 186
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın sevgiliye
canından daha değerli başka bir
hediye bulmasının imkansızlığı
kastedilir.

İlet küy-ı niğāra cāni tuḥfe
Ki yokdur cāndan özge nesne
mergüb

cāndan sevdüğüm:

1. **cāndan sevdüğüm:--dan, --
düg, --ü, --m**
Gazel 334
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Candan sevmek, yürekten,
tüm kalbiyle sevmek.

Seni cāndan sevdüğüm cānā ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālūñden ırak
olmak ne güç

cān-fezā olur:

1. **cān-fezā olur:--ur**
Gazel 475
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın gönül ferahlığı veren
sevgili.

Bulur şifāyı ḥasta gönül bir
cevāb-ıla
Ol la 'li nābı gör ki niçe cān-fezā
olur

cāni:

1. **cāni:--ı**
Gazel 66
Mısra: 10
(Aşğın) canı, gönlü.

Yüzüñi gördi Muhibbî kalmadı
cāndan eser
Gitdi aklı bir yaña cāni
bedenden bir yaña

2. **cāni:--ı**
Gazel 278

Mısra: 4
(*Aşığın*) canı, gönü.

Kühl için hâk-i derin çünkü
getürdün gözüme
Bilürem degül 'ivaż cānı
faķirāne ilet

cānı büseñe virem virem:

1. **cānı büseñe virem virem:--ı, --n, --e, --e, --m-em**

Gazel 431

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın canını*
sevgilinin bir busesi için feda
etmesi kastedilmektedir.

Didüm ki cānı büseñe virem
bahā nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

cānı çıkmadın:

1. **cānı çıkmadın:--ı, --ma, --dın**

Gazel 400

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Ölmek. 2)Yaptığı bir işte
çok zorluk çekmek.

Bu Muħibbī öliyor derd-i firāk-
ıla bugün
Çıkmadın cānı irişsün diñüz ol
yāra meded

cānı fedā olur:

1. **cānı fedā olur:--ı, --ur**

Gazel 475

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**
Canından olmak,başını
feda etmek(aşık bağlamında).

Çevgān-ı zülfe itdi Muħibbī
başını top
Meydān-ı 'ışka kim gire cānı
fedā olur

cān-ı girān:

1. **cān-ı girān:**

Gazel 418

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıymetli gönül.

Zühd ü zikr ü tã'ati ehl-i zamān
görmez leziz

Gerçi nāfi 'dür veli cān-ı girān
görmez leziz

cān-ı mecrūhuma:

1. **cān-ı mecrūhuma:--u, --m, --a**

Gazel 337

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın yaralanmış
ruhu,canı kastedilir.

Niçe bir cellād gāmzeñ eline
hañcer alup
Dāyimā bu cān-ı mecrūhuma
eyleye şikenc

cānı mı var:

1. **cānı mı var:--ı, --mı**

Gazel 306

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Takati olmamak, mecali
kalmamak.

Cānı mı var kimsenün eyleye
cānān-ıla baħş
Bendeye lāyık mıdır kim ide
sulţān-ıla baħş

cān-ı nātüvān:

1. **cān-ı nātüvān:**

Gazel 343

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güçsüz can II Aşığın
güçsüz canı.

Ťaleb kılmaz bu cān-ı nātüvān
genc
Baña mihrüñ yiter iy dilsitān
genc

cān-ı tuhfē:

1. **cān-ı tuhfē:**

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın canını*
sevgiliye hediye etmesi, uğrunda
canını vermesi kastedilmiştir.

İlet küy-ı nigāra cānı tuhfē
Ki yokdur cāndan özge nesne
mergüb

cānı virem:

1. **cānı virem:--ı, --e, --m**

Gazel 297

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Can vermek, can

bağışlamak; ...uğrunda
canından geçmek, kendini feda
etmek, hiçbir şey esirgememek
II ölmek, ruhunu teslim etmek.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
ı cānānı dürüst
Bir ramaķ kaldı bu yolda kim
virem cānı dürüst

cānı virmeyem:

1. **cānı virmeyem:--me, --ye, --m**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın sevgili yolunda
canını,başını vermesi.

Cān nedür işkuñ yolında
virmeyem cānı saña
Cānuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

cānı yokdur:

1. **cānı yokdur:--ı, --dur**

Gazel 314

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Canlı değil. II Gücü yok,
cesareti yok, değeri yok.

Niçe tutmaz bizi zāhid biz
müselles içmişüz
Cānı yokdur eyleye ol bāde-i
hāmır-ıla baħş

cānib:

1. **cānibe:--e**

Gazel 490

Mısra: 5

Ar. Taraf, cihet, yan.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzür u
hem nazırdadır

cān-ıla:

1. **cān-ıla:**

Gazel 82

Mısra: 9

Büyük bir gayret ve istek
ile.

Secde kıldı tāk-ı ebrūna
Muḥibbī cān-ıla
Yaraşur mihrāb-ı mescid dir-ise
sācid baña

2. **cān-ıla:**

Gazel 303

Mısra: 7

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Ya kaşlarıña cān-ıla qurbān
olalıdan
Ġamzeñ okına sīnemi itdüm
siper iy dōst

3. **cān-ıla:--la**

Gazel 316

Mısra: 4

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Ĥār elinden gülşen-i ḥüsnünde
her gice müdām
Bülbül-ile şubḥ olunca eylerem
cān-ıla baḥş

4. **cān-ıla:--la**

Gazel 330

Mısra: 10

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Kapuña hicāb-ıla yüzün sürdi
Muḥibbī
Kimseye degül līk saña cān-ıla
muḥtāc

5. **cān-ıla:--la**

Gazel 333

Mısra: 3

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Eger cānāne vaşlma olursañ
cān-ıla ḥālib
Saña bil perde olmışdur hemān
terk it bedenden geç

6. **cān-ıla:--la**

Gazel 366

Mısra: 9

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Muḥibbī cān-ıla sevdā-yı zülfün
Ṭaleb kıl tā müyesser ola ol sūd

7. **cān-ıla:--la**

Gazel 384

Mısra: 4

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Cān terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ midur
Her kimse ki bir 'ışka ola cān-
ıla mürīd

8. **cān-ıla:--la**

Gazel 392

Mısra: 13

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Ĥāk-i rāhuña varup cān-ıla kim
sürdi yüzün
İki 'ālemde sa'ādet buluban
eyledi sūd

9. **cān-ıla:--la**

Gazel 392

Mısra: 27

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Eydeltüm cān-ıla biz de ezeli
eyledi Ĥāk
Saña vü ālūne aşḥābuña biñ
kerre dūrūd

10. **cān-ıla:--la**

Gazel 393

Mısra: 1

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Cān-ıla gūş it ne dir gör nāy u
'ūd
Dir günāhum çok 'afv it yā
Vedūd

11. **cān-ıla:--la**

Gazel 396

Mısra: 9

Büyük bir gayret ve istek

ile.

Muḥibbī cān-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin ḥāşā anı red

12. **cān-ıla:--la**

Gazel 397

Mısra: 9

Büyük bir gayret ve istek

ile.

İtme dirig cān-ıla başuñ
Muḥibbī gel
Tā ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cūd

cānıla:

1. **cānıla:--la**

Gazel 182

Mısra: 2

*Can ile, canıyla, candan,
büyük gayret ve istekle,
gönülden.*

Göz yaşın cū eyledüm serv-i
ḥurāmānuñ görüp
Cānıla oldum esrūñ zülf-i
reyḥānuñ görüp

cān-ıla dil:

1. **cān-ıla dil:**

Gazel 119

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ruh ile gönül.

Olurdu cān-ıla dil kıblegāñı
Görinse gözüme ebrū-yı ġarrā

2. **cān-ıla dil:--ı, --la**

Gazel 336

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ruh ile gönül.

Çü basduñ 'ışk rāhına qadem
sen

Gerekdür cān-ıla dil viresin bāc

cān-ıla ser püser voluñdadur:

1. **cān-ıla ser püser**

voluñdadur:--u, --n, --da, --dır

Gazel 122

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın

*canını, ruhunu ve başını
sevgilinin yolunda feda etmeye
hazır olduğu kastedilmiştir.*

Didi Muḥibbī iy püser
voluñdadur cān-ıla ser
Bir büse luḥ itseñ eger olurdu
aña çün bahā

cān-ıla serden:

1. **cān-ıla serden:--ı, --la, --den**

Gazel 417

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Can ve baş.(aşık
bağlamında).*

Naqd-i cān-ıla metā'-ı vaşluña
oldum ḥarīd
Gel kabül it çünki yokdur cān-
ıla serden lezīz

cānın öp:

1. **cânın öp:--in**

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudağını aşışın öpmesi
kastedilmiştir.

Var-ımuş başuñda devlet çünki
irdüñ pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
âdem cânın öp

cânını alan:

1. **cânını alan:--i, --ni, --a, --n**

Gazel 140

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birinin yaşamina son

vermek.

Ğamze-i hün-rîzîdür alan
Muhibbî cânını
Mâni olma iy leb-i lâli Mesîhâ
bir yaña

cânını sakınur:

1. **cânını sakınur:--i, --n, --i, --ur**

Gazel 239

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşışın sevgiliden

canını sakınacağı gibi bir yalan
söz söylendiği ifade
edilmektedir.

Sakınur cânını senden dimişler
Muhibbî'ye kırı bühtândur iy
döst

cânlar çağrışur:

1. **cânlar çağrışur:--lar, --ış, --ur**

Gazel 413

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçında

asılı duran aşıkların hep bir
ağızdan bağırarak yardım
istemesi kastedilmektedir.

Aldı bir kâfir yine gönlüm
müselmânlar meded
Zülfinüñ her bir kılında çağrışur
cânlar meded

cânım agzuma geldi:

1. **cânım agzuma geldi:--+um,**

-+i, -+ma, --üp

Gazel 183

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) aşışın sevgiliyi
görünce çok heyecanlanması
kastedilmiştir.

Kana döndü göz yaşı
bağrumdaki kanım görüp
Geldi cânım agzuma nâgâh
cânânım görüp

cânım çıkar:

1. **cânım çıkar:--um, --a, --r**

Gazel 139

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ölürüm, can veririm.

Her kaçan kaçd eyleseñ sînemde
bağrum delmege
Tîr-i ğamzeñ gelmedin cânım
çıkâr karşı saña

2. **cânım çıkar:--u, --m, --a, --r**

Gazel 452

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yaşamaz olmak, can

vermek.

Ħânesinden her kaçan serv-i
hîrâmânım çıkar
Gözlerüm yaşı revân olup bile
cânım çıkar

3. **cânım çıkar:--u, --m, --a, --r**

Gazel 452

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Yaşamaz olmak, can

vermek.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dür oluban çıkmam
meger cânım çıkar

cânım didükçe:

1. **cânım didükçe:--um, --dük,**
--çe

Gazel 474

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Canım, ruhum"

anlamında muhataba olan sevgi
ve yakınlığı ifade eden bir hitap
sözü.

Sevdüğüm cânım didükçe baña
dildâr incinür
Raħm kılmaz ʔalı' ümendür ki
her bâr incinür

cânım kurbân idem:

1. **cânım kurbân idem:--de, --m**

Gazel 90

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgili yolunda canını ve

başını gözünü kırpmadan feda
etmek.

Dir imişsin ki Muhibbî terk
kılmaz cân u ser
Ölür-istem yoluña kurbân idem
cânım saña

cânım lebe gelür:

1. **cânım lebe gelür:--um, --e, --ür**

Gazel 474

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük bir tehlike

karşısında ölecekmiş gibi bir
korkuya kapılmak.

Ğam şebinde zülfini ańsam
gelür cânım lebe
Giceler olsa uzun nite ki bîmâr
incinür

cânım meded:

1. **cânım meded:--u, --m**

Gazel 378

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aman medet, imdat, yetiş

anlamlarında kullanılan yardım
sözleri.

Tutuşur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân
Ol şererden yanısardur hey
meded cânım meded

cânım seni bir göz-ile

görmege kâvil degül:

1. **cânım seni bir göz-ile**
görmege kâvil degül:--u, --m, --i,
--meg, --e

Gazel 377

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliye

istinaden: ben seni sadece göz

ile görmek istemiyorum
demektedir.

Bir göz-ile görmege cânım seni
kâyıl degül
Dâğlar yakdum bedende oldı
çok gözler bedîd

cânım tolaşaldan:

1. cânım tolaşaldan:--um, --a,
--ş, --al, --dan

Gazel 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin
saçına gönül
vermesi,bağlanması
kastedilmektedir.

Zülfine cânım tolaşaldan
bulmazam necât
Döştlar benden hayât ummañ ki
ben oldum memât

cânuma kaşd evlemesün:

1. cânuma kaşd evlemesün:-
me, -sün

Gazel 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) sevgilinin can
alıcı bakışlarıyla aşığı
öldürmeye çalışması
kastedilmektedir.

Ya çeşmüne di evlemesün kaşd
cânuma
Ya büseñi vir tâ ki baña hün-
bahâ ola

cânuma minnet:

1. cânuma minnet:

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canıma minnet, bana bir
lütüftür.

Cân nedür ışkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

cânım-ıla:

1. cânım-ıla:--la

Gazel 399

Mısra: 5

Aşığın canı.

Üns dutdı cânım-ıla hâlî olmaz
bir nefes
Dilbertüm 'âlemde varum hem
nigârumdur nemed

cârüb:

1. cârüb:

Gazel 186

Mısra: 6

Süpürmek.

Silüp pāk itmek için küy-ı yârı
Yaşum saqqâ olupdur müje
cârüb

cârüb olup:

1. cârüb olup:--up

Gazel 389

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süpürge olmak, süpürge
haline gelmek II özveriyle
hizmet etmek.

Kirpügüm cârüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

cây-ı âbdur:

1. cây-ı âbdur:--dur

Gazel 455

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik makamı(dünya
hevesleri bağlamında). Su
makamı.(geçicilik bağlamında).

Ğarra olma dâr-ı dünyâ bir
hayâl-i hâbdur
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdur

cây-i hâlî:

1. cây-i hâlî:

Gazel 312

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tenha, ıssız yer.

Gerekdür gülşen içre cây-i hâlî
Muhibbî yâr ola olmaya şâliş

câyı iken:

1. câyı iken:--ı, --ken

Gazel 489

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer etmiş,aşığım gözünde
önemli bir yerdeyken anlamında
kullanılmıştır.

Hâşâ hayâl-i gayrıya dîdemde
idem aña cā
Ol âşinā cāyı iken bigāneye cā
mı olur

cây-ı naşihât:

1. cây-ı naşihât:

Gazel 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) öğüt verme
yeri,mekânı anlamında
kullanılmıştır.

Nâşih ko bizi hâlümüze ol yürü
fâriğ
Pend itme degül çünki bu dem
cây-ı naşihât

cây-ı neşt:

1. cây-ı neşt:

Gazel 275

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir yerden başka
yere gidecek kadar güçlü
olamamak kastedilir.

İçeli ben anı oldum âvâre
Ne karâra mecâl ü ne cây-ı neşt

cây-ı zübâb olıcak:

1. cây-ı zübâb olıcak:--ı, --cak

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) uyku makamından
kovulmak.

Hâlünü fikr eyledüğüm demde
gelmez çeşme hâb
Hâb yüzün kimse göremez
olıcak cây-ı zübâb

câzû mıdur:

1. câzû mıdur:--mı, --dur

Gazel 426

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin gözleri
efsunlayan cadiya
benzetilmiştir.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i âhîr zamân

Sihir-ile yakduñ cihâm gözlerün
câzû midur

câzûlar midur:

1. **câzûlar midur:**--lar, --mı, --
dur

Gazel 435

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyücü,sihir

yapan(sevgilinin gözleri
bağlamında).

Cân uğurlar gözlerün bilsem ki
ebrûlar midur

Dilleri teşhîr iderler yoğsa
câzûlar midur

cedid evlânun lezzeti
artukdur:

1. **cedid evlânun lezzeti**

artukdur:--n, --un, --i, --dur

Gazel 376

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) özlü söz

*bağlamında bir önceki mısrayla
ilgili: Yeni olanın lezzeti daha
fazladır biçiminde bir söz
kastedilmektedir.*

Sakiyâ gel sun Muhibbî'ye
şarâbuñ tâzesin
Hâk dimişler lezzeti artukdur
evlânun cedid

cefâ:

1. **cefâ:**

Gazel 39

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. cefâ')

Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Gönderürseñ gamze okların cefâ
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol râhat-ı
cândur baña

2. **cefâ:**

Gazel 122

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. cefâ')

Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı aña

3. **cefâdan:**--dan

Gazel 137

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. cefâ')

Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Sâğar-ı çeşmüm cefâdan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek âteş-i hicriyle dil
biryân ola

4. **cefâ:**

Gazel 195

Mısra: 7

(□□□) i. (Ar. cefâ')

Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

Didi cefâ vü cevrüm-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

5. **cefâda:**--da

Gazel 468

Mısra: 12

(□□□) i. (Ar. cefâ')

Eziyet, sıkıntı, ezâ, cevr.

İtmedün mihr ü vefâ 'ışk erine
Kılmaduñ lik cefâda taqşır

cefâ cevr ü elem:

1. **cefâ cevr ü elem:**

Gazel 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet,sıkıntı ve acı.

Râziyam her ne gelür senden
cefâ cevr ü elem
Çün ezelden derdüni çekmek
baña olmuş naşib

cefâ eksük olmasun:

1. **cefâ eksük olmasun:**--ma, -
sun

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin eziyet
ve derdinin hep aşığın yanı
başında olması kastedilmiştir.*

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
kahr ola

cefâ 'ilmine:

1. **cefâ 'ilmine:**--i, --n, --e

Gazel 370

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığa eziyet ve sıkıntı

çektirme dersi.

Mektebde meger yâr okumış
cevr rumuzın
Oldı bu cefâ 'ilmine anuñ-ıçun
üstâd

cefâ itme:

1. **cefâ itme:**--me

Gazel 467

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet etmek,sıkıntı vermek.

Bu Muhibbî'ye vefâ eyle cefâ
itme disem

Çin ider ebrûların hışm idüben
kîne gelür

cefâ kılsañ:

1. **cefâ kılsañ:**--san

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Üzme, eziyet etmek, azap
vermek.*

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luğf-ıla
ihsândur baña

cefâ kılurlar:

1. **cefâ kılurlar:**--ur, --lar

Gazel 255

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığa
eziyet ve sıkıntı vermesi
kastedilmektedir.*

Evvel gönül alurlar sonra cefâ
kılurlar
Mehrûlar içre iy dil olmuş ezel
bu 'âdet

cefâ öğretti:

1. **cefâ öğretti:**--t, --di

Gazel 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgili yüzünden
eziyet ve sıkıntı öğrenmek
kastedilir.*

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ
meselesin
Lîk öğretti cefâ fennin edîb-i
mekteb

cefâ sengine:

1. **cefâ sengine:--i, --n, --e**
Gazel 335
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa taşı.

Dil niçe döysün cefâ sengine âh
Hiç taħammül ide mi senge
zücâc

cefâ sengini:

1. **cefâ sengini:--i, --n, --i**
Gazel 483
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet, sıkıntı taşı.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'ağalardur

cefâ sitem:

1. **cefâ sitem:**
Gazel 344
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet etmek ve sitem etmek
(*sevgili-aşık bağlamında*).

Gâh nâz u gâh şive geh cefâ
gâhî sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkâr güç

cefâ vü cevri ide:

1. **cefâ vü cevri ide:--e**
Gazel 123
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı vermek,
sevgilinin aşığına cevri ü sitemi.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

cefâ vü cevri:

1. **cefâ vü cevri:--i**
Gazel 112
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı.

Yârũñ cefâ vü cevri gelürse
Muhibbî'ye
Olur feraħ zîra görünmez aña
balâ

cefâ vü cevri-ile:

1. **cefâ vü cevri-ile:**
Gazel 32
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı ile.

Devrân cefâ vü cevri-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümüdüm eyleye rahmet
yarın Hüdâ

2. **cefâ vü cevri-ile:**
Gazel 53
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı ile.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

3. **cefâ vü cevri-ile:**
Gazel 87
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı ile.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

4. **cefâ vü cevri-ile:--le**
Gazel 272
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı ile.

Düşer mi 'âşıkı kılmak şikâyet
Cefâ vü cevri-ile öldüre gâyet

cefâ vü cevri:

1. **cefâ vü cevri:--i, --n, --i**
Gazel 256
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet çekmek, sıkıntı
çekmek.

Eyler cefâ vü cevri incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrũñ
berâberest

2. **cefâ vü cevri:--i, --ni**
Gazel 132
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı çekmek,
eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

Sorma gönlüme cefâ vü cevri
ol dilberũñ
Nüh devrinden uzundur bu şeb-i
hicrân aña

cefâ vü cevri:

1. **cefâ vü cevri:--ü, --n, --e**
Gazel 334
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Döymeye senũñ cefâ vü cevri
âhen daħı
Eylemez aña taħammül gönlüm
olsa aña tuç

cefâ vü seng-ile:

1. **cefâ vü seng-ile:--le**
Gazel 261
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa ve taş, cefa taşı.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîğ
bu dest

cefâ-cü:

1. **cefâ-cü:**
Gazel 154
Mısra: 6
Cefa edecek kişi arayan;
zalim, gaddar, insafsız; cefa
eden, üzen.

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuzdan daħı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

cefâ-hü cevri idersin:

1. **cefâ-hü cevri idersin:--e, --r,**
--sin
Gazel 292
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve sıkıntı vermek.

İy cefâ-hü cevri idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın

Rüz-1 mahşerde bulına
dâmenünde niçe dest

cefākārūm:

1. **cefākārūm:--um**

Gazel 257

Mısra: 5

(Beyitte) eziyet ve sıkıntı
çeken aşık manasında.

Cefākārūm ko cevri ü nâz kılsun
Budur çünkü güzeller içre 'âdet

cefâlar eyleme:

1. **cefâlar eyleme:--lar, --me**

Gazel 350

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığa eziyet ve
sıkıntı vermesi.

Bu Muhibbî'ye cefâlar eyleme
eyle vefâ
Çün bilirsin 'adl yigdür cevri ise
zulm-ı şarîh

cefâlar itdün:

1. **cefâlar itdün:--lar, --dün**

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve cefa etmek.

Muhibbî'ye cefâlar itdün âhir
Nedür diñ bari evvel gönlin alup

cefâlar kılsun:

1. **cefâlar kılsun:--lar, --sun**

Gazel 344

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığa
eziyet ve sıkıntı vermesi
kastedilmektedir.

Koñ baña kılsun cefâlar eylesün
dildâr güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyâr güç

cefânuñ haddi yok:

1. **cefânuñ haddi yok:--n, --un,
--i**

Gazel 468

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığa gösterdiği

eziyet ve sıkıntının bir sınırı
olmaması kastedilmektedir.

Mihriñ endekdür cefânuñ haddi
yok

Saña 'arzum bu kalil ü ger keşir

cefâsı çokdur:

1. **cefâsı çokdur:--s, --t, --dur**

Gazel 433

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin eziyet
ve cefâsının çok olduğu
kastedilmektedir.

Kulından 'âr ider çokdur cefâsı
Güzeller içre ol nâ-mihribândur

cehd:

1. **cehd-ile:--ile**

Gazel 62

Mısra: 5

Çalışıp çabalama, büyük
gayret sarfetme, uğraşma.

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Gaybdan geldi nidâ olur "illâ
mâ-saâ"

cehd eyle:

1. **cehd eyle:**

Gazel 141

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışıp çabalamak,
uğraşmak.

İster-iseñ âlem içre idesin dâyim
hüzür
Senden alçak yükseg-ile cehd
eyle olma çep

2. **cehd eyle:**

Gazel 254

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışıp çabalamak | (bir
amaca ulaşmak için) azmetmek.

Cehd eyle Muhibbî bugün
a 'mâlünî artur
Eyüleri-ile haşır olasın rüz-1
kıyâmet

cehd eylese:

1. **cehd eylese:--se**

Gazel 412

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışma,güç ve kuvvet

sarfetme.

Tolaşdı murğ-ı dil zülfi ağına
Halâş olmaz niçe cehd eylese
çend

cehd eyleyüp:

1. **cehd eyleyüp:--y, --üp**

Gazel 409

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayret göstermek.

İster-iseñ ölmeyüp tâ haşır zinde
kalasın

Cidd-ile cehd eyleyüp dünyâda
kazan yahşı ad

cehd ile:

1. **cehd ile:--le**

Gazel 297

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaba ile.

Her gice bir nev'e mâhı 'ârz
eyler âsümân
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürtüst

cehd itdi:

1. **cehd itdi:--di**

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fedakarlık yapmak,azim ve
çaba göstermek.

Hasta-i ışkam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

cehennem:

1. **cehennem:**

Gazel 119

Mısra: 7

Ahirette günahkârların

ceza ve azap görecekları yer,
cehennem.

Cehennem bir şerer âhum
odından

Gözüm yaşına nisbet katre deryâ

cellâd:

1. **cellād:**

Gazel 232

Mısra: 7

*Can alıcı kimse veya şey ||
Sevgilinin kara gözleri.*

Ehl-i 'ışkı eylesün cellād
çeşmün ko helāk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
kurbān oldı tut

cellād çeşminden:

1. **cellād çeşminden:--i, --n, --den**

Gazel 471

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin öldürücü yan
bakışları.*

Dilā cellād çeşminden hāzer kıl
Niçe kanlar döker ol bī-emāndur

cellād müjeñ vine kana teşne olupdur:

1. **cellād müjeñ yine kana teşne olupdur:--n, --a, --up, --dur-ñ**

Gazel 226

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin can
alıcı-ok gibi- kirpiklerinin can
alan cellatlar gibi kana
susaması kastedilmiştir.*

Cellād müjeñ teşne olupdur yine
kana
'İşk ehlini karşıña getür bir bir
'azāb it

cellād-ı ısk:

1. **cellād-ı ısk:**

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk celladı II Sevgili.

İy Muhibbī ele alsun tığını
cellād-ı ışk
Kaç kıl sun elüñi kıl sağ eger
dāmān cüdā

cem' eyle:

1. **cem' eyle:**

Gazel 226

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

Cem' eyle güzeller döneler tā ki
nücūma
Tog aralarında özüñi sen mehtāb
it

cem' eylemiş:

1. **cem' eylemiş:--miş**

Gazel 263

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

Hudā cem' eylemiş sende
melāhat
Yüzünden berç urur nūr-ı
hidāyet

cem' evlevüp:

1. **cem' evlevüp:--y, --üp**

Gazel 484

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, birleştirmek, bir
araya getirmek.*

Ğamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp
Atmaga 'aşıklara almış ele ebrü
çeker

cem' idenler:

1. **cem' idenler:--e, --n, --ler**

Gazel 463

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanma, bir araya gelme.

Oluş dünyāya māyil cem'
idenler
Geçer āhır yire Qārūn'a beñzer

cem' ider:

1. **cem' ider:--e, --r**

Gazel 445

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

Kim māyil ola dünyā metā' ma
cem' ider
Qārūn-vār 'aķıbet anı zemīn
tutar

cem idüp:

1. **cem idüp:--üp**

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

Tekye-i dilde Muhibbī cem idüp
derd ü belā
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmāndur baña

cem' idüp:

1. **cem' idüp:--üp**

Gazel 318

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

İy Muhibbī cūlar idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem bañr-ı
'ummān-ıla bañs

cem' itdi:

1. **cem' itdi:--di**

Gazel 267

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Toplamak, bir araya
getirmek.*

Yine cem' itdi beñzer leşkerin
ğam
İdiserdür bu dil mülkini gāret

cem ola:

1. **cem ola:-a**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir arada olmak.

Dutdı eşküm sipahi cümle
cihāni düpdüz
Cem ola ğark ide dünyāyı
sipāhum şanemā

cem' oldı:

1. **cem' oldı:--dı**

Gazel 392

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derlenip toplanmak.

Tañrı'nuñ hāş kulısın bir aduñ
oldı Maħmūd

Sende cem' oldı sehā vü kerem
ih̄sān-ıla cūd

cem olmaz-iken:

1. **cem olmaz-iken:**--maz, --i, --ken

Gazel 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir araya

gelememek, toplanamamak
kastedilmiştir.

Yaş dökdüğümce âteş-i âhum
füzūn olur
Bir yire cem olmaz-iken âteş-ile
âb

cem olup:

1. **cem olup:**--up

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Toplanmak.

Zülf-i anber-bārına kıymetde
âciz oldılar
Cem olup âlemde hep alā vü
ednā bir yaña

cemāl:

1. **cemālını:**--i, --(n)i

Gazel 53

Mısra: 5

Güzellik || Sevgilinin güzel

yüzü.

Gül gibi arz eylese dilber
cemālını
Ol dem fiğān u āh-ıla dil andelīb
ola

2. **cemālī:**-i

Gazel 189

Mısra: 3

Güzellik || Sevgilinin güzel

yüzü.

Cemālī dūr olalı gözlerümden
Sanasın ebrdür durmaz döker āb

3. **cemālūne:**--üñ, --e

Gazel 214

Mısra: 1

Güzellik || Sevgilinin güzel

yüzü.

İy māh cemālūne cihānı nigerān
it

Göster ruhuñ aşıkları hūnın
cigerān it

4. **cemālın:**-i, --n

Gazel 279

Mısra: 3

Güzellik || Sevgilinin güzel
yüzü.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemālın
Dil hānesini mesken ider yoḥsa
sakın Lāt

5. **cemālūnden:**--üñden

Gazel 334

Mısra: 2

Güzellik || Sevgilinin güzel
yüzü.

Seni cāndan sevdüğüm cānā ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālūnden ırag
olmak ne güç

6. **cemālūnden:**--üñden

Gazel 446

Mısra: 7

Güzellik || Sevgilinin güzel
yüzü.

Zülfüñi ref' it cemālūnden
görinsün āfitāb
Giceler yeldā olursa 'ākıbet
gündüzlüdü

cemāl-i āfitāb:

1. **cemāl-i āfitāb:**

Gazel 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneşin güzelliği.

Her kaçan kim gide yüzüñden
niķāb
Münfail olur cemāl-i āfitāb

cemālī hūrī midür:

1. **cemālī hūrī midür:**--i, --mi, --dür

Gazel 480

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
görünüşü perilere
benzetilmiştir.

Cānān vücūdi şır ü şekerden
siriştedür
Hūrī midür cemālī 'aceb ya
firıştedür

cemālını arz ide:

1. **cemālını arz ide:**--e

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzelliğini ve
endamını aşığa sunması, ihsan
etmesi kastedilmiştir.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemālını
Feryād [ü] fiğān eyleye dil
andelīb ola

cemālūñ şem'ine:

1. **cemālūñ şem'ine:**--ü, --n, --i, --n, --e

Gazel 471

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) güzel yüzünün
mumu. II Sevgilinin güzel
yüzünün parlaklığı.

Cemālūñ şem'ine karşı
Muḥibbī
Özin pervāne kıldı anı yandur

cemālūñi göreden:

1. **cemālūñi göreden:**--ü, --n, --i, --e, --l, --den

Gazel 481

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin gül
yüzünün görüldüğü zaman, an
kastedilmektedir.

Dil cemālūñi göreden bir 'aceb
dīvānedür
Şem'-i ḥüsñüñ şevķine cāndan
yanar pervānedür

cemālūñi görüp:

1. **cemālūñi görüp:**--ü, --n, --i, --üp

Gazel 404

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin güzel
yüzünün aşık tarafından
görülmesi kastedilmektedir.

Ditrerem cānā cemālūñi görüp
āh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevādan sanki bīd

cemâlünü göster:

1. cemâlünü göster:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüzünü göstermek.

Aç burka uñi gülşene göster
cemâlünü
Gül ruĥlarıñı göricegez şermsâr
ola

cemivvet:

1. cemiyetini: -i, -n, -i

Gazel 37

Mısra: 3

Topluluk.

Ĥâtırum cemiyetini sorma
benden iy refik
Çün ĥayâl ü fikr ol zülf-i
perîşândur baña

cemlerdür:

1. cemlerdür: --ler, --dür

Gazel 495

Mısra: 6

II. Cemşid; İrân hükümdar
sülalelerinden Pişdadiyan'a
mensup olup uzun yıllar ülkesini
esenlik içerisinde yöneten
şarabın mucidi padişah.

Çemende sâĥar almışdur eline
'işt ider lâlê
İderler 'işt ü 'iştler çiçekler
sanki cemlerdür

2. cemlerdür: --ler, --dür

Gazel 496

Mısra: 12

II. Cemşid; İrân hükümdar
sülalelerinden Pişdadiyan'a
mensup olup uzun yıllar ülkesini
esenlik içerisinde yöneten
şarabın mucidi padişah.

Bu dünyâyâ gönül virme
gidenler senden öñürdü
Sikender Ĥusrev ü Dârâ Ferîdün
daĥı Cemlerdür

cemşid:

1. cemşid:

Gazel 94

Mısra: 10

1) İrân hükümdar
sülalelerinden Pişdadiyan'a

*mensup olup uzun yıllar ülkesini
esenlik içerisinde yönetir.
Azerbaycan'a gelince güneşin
doğuşuna yakın yüksek bir yere
tahtını kurdurur ve güneşin
doğuşu ile tahtı ve üzeri
mücevherlerle süslü kaftanı
parlamaya başlayınca kendisine
Cemşid denilir. İdris
peygamberin şeratine göre amel
eden Cemşid, sonraları
saltanatına güvenerek tanrılık
iddiasında bulunur ve bu yüzden
halkı kendisinden yüz çevirir.
Dahhak, kendisinden sonra
tahta geçer. Şarabın mucididir.
Ayrıca meşhur bir kasesinin
olduğu ve o kase ile dünyanın
çeşitli yerlerini seyredebildiği
söylenir. 2) Cemab'ın babası.
3) Güneş.*

Muĥıbbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîĥâ vü dirîĥ itdi eger Cemşid
eger Dârâ

2. cemşid:

Gazel 313

Mısra: 10

1) İrân hükümdar

*sülalelerinden Pişdadiyan'a
mensup olup uzun yıllar ülkesini
esenlik içerisinde yönetir.
Azerbaycan'a gelince güneşin
doğuşuna yakın yüksek bir yere
tahtını kurdurur ve güneşin
doğuşu ile tahtı ve üzeri
mücevherlerle süslü kaftanı
parlamaya başlayınca kendisine
Cemşid denilir. İdris
peygamberin şeratine göre amel
eden Cemşid, sonraları
saltanatına güvenerek tanrılık
iddiasında bulunur ve bu yüzden
halkı kendisinden yüz çevirir.
Dahhak, kendisinden sonra
tahta geçer. Şarabın mucididir.
Ayrıca meşhur bir kasesinin
olduğu ve o kase ile dünyanın
çeşitli yerlerini seyredebildiği
söylenir. 2) Cemab'ın babası.
3) Güneş.*

İy Muĥıbbî dehr elinden
pâdişehlerdür zebün
Eyledi Keyĥusrev ü Cemşid ü
Şeddâd el-ĥiyâş

cemşid ü dârâ:

1. cemşid ü dârâ:

Gazel 119

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cemşid ve Dara (Klasik
Fars ve Türk edebiyatlarında
çokça anılan efsanevi İrân
hükümdarları).*

Ömür dünyâ gibi çün bî-vefâdur
Dirîĥ itdi buña Cemşid ü Dârâ

cemşid ü kârün-ıla:

1. cemşid ü kârün-ıla: --ıla

Gazel 319

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Cemşid ve Karun
ile. (Tarihte ünlü isim ve
hükümdarlar).*

Bir gedâ meyĥâne küncinde
Muĥıbb ger câm içe
Eylese tañ midur ol Cemşid ü
Kârün-ıla baĥş

ceng-est:

1. ceng-est:

Gazel 240

Mısra: 8

(Beyitte) "Savaşır"
anlamında kullanılmıştır.

Lebi yâdına dil gitdi bu cân da
Bu da ĥitmek diler yok yire
ceng-est

ceng-i mohâc:

1. ceng-i mohâc:

Gazel 332

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mohaç Savaşı
kastedilmektedir.*

Ruĥlarıñla zülfüñi gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılsun nazar bilsün
nedür ceng-i Mohâc

cennet:

1. cennet:

Gazel 12

Mısra: 5

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'id olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Cennet ü ĥavrâyı n'eyley âşık-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i virân aña

2. **cennetde:-de**

Gazel 17

Mısra: 8

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Reh-i ışık içre ölsem toprağımı
Alup kühl idine cennetde havrâ

3. **cennet:**

Gazel 24

Mısra: 2

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Yârsuz yazı vü tag u bağ
zindândur baña
Ğayra ger cennet gelürse
beytü'l-ahzândur baña

4. **cennete:-e**

Gazel 199

Mısra: 8

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Küyuña koma rakîb-i kâfiri
Cennete lâyıq degüldür Büleheb

5. **cennetde:-de**

Gazel 237

Mısra: 6

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

Baña hâlî gendümin haddinde
'arz eyler rakîb
Sanasın cennetde virür Âdem'e
İblîs ögüt

6. **cenneti:-i**

Gazel 289

Mısra: 17

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünki oldı 'âşık-ı
dîdâr mest

7. **cennetde:-de**

Gazel 420

Mısra: 2

*Ahirette iyi, dindar
insanlara mev'ûd olan mekân-ı
ma'nevî; çok güzel, ferah bahçe.*

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

cennet diyü:

1. **cennet diyü:--y, --ü**

Gazel 393

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Allah'a (C.C.) inanan ve
O'na ibadet ve itaat edenlerin,
iman ve İslâmiyyet'e ihlâs ve
sadâkatle hizmet edenlerin,
Kur'ana bir hizb-ül Kur'ân
olarak mücâhidâne bir sûrette
hizmetkâr olan mücâhidlerin,
cihâd-ı dinîyye erlerinin ahirette
fazl-i İlâhi ile gidip ebediyyen
içinde kalacakları mekân ve
mesken.*

Zâhidüñ cennet diyü 'ömri hayâl
ile geçer
'Arifüñ dîdârdur maşsudu ol
eyler sürüd

cennet ehliydî:

1. **cennet ehliydî:--y, --di**

Gazel 97

Mısra: 12

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Cennet sahipleri,cennet -i
alaya girecek insanlar.*

Āşiyânın özledi cân murğı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydî bu dünyâ geldi
çün zindân aña

cennet içinde azâb olmaz:

1. **cennet içinde azâb olmaz:--**

i, --n, --de--in, --de, --maz

Gazel 193

Mısra: 4

Kelime Tipi: Hadis
*(Beyitte) "cennet içinde
azap olmaz." hadisi
kastedilmiştir.*

Küyuña varsam olur âzürde dil
ağyardan
Yâ neden dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

2. **cennet içinde azâb olmaz:--**

i, --n, --de, --maz

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*(Beyitte) "cennet içinde
azap olmaz." hadisi
kastedilmiştir.*

Küyuña varsam kaçan
âzürdeyim ağyardan
Ya n' için dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

cennet içre:

1. **cennet içre:**

Gazel 459

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Cennet içinde.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
şafası gülşenüñ
Külhen olursa senüñle cennet
içre şânîdür

cennet ü havrâ:

1. **cennet ü havrâ:**

Gazel 309

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İyi insanların öldükten
sonra gideceğine
inanılan,içinde çeşitli ve sonsuz
nimetlerin yer aldığı sonsuz
mekan ve buradaki ahu gözlü
kızlar.(Cennetteki Huri adı
verilen kızlar.)*

Bu zerç u riyâ ile diler cennet ü
havrâ
Bu devlete lâyıq mı-durur zâhid-
i ahbeş

cennet ü havrâ vü ğilmândur:

1. **cennet ü havrâ vü**

ğilmândur:--dur

Gazel 307

Mısra: 14

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İyi insanların öldükten
sonra gideceğine
inanılan,içinde çeşitli ve sonsuz
nimetlerin yer aldığı sonsuz
mekan ve buradaki ahu gözlü
kızlar.(Cennetteki Huri adı
verilen kızlar.) ve bıyığı yeni
terlemiş hizmet gören
delikanlılar.*

İki 'âlemde senüñ ben 'âşıkam
dîdârüña
Sensüz olsa cennet ü havrâ vü
ğilmândur 'abeş

cennet ü havrâyi:

1. cennet ü havrâyi: -y

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyi insanların öldükten sonra gideceğine inanılan, içinde çeşitli ve sonsuz nimetlerin yer aldığı sonsuz mekan ve buradaki ahu gözülü kızlar. (Cenneteki Huri adı verilen kızlar.).

Cennet ü havrâyi virdük zâhide biz n'eylerüz
Ehl-i işkuz fikr ü zikrümüz bizüm dîdâr ola

cennet-i a'lâyi:

1. cennet-i a'lâyi: --y, --i

Gazel 382

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesi.

Görse yüzünü Muhibbî küyuña varmaz senüñ
'Âşık-ı dîdâr kılmaz cennet-i a'lâyı yâd

cennet-i firdevs içinde:

1. cennet-i firdevs içinde:

Gazel 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennetin en güzel

bahçesinin içi.

Eyle dîzârüñ müyesser afv idüp her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yâr ola Rîdvan aña

cennet-serâ ola:

1. cennet-serâ ola: -a

Gazel 89

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet bahçesine

dönüşmek anlamında kullanılmıştır.

Her yir bugün ki hür-veş mehlikâ ola
Ol yir hemân âşıkca cennet-serâ ola

cerâhat ola:

1. cerâhat ola: --a

Gazel 258

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı olmak.

Hışm-ıla eger gönderesin sîneme gamzeñ
Râhat görüne sanma anı ola cerâhat

cerâhat oldı:

1. cerâhat oldı: --dı

Gazel 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara l muhkem ve aşk meydanı bağlamında 'âşığın gönlündeki derin aşk yarası.

Gamzeñ okı gelelden sanma cerâhat oldı
Buldı murâdını dil cân oldı dağ râhat

cerâhatlar gelür:

1. cerâhatlar gelür: --lar, --ür

Gazel 500

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralar açılması (aşığın gönlü bağlamında).

'İşk elinden sîneme gerçi cerâhatlar gelür
Lîk andan cânuma biñ dürlü hâletler gelür

cerr evle:

1. cerr evle:

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplamak, direnmek.

Göz karasın hâll idüp yazdum nigâra nâmesin
Okudukça büse cerr evle leb-i hândânın öp

cevâb:

1. cevâb:

Gazel 158

Mısra: 8

Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

Leblerün dârü'ş-şifâsından dil-i bîmâruma
İy tabîb-i cân neden göndermedün bir kez cevâb

2. cevâba: -a

Gazel 270

Mısra: 4

Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

Bugün hayr eyle yarın sorılırsın
Cevâba kâdir olmaz olsa şirret

cevâb evler:

1. cevâb evler: --r

Gazel 346

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaplamak, cevap vermek.

İy tabîb-i dil meded vir hastayam şâfi cevâb
Bu dil-i pür-guşşamî âh ol cevâb eyler ferâh

cevâb itmez:

1. cevâb itmez: --mez

Gazel 111

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevap vermemek, açıklamak yapmamak.

Naqd-i cân iltüp Muhibbî istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâhüd gösterür ferdâ baña

cevâb olmasa:

1. cevâb olmasa: --ma, --sa

Gazel 407

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığa verilen bir karşılık anlamında kullanılmıştır.

Olmasa vaşluñ ile ger bu Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o bîmâra meded

cevâb vir:

1. cevâb vir:

Gazel 346

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karşılık vermek, icabet etmek.

İy tabīb-i dil meded vir
hastayam şāfī cevāb
Bu dil-i pūr-guşsamı āh ol cevāb
eyler ferah

cevāb vire mi:

1. **cevāb vire mi:--e, --mi**

Gazel 152

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığı cevap vermemesi kastedilir.

Vardum nigāra hāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hıç vire
mi cevāb

cevāb virmez:

1. **cevāb virmez:--mez**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaplamamak II yanıt vermek.

Hüsine mağrürdür uşşākı eyler
pāymāl
Çagurup biñ dād idersem gūş
idüp virmez cevāb

2. **cevāb virmez:--mez**

Gazel 207

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaplamamak II yanıt vermek.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'āl
Soñra bildüm yog-ımuş anuñ
içün virmez cevāb

3. **cevāb virmez:--mez**

Gazel 288

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaplamamak II yanıt vermek.

Biñ sü'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok dehānı ya urılmış agzına
mühr-i süküt

4. **cevāb virmez:--mez**

Gazel 474

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevaplamak,

cevaplandırmak, karşılık vermek.

Biñ sü'āl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Pādişāh-ı dehrdür benden kılur
'ār incinür

cevāb-ı telh ala:

1. **cevāb-ı telh ala:--a**

Gazel 362

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin dilinden aşığı memnun etmeyecek acı bir cevap çıkması kastedilmektedir.

Derd-i dilümi her kaçan 'arz
eyleşem saña
Gelmez dilüñden iy şanem ala
cevāb-ı telh

cevāb-ı telh virür:

1. **cevāb-ı telh virür:--ür**

Gazel 364

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sorulan soruya acı bir cevap verilmesi kastedilmektedir.

İtsem sü'āl la'lini virür cevāb-ı
telh

Rağbet ider dilüm aña sanur
şarāb-ı telh

cevābın virmedi:

1. **cevābın virmedi:--ı, --n, --me, --dı**

Gazel 499

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanıt vermek, karşılık vermek.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Dağı dil bir dem qarār itmez
suvāl üstindedür

cevābını sorma:

1. **cevābını sorma:--ı, --n, --ı, --ma**

Gazel 441

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık aşkının nişanesinin sorulmaması gerektiğini ifade etmektedir.

Nişān-ı āteşüm sorma cevābını
virür āhum
Bilinür kandadur āteş çıkar çün
dilde dūdum var

cevābum budurur:

1. **cevābum budurur:--dur, -ur**

Gazel 75

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cevabım budur ki.

Gün yüzüne mäh-tābı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevābum "beyne
arz u ve's-samā"

cevap:

1. **cevabı:--ı**

Gazel 434

Mısra: 10

Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık, yanıt.

Nigāruñ çeşm-i fettānın
Muhibbī'den su'āl itseñ
Cevābı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
āfetdür

cevher:

1. **cevher:**

Gazel 26

Mısra: 11

Değerli süs taşı, mücevher.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılam n'eyleyem derdā
dirğā

2. **cevheriyem:--ı, -(y)em**

Gazel 118

Mısra: 10

Değerli süs taşı, mücevher.

Cevher-i vaşlı metān sorma her
nā-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmuşam şarraf aña

3. **cevherin:--ı, --n**

Gazel 342

Mısra: 11

Değerli süs taşı, mücevher.

Yok yire harc itme cānā ḥāk-i
pāyuñ cevherin
Niçe şehler başına āḥir olırsardur
bu tāk

cevher olsa:

1. **cevher olsa: -sa**

Gazel 36

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli bir taş,mücevher

olma.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muḥibbī'nün aceb
Çün sunılmışdır ezelden ṭab-ı
gevher-pāş aña

cevher-i eşki:

1. **cevher-i eşki: -i**

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Aşkın özü,esası.

2)Kıymetli bir aşk.

Niār eyle ayagına nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy göñlüm ider
çeşmüm o dem peydā

cevher-i eşküm:

1. **cevher-i eşküm: -üm, --e**

Gazel 304

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın

*gözyaşlarının kaynağı-özü
kastedilmektedir.*

Cevher-i eşküm zāhid ṭa'n
iderse ṭağ degül
Ṭālib-i ḥar-mühreye çün la'ü
mercāndur 'abeş

cevher-i vaşlı:

1. **cevher-i vaşlı: -ı**

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıymetli taşta ulaşma

arzusu,kavuşmak.

Cevher-i vaşlı metām sorma her
nā-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmuşam şarrāf aña

cevlân:

1. **cevlân:**

Gazel 473

Mısra: 4

*Ar. Dolanma, gezinme,
gezinti.*

Hüsñ meydānında top itmiş
serin 'āşıklarūñ
Zülfini çevgān idüp esbine
cevlān öğredür

cevlān eyledüm:

1. **cevlān eyledüm: --dü, --m**

Gazel 388

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmak,gezinmek.

Nazm meydānına girdüm yine
cevlān eyledüm
Ṭab'-ı çālāküme ṭahsīn itdi
aşḥāb-ı Hücend

cevlān eylese:

1. **cevlān eylese: --se**

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dolaşmak, gezinmek.

Esb-i nāz-ıla kaçan karşumda
cevlān eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
būs-ı rıḫāb

cevlān-ı 'ıyd:

1. **cevlān-ı 'ıyd:**

Gazel 401

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram gezmesi.

Ḥil'at-i hüsñün nigārā ḥüb
yaraşur kaddüñe
N'ola bir dem eyleseñ ṭāvūs-veş
cevlān-ı 'ıyd

cevr:

1. **cevrüñi: -üñ, -i**

Gazel 7

Mısra: 2

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelā oldum saña
Çekmeg-ile cevrüñi āḥir fedā
oldum saña

2. **cevr:**

Gazel 9

Mısra: 5

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ḥabīb
Āḥir nefesde eyleye cānum duā
saña

3. **cevrüñe: -ü, -ñ, -e**

Gazel 15

Mısra: 8

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Sanma kim cevr ü cefādan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevrüñe mutāddur
dirler baña

4. **cevr:**

Gazel 27

Mısra: 3

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Gāḥ cevr ider gözüñ gāḥi kaşuñ
Çün ire sehm saādetdür baña

5. **cevr:**

Gazel 83

Mısra: 7

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Cevri ādet eyleme uşşāka iy
māhum sakın
Bir gün ola irişe bu nāle-i şebgīr
aña

6. **cevrine: -i, -n, -e**

Gazel 190

Mısra: 11

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

İy Muḥibbī dil-rübālar cevrine
incinme kim
Kim seni tetric-ile öğredür anlar
yap yap

7. **cevre: -e**

Gazel 255

Mısra: 1

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşiğa eziyeti.*

Ne hicre var nihāyet ne ḥöd bu
cevre gāyet
Öldürse daḥi ḡamzeñ itmeye dil
şikāyet

8. cevri:

Gazel 335

Mısra: 13

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşığa eziyeti.*

Mihirden cevri Muhibbî hoş
görür

İtdi anuñla ezelden imtizâc

9. cevri-ile: ile

Gazel 401

Mısra: 7

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşığa eziyeti.*

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılığ beni
kurbân-ı 'iyd

10. cevri: -üñ

Gazel 461

Mısra: 4

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşığa eziyeti.*

Ağyâr ire vaşluña ben hicrünü
çekem
Cevriñ ne deñlü var-ısa ben nâ-
tüvânadür

cevri ider:

1. cevri ider: --e, --r

Gazel 497

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Eziyet etmek, haksızlık
ederek incitmek, zulmetmek.*

Cevri ider kılmaz vefâ ol dilber-i
ra' nâ geçer
Bî-vefâlık resmini kılmakda san
dünyâ geçer

cevri ile cân almak:

1. cevri ile cân almak: --le, --
mak

Gazel 139

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) sevgilinin eziyet
ve cefa ile aşğın canına
kastetmesi kastedilir.*

Cevri ile cân almak olmuşdur
hemîşe hû saña
Anuñ için cân ile dil virdüm iy
meh-rû saña

cevri itsün:

1. cevri itsün: --sün

Gazel 161

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Eziyet ve sıkıntı çekmek.*

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazar
Gam degül düşmen cefâsından
ko cevri itsün raķib

cevri okın yagdursa:

1. cevri okın yagdursa:

Gazel 39

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Beyitte sevgilinin aşğa
eziyet ve cefalı davranması.*

Râhat olurdum Muhibbî cevri
okın yagdursa yâr
Niçe râhat olmayam ol h'âb-ı
bârândur baña

cevri rumûzın okumıs:

1. cevri rumûzın okumıs: --l, --
n, --muş

Gazel 370

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) sevgilinin aşğa
bu kadar eziyet etmesinin sebebi
okulda öğrendiği aşğın incitme
ve sıkıntı verme dersindenmiş
anlamı kastedilir.*

Mektebde meger yâr okumıs
cevri rumûzın
Oldı bu cefâ 'ilmine anuñ-ıçun
üstâd

cevri ü cefâ:

1. cevri ü cefâ:

Gazel 175

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İncitici söz veya
davranışlar (sevgiliden gelen).*

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gâh cevri ü geh cefâ geh hışm u
geh nâz ü itâb

2. cevri ü cefâ:

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalp İfade

İncitici söz veya

davranışlar, eziyet ve zulüm.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lîk dâyim eylemek-durur işi
cevri ü cefâ

3. cevri ü cefâ:

Gazel 81

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İncitici söz veya
davranışlar, eziyet ve zulüm.*

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevri ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

4. cevri ü cefâ:

Gazel 300

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İncitici söz veya
davranışlar, eziyet ve zulüm.*

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevri ü cefâ bunlara 'âdet

5. cevri ü cefâ:

Gazel 79

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İncitici söz veya
davranışlar.*

Cevri ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sulţânsın baña

6. cevri ü cefâ:

Gazel 402

Mısra: 13

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İncitici söz veya
davranışlar.*

Eylese cevri ü cefâ artsa
maħabbet tañ midur
Çün Muhib insan olur ihsân-ıla
dirler 'abîd

cevri ü cefâ ceke:

1. cevri ü cefâ ceke: -e

Gazel 61

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Aşğın eziyet ve sıkıntı
içinde olması, dert çekmesi.*

Çeke cevr ü cefâ âşik idesin luğf
sen gayra
Aceb var mı bu zulma hiç
cihânda kimse kâyil hâ

cevr ü cefâ eylemek:

1. cevr ü cefâ eylemek:

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İncitici söz söylemek veya

davranışlar yapmak.

Saîna düşer eylemek cevr ü cefâ
âşıklara

Âşıkam her ne kılursañ kıl

taħammüldür baña

2. cevr ü cefâ eylemek:--mek

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İncitici söz söylemek veya

davranışlar yapmak.

Dilber oldur ki vefâ bâbını

öğrenmeye hiç

Okuya cevr ü cefâ eylemek

âyini ola

cevr ü cefâ eylese:

1. cevr ü cefâ eylese:-se

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzmek, eziyet etmek, azap

vermek.

Eylese cevr ü cefâ zulm u sitem

Âfiyettür gelmez ol baña belâ

2. cevr ü cefâ eylese:--se

Gazel 229

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzmek, eziyet etmek, azap

vermek.

Bir cevr ü cefâ eylese biñ şükr

iderem ben

‘Âşik midur ol eyleye bir zerre

şikâyet

cevr ü cefâ itmege:

1. cevr ü cefâ itmege:--me, --ge

Gazel 285

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zulüm ve eziyet etmek.

Mihr ü vefâ gelmese senden ne
ğam baña
Tek cevr ü cefâ itmege kendüne
‘âdet it

cevr ü cefâdan:

1. cevr ü cefâdan:--dan

Gazel 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve sıkıntı.

Sanma kim cevr ü cefâdan iy

şanem yüz döndürem

Çün ezelden cevrüne mutâddur

dirlir baña

2. cevr ü cefâdan:--dan

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Sevgili'den gelen) eziyet
ve sıkıntı.*

Bulmadı cevr ü cefâdan özge bu

ğamgîn gönül

Arturur gündün güne cevrini ol

meh-rû baña

cevr ü cefâlar:

1. cevr ü cefâlar:--lar

Gazel 307

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela ve eziyet etmek.

Her ne kim senden gele cevr ü

cefâlar râziyam

Derdüni hoş göreliden baña

dermândur ‘abesğ

2. cevr ü cefâlar:--lar

Gazel 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eza ve eziyet.

Gönlüm alınca hemân ancak

baña rıfk eyledüñ

Âhir itdün niçe biñ cevr ü

cefâlar sen baña

3. cevr ü cefâlar:--lar

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eza ve eziyet.

Göñül alınca hemân ancak baña

rıfk eyledüñ

Âhir itdün niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

cevr ü cefâlar eyledi:

1. cevr ü cefâlar eyledi:--lar, --di

Gazel 231

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığa
eziyet ve sıkıntı çektiği
kastedilmektedir.*

Cevr ü cefâlar eyledi cânâne

‘âkıbet

Raħm itmedi vü kıydı dil ü cânâ

‘âkıbet

cevr ü cefâlar eyledün:

1. cevr ü cefâlar eyledün:--

+lar, --dün

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığın
gönlüne eziyet ve sıkıntı vermesi
kastedilmiştir.*

Eyledün cevr ü cefâlar cânuma

Seni çün sevmek imiş bildüm

sebeb

cevr ü cefâlar eylevesin:

1. cevr ü cefâlar eyleyesin:--

lar, --y, --e, --sin

Gazel 299

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bela ve eziyet etmek.

Lâyık saña kim eyleyesin cevr ü

cefâlar

Mihr eyleyesin yañıluban gâh

gehî döst

cevr ü cefâma:

1. cevr ü cefâma:--ma

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve sıkıntı.

Eylese cevr ü cefâma pâreler

olmaz aceb

Gelmez anlardan vefâ anlar ki

çün nâ-mihr ola

cevr ü cefâmuzdan:

1. **cevr ü cefâmuzdan:**--muz, --dan

Gazel 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve sitem.

Didi usanmaz mısız cevr ü
cefâmuzdan dañı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

cevr ü cefâñı:

1. **cevr ü cefâñı:**--nı

Gazel 134

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İncitici söz veya
davranışlar (sevgiliden gelen).*

İstemem rahm idüben mihr ü
vefâlar idesin
Gönderüp cevr ü cefâñı n'ola
her gâh baña

2. **cevr ü cefâñı:**--nı

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İncitici söz veya
davranışlar (sevgiliden gelen).*

Tâ ölince çekiser cevr ü cefâñı
bu Muhib
Şäkirem ben her ne ki taqdir ide
Allâh baña

3. **cevr ü cefâñı:**--n, --ı

Gazel 421

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İncitici söz veya
davranışlar (sevgiliden gelen).*

Cevr ü cefâñı 'aşıkça az itme luţf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar leziz

cevr ü cefâsı:

1. **cevr ü cefâsı:**--s, --ı

Gazel 354

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet ve zulüm, incitici söz
veya davranışlar (sevgiliden
gelen).*

Öğrendi cevr ü cefâsı nigârũñ
baña gelür

Cevr ü vefâ vü miñnet ile her
ğamı ferah

2. **cevr ü cefâsı:**--s, --ı

Gazel 361

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet ve zulüm, incitici söz
veya davranışlar (sevgiliden
gelen).*

Ehl-i 'ışkuñ var-ısa dâyim niyâz
u giryesi
Sen güzeller şâhınuñ cevr ü
cefâsı nâzi çoğ

cevr ü cefâsın:

1. **cevr ü cefâsın:**--sın

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve zulüm.

Nâmede cevr ü cefâsın yâd idüp
gönderdi yâr
Nefha-i Rûhu'l-kudüs san oldı
ol kâşid baña

cevr ü cefâya:

1. **cevr ü cefâya:**--ya

Gazel 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet ve zulüm, incitici söz
veya davranışlar (sevgiliden
gelen).*

Gerek âşık olana hüzni-i Yağub
Gelen cevr ü cefâyâ şabr-ı
Eyyüb

cevr ü cefâyı:

1. **cevr ü cefâyı:**--y, --ı

Gazel 241

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet ve zulüm, incitici söz
veya davranışlar (sevgiliden
gelen).*

Cevr ü cefâyı görme bugün
'aşıkça revâ
Rahm eyle hâline anuñ iy şâh-ı
ma' delet

cevr ü mihrũñ:

1. **cevr ü mihrũñ:**--ü, --n

Gazel 441

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve şefkat.

Benüm sevdâ-yı zülfünle şehâ
başumda südüm var
Eger cevr ü eger mihrũñ ne kim
gelse sürüdümdür

cevr ü nâz kılusun:

1. **cevr ü nâz kılusun:**--sun

Gazel 257

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığa
sıkıntı çekirmesi ve naz
yapması kastedilmiştir.*

Cefâkârum ko cevr ü nâz kılusun
Budur çünkü güzeller içre 'âdet

cevr ü sitem:

1. **cevr ü sitem:**

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İncitici söz veya
davranışlar.*

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luţf-ıla
ihsândur baña

cevr ü vefâ vü miñnet ile:

1. **cevr ü vefâ vü miñnet ile:**

Gazel 354

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgiliden gelen
bütün eziyet,sıkıntı,aşığa
gösterdiği vefa kastedilmiştir.*

Öğrendi cevr ü cefâsı nigârũñ
baña gelür
Cevr ü vefâ vü miñnet ile her
ğamı ferah

cevr ü zulm itmek:

1. **cevr ü zulm itmek:**--mek

Gazel 426

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve zulüm etmek.

Ol tabîb-i cân gelüp sormaz
Muhibbî hastayı
Yohsa aña cevr ü zulm itmek
ezelden hû midür

cevre tahammül var-ısa:

1. **cevre tahammül var-ısa:--e, --sa**

Gazel 490

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve sıkıntıya

katlanmak kastedilmektedir.

‘Âşık-ı şâdık odur gelse belâ
şabr eyleye
Var-ısa cevre tahammül uşbu
ben şâbiredür

cevri cefayı:

1. **cevri cefayı:--i, --y, --t**

Gazel 475

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin eziyet ve ızdırap
çektirmesi.*

‘Âdet idinme kendüñe cevri
cefâyı hû
Nâz u girişme şive dahı vakthâ
olur

cevri çok:

1. **cevri çok:--i**

Gazel 321

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cefası çok olan, çok eziyet
eden II sevgili.*

Cevri çok cânân elinden el-ğıyâş
Gözleri kıttâl elinden el-ğıyâş

cevri-i dilberden:

1. **cevri-i dilberden:--den**

Gazel 250

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin cefası.

Muhibbî cevri-i dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü ‘âdet

2. **cevri-i dilberden:--den**

Gazel 380

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin cefası.

Kankı ‘âşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaça

Pâralansun tîğ-ı miñnetle kalem
tek bend bend

cevr-ile cefâya:

1. **cevr-ile cefâya:--y, --a**

Gazel 409

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliden gelen eziyet ve
sıkıntı.*

Her ne deñlü gelse cevr-ile
cefâya şabr kıl
Bu hârâb illerde çün hîç
olmamışdur kimse şâd

cevr-ile öle:

1. **cevr-ile öle:--i, --le, --e-e**

Gazel 227

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Sevgilinin yaptığı)
eziyetler ile hayatın sona
ermesi.*

Nihâyetsüz cefâ vü cevr iderseñ
Muhibbî cevr-ile öle nihâyet

cevrini arturur:

1. **cevrini arturur:--ur, --ur**

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin eziyet ve
sıkıntuları arturması,âşığı daha
çok zorlaması.*

Bulmadı cevr ü cefâdan özge bu
ğamgîn gönül
Arturur günden güne cevrini ol
meh-rü baña

cevrini çekerem:

1. **cevrini çekerem:--i, --n, --i, -
-e, --r, --em**

Gazel 345

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) âşığın sevgilinin
eziyet ve sıkıntıya katlandığı
ifade edilmektedir.*

Delüye dermân gerekmez derdi
dermândur anuñ
Çekerem cevrini ben cânân beni
bilmez mi hîç

cevrile öldürse:

1. **cevrile öldürse:--i, --y, --le,
--dür, --se**

Gazel 316

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) eziyet ve cefa ile
sevgilinin âşığı öldürmesi
kastedilmektedir.*

Lâ dime cevrile öldürse
Muhibbî seni yâr
Hîç revâ mıdur gedâ eyleye
sultân-ıla bahş

cevrüm-ile:

1. **cevrüm-ile:--üm, --le**

Gazel 195

Mısra: 7

*Cefa, elem, eziyet, eza. II
Sevgilinin âşığı eziyeti.*

Didi cefâ vü cevrüm-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

cevrüne döymez:

1. **cevrüne döymez:--ü, --ne, --
mez**

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Âşığın sevgilinin sitem ve
eziyetlerine doymaması,süreklı
daha fazlasını istemesi.*

Sen Muhibbî kuluñı cevrüne
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılcadur hükümñ
buyur olur revâ

cevb:

1. **ceyb:**

Gazel 196

Mısra: 4

Yaka. II kucak, koyun.

‘Âşık irişdi şıdık-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyb

cevb ü giribândur:

1. **ceyb ü giribândur:--dur**

Gazel 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cep ve yaka.

Döstar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma
Dest-i ğamla çäk olan ceyb ü
giriñbandur baña

ceyhün:

1. ceyhün:

Gazel 486

Mısra: 2

*Asya'nın en büyük
nehirlerinden biri olan Ceyhun
nehri (Divan şiirinde suları çok
ve azgın bir biçimde aktığı için
göz yaşlarının akışı Ceyhun'a
benzetilir).*

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

ceyhün akar:

1. ceyhün akar:--a, --r

Gazel 462

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Asya'nın en büyük
nehirlerinden biri olan Ceyhun
nehri (Divan şiirinde suları çok
ve azgın bir biçimde aktığı için
göz yaşlarının akışı Ceyhun'a
benzetilir).*

Diñlemezsın nâlemi güş
itmeyüp efğânımı
İñlese tölâb-ı dil gözden hemân
Ceyhün akar

ceyhün'a beñzer:

1. ceyhün'a beñzer:--a, --r

Gazel 463

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın göz yaşının Ceyhun
Nehri kadar gür ve kabarık bir
şekilde akması kastedilmektedir.*

Ser-i zülfiyle dil mecnûna
beñzer
Gözüm yaşı dağı Ceyhün'a
beñzer

cevs-i ğamı göndere:

1. cevs-i ğamı göndere:-e

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ordusu askerleri.

Işk şâhı niçeye dek göndere
cevs-i ğamı
Eyleye vîrâne bu gönülümü âli
şehr ola

cezâ:

1. cezâ:

Gazel 2

Mısra: 4

*Ceza, kötü karşılık,
mükafat.*

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

2. cezâ:

Gazel 32

Mısra: 1

*Ceza, kötü karşılık,
mükafat.*

Devrân cefâ vü cevr-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümüdüm eyleye rahmet
yarın Hüdâ

3. cezâñ:-ñ

Gazel 50

Mısra: 10

*Ceza, kötü karşılık,
mükafat.*

Muhibbî cânımı tuhfe iletdi
Çabul itdük cezâñ Allâhu hayrâ

cibril:

1. cibril:

Gazel 336

Mısra: 5

*Allah'ın vahyini
peygamberlere ulaştırmakla
görevli olan melek.*

Getürdi saña Cibril tâcla hülle
Hüdâ'dan saña ihsân oldı mi'râc

cidd:

1. cidd-ile:-i, -le

Gazel 409

Mısra: 8

Çabalama, uğraşma.

İster-iseñ ölmeyüp tâ haşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyâda
kazan yaşı ad

cidd ü cehd:

1. cidd ü cehd:

Gazel 443

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gayret ve çabalama;

gayret ve uğraşma.

İsterem kim bu dil-i ğamnâki
idem şâdmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dağı
beter ğamnâkdür

cidd ü cehd eyle:

1. cidd ü cehd eyle:

Gazel 405

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışıp çabalama.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüsne
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

cidd ü cehd-ile:

1. cidd ü cehd-ile:--le

Gazel 230

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Ar.) Çabalama, uğraşma.

Muhibbî cidd ü cehd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'inâyet

2. cidd ü cehd-ile:--le

Gazel 460

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Ar.) Çabalama, uğraşma.

Yazılısar her ne eylerseñ bugün
sen hayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne taşşil olsa bu
'âlemeddür

3. cidd ü cehd-ile:

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ciddilik, gerçekten çalışıp
çalama ile.*

Cidd ü cehd-ile niğara didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidâ eydür ki illâ
mâ-saâ

ciger:

1. **ciger:**

Gazel 17

Mısra: 5

(*Âşığın*) *bağrı, yüreği.*

Müdām akar ciger hūmı
gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

2. **ciger:**

Gazel 486

Mısra: 3

(*Âşığın*) *bağrı, yüreği.*

Dil kebāb itdi ciger mihmān
idüp derd ü ğamı
Sākī-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hūn çeker

ciger biryānını:

1. **ciger biryānını:--i, --n, --i**

Gazel 498

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ciğer kebabı (âşığın aşk
ateşiyle yanıp kebab olmuş
ciğeri).*

Kanım içse ğamzeler ister ciger
biryānını
Hağ dimişler serhoşuñ meyli
kebāb üstindedür

ciger hūnābesin:

1. **ciger hūnābesin:--s, --i, --n**

Gazel 242

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönül kanı. II Âşığın aşk
aşk acısından dolayı kanlanmış
gönlü.*

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sineñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i ğam
içre dāyimā nūş it

ciger hūnı:

1. **ciger hūnı:--i**

Gazel 462

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciğer kanı.

Şöyle toldı hāne-i dil bu ciger
hūnı ile
Kalmadı bir yir dağı bu dīdeden
bīrūn akar

cigerān it:

1. **cigerān it:**

Gazel 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sevgilinin*

*yanağını gören aşıkların yanıp
kül olması kastedilmiştir.*

İy māh cemālūne cihānı nigerān
it
Göster ruhuñ âşıkları hūnın
cigerān it

cigerde sakla:

1. **cigerde sakla:-la**

Gazel 88

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yürekte saklamak.

Ğamze oklarını atsa Muhibbī
saña nigār
Sakla cigerde her biri bir
yādigār ola

ciger-pāre:

1. **ciger-pārem:--m**

Gazel 434

Mısra: 3

(*Fars. ciger ve pāre*

*“parça” ile ciger-pāre) mec.
İnsanın ciğerinin köşesi gibi
sevdiği kimse.,*

Ciger-pārem kebāb u eşk-i
hūnīnüm şarāb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür ğamuñ
şāh-ıla şoħbetdūr

cihān:

1. **cihānda:-da**

Gazel 9

Mısra: 3

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gönlümüz illā
saña saña

2. **cihān:**

Gazel 34

Mısra: 4

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Her ne kim virürse āhır cān alur
Nesne virmez bu cihān aylak
saña

3. **cihānı:--+i**

Gazel 36

Mısra: 7

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Bu cihānı gözlerüñ sihriyle
teşhīr eyledi
Böyle sâhīr görmedük hep
didiler sâbâş aña

4. **cihānda:-da**

Gazel 56

Mısra: 1

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Қıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Қadrini derdüñ ne bilsün şol kişi
bī-derd ola

5. **cihānda:-da**

Gazel 61

Mısra: 4

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Çeke cevri ü cefā āşık idesin lutf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hīç
cihānda kimse kāyil hā

6. **cihānda:-da**

Gazel 71

Mısra: 1

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Āşık oldur ferde dil virüp
cihānda merd ola
Derdden kurtılmayup ālemde
ğam-perverd ola

7. **cihānda:-da**

Gazel 71

Mısra: 4

*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördüñüz mi
kimsene bī-derd ola

8. **cihānda:-da**

Gazel 72

Mısra: 1

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Kıymetini ışkuñ anlar kim
 cihānda merd ola
 Kıadrini derdüñ ne bilsün ol ki
 hem bi-derd ola

9. **cihān:**

Gazel 164

Mısra: 7

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Gün yüzünden çün
 münevverdür cihān
 Tañ midur dirsem yüzine âfitāb

10. **cihāndan:-dan**

Gazel 180

Mısra: 13

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Bulurdı ger vefā gelse cihāndan
 Sikender Hıusrev ü Cemşid ü
 Dārāb

11. **cihān:**

Gazel 190

Mısra: 10

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Āteş-i gamda uçan altun
 megesdür iy gönül
 Olırsardur dōstlar āhır cihān hāli
 hārāb

12. **cihān:**

Gazel 197

Mısra: 1

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Rūşen ter itdüñ uşbu cihān
 zulmetini hep
 Rūhī fedāk iy şanem-i ebtaḥī
 laḳab

13. **cihān:-ı**

Gazel 214

Mısra: 1

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

İy māh cemālūñe cihānı nigerān
 it
 Göster ruḥuñ āşıḳları ḥūnıñ
 cigerān it

14. **cihānuñ:-uñ**

Gazel 249

Mısra: 3

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

İder seyirin cihānuñ bir kadeḫle
 Ne yitmez rinde bu keşf ü
 kerāmāt

15. **cihānda:-da**

Gazel 354

Mısra: 4

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Kim biñ yaşarsa āhiri çünki
 ölümlüdü
 Bārī cihānda geçürelüm her
 demi feraḫ

16. **cihānda:-da**

Gazel 358

Mısra: 8

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Māni' olur küyına varsam raḳīb
 Dilegüm budur cihānda ola yoḫ

17. **cihānda:-da**

Gazel 365

Mısra: 5

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Cihānda her kişinüñ mesnedi
 var
 Baña yok ḡayrı senden özge
 mesned

18. **cihān:-ı**

Gazel 399

Mısra: 7

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

İy felek berḳ-ile pür kılsañ
 cihānı ḡam degül
 Ḥāne-i vīrān içinde germ
 nārumdur nemed

19. **cihānda:-da**

Gazel 420

Mısra: 4

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Şīrīn lebūñ kelāmını tekrār ider
 gönül
 Olur cihānda ḳand-i mükerrer
 meger lezīz

20. **cihānda:-da**

Gazel 421

Mısra: 8

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Cevr ü cefāñı 'āşıḳa az itme lutf
 kıl
 Olmaz cihānda ehl-i dile bu
 ḳadar lezīz

21. **cihānda:-da**

Gazel 429

Mısra: 8

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Dönelden ḳāmetüm çenge
 gözüm yaşını tār itdüm
 Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
 ḳıl ü ḳāl añlar

22. **cihānda:-da**

Gazel 434

Mısra: 6

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Kaçan ki görse 'uşşāḳı ḫasedden
 yāra ḡamz eyler
 Raḳībı bilmedüm herḡiz cihānda
 ben ne milletdür

23. **cihānda:-da**

Gazel 496

Mısra: 3

1. *Yaratılmış olan şeylerin bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya, yeryüzü.*

Egerçi ki günāhum çok cihānda
 kul ḫaḫāsuz yok
 Velī senden umar şefḳat daḫı
 lutf u keremlerdür

cihān genc:

1. **cihān genc:**

Gazel 343

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cihan hazinesi.

Olur 'aşıklara dîdâr matlûb
Görinmez gözine olsa cihân
genc

2. **cihân genc:**
Gazel 343
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cihan hazinesi.

Baňa şem' ü şarâb u nuql şâhid
Saňa zâhid ser-â-ser bu cihân
genc

cihân halkı:

1. **cihân halkı:--+**
Gazel 254
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya üzerinde yaşayan
herkes, insanlar.*

Gördi ki cihân halkı kamu 'ârî
vefâdan
Mecnûn varuban itdi vuhûş içre
iķâmet

cihân halkın:

1. **cihân halkın:--t, --n**
Gazel 427
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cümle âlem.

Döküben dürlü ni'metler cihân
halkın ğanî itdi
Ara yirde sinan ancak hemân
Mecnûn çanagıdır

cihân halkına:

1. **cihân halkına:--t, --n, --a**
Gazel 350
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı; herkes.

Cân göziyle kıl nazar hüsnin el-
'ilmü hasen
Der cihân halkına sor cümlesi
el-cehlü kabîh

cihân içinde:

1. **cihân içinde:--i, --n, --de**
Gazel 251
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyada, bu dünyada.

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saňa yitmez mi cihân
içinde bu 'ibret

2. **cihân içinde:**
Gazel 60
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bu dünyada; bütün
dünyada bulunan kişiler ve
varlıklar.*

Egerçi ışkuñi âsân okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihân
içinde müşkilhâ

cihân içre:

1. **cihân içre:**
Gazel 233
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya içerisinde, içinde.

Ger olsa bu cihân içre iķâmet
Çalınmaz idi her şubh kûs-ı
rihlet

2. **cihân içre:**
Gazel 358
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya içerisinde, içinde.

Saňa 'aşıklardur iy maħbûb-ı
şûh
Bu cihân içre cüvân u ger şüyûh

cihân için:

1. **cihân için:--çün**
Gazel 312
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya için; doğrusu,
gerçekten.*

Cihân için dimişler çünki hâdiş
Bulnsa tañ mıdur bunda
havâdiş

2. **cihân için:**
Gazel 322
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya için; doğrusu,
gerçekten.*

Cihân için dimişler çünki hâdiş
Bulnursa ne tañ anda havâdiş

cihân keyfiyyetinden:

1. **cihân keyfiyyetinden:--yet, -
-i, --n, --den**
Gazel 301
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya'nın rahatı, sefası ve
mutluluğu kastedilmektedir.*

Cihân keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim cām-ı lebüñle buldı râhat

cihân naţ'ına:

1. **cihân naţ'ına:--t, --n, --a**
Gazel 360
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1)Dünyanın
övülmesi, medhi. 2)Satranç
tahtası.*

Sakın aldanma cihân naţ'ına
âhir mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saňa
diye şâh ruh

cihân peydâ olmamış idi:

1. **cihân peydâ olmamış idi:--
di**
Gazel 112
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) dünya'nın
oluşmaması, ortaya çıkmaması
kastedilmiştir.*

Ğarķ-ı muhîṭ-i ışķ idi cân-ıla bu
gönül
Olmamış idi daḡı ademden
cihân peydâ

cihân revnakına dil virmeye:

1. **cihân revnakına dil
virmeye:--t, --na, --me, --ye**
Gazel 143
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünyanın çekicilik ve
güzelliğine gönül vermemeli
anlamı kastedilmiştir.*

Ârif oldur ki cihân revnakına
virmeye dil
Evveli pest olanuñ âhiridür yine
harâb

cihān sırrı:

1. **cihān sırrı:--t**
Gazel 353
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bütün kainatın sırrı.

Bir kadeh meyle cihān sırrı
'ayān oldu baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevādār-ı kadeh

cihān sultāndur:

1. **cihān sultāndur:--t, --dur**
Gazel 428
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya sultanı.

Şol gedā kim kūy-ı dildāruñ
bugün derbānidur
Berr ü bahruñ pādīşāhidur cihān
sultānidur

cihān yüzini:

1. **cihān yüzini:--i, --n, --i**
Gazel 214
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünyadaki her yer ve her
şey kastedilmiştir.*

Göz yaşını akıt öte geçe tā ki
semekden
Āhuñ-ıla cihān yüzini ser-cümle
duman it

cihān zulmetini:

1. **cihān zulmetini:--i, --n, --i**
Gazel 392
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Geçici alemin karanlığı ve
zorluğu.*

Rüşen itdūñ bu cihān zulmetini
nūruñ-ıla
Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün
bağ-ı vücūd

cihāna dil virme:

1. **cihāna dil virme:--a, --me**
Gazel 390
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Geçici dünyaya gönül

*vermemek anlamında
kullanılmıştır.*

Çün beķası yok cihāna virme dil
'Ākil olan eylemez bunda sürūd

cihānda ğamdan āzād kimse yokdur:

1. **cihānda ğamdan āzād kimse
yokdur:--da, --dan, --dur**
Gazel 391
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) Dünya'da eziyet
ve keder çekmeyen aşık yoktur
anlamında kullanılmıştır.*

Melül olma dilā ğam gelse her
dem
Cihānda kimse yokdur ğamdan
āzād

cihānda güzel hep böyle mi olur:

1. **cihānda güzel hep böyle mi
olur:--da, --mi, --ur--mi, --ur**
Gazel 209
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) bütün sevgililerin
vefadan yoksun olup olmadığı
soruluyor.*

Vefādan ārisin iy dōst āri
Cihānda böyle mi olur güzel hep

cihānda vok:

1. **cihānda yok:--da**
Gazel 386
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyada yoktur.

Hālūmi kime diyem ki yok
cihānda togrı yār
Vāķıf olmadı gönül esrārına hıç
bir 'ahād

cihāni ğeşt eyledüm:

1. **cihāni ğeşt eyledüm:--t, --dü,
--m**
Gazel 223
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık bütün
dünyayı gezip dolaştığını
söylemektedir.*

Ğeşt eyledüm cihāni olup pāy-ı
dil-şikest
İrgürmedüm vişāline yāruñ dirġ
dest

cihāni yakduñ:

1. **cihāni yakduñ:--t, --du, --n**
Gazel 426
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya'nın yanması.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i āhır zamān
Sihr-ile yakduñ cihāni gözlerüñ
cāzū midür

cihānuñ:

1. **cihānuñ:--uñ**
Gazel 8
Mısra: 8
*1. Yarattılmış olan şeylerin
bütünü, evren, kâinat. 2. Dünya,
yeryüzü.*

Derd-i hicrūñle şehā şöyle enīs
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

cihānuñ ālına:

1. **cihānuñ ālına:--u, --n, --t, --
n, --a**
Gazel 453
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyanın hilesine.

İy Muhibbī sakın aldanma
cihānuñ ālına
Şöyle tut kendüñi kim şevķ
ehlīnūñ tarabıdır

ciłā bulur:

1. **ciłā bulur:--ur**
Gazel 101
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönlün parlaklık
kazanması;aydınlanması ve
temizlenmesi.*

Jeng olur āh eyledükçe bu gönül
āyinesi
Līk tevħid eylesem ol dem
hemān bulur ciłā

ciłve evler:

1. **cilve eyler:--r**

Gazel 389

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tatlı, hoş görünmek ve ilgi çekmek için yapılan davranış.

Cilve eyler bāğda gördüm yine
bir serv-kağ
Bed nazardan saklasun didüm
seni Ħayy-ı ebed

cilve kılup:

1. **cilve kılup:--up**

Gazel 469

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoşa gitmek, ilgi çekmek için çekici tavır takınmak, edalı davranmak, kırtmak, naz yapmak II hoş ve latif bir şekilde görünmek, ortaya çıkmak, tecelli etmek.

Her cānibe ki cilve kılup 'arz-ı
hüsn ide
Ol māhtābı 'āşıq-ı dīvāne seyr
ider

cilveger ola:

1. **cilveger ola:--a**

Gazel 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmek, yer etmek.

Yāruñ Ħayāli dīdede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

cinān:

1. **cinān:**

Gazel 186

Mısra: 3

Cennet.

Diler zāhid cinān u Ħür u kever
Velī āşıqlara dīdār maṭlūb

cism:

1. **cismüm:--üm**

Gazel 56

Mısra: 6

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

İy şabā olsun vaşıyyet küy-ı
yāra iltessin

Dögilüp seng-i cefādan ger bu
cismüm gerd ola

2. **cismem:--em**

Gazel 92

Mısra: 2

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
dōstlar cāndan cüdā

3. **cismüñi:--ün, -i**

Gazel 104

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

Zülfüñ-ile şöyle zeyn itdüñ
niğārā cismüñi
Bāğ-ı Ħüsnüñde görüp reşk
eyledi tāvūs aña

4. **cismümde:--üm, -de**

Gazel 193

Mısra: 1

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

Kalmadı cismümde cān u hicr
ara cānumda tāb
Gözlerüm Ħün-āb akıtdı oldu dil
mülki Ħarāb

5. **cismüñde:--üñ, -de**

Gazel 286

Mısra: 10

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

Dehr bāğında MuĦibbī çünki
yok büy-ı vefā
Dāğlar cismüñde yir yir vird-i
Ħandān oldu tut

6. **cismüm:--(ü)m**

Gazel 405

Mısra: 4

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

Senden ayru küh-ı ħamda iy
yüzi māhum benüm
Seng-i miñnetle döğüp oldu bu
cismüm lāciverd

7. **cismini:--i, -(n)i**

Gazel 498

Mısra: 10

Beden, gövde, vücut. II

Āşığın vücudu.

Dāğlarla dir gören şahrā-yı
miñnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş ħurāb
üstindedür

cismi gül-berg:

1. **cismi gül-berg:--i**

Gazel 381

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gül yaprağı(sevgilinin
bedeni bağlamında).*

Cismi gül-berg ü boyı serv-i
bülend

'Ārızı āteş-durur ħāli sipend

cismi kaçan cān:

1. **cismi kaçan cān:**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Āşığın ruhunun bedeninden
ayrılması, (tenin candan
çıkması).*

Bir daĦı sanma seni cānān aña
Terk olunmuş cismi kaçan cān
aña

cism-i nātüvān:

1. **cism-i nātüvān:**

Gazel 205

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güçsüz, bakımsız ve zayıf
vücut (āşığın bedeni
bağlamında).*

İşk elinden muĦtel olmuşdur bu
cism-i nātüvān
Senden umaram ilāc sensin
tabībüm iy ħabīb

cismi türāb:

1. **cismi türāb:**

Gazel 201

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) cism-in-vücudun-
toprak haline gelmesi,yok
olması kastedilmiştir.*

Ħoş geçür ömri MuĦibbī dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türāb

cism-i 'ürvān:

1. **cism-i 'üryân:**
Gazel 287
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çıplak vücut.

Zâhir itdi kûy-ı 'ışk içre
cününüm 'âleme
Naş olan seng-i cefâdan cism-i
'üryân 'âkıbet

cism-i üryânım:

1. **cism-i üryânım:--+um**
Gazel 183
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çıplak beden.

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çâk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryânım görüp

cismüm hayâle dönse:

1. **cismüm hayâle dönse:--ü, --m, --e, --se**

Gazel 466
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık bedeninin
varla yok arası durumunu yani
eriyip yok olma derecesine
gelmesini kastetmektedir.*

Cismüm hayâle dönse firâkıyla
tañ degül
Cânânımuñ çü bir kıla beñzer
miyânı var

cismüm nihâl olalı:

1. **cismüm nihâl olalı:--a, -lı**
Gazel 84
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
bahşettiği eziyet ve sıkıntının
bahçesinde düzgün bir fidan
olması kastedilmiştir.*

Gülşen-i derde Muhibbî olalı
cismüm nihâl
Mîvedür bagrum başı her berg
peykândur baña

cismüme lerze düşer:

1. **cismüme lerze düşer:--ü, --m, --e, --e, --r**
Gazel 404
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşğın vücudunu bir
titremenin alması
kastedilmektedir.*

Ditrerem cānā cemālünī görüp
āh eyleşem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevādan sanki bīd

**cismün ol bāddan ditresün ki
berg-i sögüt san:**

1. **cismün ol bāddan ditresün
ki berg-i sögüt san:--ü, --n, --dan, --sün, --ki**

Gazel 274
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) vücudun öyle bir
titresin ki bu sarsılma ile sanki
bir sögüt yaprağı gibi hissedesin
denilmek istenmiştir.*

Her kaçan añañ günāhuñ derd-i
dilden āh kıl
Ditresün ol bāddan cismün ki
san berg-i sögüt

civân:

1. **civāndur:--dur**
Gazel 262
Mısra: 1
Genç, taze delikanlı.

Civāndur bu gönül 'ömr çend
sālest
Bu dilden gitmez ol nāzük
nihālest

civân ü pîr didi:

1. **civân ü pîr didi:--di**
Gazel 61
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte)genç ve
yaşlı(olgun) birinin söz
söylemesi.*

İşitdüm ben civân ü pîr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velikin
soñı müşkil hā

civân ü seyb:

1. **civân ü şeyb:**
Gazel 196
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Genç ve yaşlı.

Her kim ki göre lalüni ol mey-
perest olur
Mîr ü gedā vü bay u fāḫr ü
civān ü şeyb

cömerd ola:

1. **cömerd ola:--a**
Gazel 56
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eli açık,ikramcı,kerem
sahibi olma durumu.*

Ne kadar itseñ günāhı umaram
ki afv ide
Zîrā bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cömerd ola

2. **cömerd ola:--a**

Gazel 72
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eli açık,ikramcı,kerem
sahibi olma durumu.*

Ne kadar itsek günāhı umaram
ki afv ide
Zîrā bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

cömerd olur:

1. **cömerd olur:--ur**
Gazel 387
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım eli uzatan.

'İşk yolında cāna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'aşık olan elbette ol olur
cömerd

cü eyledüm:

1. **cü eyledüm:--dü, --m**
Gazel 182
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) gözyaşlarının çok
olması kastedilir.*

Göz yaşın cü eyledüm serv-i
hürāmānuñ görüp
Cānla oldum esrütüñ zülfi
reyhānuñ görüp

cü gibi:

1. **cü gibi:**
Gazel 95
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsu, ırmak, nehir haline gelmek. (Aşığın çok fazla gözyaşı akıtması bağlamında).

Bagrumuñ hünü akar her dem
gözümünden cü gibi
Ol zamandan ki yüzün görüp
gönül virdüm saña

cü gibi oldı:

1. **cü gibi oldı:** --dı

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsu, ırmak, nehir haline gelmek. (Aşığın çok fazla gözyaşı akıtması bağlamında).

Eşk-i çeşmüm haşretiyle cü gibi
oldı revân
Ol şanavber kâmet ü serv-i
hıramandan cüdâ

cü olaldan:

1. **cü olaldan:** --dan

Gazel 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşlarının ırmak gibi fazla olması durumu.

Eşk-i çeşmüm cü olaldan
inlerem dolâb-veş
Olmışam ser-geşte döner
sanasın bir âsiyâb

cü oldı:

1. **cü oldı:** --dı

Gazel 500

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
ırmak haline gelmek (göz yaşlarının çokluğu bağlamında).

Gözlerüm yaşı benim cü oldı
akdı nâgehân
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kâmetler gelür

cübbe vü destâri:

1. **cübbe vü destâri:** -+ı

Gazel 149

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cüppe ve sarık; Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü'nde cüppe ve beyaz tül bend sarığın, ilmiye sınıfına

yani medrese softalarına, cami ve mescitlerdeki imam, müezzin ve kayyum efendilere ait ayıredici bir özellik, bir nişan olduğu yazılıdır. Krş. KOÇU, s. 57-58. Beyitte bu bilgilere paralel, zahid tipinin ayıredici simgesi olan aksesuarlar bağlamında yer almaktadır.

Rehn bâda kodı çün cübbe vü
destâri Muhib
Şaff-ı rindânda turursa n'ola
şâfi-meşreb

cüd u kerem:

1. **cüd u kerem:**

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik ve eli açıklık II kabiliyetli, yetenekli.

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sultânsın baña

cüdâ:

1. **cüdâ:**

Gazel 29

Mısra: 2

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Nür-ı âlemsin bugün sen dañı
mañbüb-ı Hudâ
Eyleme âşıklarun bir lahza
kapuñdan cüdâ

2. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 1

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdâ
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdâ

3. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 6

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Hañ cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
ham-der-ham cüdâ

4. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 6

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Hañ cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
ham-der-ham cüdâ

5. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 6

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Hañ cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
ham-der-ham cüdâ

6. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 8

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Gördi Mecnün kim vefâ büyü
beni âdemde yok
Vañş-ıla ülfet tutup âdemden
oldı hem cüdâ

7. **cüdâ:**

Gazel 35

Mısra: 10

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

İy Muhibbî bağlamak dünyâya
dil lâyiğ degül
Çünkü senden olısdurdur âkıbet
âlem cüdâ

8. **cüdâ:**

Gazel 47

Mısra: 3

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kalması.

Deşt-i gamda leylî zülfünden
cüdâ Mecnün-vâr
Kalmışam hayrette murğân
tutdı başumda yuva

9. **cüdā:**

Gazel 85

Mısra: 1

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Ğam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

10. **cüdā:**

Gazel 85

Mısra: 2

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Ğam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

11. **cüdā:**

Gazel 85

Mısra: 4

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Mihnet-ile şöyle hū dutdum ki
şebhâ-yı firâk
Aluram ol dem helâk olsam eger
hicrân cüdâ

12. **cüdā:**

Gazel 85

Mısra: 6

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i âşk
Her gün itse başuñi tenden derin
meydân cüdâ

13. **cüdā:**

Gazel 85

Mısra: 8

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Her kaçan görsem bahâr-ı
hüsnüñi iy serv-ğad
Olamaz bir lahza çeşmümden
benüm bārân cüdâ

14. **cüdā:**

Gazel 92

Mısra: 4

Ayrı düşmek, uzak kalmak.
II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Gülşen-i küyuñda bu cân bülbüli
şādân-iken
Çarh-ı zâlim eyledi sen verd-i
hândândan cüdâ

15. **cüdā:**

Gazel 92

Mısra: 6

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Eşk-i çeşmüm hasretiyle cū gibi
oldı revân
Ol şanavber kâmet ü serv-i
hıramândan cüdâ

16. **cüdā:**

Gazel 92

Mısra: 8

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tâ şehër
Düşeli ol ruhları şem-i
şebistândan cüdâ

17. **cüdā:**

Gazel 92

Mısra: 10

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Küh-ı ğamda key perîşân
olmışam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-sıfat zülf-i
perîşândan cüdâ

18. **cüdā:**

Gazel 261

Mısra: 11

Ayrı düşmek, uzak kalmak.

II Âşığın sevgiliden ayrı kılması.

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
‘İşkuñ ezel cāmını içdüm çün
elest

cüdā degül:

1. **cüdā degül:**-gül

Gazel 89

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrı, farklı değil.

Bir dem dilüm derd ü ğamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

cüdā eyler:

1. **cüdā eyler:**--r

Gazel 322

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayırmaq.

Cüdâ eyler beni küymda görse
Raķibe yiridür dirlerse hâriş

cüdā kılsañ:

1. **cüdā kılsañ:**--san

Gazel 85

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılmak,ayrı kılmak.

İy Muhibbî ele alsun tığımı
cellâd-ı ışk
Kaç kılusun elüñi kılsañ eger
dāmân cüdâ

cüdā olalı:

1. **cüdā olalı:**--a, --lı

Gazel 463

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılmak, ayrı kalmak, ayrı düşmek, uzak olmak, mahrum olmak.

Cüdâ olalı Mısr’uñ Yüsuf’ından
Gönül Ya’küb-veş mahzûna
beñzer

cüdā oldum:

1. **cüdā oldum:**--du, --m

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gözlerüñe beñzedüp gözlerini
âhûlaruñ
Anuñ-ıçun taga tuşup halkdan
oldum cüdâ

cûlar gibi:

1. **cûlar gibi:**--lar

Gazel 443

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nehirler gibi.

Gözlerüm yaşı akar cular gibi
deryalara
Çıkısa âhum sîneden anuñ yiri
eflâkdür

2. **cular gibi:--lar**

Gazel 244
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Akarsular, ırmaklar,
nehirler, çaylar gibi.*

İy Muhibbî yaşıñı sen de akıt
cular gibi
Yok kararî suyuñ olmış 'aşık-ı
dîdâr mest

cuma gün:

1. **cuma gün:**
Gazel 205
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müstümanların kutsi günü.

İy Muhibbî câmi-i hüsninde
yâruñ Cuma gün
Hoş edâ ile okudı hutbe-i hüsnin
haftib

cümerd ola:

1. **cümerd ola:--a**
Gazel 406
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
Eli açık, kerem sahibi.

Yoluñda cân virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'aşık olan ola cümerd

cümerdlik it:

1. **cümerdlik it:--lik**
Gazel 425
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İkram, ihsan ve yardım
etme.*

İy Muhibbî kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yârân umar

cümle:

1. **cümle:**
Gazel 2
Mısra: 2
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Âh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevâ
Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

2. **cümle:**
Gazel 2
Mısra: 5
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

3. **cümle:**
Gazel 4
Mısra: 2
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

4. **cümle:**
Gazel 4
Mısra: 2
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

5. **cümle:**
Gazel 30
Mısra: 2
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Gâh gözde gâh dilde eyle câ
Menzilüñdür cümle iy nûr-ı
Hudâ

6. **cümle:**
Gazel 49
Mısra: 1
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña

Değmesün göz diyü asdı
goncalar heykel saña

7. **cümle:**
Gazel 57
Mısra: 4
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Zülf-ile gamzeñ bile ebrûlaruñ
Oldı bunlar cümle ser-tâ-pâ belâ

8. **cümle:**
Gazel 65
Mısra: 2
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Düşürme elden sâķî şarâb-ı
râhat-ı dil hâ
Ki dirler dâfi-i gamdur ki
cümle maḥfil hâ

9. **cümle:**
Gazel 81
Mısra: 8
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

10. **cümle:**
Gazel 89
Mısra: 8
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Bir cân nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cânım olsa yoluña cümle
fedâ ola

11. **cümle:**
Gazel 124
Mısra: 6
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

Kân-ı dilden h'âce-i ışkam
gözüm gevher tolu
Bâr-ı gam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

12. **cümle:**
Gazel 131
Mısra: 8
*"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.*

İster-idüñ baş açup Hâk'dan
güzeller ışkını
Şükrünü artur ki oldı hâcetüñ
cümle revâ

13. cümle:

Gazel 133

Mısra: 1

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Sen gül için halk-ı âlem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yâr
olasın sen baña

14. cümleten:-t, -en

Gazel 158

Mısra: 3

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

15. cümle:

Gazel 168

Mısra: 2

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Sensin ol nür-ı Hüdâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebîler içre
sensin münteğâb

16. cümlesinden:-si, -(n), -den

Gazel 170

Mısra: 4

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Nâme-i hüsnî ezelden kilik-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş hüsnüñ
kitâbın intihâb

17. cümle:

Gazel 177

Mısra: 6

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Anberîn gîsûna tokındı meger
bâd-ı şehîr
Kıldı bu âlem dimâğını muatâr
cümle tîb

18. cümle:

Gazel 182

Mısra: 7

"Bütün, hep, tüm"
anlamında belgisiz sıfat.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyûr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Sülemân'ın görüp

19. cümle:

Gazel 240

Mısra: 2

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Dilâ bak râh-ı 'ışk gayetde teng-
est
Neşîbiyle firâzi cümle seng-est

20. cümle:

Gazel 291

Mısra: 1

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Heft iklimi saña cümle
musaşhar boldı tut
'Ömr dağı Hızr-ıla 'âlemde
hem-ser boldı tut

21. cümle:

Gazel 292

Mısra: 8

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhâned
Bulımadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

22. cümlesi:-s, -i

Gazel 295

Mısra: 3

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Şevk-i lebûñle mest geçinür
cümlesi müdâm
Ger şeyh-i şehîr ü zâhid görünür
mey-perest

23. cümle:

Gazel 301

Mısra: 7

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Cihân keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim câm-ı lebûñle buldı râhat

24. cümlesi:-s, -i

Gazel 318

Mısra: 5

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Müftî vü vâ'iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebûñ keyfiyyetin
cân-ıla bahş

25. cümle:

Gazel 340

Mısra: 6

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Hüdâ emriyle aña tîğ inelden
Kılupdur ehl-i küfri cümle târâc

26. cümlesi:-s, -i

Gazel 350

Mısra: 4

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Cân göziyle kıl nazar hüsnin el-
'ilmü hasen
Der cihân halkına sor cümlesi
el-cehlü kabîh

27. cümle:

Gazel 393

Mısra: 6

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Kanı ol mu'trib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Rağş ide kühsâr-ı eşcâr cümle
zerrât u vücüd

28. cümle:

Gazel 397

Mısra: 10

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

İtme dirîğ cân-ıla başuñ
Muhibbî gel
Tâ ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

29. cümle:

Gazel 409

Mısra: 5

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Âdemîñ yüzüne itdüğü cümle
riş-hand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i'timâd

30. **cümle:**

Gazel 416

Mısra: 6

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kâtib ola
halk-ı cihân
Baır eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

31. **cümlesi:-s, -i**

Gazel 492

Mısra: 6

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

Mihr ü mâh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kâyil-durur

cümle 'âlem:

1. **cümle 'âlem:**

Gazel 339

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, her taraf.

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tãc
Cümle 'âlem saña dâyim
gösterürler ihtiyâc

2. **cümle 'âlem:**

Gazel 291

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, yaratılan her şey.

Bir avuç toprag-ıla ancak olur
renc hâşılıuñ
Cümle 'âlem gencini saña
müyesser boldı tut

3. **cümle 'âlem:**

Gazel 401

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün insanlar; bütün

dünya.

Yüzüñ aç kim cümle 'âlem
olalar şādān-ı 'iyd
Merhabâ kıl dōstum kim bu-
durur erkān-ı 'iyd

cümle âlem:

1. **cümle âlem:**

Gazel 102

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, her taraf.

Gül yüzüñ şevki ile baksam
Muhibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bâğ u
gülüstāndur baña

2. **cümle âlem:**

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, her taraf.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez göñül
Cümle âlem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

3. **cümle âlem:**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, her taraf.

Yaluñuz bir ben degülem ol
mehüñ aşüftesi
İy Muhibbî cümle âlem bende-i
fermān āna

4. **cümle âlem:**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, her taraf.

Cümle âlem bir yaña āşık-ı
rüşvā bir yaña
Dāmenin elden komaz ölince ol
tā bir yaña

cümle cihān:

1. **cümle cihān:**

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya, herkes.

Ger çeke tığ-ı cefāsın dem dem
ol şāhid baña
Ben şehīd-i ışk olam cümle
cihān şāhid baña

cümle cihān halkı:

1. **cümle cihān halkı:--ı**

Gazel 212

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya halkı; herkes.

Gice ol meh menzilinden çıkdı
beñzer bī-nikāb
Sordılar cümle cihān halkı ki
togdı āfitāb

cümle cihāndan:

1. **cümle cihāndan:--dan**

Gazel 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya,dünyadaki

bütün varlık ve nesnelere.

Girse elüñe bir şānem yār yār-ı
nāzenīn
Yiter saña cümle cihāndan
ferāgat it

cümle cihānı:

1. **cümle cihānı:--ı**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün dünya ve içindeki

canlı,cansız varlıklar.

Dutdı eşküñ sipehi cümle
cihānı düpdüz
Cem ola garķ ide dünyāyı
sipāhum şānemā

cümle dermānı:

1. **cümle dermānı:--ı**

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün çare,ilaç,kuvvet ve

kurtuluş sebepleri kastedilir.

Āşıkam rindem melāmet
eyledüm derdi kabül
Zāhidā olsun selāmet cümle
dermānı saña

cümle ezhāra:

1. **cümle ezhāra:--a**

Gazel 459

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün çiçekler.

Cümle ezhāra nazar kıl gül
çemen sultāndur
Şeb-külāhıyla benefşe san
levend oğlanıdır

cümle fasih oldı:

1. **cümle faşih oldu:--dı**

Gazel 350

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şairin-aşğın-bütün sözlerinin etkileyici ve düzgün olduğu kastedilmektedir.

Döstüm medhünde didüm bir niçe garrâ gâzel Anuñ-ıçun oldu elfâzum benüm cümle faşih

cümle giyâhum:

1. **cümle giyâhum:-u, -m**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün nebat, bitki, ot çeşitleri.

Kabrum üzre gelicek nâz-ıla iy serv-i sehî İdeler saña duâ cümle giyâhum şanemâ

cümle insân:

1. **cümle insân:**

Gazel 287

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tüm insanlar, yaratılan herkes.

Câm-ı Cem sun sâkiyâ bir dem ganîmetdür hayât Çün içer câm-ı memâtı cümle insân âkıbet

cümle islâm ehli ile:

1. **cümle islâm ehli ile:**

Gazel 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün İslam dini büyükleri.

İki âlem fahrınıñ kıl hürmetine yâ İlâh Cümle İslâm ehli ile rahmetün bārān aña

cümle mahfilhâ:

1. **cümle mahfilhâ:**

Gazel 60

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün meclis, toplantı ve görüşme yerleri.

Olup efsânesi köhne gider Ferhâd u Mecnûn'ıñ Muhibbi kışşası nevdür okınsun cümle mahfilhâ

cümle melâ'ik:

1. **cümle melâ'ik:**

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün melekler.

Hâk-i pâyüñ göklere irişdüre bād-ı nesîm İdine cümle melâ'ik gözlerine tütüyâ

cümle mücrim bendeler:

1. **cümle mücrim bendeler:--ler**

Gazel 166

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün günahkar kullar.

Afv kıl kapuña gelmiş cümle mücrim bendeler İsteceb hâzâ ed-duâ fi şānehū yâ müstecîb

cümle mülk-i dili:

1. **cümle mülk-i dili:--i**

Gazel 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün gönül

ülkeleri, aşıkların gönülleri kastedilmiştir.

Kondı sînem üstine gam leşkeri İdiser mülk-i dili cümle hārâb

cümle şîşe-i 'âr şikest gerek:

1. **cümle şîşe-i 'âr şikest gerek:**

Gazel 275

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki

mısraya istinaden aşık - beni ayıplayıp kınayan kişilerin hepsi aslında utanma ve mahcup olmayı- çoktan bırakmış demektedir.

N'ola halk atsa saña ta'na daşın Şîşe-i 'âr gerek cümle şikest

cümle ten yanardı:

1. **cümle ten yanardı:--a, --r, --dı**

Gazel 127

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın gönülündeki ateşle bütün maddi ve manevi varlığının(cisminin)yanıp,kül olması kastedilir.

Âteş-i dilden yanardı cümle ten Gözlerüm ger dökmese bārān aña

cümle 'uşşâk:

1. **cümle 'uşşâk:**

Gazel 253

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün aşıklar.

Sen olduñ hüsñ-ile hürşid-i enver Kapuñda cümle 'uşşâk oldu zerrât

cümle uşşâka:

1. **cümle uşşâka:--a**

Gazel 76

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün aşıklar.

Eger luğ u kerem kılsañ yiridür cümle uşşâka Ne var şimdi mi olmuşdur bu âlemde kerem peydâ

cümle 'uşşâkıñı:

1. **cümle 'uşşâkıñı:--ı, --n, --ı**

Gazel 352

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bütün aşıklar

kastedilir. (sevgili bağlamında).

Cümle 'uşşâkıñı katlı eyledi dilber didiler Kıymadı ben kulına itdi baña zulm-ı şarîh

cümle varını:

1. **cümle varını:--ı, --n, --ı**

Gazel 374

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bütün varlığı.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

cümle yaşı:

1. **cümle yaşı:--ı**

Gazel 472

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın bütün göz yaşları.

Dökse gözüm şadefleri dürler
'aceb degül
Zirā ki yaşı cümle anuñ dāne
dānedür

cümle zerrāt:

1. **cümle zerrāt:**

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünyanın bütün zerreleri,
dünyadaki her şey.*

Zerrāt cümle hüsnuñe şahid
yiter senüñ
Gün şulesine itmedi kimse
gümān u reyb

cümle zindāndur:

1. **cümle zindāndur:--dur**

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman,her an aşğın
sevgiliyi görmediği zaman
zindanda olduğu kastedilmiştir.*

Gül açılsa halk-ı ālem gül gibi
handān olur
Sensüzün gülzār-ı ālem cümle
zindāndur baña

cümleten:

1. **cümleten:**

Gazel 113

Mısra: 10

"Bütün, hep, tüm"

anlamında belgisiz sıfat.

İy Muhibbī Hāk Taālā mucizin
izhār ide
Cümleten ola muṭī rām ola ehl-i
hāc aña

cünbis:

1. **cünbişinden:-in, -den**

Gazel 244

Mısra: 8

*Şevk, neşe ve coşkunluk
dolu hareket, kaynaşma II
eğlence, ālem, zevk ve eğlence
toplantısı, eğlenti, āhenk.*

Bildiler dīvāne gönüm saña
'āşık olduğun
Cünbişinden bellüdür biñ
eylesün inkār mest

cünüd oldı:

1. **cünüd oldı:--dı**

Gazel 392

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Asker olmak,bir ordu gibi
toplantılmak.*

Yidi iklîmi musahhar idesin
himmet ile
Emr-i Hāk-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

cünün:

1. **cününüm:-(u)m**

Gazel 287

Mısra: 5

*(Aşkın verdiği) delilik,
çılgınlık.*

Zāhir itdi küy-ı 'ışk içre
cününüm 'āleme
Naş olan seng-i cefādan cism-i
'üryān 'ākıbet

cünün-ı 'ışk:

1. **cünün-ı 'ışk:**

Gazel 294

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk çılgınlığı.

Eṭibbā el urup nabzuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alāmet

cür'a-dān-ı cāmıdur:

1. **cür'a-dān-ı cāmıdur:--ı, --
dur**

Gazel 493

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadehin dibi,son yudum.

'Āşık içdükte maḥabbet cāmını
Heft deryā cür'a-dān-ı cāmıdur

cür'a-i cāmı:

1. **cür'a-i cāmı:--ı**

Gazel 289

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki kadehinin bir yudumu.

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyāmet gözine
her bār mest

cūra-i cām-ı lebüñ:

1. **cūra-i cām-ı lebüñ:--ün**

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dudağının kadehinin bir
damlası.*

Cūra-i cām-ı lebüñ olalıdan
baña naşib
Ehl-i diller didiler "yā leytenī
küntü türāb"

cūra-i cām-ı maḥabbet:

1. **cūra-i cām-ı maḥabbet:**

Gazel 200

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk kadehinin (son)
damlası.*

İy Muhibbī cūra-i cām-ı
maḥabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur şarāb

cura-i cām-ı muḥabbet:

1. **cura-i cām-ı muḥabbet:**

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgi kadehinin bir
yudumu.*

İy Muhibbī cura-i cām-ı

muḥabbet nüş iden

Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur serāb

cür'a-i cāmum:

1. **cür'a-i cāmum:--um**

Gazel 260

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadehin dibinde kalan son

yudum. (Beyitte) sevgilinin
aşığa gizlice deva göndermesi
kastedilmektedir.

Hîç olur mı kim Muhibbî
hastaya idüp devâ
Diye dildâr remz-ile bu cür'a-i
câmun ilet

cür'a-i 'ışkı:

1. **cür'a-i 'ışkı:--ı**
Gazel 287
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yudumu.

Cür'a-i 'ışkı Muhibbî çün ezel
nüş eyledi
Olısdardur âhir ol rüsvâ-yı devrân
'âkıbet

cür'a-i la'lün:

1. **cür'a-i la'lün:--ü, --n**
Gazel 223
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin şarap gibi
kırmızı dudağının bir yudumu,
bir damlası.*

Her kim var-ısa cür'a-i la'lün
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

2. **cür'a-i la'lün:--ü, --n**
Gazel 264
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin şarap gibi
kırmızı dudağının bir yudumu,
bir damlası.*

Her kim ki var cür'a-i la'lün
ider talep
Ger şeyh-i şehri eger rind ü mey-
perest

cür'â-keş-i cäm-ı meygede:

1. **cür'â-keş-i cäm-ı meygede:-
-de--ge, --de**
Gazel 261
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Meyveli kadehte
kalan son yudumla sarhoş
olmak kastedilmistir.

Oldı Muhibbî cür'â-keş-i cäm-ı
meygede

Mey-h'ör olanuñ âhir olur adı
mey-perest

cürâña:

1. **cürâña:--na**
Gazel 149
Mısra: 4
*İçki kabının dibinde kalan
son yudum.*

Almaga büse lebünden aña kim
kâdir olur
Kâniyem cürâña tâ kim getürem
âbî be-leb

cür'añı içe:

1. **cür'añı içe:--n, --ı, --e**
Gazel 248
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yudum, bir yudum. || İçki
kabının dibinde kalan son
yudumun içilmesi.*

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

cürasın:

1. **cürasın:--sın**
Gazel 13
Mısra: 9
*İçki kabının dibinde kalan
son yudum.*

İçeli rüz-ı ezel cäm-ı maḥabbet
cürasın
Kim göre mesti ḥarâbam didi ol
kanzil baña

cür'asın döker:

1. **cür'asın döker:--s, --ı, --n, --
e, --r**
Gazel 443
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) şarabın son
yudumunun(tortu) toprağa
döküldüğü ifade edilmektedir.

İşidelden ḥâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
ḥâkdür

cürm:

1. **cürmüme:--üm, -e**

Gazel 2

Mısra: 3

Suç / kabahat. II Günah.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

2. **cürm:**

Gazel 29

Mısra: 11

Suç / kabahat. II Günah.

Cürm ü işyanım burundur gerçi
hâdden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

3. **cürmini:-i, -n, -i**

Gazel 156

Mısra: 3

Suç / kabahat. II Günah.

Bunca mücrim kullarunuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledün her birine luḫf u şehâñı
sen naşîb

4. **cürmi:-i**

Gazel 385

Mısra: 9

Suç / kabahat. II Günah.

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmışdur ümîd

5. **cürmi:-i**

Gazel 488

Mısra: 6

Suç / kabahat. II Günah.

Añ günâhuñ göz yaşuñ dök
kesme luḫfından ümîd
Çünkü bir mâh-ḫal'at cürmi yek
sâledür

cürm ü işyanın añup:

1. **cürm ü işyanın añup:--ın, --
up**

Gazel 160

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın günah ve
hatalarını, isyanlarını düşünmesi
kastedilir.

Muhibbî cürm ü işyanın añup
her dem duâ eyler

Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

cürm ü işyânuña:

1. **cürm ü işyânuña:--u, --na**
Gazel 101
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Kabaat,kusur ve
itaatsizlik. 2)Günah.

İy Muhibbî cürm ü işyânuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümîd eyler
şefâat Muştâfâ

cürmüm katı añup:

1. **cürmüm katı añup:--üm, --
up--up**
Gazel 284
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah ve suçların sert bir
şekilde hatırlanması.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yâ Rab kabûl eyle keremden
'inâyet it

cürmüñ añup:

1. **cürmüñ añup:--ün, --up**
Gazel 144
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günahı anmak.

İy Muhibbî cürmüñ añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğisa lutfi
Hudâ'nuñ bî-hisâb

cüş eylesem:

1. **cüş eylesem:--se, --m**
Gazel 458
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, hareketlenmek,
galeyana gelmek.

Câm-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eylesem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hâletler
benüm nüşumdadur

cüş ide:

1. **cüş ide:--e**
Gazel 448

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, taşmak,
kaynamak.

Cüş ide âhum yilinden eşk-i
çüşmüm korkaram
Garğ olan ol dem eñ evvel
zevrağ-ı gerdündür

cüş it:

1. **cüş it:**
Gazel 242
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Coşmak, (dalga)
birdenbire çoğalıp hızlanmak II
heyecanlanmak, içten içe
kaynamak, aşırı duygulanmak.

Olup mest ü harâbâtî mahabbet
câmını nüş it
Hüm-ı mey-hâne-veş her dem
şafâdan kaynayup cüş it

cüst ü cüşin:

1. **cüst ü cüşin:--sın**
Gazel 210
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Araştırma, arayıp tarama.

Döst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişân
Cüst ü cüşin lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

cüvân:

1. **cüvân:**
Gazel 251
Mısra: 10
Far. Genç. II Derviş, sâlik.

Ne şādân ol ne hōd ğamgîn
Muhibbî 'âlem içinde
Gedâ mîr ü cüvân u pîr iderler
çün kamu rihlet

cüvân u ger süvüh:

1. **cüvân u ger süvüh:**
Gazel 358
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya'da yaşayan bütün
gençler ve yaşlılar.

Saña 'âşıklardur iy mahbûb-ı
şüh
Bu cihân içre cüvân u ger süvüh

cüy evle:

1. **cüy eyle:**
Gazel 214
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irmak haline gelmek.

Arz ide Muhib kâmetin ol serv-i
sehî-kad
Pâyına gözün yaşını cüy eyle
revân it

cüy kıl:

1. **cüy kıl:**
Gazel 278
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akarsu su gibi olmak. II
Akıp, gitmek.

Cüy kıl kanlu yaşuñ tâ ki ire
işigine
Pâyına yüz sürüp ol serv-i
hürâmâna ilet

cüvbâr ile:

1. **cüvbâr ile:**
Gazel 342
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Irmak, nehir, akarsu II
aşığın gözyaşları.

Günlümü şeydâ kılaldan turmaz
ağlar gözlerüm
Cüvbâr ile olur çün def'-i
sevdâya 'ilâc

cüvbâr olup:

1. **cüvbâr olup:--up**
Gazel 183
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) akan gözyaşları
çokluğu nedeniyle akarsu ve
irmağa benzetilmiştir.

Cüvbâr olup akarsu tañ mı
yaşum her taraf
Bâğ ara ref'târ ider serv-i
hürâmânım görüp

cüy-ı nîl:

1. **cüy-ı nîl:**
Gazel 305
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nil nehri.

Âb-ı Ceyhün idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nîl
Mısr-ı hüsnün haqqı itsün
çeşmüm 'ummân-ıla bahş

cüy-iken:

1. **cüy-iken:--ken**

Gazel 315

Mısra: 13

Irmak,nehir.

Aka aka cüy-iken bahr oldı
yaşum 'âkıbet
Mağv olur yanına varsa itmesün
enhâr bahş

çağ:

1. **çağıdur:-ı, -dur**

Gazel 427

Mısra: 6

Dönem, vakit, devir,

zaman.

Güzeller pâdişâhıdır niyâz
ehline nâz itsün
Anuñ hüsnine kimse lâ dimez
hağ hüsnî çağıdur

çağrıs:

1. **çağrışur:-ur**

Gazel 385

Mısra: 8

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

Bu harîm-i sîneme türün
irişdükte şehâ
Çağrışur cân u gönül her biri dir
"hel min mezîd"

çağrıs-:

1. **çağrışup:-up**

Gazel 426

Mısra: 8

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

Kâmet itseñ döstüm kopar
kıyâmetler hemân
Ehl-i diller çağrışup eydürler âh
ol bu midür

çagur:

1. **çagurup:-up**

Gazel 359

Mısra: 10

*Bir kimseye gelmesinin
istendiğini bildirmek, davet
etmek.*

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rûz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarğ

2. **çagurup:-up**

Gazel 372

Mısra: 8

*Bir kimseye gelmesinin
istendiğini bildirmek, davet
etmek.*

Güşa almaz gül gibi dil
bübülünün nâlesin
Niçeye dek çagurup bu hasta
gönlüm diye dâd

3. **çagura:-a**

Gazel 259

Mısra: 10

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

Ger nidâ ola eger nâm-ı şerîfün
be-hareme
Her yana çagura "lebbeyk" ehl-i
'Arafât

4. **çagurup:-up**

Gazel 313

Mısra: 2

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

İtmedün hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğiyâs
Gerçi itdüm işigünde çagurup
dâd el-ğiyâs

5. **çagura:-a**

Gazel 395

Mısra: 8

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

Güşa almaz gül gibi dil
bübülünün nâlesin
Niçeye dek çagura bu hasta
gönlüm dâd dâd

çagur-:

1. **çagurup:-up**

Gazel 59

Mısra: 2

Bir kimseye gelmesinin

*istendiğini bildirmek, davet
etmek.*

Döşedi bu dil yine dâm-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

2. **çagurup:-up**

Gazel 67

Mısra: 2

*Bir kimseye gelmesinin
istendiğini bildirmek, davet
etmek.*

Döşedi bu dil yine hân-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

3. **çagurup:-up**

Gazel 175

Mısra: 4

*Bir kimseye gelmesinin
istendiğini bildirmek, davet
etmek.*

Hüsnine mağrûrdur uşşâkı eyler
pâyemâl
Çagurup biñ dâd idersem güş
idüp virmez cevâb

4. **çagurur:-ur**

Gazel 391

Mısra: 10

*Hep bir ağızdan bağırarak,
yüksek sesle söyleşmek.*

Niçe yıldur ki girmez güşuña
hîç
Muhibbî çagurur hey dâd u bî-
dâd

çah:

1. **çahı:-ı**

Gazel 20

Mısra: 3

*Kuyu. (Sevgilinin büyü
yapıp aşığı hapseden çene
çukuru bağlamında).*

Tîr-i âha kıddüni bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

2. **çahdur:-dur**

Gazel 160

Mısra: 8

*Kuyu. (Sevgilinin büyü
yapıp aşığı hapseden çene
çukuru bağlamında).*

Lebi şeftâlüsün gördük dil ü cân-
ıla meyl itdük

Elüñ sunma hâzer eyle öñünde
çâhdur gâbgâb

çâh-ı zekanda:

1. **çâh-ı zekanda:--n, --da**
Gazel 266
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çene çukuru.

Niçeye degin saklayasın çâh-ı
zekanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüne
dâr it

çâh-ı zenaḥdân içre:

1. **çâh-ı zenaḥdân içre:--dan**
Gazel 386
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşıkların
sevgilinin gamzesinin çukuruna
düşmesi kastedilmiştir.*

Zülfünün bendinde diller
çağrışup dirler meded
Kim düşe çâh-ı zenaḥdân içre ol
çıkma ebed

çâh-ı zenaḥdânuñ:

1. **çâh-ı zenaḥdânuñ:**
Gazel 182
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çene çukuru.

Gerçi vardum küyuña evvel
dutıldum zülfüne
Soñra ḥabs oldum ebed çâh-ı
zenaḥdânuñ görüp

çâk:

1. **çâkdür:--dür**
Gazel 443
Mısra: 1
Parça parça, yarık, yırtık.

Dest-i 'ışkuñla egerçi kim bu
sînem çâkdür
Ğill ü ğışdan ḥamdülillâh kim
bu gönüm pâkdür

çâk çâk olsa:

1. **çâk çâk olsa:--sa**
Gazel 478
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parçalanmak.

İy Muḥibbî çâk çâk olsa
girîbânım ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nâzum seyridür

çâk eyle:

1. **çâk eyle:**
Gazel 74
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Parçalamak, paramparça
etmek.*

Tiğün alup gel Muḥibbî sînesini
eyle çâk
Kıl nazar aña maḥabbetden tolı
gör mihr ola

çâk eyledüm:

1. **çâk eyledüm:--dü, --m**
Gazel 183
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yırtmak, yarmak.

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çâk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryanum görüp

çâk ide:

1. **çâk ide:**
Gazel 40
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Parçalanmak, goncaların
yaprak açması.*

Ger ḥırâm-ı kad-ile seyr-i
gülîstân kılsañ
Goncalar şevke gelüp her biri
çâk ide kabâ

çâk idersem:

1. **çâk idersem:--e, --r, --se, --m**
Gazel 449
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Parçalanmak, yırtmak. (aşık
bağlamında).*

Ten libâsın çâk idersem döstlar
olmaz 'aceb
Pirehen dildâr-ıla her gice
'üryan sarmaşur

çâk itse:

1. **çâk itse:--se**
Gazel 238
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parçalamak, yırtmak.

Tiğ-ı ğam çâk itse gönüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

çâk olan:

1. **çâk olan:--an**
Gazel 37
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yurtlan, parçalanın.

Döstlar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma
Dest-i ğamla çâk olan ceyb ü
girîbândur baña

çâk olmaduk:

1. **çâk olmaduk:--ma, --du, --k**
Gazel 413
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Parça parça
olmak, bölünmek.*

Ḥânesinden yâr eger togsa
Muḥibbî gün gibi
Kalmaya çâk olmaduk hiç bir
girîbânlar meded

çâk olmış:

1. **çâk olmış:--mış**
Gazel 452
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yırtılmak, parçalanmak.

Tîr-i ğamzeñden Muḥibbî yine
çâk olmış yatur
Râḥatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

çâk olur:

1. **çâk olur:--ur**
Gazel 218
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yırtılmak, parçalanmak II
yok olmak.*

Keşf-i burka eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi

Çāk olur ışk ehlinüñ kalmaz
giribāni düürüst

çākerlerüñ çok:

1. **çākerlerüñ çok:**--ler, --ü, --n

Gazel 365

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beytte) *Peygamberimizin*

yüce olduğunu ve kul ve kölelerinin de çok olduğu kastedilmektedir.

Dü 'ālem şāhısın çākerlerüñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

çāk-i cevb ola:

1. **çāk-i cevb ola:**-a

Gazel 87

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakasını,paçasını yırtıp

atmış çulgın aşık olması kastedilir.

Leylī saçuñ hevāsı ile
Muħibbī'ye
Mecnün dinürse aña ne tañ çāk-i
cevb ola

çāk-i giribān:

1. **çāk-i giribān:**

Gazel 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka yırtmak.

Bāğ ara gül ārızuñ zıkr itseler iy
ğönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
giribān olmaya

2. **çāk-i giribān:**

Gazel 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaka parçalamak, yırtmak.

İstedüm pinhān idem sīnemde
ğamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'āleme çāk-i giribān
'ākıbet

çāk-i giribān eyledüm:

1. **çāk-i giribān eyledüm:**--dü,
--m

Gazel 310

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve kederle yakasını parçalamak.

Nāgehān maħfī nażar kıldum
güneş ruhsāruña
Eyledüm ol dem hemān çāk-i
giribān el-ğiyās

çāk-i giribānum:

1. **çāk-i giribānum:**--um

Gazel 155

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beytte) *aşığın*

yarık,perişan elbisesinin yakası kastedilmiştir.

İy Muħibbī sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar āhir benüm çāk-i
giribānum görüp

2. **çāk-i giribānum:**--um

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın yarık,perişan

*elbisesinin yakası kastedilmiştir.
(delilik,perişanlık anlamında.).*

Bir saçı leylā sevüp dīvāne
olsam dehr ara
Baña mecnün diyesiz çāk-i
giribānum görüp

3. **çāk-i giribānum:**--um

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın yarık,perişan

*elbisesinin yakası kastedilmiştir.
(delilik,perişanlık anlamında.).*

Pāre pāre göz yaşından lale
döndi dāmenüm
Zāhir oldı derd-i dil çāk-i
giribānum görüp

çākin görüp:

1. **çākin görüp:**--in, --üp

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün parça parça,bölük

pörçük olduğunu görmek.

Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sīnemüñ çākin görüp reşk ide
her ābdāl aña

çal:

1. **çalnur:**-ın, -ur

Gazel 438

Mısra: 8

Vurmak, darbe indirmek.

'İşkumuñ sıyt u şadāsın zāhir
itdi 'āleme
Turra-i ğamla çalınur sīnem
üzre kūsā sor

2. **çalnur:**-ı, -n, -ur

Gazel 373

Mısra: 5

(Bir müzik aleti) Çalmak.

Bezm-i ğamda her kaçan bu
'ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veş gönlüm
benüm anda sürüd

3. **çalar:**-ar

Gazel 383

Mısra: 10

(Bir müzik aleti) Çalmak.

Muħibbī sīnesin mızrāb-ı ğamla
Çalar turmaz sanasın iniler 'ūd

4. **çal:**

Gazel 430

Mısra: 3

(Bir müzik aleti) Çalmak.

Çal sīne tablını 'ālem-i āhı çek
dilā
Ĝam kişveri virildi saña bu livā
yiter

çanağ:

1. **çanağdur:**-ıdur

Gazel 427

Mısra: 4

Çukur kap.

Döküben dürlü ni' metler cihān
ħalkın ğanī itdi
Ara yirde sınan ancak hemān
Mecnün çanağdur

çār 'anāsır:

1. **çār 'anāsır:**

Gazel 337

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dört unsur || Ateş, hava, su
ve topraktan oluşan dört unsur.*

'Aşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kāyināt u nüh felek çār 'anāşır
vaqt-i penc

çār kitāb:

1. çār kitāb:

Gazel 392

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dört ilahi kitap.

Da'vet-i Haqq'a yiter gerçi
bugün iki güvāh
Haq resül olduğuna çār kitāb
oldı şühūd

çāre:

1. çāresi:-si

Gazel 49

Mısra: 4

*Bir sonuca varmak,
ortadaki engelleri kaldırmak
için tutulması gereken yol, çıkar
yol, çözüm yolu; tedavi yolu,
deva.*

Jeng-i gam gelse gönül āyinesini
kaplasa
Çāresi müldür anı nüş it olur
şaykal saña

2. çāresi:-si

Gazel 51

Mısra: 10

*Bir sonuca varmak,
ortadaki engelleri kaldırmak
için tutulması gereken yol, çıkar
yol, çözüm yolu; tedavi yolu,
deva.*

Dār-ı dünyāda Muhibbī çünkü
yok gamdan hālāş
Çāresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

çāre evlesün:

1. çāre evlesün:--sün

Gazel 356

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Derman olmak(beyitte baş
ağrısını dindirmek için sabah
bahsedilen o meyi aşğa
vermek.).*

Nāgeh nidā irseydi sehergeh be-
güş rūh
Her kim hūmāra çāre diler
evlesün şabūh

çāre idesin:

1. çāre idesin:--e, --sin

Gazel 415

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Derdine derman olmak,bir
çıkarcı yol göstermek.*

Çāresüz kaldı ise yine ümīzi
sañadur
Demidür ki idesin Muhibbī'ye
çāre meded

çāre olmadı:

1. çāre olmadı:--ma, --dı

Gazel 353

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Derman, deva olmak.

Çāre olmadı lebin öpmege cān
geldi lebe
İy Muhibbī içelüm yādına gel
bārī kadeh

çāre olur mı:

1. çāre olur mı:--ur, --mı

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çāre olur mu, olmaz.

Åşıka çāre olur mı iy tabīb
Derd-i ışık için dimişler bī-devā

çāre virür idüm:

1. çāre virür idüm:--i, --düm

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir sonuca varmak,
ortadaki engelleri kaldırmak
için tutulması gereken yol, çıkar
yol, çözüm yolu; tedavi yolu,
deva vermek(göstermek).*

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña
Virür idüm çāre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

çāre yok:

1. çāre yok:

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çözümün, yolunun
olmaması.*

Yaşuñ girdābına düşdüñ
Muhibbī çāre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden hālāş-ı
fıkr-i sāhil hā

2. çāre yok:

Gazel 405

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çözümün, yolunun

olmaması.

Göz yaşın dökme didiler sırrūn
iřā olmasun
Çāre yok izhār idiser didüm āhir
rüy-i zerd

3. çāre yok:

Gazel 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çözümün, yolunun

olmaması.

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişān
Zāhir eyler çāre yok ammā ki
çehrem zerd ola

4. çāre yok:

Gazel 408

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çözümün, yolunun

olmaması.

Sernüvişt olan gelür aña
Muhibbī çāre yok
Eyleme hergiz şikāyet kılma
dehr-i dünı yād

5. çāre yok:

Gazel 440

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çözümün, yolunun

olmaması.

'İşk müşkildür Muhibbī çünkü
sabra çāre yok
Saña lāzım oldu şimden girü
idesin sefer

6. çāre yok:

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çözüm yolunun, çıkar

yolunun bulunmaması.

İy Muhibbî çäre yok bîmâr-ı
ışka bilmîş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çäre tabîb

7. çäre yok:

Gazel 315

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çözüm yolunun, çıkar
yolunun bulunmaması.*

Hasta-i 'ışkdur Muhibbî bildük
aña çäre yok
Bâri itme gel tabîbâ bir ser-i
bîmâr baḡs

çâresüz:

1. çâresüz:--süz

Gazel 78

Mısra: 5

*İstediğine erişmek
hususunda elinde bir çaresi
olmayan, elinden bir şey
gelmeyen, aciz, zavallı, biçare.*

Nâ gibi bagrum delindi çâresüz
âh eylerem
Gönderürem her nefes âh-ıla
efḡâmı saña

çâresüz kaldı ise:

**1. çâresüz kaldı ise:--süz, --dı, -
-se**

Gazel 415

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kötü, biçare bir durumda
bulunmak.*

Çâresüz kaldı ise yine ümîzi
sañadur
Demidir ki idesin Muhibbî'ye
çäre meded

çarh:

1. çarh:

Gazel 21

Mısra: 2

*(Fars.) Gökyüzü, kâinat,
felek, âlem, dünya.*

Bezm-i ğamda nâle kıl iy nây
hâldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

2. çarha:-a

Gazel 254

Mısra: 5

*(Fars.) Gökyüzü, kâinat,
felek, âlem, dünya.*

Ser çekdi yine âteş-i dil çarha
'alem-vâr
Yitmez mi şehîd-i ğama bu
deñlü 'alâmet

3. çarhuñ:-uñ

Gazel 298

Mısra: 4

*(Fars.) Gökyüzü, kâinat,
felek, âlem, dünya.*

Şol kadar âh eyledüm çıkdı
felekler saḡfına
Görinür çarhuñ kebüd rengi oldı
eyvânı dürtür

4. çarhuñ:-uñ

Gazel 393

Mısra: 4

*(Fars.) Gökyüzü, kâinat,
felek, âlem, dünya.*

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
göñlüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarhuñ kebüd

çarha irişdi:

1. çarha irişdi:--a, --ış, --dı

Gazel 366

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feleğe erişmek.

İrişdi çarha âh-ı âteş-âlüd
Melâyik gözlerin nem kıldı ol
düd

çarh-ı felek:

1. çarh-ı felek:

Gazel 128

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Feleğin çarkı, baht, talih,
çarkifelek.*

Deşt-i ğamda hâlîme raḡm
eyledi çarh-ı felek
Anuñ-ıçun rad nâlân ebr
giryândur baña

2. çarh-ı felek:

Gazel 252

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Feleğin çarkı, çarkifelek II
baht, talih.*

Bâd-ı âhumdan benüm turmaz
döner çarh-ı felek
Bâr-ı 'ışkundan-durur itdüğü bu
yirler şebât

3. çarh-ı felek:

Gazel 354

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Feleğin çarkı, çarkifelek II
baht, talih.*

Çarh-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sâkî piyâle sun ki ider âdemi
ferah

çarh-ı ğaddaruñ:

1. çarh-ı ğaddaruñ:--un

Gazel 191

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Merhametsiz felek.

İy Muhibbî çarh-ı ğaddaruñ
elinden âh u vâh
Çünkü dilber vâşıl olmaz bâri
helvâ-yı raḡîb

çarh-ı gerdündür:

1. çarh-ı gerdündür:--dur

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) feleğin dönme
özelliğine sahip olması
kastedilmiştir.*

Çarh-ı gerdündür iden göz yaşın
âb
Göreyim döne döne ola ḡarâb

çarh-ı gerdün-ıla:

1. çarh-ı gerdün-ıla:--ıla

Gazel 319

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Dönen felek(insanın
kaderini belirleyen,olumsuz
olarak aḡ ören felek
kastedilmiştir.).*

İde-bilmez hiç kes bu kalb-i
mahzûn-ıla baḡs
Nitekim mümkün degüldür çarh-
ı gerdün-ıla baḡs

çarh-ı lâciverd:

1. **çarh-ı lāciverd:**

Gazel 403

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Lacivert renkte, koyu mavi
gök II gökyüzü.*

Hicr taşın üstüme yagdurdu
çarh-ı lāciverd
Yıkılıp dil hānesi eflāke çıkdı
āh-ı gerd

çarh-ı zālīm:

1. **çarh-ı zālīm:**

Gazel 355

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Zalim felek. II Kötü talih,
baht.*

Bil ganīmet 'ömri fevt itme
elūnden sāğarı
İtmedin bu çarh-ı zālīm kelleyi
pürhūn kādeh

çarh-ı zālīm eyledi:

1. **çarh-ı zālīm eyledi:--di**

Gazel 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığı sevgiliden
ayrı kulan "zalim,acımasız felek"
anlamı kastedilmiştir.*

Gülşen-i küyuında bu cān bülbüli
şādān-iken
Çarh-ı zālīm eyledi sen verd-i
hāndāndan cūdā

çarhuñ işi:

1. **çarhuñ işi:--u, --n, --i**

Gazel 444

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin işi,uğraşı.

Çarhuñ işi hemīşe şu 'bededür
'Ākil añlar bunı müşāhededür

çarhuñ vüzi:

1. **çarhuñ vüzi:--i**

Gazel 373

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feleğin vüzi.

Āteş-i 'işkuñ yanaldan sīnem
üzre çıkdı düd

Ol sebebden görünür çarhuñ vüzi
dāyim kebūd

çeh:

1. **çehdür:--dür**

Gazel 479

Mısra: 6

*Kuyu, çukur. II Sevgilinin
çene çukuru.*

Eyler heves lebünden şeftālūya
irem dir
Dīvāne dil ne bilsün yol
ugragında çehdür

çehār-deh:

1. **çehār-deh:**

Gazel 488

Mısra: 4

Ayun ön dördü.

Hānesinden çün tulū' eyleye ol
bedr-i münir
Gönlümü alan benüm didüm
çehār-deh sāledür

çehre:

1. **çehrem:--m, -**

Gazel 71

Mısra: 6

Yüz, surat, sîmâ.

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişān
Zāhir eyler çāre yok ammā ki
çehrem zerd ola

2. **çehresi:--s, -i**

Gazel 406

Mısra: 6

Yüz, surat, sîmâ.

Gözi yaşlu olur hūn-ı cigerden
Dağı hem ehl-i 'işkuñ çehresi
zerd

3. **çehre:**

Gazel 440

Mısra: 5

Yüz, surat, sîmâ.

Ger murādı sîm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluında
n'olur sîm ü zer

çehre-i zerdüm:

1. **çehre-i zerdüm:--üm**

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sararıp,solmuş yüzü.

Dimedüm cānā ğamuından gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

2. **çehre-i zerdüm:--ü, --m**

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sararıp,solmuş yüzü.

Fırkat-ile soldı geçdi nev-bahār-
ı ömrüm āh
Çehre-i zerdüm belā vü ğam
hāzānidur baña

çehresi kızarmış:

1. **çehresi kızarmış:--si, --a, --r,
--miş**

Gazel 210

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzün(simanın) kızarmış

olması.

Ārifūñ gülgün şarāb-ıla kızarmış
çehresi
Hāb yimekten zāhidūñ beñzi
sararmış hūşk-leb

çek:

1. **çeker:--er**

Gazel 33

Mısra: 11

*(İstenilmeyen bir durum ve
olayı) yaşamak zorunda kalmak.*

Pādişāh olan kuru ğavġā çeker
Ālemūñ zevķin sürer ķāni gedā

2. **çekmişem:--miş, -em**

Gazel 411

Mısra: 4

*(İstenilmeyen bir durum ve
olayı) yaşamak zorunda kalmak.*

Lebünden ayru iy şīrīn zebānum
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhād

3. **çekdügi:--düg, -i**

Gazel 486

Mısra: 8

*(İstenilmeyen bir durum ve
olayı) yaşamak zorunda kalmak.*

Ger şadā itseñ gelür kühsārdan
āvāzeler
Kūh-ken çekdügi bārı sanmañuz
Hāmūn çeker

4. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 6

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

‘İşk ara cān virmegi ancak
hemān Ferhād ider
Bu belā vü miñneti de dāyimā
Mecnūn çeker

5. **çek:**

Gazel 2

Mısra: 3

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Sen mürüvvet kānısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafāat idesin
yevm-i cezā

6. **çeken:-en**

Gazel 106

Mısra: 3

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Bir yaña gāmdur çeken bir yaña
derd ü guşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencāmı baña

7. **çek:**

Gazel 430

Mısra: 3

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Çal sīne taḅlīmı ‘alem-i āhı çek
dilā
Ġam kişveri virildi saña bu livā
yiter

8. **çeker:-er**

Gazel 484

Mısra: 1

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Gönlümün cānbāzını zülfi resen
her sū çeker
Sanki miñnāñısdur turmz anı her
mū çeker

9. **çeker:-er**

Gazel 484

Mısra: 2

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Gönlümün cānbāzını zülfi resen
her sū çeker
Sanki miñnāñısdur turmz anı her
mū çeker

10. **çeker:-er**

Gazel 484

Mısra: 4

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Rüz-ı bahtum tīre vü hicrān şebi
ğāyet dırāz
Her kaçan ol meh niķāb-ı zülfini
bir rū çeker

11. **çeker:-er**

Gazel 484

Mısra: 10

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

İy Muḥibbī artadur ‘işkuñ belāsı
dem-be-dem
Ġam yime her kim ki ‘āşıkdur
belāyı o çeker

12. **çekdüm:-dü, -üm**

Gazel 122

Mısra: 7

Giyemek.

Didüm ki çekdüm rencini
bulmaga ḥüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülfi-e ejdehā

çek:-

1. **çekdügüm:-düg, -üm**

Gazel 454

Mısra: 10

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Degül perr-i megesden yig bu
dünyā
Muḥibbī çekdügüm uḥrā
gāmidur

2. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 1

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhūn çeker

3. **çekdügüm:-düg, -üm**

Gazel 499

Mısra: 7

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Çekdügüm derd ü gāmi bilmez
Ḥudā’dan ğayrı kes
Añlamazlar saglar ḥasta ne ḥāl
üstindedür

4. **çeküpdür:-üpdür**

Gazel 145

Mısra: 4

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Azm kıldum küy-ı yāra vālih ü
ḥayrān şıfat
Giderem āb-ıla ḥāküm mi
çeküpdür yā naşīb

5. **çekmişdi:-mişdi**

Gazel 192

Mısra: 6

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

6. **çekmege:-meg, -e**

Gazel 216

Mısra: 4

Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

Bugün meydān-ı rifatde
murāduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemānın
anı kurduñ tut

7. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 10

(Bestelenmiş eser, musiki parçası manasında gazel vb.) seslendirmek, yüksek sesle taksim ederek musiki kaidesine göre okumak.

Müdde’ī bilmez Muḥibbī

nüktesini añlamaz

Ṭab’-ı mevzūn olıcak şi’ri daḥı
mevzūn çeker

8. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 2

Almak, dahil etmek.

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

9. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 4

(Bir duyguyu içinde)

Yaşatmak.

Dil kebâb itdi ciğer mihmân
idüp derd ü gamı
Sâkî-i çeşmüm şarâb-ıçun
başından hün çeker

10. **çeker:-er**

Gazel 486

Mısra: 8

(Bir duyguyu içinde)

Yaşatmak.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
âvâzeler
Küh-ken çekdügi bârı sanmañuz
Hâmün çeker

çekil:

1. **çekile:-e**

Gazel 270

Mısra: 8

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Çekilmez katıdur 'ışkuñ kemânı
Ne tâkat var çekile vü ne kıdret

2. **çekilmez:-mez**

Gazel 270

Mısra: 7

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Çekilmez katıdur 'ışkuñ kemânı
Ne tâkat var çekile vü ne kıdret

çekis:

1. **çekişme:-me**

Gazel 141

Mısra: 13

Anlaşmazlık içinde
bulunmak, tartışmak, münâkaşa
etmek:.

Yir çekişme kanda varsañ zîr ü
bâlâ isteme
Tâc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-ısa edeb

çekmeg-ile:

1. **çekmeg-ile:**

Gazel 7

Mısra: 2

(İstenilmeyen bir durum ve olayı) yaşamak zorunda kalmak.

Yüzünü gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhîr fedâ
oldum saña

çekmeye:

1. **çekmeye:--me, --y, --e**

Gazel 344

Mısra: 3

(Beyitte) aşığı öldürecek
okun yayını çekmek, asılmak
kastedilmektedir.

Kaşlaruñ yayını cânâ Zâl u
Rüstem çekmeye
'Aşık-ı dil-ğastelerde var mı bu
mikdâr güç

cemen:

1. **çemende:-de**

Gazel 52

Mısra: 2

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Gül ruğlaruñ añılsa gönül zâr
zâr ola
Bülbül çemende nâle kılur nev-
bahâr ola

2. **çemen:**

Gazel 173

Mısra: 2

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Kıl dilâ câm-ı hoşgüvârı taleb
Çemen ü âb u gülzârı taleb

3. **çemende:-de**

Gazel 289

Mısra: 13

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Bir kadeh nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelîb
Büy-ı güldendür hemîşe bülbül-i
gülezâr mest

4. **çemenden:-den**

Gazel 323

Mısra: 4

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Görüp her serv-i bâlâyı gözün
yaşın revân itme
Gül-i dehrün vefâsı yok şafâ
virmez çemenden geç

5. **çemende:-de**

Gazel 397

Mısra: 6

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Pervâne görse şem'î hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

6. **çemende:-de**

Gazel 495

Mısra: 5

Ağaçlı ve çiçekli yeşil alan,
çayır, çimen. II Gezinti, seyir
yeri; sevgilinin bulunduğu yer.

Çemende sâğar almışdur eline
'iys ider lâlê
İderler 'iys ü 'işretler çiçekler
sanki cemlerdür

cemen sultânıdır:

1. **çemen sultânıdır:--ı, --dur**

Gazel 459

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) benzetme yoluyla
sevgilinin bütün güzeller içinde
tek olduğu söylenmektedir.

Cümle ezhâra nazar kıl gül
çemen sultânıdır
Şeb-külâhıyla benefşe san
levend oğlanıdır

çenber:

1. **çenber:**

Gazel 128

Mısra: 5

Canbazların gösteri yaptığı
halka l güzelin saç kıvrımı.

Kîme anber kimine çenber
görünür zülf-i döst
Çeşmüme her târı anuñ mâr u
ubândur baña

çenber evlemiş:

1. **çenber eylemiş:--miş**

Gazel 282

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Baş veya boya bağlanan yemeni. 2)Köle veya tutsak olmak.

Gül yüzinde komış 'anber
kākül-i müşgîn-i dōst
Eylemiş kendüyi çenber kākül-i
müşgîn-i dōst

çend:

1. **çend:**

Gazel 412

Mısra: 4

Birkaç II Nice, çok.

Tolaşdı murğ-ı dil zülfi ağına
Halâş olmaz niçe cehd eylese
çend

2. **çend:**

Gazel 262

Mısra: 1

Ne kadar?.

Civândur bu göñül 'ömr çend
sâlest
Bu dilden gitmez ol nâzük
nihâlest

çeng:

1. **çengün:--ün**

Gazel 189

Mısra: 5

Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

2. **çeng:**

Gazel 319

Mısra: 7

Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

Bezm-i gamda kıddümi çeng ü
yaşum târ eyledüm

Eylerem şimden girü çeng-ile
kanün-ıla bahş

3. **çeng-ile: -ile**

Gazel 319

Mısra: 8

Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

Bezm-i gamda kıddümi çeng ü
yaşum târ eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kanün-ıla bahş

4. **çeng:**

Gazel 366

Mısra: 6

Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

Zebân-ı hâl-ile her biri tesbîh
İder çeng ü eger nây u eger 'üd

5. **çenge:-e**

Gazel 429

Mısra: 7

Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşımı târ itdüm
Kanı bir merdüm-i dâna cihânda
kıl ü kâl aılar

6. **çengümi:--üm, -i**

Gazel 316

Mısra: 7

Mücadele, kavga, çekişme.

İtlerünle çengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünkü
akrân-ıla bahş

çeng evlevüp:

1. **çeng eyleyüp:--y, --üp**

Gazel 290

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeng haline getirmek, çeng
gibi iki büküm etmek II eğmek,

iki büküm etmek II (çeng: Yay şeklinde eğri, Türk musikisinde kullanılmış bir âlet).

Çaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cân riştesin
Nâle vü feryadımı zîr ü bam
itdün 'âkıbet

çeng itdi:

1. **çeng itdi:-di**

Gazel 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Savaşmak.

Çamuñ kıddümi çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşımı târ itdi ider gör
zîr ü gam peydâ

çeng ü dilüm ney:

1. **çeng ü dilüm ney:--ü, --m**

Gazel 146

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın iki büküm olmuş beli ve gönülünün kederinden çıkardığı sesler ney çalgısına benzetilmiştir.

İy refikân bezm-i gamda hün-ı
dil nüş ideli
Kâmetüm çeng ü dilüm ney
sînem olmışdur rebâb

çeng ü 'üd:

1. **çeng ü 'üd:**

Gazel 390

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harba benzeyen bir çeşit telli çalgı ve mızrapla çalınan bir çalgı.

Dehr elinden cân kulagin aç işit
Nâle eyler nây u inler çeng ü
'üd

çenge döndi:

1. **çenge döndi:--e, --di**

Gazel 458

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğilip bükülmüş olmak.(aşğın boyu bağlamında).

İy Muhibbî çenge döndi
kâmetüm oldı dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı ğam her dem
benüm düşümdadır

çep olma:

1. **çep olma:--ma**
Gazel 141
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yanlıştır olmak ve
davranmak.*

İster-iseñ âlem içre idesin dâyim
huzûr
Senden alçak yükseğ-ile cehd
eyle olma çep

cerâğ:

1. **cerâğın:-ın**
Gazel 13
Mısra: 17
Çıra, kandil, mum.

Şem gibi dil cerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışık virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

2. **cerâğdur:-ı, -dur**
Gazel 427
Mısra: 2
Çıra, kandil, mum.

Kılan dil hânesin rüşen nigârûñ
tâze dâğıdır
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyünmesün cerâğıdır

cerâğ ola:

1. **cerâğ ola:-a**
Gazel 54
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kandil,mum,alev(ateş)
olmak.*

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsnuñ hayâli karşuma çün kim
cerâğ ola

cerâğ yakduñ:

1. **cerâğ yakduñ:--du, --n**
Gazel 388
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş yakmak,tutuşturmak.

İy Muhibbî süz-ı Hüsrev'den
yine yakduñ cerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

cerâğı yansun:

1. **cerâğı yansun:--ı, --sun**
Gazel 478
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ateşin sönmemesi(aşığın
gönlü bağlamunda).*

Tekeye-i dilde ebed yansun
cerâğı sînemün
Kim maħabbet şâhınıñ konmuş
ezelden hayırıdır

çesim:

1. **çesmi:-i**
Gazel 14
Mısra: 12
Görme organı, dide, ayn.

Câm-ı laûñ sun lebünden beni
mest eyle didüm
Didi çesmi hışm-ıla mestâne
söylersin baña

2. **çesmi:-i**
Gazel 24
Mısra: 4
(Aşığın) gözü.

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdır gök ehli çesmi
hayrândur baña

3. **çesmün:-üñ**
Gazel 27
Mısra: 7
(Aşığın) gözü.

Hışm-ıla çesmün dökerse
kanımı
Hamdü-lillâh kim inâyetdür
baña

4. **çesmümde:-(ü)m, -de**
Gazel 41
Mısra: 1
(Aşığın) gözü.

Geh hayâlün dilde geh
çesmümde cā
İdeli başumda vardır biñ hevā

5. **çesmümden:-üm, -den**
Gazel 41

Mısra: 10
(Aşığın) gözü.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Sürme çesmümden anı virsün
ziyā

6. **çesmi:-i, -**
Gazel 49
Mısra: 10
(Aşığın) gözü.

Dilde taşvîr itmege cânā
Muhibbî naķsuñı
Bağrı hünün eyleyüpdür iki
çesmi hıl saña

7. **çesmüm:-(ü)m**
Gazel 69
Mısra: 4
(Aşığın) gözü.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Bunuñ-ıla çesmüm bulur ziyā

8. **çesmümden:-(ü)m, -de**
Gazel 70
Mısra: 1
(Aşığın) gözü.

Geh hayâlün dilde geh
çesmümde cā
Eylerem başumda var lîkin hevā

9. **çesmüme:-(ü)m, -e**
Gazel 70
Mısra: 3
(Aşığın) gözü.

Kühîl idem çesmüme hâk-i
râhımı
Luţf idüp getür ğubârın iy şabā

10. **çesmüm:-(ü)m**
Gazel 72
Mısra: 6
(Aşığın) gözü.

İy şabā olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökilüp seng-i cefâdan uşbu
çesmüm gerd ola

11. **çesmün:-üñ**
Gazel 73
Mısra: 4
(Aşığın) gözü.

Zülfün-ile haţtuñ eyleye fitneler
izhâr

Çeşmüñ ne aceb bilmeye ya bî-
haber ola

12. **çeşmüm:-(ü)m**

Gazel 76

Mısra: 6

(*Âşığın*) gözü.

Niār eyle ayagına nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy gönüm ider
çeşmüm o dem peydā

13. **çeşmüñe:-ü, -ñ, -e**

Gazel 89

Mısra: 3

(*Âşığın*) gözü.

Ya çeşmüñe di eylemesün kaşd
cānuma
Ya büseñi vir tā ki baña hün-
bahā ola

14. **çeşmüm:-(ü)m**

Gazel 126

Mısra: 7

(*Âşığın*) gözü.

Giceler tā şubha dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hāb görmez gözlerüm ben
eylerem āh-ıla vā

15. **çeşmüme:-(ü)m, -e**

Gazel 128

Mısra: 6

(*Âşığın*) gözü.

Kime anber kimine çenber
görinür zülf-i dōst
Çeşmüme her tārı anuñ mār u
ubāndur baña

16. **çeşmüme:-(ü)m, -e**

Gazel 129

Mısra: 8

(*Âşığın*) gözü.

Seni gözler rāstī ğayrı yaña
kılmaz nazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümā

17. **çeşmi:-i**

Gazel 162

Mısra: 7

(*Âşığın*) gözü.

Çeşmi ya atdı fiten ğamzesini
itdi hadeng
Hünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

18. **çeşmüñ:-üñ**

Gazel 188

Mısra: 7

(*Âşığın*) gözü.

Türk çeşmüñ fitneye āġāz ide
Şūr u şer tola Irāk-ıla Arab

19. **çeşmüñ:-(ü)ñ**

Gazel 225

Mısra: 3

(*Âşığın*) gözü.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

20. **çeşmüñ:-üñ**

Gazel 232

Mısra: 7

(*Âşığın*) gözü.

Ehl-i 'ışkı eylesün cellād
çeşmüñ ko helāk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
kurbān oldu tut

21. **çeşmüme:-(ü)m, -e**

Gazel 262

Mısra: 6

(*Âşığın*) gözü.

Miyāñi fikr-ile döndüm hayāle
Heme 'ālem bu çeşmüme
hayālest

22. **çeşmüñ:-üñ**

Gazel 265

Mısra: 3

(*Âşığın*) gözü.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

23. **çeşmüm:-(ü)m**

Gazel 303

Mısra: 1

(*Âşığın*) gözü.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy dōst
Cān bülbülü turmaz kılur āh-ı
şeher iy dōst

24. **çeşmüm:-(ü)m**

Gazel 305

Mısra: 8

(*Âşığın*) gözü.

Āb-ı Ceyhün idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nıl
Mısr-ı hüsñüñ haqqı itsün
çeşmüm 'ummān-ıla bahş

25. **çeşmüme:-(ü)m, -e**

Gazel 389

Mısra: 3

(*Âşığın*) gözü.

Gün yüzüñe bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hāk-i pāyuñ komag ile def' oldı
ol remed

26. **çeşmüñ:-üñ**

Gazel 422

Mısra: 6

(*Âşığın*) gözü.

'Aqlumı alduñ evvel imāna
kaşduñ āhır
Züñnār-ı zülfün-ile çeşmüñ
Firenge beñzer

27. **çeşmine:-i, -n, -e**

Gazel 435

Mısra: 9

(*Âşığın*) gözü.

İy şabā irgür Muhibbī çeşmine
hāk-i derin
Tütüyādan yig görinür yoħsa
dārūlar midur

28. **çeşmini:-i, -ñ, -i**

Gazel 440

Mısra: 2

(*Âşığın*) gözü.

Ruħlaruñ hayrānidur her gice iy
reşk-i kamer
Tā şeher yummaz kevākib
çeşmini eyler nazar

29. **çeşmi:-i**

Gazel 445

Mısra: 9

(*Âşığın*) gözü.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kafada perçemi yāruñ
kemīn tutar

30. **çeşmi:-i**

Gazel 465

Mısra: 9

(*Âşığın*) gözü.

Çeşmi yine bu Muhibbī kaşdına
Elde hünün dōkmege hançer
tutar

31. **çeşmi:-i**

Gazel 480

Mısra: 3

(*Âşığm*) gözü.

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaçdın eyler okını gezler
kiriştedür

32. **çeşmüm:-(ü)m**

Gazel 481

Mısra: 8

(*Âşığm*) gözü.

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
gam kâşâneme
Mâ-hazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu peymânedür

33. **çeşmi:-i**

Gazel 484

Mısra: 5

(*Âşığm*) gözü.

Ğamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp
Atmaga 'âşıklara almış ele ebrü
çeker

34. **çeşmini:-i, -(n)i**

Gazel 487

Mısra: 10

(*Âşığm*) gözü.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymâne
olur

35. **çeşmüñüñ:-iñ, -üñ**

Gazel 499

Mısra: 1

(*Âşığm*) gözü.

Çeşmüñüñ bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunı bildüm
kitâl üstindedür

çeşme hâb gelmez:

1. **çeşme hâb gelmez:--mez**

Gazel 151

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*) *aşığm gözüne*

uyku girmemesi kastedilmiştir.

Hâlûni fikr eyledüğüm demde
gelmez çeşme hâb

Hâb yüzün kimse göremez
olıcak cây-ı zübâb

çeşme-i çeşmden:

1. **çeşme-i çeşmden:--den**

Gazel 364

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz çeşmesi. || Aşığm

*ağlamaktan çeşmeye dönmüş
gözleri.*

Bahr olsa gözümün yaşı cânâ

'aceb midür

Her dem akar bu çeşme-i

çeşmden âb-ı telh

çeşme-i cevñun'am:

1. **çeşme-i cevñun'am:--am**

Gazel 246

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tevrat'a göre cennette yer

alan dört kutsal ırmaktan biri.

Gözüm yaşına ğark olsam 'aceb

mi

Ezelden çeşme-i Cevñun'am iy

döst

çeşmesâr-ı çeşmüme:

1. **çeşmesâr-ı çeşmüme:--ü, -me**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gözyaşı çeşmesi(çok akan

gözyaşı).

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur

ânî nihân

Ya melekdür ya perîdür

dimezem insân aña

çeşmesâr-ı çeşmümi:

1. **çeşmesâr-ı çeşmümi:--ü, --**

m, --i

Gazel 247

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*) *aşığm gözlerinden*

çok yaş geldiğini ifade

edebilmek için gözyaşı çeşmesi

benzetmesi kullanılmıştır.

Küze ile la'lüne ire diyü

Çeşmesâr-ı çeşmümi kıldum

Furât

çeşm-i:

1. **çeşm-i:**

Gazel 2

Mısra: 5

Görme organı, göz. II

Sevgilinin gözü.

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

çeşmi 'abher:

1. **çeşmi 'abher:**

Gazel 317

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nergis gözünü.

Kâmetüm dâl eyledi bir zülfi

'anber el-ğiyâş

Kim 'aceb âl eyledi ol çeşmi

'abher el-ğiyâş

çeşmi âfet:

1. **çeşmi âfet:--i**

Gazel 312

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Belalı, tehlikeli göz ||

Sevgili.

Saçı zâlim habîbüñ çeşmi âfet

Olurlar fitneye her biri bâ'ış

çeşm-i cellâdım:

1. **çeşm-i cellâdım:--i, --n, --i**

Gazel 500

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Merhametsiz göz(aşığı

öldüren sevgilinin bakışları).

Çeşm-i cellâdım gördükde

hemân dıtrir yürek

Tığını elde görüp cânâ

mehâbetler gelür

çeşm-i cihân-bînüm:

1. **çeşm-i cihân-bînüm:--ü, --m**

Gazel 491

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyayı gören göz.

Eger rüşen ola çeşm-i cihân-

bînüm 'aceb olmaz

Ğubâr-ı dergah-i cânân-ıla

çünkü mükeñheldür

çeşmi eksilmeve:

1. çeşmi eksilmeve: -me, -ye

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gözündeki yaş eksilmesin anlamında kullanılmıştır.

Âşık gibi olmaya münim cihânda kim

Eksilmeye çeşmi tolu sîm ü zer ola

çeşm-i fettânın:

1. çeşm-i fettânın: -i, --n

Gazel 434

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyüleyici ve çekici bakış.

Nigârûn çeşm-i fettânın Muhibbi'den su'âl itseñ Cevâbı bu biri fitne birisi 'ayn-ı âfetdür

çeşm-i gevher-pâş:

1. çeşm-i gevher-pâş:

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci saçan göz. (Gözyaşı kast edilmiştir.).

Sîne gülşen olalı dîdem akıdur yaş aña Ne aceb merdümlük itdi çeşm-i gevher-pâş aña

çeşm-i giryânım:

1. çeşm-i giryânım: --um

Gazel 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

Ebr-i miñnet sandılar gördükde dūd-ı âhumı Didiler seyl-i belâdur çeşm-i giryânım görüp

2. çeşm-i giryânım: --um

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayan göz.

Aglasam kan aglasam serv-i hürâmânım görüp Döştar ayb eylemeñ bu çeşm-i giryânım görüp

çeşm-i humâr:

1. çeşm-i humâr:

Gazel 437

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baygın göz.

Fitne-i 'âlem-durur her dem o zülf-i müşg-bâr H'âb yüzün merdüme göstermez ol çeşmi humâr

çeşm-i hünrîz-ile:

1. çeşm-i hünrîz-ile: --le

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kan dökücü yan bakışları kastedilmiştir.

Çeşm-i hünrîz-ile bir lahzada dōke niçe kan Âşık-ı hasta-dile dâyim anuñ kîni ola

çeşm-i hün-rîzûññ:

1. çeşm-i hün-rîzûññ: --u, --n

Gazel 444

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kan dōken gözleri.

Çeşm-i hün-rîzûññ nedür kaşdı Her dem 'uşşâka işi 'arbededür

çeşm-i küşâd:

1. çeşm-i küşâd:

Gazel 368

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açılmış, bakan.göz.

Döymeye gamzeleri tîrine sînem siperi Her kaçan vire kaşı yayına ol çeşmi küşâd

çeşm-i mahmûri:

1. çeşm-i mahmûri: --ı

Gazel 212

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Putların baygın, süzğün gözü II güzel sevgililerin baygın bakışı.

Çeşm-i mahmûri içelden mey yirine kanımı Sîne tennürında itdüm ben dağı bagrum kebâb

çeşm-i mecnûn:

1. çeşm-i mecnûn:

Gazel 188

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'un gözleri.

Çeşm-i Mecnûn Leyli'ye hargâhdur Eylemişdür kirpüğün aña tınab

çeşmi mest:

1. çeşmi mest:

Gazel 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahmur/baygın göz.

Eline aldı yine seng-i cefâ ol çeşmi mest İdiserdür vâ dirîgâ şîşe-i gönlüm şikest

çeşm-i mest:

1. çeşm-i mest:

Gazel 443

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahmur/baygın göz.

Mey yirine kanım içse tañ midur ol çeşmi mest Mâh-rûlar hün-ı 'âşık dōkmede bî-bâkdür

çeşm-i mestin:

1. çeşm-i mestin: --i, --n

Gazel 473

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mest edici gözleri, sevgilinin âşığı kendinden alan, mest eden bakışları. II İlahi sevgilinin tecellisi ile ortaya çıkan kesret âlemi (tasavvufî bağlamda).

Çeşm-i mestin içmege kan sanma müjgân öğredür

Agız açup gūşına ol zülf-i fettān
öğredür

çeşm-i mestün:

1. **çeşm-i mestün:**--ü, --n

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş göz, kendinden

geçmiş göz.

Çeşm-i mestün hışm-ıla kılsa
nazar
Tutmuşam ben sine hancıerden
yaña

2. **çeşm-i mestün:**--ün

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş göz, kendinden

geçmiş göz.

Çeşm-i mestün dilberā kıldı
benüm hālüm harāb
Lal-i nābuñ eylemişdür
gözlerüm yaşın şarāb

çeşmi sāğarından:

1. **çeşmi sāğarından:**--ı, --n, --
dan

Gazel 423

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz yaşı kadehi.

Kim ki çeşmi sāğarından nūş ide
hün-ı ciğer
Devlet-i 'ışkuñda ol Dārā vü
İskender geçer

çeşmi ser-hōşumdudur:

1. **çeşmi ser-hōşumdudur:**--u, -
-m, --da, --dır

Gazel 458

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin baygın-sarhoş

olmuş gözleri kastedilmektedir.

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
pūşumdudur
'Aşıkun āhır helāki çeşmi ser-
hōşumdudur

çeşmi sihre bünyād kılsa:

1. **çeşmi sihre bünyād kılsa:**--i,
--e, --sa-e-i

Gazel 410

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

gözlerinin sihir yapması
kastedilmektedir.

Olur her bir kılı zülfünün ejder
Kaçan kim kılsa çeşmi sihre
bünyād

çeşm-i siyāh:

1. **çeşm-i siyāh:**

Gazel 374

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Siyah,kara göz(sevgilinin -
fitne saçan-gözleri).

Çeşm-i siyāh hün-ı ciğerle
görindi surh
Müy-ı sefid zāhir olup oldu rüy-ı
zerd

çeşm-i şūhuña:

1. **çeşm-i şūhuña:**--u, --n, --a

Gazel 436

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin baygın ve

etkileyici gözleri.

Cān fedādur çeşm-i şūhuña
senün iy dil-firib
Gönlümü böyle perīşān iden ol
kākül geçer

çeşm-i ter:

1. **çeşm-i ter:**

Gazel 451

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağlayan göz.

Dil yandugına 'aşıkā āhi eğer
yiter
Şāhid gerekse 'ışkına bu çeşm-i
ter yiter

çeşmi tolu āb:

1. **çeşmi tolu āb:**--i, --u

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) güzelliği ve
parlaklığı sebebiyle sevgiliye
bakanların gözlerinin sulandığı
kastedilmiştir.

Dōstum alnuñ kamer olmasa
yüzün āfitāb
Olmaz-ıdı kim nazar eyleirse
çeşmi tolu āb

çeşm-i yār:

1. **çeşm-i yār:**

Gazel 283

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gözleri.

Hālüm ağılsam katında h'āba
varmaz çeşm-i yār
Mihnet ü derdüm āna efsāne
oldı 'ākıbet

2. **çeşm-i yār:**

Gazel 338

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin (kan dökücü)

gözü.

Gāh gam vīrān ider dil mülkini
geh çeşm-i yār
Hey müselmānlar meded
vīrāneden kim aldı bāc

çeşmüm demidür:

1. **çeşmüm demidür:**--ü, --m, --
i, --dür

Gazel 454

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin kanlı

gözleri(çok ağlamaktan kanlı
akan göz yaşı) kastedilmektedir.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Nigini ehl-i 'ışkuñ hātemidür

çeşmüm ise:

1. **çeşmüm ise:**--ü, --m

Gazel 450

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gözleri.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise ābī imiş
āhum hevāyidür

çeşmüm merdümi:

1. **çeşmüm merdümi:**--ü, --m, -
-i

Gazel 385

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Göz bebeği.

Niçe yıllardır yanur eşkümle
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazmış dōstlar
Hindü sefid

çeşmüm pâyına dūrler
döküben:

1. **çeşmüm pâyına dūrler**
döküben:--ü, --m, --l, --n, --a, --
ler, --üben

Gazel 494
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşık sevgilinin
eşiğine inciye benzetilen göz
yaşlarını dökme yi ifade
etmektedir.

Dūrler döküben pâyına ī s̄ ā r ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaşd ide seyrāna
güzeller

2. **çeşmüm pâyına dūrler**
döküben:--ü, --m, --l, --n, --a, --
ler, --üben

Gazel 494
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşık sevgilinin
eşiğine inciye benzetilen göz
yaşlarını dökme yi ifade
etmektedir.

Dūrler döküben pâyına ī s̄ ā r ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaşd ide seyrāna
güzeller

çeşmüme geleliden:

1. **çeşmüme geleliden:**--ü, --me,
--e, --li, --den

Gazel 203
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin suretinin aşığın
gözünün önüne gelmesi
kastedilmiştir.

Bir perî-peyker hayâli geleliden
çeşmüme
Dilde tākāt kalmadı bu cāna
düşdi iztirāb

çeşmüme hayâli gelse:

1. **çeşmüme hayâli gelse:**--ü, --
m, --e, --i, --se

Gazel 475

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) aşık gözüne
sevgilinin hayalinin geldiğini
kastedmektedir.

Gelse hayâli çeşmüme ammâ
görünmez āh
Kim gördi perî ādem-ile āşinâ
olur

çeşmümün nigāhi:

1. **çeşmümün nigāhi:**--ü, --m, --
ün, --l

Gazel 488

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gözlerinin
bakışı(karışıklık çıkarma
bağlamında).

Ġayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
māh olursa da
Çün nigāhi çeşmümün ol rüy-ı
ferrüh-fāladur

çeşmümün cellādına:

1. **çeşmümün cellādına:**-l, --na

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) sevgilinin delici
bakışlarının aşığın öldürmesi
kastedilmiştir.

Cān u dilden çeşmümün
cellādına sundum boyun
Arada bildüm hicāb olan bugün
cāndur baña

çevgān:

1. **çevgān:**

Gazel 12

Mısra: 4

Çevgan oyununda

kullanılan ucu eğri deġnek.

Her tarafından niçe sırlar kevkebi
ġaltān ola
Zülf-i anber-rizini kılsa eger
çevgān āña

2. **çevgānına:**-l, --na

Gazel 14

Mısra: 13

Çevgan oyununda

kullanılan ucu eğri deġnek.

Zülfî çevgānına top it başuñı
meydāna gel
Çün Muhibbî kendüni merdāne
söylersin baña

3. **çevgān:**

Gazel 25

Mısra: 7

Çevgan oyununda

kullanılan ucu eğri deġnek.

Çevgān idüp zülfî nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ġaltān āña

4. **çevgāna:**-a

Gazel 195

Mısra: 5

Çevgan oyununda

kullanılan ucu eğri deġnek.

Zülfini kaçan elde o çevgāna
beñzede
Meydān içinde başı dilā sen de
eyle top

5. **çevgānın:**-l, --n

Gazel 198

Mısra: 4

Çevgan oyununda

kullanılan ucu eğri deġnek.

Işk meydānında top it oynasun
dilber sertün
Furşat el virdükçe maġfi
zülfünün çevgānın öp

çevgān eylese:

1. **çevgān eylese:**--se

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) sevgilinin saçını

cirit oyunlarında atlıların
birbirlerine attıkları deġnek
haline getirmek.

Her kaçan kim zülfî çevgān
eylese meh-pāreler
Āşıka lāyık budur kim eyleye
başını top

çevgān göre:

1. **çevgān göre:**--e

Gazel 206

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cirit oyununda kullanılan
ucu eğri deġnek(sevgilinin
saçına benzetiliyor.).

Kaçan yârûñ göre zülfini çevgân
Gerekdür eyleye başın hemân
top

çevgân ide:

1. **çevgân ide:--e**
Gazel 278
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Çevgan oyunu gibi
 oynamak.*

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başuñi
meydâna ilet

çevgân idüp:

1. **çevgân idüp:--üüp**
Gazel 401
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Cirirt oyununda kullanılan
ucu eğri değnek(sevgilinin
saçına benzetiliyor.).*

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
meydân-ı 'iyd

2. **çevgân idüp:--üüp**
Gazel 473
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Cirirt oyununda kullanılan
ucu eğri değnek(sevgilinin
saçına benzetiliyor.).*

Hüsn meydânında top itmiş
serin 'aşıklaruñ
Zülfini çevgân idüp esbine
cevlân öğredür

çevgân itse:

1. **çevgân itse:--se**
Gazel 186
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Çevgan etmek.(Değnek
yapmak.).*

Ser-i zülfini çevgân itse dilber
Dilâ sen dañı eyle başuñi top

çevgân-ı zülfe:

1. **çevgân-ı zülfe:--e**
Gazel 475
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Çevgana benzeyen saç.II
Saç sopası.*

Çevgân-ı zülfe itdi Muhibbî
başını top
Meydân-ı 'ışka kim gire cânı
fedâ olur

çi:

1. **çi:**
Gazel 13
Mısra: 5
*'ne çare, ne fayda'
 anlamına gelen soru edati.*

Ömr nağdin vaşl için hârc
eyledüm ammâ çi sūd
Sayüm oldı ancak tañşıl-i bî-
hâşıl baña

çi sūd:

1. **çi sūd:**
Gazel 403
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne fayda.

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaçşd
eyledüm ammâ çi sūd
Zâhir eyler âh u eşk ü bir yaña
ruhsâr-ı zerd

çiçek:

1. **çiçekler:-ler**
Gazel 495
Mısra: 6
Çiçek, güzeller.

Çemende sāğar almışdur eline
'iysz ider lüle
İderler 'iysz ü 'işretler çiçekler
sanki cemlerdür

çigzin:

1. **çigzinür:-ür**
Gazel 165
Mısra: 3
Dönmek, dolaşmak.

Döne döne sıh-i ğamla âteş üzre
çigzinür
Göz yaşı âb-ı nemekdür bagrum
olaldan kebâb

çık:

1. **çık:-ar**
Gazel 452

Mısra: 1
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Hânesinden her kaçan serv-i
hürâmânım çıkar
Gözlerüm yaşı revân olup bile
cânım çıkar

çık:

1. **çıkmasun:-ma, -sun**
Gazel 172
Mısra: 12
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Bende-i mañlaş Muhibbî bendeñ
olmuşdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duâmuz yâ Mucîb

2. **çıkmaздan:-maz, -dan**
Gazel 379
Mısra: 9
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Döştar bu cân u dil çıkmaздan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
niğârümdan meded

3. **çıkmaз:-maz**
Gazel 386
Mısra: 2
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Zülfüñüñ bendinde diller
çağrışup diler meded
Kim düşe çâh-ı zenañdân içre ol
çıkmaз ebed

4. **çık:-ar**
Gazel 452
Mısra: 6
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

La 'lin añdum deşt-i ğamda
sevğ-ıla kan agladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

5. **çıkmaм:-ma, -m**
Gazel 452
Mısra: 8
*(Bir yerden) Uzaklaşmak,
ayrılmak, (bir yeri) terketmek.*

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe

Deyrden dūr oluban çıkmam
meger cânım çıkar

6. **çıkār:-ar**

Gazel 452

Mısra: 10

(Bir şeyin içinden) Bir
miktârı ayrılmak, bir miktârı
eksilmek.

Tir-i gāmzeñden Muhibbî yine
çāk olmuş yatur
Râhatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

7. **çık:**

Gazel 11

Mısra: 8

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Çün güzeller pâdişâhısın virildi
şâhlik
Çık serîr-i hüsne dinsün hūblar
şâhı saña

8. **çıkmağā:-mağ, -a**

Gazel 270

Mısra: 10

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Nigârûñ kaşırına âhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

9. **çıkār:-ar**

Gazel 456

Mısra: 2

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Her kaçan âteş-i gām bu dil-i
gāmnaķe çıkar
Dūd-ı dil âhum ile kûbbe-i
eflâke çıkar

10. **çıkār:-ar**

Gazel 456

Mısra: 4

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Lezzet-i tiğ-ı gām-ı yâr-ıla âhir
ölenüñ
Lâle-veş kanlu libâsı kefen-i
çâke çıkar

11. **çıkār:-ar**

Gazel 456

Mısra: 6

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Dîdemi ferş-i rehûñ eyleyem iy
serv-i hürâm
Pâyûña hayf degül mi ki basup
hâke çıkar

12. **çıkār:-ar**

Gazel 65

Mısra: 10

(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Yaşuñ girdâbına düşdüñ
Muhibbî çäre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden hâlâş-ı
fikr-i sâhil hâ

13. **çıkār:-ar**

Gazel 452

Mısra: 4

(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Sıgmaya tomâra yazsam
zülfünüñ evşâfını
Gül yüzi medhinde her yıl tâze
dîvânım çıkar

14. **çıkār:-ar**

Gazel 456

Mısra: 1

(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Her kaçan âteş-i gām bu dil-i
gāmnaķe çıkar
Dūd-ı dil âhum ile kûbbe-i
eflâke çıkar

15. **çıkār:-ar**

Gazel 456

Mısra: 8

(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm hâlķa-i
fitrâke çıkar

çıkār:

1. **çıkārur:-u, -r**

Gazel 184

Mısra: 10

(Yüksek bir yere varmak
için) Yukarı doğru gitmek,
yüksekteki bir yere erişmek.

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

2. **çıkardum:-du, -m**

Gazel 417

Mısra: 9

(Bir şeyi) ortaya çıkarmak.

Mañzen-i dilden çıkardum yine
söz gevhlererin
Oldı söz ehli yanında ma'nî
gevhlerden lezîz

çıkār mı:

1. **çıkār mı:--a, --r, --mı**

Gazel 267

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın başından
ah dumanlarının çıkması - olur
mu, olmaz mı- biçiminde
kastedilmiştir.

Bu dil yanup başumdan dūd-ı
âhum
Çıkar mı 'ışķda olmasa hârâret

çıkubanı:

1. **çıkubanı:--uban, --ı**

Gazel 488

Mısra: 12

(Beyitte) sevgiliye karşı
çıkān, ona katılmayan
anlamında kullanılmıştır.

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tir-i cefâ
Cân u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

çin:

1. **çin'den:**

Gazel 335

Mısra: 1

Sevgilinin saçının kokusu
olan miskin çıkarıldığı Çin
ülkesi.

Çin-i zülfündür alan Çin'den
hârâc
Taht-ı Rüm'üñ şâhidur başında
tâc

2. **çin:**

Gazel 182

Mısra: 7

(Ar. cinn) İnsanlar
tarafından görülmeyip çeşitli
biçimlere girerek ancak
kendileriyle ilgi kuranlara veya
istedikleri kimselere
göründüklerine ve olağanüstü

sayılan bâzı işleri yapacak güce
sâhip bulduklarına inanılan
gizli yaratıklara verilen isim.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyūr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân'ın görüp

3. çın:

Gazel 58

Mısra: 1

Gerçekten, asıl, hakiki.

Bülbüle lâyıķ budur kim çın
seher ger zâr ola
Yiridür pervânenün her şeb
mekânî nâr ola

4. çın:

Gazel 418

Mısra: 4

Gerçekten, asıl, hakiki.

H'âb-ı ğafletten uyan yârân
kamu göçmekdedür
Çın seher uyhusını bil kârbân
görmez lezîz

5. çın:

Gazel 420

Mısra: 10

Gerçekten, asıl, hakiki.

Bî-ħod iderse şubh-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muħibbî uyhu olur çın
seher lezîz

6. çın:

Gazel 447

Mısra: 2

Gerçekten, asıl, hakiki.

Gülşen içre giceler bülbüllerün
efġânıdur
Jâle sanmañ çın seher gül üzre
bagrı kanıdur

çın ider:

1. çın ider:--e, --r

Gazel 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrımak,

kıvrımlandırmak.

Çın ider ebruların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

çın idüp:

1. çın idüp:--üp

Gazel 380

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıvrım kıvrım etmek.

Çın idüp zencîr-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim divâne olsa lâyıķ
olur aña bend

çınâr:

1. çınâr:

Gazel 120

Mısra: 6

*Gövdesi kalın, yaprakları
parçalı, uzun ömürlü, gölgesi
koyu olduğu için bahçe ve
parklara süs ağacı olarak
dikilen büyük ağaç.*

Serv görse kaddüni diye saña
ömr-i dırâz
İşidüp bunu çınâr el kaldurup
itdi duâ

çın-der-çındür:

1. çın-der-çındür:--dür

Gazel 477

Mısra: 4

Büklüm büklüm,kıvrır kıvrır.

Ruħları evrâķ-ı güldür anda
zülfî hâl-ile
Sakinur âhum yilinden çın-der-
çındür

çın-i zülfinden:

1. çın-i zülfinden:--i, --n, --den

Gazel 333

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saç kıvrımı II saç büklümü.

Alup bû çın-i zülfinden dilâ
müşġ-i Ħoten'den geç
Görüp gülzâr-ı hüsninde Ħatın
şahn-ı çemenden geç

çın-i zülfündür:

1. çın-i zülfündür:--ü, --n, --
dür

Gazel 335

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin kıvrım

*kıvrım olmuş saçları
kastedilmektedir.*

Çın-i zülfündür alan Çın'den
ħarâc
Taħt-ı Rüm'uñ şâhidur başında
tâc

çoh:

1. çoh:

Gazel 361

Mısra: 4

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

Ehl-i 'ışkuñ var-ısa dâyim niyâz
u giryesi
Sen güzeller şâhınun cevri ü
cefâsı nâzî çoh

çok-:

1. çokdan:-dan

Gazel 80

Mısra: 3

(-dan) çok zaman önce.

Çokdan dil gitdi benden bir daħı
añmaz beni
Anuñ için dir Ħitâb idüp gören
bî-dil baña

2. çokdan:-dan

Gazel 303

Mısra: 10

(-dan) çok zaman önce.

Göñlümi alup şimdi eger
kaşdün-ısa cân
Çokdan komışam yoluña ben
cân u ser iy döst

çok:

1. çok:

Gazel 104

Mısra: 4

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

Ħasta-i ışķam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

2. çok:

Gazel 207

Mısra: 7

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'āl
Soñra bildüm yog-ımıñ anuñ
içün virmez cevāb

3. **çok:**

Gazel 281

Mısra: 14

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

İy Muhibbî yār-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belālar getürür başuña
senüñ kāyināt

4. **çok:**

Gazel 307

Mısra: 8

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

Sebze hātını görüp iy gözlerüm
gel aglama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur 'abeş

5. **çok:**

Gazel 341

Mısra: 1

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

İy güzeller şāhı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḥabbet sende lec

6. **çok:**

Gazel 489

Mısra: 8

"Aşırı bir biçimde"

anlamında zarf.

'Āşık dirilen çok velî lîkin
fiğānda yok eli
Şahrāda çok 'ar'ar biter hep
nāy-ı gūyā mı olur

çok geldi:

1. **çok geldi:--di**

Gazel 385

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah ve hataların çok

olması kastedilmiştir.

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pādīşāhum saña
tutmuşdur ümîd

çok gözler:

1. **çok gözler:--ler**

Gazel 377

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın vücudunda

yaralardan dolayı göz göz izler
olması kastedilmektedir.

Bir göz-ile görmege cānum seni
kâyil degül
Dāğlar yakdum bedende oldı
çok gözler bedîd

çok sözlüdür:

1. **çok sözlüdür:--dür**

Gazel 446

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Tatlı dilli olmak. 2)Fazla
konuşmak.

Gel ḥaḳıḳî 'ışkı öğren şem'-ile
pervāneden
Bülbülüñ 'ışkı mecāzîdür ü hem
çok sözlüdür

çok velî:

1. **çok velî:**

Gazel 489

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık olduğunu

sanan bir çok din adamı
kastedilmektedir.

'Āşık dirilen çok velî lîkin
fiğānda yok eli
Şahrāda çok 'ar'ar biter hep
nāy-ı gūyā mı olur

çok yiven:

1. **çok yiven:--(y)en**

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) çok fazla dünya

nimetlerine arzu ve istek duyan
kişiler kastedilmiştir.

Yime dehrüñ nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiven olur elbetde āḫir
imtilā

çok zamāndur:

1. **çok zamāndur:--dur**

Gazel 471

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzunca bir süredir.

Ġamuñ cānā baña miḥmān-ı
cāndur
Anuñla eglenür dil çok
zamāndur

çok-durur diyü günāhum:

1. **çok-durur diyü günāhum:--**
durur, --yü, --um

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık çok fazla

günahının olduğunu kasteder.

İy Muhibbî çok-durur diyü
günāhum ḡam yime
Çün kerem kānı efendüñdür o
Ġaffārü'z-zünüb

çözdü:

1. **çözdü:--di**

Gazel 19

Mısra: 2

Örölmüş saçı açmak.

İşidüp nālemi ebr oldı yine zār
baña
Çözdü sünbül saçını agladı
kühsār baña

çü:

1. **çü:**

Gazel 31

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Niçe bir bāğa hevāñ-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i ḳadūñ arz ide bir
kerre baña

2. **çü:**

Gazel 37

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Vaşl umarken ben naşib olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

3. çü:

Gazel 53

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalûn bu hasta cāna umaram
tabîb ola

4. çü:

Gazel 176

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Lalûn tuyurdı sırr-ı dehānuñı
illere
İzhār ider çü gizlü işi san şarāb-ı
nāb

5. çü:

Gazel 250

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muhibbî cevri-i dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü 'âdet

6. çü:

Gazel 309

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İtmez çü vefâ kimseye bu
'âlem-i muhdeğ
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü'ennes

7. çü:

Gazel 336

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çü basduñ 'ışk rāhına kadem
sen
Gerekdür cān-ıla dil viresin bāc

8. çü:

Gazel 392

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kim ire dergehüñe ire murādına
o dem
Dü cihān içre çü 'âşıklara sensin
mağşüd

9. cūlar:-lar

Gazel 218

Mısra: 3

Akarsu, dere, nehir, çay.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cūlar gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hıramānı dürüst

10. çü:

Gazel 3

Mısra: 6

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Bassa şemsüñ nürünü nürüñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
mağbüb-ı Hüdā

11. çü:

Gazel 120

Mısra: 7

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Kime ğam kime ferağ yazmış çü
hattāt-ı ezel
Buni yazmış başuma senden
olan dāyim cüdā

12. çü:

Gazel 248

Mısra: 10

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Pāy-ı ğuma sebū gibi ser ko
Muhibbî var
Olur çü soñra hādi ş eden
kāseler şikest

13. çü:

Gazel 330

Mısra: 1

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Bindüñ çü Burāk'a gice oldı
saña mi'rāc
Hāk-i rehüñi itdi melāyik başına
tāc

14. çü:

Gazel 374

Mısra: 4

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Yoluña cümle varını ğarc eyledi
gözüm

Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

15. çü:

Gazel 396

Mısra: 3

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Çü dutduñ dāmenini cān u
dilden
Sakın olma bu dünyāya
muğayyed

16. çü:

Gazel 445

Mısra: 7

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Ğarğ olalı sirişküme oldum çü
nīlüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterin tutar

17. çü:

Gazel 466

Mısra: 4

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Cismüm ğayāle dönse firākıyla
tañ degül
Cānānumuñ çü bir kıla beñzer
miyānı var

18. çü:

Gazel 479

Mısra: 12

"-diğında, -diği zaman, -
diği için" anlamında bağlaç.

Virānedür Muhibbî göñlini
rūşen eyle
Göster yüzüñi rūşen virāneye çü
mehdür

çün:

1. çün:

Gazel 5

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemāli nūrına
Şem-i ğüsne çün Muhibbî didi
dilber yan baña

2. çün:

Gazel 6

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Tir-i müjgâni gelirse cân virem
şükranê ben
Çün göreliden ya kaşını
olmuşam kurbân aña

3. çün:

Gazel 7

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Perçemün zülfün hümâ-veş sâye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

4. çün:

Gazel 11

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün güzeller pâdişâhısın virildi
şâhlık
Çık serîr-i hüsne dinsün hûblar
şâhı saña

5. çün:

Gazel 12

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
mağabbet tohmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bârân aña

6. çün:

Gazel 13

Mısra: 15

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ğarğa-i deryâ-yı ışk oldum
Muhibbî çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sâhil baña

7. çün:

Gazel 14

Mısra: 14

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Zülfî çevgânına top it başuñı
meydâna gel
Çün Muhibbî kendüñi merdâne
söylersin baña

8. çün:

Gazel 15

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sanma kim cevr ü cefâdan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevrüne mutâddur
dirler baña

9. çün:

Gazel 17

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bugün ışk-ıla çün Mecnûn-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

10. çün:

Gazel 19

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için virdi bu yolda niç
dînar baña

11. çün:

Gazel 19

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dâğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbî yürü iyş
Sinemün bâğı yiter çün gül ü
gülzâr baña

12. çün:

Gazel 21

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İşk şâhî çün baña virdi gamuñ
sulâtânlığın
İy gözüm sakķâlıg it iy gamze
ferrâş ol baña

13. çün:

Gazel 25

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sevdâ-yı zülfî başdadur bildüm
ki yok pâyân aña

Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

14. çün:

Gazel 25

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çevgân idüp zülfî nigâr çün
nâz-ıla olsa sîvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

15. çün:

Gazel 26

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yine çün sînede ışk oldu peydâ
Olursa hâsta gönlüm tañ mı
seydâ

16. çün:

Gazel 27

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gâh cevr ider gözüñ gâhî kaşuñ
Çün ire sehm saâdetdür baña

17. çün:

Gazel 28

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

18. çün:

Gazel 36

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muhibbî'nüñ aceb
Çün sunulmuşdur ezelden tab-ı
gevher-pâş aña

19. çün:

Gazel 37

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Hâtrüm cemiyetini sorma
benden iy refîķ

Çün hayāl ü fikr ol zülf-i
perişāndur baña

20. çün:

Gazel 48

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cān u gönülden bende-i
Āl-i Abā

21. çün:

Gazel 49

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün hañañ hüsnuñ kitābın yazdı
tahrîr eyledi
Kākülün müşg-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

22. çün:

Gazel 51

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Hālünü añdukça cānā dil harāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfüldür baña

23. çün:

Gazel 53

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dilber cefā vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Āşıkları aceb mi eger nā-şekîb
ola

24. çün:

Gazel 54

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Pervāne gibi odlara yana bu cān
u dil
Hüsnuñ hayāli karşuma çün kim
çerāğ ola

25. çün:

Gazel 54

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Mecnūnuñ oldı iy saçı leyli
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfünü boynına
bağ ola

26. çün:

Gazel 58

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dil tabîbi olasın dārü'ş-şifādur
çün kapuñ
Hiç revā mı işigünde ehl-i dil
bimār ola

27. çün:

Gazel 64

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çahr-ıla ger öldüre luğ ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerā çün olmuşuz
fermān aña

28. çün:

Gazel 64

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Top kılsun zülfi çevgānına
āşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgān aña

29. çün:

Gazel 65

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ki çün bünyādına ilmün
komışlar nañv-ıla şarfi
Olur mı ilm hiç hāşıl okınmaya
avāmil hā

30. çün:

Gazel 74

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eylese cevri ü cefāma pāreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefā anlar ki
çün nā-mihr ola

31. çün:

Gazel 78

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün ezel kıssāmı kısmet
eylemiş iy gülizār
Baña bülbül nālesin gül gibi
handānı saña

32. çün:

Gazel 78

Mısra: 11

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gitdi çün rāh-ı fenāya iy gönül
Ferhād u Kays
Dökdi ğam küh-ı belā miñnet
bayābānı saña

33. çün:

Gazel 79

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Hicri içre bulmuşken memāt
kılduñ baña çün iltifāt
Bulduñ lebünden ben hayāt sen
āb-ı hayvānsın baña

34. çün:

Gazel 81

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Taht-ı Keykāvüs u māl-ı
Husrev'e meyl itmezem
Bendelik çün āsitānuñda
müyesserdür baña

35. çün:

Gazel 87

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dilber cefā vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Āşıkları tañ mı eger nā-şekîb ola

36. çün:

Gazel 91

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kaşı yayına komış ğamz okını
çün ol habîb
Rāhat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dāyimā

37. **çün:**
Gazel 91
Mısra: 9
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Bulmaduñ çün dāmenine dest-
res bī-çāre dil
Bāri sen bülbül gibi āh-ı seher
kıl dāyimā

38. **çün:**
Gazel 96
Mısra: 1
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Bağ dür yāruñ miyāni çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mū aña

39. **çün:**
Gazel 97
Mısra: 12
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Āşiyānın özledi cān murğı hoş
pervāz idüp
Cennet ehliydi bu dünyā geldi
çün zindān aña

40. **çün:**
Gazel 100
Mısra: 6
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Jeng-i ğam dutdı gönül āyīnesini
berü sun
Sākīyā çün mey-i nāb-ıla olur
çalbe cilā

41. **çün:**
Gazel 103
Mısra: 9
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Bu Muhibbī çün libās-ı faqrı
kıldı ihtiyār
Sanmañuz zer-baft ü dībā fikr-i
atlasdur baña

42. **çün:**
Gazel 108
Mısra: 1
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Hüs-n-ile hülkī atā itdi çün Allāh
saña

Mihr āşüfte vü germ olsa ne tañ
māh saña

43. **çün:**
Gazel 108
Mısra: 4
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Niçe şerh idebile derd-i dilüm
nālelerüm
Çün gelür bād-ı hevā eyledüğüm
āh saña

44. **çün:**
Gazel 110
Mısra: 14
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Bu Muhibbī yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sīnesin
kalkan aña

45. **çün:**
Gazel 114
Mısra: 3
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Çün saçı zencirine bağlandı dil
Mecnūnlayın
Döştlar şimden girüp pend
eylemeñ zinhār aña

46. **çün:**
Gazel 114
Mısra: 5
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Çün şeb-i zülfünde tutduñ
döşlum dil düzdini
Lāyık oldur kim ser-i zülfün
kılāsın dār aña

47. **çün:**
Gazel 115
Mısra: 11
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
maḥabbet toḥmını
Ebr-i āhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabā

48. **çün:**
Gazel 116
Mısra: 5
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Bend-i zülfine tolaşdı çün gönül
Añlamazam daḡı ayruk kurtula

49. **çün:**
Gazel 119
Mısra: 17
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Ömür dünyā gibi çün bī-vefādur
Diriğ itdi buña Cemşid ü Dārā

50. **çün:**
Gazel 122
Mısra: 10
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Didi Muhibbī iy püser
yoluñdadur cān-ıla ser
Bir büse luḡ itseñ eger olurdu
aña çün bahā

51. **çün:**
Gazel 124
Mısra: 9
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

İy Muhibbī ışk ara çün yok-
durur ğamdan ḡalāş
Çāresi anuñ hemān ancak
tevekküldür baña

52. **çün:**
Gazel 125
Mısra: 4
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekār
Çün bilürsin kulsuz olmaz ālem
içre pādişā

53. **çün:**
Gazel 146
Mısra: 4
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Zülfi sevdāsın iden baş terkin
ursa tañ midur
Çün hevā ile tolu başı anuñ hem
çün ḡabāb

54. **çün:**
Gazel 146
Mısra: 4
*"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.*

Zülfî sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ mîdur
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün habâb

55. çün:

Gazel 148

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gül yüzünden keşf idüp şol
turra-i tarrârın öp
Hasta cāna çün şifâdur hâl-i
anber-bârın öp

56. çün:

Gazel 149

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Rehn bâda kodı çün cübbe vü
destârı Muhib
Şaff-ı rindānda turursa n'ola
şâfi-meşreb

57. çün:

Gazel 154

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbî çok-durur diyü
günāhum gam yime
Çün kerem kāmı efendüñdür o
Gaffârü'z-zünüb

58. çün:

Gazel 161

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Râziyam her ne gelür senden
cefâ cevri ü elem
Çün ezelden derdüni çekmek
baña olmuş naşib

59. çün:

Gazel 164

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gün yüzünden çün
münevverdür cihân
Tañ mîdur dirsem yüzine âfitâb

60. çün:

Gazel 165

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Āsitānuñda yüzümi eyledüm
çün ben türâb
Tâliüm mesûd olup kapuñda
oldı feth-i bâb

61. çün:

Gazel 172

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dermendem hastayam bî-
çāreyem bu ben garîb
Bildüñ aḥvālümü çün tımāra luḥf
it iy tabîb

62. çün:

Gazel 172

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün hâle virmez senüñ
ululuḡuña niḡ ü bed
Gerçi bed-hālem umaram
olmayam ben bî-naşib

63. çün:

Gazel 174

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eyledüñ cevri ü cefâlar cānuma
Seni çün sevmek imiş bildüm
sebeb

64. çün:

Gazel 185

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Noḡta âdetdür konur çün zîr-i
leb
Noḡta-i hālün nedür bālâ-yı leb

65. çün:

Gazel 191

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yârı gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşib

66. çün:

Gazel 192

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bî-edeb maḥrûm şod ez-luḥf-ı
Rab

67. çün:

Gazel 193

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gönlümün vîrānesin gel rûşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vîrāneye çün
māhitâb

68. çün:

Gazel 193

Mısra: 12

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Şādīye şād olma iy dil gelse
gam hem muḡtarib
Çün bilürsin kāyināt içinde
vardur inḡilâb

69. çün:

Gazel 196

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün tevbe eylemez mi maşūka
muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

70. çün:

Gazel 200

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarâb-ı nâzdan
Mâ-ḡazar ben daḡı itdüm
bagrumı cānâ kebâb

71. çün:

Gazel 202

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sākiyâ sun bir ḡadeḡ hicrân beni
ḡāk itmedin
Çün ḡarâb eyler olayın bâri ben
mest ü ḡarâb

72. çün:

Gazel 203

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün havāle eyledün hierāna
şekvā eyleme
Şabr kıl vaşlına tā kim bulasın
bir fetḥ-i bāb

73. çün:

Gazel 203

Mısra: 11

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Beñzedi gülgün şarāba çün
Muḥibbī göz yaşı
Döne döne sıḥ-i miḥnetle ide
bagruñ kebāb

74. çün:

Gazel 206

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Olursam tañ mıdır sen ḥūba
māyil
Çün oldı ḥūblar her yirde
matlūb

75. çün:

Gazel 207

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gün yüzüne dōstum çün
eyledün zülfün niḳāb
Ḥayrete vardum hemān sandum
tutıldı āfitāb

76. çün:

Gazel 213

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı cānā
eyledüm baḡrum kebāb

77. çün:

Gazel 216

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ġazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vaḳtı
Sikender Ḥızr olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

78. çün:

Gazel 217

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dünyāya gönül baglama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
iḳāmet

79. çün:

Gazel 220

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün Kabe kūyı yāruñ oldı
Muḥibbī menzil
Geh zinde gāh mürde kıl anda
sen iḳāmet

80. çün:

Gazel 230

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gider bu atlas u fāḫir libāsı
Saña bir ḫırḳa çün eyler kifāyet

81. çün:

Gazel 236

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Görüp miyān-ı yārı n'ola aña
mū disem
Bir noḳtadan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

82. çün:

Gazel 238

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sāḳī-i gül-ruḥ elinden al ele
gülgün ḳadeḫ
Çün baḫār eyyāmı geldi tur
oturma pāy-best

83. çün:

Gazel 238

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bu Muḥibbī ḫaşre dek huşyār
olmazsa ne tañ
Bāde-i cām-i elesten oldı ol
çün şöyle mest

84. çün:

Gazel 240

Mısra: 14

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī al ele āyineye bak
Günāhuñ añ ki mūlar çün
direng-est

85. çün:

Gazel 244

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İçmeden dil lebleründen oldı
çün iy yār mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bār mest

86. çün:

Gazel 245

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sakın dehre dayanup olma
maḡrūr
Dil ü cān anda çün miḫmāndur
iy dōst

87. çün:

Gazel 251

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ne şādān ol ne ḫod ḡamḡin
Muḥibbī 'ālem içinde
Gedā mīr ü cūvān u pīr iderler
çün kamu riḫlet

88. çün:

Gazel 252

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Lebleründen bir nişān bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i ḫaddünde çün kim
gizlūdūr āb-ı ḫayāt

89. çün:

Gazel 261

Mısra: 12

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yevm-i cezādān tañ mı olam
ḫüşdan cūdā

‘İşkuñ ezel cāmını içdüm çün
elest

90. çün:

Gazel 272

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muhibbî sevdüğü çün
Muştafa’dur
Gerekdür şer’ini itmek ri’ayet

91. çün:

Gazel 281

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yâr eger zülfin giderse gül
yüzünden gam degül
Çün Muhammed devridür küfre
ne hâcet iltifât

92. çün:

Gazel 286

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Taht u tâc u salţanat berbâd olur
çün ‘âkıbet
Kendüñi ‘âlem serîrine
Süleymân oldu tut

93. çün:

Gazel 286

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyâdan gönül
İçdüğüñ cām-ı şarâbı âb-ı
hayvân oldu tut

94. çün:

Gazel 287

Mısra: 12

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cām-ı Cem sun sâkiyâ bir dem
ğanîmetdür hayât
Çün içer cām-ı memâtı cümle
insân ‘âkıbet

95. çün:

Gazel 287

Mısra: 13

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cür‘a-ı ‘ışkı Muhibbî çün ezel
nüş eyledi
Olırsardur âhir ol rüsvâ-yı devrân
‘âkıbet

96. çün:

Gazel 290

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakîb-i rü-siyâhı mahrem
itdün ‘âkıbet

97. çün:

Gazel 291

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün saña kalmaz ne lâzım
fâkuñı kılmak yüce
Hışt evvânüñ kimi sîm ü kimi
zer boldı tut

98. çün:

Gazel 292

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbî key sakın hâdden
tecävüz eyleme
Çün bilirsin bir dağı girmez ele
‘ömr-i güzeşt

99. çün:

Gazel 293

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sırr-ı ‘ışkı fâş iderse göz yaş
olmaz ‘aceb
Çün olagelmişdür eyler sırrını
izhâr mest

100. çün:

Gazel 300

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İden zulmı aña çün pâdişehdür
Muhibbî kime eylesün şikâyet

101. çün:

Gazel 304

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün müyesser olmaya cānān
vişālî ‘aşığa
‘Âlem içre sinesinde turduğı
cāndur ‘abeş

102. çün:

Gazel 304

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cevher-i eşküme zâhid ta’n
iderse tañ degül
Tâlib-i har-mühreye çün la’l ü
mercāndur ‘abeş

103. çün:

Gazel 304

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bülbülâ mağrūr olma şahid-i gül
hüsnine
Çün degül vakti gülün bâkî
gülîstāndur ‘abeş

104. çün:

Gazel 307

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Terk-i cān it ‘ışk yolında dime
cānāndur ‘abeş
Olmasa ‘âlemde çün cānān ne
söz cāndur ‘abeş

105. çün:

Gazel 307

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Başum-ıla ‘ışk meydānında
zülfüñ oynasun
İtme gayrı bâzı çün top-ıla
çevgāndur ‘abeş

106. çün:

Gazel 307

Mısra: 11

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Lebleri virür Muhibbî mürde
cisme çün hayât
Tâlib olma zulmet içre âb-ı
hayvāndur ‘abeş

107. çün:

Gazel 314

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Düşmüşem hicrân şebine kimse
sormaz hâlümü
Şubh sordum bilmedi çün
eyledüm şâm-ıla bahş

108. çün:

Gazel 314

Mısra: 14

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bu Muḥubbî görse her şâ'ir
sözin igmâz ider
'Aybdur çün hâş olana eylemek
'âm-ıla bahş

109. çün:

Gazel 322

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İdüp Mecnûn Muḥibbî'ye
vaşiyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vâriş

110. çün:

Gazel 328

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Virildi başuña 'izzetle çün tâc
Olısar ins-ile cin saña muhtac

111. çün:

Gazel 335

Mısra: 12

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Baḥa arzû yâr ḥod beddür saña
Zâhidâ çün bir degüldür her
mizâc

112. çün:

Gazel 337

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

'Âşıkam rindem çün itdüm ben
ḥarâbât ihtiyâr
Ġam degüldür zâhidâ olsam
kamu ḥalka gülenç

113. çün:

Gazel 342

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Günlümü şeydâ kılaldan turmaz
aglar gözlerüm
Cüybâr ile olur çün def'-i
sevdâya 'ilâc

114. çün:

Gazel 350

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bu Muḥibbî'ye cefâlar eyleme
eyle vefâ
Çün bilirsin 'adl yigdür cevr ise
zulm-ı şarîḥ

115. çün:

Gazel 353

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârî kadeḥ
Ölicek eyleyeler topragımı bârî
kadeḥ

116. çün:

Gazel 357

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün fenâdur âḥiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher kadeḥ

117. çün:

Gazel 362

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ġam meclisinde göz yaşıdur çün
şarâb-ı telḥ
Oldı firâk odı ile bagrum kebâb-
ı telḥ

118. çün:

Gazel 362

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İrgür vişâlüne beni cânâ sevâba
gir
Çün görmüşem firâkuñ odıyla
'âzâb-ı telḥ

119. çün:

Gazel 365

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nebîler serveridir çün
Muḥammed
Anuñ bir adına da dirler Aḥmed

120. çün:

Gazel 389

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kîrpügüm cârûb olup su saçdı
dem dem küyuña
Ḥün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

121. çün:

Gazel 390

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çün beḳası yok cihâna virme dil
'Âkil olan eylemez bunda sürüd

122. çün:

Gazel 392

Mısra: 18

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Ḥudâ ḳahr-ıla çün
ḳavm-i Semüd

123. çün:

Gazel 392

Mısra: 20

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yidi iḳlimi musaḥḥar idesin
himmet ile
Emr-i Ḥaḳḳ-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

124. çün:

Gazel 396

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nebîler serveridir çün
Muḥammed
Mübârek ismidür bir daḥı
Aḥmed

125. **çün:**
Gazel 397
Mısra: 8
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nā-būd olursa aınmaya 'ışk ehli
būdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyān u sūd

126. **çün:**
Gazel 402
Mısra: 7
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

'Işk bāzārında aldum derdi çün
dermānuma
Almaz-ısa oluram ben naqd-i
cān-ıla hārīd

127. **çün:**
Gazel 402
Mısra: 14
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eylese cevr ü cefā artsa
maḥabbet tañ midur
Çün Muḥib insān olur ihsān-ıla
dirler 'abīd

128. **çün:**
Gazel 406
Mısra: 9
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girir disünler saña
merd

129. **çün:**
Gazel 409
Mısra: 4
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Her ne deñlü gelse cevr-ile
cefāya şabr kıl
Bu hārāb illerde çün hīç
olmamışdur kimse şād

130. **çün:**
Gazel 411
Mısra: 14
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dilā dermānı ko derdi qabūl it
Muḥibbī oldı çün derd-ile
mu'tād

131. **çün:**
Gazel 418
Mısra: 6
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Hün-ı dil nūş itmeyince vaşla
irmez ehli-i 'ışk
Rāyegān vaşlını çün ol mihrībān
görmez lezīz

132. **çün:**
Gazel 436
Mısra: 1
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Esse çün bād-ı hāzān gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zāğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

133. **çün:**
Gazel 439
Mısra: 10
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ol saçı leylā Muḥibbī'yi ne gam
mecnūn ide
Ādemi dīvāne eyler çün perī
ruhsāreler

134. **çün:**
Gazel 441
Mısra: 4
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nişān-ı āteşüm sorma cevābını
virür āhum
Bilinür kandadur āteş çıkar çün
dilde dūdum var

135. **çün:**
Gazel 447
Mısra: 8
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazāl-ı vaşşiyi
Pişe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslamıdır

136. **çün:**
Gazel 461
Mısra: 8
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sinem kemānçe bezme gözüm
yaşı tārdu
N'eyler sürüdü nālelerüm çün
tezānedür

137. **çün:**
Gazel 464
Mısra: 4
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ruḥları yiter baña gülşen
temāşāsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

138. **çün:**
Gazel 479
Mısra: 1
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sevmek seni nigārā yanūnda
çün günehdür
Dāyim işüm anuñçün 'ālemde
āh u vāhdur

139. **çün:**
Gazel 482
Mısra: 4
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dönelden kāmētüm çenge aña
tār eyledüm yaşum
Ko kılsun nāle vü zārī aña çün
zıkr-ile bamdur

140. **çün:**
Gazel 483
Mısra: 9
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī dil ne gam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

141. **çün:**
Gazel 485
Mısra: 8
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnaķı
Her 'araķ kim gülşen içre gül
ruḥından çün tamar

142. **çün:**
Gazel 486
Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

143. çün:

Gazel 488

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Hânesinden çün tülü' eyleye ol
bedr-i münir
Gönlümi alan benüm didüm
çehâr-deh sâledür

144. çün:

Gazel 488

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Gayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
mâh olursa da
Çün nigâhı çeşmümün ol rüy-ı
ferrüh-fâladur

145. çün:

Gazel 493

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Niçe medh itsün Muhibbî rüyuñı
Hıttbe-i hübi çün anuñ nâmıdır

146. çün:

Gazel 500

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Âşıkuz rindüz biz itdük çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen sâlim ol saña
selâmetler gelür

çün 'ışk sevdâya bâ'is

olupdur:

1. çün 'ışk sevdâya bâ'is

olupdur:--y, --a, --up, --dur

Gazel 311

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevdâya düşmeye
sebepl olan şeyin aşk duygusu
olduğu kastedilmektedir.

Olupdur 'ışk çün sevdâya bâ'is
Bilürse tañ mı 'âlemde havâdiş

çün ki:

1. çün ki:

Gazel 234

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü.

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
'Âkil iseñ aña bakma gönlüni
andan sovut

çün kim:

1. çün kim:

Gazel 180

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü.

Muhibbî uy imâm-ı çeşme çün
kim
Olupdur kaşları karşında
mihrâb

çün senden özge tabib yok:

1. çün senden özge tabib yok:-
-den

Gazel 156

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Allah(c.c)'a

hitaben derltli kullara senden
başka iyileştirici,derman olan
yok anlamı kastedilmiştir.

Bu Muhibbî hasta-dildür
derdine dermân umar
Dermend olanlara yok senden
özge çün tabib

çün u cerâ:

1. çün u cerâ:

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir şeyin sebebini ve

keyfiyetini anlamak için sorulan
"nasıl ve niçin?" anlamında bir
deyim.

Kaħr-ıla ger öldüre luft ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u cerâ çün olmuşuz
fermân aña

çün u cerâ evleme:

1. çün u cerâ evleme:-me

Gazel 48

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sorgu ve sualle bir şey

hakkında bilgi almaya çalışmak.

Su gibi şâf eyle kalbün yüzünü
sür yirlere
Kimsenün haqqında sakın
eyleme çün u cerâ

çünkü:

1. çünkü:

Gazel 4

Mısra: 14

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Okusun nazm ehli bu şirüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledün çünki bunu
şirîn-edâ

2. çünkü:

Gazel 9

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü Muhibbî küy-ı maħabbet
gedâsısın
Deħr içre tañ mı ger deseler
pâdişâ saña

3. çünkü:

Gazel 10

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnün
Divâne gibi olsa ne tañ vâlih ü
şeydâ

4. çünkü:

Gazel 29

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü dinildi aña "ve'-ş-şems"
dahı "ve'-d-duħâ"
Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
benzetsem n'ola

5. çünkü:

Gazel 32

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu yüzden anlamlarında bağlaç.

Gülgün şarâbî çünkü dile
eyledüm harâm
Sâkî içirse keveri andan bulam
şafâ

6. çünkü:

Gazel 34

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Hâk saña

7. çünkü:

Gazel 35

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbî bağlamak dünyâya
dil lâyıq degül
Çünkü senden olırsardur âkıbet
âlem cüdâ

8. çünkü:

Gazel 37

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luğ-ıla
ihsândur baña

9. çünkü:

Gazel 43

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sinede cândan ivâz çünkü yiter
cânân baña

10. çünkü:

Gazel 43

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbî mahzen-i dilden
çıkâr söz gevherin
Harc kıl çünkü sunıldı genc-i bî-
pâyân baña

11. çünkü:

Gazel 46

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

12. çünkü:

Gazel 51

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dâr-ı dünyâda Muhibbî çünkü
yok gamdan halâş
Çâresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

13. çünkü:

Gazel 58

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Gönlümi seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkısa nigâr
Gam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

14. çünkü:

Gazel 59

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sendendür kula itmek şalâ

15. çünkü:

Gazel 67

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sünnetdür kula itmek şilâ

16. çünkü:

Gazel 96

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü rahmuñ yok nigârâ bâri
gel öldür beni
Bu dil-i bî-çârenün hâlini eyle
bir yaña

17. çünkü:

Gazel 96

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ol gözi cellâddan saña terahhüm
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hû aña

18. çünkü:

Gazel 96

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Zülfinün zencirine bağlandı
çünkü cân u dil
İy Muhibbî tâ ebed kurtılmak
olmaya saña

19. çünkü:

Gazel 118

Mısra: 13

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbî çünkü dildârunda hiç
inşâf yok
Çâre ne şabr eyle tâ kim Hâk
vire inşâf aña

20. çünkü:

Gazel 123

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ehl-i ışka her dem irer şad belâ
Çünkü aña eksük olmaz biñ belâ

21. çünkü:

Gazel 127

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kaynadı tennür-ı dilden çünkü
ışk
Döstlar lâ-büd dinür tûfân aña

22. çünkü:-m

Gazel 138

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdüğü çünkü anuñ bir bî-
vefâ cânân ola

23. çünkü:

Gazel 139

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy gönül çünkü dolaşduñ bend-i
zülf-i dilbere
İy gözüm şimden girü olsun
harām uyhū saña

24. **çünkü:**

Gazel 141

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Her ne ekersin dilā āhir biçersin
sen anı
Çünkü Hağ virmiş-durur her
şey'e bir dürlü sebep

25. **çünkü:**

Gazel 143

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
āhir şöyle kim
Dilerem ide felek bārī işiginde
türāb

26. **çünkü:**

Gazel 143

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbī niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Āhıret fikrini kıl çünkü odur
ayn-ı evāb

27. **çünkü:**

Gazel 147

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Var-ı mış başuñda devlet çünkü
irdüñ pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
ādem cānın öp

28. **çünkü:**

Gazel 153

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Yüzüñe gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünkü ādemde
haṭā-y-ıla uyüb

29. **çünkü:**

Gazel 163

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü hayruñ yok Muhibbī bārī
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmayasın yig
olur senden devāb

30. **çünkü:**

Gazel 171

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Olma işyānuñ görüben iy
Muhibbī nā-ümīd
Çünkü dermānsuzlara dermān
ider hāzık ṭabīb

31. **çünkü:**

Gazel 172

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Āşıkam bīmār-ı ışkām baña
sendendür ilāc
Kanda varam çünkü sensin hem
ṭabīb ü hem ḥabīb

32. **çünkü:**

Gazel 187

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kūy-ı yāra çünkü gönderdüñ
Muhibbī gönülünü
Bulmazsın bir daḥı anı
n'idersin arayup

33. **çünkü:**

Gazel 191

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cān u dil
Çünkü ben pervāneyem yanmak
baña olmaz acīb

34. **çünkü:**

Gazel 191

Mısra: 12

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbī çarḥ-ı ğaddāruñ
elinden āh u vāh
Çünkü dilber vāşıl olmaz bārī
helvā-yı raḥīb

35. **çünkü:**

Gazel 197

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Tutmadı çünkü cān u gönülden
naşihatüñ
Nār-ı caḥīme girdi anuñcün
Ebüleheb

36. **çünkü:**

Gazel 207

Mısra: 13

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muhibbī çünkü mihmān oldu
geldi derd ü ğam
Gözlerüñ yaşın şarāb u bagruñı
eyle kebāb

37. **çünkü:**

Gazel 208

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Penddür yārāna her dem bu
Muhibbī sözleri
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelāmı bir kitāb

38. **çünkü:**

Gazel 215

Mısra: 5

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü yüceldüp büleñd itdüñ
livā-yı Aḥmed'i
Tā kıyāmet olırsardur ser-te-ser
edyān pest

39. **çünkü:**

Gazel 235

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ser kodum çünkü şurāḥī gibi
pāy-ı kadeḥe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bāde-perest

40. **çünkü:**

Gazel 238

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü dünyā bī-vefādur var u
yogı bir gerek

Her ki 'ākıldür anuñ yanında
birdür nîst ü hest

41. **çünkü:**

Gazel 243

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sakın aldanma gönül virme bu
'âlem nakşına
Çünkü fânîdür beğâsı yok hemân
vîrâne tut

42. **çünkü:**

Gazel 256

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ġam bārını götürür-isem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezelde çünkü baña üstür-i
nerest

43. **çünkü:**

Gazel 257

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cefakārum ko cevri ü nāz kılsun
Budur çünkü güzeller içre 'âdet

44. **çünkü:**

Gazel 258

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nāşih ko bizi hālümüze ol yüri
fāriğ
Pend itme degül çünkü bu dem
cāy-ı naşihāt

45. **çünkü:**

Gazel 268

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
ğam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

46. **çünkü:**

Gazel 270

Mısra: 14

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Muhibbî şabr eyle zecr-i 'ışka
Gerekdür er olanda çünkü gayret

47. **çünkü:**

Gazel 274

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü gördüñ kim zamâne
dinlemez feryāduñı
Gönder ahuñ âteşin yaksun ser-
ā-ser anı ot

48. **çünkü:**

Gazel 278

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kühl için hāk-i derin çünkü
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaz cānı
faķirâne ilet

49. **çünkü:**

Gazel 286

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerüñ
Her elif sîneñde bir serv-i
hîrāmān oldu tut

50. **çünkü:**

Gazel 286

Mısra: 9

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dehr bāğında Muhibbî çünkü
yok bÿy-ı vefā
Dāğlar cismüñde yir yir vird-i
hāndān oldu tut

51. **çünkü:**

Gazel 288

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy gönül pîr-i muğānuñ
dāmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse öğüt

52. **çünkü:**

Gazel 289

Mısra: 18

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İstemez kev ş er şarābın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünkü oldu 'āşık-ı
dîdār mest

53. **çünkü:**

Gazel 299

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Öpmege elüñ eylemişem başumı
tuħfe
Öpülmez imiş şehler eli çünkü
tehî dōst

54. **çünkü:**

Gazel 302

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nāşihā pend eyleme itmez eger
'Āşık oldum çünkü ben rüz-ı
elest

55. **çünkü:**

Gazel 312

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cihān için dimişler çünkü hādış
Bulınsa tañ midur bunda
havādiş

56. **çünkü:**

Gazel 314

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dāne-i hālūñ görüp dil murğı
zülfüñ dāmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dām-ıla bahş

57. **çünkü:**

Gazel 316

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İtlerüñle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünkü
akrān-ıla bahş

58. **çünkü:**

Gazel 322

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Cihān için dimişler çünkü hādīs
Bulunursa ne tañ anda havādīs

59. **çünkü:**

Gazel 331

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü sevdāñ-ıla sevdāyī mizāc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilāc

60. **çünkü:**

Gazel 332

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kıl tevekkül ğayrdan rızkuñ
tevakku' eyleme
Çünkü ol Rezzāk'dur hiç
kullarını komaz aç

61. **çünkü:**

Gazel 334

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

N'eylesün n'itsün Muhibbī yā
niçe yazsun ğamı
Seni cāndan sevdüğü çünkü olur
yanuñda suç

62. **çünkü:**

Gazel 334

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çarh-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sākī piyāle sun ki ider ādemi
ferah

63. **çünkü:**

Gazel 354

Mısra: 3

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Kim biñ yaşarsa āhiri çünkü
ölümlüdüdür
Bārī cihānda geçürelüm her
demi ferah

64. **çünkü:**

Gazel 357

Mısra: 8

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ben harābāt ehli oldum dōstlar
şimden girür
Çünkü biñ nāzıla sundı bir perī-
peyker kadeh

65. **çünkü:**

Gazel 359

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eyledi ben bī-dili günden güne
pā-māl-i çarh
Böyledür olmaz 'aceb çünkü
ezelden hāl-i çarh

66. **çünkü:**

Gazel 370

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

'Ayb olmaya bī-'aql eger olsa
Muhibbī
Çeşmine anuñ çünkü görindi o
perī-zād

67. **çünkü:**

Gazel 379

Mısra: 11

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Görmedüm gelmez Muhibbī
çünkü ādemden vefā
İki 'ālemde baña
perverdigārumdan meded

68. **çünkü:**

Gazel 382

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Zülf-i zünnārını itsem ārzü 'ayb
olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersāyı yād

69. **çünkü:**

Gazel 403

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bī-vefā dünyāya dil virme
Muhibbī key sakın
Çünkü bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

70. **çünkü:**

Gazel 405

Mısra: 1

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü oldı gülşen-i hüsñünde
haddüñ vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryāda
gelsün ehl-i derd

71. **çünkü:**

Gazel 414

Mısra: 2

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Dōstum boynuñda n'eyler
kākül-i müşğın kemend
Çünkü ben dīvāneyem lāyık-
durur baña o bend

72. **çünkü:**

Gazel 417

Mısra: 4

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Nağd-i cān-ıla metā'-ı vaşluña
oldum hārīd
Gel qabül it çünkü yokdur cān-
ıla serden lezīz

73. **çünkü:**

Gazel 418

Mısra: 7

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü miñnetsüz maħabbet yok-
durur ğamsuz ferah
Ehl-i dil olan anuñçün şādmān
görmez lezīz

74. **çünkü:**

Gazel 419

Mısra: 6

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Pādişāhā tuhfē itdüm cān u dil
eyle qabül
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezīz

75. **çünkü:**

Gazel 420

Mısra: 10

"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Bī-hod iderse şubh-ı vişāl
olmasun 'aceb
Çünkü Muhibbī uyhu olur çım
seher lezīz

76. **çünkü:**
Gazel 421
Mısra: 10
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Vaşf-ı lebinî itme muṭavvel kıl
ih̄tişār
Sözde Muḥibbī çünkü olur
muḥtaşar lezīz

77. **çünkü:**
Gazel 425
Mısra: 10
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

İy Muḥibbī kān-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yārān umar

78. **çünkü:**
Gazel 430
Mısra: 7
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Çünkü Necāfī örti döşek büriyā
diler
Bilmez anı ki 'āşıkā bir kurı cā
yiter

79. **çünkü:**
Gazel 431
Mısra: 6
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Meyl eyler-ise gendüm ḥālūne
dil ne tañ
Cennetden Ādem'i çıkaran
çünkü dānedür

80. **çünkü:**
Gazel 436
Mısra: 5
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Sun şarābı sākiyā çünkü bahār
eyyāmıdur
Ḥayf ola bu demde 'ömr-i
nāzenin bī-mül geçer

81. **çünkü:**
Gazel 440
Mısra: 13
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

'İşk müşkildür Muḥibbī çünkü
şabra çāre yok

Saḥa lāzım oldu şimden girü
idesin sefer

82. **çünkü:**
Gazel 446
Mısra: 6
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Ni 'met-i vaşla ziyāde katma
hicrān millhini
İdemez kimse taḥammül çünkü
gāyet tuzludur

83. **çünkü:**
Gazel 481
Mısra: 12
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Meyl iderse gözlerüm yaşına yār
olmaz 'aceb
Çünkü ḳadrini bilür her biri bir
dür-dānedür

84. **çünkü:**
Gazel 481
Mısra: 14
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muḥibbī siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdānedür

85. **çünkü:**
Gazel 488
Mısra: 6
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Añ günāhuñ göz yaşuñ dök
kesme luṭfindan ümīd
Çünkü bir māh-ṭal'at cürmi yek
sāledür

**çünkü hokka-i ḡaybuñda devā
medfündür:**

1. **çünkü hokka-i ḡaybuñda
devā medfündür:--u(n), --da, --
dur-dur**

Gazel 172
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Allah'ın
bilinmezlik kutusu(gayb
aleminde yazdıkları) içinde
aşığa da bir deva olması
kastedilir.

Ḥokḳa-i ḡaybuñda çünkü devā
medfündür
Ḥokḳayı keşf it şifā ruzī saḥa
olsun ḳarīb

çünkü:

1. **çünkü:**
Gazel 491
Mısra: 6
"Çünkü" bundan dolayı, bu
yüzden anlamlarında bağlaç.

Eger rüşen ola çeşm-i cihān-
bīnüm 'aceb olmaz
Ġubār-ı dergeh-i cānān-ıla
çünkü mükeḥḥeldür

da:

1. **da:**
Gazel 121
Mısra: 2
"-ArAk" anlamı katan
bağlaç.

Ḥaṭṭuñ cānā görenler didiler
reyhān aña
Yüzüñe iden nazar da dir gül-i
ḥandān aña

2. **da:**
Gazel 243
Mısra: 2
"-da, -de" bağlacı.

İşret-ābād ister-iseñ bāde iç
peymāne tut
Bu ḥarāb-ābāda da var ḡüşe-i
meyḥāne tut

dād:

1. **dāda:-a**
Gazel 39
Mısra: 7
1.adalet. 2.iyilik, ihsan.

Dāda vardum kapusına ol
güzeller şāhınuñ
Ola kim dād eyleye kulına
sultāndur baña

2. **dād-ıla:--ıla**
Gazel 201
Mısra: 9
1.adalet. 2.iyilik, ihsan.

Ḥoş geçür ömri Muḥibbī dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türāb

3. **dād:**

Gazel 372

Mısra: 8

1.adalet. 2.iyilik, ihsan.

Gūşa almaz gül gibi dil
bübülinüñ nâlesin
Niçeye dek çağurup bu hâsta
gönlüm diye dād

dād dād:

1. **dād dād:**

Gazel 395

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meded...meded!,

'insaf....insaf!.

Gūşa almaz gül gibi dil
bübülinüñ nâlesin
Niçeye dek çağura bu hâsta
gönlüm dād dād

dād evlemez:

1. **dād evlemez:--mez**

Gazel 321

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adaletle, iyilikle muamele

etmek. II Aşığına ilgi göstermek.

Kulları hâlin bilür dād eylemez
Zulmı bî-had han elinden el-
gıyās

dād irişmez:

1. **dād irişmez:--iş, --mez**

Gazel 411

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık feryadına

karşılık verilmediğini ifade
etmektedir.

İder dil hicr elinden āh u feryād
İrişmez n'eyleyem feryāduma
dād

dād itdüm:

1. **dād itdüm:--dü, --m**

Gazel 313

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feryat etmek,yardım

dilemek.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hâsteyi yād el-gıyās

Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dād el-gıyās

dād u bî-dād:

1. **dād u bî-dād:**

Gazel 391

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şikayet etmek, yakınmak. II

Âşığın felekten şikayet etmesi.

Niçe yıldur ki girmez gūşuñā
hîç
Muhibbî çağurur hey dād u bî-
dād

dād u feryād:

1. **dād u feryād:**

Gazel 410

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım istemek, feryat
etmek.

Elüñden hey vefāsuz dād u
feryād

Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şād

dād-ı hudā:

1. **dād-ı hudā:**

Gazel 277

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah vergisi.

Dād-ı Hudā dimişler kesbî
degül-durur 'ışk
Taḥşîli katı müşkil olmayıcak
liyākat

dāfi-i ğamdur:

1. **dāfi-i ğamdur:--dur**

Gazel 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gamı uzaklaştırıp kovan
şey veya kimse.

Düşürme elden sākî şarāb-ı
rāḫat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle mahfîl hā

dāğ:

1. **dāğ:**

Gazel 19

Mısra: 9

1. Kızgın demirle vücûda
vurulan damga, işâret, nişan. 2.
Tedâvi için vücutta kızgın bir
demirle oluşturulan yanık. 3.
mec. Aşk, elem, keder vb. içe
işleyen duyguların verdiği
yanıklık, yara.

Dāğ gül gözyaşu mül eyle
Muhibbî yürü iyş
Sînemüñ bāğı yiter çün gül ü
gülzâr baña

2. **dāğlar:--lar**

Gazel 66

Mısra: 7

1. Kızgın demirle vücûda
vurulan damga, işâret, nişan. 2.
Tedâvi için vücutta kızgın bir
demirle oluşturulan yanık. 3.
mec. Aşk, elem, keder vb. içe
işleyen duyguların verdiği
yanıklık, yara.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül-ruḫı
Bakmaga her yaña oldu her biri
revzen baña

3. **dāğlar:--lar**

Gazel 286

Mısra: 10

1. Kızgın demirle vücûda
vurulan damga, işâret, nişan. 2.
Tedâvi için vücutta kızgın bir
demirle oluşturulan yanık. 3.
mec. Aşk, elem, keder vb. içe
işleyen duyguların verdiği
yanıklık, yara.

Dehr bāğında Muhibbî çünki
yok büy-ı vefā
Dāğlar cismüñde yir yir vird-i
ḫandān oldu tut

4. **dāğlar:--lar**

Gazel 324

Mısra: 3

1. Kızgın demirle vücûda
vurulan damga, işâret, nişan. 2.
Tedâvi için vücutta kızgın bir
demirle oluşturulan yanık. 3.
mec. Aşk, elem, keder vb. içe
işleyen duyguların verdiği
yanıklık, yara.

Sînem üzre pullarumdur dāğlar
surḫ u siyāh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

5. **dāğlar:--lar**

Gazel 385

Mısra: 1

1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Dâğlar her bir taraftan dîdeler kıldı bedîd
Şâyed ola kim hilâl ebrûnî
görem ola 'iyd

6. **dâğumla**:-um, -la

Gazel 422

Mısra: 10

1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Kim görse rûy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şîrem
Dâğumla küh-ı gâmda dirler
pelenge beñzer

7. **dâğum**:-um

Gazel 489

Mısra: 2

1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Gülzâr-ı hüsnuñ var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lâle gibi dâğum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

8. **dâğlarla**:-lar, -la

Gazel 498

Mısra: 9

1. Kızgın demirle vücûda vurulan damga, işâret, nişan. 2. Tedâvi için vücutta kızgın bir demirle oluşturulan yanık. 3. mec. Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.

Dâğlarla dir gören şahrâ-yı
mihnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş gurâb
üstindedür

dâğ evleyen:

1. **dâğ evleyen**:-y, --e, --n

Gazel 394

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın göğsünde yara

açan.

Gözüm yaşıyla sînemi dâğ
evleyen benüm
Ol gül-ruh u lâle gaddâr u sehî
kâdend

dâğ evleven de:

1. **dâğ evleyen de**:-y, --e, --n

Gazel 488

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gönlünde
yaralar açan sebepler
kastedilmektedir.*

Hâr elinden gülşen içre bülbül
işi nâledür
Dehr elinden bagrını dâğ
evleyen de lâledür

dâğ ola:

1. **dâğ ola**:-a

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yanık ve yaralı olma.

Her kim ki seyr-i lâle-ruhuñdan
ırag ola
Anuñ aceb mi sînesi toptolu dâğ
ola

dâğa baksun:

1. **dâğa baksun**:-a, --sun

Gazel 479

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşk yarasına bakmak, göz
görmek.*

Sînemdeki elifden derdüm
gören sanur bir
Yanımda dâğa baksun ol vaqt
diye ki vehdür

dağı:

1. **dâğıdur**:-dur

Gazel 6

Mısra: 6

1. *İnsan ve hayvanın
cisminde kızgın demir vesaire
ile edilen nişan, yaka.* 2.
Kızdırılıp vurulan demir.

Bâğ-ı ışkında belâ-keş
bülbüldür bu gönül
Sînesinde tâze dâğıdur gül-i
handân aña

dâğ-ı elifle:

1. **dâğ-ı elifle**:-le

Gazel 422

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dostun yarası.

Dâğ-ı elifle sînem bebr ü
pelenge beñzer
Deryâ-yı eşküm içre gönlüm
nehenge beñzer

dâğ-ı gâam:

1. **dâğ-ı gâam:**

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam/keder yarası.

Olmuşam diyü rakîbün mekr ü
şerrinden emîn
Dâğ-ı gâam sînemde san mühr-i
Süleymân'dur baña

dâğ-ı gâam-ı cânânı:

1. **dâğ-ı gâam-ı cânânı**:-ı

Gazel 232

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliden

*kaynaklanan-onun sebep olduğu
gönül yarası-kastedilmiştir.*

Sînede dâğ-ı gâam-ı cânânı
mihmân oldu tut
Mâ-hazar yaşuñ şarâb u bagrı
biryân oldu tut

dâğ-ı nihânîdür:

1. **dâğ-ı nihânîdür**:-i, --dür

Gazel 107

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli yara.

Gelse biñ tîğ-ı cefâ zâhir
görünmez yarası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihânîdür baña

dâğ-ı pinhâni:

1. **dâğ-ı pinhâni**:-ı

Gazel 78

Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizli, görülmez
yaralar(aşığın bağrında olan).

Sanma ancak pîrehan bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhâni saña

dâğ-ı sînem:

1. **dâğ-ı sînem:**
Gazel 403
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sinedeki yara || Gönül
yarası, gönül derdi.

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

dâğlar ile:

1. **dâğlar ile:--lar**
Gazel 406
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yarası, yanık yarası.

Müzeyyen sînem itdüm dâğlar
ile
Görenler sanur anı tahta-i nerd

dâğlar yakdum:

1. **dâğlar yakdum:--lar, --dum**
Gazel 135
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağlamak, ateşle yara
açmak (sine bağlamında).

Dâğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sînemüñ çâkin görüp reşk ide
her âbdâl aña

2. **dâğlar yakdum:-du, -m**
Gazel 45
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Dağlamak, ateşle yara
açmak. 2)Ateş yakmak.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül ruñı
Bakmağa her yaña oldu her biri
revzen baña

3. **dâğlar yakdum:--lar, --du, --m**

Gazel 377

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Dağlamak, ateşle yara
açmak. 2)Ateş yakmak.

Bir göz-ile görmege cânum seni
kâyil degül
Dâğlar yakdum bedende oldu
çok gözler bedid

dağı:

1. **dağı:**
Gazel 29
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

Çünkü dinildi aña "ve'-ş-şems"
dağı "ve'd-duhâ"
Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
beñzetsem n'ola

2. **dağı:**
Gazel 2
Mısra: 8
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür sentüñ
Hâya Ahmed didiler mîme dağı
hem Muştafa

3. **dağı:**
Gazel 29
Mısra: 1
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Nür-ı âlemsin bugün sen dağı
mañbüb-ı Hudâ
Eyleme aşıkluñ bir lahza
kapuñdan cüdâ

4. **dağı:**
Gazel 45
Mısra: 10
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Yüzini gördüm Muhibbî gitdi
benden akl u dil
Cân dağı gitse nazar kılmaz o
sîmîn-ten baña

5. **dağı:**
Gazel 79
Mısra: 6
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Bir bülbül-i nâlânuñam tâ şubha
dek giryânuñam
Şöyle sentüñ hayrânuñam sen
dağı hayrânsın baña

6. **dağı:**
Gazel 95
Mısra: 7
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Hağ müyesser eylese bir kez
dağı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

7. **dağı:**
Gazel 106
Mısra: 7
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Bir nefes bu dil mañabbetden
dağı şâd olmadı
Hâşıl oldu derd ü gamla miñnet
eyyâmı baña

8. **dağı:**
Gazel 111
Mısra: 6
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Kühken küh-ı belâ içinde
şâkirdüm geçer
Dest-i gamda olmadı Mecnûn
dağı hemtâ baña

9. **dağı:**
Gazel 112
Mısra: 6
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Çark-ı muhîti-ı ışık idi cân-ıla bu
gönül
Olmamış idi dağı ademden
cihân peydâ

10. **dağı:**
Gazel 129
Mısra: 2
"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Büy-ı zülfüñi şabâ yili ile
gönder baña
Ben dağı göndereyim cân u
dilüm senden yaña

11. **dağı:**
Gazel 154
Mısra: 5

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuzdan daḥı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

12. daḥı:

Gazel 168

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Rûz-ı maḥşerde şefâat idesin
□ âşilere
Hem mürüvvet kânı sensin hem
daḥı maḥbûb-ı Rab

13. daḥı:

Gazel 205

Mısra: 12

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Heybet-i ışka taḥammül
eylemez hiç kimsene
San anı şîr-ile ejderden daḥı
gördüm mehîb

14. daḥı:

Gazel 223

Mısra: 7

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser daḥı
Senden dirîğ olmaya iy döst
herçi hest

15. daḥı:

Gazel 244

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Herkesün bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
daḥı aglar mest

16. daḥı:

Gazel 255

Mısra: 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Ġamzeñ okı geleden sanma
cerâhat oldu
Buldı murâdını dil cân oldu daḥı
râhat

17. daḥı:

Gazel 257

Mısra: 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Gözi tâtârı işi güci ğâret
İder kanlar daḥı işi ḥasâret

18. daḥı:

Gazel 259

Mısra: 13

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Niçe yıllar geçe irişe daḥı büy-ı
vefâ
Derd-i hicrûnle eger irse
Muḥibbî'ye vefât

19. daḥı:

Gazel 288

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Deyr ara bir muĝbeçe gördüm ki
anuñ mi ğ li yok
Anı bir yüzden daḥı ḥalk itdi
ḥayy-ı Lâ-yemût

20. daḥı:

Gazel 342

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Olmış-ı dum ben ezelden 'ışkuñ-
ıla âşinâ
Bulmamışdı daḥı ervâḥ-ıla
eccsâm imtizâc

21. daḥı:

Gazel 360

Mısra: 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Ne baña şabra taḥammül var ne
ḥüsnünde qarâr
Hâ diyince ḥat gelür olmaz daḥı
âĝâḥ ruḥ

22. daḥı:

Gazel 364

Mısra: 10

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Görmez Muḥibbî uyḥu yüzün
şimdi ay u yıl
Nâĝâḥ eger ki görse ola daḥı
ḥâb-ı telḥ

23. daḥı:

Gazel 371

Mısra: 5

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Bir ḥayâl-i ḥüba beñzer vaşl ol
daḥı muḥâl
Ne kılam yâ Rab bu ben âşüfte-
ḥâl-i nâ-murâd

24. daḥı:

Gazel 377

Mısra: 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Rûze-i hicrân gidüp yüzün
görindi oldu 'ıyd
Devletün pâyende olsun daḥı
'ömrün ber-mezîd

25. daḥı:

Gazel 380

Mısra: 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Zâyi' itme nâşihâ yok yirlere
söz naḥdini
Nite kim yokdur kalem
dîvâneye yok daḥı pend

26. daḥı:

Gazel 384

Mısra: 10

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

'İşkuñ Muḥibbî okıdı naḥv-ile
şarfını
Dil suḥtesi bu fende daḥı oldu
müstefîd

27. daḥı:

Gazel 399

Mısra: 10

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

İy Muḥibbî yâr küyına seni
iletmege

Hem resülüm hem tarîḳum daḥı
varumdur nemed

28. daḥı:

Gazel 406

Mısra: 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Gözi yaşlı olur hün-ı cigerden
Dağı hem ehl-i 'ışkuñ çehresi
zerd

29. **dağı:**

Gazel 460

Mısra: 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Ğuşşadan hālī degül her lahza
gönlüm ğamdadır
Müstedām olsun bu dīde dağı
dāyim nemedür

30. **dağı:**

Gazel 463

Mısra: 2

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Ser-i zülfiyle dil mecnūna
beñzer
Gözüm yaşı dağı Ceyhūn'a
beñzer

31. **dağı:**

Gazel 464

Mısra: 8

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Berr ü bağı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştedür

32. **dağı:**

Gazel 466

Mısra: 8

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Didüm zekāt-ı hüsnüñi 'arz it
haqqum-durur
Didi dağı irişmedi sāla zamānı
var

33. **dağı:**

Gazel 475

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

'Ādet idinme kendüñe cevri
cefāyı hū
Nāz u girişme şive dağı vakthā
olur

34. **dağı:**

Gazel 486

Mısra: 10

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Müdde'ī bilmez Muhibbī
nüktesini anlamaz
Ṭab'-ı mevzūn olıcak ş'i'ri dağı
mevzūn çeker

35. **dağı:**

Gazel 496

Mısra: 4

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Egerçi ki günāhum çok cihānda
kul haşasuz yok
Velī senden umar şefkat dağı
luş u keremlerdür

36. **dağı:**

Gazel 496

Mısra: 12

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Bu dünyāya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Hüsrev ü Dārā Ferīdūn
dağı Cemlerdür

37. **dağı:**

Gazel 499

Mısra: 6

"Bile, da/de" anlamlarına
gelen bağlaç.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Dağı dil bir dem karar itmez
suvāl üstindedür

38. **dağı:**

Gazel 116

Mısra: 6

"Bundan başka, bundan
sonra , artık" anlamına gelen
edat.

Bend-i zülfine tolaşdı çün gönül
Anlamazam dağı ayruk kurtula

dā'im:

1. **dā'im:**

Gazel 318

Mısra: 1

Daıma, her zaman.

'Aşık olan dā'im eyler derd-i
cānān-ıla baş
İstemez kendüzine tā kıla
dermān-ıla baş

dakmaz mısın:

1. **dakmaz mısın:**--maz, --mı, --
sın

Gazel 472

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Önemsemek,takmak. Başka
bir yere yerleştirmek.*

Didüm Muhibbī boynına zencir-
i zülfüñi
Dakmaz mısın didi bu sözün
hep yabānadur

dal:

1. **dalup:**-up

Gazel 184

Mısra: 1

Dalmak, hamle yapmak.

Ğavvāş olayın yine bu söz
bağrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola şalib

dalāl:

1. **dalāl:**

Gazel 499

Mısra: 14

Doğru yoldan ayrılma.

Bir 'acūze köhnedür dünyā
Muhibbī virme dil
Hayra irşād eylemez dāyim
dalāl üstindedür

dām:

1. **dāmıdır:**--ı, -dur

Gazel 493

Mısra: 1

I. Tuzak. II. Sevgilinin saçı.

Zülfünñ bendi bu gönülüm
dāmıdır
Terk-i cān itmek de 'aşık
kāmıdır

dām kılup:

1. **dām kılup:**--up

Gazel 370

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tuzak haline

*getirmek(sevgilinin saçı
bağlamında).*

Sünbül saçını dām kılup hālını
dāne
Dil murğımı bu vech-ile şayd itdi
o şayyād

dāmān:

1. dāmān:

Gazel 85

Mısra: 10

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

İy Muhibbî ele alsun tığını
cellād-ı ışık
Kaç kıl sun elüñi kıl sağ eger
dāmān cüdā

dāmān-ı:

1. dāmān-ı:

Gazel 219

Mısra: 10

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Bu Muhibbî şöyle muhkem tuttu
ışkuñ dāmenin
Bulma maşşer günü destinde de
dāmān-ı dōst

dāmānın öp:

1. dāmānın öp:--ın

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Etek ucu öpmek (hürmet belirtisi).

İy şabā benden varup yāruñ der
ü evvānın öp
Hāk-i pāyına yüzüñ sürer gibi
dāmānın öp

dāmānını tutdum:

1. dāmānını tutdum:--ı, --n, --ı, --du, --m

Gazel 345

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eteğinin kenarını tutmak.

İşk-ıla dāmānını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hük m anuñ sultān
beni bilmez mi hiç

dāmen:

1. dāmenin:--in

Gazel 23

Mısra: 3

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

2. dāmenine:--i, --n, --e

Gazel 23

Mısra: 3

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

3. dāmenine:--i, --n, --e

Gazel 23

Mısra: 4

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

4. dāmenin:--i, --n

Gazel 123

Mısra: 9

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

İy Muhibbî koma elden dāmenin
Ger cefā vü cevri ide vü ger vefā

5. dāmenin:--i, --n

Gazel 140

Mısra: 2

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

Cümle ālem bir yaña āşıq-ı
rüs vā bir yaña
Dāmenin elden komaz ölince ol
tā bir yaña

6. dāmenini:--i, --n, --ı

Gazel 288

Mısra: 1

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

İy gönül pīr-i muğānuñ
dāmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse ögüt

7. dāmenüñde:--üñ, --de

Gazel 292

Mısra: 4

Elbise, etek II etek, uç, kenar.

İy cefā-hū cevri idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rüz-ı maşşerde bulma
dāmenüñde niçe dest

dāmen-i 'ışkı:

1. dāmen-i 'ışkı:--ı

Gazel 237

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecazi olarak aşk eteğini tutmak.

Ger irişdüre dilerseñ seni cānān
mülkine
Dāmen-i 'ışkı ölince koma elden
berk tut

dāmen-i ışkı dutup:

1. dāmen-i ışkı dutup:--up

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecazi olarak aşk eteğini tutmak.

Dāmen-i ışkı dutup aklı ferāmüş
eyledüm
Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

dāmenine dest-res bulmaduñ:

1. dāmenine dest-res

bulmaduñ:--ma, --du, --n

Gazel 91

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin eteğini öpebilecek kadar yaklaşmadın mantığıyla aşığın sevgiliye hep uzak olmak zorunda kalması vurgulanmıştır.

Bulmaduñ çün dāmenine dest-
res bī-çāre dil
Bāri sen bülbül gibi āh-ı seher
kıl dāyimā

dāmenini dutduñ:

1. dāmenini dutduñ:--ı, --n, --ı, --duñ

Gazel 396

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) peygamberin etek ucunu tutmak yani onun yolundan gitmek, doğru yolu bulmak kastedilmektedir.

Çü dutduñ dâmenini cân u
dilden
Sakin olma bu dünyâya
muqayyed

dâmenini vire:

1. **dâmenini vire:--e**
Gazel 99
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Elbisenin ucu,eteğin ucu.

Hercâyî olana virme gönül ki
gül gibi
Her hâr eline dâmenini vire râm
ola

dâmenüm lale döndi:

1. **dâmenüm lale döndi:--+üm, -
-e, --di**
Gazel 183
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın kanlı
gözyaşlarının akmasıyla
elbisesinin bile kırmızı renk
alması kastedilir.*

Pâre pâre göz yaşından lale
döndü dâmenüm
Zâhir oldı derd-i dil çâk-i
girişânüm görüp

dâm-ı 'ankebüt:

1. **dâm-ı 'ankebüt:**
Gazel 288
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Örümcek ağı II sevgilinin
tuzağı, sevgilinin saçının tuzağı.*

İy Muhibbî zülfi bendinde gören
dil murğını
Dir meges gibi tolaşmış aña
dâm-ı 'ankebüt

dâm-ı belâ:

1. **dâm-ı belâ:**
Gazel 59
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela, hile tuzağı.

Döşedi bu dil yine dâm-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

dâm-ı ejderde:

1. **dâm-ı ejderde:--de**
Gazel 281
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Büyük bir yılanın(canavar)
tuzağı.*

Kaşd iderken la'line zülfi tolaşdı
boynuma
Dâm-ı ejderde kalur kim isteye
âb-ı hayât

dâm-ı zülfinden:

1. **dâm-ı zülfinden:-i, -n, -den**
Gazel 76
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zülfün tuzağı.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüsniinde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

dâm-ıla düşdi:

1. **dâm-ıla düşdi:--ıla--la, --di**
Gazel 314
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin saçının
ağına(tuzağına) düşmek.*

Dâne-i hâlûñ görüp dil murğı
zülfüñ dâmina
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dâm-ıla bahş

dâne:

1. **dânesi:-si**
Gazel 51
Mısra: 8
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Hâlûñi añduqça cânâ dil harâret
baglasa
Tañ mı her bir dânesi çün dâr-ı
fülfüldür baña

2. **dâne:**
Gazel 223
Mısra: 3
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Hâlîni dâne sandı vü tutıldı
zülfine
Bend-i belâyâ murğ-ı dilüm oldı
pây-best

3. **dâne:**
Gazel 367
Mısra: 4
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Dil esîr-i zülfdür hâlûñ görüp
Murğ görse dâne olur pây-bend

4. **dâne:**
Gazel 381
Mısra: 4
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Gördi hâlîni dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

5. **dânedür:--dür**
Gazel 431
Mısra: 6
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Meyl eyler-ise gendüm hâlûñe
dil ne tañ
Cennetden Âdem'i çıkaran
çünkü dânedür

6. **dâne:**
Gazel 469
Mısra: 6
*Tohum gibi ufak, yuvarlak
şeyler için kullanılır, tâne; ben.*

Hâlîni gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemân dâne
seyr ider

dâne dâne oldı:

1. **dâne dâne oldı:--dı**
Gazel 485
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Tane tane,damla damla
olmak(göz yaşı bağlamında).*

Bahr-ı gamda bakduguñca
gördüğüm dür-dâneler
Dâne dâne oldı eşk-i dîde-i
Mecnün tamar

dâne dânedür:

1. **dâne dânedür:--dür**
Gazel 472
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Tane tane, tek tek, damla
damla, birer birer, sıra ile.*

Dökse gözüm şadefleri dürlər
'aceb degül
Zirâ ki yaşı cümle anuñ dâne
dânedür

dâne sanup:

1. **dâne sanup:--up**
Gazel 248
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) *aşığın bir gönül
kuşu olarak sevgilinin benini
yem tanesine benzetmesi
kastedilmiştir.*

Pervâz iderken evc-i hevâ üzre
murg-ı dil
Hâlûni gördi dâne sanup zülfe
oldı best

dâne-i hâlûn:

1. **dâne-i hâlûn:--ü, --n**
Gazel 314
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) *ben tanesi.*

Dâne-i hâlûn görüp dil murgı
zülfüñ dâmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dâm-ıla bahş

dâne-i hâlûni gördi:

1. **dâne-i hâlûni gördi:-di**
Gazel 54
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) *tane tane
benlerini görmek. Sevgiliye
yaklaşmak.*

Dil murgı gördi dâne-i hâlûni
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfüñ
duzâğ ola

dâr:

1. **dâra:-a**
Gazel 400
Mısra: 4
*Darağacı, idama mahkum
olanları asmak için dikilen
direk.*

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

dâr it:

1. **dâr it:**
Gazel 224
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Huzursuz etmek, zor
durumda bırakmak.*

Niçeye degin saklayasın cânı
zeşkanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfüni dâr it

2. **dâr it:**
Gazel 266
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mekan tutmak.

Niçeye degin saklayasın çâh-ı
zeşkanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüne
dâr it

dâr kılasın:

1. **dâr kılasın:--a, --sın**
Gazel 114
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) *sevgilinin saçında
hapis kalan aşığa orayı dar
etmesi yahut asılacağı dar
ağacına benzetmesi kastedilir.*

Çün şeb-i zülfüñde tutduñ
döstüm dil düzdini
Lâyık oldur kim ser-i zülfüñ
kılasın dâr aña

dar ola:

1. **dar ola:-a**
Gazel 52
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetersiz, geniş olmama
durumu.*

Oldı hāmūş göreliden gonca
leblerüñ
Gelmez kelâma bir kişinüñ gönli
dar ola

dârâ:

1. **dârâ:**
Gazel 44
Mısra: 14
*Büyük İnan hükümdarı.
Edebiyatımızda İskender'le*

*yaptığı savaş münasebeti, gücü
ve zenginliğiyle anılır.*

Dil virme Muhibbî yüri bu dehr-
i acûza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dârâ

2. **dârâ:**
Gazel 94
Mısra: 10
*Büyük İnan hükümdarı.
Edebiyatımızda İskender'le
yaptığı savaş münasebeti, gücü
ve zenginliğiyle anılır.*

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Diriğâ vü diriğ itdi eger Cemşid
eger Dârâ

3. **dârâ'dan:-dan**
Gazel 342
Mısra: 14
*Büyük İnan hükümdarı.
Edebiyatımızda İskender'le
yaptığı savaş münasebeti, gücü
ve zenginliğiyle anılır.*

Bu Muhibbî olalıdan hâk-i
pâyüñ hâdimi
Tañ midur Keyhusrev ü
Dârâ'dan alsa tâc u bâc

4. **dârâ:**
Gazel 369
Mısra: 10
*Büyük İnan hükümdarı.
Edebiyatımızda İskender'le
yaptığı savaş münasebeti, gücü
ve zenginliğiyle anılır.*

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
añ âhîrûñ
Kanda gitdi Husrev ü Cemşid ü
Dârâ Keykubâd

dâra asar:

1. **dâra asar:--a, --a, --r**
Gazel 407
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin saç dar ağacına
benzetilerek aşığın gönlünün
oraya asıldığı kastedilmektedir.*

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nâ-hağ yire zülfinde asar
dâra meded

dârâ vü iskender:

1. **dārā vü iskender:**

Gazel 423

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cem,Dara ve İskender.

Kim ki çeşmi sāgarından nüş ide
hün-ı ciğer
Devlet-i 'ışkuñda ol Dārā vü
İskender geçer

dārāb:

1. **dārāb:**

Gazel 180

Mısra: 14

*Büyük İran hükümdarı.
Edebiyatımızda İskender 'le
yaptığı savaş münasebeti, gücü
ve zenginliğiyle anılır.*

Bulurdı ger vefā gelse cihāndan
Sikender Hüsrev ü Cemşid ü
Dārāb

dār-ı dünyā:

1. **dār-ı dünyā:**

Gazel 324

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi l fāni mekan.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-hānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

2. **dār-ı dünyā:**

Gazel 234

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, dünya.

Çün ki bildüñ dār-ı dünyā
kimseye kılmaz vefā
'Ākıl iseñ aña bakma göñlüñi
andan sovut

3. **dār-ı dünyā:**

Gazel 455

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, dünya.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
hayāl-i hābdur
Kim anuñ bünyādına dirler ki
cāy-ı ābdur

dār-ı dünyāda:

1. **dār-ı dünyāda:-da**

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya yurdu, yeryüzü.

Dār-ı dünyāda Muhibbī çünki
yok ğamdan halāş
Çāresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

dār-ı dünyādan:

1. **dār-ı dünyādan:--dan**

Gazel 251

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya evi, yeryüzü.

Eger dirseñ huzür idem dilā kıl
dāyimā 'uzlet
Irag ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Hağ'a ķurbet

dār-ı dünyānuñ:

1. **dār-ı dünyānuñ:--nun**

Gazel 216

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya mekanı,yeryüzü.

Bahār eyyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdüñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşasını gördüñ tut

2. **dār-ı dünyānuñ:--n, --u, --n**

Gazel 434

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya mekanı,yeryüzü.

Nesi var dār-ı dünyānuñ hemen
içinde şıhātür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

dār-ı dünyāya:

1. **dār-ı dünyāya:--y, --a**

Gazel 482

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dünya evi, dünya yurdu,
yeryüzü II fani dünya.*

Virür mi dār-ı dünyāya göñül
fi'l-cümle 'aql issi
Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ ğamdur

2. **dār-ı dünyāya:--y, --a**

Gazel 274

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya, yeryüzü.

Dār-ı dünyāya göñül virme saña
budur öğüt
Ger dilerseñ 'ākıbetüñ hayr ola
bu sözi tut

dār-ı fülfuldür:

1. **dār-ı fülfuldür:--dür**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte)karabiber tanesi
gibi benlerin evi,yurdu
anlamında.*

Ġālünüñ añdukça cānā dil harāret
baglasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfuldür baña

dār-ı selām ola:

1. **dār-ı selām ola:--a**

Gazel 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) cennet
kapılarından olan bir kapı
kastedilerek iyi temnilerde
bulunulmuştur.*

Şīrīn lebi firāķıyla her kim ki
cān vire
Āhır nefesde menzili dār-ı selām
ola

dār-ı şifāsında:

1. **dār-ı şifāsında:--sı(n), -da**

Gazel 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şifa kapısı.

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tīmār baña

dār-ı sürür-ıla:

1. **dār-ı sürür-ıla:**

Gazel 392

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşeli,eğlenceli konak.

Taht, mekan anlamında da kullanılmıştır.

Umaruz bize şefâ' at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla hülûd

dârûlar mıdur:

1. **dârûlar mıdur:** --lar, --mı, --
dur

Gazel 435

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlaç, deva, tiryak.

İy şabâ ırgür Muhibbî çeşmine
hâk-i derin
Tütiyâdan yig görünür yoğsa
dârûlar mıdur

dârü's-şifâ:

1. **dârü's-şifâdur:** -dur

Gazel 58

Mısra: 5

Hastane, şifahane.

Dil tabîbi olasın dârü's-şifâdur
çün kapuñ
Hiç revâ mı işigüñde ehl-i dil
bimâr ola

2. **dârü's-şifâsından:** -sı, -n, -
dan

Gazel 158

Mısra: 7

Hastane, şifahane.

Leblerüñ dârü's-şifâsından dil-i
bimâruma
İy tabîb-i cân neden
göndermedüñ bir kez cevâb

dâsitân:

1. **dâsitânı:** -ı

Gazel 466

Mısra: 6

Destan, hikaye.

Mecnün benim bu hâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ
dâsitânı var

da'vet-i hakk'a:

1. **da'vet-i hakk'a:** --a

Gazel 392

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakkın daveti.

Da'vet-i Hakk'a yiter gerçi
bugün iki güvâh
Hakk resül olduğuna çâr kitâb
oldı şühüd

davan:

1. **davanup:** -up

Gazel 245

Mısra: 5

Yaslanmak.

Sakın dehre dayanup olma
mağrûr
Dil ü cân anda çün mihmândur
iy döst

dâvim:

1. **dâvim:**

Gazel 28

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Zülfini anduñ perîşân-hâtır
olduñ iy gönül
Haţtı fikrinden gelen dâvim
melâmetdür saña

2. **dâvim:**

Gazel 48

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lîk dâvim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

3. **dâvim:**

Gazel 97

Mısra: 9

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Çabr içinde râhat eyle hoş dutup
dâvim anı
Yâ İllâhî eyle her müşkil işin
âsân aña

4. **dâvim:**

Gazel 97

Mısra: 13

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Bu-durur dâvim Muhibbî'nüñ
duâsı rûz u şeb

Rahmetin günden güne kılsun
mezîd Rahmân aña

5. **dâyim:**

Gazel 115

Mısra: 13

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Gönderürdüm yâra ben dâyim
mahabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

6. **dâyim:**

Gazel 120

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Kime gam kime ferağ yazmış çü
haţtâ-ı ezel
Bunu yazmış başuma senden
olam dâyim cüdâ

7. **dâyim:**

Gazel 136

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Çeşm-i hünrîz-ile bir lahzada
döke niçe kan
Aşık-ı hasta-dile dâvim anuñ
kîni ola

8. **dâyim:**

Gazel 154

Mısra: 4

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

İñledür bülbül gibi bu aşık-ı dil-
hâstesin
Gül gibi hâra nigâr ağıyâra
dâvim kol salup

9. **dâyim:**

Gazel 204

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Nedendür ehl-i işkı dūr idersin
Raķîbi idesin dâvim muķarreb

10. **dâyim:**

Gazel 217

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, sürekli.*

Åşik dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur çaşdı anuñ ola
melâmet

11. **dâyim:**

Gazel 297

Mısra: 9

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Vird idinmişdür 'izāruñ zıkr ider
dâyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nār-ı
süzāni dürtür

12. **dâyim:**

Gazel 308

Mısra: 1

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

'Arızıyla dâym eyler zülf-i
'anber-bār baħş
Nite kim İslâm ile turmaz ider
küffār baħş

13. **dâyim:**

Gazel 324

Mısra: 5

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Ťa'n kılma zâhidâ dâym
ħarâbât ehline
Rüz-ı maħşerde riyâ ile olursın
sen gülenç

14. **dâyim:**

Gazel 339

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tãc
Cümle 'âlem saña dâym
gösterürler ihtiyãc

15. **dâyim:**

Gazel 361

Mısra: 3

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Ehl-i 'ışkuñ var-ısa dâym niyâz
u giryesi
Sen güzeller şâhınuñ cevri ü
cefâsı nâzi çoħ

16. **dâyim:**

Gazel 373

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Åteş-i 'ışkuñ yanaldan sînem
üzre çıkdı düd
Ol sebebden görünür çarħuñ yüzi
dâyim kebüd

17. **dâyim:**

Gazel 458

Mısra: 4

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Ger kenâra gelmez-ise çäre ne
ol serv-ıkad
Kâni 'em dâym ħayâl-i ħaddi
âğüşumdadır

18. **dâyim:**

Gazel 477

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Ĥançeri gitmez elinden dâym
işi kîndür

19. **dâyim:**

Gazel 479

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Sevmek seni nigârâ yanuñda
çün günehdür
Dâyim işüm anuñçün 'âlemde
âh u vâhdur

20. **dâyim:**

Gazel 490

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Yâr gâyblik mihri rüz u şeb
ħâtırdadır
Hey ħatâ didüm ne gâyb dâym
ol ħâtırdadır

21. **dâyim:**

Gazel 499

Mısra: 14

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Bir 'acüze köhnedür dünyâ
Muhibbî virme dil
Ĥayra irşâd eylemez dâym
dalâl üstindedür

22. **dâyim:**

Gazel 500

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

İtlerinden âsitânında beni
'addeylemiş
Şâh olandan kullara dâym
'inâyetler gelür

dâyim nemeddür:

1. **dâyim nemeddür:--de, --dür**

Gazel 460

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalp İfade
(*Bevitte*) aşığın süreklı
ağladığı kastedilmektedir.

Ğuşşadan ħâlî degül her laħza
gönlüm ħamdadır
Müstedâm olsun bu dîde daħı
dâyim nemeddür

dâyim ol:

1. **dâyim ol:**

Gazel 498

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalp İfade
*Devamlı, süreklı, kalıcı
olmak.*

Derd-ile zârîlık itse gönlümü
'ayb itmeñüz
N'eylestün hicr-ile dâym ol
'azâb üstindedür

dâyim ola:

1. **dâyim ola:--a**

Gazel 296

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalp İfade
*Devam etmek, sürmek,
sürüp gitmek.*

Maħşüd bu ki iy yâr olasın sag u
selâmet
'İşk ehline dâym yaraşur ola
melâmet

dâyimâ:

1. **dâyimâ:**

Gazel 37

Mısra: 7

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklı.*

Herkesüñ var bir murâdı dâymâ
ister anı

Ārzū-yı cān u dil ol şāh-ı
hübāndur baña

2. **dāyimā:**

Gazel 43

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Zerre gibi eyledüm karşı semā
iy āfitāb
Tā diyessin dāyimā ol zār u
sergerdān baña

3. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 1

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Gel saçı leylāsına iy dil nazār kıl
dāyimā
Gönlünü Mecnūn gibi zīr ü zeber
kıl dāyimā

4. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 2

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Gel saçı leylāsına iy dil nazār kıl
dāyimā
Gönlünü Mecnūn gibi zīr ü zeber
kıl dāyimā

5. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 4

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Ālem-i ulyāyı seyr itmek
dilerseñ iy göñül
Hāk-i pāy-ı dilberi kühl-ı başār
kıl dāyimā

6. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Kaşı yayına komış gamz okını
çün ol hābīb
Rāḫat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dāyimā

7. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Hāk olursa zecr ü hicrinden
Muḫibbī ḫasta dil
İy şabā merdümlük it yāra ḫaber
kıl dāyimā

8. **dāyimā:**

Gazel 91

Mısra: 10

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Bulmaduñ çün dāmenine dest-
res bī-çäre dil
Bāri sen bülbül gibi āh-ı seḫer
kıl dāyimā

9. **dāyimā:**

Gazel 187

Mısra: 4

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

İñleşem ağıyār elinden dōstlar
olmaz aceb
Hār elinden dāyimā gülşende
iñler andelīb

10. **dāyimā:**

Gazel 215

Mısra: 9

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Gitmesün dilden Muḫibbī
dāyimā medḫ-i Resül
Okıduḫça dil feraḫ bula vü
cānuñ ola mest

11. **dāyimā:**

Gazel 218

Mısra: 9

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Arz-ı hāl eyler Muḫibbī dāyimā
meh-rūlara
Göndertir her kişvere eşār u
dīvānı dürtüst

12. **dāyimā:**

Gazel 242

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sīneñi biryān
Ciger ḫünābesin bezm-i gam
içre dāyimā nüş it

13. **dāyimā:**

Gazel 251

Mısra: 1

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Eger dirseñ ḫuzūr idem dilā kıl
dāyimā ‘uzlet
İraq ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Ḥaḫ’a ḫurbet

14. **dāyimā:**

Gazel 300

Mısra: 8

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Bi-ḫamdi’illāh beni öldürdi
gamzeñ
Dilerdüm dāyimā Ḥaḫ’dan
şehādet

15. **dāyimā:**

Gazel 337

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Niçe bir cellād gamzeñ eline
ḫaçer alup
Dāyimā bu cān-ı mecrūhuma
eyleye şikenc

16. **dāyimā:**

Gazel 343

Mısra: 10

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Muḫibbī sakla ‘ışkı müdde’iden
Ki ḫoşdur dāyimā olmak nihān
genc

17. **dāyimā:**

Gazel 425

Mısra: 6

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Küyuña varsa nazār kıl ‘aşığı
men’ eyleme
Pādişehlerden kul olan dāyimā
iḫsān umar

18. **dāyimā:**

Gazel 460

Mısra: 5

*Devamlı olarak, her
zaman, süreklî.*

Zāhiduñ geydügi gökdür dāyimā
yāḫūd siyāh
Hiç anı bilmedüm ‘ālemde ne
mātemdedür

19. **dāyimā:**

Gazel 486

Mısra: 6

Devamlı olarak, her zaman, sürekli.

İşk ara cān virmegi ancak
hemān Ferhād ider
Bu belā vü miḥneti de dāyimā
Mecnūn çeker

dāne:

1. **dāne:**

Gazel 231

Mısra: 6

Tohum gibi ufak, yuvarlak şeyler için kullanılır, tâne; ben.

Hālını koyup zülfi düzāgımı ‘arz ider
Başdan çıkardı murğ-ı dili dāne ‘ākıbet

de:

1. **de:**

Gazel 7

Mısra: 5

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hālüm n’olur kim
āşinā oldum saña

2. **de:**

Gazel 21

Mısra: 3

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelīb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

3. **de:**

Gazel 23

Mısra: 10

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Bu Muḥibbī hicr-ile oldı bugün
Mecnūn-şifāt
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-rāh iy şabā

4. **de:**

Gazel 38

Mısra: 2

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Umma iy dil-ḥaste seni ol ṭabīb-
i cān aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

5. **de:**

Gazel 207

Mısra: 4

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Ḥaymedür şahrā-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol ḥaymeye
kırpüklerümden de tınāb

6. **de:**

Gazel 219

Mısra: 10

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Bu Muḥibbī şöyle muḥkem tutdı
ışkuñ dāmenin
Bulina maḥşer günü destinde de
dāmān-ı dōst

7. **diye:-y, -e**

Gazel 261

Mısra: 6

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Cān naqd ile büseñe dil müşterī
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

8. **diye:-y, -e**

Gazel 360

Mısra: 8

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Sakın aldanma cihān naṭ‘ma
āḥir māt ider
Nāgehān açmaz yüzünden saña
diye şāh ruḥ

9. **diye:-y, -e**

Gazel 398

Mısra: 10

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Pārs ehline eger irse Muḥibbī
şi‘iri
İşidüp kabri içinde diye taḥsīn
hüccend

10. **diye:-y, -e**

Gazel 410

Mısra: 10

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Eger güş itse bu nazmı Nizāmī
Diye taḥsīn Muḥibbī āferīn-bād

11. **de:**

Gazel 453

Mısra: 8

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Geh niḳāb eyler yüzine zülf-ile
gāhī açar
Gice zülfidür baña gündüz de
hüsni tābidur

de-:

1. **der:-r**

Gazel 350

Mısra: 4

"Dahi, bile" anlamında bağlaç.

Cān göziyle kıl nazar hüsni el-
‘ilmü ḥasen
Der cihān ḥalkına sor cümlesi
el-cehlü ḳabīḥ

debīr-i çarḥ:

1. **debīr-i çarḥ:**

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp ifade Feleğin katibi.

Yazdı debīr-i çarḥ Muḥibbī
varaḳlara
Şerḥ oldı metn-i hüsni tamām
oldı bir kitāb

def:

1. **def:**

Gazel 125

Mısra: 12

Bir tür vurmali çalgı.

Ney gibi nālān olur miskīn
Muḥibbī dermend
Def gibi sine döğüp efgān
olupdur hū baña

def‘:

1. **def‘ine:-i, -n, -e**

Gazel 417

Mısra: 14

Def etme, sayma, ortadan kaldırma.

İy Muhibbî dil mezâkı zehr-i
ğamdan telhdür
Def ine anuñ bulunmaz bâde-i
terden lezîz

def ider:

1. **def ider:--e, --r**
Gazel 217
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Defetmek, ortadan kaldırmak.

Bir bâde ile def ider başda
humârum
Ger pîr-i muğân itse ne tañ keşf-i
kerâmet

def kılmaga:

1. **def kılmaga:--ma, --ga**
Gazel 133
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Ar.)Def et-: Uzaklaştır-, gider- .

Sen periden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum itse idüm bir dem
hamâyil boynuña

def kılmaz:

1. **def kılmaz:--maz**
Gazel 200
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kovmak,savuşturmak,uzaklaştırmak.

Leşker-i gam gelse kılsa bu
gönül mülkin harâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

2. **def kılmaz:--maz**
Gazel 213
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kovmak,savuşturmak,uzaklaştırmak.

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin harâb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illâ şarâb

def' oldı:

1. **def' oldı:--dı**
Gazel 389
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Defedilmek, gönderilmek, son verilme.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyuñ komag ile def' oldı
ol remed

def'-i sevdâya:

1. **def'-i sevdâya:--y, --a**
Gazel 342
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevdanın ortadan kaldırılması.

Günlümü şeydâ kılaldan turmaz
aglar gözlerüm
Cüybâr ile olur çün def'-i
sevdâya 'ilâc

defter hayr u şer olmuş:

1. **defter hayr u şer olmuş:--mış**
Gazel 179
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) kişinin günah ve sevaplarının yazıldığı amel defterinin iyilik ve kötülüklerle dolu olması kastedilmiştir.

Hâbda gördüm Muhibbî defter
olmuş hayr u şer
Her nefes kim işk-ıla geçmiş anı
bildüm evâb

defter ü divân:

1. **defter ü divân:**
Gazel 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Defter ve divan.

Pâdişâh-ı işkâm u dil defter ü
divân baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvan baña

defter-i hadîsüm:

1. **defter-i hadîsüm:--üm**
Gazel 277
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Amel defteri, günah ve sevaplarım yazıldığı defter.

Bu defter-i hadîsüm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lâ-büd ider aña
sirâyet

defter-i rengin-durur:

1. **defter-i rengin-durur:--dur, --ur**

Gazel 260
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak renkli,hoş süslü,latif aşk defteri(aşığın sevgiliye olan duyguları bu defter ile ifade edilmektedir.).

Kirpügüm yazdı yine ruhsârına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
gülfâmum ilet

deg:

1. **degmez:--mez**
Gazel 286
Mısra: 3
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerinde bulunmak, denk olmak.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerün
Her elif sineñde bir serv-i
hürâmân oldı tut

2. **deger:--er**
Gazel 440
Mısra: 4
"Değmek"; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek değerinde bulunmak, denk olmak.

Ben belâ vü derd ü miñnetde
olup 'işka esîr
Her kişi der-fikr ü der-'iyş ü
temâşâya deger

deg-:

1. **degdi:--di**
Gazel 312
Mısra: 7
Değmek, dokunmak. II Erişmek, isabet etmek.

Baña degdi belâ vü miñnet ü
gam
Olaldan döstlar Mecnün'a vâriş

degme kez:

1. **degme kez:--me**

Gazel 314

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Herhangi bir defa, kaç defa
II her zaman.*

Degme kez virmez murādın
kimseye devr-i zamān
Yok yiredür her kim eylerse
bugün kām-ıla bahş

degmede:

1. **degmede:--de**

Gazel 258

Mısra: 1

Değmek, dokunmak. II

Erişmek, isabet etmek.

Sākī ele al bāde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaqt-i
kıymet

degül:

1. **degül:**

Gazel 9

Mısra: 4

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gönümüz illā
saña saña

2. **degül:**

Gazel 19

Mısra: 8

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yār baña

3. **degül:**

Gazel 19

Mısra: 8

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yār baña

4. **degül:**

Gazel 24

Mısra: 3

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Giceler eflākde sūzān olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrāndur baña

5. **degül:**

Gazel 80

Mısra: 6

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Āh kim bahr-ı firākuñ düşeli
girdābına
Olmuşam ser-geştesi peydā
degül sâhil baña

6. **degül:**

Gazel 118

Mısra: 4

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Kūh-ı dilden derd-ile āh
eylesem Ferhād-veş
Taglar ancak degül āheng ider
etrāf aña

7. **degül:**

Gazel 213

Mısra: 4

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Fursatı elden düşürme bir
muşāhib yār ile
Geşt-i gülşen kıl degül hālī
felekden inkişāb

8. **degül:**

Gazel 258

Mısra: 4

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Nāşih ko bizi hālümüze ol yūri
fāriğ
Pend itme degül çünkü bu dem
cāy-ı naşihāt

9. **degül:**

Gazel 278

Mısra: 4

"Değil" edatı (bulunduğu

*cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Kūhl için hāk-i derin çünkü
getirdün gözüme
Bilürem degül 'ivaż cānı
faķrāne ilet

10. **degül:**

Gazel 304

Mısra: 8

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Bülbülā mağrūr olma şahid-i gül
hüsüne
Çün degül vaķtı gülüñ bākī
gülistāndur 'abes

11. **degül:**

Gazel 359

Mısra: 6

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ğamgīn ider
Bir karar üzere degül her rüz her
meh sāl-i çarh

12. **degüldür:--dür**

Gazel 391

Mısra: 5

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Degüldür Hüsrev'i bil 'āşık
oldur
Ki cān terk eyledi 'ışk içre
Ferhād

13. **degül:**

Gazel 421

Mısra: 2

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Gerçi kim 'ālem içinde olupdur
şeker lezīz
Ammā lebüñ gibi degül ol iy
püser lezīz

14. **degüldür:--dür**

Gazel 434

Mısra: 8

*"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).*

Dögerler küy-ı dildāra varan
'aşıkları a'dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine hil'atdūr

15. degül:

Gazel 454

Mısra: 9

"Değil" edatı (bulunduğu
cümledeki bir hususu ret
anlamında kullanır).

Degül perr-i megesden yig bu
dünyā
Muḥibbī çekdügüm uḥrā
ğamıdur

16. degül:

Gazel 16

Mısra: 7

"Değil" anlamına gelen
soru eki.

Şāhid degül mi ışkuma zāhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

degül mi:

1. degül mi:

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Değil mi.

Evrenge degül mi tiğ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

dehān:

1. dehān:-ı

Gazel 196

Mısra: 2

Ağz II sevgilinin küçük
ağzı, sevgilinin tatlı ağzı
(dudağı).

Didüm dehānuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehānı kimesne bilmez bu
ilm-i ğayb

2. dehānuñ:-uñ

Gazel 207

Mısra: 7

Ağz II sevgilinin küçük
ağzı, sevgilinin tatlı ağzı
(dudağı).

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'al
Soñra bildüm yog-ı mış anuñ
içün virmez cevāb

3. dehān:-ı

Gazel 288

Mısra: 8

Ağz II sevgilinin küçük
ağzı, sevgilinin tatlı ağzı
(dudağı).

Biñ sü'al itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok dehānı ya urılmış agzına
mühr-i sükül

4. dehānuñla:-uñ, -la

Gazel 491

Mısra: 1

Ağz II sevgilinin küçük
ağzı, sevgilinin tatlı ağzı
(dudağı).

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ
sırrı mücmeldür
Velikin yazsalar ḥāl ü ḥaṭ u
zülfün mufaşşaldur

dehān açmam:

1. dehān açmam:--ma, --m

Gazel 453

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ses çıkarmamak, itiraz
etmemek.

Şem'-i ḥüsne yaksa dil
pervānesin açmam dehān
Böyle itmek dōstlar 'ışk ehlinüñ
ādābıdur

dehān-ı dōst:

1. dehān-ı dōst:

Gazel 236

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dostun ağzı.

Görüp miyān-ı yarı n'ola aña
mü disem
Bir noktadan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

dehānuñ öpseydüm:

1. dehānuñ öpseydüm:--un, --

se(y), --di, --m

Gazel 196

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin
dudaklarını öpmek istemesi
kastedilmektedir.

Didüm dehānuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehānı kimesne bilmez bu
ilm-i ğayb

dehenden çıkıcak:

1. dehenden çıkıcak:--den, --ı,

--cak

Gazel 487

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağzdan çıkmak(söz, şair
manasında).

Kaṭredür gerçi suḥen lık
dehenden çıkıcak
Kıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dāne olur

dehr:

1. dehr:

Gazel 9

Mısra: 10

(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Çünkü Muḥibbī küy-ı maḥabbet
gedāsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pādişā saña

2. dehre:-e

Gazel 245

Mısra: 5

(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Sakın dehre dayanup olma
mağrūr
Dil ü cān anda çün mihmāndur
iy dōst

3. dehrün:-üñ

Gazel 268

Mısra: 4

(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Sende bu ḥüsñ ü leṭāfetle
melāḥat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrün
mehi çārdehest

4. dehr-i:-i

Gazel 332

Mısra: 2

(Ar.) Dünya, cihan, âlem.

Zülfün keşf it nigārā gel
ḥabībüm yüzün aç

Dehri tā kılsun münevver 'ālemi
tutsun sirāc

5. **dehre:-e**

Gazel 359

Mısra: 3

(Ar.) *Dünya, cihan, âlem.*

Ġarra olma dehre seni āhir ol
bīdār ider
Şubhgeh bir hāba beñzer devlet-
i ikbāl-i çarḥ

dehr ara:

1. **dehr ara:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyada.

Bir saçı leylā sevüp dīvāne
olsam dehr ara
Baña mecnūn dīyesiz çāk-i
gırbānum görüp

2. **dehr ara:**

Gazel 298

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyada.

Gerçi kim yāķūt için ḥattāt
dirler dehr ara
Nerm-idi ḥattūñ mi ş āli ḥatt-ı
reyhāni dūrūt

dehr bāğında:

1. **dehr bāğında:-i, --n, --da**

Gazel 286

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya bahçesi, dünya.

Dehr bāğında Muḥibbī çünki
yok bü-y-ı vefā
Dāğlar cismünde yir yir vird-i
ḥandān oldu tut

dehr elinden:

1. **dehr elinden:-i, --n, --den**

Gazel 313

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünya elinden II talihsizlik
yüzünden.*

İy Muḥibbī dehr elinden
pādişehlerdür zebūn
Eyledi Keyḥusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ğiyās

2. **dehr elinden:-i, --n, --den**

Gazel 369

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünya elinden II talihsizlik
yüzünden.*

Dehr elinden iy gönül ğam
çekdügüme ğam yime
Bunu fikr eyle kim almışdur bu
dünyādan murād

3. **dehr elinden:-i, --n, --den**

Gazel 390

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünya elinden II talihsizlik
yüzünden.*

Dehr elinden cān kulagın aç işit
Nāle eyler nāy u inler çeng ü
ūd

4. **dehr elinden:-i, --n, --den**

Gazel 488

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünya elinden II talihsizlik
yüzünden.*

Ḥār elinden gülşen içre bülbül
işi nāledür
Dehr elinden bagrını dāğ
eyleyen de lāledür

dehr içre:

1. **dehr içre:**

Gazel 484

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyada.

Bir kadeḥ her kim ki nūş itdi
maḥabbet cür'asın
Mest-i lā-ya 'kıl olup dehr içre
her dem hū çeker

dehrem:

1. **dehrem:-e(m)**

Gazel 17

Mısra: 3

(Ar.) *Dünya, cihan, âlem.*

Bugün ışık-ıla çün Mecnūn-ı
dehrem
Görünür kanda baksam rüy-ı
Leylā

dehr-i acūza:

1. **dehr-i acūza:-a**

Gazel 44

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yaşlanmış ve geçimsiz olan
dünya.*

Dil virme Muḥibbī yüri bu dehr-
i acūza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dārā

dehr-i düna:

1. **dehr-i düna:--a**

Gazel 463

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşâğılık dünya.

Vefā ummak güzellerden
'acebdür
Dinür bunlara dehr-i düna
beñzer

dehr-i dünı:

1. **dehr-i dünı:--ı**

Gazel 408

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aciz, aşâğı dünya.

Sernüvişt olan gelür aña
Muḥibbī çāre yok
Eyleme hergiz şikāyet kılma
dehr-i dünı yād

dehri dutsun:

1. **dehri dutsun:-i, --sun**

Gazel 267

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Tüm dünyayı tutmak.*

2) *Çok uzun zaman.*

Muḥibbī şı 'rünü yārāna gönder
Ko dutsun dehri ser-tā-ser
tamāmet

dehri fiten kaplasa:

1. **dehri fiten kaplasa:-i, --la, -sa**

Gazel 470

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) dünyayı fitne yani
ara bozuculuğun kaplaması
kastedilmektedir.*

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me'men yiter

dehrûn ki:

1. **dehrûn ki:--ü, --n**
Gazel 495
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya,cihan,alem.

Yine gül devridür 'âlem bi-
hamdi'llâh münevverdür
Dimâğı küşesi dehrûn ki bû ile
mu'attardur

dehrûn nimetini yime:

1. **dehrûn nimetini yime:--me**
Gazel 101
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yüzyıllardır yaşayan
dünyanın geçici nimet ve
güzelliklerine aldanmak.*

Yime dehrûn nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde âhir
imtilâ

dehset:

1. **dehset:**
Gazel 449
Mısra: 2
Ar. Ürküntü; şaşkınlık.

Her kaçan bād-ı şeherden zülf-i
cânân sarmaşur
Dehşet alur 'aklı dil olur perîşân
sarmaşur

dek:

1. **dek:**
Gazel 13
Mısra: 17
*"-e kadar, -e değin"
anlamına gelen edat.*

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışık virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

2. **dek:**
Gazel 21
Mısra: 7
*"-e kadar, -e değin"
anlamına gelen edat.*

Gülşen-i küyn tolanmaga
niğaruñ şubha dek
İy şabâ merdümlik it bir gice
yoldaş ol baña

3. **dek:**
Gazel 30
Mısra: 8
*"-e kadar, -e değin"
anlamına gelen edat.*

Zülfüñi ref it görünsün gün
yüzüñ
Niçeye dek ol niğâb-ıla tura

4. **dek:**
Gazel 47
Mısra: 1
*"-e kadar, -e değin"
anlamına gelen edat.*

Niçeye dek yürüyem işkuñla
olup mübtelâ
Gitmeye sevdâ-yı zülfünle
başumdan bu hevâ

del:

1. **delen:--en**
Gazel 100
Mısra: 3
*Üzerinde delik açmak,
yırtmak, parçalamak II nüfuz
etmek, işlemek.*

Tîr-i gamzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhumı
Âh kim derdâ dirîğâ eylemez
sînemde câ

delil:

1. **delil:**
Gazel 16
Mısra: 3
*Bir dava ve meseleyi ispata
yarayan şey, burhan. Nişan,
alâmet.*

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter
delil
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

delil istemeñ:

1. **delil istemeñ:--men**
Gazel 390
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir şeyin gerçekten var
olduğuna dair kanıt.*

İstemeñ 'ışka Muhibbî'den delil
Eşk ü âhi aña yitmez mi şühüd

delin-:

1. **delindi:--di**
Gazel 5
Mısra: 3
Delinmek, parçalanmak.

İñlerem tanbür-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i gamda mesken oldu
güşe-i hicrân baña

dellâl-ı çarh:

1. **dellâl-ı çarh:**
Gazel 359
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Feleğın yüksek sesle
çağırması.*

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rûz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarh

**delüve dermân gerekmez
anuñ derdi dermândur:**

1. **delüve dermân gerekmez
anuñ derdi dermândur:--y, -e,
--mez, --n, --u, --n, --i, --dır**
Gazel 345
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Atasözü**
*(Beyitte) örnek vermek
amacıyla; Aşk derdine düşüp
aklını kaybedenlere ilaç
gerekmez çünkü onların
dermanı zaten o hastalıktır yani
aşktır denilmektedir.*

Delüve dermân gerekmez derdi
dermândur anuñ
Çekerem cevriñi ben cânân beni
bilmez mi hîç

dem:

1. **dem:**
Gazel 6
Mısra: 4
*(Fars.) Her vakit, dâima,
her an.*

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruhları arz
itmeye imân aña

2. dem:

Gazel 16

Mısra: 4

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter delil
Her dem yanumca gözyaşı olur sipeh baña

3. dem:

Gazel 18

Mısra: 4

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Niçe biñ âşık öldürdün kapuñda
tığ-ı cevri-ile
Günâhın aınmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

4. demde:-de

Gazel 18

Mısra: 8

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Egerçi akreb-i zülfün urur zağmı
dil ü câna
Ne gam tiryâk-i lalünden olur
her demde em peydâ

5. dem:

Gazel 22

Mısra: 6

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

İy kemân ebrû alaldan tîr-i
gamzeñ destüñe
Sinem içre dem mi vardur
zağm-ı peykân olmaya

6. dem:

Gazel 27

Mısra: 2

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Bilmezem kim bu ne hâletdür
baña
Kâmetün her dem kıyâmetdür
baña

7. dem:

Gazel 50

Mısra: 1

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Eger her dem urasın tığ cânâ
Kaçuram gerdenümi sanma çağa

8. dem:

Gazel 53

Mısra: 6

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Gül gibi arz eylese dilber
cemâlini
Ol dem fîgân u âh-ıla dil andelîb
ola

9. dem:

Gazel 53

Mısra: 8

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ârâm u şabrı kalmaya her dem
ğarîb ola

10. dem:

Gazel 55

Mısra: 5

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Tütî-i nâtıka bir dem ger lebün
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-hâ ola

11. dem:

Gazel 55

Mısra: 7

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Ğam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Âşık olan terk-i nâmüs eyleyüp
rûsvâ ola

12. dem:

Gazel 55

Mısra: 9

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Eksük olmaz derd ü gam miñnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönülüm
benüm tenhâ ola

13. demine:-i, -n, -e

Gazel 176

Mısra: 8

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Bezm-i gam içre olalıdan gözi
yaşı müdâm
Yârân demine eylemişem
bagrumı kebâb

14. demdür:-dür

Gazel 482

Mısra: 2

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Göreliden tāk-ı ebrûñı nigārâ
tākatum hâmdur
İdelden la'lüññ zikrin
gözümün yaşları demdür

15. demlerdür:-ler, -dür

Gazel 495

Mısra: 4

(Fars.) Her vakit, dâima,

her an.

Yagup bârân-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhâr
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

dem dem:

1. dem dem:

Gazel 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zaman zaman.

Ger çeke tığ-ı cefâsın dem dem
ol şâhid baña
Ben şehîd-i ışık olam cümle
cihân şâhid baña

2. dem dem:

Gazel 389

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ara sıra.

Kirpügüm cârüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

dem mi vardur:

1. dem mi vardur:--mi, --dur

Gazel 344

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir an, zaman mı var? II

Bir an bile yok.

Gâh nâz u gâh şive geh cefâ
gâhî sitem

Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkâr güç

dem peydâ ola:

1. **dem peydâ ola:-a**

Gazel 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Bayitte*) aşîğın gözünde

çok ağlamaktan kanlı
gözyaşının oluşması
kastedilmiştir.

Niçe yıllardur olmuşdur derün-ı
dilde gam peydâ
Aceb midür bu dîdemden ola
her lahza dem peydâ

dem urma:

1. **dem urma:--ma**

Gazel 277

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

-den bahsetmek, söz etmek

(âşık için imkânsız olan bir
şeyden).

Ne 'ışka var nihâyet ne hûd bu
derde gâyet
'İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

dem var mı:

1. **dem var mı:**

Gazel 397

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zaman var mı anlamında

kullanılmıştır.

Âh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarlı kebûd
Dem var mı aña çıkmaya dil
âteşiyle dūd

dem-â-dem:

1. **dem-â-dem:**

Gazel 157

Mısra: 4

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Tagıdup gül ruhları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-â-dem
kâfir-i bî-dîn salup

2. **dem-â-dem:**

Gazel 262

Mısra: 3

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Şikâridur dem-â-dem şîr-i nerler
Hâbîbüm gerçi bir şîrîn gazâlest

dem-be-dem:

1. **dem-be-dem:**

Gazel 12

Mısra: 8

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
maḥabbet toḥmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārân aña

2. **dem-be-dem:**

Gazel 47

Mısra: 7

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

İnlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldı nâle vü âhum benüm
bâd-ı hevâ

3. **dem-be-dem:**

Gazel 93

Mısra: 8

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Dutışup ışk âteşine yanar-ıdum
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bārân baña

4. **dem-be-dem:**

Gazel 104

Mısra: 8

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Işk ehli zâhidâ eyler melâmet
ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-
ıla nâmüs aña

5. **dem-be-dem:**

Gazel 191

Mısra: 7

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Yârı gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşîb

6. **dem-be-dem:**

Gazel 395

Mısra: 1

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Eydür bu dil tîz gör dem-be-
dem dildârı yâd
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyâd

7. **dem-be-dem:**

Gazel 442

Mısra: 1

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

Yaş yirine gözlerümden dem-
be-dem demler gelür
Gülmesün mi bu dil-i gam-
dîdeme gamlar gelür

8. **dem-be-dem:**

Gazel 484

Mısra: 9

(*Fars.*) Her vakit, dâima,

her an.

İy Muḥibbî artadur 'ışkuñ belâsı
dem-be-dem
Gam yime her kim ki 'aşıkdur
belâyı o çeker

dem-beste:

1. **dem-beste:**

Gazel 314

Mısra: 10

Far. Nefesi kesilmiş,

susmuş, sessiz.

Gül hacîl olur kızarur görse
haddî gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla bahş

dem-i nâb:

1. **dem-i nâb:**

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Bayitte*) sevgilinin

saf,hâlisane nefesi
kastedilmektedir.

Aceb ol leb midür yâhûd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lû'lü-yi nâ-
yâb

demidür ki:

1. demidür ki:--i, --dür, --ki

Gazel 415

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şimdi, şu an. Bu vakit.

Çâresüz kaldı ise yine ümîzi
sañadur

Demidür ki idesin Muhibbî'ye
çâre meded

deng-est:

1. deng-est:

Gazel 240

Mısra: 6

*(Beyitte) şaşkın olma
anlamında kullanılmıştır.*

Hazân oldukda evrâka nazar kıl
Al 'ibret her birinden 'aql deng-
est

denî-:

1. denîye:-(y)e

Gazel 178

Mısra: 9

Alçak, kötü | rakip.

Her denîye söyleme hâlûni âgâh
olmasun

Her ne eylerse Muhibbî itsün ol
âlî-cenâb

denî-himmet oladum:

1. denî-himmet oladum:--a, --
du, --m

Gazel 295

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Alçak gaye, düşük bir hedef
sahibi olmak.*

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum

İtdüm bülend himmeti buldum
murâda dest

deñlü:

1. deñlü:

Gazel 60

Mısra: 9

"Kadar" anlamında

*üstünlük derecesini belirten bir
söz II Şekilde, ölçüde.*

Şu deñlü dîdeler dökdi zemîn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir kadem basam
kalupdur pây-dergilhâ

2. deñlü:

Gazel 152

Mısra: 8

*"Kadar" anlamında
üstünlük derecesini belirten bir
söz II Şekilde, ölçüde.*

Vardum nigâra hâl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire
mi cevâb

3. deñlü:

Gazel 475

Mısra: 7

*"Kadar" anlamında
üstünlük derecesini belirten bir
söz II Şekilde, ölçüde.*

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzûn tozı-y-ıla dîdelerüm rüşenâ
olur

depred-:

1. deprede:-e

Gazel 166

Mısra: 5

*Sarsma, hareket ettirme,
zelzele, tahrik.*

Deprede bād-ı şabâ gülşende ger
pîrâhenüñ
Bâg u râgi bü tuta güller dimâgi
ola tîb

depretmedi:

1. depretmedi:--me, --di

Gazel 497

Mısra: 10

*Sarsma, hareket ettirme,
zelzele, tahrik.*

Berkdür 'ışkuñ kemânı iy dil
añâ urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

der:

1. derin:-in

Gazel 85

Mısra: 6

*Kapı, eşik || Sevgilinin
kapısı, eşigi.*

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i aşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydân cüdâ

2. derden:-den

Gazel 419

Mısra: 8

*Kapı, eşik || Sevgilinin
kapısı, eşigi.*

Kudretini gör ki nergis nerm
ider bālînini
Lîki görünmez benüm gözüme ol
derden lezîz

der ü dîvâr:

1. der ü dîvâr:

Gazel 315

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı ve duvar.

Leyl zülfi olalı boynumda
zencürüm benüm
Eylerem dîvâne-veş ben her der
ü dîvâr baħş

der ü evvânın:

1. der ü evvânın:--ın

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
köşkünün eşiginin öpülmesi
kastedilmiştir.*

İy şabâ benden varup yârûñ der
ü evvânın öp
Hâk-i pâyına yüzüñ sürer gibi
dâmânın öp

der-âgûş it:

1. der-âgûş it:

Gazel 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sarılmak, kucaklamak,
bağrına basmak.*

Dilâ şevk-ile bâg-ı sîneñe yir yir
elifler çek
Şeb-i hayretde ol servüñ
hayâliyle der-âgûş it

derbân:

1. derbânıdur:-ıdur

Gazel 428

Mısra: 1

*Kapıcı, kapıda duran
görevli, bevâb.*

Şol gedā kim kūy-ı dildāruñ
bugün derbānidur
Berr ü bahruñ pādīşāhidur cihān
sultānidur

der-bān:

1. **der-bānidur**:-i, -dur

Gazel 459

Mısra: 8

Kapıcı.

Tāc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tığ ele san gülşenüñ
der-bānidur

derbān olmışam:

1. **derbān olmışam**:-miş, --am

Gazel 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dergahında

kapıcı olmak.

Niçe demlerdür ki ben kūyında
derbān olmışam
Yañılup bir gün benümçün
dime di kesdür baña

derbān-ı olmuşuz:

1. **derbān-ı olmuşuz**:-i, --miş, -
-uz

Gazel 219

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kapıya bakan, kapıcı haline
gelmek.*

Hānemüz gamla müşerrefdür
gelür derd ü belā
Luţf u ħahrı bir-durur biz
olmuşuz derbān-ı döst

derbeder gezerdüm:

1. **derbeder gezerdüm**:-e, --r,
--dü, --m

Gazel 440

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Dağınık ve perişan halde
bulunmak.*

Āfitāba ben didüm 'aşık mısın
dīdārına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

derd:

1. **derdüme**:-üm, -e

Gazel 1

Mısra: 3

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derdmendem derdüme eyle
devā
Kim kamu hastalara sensin
ĥakīm

2. **derde**:-e

Gazel 6

Mısra: 9

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muĥibbī ĥasta-dil
İy ĥabīb-i dil meger lalüñ ola
dermān aña

3. **derdleri**:-ler, -i

Gazel 8

Mısra: 8

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derd-i hicrünüñ şehā şöyle eniş
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

4. **derdden**:-den

Gazel 12

Mısra: 10

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

İy Muĥibbī aşık oldur derd-i
yāri hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermān aña

5. **derdine**:-i, -ne

Gazel 12

Mısra: 10

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

İy Muĥibbī aşık oldur derd-i
yāri hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermān aña

6. **derde**:-e

Gazel 18

Mısra: 2

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Gönül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her laĥza gam peydā

7. **derd**:

Gazel 24

Mısra: 6

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derde dermān ola gayruñdan
ķabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermāndur baña

8. **derd**:

Gazel 24

Mısra: 9

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muĥibbī aña nisbet ölmek
āsāndur baña

9. **derde**:-e

Gazel 24

Mısra: 5

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derde dermān ola gayruñdan
ķabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermāndur baña

10. **derdlü**:-lü

Gazel 29

Mısra: 4

1. *İnsana ıztırap veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Gitmesün nām-ı şerifüñ bu
dilümden bir nefes

Derdlü gönülüne devâdur cân bulur andan şafâ

11. **derd-ile:--ile**

Gazel 35

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Benden anamdan togaldan olmamışdur ğam cüdâ
Ölürem derd-ile ğam benden ola bir dem cüdâ

12. **derd:**

Gazel 37

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Vaşl umarken ben naşîb olan çü hicrândur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd dermândur baña

13. **derd-ile:--ile**

Gazel 38

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Umma iy dil-ħaste seni ol tabîb-i cân aña
Olur-isañ derd-ile de sanma kim dermân aña

14. **derd-ile:--ile**

Gazel 53

Mısra: 10

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Leylî saçuñ hevâsı ile bu Muħibbî'nüñ
Gün geldüġince derd-ile ħâlî âcîb ola

15. **derdi:-i**

Gazel 53

Mısra: 3

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Dil derdi ħâletini çü bir bir didüm saña
Lalüñ bu ħasta cāna umaram tabîb ola

16. **derdün:--iñ**

Gazel 56

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Ķıymetin ışkuñ ol añlar kim cihānda merd ola
Ķadrini derdün ne bilsün şol kişi bî-derd ola

17. **derd-ile:--ile**

Gazel 64

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Aña âşik mı dinür ışkuñ yolında cân aña
Yâĥu derd-ile olursa derdine dermân aña

18. **derdi:-i**

Gazel 78

Mısra: 9

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Âşikam rindem melâmet eyledüm derdi ħabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle dermânı saña

19. **derdüm:--üm**

Gazel 95

Mısra: 1

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Dimedüm cānâ ğamuñdan gerçi kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i zerdüm saña

20. **derde:-e**

Gazel 116

Mısra: 4

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Ĥasret-i hicrân elinden āh u vāh Olmuşam derde dirġā mübtelâ

21. **derd-ile:--ile**

Gazel 118

Mısra: 3

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Küh-ı dilden derd-ile āh eylesem Ferhād-veş
Taglar ancak degül āheng ider eţrâf aña

22. **derdden:--den**

Gazel 131

Mısra: 10

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

İy Muħibbî bir devâsuz derd-imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtılmasun derdine kim dermân aña

23. **derdine:-i, -ne**

Gazel 131

Mısra: 10

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

İy Muħibbî bir devâsuz derd-imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtılmasun derdine kim dermân aña

24. **derdi:-i**

Gazel 137

Mısra: 4

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

İy tabîbâ çek elüñ olmaz şifâ Ķânün-ıla
Ĥasta-i ışka meger derdi yine dermân ola

25. **derdi:-i**

Gazel 163

Mısra: 5

1. İnsana ıztırıp veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmāmına
İrdi ancak faşl u bâba âhir
olmadı kitâb

26. **derd-ile:--ile**

Gazel 169

Mısra: 4

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Âteş-i dünyāya beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir âh kılsam yana oda
âfitâb

27. **derdüñ-ile:--üñ, -ile**

Gazel 176

Mısra: 11

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Oldı Muhibbî derdüñ-ile katı
mübtelâ
İy dil tabîbi eyle meded aña bir
cevâb

28. **derdüñe:--üñ, -e**

Gazel 184

Mısra: 3

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger işk eger olmasa bu aqluma
gâlib

29. **derdüñ:--(ü)ñ**

Gazel 185

Mısra: 9

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

N'eylesün dermānı derdüñ var
iken
Bu Muhibbî derdüñi eyler taleb

30. **derdüñi:--üñ, -i**

Gazel 185

Mısra: 10

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

N'eylesün dermānı derdüñ var
iken
Bu Muhibbî derdüñi eyler taleb

31. **derdümi:--üm, -i**

Gazel 250

Mısra: 1

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Eger derdümi eylersem hikāyet
Dükenmeye ola rüz-ı kıyāmet

32. **derdüñ:--üm**

Gazel 255

Mısra: 3

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Bir kışşadur muṭavvel zülfüñle
derdüm iy döst
Tā ḥaşre dek dinilse diñmeye bu
hikāyet

33. **derdini:--i, -n, -i**

Gazel 266

Mısra: 12

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Bimār yatur ḥasta Muhibbî
işigünde
Derdini bilürsün sen anuñ aña
tımār it

34. **derd-ile:--ile**

Gazel 280

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı döst
Nuṭqa ger kudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

35. **derd-ile:--ile**

Gazel 344

Mısra: 6

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Gül yüzüññ ḥaşretinden giceler
bülbül gibi

Derd-ile tā şubḥ olunca kılmak
âh u zâr güç

36. **derd-ile:--ile**

Gazel 400

Mısra: 2

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Yüzini görmeyeli bu dil-i âvāre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yāra meded

37. **derdümi:--üm, -i**

Gazel 406

Mısra: 8

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Benüm ḥālümü tañ mı bilmese
ḥalk
Ne bilsün derdümi kim ola bî-
derd

38. **derd-ile:--ile**

Gazel 411

Mısra: 14

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Dilā dermānı ko derdi kabül it
Muhibbî oldı çün derd-ile
mu'tād

39. **derd-ile:--ile**

Gazel 424

Mısra: 1

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
aḥter yakar
Hey ne aḥter çıkar eflāke
melekde per yakar

40. **derde:--e**

Gazel 496

Mısra: 10

1. İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü
2. Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.

Egerçi gamze okından bu
gönlüm pür cerāḥatdür

Muhibbî'ye gelür rāhat anuñçün
derde emlerdür

41. **derd-ile:-ile**

Gazel 498

Mısra: 3

1. *İnsana ıztırıp veren her
türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen
hastalık, illet, ağrı sızı.*

Derd-ile zārılık itse gönlümi
'ayb itmeñüz
N'eylesün hicr-ile dāyim ol
'azāb üstindedür

derd ki:

1. **derd ki:**

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert,tasa,eziyet,cefa.

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdümm ammā görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

derd oldu:

1. **derd oldu:--dı**

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert sebebi olmak.

Hāşılum derd oldu tā gösterdi ol
meñ rü baña
Kāşkī göstermeye-y-di rüym ol
bed-ñü baña

derd ü:

1. **derd ü:**

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dert ve bela.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

derd ü belā:

1. **derd ü belā:**

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert ve bela.

Zülfî zencirine tolaşdı dil oldı
mübtelā
Eksük olmaz kandası dīvāneye
derd ü belā

2. **derd ü belā:**

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve sıkıntı.

Tekeye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belā
Eglenürsem tañ mı bunlar çünki
mihmāndur baña

3. **derd ü belā:**

Gazel 219

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve sıkıntı.

Hānemüz ğamla müşerrefdür
gelür derd ü belā
Luţf u kañrı bir-durur biz
olmışuz derbān-ı dōst

derd ü belā vü miñnetin:

1. **derd ü belā vü miñnetin:-**
+in-i, -n

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet,der,taker ve sıkıntı.

Ehl-i ışkuñ ne bilür derd ü belā
vü miñnetin
Döne döne olmayan bu sıñ-i
miñnetle kebāb

derd ü belādan:

1. **derd ü belādan:--dan**

Gazel 421

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert, keder, sıkıntı.

Kim dikdi bāğ-ı sīneye 'ışkuñ
nihālını
Derd ü belādan özge ummasun
semir leziz

derd ü elem:

1. **derd ü elem:**

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve aci.

Kān-ı dilden h'āce-i ışkam
gözüm gevher tolu
Bār-ı ğam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

derd ü elemeldür:

1. **derd ü elemeldür:--ler, --
dür**

Gazel 496

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve sıkıntı.

Ferah şādınñ ardinca gelen her
laħza ğamlardur
Anuñçün hāşıl-ı dünyā hemān
derd ü elemeldür

derd ü ğam:

1. **derd ü ğam:**

Gazel 55

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntı ve keder.

Eksük olmaz derd ü ğam miñnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekeye-i gönüm
benüm tenhā ola

2. **derd ü ğam:**

Gazel 207

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntı ve keder.

İy Muhibbî çünki mihmān oldı
geldi derd ü ğam
Gözlerüñ yaşın şarāb u bagruñı
eyle kebāb

derd ü ğamı:

1. **derd ü ğamı:--ı**

Gazel 486

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve tasa.

Dil kebāb itdi ciğer mihmān
idüp derd ü ğamı
Sākī-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hün çeker

2. **derd ü ğamı:--ı**

Gazel 499

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve tasa.

Çekdiğüm derd ü gamı bilmez
Hüdâ'dan gayrı kes
Anılamazlar saglar hasta ne hâl
üstindedür

derd ü gamla:

1. **derd ü gamla:--la**
Gazel 106
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve tasa, sıkıntı, üzüntü.

Bir nefes bu dil mahabbetden
dağı şād olmadı
Hāşıl oldu derd ü gamla miñnet
eyyâmı baña

derd ü gamuñdan:

1. **derd ü gamuñdan:-u(n), -dan**
Gazel 89
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliden gelen her türlü eziyet,cefa ve sıkıntılar.

Bir dem dilüm derd ü gamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

derd ü guşşadur:

1. **derd ü guşşadur:--dur**
Gazel 106
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönle gelen sıkıntı,keder ve tasa.

Bir yaña gamdur çeken bir yaña
derd ü guşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencâmı baña

derd ü miñnet:

1. **derd ü miñnet:**
Gazel 5
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve tasa içinde olmak.

Pâdişâh-ı ışkâm u dil defter ü
dîvân baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvân baña

2. **derd ü miñnet:**
Gazel 138

Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve sıkıntı.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdügi çünkim anuñ bir bî-
vefâ cânân ola

derd ü miñnet çekdüm:

1. **derd ü miñnet çekdüm:--dü, -m**
Gazel 67
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın eziyet ve cefa çekmesi.

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

derd ü miñnet ü kahr u elem:

1. **derd ü miñnet ü kahr u elem:**
Gazel 234
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert,eziyet,sıkıntı,üzüntü ve elem.

Yüz çevürme gelse derd ü
miñnet ü kahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hażm eyle yut

derd yok:

1. **derd yok:**
Gazel 59
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet,cefa ve sıkıntının sona ermesi durumu.

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

derdâ:

1. **derdâ:**
Gazel 100
Mısra: 4
1. *İnsana ızdırap veren her türlü hal, sıkıntı, zorluk, üzüntü*
2. *Devam eden, geçmeyen hastalık, illet, ağrı sızı.*

Tîr-i gamzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhümü
Âh kim derdâ dirîgâ eylemez
sînemde cā

2. **derdâ:**
Gazel 26
Mısra: 12
"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılam n'eyleyem derdâ
dirîgâ

3. **derdâ:**
Gazel 44
Mısra: 5
"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Derdâ ki gönül şehrinde eşk virdi
harâba
Güyâ ki bir hâne-i seyl eyledi
ifnâ

4. **derdâ:**
Gazel 190
Mısra: 8
"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Niçe yıllardır şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
bir fetḥ-i bâb

5. **derdâ:**
Gazel 248
Mısra: 2
"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Hâr-ıla oldu iy gül-i ter pây-ı dil
şikest
Derdâ dirîg vaşluña iremedi bu
dest

6. **derdâ:**
Gazel 264
Mısra: 2
"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîg irmeye gibi vişâle
dest

7. **derdâ:**
Gazel 268
Mısra: 8

"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Şeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı vişâl
N'eyleyem derdâ dirîgâ ki bu
necm-i Tthest

8. derdâ:

Gazel 271

Mısra: 2

"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Giceler gitmez dilümden tâ
şehergeh âh döst
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
âgâh döst

9. derdâ:

Gazel 360

Mısra: 1

"Eyvahlar olsun"
anlamında ünlem.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirîg ol mâh ruş
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruş

derdâ ki:

1. derdâ ki:

Gazel 327

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eyvah ki, yazık ki.

Cânânı cân u dil ile sevmek
olursa suç
Derdâ ki 'âşık olana olmaya
böyle güç

derdâ vü dirîgâ:

1. derdâ vü dirîgâ:

Gazel 296

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eyvah,yazıklar olsun.

Derdâ vü dirîgâ n'olırsar hâlümü
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-ı
kıyâmet

derdden kurtılmayup:

1. derdden kurtılmayup:-ma, -yup

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasa ve elemden
kurtulamama,hep ceza içinde
kalma durumu.

Âşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
ğam-perverd ola

derde dermânı buldı:

1. derde dermânı buldı:--e, --i, --dı

Gazel 269

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sıkıntıya, bir soruna
çözüm bulmak.

Nakd-i cân ile kim aldı la'l-i
cânânı dürtüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermânı dürtüst

derde dermânsın:

1. derde dermânsın:-sın

Gazel 79

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sıkıntı veya sorunun
çözümü olmak. (Beyitte aşığın
dermanının sevgili olması
kastedilmiştir.).

Zülfüne gönüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hâstadur sen
derde dermânsın baña

**derde şâbir olmayan dermân-ı
nedür bilmez:**

**1. derde şâbir olmayan
dermân-ı nedür bilmez:--e, --
ma, --y, --an, --dür, --mez**

Gazel 219

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) "Başına gelen
dertlere sabretmeyi
bilmeyenler,o derdin ilaç ya da
çaresini de bilmezler." demek
istenmiştir.

Çekmeyen hicrân ğamın bilmez
vişâlün kıymetin
Derde şâbir olmayan bilmez
nedür dermân-ı döst

derd-i âsitân-ı döst:

1. derd-i âsitân-ı döst:

Gazel 236

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin eşğinin
derdi(aşık bağlamında
sevgilinin kapısında
beklemesi,içeri alınmaması
kastedilmektedir.).

Dilden giderme söyle derd-i
âsitân-ı döst
Ola ki gire güşüña nite ki zebân-
ı döst

derd-i bî-dermân elinden:

**1. derd-i bî-dermân elinden:--
i, --n, --den**

Gazel 321

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çaresi(karşılığı)olmayan
aşk derdini veren sevgili
kastedilmektedir.

Hasta-i 'ışkam baña olmaz devâ
Derd-i bî-dermân elinden el-
ğiyâş

derd-i cânân-ıla:

1. derd-i cânân-ıla:--la

Gazel 318

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin derdi(onu
düşünmek,tasalanmak)anlamınd
a kullanılmıştır.

'Âşık olan dâ'im eyler derd-i
cânân-ıla bahş
İstemez kendüzine tâ kıla
dermân-ıla bahş

derd-i derünüm:

1. derd-i derünüm:--+um

Gazel 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül/iç derdi.

Rüy-ı zerdümi benüm rahm itdi
dildârum görüp
Añladı derd-i derünüm hâlet-i
zârum görüp

derd-i dil:

1. derd-i dil:

Gazel 252

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül derdi.

Bu Muhibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sığmadı barmak kodı
agzına devât

2. **derd-i dil:**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşk,
muhabbet.*

Pâre pâre göz yaşından lale
döndü dâmenüm
Zâhir oldu derd-i dil çâk-i
girişânım görüp

3. **derd-i dil:**

Gazel 416

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşk,
muhabbet.*

Derd-i dil hâlini alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surhâ
döner ak kâğız

4. **derd-i dil:**

Gazel 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi gönül belası
karşılığı kullanılmış. Gönül
belası: Aşk yüzünden çekilen
sıkıntı.*

Öldürürse derd-i dil bu haste-i
hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermân-ı döst

5. **derd-i dil:**

Gazel 402

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi gönül belası
karşılığı kullanılmış. Gönül
belası: Aşk yüzünden çekilen
sıkıntı.*

Derd-i dil ahvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñı ahum dolanur niçe
müddetdür medîd

derd-i dilden:

1. **derd-i dilden:--den**

Gazel 234

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül tasası, gönül gamı.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme
‘Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

2. **derd-i dilden:--den**

Gazel 274

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül tasası, gönül gamı.

Her kaçan añañ günâhuñ derd-i
dilden âh kıl
Ditrestün ol bâddan cismün ki
san berg-i söğüt

derd-i dilüm:

1. **derd-i dilüm:--üm**

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşğın gönül
derdi.*

Derd-i dilüm hâlini bir bir

didüm saña

Ben hastaya lalün umaram tabîb
ola

2. **derd-i dilüm:--üm**

Gazel 88

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşğın gönül
derdi.*

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşikâr

Hîç saklanur mı düd ki bir yirde
nâr ola

3. **derd-i dilüm:--üm**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşğın gönül
derdi.*

Niçe şerh idebile derd-i dilüm

nâlelerüm

Çün gelür bād-ı hevâ eyledüğüm
âh saña

4. **derd-i dilüm:--ü, --m**

Gazel 263

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül derdi II aşğın gönül

derdi.

Benüm derd-i dilüm gâyet

üküşdür

Bulunmaz aña hergiz hadd ü

gâyet

5. **derd-i dilüm:--ü, --m**

Gazel 435

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül derdi II aşğın gönül
derdi.*

Her kılum ağız açup derd-i

dilüm taqrîr ider

Güşuña almaduguñ bilsem saña

hûlar mıdır

derd-i dilümi:

1. **derd-i dilümi:--ü, --mi**

Gazel 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül, yürek acısı.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde

her giyâh

Ol yâr-ı cefâ ugraya andan

güzer ola

2. **derd-i dilümi:--ü, --m, --i**

Gazel 468

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül, yürek acısı.

Eşk-i surh ile ruh-ı zerd üzere

Eyledüm derd-i dilümi taqrîr

3. **derd-i dilümi:--ü, --mi**

Gazel 362

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül derdi.

Derd-i dilümi her kaçan ‘arz

eyleşem saña

Gelmez dilünden iy şanem ala

cevâb-ı telh

derd-i firâk-ıla:

1. **derd-i firâk-ıla:**

Gazel 400

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliden ayrılık acısı.

Bu Muhibbî öliyor derd-i firāk-
ıla bugün
Çıkmanın cânı iriştün diñüz ol
yâra meded

derd-i h'ârî:

1. derd-i h'ârî:--+

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) -dikenli derter-
denerek sıkıntuların zorlukları
vurgulanmıştır.*

Eyleme şüfnüñ kelâmını güş
Rind olup eyle derd-i h'ârî taleb

derd-i hicrünüle:

1. derd-i hicrünüle:--ü(n), -le

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılığın derdi.

Derd-i hicrünüle şehâ şöyle enis
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

2. derd-i hicrünüle:--ü, --n, --le

Gazel 259

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgiliden) Ayrılığın

derdi.

Niçe yıllar geçe irişe dahı bü-y-ı
vefâ

Derd-i hicrünüle eger irse
Muhibbî'ye vefât

derd-i ışk:

1. derd-i ışk:

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Göñlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermān aña

2. derd-i ışk:

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

Āşıka çäre olur mı iy tabīb
Derd-i ışk için dimişler bî-devā

3. derd-i ışk:

Gazel 131

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

İy Muhibbî bir devāsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

derd-i ışka:

1. derd-i ışka:--a

Gazel 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulunmaz bir tabīb
Dermend-i ışk her kanda ola
olur ğarīb

derd-i ışkı:

1. derd-i ışkı:--ı

Gazel 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

Vaşl umarken ben naşīb olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

2. derd-i ışkı:--ı

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdi.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādî imiş hicrān ki yok
pâyân aña

derd-i ışkumı:

1. derd-i ışkumı:--um, -u

Gazel 80

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk sıkıntısı.

Derd-i ışkumı Muhibbî görse
ger Ferhād u Kaş
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

derd-i ışkuñdan:

1. derd-i ışkuñdan:--ı, --n, -- dan

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşkının derdinden.

Derd-i ışkuñdan Muhibbî ne
belâ çekdiğini
Kimsenem yokdur ide hālümü
āġāh saña

derd-i ser:

1. derd-i ser:

Gazel 451

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kafa derdi, bir şeyi dert

edinmek.

Var iy tabīb sen beni ko kendü
hālüme
Hicrān ğamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

derdi sola ğamı saga saldılar:

1. derdi sola ğamı saga

**saldılar:--ı, --a, --ı, --a, --dı, --
lar**

Gazel 476

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliden gelen derdi sol

*tarafa, eziyet ve sıkıntıyı sağ
tarafa bıraktılar anlamında
kullanılmıştır.*

Sultān-ı 'ışk tutmag-ıçun kişver-
i dili
Derd-i Muhibbî sola ğamı saga
saldılar

derd-i yarı:

1. derd-i yarı:--ı

Gazel 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin derdi.

İy Muhibbî aşık oldur derd-i
yarı hoş göre
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

2. derd-i yarı:--ı

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin derdi.

Muhibbî naqd-i cāna derd-i yāri
Ziyāde assı itdi anı alup

derd-ile āh eylesem:

1. **derd-ile āh eylesem:--sem**
Gazel 107
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşğın sıkıntı ve keder ile
üzüntü ve acıdan ah etmesi
kastedilmiştir.*

Derd-ile āh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikāf-ı sīne san ejder
dehānidur baña

derd-ile perverde:

1. **derd-ile perverde:**
Gazel 110
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dert ve eziyet ile
beslenmiş,terbiye olmuş aşık.*

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
ṭabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

derd-ile yürürem:

1. **derd-ile yürürem:--i, --le, --rem**
Gazel 162
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) gam ve kederle
dolu olma hali.*

Leylî zülfî hevāsıyla yine
sevdāya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnūn gibi
şahrāya düşüp

derdinde nüş bilür:

1. **derdinde nüş bilür:--ür**
Gazel 112
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) "sevgilinin dert ve
tasa zehrine katlanmak aşık için
bir aşk şarabı yerine
geçmektedir. Zevk ve şevk ile o
tasaları yüklenmektedir".
anlamı kastedilir.*

Her kim ki ḥaḳīkī āşık ola aña
görünür
Niş-i ḡamı nüş bilür derdinde ol
devā

derdine çäre bulmadı:

1. **derdine çäre bulmadı:--i, --n, --e, --ma, --dı**
Gazel 439
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sıkıntıyı çözümlmek,
atlatmak, çaresizliği yenmek.*

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedün
N'eylesün derdine çäre bulmadı
bî-çäreler

derdine dermān olursa:

1. **derdine dermān olursa:--ur, --sa**
Gazel 64
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Derde deva olmak. Şifa ve
ilaç olmak.*

Aña āşık mı dinür ışkuñ yolında
cān aña
Yāḥu derd-ile olursa derdine
dermān aña

derdine dermān umar:

1. **derdine dermān umar:--i, --ne, --ar**
Gazel 156
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
*(Beyitte) aşğın derdine
derman umut etmesi kastedilir.*

Bu Muhibbî hasta-dildür
derdine dermān umar
Derdmend olanlara yok senden
özge çün ṭabīb

2. **derdine dermān umar:--i, --n, --e, --a, --r**
Gazel 425
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın derdine
derman umut etmesi kastedilir.*

İy ṭabīb-i cān bu gönlüm bir
ölümlü ḥastadır
Leblerüñden bir cevāb eyt
derdine dermān umar

derdine dermānum:

1. **derdine dermānum:--i, --n, --e, --u, --m**

Gazel 378
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın derdine
derman olmak
kastedilmektedir(sevgili
bağlamında).*

İy ṭabīb-i dil iriş ḥālüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbî'nün gel it derdine
dermānum meded

derdinün üstine derd aldı:

1. **derdinün üstine derd aldı:--i, --n, --ün, --i, --n, --e, --dı**
Gazel 387
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) derdin kederin
üzerine yenisinin
eklendiği,azalmadığı ifade
edilmektedir.*

İşk bāzārına bu dil vardı
dermān arayı
Bulmadı ancak aldı derdinün
üstine derd

derd-kes mev-ḥārenün:

1. **derd-keş mey-ḥārenün:--nün**
Gazel 218
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) dert çeken sarhoş
anlamında kullanılmıştır.*

Derd-keş mey-ḥārenün olur mı
imānı dürüst
Bağlamayınca ezel peymāne
peymānı dürüst

derdlü oldum:

1. **derdlü oldum:--lü, --du, --m**
Gazel 345
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Aşık bağlamında)
sevgilinin derdine
düşmek,sevdaya düşmek
kastedilmektedir.*

Derdlü oldum dōstlar dermān
beni bilmez mi ḥiç

Cân virürdüm yolına cânân beni
bilmez mi hîç

derdmend:

1. **derdmend:**

Gazel 58

Mısra: 9

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Bir devâsuz derde düşmişdür
Muhibbî derdmend
Kimseden bulmaz devâ senden
meğer tîmâr ola

2. **derdmendüñdür:-üñ, -dür**

Gazel 76

Mısra: 7

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Ser-i küyuñda dil-ḥaste yatur bir
derdmendüñdür
Ṭabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

3. **derdmend:**

Gazel 125

Mısra: 11

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Ney gibi nālân olur miskîn
Muhibbî derdmend
Def gibi sine döğüp efgân
olupdur ḥû baña

4. **derdmendi:-i**

Gazel 157

Mısra: 10

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Râh-ı ışkıñda fiğânum işidüp
yâr incinür
Öldüriserdür Muhibbî
derdmendi kîn salup

5. **derdmendüñe:-üñe**

Gazel 208

Mısra: 6

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Raḥm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-ḥasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azâb

6. **derdmendüñ:-üñ**

Gazel 263

Mısra: 5

Derdi olan, dertli, üzüntülü
II âşık.

Dilin yapsun yiter bu
derdmendüñ
Degül ḥâcet yapa mescid
îmâret

7. **derdmend:**

Gazel 380

Mısra: 4

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersen vaşlına
Mümteni' sevdâya düşdün 'âklı
yok hey derdmend

8. **derdmend:**

Gazel 414

Mısra: 8

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

İy gönül zülfine dil virdün 'aceb
divânesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdâya
düşdün derdmend

derdmend:-

1. **derdmendem:-(e)m**

Gazel 1

Mısra: 3

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Dermendem derdüme eyle
devâ
Kim kamu ḥastalara sensin
ḥakîm

2. **derdmendem:-(e)m**

Gazel 172

Mısra: 1

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Dermendem ḥastayam bî-
çâreyem bu ben ḡarîb
Bildün aḥvâlümü çün tîmâra luṭf
it iy ṭabîb

3. **derdmendem:-(e)m**

Gazel 310

Mısra: 8

Derdi olan, dertli, üzüntülü

II âşık.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrûñ zehrini

Dermendem kıl benüm
derdüme dermân el-ḡiyâs

derdmend olanlara:

1. **derdmend olanlara:--an, --lar, --a**

Gazel 156

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dertli ve üzüntülü olan

kimse,âşık.

Bu Muhibbî ḥasta-dıldür
derdine dermân umar
Dermend olanlara yok senden
özge çün ṭabîb

derdmend-i ışk:

1. **derdmend-i ışk:**

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk derdinden muzdarip

olan kimse II âşık.

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulunmaz bir ṭabîb
Dermend-i ışk her kanda ola
olur ḡarîb

derdüm baña yiter:

1. **derdüm baña yiter:--ü, --m, --a, --e, --r**

Gazel 430

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Benim derdim bana yeter,

takatsiz olmak (ARMAĞAN).

İy pâdişâh-ı ḥüsn güzellik saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

derdüm bir idi:

1. **derdüm bir idi:--ü, --m, --di**

Gazel 463

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gönlünü

*kederlendiren tek bir derdin
olması kastedilmiştir.*

Elifken sinede bir idi derdüm
Yakaldan yanına dâğ ona beñzer

derdüm oldı:

1. **derdüm oldı:--ü, --m, --dı-üm**

Gazel 324

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaç ve maksat haline gelmek(beyitte aşk oyunu ile ilgili olarak kullanılmıştır.).

Sinem üzre pullarumdur dâğlar surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldı
derdüm şey ü penc

derdüme bir çäre bulmadum:

1. **derdüme bir çäre**

bulmadum:--ü, --m, --e, --ı, --ma, --du, --m

Gazel 407

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın aşk derdine bir çıkar yol bulamadığı ifade edilmektedir.

Hälümi kimsene yok 'arz ide dildära meded
Âh kim bulmadum derdüme bir çäre meded

derdüme dermân kıl:

1. **derdüme dermân kıl:--ü, --m, --e**

Gazel 310

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Derde deva olmak.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel sunma hicrûñ zehrini
Dermendem kıl benüm derdüme dermân el-ğıyâş

derdüme dermânlar itmevesin:

1. **derdüme dermânlar**

itmevesin:--ü, --m, --e, --lar, --me, --y, --e, --sin

Gazel 413

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolunda aşğın derdine derman olmak,sevgilinin ona yüz vermesi kastedilmektedir.

Döstlık hâkkı mıdur yoluñda Ferhâd oldugum
İtmevesin bu benüm derdüme dermânlar meded

derdümün dermânı sensin:

1. **derdümün dermânı sensin:-**

-ü, --m, --in, --ı, --sin

Gazel 449

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek. (aşık bağlamında).

İy tabîb-i dil n'ola senden ümîd itsem 'ilâc
Derdümün dermânı sensin saña bu cân sarmaşur

derdüne dermân oldı:

1. **derdüne dermân oldı:--ü, --n, --e, --dı**

Gazel 232

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sıkıntıya,bir soruna çözüm bulmak.

Vaşl el virmez Muhibbî gel hayâle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüne dermân oldı tut

derdüni çekmek:

1. **derdüni çekmek:--ü, --ni, --mek**

Gazel 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin eziyet ve zulümlerine katlanmak kastedilmiştir.

Râziyam her ne gelür senden cefâ cevri elem
Çün ezelden derdüni çekmek baña olmuş naşîb

derdüni hoş göreliden baña dermândur 'abes:

1. **derdüni hoş göreliden baña dermândur 'abes:--ü, --n, --ı, --e, --li, --den, --a, --dur**

Gazel 307

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki mısrayla bağlantılı olarak;sevgiliden gelen cefaları kabul ettiğinden beri dermanın aşığa boş,gereksiz gelmesi kastedilmektedir.

Her ne kim senden gele cevri ü cefâlar râziyam
Derdüni hoş göreliden baña dermândur 'abes

der-fikr:

1. **der-fikr:**

Gazel 440

Mısra: 4

Düşünce,düşünmek.

Ben belâ vü derd ü miñnetde olup 'ışka esîr
Her kişî der-fikr ü der-'iyş ü temâşâyâ deger

dergâh-ı âli:

1. **dergâh-ı âli:**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüce kapı, eşik.

İy Muhibbî hürmet itmez kimseye sultân-ı ışk
Bir-durur dergâh-ı âli sen de anuñ şeyh ü şâb

dergeh:

1. **dergehünden:--üñ, --den**

Gazel 365

Mısra: 12

(Sevgilinin) kapısı, eşığı.

Umaram ki Muhibbî'ye şefâ'at İdesin dergehünden itmeyüp red

2. **dergehünden:--üñden**

Gazel 386

Mısra: 10

(Sevgilinin) kapısı, eşığı.

Pâdişâhâ sıdk u ihlâşum saña ma'lûm iken
Dergehünden bu Muhibbî kuluñı gel kılma red

3. **dergehüne:--üñ, --e**

Gazel 392

Mısra: 3

(Sevgilinin) kapısı, eşığı.

Kim ire dergehüne ire murâdına o dem
Dü cihân içre çü 'aşıklara sensin maşşûd

4. **dergehine:-in, --e**

Gazel 407

Mısra: 5
(Sevgilinin) kapısı, eşiği.

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
ğamhâra meded

dergeh-i cânân:

1. **dergeh-i cânân:**
Gazel 85
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dergahı,
kapısının önü.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Ğam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

der-i cânâna:

1. **der-i cânâna:--a**
Gazel 278
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin kapısı.

Rehber ol baña şabâ gel der-i
cânâna ilet
Ya'nî cân bûlbûlini tâze
gülistâna ilet

der-i mevhâned:

1. **der-i mevhâned:--de**
Gazel 349
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Meyhane kapısı.

Kâşki hâk olsa idüm ben der-i
meyhâned
Mâh-rûlar içdügince her yaña
serper kadeh

der-i mevhânevi:

1. **der-i mevhânevi:--y, --i**
Gazel 404
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Meyhanenin kapısını
açmak.

Bunca eyyâm bend kılmişken
der-i mevhânevi
Mâh-ı nev oldı anahtarı açıldı ol
kilid

der- 'iys:

1. **der- 'iys:**
Gazel 440
Mısra: 4
Yaşamak, gıda.

Ben belâ vü derd ü miñnetde
olup 'işka esîr
Her kişi der-fikr ü der- 'iys ü
temâşâya deger

dermân:

1. **dermân:**
Gazel 6
Mısra: 10
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muhibbî hâsta-dil
İy tabîb-i dil meger lalûn ola
dermân aña

2. **dermân:**
Gazel 8
Mısra: 8
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Derd-i hicrûñle şehâ şöyle enîs
oldı gönül
Bu cihânuñ derdleri dermân
gelür düpdüz baña

3. **dermân:**
Gazel 12
Mısra: 10
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

İy Muhibbî âşik oldur derd-i
yârı hoş göre
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermân aña

4. **dermân:**
Gazel 24
Mısra: 5
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Derde dermân ola ğayruñdan
ķabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

5. **dermândur:--dur**
Gazel 24
Mısra: 6
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Derde dermân ola ğayruñdan
ķabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

6. **dermân:**
Gazel 25
Mısra: 2
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönlümdede var çün derd-i ışķ
olmaz ebed dermân aña

7. **dermândur:--dur**
Gazel 37
Mısra: 2
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Vaşl umarken ben naşîb olan çü
hicrândur baña
Derd-i ışķı hoş görelüm derd
dermândur baña

8. **dermân:**
Gazel 38
Mısra: 2
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Umma iy dil-haste seni ol tabîb-
i cân aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

9. **dermân:**
Gazel 110
Mısra: 2
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Sanma iy dil-haste kim seni
tabîb-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña

10. **dermânı:--ı**
Gazel 185
Mısra: 9
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

N'eylesün dermânı derdüñ var
iken
Bu Muhibbî derdüñi eyler taleb

11. **dermândur:--dur**
Gazel 245
Mısra: 1
(Fars.) *Îlâç, şifâ, devâ,*
çâre.

Senüñ derdüñ baña dermândur
iy döst
Gamuñ da sînem içre cândur iy
döst

12. **dermānuma**: -um, -a

Gazel 402

Mısra: 7

(Fars.) İläç, şifâ, devâ,
çâre.

‘İşk bāzārında aldum derdi çün
dermānuma
Almaz-ısa oluram ben naqd-i
cân-ıla harîd

dermān aña:

1. **dermān aña**: -a

Gazel 131

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sıkıntısı için çare bulmayı
umut eden.*

İy Muhibbî bir devāsuz derd-
imiş bu derd-i işk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

dermān arayu:

1. **dermān arayu**: -y, -u

Gazel 387

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Derman aramak.

‘İşk bāzārına bu dil vardı
dermān arayu
Bulmadı ancak aldı derdinüñ
üstine derd

dermān beni bilmez mi hîç:

1. **dermān beni bilmez mi hîç**:-

-i, -mez, -mi

Gazel 345

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın hastalığına
bir çözüm olmadığı, sevgilinin
ona derman vermediği
kastedilmektedir.

Derdlü oldum döstlar dermān
beni bilmez mi hîç
Cân virürdüm yolına cānān beni
bilmez mi hîç

dermān buyur:

1. **dermān buyur**:

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir sıkıntıya ve soruna
çözüm olmak.*

Lal-i nābuñ hasretinden
hastayam iy dil-firîb
Leblerüñ dārü’ş-şifāsından
buyur dermān baña

dermān ider:

1. **dermān ider**: -e, -r

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Şifa vermek, iyileştirmek II
çare bulmak, sıkıntısını
gidermek, çözüm üretmek.*

Olma işyānuñ görüben iy
Muhibbî nā-ümîd
Çünkü dermānsuzlara dermān
ider hāzîk tabîb

dermān ola:

1. **dermān ola**: -a

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şifa vermek.

İy tabîbā çek elüñ olmaz şifâ
Kānün-ıla
Hasta-i işka meger derdi yine
dermān ola

dermān yok:

1. **dermān yok**:

Gazel 60

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çare ya da ilaç yok
anlamında.*

Bugün gam derdine bundan
dimişler özge yok dermān
Elâ yâ eyyühe’s-sākî edir kesen
ve nāvilhâ

dermānı ko:

1. **dermānı ko**: -ı

Gazel 411

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Aşk) hastalığının
dermanını bir kenara
bırakmak, boşvermek, terk etmek.*

Dilâ dermānı ko derdi kabûl it
Muhibbî oldı çün derd-ile
mu’tād

dermānı kodum:

1. **dermānı kodum**: -ı, --du, --
m

Gazel 374

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Aşk) hastalığının
dermanını bir kenara
bırakmak, boşvermek, terk etmek.*

Dermānı kodum ‘ışk-ıla kıldum
kabûl-i derd
Kimdür dimeye ma’reke-i
‘ışkda baña merd

dermān-ıla:

1. **dermān-ıla**: -la

Gazel 318

Mısra: 2

(Fars.) İläç, şifâ, devâ,
çâre.

‘Aşık olan dâ’im eyler derd-i
cānān-ıla baħş
İstemez kendüzine tā kıla
dermān-ıla baħş

dermānsuzlara:

1. **dermānsuzlara**: -suz, --lar, -
-a

Gazel 171

Mısra: 10

Çaresiz, güçsüz-kuvvetsiz.

Olma işyānuñ görüben iy
Muhibbî nā-ümîd
Çünkü dermānsuzlara dermān
ider hāzîk tabîb

dermen:

1. **dermeden**: -den

Gazel 109

Mısra: 4

*Ok, mızrak vb. şeylerin
ucundaki sivri demir.*

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
türüñ sîneme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermeden yaña

ders-i ‘ışkı:

1. **ders-i ‘ışkı**: -ı

Gazel 410

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk dersi.

Gelip alurdu ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnûn u
Ferhâd

ders-i ışkı:

1. **ders-i ışkı:-ı**
Gazel 21
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk dersi.

Âşık iseñ bir gül-i ranâya sen de
andelîb
Okıyalum ders-i 'ışkı gel
sabağdaş ol baña

dert:

1. **derdi:-i**
Gazel 402
Mısra: 7
(*Aşkın neden olduğu*)
keder, üzüntü, sıkıntı.

'İşk bazarında aldum derdi için
dermânuma
Almaz-ısa oluram ben nağd-i
cân-ıla harîd

2. **derdi:-i**
Gazel 411
Mısra: 13
(*Aşkın neden olduğu*)
keder, üzüntü, sıkıntı.

Dilâ dermâni ko derdi kabûl it
Muhibbî oldı için derd-ile
mu'tâd

derûn:

1. **derûnumi:-um, -ı**
Gazel 32
Mısra: 8
Gönül, insanın iç alemi.

Zulmât-ı nefis içinde koma dest-
gürüm ol
Rüşen kılup derûnumı yâ Rabb
vir ziyâ

derûn-ı dilde:

1. **derûn-ı dilde:-de**
Gazel 76
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlün derinlikleri.

Niçe yıllardur olmuşdur derûn-ı
dilde gam peydâ
Aceb midür bu dîdemden ola
her lahza dem peydâ

derûnum derdini hikâyet **itsem:**

1. **derûnum derdini hikâyet**
itsem:-um, --i, --n, --i, --se, --m
Gazel 230
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) *Aşık gönlüne*
hitaben: İçindeki derdi
anlatmaya çalışsam biçiminde
bir giriş yapmaktadır.

Derûnum derdini itsem hikâyet
Ola haşr olmaya aña nihâyet

dervîs:

1. **dervîşden:-den**
Gazel 158
Mısra: 5
Fakir ve muhtaç adam,
yoksul, dilenci II aşık.

Vir zekât-ı hüsnüni men itme bu
dervîşden
Hem benüm gönülüm yapılısun
hem saña olsun evâb

dervîs:-

1. **dervîşden:-den**
Gazel 144
Mısra: 8
Fakir ve muhtaç adam,
yoksul, dilenci II aşık.

Sormasa bu derdmendün hâlini
olmaz aceb
Âr ider dervîşden her kandasa
âlî-cenâb

dervâ:

1. **deryâsına:-sı, -n, -a**
Gazel 11
Mısra: 10
Bahr, deniz.

İy Muhibbî tal mağabbet
bahırına gavvâş-vâr
İşk deryâsına düşmüş diyeler
mâhî saña

2. **deryâsı:-sı**
Gazel 60
Mısra: 5
Bahr, deniz.

Dokınup bād-ı âhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrağı anda görünmez
aña sâhilhâ

deryâ görünür:

1. **deryâ görünür:-in, --ür**
Gazel 111
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) *aşığın*
gözyaşlarının deniz ve
okyanuslar kadar çok olması
anlamı kastedilmiştir.

Dür dişi fikri ile düşdüm yine
bir âleme
Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryâ baña

dervâ mı:

1. **deryâ mı:**
Gazel 489
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Deniz gibi.

Dökdün Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cü degül bu
yoğsa deryâ mı olur

dervâ suvına:

1. **deryâ suvına:-y, --ı, --n, --a**
Gazel 259
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Deniz suyu.

Meşreb-i zâhid-ile meşreb-i
'ışk bir mi olur
Hiç deryâ suvına beñzeyeye mi
mâ-i Furât

dervâlara akar:

1. **deryâlara akar:-lar, --a, --a, --r**
Gazel 443
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Denize dökülmek(aşığın
göz yaşı bağlamında).

Gözlerüm yaşı akar cular gibi
deryâlara
Çıksa âhum sineden anuñ yiri
eflâkdür

dervâva düşüp:

1. **deryāya düşüp**:--ya, --üp

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Deryada yol almak.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevrağı âh
Bād-ı âh-ıla yürür her yaña
deryāya düşüp

deryā-yı eşküm:

1. **deryā-yı eşküm**:--y, --t

Gazel 422

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı denizi (Göz

yaşının çokluğu veya yoğunluğu
bağlamında).

Dâğ-ı elifle sînem bebr ü
pelenge beñzer
Deryā-yı eşküm içre gönüm
nehenge beñzer

deryā-yı fazluñdan:

1. **deryā-yı fazluñdan**:--un, --dan

Gazel 205

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin herkese yardım

elini uzatması(cömertlik denizi).

Nîg ü bed deryā-yı fazluñdan
olupdur hişşedâr
Hâşa bu mücrim kuluñ
luñduñdan ola bî-naşîb

dervāyî urşa:

1. **deryāyî urşa**:--sa

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Su birikintisinde(denizde)

bir şeyin meydana
gelmesi,oluşması.

Urşa deryāyî hāvâdi mevc
gîtmem bir yaña
Keşti-i işkuñ bi-ğamdi'llâh ki
lengerdür baña

dest-:

1. **destümde**:-(ü)m, -de

Gazel 349

Mısra: 6

Far. El, yed.

Leb koduğın sâğar üstine
göreldeñ dilberüñ
Reşkden destümde eşkümler
tolar ek ş er çadeh

dest:

1. **destüñde**:--üñ, -e

Gazel 22

Mısra: 5

Far. El, yed.

İy kemân ebrü alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñde
Sînem içre dem mi vardur
zağm-ı peykân olmaya

2. **destinde**:--i, -n, -de

Gazel 219

Mısra: 10

Far. El, yed.

Bu Muhibbî şöyle muhkem tutdı
işkuñ dâmenin
Bulına maşşer günü destinde de
dâmân-ı döst

3. **dest:**

Gazel 223

Mısra: 2

Far. El, yed.

Geşt eyledüm cihânı olup pây-ı
dil-şikest
İrgürmedüm vişâline yârüñ dirîğ
dest

4. **dest:**

Gazel 248

Mısra: 2

Far. El, yed.

Hâr-ıla oldı iy gül-i ter pây-ı dil
şikest
Derdâ dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

5. **dest:**

Gazel 261

Mısra: 2

Far. El, yed.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîğ
bu dest

6. **dest:**

Gazel 264

Mısra: 2

Far. El, yed.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi vişâle
dest

7. **dest:**

Gazel 295

Mısra: 8

Far. El, yed.

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum
İtdüm büleñd himmeti buldum
murâda dest

dest ara:

1. **dest ara:**

Gazel 246

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çöllere düşmek.

Saçuñ leylâsına meftûnam iy
döst
Anuñçün deşt ara Mecnûn'am iy
döst

dest irmedi:

1. **dest irmedi**:--me, --di

Gazel 295

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

El erdirememek:

Ulaşamamak,kavuşamamak
anlamında sevgili kastedilerek
kullanılmıştır.

Hâr-ı cefâñ-ıla oluban pây-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefâ
bu dest

dest suna:

1. **dest suna**:--a

Gazel 215

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah'a el açmak,

ona sığınmak kastedilmiştir.

Enbiyânuñ hâtemisin hem
nebilserver
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

dest urduñ:

1. **dest urduñ**:--u, --n

Gazel 428

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir işi yapmak,gerçekleştirmek.

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Gaflet itme girdüğün
merdâneler meydânidur

dest urma:

1. **dest urma:--ma**
Gazel 497
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
El vurmak, dokunmak.

Berkdür 'ışkuñ kemânı iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

2. **dest urma:--ma**
Gazel 235
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Elini sürmek, dokunmak.

Şan 'at-ı 'ışkuñ egerçi öñi âsân
görinür
Soñı müşkildür aña urma dilâ
gel sen dest

dest-bâzî eyler-iken sal koluñı boynına:

1. **dest-bâzî eyler-iken sal koluñı boynına:--r, --ken, --u, --nu, --na**
Gazel 147
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin elleriyle oynarken aşığıñ kolumu onun boynuna dolması kastedilir.

Dest-bâzî eyler-iken sal koluñı boynına
El uzadup zülfine ebrü-yı müşg-efşânın öp

dest-be-dest:

1. **dest-be-dest:**
Gazel 238
Mısra: 2
El ele // Elden ele.

Çin ider ebruların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

dest-ber-bâlâ-yı dest:

1. **dest-ber-bâlâ-yı dest:--y, --ı**
Gazel 302
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Atasözü**
El elden üstündür.

Serverâ kıddün yanında serv
pest
Höş dimişler dest-ber-bâlâ-yı
dest

dest-gürüm ol:

1. **dest-gürüm ol:**
Gazel 32
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardımcısı(elinden tutan)olmak.

Zulmât-ı nefis içinde koma dest-
gürüm ol
Rüşen kılıp derünümü yâ Rabb
vir ziyâ

dest-i belâda:

1. **dest-i belâda:--da**
Gazel 184
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Belâ ve keder çöli.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger ışk eger olmasa bu aqluma
ğâlib

dest-i gam:

1. **dest-i gam:**
Gazel 114
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam eli.

Buralıdan dest-i gam bu
gönlümi tanbür-veş
Surlı idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm târ aña

dest-i gam mızrabı:

1. **dest-i gam mızrabı:--ı**
Gazel 38
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Keder elinin çalgıçı.)
*Derdin ortaya çıkmasını
sağlayan kemik, maden, plastik*

*veya özellikle kiraz ağacından
yapılan alet.(beyitte).*

Târa döndi gözyaşı inler gönül
tanbür-veş
Dest-i gam mızrabı turmaz
toknur her an aña

deşt-i gamda:

1. **deşt-i gamda:--da**
Gazel 128
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) Gam eli.

Deşt-i gamda hâlüme rahm
eyledi çarh-ı felek
Anuñ-ıçun rad nälân ebr
giryândur baña

2. **deşt-i gamda:--da**
Gazel 452
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Keder çöli.

La 'lin añdum deşt-i gamda
şevk-ıla kan agladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

3. **deşt-i gamda:--da**
Gazel 47
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam, keder çöli.

Deşt-i gamda leylî zülfünden
cüdâ Mecnün-vâr
Kalmışam hayrette murğân
tutdı başumda yuva

4. **deşt-i gamda:--da**
Gazel 111
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam sahrası, gam çöli.

Kühken küh-ı belâ içinde
şâkirdüm geçer
Dest-i gamda olmadı Mecnün
dağı hemtâ baña

dest-i gamla:

1. **dest-i gamla:--la**
Gazel 37
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gam eli. II kederli durum,
hal.*

Dösterlar yitmez mi bu deñlü
nümüne işkuma
Dest-i ğamla çäk olan ceyb ü
giriñdür baña

dest-i işkuñla:

1. **dest-i işkuñla:**--u, --n, --la
Gazel 443
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgiliden gelen aşkın
hileleri.*

Dest-i işkuñla egerçi kim bu
sınem çäkdür
Ğıll ü ğışdan hamdülilläh kim
bu gönülüm päkdür

dest-i kudretle:

1. **dest-i kudretle:**--le
Gazel 459
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kudretli el Allah'ın eli.

Ehl-i hāl alur Muhibbī her
varakdan biñ sabak
Dest-i kudretle yazılmış āyet-i
Yezdānīdür

destine sāgar alsa:

1. **destine sāgar alsa:**--i, --n, --
e, --sa
Gazel 390
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ele kadeh almak(meclis
bağlamında).*

Sāgar alsa mäh-rūlar destine
Sen şürāhī-veş dilā eyle sücūd

destini öpebilseñ:

1. **destini öpebilseñ:**--i, --n, --i,
--ebil, --se, --n
Gazel 438
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin elini
öpme şerefine kavuşmak
kastedilir.*

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbī gel 'icāzet var mı bir
pā-būsa sor

devā:

1. **devādūr:**
Gazel 29
Mısra: 4
Derman, çare, ilaç.

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönülüm devādūr cān
bulur andan şafā

2. **devā:**
Gazel 89
Mısra: 9
Derman, çare, ilaç.

Şabr eyle devā nāmını añma
Muhibbīyā
Āşık dinür mi dilde gönülde
devā ola

3. **devā:**
Gazel 112
Mısra: 8
Derman, çare, ilaç.

Her kim ki hākīkī āşık ola aña
görinür
Niş-i ğamı nüş bilür derdinde ol
devā

devā bulmaz:

1. **devā bulmaz:**--maz
Gazel 58
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare,derman bulamamak.
*Aşk hastalığına sevgili dışında
bir çare olmaması.*

Bir devāsuz derde düşmişdür
Muhibbī derdmend
Kimseden bulmaz devā senden
meger tımār ola

devā idüp:

1. **devā idüp:**--üp
Gazel 260
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşk hastalığının iyi
olmasına sebep olan ilaç yahut
durum.*

Hıç olur mı kim Muhibbī
hastaya idüp devā
Diye dildār remz-ile bu cür'a-i
cāmum ilet

devā itmezse:

1. **devā itmezse:**--mez, --se
Gazel 160
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şifa vermemek,derde çare
olmamak.*

Muğarrerdür helāk itmek beni
āhır bu zehr-i ğam
Eger tiryāk-i lalinden devā
itmezse şekker-leb

devā itmezsin:

1. **devā itmezsin:**--mez, --sin
Gazel 320
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşğın derdine çare
olmak, iyileştirmek.*

Leblerüñüñ hastasıyam n' için
itmezsin devā
Eylegil hikmet kitābı üzre
Loğmān-ıla baħş

devā kıl:

1. **devā kıl:**
Gazel 344
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
Çare bulmak.

Kıl devā la 'l-i lebüñden bu
Muhibbī hastaya
Bister-i ğamda yatup olmak katı
düşvār ğüç

devā ola:

1. **devā ola:**--a
Gazel 89
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çare,ilaç,derman olmak.

Şabr eyle devā nāmını añma
Muhibbīyā
Āşık dinür mi dilde gönülde
devā ola

devā olmaz:

1. **devā olmaz:**--maz
Gazel 321
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
*Şifa olmak, iyileştirilmek II
çare bulunmak, tedbir alınmak
II rahatsızlığı giderilmek, iyilik,
ihşanda bulunmak.*

Hasta-i 'ışkam baña olmaz devā
Derd-i bī-dermān elinden el-
ğyās

2. **devā olmaz:--maz**

Gazel 329

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şifa olmak, iyileştirilmek II

*çare bulunmak, tedbir alınmak
II rahatsızlığı giderilmek, iyilik,
ihanda bulunmak.*

Hasta-i 'ışkam Muhibbī
kimseden olmaz devā

Vaşl-ı dilberdür hemān var-ısa
bu derde 'ilāc

devā olur:

1. **devā olur:--ur**

Gazel 475

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Şifa olmak.

Gel iy tabīb çek elüni girme
zahmete
Ölmekten özge 'aşıkā sanma
devā olur

devā sordum:

1. **devā sordum:--du, --m**

Gazel 335

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çare bulmak, iyileşmek için
derman aramak.*

Dün devā sordum tabībe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilāc

devāb:

1. **devāb:**

Gazel 163

Mısra: 10

Yük ve binek hayvanları.

Çünkü hayruñ yok Muhibbī bāri
gel şerden sakın
Ger bu sözüml tutmayasın yig
olur senden devāb

**devāb ābdan ğayrı şarābuñ
lezzetin bilmez:**

1. **devāb ābdan ğayrı şarābuñ
lezzetin bilmez:--dan, --ı, --un,
--i, --n, --mez**

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yukarıdaki beyite

*istinaden; zahid ve rind
karşılaştırması yapılarak
"hayvanlar sudan başka asıl
lezzet verici şarabın zevkini
bilmez." denmiştir.*

Sorma keyfiyyetini zāhid ne
bilsün rinde sor
Ābdan ğayrı şarābuñ lezzetin
bilmez devāb

devāb bil:

1. **devāb bil:**

Gazel 207

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) binek hayvanı.

Her nefes kim alasın hāmdüni
artur Hālik'a
Ekl ü şürb ise ğarāz anı da işler
bil devāb

devāb dirler:

1. **devāb dirler:--r, --ler**

Gazel 165

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bir lakap olarak -
hayvan- kastedilmiştir.*

Nimet-i dünyāya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara māyil olursañ aduña
dirler devāb

devāsuz:

1. **devāsuz:**

Gazel 6

Mısra: 9

Çaresiz, şifa bulmaz,

onulmaz.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muhibbī hasta-dil
İy tabīb-i dil meger lalūñ ola
dermān aña

devāsuz derd imiş:

1. **devāsuz derd imiş:--miş**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çaresiz (iyileşmesi mümkün
olmayan) dert ve tasa.*

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādî imiş hicrān ki yok
pāyān aña

devāsuz derde düşmüşdür:

1. **devāsuz derde düşmüşdür:-
miş, -dür**

Gazel 58

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çaresi, hiç bir çıkış yolu
olmayan bir sıkıntıya düşmek.*

Bir devāsuz derde düşmüşdür
Muhibbī derdmend
Kimseden bulmaz devā senden
meger tımār ola

devāt:

1. **devāt:**

Gazel 252

Mısra: 10

Divit, içine mürekkep

*konan ufak hokka, kap II gönül;
zihin; yazılan/söylenen şiirin
her bir kelime ve cümlesi.*

Bu Muhibbī derd-i dil hālını
yazmag istedi
Nāmeye sığmadı barmak kodı
agzına devāt

devlet:

1. **devletlü:-lü**

Gazel 52

Mısra: 9

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Bundan Muhibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdiği anuñ-ıla
yār ola

2. **devletdür:-dür**

Gazel 116

Mısra: 10

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Kabe'dür küyü Muhibbī varıcak
Ulu devletdür eger kurbān ola

3. **devlet:**

Gazel 216

Mısra: 4

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Bugün meydân-ı rifatde
murâduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemânın
anı kurduñ tut

4. devlet:

Gazel 227

Mısra: 4

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Anuñ pâyına ğaltân olsa âhîr
Bilürdüm var-ı mış başumda
devlet

5. devlete:-e

Gazel 309

Mısra: 6

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Bu zerğ u riyâ ile diler cennet ü
havrâ
Bu devlete lâyıķ mı-durur zâhid-
i aħbeş

6. devletle:-le

Gazel 339

Mısra: 1

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Uralıdan dilberâ devletle sen
başıña tâc
Cümle 'âlem saña dâyim
gösterürler ihtiyâc

7. devlet:

Gazel 347

Mısra: 8

*Baht, talih, büyük saadet,
kut, büyük mutluluk.*

Ğuşsa deryâsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keşîler ola
aķdâh

devlet bu:

1. devlet bu:

Gazel 456

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Büyük bir mutluluğa
sevince erişmek; beklediği ve
istediği bir şeye nail olmak
(ŞAKAR).*

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

devlet mi var:

1. devlet mi var:

Gazel 438

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Önemli ve değerli bir şeyi
yapabilmekten doğan şans.*

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muħibbî gel 'icâzet var mı bir
pâ-büsa sor

devlet ü bahtuñ:

1. devlet ü bahtuñ:--u, --n

Gazel 376

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Şans,kader ve talih.*

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa 'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

devlete irer:

1. devlete irer:--e, --e, --r

Gazel 351

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Mutluluğa erişmek.*

Yüzini süren ayaguña devlete
irer
Derbân olan kapuñda bulur
'âķibet fütüh

devlete irer idüm:

**1. devlete irer idüm:--e, --e, --r,
--dû, --m**

Gazel 402

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Mutluluk ve şenlik içinde
olmak. Bahtiyar olmak.*

İtüñ olsam kıyuñ içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lîk ol
baht-ı sa 'îd

devlet-i ikbâl-i çarh:

1. devlet-i ikbâl-i çarh:

Gazel 359

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Feleğın baht açıklığı.*

Çarra olma dehre seni âhîr ol
bîdâr ider
Şubħgeh bir ħâba beñzer devlet-
i ikbâl-i çarh

devlet-i işkuñ:

1. devlet-i işkuñ:-un

Gazel 42

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Senin- sevgilinin) aşkının
devletinde.*

Ĥamdü-lillâh devlet-i işkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebûñ yâdıma
sâğardur baña

devlet-i işkuñda:

**1. devlet-i işkuñda:--u, --n, --
da**

Gazel 423

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Senin- sevgilinin) aşkının
devletinde.*

Kim ki çeşmi sâğarından nüş ide
ĥûn-ı ciger
Devlet-i işkuñda ol Dârâ vü
İskender geçer

devlet-i sermed bulur:

1. devlet-i sermed bulur:--ur, -

Gazel 215

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) ebedî mutluluk
bulmak.*

Enbiyânuñ ĥâtemisin hem
nebîler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

devletün pâyende olsun:

**1. devletün pâyende olsun:--ü,
--n, --sun**

Gazel 377

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Saltanatın daim olsun.*

Rûze-i hicrân gidüp yüzün
görindi oldu 'îyd
Devletün pâyende olsun daħı
'ömrün ber-mezîd

devr:

1. **devrinde**: -i, -n, -de
Gazel 304
Mısra: 1
Dönem, çağ, vakit;
sevgilinin yanağının ortaya
çıkacağı, görünür olduğu vakit.

‘Arzı devrinde yârün bâğ u
bustândur âbeş
Leblerine nisbet itme âb-ı
hayvândur ‘abeş

devr eylemişdür:

1. **devr eylemişdür**: --miş, --dür
Gazel 298
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi eksenini etrafında
dönme, çevresini dolaşma.

Ĥat gelüp itmiş ihâta ĥadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mâh-ı
tâbânı dürüst

devr eylesün:

1. **devr eylesün**: --sün
Gazel 189
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, devran etmek,
dolaşmak, elden ele geçmek II
kadeh dolaştırma.

Ķadeĥ devr eylesün yârân elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm âb

2. **devr eylesün**: --sün
Gazel 355
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönmek, devran etmek,
dolaşmak, elden ele geçmek II
kadeh dolaştırma.

Rûze geçdi sâkiyâ al elüñe
gülgün ĥadeĥ
Durmasun devr eylesün
meclisde günâgün ĥadeĥ

devr evleve:

1. **devr evleve**: --y, --e
Gazel 235
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Devretmek, halef selef
olmak.

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümün şîşesini eyleme iy
döst şikest

devr ider:

1. **devr ider**: --e, --r
Gazel 392
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dönüp dolaşmak, (kendi
etrafında) hareket etmek.

Devr ider ‘arz u semâ şems ü
ķamer nâmuñ-ıla
İns ü cinnüñ kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

devran:

1. **devrân**:
Gazel 32
Mısra: 1
1) Felek. 2. (mec.) Kader,
tâlih, baht.

Devrân cefâ vü cevri-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümîdüm eyleye rahmet
yarın Ĥudâ

devrân gamı:

1. **devrân gamı**: --ı
Gazel 226
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın gamı, kederi.

Devrân gamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde ‘aşâsı ile
şâb it

2. **devrân gamı**: --ı
Gazel 442
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zamanın gamı, kederi.

Bir yaña hicrân cefâsı bir yaña
devrân gamı
Her yañadan ehl-i ‘işķ olana
verhemler gelür

devrân içinde:

1. **devrân içinde**: --i, --n, --de
Gazel 461
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya üzerinde, dünyada.

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña
Bâ ‘i ş budur ki her ĥazelün
‘aşķânedür

devrân kıydı:

1. **devrân kıydı**: --dı
Gazel 97
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) feleğın yani
kaderin aşğın yüzünü
güldürmemesi, ona şans
vermemesi kastedilir.

Ne aceb kıydı aceb zılm eyledi
devrân aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cân aña

devrân-ı cismüñ:

1. **devrân-ı cismüñ**: --mü, --n
Gazel 71
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) belirli bir süre-
yaşam boyunca-hayatta kalan
aşğın maddi ve manevi bütün
varlığı, kendisi.

Yüzüne ol vaķt basar pâyın
Muĥib ol dil-firîb
Yollarında ĥâķ idüp devrân-ı
cismüñi gerd ola

devr-i güldē:

1. **devr-i güldē**: --dı
Gazel 161
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül vakti, ilkbahar II İķi
zamanı.

Gülşen-i ĥüsñünde görsem gül
yüzüñ âĥ eylerem
Devr-i güldē nite kim zârılığ
eyler andelîb

devr-i menzil:

1. **devr-i menzil**:
Gazel 204
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Dünyadaki
zamanın sona ermesi
kastedilmektedir.

Zevâde yok olupdur devr-i
menzil

Varılmaz menzile leng ola
merkeb

devr-i zamân:

1. **devr-i zamân:**

Gazel 314
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belirli bir zaman dilimi.

Degme kez virmez murâdın
kimseye devr-i zamân
Yok yiredür her kim eyleser
bugün kâm-ıla bahş

devr-i zamân içre:

1. **devr-i zamân içre:**

Gazel 445
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İçinde bulunulan zamanda.

Görmez Muhibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

devr:

1. **devre:-e**

Gazel 247
Mısra: 7
Kilise, manastır.

Deyre varsañ hüsünü 'arz
eyleseñ
Kuruyup anda kadîd olurdu Lât

2. **devr:**

Gazel 292
Mısra: 7
Kilise, manastır.

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhâned
Bulmadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

3. **deyrden:-den**

Gazel 452
Mısra: 8
Kilise, manastır.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dür oluban çıkmam
meger cânum çıkar

devr ara:

1. **devr ara:**

Gazel 382
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya meyhanesinde.

Zülf-i zünnârını itsem arzû 'ayb
olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersâyı yâd

2. **devr ara:**

Gazel 452
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane içinde.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dür oluban çıkmam
meger cânum çıkar

3. **devr ara:**

Gazel 288
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Tapınak,meyhane.

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzdenden dañı halk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

devr içinde:

1. **devr içinde:-i, --n, --de**

Gazel 237
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya meyhanesinde.

Deyr içinde gördiler refâruñ iy
serv-i hürâm
Turduğı yirde kadîd oldu vü
kıldı bet süküt

devre varduñ:

1. **devre varduñ:-e, --du, --n**

Gazel 377
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye hitaben
dünyaya gittiği ifade
edilmektedir.*

Deyre varduñ 'arz-ı hüsün itdün
şanemler gördiler
Her birisi kaldılar güftârdan
olup kadîd

devr-i hüsünüde:

1. **devr-i hüsünüde:-ü, --n, --de**

Gazel 455
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik meyhanesi.

Deyr-i hüsünüde neden
ebrüaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

devr-i mesîh:

1. **devr-i mesîh:**

Gazel 350
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. İsa'nın kilisesi.

Mezheb-i pir-i muğândur hem
dañı deyr-i mesîh
Bâde hakkında helâl dinmiş
degül ammâ şahîh

devr-i mesîhâva:

1. **devr-i mesîhâva:--ya**

Gazel 162
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. İsa'nın kilisesi.

Bagla evvel bilüne zülfini
zünnâr gibi
Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesîhâva düşüp

deyridür:

1. **deyridür:-i, --dür**

Gazel 478
Mısra: 8
Kilise, manastır.

Cân göziyle kıl nazar meh-
pârelerle 'äleme
Yok bahâsı nağş olunmuş sanki
Äzer deyridür

di-:

1. **dime:-me**

Gazel 309
Mısra: 7
Deme, kabul etmek.

Dünyâya bugün meyl ideyim
dime hañâdur
Dil hânesini eyleme iy döst
mülevveş

2. **didiler**:--di, --ler

Gazel 2

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ha mim harfi dü nāmuñdan
işāretdür sentüñ
Hāya Aḥmed didiler mīme daḥı
hem Muştafā

3. **dimesün**:--me, --sün

Gazel 3

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimesün ğavrına irdüm yokdur
aña intihā

4. **didüm**:--dü, --m

Gazel 4

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātıfden nidā eydür ki illā
mā-saā

5. **didi**:--di, -

Gazel 5

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemālī nūrına
Şem-i ḥüsne çün Muḥibbī didi
dilber yan baña

6. **diseler**:--se, --ler

Gazel 9

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çünkü Muḥibbī küy-ı maḥabbet
gedāsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pādişā saña

7. **diyeler**:--(y)e, --ler

Gazel 11

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī tal maḥabbet
baḥrına ğavvāş-vār

Işk deryāsına düşmiş diyeler
māhī saña

8. **didi**:--di, -

Gazel 12

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbān aña
Ḥışm-ıla dilber didi lāyık mı ol
kurbān aña

9. **didüm**:--dü, --m

Gazel 12

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbān aña
Ḥışm-ıla dilber didi lāyık mı ol
kurbān aña

10. **didi**:--di, -

Gazel 13

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İçeli rüz-ı ezel cām-ı maḥabbet
cürasın
Kim göre mesti ḥarābam didi ol
kanzıl baña

11. **didi**:--di, -

Gazel 13

Mısra: 18

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Şem gibi dil çerāğın yakayın tā
şubḥa dek
Pir-i ışk virüp naşihat didi yan
yakıl baña

12. **didüm**:--dü, --m

Gazel 13

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gün yüzüñ göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı tāli olmaya zülfüñ gelüp
ḥāyil baña

13. **didüm**:--dü, --m

Gazel 13

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini
İşidüp cān-ıla göñlüm oldılar
kayıl baña

14. **dirlerse**:--r, --ler, --se

Gazel 13

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vādi-i ışka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fāriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

15. **disünler**:--sünler

Gazel 13

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Vādi-i ışka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fāriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

16. **didi**:--di, -

Gazel 14

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfüñ zencirine bend eyle
didüm göñlümi
Didi hey dīvāne hey şūrīde
söylersin baña

17. **didi**:--di, -

Gazel 14

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Pāyuña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedāsın sözi küstāḥāne
söylersin baña

18. **didi**:--di, -

Gazel 14

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfü ile dün gece didüm
muḥavvel kışsamı
Didi dilber bir uzun efsāne
söylersin baña

19. **didi**:--di, -

Gazel 14

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cām-ı laûñ sun lebüñden beni mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestâne söylersin baña

20. **didüm:--dü, --m**

Gazel 14

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfüñ zencirine bend eyle didüm göñlümi
Didi hey dīvāne hey şūrīde söylersin baña

21. **didüm:--dü, --m**

Gazel 14

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Pāyuña gel süreyim yüzüm didüm ol şey didi
Bir gedāsın sözi küstāhāne söylersin baña

22. **didüm:--dü, --m**

Gazel 14

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfü ile dün gice didüm mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsāne söylersin baña

23. **didüm:--dü, --m**

Gazel 14

Mısra: 11

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cām-ı laûñ sun lebüñden beni mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestâne söylersin baña

24. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nāle kılsam hey bu ne feryāddur dirler baña
Sen lebi şīrīn için Ferhād'dur dirler baña

25. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nāle kılsam hey bu ne feryāddur dirler baña
Sen lebi şīrīn için Ferhād'dur dirler baña

26. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āhum ile seyl-i eşküm göñline kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyāddur dirler baña

27. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Niçe yirden boynuma zencir-i zülfü var-iken
Halk-ı ālem bilmeden āzāddur dirler baña

28. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sanma kim cevri ü cefādan iy şānem yüz döndürem
Çün ezelden cevriñe mutāddur dirler baña

29. **dirler:--r, --ler**

Gazel 15

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ger lisān-ı ğaybdan gelse Muhibbī'den ğazel
Rūh-ı Hāfız'dan bir istimdāddur dirler baña

30. **diseler:--se, -ler**

Gazel 19

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy saçı leylī ne tañ ger baña mecnūn diseler

Dil ise bende degül akl degül yār baña

31. **didüm:--dü, --m**

Gazel 20

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Nağd-i cāna büseñi re'y eyledüm didüm didi
İy Muhibbī key sakın ugrama buradan yaña

32. **didi:--di, -**

Gazel 25

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sen bī-vefānuñ yādına didi Muhibbī bir ğazel
Lağdinde ger güş eyleye taħsīn ide Selmān aña

33. **disem:--se, -m**

Gazel 26

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Benüm ömrüm ömür ferdāya güymez
Disem bir büse vir sen baña ferdā

34. **diyesin:-(y)e, -sin**

Gazel 26

Mısra: 13

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Diyesin iy şabā Ferhād u Kaşs'a Felek bir tāze mecnūn itdi peydā

35. **dimiş:--miş**

Gazel 27

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kapusından beni dūr olsun dimiş
Anı zillet sanma izzetdūr baña

36. **didi:--di, -**

Gazel 28

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

SİNEME GÖNDERDİ DİLBER GANZESİN DÖNDÜ DİDİ

Cân içinde sakla kim bir ulu
himmettür saña

37. **didî:--di, -**
Gazel 33
Mısra: 13
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

İnleyen kapumda kim didi
didüm
Bu Muhibbî hasta-dildür bî-riyâ

38. **didüm:--dü, --m**
Gazel 33
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

39. **dir:-r**
Gazel 33
Mısra: 5
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ğamzem oklarına dir tut sineñi
Ben didüm ehlen ve sehlen
merhabâ

40. **direm:-r, -em**
Gazel 34
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

41. **diyeler:--(y)e, --ler**
Gazel 34
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

İy Muhib hayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler maşşerde yüzi ak saña

42. **didiler:--di, --ler**
Gazel 36
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bu cihâni gözlerüñ sihriyle
teshîr eyledi
Böyle sâhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

43. **dimiş:-miş**
Gazel 39
Mısra: 5
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bî-dîn rakîb
Sözine inanma anuñ kuru
bühtândur baña

44. **didiler:--di, --ler**
Gazel 42
Mısra: 5
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didiler yok yirlere harc itme
ömrüñ nakdini
Bilmedüm hayf anları haqq-ı
birâderdür baña

45. **diyesin:--(y)e, --sin**
Gazel 43
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Zerre gibi eyledüm karşı semâ
iy âfitâb
Tâ diyesin dâyimâ ol zâr u
sergerdân baña

46. **diyeler:--(y)e, --ler**
Gazel 46
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

47. **dimiş:-miş**
Gazel 50
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dimiş havrâya beñzer yâri zâhid
Berâber kandadur hâşâ vü kellâ

48. **dir:-r**
Gazel 54
Mısra: 4
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Evreng degül mi tîğ-ı cefâyâ
gögüs tutar

İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

49. **didüm:--dü, --m**
Gazel 55
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Zülfüñi gider didüm tâ açıla
şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldâ ola

50. **dimişler:--miş, --ler**
Gazel 60
Mısra: 13
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bugün gam derdine bundan
dimişler özge yok dermân
Elâ yâ eyyühe's-sâkı edir kesen
ve nâvilhâ

51. **didî:--di, -**
Gazel 62
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Tire-i zülfini kim gördi didi
"Ve'l-leyl" aña
Rü'yet-i hüsnüñi tefsîr
eyleyendür "Ve'd-đuñâ"

52. **didüm:--dü, --m**
Gazel 62
Mısra: 5
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Gaybdan geldi nidâ olur "illâ
mâ-saâ"

53. **dirler:--r, --ler**
Gazel 65
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Düşürme elden sâkı şarâb-ı
râhat-ı dil hâ
Ki dirler dâfi-i gamdur ki
cümle mañfil hâ

54. **dir:-r**
Gazel 71
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Åşıķam dir kim reh-i ışķ içre
cân terk eylemez
Aña aşık mı dînür nâmı anuñ
nâ-merd ola

55. **dimezem**:--mez, --em

Gazel 74

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
ķahr ola

56. **diyeler**:--(y)e, --ler

Gazel 78

Mısra: 14

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Şöyle şîrîn yaz Muħibbî bu
maânî nakşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

57. **dir**:-r

Gazel 82

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı ışķdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevâ
zâhid baña

58. **dir-imiş**:-r, -imiş

Gazel 84

Mısra: 11

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña
bî-dîm rakîb
Bâver itme döstüm vallâhi
bühtândur baña

59. **di**:

Gazel 89

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ya çeşmüñe di eylesesün kaşd
cânuma
Ya büseñi vir tâ ki baña hün-
bahâ ola

60. **dir**:-r

Gazel 96

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bağ dür yârûñ miyânı çün ezel
uşşâķ ara
Kimi inkâr eyleyüp yok dir kimi
dir mü aña

61. **didi**:--di, -

Gazel 101

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eyledi dünyâyı zemm ol Hâlık-ı
perverdigâr
Didi her kim âhîret isterse
bakmaz ol yaña

62. **dîdi**:--di, -

Gazel 105

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dîdi küyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gû baña

63. **didi**:--di, -

Gazel 107

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Murg-ı gam geldi Muħibbî
eyledi gönülüm vaţan
Didi gitmem gayra bu hoş
aşiyânıdır baña

64. **dirsem**:-r, -se, -m

Gazel 119

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Müneverdür dü âlem gün
yüzüñden
N'ola dirsem yüzüñe âlem-ârâ

65. **dir**:-r

Gazel 120

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuçca
bile gitnese
Anuñ-ıçun dir Muħibbî döstüm
rûhum saña

66. **diye**:-(y)e

Gazel 120

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İledürse büy-ı zülfüñden behişte
bû şabâ
Ravzadan Rıdvân diye ehlen ü
sehlen merħabâ

67. **diye**:-(y)e

Gazel 120

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Serv görse kıddüñi diye saña
ömr-i dirâz
İşidüp bunu çınâr el kaldurup
itdi duâ

68. **dir**:-r

Gazel 121

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Haţtuñi cânâ görenler didiler
reyhân aña
Yüzüñe iden nazâr da dir gül-i
handân aña

69. **didi**:--di, -

Gazel 122

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü gam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

70. **didi**:--di, -

Gazel 122

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ne iy nâ-mihribân ışķ
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışķuñ hebâ

71. **didi**:--di, -

Gazel 122

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi Muħibbî iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser

Bir buse lutf itseñ eger olurdu
aña çün bahā

72. **didüm**:--dü, --m

Gazel 122

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm ne iy nā-mihribān ışk
ehli ider terk-i cān
Didi sakın sırrı nihān itme olur
ışkuñ hebā

73. **dimişler**:--miş, --ler

Gazel 123

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āşıka çāre olur mı iy tabīb
Derd-i ışk için dimişler bī-devā

74. **dir**:--r

Gazel 127

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Şir-i pür-süzum olalıdan ḥasen
Güş iden dir kışsa-i Selmān aña

75. **diseler**:--se, --ler

Gazel 129

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Seni gözler rāstī gayrı yaña
kılmaz naazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümā

76. **diriseñ**:--r, --isen

Gazel 133

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sen Muḥibbī kuluñı cevruñe
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılcadur ḥükmüñ
buyur olur revā

77. **didi**:--di, --

Gazel 136

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sīne-i sūzında zülüfi ḥayālin
didi dil

Mārī kim gördi Muḥib āteş anuñ
ini ola

78. **dirdüm**:--r, --dü, --m

Gazel 138

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Saklayam dirdüm bu sīnem içre
ışkuñ āteşin
Penbe içre dōstlar āteş kaçan
pinhān ola

79. **didi**:--di, --

Gazel 150

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbī yār vaşlın istedi
ferdā didi
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitāb

80. **direm**:--r, --em

Gazel 150

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Esb-i nāz-ıla kaçan karşumda
cevlān eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
būs-ı rīḫāb

81. **didi**:--di, --

Gazel 154

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi usanmaz mısız cevruñ ü
cefāmuzdan daḥı
Didüm aña iy cefā-cū görmişem
ben anı köp

82. **didüm**:--dü, --m

Gazel 154

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didi usanmaz mısız cevruñ ü
cefāmuzdan daḥı
Didüm aña iy cefā-cū görmişem
ben anı köp

83. **didiler**:--di, --ler

Gazel 155

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ebr-i miḥnet sandılar gördükde
dūd-ı āhumı
Didiler seyl-i belādur çeşm-i
giryānum görüp

84. **didiler**:--di, --ler

Gazel 155

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gördiler cān riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mīr-i suḥen eşār u
dīvānum görüp

85. **didi**:--di, --

Gazel 163

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İḥāba vardum nāgehān lutf-ıla
geldi didi yār
Bu ne gāfletdür uyan üstüne
togdı āfitāb

86. **direm**:--r, --em

Gazel 164

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Başda sevdā dilde gāvğā gözde
āb
Kim sora ḥālüm direm gāyet
ḥarāb

87. **dirsem**:--r, --se, --m

Gazel 164

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gün yüzüñden çün
münevverdür cihān
Tañ midur dirsem yüzine āfitāb

88. **diyeler**:--(y)e, --ler

Gazel 166

Mısra: 14

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muḥibbī şir-i dil-suzuñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
ḥayālāt-ı gārīb

89. **dir-iseñ**:--r, --i, --se, --ñ

Gazel 168

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yu gül-âb-ıla Muhibbî agzuñ
andan nâmin añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

90. **dimiş:-miş**
Gazel 169
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Leblerüñ üzre nigārâ hâlünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa âceb
olmaz zübâb

91. **didüm:--dû, --m**
Gazel 170
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ârızuñ üzre didüm hâmdur bu
zülf-i müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse müda olur
pîç ü tâb

92. **dir:-r**
Gazel 179
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gördiler hâk olduğum yoluñda
iy âli-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yâ
leytenî küntü türâb"

93. **dirlar:-r, -ler**
Gazel 179
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gerçi kim ışkuñ tarîkı pür hatâr
dirlar velî
Göricek âşıklar andan
eylemezler ictinâb

94. **dirlar:-r, -ler**
Gazel 179
Mısra: 9
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Vaşl içün dirlar müyesser olur
âhir şabr-ıla
Eylese ömrüm taħammül itmese
ecele şitâb

95. **didiler:--di, --ler**
Gazel 194
Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Cüra-i cām-ı lebüñ olalıdan
baña naşîb
Ehl-i diller didiler "yâ leytenî
küntü türâb"

96. **direm:-r, -em**
Gazel 194
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Sîne süzân dide giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm gâyet harâb

97. **didî:--di, -**
Gazel 195
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

98. **didüm:--dû, --m**
Gazel 195
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

99. **didüm:--dû, --m**
Gazel 196
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didüm dehânuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehâni kimesne bilmez bu
ilm-i gayb

100. **dirlar:-r, -ler**
Gazel 202
Mısra: 4
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gül yüzün aklı midür ya
pîrehan gülgün mıdur
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirlar şehâb

101. **dirdüm:-r, -dû, -m**
Gazel 207
Mısra: 9
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Kâni idüm düşde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi ışk ehl-i olan hiç gözine
ister mi h'âb

102. **dimez:-mez**
Gazel 208
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Agzınuñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrin cevâb

103. **didiler:--di, --ler**
Gazel 213
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye düşmez kanda ise didiler
illâ türâb

104. **dirlar:-r, -ler**
Gazel 221
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gözün yaşı-durur bir mâ-i câri
Muhibbî adına dirlar apar döst

105. **diyeler:--(y)e, --ler**
Gazel 230
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bu gâmdan gel beni kurtar
kerem kıl
Görenler diyeler buldı hidâyet

106. **dimişler:-miş, -ler**
Gazel 239
Mısra: 11
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Sakinur cânını senden dimişler
Muhibbî'ye kurı bühtândur iy
döst

107. **didi**:--di, -
Gazel 244
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Çonca mey içmiş yasagın
tutmamış şâh gülün
Kokuban agzın şabâ didi bu hûd
evkâr mest

108. **dirseñ**: -r, -se, -ñ
Gazel 251
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eger dirseñ huzûr idem dilâ kıl
dâyimâ 'uzlet
Irag ol dâr-ı dünyâdan bulasın tâ
Hak'a kurbet

109. **didi**:--di, -
Gazel 253
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Sunup dün bâdeyi pîr-i harâbât
Didi ta'cîl-i fi't- te'hîr-i âfât

110. **dimiş**: -miş
Gazel 255
Mısra: 9
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yâr
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

111. **didiler**:--di, --ler
Gazel 257
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muhibbî lezzet-i 'ışkı bilenler
Didiler yok şekerde bu hâlâvet

112. **di**:
Gazel 260
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nânum ilet

113. **diyeler**:--(y)e, --ler
Gazel 270
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dilâ hayr eyle diller râhat olsun
Diyeler togurana saña rahmet

114. **didüm**:--dü, --m
Gazel 271
Mısra: 4
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

115. **didiler**:--di, --ler
Gazel 272
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler 'ışkı eyler vaşl teskîn
Didüm artar aña olmaz nihâyet

116. **dir**: -r
Gazel 288
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören
dil murğın
Dir meges gibi tolaşmış aña
dâm-ı 'ankebü

117. **dime**: -me
Gazel 304
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Şi'r-ile itdün Muhibbî ol perî
teşhîrini
Dime şimden girü sen eş'âr u
dîvâdur 'abeş

118. **didüm**:--dü, --m, -
Gazel 306
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ruğlarını bâğ ara gördükde
didüm mi ş li yok
Oldı mülzem itdügümde ben
gülistân-ıla bahş

119. **dimeñ**: -me, -n
Gazel 311
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Tarıķ-ı 'ışk birdür iki sanup
Sakin dimeñ aña işnâ vü şâliş

120. **dirler**: -r, -ler
Gazel 311
Mısra: 4
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Habâyişden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü'l-
habâyiş

121. **dimişler**: -miş, -ler
Gazel 312
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cihân için dimişler çünkü hâdiş
Bulinsa tañ midur bunda
havâdiş

122. **dirler**: -r, -ler
Gazel 320
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir gedâ iken idersem n'ola
cânân-ıla bahş
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla bahş

123. **dimişler**: -miş, -ler
Gazel 322
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cihân için dimişler çünkü hâdiş
Bulnursa ne tañ anda havâdiş

124. **dir-ise**: -r-ise
Gazel 323
Mısra: 11
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
maşşüduñ iy h'âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla
bahr-i 'Aden'den geç

125. **dirler**: -r, -ler
Gazel 334
Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bir ribât-ı köhne dünyâ kârbân
halk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

126. **dirsem**:-r, -se, -m

Gazel 337

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

127. **didi**:-di, -

Gazel 352

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İledüp hüccetini kâzî-i 'ışka
haftuñ
Göricek anı kabûl itdi didi naql-
i şahîh

128. **didiler**:-di, -ler

Gazel 352

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cümle 'uşşâkını katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarîh

129. **didiler**:-di, -ler

Gazel 352

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muhibbî'ye lebün zikrini
evrâd ideli
Didiler mîr-i kelâm şî'rine hem
şî'r-i faşîh

130. **dirsem**:-r, -se, -m

Gazel 352

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesîh
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melîh

131. **didüm**:-dü, --m

Gazel 358

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ġamzeñ okı geldügince sîneme
Görüp anı cân u dilden didüm
oñ

132. **dimişler**:-miş, -ler

Gazel 363

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzü telğ

133. **dir**:-r

Gazel 375

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dir gazel şîrin lebünçün bu
Muhib
Söyledi tûfî gibi san yidi kând

134. **dirler**:-r, -ler

Gazel 386

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfüñün bendinde diller
çağrışup dirler meded
Kim düşe çâh-ı zenañdân içre ol
çıkma ebed

135. **didüm**:-dü, --m

Gazel 389

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cilve eyler bâğda gördüm yine
bir serv-ğad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Hayy-ı ebed

136. **dir**:-r

Gazel 393

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cân-ıla güç it ne dir gör nây u
'üd
Dir günâhum çok 'afv it yâ
Vedüd

137. **diñüz**:-ñ, -(ü)z

Gazel 400

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muhibbî öliyor derd-i firâk-
ıla bugün
Çıkma dîn cânı irişsün diñüz ol
yâra meded

138. **dirler**:-r, -ler

Gazel 402

Mısra: 14

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eylese cevr ü cefâ artsa
mahabbet tañ midür
Çün Muhib insan olur ihsân-ıla
dirler 'abîd

139. **didiler**:-di, --ler

Gazel 405

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çâre yok izhâr idiser didüm âhîr
rüy-ı zerd

140. **didüm**:-dü, --m

Gazel 405

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çâre yok izhâr idiser didüm âhîr
rüy-ı zerd

141. **didi**:-di, -

Gazel 419

Mısra: 14

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zîkr eyledün
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

142. **dir**:-r

Gazel 419

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la 'l-i
dilberden lezîz

143. **dirsem**:-r, -se, -m

Gazel 429

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ruḥuñ alını 'arz eyle disem
dildâr âl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem hayâl añlar

144. **disem**:-se, -m

Gazel 429

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ruḥuñ alını 'arz eyle disem
dildâr âl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem hayâl añlar

145. **didi**:-di, -

Gazel 430

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Küyında sehv-ile didi ol
mübtelâ kanı
Tâ ḥaşre deñlü saña bu zevk u
şafâ yiter

146. **didi**:-di, -

Gazel 433

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ḳadeḥ içdi baña bir cür 'a sundı
Didi iç bunı 'ömr-i câvidândur

147. **didiler**:-di, --ler

Gazel 440

Mısra: 11

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didiler terk eyledi küyını
dildârüñ rakîb
İşidüp ḥamd eyleyüp didüm ki
fi' -nâri's-saḡar

148. **didüm**:-dü, --m

Gazel 440

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āfitāba ben didüm 'āşık mısın
dîdârına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

149. **dimeñ**:-me, -n

Gazel 441

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Değüldür ğayra dil mâyil
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ḥaḡḡın Ka'be-i 'ulyâ dimeñ
ğayra sücüdüm var

150. **dirdüm**:-r, -dü, -m

Gazel 450

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Akar suya eser yile tayanma
göñlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise âbî imiş
âhum hevâyîdür

151. **didüm**:-dü, --m

Gazel 453

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Şafḥa-i haddüñde ḥâl ü ḥatṭuñı
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitābuñ nokṭa
vü i' rābîdur

152. **didüm**:-dü, --m

Gazel 455

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Deyr-i ḥüsnüñde neden
ebrülaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
miḥrâbdur

153. **didi**:-di, -

Gazel 458

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Ol saçı leylâ görüp vâdîde ben
dîvânesin
Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdadur

154. **didüm**:-dü, --m

Gazel 463

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Lebüñ öpdükçe ğâyet mest
oldum
Didüm el-ḥaḡ mey-i gülgüna
beñzer

155. **didi**:-di, -

Gazel 466

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm zekât-ı ḥüsnüñi 'arz it
ḥaḡḡum-durur
Didi daḡı irişmedi sâla zamānı
var

156. **didüm**:-dü, --m

Gazel 466

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm zekât-ı ḥüsnüñi 'arz it
ḥaḡḡum-durur
Didi daḡı irişmedi sâla zamānı
var

157. **didüm**:-dü, --m

Gazel 467

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Zülfini kesse nigârum göricek
anı didüm
Kaṭ' -ı zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

158. **disem**:-se, -m

Gazel 467

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Bu Muḥibbî'ye vefâ eyle cefâ
itme disem
Çin ider ebrüların ḥışm idüben
kîne gelür

159. **didi**:-di, -

Gazel 472

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Açdı yüzini nâz-ıla didi ol dil-
firîb
Biñ cân deger bunuñ nazarına
bahâ nedür

160. **didî:--di, -**
Gazel 472
Mısra: **10**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm Muhibbî boynına zencîr-i zülfünü
Dakmaz mısın didi bu sözüñ hep yabânadur

161. **didüm:--dü, -m**
Gazel 472
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm Muhibbî boynına zencîr-i zülfünü
Dakmaz mısın didi bu sözüñ hep yabânadur

162. **didiler:--di, --ler**
Gazel 473
Mısra: **7**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cân fedâ itmek didiler müşkil işdür 'aşıkâ
Yâr eger ben sevdüğümse didüm âsân öğredür

163. **disem:--se, -m**
Gazel 474
Mısra: **12**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

İy tabîb-i dil lebünden bu Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle tîmâr incinür

164. **didüm:--dü, --m, -**
Gazel 481
Mısra: **9**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Didüm iy dilber neden 'uşşâkı kurbân eyledüñ
Didi kim bilmez misin küyum benüm ser-hânedür

165. **diñ:--ñ**
Gazel 487
Mısra: **6**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

'İşk nârını şu kim yakdı ezel sînesine

Yanmayup ol gice gündüz baña diñ yâ ne olur

166. **didüm:--dü, --m**
Gazel 488
Mısra: **4**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Hânesinden çün tülû' eyleye ol bedr-i münîr
Gönlümü alan benüm didüm çehâr-deh sâledür

167. **diyü:--(y)ü, -**
Gazel 489
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Mi ş lûñ diyü itdüm gümân aradum iy ârâm-ı cân
Bî-mi ş lsin bildüm hemân bir dağı peydâ mı olur

168. **didüm:--dü, -m**
Gazel 490
Mısra: **2**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Yâr gâyblik mihri rûz u şeb hâtırdadur
Hey haţâ didüm ne gâyb dâyim ol hâtırdadur

169. **didiler:--di, --ler**
Gazel 491
Mısra: **3**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Hadî ş -i zülf-i dildarı didiler eyleme kütâh
Anuñçün güft ü güyum 'âlem içinde müselseldür

170. **didî:--di, -**
Gazel 497
Mısra: **15**
"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gül yüzi vaşfını benden işidüp dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-i güyâ geçer

di:

1. **dimişler:--miş, -ler**
Gazel 277

Mısra: **3**
Ad vermek.

Dād-ı Hudâ dimişler kesbî degül-durur 'ışk
Taşşılı katı müşkil olmayıcak liyâkat

2. **dime:--me**
Gazel 64
Mısra: **11**
Düşünmek, zannetmek.

İy Muhibbî kana girmişsin dime dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur ol kan aña

3. **dimiş:--miş**
Gazel 210
Mısra: **5**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ol saçı leylâ bu ben dîvâneye mecnûn dimiş
Şâdam ol günden bertü kim baña hoş komuş laķab

4. **dinse:--n, -se**
Gazel 253
Mısra: **14**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Muhibbî hâk-i pâyün kıldı ser-tâc
Ne ğam dinse aña chl-i sa'âdât

5. **dirlere:--r, -ler**
Gazel 256
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Ğam bârını götürür-isem itmeñüz 'aceb
Dirlere ezelde çünki baña üstür-i nerest

6. **dirlere:--r, -ler, -se**
Gazel 322
Mısra: **6**
... diye adlandırmak, ... diye vasıflandırmak.

Cüdâ eyler beni küyında görse Raķibe yiridür dirlere hâriş

7. **didiler:--di, -ler**
Gazel 324
Mısra: **8**

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

Ğarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-ḥānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

8. **dirler:-r, -ler**

Gazel 365

Mısra: 2

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

Nebîler serveridür çün
Muḥammed
Anuñ bir adına da dirler Aḥmed

9. **dirler:-r, -ler**

Gazel 387

Mısra: 14

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

İy Muḥibbî eyledüñ sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şîr-merd

10. **dirseñ:-r, -señ**

Gazel 394

Mısra: 9

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

Kimdür Muḥibbî dirseñ iy şāh-ı
ḥusrevān
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

11. **dirler:-r, -ler**

Gazel 422

Mısra: 10

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muḥibbî şîrem
Dāğumla kūh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

12. **didiler:-di, -ler**

Gazel 428

Mısra: 9

... diye adlandırmak, ...
diye vasıflandırmak.

Didiler şî'r-i ḥayāl-engîzine
tarz-ı hasen
Ol da bu dehrüñ kemāl-i nazm-
ıla Selmān'ıdur

13. **dirseñ:-r, -se, -n**

Gazel 323

Mısra: 6

Demek || istemek, ummak.

Perî-rüdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zādā
O cān incinmesün dirseñ raḳīb-i
Ehremen'den geç

14. **diyem:-ye, -m**

Gazel 4

Mısra: 11

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midür Şîrāt
Yā Resülü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümā

15. **dimedi:-me, -di**

Gazel 9

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Işğ âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebinî dimedi bir kerre
mā saña

16. **dir-istem:-r, -i, -se, -m**

Gazel 10

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Lal-i lebüne ger dir-istem n'ola
Mesîḥā
Bir ğamze ile öldürüp eyler yine
iḥyā

17. **didî:-di**

Gazel 20

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Naḳd-i cāna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muḥibbî key sakın ugrama
buradan yaña

18. **didî:-di**

Gazel 33

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Yār olmazsın didüm iy pür-cefā
Didi kim gördi bu dünyādan
vefā

19. **didüm:-dü, -m**

Gazel 33

Mısra: 13

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

İñleyen kapumda kim didi
didüm

Bu Muḥibbî ḥasta-dıldür bî-riyā

20. **diyü:-yü**

Gazel 49

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gül ruḥuñ gördükde ḥayrān
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
ğoncalar heykel saña

21. **dir-ise:-r, --ise**

Gazel 82

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Secde kıldı tāk-ı ebrüña

Muḥibbî cān-ıla

Yaraşur miḥrāb-ı mescid dir-ise
sācid baña

22. **dirdüm:-r, -dü, -m**

Gazel 95

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ḥaḳ müyesser eylese bir kez
daḥı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

23. **diñ:-ñ**

Gazel 118

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taḥammül Kāf aña
Döstlar itmez misiz billāhi diñ
inşāf aña

24. **diyü:-yü**

Gazel 128

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Olmuşam diyü raḳībüñ mekr ü
şerrinden emñ

Dâğ-ı gam sînemde san mühr-i
Süleymân'dur baña

25. **diyemiz:-yesiz**

Gazel 159

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bir saçı leylâ sevüp dîvâne
olsam dehr ara
Baña mecnûn diyemiz çâk-i
gîrîbânûm görüp

26. **didi:-di**

Gazel 170

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ârızûn üzre didüm hâmdur bu
zûlf-i müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse mûda olur
pîç ü tâb

27. **dir:-r**

Gazel 171

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Tîz geçer eyyâm-ı gül
ardıncadır faşl-ı hâzân
Giceler tâ şubhâ dek bunı dir
înlîr andelîb

28. **dîñüz:-ñüz**

Gazel 175

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Badezîn elķâb-ı yâra husrev-i
hübân dîñüz
Pâdişâh-ı dehre dirler nite kim
âlî-cenâb

29. **dîñ:-ñ**

Gazel 186

Mısra: 12

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Muhibbî'ye cefâlar itdün âhir
Nedür dîñ bâri evvel gönlin alup

30. **dimek:-mek**

Gazel 192

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gül dimek yüzine çün degül
edeb
Bî-edeb maħrûm şod ez-luġf-ı
Rab

31. **didiler:-di, -ler**

Gazel 194

Mısra: 14

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

İy Muhibbî şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur sehergehler duâlar
müstecâb

32. **didi:-di**

Gazel 196

Mısra: 2

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didüm dehânuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehânî kimesne bilmez bu
ilm-i ġayb

33. **didüm:-düm**

Gazel 199

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Var mıdur agzuñ didüm iy
ġonca leb
Bî-nişândan gör nişân kıldum
taleb

34. **didi:-di**

Gazel 207

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ķânî idüm düşde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi ışķ ehli olan hîç gözine
ister mi ġ'âb

35. **dirseñ:-r, -se, -ñ**

Gazel 226

Mısra: 9

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dil murġı eger girmeye bâġuñâ
dirseñ
Üstine anuñ zülfüñî as perr-i
ġurâb it

36. **dir-isem:-r, -i, -se, -m**

Gazel 247

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Leblerüñe dir-isem n'ola nebât
Mürdeler nüş ide ger bula hayât

37. **dinilse:-n, -il, -se**

Gazel 255

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bir kışşadur muġavvel zülfüñle
derdüm iy döst
Tâ haşre dek dinilse dîñmeye bu
hikâyet

38. **didi:-di**

Gazel 256

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didüm lebüñ bahâsına cânum
alur mısın
Didi bahâ yok aña yâķut-ı
aħmerest

39. **didüm:-düm**

Gazel 256

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didüm lebüñ bahâsına cânum
alur mısın
Didi bahâ yok aña yâķut-ı
aħmerest

40. **didüm:-dü, -m**

Gazel 272

Mısra: 4

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Didiler 'ışķı eyler vaşl tesķin
Didüm artar aña olmaz nihâyet

41. **didi:-di**

Gazel 273

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Muhibbî kâmetin gördi nigârûñ
Didi bugün-durur baña kıyâmet

42. **diyü:-yü**

Gazel 276

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Ola kim genc-i vişālūnden
bulam diyü nişān
Bu göñül ma'mür iken vîrāne
oldum 'ākıbet

43. **didi:-di**
Gazel 279
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Yüzünde şehā nokta mı didüm
didi hālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

44. **didi:-di**
Gazel 279
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Yüzünde şehā nokta mı didüm
didi hālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

45. **diyem:-ye, -m**
Gazel 280
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı dōst
Nuḡka ger ḡudret bulam derd-ile
diyem kanı dōst

46. **didi:-di**
Gazel 287
Mısra: 9
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muhib şükr it bu düşvār oldı
āsān 'ākıbet

47. **didi:-di**
Gazel 294
Mısra: 3
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Eṡıbbā el urup nabzuma didi
Cünün-i 'ışık ancak bu 'alāmet

48. **dimedūñ:-me, -dü, -ñ**
Gazel 303
Mısra: 13
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bir gün dimedūñ ḡasta
Muḡıbbı'ye nedür ḡāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy dōst

49. **diye:-ye**
Gazel 307
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Kim göre rengin lebüñle dōstum
lü'lü' dişūñ
Diye dürr kim bakar la'l-i
Bedaḡşān'dur 'abeş

50. **didi:-di**
Gazel 317
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Şol ḡadar āh eyledüm hicrūñ
beyābānında kim
Raḡm idüp ḡālūme müslim didi
kāfir el-ḡıyās

51. **diyeler:-y, -e, -ler**
Gazel 326
Mısra: 10
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Muḡıbbı 'ışık mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şāh-i cihān
genc

52. **didi:-di**
Gazel 335
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dün devā sordum tabıbe 'ışık
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilāc

53. **didüm:-dü, -m**
Gazel 350
Mısra: 7
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dōstum medḡūñde didüm bir
niçe ḡarrā ḡazel
Anuñ-ıçun oldı elfāzum benüm
cümle faşıḡ

54. **dinilse:-n, -il, -se**
Gazel 351
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

'İsī lebüñi görse idi dirdi 'ayn-ı
rūḡ
Zülfüñ dirāzına n'ola dinilse
'ōmr-i Nūḡ

55. **dirdi:-r, -di**
Gazel 351
Mısra: 1
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

'İsī lebüñi görse idi dirdi 'ayn-ı
rūḡ
Zülfüñ dirāzına n'ola dinilse
'ōmr-i Nūḡ

56. **dimeye:-meye**
Gazel 374
Mısra: 2
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Dermāni kodum 'ışık-ıla kıldum
ḡabül-i derd
Kimdür dimeye ma'reke-i
'ışıkda baña merd

57. **dir:-r**
Gazel 385
Mısra: 8
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Bu ḡarım-i sīneme türūñ
irişdükte şehā
Çaḡrışur cān u göñül her biri dir
"hel min mezid"

58. **didüm:-düm**
Gazel 387
Mısra: 9
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Zülfüñe müşg-i ḡıḡā didüm
ḡaḡāsın bilmedüm
Niçe yıllar ḡitmedi āyine-i
dilden bu gerd

59. **didi:-di**
Gazel 388
Mısra: 6
"Söylemek, anlatmak, ifade
etmek" anlamına gelir.

Gördi küyında yürür şūrīde bu
dīvānesin
Zülfinūñ zencirini didi idūñ
boynına bend

60. **disünler:-sün, -ler**
Gazel 406
Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muhibbî cân u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü disünler saña
merd

61. **dimişdi**: -miş, -di

Gazel 412

Mısra: 7

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dâr
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

62. **didî**: -di

Gazel 440

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Āfitāba ben didüm 'āşık mısın
dîdārına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

63. **dir**: -r

Gazel 445

Mısra: 1

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
'Āşıklarını kırmag-ıçun tâze kîn
tutar

64. **didî**: -di

Gazel 455

Mısra: 8

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Deyr-i hüsnünde neden
ebrûlaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

65. **didiler**: -di, -ler

Gazel 455

Mısra: 6

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Naqd-i cân-ıla metâ'-ı vaşla
oldum müşterî
Didiler olmaz bahâ ol gevher-i
nâ-yâbdur

66. **dirken**: -r, -ken

Gazel 474

Mısra: 3

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Cân-ıla kimdür metâ'-ı büseye
dirken hârîd
Bu âcebdür her kaçan olsam
hârîdâr incinür

67. **dir**: -r

Gazel 479

Mısra: 5

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Eyler heves lebünden şeftâlûya
irem dir
Dîvâne dil ne bilsün yol
ugragında çehdür

68. **diye**: -ye

Gazel 482

Mısra: 10

"Söylemek, anlatmak, ifade etmek" anlamına gelir.

Muhibbî olmagıl ġâfil dilünden
koyma eş'ârı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

dicle vü 'ummândur:

1. **dicle vü 'ummândur**: --dur

Gazel 239

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın gözyaşları
çokluğu sebebiyle Dicle Nehrine
ve denize benzetilmiştir.

Firāk u hasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü 'ummândur iy
döst

didâr:

1. **didâr**:

Gazel 186

Mısra: 4

Güzel yüz, çehre. II

Sevgilinin yüzü.

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî aşıklara didâr matlûb

2. **didârûna**: -(u)ñ, -a

Gazel 307

Mısra: 13

Güzel yüz, çehre. II

Sevgilinin yüzü.

İki 'âlemde senüñ ben 'âşıkam
dîdârûna
Sensüz olsa cennet ü havrâ vü
ġilmândur 'abeg

3. **didâr**:

Gazel 343

Mısra: 3

Güzel yüz, çehre. II

Sevgilinin yüzü.

Olur 'aşıklara didâr matlûb
Görinmez gözine olsa cihân
genc

4. **didârına**: -ın, -a

Gazel 440

Mısra: 9

Güzel yüz, çehre. II

Sevgilinin yüzü.

Āfitāba ben didüm 'āşık mısın
dîdārına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

didâr ola:

1. **didâr ola**: -a

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meydana çıkmak, belli

olmak.

Cennet ü havrâyı virdük zâhide
biz n'eylerüz
Ehl-i ışkuz fikr ü zikrümüz
bizüm didâr ola

didê:

1. **didê**:

Gazel 69

Mısra: 1

(Āşığın) gözü.

Gâh dildür gâh didê saña cā
Hep senüñ emründedür tek eyle
cā

2. **didede**: -de

Gazel 73

Mısra: 1

(Āşığın) gözü.

Yârûñ hayâli didede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

3. **didemden**: -m, -den

Gazel 76

Mısra: 2
(*Âşığın*) gözü.

Niçe yıllardur olmışdur derün-i
dilde ğam peydā
Aceb midür bu dīdemden ola
her lahza dem peydā

4. **dīdelerümünden:-ler, -üm, -den**
Gazel 228
Mısra: 3
(*Âşığın*) gözü.

Hāk-i kademün dīdelerümünden
görünür san
Bir rīkdür ol şışe-i çeşmüm aña
sā'at

5. **dīdeler:-ler**
Gazel 385
Mısra: 1
(*Âşığın*) gözü.

Dāğlar her bir taraftan dīdeler
kıldı befid
Şāyed ola kim hilāl ebrūnı
görem ola 'iyd

6. **dīde:**
Gazel 430
Mısra: 10
(*Âşığın*) gözü.

Ġarķ itdi gözyaşıyla Muħibbī bu
'ālemi
İy dīde daħı gel kerem it dökme
mā yiter

7. **dīdemi:-m, -i**
Gazel 456
Mısra: 5
(*Âşığın*) gözü.

Dīdemi ferş-i rehün eyleyem iy
serv-i ħırām
Pāyuña hayf degül mi ki basup
ħāke çıkar

8. **dīdelerüm:-ler, -üm**
Gazel 475
Mısra: 8
(*Âşığın*) gözü.

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozi-y-ıla dīdelerüm rüşenā
olur

9. **dīdeden:-den**
Gazel 485
Mısra: 1
(*Âşığın*) gözü.

Dīdeden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu
gözlerümünden ħün tamar

10. **dīdemde:-m, -de**
Gazel 489
Mısra: 5
(*Âşığın*) gözü.

Hāşā hayāl-i ğayrıya dīdemde
idem aña cā
Ol āşinā cāyı iken bīġāneye cā
mı olur

dīde giryān:

1. **dīde giryān:**
Gazel 194
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözü yaşlı.

Sīne sūzān dīde giryān olalıdan
ışķ-ıla
Kim sorarsa ħālümü ħālüm
direm ğāyet ħarāb

dīde merdümi:

1. **dīde merdümi:--i**
Gazel 241
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Göz bebeği.

Ol serv ayagina yine iy dīde
merdümi
Yaşuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

dīde-i ğam-dīdeme:

1. **dīde-i ğam-dīdeme:**
Gazel 41
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kederli göz.

Kühl ideyim dīde-i ğam-dīdeme
Hāk-i rāhından meded kıl iy
şabā

dīde-i giryān:

1. **dīde-i giryān:**
Gazel 110
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

Zülf-i reyħanı hayāli bir sifāl-i
sīnede

Su seper solmamag için dīde-i
giryān aña

2. **dīde-i giryān:**
Gazel 132
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayan göz, yaşlı göz.

Vaşlın umar ol perñnün bu gönül
dīvānedür
Bakmaga tākāt getürmez dīde-i
giryān aña

dīdeler dökdi:

1. **dīdeler dökdi:-di**
Gazel 60
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı dökme.

Şu deñlü dīdeler dökdi zemīn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir kadem basam
kalupdur pāy-dergilhā

dīdeler göre idi seni düşde:

1. **dīdeler göre idi seni düşde:-**
+ler, --e, --di, ++i, --de
Gazel 167
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık rüyasında
sevgiliyi görmek istediğini
(beklediğini) dile getirir.*

Umar-ıdum göre idi dīdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu hayāl-ile
görünmez baña ħ'āb

dīdeler hasret yaşını döksün:

1. **dīdeler hasret yaşını
döksün:-sün**
Gazel 61
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgili uğruna aşışın
gözünden dökülen özleyiş ve
kavuşamama yaşları.*

Yolında dīdeler hasret Muħibbī
yaşını döksün
Ola ki semmi esbinün nişānını
görem gil hā

dīdelerüm encüm savarsa:

1. **dīdelerüm encüm savarsa:-**
+ler, ++im, --a, --r, --sa

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) aşığı

uyuyamaması ve sabaha kadar yıldızları sayması kastedilmiştir.

Encüm sayarsa dīdelerüm tā
seher ne tañ
Sevdā-zede olan gözine hiç gele
mi hāb

dīdem yaş akıdur:

1. dīdem yaş akıdur:-ur

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gözlerden sürekli yaş
gelmesi,devamlı ağlamak.*

Sīne gülşen olalı dīdem akıdur
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pāş aña

didi:

1. didi:-i

Gazel 55

Mısra: 4

Cevap vermek.

Zülfüni gider didüm tā açıla
şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldā ola

didi ki:

1. didi ki:

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedi ki, söyledi ki.

Didüm aña iy bī-vefā nedür bu
itdügün cefā
Didi ki bil iy mübtelā benden
saña oldı aṭā

didi kim:

1. didi kim:--di

Gazel 481

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedi ki.

Didüm iy dilber neden ‘uşşākı
kurbān eyledün
Didi kim bilmez misin küyüm
benüm ser-hānedür

2. didi kim:

Gazel 447

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedi ki.

İy Muhibbī kim ki gördiyse
senün eş’aruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Ḥassān’ıdur

didiler yarı görmek ten göziyle mümkün degül:

1. didiler yarı görmek ten göziyle mümkün degül:--di, --

ler, --i, --i, --y, --le

Gazel 274

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgiliyi görmenin
ten ile yani masıva-yalancı-
gözle görmenin mümkün
olmadığı kastediliyor.*

Yarı görmek ten göziyle didiler
mümkün degül
Cān gözün aç kıl nazar bārī
anuñla dil avut

didüm ki:

1. didüm ki:--dü, --m

Gazel 440

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şöyle söyledim, dedim.

Didiler terk eyledi küyünü
dildāruñ raḳıḳ
İşidüp ḥamd eyleyüp didüm ki
fī’-nārī’s-saḳar

2. didüm ki:--dü, --m, --ki

Gazel 431

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şöyle söyledim, dedim.

Didüm ki cānı büseñe virem
bahā nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

3. didüm ki:

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şunu söyledim: "... "
dedim.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

4. didüm ki:

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şunu söyledim: "... "

dedim.

Didüm ki çekdüm rencini
bulmaga ḥüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülf-i ejdehā

5. didüm ki:--dü, --m, --ki

Gazel 268

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şunu söyledim: "... "

dedim.

Yarı gördüm nāgehān didüm ki
bu ‘ayn-ı mehest
Geydüği zerrin ḳabā başındaki
keç külehest

6. didüm ki:--dü, --m

Gazel 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedim ki, şöyle söyledim.

Metn-i ḥüsnüñe şahā ḥattuñ
yazaldan ḥāşiye
Faşl u bābın okudum didüm ki
ḥatm oldı kitāb

7. didüm ki:--dü, --m, --ki

Gazel 228

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dedim ki, şöyle söyledim.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
‘araḳ izhār
Didüm ki gelür verde ‘araḳ
bulsa ḥarāret

digergün:

1. digergün:

Gazel 60

Mısra: 7

(Fars. diger ve gün “renk”

*ile diger-gün) Başka türlü,
başka şekil üzre, değişmiş
durumda. Diğergün olmak:
Değişmek, başka bir şekil
almak.*

Gidüpdür küllî dil benden
digergün gün-be-gün hâlüm
Niçe takrîr idem yâ Rab derûn-ı
derdidür dilhâ

digergün olmada:

1. **digergün olmada:**-ma, -da
Gazel 75
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Değişmiş, başkalaşmış,
perişan olmuş halde bulunma.*

İşka düşelden benüm hâlüm
digergün olmada
Eksük olmaz dilde âteş gözde su
başda hevâ

dik:

1. **dikdi:**-di
Gazel 421
Mısra: 5
Yerleştirmek.

Kim dikdi bâğ-ı sîneye 'ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semir lezîz

diken:

1. **dikenden:**--den
Gazel 109
Mısra: 6
*1- Kimi bitkilerin dal,
yaprak, meyve kabuğu gibi
bölümlerinde ve kimi
hayvanların derisinde bulunan
sert, ucu sivri ve batıcı
çıkıntılardan her biri, har. 2-
Rakip.*

Döstar ağyârı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılma
dikenden yaña

2. **dikenden:**-den
Gazel 323
Mısra: 10
*1- Kimi bitkilerin dal,
yaprak, meyve kabuğu gibi
bölümlerinde ve kimi
hayvanların derisinde bulunan
sert, ucu sivri ve batıcı
çıkıntılardan her biri, har. 2-
Rakip.*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyina

Fenâdur âhîri meyl itme gülden
hem dikenden geç

dil:

1. **dil:**
Gazel 4
Mısra: 10
(Âşığın) gönü, kalbi.

Merve haqqı say-ile ger Kâbe
küyüñü tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

2. **dil:**
Gazel 5
Mısra: 1
(Âşığın) gönü, kalbi.

Pâdişâh-ı işkam u dil defter ü
dîvân baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvân baña

3. **dil:**
Gazel 6
Mısra: 2
(Âşığın) gönü, kalbi.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

4. **dil:**
Gazel 7
Mısra: 8
(Âşığın) gönü, kalbi.

Şem-i hüsnine nazâr kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

5. **dili:**-i
Gazel 9
Mısra: 7
(Âşığın) gönü, kalbi.

İşk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebinî dimedi bir kerre
mâ saña

6. **dilün:**-üñ
Gazel 10
Mısra: 4
(Âşığın) gönü, kalbi.

Ugradı meger bâd-ı şabâ zülfine
yârūñ

Pür itdi dimâğımı dilüñ anber-i
sârâ

7. **dil:**
Gazel 13
Mısra: 17
(Âşığın) gönü, kalbi.

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pür-i işk virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

8. **dil:**
Gazel 19
Mısra: 3
(Âşığın) gönü, kalbi.

Lebleri dâr-ı şifâsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tîmâr baña

9. **dil:**
Gazel 19
Mısra: 8
(Âşığın) gönü, kalbi.

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baña

10. **dilünden:**-üñ, -den
Gazel 26
Mısra: 6
(Âşığın) gönü, kalbi.

Vişâl-i hüsnüñi şey-lillâh itdüm
Dilünden gelmedi bir söz meger

11. **dilümden:**-ümden
Gazel 29
Mısra: 3
(Âşığın) gönü, kalbi.

Gitmesün nâm-ı şerîfüñ bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönülüne devâdur cân
bulur andan şafâ

12. **dilde:**-de
Gazel 30
Mısra: 1
(Âşığın) gönü, kalbi.

Gâh gözde gâh dilde eyle câ
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Hudâ

13. **dile:**-e
Gazel 32

Mısra: 5
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gülgün şarabı çünkü dile
eyledüm harām
Sākī içirse keveri andan bulam
şafā

14. **dil:**
Gazel 34
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarīkı Hāk saña

15. **dil:**
Gazel 34
Mısra: 6
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

16. **dil:**
Gazel 36
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Sanmañuz tenhā gide ışkuñ
beyābānna dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

17. **dilde:-de**
Gazel 41
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Geh hayālün dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

18. **dile:-e**
Gazel 41
Mısra: 5
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ya kaşuñdan tır gönderseñ dile
Karşu çıkup cānum eydür
merħabā

19. **dil:**
Gazel 49
Mısra: 7
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Bezm-i ğamda gel uyandır iy
dil āhuñ şemini
Ālemi rüşen kılır hācet degül
meşal saña

20. **dilde:-de**
Gazel 49
Mısra: 9
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dilde taşvır itmege cānā
Muħibbī naķşuñı
Bağrı hūnın eyleyüpdür iki
çeşmi hıl saña

21. **dil:**
Gazel 51
Mısra: 7
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Hālūni āndukça cānā dil harāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfüldür baña

22. **dil:**
Gazel 53
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dil derdi hāletini çü bir bir
didüm saña
Lalūñ bu hasta cāna umaram
tabīb ola

23. **dil:**
Gazel 53
Mısra: 6
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gül gibi arz eylese dilber
cemālini
Ol dem fiġān u āh-ıla dil andelīb
ola

24. **dil:**
Gazel 54
Mısra: 4
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Evreng degül mi tūġ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi aġ
ola

25. **dil:**
Gazel 55
Mısra: 7
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ġam yime iy dil seni her dem
melāmet itseler
Āşıķ olan terk-i nāmūs eyleyüp
rüşvā ola

26. **dilde:-de**
Gazel 57

Mısra: 2
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ruħları fitne kad-i bālā belā
Eksük olmaz dilde fitne ya belā

27. **dile:-e**
Gazel 57
Mısra: 6
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Eylemek ister yine haţtuñ urüc
Oldı her müyü dile cānā belā

28. **dil:**
Gazel 59
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Döşedi bu dil yine dām-ı belā
Çagurup ışķ ehline itdi şalā

29. **dilden:**
Gazel 65
Mısra: 10
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Yaşuñ girdābına düşdüñ
Muħibbī çāre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden hālāş-ı
fıkr-i şāhil hā

30. **dil:**
Gazel 67
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Döşedi bu dil yine hān-ı belā
Çagurup ışķ ehline itdi şalā

31. **dil:**
Gazel 68
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Lebüñ gelse hayāli āh ider dil
Muķarrer olamaz bī-dūd halvā

32. **dildür:-dür**
Gazel 69
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gāh dildür gāh dīde saña cā
Hep senüñ emrūndedür tek eyle
cā

33. **dilde:-de**
Gazel 70
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Geh hayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
Eylereñ başumda var lîkin hevā

34. **dil:**

Gazel 87

Mısra: 6

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemālını
Feryād [ü] fiğān eyleye dil
andelüb ola

35. **dilde:-de**

Gazel 89

Mısra: 10

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Şabr eyle devā nāmını añma
Muhibbīyā
Âşık dinür mi dilde gönüilde
devā ola

36. **dilüm:-üm**

Gazel 89

Mısra: 5

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Bir dem dilüm derd ü ğamuñdan
cüdā degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelā ola

37. **dil:**

Gazel 114

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Çün saçı zencürine bağlandı dil
Mecnünlayın
Döstlar şimden girü pend
eylemeñ zinhār aña

38. **dil:**

Gazel 119

Mısra: 4

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Belā kūhi içinde seng-i ğamdan
Yatur mecrüh olup dil bî-ser ü
pā

39. **dil:**

Gazel 136

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Sîne-i süzında zülüfi hayālın
didi dil
Mārı kim gördi Muhib āteş anuñ
ini ola

40. **dil:**

Gazel 137

Mısra: 2

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Sāğar-ı çeşmüm cefādan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek āteş-i hicriyle dil
biryān ola

41. **dilā:-ā**

Gazel 141

Mısra: 5

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Her ne ekersin dilā āhir biçersin
sen anı
Çünkü Hāk virmiş-durur her
şey'e bir dürlü sebeb

42. **dil:**

Gazel 164

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dil Muhibbī iniler tolabdur
Gözlerüm küzekleri dökdükçe
āb

43. **dil:**

Gazel 167

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Āteşe dil yandugına āhum
olmuşdur nişān
Dūd revzenden çıkar ger āteşe
yansa kebāb

44. **dilde:-de**

Gazel 181

Mısra: 4

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelā
Ol tabīb itdi ilācum dilde
bimārum görüp

45. **dil:**

Gazel 188

Mısra: 1

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişāndan gör nişān kılır taleb

46. **dil:**

Gazel 193

Mısra: 2

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Kalmadı cismümde cān u hier
ara cānumda tāb
Gözlerüm hün-āb akıtdı oldı dil
mülki harāb

47. **dil:**

Gazel 193

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Kūyuña varsam olur āzürde dil
ağyardan
Yā neden dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

48. **dil:**

Gazel 195

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
tārumār ider
Meclisde sākī ola eger bir nigār
hüb

49. **dil:**

Gazel 201

Mısra: 8

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Hāne-i dilde gelüñ iş idelüm
Dil kebāb oldı vü göz yaşı şarāb

50. **dilden:**

Gazel 204

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gözünden hāb dilden gitdi
şabrüm
Ne gündüz rāhat oluram ne hōd
şeb

51. **dilden:**

Gazel 215

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gitmesün dilden Muhibbī
dāyimā medh-i Resül
Okıdukça dil feraḥ bula vü
cānuñ ola mest

52. **dil:**

Gazel 232

Mısra: 10

(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Vaşl el virmez Muhibbī gel
hayāle kāni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüñe
dermān oldı tut

53. **dilde:-de**
Gazel 237
Mısra: **10**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- Var-iken kudret geçür 'ömrüni
var Allāh ile
İy Muḥbbī zikrūn olsun dilde
ḥayy-ı lā-yemūt
54. **dil:**
Gazel 244
Mısra: **1**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- İçmeden dil lebleründen oldu
çün iy yār mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bār mest
55. **dil:**
Gazel 252
Mısra: **3**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- Lebleründen bir nişān bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i ḥaddünde çün kim
gizlüdür āb-ı ḥayāt
56. **dil:**
Gazel 255
Mısra: **2**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- Ne hicre var nihāyet ne ḥöd bu
cevre ḡāyet
Öldürse daḡı ḡamzeñ itmeye dil
şikāyet
57. **dil:**
Gazel 261
Mısra: **5**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- Cān naḡd ile büseñe dil müşteri
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest
58. **dil:**
Gazel 268
Mısra: **10**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*
- Kaldı vīrāne-i miḥnetde
Muḥbbī şeb ü rüz
Ḥü dutup dil ḡam-ıla olalı ārām-ı
kühest
59. **dil:**
Gazel 269

Mısra: **5**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Pertev-i ḥüsnüñle cānā dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre ḥurşid-i
raḡşānı dürüst

60. **diller:-ler**
Gazel 270
Mısra: **5**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Dilā ḥayr eyle diller rāḡat olsun
Diyeler togurana saña raḡmet

61. **dil:**
Gazel 283
Mısra: **1**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Dil saçuñ zencirine dīvāne oldu
'ākıbet
Cān u dil elden gidüp bīḡāne
oldı 'ākıbet

62. **dil:**
Gazel 283
Mısra: **3**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i kuyuñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'ākıbet

63. **dil:**
Gazel 283
Mısra: **5**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenaḡdan çāhına
Āḡirā gör mār-ıla hem-ḡāne oldu
'ākıbet

64. **dil:**
Gazel 288
Mısra: **5**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Āteş-i 'iḡkuñ düşelden dil
ḡarāba tutdı yüz
Niçe vīrān olmasun düşdi gönül
şehrine ot

65. **dilleri:-ler, -i**
Gazel 311
Mısra: **3**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Ḥabāyisden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü'l-
ḡabāyis

66. **dil:**
Gazel 315
Mısra: **7**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Şive-i dölāb-ı çarḡuñ nālišin dil
gösterür
Olsa ger ḡam meclisinde 'ilm-i
mūsīkār baḡş

67. **dildür:-dür**
Gazel 327
Mısra: **3**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Āḡum e ḡ er mi eyler aña seng
dildür ol
Gönline beñzemez anuñ illā
ḡadid tü tuç

68. **dil:**
Gazel 331
Mısra: **2**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Çünkü sevdāñ-ıla sevdāyī mizāc
Oldı dil yokdur aña herḡiz 'ilāc

69. **dil:**
Gazel 335
Mısra: **9**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Gül yüzünsüz dil yakar 'iḡş
āteşi
Şem'e olmaz gicelerde iḡtiyāc

70. **dil:**
Gazel 347
Mısra: **1**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Dil şafā kesb idemez içmeyicek
cām-ıla rāḡ
Sāḡiyā 'iḡş idelüm sun berü gel
şām u şabāḡ

71. **dil:**
Gazel 353
Mısra: **8**
(*Âşığın*) *gönlü, kalbi.*

Baña nevbet gelicek eyledi
iḡmāl sāḡī
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kaḡeḡ

72. **dilüm:-(ü)m**
Gazel 364

Mısra: 2
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

İtsem sü'âl la'lini virür cevâb-ı
telh
Rağbet ider dilüm aña sanur
şarâb-ı telh

73. **dil:**
Gazel 367
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dil esîr-i zülfüdür hâlûñ görüp
Murğ görse dâne olur pây-bend

74. **dilümi:-i, -üm**
Gazel 368
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

75. **dile:-e**
Gazel 376
Mısra: 8
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ğam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrıķın
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'îd

76. **dil:**
Gazel 381
Mısra: 3
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Gördi hâlin dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

77. **dil:**
Gazel 381
Mısra: 9
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

İy Muhibbî dil niçe olsun hâlâş
Gözleri hançer çeker zülfî
kemend

78. **dil:**
Gazel 411
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

İder dil hicr elinden âh u feryâd
İrışmez n'eyleyem feryâduma
dâd

79. **dil:**
Gazel 431
Mısra: 5
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Meyl eyler-ise gendüm hâlûñe
dil ne tañ
Cennetden Âdem'i çıkaran
çünkü dânedür

80. **dilleri:-ler, -i**
Gazel 435
Mısra: 2
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Cân ugurlar gözlerûñ bilsem ki
ebrûlar mıdur
Dilleri teşhîr iderler yoħsa
câzûlar mıdur

81. **dilden:-den**
Gazel 437
Mısra: 4
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

'Arz kıldı gün yüzini itdi
sergerdân beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla qarâr

82. **dil:**
Gazel 441
Mısra: 5
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Degüldür ğayra dil mâyil
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ħakķın Ka'be-i 'ulyâ dimeñ
ğayra sücüdüm var

83. **dilde:-de**
Gazel 448
Mısra: 9
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

İrmedüm vaşla Muhibbî lîk
dilde bâ-hayâl
Mâlik oldum la'1-i yâra gevher-i
maħzûndur

84. **dil:**
Gazel 449
Mısra: 2
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Her kaçan bād-ı şeherden zülf-i
cânân sarmaşur
Deħşet alur 'aklı dil olur perîşân
sarmaşur

85. **dilüm:-(ü)m**
Gazel 454

Mısra: 7
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dilüm miħnet demin dünyâya
virmez
Bilür kıdrin maħabbet
'âleimidür

86. **dil:**
Gazel 463
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ser-i zülfiyle dil mecnûna
beñzer
Gözüm yaşı daħı Ceyhûn'a
beñzer

87. **dil:**
Gazel 464
Mısra: 5
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Secde itse dil kaşuñ miħrâbına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrûlara
peyvstedür

88. **dilde:-de**
Gazel 466
Mısra: 2
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Ebrû-yı yâruñ elde kurulmuş
kemâni var
Tiri gelürse sineme dilde nişâmı
var

89. **dilde:-de**
Gazel 466
Mısra: 6
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Mecnûn benim bu hâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhûr egerçi dilde anuñ
dâsitâni var

90. **dil:**
Gazel 481
Mısra: 1
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Dil cemâlûni görelden bir 'aceb
dîvânedür
Şem'-i hüsnûñ şevķine cândan
yanar pervânedür

91. **dilünden:-üñ, -den**
Gazel 482
Mısra: 9
(*Âşığın*) gönü, kalbi.

Muhibbî olmagıl ğāfil dilünden
koyma eş arı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

92. dil:

Gazel 483
Mısra: 9
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

93. dil:

Gazel 486
Mısra: 3
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

Dil kebāb itdi ciger mihmān
idüp derd ü ğamı
Sākî-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hün çeker

94. dilüm:-(*ü*)m

Gazel 486
Mısra: 1
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

95. dil:

Gazel 492
Mısra: 8
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

Senden özge kimsenem yok
umaram senden 'atā
Vir zekāt-ı hüsünü kapuında dil
sāyil-durur

96. dil:

Gazel 498
Mısra: 1
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

İñiler dölāb-veş dil ıztırāb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölāb üstindedür

97. dil:

Gazel 499
Mısra: 6
(*Âşığm*) gönlü, kalbi.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedü

Dağı dil bir dem qarār itmez
suvāl üstindedür

dil aqlamaz:

1. dil aqlamaz:-maz

Gazel 72
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığm gönlünün
üzülmemesi,gözyaşı dökmemesi.

Bār-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lâ-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

dil āh ider:

1. dil āh ider:-er

Gazel 50
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âşığm gönlünün
feryat,fiğan etmesi.

Lebün gelse hayāle āh ider dil
Anuñçun bişmedi bî-düd hālvā

dil ahvālını:

1. dil ahvālını:-i, --ni

Gazel 135
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül derdi.

Yazayım bir bir kamu eşkülme
dil ahvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malüm
ola tā hāl aña

dil alup:

1. dil alup:-up

Gazel 127
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşığı kendine
çekmesi,aşık etmesi.

Dil alup kaşduñ bu dem ger cān
ise
Olmuşam ben cān-ıla qurbān aña

dil alur:

1. dil alur:-ur

Gazel 483
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlü cezbetmek, gönlü
kendine aşık etmek.

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

dil ātesi:

1. dil ātesi:-i

Gazel 225
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi II aşk sebebiyle
gönülde yanan ateş.

Ser çekdi bu dil āteşi eflāke
'alem-vār
Eşküm sipehi tutdı bu dünyāyı
tamāmet

dil ātesine:

1. dil ātesine:-ne

Gazel 163
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gönül ateşi.

Bezm-i ğamda içmege yārān-ıla
hün-ı ciger
Eylerem dil ātesine karşı bu
bagrum kebāb

2. dil ātesine:-i, --n, --e

Gazel 364
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gönül ateşi.

Dil ātesine yandı bu bagrum
döne döne
Yansa kaçan ki āteşe olur
kebāb-ı telh

dil ātesiyile:

1. dil ātesiyile:-i, --y, --le

Gazel 397
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Āh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarh kebūd
Dem var mı aña çıkmaya dil
ātesiyile dūd

dil avut:

1. dil avut:

Gazel 274
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül avutmak.

Yârı görmek ten göziyle didiler
mümkün degül
Cân gözün aç kıl nazar bârî
anuñla dil avut

dil âyinesin:

1. **dil âyinesin:--n**

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül aynası. (Tasavvufta

gönül aynaya benzetilmiştir.

Haset, kibir, riya gibi kötü

duyguların bulunduğu gönül pas

tutmuş bir aynaya benzetilir.

Kötü duygulardan ve dünyaya

ait her şeyden arındırılarak

içinde sadece Allah aşkına yer

verilen gönül ise pasları

temizlenmiş bir aynaya

benzetilir).

Jeng-i gamdan her ki dil

âyinesin pâk isteye

Ya leb-i dilber gerek yâhüd

şarâb-ı şâf aña

dil bagladum:

1. **dil bagladum:--la, --du, --m**

Gazel 243

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül bağlamak. II Aşık

olmak.

Bagladum zencîr-i zülf-i yâra dil

mecnûn-vâr

Nâşihâ beni gerek 'âkil gerek

dîvâne tut

dil baglama:

1. **dil baglama:--la, --ma**

Gazel 279

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül

vermemek,meyletmemek.

Ferzende idüp baglama dil gel

bu cihâna

Bir baydağ-ıla âhîr ider seni ol

mât

dil baglamasun:

1. **dil baglamasun:--la, --ma, --**

sun

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül
vermemek,meyletmemek.*

Işkî ben âsan sanurdum katı

müşkil kâr imiş

Cân u serden kim ki geçmez

baglamasun dil aña

dil baglayaldan:

1. **dil baglayaldan:--la, --yal, --**
dan

Gazel 276

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye gönül verilen

zamandan beri.

Baglayaldan dil saçî zencîrine

dîvâne-veş

'Akl u şabr u hüşdan bigâne

oldum 'âkıbet

dil benden gitdi:

1. **dil benden gitdi:--di**

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gönlünün aşık

için çarpmaması,ona yüz

vermemesi.

Çokdan dil gitdi benden bir dağ

añmaz beni

Anuñ için dir hîţâb idüp gören

bî-dil baña

dil bir mâh-pevkerden yaña
gitdi:

1. **dil bir mâh-pevkerden yaña**
gitdi:--di

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün

yüzü ay gibi parlak ve güzel

olan sevgiliye dolandığını,ona

tutulduğunu kastediyor.

Gitdi dil bir mâh-pevkerden

yaña

Akdı san sudur o serverden yaña

dil bübülünün:

1. **dil bübülünün:--i, --n, --ün**

Gazel 372

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu(aşık).

Güşa almaz gül gibi dil

bübülünün nâlesin

Niçeye dek çağurup bu hâsta

gönlüm diye dâd

dil bübülün hüsnün
gülşeninden kovma:

1. **dil bübülün hüsnün**

gülşeninden kovma:--i, --n, --ü,

--n, --in, --den, --ma--ü, --n, --i,

--n, --den

Gazel 280

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık kendini

kastederek sevgilinin güzellik

bahçesinden gönül bübülünün

kovulmamasını dilemektedir.

Kovma hüsnün gülşeninden

dilberâ dil bübülün

Yok-durur bir vech-ile redd

eylemek mihmân-ı döst

dil bübülünün:

1. **dil bübülünün:--i, --n, --ün**

Gazel 370

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu(aşık

bağlamında).

İy 'ârızî gül lebleri gonca boyı

şimşâd

Dil bübülünün işi güci nâle vü

feryâd

2. **dil bübülünün:--i, --n, --ün**

Gazel 395

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu(aşık

bağlamında).

Güşa almaz gül gibi dil

bübülünün nâlesin

Niçeye dek çağura bu hâsta

gönlüm dâd dâd

dil bünyâdına:

1. **dil bünyâdına:--i, --n, --a**

Gazel 287

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dil binası.(aşığın gönül

yapısı.).

Firkatün virdi hâlel gerçi bu dil

bünyâdına

Leşker-i gam geldi itdi cümle
vîrân 'âkıbet

dil çeker:

1. **dil çeker:**-e, -r
Gazel 81
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bütün eziyet ve cefaya
aşığın gönlünün katlanması
kastedilir.*

Kühlar itmez taħammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışık içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

2. **dil çeker:**--e, --r
Gazel 118
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bütün eziyet ve cefaya
aşığın gönlünün katlanması
kastedilir.*

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taħammül Kāf aña
Döstlar itmez misiz billāhi diñ
inşāf aña

dil de āh u fiğān ider:

1. **dil de āh u fiğān ider:**-e, -r
Gazel 77
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın gönlünün
sürekli ağlayıp
sızlaması,bağırıp çağırması.*

Gözlerüm eşk döker dil de ider
āh u fiğān
Işka yitmez mi aceb iki
güvāhum şanemā

dil derd-ile inler kânūna beñzer:

1. **dil derd-ile inler kânūna
beñzer:**--r, --a, --r
Gazel 463
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın gönlünün
keder ve gamdan inleyip
sızlanarak adeta bir yaylı çalgı
olan kanuna benzediği
söylenmektedir.*

Yaşum bāde olaldan bezm-i
ğamda
Dil inler derd-ile kânūna beñzer

dil derdini:

1. **dil derdini:**--i, --n, --i
Gazel 260
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül derdi II Aşk
yüzünden çekilen sıkıntı (Gönül
belası).*

Kirpügüm yazdı yine ruhsārına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
gülāmum ilet

dil düzdini:

1. **dil düzdini:**--i, --n, --i
Gazel 299
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hırsızı.

Dil düzdini 'adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senün düşmeye hergiz
güneh-i döst

dil düzdini dutdı:

1. **dil düzdini dutdı:**--dı
Gazel 98
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hırsız,çalan kimseyi
(aşığın gönlü) engellemek.*

Āh kim zülfi şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dilegüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dār ola

dil düzdini tutduñ:

1. **dil düzdini tutduñ:**--du, --n
Gazel 114
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin gönlüne
sahip olmak,onu çalmak isteyen
aşıkların onun gece kadar
karanlık saçında tutulup kaldığı
kastedilir.*

Çün şeb-i zülfünde tutduñ
döstüm dil düzdini
Lāyık oldur kim ser-i zülfün
kılasın dār aña

dil eğlenür:

1. **dil eğlenür:**--n, --ür

Gazel 471
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın kalbinin
sevgiliden gelen dert ve tasa ile
oyalanıp vakit geçirdiği ifade
edilmektedir.*

Ğamuñ cānā baña mihmān-ı
cāndur
Anuñla eğlenür dil çok
zamāndur

dil gelse:

1. **dil gelse:**-se
Gazel 56
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) gönlün
gelmesi,bahsedilen yerde ve
zamanda bulunması.*

Bār-ı ğamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
gam-perverd ola

dil gerdenine:

1. **dil gerdenine:**--i, --n, --e
Gazel 398
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlün boynu.

Saldı dil gerdenine zülfün eyā
döst kemend
Eyledi 'ömri dirāz ola bu
dīvāneye bend

dil gider:

1. **dil gider:**-er
Gazel 40
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Aşığın)gönlünün sevgiliye
doğru yönelmesi.*

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü şabā
N'ola iy serv-i sehī gösteresin
rüyūñ aña

dil gitdi:

1. **dil gitdi:**--di
Gazel 240
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül gitti, kayboldu.

Lebi yādına dil gitdi bu cān da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

dil hānesi:

1. **dil hānesi:--s, --i**
Gazel 403
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi; aşğın gönli.

Hicr taşın üstüme yağdurdu
çarḥ-ı lāciverd
Yıkılıp dil hānesi eflāke çıkıdı
āh-ı gerd

dil hānesin:

1. **dil hānesin:--s, --i, --n**
Gazel 427
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül yuvası. gönül hanesi.

Kılan dil hānesin rūşen nigāruñ
tāze dāğıdur
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyünmesün çerāğıdur

dil hānesini:

1. **dil hānesini:--si, --n, --i**
Gazel 279
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemālin
Dil hānesini mesken ider yoḥsa
sakın Lāt

2. **dil hānesini:--s, --i, --n, --i**
Gazel 309
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

Dünyāya bugün meyl ideyim
dime ḥaṭādur
Dil hānesini eyleme iy dōst
mülevveḡ

dil hastadur:

1. **dil hastadur:--dur**
Gazel 464
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık gönlünün hasta

*olduğunu,kalbinin acıdığı dile
getirmektedir.*

Cān za'if oldukça gönülüm nālesi
āhestedür
N'eylesün söze mecāli kalmadı
dil ḥastadur

dil kebāb:

1. **dil kebāb:**
Gazel 158
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Büyük bir acıya uğramak,
yüreği yanmak.*

Sen gereksin meclis esbābi
müheyyā cümleten
Dil kebāb yaşum şarāb olmuş-
durur sīnem rebāb

2. **dil kebāb:**
Gazel 164
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Büyük bir acıya uğramak,
yüreği yanmak.*

Bezm-i ḡamda dil kebāb yārān
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarāb

dil kebābın eyledüm:

1. **dil kebābın eyledüm:--ın, --
dü, --m**
Gazel 169
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) gönlün yanıp
tutuşmaktan kebaba dönmesi
kastedilmiştir.*

Dil kebābın eyledüm ben mā-
ḥazar yārān içün
Sīnemi kıldum kebāb u
gözlerüm yaşın şarāb

dil kişverin:

1. **dil kişverin:--+i, --n**
Gazel 257
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül ülkesi, gönül
memleketi.*

Yıkup dil kişverin vīrāne kılduñ
Kanı luṭf u kerem kanı 'adālet

dil kişverini:

1. **dil kişverini:--i, --n, --i**
Gazel 407
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ülkesi.

Ġamzeler geldi ki tārāc ide dil
kişverini
İdiser anı ḥarāb ol gözi mekkāre
meded

**dil küyuñdan ırag eyledi
cānını teslīm:**

1. **dil küyuñdan ırag eyledi
cānını teslīm:--di-uñdan**
Gazel 117
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Aşğın) gönli canını
teslim ederken(ölürken)
sevgilinin semtinden(eşiğinden)
uzakta kalmıştı anlamı
kastedilir.*

Küyuñdan ırag eyledi dil cānını
teslīm
Men māte ḡarīben hüve ḡad
māte şehīdā

dil mecnūnuñ olur:

1. **dil mecnūnuñ olur:--ur**
Gazel 44
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1)Sevgilinin deli divane
aşığı olmak,hep onu düşünmek.
2)Leyla ve Mecnun hikayesinin
erkek baş kahramanı gibi
olmak.*

Leylī saçuñı görelı mecnūnuñ
olur dil
Ḥaṭṭuñ hevāsı eyledi başum tolu
sevdā

dil mezākı:

1. **dil mezākı:--ı**
Gazel 417
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın gönlünün tadı.

İy Muḥıbbī dil mezākı zehr-i
ḡamdan telḥdür
Def'ine anuñ bulunmaz bāde-i
terden lezīz

dil mülki:

1. **dil mülki:--i**

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mülkü.

Pâdişâh-ı hüsn olasın hiç revâ
mıdır saña
Yüz hârâba tuta dil mülki kamu
vîrân ola

2. **dil mülki:--+i**

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ülkesi.

Âh kim oldı firâkıyla bu dil
mülki hârâb
Âteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebâb

dil mülkin:

1. **dil mülkin:--i, --n**

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mülkü.

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin hârâb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illâ şarâb

dil mülkine:

1. **dil mülkine:--i, --ne**

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mülkü, gönül ülkesi.

Akl alup dil mülkine hükmi idti
kâfir gâzmesi
Korkaram şimden girü kaçdı
anuñ imân ola

dil mülkini:

1. **dil mülkini:--i, --n, --i**

Gazel 255

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mülkü, gönül ülkesi.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı
gâret

2. **dil mülkini:--i, --n, --i**

Gazel 338

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mülkü, gönül ülkesi.

Gâh gam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânen kim aldı bâc

dil murâdını buldı:

1. **dil murâdını buldı:--i, --n, --i, --di**

Gazel 255

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) gönlün isteğine,amacına ulaştığı;arzusunun gerçekleştiği kastedilmektedir.

Ğamzeñ okı gelelden sanma
cerâhat oldı
Buldı murâdını dil cân oldı dağı
râhat

dil mürdesini bir lafz-ıla zinde evledi:

1. **dil mürdesini bir lafz-ıla zinde eyledi:--de, --di--si, --n, --i, --i, --la, --de, --di**

Gazel 225

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte): Ölmüş gönlün bir tek söz ile canlı ve diri hale getirilmesi kastedilmiştir.

Dil mürdesini eyledi bir lafz-ıla
zinde
'İsî' de de ancak bulunur böyle
kerâmet

2. **dil mürdesini bir lafz-ıla zinde eyledi:--di--si, --ni, --la, --di**

Gazel 265

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte): Ölmüş gönlün bir tek söz ile canlı ve diri hale getirilmesi kastedilmiştir.

Dil mürdesini eyledi bir lafz-ıla
zinde
'İsî' de de ancak bulunur böyle
kerâmet

dil murğı:

1. **dil murğı:--i**

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bâlâdan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ârâdan yaña

2. **dil murğı:--i**

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüsninde
İdüpdür dâm-ı zülfünden anuñ
var niçe ham peydâ

3. **dil murğı:--i**

Gazel 226

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu.

Dil murğı eger girmeye bâğuña
dirseñ
Üstine anuñ zülfünü as perr-i
gurâb it

4. **dil murğı:--i**

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu II aşık.

Dil murğı gördi dâne-i hâlünü
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfün
duzâğ ola

5. **dil murğı:--i**

Gazel 314

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu II aşık.

Dâne-i hâlün görüp dil murğı
zülfün dâmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dâm-ıla bağs

dil murğını:

1. **dil murğını:--i, --nı**

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül kuşu II aşığın gönlü.

Zülfî şahbâzına kapdurmak diler
dil murğını

Bülbül-i bî-çāreye n'eyler aceb
şāhin salup

2. **dil murğımı:--i, --n, --i**

Gazel 288

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören
dil murğımı
Dir meges gibi tolaşmış aña
dām-ı 'ankebüt

3. **dil murğımı:--i, --n, --i**

Gazel 370

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu II âşığın gönlü.

Sünbül saçını dām kılup hālını
dāne
Dil murğımı bu vech-ile şayd itdi
o şayyād

dil niçe döysün:

1. **dil niçe döysün:--sün**

Gazel 335

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül nasıl dayansın?.

Dil niçe döysün cefā sengine āh
Hiç taħammül ide mi senge
zücāc

dil okıdukça:

1. **dil okıdukça:--duk, --ça**

Gazel 215

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir yazıtı meydana getiren
harf ve işaretlere bakıp bunları
çözümlemek veya seslendirmek.*

Gitmesün dilden Muhibbî
dāyimā medh-i Resül
Okıdukça dil feraħ bula vü
cānuñ ola mest

dil pervānesin:

1. **dil pervānesin:--s, --i, --n**

Gazel 453

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül pervanesi(sevgilinin
güzelliğinin ateşi çevresinde
dolaşan).*

Şem'-i hüsne yaksa dil
pervānesin açmam dehān
Böyle itmek dōstlar 'ışk ehlinüñ
ādābidur

dil şehrin:

1. **dil şehrin:--i, --n, --i**

Gazel 293

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül şehri (aşığın
sinesi.).*

Gözleri tārāca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmuş ol güftār mest

dil şisesi:

1. **dil şisesi:--si**

Gazel 261

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül şisesi.

Oldı cefā vü seng-ile dil şisesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigāra dirîğ
bu dest

dil suhtesi:

1. **dil suhtesi:--s, --i**

Gazel 384

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ilminin öğrencisi.

'İşkuñ Muhibbî okıdı naħv-ile
şarfım
Dil suhtesi bu fende daħı oldı
müstefid

dil tabîbi olasin:

1. **dil tabîbi olasin:--a, --sın**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül doktoru olma hali.

Dil tabîbi olasin dārü'ş-şifādur
çün kapuñ
Hiç revā mı işigüñde ehl-i dil
bimār ola

dil teşnedür:

1. **dil teşnedür:--dür**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşığın gönlünün çok
susamış,hasret ve sevdā içinde
olması kastedilir.*

Tır ü peykānuñ nigārā rāhat-ı
cāndur baña
Dōstum dil teşnedür lal-i lebün
kāndur baña

dil tıflımı:

1. **dil tıflımı:--i, --n, --i**

Gazel 476

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül çocuğu.

Ğam tekyesinde yakmaga
maħabbet çerāğım
Dil tıflımı bağırda olan bāga
saldılar

dil tolaşdı:

1. **dil tolaşdı:--aş, --dı**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, bağlanmak.

Zülfi zencirine tolaşdı dil oldı
mübtelā
Eksük olmaz kandasa divāneye
derd ü belā

dil ü cān:

1. **dil ü cān:**

Gazel 299

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ve cān.

Raħm eyle Muhibbî kuluña kim
ğam-ı 'işkuñ
Ğāret-i dil ü cān itmegi saldı
sipeh-i dōst

2. **dil ü cān:**

Gazel 368

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ve cān.

Düşüp ayaklara pā-māl ola niçe
dil ü cān
Ger perişān ide ol zülfi girih-
ğirini bād

3. **dil ü cān:**

Gazel 400

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ve can.

Dil ü cān ğamzeleri tiri-y-ile
oldı za'ıf
Döştlar yalvaralum ol gözi
mekkâra meded

4. dil ü cān:

Gazel 457

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ve can.

Arayup ğamzeñ okın sinede
bulsâ dil ü cān
Birbirinden kapuşur âhiri
ğavġâya düşer

5. dil ü cān:

Gazel 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ve can.

Sakın dehre dayanup olma
maġrūr
Dil ü cān anda çün mihmāndur
iy dōst

dil ü cān hastasını:

1. **dil ü cān hastasını:--s, --t, --n, --i**

Gazel 416

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hastası(aşık bağlamında).

Hicr elinden n'ola sorsañ dil ü
cān hastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâġız

dil ü cān it:

1. **dil ü cān it:**

Gazel 214

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Can ve gönül haline
getirmek.*

Şek nîst ki ser-fitne-i hūbān-ı
cihānsin
Gel kâmet ü reftār-ı belâyı dil ü
cān it

dil ü cāna:

1. **dil ü cāna:**

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ve can.

Egerçi akreb-i zülfün urur zaġmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalünden olur
her demde em peydā

dil ü cāna kıydı:

1. **dil ü cāna kıydı:--a--a, --dı**

Gazel 231

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Aşığın) gönül ve bedenine
kıymak.*

Cevr ü cefālar eyledi cānāne
'ākıbet
Raġm itmedi vü kıydı dil ü cāna
'ākıbet

dil ü cān-ıla:

1. **dil ü cān-ıla:--t, --la**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ve can.

Lebi şeftālüsün gördük dil ü cān-
ıla meyl itdük
Elüñ sunma ħazer eyle önünde
çāhdur ġabġab

dil virdi:

1. **dil virdi:--di**

Gazel 487

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**
*Gönül vermek, sevmek,
âşık olmak.*

Saçı zencirine kim dil virdi
dīvāne olur
Şem'-i hüsine de kim cān yaka
pervāne olur

dil virdüñ:

1. **dil virdüñ:--dü, --n**

Gazel 414

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**
*Gönül
vermek,bağlanmak,tutulmak.*

İy gönül zülfine dil virdüñ 'aceb
dīvānesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdāya
düşdüñ dermend

dil vire mi:

1. **dil vire mi:**

Gazel 73

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül vermek,sevmek.

Dünyāda aceb olmaya ger olsa
inķilāb
Āķil aña dil vire mi anda şer ola

dil vireliden:

1. **dil vireliden:--eli, --den**

Gazel 412

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgiliye gönül
düşürmek,aşık olmak.*

Muġibbî zülfine dil vireliden
Yürür dīvānedür mecnūn
mānend

dil virme:

1. **dil virme:--me**

Gazel 499

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**
Gönül vermek.

Bir 'acūze köhnedür dünyā
Muġibbî virme dil
Ĥayra irşād eylemez dāyim
dalāl üstindedür

2. **dil virme:--me**

Gazel 44

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül vermek. II dünyā-i
dün bağlamında "kanmak,
bağlanmak."*

Dil virme Muġibbî yūri bu dehr-
i acūza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dārā

3. **dil virme:--me**

Gazel 403

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül vermek. II dünyā-i
dün bağlamında "kanmak,
bağlanmak."*

Bi-vefā dünyāya dil virme
Muġibbî key sakın

Çünkü bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

4. **dil virme:--me**

Gazel 405

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül vermek. II dünyâ-i
dûn bağlamında "kanmak,
bağlanmak."*

Büyüne aldanma dil virme bu
dünyâ hüsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

5. **dil virme:--me**

Gazel 424

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönül vermek. II dünyâ-i
dûn bağlamında "kanmak,
bağlanmak."*

Sakın aldanma sakın dünyâyâ
dil virme sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup
ejder yakar

dil virmese:

1. **dil virmese:--me, --se**

Gazel 481

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül vermek, sevmek,
âşık olmak.*

Virmese dünyâyâ dil itmeñ
Muhibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdânedür

dil virse:

1. **dil virse:--se**

Gazel 99

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül vermek, sevmek,
âşık olmak.*

Sevdâ-yı ser-i zülfine dil virse
Muhibbî
Rüşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

dil virüp:

1. **dil virüp:--üp**

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül vermek II sevmek,
âşık olmak; bir şeyi sevmeye,
istemeye veya yapmaya içten
yönelmek; düşkün olmak.*

Âşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
gam-perverd ola

dil vandugına:

1. **dil vandugına:--dug, --t, --n,
--a**

Gazel 451

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gönlünün
çok ıztırap çektiği, büyük bir acı
içinde olduğu ifade
edilmektedir.*

Dil vandugına 'âşıkâ âhî eşer
yiter
Şâhid gerekse 'ışıkına bu çeşm-i
ter yiter

dil yap:

1. **dil yap:**

Gazel 341

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönül almak, birini
sevindirmek yahut mutlu etmek.*

Hağ katında bir gönül yapmak
revâdur Ka'be'den
Döstüm dil yap tavâf-ı Ka'be
kıma itme hac

dil zevrakı:

1. **dil zevrakı:--t**

Gazel 60

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül sandalı; aşığın
gönlü.*

Dokınup bād-ı âhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrakı anda görünmez
aña sâhilhâ

dil zevrakın:

1. **dil zevrakın:--t, --n**

Gazel 379

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül sandalı.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevrakın saldum âh
Düşdi gam girdâbına bu
rûzigârumdan meded

dilâ:

1. **dilâ:--t, --**

Gazel 25

Mısra: 8

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Çevgân idüp zülfî nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

2. **dilâ:**

Gazel 29

Mısra: 9

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe hilat yiterken bir palâs u
bir abâ

3. **dilâ:**

Gazel 70

Mısra: 5

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Bendeñem yârâ bilürsin sen dilâ
Hüküm ide mi pâdişâha hiç gedâ

4. **dilâ:**

Gazel 108

Mısra: 6

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Şâh-ı ışk sîneñi döğ didi yücelt
âh alemin
Gördi lâyık alem ü tañlı dilâ şâh
saña

5. **dilâ:**

Gazel 173

Mısra: 1

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Kıl dilâ cām-ı hoşgüvârî taleb
Çemen ü âb u gülzârî taleb

6. **dilâ:**

Gazel 174

Mısra: 8

*"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).*

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yābdur
Virmek Allāh'ın dilā sen kıl
taleb

7. dilā:

Gazel 186

Mısra: 10

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Ser-i zülfini çevgān itse dilber
Dilā sen daḥı eyle başuñı top

8. dilā:

Gazel 195

Mısra: 6

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Zülfini kaçan elde o çevgāna
beñzede
Meydān içinde başı dilā sen de
eyle top

9. dilā:

Gazel 216

Mısra: 2

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Bahār eyyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdüñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşasını gördüñ tut

10. dilā:

Gazel 235

Mısra: 8

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Şan'at-ı ışkuñ egerçi öñi āsān
görinür
Soñı müşkildür aña urma dilā
gel sen dest

11. dilā:

Gazel 240

Mısra: 1

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā bak rāh-ı ışk ğayetde teng-
est
Neşibiyle firāzı cümle seng-est

12. dilā:

Gazel 242

Mısra: 5

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā şevk-ile bağ-ı sīneñe yir yir
elifler çek
Şeb-i ḥayretde ol servüñ
ḥayāliyle der-āğuş it

13. dilā:

Gazel 251

Mısra: 1

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Eger dirseñ ḥuzūr idem dilā kıl
dāyimā 'uzlet
Irag ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Ḥak'a ḫurbet

14. dilā:

Gazel 270

Mısra: 5

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā ḥayr eyle diller rāḥat olsun
Diyeler togurana saña rahmet

15. dilā:

Gazel 272

Mısra: 5

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā luḫ eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loḫma
kifāyet

16. dilā:

Gazel 274

Mısra: 3

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Ebr-i āhuñla dilā kesme gözün
yağmurını
Şöyle yagdur dökmemiş ola o
bārānı bulut

17. dilā:

Gazel 278

Mısra: 8

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgān ide yār
Top idüp sen de dilā başuñı
meydāna ilet

18. dilā:

Gazel 323

Mısra: 1

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā Mecnūn-şifat 'üryān
oluban pīrehenden geç
Şehid-i ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

19. dilā:

Gazel 323

Mısra: 9

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā aldanma gülzār-ı cihānuñ
reng ü büyına
Fenādur āhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

20. dilā:

Gazel 333

Mısra: 1

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Alup bü çin-i zülfinden dilā
müştg-i Ḥoten'den geç
Görüp gülzār-ı ḥusninde ḥatın
şahn-ı çemenden geç

21. dilā:

Gazel 342

Mısra: 9

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Mārdur zülfı dilā kaşd itse her
dem cānuña
Ĝam degül tiryākdür la'l-i
lebūnden yaña kaç

22. dilā:

Gazel 365

Mısra: 7

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Dilā bunda eger ḥayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nīk eger bed

23. dilā:

Gazel 390

Mısra: 12

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Sāğar alsā māh-rūlar destine
Sen şurāḥi-veş dilā eyle sücüd

24. dilā:

Gazel 391

Mısra: 3

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrid).

Melül olma dilâ gam gelse her dem
Cihânda kimse yokdur gamdan âzâd

25. dilâ:

Gazel 411

Mısra: 13

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrîd).

Dilâ dermânı ko derdi kabûl it
Muhibbî oldı çün derd-ile mu'tâd

26. dilâ:

Gazel 430

Mısra: 3

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrîd).

Çal sîne tahtını 'alem-i âhı çek
dilâ
Gam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

27. dilâ:

Gazel 471

Mısra: 7

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrîd).

Dilâ cellâd çeşminden hâzer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur

28. dilâ:

Gazel 483

Mısra: 6

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrîd).

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

29. dilâ:

Gazel 500

Mısra: 11

"Ey gönül!" anlamında
şairin gönlüne hitabı (tecrîd).

Sakın aldanma dilâ dünyâ ider
şâd u ferâh
Durmaz ardınca hemân gamla
nedâmetler gelür

**dilâ dâr-ı dünyâda gel bir
lokmaya kâni' ol:**

1. dilâ dâr-ı dünyâda gel bir
lokmaya kâni' ol:--da, --y, --a
Gazel 234

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

(Beyitte) şair gönlüne

hitaben; bu geçici dünya
ülkesinde azıcık nimete gel razı
ol, onu yeterli bul diye öneride
bulunmaktadır.

Dâr-ı dünyâda dilâ bir lokmaya
gel kâni' ol
Bir megesle nite kim eyler
kanâ'at 'ankebüt

dil-ârâm:

1. dil-ârâmı:-ı

Gazel 106

Mısra: 2

Gönlle rahatlık veren, gönlü
dinlendiren sevgili.

Eyledüñ rüsvâ-yı âlem
virmedüñ kâmi baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
ârâmı baña

dilber:

1. dilber:

Gazel 5

Mısra: 10

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Yanayım pervâne-veş şem-i
cemâli nûrına
Şem-i hüsne çün Muhibbî didi
dilber yan baña

2. dilber:

Gazel 12

Mısra: 2

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıç mı ol
kurbân aña

3. dilber:

Gazel 14

Mısra: 10

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Zülfi ile dün gice didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

4. dilber:

Gazel 28

Mısra: 3

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

SİNEME gönderdi dilber
gamzesin döndü didi
Cân içinde sakla kim bir ulu
himmetsür saña

5. dilber:

Gazel 53

Mısra: 1

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

6. dilber:

Gazel 53

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Gül gibi arz eylese dilber
cemâlini
Ol dem fiğân u âh-ıla dil andelîb
ola

7. dilber:

Gazel 61

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fârîğ ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil hâ

8. dilber:

Gazel 87

Mısra: 1

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

9. dilber:

Gazel 87

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemâlini
Feryâd [ü] fiğân eyleye dil
andelîb ola

10. **dilberün:-(ü)ñ**

Gazel 106

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Gün yüzini görmege varsam
Muhibbî dilberün
Zülfi girür ara yire gösterür
şâmı baña

11. **dilber:**

Gazel 138

Mısra: 2

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Ebr-i âhumdan gözüm yaşı
kaçan bārān ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
handān ola

12. **dilber:**

Gazel 148

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Yakırsardur âteş-i ruhsārına
dilber seni
İy Muhibbî bir gün öñdin âteş-i
ruhsārın öp

13. **dilber:**

Gazel 181

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Dakdı dilber gūşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi taḥsîn Muhibbî'ye bu
eşārüm görüp

14. **dilber:**

Gazel 186

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Ser-i zülfini çevgān itse dilber
Dilā sen daḥı eyle başuñı top

15. **dilber:**

Gazel 191

Mısra: 12

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

İy Muhibbî çarḫ-ı ğaddāruñ
elinden āh u vāh
Çünkü dilber vāşıl olmaz bāri
ḥelvā-yı raḫṭb

16. **dilberüm:-üm**

Gazel 194

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Ḥüsn bāğın saklayup zāğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini
perr-i ğurāb

17. **dilber:**

Gazel 198

Mısra: 3

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

İşk meydānında top it oynasun
dilber sertün
Furşat el virdükçe maḫḫī
zülfinün çevgānın öp

18. **dilber:**

Gazel 287

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muhib şükr it bu düşvār oldı
āsān 'ākıbet

19. **dilberün:-üñ**

Gazel 338

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

İy Muhibbî ruḫları üstinde ḥālī
dilberün
Sanki sultān-ı Ḥabeş'dür
eylemişdür taḫt u tāc

20. **dilber:**

Gazel 352

Mısra: 7

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Cümle 'uşşākımı katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarḫ

21. **dilberün:-üñ**

Gazel 355

Mısra: 6

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Yiryüzi kanlu yaşumla lāle reng
oldı yine
Öpeli ḥoḫka dehānın dilberün
meygün ḫadeḫ

22. **dilber:**

Gazel 357

Mısra: 2

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

İçmeyem mey ger baña ḫurşid
ola enver ḫadeḫ
Meclis içre kim meger ele ala
dilber ḫadeḫ

23. **dilber:**

Gazel 391

Mısra: 1

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Diriğā kılmadı dilber beni yād
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryād

24. **dilberüm:-üm**

Gazel 399

Mısra: 6

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Üns dutdı cānum-ıla ḥālī olmaz
bir nefes
Dilberüm 'ālemde varum hem
niğārumdur nemed

25. **dilberün:-üñ**

Gazel 419

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

İki gözi nergis-i şehlāyā beñzer
dilberün
Büy-ı zülfeyni dimāğa bilki
'anberden lezīz

26. **dilber:**

Gazel 423

Mısra: 9

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Zülfi zencirin anünçün dakdı
dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilir 'ışkında
şir-i ner geçer

27. **dilberüm:-üm**

Gazel 446

Mısra: 10

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Bu Muhibbî niçe cāna kıymasun
Ferhād-veş
Söze gelse dilberüm gāyet de
şîrin sözlüdür

28. dilber:

Gazel 497

Mısra: 15

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Gül yüzi vaşfını benden işidüp
dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-
i güyâ geçer

dilber dimiş:

1. dilber dimiş:--miş

Gazel 73

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgili şöyle söylemiş.

Dilber dimiş hasta Muhib
kandadır aceb
Yıllar geçe bilmeye ol hāk-i der
ola

dilber dün gice geçdi:

1. dilber dün gice geçdi:--di

Gazel 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin gece

*aşığın bulunduğu yerden
geçmesi.*

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi
Başuña gün togdı nedür aşıkça bu
deñlü h`âb

dilber meclise sākī olup:

**1. dilber meclise sākī olup:--e,
--up**

Gazel 349

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgili içki

*meclisinde kadehlere mey koyan
içki dağıtmakla görevli kişiye
benzetilmiştir.*

Sākī olup meclise alsa ele dilber
kadeh
Cān bağışlar mürde-dil olanlara
yekser kadeh

dilber oldur ki:

1. dilber oldur ki:--dur, --ki

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlü alan güzel(sevgili)

öyle olmalıdır ki.

Dilber oldur ki vefā bābını
öğrenmeye hiç
Okuya cevri ü cefā eylemek
âyini ola

dilberā:

1. dilberā:

Gazel 190

Mısra: 1

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Çeşm-i mestün dilberā kıldı
benüm hālüm harāb
Lal-i nābuñ eylemişdür
gözlerüm yaşın şarāb

2. dilberā:

Gazel 280

Mısra: 3

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Kovma hüsnün gülşeninden
dilberā dil bülbülin
Yok-durur bir vech-ile redd
eylemek mihmān-ı dōst

3. dilberā:

Gazel 281

Mısra: 11

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Pādīşāh-ı `ālem olduñ hüsn-ile
sen dilberā
Sözlerüñ yanında şāhum su olur
kand ü nebāt

4. dilberā:

Gazel 339

Mısra: 1

*Gönlü alıp götüren, gönlü
kendine çeken güzel, sevgili.*

Uralıdan dilberā devletle sen
başuña təc
Cümle `ālem saña dāyım
gösterürler ihtiyāc

dilberden alup:

1. dilberden alup:--den, --up

Gazel 395

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığa
kadeh sunması kastedilmektedir.*

Sāğarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tā haşır olunca kala
agzında o dad

dilberden sāğarı alup:

**1. dilberden sāğarı alup:--den,
--i, --up**

Gazel 372

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin elinden
kadeh alan aşık
kastedilmektedir.*

Sāğarı dilberden alup nüş kılca
bir kişi
Gitmeye tā haşır olunca kala
agzında o dad

dilber-i āli-cenāb:

1. dilber-i āli-cenāb:

Gazel 170

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İyilik sahibi, ahlākı yüce
olan muhsin güzel | kadir ve
kıymeti yüksek Sevgili.*

Vaşlın istersin Muhibbî sen
meger dīvānesin
Sen fakīr üftādesin ol dilber-i
āli-cenāb

dilber-i ra`nā:

1. dilber-i ra`nā:

Gazel 497

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel, latif sevgili.

Cevri ider kılmaz vefā ol dilber-i
ra`nā geçer
Bī-vefālık resmini kılmakda san
dünyā geçer

dilber-i tersāyı:

1. dilber-i tersāyı:--y, --i

Gazel 382

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hristiyan güzeli, kafir
güzel.*

Zülf-i zünnârını itsem ârzü 'ayb olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersâyı yâd

dilberüñ bir büsesin:

1. **dilberüñ bir büsesin:** --ün, -
+sin

Gazel 181

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşğa

yüz vermesi, bir öpücük vermesi
kastedilmiştir.

Naqd-i cāna almış iken dilberüñ
bir büsesin
Âh rakı̄b ortaya girdi bozdı
bāzārum görüp

dilberüñ leb koduğın sāğar üstine göreliden:

1. **dilberüñ leb koduğın sāğar
üstine göreliden:** --ü, --n, --
duğın, --i, --n, --e, --e, --l, --den

Gazel 349

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudağının şarap kadehine
değdiğinin görülmesi
tasarlanmaktadır.

Leb koduğın sāğar üstine
göreliden dilberüñ
Reşkden destümde eşkümle
tolar ek ş er çadeh

dilberüñ ruhlarında:

1. **dilberüñ ruhlarında:** --ün, --
lar, --l, --n, --da

Gazel 464

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanakları.

Zülf-i müşğine Muhibbî el uzat
tâ iresin
Ruhlarında dilberüñ iqbāl ü
devlet bestedür

dildār:

1. **dildāra:** -a

Gazel 64

Mısra: 11

Birinin gönlüne malik olan

ma'suka, güzel // Sevgili.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildāra sen
Günde biñ kan eylese mutāddur
ol kan aña

2. **dildār:**

Gazel 114

Mısra: 2

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Yaralansa cān u dil kılmaz
terahhūm yār aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildār aña

3. **dildār:-ı**

Gazel 129

Mısra: 6

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Himmetüñ destiyle saldum
gönlümüñ şebbāzını
Umaram dildārı şayd idem
olursa da hümā

4. **dildārum:** -um

Gazel 181

Mısra: 1

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Rüy-ı zerdümi benüm rahm itdi
dildārum görüp
Añladı derd-i derünüm hālet-i
zārum görüp

5. **dildār:**

Gazel 229

Mısra: 9

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildār
'Älemd e Muhibbî saña besdür
bu ri'āyet

6. **dildār:**

Gazel 260

Mısra: 8

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Hİç olur mı kim Muhibbî
hastaya idüp devā
Diye dildār remz-ile bu cür'a-i
cāmum ilet

7. **dildāra:** -a

Gazel 260

Mısra: 1

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

8. **dildāra:** -a

Gazel 260

Mısra: 10

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tā şubha dek
İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet

9. **dildār:-ı**

Gazel 292

Mısra: 8

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Gāh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhānede
Bulmadum aradum dildārı
kıldum cümle geşt

10. **dildār:**

Gazel 344

Mısra: 1

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Koñ baña kılsun cefālar eylesün
dildār güç
Tek beni andan ayırmason kılup
ağyār güç

11. **dildār:-ı**

Gazel 372

Mısra: 1

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Her zamān eyler dil-i sevdā-
zede dildārı yād
Anuñ-içündür olur günden güne
'ışkum ziyād

12. **dildār:-ı**

Gazel 395

Mısra: 1

Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.

Eydür bu dil tiz gör dem-be-
dem dildārı yād
Anuñ-içündür olur günden güne
'ışkum ziyād

13. **dildāra:-a**

Gazel 407

Mısra: 1

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Hālūmi kimsene yok 'arz ide
dildāra meded
Åh kim bulımadum derdüme bir
çāre meded

14. **dildār:**

Gazel 429

Mısra: 1

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Ruḥūñ alını 'arz eyle disem
dildār āl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem ḥayāl añlar

15. **dildāruñ:-uñ**

Gazel 440

Mısra: 11

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Didiler terk eyledi kūymı
dildāruñ raḳīb
İşidüp ḥamd eyleyüp didüm ki
fi'-nāri's-saḳar

16. **dildārum:-u, -m**

Gazel 441

Mısra: 7

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Bi-ḥamdı'llāh ki kūymı baña
yir virdi dildārum
Şikāyet itmezem hergiz egerçi
biñ ḥasūdum var

17. **dildār-ıla:-ıla**

Gazel 449

Mısra: 4

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Ten libāsın çāk idersem dōstlar
olmaz 'aceb
Pirehen dildār-ıla her gice
'üryān sarmaşur

18. **dildār:**

Gazel 474

Mısra: 1

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür

Rahm kılmaz ṭāli 'ümdendür ki
her bār incinür

dildārumuz:

1. **dildārumuz:--+(u)muz**

Gazel 151

Mısra: 9

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

İy Muḥibbī gün yüzün arz eylese
dildārumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
āfītāb

dildāruñda:

1. **dildāruñda:--u, --n, --da**

Gazel 118

Mısra: 13

*Birinin gönlüne malik olan
ma'suka, güzel // Sevgili.*

İy Muḥibbī çünkü dildāruñda hiç
inşāf yok
Çāre ne şabr eyle tā kim Ḥaḳ
vire inşāf aña

dilde:

1. **dilde:-de**

Gazel 203

Mısra: 4

(Åşığın) gönlü, yüreği.

Bir perī-peyker ḥayāli geleleden
çeşmüme
Dilde ṭākat kalmadı bu cāna
düşdi ıztırāb

2. **dilde:-de**

Gazel 280

Mısra: 8

(Åşığın) gönlü, yüreği.

Sıneme irdükçe tūrūñ geçdi
başumdan benüm
Agladugum bu ki kalmaz dilde
bir peykān-ı dōst

dilde ātes:

1. **dilde ātes:**

Gazel 126

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gönülde aşk ateşinin
olması, acı çekmek.*

Dilde ātes gözde nem başumda
zülfinden hevā

N'ola hālüm bilmezem ışık-ıla
oldum mübtelā

2. **dilde ātes:--de**

Gazel 313

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gönülde aşk ateşinin
olması, acı çekmek.*

Eksük olmaz başda sevdā dilde
ātes gözde āb
Ana rahminden berü ben
olmadum şād el-ğiyās

dilde dūdum var:

1. **dilde dūdum var:--de, --u, --m**

Gazel 441

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Åşığın göğsünde çektiği
eziyet ve sıkıntulardan dolayı
yükselen ah dumanları
kastedilmektedir.*

Nişān-ı āteşüm sorma cevābını
virür āhum
Bilinür kandadur ātes çıkar çün
dilde dūdum var

dilde eksük olmaz:

1. **dilde eksük olmaz:-maz**

Gazel 75

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Åşığın gönlünde (eziyet ve
cefanın) sürekli
olması, bitmemesi durumu.*

İşka düşelden benüm hālüm
diğergün olmada
Eksük olmaz dilde ātes gözde su
başda hevā

dilde ğavğā:

1. **dilde ğavğā:--de**

Gazel 164

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) aşkın gönlündeki
seslerin gürültü-patırtısı.
Fikirlerin mücadele ve uğraşı.*

Başda sevdā dilde ğavğā gözde
āb
Kim sora hālüm direm ğayet
ḥarāb

dilden dile düşer:

1. **dilden dile düşer:**--den, --e, -e, --r

Gazel 272

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) herkes tarafından

aşığın sırrının konuşulması
kastedilmektedir.

Düşer dilden dile elbette âhîr
İderseñ sırruñı ğayra hikâyet

dilden giderme:

1. **dilden giderme:**--den, --e, --r, --me

Gazel 236

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevdiği bir kişiden ya da
şeyden sürekli söz etmek, sık sık
anmak.

Dilden giderme söyle derd-i
âsitân-ı döst
Ola ki gire ğuşuña nite ki zebân-ı
döst

dilden yol var dil:

1. **dilden yol var dil:**

Gazel 61

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönülden

gönüle(kalpden kalbe) yol vardır
anlamında kullanılmıştır.

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fâriğ ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil hâ

dilden zülfini gider:

1. **dilden zülfini gider:**--den, --i, --n, --i, --e, --r--er-den

Gazel 279

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığıñ gönlünden

sevgilinin saçlarını çıkarması
öğüt ediliyor.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoħsa
sakın Lât

dile:

1. **diler:**--r

Gazel 22

Mısra: 9

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Bu Muħibbî her zamân zülfüñ
zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n'îçün bend-ile
zindân olmaya

2. **dilerem:**--rem

Gazel 143

Mısra: 6

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
âhîr şöyle kim
Dilerem ide felek bârî işiginde
türâb

3. **dilerseñ:**--r, --se, --n

Gazel 249

Mısra: 7

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl
Bulınmaz 'aşıkça böyle sa'ādât

4. **diler:**--r

Gazel 309

Mısra: 5

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Bu zerğ u riyâ ile diler cennet ü
havrâ
Bu devlete lâyıķ mı-durur zâhid-
i aħbeğ

5. **diler:**--r

Gazel 322

Mısra: 3

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**

istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Gözüm mest oldu diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'is

6. **dilerler:**--r, --ler

Gazel 366

Mısra: 3

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Ṭavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemde budur 'uşşâķa
maķşûd

7. **diler:**--r

Gazel 375

Mısra: 5

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Her ki diler bir perî teşhîr ide
Eylesün 'ışķ odına cânı sipend

8. **diler:**--r

Gazel 430

Mısra: 7

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Çünkü Necâtî örti döşek büriyâ
diler
Bilmez anı ki 'aşıkça bir kurı cā
yiter

9. **diler:**--r

Gazel 477

Mısra: 5

1. **Bir şeyin**

gerçekleşmesini veya olmasını
istemek, ummak, temennî etmek,
niyaz etmek. 2. **Bir şeye erişmeyi**
istemek, arzu etmek, talep
etmek.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Ħançeri gitmez elinden dâyim
işî kîndür

dile-:

1. diler:--r

Gazel 186

Mısra: 3

1. Bir şeyin

gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî aşıklara dîdâr maflûb

2. diledi:-di

Gazel 348

Mısra: 9

1. Bir şeyin

gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Hâk-i pâyüñe Muhibbî diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdûñ aña
zulm-ı şarîh

dile gel:

1. dile gel:--e

Gazel 226

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Dile gelmek, konuşmaya
başlamak; gönle gelmek,
hissedilmek.

İy yâr-ı cefâ-cû dile gel gönli
harâb it

Gün yüzünü göster gözümü
toptolu âb it

dilegüm budur:

1. dilegüm budur:--ü, --m, --dur

Gazel 358

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek ve arzum(olmasını
istediğim şey) budur ki.

Mâni' olur küyma varsam rakîb
Dilegüm budur cihânda ola yoñ

dilegüm budur ki:

1. dilegüm budur ki:

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek ve arzum(olmasını
istediğim şey) budur ki.

Âh kim zülfi şebinde dutdı bu
dil düzdini

Dilegüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dâr ola

dilegüm bu-durur:

1. dilegüm bu-durur:

Gazel 61

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dileğim budur ki.

Nigârâ âsitânuñda rakîbûñ beni
çok görmüş

Dilegüm bu-durur Haq'dan
çekile gözüne mil hâ

dilek:

1. dilegüm:--üm

Gazel 22

Mısra: 2

1. Bir şeyin

gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Gün yüzün şevkine her kim zâr
u giryân olmaya
Dilegüm budur anı âlemdede
şâdân olmaya

2. dilegüm:--üm

Gazel 160

Mısra: 12

1. Bir şeyin

gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek. 2. Bir şeye erişmeyi istemek, arzu etmek, talep etmek.

Muhibbî cürm ü işyanın añup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

dilemez ola:

1. dilemez ola:--mez, --a

Gazel 217

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu etmek, istemek ,talep etmek.

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola
melâmet

diler ki:

1. diler ki:--r, --ki

Gazel 384

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İster ki, istiyor ki.

Şüfî diler ki bula na'îmi riya ile
'Aşık kemâl-i lutfına yârûñ ider
ümîd

dilerseñ kim:

1. dilerseñ kim:--r, --sen

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstemek, umut etmek.

Dilerseñ kim elüñe gire mañbûb
Gerekdür hüzn-i Yakûb şabr-ı
Eyyûb

dil-firîb:

1. dil-firîb:

Gazel 145

Mısra: 6

Far. sf. Gönül aldatıcı,
güzel, cazip.

Hasta dilven baña sun sen lal-i
nâbuñ cürasın
Cân u dil hicrûñ odına
yanmadın iy dil-firîb

2. dil-firîb:

Gazel 472

Mısra: 3

Far. sf. Gönül aldatıcı,
güzel, cazip.

Açdı yüzini nâz-ıla didi ol dil-
firîb

Biñ cân deger bunuñ nazarına
bahâ nedür

dil-firîb ola:

1. dil-firîb ola:--a

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cazibeli, hoş olma durumu.

Dilber cefâ vü cevr-ile çün dil-
firîb ola

Âşıkları acem mi eger nâ-şekîb
ola

2. **dil-firîb ola:-a**

Gazel 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cazibeli, hoş olma durumu.

Dilber cefâ vü cevr-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

dilhâ:

1. **dilhâ:**

Gazel 60

Mısra: 1

Gönüllere.

Egerçi işkuñi âsân okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihân
içinde müşkilhâ

dilhâ derûn-ı derdidür:

1. **dilhâ derûn-ı derdidür:-i, -
dür**

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beyitte gönüllere sıkıntı ve
eziyet verme.*

Gidüpdür küllî dil benden
digergün gün-be-gün hâlüm
Niçe takrîr idem yâ Rab derûn-ı
derdidür dilhâ

dil-hâh:

1. **dil-hâh:**

Gazel 271

Mısra: 8

Gönül isteği, gönül dileği.

Cân u başum ister ise yolma
olsun fedâ
Bu tarîk-i 'ışıkda 'âşık gerek dil-
hâh döst

dil-haste:

1. **dil-haste:**

Gazel 38

Mısra: 1

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Umma iy dil-haste seni ol tabîb-
i cân aña

Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

2. **dil-haste:**

Gazel 76

Mısra: 7

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Ser-i küyuñda dil-haste yatur bir
derdmendüñdür
Tabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

3. **dil-haste:**

Gazel 110

Mısra: 1

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Sanma iy dil-haste kim seni
tabîb-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña

4. **dil-hasteyi:-yi**

Gazel 208

Mısra: 5

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Rahm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-hasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azâb

5. **dil-hasteyi:-yi**

Gazel 222

Mısra: 7

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Şöyle mecrûh itdi bu dil-hasteyi
'ışkuñ şehâ
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cânı düñüst

6. **dil-hasteye:-ye**

Gazel 470

Mısra: 1

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Döstum küyuñ bu ben dil-
hasteye mesken yiter
Bülbül-i bî-çäreye câ olmaga
gülşen yiter

**dil-haste derd-ile yatur aña
deva bilmez:**

1. **dil-haste derd-ile yatur aña
deva bilmez:--le, --ur, --n, --a, -**

-mez

Gazel 285

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(beyitte) gönlü hasta kişi -
aşık- sıkıntı ve azap içinde
yatmakta; şifa nedir
bilmemektedir denilmektedir.*

Dil-haste yatur derd-ile bilmez
deva aña
İy dil tabîb[i] eyle kerem gel
i'âdet it

dil-hastelerden:

1. **dil-hastelerden:-ler, -den**

Gazel 23

Mısra: 2

*Gönlü hasta, hasta gönüllü
II üzgün, kederli âşık.*

Reh bulursañ küy-ı yâra her
sehgâh iy şabâ
Âşık-ı dil-hastelerden eyle âgâh
iy şabâ

dil-hasteve öldürdüğü:

1. **dil-hasteye öldürdüğü:--y, --
e, --dür, --düg, --i**

Gazel 485

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) gönlü hasta aşığıñ
sevgili tarafından öldürdüğü
kastedilmektedir.*

Hün-bahâdur gamzesi öldürdüğü
dil-hasteye
Bâde içse katre-i la'1-i lebi
meygün tamar

dil-i 'âşıkda:

1. **dil-i 'âşıkda:--da**

Gazel 235

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığıñ gönlü.

Zerrece ârzü kalmaz dil-i
'âşıkda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nîst
ü hest

dil-i âväre:

1. **dil-i âväre:**

Gazel 400

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağınuk, perişan gönül.

Yüzini görmeyeli bu dil-i âvâre meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol yâra meded

dil-i bî-çârenûn:

1. **dil-i bî-çârenûn:--nün**
Gazel 96
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çaresiz gönül II âşk.

Çünkü rahmuñ yok nigârâ bâri gel öldür beni
Bu dil-i bî-çârenûn hâlini eyle bir yaña

dil-i bîmâra:

1. **dil-i bîmâra:--a**
Gazel 400
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hasta gönül. II âşk.

Mürdeler bula şifâ ger içe la'lûñ suymı
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i bîmâra meded

dil-i bîmâruma:

1. **dil-i bîmâruma:--u, --ma**
Gazel 158
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hasta gönül.

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından dil-i bîmâruma
İy tabîb-i cân neden göndermedüñ bir kez cevâb

dil-i dîvâneve:

1. **dil-i dîvâneve:--y, --e**
Gazel 339
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Deli/divane gönül.

Göñlümi şeydâ kılan yâruñ müselsel zülfidür
Bu dil-i dîvâneve zencîr-ile kılmañ ilâc

dil-i dîvânevi:

1. **dil-i dîvânevi:--y, --i**
Gazel 477
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Deli gönül.

İy Muhibbî kim hâlâş eyler dil-i dîvânevi
Boynuma zencîr olan ol kâkül-i müşgîndür

dil-i ğam-dîdeme:

1. **dil-i ğam-dîdeme:--m, --e**
Gazel 442
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kederli ve hüznü gönül.

Yaş yirine gözlerümden dem-be-dem demler gelür
Gülmesün mi bu dil-i ğam-dîdeme ğamlar gelür

dil-i ğamgînümi:

1. **dil-i ğamgînümi:--ü, --m, --i**
Gazel 346
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gamlı, kederli gönül.

Bu dil-i ğamgînümi sanmañ şarâb eyler ferañ
Leblerin zîkr eylesem ol la'l-i nâb eyler ferañ

dil-i ğamhâra:

1. **dil-i ğamhâra:--a**
Gazel 407
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kederlenen gönül.

Feyz uma-geldi yine pîr-i muğân dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i ğamhâra meded

dil-i ğamnâke:

1. **dil-i ğamnâke:--e**
Gazel 456
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kederli, acılı gönül.

Her kaçan âteş-i ğam bu dil-i ğamnâke çıkar
Düd-ı dil âhum ile kûbbe-i eflâke çıkar

dil-i ğamnâki:

1. **dil-i ğamnâki:--i**
Gazel 443
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gamlı, kederli gönül.

İsterem kim bu dil-i ğamnâki idem şadmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dañı beter ğamnâkdür

dil-i mahzûn:

1. **dil-i mahzûn:**
Gazel 462
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kederli, hüznü gönül.

İy gözüm meh-rûları gördükde gel kılma nazâr
İhtiyârı gider elden bu dil-i mahzûn akar

dil-i mecnûn:

1. **dil-i mecnûn:**
Gazel 10
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mecnun'un gönü. II Deli gönül.

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i Mecnûn
Dîvâne gibi olsa ne tañ vâlih ü şeydâ

dil-i mecrûhumı:

1. **dil-i mecrûhumı:--u, --mı**
Gazel 100
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yaralanmış gönül. (Aşığın gönü.).

Tîr-i ğamzeñdür delen her dem dil-i mecrûhumı
Âh kim derdâ dirîğâ eylemez sînemde câ

dil-i miskîne:

1. **dil-i miskîne:--e**
Gazel 467
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zavallı gönül.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i müşgîne gelür

Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

dil-i pür-ğuşşamı:

1. **dil-i pür-ğuşşamı:--m, --l**
Gazel 346
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın gönlünün
çok fazla keder ve acı ile dolu
olduğu ifade edilmektedir.

İy tabîb-i dil meded vir
hastayam şâfi cevâb
Bu dil-i pür-ğuşşamı âh ol cevâb
eyler ferah

dil-i sad-pârevi:

1. **dil-i sad-pârevi:--y, --i**
Gazel 413
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parça parça bölünmüş
gönül.

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
sad-pârevi
İtmesün tâ şubh olunca âh u
efgânlar meded

dil-i sengîne:

1. **dil-i sengîne:--i, --n, --e**
Gazel 467
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Taş kalp.Acımasız.

Seyl-i eşkülme eşer itmedi âhum
yili âh
Bunca yıldur tokımur ol dil-i
sengîne gelür

dil-i sevdâ-zede:

1. **dil-i sevdâ-zede:**
Gazel 372
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevdalı, âşık gönül.

Her zamân eyler dil-i sevdâ-
zede dildârı yâd
Anuñ-ıçundur olur günden güne
ışkum ziyâd

2. **dil-i sevdâ-zede:**
Gazel 478
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevdaya tutulmuş gönül.

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden
umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma
kaşdı gayrıdur

dil-i şeydâya:

1. **dil-i şeydâya:--y, --a**
Gazel 457
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkta aklını kaybetmiş,
divane gönül.

Zülfî zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi dîvâneliği bu dil-i
şeydâya düşer

dil-i şürîde:

1. **dil-i şürîde:**
Gazel 85
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Perişan gönül -tutkun
gönül-.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i âşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydân cüdâ

dil-i şürîdenüñ:

1. **dil-i şürîdenüñ:--nün**
Gazel 98
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Perişan,zavallı gönül.

Sorma cânâ gül yüzüñsüz bu
dil-i şürîdenüñ
Gül den ayrı bülbülün ahvâli âh
u zâr ola

dil-i vîrâne:

1. **dil-i vîrâne:**
Gazel 469
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yıkık, harap gönül; üzgün
gönül.

Bulmaga genc-i vaşluñ şâm u
seher gezer
Divâne olup gör dil-i vîrâne seyr
ider

dili yagma kılalı:

1. **dili yagma kılalı:--a, --l--i, -**
-a, --l

Gazel 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşğın gönlünün sevgili
tarafından zorla ele
geçirilip,harap edilmesi
kastedilir.

Dili yagma kılalı ârızı
yagmacıları
Gelmedi gözlerüme şâm u seher
zerrece h'âb

dil-i ya'küb-ves:

1. **dil-i ya'küb-ves:**

Gazel 246

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Hz. Yusuf'un
babası -Yakup peygamber gibi-
denilerek sevgiliden ayrı
düşenin kalbinin üzgün olduğu
kastedilmektedir.

Olupsın Yusuf-ı Mısrî'den ayrı
Dil-i Ya'küb-ves mahzûnam iy
döst

dilin yapsun:

1. **dilin yapsun:--i, --n, --sun**

Gazel 263

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgili tarafından
aşğın gönlünün alınması,hoş
edilmesi kastedilmektedir.

Dilin yapsun yiter bu
derdmendüñ
Degül hâcet yapa mescid
'îmâret

dilinde-durur:

1. **dilinde-durur:--i, --n, --de, --**
ur

Gazel 392

Mısra: 8

Sürekli aklında,gönlünde
ve dilinde olmak anlamında
kullanılmıştır.

Devr ider 'arz u semâ şems ü
kamer nâmuñ-ıla
İns ü cinnüñ kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

dil-kes:

1. dil-keş:

Gazel 450

Mısra: 9

Gönül alan II gönül

avlayan sevgili.

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nādân olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî'dür

diller almaga:

1. diller almaga:--ler, --ma, --
ga

Gazel 445

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşıkları kendine
çekebilmek için sevgilinin
yaptıkları kastedilmektedir.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kafada perçemi yâruñ
kemîn tutar

diller çağrışup:

1. diller çağrışup:--ler, --up

Gazel 386

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
tuzağma düşen aşıkların hep bir
ağızdan bağrışması
kastedilmektedir.

Zülfüñün bendinde diller
çağrışup diler meded
Kim düşe çāh-ı zenañdān içre ol
çıkma ebed

dil-pesend:

1. dil-pesendi:-i

Gazel 3

Mısra: 15

Gönül alan II gönül

avlayan sevgili.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Rağmet anuñ cānına kim beni
rağmetle aña

dil-pezi:

1. dil-pezi:

Gazel 468

Mısra: 8

Gönül alan II gönül

avlayan sevgili.

Büseye 'ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-pezi

dil-rübā:

1. dil-rübālar:--lar

Gazel 190

Mısra: 11

Gönül alan II gönül

avlayan sevgili.

İy Muhibbî dil-rübālar cevrine
incinme kim
Kim seni tediç-ile öğredür anlar
yap yap

2. dil-rübālardur:--lar, --dur

Gazel 483

Mısra: 10

Gönül alan II gönül

avlayan sevgili.

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

dil-şād kılmaduñ:

1. dil-şād kılmaduñ:--ma, --du,
--n

Gazel 410

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hoş,mutlu ve sevinmiş
olmak.

Elünden hey vefāsuz dād u
feryād
Beni sen kılmaduñ bir laħza dil-
şād

dilüm pür:

1. dilüm pür:

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün
sevgilinin aşkıyla çok fazla
olması kastedilmiştir.

Dilüm pür mihr-i yār-ıla neden
fāriğ ola dilber
Meeldür yā n' için dinmiş ki
dilden yol var dil hā

dilümden gitmez:

1. dilümden gitmez:--üm, --
den, --mez

Gazel 253

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

kastedilen özelliklerinin aşığın
hep aklında ve dilinde olması
ifade edilmektedir.

Ruħuñla zülüfüñ gitmez
dilümden
Yiter rindāna bu keşf-i kerāmāt

dilüñden gelmez:

1. dilüñden gelmez:--ü, --n, --
den, --mez

Gazel 362

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Ağızdan) çıkmak,
söylemek.

Derd-i dilümi her kaçan 'arz
eyleşem saña
Gelmez dilüñden iy şanem ala
cevāb-ı telh

dilven:

1. dilven:

Gazel 23

Mısra: 7

Gönül.

Teşne dilven zulmet-i hicrān
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

dimāğ:

1. dimāğın:-i, -n, -i

Gazel 10

Mısra: 4

Akıl, zihin.

Ugradı meger bād-ı şabā zülfine
yāruñ
Pür itdi dimāğın dilüñ anber-i
sārā

2. dimāğ:-i

Gazel 166

Mısra: 6

Akıl, zihin.

Deprede bād-ı şabā gülşende ger
pürāhenüñ
Bağ u rāğı bū tuta güller dimāğı
ola tıb

3. dimāğın:-i, -n, -i

Gazel 177

Mısra: 6
Akıl, zihin.

Anberin gışūna tokındı meger
bād-ı seher
Kıldı bu ālem dimāgını muattar
cümle fīb

4. **dimāga:-a**
Gazel 419
Mısra: 10
Akıl, zihin.

İki gözi nergis-i şehlâyā beñzer
dilberün
Büy-ı zülfeyni dimāga bilki
'anberden lezīz

5. **dimāgi:-ı**
Gazel 495
Mısra: 2
Akıl, zihin.

Yine gül devridür 'ālem bi-
hamdi'llāh münevverdür
Dimāgi küşesi dehrün ki bû ile
mu'attardur

dimāg-ı ālemi:

1. **dimāg-ı ālemi:--i**
Gazel 187
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ālemin, dünyanın dimağı.

Zülf-i yāra ugrayup beñzer gelür
bād-ı şabā
Ol sebebdendür dimāg-ı ālemi
pür itdi fīb

dimāg-ı bāg-ı dehr:

1. **dimāg-ı bāg-ı dehr:**
Gazel 115
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin sürekli
dünya
bağının(meydanının)aklında
olması;yani yaşayan bütün
insanların bilincinde yer
edinmesi vurgulanmıştır.*

Büy-ı misk-ile dimāg-ı bāg-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşān şabā

dimāg-ı dehr:

1. **dimāg-ı dehr:**
Gazel 86

Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünyanın -bütün insanlar-
dimağı.*

Bû ile eger talsa acerb mi dimāg-
ı dehr
Işk āteşi ile sinede bagrum
kebāb ola

dimem ki:

1. **dimem ki:--me, --m**
Gazel 452
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Demem o ki.

Tir-i gāmzeñden Muhibbī yine
çāk olmış yatur
Rāhatumdur ol benüm dimem ki
peykānum çıkar

dimez:

1. **dimezem:-em**
Gazel 64
Mısra: 10
1)Demek,söylemek. 2)Ayırt
etmek.

Çeşmesār-ı çeşmüme gelse olur
ānī nihān
Ya melekdür ya peridür
dimezem insān aña

2. **dimezüz:-üz**
Gazel 64
Mısra: 6
1)Demek,söylemek. 2)Ayırt
etmek.

Çahr-ıla ger öldüre luft ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerā çün olmuşuz
fermān aña

3. **dimez:--mez**
Gazel 246
Mısra: 10
1)Demek,söylemek. 2)Ayırt
etmek.

Sayar kendin Muhibbī
seglerinden
Dimez ol halkadan bürünam iy
döst

dimiş idün ki:

1. **dimiş idün ki:--miş, --dü, --n,
--ki**
Gazel 400

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığı
söz vermiş olması
kastedilmektedir.*

Dimiş idün ki seni zülfüme ber-
dār ideyim
Hiç amān virme hemān as beni
ol dāra meded

din:

1. **dinür:-ür**
Gazel 463
Mısra: 18
*Adı verilmek, ... diye
isimlendirilmek.*

Vefā ummak güzellerden
'acebdür
Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

din:

Gazel 2
Mısra: 9
*Allah'a ibadet ve
maneviyata itikat hususunda her
milletin tuttuğu yol.*

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīnün yolında cān u dil
ile gāzā

3. **dinün:-(ü)ñ**
Gazel 2
Mısra: 10
*Allah'a ibadet ve
maneviyata itikat hususunda her
milletin tuttuğu yol.*

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīnün yolında cān u dil
ile gāzā

4. **dinsün:-sün**
Gazel 11
Mısra: 8
1)Demek,söylemek. 2)Ayırt
etmek.

Çün güzeller pādīşāhısın virildi
şāhlık
Çık serir-i hüsne dīnsün hūblar
şāhı saña

5. **dinürse:-ür, -se**
Gazel 87
Mısra: 10

1)Demek,söylemek. 2)Ayırt etmek.

Leylî saçuñ hevâsı ile
Muhibbî'ye
Mecnûn dinürse aña ne tañ çäk-i
ceyb ola

dîn tutar:

1. **dîn tutar:**--a, --r

Gazel 445

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dine girme, imana gelme.

Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
‘Âşıklarını kırmag-ıçun tâze kîn
tutar

dînâr:

1. **dînâr:**

Gazel 19

Mısra: 6

*Altın liranın dörtte biri
değerinde olan eski bir para ||
mal; mülk; servet; zenginlik.*

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dînâr baña

dîne gelür:

1. **dîne gelür:**--e, --ür

Gazel 467

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*1. Hak dini olan İslâm'ı
kabul etmek. 2. En sonunda
doğruyu söylemek.*

Zülfini kesse nigârum göricek
anı didüm
Çat'ı zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

dinil:

1. **dinildi:**-di

Gazel 29

Mısra: 7

Denilmek, söylenilmek.

Çünkü dinildi aña “ve’ş-şems”
dağı “ve’d-duhâ”
Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
beñzetsem n’ola

dinme-:

1. **diñmeye:**-ye

Gazel 255

Mısra: 4

*Sona ermek, bitmek,
durmak.*

Bir kışşadur muṭavvel zülfüñle
derdüm iy dōst
Tâ haşre dek dinilse diñmeye bu
hikâyet

dir imişsin ki:

1. **dir imişsin ki:**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Söylermişsin ki.

Dir imişsin ki Muhibbî terk
kılmaz cân u ser
Ölür-istem yoluña qurbân idem
cânım saña

dir isem:

1. **dir isem:**--r, --i, --se, --m

Gazel 180

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dersem, söylersem.

Aceb ḥaddüñ mi bu yâhüd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

dir ki:

1. **dir ki:**--r

Gazel 359

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Der ki.

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rûz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarḥ

2. **dir ki:**--r

Gazel 445

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Der ki.

Garḥ olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterîn tutar

3. **dir ki:**--r

Gazel 445

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Der ki, söyler ki.

Garḥ olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterîn tutar

dir oldı:

1. **dir oldı:**-dı

Gazel 76

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Söylemek, ifade etmek.

Muhibbî niçe medḥ itsün
nigâruñ ḥüsn-i gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâğ-ı irem peydâ

dirâz:

1. **dirâz:**

Gazel 484

Mısra: 3

Far. Uzun.

Rûz-ı baḥtım tîre vü hicrân şebi
ğâyet dirâz
Her kaçan ol meh niḳâb-ı zülfini
bir rû çeker

diremlerdür:

1. **diremlerdür:**--ler, --dür

Gazel 496

Mısra: 6

Para.

Ezelden böyledür gâlib güzeller
mâladur râğib
Gözümüñ yaşına ṭâlib n’ola olsa
diremlerdür

direng-est:

1. **direng-est:**

Gazel 240

Mısra: 14

İstirahat ve dinlenmedir.

Muhibbî al ele âyineye bak
Günâhuñ añ ki mûlar çün
direng-est

dirgür-:

1. **dirgüre:**-e

Gazel 64

Mısra: 5

Diriltmek.

Kahr-ıla ger öldüre lutf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerâ çün olmuşuz
fermân aña

dirîg:

1. **dirîg:**

Gazel 223

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Geşt eyledüm cihânı olup pây-ı
dil-şikest
İrgürmedüm vişâline yârûn dirîg
dest

2. **dirîg:**

Gazel 248

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Hâr-ıla oldu iy gül-i ter pây-ı dil
şikest
Derdâ dirîg vaşluña iremedi bu
dest

3. **dirîg:**

Gazel 261

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîg
bu dest

4. **dirîg:**

Gazel 264

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîg irmeye gibi vişâle
dest

5. **dirîg:**

Gazel 264

Mısra: 8

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Pâyûña senûn gevher-i eşk nişâr
ider
İtmez dirîg 'aşık olan her ne ola
hest

6. **dirîg:**

Gazel 397

Mısra: 9

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

İtme dirîg cân-ıla başuñ
Muhibbî gel
Tâ ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

dirîg itdi:

1. **dirîg itdi:--di**

Gazel 119

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Men etmek. 2)Yazık,çok
yazık olmak.

Ömür dünyâ gibi çün bî-vefâdur
Dirîg itdi buña Cemşid ü Dârâ

dirîg ol:

1. **dirîg ol:**

Gazel 360

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Esirgemek, sakınmak.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirîg ol mâh ruğ
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruğ

dirîg olmaya:

1. **dirîg olmaya:--ma, --y, --a**

Gazel 223

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlı olmak,yaşamak.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dağı
Senden dirîg olmaya iy döst
herçi hest

dirîgâ:

1. **dirîgâ:**

Gazel 26

Mısra: 12

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılâm n'eyleyem derdâ
dirîgâ

2. **dirîgâ:**

Gazel 80

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Gün yüzüñ görmez-isem zülfüñ
olur hâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîgâ olmaduñ
mâyil baña

3. **dirîgâ:**

Gazel 98

Mısra: 1

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

İy dirîgâ kanı bir dilber ki bî-
ağyar ola
Var mı bir gül bu cihân bāğında
ol bî-hâr ola

4. **dirîgâ:**

Gazel 116

Mısra: 4

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Hasret-i hicrân elinden âh u vâh
Olmışam derde dirîgâ mübtelâ

5. **dirîgâ:**

Gazel 190

Mısra: 8

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Niçe yıllardur şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
bir feth-i bâb

6. **dirîgâ:**

Gazel 271

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Giceler gitmez dilümden tâ
sehergeh âh döst
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
âgâh döst

7. **dirîgâ:**

Gazel 292

Mısra: 2

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Eline aldı yine seng-i cefâ ol
çerşmi mest
İdiserdür vâ dirîgâ şîşe-i gönlüm
şikest

8. **dirîgâ:**

Gazel 391

Mısra: 1

"Çok yazık, eyvahlar
olsun" anlamlarına gelir.

Dirîgâ kılmadı dilber beni yâd
İdersem rûz u şeb ben böyle
feryâd

dirîgâ eylemez:

1. **dirîgâ eylemez:--mez**

Gazel 100

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yazık,eyvahlar olsun
anlamında sevgilinin aşğın
gönül derdine
acımaması,üzülmemesi
kastedilmiştir.

Tîr-i gâmzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhımı
Âh kim derdâ dirîgâ eylemez
sinemde câ

dirîgâ kanı başumda o devlet:

1. **dirîgâ kanı başumda o
devlet:--um, --da-um, -da**

Gazel 273

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) eyvah ki

sevgilinin ayağının tozuna
ulaşacak kadar bile talihim
yoktur diyerek aşğın
hayıflanmasına değinilmiştir.

Başuma hâk-i pâyüñdür sa'âdet
Dirîgâ kanı başumda o devlet

dirîgâ ki:

1. **dirîgâ ki:**

Gazel 268

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ah ne yazık ki.

Şeb-i firâatde görünmedi baña
rûz-ı vişâl
N'eyleyem derdâ dirîgâ ki bu
necm-i Thest

dirîgâ vü dirîg itdi:

1. **dirîgâ vü dirîg itdi:--di**

Gazel 94

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazık,çok yazık olmak.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîgâ vü dirîg itdi eger Cemşîd
eger Dârâ

diril-:

1. **dirilen:-(e)n**

Gazel 489

Mısra: 7

Canlanmak, hayat bulmak.

‘Aşık dirilen çok velî lîkin
fiğânda yok eli
Şahrâda çok ‘ar‘ar biter hep
nây-ı güyâ mı olur

dir-isem:

1. **dir-isem:--i, --se, --m**

Gazel 268

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Demek, söylemek.

Sende bu hüsn ü lefâfetle
melâhat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrûñ
mehi çârdehest

dirler ki:

1. **dirler ki:**

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derler ki.

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânım güler
Güller açılmaga dirler ki sebep
bârân aña

2. **dirler ki:**

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derler ki.

Küyuña varsam kaçan
âzürdeyem ağıyardan
Ya n'îçün dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

3. **dirler ki:--ler**

Gazel 455

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derler ki.

Garra olma dâr-ı dünyâ bir
hayâl-i hâbdur
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdur

4. **dirler ki:--r, --ler**

Gazel 193

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öyle söylenir, herkes öyle
söyler.

Küyuña varsam olur âzürde dil
ağıyardan
Yâ neden dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

5. **dirler ki:--ler**

Gazel 394

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öyle söylenir, herkes öyle
söyler.

Dirler ki ehl-i ‘ışk ‘alâyık-ı
mücerredend
Ammâ ki zülfi mâh-rüyân
muğayyedend

dirler-ise:

1. **dirler-ise:--r, --ler, --i, --se**

Gazel 235

Mısra: 4

Demek,söylemek.

Ser kodum çünkü şurâhî gibi
pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bâde-perest

dis:

1. **dişleriyle:-ler, -iyle**

Gazel 419

Mısra: 13

Diş.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zîkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

diş mi:

1. **diş mi:--mi**

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin dişleri

kastedilmektedir.

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü' lü-yi nâ-
yâb

diş midür:

1. **diş midür:**--mi, --dür
Gazel 426
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) benzetme
amacıyla sevgilinin ağzındaki
dişler kastedilmektedir.

Noқта midür leb midür bu yoħsa
la' lîn hoğkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoğkada lü' lü' midür

ditremek:

1. **ditrrem:**-r, -em
Gazel 402
Mısra: 10
Titremek.

Tâb-ı hüsnûn bir harâret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrrem ben hem çü bîd

2. **ditrrem:**-r, -em
Gazel 404
Mısra: 7
Titremek.

Ditrrem cânâ cemâlünî görüp
âh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevâdan sanki bîd

dīvān:

1. **dīvāndur:**-dur
Gazel 245
Mısra: 10
Divan şairlerinin, şiirlerini
kafiyelerine göre alfabe sırası
ile içine alan mecmua, kitap;
büyük meclis.

Ėazel tarzın Muħibbî itdi aħsen
Ki her beyti anuñ dīvāndur iy
dōst

dīvāne:

1. **dīvāne:**
Gazel 10
Mısra: 8
Aşk etkisiyle kendinden

geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnûn
Dīvāne gibi olsa ne tañ vālih ü
şeydâ

2. **dīvāne:**
Gazel 13
Mısra: 11
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Vādi-i işka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
FāriĖam her ne ki dirlerse
disünler il baña

3. **dīvāne:**
Gazel 14
Mısra: 1
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

İy gönül n' olduñ yine dīvāne
söylersin baña
Beñzer işkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

4. **dīvāne:**
Gazel 14
Mısra: 4
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Zülfünñ zencirine bend eyle
didüm gönülümü
Didi hey dīvāne hey şūrîde
söylersin baña

5. **dīvāneyi:**-(y)i
Gazel 102
Mısra: 5
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Şöyle rüsvâ eyledi işkuñ bu ben
dīvāneyi
Ėayret alur säyemi karşumda
ħayrāndur baña

6. **dīvāneye:**-ye
Gazel 131
Mısra: 2
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Zülfî zencirine tolaşdı dil oldu
mübtelâ
Eksük olmaz kandası dīvāneye
derd ü belâ

7. **dīvānelik:**-lik
Gazel 158
Mısra: 9
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

İy Muħibbî vaşlını ummak aceb
dīvānelik
Olasın sen bir gedâ ol ola bir
ālî-cenâb

8. **dīvānesin:**-sin
Gazel 170
Mısra: 9
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Vaşlın istersin Muħibbî sen
meger dīvānesin
Sen faķir üftādesin ol dilber-i
ālî-cenâb

9. **dīvāneyem:**-y, -em
Gazel 367
Mısra: 5
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Geldi sevdâ başuma dīvāneyem
Assı itmez baña şimden girü
pend

10. **dīvāneye:**-y, -e
Gazel 398
Mısra: 2
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Saldı dil gerdenine zülfün eyâ
dōst kemend
Eyledi 'ömri dırāz ola bu
dīvāneye bend

11. **dīvānedür:**-dür
Gazel 412
Mısra: 10
Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.

Muħibbî zülfine dil vireliden
Yürür dīvānedür mecnûn
mānend

12. **dīvānesin:-sin**

Gazel 414

Mısra: 7

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.*

İy gönül zülfine dil virdün 'aceb
dīvānesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdāya
düşdün derdmen

13. **dīvāneyem:-y, -em**

Gazel 414

Mısra: 2

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.*

Döstim boynunda n'eyler
kākül-i müşgîn kemend
Çünkü ben dīvāneyem lâyıķ-
durur baña o bend

14. **dīvānelerle:-ler, -le**

Gazel 442

Mısra: 6

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.*

Leylî-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnün-i 'ışķ
'Āleme dīvānelerle niçe
sersemeler gelür

15. **dīvānedür:-dür**

Gazel 481

Mısra: 1

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş,aklı başında olmayan
âşık.*

Dil cemālünü görelen bir 'aceb
dīvānedür
Şem'-i hüsnün şevķine cāndan
yanar pervānedür

dīvāne dil:

1. **dīvāne dil:**

Gazel 479

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Āşığın*) *çılğın, deli gönü.*

Eyler heves lebünden şeftālūya
irem dir
Dīvāne dil ne bilsün yol
ugragında çeħdür

dīvāne dili:

1. **dīvāne dili:--i**

Gazel 415

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delî gönül.

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkāra meded
Göre dīvāne dili sundı elin nāra
meded

dīvāne eyler:

1. **dīvāne eyler:--r**

Gazel 439

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Çılğın, deli, mecnun haline
getirmek.*

Ol saçı leylā Muħibbî'yi ne ğam
mecnün ide
Ādemi dīvāne eyler çün perî
ruħsāreler

dīvāne gönülüm:

1. **dīvāne gönülüm:--ü, --m**

Gazel 244

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Āşığın*) *deli, divane, çılğın
gönü.*

Bildiler dīvāne gönülüm saña
'âşık olduğın
Cünbişinden bellüdür biñ
eylesün inkār mest

dīvāne kılsa:

1. **dīvāne kılsa:--sa**

Gazel 239

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aklını yitirmek,âşık olmak.

Kara zülfün ne ğam dīvāne kılsa
Zenaħdānuñ baña zindāndur iy
döst

dīvāne oldu:

1. **dīvāne oldu:--dı**

Gazel 283

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Delirmek, çıldırmaq, aklını
kaybetmek.*

Dil saçun zencirine dīvāne oldu
'ākıbet

Cān u dil elden gidüp bġāne
oldı 'ākıbet

dīvāne olmuşam:

1. **dīvāne olmuşam:--muş, --am**

Gazel 375

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kendinden geçmek, aklını
yitirmek.*

Boynuma eyle ser-i zülfün
kemend
Olmuşam dīvāne lâyıķ baña
bend

dīvāne olsa:

1. **dīvāne olsa:--sa**

Gazel 380

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Delirmek, kendinden
geçmek, mecnun olmak,
aşkıandan çılgına dönmek.*

Çın idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dīvāne olsa lâyıķ
olur aña bend

dīvāne olsam:

1. **dīvāne olsam:--sa, --m**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Delirmek, kendinden
geçmek.*

Bir saçı leylā sevp dīvāne
olsam dehr ara
Baña mecnün diyesiz çāk-i
girībānum görüp

dīvāne olup:

1. **dīvāne olup:--up**

Gazel 469

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Delirmek, aklını yitirmek.

*II Sevgiliye duyduğu aşkın
neticesinde âşığın kendinden
geçmesi, aklının başından
gıtmesi.*

Bulmaga genc-i vaşluñı şām u
şeħer gezer
Dīvāne olup gör dil-i vīrāne seyr
ider

dīvāne olur:

1. dīvāne olur:--ur

Gazel 487

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Delirmek, kendinden geçmek.

Saçı zencirine kim dil virdi
dīvāne olur
Şem 'i hüsnine de kim cān yaka
pervāne olur

dīvāne tut:

1. dīvāne tut:

Gazel 243

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*"Delilerden biri olarak
varsaymak" anlamında emir
cümlesi.*

Bagladum zencir-i zülf-i yāra dil
mecnūn-vār
Nāşihā beni gerek 'ākil gerek
dīvāne tut

dīvānedür san:

1. dīvānedür san:

Gazel 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sabah rüzgarının
aşk ile kendinden geçip, meczup
olma halinde olduğunu sanmak.*

Gül yüzine olalı āşüfte vü
hayrān şabā
San yürür dīvānedür gülşende
sergerdān şabā

dīvāneliği gördi:

1. dīvāneliği gördi:--lig, --i, -- di

Gazel 457

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşğın kendinden geçmiş
halinin görülmesi
kastedilmektedir.*

Zülf-i zencirini taksa n'ola
boynuma nigār
Gördi dīvāneliği bu dil-i
şeydāya düşer

dīvānesi olalı:

1. dīvānesi olalı:--+si, --a, --li

Gazel 188

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Tutkun olmak, müdavim
haline gelmek.*

Leylī zülfün olalı dīvānesi
Virdiler Mecnūn diyü baña
laķab

dīvāne-veş:

1. dīvāne-veş:

Gazel 276

Mısra: 3

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş, akli başında olmayan
âşık.*

Baglayaldan dil saçı zencirine
dīvāne-veş
'Akl u şabr u hūşdan bīgāne
oldum 'ākıbet

2. dīvāne-veş:

Gazel 315

Mısra: 4

*Aşk etkisiyle kendinden
geçmiş, akli başında olmayan
âşık.*

Leyl zülf-i olalı boynumda
zencirüm benüm
Eylerem dīvāne-veş ben her der
ü dīvār baḡs

dīvāneve kalem vokdur:

1. dīvāneve kalem yokdur:--y, --e, --dur-ye

Gazel 380

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kalem olmamak, kalem
kalkmak tabiri, hükümlerin
kalemle yazılması sebebiyle
delilere ceza verilmez anlamına
gelmektedir (ŞENTÜRK;
ARMAĞAN). Farsça'daki
"dīvānerā kalem nist"
atasözünün ayımdır. Meczup
kişilerin sözleri ve hareketleri
yüzünden sorumlu
olamayacaklarını bildirmekle
beraber daha geniş anlamda,
bazı sufilerin sözlerini,
hareketlerini cezbeyle yükleyerek
çağlardaki şeri cezalardan
kurtulmaya savaştıklarını da
dile getirmektedir
(GÖLPINARLI).*

Zāyi ' itme nāşihā yok yirlere
söz naḡdini
Nite kim yokdur ķalem
dīvāneve yok daḡı pend

dīvār:

1. dīvār:

Gazel 308

Mısra: 8

*Bina duvarı, yapı, temel.
(Kābe'nin duvarı).*

'Āşıkam vīrānelerdür
meskenüm Mecnūn-sıfat
'Ayb olmasun iderser bādir ü
dīvār baḡs

dīve:

1. dīve:

Gazel 260

Mısra: 8

*"Diye, diyerek" anlamında
zarf.*

Hıç olur mı kim Muḡıbbī
ḡastaya idüp devā
Diye dildār remz-ile bu cūr 'a-i
cāmum ilet

2. dīve:

Gazel 261

Mısra: 6

*"Diye, diyerek" anlamında
zarf.*

Cān naḡd ile buseñe dil müşterī
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

3. dīve:

Gazel 489

Mısra: 10

*"Adında, vasfında"
anlamında zarf.*

Dökdün Muḡıbbī gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cū degül bu
yoḡsa deryā mı olur

dīve ki:

1. dīve ki:--y, --e

Gazel 479

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Desin ki.

Sīnemdeki elifden derdüm
gören sanur bir

Yanında dāğa baksun ol vaqt
diye ki vehdür

divet evlese:

1. **diyēt evlese:--se**

Gazel 241

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *Bedel. İslam*

hukukuna göre, öldürme ve yaralamalarda suçlunun ödemek zorunda olduğu para veya mal, kan pahası, kan parası.

Ġamzeñ helāk itdügine
açmazdum āh
Şirīn lebūñ ger evlese bir
būsesin diyēt

divü:

1. **diyü:**

Gazel 185

Mısra: 6

"*Diye, diyerek*" anlamında

zarf.

Āşiyān olalı serde dūd-ı āh
Baña Mecnūn diyü virdiler
laķab

2. **diyü:**

Gazel 207

Mısra: 7

"*Diye, diyerek*" anlamında

zarf.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'āl
Soñra bildüm yog-ı mış anuñ
içün virmez cevāb

3. **diyü:**

Gazel 247

Mısra: 3

"*Diye, diyerek*" anlamında

zarf.

Kūze ile la'lūñe ire diyü
Çeşmesār-ı çeşmümi kıldum
Furāt

4. **diyü:**

Gazel 351

Mısra: 9

"*Diye, diyerek*" anlamında

zarf.

Maşşer güninde kev ğ eri içem
diyü Muħib

Sākī elinden almaz ele bāde-i
şabūh

5. **diyü:**

Gazel 414

Mısra: 9

"*Diye, diyerek*" anlamında

zarf.

İrmesün diyü Muħibbī hūsn-i
dildārā güzend
Āteş-i ruħşār-ı yāra cān u dil
oldı sipend

diz:

1. **diz:**

Gazel 232

Mısra: 3

Dizmek, sıralamak.

Kaṭre kaṭre kanlu yaşuñ rişte-i
cān üzere diz
Her birisi bī-bahā la'l-i
Bedaşşān oldı tut

2. **dizdüm:--dū, -m**

Gazel 348

Mısra: 3

*Sıralamak, yerleştirmek,
istiflemek.*

Rişte-i cānuma dizdüm yine
eşküme güherin
Lebūñ zikri ile oldı baña ol
tesbīh

dizār:

1. **dizāruñ:--uñ**

Gazel 97

Mısra: 7

Yüz, cemalet.

Eyle dizāruñ müyesser afv idüp
her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yār ola
Rıdvan āna

dizdügüm:

1. **dizdügüm:--dū, --güm**

Gazel 155

Mısra: 7

Dizmek, sıralamak.

Gördiler cān riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mīr-i suħen eşār u
dīvānum görüp

dög-:

1. **dögerler:--er, -ler**

Gazel 434

Mısra: 7

Dövmek, vurmak.

Dögerler kūy-ı dildāra varan
'aşıkları a'dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine ħil'atdūr

dög:

1. **dögüp:--üp**

Gazel 405

Mısra: 4

Dövmek, vurmak.

Senden ayrı kūh-ı ğamda iy
yüzi māhum benüm
Seng-i mihnetle dögüp oldı bu
cismüm lāciverd

dök:

1. **dök:**

Gazel 3

Mısra: 9

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Giceler zārılık eyle dök gözünñ
yaşların
Raħmetünñden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

2. **dökilmiş:--il, -miş**

Gazel 63

Mısra: 9

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Nimet-i derd ü belā her yaña
dökilmiş yatur
Şoħbet-i ħaş it Muħibbī ehl-i
ışka kıl şalā

3. **dök:**

Gazel 203

Mısra: 8

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Görelî lal-i lebini şevķden
āşüfteyem
Sākıyā cāmı leb-ā-leb eyleyüp
dök lal-i nāb

4. **dökile:--ile**

Gazel 259

Mısra: 3

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Dökile her yañaya hışt
peräkende ola
Pertev-i nür-ı cemâlün dokına
süy-ı menât

5. **dökesin**:-e, -sin

Gazel 265

Mısra: 12

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökesin fâyide yok eşk-i
nedâmet

6. **dökme**:-me

Gazel 405

Mısra: 5

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çäre yok izhâr idiser didüm âhir
rüy-ı zerd

7. **döker**:-e, -r

Gazel 427

Mısra: 7

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Felek cāmı içüp döker şu 'ā'ı
cür'asın hâke
Elinde tutduğı mihr-i zer-efşân
san ayâğıdır

8. **döküben**:-üben

Gazel 427

Mısra: 3

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Döküben dürlü ni'metler cihân
halkın ganî itdi
Ara yirde sınan ancak hemân
Mecnün çanagıdır

9. **dökilmiş**:-il, -miş

Gazel 428

Mısra: 6

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Bâğ u şahrâlarda sanmañ
lâlelerdür görinen
Ehl-i 'ışkuñ bagrı hünından
dökilmiş kamıdır

dök-:

1. **dökerse**:-er, -se

Gazel 27

Mısra: 7

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Hışm-ıla çeşmün dökerse
kanımı
Hamdü-lillâh kim inâyetdür
baña

2. **dökmeyesin**:-me, -y, -e, -sin

Gazel 296

Mısra: 10

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muhibbî
Tâ dökmeyesin soñra varup eşk-
i nedâmet

3. **dökdün**:-dü, -ñ

Gazel 429

Mısra: 9

Saçmak, sarf etmek.

Muhibbî yine yârana ma'ânî
dürlerin dökdün
Bu şî'rün tarzımı ancak senün
şâhib-kemâl añlar

dökil:

1. **dökilsün**:-sün

Gazel 246

Mısra: 8

*Dökülmek, saçılmak,
dağılmak.*

Ko kılsun seng-i küyuñ la'l ü
mercân
Dökilsün her yaña bu hünüm iy
döst

dokun:

1. **dokunup**:-up

Gazel 60

Mısra: 5

Dokunmak, temas etmek.

Dokunup bād-ı âhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrağı anda görünmez
aña sâhilhâ

2. **dokma**:-a

Gazel 259

Mısra: 4

Dokunmak, temas etmek.

Dökile her yañaya hışt
peräkende ola
Pertev-i nür-ı cemâlün dokına
süy-ı menât

dökmez-idüm:

1. **dökmez-idüm**:-mez, --dü, --
m

Gazel 477

Mısra: 7

Kan akıtmak.

Dökmez-idüm hün-ı murdârın
râkıb-i kâfirün
Ruğların egmiş işitdüm
gayretüm bir dındür

dölâba beñzedür:

1. **dölâba beñzedür**:-ür

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feleğe, çarka benzetmek.

Her kim işitse nâlemi dölâba
beñzedür
Gözügüler ile dîdelerüm tolı âb
ola

dölâb-ves:

1. **dölâb-ves:**

Gazel 146

Mısra: 5

Felek gibi, dünya gibi.

Eşk-i çeşmüm cü olaldan
inlerem dolâb-ves
Olmışam ser-geşte döner
sanasın bir âsiyâb

2. **dölâb-ves:**

Gazel 498

Mısra: 1

Felek gibi, dünya gibi.

İñiler dölâb-ves dil ıztırâb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölâb üstindedür

dolan:

1. **dolanur**:-ur

Gazel 402

Mısra: 4

*Bir şeyin çevresinde
dönmek, gezmek, dolaşmak.*

Derd-i dil ahvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın

Küyuñı āhum dolanur niçe müddetdür medîd

dolas:

1. **dolaşdum:-dum**

Gazel 94

Mısra: 3

Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

Göreliden hâl-i Hindüñi dolaşdum leyli zülfüñe Bugün şahrâ-yı miñnetde benem Mecnuñ gibi rüsvâ

dön-:

1. **dönersin:-er, -sîn**

Gazel 184

Mısra: 5

(Bir iş veya konuyu)

Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Biñ kerre didüñ öldüreyim yine dönersin

İy döst niçe bir beni ferdälara salup

2. **döndi:-di**

Gazel 159

Mısra: 5

Başka bir şey halini almak, dönüştürmek, değişmek.

Dün beni öldürdüğüne döndi inkâr eyledi Hañçerinde buña ne şahid gerek kanum görüp

3. **döner:-er**

Gazel 168

Mısra: 9

Başka bir şey halini almak, dönüştürmek, değişmek.

Evvelinde şîr içürür döner āñir sem virür Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme anı taleb

4. **dönüp:-üp**

Gazel 288

Mısra: 7

Bir iş veya konuyu yeniden ele almak.

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez baña bir kez cevâb Yok dehâni ya urılmış agzına mühr-i sükt

dön:

1. **döndi:-di**

Gazel 28

Mısra: 3

Arkasını dönmek, arkasına bakmak.

Sîneme gönderdi dilber ğamzesin döndi didi Cân içinde sakla kim bir ulu himmetdür saña

2. **dönüp:-üp**

Gazel 144

Mısra: 6

(Bir iş veya konuyu)

Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunı kim gördi kim Biñ suvâl itsem dönüp bir kez baña virmez cevâb

3. **dönmez:-mez**

Gazel 414

Mısra: 5

(Bir iş veya konuyu)

Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

İşka tolaşdı gönül dönmez mey ü mañbûbdan Zâhidâ itmez eşer baña naşîhat kılma pend

4. **dönüp:-üp**

Gazel 474

Mısra: 9

(Bir iş veya konuyu)

Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez baña bir kez cevâb Pâdişâh-ı dehrdür benden kılur 'âr incinür

5. **dönüp:-üp**

Gazel 81

Mısra: 7

Bir durumun değişerek tersi yönde gelişmesi.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp cevır ü cefâ Döstüm senden gelen cümle berâberdür baña

6. **döner:-er**

Gazel 178

Mısra: 4

(Zihinde) dolaşıp durmak II Devretmek (kadeh bağlamında).

Başdan aşduğın gözüm yaşın taaccüb itmeñüz Kim anuñ ile döner gönüm olalidan tolab

7. **döner:-er**

Gazel 252

Mısra: 7

(Belli bir yerde) Dolaşmak, gidip gelmek.

Bâd-ı āhumdan benüm turmaz döner çarñ-ı felek Bâr-ı 'ışkumdan-durur itdüğü bu yirler şebât

8. **dönelden:-el(i), -den**

Gazel 429

Mısra: 7

Benzemek, ...gibi olmak.

Dönelden kâmetüm çenge gözüm yaşını târ itdüm Kanı bir merdüm-i dâñâ cihânda kıl ü kâl añlar

döndür:

1. **döndürem:-em**

Gazel 15

Mısra: 7

Çevirmek, yönelmek.

Sanma kim cevır ü cefâdan iy şanem yüz döndürem Çün ezelden cevruñe mutâddur dirler baña

döndürmezem:

1. **döndürmezem:--dür, --mez, -em**

Gazel 219

Mısra: 2

1) Bir tarafa doğru yöneltmek, çevirmek 2) Yüz çevirmek, terk etmek.

Öldürürse derd-i dil bu haste-i hicrân-ı döst Yüzümü döndürmezem her ne ise fermân-ı döst

döne döne:

1. **döne döne**: -e

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, tekrar tekrar.

Rakşa girem döne döne Mevlevî
gibi
Ol âsitàna varmaga ger fetḥ-i
bâb ola

2. **döne döne**: -e, --e

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, tekrar tekrar.

Döne döne sıḥ-i gamla âteş üzre
çigzinür
Göz yaşı âb-ı nemekdür bagrum
olaldan kebâb

3. **döne döne**: -e, --e

Gazel 201

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, tekrar tekrar.

Çarḥ-ı gerdündür iden göz yaşın
âb
Göreyim döne döne ola ḥarâb

4. **döne döne**: -e, --e

Gazel 203

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, tekrar tekrar.

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muḥibbî göz yaşı
Döne döne sıḥ-i miḥnetle ide
bagruñ kebâb

5. **döne döne**: -e, --e

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, durmaksızın.

Ehl-i işkuñ ne bilür derd ü belâ
vü miḥnetin
Döne döne olmayan bu sıḥ-i
miḥnetle kebâb

6. **döne döne**: -e, --e

Gazel 364

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Döne döne, durmaksızın.

Dil âteşine yandı bu bagrum
döne döne

Yansa kaçan ki âteşe olur
kebâb-ı telḥ

döner dölâbdur:

1. **döner dölâbdur**: -e, --r, --
dur

Gazel 455

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Su değirmeni(yavaş yavaş
dönme ve döndükçe inildeme
anlamında aşık için
kullanılmıştır.*

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revân
İnlerem gönüm benüm durmaz
döner dölâbdur

döner yine:

1. **döner yine**: -e, --r

Gazel 359

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) yine önceki hale
dönmek, eskisi gibi davranmak
kastedilmektedir.*

Bir niçe gün şâd idüp döner yine
gamgîn ider
Bir karar üzre degül her rüz her
meh sâl-i çarḥ

döşe:

1. **döşeyüp**: -y, -üp

Gazel 31

Mısra: 3

*Bir şeyi bir yere sermek,
yayma // (Bir yeri) Bir şeyle
kaplamak.*

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp
ferş ideyim
Ḥayf ola kim kuru yir üzre
koyasın kef ü pâ

2. **döşedi**: -di

Gazel 59

Mısra: 1

*Bir şeyi bir yere sermek,
yayma // (Bir yeri) Bir şeyle
kaplamak.*

Döşedi bu dil yine dâm-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

3. **döşedi**: -di

Gazel 67

Mısra: 1

Bir şeyi bir yere sermek,

*yayma // (Bir yeri) Bir şeyle
kaplamak.*

Döşedi bu dil yine ḥân-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

dost:

1. **döstum**: -um

Gazel 14

Mısra: 6

*1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.*

Şem-i ḥüsnüñ yakmayınca
komadı cân u dili
Anuñ-ıçun döstum pervâne
söylersin baña

2. **döstlar**: -lar

Gazel 37

Mısra: 5

*1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.*

Döstlar yitmez mi bu deñlü
nümüne işkuma
Dest-i gamla çâk olan ceyb ü
giriñdür baña

3. **döstum**: -um

Gazel 66

Mısra: 6

*1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.*

Gönül ben virdüm bunda yok
günâhı kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstum senden yaña

4. **döstlar**: -lar

Gazel 71

Mısra: 3

*1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.*

Döstlar yaşlar döküp âh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihânda gördüñüz mi
kimsene bî-derd ola

5. **döstum**: -um

Gazel 81

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

6. **döstum:-um**

Gazel 84

Mısra: 12

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña
bî-dîn raqîb
Bâver itme döstüm vallâhi
bühtândur baña

7. **döstum:-um**

Gazel 90

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Hayr kılmaz döstüm âh-ı
sehergâhum saña

8. **döstlar:-lar**

Gazel 92

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cânândan cüdâ
Bir kuru cismem ki düşdüm
döstlar cândan cüdâ

9. **döstlar:-lar**

Gazel 93

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Kanda beñzer döstlar Mecnûn-ı
sergerdân baña
Bu zamâna kalsa ger kalurdı ol
hayrân baña

10. **döstum:-um**

Gazel 100

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Kirpügüñ sihr oklarıdır
kaşlaruñ kavş-i belâ
Vây aña kim döstüm işkuña ola
mübtelâ

11. **döstum:-um**

Gazel 102

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Tîr ü peykânüñ nigârâ râhat-ı
cândur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebüñ
kândur baña

12. **döstlar:-lar**

Gazel 109

Mısra: 5

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Döstlar ağıyârı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

13. **döstum:-um**

Gazel 109

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Göñlümi göndermişem ben
döstüm senden yaña
Bir dağı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

14. **döstlar:-lar**

Gazel 114

Mısra: 4

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Çün saçı zencîrine bağlandı dil
Mecnûnlayın
Döstlar şimden girü pend
eylemeñ zinhâr aña

15. **döstum:-um**

Gazel 114

Mısra: 5

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Çün şeb-i zülfünde tutduñ
döstüm dil düzdini
Lâyık oldur kim ser-i zülfüñ
kılâsın dâr aña

16. **döstum:-um**

Gazel 116

Mısra: 7

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Sorma hâlüm gül yüzüñsüz
döstüm
Bülbülün gülzârsuz hâli n'ola

17. **döstlar:-lar**

Gazel 118

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Dil çeker bâr-ı gamı itmez
taħammül Kâf aña
Döstlar itmez misiz billâhi diñ
inşâf aña

18. **döstum:-um**

Gazel 120

Mısra: 10

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuçica
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muħibbî döstüm
rûhum saña

19. **döstlar:-lar**

Gazel 126

Mısra: 5

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ben belâ-keş olduğumu döstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

20. **döstlar:-lar**
Gazel 127
Mısra: 6
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Kaynadı tennür-ı dilden çünkü ışık
Döstlar lâ-büd dinür tûfân aña

21. **döstlar:-lar**
Gazel 138
Mısra: 4
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Saklayam dirdüm bu sînem içre ışkuñ âteşin
Penbe içre döstlar âteş kaçan pinhân ola

22. **döstum:-um**
Gazel 158
Mısra: 1
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Döstum alnuñ kamer olmasa yüzüñ âfitâb
Olmaz-ıdı kim nazar eyleser çeşmi tolu âb

23. **döst:**
Gazel 173
Mısra: 9
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Kanda gitse Muhibbî döst hemîn
Sen dañı eyle ol diyârı taleb

24. **döstum:-um**
Gazel 190
Mısra: 5
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Şol kadar kan ağladum zülfüñ ucından döstum
Ğarğa virdi bu vücüdüm zevrağın kıldı tınâb

25. **döstum:-um**
Gazel 207

Mısra: 1
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Gün yüzüne döstüm çün eyledüñ zülfüñ niğâb
Hayrete vardum hemân sandum tutıldı âfitâb

26. **döst:**
Gazel 219
Mısra: 1
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Öldürirse derd-i dil bu haste-i hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne ise fermân-ı döst

27. **döst:**
Gazel 219
Mısra: 4
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Çekmeyen hicrân ğamın bilmez vişâlüñ kıymetin
Derde şâbir olmayan bilmez nedür dermân-ı döst

28. **döst:**
Gazel 219
Mısra: 6
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Hânemüz ğamla müşerrefdür gelür derd ü belâ
Luţf u kañrı bir-durur biz olmışuz derbân-ı döst

29. **döst:**
Gazel 219
Mısra: 8
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Kabe'dür küyü gelür haccâcdur âşıkları
Her birinüñ kaşdı budur kim ola kurbân-ı döst

30. **döst:**
Gazel 219
Mısra: 10
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Bu Muhibbî şöyle muhkem tutdı ışkuñ dâmenin
Bulına mahşer günü destinde de dâmân-ı döst

31. **döst:**
Gazel 221
Mısra: 2
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Gerekdür inleyüp dimek her döst
Ola kim raħm kıla bir nazar döst

32. **döst:**
Gazel 221
Mısra: 4
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Düriş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

33. **döst:**
Gazel 221
Mısra: 10
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Gözün yaşı-durur bir mâ-i câri
Muhibbî adına dirler apar döst

34. **döst:**
Gazel 271
Mısra: 2
1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Giceler gitmez dilümden tâ sehergeh âh döst
N'eyleyem derdâ dirġâ olmadı ağâh döst

35. **döst:**
Gazel 271
Mısra: 4
1. *Birini riyâsız ve samîmî*

duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in 'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

36. döst:

Gazel 271

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Âhum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben âh döst

37. döst:

Gazel 271

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Cân u başum ister ise yolına
olsun fedâ
Bu tarîk-i 'ışkda 'aşık gerek dil-
hâh döst

38. döst:

Gazel 271

Mısra: 10

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

İy Muhibbî gamdan özge yâr-ı
şâdık var mıdır
Zira bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh döst

39. döst:

Gazel 280

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrân-ı döst
Nûtkâ ger kudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

40. döstlar:-lar

Gazel 281

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Zülfine cânum tolaşaldan
bulmazam necât
Döstlar benden hayât ummañ ki
ben oldum memât

41. döst:

Gazel 299

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Pervâne kılur şem'-i ruhu mihr ü
mehi döst
Her kim ki göre hüsni eydür ki
zehî döst

42. döst:

Gazel 299

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Pervâne kılur şem'-i ruhu mihr ü
mehi döst
Her kim ki göre hüsni eydür ki
zehî döst

43. döst:

Gazel 299

Mısra: 4

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Öpmege elüñ eylemişem başumı
tuñfe
Öpülmez imiş şehler eli çünkü
tehî döst

44. döst:

Gazel 299

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Lâyık saña kim eylesesin cevri ü
cefâlar
Mihr eylesesin yañiluban gâh
gehî döst

45. döst:

Gazel 299

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Dil düzdini 'adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

46. döst:

Gazel 299

Mısra: 10

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Rahm eyle Muhibbî kuluña kim
gam-ı 'ışkuñ
Gâret-i dil ü cân itmeği saldı
sipeh-i döst

47. döstum:-um

Gazel 307

Mısra: 9

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Kim göre rengin lebüñle döstum
lü'lü' dişüñ
Diye düre kim bakar la'l-i
Bedaşşân'dur 'abeğ

48. döstlar:-lar

Gazel 312

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Baña degdi belâ vü miñnet ü
gam
Olaldan döstlar Mecnün'a vâriğ

49. döstum:-um

Gazel 332

Mısra: 7

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Haddün üzre zülfünü komak
revâ mı döstum
Kimde İslâm olsa komaz
Muşhaf' uñ üstine hâç

50. döstlar:-lar

Gazel 338

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

İncinür âh eyleyüp zârılık itsem
ol şanem
Döştlar gül yapragından terdür
ol nâzûk mizâc

51. **döşlum:-um**

Gazel 339

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karâr u şabrumı
Ne revâdur döşlum almak bu
virândan harâc

52. **döştlar:-lar**

Gazel 341

Mısra: 8

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

‘İşkuma şahid degül mi eşk-i
surh u rüy-ı zerd
Bundan özge döştlar olmaya
‘uşşâka hucac

53. **döşlum:-um**

Gazel 341

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Hağ katında bir gönül yapmak
revâdur Ka‘be‘den
Döşlum dil yap tavâf-ı Ka‘be
kılma itme hac

54. **döştlar:-lar**

Gazel 345

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Derdlü oldum döştlar dermân
beni bilmez mi hiç
Cân virürdüm yolına cânân beni
bilmez mi hiç

55. **döşlum:-um**

Gazel 350

Mısra: 7

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Döşlum medhünde didüm bir
niçe garrâ gazel
Anuñ-ıçun oldı elfâzum benüm
cümle faşih

56. **döştlar:-lar**

Gazel 357

Mısra: 7

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Ben harâbât ehli oldum döştlar
şimden girü
Çünkü biñ nâzıla sundı bir perî-
peyker kadeh

57. **döşlum:-um**

Gazel 361

Mısra: 7

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Kesme zülfün döşlum ‘ömr-
durur ‘aşıklarun
Bir kılun kem olduğın kim
isteye ol ola yoğ

58. **döştlar:-lar**

Gazel 378

Mısra: 5

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

İçmeyem ‘âhd itmiş-idüm
döştlar peymâneyi
Sâki-i gül-ruğ komaz sır ‘âhd ü
peymânüm meded

59. **döştlar:-lar**

Gazel 379

Mısra: 9

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Döştlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesihâ-dem melek yüzlü
nigârümdan meded

60. **döştlar:-lar**

Gazel 385

Mısra: 4

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Niçe yıllardur yanur eşkümler
çeşmüm merdümi
Yunmag-ıla olmazmış döştlar
Hindü sefid

61. **döş:**

Gazel 398

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Saldı dil gerdenine zülfün eyâ
döş kemend
Eyledi ‘ömrü dirâz ola bu
dîvâneye bend

62. **döştlar:-lar**

Gazel 399

Mısra: 1

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Döştlar gam-hânesinde eski
yârümdür nemed
Gamgüsârum mahremüm hem
ihtiyârümdür nemed

63. **döştlar:-lar**

Gazel 400

Mısra: 6

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Dil ü cân gamzeleri fîri-y-ile
oldı za‘îf
Döştlar yalvaralum ol gözi
mekkâra meded

64. **döşlum:-um**

Gazel 401

Mısra: 2

1. Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.
2. Sevgili, yâr.

Yüzün aç kim cümle ‘âlem
olalar şâdân-ı ‘iyd

Merhabā kıl dōstum kim bu-
durur erkān-ı 'ıyd

65. **dōstum:-um**

Gazel 402

Mısra: 12

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Öldürürseñ kûyuña varan n'ola
'âşıqları

Sen olursın dōstum ġāzî ben
oluram şehid

66. **dōstum:-um**

Gazel 409

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Dōstum 'âşıqlara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

67. **dōstum:-um**

Gazel 414

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Dōstum boynuñda n'eyler
kākül-i müşġin kemend
Çünkü ben dīvāneyem lāyık-
durur baña o bend

68. **dōstum:-um**

Gazel 417

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Dōstum şîrîn kelāmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görinür gülġün ruġuñ baña gül-i
terden lezîz

69. **dōstum:-um**

Gazel 426

Mısra: 7

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Kāmet itseñ dōstum kopar
kıyāmetler hemān
Ehl-i diller çağırşup eydürler āh
ol bu mıdur

70. **dōstlar:-lar**

Gazel 449

Mısra: 3

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Ten libāsın çāk idersem dōstlar
olmaz 'aceb
Pîrehen dildār-ıla her gice
'üryān sarmaşur

71. **dōstlar:-lar**

Gazel 453

Mısra: 10

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Şem'-i hüsne yaksa dil
pervānesin açmam dehān
Böyle itmek dōstlar 'ışk ehlinüñ
ādābıdur

72. **dōstum:-um**

Gazel 453

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Dōstum kûyuñda akan
gözlerümün ābidur
Her dem anda inleyen bu
gönlümün tōlābıdur

73. **dōstum:-um**

Gazel 470

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Dōstum kûyuñ bu ben dil-
hasteye mesken yiter
Bülbül-i bî-çāreye cā olmaga
gülşen yiter

74. **dōst:**

Gazel 490

Mısra: 3

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

'Âşık oldur görmeye zāhir ü
bātin ġayrı dōst
Ehl-i hāl olan bilür uşbu sözüñ
zāhirdedür

dōst kavlini:

1. **dōst kavlini:--i, --n, --i**

Gazel 236

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinın verdiği söz.

'Uşşāka dōst kavlini iz'ān kim
itdürür
Tā sen Muġibbī olmayıcak
tercümān-ı dōst

dōst olmaz:

1. **dōst olmaz:--maz**

Gazel 221

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir önceki beyitle ilgili
olarak aşığın sararmış yüzüne
altın ve gümüşün dost
olamayacağı vurgulanmıştır.*

Yiter 'uşşāka yaşı rüy-ı zerdî
Ki bunlar içre olmaz sım ü zer
dōst

dōst vaşlından:

1. **dōst vaşlından:--ı, --n, --dan**

Gazel 210

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Dōst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişān
Cüst ü cüsin lik ānsāñ eylemez
ehl-i taleb

dōstlar:

1. **dōstlar:**

Gazel 159

Mısra: 2

1. *Birini riyâsız ve samîmî
duygularla seven, her bakımdan
kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Aglasam kan aglasam serv-i
hürāmānum görüp
Dōstlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryānum görüp

2. **dōstlar:**

Gazel 161

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Derd-i ışka döstlar hergiz bulunmaz bir tabîb
Derdmend-i ışk her kanda ola olur ğarîb

3. **döstlar:**

Gazel 187

Mısra: 3

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

İnlesem aġyâr elinden döstlar olmaz aceb
Hâr elinden dâyimâ gülşende inler andelîb

4. **döstlar:**

Gazel 188

Mısra: 5

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

İçeliden döstlar ġam şerbetin Baña teng olmış-durur iyş ü tarab

5. **döstlar:**

Gazel 190

Mısra: 10

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Âteş-i ġamda uçan altun megesdür iy gönül
Olısardur döstlar âhir cihân hâli ġarâb

döstlük hakkı mıdur:

1. **döstlük hakkı mıdur:**--i, --mi, --dur--lık, --i, --mi, --dur

Gazel 368

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostluk hakkı için

anlamında kullanılan kalıp bir sözdür ve sevilen kişinin yaptıklarını yapma,onun düşmanlarından uzak durma gibi samimi düşünceler içerir.

Yâd ider her nefes alsa bu Muġibbî lebüni
Döstlük hakkı mıdur itmeyesin sen anı yâd

2. **döstlük hakkı mıdur:**--i, --mi, --dur--lık, --i, --mi, --dur

Gazel 413

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dostluk hakkı için

anlamında kullanılan kalıp bir sözdür ve sevilen kişinin yaptıklarını yapma,onun düşmanlarından uzak durma gibi samimi düşünceler içerir.

Döstlük hakkı mıdur yoluñda Ferhâd olduğum
İtmeyesin bu benüm derdüme dermânlar meded

döstum:

1. **döstum:**

Gazel 20

Mısra: 8

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Bezmi-i ġamda bilmek isterseñ eger nâlişlerüm
Döstum bir kez kulak tut nây-ı ġüyâdan yaña

2. **döstum:**

Gazel 45

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Döstum sen olmasañ gülşen gelür külhân baña
Senüñ-ile olıcak külhân olur gülşen baña

3. **döstum:**

Gazel 66

Mısra: 1

1. *Birini riyâsız ve samîmî duygularla seven, her bakımdan kendisine güvenilir kimse, enis.*
2. *Sevgili, yâr.*

Döstum sen olmasañ gülşen gelür külhân baña
Senüñ-ile olıcak külhân olur gülşen baña

döv:

1. **döysün:-sün**

Gazel 175

Mısra: 7

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Eksük itmez gönderürsin niçe döysün ġasta dil
ġâh cevri ü geh cefâ geh ġışm u geh nâz ü itâb

2. **döymeye:-me, -ye**

Gazel 334

Mısra: 3

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Döymeye senüñ cefâ vü cevruñe âhen daġı
Eylemez aña taġammül göñlüm olsa aña tuġ

3. **döymeye:-me, -ye**

Gazel 368

Mısra: 7

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Döymeye ġamzeleri türine sînem siperi
Her kaçan vire kaşı yayına ol çeşmi küşâd

4. **döye:-e**

Gazel 401

Mısra: 7

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Niçe bir cevri-ile zecruñe döye bu ġasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılğıl beni ġurbân-ı 'iyd

5. **döymek:-mek**

Gazel 494

Mısra: 7

Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek.

Döymek ne 'aceb ġâtır-ı 'uşşâk perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne güzeller

dü:

1. **dü:**

Gazel 2

Mısra: 7

"İki" sayısı.

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür senüñ
Hâya Ahmed didiler mîme daħı
hem Muştafa

2. **dü:**

Gazel 122

Mısra: 8

"İki" sayısı.

Didim ki çekdüm rencini
bulmaga hüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülfi ejdehâ

dü âlem:

1. **dü âlem:**

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünya; dünya ve ahiret.

Münevverdür dü âlem gün
yüzüñden
N'ola dirsem yüzüne âlem-ârâ

dü 'âlem:

1. **dü 'âlem:**

Gazel 365

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki dünya; dünya ve ahiret.

Dü 'âlem şahısın çâkerlerüñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

dü 'âlemde:

1. **dü 'âlemde:--de**

Gazel 366

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman, daima iki
dünya, dünya ve ahiret.*

Tavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemde budur 'uşşâka
mağşüd

dü âlemde:

1. **dü âlemde:--de**

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman, daima iki
dünya, dünya ve ahiret.*

Murâdumdur dü âlemde vişâlüh
Murâdımı müyesser eyle yâ
Rab

dü çeşmüñi:

1. **dü çeşmüñi:--ü, --n, --i-üñ, -i**

Gazel 224

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığıñ gözleri-iki
göz- kastedilmektedir.*

Âhuñı şehâb eyle başuñ üzre
Muhibbî
Başuñı belâ küñü dü çeşmüñi
bînar it

2. **dü çeşmüñi:--ü, --n, --i**

Gazel 266

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığıñ gözleri-iki
göz- kastedilmektedir.*

Âh eyle bulutlar gibi dursun
serüñ üzre
Başuñı belâ kuñı dü çeşmüñi
bînar it

dü cihân içre:

1. **dü cihân içre:**

Gazel 392

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İki cihanda da(dünya ve
ahiret anlamında
kullanılmıştır).*

Kim ire dergehüñe ire murâdına
o dem
Dü cihân içre çü 'aşıklara sensin
mağşüd

duâ:

1. **duâ:**

Gazel 9

Mısra: 6

Allah'a yalvarma; niyaz.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habîb
Âhîr nefesde eyleye cânım duâ
saña

2. **duâsı:--s, -ı**

Gazel 97

Mısra: 13

Allah'a yalvarma; niyaz.

Bu-durur dâyim Muhibbî'nüñ
duâsı rüz u şeb
Raħmetin günden güne kılsun
mezîd Raħmân aña

3. **duâlar:--lar**

Gazel 194

Mısra: 14

Allah'a yalvarma; niyaz.

İy Muhibbî şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur sehergehler duâlar
müstecâb

du'â:

1. **du'âyı:-(y)ı**

Gazel 294

Mısra: 5

Allah'a yalvarma, niyâz.

Olam sâlim baña kılmañ du'âyı
Selâmet istemez ehl-i melâmet

duâ eyler:

1. **duâ eyler:--le, --r**

Gazel 160

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua etmek, yalvarmak.

Muhibbî cürm ü işyânın añup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

duâ ideler:

1. **duâ ideler:--e, --ler**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Allah'a (C.C.) karşı rağbet,
niyaz, yalvarış, tazarruda
bulunmak.*

Kaħrüm üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i sehî
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

duâ itdi:

1. **duâ itdi:--di**

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dua etmek.

Serv görse kaħdünü diye saña
ömr-i dirâz

İşidüp bunı çınâr el kaldurup
itdi duâ

duâmuz:

1. **duâmuz:--muz**
Gazel 172
Mısra: **12**
Allah'a yalvarma; niyaz.

Bende-i maḥlaṣ Muḥibbî bendeñ
olmışdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duâmuz yâ Mucîb

duâsın:

1. **duâsın:--sın**
Gazel 160
Mısra: **12**
Allah'a yalvarma; niyaz.

Muḥibbî cürm ü işyanın añup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

du'â-yı devletüñi:

1. **du'â-yı devletüñi:--ü, --n, --i**
Gazel 260
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *mutluluk ya da ululuk için edilen dua. (aşık bu duayı sevgili için etmektedir.).*

Ben du'â-yı devletüñi eylerem
her şubḥ u şâm
Umaram ola kabûl gel şubḥ-ıla
şâmum ilet

dūd:

1. **dūd:**
Gazel 383
Mısra: **2**
Duman II Âşığın ah dumanı.

Lebi üstinde ḥâl-i 'anber-âlūd
Görinür âteşin la'î üzre san dūd

2. **dūd:**
Gazel 390
Mısra: **2**
Duman II Âşığın ah dumanı.

Yanalı 'ışk âteşiyle hemçü 'ūd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
dūd

dūd çıkdı:

1. **dūd çıkdı:--dı**
Gazel 373
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Duman çıkması.

Âteş-i 'ışkuñ yanaldan sînem
üzre çıkdı dūd
Ol sebebden görünür çarḥuñ yüzi
dâyim kebūd

dūd çıkmaya:

1. **dūd çıkmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 397
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kara duman çıkması(aşığın iniltileri bağlamında).

Âh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarḥ kebūd
Dem var mı aña çıkmaya dil
âteşiyle dūd

dūd ki:

1. **dūd ki:**
Gazel 88
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kara duman.

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşikâr
Hiç saklanur mı dūd ki bir yirde
nâr ola

dūd revzenden çıkar:

1. **dūd revzenden çıkar:--n, --den, --ar**
Gazel 167
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *kara dumanların pencereden çıkması kastedilir.*

Âteşe dil yandugına âhum
olmışdur nişân
Dūd revzenden çıkar ger âteşe
yansa kebâb

dūd-ı âh:

1. **dūd-ı âh:**
Gazel 185
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ah dumanı; aşığın çektiği

aşk derdi sebebiyle inlemesi sonucu yüreğindeki aşk ateşinden çıkan dumanlar.

Âşiyân olalı serde dūd-ı âh
Baña Mecnûn diyü virdiler
laḳab

dūd-ı âhum:

1. **dūd-ı âhum:--um**
Gazel 43
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

İki aynumdan revân oldu iki cü
kim göre
Başum üzre dūd-ı âhum diye
kühistân baña

2. **dūd-ı âhum:--um**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Saçalıdan mezra-ı dilde
maḥabbet toḥmını
Dūd-ı âhum ebr olup göz yaşı
bârândur baña

3. **dūd-ı âhum:--u, --m**
Gazel 267
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çekilen ateşli âhlardan çıkan duman, yürek yangını.

Bu dil yanup başumdan dūd-ı
âhum
Çıkar mı 'ışkda olmasa ḥarâret

4. **dūd-ı âhum:--u, --m**
Gazel 262
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ahın dumanı, çekilen ateşli ahlardan çıkan duman.

Yücedür kaşr-ı vaşla irişilmez
Egerçi dūd-ı âhum perr ü bâlest

dūd-ı âhumdan:

1. **dūd-ı âhumdan:--u, --m, --dan**
Gazel 393
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ahının dumanı.

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-1 âhumdan göründüğü
budur çarhuñ kebûd

düd-1 âhumı:

1. **düd-1 âhumı:--u, --mı**
Gazel 155
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşğın kederinden dolayı
ağzından çıkan "ah"ların
dumanı.*

Ebr-i miñnet sandılar gördükde
düd-1 âhumı
Didiler seyl-i belâdur çeşm-i
giryânüm görüp

düd-1 dil:

1. **düd-1 dil:**
Gazel 456
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül dumanı İl yürekten
çıkan ah.*

Her kaçan âteş-i gam bu dil-i
gamnâke çıkar
Düd-1 dil âhum ile kûbbe-i
eflâke çıkar

düd-1 dilüm:

1. **düd-1 dilüm:--ü, --m**
Gazel 296
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Yanmış) Gönülden çıkan
duman. || Aşğın yüreğinden
çıkan ah.*

'İşk âteşle düd-1 dilüm elde
'alem-vâr
Sultân-1 gam-1 'ışka bu yitmez
mi 'alâmet

2. **düd-1 dilüm:--ü, --m**
Gazel 303
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Yanmış) Gönülden çıkan
duman. || Aşğın yüreğinden
çıkan ah.*

Bu düd-1 dilüm gerçi ki eflâke
irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eğer
iy döst

düken-:

1. **dükenür:-ür**
Gazel 76
Mısra: 6
Bitmek, sona ermek.

Niâr eyle ayagina nigâruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy gönlüm ider
çeşmüm o dem peydâ

2. **dükenmeye:-me, -y, -e**
Gazel 250
Mısra: 2
Bitmek, sona ermek.

Eğer derdümi eylessem hikâyet
Dükenmeye ola rüz-1 kıyâmet

3. **dükenür:-ür**
Gazel 332
Mısra: 10
Bitmek, sona ermek.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

düken:

1. **dükenmez:-mez**
Gazel 332
Mısra: 10
Bitmek, sona ermek.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

2. **dükenmez:-mez**
Gazel 433
Mısra: 10
Bitmek, sona ermek.

Muhibbî sözleridür dürr ü
cevher
Dükenmez hârc kılsun gönli
kândur

düldül:

1. **düldül:**
Gazel 436
Mısra: 8
*At. II Düldül: Hazreti
Ali'nin atının ismi.*

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözün eyle nâzar yil gibi ol
düldül geçer

duman:

1. **duman:**
Gazel 418
Mısra: 10
*Ateşten kalkan siyah hava,
sis, pus.*

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel kalbünü
Rüz-1 rüşen var-iken kimse
duman görmez leziz

duman it:

1. **duman it:**
Gazel 214
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kötü duruma
sokmak, dağıtmak.*

Göz yaşını akıt öte geçe tâ ki
semekden
Âhuñ-ıla cihân yüzini ser-cümle
duman it

dün:

1. **dün:**
Gazel 3
Mısra: 1
*Bir önceki gün, geçmiş
zaman.*

Dün gece nâgâh irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur âşiklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **dün:**
Gazel 14
Mısra: 9
*Bir önceki gün, geçmiş
zaman.*

Zülfî ile dün gece didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

3. **dün:**
Gazel 159
Mısra: 5
*Bir önceki gün, geçmiş
zaman.*

Dün beni öldürdüğüne döndü
inkâr eyledi
Hâncerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

4. **dün:**

Gazel 177

Mısra: 7

Bir önceki gün, geçmiş zaman.

Haddünün dün zikrin itdüm
gülşen içre hüsrevā
Şāh-1 gülden yire düşdi vālih
oldı andelīb

5. **dün:**

Gazel 253

Mısra: 1

Bir önceki gün, geçmiş zaman.

Sunup dün bādeyi pīr-i hārābāt
Didi ta 'cīl-i fi't- te' hūr-i āfāt

6. **dün:**

Gazel 335

Mısra: 5

Bir önceki gün, geçmiş zaman.

Dün devā sordum tabībe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilāc

dün gece:

1. **dün gece:**

Gazel 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

Dün gece kaşd eyledüm tā kim
görem rüy-1 habīb
Māni oldı araya girdi bulut gibi
rakīb

2. **dün gece:**

Gazel 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dün gece.

Dün gece geşt eyledüm ben küy-
1 cānāni düürüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cāni düürüst

dün gün:

1. **dün gün:**

Gazel 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz.

Hem-demün dünyāda bir gün
yüzlü cānān oldı tut
Maḥremün dün gün meh ü
hürşid-i raḥşān oldı tut

dün oldı:

1. **dün oldı:--dı-dı**

Gazel 303

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğılık olma.

Dün oldı günüm hicr-ile iy şāh-1
cefākār
Raḥm eyle benüm hālūme
düşmen güler iy dōst

dünyā:

1. **dünyāda:-da**

Gazel 409

Mısra: 8

Ālem, cihan, yeryüzü.

İster-iseñ ölmeyüp tā ḥaşr zinde
kalasın
Cidd-ile ceḥd eyleyüp dünyāda
kazan yaḥşı ad

2. **dünyā:**

Gazel 4

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Gerçi dünyā ḥalkı māyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hūn-1 dilden
özgeye hiç iştihā

3. **dünyādan:-dan**

Gazel 33

Mısra: 2

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Yār olmazsın didüm iy pür-cefā
Didi kim gördi bu dünyādan
vefā

4. **dünyāya:-y, -a**

Gazel 41

Mısra: 11

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Baña bu dünyāya sultān
olmadan
Yigdür olmak āsitānuñda gedā

5. **dünyāda:-da**

Gazel 73

Mısra: 11

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Dünyāda aceb olmaya ger olsa
inkılāb
Ākil aña dil vire mi anda şer ola

6. **dünyāda:-da**

Gazel 76

Mısra: 18

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Muḥibbī niçe medḥ itsün
niğāruñ ḥüsn-i gülzārın
Gören dir oldı dünyāda ki san
bāğ-1 irem peydā

7. **dünyāy:-(y)ı**

Gazel 77

Mısra: 6

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Dutdı eşküm sipehi cümle
cihāni düpdüz
Cem ola ġarğ ide dünyāyı
sipāhum şanemā

8. **dünyā:**

Gazel 119

Mısra: 17

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Ömür dünyā gibi çün bī-vefādur
Diriğ itdi buña Cemşid ü Dārā

9. **dünyāya:-y, -a**

Gazel 217

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Dünyāya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
iḳāmet

10. **dünyāda:-da**

Gazel 233

Mısra: 9

(Ar.) İçinde yaşamakta

*olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.*

Bilür dünyâda yokdur şād-mānī
Muḥibbī eyler anuñçün ferāġat

11. **dünyā:**

Gazel 238

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Çünkü dünyā bī-vefādur var u
yoġı bir gerek
Her ki 'ākıldür anuñ yanında
birdür nīst ü hest

12. **dünyāda:-da**

Gazel 251

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Zelīl olup gedā-yı 'ışk dünyāda
çeke miḥnet
Bekā mülkinde ol sultān olup
bulur niçe 'izzet

13. **dünyāda:-da**

Gazel 253

Mısra: 12

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Eger ḥāk-i derūn mesken olursa
Yiter dünyāda baña bu maḳāmāt

14. **dünyāda:-da**

Gazel 267

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Koma dünyāda bir taş üzre taş
Sinuk gönülleri eyle 'imāret

15. **dünyāda:-da**

Gazel 286

Mısra: 1

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Hem-demūn dünyāda bir gün
yüzlü cānān oldu tut
Maḥremūn dün gün meh ü
ḥurşid-i raḥşān oldu tut

16. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 309

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta

olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Dünyāya bugün meyl ideyim
dime ḥatādur
Dil ḥānesini eyleme iy dōst
mülevveş

17. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 330

Mısra: 3

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Dünyāya nazar eylemedün faḳr
idi faḥruñ

Hem geymedün egnüñe alup
aḫlas u dībāc

18. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 361

Mısra: 5

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Virse dünyāya gönül senüñle
degül pāyidār
Bir ribāḫ-ı köhnesin anda bir
günlük konuḫ

19. **dünyāda:-da**

Gazel 399

Mısra: 3

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Ben gedāya lāyık olmaz
dünyāda illā ki bu
Ḥil'at ü tāc u ḳabā 'izz ü
vaḳarumdur nemed

20. **dünyāda:-da**

Gazel 409

Mısra: 2

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Dōstum 'āşıklara raḥm eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyāda sen
'ömr-i ziyād

21. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 424

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Sakın aldanma sakın dünyāya
dil verme sakın
Kamu 'ālem ḫalkımı bir bir olup
ejder yakar

22. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 454

Mısra: 7

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Dilüm miḥnet demin dünyāya
virmez
Bilür ḳadrin maḥabbet
'ālemidür

23. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 463

Mısra: 11

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Olup dünyāya māyil cem'
idenler
Geçer āḫir yire Ḳārūn'a beñzer

24. **dünyāya:-(y), -a**

Gazel 481

Mısra: 13

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muḥibbī siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdānedür

25. **dünyā:**

Gazel 497

Mısra: 2

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Cevr ider kılmaz vefā ol dīlber-i
ra'nā geçer
Bī-vefālık resmini kılmakda san
dünyā geçer

26. **dünyā:**

Gazel 498

Mısra: 12

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

İy Muḥibbī şādılık gelse gelür
ardınca ḡam
Anuñ-ıçundur ki dünyā inḳilāb
üstindedür

27. **dünyâ:**

Gazel 499

Mısra: 13

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Bir 'acüze köhnedür dünyâ
Muhibbî virme dil
Hayra irşâd eylemez dâyim
çalâl üstindedür

28. **dünyâ:**

Gazel 500

Mısra: 11

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Sakın aldanma dilâ dünyâ ider
şâd u ferağ
Durmaz ardınca hemân gamla
nedâmetler gelür

29. **dünyâyâ:-(y), -a**

Gazel 500

Mısra: 13

(Ar.) İçinde yaşamakta
olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

İy Muhibbî aç gözün dünyâyâ
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alâmetler gelür

dünyâ fikrini itme:

1. **dünyâ fikrini itme:--i, --n, --i, --me**

Gazel 369

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçici Dünya'nın

heveslerine kapılmamak
gerektiği kastedilmektedir.

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
aň âhîrûñ

Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşîd ü
Dârâ Keykubâd

dünyâ hüsnine:

1. **dünyâ hüsnine:--i, --n, --e**

Gazel 405

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçici ve fani dünyanın

güzelliği.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüsnine

Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

dünyâ kârbân:

1. **dünyâ kârbân:**

Gazel 334

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya kafilesi.

Bir ribâ't-ı köhne dünyâ kârbân
halk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

dünyâ metâ'ına:

1. **dünyâ metâ'ına:--n, --a**

Gazel 445

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya malı(geçici heves ve
istek).

Kim mâyil ola dünyâ metâ'ına
cem' ider
Kârûn-vâr 'akîbet anı zemîn
tutar

**dünyâ niçelerden kaldı senden
dahî kalırsar:**

1. **dünyâ niçelerden kaldı
senden dahî kalırsar:--ler, --den, --di, --den, --i, --sar**

Gazel 291

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) yalancı dünyadan
nice kişiler geçtiği,sevgilinin de
saltanatının sona ereceği-ondan
da geçeceği- söylenmektedir.

Niçelerden kaldı dünyâ kalırsar
senden dahî
Bu ribâ'ta kim kona göçmek
muqarrer boldı tut

dünyâ vü mâfihâ:

1. **dünyâ vü mâfihâ:**

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya ve dünyanın içinde
olan her şey II tüm dünya, tüm
insanlar.

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

dünyâyâ aldanma:

1. **dünyâyâ aldanma:--y, --a, --ma**

Gazel 325

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) gelip geçici

dünyanın;heves,istek ve
arzularına kanmamak kastedilir.

Vefâ umma Muhibbî bî-vefâdan
Sakın dünyâyâ aldanma gözün
aç

dünyâyâ dil bağlamak:

1. **dünyâyâ dil bağlamak:--mak**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Dünya hayatına ve işlerine
önem vermek,onları her şeyin
üstünde tutmak.

İy Muhibbî bağlamak dünyâyâ
dil lâyıq degül
Çünkü senden olırsardur âkîbet
âlem cüdâ

dünyâyı aňma:

1. **dünyâyı aňma:--y, --i, --ma**

Gazel 308

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçici dünyaya

heveslenmemek,ondan söz
etmemek kastedilmektedir.

İy Muhibbî aňma dünyâyı ki ol
bir cîfedür
Pâk-dâmân ol sakın itme anuñla
var baħş

dünyâ-vı denî dâmına:

1. **dünyâ-vı denî dâmına:--i, --na**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Alçak dünyanın

damı,çatısı. (Beyitte geçici
dünyanın lezzet ve meyvelerine
kanmak) kastedilmiştir.

Andan düşer mi âşıka Anka-yı
Kâf iken
Dünyâ-yı denî dâmına düşüp
şikâr ola

dünyâ-vı duna:

1. **dünyâ-yı dūna:--a**

Gazel 168

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak, aşâğılık dünyâ.

Evvelinde şîr içürür döner âhîr
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

2. **dünyâ-yı dūna:--a**

Gazel 488

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak, aşâğılık dünyâ.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
dūna vir talâk
Nev- 'arūs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâlâdur

dünyâvî tutdı:

1. **dünyâyı tutdı:--y, --i, --dı**

Gazel 225

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yayılmak, her yere

dağılmak.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke

'alem-vâr

Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı

tamâmet

dünyâvî zemm eyledi:

1. **dünyâyı zemm eyledi:--di**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçici dünyânın ve bu

dünyâda yapılan geçici,yararsız
işlerin yerilip,ayıplanması ve
kınanması.

Eyledi dünyâyı zemm ol Hâlık-ı

perverdigâr

Didi her kim âhîret isterse

bakmaz ol yaña

dünve:

1. **dünyede:-de**

Gazel 376

Mısra: 11

(Ar.) İçinde yaşamakta

olduğumuz yeryüzü, yer küresi,
arz, cihan.

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bî-dîn rakîb

Dilegüm budur Hūdâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

düpdüz:

1. **düpdüz:**

Gazel 8

Mısra: 8

Baştan başa, tamamıyla,
dümdüz.

Derd-i hicrîñle şehâ şöyle enîs

oldı gönül

Bu cihânüñ derdleri dermân

gelür düpdüz baña

düpdüz dutdı:

1. **düpdüz dutdı:-dı**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baştan başa, tamamen
tutmak.

Dutdı eşküm sipehi cümle

cihânüñ düpdüz

Cem ola ğarğ ide dünyâyı

sipâhum şanemâ

dür:

1. **dür:**

Gazel 27

Mısra: 5

Ara vermeden, sürekli
olarak.

Kapusından beni dūr olsun

dimiş

Anı zillet sanma izzetdür baña

2. **durmaz:-maz**

Gazel 76

Mısra: 14

Ara vermeden, sürekli
olarak.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-

durur sakla

Sakın sen zülf-i mârından ider

durmaz o sem peydâ

3. **durmaz:-maz**

Gazel 189

Mısra: 4

Ara vermeden, sürekli
olarak.

Cemâli dūr olalı gözlerümden

Sanasın ebrdür durmaz döker âb

4. **durmaz:-maz**

Gazel 455

Mısra: 4

Ara vermeden, sürekli
olarak.

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revân
İñlerem gönülüm benüm durmaz
döner dölâbdur

5. **durmaz:-maz**

Gazel 500

Mısra: 12

Durmadan, devamlı,
sürekli.

Sakın aldanma dilâ dünyâ ider

şâd u ferah

Durmaz ardınca hemân gamla

nedâmetler gelür

6. **dürdi:-di**

Gazel 159

Mısra: 9

1. Bükme, katlamak,
tomar hâline getirmek. 2.
Toplamak, devşirmek. 3.
Buruşturmak.

İy Muhibbî dürdi şirûñ defterini

ehl-i nazm

Gül gibi her yıl başında tâze

dîvânüm görüp

7. **dürlü:-+lü**

Gazel 2

Mısra: 1

"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Âh kim vardur benüm başumda

biñ dürlü hevâ

Ger inâyet itmesen ömrüm olur

cümle hebâ

8. **dur:**

Gazel 60

Mısra: 3

-dır, -dir, -dur, -dür

bildirme eki.

Zekât-ı hüsnüñi kâmil olup dur

gel edâ eyle

Yüzüñden burķai keşf it ki var

kapuñda sayılhâ

9. **dürler:-ler**

Gazel 7

Mısra: 9

İnci. || Divan edebiyatında
sevgilinin dişleri, teri, vuslatı,
aşğın gözyaşı, şairin şiiri ve
güzel söz yerine kullanılır.

Rište-i cān üzre düzdün
nazmuñi dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî hâk-i
pâ oldum saña

10. dür:

Gazel 81

Mısra: 2

*İnci. || Divan edebiyatında
sevgilinin dişleri, teri, vuslatı,
aşığın gözyaşı, şairin şiiri ve
güzel söz yerine kullanılır.*

Başuma āhum şuāi tāt-ı efserdür
baña

Eşk-i çeşmüm virdüğü hılat ser-
ā-ser dür baña

11. dürler:-ler

Gazel 472

Mısra: 5

*İnci. || Divan edebiyatında
sevgilinin dişleri, teri, vuslatı,
aşığın gözyaşı, şairin şiiri ve
güzel söz yerine kullanılır.*

Dökse gözüm şadefleri dürler
'aceb degül
Zirā ki yaşı cümle anuñ dāne
dānedür

12. dür:

Gazel 413

Mısra: 7

*Dur! anlamında emir
bildiren uyarı ifadesi.*

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pāreyi
İtmesün tā şubh olunca āh u
efğānlar meded

dur-:

1. durmasun:-ma, -sun

Gazel 355

Mısra: 2

*Durmadan, devamlı,
süreklî.*

Rüze geçdi sākıyā al elüne
gülğün kadeh
Durmasun devr eylesün
meclisde günāğün kadeh

dür dışı fikri ile:

1. dür dışı fikri ile:--le

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Sevgilinin inci gibi küçük-

*beyaz dişlerinin
düşünülmesi, hayal edimesi.*

Dür dışı fikri ile düşdüm yine
bir āleme
Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryā baña

dür idersin:

1. dür idersin:--e, --r, --sin

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*(Beyitte) 1) Gözyaşları
içinde bırakmak. 2)
Katlayıp, buruşturup bir kenara
atmak.*

Nedendür ehl-i işkı dür idersin
Raķıbi idesin dāyım muķarreb

dür itdi:

1. dür itdi:--di

Gazel 376

Mısra: 11

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Uzaklaştırmak.

Beni dür itdi kapuñdan dünyede
bī-dīm raķıb
Dilegüm budur Hüdā'dan ol da
ola nā-bedīd

2. dür itdi:--di

Gazel 428

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Uzaklaştırmak.

Küy-ı dilberden beni dür itdi ol
bī-dīm raķıb
Şimdi bildüm kim o kāfir
ādemün şeyfāndur

dür itmek:

1. dür itmek:--mek

Gazel 312

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Uzak tutmak,
uzaklaştırmak.*

Kapuñdan beni dür itmek
murādi

Raķıbe dir-isem ben tañ mı hāriş

dür kıldıñ:

1. dür kıldıñ:--du, --n

Gazel 348

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Aşığın sevgiliden uzak

kalması.

Hâk-i pāyüne Muhibbî diledi
süre yüzün
Dür kıldıñ güzelüm itdüñ aña
zulm-ı şarīh

dür kılma:

1. dür kılma:-ma

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Uzak kılmak, uzak
bırakmak.*

Giceler zārılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḫmetüñden dür kılma
kullaruñ yā Rabbenā

dür olaldan:

1. dür olaldan:--a, --l, --dan

Gazel 492

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Uzak kalalı, uzak
kaldığından beri.*

Dür olaldan işigüñden
gündüzüm san gicedür
Bir nefes senden cüdālık 'aşıka
biñ yıl-durur

dür olalı:

1. dür olalı:--a, --lı

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Uzak olalıdan beri, uzak
düşeli.*

Cemāli dür olalı gözlerümden
Sanasın ebrdür durmaz döker āb

dür olam:

1. dür olam:--a, --m

Gazel 130

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*1)Uzak kalmak. 2)Vuslata
erişmek.*

Niçeye dek gül yüzünden dür
olam
Giderem ben ol semenberden
yaña

dür oluban:

1. **dür oluban**:--uban
Gazel 452
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzak olmak,ayrı kalmak.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dür oluban çıkmam
meger cânım çıkar

dürdâne:

1. **dürdanelerdür**:--ler, -dür
Gazel 343
Mısra: **7**
İnci. || Divan edebiyatında sevgilinin dişleri, teri, vuslatı, aşğın gözyaşı, şairin şiiri ve güzel söz yerine kullanılır.

Gözüm yaşı benüm
dürdanelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayân genc

dür-dâne:

1. **dür-dânedür**:--dür
Gazel 481
Mısra: **12**
İnci. || Divan edebiyatında sevgilinin dişleri, teri, vuslatı, aşğın gözyaşı, şairin şiiri ve güzel söz yerine kullanılır.

Meyl iderse gözlerüm yaşına yâr
olmaz 'aceb
Çünkü kadrini bilir her biri bir
dür-dânedür

2. **dür-dâneler**:--ler

Gazel 485
Mısra: **3**
İnci. || Divan edebiyatında sevgilinin dişleri, teri, vuslatı, aşğın gözyaşı, şairin şiiri ve güzel söz yerine kullanılır.

Baħr-ı ğamda bakduğuñca
gördüğüm dür-dâneler
Dâne dâne oldu ešk-i dîde-i
Mecnûn tamar

dür-dâne olur:

1. **dür-dâne olur**:--ur
Gazel 487
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci tanesi olmak(kıymet bilmek anlamında).

Çatredür gerçi suhen lîk
dehenden çıkıcak
Kıymetin kim ki bilir ol aña
dür-dâne olur

dür-i ğaltân dizer:

1. **dür-i ğaltân dizer**:--e, --r
Gazel 121
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın gözyaşları ve ağlaması bağlamında gözlerinden yuvarlanan inciler çıktığı kastedilir.

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i ğaltân aña

düriş:

1. **düriş:**
Gazel 221
Mısra: **3**
Çalışmak, çabalamak, gayret etmek, mücadele etmek, ikdam etmek, sa'y etmek.

Düriş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

2. **düriş:**

Gazel 405
Mısra: **8**
Dürüst, doğru.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüsline
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

dürler çıkarup:

1. **dürler çıkarup**:--a, --r, --up
Gazel 184
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) anlam denizinden inciler yani seçilmiş kelimeler ve sözler çıkarma durumu kastedilir.

Ğavvâş olayın yine bu söz
baħrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tãlib

dürler gibi:

1. **dürler gibi**:--+ler

Gazel 181
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnci gibi değerli mücevherler.

Dakdı dilber güşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi taħsîn Muħibbî'ye bu
eşarum görüp

dürlerle tohdur:

1. **dürlerle tohdur**:--dur
Gazel 39
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnci,mercan ve değerli taşlarla dolu olma hali.

Tohdur dürlerle bagrum hûnı
mercândur baña
Bulnır zîrâ gözümün yaşı
ummândur baña

dürlü:

1. **dürlü:**
Gazel 17
Mısra: **2**
"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Olaldan hasta-dil ışkıyla şeydâ
Alupdur başına biñ dürlü ğavĝâ

2. **dürlü:**

Gazel 28
Mısra: **10**
"Türlü", çeşit çeşit, farklı.

Hâller aşüb u gözler fitne
müĝânlar belâ
İy Muħibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

dürlü derde:

1. **dürlü derde**:--+e
Gazel 181
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çeşit çeşit,çok dert ile boĝuşmak.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabîb itdi ilâcum dilde
bîmârum görüp

dürlü dürlü:

1. dürlü dürlü:

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşit çeşit.

Gerçi dünyâ halkı mâyl dürlü
dürlü nimete

Baňa gelmez hün-ı dilden
özgeye hiç iştihä

2. dürlü dürlü:--lü, --lü

Gazel 500

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çesit çesit, farklı farklı.

İy Muhibbî aç gözün dünyâya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alâmetler gelür

dürlü ni' metler:

1. dürlü ni' metler:--lü, --ler

Gazel 427

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çeşitli, türlü nimetler.

Döküben dürlü ni' metler cihân
halkın ganî itdi
Ara yirde sinan ancak hemân
Mecnün çanagıdır

dürlü renc çekmiş iken:

1. dürlü renc çekmiş iken:-- miş, --ken

Gazel 337

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın farklı farklı

*ıztırap ve sıkıntı çektiği ifade
edilmektedir.*

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Hamdü-lillâh râyegân girdi
elüme gizlü genc

durma:

1. durma:

Gazel 189

Mısra: 6

Durmadan, devamlı,

süreklî.

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

durmaz:

1. durmaz:

Gazel 84

Mısra: 8

*Durmadan, devamlı,
süreklî.*

Rüz-1 hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun
Ğuşşa ğam durmaz gelür her
biri mihmândur baňa

durmaz kılır:

1. durmaz kılır:--maz, --ur

Gazel 316

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ara vermeden, dinlenmeden
süreklî devam eden bir inleyiş
kastedilmektedir.*

Hicr elinden ğam bucagında
yatup bu hasta dil
Ney gibi durmaz kılır feryâd u
efġân-ıla baħş

dürre:

1. dürre:--e

Gazel 307

Mısra: 10

*İnci. || Divan edebiyatında
sevġilinin dişleri, teri, vuslatı,
aşġın gözyaşı, şairin şiiri ve
güzel söz yerine kullanılır.*

Kim göre rengin lebüñle döstüm
lü' lü' dişün
Diye dürre kim bakar la 'l-i
Bedaħşân'dur 'abes

dürre ü cevâhir tâc virseler:

1. dürre ü cevâhir tâc virseler:-- -se, --ler

Gazel 113

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) Allah için dünya
malını, mülkünü terk eden için
"ona inci ve değerli taşlarla
süslü hükümdarlık tacı
virseler" onu kabul
etmezdi, makbul görmezdi
anlamı katılmıştır.*

Hâk yolında ihtiyâr-ı fakr idüp
faħrum didi
Geymez-idi virseler dürre ü
cevâhir tâc aňa

dürre ü cevher:

1. dürre ü cevher:

Gazel 433

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İnci ve mücevher. II Güzel,
değerli söz(ler).*

Muhibbî sözleridir dürre ü
cevher
Dükenmez ğarc kılsun gönli
kândur

dürre ü cevherdür:

1. dürre ü cevherdür:--dür

Gazel 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnci ve değerli taşlar.

Dürre ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
Ĥ'âce-i işķam ğam u ğuşşa
tecemmüldür baňa

dürre ü cevherlerle:

1. dürre ü cevherlerle:--ler, --le

Gazel 447

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İnci, mercan ve
mücevher(değerli taşlar
bağlamında).*

Ağırınca dürre ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azîzüm Mısr-ı hüsünüñ
Yüsuf-ı Ken'an'ıdır

dürre ü gevherden:

1. dürre ü gevherden:--den

Gazel 419

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İnci ve mücevher(değerli
olması bağlamında).*

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zıkr eyledün
İşiden didi kelâmuñ dürre ü
gevherden lezîz

dürre-i 'aden'den:

1. dürre-i 'aden'den:--den

Gazel 333

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aden denizinden çıkan
değerli inci.*

Ma'ânî bahırına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulaguña takın
dürr-i 'Aden'den geç

dürr-i cevâhirden:

1. **dürr-i cevâhirden:--den**
Gazel 242
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Pahası çok maden, taş ve
inciler.*

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cānā kulaguña giderme
anı mengüş it

dürüd:

1. **dürüd:**
Gazel 392
Mısra: 28
*Dua, esenlik, selam,
rahmet.*

Eydelüm cān-ıla biz de ezeli
eyledi Hâk
Saña vü âlüñe aşhābuña biñ
kerre dürüd

dürüst:

1. **dürüst:**
Gazel 218
Mısra: 2
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Derd-keş mey-hârenüñ olur mı
îmāni dürüst
Bağlamayınca ezel peymāne
peymāni dürüst

2. **dürüst:**
Gazel 218
Mısra: 4
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hıramāni dürüst

3. **dürüst:**
Gazel 218
Mısra: 10

*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Arz-ı hâl eyler Muhibbî dāyimā
meh-rūlara
Gönderür her kişvere eşār u
divāni dürüst

4. **dürüst:**
Gazel 222
Mısra: 2
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Bulmadum 'ālemde bir yār 'ahd
ü peymāni dürüst
Gerçi cān virdüm bu yolda
aradum anı dürüst

5. **dürüst:**
Gazel 222
Mısra: 6
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Okudum 'ışkuñ kitābın ser-te-
ser ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur'an'ı dürüst

6. **dürüst:**
Gazel 297
Mısra: 4
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Okuyaldan gülşen içre medhüñi
sen gül-ruhuñ
Gülsitānda kalmadı bir gül
giribāni dürüst

7. **dürüst:**
Gazel 297
Mısra: 8
*Doğru, düzgün açıkça,
sağlam.*

Cān u dil aldı lebinden büse
ikrār eyledi
Hüblarda olmaz imiş 'ahd ü
peymāni dürüst

8. **dürüst:**
Gazel 269
Mısra: 1
Baştan başa.

Naqd-i cān ile kim aldı la'l-i
cānāni dürüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermāni dürüst

9. **dürüst:**
Gazel 269
Mısra: 2
Baştan başa.

Naqd-i cān ile kim aldı la'l-i
cānāni dürüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermāni dürüst

10. **dürüst:**
Gazel 269
Mısra: 4
Baştan başa.

Her ki 'āşıkdur bilür elbette
'ışkuñ kadrini
Virseler virmez kamu İrān u
Türān'ı dürüst

11. **dürüst:**
Gazel 269
Mısra: 6
Baştan başa.

Pertev-i hüsnüñle cānā dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hürşid-i
rahşāni dürüst

12. **dürüst:**
Gazel 269
Mısra: 8
Baştan başa.

Şu'le virdi metn-i hüsnünde
senüñ Nür āyeti
Geldi hattūñ yazdı tefsir eyledi
anı dürüst

13. **dürüst:**
Gazel 297
Mısra: 1
Baştan başa.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
1 cānāni dürüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cāni dürüst

14. **dürüst:**
Gazel 297
Mısra: 2
Baştan başa.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
1 cānāni dürüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cāni dürüst

15. **dürüst:**
Gazel 297

Mısra: 6
Baştan başa.

Her gice bir nev'e mâhî 'arz
eyler âsümân
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

16. **dürüst:**
Gazel 297
Mısra: 10
Baştan başa.

Vird idinmişdür 'izârûñ zıkr ider
dâyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nâr-ı
süzânı dürüst

17. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 1
Baştan başa.

Hať gelüp itmiş ihâta hadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mâh-ı
tâbânı dürüst

18. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 2
Baştan başa.

Hať gelüp itmiş ihâta hadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mâh-ı
tâbânı dürüst

19. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 4
Baştan başa.

Şol kadar âh eyledüm çıkdı
felekler saķfına
Görinür çarhuñ kebüd rengi oldı
eyvânı dürüst

20. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 6
Baştan başa.

Bir gedâdur kapuña geldi
seħergeh âfıtâb
Vir eline anı mahrûm itme bir
nânı dürüst

21. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 8
Baştan başa.

Gerçi kim yâkût için haťtât
dirler dehr ara
Nerm-idi haťtuñ mi ş âli haťt-ı
reyhânı dürüst

22. **dürüst:**
Gazel 298
Mısra: 10
Baştan başa.

Âsitânufîa Muhibbî geldi vaşluñ
isteyü
Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmânı dürüst

dürüst cümle gülüstânı aradı:

1. **dürüst cümle gülüstânı**
aradı:--ı, --dı
Gazel 269
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) şairin baştan sona
bütün gül bahçelerini arayıp
taradığı kastedilmektedir.

Görmedi gülşende bir gül 'arız-ı
dilber gibi
Bu Muhibbî aradı cümle
gülüstânı dürüst

dürüst kalmaz:

1. **dürüst kalmaz:--maz**
Gazel 218
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sağlam kalmak.

Keşf-i burķa eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çâk olur ışk ehlinüñ kalmaz
gırîbânı dürüst

dürüst ola:

1. **dürüst ola:--a**
Gazel 238
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sözünde ve
davranışlarında doğruluktan
ayrılmamak.

Tığ-ı gam çâk itse gönüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

düş:

1. **düşüp:--üp**
Gazel 162

Mısra: 8
(*Kötü bir durum yüzünden*)
İstenmeyecek bir yerde ve
durumda bulunmaya mecbur
olmak.

Çeşmi ya atdı fiten ğamzesini
itdi hadeng
Hünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

2. **düşe:-e**
Gazel 386
Mısra: 2
(*Kötü bir durum yüzünden*)
İstenmeyecek bir yerde ve
durumda bulunmaya mecbur
olmak.

Zülfünñ bendinde diller
çağrışup dirler meded
Kim düşe çâh-ı zenaħdân içre ol
çıkmaz ebed

3. **düşe:-e**
Gazel 416
Mısra: 4
Gelmek, ulaşmak, varmak.

'Işk tomarına cân riştesini bağla
gönül
Yâr eline düşe bir gün ola
varmak kâğız

4. **düşde:-de**
Gazel 194
Mısra: 7
Düş, rüya.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrân u zâr
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre h'âb

5. **düşmiş:-miş**
Gazel 427
Mısra: 9
Alışmak, müptela olmak;
uğramak, maruz kalmak.

Maħabbet baħrına düşmiş
Muhibbî oldı bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabâğdur

6. **düşdüm:-dü, -m**
Gazel 2
Mısra: 9
(*Bir şeye karşı*) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak, müptela olmak.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dîn serveri
Eyleyem dîmün yolında cân u dil
ile gâzâ

7. **düşdün**: -dî, -ñ

Gazel 65

Mısra: 9

(Bir şeye karşı) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak, müptela olmak.

Yaşuñ girdâbına düşdün
Muhibbî çäre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden halâş-ı
fıkr-i sâhil hâ

8. **düşen**: -en

Gazel 51

Mısra: 6

(Görev) verilmek; bir
kimsenin bir şeyi yapması
gerekmek.

Bilmedüm cânâ murâduñ rûmı
öldürmek midür
Her ne kim maqşûduñ oldıysa
düşen oldur baña

9. **düşmişem**: -+miş, -(e)m

Gazel 314

Mısra: 7

Düşmek II Kişinin
kendisini bir durum içinde
bulması. (Ayrılık ateşine düşmek
anlamında).

Düşmişem hicrân şebine kimse
sormaz hâlümü
Şubh sordum bilmedi çün
eyledüm şâm-ıla baḡş

10. **düşse**: -se

Gazel 170

Mısra: 2

Değmek, temas etmek.

Ārızuñ üzre didüm ḡamdur bu
zülfi müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse müda olur
pîç ü tâb

11. **düşeli**: -eli

Gazel 92

Mısra: 8

(Bir şeye karşı) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak, müptela olmak.

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tâ şehir
Düşeli ol ruḡları şem-i
şebistândan cüdâ

12. **düşeli**: -eli

Gazel 167

Mısra: 7

(Bir şeye karşı) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak, müptela olmak.

Düşeli sevdâ-yı zülfe sormañuz
ahvâlümü
Serde bād u dilde âteş
gözlerümdür tolu âb

13. **düşmez**: -mez

Gazel 258

Mısra: 2

Beytte "Böyle bir fırsat
daha ele geçmez."
anlamındadır.

Sākî ele al bâde ki degmede bu
fırsat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaqt-i
kıymet

14. **düşüp**: -üp

Gazel 162

Mısra: 6

(Kendisini) kaptırmak,
müptela olmak.

Serv ḡaddini görüp oldı gözüm
yaşı revân
Göñlüm âvâredür ol zülfi-
semen-sâya düşüp

15. **düşüp**: -üp

Gazel 184

Mısra: 3

(Kendisini) kaptırmak,
müptela olmak.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger ışk eger olmasa bu aḡluma
ğâlib

16. **düşmiş**: -miş

Gazel 11

Mısra: 10

(Bir şey bir yerde) Var
olmaya, varlığını göstermeye
başlamak, belirlemek, peydâ
olmak.

İy Muhibbî tal maḡabbet
baḡrına ḡavvâş-vâr
Işk deryâsına düşmiş diyeler
mâhî saña

17. **düşde**: -de

Gazel 201

Mısra: 3

Düş, hayal, rüya.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre ḡâb

18. **düşüp**: -(ü)p

Gazel 88

Mısra: 6

(Aşk ateşine) Düşmek.

Andan düşer mi aşıkâ Ankâ-yı
Kâf iken
Dünyâ-yı denî dāmına düşüp
şikâr ola

19. **düşüp**: -(ü)p

Gazel 94

Mısra: 5

(Aşk ateşine) Düşmek.

Düşüp küñ-ı belâ içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Gamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

20. **düşer**: -er

Gazel 457

Mısra: 4

(Aşka) düşmek. II Aşırı ilgi
veya sevgi duymak, müptela
olmak.

Zülfi zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi dîvâneliği bu dil-i
şeydâya düşer

21. **düşüp**: -üp

Gazel 162

Mısra: 4

Bir yerde olmak,
bulunmak; ulaşmak, varmak.

Baḡla evvel bilüñe zülfini
zünnâr gibi
Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesîḡhâya düşüp

düş:

1. **düşer**: -er

Gazel 124

Mısra: 3

Denk gelmek; yakışmak,
uygun olmak.

Saña düşer eylemek cevri ü cefâ
âşıklara
Aşıkam her ne kılarsañ kıl
taḡammüldür baña

2. **düşer**: -er

Gazel 457

Mısra: 1

(Bir şey bir yerde)
Görölmek, belirmek, ortaya
çıkmaq.

Zülf-i müşğın kaçan ol 'arız-ı
zibāya düşer
Gönlü aşüfte olup soñucu
sevdāya düşer

3. **düşdi:-di**

Gazel 379

Mısra: 6

(Izdirap) duymak, çekmek.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum āh
Düşdi ğam girdābına bu
rüzigārumdan meded

düşdi:

1. **düşdi:**

Gazel 6

Mısra: 9

(Bir şeye karşı) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak, müptela olmak.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muhibbî hasta-dil
İy tabîb-i dil meger lalün ola
dermān aña

düşmek:

1. **düşmek:**

Gazel 24

Mısra: 9

1. Gönülden düşmek. 2.
Yere düşmek.

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
āsāndur baña

düşmen:

1. **düşmendür:-dür**

Gazel 133

Mısra: 1

Dost olmayan, hasım,
düşman.

Sen gül için halk-ı ālem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yār
olasın sen baña

düşmen cefāsından:

1. **düşmen cefāsından:--sı, --n,
--dan**

Gazel 161

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düşmanın verdiği eziyet ve
keder.

İy Muhibbî yārdan ger baña
olursa nazar
Ĝam degül düşmen cefāsından
ko cevri itsün rakīb

düşmen olursa:

1. **düşmen olursa:--ur, --sa**

Gazel 250

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) birine karşı iyi
duygular beslememek,hasımlık
yapmak kastedilmiştir.

Ne ğam halk-ı cihān düşmen
olursa

Eger senden ola zerre himāyet

düşmenün birüzü:

1. **düşmenün birüzü:--ü, --n, --ı**

Gazel 363

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Değersiz düşman
anlamında kullanılmıştır.

Ĝālib olsa ger ğamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāhib-i mülke gelürmiş
düşmenün birüzü telh

düşnām:

1. **düşnāmı:-ı, -n, -ı**

Gazel 493

Mısra: 5

Sövme, sövüp sayma, ta'n.

Rāhat-ı cān bil anuñ düşnāmını
Gönlümüñ hañtı anuñ
düşnāmıdır

düşnāmıdır:

1. **düşnāmıdır:--ı, --dur**

Gazel 493

Mısra: 6

Sövüp,sayma,tan

eyleme(sevgilinin aşığı cevap
olarak bunları yapması onunla
ilgilendiğini gösterir.).

Rāhat-ı cān bil anuñ düşnāmını
Gönlümüñ hañtı anuñ
düşnāmıdır

düşumdudur:

1. **düşumdudur:--u, --m, --da, -
-dur**

Gazel 458

Mısra: 10

Omuz(aşk kederinin daima
aşığın omuzlarında olması
kastedilmektedir.

İy Muhibbî çenge döndi
kāmētüm oldı dü-tā
Anuñ-içün nār-ı ğam her dem
benüm düşumdudur

düşüp:

1. **düşüp:**

Gazel 13

Mısra: 11

(Bir şeye karşı) Büyük
düşkünlük, aşırı ilgi veya sevgi
duymak,.

Vādi-i ışka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fāriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

düşvār:

1. **düşvārdur:-dur**

Gazel 98

Mısra: 12

Güç, müşkül, zor.

Küh-ı ğamda yasdugum iy dōst
seng-i hāredür
Ĝurbet içinde kişi düşvārdur
bimār ola

düşvār oldı:

1. **düşvār oldı:-dı**

Gazel 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zor ve güç duruma gelmek.

Katı düşvār oldı hālüm
n'eylesün tedbîr aña
Hey ne sengin dil olur āh
eylemez tesîr aña

dut:

1. **dutdı:-dı**

Gazel 265

Mısra: 8

Ele geçirmek, kaplamak.

Ser çekdi bu dil 'âteş-i eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi dutdı bu dünyâyı
tamâmet

dut-:

1. **dutdî:-dı**

Gazel 282

Mısra: 10

*Elde bulundurmak, eline
almak.*

Komadı tende mecâl ü sinede
hîç 'aql u hüş
Dutdı cân mülkin ser-â-ser
kâkül-i müşgîn-i döst

dü-tâ oldı:

1. **dü-tâ oldı:--dı**

Gazel 458

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Eğilip bükülmek, iki kat
olmak.*

İy Muhibbî çenge döndi
kâmetüm oldı dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı gam her dem
benüm dūşumdadır

düz:

1. **düzdün:--dü, -ñ**

Gazel 7

Mısra: 9

Hazırlamak || Süslemek.

Rişte-i cân üzre düzdün
nazmuñı dūrlar gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî hâk-i
pâ oldum saña

duzâğ:

1. **düzâğa:-a**

Gazel 476

Mısra: 2

Tuzak.

Gīsūlarında murğ-ı dili aga
saldılar
Bî-çâre niçe kurtıla düzâğa
saldılar

ebced:

1. **ebced:**

Gazel 365

Mısra: 4

Eskiden Arap hurûf-ı

*hecâsını cami olmak üzere tertip
edilen elfâz-ı ma'rûfenin
birincisi.*

'Ayân oldı 'ulümü kâyinātuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

ebed:

1. **ebed:**

Gazel 25

Mısra: 2

*Ar. Sonsuza kadar, hiçbir
vakit, kat'a.*

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Göñlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

2. **ebed:**

Gazel 235

Mısra: 1

*Ar. Sonsuza kadar, hiçbir
vakit, kat'a.*

Kalmışam küy-ı muğân içre
ebed 'âşık-ı mest
Oldum âşüftesi ol muğbeçenüñ
rüz-ı elest

3. **ebed:**

Gazel 386

Mısra: 2

*Ar. Sonsuza kadar, hiçbir
vakit, kat'a.*

Zülfüñüñ bendinde diller
çağrışup dirlar meded
Kim düşe çâh-ı zenañdân içre ol
çıkma ebed

4. **ebed:**

Gazel 182

Mısra: 10

*Asla, hiçbir zaman,
katiyen.*

Gerçi vardum küyuña evvel
dutıldum zülfüñe
Soñra hâbs oldum ebed çâh-ı
zenañdânüñ görüp

5. **ebed:**

Gazel 478

Mısra: 5

*(Ar.) Sonu olmayan gelecek
zaman.*

Tekye-i dilde ebed yansun
çerâğı sînemüñ

Kim maħabbet şâhınuñ konmuş
ezelden hayırduz

ebleh olma:

1. **ebleh olma:--ma**

Gazel 315

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aptal, ahmak olmak.

Zâhidâ mey hürmetinden
eyleme her bâr baħş
Ebleh olma sakla şöbet
hürmetin biñ zâr baħş

ebr:

1. **ebrdür:--dür**

Gazel 189

Mısra: 4

Bulut.

Cemâli dūr olalı gözlerümden
Sanasın ebrdür durmaz döker âb

ebr gibi:

1. **ebr gibi:**

Gazel 432

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bulut gibi: Buluttan
boşanırcasına (ağlamak
bağlamında).*

Âh idüp kan aqlaram görüp
bahâr-ı hüsniñi
Ebr gibi gülşene bu dîde bārân
'arz ider

ebr giryândur:

1. **ebr giryândur:--dur**

Gazel 128

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Ağlayan) yani yağmur
döken bulut ve gökyüzü.*

Deşt-i gamda hâlüme rahm
eyledi çarğ-ı felek
Anuñ-ıçun rad nâlân ebr
giryândur baña

ebr oldı:

1. **ebr oldı:-dı**

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulut olmak.

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdî sünbül saçını agladı
kühsâr baña

ebr olup:

1. **ebr olup:-up**
Gazel 84
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bulut olmak. (Yağmur ve göz yaşı bağlamında).

Saçalıdan mezra-ı dilde
maḥabbet toḥmını
Dūd-ı āhum ebr olup göz yaşı
bārāndur baña

ebr-i āhumdan:

1. **ebr-i āhumdan:--um, --dan**
Gazel 115
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve sıkıntı bulutu(o an da ağzımızdan çıkan ah bulutu).

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
maḥabbet toḥmını
Ebr-i āhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabā

2. **ebr-i āhumdan:-+um, --dan**
Gazel 138
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüntü ve sıkıntı bulutu(o an da ağzımızdan çıkan ah bulutu).

Ebr-i āhumdan gözüm yaşı
kaçan bārān ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
ḥandān ola

ebr-i āhuñla:

1. **ebr-i āhuñla:--u, --n, --la**
Gazel 274
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder bulutları.

Ebr-i āhuñla dilā kesme gözün
yagmurını
Şöyle yagdur dökmemiş ola o
bārānı bulut

ebr-i miḥnet sandılar:

1. **ebr-i miḥnet sandılar:--dı, --lar**

Gazel 155

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın dert bulutu olduğunu düşünmek.(Çok dertli.).

Ebr-i miḥnet sandılar gördükde
dūd-ı āhumı
Didiler seyl-i belādur çeşm-i
giryānum görüp

ebrü:

1. **ebrüların:-lar, -in**
Gazel 238
Mısra: **1**
(Sevgilinin yaya benzeyen) kaşları.

Çın ider ebrüların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevānlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

2. **ebrülarıñ:-lar, -(u)ñ**
Gazel 57
Mısra: **3**
(Sevgilinin yay gibi kavisli) kaşı.

Zülf-ile ğamzeñ bile ebrülarıñ
Oldı bunlar cümle ser-tā-pā belā

3. **ebrülarıñ:-lar, -(u)ñ**
Gazel 455
Mısra: **7**
(Sevgilinin yay gibi kavisli) kaşı.

Deyr-i ḥüsnünde neden
ebrülarıñ kecdür didüm
Didi kec olsa ‘aceb mi kâfiri
miḥrābdur

4. **ebrü:**
Gazel 22
Mısra: **5**
(Sevgilinin) kaş (kılıca benzerliği yönünden).

İy kemān ebrü alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñe
Sinem içre dem mi vardur
zaḥm-ı peykān olmaya

5. **ebrüları:-lar, -ı**
Gazel 327
Mısra: **9**
Kaş. II Sevgilinin kaşları.

Baş koşdı birbiriyle ebrüları
yine
Beñzer Muḥibbî ‘arbede eyleye
iki koç

ebrü çeker:

1. **ebrü çeker:--e, --r**
Gazel 484
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yay çekmek(sevgiliyi vurma bağlamında).

Ğamze oklarını çeşmi yanına
cem‘ eyleyüp
Atmaga ‘aşıklara almış ele ebrü
çeker

ebrülar mıdur:

1. **ebrülar mıdur:--lar, --mı, --dur**
Gazel 435
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yaya benzeyen kaşları kastedilmekte ve bunların can çaldığı söylenmektedir.

Cān ugurlar gözlerüñ bilsem ki
ebrülar mıdur
Dilleri teşhîr iderler yoḥsa
cāzûlar mıdur

2. **ebrülar mıdur:--lar, --mı, --dur**
Gazel 435
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yaya benzeyen kaşları kastedilmekte ve bunların can çaldığı söylenmektedir.

Kaşı yayı ğamze okın gizlü atar
sıneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrülar mıdur

ebrüların çin ider:

1. **ebrüların çin ider:--lar, --ı, --n, --e, --r**
Gazel 467
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşlarının çatulması kastedilmektedir.

Bu Muḥibbî’ye vefā eyle cefā
itme disem

Çin ider ebruların hışm idüben
kîne gelür

ebrularına çin salup:

1. **ebrularına çin salup:**--lar, --
ı, --na, --up

Gazel 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin düzgün
biçimli kaşlarının üzerine
kvrımlı saçlarının düşmesi
kastedilir.*

N'eyler ol meh bilmezem
ebrularına çin salup
Bu hārāb olmuş gönül üzre yine
akın salup

ebrularuñı görelî:

1. **ebrularuñı görelî:**-e, -li

Gazel 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşğın sevgilinin kaşlarını
görme zamanından beri.*

Görelî ebrularuñı oldı püştüm
dü-tā
Māh-ı nev gibi sanasın oldum
engüşt-nümā

ebrü-vı ğarrā:

1. **ebrü-yı ğarrā:**

Gazel 119

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Parlak, güzel ve gösterişli
kaş. II Sevgilinin kaş.*

Olurdı cān-ıla dil kıblegāhı
Görinse gözüme ebrü-yı ğarrā

ebrü-vı müşg-efsānın öp:

1. **ebrü-yı müşg-efsānın öp:**--ın

Gazel 147

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin misk
kokuşu saçan keman kaşlarını
öpmek kastedilir.*

Dest-bāzī eyler-iken sal koluñı
boynına
El uzadup zülfine ebrü-yı müşg-
efsānın öp

ebrü-vı vāruñ:

1. **ebrü-yı vāruñ:**--u, --n

Gazel 466

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kaşları.

Ebrü-yı vāruñ elde kurulmuş
kemānı var
Tiri gelürse sîneme dilde nişānı
var

ebtañı:

1. **ebtañı:**--i

Gazel 168

Mısra: 8

Çöl ehli, çok iyi bilen.

Gelmemişdür saña beñzer bir
dañı bu āleme
Konmamışdur zīrā hiç bir
kimsene ebtañı laķab

ebül leheb:

1. **ebüleheb:**

Gazel 197

Mısra: 8

(Ebi Leheb) Asıl adı:

*Abdulzza'dır. Güneş gibi,
ālemleri aydılatan Resul-i
Ekrem Aleyhissalatü
Vesselām'ın nurundan gözünü
kapadı ve küfre hizmete çalıştı,
iman etmedi. Peygamberimizin
amcası idi. Karısı ve oğulları
surf düşmanlık için çalıştılar.
Adı "Alev babası" mânasında
olan "Ebu Leheb" kaldı.*

Tutmadı çünkü cān u gönülden
naşihatüñ
Nār-ı cañıme girdi anuñçün
Ebüleheb

ebu'l-kāsım:

1. **ebü'l-kāsım:**

Gazel 29

Mısra: 6

Kasım'ın babası. II Hz.

Muhammed.

Umaram her bir aduñ başka
şefāat eyleye
Añmed ü Mañmüd Ebü'l-Kāsım
Muñammed Muştafā

ebvāb-ı tarab:

1. **ebvāb-ı tarab:**

Gazel 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevinç, şenlik ve mutluluk
kapısı.*

Şükr kim yapıldı bu ğam kapusu
Açılup gönüme ebvāb-ı tarab

ecel:

1. **ecel:**

Gazel 150

Mısra: 10

*Dünyevi hayatın sonu,
ölüm zamanı.*

Bu Muñibbī yār vaşlın istedi
ferdā didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitāb

ecel şitāb itmese:

1. **ecel şitāb itmese:**--me, --se

Gazel 179

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık için ecelin
hemen gelmemesi, ömrün son
bulmaması kastedilir.*

Vaşl için dirler müyesser olur
āñir şabr-ıla
Eylese ömrüm taħammül itmese
ecel şitāb

ecel vakti:

1. **ecel vakti:**--i

Gazel 216

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hayatın sona ereceği
zaman, ölüm vakti.*

Ġazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vakti
Sikender Hızır olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

edā evle:

1. **edā eyle:**

Gazel 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir borç gibi üstüne düşen
şeyi yerine getirmek.*

Zekāt-ı hüsnüñi kāmil olup dur
gel edā eyle
Yüzünden burķai keşf it ki var
kapuñda sayılhā

edā olsun:

1. edā olsun:--sun

Gazel 483

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ödemek, karşılığını vermek.

Zekāt-ı hüsnün 'arz eyle şehā
borcuñ edā olsun
Ele al gönlin 'uşşākuñ bular hep
bī-nevālardur

ed-duā:

1. ed-duā:

Gazel 166

Mısra: 12

Dua etmek.

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hāzā ed-duā fī şānehū yā
müsteceb

edeb degül:

1. edeb degül:--gül

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun değil.

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bī-edeb maħrüm şod ez-luṭf-ı
Rab

edeb gözedürsin:

1. edeb gözedürsin:--et, --ür, -- sin, -

Gazel 174

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şiirde

*ölçülülük, sınırı aşmama, zarif
olmak kastedilmiştir.*

Kim göre taħsın ider eşarımı
Zīra şirūñde gözedürsin edeb

edeb gözle:

1. edeb gözle:--le

Gazel 168

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terbiyeyi gözlemek,

zarafeti kollamak.

Yu gül-āb-ıla Muħibbī agzuñ
andan nāmin añ
Soñra medḥ eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

edeb var-ısa:

1. edeb var-ısa:--ı, --sa

Gazel 141

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terbiye ve ahlak sahibi

olma.

Yir çekişme kanda varsañ zır ü
bālā isteme
Tāc-ı devletdür Muħibbī kimde
var-ısa edeb

edep gözle ki:

1. edep gözle ki:--le

Gazel 490

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terbiyeli ve ahlaklı olmak.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzūr u
hem nāzırdadur

edib:

1. edib:

Gazel 166

Mısra: 8

Edebî yazılar yazan kimse,

*edebî nesir yazarı. Terbiyeli,
edepli ve zarif kimse.*

Her ki āşıkdur ezel mest ü
ḥarābātı olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyley edib

edib böyle virmişdür:

1. edib böyle virmişdür:--miş, - -dür

Gazel 145

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) terbiyeli, edepli ve

*zarif kimse, çelesi bu şekilde
öğretmiştir anlamında
kullanılmıştır.*

İşkdan özge bugün öğrenmedüm
bir ḥarf-i rāst
Baña irşadı bu yoldan böyle
virmişdür edib

edib-i mekteb:

1. edib-i mekteb:

Gazel 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) Kendisine vahiye

bulunulan peygamber; Hz.

Muhammed. 2) Güzel ve etkili

konuşma mektebi.

Meger okıtmadı ol tıfla vefā
meselesin

Līk öğretdi cefā fennin edib-i
mekteb

edyān:

1. edyān:

Gazel 215

Mısra: 6

*Dinler II İslam dışındaki
dinler.*

Çünki yüceldüp bülend itdün
livā-yı Aḥmed'i
Tā kıyāmet olırsadur ser-te-ser
edyān pest

efendi:

1. efendi:

Gazel 152

Mısra: 6

*Buyruğu yürüten, sözü
geçen kimse II Sevgili.*

Kūyuña vardugumca naşbüm
olur hemİN
Ancak efendi āhum ile gözden
akan āb

efendü:

1. efendüñdür:--ñ, -dür

Gazel 154

Mısra: 10

Efendi, sahip. II Sevgili.

İy Muħibbī çok-durur diyü
günāhum ğam yime
Çün kerem kāmı efendüñdür o
Ġaffarü'z-zünüb

efgān:

1. efgānumı:--um, -ı

Gazel 462

Mısra: 3

*İztırapla bağırma,
haykırmı, feryat, inleyiş.*

Diñlemezsın nâlemi güş
itmeyüp efgânımı
İñlese tölâb-ı dil gözden hemân
Ceyhûn akar

efgân-:

1. **efgâna:-a**
Gazel 191
Mısra: 3
*Istrapla bağıрма,
haykıрма, feryat etme.*

Ney gibi bil bağladım efgâna
her dem şubh u şâm
Her gice tâ şubh olunca inlerem
san andelîb

efgân eylesem:

1. **efgân eylesem:--se, --m**
Gazel 315
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ağlamak, inlemek, feryat
etmek, sızlanmak, haykırmak.*

Ğam şebinde ruhları yâdına
efgân eylesem
Şubha dek eyler benümle
bülbül-i gülzâr baḡ

efgân ider bülbül gibi:

1. **efgân ider bülbül gibi:--e, --r**
Gazel 145
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın bülbül gibi
acıyla bağırışıp, feryat etmesi
kastedilir.*

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N' için efgânım benüm gül gibi
güş itmez habîb

efgân itdügüm:

1. **efgân itdügüm:--düg, --ü, --m**
Gazel 321
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bağırup çağırmaq; feryad
etmek.*

İy Muhibbî giceler tâ şubha dek
İtdügüm efgân elinden el-ğıyās

efgân olupdur:

1. **efgân olupdur:--up, --dur**
Gazel 125
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Acı ile bağırup
çağıрма, feryat etme.*

Ney gibi nâlân olur miskîn
Muhibbî derdmend
Def gibi sine döğüp efgân
olupdur hû baña

efgânım:

1. **efgânım:--um**
Gazel 8
Mısra: 3
Bağırup çağırma.

Bülbül-i şürde-veş efgânım
işidüp benüm
Gonca agzım açuban nergis
tutupdur göz baña

2. **efgânım:--um**
Gazel 145
Mısra: 10
Bağırup çağırma.

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N' için efgânım benüm gül gibi
güş itmez habîb

efgende:

1. **efgendesi:-si**
Gazel 378
Mısra: 3
*Düşkün, zavallı; âşık,
tutkun.*

Gül yüzün aşüftesi sünbül saçun
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hürâmânım meded

eflak:

1. **eflakdür:--dür**
Gazel 443
Mısra: 8
Felekler; gökyüzü.

Gözlerüm yaşı akar cular gibi
deryâlara
Çıksa âhum sineden anuñ yiri
eflakdür

2. **eflakde:-de**
Gazel 24
Mısra: 3
Felekler, gökler, gökyüzü.

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

3. **eflake:-e**
Gazel 184
Mısra: 10
Dokuz felek, dokuz kat gök.

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

4. **eflake:-e**
Gazel 196
Mısra: 3
Dokuz felek, dokuz kat gök.

Âşık irişdi şıdık-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başımı zâhid çeker
be ceyb

5. **eflake:-e**
Gazel 325
Mısra: 5
Dokuz felek, dokuz kat gök.

Olur kadri anuñ eflâke hem-ser
Başına hâk-i pâyün kim ide tâc

6. **eflake:-e**
Gazel 225
Mısra: 5
Felekler II Baht, talih.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamâmet

eflake çıkar:

1. **eflake çıkar:--e, --a, --r**
Gazel 424
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Göklere çıkmak; göğe
yükselmek.*

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
ahter yakar
Hey ne ahter çıkar eflâke
melekde per yakar

eflake çıkdı:

1. **eflake çıkdı:--e, --dı**
Gazel 403
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göge çıkmak, yükselmek.

Hicr taşın üstüme yagdurdu
çarh-ı láciverd
Yıkılıp dil hānesi eflāke çıkdı
āh-ı gerd

eflāke irişdi:

1. **eflāke irişdi:**--e, --iş, --di
Gazel 303
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Göklere erişmek, feryadı
göklere ulaşmak.*

Bu düd-ı dilüm gerçi ki eflāke
irişdi
Sen māha velī itmedi āhum eğer
iy döst

eflāke irüp:

1. **eflāke irüp:**--üp
Gazel 77
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Başı göge ermek; aşırı
derecede mutlu olmak.*

Başı eflāke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigün olsa Muhibbī'ye
penāhum şanemā

efrīdün:

1. **efrīdün:**
Gazel 216
Mısra: 5
*Cemşid soyundan, anlayışlı
ve zekasıyla meşhur olan bir
İran hükümdarı.*

Ser-ā-ser ālemi gezdün tatalum
olduñ Efrīdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
ālemde burduñ tut

efşān itse:

1. **efşān itse:**--se
Gazel 190
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dağıtmak, serpip saçmak.

İtse efşān zülfini dagıtsa gül
yüzine yār
Aña beñzer āfitābuñ yüzini
dutsa şehāb

efsāne:

1. **efsāne:**
Gazel 14
Mısra: 10
*Asılsız rivayet, gerçekliği
kanıtlanmamış şey, söylenti.*

Zülfi ile dün gice didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsāne
söylersin baña

2. **efsānesi:**--s, -i
Gazel 60
Mısra: 11
Efsane, hikāye.

Olup efsānesi köhne gider
Ferhād u Mecnün'ün
Muhibbī kışşası nevdür okınsun
cümle mañfilhā

efsāne oldı:

1. **efsāne oldı:**--dı
Gazel 283
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dillerde dolaşmak,
hayranlık uyandırmak.*

Ĥālüm aĝlarsam katında ĥ'āba
varmaz çeşm-i yār
Miñnet ü derdüm aña efsāne
oldı 'ākıbet

efsāne oldum:

1. **efsāne oldum:**--du, --m
Gazel 276
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dillerde dolaşmak.

Bir lebi şirīn ğamıdır beni
Ferhād eyleyen
Āh kim 'ālemlere efsāne oldum
'ākıbet

efser:

1. **efser-durur:**--durur
Gazel 8
Mısra: 6
Taç.

Tañ mıdır Mecnünlayın terk
eyler-isem yüz suyn
Ĥāk-i Leylā'dan ire efser-durur
ol toz baña

efsün:

1. **efsün-ıla:**--ıla
Gazel 490
Mısra: 9
Sihir, büyü.

Sen perī-rüyı Muhibbī itdi
efsün-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen şahirdedür

efsün eylemiş:

1. **efsün eylemiş:**--miş
Gazel 355
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sihir ve büyüülü bir hale
gelmek.*

Bir gedāyı hem-ser eyler heft
kişver şahına
Şöyle beñzer şışe ile eylemiş
efsün kadeş

efsürde eyler:

1. **efsürde eyler:**--r
Gazel 234
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Suluk, donmuş, hissizleşmiş
hale getirmek.*

İy Muhibbī derd-i dilden şabr
kıl āh eyleme
'Ālemi efsürde eyler zāhir
olursa ol ot

eger:

1. **egerçi:**--çi
Gazel 16
Mısra: 1
*"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.*

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

2. **egerçi:**--çi
Gazel 18
Mısra: 7
*"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.*

Egerçi akreb-i zülfün urur zañmı
dil ü cāna

Ne ğam tiryāk-i lalūñden olur
her demde em peydā

3. egerçi:-çi

Gazel 38

Mısra: 6

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Zülf-i şeb-dîz-ile koşdum bu
yaşum gülgününü
Olmadı hem-pām egerçi
virmişem meydān aña

4. egerçi:-çi

Gazel 60

Mısra: 1

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Egerçi ışkuñi āsān okurlar
evvelī dilhā
Velī ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

5. egerçi:-çi

Gazel 61

Mısra: 11

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusı ola zâyil hā

6. egerçi:-çi

Gazel 65

Mısra: 3

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velī hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

7. eger:

Gazel 184

Mısra: 4

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Derdüñe düşüp deşt-i belāda
yürimez-idüm
Ger ışk eger olmasa bu aqluma
ġālib

8. egerçi:-çi

Gazel 250

Mısra: 5

"Eğer"; şayet, koşul anlamı
veren edat.

Egerçi var-ımuş her derde āhir
Velī olmaz-ımuş hiç 'ışka ğāyet

9. eger:

Gazel 12

Mısra: 4

"Eğer" edatı.

Her tarafından niçe sırlar kevkebi
ġaltān ola
Zülf-i anber-rîzini kılrsa eger
çevġān aña

10. eger:

Gazel 20

Mısra: 7

"Eğer" edatı.

Bezm-i ġamda bilmek isterseñ
eger nālišlerüm
Dōstum bir kez kulak tut nāy-ı
ġüyādan yaña

11. egerçi:-çi

Gazel 210

Mısra: 11

"Eğer" edatı.

Dōst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişān
Cüst ü cūsım lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

12. eger:

Gazel 214

Mısra: 11

"Eğer" edatı.

Ferdāya degin iy dil eger zinde
kalursañ
Kendüñi hemān ışk-ıla rüsvā-yı
cihān it

13. eger:

Gazel 259

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Ger nidā ola eger nām-ı şerîfün
be-ğarem
Her yana çağura "lebbeyk" ehl-i
'Arafāt

14. eger:

Gazel 259

Mısra: 14

"Eğer" edatı.

Niçe yıllar geçe irişe dahtı büy-ı
vefā
Derd-i hicrūñle eger irse
Muhibbî'ye vefāt

15. egerçi:-çi

Gazel 262

Mısra: 8

"Eğer" edatı.

Yücedür kaşr-ı vaşla irişilmez
Egerçi düd-ı āhum perr ü bālest

16. eger:

Gazel 281

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Yār eger zülfin giderse gül
yüzinden ġam degül
Çün Muhammed devidür küfre
ne hācet iltifāt

17. eger:

Gazel 370

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

'Ayb olmaya bî-'aql eger olsa
Muhibbî
Çeşmine anuñ çünkü görindi o
perî-zād

18. eger:

Gazel 379

Mısra: 1

"Eğer" edatı.

Olmaya bir dem eger ol
gül'izārumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zārumdan meded

19. eger:

Gazel 394

Mısra: 4

"Eğer" edatı.

Ser-keşteġān seni arar mescide
varup
Sensin murād tālib-i cānān eger
şadend

20. eger:

Gazel 394

Mısra: 6

"Eğer" edatı.

Bed söyleme 'āşka iy zāhid-i
hod-rū
Cān u dil ile saña ne niġ eger
bedend

21. eger:

Gazel 398

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Pârs ehline eger irse Muhibbî
şî'iri
İşidüp kabri içinde diye taḥsîn
ḥüçend

22. eger:

Gazel 410

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye taḥsîn Muhibbî âferîn-bād

23. eger:

Gazel 413

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Hânesinden yâr eger togsa
Muhibbî gün gibi
Kalmaya çäk olmaduk hiç bir
giribânlar meded

24. eger:

Gazel 416

Mısra: 6

"Eğer" edatı.

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kâtib ola
ḥalk-ı cihân
Baḥr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâgız

25. egerçi:-çi

Gazel 441

Mısra: 8

"Eğer" edatı.

Bi-ḥamdi'llâh ki küyında baña
yir virdi dildârum
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ ḥasûdum var

26. eger:

Gazel 442

Mısra: 8

"Eğer" edatı.

Ḥamdülillâh kim lebûñ tiryâki
zâhir olalı
Ġam degüldür mâr-ı zülfünden
eger semler gelür

27. eger:

Gazel 449

Mısra: 5

"Eğer" edatı.

Serv qaddüñe eger 'âşık degülse
kâkülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ân sarmaşur

28. egerçi:-çi

Gazel 466

Mısra: 6

"Eğer" edatı.

Mecnûn benüm bu ḥâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhûr egerçi dilde anuñ
dâsitâmi var

29. eger:

Gazel 483

Mısra: 5

"Eğer" edatı.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

30. eger:

Gazel 488

Mısra: 11

"Eğer" edatı.

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tîr-i cefâ
Cân u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

31. eger:

Gazel 491

Mısra: 5

"Eğer" edatı.

Eger rüşen ola çeşm-i cihân-
bînüm 'aceb olmaz
Ġubâr-ı dergeh-i cânân-ıla
çünkim mükeḥḥeldür

32. eger:

Gazel 495

Mısra: 11

"Eğer" edatı.

Muhibbî 'ışka kul oldı göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çâkerdür

33. egerçi:-çi

Gazel 496

Mısra: 9

"Eğer" edatı.

Egerçi ğamze okından bu
gönlüm pür cerâḥatdür
Muhibbî'ye gelür râḥat anuñçün
derde emlerdür

34. eger:

Gazel 15

Mısra: 3

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Āhum ile seyl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfirî bünyâddur
dirler baña

35. eger:

Gazel 16

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eyleyesin sen nigh
baña

36. eger:

Gazel 32

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Giçe şırâtı berk ya ḥâṭif gibi
Muhib
Luṭf-ı Ĥudâ olursa eger aña reh-
nümâ

37. eger:

Gazel 50

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger her dem urasın tîĝi cânâ
Kaçuram gerdenümi sanma қаṭâ

38. eger:

Gazel 53

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firib ola
Āşıkları aceb mi eger nâ-şekib
ola

39. eger:

Gazel 62

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücâ
Hâtırum olur münevver cân u
dil bulur şafâ

40. eger:

Gazel 68

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Eger kaşd eyleseñ tıguñla cāna
Öñüñden ırmayam boynumu
kañâ

41. eger:

Gazel 76

Mısra: 15

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Eger luñf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmışdur bu
âlemde kerem peydâ

42. eger:

Gazel 83

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Gönderürse ol kemân ebrü eger
ğamz okların
Geçürüp sînemden idem cân
içinde yir aña

43. eger:

Gazel 85

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Mihnet-ile şöyle hû dutdum ki
şebhâ-yı firâk
Aluram ol dem helâk olsam eger
hicrân cüdâ

44. eger:

Gazel 85

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

İy Muhibbî ele alsun tıgını
cellâd-ı ışk
Kañ kılusun elüñi kılsañ eger
dāmān cüdâ

45. eger:

Gazel 86

Mısra: 11

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-
ı dehr
İşk âteşi ile sînede bagrum
kebâb ola

46. eger:

Gazel 86

Mısra: 14

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedî
İsî gibi eger baña andan hıñâb
ola

47. eger:

Gazel 87

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Aşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

48. eger:

Gazel 87

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemâlini
Feryâd [ü] fiğân eyleye dil
andelib ola

49. eger:

Gazel 94

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîğâ vü dirîğ itdi eger Cemşîd
eger Dārâ

50. eger:

Gazel 94

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda

kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîğâ vü dirîğ itdi eger Cemşîd
eger Dārâ

51. eger:

Gazel 98

Mısra: 15

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Aşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-ār ola

52. eger:

Gazel 116

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devletdür eger kurbān ola

53. eger:

Gazel 122

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Didi Muhibbî iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser
Bir büse luñf itseñ eger olurdi
aña çün bahâ

54. eger:

Gazel 149

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Ğam-ı hicründe eger hālümü
sorsañ her şeb
Ditrerem ışkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

55. eger:

Gazel 152

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muhib

Aña habīb eger kakıyup itmeye itāb

56. eger:

Gazel 153

Mısra: 9

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Tiğ-ı ışk-ıla Muḥubbî'yi eger kılsañ helāk
Şems gibi rakş ura eline başını alup

57. eger:

Gazel 160

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Muḥarrerdür helāk itmek beni āḫir bu zehr-i ğam
Eger tiryāk-i lalinden devā itmezse şekker-leb

58. eger:

Gazel 169

Mısra: 8

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Leblerūñ üzre nigārā ḫālūñi gören dimiş
Engübīñ üzre eger konsa āceb olmaz zūbāb

59. eger:

Gazel 195

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Gül mevsiminde tevbeyi dil tārumār ider
Meclisde sākī ola eger bir nigār ḫūb

60. eger:

Gazel 201

Mısra: 3

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Gün yüzün görür idüm düşde eger
Gire idi gözüme bir zerre ḫāb

61. eger:

Gazel 220

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Añsam eger gül ü serv şirüm içinde cāñā
Ḳaddūñle ārižuñdan olur heme kināyet

62. eger:

Gazel 223

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Her kim var-ısa cūr'a-i la'lūñ taleb ider
Ger şeyḫ-i şeh̄r ola vü eger rind-i mey-perest

63. eger:

Gazel 226

Mısra: 9

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Dil murğı eger girmeye bāğuñā dirseñ
Üstine anuñ zūlfūñi as perr-i ğurāb it

64. eger:

Gazel 235

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Ser kodum çünkü şurāḫī gibi pāy-ı kadeḫe
Tañ degül dirler-ise baña eger bāde-perest

65. eger:

Gazel 248

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Herkes ki iče cūr'añı hergiz eylemeye
Ger şeyḫ-i şeh̄r ola vü eger rind-i mey-perest

66. eger:

Gazel 250

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Eger derdümi eylessem ḫikāyet
Dükenmeye ola rüz-ı kıyāmet

67. eger:

Gazel 250

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Ne ğam ḫalk-ı cihāñ düşmen olursa
Eger senden ola zerre ḫimāyet

68. eger:

Gazel 250

Mısra: 7

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi göñül sevdi nihāyet

69. eger:

Gazel 251

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Eger dirseñ ḫuzūr idem dilā kıl dāyimā 'uzlet
Irag ol dār-ı dünyādan bulasın tā Ḥaḫ'a ḫurbet

70. eger:

Gazel 253

Mısra: 11

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Eger ḫāk-i derūñ mesken olursa
Yiter dünyāda baña bu maḳāmāt

71. eger:

Gazel 258

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edati.

Ḥışm-ıla eger gönderesin sīneme ğamzeñ
Rāḫat görine sanma anı ola cerāḫat

72. eger:

Gazel 261

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda

kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîğ bu dest

73. eger:

Gazel 265

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Hayret basup göz yaşına ğark
ola bu dil
Bulmaya eger hayr-ı 'amel rûz-ı kıyâmet

74. eger:

Gazel 270

Mısra: 11

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir. || "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Elüme girse eger hâk-i pâyûn
Olurdu başuma ol tâc-ı devlet

75. egerçi:-çi

Gazel 362

Mısra: 10

"Eğer" şayet, koşul anlamı veren edat.

La'l-i lebi hayâline sun sâkiyâ müdâm
Şirîn olur egerçi Muhibbî şarâb-ı telh

76. eger:

Gazel 279

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Yaşına Muhibbî kuluñuñ gel nazar eyle
Bir çatre-durur nisbet aña Nîl ü eger Şât

77. eger:

Gazel 303

Mısra: 9

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Gönlümi alup şimdi eger kaşdün-isa cân

Çokdan komışam yoluña ben cân u ser iy döst

78. eger:

Gazel 333

Mısra: 3

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Eger cânâne vaşlına olursañ cân-ıla tâlib
Saña bil perde olmışdur hemân terk it bedenden geç

79. eger:

Gazel 333

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Şarâb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir büseñ istersem
Katı dîvânedür gönlüm aña kalma geçenden geç

80. eger:

Gazel 350

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Gülşen-i hüsnüñ eger olmasa iy hürî behişt
Şerbet-i la'l-i lebüñ olur mıdı böyle melîh

81. eger:

Gazel 369

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimi olup "Eğer, şayet" anlamındaki şart edatı.

Şâh olup iy dil eger kılmayasın 'adl-ile dâd
İki 'âlemde muqarrer olırsarsın nâ-murâd

eger eger:

1. eger eger:

Gazel 365

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.

Dilâ bunda eger hayr u eger şer Sorarlar yarın anda nîk eger bed

2. eger eger:

Gazel 366

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.

Zebân-ı hâl-ile her biri tesbîh İder çeng ü eger nây u eger 'üd

3. eger eger:

Gazel 441

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"İster... ister" anlamını veren bağlaç.

Benüm sevdâ-yı zülfüñle şehâ başumda südüm var
Eger cevri ü eger mihrüñ ne kim gelse sürüdüm var

eger ğamzesi öldürse lebi ihyâ evler:

1. eger ğamzesi öldürse lebi ihyâ eyler:--s, --i, --dür, --se, --i, --e, --r

Gazel 296

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yan bakışı aşığı öldürürse onun dudağına ulaşmak da onu diriltecek, hayata bağlayacak yegane şeydir denilmektedir.

Öldürse eger ğamzesi eyler lebi ihyâ
Meh-rülara yitmez mi 'aceb bunca kerâmet

eger ki:

1. eger ki:

Gazel 364

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eğer ki.

Görmez Muhibbî uyhu yüzün şimdi ay u yıl
Nâğâh eger ki görse ola dağı hâb-ı telh

eger kim:

1. eger kim:

Gazel 351

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eğer ki.

Hüsnüni görse idi eger kim
'azîz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

**eger yâr baña luţf u 'inâyet
itmezse:**

1. eger yâr baña luţf u 'inâyet
itmezse:--a, --mez, --se

Gazel 229

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliye

hitaben: Eğer bana hoşgörü ve
ihşanda bulunmazsa biçiminde
şüire bir girişte bulunmuştur.

İtmezse eger yâr baña luţf u
'inâyet
Ümmîd-i vişâl-ile olam ben de
nihâyet

**eger yâr ben sevdüğümse âsân
öğredür didüm:**

1. eger yâr ben sevdüğümse
âsân öğredür didüm:--düg, --ü,
--m, --se, --ür, --dü, --m

Gazel 473

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) birinci mısraya

hitaben; aşık uğrunda canını
feda etmeyi eğer sevgili bana
değer veriyorsa kolayca öğretir
yani cefa ve eziyetini arttırır
denmektedir.

Cân fedâ etmek didiler müşkil
ışdür 'âşık
Yâr eger ben sevdüğümse
didüm âsân öğredür

**eger zülfünden şikâyet
eylersem:**

1. eger zülfünden şikâyet
eylersem:--ü, --n, --den, --r, --
sen

Gazel 273

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

saçlarından şikâyet etmenin
mümkün olmadığı ifade edilerek
ikinci mısraya bağlantı
yapılmıştır.

Eger zülfünden eylersem şikâyet
Olur uzun muţavvel bir hikâyet

egerci:

1. egerci:

Gazel 340

Mısra: 3

"Eğer" şayet, koşul anlamı
veren bağlaç.

Egerci mücrimem 'afv it
günâhum
Anuñ haqqı kim oldur ehl-i
mi'râc

egerci ki:

1. egerci ki:

Gazel 496

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrusu şu ki. II Aslında.

Egerci ki günâhum çok cihânda
kul haţasuz yok
Velî senden umar şefkat dağı
luţf u keremlerdür

egerci kim:

1. egerci kim:

Gazel 491

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar, ise de.

Egerci kim dehânuñla miyânuñ
sırrı müceldür
Velîkin yazsalar hâl ü haţ u
zülfüñ mufaşşaldur

2. egerci kim:

Gazel 377

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Evveli 'işkuñ egerci kim
mülâyim görünür
Baña sorsunlar Muhibbî âhîri
ğâyet şedîd

3. egerci kim:

Gazel 443

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Dest-i 'işkuñla egerci kim bu
sînem çâkdür
Ğill ü ğışdan hamdülillâh kim
bu gönüm pâkdür

**egerci san'at-ı 'işkuñ öñi âsân
görünür soñı müşkildür:**

1. egerci san'at-ı 'işkuñ öñi
âsân görünür soñı müşkildür:-
çl, --u, --n, --i, --in, --ür, --u, --
dür--i, --in, --ür--i, --dür-çi

Gazel 235

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Aşık olmak

başlangıçta güzeldir fakat eziyet
ve cefası çektikçe anlaşılır
biçiminde bir çıkarımda
bulunulmuştur.

San'at-ı 'işkuñ egerci öñi âsân
görünür
Soñı müşkildür aña urma dilâ
gel sen dest

egil:

1. egilüp:--üp

Gazel 282

Mısra: 6

Bir yana doğru eğik
duruma gelmek.

Zülfî gibi gördi çün hâl-i
perişânım benüm
Egilüp güşına söyler kâkül-i
müştğîn-i döst

eğîn:

1. egnüñe:--üñ, -e

Gazel 29

Mısra: 10

Sirt.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe hilat yiterken bir palâs u
bir abâ

2. egnüñe:--üñ, -e

Gazel 330

Mısra: 4

Sirt.

Dünyâya nazar eylemedün faqr
idi fahruñ
Hem geymedün egnüñe alup
aţlas u dîbâc

eglen:

1. eglenürsem:--ür, -se, -m

Gazel 46

Mısra: 10

Neşelenmek, ferahlamak.

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ

Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

egn-:

1. **egnüme:-(ü)m, -e**
Gazel 205
Mısra: 10
*Boyundan bele kadar olan
vücut bölümü, sırt, arka.*

Yine teşrifler baña inâm idüp
sultân-ı gam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şîb

egni:

1. **egnine:-ne**
Gazel 31
Mısra: 6
*Boyundan bele kadar olan
vücut bölümü, sırt, arka (bkz.
eyin).*

Her kaçan gönca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı çabâ

egnüme hilat biçdi:

1. **egnüme hilat biçdi:--me, --di**
Gazel 171
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) kastedilen kişinin
sırtına(üstüne) uygun
kaftan,elbise dikilmesi
kastedilmiştir.*

Gözlerüm yaşını lâyıq gördi
hayyât-ı felek
Biçdi hilat egnüme gâhî ser-â-
ser gâh şîb

egri yola gitme:

1. **egri yola gitme:--a, --me**
Gazel 296
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Doğru yoldan sapmak,
yanlış yola sapmak.*

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muhibbî
Tâ dökmesin sonra varup eşk-
i nedâmet

ehlen ü sehlen:

1. **ehlen ü sehlen:**
Gazel 120
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ar. hoş geldiniz.

İledürse büy-ı zülfünden behište
bû şabâ
Ravzadan Rıdvân diye ehlen ü
sehlen merhabâ

ehlen ve sehlen merhabâ:

1. **ehlen ve sehlen merhabâ:**
Gazel 33
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hoş geldiniz, sefalar
getirdiniz merhaba.*

Ğamzem oklarına dir tut sineñi
Ben didüm ehlen ve sehlen
merhabâ

ehl-i 'arafât:

1. **ehl-i 'arafât:**
Gazel 259
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Veda Hutbesinin okunduğu
mekanda toplananlar
kastedilmiştir.*

Ger nidâ ola eger nâm-ı şerîfün
be-ğarem
Her yana çağura "lebbeyk" ehl-i
'Arafât

ehl-i cüd:

1. **ehl-i cüd:**
Gazel 397
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cömert, eli açık.

İtme dirîğ cân-ıla başuñ
Muhibbî gel
Tâ ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:**
Gazel 387
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dertli olanlar! âşıklar.

Yaşam-ıla gerçi kim zâhir
görindi rüy-ı zerd

Bilmedi ahvâlümü illâ meger
kim ehl-i derd

2. **ehl-i derd:**
Gazel 403
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dertli olanlar! âşıklar.

Vâdi-i hicrân şebinde kalalı
Mecnûn gibi
Bir benüm tek kanda var 'âlem
içinde ehl-i derd

3. **ehl-i derd:**
Gazel 405
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dertli olanlar! âşıklar.

Çünkü oldı gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryâda
gelsün ehl-i derd

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:**
Gazel 58
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Âşıklar || gönül adamları,
ârifler.*

Dil tabîbi olasın dârü'ş-şifâdur
çün kapuñ
Hiç revâ mı işigünde ehl-i dil
bîmâr ola

2. **ehl-i dil:**
Gazel 418
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Âşıklar || gönül adamları,
ârifler.*

Çünkü miñnetsüz mağabbet yok-
durur ğamsuz ferağ
Ehl-i dil olan anuñçün şâdmân
görmez lezîz

ehl-i dile:

1. **ehl-i dile:--e**
Gazel 421
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül ehli II Aşık.

Cevr ü cefâñı 'âşıka az itme luğf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar lezîz

ehl-i diller:

1. ehl-i diller:--ler

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Âşıklar, gönül adamları,
ârifler.*

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
âlemi
Genc-i ışkı buldılar bu kalb-i
vîrânım görüp

2. ehl-i diller:--ler

Gazel 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli | 'âşıklar.

Cüra-i cām-ı lebüñ olalıdan
baña naşîb
Ehl-i diller didiler "yâ leytenî
küntü türâb"

3. ehl-i diller:--ler

Gazel 324

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli | 'âşıklar.

Ġarra olma dâr-ı dünyâ bir
misâfir-hânedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

4. ehl-i diller:--ler

Gazel 387

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli | 'âşıklar.

İy Muhibbî eyledüñ sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şîr-merd

5. ehl-i diller:--ler

Gazel 426

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli | 'âşıklar.

Ġâmet itseñ döstüm kopar
kıyâmetler hemân
Ehl-i diller çağrışup eydürler âh
ol bu midür

6. ehl-i diller:--ler

Gazel 458

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli | 'âşıklar.

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
püşumdudur
'Âşıkuñ âhîr helâki çeşmi ser-
hüşumdudur

ehl-i dilüz:

1. ehl-i dilüz:--üz

Gazel 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli.

Âdemîlik eyle kaçma inen iy
perî-şîfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

ehl-i hâc:

1. ehl-i hâc:

Gazel 113

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hacılar.

İy Muhibbî Hağ Taalâ mucizin
izhâr ide
Cümleten ola muñî râm ola ehl-i
hâc aña

ehl-i hâl:

1. ehl-i hâl:

Gazel 429

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli.

Rumüz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hüd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ildür
mücerred ehl-i hâl añlar

2. ehl-i hâl:

Gazel 459

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli.

Ehl-i hâl alur Muhibbî her
varağdan biñ sabâğ
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

ehl-i hâl olan:

1. ehl-i hâl olan:--a, --n

Gazel 490

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ehli olmak.

'Âşık oldur görmeye zâhir ü
bâñın gayrı döst
Ehl-i hâl olan bilür uşbu sözüñ
zâhirdedür

ehl-i hâle:

1. ehl-i hâle:--e

Gazel 361

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hal ehli. II Gönül ehli.

Zâhidâ yokdur tarâvet sözlerüñ
ğâyet sovuğ
Her kelâmuñ ehl-i hâle sanasın
zehirlü oğ

ehl-i hamıyyet:

1. ehl-i hamıyyet:

Gazel 258

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hamıyet (onur ve haysiyet)
sahipleri.*

Her sifle kaçan duta Muhibbî
kanâ'ati
Ancak buña mâlik olur ehl-i
hamıyyet

ehl-i hured:

1. ehl-i hured:

Gazel 386

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıl sahibi.

Noğta dinmez la'line kıldan
miyânı incedür
Bilmese tañ mı anuñ mâhiyyetin
ehl-i hured

2. ehl-i hured:

Gazel 389

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıl sahibi.

Vîrmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hured

ehl-i 'irfân-ıla:

1. ehl-i 'irfân-ıla:--la

Gazel 318

Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arifler topluluğu.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem ehl-i
'irfân-ıla bahş

ehl-i ışk:

1. **ehl-i ışk:**
Gazel 81
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşık.

Kühlar itmez taḥammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışk içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

2. **ehl-i ışk:**
Gazel 169
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşık.

Ḥaymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Rište-i cândan iderler ehl-i ışk
aña ṭnâb

3. **ehl-i ışk:**
Gazel 179
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Gördiler ḥâk olduğum yoluñda
iy âli-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yâ
leytenî küntü türâb"

ehl-i ışk:

1. **ehl-i ışk:**
Gazel 394
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşık.

Dirler ki ehl-i ışk 'alâyık-ı
mücerredend
Ammâ ki zülf-i mâh-rüyân
muḳayyedend

2. **ehl-i ışk:**
Gazel 418
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşık.

Ḥün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i ışk
Râyegân vaşlını çün ol mihribân
görmez leziz

ehl-i ışk olan:

1. **ehl-i ışk olan:--a, --n**
Gazel 161
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşk ehli olmak, aşktan
anlamak, gerçek âşık olmak.*

Ehl-i ışk olan meeldür kim
ağldan dür olur
Pend-i nâşih istemez güş
eylemez ḳavl-i edîb

ehl-i ışk olana:

1. **ehl-i ışk olana:--a, --n, --a**
Gazel 442
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşık olan,âşk meclisi içinde
yer alan.*

Bir yaña hierân cefâsı bir yaña
devrân ğamı
Her yañadan ehl-i ışk olana
verhemler gelür

ehl-i ışka:

1. **ehl-i ışka:--a**
Gazel 383
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Virüp cân naḳdin aldum ğam
metâ'im
Ezelden ehl-i ışka bu-durur sūd

2. **ehl-i ışka:--a**
Gazel 387
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Ehl-i ışka zâhidâ sanma sözüñ
te'sîr ider
Sende yok zerre ḥarâret var
hemân bir âh-ı serd

ehl-i ışka:

1. **ehl-i ışka:-a**
Gazel 63
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Nimet-i derd ü belâ her yaña
dökilmiş yatur
Şoḫbet-i ḥâş it Muḫibbî ehl-i
ışka kıl şalâ

2. **ehl-i ışka:--a**
Gazel 123
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Ehl-i ışka her dem irer şad belâ
Çünkü aña eksük olmaz biñ belâ

3. **ehl-i ışka:--a**
Gazel 153
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

İy saçı sünbül yüzi gül lâli mül
eṭvârî ḥüb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i ışka
maḫbübü'l-kulüb

4. **ehl-i ışka:--a**
Gazel 202
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Tâḳat olur mı Muḫibbî ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tâḳat ne ḥ'âb

ehl-i ışkı:

1. **ehl-i ışkı:--ı**
Gazel 232
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Ehl-i ışkı eylesün cellâd
çeşmüñ ko helâk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
ḳurbân olduñ tut

ehl-i ışkı:

1. **ehl-i ışkı:--ı**
Gazel 204
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, âşıklar.

Nedendür ehl-i ışkı dür idersin
Raḳîbi idesin dâyim muḳarreb

ehl-i ışkuñ:

1. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Zāhir olmaz mı Muḥibbī olmaya
pinhān ışk
Ehl-i işkuñ eşki surḥ u çehresi
hem zerd ola

2. **ehl-i işkuñ:--un**

Gazel 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Zāhir olmaz mı Muḥibbī olmaya
pinhān-ı ışk
Ehl-i işkuñ eşki surḥ u çehresi
hem zerd ola

3. **ehl-i işkuñ:--+un**

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Ehl-i işkuñ ne bilür derd ü belā
vü miḥnetin
Döne döne olmayan bu sıḥ-i
miḥnetle kebāb

ehl-i işkuñ:

1. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 313

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Gül gibi güş eylemezsın ehl-i
işkuñ nālesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryād el-ğiyās

2. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 361

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Ehl-i işkuñ var-ısa dāyim niyāz
u giryesi
Sen güzeller şāhınıñ cevri ü
cefāsı nāzı çoḥ

3. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 406

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Gözi yaşlu olur hūn-ı cigerden
Daḥı hem ehl-i işkuñ çehresi
zerd

4. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 428

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Bāḡ u şāhrālarda sanmañ
lālelerdür görinen
Ehl-i işkuñ baḡı hūnından
dökilmiş kanıdır

5. **ehl-i işkuñ:--u, --n**

Gazel 454

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli, Aşıklar.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Niḡini ehl-i işkuñ ḥātemidür

ehl-i işkuz:

1. **ehl-i işkuz:--uz**

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ehli(meclisi).

Cennet ü havrāyı virdük zāhide
biz n'eylerüz
Ehl-i işkuz fikr ü zikrümüz
bizüm dīdār ola

ehl-i iyse:

1. **ehl-i iyse:--e**

Gazel 301

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zevk-safa ehli.

Ne yitmez ehl-i iyse bu sa'ādet
Ola her cām içene bu sa'ādet

ehl-i küfre:

1. **ehl-i küfre:--e**

Gazel 336

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Küfre düşen, Allah'a karşı
gelen.*

Ḥāk-i pāyuñ şāhlar başına tād
Ehl-i küfre vaż' kıldıñ sen
ḥarāc

ehl-i küfri:

1. **ehl-i küfri:--i**

Gazel 340

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Küfre düşen, Allah'ın
varlığını inkar eden; kafir.*

Ḥudā emriyle aña tıḡ inelden
Kılupdur ehl-i küfri cümle tārāc

ehl-i küfürden:

1. **ehl-i küfürden:--den**

Gazel 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İmanı olmayan
topluluk(dinsizler meclisi).*

Küfr-ile cihān tolmış-iken şer'-i
şerifün
Zāhir olalı ehl-i küfürden alınur
bāc

ehl-i melāmet:

1. **ehl-i melāmet:**

Gazel 294

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Melāmiler || Kınanma
sahipleri.*

Olam sālīm baña kılmañ du'āyı
Selāmet istemez ehl-i melāmet

ehl-i mi'rāc:

1. **ehl-i mi'rāc:**

Gazel 340

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mi'rac meclisi.

Egerçi mücrimem 'afv it
günāḥum
Anuñ ḥaḡḡı kim oldur ehl-i
mi'rāc

ehl-i nazm:

1. **ehl-i nazm:**

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nazım ehli, şairler.

Rište-i cān üzre düzdüñ
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muḥibbī ḥāk-i
pā oldum saña

2. ehl-i nazm:

Gazel 159

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazım ehli, şairler.

İy Muhibbî dürdi şirûn defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânüm görüp

ehl-i nazmuñ:

1. ehl-i nazmuñ:--+un

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazım ehli.

Ehl-i nazmuñ her biri şâbâş
iderse tañ midur
İy Muhibbî gül gibi bir tâze
divânüm görüp

2. ehl-i nazmuñ:--u, --n

Gazel 447

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazım ehli, şairler.

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senüñ eş'ârûñ
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hassân'idur

3. ehl-i nazmuñ:--u, --n

Gazel 405

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şiir sanatından anlayan. ||
Şair.*

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

ehl-i nedâmet olmavasın:

1. ehl-i nedâmet olmayasın:--y, --a, --sın

Gazel 217

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) pişman
olanlardan olmama anlamı
kastedilmiştir.*

Şerr işi koyup hayra düriş yüri
Muhibbî
Tâ soñra varup olmayasın ehl-i
nedâmet

ehl-i rüm:

1. ehl-i rüm:

Gazel 157

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anadolu ve Anadolu halkı.

Tagıdup gül ruhları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-â-dem
kâfir-i bî-dîn salup

ehl-i sa'âdât:

1. ehl-i sa'âdât:

Gazel 253

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk meclisi.

Muhibbî hâk-i pâyüñ kıldı ser-
tâc
Ne ğam dinse aña ehl-i sa'âdât

ehl-i safâ:

1. ehl-i şafâ:

Gazel 40

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence, zevk ehli.

Âb-ı şâfiye müşâbih yine bir şir
didüñ
Didi tañsın kamu göricegez ehl-i
şafâ

2. ehl-i şafâ:

Gazel 47

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğlence, zevk ehli.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gazel
Lezzetin kând ü aselden gördi
yig ehl-i şafâ

ehl-i şalib:

1. ehl-i şalib:

Gazel 259

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Haçlılar, küfre düşenler.

Kese zünnârını ger görse yüzüñ
ehl-i şalib
Kaldurup parmağın getüre ol
dem şalavât

ehl-i sefersin:

1. ehl-i sefersin:--sin

Gazel 217

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) fani dünyadan
gideceğimizi ifade ederek ona
çok bağlanmamak gerektiği dile
getirilmiştir.*

Dünyâyâ gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eylesin anda
iķâmet

ehl-i selâmet:

1. ehl-i selâmet:

Gazel 437

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtuluşa erenler.

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduğün
'Aşıkun fahrî melâmet
gözlemez nâmus u 'âr

ehl-i şirk:

1. ehl-i şirk:

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şirke düşen kimseler,
Allah'a ortak koşan kimseler.*

Arz kılsañ görseler bir kez
senüñ taşvürüñi
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisâdan yaña

ehl-i şirkden:

1. ehl-i şirkden:--den

Gazel 340

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allah'a ortak koşanlar; şirk
ehli.*

Meger lufti ola baña mu'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

ehl-i şirkün:

1. ehl-i şirkün:--ü, --n

Gazel 392

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şirk ehli, müşrikler.

Ehl-i şirkün niçe yıl katlanuban
zahmetine
Eyledün emr-i Hüdâ'yı komaga
sa'y-i vücüd

ehl-i taleb:

1. **ehl-i taleb:**
Gazel 210
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep ehli, talep edenler.

Döst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişân
Cüst ü cüsm lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

ehl-i zamân:

1. **ehl-i zamân:**
Gazel 418
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günümüz insanları.

Zühd ü zîkr ü tâ'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi'dür velî cân-ı girân
görmez lezîz

ejdehâ:

1. **ejdehâ:**
Gazel 33
Mısra: 10
*Bin tane başı olan efsanevi,
korkunç ve pek büyük bir
hayvan, büyük yılan.*

Genc-i hüsnüñe el irmez
râyegân
Anı zülfün bekler olmuş ejdehâ

2. **ejdehâ:**
Gazel 63
Mısra: 6
*Bin tane başı olan efsanevi,
korkunç ve pek büyük bir
hayvan, büyük yılan.*

Halka halka aşîka dâm-ı belâdur
kâkülün
Yoğsa hüsnün gencini bekler
olupdur ejdehâ

ejder:

1. **ejderdür:--dür**
Gazel 58
Mısra: 8
Az çok yılan benzeyen

*efsanevi, korkunç, pek büyük
hayvan.*

Genc-i hüsnün üzre itmişler
meger zülfün tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mâr ola

ejder dehânidur:

1. **ejder dehânidur:--ı, --dur**
Gazel 107
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Efsanevi bir büyük yılan
yahut canavarın ağzı.*

Derd-ile âh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikâf-ı sine san ejder
dehânidur baña

ejder olup:

1. **ejder olup:--up**
Gazel 424
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ejderha olmak(ateş
bağlamında).*

Sakın aldanma sakın dünyâya
dil virme sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup
ejder yakar

ejder olur:

1. **ejder olur:--ur**
Gazel 410
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Az çok yılan benzeyen
efsanevi, korkunç, pek büyük
hayvana benzemek.(sevgilinin
saçı bağlamında).*

Olur her bir kılı zülfün ejder
Kaçan kim kılca çeşmi sihre
bünyâd

ejderhâ:

1. **ejderhâ:**
Gazel 497
Mısra: 6
*Bin tane başı olan efsanevi,
korkunç ve pek büyük bir
hayvan, büyük yılan.*

Genc-i hüsn aldandur el sunma
olursun helâk

Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhâ geçer

ejder-i ışk:

1. **ejder-i ışk:**
Gazel 13
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ejderhası.

Ejder-i ışk öldürür didüm
mahabbet ehlini
İşidüp cân-ıla gönlüm oldılar
kâyil baña

ek:

1. **ekdüm:--düm**
Gazel 12
Mısra: 7
*Toprağa tohum atmak veya
gömmek.*

Sine şahrâsına ekdüm çün
mahabbet tohumını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bârân aña

ekl ü şürb:

1. **ekl ü şürb:**
Gazel 207
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeme ve içme II eğlenme.

Her nefes kim alasın hamdüni
artur Hâlik'a
Ekl ü şürb ise garañ anı da işler
bil devâb

ekser:

1. **ekşer:**
Gazel 381
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Genellikle, çoğunlukla, çok
zaman.*

Gördi hâlin dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

2. **ekşer:**
Gazel 357
Mısra: 10
*Çoğu zaman, genellikle,
çoklukla.*

Bir nefes mest olmasa hicrân
gamı eyler helâk

Anuñiçun bu Muhibbî nüş ider
ekşer kadeh

3. **ekşer:**

Gazel 326

Mısra: 6

(Ar.) Çok fazla, en çok,
birçok.

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nuñ
Kî sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

eksük degül:

1. **eksük degül:**

Gazel 482

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik değıl, her zaman var.

Düşüp miñnet bucagina beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
gam dağı mañremdür

eksük itmez:

1. **eksük itmez:--mez**

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman bulundurmak;
uzun ara vermemek.*

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreym ki merdüm-i çeşümü
ber-ñürdâr ola

2. **eksük itmez:--mez**

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Eksik etmemek; her zaman
bulundurmak.*

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün ĥasta dil
Gâh cevri ü geh cefâ geh ĥışm u
geh nâz ü itâb

eksük itmezsin:

1. **eksük itmezsin:--mez, --sün**

Gazel 372

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Her zaman bulunmak.

Eksük itmezsin nigârâ sineden
gamz okların
Gonca agzuñ gibi teng iken
bulur gönñlüm küşâd

2. **eksük itmezsin:--mez, --sün**

Gazel 395

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunmak.

Eksük itmezsin nigârâ sineden
gamz okların
Teng dehânuñ gibi iñen teng dil
bulur küşâd

eksük olmaz:

1. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Mañzen-i dilden çıkarsam gam
degül söz gevherin
Eksük olmaz ne kadar ĥarc
eylesem kändur baña

2. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 55

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Eksük olmaz derd ü gam miñnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekiye-i gönñlüm
benüm tenhâ ola

3. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Ruĥları fitne kad-i bälâ belâ
Eksük olmaz dilde fitne ya belâ

4. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Ehl-i işka her dem irer şad belâ
Çünkü aña eksük olmaz biñ belâ

5. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Her zaman bulunur olmak.

Zülfi zencirine tolaşdı dil oldu
mübtelâ

Eksük olmaz kandası dīvâneye
derd ü belâ

6. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman bulunur olmak.

Yüzüne gül saçuña sünbül
dilem ayb eyleme
Eksük olmaz çünkü âdemde
ĥatâ-y-ıla uyüb

7. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 313

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Her zaman bulunur olmak.

Eksük olmaz başda sevdâ dilde
âteş gözde âb
Ana rahminden berü ben
olmadum şad el-ğıyâş

8. **eksük olmaz:--maz**

Gazel 315

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman bulunur olmak,
her zaman var olmak.*

Kimisi yokdur lebün dir kimisi
dir noĥtadır
Eksük olmaz anuñ için 'ışk ara
iy yâr baĥş

el:

1. **elümde:--üm, -de**

Gazel 479

Mısra: 4

Durum, hal, vaziyet.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şahid
Ahum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

2. **elünde:--ün, -de**

Gazel 182

Mısra: 6

İnsanın uzvu: el.

Başumı top eyledüm meydân-ı
ışkuñda sentün
Esb-i nâz üzre elünde zülf-i
çevgânuñ görüp

3. **elümi:--ü, -m, -i**

Gazel 2

Mısra: 9

Bedenin bir uzvu, el.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dîn serveri
Eyleyem dîmün yolında cân u dil
ile gâzâ

4. **elde:-de**

Gazel 195

Mısra: 5

Bedenin bir uzvu, el.

Zülfini kaçan elde o çevgâna
beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de
eyle top

5. **elüñe:-üñ, -e**

Gazel 216

Mısra: 4

Bedenin bir uzvu, el.

Bugün meydân-ı rifatde
murâduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemânın
anı kurduñ tut

6. **elüñe:-üñ, -e**

Gazel 285

Mısra: 7

Bedenin bir uzvu, el.

Al hâk-i derin elüñe andan
yüzüñe sür
'İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa'âdet it

7. **el:**

Gazel 23

Mısra: 3

El II aşğın eli.

Dâmenine el irerse öp benden
dâmenin
İrmez-iseñ dâmenine öpesin râh
iy şabâ

8. **elde:-de**

Gazel 296

Mısra: 3

"Sahiplik, mülkiyet"

anlamındadır.

'İşk âteşiyle dūd-ı dilüm elde
'alem-vâr
Sultân-ı gam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alâmet

9. **elüme:-üm, -e**

Gazel 3

Mısra: 11

Bedenin bir uzvu, el.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye

Añaram işyânımı korkum bu
ola yüz kara

10. **elüñ:-üñ**

Gazel 184

Mısra: 10

Bedenin bir uzvu, el.

Āhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

11. **el:**

Gazel 49

Mısra: 1

*Ahali, topluluk, aynı yerde
bulunan insan kalabalığı.*

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
göncalar heykel saña

12. **elüñi:-üñ, -i**

Gazel 85

Mısra: 10

Bedenin bir uzvu, el.

İy Muhibbî ele alsun tîğımı
cellâd-ı ışk
Kaç kılusun elüñi kılsañ eger
dâmân cüdâ

13. **elüm:-üm**

Gazel 415

Mısra: 1

Bedenin bir uzvu, el.

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkâra meded
Göre dîvâne dili sundı elin nâra
meded

14. **elin:-i, -n**

Gazel 18

Mısra: 6

(Sevgilinin) eli.

Sifâl-ı köhne rindâna yiter
meyhâne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öninde
câm-ı Cem peydâ

15. **ele:-e**

Gazel 3

Mısra: 15

Bedenin bir uzvu, el.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Rağmet anuñ cânına kim beni
rağmetle aña

16. **elinden:-(i)n, -den**

Gazel 61

Mısra: 10

Bedenin bir uzvu; el, yed.

N'olısar bilmezem hâlüm
perîşân oluram her dem
Elinden şânesin komaz tarar ol
zülf-i sünbül hâ

17. **elde:-de**

Gazel 220

Mısra: 4

Bedenin bir uzvu; el, yed.

Ben şâh-ı taht-ı ışkam tâc-ı şeref
başumda
Āhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

18. **elinden:-i, -(n)den**

Gazel 191

Mısra: 11

*"-den dolayı, sebebiyle"
anlamında kullanılan kelime.*

İy Muhibbî çarh-ı gaddârûñ
elinden âh u vâh
Çünkü dilber vâşıl olmaz bâri
helvâ-yı rağîb

19. **elde:-de**

Gazel 416

Mısra: 10

*1. Bedenin bir uzvu; el,
yed. 2. Bir şeye sahip olmak.*

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

20. **elinden:-i, -n, -den**

Gazel 21

Mısra: 2

*"-den dolayı, yüzünden,
sebebiyle" gibi anlamlara gelen
ifade.*

Bezm-i gamda nâle kıl iy nây
hâldeş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

21. **elinden:-i, -n, -den**

Gazel 116

Mısra: 3

*"-den dolayı, yüzünden,
sebebiyle" gibi anlamlara gelen
ifade.*

Hasret-i hicrân elinden âh u vâh
Olmuşam derde dirîğâ mübtelâ

22. **elinden**: -i, -n, -den

Gazel 187

Mısra: 3

"-den dolayı, yüzünden,
sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

İñleşem ağıyar elinden döstlar
olmaz aceb
Hâr elinden dâyimâ gülşende
inler andelîb

23. **elünden**: -üñ, -den

Gazel 410

Mısra: 1

"-den dolayı, yüzünden,
sebebiyle" gibi anlamlara gelen ifade.

Elünden hey vefâsuz dâd u
feryâd
Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şâd

24. **elde**: -de

Gazel 240

Mısra: 3

Elde olmak, elde bulunan,
sahip olunan (şey).

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Kati müşkil olupdur pâda leng-
est

25. **elde**: -de

Gazel 465

Mısra: 10

(Sevgilinin) eli.

Çeşmi yine bu Muhibbî kaşına
Elde hûnın dökmege hançer
tutar

26. **elde**: -de

Gazel 466

Mısra: 1

(Sevgilinin) eli.

Ebrü-yı yârûñ elde kurulmuş
kemâni var
Tiri gelürse sîneme dilde nişâni
var

27. **elünden**: -üñ, -den

Gazel 355

Mısra: 3

(Bir kimsenin) Elinden,
yüzünden.

Bil ganîmet 'ömri fevt itme
elünden sâgarı
İtmedin bu çarh-ı zâlim kelleyi
pürhün kadeh

28. **elinden**: -i, -n, -den, -

Gazel 321

Mısra: 6

"-den dolayı, yüzünden"
anlamına gelen ifade.

Ğarķ ider âhir beni bu gözyaşı
Baħr-i bî-pâyân elinden el-ğıyâş

29. **elinden**: -i, -n, -den, -

Gazel 321

Mısra: 10

"-den dolayı, yüzünden"
anlamına gelen ifade.

Rüşen itmez külbe-i aħzânumuz
Ol meh-i tâbân elinden el-ğıyâş

30. **elinden**: -i, -n, -den, -

Gazel 321

Mısra: 12

"-den dolayı, yüzünden"
anlamına gelen ifade.

İy Muhibbî giceler tâ şubħa dek
İtdüğüm efgân elinden el-ğıyâş

el-:

1. **eline**: -i, -(n)e

Gazel 99

Mısra: 10

Bedenin bir uzvu.

Hercâyî olana virme gönül ki
gül gibi
Her hâr eline dâmenini vire râm
ola

el irmez:

1. **el irmez**: --mez

Gazel 230

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaşmak, uzanmak.

Muhibbî cidd ü ceħd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'inâyet

2. **el irmez**: -mez

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ulaşılamayan,
erişilemeyen (kimse veya şey.).

Genc-i hüsünü el irmez
râyeğân
Anı zülfün bekler olmuş ejdehâ

el irmiş:

1. **el irmiş**:

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye
dokunmak, ulaşmak.

Cidd ü ceħd-ile nigâra didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidâ eydür ki illâ
mâ-saâ

el kaldurup:

1. **el kaldurup**: --up

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dua ya da talep için
Allah'a ellerini havaya
kaldırarak yalvarmak;
dilenmek.

Serv görse kaddüñi diye saña
ömr-i dirâz
İşidüp bunu çınâr el kaldurup
itdi duâ

el sunma:

1. **el sunma**: --ma

Gazel 497

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El uzatmak; dokunmak.

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helâk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhâ geçer

2. **el sunma**: --ma

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El
sürmemek, dokunmamak, uzak
durmak.

Mârdur zülfinden iy dil kıl hâzer
Sunma el ol sünbül-i terden
yaña

el urma:

1. **el urma**: --ma

Gazel 338

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

El sürmemek;

dokunmamak. || İlgilenmemek.

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabîb
La'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

el urup:

1. **el urup:--up**

Gazel 294

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dokunmak, el sürmek, el
atmak.*

Etibbâ el urup nabzuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alâmet

el uzadup:

1. **el uzadup:--up**

Gazel 494

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dokunmak için el uzatmak.

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşâk
perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne
güzeller

el uzadup zülfine:

1. **el uzadup zülfine:--dup, --i, -
-ne**

Gazel 147

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçına

dokunmak kastedilir.

Dest-bâzî eyler-iken sal koluñı
boynına
El uzadup zülfine ebrü-yı müşg-
eşânın öp

el uzadur:

1. **el uzadur:--a, --dur**

Gazel 231

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Dokunmak için el uzatmak.

Biñ päre ola el uzadur zülf-i
dilbere
Ġamdan dilümi päreledi şâne
'âkıbet

el uzat:

1. **el uzat:--t**

Gazel 464

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Birine dokunmaya
çalışmak.*

Zülf-i müşgîne Muhibbî el uzat
tâ iresin
Ruġlarında dilbertüñ iġbâl ü
devlet bestedür

el uzatdı:

1. **el uzatdı:--dı**

Gazel 68

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Birine dokunmaya veya bir
hakki almaya kalkışmak; yardım
etmek, destek vermek; kendisine
ait olmayan bir şey üzerinde hak
iddia etmek; el ile dokunmak.*

El uzatdı gelüp güşuña zülfün
Sakınsun bâğ-ı hüsne komasun
pâ

el üzere:

1. **el üzere:**

Gazel 228

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer vermek.

Ger hâk-i derüñ bulsa idüm
tutup el üzere
Başuma koyup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

el virdükce:

1. **el virdükçe:--dük, --çe**

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*El vermek: Yardım etmek,
izin vermek, bir işin
gerçekleşmesi için fırsat vermek.*

İşk meydânında top it oynasun
dilber serüñ
Furşat el virdükçe maġfî
zülfünñ çevgânın öp

el vire:

1. **el vire:--e**

Gazel 347

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

El vermek; yardımcı,

destek olmak.

Ġuşşa deryâsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştîler ola
aġdâh

el virmez:

1. **el virmez:--mez**

Gazel 232

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Olanak sağlamak, fırsat
vermek.*

Vaşl el virmez Muhibbî gel
ġayâle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüñe
dermân oldu tut

el virse:

1. **el virse:--se**

Gazel 174

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İzin vermek, yardım etmek.

Zülfün el virse irerdüm ġaddüñe
Aşıkun günü togar irişe şeb

elâ yâ evyühe's-sâkî edir kesen ve nâvilhâ:

1. **elâ yâ evyühe's-sâkî edir**

kesen ve nâvilhâ:--ir

Gazel 60

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ey Saki, kadehi döndür,
meclistikilere ve bana sun.*

Bugün ġam derdine bundan
dimişler özge yok dermân
Elâ yâ evyühe's-sâkî edir kesen
ve nâvilhâ

elbet:

1. **elbetde:--de**

Gazel 101

Mısra: 8

Elbet, mutlaka.

Yime dehrün nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde âġir
imtilâ

2. **elbette:-de**

Gazel 234

Mısra: 3

Elbet, mutlaka.

Söyler-iseñ iy gönül elbette
rāzuñ fāş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküť

3. **elbette:-de**

Gazel 314

Mısra: 2

Elbet, mutlaka.

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyām-ıla baħş
Basılır elbette āħir kim ide
cām-ıla baħş

elbette:

1. **elbette:**

Gazel 128

Mısra: 10

"Mutlaka, hiç şüphesiz"

anlamlarında kullanılan kelime.

İy Muħibbī gün yüzine şöyle
ħayrān olmışam
Kim göre bu ħālūmi elbette
ħayrāndur baña

2. **elbette:**

Gazel 269

Mısra: 3

"Mutlaka, hiç şüphesiz"

anlamlarında kullanılan kelime.

Her ki 'āşıkdur bilür elbette
'ışkuñ kağrini
Virseler virmez kamu İrān u
Türān'ı dürüst

3. **elbette:**

Gazel 272

Mısra: 7

"Mutlaka, hiç şüphesiz"

anlamlarında kullanılan kelime.

Düşer dilden dile elbette āħir
İderseñ sırruñı ğayra ħikāyet

4. **elbette:**

Gazel 322

Mısra: 4

"Mutlaka, hiç şüphesiz"

anlamlarında kullanılan kelime.

Gözüm mest oldı diler kanım
içe
Olur mey fitneye elbette bā'ış

5. **elbette:**

Gazel 387

Mısra: 12

"Mutlaka, hiç şüphesiz"

anlamlarında kullanılan kelime.

'İşk yolında cāna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'āşık olan elbette ol olur
cömerd

el-cehlü kabīh:

1. **el-cehlü kabīh:--ü**

Gazel 350

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Tüm dünya

*halkının çirkin ve kötü bir
cehalet içinde olduğu
kastedilmektedir.*

Cān göziyle kıl nazar hüsnin el-
'ilmü ħasen
Der cihān ħalkına sor cümlesi
el-cehlü kabīh

elde:

1. **eldeki:-ki**

Gazel 51

Mısra: 1

Elde bulunan.

Gülşen içre eldeki sāğar kızıl
güldür baña
Hem şürāhī kulkulı āvāz-ı
bülbüldür baña

elde cām ola:

1. **elde cām ola:--a**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın elinde kadeh(aşk
şarabı) olması kastedilir.*

Zāhid şarāba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

elde görüp:

1. **elde görüp:--de, --üp**

Gazel 500

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin aşığı öldürme
yetki ve unsurlarını elinde
görmesi.*

Çeşm-i cellādını gördükde
hemān dıtrer yürek
Tığını elde görüp cāna
mehābetler gelür

elde tutduğum:

1. **elde tutduğum:-du, -ğum**

Gazel 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elde olmak, sahip olunulan

bir şeyin elde bulunması.

Ħamdü-lillāh devlet-i ışkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebün yādına
sāğardur baña

elde tutduğun kadeh:

1. **elde tutduğun kadeh:--de, --
dug, --u, --n**

Gazel 438

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın elinde

tuttuğu kadeh kastedilmektedir.

Elde tutduğun kadeh bil
şehlerün topragıdur
Niçe yıllar kāse itmişler anı
Kāvus'a sor

elden düşürme:

1. **elden düşürme:--den, --ür, --
me**

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, terketmek.

Furşatı elden düşürme bir
muşāhib yār ile
Geşt-i gülşen kıl degül ħālī
felekden inķilāb

2. **elden düşürme:**

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmamak, süreklı elde

*tutmak. II ayag bağlamında
kadehi elden düşürmemek,
süreklı içmek ve sarhoş olmak.*

Düşürme elden sākī şarāb-ı
rāħat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle maħfil hā

3. **elden düşürme:**--den, --ür, --me

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden düşürmek. II

Muhafaza etmek, korumak.

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

elden düşürmez:

1. **elden düşürmez:**--ür, --mez

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinden bırakmak,

düşürmek.

Lal-i dildâra Muhib
beñzedügiyçün mey-i nâb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefâ

elden gider:

1. **elden gider:**--den, --e, --r

Gazel 462

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yitirmek.

İy gözüm meh-rûları gördükde
gel kılma nazar
İhtiyârı gider elden bu dil-i
mañzûn akar

elden gidüp:

1. **elden gidüp:**--den, --üp

Gazel 283

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi yitirmek,ondan

yoksun kalmak.

Dil saçuñ zencirine dîvâne oldı
‘âkıbet

Cân u dil elden gidüp bîgâne
oldı ‘âkıbet

elden koma:

1. **elden koma:**--ma

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden bırakmak II Her

zaman tutmak, bir şeye her daim
bağlı kalmak.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

2. **elden koma:**--den, --ma

Gazel 184

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden bırakmak II Her

zaman tutmak, bir şeye her daim
bağlı kalmak.

Âhuñ ipini koma Muhibbî sakın
elden

Eflâke çıkarur seni âhir elüñ
alup

3. **elden koma:**--den, --a

Gazel 209

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden bırakmak II Her

zaman tutmak, bir şeye her daim
bağlı kalmak.

Muhibbî koma elden câm-ı ışkı
Gerekmez rind olana illâ meşreb

4. **elden koma:**--den, --ma

Gazel 237

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Ger irişdüre dilersenñ seni cânân
mülkine
Dâmen-i ‘ışkı ölince koma elden
berk tut

5. **elden koma:**--a

Gazel 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek,

ayrılmak.

Cân kulagina irişdürdi seher
bâd-ı şabâ
Zikr-i Hâkık’ı koma elden
olmasun ömrüñ hebâ

elden komavalar:

1. **elden komavalar:**--den, --ma, --y, --a, --lar

Gazel 420

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden düşürmemek,yanında

bulundurmak.

Tomar-ı şî ‘rûmi n’ola elden
komavalar

Her kanda kim biterse olur ney-
şeker lezîz

elden komaz:

1. **elden komaz:**--den, --maz

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, terk etmek.

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rûsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tâ bir yaña

2. **elden komaz:**--den, --a, --z

Gazel 188

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elden bırakmamak II terk

etmemek.

Bu Muhibbî lal-i nabî şevkine
Komaz elden nûş ider mâ-i ineb

ele:

1. **ele:**--e

Gazel 416

Mısra: 1

Aşığın eli.

Derd-i dil hâlini alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surhâ
döner ak kâğız

ele al:

1. **ele al:**--e

Gazel 238

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde tutmak, eline almak.

Sâkî-i gül-ruñ elinden al ele
gülgün kadeh
Çün bahâr eyyâmı geldi tur
oturma pây-best

2. **ele al:**--e

Gazel 240

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde tutmak, eline almak.

Muhibbî al ele âyineye bak
Günâhuñ añ ki mûlar çün
direng-est

3. **ele al:**--e

Gazel 249

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ele almak; (Bir meseleye)
Halletmek üzere sâhip çıkmak.*

Mey in ‘âm eylese pîr-i ħarâbât
Ele al sâķī fi’-te’ ħîr âfât

4. **ele al:--e**
Gazel 372
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ele almak; (Bir meseleye)
Halletmek üzere sâhip çıkmak.*

Bu Muĥibbî’nün ele al gönlünü
şâd eylegil
Birine biñ virilür olsa fakîrûñ
göñli şâd

5. **ele al:--e**
Gazel 395
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ele almak; (Bir meseleye)
Halletmek üzere sâhip çıkmak.*

Bu Muĥibbî’nün ele al gönlünü
şâd eyle gel
Birine biñ virilür olsa fakîrûñ
göñli şâd

6. **ele al:--e**
Gazel 232
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tutmak, eline almak, ele
geçirmek.*

Sîne şahrâsında eyle cân-ıla
göñlün nişân
Ġamze okların ele al tolu
peykân oldu tut

7. **ele al:--e**
Gazel 483
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tutmak, eline almak, ele
geçirmek.*

Zekât-ı ĥüsnün ‘arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al göñlin ‘uşşâķuñ bular hep
bî-nevâlardur

8. **ele al:--e**
Gazel 258
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak.

Sâķī ele al bâde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaķt-i
ķıymet

ele ala:

1. **ele ala:--a**
Gazel 357
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

İçmeyem mey ger baña ĥurşîd
ola enver kadeĥ
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeĥ

ele ald:

1. **ele ald:--dı**
Gazel 401
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak; saĥip olmak.

Ol yüzi gül zülfini çevġân idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
meydân-ı ‘iyd

ele almaz:

1. **ele almaz:--e, --maz**
Gazel 351
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
*Elinde tutmak, eline almak.
II Ele geçirmek.*

Maĥşer gününde kev ş eri içem
diyü Muĥib
Sâķī elinden almaz ele bâde-i
şabûĥ

ele almış:

1. **ele almış:--muş**
Gazel 484
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Ġamze oklarını çeşmi yanına
cem ‘eyleyüp
Atmaga ‘aşıklara almış ele ebrü
çeker

ele alsa:

1. **ele alsa:--e, --sa**
Gazel 349
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**
Ele almak, elinde tutmak.

Sâķī olup meclise alsa ele dilber
kadeĥ
Cân baġışlar mürde-dil olanlara
yekser kadeĥ

ele alsun:

1. **ele alsun:--sun**
Gazel 85
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şey üzerinde çalışmaya
başlamak; bir konuyu
görüşmek; bir konuyu
incelemek, araştırmak; herhangi
bir şeyi iş edinmek.*

İy Muĥibbî ele alsun tġımı
cellâd-ı ışķ
Kaķ kıl sun elüñi kılsañ eger
dâmân cüdâ

ele alup:

1. **ele alup:--up**
Gazel 476
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde tutmak, eline almak.

Tatar gibi çeşmün alup ok u ya
ele
Ġâret kılup velî teni topraga
saldılar

ele girmez:

1. **ele girmez:--e, --mez**
Gazel 292
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elde etmek.

İy Muĥibbî key sakın ĥadden
tecävüz eyleme
Çün bilürsin bir daĥı girmez ele
‘ömr-i güzeşt

ele girürse:

1. **ele girürse:--e, --ür, --se**
Gazel 347
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
*Güç, kudret, tasarruf, tesir;
avucunda, hakimiyetinde
bulunmak.*

Ġam kilidi açılır mı bu
göñülden herġiz

Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftâh

ele tîğ almış:

1. **ele tîğ almış:**--e, --mış

Gazel 459

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elinde kılıç

*tutmak(sevgiliyi koruma
manasında).*

Tâc-1 zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tîğ ele san gülşenüñ
der-bânidür

elem ü derd ü belâ:

1. **elem ü derd ü belâ:**

Gazel 467

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert,üzüntü ve tasa.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i
müşgîne gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

elemlerdür:

1. **elemlerdür:**--ler, --dür

Gazel 495

Mısra: 8

Keder ve sıkıntı.

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistâna
Gider bu zîver ü zînet kalan
ancak elemlerdür

elest:

1. **elest:**

Gazel 261

Mısra: 12

*Allah'ın ruhları yarattıktan
sonra " Elestü bi-rabbiküm"
(Ben sizin Rabbiniz değil
miyim?) dediği zaman.*

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
İşkuñ ezel câmını içdüm çün
elest

el-ğiyâs:

1. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 2

Medet, aman!.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğiyâs
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dâd el-ğiyâs

2. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 4

Medet, aman!.

Gül gibi güş eylemezsin ehl-i
işkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryâd el-ğiyâs

3. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 6

Medet, aman!.

Şöyle beñzer boynu bağlı
kuluñam iy gam senüñ
Tâ ölince itmeyesin gibi âzâd el-
ğiyâs

4. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 8

Medet, aman!.

Eksük olmaz başda sevdâ dilde
âteş gözde âb
Ana rahminden berü ben
olmadum şâd el-ğiyâs

5. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 10

Medet, aman!.

İy Muhibbî dehr elinden
pâdişehlerdür zebün
Eyledi Keyhusrev ü Cemşid ü
Şeddâd el-ğiyâs

6. **el-ğiyâs:**

Gazel 313

Mısra: 1

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğiyâs
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dâd el-ğiyâs

7. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 1

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Gül yüzün göstermedüñ iy verd-
i handân el-ğiyâs
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâs

8. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 2

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Gül yüzün göstermedüñ iy verd-
i handân el-ğiyâs
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâs

9. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 4

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Serv gibi bâğda refâra geldüñ
nâz-ıla
Eyledüñ bu gözlerüm yaşın
firâvân el-ğiyâs

10. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 6

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Nâgehân mañfî nazar kıldum
güneş ruhsârûña
Eyledüm ol dem hemân çâk-i
girîbân el-ğiyâs

11. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 8

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrûñ zehrini
Dermendem kıl benüm
derdüme dermân el-ğiyâs

12. **el-ğiyâs:**

Gazel 310

Mısra: 10

*"Medet, aman!" anlamına
gelen söz.*

Hande kılsun gül gibi gülşende
haddüñ gülleri
Âhum ile eyleyem yaşımı bârân
el-ğiyâs

13. **el-ğyās:**
Gazel 310
Mısra: 12
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Bu Muhibbî'ye şefâ'at eyle
şefkat kânısın
Umaram itdirmeyesin aña her
an el-ğyās

14. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 1
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ķāmetüm dāl eyledi bir zülfi
'anber el-ğyās
Kim 'aceb āl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğyās

15. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 2
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ķāmetüm dāl eyledi bir zülfi
'anber el-ğyās
Kim 'aceb āl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğyās

16. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 4
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Bülbülem bagrum delindi hār
elinden inlerem
Hīç baña raħm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğyās

17. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 6
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Görse idi bu benüm sīnemdeki
'ışk āteşin
Hāline şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğyās

18. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 8
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Şol kadar āh eyledüm hicrūñ
beyābānında kim

Raħm idüp hālūme müsüm didi
kāfir el-ğyās

19. **el-ğyās:**
Gazel 317
Mısra: 10
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Seng-i miħnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
ħançer el-ğyās

20. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 1
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Cevri çok cānān elinden el-ğyās
Gözleri kattāl elinden el-ğyās

21. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 2
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Cevri çok cānān elinden el-ğyās
Gözleri kattāl elinden el-ğyās

22. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 4
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ĥasta-i 'ışkam baña olmaz devā
Derd-i bī-dermān elinden el-
ğyās

23. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 6
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Ĝarķ ider āħir beni bu gözyaşı
Baħr-i bī-pāyān elinden el-ğyās

24. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 8
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Kulları hālīn bilür dād eylemez
Zulmı bī-ħad ħan elinden el-
ğyās

25. **el-ğyās:**
Gazel 321

Mısra: 10
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

Rüşen itmez külbe-i aħzānumuz
Ol meh-i tābān elinden el-ğyās

26. **el-ğyās:**
Gazel 321
Mısra: 12
"Medet, aman!" anlamına gelen söz.

İy Muhibbî giceler tā şubħa dek
İtdügüm efgān elinden el-ğyās

el-ħak:

1. **el-ħak:**
Gazel 463
Mısra: 8
"Ĥak ve gerçek olan budur!" anlamına gelen ifade.

Lebüñ öpdükçe ĝāyet mest
oldum
Didüm el-ħak mey-i gülgūna
beñzer

eli boş:

1. **eli boş:--i**
Gazel 353
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir yere hediyesiz varmamak.

Eli boş varma sakın şöħbetine
muğbeçenüñ
Eyle cān u dilüñi yolına ĩşār-ı
kađeħ

eli yok:

1. **eli yok:--i**
Gazel 489
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) kastedilen sahte aşıklar zorluğa gelince ortada görünmezler denmektedir.

'Aşık dirilen çok velī līkin
fiğānda yok eli
Şaħrāda çok 'ar'ar biter hep
nāy-ı güyā mı olur

elif:

1. **elifken:-ken**
Gazel 463

Mısra: 5
İnce, uzun ve dimdik.

Elifken sinede bir idi derdüm
Yakaldan yanına dâğ ona beñizer

2. elif:
Gazel 286
Mısra: 4
(*Âşığm sinesinde bulunan*)
elif şeklindeki yaralar.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerüñ
Her elif sineñde bir serv-i
hırâmân oldı tut

elifler çek:

1. elifler çek:--ler
Gazel 242
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücutta elif şeklinde
yaralar açmak.

Dilâ şevk-ile bāğ-ı sineñe yir yir
elifler çek
Şeb-i hayrette ol servtün
hayâliyle der-âğüş it

elifler çekdüm:

1. elifler çekdüm:--ler, --düm
Gazel 135
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücutta elif şeklinde
açılmış yaralar açmak.

Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sinemün çâkin görüp reşk ide
her âbdâl aña

el-ilm:

1. el-ilmü:-i
Gazel 350
Mısra: 3
İlim.

Cân göziyle kıl nazar hüsnin el-
ilmü hasen
Der cihân halkına sor cümlesi
el-cehlü kabîh

elin nâra sundı:

1. elin nâra sundı:--i, --n, --a, -
-di
Gazel 415
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elini ateşe sokmak(tehlikeli
bir işe girişmek-aşk
bağlamında).

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkâra meded
Göre dīvâne dili sundı elin nâra
meded

elinde tutduğı:

1. elinde tutduğı:--i, --n, --de, -
-du, --gı
Gazel 427
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde
tutmak,bulundurmak.

Felek cāmı içüp döker şu ‘â’ı
cür’asın hâke
Elinde tutduğı mihr-i zer-eşşân
san ayâğıdır

elinden gitmez:

1. elinden gitmez:--i, --n, --den,
--mez
Gazel 477
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde bırakmamak.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Hañçeri gitmez elinden dâyim
işi kındür

eline alması:

1. eline alması:--i, --n, --e, --mış
Gazel 424
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline almak, tutmak.

Şem’-i hüsninde nigârüñ hâli
hindü beççedür
Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

eline alsa:

1. eline alsa:--i, --n, --e, --sa
Gazel 487
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, elle bir nesneyi
kavramak.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n’ola mest

Çeşmini alsa eline tolu peymâne
olur

eline alup:

1. eline alup:--ne, --up
Gazel 153
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tutmak, elle bir nesneyi
kavramak.

Tiğ-ı ışk-ıla Muhibbî’yi eger
kılsañ helâk
Şems gibi rakş ura eline başını
alup

eline hañçer alup:

1. eline hañçer alup:--i, --n, --
e, --up
Gazel 337
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eline hañçer almak.

Niçe bir cellâd gamzeñ eline
hañçer alup
Dâyimâ bu cân-ı mecrühuma
eyleye şikenc

eline sağâr almışdur:

1. eline sağâr almışdur:--i, --n,
--e, --mış, --dur
Gazel 495
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Elinde kadeh bulundurmak.

Çemende sağâr almışdur eline
‘iysz ider lüle
İderler ‘iysz ü ‘işretler çiçekler
sanki cemlerdür

eline yayını almış:

1. eline yayını almış:--i, --n, --
e, --ı, --n, --ı, --mış
Gazel 480
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgili bakış
okuyla aşığı vurmak için yayını
hazırlıyor denilmektedir.

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaçdın eyler okını gezler
kiriştedür

elkâb-ı vâra:

1. elķāb-ı yāra:--+a

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

namı, hürmet bildiren lakabı kastedilmiştir.

Badezīn elķāb-ı yāra ħusrev-i
ĥübān diñüz
Pādişāh-ı dehre dirler nite kim
ālī-cenāb

elüm irer:

1. elüm irer:--e, --r

Gazel 118

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eli ermek/yetişmek: (Birine veya bir şeye) erişmek, sahip olmak.

Lal-i nāb-ı dilbere ol dem meger
irer elüm
Kūze ide topragumdan ya ķadeĥ
ĥarrāf aña

elüm irer mi:

1. elüm irer mi:--üm, --e, --r, --mi

Gazel 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgiliye

hitaben - elim sana dokunabilir mi, yetişebilir mi- demesi kastedilmektedir.

Yüzünde şehā nokta mı didüm
didi ĥālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

elüme girse:

1. elüme girse:--üm, --e, --se

Gazel 270

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elde etmek.

Elüme girse eger ĥāk-i pāyuñ
Olurdu başuma ol tāk-ı devlet

elüme gizlü genc girdi:

1. elüme gizlü genc girdi:--ü, --m, --e, --lü, --di

Gazel 337

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık eline gizli-
herkes tarafından bilinmeyen-
hazineler geldiğini
söylemektedir.

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Ĥamdü-lillāh rāyegān girdi
elüme gizlü genc

elümüzden ne gelür:

1. elümüzden ne gelür:--ü, --müz, --den, --ür

Gazel 368

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elden ne gelir? II

*Yapılacak bir şey yok.
(ĥaresizlik).*

Ser-i zülfü güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

elün:

1. elün:--ün

Gazel 160

Mısra: 8

Ağyar, yabancı, başkaları.

Lebi sheftālüsün gördük dil ü cān-
ıla meyl itdük
Elün sunma ĥazer eyle önünde
ĥāhdur ğabğab

elün çek:

1. elün çek:

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vazgeçmek.

İy ṭabībā çek elün olmaz şifā
Ķānün-ıla
Ĥasta-i ışka meger derdi yine
dermān ola

2. elün çek:--ü, --n

Gazel 438

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Elini çekmek II vazgeçmek,
uzaklaşmak, bırakmak,
ilgilenmemek.*

Nabz-ı 'āşıkdan elün çek
bilemezsin iy ṭabīb
Bī-devā derddür gerekse anı
Cālīnūs'a sor

elün öpmege:

1. elün öpmege:--ü, --n, --me, --ge

Gazel 299

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elini öpmeye gelmek.

Öpmege elün eylemişem başumı
tuĥfe
Öpülmez imiş şehir eli ĥünkü
tehī dōst

elüne al:

1. elüne al:--ü, --n, --e

Gazel 355

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eline almak, tutmak.

Rūze geĥdi sāķiyā al elüne
gülgün ķadeĥ
Durmasun devr eylesün
meclisde günāgün ķadeĥ

elüne gire:

1. elüne gire:--+ü, --+ne, --e

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliye

*ķavuşabilmek için gerekli olan
şeylerden bahsedileceği
kastedilmektedir.*

Dilerseñ kim elüne gire maĥbüb
Gerekdür ĥüzni-ı Yaküb şabr-ı
Eyyüb

elüne girse:

1. elüne girse:--ü, --n, --e, --se

Gazel 284

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ulaşmak, sahip olmak.

Girse elüne bir şanem yār yār-ı
nāzenīn
Yiter saña cümle cihāndan
ferāğat it

elüni çek:

1. elüni çek:--ü, --n, --i

Gazel 475

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

El çekmek, vazgeçmek.

Gel iy tabīb çek elüni girme
zahmete
Ölmekten özge 'aşıka sanma
devā olur

em:

1. **em:**

Gazel 18

Mısra: 8

Bundan sonra.

Egerçi akreb-i zülfün urur zaḥmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalünden olur
her demde em peydā

2. **em:**

Gazel 76

Mısra: 8

Bundan sonra.

Ser-i kūyuñda dil-ḥaste yatur bir
derdendüñdür
Ṭabībā lal-i nābuñdan aña eyle
gel em peydā

emānet saklaram:

1. **emānet saklaram:**

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birisine bir şeyi koruması

*için bırakma. Emniyet edilip
inanılan şeye sonsuza kadar
sahip çıkma.*

Ġamzeñi gönder bu cāni ben
emānet saklaram
Ḥaḳkını ehline teslim itmek
āsāndur baña

emîn:

1. **emîn:**

Gazel 128

Mısra: 3

1. Güvenilir, inanılır,

*îtimat edilir (kimse), inak. 2.
Herhangi bir konuda tereddüt
ve şüphesi olmayan, kesin
olarak kanâat getirmiş bulunan
(kimse).*

Olmuşam diyü rakībün mekr ü
şerrinden emîn
Dāğ-ı ğam sīnemde san mühr-i
Süleymān'dur baña

emîn tutar:

1. **emîn tutar:**--a, --r

Gazel 445

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bahsedilen

*sevgiliden uzak durmak ve onun
gönül çalmasına izin vermemek
kastedilmektedir.*

Görmez Muḥibbī devr-i zamān

içre toĝrı yār

Ḥalk-ı zamāne kendüyi gerçi

emîn tutar

emîr:

1. **emîr:**

Gazel 468

Mısra: 2

Bey ve padişah.

Bend-i zülfünde niçe diller esîr

Her ne ḥükm itseñ şehā sensin

emîr

emlerdür:

1. **emlerdür:**--ler, --dür

Gazel 496

Mısra: 10

*Soru sorma mânasında atıf
edatıdır. İstifham elifi mânasına
da gelir. "Yahut, belki, yoksa"
kelimeleriyle tercüme edilebilir.*

Egerçi ğamze okından bu
gönlüm pür cerāhatdür
Muḥibbī'ye gelür rāḥat anuñçün
derde emlerdür

emr:

1. **emründedür:**--ün, --de, --dür

Gazel 69

Mısra: 2

Buyruk, buyrulan şey.

Gāh dildür gāh dīde saña cā
Hep senün emründedür tek eyle
cā

2. **emr-ile:**-ile

Gazel 259

Mısra: 1

Emir, buyruk.

Buldı Hızr emr-ile zulmetde
varup āb-ı ḥayāt
Lık taḳdır imiş ol yolda
Sikender'e memāt

3. **emrine:**-i, -(n)e

Gazel 3

Mısra: 13

"Emir", buyruk //

*Cenabıhakk'ın emir ve
yasakları.*

Nefsüne uyup Muḥibbī itme
emrine ḥilāf
Emrine hergiz ḥilāf eyler mi gör
ārz u semā

4. **emrine:**-i, -(n)e

Gazel 3

Mısra: 14

"Emir", buyruk //

*Cenabıhakk'ın emir ve
yasakları.*

Nefsüne uyup Muḥibbī itme

emrine ḥilāf

Emrine hergiz ḥilāf eyler mi gör
ārz u semā

5. **emrüne:**-(ü)ñ, --e

Gazel 392

Mısra: 17

*Buyruk, emir. II Sevgilinin
her sözü, isteği.*

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şāh-ı güzün

Eyleye anı Ḥudā ḳahr-ıla çün

ḳavm-i Semüd

emr-i ḥaḳḳ'ı gözleyüp:

1. **emr-i ḥaḳḳ'ı gözleyüp:**--ı, --
le, --y, --üp

Gazel 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah(c.c)'ın emir

ve yasaklarına önem

vermek,ona göre davranmak

kastedilmiştir.

Emr-i Ḥaḳḳ'ı gözleyüp erkān-ı
dīni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

emr-i ḥaḳḳ-ıla:

1. **emr-i ḥaḳḳ-ıla:**

Gazel 392

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Allah'ın emri ile anlamında
kullanılmıştır.*

Yidi iḳlīmi musaḥḥar idesin
himmet ile

Emr-i Ḥaḳḳ-ıla melekler saña

çün oldı cünüd

emr-i hüdâ'ı:

1. **emr-i hüdâ'ı**:--y, --ı
Gazel 392
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın emri.

Ehl-i şirkün niçe yıl katlanuban
zahmetine
Eyledün emr-i Hüdâ'ı komaga
sa'y-i vücüd

emrüne râm oldılar:

1. **emrüne râm oldılar**:--ü, --
ne, --dı, --lar
Gazel 182
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İtaat etmek, emir ve
buyrukları dinlemek.*

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyūr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân'uñ görüp

emvâc:

1. **emvâc:**
Gazel 26
Mısra: 16
Dalgalar.

Muhibbî baır-ı eşke bād-ı âhum
Tokındukça olur emvâc peydâ

eñ evvel:

1. **eñ evvel:**
Gazel 448
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlk önce.

Cüş ide âhum yilinden eşk-i
çüşmüm korkaram
Garğ olan ol dem eñ evvel
zevrağ-ı gerdündür

enbivâ:

1. **enbiyânuñ**:--nuñ
Gazel 215
Mısra: 3
Ar. Nebi'ler, peygamberler.

Enbiyânuñ hâtemisin hem
nebîler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

encüm:

1. **encüm:**
Gazel 24
Mısra: 3
Ar. is. "Necm"ın cem'i.
Yıldızlar. Kevkebler, sitâreler.

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

2. **encüm:**
Gazel 492
Mısra: 5
Yıldız.

Mihr ü mâh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kâyil-durur

3. **encüm:**
Gazel 320
Mısra: 8
Yıldızlar, nücum.

Bir güzel yokdur gelüp ola
muqâbil hüsnüne
Eylemek encüm ne lâyıq mâh-ı
tâbân-ıla bağş

encüm ide:

1. **encüm ide**:--e
Gazel 305
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıldızları saymak.

İdemezsiz iy güzeller siz o
cânân-ıla bağş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı
tâbân-ıla bağş

encüm sayar:

1. **encüm sayar**:--a, --r
Gazel 126
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın sabaha
kadar uyanık kalıp,yıldızları
sayması kastedilir.*

Giceler tâ şubha dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hâb görmez gözlerüm ben
eylerem âh-ıla vâ

endek:

1. **endekdür**:--dür
Gazel 468
Mısra: 3
Az, eksik.

Mihrün endekdür cefânuñ haddi
yok
Saña 'arzum bu kalil ü ger keşir

engübün:

1. **engübün:**
Gazel 169
Mısra: 8
Bal.

Leblerün üzre nigârâ hâlünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa âceb
olmaz zübâb

engüş-nümâ oldum sanasın:

1. **engüş-nümâ oldum
sanasın**:--a, --sın
Gazel 44
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Parmakla gösterilir,
meşhur ve mümtaz olduğunu
düşünmek.*

Goreli ebrûlaruñı oldı püştüm
dü-tâ
Mâh-ı nev gibi sanasın oldum
engüş-nümâ

enhâr:

1. **enhâr:**
Gazel 315
Mısra: 14
*Nehir kelimesinin çoğulu,
nehirler.*

Aka aka cüy-iken baır oldı
yaşum 'âkıbet
Maıv olur yanına varsa itmesün
enhâr bağş

enîs:

1. **enîs:**
Gazel 8
Mısra: 7
Arkadaş, dost, yaren.

Derd-i hicrünüle şehâ şöyle enîs
oldı gönül
Bu cihânuñ derdleri dermân
gelür düpdüz baña

enîs olsa:

1. enīs olsa:--sa

Gazel 391

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arkadaş olmak, dost olmak.

Enīs olsa ne tañ hayvāna
Mecnūn
Vefā kılmadı aña ādemī zād

enver kadeh:

1. enver kadeh:

Gazel 357

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık, parlak kadeh.

İçmeyem mey ger baña hırşīd
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

epsem:

1. epsem:

Gazel 338

Mısra: 5

*Dilsiz, konuşmayan,
ebkem, sessiz, susmuş.*

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabīb
La'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilāc

er:

1. eridür:-i, -dür

Gazel 259

Mısra: 11

Er; erkek.

Ne sa'ādet eridür ol ki
meşāmına ire
Rūz-ı hier içre iñen aña vişāli
nefaḫāt

er olanda:

1. er olanda:--a, --n, --da

Gazel 270

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sağlam ve dayanıklı olan
kişi, adam.*

Muḫibbī sabr eyle zecr-i 'iṣka
Gerekdür er olanda çünki ğayret

erkān-ı dīni:

1. erkān-ı dīni:--i

Gazel 234

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dinin esasları. Uyulması
gerekten kurallar.*

Emr-i Ḥaḫḫ'ı gözleyüp erkān-ı
dīni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña kūt

erkān-ı 'iyd:

1. erkān-ı 'iyd:

Gazel 401

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayramın gereği, rüknü.

Yüzüñ aç kim cümle 'ālem
olalar şādān-ı 'iyd
Merḫabā kıl dōstum kim bu-
durur erkān-ı 'iyd

ervāh-ıla ecsām:

1. ervāh-ıla ecsām:--la

Gazel 342

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruh ve bedenler.

Olmuş-ı dum ben ezelden 'iṣkuñ-
ıla āşinā
Bulmamışdı daḫı ervāh-ıla
ecsām imtizāc

es:

1. esse:-se

Gazel 436

Mısra: 1

*Hava bir yönden bir yöne
akmak, rüzgâr olmak.*

Esse çün bād-ı ḫazān gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zāğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

eş'ār u dīvāndur:

1. eş'ār u dīvāndur:--dur

Gazel 304

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte)
manzumeler, şiiirler ve bunların
toplantığı kitap
kastedilmektedir.*

Şi'r-ile itdūñ Muḫibbī ol perī
teşhīrini
Dime şimden girü sen eş'ār u
dīvāndur 'abeş

eş'ār u dīvāni:

1. eş'ār u dīvāni:--i

Gazel 218

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Divan ve şiiirlerin gül

demeti.

Arz-ı ḫāl eyler Muḫibbī dāyimā
meh-rūlara
Gönderür her kişvere eş'ār u
dīvāni dūrüst

eş'ār u dīvānum:

1. eş'ār u dīvānum:--um

Gazel 155

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) şiiirler ve şiiirlerin
şiiirlerinin toplandığı kitap
kastedilmiştir.*

Gördiler cān riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mür-i suḫen eş'ār u
dīvānum görüp

eş'ārı kovma:

1. eş'ārı kovma:--ı, --ma

Gazel 482

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) şiiirin şiiiri
bırakmaması gerektiği
kastedilmektedir.*

Muḫibbī olmagıl ğāfil dilünden
kovma eş'ārı
İşidenler diye arı şi'ir saña
müsellemdür

eş'ārın gören evdür:

1. eş'ārın gören evdür:--ar, --
in, --en

Gazel 204

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) kastedilen şiiirin
şiiirlerini görenlerin söylediği
şeyler ifade edilmiştir.*

Muḫibbī'nün gören eş'ārın evdür
Maāniyle anı itmiş müzehheb

esârum:

1. **esârum:--+um**

Gazel 181

Mısra: 10

Şiirler, manzum sözler.

Dakdı dilber güşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi taḥsîn Muḥibbî'ye bu
eşârum görüp

esârumı:

1. **esârumı:--+um, -+ı**

Gazel 174

Mısra: 13

Şiir, sanath söz.

Kim göre taḥsîn ider eşârumı
Zîra şîründe gözedürsin edeb

es'âruñı gördivse:

1. **es'âruñı gördivse:--u, --n, --ı, --di, --y, --se**

Gazel 447

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyyite*) şairin şiirlerinin
görülmesi kastedilmektedir.

İy Muḥibbî kim ki gördivse
senüñ eş'âruñı
Ehl-i naẓmuñ arasında didi kim
Ḥassân'idur

esâsı yok-durur sanma:

1. **esâsı yok-durur sanma:**

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyyite*) bir olay ya da
durumun aslı, gerçekliği yoktur
sanılmasın anlamında kullanılır.

Zâhidâ sanma esâsı yok-durur
bu işkumuñ
Şöyle muḥkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

esb:

1. **esbine:-ı, -n, -e**

Gazel 473

Mısra: 4

At, beygir.

Ḥüsñ meydânında top itmîş
serin 'aşıklaruñ

Zülfini çevgân idüp esbine
cevlân öğredür

esbâb:

1. **esbâbı:-ı**

Gazel 158

Mısra: 3

Eşyalar, gereçler (meclisi
oluşturan öğeler bağlamında).

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

esbâbı müretteb:

1. **esbâbı müretteb:**

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyyite*) tertip

edilip, sıraya konmuş eşyalar,
gereçler (meclisi oluşturulan
öğeler bağlamında)
kastedilmiştir.

Olcak iş esbâbı müretteb
Gerekdür ola sâkı sîb-i ğabğab

esb-i nâz:

1. **esb-i nâz:**

Gazel 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Çevgan oyununda

görülen cilveli at. 2) Nazlı
sevgili.

Başumı top eyledüm meydân-ı
işkuñda senüñ
Esb-i nâz üzre elüñde zülf-i
çevgânüñ görüp

esb-i nâz-ıla:

1. **esb-i nâz-ıla:--ı, --la**

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Celb-i muhabbet için

edilen nezâket, letâfet ve zarafet.
2)Yalvarma, rica.

Esb-i nâz-ıla kaçan karşumda
cevlân eylese
Direm aña çek inânüñ ideyim
büs-ı rîkâb

2. **esb-i nâz-ıla:--la**

Gazel 456

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Celb-i muhabbet için

edilen nezâket, letâfet ve zarafet.
2)Yalvarma, rica.

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

esbüñe nal olmak ister:

1. **esbüñe nal olmak ister:--r**

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin sürdüğü atın

ayağına takılan nal olmak bile
bir aşık için en şerefli görevdir
anlamı kstedilmiştir.

Esbüñe nal olmak ister ayda bir
kez mâhitâb
Ol sebebden ki ider kıddini ay
illâ dü-tâ

esdür:

1. **esdürme:--me**

Gazel 330

Mısra: 7

Estirmek.

'İşyân yilini üstüne esdürme
sakın kim
Yoḥsa idiser ḥürmen-i tã'atüñi
târâc

eser itmedi:

1. **eser itmedi:--me, --di**

Gazel 467

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eser etmek, iz bırakmak.

Seyl-i eşkümler eşer itmedi âhum
yili âh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengîne gelür

2. **eser itmedi:--me, --di**

Gazel 303

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ar.T. "etiklemek, tesir

etmek".

Bu düd-ı dilüm gerçi ki eflâke
irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eşer
iy döst

3. **eser itmedi**:--me, --di
Gazel 376
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ar.T. "etkilemek, tesir etmek".

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
āhum eṣer
Seng midür bilimedüm qalbūñ
ṣehā yoḥsa ḥadīd

eser itmez:

1. **eser itmez**:--mez
Gazel 374
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etki yaratmak, iz bırakmak.

Vā'iz sözini koyma Muḥibbī
kulaguña
İtmez eṣer gönülde kaçan olsa
nükte serd

2. **eser itmez**:--mez
Gazel 414
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etki yaratmak, iz bırakmak.

İşka tolaşdı gönül dönmez mey
ü maḥbūbdan
Zāhidā itmez eṣer baña naṣīḥat
kılma pend

3. **eser itmez**:--mez
Gazel 424
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etki yaratmak, iz bırakmak.

Saḥtdur yāruñ dili itmez aña
hergiz eṣer
Āhum odı ger irişe āhen ü
mermer yakar

4. **eser itmez**:--mez
Gazel 302
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etkilememek II tesiri
olmamak.

Nāṣihā pend eyleme itmez eṣer
'Āṣīḳ oldum çünkü ben rüz-ı
elest

eser mi:

1. **eser mi:**
Gazel 327

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Esinti, rüzgâr meydana
gelir mi?.

Āhum e ṣ er mi eyler aña seng
dildür ol
Gönline beñizemez anuñ illā
ḥadīd ü tuç

eser san:

1. **eser san:**
Gazel 115
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sürekli rüzgarın estiğinin
düşünülmesi olayı.

Küy-ı dilberde esen āhum
yilidür her seḥer
San eser gülşen içinde şubḥ-dem
her ān şabā

eser yıldır:

1. **eser yıldır**:--dür
Gazel 491
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Geçip tükenme bağlamında
kullanılmıştır.

Gönül virme bu dünyāya
bilürsin pāyidār olmaz
Geçer turmaz qararı yok sanasın
bir eser yıldır

eser yile:

1. **eser yile**:--e, --r, --e
Gazel 450
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Esen rüzgar.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meğer çeşmüm ise ābī imiş
āhum hevāyīdür

esir:

1. **esir:**
Gazel 468
Mısra: 1
Bağlı, tutsak.

Bend-i zülfünde niçe diller esir
Her ne ḥüküm itseñ ṣehā sensin
emir

esir kılmaga:

1. **esir kılmaga**:--mag, --a
Gazel 469
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)tutsak olarak ele
geçirmek, tutsak etmek.
2.kendisine bağlamak, köle
durumuna getirmek, köle etmek.

Ol türk-i şūḥ gör niçe mestāne
seyr ider
Ḥalkı esir kılmaga ṣāḥāne seyr
ider

esir-i zülfür:

1. **esir-i zülfür**:--dür
Gazel 367
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) saçının esiri.

Dil esir-i zülfür ḥālūñ görüp
Murğ görse dāne olur pāy-bend

esirün oldum:

1. **esirün oldum**:--+ün, --du, --m
Gazel 182
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgiliye
bağlanmak,tutulmak
kastedilmiştir.

Göz yaşın cū eyledüm serv-i
ḥurāmānuñ görüp
Cānila oldum esirün zülf-i
reyḥānuñ görüp

esk:

1. **eşkümler**:--üm, -le
Gazel 385
Mısra: 3
Far. Göz yaşı, dem'.

Niçe yıllardur yanur eşkümler
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazımış dōstlar
Hindü sefid

2. **eşkililer**:--ile
Gazel 439
Mısra: 4
Göz yaşı.

Sinemün üstinde cānā görinen
gam dāğıdur
Kaṭre kaṭre eşkililer bagrumda
biñ biñ yaralar

3. **eşkümü**:-üm, -i

Gazel 240

Mısra: 9

Gözyaşı.

Gören ruhsâr ile eşkümü eydür
Tarîk-i 'ışk hemîşe yig reng-est

4. **eşk**:

Gazel 44

Mısra: 1

Aşk, sevgi.

Eşk itdi harâbe bu gönül şehrini
hayfâ
Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine
ifnâ

5. **eşküm**:-(ü)m

Gazel 71

Mısra: 5

(Âşığın) gözyaşı.

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişân
Zâhir eyler çâre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

6. **eşküm**:-(ü)m

Gazel 305

Mısra: 7

(Âşığın) gözyaşı.

Âb-ı Ceyhün idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nîl
Mısr-ı hüsnüñ haqqı itsün
çeşmüm 'ummân-ıla bahş

7. **eşküm**:-(ü)m

Gazel 379

Mısra: 3

(Âşığın) gözyaşı.

Gün yüzine gâh eşküm gâh zülf
olur hicâb
N'eyleyem bu baht-ı nahs u bî-
karârundan meded

8. **eşküm**:-(ü)m

Gazel 448

Mısra: 1

(Âşığın) gözyaşı.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şişe-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülğündür

9. **eşküm**:-(ü)m

Gazel 469

Mısra: 9

(Âşığın) gözyaşı.

Eşküm Muhibbî gülşene
döndürdi sînemi
Gelmez nigâr görmege yabana
seyr ider

10. **eşk**:

Gazel 81

Mısra: 12

(Âşığın) gözyaşı.

ÿy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

11. **eşki**:-i

Gazel 56

Mısra: 10

(Âşığın) Gözyaşı.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

12. **eşki**:-i

Gazel 72

Mısra: 10

(Âşığın) Gözyaşı.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

esk döker:

1. **eşk döker**:-e, -r

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Gözlerüm eşk döker dil de ider
âh u fiğân
Işka yitmez mi aceb iki
güvâhum şanemâ

esk sipehdür:

1. **eşk sipehdür**:-dür-dür

Gazel 479

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı ordusu.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şâhid
Âhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

esk ü âhı:

1. **eşk ü âhı**:-i

Gazel 390

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı ve inilti(aşık

bağlamında).

İstemeñ 'ışka Muhibbî'den delîl
Eşk ü âhı aña yitmez mi şühüd

esk-i çeşm:

1. **eşk-i çeşm**:

Gazel 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Felekdür âsitânun anda her şeb
Görinür eşk-i çeşm mânend-i
kevkeb

esk-i çeşm-i hün-nihâd:

1. **eşk-i çeşm-i hün-nihâd**:

Gazel 371

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık aşk

*derdinden dolayı gözlerinden
kanlı yaş akatmanın artık bir huy
haline geldiğini dile getiriyor.*

Râz-ı 'ışkum fâş kıldı eşk-i
çeşm-i hün-nihâd
Yog-ımiş bu merdümân-ı çeşme
hergiz i' timâd

esk-i çeşm-i sipehi:

1. **eşk-i çeşm-i sipehi**:-i

Gazel 268

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Göz yaşı askerleri.(damla
damla yaşlar.)*

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
gam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

eski çeşmüm:

1. **eşki çeşmüm**:-ü, -m

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşk-i çeşm: Gözyaşı.

Katre katre eşki çeşmüm
umaram ki nehr ola

Bâd-ı âhumdan temevvüc
eyleyüben baħr ola

esk-i çeşmüm:

1. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña

Eşk-i çeşmüm virdügi ħilat ser-
â-ser dür baña

2. **esk-i çeşmüm:--üm**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm ħasretiyle cü gibi
oldı revân

Ol şanavber kâmet ü serv-i
ħırâmândan cüdâ

3. **esk-i çeşmüm:--üm**

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Dutışup ışk âteşine yanar-ıdum
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bârân baña

4. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Dür dişi fikri ile düşdüm yine
bir âleme

Her taraıdan eşk-i çeşmüm
görünür deryâ baña

5. **esk-i çeşmüm:--üm**

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Pâdişâh-ı ışk olalı âhum
olmuşdur alem

Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim
yürür saga sola

6. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 146

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm cü olaldan
inlerem dolâb-veş
Olmuşam ser-geşte döner
sanasın bir âsiyâb

7. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 218

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
ħırâmânı dürüst

8. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 239

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Firâk u ħasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü 'ummândur iy
döst

9. **esk-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 448

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Cüş ide âhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Ėarķ olan ol dem eñ evvel
zevraķ-ı gerdündur

esk-i çeşmümden:

1. **esk-i çeşmümden:--ü, --m, --
den**

Gazel 205

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Yine teşrifler baña inâm idüp
sulţân-ı Ėam

Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şib

2. **esk-i çeşmümden:--üm, --
den**

Gazel 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Âşığın) gözyaşı.

Şâh-ı ışkam şule-i âhum baña
zerrîn alem

Ėilatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser Ėah şib

esk-i dide-i mecnün:

1. **esk-i dide-i mecnün:**

Gazel 485

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'un gözlerindeki

yaş.

Baħr-ı Ėamda bakduĖuñca
gördüğüm dür-dâneler
Dâne dâne oldu eşk-i dide-i
Mecnün tamar

esk-i güher-bârum:

1. **esk-i güher-bârum:--+um**

Gazel 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşĖın gözlerinden

*dökülen yaş değerli
mücevherlere benzetilmiştir.*

Bakmadı yaşuma evvel nite kim
kan agladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bârum görüp

esk-i gülfâmum:

1. **esk-i gülfâmum:--um**

Gazel 260

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli aşk.

Kirpügüm yazdı yine ruhsârına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
gülfâmum ilet

esk-i gülgünümle:

1. **esk-i gülgünümle:--u, --m, --
la**

Gazel 110

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli(kanlı) gözyaşı.

Zülf-i şeb-dizi öñine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydân aña

eski hem-demidür:

1. **eski hem-demidür:--i, --dür**

Gazel 454

Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski dost, eski arkadaş.

Ġam-ı hicrũn beni her lahza hālĩ
Komaz zĩrā ki eski hem-
demidũr

eşk-i hũn-feşān:

1. **eşk-i hũn-feşān:**
Gazel 150
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşĩğın kanını dökũp saçan
sevda.*

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hũn-feşān
Ĥaymelerdũr cā-be-cā anda
zuhũr iden hābāb

esk-i nedāmet:

1. **eşk-i nedāmet:**
Gazel 254
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişmanlık gũzyařları.

Her lahza ki mũje hālũmi
ruřsāruma yazdı
Maşv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedāmet

2. **eşk-i nedāmet:**
Gazel 265
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişmanlık gũzyařları.

Togrut yoluñı pendũmi gũř eyle
Muĥibbĩ
Soñra dũkesin fāyide yok eşk-i
nedāmet

3. **eşk-i nedāmet:**
Gazel 296
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişmanlık gũzyařları.

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muĥibbĩ
Tā dũkmeyesin soñra varup eşk-
i nedāmet

eşk-i nedāmet dũkesin:

1. **eşk-i nedāmet dũkesin:--e, --
sin**
Gazel 225
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pişmanlık gũzyařları
dũkmek.

Togrut yoluñı pendũmi gũř eyle
Muĥibbĩ
Yok fāyide soñra dũkesin eşk-i
nedāmet

**eski sifāl ola vũ yā gevher
kadeh:**

1. **eski sifāl ola vũ yā gevher
kadeh:--a**
Gazel 357
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak;şarabın
topraktan yapılmış kadehte
yahut altundan yapılmış kadehte
olması farketmez denilmektedir.

Ĥũn fenādur āĥiri gel bāde tut iy
pĩr-i merd
Bir-durur eski sifāl ola vũ yā
gevher kadeh

eşk-i surĥ:

1. **eşk-i surĥ:**
Gazel 341
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gũzyařları.

‘Işkuma řāhid degũl mi eşk-i
surĥ u rũy-ı zerd
Bundan özge dũstlar olmaya
‘uřřāka ĥucac

2. **eşk-i surĥ:**
Gazel 468
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanlı gũzyařları.

Eşk-i surĥ ile ruĥ-ı zerd üzere
Eyledũm derd-i dilũmi taĥrĩr

eski yārumdur:

1. **eski yārumdur:--u, --m, --
dur**
Gazel 399
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eski sevgili.

Dũstlar ġam-hānesinde eski
yārumdur nemed
Ġamgũsārum maĥremũm hem
iĥtiyārumdur nemed

eskũm gũherin:

1. **eřkũm gũherin:--ũ, --m, --i, --
n**

Gazel 348
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) ařĩğın inci tanesi
gibi gũzyařı kastedilmektedir.

Rişte-i cānuma dizdũm yine
eřkũm gũherin
Lebũñũ zikri ile oldı baña ol
tesbĩĥ

eskũm içinde:

1. **eřkũm içinde:--ũm, --n, --de-
i, -(n)de**

Gazel 162
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) ařĩğın gũzyařları
kastedilir.

Eřkũm içinde Muĥibbĩ bu gũñũl
zevrakı āh
Bād-ı āh-ıla yũrtũr her yaña
deryāya dũřũp

eskũm sipehi:

1. **eřkũm sipehi:--i**
Gazel 77
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gũzyařı askerleri.

Dutdı eřkũm sipehi cũmle
cihānı dũpdũz
Cem ola ġarĥ ide dũnyāyı
sipāhum řanemā

2. **eřkũm sipehi:--ũ, --m, --i**
Gazel 225
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gũzyařı askerleri.

Ser çekdi bu dil āteři eflāke
‘alem-vār
Eřkũm sipehi tutdı bu dũnyāyı
tamāmet

3. **eřkũm sipehi:--ũ, --m, --i**
Gazel 265
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gũzyařı askerleri.

Ser çekdi bu dil ‘āteř-i eflāke
‘alem-vār

Eşküm sipehi dutdı bu dünyâyı
tamâmet

eskün-ile:

1. **eskün-ile:**--ü, --n, --i, --le

Gazel 214

Mısra: 6

Sevgiliye duyulan aşk ile.

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dide anı eşkün-ile bir demde
ayân it

esrâr:

1. **esrârûnî:**-uñ, -ı

Gazel 432

Mısra: 7

*(Ar. sîrr'in çoğul şekli
esrâr) Gizli olan, herkesçe
bilinmeyen şeyler, herkese açık
olmayan gizlilikler, sırlar.*

Bu gedâya n'ola keşf itseñ şehâ
esrârûnî
Gâh olur kim bendeye hâlini
sultân 'arz ider

2. **esrârını:**-ı, -n, -ı

Gazel 208

Mısra: 3

*(Ar.) Gizli olan, herkesçe
bilinmeyen şeyler, herkese açık
olmayan gizlilikler, sırlar.*

Agzınıñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrin cevâb

"e's-sabru miftâhü'l-ferec":

1. **"e's-sabru miftâhü'l-
ferec":**--u

Gazel 341

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Hadis**

Sabır sıkıntuların

anahtarıdır.

Mihnete şabr it Muhibbî tâ
iresin râhata
Hâk dimişler bu sözi "e's-sabru
miftâhü'l-ferec"

esved olmaya:

1. **esved olmaya:**--ma, --y, --a

Gazel 396

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Siyahlaşmak, kararmak (gün
ahlardan dolayı yüzün siyah
olması).*

Şefâ 'at âbî-y-ıla yu sefid it
Günâhumdan yüzüm olmaya
esved

etfâl:

1. **etfâle:**-e

Gazel 473

Mısra: 6

Çocuklar. "Tıfl"ın cem'idir.

Okudur hüsünî kitâbın 'ışk
turmaz gönlüme
San mu'allim turmayup etfâle
Kur'an öğredür

etibbâ:

1. **etibbâ:**

Gazel 294

Mısra: 3

Ar. Tabib'ler, hekimler.

Etibbâ el urup nabzuma didi
Cünün-ı 'ışk ancak bu 'alâmet

etrâf:

1. **etrâf:**

Gazel 118

Mısra: 4

*Bir yer veya şeyi kuşatan,
çevreleyen yerler, çevre, yöre.*

Küh-ı dilden derd-ile âh
eyleşem Ferhâd-veş
Taglar ancak degül âheng ider
etrâf aña

etvârî hüb:

1. **etvârî hüb:**--ı

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) tavrı ve

*davranışları hoş ve iyi olan
sevgili anlamında kullanılmıştır.*

İy saçı sünbül yüzi gül lâli mül
etvârî hüb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i ışka
mahbübü'l-kulüb

evâb bildüm:

1. **evâb bildüm:**--dü, --m

Gazel 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) geri dönüş, tövbe
ediş anlamında kullanılmıştır.*

Hâbda gördüm Muhibbî defter
olmuş hayr u şer
Her nefes kim ışk-ıla geçmiş anı
bildüm evâb

evâb bulasın:

1. **evâb bulasın:**--a, --sın

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Hakk'a tövbe

edip, huzur bulma.

Gel beni öldür irişem tâ vişâlûñ
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tâ sen evâb

evc-i felekde:

1. **evc-i felekde:**--de

Gazel 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Feleğin doruğu. II

Gökyüzü.

Evc-i felekde seyrân iderken bu
murg-ı dil
Oldı hevâ-yı zülfi ile hâl yâra
pest

evc-i hevâ üzre:

1. **evc-i hevâ üzre:**

Gazel 248

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Havanın en yüksek

tabakası, gökyüzü.

Pervâz iderken evc-i hevâ üzre
murg-ı dil
Hâlûñi gördi dâne sanup zülfe
oldı best

evkâr:

1. **evkâr:**

Gazel 244

Mısra: 6

Sarhoş; körkütük sarhoş. II

Âşık.

Gonca mey içmiş yasağın
tutmamış şâh gülûñ
Kokuban agzın şabâ didi bu hüd
evkâr mest

evlā:

1. evlā:

Gazel 119

Mısra: 16

(Ar.) *Daha iyi.*

İrersem menzil-i cānāna bir gün
Hemān teslīm-i cān itmekdür
evlā

evrād ideli:

1. evrād ideli:--e, --li

Gazel 352

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her zaman söylenen, tekrar
edilen sözler. (sevgilinin
güzellik unsurları bağlamında.).*

Bu Muhibbî'ye lebüñ zikrini
evrād ideli
Didiler mîr-i kelām şî' rine hem
şî' r-i faşîh

evrād-ı evkāt:

1. evrād-ı evkāt:

Gazel 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman yinelenen dua.

Baña bāde yiter şāhid-perestem
Budur rind olana evrād-ı evkāt

evrāk:

1. evrāk:-a

Gazel 240

Mısra: 5

Yaprak; bkz. 'hazān evrākı'

md.

Ḥazān oldukda evrāka nazar kıl
Al 'ibret her birinden 'aql deng-
est

evrāk-ı gülden:

1. evrāk-ı gülden:--den

Gazel 47

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yaprakları.

Bāğbān evrāk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylestün
Ḥayfdur cānā koyasın sen zemīn
üstüne pā

evrāk-ı güldür:

1. evrāk-ı güldür:--dür

Gazel 477

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gül yaprağı(sevgilinin
yanağı bağlamında).*

Ruḥları evrāk-ı güldür anda
zülfi ḥāl-ile
Sakinur āhum yilinden çīn-der-
çīndür

evreng:

1. evreng:

Gazel 54

Mısra: 3

Taht.

Evreng degül mi tūğ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yūzi ag
ola

evvāb olsun:

1. evvāb olsun:--sun

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin kötü
huylarından ve eziyetlerinden
dolayı tövbeakar olması
kastedilmiştir.*

Vir zekāt-ı ḥüsnuñi men itme bu
dervişden
Hem benüm gönüm yapılsun
hem saña olsun evāb

evvel:

1. evveli:-i

Gazel 143

Mısra: 8

Başlangıç, birinci, ilk.

Ārif oldur ki cihān revnaķına
virmeye dil
Evveli pest olanuñ āḥiridür yine
ḥarāb

2. evvel:

Gazel 162

Mısra: 3

Başlangıç, birinci, ilk.

Bagla evvel bilüñe zülfini
zūnnār gibi

Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesihāya düşüp

3. evveli:-i

Gazel 377

Mısra: 9

Başlangıç, birinci, ilk.

Evveli 'ışkuñ egerçi kim
mülāyim görünür
Baña sorsunlar Muhibbî āḥiri
gāyet şedid

4. evvelinde:-in, -de

Gazel 168

Mısra: 9

Başlangıç, birinci, ilk.

Evvelinde şîr içürür döner āḥir
sem virür
Aldanup dünyā-yı dūna eyleme
anı taleb

5. evveline:-i, -n, -e

Gazel 3

Mısra: 7

Başlangıç, ilk günler.

Evveline ışkuñuñ her kim ki
basdıysa qādem
Dimesün gavırna irdüm yokdur
aña intihā

6. evvelî:-i

Gazel 60

Mısra: 1

Başlangıç.

Egerçi ışkuñı āsān okurlar
evvelî dilhā
Velî ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

7. evvel:

Gazel 7

Mısra: 1

A. önce, ilk, ev-vel krş.

avval.

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelā oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi āḥir fedā
oldum saña

8. evvel:

Gazel 118

Mısra: 5

A. önce, ilk, ev-vel krş.

avval.

İşk meydānında evvel terk-i
serdür aşıkā

Kim ki cān terk eylemez ışkdan
ne hācet lāf āna

9. **evvel:**
Gazel 182
Mısra: 9
Ar. Önce.

Gerçi vardum kūyuña evvel
dutıldum zülfüñe
Soñra hābs oldum ebed çāh-ı
zenahdānuñ görüp

10. **evvel:**
Gazel 186
Mısra: 12
Ar. Önce.

Muhibbī'ye cefālar itdūñ āhir
Nedür diñ bāri evvel gönlin alup

11. **evvel:**
Gazel 255
Mısra: 7
Ar. Önce.

Evvel gönül alurlar soñra cefā
kılurlar
Mehrūlar içre iy dil olmuş ezeli
bu 'ādet

12. **evvel:**
Gazel 290
Mısra: 5
(Ar.) Başlangıçta, evvelā,
ilk önce, ilk olarak.

Va'de kıldıñ gerçi kim evvel
vişālūñ şerbetin
Firqate tebdil idüp āhir sem
itdūñ 'ākıbet

13. **evvel:**
Gazel 422
Mısra: 5
"İlk olarak, ilk önce"
anlamında kullanılan zarf.

'Aqlumı alduñ evvel imāna
kaşduñ āhir
Zünnār-ı zülfüñ-ile çeşmūñ
Firenge beñzer

14. **evvel:**
Gazel 431
Mısra: 8
"İlk olarak, ilk önce"
anlamında kullanılan zarf.

Māl ü menāl ü cān u dilüm
yoluña fedā
Evvel bu yolda saña fedā ata
anadur

15. **evvel:**
Gazel 480
Mısra: 10
"İlk olarak, ilk önce"
anlamında kullanılan zarf.

Bakma Muhibbī hūba dilerseñ
selāmeti
Zirā ki meyl kişide evvel
görüştüdür

evvel yaşuma bakmadı:

1. **evvel yaşuma bakmadı:-**
+um, ++a, --ma, --dı

Gazel 181
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığın
gözyaşlarını önemsememesi
ifade edilmiştir.

Bakmadı yaşuma evvel nite kim
kan agladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bārum görüp

evvelā:

1. **evvelā:**
Gazel 75
Mısra: 6
"İlk önce, ilk olarak"
anlamlarında zarf.

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

ev:

1. **eyā:-a**
Gazel 380
Mısra: 8
"Bir varlığa seslenme
ünlemi (Ey!).".

Serv ü gül bāğ içre gördi rüyuñ
ile kāmētūñ
Gül kızardı serv pest oldı eyā
serv-i bülend

2. **eyā:-a**
Gazel 471
Mısra: 5
"Bir varlığa seslenme
ünlemi (Ey!).".

Ayağuna eyā serv-i hūrāmān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndur

evā:

1. **eyā:**
Gazel 213
Mısra: 7
"Ey!" seslenme edatı
(sevgili).

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler
illā türāb

2. **eyā:**
Gazel 200
Mısra: 7
"Ey!" seslenme edatı.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye salmaya münāsibdür şehā
rüy-ı türāb

3. **eyā:**
Gazel 398
Mısra: 1
"Ey!" seslenme edatı.

Saldı dil gerdenine zülfüñ eyā
döst kemend
Eyledi 'ömri dırāz ola bu
divāneye bend

evde:

1. **eydelüm:-lüm**
Gazel 392
Mısra: 27
Söylemek, anlatmak.

Eydelüm cān-ıla biz de ezeli
eyledi Hāq
Saña vü ālüñe aşhābuña biñ
kerre dürüd

evdür:

1. **eydür:**
Gazel 4
Mısra: 6
"Der" anlamında bir
kimsenin sözüne yer verirken
kullanılan ifade.

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātifden nidā eydür ki illā
mā-saā

2. **eydür:**
Gazel 240
Mısra: 9

"Der" anlamında bir
kimsenin sözüne yer verirken
kullanılan ifade.

Gören ruhsâr ile eşkümi eydür
Tarîk-i 'ışk hemîşe yig reng-est

3. **eydür:**
Gazel 395
Mısra: 1

"Der ki" anlamında bir
kimsenin sözüne yer verirken
kullanılan ifade.

Eydür bu dil fîz gör dem-be-
dem dildârî yâd
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyâd

4. **eydür:**
Gazel 495
Mısra: 4

"Der ki" anlamında bir
kimsenin sözüne yer verirken
kullanılan ifade.

Yagup bârân-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhâr
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

eydür ki:

1. **eydür ki:--ki**
Gazel 299
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Der ki.

Pervâne kılur şem'-i ruhı mihr ü
mehi döst
Her kim ki göre hüsni eydür ki
zehî döst

evit-:

1. **eydürler:--ür, -ler**
Gazel 426
Mısra: 8
Demek, söylemek.

Ķâmet itseñ döstüm kopar
kıyâmetler hemân
Ehl-i diller çağrışup eydürler âh
ol bu midür

evle:

1. **eylerem:--r, -e, -m**
Gazel 260
Mısra: 5
Demek, söylemek.

Ben du 'â-yı devletüni eylerem
her şubh ü şâm
Umaram ola kabûl gel şubh-ıla
şamum ilet

2. **eyle:**
Gazel 173
Mısra: 3
Oyalamak.

Bahr-ı gam mevc urursa eyle
hemân
Keştî-i mey eyle kenârî taleb

3. **eylese:-se**
Gazel 2
Mısra: 13
Etmek, eylemek, yapmak.

Hak müyesser eylese varsa
Muhibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi hâk-i pâyûn
tütiyâ

4. **eylese:-se**
Gazel 5
Mısra: 6
Etmek, eylemek, yapmak.

Büseye bir cân nedür biñ cân
virürdüm cân-ıla
Yarım ağız büse ikrâr eylese
cânân baña

5. **eyleyesin:--yesin**
Gazel 16
Mısra: 10
Etmek, eylemek, yapmak.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eyleyesin sen nigh
baña

6. **eylerem:--r, -em**
Gazel 70
Mısra: 2
Etmek, eylemek, yapmak.

Geh hayâlün dilde geh
çeşmümde câ
Eylerem başumda var lîkin hevâ

7. **eylese:-se**
Gazel 74
Mısra: 9
Etmek, eylemek, yapmak.

Eylese cevr ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nâ-mihr ola

8. **eylerem:--r, -em**
Gazel 150
Mısra: 2
Etmek, eylemek, yapmak.

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol âlî-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânum aña
yir yir tınâb

9. **eylerem:--r, -em**
Gazel 163
Mısra: 4
Etmek, eylemek, yapmak.

Bezm-i gamda içmege yârân-ıla
hün-ı ciger
Eylerem dil âteşine karşı bu
bagrum kebâb

10. **eylemiştir:--miş, -dür**
Gazel 194
Mısra: 10
Etmek, eylemek, yapmak.

Hüsn bâğın saklayup zâğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemiştir zulfini
perr-i gurâb

11. **eylemez:--mez**
Gazel 210
Mısra: 12
Etmek, eylemek, yapmak.

Döst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişân
Cüst ü cüsün lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

12. **eyleyecek:--y, -icek**
Gazel 254
Mısra: 2
Etmek, eylemek, yapmak.

'Aşık mı-durur isteye ol râh-ı
selâmet
Ya 'âr ide ol eyleyecek anı
melâmet

13. **eyler-isem:--r, --ise, -m**
Gazel 202
Mısra: 2
Yapmak, etmek, ...haline
getirmek.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niğâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztirâb

14. **eyleyen:--yen**
Gazel 23

Mısra: 5
Etmek, eylemek, yapmak. II
... haline getirmek.

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm hālüm siyāh
İtmedün yarı benüm hālümünden
āgāh iy şabā

15. **eylemeye:**-me, -y, -e
Gazel 248
Mısra: 5
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

16. **eyledün:**-dü, -ñ
Gazel 305
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Eyledün tarz-ı Nizāmī'de
Muhibbī nazmuñı
Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmān-ıla bahş

17. **eyledün:**-dü, -ñ
Gazel 392
Mısra: 12
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Ehl-i şirkün niçe yıl katlanuban
zahmetine
Eyledün emr-i Hüdā'yı komaga
sa'y-i vücūd

18. **eyler:**-r
Gazel 256
Mısra: 3
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamlarında kullanılan
yardımcı fiil.

Eyler cefā vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrün
berāberest

19. **eyleye:**-y, -e
Gazel 3
Mısra: 2
(Yardımcı fiil) Eylemek,
etmek.

Dün gece nāgāh irişdi gūşuma
bir hoş nidā

Kim-durur aşıklar içre eyleye
cānın fedā

20. **eyleye:**-y, -e
Gazel 9
Mısra: 6
(Yardımcı fiil) Eylemek,
etmek.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habīb
Āhīr nefesde eyleye cānum duā
saña

21. **eyleye:**-y, -e
Gazel 25
Mısra: 10
(Yardımcı fiil) Eylemek,
etmek.

Sen bī-vefānuñ yādına didi
Muhibbī bir gazel
Laħdinde ger gūş eyleye taħsīn
ide Selmān aña

22. **eyleye:**-y, -e
Gazel 29
Mısra: 5
(Yardımcı fiil) Eylemek,
etmek.

Umaram her bir aduñ başka
şefāat eyleye
Aħmed ü Maħmūd Ebū'l-Kāsım
Muħammed Muştafā

23. **eyledi:**-di
Gazel 313
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

İy Muhibbī dehr elinden
pādişehlerdür zebün
Eyledi Keyħusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ğiyāş

24. **eyleseñ:**-se, -n
Gazel 401
Mısra: 6
"Etmek, yapmak"
anlamında yardımcı fiil.

Ĥil'at-i ĥüsñün nigārā ĥüb
yaraşur kaddüñe
N'ola bir dem eyleseñ tāvüs-veş
cevlān-ı 'iyd

eyle-

1. **eyledi:**-di, -
Gazel 9
Mısra: 7

"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Işk āteşiyile yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mā saña

2. **eyledi:**--di, -
Gazel 10
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Sultān olalı şehri dile ġamze-i
mestün
Tātār şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

3. **eyledi:**--di, -
Gazel 10
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Aks-i lebünı gördi Muhibbī yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

4. **eyledi:**--di, -
Gazel 110
Mısra: 14
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Bu Muhibbī yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sinesin
kalkan aña

5. **eyledi:**--di, -
Gazel 359
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Eyledi ben bī-dili gündün güne
pā-māl-i çarħ
Böyledür olmaz 'aceb çünki
ezelden ĥāl-i çarħ

6. **eyle:**
Gazel 3
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Giceler zārılık eyle dök gözünün
yaşların
Raħmetününden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

7. **eyle:**
Gazel 14
Mısra: 11
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Cām-ı laūn sun lebūnden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestāne
söylersin baña
8. **eyle:**
Gazel 19
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muḥibbī yūri iyş
Sīnemūn bāğı yiter çün gül ü
gülzār baña
9. **eyle:**
Gazel 20
Mısra: 3
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Tīr-i āha ḳaddūni bük eyle bir
çāḫı kemān
Kim güzeller māyil olur ok-ıla
yadan yaña
10. **eyle:**
Gazel 23
Mısra: 2
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Reh bulursañ kūy-ı yāra her
şeḫergāḫ iy şābā
Āşık-ı dil-ḫastelerden eyle āgāḫ
iy şābā
11. **eyle:**
Gazel 25
Mısra: 8
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Çevgān idüp zūlfi nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl gāltān aña
12. **eyle:**
Gazel 29
Mısra: 13
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Bu Muḥibbī tevbe eyler tevbesin
eyle ḳabūl

- Fitne-i şeytāndan sakla anı yā
Rabbenā
13. **eyleyem:--(y)em, -**
Gazel 2
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Tut elūmi ayaga düşdüm gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīnūn yolında cān u dil
ile ğazā
14. **eyleyem:--(y)em, -**
Gazel 4
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Merve ḫaḳḳı say-ile ger Kābe
kūyūñi ṭavāf
Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu
pūr-şafā
15. **eyleyem:--(y)em, -**
Gazel 456
Mısra: 5
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.
- Dīdemi ferş-i rehtūn eyleyem iy
serv-i ḫırām
Pāyuña ḫayf degül mi ki basup
ḫāke çıkar
16. **eyledūn:--dū, -ñ**
Gazel 1
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.
- Ḥamdūlillāḫ kim Muḫammed
ūmmeti
Eyledūn bu bendeleri yā Kerīm
17. **eyledūn:--dū, -ñ**
Gazel 4
Mısra: 14
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.
- Okusun nazm ehli bu şirüm
nevāda rāstı
İy Muḥibbī eyledūn çünki bunı
şīrīn-edā
18. **eyledūn:--dū, -ñ**
Gazel 62
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiildir.

- Lebleri şevḳine şirūn şekker-
āmiz eyledūn
Kim dimez ṭaḫsīn Muḥibbī oldu
çün şīrīn-edā
19. **eyledūm:--dū, -m**
Gazel 9
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
- Sīnem nişāne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam āşīnā
saña
20. **eyledūm:--dū, -m**
Gazel 13
Mısra: 5
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
- Ömr naḳdin vaşl için ḫarc
eyledüm ammā çi sūd
Sayüm oldu ancak ṭaḫşīl-i bī-
ḫāşıl baña
21. **eyledūm:--dū, -m**
Gazel 13
Mısra: 7
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
- Leylī zūlfūñ görelī gönlūmi
mecnūn eyledüm
Ola ki zencīr ola boynuma ol
kākül bana
22. **eyledūm:--dū, -m**
Gazel 20
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
- Naḳd-i cāna buseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muḥibbī key sakın ugrama
buradan yaña
23. **eyledūm:--dū, -m**
Gazel 164
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamında kullanılan yardımcı fiildir.
- Bezm-i ğamda dil kebāb yārān
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarāb

24. **eyleyem:-(y)em**

Gazel 167

Mısra: 2

"Etmek, eylemek, yapmak"

yardımcı fiil.

Hayme kursa sinemün şahrāsına
ol āfitāb
Eyleyem cān riştesinden yir
yirin aña tınāb

25. **eyler:-r**

Gazel 10

Mısra: 2

"Etmek, eylemek"

anlamından kullanılan yardımcı
fiildir.

Lal-i lebūne ger dir-isem n'ola
Mesihā
Bir ğamze ile öldürüp eyler yine
ihyā

26. **eyler:-r**

Gazel 25

Mısra: 3

"Etmek, eylemek"

anlamından kullanılan yardımcı
fiildir.

Kūyına varan āşıkı bir
ġamzeden eyler helāk
Olmaz peşimān ākıbet n'eyler
bu nā-ħaġ kan aña

27. **eyler:-r**

Gazel 29

Mısra: 13

"Etmek, eylemek"

anlamından kullanılan yardımcı
fiildir.

Bu Muħibbī tevbe eyler tevbesin
eyle kabūl
Fitne-i şeytāndan sakla anı yā
Rabbenā

28. **eyleme:-me**

Gazel 29

Mısra: 2

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiildir.

Nūr-ı ālemsin bugün sen daħı
maħbūb-ı Ĥudā
Eyleme āşıklarūñ bir laħza
kapuñdan cūdā

29. **eylemişdür:-miş, -dür**

Gazel 338

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

İy Muħibbī ruħları üstinde ħālī
dilberūñ
Sanki sultān-ı Ĥabeş'dür
eylemişdür taħt u tāc

30. **eylese:-se**

Gazel 402

Mısra: 13

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı fiil.

Eylese cevr ü cefā artsa
maħabbet tañ midür
Çün Muħib insan olur ihsān-ıla
dirler 'abid

31. **eyleye:-y, -e**

Gazel 392

Mısra: 18

"Etmek, eylemek" yardımcı

fiil.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şāh-ı güzīn
Eyleye anı Ĥudā ħahr-ıla çün
kavm-i Semūd

eyle cennāt-ı naīm:

1. **eyle cennāt-ı naīm:**

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennete ulaşmanın nasip
olması, cennetin bolluğunda
yaşamının nasip olması.

Muştafā'nuñ hürmetine yā İlāh
Sen müyesser eyle cennāt-ı
naīm

eyle devā:

1. **eyle devā:**

Gazel 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyileştirmek.

Derdmendem derdüme eyle
devā
Kim kamu ħastalara sensin
ħakīm

evledüm sanma:

1. **evledüm sanma:--düm, --ma**

Gazel 151

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kastedilen şeyin
ayarlanamamış, yapılamamış
olması kastedilir.

Bister-i güldə yatarsın sen
ferāġatla müdām
Sengi bālin eyledüm sanma
benüm ħālüm ħarāb

eylemek ister:

1. **eylemek ister:-r**

Gazel 57

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi

yapmayı(gerçekleştirmeyi)istem
ek.

Eylemek ister yine ħatūñ urüc
Oldı her müyü dile cānā belā

eyler mi:

1. **eyler mi:**

Gazel 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etmek, yapmak.

Nefsüne uyup Muħibbī itme
emrine ħilāf
Emrine hergiz ħilāf eyler mi gör
ār z u semā

eyler-idi:

1. **eyler-idi:**

Gazel 2

Mısra: 14

Yapmak, etmek.

Ĥaġ müyesser eylese varsa
Muħibbī ravzaña
Gözlerine eyler-idi ħāk-i pāyūñ
tütüyā

eyler-idüm:

1. **eyler-idüm:--r, --dü, --m**

Gazel 228

Mısra: 6

Etmek, eylemek.

Ger ħāk-i derūñ bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma koyup eyler-idüm tāc-ı
sa'ādet

eyt-:

1. **eyt:**

Gazel 425

Mısra: 4

Söylemek, demek.

İy tabīb-i cān bu gönlüm bir
ölümlü hastadur
Lebleründen bir cevāb eyt
derdine dermān umar

eyüler-ile:

1. **eyüler-ile:**

Gazel 254

Mısra: 14

(Beyitte) iyi ve hayırlı işler
yapan kişiler kastedilmiştir.

Cehd eyle Muhibbī bugün
a' mālūnī artur
Eyüler-ile haşr olasın rüz-ı
kıyāmet

evvāni:

1. **evvāni:--ı**

Gazel 298

Mısra: 4

Manevī anlamda makamca
üstte bulunan. II Yer.

Şol kadar āh eyledüm çıkdı
felekler şakfına
Görünür çarhuñ kebūd rengi oldı
evvānı dürtür

evvām-ı gül:

1. **evvām-ı gül:**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül zamanı. || Bahar.

Tiz geçer evvām-ı gül
ardıncadur faşl-ı hāzān
Giceler tā şubha dek bunı dir
inler andelīb

evvām-ı gülde:

1. **evvām-ı gülde:--de**

Gazel 145

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül zamanı, güllerin açtığı
mevsim.

Gül yüzün karşısına ger āh
iderse bu gārīb
Tañ midur evvām-ı gülde nāle
eyler andelīb

ezel:

1. **ezel:**

Gazel 13

Mısra: 15

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Ĝarqa-i deryā-yı ışık oldum
Muhibbī çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sāhil baña

2. **ezelden:-den**

Gazel 15

Mısra: 8

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Sanma kim cevr ü cefādan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevrüñe mutāddur
dirler baña

3. **ezelden:-den**

Gazel 28

Mısra: 6

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Yaraşur serv-i sehī gibi salınsañ
nāz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nār
hīlatdür saña

4. **ezel:**

Gazel 78

Mısra: 3

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Çün ezel kıssāmı kısmet
eylemiş iy gülizār
Baña bülbül nālesin gül gibi
hāndāni saña

5. **ezel:**

Gazel 96

Mısra: 1

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Bah dūr yāruñ miyānı çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mū añā

6. **ezelden:-den**

Gazel 96

Mısra: 8

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Ol gözi cellāddan saña terahhūm
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hū añā

7. **ezelden:-den**

Gazel 161

Mısra: 6

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı
tasavvur edilemeyen zaman.** 2.
Ruhlar âleminin başlangıcı. ●
**Ezelden (Ayrılma hâli ekinin
kalıplaşmasıyla)**

1. **Yaratılışından itibaren,
yaratıldığından beri.** 2. **Çok
eskiden beri, başından beri:.**

Rāziyam her ne gelür senden
cefā cevr ü elem
Çün ezelden derdüñi çekmek
baña olmuş naşīb

8. **ezel:**

Gazel 166

Mısra: 7

1. **Başlangıcı olmayan
geçmiş zaman, başlangıcı**

tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Her ki âşikdur ezal mest ü
hârâbâtî olur
Zahmete gürüp aña pend eyleyüp
n'eyler edîb

9. ezelden:-den

Gazel 170

Mısra: 3

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Nâme-i hüsni ezelden kıl-k-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş hüsnuñ
kitâbin intihâb

10. ezelden:-den

Gazel 191

Mısra: 8

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Yârî gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşîb

11. ezal:

Gazel 218

Mısra: 2

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Derd-keş mey-hârenüñ olur mı
îmânî dürtüst

Bağlamayınca ezal peymâne
peymânî dürtüst

12. ezelden:-den

Gazel 246

Mısra: 6

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Gözüm yaşına gârğ olsam 'aceb
mi
Ezelden çeşme-i Ceyhün'am iy
döst

13. ezelden:-den

Gazel 253

Mısra: 8

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Baña keşf oldı sırrı kâyinâtuñ
Ezelden bâdede var bu kerâmât

14. ezal:

Gazel 255

Mısra: 8

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Evvel gönül alurlar soñra cefâ
kılurlar
Mehrûlar içre iy dil olmuş ezal
bu 'âdet

15. ezalde:-de

Gazel 256

Mısra: 6

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Ğam bârını götürür-isem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezalde çünki baña üstür-i
nerest

16. ezal:

Gazel 261

Mısra: 12

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
'İşkuñ ezal câmını içdüm çün
elest

17. ezal:

Gazel 287

Mısra: 13

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Cür'a-i 'ışkı Muhibbî çün ezal
nüş eyledi
Olşardur âhîr ol rüsvâ-yı devrân
'âkıbet

18. ezal:

Gazel 289

Mısra: 15

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. ● Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. Yarattılışından itibâren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Cür'a-i câmı ezelden kim ezal
nüş eyledi
Tañ degüldür tâ kıyâmet gözine
her bâr mest

19. **ezelden:-den**

Gazel 289

Mısra: 15

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyâmet gözine
her bār mest

20. **ezel:**

Gazel 309

Mısra: 4

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Gülgün meye ta'nı ko iy şüfî-i
höd-rû
Mey 'âşika sunıldı ezel saña
müselles

21. **ezelden:-den**

Gazel 326

Mısra: 1

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Ezelden olmag 'âdetdür nihân
genc
Nişânın sorma olur bî-nişân
genc

22. **ezelden:-den**

Gazel 335

Mısra: 14

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren,

yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Mihirden cevri Muhibbî hoş görür
İtdi anuñla ezelden imtizâc

23. **ezelden:-den**

Gazel 342

Mısra: 3

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Olmış-ıdum ben ezelden 'ışkuñ-
ıla âşinâ
Bulmamışdı dañı ervâh-ıla
ecsâm imtizâc

24. **ezel:**

Gazel 356

Mısra: 9

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Mecnün çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

25. **ezelden:-den**

Gazel 359

Mısra: 2

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Eyledi ben bî-dili günden güne
pâ-mâl-i çarh
Böyledür olmaz 'aceb çünkü
ezelden hâl-i çarh

26. **ezelden:-den**

Gazel 383

Mısra: 4

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Virüp cân nakdin aldum gam metâ'ın
Ezelden ehl-i 'ışka bu-durur sūd

27. **ezeli:-i**

Gazel 392

Mısra: 27

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli eyledi Hağ
Saña vü âlüne aşhâbuña biñ
kerre dürüd

28. **ezelden:-den**

Gazel 426

Mısra: 10

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Ol tabîb-i cân gelüp sormaz
Muhibbî hastayı
Yoğsa aña cevri ü zulm itmek
ezelden hū midur

29. **ezelde:-de**

Gazel 444

Mısra: 4

1. Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman. 2. Ruhlar âleminin başlangıcı. • Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)
1. Yaratılışından itibaren, yaratıldığından beri. 2. Çok eskiden beri, başından beri:.

Eylemez kimseye bu dehr vefâ
Böyle olmuş ezelde kâ'idedür

30. **ezel:**

Gazel 477

Mısra: 1

1. *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.* 2. *Ruhlar âleminin başlangıcı.* • *Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)*

1. *Yaratılışından itibâren, yaratıldığından beri.* 2. *Çok eskiden beri, başından beri.*

Hüblar âyineye bakmak ezal
âyindür
Hüsni gören anuñçun her biri
höd-bündür

31. **ezelden:-den**

Gazel 478

Mısra: 6

1. *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.* 2. *Ruhlar âleminin başlangıcı.* • *Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)*

1. *Yaratılışından itibâren, yaratıldığından beri.* 2. *Çok eskiden beri, başından beri.*

Tekye-i dilde ebed yansun
çerâğı sinemün
Kim maḥabbet şâhınuñ konmuş
ezelden ḥayırdu

32. **ezel:**

Gazel 494

Mısra: 4

1. *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.* 2. *Ruhlar âleminin başlangıcı.* • *Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)*

1. *Yaratılışından itibâren, yaratıldığından beri.* 2. *Çok eskiden beri, başından beri.*

Hışm-ıla n'ola hūnī gözün
kanımı içse
'Ādetdür ezal māyil olur kana
güzeller

33. **ezel:**

Gazel 494

Mısra: 4

1. *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.* 2. *Ruhlar âleminin başlangıcı.* •

Ezelden (Ayrılma hâli ekinin kalıplaşmasıyla)

1. *Yaratılışından itibâren, yaratıldığından beri.* 2. *Çok eskiden beri, başından beri.*

Hışm-ıla n'ola hūnī gözün
kanımı içse
'Ādetdür ezal māyil olur kana
güzeller

ezel kalmış:

1. **ezel kalmış:--mı**

Gazel 481

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok önceden kalmış, eski.

Raḥne raḥne oldı ḡamdan uşbu
gönlüm ḥānesi
Kim göre anı ezal kalmış sanur
peymānedür

ezel sunuldu:

1. **ezel sunuldu:--ıl, --dı**

Gazel 275

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *elest meclisinin kurulduḡu, tüm yaratılmışların ve yaratılacakların kaderinin çizildiḡi o ilk gün kastedilmektedir.*

Baḥa sunuldu ezal cām-ı elest
Oldum ol cāmı içüp vālih ü mest

ezel yakdı:

1. **ezel yakdı:--dı**

Gazel 487

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşk ateşinin aşıḡın gönlüne ezal meclisinde verildiḡi kastedilmektedir.*

'İşk nārını şu kim yakdı ezal
sīnesine
Yanmayup ol gice gündüz baḥa
diñ yā ne olur

ezelden böyledür:

1. **ezelden böyledür:--den, --dır**

Gazel 496

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ruhlar âleminin

başlangıcından beri, çok eskiden beri.

Ezelden böyledür ḡālib güzeller
māladur rāḡib
Gözümün yaşına tālib n'ola olsa
diremlerdür

ezelden sunulmuşdur:

1. **ezelden sunulmuşdur:**

Gazel 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İbtidası ve başlangıcı olmayan, her vakit var olacak zamanda kabiliyetin şaire(Muhibbi) verilmesi.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muḥibbī'nün aceb
Çün sunulmuşdur ezelden ṭab-ı
gevher-pāş aña

2. **ezelden sunulmuşdur:--mı, --dur**

Gazel 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İbtidası ve başlangıcı olmayan, her vakit var olacak zamanda kabiliyetin şaire(Muhibbi) verilmesi.

Top kılsun zülfi çevḡanına
āşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevḡan aña

ezelden varadılmadan henüz:

1. **ezelden varadılmadan**

henüz:--den, --d, --ıl, --ma, --dan

Gazel 337

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşık bu istidadın ona henüz Dünyaya gönderilmeden -ruhlar âleminde-verildiḡini söylemektedir.*

'Āşık idüm ben ezelden
varadılmadan henüz
Kāyınāt u nüh felek çār 'anāşır
vaḡt-i penc

ezhār:

1. **ezhār:**

Gazel 495

Mısra: 3
Çiçekler II Güzeller.

Yagup bārān-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhār
Zebān-ı hāl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

ezilürken:

1. **ezilürken:--il, --ür, --ken**

Gazel 281

Mısra: 3

*Özenmek, kastedilen
nezneye benzemek için sıkıntı
duymak.*

İy mesihā-dem ezilürken aña āb-
ı zülāl
Kanda bir ola leb-i la'lüñ-ile
kand ü nebāt

ez-lutf-ı rab:

1. **ez-lutf-ı rab:**

Gazel 192

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) "lüften Ya

*Rabbi,sana
yalvarıyorum,diliyorum."
manasında kullanılmıştır.*

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bī-edeb maħrüm şod ez-lutf-ı
Rab

fahr:

1. **fahrı:-ı**

Gazel 265

Mısra: 2

A. Övünme, büyüklenme.

Zāhid yaraşur sen yürü ol sag u
selāmet
‘Aşık olanuñ fahrı olur olsa
melāmet

2. **fahrıñ:-uñ**

Gazel 330

Mısra: 3

A. Övünme, büyüklenme.

Dünyāya nazar eylemedüñ fahr
idi fahrıñ
Hem geymedüñ egnüñe alup
atlas u dībāc

fahr eyleme:

1. **fahr eyleme:--me**

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Övünmemek,böbürlenmem

ek.

Nesle bakılmaz Muħib fahr
eyleme
Fāyide itmez kişiyē ümm ü eb

fahr itme:

1. **fahr itme:--me**

Gazel 323

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Övünmek, iftihar etmek,

büyükleme.

Muħibbī cāme-i atlas geyüp
anuñla fahr itme
Libās-ı müste‘aridür bu cān
üstinde tenden geç

fahr ola:

1. **fahr ola:-a**

Gazel 74

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Övünmek, onurlanmak.

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyünde yār
Hoş laķab virmiş habībüm baña
gāyet fahr ola

fahrı olur:

1. **fahrı olur:--ı, --ur**

Gazel 225

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Övünme ve iftihar etme.

Zāhid yaraşur sen yürü ol sag u
selāmet
‘Aşık olanuñ fahrı olur olsa
melāmet

fahrıñuñ hürmetine kıl:

1. **fahrıñuñ hürmetine kıl:**

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Allah(c.c)'ın
büyüklük,fazilet ve şerefinin
hatrı kastedilir.*

İki ālem fahrıñuñ kıl hürmetine
yā İläh

Cümle İslām ehli ile rahmetüñ
bārān aña

fahrum didi:

1. **fahrum didi:--dı**

Gazel 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Övünme,gururlanma.

Haķ yolında ihtiyār-ı fahr idüp
fahrum didi
Geymez-idi virseler dürr ü
cevāhir tāc aña

fakır:

1. **fakır:**

Gazel 170

Mısra: 10

*Yoksul, muhtaç zavallı
âşık.*

Vaşlın istersin Muħibbī sen
meger dīvānesin
Sen fakır üftādesin ol dilber-i
ālī-cenāb

2. **fakīrem:-em**

Gazel 247

Mısra: 6

*Yoksul, muhtaç zavallı
âşık.*

Virmek isterseñ zekāt-ı hüsñüñi
Ben fakīrem müstaħaķķam vir
zekāt

fakır oldı:

1. **fakır oldı:--dı**

Gazel 281

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Biçare,muhtaç,yoksul hale
gelme.*

‘İşkuñ-ıla cān u dil şöyle fakır
oldı bugün
Benden özge müsteħaķ yokdur
baña virgil zekāt

fakırāne:

1. **fakırāne:**

Gazel 278

Mısra: 4

Fakir bir şekilde, fakirce.

Kühl için hāk-i derin çünki
getürdüñ gözüme

Bilürem degül 'ivaż cānı
faķırāne ilet

faķırūñ göñli:

1. **faķırūñ göñli:**--i, --n, --i
Gazel 372
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın göñlü.

Bu Muħibbī'nün ele al göñlini
şād eylegil
Birine biñ virilür olsa faķırūñ
göñli şād

2. **faķırūñ göñli:**--ü, --n, --i
Gazel 395
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın göñlü.

Bu Muħibbī'nün ele al göñlini
şād eyle gel
Birine biñ virilür olsa faķırūñ
göñli şād

fakr:

1. **fakrı:**-ı
Gazel 336
Mısra: **3**
1. Fakirlik, yoksulluk. 2. Eksiklik. 3. tasavvuf. Kendinde varlık görmeyip her bakımdan Allah'a muhtaç olduğunu bilme, mevhum varlığından kurtulup ef'al, sıfat ve zâtını Allah'ın sıfat ve zâtında fânî kulma, jenâfillâha erişme hâli, mânevî yokluk.

Yā Resül-i Hâk idüp fakrı kabül
Geymedüñ hergiz ħarîr ile dîbâc

fakr idi:

1. **fakr idi:**--di
Gazel 330
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azlık, muhtaçlık. Cenab-ı Hakk'a karşı fakrını, ihtiyacını hissetmek. Tas: Kendisindeki bütün her şeyin Allah'a âit olduğunu bilmek.

Dünyāya nazar eylemedüñ fakr
idi faħruñ
Hem geymedüñ egnüñe alup
atlas u dîbâc

fāni:

1. **fānîdür:**-dür
Gazel 243
Mısra: **8**
Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.

Sakın aldanma göñül virme bu
'ālem naķşına
Çünkü fānîdür beķası yok hemān
vîrāne tut

fāriğ:

1. **fāriğam:**-am
Gazel 13
Mısra: **12**
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Vādi-i ışka düşüp divāne itdüm
kendümi
Fāriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

fāriğ ol:

1. **fāriğ ol:**
Gazel 258
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

Nāşih ko bizi ħālümüze ol yüri
fāriğ
Pend itme degül çünkü bu dem
cāy-ı naşihāt

2. **fāriğ ol:**
Gazel 80
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El çekmek, uzak durmak, vazgeçmek.

Vādi-i ışka düşüp iy dil yüri
Mecnün-vār
Fāriğ ol sen her ne dirlerse
disünler il baña

fāriğ ola:

1. **fāriğ ola:**-a
Gazel 61
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vazgeçmek.el çekmek.

Dilüm pür mihr-i yār-ıla neden
fāriğ ola dilber
Meeldür yā n'ıçün dinmiş ki
dilden yol var dil hā

fāş iderse:

1. **fāş iderse:**--e, --r, --se
Gazel 293
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Meydana
çıkma, yayılmak, anlaşılmak.*

Sırr-ı 'ışkı fāş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını
izhār mest

fāş itmiş iken:

1. **fāş itmiş iken:**--miş, --ken
Gazel 271
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sırrını açık etmek.belli etmek anlamında kullanılmıştır.

Āhum ile göz yaşı fāş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben āh dōst

fāş kıldı:

1. **fāş kıldı:**--dı
Gazel 371
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Paş kıluv = faş etmek:
Ortaya çıkarmak, meydana getirmek.*

Rāz-ı 'ışkum fāş kıldı eşk-i
çeşm-i ħün-nihād
Yog-ımuş bu merdümān-ı çeşme
hergiz i'timād

fāş olur:

1. **fāş olur:**--ur
Gazel 234
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkeşe bilinir hale gelmek, açığa çıkmak.

Söyler-iseñ iy göñül elbetde
rāzuñ fāş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküt

fāş u bāba:

1. **fāş u bāba:**--a
Gazel 163

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) kitap
bölümlerinden biri, bir kısmı.

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmâmına
İrdi ancak faşl u bâba âhir
olmadı kitâb

faşl u bâbın:

1. **faşl u bâbın:--ın**
Gazel 207
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bölümler, kısımlar II. Bir
bütünü meydana getiren
parçalar.*

Metn-i hüsnüñe şahâ hâttuñ
yazaldan hâşiye
Faşl u bâbın okudum didüm ki
hatm oldı kitâb

faşl-ı hazân:

1. **faşl-ı hazân:**
Gazel 171
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güz mevsimi, sonbahar.

Tiz geçer eyyâm-ı gül
ardıncadır faşl-ı hazân
Giceler tâ şubha dek bunı dir
inler andelîb

fâyide:

1. **fâyidedür:--dür**
Gazel 444
Mısra: 6
(*Ar.*) *Fayda, kazanç.*

Zehr-i hicrünü sunma ‘uşşâka
Şehd-i vaşluñı sun ki fâyidedür

fâyide itmez:

1. **fâyide itmez:--mez**
Gazel 174
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yararı olmamak.

Nesle bakılmaz Muhib fâhr
eyleme
Fâyide itmez kişiye ümm ü eb

fâyide olmadı:

1. **fâyide olmadı:--ma, --dı**
Gazel 104
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yarar ve kazanç
sağlamamak.*

Hasta-i ışkam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

fâyide yok:

1. **fâyide yok:**
Gazel 191
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Deyim**
Faydası yok.

Yarı gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşîb

2. **fâyide yok:**
Gazel 225
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydası yok.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Yok fâyide soñra dökesin eşk-i
nedâmet

3. **fâyide yok:**
Gazel 265
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Faydası yok.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökesin fâyide yok eşk-i
nedâmet

fedâ:

1. **fedâ:**
Gazel 2
Mısra: 6
*Bir şey uğruna değerli bir
şeyden vazgeçme, uğruna
verme.*

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
müneverdür senüñ
Yoluña olsa n’ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

2. **fedâ:**
Gazel 3

Mısra: 2
*Bir şey uğruna değerli bir
şeyden vazgeçme, uğruna
verme.*

Dün gice nâgâh irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur âşiklar içre eyleye
cânın fedâ

3. **fedâ:**

Gazel 7
Mısra: 2
*Bir şey uğruna değerli bir
şeyden vazgeçme, uğruna
verme.*

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhir fedâ
oldum saña

fedâ evler:

1. **fedâ evler:--r**
Gazel 417
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kendini feda eylemek,
kendi varlığından vazgeçmek.*

Şem’e gör pervâneler varın
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden lezîz

fedâ olsun:

1. **fedâ olsun:--sun**
Gazel 6
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Feda olsun II onun
uğruna harcansın.*

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

2. **fedâ olsun:--sun**
Gazel 271
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
*Feda olsun II onun
uğruna harcansın.*

Cân u başum ister ise yolına
olsun fedâ
Bu tarîk-i ‘ışkda ‘âşik gerek dil-
hâh döst

3. fedâ olsun:--sun

Gazel 290

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

□ Varsın gitsin, uğrunda

yok olsun! □ anlamında
kullanılan bir söz.

Sâkiyâ biñ cânım olsa yoluña
olsun fedâ

Bir kadeh meyle bizi sen bî-ğam
itdün 'âkıbet

4. fedâ olsun:--sun

Gazel 440

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

□ Varsın gitsin, uğrunda

yok olsun! □ anlamında
kullanılan bir söz.

Ger murâdî sîm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cân u dil olsun fedâ yoluñda
n' olur sîm ü zer

felek:

1. felek:

Gazel 26

Mısra: 14

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kays'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ

2. felekden:-den

Gazel 38

Mısra: 3

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Yüce itmişdür felekden kaşırını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efğân aña

3. felek:

Gazel 143

Mısra: 6

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların

insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
âhîr şöyle kim
Dilerem ide felek bârî işiginde
türâb

4. felekde:-de

Gazel 150

Mısra: 8

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Bir harâret virdi bu gönlüme
ışkuñ âteşi
Korkaram âh itmege yana
felekde âfitâb

5. felekden:-den

Gazel 200

Mısra: 4

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

6. felekde:-de

Gazel 208

Mısra: 2

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Her kaçan kim aqs-i ruhsârûñla
düşe aya tâb
Eylese aña nazâr dirter felekde
âfitâb

7. felekdür:-dür

Gazel 209

Mısra: 1

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların

insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Felekdür âsitânüñ anda her şeb
Görünür eşk-i çeşm mânend-i
kevkeb

8. felekler:-ler

Gazel 298

Mısra: 3

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Şol kadar âh eyledüm çıkdı
felekler saķfına
Görünür çarhuñ kebüd rengi oldu
eyvânî dürtüst

9. felek:

Gazel 398

Mısra: 12

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sulţân-ı gülün
Goncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

10. felek:

Gazel 404

Mısra: 2

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı
kabul edilen etki, kadere hâkim
olduğuna inanılan güç, tâlih,
baht.

Selh-i Şa'bân-ıla oldu 'iys ü
'işret nâ-bedîd
Garra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-i 'iyd

11. felek:

Gazel 427

Mısra: 7

1. Gökyüzü, semâ. 2.

Dünya, âlem, devran. 3. Gök
katlarında yer alan yıldızların
insan kaderi üzerinde yaptığı

kabul edilen etki, kadere hâkim olduğuna inanılan güç, tâlih, baht.

Felek cāmı içüp döker şu 'â'ı
cür'asın hâke
Elinde tutduğu mihr-i zer-efşân
san ayâğıdır

felek âhir merg şerbet içürür:

1. felek âhir merg şerbet
içürür:--ür, --ür

Gazel 233

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak -her
canlının bir gün ölümü
tadacağı-vurgulanmıştır.*

Totalum olası sen Hızr-ı zinde
Felek âhir içürür merg şerbet

felek kebüd olsa:

1. felek kebüd olsa:--sa

Gazel 334

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gökyüzünün mavi rene
bürünmesi,sümbül moru olması.*

Âteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarh
Ger kebüd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

felek üzre:

1. felek üzre:

Gazel 450

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gökyüzünde.

Görinen bu felek üzre gehî
kavs-i kuzah sanma
Atar âh okların 'âşık anuñla katı
yayıdır

fenâ:

1. fenâdur:-dur

Gazel 323

Mısra: 10

Fânî, geçici. Sonu olan.

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânüñ
reng ü bûyına
Fenâdur âhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

2. fenâdur:-dur

Gazel 357

Mısra: 5

Fânî, geçici. Sonu olan.

Çün fenâdur âhiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher kadeh

fenâ dârında:

1. fenâ dârında:--ı, --n, --da

Gazel 373

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yokluk evi, fanilik yurdu II
dünya, dünya hayatı.*

Mâyil olma hâce-i dünyâ gibi
sîm ü zere
İtmemişdür bu fenâ dârında hiç
bir kimse sūd

fenn:

1. fennin:-in

Gazel 149

Mısra: 8

*Herhangi bir konuya ait
olan ilim, bir ilim kolu, hüner,
marifet, sanat.*

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ
meselesin
Lîk öğretdi cefâ fennin edîb-i
mekteb

fenn-i 'ışkı:

1. fenn-i 'ışkı:--ı

Gazel 376

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk fenni, aşk ilmi.

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedî
Buldum isti'dâd-ı tammı şimdi
oldum müstefid

ferâgat:

1. ferâgatla:-la

Gazel 151

Mısra: 3

Rahat, huzurlu bir şekilde.

Bister-i güldü yatarsın sen
ferâgatla müdâm
Sengi bâlin eyledüm sanma
benüm hâlüm hârâb

ferâgat eyler:

1. ferâgat eyler:--r

Gazel 233

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tok gözlülük. Hakkından
vaz geçmek, bir şey istememek.*

Bilür dünyâda yokdur şâd-mânî
Muhibbî eyler anuñçün ferâgat

ferâgat it:

1. ferâgat it:

Gazel 284

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek, bırakmak.

Girse elüñe bir şanem yâr yâr-ı
nâzenîn
Yiter saña cümle cihândan
ferâgat it

ferah:

1. ferahdan:-dan

Gazel 293

Mısra: 7

*Hoşa giden bir halden
duyulan zevk, gönül açıklığı,
sevinç, sevinme.*

La'lüñi aındum ferahdan yok
yire kan agladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

2. ferah:

Gazel 354

Mısra: 8

*Hoşa giden bir halden
duyulan zevk, gönül açıklığı,
sevinç, sevinme.*

Öğrendi cevri ü cefâsı nigârüñ
baña gelür
Cevri ü vefâ vü miñnet ile her
gamı ferah

3. ferahdan:-dan

Gazel 408

Mısra: 3

*Hoşa giden bir halden
duyulan zevk, gönül açıklığı,
sevinç, sevinme.*

Sâgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruñlılarıyla eylesem ben ol leb-i
meygünü yâd

4. **ferahla:-la**

Gazel 483

Mısra: 8

*Hoşa giden bir halden
duyulan zevk, gönül açıklığı,
sevinç, sevinme.*

Maḥabbet bādesin içen olur
miḥnetle her demde
Ferahla şādiden geçmiş gam ile
aşınarlardur

ferah bula:

1. **ferah bula:--a**

Gazel 215

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevinmek,sevinçli olmak.

Gitmesün dilden Muḥibbī
dāyimā medḥ-i Resūl
Okudukça dil ferah bula vü
cānuñ ola mest

ferah eyler:

1. **ferah eyler:--r**

Gazel 346

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, rahatlatmak.

Bu dil-i ğamgīnūmi sanmañ
şarāb eyler ferah
Leblerin zıkr eylesem ol la'l-i
nāb eyler ferah

2. **ferah eyler:--r**

Gazel 346

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, rahatlatmak.

Bu dil-i ğamgīnūmi sanmañ
şarāb eyler ferah
Leblerin zıkr eylesem ol la'l-i
nāb eyler ferah

3. **ferah eyler:--r**

Gazel 346

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, rahatlatmak.

Ḥaṭṭı-y-ıla 'ārızın görsem olur
gönülüm küşād
Nite kim ğamgīn olanı sebz ü āb
eyler ferah

4. **ferah eyler:--r**

Gazel 346

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, rahatlatmak.

Bezm-i ğamda nāliš itsem cān u
dil eyler semā'
Meclis ehlin nite kim nāy u
rebāb eyler ferah

5. **ferah eyler:--r**

Gazel 346

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, rahatlatmak.

İy Muḥibbī kapusu taşımı bālin
eyle kim
'Aşık-ı bī-dilleri ancak o bāb
eyler ferah

ferah eyleyiser:

1. **ferah eyleyiser:--y, --i, --ser**

Gazel 354

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevinç ve mutluluk içinde
olmak(aşık ve sevgilinin
kavuşması bağlamında).*

Fırkat belāsidur gözümü kan
iden benüm

Vuşlat ümmīdi eyleyiser cānumı
ferah

ferah geçürelüm:

1. **ferah geçürelüm:--e, --lüm**

Gazel 354

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şen,sıkıntı içinde olmama
durumu.*

Kim biñ yaşarsa āhiri çünkü
ölümlüdur
Bārī cihānda geçürelüm her
demi ferah

ferah ider:

1. **ferah ider:--e, --r**

Gazel 354

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüreği ferahlamak deyimi.
Kaygıdan kurtulmak anlamında
kullanılır.*

Çarḥ-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sākī piyāle sun ki ider ādemi
ferah

ferah itmedi:

1. **ferah itmedi:--me, --di**

Gazel 354

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İç açılmaması,sevinç ve
mutluluğa erişememek.*

Çarḥ-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sākī piyāle sun ki ider ādemi
ferah

ferah ol:

1. **ferah ol:**

Gazel 346

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlamak, huzur bulmak.

İy ṭabīb-i dil meded vir
ḥastayam şāfi cevāb
Bu dil-i pür-ğuşşamı āh ol cevāb
eyler ferah

ferah olsun:

1. **ferah olsun:--sun**

Gazel 354

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ferahlık vermek, içini
açmak.*

Yā Rab Muḥibbī'yi koma her
dem firāk-ıla
Olsun şarāb-ı la'l-ile her 'ālemi
ferah

ferah olur:

1. **ferah olur:--ur**

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Rahat, huzurlu olmak,
mesut olmak.*

Yāruñ cefā vü cevri gelürse
Muḥibbī'ye
Olur ferah zıra görünmez aña
balā

**ferah şādiniñ ardınca gelen
her lahza ğamlardur:**

1. **ferah şādiniñ ardınca gelen**

her lahza ğamlardur:--nün, --

mca, --e, --e, --lar, --dur

Gazel 496

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevinç ve huzurun
ardından her an üzüntü ve
sıkıntının gelebileceği
vurgulanmaktadır.

Ferah şâdinün ardınca gelen her
lahza gamlardur
Anuñçün hâşıl-ı dünyâ hemân
derd ü elemeldür

ferah var mı soñı ğam olmaya:

1. ferañ var mı soñı ğam

olmaya:--ı, --ma, --y, --a

Gazel 449

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sonunda acı
ve keder olmayan bir sevinç
yahut mutluluk olup olmadığını
sorgulamaktadır.

İy Muhibbî bir ferañ var mı soñı
ğam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrân sarmaşur

ferah yazmış:

1. ferañ yazmış:--mış

Gazel 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu ve uzun,huzurlu

ömür.

Kime ğam kime ferañ yazmış çü
haññat-ı ezel
Bunu yazmış başuma senden
olam dâyim cüdâ

ferâmüş evledüm:

1. ferâmüş eyledüm:--dü, --m

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak.

Dâmen-i ışkı dutup aklı ferâmüş
eyledüm
Böyle yazdı tâ ezelden alnuma
Yezdân baña

ferd:

1. ferde:-e

Gazel 71

Mısra: 1

Ar. 1. Yalnız tek, eşi

bulunmaz. 2. Benî Ademden her

biri: ferd-i âferîde. (Bu manada
cem'i: efrâd). 2. Musarra
olmayan tek beyit. 3. Tek olan
adet. ferdü'l-ferd: İkiye taksim
olunamayan adet zevcül-ferd:
İkiye taksim olunduktan haric-i
kısmeti tek olan adet.

Āşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
ğam-perverd ola

ferd ola:

1. ferd ola:--a

Gazel 405

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek olmak.

Büyına aldanma dil virme bu
dünyâ hüsnine
Cidd ü cehd eyle düriş bir yâr
bul kim ola ferd

ferdâ:

1. ferdâ:

Gazel 26

Mısra: 8

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Benüm ömrüm ömür ferdâya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdâ

2. ferdâya:--ya

Gazel 26

Mısra: 7

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Benüm ömrüm ömür ferdâya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdâ

3. ferdâ:

Gazel 68

Mısra: 8

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Beni ferdâya salma vaşla irgür
Mebâdâ irmeye bu ömr ferdâ

4. ferdâ:

Gazel 150

Mısra: 9

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Bu Muhibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

5. ferdâlara:--lar, -a

Gazel 184

Mısra: 6

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Biñ kerre didün öldüreyim yine
dönersin
İy döst niçe bir beni ferdâlara
salup

6. ferdâyı:-y, -ı

Gazel 431

Mısra: 3

Ar. 1. Yarın, günün ertesi.

2. Kıyamet. tâ-be-ferdâ:
Kıyamete kadar.

Ferdâyı hâñra getirüp zulmü ko
bugün
Komaz kimesne hañkını alur
zamânedür

ferdâ gösterür:

1. ferdâ gösterür:--ür

Gazel 111

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşğın yakınlık
istemesi üzerine ona hışım
göstermesi adeta mahşer
günüñü yaşatması
kastedilmiştir.

Nağd-i cân iltüp Muhibbî
istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâñüd
gösterür ferdâ baña

ferdâya degin:

1. ferdâya degin:--ya

Gazel 214

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Yarına kadar. 2)Gelecek.

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ

Kendüni hemân ışık-ıla rüsvâ-yı
cihân it

ferdâya salma:

1. **ferdâya salma:-ma**
Gazel 68
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yarına bırakmak II
ertelemek II başından savmak.

Beni ferdâya salma vaşla ırgür
Mebâdâ ırmeye bu ömr ferdâ

ferhâd:

1. **ferhâd'dur:-dur**
Gazel 15
Mısra: 2
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

2. **ferhâd'am:-am**
Gazel 94
Mısra: 7
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Leb-i şîrînüni gördüm belâ
kühında Ferhâd'am
Yoluında n'ola cân virsem bugün
ben bî-ser ü bî-pâ

3. **ferhâd:**
Gazel 184
Mısra: 8
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Ben mahkeme-i ışka kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muhızır u Mecnûn
ola nâyib

4. **ferhâd:**
Gazel 370
Mısra: 8
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-
dil imiş

Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhâd

5. **ferhâd:**
Gazel 391
Mısra: 6
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Degüldür Hüsrev'i bil 'âşık
oldur
Ki cân terk eyledi 'ışk içre
Ferhâd

6. **ferhâd-ıla:--ıla**
Gazel 448
Mısra: 8
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

Sergüzeştüm okuñuz 'âlemde
bir nev-kışşadur
Köhnemiş efsânesi Ferhâd-ıla
Mecnûn'dur

7. **ferhâd:**
Gazel 486
Mısra: 5
Ferhad ile Şirin, Hüsrev ü
Şirin adlı aşk hikâyelerinin
başkahramanı.

'İşk ara cân virmeği ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

ferhâd çekmedi:

1. **ferhâd çekmedi:--me, --di**
Gazel 411
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık şair Ferhat
ve Şirin hikâyesindeki erkek
kahramanın bile sevgilinin
elinden kendisi kadar acı
çekmediğini dile getirmektedir.

Lebünden ayru iy şîrîn zebânım
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhâd

ferhâd olduğum:

1. **ferhâd olduğum:--dug, --u, -**
-m
Gazel 413
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Meşhur mesnevinin erkek

karakteri Ferhat gibi sabırlı ve
sadık olan aşık kastedilmektedir.

Döstlük hakkı midür yoluında
Ferhâd olduğum
İtmeyesin bu benüm derdüme
dermânlar meded

ferhâd olmuşam:

1. **ferhâd olmuşam:--muş, --am**
Gazel 437
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) şair kendini
aşkından dağları delen Ferhat
gibi görmektedir.

Küh-kenlik san'atında ben de
Ferhâd olmuşam
Tişe ursam inlesem yanumca
inler kühsâr

ferhâd u kays:

1. **ferhâd u kays:**
Gazel 78
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ferhat ve Kays, aşk
mesnevi kahramanları (Kays:
Mecnun).

Gitdi çün râh-ı fenâya iy gönül
Ferhâd u Kays
Dökdi ğam küh-ı belâ miñnet
bayâbânı saña

2. **ferhâd u kays:**
Gazel 80
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ferhat ve Kays, aşk
mesnevi kahramanları (Kays:
Mecnun).

Derd-i ışkumı Muhibbî görse
ger Ferhâd u Kays
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

ferhâd u kays'a:

1. **ferhâd u kays'a:-a**
Gazel 26
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ferhat ve Kays aşk
mesnevi kahramanları Kays:
Mecnun.

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kays'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ

ferhād u mecnūn'ūñ:

1. ferhād u mecnūn'ūñ:-un

Gazel 60

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İsimleriyle yüzyıllardır anlatılagelen önemli iki aşk,sevda hikayesinin ana erkek kahramanları.

Olup efsānesi köhne gider
Ferhād u Mecnūn'ūñ
Muḥibbī kıışası nevdür okınsun
cümle maḥfilhā

ferhād-veş:

1. ferhād-veş:

Gazel 118

Mısra: 3

Ferhat gibi. Ferhad ile
Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk
hikâyelerinin başkahramanı.

Küh-ı dilden derd-ile āh
eyleşem Ferhād-veş
Taglar ancak degül āheng ider
etrāf aña

2. ferhād-veş:

Gazel 446

Mısra: 9

Ferhat gibi. Ferhad ile
Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk
hikâyelerinin başkahramanı.

Bu Muḥibbī niçe cāna kıymasun
Ferhād-veş
Söze gelse dilbertim gāyet de
şīrīn sözlüdür

3. ferhād-veş:

Gazel 447

Mısra: 3

Ferhat gibi. Ferhad ile
Şirin, Hüsrev ü Şirin adlı aşk
hikâyelerinin başkahramanı.

Bir lebi şīrīn-suḥen meh-
pārenūñ Ferhād-veş
Bu gönül küh-ı belāda zār u
sergerdānidür

ferīdūn:

1. ferīdūn:

Gazel 496

Mısra: 12

İran'ın milli destanı
Şehname'nin kahramanlarından
Pişdaniyan sülalesinin altıncı

hükümdarı, Cemşid'in soyundan
gelen Abtin'in oğludur. İran
tahtını Cemşid'in elinden
aldıktan bir süre sonra zulme
başlayan Dahhak'ı öldürüp
yerine tahta geçen Feridun,
adaletiyle ünlenmiş ve böylelikle
Divan şiiri ve nesrinde adalet
timsali olmuştur.

Bu dünyāya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Hüsrev ü Dārā Ferīdūn
daḥı Cemlerdür

fermān olmuşuz:

1. fermān olmuşuz:-miş, -uz

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Buyruk olmak.

Ḳahr-ıla ger öldüre luḫ ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerā çün olmuşuz
fermān aña

fermān olsa idi:

1. fermān olsa idi:--di

Gazel 115

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Buyruk ve emir altında
olmak,kişiye emir verilmesi.

Gönderürdüm yāra ben dāyim
maḥabbet-nāmeler
İy Muḥibbī olsa idi ger baña
fermān şabā

fermān-ı dōst:

1. fermān-ı dōst:

Gazel 219

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) dostun(yarın)
istek ve buyrukları
kastedilmiştir.

Öldürürse derd-i dil bu ḥaste-i
hicrān-ı dōst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermān-ı dōst

fermānuña turmuşam:

1. fermānuña turmuşam:--u, --

n, --a, --miş, --am

Gazel 305

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin emir ve
buyruklarını
beklemek,sabretmek
kastedilmektedir.

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermānuña
Ḥaddi mi vardur kuluñ kim ide
sultān-ıla baḫş

ferrāş:

1. ferrāş:

Gazel 21

Mısra: 6

1. Yayıcı, ulaştırıcı olmak /
2. "āh" bağlamında 'āşığın
durumunu en iyi şekilde
muhatap(lar)a yaymak ve
sevgiliyi, āşığın durumundan
haberdar etmek/.

İşk şāhī çün baña virdi gāmuñ
sultānlığın
İy gözüm saḳkālğ it iy gānze
ferrāş ol baña

fers ideyim:

1. fers ideyim:-e, -yim

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Döşek(halı) yahut döşeme
etmek.

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp
fers ideyim
Ḥayf ola kim kurı yir üzre
koyasın keḫ ü pā

fers-i rehūñ:

1. fers-i rehūñ:--ü, --n

Gazel 456

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yol halısı. II Sevgilinin
yolunun halısı.

Dīdemi fers-i rehūñ eyleyem iy
serv-i ḥīrām
Pāyuña ḥayf degül mi ki basup
ḥāke çıkar

fervād:

1. feryāddur:-dur

Gazel 15

Mısra: 1

Feryat, inilti, çığlık.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

2. **feryâd-ıla:--ıla**
Gazel 90
Mısra: 1
Feryat, inilti, çığlık.

Hîç tesir itmez n' için feryâd-ıla
âhum saña
Yoğsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

3. **feryâduma:-um, -a**
Gazel 411
Mısra: 2
Feryat, inilti, çığlık.

İder dil hicr elinden âh u feryâd
İrişmez n'eyleyem feryâduma
dâd

4. **feryâdum:-um, -ı**
Gazel 474
Mısra: 7
Feryat, inilti, çığlık.

Bübül-i şürîde-veş feryâdumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tâzedür ol lâle-
ruhsâr incinür

feryâd eylerem:

1. **feryâd eylerem:--r, --em**
Gazel 313
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Çığlık çığlık
bağırarak, haykırmak.

Gül gibi güş eylemezsin ehl-i
'işkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryâd el-ğiyâş

feryâd ider:

1. **feryâd ider:--e, --r**
Gazel 359
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feryat etmek: Yüksek sesle
bağırarak, haykırmak. II
İnlemek, sızlanmak.

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rüz u şeb feryâd
ider dellâl-i çarğ

feryâd ider mi:

1. **feryâd ider mi:--e, --r, --mi**
Gazel 373
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çığlık
atmak, haykırmak, bağırarak.

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânededen
Hîç kaçır mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

feryâd idersem:

1. **feryâd idersem:--e, --r, --se, --m**
Gazel 391
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ah/feryat etmek.

Dirîgâ kılma dilber beni yâd
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryâd

feryâd u efğân-ıla:

1. **feryâd u efğân-ıla:--la**
Gazel 316
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnleyiş, sızlanış ve serzeniş
ile.

Hicr elinden gâam bucagında
yatup bu hâsta dil
Ney gibi durmaz kılur feryâd u
efğân-ıla bahş

2. **feryâd u efğân-ıla:--ıla**
Gazel 320
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnleyiş, sızlanış ve serzeniş
ile.

Gülsitân-ı hüsnüne karşı sentün
bülbülleyin
Şubh olunca eylerem feryâd u
efğân-ıla bahş

feryâd [ü] fiğân evleve:

1. **feryâd [ü] fiğân eyleye:-ye**
Gazel 87
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feryad etmek, ızdırapla
bağırarak, ağlamak, inlemek.

Gül gibi eger arz ide dilber
cemâlini
Feryâd [ü] fiğân eyleye dil
andelîb ola

feryâda gelsün:

1. **feryâda gelsün:--a, --sün**
Gazel 405
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feryat etmek, inlemek.

Çünkü oldı gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryâda
gelsün ehl-i derd

feryâd-ı bülbüldür:

1. **feryâd-ı bülbüldür:--dür**
Gazel 124
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bülbül kuşunun
inlemesi(yardım istemek için
atılan çığlıklar, aşığın
inildemesiyle eşleştirilmiştir.).

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña
Murg-ı dil âvâzesi feryâd-ı
bülbüldür baña

feryâd-ıla oldı:

1. **feryâd-ıla oldı:-dı**
Gazel 40
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın
haykırış, çığlık, bağirtuları.

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'ir
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

feryâdumı işidüp:

1. **feryâdumı işidüp:--u, --mı, -
-üp**
Gazel 378
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın inilti ve
dövünmelerini, yükses sesle
bağırışım kastetmektedir.

Âhum irdi göklere iy mâh-ı
tâbânım meded
İşidüp feryâdumı rahm eyle
sultânım meded

fervâduñı dinlemez:

1. feryâduñı dinlemez:--u, --n, --l, --mez

Gazel 274

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Bayitte*) *yardım isteklerinin ve kederle seslenmelerin günümüz insanları tarafından önemsenmediği kastedilmektedir.*

Çünkü gördün kim zamâne
dinlemez feryâduñı
Gönder âhuñ âteşin yaksun ser-
â-ser anı ot

ferzende idüp:

1. ferzende idüp:--e, --üp

Gazel 279

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünyayı vazgeçemeyeceğin bir varlık, bir evlat gibi görme kastedilmektedir.

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihâna
Bir baydağ-ıla âhir ider seni ol
mât

feth-i bâb:

1. feth-i bâb:

Gazel 190

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).

Niçe yıllardır şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
bir feth-i bâb

2. feth-i bâb:

Gazel 203

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).

Çün havâle eyledün hicrâna
şekvâ eyleme
Şabr kıl vaşlına tâ kim bulasın
bir feth-i bâb

feth-i bâb evle:

1. feth-i bâb eyle:

Gazel 142

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fethedilecek yerin en kritik mevkisi olan giriş kapısının ele geçirilmesi.

Bu Muhibbî irmege cânâneye
Yâ İlahî eyle sen bir feth-i bâb

feth-i bâb ola:

1. feth-i bâb ola:--a

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında) kullanılmıştır.

Rakşa girem döne döne Mevlevî
gibi
Ol âsitâna varmaga ger feth-i
bâb ola

feth-i bâb oldı:

1. feth-i bâb oldı:--dı

Gazel 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı açmak (Sevgiliye ulaşma bağlamında).

Âsitânuñda yüzümü eyledüm
çün ben türâb
Tâliüm mesûd olup kapuñda
oldı feth-i bâb

fettâne cesmi:

1. fettâne çeşmi:--i

Gazel 480

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin karışıklık çıkaran gözleri.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhir göziyle gamzeleri her gün
ıştedür

fettânın dide-i öp:

1. fettânın dide-i öp:--nın

Gazel 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bayitte) sevgilinin gönül alıcı, kıskartıcı gözlerini öpmek kastedilir.

Dest-res bulmuş iken yârûñ leb-i
mercânın öp
Geh yüzine sür yüzüñ geh dide-i
fettânın öp

fevt itme:

1. fevt itme:--me

Gazel 355

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Kaybetmek.

Bil ganîmet 'ömri fevt itme
elüñden sāğarı
İtmedin bu çarğ-ı zâlim kelleyi
pürhün kadeh

fevz:

1. fevz:

Gazel 407

Mısra: 5

Gönül rahatlığı, huzur.

Fevz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
gamhâra meded

fî:

1. fî:

Gazel 166

Mısra: 12

"da, de" anlamında Arapça ön ek.

Afv kıl kapuñda gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fî şânehü yâ
müstecîb

fiğân:

1. fiğânda:--da

Gazel 489

Mısra: 7

(Aşkın hâllerinin sebep olduğu ızdırap ile) Feryat, bağırma, haykırma, inleme, sızlama.

'Aşık dirilen çok velî lîkin
fiğânda yok eli
Şahrâda çok 'ar'ar biter hep
nây-ı güyâ mı olur

fiğân u âh-ıla:

1. fiğân u âh-ıla:--ile

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) ağlayıp sızlama ve dertlenme ile anlamında.

Gül gibi arz eylese dilber cemâlini
Ol dem fiğân u âh-ıla dil andelîb ola

fiğân u nâleñi:

1. **fiğân u nâleñi:--i**

Gazel 261

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feryad ve acı inleyişler.

Koymaz fiğân u nâleñi bir zerre güşına
Hağdur zamâne hağkına ger diseler kerest

fiğâna başlavu:

1. **fiğâna başlavu:--la, --yu**

Gazel 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlamak, sızlamak.

Bağırıp, çağırarak.

Gerçek yüzünüñ leâfetini gülde görmese
Bülbül fiğâna başlavu eyler mi idi şadâ

fiğânüm işidüp:

1. **fiğânüm işidüp:--um, --üp**

Gazel 157

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin aşğın ah emelerini duyması kastedilir.

Râh-ı ışkında fiğânüm işidüp yâr incinür
Öldüriserdür Muhibbî derdmendi kîn salup

fikr:

1. **fikrinden:--in, --den**

Gazel 28

Mısra: 8

Düşünce, fikir.

Zülfini anduñ perişân-hâtır olduñ iy gönül
Hağtı fikrinden gelen dâyim melâmetdür saña

2. **fikrinde:--i, --n, --de**

Gazel 98

Mısra: 18

Düşünce, fikir.

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa ger seng-i cefâ
Yüzini döndürmeyüp fikrinde anuñ yâr ola

3. **fikrini:--i, --n, --i**

Gazel 143

Mısra: 10

Düşünce, fikir.

İy Muhibbî niçe bir câm-ıla mül zıkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünki odur ayn-ı evâb

4. **fikr-ile:--ile**

Gazel 262

Mısra: 5

Düşünce, fikir.

Miyânî fikr-ile döndüm hayâle Heme âlem bu çeşmüme hayâlest

5. **fikrümüz:--(ü)müz**

Gazel 467

Mısra: 1

Düşünce, fikir.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i müşgine gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i miskine gelür

fikr evle:

1. **fikr evle:**

Gazel 279

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoğsa sakın Lât

2. **fikr evle:**

Gazel 369

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşünmek, tefekkür etmek.

Dehr elinden iy gönül gam çekdüğüme gam yime
Bunu fikr eyle kim almışdur bu dünyâdan murâd

fikr it:

1. **fikr it:**

Gazel 264

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşünmek, idrak etmek.

Fikr it Muhibbî hâl-i ezel hilkatüñ neden
Kalur hağâda olcagaz kişi hüd-perest

fikr ü ömr cavidandır:

1. **fikr ü ömr cavidandır:--ı, --dur**

Gazel 107

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin uzun saçlarının aşık için sonsuz yani ebedi bir hayat ve düşünce olduğu vurgulanmaktadır.
Burada ebedilik ile sevgilinin saçları arasında uzunluk bakımından bir ilişki kurulmuş olup, aşğın sevgiliye ebedi bağlılığı vurgulanmıştır.

Sinem üzre dağlar ışkuñ nişandır baña
Zülfüñ uzun fikr ü ömr cavidandır baña

fikr ü zikrümüz:

1. **fikr ü zikrümüz:--müz**

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşünce ve süreklili.
Allah(c.c)'ı düşünüp hatırlamak.

Cennet ü havrâyı virdük zâhide biz n'eylerüz
Ehl-i ışkuz fikr ü zikrümüz bizüm didâr ola

fikre vardum:

1. **fikre vardum:--e, --du, --m**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir görüşe veya karara varmak, bir inanca ulaşmak.

Fikre vardum tâ ki hâbuma gire ol mâhitâb
Ben bu fikr içinde iken togdı nâğâh âfitâb

fıkr-i aşık:

1. **fıkr-i aşık:**
Gazel 199
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkların düşüncesi.

Kevser ü havrâ murâdı zâhidün
Fıkr-i aşık şâhid ü âb-ı ineb

fıkr-i atlasdur:

1. **fıkr-i atlasdur:--dur**
Gazel 103
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Eski-yıpranmış fikir ve düşünceler. 2)İpek gibi yumuşak fikirler.

Bu Muhibbî çün libâs-ı fakrı
kıldı ihtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dîbâ fıkr-i
atlasdur baña

fıkr-i lebûn ki:

1. **fıkr-i lebûn ki:--+ün, --ki**
Gazel 176
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin dudaklarının düşünmesi kastedilmiştir.

Fıkr-i lebûn ki eyledi gönlüm
evin harâb
Başdan çıkar her kim ola
müdmün şarâb

fıkr-i muhâl:

1. **fıkr-i muhâl:**
Gazel 75
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkansız düşünceler.

Bâza beñzetdüm bu gönlüm seni
itmege şikâr
Bildüm fıkr-i muhâl imiş ki
sensin bir hüma

fıkrin ide:

1. **fıkrin ide:--i, --n, --e**
Gazel 356
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşünmek, hayal etmek.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânide
hemân
'Âkıl odur ki fikrin ide kanda
gitdi Nüh

fı-küllî zamânin galebe'l- işku alevnâ:

1. **fı-küllî zamânin galebe'l- işku alevnâ:**
Gazel 117
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk her zaman bize galip geldi(bizi yendi).

Yansañ ne aceb şevk-i izârıyla
Muhibbî
Fı-küllî zamânin galebe'l- işku
aleynâ

fı'l-cümle:

1. **fı'l-cümle:**
Gazel 482
Mısra: 7
Baştan başa.

Virür mi dâr-ı dünyâya gönül
fı'l-cümle 'aql issi
Görürken gelse bir şadî anuñ
ardınca biñ gamdur

fı'l-hâl:

1. **fı'l-hâl:**
Gazel 135
Mısra: 2
Bir anda.

Bilmezem gamzeñ ne sıhr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fı'l-hâl aña

fı'-nâri's-sakar:

1. **fı'-nâri's-sakar:**
Gazel 440
Mısra: 12
Cehennem ateşinin içi.

Didiler terk eyledi küyünü
dildaruñ raqtıb
İşidüp hamd eyleyüp didüm ki
fı'-nâri's-sakar

fırâk:

1. **fırâkıyla:--ı, --y, --la**
Gazel 144
Mısra: 1

Ayrılık, ayrılma, ayrı düşünme, hicran, firkat.

Âh kim oldı fırâkıyla bu dil
mülki harâb
Âteş-i işk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebâb

2. **fırâkuñla:--uñ, --la**
Gazel 239
Mısra: 2
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşünme, hicran, firkat.

Hayâlün gönlüm içre hândur iy
döst
Fırâkuñla bu bagrum kandur iy
döst

3. **fırâk-ıla:--ıla**
Gazel 354
Mısra: 9

Ayrılık, ayrılma, ayrı düşünme, hicran, firkat.

Yâ Rab Muhibbî'yi koma her
dem fırâk-ıla
Olsun şarâb-ı la'l-ile her 'âlemi
ferah

4. **fırâkıyla:--ı, -(y)la**
Gazel 466
Mısra: 3
Ayrılık, ayrılma, ayrı düşünme, hicran, firkat.

Cismüm hayâle dönse fırâkıyla
tañ degül
Cânânumuñ çü bir kıla beñzer
miyânı var

fırâk odı ile:

1. **fırâk odı ile:--ı**
Gazel 362
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi(sevgiliden ayrılmak bağlamında).

Ğam meclisinde göz yaşıdır çün
şarâb-ı telh
Oldı fırâk odı ile bagrum kebâb-ı
telh

fırâk u hasret-ile:

1. **fırâk u hasret-ile:--i, --le**
Gazel 239
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık ateşi ve hasretiyle.

Firāk u hasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü 'ummândur iy
döst

firākuñ odıyla:

1. **firākuñ odıyla:--u, --n, --t, --y, --la**

Gazel 362

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliden ayrılığın verdiği
ateş kastedilir.*

İrgür vişälüne beni cānā şevāba
gir
Çün görmişem firākuñ odıyla
'āzāb-ı telh

firāvān evledün:

1. **firāvān evledün:--dü, --n**

Gazel 310

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Artırma.k II Bollaştırmak.

Serv gibi bāğda reftāra geldün
nāz-ıla

Eyledün bu gözlerüm yaşın
firāvān el-ğiyāş

firāzı:

1. **firāzı:--ı**

Gazel 240

Mısra: 2

Yukarı.

Dilā bak rāh-ı 'ışk gāyetde teng-
est

Neşibiyle firāzı cümle seng-est

fireng:

1. **fireng:-e**

Gazel 422

Mısra: 6

*Osmanlıların Avrupalılara,
özellikle Fransızlara verdikleri
ad.*

'Aqlımı alduñ evvel imāna
kaşduñ āhir
Zünnār-ı zülfüñ-ile çeşmüm
Fireng beñzer

firiste:

1. **firiştedür:--dür**

Gazel 480

Mısra: 2

Melek.

Cānān vücūdı şir ü şekerden
siriştedür
Hürî midür cemālî 'aceb ya
firiştedür

firkat:

1. **firkatiyle:-i, -y, -le**

Gazel 24

Mısra: 7

*Ayrılık, ayrılış, firak,
hicran.*

Firkatiyle gice gündüz teşnedür
cān u göñül
Gel benüm şāhum vişälün
şerbetin kandur baña

2. **firkat:**

Gazel 143

Mısra: 1

*Ayrılık, ayrılış, firak,
hicran.*

Kıldı firkat gözümün yaşını iy
döst şarāb
Bagrumı hasret odı eyledi ser-
cümle kebāb

3. **firkatün:--ün**

Gazel 287

Mısra: 7

*Ayrılık, ayrılış, firak,
hicran.*

Firkatün virdi hāle gerçi bu dil
bünyādına
Leşker-i gam geldi itdi cümle
virān 'ākıbet

4. **firkate:-e**

Gazel 290

Mısra: 6

*Ayrılık, ayrılış, firak,
hicran.*

Va'de kıldıñ gerçi kim evvel
vişälün şerbetin
Firkate tebdil idüp āhir sem
itdün 'ākıbet

firkat belāsıdır:

1. **firkat belāsıdır:--s, --ı, --dur**

Gazel 354

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ayrılık belası(sevgiliden
ayırılma bağlamında).*

Firkat belāsıdır gözümü kan
iden benüm

Vuşlat ümmîdi eyleyiser cānumı
ferah

firkat sebi:

1. **firkat sebi:-i**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık gecesi.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat sebi
Hāç cüdā kākül cüdā ol zülf-i
ham-der-ham cüdā

firkat-ile soldı:

1. **firkat-ile soldı:--dı**

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık ateşiyle

bitmek,tükenmek.

Firkat-ile soldı geçdi nev-bahār-
ı ömrüm āh
Çehre-i zerdüm belā vü gam
hazānidur baña

firkatle başuma kıyāmet kopar:

1. **firkatle başuma kıyāmet**

kopar:--le, --u, --ma, --a, --r

Gazel 227

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki

*mısrayla ilgili olarak; aşğın
sevgiliyi görmemekle(ondan
ayrılmakla) sanki kıyāmet
kopacak zannedilmesi kastedilir.*

Görinmez olalı ol serv-i kāmēt
Kopar firkatle başuma kıyāmet

fiten gāzmesini atdı:

1. **fiten gāzmesini atdı:--si, --ni, --dı**

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

*karışıklık çıkarın yan bakışıyla
bakması kastedilmiştir.*

Çeşmi ya atdı fiten gāzmesini
itdi hādeng
Hünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

fitne:

1. fitne:

Gazel 28

Mısra: 9

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ

İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

2. fitne:

Gazel 57

Mısra: 1

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Ruğları fitne kad-i bälâ belâ
Eksük olmaz dilde fitne ya belâ

3. fitne:

Gazel 57

Mısra: 2

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Ruğları fitne kad-i bälâ belâ
Eksük olmaz dilde fitne ya belâ

4. fitneye:-ye

Gazel 188

Mısra: 7

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Türk çeşmün fitneye âgâz ide
Şür u şer tola İrak-ıla Arab

5. fitneye:-y, -e

Gazel 312

Mısra: 4

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Saçı zâlim habîbüñ çeşmi âfet
Olurlar fitneye her biri bâ'îş

6. fitne:

Gazel 434

Mısra: 10

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Nigârüñ çeşm-i fettânın
Muhibbî'den su'âl itseñ
Cevâbı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
âfetdür

7. fitneleri:-ler, -i

Gazel 480

Mısra: 5

Karışıklık, fesat, kargaşalık
// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhir göziyle gamzeleri her gün
iştüdür

fitne-i âhir zamân:

1. fitne-i âhir zamân:

Gazel 426

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahir zaman fitnesi,

kiyamete yakın ortaya çıkacak
kötülükler.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i âhir zamân
Sihr-ile yakduñ cihânı gözlerüñ
câzû mıdır

fitne-i 'âlem-durur:

1. fitne-i 'âlem-durur:--dur, --ur

Gazel 437

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

Dünya'yı karıştıracak güzellikte
olduğu kastedilmektedir.

Fitne-i 'âlem-durur her dem o

zülf-i müşğ-bâr

H'âb yüzün merdüme göstermez

ol çeşmi humâr

fitne-i şeytândan:

1. fitne-i şeytândan:-dan

Gazel 29

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeytanın fitnesi.

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabül
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

fitneler eyleye:

1. fitneler eyleye:-ye

Gazel 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karışıklık, ara bozuculuk

çıkarma.

Zülfün-ile hattuñ eyleye fitneler
izhâr
Çeşmün ne aceb bilmeye ya bî-
haber ola

fitneye:

1. fitneye:--y, --e

Gazel 322

Mısra: 4

Karışıklık, fesat, kargaşalık

// *Karışıklığa sebep olacak*
kadar güzel kadın (yüz, göz vb.),
âfet.

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'îş

fi't-te' hîr âfât:

1. fi't-te' hîr âfât:

Gazel 249

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"İşleri ertelemede

tehlikeler vardır" anlamında
meşhur bir söz.

Mey in'âm eylese pîr-i harâbât
Ele al sâkî fi't-te' hîr âfât

furât:

1. furât:

Gazel 247

Mısra: 4

Türkiye topraklarından

doğup Irak'ta Dicle ile
birleştikten sonra denize ulaşan
akarsu, Fırat nehri. II Aşığın
gözyaşlarının çokluğu.

Küze ile la'lüne ire diyü
Çeşmesâr-ı çeşmümi kıldum
Furât

fursat:

1. **fürşat:**

Gazel 198

Mısra: 4

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.

Işk meydanında top it oynasun dilber serüñ
Furşat el virdükçe mahfî
zülfinüñ çevgânın öp

2. **fürşatı:-ı**

Gazel 200

Mısra: 3

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.

Furşatı elden düşürme bir muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

3. **fürşatı:-ı**

Gazel 213

Mısra: 3

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.

Furşatı elden düşürme bir muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden inkılâb

4. **fürşat:**

Gazel 258

Mısra: 1

Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart.

Sâkî ele al bâde ki degmede bu furşat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaqt-i kıymet

fürşat bula:

1. **fürşat bula:--a**

Gazel 340

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun, elverişli zaman bulmak.

Mübârek eyle yâ Rab bu ğazâmı
Muhibbî bula furşat nite Mihâc

fürüd oldı:

1. **fürüd oldı:--dı**

Gazel 392

Mısra: 22

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fazla olmak. İslam

alimlerinden daha fazla dinin esasları hakkında bilgi sahibi olmak.

Sen mu'allime varup okumaduñ
harf ü hurûf
Lîk 'âlimlerden oldı biñ tabak
'ilmüñ fûrüd

fütüh:

1. **fütüh:**

Gazel 356

Mısra: 6

Ferahlama, gönül açılması.

Her bir kadeh ki pîr-i muğân
vire nüş idem
Meftûh olur bu gönlüme niçedür
fütüh

fütüh bulur:

1. **fütüh bulur:--ur**

Gazel 351

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlama.gönül rahatlığı.

Yüzini süren ayaguña devlete
irer
Derbân olan kapuñda bulur
'âkıbet fütüh

füzün olur:

1. **füzün olur:--ur**

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Yaş dökdüğümce âteş-i âhum
füzün olur
Bir yire cem olmaz-iken âteş-ile
âb

ğabğab:

1. **ğabğab:**

Gazel 160

Mısra: 8

Çene altı; gerdan.

Lebi şeftâlüsün gördük dil ü cân-ıla
meyl itdüğ

Elüñ sunma hazer eyle önünde
çâhdur ğabğab

ğabğabını ohsayup:

1. **ğabğabını ohsayup:--ı, --nı, --yup**

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sevgilinin çene altını oksaması kastedilir.

Virmiş-iken Hâk saña bil iy
Muhibbî kıdrini
Ğabğabını ohsayup geh geh gül-
i ğandânın öp

ğaddâr u sehî kadend:

1. **ğaddâr u sehî kadend:**

Gazel 394

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acımasız ve servi boylu sevgili.

Gözüm yaşıyla sînemi dâğ
eyleyen benüm
Ol gül-ruğ u lâle ğaddâr u sehî
kadend

ğaffâr'dur:

1. **ğaffâr'dur:--dur**

Gazel 156

Mısra: 5

Günahları örten, bağışlayıcı, mağfireti çok Cenâb-ı Hak (C.C.).

Afv kıl işyânımı kim bir aduñ
Ğaffâr'dur
Ol Muhammed hürmetine kim
saña oldur ğabîb

ğaffârü'z-zünüb:

1. **ğaffârü'z-zünüb:**

Gazel 153

Mısra: 8

Günahları örten, bağışlayıcı, mağfireti çok Cenâb-ı Hak (C.C.).

Yuya yüzüm karasını âb-ı
istiğfâr-ıla
Umaram ki pâk ide mahşerde
Ğaffârü'z-zünüb

2. **ğaffârü'z-zünüb:**

Gazel 154

Mısra: 10

*Günahları örten,
bağışlayıcı, mağfireti çok
Cenâb-ı Hak (C.C.).*

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime
Çün kerem kânı efendündür o
Gaffârü'z-zünüb

ğafil:

1. **ğafil:**

Gazel 242

Mısra: 3

*Çevresinde olan biten
şeylerden habersiz.*

Niçe bir hâb-ı gâfletle yatasın
şubha dek gâfil
Sehergeh gülşene varup şadâ-yı
bülbülü güş it

ğafil olma:

1. **ğafil olma:--ma**

Gazel 470

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gaflette bulunmak,
tedbirsiz olmak.*

İy Muhibbî gâfil olma nefis
şerrinden sakın
Togrı yoldan seni çıkarmaga ol
düşmen yiter

ğafil olmagıl:

1. **ğafil olmagıl:--ma, --gul**

Gazel 482

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dikkatsiz, uyanık olmayan.

Muhibbî olmagıl gâfil dilünden
koyma eş'arı
İşidenler diye arı'ir saña
müsellemdür

ğafirü'z-zünüb:

1. **ğafirü'z-zünüb:**

Gazel 195

Mısra: 10

Günahları bağışlayan

(Allah).

Yaş dök Muhibbî şâm u şehher
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñı tâ
Ğafirü'z-zünüb

ğaflet idüp:

1. **ğaflet idüp:--üp**

Gazel 442

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dikkatsizlik ve
vurdumduymazlık.*

Vuşlat eyyâmına kim irişdi
bilsün kâdrini
Ğaflet idüp sanmasun bir dağı
bu demler gelür

ğaflet itme:

1. **ğaflet itme:--me**

Gazel 234

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gaflette olmak, hakikati
görememek, boş bulunmak,
tedbirsiz olmak.*

Ğaflet itme zulmet-i şebde uyan
añ yârünü
Kesmedi zikrini Yünus mesken
iken batn-ı hüt

2. **ğaflet itme:--me**

Gazel 409

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gaflette olmak, hakikati
görememek, boş bulunmak,
tedbirsiz olmak.*

İy Muhibbî gâflet itme başa
'aqluñ cem' kıl
Kanda gitdi kandadur
Keyhusrev ü Cem Keykübâd

3. **ğaflet itme:--me**

Gazel 428

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gaflette olmak, hakikati
görememek, boş bulunmak,
tedbirsiz olmak.*

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Ğaflet itme girdüğün
merdâneler meydânıdur

gâh:

1. **gâh:**

Gazel 11

Mısra: 4

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senüñ

Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

2. **gâh:**

Gazel 27

Mısra: 3

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gâh cevr ider gözün gâhî kaşuñ
Çün ire sehm saâdetdür baña

3. **gâh:**

Gazel 30

Mısra: 1

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gâh gözde gâh dilde eyle cā
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Hudâ

4. **gâh:**

Gazel 30

Mısra: 1

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gâh gözde gâh dilde eyle cā
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Hudâ

5. **gâh:**

Gazel 69

Mısra: 1

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gâh dildür gâh dide saña cā
Hep senüñ emrünüñdedür tek eyle
cā

6. **gâh:**

Gazel 69

Mısra: 1

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gâh dildür gâh dide saña cā
Hep senüñ emrünüñdedür tek eyle
cā

7. **gâh:**

Gazel 142

Mısra: 8

*"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.*

Gözlerüme kâh-ı mândür sirişk
Gâh gün yüzine zülfidür nişk

8. **gâh:**

Gazel 187

Mısra: 6
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Şâh-ı ışkâm şule-i âhum baña
zerrîn alem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

9. **gâh:**
Gazel 432
Mısra: 8
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Bu gedâya n'ola keşf itsen şehâ
esrârûnî
Gâh olur kim bendeye hâlini
sultân 'arz ider

gâh gâh:

1. **gâh gâh:**
Gazel 379
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bazan.....bazan,
kimi.....kimi, kâh.....kâh.

Gün yüzine gâh eşküm gâh zülf
olur hicâb
N'eyleyem bu baht-ı naḥs u bî-
karârumdan meded

2. **gâh gâh:**
Gazel 344
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ara sıra, bazen.

Gâh nâz u gâh şive geh cefâ
gâhî sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkâr güç

gâh geh:

1. **gâh geh:**
Gazel 175
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bazen...bazen.

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün ḥasta dil
Gâh cevri ü geh cefâ geh ḥıṣm u
geh nâz ü itâb

2. **gâh geh:**
Gazel 338
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bazen...bazen.

Gâh ḡam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânenen kim aldı bâc

gâh gehi:

1. **gâh gehi:**
Gazel 299
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vakit vakit, bazı bazı, ara
sıra.

Lâyık saña kim eylesesin cevri ü
cefâlar
Mihri eylesesin yañılıban gâh
gehî döst

gâh gehi gehi:

1. **gâh gehi gehi:--i, --i**
Gazel 292
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bazen, zaman zaman.

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhânedi
Bulmadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

gâh olur:

1. **gâh olur:--ur**
Gazel 293
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bazen.

La 'lûnî añdum feraḥdan yok
yire kan ağladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
ağlar mest

gâhî:

1. **gâhî:**
Gazel 11
Mısra: 4
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senüñ
Gâh yanıp yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

2. **gâhî:**
Gazel 27
Mısra: 3
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Gâh cevri ider gözün gâhî kaşun
Çün ire sehm saâdetdür baña

3. **gâhî:**
Gazel 81
Mısra: 7
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevri ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

4. **gâhî:**
Gazel 81
Mısra: 7
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevri ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

5. **gâhî:**
Gazel 320
Mısra: 2
"Gâh ... gâh ..." bağlacı,
bazen, ara sıra.

Bir gedâ iken idersem n'ola
cânân-ıla baḥş
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla baḥş

gâhî gâh:

1. **gâhî gâh:**
Gazel 171
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"Geh... geh..." bağlacı. ||
Bazen... bazen..., bazı defa.

Gözlerüm yaşını lâyıḡ gördi
ḥayyât-ı felek
Biçdi ḥilat egnüme gâhî ser-â-
ser gâh şîb

gâlib:

1. **gâlib:**
Gazel 496
Mısra: 5
Ar. Üstün gelen, baskın
çıkan.

Ezelden böyledür gâlib güzeller
mâladur râḡıb
Gözümün yaşına ḡâlib n'ola olsa
diremlerdür

ğalib olsa:

1. **ğalib olsa:--sa**
Gazel 363
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstün gelmek.

Ğalib olsa ger ğamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāhib-i mülke gelürmiş
düşmenüñ bürüzi telh

ğaltān:

1. **ğaltān:**
Gazel 12
Mısra: 3
Yuvarlanan, tekerlenen.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi
ğaltān ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevgān aña

2. **ğaltān:**
Gazel 25
Mısra: 8
Yuvarlanan, tekerlenen.

Çevgān idüp zülfî nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ğaltān aña

3. **ğaltān:**
Gazel 227
Mısra: 3
Yuvarlanan, tekerlenen.

Anuñ pāyına ğaltān olsa āhîr
Bilürdüm var-ı mış başumda
devlet

ğaltān ideyim:

1. **ğaltān ideyim:--e, -yim**
Gazel 149
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın başının
sevgili uğruna yerlerde
sürünmesi,yuvarlanması
kastedilir.*

Serümi bağlama fitrāküñe lāyık
degülem
Anı ğaltān ideyim tā basa
sümm-i merkeb

ğam:

1. **ğam:**
Gazel 18
Mısra: 2
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Gönül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza ğam peydā

2. **ğam:**
Gazel 18
Mısra: 8
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Egerçi akreb-i zülfün urur zaħmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalünden olur
her demde em peydā

3. **ğam:**
Gazel 21
Mısra: 10
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Bu Muħibbî vādî-i hicre yöneldi
zād içün
Hün-ı dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

4. **ğamuñ:-uñ**
Gazel 21
Mısra: 5
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Işk şāhî çün baña virdi ğamuñ
sulţānlığın
İy gözüm sakķālıg it iy ğamze
ferrāş ol baña

5. **ğam:**
Gazel 35
Mısra: 1
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdā
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdā

6. **ğam:**
Gazel 35
Mısra: 2
Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdā
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdā

7. **ğamuñ:-uñ**
Gazel 76
Mısra: 11
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğamuñ kaddümi çeng itdi birez
nālišlerüm diñle
Gözüm yaşını tār itdi ider gör
zîr ü ğam peydā

8. **ğam:**
Gazel 77
Mısra: 9
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Başı eflāke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşğün olsa Muħibbî'ye
penāhum şanemā

9. **ğam:**
Gazel 84
Mısra: 8
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhā sanmasun
Guşsa ğam durmaz gelür her
biri mihmāndur baña

10. **ğamuñ:-uñ**
Gazel 94
Mısra: 6
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Düşüp küh-ı belā içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ğamuñ ālemde var olsun komaz
bir dem beni tenhā

11. **ğamuñdan:-uñdan**
Gazel 95
Mısra: 1
Acı, dert, keder, üzüntü. II
*Âşğın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Dimedüm cānā ğamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

12. **ğamdur:-dur**

Gazel 106

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Bir yaña ğamdur çeken bir yaña
derd ü ğuşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencāmi baña

13. **ğam:**

Gazel 120

Mısra: 7

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Kime ğam kime ferah yazmış çü
haññat-ı ezel
Bunu yazmış başuma senden
olam dāyim cüdā

14. **ğam:**

Gazel 122

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

15. **ğam:**

Gazel 192

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Şükr kim yapıldı bu ğam kapısı
Açılup gönlüme ebvāb-ı tarab

16. **ğam:**

Gazel 193

Mısra: 11

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Şādīye şād olma iy dil gelse
ğam hem mużtarib
Çün bilürsin kāyināt içinde
vardur inķılāb

17. **ğam:**

Gazel 199

Mısra: 9

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğam nedīm ü göz yaşı gülgün
şarāb
İy Muħibbī turma kıl iyş ü tarab

18. **ğamla:-la**

Gazel 219

Mısra: 5

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Hānemüz ğamla müşerrefdür
gelür derd ü belā
Luñf u ķahrı bir-durur biz
olmuşuz derbān-ı dōst

19. **ğam:**

Gazel 226

Mısra: 7

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğam yār u belā mūnis ü endüh
nedīmūñ
Gözyaşımı iy dīde ħarīfāne şarāb
it

20. **ğam-ıla:-ıla**

Gazel 268

Mısra: 10

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Kaldı vīrāne-i miñnetde
Muħibbī şeb ü rüz
Hū dutup dil ğam-ıla olalı ārām-
ı kühest

21. **ğam:**

Gazel 332

Mısra: 10

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Gevher-i eşki Muħibbī pāyına
meh-rūlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yımeyüp ğam turma saç

22. **ğamı:-ı**

Gazel 334

Mısra: 9

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

N'eylesün n'itsün Muħibbī yā
niçe yazsun ğamı
Seni cāndan sevdüğü çünki olur
yanuñda suç

23. **ğam:**

Gazel 338

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Gāh ğam vīrān ider dil mülkini
geh çeşm-i yār
Hey müselmānlar meded
vīrāneden kim aldı bāc

24. **ğamuñ:-uñ**

Gazel 363

Mısra: 5

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğālib olsa ger ğamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāhib-i mülke gelürmiş
düşmenüñ birürzi telh

25. **ğam:**

Gazel 371

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğam baña mūnis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
dañı benümle şād

26. **ğam-ıla:-ıla**

Gazel 371

Mısra: 4

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ğam baña mūnis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
dañı benümle şād

27. **ğamuñ:-uñ**

Gazel 434

Mısra: 4

Acı, dert, keder, üzüntü. II

*Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.*

Ciger-pârem kebâb u eşk-i
hûnîmüm şarâb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür ğamuñ
şâh-ıla şohbetdür

28. **ğamdadur**:-da, -dur

Gazel 460

Mısra: 1

Acı, dert, keder, üzüntü. II
Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.

Ğuşşadan hâlî degül her lahza
göñlüm ğamdadur
Müstedâm olsun bu dîde dağı
dâyim nemedür

29. **ğamuñ**:-uñ

Gazel 471

Mısra: 1

Acı, dert, keder, üzüntü. II
Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.

Ğamuñ cânâ baña mihmân-ı
cândur
Anuñla eglenür dil çok
zamândur

30. **ğamdan**:-dan

Gazel 481

Mısra: 3

Acı, dert, keder, üzüntü. II
Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.

Rahne rahne oldı ğamdan uşbu
göñlüm hânesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymânedür

31. **ğam**:

Gazel 483

Mısra: 8

Acı, dert, keder, üzüntü. II
Âşığın sevgiliden dolayı çektiği
acı, keder.

Mağabbet bâdesin içen olur
miñnetle her demde
Ferahla şâdîden geçmiş ğam ile
âşinâlardur

ğam bārını:

1. **ğam bārını**:-i, --n, --i

Gazel 256

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzülmek, kaygılanmak,
tasalanmak.

Ğam bārını götürür-isem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezelde çünki baña üstür-i
nerest

ğam beyâbânında kaldum:

1. **ğam beyâbânında kaldum**:-
du, -m

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Âşığın ğam ve sıkıntı
çölünde(sahasında) kalması.

Âh kim âvâre düşdüm dergeh-i
cânân cüdâ
Ğam beyâbânında kaldum bir
kuru ten cân cüdâ

ğam bucagında:

1. **ğam bucagında**:-i, --n, --da

Gazel 316

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğam yeri.

Hicr elinden ğam bucagında
yatup bu hâsta dil
Ney gibi durmaz kılur feryâd u
efğân-ıla bahş

ğam çekdüğüme:

1. **ğam çekdüğüme**:-dük, --ü, -
-me

Gazel 369

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert,acı ve keder içinde
bulunma halî.

Dehr elinden iy göñül ğam
çekdüğüme ğam yime
Bunu fikr eyle kim almışdur bu
dünyâdan murâd

ğam dâğıdur:

1. **ğam dâğıdur**:-i, --dur

Gazel 439

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ğam yarası.

Sinemüñ üstinde cânâ görinen
ğam dâğıdur
Kaatre kaatre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yaralar

ğam dağı:

1. **ğam dağı**:

Gazel 371

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder ve üzüntü de
anlamında kullanılmıştır.

Ğam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şâdmânam ğam
dağı benümle şâd

2. **ğam dağı**:

Gazel 482

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder ve üzüntü de
anlamında kullanılmıştır.

Düşüp miñnet bucagına beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
ğam dağı mañremdür

ğam degül:

1. **ğam degül**:

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne çıkar, zararı yok,
aldırma!

Mañzen-i dilden çıkarsam ğam
degül söz gevherrin
Eksük olmaz ne kadar harc
eyleşem kândur baña

2. **ğam degül**:

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne çıkar, zararı yok,
aldırma!

Göñlümi seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkça nigâr
Ğam degül çünki yıkan yine
yapar mimâr ola

3. **ğam degül**:-gül

Gazel 281

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne çıkar, zararı yok,
aldırma!

Yâr eger zülfin giderse gül
yüzünden ğam degül
Çün Muhammed devidür küfre
ne hâcet iltifât

4. **ğam degül:**
Gazel 399
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, zararı yok,
aldırma!*

İy felek berķ-ile pür kılsañ
cihānı ğam degül
Hāne-i vīrān içinde germ
nārumdur nemed

5. **ğam degül:**
Gazel 161
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, Zararı yok,
Aldırma.*

İy Muhibbī yārdan ger baña
olursa nazar
Ğam degül düşmen cefāsından
ko cevri itsün raķīb

6. **ğam degül:**
Gazel 376
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, Zararı yok,
Aldırma.*

Ğam degül ger ara yirde olsa
ba‘de‘l-maşrıķın
Yiri göĝi seyr ider yokdur dile
bir yir ba‘īd

7. **ğam degül:**
Gazel 342
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, zararı yok,
aldırma!*

Mārdur zülfi dilā kaşd itse her
dem cānuña
Ğam degül tiryākdür la‘l-i
lebünden yaña kaç

ğam degüldür:

1. **ğam degüldür:--dür**
Gazel 337
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, zararı yok, önemi
yok, aldırma!*

‘Āşıkam rindem çün itdüm ben
harābāt ihtiyār
Ğam degüldür zāhidā olsam
kamu hālka gülenç

2. **ğam degüldür:--dür**
Gazel 442
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ne çıkar, zararı yok, önemi
yok, aldırma!*

Ħamdülillāh kim lebün tiryāki
zāhir olalı
Ğam degüldür mār-ı zülfünden
eger semler gelür

ğam derdine:

1. **ğam derdine:-i, -ne**
Gazel 60
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Üzüntü,sıkıntı tasası.

Bugün ğam derdine bundan
dimişler özge yok dermān
Elā yā eyyühe’s-sāķī edir kesen
ve nāvilhā

ğam dökdi:

1. **ğam dökdi:-di**
Gazel 78
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Argo**
Keder ve sıkıntı duymak.

Gitdi çün rāh-ı fenāya iy göñül
Ferhād u Kaş
Dökdi ğam kūh-ı belā miñnet
bayābāni saña

ğam gelse:

1. **ğam gelse:--se**
Gazel 391
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Tasalanmak, üzülmek,
dertlenmek.*

Melül olma dilā ğam gelse her
dem
Cihānda kimse yokdur ğamdan
āzād

ğam gelür:

1. **ğam gelür:--ür**
Gazel 498
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gamın, kederin ortaya
çıkması.*

İy Muhibbī şādılık gelse gelür
ardınca ğam

Anuñ-içundur ki dünyā inķilāb
üstindedür

ğam girdābına:

1. **ğam girdābına:--ı, --n, --a**
Gazel 379
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gam denizinin girdabına
düşmek.*

Bahr-i ‘ışka bilmeden dil
zevraķın saldum āh
Düşdi ğam girdābına bu
rüzigārumdan meded

ğam hānemdedür:

1. **ğam hānemdedür:--m, --de,
--dür**
Gazel 460
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın kederli gönlü.

İy Muhibbī ğamdan özge yār-ı
şādık bulmadum
Her ne dem kim yoklasam
yanumda ğam hānemdedür

ğam hil‘atini:

1. **ğam hil‘atini:--i, --n, --i**
Gazel 338
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve sıkıntı kaftanı.

Şāh-ı ‘ışkam şu‘le-i āhum
benüm başumda tāc
Geymişem ğam hil‘atini
kimseye yok ihtiyāc

ğam kalur mı ki:

1. **ğam kalur mı ki:--ur, --mı, --
ki**
Gazel 467
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Keder ve dertten kurtulma.

Ne kadar ĝuşşam ola la‘l-i lebin
yād idicek
Ğam kalur mı ki kelām ol leb-i
şūrüne gelür

ğam kilidi:

1. **ğam kilidi:--i**
Gazel 347
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam kilidi.

Ġam kilidi açılır mı bu
göñülden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftâh

ġam kişveri:

1. **ġam kişveri:--i**
Gazel 430
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam ülkesi.

Çal sîne tablını 'alem-i âhi çek
dilâ
Ġam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

ġam leşkeri:

1. **ġam leşkeri:--i**
Gazel 255
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert askeri.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Ġam leşkeri gelüp âh eyledi anı
ġâret

ġam leşkerin:

1. **ġam leşkerin:--i, --n**
Gazel 267
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Yine cem' itdi beñzer leşkerin
ġam
İdiserdür bu dil mülkini ġâret

ġam meclisinde:

1. **ġam meclisinde:--i, --n, --de**
Gazel 315
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Şive-i dölâb-ı çarhuñ nâlişin dil
gösterür
Olsa ger ġam meclisinde 'ilm-i
müsikâr baħş

2. **ġam meclisinde:--i, --n, --de**
Gazel 362
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder meclisi.

Ġam meclisinde göz yaşıdır çün
şarâb-ı telh
Oldı firâk odı ile bagrum kebâb-
ı telh

ġam merdümine:

1. **ġam merdümine:--i, --n, --e**
Gazel 472
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Eziyet ve keder içindeki
adem,aşık.*

Ġam merdümine taħliye itdüm
bu göñlümi
Kudret eliyle yapulu bir vaķf-
hânedür

ġam metâ'in:

1. **ġam metâ'in:--n**
Gazel 383
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam sermayesi.

Virüp cân naķdin aldum ġam
metâ'in
Ezelden ehl-i 'işka bu-durur sūd

ġam oldı:

1. **ġam oldı:--dı**
Gazel 388
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzümek.

Gözlerüm yaşı ile ancak ġam
oldı hâşılum
'İşk şâhı baña ihsân itdi bir
virâne kend

ġam peydâ olmuşdur:

1. **ġam peydâ olmuşdur:--miş, -
dur**
Gazel 76
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın kalbinde
dert,elem,keder oluşması.*

Niçe yıllardur olmuşdur derün-ı
dilde ġam peydâ
Aceb midür bu dîdemden ola
her laħza dem peydâ

ġam sebinde:

1. **ġam sebinde:--in, --de**
Gazel 193
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder akşamı.

Ġam sebinde iy Muhibbî şol
kadar kan akladuñ
Gözlerüñ yaşına nisbet kaķre
oldı nehr-i Žâb

2. **ġam sebinde:--i, --n, --de**
Gazel 315
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder akşamı.

Ġam sebinde ruħları yâdına
efġân eylesem
Şubha dek eyler benümle
bûlbûl-i gülzâr baħş

3. **ġam sebinde:--i, --n, --de**
Gazel 474
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam, keder akşamı.

Ġam sebinde zülfini añsam
gelür cânım lebe
Giceler olsa uzun nite ki bîmâr
incinür

ġam sebinde görünür:

1. **ġam sebinde görünür:--i, --n,
--de, --in, --ür**
Gazel 135
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntı(ayrılık) gecesi.

Ay olur âh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzüñ
Ġam sebinde görünür her laħza
her dem sâl aña

ġam şerbetin:

1. **ġam şerbetin:--+i, --n**
Gazel 188
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder,tasa içeceği.

İçeliden döstlar ġam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyş ü
tarab

ġam sipahi:

1. **ġam sipahi:--i**
Gazel 268

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
gam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

gam tekyesinde:

1. **gam tekyesinde**:--s, --i, --n, --de

Gazel 476

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, üzüntü dergâhı.

Gam tekyesinde yakmaga
maḥabbet çerâğını
Dil tıflımı bagırda olan bâğa
saldılar

gam u ğuşsa:

1. **gam u ğuşsa:**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaygılanma ve tasalanma.

Dür ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H̱âce-i ışkâm gam u ğuşsa
tecemmüldür baña

gam yime:

1. **gam yime:**

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yememek, tasa

etmemek, kaygılanmamak,
üzülmemek.

Gam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Aşık olan terk-i nâmüs eyleyüp
rûsvâ ola

2. **gam yime**:--e-me

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam yememek, tasa

etmemek, kaygılanmamak,
üzülmemek.

İy Muḥibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime
Çün kerem kâni efendüñdür o
Gaffârü' z-zünüb

3. **gam yime**:--me

Gazel 369

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Gam yememek, tasa
etmemek, kaygılanmamak,
üzülmemek.

Dehr elinden iy gönül gam
çekdüğüme gam yime
Bunu fikr eyle kim almışdur bu
dünyâdan murâd

4. **gam yime**:--me

Gazel 484

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam yememek, tasa
etmemek, kaygılanmamak,
üzülmemek.

İy Muḥibbî artadur 'ışkuñ belâsı
dem-be-dem
Gam yime her kim ki 'aşıkdur
belâyı o çeker

gamâm üzre:

1. **gamâm üzre**:--m

Gazel 463

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

H̱z.Peygamberi küçükken
güneşten ve sıcaktan koruyan
bulut kastedilmektedir.

İki çeşmüm iki cârî bñardur
Gamâm üzre yaşı Hâmün'a
beñze

gamdan dilümi pâreledi:

1. **gamdan dilümi pâreledi**:--

dan, --ü, --mi, --le, --di

Gazel 231

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın keder ve
üzüntüden gönlünün iki parçaya
bölünmesi kastedilir.

Biñ pâre ola el uzadur zülf-i

dilbere

Gamdan dilümi pâreledi şâne

'âkıbet

gamdan halâs vok:

1. **gamdan halâs yok:**

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder ve üzüntüden
kurtulma ümidinin olmaması.

Dâr-ı dünyâda Muḥibbî çünkü
yok gamdan halâş
Çâresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

gamdan halâş yok-durur:

1. **gamdan halâş yok-durur**:--ur

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir sevgiliye
tutulanın mutlak sonunun eziyet
ve cefa çekmek olduğu,gerçek
aşğın hiç bir zaman sıkıntıdan
uzak olmayacağı kastedilmiştir.

İy Muḥibbî ışk ara çün yok-
durur gamdan halâş
Çâresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

gamdan özge yâr-ı şâdık bulmadum:

1. **gamdan özge yâr-ı şâdık**

bulmadum:--dan, --ma, --du, --m

Gazel 460

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şair kendine
hitaben aşk yolunda dert ve
kederden daha iyi bir arkadaşı
olmayacağını kastetmektedir.

İy Muḥibbî gamdan özge yâr-ı
şâdık bulmadum

Her ne dem kim yoklasam

yanumda gam hânemedür

gamdan özge yâr-ı şâdık var mıdır:

1. **gamdan özge yâr-ı şâdık var**

mıdır:--dan, --mı, --dur

Gazel 271

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şair kendine
hitaben aşk yolunda dert ve
kederden daha iyi bir arkadaşı
olmayacağını kastetmektedir.

İy Muḥibbî gamdan özge yâr-ı
şâdık var mıdır
Zîra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh döst

ġameġin dili:

1. **ġameġin dili:--i**
Gazel 368
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşġın gamlı,dertli gönü.

Zıkr kıl la'l-i lebüñ eyle bu
ġameġin dili şād
Zülfine bağla gönül tā bulasın
'ömr-i ziyād

ġameġin gönül:

1. **ġameġin gönül:**
Gazel 105
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşġın hüznü ve kederli gönü.

Bulmadı cevri ü cefādan özge bu
ġameġin gönül
Arturur günden güne cevri ni ol
meh-rü baña

ġameġin gönüller açaram:

1. **ġameġin gönüller açaram:--a, -ram**
Gazel 48
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam dolu,dertli gönülleri ferahlatmak,sakinleştirmek.

Himmetüm raşşına binüp ālemi
geşt eylesem
Açaram ġameġin gönüller nite
kim bād-ı şabā

ġameġin ider:

1. **ġameġin ider:--e, --r**
Gazel 359
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gamlı, kederli etmek, üzme.

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ġameġin ider
Bir karar üzre degül her rüz her
meh sāl-i çarġ

ġameġin olanı:

1. **ġameġin olanı:--a, --n, --t**
Gazel 346
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşġın gam ve keder içinde bulunduġu söylenmektedir.

Ĥattı-y-ıla 'ārızın görsem olur
gönüm küşād
Nite kim ġameġin olanı sebz ü āb
eyler feraġ

ġameġin (olmak):

1. **ġameġin:**
Gazel 251
Mısra: 9
Gamlı olmak, hüznü ve kederli olmak.

Ne şādān ol ne ġod ġameġin
Muġibbi 'ālem içinde
Gedā mır ü cüvān u pır iderler
çün kamu riġlet

ġameġüsār:

1. **ġameġüsārüm:--um**
Gazel 399
Mısra: 2
Gam artıran.

Döstar ġam-hānesinde eski
yārumdur nemed
ġameġüsārüm maġremüm hem
iġtiyārumdur nemed

ġam-hāne:

1. **ġam-hānesinde:--s, -i, -n, -de**
Gazel 399
Mısra: 1
Gam evi. II Gönül.

Döstar ġam-hānesinde eski
yārumdur nemed
ġameġüsārüm maġremüm hem
iġtiyārumdur nemed

ġam-ı hicrün:

1. **ġam-ı hicrün:--ü, --n**
Gazel 454
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliden ayrı kalınan zamanlardaki kederli günler kastedilmiştir.

ġam-ı hicrün beni her laġza ġālī
Komaz zīrā ki eski hem-
demidür

ġam-ı hicründe:

1. **ġam-ı hicründe:--ün, --de**
Gazel 149

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliden ayrı kalınan zamanlardaki kederli günler kastedilmiştir.

ġam-ı hicründe eger ġālūmi
sorsañ her şeb
Ditrerem işkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

ġam-ı işkuñ:

1. **ġam-ı işkuñ:--u, --n**
Gazel 299
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşġın kederi.

Raġm eyle Muġibbi kuluña kim
ġam-ı işkuñ
Ġāret-i dil ü cān itmegi saldı
sipeh-i döst

ġamla nedāmetler gelür:

1. **ġamla nedāmetler gelür:--la, --ler, --ür**
Gazel 500
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet,sıkıntı ve pişmanlıkların sevinçten hemen sonra gelmesi kastedilmiştir.

Sakin aldanma dilā dünyā ider
şād u feraġ
Durmaz ardınca hemān ġamla
nedāmetler gelür

ġamlar gelür:

1. **ġamlar gelür:--lar, --ür**
Gazel 442
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık gönlündeki keder ve tasannı gittikçe arttıġını dile getirmektedir.

Yaş yirine gözlerümden dem-
be-dem demler gelür
Gülmesün mi bu dil-i ġam-
didede ġamlar gelür

ġamnāk:

1. **ġamnākdür:--dür, -**
Gazel 443
Mısra: 4
Gamlı, kederli, tasalı.

İsterem kim bu dil-i ğamnâki
idem şadmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dağı
beter ğamnâkdür

ġam-perverd ola:

1. ġam-perverd ola:-a

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ve keder ile beslenmiş olma durumu.

Bâr-ı ġamdan ağlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
ġam-perverd ola

2. ġam-perverd ola:-a

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ve keder ile beslenmiş olma durumu.

Âşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
ġam-perverd ola

3. ġam-perverd ola:-a

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam ve keder ile beslenmiş olma durumu.

Bâr-ı ġadan ağlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
ġam-perverd ola

ġamsuz ferah:

1. ġamsuz ferah:--suz

Gazel 418

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tasasız sevinç ve mutluluk.

Çünkü mihnetsüz maġabbet yok-
durur ġamsuz ferah
Ehl-i dil olan anuñçün şadmân
görmez lezîz

ġamuñ da:

1. ġamuñ da:--u, --n, --da

Gazel 245

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliden kaynaklı) dert
ve tasalar.

Senüñ derdüñ baña dermândur
iy döst
ġamuñ da sînem içre cândur iy
döst

ġamuñ tenüm bir kıla döndürdi:

1. ġamuñ tenüm bir kıla

**döndürdi:--u, --n, --ü, --m, --a,
--dür, --di**

Gazel 429

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşık sevgilinin
cefasından eriyip bittiğini ve bir
kıla döndüğünü ifade
etmektedir.*

Ruġuñ alımı 'arz eyle disem
dildâr âl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ġamuñ
dirsem ġayâl añlar

ġamz evler:

1. ġamz eyler:--r

Gazel 434

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaş gözle işaret. II

*Gammazlamak, münâfiklik etme,
koğulama.*

Kaçan ki görse 'uşşâkı ġasedden
yâra ġamz eyler
Raķîbi bilmedüm hergiz cihânda
ben ne milletdür

ġamz okını:

1. ġamz okını:--i, --n, --t

Gazel 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığa
delici yan bakışları, insanı
yaralayan ok ile
somutlaştırılmıştır.*

Kaşı yayına komış ġamz okını
çün ol ġabîb
Râhat-ı dil dilesen sineñ siper
kıl dâyimâ

ġamz okların:

1. ġamz okların:--lar, -(n)

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yan bakış oku.

Gönderirse ol kemân ebrû eger
ġamz okların
Geçürüp sînemden idem cân
içinde yir aña

2. ġamz okların:--lar, --i, --n

Gazel 372

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yan bakış oku.

Eksük itmezsin nigârâ sîneden
ġamz okların
Gonca agzuñ gibi teng iken
bulur gönlüm küşâd

3. ġamz okların:--lar, --i, --n

Gazel 395

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yan bakış oku.

Eksük itmezsin nigârâ sîneden
ġamz okların
Teng dehânuñ gibi iñen teng dil
bulur küşâd

ġamz oklarına:

1. ġamz oklarına:--lar, --i, --n, --a

Gazel 461

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin aşığı yaralayan
kalbi delici yan bakış okları
kastedilmektedir.*

ġamz oklarına sînede bu dil
nişânedür
Kaşd eyledüğü sîne degül bil ki
cânadur

ġamze:

1. ġamzeñ:--ñ

Gazel 5

Mısra: 7

*(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.*

Öldürür gerçi ki ġamzeñ aşıka
virmez amân
Leblerün İsî gibi her laġza virtür
cân baña

2. ġamze:

Gazel 10

Mısra: 2

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Lal-i lebûne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir ğamze ile öldürüp eyler yine
ihyâ

3. **ğamze:**

Gazel 21

Mısra: 6

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Işk şâhî çün baña virdi ğamuñ
sultânlığın
İy gözüm saqqâlğ it iy ğamze
ferrâş ol baña

4. **ğamzeden:-den**

Gazel 25

Mısra: 3

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Küyına varan âşıkı bir
ğamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ħak kan aña

5. **ğamzesin:-si, -n**

Gazel 28

Mısra: 3

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Sîneme gönderdi dilber
ğamzesin döndü didi
Cân içinde sakla kim bir ulu
himmetdür saña

6. **ğamzem:-m**

Gazel 33

Mısra: 5

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ğamzem oklarına dir tut sîneñi
Ben didüm ehlen ve sehlen
merħabâ

7. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 57

Mısra: 3

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Zülf-ile ğamzeñ bile ebrûlaruñ
Oldı bunlar cümle ser-tâ-pâ belâ

8. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 117

Mısra: 3

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ben ğastayı ğamzeñ niçe bir
öldürdi iy döst
Mevlâyıfe-küm taqtül ayneke
kañilâ

9. **ğamzeden:-den**

Gazel 127

Mısra: 4

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Kırmızı güller açılır sinede
Tokımcak ğamzeden peykân
aña

10. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 135

Mısra: 1

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Bilmezem ğamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fi'l-ħâl aña

11. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 241

Mısra: 3

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ğamzeñ helâk itdüğine
açmazdum âh
Şîrîn lebûñ ger eylese bir
büsesin diyet

12. **ğamzeñe:-ñ, -e**

Gazel 347

Mısra: 4

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Sen ğarâm itmiş-iken baña
lebûñ cür'asını
Kanımı ğamzeñe ben eyledüm
iy döst mubâh

13. **ğamzeler:-ler**

Gazel 407

Mısra: 7

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ğamzeler geldi ki târac ide dil
kişverini
İdiser anı ğarâb ol gözi mekkâre
meded

14. **ğamzeñ:-ñ**

Gazel 422

Mısra: 4

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ya kaşlaruñ kuraldan ğurbânuñ
oldum iy döst
Bu sîne tırkeşidür ğamzeñ
ħadenge beñzer

15. **ğamzesi:-s, -i**

Gazel 423

Mısra: 2

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ħüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
ağmer geçer
Kanımı dökmege lîkin ğamzesi
ħançer geçer

16. **ğamzeleri:-ler, -i**

Gazel 480

Mısra: 6

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhîr göziyle ğamzeleri her gün
iştüdür

17. **ğamzesi:-s, -i**

Gazel 485

Mısra: 5

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Ħün-bahâdur ğamzesi öldürdüğü
dil-ħasteye
Bâde içse ğatre-i la'l-i lebi
meygün tamar

18. **ğamzeler:-ler**

Gazel 498

Mısra: 5

(Sevgilinin) süzerek göz
ucu ile yan bakışı.

Kanım içse ğamzeler ister ciger
biryânını
Ħak dimişler serħoşuñ meyli
kebab üstindedür

ğamze midür:

1. **ğamze midür:--mi, --dür**

Gazel 180

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin can
alıcı yan bakışı kastedilmiştir.

Aceb bu ğamze midür yâhu
hançer
Aceb bu zülf midür yâhu kullâb

ġamze okın:

1. **ġamze okın:**--i, --n

Gazel 435

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yan bakış oku.

Kaşı yayı ġamze okın gizlü atar
sıneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar midur

ġamze okından:

1. **ġamze okından:**--i, --n, --dan

Gazel 496

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yan bakış oku.

Egerçi ġamze okından bu
gönlüm pür cerâhtdür
Muhibbî'ye gelür râhat anuñçün
derde emlerdür

ġamze okların:

1. **ġamze okların:**--lar, --n

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yan bakış oku.

Gönderürseñ ġamze okların cefâ
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol râhat-ı
cândur baña

2. **ġamze okların:**--lar, --i, --n

Gazel 232

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin kılıç gibi keskin
yan bakışlarıyla aşığa bakması
kastedilmiştir.*

Sine şahrâsında eyle cân-ıla
gönlün nişân
ġamze okların ele al tolu
peykân oldu tut

ġamze oklarını:

1. **ġamze oklarını:**--lar, --i, --nı

Gazel 88

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kılıç gibi keskin

*yan bakışlarıyla aşığa bakması
kastedilmiştir.*

ġamze oklarını atsa Muhibbî
saña nigâr
Sakla cigerde her biri bir
yâdigâr ola

2. **ġamze oklarını:**--lar, --i, --n, --ı

Gazel 484

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin kılıç gibi keskin
yan bakışlarıyla aşığa bakması
kastedilmiştir.*

ġamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp
Atmaga 'aşıklara almış ele ebrû
çeker

ġamze-i hün-rizidür:

1. **ġamze-i hün-rizidür:**--i, --
dür

Gazel 140

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin kan döken yan
bakışı.*

ġamze-i hün-rizidür alan
Muhibbî cânını
Mâni olma iy leb-i lâlî Mesîhâ
bir yaña

ġamze-i mestüñ:

1. **ġamze-i mestüñ:**

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş yan bakış.

Sultân olalı şehr-i dile ġamze-i
mestüñ
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

ġamzeleri tirine:

1. **ġamzeleri tirine:**--ler, --i, --i,
--n, --e

Gazel 368

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin yan bakışı ve o
bakışların fırlattığı kirpik okları
kastedilmektedir.*

Döymeye ġamzeleri tirine sinem
siperi

Her kaçan vire kaşı yayına ol
çeşmi küşâd

ġamzeleri tîri-y-ile:

1. **ġamzeleri tîri-y-ile:**--ler, --i,
--i, --y

Gazel 400

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yan bakış okları.

Dil ü cân ġamzeleri tîri-y-ile
oldı za 'îf
Döstar yalvaralum ol gözi
mekkâra meded

ġamzeñ gönderesin:

1. **ġamzeñ gönderesin:**--n, --e,
--sin

Gazel 258

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin öfle ile
yan bakışlarını aşığa yöneltmesi
kastedilmektedir.*

Ĥışm-ıla eger gönderesin
sıneme ġamzeñ
Râhat görine sanma anı ola
cerâhat

ġamzeñ nice bir cellâd:

1. **ġamzeñ nice bir cellâd:**--n

Gazel 337

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin yan
bakış okunun aşığın canını
almak için hazırlanan bir cellat
olduğu kastedilmektedir.*

Niçe bir cellâd ġamzeñ eline
hançer alup
Dâyimâ bu cân-ı mecrûhuma
eyleye şikenc

ġamzeñ okı:

1. **ġamzeñ okı:**--n, --ı

Gazel 255

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(sevgilinin) yan
bakışlarının oku.*

ġamzeñ okı gelelden sanma
cerâhat oldu
Buldı murâdını dil cân oldu dañı
râhat

2. **ğamzeñ okı:--n, --i**

Gazel 358

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) yan

bakışlarının oku.

Ğamzeñ okı geldiğince sîneme
Görüp anı cân u dilden didüm
oğ

ğamzeñ okın:

1. **ğamzeñ okın:--n, --i, --n**

Gazel 457

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yan bakış oku.

Arayup ğamzeñ okın sîne
bulsu dil ü cân
Birbirinden kapuşur âhiri
ğavgâya düşer

ğamzeñ okına:

1. **ğamzeñ okına:--n, --i, --n, --a**

Gazel 303

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) gamze oku,

(yan bakış, süzğün bakış oku).

Ya kaşlaruña cân-ıla kurbân
olalıdan
Ğamzeñ okına sînemi itdüm
siper iy döst

ğamzeñ öldüre:

1. **ğamzeñ öldüre:--ür, --e**

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yan bakışının

aşığın canını alması.

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muhibbî kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

ğamzeñ öldürse dahı:

1. **ğamzeñ öldürse dahı:--n, --dür, --se**

Gazel 255

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Sevgilinin yan

*bakışının aşığı canından etmesi
kastedilmektedir.*

Ne hıcre var nihâyet ne hûd bu
cevre ğâyet
Öldürse dahı ğamzeñ itmeye dil
şikâyet

ğamzeñ yarasın:

1. **ğamzeñ yarasın:--n, --s, --ın**

Gazel 287

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlüne

*saplanan sevgilinin yan bakış
oku kastedilmektedir.*

İstedüm pinhân idem sînemde
ğamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'âleme çäk-i girîbân
'âkıbet

ğamzeñi gönder:

1. **ğamzeñi gönder:**

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilberlerin gözleri ucunda

*görülen nazlı nazlı göz
kapama, kirpik süzmesini aşığa
bakarak yapması.*

Ğamzeñi gönder bu cânı ben
emânet saklaram
Hakkını ehline teslim itmek
âsândur baña

ğamzesinden mey yirine

hünuñ içse:

1. **ğamzesinden mey yirine
hünuñ içse:--s, --i, --n, --den, --i,
--n, --e, --t, --n, --se**

Gazel 315

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) mecliste sevgilinin

*gamzesinden aşığın şarap
yerine kendi kanını içmesi
kastedilerek benzetmeye
başvurulmuştur.*

Mey yirine hünuñ içse
ğamzesinden sormagıl
Meste uyup eylemek lâyıq degül
huşyâr bağ

ğanı itdi:

1. **ğanı itdi:--di**

Gazel 427

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zenginleştirmek.

Döküben dürlü ni'metler cihân
halkın ğanı itdi
Ara yirde sınan ancak hemân
Mecnûn çanagıdur

ğanimet:

1. **ğanimetdür:--dür**

Gazel 287

Mısra: 11

*Beklenmedik zamanda ve
şekilde ele geçen şey veya fırsat,
emeksiz ve bedavadan elde
edilen menfaat.*

Câm-ı Cem sun sâkiyâ bir dem
ğanimetdür hayât
Çün içer câm-ı memâti cümle
insân 'âkıbet

ğanimet bil:

1. **ğanimet bil:**

Gazel 355

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanç olarak addetmek.

Bil ğanimet 'ömri fevt itme
elüñden sâgarı
İtmedin bu çarh-ı zâlim kelleyi
pürhün çadeh

ğarağ:

1. **ğarağ:**

Gazel 103

Mısra: 2

*Amaç, arzu, maksat, niyet,
düşünce.*

Sünbül ü gül n'eyleyem zülf ü
ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan ğarağ ol nağl-i
nev-resdür baña

2. **ğarağ:**

Gazel 207

Mısra: 12

*Amaç, arzu, maksat, niyet,
düşünce.*

Her nefes kim alasin ğamdüñi
artur Hâlik'â
Ekl ü şürb ise ğarağ anı da işler
bil devâb

ğâret:

1. **ğâret:**

Gazel 255

Mısra: 12

Yağmalamak, talan etmek.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Ĝam leşkeri gelüp âh eyledi anı
ĝâret

2. **ĝâret:**

Gazel 257

Mısra: 1

Yağmalamak, talan etmek.

Gözi tâtârı işi güci ĝâret
İder kanlar dağı işi hasâret

ĝâret ider:

1. **ĝâret ider:--e, --r**

Gazel 339

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Talan etmek.

Küfr-i zülfün ĝâret ider bu
Muhibbî gönlini
Hiç revâ midur ala kâfir
müselmândan harâc

2. **ĝâret ider:--e, --r**

Gazel 263

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Talan etmek, yağmalamak.

Gelür yagmaya her dem leşker-i
ĝam
İder bu cân u dil mülkini ĝâret

ĝâret idiserdür:

1. **ĝâret idiserdür:--i, --ser, --dür**

Gazel 267

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakıp yıkmak,dağıtıp

yağmalamak.

Yine cem' itdi beñzer leşkerin
ĝam
İdiserdür bu dil mülkini ĝâret

ĝâret it:

1. **ĝâret it:**

Gazel 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Akın etmek,yağmalamak.

Göster yüzünü kişver-i gönlümi
ĝâret it
Yakduñsa koma anı kim harâbe
'imâret it

ĝâret kılup:

1. **ĝâret kılup:--up**

Gazel 476

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağma etmek.

Tatar gibi çeşmün alup ok u ya
ele
Ĝâret kılup velî teni topraga
saldılar

ĝâret-i itmegi:

1. **ĝâret-i itmegi:--meg, --i**

Gazel 299

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yağma,yağmalama.

Rahm eyle Muhibbî kuluña kim
ĝam-ı 'ışkuñ
Ĝâret-i dil ü cân itmegi saldı
sipeh-i döst

ĝarīb:

1. **ĝarīb:**

Gazel 205

Mısra: 1

Acayıp, garip.

Olmuşam bî-çâre vü dil-ħaste vü
tenhâ ĝarīb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin tabīb

ĝarīb ola:

1. **ĝarīb ola:--a**

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kimsesiz,zavallı,çaresiz

olmak.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ârâm u şabrı kalmaya her dem
ĝarīb ola

ĝarīb olur:

1. **ĝarīb olur:--ur**

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Biçare olmak.

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulunmaz bir tabīb

Dermend-i ışk her kanda ola
olur ĝarīb

ĝark ide:

1. **ĝark ide:--e**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Suya batmak, su basmak,
sular altında kalmak.*

Dutdı eşküm sipehi cümle

cihânı düpdüz

Cem ola ĝark ide dünyâyı

sipâhum şanemâ

ĝark ider:

1. **ĝark ider:--e, --r**

Gazel 321

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Batırmak, boğmak, bir
şeyle aşırı derecede doldurmak.*

Ĝark ider âhir beni bu gözyaş
Baħr-i bî-pâyân elinden el-ĝıyâş

ĝark itdi:

1. **ĝark itdi:--di**

Gazel 430

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir şeyle aşırı derecede
dolmuş olma.*

Ĝark itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'âlemi
İy dide dağı gel kerem it dökme
mâ yiter

ĝark ola:

1. **ĝark ola:--a**

Gazel 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boğulmak, batmak.

Ĝayret basup göz yaşına ĝark
ola bu dil

Bulmaya eger ĝayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

ĝark olalı:

1. **ĝark olalı:--a, --lı**

Gazel 445

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Batmak,boğulmak.
Kastedilen şey ile dolu olmak.*

Ġarķ olalı sirişküme oldum çü
nilüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterin tutar

ġarķ olan:

1. **ġarķ olan:--a, --n**
Gazel 55
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak, kaplanmak.

Bu Muħibbī ħasretiyle Şol ķadar
kan akladı
Lälelerden ħüna ġarķ olan tolu
Őahrā ola

2. **ġarķ olan:--a, --n**
Gazel 448
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dolmak, kaplanmak.

Cüş ide āhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Ġarķ olan ol dem eñ evvel
zevraķ-ı gerdündür

ġarķ olduñ:

1. **ġarķ olduñ:--du, --n**
Gazel 328
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
Batmak,suda boğulmak.

Güneħ baħrına ġarķ olduñ
Muħibbī
Sakın tã'at ü zühdi itme tārāc

ġarķ olsam:

1. **ġarķ olsam:--sa, --m**
Gazel 246
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aŐıġm gözyaşları
içinde boğulması yani çok
aġlaması kastedilmektedir.*

Gözüm yaşına ġarķ olsam 'aceb
mi
Ezelden çeşme-i Ceyħün'am iy
dōst

ġarka virdi:

1. **ġarka virdi:--a, --di**
Gazel 190

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Suya) Batırmak II (Birine
bir şeyi) Bol bol vermek, ... ile
doldurmak, -e boğmak.*

Şol ķadar kan akladum zülfün
ucından dōstum
Ġarķa virdi bu vücūdum
zevraķın kıldı tināb

ġarka-i deryā-yı ışķ:

1. **ġarka-i deryā-yı ışķ:**
Gazel 13
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
AŞk denizine batmak.

Ġarķa-i deryā-yı ışķ oldum
Muħibbī çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan Őāhil baña

ġarķ-ı muħit-i ışķ idi:

1. **ġarķ-ı muħit-i ışķ idi:--di**
Gazel 112
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*AŞk semtinde boğulan
(aşık).*

Ġarķ-ı muħit-i ışķ idi cān-ıla bu
gōñül
Olmamış idi daħı ademden
cihān peydā

ġarrā ġazel:

1. **ġarrā ġazel:**
Gazel 350
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güzel,etkileyici Şiirler
anlamında kullanılmıştır.*

Dōstum medħünde didüm bir
niçe ġarrā ġazel
Anuñ-içun oldu elfāzum benüm
cümle faŐıħ

ġarra olma:

1. **ġarra olma:--ma**
Gazel 141
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Māl u cāħa ġarra olma kor
gidersin āķıbet

Şöyle tut dünyāyı kim Őaña
musahħar boldı hep

2. **ġarra olma:--ma**
Gazel 324
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-ħānedür
Anuñ-içun ehl-i diller didiler
aña sipenc

3. **ġarra olma:--ma**
Gazel 359
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Ġarra olma dehre seni āħir ol
bīdār ider
Őubħgeħ bir ħāba beñzer devlet-
i iķbāl-i çarħ

4. **ġarra olma:--ma**
Gazel 455
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gururlanmak, kibirlenmek.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
ħayāl-i ħābdur
Kim anuñ bünyādına dirler ki
cāy-ı ābdur

ġarra-i Őevvāl:

1. **ġarra-i Őevvāl:**
Gazel 404
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Őevval ayının
parlaklıġı(Ramazan ayından
hemen sonraki ay).*

Selħ-i Şa'bān-ıla oldu 'iş ũ
'işret nā-bedīd
Ġarra-i Őevvāl ile yazdı felek
menşür-ı 'iyd

ġavġā:

1. **ġavġā:**
Gazel 17
Mısra: 2
*Çekişme, anlaŐamama,
dövüş; aşık ile rakip arasındaki
anlaşmazlık.*

Olaldan ħasta-dil işkıyla Őeydā
Alupdur baŐına biñ dūrlü ġavġā

ğavğâ getüren:

1. ğavğâ getüren:--en

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çekişme,anlaşmama,dövü
şme.*

Şarâb-ı lal-i nâbuñdur iden ben
bî-dili şeydâ
Ser-i zülf-i siyâhuñdur getüren
başuma ğavğâ

ğavğâya düşer:

1. ğavğâya düşer:--y, --a, --e, -- r

Gazel 457

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şiddetli tartışma veya
dövüşme.*

Arayup ğamzeñ okın sinede
bulsa dil ü cân
Birbirinden kapuşur âhiri
ğavğâya düşer

ğavr:

1. ğavrına:-i, -n, -a

Gazel 3

Mısra: 8

Öz, hakikat, esas.

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa qadım
Dimesün ğavrına irdüm yokdur
aña intihâ

2. ğavrına:-i, -n, -a

Gazel 429

Mısra: 6

Öz, hakikat, esas.

Ruñuñ mir'âtına baksam gözüm
merdümleri 'aksin
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı hâl añlar

ğavrına irmedi:

1. ğavrına irmedi:--i, --n, --a, - -me, --di

Gazel 442

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Özünü anlamamak,iç
yüzünü kavramamak(dünya
bağlamında).*

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihânuñ ğavrına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemler gelür

ğavvâş olayın:

1. ğavvâş olayın:--a, --yın

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Dalğış,dalan kişi olmak.*
2) *Aşık olmak.*

Ğavvâş olayın yine bu söz
bañrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tâlib

ğavvâş-vâr:

1. ğavvâş-vâr:

Gazel 11

Mısra: 9

Dalğış gibi.

İy Muhibbî tal maħabbet
bañrına ğavvâş-vâr
İşk deryâsına düşmiş diyeler
mâhî saña

ğavbdan geldi:

1. ğavbdan geldi:-di

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gizli olan,
görünmeyen,diğer alemden
gelen.*

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Ğavbdan geldi nidâ olur "illâ
mâ-saâ"

ğavet:

1. ğavet:

Gazel 74

Mısra: 12

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyünde yâr
Hoş laqâb virmiş habîbüm baña
ğavet faħr ola

2. ğavet:

Gazel 164

Mısra: 2

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Başda sevdâ dilde ğavğâ gözde
âb
Kim sora hâlüm direm ğavet
ħarâb

3. ğavet:

Gazel 194

Mısra: 6

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Sîne süzân dîde giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm ğavet ħarâb

4. ğavetde:-de

Gazel 240

Mısra: 1

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Dilâ bak râh-ı 'ışk ğavetde teng-
est
Neşîbiyle firâzı cümle seng-est

5. ğavet:

Gazel 250

Mısra: 6

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Egerçi var-ıymış her derde âhir
Velî olmaz-ıymış hîç 'ışka ğavet

6. ğavet:

Gazel 255

Mısra: 1

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Ne hie var nihâyet ne hüd bu
cevre ğavet
Öldürse daħı ğamzeñ itmeye dil
şikâyet

7. ğavet:

Gazel 263

Mısra: 3

*"Çok, oldukça, pek, son
derece" anlamında miktar zarfı.*

Benüm derd-i dilüm ğavet
üküşdür
Bulınmaz aña hergiz hadd ü
ğavet

8. ğavet:

Gazel 272

Mısra: 2

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Düşer mi 'aşıka kılmak şikâyet
Cefâ vü cevr-ile öldüre gâyet

9. **gâyet:**

Gazel 277

Mısra: 1

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Ne 'işka var nihâyet ne hûd bu
derde gâyet
'İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

10. **gâyetde:-de**

Gazel 336

Mısra: 7

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Sakın gâyetde tünddür bād-ı
'işyân
Ki tâ'at hırmenin itmeye târâc

11. **gâyet:**

Gazel 361

Mısra: 1

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Zâhidâ yokdur tarâvet sözlerûn
gâyet sovuş
Her kelâmuñ ehl-i hâle sanasın
zehirlü oş

12. **gâyet:**

Gazel 446

Mısra: 6

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Ni'met-i vaşla ziyâde katma
hicrân milhîni
İdemez kimse taḥammül çünki
gâyet tuzludur

13. **gâyet:**

Gazel 463

Mısra: 7

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Lebûn öpdükçe gâyet mest
oldum
Didüm el-ḥaḳ mey-i gülgûna
beñzer

14. **gâyet:**

Gazel 484

Mısra: 3

"Çok, oldukça, pek, son derece" anlamında miktar zarfı.

Rûz-ı baḥtım tîre vü hicrân şebi
gâyet dırâz
Her kaçan ol meh niḳâb-ı zülfîni
bir rû çeker

gâyet de:

1. **gâyet de:**

Gazel 446

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldukça, son derece.

Bu Muḥibbî niçe cāna kıymasun
Ferhād-veş
Söze gelse dilberüm gâyet de
şîrîn sözlüdür

gâyet şedid:

1. **gâyet şedid:**

Gazel 377

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok sert ve asabi olmak.

Evveli 'işkuñ egerçi kim
mülâyim görünür
Baña sorsunlar Muḥibbî âhiri
gâyet şedîd

gâyet yok:

1. **gâyet yok:**

Gazel 230

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonu yok.

Bu 'işkuñ evveli var âhirine
İrişilmez dinür yok aña gâyet

gâyiblik mihri:

1. **gâyiblik mihri:--lik, --i**

Gazel 490

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin bilinmezlik
güneşi(ulaşılır olmaması).*

Yâr gâyiblik mihri rûz u şeb
ḥâtırdadır
Hey ḥatâ didüm ne gâyib dâyim
ol ḥâtırdadır

gâvr:

1. **gayra:-a**

Gazel 24

Mısra: 2

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelürse
beytü'l-aḫzândur baña

2. **gayra:-a**

Gazel 61

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Çeke cevr ü cefâ âşik idesin luṭf
sen gayra
Aceb var mı bu zulma hîç
cihânda kimse kâyil hâ

3. **gayra:-a**

Gazel 272

Mısra: 8

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Düşer dilden dile elbette âhir
İdersen sîrruñı gayra ḥikâyet

4. **gayrdan:-dan**

Gazel 332

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Kıl tevekkül gayrdan rızkuñ
tevaḳku' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hîç
kullarını komaz aç

5. **gayra:-a**

Gazel 340

Mısra: 2

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Yaradaldan berü hîç komaduñ
aç
Beni itme İllâhî gayra muḥtâc

6. **gayr-ila:--ıla**

Gazel 371

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. gayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Ġam baña münis yiter gayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben Ġam-ıla şâdmânam Ġam
daḥı benümle şâd

7. **gayra:-a**

Gazel 382

Mısra: 7
(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Ġayra in ‘ām itdi Leylā sıdı
Mecnūn kâsesin
Zâhiren göstermedi ma‘nâda itdi
anı yâd

8. ğayra:-a

Gazel 441

Mısra: 5

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Degüldür ğayra dil mâyl
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ħaḳḳın Ka‘be-i ‘ulyâ dimeñ
ġayra sücüdüm var

9. ğayra:-a

Gazel 441

Mısra: 6

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Degüldür ğayra dil mâyl
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ħaḳḳın Ka‘be-i ‘ulyâ dimeñ
ġayra sücüdüm var

ġayra gitmem:

1. ğayra gitmem:--me, --m

Gazel 107

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cefa ve eziyetin aşğın

*gönlünden başka yere
gitmemesi.*

Murğ-ı ġam geldi Muħibbî
eyledi gönlüm vâtan
Didi gitmem ġayra bu hoş
âşiyâmdur baña

ġavret:

1. ġavretüm:-üm

Gazel 477

Mısra: 8

Gayret, çaba, azim.

Dökmez-idüm hūn-ı murdârın
râķīb-i kâfirūñ
Ruħların egmiş işitdüm
ġavretüm bir dindür

2. ġavret:

Gazel 270

Mısra: 14

*Çaba, azim II dayanma,
sabretme.*

Muħibbî şabr eyle zecr-i ‘ışka
Gerekdür er olanda çünki ġayret

ġavrı:

1. ġavrı:

Gazel 307

Mısra: 6

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Başum-ıla ‘ışk meydânında
zülfüñ oynasun
İtme ġavrı bâzı çün top-ıla
çevgândur ‘abeş

2. ġavrıdur:-dur

Gazel 478

Mısra: 4

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden
umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma
kaşdı ġavrıdur

3. ġavrıya:-ya

Gazel 488

Mısra: 7

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

Ġavrıya kılmaz nazar ger mihr ü
mâh olursa da
Çün nigâhı çeşmümün ol rüy-ı
ferrüh-fâladur

4. ġavrı:

Gazel 490

Mısra: 3

(□□□) i. (Ar. ğayr) Başka
bir kimse, başkası, yabancı.

‘Aşık oldur görmeye zâhir ü
bâḫın ġavrı döst
Ehl-i hâl olan bilür uşbu sözüm
zâhirdedür

ġavrı gözler râstı:

1. ġavrı gözler râstı:

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) aşğın gözlerinin
sadece sevgiliyi ve onun olduğu
yönü görmesi kastedilmiştir.

Seni gözler râstı ġavrı yaña
kılmaz nazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümâ

ġavrı virmez:

1. ġavrı virmez:--mez

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) aşğın gözlerinden
artık yaş akmaması kastedilir.

Vādî-i ışka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden ġavrı virmez ger
ölem bir kimse âb

ġavrı virden:

1. ġavrı virden:--den

Gazel 328

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başka yer, durum.

Ümüdüm yok tapuñdan ġavrı
virden
Şefâ‘atden beni gel itme iħrâc

ġavruñ:

1. ġavruñdan:-dan

Gazel 24

Mısra: 5

Başka kimse, başkası.

Derde dermân ola ġavruñdan
ķabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-ı
dermândur baña

ġazâ:

1. ġazâ:

Gazel 2

Mısra: 10

*Din uğrunda kâfirlerle
yapılan mücadele, muhârebe,
düşmana kasdetmek.
Cenketmek.*

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dîn serveri
Eyleyem dînüñ yolında cân u dil
ile ġazâ

2. ġazâ:

Gazel 18

Mısra: 9

*Din uğrunda kâfirlerle
yapılan mücadele, muhârebe,
düşmana kasdetmek.
Cenketmek.*

Muhibbî'nün murâdudur
rakîbüne ğazâ kılmak
Anuñ-ıçun ki gönlünde olur
azm-i serüm peydâ

ġazâl-ı vaşşiyi:

1. **ġazâl-ı vaşşiyi:--y, --i**
Gazel 447
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vaşşi ceylan (sevgili).

Şayd idersem tañ degül ben ol
ġazâl-ı vaşşiyi
Pişe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

ġazâmı:

1. **ġazâmı:--m, --ı**
Gazel 340
Mısra: 9
*Din uğruna kâfirlerle
yapılan mücadele, muhârebe,
düşmana kasdetmek.
Cenketmek.*

Mübârek eyle yâ Rab bu ġazâmı
Muhibbî bula fırsat nite Mîhâc

ġazel:

1. **ġazel:**
Gazel 15
Mısra: 9
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

Ger lisân-ı ġaybdan gelse
Muhibbî'den ġazel
Rûh-ı Hâfîz'dan bir istimdâddur
dirler baña

2. **ġazel:**
Gazel 25
Mısra: 9
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

Sen bî-vefanuñ yâdına didi
Muhibbî bir ġazel
Laħinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

3. **ġazel:**
Gazel 28
Mısra: 1
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

Her ġazel kim söyledüm cânâ
hikâyetdür saña
Kışsa-i derd-i derünümün
şikâyetdür saña

4. **ġazeldür:--dür**
Gazel 216
Mısra: 7
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

ġazeldür soñ bu mülküñ irişe
çün ecel vaķtı
Sikender Hızır olup mülk-i
cihânda ömr sürdüñ tut

5. **ġazelin:--in**
Gazel 278
Mısra: 10
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

Ger yoluñ düşer-ise varma tehî
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî ġazelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

6. **ġazel:**
Gazel 375
Mısra: 9
*Divan şîrinde en önemli ve
en çok kullanılan nazım şekli. II
Şiir.*

Dir ġazel şîrîn lebüñçün bu
Muhib
Söyledi tûñ gibi san yidi kând

ġazel tarzın:

1. **ġazel tarzın:--ı, --n**
Gazel 245
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
ġazel tarzında olma.

ġazel tarzın Muhibbî itdi aħsen
Ki her beyti anuñ dîvândur iy
döst

ġâzi:

1. **ġâzi:**
Gazel 404
Mısra: 6
*Savaştan sağ ya da yaralı
kurtulan kimse.*

Gel beni öldür şevâba gir ko
kanum fikrini

Bu tarz-ı 'ışkdur sen ġâzi ben
olam şehîd

ġâzi ol:

1. **ġâzi ol:**
Gazel 376
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Savaştan, ölmeden dönmek.

Bu tarz-ı 'ışkdur lutf eyle öldür
gel beni
ġâzi ol sen gir ş evâba ben daħı
olam şehîd

ġâzi olursın:

1. **ġâzi olursın:--ur, --sın**
Gazel 402
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşk savaşından
yaralanarak dönen kişi.*

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'aşıkları
Sen olursın döstüm ġâzi ben
oluram şehîd

geç-:

1. **geçer:-(e)r**
Gazel 436
Mısra: 4
*(gelip) geçmek. II ...diye
anılmak.*

Cân fedâdur çeşm-i şühûña
senüñ iy dil-firîb
Gönlümü böyle perîşân iden ol
kâkül geçer

2. **geçmedi:--me, -di**
Gazel 110
Mısra: 11
*Bir engeli aşıp ötesine
varmak.*

Zülf-i şeb-dîzi öñine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydân aña

3. **geç:**
Gazel 272
Mısra: 5
*"Vazgeç, bırak" anlamında
kullanılan ifade.*

Dilâ lutf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loķma
kiġayet

4. geç:

Gazel 323

Mısra: 1

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Dilâ Mecnûn-şifâ 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

5. geç:

Gazel 323

Mısra: 4

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Görüp her serv-i bälâyı gözün
yaşın revân itme
Gül-i dehrün vefâsı yok şafâ
virmez çemenden geç

6. geç:

Gazel 323

Mısra: 6

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Perî-rûdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirseñ raķîb-i
Ehremen'den geç

7. geç:

Gazel 323

Mısra: 8

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Göñül şahbâzına pervâz vir
âfâkı seyr itsün
Bu süflî dâmgchden per açan
zâğ u zağandan geç

8. geç:

Gazel 323

Mısra: 10

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânüñ
reng ü büyına
Fenâdur âhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

9. geç:

Gazel 323

Mısra: 12

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
maķsüduñ iy h'âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla
baħr-i 'Aden'den geç

10. geç:

Gazel 323

Mısra: 14

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Muħibbî câme-i atlas geyüp
anuñla faħr itme
Libâs-ı müste'ârîdür bu cân
üstinde tenden geç

11. geç:

Gazel 333

Mısra: 1

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Alup bû çîn-i zülfinden dilâ
müşg-i Ĥoten'den geç
Görüp gülzâr-ı hüsninde ĥatın
şahn-ı çemenden geç

12. geç:

Gazel 333

Mısra: 4

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Eger cânâne vaşlına olursañ
cân-ıla tâlîb
Saña bil perde olmışdur hemân
terk it bedenden geç

13. geç:

Gazel 333

Mısra: 8

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Ma'ânî baħrına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulaguñda takın
dürr-i 'Aden'den geç

14. geç:

Gazel 333

Mısra: 10

"Vazgeç, bırak" anlamında kullanılan ifade.

Muħibbî bâğ-ı hüsn içre yiter bir
bûlbül-i güyâ
Raķîbe virme yol hergiz gel ol
zâğ u zağandan geç

15. geçen:-en

Gazel 435

Mısra: 8

.- p ulaçlı eylemlerle

hareketin tamamlandığını
gösteren yardımcı eylemler
oluşturur.

Kaşı yayı ġamze okın gizlü atar
sîneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar midur

geç:

1. geçem:-em

Gazel 4

Mısra: 11

(Bir yerden) geçmek, (bir
yere) uğramak.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midur Şirâť
Yâ Resûlü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

2. geçdi:-di

Gazel 301

Mısra: 7

(Bir yerden) geçmek, (bir
yere) uğramak.

Cihân keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim câm-ı lebüñle buldı rāħat

3. geçe:-e

Gazel 347

Mısra: 7

(Bir yerden) geçmek, (bir
yere) uğramak.

ġuşşa deryâsını mümkün mi ki
bir kişı geçe
Devlet el vire meger keştiler ola
aķdâħ

4. geç:

Gazel 82

Mısra: 7

(Bir şeyden) vazgeçmek,
(bir şeye) yüz çevirmek.

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı ışkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevâ
zâhid baña

5. geçer:-er

Gazel 170

Mısra: 7

(Bir şey) Bir nesnenin bir
tarafından girip öbür tarafından
çıkmaq.

Gelse tîrûñ sîneme geçer o dem
itmez karar

Tende cānum gibidür kim
gitmege eyler şitâb

6. geçdi:-di

Gazel 280

Mısra: 7

(Bir şeyin) Etkisi altına
girmek.

SİNEME İRDÜKÇE TÜRÜN GEÇDİ
BAŞUMDAN BENÜM
AGLADUGUM BU Kİ KALMAZ DİLDE
BİR PEYKÂN-İ DÖST

7. geçer:-er

Gazel 111

Mısra: 5

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

KÜHKEN KÜH-İ BELÂ İÇİNDE
ŞAKIRDÜM GEÇER
DEST-İ ĞAMDA OLMADI MECNÜN
DAĞI HEMTÂ BAÑA

8. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 1

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

HÜSN-İLE OL NÂZ-PERVERDÜM GÜL-İ
AĞMER GEÇER
KANUMI DÖKMEGE LİKİN ĞAMZESİ
HAÇNER GEÇER

9. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 2

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

HÜSN-İLE OL NÂZ-PERVERDÜM GÜL-İ
AĞMER GEÇER
KANUMI DÖKMEGE LİKİN ĞAMZESİ
HAÇNER GEÇER

10. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 4

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

KİM Kİ ÇEŞMİ SÂĞARINDAN NÜŞ İDE
HÜN-İ CİĞER
DEVLET-İ 'IŞKUNDA OL DÂRÂ VÜ
İSKENDER GEÇER

11. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 6

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

YÜKSEK UÇARSA HÜMÂ GİBİ 'ACEB
MİDÜR NİĞÂR
İKİ YAÑADAN SER-İ ZÜLFİNİ BÂL Ü
PER GEÇER

12. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 8

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

GÖZLERÜM YAŞI YİNILMEZ OLDI
BAŞDAN AŞDI ÂH
RÜY-İ ZERDÜM KALMIŞ OL ARADA
NİLÜFER GEÇER

13. geçer:-er

Gazel 423

Mısra: 10

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

ZÜLFİ ZENCİRİN ANÜNÇÜN DAKDI
DİLBER BOYNUMA
BU MUHİBBİ'Yİ BİLÜR 'IŞKINDA
ŞİR-İ NER GEÇER

14. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 1

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

CEVR İDER KILMAZ VEFÂ OL DİLBER-İ
RA'NÂ GEÇER
Bİ-VEFÂLIK RESMİNİ KILMAKDA SAN
DÜNYÂ GEÇER

15. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 2

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

CEVR İDER KILMAZ VEFÂ OL DİLBER-İ
RA'NÂ GEÇER
Bİ-VEFÂLIK RESMİNİ KILMAKDA SAN
DÜNYÂ GEÇER

16. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 4

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

GERÇİ KİM LEYLÂ'YA TEŞBİH
EYLEMİŞLER ZÜLFİNİ
DİR GÖREN MECNÜN'A BEÑZER
GÖNLÜME ŞEYDÂ GEÇER

17. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 6

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

GENC-İ HÜSNE ALDANUP EL SUNMA
OLURSIN HELÂK
BEKLER ANUÑ ZÜLFİNİ HER KILI
EJDERHÂ GEÇER

18. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 8

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

ŞÂH-İ 'IŞKAM BAÑA VÂMİK DİSELER
TAÑ MI LAĞAB
NÂZENİNÜM HÜSN Ü HULKİYLE
BUGÜN 'AZRÂ GEÇER

19. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 10

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

BERKDÜR 'IŞKUN KEMÂNİ İY DİL
AÑA URMA DEST
BUNCA YILLAR TUNCİ DEPRETMEĞİ
KATI YA GEÇER

20. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 12

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

YÜZİNİ GÖSTERMİŞ İKEN İTĐİ
PİNHÂN YİNE ZÜLF
BEÑZER GÖRDİ RAĞİBİ OL YÜZİ KARA
GEÇER

21. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 14

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

ZÂHİDÂ MESCİDİ TOLDURDUÑ YİNE
ĞAVĖÂ İLE
SAÑA NEF' YOK HEMÂN ANCAK HÜY
U HÂ GEÇER

22. geçer:-er

Gazel 497

Mısra: 16

"..... diye, şeklinde"
anılmak.

GÜL YÜZİ VAŞFINI BENDEN İŞİDÜP
DİLBER DİDİ
BU MUHİBBİ GÜŞENÜMDE BÜLBÜL-
İ GÜYÂ GEÇER

23. **geçer:** -er

Gazel 436

Mısra: 8

(hızlı) geçmesi.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözüñ eyle nazar yil gibi ol
düldül geçer

24. **geç:**

Gazel 323

Mısra: 2

"Vazgeç, bırak" anlamında
kullanılan ifade.

Dilâ Mecnûn-şifât 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

25. **geç:**

Gazel 333

Mısra: 2

"Vazgeç, bırak" anlamında
kullanılan ifade.

Alup bû çîn-i zülfinden dilâ
müşg-i Hîten'den geç
Görüp gülzâr-ı hüsninde haşın
şahñ-ı çemenden geç

26. **geçer:** -er

Gazel 463

Mısra: 12

(Zaman için) Akmak,
geçmek, gitmek, ilerlemek.

Olup dünyâya mâyil cem'
idenler
Geçer âhir yire Kârûn'a beñzer

gecen 'ömri:

1. **geçen 'ömri:** -e, --n, --i

Gazel 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşanılan zaman, ömür.

Şümâr eyle geçen 'ömri melûl
ol
Yakındur bil 'adem râhına
kurbet

geçenden geç:

1. **geçenden geç:** -e, --n, --den

Gazel 333

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitmiş olan bir şey
bitmiştir. Hayatımızda bir şey

sona ererse bu bizim
gelişimimize hizmet eder. Bu
yüzden serbest bırakmak,
gitmenize izin vermek ve elde
etmiş olduğun bu tecrübeyle
ileriye doğru bakmak iyidir
(ŞENTÜRK; ARMAĞAN;
EYÜBOĞLU).

Şarâb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Katı dîvânedür gönlüm aña
kalma geçenden geç

gecer:

1. **gecer:** --e, --r

Gazel 436

Mısra: 1

Zamanının
geçmesi (aşıkların yerini
rakiplerin alması bağlamında).

Esse çün bād-ı hâzân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâg u zağan tutar kamu
bülbül geçer

2. **gecer:** --e, --r

Gazel 436

Mısra: 2

Zamanının
geçmesi (aşıkların yerini
rakiplerin alması bağlamında).

Esse çün bād-ı hâzân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâg u zağan tutar kamu
bülbül geçer

gecer turmaz:

1. **gecer turmaz:** --e, --r, --maz

Gazel 491

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bitmek, zamanın
geçmesi, tükenmek.

Göñül virme bu dünyâya
bilürsin pâyidâr olmaz
Geçer turmaz kararı yok sanasın
bir eser yildür

gedâ:

1. **gedâ:**

Gazel 7

Mısra: 4

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Perçemün zülfüñ hümâ-veş sâye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

2. **gedâsısın:** -sı, -sın

Gazel 9

Mısra: 9

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Çünkü Muhibbî küy-ı maḥabbet
gedâsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

3. **gedâ:**

Gazel 33

Mısra: 12

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Pâdişâh olan kuru ğavğâ çeker
Âlemün zevkîn sürer kâni gedâ

4. **gedâ:**

Gazel 70

Mısra: 6

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Bendeñem yârâ bilürsin sen dilâ
Hükûm ide mi pâdişâha hîç gedâ

5. **gedâ:**

Gazel 122

Mısra: 4

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben shehem
kapumda sensin bir gedâ

6. **gedâ:**

Gazel 123

Mısra: 6

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Vaşlına anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişin olmaz gedâ

7. **gedâ:**

Gazel 251

Mısra: 10

Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.

Ne şadân ol ne ḥod ğamgîn
Muhibbî 'âlem içinde

Gedā mīr ü cüvān u pīr iderler
çün kamu rihlet

8. **gedā:**

Gazel 316

Mısra: 10

*Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.*

Lā dime cevriyle öldürse
Muhibbī seni yār
Hiç revā midur gedā eyleye
sultān-ıla baḡs

9. **gedālardur:** -lar, -dur

Gazel 483

Mısra: 1

*Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.*

Ser-i küyuñ gedāsını gören
sanur gedālardur
Velī ger ma 'nī yüzinden bakarsa
pādişālardur

10. **gedāsını:** -(s)ı, -n, -ı

Gazel 483

Mısra: 1

*Düşkün, dilenci, fakir ve
kimsesiz; kul.*

Ser-i küyuñ gedāsını gören
sanur gedālardur
Velī ger ma 'nī yüzinden bakarsa
pādişālardur

11. **gedāsın:** -sın

Gazel 14

Mısra: 8

*Dilenci, düşkün. II Köle,
kul (Aşık).*

Pāyuña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedāsın sözi küstāḡhāne
söylersin baña

gedā vü mīr:

1. **gedā vü mīr:**

Gazel 455

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Padişah, yoksul, bey. II
Herkes.*

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'aşık gedā vü mīr ü şeyḡ
ü şābdur

gedā-vı 'ışk:

1. **gedā-yı 'ışk:**

Gazel 251

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kölesi.

Zelil olup gedā-yı 'ışk dünyāda
çeke miñnet
Bekā mülkinde ol sultān olup
bulur niçe 'izzet

gedā-vı küy-ı yār olam:

1. **gedā-yı küy-ı yār olam:** --y, -
-ı--y, --ı, --a, --m

Gazel 331

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilimin semtinin
dilencisi olmak.*

İsterem olam gedā-yı küy-ı yār
Gözüme görünmez oldı taḡt u
tāc

gedil:

1. **gedildi:** -di

Gazel 450

Mısra: 5

Eksilmek.

Göreliden tıḡ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşirüñ
Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ
yayı kayıdur

geh:

1. **geh:**

Gazel 41

Mısra: 1

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh ḡayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

2. **geh:**

Gazel 41

Mısra: 1

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh ḡayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

3. **geh:**

Gazel 70

Mısra: 1

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh ḡayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
Eylerem başumda var likin hevā

4. **geh:**

Gazel 70

Mısra: 1

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Geh ḡayālūñ dilde geh
çeşmümde cā
Eylerem başumda var likin hevā

5. **geh:**

Gazel 147

Mısra: 2

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Dest-res bulmuş iken yāruñ leb-i
mercānın öp
Geh yüzine sür yüzüñ geh dīde-i
fettānın öp

6. **geh:**

Gazel 147

Mısra: 2

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Dest-res bulmuş iken yāruñ leb-i
mercānın öp
Geh yüzine sür yüzüñ geh dīde-i
fettānın öp

7. **geh:**

Gazel 498

Mısra: 7

"Gāh ... gāh/geh ..."
baḡlacı. Bazen de, ara sıra da.

Perde eyler geh güneş ruḡsārına
kāküllerin
Beñzer ol ḡurşīde kim anuñ
şeḡāb üstindedür

geh gāhī:

1. **geh gāhī:**

Gazel 344

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman, bazen.

Gāh nāz u gāh şīve geh cefā
gāhī sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkār güç

2. geh gāhī:

Gazel 453

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zaman zaman, bazen.

Geh niķāb eyler yüzine zülf-ile
gāhī açar
Gice zülfidür baña gündüz de
hüsni tābıdır

geh geh:

1. geh geh:

Gazel 175

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimi.... kimi,

kāh..kāh... kāh.

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gāh cevri ü geh cefā geh hışm u
geh nāz ü itāb

2. geh geh:

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bazı bazı, ara sıra, arada
bir.

Virmiş-iken Hāk saña bil iy
Muħibbī ķadrini
Ġabġabını oħşayup geh geh gül-
i ħandānın öp

geh zinde gāh mürde kıl:

1. geh zinde gāh mürde kıl:--
de, --de

Gazel 220

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliye hitaben
aşığı; ister canlandır, ister öldür
denmektedir.

Çün Kabe kūyı yāruñ oldu
Muħibbī menzil
Geh zinde gāh mürde kıl anda
sen iķāmet

gehī:

1. gehī:

Gazel 450

Mısra: 3

"Gāh ... gāh/geh ..."

baġlacı. Bazan de, ara sıra da.

Görinen bu felek üzre gehī
ķavs-i ķuzah sanma

Atar āh okların 'āşık anuñla katı
yayıdır

gehī gehī geh:

1. gehī gehī geh:-i

Gazel 242

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimi...kimi..kimi,

kāh..kāh....kāh.

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sīneñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i ġam
içre dāyimā nūş it

gel:

1. gel:

Gazel 2

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dın serveri
Eyleyem dīnūñ yolında cān u dil
ile ġazā

2. geldüm:-dü, -m

Gazel 2

Mısra: 12

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her ne kim itdüm günāhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm ķabül it
tevbemi yā Rabbenā

3. geldi:-di

Gazel 4

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātifden nidā eydür ki illā
mā-sāā

4. gelür:-ür

Gazel 6

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Hey ne kāfirdür gelür imāna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruħları arz
itmeye imān aña

5. gelürse:-ürse

Gazel 6

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Tır-i müġgānı gelürse cān virem
şükrāne ben
Çün göreliden ya kaçımı
olmuşam ķurbān aña

6. gelür:-ür

Gazel 8

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Derd-i hicrūñle şehā şöyle enīs
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

7. gele:-e

Gazel 11

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Korkaram āhı tutup āşıklarūñ
ħaţtuñ gele
Koya mı zulmuñı hīç mazlūmuñı
Allāh'ı saña

8. gelür:-ür

Gazel 12

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Cennet ü ħavŗāyı n'eyler āşık-ı
dīdār olan
Yig gelür biñ ravzadan bir ġuşe-
i vīrān aña

9. gelüp:-üp

Gazel 13

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Gün yüzün göster didüm âh
olmaduñ mâyl baña
Kanı ðali olmaya zülfüñ gelüp
hâyil baña

10. **gel:**

Gazel 14

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şey didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

11. **gel:**

Gazel 14

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Zülfi çevgânına top it başuñı
meydâna gel
Çün Muhibbî kendüñi merdâne
söylersin baña

12. **gelüp:-üp**

Gazel 21

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd için
Hün-ı dil yiter şarâb iy gam
gelüp aş ol baña

13. **gel:**

Gazel 24

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Fırkatıyla gice gündüz teşnedür
cân u gönül
Gel benüm şâhum vişâlûñ
şerbetin kandur baña

14. **gelse:-se**

Gazel 24

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Derde dermân ola gayruñdan
kabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-ı
dermândur baña

15. **gelürse:-ür, -se**

Gazel 24

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelürse
beytü'l-ahzândur baña

16. **gel:**

Gazel 25

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Çevgân idüp zülfi nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

17. **gelmedi:-me, -di**

Gazel 26

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Vişâl-i hüsnüñi şey-lillâh itdüm
Dilüñden gelmedi bir söz meger

18. **geldüm:-dü, -m**

Gazel 29

Mısra: 12

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Cürm ü işyanum burundur gerçi
hâdden sır vire
Sen şefaât kânısın geldüm saña
şefkat uma

19. **gelmez:-mez**

Gazel 48

Mısra: 4

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Şoḥbetine zahid ile vâizüñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyâ ehli-durur
illâ riyâ

20. **gelür:-ür**

Gazel 55

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Eksük olmaz derd ü gam miḥnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönülüm
benüm tenhâ ola

21. **gel:**

Gazel 59

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Nimet-i dünyâya gel olma ḥarîş
İdiserdür seni âḫir imtilâ

22. **gel:**

Gazel 60

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Zekât-ı hüsnüñi kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzüñden burķai keşf it ki var
kapuñda sayillhâ

23. **gelür:-ür**

Gazel 62

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Nimet-i cevr ü cefânüñ lezzetin
âşık bilür
Şehd ü şekkerden gelür aña
leziẓ ü müşteḥâ

24. **gelse:-se**

Gazel 63

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahâ bulan ki
oldur bî-bahâ

25. **gelse:-se**

Gazel 64

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

26. **gelüp:-iip**

Gazel 64

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Kaşı yayından gelüp togrılsa ür-
i gamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sînemi
kalkan aña

27. **gel:**

Gazel 67

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdiserdür seni âhîr imtilâ

28. **gelüp:-iip**

Gazel 68

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

El uzatdı gelüp güşuña zülfün
Sakınsun bağ-ı hüsne komasun
pâ

29. **gelse:-se**

Gazel 72

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bâr-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
gam-perverd ola

30. **gel:**

Gazel 74

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Tiĝuñ alup gel Muĝıbbî sînesini
eyle çâk
Kıl nazar aña maĝabbetden tolı
gör mihr ola

31. **gel:**

Gazel 76

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ser-i küyuñda dil-ĥaste yatur bir
dermendüñdür
Tabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

32. **gelür:-ür**

Gazel 78

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Cân nedür ışkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

33. **gelür:-ür**

Gazel 84

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun
Ĝuşsa ĝam durmaz gelür her
biri mihmândur baña

34. **gel:**

Gazel 90

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Ĥayr kılmaz döstüm âh-ı
shergâhum saña

35. **gel:**

Gazel 96

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Çünkü rahmuñ yok nigârâ bâri
gel öldür beni
Bu dil-i bî-çârenüñ ĥâlini eyle
bir yaña

36. **geldi:-di**

Gazel 97

Mısra: 12

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Âşiyânın özledi cân murĝı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydi bu dünyâ geldi
çün zindân aña

37. **gel:**

Gazel 103

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gel temâşâ eyle cânâ yine
göñlüm ĥânesin
Ĥün-ıla mersüm bir tāk-ı
muĝarnesdür baña

38. **gel:**

Gazel 104

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Işk ehli zâhidâ eyler melâmet
ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-
ıla nâmüs aña

39. **gelürse:-ürse**

Gazel 112

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Yāruñ cefā vü cevri gelürse
Muhibbî'ye
Olur ferah zîra görünmez aña
balā

40. **gelürse**: -ür, -se

Gazel 138

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdiği çünkim anuñ bir bî-
vefā cânān ola

41. **gel**:

Gazel 146

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Yār vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî hastaya
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitāb

42. **gel**:

Gazel 163

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bāri
gel şerden sakın
Ger bu sözüüm tutmayasın yig
olur senden devāb

43. **geldi**: -+di

Gazel 163

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

H̄āba vardum nāgehān luṭf-ıla
geldi didi yār
Bu ne ğafletdür uyan üstüne
togdı āfitāb

44. **gelmemişdür**: -me, -miş, -
dür

Gazel 168

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya

şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gelmemişdür saña beñzer bir
dağı bu āleme
Konmamışdur zîrā hîç bir
kimsene ebṭaḥī laḳab

45. **gel**:

Gazel 175

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy Muhibbî zāhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azāb

46. **gelüp**: -üp

Gazel 177

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy Muhibbî çāre yok bīmār-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çāre ṭabīb

47. **gelse**: -se

Gazel 180

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bulurdı ger vefā gelse cihāndan
Sikender H̄usrev ü Cemşid ü
Dārāb

48. **gel**:

Gazel 193

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bir dem ārām eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben hastayı gel gitmege
itme şitāb

49. **gel**:

Gazel 193

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya

şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gönlümün vīrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

50. **gelse**: -se

Gazel 193

Mısra: 11

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Şādīye şād olma iy dil gelse
gam hem muṣṭarib
Çün bilürsin kāyināt içinde
vardur inḳılāb

51. **gelüp**: -üp

Gazel 193

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bir dem ārām eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben hastayı gel gitmege
itme şitāb

52. **gelür**: -ür

Gazel 195

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Didi cefā vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

53. **gelün**: -ün

Gazel 201

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya
şifatin etkisi görünür, hissedilir
olmak.

H̄āne-i dilde gelün iş idelüm
Dil kebāb oldu vü göz yaşı şarāb

54. **gelen**: -en

Gazel 206

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Gerek âşık olana hüzn-i Yaküb
Gelen cevri ü cefâya şabr-ı
Eyyüb

55. gel:

Gazel 207

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Haymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kırpüklerümden de tınâb

56. geldi:-di

Gazel 207

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

İy Muhibbî çünkü mihmân oldı
geldi derd ü gam
Gözlerüñ yaşın şarâb u bagruñ
eyle kebâb

57. gel:

Gazel 214

Mısra: 18

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Şek nîst ki ser-fitne-i hûbân-ı
cihânsın
Gel kâmet ü refâr-ı belâyı dil ü
cân it

58. gelür:-ür

Gazel 219

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Hânemüz gamla müşerrefdür
gelür derd ü belâ
Luţf u kahrı bir-durur biz
olmuşuz derbân-ı döst

59. gel:

Gazel 241

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Âdemilik eyle kaçma iñen iy
perî-şıfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

60. gel:

Gazel 241

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ol serv ayagına yine iy dide
merdümi
Yaşuñ revâne olmaga gel eyle
terbiyet

61. gel:

Gazel 250

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi gönül sevdi
nihâyet

62. gel:

Gazel 251

Mısra: 4

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

63. gelüp:-üp

Gazel 255

Mısra: 12

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yagmaya virdi külli dil mülkini
Muhibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı
gâret

64. gel:

Gazel 278

Mısra: 1

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Rehber ol baña şabâ gel der-i
cânâna ilet
Ya' nî cân bülbülünü tâze
gülistâna ilet

65. gel:

Gazel 279

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Terk eyle kalender gibi gel uşbu
cihânı
Geldi niçe İskender ü gitdi niçe
dârât

66. gel:

Gazel 279

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ferzende idüp baglama dil gel
bu cihâna
Bir baydağ-ıla âhîr ider seni ol
mât

67. gel:

Gazel 279

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yaşına Muhibbî kuluñuñ gel
nazar eyle
Bir katre-durur nisbet aña Nîl ü
eger Şât

68. gel:

Gazel 285

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Dil-ğaste yatur derd-ile bilmez
deva aña
İy dil şâbîb[i] eyle kerem gel
i'âdet it

69. gelüp:-üp

Gazel 285

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

‘İşkıyla Muhib olduğına
mubtelâ-yı ‘ışk
İy dide-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

70. gel:

Gazel 290

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakîb-i rû-siyâhı mahrem
İtdün ‘âkıbet

71. gel:

Gazel 299

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Dil düzdini ‘adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senün düşmeye hergiz
güneh-i döst

72. gel:

Gazel 310

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrũñ zehrini
Dermemem kıl benüm
derdüme dermân el-ğiyâş

73. geldün: -dü, -ñ

Gazel 310

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Serv gibi bağda reftâra geldün
nâz-ıla
Eyledün bu gözlerüm yaşın
firāvân el-ğiyâş

74. gel:

Gazel 315

Mısra: 16

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Hasta-i ‘ışkdur Muhibbî bildük
aña çäre yok
Bâri itme gel tabîbâ bir ser-i
bîmâr bahş

75. gelüp: -üp

Gazel 320

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Bir güzel yokdur gelüp ola
muķâbil hüsnüne
Eylemek encüm ne lâyıķ mâh-ı
tâbân-ıla bahş

76. gel:

Gazel 328

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ümîdüm yok tapuñdan ğayrı
yirden
Şefâ’atden beni gel itme iħrâc

77. gel:

Gazel 329

Mısra: 1

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Sîneme tûrũñle cânâ gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pâdişahum alasin
cânı ğarâc

78. gel:

Gazel 332

Mısra: 1

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Zülfüñi keşf it nigârâ gel
ĥâbîbüm yüzüñ aç
Dehri tâ kılsun münevver ‘âlemi
tutsun sirâc

79. gel:

Gazel 333

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Muhibbî bağ-ı hüsn içre yiter bir
bülbül-i güyâ
Rakîbe virme yol hergiz gel ol
zâğ u zağandan geç

80. gel:

Gazel 347

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yürî ta’n eyleme zâhid mey içen
‘aşıkâ gel
‘Avn-i Ħâķ olmayıcak assı
mıdır zühd ü şalâĥ

81. gelür: -ür

Gazel 354

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Öğrendi cevr ü cefâsı nigârũñ
baña gelür
Cevr ü vefâ vü miĥnet ile her
gamı feraĥ

82. gel:

Gazel 357

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Çün fenâdur âĥiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher kadeĥ

83. gel:

Gazel 364

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yazma rakîb adımı gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoĥsa olısar
kitâb-ı telĥ

84. gel:

Gazel 369

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Mür gibi pây-mâl itdürme gel
miskinleri
Saltânat geçer Süleymân dağı
olsaň hem çü bād

85. gel:

Gazel 376

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bu tarîk-i 'ışkdur luţf eyle öldür
gel beni
Gâzi ol sen gir ş evāba ben dağı
olam şehid

86. gel:

Gazel 376

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Sakıyā gel sun Muhibbî'ye
şarābuñ tāzesin
Hağ dimişler lezzeti artukdur
evlānuñ cedid

87. gel:

Gazel 378

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy tabib-i dil iriş hālüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbî'nün gel it derdine
dermānum meded

88. gel:

Gazel 386

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Pādişāhā sıdk u ihlāşum saña
ma'lüm iken
Dergehüñden bu Muhibbî
kuluñı gel kılma red

89. gelmez:-mez

Gazel 389

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Sā'ilem geldüm kapuña senden
ihşān isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerimden lafz-ı red

90. gel:

Gazel 395

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlünü
şād eyle gel
Birine biñ virilür olsa faķrürñ
göñlü şād

91. gel:

Gazel 401

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evāba gir bugün kılğıl beni
ķurbān-ı 'iyd

92. gel:

Gazel 404

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gel beni öldür şevāba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gāzi ben
olam şehid

93. gel:

Gazel 407

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğān dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
ğamhāra meded

94. gelse:-se

Gazel 409

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her ne deñlü gelse cevri-ile
cefāya şabr kıl
Bu harāb illerde çün hiç
olmamışdur kimse şād

95. gelüp:-üp

Gazel 410

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gelüp alurdu ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnün u
Ferhād

96. gel:

Gazel 417

Mısra: 4

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Nağd-i cān-ıla metā'-ı vaşluña
oldum harid
Gel ķabül it çünkü yokdur cān-
ıla serden leziz

97. gel:

Gazel 418

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel ķalbūñi
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez leziz

98. gel:

Gazel 424

Mısra: 3

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Münkir olma süz-ı āh-ı 'āşıkā
gel vā'izā
Korkaram bir şemmesi meşcid
ile minber yakar

99. **gelüp:-üip**
Gazel 426
Mısra: 9
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ol tabīb-i cān gelüp sormaz
Muhibbī ḥastayı
Yoḥsa aña cevr ü zulm itmek
ezelden ḥü mıdır

100. **gel:**
Gazel 438
Mısra: 10
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbī gel 'icāzet var mı bir
pā-būsa sor

101. **gelse:-se**
Gazel 441
Mısra: 2
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Benüm sevdā-yı zülfüñle şehā
başumda südüm var
Eger cevr ü eger mihrüñ ne kim
gelse sürüdüüm var

102. **geldükçe:-dükçe**
Gazel 442
Mısra: 16
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Uşanur sanma Muhibbī tır-i
ğamzeñden şehā
Sīne-i mecrūḥına geldükçe
merhemler gelür

103. **gelüpdür:-üip, -dür**
Gazel 442
Mısra: 10
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihānuñ gāvırına

Niçe 'ālimler gelüpdür niçe
a'lemeler gelür

104. **gelür:-ür**
Gazel 442
Mısra: 12
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Vuşlat eyyāmına kim irişdi
bilsün ḳadrini
Gaflet idüp sanmasun bir daḥı
bu demler gelür

105. **gelür:-ür**
Gazel 442
Mısra: 16
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Uşanur sanma Muhibbī tır-i
ğamzeñden şehā
Sīne-i mecrūḥına geldükçe
merhemler gelür

106. **gel:**
Gazel 446
Mısra: 3
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gel ḥaḳıḳī 'ışḳı öğren şem'-ile
pervāneden
Bülbülün 'ışḳı mecāzīdür ü hem
çok sözlüdür

107. **gelüp:-üip**
Gazel 456
Mısra: 7
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Esb-i nāz-ıla gelüp ü yār beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm ḥalka-i
fitrāke çıkar

108. **gel:**
Gazel 462
Mısra: 7
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy gözüm meh-rūları gördükde
gel kılma nazar
İhtiyārı gider elden bu dil-i
mahzūn akar

109. **gelür:-ür**
Gazel 467
Mısra: 1
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her kaçan fikrümüz ol kākül-i
müşgine gelür
Elem ü derd ü belā bu dil-i
miskine gelür

110. **gelür:-ür**
Gazel 467
Mısra: 2
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her kaçan fikrümüz ol kākül-i
müşgine gelür
Elem ü derd ü belā bu dil-i
miskine gelür

111. **gelür:-ür**
Gazel 467
Mısra: 4
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Seyl-i eşkümle eğer itmedi āhum
yili āh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengine gelür

112. **gel:**
Gazel 474
Mısra: 12
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy tabīb-i dil lebüñden bu
Muhibbī ḥastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tīmār incinür

113. **gel:**
Gazel 475
Mısra: 9
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gel iy tabīb çek elüni girme
zahmete
Ölmekten özge 'aşıkā sanma
devā olur

114. **gelse:-se**
Gazel 481
Mısra: 7
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her kaçan gelse belā vü derd ü
gam kâşaneme
Mā-ḥazar bagrum kebāb
çeşmüm tolu peymānedür

115. **gelse:-se**
Gazel 482
Mısra: 8
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Virür mi dār-ı dünyāya gönül
fi'l-cümle 'aql issi
Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ ğamdur

116. **gelür:-ür**
Gazel 482
Mısra: 6
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Düşüp miñnet bucagina beni siz
sanmañuz tenhā
Belā eksük degül bir dem gelür
gam dañı mahremdür

117. **gelür:-ür**
Gazel 500
Mısra: 6
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İtlerinden āsitānında beni
'addeylemiş
Şāh olandan kullara dāyım
'ināyetler gelür

118. **gelür:-ür**
Gazel 500
Mısra: 10
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Çeşm-i cellādını gördükde
hemān dıtrer yürek
Tıgını elde görüp cāna
mehābetler gelür

gel:-

1. **gelmez:-mez**
Gazel 4
Mısra: 8
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gerçi dünyā halkı māyıl dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez ḥün-ı dilden
özgeye hiç iştihā

2. **gelse:-se**
Gazel 15
Mısra: 9
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ger lisān-ı ğaybdan gelse
Muḥibbī'den gazel
Rūḥ-ı Ḥāfız'dan bir istimdāddur
dirler baña

3. **geldügince:-düg, -ince**
Gazel 53
Mısra: 10
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Leylī saçuñ hevāsı ile bu
Muḥibbī'nüñ
Gün geldügince derd-ile ḥālī
ācīb ola

4. **gelmege:-mek, -e**
Gazel 97
Mısra: 3
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Bir yire gitdi ki gelmege yine
imkān yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmān aña

5. **gelmedin:-me, -din**
Gazel 139
Mısra: 8
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya

sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Her kaçan kaçd eyleseñ sinemde
bagrum delmege
Tır-i ğamzeñ gelmedin cānum
çıkır karşı saña

6. **geline:-ince**
Gazel 184
Mısra: 7
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ben mahkeme-i ışka kaçā ile
geline
Ferhād baña muḥzır u Mecnün
ola nāyib

7. **gelse:-se**
Gazel 200
Mısra: 1
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Leşker-i ğam gelse kılsa bu
gönül mülkin ḥarāb
Def kılmaz anı bir vech-ile illā
kim şarāb

8. **gelse:-se**
Gazel 203
Mısra: 1
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Nür ogurlar yüzüne gelse
muḥābil āfītāb
Nite kim alur şuā ı şemsden de
māhitāb

9. **gelse:-se**
Gazel 213
Mısra: 1
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Leşker-i ğam gelse kılmaga bu
dil mülkin ḥarāb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illā şarāb

10. **gelür:-ür**
Gazel 219
Mısra: 7
(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Kabe'dür kûyî gelür haccâcdur
âşıkları
Her birinün kaçdı budur kim ola
kurbân-ı döst

11. gel:

Gazel 224

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Niçeye degin saklayasın cânı
zekanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfüni dâr it

12. gele:-e

Gazel 226

Mısra: 13

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ola ki gele pâ koya ol yâr-ı
cefâ-ñü
Râhında Muhibbî yüzünü yürü
türâb it

13. gel:

Gazel 232

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayâle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüne
dermân oldu tut

14. gelse:-se

Gazel 234

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Yüz çevürme gelse derd ü
miñnet ü kahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hażm eyle yut

15. gelelden:- el(i), -den

Gazel 255

Mısra: 5

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ėamzeñ okı gelelden sanma
cerâhat oldu
Buldı murâdını dil cân oldu dañı
râhat

16. gel:

Gazel 260

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Ben du 'â-yı devletüni eylerem
her şubh u şâm
Umaram ola kabûl gel şubh-ıla
şânum ilet

17. geldi:-di

Gazel 269

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Şu 'le virdi metn-i hüsünüde
senün Nür âyeti
Geldi hañtün yazdı tefsir eyledi
anı dürüst

18. gel:

Gazel 270

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Nigârün kaşrına âhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

19. gel:

Gazel 284

Mısra: 1

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

İy şâh-ı hüsün 'aşıkuañam gel
'adâlet it
Ya 'nî vefâ vü mihrüni göster
hîmâyet it

20. geldi:-di

Gazel 298

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Âsitânuña Muhibbî geldi vaşluñ
isteyü
Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmânı dürüst

21. gele:-

Gazel 308

Mısra: 4

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Pehlevânam 'aşrda tîğ-ı
zebânumla bugün
Kim gele meydânuma itmeye
bir miqdâr bañs

22. gelüp:-üp

Gazel 318

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

İstedükçe tâze tâze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp göñlüm
gibi kân-ıla bañs

23. geldi:-di

Gazel 356

Mısra: 10

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Mecnün çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

24. gelür:-ür

Gazel 442

Mısra: 6

(Bir kimse veya yer

üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Leylî-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnün-ı 'ışk
'Âleme dîvânelerle niçe
ersemler gelür

25. gelür:-ür

Gazel 442

Mısra: **10**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihānuñ ğavrına
Niçe 'ālimler gelüpdür niçe
a'lemler gelür

26. **gelmez-ise:-mez-ise**
Gazel 458

Mısra: **3**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ger kenāra gelmez-ise çāre ne
ol serv-kağ
Kāni' em dāyim hayāl-i kaddi
āĝuşumdadır

27. **gelür:-ür**
Gazel 467

Mısra: **8**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ne kadar ğuşşam ola la'l-i lebin
yād idicek
Ĝam kalur mı ki kelām ol leb-i
şirine gelür

28. **gelmez:-mez**
Gazel 469

Mısra: **10**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Eşküñ Muhibbī ğülşene
döndürdi sīnemi
Gelmez nigār görmege yabana
seyr ider

29. **gelür:-ür**
Gazel 486

Mısra: **7**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Ger şadā itseñ gelür kühsārdan
āvāzeler
Küh-ken çekdüĝi bārī sanmañuz
Hāmün çeker

30. **gelür:-ür**
Gazel 500

Mısra: **4**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Gözlerüm yaşı benüm cū oldı
akdı nāgehān
Şöyle beñzer ğülşene ol serv-
kāmetler gelür

31. **gelür:-ür**
Gazel 500

Mısra: **14**
(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

İy Muhibbī aç gözüñ dünyāya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alāmetler gelür

gel aĝlama:

1. **gel aĝlama:--ma**
Gazel 307

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aĝlamamanın
mümkün olmadığı
kastedilmektedir.

Sebze haţţımı görüp iy gözlerüm
gel aĝlama
Ĝülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur 'abeş

gel beni öldür:

1. **gel beni öldür:--+i, --dür**
Gazel 151

Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşıĝın sevgili
tarafından öldürülmek
istenmesi.

Gel beni öldür irişem tā vişālün
bāĝına
Ben murāduma irem hem
bulasın tā sen evāb

gel berü:

1. **gel berü:**
Gazel 284

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yakınlaşmak.

İster gönül küy-i ħarābāta şāh
ola
İy pīr-i deyr gel berü sen daĝı
himmet it

gel daĝı:

1. **gel daĝı:**

Gazel 430

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık gel.

Ĝarĝ itdi gözyaşıyla Muhibbī bu
'ālemi
İy dīde daĝı gel kerem it dökme
mā yiter

gel itme:

1. **gel itme:--me**

Gazel 397

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir davranış karşısında

□yapma□ anlamında kullanılan
bir söz.

İtme dirĝ cān-ıla başuñ

Muhibbī gel

Tā ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

gel şitāb itme:

1. **gel şitāb itme:--me**

Gazel 150

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) ecele

hitaben;gelmek için acele etme
denmektedir.

Bu Muhibbī yār vaşlın istedi

ferdā didi

İy ecel bir dem taĝammül eyle
gel itme şitāb

gel!:

1. **gel:**

Gazel 21

Mısra: **4**

(Bir kimse veya yer
üzerinde) Belli bir durum veya
sıfatın etkisi görünür, hissedilir
olmak.

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelib

Okıyalum ders-i ışkı gel

sabaĝdaş ol baña

2. **gel:**

Gazel 49

Mısra: 7

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Bezm-i gâmda gel uyandır iy dil âhuñ şemini
Âlemi rüşen kılır hâcet degül meşal saña

3. **gel:**

Gazel 235

Mısra: 8

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Şan 'at-ı 'ışkuñ egerçi öñi âsân görünür
Soñı müşkildür aña urma dilâ gel sen dest

4. **gel:**

Gazel 309

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

İtmez çü vefâ kimseye bu 'âlem-i muhdeğ
Meyl itme aña gel aduñı kılma mü'enneş

5. **gel:**

Gazel 323

Mısra: 2

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Dilâ Mecnûn-şıfat 'üryân oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışk olmaklık dilersen gel kefenden geç

6. **gel:**

Gazel 461

Mısra: 9

(Bir kimse veya yer üzerinde) Belli bir durum veya sıfatın etkisi görünür, hissedilir olmak.

Gel isteme Muhibbî benüm 'ışkuma güvâh
Ruhsâr-ı zerdüm-ile sirişküm nişânedür

geldi ki:

1. **geldi ki:--di**

Gazel 407

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yan bakış oklarının aşığı isabet etmesi kastedilmektedir.

Ġamzeler geldi ki târâc ide dil kişverini
İdiser anı hârâb ol gözi mekkâre meded

geldüğüne:

1. **geldüğüne:--düg, -ince**

Gazel 70

Mısra: 8

Geldiği zaman.

Ya kaşuñdan tîr gönder sîneme
Geldüğüne diyem aña merhâbâ

gelen:

1. **gelen:**

Gazel 28

Mısra: 8

Doğan, hasil olan (şey).

Zülfîni añduñ perîşân-hâtır olduñ iy gönül
Haţtı fikrinden gelen dâyim melâmetdür saña

2. **gelen:-en**

Gazel 81

Mısra: 8

Bahşedilen, ihsan edilen.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp cevri ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle berâberdür baña

gelmez:

1. **gelmez:-mez**

Gazel 57

Mısra: 8

Bulunmaz.

Eylese cevri ü cefâ zulm u sitem
Âfiyetdür gelmez ol baña belâ

gelür:

1. **gelür:--ür**

Gazel 442

Mısra: 14

Gelmek.

Âsiyâ-veş çarh nevbetle ögidür herkesi
Rağmeti yok birine gör niçe âdemler gelür

genc:

1. **gencini:-i, -n, -i**

Gazel 291

Mısra: 8

Hazine II güzellik;
kabiliyet.

Bir avuç toprak-ıla ancak olur renc hâşılun
Cümle 'âlem gencini saña müyesser boldı tut

2. **genc:**

Gazel 326

Mısra: 6

Hazine II güzellik;
kabiliyet.

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nuñ
Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

3. **genc:**

Gazel 343

Mısra: 1

Hazine II güzellik;
kabiliyet.

Taleb kılmaz bu cân-ı nâtüvân genc
Baña mihrün yiter iy dilsitân genc

4. **genc:**

Gazel 343

Mısra: 2

Hazine II güzellik;
kabiliyet.

Taleb kılmaz bu cân-ı nâtüvân genc
Baña mihrün yiter iy dilsitân genc

5. **genc:**

Gazel 343

Mısra: 8

Hazine II güzellik;
kabiliyet.

Gözüm yaşı benüm dürdânelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler 'ayân genc

6. **genc:**

Gazel 343

Mısra: 10

*Hazine II güzelliik;
kabiliyet.*

Muhibbî sakla 'ışkı müdde'iden
Ki hoşdur dāyımā olmak nihān
genc

genc bî-nişān olur:

1. **genc bî-nişān olur:--ur**

Gazel 326

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) asıl hazinelerin
saklı,aşık olmadığı
kastedilmektedir.*

Ezelden olmag 'ādetdür nihān
genc
Nişānın sorma olur bî-nişān
genc

genc-durur hüsünü sakla:

1. **genc-durur hüsünü sakla:--
ur, --ü, --n, --i**

Gazel 266

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgiliye
hitaben;güzellik hazineni sakla
denilmektedir.*

Olmasun 'ayān genc-durur
hüsünü sakla
Sihr-ile tılısm eyleyüben zülfünü
mār it

genc-i bî-pāyān sunıldı:

1. **genc-i bî-pāyān sunıldı:-(i)l,
-di**

Gazel 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sonsuz, tükenmez bir
hazine vermek.*

İy Muhibbî mahzen-i dilden
çıkarc söz gevherin
Harc kıl çünkü sunıldı genc-i bî-
pāyān baña

genc-i hüsne:

1. **genc-i hüsne:--e**

Gazel 433

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin güzelliğinin
hazinesi.*

Çadem basmamag-ıçun genc-i
hüsne
Tılısm olmuş ser-i zülfü yilandur

2. **genc-i hüsne:--e**

Gazel 497

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin güzelliğinin
hazinesi.*

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helāk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhā geçerc

genc-i hüsine:

1. **genc-i hüsine:--i, --n, --e**

Gazel 231

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik hazinesi.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsine
Tā kılmayıca gönülini vīrāne
'ākıbet

genc-i hüsünü:

1. **genc-i hüsünü:--ü, --n**

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzellik hazinesi II
sevgilinin güzelliği.*

Genc-i hüsünüñ üzre itmişler
meger zülfün tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mār ola

genc-i hüsünü:

1. **genc-i hüsünü:--ü, --ne**

Gazel 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin güzelliğinin
hazinesi.*

Genc-i hüsününe el irmez

rāyegān

Anı zülfün bekler olmuş ejdehā

genc-i ışkı:

1. **genc-i ışkı:--i**

Gazel 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hazinesi.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
ālemi
Genc-i ışkı buldılar bu kalb-i
vīrānum görüp

genc-i vaşluñ:

1. **genc-i vaşluñ:--u, --n, --i**

Gazel 469

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kavuşma hazinesi.

Bulmaga genc-i vaşluñı şām u
şeher gezer
Divāne olup gör dil-i vīrāne seyr
ider

genc-i vişālünden:

1. **genc-i vişālünden:--ü, --ün, --
den**

Gazel 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliye kavuşma
talihi(hazine).*

Ola kim genc-i vişālünden
bulam diyü nişān
Bu gönül ma'mūr iken vīrāne
oldum 'ākıbet

gendüm hālüne:

1. **gendüm hālüne:--m, --ü, --n,
--e**

Gazel 431

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kendi haline,içine
eğilmek(aşık bağlamında).*

Meyl eyler-ise gendüm hālüne
dil ne tañ
Cennetden Ādem'i çıkarcan
çünkü dānedür

gendüm temennāsını:

1. **gendüm temennāsını:--s, --i,
--n, --i**

Gazel 473

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Buğday dilemek,istemek.

Hālini gösterse tañ mı bu
Muhibbî'ye rakıb

Âdem'e gendüm temennâsını
şeytân öğredür

gendümin:

1. **gendümin:**--ü, --min

Gazel 237

Mısra: 5

Pis.fena koku.

Baňa hâlî gendümin haddinde
arz eyler rakîb
Sanasın cennetde virür Âdem'e
iblis ögüt

ger:

1. **ger:**

Gazel 4

Mısra: 9

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Merve hakkı say-ile ger Kâbe
küyüñi tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

2. **ger:**

Gazel 10

Mısra: 1

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Lal-i lebûne ger dir-istem n'ola
Mesîhâ
Bir gâmez ile öldürüp eyler yine
ihyâ

3. **ger:**

Gazel 15

Mısra: 9

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Ger lisân-ı gaybdan gelse
Muhibbî'den gâzel
Rûh-ı Hâfız'dan bir istimdâddur
dirler baňa

4. **ger:**

Gazel 24

Mısra: 2

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baňa
Gayra ger cennet gelürse
beytû'l-ahzândur baňa

5. **ger:**

Gazel 25

Mısra: 10

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Sen bî-vefânuñ yâdına didi
Muhibbî bir gâzel
Laħdinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

6. **ger:**

Gazel 34

Mısra: 5

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saňa

7. **ger:**

Gazel 34

Mısra: 8

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saňa

8. **ger:**

Gazel 40

Mısra: 3

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülistân kılsañ
Goncalar şevke gelüp her biri
çâk ide kabâ

9. **ger:**

Gazel 55

Mısra: 5

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Tûfî-i nâtika bir dem ger lebüñ
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ħâ ola

10. **ger:**

Gazel 56

Mısra: 6

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

11. **ger:**

Gazel 58

Mısra: 1

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Bülbüle lâyıķ budur kim çın
şeher ger zâr ola
Yiridür pervânenüñ her şeb
mekânı nâr ola

12. **ger:**

Gazel 64

Mısra: 5

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Ķahr-ıla ger öldüre luţf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerâ çün olmuşuz
fermân aña

13. **ger:**

Gazel 65

Mısra: 7

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Şütürler raķs u ger şādî urursa
tañ mı bādide
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

14. **ger:**

Gazel 73

Mısra: 1

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Yâruñ hayâli didede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

15. **ger:**

Gazel 73

Mısra: 11

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Dünyâda aceb olmaya ger olsa
inķilâb
Âķil aña dil vire mi anda şer ola

16. **ger:**

Gazel 78

Mısra: 2

*"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.*

Cân nedür işkuñ yolında
virmeyem cânı saňa
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saňa

17. **ger:**
Gazel 80
Mısra: 13
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Derd-i ışkumı Muhibbî görse
ger Ferhād u Kaş
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

18. **ger:**
Gazel 82
Mısra: 1
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Ger çeke tîğ-ı cefâsın dem dem
ol şâhid baña
Ben şehîd-i ışk olam cümle
cihân şâhid baña

19. **ger:**
Gazel 82
Mısra: 4
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Heykel-i zer ârzü idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sîmîn hamâyil bir gün ol
sâid baña

20. **ger:**
Gazel 85
Mısra: 5
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i âşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydân cüdâ

21. **ger:**
Gazel 86
Mısra: 6
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Rakşa girem döne döne Mevlevî
gibi
Ol âsitâna varmaga ger fetḥ-i
bâb ola

22. **ger:**
Gazel 88
Mısra: 1
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Ger bâğ-ı hüsn içinde ḥaddüñ
gülizâr ola

Lâyık budur bülbül-i dil karşı
zâr ola

23. **ger:**
Gazel 93
Mısra: 2
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Kanda beñzer döstlar Mecnûn-ı
sergerdân baña
Bu zamâna kalsa ger kalurdı ol
ḥayrân baña

24. **ger:**
Gazel 97
Mısra: 2
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrân aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cân aña

25. **ger:**
Gazel 98
Mısra: 17
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefâ
Yüzini döndürmeyüp fikrinde
anuñ yâr ola

26. **ger:**
Gazel 191
Mısra: 5
"Eğer" edatının nazımda kullanılan biçimidir.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervaneyem yanmak
baña olmaz acîb

27. **ger:**
Gazel 9
Mısra: 5
"Eğer" edatı.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ḥabîb
Âḥîr nefesde eyleye cânum duâ
saña

28. **ger:**
Gazel 9
Mısra: 10
"Eğer" edatı.

Çünkü Muhibbî küy-ı maḥabbet
gedâsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

29. **ger:**
Gazel 18
Mısra: 6
"Eğer" edatı.

Sifâl-ı köhne rindâna yiter
meyḥâne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öñinde
câm-ı Cem peydâ

30. **ger:**
Gazel 19
Mısra: 7
"Eğer" edatı.

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aḳl degül
yâr baña

31. **ger:**
Gazel 194
Mısra: 12
"Eğer" edatı.

Vādî-i ışka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden ḡayrı virmez ger
ölem bir kimse âb

32. **ger:**
Gazel 259
Mısra: 7
"Eğer" edatı.

Kese zünnârını ger görse yüzüñ
ehl-i şalîb
Kaldurup parmagını getüre ol
dem şalavât

33. **ger:**
Gazel 277
Mısra: 2
"Eğer" edatı.

Ne 'ışka var nihâyet ne ḥöd bu
derde ḡâyet
'İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

34. **ger:**
Gazel 278
Mısra: 9
"Eğer" edatı.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehî
dest 'Acem'e

Bu Muhibbî gâzelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

35. ger:

Gazel 280

Mısra: 1

"Eğer" edatı.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrân-ı döst
Nuḡka ger ḡudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

36. ger:

Gazel 280

Mısra: 2

"Eğer" edatı.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrân-ı döst
Nuḡka ger ḡudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

37. ger:

Gazel 289

Mısra: 10

"Eğer" edatı.

Meclisünde şem'i gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevḡuñ-ile olmaya
ger nâr mest

38. ger:

Gazel 295

Mısra: 4

"Eğer" edatı.

Şevḡ-i lebüñle mest geçinür
cümlesi müdâm
Ger şeyḡ-i şehri ü zâhid görünür
mey-perest

39. ger:

Gazel 2

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edatı.

Âh kim vardur benim başumda
biñ dürlü hevâ
Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

40. ger:

Gazel 109

Mısra: 7

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ger tecellî itmese Mūsâ'ya nūr-ı
nâr-ı ışḡ
Bir ḡadem basmazdı ol vâdî-i
eymenden yaña

41. ger:

Gazel 115

Mısra: 12

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
maḡabbet toḡmını
Ebr-i âhumdan ne tañ yagdursa
ger bārân şabâ

42. ger:

Gazel 115

Mısra: 14

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Gönderürdüm yâra ben dâyim
maḡabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

43. ger:

Gazel 119

Mısra: 19

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Şehîd-i ışḡ olsa ger yoluñda
Muhibbî'ye budur maḡlûb-ı âlâ

44. ger:

Gazel 121

Mısra: 9

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Kabe küyına Muhibbî ger vara
âşıkları
Biri birinden iverler kim ola
ḡurbân aña

45. ger:

Gazel 123

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

46. ger:

Gazel 123

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

47. ger:

Gazel 127

Mısra: 7

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Dil alup ḡaşduñ bu dem ger cân
ise
Olmışam ben cân-ıla ḡurbân aña

48. ger:

Gazel 127

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Âteş-i dilden yanardı cümle ten
Gözlerüm ger dökme bārân
aña

49. ger:

Gazel 138

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Geşt ider lali hevâsiyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

50. ger:

Gazel 144

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

İy Muhibbî cürmüñ añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ ḡoḡisa luḡfi
ḡudâ'nuñ bî-ḡisâb

51. ger:

Gazel 145

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Gül yüzüñ ḡarşusına ger âh
iderse bu ḡarîb

Taň mıdur eyyâm-ı gülde nâle
eyler andelîb

52. ger:

Gazel 146

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Kim vara meyhânelerde eline
ala şarâb
Ayb kılmañ ger ola şâm u seher
mest ü harâb

53. ger:

Gazel 150

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Hayme kursa gelse karşumda
ger ol âli-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânım aña
yir yir tınâb

54. ger:

Gazel 161

Mısra: 9

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazar
Ėam degül düşmen cefâsından
ko cevri itsün raķîb

55. ger:

Gazel 163

Mısra: 10

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözüml tutmayasın yig
olur senden devâb

56. ger:

Gazel 166

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Deprede båd-ı şabâ gülşende ger
pîrahenüñ
Bâğ u râği bü tuta güller dimâği
ola tîb

57. ger:

Gazel 167

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Āteşe dil yandugına āhum
olmışdur nişân
Düd revzenden çıkar ger āteşe
yansa kebâb

58. ger:

Gazel 171

Mısra: 8

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Zâhir ola her yaña mescidde
nâm-ı Aħmedî
Minber üzre zıkr ide nâm-ı
şerîfün ger haķîb

59. ger:

Gazel 177

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Mescidi āteş kılam āh
eylemekden iy haķîb
Minber üzre okuya ger āyet-i
hüşnüñ haķîb

60. ger:

Gazel 180

Mısra: 13

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Bulurdı ger vefâ gelse cihândan
Sikender Ėusrev ü Cemşîd ü
Dârâb

61. ger:

Gazel 184

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ėavvâş olayın yine bu söz
baħrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tâlîb

62. ger:

Gazel 184

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda

kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger ışķ eğer olmasa bu aķluma
Ėalîb

63. ger:

Gazel 217

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Bir bâde ile def ider başda
ħumârum
Ger pîr-i muğân itse ne tañ keşf-
i kerâmet

64. ger:

Gazel 223

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Her kim var-ısa cür'a-i la'lüñ
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eğer rind-
i mey-perest

65. ger:

Gazel 228

Mısra: 5

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ger Ėâk-i derüñ bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma koyup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

66. ger:

Gazel 229

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Rüşen kıluram gözlerümi Ėâk-i
derinden
Ger bedraķa-i râhum ola nür-ı
hidâyet

67. ger:

Gazel 233

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ger olsa bu cihān içre ikāmet
Çalınmaz idi her şubḥ kūs-ı
riḥlet

68. ger:

Gazel 237

Mısra: 1

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i süküt
Âhum odından düşerdi ḥırmen-i
devrāna ot

69. ger:

Gazel 237

Mısra: 7

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ger iriştüre dilersen seni cānān
mülkine
Dāmen-i 'ışkı ölince koma elden
berk tut

70. ger:

Gazel 241

Mısra: 4

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Ġamzeñ helāk itdügine
açmazdum āh
Şirīn lebuñ ger eylese bir
büsesin diyet

71. ger:

Gazel 247

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Leblerüñe dir-isem n'ola nebāt
Mürdeler nüṣ ide ger bula ḥayāt

72. ger:

Gazel 248

Mısra: 6

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyḥ-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

73. ger:

Gazel 261

Mısra: 8

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir II "Şayet"
anlamında.

Koymaz fiğān u nāleñi bir zerre
güşına
Ḥakdur zamāne ḥakḫına ger
diseler kerest

74. ger:

Gazel 133

Mısra: 2

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Sen gül için ḥalk-ı ālem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yār
olasın sen baña

75. ger:

Gazel 133

Mısra: 8

"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir. || "Eğer,
şayet" anlamındaki şart edati.

Āşık-ı biçārenüñ suçısa seni
sevdüğü
Ger beni ber-dār kılğıl suçlu
oldum ben saña

76. ger:

Gazel 259

Mısra: 9

"Eğer" bağlacı.

Ger nidā ola eger nām-ı şerifüñ
be-ḥarem
Her yana çağura "lebbeyk" ehl-i
'Arafāt

77. ger:

Gazel 334

Mısra: 6

"Eğer" bağlacı.

Āteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarḥ
Ger kebūd olsa felek tañ mı ider
āhum 'urüc

78. ger:

Gazel 382

Mısra: 6

"Eğer" bağlacı.

La'l-i nābuñ mestiyem ben
muşhaf-ı ḥüsnüñ ḥakı
Kāfirem ger eyler-isem bāde-i
ḥāmra'yı yād

79. ger:

Gazel 401

Mısra: 4

"Eğer" bağlacı.

Ol yüzi gül zülfini çevgān idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
meydān-ı 'iyd

80. ger:

Gazel 407

Mısra: 9

"Eğer" bağlacı.

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muḥibbī'ye cevāb
Āteş-i hicre yanar olmaz o
bimāra meded

81. ger:

Gazel 408

Mısra: 7

"Eğer" bağlacı.

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nābuñ cāmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdümü yād

82. ger:

Gazel 412

Mısra: 8

"Eğer" bağlacı.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dār
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

83. ger:

Gazel 420

Mısra: 1

"Eğer" bağlacı.

La'lüñ bitüre söz-ile ger
meyveler leziz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir leziz

84. ger:

Gazel 424

Mısra: 6

"Eğer" bağlacı.

Saḥtdur yāruñ dili itmez aña
hergiz eşer
Āhum odı ger irişe āhen ü
mermer yakar

85. ger:

Gazel 436

Mısra: 7
"Eğer" bağlacı.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözün eyle nazar yil gibi ol
düldül geçer

86. ger:
Gazel 440
Mısra: 5
"Eğer" bağlacı.

Ger murâdî sîm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cân u dil olsun fedâ yoluında
n' olur sîm ü zer

87. ger:
Gazel 294
Mısra: 9
"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.

Ne gam yoluında ger ölse
Muhibbî
Nigârâ tek sen ol sag u selâmet

88. ger:
Gazel 296
Mısra: 8
"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimidir.

Derdâ vü dirîgâ n' olırsar hâlümü
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rûz-ı
kıyâmet

89. ger:
Gazel 315
Mısra: 8
"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimi olup "eğer,
şayet" anlamına gelen şart
edatı.

Şîve-i dölâb-ı çarhuñ nâlişin dil
gösterür
Olsa ger gam meclisinde 'ilm-i
müsîkâr bahş

90. ger:
Gazel 319
Mısra: 9
"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimi olup "eğer,
şayet" anlamına gelen şart
edatı.

Bir gedâ meyhâne küncinde
Muhib ger câm içe

Eylese tañ mîdur ol Cemşîd ü
Kârûn-ıla bahş

91. ger:
Gazel 357
Mısra: 1
"Eğer" edatının nazımda
kullanılan biçimi olup "eğer,
şayet" anlamına gelen şart
edatı.

İçmeyem mey ger baña hırşîd
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

92. ger:
Gazel 341
Mısra: 4
"Eğer" anlamında bağlacı.

Muşhaf-ı hüsnüñ haķı ben
togriyam kaddûñ gibi
Kâfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönlümde kec

93. ger:
Gazel 342
Mısra: 8
"Eğer" anlamında bağlacı.

Tañ mı ruhsârûñ görüp zülf içre
cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger
görse sirâc

94. ger:
Gazel 345
Mısra: 4
"Eğer" anlamında bağlacı.

İşk-ıla dâmânını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hükûm anuñ sultân
beni bilmez mi hîç

95. ger:
Gazel 363
Mısra: 1
"Eğer" anlamında bağlacı.

İy gönül incinme olsa ger
rakîbüñ sözi telh
Her kimüñ telh ola sözi lâbüd
olur yüzi telh

96. ger:
Gazel 363
Mısra: 5
"Eğer" anlamında bağlacı.

Gâlib olsa ger gamuñ mülk-i
dile cân âh ider

Şâhib-i mülke gelürmiş
düşmenüñ birüzî telh

97. ger:
Gazel 368
Mısra: 6
"Eğer" anlamında bağlacı.

Düşüp ayaklara pâ-mâl ola niçe
dil ü cân
Ger perîşân ide ol zülf-i girih-
gîrini bād

98. ger:
Gazel 371
Mısra: 7
"Eğer" anlamında bağlacı.

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedâ
İstemem ben taht-ı Keykâvus u
mülk-i Keykubād

99. ger:
Gazel 376
Mısra: 7
"Eğer" anlamında bağlacı.

Gam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrîkîn
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'îd

100. ger:
Gazel 400
Mısra: 7
"Eğer" anlamında bağlacı.

Mürdeler bula şîfâ ger içe la'lûñ
suyını
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bîmâra meded

101. ger:
Gazel 456
Mısra: 7
"Eğer" anlamında bağlacı.

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

102. ger:
Gazel 458
Mısra: 3
"Eğer" anlamında bağlacı.

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-kağ
Kâni'em dâyim hayâl-i kaddi
âgüşumdudur

103. ger:

Gazel 466

Mısra: 9

"Eğer" anlamında bağlaç.

İnilerse şevk-i 'arızuñ-ıla
Muhibbî ger
Bülbül mi ş âli diyeler âh u
figâmi var

104. ger:

Gazel 483

Mısra: 2

"Eğer" anlamında bağlaç.

Ser-i küyuñ gedâsını gören
sanur gedâlardur
Velî ger ma'nî yüzünden bakarsa
pâdişâlardur

105. ger:

Gazel 486

Mısra: 7

"Eğer" anlamında bağlaç.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
âvâzeler
Küh-ken çekdügi bârı sanmañuz
Hâmün çeker

106. ger:

Gazel 488

Mısra: 7

"Eğer" anlamında bağlaç.

Gayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
mâh olursa da
Çün nigâhı çeşmümün ol rüy-ı
ferrih-fâladur

ger çeşmüme hâli havâli gelse:

1. ger çeşmüme hâli hayâli

gelse:--i, --i--ü, --me, --i, --i, --se

Gazel 212

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

hayalinin ve güzelliğinin
unsurlarından sayılan beninin
aşığın aklına düşmesi
kastedilmiştir.

Gelse ger hâli hayâli çeşmüme
uyhu gider
N'eylesün câyî megesdür
mümkün olmaz anda hâb

ger dilerseñ:

1. ger dilerseñ:--r, --se, --n

Gazel 329

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eğer istersen.

Ger dilerseñ 'âlemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzünden burka' uñ keşf
eyleyüp ruhsârûñ aç

**ger dilerseñ 'âkıbetün hayr
ola bu sözi tut:**

1. ger dilerseñ 'âkıbetün hayr
ola bu sözi tut:--r, --sen, --ün, --a, --i

Gazel 274

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) birinci mısranın

devamı olarak öğüt verilen
kişiyeye -eğer sonunun hayırlı
olmasını istiyorsan öğütlerimi
dinle-biçiminde uyarı
yapılmıştır.

Dâr-ı dünyâya gönül virme saña
budur öğüt
Ger dilerseñ 'âkıbetün hayr ola
bu sözi tut

ger eger:

1. ger eger:

Gazel 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bazen bazen de.

Her kim ki var cür'a-i la'lün
ider taleb

Ger şeyh-i şehri eger rind ü mey-
perest

**ger 'ısk ğam u derd ü belâ
olmasa:**

1. ger 'ısk ğam u derd ü belâ
olmasa:--ma, --sa

Gazel 227

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Aşkın

eziyet, keder, sıkıntı ve üzüntüden
ibaret olduğu vurgulanmıştır.

Ğam u derd ü belâ olmasa ger
'ısk
Yazılır mıydı bir miñnet
mañabbet

gerçek:

1. gerçek:

Gazel 112

Mısra: 3

İnkâr edilmeyecek şekilde
var olan, var olmuş bulunan,
hakikî.

Gerçek yüzünün lefâfetini gülde
görmese
Bülbül figâna başlayı eyler mi
idi şadâ

gerçek 'âşık olan:

1. gerçek 'âşık olan:--a, --n

Gazel 387

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gerçekten seven.(aşık
bağlamında).

'İşk yolında câna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'âşık olan elbette ol olur
cömerd

gerçek imişdür:

1. gerçek imişdür:--miş, --dür

Gazel 363

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gerçekten
böyleymiş, doğrusu budur ki
anlamlarında kullanılmıştır.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzi telh

gerçi:

1. gerçi:

Gazel 4

Mısra: 7

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Gerçi dünyâ halkı mâyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hün-ı dilden
özgeye hiç iştihâ

2. gerçi:

Gazel 5

Mısra: 7

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Öldürür gerçi ki ğamzeñ aşıkâ
virmez amân

Leblerüñ İ̄sī gibi her laḥza virür
cān baña

3. gerçi:

Gazel 9

Mısra: 3

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gön̄lümüz illā
saña saña

4. gerçi:

Gazel 29

Mısra: 11

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Cürm ü işyānum burundur gerçi
ḥadden sır vire
Sen şefāat kānısın geldüm saña
şefkat uma

5. gerçi:

Gazel 172

Mısra: 6

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Çün ḥalel virmez senüñ
ululuḡuña nīg ü bed
Gerçi bed-ḥālem umaram
olmayam ben bī-naşīb

6. gerçi:

Gazel 174

Mısra: 1

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Gerçi ranā görünür mülk-i Arab
Līk yek dāne-durur şehr-i Ḥaleb

7. gerçi:

Gazel 174

Mısra: 7

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yābdur
Virmek Allāh'ın dilā sen kıl
taleb

8. gerçi:

Gazel 178

Mısra: 7

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranā ḡazel
Līk kıldum içlerinden uşbu beyti
intiḥāb

9. gerçi:

Gazel 179

Mısra: 3

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Gerçi kim işkuñ tarīkı pür ḥatār
dirler velī
Göricek āşıklar andan
eylemezler ictināb

10. gerçi:

Gazel 182

Mısra: 9

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Gerçi vardum kūyuña evvel
dutildum zülfüñe
Soñra ḥabs oldum ebed çāh-ı
zenaḥdānuñ görüp

11. gerçi:

Gazel 192

Mısra: 6

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Vaşl-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

12. gerçi:

Gazel 212

Mısra: 9

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Gerçi kan içmek Muḥibbī
ḥük-m-i şer-ile ḥatā
Lebūñ olmışdur şürāḥī ḥünımı
içmek şavāb

13. gerçi:

Gazel 222

Mısra: 2

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Bulmadum 'ālemde bir yār 'ahd
ü peymānı dürüst
Gerçi cān virdüm bu yolda
aradum anı dürüst

14. gerçi:

Gazel 262

Mısra: 4

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Şikārdur dem-ā-dem şir-i nerler
Ḥābībüm gerçi bir şirīn ḡazālest

15. gerçi:

Gazel 287

Mısra: 7

"Aslına bakılırsa, aslında"
anlamında zarf.

Firḡatūñ virdi ḥalel gerçi bu dil
bünyādına
Leşker-i ḡam geldi itdi cümle
vīrān 'ākıbet

16. gerçi:

Gazel 25

Mısra: 6

"Aslına bakılırsa"
anlamında zarf.

Sīnemde işkuñ nārını bir laḥza
teskīn itmedi
Yaḡdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

17. gerçi:

Gazel 61

Mısra: 2

"Aslına bakılırsa"
anlamında zarf.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil ḥā
Görinür gerçi ışk āsān velīkin
soñu müşkil ḥā

18. gerçi:

Gazel 75

Mısra: 9

"Aslına bakılırsa"
anlamında zarf.

Bu Muḥibbī gerçi kan aḡlar
günāhın añıcak
Līk kesmez raḥmetüñden
ümmidin yā Rabbenā

19. gerçi:

Gazel 95

Mısra: 1

"Aslına bakılırsa"
anlamında zarf.

Dimedüm cānā ḡamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

20. gerçi:

Gazel 110

Mısra: 11

"Aslına bakılırsa"
anlamında zarf.

Zülf-i şeb-dîzi öñine gerçi kimse geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydân aña

21. gerçi:

Gazel 218

Mısra: 5

"Aslına bakılırsa"

anlamında zarf.

Gerçi zâhid künc-i mescidde
olur hâlvat-nişân
Bu riyâ ile velî olmaz
müselmânı düüst

22. gerçi:

Gazel 392

Mısra: 5

"Aslına bakılırsa"

anlamında zarf.

Da'vet-i Haqq'a yiter gerçi
bugün iki güvân
Haq resül olduğuna çâr kitâb
oldı şühüd

23. gerçi:

Gazel 445

Mısra: 12

"Aslına bakılırsa"

anlamında zarf.

Görmez Muhibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

24. gerçi:

Gazel 313

Mısra: 2

"Her ne kadar; ...ise de"

anlamlarında bağlaç.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğiyâş
Gerçi itdüm işigünde çağurup
dâd el-ğiyâş

25. gerçi:

Gazel 418

Mısra: 2

"Her ne kadar; ...ise de"

anlamlarında bağlaç.

Zühd ü zikr ü tâ'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi'dür velî cân-ı girân
görmez lezîz

26. gerçi:

Gazel 487

Mısra: 3

"Her ne kadar; ...ise de"
anlamlarında bağlaç.

Katredür gerçi suhen lîk
dehenden çıkacak
Kıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur

27. gerçi:

Gazel 389

Mısra: 10

"Aslına bakılırsa, aslında"

anlamında zarf.

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hîred

28. gerçi:

Gazel 271

Mısra: 4

"Her ne kadar; ...ise de"

anlamlarında bağlaç.

Ben gedâya vaşl-ı hânım âh
in'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

29. gerçi:

Gazel 500

Mısra: 1

"Her ne kadar; ...ise de"

anlamlarında bağlaç.

'İşk elinden sîneme gerçi
cerâhatlar gelür
Lîk andan cânuma biñ dürlü
hâletler gelür

**gerçi dürlü dürlü mezheb
bulnur:**

1. gerçi dürlü dürlü mezheb

bulnur:--lü, --lü, --im, --ur

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) örnek verme

amaçlı çeşit çeşit inanış ve
görüş bulunması kastedilmiştir.

Bulnur dürlü dürlü gerçi

mezheb

Bulnmaz arasañ bir âli meşreb

gerçi ki:

1. gerçi ki:

Gazel 303

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.

Bu düd-ı dilüm gerçi ki eflâke
irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eşer
iy döst

2. gerçi ki:

Gazel 370

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhâd

3. gerçi ki:

Gazel 356

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Mecnûn çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

gerçi kim:

1. gerçi kim:

Gazel 298

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Gerçi kim yâkût için hattât
dirler dehr ara
Nerm-idi hattâñ mi ş âli hatt-ı
reyhâmı düüst

2. gerçi kim:

Gazel 329

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
gönlüm şşesin
Korkaram âhîr batar pâyuña ol
sınmış zücâc

3. gerçi kim:

Gazel 387

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Yaşum-ıla gerçi kim zâhir
görindi rüy-ı zerd

Bilmedi aḥvālümü illā meger
kim ehl-i derd

4. gerçi kim:

Gazel 421

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebûñ gibi degül ol iy
püser lezîz

5. gerçi kim:

Gazel 468

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Eylegil şî'r-i Muḥibbî'yi qabûl
Gerçi kim bir tuḥfedür illā ḥaḳîr

6. gerçi kim:

Gazel 497

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne kadar.

Gerçi kim Leylâ'ya teşbîh
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnûn'a beñzer
gönlüme şeydâ geçer

7. gerçi kim:

Gazel 222

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrusu.

Okudum 'ışkuñ kitâbın ser-te-
ser ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
ḥarf-i Ḳur'an'ı dürrüst

8. gerçi kim:

Gazel 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrusu.

Va 'de kılduñ gerçi kim evvel
vişâlûñ şerbetin
Fırqate tebdîl idüp âḥir sem
itudün 'âkıbet

gerd:

1. gerdüm:-üm

Gazel 95

Mısra: 6

Toz, toprak.

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragumu
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

gerd ola:

1. gerd ola:-a

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz, toprak olmak.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

2. gerd ola:-a

Gazel 71

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz, toprak olmak.

Yüzüñe ol vaḳt basar pâyın
Muḥib ol dil-fürb
Yollarında ḥâk idüp devrân-ı
cismün gerd ola

3. gerd ola:-a

Gazel 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz, toprak olmak.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökilüp seng-i cefâdan uşbu
çşmüm gerd ola

gerden:

1. gerdenümi:-üm, -i

Gazel 50

Mısra: 2

Boyun, gerdan.

Eger her dem urasın tîğî cânâ
Kaçuram gerdenümi sanma ḳaṭâ

2. gerdenüñe:-üñ, -e

Gazel 449

Mısra: 6

Boyun, gerdan.

Serv ḳaddüñe eger 'âşîḳ degülse
kâkülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ân sarmaşur

3. gerdenine:-i, -ñ, -e

Gazel 398

Mısra: 12

*Boyun, gerdan. II Sevgilinin
gerdanı.*

Zaḥm-ı çşem ırmemek için yine
sulṭân-ı gülün
Çoncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

4. gerdenüme:-üm, -e

Gazel 412

Mısra: 2

*Boyun, gerdan. II Âşığın
boynu.*

Müselmânlar yine bir şüh-ı dil-
bend
Bırakdı gerdenüme nâgehân
bend

gerdiş-i gerdün:

1. gerdiş-i gerdün:--ı

Gazel 408

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönen, devreden felek.

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nâbuñ câmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdün yâd

gerdün:

1. gerdün:

Gazel 486

Mısra: 1

*Felek; devamlı şikâyet
edilen kader, baht, talih.*

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyḥûn çeker

gerek:

1. gerekmez:--mez

Gazel 388

Mısra: 2

*Gerek fülünin olumsuz
geniş zaman çekimi.*

Sen tururken tûbiye baş egmem
iy serv-i bülend
Var-iken şekker lebûñ baña
gerekmez şehd ü ḳand

2. gerekmez:-mez

Gazel 209

Mısra: 10

Elzem, lazım, olmalı.

Muhibbî koma elden cām-ı ışkı
Gerekmez rind olana illā meşreb

3. **gerek:**

Gazel 206

Mısra: 1

Elzem, lazım, olmalı.

Gerek âşık olana hüzn-i Yaküb
Gelen cevri ü cefāya şabr-ı
Eyyüb

4. **gerek:**

Gazel 118

Mısra: 8

*"Gerek ... gerek/gerekse ...
"bağlacı. "Hem" gibi başına
geldiği kelimelerin hepsinin
birden düşünüldüğünü anlatır.*

Jeng-i gâmdan her ki dil
âyinesin pāk isteye
Ya leb-i dülber gerek yâhüd
şarâb-ı şâf aña

5. **gerek:** -sin

Gazel 158

Mısra: 3

*Herhangi bir şeyin
yapılabilmesi veya olabilmesi
için şart olan (şey), lüzum II
varlığına ihtiyaç duyulan,
yapılması, edinilmesi icap eden
(şey).*

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

6. **gerekdür:** -dür

Gazel 204

Mısra: 2

Gerek, lazım, elzem.

Olcak işş esbâbı müretteb
Gerekdür ola sâki sîb-i ğabğab

7. **gerekdür:** -dür

Gazel 249

Mısra: 10

Gerek, lazım, elzem.

Sakın beyhüde lāf urma
Muhibbî
Gerekdür 'ışka şahid yâ 'alāmāt

8. **gerekdür:** -dür

Gazel 272

Mısra: 10

Gerek, lazım, elzem.

Muhibbî sevdiğün çün
Muştafâ'dur
Gerekdür şer'ini itmek ri'âyet

9. **gerekdür:** -dür

Gazel 336

Mısra: 10

*"Gerek ... gerek/gerekse ...
"bağlacı.*

Çü basduñ 'ışk rāhına kadem
sen
Gerekdür cān-ıla dil viresin bāc

10. **gerekdür:** -dür

Gazel 406

Mısra: 2

*"Gerek ... gerek/gerekse ...
"bağlacı.*

Yoluñda cān virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'aşık olan ola cümerd

11. **gerekdür:** -dür

Gazel 428

Mısra: 7

*"Gerek ... gerek/gerekse ...
"bağlacı.*

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Ĝaflet itme girdüğün
merdāneler meydānıdır

12. **gerekdür:** -dür

Gazel 206

Mısra: 4

*Gerek, lazım, gerekli;
gerekir.*

Kaçan yāruñ göre zülfini çevgān
Gerekdür eyleye başın hemān
top

13. **gerekse:** -se

Gazel 438

Mısra: 6

*"Gerek ... gerek ..."
bağlacı.*

Nabz-ı 'aşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy tabîb
Bî-devā derddür gerekse anı
Cālînüs'a sor

14. **gerekdür:** -dür

Gazel 186

Mısra: 2

*Gerek, lazım; gerekli olma,
icap etme.*

Dilerseñ kim elüne gire maħbüb
Gerekdür hüzn-i Yaküb şabr-ı
Eyyüb

15. **gerekdür:** -dür

Gazel 270

Mısra: 14

Gerekir, lazımdır.

Muhibbî şabr eyle zecr-i 'ışka
Gerekdür er olanda çünki ğayret

16. **gerekdür:** -dür

Gazel 312

Mısra: 9

*Gerek, lazım, gerekli;
gerekir.*

Gerekdür gülşen içre cāy-i hālî
Muhibbî yār ola olmaya şālîş

17. **gerek:**

Gazel 271

Mısra: 8

*"Gerek ... gerek ..."
bağlacı.*

Cān u başum ister ise yolına
olsun fedā
Bu tarîk-i 'ışkda 'aşık gerek dil-
hāh dōst

gerek gerek:

1. **gerek gerek:**

Gazel 243

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp ifade
Gerek...gerekse şeklinde
kullanılır. Başına geldiği
kelimelerin hepsinin birden
düşünüldüğünü anlatır.
(Eğer...eğer, ister...ister).*

Bagladum zencir-i zülf-i yāra dil
mecnün-vār

Nāşihā beni gerek 'ākil gerek
dīvāne tut

**gerek mey birdür sıfāl ola vü
yāhüd zer kadeh:**

1. **gerek mey birdür sıfāl ola
vü yāhüd zer kadeh:** --a--dür--
dür, --a

Gazel 349

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp ifade
(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak; şarabın
toprakta yapılmış kadehte
yahut altından yapılmış kadehte
olması farketmez*

denilmektedir.(sevgilinin
elinden sunulma) bağlamında.

'Ayna almaz n'eylesün rindân
şürâhî ziynetin
Mey gerek birdür sıfâl ola vü
yâhûd zer çadeh

germ nârumdur:

1. **germ nârumdur:**--u, --m, --
dur

Gazel 399

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sıcak ateş,kıvılcım(abdalın
postu bağlamında).*

İy felek berķ-ile pür kılsañ
cihânı ğam degül
Hâne-i vîrân içinde germ
nârumdur nemed

germ olursa:

1. **germ olursa:**--ur, --sa

Gazel 295

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Coşkunkluk,kızgınlaşmak,ha
raretilenmek.*

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zûr ola ki şevķ-ile oldı
ziyâde mest

geşt eyledüm:

1. **geşt eyledüm:**--dü, --m

Gazel 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dolaşmak, gezmek.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
ı cānânı dürtüst
Bir ramaķ kaldı bu yolda kim
virem cānı dürtüst

geşt evlesem:

1. **geşt evlesem:**--se, -m

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gezmek,dolaşmak.

Himmetüm raşşına binüp âlemi
geşt evlesem
Açaram ğamğın gönüller nite
kim bād-ı şabâ

geşt ider:

1. **geşt ider:**--e, --r

Gazel 138

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dolaşmak, gezmek.

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi

Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

geşt kıldum:

1. **geşt kıldum:**--du, --m

Gazel 292

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Seyretme,dolaşma,gezme.

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
meyhânedede
Bulmadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

geşt-i gülşen:

1. **geşt-i gülşen:**

Gazel 200

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gül bahçesini gezip
dolaşma.*

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

2. **geşt-i gülşen:**

Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gül bahçesini gezip
dolaşma.*

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden inķilâb

getür-:

1. **getürem:-em**

Gazel 149

Mısra: 4

*(Bir yere) Bir kimse veya
şeyle birlikte gelmek, gelmesini
sağlamak, gelirken o kimse veya
şey yanında olmak.*

Almaga büse lebûnden aña kim
ķâdir olur
Ķâniyem cürâña tâ kim getürem
âbı be-leb

getür:

1. **getürdi:-di**

Gazel 336

Mısra: 5

(Daha uzak bir yerden)

*Bulumulan yere gelmesini
sağlamak, gelmesine sebep
olmak, iletmek, nakletmek.*

Getürdi saña Cibrîl tâcla hulle
Hudâ'dan saña ihsân oldı mi'râc

2. **getürdüñ:-dü, -ñ**

Gazel 278

Mısra: 3

Getirmek, sunmak.

Kühl için hâk-i derin çünkü
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaż cānı
faķrâne ilet

3. **getür:**

Gazel 226

Mısra: 6

(Bir şeyi) getirmek.

Cellâd müjeñ teşne olupdur yine
kana
'İşk ehlini karşıña getür bir bir
'azâb it

4. **getür:**

Gazel 384

Mısra: 7

(Bir şeyi) getirmek.

Sâķı şarâb-ı şâfi getür cānı tâze
kıl
Hâlvette kor hûbb-ıla zâhid ola
ķadîd

gevher:

1. **gevherden:-den**

Gazel 132

Mısra: 1

Mücevher, elmas; sevgili.

Ne müferrâh virdi gevherden
tabîb-i kân aña
Bakmagıla olmışam ben zâr u
sergerdân aña

2. **gevherdür:-dür**

Gazel 63

Mısra: 3

*Cevher, mücevher, elmas,
inci.*

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bî-bahā

3. **gevherden:-den**

Gazel 417

Mısra: 10

*İnci II cevher, mücevher,
elmas.*

Maḥzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı söz ehli yanında ma'nī
gevherden lezīz

4. **gevherler:-ler**

Gazel 318

Mısra: 7

*(Fars.) Cevher, mücevher,
elmas, inci.*

İstedükçe taze taze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönüm
gibi kân-ıla bahş

gevher-i eşk:

1. **gevher-i eşk:**

Gazel 264

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı mücevheri.

Pāyuña senüñ gevher-i eşk nişār
ider
İtmez dirig 'aşıq olan her ne ola
hest

gevher-i eski:

1. **gevher-i eşki:--i**

Gazel 332

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı incisi.

Gevher-i eşki Muḥibbī pāyına
meh-rūlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

gevher-i mahzundur:

1. **gevher-i mahzundur:--dur**

Gazel 448

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hazinede saklanan,onun en

*değerli parçası olan
mücevher(sevgilinin dudağı
bağlamında).*

İrmedüm vaşla Muḥibbī lîk
dilde bā-ḥayāl
Mālik oldum la'î-i yāra gevher-i
maḥzūndur

gevher-i nā-yābdur:

1. **gevher-i nā-yābdur:--dur**

Gazel 455

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Emsalsiz, benzersiz cevher,
inci.*

Naqd-i cān-ıla metā'-ı vaşla
oldum müşterî
Didiler olmaz bahā ol gevher-i
nā-yābdur

gevherlenür:

1. **gevherlenür:--len, --ür**

Gazel 425

Mısra: 9

İnci haline gelmek.

İy Muḥibbī kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yārān umar

gevherler çıkardum:

1. **gevherler çıkardum:--ler, --**

a, --r, --du, --m

Gazel 333

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) anılan Mana
denizinden aşığım inciler
çıkarması kastedilmektedir.*

Ma'ānī baḥrına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulağında takın
dürr-i 'Aden'den geç

gev-:

1. **geydügi:--düg, -i**

Gazel 268

Mısra: 2

*Giyemek, bir şeyi vücuduna
geçirmek.*

Yarı gördüm nāgehān didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrin qabā başındaki
keç külehest

gev:

1. **geymişem:-miş, -em**

Gazel 338

Mısra: 2

*(Örtünüp korunmak veya
süslenmek için) Bir giyeceği
bedenine veya herhangi bir
organına geçirmek.*

Şāh-ı 'ışkam şu'le-i āhum
benüm başumda tāc
Geymişem gam ḥil'atini
kimseye yok ihtiyāc

2. **geymedün:-me, -dü, -ñ**

Gazel 330

Mısra: 4

Giyemek, kuşanmak.

Dünyāya nazar eylemedün faqr
idi faḥruñ
Hem geymedün egnüñe alup
atlas u dībāc

3. **geymedün:-me, -dü, -ñ**

Gazel 336

Mısra: 4

Giyemek, kuşanmak.

Yā Resül-i Ḥaḳ idüp faqrı kabül
Geymedün hergiz ḥarîr ile dībāc

gevmeyz:

1. **gevmeyz-idi:--idi**

Gazel 113

Mısra: 6

Giyemek.

Ḥaḳ yolında ihtiyār-ı faqrı idüp
faḥrum didi
Geymez-idi virseler dürr ü
cevāhir tāc āña

geyür-:

1. **geyürdi:-di**

Gazel 205

Mısra: 10

*(Bir giyeceği) Başka
birinin vücuduna veya organına
kendi eliyle geçirmek,
giydirmek.*

Yine teşrifler baña inām idüp
sultān-ı gam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şîb

gez:

1. **gezer:-er**

Gazel 402

Mısra: 1

(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.

Bir perî gördüm gezer seyrâna
çıkılmış rûz-ı 'iyd
Yakın olmak istedikçe oldu ol
benden ba'îd

2. **gezen:-en**

Gazel 439

Mısra: 1

Bir yerde dolaşmak.

Câme-i al içre şehri içre gezen
meh-pâreler
Kim görürse her birisin sanur
âteş-pâreler

3. **gezdün:-dü, -ñ**

Gazel 216

Mısra: 5

Gezmek, etrafta dolaşmak.

Ser-â-ser âlemi gezdün tatalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

gez:-

1. **gezer:-er**

Gazel 469

Mısra: 7

(Bir yerde) Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.. II Gönlünü gezdirmek, gönlünün seveceği aşık olacağı şeyi aramak.

Bulmaga genc-i vaşluñı şâm u
şehri gezer
Dîvâne olup gör dil-i vîrâne seyr
ider

gezle:

1. **gezler:-r**

Gazel 480

Mısra: 4

(Oku) Yayın kırışine takarak kurmak.

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaçdın eyler okımı gezler
kırışteditür

gibi:

1. **gibi:**

Gazel 264

Mısra: 2

"O anda, tam o sırada" anlamında zarf.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîg irmeye gibi vişâle
dest

2. **gibi:**

Gazel 20

Mısra: 1

"-e benzer, imişçesine, benzer biçimde" anlamlarında bir benzetme edatı.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bâlâdan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ârâdan yaña

3. **gibi:**

Gazel 4

Mısra: 1

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liqâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

4. **gibi:**

Gazel 4

Mısra: 1

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liqâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

5. **gibi:**

Gazel 5

Mısra: 3

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

İnlere tanbûr-vesğ bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i gamda mesken oldu
güşe-i hicrân baña

6. **gibi:**

Gazel 5

Mısra: 8

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Öldürür gerçi ki gamzeñ âşık
virmez amân
Leblerün İsî gibi her lahza virür
cân baña

7. **gibi:**

Gazel 7

Mısra: 9

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Rişte-i cân üzre düzdün
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî hâk-i
pâ oldum saña

8. **gibi:**

Gazel 10

Mısra: 8

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Leylî saçına çünkü tolaşdı dil-i
Mecnûn
Dîvâne gibi olsa ne tañ vâlih ü
seydâ

9. **gibi:**

Gazel 13

Mısra: 17

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışk virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

10. **gibi:**

Gazel 16

Mısra: 6

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Hicrân şebinde kalmaz idüm tîre
rûzigâr
İtseñ tülû gün gibi iy yüzi meh
baña

11. **gibi:**

Gazel 28

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde" anlamında kullanılan bir benzetme edatı.

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsa
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

12. **gibi:**

Gazel 31

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Her kaçan gonca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabâ

13. **gibi:**

Gazel 32

Mısra: 9

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Giçe şırâtı berk ya hâtif gibi
Muhib
Luţf-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

14. **gibi:**

Gazel 53

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Gül gibi arz eylese dilber
cemâlini
Ol dem fiğân u âh-ıla dil andelîb
ola

15. **gibi:**

Gazel 54

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsnüñ hayâli karşuma çün kim
çerâğ ola

16. **gibi:**

Gazel 78

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Nâ gibi bağrum delindi çâresüz
âh eylerem
Gönderürem her nefes âh-ıla
efğânı saña

17. **gibi:**

Gazel 86

Mısra: 5

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Rakşa girem döne döne Mevlevî
gibi
Ol âsitâna varmaga ger fetḥ-i
bâb ola

18. **gibi:**

Gazel 119

Mısra: 17

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Ömür dünyâ gibi çün bî-vefâdur
Dirîğ itdi buña Cemşîd ü Dârâ

19. **gibi:**

Gazel 125

Mısra: 12

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Ney gibi nâlân olur miskîn
Muhibbî derdmend
Def gibi sîne döğüp efğân
olupdur hû baña

20. **gibi:**

Gazel 313

Mısra: 6

"-e benzer bir şekilde"

anlamında kullanılan bir
benzetme edatı.

Şöyle beñzer boynu bağlu
kuluñam iy gam senüñ
Tâ ölince itmeyesin gibi âzâd el-
ğiyâş

21. **gibidür:-dür**

Gazel 170

Mısra: 8

"-e benzer" anlamında

kullanılan bir benzetme edatı.

Gelse tîrûñ sîneme geçer o dem
itmez karar
Tende cânım gibidür kim
gitmege eyler şitâb

22. **gibi:**

Gazel 198

Mısra: 2

"-e benzer" anlamında

edat.

İy şabâ benden varup yârûñ der
ü eyvânın öp
Hâk-i pâyına yüzüñ sürer gibi
dâmânın öp

23. **gibi:**

Gazel 295

Mısra: 7

"- e benzer" anlamında

edat.

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum
İtdüm bülend himmeti buldum
murâda dest

24. **gibi:**

Gazel 309

Mısra: 9

"- e benzer" anlamında

edat.

Meydân-ı maḥabbetde Muhibbî
gibi şîr ol
Rübâh oluban şüfî şîfat olma
muḥanneş

25. **gibi:**

Gazel 373

Mısra: 3

"- e benzer" anlamında

edat.

Mâyil olma hâce-i dünyâ gibi
sîm ü zere
İtmemişdür bu fenâ dârında hiç
bir kimse sūd

26. **gibi:**

Gazel 395

Mısra: 6

"- e benzer" anlamında

edat.

Eksük itmezsin nigârâ sîneden
gamz okların
Teng dehânuñ gibi inen teng dil
bulur küşâd

27. **gibi:**

Gazel 396

Mısra: 7

"- e benzer" anlamında

edat.

Gözüm yaşı gibi oldum revâne
Umaram ola küyuñ baña ma'bed

28. **gibi:**

Gazel 437

Mısra: 10

"- e benzer" anlamında

edat.

Pādişāhā senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muḥibbī gibi kapuñda senüñ
biñ bende var

29. **gibi:**

Gazel 457

Mısra: 10

"- e benzer" anlamında

edat.

Küyuña varsa Muḥibbī serv
kadüñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pāya düşer

30. **gibi:**

Gazel 218

Mısra: 3

"- e benzer, misal"

anlamında edat.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
ḥıramāni düşüst

gic:

1. **giçer:-er**

Gazel 249

Mısra: 5

(Bir yeri) İçinden veya
üstünden yol almak sûretiyle
aşıp geride bırakmak.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli āsān
Ne kaç'ı menzil aña ne
maḳāmāt

gice-:

1. **giceler:-ler**

Gazel 447

Mısra: 1

Gece vakti.

Gülşen içre giceler bülbüllerüñ
efğānidur
Jāle sanmañ çın seher gül üzre
bagrı kanıdur

2. **giceler:-ler**

Gazel 478

Mısra: 2

Gece vakti.

'Andelīb-i dil nigārā gül
yüzüñden ayırıdur
Giceler tā şubḥ olunca iniler bir
sayrıdur

gice:

1. **gice:**

Gazel 3

Mısra: 1

Gece.

Dün gice nāgāh irişdi güşuma
bir hoş nidā
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cānın fedā

2. **giceler:-ler**

Gazel 3

Mısra: 9

Gece.

Giceler zārılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

3. **gice:**

Gazel 14

Mısra: 9

Gece.

Zülfü ile dün gice didüm
muḥavvel kışsamı
Didi dilber bir uzun efsāne
söylersin baña

4. **gice:**

Gazel 21

Mısra: 8

Gece.

Gülşen-i küyün tolanmaga
nigāruñ şubḥa dek
İy şabā merdümlik it bir gice
yoldaş ol baña

5. **giceler:-ler**

Gazel 68

Mısra: 9

Gece.

Muḥibbī giceler hicrān şebinde
İñiler meclis içre nite kim nā

6. **giceler:-ler**

Gazel 90

Mısra: 4

Gece.

Cān u dilden gül yüzüñ aşıftesi
şems ü kamer
Mihr gönder giceler ḥayrān olur
māhum saña

7. **giceler:-ler**

Gazel 260

Mısra: 9

Gece.

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tā şubḥa dek
İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet

8. **giceler:-ler**

Gazel 474

Mısra: 6

Gece.

Gam şebinde zülfini añsam
gelür cānum lebe
Giceler olsa uzun nite ki bīmār
incinür

9. **gicedür:-dür**

Gazel 8

Mısra: 2

Gece.

Āh kim bu tāliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

10. **gicelerde:-ler, -de**

Gazel 193

Mısra: 10

Gece, geceleyin.

Gönlümüñ vīrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

11. **gicelerde:-ler, -de**

Gazel 335

Mısra: 10

Gece, geceleyin.

Gül yüzüñsüz dil yakar 'ışk
āteşi
Şem'e olmaz gicelerde ihtiyāc

12. **gice:**

Gazel 217

Mısra: 3

Gece II geceleyin.

Eflāke çıkar āteş-i dil gice alem-
vār
Yıtmez mi şeh-i ışk olana böyle
alāmet

13. **giceler:-ler**

Gazel 321

Mısra: 11

Gece, geceler boyunca.

İy Muḥibbī giceler tā şubḥa dek
İtdügüm efğān elinden el-ğiyāş

14. **gice:**

Gazel 24

Mısra: 7

Gece II geceleyin.

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cân u gönül
Gel benüm şâhum vişâlün
şerbetin kandur baña

15. **gice:**

Gazel 330

Mısra: 1

Gece (miraç bağlamında).

Bindün çü Burâk'a gice oldu
saña mi'râc
Hâk-i rehûni itdi melâyik başına
tâc

16. **giceler:-ler**

Gazel 126

Mısra: 7

Gece boyunca.

Giceler tâ şubha dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hâb görmez gözlerüm ben
eylerem âh-ıla vâ

17. **giceler:-ler**

Gazel 141

Mısra: 1

Gece boyunca.

Giceler tâ şubha dek kıl rahmet-
i Hâk'ı taleb
Her taleb kim bî-riyâ ola virtür
anı da Rab

18. **giceler:-ler**

Gazel 145

Mısra: 9

Gece boyunca.

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N' için efgânüm benüm gül gibi
güş itmez habîb

19. **giceler:-ler**

Gazel 171

Mısra: 4

Gece boyunca.

Tiz geçer eyyâm-ı gül
ardıncadur faşl-ı hazân
Giceler tâ şubha dek bunı dir
inler andelîb

20. **giceler:-ler**

Gazel 344

Mısra: 5

Gece boyunca.

Gül yüzünüñ hasretinden giceler
bülbül gibi
Derd-ile tâ şubh olunca kılmak
âh u zâr güç

21. **giceler:-ler**

Gazel 446

Mısra: 8

Gece boyunca.

Zülfünü ref' it cemâlünden
görinsün âfitâb
Giceler yeldâ olursa 'âkıbet
gündüzlüdür

22. **gicelerde:-ler, -de**

Gazel 342

Mısra: 8

Gece, gece vakti.

Taň mı ruşsârûñ görüp zülf içre
cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger
görse sirâc

gice beñzer:

1. **gice beñzer:--r-r**

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgili geceye

benzetilmiştir.

Gice ol meh menzilinden çıkdı
beñzer bî-nikâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfitâb

gice gündüz:

1. **gice gündüz:**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aralıksız, sürekli, her

zaman.

Alnuña hayrân mehdür yüzüne
şeydâ güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

2. **gice gündüz:**

Gazel 360

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aralıksız, sürekli, her

zaman.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirğ ol mâh ruh
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruh

3. **gice gündüz:**

Gazel 499

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aralıksız, sürekli, her

zaman.

Niçe teşbîh eyleyem yüzün güne
alnın aya
Gice gündüz her biri nakş u
zevâl üstindedür

4. **gice gündüz:**

Gazel 487

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz.

'İşk nârını şu kim yakdı ezel
sînesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yâ ne olur

5. **gice gündüz:**

Gazel 453

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gece gündüz: Her zaman,
ara vermeden, durmadan,
devamlı olarak.*

Geh nikâb eyler yüzine zülf-ile
gâhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de
hüsni tâbidür

giceler:

1. **giceler:**

Gazel 24

Mısra: 3

1. gece, gece vakti,

*geceleyin, 2. gece(ler) boyu
beklemek.*

Giceler eflâkde sūzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

**giceler dilümden gitmez tâ
sehergeh âh döst:**

1. **giceler dilümden gitmez tâ
sehergeh âh döst:--ler, --üm, --
den, --mez**

Gazel 271

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) gece boyu sabaha kadar aşğın aklından sevgilinin çıkmadığı ve ah ettiği kastedilmektedir.

Giceler gitmez dilümden tā
şehergeh āh dōst
N'eyleyem derdā dirīgā olmadı
āgāh dōst

gid:

1. **gider:-er**
Gazel 495
Mısra: 8
(Devamlı veya geçici bir süre kalmak üzere) Bulunduğu yerden ayrılmak.

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistāna
Gider bu zīver ü zīnet kalan
ancak elemelerdür

2. **gidüp:-üp**
Gazel 377
Mısra: 1
(Zaman için) Geçmek, sona ermek, yaşanıp tükenmek, bitmek.

Rūze-i hicrān gidüp yüzün
görindi oldu 'ıyd
Devletüñ pâyende olsun dağı
'ömrün ber-mezīd

3. **gidüpdür:-üp, -dür**
Gazel 60
Mısra: 7
Gitmek, bir yerden ayrılmak.

Gidüpdür küllî dil benden
digergün gün-be-gün hālüm
Niçe takrîr idem yā Rab derün-ı
derdidür dilhā

ğidā olursın:

1. **ğidā olursın:--ur, --sın**
Gazel 255
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Besin II hayat kaynağı,
kuvvet ve güç veren şey.

İy dil ğidā olursın bir gün bu
mār u mūra
Bu hāy u hūya mağrūr olma
idüp şeret

ğidā-vı rüh:

1. **ğidā-yı rüh:**
Gazel 356
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhun ğidası.

Zevk ehlinün katında şu kim
mey şabūh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ğidā-yı rüh

2. **ğidā-yı rüh:**
Gazel 420
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhun ğidası.

İy dōst ruħlaruñ baña oldu ğidā-
yı rüh
Var mı ki aña beñzeye bir bü-y-ı
ter lezīz

gider:

1. **gidermeye:-me, -y, -e**
Gazel 34
Mısra: 7
Uzaklaştırmak, çıkarmak.

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

2. **gider:**
Gazel 55
Mısra: 3
Gidermek, ortadan kaldırmak.

Zülfüñi gider didüm tā açıla
şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldā ola

3. **gider:--e, --r**
Gazel 230
Mısra: 3
Yok olmak, elden çıkmak.

Gider bu atlas u fāhîr libāsı
Saña bir hırka çün eyler kifāyet

gider-:

1. **giderme:-me**
Gazel 242
Mısra: 10
Ortadan kaldırmak, yok etmek.

Muħibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevāhirden
Takup cānā kulaguña giderme
anı mengüş it

gil:

1. **gil-durur:-durur**
Gazel 492
Mısra: 10
Balçık, çamur, toprak.

Hasretünle şol kadar dōkdi
Muħibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zīrā ki
yollar gil-durur

ğill ü ğışdan:

1. **ğill ü ğışdan:--dan**
Gazel 456
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Düşmanlık ve kin.

Ğill ü ğışdan yüri pāk eyle
Muħibbî kalbünü
Zer gibi hālîş olan kendüzini
pāke çıkar

2. **ğill ü ğışdan:--dan**
Gazel 443
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kin ve fesat I düşmanlık ve hile.

Dest-i 'ışkuñla egerçi kim bu
sīnem çäkdür
Ğill ü ğışdan hāmdülillāh kim
bu gönüm pākdür

gine:

1. **gine:**
Gazel 64
Mısra: 5
Yine, tekrar.

Ƙahr-ıla ger öldüre luş ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerā çün olmuşuz
fermān aña

gir:

1. **girdüñ:-düñ**
Gazel 243
Mısra: 10
1. Girmek, dahil olmak.

Tıg-ı cevrenden Muħibbî key
sakın döndürme yüz
'İşğ meydānına girdüñ kendüñi
merdāne tut

2. **girür:-ür**

Gazel 106

Mısra: 10

(ateşe) atmak/atılmak.

Gün yüzünü görmege varsam
Muhibbî dilberûn
Zülfi girür ara yire gösterür
şâmı baña

gir:-

1. **girdi:-di**

Gazel 197

Mısra: 8

Bir yere dahil olmak.

Tutmadı çünkü cân u gönülden
naşihatûn
Nâr-ı cahîme girdi anuñçün
Ebüleheb

2. **girdüm:-dü, -m**

Gazel 388

Mısra: 7

Bir mekana dahil olmak.

Nazm meydânına girdüm yine
cevlân eyledüm
Tab'-ı çalâkûme taḥsîn itdi
aşḥâb-ı Hücend

3. **girdügün:-düg, -ü, -n**

Gazel 428

Mısra: 8

Girmek, içeri dâhil olmak.

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Gaflet itme girdügün
merdâneler meydânıdır

girdâbına:

1. **girdâbına:-ı, -na**

Gazel 65

Mısra: 9

1)Suların dönerek
çukurlaştığı yer. 2)Tehlikeli yer,
mühlike,tehlikeli yer ve zaman.

Yaşuñ girdâbına düşdüñ
Muhibbî çare yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden ḥalâş-ı
fıkr-i sâhil hâ

girdâbına düşeli:

1. **girdâbına düşeli:-e, -li**

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) ayrılık denizinin

tehlikeli dalgalarına düşmek
kastedilir.

Âh kim bahr-ı firâkuñ düşeli
girdâbına
Olmuşam ser-geştesi peydâ
degül sâhil baña

gire idi:

1. **gire idi:-e, --di**

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) göze bir damla
uyku girmesi,uyuyabilmek
kastedilmiştir.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre ḥâb

giribân:

1. **giribânı:-ı**

Gazel 297

Mısra: 4

Elbise yakası.

Okuyaldan gülşen içre medḥüñi
sen gül-ruḥuñ
Gülsitânda kalmadı bir gül
giribânı dürüst

2. **giribânlar:-lar**

Gazel 413

Mısra: 10

Elbise yakası.

Hânesinden yâr eger togsa
Muhibbî gün gibi
Kalmaya çâk olmaduk hiç bir
giribânlar meded

3. **giribânım:-um**

Gazel 478

Mısra: 9

Elbisenin yakası.

İy Muhibbî çâk çâk olsa
giribânım ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nâzum seyridür

4. **giribânı:-ı**

Gazel 218

Mısra: 8

Yaka, elbise yakası.

Keşf-i burka eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çâk olur ışk ehlinüñ kalmaz
giribânı dürüst

giriftâr olsa:

1. **giriftâr olsa:-sa**

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Müptela olmak, esir olmak.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı ḥüsninde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ḥam peydâ

girvân:

1. **girvân:**

Gazel 242

Mısra: 7

Ağlamaklı,üzüntülü.

Gehî nâlân gehî girvân geh eyle
sîneñi biryân
Ciger ḥünâbesin bezm-i ḡam
içre dâyimâ nüş it

girvânüñam:

1. **girvânüñam:-u, -n, -am**

Gazel 79

Mısra: 5

Sevgili için gözyaşı
döken,ağlayan aşık.

Bir bülbül-i nâlânüñam tâ şubḥa
dek girvânüñam
Şöyle senüñ ḥayrânüñam sen
daḥı ḥayrânsın baña

girve-i dil-süzü telh:

1. **girve-i dil-süzü telh:-ı**

Gazel 363

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) örnek olarak:

Gönül yakıcı göz yaşının acı
olduğu ifade edilmektedir.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girve-i
dil-süzü telḥ

gîsü:

1. **gîsülarında:-ları, -n, -da, -**

Gazel 476

Mısra: 1

Omuz üstüne dökülen saç.

Gîsülarında murğ-ı dili aga
saldılar

Bî-çâre niçe kurtıla düzâğa
saldılar

git:

1. **gitseñ:-señ**
Gazel 234
Mısra: 2
Gitmek, varmak.

Emr-i Hakk'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña kût

2. **gitse:-se**
Gazel 173
Mısra: 9
*(Bir şeyden bir şeye, bir
kimseden bir kimseye) gitmek,
geçmek, intikal etmek;
uzaklaşmak.*

Kanda gitse Muhibbî döst hemîn
Sen dañı eyle ol diyârî taleb

3. **gitmeyüp:-me, -y, -üp**
Gazel 395
Mısra: 4
Yok olmak, eser kalmamak.

Sâğarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tâ haşr olunca kala
agzında o dad

4. **gitse:-se**
Gazel 483
Mısra: 9
Ayrılmak, gitmek.

Muhibbî dil ne gam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşâka alur dil
dil-rübâlardur

5. **gitse:-se**
Gazel 45
Mısra: 10
*Ayrılmak, sona ermek,
bitmek.*

Yüzini gördüm Muhibbî gitdi
benden akl u dil
Cân dañı gitse nazar kılmaz o
simîn-ten baña

6. **gitmem:-me, -m**
Gazel 81
Mısra: 3
Gitmek, varmak.

Ursa deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keşfi-i ışkuñ bi-hamdi'llâh ki
lengerdür baña

7. **gitmez:-mez**
Gazel 262
Mısra: 2
*Ayrılmak, uzaklaşmak. ||
Eksik olmak.*

Civândur bu gönül 'ömr çend
sâlest
Bu dilden gitmez ol nâzük
nihâlest

8. **gitmege:-meg, -e**
Gazel 193
Mısra: 8
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Bir dem ârâm eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben hastayı gel gitmege
itme şitâb

9. **gitse:-se**
Gazel 36
Mısra: 4
*Bir yerden bir yere varmak
veya başka bir yere varmak
üzere bulunduğu yerden
ayrılmak, gitmek.*

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beyâbânma dil
Kanda gitse miñnet ü gamdur
bile yoldaş aña

10. **gitdi:-di**
Gazel 356
Mısra: 8
*(Zaman açısından) Sona
ermek / tükenmek / bitmek.*

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânide
hemân
'Âkil odur ki fikrin ide kanda
gitdi Nüh

11. **gitdi:-di**
Gazel 369
Mısra: 10
*(Zaman açısından) Sona
ermek, bitmek.*

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
añ âñirün
Kanda gitdi Husrev ü Cemşid ü
Dârâ Keykubâd

git:-

1. **gitmedi:-me, -di**
Gazel 387
Mısra: 10
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Zülfüne müşg-i Hıta didüm
haşâsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi âyine-i
dilden bu gerd

2. **gitdi:-di**
Gazel 78
Mısra: 11
*(Belli bir yönde) Belli bir
yol takip etmek.*

Gitdi çün râh-ı fenâya iy gönül
Ferhâd u Kays
Dökdi gam küh-ı belâ miñnet
bayâbânı saña

3. **gitmege:-meg, -e**
Gazel 170
Mısra: 8
*(Bir şeyden bir şeye, bir
kimseden bir kimseye) gitmek,
geçmek, intikal etmek;
uzaklaşmak.*

Gelse türün sîneme geçer o dem
itmez karar
Tende cânum gibidür kim
gitmege eyler şitâb

4. **gidenler:-en, -ler**
Gazel 496
Mısra: 11
*Ayrılmak, terk etmek //
ölmek, dünyadan göçmek.*

Bu dünyâya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Husrev ü Dârâ Feridün
dañı Cemlerdür

5. **gitme:-me**
Gazel 120
Mısra: 9
Ayrılmak, uzaklaşmak.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuçca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muhibbî döstüm
rûhum saña

6. **gitmese:-me, -se**
Gazel 120
Mısra: 9
Yok olmak, eser kalmamak.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuçca
bile gitmese

Anuñ-ıçun dir Muhibbî dōstum
rūḥum saña

gitdi ki:

1. **gitdi ki:**
Gazel 97
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gitmek, ulaşmak, varmak.

Bir yire gitdi ki gelmege yine
imkānı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmān aña

gitme:

1. **gitmedi:**
Gazel 22
Mısra: 3
Gitmemek, ayrılmamak.

Gitmedi zulfün hayālî kılca
yādumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perîşān olmaya

2. **gitmesün:-sün**
Gazel 29
Mısra: 3
*Ayrılmak, sona ermek,
bitmek.*

Gitmesün nām-ı şerîfün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devādur cān
bulur andan şafā

3. **gitmesün:-sün**
Gazel 215
Mısra: 9
*Ayrılmak, sona ermek,
bitmek.*

Gitmesün dilden Muhibbî
dāyimā medḥ-i Resūl
Okıdukça dil feraḥ bula vü
cānuñ ola mest

gitmek diler:

1. **gitmek diler:--mek, --e, --r**
Gazel 240
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) kastedilen
unsurun da gitmek istemesi
ifade edilmiştir.*

Lebi yādına dil gitdi bu cān da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

giyâh:

1. **giyâh:**
Gazel 73
Mısra: 7
Taze ot, bitki.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyâh
Ol yâr-ı cefâ ugraya andan
güzer ola

ğıvbetümde:

1. **ğıvbetümde:--ü, --m, --de**
Gazel 308
Mısra: 5
*Arkadan çekistirmek. Hazır
olmayan birisinin aleyhine
konuşmak. Birisinin giyabında
hoşuna gitmeyen bir şeyi
söylemek.*

Ğıvbetümde n'ola ḥâsid söylese
ḥarf-i dürüg
Rû-be-rû itmez benüm-ile o
bed-güftâr baḥş

gizlü:

1. **gizlödür:-dür**
Gazel 252
Mısra: 4
*Açıkça bilinmeyen,
görülmeven, açık ve aşîkar
olmayan, meçhul.*

Lebleründen bir nişān bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i ḥaddünde çün kim
gizlödür âb-ı hayāt

2. **gizlü:-lü**
Gazel 435
Mısra: 7
*Açıkça bilinmeyen,
görülmeven, açık ve aşîkâr
olmayan, meçhul // Herkese
açıklanmayan, başkalarına
bildirilmeyen, etraftan saklanan,
mahrem, mahfi, hafî, mektum.*

Kaşı yayı gamze okın gizlü atar
sîneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar mıdur

gizlü işi:

1. **gizlü işi:--+i**
Gazel 176
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gizli tutulan, kimseye
gösterilmeyen şeyler.*

Lalün tuyurdi sırr-ı dehānuñı
illere
İzhâr ider çü gizlü işi san şarâb-ı
nâb

gizlü rāzum:

1. **gizlü rāzum:--u, --m**
Gazel 331
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gizli sır, saklı istek.

Gizlü rāzum aşîkâr oldı yine
Saklayamaz gönlüm olmuşdur
'zücâc

gizlü rehdür:

1. **gizlü rehdür:--dür**
Gazel 479
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gizli yol.

'Aşık vişâle irmez terk
itmeyince cānın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdür

göç:

1. **göçmek:--mek**
Gazel 291
Mısra: 4
*Yerleşmek amacıyla
mahalle, köy, şehir, ülke veya
dünya değiştirmek. Ölmek.*

Niçelerden kaldı dünyā kalısar
senden daḥı
Bu ribâta kim kona göçmek
muḳarrer boldı tut

göçmek:

1. **göçmekdedür:--de, -dür**
Gazel 418
Mısra: 3
*Yer değiştirmek, bir yerden
başka yere gitmek.*

Ḥ'âb-ı gafletden uyan yārân
kamu göçmekdedür
Çın şehir uyḥusımı bil kârbân
görmez lezîz

göge çıkar:

1. göge çıkar:-a, -r

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzüne çıkarmak.

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

gögüs germeyem:

1. gögüs germeyem:--me, --ye,
--m

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir güçlüğe karşı koyarak
dayanmak ya da karşı koymaya
hazır olmak.*

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
türûn sîneme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermeden yaña

gögüs tutar:

1. gögüs tutar:-a, -r

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**
*(Beyitte)dayanmak,sabretm
ek,kafa tutmak.*

Evreng degül mi fiğ-ı cefâya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

gök:

1. göge:-e

Gazel 79

Mısra: 9

Gök, gökyüzü.

Zülfüne gönlüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

2. gökdür:-dür

Gazel 460

Mısra: 5

Gökyüzü II mavi.

Zâhidün geydügi gökdür dâyimâ
yâhüd siyâh
Hiç anı bilmedüm 'âlemde ne
mâtemdedür

3. göklere:+ler, ++e

Gazel 160

Mısra: 1

*Gök, sema II Gökte
bulunanlar.*

İrişür âh u feryâd u fiğânım
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab

4. gökden:-den

Gazel 28

Mısra: 6

Gök, gökyüzü, sema.

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

gök ehli:

1. gök ehli:-i

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gök ahalisi, melekler.

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

göklere irgürürdüm:

1. göklere irgürürdüm:--ür, --
düm

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) göklere,feleğe
eriştirme,ulaştırma anlamında
kullanılmıştır.*

İrgürürdüm göklere cânâ
maḥabbet topını
İy güzeller şâhı olsañ bir gice
mihmân baña

göklere irişdüre:

1. göklere irişdüre:--dür, --e

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gökyüzüne
çıkarmak,yükseltmek.*

Hâk-i pâyuñ göklere irişdüre
bâd-ı nesîm
İdine cümle melâ'ik gözlerine
tütüyâ

ğonca:

1. ğoncadan:-dan

Gazel 398

Mısra: 12

*F. Yaprakları henüz
açılmamış veya az açılmış çiçek.*

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sultân-ı gülün
Ğoncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

2. ğonca:

Gazel 8

Mısra: 4

*Açılmamış gül gibi.
(Sevgilinin ağzı için kullanılır.).*

Bülbül-i şürîde-veş efgânım
işidüp benüm
Ğonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

3. ğonca:

Gazel 31

Mısra: 5

*Açılmamış gül gibi.
(Sevgilinin ağzı için kullanılır.).*

Her kaçan ğonca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabâ

4. ğoncalar:-lar

Gazel 40

Mısra: 4

*Açılmamış çiçek, tomurcuk
(bk. gonca*).*

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülîstân kılsañ
Ğoncalar şevke gelüp her biri
çâk ide kabâ

5. ğoncalar:-lar

Gazel 314

Mısra: 10

*Açılmamış çiçek, tomurcuk
(bk. gonca*).*

Gül hacîl olur kızarur görse
haddî gülleri
Ğoncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla baḡs

6. ğonca:

Gazel 244

Mısra: 5

*1. Henüz açılmamış çiçek,
tomurcuk. 2. Edebiyatımızda*

sevgili ve sevgilinin ağzı için kullanılmıştır.

Ġonca mey içmiş yasagın tutmamış Őāh gülün Kokuban agzın Őabā didi bu ĥōd evkār mest

ġonca agzuñ gibi:

1. **ġonca agzuñ gibi:--u, --n**
Gazel 372
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin dudakları açılmamış gonca güle benzetilmiştir.

Eksük itmezsin nigārā sīneden ġamz okların Ġonca agzuñ gibi teng iken bulur ġōñlüm küŐād

ġonca dehānı:

1. **ġonca dehānı:--ı**
Gazel 381
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca aġızlı, aġzı goncaya benzeyen (sevgili).

Bilmedün ġonca dehānı sırrını Açma āġāz eyleme yok yire ĥand

ġonca dehen:

1. **ġonca dehen:**
Gazel 224
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aġzı gonca gibi (olan sevgili).

Bir ‘ārızı gül ġonca dehen ‘ışkına iy dil Tā Őubĥa deġin bülbül olup nāle vü zār it

ġonca leb:

1. **ġonca leb:**
Gazel 199
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca dudak.

Var mıdur agzuñ didüm iy ġonca leb Bī-niŐāndan ġör niŐān kıldum taleb

2. **ġonca leb:**
Gazel 433
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca aġız. || Küçük aġızlı.

Yüzi gül ġonca leb serv-i revāndur Gözüm yaşı ayagına revāndur

ġonca leblerün:

1. **ġonca leblerün:-ler, -ün**
Gazel 52
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin gonca çiçeġine benzeyen dudakları kastedilmiştir.

Oldı ĥāmūŐ ġöreliden ġonca leblerün Gelmez kelāma bir kiŐinün ġōñli dar ola

ġonca-dehen ‘ışkına:

1. **ġonca-dehen ‘ışkına:--ı, --n, --a**
Gazel 266
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açmamış bir gül gibi küçük ve aġzı kapalı sevgili uġruna,onun için.

Bir ‘ārız-ı gül ġonca-dehen ‘ışkına iy dil Tā Őubĥa deġin bülbül olup nāle vü zār it

ġonca-fem:

1. **ġonca-fem:**
Gazel 22
Mısra: 7
Gonca aġızlı // gonca gibi küçük ve ġüzel aġızlı sevgili.

Bāġ ara gül ārızuñ zıkr itseler iy ġonca-fem Kala mı ġülŐende gül çāk-i ġiribān olmaya

ġoncalar heykel asdı:

1. **ġoncalar heykel asdı:-dı**
Gazel 49
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*)açılmamış çiçek tomurcuklarının(taze) hastalıġa

ya da nazara karşı kişilere üstlerinde taŐısınlar diye dualar,muskalar asması.

Ġül ruĥuñ ġördükde ĥayrān kaldı cümle el Őāña Deġmesün ġöz diyü asdı ġoncalar heykel Őāña

ġonca-veş dil:

1. **ġonca-veş dil:**
Gazel 425
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gonca gibi ġōñül(aşık baġlamında).

Ġül gibi ġülmez açılmaz ġonca-veş dil bestedür Bād-ı āhum isteyüp bu dīdeden bārān umar

ġönder-:

1. **ġönderdi:-dı**
Gazel 82
Mısra: 5
(Belli bir yere, belli bir işi yapmak üzere) Gitmesini saġlamak, bir ġörevle yollamak.

Nāmede cevri ü cefāsın yād idüp ġönderdi yār Nefĥa-i Rūĥu’l-ġudūs san oldı ol ġāŐid baña

2. **ġönder:**
Gazel 33
Mısra: 8
Bir yere doġru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, ġitmesini saġlamak, irsal etmek.

Ġözlerümden yaş yirine kan ġelür Ĥāk-i pāyuñ ġönder olsun tütüyā

3. **ġönderse:-se**
Gazel 488
Mısra: 11
Ġöndermek, yollamak.

İy Muĥibbī yār ġönderse eġer tūr-i cefā Cān u dilden āña karŐı çıkubanı aladur

ġönder:

1. **ġönderür:-ür**
Gazel 218
Mısra: 10

*Bir yere doğru yola
çıkarmak, yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Arz-ı hâl eyler Muhibbî dāyimā
meh-rūlara
Gönderür her kişvere eşār u
dīvānı dürtür

2. **gönderürem:-ür, -em**
Gazel 78
Mısra: 6
*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Nā gibi bagrum delindi çāresüz
āh eylerem
Gönderürem her nefes āh-ıla
efgāmı saña

3. **gönderürse:-ürse**
Gazel 83
Mısra: 5
*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Gönderürse ol kemān ebrü eger
ğamz okların
Geçürüp sīnemden idem cān
içinde yir aña

4. **göndermedüñ:-me, -dü, -n**
Gazel 158
Mısra: 8
*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Leblerüñ dārü'ş-şifāsından dil-i
bīmāruma
İy tabīb-i cān neden
göndermedüñ bir kez cevāb

5. **gönderürsin:-ürsin**
Gazel 175
Mısra: 7
*Yollamak, ulaşmasını,
gitmesini sağlamak.*

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hāsta dil
Gāh cev̄r ü geh cefā geh hışm u
geh nāz ü itāb

6. **gönderüp:-üp**
Gazel 134
Mısra: 8
Göndermek II yollamak.

İstemem rahm idüben mihr ü
vefālar idesin
Gönderüp cev̄r ü cefānı n'ola
her gāh baña

7. **göndereyim:-e, -(y), -im**
Gazel 129
Mısra: 2
Göndermek, yollamak.

Büy-ı zülfüñi şabā yili ile
gönder baña
Ben dağı göndereyim cān u
dilüm senden yaña

8. **gönderdün:-dün**
Gazel 187
Mısra: 9
Göndermek, ulaştırmak.

Küy-ı yāra çünkü gönderdün
Muhibbî gönlünü
Bulmazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

9. **gönderdi:-di**
Gazel 28
Mısra: 3
*Gitmesini sağlamak, bir
görevle yollamak.*

Sīneme gönderdi dilber
ğamzesin döndü didi
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmetdür saña

10. **gönderürseñ:-ür, -se, -ñ**
Gazel 39
Mısra: 3
Göndermek, yollamak.

Gönderürseñ ğamze okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāhat-ı
cāndür baña

gönl:

1. **gönlüne:-ine**
Gazel 15
Mısra: 3
*1.Sevgi, istek, düşünüş,
anma, hatır vb. kalpte oluşan
duyguların kaynağı.*

Āhum ile seyl-i eşküm gönlüne
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyāddür
dirler baña

2. **gönlü:-i**
Gazel 52
Mısra: 4
*1.Sevgi, istek, düşünüş,
anma, hatır vb. kalpte oluşan
duyguların kaynağı 2. Kalp,
yürek.*

Oldı hāmüş göreliden ğonca
leblerüñ
Gelmez kelāma bir kişinüñ göñli
dar ola

3. **göñli:-i**
Gazel 480
Mısra: 8
*1.Sevgi, istek, düşünüş,
anma, hatır vb. kalpte oluşan
duyguların kaynağı 2. Kalp,
yürek.*

'Aşık hemişe küy-ı dil-ārāyı
gözedür
Zühhād-vār sanma ki göñli
bihiştedür

4. **göñlini:-in, -i**
Gazel 372
Mısra: 9
(aşığın) gönlü, yüreği.

Bu Muhibbî'nün ele al göñlini
şād eylegil
Birine biñ virilür olsa faķırüñ
göñli şād

5. **göñlini:-in, -i**
Gazel 395
Mısra: 9
(aşığın) gönlü, yüreği.

Bu Muhibbî'nün ele al göñlini
şād eyle gel
Birine biñ virilür olsa faķırüñ
göñli şād

6. **göñlini:-in, -i**
Gazel 479
Mısra: 11
(aşığın) gönlü, yüreği.

Vīrānedür Muhibbî göñlini
rüşen eyle
Göster yüzünü rüşen vīrāneye çü
mehdür

7. **göñlüm:-(ü)m**
Gazel 26
Mısra: 2
(Aşığın) duygu merkezi.

Yine çün sīnede ışık oldu peydā
Olursa hāsta göñlüm tañ mı
şeydā

8. **göñlümde:-(ü)m, -de**
Gazel 25
Mısra: 2
(Aşığın) duygu merkezi.

Sevdā-yı zülfî başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

9. **gönlü:-i**

Gazel 167

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Meclis-i gam içre gönlü nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yārân için
yaşın şarâb

10. **gönlüme:-ü, -m, -e**

Gazel 174

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Gün yüzi virdi harâret gönlüme
Tañ midur ışk içre tutsa beni teb

11. **gönlüni:-ün, -i**

Gazel 187

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Küy-yı yāra çünki gönderdün
Muhibbî gönlünü
Bulmazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

12. **gönlü:-i**

Gazel 226

Mısra: 1

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

İy yār-ı cefā-cü dile gel gönlü
harâb it
Gün yüzünü göster gözümü
toptolu âb it

13. **gönlüni:-in, -i**

Gazel 231

Mısra: 10

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsnine
Tā kılmayınca gönlünü vîrâne
'âkıbet

14. **gönlünü:-ün, -i**

Gazel 234

Mısra: 10

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Çün ki bildün dār-ı dünyā
kimseye kılmaz vefā
'Âkıl iseñ aña bakma gönlünü
andan sovut

15. **gönlüni:-in, -i**

Gazel 339

Mısra: 9

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Küfr-i zülfün gâret ider bu
Muhibbî gönlünü
Hiç revā midur ala kâfir
müselmândan harâc

16. **gönlümde:-(ü)m, -de**

Gazel 341

Mısra: 4

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Muşhaf-ı hüsnün haķı ben
togrıyam kaddün gibi
Kâfirem zülfün gibi ger var-ısa
gönlümde kec

17. **gönlü:-i**

Gazel 433

Mısra: 10

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Muhibbî sözleridür dürr ü
cevher
Dükenmez harc kılsun gönlü
kândur

18. **gönlüme:-ü, -m, -e**

Gazel 450

Mısra: 7

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise âbî imiş
âhum hevâyîdür

19. **gönlümü:-(ü)m, -i**

Gazel 245

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

N'ola şem'-i ruhuñ gönlümü
rüşen
İderse külbe-i aħzândur iy dōst

20. **gönlümü:-(ü)m, -i**

Gazel 339

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Gönlümü şeydā kılan yāruñ
müsel sel zülfidür
Bu dil-i dīvāneye zencir-ile
kılmañ 'ilâc

21. **gönlümü:-(ü)m, -i**

Gazel 436

Mısra: 4

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Cān fedādur çeşm-i şūhuña
senün iy dil-firib
Gönlümü böyle perişān iden ol
ķākül geçer

22. **gönlümü:-(ü)m, -i**

Gazel 498

Mısra: 3

(*Âşığın*) gönlü, yüreği.

Derd-ile zārılık itse gönlümü
'ayb itmeñüz
N'eylesün hicr-ile dāyim ol
'azāb üstindedür

23. **gönlüm:-(ü)m**

Gazel 162

Mısra: 6

(*Âşığın*) gönlü, kalbi.

Serv kaddini görüp oldı gözüm
yaşı revān
Gönlüm ävaredür ol zülf-i
semen-sāya düşüp

24. **gönlüm:-(ü)m**

Gazel 178

Mısra: 4

(*Âşığın*) gönlü, kalbi.

Başdan aşduğın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönlüm
olalıdan tolâb

gönlü ferah olmaz:

1. **gönlü ferah olmaz:--i, --maz**

Gazel 404

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Âşığın içinin rahat ve
huzur dolu olması
kastedilmektedir.*

'İyd-ile olmaz ferah gönlü

Muhibbî bendeñün

Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa'îd

gönlü gözi açılır:

1. **gönlü gözi açılır:--i, --i, --il, -
-ur**

Gazel 470

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Neşelenmek,ferahlamak.

Togsa hürşid açılır
merdümlerün gönlü gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruḥ-ı rüşen yiter

gönlün alup:

1. **gönlün alup:** --lin, --up
Gazel 186
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevindirmek; kurlan bir kimseyi güzel bir davranışla hoşnut etmek.

Muhibbî'ye cefâlar itdün âhir
Nedür diñ bari evvel gönlün alup

gönlün vire:

1. **gönlün vire:** -e
Gazel 53
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Kalpten, yürekte sevmek.

Her kim ki vire gönlün anuñ
küfr-i züfine
Ârâm u şabrı kalmaya her dem
ğarîb ola

gönlünü yıkdun:

1. **gönlünü yıkdun:** --i, --n, --i, --du, --n
Gazel 290
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Deyim**
Çok üzücü söz ve davranışlarla birini gücendirmek.

Niçe kez yapduñ Muhibbî
gönlünü yıkdun yine
Sinede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdün 'âkıbet

gönlüm:

1. **gönlüm:**
Gazel 79
Mısra: 9
(Aşığın) gönlü.

Zülfüne gönlüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermansın baña

2. **gönlüm:**
Gazel 13
Mısra: 4
(aşığın) yüreği, kalbi.

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini

İşidüp cân-ıla gönlüm oldılar
kâyıl baña

3. **gönlüm:** -(ü)m
Gazel 238
Mısra: 3
(Aşığın) gönlü, kalbi, yüreği.

Tig-ı gam çäk itse gönlüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

gönlüm aldı:

1. **gönlüm aldı:** --ü, --m, --dı
Gazel 413
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kendine aşık etmek, gönül çalmak.

Aldı bir kâfir yine gönlüm
müselmânlar meded
Zülfinüñ her bir kılında çağrışur
cânlar meded

gönlüm alınca:

1. **gönlüm alınca:**
Gazel 45
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendine âşık etmek, bağlamak, ilgi göstermek.

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfk eyledün
Âhir itdün niçe biñ cevri ü
cefâlar sen baña

gönlüm almaz:

1. **gönlüm almaz:** --ü, --m, --maz
Gazel 408
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) kastedilen şeyi aşığın gönlünün istemiyor olması kastedilmektedir.

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşâd istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i
mevzünü yâd

gönlüm benim:

1. **gönlüm benim:** --ü, --m, --üm
Gazel 319

Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın kalbi, gönlü kastedilmektedir.

Tarz-ı 'ışkı sormazam Mecnûn-
ıla Ferhâd'a ben
'Âr ider gönlüm benim itmege
mâdün-ıla baḥş

gönlüm evin:

1. **gönlüm evin:** --üm, --in
Gazel 176
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül evi, kalp.

Fikr-i lebûñ ki eyledi gönlüm
evin harâb
Başdan çıkar her kim ola
müdmün şarâb

gönlüm gibi:

1. **gönlüm gibi:** --ü, --m
Gazel 318
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönlüm gibi.

İstedükçe tâze tâze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönlüm
gibi kân-ıla baḥş

gönlüm hânesi:

1. **gönlüm hânesi:** --ü, --m, --s, --i
Gazel 481
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül evi II. Kalp.

Raḥne raḥne oldı ğamdan uşbu
gönlüm hânesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymânedür

gönlüm hânesin:

1. **gönlüm hânesin:** --si(n)
Gazel 103
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül evi II. Kalp.

Gel temâşâ eyle cânâ yine
gönlüm hânesin
Hün-ıla mersüm bir tāk-ı
muḥarnesdür baña

2. **gönlüm hânesin:**--ü, --m, --s, --i, --n

Gazel 393

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi II. Kalp.

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarhuñ kebüd

gönlüm içre:

1. **gönlüm içre:**--ü, --m, --re

Gazel 239

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlümde, içimde.

Hayâlün gönlüm içre hândur iy
döst
Firâkuñla bu bagrum kandur iy
döst

gönlüm küşâd bulur:

1. **gönlüm küşâd bulur:**--ü, --m, --ur

Gazel 372

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşık gönlünün
açıldığı,ferahladığını dile
getirmektedir.*

Ekstük itmezsin nigârâ sîneden
ğamz okların
Gonca agzuñ gibi teng iken
bulur gönlüm küşâd

gönlüm küşâd olur:

1. **gönlüm küşâd olur:**--ü, --m, --ur

Gazel 346

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye
yaklaşabilen aşığın gönlünün
ferahlayıp açılması
kastedilmektedir.*

Haftı-y-ıla 'arızın görsem olur
gönlüm küşâd
Nite kim ğamgîn olanı sebz ü âb
eyler ferah

gönlüm mesken itmeyesin:

1. **gönlüm mesken itmeyesin:**
meye, -sin

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Beyitte) sevgilinin aşığın
gönlüne sığmayışı,onu yar
olarak kabul etmemesi
kastedilmiştir.*

Mesken ne için itmeyesin
gönlüm iy perî
Yıllarla yatur niçe zamândur
harâb ola

gönlüm nâlesi:

1. **gönlüm nâlesi:**--ü, --m, --s, --i

Gazel 464

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın kalbinden
gelen inleyiş ve çığırışlar
kastedilmektedir.*

Cân za 'îf oldukça gönlüm nâlesi
âhestedür
N'eylesün söze mecâli kalmadı
dil hâstatur

gönlüm odını:

1. **gönlüm odını:**--ü, --i, --nı

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Âteş-i dünyâya beñzetmeñ bu
gönlüm odını
Derd-ile bir âh kılsam yana oda
âfitâb

gönlüm şîşesin:

1. **gönlüm şîşesin:**--ü, --m, --s, --in

Gazel 329

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şîşesi.

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
gönlüm şîşesin
Korkaram âhir batâr pâyüña ol
sınnış zücâc

gönlüm vatan eyledi:

1. **gönlüm vatan eyledi:**--di

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın gönlünün vatan
olması beyitle bağlantılı*

olarak;eziyet ve sıkıntının orada
kalcı olacağıının göstergesidir.

Murğ-ı ğam geldi Muhibbî
eyledi gönlüm vağan
Didi gitmem ğayra bu hoş
âşiyânıdır baña

gönlümde şad cā eyledüm:

1. **gönlümde şad cā eyledüm:-
düm**

Gazel 50

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın gönlünde
yüzlerce,binlerce mekan sahibi
olmak.*

Hayâlünle toludur hâne-i çeşm
Ko gelsün eyledüm gönlümde
şad cā

gönlüme:

1. **gönlüme:**--üm, --e

Gazel 192

Mısra: 4

*(Aşığın) gönlü, yüreği,
kendisi.*

Şükr kim yapıldı bu ğam kapısı
Açılıp gönlüme ebvâb-ı tarab

gönlüme sorma:

1. **gönlüme sorma:**--ma

Gazel 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın gönlüne
soru sorulması kastedilir.*

Sorma gönlüme cefâ vü cevriñi
ol dilberün
Nüh devrinden uzundur bu şeb-i
hicrân aña

gönlümi:

1. **gönlümi:-mi**

Gazel 74

Mısra: 4

Gönül, kalp, yürek.

İşk şahı niçeye dek göndere
ceyş-i ğamı
Eyleye vîrâne bu gönlümi âlî
şehr ola

gönlümi alan:

1. **gönlümi alan:**--ü, --m, --i, --a, --n

Gazel 488

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşka düşmek; bir şeye veya bir kimseye tutulmak; aşık olmak.

Hānesinden çün tülü' eyleye ol
bedr-i münir
Gönlümi alan benüm didüm
çehâr-deh sāledür

gönlümi aldı:

1. **gönlümi aldı:**--ü, --m, --i, --dı

Gazel 472

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birinin gönlünü almak

kalbi karılmış, üzgün birini sevindirmek, hoşnut etmek. II Aşık etmek.

Gönlümi aldı kaşdı yine şimdi
cānadur
Kanımı içdi hūnī gözi meyli
cānadur

gönlümi alup:

1. **gönlümi alup:**--ü, --mi, --up

Gazel 303

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlünü çelmek, kapmak //

ilgilenmek, kandırmak // gönlü fethetmek, aşık etmek, kendine bağlamak.

Gönlümi alup şimdi eger
kaşdün-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy dōst

gönlümün cānbāzını:

1. **gönlümün cānbāzını:**--ü, --m, --ün, --ı, --n, --ı

Gazel 484

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül cānbazı(aşık

bağlamında).

Gönlümün cānbāzını zūlfı resen
her sū çeker
Sanki mīknāfısdur turmz anı her
mū çeker

gönlümün göynüklüğün

añdukça:

1. **gönlümün göynüklüğün**

añdukça:--üm, --ün, --lü, --gün,
--duk, --ça

Gazel 208

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün yanıklığı kastedilmiştir.

Hic ara inlerse tañ mıdur
rebābuñ sinesı
Gönlümün göynüklüğün
añdukça kan aklar rebāb

gönlümün hattı:

1. **gönlümün hattı:**--ü, --m, --ün, --ı

Gazel 493

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlünde yazan hat(yazı) kastedilmektedir.

Rāhat-ı cān bil anuñ düşnāmını
Gönlümün hattı anuñ
düşnāmıdur

gönlümün peymānesin:

1. **gönlümün peymānesin:**--ü, --m, --ün, --sın

Gazel 339

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlümün kadehi.

Gönlümün peymānesin
sındugını 'ayb eylemeñ
Seng-i hārāya taħammül ide mi
nāzük zücāc

gönlümün şehbāzını saldum:

1. **gönlümün şehbāzını**

saldum:--du, --m

Gazel 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığın) sevgiliyi avlamak için doğan kuşunu salması kastedilir. Doğan kuşu edebiyatımızda avlama ve yirtıcılık özelliği ile bilinmektedir.

Himmetün destiyile saldum
gönlümün şehbāzını

Umaram dildarı sayd idem
olursa da hümā

gönlümün şşesini:

1. **gönlümün şşesini:**--ü, --m, --ün, --sı, --nı

Gazel 235

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şişe II Gönül.

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümün şşesini eyleme iy
dōst şikest

gönlümün tölābıdur:

1. **gönlümün tölābıdur:**--ü, --m, --ün, --ı, --dur

Gazel 453

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) su değirmeni gibi ses çıkarması sebebiyle aşığın gönlü o değirmene benzetilmiştir.

Dōstum küyuñda akan
gözlerümün ābıdur
Her dem anda inleyen bu
gönlümün tölābıdur

gönlümün vīrānesin:

1. **gönlümün vīrānesin:**--üm, --ün, --sı

Gazel 193

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül vīranesi, harabesi.

II Aşığın harap olmuş gönlü.

Gönlümün vīrānesin gel rüşen it
māhüm benüm
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

gönlümün yarasını arturan:

1. **gönlümün yarasını**

arturan:--ü, --m, --ün, --s, --ı, --n, --ı, --tır, --an

Gazel 487

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönül yarasını çoğaltan sebepler kastedilmektedir.

Pāreler bagrumı zūlfını perişān
göricek

Arturan yarasını gönlümün ol
şâne olur

göñ(ü):

1. **göñlüme:** -üm, -e

Gazel 356

Mısra: 6

(*Aşığın*) gönlü, kalbi,
yüreği.

Her bir kadeh ki pîr-i muğân
vire nüş idem
Meftüh olur bu göñlüme niçedür
fütüh

2. **göñlüme:** -üm, -e

Gazel 473

Mısra: 5

(*Aşığın*) gönlü, kalbi,
yüreği.

Okudur hüsnuñ kitâbın 'ışk
turmaz göñlüme
San mu'allim turmayup etfâle
Kur'an öğredür

3. **göñlüme:** -üm, -e

Gazel 497

Mısra: 4

(*Aşığın*) gönlü, kalbi,
yüreği.

Gerçi kim Leylâ'ya teşbih
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnün'a beñzer
göñlüme şeydâ geçer

göñül:

1. **göñlünde:** -i, -n, -de

Gazel 18

Mısra: 10

*1. Sevgi, istek, düşünüş,
anma, hatır vb. kalpte oluşan
duyguların kaynağı.*

Muhibbî'nün murâdıdur
rakîbüñe gâzâ kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlünde olur
azm-i serüm peydâ

2. **göñül:**

Gazel 6

Mısra: 5

"*Ey göñül*" "*ey kişi*"
anlamlarında bir ifade.

Bâğ-ı ışıkında belâ-keş
bülbüldür bu göñül
Sînesinde tâze dâğıdur gül-i
hândân aña

3. **göñül:**

Gazel 8

Mısra: 7

(*Aşığın*) gönlü.

Derd-i hicrünüñle şehâ şöyle enis
oldı göñül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

4. **göñlümi:** -üm, -i

Gazel 13

Mısra: 7

(*Aşığın*) gönlü.

Leylî zülfün görelî göñlümi
mecnün eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol
kākül bana

5. **göñlümi:** -üm, -i

Gazel 14

Mısra: 3

(*Aşığın*) gönlü.

Zülfünüñ zencirine bend eyle
didüm göñlümi
Didi hey dīvāne hey şūrīde
söylersin baña

6. **göñül:**

Gazel 18

Mısra: 1

(*Aşığın*) gönlü.

Göñül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza gam peydâ

7. **göñül:**

Gazel 22

Mısra: 4

(*Aşığın*) gönlü.

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yādumdan benüm
İy saçı sünbül göñül neyçün
perişān olmaya

8. **göñül:**

Gazel 24

Mısra: 5

(*Aşığın*) gönlü.

Derde dermān ola gayruñdan
kabül itmez göñül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermāndur baña

9. **göñül:**

Gazel 28

Mısra: 7

(*Aşığın*) gönlü.

Zülfini anduñ perişān-hâtır
olduñ iy göñül
Haṭṭı fikrinden gelen dāyim
melāmetdür saña

10. **göñül:**

Gazel 32

Mısra: 4

(*Aşığın*) gönlü.

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyāmeti
Maḥşer güninde görmeye ayrık
göñül belâ

11. **göñlümi:** -üm, -i

Gazel 58

Mısra: 3

(*Aşığın*) gönlü.

Göñlümi seng-i cefā-y-ıla n'ola
yıkısa nigār
Gam degül çünkü yıkan yine
yapar mimār ola

12. **göñül:**

Gazel 82

Mısra: 3

(*Aşığın*) gönlü.

Heykel-i zer arzū idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sîmin ḥamāyil bir gün ol
sâid baña

13. **göñül:**

Gazel 99

Mısra: 3

(*Aşığın*) gönlü.

Bir mâh-rüya vire göñül terk-i
cān ide
Bu silsile-i ışk içinde ol be-nām
ola

14. **göñül:**

Gazel 112

Mısra: 5

(*Aşığın*) gönlü.

Ḡarḳ-ı muḥîṭ-i ışk idi cān-ıla bu
göñül
Olmamış idi daḡı ademden
cihān peydâ

15. **göñlümi:** -üm, -i

Gazel 114

Mısra: 7

(*Aşığın*) gönlü.

Buralıdan dest-i gam bu
gönlümü tanbūr-veş
Surlı idüp bu gözlerüm yaşını
itdüm tār aña

16. **göñül:**
Gazel 116
Mısra: 5
(*Aşığın*) göñlü.

Bend-i zülfine tolaşdı çün göñül
Anlamazam dağı ayruk kurtula

17. **göñülde:-de**
Gazel 89
Mısra: 10
(*Aşığın*) göñlünde.

Şabr eyle devā nāmını aña
Muhibbiyā
Aşık dinür mi dilde göñülde
devā ola

18. **göñlüm:-üm**
Gazel 131
Mısra: 4
*1. Sevgi, istek, düşünüş,
anma, hatır vb. kalpte oluşan
duyguların kaynağı 2. Kalp,
yürek.*

Ugramaz benden yaña bigāne-
veş turmaz kaçır
Ol perī ile olaldan oldı göñlüm
aşınā

19. **göñülleri:-leri**
Gazel 267
Mısra: 8
*Aşk ve sevginin kaynağı,
kalp, yürek.*

Koma dünyāda bir taş üzre taş
Smuk göñülleri eyle 'imāret

20. **göñlünü:-ü(ñi), -i**
Gazel 91
Mısra: 2
Göñül II Aşığın göñlü.

Gel saçı leylāsına iy dil nazar kıl
dāyimā
Göñlünü Mecnūn gibi zīr ü zeber
kıl dāyimā

21. **göñül:**
Gazel 14
Mısra: 1
*"Ey göñül!" "Ey kişi!"
anlamlarında bir ifade.*

İy göñül n'olduñ yine dīvāne
söylersin baña

Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

22. **göñlümüz:-ümüz**
Gazel 9
Mısra: 4
(*aşığın*) göñlü, yüreği.

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu göñlümüz illā
saña saña

23. **göñülde:-de**
Gazel 374
Mısra: 10
(*aşığın*) göñlü, yüreği.

Vā'iz sözini koyma Muhibbi
kulaguña
İtmez eşer göñülde kaçan olsa
nükte serd

24. **göñlüme:-üm, -e**
Gazel 29
Mısra: 4
*Aşığın aşkıyla ilgili her
türli gelişmenin algılandığı
yerdir. Göñül bir hitap yeridir.
Aşık göñlüyle konuşur, dertleşir.
Göñül bir kuştur. Gam ve
kederle beslenir. Sevgilinin
hayali ile mutlu olur, nazıyla
kendinden geçer. Rakibe asla
tahammülü yoktur. Aşkın
yağmasına uğramış, sevgilideki
güzellikler ile darmadağın
olmuştur. Geceler boyu ızdırıp
çektığı için hasta ve yaralıdır.
Göñül hastasının derdi
sevgilinin nazından dolaydır.
Sevgili süzgün bakışıyla onun
göñlünü yaralar.*

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü göñlüme devādur cān
bulur andan şafā

25. **göñül:**
Gazel 131
Mısra: 5
(*Aşığın*) göñlü, yüreği.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez göñül
Cümle ālem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

26. **göñlün:-ün**
Gazel 232
Mısra: 5
(*Aşığın*) göñlü, yüreği.

Sīne şahrāsında eyle cān-ıla
göñlün nişān
Gamze okların ele al tolu
peykān oldı tut

27. **göñül:**
Gazel 359
Mısra: 7
*"Ey göñül" / "Ey âşık"
anlamlarında bir ifade.*

'İbret al İskender ü Dārā vü
Husrev'den göñül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zāl-i çarğ

28. **göñül:**
Gazel 464
Mısra: 3
*"Ey göñül" / "Ey âşık"
anlamlarında bir ifade.*

Ruğları yiter baña gülşen
temāşāsın göñül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

29. **göñül:**
Gazel 475
Mısra: 7
*"Ey göñül" / "Ey âşık"
anlamlarında bir ifade.*

Bir zerre deñlü kühle göñül
rağbet eylemez
İzün tozı-y-ıla dīdelerüm rüşenā
olur

30. **göñül:**
Gazel 463
Mısra: 10
(*Aşığın*) göñlü, yüreği,
kendisi.

Cüdā olalı Mısr'uñ Yūsuf'ından
Göñül Ya' kûb-veş mağzūna
beñzer

31. **göñül:**
Gazel 286
Mısra: 7
*"Ey göñül!" "Ey kişi!"
anlamlarında bir ifade.*

Çün götürürsin ayacı bezm-i
dünyādan göñül
İçdüğüñ cām-ı şarābı āb-ı
hayvān oldı tut

32. **göñül:**
Gazel 414
Mısra: 5
(*Aşığın*) göñlü, yüreği.

'İşka tolaşdı gönül dönmez mey
ü maḥbūbdan
Zāhidā itmez eṣer baña naşīḥat
kılma pend

33. **gönül:**

Gazel 420

Mısra: 3

(*Âşığm*) gönü ,yüreği.

Şîrîn lebūñ kelāmını tekrār ider
gönül
Olur cihānda ḳand-i mükerrer
meḡer lezīz

34. **gönül:**

Gazel 457

Mısra: 2

(*Âşığm*) gönü ,yüreği.

Zülf-i müşgîn kaçan ol 'arız-ı
zibāya düşer
Gönül aşūfte olup soñucu
sevdāya düşer

35. **gönül:**

Gazel 482

Mısra: 7

(*Âşığm*) gönü ,yüreği.

Virür mi dār-ı dünyāya gönül
fi'l-cümle 'aḳl issi
Görürken gelse bir şādī anuñ
ardınca biñ ḡamdur

36. **gönline:-i, -n, -e**

Gazel 327

Mısra: 4

Gönül, kalp, yürek.

(*Sevgilinin acımasız kalbi
baḡlamında.*)

Āhum e ş er mi eyler aña seng
dildür ol
Gönline beñzemez anuñ illā
ḡadīd ü tuç

37. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 331

Mısra: 4

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

Gizlü rāzum aşikār oldu yine
Saklayamaz gönülüm olmuşdur
'zücāc

38. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 333

Mısra: 6

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

Şarāb-ı 'ışḳ-ıla mestem eḡer bir
büseñ istersem
Kadı dīvānedür gönülüm aña
kalma geçenden geç

39. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 334

Mısra: 4

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

Döymeye senüñ cefā vü cevruñe
āhen daḡı
Eylemez aña taḡammül gönülüm
olsa aña tuç

40. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 363

Mısra: 7

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

Zülfüñüñ fikri ile her gice
gönülüm tār olur
Gün yüzüñsüzdür görünür 'ālem
içre ruzı telḡ

41. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 422

Mısra: 2

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

Dāḡ-ı elifle sīnem bebr ü
pelenge beñzer
Deryā-yı eṣküm içre gönülüm
nehenge beñzer

42. **gönlüm:-ü, -m**

Gazel 460

Mısra: 1

(*Âşığm*) gönü , kalbi,

yüreği.

ḡuşşadan ḡālī degül her laḡza
gönülüm ḡamdadur
Müstedām olsun bu dīde daḡı
dāyim nemedür

gönül alınca:

1. **gönül alınca:-ın, -ca**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Hoşnut ettirmek.

2)Kırılan, gücenen bir kimseyi
güzel söz ve davranışlarla
yeniden hoşnut etmek.

Gönül alınca hemān ancak baña
rıḳ eyledüñ

Āḡir itdüñ niçe biñ cevır ü
cefālar sen baña

gönül alurlar:

1. **gönül alurlar:--ur, --lar**

Gazel 255

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*) güzellerin önce

*aşığm kalbini çaldığı,sevgisini
kazandığı ifade edilmektedir.*

Evvvel gönül alurlar soñra cefā
kılurlar
Mehrūlar içre iy dil olmuş ezel
bu 'ādet

gönül āyinesi:

1. **gönül āyinesi:--si**

Gazel 101

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül aynası.

Jeng olur āḡ eyledükçe bu gönül
āyinesi
Līk tevḡīd eylesem ol dem
hemān bulur cilā

gönül āyinesini dutdı:

1. **gönül āyinesini dutdı:--dı**

Gazel 100

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül aynasının

paslanması,kirlenmesi.

Jeng-i ḡam dutdı gönül āyinesini
berü sun
Sāḳiyā çün mey-i nāb-ıla olur
ḳalbe cilā

gönül āyinesini kaplasa:

1. **gönül āyinesini kaplasa:--sa**

Gazel 49

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül aynasını sarmak.

Jeng-i ḡam gelse gönül āyinesini
kaplasa
Çāresi müldür anı nüş it olur
şayḳal saña

gönül baḡla:

1. **gönül baḡla:--la**

Gazel 416

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Candan bağlanmak,
sevmek, aşık olmak, gönül
vermek.*

‘İşk tomarına cân riştesini bağla
gönül
Yâr eline düşe bir gün ola
varmak kâğız

gönül bağlama:

1. **gönül bağlama:--ma**
Gazel 217
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül vermek, bağlanmak,
değer vermek.*

Dünyaya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
iķâmet

gönül dīvânesini:

1. **gönül dīvânesini:--+si, --ni**
Gazel 187
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) duyduğu aşk
yüzünden aklı başından giden
kişiler kastedilir.*

Gördi küyında gönül dīvânesini
ol habīb
Dakdı zülfinün kemendinden
hemân boynına ip

gönül esrârına:

1. **gönül esrârına:--i, --n, --a**
Gazel 386
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönlün gizemi,sır ve
manası.*

Hâlîmi kime diyem ki yok
cihânda togrı yâr
Vâkıf olmadı gönül esrârına hiç
bir ‘ahad

gönül evvânını:

1. **gönül evvânını:--i, --n, --i, -**
Gazel 275
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül köşkü,kalp sarayı.

Gönül evvânını yık eyle harâb
Yücelikden saña yigdür ol pest

gönül ister:

1. **gönül ister:--r**
Gazel 284
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gerçekleşmesi çok istenilip
fakat olması güç olan bir durum
karşısında söylenen bir deyim.*

İster gönül küy-ı harâbâta şâh
ola
İy pîr-i deyr gel berü sen dahı
himmet it

gönül ki:

1. **gönül ki:**
Gazel 89
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gönlü ki.

Bir dem dilüm derd ü gamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

gönül küyına varsa:

1. **gönül küyına varsa:--i, --na,
--sa**
Gazel 201
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgilinin
eşiğine,semtine gidebilmesi
kastedilmiştir.*

Varsa küyına gönül şihhat bulur
Kaşı mihrâbına eyler intisâb

gönül merdümünü:

1. **gönül merdümünü:--i, --n, --i**
Gazel 407
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül insanı. II Aşığın
gönlü.*

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümünü
Anı nâ-hağ yire zülfinde asar
dâra meded

gönül mülkin:

1. **gönül mülkin:--in**
Gazel 200
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül mülkü, ülkesi.

Leşker-i gam gelse kılsa bu
gönül mülkin harâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

gönül öldi:

1. **gönül öldi:--di**
Gazel 105
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın can vermesi.
(Kalbinin çok kırılması.).*

Dıdi küyünde kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gü baña

gönül şahbâzına:

1. **gönül şahbâzına:--i, --n, --a**
Gazel 323
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül doğanı (kuşu).

Gönül şahbâzına pervâz vir
âfâkı seyr itsün
Bu süflî dâmgehden per açan
zâg u zağandan geç

gönül şehrine:

1. **gönül şehrine:--i, --n, --e**
Gazel 288
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şehri.

Âteş-i ‘işkuñ düşelden dil
harâba tutdı yüz
Niçe virân olmasun düşdi gönül
şehrine ot

gönül şehrinin:

1. **gönül şehrinin:--ni**
Gazel 44
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgiliyle yanan gönül
mülkü.*

Derdâ ki gönül şehrinin eşk virdi
harâba
Güyâ ki bir hâne-i seyl eyledi
ifnâ

gönül şehrinin harâbe itdi:

1. **gönül şehri harabe itdi:-di**

Gazel 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) *aşığın duygu*

merkezini(gönlünü)

yıkmak,perişan hale getirmek anlamında.

Eşk itdi harabe bu gönül şehri hayfâ

Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine ifnâ

gönül sevdi:

1. **gönül sevdi:--di**

Gazel 250

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül sevdi, âşık oldum

("göz gördü gönül sevdi" bağlamında).

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördü gönül sevdi nihâyet

gönül tahtında 'ışk sultandır:

1. **gönül tahtında 'ışk**

sultandır:--dur--ı, --n, --da, --dur

Gazel 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) *Aşığın gönlünde-*

en önemli yerde- oraya

hükmedenin sevgili olduğu

kastedilmektedir.

Yoluña cân fedâ kılsam 'aceb mi
Gönül tahtında 'ışk sultandır iy dōst

gönül tanbūr-ves inler:

1. **gönül tanbūr-ves inler:-r**

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın gönlünün tanbur

(müzik aleti) gibi inlemesi,ses çıkarması.

Tāra döndi gözyaşı inler gönül tanbūr-ves

Dest-i gam mızrābı turmaz tokınur her an aña

gönül virdüm:

1. **gönül virdüm:-dü, -m**

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak.

Bilmedüm virdüm gönül cānâ saña

Her ne itdüm ise ben itdüm baña

2. **gönül virdüm:-dü, -m**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak.

Ben vefâ umup gönül virdüm saña iy pür-cefâ

Akıbet bildüm vefâ gelmez imiş senden baña

3. **gönül virdüm:-dü, -m**

Gazel 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak.

Gönül ben virdüm bunda yok günâhı kimsenüñ

Ben baña itdüm ki bakdum

dōstum senden yaña

4. **gönül virdüm:--düm**

Gazel 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, âşık olmak.

Bagrumuñ hūni akar her dem gözümden cū gibi

Ol zamāndan ki yüzüñ görüp

gönül virdüm saña

gönül vire:

1. **gönül vire:-e**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bütün varlığı ile

bağlanmak, gönül bağlamak.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-i zülfine

Ārām yüzün görmeye her demde

kıb ola

gönül virse:

1. **gönül virse:--se**

Gazel 227

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek; bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Gönül virme bu dünyā bī-vefādur
Ki bundan görmedi kimse haķıķat

2. **gönül virme:--me**

Gazel 243

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek; bir şeyi

sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Sakin aldanma gönül virme bu 'ālem naķşına
Çünkü fānīdür beķası yok hemān vīrāne tut

3. **gönül virme:--me**

Gazel 274

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek; bir şeyi

sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelmek, eğinmek, meyletmek; düşkün olmak.

Dār-ı dünyāya gönül virme saña budur ögüt
Ger dilerseñ 'āķıbetüñ hayr ola bu sözi tut

gönül virme ki:

1. **gönül virme ki:**

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İlgi

duymamak,sevmemek,âşık olmamak.

Hercāyī olana virme gönül ki gül gibi

Her hār eline dāmenini vire rām ola

gönül virse:

1. **gönül virse:--se**

Gazel 361

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Gönül bağlamak, severek bağlanmak, âşık olmak.

Virse dünyâya gönül senüñle degül pâyidâr
Bir ribât-ı köhnesin anda bir günlük konuñ

gönül zâr zâr ola:

1. **gönül zâr zâr ola:-a**
Gazel 52
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*)*âşığın gönlünün ağlaması, inlemesi.*

Gül ruñlarıñ añılsa gönül zâr zâr ola
Bülbül çemende nâle kılur nev-bahâr ola

gönül zevrakı:

1. **gönül zevrakı:--ı**
Gazel 162
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül kaybı.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül zevrakı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña deryâya düşüp

gönül zülfine bağla:

1. **gönül zülfine bağla:--i, --n, --e, --la**
Gazel 368
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*)*âşığın gönlünü sevgilinin saçına bağlaması kastedilmektedir.*

Zıkr kıl la'l-i lebüñ eyle bu ğamgîn dili şâd
Zülfine bağla gönül tâ bulasın 'ömr-i ziyâd

gönülden:

1. **gönülden:-den**
Gazel 347
Mısra: 9
(*Âşığın*)*gönlü, kalbi, yüreği.*

Ğam kilîdi açılır mı bu gönülden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña meydür miftâh

gör-:

1. **görem:-(e)m**
Gazel 385
Mısra: 2
Bakmak, görmek.

Dâğlar her bir taraftan dîdeler kıldı bedîd
Şâyed ola kim hilâl ebrûñı görem ola 'iyd

2. **görmedi:-me, -di**
Gazel 283
Mısra: 4
Görmek, karşılaşmak.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz ser-i küyüñda dil
Görmedi bir kez seni cânâne oldı 'âkıbet

3. **görmedüm:-me, -dü, -m**
Gazel 65
Mısra: 4
...ya rastlamak, şahit olmak.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden yig-durur hayrı
Velî hiç görmedüm ola anuñ-ıla bir âmil hâ

4. **görmedi:-me, -di**
Gazel 269
Mısra: 9
(*Gözle ve ışık yardımı ile*)
Bir nesne veya kimsenin varlığını algulamak, hissetmek.

Görmedi gülşende bir gül 'ârız-ı dilber gibi
Bu Muhibbî aradı cümle gülîstânı dürtüst

5. **görseler:-se, -ler**
Gazel 20
Mısra: 5
Bakmak, dikkat etmek, tanık olmak.

Arz kılsañ görseler bir kez senüñ taşvîrûñı
Varmaz idi ehl-i şirk olan kelîsâdan yaña

6. **göre:-e**
Gazel 269
Mısra: 6
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşahede etmek.*

Pertev-i hüsnüñle cânâ dil münevver eyleyen
Bir nazâr bakmaz göre hürşîd-i raşşânı dürtüst

7. **gören:-en**
Gazel 169
Mısra: 7
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşahede etmek.*

Leblerüñ üzre nigârâ hâlûñı gören dimiş
Engübün üzre eger konsa âceb olmaz zübâb

8. **göricegez:-icegez**
Gazel 40
Mısra: 12
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşahede etmek.*

Âb-ı şâfiye müşâbih yine bir şir didüñ
Didi tañsın kamu göricegez ehl-i şafâ

9. **görülen:-üben**
Gazel 171
Mısra: 9
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşahede etmek.*

Olma işyânüñ görülen iy Muhibbî nâ-ümid
Çünkü dermânsuzlara dermân ider hâzîk tabîb

10. **gördiler:-di, -ler**
Gazel 179
Mısra: 1
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gördiler hâk olduğum yoluñda iy âlî-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yâ leytenî küntü türâb"

11. **gördüğüm:-düg, -üm**
Gazel 485
Mısra: 3
(*Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna*)*Şahit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bahr-ı ğamda bakduguñca gördüğüm dür-dâneler
Dâne dâne oldı eşk-i dîde-i Mecnûn tamar

12. **görüp:**

Gazel 155

Mısra: 1

Anlamak, farketmek; bir şeye tanık olmak.

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânım görüp
Bir nazâr rahm eyledi hâl-i
perîşânım görüp

13. **görüp:**

Gazel 155

Mısra: 2

Anlamak, farketmek; bir şeye tanık olmak.

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânım görüp
Bir nazâr rahm eyledi hâl-i
perîşânım görüp

14. **görüp:**

Gazel 181

Mısra: 4

Anlamak, farketmek; bir şeye tanık olmak.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabîb itdi ilâcum dilde
bîmârum görüp

15. **görürlen:** -ür, -ken

Gazel 482

Mısra: 8

Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna şahit olmak, müşahede etmek, tanık olmak.

Virür mi dâr-ı dünyâya gönül
fi'l-cümle 'aql issi
Görürlen gelse bir şâdî anuñ
ardınca biñ gamdur

16. **görünmez:** -in, -mez

Gazel 419

Mısra: 8

(beyitte) Görmek, bulmak. (bulunmaz).

Ûdretini gör ki nergis nerm
ider bâlnini
Lîki görünmez benim gözüme ol
derden lezîz

17. **görünmez:** -in, -mez

Gazel 475

Mısra: 5

(beyitte) Görmek, bulmak. (bulunmaz).

Gelse hayâli çeşmüme ammâ
görünmez âh
Kim gördi perî âdem-ile âşinâ
olur

18. **görüp:** -üp

Gazel 182

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek. (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Gerçi vardum küyüña evvel
dutuldum zülfüñe
Soñra habs oldum ebed çâh-ı
zenahdânuñ görüp

19. **görüp:** -üp

Gazel 210

Mısra: 7

(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek.

Tâk-ı ebrûsın görüp kaldurma
yirden başuñı
Işk kitabında yazılmış secde
itmek müsteşab

20. **görü:** -ür

Gazel 267

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.

Haķikî olduguyçün şi'r-i Sa'dî
Görür her kimse baksa istikâmet

21. **görenler:** -en, -ler

Gazel 320

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşahede etmek.

Nazm-ı eş'arum görenler iy
Muħibbî dir baña
Eylesün şimden girü şi'r içre
Selmân-ıla bahş

22. **görmez:** -mez

Gazel 364

Mısra: 9

"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".

Görmez Muħibbî uyhu yüzün
şimdi ay u yıl
Nâgâh eger ki görse ola dañı
hâb-ı telh

23. **görmez:** -mez

Gazel 445

Mısra: 11

"Görmek" fiilinin geniş zaman olumsuz çekimi. "Görmemek".

Görmez Muħibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

gör:

1. **görünür:** -in, -ür

Gazel 228

Mısra: 3

1. Görünmek.

Hâk-i kademüñ dîdelerümden
görünür san
Bir rikdür ol şîşe-i çeşmüm aña
sâ'at

2. **görmüşem:** -mişem

Gazel 362

Mısra: 6

Yaşamak, tecrübe etmek.

İrgür vişâlüne beni cânâ sevâba
gir
Çün görmüşem firâkuñ odıyla
'âzâb-ı telh

3. **gördün:** -dü, -ñ

Gazel 198

Mısra: 8

Bakmak, görmek.

Taht-ı âc üstinde hâlî san Hâbeş
sulţânidur
Kaşları tuğrâsını gördüñ hemân
ünvânın öp

4. **görelî:** -eli

Gazel 203

Mısra: 7

Bakmak, görmek.

Görelî lal-i lebini şevkden
âşüfteyem
Sâkiyâ câmî leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

5. **göreliden:** -el(i), -den

Gazel 450

Mısra: 5

Bakmak, görmek.

Göreliden tîğ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşürüñ

Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ yayı kayıdır

6. **görüp:-üp**
Gazel 155
Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Ebr-i miñnet sandılar gördükde dūd-ı āhumı
Didiler seyl-i belādur çeşm-i giryānum görüp

7. **görüp:-üp**
Gazel 155
Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

İy Muhibbī sırr-ı ışkı niçe yıllar sakladum
Tuydılar āhir benüm çāk-i girībānum görüp

8. **görüp:-üp**
Gazel 181
Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Rüy-ı zerdümi benüm raħm itdi dildārum görüp
Añladı derd-i derūnum hālet-i zārum görüp

9. **görüp:-üp**
Gazel 181
Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Bakmadı yaşuma evvel nite kim kan ağladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i güher-bārum görüp

10. **görüp:-üp**
Gazel 182
Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Göz yaşın cū eyledüm serv-i hıramānuñ görüp
Cānıla oldum esirüñ zülf-i reyħānuñ görüp

11. **görüp:-üp**
Gazel 182
Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Başumı top eyledüm meydān-ı işkuñda senüñ
Esb-i nāz üzre elüñde zülf-i çevgānuñ görüp

12. **görmedüm:-me, -dü, -m**
Gazel 208
Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, tanıklık etmek.

Agzımuñ esrārını sordukça yok dimez nigār
Görmedüm anuñ gibi ālemde bir şürin cevāb

13. **gördükde:-dük, -de**
Gazel 155
Mısra: 3

Bakmak, tanık olmak.

Ebr-i miñnet sandılar gördükde dūd-ı āhumı
Didiler seyl-i belādur çeşm-i giryānum görüp

14. **gördükde:-dük, -de**
Gazel 306
Mısra: 7

Bakmak, görmek.

Ruħlarını bağ ara gördükde didüm mi ş li yok
Oldı müzlem itdügümde ben gülistan-ıla baħş

15. **görüp:-üp**
Gazel 182
Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşāhede etmek.

Göz yaşın cū eyledüm serv-i hıramānuñ görüp
Cānıla oldum esirüñ zülf-i reyħānuñ görüp

16. **görüp:-üp**
Gazel 182
Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşāhede etmek.

Aglasam āh eylesem bülbülleyin olmaz aceb
Gülşen-i hüsn içre gül tek vird-i ħandānuñ görüp

17. **görüp:-üp**
Gazel 306
Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşāhede etmek.

Şi' r-i pür-sūzuñ görüp taħsīn ide ħusrev daħı
İy Muhibbī eyle şimden girü Selmān-ıla baħş

18. **görmege:-me, -ge**
Gazel 469
Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşāhede etmek.

Eşküm Muhibbī gülşene döndürdi sīnemi
Gelmez nigār görmege yabana seyr ider

19. **göreliden:-el(i), -den**
Gazel 482
Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşāhede etmek.

Göreliden tāk-ı ebrüñi nigārā tākātum ħamdur
İdelden la'lüñüñ zikrin gözümüñ yaşları demdür

20. **görinen:-i, -nen**
Gazel 426
Mısra: 1

1. -i Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Yir yirin cānā lebüñ üzre görinen mü midur
Yoħsa yañlış añladum ol sāye-i ebrü midur

21. **görinen:-i, -nen**
Gazel 439
Mısra: 3

1. -i Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Sīnemüñ üstinde cānā görinen ğam dağıdır
Kaħre kaħre eşk-ile bagrumda biñ biñ yaralar

22. **görüp:-üþ**
Gazel 104
Mısra: 6
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Zülfün-ile şöyle zeyn itdün
niğārā cismünü
Bāğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi tāvūs aña

23. **görüp:-üþ**
Gazel 159
Mısra: 10
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

İy Muhibbî dürdi şirün defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında taze
dīvānum görüp

24. **gördi:-di**
Gazel 166
Mısra: 9
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gördi gülşende güli olmuş
muşāhib hār-ıla
Şubha deñlü inleyüp zārılığ
eyler andelîb

25. **görüp:-üþ**
Gazel 182
Mısra: 8
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Oldılar emrüne rām ins-ile cin
cümle tıyūr
Hātem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymān'un görüp

26. **görüp:-üþ**
Gazel 236
Mısra: 7
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görüp miyān-ı yarı n'ola aña
mū disem
Bir noqtadan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

27. **görüp:-üþ**
Gazel 314
Mısra: 5

(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dāne-i hālūñ görüp dil murğı
zülfün dāmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dām-ıla baħş

28. **görüp:-üþ**
Gazel 316
Mısra: 7
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

İtlerünle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünkü
akrān-ıla baħş

29. **görüp:-üþ**
Gazel 333
Mısra: 2
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Alup bū çin-i zülfinden dilā
müşg-i Hōten'den geç
Görüp gülzār-ı hüsninde haṭın
şahn-ı çemenden geç

30. **görüp:-üþ**
Gazel 442
Mısra: 5
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Leyl-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnūn-ı 'ışk
'Āleme dīvānelerle niçe
sersemeler gelür

31. **gören:-en**
Gazel 54
Mısra: 4
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Evreng degül mi tığ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

32. **gören:-en**
Gazel 76
Mısra: 18
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Muhibbî niçe medh itsün
niğārūñ hüsn-i gülzārın
Gören dir oldu dünyāda ki san
bāğ-ı irem peydā

33. **gören:-en**
Gazel 80
Mısra: 4
(bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Çokdan dil gitdi benden bir daḥı
añmaz beni
Anuñ için dir ḥiṭāb idüp gören
bī-dil baña

34. **görür-ise:-ür-ise**
Gazel 96
Mısra: 4
Görmek, fark etmek.

Şöyle ḥayrān olmışam ışkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālümü her kim görür-ise olur
ḥayrān aña

35. **görüp:-üþ**
Gazel 159
Mısra: 8
Bakmak, fark etmek.

Çekdi agzumdan lebin cānum
bile oldu revān
Hiç taraḥḥüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

36. **görünür:-in, -ür**
Gazel 128
Mısra: 5
(gibi) görünmek,
düşünmek.

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i dōst
Çeşmüme her tārı anuñ mār u
ubāndur baña

37. **görünür:-in, -ür**
Gazel 209
Mısra: 2
(gibi) görünmek,
düşünmek.

Felekdür āsitānuñ anda her şeb
Görünür eşk-i çeşm mānend-i
kevkeb

38. **görünür:-in, -ür**
Gazel 268
Mısra: 3
(gibi) görünmek,
düşünmek.

Sende bu hüsün ü leâfettele
melâhat görünür
Dir-istem tañ mı saña dehrün
mehi çârdehest

39. **görünür:-in, -ür**

Gazel 328

Mısra: 6

(gibi) görünmek,
düşünmek.

Senün yoluñda her hâr-ı
muğaylan
Görünür pâyuma zer-baft ü dîbâc

40. **görünür:-in, -ür**

Gazel 363

Mısra: 8

(gibi) görünmek,
düşünmek.

Zülfünün fikri ile her gice
gönlüm târ olur
Gün yüzünsüzdür görünür 'âlem
içre rûzı telh

41. **göreliden:-elden**

Gazel 94

Mısra: 3

Bakmak, dikkat etmek,
tanık olmak.

Göreliden hâl-i Hindün
dolaşdum leylî zülfüne
Bugün şahrâ-yı miñnetde benem
Mecnuñ gibi rûsvâ

42. **görüp:-üp**

Gazel 159

Mısra: 4

Bakmak, dikkat etmek,
tanık olmak.

Bir saçı leylâ sevüp dîvâne
olsam dehr ara
Baña mecnün diyersiz çäk-i
gîrbânüm görüp

43. **görüp:-üp**

Gazel 159

Mısra: 6

Bakmak, dikkat etmek,
tanık olmak.

Dün beni öldürdüğine döndi
inkâr eyledi
Hâncerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

44. **görelî:-eli**

Gazel 415

Mısra: 3

Bakmak, dikkat etmek,
tanık olmak.

Görelî gün yüzün iy döst senün
'uşşâk
Olmışam zerre gibi her tarafa
âvâra meded

45. **göreym:-e, -y, -im**

Gazel 201

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

Çarh-ı gerdündür iden göz yaşın
âb
Göreym döne döne ola hârâb

46. **görmüşem:-mişem**

Gazel 154

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuzdan dañı
Didüm aña iy cefâ-cü görmüşem
ben anı kôp

47. **gördün:-dü, -n**

Gazel 216

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek.

Bahâr eyyâmı bezm içre şafâ
câmnı sürdür tut
Dilâ bu dâr-ı dünyânun
temâşasını gördün tut

48. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 7

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Yüzünü gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevriñi âhir fedâ
oldum saña

49. **gördi:-di**

Gazel 10

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Aks-i lebüñi gördi Muhibbî yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydâ

50. **görelî:-eli**

Gazel 13

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Leylî zülfün görelî gönlümü
mecnün eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

51. **gördüm:-dü, -m**

Gazel 103

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Gülşen-i hüsünüñde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

52. **görüp:-üp**

Gazel 155

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördiler cân riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mîr-i suhen eşâr u
dîvânüm görüp

53. **göriccek:-icek**

Gazel 179

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Gerçi kim ışkuñ tarîkı pür hâtar
dîrler velî
Göriccek aşîkklar andan
eylemezler ictinâb

54. **görüp:-üp**

Gazel 182

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Yandun iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı cañım
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânun görüp

55. **görüp:-üp**

Gazel 182

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var

*olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

İy Muhibbî cân terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taĥsîn eyleye ışk ehli
cânânun görüp

56. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 2
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Kana döndi göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cânum agzuma nâgâh
cânânun görüp

57. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 4
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Pâre pâre göz yaşından lale
döndi dâmenüm
Zâhir oldı derd-i dil çâk-i
giribânun görüp

58. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 6
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Cüybâr olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bâğ ara reftâr ider serv-i
ĥirâmânun görüp

59. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 8
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çâk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryânun görüp

60. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 10
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ehl-i nazmuñ her biri Şâbâş
iderse tañ midur
İy Muhibbî gül gibi bir tâze
dîvânun görüp

61. **gördi:-di**
Gazel 187
Mısra: 1
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gördi küyında gönül dîvânesini
ol ĥabîb
Dakdı zülfinün kemendinden
hemân boynına ip

62. **gördüm:-dü, -m**
Gazel 195
Mısra: 8
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

63. **görenler:-en, -ler**
Gazel 230
Mısra: 8
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bu ĥamdan gel beni kurtar
kerem kil
Görenler diyeler buldı hidâyet

64. **gördüm:-dü, -m**
Gazel 332
Mısra: 5
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ruĥlaruñla zülfüñi gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılsun nazâr bilsün
nedür ceng-i Mohâc

65. **gördüm:-dü, -m**
Gazel 360
Mısra: 3
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gülşen-i ĥüsnini gördüm seyr
ider ĥâl-i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her
dem râh ruĥ

66. **görenler:-en, -ler**
Gazel 406
Mısra: 4
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Müzeyyen sinem itdüm dâğlar
ile
Görenler sanur anı taĥta-i nerd

67. **görenler:-en, -ler**
Gazel 429
Mısra: 6
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ruĥuñ mir'âtına baksam gözüm
merdümleri 'aksin
Nedür ĥavırına irmeyüp görenler
anı ĥâl añlar

68. **gördüm:-dü, -m**
Gazel 432
Mısra: 3
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gösterür 'uŐŐağa gördüm
ĥüsninün envârını
'Âleme nürü sanasın mihr-i
raĥŐân 'arz ider

69. **gören:-en**
Gazel 483
Mısra: 1
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ser-i küyuñ gedâsını gören
sanur gedâlardur
Velî ger ma'nî yüzinden bakarsa
pâdişâlardur

70. **görüp:-üp**
Gazel 183
Mısra: 1
*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Kana döndi göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cânum agzuma nâgâh
cânânun görüp

71. **gören:-en**
Gazel 240
Mısra: 9
(Bir Şeyin oluşuna veya var

*olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gören ruĥsâr ile eşkümü eydür
Tarık-i 'ışk hemîşe yig reng-est

72. **görinen:-i, -nen**

Gazel 428

Mısra: 5

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bâğ u Şahrâlarda sanmañ
lâlelerdür görinen
Ehl-i 'ıŐkñuñ bagrı ĥünından
dökilmiş kamıdur

73. **görüp:-üip**

Gazel 432

Mısra: 5

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Âĥ idüp kan ağlaram görüp
bahâr-ı ĥüsnini
Ebr gibi gülşene bu dîde bârân
'arz ider

74. **gören:-en**

Gazel 445

Mısra: 1

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
'ÂŞıklarını kırmag-ıçun tâze kîn
tutar

75. **görinen:-i, -nen**

Gazel 454

Mısra: 1

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Niğini ehl-i 'ıŐkñuñ ĥâtemidür

76. **görüp:-üip**

Gazel 458

Mısra: 7

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Ol Őacı leylâ görüp vâdide ben
divânesin

Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medĥuşumdadır

77. **görse:-se**

Gazel 80

Mısra: 13

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Derd-i ışkumu Muĥibbî görse
ger Ferĥâd u Kays
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

78. **gördükde:-dük, -de**

Gazel 254

Mısra: 11

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bu ĥadd-ile bu ĥâmeti gördükde
mü'ezzin
ĥayrân oluban kalmadı ĥudret
ide ĥâmet

79. **gördüm:-düm**

Gazel 183

Mısra: 7

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Bir Őacı leylî-veşi gördüm
yakam çâk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryânım görüp

80. **görmedüm:-me, -dü, -m**

Gazel 348

Mısra: 1

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.*

Görmedüm sencileyin bir mehi
'âlemede melîĥ
Eyleşem tañ mı yüzüñ mihr-ile
mehden tercîĥ

81. **görüp:-üip**

Gazel 159

Mısra: 1

Bak! Gör! Seyret!.

Ağlasam kan ağlasam serv-i
ĥırâmânım görüp
Döştlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryânım görüp

82. **görüp:-üip**

Gazel 159

Mısra: 2

Bak! Gör! Seyret!.

Ağlasam kan ağlasam serv-i
ĥırâmânım görüp
Döştlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryânım görüp

83. **görüp:-üip**

Gazel 397

Mısra: 4

Bak! Gör! Seyret!.

Ķâmet getirŐe yâr kıyâmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

84. **görinmez:-in, -mez**

Gazel 60

Mısra: 6

Görülmez, rastlanılmaz.

Dokınup bâd-ı âĥumdan yaşım
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrağı anda görünmez
aña Őâĥilhâ

85. **görinmez:-in, -mez**

Gazel 170

Mısra: 6

Görülmez, rastlanılmaz.

ĥıızr içelden leblerüñ koyup
varup ĥayvân suyn
Anuñ-ıçundur görünmez ĥalkdan
eyler ĥicâb

86. **görinür:-in, -ür**

Gazel 61

Mısra: 2

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak. II
Yaşamak, tecrübe etmek.*

İŞitdüm ben civân ü pîr didi bu
Őöz mücmil ĥâ
Görinür gerçi ışk âsân velîkin
Őoñı müşkil ĥâ

87. **görinür:-in, -ür**

Gazel 112

Mısra: 7

*(Bir Şeyin oluşuna veya var
olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak. II
Yaşamak, tecrübe etmek.*

Her kim ki ĥaĥîķî âşık ola aña
görinür
Niş-i ĥamı nuŐ bilür derdinde ol
devâ

88. **gören:-en**
Gazel 288
Mısra: 9
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören dil murğımı
Dir meges gibi tolaşmış aña dām-ı 'ankebüt

89. **görse:-se**
Gazel 364
Mısra: 10
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

Görmez Muhibbî uyhu yüzün şimdi ay u yıl
Nāgāh eger ki görse ola daḡı ḡāb-ı telḡ

90. **görmeye:-me, -y, -e**
Gazel 490
Mısra: 3
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak. II Yaşamak, tecrübe etmek.

'Āşık oldur görmeye zāhir ü bāḡın gayrı dōst
Ehl-i ḡāl olan bilür uşbu sözüüm zāhirdedür

91. **gör:**
Gazel 3
Mısra: 14
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Nefsüne uyup Muhibbî itme emrine ḡilāf
Emrine hergiz ḡilāf eyler mi gör arz u semā

92. **gör:**
Gazel 374
Mısra: 7
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

'İbret degül mi gör ne bu kubbeyi bî-sütün
Ḥikmet degül mi naḡş ola bu levḡ-i lāciverd

93. **gör:**
Gazel 432

Mısra: 10
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Mürde iken iy Muhibbî baña ol 'Īsī-nefes
Mu'cize izḡār idüp gör ölmüşe cān 'arz ider

94. **gör:**
Gazel 442
Mısra: 14
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Āsiyā-veş çarḡ nevbetle ögidür herkesi
Raḡmeti yok birine gör niçe âdemler gelür

95. **gör:**
Gazel 469
Mısra: 8
"Bak!, fark et!" anlamında bir ünlem.

Bulmaga genc-i vaşluñı şām u seḡer gezer
Dīvāne olup gör dil-i vīrāne seyr ider

96. **görem:-em**
Gazel 166
Mısra: 1
(Rüyada) görmek.

Dün gice kaşd eyledüm tā kim görem rüy-ı ḡabīb
Māni oldı araya girdi bulut gibi raḡḡb

97. **gördüm:-dü, -m**
Gazel 194
Mısra: 7
(Rüyada) görmek.

Düşde gördüm gün yüzünü olmuşam ḡayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez gözüm bir zerre ḡ'āb

98. **görüp:-üp**
Gazel 181
Mısra: 2
Anlamak, fark etmek, kavramak.

Rüy-ı zerdümi benüm raḡm itdi dildārum görüp
Añladı derd-i derünüm ḡālet-i zārum görüp

99. **gördiler:-di, -ler**
Gazel 155
Mısra: 7
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek, görmek.

Gördiler cān riştesine dizdügüm söz dürlerin
Didiler mür-i suḡen eḡār u dīvānum görüp

100. **gördiler:-di, -ler**
Gazel 237
Mısra: 3
(Gözle ve ışık yardımı ile) Bir nesne veya kimsenin varlığını algılamak, hissetmek, görmek.

Deyr içinde gördiler refḡaruñ iy serv-i ḡirām
Turduḡı yirde ḡadīd oldı vü kıldı bet süküt

101. **gördi:-di**
Gazel 33
Mısra: 2
Anlamak, farketmek; bir şeye tanık olmak.

Yār olmazsın didüm iy pür-cefā
Didi kim gördi bu dünyādan vefā

102. **görünür:-i(-n), -ür**
Gazel 17
Mısra: 4
(gibi) görünmek.

Bugün ışḡ-ıla çün Mecnün-ı deḡrem
Görünür kanda baksam rüy-ı Leylā

103. **görünür:-i(-n), -ür**
Gazel 252
Mısra: 2
(gibi) görünmek.

Derdüme nisbet benüm bir zerredür bu kāyināt
Yaşumuñ yanında ḡaḡre görünür Nīl ü Furāt

104. **görünür:-i(-n), -ür**
Gazel 256
Mısra: 10
(gibi) görünmek.

Āḡdan çeker 'alem Muhibbî şāh-ı ışḡ olup

Başında şü'le kim görünür tãc-ı ez-zerest

105. **görünür:-i(-n), -ür**

Gazel 419

Mısra: 11

(gibi) görünmek.

Serv kıddüñ görünür bälâ vü tûbâdan yaña
Leblerüñ cânâ şarâb-ı âb-ı kev ş erden lezîz

106. **görmeyen:-me, -y, -en**

Gazel 332

Mısra: 6

Bakmak, görmek, tanık olmak.

Ruĥlarıñla zülfüñi gördüm iderler 'arbede
Görmeyen kılsun nazar bilsün nedür ceng-i Mohâc

107. **görüp:-üp**

Gazel 282

Mısra: 3

Bakma / şahit olma.

Bir siyeh Hindücador gülzâr-ı ĥüsninde görüp
Al-ıla gül dermek ister kâkül-i müşğîn-i döst

108. **gör:**

Gazel 44

Mısra: 14

"Bak!" anlamında bir ünlem.

Dil virme Muĥibbî yüri bu dehr-i acüza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla Dârâ

109. **gör:**

Gazel 74

Mısra: 14

"Bak!" anlamında bir ünlem.

Tiĝuñ alup gel Muĥibbî sînesini eyle çâk
Kıl nazar aña maĥabbetden tolı gör mihr ola

110. **gör:**

Gazel 76

Mısra: 12

"Bak!" anlamında bir ünlem.

Ėamuñ kıddümi çeng itdi birez nâlišlerüm diñle
Gözüm yaşını târ itdi ider gör zîr ü ĝam peydâ

111. **gör:**

Gazel 188

Mısra: 2

"Bak!" anlamında bir ünlem.

Büse ister leblerinden dil aceb Bî-nişândan gör nişân kılar taleb

112. **gör:**

Gazel 199

Mısra: 2

"Bak!" anlamında bir ünlem.

Var mıdur agzuñ didüm iy ĝonca leb
Bî-nişândan gör nişân kıldum taleb

113. **gör:**

Gazel 469

Mısra: 1

"Gör, bak!" anlamlarında bir ünlem.

Ol türk-i şüĥ gör niçe mestâne seyr ider
Ėalkı esîr kılmaga şâhâne seyr ider

114. **gör:**

Gazel 327

Mısra: 5

"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Kâfir ĥatını gör nice İslâma kaçd ider
Ėâzırlanur ki eyleye baş kaldurup ĥurüc

115. **gör:**

Gazel 395

Mısra: 1

"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Eydür bu dil fîz gör dem-be-dem dildarı yâd
Anuñ içündür olur ĝünden ĝüne 'ışkum ziyâd

116. **görüp:-üp**

Gazel 181

Mısra: 10

Bakmak, fark etmek, tanık olmak.

Dakdı dilber ĝüşına bu sözlerüm dürler gibi
Eyledi taĥsîn Muĥibbî'ye bu eşârüm görüp

117. **görün:-üñ**

Gazel 273

Mısra: 4

"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Ėaĥuñ tezvîrine kaşuñla zülfüñ Görüñ eyler mi bir toĝrı şehâdet

118. **gör:**

Gazel 393

Mısra: 1

"Bak, fark et, anla!" anlamlarında bir ünlem.

Cân-ıla ĝüş it ne dir gör nây u 'üd
Dir ĝünâhum çok 'afv it yâ Vedüd

119. **gör:**

Gazel 185

Mısra: 7

"Bak!, Gör!, Seyret!" anlamlarında bir ünlem.

Per yakar pervâne gör âĥ eylemez
Aşıkâ lâzım degül illâ edeb

120. **görmedüm:-me, -dü, -m**

Gazel 379

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Görmedüm gelmez Muĥibbî çünkü âdemden vefâ
İki 'âlemde baña perverdigârumdan meded

121. **gördükde:-dük, -de**

Gazel 500

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek, tanık olmak II yaşamak, tecrübe etmek.

Çeşm-i cellâdını gördükde hemân ditrer yürek
Tiĝını elde görüp cânâ mehâbetler gelür

122. **gördi:-di**

Gazel 248

Mısra: 4
...olduğunu görmek.

Pervāz iderken evc-i hevā üzre
murğ-ı dil
Hālünü gördi dāne sanup zülfe
oldı best

123. **görmeyince**:-me, -y, -ince
Gazel 218
Mısra: 4
Görmek, bakmak. ||
Karşılaşmak.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hıramanı dürtüst

124. **göricek**:-icek
Gazel 467
Mısra: 5
(Bir olaya, bir duruma)
şahit olmak, görmek.

Zülfini kesse nigārum göricek
anı didüm
Kaṭ'-ı zunnār idüben müslim
olup dīne gelür

125. **göricek**:-icek
Gazel 487
Mısra: 7
(Bir olaya, bir duruma)
şahit olmak, görmek.

Pāreler bagrumı zülfini perīşān
göricek
Arturan yarasını gönlümün ol
şāne olur

126. **gör**:
Gazel 283
Mısra: 6
"Bak!, Gör!, Seyret!"
anlamlarında bir ünlem.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenahdan çāhına
Āhīrā gör mār-ıla hem-ḥāne oldı
'ākıbet

127. **gör**:
Gazel 417
Mısra: 5
"Bak!, Gör!, Seyret!"
anlamlarında bir ünlem.

Şem'e gör pervāneler varın
yakup eyler fedā
Yog-iken yanında anuñ bāl-ile
perden lezīz

128. **görüp**:-üp
Gazel 323
Mısra: 3
(Birini) görmek.

Görüp her serv-i bālāyı gözün
yaşın revān itme
Gül-i dehrün vefāsı yok şafā
virmez çemenden geç

129. **görse**:-se
Gazel 314
Mısra: 9
(Bir şeyi) görmek.

Gül hacıl olur kızarur görse
ḥaddī gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fām-ıla baḥş

130. **görse**:-se
Gazel 314
Mısra: 13
(Bir şeyi) görmek.

Bu Muḥubbī görse her şā'ir
sözün iğmāz ider
'Aybdur çün ḥāş olana eylemek
'ām-ıla baḥş

131. **görse**:-se
Gazel 477
Mısra: 5
(Bir şeyi) görmek.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Ḥançeri gitmez elinden dāyim
işi kindür

132. **gördüm**:-dü, -m
Gazel 381
Mısra: 5
(Bir şeyi) görmek.

Serv-i bālāsında gördüm bülbülü
Vaşf ider ḳaddin bāver bülend

133. **gördüm**:-dü, -m
Gazel 389
Mısra: 1
(Bir şeyi) görmek.

Cilve eyler bāğda gördüm yine
bir serv-ḳad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Ḥayy-ı ebed

gör ki:

1. **gör ki**:
Gazel 475
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(gel) gör ki.

Bulur şifāyı ḥasta gönül bir
cevāb-ıla
Ol la'li nābı gör ki niçe cān-fezā
olur

2. **gör ki**:
Gazel 419
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Gel) gör ki.

Ḳudretini gör ki nergis nerm
ider bālını
Līki görünmez benüm gözüme ol
derden lezīz

gördi ki:

1. **gördi ki**:-di, --ki
Gazel 254
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gördü ki, fark etti ki.

Gördi ki cihān ḥalkı kamu 'ārī
vefādan
Mecnün varuban itdi vuḥūş içre
iḳāmet

2. **gördi ki**:-di, --ki
Gazel 384
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gördü ki, anladı ki!

Cān naḳdı ile gördi ki ben
olmuşam ḥarīd
İtdi metā'-ı büsesinün ḳıymetin
mezīd

gördi kim:

1. **gördi kim**:-di
Gazel 476
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gördü ki, fark etti ki.

'Uşşāka gördi kim lebüne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

gördüm ki:

1. **gördüm ki**:-dü, --m, --ki
Gazel 446
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gördüm ki, fark ettim ki.

Yāra kıldum bir nazar gördüm
ki āhū gözlüdür
Yakdı mihriyle beni zīrā ki ol
gün yüzlüdür

gördün kim:

1. **gördün kim:**--dün, --ki
Gazel 274
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Anladın ve hissettin ki.

Çünkü gördün kim zamāne
dinlemez feryāduñı
Gönder āhuñ āteşin yaksun ser-
ā-ser anı ot

gördünüz mi:

1. **gördünüz mi:**
Gazel 71
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Görmeme, bir olay ya da
durumun oluşuna şahit olmama
hali.*

Döstarlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördünüz mi
kimsene bī-derd ola

göre:

1. **göre:**--e
Gazel 415
Mısra: 2
Görmek.

Bilmedüm sundum elüm zülfi-
siyehkāra meded
Göre dīvāne dili sundı elin nāra
meded

2. **göre:**
Gazel 13
Mısra: 10
"-e göre" Açısından.

İçeli rüz-ı ezel cām-ı maḥabbet
cūrasın
Kim göre mesti ḥarābam didi ol
kanzil baña

göre!:

1. **göre:**
Gazel 12
Mısra: 9
*"Görsün, anlasın!"
anlamlarında kullanılan bir
ifade.*

İy Muḥibbī āşık oldur derd-i
yārı hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermān aña

2. **göre:**
Gazel 43
Mısra: 7
*"Görsün, anlasın!"
anlamlarında kullanılan bir
ifade.*

İki aynumdan revān oldu iki cū
kim göre
Başum üzre dūd-ı āhum diye
kūhistān baña

görelî:

1. **göreliden:**--den
Gazel 6
Mısra: 8
*Gördüğünden bu yana,
gördüğü zamandan beri.*

Tīr-i müjgānı gelirse cān virem
şükrāne ben
Çün göreliden ya kaşını
olmışam kurbān aña

2. **göreliden:**--den
Gazel 52
Mısra: 3
*Gördüğünden bu yana,
gördüğü zamandan beri.*

Oldı ḥāmūş göreliden gonca
leblerüñ
Gelmez kelāma bir kişinüñ gönli
dar ola

gören bir derdüm sanur:

1. **gören bir derdüm sanur:**--
en, --ü, -m, --ur-en-ür
Gazel 479
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık sadece bir
derdinin olmadığımı
söylemektedir.*

Sīnemdeki elifden derdüm
gören sanur bir
Yanında dāğa baksun ol vaqt
diye ki vehdür

gören dir:

1. **gören dir:**--e, --n, --r
Gazel 497
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her gören der.

Gerçi kim Leylā'ya teşbīh
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnūn'a beñzer
gönlüme şeydā geçer

2. **gören dir:**--e, --n, --r
Gazel 498
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her gören der.

Dāğlarla dir gören şahrā-yı
miḥnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş gurāb
üstindedür

görevim ki:

1. **göreyim ki:**
Gazel 98
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Görmek, izlemek, şahit
olmak.*

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreyim ki merdüm-i çeşmümi
ber-ḥürdār ola

göriçegez:

1. **göriçegez:**
Gazel 52
Mısra: 6
Görünce, görür görmez.

Aç burka uñı gülşene göster
cemālūñı
Gül ruḥlaruñı göriçegez şermsār
ola

görin-:

1. **görindi:**--di
Gazel 370
Mısra: 10
-mış/-miş gibi gelmek.

'Ayb olmaya bī-'aql eger olsa
Muḥibbī
Çeşmine anuñ çünkü görindi o
perī-zād

2. **görinür:**--ür
Gazel 417
Mısra: 2
*... Olduğu hissini vermek,
... etkisi bırakmak.*

Döstüm şîrîn kelâmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görinür gülgün ruhuñ baña gül-i
terden lezîz

görin:

1. **görinmedi:**-me, -di

Gazel 268

Mısra: 7

*Görünmek l ortaya
çıkamak.*

Şeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı vişâl
N'eyleyem derdâ dirîgâ ki bu
necm-i Tihest

2. **görine:**-e

Gazel 13

Mısra: 16

*Belirmek, görünür duruma
gelmek.*

Çarğa-i deryâ-yı ışk oldum
Muhibbî çün ezal
İstemem kim görine her
yañadan sâhil baña

3. **görinsün:**-sün

Gazel 30

Mısra: 7

*Belirmek, görünür duruma
gelmek.*

Zülfünü ref it görinsün gün
yüzüñ
Niçeye dek ol niķâb-ıla tura

4. **görinürken:**-ür, -ken

Gazel 417

Mısra: 12

*Görünmek, gözükmek,
ortaya çıkmak.*

Ben sözüüm gevherlerini rāyegān
harc eyledüm
Görinürken 'ālemün halkına sīm
ü zer lezîz

görünen bu:

1. **görünen bu:**--in, --e, --n

Gazel 450

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Görünen bu, durum bu
şekilde.*

Görünen bu felek üzre gehî
kavs-i kuzaş sanma
Atar āh okların 'āşık anuñla katı
yayıdır

görünmez olalı ol serv-i kâmet:

1. **görünmez olalı ol serv-i**

kâmet:--in, --mez, --a, --lı

Gazel 227

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşğın servi boylu
sevgiliyi göremediği
kastedilmektedir.*

Görünmez olalı ol serv-i kâmet
Kopar firkatle başuma kıyâmet

görünür oldu:

1. **görünür oldu:**--in, --ür, --dı

Gazel 298

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Görünür olmak, görünmek,
fark edilmek.*

Şol kadar āh eyledüm çıkdı
felekler saķfına
Görinür çarhuñ kebüd rengi oldu
eyvânı dürtüst

göriştedür:

1. **göriştedür:**--te, --dür

Gazel 480

Mısra: 10

*Güzel bakmak ve
düşünmek.*

Bakma Muhibbî hūba dilerseñ
selâmeti
Zirâ ki meyl kişide evvel
göriştedür

görme-:

1. **görmesün:**-sün

Gazel 189

Mısra: 8

*(böyle bir durumla)
karşılaşmamak.*

Ķadeh devr eylestün yārān elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm āb

2. **görmedük:**-dü, -k

Gazel 36

Mısra: 8

*Bir şeyin oluşuna veya var
olduğuna şahit olmak,
müşahede etmek, tanık olmak.*

Bu cihānı gözlerüñ sihriyle
teshîr eyledi

Böyle sâhîr görmedük hep
didiler sâbâş aña

görme:

1. **görme:**-(y)e

Gazel 32

Mısra: 4

*Görmemek II Maruz
kalmamak.*

Ķaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Maşşer güninde görmeye ayruk
gönül belâ

2. **görmedüm:**-dü, -m

Gazel 60

Mısra: 2

*Görmemek II İstedîğine
kavuşamamak.*

Egerçi ışkuñi āsān okurlar
evvelî dilhā
Velî ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

3. **görmedüm:**-dü, -m

Gazel 67

Mısra: 9

*Görmemek II İstedîğine
kavuşamamak.*

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammā görmedüm
Bundan olur derd ki kişî
sevdiğinden ayrıla

görmesem:

1. **görmesem:**

Gazel 7

Mısra: 5

*Görmek. II Bir nesne veya
kimsenin varlığını algılamak,
hissetmek.*

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hālüm n'olur kim
āşinā oldum saña

**görmevicek ölürem göricek
hayrān oluram:**

1. **görmevicek ölürem göricek
hayrān oluram:**--me, --yi, --
cek, --ür, --em, --i, --cek, --ur, --
am

Gazel 282

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliye

*hitaben;onu görmeyince adeta
ölecek kadar
üzülüyorum,görünce de çok
hoşuma gidiyor demektir.*

Görmeyicek ölürem göricek
hayrân oluram
Bilmezem kim baña n'eyler
kâkül-i müşğîn-i döst

görmez isem:

1. **görmez isem:**--mez, --sem
Gazel 134
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görmezsem.

Arz idüp gün yüzini bir perî
nâgâh baña
Bir dahı görmez isem âh baña
vâh baña

görse idi:

1. **görse idi:**--se, --di
Gazel 317
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görseydi. Görmüş olsaydı.

Görse idi bu benüm sînemdeki
ışk âteşin
Hâline şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğiyâş

2. **görse idi:**--se, --di
Gazel 351
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görseydi. Görmüş olsaydı.

İsî lebûni görse idi dirdi 'ayn-ı
rûh
Zülfün dırâzına n'ola dinilse
'ömr-i Nûh

3. **görse idi:**--se, --di
Gazel 351
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Görseydi. Görmüş olsaydı.

Hüsnüni görse idi eger kim
'azîz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

görür idüm:

1. **görür idüm:**--ür, --dü, --m
Gazel 201
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) rüyada sevgilinin
yüzünü görebilmek
kastedilmiştir.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre hâb

göster:

1. **göstermedün:**-me, -dü, -ñ
Gazel 310
Mısra: 1
*Görülmesini sağlamak,
görünmesine imkan tanımak.*

Gül yüzün göstermedün iy verd-
i hândân el-ğiyâş
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâş

2. **gösterür:**-ür
Gazel 465
Mısra: 7
(*Bir hâlini, bir niteliğini*)
*Ortaya koyacak tarzda
davranmak.*

Sebz-i haţtın la'l-i dilber
gösterür
Tütüdüür san tu 'me-i şekker tutar

3. **göstere:**-e
Gazel 23
Mısra: 8
*Açıqça ortaya koymak, göz
önüne sermek; işaret etmek.*

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere râh iy şabâ

4. **gösterür:**-ür
Gazel 315
Mısra: 7
*Açığa çıkarmak, görünür
hale getirmek.*

Şive-i dölâb-ı çarhuñ nâlişin dil
gösterür
Olsa ger ğam meclisinde 'ilm-i
mûsîkâr baħş

5. **gösterür:**-ür
Gazel 500
Mısra: 14
*Açığa çıkarmak, görünür
hale getirmek.*

İy Muhibbî aç gözün dünyâya
bakup 'ibret al

Dürlü dürlü gösterür nağş u
'alâmetler gelür

6. **göster:**
Gazel 13
Mısra: 1
*Açığa çıkar, görünür hale
getir.*

Gün yüzün göster didüm âh
olmaduñ mâyil baña
Kanı tâli olmaya zülfün gelüp
hâyil baña

7. **göster:**
Gazel 385
Mısra: 6
*Açığa çıkarmak, görünür
hale getirmek, göstermek.*

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Aşığa göster anı cân-ıla
olmuşdur harîd

8. **gösterür:**-ür
Gazel 432
Mısra: 3
(*Bir hâlini, bir niteliğini*)
*Ortaya koyacak tarzda
davranmak.*

Gösterür 'uşşâka gördüm
hüsnünün envârını
'Âleme nûri sanasın mihr-i
raħşân 'arz ider

göster-:

1. **göster:**
Gazel 327
Mısra: 8
*Açığa çıkarmak, görünür
hale getirmek.*

'İyd-i vişâl için tutaram şavm-ı
hicrûni
Göster hilâl ebrûni olsun tamâm
oruç

2. **göster:**
Gazel 30
Mısra: 10
(*Birinin*) *Görmesini
sağlamak.*

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstakîm
Göster azmışlara sensin reh-
nümâ

götür-:

1. **götürürsin:-ürsin**

Gazel 286

Mısra: 7

Alıp götürme.

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyâdan gönül
İçdüğün cām-ı şarâbı âb-ı
hayvân oldı tut

götür:

1. **götürür:-ür**

Gazel 56

Mısra: 3

Alıp götürme.

Bâr-ı gamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
gam-perverd ola

2. **götürür:-ür**

Gazel 72

Mısra: 3

*(Bir kimseyi bir yere
giderken) Beraberinde
bulundurmak, onunla beraber
gitmek.*

Bâr-ı gadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
gam-perverd ola

götürür-istem:

1. **götürür-istem:--ür, --i, --se, --m**

Gazel 256

Mısra: 5

Götürmek.

Gam bārını götürür-istem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezelde çünki baña üstür-i
nerest

göz:

1. **gözlerümden:-ler, -ü, -m, -den**

Gazel 163

Mısra: 1

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Âşık oldum gözlerümden hâlî
olmaz hergiz âb
H'âb görmez gözlerüm bu vech-
ile hâlüm harâb

2. **göz:**

Gazel 133

Mısra: 3

Bakış, nazar.

Sen periden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum itse idüm bir dem
hamâyil boynuña

3. **gözine:-i, -n, -e**

Gazel 289

Mısra: 16

*-Nazarımda, bana göre-
anlamında.*

Çür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tâ kıyâmet gözine
her bâr mest

4. **gözler:-+ler**

Gazel 28

Mısra: 9

*Görme organı: göz
(sevgilinin gözü).*

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

5. **gözlerüme:-ler, -üm, -e**

Gazel 30

Mısra: 6

Göz II aşığın gözü.

İy şabâ ırgür gubâr-ı küymı
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

6. **gözlerüme:-ler, -üm, -e**

Gazel 41

Mısra: 9

Göz II aşığın gözü.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Sürme çeşmümden anı virsün
ziyâ

7. **gözlerüme:-ler, -üm, -e**

Gazel 69

Mısra: 3

Göz II aşığın gözü.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Bunuñ-ıla çeşmüm bulur ziyâ

8. **gözlerüme:-ler, -üm, -e**

Gazel 142

Mısra: 7

Göz II aşığın gözü.

Gözlerüme kâh-ı mânîdür sirişk
Gâh gün yüzine zülfidür niķâb

9. **gözlerümi:-ler, -üm, -i**

Gazel 229

Mısra: 5

Göz II aşığın gözü.

Rüşen kıluram gözlerümi hâk-i
derinden
Ger bedraķa-i rāhum ola nūr-ı
hidâyet

10. **gözlerümden:-ler, -üm, -den**

Gazel 33

Mısra: 7

Göz II aşığın gözü.

Gözlerümden yaş yirine kan
gelür
Hâk-i pâyüñ gönder olsun tütüyâ

11. **gözlerümden:-ler, -üm, -den**

Gazel 125

Mısra: 2

Göz II aşığın gözü.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cānâ aña
Gözlerümden her gice iy
pâdişâh-ı mehlikâ

12. **gözünüñ:-ü, -ñüñ**

Gazel 3

Mısra: 9

Görme organı.

Giceler zârılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yâ Rabbenâ

13. **göz:**

Gazel 8

Mısra: 4

*"Görme organı" olsa da
beyitte mecaz-ı mürsel yoluyla
"kişi" anlamında kullanılmıştır.*

Bülbül-i şürîde-veş efgânım
işidüp benüm
Gonca agzin açuban nergis
tutupdur göz baña

14. **gözlerine:-ler, -i, -n, -e**

Gazel 2

Mısra: 14

*Görme uzvu, ayn, çeşm,
dide.*

Haq müyesser eylese varsa
Muhibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi hâk-i pâyün
tütiyâ

15. **gözümde**: -üm, -de

Gazel 18

Mısra: 1

*Görme uzvu, ayn, çeşm,
dide.*

Göñül zârılık itdükçe olur
gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza gam peydâ

16. **gözlerüm**: -ler, -(ü)m

Gazel 25

Mısra: 6

Aşığın gözü.

Sinemde ışkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

17. **gözleri**: -ler, -i

Gazel 293

Mısra: 9

(Sevgilinin) gözü.

Gözleri tārāca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmuş ol güftār mest

18. **gözüme**: -üm, -e

Gazel 201

Mısra: 4

Aşığın gözü.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre hâb

19. **gözüme**: -üm, -e

Gazel 278

Mısra: 3

Aşığın gözü.

Kühl için hâk-i derin çünki
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaż cānı
faķirāne ilet

20. **gözümüz**: -ü, -müz

Gazel 189

Mısra: 8

*Görme uzvu; ayn, çeşm,
dide.*

Kağeğ devr eylesün yārān elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm āb

21. **gözde**: -de

Gazel 30

Mısra: 1

*Bakış, göz II Düşünce,
fikir.*

Gāh gözde gāh dilde eyle cā
Menzilüñdür cümle iy nūr-ı
Hudā

22. **gözlerin**: -ler, -i, -n

Gazel 366

Mısra: 2

Görme organı, göz.

İrişdi çarha āh-ı āteş-ālud
Melāyik gözlerin nem kıldı ol
dud

23. **gözün**: -(ü)ñ

Gazel 177

Mısra: 3

*(Sevgilinin) gözü. II
Sevgilinin bakışı.*

Leblerüñ zıkr eylesem cānā
gözün hışm itmesün
N'eylesün maħmürdür iy
pādişāhum bu ğarīb

24. **gözün**: -(ü)ñ

Gazel 27

Mısra: 3

(Sevgilinin) bakışı, nazarı.

Gāh cevri ider gözün gāhī kaşuñ
Çün ire sehm saādetdür baña

25. **gözlerün**: -ler, -(ü)ñ

Gazel 200

Mısra: 5

(Sevgilinin) bakışı, nazarı.

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ħazar ben daħı itdüm
bagrumı cānā kebāb

26. **gözlerün**: -ler, -(ü)ñ

Gazel 426

Mısra: 4

(Sevgilinin) bakışı, nazarı.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i āħir zamān
Siħr-ile yakduñ cihānı gözlerün
cāzū midür

27. **gözlerün**: -ler, -(ü)ñ

Gazel 435

Mısra: 1

(Sevgilinin) bakışı, nazarı.

Cān ugurlar gözlerün bilsem ki
ebrūlar midür
Dilleri teşhīr iderler yoħsa
cāzūlar midür

28. **gözlerün**: -ler, -(ü)ñ

Gazel 36

Mısra: 7

*(Sevgilinin) gözleri,
bakışları.*

Bu cihānı gözlerün siħriyle
teşhīr eyledi
Böyle sāhir görmedük hep
didiler sābaş aña

29. **gözlerün**: -ler, -(ü)ñ

Gazel 213

Mısra: 5

*(Sevgilinin) gözleri,
bakışları.*

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ħazar ben daħı cānā
eyledüm bagrum kebāb

30. **gözlerüne**: -ler, -(ü)ñ, -e

Gazel 125

Mısra: 5

*(Sevgilinin) gözleri,
bakışları.*

Gözlerüne beñzedüp gözlerini
āhūlaruñ
Anuñ-içün taga tuşup halkdan
oldum cüdā

31. **gözüm**: -(ü)m

Gazel 19

Mısra: 5

(Aşığın) gözü.

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dīmār baña

32. **gözüm**: -(ü)m

Gazel 21

Mısra: 6

(Aşığın) gözü.

İşk şāhī çün baña virdi ğamuñ
sultānlığını
İy gözüm saķķālıg it iy ğamze
ferrāş ol baña

33. **gözüm:-(ü)m**
Gazel 26
Mısra: 11
(*Âşığın*) gözü.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılam n'eyleyem derdā
dirīgā

34. **gözüm:-(ü)m**
Gazel 450
Mısra: 1
(*Âşığın*) gözü.

Hayāli konmaga gelse gözüm
şırça sarāyıdır
Gözüme kühl olan her dem
nigāruñ hāk-i pāyıdır

35. **gözümnden:-(ü)m, -den**
Gazel 17
Mısra: 5
(*Âşığın*) gözü.

Müdām akar ciger hūnı
gözümnden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

36. **gözümnden:-(ü)m, -den**
Gazel 95
Mısra: 3
(*Âşığın*) gözü.

Bagrumuñ hūnı akar her dem
gözümnden cū gibi
Ol zamāndan ki yüzüñ görüp
gönül virdüm saña

37. **gözümnden:-(ü)m, -den**
Gazel 462
Mısra: 1
(*Âşığın*) gözü.

La'l-i nābuñ yādına her dem
gözümnden hūn akar
Sanasın bezm-i maħabbetde
mey-i gülgün akar

38. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 77
Mısra: 7
(*Âşığın*) gözü.

Gözlerüm eşk döker dil de ider
āh u fiğān
İşka yitmez mi aceb iki
güvāhum şanemā

39. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 127
Mısra: 10
(*Âşığın*) gözü.

Āteş-i dilden yanardı cümle ten
Gözlerüm ger dökmeşe bārān
aña

40. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 164
Mısra: 10
(*Âşığın*) gözü.

Dil Muħibbī iniler tölābdur
Gözlerüm küzekleri dökdukçe
āb

41. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 191
Mısra: 7
(*Âşığın*) gözü.

Yārı gözler dem-be-dem kıble-
nümādur gözlerüm
Fāyide yok çün ezelden baña
olmadı naşīb

42. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 193
Mısra: 2
(*Âşığın*) gözü.

Kalmadı cismümde cān u hicr
ara cānumda tāb
Gözlerüm hūn-āb akıtdı oldu dil
mülki harāb

43. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 207
Mısra: 3
(*Âşığın*) gözü.

Haymedür şahrā-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kirpüklerümnden de tınāb

44. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 455
Mısra: 3
(*Âşığın*) gözü.

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revān
İñlerem gönüm benüm durmaz
döner dölābdur

45. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 455
Mısra: 11
(*Âşığın*) gözü.

Baħr-ı eşkümden Muħibbī
gözlerüm māhī gibi
Lu' b-ıla şayda çeken zülfindeki
kullābdur

46. **gözlerüm:-ler, -(ü)m**
Gazel 459
Mısra: 4
(*Âşığın*) gözü.

Yūsuf'a kim beñzedür seni
berāber tartıla
Al haber benden haħibüm
gözlerüm mizānıdır

47. **gözden:-den**
Gazel 462
Mısra: 4
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Diñlemezsın nālemi gūş
itmeyüp efğānumı
İñlese tölāb-ı dil gözden hemān
Ceyhūn akar

48. **gözlerümnden:-ler, -üm, -den**
Gazel 189
Mısra: 3
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Cemāli dūr olalı gözlerümnden
Sanasın ebrdür durmaz döker āb

49. **gözlerümnden:-ler, -üm, -den**
Gazel 194
Mısra: 12
Görme organı, göz. II
Âşığın gözü.

Vādī-i işka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümnden gayrı virmez ger
ölem bir kimse āb

50. **gözüm:-üm**
Gazel 374
Mısra: 3
Görme organı, göz. ayn. II
Âşığın kanlı gözleri.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

51. **gözüm:-ü, -m**
Gazel 322
Mısra: 3
"Kıymetlim" anlamında
sevgi hitabı (sevgilim) II Görme
organı.

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'is

52. **gözüm**: -üm, -e
Gazel 450
Mısra: 2
(*Âşığın*) gözü.

Hayâli konmaga gelse gözüm
şırça sarâyıdır
Gözüm kühl olan her dem
niğârûn hâk-i pâyıdır

göz:

1. **gözleri**: -ler, -i
Gazel 289
Mısra: 6
(*Sevgilinin*) gözü.

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanumı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
hunh'âr mest

2. **gözleri**: -ler, -i
Gazel 381
Mısra: 10
(*Sevgilinin*) gözü.

İy Muhibbî dil niçe olsun halâş
Gözleri hançer çeker zülfi
kemend

göz degmesün:

1. **göz degmesün**: -sün
Gazel 49
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Uğursuzluk, kötülük
getirdiğine inanılan, kıskanç ya
da hayran bakışlar dolayısıyla
fena bir duruma düşmek, nazara
gelmek.*

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
göncalar heykel saña

göz göre:

1. **göz göre**: --e
Gazel 136
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Herkesin gözü önünde.

Zülf-i Hindüsina anuñ niçe kâfir
dimeyem

Göz göre tapa öñinde büt-i
sîmîni ola

2. **göz göre**: --e
Gazel 248
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Herkesin gözü önünde.

Mey-h'öra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü hüd
perest

göz karasın:

1. **göz karasın**: --sın
Gazel 198
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözün siyah kısmı. II
Sevgilinin siyah gözleri.

Göz karasın hâll idüp yazdum
niğâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
handânın öp

göz şarâbından:

1. **göz şarâbından**: --ı, --n, --
dan
Gazel 345
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın dertle
akıttığı kanlı göz yaşı kırmızı
şaraba benzetilmektedir.*

Bu Muhibbî göz şarâbından
kadehler kıldı pür
Bagrını kıldı kebâb mestân beni
bilmez mi hîç

göz yaşı:

1. **göz yaşı**: --ı
Gazel 199
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Ğam nedîm ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü tarâb

2. **göz yaşı**: --ı
Gazel 203
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muhibbî göz yaşı
Döne döne sîh-i miñnetle ide
bagruñ kebâb

3. **göz yaşı**: --ı
Gazel 271
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Âhum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben âh döst

4. **göz yaşı**: --ı
Gazel 293
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Sırr-ı 'ışkı fâş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrımı
izhâr mest

5. **göz yaşı**: --ı
Gazel 457
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Küyuña varsa Muhibbî serv
kadûn isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pâya düşer

6. **göz yaşı**: --ı
Gazel 16
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Şâhid degül mi ışkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

7. **göz yaşı**:
Gazel 114
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Yaralansa cân u dil kılmaz
terahhum yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildâr aña

8. göz yaşı:--i

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Hâne-i dilde gelün iş idelüm
Dil kebâb oldu vü göz yaşı şarâb

**göz yaşı bagrum kebâb
olaldan âb-ı nemekdür:**

1. göz yaşı bagrum kebâb
olaldan âb-ı nemekdür:--dür--
i, --rum, --al, --dan, --dür

Gazel 165

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığım gözünden
dökülen yaşın tuzu,artık kebab
gibi yanıp tutuşan bağrına lezzet
katmıştır.*

Döne döne sîh-i ğamla âteş üzre
çigzinür
Göz yaşı âb-ı nemekdür bagrum
olaldan kebâb

göz yaşı bārāndur:

1. göz yaşı bārāndur:--dur

Gazel 84

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yağmur damlaları kadar
fazla gözyaşı.*

Saçalıdan mezra-ı dilde
maḥabbet toḥmını
Dūd-ı âhum ebr olup göz yaşı
bārāndur baña

göz yaşı kana döndi:

1. göz yaşı kana döndi:--+i, -
+a, --di

Gazel 183

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığım çok gözyaşı
dökmesi sonucu gözlerinden kan
gelmesi kastedilir.*

Kana döndi göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cânum agzuma nâgâh
cânānum görüp

göz yaşıdur:

1. göz yaşıdur:--i, --dur

Gazel 362

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşığım) Gözyaşı.

Ĝam meclisinde göz yaşıdur çün
şarâb-ı telḥ
Oldı firâk odı ile bagrum kebâb-
ı telḥ

göz yaşın:

1. göz yaşın:--n

Gazel 236

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Şevḳ-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revân
Gül gibi ḥande ide kaçan
büstân-ı döst

2. göz yaşın:--n

Gazel 182

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Göz yaşın cü eyledüm serv-i
ḥırāmānuñ görüp
Cânla oldum esirün zülf-i
reyḥānuñ görüp

3. göz yaşın:--in

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Çarḥ-ı gerdündür iden göz yaşın
âb
Göreyim döne döne ola ḥarâb

4. göz yaşın:--i, --n

Gazel 405

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çâre yok izḥâr idiser didüm âḥir
rüy-ı zerd

göz yaşın döküdüm:

1. göz yaşın döküdüm:--i, --n, --
dü, --m

Gazel 319

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dökme, ağlamak.

Mısr-ı ḥüsnün ḥakkıçün şol
deñlü döküdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyḥün-ıla baḥş

göz yaşına:

1. göz yaşına:--i, --n, --a

Gazel 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Ḥayret basup göz yaşına ğarḳ
ola bu dil
Bulmaya eger ḥayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

2. göz yaşına:--i, --n, --a

Gazel 271

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Âhum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben âh döst

göz yaşından:

1. göz yaşından:--in, --dan

Gazel 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Pâre pâre göz yaşından lale
döndi dâmenüm
Zâhir oldı derd-i dil çâk-i
girîbānum görüp

göz yaşını akıt:

1. göz yaşını akıt:--i, --n, --i, --
it

Gazel 214

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın gözlerinden yaş
akması kastedilmiştir.*

Göz yaşını akıt öte geçe tâ ki
semekden
Âhuñ-ıla cihân yüzini ser-cümle
duman it

göz yaşıyla:

1. göz yaşıyla:--i, --y, --la

Gazel 376

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
âhum eğer
Seng midür bilimedüm kalbün
şehâ yohsa hadîd

göz yaşıyla yu:

1. **göz yaşıyla yu:--ı(y), --la**
Gazel 168
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) günahlarını
affettirmek için çok gözyaşı
dökmek kastedilmiştir.

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzün karasın
Yohsa yanmaga cahîm içre
olursın bir haţab

göz yaşların cular idüp:

1. **göz yaşların cular idüp:--**
lar, --ı, --n, --lar, --üp
Gazel 318
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın gözyaşları
çokluğu sebebiyle nehir ve
akarsulara benzetilmiştir.

İy Muhibbî cular idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem baħr-ı
'ummân-ıla baħş

göz yaşuñ dök:

1. **göz yaşuñ dök:--u, --n**
Gazel 488
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşuñ dökmek, ağlamak.

Añ günâhuñ göz yaşuñ dök
kesme luţından ümîd
Çünkü bir mâh-tal'at cürmi yek
sâledür

gözde âb:

1. **gözde âb:--de**
Gazel 164
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın gözünden
yaşın eksik olmaması kastedilir.

Başda sevdâ dilde gavgâ gözde
âb
Kim sora hâlüm direm gâyet
ħarâb

2. **gözde âb:--de**
Gazel 313
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın gözünden
yaşın eksik olmaması kastedilir.

Eksük olmaz başda sevdâ dilde
âteş gözde âb
Ana rahmînden berü ben
olmadum şâd el-ğiyâş

gözde nem:

1. **gözde nem:**
Gazel 126
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gözünün yaşla
dolması.

Dilde âteş gözde nem başumda
zülfinden hevâ
N'ola hâlüm bilmezem ışk-ıla
oldum mübtelâ

gözde su:

1. **gözde su:**
Gazel 75
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gözünden akan
gözyaşı.

Işka düşelden benüm hâlüm
digergün olmada
Eksük olmaz dilde âteş gözde su
başda hevâ

gözden akan âb:

1. **gözden akan âb:--den, --an**
Gazel 152
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın gözünden
akan gözyaşları kastedilir.

Küyuña vardugumca naşîbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

gözden akmag-ıla ol kan 'âkıbet 'ummân oldu:

1. **gözden akmag-ıla ol kan**
'âkıbet 'ummân oldu:--den, --
mag, --ı, --la, --du

Gazel 287

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki

mısrayla ilgili olarak; aşığın
gözünden akan kanlı yaşlar o
kadar çoktur ki adeta sonsuza
değın bir deniz haline gelmiştir
denilmektedir.

La 'l-i nâbuñ fikrin itdi gözlerüm
kan 'âkıbet
Akmag-ıla gözden ol kan oldu
'ummân 'âkıbet

gözden nihân olsa:

1. **gözden nihân olsa:--den, --sa**
Gazel 135
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşığa görünmez
olması.

Yâr tan midür perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl
aña

gözde:

1. **gözdeür:--ür**
Gazel 480
Mısra: 7
1. Korumak, bakmak, özen
göstermek, himaye etmek.
2. Önem vermek, göz önünde
bulundurmak, ayrı tutmak.
3. Kollamak, beklemek 4. Bir
sonuca giderken bütün ayrıntı
ve etkenleri dikkate almak
5. Kayırmak.

'Aşık hemîşe küy-ı dil-ârâyı
gözdedür
Zühhâd-vâr sanma ki gönli
bihiştedür

gözgü:

1. **gözgülerinden:**

Gazel 455

Mısra: 3

Ayna.

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revân
İnlerem gönüm benüm durmaz
döner dölâbdür

gözümler ile didelerüm:

1. **gözümler ile didelerüm:**-ler, -üm

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönli ile gözleri kastedilir.

Her kim işitse nâlemi dölâba beñzedür
Gözümler ile didelerüm tolı âb ola

gözi âhü:

1. **gözi âhü:**-i

Gazel 379

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ahu gözlü (sevgili).

Cân dimâğını mu'athtar eyle
İrgür iy şabâ
Ol gözi âhü saçı müşğ-i tatârumdan meded

gözi cellâddan:

1. **gözi cellâddan:**--dan

Gazel 96

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin gözleri kastedilerek aşığın canını alma sembolü üzerinde durulmuştur.

Ol gözi cellâddan saña terahhüm gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur ezelden hû aña

gözi mekkâra:

1. **gözi mekkâra:**--i, --a

Gazel 400

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekar gözlü(sevgili bağlamında).

Dil ü cân ğamzeleri tîri-y-ile oldu za'îf
Döşlar yalvaralum ol gözi mekkâra meded

gözi mekkâre:

1. **gözi mekkâre:**--i, --e

Gazel 407

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekâr göz.

Ğamzeler geldi ki târâc ide dil kişverini
İdiser anı hârâb ol gözi mekkâre meded

gözi tâtâri:

1. **gözi tâtâri:**--i

Gazel 257

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözü acımasız Tatar (gibi olan) sevgili. II Tatar: Eskiden Türk ve Moğol kavimlerine genel olarak verilen isim.

Gözi tâtâri işi güci ğâret
İder kanlar dağı işi hasâret

gözi toprak tola:

1. **gözi toprak tola:**-a

Gazel 67

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) geçici dünyanın tüm nimet ve ihsanlarını bırakıp ölmek,asıl aleme geç emek anlamında kullanılmıştır.

Dîde toymaz bu cihânun hâline
Toyar ol vaqt kim gözi toprak tola

gözi yaşı:

1. **gözi yaşı:**--i, --ı

Gazel 176

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Bezm-i ğam içre olalıdan gözi yaşı müdâm
Yârân demine eylemişem bagrumı kebâb

gözi yaşın:

1. **gözi yaşın:**--i, --ı, --n

Gazel 369

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göztünün yaşını.

Gözi yaşın her faķirün zulm ile baħr eyleme
Pâdişâh-ı dehr olmaksansa yigdür yahşı ad

gözi yaşlu:

1. **gözi yaşlu:**--i, --lu

Gazel 406

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözleri yaşlı;gözleri yaşla dolu.

Gözi yaşlu olur hûn-ı cigerden
Dağı hem ehl-i 'ışkuñ çehresi zerd

gözine görünmez:

1. **gözine görünmez:**--i, --n, --e, --in, --mez

Gazel 343

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Dünya gözüne gözükmez, dünya nimetleri ve zevkleri ilgisini çekmez.

Olur 'aşıklara dîdâr matlûb
Görünmez gözine olsa cihân genc

gözine hâb gele mi:

1. **gözine hâb gele mi:**--i, --ne, --e, --mi

Gazel 176

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşk derdine tutulan kişinin gözüne uyku girmemesi kastedilir.

Encüm sayarsa didelerüm tâ seħer ne tañ
Sevdâ-zede olan gözine hiç gele mi hâb

gözine h'âb ister mi:

1. **gözine h'âb ister mi:**--i, --ne, --r, --mi

Gazel 207

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık olan kişilerin gözüne uyku girmemesi kastedilmiştir.

Ķâni idüm düşde görsem dirdüm iy dilber seni
Didi ışık ehli olan hiç gözine ister mi h'âb

gözle:

1. gözlerüm:-r, -üm

Gazel 12

Mısra: 8

Gözetmek, bir duruma tüm dikkatini sevk etmek.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
maḥabbet toḥmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

2. gözlerem:-r, -em

Gazel 151

Mısra: 6

*Dikkatle bakmak,
gözlemek; incelemek; gizlice
bakmak, gözetlemek.*

Her ne dem kim iñleşem
gönlüm benüm toḻab olur
Gözlerem güz güllerinden
dökilür her yaña āb

3. gözlemez:-mez

Gazel 125

Mısra: 9

*Gözetmek, önem vermek,
nazarı itibâra almak, riâyet
etmek.*

Hoş tutar her dem raḳîbi
gözlemez âşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña

4. gözlemez:-mez

Gazel 437

Mısra: 8

Bakmamak, gözletmemek.

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduḡuñ
‘Âşıkuñ faḫrı melâmet
gözlemez nâmüs u ‘ār

gözler mi:

1. gözler mi:--ler, --mi

Gazel 277

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İnsanların düşüncelerini
önemsememek.*

Gözler mi ‘âlem içre nâmüs u
‘arı ‘âşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

gözleri kattâl elinden:

1. gözleri kattâl elinden:--ler, -
-i, --i, --n, --den

Gazel 321

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok kan dökücü, öldürücü.

*İl Sevgilinin âşıkların canına
kasteden, acımasız merhametsiz,
gaddar gözü.*

Cevri çok cânân elinden el-ğıyâş
Gözleri kattâl elinden el-ğıyâş

gözleri mahmûr olupdur:

1. gözleri mahmûr olupdur:--
up, --dur

Gazel 98

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kendinden geçmiş,
baygınlaşmış, sersemlemiş olan.*

Gözleri mahmûr olupdur bâde-i
nâz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yâri
kim huşyâr ola

gözlerine tütüvâ idine:

1. gözlerine tütüvâ idine:--e

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
eşiğinden göğe yükselen tozu
bütün melaikelerin göze
parlaklık ve kuvvet veren sürme
olarak kullanması anlamı
kastedilmiştir.*

Ḥāk-i pâyüñ göklere irişdüre
bâd-ı neşim
İdine cümle melâ’ik gözlerine
tütüvâ

gözlerüm aklar:

1. gözlerüm aklar:--ler, --ü, --
m, --r

Gazel 342

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağlamak, gözyaşı akıtmak.

Günlümü şeydâ kılaldan turmaz
aglar gözlerüm
Cüybâr ile olur çün def’-i
sevdâya ‘ilâc

gözlerüm bahrına:

1. gözlerüm bahrına:--ler, --ü,
--m, --t, --n, --a

Gazel 457

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın gözlerinden dökülen
fazla yaşlarla oluşmuş deniz
kastedilmektedir.*

Gözlerüm bahrına bak āh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevraḳ-ı dil bād-ıla
sevdâya düşer

gözlerüm gözelerdür:

1. gözlerüm gözelerdür:--ler, -
-ü, --m, --ler, --dür

Gazel 498

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözleri çok
fazla yaş akıtmasından dolayı
bir kaynak veya pınara
benzetilmiştir.*

İñiler dölâb-veş dil ıztırâb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölâb üstindedür

gözlerüm h’âb görmez:

1. gözlerüm h’âb görmez:--ler,
--üm, --mez

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözlerinin
uyku yüzü görmemesi,uyku
tutmamak.*

Âşık oldum gözlerümden ḥālî
olmaz hergiz āb
Ḥ’âb görmez gözlerüm bu vech-
ile ḥālüm ḫarâb

gözlerüm hâb görmez:

1. gözlerüm hâb görmez:--mez

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözlerinin
uyku yüzü görmemesi,uyku
tutmamak.*

Giceler tâ şubḫa dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Ḥâb görmez gözlerüm ben
eylerem āh-ıla vâ

gözlerüm kan itdi:

1. gözlerüm kan itdi:--ler, --ü,
--m, --di

Gazel 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın gözlerinin
çok ağlamaktan kanlanmış
olması kastedilmektedir.

La 'l-i nābuñ fikrin itdi gözlerüm
kan 'ākıbet
Akmag-ıla gözden ol kan oldı
'ummān 'ākıbet

gözlerüm yaşı:1. **gözlerüm yaşı:--l****Gazel 92**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tā şeh̄er
Düşeli ol ruhları şem-i
şebistāndan cüdā

2. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 500**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Gözlerüm yaşı benüm cü oldı
akdı nāgehān
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kām̄etler gelür

3. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 486**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yiñilmez her
yaña Ceyhün çeker

4. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 363**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Aglasam bu gözlerüm yaşı baña
acı gelür
Gerçek imişdür dimişler girye-i
dil-süzü telh

5. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 423**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Gözlerüm yaşı yiñilmez oldı
başdan aşdı āh
Rüy-ı zerdüm kalmış ol arada
nılüfer geçer

6. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 443**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Gözlerüm yaşı akar cular gibi
deryālara
Çıksa āhum sineden anuñ yiri
eflākdür

7. **gözlerüm yaşı:--ler, --ü, --m, --l****Gazel 452**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı.

Hānesinden her kaçan serv-i
hıramānum çıkar
Gözlerüm yaşı revān olup bile
cānum çıkar

gözlerüm yaşı ile:1. **gözlerüm yaşı ile:--ler, --ü, --m, --l, --n****Gazel 388**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşlarımla.

Gözlerüm yaşı ile ancak ğam
oldı hāşılum
'İşk şāhı baña ihsān itdi bir
vırāne kend

gözlerüm yaşın:1. **gözlerüm yaşın:--ler, --ü, --m, --l, --n****Gazel 310**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Serv gibi bāğda ref̄tāra geldün
nāz-ıla
Eyledün bu gözlerüm yaşın
firāvān el-ğiyās

2. **gözlerüm yaşın:--ler, --üm, --m****Gazel 190**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşları.

Çeşm-i mestün dilberā kıldı
benüm hālüm h̄arāb
Lal-i nābuñ eylemişdür
gözlerüm yaşın şarāb

3. **gözlerüm yaşın:--ler, --üm, --m****Gazel 164**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşlarımla II aşğın

gözyaşları.

Bezm-i ğamda dil kebāb yārān
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarāb

gözlerüm yaşın şarāb:1. **gözlerüm yaşın şarāb:--ler, --üm, --m****Gazel 169**

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın gözyaşlarının şarap
renginde(kanlı)akması
kastedilmiştir.

Dil kebābın eyledüm ben mā-
hazar yārān için
Sinemi kıldum kebāb u
gözlerüm yaşın şarāb

gözlerüm yaşına:1. **gözlerüm yaşına:--ler, --ü, --m, --l, --n, --a****Gazel 481**

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşğın) gözyaşı.

Meyl iderse gözlerüm yaşına yār
olmaz 'aceb
Çünkü kadrini bilir her biri bir
dür-dānedür

gözlerüm yaşını:1. **gözlerüm yaşını:--l, --n, --l****Gazel 114**

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaşı.

Buralıdan dest-i ğam bu
gönlümü ŧanbūr-veŧ
Surh idüp bu gözlerüm yaŧını
İtdüm tār aña

2. **gözlerüm yaŧını:--ler, --üm, -
-i, --m**

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yaŧı.

Gözlerüm yaŧını lāyık gördi
hayyāt-ı felek
Biçdi hılat egnüme gāhī ser-ā-
ser gāh ŧīb

**gözlerümden yaŧ virine
demler gelür:**

1. **gözlerümden yaŧ virine
demler gelür:--i, --n, --e--ler, --
ü, --m, --den, --i, --n, --e, --ler, -
--ür**

Gazel 442

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aŧık gözlerinden
yaŧ yerine kan geldiğini ifade
etmektedir.(çok ağlamak
bağlamında).*

Yaŧ virine gözlerümden dem-
be-dem demler gelür
Gülmesün mi bu dil-i ğam-
dīdeme ğamlar gelür

gözlerümdür:

1. **gözlerümdür:--ler, --üm, --
dür**

Gazel 167

Mısra: 8

Aŧığın gözleri.

Düşeli sevdā-yı zülfe sormañuz
ahvālümü
Serde bād u dilde āteŧ
gözlerümdür tolu āb

**gözlerüme ŧām u seher zerrece
h'āb gelmedi:**

1. **gözlerüme ŧām u seher
zerrece h'āb gelmedi:--ler, --ü,
--me, --ce, --me, --di**

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aŧığın gözlerine akşam ve
seher vakti az miktarda dahi
uykunun girmemesi kastedilir.*

Dili yagma kılalı ārızı
yagmacıları
Gelmedi gözlerüme ŧām u seher
zerrece h'āb

gözlerümlüñ ābidur:

1. **gözlerümlüñ ābidur:--ler, --
ü, --m, --ün, --i, --dur**

Gazel 453

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Göz suyu(aŧığın gözyaŧı
bağlamında).*

Dōstum küyuñda akan
gözlerümlüñ ābidur
Her dem anda inleyen bu
gönlümlüñ ŧölābidur

gözlerüñ yaŧın:

1. **gözlerüñ yaŧın:--ler, --ü, --n,
--ın**

Gazel 207

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaŧı.

İy Muhibbī çünki mihmān oldu
geldi derd ü ğam
Gözlerüñ yaŧın ŧarāb u bagruñı
eyle kebāb

gözlerüñ yaŧına:

1. **gözlerüñ yaŧına:--ler, --ün, -
-i, --na**

Gazel 193

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaŧı.

Ĝam ŧebinde iy Muhibbī ŧol
kadar kan ağladuñ
Gözlerüñ yaŧına nisbet kaŧre
oldı nehr-i Zāb

gözüm açmaga:

1. **gözüm açmaga:--ü, --m, --
mag, --a**

Gazel 470

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kendine gelmek(aŧık
bağlamında).*

Togsa hürŧid açılır
merdümlerüñ göñli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter

gözüm gevher tolu:

1. **gözüm gevher tolu:--u**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Elmas,cevher,mücevher,inc
i. (Beyitte) aŧığın gözünden
akan gözyaŧları kastedilmiştir.).*

Kān-ı dilden h'āce-i iŧkām
gözüm gevher tolu
Bār-ı ğam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

gözüm gördi:

1. **gözüm gördi:--ü, --m, --di**

Gazel 250

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek, beğenmek.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi göñül sevdi
nihāyet

gözüm görmez:

1. **gözüm görmez:--üm, --mez**

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Belli bir ŧeyden baŧka bir
ŧeyle ilgilenmemek.*

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre h'āb

gözüm merdümleri:

1. **gözüm merdümleri:--ü, --m,
--ler, --i**

Gazel 429

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz bebeği.

Ruñuñ mir'ātına baksam gözüm
merdümleri 'aksın
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı hāl añlar

gözüm sadeŧleri dökse:

1. **gözüm sadeŧleri dökse:--ü, -
m, --ler, --i, --se**

Gazel 472

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık gözünden
sedeflerin döküldüğünü
söylemektedir.

Dökse gözüm şadefleri dürlür
'aceb degül
Zirâ ki yaşı cümle anuñ dâne
dânedür

gözüm yaşı:

1. **gözüm yaşı: -i**
Gazel 94
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Düşüp küh-ı belâ içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ġamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

2. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 396
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Gözüm yaşı gibi oldum revâne
Umaram ola küyuñ baña ma'bed

3. **gözüm yaşı: -i**
Gazel 60
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Şu deñlü dîdeler dökdi zemîn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir kaçem basam
kalupdur pây-dergilhâ

4. **gözüm yaşı: -+üm, --i**
Gazel 138
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Ebr-i âhumdan gözüm yaşı
kaçan bārān ola
Açılup gülşende dilber gül gibi
ñandān ola

5. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 343
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Gözüm yaşı benim
dürdânelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayān genc

6. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 433
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Yüzi gül ğonca leb serv-i
revāndür
Gözüm yaşı ayagina revāndür

7. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 461
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Sinem kemānce bezme gözüm
yaşı târdur
N'eyler sürüdi nâlelerüm çün
tezānedür

8. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 463
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Ser-i zülfiyle dil mecnûna
beñzer
Gözüm yaşı dañı Ceyhün'a
beñzer

9. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 471
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözümün yaşı.

Ayaguña eyâ serv-i hırāmān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndür

10. **gözüm yaşı: -i**
Gazel 51
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Dürr ü cevherdür gözüm yaşı
niār itdüm yine
Ĥ'āce-i ışkam ğam u ğuşşa
tecemmüldür baña

11. **gözüm yaşı: --i**
Gazel 160
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihān-ārâ togar
pinhān olur kevkeb

12. **gözüm yaşı: -i**
Gazel 162
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Serv kaddini görüp oldı gözüm
yaşı revān
Gönlüm āvāredür ol zülf-i
semen-sāya düşüp

13. **gözüm yaşı: --ü, --m, --i**
Gazel 231
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa
pāk ü şāf
Ĥünābe-i cigerle döner kana
'ākıbet

gözüm yaşı da:

1. **gözüm yaşı da: --ü, --m, --i, --da**

Gazel 256
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın gözyaşları
kastedilmektedir.

Küy-ı cānān kāmeti serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar āb-ı
kevşerest

gözüm yaşı:

1. **gözüm yaşı: -+üm, -+ın**
Gazel 178
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Göz yaşı.

Başdan aşduğın gözüm yaşıñ
taaccüb itmēñüz
Kim anuñ ile döner gönlüm
olalıdan tolab

gözüm yaşına:

1. **gözüm yaşına: --na**
Gazel 119
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı.

Cehennem bir şerer āhum
odından
Gözüm yaşına nisbet kañre deryâ

2. **gözüm yaşına:--ü, --m, --t, --n, --a**

Gazel 323

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
mağşüduñ iy h̃ace
Sefer kıl berre bu sevdā-y-ıla
bañr-i 'Aden'den geç

3. **gözüm yaşına:--ü, --m, --t, --n, --a**

Gazel 246

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Aşığın) gözyaşı.

Gözüm yaşına garğ olsam 'aceb
mi
Ezelden çeşme-i Ceyhün'am iy
döst

gözüm yaşını:

1. **gözüm yaşını:-t, -n**

Gazel 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Ğamuñ kaddümi çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşını tār itdi ider gör
zır ü gam peydā

2. **gözüm yaşını:--ü, --m, --t, --n, --i**

Gazel 429

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşım II aşığın gözyaşı.

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşını tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
kıl ü kâl añlar

gözüm yaşıyla:

1. **gözüm yaşıyla:--ü, --m, --t, --y, --la**

Gazel 394

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözümün yaşıyla.

Gözüm yaşıyla sīnemi dāğ
eyleyen benüm
Ol gül-ruh u lāle ğaddār u sehī
kādend

gözümde uvhu komadı:

1. **gözümde uyhu komadı:-ma, -dı**

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Uykusuz kalmak,hiç
uyuyamamak.*

Hālūñ hayāli komadı uyhu
gözümde āh
Uyhu yüzini kim göre anda
zübāb ola

gözümde akan iki çeşme:

1. **gözümde akan iki çeşme:-
+üm, ++den, --an**

Gazel 180

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**
*(Beyitte) aşığın gözyaşları
çokluğu sebebiyle çeşmeye
benzetilmiştir.*

Aceb gözümde akan iki çeşme
Aceb hūn-ı ciger midür yāhūd
āb

gözümde görünmez oldu:

1. **gözümde görünmez oldu:--ü, --m, --e, --in, --mez, --dı**

Gazel 331

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte)

*istememek,arzulamamak,önemi
kalmamak anlamında
kullanılmaktadır.*

İsterem olam gedā-yı küy-ı yār
Gözümde görünmez oldu taht u
tāc

gözümde görinse:

1. **gözümde görinse:--i(n), --se**

Gazel 119

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Belli,açık olmak.

Olurdı cān-ıla dil kıblegāhı
Görinse gözümde ebrū-yı ğarrā

gözümü toptolu āb it:

1. **gözümü toptolu āb it:--ü, --m, --i**

Gazel 226

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın gözlerinin
tamamen su içinde kalması,çok
ağlaması kastedilmiştir.*

İy yār-ı cefā-cü dile gel göñli
harāb it
Gün yüzünü göster gözümü
toptolu āb it

gözümün yaşını:

1. **gözümün yaşını:-t**

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Toludur dürlerle bagrum hūnı
mercāndur baña
Bulunur zīrā gözümün yaşını
ummāndur baña

2. **gözümün yaşını:--üm, --ü, --n, --t**

Gazel 364

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı.

Bañr olsa gözümün yaşını cānā
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmeden āb-ı telh

gözümün yaşını:

1. **gözümün yaşını:--ü, --m, --ün, --t, --n, --a**

Gazel 496

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşını; aşığın göz yaşını.

Ezelden böyledür ğālib güzeller
māladur rāğīb
Gözümün yaşına tālīb n'ola olsa
diremlerdür

gözümün yaşını:

1. **gözümün yaşını:--ü, --mün, --t, --n**

Gazel 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşımı.

Kıldı fırkat gözümün yaşını iy
döst şarāb
Bagrumı ḥasret odı eyledi ser-
cümle kebāb

gözümün yaşları:

1. **gözümün yaşları:**--ü, --m, --ün, --lar, --ı

Gazel 482

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gözyaşı, gözden akan su;
aşığın sevgili uğruna döktüğü
gözyaşları.*

Göreliden tāk-ı ebrūnı nigārā
tākatum hāmdur
İdelden la'lüññün zikrin
gözümün yaşları demdür

gözün aç:

1. **gözün aç:**--ü, --n

Gazel 251

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uyanık, dikkatli olmak.

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saña yitmez mi cihān
içinde bu 'ibret

2. **gözün aç:**--ü, --n

Gazel 325

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uyanık, dikkatli olmak.

Vefā umma Muhibbī bī-vefādan
Sakın dünyāya aldanma gözün
aç

3. **gözün aç:**--ü, --n

Gazel 331

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Uyanık, dikkatli olmak.

Niçeye dek hırş-ı dünyā
vaqıtdur
H'āb-ı ğafletden Muhibbī gözün
aç

4. **gözün aç:**--ü, --n

Gazel 436

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uyanık, dikkatli olmak.

Ger süvār olsa semend-i nāz-ıla
ol şehsüvār
Aç gözün eyle nazar yil gibi ol
düldül geçür

5. **gözün aç:**--ü, --n

Gazel 500

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Uyanık, dikkatli olmak.

İy Muhibbī aç gözün dünyāya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alāmetler gelür

gözün yagmurını:

1. **gözün yagmurını:**--i, --n, --u,
--n, --u

Gazel 274

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gözlerden akan

yaş,gözyaşı.

Ebr-i āhuñla dilā kesme gözün
yagmurını
Şöyle yagdur dökmemiş ola o
bārānı bulut

gözün yaşı-durur bir mā-i

cārī:

1. **gözün yaşı-durur bir mā-i**
cārī:--ün, --ı, --ur

Gazel 221

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözyaşı çok
olması sebebiyle bir akarsuya
benzetilmiştir.*

Gözün yaşı-durur bir mā-i cārī
Muhibbī adına dırlar apar döst

gözün yaşın:

1. **gözün yaşın:**--ü, --n, --ı, --n

Gazel 323

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gözyaşı.

Görüp her serv-i bālāyı gözün
yaşın revān itme
Gül-i dehrūñ vefāsı yok şafā
virmez çemenden geç

gözün yaşını:

1. **gözün yaşını:**--ün, --ı, --n, --ı

Gazel 214

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gözyaşı.

Arz ide Muhib kāmetin ol serv-i
sehī-kād
Pâyına gözün yaşını cüy eyle
revān it

gözünden hāb:

1. **gözünden hāb:**--ü, --n, --den

Gazel 204

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın geceleri
uyuyamaması kastedilmiştir.*

Gözünden hāb dilden gitdi
sabrum
Ne gündüz rāhāt oluram ne hōd
şeb

gözyaşı:

1. **gözyaşını:**--nı

Gazel 226

Mısra: 8

Gözyaşı.

Ġam yār u belā mūnis ü endüh
nedimūñ
Gözyaşını iy dīde hārifāne şarāb
it

2. **gözyaşıyla:**--y, --la

Gazel 430

Mısra: 9

Gözyaşı.

Ġarķ itdi gözyaşıyla Muhibbī bu
'ālemi
İy dīde daħı gel kerem it dökme
mā yiter

3. **gözyaşı:**

Gazel 16

Mısra: 4

*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Ben şāh-ı ışķ olduğuma bu yiter
delīl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

4. **gözyaşı:**

Gazel 19

Mısra: 9

*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Dāĝ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbī yūri iyş

Sinemün bağı yiter çün gül ü
gülzâr baña

5. **gözyaşı:**

Gazel 34

Mısra: 8

*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

6. **gözyaşı:**

Gazel 38

Mısra: 7

*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Târa döndi gözyaşı inler gönül
tanbûr-veş
Dest-i ğam mızrâbı turmaz
tokınur her an aña

7. **gözyaşı:**

Gazel 241

Mısra: 9

*Göz tarafından üzüntü,
sevinç, yanma gibi hallerde
salgılanan sıvı, eşk, sirişk.*

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

8. **gözyaşın:-n**

Gazel 487

Mısra: 9

*Gözyaşı || aşğın
gözyaşları.*

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsın eline tolu peymâne
olur

gözyaşın dökdi:

1. **gözyaşın dökdi:-n, --di**

Gazel 492

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağlamak,gözlerinden yaş
dökülmek.*

Hasretünle şol kadar dökdi
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrâ ki
yollar gil-durur

gözyaşın dökdüñ:

1. **gözyaşın dökdüñ:-n, --dü, --n**

Gazel 489

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok ağlamak,göz yaşı
dökmek.*

Dökdüñ Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cü degül bu
yoğsa deryâ mı olur

gü:

1. **gü:**

Gazel 105

Mısra: 8

*Diyen-söyleyen anlamıyla
kelimelere eklenir.*

Dîdi küyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gü baña

ğubâr itdüm:

1. **ğubâr itdüm:-dü, --m**

Gazel 411

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir şeyi) Toprak etmek. ||
Ölmek, can feda etmek.*

Ğubâr itdüm özümü yollar üzre
Ümîdüm bu ki ilte küyuña bâd

ğubâr-ı dergeh-i cânân-ıla:

1. **ğubâr-ı dergeh-i cânân-ıla:-la**

Gazel 491

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin kapı eşğinin
tozu.*

Eger rüşen ola çeşm-i cihân-
bînüm 'aceb olmaz
Ğubâr-ı dergeh-i cânân-ıla
çünkim mükehheldür

ğubâr-ı küyını:

1. **ğubâr-ı küyını:**

Gazel 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Semtin, mahallenin tozu II
Sevgilinin semtinin tozu.*

İy şabâ ırgür ğubâr-ı küyını
Tâ ki idem gözlerüme tütiyâ

ğubârın getir:

1. **ğubârın getir:-ür**

Gazel 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin ayağının değdiği
toprak.*

Kühl idem çeşmüme hâk-i
râhım

Luğ idüp getir ğubârın iy şabâ

güc:

1. **güc:**

Gazel 334

Mısra: 8

Güç, iktidar.

Bir ribât-ı köhne dünyâ kârbân
halk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

2. **güç:**

Gazel 344

Mısra: 10

*Ağır ve yorucu emekle
yapılan, çetin, müşkül, kolay
karşıtı II imkansız.*

Kıl devâ la 'l-i lebünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i ğamda yatup olmak katı
düşvâr güç

3. **güce:-e**

Gazel 368

Mısra: 4

Güç, iktidar, kuvvet.

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

4. **güç:**

Gazel 344

Mısra: 6

*Ağır ve yorucu emekle
yapılan, çetin, müşkül.*

Gül yüzünün hasretinden giceler
bülbul gibi
Derd-ile tâ şubh olunca kılmak
âh u zâr güç

güç evlesün:

1. **güç eylesün:--sün**

Gazel 344

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zor hale getirmek.

Koñ baña kılsun cefâlar eylesün
dildâr güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyâr güç

güç kılmaya:

1. **güç kılmaya:--ma, --y, --a**

Gazel 344

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güç yetirmek.

Gâh nâz u gâh şîve geh cefâ
gâhî sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkâr güç

güç kılup:

1. **güç kılup:--up**

Gazel 344

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) rakibin aşığı

*sevgiliden uzaklaştırmak için
yaptığı kötü şeyler
kastedilmektedir.*

Koñ baña kılsun cefâlar eylesün
dildâr güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
ağyâr güç

gücen:

1. **gücenmez:-mez**

Gazel 250

Mısra: 9

Çekinmek, kaçınmak.

Muhibbî cevri dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü 'âdet

güç-ile çekdi:

1. **güç-ile çekdi:--di**

Gazel 368

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Zorlukla aşığı sevgiliden
uzaklaştırmak kastedilmektedir.*

Ser-i zülfi güç-ile çekdi
lebinden dilümi

Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

güft ü güyum:

1. **güft ü güyum:--u, --m**

Gazel 491

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Laf, söz, konuşma.

Hadî ş -i zülfi-i dildârı didiler
eyleme kütâh
Anuñçün güft ü güyum 'âlem
içinde müselseldür

güft ü şünüd:

1. **güft ü şünüd:**

Gazel 392

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleme ve dinleme II

istek.

Devr ider 'arz u semâ şems ü
kâmer nâmuñ-ıla
İns ü cinnüñ kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

güftâr:

1. **güftârdan:--dan**

Gazel 377

Mısra: 6

Far. Söz, kelâm.

Deyre varduñ 'arz-ı hüsn itdün
şanemler gördiler
Her birisi kaldılar güftârdan
olup kadîd

güftâr idesin:

1. **güftâr idesin:**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz,şiiir söylemek.

Her kaçan gonca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabâ

güftâr olmsı:

1. **güftâr olmsı:--mış**

Gazel 293

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anılmak.

Gözleri târâca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmış ol güftâr mest

gül:

1. **gül-i:**

Gazel 6

Mısra: 6

*Far. Çiçeklerin ser-fırâzı
olan maruf hoş-bû çiçek, verd.*

Bâğ-ı ışıkında belâ-keş
bülbüldür bu gönül
Sînesinde tâze dâğıdur gül-i
handân aña

2. **gülmez:-mez**

Gazel 425

Mısra: 7

Gülmek, tebessüm etmek.

Gül gibi gülmez açılmaz gonca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dîdeden
bârân umar

3. **güle:-e**

Gazel 40

Mısra: 7

*"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" kastedilmiştir.*

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

4. **gül:**

Gazel 173

Mısra: 5

*"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" kastedilmiştir.*

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahâr irdi sen de yârî taleb

5. **gül:**

Gazel 11

Mısra: 1

*"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.*

Bülbülüñ irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña

İrişe korkmaz mısın āh-ı
şehergāhı saña

6. gül:

Gazel 19

Mısra: 9

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Dâğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbî yüri iyş
Sinemün bāgi yiter çün gül ü
gülzâr baña

7. gül:

Gazel 22

Mısra: 7

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Bâğ ara gül ârižuñ zıkr itseler iy
ğönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
girībān olmaya

8. gül:

Gazel 22

Mısra: 8

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Bâğ ara gül ârižuñ zıkr itseler iy
ğönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
girībān olmaya

9. gül:

Gazel 53

Mısra: 5

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Gül gibi arz eylese dilber
cemālini
Ol dem fiğān u āh-ıla dil andelīb
ola

10. gül:

Gazel 459

Mısra: 1

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Cümle ezhāra nazar kıl gül
çemen sultānidur
Şeb-külāhiyla benefşe san
levend oğlanıdur

11. gülleri:-ler, -i

Gazel 314

Mısra: 9

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Gül hacīl olur kızarur görse
haddī gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fām-ıla bahş

12. gül:

Gazel 52

Mısra: 1

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"insanlar" kastedilir.

Gül ruħlaruñ añılsa gönül zār
zār ola
Bülbül çemende nāle kılır nev-
bahār ola

13. gül:

Gazel 52

Mısra: 6

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"insanlar" kastedilir.

Aç burķa uñı gülşene göster
cemālūñı
Gül ruħlaruñı göricegez şermsār
ola

14. gül:

Gazel 192

Mısra: 7

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir. || Gül
Tazelik, incelik, narinlik,
nazlılık onun özelliğidir, aynı
zamanda sevgilinin boyu,
yanağı , yüzü de olur.

Gül dimek yüzine çün degül
edeb
Bī-edeb maħrūm şod ez-luṭf-ı
Rab

15. güldür:-dür

Gazel 51

Mısra: 1

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir.

Gülşen içre eldeki sāgar kızıl
güldür baña
Hem şurāhī kulkulı āvāz-ı
bülbüldür baña

16. güli:-i

Gazel 166

Mısra: 9

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir. || Gül,
tazelik, incelik, narinlik, nazlılık
onun özelliğidir, aynı zamanda
sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de
olur.

Gördi gülşende güli olmuş
muşāhib hār-ıla
Şubħa deñlü inleyüp zārīlg
eyler andelīb

17. güler:-er

Gazel 121

Mısra: 5

Gülmek fūli.

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cānānum güler
Güller açılmaga dirler ki sebep
bārān aña

18. gül:

Gazel 23

Mısra: 8

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir. Gül,
tazelik, incelik, narinlik, nazlılık
onun özelliğidir, aynı zamanda
sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de
olur.

Teşne dilven zulmet-i hicrān
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

19. güller:-ler

Gazel 31

Mısra: 6

"Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği"
olmakla birlikte bu kelimeyle
"sevgili" de kastedilir. Gül,
tazelik, incelik, narinlik, nazlılık
onun özelliğidir, aynı zamanda

sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Her kaçan gonca gibi nâz-ıla güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine kırmızı kaçbâ

20. güller:-ler

Gazel 121

Mısra: 6

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Her kaçan ben aglasam gül gibi cānānum güler
Güller açılmıya dirlere ki sebeb bārān aña

21. güller:-ler

Gazel 166

Mısra: 6

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir.

Deprede bād-ı şabā gülşende ger pīrahenuñ
Bāğ u rāğī bū tuta güller dimāğī ola tīb

22. gülden:-den

Gazel 47

Mısra: 7

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

İnlerem bülbülleyin sen gülden ayru dem-be-dem
Ancak oldı nāle vü āhum benüm bād-ı hevā

23. gülden:-den

Gazel 98

Mısra: 8

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" de kastedilir. Gül, tazelik, incelik, narinlik, nazlılık onun özelliğidir, aynı zamanda sevgilinin boyu, yanağı , yüzü de olur.

Sorma cānā gül yüzünsüz bu dil-i şüridenüñ
Gülden ayru bülbülün aḥvāli āh u zār ola

24. gül:

Gazel 411

Mısra: 5

(Fars.) Gül ağacının güzel kokulu, pek çok çeşidi bulunan çok makbul çiçeği.

Olur şermende gül görse yüzünü
Tapu ider boyuña serv ü şimşād

25. gül:

Gazel 182

Mısra: 4

Tebessüm etmek, gülümsemek.

Aglasam āh eylesem bülbülleyin olmaz aceb
Gülşen-i ḥüsn içre gül tek vird-i ḥandānuñ görüp

26. gül:

Gazel 314

Mısra: 9

"Gül ağacının katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği" olmakla birlikte bu kelimeyle "sevgili" kastedilmiştir II. Sevgilinin yüzü ve yanağı ile sıkı münasebeti vardır. Bazen gül bunlara bazen de bunlar güle benzetilir.

Gül ḥacıl olur kızarur görse ḥaddi gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o gül-fām-ıla baḥş

27. gül:

Gazel 376

Mısra: 1

Tebessüm etmek.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü baḥtuñ sa'īd
Saña bir nevrüz-ıla olsun mübārek iki 'iyd

gül açla:

1. gül açla:-ıl, -a

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalp İfade
Gülün açılması, çiçeklenmesi.

Ḥurşid tülü itse olur zerrelere ayān
Her kanda kim gül açıla lā-büd hezār ola

gül açılmış bülbül öter bu dehre sakın aldanma:

1. gül açılmış bülbül öter bu dehre sakın aldanma:-ıl, --mı, --e, --r, --e, --dan, --ma

Gazel 495

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) bir önceki mısrayla ilgili olarak bahar mevsimine ve onun güzelliklerine aldanma, geçici bir zamandır ifadesi kullanılmaktadır.

Gül açılmış öter bülbül bu dehre sakın aldanma
Ḥazāna döniser gülşen öten zāğ u zağanlardur

gül açılma:

1. gül açılma:-ıl, -sa

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalp İfade
Gülün çiçeklenmesi, açılması. II Sevgilinin ortaya çıkması.

Gül açılma ḥalk-ı ālem gül gibi ḥandān olur
Sensüzün gülzār-ı ālem cümle zindāndur baña

2. gül açılma:-ıl, --sa

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalp İfade
Gülün çiçeklenmesi, açılması. II Sevgilinin ortaya çıkması.

Döstlar aḡyārı görsem yār-ıla olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılma dikenden yaña

3. gül açılma:-ıl, --sa

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalp İfade
Gülün çiçeklenmesi, açılması. II Sevgilinin ortaya çıkması.

Bu gönül kuyun koyup kanda
vara kim bir dağı
Her ne yirde gül açılrsa anda olur
andelib

gül cemälün:

1. **gül cemälün:--ün**

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Sevgilinin*) gül yüzü.

Hep güzeller necm Hâlık seni
kılmış mâhitâb
Gül cemälün arz kıl zülfünü
eyleme niķâb

gül cemälün kabe'sin göster:

1. **gül cemälün kabe'sin**

göster:--+ün, --sin

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin Kabe

*gibi kutsal gül yüzünü
göstermesi,aşığa bakması
kastedilir.*

Zülfünü ref eyle göster gül
cemälün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn niķâb

gül dermek ister:

1. **gül dermek ister:--mek, --r**

Gazel 282

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül çiçeğini toplamak.

Bir siyeh Hindücadur gülzâr-ı
hüsninde görüp
Al-ıla gül dermek ister kâkül-i
müşgîn-i döst

gül devridür:

1. **gül devridür:--i, --dür**

Gazel 495

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Gül mevsimi. II.

*İlkbahar; içki içme, eğlenme
zamanı.*

Yine gül devridür 'âlem bi-
hamdi'llâh münevverdür
Dimâğı küşesi dehrün ki bü ile
mu'âttardur

gül gibi:

1. **gül gibi:**

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül gibi. (Gülümseme
bağlamında).*

Çün ezel kassâmı kısmet
eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi
handâni saña

2. **gül gibi:**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül gibi. (Gülümseme
bağlamında).*

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânım güler
Güller açılmaga dirler ki sebeb
bârân aña

3. **gül gibi:**

Gazel 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül gibi. (Gülümseme
bağlamında).*

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revân
Gül gibi hande ide kaçan
büstân-ı döst

4. **gül gibi:**

Gazel 310

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül gibi. (Gülümseme
bağlamında).*

Hande kılsun gül gibi güleşende
haddün gülleri
Âhum ile eyleyem yaşımı bârân
el-ğiyâş

5. **gül gibi:**

Gazel 376

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül gibi. (Gülümseme
bağlamında).*

Güleşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

6. **gül gibi:**

Gazel 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.

Ebr-i âhumdan gözümler yaş
kaçan bârân ola
Açılıp güleşende dilber gül gibi
handân ola

7. **gül gibi:**

Gazel 145

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N'içün efgânım benüm gül gibi
güş itmez habîb

8. **gül gibi:**

Gazel 159

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.

İy Muhibbî dürdi şirün defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânım görüp

9. **gül gibi:**

Gazel 395

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül gibi.

Güşa almaz gül gibi dil
bülbülünün nâlesin
Niçeye dek çağura bu hâsta
gönlüm dâd dâd

10. **gül gibi:**

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül şeklinde, biçiminde.

Hercâyî olana virme gönül ki
gül gibi
Her hâr eline dâmenini vire râm
ola

11. **gül gibi:**

Gazel 403

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül şeklinde, biçiminde.

Açılıp âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi

Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu nev' verd

12. **gül gibi:**

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güle benzer şekilde.

Gül gibi eger arz ide dilber cemâlini
Feryâd [ü] fiğân eyleye dil andelîb ola

13. **gül gibi:**

Gazel 313

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güle benzer şekilde.

Gül gibi gûş eylemezsin ehl-i
'işkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryâd el-ğryâş

14. **gül gibi:**

Gazel 425

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güle benzer şekilde.

Gül gibi gülmez açılmaz gönca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dîdeden
bârân umar

15. **gül gibi:**

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül gibi.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Hayr kılmaz döstüm âh-ı
schergâhum saña

16. **gül gibi:**

Gazel 372

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül gibi.

Gûşa almaz gül gibi dil
bübülinün nâlesin
Niçeye dek çağurup bu hasta
gönlüm diye dâd

17. **gül gibi:**

Gazel 183

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül gibi güzel.

Ehl-i nazmuñ her biri şâbâş
iderse tañ mıdır
İy Muhibbî gül gibi bir tâze
dîvânüm görüp

gül gibi açılma:

1. **gül gibi açılma:--tl, --sa**

Gazel 245

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Açık hale gelmek. (çiçek için) büyüüp gonca hâlden çıkmak, açmak.

Açılma gül gibi yâr itse hânde
Benüm yaşum n'ola bārândur iy
döst

gül gibi handân olur:

1. **gül gibi handân olur:--ur**

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) sevgiliyi görünce tüm aşıkların gül çiçeği gibi gülmesi, neşelenmesi kastedilmiştir.

Gül açılma halk-ı âlem gül gibi
handân olur
Sensüzün gülzâr-ı âlem cümle
zindândur baña

gül gibi hâra:

1. **gül gibi hâra:--a**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül gibi diken.

İñledür bülbül gibi bu aşık-ı dil-
hâstesin
Gül gibi hâra nigâr ağıyâra
dâyim kol salup

gül güler:

1. **gül güler:--e, --r**

Gazel 244

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bülbül ağlar, gül güler II aşık ağlar, sevgili güler.

Herkesün bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dahı ağlar mest

gül kalmaz:

1. **gül kalmaz:--maz**

Gazel 436

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sonbahar

mevsiminde bahçede gül kalmayacağı ifade edilmektedir.

Esse çün bād-ı hazân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

gül kızardı:

1. **gül kızardı:--a, --r, --d**

Gazel 380

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül çiçeğinin kırmızı rengine bürünmesi(sevgili bağlamında).

Serv ü gül bāğ içre gördi rüyuñ
ile kâmetün
Gül kızardı serv pest oldu eyâ
serv-i bülend

gül mevsimi ola:

1. **gül mevsimi ola:--a**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül çiçeğinin açtığı

ilkbahar mevsimi yani (sevgilinin bağa ve bahçeye çıktığı, aşığın bayramı olan)vakit kastedilir.

Zâhid şarâba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

gül mevsiminde:

1. **gül mevsiminde:--i, --n, --de**

Gazel 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül mevsimi, güllerin

açıldığı vakit ilkbahar.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
târumâr ider
Meclisde sâkî ola eger bir nigâr
hüb

gül nâleñ ola ki:

1. **gül nâleñ ola ki:--n, --a, --ki**

Gazel 214

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *gölün inilti ve feryat içinde kılması kastedilmiştir.*

Güşına ala ol ruhu gül ola ki nâleñ
İy bülbül-i dil şubha degin âh u figân it

gül ruhu:

1. **gül ruhu: -ı**
Gazel 45
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli yüzü sevgili.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem sen gül ruhu
Bakmaga her yaña oldu her biri revzen baña

gül ruhundan:

1. **gül ruhundan: --ı, --n, --dan**
Gazel 485
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin taze açılmış güllere benzeyen yanağı kastedilmektedir.

Tâze güller açılır bulur gülüstân revnağı
Her 'arağ kim gülşen içre gül ruhundan çün tamar

gül ruhları:

1. **gül ruhları: --lar, --ı**
Gazel 157
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin yanağı taze gül yapıklarına benzetilmiştir.*

Tagıdıp gül ruhları üstinde serkeş zülfini
Ehl-i Rüm üzere dem-â-dem kâfir-i bî-dîn salup

gül ruhuñ gördükde:

1. **gül ruhuñ gördükde: -de**
Gazel 49
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin ince, narin, nazlı yanağını görmek.*

Gül ruhuñ gördükde hayrân kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı gönecalar heykel saña

gül ü gülzâr:

1. **gül ü gülzâr:**
Gazel 19
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül ve gül bahçesi.

Dâğ gül gözyaşı mül eyle Muhibbî yürü iyş
Sinemün bağı yiter çün gül ü gülzâr baña

gül ü serv:

1. **gül ü serv:**
Gazel 220
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül ve servi.

Añsam eger gül ü serv şirüm içinde cânâ
Kaddüñle ârizuñdan olur heme kinâyet

gül üzere:

1. **gül üzere:**
Gazel 447
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gölün üzerinde.

Gülşen içre giceler bülbüllerün efgânıdır
Jâle sanmañ çın seher gül üzere bagrı kanıdır

gül vakti:

1. **gül vakti: --ı**
Gazel 196
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül vakti, ilkbahar mevsimi.

Çün tevbe eylemez mi maşûka muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî olur mı ayb

gül yüzü:

1. **gül yüzü: --ı**
Gazel 497
Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) *gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

Gül yüzü vaşfını benden işidüp dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-i güyâ geçer

gül yüzü medhinde:

1. **gül yüzü medhinde: --ı, --ı, --n, --de**
Gazel 452
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin gül yüzünün övülmesi.

Sıgmaya tomâra yazsam zülfinün evşafını
Gül yüzü medhinde her yıl tâze dîvânım çıkar

gül yüzün:

1. **gül yüzün: --ı, --n**
Gazel 360
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) *gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ dirîğ ol mâh ruğ
Ol sebebden gice gündüz virdüm oldu âh ruğ

gül yüzün gösterelden:

1. **gül yüzün gösterelden: --e, --ı, --den**
Gazel 111
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi aydınlık yüzü görüldüğünden beri anlamı kastedilmiştir.

Gösterelden gül yüzün âh ol gül-i ranâ baña
Olmuşam şürde dirler bülbül-i şeydâ baña

gül yüzünde:

1. **gül yüzünde: --ı, --n, --de**
Gazel 282
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) *gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

Gül yüzinde komış ‘anber
kākül-i müşğîn-i dōst
Eylemiş kendüyi çenber kākül-i
müşğîn-i dōst

gül yüzinden:

1. **gül yüzinden:**--in, --den

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül yüzü, gül

yanağı.

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i çarrârın öp
Hasta cāna çün şifādur hāl-i
anber-bārın öp

2. **gül yüzinden:**--i, --n, --den

Gazel 281

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül yüzü, gül

yanağı.

Yār eger zülfin giderse gül
yüzünden ğam degül
Çün Muhammed devridür küfre
ne hācet iltifāt

gül yüzine:

1. **gül yüzine:**--i, --ne

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül çiçeğine

benzeyen siması.

Gül yüzine olahı āşüfte vü
hayrān şabā
San yürür dīvānedür gülşende
sergerdān şabā

2. **gül yüzine:**--i, --ne

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül çiçeğine

benzeyen siması.

İtse efşān zülfini dagıtsa gül
yüzine yār
Aña beñzer āfitabuñ yüzini
dutsa şehāb

gül yüzini görmese:

1. **gül yüzini görmese:**--i, --n, --
i, --me, --se

Gazel 485

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin gül*
yüzünün aşık tarafından
görülmesi kastedilmektedir.

Dīdeden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu
gözlerümden hūn tamar

gül yüzün:

1. **gül yüzün:**--ün

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) güle benzeyen

yüzü, gül yüzlü.

Cān u dilden gül yüzün āşüftesi
şems ü kamer
Mihir gönder giceler hayrān olur
māhum saña

2. **gül yüzün:**--ün

Gazel 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) güle benzeyen

yüzü, gül yüzlü.

Gül yüzün karşusma ger āh
iderse bu ğarīb
Tañ midür eyyām-ı güldē nāle
eyler andelīb

3. **gül yüzün:**--ü, --n

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) güle benzeyen

yüzü, gül yüzlü.

Gül yüzün aqsi midür ya
pīrehen gülgün midür
Ya güneş şevki ile surh olur
dirler şehāb

4. **gül yüzün:**--ü, --n

Gazel 310

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) güle benzeyen

yüzü, gül yüzlü.

Gül yüzün göstermedün iy verd-
i hāndān el-ğiyās
Bülbül-i dil oldı her şeb zār u
nālān el-ğiyās

5. **gül yüzün:**--ü, --n

Gazel 378

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*sevgilinin*) *güle benzeyen*
yüzü, gül yüzlü.

Gül yüzün āşüftesi sünbül saçuñ
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hırāmānum meded

6. **gül yüzün:**--ün

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin gül çiçeğine

benzeyen yüzü.

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbī āleme
Cümle ālem ser-te-ser bāğ u
gülüstāndur baña

gül yüzün görsem:

1. **gül yüzün görsem:**--ü, --n, --
se, --m

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *aşığın sevgilinin*

güle benzeyen yüzünü görmek
 istemesi kastedilmiştir.

Gülşen-i hüsnünde görsem gül
yüzün āh eylerem
Devr-i güldē nite kim zārılığ
eyler andelīb

gül yüzünden:

1. **gül yüzünden:**--ü, --n, --den

Gazel 130

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin*) *gül gibi al al*

ve güzel yüzü.

Niçeye dek gül yüzünden dūr
olam
Giderem ben ol semenberden
yaña

2. **gül yüzünden:**--ü, --n, --den

Gazel 260

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin*) *gül gibi al al*

ve güzel yüzü.

Gül yüzünden ayru aglar giceler
tā şubha dek
İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet

3. **gül yüzünden:--ü, --n, --den**
Gazel 413

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) gül gibi al al
ve güzel yüzü.

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pāreyi
İtmesün tā şubh olunca āh u
efgānlar meded

4. **gül yüzünden:--ü, --n, --dür**
Gazel 478

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) gül gibi al al
ve güzel yüzü.

‘Andelīb-i dil nigārā gül
yüzünden ayırdu
Giceler tā şubh olunca iniler bir
sayrıdu

gül yüzünsüz:

1. **gül yüzünsüz:--ü, --n, --süz**
Gazel 98

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel görünüşlü
ve mis kokulu çehresini
görememek kastedilir.

Sorma cānā gül yüzünsüz bu
dil-i şüridenün
Gülden ayru bülbülün aḥvāli āh
u zār ola

2. **gül yüzünsüz:--ü, --n, --süz**
Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel görünüşlü
ve mis kokulu çehresini
görememek kastedilir.

Sorma ḥālüm gül yüzünsüz
dōstum
Bülbülün gülzārsuz ḥāli n’ola

3. **gül yüzünsüz:--ü, --n, --süz**
Gazel 335

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzel görünüşlü
ve mis kokulu çehresini
görememek kastedilir.

Gül yüzünsüz dil yakar ‘ışk
āteşi
Şem’e olmaz gicelerde ihtiyāc

gül yüzünün hasretinden:

1. **gül yüzünün hasretinden:--i, --n, --den**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güle
benzeyen(ondan daha
güzel)yüzünün özlemi kastedilir.

Gül yüzünün hasretinden bu
Muḥibbī şubḥa dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zār aña

2. **gül yüzünün hasretinden:--ü, --n, --ün, --i, --n, --den**

Gazel 344

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güle
benzeyen(ondan daha
güzel)yüzünün özlemi kastedilir.

Gül yüzünün hasretinden giceler
bülbül gibi
Derd-ile tā şubh olunca kılmak
āh u zār güc

gül-āb-ıla yuya:

1. **gül-āb-ıla yuya:-a**

Gazel 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül suyu ile yıkamak.

Her kaçan medḥ eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

gülām ola:

1. **gülām ola:--a**

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle olmak.

Kim şāh-ı ışka cān u göñülde
gülām ola
Uyḥu yüzi ḥaşre dek aña ḥarām
ola

gölde görmese:

1. **gölde görmese:--me, --se**

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
yüzünün güzelliğinin gül
çiçeğine benzetilmesi ve
aralarında ilişki kurulması söz
konusudur.

Gerçek yüzünün leḫāfetini güle
görmese
Bülbül figāna başlayu eyler mi
idi şadā

gülden:

1. **gülden:--den**

Gazel 323

Mısra: 10

1)Gül ağacının katmerli,
genellikle kokulu olan çiçeği.
2)Sevgili. 3)Dünya'nın geçici
nimetleri.

Dilā aldanma gülzār-ı cihānuñ
reng ü büyma
Fenādur āḫiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

gülenç olsam:

1. **gülenç olsam:--sa, --m**

Gazel 337

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) insanların aşığı
hor görüp alay etmesi ona
gülmesi kastedilmektedir.

‘Aşıkam rindem çün itdüm ben
ḥarābāt ihtiyār
Ĝam degüldür zāhidā olsam
kamu ḥālka gülenç

gülenç olursın:

1. **gülenç olursın:--ur, --sın**

Gazel 324

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülünen,gülünç hale
gelmek.

Ṭa’n kılma zāhidā dāyım
ḥarābāt ehline
Rüz-ı maḥşerde riya ile olursın
sen gülenç

gül-fām-ıla:

1. **gül-fām-ıla:--la**

Gazel 314

Mısra: 10

Rengi gül gibi kıpkırmızı
olan.

Gül hacil olur kızarur görse
haddi gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla bahş

gül-geşt-i şahra:

1. **gül-geşt-i şahra:**
Gazel 489
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çoldeki gül bahçesi.

Gülzâr-ı hüsnün var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lâle gibi dağum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

gülgün:

1. **gülgün:**
Gazel 32
Mısra: 5
Gül renkli, kırmızı.

Gülgün şarâbı çünkü dile
eyledüm harâm
Sâkî içürse keveri andan bulam
şafâ

gülgün kadeh:

1. **gülgün kadeh:**
Gazel 238
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli kadeh.

Sâkî-i gül-ruh elinden al ele
gülgün kadeh
Çün bahâr eyâmı geldi tur
oturma pây-best

2. **gülgün kadeh:**
Gazel 355
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli kadeh.

Rûze geçdi sâkiyâ al elüne
gülgün kadeh
Durmasun devr eylesün
meclisde günâgün kadeh

gülgün meye:

1. **gülgün meye:--e**
Gazel 309
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İnsana hoşluk veren gül
renkli şarap.*

Gülgün meye ta' nı ko iy şüfî-i
hod-rû
Mey 'aşîka sunıldı ezel saña
mügelles

gülgün midur:

1. **gülgün midur:--mı, --dur**
Gazel 202
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Pembe, açık kırmızı. Gül
renkli.*

Gül yüzün aklı midür ya
pîrehen gülgün midur
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

gülgün ruhuñ:

1. **gülgün ruhuñ:--u, --n**
Gazel 417
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilinin) gül renkli
yanağı ile.*

Dostum şîrin kelâmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görünür gülgün ruhuñ baña gül-i
terden lezîz

gülgün şarâb:

1. **gülgün şarâb:**
Gazel 193
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli, kırmızı şarap.

Bir perî-rû lâli şevkinden yine
âşüfteyem
Sâkiyâ câm ı leb-â-leb tut yürüt
gülgün şarâb

2. **gülgün şarâb:**
Gazel 199
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli, kırmızı şarap.

Gam nedîm ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü tarab

gülgün şarâba:

1. **gülgün şarâba:--a**
Gazel 203
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül renkli şarap.

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muhibbî göz yaşı
Döne döne sîh-i miñnetle ide
bagruñ kebâb

gülgün şarâb-ıla:

1. **gülgün şarâb-ıla:--ı, --la**
Gazel 210
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül renginde
şarap(sarhoşluk verici üzüm
suyu.).*

Ârifün gülgün şarâb-ıla kızarmış
çehresi
Hâb yimekten zâhidün beñzi
sararmış hüşk-leb

gül-i ahmer:

1. **gül-i ahmer:**
Gazel 423
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kırmızı gül. II Sevgilinin
yüzü, yanağı.*

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
ahmer geçer
Kanımı dökmege lîkin gamzesi
hançer geçer

gül-i dehrün:

1. **gül-i dehrün:--ü, --n**
Gazel 323
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) dünyanın gülü
anlamıyla geçicilik yahut
sevgilinin vefasızlığı
kastedilmektedir.*

Görüp her serv-i bâlâyı gözün
yaşın revân itme
Gül-i dehrün vefâsı yok şafâ
virmez çemenden geç

gül-i handân:

1. **gül-i handân:**
Gazel 121
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güleç gül, narin gül,
nazenin gül (gülün açılması
bağlamında).*

Haftuñ cânâ görenler didiler
reyhân aña

Yüzüne iden nazar da dir gül-i
handān ana

gül-i handānın öp:

1. **gül-i handānın öp:--i, --n**

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) aşğın sevgilinin
yanağını öpmesi kastedilmiştir.

Virmiş-iken Hâk saña bil iy
Muhibbî kadrini
Ğabgabını oğşayup geh geh gül-
i handānın öp

gül-i nāzük:

1. **gül-i nāzük:**

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazik, narin bir gül.

Yollaruñ üzre nigārā yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nāzük koyasın
üstine pā

gül-i nesterin:

1. **gül-i nesterin:**

Gazel 445

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağustos gülü,yaban gülü.

Ğarğ olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümü dir ki gül-i
nesterin tutar

gül-i nevres:

1. **gül-i nevres:**

Gazel 348

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yetişen, taze gül.

Bilmezem bād-ı şabādan kime
şekvā ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şahih

gül-i nev-restedür:

1. **gül-i nev-restedür:--dür**

Gazel 464

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni yetişmiş taze gül.

Ruĥları yiter baña gülşen
temāşāsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

gül-i ranā:

1. **gül-i ranā:**

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir tarafı sarı, diğer tarafı
kırmızı gül II sevgili.*

Sen serv kıddi görmeyeli iy gül-
i ranā
Ta'llāhi le-kād tāletü'l-eşvāki
aleynā

2. **gül-i ranā:**

Gazel 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Bir tarafı sarı diğer
tarafı kırmızı gül. 2)Güzel
görünen gül. 3) Sevgili.*

Gösterelden gül yüzün āh ol gül-
i ranā baña
Olmuşam şürde dirler bülbül-i
seydā baña

gül-i ranāya:

1. **gül-i ranāya:-(y)a**

Gazel 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir tarafı sarı, diğer tarafı
kırmızı gül.*

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelīb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

gül-i ruhsārin:

1. **gül-i ruhsārin:--ın**

Gazel 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanak.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dağı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsārin öp

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**

Gazel 248

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taze gül II Sevgili.

Hār-ıla oldı iy gül-i ter pāy-ı dil
şikest
Derdā dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

gül-i terden:

1. **gül-i terden:--den**

Gazel 352

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Taze gül II genç güzel,
sevgili.*

Serve beñzer dimezem kâmetün
iy serv-i sehî
'Arızuñ eylemişemdür gül-i
terden tercih

2. **gül-i terden:--den**

Gazel 417

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Taze gül II genç güzel,
sevgili.*

Döstüm şîrin kelâmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görinür gülgün ruĥuñ baña gül-i
terden lezîz

gülistān:

1. **gülistāndur:--dur**

Gazel 304

Mısra: 8

Gül bahçesi.

Bülbülā mağrūr olma şahid-i gül
hüsnine
Çün degül vakti gülüñ bākî
gülistāndur 'abeş

2. **gülistāna:--a**

Gazel 495

Mısra: 7

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Benefşe başını egmiş nazar
eyler gülistāna
Gider bu ziver ü zinet kalan
ancak elemledür

3. **gülistān-ıla:--ıla**

Gazel 306

Mısra: 8

*Gül bahçesi, gülü çok olan
yer, gülşen, gülzar.*

Ruĥlarını bāġ ara gördükde
didüm mi ş li yok
Oldı mülzem itdügümde ben
gülîstân-ıla bahş

4. **gülîstân:**

Gazel 485

Mısra: 7

(Fars.) *Gül bahçesi, güli
çok olan yer, gülşen.*

Tâze güller açılır bulur gülîstân
revnâkı
Her 'arâk kim gülşen içre gül
ruĥından çün tamar

gülîzâr ola:

1. **gülîzâr ola:-a**

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül yanaklı olmak.

Ger bāġ-ı ĥüsn içinde ĥaddün
gülîzâr ola
Lâyîk budur bülbül-i dil karşı
zâr ola

gül'izârumdan:

1. **gül'izârumdan:**

Gazel 379

Mısra: 1

Gül yanaklı; sevgili.

Olmaya bir dem eger ol
gül'izârumdan meded
İnlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

gülmesün mi:

1. **gülmesün mi:--me, --sün, --
mi**

Gazel 442

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *aşık hiç mutlu
oluğ olmayacağını sormaktadır.
Ama aslında bunun mümkün
olmadığını bilmektedir.*

Yaş yirine gözlerümden dem-
be-dem demler gelür
Gülmesün mi bu dil-i ġam-
dîdeme ġamlar gelür

gül-ruĥ:

1. **gül-ruĥ:-ı**

Gazel 66

Mısra: 7

*Gül çiçeği gibi hoş kokulu
ve al renkli yanaklı sevgili.*

Dāġlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruĥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

gül-ruĥ u lâle:

1. **gül-ruĥ u lâle:**

Gazel 394

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül yüzlü ve lale yanaklı
servi.*

Gözüm yaşıyla sînemi dāġ
eyleyen benüm
Ol gül-ruĥ u lâle ġaddâr u sehî
ġadend

gülşen:

1. **gülşenden:-den**

Gazel 109

Mısra: 10

Bahçe, gül bahçesi.

İy boyı servüm Muĥibbî
ġöreliden gün yüzün
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

2. **gülşende:-de**

Gazel 187

Mısra: 4

Bahçe, gül bahçesi.

İnlesem aġyâr elinden döstlar
olmaz aceb
Ĥâr elinden dâyimâ gülşende
inler andelîb

3. **gülşenümde:-üm, -de**

Gazel 497

Mısra: 16

Bahçe, gül bahçesi.

Gül yüzi vaşfımı benden işîdüp
dilber didi
Bu Muĥibbî gülşenümde bülbül-
i ġüyâ geçer

4. **gülşende:-de**

Gazel 22

Mısra: 8

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Bāġ ara gül ârîzuñ zıkr itseler iy
ġönca-fem

Kala mı gülşende gül çäk-i
ġirîbân olmaya

5. **gülşene:-e**

Gazel 40

Mısra: 1

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Dil gider gülşene görmege
ruĥuñ hem-çü şabâ
N'ola iy serv-i sehî gösteresin
rüyüñ aña

6. **gülşene:-e**

Gazel 52

Mısra: 5

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Aç burġa uñı gülşene göster
cemâlünü
Gül ruĥlaruñı göricegez şermsâr
ola

7. **gülşende:-de**

Gazel 109

Mısra: 6

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Döstlar aġyârı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

8. **gülşende:-de**

Gazel 166

Mısra: 5

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Deprede bād-ı şabâ gülşende ger
pîrâhenün
Bāġ u râġı bû tuta güller dimâġı
ola îb

9. **gülşende:-de**

Gazel 166

Mısra: 9

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Gördi gülşende güli olmuş
muşâhib ĥâr-ıla
Şubĥa deñlü inleyüp zârîlġ
eyler andelîb

10. **gülşene:-e**

Gazel 432

Mısra: 6

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Åh idüp kan aqlaram görüp
bahār-ı hüsni
Ebr gibi gülşene bu dide bārān
'arz ider

11. **gülşende:-de**

Gazel 436

Mısra: 1

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Esse çün bād-ı hazān gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zāğ u zağan tutar kamu
bülbul geçer

12. **gülşenüñ:-üñ**

Gazel 459

Mısra: 5

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
şafāsı gülşenüñ
Külhen olursa senüñle cennet
içre şānīdür

13. **gülşenüñ:-üñ**

Gazel 459

Mısra: 8

*Bahçe, gül bahçesi, çiçek
bahçesi.*

Tāc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tīg ele san gülşenüñ
der-bānīdür

14. **gülşen:**

Gazel 51

Mısra: 1

*1-Gül bahçesi 2-Sevgilinin
bulunduğu yer.*

Gülşen içre eldeki sāğar kızıl
güldür baña
Hem şürāhī kulkulu āvāz-ı
bülbuldür baña

15. **gülşende:-de**

Gazel 269

Mısra: 9

*(Fars.) Gül bahçesi,
gülistan, gülzar.*

Görmedi gülşende bir gül 'arız-ı
dilber gibi
Bu Muhibbī aradı cümle
gülīstānī dürtüst

16. **gülşende:-de**

Gazel 310

Mısra: 9

*(Fars.) Gül bahçesi,
gülistan, gülzar.*

Hānde kilsun gül gibi gülşende
hāddüñ gülleri
Åhum ile eyleyem yaşımı bārān
el-ğiyās

17. **gülşen:**

Gazel 489

Mısra: 1

*(Fars.) Gül bahçesi,
gülistan, gülzar.*

Gülzār-ı hüsñüñ var-iken gülşen
temāşā mı olur
Lāle gibi dāğum yiter gül-geşt-i
şāhrā mı olur

18. **gülşen:**

Gazel 470

Mısra: 2

(Fars.) Gül bahçesi.

Dōstum kūyuñ bu ben dil-
hasteye mesken yiter
Bülbul-i bī-çāreye cā olmaga
gülşen yiter

19. **gülşene:-e**

Gazel 361

Mısra: 10

*Gül bahçesi (Sevgilinin
mekanı bağlamında).*

Bu Muhibbī var iken kūyuñda
n'eyler ol raķīb
Gülşene bülbul yiter lāzım degül
anda tavuğ

gülşen bucacı:

1. **gülşen bucacı:-ı**

Gazel 322

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Sevgilinin bulunduğu
yer, gül bahçesi köyesi.*

Ulu devlet-durur Gülşen bucacı
Benümle mi ola maħbūbda şālīs

gülşen evle:

1. **gülşen evle:**

Gazel 378

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gül bahçesine
dönüştürmek.*

Gül yüzüñ āşūftesi sünbül saçuñ
efgendesi

Eyle gülşen seyrini serv-i
hürāmānum meded

gülşen hazāna döniser:

1. **gülşen hazāna döniser:--a, --
iser**

Gazel 495

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gül bahçesinin(baharın)
yerini sonbahara bırakması
kastedilmektedir.*

Gül açılmış öter bülbul bu dehre
sakın aldanma
Hāzāna döniser gülşen öten zāğ
u zağanlardur

gülşen içinde:

1. **gülşen içinde:--i, --n, --de**

Gazel 115

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gülbahçesi içinde.*

Kūy-ı dilberde esen āhum
yilidür her seher
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ān şabā

gülşen içre:

1. **gülşen içre:--re**

Gazel 102

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gül bahçesi içinde.*

Sen şarāb iç gülşen içre lāle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

2. **gülşen içre:**

Gazel 297

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gül bahçesi içinde.*

Okuyaldan gülşen içre medhūñi
sen gül-ruhuñ
Gülsitānda kalmadı bir gül
gırībānī dürtüst

3. **gülşen içre:**

Gazel 307

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gül bahçesi içinde.*

Sebze haattını görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur 'abeş

4. **gülşen içre: -+re**
Gazel 312
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Gerekdür gülşen içre cāy-i hālī
Muhibbī yār ola olmaya sālīs

5. **gülşen içre:**
Gazel 376
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa'īd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübārek iki 'iyd

6. **gülşen içre:**
Gazel 447
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Gülşen içre giceler bülbüllertüñ
efgānıdır
Jāle sanmañ çın seher gül üzre
bagrı kanıdır

7. **gülşen içre:**
Gazel 478
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

İy Muhibbī çāk çāk olsa
gırbānum ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nāzum seyridür

8. **gülşen içre:**
Gazel 488
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Hār elinden gülşen içre bülbül
işi nāledür
Dehr elinden bagrıma dāğ
eyleyen de lāledür

9. **gülşen içre: -+re**
Gazel 177
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Haddüñün dün zıkrın itdüm
gülşen içre hüsrevā
Şāh-ı gülden yire düşdi vālih
oldı andelīb

10. **gülşen içre:**
Gazel 485
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi içinde.

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnaķı
Her 'araķ kim gülşen içre gül
ruhından çün tamar

gülşen külhān gelür:

1. **gülşen külhān gelür: -ür**
Gazel 45
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül bahçelerinin
azap,keder veren yer haline
gelmesi.*

Döstüm sen olmasañ gülşen
gelür külhān baña
Senüñ-ile olcak külhān olur
gülşen baña

gülşen olalı:

1. **gülşen olalı:**
Gazel 36
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi olmak.

Sīne gülşen olalı dīdem akıdır
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pāş aña

gülşen temāşāsın:

1. **gülşen temāşāsın: -s, -l, -n**
Gazel 464
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül bahçesi gezisi.

Ruħları yiter baña gülşen
temāşāsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

gülşende açılıp:

1. **gülşende açılıp: -de, -ıl, --
up**
Gazel 138
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül bahçesinde büyüyüp
tomurcuk ve gonca halinde
çıkmaq.*

Ebr-i āhumdan gözüm yaşı
kaçan bārān ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
handān ola

gülşende yürür:

1. **gülşende yürür: -r**
Gazel 115
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sabah rüzgarının
gül bahçesinde
dolanması,gezinmesi kastedilir.*

Gül yüzine olalı aşıfte vü
hayrān şabā
San yürür divānedür gülşende
sergerdān şabā

gülşene beñzer:

1. **gülşene beñzer: -e, --r**
Gazel 500
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül bahçesine benzer
şekilde..*

Gözlerüm yaşı benüm cū oldı
akdı nāgehān
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kāmether gelür

gülşene döndürdi:

1. **gülşene döndürdi: -e, --dür,
--di**

Gazel 469
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gül bahçesine
dönmek(aşığın göz yaşlarıyla
birlikte).*

Eşküñ Muhibbī gülşene
döndürdi sīnemi
Gelmez nigār görmege yabana
seyr ider

gülşene varup:

1. **gülşene varup: -e, --up**
Gazel 242
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) gül bahçesine
gitmek kastedilmiştir.*

Niçe bir hâb-ı gâfletle yatasın
şubha dek gâfil
Sehergeh gülşene varup şadâ-yı
bülbuli güş it

gülşen-i derde:

1. **gülşen-i derde:-e**

Gazel 84

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert ve sıkıntının gül

bahçesi.

Gülşen-i derde Muhibbî olalı
cismüm nihâl
Mîvedür bagrum başı her berg
peykândur baña

gülşen-i hüsn icre:

1. **gülşen-i hüsn icre:**

Gazel 182

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik bahçesi içinde.

Aglasam âh eylesem bülbulleyin
olmaz aceb
Gülşen-i hüsn icre gül tek vird-i
handānuñ görüp

gülşen-i hüsninde:

1. **gülşen-i hüsninde:--i, --n, --de**

Gazel 355

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi.

Bu Muhibbî niçe bülbul gibi
kanlar yutmasın
Gülşen-i hüsninde yāruñ nüş
ider her gün kadeh

2. **gülşen-i hüsninde:--i, --n, --de**

Gazel 465

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i hüsninde zülf-i
cilveger
Her yaña fāvüs-veş perler tutar

gülşen-i hüsnini:

1. **gülşen-i hüsnini:--i, --n, --i**

Gazel 360

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin güzelliğinin gül
bahçesi.*

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr
ider hâl-i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her
dem râh ruğ

gülşen-i hüsnün:

1. **gülşen-i hüsnün:--ü, --n**

Gazel 350

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi.

Gülşen-i hüsnün eger olmasa iy
hürî behişt
Şerbet-i la'l-i lebûñ olur mıdı
böyle melîh

gülşen-i hüsnünde:

1. **gülşen-i hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi;

sevgilinin güzel yüzü.

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

2. **gülşen-i hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi;

sevgilinin güzel yüzü.

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña
Murğ-i dil âvâzesi feryâd-ı
bülbüldür baña

3. **gülşen-i hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi;

sevgilinin güzel yüzü.

Gülşen-i hüsnünde görsem gül
yüzün âh eylerem
Devr-i gülde nite kim zârîlg
eyler andelîb

4. **gülşen-i hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 316

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi;

sevgilinin güzel yüzü.

Hâr elinden gülşen-i hüsnünde
her gice müdâm
Bülbul-ile şubh olunca eylerem
cân-ıla bahş

5. **gülşen-i hüsnünde:--ü, --n, --de**

Gazel 405

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğin gül bahçesi;

sevgilinin güzel yüzü.

Çünkü oldı gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbuller gibi feryâda
gelsün ehl-i derd

gülşen-i küyn:

1. **gülşen-i küyn:-i, --n**

Gazel 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Köyün gül bahçesi II

sevgilinin köyünün gül bahçesi.

Gülşen-i küyn tolanmaga
niğaruñ şubha dek
İy şabâ merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

gülşen-i küyuñda:

1. **gülşen-i küyuñda:--u, --n, --da**

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin semtinin gül

bahçesi.

Gülşen-i küyuñda bu cân bülbuli
şadân-iken
Çarh-ı zâlim eyledi sen verd-i
handāndan cüdâ

gülsitân:

1. **gülsitânda:-da**

Gazel 297

Mısra: 4

Bahçe, gül bahçesi.

Okuyaldan gülşen içre medhûñi
sen gül-ruhuñ
Gülsitânda kalmadı bir gül
girtbâni dürtüst

gülsitân-ı hüsnüñe:

1. **gülsitân-ı hüsnüñe:**--ü, --n, --e

Gazel 320

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğinin gül bahçesi,

gülşeni.

Gülsitân-ı hüsnüñe karşı sentün
bülbulleyin
Şubh olunca eylerem feryâd u
efgân-ıla bahş

gülün vakti:

1. **gülün vakti:**--ü, --n, --i

Gazel 304

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gül çiçeğinin açma

mevsimi.

Bülbulâ mağrûr olma şahid-i gül
hüsnine
Çün degül vakti gülün bâkî
gülistândur 'abeg

gülzâr:

1. **gülzârsuz:**-suz

Gazel 116

Mısra: 8

Gül bahçesi II sevgili.

Sorma hâlüm gül yüzüñsüz
döstüm

Bülbulün gülzârsuz hâli n'ola

gülzâr-ı âlem:

1. **gülzâr-ı âlem:**

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya gülbahçesi.

Gül açılsa halk-ı âlem gül gibi
handân olur
Sensüzün gülzâr-ı âlem cümle
zindândur baña

gülzâr-ı cihânuñ:

1. **gülzâr-ı cihânuñ:**--u, --n

Gazel 323

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dünya gül bahçesi. || Gül
bahçesine benzeyen dünya.*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyına
Fenâdur âhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

gülzâr-ı hüsninde:

1. **gülzâr-ı hüsninde:**--i, --n, --den

Gazel 282

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güzellik bahçesi.

Bir siyeh Hindücâdur gülzâr-ı
hüsninde görüp
Al-ıla gül dermek ister kâkül-i
müşgîn-i döst

2. **gülzâr-ı hüsninde:**--i, --n, --de

Gazel 333

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güzellik bahçesi.

Alup bû çin-i zülfinden dilâ
müşg-i Huten'den geç
Görüp gülzâr-ı hüsninde haţın
şahn-ı çemenden geç

gülzâr-ı hüsnün:

1. **gülzâr-ı hüsnün:**--ü, --n

Gazel 489

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğın gül bahçesi ||

Sevgili.

Gülzâr-ı hüsnün var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lâle gibi dâğum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

gümân itdüm:

1. **gümân itdüm:**--dü, --m

Gazel 489

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şüpheye düşmek.

Mi ş lün diyü itdüm gümân
aradum iy ârâm-ı cân
Bî-mi ş lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

gümân u revb:

1. **gümân u revb:**

Gazel 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tahmin ve şüphe.

Zerrât cümle hüsnüñe şahid
yiter sentün
Gün şulesine itmedi kimse
gümân u revb

gümân-ı döst:

1. **gümân-ı döst:**

Gazel 236

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin şüphesi(zan).

Yâruñ gümânı bu idi yolında
cân virem
Şükr-i Hudâ ki râst olupdur
gümân-ı döst

gün:

1. **gün:**

Gazel 4

Mısra: 1

*1) Gündüz, 2) Yirmi dört
saatlik zaman dilimi.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķâ
Hâţrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

2. **gün:**

Gazel 4

Mısra: 1

*1) Gündüz, 2) Yirmi dört
saatlik zaman dilimi.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķâ
Hâţrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

3. **günüm:-üm**

Gazel 303

Mısra: 5

Gün; ömür.

Dün oldu günüm hicr-ile iy şâh-ı
cefâkâr
Raħm eyle benüm hâlüme
düşmen güler iy döst

4. **gün:**

Gazel 53

Mısra: 10

Gün II Zaman.

Leylî saçın hevâsı ile bu
Muhibbî'nün
Gün geldügince derd-ile hâli
âcib ola

5. **günde:-de**
Gazel 289
Mısra: 2
Gün II Zaman.

‘Ârzuñda zülfün gördüm senün
iy yâr mest
Hâk dimişler günde yatsa olur-
muş mâr mest

6. **günde:-de**
Gazel 64
Mısra: 12
Bir gün içinde her an.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

7. **gün:**
Gazel 7
Mısra: 5
Aydınlık, nur.

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hâlüm n’olur kim
âşinâ oldum saña

8. **gün:**
Gazel 8
Mısra: 2
Aydınlık, nur.

Âh kim bu tâliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzünden gicedür
gündüz baña

9. **gün:**
Gazel 13
Mısra: 1
Aydınlık, nur.

Gün yüzün göster didüm âh
olmaduñ mâyil baña
Kanı tâli olmaya zülfün gelüp
hâyil baña

10. **gün:**
Gazel 16
Mısra: 6
Aydınlık, nur.

Hicrân şebinde kalmaz idüm türe
rüzigâr

İtseñ tulü gün gibi iy yüzi meh
baña

11. **gün:**
Gazel 22
Mısra: 1
Aydınlık, nur.

Gün yüzün şevkine her kim zâr
u giryân olmaya
Dilegüm budur anı âlemde
şâdân olmaya

12. **gün:**
Gazel 16
Mısra: 2
An, vakit, zaman.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

gün geçer:

1. **gün geçer:--e, --r**
Gazel 135
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vakit, zaman geçmek.

Ay olur âh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzün
Gam şebinde görünür her lahza
her dem sâl aña

gün gibi:

1. **gün gibi:**
Gazel 218
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi.

Keşf-i burka eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çāk olur ışk ehlinün kalmaz
gürbânı dürüst

2. **gün gibi:**
Gazel 413
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi.

Hânesinden yâr eger togsa
Muhibbî gün gibi
Kalmaya çāk olmaduk hiç bir
gürbânlar meded

3. **gün gibi:**
Gazel 95
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1) *Güneş gibi.*
2) *Aşık, ortada.*

Dimedüm cānā gamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

gün gibi dogsa:

1. **gün gibi dogsa:--sa**
Gazel 62
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş gibi
aydınlatmak, ferahlatmak
anlamında.

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücâ
Hâtrum olur münevver cān u
dil bulur şafâ

gün gibi togup:

1. **gün gibi togup:--up**
Gazel 121
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Güneş gibi doğmak.

Hânesinden gün gibi togup ide
arz-ı cemâl
Ben degülem yalunuz halk-ı
cihân hayrân aña

gün şevkine:

1. **gün şevkine:--i, --n, --e**
Gazel 222
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneşe(sevgiliye) duyulan
arzu ve istek.

Zerre gibi zâr u sergerdân olup
gün şevkine
Bu Muhibbî virdi cān bulmadı
cānânı dürüst

gün şulesine:

1. **gün şulesine:--si, --ne**
Gazel 196
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gün ışığı, güneş alevi.

Zerrât cümle hüsnuñe şâhid
yiter senün
Gün şulesine itmedi kimse
gümân u reyb

gün yüzü:

1. **gün yüzü:--i**
Gazel 174
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneşin yüzü. II Sevgilinin güneş gibi parlak yüzü. II Güneş, tasavvufta Allah'ı temsil eder.

Gün yüzü virdi harâret gönülme
Tañ midür ışık içre tutsa beni teb

gün yüzün:

1. **gün yüzün:--in**
Gazel 151
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzü.

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildarumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfitâb

2. **gün yüzün:--in**
Gazel 201
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi parlak ve nurlu yüzü.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre hâb

gün yüzünden:

1. **gün yüzünden:--i, --n, --den**
Gazel 202
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi parlak, nurlu yüzü.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztirâb

gün yüzine:

1. **gün yüzine:--i, --n, --e**
Gazel 128
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzü.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmuşam
Kim göre bu hâlümü elbette
hayrândur baña

2. **gün yüzine:--ne**
Gazel 142
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzü.

Gözlerüme kâh-ı mânîdür sirişk
Gâh gün yüzine zülfidür niķâb

3. **gün yüzine:--i, --n, --e**
Gazel 379
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak yüz.

Gün yüzine gâh eşküm gâh zülf
olur hicâb
N'eyleyem bu baht-ı naḥs u bî-
karârumdan meded

gün yüzini:

1. **gün yüzini:--i, --ni**
Gazel 194
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak yüzünü görmek.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrân u zâr
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre ḥ`âb

2. **gün yüzini:--i, --ni**
Gazel 134
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte); aşığın sevgilinin güneş gibi parlak ve güzel yüzünü görmeye gitmek istemesi kastedilmiştir.

Arz idüp gün yüzünü bir perî
nâgâh baña
Bir daḥı görmez isem âh baña
vâh baña

3. **gün yüzini:--i, --ni**
Gazel 206
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi parlak ve aydınlık yüzü.

İder zülfiyle pinhân gün yüzünü
Aceb midür güzeldür olsa
maḥcûb

4. **gün yüzünü:--i, --n, --i**
Gazel 437
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi parlak ve aydınlık yüzü.

'Arz kıldı gün yüzünü itdi
sergerdân beni
Aldı dilden komadı bir zerre
sabr-ıla karar

gün yüzünü görmege varsam:

1. **gün yüzünü görmege varsam:--sa, --m**
Gazel 106
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte); aşığın sevgilinin güneş gibi parlak ve güzel yüzünü görmeye gitmek istemesi kastedilmiştir.

Gün yüzünü görmege varsam
Muhibbî dilberüñ
Zülfî girür ara yire gösterür
şâmı baña

gün yüzü cānān:

1. **gün yüzü cānān:--lü**
Gazel 286
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş gibi parlak yüzü sevgili.

Hem-demün dünyâda bir gün
yüzü cānān oldı tut
Maḥremün dün gün meh ü
ḥurşîd-i raḥşān oldı tut

gün yüzüdür:

1. **gün yüzüdür:--lü, --dür**
Gazel 446
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güneş gibi olduğu kastedilmektedir (parlaklık bağlamında).

Yâra kıldum bir nazar gördüm
ki âhü gözöldür
Yakdı mihriyle beni zîrâ ki ol
gün yüzüdür

gün yüzün:

1. gün yüzün:--ü, -n

Gazel 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş gibi yüz.

Zülfünü ref it görünsün gün yüzün

Niçeye dek ol niķāb-ıla tura

2. gün yüzün:--ü, --n

Gazel 415

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş yüzlü (sevgili).

Görelî gün yüzün iy dōst sentün
'uşşāk

Olmuşam zerre gibi her ıarafa
āvāra meded

gün yüzün göreliden:

1. gün yüzün göreliden:--e, --li, --den

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin güneş gibi
aydınlık veren suretini görmek.*

İy boyı servüm Muħibbī
göreliden gün yüzün
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

gün yüzün görmez:

1. gün yüzün görmez:--ü, --n, -mez

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güneşe

*benzeyen,baktıkça insana
aydınlık ve neş'e katan yüzünü
görememek.*

Ay olur āh gün geçer görmez
Muħibbī gün yüzün
Ĝam şebinde görünür her laħza
her dem sāl āña

gün yüzün görmez-isem:

1. gün yüzün görmez-isem:-m

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güneşe

*benzeyen,baktıkça insana
aydınlık ve neş'e katan yüzünü
görememek.*

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur ħāyil baña
Geçdi ömrüm iy dirigā olmaduñ
māyil baña

gün yüzün göster:

1. gün yüzün göster:

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sevgilinin güneşe
benzeyen,parlak(aydınlık)yüzün
ün göstermesi.*

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sendendür kula itmek şalā

2. gün yüzün göster:

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin güneşe
benzeyen,parlak(aydınlık)yüzün
ün göstermesi.*

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sünnetdür kula itmek şilā

gün yüzünden:

1. gün yüzünden:--ü(n), --den

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Sevgilinin) güneş gibi
parlak yüzü kastedilir.*

Müneverdür dü ālem gün
yüzünden

N'ola dırsem yüzüne ālem-ārā

2. gün yüzünden:--ü, --n, --den

Gazel 164

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Sevgilinin) güneş gibi
parlak yüzü kastedilir.*

Gün yüzünden çün
müneverdür cihān
Tañ mıdur dırsem yüzine āfitāb

3. gün yüzünden:--ü, --n, --den

Gazel 329

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Sevgilinin) güneş (gibi
parlak) yüzü.*

Ger dilersen 'ālemi rūşen kılasım
ser-te-ser
Gün yüzünden burķa'uñ keşf
eyleyüp ruħsaruñ aç

gün yüzüne:

1. gün yüzüne:--e

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.*

Gün yüzüne māh-tābı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevābum "beyne
arz u ve's-samā"

2. gün yüzüne:--ü, --ne

Gazel 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.*

Zülfünü gün yüzüne yine
eyleduñ niķāb
Göremem yüzünü oldı baña āh
ol ħicāb

3. gün yüzüne:--ne

Gazel 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.*

Gün yüzüne dōstum çün
eyleduñ zülfuñ niķāb
Ĥayrete vardum hemān sandum
tutuldı āfitāb

4. gün yüzüne:--ü, --n, --e

Gazel 297

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.*

Her gice bir nev'e māhı 'ārz
eyler āsümān
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

5. gün yüzüne:--ü, --n, --e

Gazel 389

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyûñ komag ile def' oldı
ol remed

6. **gün yüzüne:--ü, --n, --e**
Gazel 398
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(sevgilinin) güneş gibi
yüzü.

Kamer alnuña vü gün yüzüne
'âşık olalı
Ser-i küyuñda yürür şâm u şehër
sanki levend

gün yüzünü görmege:

1. **gün yüzünü görmege:--ü, --n, --i, --meg, --e**
Gazel 492
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş (gibi) olan yüzü
görmek.

Gün yüzünü görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfüñ çün sehâb ol ni' mete
hâyil-durur

gün yüzünü göster:

1. **gün yüzünü göster:--ü, --n, --i**
Gazel 226
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yüzü
parlaklığı sebebiyle güneşe
benzetilmiştir.

İy yâr-ı cefâ-cü dile gel gönli
harâb it
Gün yüzünü göster gözümü
toptolu âb it

gün yüzünsüzdür:

1. **gün yüzünsüzdür:--ü, --n, --süz, --dür**
Gazel 363
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güneş gibi
parlak yüzü kastedilmekte ve
aşığın onu göremediği
söylenmektedir.

Zülfüñüñ fikri ile her gice
göñlüm târ olur
Gün yüzüñsüzdür görünür 'âlem
içre rûzı telh

günâgün kadeh:

1. **günâgün kadeh:**
Gazel 355
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Türlü türlü, çeşit çeşit
kadeh.

Rûze geçdi sâkiyâ al elüñe
gülgün kadeh
Durmasun devr eylesün
meclisde günâgün kadeh

günâh:

1. **günâhın:--ın**
Gazel 18
Mısra: 4
Allah'ın emirlerine aykırı
olan davranış, mâsiyet.

Niçe biñ âşık öldürdüñ kapuñda
tîğ-ı cevri-ile
Günâhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

2. **günâha:-a**
Gazel 156
Mısra: 1
Allah'ın istemediği şeyleri
yapma; suç, kusur, kabahat.

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüñe idesin
beni qarîb

3. **günâhı:-ı**
Gazel 2
Mısra: 11
1. Allah'ın emirlerine
aykırı olan davranış, mâsiyet 2.
Dince suç olduğu açıklanmamış
olsa da insanlara zarar verdiği,
vicdanları incittiği, doğrudan
uzaklaştığı için suç
sayılabilecek iş ve davranış, suç,
yazık.

Her ne kim itdüm günâhı
olmışam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

4. **günâhuñi:-uñ, -ı**
Gazel 195

Mısra: 10
Suç, kusur, hata, kabahat.

Yaş dök Muhibbî şâm u şehër
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñı tâ
Gâfirü'z-zünüb

5. **günâhumdan:-um, -dan**
Gazel 396
Mısra: 6
Allah'ın emirlerine aykırı
olan davranış || Suç, kusur,
hata, kabahat.

Şefâ'at âbı-y-ıla yu sefid it
Günâhumdan yüzüm olmaya
esved

6. **günâhuñ:-uñ**
Gazel 488
Mısra: 5
Allah'ın emirlerine aykırı
olan davranış || Suç, kusur,
hata, kabahat.

Añ günâhuñ göz yaşuñ dök
kesme luftından ümîd
Çünkü bir mâh-tal'at cürmi yek
sâledür

7. **günâhuñ:-uñ**
Gazel 240
Mısra: 14
Allah'ın emirlerine aykırı
olan davranış, suç, kusur.

Muhibbî al ele âyîneye bak
Günâhuñ añ ki mülar çün
direng-est

günâhı itsek:

1. **günâhı itsek:-se, -k**
Gazel 72
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın emirlerine
uymayan, dine aykırı hareketler
sergilemek.

Ne kadar itsek günâhı umaram
ki avf ide
Zirâ bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

günâhı itseñ:

1. **günâhı itseñ:-sen**
Gazel 56
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ceza gerektiren,dinen
sakıncalı işler yapmak.*

Ne kadar itseñ günâhı umaram
ki afv ide
Zîra bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cömerd ola

günâhın ańıcaak:

1. **günâhın ańıcaak:**-ı, -cak
Gazel 75
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşığın günahlarını
düşünmesi.*

Bu Muhibbî gerçi kan aglar
günâhın ańıcaak
Lîk kesmez rahmetünden
ümmidin yâ Rabbenâ

günâhum 'afv it:

1. **günâhum 'afv it:**--um
Gazel 340
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*(Beyitte) Allah'ım
günahlarımı affet diye şair dua
etmektedir.*

Egerçi mücrimem 'afv it
günâhum
Anuñ haqqı kim oldur ehl-i
mi'râc

günâhum çok:

1. **günâhum çok:**--u, --m
Gazel 393
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Günahı çok (olmak), çok
günahkâr olmak.*

Cân-ıla güş it ne dir gör nây u
'üd
Dir günâhum çok 'afv it yâ
Vedüd

2. **günâhum çok:**--u, --m
Gazel 496
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Günahı çok (olmak), çok
günahkâr olmak.*

Egerçi ki günâhum çok cihânda
kul hatâsuz yok
Velî senden umar şefkat dağı
luft u keremlerdür

günâhuñ ańsañ:

1. **günâhuñ ańsañ:**--u, --n, --
san

Gazel 274
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) yapılan
hataların.kötülüklerin,işlenen
günahların hatırlanması ve
düşünümesi kastedilmektedir.*

Her kaçan ańsañ günâhuñ derd-i
dilden âh kıl
Ditresün ol bâddan cismün ki
san berg-i söğüt

günâhuñ çoğısa:

1. **günâhuñ çoğısa:**--un, --ısa
Gazel 144
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Günah ve hataların çok
fazla olması halî.*

İy Muhibbî cürmün ańup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğısa luftı
Hudâ'nuñ bî-hisâb

gün-be-gün:

1. **gün-be-gün:**
Gazel 60
Mısra: 7
*Gün geçtikçe, günden
güne.*

Gidüpdür küllî dil benden
digergün gün-be-gün hâlüm
Niçe taqrîr idem yâ Rab derün-ı
derdidür dilhâ

günde:

1. **günde:**
Gazel 98
Mısra: 15
Bir gün içinde.

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Aşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-âr ola

günden güne:

1. **günden güne:**--e
Gazel 73
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gün geçtikçe, her gün
biraz daha, gün günden.*

Günden güne aşık-ı dil-haste zâr
olup
Yanında iti gibi rakîb muteber
ola

2. **günden güne:**--e
Gazel 97
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gün geçtikçe, her gün
biraz daha, gün günden.*

Bu-durur dâyim Muhibbî'nün
duâsı rûz u şeb
Raḥmetin günden güne kılsun
mezîd Raḥmân aña

3. **günden güne:**--e
Gazel 105
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gün geçtikçe, her gün
biraz daha, gün günden.*

Bulmadı cevri ü cefâdan özge bu
ğamgîn gönül
Arturur günden güne cevri ni ol
meh-rû baña

4. **günden güne:**--den, --e
Gazel 359
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gün geçtikçe, git gide, her
gün biraz daha.*

Eyledi ben bî-dili günden güne
pâ-mâl-i çarḫ
Böyledür olmaz 'aceb çünkü
ezelden hâl-i çarḫ

5. **günden güne:**--den, --e
Gazel 395
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gün geçtikçe, git gide, her
gün biraz daha.*

Eydür bu dil tîz gör dem-be-
dem dildârı yâd
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyâd

6. **günden güne:**--den, --e
Gazel 372
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gün geçtikçe, gitgide.

Her zamān eyler dil-i sevdā-
zede dildārī yād
Anuñ-ıçundur olur günden güne
‘ışkum ziyād

gündüz:

1. **gündüz:**

Gazel 24

Mısra: 7

*Gündüz vaktinde,
gündüzleyin.*

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāhum vişālūñ
şerbetin kandur baña

2. **gündüz:**

Gazel 8

Mısra: 2

Gündüz, aydınlık.

Āh kim bu tāliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

3. **gündüz:**

Gazel 204

Mısra: 4

Gündüz vakti.

Gözünden hāb dilden gitdi
şabrum
Ne gündüz rāhat oluram ne hōd
şeb

gündüzlüdü:

1. **gündüzlüdü:**--lü, --dür

Gazel 446

Mısra: 8

*(Beyitte) her gecenin bir
sabahı vardır anlamında bir söz
kullanılmıştır.*

Zülfüñi ref it cemālünden
görinsün āfitāb
Giceler yeldā olursa ‘ākıbet
gündüzlüdü

gündüzüm san gicedür:

1. **gündüzüm san gicedür:**--ü, --
-m, --dür

Gazel 492

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık gündüzünün
geceye döndüğünü
kastetmektedir.*

Dür olaldan işigüñden
gündüzüm san gicedür
Bir nefes senden cüdālık ‘āşıkā
biñ yıl-durur

güneh:

1. **güneh:**

Gazel 16

Mısra: 1

Günah, suç, hata.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

2. **günehdür:**--dür

Gazel 479

Mısra: 1

Günah, suç, hata.

Sevmek seni nigārā yanuñda
çün günehdür
Dāyım işüm anuñçün ‘ālemdē
āh u vāhdur

güneh bahrına:

1. **güneh bahrına:**--ı, --n, --a

Gazel 328

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Günah denizi.

Güneh bahrına ğark olduñ
Muħıbbī
Sakın tā‘at ü zühdi itme tārāc

güneh-i düşmeye:

1. **güneh-i düşmeye:**--i, --me, --
ye

Gazel 299

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Günahsız

*olmak,günahının sayılmaması
kastetilmektedir.*

Dil düzdini ‘adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i dōst

günes:

1. **günes:**

Gazel 202

Mısra: 4

1. *Günes 2. Sevgili.*

Gül yüzüñ aķsi midür ya
pırehen gülgün midür
Ya güneş sevķi ile surh olur
dirler sehāb

güneş ruhsārına:

1. **güneş ruhsārına:**--ı, --n, --a

Gazel 498

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güneş gibi

*parlak yüzü/yanāğı
kastetilmektedir.*

Perde eyler geh güneş ruhsārına
kāküllerin
Beñzer ol hürşide kim anuñ
sehāb üstindedür

güneş ruhsārūña:

1. **güneş ruhsārūña:**--u, --na

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yanāğı

*güneşin aydınlık ve sıcaklığına
benzetilmiştir.*

Güneş ruhsārūña her kim
bakarsa
Mecālī kalmayup anı tutar teb

2. **güneş ruhsārūña:**--u, --n, --a

Gazel 310

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yanāğı

*güneşin aydınlık ve sıcaklığına
benzetilmiştir.*

Nāgehān maħfī nazar kıldum
güneş ruhsārūña
Eyledüm ol dem hemān çāk-i
gürbān el-ğyās

günes yüzüne sevdā:

1. **günes yüzüne şeydā:**--ü, --ne

Gazel 139

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) güneşin sevgilinin

*yüzüne çılınlar gibi tutkun
olması kasteditir.*

Alnuña hayrān mehdür yüzüne
şeydā güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

günesdür:

1. **güneşdür**: -+dür

Gazel 180

Mısra: 5

Güneşin gibi aydınlık ve parlak oluşu. (Beyitte) sevgilinin yanağına ithafen kullanılmıştır.

Aceb haddün mi bu yâhüd güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

güni togar:

1. **güni togar**: -+i, --a, --r

Gazel 174

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığı gün doğması; istediği şeye erişince mutlu olması anlamında kullanılmıştır.

Zülfün el virse irerdüm haddüne
Âşıkun günü togar irişe şeb

günlümi şeydâ kılaldan:

1. **günlümi şeydâ kılaldan**: --ü, --m, --i, --a, --l, --dan

Gazel 342

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün çıldırıp avare bir hale geldiği söylenmektedir.

Günlümi şeydâ kılaldan turmaz
aglar gözlerüm
Cüybâr ile olur çün def`-i
sevdâya `ilâc

gurâb:

1. **gurâb:**

Gazel 179

Mısra: 6

Karga. // Rakip, ağyar.

Himmetüm bâzına olmaz hiç bir
murğ hem-cenâh
Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

2. **gurâb:**

Gazel 498

Mısra: 10

Karga. // Rakip, ağyar.

Dâğlarla dir gören şahrâ-yı
miñnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş gurâb
üstindedür

ğurbet içinde:

1. **ğurbet içinde**: --n, --de

Gazel 98

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Özlem ve hasret içerisinde olma durumu, istediğine kavuşamamış olmak.

Küh-ı ğamda yasdugum iy döst
seng-i hâredür
Ğurbet içinde kişi düşvârdur
bîmâr ola

ğurüb itmeden:

1. **ğurüb itmeden**: --me, --den

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Akşam vakti olmadan, güneş batmadan.

Sâķī müdâm sun berü sen
râhatü'l-kulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrün
günü ğurüb

güş:

1. **güşuma**: -uma

Gazel 3

Mısra: 1

Kulak.

Dün gice nâĝah irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur âşıklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **güşuma**: -uma

Gazel 123

Mısra: 8

Kulak.

Gitdi hüşum beni mecnün eyledi
İşkdan güşuma girdi bir şadâ

3. **güş:**

Gazel 25

Mısra: 10

Dinlemek, kulak vermek.

Sen bî-vefânuñ yâdına didi
Muhibbî bir ğazel
Laħdinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

4. **güşına**: -i, -n, -a

Gazel 473

Mısra: 2

Duyma organı, kulak.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjĝân öğredür
Ağız açup güşıma ol zülf-i fettân
öğredür

güş eyle:

1. **güş eyle:**

Gazel 265

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökeseñ fâyide yok eşk-i
nedâmet

2. **güş eyle:**

Gazel 225

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İşitmek, dinlemek.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Yok fâyide soñra dökeseñ eşk-i
nedâmet

güş eyleme:

1. **güş eyleme**: --me

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kulak vermek, işitmek,

duymak.

Eyleme şüfinün kelâmını güş
Rind olup eyle derd-i h`ârî taleb

güş eylemedi:

1. **güş eylemedi**: --me, --di

Gazel 431

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dinlemek, kulak vermek.

Didüm ki cânı büseñe virem
bahâ nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahânedür

güş eylemez:

1. **güş eylemez**: --mez

Gazel 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kulak vermek, dinlemek,
merak edip dinlemek II
önemsemek, dikkate almak,
itibar etmek.*

Ehl-i ışık olan meeldür kim
aıklardan dūr olur
Pend-i nāşih istemez gūş
eylemez kavlı-i edīb

gūş eylemezsin:

1. **gūş eylemezsin:--mez, --sin**
Gazel 313
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dinlememek, kulak
vermemek, umursamamak.*

Gül gibi gūş eylemezsin ehl-i
'ışkuñ nālesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryād el-ğiyās

gūş evlevüp:

1. **gūş evlevüp:--y, --üp**
Gazel 474
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kulak vermek, dinlemek,
merak edip dinlemek.*

Bübül-i şūrīde-veş feryādumı
gūş evlevüp
Berg-i gülden tazedür ol lāle-
ruhsār incinür

gūş iden:

1. **gūş iden:--e, --n**
Gazel 127
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Şir-i pūr-sūzum olalıdan ḥasen
Gūş iden dir kışsa-i Selmān aña

gūş idüp:

1. **gūş idüp:--üp**
Gazel 175
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Hüsnine mağrūrdur uşşākı eyler
pāymāl
Çagurup biñ dād idersem gūş
idüp virmez cevāb

2. **gūş idüp:--üp**
Gazel 393
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Kulak vermek, dinlemek.

Kanı ol muṭrib ki anuñ
nağmesini gūş idüp
Raķş ide kūhsār-ı eşcār cümle
zerrāt u vücūd

gūş it:

1. **gūş it:**
Gazel 242
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dinlemek, kulak vermek,
işitmek.*

Niçe bir ḥāb-ı gāfletle yatasın
şubḥa dek gāfīl
Seḥergeḥ gülsene varup şadā-yı
bülbülü gūş it

2. **gūş it:**
Gazel 393
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dinlemek, kulak vermek,
işitmek.*

Cān-ıla gūş it ne dir gör nāy u
'ūd
Dir günāhum çok 'afv it yā
Vedūd

gūş itmevüp:

1. **gūş itmeyüp:--me, --y, --üp**
Gazel 462
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kulak vermek, dinlemek,
merak edip dinlemek II
önemsemek, dikkate almak,
itibar etmek.*

Dinlemezsin nālemi gūş
itmeyüp efgānumı
İñlese tōlāb-ı dil gözden hemān
Ceyḥūn akar

gūş itmez:

1. **gūş itmez:--mez**
Gazel 131
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dinlememek II kulak
vermemek II önemsememek.*

Niçe yıldur pend iderler pend
gūş itmez gōñül
Cümle ālem bir yaña ışık-ıla bu
dil bir yaña

2. **gūş itmez:--mez**
Gazel 145
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dinlememek II kulak
vermemek II önemsememek.*

Bu Muḥibbī giceler efgān ider
bülbül gibi
N'ıçün efgānum benüm gül gibi
gūş itmez ḥābīb

gūş itmez iseñ:

1. **gūş itmez iseñ:--mez, -i, --sen**
Gazel 34
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kulak
vermemek, dinlememek.*

Ger benüm pendümi gūş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

gūş itse:

1. **gūş itse:--se**
Gazel 410
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duyamak, işitmek.

Eger gūş itse bu nazmı Nizāmī
Diye taḥşin Muḥibbī āferin-bād

gūş itseler:

1. **gūş itseler:--se, --ler**
Gazel 166
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

İy Muḥibbī şir-i dil-sūzuñ senüñ
gūş itseler
Diyeler işitmedük böyle
ḥayālāt-ı ğarīb

gūşa almaz:

1. **gūşa almaz:--a, --maz**
Gazel 372
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak vermek.

Güşa almaz gül gibi dil
bülbülünün nâlesin
Niçeye dek çağurup bu hâsta
gönlüm diye dâd

2. **güşa almaz**:--a, --maz
Gazel 395
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak vermek.

Güşa almaz gül gibi dil
bülbülünün nâlesin
Niçeye dek çağura bu hâsta
gönlüm dâd dâd

güşe-i hicrân:

1. **güşe-i hicrân:**
Gazel 5
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık köşesi.

İnilerem t̄anbūr-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezmi-î gâmda mesken oldı
güşe-i hicrân baña

güşe-i meyhâne:

1. **güşe-i meyhâne:**
Gazel 470
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyhane köşeleri.

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me men yiter

güşe-i meyhâne tut:

1. **güşe-i meyhâne tut:**
Gazel 243
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Meyhane
köşeleri, meyhaneye gitmek
kastedilmiştir.*

İşret-âbâd ister-iseñ bâde iç
peymâne tut
Bu harâb-âbâda da var güşe-i
meyhâne tut

güşe-i vîrân:

1. **güşe-i vîrân:**
Gazel 12
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harap olmuş köşe.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşık-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

güşına ala:

1. **güşına ala**:--ı, --n, --a, --a
Gazel 214
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dinlemek, kulak vermek.

Güşına ala ol ruñı gül ola ki
nâleñ
İy bülbül-i dil şubha degin âh u
fiğân it

güşına dakdı:

1. **güşına dakdı**:+ı, ++na, --dı
Gazel 181
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşğın
sözlerine kulak vermesi
kastedilmiştir.*

Dakdı dilber güşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi tañsın Muhibbî'ye bu
eşârum görüp

güşına girmez:

1. **güşına girmez**:--ı, --na, --
mez
Gazel 160
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kulağına girmemek;
söylenilen sözlere önem
vermemek, benimsememek.*

İrişür âh u feryâd u fiğânım
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab

güşına koymaz:

1. **güşına koymaz**:--ı, --n, --a, -
-maz
Gazel 261
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kulak asmak; önem
vermek, dinlemek.*

Koymaz fiğân u nâleñi bir zerre
güşına
Hağdur zamâne hağkına ger
diseler kerest

güşına söyler:

1. **güşına söyler**:--ı, --n, --a, --r
Gazel 282
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulağına söylemek, iletmek.

Zülfî gibi gördi çün hâl-i
perîşânım benüm
Egîlüp güşına söyler kâkül-i
müştîñ-i döst

gussa:

1. **güşsa:**
Gazel 84
Mısra: 8
*Acı, sıkıntı, keder, kaygı,
tasa.*

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun
Güşsa gam durmaz gelür her
biri mihmândur baña

gussa deryâsını:

1. **güşsa deryâsını**:--(s)ı, --n, --ı
Gazel 347
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı ve keder denizi.

Güşsa deryâsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştîler ola
ağdâh

gussadan hâli degül:

1. **güşsadan hâli degül**:--dan, --
gül
Gazel 460
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın sürekli bir
sıkıntı içinde olduğu asla
kederden sıyrılıp ayrılamadığı
kastedilmektedir.*

Güşsadan hâli degül her lahza
gönlüm gâmdadır
Müstedâm olsun bu dîde dañı
dâyim nemdedür

gussam ola:

1. **güşşam ola**:--m, --a

Gazel 467

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve tasa içinde

bulunma durumu.

Ne kadar güşşam ola la'l-i lebin
yād idicek

Ġam kalur mı ki kelām ol leb-i
şîrine gelür

güşuna:

1. **güşuña**:--u, --n, --a

Gazel 68

Mısra: 5

Kulağına.

El uzatdı gelüp güşuña zülfün
Sakınsun bāğ-ı hüşne komasun
pā

güşuña almaduguñ:

1. **güşuña almaduguñ**:--u, --n,
--a, --ma, --dug, --u, --n

Gazel 435

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kulak vermeme, dikkatlice
dinlememek.*

Her kılum ağız açup derd-i
dilüm taqrîr ider
Güşuña almaduguñ bilsem saña
hūlar mıdır

güşuña cān-ıla dak:

1. **güşuña cān-ıla dak**:--u, --n, -
-a, --la

Gazel 485

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok büyük bir dikkatle,

*iyice anlama, kavrama
çabasıyla dinlemek.*

Bu Muhibbî sözlerini cān-ıla
dak güşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

güşuña gire:

1. **güşuña gire**:--u, --n, --a, --e

Gazel 236

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kulağına gelse, duysa.

Dilden giderme söyle derd-i
āsītān-ı dōst
Ola ki gire güşuña nite ki zebān-
ı dōst

güşuña girmez:

1. **güşuña girmez**:--u, --n, --a, -
-mez

Gazel 391

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Söylenen sözlere önem

*vermemek, söylenenleri
anlamamak, benimsememek.*

Niçe yıldur ki girmez güşuña
hîç
Muhibbî çağurur hey dād u bî-
dād

güvāh isteme:

1. **güvāh isteme**:--me

Gazel 461

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Delil ve şahit istemek.

Gel isteme Muhibbî benim
ışkuma güvāh
Ruhsār-ı zerdüm-ile sirişküm
nişānedür

güveh:

1. **güveh**:

Gazel 16

Mısra: 8

Şahit, tanık.

Şāhid degül mi ışkuma zāhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

güv:

1. **güymez**:--mez

Gazel 26

Mısra: 7

Beklemek, sabretmek,

intizar etmek, gözlemek.

Benüm ömrüm ömür ferdāya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdā

güvā:

1. **güvā:**

Gazel 83

Mısra: 9

*"Sanki, âdeta, zannedersin
ki" anlamlarında zarf.*

İşk meydānında güyā bu
Muhibbî şîr olup
Āh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencir aña

2. **güyā:**

Gazel 44

Mısra: 2

"Güya, sanki, âdeta,

*zannedersin ki" anlamlarında
zarf.*

Eşk itdi hārābe bu gönül şehri
hayfā
Bu hāne-i seyl eyledi güyā yine
ifnā

3. **güyā:**

Gazel 44

Mısra: 6

"Güya, sanki, âdeta,

*zannedersin ki" anlamlarında
zarf.*

Derdā ki gönül şehri eşk virdi
hārāba
Güyā ki bir hāne-i seyl eyledi
ifnā

güvādan:

1. **güvādan**:--dan

Gazel 20

Mısra: 8

Söylenen, söyleyici.

Bezm-i ğamda bilmek istersen
eger nālišlerüm
Dōstum bir kez kulak tut nāy-ı
güvādan yaña

**güz güllerinden her yaña āb
dökülür:**

1. **güz güllerinden her yaña āb**

dökülür:--ler, --i(n), --den, --a, -
-il, --(ü)r

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) hüznü

*gözlerinden gözyaşı dökülmesi
kastedilmiştir.*

Her ne dem kim inlesem
gönlüm benim tōlāb olur
Gözlerem güz güllerinden
dökülür her yaña āb

güzel-:

1. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 1
Çekici, cazip kimse, dilber.

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

güzel:

1. **güzeller:-ler**
Gazel 247
Mısra: 10
Çekici, cazip kimse
(özellikle genç kız ve kadınlar
hakkında kullanılır).

Niçe sevmesün Muhibbī ol ŧehi
Nat'-ı hūsninde güzeller oldı
māt

2. **güzeller:-ler**
Gazel 11
Mısra: 7
Çekici olma durumu II
Sevgilinin kendisi.

Çün güzeller pādīŧahısın virildi
ŧāhlik
Çık serīr-i hūsne dinsün hūblar
ŧāhı saña

3. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 4
Çekici olma durumu II
Sevgilinin kendisi.

Hıŧm-ıla n'ola hūnī gözün
kanımı içse
'Ādetdür ezel māyil olur kana
güzeller

4. **güzeller:-ler**
Gazel 20
Mısra: 4
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Tīr-i āha kaddūñi bük eyle bir
çāhı kemān
Kim güzeller māyil olur ok-ıla
yadan yaña

5. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 1

Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

6. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 4
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Hıŧm-ıla n'ola hūnī gözün
kanımı içse
'Ādetdür ezel māyil olur kana
güzeller

7. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 6
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Dürler döküben pāyına ĩŧār ide
çeŧmüm
Nāz-ıla kaçan kaçd ide seyrāna
güzeller

8. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 8
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Döymek ne 'aceb hātır-ı 'uŧŧāk
perīŧān
Zülfine ura el uzadup ŧāne
güzeller

9. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 10
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

ŧem'-i ruħına karŧu Muhibbī
perr ü bālūñ
Yansun ko seni eyledi pervāne
güzeller

10. **güzeller:-ler**
Gazel 496
Mısra: 5
Çekici olma durumu II
Sevgililer.

Ezelden böyledür ğālib güzeller
māladur rāğıb
Gözümün yaşına ŧālib n'ola olsa
diremlerdür

11. **güzeller:-ler, -**
Gazel 194
Mısra: 1
Göze ve kulağa hoŧ gelen,
hayranlık uyandıran,hoŧa ğiden,
beğenilen || Ayıpsız, kusursuz.

Hep güzeller necm Hālık seni
kılmıŧ māhitāb
Gül cemālūñ arz kıl zülfūñi
eyleme niķāb

12. **güzel:**
Gazel 46
Mısra: 1
Çekici, cazip kimse
(Sevgili).

Bir kemān ebrü güzel zāhirde
cānāndur baña
Līk manāda yine ol āfet-i cāndur
baña

13. **güzeller:-ler, -**
Gazel 494
Mısra: 2
Çekici, cazip kimse .

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

14. **güzeller:-ler**
Gazel 494
Mısra: 2
"Güzel, hoŧ" anlamında
sıfat (güzel āhū).

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

güzel oldur ki:

1. **güzel oldur ki:--dur, --ki**
Gazel 136
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel(sevgili) odur
ki,öyledir ki anlamında
kullanılmıştır.

Güzel oldur ki anuñ ŧurra-i
müŧğñini ola
Her kılında niçe biñ āŧık-ı
miskñini ola

güzeller döneler:

1. **güzeller döneler:--ler, --e, --**
ler

Gazel 226

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Meclis içinde birbirinden
güzel kızların dönmesi
kastedilmiştir.*

Cem' eyle güzeller döneler tâ ki
nücûma
Tog aralarında özüni sen mehtâb
it

güzeller husrevine:

1. **güzeller husrevine:--ler, --i,
--n, --e**

Gazel 492

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzeller padişahi(sevgili
kastedilerek).*

Mihr ü mâh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kâyil-durur

güzeller içre:

1. **güzeller içre:--+ler**

Gazel 250

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller içinde.

Muhibbî cevri dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü 'âdet

2. **güzeller içre:--+ler, --re**

Gazel 257

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller içinde.

Cefâkârüm ko cevri ü nâz kılsun
Budur çünkü güzeller içre 'âdet

3. **güzeller içre:--ler**

Gazel 433

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzeller içinde.

Kulından 'âr ider çokdur cefâsı
Güzeller içre ol nâ-mihribândur

güzeller ışkını:

1. **güzeller ışkını:--ı, --nı**

Gazel 131

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel sevgililerin aşkı.

İster-idüñ baş açup Hâk'dan
güzeller ışkını
Şükrüni artur ki oldı hâcetüñ
cümle revâ

güzeller pâdişâhidur:

1. **güzeller pâdişâhidur:--ler, --
ı, --dur**

Gazel 427

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bütün güzellerin içinde en
güzeli(sevgili bağlamında).*

Güzeller pâdişâhidur niyâz
ehline nâz itsün
Anuñ hüsline kimse lâ dimez
hâk hüsni çağıdur

güzeller şahı:

1. **güzeller şahı:--ı**

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellerin şahı, en güzel.

İrgürürdüm göklere cânâ
mahabbet topını
İy güzeller şahı olsañ bir gice
mihmân baña

güzeller şahına:

1. **güzeller şahına:--ler, --ı, --n,
--a**

Gazel 387

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzellerin hükümdarı;
güzellikte en üst düzeyde olan.*

Konmaga şahrâ-yı dilde ol
güzeller şahına
Hayme itdüm iki çeşmüm
kirpügüm aña neverd

güzeller şahını:

1. **güzeller şahını:**

Gazel 39

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzellerin padişahi olan
sevgili.*

Dâda vardum kapusına ol
güzeller şahını

Ola kim dâd eyleye kulına
sultândur baña

2. **güzeller şahını:--n, --un**

Gazel 361

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzellerin şahı, en güzel //
sevgili.*

Ehl-i 'ışkuñ var-isa dâyim niyâz
u giryesi
Sen güzeller şahınıñ cevri ü
cefâsı nâzı çoğ

güzeller şahısın:

1. **güzeller şahısın:--ı, --sın**

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzellerin en
güzeli,padişahi.*

Sen güzeller şahısın ben ışkuñ-
ıla mübtelâ
Hiç olur mı ki muğârin ola şah-
ıla gedâ

güzellerden:

1. **güzellerden:--ler, --den**

Gazel 463

Mısra: 17

Güzel, dilber, sevgili.

Vefâ ummak güzellerden
'acebdür
Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

güzellik:

1. **güzellik:**

Gazel 430

Mısra: 1

*Estetik bir zevk, hoşlanma
gibi duyguları uyandıran nitelik,
hüsni.*

İy pâdişâh-ı hüsni güzellik saña
yiter
Sorma benim bu derdümi
derdüm baña yiter

güzelüm:

1. **güzelüm:**

Gazel 348

Mısra: 10

*"Sevgilim" anlamında hitap
sözü.*

Hāk-i pāyūne Muhibbī diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdün aña
zulm-ı şarīh

güzend irmesün:

1. **güzend irmesün:**--me, --sün

Gazel 414

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar vermek,ziyana

uğratmak.

İrmesün diyü Muhibbī hüs-n-i
dildārā güzend
Āteş-i ruhsār-ı yāra cān u dil
oldı sipend

güzer ola:

1. **güzer ola:**-a

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşğın

mezarı önünden geçmesi
kastedilmiştir.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyāh
Ol yār-ı cefā ugraya andan
güzer ola

hā:

1. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 1

Dikkati çekmek, uyarmak

için kullanılan bir söz, sakın.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velkin
soñı müşkil hā

2. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 2

Dikkati çekmek, uyarmak

için kullanılan bir söz, sakın.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velkin
soñı müşkil hā

3. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 4

Dikkati çekmek, uyarmak
için kullanılan bir söz, sakın.

Çeke cevri ü cefā āşık idesin luṭf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hīç
cihānda kimse kāyil hā

4. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 6

Dikkati çekmek, uyarmak

için kullanılan bir söz, sakın.

Dilüm pūr mihr-i yār-ıla neden
fārīg ola dilber
Meeldür yā n' için dinmiş ki
dilden yol var dil hā

5. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 8

Dikkati çekmek, uyarmak

için kullanılan bir söz, sakın.

Nigārā āsitānuñda raķībūñ beni
çok görmiş
Dilegüm bu-durur Hāk'dan
çekile gözüne mil hā

6. **hāya:**-(y)a

Gazel 2

Mısra: 8

"□□" Hā.

Hā mim harfi dü nāmuñdan
işāretdür senüñ
Hāya Aḥmed didiler mīme daḥı
hem Muştafā

7. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 10

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

N'olisar bilmezem hālüm
perīşān oluram her dem
Elinden şānesin komaz tarar ol
zülfi sünbül hā

8. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 12

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zaḥmet ü miḥnet
kamusi ola zāyil hā

9. **hā:**

Gazel 61

Mısra: 14

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Yolında dīdeler ḥasret Muhibbī
yaşını dōksün
Ola ki semmi esbinüñ nişānını
görem gil hā

10. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 1

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Düşürme elden sākī şarāb-ı
rāḥat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle maḥfil hā

11. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 2

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Düşürme elden sākī şarāb-ı
rāḥat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle maḥfil hā

12. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 4

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur ḥayrı
Velī hīç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

13. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 6

Bir konu üzerinde ileri

sürülen düşünceyi anlatan
sözcük.

Ki çün bünyādına ilmüñ
komişlar naḥv-ıla şarfi
Olur mı ilm hīç ḥāşıl okımmaya
avāmil hā

14. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 8

Bir konu üzerinde ileri sürülen düşünceyi anlatan sözcük.

Şütürler rakş u ger şādī urursa
tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişānın vire maħmil hā

15. **hā:**

Gazel 65

Mısra: 10

Bir konu üzerinde ileri sürülen düşünceyi anlatan sözcük.

Yaşuñ girdābına düşdün
Muħibbī çāre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden ħalāş-ı
fıkr-i sāhil hā

16. **ħa:**

Gazel 2

Mısra: 7

"Hā" harfi.

Ha mim ħarfi dü nāmuñdan
işāretdür senüñ
Ĥāya Aħmed didiler mīme daħı
hem Muştafā

hā diyince:

1. **hā diyince:**--y, --ince

Gazel 360

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hemen, hemen şimdi,

çabucak.

Ne baña şabra taħammül var ne
ħüsnüñde karar
Hā diyince ħağ gelür olmaz daħı
ağāh ruħ

ħāb:

1. **ħāb:**

Gazel 201

Mısra: 4

Uyku.

Gün yüzün görür idüm düşde
eger
Gire idi gözüme bir zerre ħāb

2. **ħāb:**

Gazel 212

Mısra: 4

Uyku II rüya.

Gelse ger ħālī ħayālī çeşmüme
uyħu gider

N'eylesün cāyı megesdür
mümkin olmaz anda ħāb

ħ'āb:

1. **ħ'āb:**

Gazel 194

Mısra: 8

Uyku.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam ħayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre ħ'āb

2. **ħ'āb:**

Gazel 144

Mısra: 4

Uyku II Rüya.

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi
Başuña gün togdı nedür aşıka bu
deñlü ħ'āb

3. **ħ'ābda:-da**

Gazel 453

Mısra: 5

Uyku II Rüya.

Nāgehān bir şeb uyudum yāri
gördüm ħ'ābda
Niçe yıllar beni bī-dār iden ol
şeb ħābıdur

ħ'āb görünmez:

1. **ħ'āb görünmez:**--in, --mez

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözlerine uyku

girmemesi.

Umar-ıdum göre idi dīdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu ħayāl-ile
görünmez baña ħ'āb

ħāb yimekden:

1. **ħāb yimekden:**--den

Gazel 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sofuların dünyevi

lezzetlere düşkünlükleri

kastedilmiştir.

Ārifün gülgün şarāb-ıla kızarmış

çehresi

Ĥāb yimekden zāhidün beñzi

sararmış ħūşk-leb

ħāb yüzün:

1. **ħāb yüzün:**--in

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç uyumamak.

Ĥālūñi fıkr eyledüğüm demde
gelmez çeşme ħāb
Ĥāb yüzün kimse görmez
olıcak cāy-ı zübāb

ħ'āb yüzün:

1. **ħ'āb yüzün:**--i, --n

Gazel 437

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç uyumamak.

Fitne-i 'ālem-durur her dem o
zūlf-i müşg-bār
Ĥ'āb yüzün merdüme göstermez
ol çeşmi ħumār

ħāba beñzer:

1. **ħāba beñzer:**--a

Gazel 359

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bahsedilen şeyin
bir uyku yahut rüya haline
benzemesi kastedilmektedir.*

Ġarra olma dehre seni āħir ol
bīdār ider
Şubħeh bir ħāba beñzer devlet-
i iķbāl-i çarħ

ħ'āba vardum:

1. **ħ'āba vardum:**--a, --du, --m

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) uykuya

*dalmak,rüya görmek anlamı
kastedilmiştir.*

Ĥ'āba vardum nāgehān luţf-ıla
geldi didi yār
Bu ne ħafletdür uyan üstüñe
togdı āfītāb

ħāba varmaz:

1. **ħāba varmaz:**--a, --maz

Gazel 283

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uyku tutmamak.

Hâlüm aglarsam katında h'âba
varmaz çeşm-i yâr
Mihnet ü derdüm aña efsâne
oldı 'âkıbet

habâb:

1. **habâb:**

Gazel 146

Mısra: 4

*Su üzerinde oluşan hava
kabarıcı II sivilce; gönül
yarası, aşk.*

Zülfî sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ midur
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün habâb

2. **habâb:**

Gazel 150

Mısra: 4

*Su üzerinde oluşan hava
kabarıcı II sivilce; gönül
yarası, aşk.*

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hün-feşân
Haymelerdür câ-be-câ anda
zuhûr iden habâb

habâvisden:

1. **habâvisden:--den**

Gazel 311

Mısra: 3

*Kötülükler. Murdar ve pis
şeyler.*

Habâvisden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü'l-
habâvis

hâbda gördüm:

1. **hâbda gördüm:--+da, --dü, --m**

Gazel 179

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uykuda görmek. II Rüya.

Hâbda gördüm Muhibbî defter
olmuş hayr u şer
Her nefes kim ışk-ıla geçmiş anı
bildüm evâb

haber:

1. **haber:**

Gazel 4

Mısra: 3

*1. Naklolunan söz. 2. İlim,
vukuf, malûmat.*

Tire zülfünden virür her lahza
“Ve'l-leyl” haber
Ârızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhâ”

2. **haber:**

Gazel 4

Mısra: 3

*Ar. 1. Naklolunan söz. 2.
İlim, vukuf, malûmat. (vermek
ve almak maddeleriyle
kullanılır:Haber verdi. Haber
aldım).*

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ârızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhâ

haber al:

1. **haber al:**

Gazel 459

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kendisine bildirmek,
öğrenmek, bilgi edinmek.*

Yûsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mîzânıdur

haber kıl:

1. **haber kıl:**

Gazel 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haber göndermek,
haberdar etmek, bilgi vermek.*

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabâ merdümlik it yâra haber
kıl dâyimâ

haber sorma:

1. **haber sorma:--ma**

Gazel 440

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir şey veya kimsenin) Ne
durumda olduğunu öğrenmek
istemek.*

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
dîvâneden
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

haber virem:

1. **haber virem:--e, --m**

Gazel 440

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haber almak, bilgi sahibi
olmak.*

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
dîvâneden
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

haber virmedi:

1. **haber virmedi:--me, --di**

Gazel 389

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahsetmek, söylemek.

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hîred

haber virmedi:

1. **haber virmedi:--i, --n, --me, --di**

Gazel 348

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) kastedilen
unsurun sevgili hakkında aşığı
haber iletmemesi
kastedilmektedir.*

Bilmezem bād-ı şabâdan kime
şekvâ ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şahîh

habes sultânıdur:

1. **habes sultânıdur:--ı, --dur**

Gazel 198

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Habeşistan sultanı.

Taht-ı âc üstinde hâli san Habeş
sultânıdur
Kaşları tuğrâsını gördüñ hemân
ünvânın öp

h'âb-ı bārândur:

1. **ḥāb-ı bārāndur**:--dur
Gazel 39
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmur uykusu.

Rāḥat olurdum Muḥibbī cevri
okın yağdursa yār
Niçe rāḥat olmayam ol ḥāb-ı
bārāndur baña

ḥāb-ı ğafletten:

1. **ḥāb-ı ğafletten**:--den
Gazel 331
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet uykusu.

Niçeye dek hırş-ı dünyā
vaḳıttır
Ḥāb-ı ğafletten Muḥibbī gözün
aç

2. **ḥāb-ı ğafletten**:--den
Gazel 418
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet uykusu.

Ḥāb-ı ğafletten uyan yārān
kamu göçmekdedür
Çın seḥer uyhusını bil kārban
görmez lezīz

ḥāb-ı ğafletle:

1. **ḥāb-ı ğafletle**:--le
Gazel 242
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gaflet uykusu, vurdumduymazlık.

Niçe bir ḥāb-ı ğafletle yatasın
şubḥa dek ğāfil
Sehergeh gülşene varup şadā-yı
bülbülü gūş it

ḥāb-ı telh ola:

1. **ḥāb-ı telh ola**:--a
Gazel 364
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
-Acı (veren, çektiren) uyku.

Görmez Muḥibbī uyḥu yüzün
şimdi ay u yıl
Nāgāh eger ki görse ola daḥı
ḥāb-ı telḥ

ḥabīb-:

1. **ḥabībüm**:-(ü)m
Gazel 262
Mısra: **4**
Sevgili, dost.

Şikārıdır dem-ā-dem şīr-i nerler
Ḥabībüm gerçı bir şīrīn ğazālest

ḥabīb:

1. **ḥabīb:**
Gazel 145
Mısra: **10**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

Bu Muḥibbī giceler efgān ider
bülbül gibi
N'içün efgānum benüm gül gibi
gūş itmez ḥabīb

2. **ḥabīb:**
Gazel 152
Mısra: **4**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muḥib
Aña ḥabīb eger kakıyup itmeye
itāb

3. **ḥabīb:**
Gazel 171
Mısra: **1**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

İtmesün cevri ü cefāyı kendüzine
ḥū ḥabīb
Ḥastanuñ aḥvāli n'olur bilmeye
derdin ḥabīb

4. **ḥabīb:**
Gazel 172
Mısra: **10**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

Āşıkam bīmār-ı ışkam baña
sendendür ilāc
Kanda varam çünki sensin hem
ḥabīb ü hem ḥabīb

5. **ḥabībüm**:--üm
Gazel 332
Mısra: **1**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

Zülfüñi keş it nigārā gel
ḥabībüm yüzün aç

Dehri tā kılsun münevver 'ālemi
tutsun sirāc

6. **ḥabībüm**:--üm
Gazel 459
Mısra: **4**
(Allah'ın sevgilisi) Hz.
Muhammed.

Yūsuf'a kim beñzedür seni
berāber tartıla
Al ḥaber benden ḥabībüm
gözlerüm mizānidur

7. **ḥabībüm**:--üm
Gazel 74
Mısra: **12**
Hz. Muhammed.

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyında yār
Ḥoş laḳab virmiş ḥabībüm baña
ġayet faḥr ola

8. **ḥabīb-i**
Gazel 328
Mısra: **3**
1. Sevilen kimse, sevgili,
dost. 2. (Habībullah "Allah'ın
sevgilisi" sözünün kasaltılmışı
olarak) Hz. Muhammed.

Ḥabīb-i olmasa idüñ Ḥudā'nuñ
Müyesser olmaz idi saña mi'rāc

9. **ḥabīb:**
Gazel 191
Mısra: **1**
Sevgili, dost, ma'suk; Hz.
Muhammed.

Sevdüğümü bilicek hiç yüzüme
bakmaz ḥabīb
Bu muḳarrerdür ölümlü ḥastaya
varmaz ḥabīb

10. **ḥabīb:**
Gazel 9
Mısra: **5**
Allah'ın sevgilisi Hz.
Peygamber.

Cevri oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ḥabīb
Āḥir nefesde eyleye cānum duā
saña

11. **ḥabīb:**
Gazel 91
Mısra: **5**
Allah'ın sevgilisi Hz.
Peygamber.

Kaşı yayına komış ğamz okını
çün ol habîb
Râhat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dâyimâ

12. **habîbüñ: -üñ**

Gazel 312

Mısra: 3

Sevgili / yar / dost.

Saçı zâlim habîbüñ çeşmi âfet
Olurlar fitneye her biri bâ'is

13. **habîbüñ: -üm**

Gazel 454

Mısra: 5

1. *Sevilen kimse, sevgili,
dost.* 2. *Hız. Muhammed.*

Haṭâ ise seni sevmek habîbüñ
Haṭâdan hâli olmaz âdemîdür

habîb oldur:

1. **habîb oldur: --dur**

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Muhammed(a.s.)'nin

*Allah(C.C)'in sevgili dostu
olması kastedilir.*

Afv kıl işyanımı kim bir aduñ
Ğaffâr'dur
Ol Muḥammed hürmetine kim
saña oldur habîb

habîb-i hak:

1. **habîb-i haq:**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sevgilisi (Hz.

Muhammed).

Yokdur nazîr hüsnuñe olduñ
habîb-i Haq
Älem içinde kıldı Hudâ seni
münteḥab

hâbidur:

1. **hâbidur: --i, --dur**

Gazel 453

Mısra: 6

*Uyku(sevgiliyi rüyada
göreceği gecenin uykusu-aşık
bağlamında).*

Nâgehân bir şeb uyudum yârı
gördüm h'âbda

Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol
şeb hâbidur

habs oldum:

1. **habs oldum: --du, --m**

Gazel 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başka bir şeyi gözü

görmemek, tutkun olmak.

Gerçi vardum küyüña evvel
dutıldum zülfüñe
Soñra habs oldum ebed çâh-ı
zenahdânuñ görüp

hâbuma gire:

1. **hâbuma gire: --um, --a, --e**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgiliyi

*uykuda, rüyasında görmek
istememesi kastedilmiştir.*

Fikre vardum tâ ki hâbuma gire
ol mâhitâb
Ben bu fikr içinde iken togdı
nâgâh âfîtab

hac itme:

1. **hac itme: --me**

Gazel 341

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hac yapmak, hacca gitmek.

Haq katında bir gönül yapmak
revâdur Ka'be'den
Döstüm dil yap tavâf-ı Ka'be
kılma itme hac

hâce-i dünyâ:

1. **hâce-i dünyâ:**

Gazel 373

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünyanın hocası, dünyaya
düşkün hoca.*

Mâyil olma hâce-i dünyâ gibi
sîm ü zere
İtmemişdür bu fenâ dârında hiç
bir kimse sūd

h'âce-i işkam:

1. **h'âce-i işkam: --am**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hocası, sevda

öğretmeni.

Dürr ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H'âce-i işkam ğam u ğuşşa
tecemmüldür baña

2. **h'âce-i işkam: --(a)m**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hocası, sevda

öğretmeni.

Kân-ı dilden h'âce-i işkam
gözüm gevher tolu
Bâr-ı ğam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

hâcet degül:

1. **hâcet degül:**

Gazel 263

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerekmez, İhtiyacı yoktur.

Dilin yapsun yiter bu
derdmenüñ
Degül hâcet yapa mescid
'imâret

2. **hâcet degül:**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerekmez, ihtiyaç yok.

Bezm-i ğamda gel uyandur iy
dil âhuñ şemini
Älemi rüşen kılar hâcet degül
meşal saña

hâcetüñ oldı:

1. **hâcetüñ oldı: --dı**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dilek ve isteklerin

gerçekleşmesi.

İster-idüñ baş açup Haq'dan
güzeller ışkıñı
Şükrüñi artur ki oldı hâcetüñ
cümle revâ

hâcı:

1. **hâcılar:-lar**

Gazel 493

Mısra: 4

*Hac farızasını yerine
getiren, hacca giden kimse.*

Ka'be'dür küyi varan 'âşıkları
Anda kırbân hâcılar bayramıdır

hacil olur:

1. **hacil olur:--ur**

Gazel 314

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Utanmak, mahçup olmak,
utançtan bir kimsenin yüzüne
bakamayacak duruma gelmek.*

Gül hacil olur kızarur görse
haddi gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla bahş

had:

1. **hadden:-den**

Gazel 29

Mısra: 11

Yanak, ruh, ruhsar.

Cürm ü işyânım burundur gerçi
hadden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

hadd:

1. **hadden:-en**

Gazel 292

Mısra: 9

*1. Sınır. 2. Derece,
mertebe.*

İy Muhibbî key sakın hadden
tecâvüz eyleme
Çün bilirsin bir dağı girmez ele
'ömr-i güzışt

2. **haddinde:-in, -de**

Gazel 237

Mısra: 5

Yanak.

Baňa hâli gendümin haddinde
'arz eyler rakîb
Sanasın cennette virür Âdem'e
iblis ögüt

3. **haddün:-üñ**

Gazel 88

Mısra: 1

*Sevgilinin yüzündeki ayva
tüyleri.*

Ger bağ-ı hüsn içinde haddün
gülizâr ola
Lâyık budur bülbül-i dil karşı
zâr ola

4. **haddün:-üñ**

Gazel 124

Mısra: 1

*Sevgilinin yüzündeki ayva
tüyleri.*

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baňa
Murğ-ı dil âvâzesi feryâd-ı
bülbüldür baňa

5. **haddün:-üñ**

Gazel 405

Mısra: 1

*Sevgilinin yüzündeki ayva
tüyleri.*

Çünkü oldu gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryâda
gelsün ehl-i derd

6. **haddünün:-üñ, -üñ**

Gazel 177

Mısra: 7

(Sevgilinin) yanağı.

Haddünün dün zikrin itdüm
gülşen içre husrevâ
Şâh-ı gülden yire düşdi vâlih
oldı andelîb

7. **haddi:-i**

Gazel 314

Mısra: 9

Yanak; sevgilinin yanağı.

Gül hacil olur kızarur görse
haddi gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla bahş

hadd ü gâyet:

1. **hadd ü gâyet:**

Gazel 263

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sınır ve nihayet.

Benüm derd-i dilüm gâyet
üküşdür
Bulunmaz aňa hergiz hadd ü
gâyet

hadd-i cânânı:

1. **hadd-i cânânı:--i**

Gazel 298

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
-Sevgilinin yanağı.

Hat gelüp itmiş ihâta hadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mäh-ı
tâbânı dürüst

haddi gül gül olmuş:

1. **haddi gül gül olmuş:--di, --
miş**

Gazel 289

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin

*yanağının gül gibi kırmızı ve
güzel kokması kastedilmektedir.*

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanımı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
hunh'âr mest

haddi mi var:

1. **haddi mi var:--i, --mi**

Gazel 316

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Kulun hakkı

*yoktur padişah(sevgili) ile
hasbihal etmeye anlamında
kullanılmıştır.*

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide
sen han-ıla bahş
Zerre niçe eylesün hürşid-i
raşşân-ıla bahş

haddi mi vardur kuluñ kim:

1. **haddi mi vardur kuluñ**

kim:--i, --mi, --dur, --u, --n

Gazel 305

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Kulun hakkı

*yoktur padişah(sevgili) ile
hasbihal etmeye anlamında
kullanılmıştır.*

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermânuña
Haddi mi vardur kuluñ kim ide
sultân-ıla bahş

haddūn gülleri:

1. **haddūn gülleri:**--ü, --n, --ler, --i

Gazel 310

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin

yanagındaki güller -gülücükler-
kastedilmektedir.

Ḥānde kılsun gül gibi gülşende
ḥaddūn gülleri
Āhum ile eyleyem yaşımı bārān
el-ğiyās

haddūn mi:

1. **haddūn mi:**--ün, --mi

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin yanığı

kastedilmiştir.

Aceb ḥaddūn mi bu yāḥūd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtāb

haddūn üzre zülfüni komak:

1. **haddūn üzre zülfüni**

komak:--ü, --n, --ü, --n, --i, --
mak

Gazel 332

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin

yanığının üzerine saç
perçemlerinin gelmiş olması
kastedilmektedir.

Ḥaddūn üzre zülfüni komak
revā mı döstüm
Kimde İslām olsa komaz
Muşhaf'ın üstüne hāç

haddūne irerdüm:

1. **haddūne irerdüm:**--ü, --ne, --
-e, --r, --dū, --m

Gazel 174

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin

yanığına ulaşacak kadar
samimi olmak kastedilmiştir.

Zülfün el virse irerdüm ḥaddūne
Aşıkun günü togar iriçe şeb

hadeñg:

1. **hadenge:**-e

Gazel 422

Mısra: 4

Ok. II Sevgilinin kirpikleri.

Ya kaşların kuraldan qurbānuñ
oldum iy döst
Bu sine fırkeşidür gamzeñ
ḥadenge beñzer

hadeng itdi:

1. **hadeng itdi:**--di

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kayın ağacından yapılmış

ok, (sevgilinin kirpiği)
kastedilmiştir.

Çeşmi ya atdı fiten gamzesini
itdi ḥadeng
Ḥünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

hadid:

1. **hadid:**

Gazel 376

Mısra: 10

Demir(Katı ve sert gönül
anlamında).

Göz yaşıyla niçe yıldır itmedi
āhum eşer
Seng midür bilimedüm qalbün
şehā yoḥsa ḥadid

hadid ü tuç:

1. **hadid ü tuç:**

Gazel 327

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öfkeli, kızgın ve sinirli

anlamında. II Hadid suresi.

Āhum e ş er mi eyler aña seng
dildür ol
Göñline beñzemez anuñ illā
ḥadid ü tuç

hādimi olalıdan:

1. **hādimi olalıdan:**--i, --a, --lı,
--dan

Gazel 342

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgili bağlamında onun

hizmetkarı olmak
kastedilmektedir.

Bu Muḥibbī olalıdan ḥāk-i
pāyuñ ḥādimi
Tañ midür Keyḥusrev ü
Dārā'dan alsa tāc u bāc

hādīs:

1. **hādīs:**

Gazel 322

Mısra: 1

Ar. I. Hazret-i

Peygamberin kelām-ı şerifi. 2.
Ondan bahseden ilim. 3. Haber,
kıssa, söz. 4. Yeni taze. hadīsü's-
sinn: Genç, taze, nevcivan.

Cihān için dimişler çünkü ḥadīs
Bulursa ne tañ anda ḥavādīs

2. **hādīs:**

Gazel 312

Mısra: 1

1)Hbaer,söz. 2)Sonradan

olan şey. Değişen.

Cihān için dimişler çünkü ḥadīs
Bulınsa tañ midür bunda
ḥavādīs

hādīs eden:

1. **hādīs eden:**--e, --n

Gazel 248

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Yeni. Sonradan olan şey.

Değişen. Hudus eden. 2)Her
söylenişinde yeni haber gibi
dinlenmeğe layık.

Pāy-ı ḥuma sebū gibi ser ko
Muḥibbī var
Olur çü soñra ḥadī ş eden
kāseler şikest

hādīs -i zülf-i dildarı:

1. **hādīs -i zülf-i dildarı:**--ı

Gazel 491

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçının sözü.

Ḥadī ş -i zülf-i dildarı didiler
eyleme kütāh
Anuñçün güft ü güyüm 'ālem
içinde müselseldür

hafta vü ay u yıllar:

1. **hafta vü ay u yıllar:**

Gazel 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*)
*Haftalar, aylar, yıllar - zaman-
anlamı kastedilmiştir.*

Hafta vü ay u yıllar geçmişdi
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hudâ'ya gördük
seni selâmet

hafta vü ay u yıllar geçmişdi:

1. **hafta vü ay u yıllar
geçmişdi:--lar, --miş, --di**

Gazel 220

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *Haftaların,
ayların ve yılların geçtiği
kastedilmektedir.*

Hafta vü ay u yıllar geçmişdi
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hudâ'ya gördük
seni selâmet

hak:

1. **haküm:--üm**

Gazel 145

Mısra: 4

Toprak.

Azm kıldum küy-ı yâra vâlih ü
hayrân şıfat
Giderem âb-ıla haküm mi
çeküpdür yâ naşib

2. **hak-i:**

Gazel 8

Mısra: 6

Ar. Toprak, türap.

Tañ midur Mecnünlayın terk
eyler-isem yüz suyn
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur
ol toz baña

3. **hakdür:--dür**

Gazel 443

Mısra: 10

Toprak.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

4. **hakı:--ı**

Gazel 341

Mısra: 3

Bir şeye ilişkin, üzerine.

Muşhaf-ı hüsnüñ hakı ben
togrıyam kıddüñ gibi
Kâfirem zülfün gibi ger var-ısa
gönlümde kec

5. **hakı:--ı**

Gazel 382

Mısra: 5

Bir şeye ilişkin, üzerine.

La'l-i nâbuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ hakı
Kâfirem ger eyler-isem bâde-i
hâmrâyı yâd

6. **hak'dan:--'dan**

Gazel 300

Mısra: 8

Allah.

Bi-hamdi'illâh beni öldürdi
gâmzeñ
Dilerdüm dâyimâ Hak'dan
şehâdet

7. **hak:**

Gazel 95

Mısra: 7

*"Varlığı ezelden ebede
sabit olan, hiçbir değişikliğe
uğramadan var ve daimi olan,
batıl olmayan" anlamında
Allah'ın en güzel
isimlerindedir. Allah, Cenâb-
ıHak, Hudâ.*

Hak müyesser eylese bir kez
dağı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

8. **hak:**

Gazel 2

Mısra: 13

*"Varlığı ezelden ebede
değişmeden sabit olan"
anlamında Allah'ın güzel
isimlerinden.*

Hak müyesser eylese varsa
Muhibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi hak-i pâyün
tütiyâ

9. **hakdur:--dur**

Gazel 261

Mısra: 8

Doğru, gerçek, hakikat.

Koymaz figân u nâleñi bir zerre
güşına
Hakdur zamâne hakkına ger
diseler kerest

10. **hâke:--e**

Gazel 427

Mısra: 7

(Fars.) Toprak.

Felek cāmı içüp döker şu'â'ı
cür'asın hâke
Elinde tutduğı mihr-i zer-efşân
san ayâğıdur

11. **hâke:--e**

Gazel 443

Mısra: 9

(Fars.) Toprak.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

12. **hâke:--e**

Gazel 456

Mısra: 6

*I. Toprak. II. Zavallı,
düşkün, değersiz âşik.*

Didemi ferş-i rehün eyleyem iy
serv-i hırâm
Pâyüña hayf degül mi ki basup
hâke çıkar

13. **hak:**

Gazel 427

Mısra: 6

1. Doğru, gerçek, 2. Allah.

Güzeller pâdişâhdur niyâz
ehline nâz itsün
Anuñ hüsnine kimse lâ dimez
hak hüsnî çağıdur

hak':

1. **hak'dan:--dan**

Gazel 131

Mısra: 7

Allah tealâ.

İster-idün baş açup Hak'dan
güzeller ışkını
Şükrüñi artur ki oldı hâcetün
cümle revâ

hak dimişler:

1. **hak dimişler:--miş, --ler**

Gazel 289

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğru söylemek.

'Arızuñda zülfüñi gördüm senüñ
iy yâr mest

Hağ dimişler günde yatsa olur-
miş mâr mest

2. **hağ dimişler**:--miş, --ler
Gazel 376
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru söylemek.

Sakıyâ gel sun Muhibbî'ye
şarâbuñ tâzesin
Hağ dimişler lezzeti artukdur
evlânun cedîd

3. **hağ dimişler**:--miş, --ler
Gazel 498
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Doğru söylemek.

Kanum içse ğamzeler ister ciger
biryânını
Hağ dimişler serhoşun meyli
kebab üstindedür

hağ eyledi:

1. **hağ eyledi**:--dı
Gazel 392
Mısra: 27
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Layık olduğu gerekli
karşılığı görmek.*

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli
eyledi Hağ
Saña vü âlüñe aşhabuña biñ
kerre dürüd

hağ habibi:

1. **hağ habibi**:--+i
Gazel 113
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allah'ın sevgilisi, Allah'ın
mahbubu Hazret-i Muhammed
(s.a.v.).*

Hağ habibi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

hâk idüp:

1. **hâk idüp**:üp
Gazel 71
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Toprak etmek, toprağa
sermek, ayaklar altında
çiğnenmiş hale getirmek II*

*değersizleştirmek, kendini
değersiz saymak, benliğini yok
etmek.*

Yüzüñe ol vaqt basar pâyın
Muhib ol dil-firîb
Yollarında hâk idüp devrân-ı
cismün gerd ola

hâk inşâf vire:

1. **hâk inşâf vire**:--e
Gazel 118
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"Allah insaf versin":
Kişinin hakka ve adalete uygun
şekilde merhametli davranması
temennisiyle söylenilmiş bir
ifadedir.*

İy Muhibbî çünkü dildârunda hîç
inşâf yok
Çâre ne şabr eyle tâ kim Hağ
vire inşâf aña

hâk itmedin:

1. **hâk itmedin**:--me, --din
Gazel 202
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yüzünü toprağa
bulaştırmak II sevilen, sayılan
birinin huzurunda sevgi, saygıyı
göstermek için yüzünü
toprağa/yere değercesine
eğmek.*

Sakıyâ sun bir kadeh hicrân beni
hâk itmedin
Çün harâb eyler olayın bârî ben
mest ü harâb

hâk katında bir gönül yapmak ka'be'den revâdur:

1. **hâk katında bir gönül
yapmak ka'be'den revâdur**:--
ı, --n, --da, --mak, --den, --dur
Gazel 341
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Allah'ın nezdinde
bir gönülü mutlu etmenin sanki
Kabe dediğimiz kutsal mekanı
yeniden inşa etmekle denk
olduğu dile getirilmektedir.*

Hağ katında bir gönül yapmak
revâdur Ka'be'den
Döstüm dil yap tavâf-ı Ka'be
kıлма itme hac

hak naşib ide mi ki:

1. **hak naşib ide mi ki**:--de, --
mi, --ki
Gazel 133
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allah(c.c) kismet ederse
anlamında.*

Hağ naşib ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i şürîdeves hayrânunam
öñdin soña

hâk oldı:

1. **hâk oldı**:--dı
Gazel 241
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1) Sevgilinin kapısında
aşığın sabit bulunması. 2)
Toprağa karışmak, ölmek.*

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

hâk olduğum:

1. **hâk olduğum**:--dug, --um
Gazel 179
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Toprağa karışmak I
sevgilinin ayağı altında ezilmek,
ölür gibi topraklara karışmak;
yoluna ölmek deyimi: birinin
uğruna ölmek. (ADS).*

Gördiler hâk olduğum yoluñda
iy âlî-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yâ
leytenî küntü türâb"

hâk olsa idüm:

1. **hâk olsa idüm**:--sa, --dü, --m
Gazel 349
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1)(Beyitte) aşığın mecliste
topraktan kadeh olmak istemesi
kastedilir. 2)Aşığın meclisin
kapısında toprak olması
kastedilir. Türab.*

Kâşki hâk olsa idüm ben der-i
meyhâñede

Māh-rūlar içdügince her yaña serper qadeh

hāk olursa:

1. **hāk olursa:**--ur, --sa
Gazel 91
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1. Ölmek. 2. Toprak olmak.

Hāk olursa zecr ü hicrinden Muhibbī hasta dil İy şabā merdümlik it yāra haber kıl dāyimā

hāk resül olduğuna:

1. **hāk resül olduğuna:**--dug, --u, --n, --a
Gazel 392
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) Hz Muhammed kastedilerek onun Allah'ın rasulü olduğu ifade edilmektedir.

Da 'vet-i Hāk' a yiter gerçi bugün iki güvāh Hāk resül olduğuna çār kitāb oldı şühūd

hāk saña virmiş-iken iy muhibbī kadrini bil:

1. **hāk saña virmiş-iken iy muhibbī kadrini bil:**--miş, --ken-, --i, --ni
Gazel 147
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) Allah sana sevgiliye yakın olma gibi bir nimet bahşetmişken, bunun kıymetini bilmelisin diye aşık uyarılmaktadır.

Virmiş-iken Hāk saña bil iy Muhibbī kadrini Ğabğabını oğşayup geh geh gül-i ħandānım öp

hāk taālā:

1. **hāk taālā:**
Gazel 113
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüce Allah.

İy Muhibbī Hāk Taālā mucizin izhār ide

Cümleten ola muṭī rām ola chl-i hāc aña

hāk taālā'nuñ resülü:

1. **hāk taālā'nuñ resülü:**--+i
Gazel 113
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah(c.c)'ın dünyaya yolladığı son peygamber Hz. Muhammed Mustafa(s.a.v) kastedilmiştir.

Hāk Taālā'nuñ resülü hem şefāat kāmıdır Hāk-ı ālem rüz-ı mahşerde kamu muhtāc aña

hāk tariki gösterdi:

1. **hāk tariki gösterdi:**--di
Gazel 34
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte Allah(c.c)'ın doğru,gerçek,öz yolu kuluna göstermesi.

İy dil geç togrı yola bak saña Çünkü gösterdi tariki Hāk saña

hāk ü zeheb:

1. **hāk ü zeheb:**
Gazel 141
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Toprak ve altın.

İtmeyince terk-i dünyā iremezsin Hāk'a sen Tā ki yanuñda senüñ bir olmaya hāk ü zeheb

hāk virmiş-durur her sev'e bir dürlü sebeb:

1. **hāk virmiş-durur her şey'e bir dürlü sebeb:**--miş, --ur, --e
Gazel 141
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) "Allah gerçekleşecek ve gerçekleşmeyecek her şeyi bir sebebe bağlamıştır." anlamı kastedilir.

Her ne ekersin dilā āhır biçersin sen anı Çünkü Hāk virmiş-durur her şey'e bir dürlü sebeb

hāk yolında:

1. **hāk yolında:**--i, --n, --da
Gazel 113
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a ulaştıran yol, doğru yol.

Hāk yolında ihtiyār-ı fakr idüp faḫrum didi Geymesiz-idi virseler dürr ü cevāhir tāc aña

hāk'a kurbet bulasın:

1. **hāk'a kurbet bulasın:**--+a, --a, --sın
Gazel 251
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) masivadan uzaklaşarak Allah'a manevi yakınlık içinde bulunmak kastedilmiştir.

Eger dirseñ huzūr idem dilā kıl dāyimā 'uzlet İrag ol dār-ı dünyādan bulasın tā Hāk'a kurbet

hāk'dan gözine mil çekile:

1. **hāk'dan gözine mil çekile:**--il, --e
Gazel 61
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) rakibin gözünün Allah tarafından kör edilmesi,görmesinin engellenmesi durumu.

Nigārā āsitānuñda raḫībün beni çok görmiş Dilegüm bu-durur Hāk'dan çekile gözine mil hā

hāke:

1. **hāke:**
Gazel 213
Mısra: 7
1)Toprak,aşağı,değersiz, basit kişiler. 2)Aşık.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā serv-i revān Sāye düşmez kanda ise didiler illā türāb

hāk-i der:

1. **hāk-i der:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(sevgilinin) kapısının,
eşiğinin toprağı.

Dilber dimiş hasta Muhib
kandadır aceb
Yıllar geçe bilmeye ol hāk-i der
ola

hāk-i derin:

1. **hāk-i derin:**

Gazel 278

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kapının toprağı.

Kühl için hāk-i derin çünki
getürdün gözüme
Bilürem degül 'ivaž cānı
faķırāne ilet

2. **hāk-i derin:**

Gazel 285

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşik tozu, eşik toprağı II
Sevgilinin eşiğinin tozu/toprağı.

Al hāk-i derin elüñe andan
yüzüñe sür
'İzzetle koyup başuña tāt-ı
sa' ādet it

3. **hāk-i derin:**

Gazel 435

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşik tozu, eşik toprağı II
Sevgilinin eşiğinin tozu/toprağı.

İy şabā ırgür Muhibbī çeşmine
hāk-i derin
Tütüyādan yig görünür yoħsa
dārūlar mıdur

hāk-i derinden:

1. **hāk-i derinden:--den**

Gazel 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşik tozu, eşik toprağı II
sevgilinin eşiğinin tozu/toprağı.

Rüşen kıluram gözlerümi hāk-i
derinden
Ger bedraķa-i rāhum ola nūr-ı
hidāyet

hāk-i derün:

1. **hāk-i derün:**

Gazel 253

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kapının, eşiğinin toprağı.

Eger hāk-i derün mesken olursa
Yiter dünyāda baña bu maķāmāt

2. **hāk-i derün:**

Gazel 228

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Kapı toprağı, eşik toprağı
II sevgilinin eşiğinin toprağı.

Ger hāk-i derün bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma koyup eyler-idüm tāt-ı
sa' ādet

hāk-i kademün:

1. **hāk-i kademün:--ü, --n**

Gazel 228

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin ayağının tozu;
toprağı.

Hāk-i kademün dīdelerümden
görünür san
Bir rıkdür ol şīşe-i çeşmüm aña
sā' at

hāk-i pā:

1. **hāk-i pā:**

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağının toprağı.

Rište-i cān üzre düzdün
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbī hāk-i
pā oldum saña

hāk-i pāy-ı dilberi:

1. **hāk-i pāy-ı dilberi:-i**

Gazel 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül alan sevgilinin
ayağının toprağı.

Ālem-i ulyāyı seyr itmek
dilerseñ iy gönül

Hāk-i pāy-ı dilberi kühl-ı başar
kıl dāyimā

hāk-i pāyıdur:

1. **hāk-i pāyıdur:--ı, --dur**

Gazel 450

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin ayağının tozu.

Hayāli konmaga gelse gözüm
şırça sarāyıdur
Gözüme kühl olan her dem
niğāruñ hāk-i pāyıdur

hāk-i pāyına:

1. **hāk-i pāyına:--ı, --na**

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1. Ayak toprağı 2. Büyük
bir kimsenin huzuru.

İy şabā benden varup yāruñ der
ü evvānın öp
Hāk-i pāyına yüzün sürer gibi
dāmānın öp

hāk-i pāyün:

1. **hāk-i pāyün:**

Gazel 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağının toprağı.

Haķ müyesser eylese varsa
Muhibbī ravzaña
Gözlerine eyler-idi hāk-i pāyün
tütüyā

2. **hāk-i pāyün:--un**

Gazel 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarın/sevgilinin
ayağı tozu | eşik.

Gözlerümden yaş yirine kan
gelür
Hāk-i pāyün gönder olsun tütüyā

3. **hāk-i pāyün:**

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarın/sevgilinin
ayağı tozu | eşik.

Hāk-i pāyün gözlerüme
sürmedür

Sürme çeşmümden anı virsün
ziyâ

4. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 69

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarın/sevgilinin

ayağı tozu | eşik.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Bunuñ-ıla çeşmüm bulur ziyâ

5. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarın/sevgilinin

ayağı tozu | eşik.

Hâk-i pâyüñ göklere irişdüre
bâd-ı nesîm
İdine cümle melâ'ik gözlerine
tütiyâ

6. **hâk-i pâyüñ:--ü, --n**

Gazel 253

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Muhibbî hâk-i pâyüñ kıldı ser-
tâc
Ne gam dinse aña ehl-i sa'âdât

7. **hâk-i pâyüñ:--un**

Gazel 270

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Elüme girse eger hâk-i pâyüñ
Olurdu başuma ol tâc-ı devlet

8. **hâk-i pâyüñ:--ü, --n**

Gazel 325

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Olur kadri anuñ eflâke hem-ser
Başına hâk-i pâyüñ kim ide tâc

9. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 336

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Hâk-i pâyüñ şâhlar başına tâc
Ehl-i küfre vaż' kıldıñ sen
harc

10. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 342

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Yok yire harc itme cânâ hâk-i
pâyüñ cevherin
Niçe şehler başına âhîr olırsardur
bu tâc

11. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 342

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Bu Muhibbî olalıdan hâk-i
pâyüñ hâdimi
Tañ mıdur Keyhusrev ü
Dārâ'dan alsa tâc u bâc

12. **hâk-i pâyüñ:--u, --n**

Gazel 389

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın, sevgilinin)

ayak bastığı toprak, yer.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyüñ komag ile def' oldı
ol remed

hâk-i pâyüñdür:

1. **hâk-i pâyüñdür:--un, --dur**

Gazel 273

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) ayağının

toprağı.

Başuma hâk-i pâyüñdür sa'âdet
Dirigâ kanı başumda o devlet

hâk-i pâyüñe:

1. **hâk-i pâyüñe:--ü, --n, --e**

Gazel 348

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) ayak bastığı

toprak, yer.

Hâk-i pâyüñe Muhibbî diledi
süre yüzün

Dür kıldıñ güzelüm itdüñ aña
zulm-ı şarîh

hâk-i rāhından:

1. **hâk-i rāhından:-(n), -dan**

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yolunun tozu.

Kühl ideyim dide-i gam-dideme
Hâk-i rāhından meded kıl iy
şabâ

hâk-i rāhını:

1. **hâk-i rāhını:-ı, -(n)ı**

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yolunun toprağı.

Kühl idem çeşmüme hâk-i
rāhını
Luft idüp getir gubārın iy şabâ

hâk-i rāhuña:

1. **hâk-i rāhuña:--u, --n, --a**

Gazel 392

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Padişahın) Yolunun

toprağı.

Hâk-i rāhuña varup cân-ıla kim
sürdi yüzün
İki 'ālemde sa'âdet buluban
eyledi sūd

hâk-i rehüni:

1. **hâk-i rehüni:--ü, --n, --i**

Gazel 330

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) Yolunun

toprağı.

Bindün çü Burāk'a gice oldı
saña mi'râc
Hâk-i rehüni itdi melâyik başına
tâc

hakikat görmedi:

1. **hakikat görmedi:--me, --di**

Gazel 227

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sadakat ve doğruluk

görmemek.

Gönlül virme bu dünyā bī-
vefādūr
Ki bundan görmedi kimse
ḥakīkat

ḥakīkat ol-durur:

1. **ḥakīkat ol-durur:--ur**
Gazel 119
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek-doğru odur ki.

Seg-i Leylī ne yirde itse menzil
Ḥakīkat ol-durur Mecnūn'a
me'vā

ḥakīkī āşık ola:

1. **ḥakīkī āşık ola:--a**
Gazel 112
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gerçek,doğru ve sözünden
dönmeyen(sevgiliye bağlı) olma
durumu.*

Her kim ki ḥakīkī āşık ola aña
görünür
Nîş-i ğamı nüş bilür derdinde ol
devā

ḥakīkī 'ışkı:

1. **ḥakīkī 'ışkı:--ı**
Gazel 446
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerçek aşk.

Gel ḥakīkī 'ışkı öğren şem'-ile
pervāneden
Bülbülün 'ışkı mecāzīdür ü hem
çok sözlüdür

ḥakīkī olduğuyçün:

1. **ḥakīkī olduğuyçün:--du, --gı,
--çün**
Gazel 267
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Asıl olan, uydurma
olmayan, doğru, sahit.*

Ḥakīkī olduğuyçün şî'r-i Sa'dī
Görür her kimse baksa istiḫāmet

ḥakīm:

1. **ḥakīm:**
Gazel 1
Mısra: 4

*Âlim, bilgin, bilen; tabiatı
inceleyen; felsefeci, tabip,
doktor. Allah'ın adlarından biri;
"eşyayı, işleri ve her şeyin
hakikatini olduğu gibi bilen".*

Dermendem derdüme eyle
devā
Kim kamu ḥastalara sensin
ḥakīm

ḥakīr:

1. **ḥakīr:**
Gazel 468
Mısra: 14
Ar. Değersiz, aşağı.

Eylegöl şî'r-i Muḥibbī'yi ḳabül
Gerçi kim bir tuḥfedür illā ḥakīr

ḥakk:

1. **ḥakkına:--ı, -n, -a**
Gazel 261
Mısra: 8
*(Ar.) Bir şeye
ilişkin,üzerine.*

Koymaz fiğān u nāleñi bir zerre
gūşına
Ḥakdur zamāne ḥakkına ger
diseler kerest

2. **ḥakk'a:**
Gazel 197
Mısra: 6
*1. Doğru, gerçek. 2. Allah,
Cenābıhak, Tanrı, Hudā.*

Maḥşer güninde ümmete idüp
şefāati
Ol āşilere rahmet Ḥakḳ'a ola
sebeb

3. **ḥakkında:--ı, -n, -da**
Gazel 48
Mısra: 6
*Bir şeye ilişkin, üzerine,
dair.*

Su gibi şāf eyle ḳalbün yüzünü
sür yirlere
Kimsenün ḥakkında sakın
eyleme çün u çerā

4. **ḥakkı:--ı**
Gazel 4
Mısra: 9
*Adaletin, hukukun
gerektirdiği veya birine ayırdığı
şey, hak.*

Merve ḥakḳı say-ile ger Kābe
küyünü ḫavāf
Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu
pür-şafā

ḥakḳ'a iremezsın:

1. **ḥakḳ'a iremezsın:--e, --mez,
--sın**

Gazel 141
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allah'ın rızasını
kazanmak,hakiki kulluk
mertebesine ermek.*

İtmeyince terk-i dünyā
iremezsın Ḥakḳ'a sen
Tā ki yanuñda senün bir olmaya
ḥak ü zeheb

ḥakkı:

1. **ḥakkı:--ı**
Gazel 305
Mısra: 8
*Birine veya bir şeye ait
olan hisse, pay.*

Āb-ı Ceyḫūn idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nîl
Mışr-ı ḫüsnün ḥakḳı itsün
çeşmüm 'ummān-ıla baḫş

ḥakk-ı birāderdür:

1. **ḥakk-ı birāderdür:--dür**
Gazel 42
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hak dostu.

Didiler yok yirlere ḫarc itme
ömrün ḫakdini
Bilmedüm ḫayf anları ḥakḳ-ı
birāderdür baña

ḥakkı kim:

1. **ḥakkı kim:--ı**
Gazel 340
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakkı için.

Egerçi mücrimem 'afv it
günāḫum
Anuñ ḥakḳı kim oldur ehl-i
mi'rāc

ḥakkını ehline teslim itmek:

1. **hakkımı ehline teslim etmek:**

Gazel 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir işi en iyi şekilde
gerçekleştirene vermek.*

Ġamzeñi gönder bu cānı ben
emānet saklaram
Hakkımı ehline teslim etmek
āsāndur baña

hakkum-durur:

1. **hakkum-durur:--ur**

Gazel 466

Mısra: 7

*Herkesin meşru olan
salahiyeti, iktidarı, bir şey
üzerindeki mālikiyeti.*

Didüm zekāt-ı hüsnüñi ‘arz it
hakkum-durur
Didi dañı irişmedi sāla zamānı
var

hāl:

1. **hālini:-in, -i**

Gazel 223

Mısra: 3

*Ben (Sevgili'nin yüzündeki
ben).*

Hālini dāne sandı vü tutıldı
zülfine
Bend-i belāya murğ-ı dilüm oldı
pāy-best

2. **haller:-ler**

Gazel 28

Mısra: 9

Ben, siyah nokta.

Haller āşüb u gözler fitne
müjgānlar belā
İy Muhibbī her biri bir dürlü
āfetdür saña

3. **hāl:**

Gazel 135

Mısra: 8

Ar. hāl, durum.

Yazayım bir bir kamu eşkülme
dil aħvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malüm
ola tā hāl aña

4. **hālümü:-üm, -i**

Gazel 96

Mısra: 4

Bir şeyin içinde bulunduğu

*şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, davranış, tutum.*

Şöyle hayrān olmışam ışkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālümü her kim görür-ise olur
hayrān aña

5. **hālümden:-üm, -den**

Gazel 23

Mısra: 6

Durum, vaziyet.

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm hālüm siyāh
İtmedüñ yarı benüm hālümden
āgāh iy şabā

6. **hālüm:-üm**

Gazel 116

Mısra: 7

*1. Bir şeyin içinde
bulunduğu şartların ve
niteliklerin bütünü, durum. 2.
Davranış, tutum, tavır. 3.
Geçmiş ile gelecek arasındaki
içinde bulunulan, yaşanmakta
olan zaman.*

Sorma hālüm gül yüzüñsüz
döstüm
Bülbülün gülzārsuz hāli n’ola

7. **hālüm:-üm**

Gazel 23

Mısra: 5

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum, vaziyet.*

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm hālüm siyāh
İtmedüñ yarı benüm hālümden
āgāh iy şabā

8. **hālüm:-üm**

Gazel 7

Mısra: 6

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum.*

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hālüm n’olur kim
āşinā oldum saña

9. **hālüm:-üm**

Gazel 60

Mısra: 7

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum.*

Gidüpdür küllī dil benden
diğergün gün-be-gün hālüm
Niçe taķrīr idem yā Rab derün-ı
derdidür dilhā

10. **hālümü:-üm, -i**

Gazel 128

Mısra: 10

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum.*

İy Muhibbī gün yüzine şöyle
hayrān olmışam
Kim göre bu hālümü elbette
hayrāndur baña

11. **hālüme:-üm, -e**

Gazel 128

Mısra: 7

*Bir şeyin içinde bulunduğu
şartların ve niteliklerin bütünü,
durum.*

Deşt-i ğamda hālüme rahm
eyledi çarh-ı felek
Anuñ-ıçun rad nālān ebr
giryāndur baña

12. **hālünü:-ü, -ñ, -i**

Gazel 169

Mısra: 7

*Bedende olan siyah nokta,
ben.*

Leblerün üzre nigārā hālünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa āceb
olmaz zübāb

13. **hālüm:-üm**

Gazel 283

Mısra: 7

Durum, vaziyet.

Hālüm aĝlarsam katında h’āba
varmaz çeşm-i yār
Miñnet ü derdüm aña efsāne
oldı ‘ākıbet

14. **hālünü:-ün, -i**

Gazel 373

Mısra: 9

Vaziyet, hal, durum.

Yāra diseñ hālünü almaz
Muhibbī ‘aynına
Hüsnine maĝrūr olan ‘uşşāka
vire mi vücüd

15. **hālidür:-i, -dür**

Gazel 199

Mısra: 4

Ben, vücuttaki siyah noktalar.

Kākülūn olalı sulṭān-ı Habeş
Mülk-i hüsnün ḥālidür şāh-ı Arab

16. **ḥālî:-i**

Gazel 237

Mısra: 5

(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta, ben.

Baḥā ḥālī gendümin ḥaddinde
‘arz eyler rakīb
Sanasın cennetde vürür Ādem’e
İblis ögüt

17. **ḥālî:-i, -n, -e**

Gazel 317

Mısra: 6

Davranış, tutum, tavır.

Görse idi bu benüm sīnemdeki
‘ışk âteşin
Ḥālîne şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğiyās

18. **ḥālî:-i, -ñi**

Gazel 96

Mısra: 6

(Âşığın bedeninin) durumu, vaziyeti.

Çünkü rahmuñ yok nigārā bāri
gel öldür beni
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥālîni eyle
bir yaña

19. **ḥāl:**

Gazel 295

Mısra: 6

Başa gelen olaylar, durumlar.

Evc-i felekde seyrān iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevā-yı zülfi ile ḥāl yāra
pest

20. **ḥālî:-i**

Gazel 53

Mısra: 10

Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü; durum, vaziyet.

Leylī saçuñ hevāstı ile bu
Muḥibbī’nüñ
Gün geldüğünce derd-ile ḥālî
ācīb ola

21. **ḥālūni:-üñ, -i**

Gazel 248

Mısra: 4

Ben, vücutta meydana gelen nokta. Edebiyatta genelde yüzde bulunan benler ile bu benlerin renginin siyahlığı ile küçüklüğünden bahsedilir. || Bazen benin dane olduğunu görürüz. Bu durumda gönül bir kuş, saçlar da tuzaktır. Yanak ateş olunca bu dane yanar ve ud olur.

Pervāz iderken evc-i hevā üzre
murğ-ı dil
Ḥālūni gördi dāne sanup zülfe
oldı best

22. **ḥālî:-i**

Gazel 198

Mısra: 7

Ar. Durum.

Taḥt-ı āc üstinde ḥālî san Habeş
sulṭānidür
Kaşları tuğrāsını gördüñ hemān
ünvānın öp

23. **ḥālî:-i**

Gazel 381

Mısra: 2

(Sevgilinin) beni.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i
bülend
‘Arızı âteş-durur ḥālî sipend

24. **ḥālî:-i**

Gazel 465

Mısra: 3

(Sevgilinin) vücudundaki siyah nokta iz, ben.

Ḥālî sanmañ ḥüsni zīverden
anuñ
‘Anberine zülfini zīver tutar

25. **ḥālūmi:-(ü)m, -i**

Gazel 254

Mısra: 9

Âşığın hālî, durumu.

Her laḥza ki müje ḥālūmi
ruḥsāruma yazdı
Maḥv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedāmet

26. **ḥālî:-i, -ni**

Gazel 252

Mısra: 9

(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Bu Muḥibbī derd-i dil ḥālîni
yazmag istedi
Nāmeye sıgmadı barmak kodı
agzına devāt

27. **ḥālūmi:-(ü)m, -i**

Gazel 296

Mısra: 7

(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Derdā vü dirīgā n’olısar ḥālūmi
bilsem
Ger nāme-i tā‘at ne resed rüz-ı
kıyāmet

28. **ḥālūmi:-(ü)m, -i**

Gazel 386

Mısra: 3

(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Ḥālūmi kime diyem ki yok
cihānda toğrı yār
Vākıf olmadı göñül esrārına hiç
bir ‘aḥad

29. **ḥālūmi:-(ü)m, -i**

Gazel 407

Mısra: 1

(Âşığın) durumu, vaziyeti.

Ḥālūmi kimsene yok ‘arz ide
dildāra meded
Āh kim bulımadum derdüme bir
çāre meded

30. **ḥālūme:-üm, -e**

Gazel 317

Mısra: 8

Hāl, vaziyet, durum. II

Âşığın perişan hālî.

Şol kadar āh eyledüm hicrūñ
beyābānında kim
Raḥm idüp ḥālūme müslim didi
kāfir el-ğiyās

ḥāl añlar:

1. **ḥāl añlar:--r**

Gazel 429

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Âşığın içinde bulunduğu

durum ve vaziyet hakkında bilgi sahibi olma.

Ruḥuñ mir’ātına baksam gözüm
merdümleri ‘aksın
Nedür ğavrına irmeyüp görenler
anı ḥāl añlar

ḥāl nedür:

1. **hāl nedür:--dür**

Gazel 303

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne/Neler oldu? Ne yaptın?

anlamında merak içeren soru.

Bir gün dimedün hasta
Muhibbî'ye nedür hāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy döst

hāl ü hat u zülfün:

1. **hāl ü haç u zülfün:--ü, --n**

Gazel 491

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin içinde

*bulunduğu hal-tavır, ayva tüyleri
ve saçları.*

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ
sırrı mücmeldür
Velikin yazsalar hāl ü haç u
zülfün mufaşşaldur

hāl ü hattunı:

1. **hāl ü haçtuñı:--u, --n, --t**

Gazel 453

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağı ve orada

bulunan ben kastedilmektedir.

Şafha-i haddünde hāl ü haçtuñı
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitābuñ nokça
vü i' rābidur

hāl ü hattunıñuz:

1. **hāl ü haçtuñıñuz:--un, --suz**

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin benleri ve ayva

tüyleri.

Hāl ü haçtuñıñuz okur hüsnüñ
kitābını Muhib
Müstaid olan kişi irāba itmez
irtikāb

halās:

1. **halāş:**

Gazel 105

Mısra: 9

Kurtulma, kurtuluş.

Hiç olam mı iy Muhibbî bend-i
zülfinden halāş
Niçe yirden bend ü zencir oldı
her bir mü baña

halāş eyler:

1. **halāş eyler:--r**

Gazel 477

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtarmak.

İy Muhibbî kim halāş eyler dil-i
dīvāneyi
Boynuma zencir olan ol kākül-i
müştğindür

halās olmaz:

1. **halāş olmaz:--maz**

Gazel 412

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kurtulmak, sıyrılmak, azat
olmak.*

Tolaşdı murğ-ı dil zülfi ağına
Halāş olmaz niçe cehd eylese
çend

halās olsun:

1. **halāş olsun:--sun**

Gazel 381

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kurtulmak.

İy Muhibbî dil niçe olsun halāş
Gözleri hañçer çeker zülfi
kemend

halās-ı fikr-i sāhil:

1. **halāş-ı fikr-i sāhil:**

Gazel 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk denizinden kurtulma

fikri.

Yaşuñ girdābına düşdüñ
Muhibbî çare yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden halāş-ı
fikr-i sāhil hā

hālāt:

1. **hālāt:**

Gazel 279

Mısra: 1

1)Kalın ve sağlam ip.

*2)Gönle gelen manevî
hakikatler, sırlar.*

Yüzünde şehā nokça mı didüm
didi hālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

hāldaş:

1. **hāldaş:**

Gazel 21

Mısra: 1

Aynı halde olan,

*karşısındakinin halinden
anlayan kimse.*

Bezm-i gamda nāle kıl iy nāy
hāldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

hāle:

1. **hāledür:--dür**

Gazel 298

Mısra: 2

1) Ay ağılı, ay etrafında

*bazen peyda olan daire. 2)
Sevgilinin yüzündeki tüyler.*

Haç gelüp itmiş ihāta hadd-i
cānānı dürüst
Hāledür devr eylemişdür mäh-ı
tābānı dürüst

hāle bakup:

1. **hāle bakup:--up**

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Duruma bakmak, üzerinde

düşünmek.

Ben senüñ hüsn-i cihān-
efrūzuña hayrān iken
Merd ü zen bu hāle bakup
oldılar hayrān baña

halel virdi:

1. **halel virdi:--di**

Gazel 287

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Noksan olmak.

Fırkatün virdi halel gerçi bu dil
bünyādına
Leşker-i gam geldi itdi cümle
virān 'aķıbet

halel virmez:

1. **halel virmez:--mez**
Gazel 172
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zarar vermemek II
bozmamak.

Çün halel virmez senün
ululuğña nîg ü bed
Gerçi bed-hâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

hâlet:

1. **hâletini:-in, -i**
Gazel 53
Mısra: 3
Hal, durum.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalün bu hasta cāna umaram
tabîb ola

2. **hâletler:-ler**
Gazel 458
Mısra: 6
Hal, durum, vaziyet.

Cām-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eyleşem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hâletler
benüm nüşumdadır

hâletdür:

1. **hâletdür:-dür**
Gazel 27
Mısra: 1
Hal, durum, vaziyet.

Bilmezem kim bu ne hâletdür
baña
Kâmetün her dem kıyâmetdür
baña

hâlet-i zârum:

1. **hâlet-i zârum:-+um**
Gazel 181
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın derdinden
ötürü ağlayıp sızlaması ifade
edilmiştir.

Rüy-ı zerdümi benüm rahm itdi
dildârum görüp
Añladı derd-i derünüm hâlet-i
zârum görüp

hâletler gelir:

1. **hâletler gelir:--ler, --ür**
Gazel 500
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın türlü haller
içine girdiği ifade edilmektedir.

'İşk elinden sîneme gerçi
cerâhatlar gelir
Lîk andan cānuma biñ dürlü
hâletler gelir

hālî:

1. **hālî:**
Gazel 454
Mısra: 3
Arunmuş, uzak kalmış.

Gam-ı hicrün beni her lahza hālî
Komaz zîrâ ki eski hem-
demidir

hālî âfitâb degül:

1. **hālî âfitâb degül:--i, --gül**
Gazel 200
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parlak veya aydınlık
olmamak(sevgili bağlamında).

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hālî
felekden âfitâb

hāl-i 'âlem:

1. **hāl-i 'âlem:**
Gazel 499
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyanın hali.

Kimine virür murâdın kimin
eyler nâ-murâd
Kimse bilmez hāl-i 'âlem
ihtimâl üstindedür

hāl-i 'anber-âlüd:

1. **hāl-i 'anber-âlüd:**
Gazel 383
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin misk kokulu
beni.

Lebi üstinde hāl-i 'anber-âlüd
Görünür âteşin la'l üzere san düd

hāl-i anber-bârin:

1. **hāl-i anber-bârin:--ın**
Gazel 148
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Amber kokulu ben.

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i çarrânın öp
Hasta cāna çün şifâdur hāl-i
anber-bârin öp

hāl-i çarh:

1. **hāl-i çarh:**
Gazel 359
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Feleğin aynı durumda
olan, durumları birbirine
benzeyen hali. II. Dönmek,
değişmek bağlamında.

Eyledi ben bî-dili gündün güne
pâ-mâl-i çarh
Böyledür olmaz 'aceb çünkü
ezelden hāl-i çarh

hāl-i dilüm:

1. **hāl-i dilüm:--üm**
Gazel 152
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönülün hali, vaziyeti.

Vardum nigâra hāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire
mi cevâb

hāl-i ezel:

1. **hāl-i ezel:**
Gazel 264
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ezelden beri içinde
bulunulan durum,vaziyet.

Fikr it Muhibbî hāl-i ezel
hîlkatün neden
Kalur hâfâda olcagaz kişi hõd-
perest

hālî felekden:

1. **hālî felekden:--den**
Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*)

Dünyanın, gökyüzünün içinde bulunduğu durum, vaziyet kastedilmiştir.

Furşatı elden düşürme bir muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî felekden inkılâb

hâli harâb:

1. **hâli harâb:**

Gazel 190

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok kötü duruma düşmek, perişan olmak.

Âteş-i gamda uçan altun megesdür iy gönül
Olisardur döstler âhir cihân hâlî harâb

hâl-i hindûn:

1. **hâl-i hindûn:--nı**

Gazel 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin Satürn(Zuhal) gezenine benzeyen beni kastedilmiştir.

Göreliden hâl-i Hindûnı dolaşdum leylî zülfüne
Bugün şahrâ-yı miñnetde benem Mecnuñ gibi rüsvâ

hâli n'ola:

1. **hâli n'ola:**

Gazel 116

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Aşığın) sevgiliden uzak hâli ne olur, durumu nasıl olacak.

Sorma hâlüm gül yüzünsüz döstüm
Bülbülün gülzârsuz hâlî n'ola

hâli olmaz:

1. **hâli olmaz:--î, --maz-maz**

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eksik olmak, ...sız olmak.

Âşık oldum gözlerümden hâlî olmaz hergiz âb
H'âb görmez gözlerüm bu vech-ile hâlüm harâb

2. **hâli olmaz:--i, --maz**

Gazel 399

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eksik olmak, ...sız olmak.

Üns dutdı cânüm-ıla hâlî olmaz bir nefes
Dilberüm 'âlemde varum hem nigârumdur nemed

3. **hâli olmaz:--maz**

Gazel 454

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eksik olmak, boş olmak.

Hatâ ise seni sevmek habîbüm
Hatâdan hâlî olmaz âdemîdür

hâl-i perîşanum:

1. **hâl-i perîşanum:--um**

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Aşığın) Dağınık ve karmaşık vaziyeti. || Aşığın kederli hali.

Rehgüzârında beni yâr-ı perîşanum görüp
Bir nazar rahm eyledi hâl-i perîşanum görüp

hâl-i ruhuñ şevkine:

1. **hâl-i ruhuñ şevkine:--un, --i, --n, --e**

Gazel 261

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yanağındaki benlerin aşkıyla aşığın tutuştuğu kastedilmiştir.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her yaña uçar
Hâl-i ruhuñ şevkine zülfün kılur nişest

hâl-i sıvâh:

1. **hâl-i sıvâh:**

Gazel 360

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzündeki siyah nokta.

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr ider hâl-i sıvâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her dem râh ruğ

hâlık:

1. **hâlık:**

Gazel 194

Mısra: 1

Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).

Hep güzeller necm Hâlık seni kılmış mâhitâb
Gül cemâlün arz kıl zülfünü eyleme niğâb

2. **hâlık'a:-a**

Gazel 207

Mısra: 11

Her şeyi yaratan Allah.

Her nefes kim alasın hamdüni artur Hâlık'a
Ekl ü şürb ise garaş anı da işler bil devâb

hâlık-ı perverdigâr:

1. **hâlık-ı perverdigâr:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Bütün yarattıklarım besleyen, rızık veren Allah. 2)Allah'ın yaratma sanatı.

Eyledi dünyâyı zemm ol Hâlık-ı perverdigâr
Didi her kim âhîret isterse bakmaz ol yaña

hâlin:

1. **hâlin:--i, --n**

Gazel 282

Mısra: 14

1)Sevgilinin yanağındaki ben tanesi. 2)İçinde bulunulan durum, vaziyet.

Bir nefes yokdur Muhibbî zâr u gamgîn olmaya
Eyledi hâlin mükedder kâkül-i müşgîn-i döst

hâlin bilür:

1. **hâlin bilür**:--i, --n, --ür

Gazel 321

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Halinden anlamak, halini

bilmek.

Kulları hâlin bilür dâd eylemez

Zulmı bî-had han elinden el-

ğiyâş

hâlin gördi:

1. **hâlin gördi**:--i, --n, --di

Gazel 381

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

yüzündeki benin aşık tarafından
görülmesi kastedilmektedir.

Gördi hâlin dil tolaştı zülfine

Dâne ile ek ş er olur murğ bend

hâlin gözetdi:

1. **hâlin gözetdi**:--i, --n, --et, --di

Gazel 469

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık sevgilinin

yanağını gözetlediğini, ona
baktığını ifade etmektedir.

Hâlin gözetdi zülfine bend oldı

bu gönül

Kanda olursa murğ hemân dâne

seyr ider

hâlini:

1. **hâlini**:--i, --n, --i

Gazel 432

Mısra: 8

(Beyitte) sevgilinin içinde

bulunduğu durum, vaziyet ve
vücüdündeki siyah nokta
kastedilmektedir.

Bu gedâya n'ola keşf itseñ şehâ

esrârûñ

Gâh olur kim bendeye hâlini

sultân 'arz ider

hâlini alsam:

1. **hâlini alsam**:--i, --n, --i, --sa,
--m-sa, -m

Gazel 416

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin siyah

beninin mürakkep olarak
düşünüldüğü kastedilmektedir.

Derd-i dil hâlini alsam ele

yazmak kâğız

Kanlı yaşumdan o dem surħa

döner ak kâğız

hâlini dâne:

1. **hâlini dâne**:--i, --n, --i

Gazel 370

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçlarını tuzak, benini

(tuzak için) yem yapmak.

Sünbül saçını dâm kılup hâlini

dâne

Dil murğını bu vech-ile şayd itdi

o şayyâd

hâlini didüm:

1. **hâlini didüm**:--dü, -m

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın hal, durum ve

vaziyeti hakkında bilgi vermek.

Derd-i dilüm hâlini bir bir

didüm saña

Ben hastaya lalüñ umaram tabîb

ola

hâlini gösterse:

1. **hâlini gösterse**:--i, --n, --i, --se

Gazel 473

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)İçinde bulunulan

durum, vaziyet. 2)Sevgilinin
yanağı.

Hâlini gösterse tañ mı bu

Muhibbî'ye rakîb

Âdem'e gendüm temennâsını

şeytân öğredür

hâlini kovup:

1. **hâlini kovup**:--i, --n, --i, --up

Gazel 231

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığa

tuzak olarak benlerini

göstermesi kastedilmektedir.

Hâlini koyup zülfî düzâğını 'arz

ider

Başdan çıkardı murğ-ı dili dâne

'âkıbet

hâlini top eylemiş:

1. **hâlini top eylemiş**:--miş

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

yüzündeki benlerin aşık

tarafından karabiber tanesine

benzetilmesi vurgulanmıştır.

Yani karabiberlerin top top

olması ile sevgilinin küçük siyah

benleri birbiriyle

ilişkilendirilmiştir.

Hâlini top eylemiş meydân-ı

hüsn içre nigâr

Zülfini almış ele tâ kim ura

çevgân aña

hâliş olan:

1. **hâliş olan**:--a, --n

Gazel 456

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğru ve samimi olmak.

Ğill ü gışdan yüri pāk eyle

Muhibbî kalbünü

Zer gibi hâliş olan kendüzini

pāke çıkar

halk:

1. **halkdan**:--dan

Gazel 170

Mısra: 6

İnsanlar, ahali || Herkes.

Hızr içelden leblerüñ koyup

varup hayvân suyn

Anuñ-ıçundur görünmez halkdan

eyler hiçâb

2. **halkdan**:--dan

Gazel 125

Mısra: 6

Ahali, insanlar.

Gözlerüne beñzedüp gözlerini

âhûlaruñ

Anuñ-ıçun tağa tuşup halkdan

oldum cüdâ

3. **halkı**:--ı

Gazel 4

Mısra: 7

*Ahali || İnsanlar;
mahlūkāt.*

Gerçi dünyā halkı māyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hūn-ı dilden
özgeye hiç iştiḥā

4. **halkı:-ı**
Gazel 469
Mısra: 2
Ahali, halk, insanlık, âlem.

Ol türk-i şūḥ gör niçe mestāne
seyr ider
Ḥalkı esir kılmaga şāhāne seyr
ider

5. **halk:**
Gazel 406
Mısra: 7
Ahali ll İnsanlar.

Benüm ḥālūmi tañ mı bilmese
ḥalk
Ne bilsün derdümi kim ola bī-
derd

6. **halka:-a**
Gazel 228
Mısra: 1
Ahali / insanlar.

İşkuñla beni ko olayım halka
melāmet
'Älemde hemān tek yūri sen sag
u selāmet

halk itdi:

1. **halk itdi:--di**
Gazel 288
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yaratmak.

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzden daḥı halk itdi
ḥayy-ı Lā-yemūt

halka halka kākülün:

1. **halka halka kākülün:-ü, -n**
Gazel 63
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilinin) kıvrım kıvrım
olan saçları.*

Ḥalka halka aşıka dām-ı belādur
kākülün

Yoḥsa ḥüsñün gencini bekler
olupdur ejdehā

halka-i fitrāke:

1. **halka-i fitrāke:--e**
Gazel 456
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın başının
asılması için sevgilinin saçının
bele takılan ve avlanan
hayvanların asılması için
kullanılan terki kastedilmiştir.*

Esb-i nāz-ıla gelüp ü yār beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrāke çıkar

halk-ı âlem:

1. **halk-ı âlem:**
Gazel 15
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Niçe yirden boynuma zencir-i
zülfı var-iken
Ḥalk-ı âlem bilmeden āzāddur
dirler baña

2. **halk-ı âlem:**
Gazel 84
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Gül açılsa halk-ı âlem gül gibi
ḥandān olur
Sensüzün gülzār-ı âlem cümle
zindāndur baña

3. **halk-ı âlem:**
Gazel 113
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Ḥaḳ Taālā'nuñ resüli hem şefāat
kānidur
Ḥalk-ı âlem rüz-ı maḥşerde
kamu muḥtāc āña

4. **halk-ı âlem:**
Gazel 133
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Sen gül için halk-ı âlem cümle
düşmendür baña

Zerre gelmez aynuma ger yār
olasın sen baña

halk-ı 'âlem:

1. **halk-ı 'âlem:**
Gazel 419
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya halkı, herkes.

Ḥalk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden leziz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden leziz

halk-ı cihān:

1. **halk-ı cihān:**
Gazel 121
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Herkes, cümlesi.

Ḥānesinden gün gibi togup ide
arz-ı cemāl
Ben degülem yaluñuz halk-ı
cihān ḥayrān āña

2. **halk-ı cihān:**
Gazel 250
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bütün insanlar ve canlılar,
herkes.*

Ne gam halk-ı cihān düşmen
olursa
Eger senden ola zerre ḥimāyet

3. **halk-ı cihān:**
Gazel 334
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bütün insanlar ve canlılar,
herkes.*

Bir ribāt-ı köhne dünyā kərbān
halk-ı cihān
Kim bugün āña konarsa dirler
āña arta güç

4. **halk-ı cihān:**
Gazel 416
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bütün insanlar ve canlılar,
herkes.*

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kätib ola
halk-ı cihān
Baḥr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

halk-ı zamâne:

1. halk-ı zamâne:

Gazel 445

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zamane, çağın insanları.

Görmez Muhibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

hall idüp:

1. hall idüp:--üip

Gazel 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Çözüm yolu bulup sonuca
bağlamak, çözmek, halletmek.*

Göz karasın hall idüp yazdum
nigâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
handânın öp

hâlüm:

1. hâlüm:--üm

Gazel 83

Mısra: 1

*Aşığın içinde bulunduğu
hal,durum,vaziyet.*

Katı düşvâr oldı hâlüm
n'eyesün tedbîr aña
Hey ne sengîn dil olur âh
eylemez tesîr aña

hâlüm harâb:

1. hâlüm harâb:--üm

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kötü durumda bulunmak,
perişan olmak.*

Āşık oldum gözlerümden hâlî
olmaz hergiz âb
H'âb görmez gözlerüm bu vech-
ile hâlüm harâb

2. hâlüm harâb:--üm

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hâli harap olmak, bitkin,
perişan olmak, kötü duruma
düşmek.*

Sîne süzân dîde giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm gâyet harâb

hâlüm harâb oldı:

1. hâlüm harâb oldı:--üm, --dı

Gazel 160

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hâli harap olmak: bitkin,
perişan olmak, kötü duruma
düşmek.*

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm harâb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

hâlüm iriş:

1. hâlüm iriş:--ü, --m

Gazel 378

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık gönül
doktorunun-sevgilinin-haline
çare bulmasını istemektedir.*

İy tabîb-i dil iriş hâlüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbî'nün gel it derdine
dermânum meded

hâlüm n'ola:

1. hâlüm n'ola:

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın içinde
bulunduğu bu sıkıntılı hal
kastedilmiştir.*

Dilde âteş gözde nem başumda
zülfinden hevâ
N'ola hâlüm bilmezem ışk-ıla
oldum mübtelâ

hâlüm n'olsar bilmezem:

1. hâlüm n'olsar bilmezem:-em

Gazel 61

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın ne türlü bir
durum ve görünüşte olduğunu
bilmemesi kastedilir.*

N'olsar bilmezem hâlüm
perişân oluram her dem

Elinden şânesin komaz tarar ol
zülfi-i sünbül hâ

hâlüm sora:

1. hâlüm sora:--üm, --a

Gazel 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Halini, durumunu sormak.

Başda sevdâ dilde gâvğâ gözde
âb
Kim sora hâlüm direm gâyet
harâb

hâlümü sorarsa:

1. hâlümü sorarsa:--üm, --i, --a, --r, --sa

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın
durumundan haberdar
olmak,durumunu merak etmek
kastedilmiştir.*

Sîne süzân dîde giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm gâyet harâb

hâlümü sormaz:

1. hâlümü sormaz:--ü, --m, --i, --maz

Gazel 314

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir kimseye □nasılsınız, ne
durumdasınız□ anlamında
nezaket sorusu yönelmek.*

Düşmişem hicrân şebine kimse
sormaz hâlümü
Şubh sordum bilmedi için
eyledüm şâm-ıla bahş

hâlümü sorsañ:

1. hâlümü sorsañ:--ü, --mi, --san

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın içinde bulunduğu
durum ve vaziyet.*

Gam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem ışkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

hālūn görüp:

1. hālūn görüp:--ü, --n, --üp

Gazel 367

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşık tarafından sevgilinin siyah beninin görülmesi kastedilmiştir.

Dil esir-i zülfür hālūn görüp
Murğ görse dāne olur pāy-bend

hālūn hayālî:

1. hālūn hayālî:-i

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin (karabibere benzeyen)beninin hayali ile anlamında kullanılmıştır.

Hālūn hayālî komadı uyhu
gözümde āh
Uyhu yüzini kim göre anda
zübāb ola

hālūn sipend:

1. hālūn sipend:--ü, --n

Gazel 367

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yanağındaki ben (güzel koku çıkarması yönüyle).

İy yüzi gül kāmēti serv-i bülend
'Arızuñ āteş aña hālūn sipend

hālūni añdukça:

1. hālūni añdukça:-duk, -ça

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzündeki benleri düşünmek,söylemek.

Hālūni añdukça cānā dil harāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfüldür baña

hālūni fikr eyledüğüm demde:

1. hālūni fikr eyledüğüm

demde:--ü, --ni, --dū, --güm, -
-de

Gazel 151

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık tarafından sevgilinin ne halde olduğunun düşünüldüğü zamanlar kastedilmiştir.

Hālūni fikr eyledüğüm demde
gelmez çeşme hāb
Hāb yüzün kimse göremez
olıcak cāy-ı zübāb

hālūni söyleme:

1. hālūni söyleme:--+ü, --ni, -- me

Gazel 178

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın rakiplerine durumu hakkında bilgi vermemesi.

Her deniye söyleme hālūni āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muḥibbī itsün ol
ālī-cenāb

halvā:

1. halvā:

Gazel 68

Mısra: 4

Helva;şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlıdır. Dudak bağlamında "yumuşak tatlı" olarak düşünülmüştür.

Lebūñ gelse hayālî āh ider dil
Muḥarrer olımaz bī-dūd halvā

2. halvā:

Gazel 50

Mısra: 4

Helva II Un veya nişasta, şeker ve yağdan yapılan tatlı.

Lebūñ gelse hayāle āh ider dil
Anuñçun bışmedi bī-dūd halvā

halvet:

1. halvetde:-de

Gazel 384

Mısra: 8

Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma.

Sākī şarāb-ı şāfi getir cāni tāze
kıl
Halvetde kor ḥūbb-ıla zāhid ola
ḳadīd

halvet-nişin:

1. halvet-nişin:

Gazel 218

Mısra: 5

Münzevi, yalnızlığa çekilmiş âbid, kul.

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur halvet-nişin
Bu riyyā ile velî olmaz
müselmāni dürrüst

ham:

1. ḥamdur:-dur

Gazel 170

Mısra: 1

Kıvrımlı, büklümlü.

Ārızuñ üzre didüm ḥamdur bu
zūlf-i müşg-i nāb
Didi āteş üzre düşse müda olur
pīç ü tāb

2. ḥamdur:-dur

Gazel 482

Mısra: 1

Olgunlaşmamış, tecrübesiz.

Göreliden tāḳ-ı ebrūñi nigārā
tāḳatum ḥamdur
İdelden la' lūññ zikrin
gözümün yaşları demdür

ham dūs:

1. ḥam:

Gazel 76

Mısra: 10

(Kaş, saç vb. için) Kıvrım, büklüm.

Giriftār olsa dil murğı aceb mi
bāḡ-ı ḥüsninde
İdüpdür dām-ı zūlfinden anuñ
var niçe ḥam peydā

hamāvil:

1. ḥamāvil:

Gazel 82

Mısra: 4

Dua yazılı bir kağıdın üçgen biçiminde katlanarak bir muhafazaya konmuş şekline muska denmektedir. Hamail ise muskanın boyna asılan şeklidir.

Heykel-i zer arzū idüp heves
kılmaz gönül
Ger ola sīmīn ḥamāvil bir gün ol
sāid baña

hamd evlevüp:

1. **ḥamd eyleyüp**:--y, --üp

Gazel 440

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şükür etmek.

Didiler terk eyledi küyünü
dildaruñ rakıb
İşidüp ḥamd eyleyüp didüm ki
fi'-nâri's-saḥar

ḥamdülillâh:

1. **ḥamdülillâh:**

Gazel 1

Mısra: 5

"Allah'a hamdolsun,
elḥamdülillâh" anlamlarında bir
şükür sözü.

Ḥamdülillâh kim Muḥammed
ümmeṭi
Eyledüñ bu bendeleri yâ Kerîm

ḥamdü-lillâh:

1. **ḥamdü-lillâh:**

Gazel 27

Mısra: 8

*Allah'a şükür, Allah'a
ḥamd olsun.*

Ḥışm-ıla çeşmüñ dökerse
kanımı
Ḥamdü-lillâh kim inâyetdür
baña

2. **ḥamdü-lillâh:**

Gazel 42

Mısra: 1

*Allah'a şükür, Allah'a
ḥamd olsun.*

Ḥamdü-lillâh devlet-i işkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebüñ yâdına
sâğardur baña

3. **ḥamdü-lillâh:**

Gazel 324

Mısra: 2

"Allah'a hamdolsun,
elḥamdülillâh" anlamlarında bir
şükür sözü.

Bu tılısmât-ı cihân içinde
çekdüm niçe renc
Ḥâşıl itdüm ḥamdü-lillâh 'ışk
gibi bir ulu renc

4. **ḥamdü-lillâh:**

Gazel 337

Mısra: 2

"Allah'a hamdolsun,
elḥamdülillâh" anlamlarında bir
şükür sözü.

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Ḥamdü-lillâh râyegân girdi
elüme gizli genc

ḥamdülillâh kim:

1. **ḥamdülillâh kim:**

Gazel 442

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükürler olsun ki.

Ḥamdülillâh kim lebüñ tiryâki
zâhir olalı
Ḡam degüldür mâr-ı zülfüñden
eger semler gelür

2. **ḥamdülillâh kim:**

Gazel 443

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükürler olsun ki.

Dest-i 'ışkuñla egerçi kim bu
sînem çâkdür
Ḡill ü ḡışdan ḥamdülillâh kim
bu göñlüm pâkdür

ḥamdü-lillâh kim:

1. **ḥamdü-lillâh kim:**

Gazel 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'a şükürler olsun ki.

İster-idüm zülf ü ruḡ ben rüz u
şeb
Ḥamdü-lillâh kim irişdüm ben
taleb

ḥamdüñi artur:

1. **ḥamdüñi artur**:--ü, --ni, --ur

Gazel 207

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cenab-ı Hakk'a karşı

*kulların memnuniyet ve
sevinçlerini ve O'na ḥamd ve
şükür ile medihlerini
bildirmeleri, senâ etmeleri
kastedilmiştir.*

Her nefes kim alasın ḥamdüñi
artur Ḥâlik'a
Ekl ü şürb ise ḡaraz anı da işler
bil devâb

ḥāmün:

1. **ḥāmün'a:**

Gazel 463

Mısra: 14

Hız. Nuh'un oğlu.

İki çeşmüm iki cārî bîñardur
Ḡamām üzre yaşı Ḥāmün'a
beñze

2. **ḥāmün:**

Gazel 486

Mısra: 8

Geniş ova, çöl.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
āvâzeler
Küh-ken çekdüğü bārı sanmañuz
Ḥāmün çeker

ḥāmüş oldı:

1. **ḥāmüş oldı**:--dı

Gazel 52

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Susmak, sessiz kalmak.

Oldı ḥāmüş göreliden gonca
leblerüñ
Gelmez kelâma bir kişintüñ göñli
dar ola

ḥān:

1. **ḥāndur**:--dur

Gazel 239

Mısra: 1

Padişah, hükümdar.

Ḥayâlün göñlüm içre ḥāndur iy
döst
Firâkuñla bu bagrum kandur iy
döst

ḥan elinden:

1. **ḥan elinden**:--i, --n, --den

Gazel 321

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah,han(sevgili)elinde

n.

Kulları ḥâlin bilür dâd eylemez
Zulmı bî-ḡad ḥan elinden el-
ḡıyâş

ḥancer:

1. **hançerinde**: -in, -de

Gazel 159

Mısra: 6

Hançer. II (Sevgilinin)

Kirpikleri.

Dün beni öldürdüğüne döndü
inkâr eyledi
Hançerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

2. **hançer**:

Gazel 423

Mısra: 2

Hançer, kılıç II sevgilinin

keskin bakışı, kirpiği, kaşı.

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
ağmer geçer
Kanımı dökmege lîkin ğamzesi
hançer geçer

3. **hançeri**: -i

Gazel 477

Mısra: 6

Hançer, kılıç II sevgilinin

keskin bakışı, kirpiği, kaşı.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Hançeri gitmez elinden dâyim
işî kindür

4. **hançer**:

Gazel 180

Mısra: 7

Hançer, iki yanı keskin

*bıçak. II Sevgilinin kaşı, kirpiği
ya da bakışı.*

Aceb bu ğamze midür yâhu
hançer
Aceb bu zülf midür yâhu kullâb

hançer çeker:

1. **hançer çeker**: -e, -r

Gazel 381

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hançer çekmek. ||

*Sevgilinin bakışları veya
kirpiğini yönlendirmesi. II
saldırmak.*

İy Muhibbî dil niçe olsun halâş
Gözleri hançer çeker zülfi
kemend

hançer çekerse:

1. **hançer çekerse**: -e, -r, -se

Gazel 264

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığa

*ucu sivri bıçak göstermesi yani
onu öldürmesi kastedilmektedir.*

Hançer çekerse katlûme hünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kâyil olur olsa kişi
mest

hançer tutar:

1. **hançer tutar**: -a, -r

Gazel 465

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın canını almak için

*kullanılan kesici aletin
sevgilinin elinde olduğu
kastedilmektedir.*

Çeşmi yine bu Muhibbî kaçdıma
Elde hünün dökmege hançer
tutar

hançer urasın:

1. **hançer urasın**: -a, -sin--i, --n, --a, -a, -sin

Gazel 317

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Söz veya hareketiyle

karşısındakine çok acı vermek.

Seng-i miñnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
hançer el-ğiyâş

hand:

1. **hand**:

Gazel 381

Mısra: 8

Gülme, gülüş.

Bilmedüh ğonca dehâni sırrını
Açma ağâz eyleme yok yire
hand

handân:

1. **handâni**: -i

Gazel 78

Mısra: 4

Gülen, gülcü, şen, açık,

mesrur.

Çün ezel kassâmı kısmet
eylemiş iy gülizâr

Baňa bülbül nâlesin gül gibi
handâni saña

2. **handân**:

Gazel 6

Mısra: 6

Güleç.

Bâğ-ı ışkında belâ-keş
bülbüldür bu gönül
Sînesinde tâze dâğıdur gül-i
handân aña

handân ola:

1. **handân ola**: -a

Gazel 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül açılmak, ferahlık
duymak, neşeli ve mutlu olmak.*

Ebr-i âhumdan gözüm yaşı
kaçan bārân ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
handân ola

hande ide:

1. **hande ide**: -e

Gazel 236

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gülmek // mutlu olmak.

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revân
Gül gibi hande ide kaçan
büstân-ı döst

hande itse:

1. **hande itse**: -se

Gazel 245

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gülümsemek, tebessüm
etmek.*

Açılsa gül gibi yâr itse hande
Benüm yaşum n'ola bārândur iy
döst

hande kılsun:

1. **hande kılsun**: -sun

Gazel 310

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gülüş, gülcük saçmak.

Hande kılsun gül gibi gülşende
haddüh gülleri

Åhum ile eyleyem yaşumı bārān
el-ġıyāř

hāne:

1. **hānemüz:-müz**
Gazel 219
Mısra: 5
Ev II gönül evi.

Hānemüz ġamla müşerrefdür
gelür derd ü belā
Luţf u ġahrı bir-durur biz
olmuşuz derbān-ı dōst

2. **hānesinden:-si, -n, -den**
Gazel 121
Mısra: 7
Ev, mesken, yurt.

Hānesinden ġün gibi togup ide
arż-ı cemāl
Ben degülem yaluñuz ġalk-ı
cihān hayrān aña

3. **hānesinden:-si, -n, -den**
Gazel 413
Mısra: 9
Ev II Sevgilinin evi.

Hānesinden yār eger togsa
Muġıbbı ġün gibi
Kalmaya çāk olmaduk hıç bir
giribānlar meded

4. **hānesinden:-si, -n, -den**
Gazel 452
Mısra: 1
Ev II Sevgilinin evi.

Hānesinden her kaçan serv-i
ġıramānum çıkar
Gözlerüm yaşı revān olup bile
cānum çıkar

5. **hānesinden:-si, -n, -den**
Gazel 488
Mısra: 3
Ev II Sevgilinin evi.

Hānesinden çün tülü' eyleye ol
bedr-i münir
Göñlümi alan benüm didüm
çehār-deh sāledür

hāne-i çeşm toludur:

1. **hāne-i çeşm toludur:-dur**
Gazel 50
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte aşğın göz ve gönül

*evinin(maddi ve manevi taraf)
sevgili ile dolu olması.*

ġayālünle toludur hāne-i çeşm
Ko gelşün eyledüm gönülümde
şad cā

hāne-i dil:

1. **hāne-i dil:**
Gazel 462
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

Şöyle toldı hāne-i dil bu ciger
ġümü ile
Kalmadı bir yir daġı bu dīdeden
bīrūn akar

2. **hāne-i dil:**
Gazel 36
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi.

Hāne-i dil taġtġāh iken saña iy
tünd-ġū
Yagdurursın her nefes seng-i
cefādan taş aña

hāne-i dilde:

1. **hāne-i dilde:--de**
Gazel 201
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül evi. II Aşğın gönül.

Hāne-i dilde gelün iyş idelüm
Dil kebāb oldu vü göz yaşı şarāb

hāne-i seyl eyledi:

1. **hāne-i seyl eyledi:-di**
Gazel 44
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşğın gönül evinin gözyaşı
içinde kalması, çok üzülmek.*

Eşk itdi ġarābe bu gönül şehrini
ġayfā
Bu hāne-i seyl eyledi ġüyā yine
ifnā

2. **hāne-i seyl eyledi:-di**
Gazel 44
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
*Aşğın gönül evinin gözyaşı
içinde kalması, çok üzülmek.*

Derdā ki gönül şehrini eşk virdi
ġarāba
ġüyā ki bir hāne-i seyl eyledi
ifnā

hāne-i vīrān:

1. **hāne-i vīrān:**
Gazel 399
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yıkık dökük ev II. Harap
gönül.*

İy felek berç-ile pūr kılsañ
cihāni ġam degül
ġāne-i vīrān içinde germ
nārumdur nemed

hān-ı belā:

1. **hān-ı belā:**
Gazel 67
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) eziyet ve sıkıntı
çekilen kervansaray, aşıkların
konakladığı otel anlamında.*

Döşedi bu dil yine hān-ı belā
Çagurup ışk ehline itdi şalā

han-ıla:

1. **han-ıla:--la**
Gazel 316
Mısra: 1
Hükümdar, padişah(sevgili)

Haddi mi var mihr ü māhuñ ide
sen ġan-ıla baġs
Zerre niçe eylestün ġurşid-i
raġşān-ıla baġs

hār:

1. **hār-ıla:--la**
Gazel 166
Mısra: 9
Diken II Rakip.

Gördi ġülşende ġülü olmuş
muşāġıb hār-ıla
Şubġa deñlü inleyüp zārılıġ
eyler andelīb

2. **hār:**
Gazel 99
Mısra: 10
Ateş II diken.

Hercāyī olana virme gönül ki
gül gibi
Her hār eline dāmenini vire rām
ola

3. **hār-ıla:--ıla, -**
Gazel 248
Mısra: 1
*Diken. || Divan şürinde
aşığa eziyet eden unsurlar birer
dikene benzetilir. Bunların
başında zaman, rakip, cevr ü
cefa ve gam gelir. Sevgilinin
kirpiği de bazen diken olarak
ele alınır.*

Hār-ıla oldı iy gül-i ter pāy-ı dil
şikest
Derdā dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

hār elinden:

1. **hār elinden:--in, --den**
Gazel 187
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül ve bülbül efsanesi
gereği; güle kavuşmak isteyen
bülbülün önündeki engel
dikenlerdir.*

İñleşem agyār elinden dōstlar
olmaz aceb
Hār elinden dāyimā gülşende
inler andelîb

2. **hār elinden:--i, --n, --den**
Gazel 316
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül ve bülbül efsanesi
gereği; güle kavuşmak isteyen
bülbülün önündeki engel
dikenlerdir.*

Hār elinden gülşen-i hüsñünde
her gice müdām
Bülbül-ile şubh olunca eylerem
cān-ıla bahş

3. **hār elinden:--i, --n, --den**
Gazel 317
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül ve bülbül efsanesi
gereği; güle kavuşmak isteyen
bülbülün önündeki engel
dikenlerdir.*

Bülbülem bagrum delindi hār
elinden inlerem
Hîç baña raħm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğiyās

4. **hār elinden:--i, --n, --den**
Gazel 488
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül ve bülbül efsanesi
gereği; güle kavuşmak isteyen
bülbülün önündeki engel
dikenlerdir.*

Hār elinden gülşen içre bülbül
işi nāledür
Dehr elinden bagrını dāğ
eyleyen de lāledür

harāb:

1. **harābam:--am**
Gazel 13
Mısra: 10
*Yıkılmış, harap olmuş
kimse. II Harabat ehli.*

İçeli rüz-ı ezel cām-ı maħabbet
cūrasın
Kim göre mesti harābam didi ol
kanzil baña

2. **harāb:**
Gazel 164
Mısra: 2
*Bozulmuş, yıkılmış, virān
olmuş.*

Başda sevdā dilde ğavġā gözde
āb
Kim sora hālüm direm ğāyet
harāb

3. **harāba:--a**
Gazel 288
Mısra: 5
*(Ar.) Yıkık dökük,
yıkılmaya yüz tutmuş, virān.*

Āteş-i işkuñ düşelden dil
harāba tutdı yüz
Niçe virān olmasun düşdi gönül
şehrine ot

harāb evle:

1. **harāb evle:**
Gazel 275
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Harap etmek, yok etmek.

Gönül eyvānını yık eyle harāb
Yücelikden saña yigdür ol pest

harāb evledi:

1. **harāb eyledi:--di**
Gazel 176
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Virāneye çevirmek,
yıkamak; hüzün, gam, keder
vermek.*

Fıkr-i lebūñ ki eyledi gönülüm
evin harāb
Başdan çıkar her kim ola
müdmin şarāb

harāb evler:

1. **harāb evler:--r**
Gazel 202
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yıkamak, virān etmek.

Sākiyā sun bir kadeħ hicrān beni
hāk itmedin
Çün harāb evler olayın bārî ben
mest ü harāb

harāb idiser:

1. **harāb idiser:--i, --ser**
Gazel 142
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yıkık ve perişan hale
gelmek. Virān olmak.*

Kondı sīnem üstine ğam leşkeri
İdiser mülk-i dili cümle harāb

2. **harāb idiser:--iser**
Gazel 407
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yıkık ve perişan hale
gelmek. Virān olmak.*

Ġamzeler geldi ki tārāc ide dil
kişverini
İdiser anı harāb ol gözi mekkāre
meded

harāb illerde:

1. **harāb illerde:--ler, --de**
Gazel 409
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) gönül ülkesi
kastedilmektedir.*

Her ne deñlü gelse cevr-ile
cefāya sabr kıl
Bu harāb illerde çün hîç
olmamışdur kimse şād

harāb it:

1. harāb it:

Gazel 226

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Yıkmak, viran etmek. II

Perişan etmek, gam, keder ve üzüntü vermek.

İy yār-ı cefā-cū dile gel gönli
harāb it
Gün yüzünü göster gözümü
toptolu āb it

harāb kıldı:

1. harāb kıldı:--dı

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Yıkmak; bozmak; viran eylemek.

Çeşm-i mestün dilberā kıldı
benüm hālüm harāb
Lal-i nābuñ eylemişdür
gözlerüm yaşın şarāb

harāb kılmaga:

1. harāb kılmaga:--ga

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıkık ve perişan hale

getirmek.

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin harāb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illā şarāb

harāb kılsa:

1. harāb kılsa:--sa

Gazel 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıkmak, bozmak; viran eylemek.

Leşker-i gam gelse kılsa bu
gönül mülkin harāb
Def kılmaz anı bir vech-ile illā
kim şarāb

harāb ola:

1. harāb ola:-a

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıkılmak, harap olmak.

Mesken ne için itmeyesin
gönülüm iy perī
Yıllarla yatur niçe zamāndur
harāb ola

2. harāb ola:--a

Gazel 201

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Harap duruma gelmek;

perişan olmak, çok üzülmek.

Çarh-ı gerdündür iden göz yaşın
āb

Göreyim döne döne ola harāb

harāb oldı:

1. harāb oldı:--dı

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıkılmak, viran olmak I

*kalbî olarak büyük üzüntü
duymak, gönlü kırılmak (dil ü
cân bağlamında).*

Āh kim oldı firākıyla bu dil
mülki harāb

Āteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebāb

harāb olmaya:

1. harāb olmaya:--ma, --ya

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın gönlünün

*yıkılması, viraneye dönmesi
kastedilir.*

Kurusun ol ayn kim akıtmaya
her demde āb

Oda yansun şol gönül ışk-ıla
olmaya harāb

harāb olmuş gönül üzre:

1. harāb olmuş gönül üzre:-- mış

Gazel 157

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın

*yıkılıp, viran olmuş gönlü
kastedilmektedir.*

N'eyler ol meh bilmezem
ebrūlarına çin salup

Bu harāb olmuş gönül üzre yine
akın salup

harāba tuta:

1. harāba tuta:--a

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bakımsız ve perişan halde
olmak.*

Pādīşāh-ı hüsn olasın hiç revā
mıdur saña
Yüz harāba tuta dil mülki kamu
virān ola

harāba virdi eşk:

1. harāba virdi eşk:

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşkın gönül mülkünü
yakıp, yıkıp, parçalaması.*

Derdā ki gönül şehri ni eşk virdi
harāba
Güyā ki bir hāne-i seyl eyledi
ifnā

harāb-ābād:

1. harāb-ābāda:--a

Gazel 243

Mısra: 2

Harabe, yıkık dökük yer.

İşret-ābād ister-iseñ bāde iç
peymāne tut
Bu harāb-ābāda da var güşe-i
meyhāne tut

harābāt:

1. harābāt:

Gazel 337

Mısra: 7

*(Ar.) Meyhāne II. Hayatın
katı gerçekleri karşısında
rintlerin tesellî aradığı, neşe,
zerāfet, zevk ve sanat mahalli
olarak kabul edilen içkili
eğlence yeri.*

‘Aşıkam rindem çün itdüm ben
harābāt ihtiyār
Ġam degüldür zāhidā olsam
kamu halka gülenç

harābāt ehli oldum:

1. **ḥarābāt ehli oldum:**--i, --du, --m

Gazel 357

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) aşık kendini

kastederek artık ben de meyhaneye gidenlerden oldum demektedir.

Ben ḥarābāt ehli oldum dōstlar
şimden gürü
Çünkü biñ nāzıla sundı bir perī-
peyker kadeh

ḥarābāt ehline:

1. **ḥarābāt ehline:**--i, --n, --e

Gazel 324

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyhane ehli.

Ṭa'n kılma zāhidā dāyim
ḥarābāt ehline
Rüz-ı mahşerde riyā ile olursın
sen gülenç

ḥarābe koma:

1. **ḥarābe koma:**--ma

Gazel 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan ve yıkık dökük bir halde bırakmak.

Göster yüzüñi kişver-i gönlümi
ğāret it
Yakduñsa koma anı kim ḥarābe
'imāret it

ḥarāc:

1. **ḥarāc:**

Gazel 336

Mısra: 2

Ar. Müslüman

olmayanlardan alınan vergi.

Ḥāk-i pāyuñ şāhlar başına tāc
Ehl-i küfre vāz' kıldıñ sen
ḥarāc

ḥarāc ala:

1. **ḥarāc ala:**--a

Gazel 339

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Haraç almak, zor

kullanarak para veya kıymetli bir şeyi almak.

Küfr-i zülfün ğaret ider bu
Muḥibbī gönüñi
Hiç revā mıdur ala kāfir
müselmāndan ḥarāc

ḥarāc alan:

1. **ḥarāc alan:**--a, --n

Gazel 335

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılıksız, zorla alınan

para.

Çin-i zülfüñdür alan Çin'den
ḥarāc

Taḥt-ı Rüm'uñ şāhidur başında
tāc

ḥarāc alasin:

1. **ḥarāc alasin:**--a, --sın

Gazel 329

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) yer harcı, cizye

alma anlamında kullanılmıştır.

Sineme firūñle cānā gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pādīşāhum alasin
cānı ḥarāc

ḥarāc almak:

1. **ḥarāc almak:**--mak

Gazel 339

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vergiye bağlamak. II Zor

kullanarak para veya kıymetli bir şeyi almak.

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karār u şabrumı
Ne revādur dōstum almak bu
vīrāndan ḥarāc

ḥarām eyledüm:

1. **ḥarām eyledüm:**--düm

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslamiyetçe ve dince

*nehyedilen şeyler ve ameller.
Allah'ın izin vermediği,
men'ettiği şeylere izin
vermemek.*

Gülgün şarābı çünkü dile
eyledüm ḥarām

Sākī içürse keveri andan bulam
safā

ḥarām itmiş-iken:

1. **ḥarām itmiş-iken:**--miş, --ken

Gazel 347

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Helāl olmayan, İslamiyetçe
ve dince nehyedilen şeyler ve
ameller. Allah'ın izin vermediği,
men'ettiği şeyler. Helālın zıddı
olan şey.*

Sen ḥarām itmiş-iken baña
lebūñ cür'asını
Kanumı ğamzeñe ben eyledüm
iy dōst mubāh

ḥarām ola:

1. **ḥarām ola:**--a

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haram olmak: Bir şeyden
gereği gibi yararlanamamak.*

Kim şāh-ı ışka cān u gönülden
gulām ola
Uyḥu yüzi ḥaşre dek aña ḥarām
ola

ḥarāret:

1. **ḥarāret:**

Gazel 387

Mısra: 8

Hararet, sıcak, sıcaklık.

Ehl-i 'ışka zāhidā sanma sözüñ
te'sir ider
Sende yok zerre ḥarāret var
hemān bir āh-ı serd

ḥarāret bağlasa:

1. **ḥarāret bağlasa:**--sa

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın gönüne sıcak
basması, heyecanlanması.*

Ḥālūñi añduqça cānā dil ḥarāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfüldür baña

ḥarāret gelür:

1. **ḥarāret gelür:--ür**
Gazel 228
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıcaklık hissetmek.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
'arāk izhār
Didüm ki gelür verde 'arāk
bulsā ḥarāret

ḥarāret olmasa:

1. **ḥarāret olmasa:--ma, --sa**
Gazel 267
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hararet, sıcaklık olmak.

Bu dil yanup başumdan düd-ı
āhum
Çıkar mı 'ışkda olmasa ḥarāret

ḥarāret virdi:

1. **ḥarāret virdi:--di**
Gazel 174
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Isıtmak, sıcaklık vermek,
yakıcı halde ısıyı artırmak.*

Gün yüzi virdi ḥarāret gönlüme
Tañ mıdur ışk içre tutsa beni teb

harc:

1. **harc:**
Gazel 19
Mısra: 6
*Harcanan; tüketilen şey,
masraf.*

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Ḥarc için virdi bu yolda niçe
dīnār baña

2. **harc:**
Gazel 13
Mısra: 5
*Harcamak, sarf etmek,
uğruna feda etmek.*

Ömr nakdin vaşl için ḥarc
eyledüm ammā çi sūd
Sayüm oldı ancak taḥşil-i bī-
ḥāşıl baña

harc eyledi:

1. **harc eyledi:--di**
Gazel 374

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Harcamak, sarf etmek,
tüketmek.*

Yoluña cümle varını ḥarc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

harc eyledüm:

1. **harc eyledüm:--dü, --m**
Gazel 417
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, bitirmek.

Ben sözüüm gevherlerini rāyegān
ḥarc eyledüm
Görinürken 'ālemün ḥalkına sīm
ü zer lezīz

harc evlesem:

1. **harc evlesem:**
Gazel 46
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, tüketmek.

Maḥzen-i dilden çıkarsam ğam
degül söz gevherin
Eksük olmaz ne kadar ḥarc
evlesem kändur baña

harc itme:

1. **harc itme:--me**
Gazel 342
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak, sarf etmek.

Yok yire ḥarc itme cānā ḥāk-i
pāyuñ cevherin
Niçe şehler başına āḥir olırsardur
bu tāk

harc kıl:

1. **harc kıl:**
Gazel 43
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Harcamak.

İy Muḥibbī maḥzen-i dilden
çıkār söz gevherin
Ḥarc kıl çünki sunıldı genc-i bī-
pāyān baña

harc kılsun:

1. **harc kılsun:--sun**
Gazel 433
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın kanlı göz
yaşları sevgiliye verilen bir
vergidir biçiminde bir kullanım
vardır.*

Muḥibbī sözleridür dürr ü
cevher
Dükenmez ḥarc kılsun gönli
kändur

ḥardan gül bitürdün:

1. **ḥardan gül bitürdün:--dan, -
-ür, --dün**
Gazel 156
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Allah'ın dikenden
gül yaratması yani sonsuz
kudreti örneklendirilmiştir.*

Kullaruñ için yaratduñ ḥükmün
izhār eyledün
Gül bitürdün ḥardan kırı
şecerden daḥı sīb

harf:

1. **harf:-i**
Gazel 2
Mısra: 7
*Bir alfabeği oluşturan ve
okuyup yazmayı sağlayan
işaretlerden her biri.*

Ha mim ḥarf-i dü nāmuñdan
işāretdür senün
Ḥāya Aḥmed didiler mīme daḥı
hem Muştafā

harf ü huruf:

1. **harf ü huruf:**
Gazel 392
Mısra: 21
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Harfler, alfabe || okuyarak
öğrenilen ilimler.*

Sen mu 'allime varup okumaduñ
harf ü huruf
Līk 'ālimlerden oldı biñ ṭabaḥ
'ilmün fūrüd

harf-i dürüg:

1. **harf-i dürüg:**
Gazel 308
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalan söz, aslı olmayan konuşma.

Ğıybetümde n'ola hâsîd söylese
harf-i dürûğ
Rû-be-rû itmez benüm-ile o
bed-güftâr bahş

harf-i kur'an'ı:

1. **harf-i kur'an'ı:**
Gazel 222
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kur'an harfî.

Okudum 'ışkuñ kitâbın ser-te-
ser ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur'an'ı dürtüst

hargâhdur:

1. **hargâhdur:--dur**
Gazel 188
Mısra: 11
1) Otağ, büyük çadır.

Çeşm-i Mecnûn Leyli'ye
hargâhdur
Eylemişdür kirpüğün aña tınab

hâr-ı cefân-ıla:

1. **hâr-ı cefân-ıla:--n, --la**
Gazel 295
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığa
çektirdiği cefa ve eziyetler
dikene benzetilmektedir.*

Hâr-ı cefân-ıla oluban pây-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefâ
bu dest

hâr-ı muğaylan:

1. **hâr-ı muğaylan:--y, --lan**
Gazel 328
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Deve dikenî. II Zorluk;
kötülük; eziyet.

Senün yoluñda her hâr-ı
muğaylan
Görinür pâyuma zer-baft ü dîbâc

harîd:

1. **harîd:**
Gazel 474
Mısra: 3
Müşteri | talip.

Cân-ıla kimdür metâ'-ı büseye
dirken harîd
Bu âcebdür her kaçan olsam
harîdâr incinür

harîd oldum:

1. **harîd oldum:--du, --m**
Gazel 417
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Müşteri olmak, alıcı olmak,
talip olmak.*

Nakd-i cân-ıla metâ'-ı vaşluña
oldum harîd
Gel kabûl it çünki yokdur cân-
ıla serden lezîz

harîd olmuşam:

1. **harîd olmuşam:--mı, --am**
Gazel 384
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Müşteri olmak, alıcı olmak,
talip olmak.*

Cân nağdı ile gördi ki ben
olmuşam harîd
İtdi metâ'-ı büsesinün kıymetin
mezîd

harîd olmuşdur:

1. **harîd olmuşdur:--mı, --dur**
Gazel 385
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talip olmak, istemek.

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Aşıka göster anı cân-ıla
olmuşdur harîd

harîd oluram:

1. **harîd oluram:--ur, --a, --m**
Gazel 402
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talip olmak, müşteri olmak.

'İşk bâzârında aldum derdi çün
dermânuma
Almaz-ısa oluram ben nağd-i
cân-ıla harîd

harîdâr olsam:

1. **harîdâr olsam:--sa, --m**
Gazel 474
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müşteri, alıcı olmak.

Cân-ıla kimdür metâ'-ı büseye
dirken harîd
Bu âcebdür her kaçan olsam
harîdâr incinür

harîfâne:

1. **harîfâne:**
Gazel 226
Mısra: 8
*1)Ortaklaşa yapılan, ortak.
2)Hünerli bir kimse.*

Ğam yâr u belâ münis ü endüh
nedîmün
Gözyaşını iy dîde harîfâne şarâb
it

harîm-i sîneme:

1. **harîm-i sîneme:--e**
Gazel 385
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın göğsünün en
mahrem yeri(kimsenin
görmemesi bağlamında).*

Bu harîm-i sîneme firün
irişdükte şehâ
Çağrışur cân u gönül her biri dir
"hel min mezîd"

harîr ile dîbâc:

1. **harîr ile dîbâc:**
Gazel 336
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İpek kumaş ve çiçekli
elbiseler kastedilmektedir.*

Yâ Resûl-i Haq idüp fakrı kabûl
Geymedün hergiz harîr ile dîbâc

harîs:

1. **harîs:**
Gazel 322
Mısra: 6
Hırslı, açgözlü.

Cüdâ eyler beni küyında görse
Raķibe yiridür dirlerse hârîş

hāris dir-isem:

1. **hāris dir-isem:**--r, --i, --se, -m

Gazel 312

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Rakip için*) onun aç gözülü ve hırslı olduğu dile getirilmektedir.

Kapuñdan beni dūr itmek murādı

Rakībe dir-isem ben tañ mı hāriş

hāriş olma:

1. **hāriş olma:**-ma

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aç gözülü olmamak.

Nimet-i dünyāya gel olma hāriş İdiserdür seni āhir imtilā

2. **hāriş olma:**-ma

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hırslı olmak, çok istemek, çok arzu etmek.

Nimet-i dünyāya gel olma hāriş İdiserdür seni āhir imtilā

hāş olana:

1. **hāş olana:**--a, --n, --a

Gazel 314

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine ya da bir şeye ait,özgü olmak.

Bu Muḥubbī görse her şā'ir sözün igmāz ider
'Aybdur çün hāş olana eylemek
'ām-ıla bahş

hāşā:

1. **hāşā:**

Gazel 205

Mısra: 6

"Allah göstermesin, Allah korusun" anlamında söylenen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

Niğ ü bed deryā-yı fazluñdan olupdur hişsedār
Hāşā bu mücrim kuluñ luḥfuñdan ola bī-naşib

2. **hāşā:**

Gazel 396

Mısra: 10

"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

Muḥibbī cān-ıla ister kapuñı Kapuñdan idesin hāşā anı red

3. **hāşā:**

Gazel 489

Mısra: 5

"Allah göstermesin, Allah korusun!" anlamında, söylenen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

Hāşā hayāl-i ğayrıya dīdemde idem aña cā
Ol āşinā cāyı iken biġāneye cā mı olur

hāşā vü kellā:

1. **hāşā vü kellā:**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Katiyen,öyle değil,aslā.

Dimiş havrāya beñzer yāri zāhid Berāber kandadur hāşā vü kellā

hāşāk ü hes icre:

1. **hāşāk ü hes icre:**--re

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çer çöp içinde olmak.

Sine-i şad-pārede olmaz nihān āhum yili
Nitekim hāşāk ü hes icre degül pinhān şabā

hasāret ider:

1. **hasāret ider:**--e, --r

Gazel 257

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüsran çekmek; beklenenin

elde edilememesi yüzünden duyulan acı. II Zazar,ziyan.

Gözi tātārı işi güci ğāret İder kanlar dalı işi ḥasāret

ḥasb-i hālest:

1. **ḥasb-i hālest:**

Gazel 262

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görüşüp konuşmalar.

Nedür bu şī'r-engzūñ Muḥibbī Meger yārān için bir ḥasb-i hālest

ḥased:

1. **ḥasedden:**-den

Gazel 434

Mısra: 5

Çekemezlik, kıskançlık.

Kaçan ki görse 'uşşākı ḥasedden yāra ğamz eyler
Rakībi bilmedüm hergiz cihānda ben ne milletdür

ḥasen:

1. **ḥasen:**

Gazel 350

Mısra: 3

Güzel, iyi ahlak sahibi.

Cān göziyle kıl nazar hüsün el-'ilmü ḥasen
Der cihān ḥalkına sor cümlesi el-cehlü kabīḥ

2. **ḥasen:**

Gazel 127

Mısra: 11

Güzel, iyi.

Şir-i pür-süzum olalıdan ḥasen
Güş iden dir kışşa-i Selmān aña

ḥasid:

1. **ḥasid:**

Gazel 308

Mısra: 5

Haset eden, çekemeyen, kıskanç (kimse).

Ġybetümde n'ola ḥasid söylese ḥarf-i dūrüg
Rū-be-rū itmez benüm-ile o bed-güftār bahş

hâsıl:

1. hâşıl:

Gazel 65

Mısra: 6

Doğrusu, velhasıl, sözün kısası.

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komşılar naḥv-ıla şarfi
Olur mı ilm hiç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

2. hâşılum:-um

Gazel 105

Mısra: 1

(Ar.) Elde edilen.

Hâşılum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rü baña
Kâşkı göstermeye-y-di rüyın ol
bed-ḥü baña

3. hâşılum:-um

Gazel 388

Mısra: 3

Bir işten, bir yerden elde edilen gelir, semere, mahsul.

Gözlerüm yaşı ile ancak gam
oldı hâşılum
‘İşk şâhı baña ihsân itdi bir
vîrâne kend

hâsıl itdüm:

1. hâşıl itdüm:--dü, --m

Gazel 324

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elde etmek, edinmek,

kazanmak.

Bu tılısmât-ı cihân içinde
çekdüm niçe renc
Hâşıl itdüm ḥamdü-lillâh ‘ışk
gibi bir ulu renc

hâsıl ola mı:

1. hâşıl ola mı:

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mümkün olur mu ?.

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Ġaybdan geldi nidâ olur “illâ
mâ-saâ”

hâsıl oldı:

1. hâşıl oldı:--dı

Gazel 106

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek,ortaya

çıkmaq.

Bir nefes bu dil maḥabbetden
daḥı şād olmadı
Hâşıl oldı derd ü gamla miḥnet
eyyâmı baña

hâsıl-ı dünyâ:

1. hâşıl-ı dünyâ:

Gazel 496

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya'nın gerçekleri.

Ferah şâdinüñ arđınca gelen her
lahza ḡamlardur
Anuñçün hâşıl-ı dünyâ hemân
derd ü elemelerdür

hâsılun:

1. hâşılun:--un

Gazel 291

Mısra: 7

1)Ortaya çıkan

sonuç,netice. 2)Kar,kazanç.

Bir avuç toprag-ıla ancak olur
renc hâşılun
Cümle ‘âlem gencini saña
müyesser boldı tut

hâsiye:

1. hâsiye:

Gazel 207

Mısra: 5

Açıklama, yazılmış not(lar)

İl farklı anlamlar taşıyan bir şeyin anlamlarının açıklanması için kullanılan izahat.

Metn-i ḥüsnüne şahâ ḥattun
yazaldan hâsiye
Faşl u bâbın okudum didüm ki
ḥatm oldı kitâb

ḥaşr olasın:

1. ḥaşr olasın:--a, --sın

Gazel 254

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldükten sonra tekrar

diriltirme.

Cehd eyle Muḥibbî bugün
a‘mâlünî artur
Eyüler-ile ḥaşr olasın rüz-ı
kıyâmet

ḥaşr olunca:

1. ḥaşr olunca:--ınca

Gazel 372

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldükten sonra yeniden

dirilmek.

Sâġarı dilberden alup nüş kılsa
bir kişi
Gitmeye tâ ḥaşr olunca kala
agzında o dad

2. ḥaşr olunca:--ınca

Gazel 395

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldükten sonra yeniden

dirilmek.

Sâġarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tâ ḥaşr olunca kala
agzında o dad

ḥaşr olmaya:

1. ḥaşr olmaya:--y, --a

Gazel 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)(Haşır) Toplanmak, bir

yere birilmek. 2)Toplama, cem'etmek. 3)Kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları. Allahın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması.

Derünüm derdini itsem ḥikâyet
Ola ḥaşr olmaya aña nihâyet

ḥaşre dek:

1. ḥaşre dek:--e

Gazel 238

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamete kadar.

Bu Muḥibbî ḥaşre dek ḥuşyâr
olmazsa ne tañ
Bâde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

2. ḥaşre dek:

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar, dünya durdukça; çok uzun süre.

Kim şâh-ı ışka cân u gönülden
gulâm ola
Uyhu yüzi haşre dek aña haram
ola

hasret:

1. **hasretiyle:** -i, -y, -le
Gazel 55
Mısra: 11
*Bir şeyi çok isteyip,
arzulayıp ona kavuşamaktan
gelen üzüntü, özlem.*

Bu Muhibbî hasretiyle şol kadar
kan agladı
Lâlelerden hûna garç olan tolu
şahrâ ola

2. **hasretiyle:** -iyle
Gazel 92
Mısra: 5
*Ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye karşı duyulan
istek, tekrar görme ve kavuşma
arzusu, özleyiş, özlem, iştihak.*

Eşk-i çeşmüm hasretiyle cû gibi
oldı revân
Ol şanavber kâmet ü serv-i
hıramândan cüdâ

3. **hasretiyle:** -iyle
Gazel 142
Mısra: 2
*Ayrı kalınan veya elden
kaçırılan bir şeye karşı duyulan
istek, tekrar görme ve kavuşma
arzusu, özleyiş, özlem, iştihak.*

Hicr-ile cân u ciğer oldı kebâb
Hasretiyle bu gözüm yaşı şarâb

4. **hasretüñle:** -üñ, -le
Gazel 492
Mısra: 9
*Ayrı kalınan kişiye karşı
duyulan istek, tekrar görme ve
kavuşma arzusu, özleyiş, özlem.*

Hasretüñle şol kadar dökdi
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrâ ki
yollar gil-durur

5. **hasretle:** -le
Gazel 105
Mısra: 7
Ayrı kalınan kişiye duyulan

*özlem, kavuşma arzusu. II
Sevgiliye kavuşma isteği.*

Dîdi küyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gû baña

hasret odı:

1. **hasret odı:** --dı
Gazel 143
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Özlem, özleyiş ateşi.

Kıldı firkat gözümün yaşını iy
döst şarâb
Bagrumı hasret odı eyledi ser-
cümle kebâb

hasret-i hicrân:

1. **hasret-i hicrân:**
Gazel 116
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık hasreti.

Hasret-i hicrân elinden âh u vâh
Olmuşam derde dirîgâ mübtelâ

hassân'idur:

1. **hassân'idur:** --ı, --dur
Gazel 447
Mısra: 10
*Hassân b. Sâbit, hem İslam
öncesinde hem de İslam
sonrasında şiir söylemiş önemli
bir Arap şairiydi. Özellikle
Müslüman olduktan sonra
Muhammed'i ve Müslümanları
desteklemek için söylediği
şüirleriyle ün kazanmıştır. Bu
yüzden Muhammed'in baş şairi
olarak anılmaktadır.*

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senün eş'aruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hassân'idur

hasta:

1. **hastayı:** -yı
Gazel 193
Mısra: 8
*Hasta, | 'âşik: 'aşk derdiyle
hasta düşmüş kimse.*

Bir dem ârâm eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi

Öldürüp ben hastayı gel gitmege
itme şitâb

2. **hastayam:** -yam
Gazel 93
Mısra: 5
*Hasta | aşk derdine düşmüş
gönül (dil-i biçâre bağlamında).*

Lal-i nâbuñ hasretinden
hastayam iy dil-firîb
Leblerün dârü'ş-şifâsından
buyur dermân baña

3. **hastayam:** -yam
Gazel 172
Mısra: 1
*Hasta | aşk derdine düşmüş
gönül (dil-i biçâre bağlamında).*

Derdmendem hastayam bî-
çâyem bu ben garîb
Bildün ahvâlümü çün tımâra lutf
it iy tabîb

4. **hasta:**
Gazel 53
Mısra: 4
Aşk derdiyle dertlenmiş.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalün bu hasta cânâ umaram
tabîb ola

5. **hasta:**
Gazel 73
Mısra: 13
Aşk derdiyle dertlenmiş.

Dilber dimiş hasta Muhib
kandatur aceb
Yıllar geçe bilmeye ol hâk-i der
ola

6. **hastadur:** -dur
Gazel 79
Mısra: 10
*Hasta | aşk derdine
düşmüş.*

Zülfüne gönüm bestedür ahum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

7. **hasta:**
Gazel 19
Mısra: 3
*Aşk derdiyle hasta düşmüş,
âşik.*

Lebleri dār-ı şifâsında bu dil
hâsta olup
Niçe yıldır ki yaturam itmedi
tîmâr baña

8. **hastaya**:-y, -a
Gazel 146
Mısra: 9
*Aşk derdiyle hasta düşmüş,
âşık.*

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî hastaya
İy ecel bir dem tahammül eyle
gel itme şitâb

9. **hastanuñ**:-ñuñ
Gazel 171
Mısra: 2
*Aşk derdiyle hasta düşmüş,
âşık.*

İtmesün cevri ü cefâyı kendüzine
hû habîb
Hastanuñ ahvâli n'olur bilmeye
derdin tabîb

10. **hastaya**:-y, -a
Gazel 260
Mısra: 7
*Aşk derdiyle hasta düşmüş,
âşık.*

Hîç olur mı kim Muhibbî
hastaya idüp devâ
Diye dildâr remz-ile bu cür'a-i
câmun ilet

11. **hastaya**:-y, -a
Gazel 474
Mısra: 11
*Aşk derdiyle hasta düşmüş,
âşık.*

İy tabîb-i dil lebünden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tîmâr incinür

12. **hastalara**:-lar, -a
Gazel 1
Mısra: 4
*Sağlıklı olmayan, hasta,
dertli, aşk derdiyle dertlenmiş.*

Dermendem derdüme eyle
devâ
Kim kamu hastalara sensin
hakîm

13. **hasta**:
Gazel 26
Mısra: 2
Aşırı düşkün, tutkun.

Yine çün sînede ışık oldı peydâ
Olursa hasta gönlüm tañ mı
seydâ

14. **hastaya**:-y, -a
Gazel 344
Mısra: 9
Aşırı düşkün, tutkun.

Kıl devâ la'l-i lebünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i gamda yatup olmak katı
düşvâr güç

15. **hastayam**:-y, -am
Gazel 346
Mısra: 7
*Hasta il Aşk derdine
düşmüş.*

İy tabîb-i dil meded vir
hastayam şâfi cevâb
Bu dil-i pür-guşşamı âh ol cevâb
eyler ferah

16. **hasta**:
Gazel 303
Mısra: 13
*(Fars.) Sağlığı bozuk olan,
sıhhati yerinde olmayan kimse.*

Bir gün dimedün hasta
Muhibbî'ye nedür hâl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy döst

17. **hastay**:-y, -ı
Gazel 426
Mısra: 9
*Hasta. || Aşk derdiyle hasta
düşmüş.*

Ol tabîb-i cân gelüp sormaz
Muhibbî hastayı
Yoħsa aña cevri ü zulm itmek
ezelden hû midur

hasta cāna:

1. **hasta cāna**:-+a
Gazel 148
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşk derdiyle dertlenmiş
âşık.*

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i tarrârın öp
Hasta cāna çün şifâdur hâl-i
anber-bârın öp

hasta dil:

1. **hasta dil**:
Gazel 91
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hasta gönül. // Gönlü
hasta, hasta gönüllü kimse //
Aşık.*

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabâ merdümlük it yâra haber
kıl dâyimâ

2. **hasta dil**:
Gazel 126
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hasta gönül. // Gönlü
hasta, hasta gönüllü kimse //
Aşık.*

Ölmiş iken taze cân buldı
Muhibbî hasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

3. **hasta dil**:
Gazel 175
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hasta gönül. // Gönlü
hasta, hasta gönüllü kimse //
Aşık.*

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gâh cevri ü geh cefâ geh hışm u
geh nâz ü itâb

4. **hasta dil**:
Gazel 316
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hasta gönül. // Gönlü
hasta, hasta gönüllü kimse //
Aşık.*

Hicr elinden gam bucağında
yatup bu hasta dil
Ney gibi durmaz kılur feryâd u
efğân-ıla baħş

5. **hasta dil**:
Gazel 401
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hasta gönül. // Gönlü
hasta, hasta gönüllü kimse //
Aşık.*

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılğıl beni
kurbân-ı 'iyd

6. hasta dil:

Gazel 408

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta gönül. // Gönlü

hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşād istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i
mevzünü yād

hasta dile:

1. hasta dile:--e

Gazel 451

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta gönül.

Var iy tabīb sen beni ko kendü
hālūme
Hicrān gamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

hasta dili:

1. hasta dili:--i

Gazel 254

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta gönül.

Her hasta dili zinde kılur bir
kaḍeḥ ile
Bu deñlü olur küy-ı ḥarābātda
kerāmet

hasta dilven:

1. hasta dilven:

Gazel 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta gönül.

Ḥasta dilven baña sun sen lal-i
nābuñ cürasın
Cān u dil hicrūñ odına
yanmadın iy dil-firīb

2. hasta dilven:

Gazel 338

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta gönül.

Ḥasta dilven nabzuma el urma
eḥsem iy tabīb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilāc

hasta gönül:

1. hasta gönül:

Gazel 475

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hastası gönül.

Bulur şifāyı hasta gönül bir
cevāb-ıla
Ol la 'li nābı gör ki niçe cān-fezā
olur

hasta vatur:

1. hasta vatur:--ur

Gazel 266

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta (şekilde, olarak)

yatmak.

Bīmār vatur hasta Muḥibbī
işiğünde
Derdini bilürsün sen anuñ aña
tīmār it

hasta-dil:

1. hasta-dildür:--dür

Gazel 33

Mısra: 14

Hasta gönül. // Gönlü

hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

İñleyen kapumda kim didi

didüm

Bu Muḥibbī hasta-dildür bī-riyā

2. hasta-dildür:--dür

Gazel 156

Mısra: 9

Hasta gönül. // Gönlü

hasta, hasta gönüllü kimse // Aşık.

Bu Muḥibbī hasta-dildür
derdine dermān umar
Derdmend olanlara yok senden
özge çün tabīb

3. hasta-dil:

Gazel 6

Mısra: 9

Gönlü hasta, hasta gönüllü

kimse, aşık.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muḥibbī hasta-dil
İy tabīb-i dil meger lalūñ ola
dermān aña

4. hasta-dil:

Gazel 17

Mısra: 1

Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse, aşık.

Olaldan hasta-dil işkıyla şeydā
Alupdur başına biñ dürlü gāvğā

5. hasta-dil:

Gazel 360

Mısra: 9

Gönlü hasta, hasta gönüllü kimse, aşık.

Lāle ḥaddi ḥaşretinden bu
Muḥibbī hasta-dil
Sīne levhine yazar kanlu yaşıyla
āh ruḥ

hasta-i işka:

1. hasta-i işka:--a

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hastası, gönlü

sevgilinin aşkıyla bitap düşmüş olan.

İy tabībā çek elüñ olmaz şifā
Kānūn-ıla
Ḥasta-i işka meger derdi yine
dermān ola

hasta-i 'ışkam:

1. hasta-i 'ışkam:--am

Gazel 321

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hastası, gönlü

sevgilinin aşkıyla bitap düşmüş olma durumu.

Ḥasta-i 'ışkam baña olmaz devā
Derd-i bī-dermān elinden el-
ğiyās

2. hasta-i 'ışkam:--am

Gazel 329

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hastası, gönlü

sevgilinin aşkıyla bitap düşmüş olma durumu.

Ḥasta-i 'ışkam Muḥibbī
kimseden olmaz devā
Vaşl-ı dilberdür hemān var-ısa
bu derde 'ilāc

hasta-i işkam:

1. hasta-i işkam:--+am

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hastası,gönlü sevgilinin aşkıyla bitap düşmüş olma durumu.

Hasta-i işkam lebünden özge olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

hasta-i 'işkdur:

1. hasta-i 'işkdur:--dur

Gazel 315

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk hastası.

Hasta-i 'işkdur Muhibbî bildük
aña çäre yok
Bâri itme gel şabîbâ bir ser-i
bimâr başş

hastasıyam:

1. hastasıyam:--s, --t, --y, --am

Gazel 320

Mısra: 5

Aşırı düşkün, tutkun.

Leblerüñüñ hastasıyam n'çün
itmezsin devâ
Eylegil hikmet kitâbı üzre
Loķmân-ıla başş

haste-i hicrân-ı:

1. haste-i hicrân-ı:

Gazel 219

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık hastası.

Öldürürse derd-i dil bu haste-i
hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermân-ı döst

hat:

1. hat:

Gazel 35

Mısra: 6

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firķat şebi
Ėat cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
Ėam-der-Ėam cüdâ

2. Ėatun:-un

Gazel 49

Mısra: 5

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Çün Ėatun Ėüsnün kitâbın yazdı
tağrîr eyledi
Kâkülün müşg-i siyehle çekdi
Ėoř cedvel saña

3. Ėatun:-uñ

Gazel 325

Mısra: 1

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Ėatun itdi Ėatâ mülkini târâc
Yidi kişverden aldı beñlerün bâc

4. Ėatın:-ı, -ñ

Gazel 333

Mısra: 2

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Alup bñ çin-i zülfinden dilâ
müşg-i Ėoten'den geç
Görüp gülzâr-ı Ėüsninde Ėatın
şahn-ı çemenden geç

5. Ėat:

Gazel 465

Mısra: 1

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Ėat ruğında revnaķ-ı đđer tutar
Korkaram İslâmı ol kâfir tutar

6. Ėatâ:-a

Gazel 490

Mısra: 2

(Sevgilinin yanağındaki)

ayva tüyleri.

Yâr Ėâyiblik miğri rüz u şeb
Ėâtırdadur
Hey Ėatâ didüm ne Ėâyib dâyim
ol Ėâtırdadur

hat gelüp:

1. hat gelüp:--üp

Gazel 298

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ayva tüyelerinin çıkmaya
başlaması.*

Ėat gelüp itmiş ihâta Ėadd-i
cânânı dürüst
Ėâledür devr eylemişdür mâh-ı
tâbânı dürüst

Ėat gelür:

1. Ėat gelür:--ür

Gazel 360

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin ayva tüyleri

kastedilmektedir.

Ne baña şabra tağammül var ne
Ėüsnünde karar
Ėâ diyince Ėat gelür olmaz dağı
âğâh ruğ

Ėatâ:

1. Ėatâ-y-ıla:--y-, -ıla

Gazel 153

Mısra: 6

1. Yanlış, yanlışlık;yanılma

2. Kabahat, kusur.

Yüzüne gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünki âdemde
Ėatâ-y-ıla uyub

2. Ėatâ:

Gazel 212

Mısra: 9

1. Yanlış, yanlışlık;yanılma

2. Kabahat, kusur.

Gerçi kan içmek Muğibbî
Ėükm-i şer-ile Ėatâ
Lebüñ olmuşdur şürâği Ėünını
içmek şavâb

3. Ėatâda:-da

Gazel 264

Mısra: 10

1. Yanlış, yanlışlık;yanılma

2. Kabahat, kusur.

Fikr it Muğibbî Ėâl-i ezel
Ėilķatüñ neden
Kalur Ėatâda olıcagaz kişi Ėöd-
perest

4. Ėatâdur:--dur

Gazel 309

Mısra: 7

1. Yanlış, yanlışlık;yanılma

2. Kabahat, kusur.

Dünyāya bugün meyl ideyim
dime ḥatādur
Dil ḥānesini eyleme iy dōst
mülevveḡ

5. **ḥatādan**: -dan

Gazel 454

Mısra: 6

1. Yanlış, yanlışlık;yanılma
2. Kabahat, kusur.

Ḥatā ise seni sevmek ḥabībüm
Ḥatādan ḥālī olmaz ādemīdür

ḥatā ise:

1. **ḥatā ise:**

Gazel 454

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yapılmaması, olmaması

gerekten bir şey(sevgiliyi sevmek
bağlamında).

Ḥatā ise seni sevmek ḥabībüm
Ḥatādan ḥālī olmaz ādemīdür

ḥatā mülkini:

1. **ḥatā mülkini**: --i, --n, --i

Gazel 325

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çin'in kuzeyi ile Türkistan

topraklarına verilen ad.
Moğolların "Ḥatā" adlı kabilesi
bu bölgede yaşadığından bu
adla anılmıştır. Bu kelime
özellikle ahu ve misk ile birlikte
anılır. Misk ahularının bu
bölgede çok oluşu ve miskin
diğer ülkelere buradan nakledişi
Ḥatā'nın değerini artırır.

Ḥatūñ itdi Ḥatā mülkini tārāc
Yidi kişverden aldı beñlerūñ bāc

ḥatāsın bilmedüm:

1. **ḥatāsın bilmedüm**: --s, --l, --n, --me, --dū, --m

Gazel 387

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Suç ve günah olduğunu

bilmemek.

Zülfüñe müşg-i Ḥitā didüm
ḥatāsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi āyine-i
dilden bu gerd

ḥatāsuz kul vok:

1. **ḥatāsuz kul yok**: --suz

Gazel 496

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) yanlış yapmayan

günah işlemeyen hiç kimsenin
olmadığı ifade edilmektedir.

Egerçi ki günāhum çok cihānda
kul ḥatāsuz yok
Velī senden umar şefkat daḡı
luḡ u keremlerdür

ḥātem:

1. **ḥātem-i**: --i

Gazel 182

Mısra: 8

Mühür, yüzük (
hükümdarlık alameti);
hakimiyet, güç.

Oldılar emrūñe rām ins-ile cin
cümle tıyūr
Ḥātem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymān'uñ görüp

2. **ḥātemisin**: -i, -sin

Gazel 215

Mısra: 3

Mühür, yüzük (
hükümdarlık alameti);
hakimiyet, güç.

Enbiyānuñ ḥātemisin hem
nebiler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

3. **ḥātemidür**: -i, -dür

Gazel 454

Mısra: 2

Mühür, yüzük (
hükümdarlık alameti);
hakimiyet, güç.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Niğini ehl-i 'ışkuñ ḥātemidür

ḥat-ı zengārın öp:

1. **ḥat-ı zengārın öp**: --ın

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yeni
çıkan öldürücü özellikte ayva
tüyleri kastedilmiştir.

Naқsınuñ naққāşına iy dil
hezārān āferīn

Ayn-ı rahmetdür yūri her dem
ḥat-ı zengārın öp

ḥatīb:

1. **ḥatīb:**

Gazel 166

Mısra: 4

Hitap eden, öğüt veren, söz
söyleyen. Cuma ve bayram
namazından önce camilerde
hutbe okuyan kimse.

Düşdi yolum bir azīne günü
vardum mescide
Minber üzre ḥuḡbe-i ḥüsnūñ
okur gördüm ḥatīb

2. **ḥatīb:**

Gazel 171

Mısra: 8

Hitap eden, öğüt veren, söz
söyleyen. Cuma ve bayram
namazından önce camilerde
hutbe okuyan kimse.

Zāhir ola her yaña mescidde
nām-ı Ahmedī
Minber üzre zıkr ide nām-ı
şerīfūñ ger ḥatīb

3. **ḥatīb:**

Gazel 205

Mısra: 14

Hitap eden, öğüt veren, söz
söyleyen. Cuma ve bayram
namazından önce camilerde
hutbe okuyan kimse.

İy Muḥibbī cāmi-i ḥüsninde
yāruñ Cuma gün
Ḥoş edā ile okudu ḥuḡbe-i ḥüsnin
ḥatīb

ḥatīb okuya:

1. **ḥatīb okuya**: --ya

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) cāmide
müslümanlara dini nasihatlar
veren zatın elindeki belgeyi
okuması kastedilir.

Mescidi āteş kılam āh
eylemekden iy ḥabīb
Minber üzre okuya ger āyet-i
ḥüsnūñ ḥatīb

ḥatīf:

1. **hâtifden:-den**

Gazel 4

Mısra: 6

*Gaipten haber veren II iç
sesle ulaşangüç.*

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidā eydür ki illā
mā-saā

hâtır:

1. **hâtırım:-um**

Gazel 4

Mısra: 2

Gönül, kalp; akıl, zihin.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķā
Hâtırım mesrūr olur âlem tolar
cümle ziyā

2. **hâtırım:-um**

Gazel 4

Mısra: 2

Gönül, kalp; akıl, zihin.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liķā
Hâtırım mesrūr olur âlem tolar
cümle ziyā

3. **hâtırım:-(u)m**

Gazel 37

Mısra: 3

Gönül, kalp; akıl, zihin.

Hâtırım cemiyetini sorma
benden iy refiķ
Çün hayāl ü fikr ol zülf-i
perişāndur baña

4. **hâtırdadur:-da, -dur**

Gazel 490

Mısra: 1

Gönül, kalp; akıl, zihin.

Yār gāyiblik mihrī rüz u şeb
hâtırdadur
Hey haṭā didüm ne gāyib dāyım
ol hâtırdadur

5. **hâtırdadur:-da, -dur**

Gazel 490

Mısra: 2

Gönül, kalp; akıl, zihin.

Yār gāyiblik mihrī rüz u şeb
hâtırdadur
Hey haṭā didüm ne gāyib dāyım
ol hâtırdadur

hâtırı getirüp:

1. **hâtırı getirüp:--a, --üp**

Gazel 431

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hatırlamak,düşünmek,anım
samak.*

Ferdāyī hâtırı getirüp zulmı ko
bugün

Komaz kimesne haķķını alur
zamānedür

hâtır-ı 'uşşāk:

1. **hâtır-ı 'uşşāk:**

Gazel 494

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Âşıkların akl, düşünmesi;
âşıkların gönü II âşıkların
düşüncesi, arzusu.*

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşāk
perişān
Zülfine ura el uzadup şāne
güzeller

hâtırım münevver olur:

1. **hâtırım münevver olur:-ur**

Gazel 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın gönlünün ışık ve
aydınlık ile dolması.*

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücā
Hâtırım olur münevver cān u
dil bulur şafā

hâtırım olur:

1. **hâtırım olur:--u, --m, --ur**

Gazel 481

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın gönlünün
alınması,mutlu edilmesi
kastedilmiştir.*

Hâtırım olur müşevveş şāne
ursañ zülfüne
Pāre pāre eyleyen bagrumı
bildüm şānedür

hâtırımdan çıkmazsın:

1. **hâtırımdan çıkmazsın:--u, -
-m, --dan, --maz, --sın**

Gazel 460

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık sevgilinin
aklından ve kalbinden hiç
çıkmadığını ifade etmektedir.*

Hâtırımdan bir nefes çıkmazsın
ammā 'āķıbet
İy perī bilmem senün gönülün
niçe âdemdedür

hatm oldı:

1. **hatm oldı:--dı**

Gazel 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tamamlanmak.

Metn-i hüsnüne şahā haṭṭıñ
yazaldan hāşiye
Faşl u bābın okudum didüm ki
hatm oldı kitāb

hatt:

1. **haṭṭıñ:-uñ**

Gazel 11

Mısra: 5

*(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.*

Korkaram āhı tutup âşıklarıñ
haṭṭıñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlumuñ
Allāh'ı saña

2. **haṭṭı:-ı**

Gazel 28

Mısra: 8

*(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.*

Zülfini añduñ perişān-hâtır

olduñ iy gönül

Haṭṭı fikrinden gelen dāyım

melāmetdür saña

3. **haṭṭıñ:-uñ**

Gazel 44

Mısra: 10

*(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.*

Leylī saçuñı görelī mecnūnuñ
olur dil
Haṭṭıñ hevāsı eyledi başum tolu
sevdā

4. **haṭṭıñ:-uñ**

Gazel 57

Mısra: 5

(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.

Eylemek ister yine haṭṭuñ urūc
Oldı her müyü dile cānā belā

5. **haṭṭuñ:-uñ**
Gazel 73
Mısra: 3
(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.

Zülfün-ile haṭṭuñ eyleye fitneler
izhār
Çeşmüñ ne aceb bilmeye ya bī-
haber ola

6. **haṭṭuñ:-uñ**
Gazel 207
Mısra: 5
(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.

Metn-i hüsnüñe şahā haṭṭuñ
yazaldan hāşiye
Faşl u bābın okudum didüm ki
hatm oldı kitāb

7. **haṭṭuñ:-(u)ñ**
Gazel 269
Mısra: 8
(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.

Şu'le virdi metn-i hüsnüñde
senüñ Nūr āyeti
Geldi haṭṭuñ yazdı tefsīr eyledi
anı düürüst

8. **haṭṭuñ:-uñ**
Gazel 352
Mısra: 3
(Sevgili'nin) yüzündeki
ayva tüyleri.

İledüp hüccetini kâzī-i' işka
haṭṭuñ
Göricek anı kabūl itdi didi naql-
i şahīḥ

hattāt dirler:

1. **haṭṭāt dirler:--r, --ler**
Gazel 298
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel yazı yazan, meşk ve
saire yazmakla iştiğal eden
adam.

Gerçi kim yākūt için haṭṭāt
dirler dehr ara

Nerm-idi haṭṭuñ mi s āli haṭṭ-ı
reyhānı düürüst

hattāt-ı ezel:

1. **haṭṭāt-ı ezel:**
Gazel 120
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezel katibi. / Ruhları
yarattığı zaman yazan Allah.

Kime gam kime ferah yazmış çü
haṭṭāt-ı ezel
Bunı yazmış başuma senden
olam dāyım cüdā

2. **haṭṭāt-ı ezel:**
Gazel 329
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ezel katibi. / Ruhları
yarattığı zaman yazan Allah.

Yazdı ahsen hüsnüñi iy dōst
haṭṭāt-ı ezel
Hübelerde kalmadı bāzār-ı hüsn
içre revāc

hatt-ı gubār:

1. **hatt-ı gubār:**
Gazel 83
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gubari hat. II Sevgilinin
yanağındaki ayva tüyleri.

Āyet-i hüsnindeki yir yir olan
müşkülleri
Yazdı haṭṭ-ı gubār haṭṭı-y-ıla
tefsīr aña

hattı gubārın görel:

1. **hattı gubārın görel:--e, --li-
-m**
Gazel 110
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
yüzündeki incecik ayva
tüylerinin aşık tarafından
görüldüğü zamandan beri ona
hayran olması kastedilir.

Lal-i nābı şevküdür her dem beni
mest eyleyen
Görelı haṭṭı gubārın olmışam
hayrān aña

hatt-ı levh-i hadūñ:

1. **hatt-ı levh-i hadūñ:--ü, --n**
Gazel 444
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanak levhasının
hatlarının (ayva tüylerin)
üstündeki yazılar.

Hüsnüñ evrākın okımaga Muḥib
Haṭṭ-ı levh-i hadūñ
müsveddēdür

hatt-ı revhānı:

1. **hatt-ı revhānı:--ı**
Gazel 298
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ince nakışlı; yazı türü,
kalınlığı sülüs gibidir. Bu yazı
türünde gözü kapalı harf yoktur.

Gerçi kim yākūt için haṭṭāt
dirler dehr ara
Nerm-idi haṭṭuñ mi s āli haṭṭ-ı
reyhānı düürüst

hattı-y-ıla 'arızın görsem:

1. **hattı-y-ıla 'arızın görsem:--
ı, --y, --la, --ı, --n, --se, --m**
Gazel 346
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yanağı
ve yanaktaki ayva tüylerini
aşığın görmesi kastedilmektedir.

Haṭṭı-y-ıla 'arızın görsem olur
gönlüm küşād
Nite kim gamgīn olanı sebz ü āb
eyler ferah

hattuñ mi s āli:

1. **hattuñ mi s āli:--u, --n, --ı**
Gazel 298
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yüzündeki ayva
tüyleri gibi denilerek benzetme
yapılmıştır.

Gerçi kim yākūt için haṭṭāt
dirler dehr ara
Nerm-idi haṭṭuñ mi s āli haṭṭ-ı
reyhānı düürüst

hattuñı görenler:

1. **hattuñı görenler:--e, --n, --
ler**
Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzündeki ayva tüylerini görenler. (Hayran kalma bağlamında).

Haṭṭuñ cānā görenler didiler
reyḥān aña
Yüzüne iden nazar da dir gül-i
ḥandān aña

haṭṭuñ tezvīrine:

1. **haṭṭuñ tezvīrine**:--i, --n, --e, -

Gazel 273

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*) sevgilinin

*yanagındaki ayva tüylerinin
aşığı kandırıcı, hileci
durumunda olması
kastedilmiştir.*

Haṭṭuñ tezvīrine kaşuñla zülfün
Görüñ eyler mi bir togrı şehadet

hāvādi:

1. **hāvādi:**

Gazel 81

Mısra: 3

1) *Rehberler, deliller,
kılavuzlar.* 2) *Hidayet edenler,
istikametli ve selâmetli yolu
gösterenler.*

Ursa deryâyı hāvādi mevc
gitmem bir yaña
Keştî-i ışkuñ bi-ḥamdi'llāh ki
lengerdür baña

hāvādis:

1. **hāvādis:**

Gazel 311

Mısra: 2

*Olup biten vak'alar,
hadiseler, olaylar.*

Olupdur 'ışk çün sevdāya bā'is
Bilürse tañ mı 'ālemde hāvādis

2. **hāvādis:**

Gazel 312

Mısra: 2

*Olup biten vak'alar,
hadiseler, olaylar.*

Cihān için dimişler çünkü hādīs
Bulınsa tañ midur bunda
hāvādis

3. **hāvādis:**

Gazel 322

Mısra: 2

*Olup biten vak'alar,
hadiseler, olaylar.*

Cihān için dimişler çünkü hādīs
Bulınsa ne tañ anda hāvādis

hāvāle eyledün:

1. **hāvāle eyledün**:--dün

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bırakmak, ismarlamak,
göndermek.*

Çün hāvāle eyledün hicrāna
şekvā eyleme
Şabr kıl vaşlına tā kim bulasın
bir fetḥ-i bāb

havrā:

1. **havrāy:**-y, -ı

Gazel 12

Mısra: 5

*Ahu gözli kadın, kız.
Cenneteki Huri adı verilen
kızlar.*

Cennet ü havrāyı n'eyler āşıq-ı
dīdār olan
Yig gelür biñ ravzadan bir gūşe-
i vīrān aña

2. **havrā:**

Gazel 17

Mısra: 8

*Ahu gözli kadın, kız.
Cenneteki Huri adı verilen
kızlar.*

Reh-i ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde havrā

3. **havrāya**:--y, -a

Gazel 50

Mısra: 7

*Ahu gözli kadın, kız.
Cenneteki Huri adı verilen
kızlar.*

Dimiş havrāya beñzer yāri zāhid
Berāber kandadır ḥāşā vü kellā

hāy u hūy:

1. **hāy u hūy:**

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüksek, gürültülü ses.

Bu libās u hāy u hūy u tañtana
nedür dilā
Egnüne ḥilāt yiterken bir palās u
bir abā

hāy u hūya:

1. **hāy u hūya**:--+a

Gazel 255

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Neşe sevinç oluşturmak II
yüksek, gürültülü ses
oluşturmak.*

İy dil gūdā olursın bir gün bu
mār u mūra
Bu hāy u hūya mağrūr olma
idüp şetaret

hāvā alur:

1. **hāvā alur**:--ur

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güneşin edep ve utanmayı
sevgilinin parlak yüzünden
öğrenmesi kastedilmiştir.*

Rüşen budur ki mihr yüzünden
alur hāvā
Yoḥsa kamer olmaz idi böyle
rüşenā

hāvāl:

1. **hāvāl:**-i

Gazel 22

Mısra: 3

*Aslı olmadığı halde zihinde
kurulan şey, düş. Sevgilinin
hayali.*

Gitmedi zülfün hāvālī kılca
yādumdan benüm
İy saçı sünbül göñül neyçün
perīşān olmaya

2. **hāvālün**:--ün

Gazel 41

Mısra: 1

*Aslı olmadığı halde zihinde
kurulan şey, düş. Sevgilinin
hayali.*

Geh hāvālün dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

3. **hayālünle:-üñle**
Gazel 50
Mısra: 5
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Hayālünle toludur hâne-i çeşm
Ko gelsün eyledüm gönümde
şad cā

4. **hayālün:-üñ**
Gazel 70
Mısra: 1
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Geh hayālün dilde geh
çeşmümde cā
Eylerem başumda var lîkin hevā

5. **hayâli:-i**
Gazel 203
Mısra: 3
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Bir perî-peyker hayâli geleliden
çeşmüme
Dilde tākāt kalmadı bu cāna
düşdi iztirāb

6. **hayâle:-e**
Gazel 232
Mısra: 9
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayâle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüñe
dermān oldı tut

7. **hayālün:**
Gazel 239
Mısra: 1
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Hayālün gönüm içre hāndur iy
dōst
Fırākuñla bu bagrum kandur iy
dōst

8. **hayâl:**
Gazel 429
Mısra: 2
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Ruñun alını 'arz eyle disem
dildār āl añlar
Tenüm bir kıla döndürdi ğamuñ
dirsem hayāl añlar

9. **hayâli:-i**
Gazel 450
Mısra: 1
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş. Sevgilinin hayali.

Hayâli konmaga gelse gözüm
şırça sarâyıdur
Gözüme kühl olan her dem
nigāruñ hāk-i pâyıdur

hayâl ü fikr:

1. **hayâl ü fikr:**
Gazel 37
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düşünce ve hayal.

Hātırum cemiyetini sorma
benden iy refik
Çün hayâl ü fikr ol zülf-i
perîşāndur baña

hayâlât-ı ğarîb:

1. **hayâlât-ı ğarîb:**
Gazel 166
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zavallı hayaller.

İy Muhibbî şir-i dil-süzüñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayâlât-ı ğarîb

hayâle döndüm:

1. **hayâle döndüm:--e, --dü, --m**
Gazel 262
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aslı olmadığı halde zihinde kurulan şey, düş.

Miyānî fikr-ile döndüm hayâle
Heme 'âlem bu çeşmüme
hayâlest

hayâle gelse:

1. **hayâle gelse:-se**
Gazel 50
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin aşığıñ rüyasına,hayaline girmesi.

Lebüñ gelse hayâle āh ider dil
Anuñçun bişmedi bî-düd halvā

hayâlest:

1. **hayâlest:**
Gazel 262
Mısra: 6
(Beyitte) sevgiliyle ilgili kurduğu düşten dolayı herkesin aşığıñ gözlerine özenmesi,hayalini görmek istemesi kastedilmektedir.

Miyānî fikr-ile döndüm hayâle
Heme 'âlem bu çeşmüme
hayâlest

hayâl-i ğayrıya:

1. **hayâl-i ğayrıya:--ı, --y, --a**
Gazel 489
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliden başka hayaller,diğerleri.

Hāşā hayâl-i ğayrıya dîdemde
idem aña cā
Ol aşınā cāyı iken bigāneye cā
mı olur

hayâl-i hābdur:

1. **hayâl-i hābdur:--dur**
Gazel 455
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Uykudaki rüya(dünyanın geçiciliği bağlamında).

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
hayâl-i hābdur
Kim anuñ bünyādına dirler ki
cāy-ı ābdur

hayâl-i hūba:

1. **hayâl-i hūba:--a**
Gazel 371
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzellerin hayali.

Bir hayâl-i hūba beñzer vaşl ol
dalı muhāl
Ne kılam yā Rab bu ben aşüfte-
hāl-i nā-murād

hayâl-i kaddi:

1. **hayâl-i kıddi:--i**

Gazel 458

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin boyunun hayali.

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-kad
Kâni' em dâyim hayâl-i kıddi
âğuşumdudur

hayâl-ile:

1. **hayâl-ile:**

Gazel 167

Mısra: 6

*Ashı olmadığı halde zihinde
kurulan şey, düş. Sevgilinin
hayali.*

Umar-ı dum göre idi dâdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu hayâl-ile
görünmez baña h`âb

hayâline sun:

1. **hayâline sun:--i, --n, --e**

Gazel 362

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tasavvur ve tasvir
etmek,düşünmek.*

La'l-i lebi hayâline sun sâkiyâ
müdüâm
Şîrin olur egerçi Muhibbî şarâb-
ı telh

hâvât:

1. **hayât:**

Gazel 287

Mısra: 11

Ar. hayat, yaşam.

Câm-ı Cem sun sâkiyâ bir dem
gânîmetdür hayât
Çün içer câm-ı memâtı cümle
insân âkıbet

hayât bula:

1. **hayât bula:--a**

Gazel 247

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlanmak, can bulmak.

Leblerüne dir-istem n'ola nebât
Mürdeler nüş ide ger bula hayât

hayât buldum:

1. **hayât buldum:--du, --m**

Gazel 79

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin lütuf ve
ihsanıyla hayat bulmak,can
sahibi olmak.*

Hicr içre bulmuşken memât
kıldıñ baña çün iltifât
Buldum lebünden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

hayât virür:

1. **hayât virür:--ür**

Gazel 115

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Canlandırmak; sıkıntısını
gidirmek, mutlu etmek.*

Esdügince şubh-dem virür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bağışından almışdur
meger kim cân şabâ

2. **hayât virür:--ür**

Gazel 307

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Canlandırmak; sıkıntısını
gidirmek, mutlu etmek.*

Lebleri virür Muhibbî mürde
cisme çün hayât
Tâlib olma zulmet içre âb-ı
hayvândur `abes

hayâtuñda:

1. **hayâtuñda:--u, --n, --da**

Gazel 251

Mısra: 3

Ar. hayat, yaşam.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

hayf:

1. **hayfdur:--dur**

Gazel 47

Mısra: 6

*"Eyvah, yazık!" anlamında
ünlem.*

Bâğbân evrâk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylesün
Hayfdur cânâ koyasın sen zemîn
üstine pâ

hayf anları:

1. **hayf anları:--lar, -ı**

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Üzüntü,kınama zamanı.

Didiler yok yirlere harc itme
ömrüñ naqdini
Bilmedüm hayf anları haqq-ı
birâderdür baña

hayf degül mi ki:

1. **hayf degül mi ki:**

Gazel 456

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Eyvah,yazık-ayıp değil mi
ki,öyledir.*

Didemi ferş-i rehüñ eyleyem iy
serv-i hırâm
Pâyüña hayf degül mi ki basup
hâke çıkar

hayf ola:

1. **hayf ola:**

Gazel 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yazık ola; acıma ve
merhamet ifadesidir.*

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre
koyasın kef ü pâ

2. **hayf ola:--a**

Gazel 436

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazık olmak, ziyan olmak.

Sun şarâbı sâkiyâ çünki bahâr
eyyâmidur
Hayf ola bu demde `ömr-i
nâzenîn bî-mül geçer

hayfâ:

1. **hayfâ:**

Gazel 44

Mısra: 1

*"Eyvah, yazık!" anlamında
ünlem.*

Eşk itdi harâbe bu gönül şehrinî
hayfâ

Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine ifnâ

hâyil:

1. **hâyil:**

Gazel 13

Mısra: 2

Engel,mani durumunda olan şey.

Gün yüzün göster didüm âh
olmaduñ mâyil baña
Kanı tâli olmaya zülfün gelüp
hâyil baña

hâyil olur:

1. **hâyil olur:-ur**

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Perde olmak, engel olmak, engellemek.

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur hâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîgâ olmaduñ
mâyil baña

hâyil-durur:

1. **hâyil-durur:-ur**

Gazel 492

Mısra: 2

Engel,mani durumunda olan şey.

Gün yüzünü görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfün çün şehâb ol ni' mete
hâyil-durur

hayme:

1. **haymelerdür:-dür, -ler**

Gazel 150

Mısra: 4

Çadır, otağ.

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hün-feşân
Haymelerdür câ-be-câ anda
zuhûr iden habâb

2. **haymedür:-dür**

Gazel 207

Mısra: 3

Çadır, otağ.

Haymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül

Eyledüm ol haymeye
kırpüklerümden de tınâb

3. **haymeye:-y, -e**

Gazel 207

Mısra: 4

Çadır, otağ.

Haymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kırpüklerümden de tınâb

hayme itdüm:

1. **hayme itdüm:--dü, --m**

Gazel 387

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çadır kurmak.

Konmaga şahrâ-yı dilde ol
güzeller şâhına
Hayme itdüm iki çeşmüm
kırpügüm aña neverd

hayme kursa:

1. **hayme kursa:--sa**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) çadır kurma, otağ
yapma anlamında kullanılmıştır.*

Hayme kursa sinemün şahrâsına
ol âfitâb
Eyleyem cân riştesinden yir
yirin aña tınâb

hayme kursa gelse:

1. **hayme kursa gelse:--sa, --se**

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) çadır kurma, otağ
yapma anlamında kullanılmıştır.*

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol âli-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânım aña
yir yir tınâb

haymesin kursa:

1. **haymesin kursa:--si, --n, --sa**

Gazel 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) çadır, otağ

*kurmak,yapmak anlamı
kastedilir.*

Haymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Rişte-i candan iderler ehl-i ışk
aña tınâb

hayr:

1. **hayrıdur:-ı, -dur**

Gazel 478

Mısra: 6

*Ar. "şer" mukabili, halkın
muhabbet ve rağbet eylediği
şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede
isim olarak kullanılır. Sıfat
makamında iradi lâzım gelince
hayırlı denilir).*

Tekye-i dilde ebed yansun
çerâğı sinemün
Kim mahabbet şâhınıñ konmuş
ezelden hayrıdur

2. **hayra:-a**

Gazel 499

Mısra: 14

*Ar. "şer" mukabili, halkın
muhabbet ve rağbet eylediği
şey, iyi şey, nafi şey. (Türkçede
isim olarak kullanılır. Sıfat
makamında iradi lâzım gelince
hayırlı denilir).*

Bir 'acûze köhnedür dünyâ
Muhibbî virme dil
Hayra irşâd eylemez dâyim
dalâl üstindedür

hayr eyle:

1. **hayr eyle:**

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hayır yapmak, fayda
sağlamak.*

İy Muhib hayr eyle kıl şerden
hazer
Diyeler mahşerde yüzi ak saña

2. **hayr eyle:**

Gazel 270

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hayır yapmak, fayda
sağlamak.*

Bugün hayr eyle yarın sorılırsın
Cevâba kâdir olmaz olsa şirret

3. **hayr eyle:**

Gazel 270

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayır yapmak, fayda sağlamak.

Dilâ hayr eyle diller rāhat olsun
Diyeler togurana saña rahmet

hayr ile:

1. **hayr ile:**

Gazel 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilikle, hayırla, hayır içinde, iyilik vesilesiyle.

Dürîş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

hayr it ki:

1. **hayr it ki:--ki**

Gazel 221

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve güzellikler yapmak, yardım etmek.

Dürîş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

hayr kılmaz:

1. **hayr kılmaz:--maz**

Gazel 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda sağlamamak, iyilik vermeme, yardımcı olmamak.

Tāze gülsin gül gibi gel bülbül
āhından sakın
Hayr kılmaz döstüm āh-ı
sehergāhum saña

hayr u şer:

1. **hayr u şer:**

Gazel 460

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve kötülük.

Yazılısar her ne eylerseñ bugün
sen hayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne taḥşil olsa bu
'ālemeddür

2. **hayr u şer:**

Gazel 365

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayır ve şer, iyi ve kötü.

Dilâ bunda eger hayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nîk eger bed

hayra girüp:

1. **hayra girüp:--a, --üp**

Gazel 224

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayır işlemek.

Niçeye degin saklayasın cânı
zeçanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfüñi dâr it

2. **hayra girüp:--a, --üp**

Gazel 266

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayır işlemek.

Niçeye degin saklayasın çāh-ı
zeçanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüñe
dâr it

hayrân:

1. **hayrândur:--dur**

Gazel 24

Mısra: 4

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Giceler eflâkde sūzān olan
encüm degül

Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

2. **hayrânsın:--sın**

Gazel 79

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Bir bülbül-i nālānuñam tâ şubḫa
dek giryānuñam
Şöyle senüñ hayrānuñam sen
daḫı hayrânsın baña

3. **hayrānuñam:--uñ, -am**

Gazel 79

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey

karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Bir bülbül-i nālānuñam tâ şubḫa
dek giryānuñam
Şöyle senüñ hayrānuñam sen
daḫı hayrânsın baña

4. **hayrândur:--dur**

Gazel 102

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Şöyle rüsvā eyledi ışkuñ bu ben
dīvāneyi
Hayret alur sayemi karşımda
hayrândur baña

5. **hayrân:**

Gazel 121

Mısra: 8

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Hānesinden gün gibi togup ide
arz-ı cemāl
Ben degülem yalūñuz ḫalk-ı
cihān hayrân aña

6. **hayrândur:--dur**

Gazel 128

Mısra: 10

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

İy Muḫibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmışam
Kim göre bu ḫālümü elbette
hayrândur baña

7. **hayrānuñam:--uñ, -am**

Gazel 133

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.

Ḥaḫ naşib ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i şürideveş hayrānuñam
öñdin soña

hayrân iken:

1. **hayrân iken:**

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bir şeyin) Etkisine girmiş,
tutkun.

Ben senüñ hüs-n-i cihân-
efrûzuña hayrân iken
Merd ü zen bu hâle bakup
oldılar hayrân baña

hayrân kaldı:

1. **hayrân kaldı:-dı**

Gazel 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel durumu ya da
davranışları karşısında beğeni
duymak, takdir etmek.

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
göncalar heykel saña

hayrân kalurdu:

1. **hayrân kalurdu:--ur, --dı**

Gazel 93

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek, hoşuna
gitmek.

Kanda beñzer döstlar Mecnün-ı
sergerdân baña
Bu zamâna kalsa ger kalurdu ol
hayrân baña

hayrân oldılar:

1. **hayrân oldılar:-dı, -lar**

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tutkun olmak, çok arzu
etmek. -.

Ben senüñ hüs-n-i cihân-
efrûzuña hayrân iken
Merd ü zen bu hâle bakup
oldılar hayrân baña

hayrân olmuşam:

1. **hayrân olmuşam:--mış, --am**

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok beğenmek.

Şöyle hayrân olmuşam ışkuñla iy
Yüsuf-cemâl
Hâlümü her kim görür-ise olur
hayrân aña

2. **hayrân olmuşam:--mış, --am**

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek.

Lal-i nâbî şevkıdür her dem beni
mest eyleyen
Görelî haştı gubârın olmuşam
hayrân aña

3. **hayrân olmuşam:--mış, --**

(a)m

Gazel 128

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmuşam
Kim göre bu hâlümü elbette
hayrândur baña

4. **hayrân olmuşam:--mış, --am**

Gazel 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok beğenmek.

Olmuşam hayrân zülf ü rüyına
İñler-istem tañ mıdur ben rüz u
şeb

hayrân oluban:

1. **hayrân oluban:**

Gazel 254

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayran olup kalmak.

Bu kıadd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzın
Hayrân oluban kalmadı kudret
ide kâmet

hayrân olur:

1. **hayrân olur:-ur**

Gazel 90

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayran olmak.

Cân u dilden gül yüzün aşüftesi
şems ü kamer
Mihir gönder giceler hayrân olur
mâhum saña

2. **hayrân olur:--ur**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Hayran olmak, çok
beğenmek.

Şöyle hayrân olmuşam ışkuñla iy
Yüsuf-cemâl
Hâlümü her kim görür-ise olur
hayrân aña

hayrân u zâr:

1. **hayrân u zâr:**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmiş ve
ağlamaklı.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrân u zâr
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre h'âb

hayrân-vâr oluram:

1. **hayrân-vâr oluram:--u, --**

ram

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayran olmak, çok
beğenmek.

Bakuban aña ırakdan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

hayret alur:

1. **hayret alur:--ur**

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Allah'ın tecellileri
karşısında kulda meydana gelen
şaşkınlık ve hareketsizlik.
2)Şaşkınlık içinde kalmak.

Şöyle rüsvâ eyledi ışkuñ bu ben
dîvâneyi
Hayret alur sayemi karşımda
hayrândur baña

hayret basup:

1. **hayret basup:--up**

Gazel 265

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Allah'ın tecellileri
karşısında kulda meydana gelen
şaşkınlık ve hareketsizlik.
2)Hayret etmek.

Hayret basup göz yaşına ğark
ola bu dil
Bulmaya eger hayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

hayretde kalmışam:

1. **hayretde kalmışam:**-mış, -
(a)m

Gazel 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırma,ne yapacağımı
bilmeme durumunda olma.

Deşt-i gamda leylî zülfünden
cüdâ Mecnûn-vâr
Kalmışam hayretde murğân
tutdı başumda yuva

hayrete vardum:

1. **hayrete vardum:**--du, --m

Gazel 207

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Hayrette kalmak,şaşırmış
olmak. 2)Hayret makamına
erişmek.

Gün yüzüne döstüm çün
eyledüñ zülfün niğâb
Hayrete vardum hemân sandum
tutıldı âfitâb

hayr-ı 'amel:

1. **hayr-ı 'amel:**

Gazel 265

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hayırlı iş/eylem.

Hayret basup göz yaşına ğark
ola bu dil
Bulmaya eger hayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

hayruñ yok:

1. **hayruñ yok:**--u, --n

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda sağlamamak.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözü tutmayasın yig
olur senden devâb

hayvân:

1. **hayvâna:**-a

Gazel 391

Mısra: 7

(Ar.) Hayvan.

Enîs olsa ne tañ hayvâna
Mecnûn
Vefâ kilmadı aña âdemî zâd

hayvân suvın:

1. **hayvân suvın:**--m

Gazel 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölümsüzlük suyu.

Hızr içelden leblerüñ koyup
varup hayvân suvın
Anuñ-ıçundur görünmez halkdan
eyler hiçâb

hayvât-ı felek:

1. **hayvât-ı felek:**

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Felek (talih, baht) tarzisi.

Gözlerüm yaşını lâyıķ gördi
hayvât-ı felek
Biçdi hilat egnüme gâhî ser-â-
ser gâh şîb

hayv-ı ebed:

1. **hayv-ı ebed:**

Gazel 389

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuz dirilik sahibi olan
Allah.

Cilve eyler bâğda gördüm yine
bir serv-ğad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Hayy-ı ebed

hayy-ı lâ-yemüt:

1. **hayy-ı lâ-yemüt:**

Gazel 288

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmeyip diri olan Allah.

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzdenden dañ halk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

2. **hayy-ı lâ-yemüt:**

Gazel 237

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hayat ile muttasıf olan,
diri, sağ; Esmâ-yı hüsnâdandır.

Var-iken kıdret geçür 'ömrüñi
var Allâh ile
İy Muhibbî zikrûñ olsun dilde
hayy-ı lâ-yemüt

hâzâ:

1. **hâzâ:**

Gazel 166

Mısra: 12

Bu.

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fî şânehü yâ
müstecîb

hazân oldukda:

1. **hazân oldukda:**--duk, --da

Gazel 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık sebebiyle hüznüñ
arttığı vakit.

Hazân oldukda evrâka nazâr kıl
Al 'ibret her birinden 'aql deng-
est

hazer eyle:

1. **hazer eyle:**

Gazel 160

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak.

Lebi şeftâlüsün gördük dil ü cân-
ıla meyl itdük
Elüñ sunma hazer eyle önünde
çâhdur ğabğab

hazer kıl:

1. **hazer kıl:**

Gazel 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, çekinmek.

Mârdur zülfünden iy dil kıl hâzer
Sunma el ol sünbül-i terden
yaña

2. hâzer kıl:

Gazel 471

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakinmak, çekinmek.

Dilâ cellâd çeşminden hâzer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur

hâzık tabîb:

1. hâzık tabîb:

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşinin ehli olan doktor.

Olma işyânuñ görüben iy
Muhibbî nâ-ümîd
Çünkü dermânsuzlara dermân
ider hâzık tabîb

hâzırlanur ki:

1. hâzırlanur ki:--lan, --ur, --ki

Gazel 327

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) herhangi bir şeyi
gerçekleştirmek için çalışmada
bulunmak kastedilmektedir.*

Kâfir hatını gör nice İslâma
kaşd ider
Hâzırlanur ki eyleye baş
kaldurup hürüc

hâzm eyle:

1. hâzm eyle:

Gazel 234

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazmetmek, sindirmek.

Yüz çevürme gelse derd ü
miñnet ü kahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hâzm eyle yut

hebâ:

1. hebâ:

Gazel 2

Mısra: 2

Boşa gitme, ziyan olma.

Âh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevâ

Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

hebâ olur:

1. hebâ olur:--ur

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boşa gitme, ziyan olma //

*Yapılan ibadetlerin Hakk
katında karşılık bulmaması.*

Didüm ne iy nâ-mihribân ışk
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışkuñ hebâ

heft:

1. heft:

Gazel 48

Mısra: 9

Far. Yedi, seb'a.

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cân u gönülden bende-i
Âl-i Abâ

heft deryâ:

1. heft deryâ:

Gazel 493

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi deniz II Tüm dünya.

‘Âşık içdükde maħabbet cāmını
Heft deryâ cür‘a-dân-ı cāmıdır

heft iklîmi:

1. heft iklîmi:--i

Gazel 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi iklim, bütün dünya.

Heft iklîmi saña cümle
musaħhar boldı tut
‘Ömr dañı Hızr-ıla ‘âlemde
hem-ser boldı tut

heft kişver şâhına:

1. heft kişver şâhına:--ı, --n, --a

Gazel 355

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yedi iklim sultanı.

Bir gedâyı hem-ser eyler heft
kişver şâhına
Şöyle beñzer şîşe ile eylemiş
efsün kadeh

“hel min mezîd”:

1. “hel min mezîd”:

Gazel 385

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

“Daha yok mu” mealinde

*Kâf suresi 30. ayetten iktibas
edilmiştir.*

Bu harîm-i sîneme tırûñ
irişdükte şehâ
Çağrışur cân u gönül her biri dir
“hel min mezîd”

helâk:

1. helâk:

Gazel 25

Mısra: 3

*Mahvetmek, perişan etmek,
yok etmek.*

Küyına varan âşıkı bir

ğamzeden eyler helâk

Olmaz peşimân âkıbet n’eyler

bu nâ-ħağ kan anâ

2. helâki:-i

Gazel 458

Mısra: 2

*Mahvetmek, perişan etmek,
yok etmek.*

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
püşumdadur
‘Âşıkıñ âhir helâki çeşmi ser-
hüşumdadur

helâk eyler:

1. helâk eyler:--r

Gazel 357

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvetmek, perişan etmek.

Bir nefes mest olmasa hicrân

ğamı eyler helâk

Anuñçun bu Muhibbî nüş ider

ekşer kadeh

helâk eylesün:

1. helâk eylesün:--sün

Gazel 232

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Ortadan kaldırmak, yok etmek, öldürmek. 2)Bitkin bir duruma getirmek, çok yormak.

Ehl-i 'ışkı eylesün cellād
çeşmüñ ko helāk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
kurbān oldu tut

helāk itdügine:

1. **helāk itdügine:**--dü, --gi, --n, --e

Gazel 241

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Bitkin bir duruma getirmek, çok yormak.
2)Öldürmek, ortadan kaldırmak.

Ġamzeñ helāk itdügine
açmazdum āh
Şirīn lebüñ ger eylese bir
büsesin diyet

helāk itmek:

1. **helāk itmek:**--mek

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yok etmek, varlığına son vermek.

Muqarrerdür helāk itmek beni
āhīr bu zehr-i ğam
Eger tiryāk-i lalinden devā
itmezse şeker-leb

helāk kılsañ:

1. **helāk kılsañ:**--sa, --n

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yıkılmış ve mahfolmuş hale getirme.

Tiğ-i ışk-ıla Muħubbī'yi eger
kılsañ helāk
Şems gibi rakş ura eline başını
alup

helāk oldı:

1. **helāk oldı:**--dı

Gazel 348

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yok olmak, ölmek.

Cān u dil oldı şehā fir-i müjeñ
birle helāk

Her ne kim senden ire hūbdur
olmaz o kañbıñ

helāk oldum:

1. **helāk oldum:**--du, --m

Gazel 496

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mahvolmak, perişan olmak.

Meded tiryāk-i la'lüñden irişdür
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zülfüñden bu demde
baña semlerdür

helāk olsam:

1. **helāk olsam:**--sam

Gazel 85

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mahvolmak, yok olmak,.

Mihnet-ile şöyle hū dutdum ki
şebhā-yı firāk
Aluram ol dem helāk olsam eger
hicrān cüdā

helāk olursın:

1. **helāk olursın:**--ur, --sın

Gazel 497

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yok olmak.

Genc-i hūsne aldanup el sunma
olursın helāk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhā geçür

helvā-vı rakīb:

1. **helvā-yı rakīb:**

Gazel 191

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) hızlı

yürüyen, davranan rakip ve
düşmanlar kastedilmiştir.

İy Muħibbī çarḫ-ı ğaddāruñ
elinden āh u vāh
Çünkü dilber vāşıl olmaz bāri
helvā-yı rakīb

hem:

1. **hem:**

Gazel 2

Mısra: 8

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ha mim ḫarfi dü nāmuñdan
işāretdür senüñ
Hāya Ahmed didiler mīme daḫı
hem Muştafa

2. **hem:**

Gazel 31

Mısra: 1

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Niçe bir bāğa hevāñ-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i kañdūñ arz ide bir
kerre baña

3. **hem:**

Gazel 35

Mısra: 8

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gördi Mecnūn kim vefā büyü
beni ādemde yok
Vaḫş-ıla ülfet tutup ādemden
oldı hem cüdā

4. **hem:**

Gazel 51

Mısra: 2

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gülşen içre eldeki sāğar kızıl
güldür baña
Hem şurāḫī kulḫulı āvāz-ı
bülbüldür baña

5. **hem:**

Gazel 56

Mısra: 10

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Zāhir olmaz mı Muħibbī olmaya
pinhān ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surḫ u çehresi
hem zerd ola

6. **hem:**

Gazel 72

Mısra: 2

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ḳıymetini ışkuñ anlar kim
cihānda merd ola
Ḳadrini derdüñ ne bilsün ol ki
hem bī-derd ola

7. hem:

Gazel 72

Mısra: 10

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Zāhir olmaz mı Muḥibbī olmaya
pinhān-ı ışık
Ehl-i ışıkun eşki surḥ u çehresi
hem zerd ola

8. hem:

Gazel 79

Mısra: 2

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Karşuñda ben pervāneyem sen
şem-i tābānsın baña
Işkuñla hem dīvāneyem sen
āfet-i cānsın baña

9. hem:

Gazel 99

Mısra: 8

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Zāhid şarāba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

10. hem:

Gazel 113

Mısra: 7

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Ḥaḳ Taālā'nuñ resūli hem şefāat
kānidur
Ḥaḳ-ı ālem rüz-ı maḥşerde
kamu muḥtāc aña

11. hem:

Gazel 135

Mısra: 5

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sīnemūñ çākin görüp reşk ide
her ābdāl aña

12. hem:

Gazel 146

Mısra: 4

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Zülfi sevdāsın iden baş terkin
ursa tañ mıdır

Çün hevā ile tolu başı anuñ hem
çün ḥabāb

13. hem:

Gazel 151

Mısra: 8

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gel beni öldür irişem tā vişālūñ
bāğına
Ben murāduma irem hem
bulasın tā sen evāb

14. hem:

Gazel 158

Mısra: 6

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Vir zekāt-ı ḥüsnüñi men itme bu
dervişden
Hem benüm gönüm yapılsun
hem saña olsun evāb

15. hem:

Gazel 158

Mısra: 6

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Vir zekāt-ı ḥüsnüñi men itme bu
dervişden
Hem benüm gönüm yapılsun
hem saña olsun evāb

16. hem:

Gazel 168

Mısra: 4

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Rüz-ı maḥşerde şefāat idesin
□āşilere
Hem mürüvvet kānı sensin hem
daḥı maḥbüb-ı Rab

17. hem:

Gazel 168

Mısra: 4

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Rüz-ı maḥşerde şefāat idesin
□āşilere
Hem mürüvvet kānı sensin hem
daḥı maḥbüb-ı Rab

18. hem:

Gazel 193

Mısra: 11

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Şādīye şād olma iy dil gelse
gam hem muḫtarib
Çün bilürsin kāyināt içinde
vardur inḳilāb

19. hem:

Gazel 215

Mısra: 3

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Enbiyānuñ ḥātemisin hem
nebiler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

20. hem:

Gazel 290

Mısra: 2

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Bār-ı ğamdan ḳaddümi pīç ü
ḥam itdūñ 'ākıbet
Eyleyüp Mecnūnlayın rüsvā
hem itdūñ 'ākıbet

21. hem:

Gazel 323

Mısra: 10

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dilā aldanma gülzār-ı cihānuñ
reng ü büyüma
Fenādur āḫiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

22. hem:

Gazel 330

Mısra: 4

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dünyāya nazar eylemedūñ faḳr
idi faḫruñ
Hem geymedūñ egnüñe alup
atlas u dībāc

23. hem:

Gazel 352

Mısra: 10

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Bu Muḥibbī'ye lebūñ zikrini
evrād ideli
Didiler mür-i kelām şı'rine hem
şı'r-i faşıḫ

24. hem:

Gazel 399

Mısra: 2

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Dösterlar gam-hānesinde eski
yārumdur nemed
Ġamgūsārūm mahremüm hem
iḥtiyārumdur nemed

25. **hem:**

Gazel 399

Mısra: 6

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Üns dutdı cānum-ıla ḥālī olmaz
bir nefes
Dilberüm 'ālemde varum hem
niġārumdur nemed

26. **hem:**

Gazel 406

Mısra: 6

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gözi yaşlu olur ḥün-ı cigerden
Daḥı hem ehl-i 'iḥḩuñ çehresi
zerd

27. **hem:**

Gazel 446

Mısra: 4

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Gel ḩaḩḩī 'iḩḩı öğren şem'-ile
pervānenen
Bülbülün 'iḩḩı mecāzīdür ü hem
çok sözlüdür

28. **hem:**

Gazel 490

Mısra: 6

"Aynı zamanda, ayrıca "
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzūr u
hem nāzīrdadır

hem cü:

1. **hem cü:**

Gazel 352

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun gibi, böylece, gibi,
bu şekilde.

Zinde kıldı niçe 'iḩḩ mürdesini
hem çü mesīḩ

Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cānāna melīḩ

2. **hem cü:**

Gazel 369

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun gibi, böylece, gibi,
bu şekilde.

Mür gibi pāy-māl itdürme gel
miskinleri
Saḩānat geçer Süleymān daḥı
olsañ hem çü bād

3. **hem cü:**

Gazel 398

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun gibi, böylece, gibi,
bu şekilde.

Āteş-i ḩüsnüfe karşı bugün iy
dōst senün
Eyledüm cān u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

4. **hem cü:**

Gazel 402

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Onun gibi, böylece, gibi,
bu şekilde.

Tāb-ı ḩüsnün bir ḩarāret virdi
kim bu ḩastaya
Teb dutmuş gibi her dem
dīrerem ben hem çü bīd

hem cü rebāb oldu:

1. **hem cü rebāb oldu:--dı**

Gazel 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aḩıġın gönlütün
kemençeğe benzer eski bir saz
(sazın sesinin inleme sesine
benzemesi bağlamında) olarak
anılması kastedilir.

İñler-isem ney gibi olmaz aceb
Oldı bu sīnem benüm hem çü
rebāb

hem daḩı:

1. **hem daḩı:**

Gazel 350

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hem de; ayrıca.

Mezheb-i pīr-i muġāndur hem
daḩı deyr-i mesīḩ
Bāde ḩaḩḩında ḩelāl dinmiş
degül ammā ḩaḩīḩ

hem hem:

1. **hem hem:**

Gazel 172

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ikisi de geçerli olan iki
durumu anlatan bağlaç.

Āḩıḩam bīmār-ı iḩḩam baña
sendendür ilāc

Kanda varam çünki sensin hem
ḩabīb ü hem ḩabīb

2. **hem hem:**

Gazel 356

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ikisi de geçerli olan iki
durumu anlatan bağlaç.

Zevḩ eḩlinün katında şu kim
mey ḩabīb ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ġidā-yı rūḩ

3. **hem hem:**

Gazel 399

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baġlaç (hem...hem).

İy Muḩıbbī yār kūyına seni
iletmege
Hem resülüm hem ḩarīḩum daḩı
varumdur nemed

hemān:

1. **hemān:**

Gazel 45

Mısra: 3

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Gönlüm alınca hemān ancak
baña rıḩ eyledün
Āḩir itdün niçe biñ cevr ü
ceḩālar sen baña

2. **hemān:**

Gazel 66

Mısra: 3

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Göñül alınca hemân ancak baña
rıfķ eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevri ü
cefâlar sen baña

3. **hemân:**

Gazel 89

Mısra: 2

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Her yir bugün ki hür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân âşîka cennet-serâ
ola

4. **hemân:**

Gazel 101

Mısra: 6

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Jeng olur âh eyledükçe bu göñül
âyînesi
Lîk tevâhid eylesem ol dem
hemân bulur cilâ

5. **hemân:**

Gazel 119

Mısra: 16

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

İrersen menzil-i cânâna bir gün
Hemân teslim-i cân itmekdür
evlâ

6. **hemân:**

Gazel 124

Mısra: 10

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

İy Muhibbî ışık ara çün yok-
durur gamdan hâlâş
Çâresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

7. **hemân:**

Gazel 173

Mısra: 3

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Bahr-ı gam mevc urursa eyle
hemân
Keşti-i mey eyle kenârî taleb

8. **hemân:**

Gazel 187

Mısra: 2

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Gördi küyında göñül divânesini
ol habîb
Dakdı zülfinüñ kemendinden
hemân boynına ip

9. **hemân:**

Gazel 196

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Âşîk irişdi şıdķ-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyb

10. **hemân:**

Gazel 198

Mısra: 8

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Taht-ı âc üstinde hâlî san Hâbeş
sulţânıdır
Kaşları tuğrâsını gördüñ hemân
ünvânın öp

11. **hemân:**

Gazel 206

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Kaçan yârûñ göre zülfini çevgân
Gerekdür eyleye başın hemân
top

12. **hemân:**

Gazel 207

Mısra: 2

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Gün yüzüne döstüm çün
eyledüñ zülfinüñ niķâb
Hayrete vardum hemân sandum
tutıldı âfitâb

13. **hemân:**

Gazel 214

Mısra: 12

"Derhal, çabucak, hemen,

hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ
Kendüñi hemân ışık-ıla rüsvâ-yı
cihân it

14. **hemân:**

Gazel 228

Mısra: 2

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

‘İşkuñla beni ko olayım halka
melâmet
‘Âlemde hemân tek yürî sen sag
u selâmet

15. **hemân:**

Gazel 243

Mısra: 8

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Sakın aldanma göñül virme bu
‘âlem nakşına
Çünkü fânîdür beķası yok hemân
vîrâne tut

16. **hemân:**

Gazel 273

Mısra: 8

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Maħabbet senden olmayınca iy
döst
Baña birdür hemân miħnet
maħabbet

17. **hemân:**

Gazel 310

Mısra: 6

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Nâgehân maħfi nazar kıldum
güneş ruhsârûña
Eyledüm ol dem hemân çâk-i
gürbân el-ğiyâş

18. **hemân:**

Gazel 329

Mısra: 10

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Hasta-i 'ışkam Muhibbî
kimseden olmaz devâ
Vaşl-ı dîlberdür hemân var-ısa
bu derde 'ilâc

19. **hemân:**

Gazel 333

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Eger cânâne vaşlına olursañ
cân-ıla tâlib
Saña bil perde olmuşdur hemân
terk it bedenden geç

20. **hemân:**

Gazel 356

Mısra: 7

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânîde
hemân
'Âkîl odur ki fikrin ide kanda
girdi Nüh

21. **hemân:**

Gazel 387

Mısra: 8

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Ehl-i 'ışka zâhidâ sanma sözüñ
te'şîr ider
Sende yok zerre harâret var
hemân bir âh-ı serd

22. **hemân:**

Gazel 397

Mısra: 5

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Pervâne görse şem'î hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

23. **hemân:**

Gazel 400

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

24. **hemân:**

Gazel 426

Mısra: 7

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Ûâmet itseñ döstüm kopar
kıyâmetler hemân
Ehl-i diller çağrısup eydürler âh
ol bu mîdur

25. **hemân:**

Gazel 462

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Diñlemezsın nâlemi güş
itmeyüp efğânımı
İñlese tölâb-ı dil gözden hemân
Ceyhün akar

26. **hemân:**

Gazel 469

Mısra: 6

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Hâlin gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemân dâne
seyr ider

27. **hemân:**

Gazel 489

Mısra: 4

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Mi ş lüñ diyü itdüm gümân
aradım iy ârâm-ı cân
Bî-mi ş lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

28. **hemân:**

Gazel 496

Mısra: 2

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Ferah şâdinüñ arınca gelen her
lahza gamlardur
Anuñçün hâşıl-ı dünyâ hemân
derd ü elemeldür

29. **hemân:**

Gazel 497

Mısra: 14

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Zâhidâ mescidi toldurduñ yine
ğavğâ ile
Saña nef' yok hemân ancak hüy
u hâ geçer

30. **hemân:**

Gazel 500

Mısra: 9

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Çeşm-i cellâdımı gördükde
hemân ditrer yürek
Tığını elde görüp câna
mehâbetler gelür

31. **hemân:**

Gazel 500

Mısra: 12

"Derhal, çabucak, hemen,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.

Sakın aldanma dilâ dünyâ ider
şâd u ferah
Durmaz arınca hemân gamla
nedâmetler gelür

hem-cenâh olamaz:

1. **hem-cenâh olamaz:--maz**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eşit/denk olmama hali.

Himmetüm bâzına olmaz hiç bir
murğ hem-cenâh
Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

hem-çü:

1. **hem-çü:**

Gazel 40

Mısra: 1

Onun gibi; aynı şekilde.

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü şabâ
N'ola iy serv-i sehî gösteresin
rüyuñ aña

hemçü:

1. **hemçü:**

Gazel 390

Mısra: 1

"Gibi" benzetme edatı.

Yanalî 'ışk âteşiyle hemçü 'üd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
düd

hem-dem:

1. hem-dem:

Gazel 94

Mısra: 5

Yol arkadaşı, yoldaş.

Düşüp küh-ı belâ içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ğamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

2. hem-demün:--üñ

Gazel 286

Mısra: 1

Yol arkadaşı, yoldaş.

Hem-demün dünyâda bir gün
yüzlü cânân oldu tut
Maḥremün dün gün meh ü
hurşid-i raḥşân oldu tut

hem-dem iseñ:

1. hem-dem iseñ:--se, --n

Gazel 281

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arkadaş veya dost olmak.

İy Muḥibbî yâr-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getirür başuña
senün kâyinât

heme:

1. heme:

Gazel 220

Mısra: 6

(Fars.) Bütün, hep, cümle.

Añsam eger gül ü serv şirüm
içinde cânâ
Ḳaddünle ârižuñdan olur heme
kinâyet

2. heme:

Gazel 262

Mısra: 6

(Fars.) Bütün, hep, cümle.

Miyânî fikr-ile döndüm hayâle
Heme 'âlem bu çeşmüme
hayâlest

hemen:

1. hemen:

Gazel 434

Mısra: 1

*"Derhal, hemen, çabucak,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.*

Nesi var dâr-ı dünyânun hemen
içinde şihhâtdür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

hem-hâne oldu:

1. hem-hâne oldu:--dı

Gazel 283

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dost olmak.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenâhdan çâhına
Âḫirâ gör mâr-ıla hem-hâne oldu
'âkıbet

hemîn:

1. hemîn:

Gazel 152

Mısra: 5

*"Derhal, hemen, çabucak,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.*

Küyuña vardugumca naştbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

2. hemîn:

Gazel 173

Mısra: 9

*"Derhal, hemen, çabucak,
hiç vakit geçirmeden"
anlamlarında zarf.*

Kanda gitse Muḥibbî döst hemîn
Sen dahı eyle ol diyârî taleb

hemîşe:

1. hemîşe:

Gazel 240

Mısra: 10

*"Daima, her zaman,
sürekli, hep" anlamında zarf.*

Gören ruḥsâr ile eşkümi eydür
Ṭarîḫ-i 'ışk hemîşe yig reng-est

2. hemîşe:

Gazel 289

Mısra: 14

*"Daima, her zaman,
sürekli, hep" anlamında zarf.*

Bir kadeḫ nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelîb
Büy-ı güldendür hemîşe bülbül-i
gülzâr mest

3. hemîşe:

Gazel 444

Mısra: 1

*"Daima, her zaman,
sürekli, hep" anlamında zarf.*

Çarḫuñ işi hemîşe şu 'bededür
'Âkil añlar bunı müşâhededür

4. hemîşe:

Gazel 480

Mısra: 7

*"Daima, her zaman,
sürekli, hep" anlamında zarf.*

'Âşık hemîşe küy-ı dil-ârâyı
gözedür
Zühhâd-vâr sanma ki gönli
bihiştedür

hemîşe hû olmuşdur:

1. hemîşe hû olmuşdur:--mış, --dur

Gazel 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Devamlı olmak, alışkanlık
halini alma olayı.*

Cevri ile cân almak olmuşdur
hemîşe hû saña
Anuñ için cân ile dil virdüm iy
meh-rû saña

hem-nişîn olmaz:

1. hem-nişîn olmaz:--maz

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Berber oturup
kalkmamak, resmîyet.*

Vaşlıma anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişîn olmaz gedâ

hem-pâm olmadı:

1. hem-pâm olmadı:--ma, -dı

Gazel 38

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş,yoldaş olmamak.

Zülf-i şeb-diz-ile koşdum bu
yaşum gülgünümü
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem meydân aña

hem-râh:

1. **hem-râh:**
Gazel 23
Mısra: 10
Yol arkadaşı, yoldaş.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şıfat
Olmadıñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

2. **hem-râh:**
Gazel 271
Mısra: 10
Yol arkadaşı, yoldaş.

İy Muhibbî gamdan özge yâr-ı
şâdık var mıdur
Zîra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh döst

hem-ser boldı tut:

1. **hem-ser boldı tut:--dı**
Gazel 291
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş-dost olmak.

Heft iklîmi saña cümle
musaḥḥar boldı tut
‘Ömr daḥı Hızr-ıla ‘âlemde
hem-ser boldı tut

hem-ser eyler:

1. **hem-ser eyler:--r**
Gazel 355
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş, dost yapmak.

Bir gedâyı hem-ser eyler heft
kişver şâhına
Şöyle beñzer şîşe ile eylemiş
efsûn kadeḥ

hem-ser olur:

1. **hem-ser olur:--ur**
Gazel 325
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Benzer, eş olmak.

Olur qadri anuñ eflâke hem-ser
Başına ḥâk-i pâyüñ kim ide tâc

hem-ser olurısam:

1. **hem-ser olurısam:--ur, --ı, --sa, --m**

Gazel 451
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş veya dost olmak.

Hem-ser olurısam seg-i küyüñ-
ıla her gice
Yanuñda qadr ü kıymet ise bu
kadar yiter

hemtâ olmadı:

1. **hemtâ olmadı:--ma, --dı**
Gazel 111
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Denk,eşit olmak.
Benzemek.

Kühken küh-ı belâ içinde
şâkirdüm geçer
Dest-i gamda olmadı Mecnûn
daḥı hemtâ baña

hep:

1. **hep:**
Gazel 36
Mısra: 8
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bu cihâni gözlerüñ siḥriyle
teshîr eyledi
Böyle sâhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

2. **hep:**
Gazel 69
Mısra: 2
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Gâh dildür gâh dîde saña cā
Hep senüñ emrüñdedür tek eyle
cā

3. **hep:**
Gazel 140
Mısra: 8
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Zülf-i anber-bârına kıymetde
âciz oldılar
Cem olup âlemde hep alâ vü
ednâ bir yaña

4. **hep:**
Gazel 194
Mısra: 1
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Hep güzeller necm Ḥalîk seni
kılmış mâhitâb
Gül cemâlüñ arz kıl zülfüñi
eyleme niḳâb

5. **hep:**
Gazel 197
Mısra: 1
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Rüşen ter itdüñ uşbu cihân
zulmetini hep
Rûhî fedâk iy şanem-i ebtaḥî
laḳab

6. **hep:**
Gazel 431
Mısra: 10
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kim okursa şî‘rini bü-y-ı
vefâ olur
Zîrâ Muhibbî sözleri hep
‘âşıkânedür

7. **hep:**
Gazel 472
Mısra: 10
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Didüm Muhibbî boynına zencîr-
i zülfüñi
Dakmaz mısın didi bu sözüñ
hep yabânadur

8. **hep:**
Gazel 475
Mısra: 2
"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne ḥublari hep bî-
vefâ olur

9. **hep:**
Gazel 483
Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Zekât-ı hüsnün 'arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep
bî-nevâlardur

10. her:

Gazel 489

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

'Āşık dirilen çok velî likin
figânda yok eli
Şahrâda çok 'ar'ar biter hep
nây-ı güyâ mı olur

her:

1. her:

Gazel 2

Mısra: 11

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

2. her:

Gazel 3

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Zulmet-i maşşerde yolın
bilmeyen âşîlerüñ
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

3. her:

Gazel 3

Mısra: 7

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihâ

4. her:

Gazel 4

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liqâ

Hâtırüm mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

5. her:

Gazel 4

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Tire zülfünden virür her lahza
"Ve'l-leyl" haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhâ"

6. her:

Gazel 4

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-liqâ
Hâtırüm mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

7. her:

Gazel 4

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhâ

8. her:

Gazel 5

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Öldürür gerçi ki ğamzeñ âşîka
virmez amân
Leblerüñ İsi gibi her lahza virür
cân baña

9. her:

Gazel 12

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her tarafından niçe sırlar kevkebi
ğaltân ola
Zülf-i anber-rîzini kılrsa eger
çevgân aña

10. her:

Gazel 13

Mısra: 12

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Vâdi-i işka düşüp dîvâne itdüm
kendümi
Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

11. her:

Gazel 13

Mısra: 16

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ġarqa-i deryâ-yı işk oldum
Muhibbî çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sâhil baña

12. her:

Gazel 16

Mısra: 2

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

13. her:

Gazel 16

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ben şâh-ı işk olduğuma bu yiter
delîl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

14. her:

Gazel 18

Mısra: 2

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Gönül zârilik itdükçe olur
gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza ğam peydâ

15. her:

Gazel 18

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Niçe biñ âşık öldürdüñ kapuñda
tiğ-ı cevri-ile
Günâhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

16. her:

Gazel 18

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Egerçi akreb-i zülfün urur zaḥmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalünden olur
her demde em peydā

17. her:

Gazel 22

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Gün yüzün şevkine her kim zār
u giryān olmaya
Dilegüm budur anı ālemde
şādān olmaya

18. her:

Gazel 22

Mısra: 9

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bu Muḥibbī her zamān zülfün
zenaḥdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile
zindān olmaya

19. her:

Gazel 23

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Reh bulursañ küy-ı yāra her
şeḥrgāh iy şābā
Āşık-ı dil-ḥastelerden eyle āgāh
iy şābā

20. her:

Gazel 24

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Derde dermān ola ğayruñdan
ķabūl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermāndur baña

21. her:

Gazel 25

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Sīnemde ışkuñ nārını bir laḥza
teskīn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

22. her:

Gazel 27

Mısra: 2

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bilmezem kim bu ne ḥāletdür
baña
Ķāmetuñ her dem kıyāmetdür
baña

23. her:

Gazel 28

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her ğazel kim söyledüm cānā
hikāyetdür saña
Ķışsa-i derd-i derunumdan
şikāyetdür saña

24. her:

Gazel 28

Mısra: 10

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ḥāller āşüb u gözler fitne
müjgānlar belā
İy Muḥibbī her biri bir dürlü
āfetdür saña

25. her:

Gazel 29

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Umaram her bir aduñ başka
şeḥāat eyleye
Aḥmed ü Maḥmūd Ebü'l-Ķāsim
Muḥammed Muşṭafā

26. her:

Gazel 31

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kaçan ğonca gibi nāz-ıla
güftār idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı ķabā

27. her:

Gazel 33

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bilmedüm virdüm gönül cānā
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

28. her:

Gazel 34

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her ne kim virtürse āḥir cān alur
Nesne virmez bu cihān aylak
saña

29. her:

Gazel 36

Mısra: 9

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muḥibbī'nüñ aceb
Çün sunulmuşdur ezelden ṭab-ı
gevher-pāş aña

30. her:

Gazel 38

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Tāra döndi gözyaşı inler gönül
ṭanbūr-veş
Dest-i ğam mızrābı turmaz
toknur her an aña

31. her:

Gazel 40

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ger ḥıram-ı ķad-ile seyr-i
gülistān kılsañ
Ğoncalar şevke gelüp her biri
çāk ide ķabā

32. her:

Gazel 42

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ben niçesi olmayam pīr-i
muġānuñ bendesi
Her ķadeḥ kim reşṭa eyler ayn-ı
keverdür baña

33. her:

Gazel 45

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

34. her:

Gazel 50

Mısra: 1

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Eger her dem urasın tıǵı cānā
Kaçuram gerdenümi sanma kaçā

35. her:

Gazel 51

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bilmedüm cānā murāduñ rūmı
öldürmek midür
Her ne kim maqşüduñ oldıysa
düşen oldur baña

36. her:

Gazel 51

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Hālünü añdukça cānā dil ḥarāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fülfüldür baña

37. her:

Gazel 53

Mısra: 7

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ārām u şabrı kalmaya her dem
ğarīb ola

38. her:

Gazel 53

Mısra: 8

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ārām u şabrı kalmaya her dem
ğarīb ola

39. her:

Gazel 55

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Tūfı-i nātıka bir dem ger lebün
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥā ola

40. her:

Gazel 55

Mısra: 7

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ġam yime iy dil seni her dem
melāmet itseler
Āşık olan terk-i nāmūs eyleyüp
rüşvā ola

41. her:

Gazel 55

Mısra: 9

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Eksük olmaz derd ü ğam miḥnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekiye-i gönüm
benüm tenhā ola

42. her:

Gazel 57

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Eylemek ister yine ḥaṭtuñ urüc
Oldı her müyi dile cānā belā

43. her:

Gazel 58

Mısra: 2

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Bülbüle layık budur kim çın
şehir ger zār ola
Yiridür pervānenüñ her şeb
mekānı nār ola

44. her:

Gazel 63

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

45. her:

Gazel 73

Mısra: 7

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyāh
Ol yār-ı cefā ugraya andan
güzer ola

46. her:

Gazel 75

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her kaçan medḥ eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

47. her:

Gazel 84

Mısra: 14

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Gülşen-i derde Muḥibbī olalı
cismüm nihāl
Mīvedür bagrum başı her berg
peykāndur baña

48. her:

Gazel 99

Mısra: 10

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Hercāyī olana virmе gönül ki
gül gibi
Her ḥār eline dāmenini vire rām
ola

49. her:

Gazel 118

Mısra: 9

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Cevher-i vaşlı metān sorma her
nā-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmuşam şarrāf aña

50. her:

Gazel 128

Mısra: 6

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i dōst
Çeşmüme her tārı anuñ mār u
ubāndur baña

51. her:

Gazel 136

Mısra: 2

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müşğini ola
Her kılında niçe biñ aşıq-ı
miskini ola

52. her:

Gazel 178

Mısra: 9

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her deniye söyleme hālünü āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muhibbī itsün ol
ālī-cenāb

53. her:

Gazel 218

Mısra: 10

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Arz-ı hāl eyler Muhibbī dāyimā
meh-rūlara
Gönderür her kişvere eşār u
dīvāni dürtür

54. her:

Gazel 254

Mısra: 7

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Her hāsta dili zinde kılur bir
kadeh ile
Bu deñlü olur küy-ı hārābātda
kerāmet

55. her:

Gazel 260

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Ben du 'ā-yı devletüni eylerem
her şubh u şām
Umaram ola kabül gel şubh-ıla
şāmum ilet

56. her:

Gazel 271

Mısra: 10

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

İy Muhibbī ğamdan özge yār-ı
şādık var midur
Zīra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-rāh dōst

57. her:

Gazel 286

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadletün
Her elif sineñde bir serv-i
hürāmān oldı tut

58. her:

Gazel 315

Mısra: 4

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Leyl zülfi olalı boynumda
zencirüm benüm
Eylerem dīvāne-veş ben her der
ü dīvār baḡ

59. her:

Gazel 323

Mısra: 3

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Görüp her serv-i bālāyı gözün
yaşın revān itme
Gül-i dehrün vefāsi yok şafā
virmez çemenden geç

60. her:

Gazel 328

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Senün yoluñda her hār-ı
muğaylan
Görünür pâyuma zer-baft ü dībāc

61. her:

Gazel 490

Mısra: 5

"Bütün, hepsi" anlamında
belgesiz sıfat.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzūr u
hem nāzırdadur

her ābdāl:

1. her ābdāl:

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendini Allah'a adanmış
bütün dervişler.

Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sinemün çākin görüp reşk ide
her ābdāl aña

her 'ālemi:

1. her 'ālemi:--i

Gazel 354

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın iki dünyası
da yani -hem geçici hem de asıl
dünya- kastedilmektedir.

Yā Rab Muhibbī'yi koma her
dem firāk-ıla
Olsun şarāb-ı la'l-ile her 'ālemi
ferāḡ

her ān:

1. her ān:

Gazel 310

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Bu Muhibbī'ye şefā' at eyle
şefkat kānısın
Umaram itdürmeyesin aña her
an el-ğiyāḡ

2. her ān:

Gazel 449

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Serv kaddüñe eger 'aşıq degülse
kākülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ān sarmaşur

3. her ān:

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Küy-ı dilberde esen āhum
yilidür her şehir
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ān şabā

her 'arak kim:

1. her 'arak kim:

Gazel 485

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağından
süzülen ter.

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnākı
Her 'arağ kim gülşen içre gül
ruhından çün tamar

her 'aşıkdur ki:

1. **her 'aşıkdur ki:**
Gazel 269
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşık olan herkes,bütün
aşıklar.*

Her ki 'aşıkdur bilür elbette
'işkuñ kadrini
Virselers virmez kamu Īrān u
Tūrān'ı dürtüst

her bār:

1. **her bār:**
Gazel 244
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her seferinde, süreklî.

İçmeden dil lebleründen oldı
çün iy yār mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bār mest

2. **her bār:**
Gazel 289
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her seferinde, süreklî.

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyāmet gözine
her bār mest

3. **her bār:**
Gazel 293
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her seferinde, süreklî.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammā ki ben
İçeli 'işkuñ şarābın oluram her
bār mest

4. **her bār:**
Gazel 315
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her seferinde, süreklî.

Zāhidā mey hürmetinden
eyleme her bār bağ

Ebleh olma sakla şöhet
hürmetin biñ zār bağ

5. **her bār:**
Gazel 474
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her seferinde, süreklî.

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Rağm kılmaz tāli' ümendür ki
her bār incinür

her bir:

1. **her bir:**
Gazel 105
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hepsi, tüm.

Hîç olam mı iy Muhibbî bend-i
zülfinden hālāş
Niçe yirden bend ü zencîr oldı
her bir mü baña

2. **her bir:**
Gazel 179
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hepsi, tüm.

Himmetüm bāzına olmaz hîç bir
murğ hem-cenāh
Zira pervāz eylemez şahbāz-ıla
her bir gurāb

her bir kadeh ki:

1. **her bir kadeh ki:**
Gazel 356
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) mecliste sunulan
mey kadehleri kastedilmektedir.*

Her bir kadeh ki pîr-i muğān
vire nüş idem
Meftūh olur bu gönlüme niçedür
fütūh

her bir kılında:

1. **her bir kılında:--i, --n, --da**
Gazel 413
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin her bir saç teli
kastedilmektedir.*

Aldı bir kâfir yine gönlüm
müselmānlar meded

Zülfünñ her bir kılında çağırşur
cānlar meded

her bir taraftan:

1. **her bir taraftan:--dan**
Gazel 385
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her yönden,her taraftan.

Dāğlar her bir taraftan dîdeler
kıldı bedîd
Şāyed ola kim hilāl ebrūñı
görem ola 'iyd

her bir yaña:

1. **her bir yaña:--a**
Gazel 218
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her bir taraf.

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cūlar gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hürāmānı dürtüst

her biri:

1. **her biri:--i**
Gazel 66
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her biri.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül-ruñı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

2. **her biri:--i**
Gazel 88
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her biri.

Ġamze oklarını atsa Muhibbî
saña niğār
Sakla cigerde her biri bir
yādigār ola

3. **her biri:--i**
Gazel 366
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her biri.

Zebān-ı hāl-ile her biri tesbîh
İder çeng ü eger nāy u eger 'üd

4. her biri:--i

Gazel 477

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

Hüblar āyineye bakmak ezel
āyindür
Hüsnini gören anuñçun her biri
höd-bündür

5. her biri:--i

Gazel 499

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

Niçe teşbih eyleyem yüzün güne
alınn aya
Gice gündüz her biri naqş u
zevāl üstindedür

6. her biri:--i

Gazel 385

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

Bu harīm-i sīneme tīrūñ
irişdükte şehā
Çağrışur cān u gönül her biri dir
“hel min mezīd”

7. her biri:--i

Gazel 481

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

Meyl iderse gözlerüm yaşına yār
olmaz ‘aceb
Çünkü qadrini bilür her biri bir
dür-dānedür

8. her biri:

Gazel 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir tanesi.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

9. her biri:--i

Gazel 312

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir tanesi.

Saçı zālīm habībūñ çeşmi āfet
Olurlar fitneye her biri bā’iṣ

10. her biri:--+i

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri, ayrı ayrı hepsi.

Ehl-i nazmuñ her biri şābāş
idirse tañ midür
İy Muḥibbī gül gibi bir tāze
divānum görüp

her biri mihmāndur:

1. her biri mihmāndur:--dur

Gazel 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Eziyet ve sıkıntının aşığa
misafir olması kastedilmiştir.*

Rūz-ı hicründe görenler beni
tenhā sanmasun

Ğuşşa ğam durmaz gelür her
biri mihmāndur baña

her birinden:

1. her birinden:--i, --n, --den

Gazel 240

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her birinden, her
birisinden.*

Ḥazān oldukda evrāka nazar kıl
Al ‘ibret her birinden ‘aql deng-
est

her birine:

1. her birine:--i, --ne

Gazel 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir kimse.

Bunca mücrim kullaruñuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledüñ her birine luḥ u şehāñı
sen naşīb

2. her birine:--i, --n, --e

Gazel 434

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her bir kimse.

Dögerler küy-ı dildāra varan
‘aşıkları a’ dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine ḥil’ atdür

**her birinüñ kaşdı budur kim
kurbān-ı ola:**

1. her birinüñ kaşdı budur
kim kurbān-ı ola:--i, --n, --in, --
-i, --dur, --a, --i

Gazel 219

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir üstteki
mısrayla birlikte -aşıkların
sevğilinin kapısına gitmekteki
amaçlarının ona kurban olmak-
olduğu vurgulanmıştır.*

Kabe’dür küyü gelür ḥaccācdur
aşıkları
Her birinüñ kaşdı budur kim ola
kurbān-ı dōst

her birisi:

1. her birisi:--i, --s, --i

Gazel 232

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hepsi, tamamı.

Kaṭre kaṭre kanlu yaşuñ rişte-i
cān üzere diz
Her birisi bī-bahā la’l-i
Bedaḥşān oldı tut

2. her birisi:--i, --s, --i

Gazel 377

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hepsi, tamamı.

Deyre varduñ ‘arz-ı hüsn itdüñ
şanemler gördiler
Her birisi kaldılar güftārdan
olup qadīd

3. her birisi:--i, --s, --i

Gazel 291

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her biri.

Şādī vü ğam iy Muḥibbī tutmadı
bir dem qarār
‘Ākil olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

her birisin:

1. her birisin:--i, --s, --i, --n

Gazel 439

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Her birisi, teker teker,
hepsi.*

Cāme-i al içre şehri içre gezen
meh-pāreler
Kim görürse her birisin sanur
āteş-pāreler

her cām içene:

1. **her cām içene:--e, --n, --e**
Gazel 301
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *kadehten şarap*
içen kişiler kastedilmektedir.

Ne yitmez ehl-i 'ıyşe bu sa'âdet
Ola her cām içene bu sa'âdet

her cānibe ki:

1. **her cānibe ki:--e**
Gazel 469
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf,yön,cihet.

Her cānibe ki cilve kılıp 'arz-ı
hüsn ide
Ol māhtābı 'āşık-ı dīvāne seyr
ider

her cürmini:

1. **her cürmini:--i, --ni**
Gazel 97
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün günah ve suçlar.

Eyle dīzāruñ müyesser afv idüp
her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yār ola
Rıdvān aña

her dem:

1. **her dem:**
Gazel 95
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Bagrumuñ hūni akar her dem
gözümde cū gibi
Ol zamāndan ki yüzün görüp
gönül virdüm saña

2. **her dem:**
Gazel 100
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Tır-i gāmzeñdür delen her dem
dil-i mecrūhumı
Āh kim derdā dirîgā eylemez
sīnemde cā

3. **her dem:**
Gazel 121
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kırpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dūr-i gāltān aña

4. **her dem:**
Gazel 135
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Ay olur āh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzün
Ġam şebinde görinür her laħza
her dem sāl aña

5. **her dem:**
Gazel 138
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cānına
Sevdügi çünkim anuñ bir bī-
vefā cānān ola

6. **her dem:**
Gazel 148
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Nağşınıñ nağkāşına iy dil
hezārān āferīn
Ayn-ı rahmetdür yūri her dem
ħat-ı zengārın öp

7. **her dem:**
Gazel 208
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Penddür yārāna her dem bu
Muhibbî sözleri
Çünkü olmışdur anuñ her bir
kelāmı bir kitāb

8. **her dem:**
Gazel 263
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Gelür yağmaya her dem leşker-i
ğam
İder bu cān u dil mülkini gāret

9. **her dem:**
Gazel 300
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Belā imiş baña ol serv-i kāmēt
Koparur başuma her dem
kıyāmēt

10. **her dem:**
Gazel 342
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Mārdur zülfi dilā kaşd itse her
dem cānuña
Ġam degül tiryākdür la'l-i
lebūnden yaña kaç

11. **her dem:**
Gazel 360
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr
ider ħāl-i siyāh
Hiç revā mı vire bir Hindüya her
dem rāh ruğ

12. **her dem:**
Gazel 364
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Baħr olsa gözümün yaşı cānā
'aceb midür
Her dem akar bu çeşme-i
çeşmeden āb-ı tellı

13. **her dem:**
Gazel 391
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Melül olma dilā gām gelse her
dem
Cihānda kimse yokdur gāmıdan
āzād

14. her dem:

Gazel 402

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Tāb-ı hüsnün bir harāret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bîd

15. her dem:

Gazel 432

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Ruĥları zülfine her dem turmuş
îmān 'arz ider
Kesdürüp zünnārını tarz-ı
müselmān 'arz ider

16. her dem:

Gazel 437

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Fitne-i 'ālem-durur her dem o
zülf-i müşg-bār
Ĥāb yüzün merdūme göstermez
ol çeşmi ĥumār

17. her dem:

Gazel 444

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Çeşm-i ĥün-rîzūññ nedür kaşdı
Her dem 'uşşāka işi 'arbededür

18. her dem:

Gazel 450

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Ĥayāli konmaga gelse gözüm
şırça sarāyıdur
Gözüme küĥl olan her dem
niġaruñ ĥāk-i pāyıdur

19. her dem:

Gazel 458

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

İy Muĥibbî çenge döndi
kāmētüm oldı dü-tā

Anuñ-ıçun nār-ı ġam her dem
benüm düşümdadır

20. her dem:

Gazel 484

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Bir ħadeĥ her kim ki nüş itdi
maĥabbet cür'asın
Mest-i lâ-ya'kıl olup dehr içre
her dem hū çeker

21. her dem:

Gazel 485

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her zaman.

Bu Muĥibbî sözlerini cān-ıla
dak ġuşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meġūn tamar

22. her dem:

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Pend ider her dem baña geç dir
hevā-yı ışĥdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevā
zāhid baña

23. her dem:

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
döstlar cāndan cüdā

24. her dem:

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Lal-i nābî şevĥıdır her dem beni
mest eyleyen
Görelî ĥaĥtı ġubārın olmışam
ĥayrān aña

25. her dem:

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Ehl-i ışĥa her dem irer şad belā
Çünkü aña eksük olmaz biñ belā

26. her dem:

Gazel 125

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Ĥoş tutar her dem raĥîbi
gözlemez aşıkların
Bî-vefālîk resmini bilsem kim
örgede saña

27. her dem:

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Ney gibi bil bağladum eġġāna
her dem şubĥ u şām
Her gice tā şubĥ olunca inlerem
san andelîb

28. her dem:

Gazel 242

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

O olup mest ü ĥarābātî maĥabbet
cāmını nüş it
Ĥum-ı mey-ĥāne-veş her dem
şafādan kaynayup cüş it

29. her dem:

Gazel 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı döst
Nuĥka ger ĥudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

30. her dem:

Gazel 354

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Yā Rab Muĥibbî'yi koma her
dem firāk-ıla
Olsun şarāb-ı la'l-ile her 'ālemi
ferāĥ

31. her dem:

Gazel 453

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her an; daima.

Döstüm küyüñda akan
gözlerümüñ äbidür
Her dem anda inleyen bu
göñlüümüñ töläbıdır

32. **her dem:**

Gazel 462
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an; daima.

La 'l-i nābuñ yādına her dem
gözümünden hūn akar
Sanasın bezm-i maħabbetde
mey-i gülgün akar

33. **her dem:**

Gazel 160
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Muħibbī cürm ü işyānın añup
her dem duā eyler
Duāsın müstecāb eyle dilegüm
bu-durur yā Rab

34. **her dem:**

Gazel 317
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, her an, daima.

Seng-i miħnet yagdururp her
dem Muħibbī başına
Niçeye dek urasın bagrına
ħançer el-ğıyāş

35. **her dem:**

Gazel 92
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman, daima.

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
döstlar cāndan cüdā

her dem perişān oluram:

1. **her dem perişān oluram:-**
am

Gazel 61
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın her an

*kederli, hüzünlü ve kaygılı
olması.*

N'olsar bilmezem hālüm
perişān oluram her dem

Elinden sānesin komaz tarar ol
zülf-i sünbül hā

her demde:

1. **her demde:-de**

Gazel 87
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, daima.

Her kim ki göñül vire anuñ küfr-
i zülfine
Ārām yüzün görmeye her demde
kīb ola

2. **her demde:-+de**

Gazel 178
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, daima.

Kurısın ol ayn kim akıtmaya
her demde āb
Oda yansın şol göñül ışık-ıla
olmaya ħarāb

3. **her demde:-de**

Gazel 371
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, daima.

Geldügince tiri bulur mürde
cismüm tāze cān
Bulsun anuñ iy Muħibbī şaşı
her demde küşād

4. **her demde:-de**

Gazel 483
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an, daima.

Maħabbet bādesin içen olur
miħnetle her demde
Ferahla şādiden geçmiş ğam ile
aşınālardur

her demi:

1. **her demi:-i**

Gazel 354
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her anı, her dakikası.

Kim biñ yaşarsa āħiri çünki
ölümlüdür
Bār cihānda geçürelüm her
demi feraħ

her derde:

1. **her derde:-e**

Gazel 250
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her dert, her sıkıntı.

Egerçi var-ımış her derde āhir
Velī olmaz-ımış hiç 'ışka ğāyet

her fakīrūñ:

1. **her fakīrūñ:-ü, --n**

Gazel 369
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her fakir, yoksul.

Gözi yaşın her fakīrūñ zulm ile
baħr eyleme
Pādişāh-ı dehr olmakdansa
yigdür yaħşı ad

her ğāh:

1. **her ğāh:**

Gazel 134
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

İstemem raħm idüben miħr ü
vefālar idesin
Gönderüp cevri ü cefāñı n'ola
her ğāh baña

her ğamı:

1. **her ğamı:-ı**

Gazel 354
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir gam.

Öğrendi cevri ü cefāñı nigāruñ
baña gelür
Cevri ü vefā vü miħnet ile her
ğamı feraħ

her ğazelūñ:

1. **her ğazelūñ:-ü, --n**

Gazel 461
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) şairin bütün
şürleri kastedilmektedir.*

Devrān içinde nazm-ıla mümtāz
olmaña
Bā 'i ğ budur ki her ğazelūñ
'aşıkānedür

her gelen gitdi:

1. **her gelen gitdi:--di**

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bu âlemin bir
döngüden ibaret olduğu ve her
doğanın ölüp,Rabbine varışı
anlatılmak istenmiştir.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîğâ vü dirîğ itdi eger Cemşid
eger Dārā

her gice:

1. **her gice:**

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemā
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemā

2. **her gice:**

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

3. **her gice:**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Ney gibi bil bağladum efgāna
her dem şubh u şām
Her gice tā şubh olunca inlerem
san andelib

4. **her gice:**

Gazel 297

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Her gice bir nev'e māhî 'arz
eyler āsümān
Gün yüzüne beñzedimez cehd
ile anı dürüst

5. **her gice:**

Gazel 313

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Gül gibi güş eylemezsın ehl-i
'işkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryād el-ğıyās

6. **her gice:**

Gazel 316

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Hār elinden gülşen-i hüsünüde
her gice müdām
Bülbül-ile şubh olunca eylerem
cān-ıla bahş

7. **her gice:**

Gazel 363

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Zülfünñ fikri ile her gice
gönlüm tār olur
Gün yüzünsüzdür görünür 'âlem
içre ruzı telh

8. **her gice:**

Gazel 379

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Olmaya bir dem eger ol
gül'izârumdan meded
İnlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

9. **her gice:**

Gazel 440

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Ruğlaruñ hayrāndır her gice iy
reşk-i kamer
Tā seher yummaz kevākib
çeşmini eyler nazār

10. **her gice:**

Gazel 449

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Ten libāsm çāk idersem döstlar
olmaz 'aceb
Pirehen dildār-ıla her gice
'üryān sarmaşur

11. **her gice:**

Gazel 451

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Hem-ser olurısam seg-i küyuñ-
ıla her gice
Yanuñda qadr ü kıymet ise bu
kadar yiter

12. **her gice:**

Gazel 486

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

13. **her gice:**

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreym ki merdüm-i çeşümüi
ber-hürdār ola

14. **her gice:**

Gazel 334

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Āteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarh
Ger kebūd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

15. **her gice:**

Gazel 486

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

her gün:

1. **her gün:**

Gazel 355

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasın
Gülşen-i hüsninde yârûn nüş
ider her gün kadeh

2. her gün:

Gazel 480

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhir göziyle gamzeleri her gün
ıştedür

3. her gün:

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün, daima.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i âşk
Her gün itse başuñi tenden derin
meydân cüdâ

4. her gün:

Gazel 485

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün, daima.

Dîdeden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu
gözlerümden hûn tamar

**her inleyüp döst dimek
gerekdür:**

1. her inleyüp döst dimek

gerekdür: --y, --üþ, --mek, --dür

Gazel 221

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Her an-

*durmadan- dost dost deyip
yakarmak lazımdır
denilmektedir.*

Gerekdür inleyüp dimek her
döst

Ola kim rahm kıla bir nazâr döst

her kaçan:

1. her kaçan:

Gazel 85

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan görsem bahâr-ı
hüsnuñi iy serv-kağ
Olamaz bir lahza çeşmümden
benüm bârân cüdâ

2. her kaçan:

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

İy kaşı ya her kaçan toğrılsa
tîrûñ sîneme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermeden yaña

3. her kaçan:

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan ben aglasam gül gibi
cânânüm güler
Güller açılmaga dirler ki sebep
bârân aña

4. her kaçan:

Gazel 139

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan kaşd eyleseñ sînemde
bağrum delmege
Tîr-i gamzeñ gelmedin cânüm
çıkâr karşı saña

5. her kaçan:

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Bakuban aña ırakdan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

6. her kaçan:

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztirâb

7. her kaçan:

Gazel 274

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan añañ günâhuñ derd-i
dilden âh kıl
Ditresün ol bâddan cismüñ ki
san berg-i söğüt

8. her kaçan:

Gazel 401

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

‘Adet oldı her kaçan ‘iyd olsa
ihsân eylemek
Bu Muhibbî bendeñe kıl büseñi
ihsân-ı ‘iyd

9. her kaçan:

Gazel 404

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

‘İyd-ile olmaz ferağ göñli
Muhibbî bendeñüñ
Her kaçan yüzüñ göreñ ol gün
olur baña sa‘îd

10. her kaçan:

Gazel 449

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan bād-ı şeherden zülf-i
cânân sarmaşur
Dehşet alur ‘aķlı dil olur perîşân
sarmaşur

11. her kaçan:

Gazel 456

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan âteş-i gam bu dil-i
gamnâke çıkâr
Düd-ı dil âhum ile kûbbe-i
eflâke çıkâr

12. her kaçan:

Gazel 467

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her ne zaman.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i
müşğine gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

13. **her kaçan:**
Gazel 474
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Cân-ıla kimdür metâ'-ı büseye
dirken ħarîd
Bu âcebdür her kaçan olsam
ħarîdâr incinür

14. **her kaçan:**
Gazel 477
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Ħaçneri gitmez elinden dâyim
işî kindür

15. **her kaçan:**
Gazel 481
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
gam kâşâneme
Mâ-ħazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu peymânedür

16. **her kaçan:**
Gazel 169
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Ħaymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Rişte-i cândan iderler ehl-i ışk
aña tınâb

17. **her kaçan:**
Gazel 307
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Sebze ħattını görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bârândur 'abeş

18. **her kaçan:**
Gazel 362
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Derd-i dilümi her kaçan 'arz
eylesem saña

Gelmez dilüнден iy şanem ala
cevâb-ı telğ

19. **her kaçan:**
Gazel 373
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Bezm-i ğamda her kaçan bu
'üd-ı sinem çalınur
Ol dem eyler nây-veş gönlüm
benüm anda sürüd

20. **her kaçan:**
Gazel 452
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Ħânesinden her kaçan serv-i
ħırâmânım çıkar
Gözlerüm yaşı revân olup bile
cânım çıkar

21. **her kaçan:**
Gazel 484
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Rüz-ı bahtum türe vü hicrân şebi
ğâyet dirâz
Her kaçan ol meh niğâb-ı zülfini
bir rü çeker

22. **her kaçan:**
Gazel 368
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her ne zaman, ne zaman
isterse.*

Döymeye ğamzeleri tîrine sinem
siperi
Her kaçan vire kaşı yayına ol
çeşmi küşâd

23. **her kaçan:**
Gazel 208
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her ne zaman ki, her ne
vakit.*

Her kaçan kim aqs-i ruhsârûnla
düşe aya tâb
Eylese aña nâzar ditrer felekde
âfitâb

her kaçan kim:

1. **her kaçan kim:--an**
Gazel 153
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman.

Her kaçan kim zülfi çevġân
eylese meh-pâreler
Âşıkâ lâyıķ budur kim eyleye
başını top

2. **her kaçan kim:--an**
Gazel 189
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne zaman ki.

Her kaçan kim gide yüzünden
niğâb
Münfail olur cemâl-i âfitâb

her kada:

1. **her kada:**
Gazel 88
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Ħurşîd tulû itse olur zerreler
ayân
Her kada kim gül açıla lâ-büd
hezâr ola

her kada kim:

1. **her kada kim:--da**
Gazel 420
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her nerede ki. II Her
nerede olursa.*

Tomar-ı şî'rümi n'ola elden
komayalar
Her kada kim biterse olur ney-
şeker lezîz

her kada ola:

1. **her kada ola:--da, --a**
Gazel 161
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede olursa olsun.

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulnmaz bir tabîb
Dermend-i ışk her kada ola
olur ġarîb

her kadasa:

1. **her kandasā:**

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nerede olursa olsun.

Sormasa bu derdmendün hālını
olmaz aceb
Âr ider dervîşden her kandasā
ālī-cenāb

her kelāmuñ:

1. **her kelāmuñ:--u, --n**

Gazel 361

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sözün.

Zāhidā yokdur tarāvet sözlerün
ğāyet sovuğ
Her kelāmuñ ehl-i hāle sanasın
zehirlü oğ

her ki:

1. **her ki:**

Gazel 238

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim olursa olsun, herkes.

Çünkü dünyā bī-vefādur var u
yogı bir gerek
Her ki 'ākıldür anuñ yanında
birdür nîst ü hest

2. **her ki:**

Gazel 375

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kimse ki, hangi kimse

ki.

Her ki diler bir perī teşhîr ide
Eylesün 'ışk odına cānı sipend

3. **her ki:**

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Jeng-i ğamdan her ki dil
āyinesin pāk isteye
Ya leb-i dilber gerek yāhūd
şarāb-ı şāf aña

4. **her ki:**

Gazel 166

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Her ki āşıkdur ezel mest ü
harābātı olur
Zāhmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyley edib

5. **her ki:**

Gazel 441

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Muhibbî her ki 'āşıkdur olur
'ışk içre ol nā-būd
Dimez hîç 'āşık-ı şadık benüm
bu yolda būdum var

her kılı:

1. **her kılı:--ı**

Gazel 497

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kılı.

Genc-i hüsne aldanup el sunma
olursın helāk
Bekler anuñ zülfini her kılı
ejderhā geçer

her kulum:

1. **her kulum:--u, --m**

Gazel 435

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bedenimdeki) her bir

kulum.

Her kulum ağız açup derd-i
dilüm taqrîr ider
Güşuña almaduğūñ bilsen saña
hūlar mıdur

her kim:

1. **her kim:**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim olursa olsun.

Şöyle hayrān olmışam ışkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālümü her kim görür-ise olur
hayrān aña

2. **her kim:**

Gazel 314

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim olursa olsun.

Degme kez virmez murādın
kimseye devr-i zamān
Yok yiredür her kim eyleyse
bugün kām-ıla bağs

3. **her kim:**

Gazel 277

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hangi kimse ki.

Bu defter-i hadîs üm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lā-būd ider aña
sirāyet

4. **her kim:**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, her kimse.

Her kim işitse nālemi dölāba
beñzedür
Gözügüler ile dēdelerüm tolı āb
ola

5. **her kim:**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, her kimse.

Eyledi dünyāyı zemm ol Hālîk-ı
perverdigār
Didi her kim āhîret isterse
bakmaz ol yaña

6. **her kim:**

Gazel 356

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, her kimse.

Nāgeh nidā irseydi sehergeh be-
gūş rüh
Her kim hūmāra çäre diler
eylesün şabūh

7. **her kim:**

Gazel 431

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes, her kimse.

Her kim okursa ş'i'rini bŷy-ı
vefā olur
Zirā Muhibbî sözleri hep
'āşıkānedür

her kim bakarsa:

1. **her kim bakarsa:**--a, --r, --sa

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sevgilinin*

yanağına bakan herkes-aşıkla-kastedilmiştir.

Güneş ruhsāruña her kim bakarsa
Mecālî kalmayup anı tutar teb

her kim ki:

1. **her kim ki:**

Gazel 112

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Her kim ki haķıķı āşıķ ola aña görünür
Nîş-i ğamı nûş bilür derdinde ol devā

2. **her kim ki:**

Gazel 484

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Bir ķadeh her kim ki nûş itdi maħabbet cür'asın
Mest-i lâ-ya'ķıl olup dehr içre her dem hū ķeker

3. **her kim ki:**

Gazel 484

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

İy Muħibbî artadur 'işķuñ belāsi dem-be-dem
Ĝam yime her kim ki 'āşıķdur belāyı o ķeker

4. **her kim ki:**

Gazel 264

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Her kim ki var cür'a-i la'lüñ ider taleb
Ger şeyh-i şehri eger rind ü mey-perest

5. **her kim ki:**--ki

Gazel 299

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Pervāne kılur şem'-i ruħı mihr ü mehi dōst
Her kim ki göre ħüsnini eydür ki zehî dōst

6. **her kim ki:**

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse olursa olsun.

Her kim ki seyr-i lâle-ruħuñdan irag ola
Anuñ aceb mi sīnesi toptolu dāĝ ola

7. **her kim ki:**

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse olursa olsun.

Her kim ki göre lalüñi ol mey-perest olur
Mîr ü gedā vü bay u faķîr ü civān ü şeyb

8. **her kim ki:**

Gazel 215

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse olursa olsun.

Enbiyānuñ ħātemisin hem nebîler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim ki saña suna dest

9. **her kim ki:**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse (aşık) olursa olsun.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-i zülfine
Ārām yüzün görmeye her demde ķîb ola

10. **her kim ki:**

Gazel 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse (aşık) olursa olsun.

Şîrîn lebi firāķıyla her kim ki cān vire

Āħîr nefesde menzili dār-ı selām ola

her kim ola:

1. **her kim ola:**--a

Gazel 176

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim olursa

olsun, herkes.

Fıkr-i lebûñ ki eyledi gönüm evin ħarāb
Başdan çıkar her kim ola müdmin şarāb

her kim var-ısa:

1. **her kim var-ısa:**--ı, --sa

Gazel 223

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim

varsa, herkes, hepsi.

Her kim var-ısa cür'a-i la'lüñ taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-i mey-perest

her kimde kim:

1. **her kimde kim:**--de

Gazel 220

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kimde ki. || Her kimde

varsa.

Sundı bir ğam zāhid mey-i pîr-i deyr baña
Her kimde kim kerem var zāhir kılur kerāmet

her kimse:

1. **her kimse:**

Gazel 267

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Herkes.

Haķıķı oldugıyçün şî'r-i Sa'dî Görür her kimse baksa istikāmet

her kimse ki:

1. **her kimse ki:**

Gazel 384

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kimse, her kimse ki.

Cān terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ midür
Her kimse ki bir 'ışka ola cān-
ıla mürīd

her kimün:

1. **her kimün:**--ü, --n
Gazel 363
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her kim, kim olursa olsun.

İy gönül incinme olsa ger
rakībün sözi telh
Her kimün telh ola sözi lābūd
olur yüzi telh

her kişi:

1. **her kişi:**
Gazel 214
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Göster yüzünü tā bula her kişi
murādın
Şīrīn sözüni kām-ı dil-i pīr ü
civān it

2. **her kişi:**
Gazel 293
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammā ki ben
İçeli 'ışkuñ şarābın oluram her
bār mest

3. **her kişi:**
Gazel 316
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

İtlerünle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünki
akrān-ıla bahş

4. **her kişi:**
Gazel 440
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her kim, herhangi bir
kimse.*

Ben belā vü derd ü miñnetde
olup 'ışka esīr

Her kişi der-fıkr ü der-'iyş ü
temāşāya deger

5. **her kişi:**
Gazel 326
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes, bütün insanlar.

Olupdur her kişi bir gence mālīk
Yiter baña o yār-ı mihrībān genc

her kişinün:

1. **her kişinün:**--nün
Gazel 365
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Cihānda her kişinün mesnedi
var
Baña yok ğayrı senden özge
mesned

2. **her kişinün:**--nün
Gazel 375
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

Umaram ki zülfüne ber-dār
olam
Her kişinün himmeti olur bülend

her lahza:

1. **her lahza:**
Gazel 76
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Niçe yıllardur olmışdur derün-ı
dilde ğam peydā
Aceb midür bu dīdemden ola
her lahza dem peydā

2. **her lahza:**
Gazel 135
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ay olur āh gün geçer görmez
Muhibbī gün yüzün
Ĝam şebinde görinür her lahza
her dem sāl aña

3. **her lahza:**
Gazel 240
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

'Aceb midür şarābı zemm iderse
Yidügi zāhidün her lahza beng-
est

4. **her lahza:**
Gazel 454
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ĝam-ı hicrün beni her lahza hālī
Komaz zīrā ki eski hem-
demidür

5. **her lahza:**
Gazel 460
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ĝuşşadan hālī degül her lahza
gönlüm ğamdadur
Müstedām olsun bu dīde dañı
dāyim nemeddür

6. **her lahza:**
Gazel 499
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Yan maħabbet nārına kalmaya
benlikden nişān
Zer şāf olmak için her lahza kāl
üstindedür

her lahza ki:

1. **her lahza ki:**
Gazel 254
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an ki.

Her lahza ki müje hālūmi
ruħsāruma yazdı
Maħv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedāmet

her meh:

1. **her meh:**
Gazel 359
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her akşam(gece).

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ğamġin ider

Bir karar üzere degül her rüz her meh sâl-i çarh

her mizâc:

1. her mizâc:

Gazel 335

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Huy, tabiat, bünye.

Baňa arzû yâr hüd beddür saňa
Zâhidâ çün bir degüldür her mizâc

her mü:

1. her mü:

Gazel 484

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her tüy, her kul.

Gönlümün cânbâzını zülfî resen
her sū çeker
Sanki miķnâtîsdur turmz anı her mü çeker

her müşkil işin âsân eyle:

1. her müşkil işin âsân eyle:

Gazel 97

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Allah(c.c)'a bütün

kurtulması imkansız, zor işlerimizi kolay eyle diye temenni ve dilekte bulunma anlamı kastedilmiştir.

Çabr içinde râhat eyle hoş dutup dâyim anı
Yâ İlâhî eyle her müşkil işin âsân aña

her ne:

1. her ne:

Gazel 264

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her an.

Pâyüña senün gevher-i eşk nişâr ider
İtmez dirîg 'âşık olan her ne ola hest

2. her ne:

Gazel 468

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne, her ne olursa olsun, her şey.

Bend-i zülfünde niçe diller esîr
Her ne hüküm itseñ şehâ sensin emîr

her ne dem:

1. her ne dem:

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne zaman.

Her ne dem kim inlesem
gönlüm benüm tolab olur
Gözlerem güz güllerinden
dökülür her yaña âb

her ne dem kim:

1. her ne dem kim:

Gazel 460

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne zaman ki.

İy Muhibbî ğamdan özge yâr-ı şâdik bulmadum
Her ne dem kim yoklasam
yanumda ğam hânemdedür

her ne deñlü:

1. her ne deñlü:

Gazel 409

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne kadar.

Her ne deñlü gelse cevri-ile
cefâya şabr kıl
Bu hârâb illerde çün hîç
olmamışdur kimse şâd

her ne dirlerse disünler il

baña:

1. her ne dirlerse disünler il

baña:-a

Gazel 80

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin aşkından dolayı içine düştüğü hal ve durumlara kim ne söylese söyleyin aşğın önem vermemesi, sadece sevgiliye kötü bir şey söylenmemesine dikkat etmesi kastedilir.

Vâdi-i ışka düşüp iy dil yürü
Mecnûn-vâr
Fâriğ ol sen her ne dirlerse
disünler il baña

her ne dirse:

1. her ne dirse:-r, -se

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Her ne dersen, söylersen.

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı ışkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevâ
zâhid baña

her ne ekersin anı biçersin:

1. her ne ekersin anı biçersin:-er, --sin, --ni, --er, --sin

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Atasözü bağlamında:"Ne ekersen onu biçersin" yani iyilik yaparsan iyilik, kötülük yaparsan kötülük görürsün anlamı kastedilmiştir.

Her ne ekersin dilâ âhir biçersin
sen anı
Çünkü Hâk virmiş-durur her şey'e bir dürlü sebeb

her ne emr itseñ:

1. her ne emr itseñ:--se, --n

Gazel 305

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliye

hitaben;her ne istersen,ne dilerse dile gerçekleştirmeye hazırım demektedir.

Her ne emr itseñ buyur ben

turmuşam fermânuña

Ĥaddî mi vardur kuluñ kim ide

sultân-ıla baħş

her ne eylerse itsün:

1. her ne eylerse itsün:--r, --se, --sün

Gazel 178

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) her ne yaparsa

yapsın,nasıl yaparsa yapsın anlamında kullanılmıştır.

Her deniye söyleme hālūni āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muḥibbī itsün ol
ālī-cenāb

her ne iderse:

1. **her ne iderse:**--e, --r, --se
Gazel 481
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yaparsa yapısın.

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muḥibbī siz ‘aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdānedür

her ne ise:

1. **her ne ise:**--se
Gazel 219
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne ise.

Öldürürse derd-i dil bu ḥaste-i
hicrān-ı dōst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermān-ı dōst

her ne ki:

1. **her ne ki:**
Gazel 134
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hangi, hangi şey ki, her ne
varsa.*

Tā ölince çekiser cevr ü cefāñı
bu Muḥib
Şākirem ben her ne ki taqdīr ide
Allāh baña

her ne kılarsañ kıl:

1. **her ne kılarsañ kıl:**
Gazel 124
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Elinden ne geliyorsa
yapmak.(Beyitte sevgilinin
aşığa çektirdiği tüm eza ve
cefalar kastedilmiştir.).*

Saña düşer eylemek cevr ü cefā
aşıklara
Āşıkam her ne kılarsañ kıl
taḥammüldür baña

her ne kim:

1. **her ne kim:**
Gazel 307
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne ki.

Her ne kim senden gele cevr ü
cefālar rāziyam
Derdüñi hoş göreliden baña
dermāndur ‘abes

2. **her ne kim:**
Gazel 348
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne ki.

Cān u dil oldı şehā tır-i müjeñ
birle helāk
Her ne kim senden ire ḥübdur
olmaz o kabīḥ

her ne kim gökden inerse:

1. **her ne kim gökden inerse:**--
den, --e, --r, --se
Gazel 234
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Bir önceki
mısrayla ilişkili olarak;nasıl ki
yeryüzü gökten inen her şeyi
kabul ediyorsa sen de bütün
sıkıntıları kabullen denmiştir.*

Yüz çevürme gelse derd ü
miḥnet ü ḳahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hażm eyle yut

her ne virde:

1. **her ne virde:**--de
Gazel 191
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her ne yerde ki, her
nerede, il herhangi bir yere.*

Bu gönül kuyın koyup kanda
vara kim bir daḥı
Her ne virde gül açılrsa anda olur
andelīb

2. **her ne virde:**--de
Gazel 150
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nerede.

Her ne virde menzil eylerse bu
eşk-i ḥün-feşān

Ḥaymelerdür cā-be-cā anda
zuhūr iden ḥabāb

her ne virde kim:

1. **her ne virde kim:**--de
Gazel 452
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her neresi olursa olsun.

La ‘lin añdum deşt-i ğamda
şevḳ-ıla kan agladum
Her ne virde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

her nefes:

1. **her nefes:**
Gazel 36
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Ḥāne-i dil taḥtgāh iken saña iy
tünd-ḥū
Yagdurursın her nefes seng-i
cefādan taş aña

2. **her nefes:**
Gazel 78
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Nā gibi bagrum delindi çāresüz
āh eylerem
Gönderürem her nefes āh-ıla
efġāñı saña

3. **her nefes:**
Gazel 368
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her an.

Yād ider her nefes alsa bu
Muḥibbī lebüñi
Dōstlık ḥaḳḳı mıdır itmeyesin
sen anı yād

4. **her nefes:**
Gazel 382
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her nefeste, her an.

Her nefes ben eylerem ol şūḥ-ı
bī-pervāyı yād
Āh kılmaz yañı olup bu ‘āşık-ı
şeydāyı yād

her nefes alsın kim:

1. **her nefes alasın kim:--a, --sın**

Gazel 207

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *her nefes aldığın an kastedilmektedir.*

Her nefes kim alasın hâmdüñi
artur Hâlik'a
Ekl ü şürb ise ğaraż anı da işler
bil devâb

her nefes kim ışk-ıla gecmiş:

1. **her nefes kim ışk-ıla**

geçmiş:--ı, --la, --miş

Gazel 179

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *ahir ömürde*

*geçen her zamanın aşk ile dolu
olması kastedilmiştir.*

Hâbda gördüm Muhibbî defter
olmuş hayr u şer
Her nefes kim ışk-ıla geçmiş anı
bildüm evâb

her rüz:

1. **her rüz:**

Gazel 359

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gün.

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ğamgîn ider
Bir çarâr üzere degül her rüz her
meh sâl-i çarḥ

her rüz u şeb:

1. **her rüz u şeb:**

Gazel 359

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gündüz ve gece. //

Sürekli, daima.

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rüz u şeb feryâd
ider dellâl-i çarḥ

her şâ'ir:

1. **her şâ'ir:**

Gazel 314

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Herhangi bir şair,bütün
şairler.*

Bu Muhibbî görse her şâ'ir
sözün iğmâz ider
'Aybdur çün hâş olana eylemek
'âm-ıla bahş

her şeb:

1. **her şeb:**

Gazel 310

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Gül yüzün göstermedün iy verd-
i hândân el-ğiyâş
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâş

2. **her şeb:**

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Ğam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem ışkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

3. **her şeb:**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

İrişür âh u feryâd u figânım
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab

4. **her şeb:**

Gazel 209

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her gece.

Felekdür âsitânuñ anda her şeb
Görinür eşk-i çeşm mânend-i
kevkeb

her seher:

1. **her seher:**

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her sabah.

Küy-ı dilberde esen âhum
yilidür her seher

San eser gülşen içinde şubḥ-dem
her ân şabâ

her sifle kaçan duta:

1. **her sifle kaçan duta:--a**

Gazel 258

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) -*Bütün alçak ve
terbiyesizleri nasıl tutabiliriz.-
anlamı kastedilmektedir.*

Her sifle kaçan duta Muhibbî
kanâ'ati
Ancak buña mâlik olur ehl-i
hamiyyet

her sözün:

1. **her sözün:--ı, --n**

Gazel 450

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağızdan çıkan her ses,her
söylem.*

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nâdân olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî'dür

her sū:

1. **her sū:**

Gazel 484

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf II her tarafta.

Gönlümün cânbâzını zülfi resen
her sū çeker
Sanki mıkñâfîsdur turmz anı her
mū çeker

2. **her sū:**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her taraf, her yan.

Alnuña hayrân mehdür yüzüñe
şeydâ güneş
Ol sebebden gece gündüz yüz
sürer her sū saña

**her şubḥ kūs-ı rihlet çalınmaz
idi:**

1. **her şubḥ kūs-ı rihlet
çalınmaz idi:--ın, --maz, --ı, --
di**

Gazel 233

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *bir önceki*
mısrayla ilgili olarak ölüm
davulu çalınması, ölüm vaktinin
gelmesi kastedilmiştir.

Ger olsa bu cihân içre ikâmet
Çalınmaz idi her şubh kûs-ı
rihlet

her taleb kim:

1. **her taleb kim:**
Gazel 141
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *Allah'dan*
istenilen her bir şey anlamında
kullanılmıştır.

Giceler tâ şubha dek kıl rahmet-
i Hakk'ı taleb
Her taleb kim bî-riyâ ola virür
anı da Rab

her taraf:

1. **her taraf:**
Gazel 183
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yer, her yan.

Cüybâr olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bağ ara reftâr ider serv-i
hıramânım görüp

her tarafa:

1. **her tarafa:--a**
Gazel 415
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yöne.

Görelî gün yüzün iy döst senün
uşşâk
Olmuşam zerre gibi her tarafa
âvâra meded

her taraftan:

1. **her taraftan:--dan**
Gazel 111
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer, her bölge, her
yan.

Dür dişî fikri ile düşdüm yine
bir âleme

Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryâ baña

her tolu:

1. **her tolu:**
Gazel 353
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *şarapla dolu*
bütün kadehler kastedilir.

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rüz-ı ezelden beri
bâzâr-ı kadeh

her varakdan:

1. **her varakdan:--dan**
Gazel 459
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her bir yaprak.

Ehl-i hâl alur Muhibbî her
varakdan biñ sabağ
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

her yaña:

1. **her yaña:--a**
Gazel 63
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Nimet-i derd ü belâ her yaña
dökilmiş yatur
Şoĥbet-i ĥâş it Muhibbî ehl-i
işka kıl şalâ

2. **her yaña:**
Gazel 66
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruĥı
Bakmaga her yaña oldu her biri
revzen baña

3. **her yaña:--a**
Gazel 107
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Derd-ile âh eylesem her yaña
saçılır şerer

Bu şikâf-ı sine san ejder
dehândur baña

4. **her yaña:--+a**
Gazel 171
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Zâhir ola her yaña mescidde
nâm-ı Ahmedî
Minber üzre zıkr ide nâm-ı
şerîfün ger ĥatîb

5. **her yana:--a**
Gazel 259
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Ger nidâ ola eger nâm-ı şerîfün
be-ĥarem
Her yana çagura "lebbeyk" ehl-i
'Arafât

6. **her yaña:--a**
Gazel 261
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar
Ĥâl-i ruĥuñ şevĥine zülfün kılur
nişest

7. **her yaña:--a**
Gazel 318
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

İy Muhibbî cûlar idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem baĥr-ı
'ummân-ıla baĥş

8. **her yaña:--a**
Gazel 349
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Kâşki ĥâk olsa idüm ben der-i
meyĥânedde
Mâh-rûlar içdügince her yaña
serper kadeh

9. **her yaña:--a**
Gazel 390
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

'Älemi nürüñ münevver ideli
Rağş ider her yaña zerrât-ı
vücüd

10. **her yaña:--a**
Gazel 448
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şiše-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülğündür

11. **her yaña:--a**
Gazel 465
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Gülşen-i hüsninde zülf-i
cilveger
Her yaña fâvüs-veş perler tutar

12. **her yaña:--a**
Gazel 486
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf, her yön.

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

13. **her yaña:**
Gazel 162
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf.

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevrağı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña
deryâya düşüp

14. **her yaña:--a**
Gazel 246
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf.

Ko kılsun seng-i küyuñ la'l ü
mercân
Dökilsün her yaña bu hünüm iy
döst

her yañadan:

1. **her yañadan:--a, --dan**
Gazel 442
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yandan, her taraftan.

Bir yaña hicrân cefâsı bir yaña
devrân ğamı
Her yañadan ehl-i 'ışk olana
verhemler gelür

2. **her yañadan:--dan**
Gazel 470
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yandan, her taraftan.

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me'men yiter

her yañaya:

1. **her yañaya:--a, --y, --a**
Gazel 259
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her taraf,yön,cihet.

Dökile her yañaya hışt
perâkende ola
Pertev-i nür-ı cemâlün dokına
süy-ı menât

her yıl:

1. **her yıl:**
Gazel 159
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her sene.

İy Muhibbî dürdi şirün defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânım görüp

2. **her yıl:**
Gazel 452
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her sene.

Sıgmaya tomâra yazsam
zülfünün evşafını
Gül yüzi medhinde her yıl tâze
divânım çıkar

her vir:

1. **her vir:**
Gazel 89
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer II tüm dünya.

Her yir bugün ki hür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân âşıka cennet-serâ
ola

her yirde:

1. **her yirde:--de**
Gazel 206
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yerde.

Olursam tañ mıdur sen hûba
mâyil
Çün oldı hûblar her yirde
mağlûb

her zamân:

1. **her zamân:**
Gazel 372
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her zaman.

Her zamân eyler dil-i sevdâ-
zede dildârı yâd
Anuñ-ıçundur olur günden güne
'ışkum ziyâd

hercâyî olana:

1. **hercâyî olana:--a, --na**
Gazel 99
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sözünde
durmayan,sadakatsiz olan.

Hercâyî olana virme gönül ki
gül gibi
Her hâr eline dâmenini vire râm
ola

herçi:

1. **herçi:**
Gazel 223
Mısra: 8
Her ne kadar II ne de olsa.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dağı
Senden dirîğ olmaya iy döst
herçi hest

hergiz:

1. **hergiz:**
Gazel 3
Mısra: 14

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Nefsüne uyup Muhibbî itme
emrine hilâf
Emrine hergiz hilâf eyler mi gör
ârz u semâ

2. hergiz:

Gazel 8

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Âh kim bu tâliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılah gün yüzünden gicedür
gündüz baña

3. hergiz:

Gazel 43

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sinede cândan ivâz çünkü yiter
cânân baña

4. hergiz:

Gazel 65

Mısra: 9

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Yaşuñ girdâbına düşdüñ
Muhibbî çâre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden halâş-ı
fıkr-i sâhil hâ

5. hergiz:

Gazel 106

Mısra: 2

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Eyledüñ rüsvâ-yı âlem
virmedüñ kâmi baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
ârâmi baña

6. hergiz:

Gazel 109

Mısra: 10

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

İy boyı servüm Muhibbî
göreliden gün yüzüñ
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

7. hergiz:

Gazel 161

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Derd-i ışka döstlar hergiz
bulunmaz bir tabîb
Derdmend-i ışk her kanda ola
olur garîb

8. hergiz:

Gazel 163

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Âşık oldum gözlerümden hâlî
olmaz hergiz âb
H'âb görmez gözlerüm bu vech-
ile hâlüm harâb

9. hergiz:

Gazel 189

Mısra: 8

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Çadeh devr eylesün yârân elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm âb

10. hergiz:

Gazel 248

Mısra: 5

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Herkes ki içe cür'ânı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

11. hergiz:

Gazel 263

Mısra: 4

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Benüm derd-i dilüm gâyet
üküşdür
Bulunmaz aña hergiz hadd ü
gâyet

12. hergiz:

Gazel 299

Mısra: 8

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Dil düzdini 'adl eyleyüben
zülfüne gel as

Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

13. hergiz:

Gazel 313

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-gıyâs
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dâd el-gıyâs

14. hergiz:

Gazel 331

Mısra: 2

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Çünkü sevdân-ıla sevdâyî mizâc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilâc

15. hergiz:

Gazel 333

Mısra: 10

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Muhibbî bağ-ı hüsn içre yiter bir
bülbül-i güyâ
Raķibe virme yol hergiz gel ol
zâg u zağandan geç

16. hergiz:

Gazel 336

Mısra: 4

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Yâ Resül-i Haķ idüp fakrı kabül
Geymedüñ hergiz harîr ile dîbâc

17. hergiz:

Gazel 338

Mısra: 6

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabîb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

18. hergiz:

Gazel 347

Mısra: 9

Asla, hiçbir zaman, hiçbir suretle, kat'iyyen.

Çam kilîdi açılır mı bu
gönülünden hergiz

Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftâh

19. hergiz:

Gazel 371

Mısra: 2

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Râz-ı 'ışkum fâş kıldı eşk-i
çeşm-i hün-nihâd
Yog-ımuş bu merdümân-ı çeşme
hergiz i'timâd

20. hergiz:

Gazel 408

Mısra: 10

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Sernüvişt olan gelür aña
Muhibbî çäre yok
Eyleme hergiz şikâyet kılma
dehr-i dünî yâd

21. hergiz:

Gazel 409

Mısra: 6

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Âdemînün yüzüne itdüğü cümle
rîş-ğand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i'timâd

22. hergiz:

Gazel 424

Mısra: 5

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Sahtdur yârûñ dili itmez aña
hergiz eşer
Âhum odı ger irişe âhen ü
mermer yakar

23. hergiz:

Gazel 434

Mısra: 6

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Kaçan ki görse 'uşşâkı hâsedden
yâra ğamz eyler
Rakîbi bilmedüm hergiz cihânda
ben ne milletdür

24. hergiz:

Gazel 441

Mısra: 8

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Bi-ğamdi'llâh ki kûyında baña
yir virdi dildârüm
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ hasûdum var

25. hergiz:

Gazel 442

Mısra: 9

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihânüñ ğavrına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemler gelür

26. hergiz:

Gazel 483

Mısra: 6

*Asla, hiçbir zaman, hiçbir
suretle, kat'iyyen.*

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

herkes:

1. herkesüñ:--üñ

Gazel 37

Mısra: 7

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Herkesüñ var bir murâdı dâyimâ
ister anı
Ârzü-yı cân u dil ol şâh-ı
hübândur baña

2. herkes:-e

Gazel 210

Mısra: 1

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Herkes bulmaga ömr-i cavidân
bir şey sebep
Hızır'a âb-ı hayât u rindese âb-ı
ineb

3. herkesüñ:-(ü)ñ

Gazel 244

Mısra: 3

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Herkesüñ bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dağı aglar mest

4. herkes:

Gazel 248

Mısra: 5

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Herkes ki içe cür'ânı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehîr ola vü eger rind-
i mey-perest

5. herkes:

Gazel 277

Mısra: 6

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Gözler mi 'âlem içre nâmûs u
'arı 'aşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

6. herkes:-e

Gazel 448

Mısra: 5

*"Herkes" belgisiz zamir;
bütün insanlar; şairler.*

Herkes kismet güninde oldı bir
nesne naşîb
Rinde câm-ı bâde vü zâhidlere
afyondur

herkes bilür ki:

1. herkes bilür ki:

Gazel 65

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp ifade
Bütün meclis ve varlıklar
farkındadır, bilir anlamında
kullanılmıştır.*

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velî hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir âmil hâ

herkesi ögidür:

1. herkesi ögidür:--i, --ür

Gazel 442

Mısra: 13

*Kelime Tipi: Kalp ifade
Ezîp parçalayıp yok etmek.*

Âsiyâ-veş çarh nevbete ögidür
herkesi
Rağmeti yok birine gör niçe
âdemler gelür

hest:

1. **hest:**

Gazel 223

Mısra: 8

*Var olmak, bulunmak,
mevcut olmak.*

Māl ü menāl yoluña bil cān u
ser dağı
Senden dirîg olmaya iy dōst
herçi hest

2. **hest:**

Gazel 261

Mısra: 6

*Var olmak, bulunmak,
mevcut olmak.*

Cān nağd ile buseñe dil müşteri
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

hest ola:

1. **hest ola:--a**

Gazel 264

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Var olma,mevcudiyet.

Pāyuña senüñ gevher-i eşk nişār
ider
İtmez dirîg 'aşık olan her ne ola
hest

hest olmak:

1. **hest olmak:--mak**

Gazel 275

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Var olma,mevcudiyet.

İy Muhibbî yanup 'ışk âteşine
Nîst ol ister iseñ olmak hest

hevā:

1. **hevā:**

Gazel 2

Mısra: 1

1. İstek, arzu, heves, meyl.

2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Åh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

2. **hevā:**

Gazel 47

Mısra: 2

1. İstek, arzu, heves, meyl.

2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Niçeye dek yürüyem işkuñla
olup mübtelā
Gitmeye sevdā-yı zülfünle
başumdan bu hevā

3. **hevāsi:**

Gazel 53

Mısra: 9

1. İstek, arzu, heves, meyl.

2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Leylî saçuñ hevāsi ile bu
Muhibbî'nün
Gün geldügince derd-ile hālî
ācīb ola

4. **hevāda:-da**

Gazel 403

Mısra: 6

1. İstek, arzu, heves, meyl.

2. Aşk, sevgi, tutkunluk.

Açılır āhum yilinden dāğ-ı
sīnem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevāda açılır bu
nev' verd

hevā vardur:

1. **hevā vardur:-dur**

Gazel 41

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstek,gelip geçici olan

heves sahibi olma.

Geh hayālün dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

hevādār-ı kadeh:

1. **hevādār-ı kadeh:**

Gazel 353

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nefsine uymuş,küstah

kadeh.

Bir kadeh meyle cihān sırrı
'ayān oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevādār-ı kadeh

hevāñ-ıla varam:

1. **hevāñ-ıla varam:**

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir yere istek,arzu yahut
heves duyarak varmak,gitmek.*

Niçe bir bāğa hevāñ-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i kadūñ arz ide bir
kerre baña

hevāsi eyledi:

1. **hevāsi eyledi:-di**

Gazel 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Rüzgar,yel yapmak.

Leylî saçuñı görelî mecnūñıñ
olur dil
Hañtuñ hevāsi eyledi başum tolu
sevdā

hevāyî:

1. **hevāyîdür:-dür**

Gazel 450

Mısra: 8

Gelgeç gönüllü, uçarı.

Akar suya eser yile tayanma
gönlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise ābî imiş
āhum hevāyîdür

hevā-yı ışkdan:

1. **hevā-yı ışkdan:-dan**

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk hevesi,arzusu.

Pend ider her dem baña geç dir
hevā-yı ışkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevā
zāhid baña

hevā-yı zülfi ile:

1. **hevā-yı zülfi ile:--i, --le**

Gazel 295

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın sevgilinin
saçına olan düşkünlüğü, istek ve
arzusu ifade edilmektedir.*

Evc-i felekde seyrān iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevā-yı zülfi ile hāl yāra
pest

heves:

1. heves:

Gazel 20

Mısra: 2

Arzu, istek.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ārādan yaña

heves evler:

1. heves eyler:--r

Gazel 479

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir şeye karşı istek
duymak, eğilimli olmak,
heveslenmek, arzu etmek,
istemek.*

Eyler heves lebūnden şeftālūya
irem dir
Dīvāne dil ne bilsün yol
ugragında çehdür

heves itmedi:

1. heves itmedi:--me, --di

Gazel 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir şeye) istek
duyumsamak, eğilim göstermek,
heveslenmek.*

İy boyı servüm Muhibbī
göreliden gün yüzüñ
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

heves kıldı:

1. heves kıldı:--dı

Gazel 162

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir şeye karşı istek
duymak, eğilimli olmak,
heveslenmek, arzu etmek,
istemek.*

Çeşmi ya atdı fiten gāzmesini
itdi ḥadeng
Ḥūnum içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

heves kılmaz:

1. heves kılmaz:--maz

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu etmek, istemek.

Heykel-i zer ārzū idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sīmīn ḥamāyil bir gün ol
sāid baña

hey:

1. hey:

Gazel 6

Mısra: 3

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Hey ne kāfirdür gelür imāna
sanmañ zūlfını
Dem mi vardur ruḥları arz
itmeye imān aña

2. hey:

Gazel 14

Mısra: 4

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Zūlfūñūñ zencirine bend eyle
didüm göñlümi
Didi hey dīvāne hey şūrīde
söylersin baña

3. hey:

Gazel 14

Mısra: 4

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Zūlfūñūñ zencirine bend eyle
didüm göñlümi
Didi hey dīvāne hey şūrīde
söylersin baña

4. hey:

Gazel 15

Mısra: 1

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Nāle kılsam hey bu ne feryāddur
dirler baña
Sen lebi şīrīn için Ferhād'dur
dirler baña

5. hey:

Gazel 24

Mısra: 9

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbī aña nisbet ölmek
āsāndur baña

6. hey:

Gazel 35

Mısra: 5

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Hey neler eyler bu kara günlüye
firḫat şebi
Ḥaṭ cūdā kākül cūdā ol zūlf-i
ḥam-der-ḥam cūdā

7. hey:

Gazel 39

Mısra: 4

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Gönderürseñ gāzme okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāḫat-ı
cāndur baña

8. hey:

Gazel 83

Mısra: 2

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Katı düşvār oldı ḥālüm
n'eyesün tedbīr aña
Hey ne sengīn dil olur āh
eylemez tesīr aña

9. hey:

Gazel 148

Mısra: 8

*Azarlama, uyarı, üzüntü,
sitem, tekdir, şüphe vb.
duyguları anlatan cümlelerde
anlama kuvvet verir.*

Küyum içre gel seni öldürürem
āḫir dimiş
Hey ne ranā söylemiş lal-i
şeker-güftārın öp

10. **hey:**

Gazel 220

Mısra: 1

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Hafta vü ay u yıllar geçmişdi
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hudâ'ya gördük
seni selâmet

11. **hey:**

Gazel 380

Mısra: 4

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersin vaşlına
Mümteni' sevdayâ düşdün 'âklı
yok hey derdmend

12. **hey:**

Gazel 391

Mısra: 10

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Niçe yıldur ki girmez güşuña
hîç
Muhibbî çağurur hey dâd u bî-
dâd

13. **hey:**

Gazel 410

Mısra: 1

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Elünden hey vefâsuz dâd u
feryâd
Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şâd

14. **hey:**

Gazel 424

Mısra: 2

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
ahter yakar

Hey ne ahter çıkar eflâke
melekde per yakar

15. **hey:**

Gazel 478

Mısra: 4

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden
umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma
kaşdı ğayrıdur

16. **hey:**

Gazel 490

Mısra: 2

Azarlama, uyarı, üzüntü, sitem, tekdir, şüphe vb. duyguları anlatan cümlelerde anlama kuvvet verir.

Yâr ğâyiblik mihrî rüz u şeb
hâtırdadur
Hey haţâ didüm ne ğâyib dâyim
ol hâtırdadur

hey meded:

1. **hey meded:**

Gazel 378

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalp İfade
*Aman yardım!; ey imdad!
manalarında lutf ve yardım
istemekte kullanılan sesleniş.*

Tutişur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân

Ol şererden yanısardur hey
meded cânım meded

hey müselmânlar:

1. **hey müselmânlar:--lar**

Gazel 338

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalp İfade
*Ey müslümanlar
(seslenme.).*

Gâh ğam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânenen kim aldı bâc

heybet-i işka:

1. **heybet-i işka:--a**

Gazel 205

Mısra: 11

Kelime Tipi: Kalp İfade
Büyük aşk. (Ağırılık ve zorluk sebebiyle).

Heybet-i işka taħammül
eylemez hîç kimsene
San anı şîr-ile ejderden daħı
gördüm mehîb

heyhât:

1. **heyhât:**

Gazel 279

Mısra: 2

*Eyvah, ne yazık (Elden
gütmüş bir şeye karşı duyulan
hasret, üzüntü ve esefi bildirir).*

Yüzünde şehâ nokta mı didüm
didi hâlât
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhât

heykel-i zer:

1. **heykel-i zer:**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalp İfade
*Altın muska (Heykel: eski.
Nazar için boyna takılan
muska).*

Heykel-i zer arzû idüp heves
kılmaz gönül
Ger ola sîmîn hamâyil bir gün ol
sâid baña

hezâr ola:

1. **hezâr ola:--a**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalp İfade
*(Beyitte) gülün olduğu
yerde bülbül de olur
düşüncesinden hareketle
bülbül(aşık) olmak anlamında
kullanılmıştır.*

Ĥurşîd tulû itse olur zerreler
ayân
Her kanda kim gül açıla lâ-büd
hezâr ola

hezârân âferîn:

1. **hezârân âferîn:**

Gazel 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalp İfade
Bin kere âferin.

Nağsınuñ nağkâşına iy dil
hezārān āferīn
Ayn-ı rahmetdür yūri her dem
ḥaṭ-ı zengārın oṗ

hezārān:

1. hezārān:

Gazel 6

Mısra: 2

Bin, binlerce, pek çok.

Ol perī peyker melek kim
beñzemez insān aña
Şad hezārān dil fedā olsun
hezārān cān aña

2. hezārān:

Gazel 6

Mısra: 2

Bin, binlerce, pek çok.

Ol perī peyker melek kim
beñzemez insān aña
Şad hezārān dil fedā olsun
hezārān cān aña

hīc:

1. hīc:

Gazel 4

Mısra: 8

*"Boş, değersiz, yoktan
yere" anlamlarında zarf.*

Gerçi dünyā ḥalkı māyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez ḥūn-ı dilden
özgeye hīc iştiḥā

2. hīc:

Gazel 11

Mısra: 6

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Korkaram āhı tutup āşıkıların
ḥaṭṭuñ gele
Koya mı zulmuñı hīc mazlūmuñ
Allāh'ı saña

3. hīc:

Gazel 58

Mısra: 6

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Dil ṭabībi olasın dārū'ş-şifādur
çün kapuñ
Hīc revā mı işigūñde ehl-i dil
bimār ola

4. hīc:

Gazel 63

Mısra: 2

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Sen güzeller şāhısın ben işkuñ-
ıla mübtelā
Hīc olur mı ki muḳārın ola şāh-
ıla gedā

5. hīc:

Gazel 65

Mısra: 4

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur ḥayı
Velī hīc görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil ḥā

6. hīc:

Gazel 65

Mısra: 6

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Ki çün bünyādına ilmūñ
komişlar naḥv-ıla şarfı
Olur mı ilm hīc ḥāşıl okınmaya
avāmil ḥā

7. hīc:

Gazel 70

Mısra: 6

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Bendeñem yārā bilürsün sen dilā
Ḥükm ide mi pādīşāha hīc gedā

8. hīc:

Gazel 71

Mısra: 4

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hīc cihānda gördüñüz mi
kimsene bī-derd ola

9. hīc:

Gazel 88

Mısra: 10

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Āh eyledükçe derd-i dilüm olur
āşikār
Hīc saklanur mı dūd ki bir yirde
nār ola

10. hīc:

Gazel 90

Mısra: 1

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Hīc tesir itmez n'ıçün feryād-ıla
āhum saña
Yohsa āhendenden mi virdi ḳalb
Allāh'um saña

11. hīc:

Gazel 118

Mısra: 13

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

İy Muḥibbī çünki dildārūnda hīc
inşāf yok
Çāre ne sabr eyle tā kim Ḥaḳ
vire inşāf aña

12. hīc:

Gazel 136

Mısra: 3

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Dilber oldur ki vefā bābını
öğrenmeye hīc
Okuya cevri ü cefā eylemek
āyini ola

13. hīc:

Gazel 137

Mısra: 7

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Pādīşāh-ı ḥüsn olasın hīc revā
mıdur saña
Yüz ḥarāba tuta dil mülki kamu
vīrān ola

14. hīc:

Gazel 152

Mısra: 8

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Vardum nigāra ḥāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hīc vire
mi cevāb

15. hīc:

Gazel 159

Mısra: 8

*"Asla, hiçbir zaman"
anlamında kullanılan zarf.*

Çekdi agzumdan lebin cânım
bile oldı revân
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanım görüp

16. hîç:

Gazel 176

Mısra: 10

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Encüm sayarsa dâdelerüm tâ
seher ne tañ
Sevdâ-zede olan gözine hiç gele
mi hâb

17. hîç:

Gazel 191

Mısra: 1

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Sevdügümi bilicek hiç yüzüme
bakmaz habîb
Bu muqarrerdür ölümlü hastaya
varmaz tabîb

18. hîç:

Gazel 207

Mısra: 10

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Kâni idüm düşde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi ışk ehli olan hiç gözine
ister mi h'âb

19. hîç:

Gazel 250

Mısra: 6

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Egerçi var-ımuş her derde âhir
Velî olmaz-ımuş hiç 'ışka gâyet

20. hîç:

Gazel 259

Mısra: 6

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Meşreb-i zâhid-ile meşreb-i
'ışk bir mi olur
Hiç deryâ suyına beñzeyeye mi
mâ-i Furât

21. hîç:

Gazel 282

Mısra: 9

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Komadı tende mecâl ü sînede
hiç 'aql u hüş
Dutdı cân mülkin ser-â-ser
kâkül-i müşgîn-i döst

22. hîç:

Gazel 316

Mısra: 10

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Lâ dime cevriyle öldürse
Muhibbî seni yâr
Hiç revâ midür gedâ eyleye
sultân-ıla bahş

23. hîç:

Gazel 317

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden iñlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i aḥmer el-ğiyâş

24. hîç:

Gazel 332

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Kıl tevekkül gayrdan rızkuñ
tevaḳḳu' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hiç
kullarını komaz aç

25. hîç:

Gazel 335

Mısra: 8

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Dil niçe döysün cefâ sengine âh
Hiç taḥammül ide mi senge
zücâc

26. hîç:

Gazel 340

Mısra: 1

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Yaradaldan berü hiç komaduñ
aç
Beni itme İlâhî gayra muhtâc

27. hîç:

Gazel 362

Mısra: 8

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

İy yâr katresi lebüññ bahra
tamlasa
Olmaya idi 'âlem içinde hiç âb-ı
telh

28. hîç:

Gazel 373

Mısra: 8

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânedan
Hiç kaçır mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

29. hîç:

Gazel 375

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Nuşhuñ öz başuña it zâhid yürü
'Âşık-ı dîvâne hiç tutar mı pend

30. hîç:

Gazel 389

Mısra: 9

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Virmedim kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i ḥred

31. hîç:

Gazel 391

Mısra: 9

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Niçe yıldur ki girmez güşuña
hîç
Muhibbî çağurur hey dâd u bî-
dâd

32. hîç:

Gazel 400

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

33. hîç:

Gazel 409

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Her ne deñlü gelse cevri-ile
cefāya şabr kıl
Bu ħarāb illerde çün hîç
olmamışdur kimse şād

34. hîç:

Gazel 419

Mısra: 4

"Asla, hiçbir zaman"

anlamında kullanılan zarf.

Pādişāhum avın almış başına
şeh-per dakar
Ne takarsa başına olmaya hîç
perden lezîz

35. hîç:

Gazel 61

Mısra: 4

"Hani?" anlamında bir

şeyin veya durumun mevcut
olmadığını bildiren ifade.

Çeke cevri ü cefā āşık idesin luţf
sen gayra
Aceb var mı bu zulma hîç
cihānda kimse kâyil hā

36. hic:

Gazel 208

Mısra: 7

Soru cümlelerinde verilen

hükümün kesinlikle söz konusu
olamayacağını anlatır.

Hic ara inlerse tañ mıdur
rebābuñ sinesi
Göñlümün göynüklüğün
añdukça kan aklar rebāb

hîç anı bilmedüm:

1. hîç anı bilmedüm:--n, --i, --
me, --dü, --m

Gazel 460

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Sebebi neydi

ki,bilmiyorum" anlamlarında
kullanılmıştır.

Zāhidün geydügi gökdür dāyimā
yāhūd siyāh
Hîç anı bilmedüm 'ālemde ne
mātemdedür

hîç bir:

1. hîç bir:

Gazel 95

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir.

Rāh-ı ışık içre Muħibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hîç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

2. hîç bir:

Gazel 386

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir.

Hālümü kime diyem ki yok
cihānda togrı yār
Vākıf olmadı göñül esrārına hîç
bir 'aħad

3. hîç bir:

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir.

Leşker-i ğam gelse kılmaga bu
dil mülkin ħarāb
Def kılmaz anı hîç bir vech ile
illā şarāb

4. hîç bir:

Gazel 413

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir.

Hānesinden yār eger togsa
Muħibbī gün gibi
Kalmaya çāk olmaduk hîç bir
girībānlar meded

5. hîç bir:

Gazel 420

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir.

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hîç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

6. hîç bir:

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir addan önce getirilerek
o adın bildirdiği varlıktan bir
tanenin bile olmadığını
anlatan bir söz.

Himmetüm bāzına olmaz hîç bir
murğ hem-cenāh
Zira pervāz eylemez şahbāz-ıla
her bir ğurāb

hîç bir kimse:

1. hîç bir kimse:

Gazel 373

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç kimse.

Māyil olma hāce-i dünyā gibi
sīm ü zere
İtmemişdür bu fenā dārında hîç
bir kimse sūd

hîç bir kimsene:

1. hîç bir kimsene:--ne

Gazel 168

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç bir kimse.

Gelmemişdür saña beñzer bir
dağı bu āleme
Konmamışdur zārā hîç bir
kimsene ebtaħı laķab

hîç dimez:

1. hîç dimez:--mez

Gazel 441

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylememek, ifade

etmemek.

Muħibbī her ki 'āşıkdur olur
'ışık içre ol nā-būd
Dimez hîç 'āşık-ı şadıķ benüm
bu yolda būdum var

hîç diye-bilür miyem:

1. hîç diye-bilür miyem:--ye, --
ür, --mı, --yem

Gazel 271

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç söylenir

mi,söyleyemem.

Āhum ile göz yaşı fāş itmiş iken
sırrımı
Hîç diye-bilür miyem göz
yaşına ben āh dōst

hîç kes:

1. hîç kes:

Gazel 319

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hîç kimse.

İde-bilmez hîç kes bu ķalb-i
maħzūn-ıla baħş

Nitekim mümkün degüldür çarh-
ı gerdün-ıla baħş

hiç kimsene:

1. **hiç kimsene:--ne**
Gazel 205
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç kimse.

Heybet-i ışka taħammül
eylemez hiç kimsene
San anı şir-ile ejderden daħı
gördüm mehîb

hiç nesne yok:

1. **hiç nesne yok:**
Gazel 419
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Başka önemli bir şey var
mıdır? Yoktur,olamaz
anlamında kullanılmıştır.*

Pâdişâhâ tuħfe itdüm cân u dil
eyle kabül
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezîz

hiç olam mı:

1. **hiç olam mı:**
Gazel 105
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değersiz, kıymetsiz olmak.

Hiç olam mı iy Muħibbî bend-i
zülfinden ħalâş
Niçe yirden bend ü zencîr oldı
her bir mü baħa

hiç olur mı kim:

1. **hiç olur mı kim:--ur, --mı**
Gazel 260
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Böyle bir şey mümkün
mü, kesinlikle olmaz anlamında
kullanılmaktadır.*

Hiç olur mı kim Muħibbî
ħastaya idüp devâ
Diye dildâr remz-ile bu cür'a-i
câmun ilet

hiç revâ mı:

1. **hiç revâ mı:--mı**
Gazel 360

Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hiç uygun mudur/revâ
mıdır.*

Gülşen-i ħüsnini gördüm seyr
ider ħâl-i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her
dem râh ruħ

hiç revâ mıdır:

1. **hiç revâ mıdır:--mı, --dur**
Gazel 339
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hiç uygun mudur/revâ
mıdır.*

Küfr-i zülfüñ ğaret ider bu
Muħibbî gönlini
Hiç revâ mıdır ala kâfir
müselmândan ħarâc

hicâb:

1. **hicâb-ıla:--ıla**
Gazel 330
Mısra: **9**
*Utanma, sıkılma. Perde,
örtü, engel.*

Kapuňa hicâb-ıla yüzün sürdi
Muħibbî
Kimseye degül lîk saħa cân-ıla
muħtâc

hicâb eyler:

1. **hicâb eyler:--r**
Gazel 170
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Utanmak, arlanmak,
sıkılmak.*

Ĥıtr içelden leblerüñ koyup
varup ħayvân suyn
Anuñ-ıçundur görünmez ħalkdan
eyler hiçâb

hicâb olan:

1. **hicâb olan:--an**
Gazel 84
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Bir kimseyi) utandıran;
mahcup eden; ayıp.*

Cân u dilden çeşmüñ
cellâdına sundum boyun

Arada bildüm hiçâb olan bugün
cândur baħa

hicâb olur:

1. **hicâb olur:--ur**
Gazel 379
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Örtü, perde olmak.

Gün yüzine ğâh ešküm ğâh zülñ
olur hiçâb
N'eyleyem bu baħt-ı naħs u bî-
ħarârumdan meded

hiçe saymazlar:

1. **hiçe saymazlar:--e, --maz, --
lar**
Gazel 140
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hiç önem ve değer
vermemek.*

Ķaddi reftârı yanında hiçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaħa ol Ķadd-i
bâlâ bir yaħa

hicr:

1. **hicr-ile:--ile**
Gazel 23
Mısra: **9**
*Ayrılık, hicran; sevgiliden
uzak kalma.*

Bu Muħibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnün-şifat
Olmaduñ bu yolda sen de baħa
hem-râh iy şabâ

2. **hicr-ile:--ile**
Gazel 92
Mısra: **11**
*Ayrılık, hicran; sevgiliden
uzak kalma.*

Hicr-ile zârî kılır diler
Ĥudâ'dan rüz u şeb
İre vaşlına Muħibbî ola
hicrândan cüdâ

3. **hicr-ile:--ile**
Gazel 142
Mısra: **1**
*Ayrılık, hicran; sevgiliden
uzak kalma.*

Hicr-ile cân u ciger oldı kebâb
Ĥasretiyle bu gözüm yaşı şarâb

4. **hicr-ile:--ile**
Gazel 192
Mısra: 6
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

5. **hicre:-e**
Gazel 255
Mısra: 1
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Ne hicre var nihāyet ne ḥōd bu
cevre gāyet
Öldürse daḥı ḡamzeñ itmeye dil
şikāyet

6. **hicrine:-i, -n, -e**
Gazel 286
Mısra: 3
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerüñ
Her elif sineñde bir serv-i
ḥırāmān oldı tut

7. **hicr-ile:--ile**
Gazel 303
Mısra: 5
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Dün oldı günüm hicr-ile iy şāh-ı
cefākār
Raḥm eyle benüm hālūme
düşmen güler iy dōst

8. **hicr-ile:--ile**
Gazel 498
Mısra: 4
Ayrılık, hicran; sevgiliden uzak kalma.

Derd-ile zārılık itse göñlümi
‘ayb itmeñüz
N’eylesün hicr-ile dāyim ol
‘azāb üstindedür

hicr āteşi:

1. **hicr āteşi:--i**
Gazel 106
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık ateşi.

Eyledüñ rüsvā-yı ālem
virmedüñ kāmı baña
Komadı hicr āteşi hergiz dil-
ārāmı baña

hicr elinden:

1. **hicr elinden:--i, --n, --den**
Gazel 316
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık elinden.

Hicr elinden ḡam bucagında
yatup bu ḥasta dil
Ney gibi durmaz kılır feryād u
efḡān-ıla baḡş

2. **hicr elinden:--i, --n, --den**
Gazel 411
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık elinden.

İder dil hicr elinden āh u feryād
İrişmez n’eyleyem feryāduma
dād

3. **hicr elinden:--i, --n, --den**
Gazel 416
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık elinden.

Hicr elinden n’ola sorsañ dil ü
cān ḥastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kāḡız

hicr içre:

1. **hicr içre:**
Gazel 79
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık zamanı içinde.

Hicr içre bulmuşken memāt
kıldıñ baña çün iltifāt
Bulduñ lebüñden ben ḥayāt sen
āb-ı ḥayvānsın baña

2. **hicr içre:--+re**
Gazel 264
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık zamanı içinde.

Hicr içre yatur āh oluban pāy-ı
dilşikest
Derdā dirig irmeye gibi vişāle
dest

hicr taşın:

1. **hicr taşın:--i, --n**
Gazel 403
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık taşı.

Hicr taşın üstüme yagdurdı
çarḥ-ı lāciverd
Yıkılıp dil ḥānesi eflāke çıkdı
āh-ı gerd

hicrān:

1. **hicrān:**
Gazel 16
Mısra: 5
(Sevgiliden) ayrılık.

Hicrān şebinde kalmaz idüm tīre
rūzigār
İtseñ tülū gün gibi iy yüzi meh
baña

2. **hicrāndur:--dur**
Gazel 37
Mısra: 1
(Sevgiliden) ayrılık.

Vaşl umarken ben naşīb olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı ḥoş görelüm derd
dermāndur baña

3. **hicrān:**
Gazel 110
Mısra: 4
(Sevgiliden) ayrılık.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādī imiş hicrān ki yok
pāyān aña

4. **hicrān:**
Gazel 202
Mısra: 5
(Sevgiliden) ayrılık.

Sākiyā sun bir kadeḥ hicrān beni
ḥāk itmedin
Çün ḥarāb eyler olayın bārī ben
mest ü ḥarāb

5. **hicrāna:-a**
Gazel 203
Mısra: 9
(Sevgiliden) ayrılık.

Çün ḥavāle eyledüñ hicrāna
şekvā eyleme

Şabr kıl vaşlına tā kim bulasın
bir feth-i bāb

6. hicrān:

Gazel 449

Mısra: **10**

(Sevgiliden) ayrılık.

İy Muhibbî bir feraḥ var mı soñ
ḡam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrān sarmaşur

hicrān aluram:

1. hicrān aluram: -ur, -am

Gazel 85

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzaklaşma, ayrılık.

Mihnet-ile şöyle ḡū dutdum ki
şebḡā-yı firāk
Aluram ol dem helāk olsam eger
hicrān cüdā

hicrān cefāsi:

1. hicrān cefāsi: --s, --t

Gazel 442

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılık üzüntüsü ve
kederi (sevgili bağlamında).*

Bir yaña hicrān cefāsi bir yaña
devrān ḡamı
Her yañadan ehl-i 'ışk olana
verhemler gelür

**hicrān çekmeyen ḡamın
bilmez:**

1. hicrān çekmeyen ḡamın

**bilmez: --me, --y, --en, --in, --
mez**

Gazel 219

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) "Ayrılık acısının

*ne olduğunu bilmeyen aşıkta
yarattığı keder ve sıkıntıyı da
bilmez." anlamı kastedilmiştir.*

Çekmeyen hicrān ḡamın bilmez
vişālūñ kıymetin
Derde şābir olmayan bilmez
nedür dermān-ı dōst

hicrān ḡamı:

1. hicrān ḡamı: --t

Gazel 357

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılık kederi; sevgiliden
ayrı kalmanın verdiği çok büyük
keder.*

Bir nefes mest olmasa hicrān
ḡamı eyler helāk
Anuñıçun bu Muhibbî nūş ider
ekşer ḡadeḡ

2. hicrān ḡamı: --t

Gazel 451

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılık kederi; sevgiliden
ayrı kalmanın verdiği çok büyük
keder.*

Var iy ḡabīb sen beni ko kendü
ḡālūme
Hicrān ḡamı bu ḡasta dile derd-i
ser yiter

hicrān milḡini:

1. hicrān milḡini: --i, --n, --i

Gazel 446

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık tuzu.

Ni' met-i vaşla ziyāde katma
hicrān milḡini
İdemez kimse taḡammül çünki
ḡāyet tuzludur

hicrān şebi:

1. hicrān şebi: --i

Gazel 102

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık gecesı.

Sanma ışkuñla beni hicrān şebi
tenḡā olam
Kanda olsam yār u mūnis āh u
efḡāndur baña

2. hicrān şebi: --i

Gazel 229

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ayrılıḡın karanlıḡı (gece
kadar siyah, kötü) anlamında
kullanılmıştır.*

Hicrān şebi 'aşıklara biñ dürlü
belādur
Zirā ki aña eyleyemez şubḡ
sirāyet

hicrān şebinde:

1. hicrān şebinde:

Gazel 68

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılıḡın karanlıḡı (gece
kadar siyah, kötü) anlamında
kullanılmıştır.*

Muhibbî giceler hicrān şebinde
İñiler meclis içre nite kim nā

2. hicrān şebinde: --i, --n, --de

Gazel 208

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılıḡın karanlıḡı (gece
kadar siyah, kötü) anlamında
kullanılmıştır.*

Raḡm kıl hicrān şebinde kurtara
dil-ḡasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azāb

hicrān şebine:

1. hicrān şebine: --i, --n, --e

Gazel 314

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık gecesı.

Düşmişem hicrān şebine kimse
sormaz ḡālūmi
Şubḡ sordum bilmedi çün
eyledüm şām-ıla baḡş

hicrāna döne:

1. hicrāna döne: --e

Gazel 74

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayrılık, uzaklaşma ve
bundan duyulan acı-kırıklı
duygusu haline gelme.*

Lezzeti vaşlıyla iy dil olma inen
şādmān

Soñı hicrāna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

hicrāndan cüdā ola:

1. hicrāndan cüdā ola: --a

Gazel 92

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrıktan uzak olma.

Hicr-ile zārī kılur diler
Hudā'dan rüz u şeb
İre vaşlına Muhibbī ola
hicrāndan cüdā

hicrān-ı dōst:

1. **hicrān-ı dōst:**
Gazel 280
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dostun ayrılığının acısı.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı dōst
Nuṭka ger ḳudret bulam derd-ile
diyem kanı dōst

hicrān-ı şebde:

1. **hicrān-ı şebde:--de**
Gazel 386
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık gecesi(sevgili bağlamında).

Olmuşam hicrān-ı şebde key
za'f ü nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

hicrūñ bevyābānında:

1. **hicrūñ bevyābānında:--ü, --n, --i, --n, --da**
Gazel 317
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık çölü,sahrası.

Şol ḳadar āh eyledüm hicrūñ
beyābānında kim
Raḥm idüp ḫālūme müslim didi
kāfir el-ğiyās

hicrūñ odına:

1. **hicrūñ odına:--ün, --i, --na**
Gazel 145
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliden ayrılığın verdiği ateş ve yakıcılık kastedilmiştir.

Hısta dilven baña sun sen lal-i
nābuñ cürasın
Cān u dil hicrūñ odına
yanmadın iy dil-firīb

hicrūñ şebinde:

1. **hicrūñ şebinde:--i, --n, --de**
Gazel 98
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(sevgilinin) ayrılığının gecesinde.

Uyımaz hicrūñ şebinde āşık-ı
dil-ḫaste āh
Tañ mıdur ki cān u dil tā şubḫa
dek bī-dār ola

hicrūñ zehrini:

1. **hicrūñ zehrini:--ü, --n, --i, --n, --i**
Gazel 310
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgiliden ayrılma durumunun acısı kastedilmektedir.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrūñ zehrini
Derdmendem kıl benüm
derdüme dermān el-ğiyās

hicrūñi çekem:

1. **hicrūñi çekem:--ü, --n, --i, --e, --m**
Gazel 461
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliden ayrı olma durumu(aşık bağlamında).

Ağyār ire vaşluña ben hicrūñi
çekem
Cevrūñ ne deñlü var-ısa ben nā-
tüvānadür

hidāvet buldı:

1. **hidāvet buldı:--dı**
Gazel 230
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Doğru yola erişmek.

Bu ḡamdan gel beni kurtar
kerem kıl
Görenler diyeler buldı hidāyet

hidmet idüp:

1. **hidmet idüp:--üp**
Gazel 377
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hizmet etmek, iş görmek.

Pādişāh-ı 'ālem olmakdan ise
yigdüür baña
Hıdmet idüp āsitānuñda olam
kemter 'abīd

hidmete bağlamış:

1. **hidmete bağlamış:--e, --la, --mı**
Gazel 459
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hizmete bağlanmak.

Tāc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tiğ ele san gülşenüñ
der-bāndur

hikāvet:

1. **hikāyettür:--dür**
Gazel 28
Mısra: 1
Hikaye || Olmuş hadise, başa gelen olay, mesele, konu.

Her ḡazel kim söyledüm cānā
hikāyettür saña
Ḳıssa-i derd-i derñumdan
şikāyettür saña

2. **hikāyet:**
Gazel 255
Mısra: 4
Hikaye || Olmuş hadise, başa gelen olay, mesele, konu.

Bir ḳışşadur muṭavvel zülfüñle
derdüm iy dōst
Tā ḫaşre dek dinilse diñmeye bu
hikāyet

hikāvet evlersem:

1. **hikāvet evlersem:--r, --se, --m**
Gazel 250
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir olayı ayrıntılarıyla anlatmak,öykülemek.

Eger derdümi evlersem hikāyet
Dükenmeye ola rüz-ı ḳiyāmet

hikāvet iderseñ:

1. **hikāvet iderseñ:--e, --r, --sen**
Gazel 272
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sırrını herkese

*açma,herkesle paylaşma
kastedilmektedir.*

Düşer dilden dile elbette âhîr
İderseñ sirruñi ğayra hikâyet

hikmet degül mi:

1. hikmet degül mi:--mi

Gazel 374

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir bilgelik değil mi?.

İbret degül mi gör ne bu kûbbe-
i bî-sütün
Hikmet degül mi nakş ola bu
levh-i lâciverd

hikmet kitabı:

1. hikmet kitabı:--ı

Gazel 320

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kainatın yaratılış gayesini
açıklayan kitap.*

Leblerüñüñ hâstasıyam n'îçün
itmezsin devâ
Eylegil hikmet kitabı üzre
Lokmân-ıla baħş

hıl:

1. hıl:

Gazel 49

Mısra: 10

*Sakınmak, çekinmek,
kaçınmak.*

Dilde taşvîr itmege cānā
Muħibbî nakşuñı
Bağrı ħünün eyleyüpdür iki
çeşmi hıl saña

hilâf:

1. hilâf:

Gazel 3

Mısra: 13

*(Ar.) Hilaf, zıt, yalan,
karşı, aykırı.*

Nefsüne uyup Muħibbî itme
emrine hilâf
Emrine hergiz hilâf eyler mi gör
ârz u semâ

2. hilâf:

Gazel 3

Mısra: 14

*(Ar.) Hilaf, zıt, yalan,
karşı, aykırı.*

Nefsüne uyup Muħibbî itme
emrine hilâf
Emrine hergiz hilâf eyler mi gör
ârz u semâ

hilâl ebrûñi:

1. hilâl ebrûñi:--n, --ı

Gazel 385

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hilal kaş, hilale benzeyen
kaş.*

Dâğlar her bir taraftan dîdeler
kıldı bedîd
Şâyed ola kim hilâl ebrûñi
görem ola 'ıyd

2. hilâl ebrûñi:--n, --ı

Gazel 327

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilinin) hilale benzeyen
kaşları. II Allah'ın birliği
(tasavvufi bağlamda).*

İyd-i vişâl için tutaram şavm-ı
hicrûñi
Göster hilâl ebrûñi olsun tamâm
oruç

hil'at:

1. hil'atdür:--dur

Gazel 434

Mısra: 8

*Yüksek makamdaki zatların
beğendiği kimseye ve takdir
edilen zevata giydirdiği kıymetli,
süslü elbise. Kaftan.*

Döğerler küy-ı dildâra varan
'âşıkları a'dâ
Degüldür anlara ol let ki her
birine hil'atdür

hilât:

1. hilât:

Gazel 29

Mısra: 10

Yavaşça, nâzik.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüne hilât yiterken bir palâs u
bir abâ

hil'at ü tâc u kabâ:

1. hil'at ü tâc u kabâ:

Gazel 399

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kaftan, taç ve elbise.

Ben gedâya lâyıķ olmaz
dünyâda illâ ki bu
Hil'at ü tâc u kabâ 'ızz ü
vaķârumdur nemed

hilat virdüğü:

1. hilat virdüğü:--dü, -gi

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yavaşça,nâzikçe bir şeyler
vermek,uzatmak,ikram etmek.*

Başuma âhum şuaî tâc-ı efserdür
baña

Eşk-i çeşmüm virdüğü hilat ser-
â-ser dür baña

hilatdür:

1. hilatdür:--dür

Gazel 28

Mısra: 6

*Yüksek makamdaki zatların
beğendiği kimseye ve takdir
edilen zevata giydirdiği kıymetli,
süslü elbise. Kaftan.*

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hilatdür saña

hil'at-i ħüsnüñ:

1. hil'at-i ħüsnüñ:--ü, --n

Gazel 401

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzellik sancağı.

Hil'at-i ħüsnüñ nigârâ ħüb
yaraşur kaddüne
N'ola bir dem eyleseñ tâvüs-veş
cevlân-ı 'ıyd

hilatümdür:

1. hilatümdür:--üm, --dür

Gazel 187

Mısra: 6

*Yüksek makamdaki zatların
beğendiği kimseye ve takdir
edilen zevata giydirdiği kıymetli,
süslü elbise. Kaftan.*

Şâh-ı ışkâm şule-i âhum baña
zerrîn alem
Hilâtümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

hilkat:

1. **hilkatüñ:-üñ**
Gazel 264
Mısra: 9
Tabiat, huy.

Fikr it Muhibbî hâl-i ezel
hilkatüñ neden
Kalur hañada olıcağaz kişi hõd-
perest

himâyet it:

1. **himâyet it:**
Gazel 284
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Himâye etmek, korumak,
esirgemek, gözetmek.*

İy şâh-ı hüsün 'âŝıkuñam gel
'adâlet it
Ya 'nî vefâ vü mihrüni göster
himâyet it

himâyet ola:

1. **himâyet ola:--a**
Gazel 250
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Koruma, esirgeme, sahip
çıkma durumu.*

Ne ğam halk-ı cihân düşmen
olursa
Eger senden ola zerre himâyet

himmet:

1. **himmetdür:-dür**
Gazel 28
Mısra: 4
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

Sineme gönderdi dilber
ğamzesin döndi didi
Cân içinde sakla kim bir ulu
himmetdür saña

2. **himmetüm:-üm**
Gazel 48
Mısra: 7
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

Himmetüm rahşına binüp âlemi
geşt eylesem
Açaram ğamgîn gönüller nite
kim båd-ı şabâ

3. **himmetüm:-üm**
Gazel 80
Mısra: 9
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

Himmetüm bāzını saldum sen
hümâyı şayd için
Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

4. **himmetüm:-üm**
Gazel 179
Mısra: 5
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

Himmetüm bāzına olmaz hîç bir
murg hem-cenâh
Zira pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

5. **himmeti:-i**
Gazel 200
Mısra: 10
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

İy Muhibbî cūra-i cām-ı
maħabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızır
olur şarâb

6. **himmeti:-i**
Gazel 375
Mısra: 8
*1. Yardım, ihsan 2.
Çalışma, gayret, emek.*

Umaram ki zülfüne ber-dâr
olam
Her kiŝinüñ himmeti olur bülend

himmet evle:

1. **himmet evle:**
Gazel 270
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek.

Nigāruñ kaşrına âhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

himmet ile:

1. **himmet ile:**
Gazel 392
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lütuf, kerem, yardım ile.

Yidi iklîmi musahhar idesin
himmet ile
Emr-i Hağğ-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

himmet it:

1. **himmet it:**
Gazel 284
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yardım etmek.

İster gönül küy-ı harâbâta şâh
ola
İy pîr-i deyr gel berü sen daħı
himmet it

himmeti buldum:

1. **himmeti buldum:--i, --du, --
m-du, -m**
Gazel 295
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yardım görmek, bir kerem
ve ihsana nail olmak.*

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum
İtdüm bülend himmeti buldum
murâda dest

himmeti katında:

1. **himmeti katında:--i, --i, --n,
--da-i, -n, -da**
Gazel 213
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yardım ve
bağışlama(ihsan)katı.*

İy Muhibbî cūra-i cām-ı
muħabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızır
olur serâb

himmetüñ destivle:

1. **himmetüñ destivle:--+i(y), --
le**
Gazel 129
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Manevi güç kastedilerek)
onun yardım eli ve ihsanı ile.*

Himmatün destiyle saldum
gönlümün şebbazını
Umaram dildarı şayd idem
olursa da hüma

hind ilinde:

1. **hind ilinde:--n, --de**
Gazel 104
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hindistan.

Bu Muhibbî nâlesiyle âteş içre
yandugın
Hind ilinde işide taşın ide
kağnūs aña

hindü:

1. **hindü:**
Gazel 385
Mısra: 4
Hintli tüccar, siyah köle II
Sevgilinin beni.

Niçe yıllardur yanur eşkümle
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazımş döştlar
Hindü sefid

hindü beçcedür:

1. **hindü beçcedür:--dür**
Gazel 424
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hint çocuğu (siyah renk
bağlamında).

Şem'-i hüsninde nigârün hâli
hindü beçcedür
Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

hırâm-ı kad-ile:

1. **hırâm-ı kad-ile:**
Gazel 40
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) saltın boyu.

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülüstân kılsañ
Goncalar şevke gelüp her biri
çäk ide kabâ

hırka içre:

1. **hırka içre:**
Gazel 438
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Melamet(kınanma
hırkası)giyen aşık.

Hırka içre 'ömri geçen süfi-i
sälüsa sor
Kim n' içün terk-i riyâ itmez o
bî-nâmüsa sor

hırmen-i devrâna:

1. **hırmen-i devrâna:--a**
Gazel 237
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ümitsizlik zamanı.

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i süküt
Ahum odından düşerdi hırmen-i
devrâna ot

hırmen-i tâ'atüni:

1. **hırmen-i tâ'atüni:--ü, --n, --i**
Gazel 330
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İbadet ateşi.

'İşyân yilini üstüne esdürme
sakın kim
Yoğsa idiser hırmen-i tâ'atüni
târâc

hırş-ı dünyâ:

1. **hırş-ı dünyâ:**
Gazel 331
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya hırşı.

Niçeye dek hırş-ı dünyâ
vağtudur
H'âb-ı gâfletden Muhibbî gözün
aç

hırş-ıla aldanursın:

1. **hırş-ıla aldanursın:--ur, --sın**
Gazel 101
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aç gözülük ve daha
fazlasına sahip olma arzusuyla
yanlış yollara sapma.

Yime dehrün nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde âhir
imtilâ

hış-bîn tutar:

1. **hış-bîn tutar:--a, --r**
Gazel 445
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Akraba olarak
görme,yakınında olma,yakın
tutma.

Beñzer ki yâr âyineye eylemiş
nazâr
Hüşnin görelî kendüzini hış-bîn
tutar

hışm:

1. **hışm-ıla:--ıla**
Gazel 12
Mısra: 2
Öfke, kızgınlık, gazap.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

2. **hışm-ıla:--ıla**
Gazel 14
Mısra: 12
Öfke, kızgınlık, gazap.

Câm-ı laüñ sun lebünden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestâne
söylersin baña

3. **hışm-ıla:--ıla**
Gazel 27
Mısra: 7
Öfke, kızgınlık, gazap.

Hışm-ıla çeşmün dökerse
kanımı
Hamdü-lillâh kim inâyetdür
baña

4. **hışm:**
Gazel 175
Mısra: 8
Öfke, kızgınlık, gazap.

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gâh cevri ü geh cefâ geh hışm u
geh nâz ü itâb

5. **hışm-ıla:--ıla**
Gazel 258
Mısra: 5
Öfke, kızgınlık, gazap.

Hışm-ıla eger gönderesin
sıneme ğamzeñ
Râhat görine sanma anı ola
cerâhat

6. **hışm-ıla:-ıla**
Gazel 494
Mısra: 3
Öfke, kızgınlık, gazap.

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

7. **hışm-ıla:-ıla**
Gazel 494
Mısra: 3
Öfke, kızgınlık, gazap.

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

hışm idüben:

1. **hışm idüben:--üben**
Gazel 467
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sinirlenmek.

Bu Muhibbî'ye vefâ eyle cefâ
itme disem
Çin ider ebruların hışm idüben
kîne gelür

hışm itmesün:

1. **hışm itmesün:--me, --sün**
Gazel 177
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
kızgın,sinirli bakışları
kastedilmiştir.*

Leblerün zıkr eylesem cânâ
gözün hışm itmesün
N'eylesün maħmürdür iy
pâdişâhum bu ğarîb

hışm-ıla nazar kılsa:

1. **hışm-ıla nazar kılsa:--sa**
Gazel 130
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin öfke ve kızgınlık
ile bakması.*

Çeşm-i mestün hışm-ıla kılsa
nazar
Tutmuşam ben sine hançerden
yaña

hişsedâr olupdur:

1. **hişsedâr olupdur:--up, --dur**
Gazel 205
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Pay sahibi olmak,hakkına
düşeni almak.*

Nıĝ ü bed deryâ-yı fażluñdan
olupdur hişsedâr
Hâşa bu mücrim kuluñ
luřluñdan ola bî-naşıb

hişt:

1. **hişt:**
Gazel 259
Mısra: 3
Kerpiç, tuĝla.

Dökile her yañaya hiřt
perâkende ola
Pertev-i nür-ı cemâlün dokına
süy-ı menât

hiřt evvânuñ:

1. **hiřt evvânuñ:--un**
Gazel 291
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kerpiçten saray.

Çün saña kalmaz ne lâzım
taķuñı kılmak yüce
Hiřt evvânuñ kimi sım ü kimi
zer boldı tut

hiştab idüp:

1. **hiştab idüp:--üp**
Gazel 80
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Seslenmek.

Çokdan dil gitdi benden bir daħı
añmaz beni
Anuñ için dir hiştab idüp gören
bî-dil baña

hiştab ola:

1. **hiştab ola:-a**
Gazel 86
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Söylenmek,uygun
görölmek.*

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedi
İsî gibi eger baña andan hiştab
ola

hişbe-i hübi:

1. **hişbe-i hübi:--ı**
Gazel 493
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güzelliĝinin hutbesi(sevgili
baĝlamında).*

Niçe medħ itsün Muhibbî rüyuñı
Hiřbe-i hübi çün anuñ nâmidur

hişir':

1. **hişir'a:-a**
Gazel 210
Mısra: 2
*Âb-ı hayat içtiĝi için
ölümsüzlüĝe erdiĝine, bereketi
temsil ettiĝine ve kul sıkıřtıĝında
imdadına yetiřtiĝine inanılan
kimse.*

Herkese bulmaga ömr-i cavidân
bir şey sebeb
Hişir'a âb-ı hayât u rindese âb-ı
ineb

hişir:

1. **hişir:**
Gazel 23
Mısra: 8
*Âb-ı hayat içtiĝi için
ölümsüzlüĝe erdiĝine, bereketi
temsil ettiĝine ve kul sıkıřtıĝında
imdadına yetiřtiĝine inanılan
kimse.*

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hişir olup ben kalmışa gül
göstere râh iy şabâ

2. **hişir:**

Gazel 259
Mısra: 1
*Âb-ı hayat içtiĝi için
ölümsüzlüĝe erdiĝine, bereketi
temsil ettiĝine ve kul sıkıřtıĝında
imdadına yetiřtiĝine inanılan
kimse.*

Buldı Hişir emr-ile zulmetde
varup âb-ı hayât

Lik takdîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

3. **hızr-ıla:-ıla**

Gazel 291

Mısra: 2

*Âb-ı hayat içtiği için
ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi
temsil ettiğine ve kul sıkıştığında
imdadına yetiştiğine inanılan
kimse.*

Heft iklimi saña cümle
musaḥḥar boldı tut
'Ömr dahı Hızr-ıla 'âlemde
hem-ser boldı tut

hızr leblerüñ içelden:

1. **hızr leblerüñ içelden:--ler, --
ün, --e, --l, --den**

Gazel 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) ab-ı hayat suyu
içip ölümsüz olduğuna inanılan
kişinin sevgilinin dudaklarına
erişmesi kastedilmiştir.*

Hızr içelden leblerüñ koyup
varup ḥayvân suyn
Anuñ-ıçundur görünmez ḥalkdan
eyler hicâb

hızr olup:

1. **hızr olup:--up**

Gazel 216

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hızır olup âbihayat
(efsâneye göre yalnız Hızır'ın
içtiği, içeni ölümsüz kılan su,
ebedî hayat suyu, bengi su)
içmek.*

Ġazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vaḫtı
Sikender Hızr olup mülk-i
cihânda ömr sürdüñ tut

hızr-ı zinde olasin:

1. **hızr-ı zinde olasin:--de, --a, -
-sın**

Gazel 233

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönlü diri Hızır (ab-ı
hayatı içmesi bağlamında)
kastedilmiştir.*

Totalum olasin sen Hızr-ı zinde
Felek âhir içürür merg şerbet

hod:

1. **hod:**

Gazel 204

Mısra: 4

"De / da" bağlacı.

Gözünden ḥâb dilden gitdi
şabrüm
Ne gündüz râḫat oluram ne ḥod
şeb

2. **höd:**

Gazel 244

Mısra: 6

"De / da" bağlacı.

Ġonca mey içmiş yasagin
tutmamış şâh gülüñ
Kokuban agzın şabâ didi bu ḥöd
evkâr mest

3. **hod:**

Gazel 251

Mısra: 9

"De / da" bağlacı.

Ne şādân ol ne ḥod ğamġin
Muḥibbi 'âlem içinde
Gedâ mîr ü cüvân u pîr iderler
çün kamu riḫlet

4. **höd:**

Gazel 255

Mısra: 1

"De / da" bağlacı.

Ne hicre var nihâyet ne ḥöd bu
cevre ğâyet
Öldürse dahı ğamzeñ itmeye dil
şikâyet

5. **hod:**

Gazel 335

Mısra: 11

"De / da" bağlacı.

Baña ârzü yâr ḥod beddür saña
Zâhidâ çün bir degüldür her
mizâc

hod perest:

1. **hod perest:**

Gazel 248

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mağrur. Kendini çok
beğenen. Kibirli.*

Mey-ḥ'õra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ḥod
perest

hod-bîn:

1. **höd-bîndür:--dür**

Gazel 477

Mısra: 2

*Sadece kendini gören,
mağrur, kibirli (kimse).*

Ḥüblar âyîneye bakmak ezel
âyîndür
Ḥüsnini gören anuñçun her biri
ḥöd-bîndür

hod-perest:

1. **höd-perest:**

Gazel 264

Mısra: 10

*Kendine tapan, kendini
beğenmiş (kimse).*

Fikr it Muḥibbi ḥâl-i ezel
ḫilkatüñ neden
Kalur ḫaḫâda olıcagaz kişi ḥöd-
perest

hoḫka dehânın:

1. **hoḫka dehânın:--ı, --n**

Gazel 355

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük ve biçimli (ağız).

Yiryüzi kanlu yaşumla lâle reng
oldı yine
Öpeli hoḫka dehânın dilberüñ
meygün ḫadeḫ

hoḫkayı:

1. **hoḫkayı:--yı**

Gazel 172

Mısra: 4

*Cam, seramik veya
metalden yapılmış küçük kutu
biçimindeki kap. (Bilhassa içine
mürekkep konulur.) (Beyitte
Allah'ın sırlarını keşfetmek
kastedilir.).*

Hoḫka-i ğaybuñda çünki devâ
medfündür
Hoḫkayı keşf it şifâ rüzî saña
olsun ḫarîb

hoş:

1. **hoş:**

Gazel 3

Mısra: 1

Daha güzel, daha iyi.

Dün gece nāgāh irişdi gūşuma
bir hoş nidā
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cānın fedā

2. **hoş:**

Gazel 12

Mısra: 9

Daha güzel, daha iyi.

İy Muhibbī āşık oldur derd-i
yān hoş göre
Derden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

3. **hoş:**

Gazel 107

Mısra: 10

Daha güzel, daha iyi.

Murğ-ı ğam geldi Muhibbī
eyledi gönlüm vatan
Didi gitmem ğayra bu hoş
āşiyāmdur baña

4. **hoşdur:-dur**

Gazel 343

Mısra: 10

Daha güzel, daha iyi.

Muhibbī sakla 'ışkı müdde'nden
Ki hoşdur dāyimā olmak nihān
genc

5. **hoş:**

Gazel 97

Mısra: 11

Aslında, gerçi.

Āşiyānın özledi cān murğı hoş
pervāz idüp
Cennet ehliydi bu dünyā geldi
çün zindān aña

hoş cedvel:

1. **hoş cedvel:**

Gazel 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte)güzel bir kenar

süsü.

Çün haţuñ hüsnüñ kitābın yazdı
tahrir eyledi
Kākülün müşg-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

hös dimişler:

1. **hös dimişler:--miş, --ler**

Gazel 302

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Söyleniş ve ifadenin güzel-
kibar olması kastedilmektedir.*

Serverā kaddüñ yanında serv
pest
Hös dimişler dest-ber-bālā-yı
dest

hoş dutup:

1. **hoş dutup:--up**

Gazel 97

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Birine iyi ve sevecenlikle
davranmak, onu incitmek.*

Çabr içinde rāhat eyle hoş dutup
dāyim anı
Yā İlähī eyle her müşkil işin
āsān aña

hoş edā:

1. **hoş edā:**

Gazel 205

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anlatış tarzı güzel olmak.

İy Muhibbī cāmi-i hüsninde
yāruñ Cuma gün
Hoş edā ile okudu hutbe-i hüsnin
haţib

hoş geçür:

1. **hoş geçür:--ür**

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hoş bir biçimde geçirmek.
(Ömür bağlamında).*

Hoş geçür ömri Muhibbī dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türāb

hoş gör:

1. **hoş gör:**

Gazel 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kusuru sorun yapmamak,
anlatışla karşılamak.*

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayātuñda
Ölince tā anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

hoş görelüm:

1. **hoş görelüm:--e, -lı, -m**

Gazel 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*...yı anlayışla karşılamak |
kıymetini bilmek (irmemek
bağlamında).*

Vaşl umarken ben naşib olan çü
hicrāndur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermāndur baña

hoş görür:

1. **hoş görür:--ür**

Gazel 335

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İyiye yormak, hoşgörü ile
karşılamak.*

Mihirden cevri Muhibbī hoş
görür
İtdi anuñla ezelden imtizāc

hoş lakab komış:

1. **hoş lakab komış:--miş**

Gazel 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığı -
mecnun- demesi ona beğenilen
bir takma isim vermesi olarak
adlandırılmıştır.*

Ol saçı leylā bu ben dīvāneye
mecnün dimiş
Şādam ol günden berü kim baña
hoş komış lakab

hoş lakab virmiş:

1. **hoş lakab virmiş:--miş**

Gazel 74

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığı
köpek diyerek onu muhatap
alması ve güzel,değerli bir isim
vermesi kastedilir.*

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küymda yār

Hoş lakab vermiş habîbüm baña
gâyet fâhr ola

hoş olur:

1. **hoş olur:--ur**
Gazel 189
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hoşa gidecek durumda
olmak, iyi olmak.*

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

hoş tutar:

1. **hoş tutar:--a, --r**
Gazel 125
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İyi muâmele etmek, şefkatli
davranmak.*

Hoş tutar her dem rakîbi
gözlemez âşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña

hoş-bü irişüp:

1. **hoş-bü irişüp:--iş, --üp**
Gazel 105
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin güzel kokusunun
sabah rüzgarıyla aşığa
ulaşması.*

Şâdmânam kim şabâ urdukça
şâne zülfine
Cân dimâğın ter kılur irişüp ol
hoş-bü baña

hoş-hâl olmuşdur:

1. **hoş-hâl olmuşdur:--muş, -dur**
Gazel 41
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mutlu,halinden memnun
olmak.*

Işk-ıla hoş-hâl olmuşdur Muhib
Işkdan ayırma anı yâ Rabbenâ

2. **hoş-hâl olmuşdur:--miş, -dur**
Gazel 69
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mutlu,halinden memnun
olmak.*

Işk-ıla hoş-hâl olmuşdur Muhib
Işkdan ırma anı yâ Rabbenâ

hü:

1. **hü:**
Gazel 125
Mısra: 12
Hu, seslenme edati.

Ney gibi nâlân olur miskîn
Muhibbî derdmend
Def gibi sîne döğüp efgân
olupdur hü baña

2. **hü:**
Gazel 171
Mısra: 1
Hu, seslenme edati.

İtmesün cevri ü cefâyı kendüzine
hü habîb
Hastanuñ ahvâli n'olur bilmeye
derdin tabîb

3. **hü:**
Gazel 475
Mısra: 3
Hu, seslenme edati.

Âdet idinme kendüñe cevri
cefâyı hü
Nâz u girişme şive dahı vakthâ
olur

4. **hü:**
Gazel 96
Mısra: 8
1)Huy,karakter.
2)Alışkanlık.

Ol gözi cellâddan saña terahhüm
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hü aña

hü çeker:

1. **hü çeker:--e, --r**
Gazel 484
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Zikirde/duada Allah'ın
"hu" adını sürekli söylemek //
feryat fîğan etmek.*

Bir kadeh her kim ki nüş itdi
mahabbet cür'asın
Mest-i lâ-ya'kıl olup dehr içre
her dem hü çeker

hü dutdum ki:

1. **hü dutdum ki:**
Gazel 85
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allah'ın güzel isimlerinden
olup zatını ifade eden mutlak
gayb olan hüviyyeti. (Eskiden
dervişler arasında kullanılan
çağırma ve seslenme sözü)
söylemek.*

Mihnet-ile şöyle hü dutdum ki
şebhâ-yı firâk
Aluram ol dem helâk olsam eger
hicrân cüdâ

hü dutup:

1. **hü dutup:--up**
Gazel 268
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"O" manasındaki "hüve"
zamiri, Allah. demek
kastedilmiştir.*

Kaldı vîrâne-i mihnetde
Muhibbî şeb ü rüz
Hü dutup dil gam-ıla olalı ârâm-
ı kühest

hü midur:

1. **hü midur:--mı, --dur**
Gazel 426
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huy ve alışkanlık.

Ol tabîb-i cân gelüp sormaz
Muhibbî hastayı
Yoğsa aña cevri ü zulm itmek
ezelden hü midur

hüb:

1. **hüb:--lar**
Gazel 11
Mısra: 8
Güzel, hoş II sevgili.

Çün güzeller pâdişâhısın virildi
şâhlık
Çık serir-i hüsnâ dinstün hüb:lar
şâhı saña

2. **hüb:--lar**
Gazel 130
Mısra: 10
Güzel, hoş II sevgili.

Yaşuñı sîm it Muhibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hüb:lar zerden yaña

3. **hüba:-a**

Gazel 206

Mısra: 7

Güzel, hoş II sevgili.

Olursam tañ mıdur sen hüba
māyıl
Çün oldı hüblar her yirde
maṭlüb

4. **hüblar:-lar**

Gazel 206

Mısra: 8

Güzel, hoş II sevgili.

Olursam tañ mıdur sen hüba
māyıl
Çün oldı hüblar her yirde
maṭlüb

5. **hüblarda:-lar, -da**

Gazel 297

Mısra: 8

Güzel, hoş II sevgili.

Cān u dil aldı lebinden büse
ıkrār eyledi
Hüblarda olmaz imiş 'ahd ü
peymāni dürrüst

6. **hüblarda:-lar, -da**

Gazel 329

Mısra: 6

Güzel, hoş II sevgili.

Yazdı aḥsen hüsnuñi iy döst
ḥaṭṭāt-ı ezel
Hüblarda kalmadı bāzār-ı hüsni
içre revāc

7. **hübdur:-dur**

Gazel 348

Mısra: 8

Güzel, hoş II sevgili.

Cān u dil oldı şehā tır-i müjeñ
birle helāk
Her ne kim senden ire hübdur
olmaz o kabīḥ

8. **hüblar:-lar**

Gazel 477

Mısra: 1

Güzel, hoş II sevgili.

Hüblar āyineye bakmak ezel
āyındür
Hüsniñi gören anuñçun her biri
ḥöd-bındür

9. **hüba:-a**

Gazel 480

Mısra: 9

Güzel, hoş II sevgili.

Bakma Muḥibbī hüba dilerseñ
selāmeti
Zirā ki meyl kişide evvel
görüştüdür

hüb ola:

1. **hüb ola:--a**

Gazel 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel, hoş olmak.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
tārumār ider
Meclisde sākī ola eger bir nigār
hüb

hüb yaraşur:

1. **hüb yaraşur:--aş, --ur**

Gazel 401

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel

olmak,yakışmak,layık olmak.

Ḥil'at-i hüsnuñ nigārā hüba

yaraşur ḳaddüñe

N'ola bir dem eyleseñ tāvüs-veş

cevlān-ı 'iyd

hübb-ıla:

1. **hübb-ıla:**

Gazel 384

Mısra: 8

*Sevgi,muhabbet,bağlılık ve
dostluk.*

Sākī şarāb-ı şāfi getir cāni tāze
kıl

Ḥalvetde kor hübb-ıla zāhid ola
ḳadīd

hüblük mülkinde:

1. **hüblük mülkinde:-i, -n, -de**

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik ülkesi.

Hüblük mülkinde kaldurduñ
livāyı ḥusrevā
Virdi ṭabluñ ser-te-ser ālemlere
şıyt u şadā

hucac olmaya:

1. **hucac olmaya:--ma, --y, --a**

Gazel 341

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hacılık yolculuğunu

gerçekleştirmiş olanlar.

'İşkuma şahid degül mi eşk-i
surḥ u rüy-ı zerd
Bundan özge döstlar olmaya
'uşşāka hucac

hüccet:

1. **hüccetini:-i, -n, -i**

Gazel 352

Mısra: 3

Senet, delil.

İledüp hüccetini ḳāzī-i 'işka
ḥaṭṭuñ
Göricek anı ḳabül itdi didi naḳl-
i şahīḥ

hüccend:

1. **hüccend:**

Gazel 398

Mısra: 10

*İsfahan ve Hucend ehli,
âlimleri. II Günümüzde İsfahan:
Iran 'da, Hucend:Tacikistan 'da
yer almaktadır.*

Pārs ehline eger irse Muḥibbī
şī'iri
İşidüp kabri içinde diye taḥşin
hüccend

hudā:

1. **hudā:**

Gazel 3

Mısra: 6

Allah (c.c.), Cenāb-ı Hak.

Bassa şemsüñ nūrını nūrūñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ āleme sensin çü
maḥbüb-ı Ḥudā

2. **hudā:**

Gazel 32

Mısra: 2

Allah (c.c.), Cenāb-ı Hak.

Devrān cefā vü cevri-ile itdi
bugün cezā
Budur ümidüm eyleye rahmet
yarın Ḥudā

3. **hudā:**

Gazel 197

Mısra: 4
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Yokdur nazîr hüsnuñe olduñ
habîb-i Hak
Âlem içinde kıldı Hudâ seni
müntehab

4. **hudâ:**
Gazel 263
Mısra: 1
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Hudâ cem' eylemiş sende
melâhat
Yüzünden berç urur nür-ı
hidâyet

5. **hudâ'nuñ:** -n, -uñ
Gazel 326
Mısra: 5
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nuñ
Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

6. **hudâ'nuñ:** -n, -uñ
Gazel 328
Mısra: 3
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Habîbi olmasa idüñ Hudâ'nuñ
Müyesser olmaz idi saña mi'râc

7. **hudâ'dan:** -'dan
Gazel 336
Mısra: 6
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Getürdi saña Cibrîl tâcla hulle
Hudâ'dan saña ihsân oldu mi'râc

8. **hudâ:**
Gazel 392
Mısra: 18
Allah (c.c.), Cenâb-ı Hak.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Hudâ kahr-ıla çün
kavm-i Semüd

hudâ emriyle:

1. **hudâ emriyle:** --i, --y, --le
Gazel 340
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'ın emriyle.

Hudâ emriyle aña tîğ inelden
Kılıpdur ehl-i küfri cümle târâc

hudâ'dan dileğim budur:

1. **hudâ'dan dileğim budur:** --
dan, --ü, --m, --dur
Gazel 376
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'tan dileğim şudur ki
anlamında kullanılmıştır.

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bî-dîn raqîb
Dileğim budur Hudâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

hudâ'dan diler:

1. **hudâ'dan diler:** --r
Gazel 92
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah(c.c.)dan istemek, dua
etmek, dilemek.

Hicr-ile zârî kılır diler
Hudâ'dan rüz u şeb
İre vaşlma Muhibbî ola
hicrândan cüdâ

hudâ'dan ğayrı:

1. **hudâ'dan ğayrı:** --ı
Gazel 499
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'tan başka bir kimse.

Çekdiğüm derd ü gamı bilmez
Hudâ'dan ğayrı kes
Añlamazlar saglar hasta ne hâl
üstindedür

hudâ'nuñ luftı bî-hisâb:

1. **hudâ'nuñ luftı bî-hisâb:** --
nun, --ı
Gazel 144
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) "günahım çok
diye düşünme zira
yaratıcının(Allah c.c'in) iyilik ve
bağışlayıcılığı
çoktur,sınırsızdır." anlamı
kastedilir.

İy Muhibbî cürmüñ añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğusa luftı
Hudâ'nuñ bî-hisâb

hudâ'ya şükr evledük:

1. **hudâ'ya şükr eyledük:** --y, --
a, --dü, --k

Gazel 220
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Allah'a şükretmek
kastedilmiştir.

Hafta vü ay u yıllar geçmişti
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hudâ'ya gördük
seni selâmet

hükm:

1. **hükmün:** -ün
Gazel 156
Mısra: 7
Hüküm, karar (Allah'ın
hükümü).

Kullaruñ için yaratduñ hükmün
izhâr eyledün
Gül bitürdün hârdan kurı
şecerden dañı sîb

hükm ide mi:

1. **hükm ide mi:**
Gazel 69
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Buyruğu, etkisi, egemenliği
altında bulundurmak.

Ben nedim-i kemterin bir
bendeyem
Hükm ide mi bendeye bir pâdişâ

2. hükm ide mi:

Gazel 70
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Buyruğu, etkisi, egemenliği
altında bulundurmak.

Bendeñem yârâ bilürsin sen dilâ
Hükm ide mi pâdişâha hiç gedâ

hükm itdi:

1. **hükm itdi:** --di
Gazel 137
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Karar vermek.

Akl alup dil mülkine hükm itdi
kâfir gâmzesi
Korkaram şimden girü kaşdı
anuñ imân ola

hükm itseñ:

1. **hüküm itseñ**:--se, --n

Gazel 468

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin buyruğu, etkisi, egemenliği altında bulunmak.

Bend-i zülfünde niçe diller esir
Her ne hüküm itseñ şehâ sensin emir

hüküm keserse:

1. **hüküm keserse**:--e, --r, --se

Gazel 345

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emir etmek, karar

vermek, hüküm göstermek.

İşk-ıla dāmānını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hüküm anuñ sultān
beni bilmez mi hîç

hüküm-i şer-ile:

1. **hüküm-i şer-ile**:--i, --le

Gazel 212

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kur'an-ı Kerim'e ve Din-i

İslâm'a uygun kanun ile verilen karar. şeriatın hükmü.

Gerçi kan içmek Muhibbî
hüküm-i şer-ile haṭā
Lebüñ olmuşdur şürāhî hūnını
içmek şavāb

hükümün buyur:

1. **hükümün buyur**:--mü, --n

Gazel 133

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye hitaben; kararını

söyle anlamında kullanılmıştır.

Sen Muhibbî kuluñı cevruñe
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılıcadur hükümün
buyur olur revā

hular midur:

1. **hular midur**:--lar, --mi, --dur

Gazel 435

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"O" mânasına zamir olup,

Kur'an-ı Kerim'de, bir Allah'tan

başka ilâh olmadığını ifade eden ve kelime-i tevhid olan bu \$ lâfzında şeklinde 26 defa zikredilmiştir. Müstakil olarak "hüve" diye okunur.

Her kılum ağız açup derd-i
dilüm taḳrîr ider
Güşuñā almaduguñ bilsem saña
hular midur

hulüd ola:

1. **hulüd ola**:--a

Gazel 392

Mısra: 24

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Daimî surette ilelebet

kalmak.

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla hulüd

hümâ:

1. **hümâ:**

Gazel 75

Mısra: 4

(ulu) kuş. II yüce gönüllü

(bir) kimse, itibarlı (bir) insan.

Bâza beñzetdüm bu gönüm seni
itmege şikâr
Bildüm fikr-i muḫâl imiş ki
sensin bir hümâ

2. **hümâ:**

Gazel 129

Mısra: 6

Devlet kuşu, hükümdarlık

alameti. II saadet, mutluluk

veren, sevgili.

Himmetün destiyile saldum
gönümün şebbâzını
Umaram dildârı şayd idem
olursa da hümâ

hümâ gibi:

1. **hümâ gibi:**

Gazel 423

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafdağı'nda ve daimi

karlar bölgesinde yaşadığı kabul edilen, boz renkli, kanatları zümrüt yeşili, gölgesinin bir kimsenin üzerine düşmesi o kimsenin başına devlet kuşu konacağına alâmet

sayılan, çok büyük, yırtıcı, efsanevi kuşa benzer şekilde.

Yüksek uçarsa hümâ gibi 'aceb
midür niğâr
İki yañadan ser-i zülfini bâl ü
per geçer

humâr:

1. **humâr**:--u, --m

Gazel 217

Mısra: 5

(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

Bir bâde ile def ider başda
humârüm
Ger pîr-i muğân itse ne tañ keşf-
i kerâmet

2. **humâra**:--a

Gazel 356

Mısra: 2

(içkiden sonra gelen) baş ağrısı, mahmurluk.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rüh
Her kim humâra çâre diler
eylesün şabüh

hümâ-veş:

1. **hümâ-veş:**

Gazel 7

Mısra: 3

Hüma kuşu gibi.

Perçemün zülfün hümâ-veş sâye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

hümâyı savd:

1. **hümâyı şayd:**

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av kuşu.

Himmetüm bâzını saldum sen
hümâyı şayd içün
Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

hum-hâne oldı:

1. **hum-hâne oldı**:--dı

Gazel 283

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyhane, şarap evi haline gelmek.

Bu Muhibbî vaşlı gencin isteyüp vîrân olur
Aña bu vîrânelik hüm-hâne oldu 'âkıbet

hüm-ı mey-hâne-veş:

1. hüm-ı mey-hâne-veş:

Gazel 242

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyhanede içine şarap doldurulan küp gibi, şarap küpü misali.

Olup mest ü harâbâtî maḥabbet cāmını nüş it
Hüm-ı mey-hâne-veş her dem şafâdan kaynayup cüş it

hün:

1. hün:-ı

Gazel 17

Mısra: 5

Kan.

Müdâm akar ciger hünî gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşî ya

2. hüna:-a

Gazel 55

Mısra: 12

Kan.

Bu Muhibbî hasretiyle şol kadar kan ağladı
Lâlelerden hüna ğarḫ olan tolu şahrâ ola

3. hün-ıla:--ıla

Gazel 103

Mısra: 8

Kan.

Gel temâşâ eyle cânâ yine gönülüm hânesin
Hün-ıla mersüm bir tāk-ı muḫarnesdür baña

4. hünün:-ın

Gazel 214

Mısra: 2

Kan.

İy mâh cemâlüne cihânî nigerân it
Göster ruḫuñ aşıkları hünün cigerân it

5. hünüm:-um

Gazel 246

Mısra: 8

Kan.

Ko kılsun seng-i küyuñ la'l ü mercân
Dökilsün her yaña bu hünüm iy döst

6. hün:

Gazel 486

Mısra: 4

Kan.

Dil kebâb itdi ciger miḥmân idüp derd ü ğamı
Sākî-i çeşmüm şarâb-ıçun başından hün çeker

hün akar:

1. hün akar:--a, --r

Gazel 462

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözünden kanlı yaş akması.

La'l-i nâbuñ yâdına her dem gözümden hün akar
Sanasın bezm-i maḥabbette mey-i gülgün akar

hün içer:

1. hün içer:--e, --r

Gazel 499

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan içmek(aşık bağlamında).

Çeşmüñüñ bilmem ne hâli var ne al üstindedür
Hün içer ancak bunu bildüm kıtâl üstindedür

hün tamar:

1. hün tamar:--ar

Gazel 485

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan damlaması(aşığın göz yaşları bağlamında).

Dîdeden eşküm benüm turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzini bu gözlerümden hün tamar

hün-âb akıtdı:

1. hün-âb akıtdı:--ıt, --dı

Gazel 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözlerinden kanlı yaş akması kastedilmiştir.

Kalmadı cismümde cân u hicr ara cânumda tâb
Gözlerüm hün-âb akıtdı oldu dil mülki harâb

hünâbe-i cigerle:

1. hünâbe-i cigerle:--le

Gazel 231

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciğerin kanlı suyu ile dolmak. II Aşığın ciğerinin kanlanması. II Aşığın aşk sebebiyle katlanılmaz acılar çekmesi.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa pāk ü şâf
Hünâbe-i cigerle döner kana 'âkıbet

hün-bahâ:

1. hün-bahâdur:-dur

Gazel 485

Mısra: 5

Kan pahası, diyet.

Hün-bahâdur ğamzesi öldürdüğü dil-hasteye
Bâde içse katre-i la'l-i lebi meygün tamar

hün-bahâ ola:

1. hün-bahâ ola:-a

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kan pahası,aşığın canı ve başı pahasında sevgiliden talep ettiği istek anlamında kullanılmıştır.

Ya çeşmüne di eylesün kaçad cânuma
Ya büseñi vir tâ ki baña hün-bahâ ola

hüner:

1. hüner:

Gazel 451

Mısra: 10

Bilme, marifet; ustalık, beceriklilik.

Oldı Muhibbî zühd ü şalâh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşâk içinde bî-ser ü pâlık
hüner yiter

hüner mi:

1. hüner mi:--mi

Gazel 294

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mârifet. Bilgililik. Ustalık, mahâret.

Ufatmak sâgarı zâhid hüner mi
Bütün kılmak-durur anı kerâmet

h nh ar:

1. h nh ar:

Gazel 289

Mısra: 6

Kan içici, kan dökücü; sevgilinin gözleri.

G l g l olmuş haddi be zer
kanımı n ş eylemiş
Bagrumı ister keb b ol gözleri
h nh ar mest

h n-ı 'aşıık dökmede:

1. h n-ı 'aşıık dökmede:--me, --de

Gazel 443

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşıık kanı dökmek.

Mey yirine kanım içse ta n
midur ol çeşmi mest
M h-r lar h n-ı 'aşıık dökmede
b -b kd r

h n-ı ciger:

1. h n-ı ciger:

Gazel 163

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

 iger kanı; yürek kanı II gönül acısı; kanlı gözyaşı.

Bezm-i  amda içmege y r n-ıla
h n-ı ciger
Eylerem dil  teşine karşı bu
bagrum keb b

2. h n-ı ciger:

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

 iger kanı. ||  z nt  göz yaşıları; keder; elem.

Aceb gözümden akan iki  eşme
Aceb h n-ı ciger midür y h d
 b

3. h n-ı ciger:

Gazel 423

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

 iger kanı. ||  z nt  göz yaşıları; keder; elem.

Kim ki çeşmi s garından n ş ide
h n-ı ciger
Devlet-i 'ışku nda ol D r  v 
İskender geçer

h n-ı cigerden:

1. h n-ı cigerden:--den

Gazel 406

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

 iger kanı II Gönül acısı, keder.

G zi yaşlı olur h n-ı cigerden
Dağı hem ehl-i 'ışku n çehresi
zerd

h n-ı cigerle:

1. h n-ı cigerle:--le

Gazel 374

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yürek/ iger kanı.

Çeşm-i siy h h n-ı cigerle
görindi sur 
M y-ı sefid z hir olup oldu r y-ı
zerd

h n-ı dil:

1. h n-ı dil:

Gazel 21

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı.

Bu Muhibb  v d -i hicre yöneldi
z d içün
H n-ı dil yiter şar b iy  am
gelüp aş ol başa

2. h n-ı dil:

Gazel 277

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı.

Bu defter-i had  ş m h n-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa l -b d ider a a
sir yet

3. h n-ı dil:

Gazel 146

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı.

İy refik n bezm-i  amda h n-ı
dil n ş ideli
K met m  eng   dilüm ney
s nem olmuştur reb b

4. h n-ı dil:

Gazel 418

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı.

H n-ı dil n ş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
R yeg n vaşlın   n ol mihrib n
görmez leziz

h n-ı dilden:

1. h n-ı dilden:--den

Gazel 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı; üzüntü, keder, derin teessür.

Gerçi d ny  halkı m yil dürlü
dürlü nimete
Başa gelmez h n-ı dilden
 zgeye hiç iştih 

2. h n-ı dilden:--den

Gazel 389

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kanı; üzüntü, keder, derin teessür.

K rp g m c r b olup su sa dı
dem dem k yu a
H n-ı dilden eyledüm   n
kılmadı anı meded

h n-ı düşmen mi gerekdür:

1. h n-ı düşmen mi gerekdür:--mi, --d r

Gazel 349

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**(Beyitte) *Düşman kanı**gereklidir,değildir anlamında kullanılmıştır.*

Rezmğāh içre Muhibbī merd
olanlara müdām
Hün-ı düşmen mi gerekdür
kâselerden ser çadeh

hünî gözi:1. **hünî gözi:--i****Gazel 264**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Kanlı göz II kan alıcı göz.*

Hañçer çekerse katlûme hünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kâyil olur olsa kişî
mest

2. **hünî gözi:--i****Gazel 472**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Kanlı göz II kan alıcı göz.*

Göñlümi aldı çaşdı yine şimdi
cânadur
Kanımı içdi hünî gözi meyli
cânadur

hünî gözün:1. **hünî gözün:--ü, --n****Gazel 494**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Kan dökücü göz.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Adetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

hünî gözün kanımı içse:1. **hünî gözün kanımı içse:--ü,***--n, --u, --m, --i, --se***Gazel 494**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) *sevgilinin kan
dökücü bakışlarının aşğın da
kanımı içmesi yani onu canından
emesi kastedilmektedir.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse

'Adetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

hünı mercândur:1. **hünı mercândur:--dur****Gazel 39**

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Mercan kanlı.*

Toldur dürlerle bagrum hünı
mercândur baña
Bulnur Zîrâ gözümün yaşı
ummândur baña

hün-ı murdârın:1. **hün-ı murdârın:--ı, --n****Gazel 477**

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Temiz olmayan,kirli kan.*

Dökmez-idüm hün-ı murdârın
râķib-i kâfirün
Ruğların egmiş işitdüm
ğayretüm bir dindür

hün-ıla tolsa:1. **hün-ıla tolsa:--la, --sa****Gazel 357**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Kan ile dolu hale gelme.*

Bagrı hün-ıla şürâhümün ne tañ
tolta müdām
Sayd idüp meh-rûları turmaz
lebin öper çadeh

hünın dökmege:1. **hünın dökmege:--ı, --n, --***meg, --e***Gazel 465**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Aşğın kanını dökmek.*

Çeşmi yine bu Muhibbî çaşdına
Elde hünın dökmege hañçer
tutar

hünını içmek:1. **hünını içmek:--ı, --ni, --mek****Gazel 212**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Kanımı içmek.*

Gerçi kan içmek Muhibbî
hük-m-i şer-ile haţā
Lebüñ olmışdur şürâhî hünını
içmek şavāb

hünüm içmege:1. **hünüm içmege:--um, --me, --***ge***Gazel 162**

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**(Beyitte) *sevgilinin aşğı**öldürüp,kanımı içmek isteyişi
kastedilmiştir.*

Çeşmi ya atdı fiten ğamzesini
itdi hadeng
Hünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

hür:1. **hür:****Gazel 186**

Mısra: 3

*Ahu gözlüler, cennet**kızları.*

Diler zâhid cinān u hür u kever
Velî aşıklara dîdâr maţlûb

2. **hür:****Gazel 492**

Mısra: 5

*Ahu gözlüler, cennet**kızları.*

Mihr ü mäh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller ğusrevine cümlesi
kâyil-durur

hurmā-vı ter:1. **hurmā-yı ter:****Gazel 421**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade***Taze hurma.*

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ğurmā-yı
ter lezîz

hürmet:1. **hürmetine:--i, -(n)e****Gazel 1**

Mısra: 9

*... nin hatırı için, ...**şerefine, -e olan saygı sebebiyle*

(Hz. Muhammet kast edilmiştir.).

Muṣṭafâ'nun hürmetine yâ İlah
Sen müyesser eyle cennât-ı
naîm

hürmet itmez:

1. **hürmet itmez:--mez**
Gazel 169
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hürmet etmek, değer
vermek, saygı göstermek, itibar
etmek.*

İy Muhibbî hürmet itmez
kimseye sultân-ı ışık
Bir-durur dergâh-ı âlî sen de
anun şeyh ü şâb

hürşid:

1. **hürşid:**
Gazel 88
Mısra: 3
Güneş (Hz. Muhammed).

Hürşid tülû itse olur zerrelere
ayân
Her kanda kim gül açıla lâ-büd
hezâr ola

hürşid ile mâha:

1. **hürşid ile mâha:--a**
Gazel 335
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güneş ve ay.

Müşterî olalı 'âlem mihrüne
Kalmadı hürşid ile mâha revâc

hürşid ola:

1. **hürşid ola:--a**
Gazel 357
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güneş olmak, aydınlatıcı-
yol gösterici anlamında
kullanılmıştır.*

İçmeyem mey ger baña hürşid
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

hürşid togsa:

1. **hürşid togsa:--sa**
Gazel 470
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güneşin doğması, sevgilinin
görülmesi.*

Togsa hürşid açılır
merdümleüñ gönli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruḥ-ı rüşen yiter

hürşid-i enver:

1. **hürşid-i enver:**
Gazel 253
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlak güneş II sevgili.

Sen olduñ hüsn-ile hürşid-i
enver
Kapuñda cümle 'uşşak oldı
zerrât

hürşid-i rahşân:

1. **hürşid-i rahşân:**
Gazel 286
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Parlak güneş II sevgilinin
yüzü.*

Hem-demün dünyâda bir gün
yüzlü cânân oldı tut
Maḥremün dün gün meh ü
hürşid-i rahşân oldı tut

hürşid-i rahşânı:

1. **hürşid-i rahşânı:--ı**
Gazel 269
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*I. Parlak Güneş. II.
Sevgilinin güneş gibi parlak
yüzü.*

Pertev-i hüsnüñle cânâ dil
münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hürşid-i
rahşânı dürüst

hürşid-i rahşân-ıla:

1. **hürşid-i rahşân-ıla:--la**
Gazel 316
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Parlak güneş (sevgili ışığı
ve güzelliği yönüyle güneş
benzetilmektedir.).*

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide
sen ḥan-ıla baḥş
Zerre niçe eylesün hürşid-i
rahşân-ıla baḥş

hürüc eyleye:

1. **hürüc eyleye:--y, --e**
Gazel 327
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ayaklanmak, karışıklık
çıkarmak.*

Kâfir ḥatını gör nice İslâma
kaşd ider
Hâzırlanur ki eyleye baḥş
kaldurup hürüc

hür-ves:

1. **hür-ves:**
Gazel 89
Mısra: 1
*Ahu gözlüler, cennet
kızları.*

Her yir bugün ki hür-ves
mehlikâ ola
Ol yir hemân aşıkâ cennet-serâ
ola

hüş:

1. **hüşdan:--dan**
Gazel 261
Mısra: 11
*Akı, fikir, iyi ile kötüyü
ayırma hissi.*

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
'İşkuñ ezel câmını içdüm çün
elest

huşk leb:

1. **huşk leb:**
Gazel 197
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudağı kurumuş, susamış.

İçsün şarâb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maḥşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

huşk-leb:

1. **huşk-leb:**
Gazel 210
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dudağı kurumak, susamak.

Ārifūn gülgūn şarāb-ıla kızarmış
çehresi
Ĥab yimekten zāhidūn beñzi
sarmış hūşk-leb

hüsn:

1. **hüsnüñ:-üñ**
Gazel 49
Mısra: 5
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Çün haṭuñ hüsnüñ kitābın yazdı
tahrīr eyledi
Kākülūñ müşg-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

2. **hüsnüñ:-(ü)n, -e**
Gazel 196
Mısra: 5
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Zerrāt cümle hüsnüñe şahid
yiter senūñ
Gün şulesine itmedi kimse
gümān u reyb

3. **hüsn-ile:-ile**
Gazel 253
Mısra: 9
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Sen olduñ hüsn-ile hürşīd-i
enver
Kapuñda cümle ‘uşşāk oldı
zerrāt

4. **hüsn-ile:-ile**
Gazel 281
Mısra: 11
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Pādişāh-ı ‘ālem olduñ hüsn-ile
sen dīlberā
Sözlerūñ yanında şāhum su olur
kand ü nebāt

5. **hüsnüñ:-(ü)n, -e**
Gazel 320
Mısra: 7
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Bir güzel yokdur gelüp ola
muķābil hüsnüñe

Eylemek encüm ne lāyık māh-ı
tābān-ıla baḥş

6. **hüsnüñ:-üñ, -i**
Gazel 329
Mısra: 5
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Yazdı aḥsen hüsnüñi iy dōst
ḥattāt-ı ezel
Ĥüblarda kalmadı bāzār-ı hüsn
içre revāc

7. **hüsnin:-i, -n**
Gazel 350
Mısra: 3
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Cān göziyle kıl nazar hüsnin el-
‘ilmü ḥasen
Der cihān ḥalkına sor cümlesi
el-cehlü kabīḥ

8. **hüsnünde:-üñ, -de**
Gazel 360
Mısra: 5
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Ne baña şabra taḥammül var ne
hüsnünde karar
Hā diyince ḥat gelür olmaz daḥı
āgāḥ ruḥ

9. **hüsnine:-iñ, -e**
Gazel 373
Mısra: 10
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Yāra diseñ ḥālūñi almaz
Muḥibbī ‘aynına
Hüsnine maḡrūr olan ‘uşşāka
vire mi vücūd

10. **hüsn-ile:-ile**
Gazel 423
Mısra: 1
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Hüsn-ile ol nāz-perverdüm gül-i
aḥmer geçer
Kanumı dökmege līkin ġamzesi
ḥançer geçer

11. **hüsn-i:-i**
Gazel 427
Mısra: 6
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Güzeller pādişāhidur niyāz
ehline nāz itsün
Anuñ hüsnine kimse lā dimez
ḥaḳ ḥüsnī çagıdur

12. **hüsnine:-i, -n, -e**
Gazel 427
Mısra: 6
*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Güzeller pādişāhidur niyāz
ehline nāz itsün
Anuñ hüsnine kimse lā dimez
ḥaḳ ḥüsnī çagıdur

hüsn bāḡm:

1. **hüsn bāḡm:--ın**
Gazel 194
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu güzellik bağı.

Hüsn bāḡm saklayup zāḡ u
zaḡandan dīlberüm
Asup andan eylemişdür zūlfini
perr-i ḡurāb

hüsn meydānında:

1. **hüsn meydānında:--ı, --n, --
da**
Gazel 473
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güzellik meydanı II
sevgilinin bulunduğu yer.*

Hüsn meydānında top itmiş
serin ‘aşıklarūñ
Zūlfini çevḡān idüp esbine
cevlān öğredür

hüsn ü ḥulkıyyla:

1. **hüsn ü ḥulkıyyla:--ı, --y, --la**
Gazel 497
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güzellik ve huy.(sevgilinin
özellikleri bağlamında).*

Şāh-ı ‘ışkam baña Vāmıḳ diseler
tañ mı laḳab
Nāzenünüm hüsn ü ḥulkıyyla
bugün ‘Azrā geçer

hüsn ü leṭāfetle:

1. **hüsn ü leṭāfetle:--le**
Gazel 268
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzellik ve hoşluğu.

Sende bu hüsn   leşafetle
mel hat görünür
Dir-isem tań mı sańa dehr ń
mehi çardehest

hüsn-i cih n-efr zuńa:

1. **hüsn-i cih n-efr zuńa:**-u(n),
-a

Gazel 43
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) Güzellik ve dünyayı aydınlatışma.

Ben sen ń hüsn-i cih n-
efr zuńa hayr n iken
Merd   zen bu h le bakup
oldılar hayr n bańa

hüsn-i dild r :

1. **hüsn-i dild r :**--a
Gazel 414
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzelliği.

İrmesün diyü Muħibb  hüsn-i
dild r  güzend
 teş-i ruhs r-ı y ra c n u dil
oldı sipend

hüsni gencini:

1. **hüsni gencini:**--i, --ni
Gazel 122
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)(Sevgilinin) güzellik
hazinesi. 2))Değerli hazineler)
bağlamında sevgilinin güzelliği.

Didüm ki  ekdd m rencini
bulmaga hüsni gencini
İrmek ańa mümkün degül bekler
d  zülf-i ejdeh 

hüsn-i g lz r n:

1. **hüsn-i g lz r n:**-i, -n
Gazel 76
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) güzelliğinin g l bahçesi.

Muħibb  niçe med  itsün
nig ruń hüsn-i g lz r n

Gören dir oldı d ny da ki san
b ğ-ı irem peyd 

hüsni t bidur:

1. **hüsni t bidur:**--i, --dur
Gazel 453
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin parlak güzelliği.

Geh niķ b eyler yüzine zülf-ile
g h  açar
Gice zülfidür bańa gündüz de
hüsni t bidur

hüsn-i ziverden:

1. **hüsn-i ziverden:**--den
Gazel 465
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Süslü güzellik. Güzellik zineti(sevgili bağlamında).

H l  sanmań hüsni ziverden
anuń
 Anber ne zülfini ziver tutar

hüsn-ile hulķı:

1. **hüsn-ile hulķı:**--i
Gazel 108
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) güzellik ve huyu(ahlakı).

Hüsn-ile hulķı at  itdi  n All h
sańa
Mihr ařıfte v  germ olsa ne tań
m h sańa

hüsni göreli:

1. **hüsni göreli:**--i, --n, --e, --li
Gazel 445
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin görünmesi(sevgili bağlamında).

Beńzer ki y r  y neye eylemiř
nazar
Hüsni göreli kendüzini h ş-b n
tutar

hüsnine mağr rdur:

1. **hüsnine mağr rdur:**--i, -
+ne, --dur
Gazel 175
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin güzelliği sebebiyle gururlu olması ve böbürlenmesi kastedilmiştir.

Hüsnine mağr rdur uřř ķı eyler
p ym l
 agurup biń d d idersem g ř
idüp virmez cev b

hüsnini göre:

1. **hüsnini göre:**--i, --n, --i, --e
Gazel 299
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin güzelliğinin görülmesi kastedilmektedir.

Perv ne kılur şem  -i ruħı mihr  
mehi d st
Her kim ki göre hüsnini eydür ki
zeh  d st

hüsnini gören:

1. **hüsnini gören:**--i, --n, --i, --e,
--n
Gazel 477
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kendi güzelliğini aynada seyreden güzeller kastedilmektedir.

H blar  y neye bakmak ezel
 y nd r
Hüsnini gören anuń n her biri
h d-b nd r

h snin n env r nı:

1. **h snin n env r nı:**--i, --n n,
--i, --n, --i
Gazel 432
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzelliğinin ışıltısı.

Gösterür   uřř ķa gördüm
h snin n env r nı
 Aleme n ri sanasın mihr-i
raħř n  r z ider

hüsnün:

1. **h sn nı:**-i
Gazel 247
Mısra: 7

*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Deyre varsañ hüsünü 'arz
eyleseñ
Kuruyup anda kadîd olurdı Lât

2. hüsünü:-i

Gazel 351

Mısra: 3

*Güzellik || Sevgilinin
güzelliği.*

Hüsünü görse idi eger kim
'azîz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

hüsünü evrâkı:

1. hüsünü evrâkı:--ü, --n, --i, --n

Gazel 444

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğinin sayfaları.

Hüsünü evrâkı okımaga Muhib
Hañ-ı levh-i hadûn
müsveddedür

hüsünü gencini:

1. hüsünü gencini:-i, -ni

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güzelliğinin

hazinesi.

Halka halka aşıkâ dâm-ı belâdur
kâkülün
Yoğsa hüsünü gencini bekler
olupdur ejdehâ

hüsünü hayâli:

1. hüsünü hayâli:-i

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin)güzelliğinin

tasavvuru,düşünülmesi.

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsünü hayâli karşıma çün kim
çerâğ ola

hüsünü kitabın:

1. hüsünü kitabın:--ün, --ın

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik kitabı.

Nâme-i hüsni ezelden kıl-k-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş hüsünü
kitabın intihâb

2. hüsünü kitabın:--ü, --n, --i, --n

Gazel 473

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik kitabı.

Okudur hüsünü kitabın 'ışk
turmaz gönlüme
San mu'allim turmayup eñfâle
Kur'an öğredür

hüsünü kitabını:

1. hüsünü kitabını:--ün, --i, --n

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güzelliğinin

anlatıldığı kitap.

Hâl ü hañtuşuz okur hüsünü
kitabını Muhib
Müstaid olan kişi irâba itmez
irtikâb

hüsünü kitabınıñ:

1. hüsünü kitabınıñ:--ü, --n, --i, --n

Gazel 351

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

güzelliğinin anlatıldığı kitap

kastedilmektedir.

Bir harfi keşf olmaya hüsünü
kitabınıñ
Tefsîr yazup eyleseler aña biñ
şürüh

hüsünü sakla:

1. hüsünü sakla:--ü, --n

Gazel 326

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğini

saklamak,gizlemek

kastedilmektedir.

Nigârâ sakla hüsünü
müdde'iden
Dimesünler bulunur râyegân
genc

hüsünü nazîr yokdur:

1. hüsünü nazîr yokdur:--ü, --ne, --dur

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Peygamber

*kastedilerek -senin güzelliğin,
değerin ve tazeliğın üzerine- bir
özellik yoktur anlamında
kullanılmıştır.*

Yokdur nazîr hüsünü olduñ
habîb-i Hañ
Âlem içinde kıldı Hudâ seni
müntehab

hüsünü genc-durur sakla:

1. hüsünü genc-durur sakla:--ü, --n, --i

Gazel 224

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) güzellik

*hazinesinin saklanması
kastedilmiştir.*

Olmasun 'ayân genc-durur
hüsünü sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfünü
mâr it

hüsrev:

1. hüsrev'i:-i

Gazel 391

Mısra: 5

Ferhat ile Şirin halk

*hikayesinin kahramanı olan
hükümdar.*

Degüldür Hüsrev'i bil 'aşık
oldur
Ki cân terk eyledi 'ışk içre
Ferhâd

2. hüsrev'den:

Gazel 359

Mısra: 7

Ey Hüsrev! Ey padişah! II

Ey sevgili.

'İbret al İskender ü Dârâ vü
Hüsrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zâl-i çarh

3. **husrev:**

Gazel 415

Mısra: 5

*Ey Hüsrev! Ey padişah! II
Ey sevgili.*

Leb-i şîrînüñ yâd eyleyüp iy
husrev senüñ
Döndüm kühkene düşeliden
kühsâra meded

husrev dahı:

1. **husrev dahı:**

Gazel 306

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hükümdar, şah. (Hindistan
asıllı Türk şair ve mutasavvıf.)
Obile anlamında kullanılmıştır.*

Şi'r-i pür-süzuñ görüp taḥsîn ide
Husrev dahı
İy Muḥibbî eyle şimden girü
Selmân-ıla baḥş

husrev ü cemşid:

1. **husrev ü cemşid:**

Gazel 180

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İran padişahları Hüsrev ve
Cemşid.*

Bulurdı ger vefâ gelse cihândan
Sikender Hüsrev ü Cemşid ü
Dārâb

2. **husrev ü cemşid:**

Gazel 369

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İran padişahları Hüsrev ve
Cemşid.*

İy Muḥibbî itme dünyâ fikrini
añ âḫirtün
Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşid ü
Dārâ Keyḫubâd

husrev ü dārâ:

1. **husrev ü dārâ:**

Gazel 496

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hüsrev ve Dara. (Hüsrev,
Nüşîrevân'ın torunudur. Divan
edebiyatında "Hüsrev ü Şirin"
hikâyesinin erkek kahramanı
olarak geçer. Birçok şiirde*

Husrev-i Pervîz diye anılır.

*Hus-rev kelime anlamı olarak
"sultan" demektir. Divan
şiirinde hükümdarlık sürdüğü
dönem, Şirin'e olan aşkı ve
efsanevî iki atı Gülgün ve
Şebdiz'le birlikte anılır. Dara,
İran hükümdarlık sülalelerinden
Keyaniyanların dokuzuncu ve
sonuncu Hükümdarıdır. Dara,
divan şiirimizde isimi zikredilen
iran Hükümdarlarından biridir.
Ama Dara, divan şairlerimiz
tarafından garbın, şarkın,
doğunun, batının, karaların ve
denizlerin hükümdarı olarak
bilinir. Divan şairlerimiz Büyük
İskender ile Zülkarneyn'i bir
birlerine karıştırmalarına
rağmen Dara'nın İskender'e
mağlup olduğu bilgisine de
sahiptirler.) Geh Süleymân-ı
zamân geh Hüsrev ü Dārâ olur.*

Bu dünyâya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Hüsrev ü Dārâ Ferîdün
dahı Cemlerdür

husrevâ:

1. **husrevâ:**

Gazel 63

Mısra: 7

*Ey Hüsrev! Ey padişah! II
Ey sevgili.*

Hüblik mülkinde kaldurduñ
livâyı husrevâ
Virdi ḫabluñ ser-te-ser âlemlere
şıyt u şadâ

2. **husrevâ:**

Gazel 177

Mısra: 7

*Ey Hüsrev! Ey padişah! II
Ey sevgili.*

Haddüñün dün zikrin itdüm
gülşen içre husrevâ
Şâḫ-ı gülden yire düşdi vâlih
oldı andelîb

3. **husrevâ:**

Gazel 439

Mısra: 8

*Ey Hüsrev! Ey padişah! II
Ey sevgili.*

Mihr ü ḫahruñdan yüzün
döndürmeye âşıkıların
Sen tururken husrevâ varup
kime yalvaralar

husrev-i hübân:

1. **husrev-i hübân:**

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellerin sultanı, sevgili.

Badezîn elḫâb-ı yâra husrev-i
hübân diñüz
Pâdişâḫ-ı dehre dirler nite kim
âlî-cenâb

hüşum gitdi:

1. **hüşum gitdi:--di**

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Akal ve fikrin
gitmesi, düşünememek.*

Gitdi hüşum beni mecnün eyledi
İşḫdan güşuma girdi bir şadâ

huşyâr:

1. **huşyâr:**

Gazel 315

Mısra: 10

*Aklı başında olan, sarhoş
olmayan (kimse), ayık, gafil
olmamak.*

Mey yirine hünüñ içse
gamzesinden sormagil
Meste uyup eylemek lâyıḫ degül
huşyâr baḥş

huşyâr ola:

1. **huşyâr ola:--a**

Gazel 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aklı başında/ayık olmak.

Gözleri maḫmür olupdur bâde-i
nâz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yâri
kim huşyâr ola

huşyâr olmazsa:

1. **huşyâr olmazsa:--maz, --sa**

Gazel 238

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aklı başına gelmek,
kendine gelmek, uyanmak,
sarhoşluktan kurtulmak,
ayılmak.*

Bu Muhibbî haşre dek huşyâr
olmazsa ne tañ
Bâde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

huṭbe-i hüsnin:

1. **huṭbe-i hüsnin:--in**
Gazel 205
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hutbesi.

İy Muhibbî cāmi-i hüsninde
yāruñ Cuma gün
Hoş edā ile okudı huṭbe-i hüsnin
ḥaṭīb

hutbe-i hüsnün:

1. **huṭbe-i hüsnün:--ün**
Gazel 166
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik hutbesi.

Düşdi yolum bir azıne günü
vardum mescide
Minber üzre huṭbe-i hüsnün
okur gördüm ḥaṭīb

hüy u hā:

1. **hüy u hā:**
Gazel 497
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boşa gitmek, boşa geçmek.

Zāhidā mescidi toldurduñ yine
gavgā ile
Saña nef yok hemān ancak hüy
u hā geçer

hüzn-i yaküb:

1. **hüzn-i yaküb:**
Gazel 186
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Yakub'un üzüntüsü.

Dilerseñ kim elüne gire maḥbüb
Gerekdür hüzn-i Yaküb şabr-ı
Eyyüb

2. **hüzn-i yaküb:**
Gazel 206
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Yakub'un üzüntüsü.

Gerek āşık olana hüzn-i Yaküb
Gelen cevr ü cefāya şabr-ı
Eyyüb

huzür idem:

1. **huzür idem:--e, --m**
Gazel 251
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Huzura erişmek, gönül
rahatlığı içinde olmak.*

Eger dirseñ huzür idem dilā kıl
dāyimā 'uzlet
İrag ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Ḥaḳ'a ḳurbet

i:

1. **idi:--di**
Gazel 20
Mısra: 6
"-i" yardımcı fiili.

Arz kılsañ görseler bir kez
senüñ taşvürüñi
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisādan yaña

2. **iken:--ken**
Gazel 36
Mısra: 5
"-i" yardımcı fiili.

Ḥāne-i dil taḥtḡāh iken saña iy
tünd-ḥū
Yagdurursın her nefes seng-i
cefādan taş aña

3. **iken:--ken**
Gazel 88
Mısra: 5
"-i" yardımcı fiili.

Andan düşer mi āşıka Anḳā-yı
Ḳāf iken
Dünyā-yı deni dāmına düşüp
şikār ola

4. **idi:--di**
Gazel 305
Mısra: 7
"-i" yardımcı fiili.

Āb-ı Ceyḥūn idi eşküñ şimdi
oldı cūy-ı Nīl
Mısr-ı hüsnün ḥaḳḳı itsün
çeşmüm 'ummān-ıla baḥş

i-:

1. **idüm:--dü, --m**
Gazel 16
Mısra: 5
"-i" yardımcı fiili.

Hicrān şebinde kalmaz idüm tıre
rūzigār
İtseñ tülü gün gibi iy yüzi meh
baña

i'adet it:

1. **i'adet it:**
Gazel 285
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hastayı ziyaret etmek, gidip
halini sormak.*

Dil-ḥaste yatur derd-ile bilmez
deva aña
İy dil ṭāḫīb[i] eyle kerem gel
i'adet it

iblis:

1. **iblis:**
Gazel 237
Mısra: 6
*Ar. 1. Şeytan. 2.Hilekâr,
muğfil (rakip bağlamında).*

Baña ḥālī gendümin ḥaddinde
'arz eyler raḳīb
Sanasın cennetde virür Ādem'e
iblis ögüt

iblis ādem'i cennetden çıkardı:

1. **iblis ādem'i cennetden
çıkardı:--i, --den, --a, --r, --dı**
Gazel 325
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) İlk insan ve
peygamber olan Adem(a.s)'nin
şeytana uyup elme çalması ve
cennetten çıkarılması olayına
telmiḥ yapılmıştır.*

Çıkardı Ādem'i cennetden İblis
Raḳīb itdi beni küyından iḥrāc

'ibret:

1. **'ibret:**
Gazel 251
Mısra: 6
*Bir olaydan çıkarılan göz
açıcı, uyarıcı ders.*

Togar gör zineden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saña yitmez mi cihân
içinde bu 'ibret

'ibret al:

1. **'ibret al:**

Gazel 240

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ders almak, ibret almak.

Hazân oldukda evrâka nazar kıl
Al 'ibret her birinden 'aql deng-
est

2. **'ibret al:**

Gazel 359

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak, ibret almak.

'İbret al İskender ü Dārā vü
Husrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zâl-i çarh

3. **'ibret al:**

Gazel 500

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**
Ders almak, ibret almak.

İy Muhibbî aç gözün dünyâya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alâmetler gelür

'ibret degül mi:

1. **'ibret degül mi:--mi**

Gazel 374

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ders değil mi.

'İbret degül mi gör ne bu kubb-
i bî-sütün
Hikmet degül mi naqş ola bu
levh-i lâciverd

ic:

1. **içeli:-eli**

Gazel 13

Mısra: 9

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

İçeli rüz-ı elzel cām-ı maḥabbet
cürasın

Kim göre mesti ḥarābam didi ol
kanzıl baña

2. **içmege:-meg, -e**

Gazel 163

Mısra: 3

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Bezm-i ğamda içmege yārān-ıla
hün-ı ciger
Eylerem dil âteşine karşı bu
bagrum kebāb

3. **içsün:-sün**

Gazel 197

Mısra: 9

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

İçsün şarāb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maḥşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

4. **içmiş:-miş**

Gazel 200

Mısra: 5

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı itdüm
bagrumı cānā kebāb

5. **içdüm:-dü, -m**

Gazel 261

Mısra: 12

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Yevm-i cezādan tañ mı olam
hüşdan cüdā
'İşkuñ elzel cāmını içdüm çün
elest

6. **içdügün:-düg, -ün**

Gazel 286

Mısra: 8

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyādan gönül
İçdügün cām-ı şarābı āb-ı
ḥayvān oldı tut

7. **içer:-er**

Gazel 287

Mısra: 12

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Cām-ı Cem sun sākīyā bir dem
ganîmetdür ḥayāt
Çün içer cām-ı memātı cümle
insān 'ākıbet

8. **içmişem:-miş, -em**

Gazel 292

Mısra: 6

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Zāhidā sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem cām-ı maḥabbet
cür'asın rüz-ı elest

9. **içme:-me**

Gazel 301

Mısra: 3

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Olur olmaz kadehle içme zāhid
Sebū ile anı içmek zarāfet

10. **içmişüz:-miş, -üz**

Gazel 314

Mısra: 3

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Niçe tutmaz bizi zāhid biz
müselles içmişüz
Cānı yokdur eyleye ol bāde-i
ḥāmr-ıla baḥş

11. **içmeyicek:-me, -y, -icek**

Gazel 347

Mısra: 1

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Dil şafā kesb idemez içmeyicek
cām-ıla rāh
Sākīyā 'iyy idelüm sun berü gel
şām u şabāh

12. **içelüm:-elüm**

Gazel 353

Mısra: 14

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Çäre olmadı lebin öpmege cān
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yādına gel
bārī kadeh

13. **içsem:-sem**

Gazel 408

Mısra: 7

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Ger müyesser olsa içsem la‘i
nābuñ cāmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdünü yād

14. **içen:-en**

Gazel 483

Mısra: 7

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Maḥabbet bādesin içen olur
miḥnetle her demde
Ferahla şādiden geçmiş gam ile
aşınālardur

15. **içinde:-in, -de**

Gazel 28

Mısra: 4

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Sineme gönderdi dilber
gānzesin döndü didi
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmetdür saña

16. **içinde:-i, -n, -de**

Gazel 32

Mısra: 7

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Zulmāt-ı nefis içinde koma dest-
gīrüm ol
Rūşen kılup derūnumı yā Rabb
vir ziyā

17. **içinde:-i, -(n)de**

Gazel 52

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Bundan Muḥibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yār ola

18. **içinde:-i, -n, -de**

Gazel 88

Mısra: 1

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Ger bāğ-ı ḥüsün içinde ḥaddūñ
gülizār ola
Lāyık budur bülbül-i dil karşı
zār ola

19. **içinde:-i, -(n)de**

Gazel 99

Mısra: 4

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Bir māh-rūya vire gönül terk-i
cān ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nām
ola

20. **içinde:-i, -n, -de**

Gazel 324

Mısra: 1

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Bu tılısmāt-ı cihān içinde
çekdüm niçe renc
Hāşıl itdüm ḥamdü-lillāh ‘ışık
gibi bir ulu renc

21. **içinde:-i, -n, -de**

Gazel 399

Mısra: 8

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

İy felek berç-ile pür kılsañ
cihānı gam degül
Ḥāne-i vīrān içinde germ
nārumdur nemed

22. **içinde:-i, -n, -de**

Gazel 434

Mısra: 1

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Nesi var dār-ı dünyānuñ hemen
içinde sıḫhatdür
Benüm yanumda bu rif‘at
degüldür belki zilletdür

23. **içinde:-in, -de**

Gazel 463

Mısra: 16

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Yaşum deryā olalı ağlamakdan
İçinde bu gönül Zū‘n-nūn‘a
beñzer

ic-:

1. **içeliden:-eli, -den**

Gazel 188

Mısra: 5

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

İçeliden dōstlar gam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyş ü
tarab

2. **içmiş:-miş**

Gazel 213

Mısra: 5

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı cānā
eyledüm bağrum kebāb

3. **içdüğince:-düg, -ince**

Gazel 349

Mısra: 8

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Kāşki ḥāk olsa idüm ben der-i
meyḥānede
Māh-rūlar içdüğince her yaña
serper kadeḥ

4. **içe:-e**

Gazel 400

Mısra: 7

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Mürdeler bula şifā ger içe la‘lūñ
suyını
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bīmāra meded

5. **içdükte:-dük, -de**

Gazel 493

Mısra: 7

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

‘Āşık içdükte maḥabbet cāmını
Heft deryā cūr‘a-dān-ı cāmıdur

‘icāzet var mı:

1. **‘icāzet var mı:**

Gazel 438

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzin veya müsaade almak.

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbî gel 'icâzet var mı bir
pâ-bûsa sor

içil:

1. **içilse:-se**

Gazel 76

Mısra: 3

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

İçilse sâğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmey
Olupdur sanasın şimdi yine pür
câm-ı Cem peydâ

içinde:

1. **içinde:**

Gazel 23

Mısra: 7

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere râh iy şabâ

2. **içinde:**

Gazel 81

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Kûhlar itmez taħammül dil
çeker bâr-ı ğamı
Ehl-i ışk içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

içleri:

1. **içlerinden:--n, --den**

Gazel 178

Mısra: 8

Aralarından.

Sûz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ ğazel
Lîk kıldum içlerinden uşbu beyti
intiħâb

içme:

1. **içmeden:-den**

Gazel 98

Mısra: 3

*İçmek, bir sıvıyı ağza alıp
yutmak || İçki içmek.*

Gözleri maħmûr olupdur bâde-i
nâz içmeden
Rûz u şeb kim gördüğü var yâri
kim huşyâr ola

içre:

1. **içre:**

Gazel 3

Mısra: 2

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Dün gece nâğâh irişdi ğuşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **içre:**

Gazel 7

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Rişte-i cân üzere düzdün
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî ħâk-i
pâ oldum saña

3. **içre:**

Gazel 9

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Çünkü Muhibbî küy-ı maħabbet
gedâsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

4. **içre:**

Gazel 10

Mısra: 9

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Aks-i lebüñi gördi Muhibbî yaşı
içre

Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydâ

5. **içre:**

Gazel 17

Mısra: 7

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Reh-i ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde ħavrâ

6. **içre:**

Gazel 22

Mısra: 6

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

İy kemân ebrû alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zaħm-ı peykân olmaya

7. **içre:**

Gazel 40

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Lal-i dildâra Muhib
beñzedüğüçün mey-i nâb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefâ

8. **içre:**

Gazel 51

Mısra: 1

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Ġülşen içre eldeki sâğar kızıl
güldür baña
Hem şurâhî kulkulı âvâz-ı
bülbüldür baña

9. **içre:**

Gazel 68

Mısra: 10

*"İçinde, arasında"
anlamlarına gelen ve "-de/ -da"
bulunma hali eki görevinde de
kullanılan bir ifade.*

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İñiler meclis içre nite kim nâ

10. içre:

Gazel 95

Mısra: 9

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Rāh-ı ışık içre Muħibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile an itmeye
merdüm saña

11. içre:

Gazel 168

Mısra: 2

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Sensin ol nūr-ı Hüdā aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebiler içre
sensin münteħāb

12. içre:

Gazel 235

Mısra: 1

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Kalmışam küy-ı muğān içre
ebed 'āşık-ı mest
Oldum āşüftesi ol muğbecenün
rüz-ı elest

13. içre:

Gazel 259

Mısra: 12

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Ne sa'ādet eridür ol ki
meşāmına ire
Rüz-ı hicr içre ifen āña vişāli
nefahāt

14. içre:

Gazel 384

Mısra: 3

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Cān terkin eylese reh-i 'ışık içre
tañ midur
Her kimse ki bir 'ışka ola cān-
ıla mürīd

15. içre:

Gazel 422

Mısra: 2

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Dāğ-ı elifle sīnem bebr ü
pelenge beñzer
Deryā-yı eşküm içre gönlüm
nehenge beñzer

16. içre:

Gazel 448

Mısra: 2

" İçinde, arasında"

anlamlarına gelen ve "-de/ -da" bulunma hali eki görevinde de kullanılan bir ifade.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şiše-i sebz içre yāħūd bāde-i
gülğündür

ictimāb evlemeler:

1. **ictimāb evlemeler:**--mez, --
ler

Gazel 179

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşıkların bu yolda

*hiç bir tehlike ve korkudan
çekinmediği dile getirilir.*

Gerçi kim ışkuñ arıķı pür hātār
dirler velī
Göricek āşıklar andan
evlemeler ictimāb

ictimāb:

1. **ictimāb:**

Gazel 8

Mısra: 9

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Bu Muħibbī cān virür sevdā-yı
zülf-i yār içün
Zāhidā itme naşīhat assı itmez
söz baña

2. **ictimāb:**

Gazel 13

Mısra: 5

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Ömr nağdin vaşl içün harc
eyledüm ammā i sūd
Sayüm oldı ancak taħşīl-i bī-
hāşıl baña

3. **ictimāb:**

Gazel 15

Mısra: 2

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Nāle kılsam hey bu ne feryāddur
dirler baña
Sen lebi şīrīn içün Ferhād'dur
dirler baña

4. **ictimāb:**

Gazel 19

Mısra: 6

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümü ün
Harc içün virdi bu yolda niçe
dīnār baña

5. **ictimāb:**

Gazel 21

Mısra: 9

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Bu Muħibbī vādī-i hicre yöneldi
zād içün
Hün-ı dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

6. **ictimāb:**

Gazel 80

Mısra: 9

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Himmetüm bāzını saldum sen
hümāyı sayd içün
Ayağumda nāle vü āhum
olupdur zil baña

7. **ictimāb:**

Gazel 123

Mısra: 4

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Āşıķa çāre olur mı iy taħīb
Derd-i ışık içün dimişler bī-devā

8. **ictimāb:**

Gazel 156

Mısra: 7

" Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Kullaruñ için yaratduñ hükmüñ
izhâr eyledüñ
Gül bitürdüñ hârdan kurı
şecerden dalı sîb

9. için:

Gazel 186

Mısra: 5

"Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Silüp pāk itmek için kûy-ı yârı
Yaşum saḡkā olupdur müje
cârüb

10. için:

Gazel 278

Mısra: 3

"Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Kühl için hâk-i derin çünkü
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaz cānı
faḡirâne ilet

11. için:

Gazel 320

Mısra: 2

"Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Bir gedā iken idersem n'ola
cānān-ıla baḡş
Mür için dirler ider gāhı
Süleymān-ıla baḡş

12. için:

Gazel 327

Mısra: 7

"Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

'İyd-i vişāl için tutaram şavm-ı
hicrünü
Göster hilāl ebrünü olsun tamām
oruç

13. için:

Gazel 398

Mısra: 11

"Sebebiyle, -den dolayı"

anlamlarında edat.

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sultān-ı gülünü
Goncadan dakdı felek gerdenine
bāzū-bend

İçüp:

1. için:

Gazel 17

Mısra: 9

İçmek, yudumlamak (aşk
şarabı bağlamında).

İçüp bezm-i elestd e cām-ı ışkı
Anuñçundur Muḡibbî böyle
rüs vā

İçür-:

1. içinse:-se

Gazel 32

Mısra: 6

İçmesini saḡlamak.

Gülgün şarabı çünkü dile
eyledüm hārām
Sāḡī içürse keveri andan bulam
şafā

İd-:

1. idüp:-üp

Gazel 3

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Zulmet-i maḡşerde yolın
bilmeyen āşilerünü
Şefḡat idüp olasın her birine sen
reh-nümā

2. idersin:-er, -sin

Gazel 18

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Niçe biñ āşık öldürdüñ kapuñda
tîḡ-ı cevri-ile
Günāhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydā

3. ide:-e

Gazel 25

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Sen bî-vefānuñ yādına didi
Muḡibbî bir gazel
Laḡdinde ger gūş eyleye taḡsîn
ide Selmān aña

4. idüp:-üp

Gazel 25

Mısra: 7

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Çevgān idüp zülfi nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ḡaltān aña

5. ider:-er

Gazel 27

Mısra: 3

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Gāh cevri ider gözüñ gāhı kaşuñ
Çün ire sehmi saādetdür baña

6. idem:-em

Gazel 30

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

İy şabā irgür ḡubār-ı küyünü
Tā ki idem gözlerüme tütiyā

7. ideli:-eli

Gazel 41

Mısra: 2

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Geh ḡayālün dilde geh
çeşmümde cā
İdeli başumda vardur biñ hevā

8. ider:-er

Gazel 76

Mısra: 14

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryāk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mārından ider
durmaz o sem peydā

9. iderler:-er, -ler

Gazel 251

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eylemdir.

Ne şādān ol ne ḡod ḡamḡin
Muḡibbî 'ālem içinde
Gedā mîr ü cüvān u pîr iderler
çün kamu riḡlet

10. **idiserdür**:-iser, -dür
Gazel 280
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Bu Muhibbî arzû-yı Ka'be-i
küyün kılup
İdiserdür cân u dilden kendüyi
kurbân-ı döst

11. **ider**:-er
Gazel 486
Mısra: 5
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

'İşk ara cân virmegi ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü mihneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

id:

1. **idiserdür**:-iser, -dür
Gazel 59
Mısra: 4
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdiserdür seni âhîr imtilâ

2. **idiserdür**:-iser, -dür
Gazel 67
Mısra: 4
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdiserdür seni âhîr imtilâ

3. **iderem**:-er, -em
Gazel 160
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm harâb oldu
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

4. **idesin**:-e, -sin
Gazel 365
Mısra: 12
"Etmek, eylemek, yapmak"

anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Umaram ki Muhibbî'ye şefâ'at
İdesin dergehüünden itmeyüp red

5. **idüben**:-üben
Gazel 467
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Zülfini kesse nigârum göricek
anı didüm
Ka't'-ı zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

6. **ide**:-e
Gazel 469
Mısra: 3
"Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı
eyledir.

Her cânibe ki cilve kılup 'arz-ı
hüsn ide
Ol mâhtâbî 'aşık-ı dîvâne seyr
ider

idin:

1. **idine**:-e
Gazel 17
Mısra: 8
Edinmek, almak, sahip
olmak.

Reh-i ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde havrâ

ifnâ:

1. **ifnâ**:
Gazel 44
Mısra: 2
Ar. Yok etmek, edilmek,
fenaya vardırarak, vardırılmak,
tüketmek, tüketilmek.

Eşk itdi harâbe bu gönül şehrinin
hayfâ
Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine
ifnâ

2. **ifnâ**:
Gazel 44
Mısra: 6
Ar. Yok etmek, edilmek,
fenaya vardırarak, vardırılmak,
tüketmek, tüketilmek.

Derdâ ki gönül şehrinin eşk virdi
harâba
Güyâ ki bir hâne-i seyl eyledi
ifnâ

ifşâ olmasun:

1. **ifşâ olmasun**:-ma, --sun
Gazel 405
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gizli bir şeyi veya konuyu
açığa çıkarmak, yaymak.

Göz yaşın dökme didiler sırrün
ifşâ olmasun
Çäre yok izhâr idiser didüm âhîr
rüy-ı zerd

igmâz ider:

1. **igmâz ider**:-e, --r
Gazel 314
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Görmemiş gibi yapmak,
farkında değilmişesine
davranmak.

Bu Muhibbî görse her şâ'ir
sözün igmâz ider
'Aybdur çün hâş olana eylemek
'âm-ıla bahş

ihâta itmiş:

1. **ihâta itmiş**:-miş
Gazel 298
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kuşatmak, etrafını
çevirmek.

Haç gelüp itmiş ihâta hadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mâh-ı
tâbânı dürüst

ihmâl evledi:

1. **ihmâl eyledi**:-di
Gazel 353
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gereken ilgiyi
göstermemek, özen
göstermemek, önem vermeyip
kendi hâline bırakmak;
unutmak.

Baňa nevbet gelicek eyledi
ihmâl sâkî

Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kadeh

ihrāc itdi:

1. **ihrāc itdi:--di**
Gazel 325
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çıkarmak.

Çıkardı Âdem'i cennetden İblis
Raķib itdi beni kūyından iħrāc

ihrāc itme:

1. **ihrāc itme:--me**
Gazel 328
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Deyim**
Dışarı atmak.

Ümîdüm yok tapuñdan ğayrı
yirden
Şefâ' atden beni gel itme iħrāc

ihsân:

1. **ihsândur:--dur**
Gazel 37
Mısra: 10
Cömertlik, lutuf'ı bağış,
hediye (padişah/sevgiliden
beklenen iyilik).

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe lutf-ıla
ihsândur baña

2. **ihsân-ıla:--ıla**
Gazel 402
Mısra: 14
Cömertlik, lutuf'ı bağış,
hediye (padişah/sevgiliden
beklenen iyilik).

Eylese cevr ü cefâ artsa
maħabbet tañ mîdur
Çün Muhib insan olur ihsân-ıla
dirler 'abîd

ihsân evlemek:

1. **ihsân evlemek:--mek**
Gazel 401
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bağışlamak, iyilik yapmak.

'Âdet oldu her kaçan 'iyd olsa
ihsân evlemek

Bu Muhibbî bendeñe kıl büseñi
ihsân-ı 'iyd

ihsân isterem:

1. **ihsân isterem:--r, --em**
Gazel 389
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bağışta bulunmak, karşılık
beklemeden iyilik yapmak.

Sâ'ilem geldüm kapuña senden
ihsân isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerîmden lafz-ı red

ihsân itdi:

1. **ihsân itdi:--di**
Gazel 388
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım etmek, iyilikte
bulunmak, bağışlamak.

Gözlerüm yaşı ile ancak ğam
oldı hâşlum
'Işk şâhı baña ihsân itdi bir
vîrâne kend

ihsân oldı:

1. **ihsân oldı:--dı**
Gazel 336
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Kendisine) lütufta,
keremde, iyilikte bulunulmak.

Getürdi saña Cibrîl tâcla ğulle
Ĥudâ'dan saña ihsân oldı mi' rāc

ihsân umar:

1. **ihsân umar:--a, --r**
Gazel 425
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım dilemek.

Kūyuña varsa nazar kıl 'aşıkı
men' eyleme
Pâdişehlerden kul olan dāyimā
ihsân umar

ihsân-ıla cüd:

1. **ihsân-ıla cüd:**
Gazel 392
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cömertlik ve bağışta
bulunma.

Tañrı'nuñ hâş kulısın bir aduñ
oldı Maħmūd
Senden cem' oldı seħâ vü kerem
ihsân-ıla cüd

ihtimâl:

1. **ihtimâl:**
Gazel 499
Mısra: 12
Bir şeyin olabilmesi
durumu, olabilirlik, olasılık.

Kimine virür murādın kimin
eyler nâ-murād
Kimse bilmez ħâl-i 'âlem
ihtimâl üstindedür

ihtirâ' itdi:

1. **ihtirâ' itdi:--di**
Gazel 450
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sırrı açıklamak.

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nādān olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî'dür

ihtisâr itme:

1. **ihtisâr itme:--me**
Gazel 421
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kısaltmak, özetlemek.

Vaşf-ı lebinî itme mutavvel kıl
ihtisâr
Sözde Muhibbî çünkü olur
muhtaşar lezîz

ihtiyâc gösterürler:

1. **ihtiyâc gösterürler:--ür, --ler**
Gazel 339
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gereksini duymak, istemek.
(sevgili bağlamında.)

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tâc
Cümle 'âlem saña dāyim
gösterürler ihtiyâc

ihtiyâc olmaz:

1. **ih̄tiyāc olmaz:**--maz

Gazel 335

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gerek duymak.

Gül yüzüñsüz dil yakar 'ışk
âteşi
Şem'e olmaz gicelerde ih̄tiyāc

ih̄tiyāc vardır:

1. **ih̄tiyāc vardır:**--dur

Gazel 331

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin huzuruna çıkma
gereksiniminde bulunma.*

Sa'yüm oldur Ka'be-i küyuñ
tavāf
Eyleyem kapuña vardır ih̄tiyāc

ih̄tiyāc yok:

1. **ih̄tiyāc yok:**

Gazel 338

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gereksininin olmaması.

Şāh-ı 'ışkam şu'le-i āhum
benüm başumda tād
Geymişem gam h̄il'atini
kimseye yok ih̄tiyāc

ih̄tiyār:

1. **ih̄tiyār:**

Gazel 104

Mısra: 7

*İrade, seçme, seçim; arzu,
istek.*

İşk ehli zāhidā eyler melāmet
ih̄tiyār
Dem-be-dem arz eyleme gel ār-
ila nāmūs āña

2. **ih̄tiyārumdur:**--um, -dur

Gazel 399

Mısra: 2

*İrade, seçme, seçim; arzu,
istek.*

Dōstlar gam-hānesinde eski
yārumdur nemed
Ġamgūsārum mahremüm hem
ih̄tiyārumdur nemed

3. **ih̄tiyārı:-ı**

Gazel 462

Mısra: 8

*İrade, seçme, seçim; arzu,
istek.*

İy gözüm meh-rūları gördükde
gel kelma nazar
İh̄tiyārı gider elden bu dil-i
mahzūn akar

ih̄tiyār itdük:

1. **ih̄tiyār itdük:**--dū, --k

Gazel 500

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yeğlemek, tercih etmek,
seçmek.*

'Aşıkuz rindüz biz itdük çün
melāmet ih̄tiyār
Zāhidā sen sālīm ol saña
selāmetler gelür

ih̄tiyār itdüm:

1. **ih̄tiyār itdüm:**--dū, --m

Gazel 337

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçmek, istemek.

'Aşıkam rindem çün itdüm ben
h̄arābāt ih̄tiyār
Ġam degüldür zāhidā olsam
kamu h̄alka gülenç

ih̄tiyār kıldı:

1. **ih̄tiyār kıldı:**--dı

Gazel 103

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendi iradesi ile seçme.

Bu Muhibbī çün libās-ı fakrı
kıldı ih̄tiyār
Sanmañuz zer-baft ü dībā fikr-i
atlasdur baña

ih̄tiyār-ı fakr idüp:

1. **ih̄tiyār-ı fakr idüp:**--d, --üp

Gazel 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yokluğu, fakirliği seçmek,
tercih etmek.*

Hāk yolında ih̄tiyār-ı fakr idüp
fağrum didi
Geymez-idi virseler dürr ü
cevāhir tād āña

ih̄vā:

1. **ih̄yā:**

Gazel 10

Mısra: 2

1. *Diriltmek, diriltilmek.* 2.
*Rızaenlillah vücuda getirmek,
getirilmek.* 3. *Taze hayat
verircesine iyilik, lütfetmek,
edilmek.*

Lal-i lebūñe ger dir-isem n'ola
Meşhā
Bir gamze ile öldürüp eyler yine
ih̄yā

ikāmet:

1. **ikāmet:**

Gazel 267

Mısra: 2

*Bilhassa cemāatle kılınan
farz namazlardan önce, "namaz
başladı" anlamına gelen Kad
kāmēti's-salā cümlesi ilāve
edilerek okunan ezan.*

Ġıyām itse kaçan ol serv kāmēt
Mü'ezzindür idüñ āña ikāmet

2. **ikāmet:**

Gazel 220

Mısra: 10

*(Beyitte) Bir şeyin sahibi
olma, bir yerde yerleşip oturma,
mukim olma kastedilmiştir.*

Çün Kabe küyü yāruñ oldı
Muhibbī menzil
Geh zinde gāh mürde kıl anda
sen ikāmet

ikāmet eyleyesin:

1. **ikāmet eyleyesin:**--y, --e, --
sin

Gazel 217

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir yerde sürekli olarak
kalmak, oturmak.*

Dünyāya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
ikāmet

ikāmet itdi:

1. **ikāmet itdi:**--dı

Gazel 254

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yerleşmek, ikamet etmek.

Gördi ki cihân halkı kamu 'ārī vefādan
Mecnūn varuban itdi vuhūş içre iḳāmet

iḳāmet olsa:

1. **iḳāmet olsa:--sa**
Gazel 233
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *Bir şeyin sahibi olma, bir yerde yerleşip oturma, mukim olma kastedilmiştir.*

Ger olsa bu cihân içre iḳāmet
Çalınmaz idi her şubḥ kūs-ı rihlet

iḳbāl ü devlet:

1. **iḳbāl ü devlet:**
Gazel 464
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Refah ve saadet.

Zülf-i müşgîne Muḥibbī el uzat tā iresin
Ruḥlarında dilberüñ iḳbāl ü devlet bestedür

iki:

1. **iki:**
Gazel 43
Mısra: 7
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

İki aynumdan revān oldı iki cū kim göre
Başum üzre dūd-ı āhum diye kūhistān baña

2. **iki:**
Gazel 49
Mısra: 10
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Dilde taşvīr itmege cānā Muḥibbī naḳşuñı
Bagrı hūnın eyleyüpdür iki çeşmi hıl saña

3. **iki:**
Gazel 172
Mısra: 7
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Rāh birdür iki sanma zāhidā inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña asılır şalīb

4. **iki:**
Gazel 311
Mısra: 7
"İki tane" anlamında sayı sıfatı.

Ṭarīḳ-ı 'ışḳ birdür iki sanup Sakın dimeñ aña işnā vü şālīs

iki alem:

1. **iki alem:**
Gazel 97
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki dünya; dünya ve ahiret.

İki alem fahrınuñ kıl hürmetine yā İlāh
Cümle İslām ehli ile rahmetüñ bārān aña

iki 'alemde:

1. **iki 'alemde:--de**
Gazel 307
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya ve ahiret.

İki 'alemde senüñ ben 'āşıkam dīdāruña
Sensüz olsa cennet ü havrā vü ğilmāndur 'abeş

2. **iki 'alemde:--de**
Gazel 379
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya ve ahiret.

Görmedüm gelmez Muḥibbī çünki ādemden vefā
İki 'alemde baña perverdigārumdan meded

3. **iki 'alemde:--de**
Gazel 392
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya ve ahiret.

Ḥāk-i rāhuña varup cān-ıla kim sürdi yüzün
İki 'alemde sa 'ādet buluban eyledi sūd

4. **iki 'alemde:--de**
Gazel 369
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki cihan. || Dünya ve ahiret.

Şāh olup iy dil eger kılmayasın 'adl-ile dād
İki 'alemde muḳarrer olırsarsın nā-murād

iki cesmi:

1. **iki çeşmi:--i**
Gazel 427
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki gözü.

Maḥabbet baħrına düşmiş Muḥibbī oldı bī-pervā
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer kabagıdur

iki cesmüm:

1. **iki cesmüm:--ü, --m**
Gazel 387
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir çifti göz.

Konmaga şahrā-yı dilde ol güzeller şāhına
Ḥayme itdüm iki çeşmüm kirpügüm aña neverd

iki cesmüm iki cārī bñardur:

1. **iki cesmüm iki cārī bñardur:--ü, --m, --dur**
Gazel 463
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Durmadan, sürekli çok ağlamak anlamına gelen bir deyimdir. Aşğın iki gözünün de açık bir pınar olduğu ve sürekli aktığı kastedilir.

İki çeşmüm iki cārī bñardur Ğamām üzre yaşı Hāmün'a beñze

iki cesmün:

1. **iki cesmün:--ü, --n**
Gazel 435
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin gözleri(fitme ve etkileyicilik bağlamında).

İki çeşmün turmayup eyler
nazar ruhsârûña
Susamış su isteyü-gelmişler
âhûlar mıdır

iki cihânda:

1. **iki cihânda:--da**
Gazel 16
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünya ve ahiret.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eylesin sen nigh
baña

iki cü:

1. **iki cü:**
Gazel 43
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki akarsu, ırmak, nehir, çay.

İki aynumdan revân oldı iki cü
kim göre
Başum üzre düd-ı âhum diye
kühistân baña

iki gözi:

1. **iki gözi:--i**
Gazel 419
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki gözü.

İki gözi nergis-i şehlâyâ beñzer
dılberün
Büy-ı zülfeyni dimâğa bilki
'anberden lezîz

iki güvâh:

1. **iki güvâh:**
Gazel 392
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki şahit.

Da'vet-i Hakk'a yiter gerçi
bugün iki güvâh
Haq resül olduğuna çâr kitâb
oldı şühüd

iki güvâhum:

1. **iki güvâhum:--um**
Gazel 77
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki şahit.

Gözlerüm eşk döker dil de ider
âh u fiğân
Işka yitmez mi aceb iki
güvâhum şanemâ

iki 'iyd:

1. **iki 'iyd:**
Gazel 376
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki bayram(ramazan ve kurban).

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

iki koç:

1. **iki koç:**
Gazel 327
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin kaşları çatılma bağlamında iki inatçı keçiye benzetilmektedir.

Baş koşdı birbiriyle ebruları
yine
Beñzer Muhibbî 'arbede eyleye
iki koç

iki nergisdür:

1. **iki nergisdür:--dür**
Gazel 103
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İri papatyâ biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları gri ve sarı bir çiçek(Sevgilinin gözleri kastedilmiştir.).

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

iki sehlâ çeşmüñi:

1. **iki sehlâ çeşmüñi:--ni**
Gazel 103
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir çift tatlı, şaşı ela göz.

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi

Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

iki yaña:

1. **iki yaña:--a**
Gazel 427
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki yan(sağ ve sol).

Maħabbet bahırına düşmiş
Muhibbî oldı bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdır

iki yañadan:

1. **iki yañadan:--a, --dan**
Gazel 135
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki yan(sağ ve sol).

Yâr tan mıdur perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl
aña

2. **iki yañadan:--a, --dan**
Gazel 423
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki yan(sağ ve sol).

Yüksek uçarsa hümâ gibi 'aceb
midür nigâr
İki yañadan ser-i zülfini bâl ü
per geçer

iki zülfi:

1. **iki zülfi:--i**
Gazel 135
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin yüzünün iki yanından dökülen saçları(kakülleri).

Yâr tan mıdur perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl
aña

iklîm:

1. **iklîm:--e**
Gazel 48
Mısra: 9
Kıta.

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cân u gönülden bende-i
Âl-i Abâ

ikrâr:

1. **ikrâr:**

Gazel 5

Mısra: 6

Kabul etme, söz verme.

Büseye bir cân nedir biñ cân
virürdüm cân-ıla
Yarım ağız büse ikrâr eylese
cânân baña

ikrâr eyledi:

1. **ikrâr eyledi:--di**

Gazel 297

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Karar tutmak, karar
vermek, yerleşmek.*

Cân u dil aldı lebinden büse
ikrâr eyledi
Hüblarda olmaz imiş 'ahd ü
peymânı dürüst

il:

1. **il:**

Gazel 13

Mısra: 12

El, başkası, yabancı.

Vâdi-i ışka düşüp dîvâne itdüm
kendümi
Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

2. **illere:-ler, -e**

Gazel 176

Mısra: 5

El, başkası, yabancı.

Lalûñ tuyurdı sırr-ı dehânuñı
illere
İzhâr ider çü gizlü işi san şarâb-ı
nâb

3. **ilinden:-in, -den**

Gazel 24

Mısra: 9

*Memleket, ülke, yurt, diyar
// sevgilinin bulunduğu yer.*

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
âsândur baña

ilâc:

1. **ilâc:**

Gazel 172

Mısra: 9

*Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollardan
kullanılan madde.*

Āşıkam bîmâr-ı ışkam baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünki sensin hem
tabîb ü hem habîb

ilâc:

1. **ilâc:**

Gazel 238

Mısra: 3

*Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollardan
kullanılan madde. || Çare, deva,
şifa.*

Tiğ-ı gam çâk itse gönüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

2. **ilâc:**

Gazel 335

Mısra: 6

*Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollardan
kullanılan madde. || Çare, deva,
şifa.*

Dün devâ sordum tabîbe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilâc

3. **ilâc:**

Gazel 338

Mısra: 6

*Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollardan
kullanılan madde. || Çare, deva,
şifa.*

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabîb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

4. **ilâc:**

Gazel 449

Mısra: 7

*Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollardan
kullanılan madde. || Çare, deva,
şifa.*

İy tabîb-i dil n'ola senden ümîd
itsem 'ilâc
Derdümün dermânı sensin saña
bu cân sarmaşur

ilâc kılmañ:

1. **'ilâc kılmañ:--man**

Gazel 339

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığı iyileştirmek, ona
derman olmamak.*

Gönlümü şeydâ kılan yâruñ
müsel sel zülfidür
Bu dil-i dîvâneye zencîr-ile
kılmañ 'ilâc

ilâc olmadı:

1. **ilâc olmadı:--ma, --dı**

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Derman ve şifa olma.
(Beyitte) aşığın şifası sevgilinin
dudaklarıdır fakat ona ulaşmak
imkansızdır.)*

Hasta-i ışkam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

ilâc olur:

1. **'ilâc olur:--ur**

Gazel 342

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Derde devâ olmak.

Gönlümü şeydâ kılaldan turmaz
aglar gözlerüm
Cüybâr ile olur çün def'-i
sevdâya 'ilâc

ilâc umaram:

1. **ilâc umaram:--a, --ram**

Gazel 205

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin aşk derdine bir
deva bulmasını beklemek.*

İşk elinden muhtel olmuşdur bu
cism-i nâtüvân
Senden umaram ilâc sensin
tabîbüm iy habîb

ilâc vokdur:

1. 'ilâc yokdur:--dur

Gazel 331

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşışın tutulduğu
sevda hastalığının bir tedavisi
olmadığı kastedilmektedir.

Çünkü sevdân-ıla sevdâyî mizâc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilâc

ilâcum itdi:

1. ilâcum itdi:--+um, --di

Gazel 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönli hasta aşığa
derman verecek ilaçlar
kastedilmiştir.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabîb itdi ilâcum dilde
bîmârum görüp

ilâh:

1. ilâh:

Gazel 1

Mısra: 9

Allah, Tanrı, Rab.

Muştafâ'nuñ hürmetine yâ İlâh
Sen müyesser eyle cennât-ı
naîm

ilâhî:

1. ilâhî:

Gazel 340

Mısra: 2

"Ey Allah'ım!".

Yaradaldan berü hîç komaduñ
aç
Beni itme İlâhî gayra muhtâc

ile:

1. ile:

Gazel 2

Mısra: 10

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dîn serveri
Eyleyem dînuñ yolında cân u dil
ile gâzâ

2. ile:

Gazel 10

Mısra: 2

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Lal-i lebûne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir gâmez ile öldürüp eyler yine
ihyâ

3. ile:

Gazel 14

Mısra: 9

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Zülfi ile dün gice didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

4. ile:

Gazel 15

Mısra: 3

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Âhum ile seyl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

5. ile:

Gazel 53

Mısra: 9

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Leylî saçuñ hevâsı ile bu
Muhibbî'nüñ
Gün geldügince derd-ile hâli
âcîb ola

6. ile:

Gazel 55

Mısra: 1

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Zülfüñün zikri ile başum tolu
sevdâ ola
Tolaşa bend-i belâya cân u dil
şeydâ ola

7. ile:

Gazel 86

Mısra: 12

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-
ı dehr
Işk âteşi ile sînede bagrum
kebâb ola

8. ile:

Gazel 123

Mısra: 6

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Vaşlına anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişin olmaz gedâ

9. ile:

Gazel 129

Mısra: 1

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Büy-ı zülfüñi şabâ yili ile
gönder baña
Ben dañı göndereyim cân u
dilüm senden yaña

10. ile:

Gazel 152

Mısra: 6

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Küyuña vardugumca naşbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

11. ile:

Gazel 184

Mısra: 7

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Ben maşkeme-i ışka kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muhızır u Mecnûn
ola nâyib

12. ile:

Gazel 205

Mısra: 14

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

İy Muhibbî câmi-i hüsninde
yârûñ Cuma gün
Hoş edâ ile okudı hutbe-i hüsnin
hañib

13. ile:

Gazel 240

Mısra: 9

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Gören ruhsâr ile eşkümi eydür
Tarîk-i 'ışk hemîşe yig reng-est

14. ile:

Gazel 241

Mısra: 9

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

15. ile:

Gazel 247

Mısra: 3

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Kûze ile la'lüne ire diyü
Çeşmesâr-ı çeşümü kıldum
Furât

16. ile:

Gazel 261

Mısra: 5

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Cân nakd ile büseñe dil müşteri
olur
Cândan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

17. ile:

Gazel 269

Mısra: 1

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Nakd-i cân ile kim aldı la'l-i
cânânı dürtüst
Şühbesüz aradı buldı derde
dermânı dürtüst

18. ile:

Gazel 277

Mısra: 11

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Bu defter-i hadî şüm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lâ-büd ider aña
sirâyet

19. ile:

Gazel 293

Mısra: 2

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Olmuşam cäm-ı lebüñden ben
senüñ iy yâr mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülzâr mest

20. ile:

Gazel 309

Mısra: 5

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Bu zerğ u riyâ ile diler cennet ü
havrâ
Bu devlete lâyığ mı-durur zâhid-
i aħbeş

21. ile:

Gazel 327

Mısra: 1

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Cânânı cân u dil ile sevmek
olursa suç
Derdâ ki 'âşık olana olmaya
böyle güç

22. ile:

Gazel 381

Mısra: 4

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Gördi hâlin dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

23. ile:

Gazel 394

Mısra: 6

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Bed söyleme 'âşıkâ iy zâhid-i
hod-rû
Cân u dil ile saña ne nig eger
bedend

24. ile:

Gazel 404

Mısra: 2

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Selḫ-i Şa'bân-ıla oldı 'iḫ ü
'işret nâ-bedîd
Garra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-ı 'iyd

25. ile:

Gazel 462

Mısra: 5

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Şöyle toldı hâne-i dil bu ciger
hûmı ile
Kalmadı bir yir dahı bu dîdeden
bîrûn akar

26. ile:

Gazel 468

Mısra: 9

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Eşk-i surḫ ile ruḫ-ı zerd üzere
Eyledüm derd-i dilümi taḫrîr

27. ile:

Gazel 483

Mısra: 8

" Birlikte, beraber"

anlamlarında edat ; "ve"
bağlacını karşılar.

Maḫabbet bâdesin içen olur
miḫnetle her demde
Ferahla şâdîden geçmiş ğam ile
âşinâlardur

iled-:

1. **iledüp:-üp**

Gazel 352

Mısra: 3

Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.

İledüp hüccetini kâzî-i 'ışka
hañtuñ
Göricek anı kabûl itdi didi nakl-
i şahîḫ

ilerü gitdi:

1. **ilerü gitdi:--di**
Gazel 445
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlerlemek.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kafada perçemi yāruñ
kemīn tutar

ilet:

1. **ilet:**
Gazel 186
Mısra: 7
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

İlet küy-ı nigāra cānı tuhfe
Ki yokdur cāndan özge nesne
mergüb

2. **ilet:**
Gazel 260
Mısra: 1
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Di senüñ küyüñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

3. **ilet:**
Gazel 260
Mısra: 4
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Kirpügüm yazdı yine ruhsārına
dīl derdini
Defter-i rengīn-durur bu eşk-i
gül fāmum ilet

4. **ilet:**
Gazel 260
Mısra: 8
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Hīç olur mı kim Muḥibbī
ḥastaya idüp devā
Diye dildār remz-ile bu cür'a-i
cāmum ilet

5. **ilet:**
Gazel 260
Mısra: 10

*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tā şubḥa dek
İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet

6. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 1
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Rehber ol baña şabā gel der-i
cānāna ilet
Ya'nī cān bülbülünü tāze
gülüstāna ilet

7. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 2
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Rehber ol baña şabā gel der-i
cānāna ilet
Ya'nī cān bülbülünü tāze
gülüstāna ilet

8. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 4
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Kühl için ḥāk-i derin çünki
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaz cānı
faḫrāne ilet

9. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 6
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Cüy kıl kanlu yaşuñ tā ki ire
ışığıne
Pāyına yüz sürüp ol serv-i
ḥurāmāna ilet

10. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 8
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgān ide yār
Top idüp sen de dilā başuñı
meydāna ilet

11. **ilet:**
Gazel 278
Mısra: 10
*Götürmek veya getirmek,
ulaştırmak, eriştirmek.*

Ger yoluñ düşer-ise varma tehī
dest 'Acem'e
Bu Muḥibbī gāzelin Küm-ıla
Kāşān'a ilet

illā:

1. **illā:**
Gazel 4
Mısra: 6
*"Ne olursa olsun, hangi
şartta olursa olsun, her hâlde,
ille, illaki" anlamında zarf.*

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātifden nidā eydür ki illā
mā-saā

2. **illā:**
Gazel 9
Mısra: 4
*"Ne olursa olsun, hangi
şartta olursa olsun, her hâlde,
ille, illaki" anlamında zarf.*

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gönümüz illā
saña saña

3. **illā:**
Gazel 48
Mısra: 4
*"Ne olursa olsun, hangi
şartta olursa olsun, her hâlde,
ille, illaki" anlamında zarf.*

Şoḥbetine zahid ile vāizüñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyā ehli-durur
illā riyā

4. **illā:**
Gazel 57
Mısra: 10
*"Ne olursa olsun, hangi
şartta olursa olsun, her hâlde,
ille, illaki" anlamında zarf.*

İy Muḥibbī virme bu dünyāya
dīl
Saña inām eylemez illā belā

5. **illā:**
Gazel 125
Mısra: 8

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Esbüñe nal olmak ister ayda bir kez mâhitâb
Ol sebebden ki ider kıddini ay illâ dü-tâ

6. illâ:

Gazel 209

Mısra: 10

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Muhibbî koma elden cām-ı ışkı
Gerekmez rind olana illâ meşreb

7. illâ:

Gazel 213

Mısra: 2

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Leşker-i ğam gelse kılmaga bu dil mülkin ħarâb
Def kılmaz anı hîç bir vech ile illâ şarâb

8. illâ:

Gazel 213

Mısra: 8

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Sāye salsañ n'ola ben ħāke eyā serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler illâ türāb

9. illâ:

Gazel 327

Mısra: 4

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Āhum e ş er mi eyler aña seng dildür ol
Göñline beñzemez anuñ illâ ħadîd ü tuç

10. illâ:

Gazel 387

Mısra: 2

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Yaşum-ıla gerçi kim zâhir görindi rüy-ı zerd
Bilmedi ahvâlümü illâ meger kim ehl-i derd

11. illâ:

Gazel 468

Mısra: 14

"Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki" anlamında zarf.

Eylegil şî'r-i Muhibbî'yi qabûl
Gerçi kim bir tuhfedür illâ ħaķîr

illâ ki:

1. illâ ki:

Gazel 399

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Muhakkak, kesinkes.

Ben gedāya lâyıķ olmaz dünyāda illâ ki bu
Ĥil'at ü tāt u qabā 'izz ü vaķarumdur nemed

illâ kim:

1. illâ kim:

Gazel 200

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İlla ki. II Ama, fakat, ancak.

Leşker-i ğam gelse kılsa bu göñül mülkin ħarâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ kim şarâb

"illâ mâ-saā":

1. "illâ mâ-saā":

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Necm Suresi 39. Ayet: "İnsana çalışmasından başka bir şey yoktur."

Vuşlatı ceħd-ile ħāşıl ola mı yā Rab didüm
Ėaybdan geldi nidā olur "illâ mâ-saā"

ilm:

1. ilmün:-ü, -ñ

Gazel 392

Mısra: 22

Bilim, bilgi, marifet.

Sen mu'allime varup okumaduñ ħarf ü ħurûf
Lîk 'âlimlerden oldu bîñ ŧabaķ 'ilmüñ fûrûd

ilm:

1. ilm:

Gazel 65

Mısra: 6

İlim, bilgi.

Ki çün bünyādına ilmüñ komışlar naħv-ıla şarfı
Olur mı ilm hîç ħāşıl okınmaya avāmil hā

ilm-i ğayb:

1. ilm-i ğayb:

Gazel 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perde arkası, gizlilik.

Didüm dehānuñ öpseydüm kılma beni ayb
Didi dehānı kimesne bilmez bu ilm-i ğayb

ilm-i müsikār:

1. ilm-i müsikār:

Gazel 315

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Musikar (miskal olarak da bilinen saz, aynı zamanda rüzgâr estikçe gagasındaki deliklerden türlü türlü ses çıkaran ve musiki sözünün bundan alındığı söylenen efsanevi kuş) ilmi.

Şîve-i dölāb-ı çarħuñ nālîşin dil gösterür
Olsa ger ğam meclisinde 'ilm-i müsikār baħş

ilt:

1. ilte:-e

Gazel 411

Mısra: 10

Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.

Ėubār itdüm özümü yollar üzre Ümîdüm bu ki ilte küyuña bād

iltifāt:

1. iltifât:

Gazel 281

Mısra: 10

Teveccüh, alaka göstermek.

Yâr eger zülfin giderse gül
yüzünden ğam degül
Çün Muḥammed devridür küfre
ne hâcet iltifât

2. iltifât:

Gazel 79

Mısra: 7

*Bir kimseye gönlünü
alacak şekilde davranma, güler
yüz gösterme, hatırını sorma,
ilgilenme, teveccüh.*

Hicr içre bulmuşken memât
kılduñ baña çün iltifât
Bulduñ lebüñden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

imâmet eyledi:

1. imâmet eyledi:--di

Gazel 225

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmamlık görevinde

bulunmak.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
naẓar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

2. imâmet eyledi:--di

Gazel 265

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmamlık görevinde

bulunmak.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
naẓar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

imâm-ı çeşme uy:

1. imâm-ı çeşme uy:--+e

Gazel 180

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın hayatı

*boyunca rehber olarak
sevgilinin gözlerini takip etmesi
gerektiği vurgulanmıştır.*

Muḥibbî uy imâm-ı çeşme çün
kim

Olupdur kaşları karşıñda
mihrâb

imân:

1. imânum:-um

Gazel 1

Mısra: 7

*Allah'a inanma, kutsal
inanç (beyitte; sevgilinin küfür
gibi kapkara saçlarıyla tezat
oluşturmuş).*

Soñ nefesde sakla imânum
benüm

Bulmaya yol aña şeytân-ı racîm

2. imân:

Gazel 6

Mısra: 4

*Allah'a inanma, kutsal
inanç (beyitte; sevgilinin küfür
gibi kapkara saçlarıyla tezat
oluşturmuş).*

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruḥları arz
itmeye imân aña

3. imâna:-a

Gazel 6

Mısra: 3

*Allah'a inanma, kutsal
inanç (beyitte; sevgilinin küfür
gibi kapkara saçlarıyla tezat
oluşturmuş).*

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruḥları arz
itmeye imân aña

4. imâna:-a

Gazel 422

Mısra: 5

*Allah'a inanma, kutsal
inanç (beyitte; sevgilinin küfür
gibi kapkara saçlarıyla tezat
oluşturmuş).*

‘Aqlumı alduñ evvel imâna
kaşduñ âhir
Zünnâr-ı zülfüñ-ile çeşmüñ
Firenge beñzer

5. imân:

Gazel 432

Mısra: 1

*Allah'a inanma, kutsal
inanç (beyitte; sevgilinin küfür
gibi kapkara saçlarıyla tezat
oluşturmuş).*

Ruḥları zülfine her dem turmuş
imân ‘arz ider
Kesdürüp zünnârını tarz-ı
müselmân ‘arz ider

imân ola:

1. imân ola:--a

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a inanma

*duygusundan şüphe duyulması
kastedilir.*

Aql alup dil mülkine hüküm itdi
kâfir ğamzesi
Korkaram şimden girür kaşdı
anuñ imân ola

imâni dürüst olur mı:

1. imâni dürüst olur mı:--ı, --ur, --mı-t

Gazel 218

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) kastedilen kişinin

*inanç ve imanının sağlam ve
düzgün olmaması kastedilmiştir.*

Derd-keş mey-hârenüñ olur mı
imâni dürüst
Bağlamayınca ezal peymâne
peymâni dürüst

imâret:

1. imâret:

Gazel 263

Mısra: 6

*1. Medrese talebelerine,
câmi görevlilerine, fakirlere ve
gelip giden yolcu ve misâfirlere
yemek vermek üzere kurulmuş
aş evi. 2. Bulunduğu yeri
bayındır duruma getiren câmi,
medrese, hastahâne,
misâfirhâne, hankah, türbe, kale
vb. eser.*

Dilin yapsun yiter bu
derdmendüñ
Degül hâcet yapa mescid
‘imâret

imâret eyle:

1. imâret eyle:

Gazel 267

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayındır ve mamur etmek.

Koma dünyāda bir taş üzre taşı
Sinuk gönülleri eyle 'imāret

'imāret it:

1. 'imāret it:

Gazel 285

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bayındır ve mamur hale
getirmek.*

Göster yüzüni kişver-i gönülümü
gāret it
Yakduña koma anı kim hārābe
'imāret it

imiş ki:

1. imiş ki:

Gazel 275

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öyleymiş ki.

Bāza beñzetdüm bu gönülüm seni
itmege şikār
Bildüm fikr-i muhāl imiş ki
sensin bir hü mā

imkānı yok:

1. imkānı yok:

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İmkān (İmkānı) yok:

Olması mümkün değil, olamaz.

Bir yire gitdi ki gelmege yine
imkānı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmān aña

imtilā:

1. imtilā:

Gazel 59

Mısra: 4

Tika basa doyma.

Nimet-i dünyāya gel olma hārīş
İdiserdür seni āhīr imtilā

2. imtilā:

Gazel 67

Mısra: 4

Doğunluk, şişkinlik.

Nimet-i dünyāya gel olma hārīş
İdiserdür seni āhīr imtilā

imtilā olur:

1. imtilā olur:--ur

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Doğun ve şişkin hale
gelmek.*

Yime dehrūn nimetini
aldanursın hırş-ıla
Anı çok yiyen olur elbetde āhīr
imtilā

imtizāc bulmamışdı:

1. imtizāc bulmamışdı:--ma, --
mış, --dı

Gazel 342

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Karışmak, birleşmek(elest
meclisinde ruh ve bedenlerin
henüz
birleşmediği,kaynaşmadığı
bağlamında.).*

Olmış-ıdum ben ezelden 'işkuñ-
ıla āşinā
Bulmamışdı daħı ervāh-ıla
ecsām imtizāc

imtizāc itdi:

1. imtizāc itdi:--di

Gazel 335

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyum sağlamak.

Mihirden cevri Muhibbī hoş
görür
İtdi anuñla ezelden imtizāc

in:

1. inmiş:-miş

Gazel 28

Mısra: 6

Yukarıdan aşağıya gelmek.

Yaraşur serv-i sehī gibi salınsañ
nāz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nār
hīlatdür saña

inām evlemez:

1. inām evlemez:--mez

Gazel 57

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inanmamak,kanmamak.

İy Muhibbī virme bu dünyāya
dil
Saña inām eylemez illā belā

in 'ām eylese:

1. in 'ām eylese:--se

Gazel 249

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İhsan, lütuf etmek,
yardımda bulunmak.*

Mey in 'ām eylese pīr-i hārābāt
Ele al sākī fi 't-te 'hūr āfāt

inām idüp:

1. inām idüp:--üp

Gazel 205

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Herhangi bir şeyle
nimetlendirmek, ihsan etmek.*

Yine teşrifler baña inām idüp
sultān-ı gam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şīb

in 'ām itdi:

1. in 'ām itdi:--di

Gazel 382

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İhsanda, iyilikte bulunmak.

Gayra in 'ām itdi Leylā sıdı
Mecnūn kasesin
Zāhiren göstermedi ma 'nāda itdi
anı yād

in 'ām itmedi:

1. in 'ām itmedi:--me, --di

Gazel 271

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin aşığı iyilik,ihsan
ya da lütüfta bulunması
kastedilmiştir.*

Ben gedāya vaşl-ı hānın āh
in 'ām itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allāh dōst

inan:

1. inanmam:--mam

Gazel 412

Mısra: 8
İnanmak, inanma işi.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dār
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

inānuñ çek:

1. **inānuñ çek:--un**
Gazel 150
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Inanmak, güvenmek, (bir
kimsenin veya bir şeyin)
doğruluğundan emin olmak.*

Esb-i nāz-ıla kaçan karşımda
cevlān eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
būs-ı riķāb

ināvet:

1. **ināyetler:**
Gazel 500
Mısra: 6
Lütuf, ihsan, iyilik.

İtlerinden āsitānında beni
'addeylemiş
Şāh olandan kullara dāyim
'ināyetler gelür

ināvet:

1. **ināyet:**
Gazel 2
Mısra: 2
Lütuf, ihsan, iyilik.

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

ināvet it:

1. **ināyet it:**
Gazel 284
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan etmek, lütuf etmek.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yā Rab qabūl eyle keremden
'ināyet it

ināvet ola:

1. **ināyet ola:--a**
Gazel 230

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, yardım etmek.

Muħibbī cidd ü ceħd-ile el
irmez
Meğer ola yine andan 'ināyet

ināyetdür:

1. **ināyetdür:--dür**
Gazel 27
Mısra: 8
Lütuf, ihsan, iyilik.

Ĥışm-ıla çeşmüñ dökerse
kanımı
Ĥamdü-lillāh kim ināyetdür
baña

inci:

1. **incinür:-n, -ü, -r**
Gazel 338
Mısra: 7
*Birinin kötü bir davranış
veya sözü yüzünden üzüntü
duymak, güvenmek; kırılmak.*

İncinür āh eyleyüp zārılık itsem
ol şanem
Döştlar gül yapragından terdür
ol nāzük mizāc

incin:-

1. **incinne:-me**
Gazel 363
Mısra: 1
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

İy gönöl incinne olsa ger
raķībūñ sözi telħ
Her kimüñ telħ ola sözi lābüd
olur yüzi telħ

incin:

1. **incinne:-me**
Gazel 190
Mısra: 11
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

İy Muħibbī dil-rübālar cevrine
incinne kim
Kim seni tedrīc-ile öğredür anlar
yap yap

2. **incinmesün:-me, -sün**
Gazel 323
Mısra: 6

*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Peri-rüdur anı bildüm ki bakmaz
ādemī-zādā
O cān incinmesün dirseñ raķīb-i
Ehremen'den geç

3. **incinür:-ür**
Gazel 474
Mısra: 1
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Raħm kılmaz tālī'ümdendür ki
her bār incinür

4. **incinür:-ür**
Gazel 474
Mısra: 2
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Raħm kılmaz tālī'ümdendür ki
her bār incinür

5. **incinür:-ür**
Gazel 474
Mısra: 4
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Cān-ıla kimdür metā'-ı büseye
dirken ĥarīd
Bu ācebdür her kaçan olsam
ĥarīdār incinür

6. **incinür:-ür**
Gazel 474
Mısra: 6
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Ėam Şebinde zülfini añsam
gelür cānum lebe
Giceler olsa uzun nite ki bīmār
incinür

7. **incinür:-ür**
Gazel 474
Mısra: 8
*Gönlü kırılmak, gücüne
gidip üzölmek.*

Büböl-i Őürīde-veş feryādımı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tazedür ol lāle-
ruħŐar incinür

8. **incinür:-ür**

Gazel 474

Mısra: 10

Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzölmek.

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Pâdişâh-ı dehrdür benden kılar
'âr incinür

9. **incinür:-ür**

Gazel 474

Mısra: 12

Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzölmek.

İy tabîb-i dil lebûnden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tümâr incinür

incinür sanur:

1. **incinür sanur:-ür, --ur**

Gazel 256

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Birinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak, gücenmek, kırılmak.

Eyler cefâ vü cevriini incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrûñ
berâberest

inelden:

1. **inelden:-e, --l, --den**

Gazel 340

Mısra: 5

İnmek.

Hudâ emriyle aña tîğ inelden
Kılupdur ehl-i küfri cümle târâc

iñen:

1. **iñen:**

Gazel 241

Mısra: 1

Artık, bundan sonra.

Âdemilik eyle kaçma iñen iy
perî-şîfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

2. **iñen:**

Gazel 74

Mısra: 5

Çok; pek fazla; daha ziyade.

Lezzeti vaşılıyla iy dil olma iñen
şâdmân
Soñi hicrâna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

3. **iñen:**

Gazel 395

Mısra: 6

Çok; pek fazla; daha ziyade.

Eksük itmezsin nigârâ sîmeden
ğamz okların
Teng dehânuñ gibi iñen teng dil
bulur küşâd

iñile-:

1. **iñiler:-r**

Gazel 68

Mısra: 10

Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İñiler meclis içre nite kim nâ

2. **iñiler:-r**

Gazel 164

Mısra: 9

Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

Dil Muhibbî iñiler tölâbdur
Gözlerüm küzekleri dökdükçe
âb

3. **iñiler:-r**

Gazel 478

Mısra: 2

Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

'Andelîb-i dil nigârâ gül
yüzünden ayırdur
Giceler tâ şubh olunca iñiler bir
sayırđur

4. **iñiler:-r**

Gazel 498

Mısra: 1

Acı ve üzüntü ifade eden kesik kesik sesler çıkarmak.

İñiler dölâb-veş dil ıztırâb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölâb üstindedür

inkâr evledi:

1. **inkâr eyledi:-di**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İnkâr etmek, reddetmek, kabul etmemek.

Dün beni öldürdüğine döndi
inkâr eyledi
Hâncerinde buña ne şâhid gerek
kanum görüp

inkâr evlevüp:

1. **inkâr evlevüp:-yüp**

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Kabul ve tasdik etmemek, tanımamak.

Bah dür yâruñ miyânı çün ezel
uşşâk ara
Kimi inkâr evlevüp yok dir kimi
dir mü aña

inkârı ko:

1. **inkârı ko:-+ı**

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) kabul etmemek, inkarda bulunmak.

Râh birdür iki sanma zâhidâ
inkârı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalîb

inkılâb:

1. **inkılâb:**

Gazel 213

Mısra: 4

Bir durumdan başka bir duruma dönüşme.

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden inkılâb

2. **inkılâb:**

Gazel 498

Mısra: 12

Altüst olma, çok dağınık ve perişan olmak.

İy Muhibbî şâdılık gelse gelür
ardınca gam
Anuñ-ıçundur ki dünyâ inkılâb
üstindedür

inkılâb olsa:

1. **inkılâb olsa:-sa**

Gazel 73

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altüst olma, çok dağınık ve perişan olmak.

Dünyâda acib olmaya ger olsa
inkılâb
Âkil aña dil vire mi anda şer ola

iñle:

1. **iñleyem:-yem**

Gazel 21

Mısra: 2

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Bezm-i gamda nâle kıl iy nây
hâldaş ol baña
Çarh elinden iñleyem bir lahza
yoldaş ol baña

2. **iñleyen:-y, -en**

Gazel 33

Mısra: 13

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñleyen kapumda kim didi
didüm
Bu Muhibbî hasta-dıldür bî-riyâ

3. **iñlesem:-sem**

Gazel 151

Mısra: 5

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Her ne dem kim iñlesem
gönlüm benüm tolab olur
Gözlerem güz güllerinden
dökülür her yaña âb

4. **iñledür:-+dür**

Gazel 154

Mısra: 3

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñledür bülbül gibi bu âşık-ı dil-
hastesin
Gül gibi hâra nigâr ağyâra
dâyim kol salup

5. **iñleyüp:-y, -üp**

Gazel 166

Mısra: 10

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Gördi gülşende güli olmuş
muşâhib hâr-ıla
Şubha deñlü iñleyüp zârîlg
eyler andelîb

6. **iñler-isem:-r, -i, -se, -m**

Gazel 188

Mısra: 4

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Olmışam hayrân zülf ü rüyına
İñler-isem tañ midür ben rüz u
şeb

7. **iñlerem:-r, -em**

Gazel 191

Mısra: 4

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Ney gibi bil bagladum efgâna
her dem şubh u şâm
Her gece tâ şubh olunca iñlerem
san andelîb

8. **iñle:**

Gazel 232

Mısra: 10

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayâle kâni' ol
Bir niçe gün iñle dil derdüne
dermân oldu tut

9. **iñler:-r**

Gazel 390

Mısra: 4

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Dehr elinden cân kulagin aç işit
Nâle eyler nây u iñler çeng ü
'üd

10. **iñlesem:-se, -m**

Gazel 437

Mısra: 6

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Küh-kenlik san'atında ben de
Ferhâd olmuşam
Tişe ursam iñlesem yanumca
iñler kühsâr

11. **iñlerse:-+rse**

Gazel 466

Mısra: 9

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñlerse şevk-i 'ârîzuñ-ıla
Muhibbî ger
Bülbül mi ş âli diyeler âh u
figâni var

iñle:-

1. **iñlerem:-r, -em**

Gazel 5

Mısra: 3

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñlerem tañbür-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i gamda mesken oldu
güşe-i hicrân baña

2. **iñlerem:-r, -em**

Gazel 146

Mısra: 5

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Eşk-i çeşmüm cü olaldan
iñlerem dolâb-veş
Olmışam ser-geşte döner
sanasın bir âsiyâb

3. **iñlesem:-se, -m**

Gazel 187

Mısra: 3

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

İñlesem ağyâr elinden döstlar
olmaz acib
Hâr elinden dâyimâ gülşende
iñler andelîb

4. **iñlerem:-r, -em**

Gazel 317

Mısra: 3

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden iñlerem
Hîç baña rahm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğiyâş

5. **iñlerem:-r, -em**

Gazel 379

Mısra: 2

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Olmaya bir dem eger ol
gül'izârumdan meded

İnlerem bülbül gibi her gice
zârundan meded

6. **inlerem**:-r, -em

Gazel 455

Mısra: 4

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revân
İnlerem gönlüm benüm durmaz
döner dölâbdur

7. **inlese**:-se

Gazel 462

Mısra: 4

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Diñlemezsın nâlemi güş
itmeyüp efgânımı
İñlese tölâb-ı dil gözden hemân
Ceyhün akar

inleyen:

1. **inleyen**:-y, -en

Gazel 453

Mısra: 2

*Acı ve üzüntü ifâde eden
kesik kesik sesler çıkarmak.*

Döstüm küyünda akan
gözlerümüñ âbidur
Her dem anda inleyen bu
gönlümüñ tölâbidur

ins:

1. **ins-ile**:-ile

Gazel 182

Mısra: 7

Adem, beşer. || Aşık.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyūr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân'un görüp

ins ü cinnün:

1. **ins ü cinnün**:-ü, --n

Gazel 392

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İnsanlar ve cinler.

Devr ider 'arz u semâ şems ü
kamer nâmuñ-ıla
İns ü cinnün kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

inşâf itmez misiz:

1. **inşâf itmez misiz**:-siz

Gazel 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Acıma ve merhamet
duymak.*

Dil çeker bâr-ı gamı itmez
taḥammül Kâf aña
Döştlar itmez misiz billâhi diñ
inşâf aña

inşâf yok:

1. **inşâf yok**:

Gazel 118

Mısra: 13

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Merhametin, acımanın
olmaması.*

İy Muhibbî çünki dildâründa hiç
inşâf yok
Çâre ne şabr eyle tâ kim Hâk
vire inşâf aña

insân:

1. **insân**:

Gazel 6

Mısra: 1

Adem, beşer. || Aşık.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

2. **insân**:

Gazel 64

Mısra: 10

Adem, beşer. || Aşık.

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezsem insân aña

3. **insân**:

Gazel 402

Mısra: 14

Adem, beşer. || Aşık.

Eylese cevîr ü cefâ artsa
maḥabbet tañ midur
Çün Muhib insân olur iḥsân-ıla
dirler 'abîd

ins-ile cin:

1. **ins-ile cin**:-le

Gazel 328

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İnsan ve cin.

Virildi başuña 'izzetle çün tâc
Olisar ins-ile cin saña muḥtac

intihâ:

1. **intihâ**:

Gazel 3

Mısra: 8

*Son bulma, sona erme;
tükenme, bitme; son, nihâyet.
Karşıtı: İptida.*

Evveline ışkuñuñ her kim ki
basdıysa qadem
Dimestün gâvırına irdüm yokdur
aña intihâ

intihâb eylemiş:

1. **intihâb eylemiş**:-miş

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Seçmek, seçilmek.

Nâme-i ḥüsni ezelden kilik-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş ḥüsünüñ
kitâbın intihâb

intihâb kıldum:

1. **intihâb kıldum**:-du, --m

Gazel 178

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Seçmek, ayırıp beğenmek.

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ gâzel
Lîk kıldum içlerinden uşbu beyti
intihâb

intisâb eyler:

1. **intisâb eyler**:-r

Gazel 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Bağlanmak, mensup olmak,
hizmetine girmek.*

Varsa küyına gönül şihhat bulur
Kaşî mihrâbına eyler intisâb

intizâr:

1. **intizār-ıla:--ıla**

Gazel 411

Mısra: 7

Beklemek, bekleyiş, birinin yolunu gözlemek.

Oluram intizār-ıla muqarrer
Mu'allim itmese ol servi āzād

ip:

1. **ipini:-i, -n, -i**

Gazel 184

Mısra: 9

Bağ, ip.

Åhuñ ipini koma Muħibbī sakın
elden
Eflāke çıkarur seni āħir elüñ
alup

ip dakdı:

1. **ip dakdı:--dı**

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının

*aşığın canını almak için
boynuna ip gibi bağlanması
kastedilir.*

Gördi küyında gönül dīvānesini
ol ħabīb
Dakdı zülfinüñ kemendinden
hemān boynına ip

ir:

1. **irişdi:-iş, -di**

Gazel 3

Mısra: 1

"Ermek", ulaşmak, ermek,

nail olmak; vasıl olmak.

Dün gece nāğāħ irişdi gūşuma
bir hoş nidā
Kim-durur āşıklar içre eyleye
cānın fedā

2. **ire:-e**

Gazel 8

Mısra: 6

"Ermek", ulaşmak, ermek,

nail olmak; vasıl olmak.

Tañ midur Mecnūnlayın terk
eyler-isem yüz suyn
Ĥāk-i Leylā'dan ire efser-durur
ol toz baña

3. **irerse:-er, -se**

Gazel 23

Mısra: 3

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāħ
iy şabā

4. **ire:-e**

Gazel 27

Mısra: 4

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Gāħ cevr ider gözün gāħi kaşuñ
Çün ire sehm saādetdür baña

5. **irdi:-di**

Gazel 163

Mısra: 6

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmāmına
İrdi ancak faşl u bāba āħir
olmadı kitāb

6. **irişdi:-iş, -di**

Gazel 196

Mısra: 3

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Åşık irişdi şıdık-ıla eflāke seyr
ider
Ancak hemān başını zāhid çeker
be ceyb

7. **ire:-e**

Gazel 247

Mısra: 3

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Kūze ile la'lüne ire diyü
Çeşmesār-ı çeşümümi kıldum
Furāt

8. **ire:-e**

Gazel 259

Mısra: 11

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Ne sa'ādet eridür ol ki
meşāmına ire
Rüz-ı hicr içre iñen aña vişāli
nefaħāt

9. **ire:-e**

Gazel 348

Mısra: 8

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Cān u dil oldı şehā tır-i müjeñ
birle helāk
Her ne kim senden ire ħübdur
olmaz o ħabīb

10. **irmedin:-me, -din**

Gazel 400

Mısra: 2

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Yüzini görmeyeli bu dil-i āvāre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yāra meded

11. **irişdi:-iş, -di**

Gazel 411

Mısra: 12

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Mu'attar oldı yine cān dimāğı
İrişdi zülfine yāruñ meger bād

12. **irmeyüp:-me, -y, -üp**

Gazel 429

Mısra: 6

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Ruħuñ mir'ātına baksam gözüm
merdümleri 'aksın
Nedür gavırına irmeyüp görenler
anı ħāl añlar

13. **iresin:-e, -sin**

Gazel 464

Mısra: 9

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Zülf-i müşğine Muħibbī el uzat
tā iresin
Ruħlarında dilberüñ iķbāl ü
devlet bestedür

irdüm:

1. **irdüm:-düm**

Gazel 3

Mısra: 8

*"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.*

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa ħadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihā

2. **irmez:-mez**

Gazel 11

Mısra: 1

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şehergâhı saña

3. **irer:-er**

Gazel 16

Mısra: 9

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eylesin sen nigh
baña

4. **irgür:-gür**

Gazel 30

Mısra: 5

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

İy şabâ irgür gubâr-ı küyını
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

5. **irmeye:-me, -(y)e**

Gazel 68

Mısra: 8

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

Beni ferdâya salma vaşla irgür
Mebâdâ irmeye bu ömr ferdâ

6. **irmeye:-me, -y, -e**

Gazel 261

Mısra: 2

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîg
bu dest

7. **irgür:-gür**

Gazel 379

Mısra: 7

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

Cân dimâgını mu'athtar eyle
irgür iy şabâ
Ol gözi âhû saçı müşg-i
tatârumdan meded

8. **irmemek:-me, -mek**

Gazel 398

Mısra: 11

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sultân-ı gülün
Goncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

9. **irgür:-gür**

Gazel 435

Mısra: 9

"Ermek", ulaşmak, ermek,
nail olmak; vasıl olmak.

İy şabâ irgür Muhibbî çeşmine
hâk-i derin
Tütüyâdan yig görünür yoğsa
dârûlar mıdır

irâba:

1. **irâba:--a**

Gazel 165

Mısra: 10

Düzgün konuşmak ve
hakikati açıklamak.

Hâl ü haţtuñsuz okur hüsññ
kitâbını Muhib
Müstaid olan kişi irâba itmez
irtikâb

irag ol:

1. **irag ol:**

Gazel 251

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Uzak olmak.

Eger dirseñ huzür idem dilâ kıl
dâyimâ 'uzlet
Irag ol dâr-ı dünyâdan bulasın tâ
Hâk'a kurbet

irâk-ıla:

1. **irâk-ıla:--ı, --la**

Gazel 188

Mısra: 8

(Beyitte) Dicle nehrinden
aşağı Basra'ya kadar Şat
Suyu'nun iki tarafı olan
memleket. Su kenarı.

Türk çeşmün fitneye âgâz ide
Şür u şer tola Irâk-ıla Arab

İrân u türân'ı:

1. **İrân u türân'ı:**

Gazel 269

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acem diyarı ve Türk diyarı.

Her ki 'aşıkdur bilür elbette
'ışkuñ kadriñi
Virseler virmez kamu İrân u
Türân'ı dürüst

irem:

1. **irem:**

Gazel 479

Mısra: 5

Âd kavmi zamanında
Şeddat tarafından cennete
benzetilmek üzere Şam veya
Yemen'de yaptırılan bahçe;
cennet bahçesi, cennet kadar
güzel ve bayındır yer.

Eyler heves lebünden şeftâluya
irem dir
Dîvâne dil ne bilsün yol
ugragında çehtdür

irgür:

1. **irgüre:-e**

Gazel 90

Mısra: 8

Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.

Niçe yıldur peyk-i âhı
gönderürem küyüña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
râhum saña

iris:-

1. **irişe:-e**

Gazel 37

Mısra: 10

Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luţf-ıla
ihsândur baña

2. **irişüp:-üp**

Gazel 137

Mısra: 10

Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.

Nā-ümîd olma Muhibbî vaşlın
iste rûz u şeb
Bir gün ola irişüp lutf-ı Hudâ
mihmân ola

3. **irişem:-em**

Gazel 151

Mısra: 7

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Gel beni öldür irişem tâ vişâlûñ
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tâ sen evâb

4. **irişür:-ür**

Gazel 160

Mısra: 1

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

İrişür âh u feryâd u figânum
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab

5. **irişe:--e, -**

Gazel 259

Mısra: 13

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Niçe yıllar geçe irişe dahı büy-ı
vefâ
Derd-i hicrûñle eger irse
Muhibbî'ye vefât

6. **irişdükte:--dük, --de**

Gazel 385

Mısra: 7

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Bu hârîm-i sîneme tîrûñ
irişdükte şehâ
Çağrışur cân u gönül her biri dir
“hel min mezîd”

7. **irişsün:-sün**

Gazel 400

Mısra: 10

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Bu Muhibbî öliyor derd-i firâk-
ıla bugün
Çıkmadın cânı irişsün diñüz ol
yâra meded

8. **irişmedi:-me, -di**

Gazel 466

Mısra: 8

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Didüm zekât-ı hüsünüñi ‘arz it
hâkķum-durur
Didi dahı irişmedi sâla zamâñı
var

iris:

1. **irişe:-e**

Gazel 11

Mısra: 2

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şehergâhı saña

2. **irişmez:-mez**

Gazel 38

Mısra: 4

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Yüce itmişdür felekden kaçırını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efğân aña

3. **irişe:-e**

Gazel 257

Mısra: 4

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Kamu ahvâlünüñi şî`ründe şerh it
Ola bir gün yâra irişe şâyet

4. **irişe:-e**

Gazel 424

Mısra: 6

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Saħtdur yârûñ dili itmez aña
hergiz eşer
Âhum odı ger irişe âhen ü
mermer yakar

5. **irişen:-en**

Gazel 496

Mısra: 8

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Meded tiryâk-i la‘lünden irişdür
yâ helâk oldum
İrişen mâr-ı zülfünden bu demde
baña semlerdür

irışil:

1. **irışilmez:-mez**

Gazel 262

Mısra: 7

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Yücedür kaçır-ı vaşla irişilmez
Egerçi düd-ı âhum perr ü bâlest

irkence:

1. **irkence:--ce**

Gazel 216

Mısra: 10

Erkenden,zamanında.

Senüñ iy bu‘l-heves n‘eyler
başuñda bunca sevdâlar
Muhibbî bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

irma:

1. **irma:**

Gazel 1

Mısra: 12

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Rüz-ı maşşerde Muhibbî
bendeñi

Irma anı rahmetünden yâ Rahîm

irmez:

1. **irmez-iseñ:--ise, -ñ**

Gazel 23

Mısra: 4

*Arzu edilen noktaya
gelmek, erişilmek, ulaşılmak,
varılmak. II Fazilete ulaşmak.*

Dâmenine el irerse öp benden
dâmenin
İrmez-iseñ dâmenine öpesin râh
iy şabâ

irşâd:

1. **irşâd:--ı**

Gazel 145

Mısra: 8
Doğru yolu gösterme, hak yolu gösterme.

İşkdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i rāst
Baña irşādı bu yoldan böyle
virmişdür edib

irşād eylemez:

1. **irşād eylemez:--mez**

Gazel 499

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Doğru yolu göstermek,
aydınlatmak, uyarmak.*

Bir 'acūze köhnedür dünyā
Muḥibbī virme dil
Ḥayra irşād eylemez dāyım
dalāl üstindedür

irtikāb itmez:

1. **irtikāb itmez:--mez**

Gazel 165

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötü iş işlemek.

Hāl ü ḥaṭṭuñsuz okur ḥüsnüñ
kitābını Muḥib
Müstaid olan kişi irāba itmez
irtikāb

iş:

1. **işler:--ler**

Gazel 207

Mısra: 12

*Amaç, gaye, iş, amel,
vazife, görev.*

Her nefes kim alasin ḥamdüñi
artur Ḥālik'a
Ekl ü şürb ise gāraḥ anı da işler
bil devāb

2. **işi:-i**

Gazel 267

Mısra: 13

*Amaç, gaye, iş, amel,
vazife, görev.*

Umar senden kerīm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefā'at

3. **işi:-i**

Gazel 444

Mısra: 8

*Amaç, gaye, iş, amel,
vazife, görev.*

Çeşm-i ḥün-rizüñüñ nedür kaşdı
Her dem 'uşşāka işi 'arbededür

4. **işüm:--üm**

Gazel 479

Mısra: 2

*Amaç, gaye, iş, amel,
vazife, görev.*

Sevmek seni nigārā yanuñda
çün günehdür
Dāyım işüm anuñçün 'ālemde
āh u vāhdur

5. **işi:-i**

Gazel 481

Mısra: 14

*Amaç, gaye, iş, amel,
vazife, görev.*

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muḥibbī siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdānedür

isār ide:

1. **isār ide:--e**

Gazel 494

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serpme, dökmek.

Dürler döküben pāyına ī ṣ ār ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaşdı ide seyrāna
güzeller

2. **isār ide:--e**

Gazel 494

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serpme, dökmek.

Dürler döküben pāyına isār ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaşdı ide seyrāna
güzeller

isāret:

1. **isāretdür:--dür**

Gazel 2

Mısra: 7

*Alamet, belirti, gösterge,
haber.*

Ḥa mim harfi dü nāmuñdan
işāretdür sentüñ

Hāya Aḥmed didiler mīme daḥı
hem Muşṭafā

isār-ı kadeh evle:

1. **isār-ı kadeh eyle:**

Gazel 353

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bevitte) aşığın kadehi

*ikram etmesi, cömert
davranması kastedilmektedir.*

Eli boş varma sakın şoḥbetine
muğbeçenüñ
Eyle cān u dilüñi yolına isār-ı
kadeḥ

ise:

1. **ise:**

Gazel 451

Mısra: 4

"-e rağmen" anlamında

edat.

Hem-ser olurisam seg-i küyuñ-
ıla her gice
Yanuñda kaḍr ü kıymet ise bu
kaḍar yiter

2. **ise:**

Gazel 16

Mısra: 2

*"i" ek fiilinin koşul eki (-
sA) almış hali.*

Sevmek seni egerçi olupdur
güneḥ baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

3. **ise:**

Gazel 19

Mısra: 8

*"i" ek fiilinin koşul eki (-
sA) almış hali.*

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnün diseler
Dil ise bende degül aḳl degül
yār baña

4. **iseñ:-ñ**

Gazel 21

Mısra: 3

*"i" ek fiilinin koşul eki (-
sA) almış hali.*

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelīb
Okıyalum ders-i işkı gel
sabaḳdaş ol baña

5. ise:

Gazel 33

Mısra: 4

"i" ek fülilin koşul eki (-sA) almış hali.

Bilmedüm virdüm gönül cânâ
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

6. ise:

Gazel 127

Mısra: 7

"i" ek fülilin koşul eki (-sA) almış hali.

Dil alup kaçduñ bu dem ger cân
ise
Olmışam ben cân-ıla qurbân aña

7. ise:

Gazel 207

Mısra: 12

"i" ek fülilin koşul eki (-sA) almış hali.

Her nefes kim alasin hãmdüñi
artur Hãlik'a
Ekl ü şürb ise garaž anı da işler
bil devâb

İsî:

1. isî:

Gazel 5

Mısra: 8

Kur'an'da ismi geçen yirmi
beş peygamberden biri olan Hz.
İsa, peygamber efendimizden
beş yüzyıl önce yaşar ve
günümüzde Hristiyanlık olarak
isimlendirilen dinini tesis eder.
Hz. İsa Kur'an'da çeşitli
mucizeleri ile anlatılmaktadır.
Cebrail'in ruh üflemesi
neticesinde babasız dünyaya
gelir, küçükken konuşur,
çamurdan yaptığı kuşların içine
üfleyerek onları canlandırır,
anadan doğma körü ve abraşlı
iyileştirir ve ölüleri
mezarlarından kaldırır.

Öldürür gerçi ki gãmzeñ aşıka
virmez amân
Leblerüñ İsî gibi her lahza virtür
cân baña

İsî:

1. işi:--i

Gazel 257

Mısra: 2

1. Amel, eylem, durum,
vaziyet, hal. 2. Meşguliyet.

Gözi tâtârı işi güci gâret
İder kanlar dañı işi hasâret

İsî eylemek-durur:

1. işi eylemek-durur:

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir işi

gerçekleştirmek,yapmak. Etmek.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lik dâyim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

İsî gibi:

1. isî gibi:

Gazel 86

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hz. İsa gibi mucize

göstermek.

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedî
İsî gibi eger baña andan hıñâb
ola

İsî güci:

1. işi güci:--+i, -+i

Gazel 257

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İşi gücü; meşguliyet.

Gözi tâtârı işi güci gâret
İder kanlar dañı işi hasâret

2. işi güci:--i, --i

Gazel 370

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İşi gücü; meşguliyet.

İy 'ârızı gül lebleri gonca boyı
şimşâd
Dil bülbülünñ işi güci nâle vü
feryâd

İsî kindür:

1. işi kindür:--i, --dür

Gazel 477

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin işinin
aşığa eziyet etmek olduğu
kastedilmektedir.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Hânçeri gitmez elinden dâyim
işî kindür

İsî lebüñi:

1. 'İsî lebüñi:--ü, --n, --i

Gazel 351

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
dudakları İsa peygambere
benzetilerek onun can verme
özellığı aşık bağlamında
kullanılmıştır.

'İsî lebüñi görse idi dirdi 'ayn-ı
rüh
Zülfün dirâzına n'ola dinilse
'ömr-i Nüh

İşid:

1. işidüp:-(ü)p

Gazel 8

Mısra: 3

İşitmek, duymak, haber
almak.

Bülbül-i şürîde-veş efgânım
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

2. işidüp:-(ü)p

Gazel 13

Mısra: 4

İşitmek, duymak, haber
almak.

Ejder-i ışk öldürür didüm

mahabbet ehlini

İşidüp cân-ıla gönlüm oldılar
kâyil baña

3. işidüp:-(ü)p

Gazel 19

Mısra: 1

İşitmek, duymak, haber
almak.

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña

Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

4. işidenler:-en, -ler

Gazel 78

Mısra: 14
İşitmek, duymak, haber
almak.

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu
maânî nakşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

5. **ışiden:-en**
Gazel 419
Mısra: 14
İşitmek, duymak, haber
almak.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zîkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

6. **ışidüp:-(ü)p**
Gazel 440
Mısra: 12
İşitmek, duymak, haber
almak.

Didiler terk eyledi küyını
dildaruñ rakîb
İşidüp hamd eyleyüp didüm ki
fî'-nâri's-sakar

7. **ışidelden:-el, -den**
Gazel 443
Mısra: 9
İşitmek, duymak, haber
almak.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

8. **ışidelden:-el, -den**
Gazel 450
Mısra: 6
İşitmek, duymak, haber
almak.

Görelen tîğ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşîrüñ
Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ
yayı kayıdır

9. **ışidüp:-(ü)p**
Gazel 497
Mısra: 15
İşitmek, duymak, haber
almak.

Gül yüzi vaşfım benden işidüp
dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-
i güyâ geçer

ışid:-

1. **ışide:-e**
Gazel 104
Mısra: 10
İşitmek, duymak, haber
almak.

Bu Muhibbî nâlesiyle âteş içre
yandugım
Hind ilinde işide taħsîn ide
kaķnūs aña

ışi'de de böyle kerâmet ancak bulunur:

1. **ışi'de de böyle kerâmet
ancak bulunur:-+de, --in, --ur**
Gazel 265
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) Bir önceki
mısrayla ilgili olarak -tek sözle
canlı kalmanın ancak İsa
Peygambere lütfedilen bir hal
olduğu- vurgulanmıştır.

Dil mürdesini eyledi bir lafz-ıla
zinde
İsî'de de ancak bulunur böyle
kerâmet

ışig:

1. **ışigüñ:-(ü)ñ**
Gazel 77
Mısra: 10
(*Sevgilinin*) eşîği.

Başı eflâke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigüñ olsa Muhibbî'ye
penâhum şanemâ

2. **ışiginden:-i, -(n)den**
Gazel 98
Mısra: 15
(*Sevgilinin*) eşîği.

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Âşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-âr ola

3. **ışiginde:-in, -de**
Gazel 143
Mısra: 6
(*Sevgilinin*) eşîği.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
âhîr şöyle kim

Dilerem ide felek bārî işiginde
türâb

4. **ışiginde:-in, -de**
Gazel 443
Mısra: 10
(*Sevgilinin*) eşîği.

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

5. **ışigüñden:-ün, -den**
Gazel 492
Mısra: 3
(*Sevgilinin*) eşîği.

Dür olaldan işigüñden
gündüzüm san gicedür
Bir nefes senden cüdâlık 'aşığa
biñ yıl-durur

ışig:-

1. **ışigüñde:-(ü)ñ, -de**
Gazel 58
Mısra: 6
(*Sevgilinin*) eşîği.

Dil tabîbi olasın dârü'ş-şifâdur
çün kapuñ
Hiç revâ mı işigüñde ehl-i dil
bîmâr ola

2. **ışigüñde:-(ü)ñ, -de**
Gazel 266
Mısra: 11
(*Sevgilinin*) eşîği.

Bîmâr yatur hasta Muhibbî
işigüñde
Derdini bilirsin sen anuñ aña
timâr it

3. **ışigüñde:-(ü)ñ, -de**
Gazel 313
Mısra: 2
(*Sevgilinin*) eşîği.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yâd el-ğyâs
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dâd el-ğyâs

ışigine ire:

1. **ışigine ire:--i, --n, --e, --e**
Gazel 278
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin eşîğine
erişmek.

Cüy kıl kanlu yaşuñ tā ki ire
ışığıne
Pâyına yüz sürüp ol serv-i
hırāmāna ilet

İsî-nefes:

1. **İsî-nefes:**

Gazel 205

Mısra: 3

*Hız.İsa'nın ölülere can
veren nefesi gibi nefesi.*

Teşnelər bî-had yatur küyuñda
iy İsî-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-çarîb

İsî-nefes ol:

1. **İsî-nefes ol:**

Gazel 432

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İsa nefesi olup Hz.İsa'nın
ölülere can veren nefesi gibi
olup.*

Mürde iken iy Muhibbî baña ol
'İsî-nefes
Mu'cize izhâr idüp gör ölmüşe
cân 'arz ider

İsî-

1. **İsîdüp:-üp**

Gazel 398

Mısra: 10

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

Pârs ehline eger irse Muhibbî
şî'iri
İşidüp kabri içinde diye taḥsîn
hüçend

2. **İşidüm:-dü, -m**

Gazel 477

Mısra: 8

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

Dökmez-idüm hün-ı murdârın
râkîb-i kâfirün
Ruḥların egmiş işidüm
gayretüm bir dîndür

İsî-

1. **İşidüm:-dü, -m**

Gazel 61

Mısra: 1

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

İşidüm ben civân ü pîr didi bu
söz mücmil hâ
Görinür gerçi ışk âsân velîkin
soñu müşkil hâ

2. **İşitmedük:-me, -dü, -k**

Gazel 166

Mısra: 14

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

İy Muhibbî şîr-i dil-süzuñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
ḥayâlât-ı garîb

3. **İşit:**

Gazel 390

Mısra: 3

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

Dehr elinden cân kulagın aç işit
Nâle eyler nây u iñler çeng ü
'ü

4. **İşidenler:-en, -ler**

Gazel 482

Mısra: 10

*Duymak, işitmek, haberdar
olmak.*

Muhibbî olmagıl ğâfil dilünden
koyma eş'ârı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

İşk:

1. **İşk:**

Gazel 9

Mısra: 7

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İşk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebinî dimedi bir kerre
mâ saña

2. **İşk:**

Gazel 11

Mısra: 10

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İy Muhibbî tal maḥabbet
bahırına ğavvâş-vâr
İşk deryâsına düşmüş diyeler
mâhî saña

3. **İşk:**

Gazel 21

Mısra: 5

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İşk şâhî çün baña virdi ğamuñ
sultânlığını
İy gözüm saḳkâlig it iy ğamze
ferrâş ol baña

4. **İşk-ıla:-ıla**

Gazel 41

Mısra: 13

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İşk-ıla hoş-hâl olmışdur Muhib
İşkdan ayırma anı yâ Rabbenâ

5. **İşk-ıla:-ıla**

Gazel 69

Mısra: 9

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İşk-ıla hoş-hâl olmışdur Muhib
İşkdan ırma anı yâ Rabbenâ

6. **İşkdan:-dan, -**

Gazel 123

Mısra: 8

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

Gitdi hüşum beni mecnûn eyledi
İşkdan ğuşuma girdi bir şadâ

7. **İşk:-i**

Gazel 129

Mısra: 3

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

İşkî ben âsân sanurdum katı
müşkil kâr imiş
Cân u serden kim ki geçmez
baglamasun dil aña

8. **İşk:**

Gazel 202

Mısra: 10

*Aşırı sevgi ve bağlılık
duygusu.*

Tâkat olur mı Muhibbî ışkına
şabr eylemek
İşk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tâkat ne ḥ'âb

9. **İşkına:-ı, -(n)a**

Gazel 14

Mısra: 2
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

İy gönül n'olduñ yine divâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

10. **ışk-ıla:-ıla**
Gazel 17
Mısra: 3
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Bugün ışk-ıla çün Mecnün-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

11. **ışkıyla:-i, -(y)la**
Gazel 17
Mısra: 1
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Olaldan hasta-dil ışkıyla şeydâ
Alupdur başına biñ dürlü gavgâ

12. **ışkuñ:-uñ**
Gazel 25
Mısra: 5
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Sinemde ışkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

13. **ışk:**
Gazel 26
Mısra: 1
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Yine çün sinede ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönülüm tañ mı
şeydâ

14. **ışkuñ:-uñ**
Gazel 56
Mısra: 1
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Kıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihânda merd ola
Çadrini derdün ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

15. **ışkdan:-dan**
Gazel 118

Mısra: 6
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Işk meydanında evvel terk-i
serdür âşıkâ
Kim ki cân terk eylemez ışkdan
ne hâcet lâf aña

16. **ışkuñ:-uñ**
Gazel 122
Mısra: 6
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Didüm ne iy nâ-mihribân ışk
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışkuñ hebâ

17. **ışk-ıla:-ıla**
Gazel 131
Mısra: 6
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez gönül
Cümle âlem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

18. **ışk:**
Gazel 175
Mısra: 9
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azâb

19. **ışk-ıla:-ıla**
Gazel 178
Mısra: 2
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Kurusun ol ayn kim akıtmaya
her demde âb
Oda yansun şol gönül ışk-ıla
olmaya hârâb

20. **ışk:**
Gazel 184
Mısra: 4
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Derdüne düşüp deşt-i belâda
yürimez-idüm
Ger ışk eger olmasa bu akluma
gâlib

21. **ışkına:-i, -(n)a**
Gazel 202
Mısra: 9
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Tâkat olur mı Muhibbî ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tâkat ne h'âb

22. **ışkı:-i**
Gazel 214
Mısra: 5
*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dîde anı eşkuñ-ile bir demde
ayân it

ışk âtesi:

1. **ışk âtesi:-i**
Gazel 86
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk âtesi.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-ı
dehr
Işk âtesi ile sinede bagrum
kebâb ola

ışk âtesivle:

1. **ışk âtesiyle:--i, --y, --le**
Gazel 296
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşk âtesi II aşkın gönlü
yakıcılığı.*

'Işk âtesiyle dūd-ı dilüm elde
'alem-vâr
Sultân-ı gam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alâmet

2. **ışk âtesiyle:--i, --y, --le**
Gazel 390
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşk âtesi II aşkın gönlü
yakıcılığı.*

Yanalı 'ışk âtesiyle hemçü 'üd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
dūd

ışk bazarına:

1. 'işk bāzārına:--i, --n, --a
Gazel 387
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

'Işk bāzārına bu dil vardı
dermān arayı
Bulmadı ancak aldı derdinüñ
üstine derd

'işk bāzārında:

1. 'işk bāzārında:--i, --n, --da
Gazel 402
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk pazarı.

'Işk bāzārında aldum derdi çün
dermānuma
Almaz-ısa oluram ben naqd-i
cān-ıla ħarīd

'işk bir gevher-durur:

1. 'işk bir gevher-durur:--dur,
--ur
Gazel 385
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşkın çok değerli
bir mücevher olduğu ifade
edilmektedir.*

'Işk bir gevher-durur zāhid ne
bilsün kıymetin
'Aşıka göster anı cān-ıla
olmuşdur ħarīd

işk cün:

1. işk cün:
Gazel 134
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu için.

Zāhidā sanma senüñ gibi yolunu
yañılam
Işk cün rehber olup gösterisersin
rāh baña

işk dervāsına düşdüm:

1. işk deryāsına düşdüm:--sı, -
--na, --düm
Gazel 154
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) yoğun bir sevgi
duyma haline gelmek,perişan
olmak.*

Işk deryāsına düşdüm irmedüm
pāyānma
Niçe kez kaşd eyledüm māhī
gibi aña talup

işk ehli:

1. işk ehli:--i
Gazel 122
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşık.

Didüm ne iy nā-mihribān işk
ehli ider terk-i cān
Didi sakın sırrı nihān itme olur
iřkuñ hebā

2. işk ehli:--+i
Gazel 182
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşık.

İy Muĥibbī cān terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taĥsīn eyleye işk ehli
cānānuñ görüp

3. işk ehli:--i
Gazel 104
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Işk ehli zāhidā eyler melāmet
iĥtiyār
Dem-be-dem arz eyleme gel ār-
ıla nāmūs aña

'işk ehline:

1. 'işk ehline:--i, --n, --e
Gazel 296
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşıklar.

Maķşūd bu ki iy yār olasın sag u
selāmet
'Işk ehline dāyım yaraşur ola
melāmet

'işk ehlini:

1. 'işk ehlini:--i, --ni
Gazel 226
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli.

Cellād müjeñ teşne olupdur yine
kana

'Işk ehlini karřuña getir bir bir
'azāb it

'işk elinden:

1. 'işk elinden:--i, --n, --den
Gazel 500
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yüzünden.

'Işk elinden sīneme gerçi
cerāhatlar gelür
Līk andan cānuma biñ dürlü
ĥāletler gelür

'işk elinden:

1. işk elinden:--i, --n, --den
Gazel 205
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yüzünden.

Işk elinden muĥtel olmuşdur bu
cism-i nātüvān
Senden umaram ilāc sensin
ĥabībüm iy ĥabīb

'işk hānesini yapsa:

1. işk hānesini yapsa:--sa
Gazel 44
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül ülkesinin,evinin inşa
edilmesi.*

Kūyuñda yatan seng midür ya
ser-i uřřāķ
Işk hānesini yapsa ser-ile n' ola
bennā

'işk kitābında:

1. işk kitābında:--i, --n, --da
Gazel 210
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk kitabı.

Ṭāķ-ı ebrūsın görüp kaldurma
yirden başuñı
Işk kitābında yazılmış secede
itmek müsteĥab

'işk meydānına:

1. 'işk meydānına:--i, --n, --a
Gazel 243
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı.

Tiğ-ı cevrenden Muhibbî key
sakın döndürme yüz
İşk meydânına girdün kendünî
merdâne tut

ışk meydânında:

1. **ışk meydânında**: -i, -n, -da
Gazel 83
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk meydanı.

İşk meydânında gūyā bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencîr aña

2. **ışk meydânında**: -i(n), --da
Gazel 118
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk meydanı.

İşk meydânında evvel terk-i
serdür āşıka
Kim ki cān terk eylemez işkdan
ne hâcet lâf aña

3. **ışk meydânında**: -i, --n, --da
Gazel 198
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk meydanı.

İşk meydânında top it oynasun
dilber serüñ
Furşat el virdükçe maḥfî
zülfinüñ çevgânın öp

ışk müşkildür:

1. **ışk müşkildür**: -dür
Gazel 440
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşkın zor ve çok
güç olduğu ifade edilmektedir.*

İşk müşkildür Muhibbî çünkü
şabra çäre yok
Saña lâzım oldu şimden girü
idesin sefer

ışk nārını:

1. **ışk nārını**: -i, --n, --i
Gazel 487
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk ateşi.

İşk nārını şu kim yakdı ezel
sînesine
Yanmayup ol gece gündüz baña
diñ yā ne olur

ışk şāhı:

1. **ışk şāhı**: -i
Gazel 74
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk padişahı(sevgili).

İşk şāhı niçeye dek göndere
ceyş-i gamı
Eyleye vîrâne bu gönlümü āli
şehr ola

ışk şāhı:

1. **ışk şāhı**: -i
Gazel 388
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk padişahı(sevgili).

Gözlerüm yaşı ile ancak gam
oldı hāşlum
İşk şāhı baña ihsān itdi bir
vîrâne kend

ışk tomarına:

1. **ışk tomarına**: -i, --n, --a
Gazel 416
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aştan bahseden dürülüp
yuvarlak yapılmış defter veya
kağıtlar.*

İşk tomarına cān riştesini bağla
göñül
Yār eline düşe bir gün ola
varmak kâğız

ışka düşelden:

1. **ışka düşelden**: -den
Gazel 75
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevdalanmak, aşık olmak,
tutulmak.*

İşka düşelden benüm hālüm
digergün olmadı
Eksük olmaz dilde āteş gözde su
başda hevā

ışka tolaşdı:

1. **ışka tolaşdı**: --a, --a, --ş, --dı
Gazel 414
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşkına düşen
aşık ifade edilmektedir.*

İşka tolaşdı göñül dönmez mey
ü maḥbūbdan
Zāhidā itmez eşer baña naşihat
kılma pend

ışka yitmez mi:

1. **ışka yitmez mi**:
Gazel 77
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşka yetmez mi,yeter.

Gözlerüm eşk döker dil de ider
āh u fiğān
İşka yitmez mi aceb iki
güvāhum şanemā

ışkdan ayırma:

1. **ışkdan ayırma**: -ma
Gazel 41
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aştan,sevgiden
ayrılmamak.*

İşk-ıla hoş-hāl olmuşdur Muhib
İşkdan ayırma anı yā Rabbenā

ışkdan ırma:

1. **ışkdan ırma**:
Gazel 69
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aştan ayrılmak,uzak
düşmek.*

İşk-ıla hoş-hāl olmuşdur Muhib
İşkdan ırma anı yā Rabbenā

ışkdan özge:

1. **ışkdan özge**: -+dan
Gazel 145
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aştan başka (bir şey).

İşkdan özge bugün öğrenmedüm
bir harf-i rāst
Baña irşadı bu yoldan böyle
virmişdür edîb

iskender:

1. **iskender'i:-'i**

Gazel 252

Mısra: 3

İskender-i Yunani diye bilinen Makedonyalı İskender'dir ki genellikle Aristo'nun icat ettiği kabul edilen uzağı gösteren ayna ile Klasik şiirde yer alır.

Lebleründen bir nişan bulmadı dil İskender'i
Zulmet-i haddünde çün kim gizlüdür âb-ı hayât

iskender ü dārā:

1. **iskender ü dārā:**

Gazel 359

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İskender(Hızr ile birlikte âb-ı hayatı arayan hükümdar // kaynaklarda Makedonyalı İskender ile birleştirilerek yer alır.) ve Dārā(Yönetimdeki gücüyle meşhur İran hükümdarı.).

İbret al İskender ü Dārā vü
Hüsrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zāl-i çarh

ışk-ıla rüsvâlgum gören:

1. **ışk-ıla rüsvâlgum gören:--**

la, --lg, --u, --m, --e, --n

Gazel 408

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beytte) aşğın bu dert yüzünden rezil rüsva olması kastedilmektedir.

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnı yâd
İşk-ıla rüsvâlgum gören ider
Mecnûn'ı yâd

ışkuñı terk evlemeklik:

1. **ışkuñı terk evlemeklik:-mek, -lik**

Gazel 80

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin aşkından vazgeçmek kastedilmiştir.

Râh-ı işkuñda senüñ sehl ola
itmek terk-i ser

İşkuñı terk evlemeklik lîk gelür
müşkil baña

ışkuñ-ıla:

1. **ışkuñ-ıla:--un, --ı, --la**

Gazel 281

Mısra: 7

Aşk, yoğun sevgi.

İşkuñ-ıla cân u dil şöyle fakîr
oldı bugün
Benden özge müsteħağ yokdur
baña virgil zekât

ışkuñla dīvānevem:

1. **ışkuñla dīvānevem:-yem**

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beytte) aşğın sevgiliye duyduğu sevda yüzünden deli divane olması,çılğın bir hal alması kastedilir.

Karşuñda ben pervānevem sen
şem-i tábānsın baña
İşkuñla hem dīvānevem sen
âfet-i cānsın baña

ışkuñıñ ser-keştesi:

1. **ışkuñıñ ser-keştesi:--u, --n, --un, --s, --ı**

Gazel 367

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin aşkından başı dönmüş,avare aşık.

Kim-durur sorsañ Muħibbî
bendeñi
İşkuñıñ ser-keştesi bir
derdmend

islām:

1. **islāmı:-ı**

Gazel 465

Mısra: 2

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Hağ ruħında revnağ-ı dığer tutar
Korkaram İslāmı ol kâfir tutar

2. **islāma:-a**

Gazel 327

Mısra: 5

İslam dini, müslümanlık II müslüman.

Kâfir hatını gör nice İslāma
kaşd ider
Hâzırlanur ki eyleye baş
kaldurup ħurûc

islām ile turmaz küffār:

1. **islām ile turmaz küffār:--**

maz, -

Gazel 308

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beytte) birinci mısrayla ilgili olarak sadece islam ile yetinmeyen,hak dini inkar eden kafirler kastedilmiştir.

Arızıyla dāyim eyler zülf-i
anber-bār bağ
Nite kim İslām ile turmaz ider
küffār bağ

islām olsa:

1. **islām olsa:--sa**

Gazel 332

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İslam dinine inanmak,iman sahibi olan kimseler kastedilir.

Haddün üzre zülfüñi komak
revā mı dōstum
Kimde İslām olsa komaz
Muşhaf'ıñ üstine ħaç

isnâ vü şâlis:

1. **isnâ vü şâlis:**

Gazel 311

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Övücü ve riyakar(iki yüzlü).

Tarığ-ı işğ birdür iki sanup
Sakin dimeñ aña isnâ vü şâlis

isnâd iderler:

1. **isnâd iderler:--e, --r, --ler**

Gazel 366

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakıştırmak.

Ayāza kul diyü isnâd iderler
Ne kul bil ki kul oldı aña
Maħmūd

isret-âbâd:

1. işret-âbâd:

Gazel 243

Mısra: 1

Meyhane, içki içilen yer.

İşret-âbâd ister-iseñ bâde iç
peymâne tut
Bu ħarâb-âbâda da var güşe-i
meyhâne tut

iste-:

1. ister:-r

Gazel 54

Mısra: 10

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Mecnûnuñ oldu iy saçı leyli
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfünü boynına
bag ola

2. istedi:-di

Gazel 252

Mısra: 9

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Bu Muhibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sigmadı barmak kodi
agzına devât

3. istemez:-mez

Gazel 289

Mısra: 17

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünki oldu 'âşık-ı
dîdâr mest

4. istedikçe:-dük, -çe

Gazel 318

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İstedükçe tâze tâze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönlüm
gibi kân-ıla bahş

5. istemez:-mez

Gazel 318

Mısra: 2

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

'Âşık olan dâ'im eyler derd-i
cânân-ıla bahş
İstemez kendüzine tâ kıla
dermân-ıla bahş

6. ister-iseñ:-r, -i, -se, -ñ

Gazel 409

Mısra: 2

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Döstim 'âşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dâd
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

7. istemez:-mez

Gazel 464

Mısra: 4

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Ruĥları yiter baña gülşen
temâşâsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

8. ister:-r

Gazel 498

Mısra: 5

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Kanum içse ğamzeler ister ciger
biryânını
Ĥak dimişler serĥoşuñ meyli
kebab üstindedür

iste:

1. istemem:-me, -m

Gazel 13

Mısra: 16

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Ĥarĥa-i deryâ-yı ışık oldum
Muhibbî çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sâhil baña

2. isterseñ:-r, -se, -ñ

Gazel 20

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nâlişlerüm
Döstim bir kez kulak tut nây-ı
güyâdan yaña

3. istemem:-me, -m

Gazel 69

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İstemem bu âleme şâh olmadan
Yigdür olam âsitânuñda gedâ

4. ister-idüñ:-r, --i, -düñ

Gazel 131

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İster-idüñ baş açup Ĥak'dan
güzeller ışkını
Şükrüñi artur ki oldu ĥacetüñ
cümle revâ

5. istemem:-me, -m

Gazel 134

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İstemem rahm idüben mihr ü
vefâlar idesin
Gönderüp cevri ü cefâñı n'ola
her gâh baña

6. ister-iseñ:-r-iseñ

Gazel 141

Mısra: 7

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İster-iseñ âlem içre idesin dâyim
ĥuzür
Senden alĥak yükseg-ile ceĥd
eyle olma ĥep

7. ister-idüm:-r, -idi, -m

Gazel 192

Mısra: 1

*(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.*

İster-idüm zülf ü ruḥ ben rûz u
şeb
Ḥamdü-lillâh kim irişdüm ben
taleb

8. **isteyüp:-y, -üp**

Gazel 194

Mısra: 13

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

İy Muḥibbî şubḥ-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur seḥergehler duâlar
müstecâb

9. **ister-iseñ:-r-iseñ**

Gazel 243

Mısra: 1

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

İşret-âbâd ister-iseñ bâde iç
peymâne tut
Bu ḥarâb-âbâda da var gûşe-i
meyḥâne tut

10. **isteye:-y, -e**

Gazel 254

Mısra: 1

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

‘Âşık mı-durur isteye ol râh-ı
selâmet
Ya ‘âr ide ol eyleyicek anı
melâmet

11. **isteye:-y, -e**

Gazel 281

Mısra: 6

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Kaşd iderken la‘line zülfî tolaştı
boynuma
Dâm-ı ejderde kalur kim isteye
âb-ı ḥayât

12. **ister-iseñ:-r-iseñ**

Gazel 284

Mısra: 11

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Olmak Muḥibbî ister-iseñ ‘ışk-
ıla şâyî
Kaldur livâ-yı âhı anuñla
‘alâmet it

13. **istedüm:-dü, -m**

Gazel 287

Mısra: 3

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

İstedüm pinhân idem sînemde
ğamzeñ yarasın
Rüşen itdi ‘âleme çâk-i girîbân
‘âkıbet

14. **istemeñ:-men**

Gazel 289

Mısra: 4

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Pâ-bürehne ‘âşıkam ben la‘li
şevkine müdâm
İstemeñ benden selâmet
olmuşam bî-‘âr mest

15. **ister:-r**

Gazel 289

Mısra: 6

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Gül gül olmuş ḥaddi beñzer
kanımı nûş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
ḥunḥ‘âr mest

16. **isterem:-r, -em**

Gazel 331

Mısra: 11

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

İsterem olam gedâ-yı küy-ı yâr
Gözüme görünmez oldu taḥt u
tâc

17. **istemem:-me, -m**

Gazel 371

Mısra: 8

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedâ
İstemem ben taḥt-ı Keykâvus u
mülk-i Keykubâd

18. **istemez:-mez**

Gazel 408

Mısra: 5

(Bir şeye karşı) İstek

duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Seyr-i gülşen göflüm almaz
serv ü şimşâd istemez
Eylesem ben ḥasta dil ol kâmet-i
mevzûnı yâd

19. **ister-iseñ:-r-iseñ**

Gazel 409

Mısra: 7

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

İster-iseñ ölmeyüp tâ ḥaşr zinde
kalasın
Cidd-ile ceḥd eyleyüp dünyâda
kazan yahşî ad

20. **isteyüp:-y, -üp**

Gazel 425

Mısra: 8

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Gül gibi gülmez açılmaz gönca-
veş dil bestedür
Bâd-ı âhum isteyüp bu dîdeden
bârân umar

21. **isteyü:-y, -ü**

Gazel 457

Mısra: 9

(Bir şeye karşı) İstek
duymak, (o şeyi) arzulamak,
arzu etmek.

Küyuña varsa Muḥibbî serv
kadûñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pâya düşer

22. **istemez:-mez**

Gazel 161

Mısra: 4

(söz) gerekmez.

Ehl-i ışk olan meeldür kim
aḳldan dūr olur
Pend-i nâşih istemez gûş
eylemez kavlı-edîb

istecceb:

1. **istecceb:--ceb**

Gazel 166

Mısra: 12

Kabul etmek,rıza

göstermek.

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fi şânehû yâ
müstecîb

istedür:

1. **istedür:**
Gazel 480
Mısra: 6
İş güç.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhîr göziyle gânzeleri her gün
istedür

ister idûn:

1. **ister idûn:**--r, --dü, --n
Gazel 276
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeyin olması için heves
etmek, çok istemek.*

İy Muhibbî ister idûn sen
maḥabbet câmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestâne
oldum 'âkıbet

ister iseñ:

1. **ister iseñ:**--r, --sen
Gazel 275
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstersen.

İy Muhibbî yanup 'ışk âteşine
Nîst ol ister iseñ olmak hest

isterem kim:

1. **isterem kim:**--e, --em, --ki
Gazel 443
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstiyorum ki.

İsterem kim bu dil-i gâmnâki
idem şâdmân
Cidd ü cehd itdükçe ol daḥı
beter gâmnâkdür

isti' dâd-ı tammı:

1. **isti' dâd-ı tammı:**--ı
Gazel 376
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Eksiksiz yetenek ve
kabiliyet sahibi olmak.*

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedî
Buldum isti' dâd-ı tammı şimdi
oldum müstefid

istiğnâ-yı hüsn olur:

1. **istiğnâ-yı hüsn olur:**--ur
Gazel 144
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kusursuz güzelliştir ki.

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunu
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

istihâ:

1. **istihâ:**
Gazel 4
Mısra: 8
Arzu, istek, heves.

Gerçi dünyâ halkı mâyl dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hûn-ı dilden
özgeye hiç iştiḥâ

istikâmet:

1. **istikâmet:**
Gazel 267
Mısra: 10
*1. Doğruluk, doğru gidiş;
yön, gidilen taraf. 2. (tas.)
Allah'ın emrettiği şekilde
hareket etme, tâat ve ibâdetini
edâ edip yasaklanan şeylerden
kaçınma, sırât-ı müstakim üzere
bulunma .3. Secdeden sonra
doğrulmak.*

Ḥaḳîkî olduğuyçün şî'r-i Sa'dî
Görür her kimse baksa istikâmet

istimdâd:

1. **istimdâddur:**--dur
Gazel 15
Mısra: 10
Medet ve yardım isteme.

Ger lisân-ı gâybdan gelse
Muhibbî'den gâzel
Rûḥ-ı Ḥâfiz'dan bir istimdâddur
dirler baña

isvân:

1. **isvân:**--um
Gazel 29

Mısra: 11
*İtaatsizlik, emre karşı
gelmek, ayaklanmak.*

Cürm ü isvânım burundur gerçi
hadden sır vire
Sen şefâat kânisin geldüm saña
şefkat uma

'isvân vilini:

1. **'isvân vilini:**--i, --n, --i, -
Gazel 330
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İsvân rüzgarı(Başkaldırı;
karşı gelme || Allah'ın emir ve
yasaklarına uymama.).*

'İsvân vilini üstüne esdürme
sakın kim
Yoḥsa idiser hürmen-i tâ'atüñi
târâc

isvânımı:

1. **isvânımı:**--um(ı)
Gazel 3
Mısra: 12
*İtaatsizlik, emre karşı
gelmek, ayaklanmak.*

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram isvânımı korkum bu
ola yüz kara

2. **isvânımı:**--um(ı)
Gazel 156
Mısra: 5
*İtaatsizlik, emre karşı
gelmek, ayaklanmak.*

Afv kıl isvânımı kim bir aduñ
Ġaffâr'dur
Ol Muḥammed hürmetine kim
saña oldur ḥabîb

isvânıñ:

1. **isvânıñ:**--un
Gazel 171
Mısra: 9
*İtaatsizlik, emre karşı
gelmek, ayaklanmak.*

Olma isvânıñ görüben iy
Muhibbî nâ-ümîd
Çünkü dermânsuzlara dermân
ider ḥâzîk tabîb

it-:

1. **idesin**:--e, --sin

Gazel 2

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

2. **it**:

Gazel 2

Mısra: 12

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

3. **itdüm**:--dü, -m

Gazel 2

Mısra: 11

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

4. **itme**:--me

Gazel 3

Mısra: 13

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Nefsüine uyup Muhibbî itme
emrine hilâf
Emrine hergiz hilâf eyler mi gör
ârz u semâ

5. **itme**:--me

Gazel 8

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîhat assı itmez
söz baña

6. **itmez**:--mez

Gazel 8

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak "

anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîhat assı itmez
söz baña

7. **itdi**:--di

Gazel 10

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Ugradı meger bād-ı şabâ zülfine
yârûñ
Pür itdi dimâğını dilûñ anber-i
sârâ

8. **itdüm**:--dü, -

Gazel 13

Mısra: 11

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Vâdi-i işka düşüp divâne itdüm
kendümi
Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

9. **it**:

Gazel 14

Mısra: 13

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Zülfi çevgânına top it başuñ
meydâna gel
Çün Muhibbî kendüni merdâne
söylersin baña

10. **itseñ**:--señ

Gazel 16

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Hicrân şebinde kalmaz idüm tîre
rûzigâr
İtseñ tülû gün gibi iy yüzi meh
baña

11. **itmedi**:--me, --di

Gazel 19

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Lebleri dâr-ı şifâsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
timâr baña

12. **it**:

Gazel 21

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

İşk şâhî çün baña virdi gamuñ
sulţânlığın
İy gözüm saqqâlık it iy gamze
ferrâş ol baña

13. **it**:

Gazel 21

Mısra: 8

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Gülşen-i küym tolanmaga
nigârûñ şubha dek
İy şabâ merdümlik it bir gice
yoldaş ol baña

14. **itmez**:--mez

Gazel 24

Mısra: 5

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Derde dermân ola gayruñdan
kabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

15. **itmedi**:--me, --di

Gazel 25

Mısra: 5

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Sinemde işkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdi gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

16. **itdi**:--di

Gazel 26

Mısra: 14

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kaşs'â
Felek bir taze mecnûn itdi peydâ

17. **itdüm**:--dü, -
Gazel 26
Mısra: 5
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Vişâl-i hüsnüni şey-lillâh itdüm
Dilüñden gelmedi bir söz meger

18. **itdi**:--di, -
Gazel 32
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Devrân cefâ vü cevri-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümîdüm eyleye rahmet
yarın Hüdâ

19. **itmeñ**:--meñ
Gazel 36
Mısra: 9
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muhibbî'nüñ aceb
Çün sunılmışdır ezelden tab-ı
gevher-pâş aña

20. **itse**:--se
Gazel 85
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşîr-i aşk
Her gün itse başuñi tenden derin
meydân cüdâ

21. **itmedi**:--me, -di
Gazel 196
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Zerrât cümle hüsnüñe şahid
yiter senüñ
Gün şulesine itmedi kimse
gümân u reyb

22. **iden**:--en
Gazel 201
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Çarh-ı gerdündür iden göz yaşın
âb
Göreyim döne döne ola hârâb

23. **itmesün**:--me, -sün
Gazel 413
Mısra: 8
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Dür kılma gül yüzüñden bu dil-i
şad-pâreyi
İtmesün tâ şubh olunca âh u
efgânlar meded

24. **itdükçe**:--dük, -ce
Gazel 443
Mısra: 4
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

İsterem kim bu dil-i gâmnâki
idem şadmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dahı
beter gâmnâkdür

it:

1. **itmiş**:--miş
Gazel 4
Mısra: 4
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Tire zülfüñden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ârızuñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhâ

2. **itseler**:--se, -ler
Gazel 22
Mısra: 7
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Bâğ ara gül ârızuñ zıkr itseler iy
gönca-fem
Kala mı gülşende gül çâk-i
gırtbân olmaya

3. **itmedüñ**:--me, -dü, -ñ
Gazel 23
Mısra: 6
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Eyleyen sevdâ-yı zülfidür
benüm hâlüm siyâh

İtmedüñ yârı benüm hâlümünden
âgâh iy şabâ

4. **itmeyiserdür**:--me, -yi, -ser, -
dür
Gazel 48
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lîk dâyim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

5. **itdüñ**:--dü, -ñ
Gazel 66
Mısra: 4
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Gönül alınca hemân ancak baña
rıfık eyledüñ
Âhır itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

6. **itlerinden**:--ler, -in, -den
Gazel 74
Mısra: 11
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyında yâr
Hoş lakab virmiş habîbüm baña
ğâyet fâhr ola

7. **idüpdür**:--üp, -dür
Gazel 76
Mısra: 10
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüsninde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

8. **itdüğüñ**:--düğ, -üñ
Gazel 122
Mısra: 1
"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
füldür.

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdüğüñ cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı atâ

9. **itdüh:-dü, -ñ**

Gazel 197

Mısra: 1

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Rüşen ter itdüh uşbu cihân
zulmetini hep
Rühî fedâk iy şanem-i ebtaḥî
laḳab

10. **itmedin:-me, -din**

Gazel 201

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Hoş geçür ömri Muḥibbî dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türâb

11. **itse:-se**

Gazel 217

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Bir bâde ile def ider başda
ḥumârum
Ger pîr-i muḡân itse ne tañ keşf-
i kerâmet

12. **itdügi:-dü, -gi**

Gazel 252

Mısra: 8

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Bād-ı âhumdan benüm turmaz
döner çarḥ-ı felek
Bâr-ı 'ışqumdan-durur itdügi bu
yirler şebât

13. **itlerümden:-ler, -üm, -den**

Gazel 255

Mısra: 9

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Kapumda itlerümden kimdür
demiş bizi yâr
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

14. **itmez:-mez**

Gazel 264

Mısra: 8

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Pâyüña senüh gevher-i eşk nişâr
ider
İtmez dirîḡ 'aşık olan her ne ola
hest

15. **itdükde:-dükde**

Gazel 303

Mısra: 12

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Zâr u gamuñı eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy döst

16. **itme:-me**

Gazel 307

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Başum-ıla 'ışk meydânında
zülfüh oynasun
İtme ḡayrı bâzi çün top-ıla
çevgândür 'abes

17. **itlerühle:-ler, -üh, -le**

Gazel 316

Mısra: 7

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

İtlerühle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünki
akrân-ıla bahş

18. **itmeñ:-me, -ñ**

Gazel 319

Mısra: 6

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Mısr-ı ḥüsnüh ḥakḳıçün şol
deñlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyḥün-ıla bahş

19. **itdüh:-dü, -ñ**

Gazel 348

Mısra: 10

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Ḥāk-i pâyüñe Muḥibbî diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdüh aña
zulm-ı şarḥ

20. **itmedin:-me, -din**

Gazel 355

Mısra: 4

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Bil ḡanîmet 'ömri fevt itme
elühden sâḡarı
İtmedin bu çarḥ-ı zâlim kelleyi
pürḥün ḳadeḥ

21. **itmedüh:-me, -dü, -ñ**

Gazel 468

Mısra: 11

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

İtmedüh mihr ü vefâ 'ışk erine
Kılmaduñ lîk cefâda taḳşîr

22. **itmeñ:-me, -ñ**

Gazel 481

Mısra: 13

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Virmese dünyâya dil itmeñ
Muḥibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdânedür

itâb itmeve:

1. **itâb itmeve:--me, --ye**

Gazel 152

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azarlama, paylama.

Zevḳ eylemeye ışkı ile zerrece
muḥib
Aña ḡabîb eger kakıyup itmeye
itâb

itdi:

1. **itdi:**

Gazel 217

Mısra: 8

"Etmek, eylemek, yapmak "
anlamında kullanılan yardımcı
fiildir.

Dünyâya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eylesin anda
ikâmet

itdükce:

1. **itdükçe**:--*dük*, --*çe*

Gazel 18

Mısra: 1

"*Etmek, eylemek, yapmak* "
anlamında kullanılan yardımcı
füldir.

Gönül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza ğam peydā

itdüm ki:

1. **itdüm ki:**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaptım ki.

Gönül ben virdüm bunda yok
günāhi kimsenüñ
Ben baña itdüm ki bakdum
döstum senden yaña

itdürmevesin:

1. **itdürmevesin**:--*dür*, --*me*, --
y, --*e*, --*sin*

Gazel 310

Mısra: 12

"*Etmek, eylemek, yapmak* "
anlamında kullanılan yardımcı
füldir.

Bu Muḥibbī'ye şefā'at eyle
şefkat kânısın
Umaram itdürmevesin aña her
an el-ğiyāş

iti gibi:

1. **iti gibi:**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) köpek gibi.

Günden güne āşık-ı dil-ḥaste zār
olup
Yanında iti gibi rakīb muteber
ola

i'timād:

1. **i'timād:**

Gazel 371

Mısra: 2

Güven, güvenç, emniyet.

Rāz-ı 'ışkum fāş kıldı eşk-i
çeşm-i ḥün-nihād

Yog-ımuş bu merdümān-ı çeşme
hergiz i'timād

i'timād kalmadı:

1. **i'timād kalmadı**:--*ma*, --*dı*

Gazel 409

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek, emniyet

göstermek.

Ādemünñ yüzüne itdüğü cümle
rış-ḥand

Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i'timād

itlerünñ pâyına hâr batsa:

1. **itlerünñ pâyına hâr batsa**:--
-ler, --*ü*, --*n*, --*ün*, --*t*, --*n*, --*a*, --
sa

Gazel 470

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

kapısındaki rakiplerin
ayaklarına diken batması
kastedilmektedir.

Hâr batsa itlerünñ pâyına iy
şāh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgānum
benüm süzen yiter

itmāmına irmedi:

1. **itmāmına irmedi**:--*t*, --*na*, --
me, --*dı*

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)

tamamlanmamak, bitmemek
anlamında kullanılmıştır.

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmāmına
İrdi ancak faşl u bāba āḥir
olmadı kitāb

itme:

1. **itmeseñ**:--*sen*

Gazel 2

Mısra: 2

"*Etmek, eylemek, yapmak* "
anlamında kullanılan yardımcı
füldir.

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā

Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

2. **itmedi**:--*di*

Gazel 48

Mısra: 1

"*Etmek, eylemek, yapmak* "
anlamında kullanılan yardımcı
füldir.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
ālem vefā
Līk dāyim eylemek-durur işi
cevr ü cefā

3. **itmeñ**:--*n*

Gazel 71

Mısra: 3

"*Etmek, eylemek, yapmak* "
anlamında kullanılan yardımcı
füldir.

Döstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördünüz mi
kimsene bī-derd ola

itmege:

1. **itmege**:--*meg*, --*e*

Gazel 476

Mısra: 4

Aşığı tuzağa itmek.

'Uşşāka gördi kim lebüne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

itmek gereksin:

1. **itmek gereksin**:--*mek*, --*sin*

Gazel 324

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

... hale getirmek.

İy Muḥibbī nazm ara tutduñ
Nizāmī ṭarzını
Şi' rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

itüm diyü:

1. **itüm diyü**:--*ü*, --*m*, --*yü*

Gazel 229

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İt, köpek(aşığa atfen
kullanılmıştır.).

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildār

‘Älemde Muhibbî saña besdür
bu ri’âyet

itûn olsam:

1. **itûn olsam:**--ü, --n, --sa, --m

Gazel 402

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık sevgilinin

köpeği olup onun semtinde
dolaşmak istemektedir.

İtûn olsam küyuñ içre irer idüm
devlete

Baña olmadı müyesser lîk ol
baht-ı sa’îd

ivâz:

1. **ivâz:**

Gazel 278

Mısra: 4

*Bir şeye karşılık olarak
verilen veya alınan şey, bedel,
karşılık.*

Kühl için hâk-i derin çünkü
getürdün gözüme
Bilürem degül ‘ivâz cânı
faķirâne ilet

ivâz:

1. **ivâz:**

Gazel 43

Mısra: 2

*Bir şeye karşılık olarak
verilen veya alınan şey, bedel,
karşılık.*

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sinede cāndan ivâz çünkü yiter
cānân baña

iverler:

1. **iverler:**--ler

Gazel 121

Mısra: 10

1)Kalkışmak, girişmek,
meyletmek. 2)Hızlıca
davranmak, gitmek.

Kabe küyına Muhibbî ger vara
aşıkları
Biribirinden iverler kim ola
ķurbān aña

iy:

1. **iy:**

Gazel 2

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dîn serveri
Eyleyem dînüñ yolında cân u dil
ile ğazā

2. **iy:**

Gazel 4

Mısra: 14

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Okusun nazm ehli bu şirüm
nevāda râstı
İy Muhibbî eyledün çünkü bunı
şîrîn-edā

3. **iy:**

Gazel 6

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muhibbî hâsta-dil
İy taḫbî-i dil meger lalün ola
dermān aña

4. **iy:**

Gazel 7

Mısra: 8

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Şem-i hüsnine nazār kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

5. **iy:**

Gazel 9

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sînem nişāne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam aşinā
saña

6. **iy:**

Gazel 9

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ḫabîb

Ähir nefesde eyleye cânum duā
saña

7. **iy:**

Gazel 11

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bülbülün irmez mi iy gül nāle
vü āhı saña
İrişe korkmaz mısın āh-ı
şeḫergāhı saña

8. **iy:**

Gazel 11

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî tal maḫabbet
bahırına ğavvāş-vār
Işķ deryāsına düşmiş diyeler
māhî saña

9. **iy:**

Gazel 12

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî aşık oldur derd-i
yārı hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermān aña

10. **iy:**

Gazel 14

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy gönül n’olduñ yine dîvāne
söylersin baña
Beñzer ışķına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

11. **iy:**

Gazel 15

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sanma kim cevri cefādan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevriñe mutāddur
dîrler baña

12. **iy:**

Gazel 16

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hicrân şebinde kalmaz idüm türe
rûzigâr
İtseñ tûlû gün gibi iy yüzi meh
baña

13. iy:

Gazel 19

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baña

14. iy:

Gazel 20

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Naqd-i câna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbî key sakın ugrama
buradan yaña

15. iy:

Gazel 21

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bezm-i gamda nâle kıl iy nây
hâldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

16. iy:

Gazel 21

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İşk şâhî çün baña virdi gamuñ
sultânlığın
İy gözüm saqqâlg it iy gamze
ferrâş ol baña

17. iy:

Gazel 21

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İşk şâhî çün baña virdi gamuñ
sultânlığın
İy gözüm saqqâlg it iy gamze
ferrâş ol baña

18. iy:

Gazel 21

Mısra: 8

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gülşen-i küyün tolanmaga
niğârûñ şubha dek
İy şabâ merdümlik it bir gice
yoldaş ol baña

19. iy:

Gazel 21

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd için
Hûn-ı dil yiter şarâb iy gam
gelüp aş ol baña

20. iy:

Gazel 22

Mısra: 4

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yâdumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perişân olmaya

21. iy:

Gazel 22

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy kemân ebrû alaldan tîr-i
gamzeñ destüñe
Sinem içre dem mi vardur
zañm-ı peykân olmaya

22. iy:

Gazel 22

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bâğ ara gül ârizuñ zîkr itseler iy
gönca-fem
Kala mı gülşende gül çäk-i
gîrbân olmaya

23. iy:

Gazel 23

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Reh bulursañ küy-ı yâra her
şehergâh iy şabâ
Âşık-ı dil-ğastelerden eyle âgâh
iy şabâ

24. iy:

Gazel 23

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Reh bulursañ küy-ı yâra her
şehergâh iy şabâ
Âşık-ı dil-ğastelerden eyle âgâh
iy şabâ

25. iy:

Gazel 23

Mısra: 4

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Dâmenine el irerse öp benden
dâmenin
İrmez-iseñ dâmenine öpesin râh
iy şabâ

26. iy:

Gazel 23

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Eyleyen sevdâ-yı zülfidür
benüm hâlüm siyâh
İtmedüñ yâr benüm hâlümden
âgâh iy şabâ

27. iy:

Gazel 23

Mısra: 8

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızr olup ben kalmışa gül
göstere râh iy şabâ

28. iy:

Gazel 23

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şifat
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

29. iy:

Gazel 24

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur

İy Muhibbî aña nisbet ölmek
âsândur baña

30. iy:

Gazel 26

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kays'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ

31. iy:

Gazel 28

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Zülfini anduñ perîşân-hâtır
olduñ iy gönül
Hattı fikrinden gelen dâyim
melâmetdür saña

32. iy:

Gazel 28

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

33. iy:

Gazel 30

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gâh gözde gâh dilde eyle câ
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Hudâ

34. iy:

Gazel 30

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy şabâ irgür gubâr-ı küyını
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

35. iy:

Gazel 33

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

36. iy:

Gazel 34

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Hâk saña

37. iy:

Gazel 34

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

38. iy:

Gazel 34

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhib hayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler mahşerde yüzi ak saña

39. iy:

Gazel 35

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî bağlamak dünyâya
dil lâyıq degül
Çünkü senden olırsardur âkıbet
âlem cüdâ

40. iy:

Gazel 36

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ñü
Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

41. iy:

Gazel 37

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hâtırım cemiyetini sorma
benden iy refîk
Çün hayâl ü fikr ol zülf-i
perîşândur baña

42. iy:

Gazel 38

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Umma iy dil-haste seni ol tabîb-
i cân aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

43. iy:

Gazel 40

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Dil gider gülşene görmege
ruñuñ hem-çü şabâ
N'ola iy serv-i sehî gösteresin
rüyüñ aña

44. iy:

Gazel 40

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yollaruñ üzre nigârâ yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nâzük koyasın
üstine pâ

45. iy:

Gazel 41

Mısra: 4

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kühl ideyim dîde-i ğam-dîdeme
Hâk-i râhından meded kıl iy
şabâ

46. iy:

Gazel 43

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sîned e cândan ivâz çünki yiter
cânân baña

47. iy:

Gazel 43

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Zerre gibi eyledüm karşı semâ
iy âfîtab

Tâ diyesin dâyimâ ol zâr u
sergerdân baña

48. iy:

Gazel 43

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî maḥzen-i dilden
çıkâr söz gevherin
Ḥarc kıl çünki sunıldı genc-i bî-
pâyân baña

49. iy:

Gazel 45

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ben vefâ umup gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

50. iy:

Gazel 46

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfün iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

51. iy:

Gazel 49

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bezm-i ğamda gel uyandır iy
dil âhuñ şemini
Âlemi rüşen kılır hâcet degül
meşal saña

52. iy:

Gazel 54

Mısra: 4

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Evreng degül mi tîĝ-ı cefâya
göğüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

53. iy:

Gazel 54

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Mecnûnuñ oldu iy saçı leyli
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfünü boynına
bag ola

54. iy:

Gazel 55

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ğam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Âşık olan terk-i nâmüs eyleyüp
rûsvâ ola

55. iy:

Gazel 56

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

56. iy:

Gazel 57

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî virme bu dünyâya
dil
Saña inâm eylemez illâ belâ

57. iy:

Gazel 59

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

58. iy:

Gazel 64

Mısra: 11

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

59. iy:

Gazel 67

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

60. iy:

Gazel 77

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ķabrüm üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i sehî
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

61. iy:

Gazel 80

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur ḥâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîĝâ olmadun
mâyil baña

62. iy:

Gazel 81

Mısra: 11

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

63. iy:

Gazel 85

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemşir-i aşk
Her gün itse başuñi tenden derin
meydân cüdâ

64. iy:

Gazel 85

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî ele alsun tîĝını
cellâd-ı ışk
Ķağ kılusun elüñi kılsañ eger
dâmân cüdâ

65. iy:

Gazel 93

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İrgürürdüm göklere cānā
maḥabbet topını
İy güzeller şāhı olsañ bir gice
mihmān baña

66. iy:

Gazel 96

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Zülfinūñ zencirine bağlandı
çünki cān u dil
İy Muḥibbī tā ebed kurtılmak
olmaya saña

67. iy:

Gazel 98

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy dirġā kamı bir dilber ki bī-
ağyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāğında
ol bī-ḥār ola

68. iy:

Gazel 101

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī cürm ü işyānuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümīd eyler
şefāat Muştafa

69. iy:

Gazel 105

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hıç olam mı iy Muḥibbī bend-i
zülfinden ḥalāş
Niçe yirden bend ü zencir oldı
her bir mü baña

70. iy:

Gazel 109

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
tırūñ sineme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermendenden yaña

71. iy:

Gazel 109

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy boyı servüm Muḥibbī
göreliden gün yüzüñ
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

72. iy:

Gazel 110

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
tabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

73. iy:

Gazel 110

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
tabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

74. iy:

Gazel 110

Mısra: 14

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bu Muḥibbī yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sīnesin
kalkan aña

75. iy:

Gazel 111

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Aglamakdan nermdür
müjgānum iy serv-i ḥırām
Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cānā baña

76. iy:

Gazel 113

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī Ḥaḳ Taālā mucizin
izhār ide

Cümleten ola muṭī rām ola ehl-i
ḥāc aña

77. iy:

Gazel 115

Mısra: 14

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gönderürdüm yāra ben dāyim
maḥabbet-nāmeler
İy Muḥibbī olsa idi ger baña
fermān şabā

78. iy:

Gazel 117

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Sen serv ḳaddi görmeyeli iy gül-
i ranā
Ta'llāhi le-ḳad ṭaletü'l-eşvāḳi
aleynā

79. iy:

Gazel 118

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī çünki dildaruñda hıç
inşāf yok
Çāre ne şabr eyle tā kim Ḥaḳ
vire inşāf aña

80. iy:

Gazel 122

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Didüm aña iy bī-vefā nedür bu
itdügüñ cefā
Didi ki bil iy mübtelā benden
saña oldı aṭā

81. iy:

Gazel 122

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

82. iy:

Gazel 122

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Didüm ne iy nâ-mihribân ışk
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışkuñ hebâ

83. iy:

Gazel 122

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Didi Muhibbî iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser
Bir büse luft itseñ eger olurdu
aña çün bahâ

84. iy:

Gazel 123

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Åşıka çäre olur mı iy tabîb
Derd-i ışk için dimişler bî-devâ

85. iy:

Gazel 123

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

86. iy:

Gazel 124

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur gamdan halâş
Çaresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

87. iy:

Gazel 125

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cânâ aña
Gözlerümden her gice iy
pâdişâh-ı mehlikâ

88. iy:

Gazel 125

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

89. iy:

Gazel 128

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmuşam
Kim göre bu hâlümü elbette
hayrândur baña

90. iy:

Gazel 129

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bu Muhibbî ışkuñ-ıla key
ölümlü hastadur
İy tabîb-i dil meger ire lebünden
bir devâ

91. iy:

Gazel 131

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî bir devâsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermân aña

92. iy:

Gazel 132

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yaluñuz bir ben degülem ol
mehûñ aşüftesi
İy Muhibbî cümle âlem bende-i
fermân aña

93. iy:

Gazel 137

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy tabîbâ çek elüñ olmaz şifâ
Kânün-ıla
Hasta-i ışka meger derdi yine
dermân ola

94. iy:

Gazel 139

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Åteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

95. iy:

Gazel 140

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ğamze-i hûn-rizidür alan
Muhibbî cânımı
Mâni olma iy leb-i lâli Mesîhâ
bir yaña

96. iy:

Gazel 143

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî niçe bir cân-ıla mül
zıkr idesin
Åhîret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evâb

97. iy:

Gazel 144

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî cürmüñ añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğisa luftı
Hudâ'nuñ bî-hisâb

98. iy:

Gazel 145

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Hasta dilven baña sun sen lal-i
nâbuñ cürasın
Cân u dil hicrûñ odına
yanmadın iy dil-firîb

99. iy:

Gazel 148

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yakısdur âteş-i ruhsârına
dilber seni
İy Muhibbî bir gün öñdin âteş-i
ruhsârın öp

100. iy:
Gazel 150
Mısra: 10
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Bu Muhibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

101. iy:
Gazel 151
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfitâb

102. iy:
Gazel 153
Mısra: 1
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy saçı sünbül yüzi gül lâlî mül
etvârî hûb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i ışka
maħbûbü'l-kulûb

103. iy:
Gazel 154
Mısra: 6
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Didi usanmaz mısız cevr ü
cefâmuzdan daħı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

104. iy:
Gazel 154
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum ğam yime
Çün kerem kâmi efendüñdür o
Ğaffârü'z-zünüb

105. iy:
Gazel 155
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum

Tuydılar âhir benüm çäk-i
gırtbânım görüp

106. iy:
Gazel 158
Mısra: 8
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Leblerüñ dârü'ş-şifâsından dil-i
bimâruma
İy tabîb-i cân neden
göndermedüñ bir kez cevâb

107. iy:
Gazel 158
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî vaşlını ummak aceb
divânelik
Olasın sen bir gedâ ol ola bir
âlî-cenâb

108. iy:
Gazel 159
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî dürdi şirtüñ defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânım görüp

109. iy:
Gazel 161
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazâr
Ğam degül düşmen cefâsından
ko cevr itsün rakîb

110. iy:
Gazel 166
Mısra: 13
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî şir-i dil-süzuñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayâlât-ı ğarîb

111. iy:
Gazel 169
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî hürmet itmez
kimseye sultân-ı ışk
Bir-durur dergâh-ı âlî sen de
anuñ şeyh ü şâb

112. iy:
Gazel 171
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Olma işyânuñ görüben iy
Muhibbî nâ-ümîd
Çünkü dermânsuzlara dermân
ider hâzîk tabîb

113. iy:
Gazel 175
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azâb

114. iy:
Gazel 177
Mısra: 4
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Leblerüñ zıkr eylesem cânâ
gözün hışm itmesün
N'eylesün maħmürdur iy
pâdişâhum bu ğarîb

115. iy:
Gazel 177
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

İy Muhibbî çäre yok bimâr-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çäre tabîb

116. iy:
Gazel 179
Mısra: 1
"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!

Gördiler hâk olduğum yoluñda
iy âlî-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yâ
leytenî küntü türâb"

117. iy:
Gazel 182
Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî cân terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taḥsîn eyleye ışk ehli
cânânun görüp

118. iy:

Gazel 183

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ehl-i nazmuñ her biri şâbâş
iderse tañ midur
İy Muhibbî gül gibi bir tâze
divânun görüp

119. iy:

Gazel 190

Mısra: 11

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tedric-ile öğredür anlar
yap yap

120. iy:

Gazel 191

Mısra: 11

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî çarḥ-ı ğaddârûñ
elinden âh u vâh
Çünkü dilber vâşıl olmaz bâri
helvâ-yı raḳîb

121. iy:

Gazel 193

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ġam ŧebinde iy Muhibbî ŧol
kaðar kan agladuñ
Gözleruñ yaşına nisbet kaḫre
oldı nehr-i Zâb

122. iy:

Gazel 194

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî ŧubḫ-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur seḫergehler duâlar
müstecâb

123. iy:

Gazel 197

Mısra: 2

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Rüşen ter itdün uşbu cihân
zulmetini hep
Rûḫî fedâk iy ŧanem-i ebḫâḫî
laḫab

124. iy:

Gazel 198

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zulf-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keşf it ruḫ-ı
raḫşânın öp

125. iy:

Gazel 199

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Var midur agzuñ didüm iy
gonca leb
Bî-nişândan gör nişân kıldum
taleb

126. iy:

Gazel 199

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ġam nedim ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü tarab

127. iy:

Gazel 200

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî cûra-i câm-ı
maḫabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızr
olur şarâb

128. iy:

Gazel 205

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Teşneler bî-ḫad yatur küyuñda
iy İsi-nefes

Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-ḫarîb

129. iy:

Gazel 205

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî câmi-i ḫüsninde
yârûñ Cuma gün
Ḫoş edâ ile okudu ḫuḫbe-i ḫüsnin
ḫatîb

130. iy:

Gazel 207

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî çünkü miḫmân oldu
geldi derd ü ḫam
Gözleruñ yaşın şarâb u bagruñı
eyle kebâb

131. iy:

Gazel 213

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî cura-i câm-ı
muḫabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızr
olur serâb

132. iy:

Gazel 226

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy yâr-ı cefâ-cü dile gel göñli
ḫarâb it
Gün yüzüñi göster gözümü
toptolu âb it

133. iy:

Gazel 234

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme
'Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

134. iy:

Gazel 235

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Zerrece arzū kalmaz dil-i
‘āşıkda yakın
İy Muḥibbī bir olur aña göre nīst
ü hest

135. iy:

Gazel 237

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Deyr içinde gördiler reftāruñ iy
serv-i ḥırām
Turdugı yirde kadīd oldu vü
kıldı bet süküt

136. iy:

Gazel 237

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Var-iken kudret geçür ‘ömrüñi
var Allāh ile
İy Muḥibbī zikrūñ olsun dilde
ḥayy-ı lā-yemüt

137. iy:

Gazel 241

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ādemilik eyle kaçma iñen iy
perī-şıfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşāḥabet

138. iy:

Gazel 241

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Cevr ü cefāyı görme bugün
‘āşık revā
Raḥm eyle ḥāline anuñ iy şāh-ı
ma‘delet

139. iy:

Gazel 241

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ol serv ayagina yine iy dīde
merdümi
Yaşuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

140. iy:

Gazel 244

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī yaşuñı sen de akıt
cūlar gibi
Yok kararī suyuñ olmuş ‘āşık-ı
dīdār mest

141. iy:

Gazel 248

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ḥār-ıla oldu iy gül-i ter pāy-ı dil
şikest
Derdā dirīg vaşluña iremedi bu
dest

142. iy:

Gazel 271

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī ḡamdan özge yār-ı
şādık var mıdur
Zīra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-rāḥ dōst

143. iy:

Gazel 275

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī yanup ‘ışk āteşine
Nīst ol ister iseñ olmak hest

144. iy:

Gazel 276

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kil nüş eyleyüp mestāne
oldum ‘ākıbet

145. iy:

Gazel 281

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy mesīḥā-dem ezilürken aña āb-
ı zülāl
Kanda bir ola leb-i la‘lūñ-ile
ḡand ü nebāt

146. iy:

Gazel 281

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī yār-ı cevır-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belālar getürür başuña
senüñ kāyināt

147. iy:

Gazel 284

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy şāh-ı ḥüsün ‘āşıkūñam gel
‘adālet it
Ya‘nī vefā vü mihrüñi göster
himāyet it

148. iy:

Gazel 284

Mısra: 4

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İster gönül küy-ı ḡarābāta şāh
ola
İy pīr-i deyr gel berü sen daḡı
himmet it

149. iy:

Gazel 287

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muḥib şükr it bu düşvār oldu
āsān ‘ākıbet

150. iy:

Gazel 288

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī zülfi bendinde gören
dil murḡını
Dir meges gibi tolaşmış aña
dām-ı ‘ankebüt

151. iy:

Gazel 291

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Şādī vü ḡam iy Muḥibbī tutmadı
bir dem karar
‘Ākil olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

152. **iy:**
Gazel 292
Mısra: 3
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy cefâ-hû cevır idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rûz-ı maşşerde bulına
dâmenünde niçe dest

153. **iy:**
Gazel 292
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî key sakın hâdden
tecâvüz eyleme
Çün bilürsin bir dağı girmez ele
'ömr-i güzeşt

154. **iy:**
Gazel 306
Mısra: 10
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Şi'r-i pür-süzuñ görüp tañsın ide
Husrev dağı
İy Muhibbî eyle şimden girü
Selmân-ıla baħş

155. **iy:**
Gazel 308
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî añma dünyâyı ki ol
bir cîfedür
Pâk-dâmân ol sakın itme anuñla
var baħş

156. **iy:**
Gazel 309
Mısra: 3
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gülgün meye ta'nı ko iy şüft-i
hod-rû
Mey 'aşıka sunıldı ezel saña
müşelles

157. **iy:**
Gazel 310
Mısra: 1
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Gül yüzün göstermedün iy verd-
i handân el-ğiyâş
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâş

158. **iy:**
Gazel 313
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî dehr elinden
pâdişehlerdür zebün
Eyledi Keyhüsrev ü Cemşid ü
Şeddâd el-ğiyâş

159. **iy:**
Gazel 318
Mısra: 3
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem chl-i
'irfân-ıla baħş

160. **iy:**
Gazel 318
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî cûlar idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem baħr-ı
'ummân-ıla baħş

161. **iy:**
Gazel 321
Mısra: 11
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî giceler tâ şubha dek
İtdügüm efgân elinden el-ğiyâş

162. **iy:**
Gazel 324
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî nazm ara tutduñ
Niżâmî tarzını
Şi'rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

163. **iy:**
Gazel 337
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Niżâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senün ben Penc Genc

164. **iy:**
Gazel 338
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî ruħları üstinde hâlî
dilberün
Sanki sultân-ı Hâbeş'dür
eylemiştür taht u tac

165. **iy:**
Gazel 346
Mısra: 7
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy tañb-i dil meded vir
hastayam şâfi cevâb
Bu dil-i pür-ğuşşamî âh ol cevâb
eyler ferah

166. **iy:**
Gazel 346
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muhibbî kapusu taşını bälîn
eyle kim
'Aşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferah

167. **iy:**
Gazel 352
Mısra: 5
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Serve beñzer dimezem kâmetün
iy serv-i sehî
'Arızuñ eylemişemdür gül-i
terden tercîh

168. **iy:**
Gazel 353
Mısra: 14
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Çäre olmadı lebin öpmege cân
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yâdına gel
bâri kadeh

169. **iy:**
Gazel 357
Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Çün fenâdur âhiri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sifâl ola vü yâ
gevher kadeh

170. iy:

Gazel 358

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Saňa 'aşıklardur iy maħbüb-ı
şüh
Bu cihân içre cüvân u ger şüyüh

171. iy:

Gazel 359

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rüz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarh

172. iy:

Gazel 367

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy yüzi gül kâmeti serv-i büleñd
'Arızuñ âteş aña hâlûñ sipend

173. iy:

Gazel 369

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî itme dünyâ fikrini
añ âħirûñ
Kanda gitdi Ĥusrev ü Cemşid ü
Dârâ Keykubâd

174. iy:

Gazel 370

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy 'arızı gül lebleri gonca boyı
şimşâd
Dil bülbülünñ işi güci nâle vü
feryâd

175. iy:

Gazel 371

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Geldüğince fîri bulur mürde
cismüm tâze cân
Bulsun anuñ iy Muħibbî şaştı
her demde küşâd

176. iy:

Gazel 381

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî dil niçe olsun halâş
Gözleri hançer çeker zülfi
kemend

177. iy:

Gazel 387

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî eyledüñ sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şîr-merd

178. iy:

Gazel 388

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî süz-ı Ĥusrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

179. iy:

Gazel 392

Mısra: 17

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Ĥudâ kahr-ıla çün
kavm-i Semüd

180. iy:

Gazel 394

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Bed söyleme 'aşıkâ iy zâhid-i
hød-rû
Cân u dil ile saña ne nîg eger
bedend

181. iy:

Gazel 394

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Kimdür Muħibbî dirseñ iy şâh-ı
Ĥusrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti büleñd

182. iy:

Gazel 399

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî yâr küyma seni
iletmege
Hem resülüm hem tarıķum daħı
varumdur nemed

183. iy:

Gazel 402

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Derd-i dil aħvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñi âhum dolanur niçe
müddetdür medîd

184. iy:

Gazel 405

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Senden ayru küh-ı ģamda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miħnetle döğüp oldu bu
cismüm lâciverd

185. iy:

Gazel 405

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muħibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

186. iy:

Gazel 406

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Yoluñda cân virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'aşık olan ola cümerd

187. iy:

Gazel 407

Mısra: 6

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergesine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
ğamhâra meded

188. iy:

Gazel 409

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî ğaflet itme başa
'akluñ cem' kıl
Kanda gitdi kandadır
Keyhusrev ü Cem Keykübâd

189. iy:

Gazel 411

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Lebünden ayru iy şîrîn zebânum
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhâd

190. iy:

Gazel 415

Mısra: 5

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Leb-i şîrînüñ yâd eyleyüp iy
husrev senüñ
Döndüm kühkene düşeliden
kühsâra meded

191. iy:

Gazel 417

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî dil mezâkı zehr-i
ğamdan telhdür
Def'ine anuñ bulınmaz bâde-i
terden lezîz

192. iy:

Gazel 419

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zîkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

193. iy:

Gazel 425

Mısra: 3

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy tabîb-i cân bu gönlüm bir
ölümlü hastadır
Leblerüñden bir cevâb eyt
derdine dermân umar

194. iy:

Gazel 425

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yârân umar

195. iy:

Gazel 428

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Ĝaflet itme girdüğüñ
merdâneler meydânıdır

196. iy:

Gazel 430

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy pâdişâh-ı hüsn güzellik saña
yiter
Sorma benim bu derdümi
derdüm baña yiter

197. iy:

Gazel 430

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Ĝarķ itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'âlemi
İy dîde dağı gel kerem it dökme
mâ yiter

198. iy:

Gazel 432

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Mürde iken iy Muhibbî baña ol
'İsî-nefes
Mu'cize izhâr idüp gör ölmüşe
cân 'arz ider

199. iy:

Gazel 436

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle önümden ol saç
sünbül geçer

200. iy:

Gazel 438

Mısra: 10

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbî gel 'icâzet var mı bir
pâ-bûsa sor

201. iy:

Gazel 440

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

Ruhlaruñ hayrânıdır her gice iy
reşk-i kamer
Tâ seher yummaz kevâkib
çeşmini eyler nazar

202. iy:

Gazel 440

Mısra: 7

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy saç leylâ haber sorma bu ben
dîvâneden
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

203. iy:

Gazel 447

Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senüñ eş'aruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Ĝassân'ıdır

204. iy:
Gazel 449
Mısra: 7
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy tabīb-i dil n'ola senden ümīd
itsemler ilāc
Derdümün dermānı sensin saña
bu cān sarmaşur

205. iy:
Gazel 449
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī bir feraḥ var mı soñ
ḡam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrān sarmaşur

206. iy:
Gazel 453
Mısra: 11
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī sakın aldanma
cihānuñ ālma
Şöyle tut kendüñi kim şevk
ehlinün tarabıdır

207. iy:
Gazel 456
Mısra: 5
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Dīdemi ferş-i rehūñ eyleyem iy
serv-i ḥırrām
Pāyuña ḡayf degül mi ki basup
ḡāke çıkar

208. iy:
Gazel 458
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī çenge döndi
kāmetüm oldı dü-tā
Anuñ-ıçun nār-ı ḡam her dem
benüm dūşumdadur

209. iy:
Gazel 460
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī ḡamdan özge yār-ı
şādık bulmadum

Her ne dem kim yoklasam
yanumda ḡam ḡānemdedür

210. iy:
Gazel 462
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī 'ışk deryāsındaki
āşıkları
Kim şümār ide-bilür su yirine
zū'n-nün akar

211. iy:
Gazel 468
Mısra: 8
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Büseye 'ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-pezīr

212. iy:
Gazel 470
Mısra: 5
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Ḥār batsa itlerüñüñ pāyına iy
şāh-ı gül
Anı çıkarmaga müjḡānum
benüm süzen yiter

213. iy:
Gazel 470
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī ḡāfil olma nefis
şerrinden sakın
Togrı yoldan seni çıkarmaga ol
düşmen yiter

214. iy:
Gazel 474
Mısra: 11
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy tabīb-i dil lebüñden bu
Muḥibbī ḡastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tīmār incinür

215. iy:
Gazel 477
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī kim ḡalāş eyler dil-i
dīvāneyi
Boynuma zencīr olan ol kākül-i
müşḡındür

216. iy:
Gazel 478
Mısra: 3
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy dil-i sevdā-zede zülfinden
umma sen vefā
Hey ne kāfirdür sitemden sanma
kaşdı ḡayrıdır

217. iy:
Gazel 478
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī çāk çāk olsa
girībānum ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nāzum seyridür

218. iy:
Gazel 484
Mısra: 9
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī artadur 'ışkuñ belāsi
dem-be-dem
ḡam yime her kim ki 'āşıkdur
belāyı o çeker

219. iy:
Gazel 488
Mısra: 11
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

İy Muḥibbī yār gönderse eger
tīr-i cefā
Cān u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

220. iy:
Gazel 489
Mısra: 3
"Ey" seslenme edatı ll Ey
sevgili!.

Mi ḡ lūñ diyü itdüm ḡümān
aradum iy ārām-ı cān
Bī-mi ḡ lsin bildüm hemān bir
daḡı peydā mı olur

221. iy:
Gazel 491
Mısra: 9

"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

Muhibbî kuluñı söyletme lutf it
iy şeh-i hûbân
Perîşân hâlinüñ şerhi saçuñ gibi
muhtavveldür

222. iy:

Gazel 498

Mısra: 11

"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

İy Muhibbî şadılık gelse gelür
ardınca ğam
Anuñ-ıçundur ki dünyâ inkılâb
üstindedür

223. iy:

Gazel 500

Mısra: 13

"Ey" seslenme edatı ll Ey sevgili!.

İy Muhibbî aç gözün dünyâya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alâmetler gelür

iy bî-vefâ:

1. iy bî-vefâ:

Gazel 295

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey vefasız sevgili!

Hâr-ı cefân-ıla oluban pây-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefâ
bu dest

iy bülbül-i dil:

1. iy bülbül-i dil:

Gazel 214

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül bülbülü.

Güşına ala ol ruñı gül ola ki
nâleñ

İy bülbül-i dil şubha degin âh u
figân it

iy bu'l-heves:

1. iy bu'l-heves:

Gazel 216

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey her şeye çok istekli olan kişi.

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdâlar
Muhibbî bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

iy dide:

1. iy dide:

Gazel 214

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey göz.

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dide anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

2. iy dide:

Gazel 226

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey göz.

Ğam yâr u belâ münis ü endüh
nedimüñ
Gözyaşımı iy dide harîfâne şarâb
it

iy dide-i eşk:

1. iy dide-i eşk:

Gazel 285

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey göz yaşı.

'Işkıyla Muhib oldugına
mubtelâ-yı 'ışk
İy dide-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

iy dil:

1. iy dil:

Gazel 61

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusı ola zâyil hâ

2. iy dil:

Gazel 80

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Vâdi-i ışka düşüp iy dil yürü
Mecnûn-vâr
Fârîğ ol sen her ne dirlerse
disünler il baña

3. iy dil:

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Gel saçı leylâsına iy dil nazar kıl
dâyimâ
Gönlüñi Mecnûn gibi zîr ü zeber
kıl dâyimâ

4. iy dil:

Gazel 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dağı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsârın öp

5. iy dil:

Gazel 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Naqşinuñ naqqâşına iy dil
hezârân âferin
Ayn-ı rahmetdür yürü her dem
hat-ı zengârın öp

6. iy dil:

Gazel 182

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Yandüñ iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı cañım
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânüñ görüp

7. iy dil:

Gazel 193

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Şâdiye şad olma iy dil gelse
gam hem muţtarib
Çün bilürsin kâyinât içinde
vardur inkılâb

8. iy dil:

Gazel 214

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Ferdāya degin iy dil eger zinde kalursañ
Kendüni hemān ışk-ıla rüsvā-yı cihān it

9. **iy dil:**
Gazel 255
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Evvle gönül alurlar soñra cefā kılurlar
Mehrular içre iy dil olmuş ezel bu 'adet

10. **iy dil:**
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

İy dil gıdā olursın bir gün bu mār u mūra
Bu hāy u hüya mağrūr olma idüp şetaret

11. **iy dil:**
Gazel 266
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Bir 'arız-ı gül gonca-dehen 'ışkıma iy dil
Tā şubha degin bülbül olup nāle vü zār it

12. **iy dil:**
Gazel 369
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Şāh olup iy dil eger kılmayasın 'adl-ile dād
İki 'ālemde muqarrer olırsarın nā-murād

13. **iy dil:**
Gazel 387
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

'İşk yolında cāna başa kalmasañ iy dil n'ola
Gerçek 'aşık olan elbette ol olur cōmerd

14. **iy dil:**
Gazel 455
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Sanma iy dil yaluñuz sen mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'aşık gedā vü mūr ü şeyh ü şābdur

15. **iy dil:**
Gazel 479
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter bu şāhid
Āhum 'ālem elümde yanumda eşk sipehdür

16. **iy dil:**
Gazel 497
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül.

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi katı ya geçer

17. **iy dil:**
Gazel 74
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül!.

Lezzeti vaşılıyla iy dil olma iñen şādmān
Soñı hicrāna dōne ol şehd ü şekker zehr ola

18. **iy dil:**
Gazel 130
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül!.

Mārdur zülfinden iy dil kıl hāzer Sunma el ol sünbül-i terden yaña

19. **iy dil:**
Gazel 224
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül!.

Bir 'arızı gül gonca dehen 'ışkıma iy dil

Tā şubha degin bülbül olup nāle vü zār it

iy dil tabīb[i]:

1. **iy dil tabīb[i]:--i**
Gazel 285
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül doktoru (sevgili).

Dil-ḥaste yatur derd-ile bilmez deva aña
İy dil tabīb[i] eyle kerem gel i'adet it

iy dil tabīb[i]:

1. **iy dil tabīb[i]:--i**
Gazel 176
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey gönül doktoru (sevgili).

Oldı Muḥibbī derdün-ile katı mübtelā
İy dil tabīb[i] eyle meded aña bir cevāb

iy dilber:

1. **iy dilber:**
Gazel 193
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sevgili!.

Bir dem ārām eyle iy dilber gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben ḥastayı gel gitmege itme şitāb

2. **iy dilber:**
Gazel 207
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sevgili!.

Ḳāni idüm düşde görsem dirdüm iy dilber seni
Didi ışk ehli olan hiç gözine ister mi ḥ'āb

3. **iy dilber:**
Gazel 481
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sevgili!.

Didüm iy dilber neden 'uşşakı kurbān eyledün
Didi kim bilmez misin küyum benüm ser-ḥānedür

iy dil-firib:

1. iy dil-firib:

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cazibeli, hoş ve aldatıcı
güzel(sevgili).*

Lal-i nābuñ hasretinden
hastayam iy dil-firib
Leblerüñ dārü'ş-şifāsından
buyur dermān baña

2. iy dil-firib:

Gazel 436

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cazibeli, hoş ve aldatıcı
güzel(sevgili).*

Cān fedādur çeşm-i şūhuña
senüñ iy dil-firib
Gönlümi böyle perîşān iden ol
kākül geçer

iy dilsitān:

1. iy dilsitān:

Gazel 343

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ey gönül alan, aşıkların
gönüllerini kendine çeken
sevgili biçiminde hitap
edilmektedir.*

Ṭaleb kılmaz bu cān-ı nātüvān
genc
Baña mihrüñ yiter iy dilsitān
genc

iy döst:

1. iy döst:

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Ben hastayı ğamzeñ niçe bir
öldürdi iy döst
Mevlāyife-küm taqtül ayneke
katilā

2. iy döst:

Gazel 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Kıldı firkat gözümüñ yaşını iy
döst şarāb
Bagrumı hasret odı eyledi ser-
cümle kebāb

3. iy döst:

Gazel 228

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Derdüñle senüñ hastadur iy döst
Muhibbī
Billāhi kadem rence kılup eyle
‘iyādet

4. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Ḥayālūñ göñlüm içre hāndur iy
döst
Firākuñla bu bagrum kandur iy
döst

5. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Ḥayālūñ göñlüm içre hāndur iy
döst
Firākuñla bu bagrum kandur iy
döst

6. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Yoluña cān fedā kılsam ‘aceb
mi
Göñül tahtında ‘ışk sultāndur iy
döst

7. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Kara zülfüñ ne ğam dīvāne kılsa
Zenaḥdānuñ baña zindāndur iy
döst

8. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Yañaguñ tazedür verd-i iremden
Boyuña tūbī sergerdāndur iy
döst

9. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Firāk u hasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü ‘ummāndur iy
döst

10. iy döst:

Gazel 239

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Sakınur cānını senden dimişler
Muhibbī’ye kurı bühtāndur iy
döst

11. iy döst:

Gazel 245

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Senüñ derdüñ baña dermāndur
iy döst
Ĝamuñ da sīnem içre cāndur iy
döst

12. iy döst:

Gazel 245

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Senüñ derdüñ baña dermāndur
iy döst
Ĝamuñ da sīnem içre cāndur iy
döst

13. iy döst:

Gazel 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

N’ola şem’-i ruḥuñ göñlümi
rüşen
İderse külbē-i aḥzāndur iy döst

14. iy döst:

Gazel 245

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey sevgili.

Sakın dehre dayanup olma
mağrūr
Dil ü cān anda çün mihmāndur
iy dōst

15. iy dōst:

Gazel 245
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Açılsa gül gibi yār itse hānde
Benüm yaşum n'ola bārāndur iy
dōst

16. iy dōst:

Gazel 245
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Ġazel tarzın Muħibbī itdi aħsen
Ki her beyti anuñ divāndur iy
dōst

17. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Saçuñ leylāsına meftūnam iy
dōst
Anuñçün dešt ara Mecnūn'am iy
dōst

18. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Saçuñ leylāsına meftūnam iy
dōst
Anuñçün dešt ara Mecnūn'am iy
dōst

19. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Olupsın Yūsuf-ı Mıřrī'den ayrı
Dil-i Ya'kūb-veř maħzūnam iy
dōst

20. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Gözüm yaşına ġarķ olsam 'aceb
mi
Ezelden çeřme-i Ceyhūn'am iy
dōst

21. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Ko kılsun seng-i kūyuñ la'l ü
mercān
Dökilsün her yaña bu hūnum iy
dōst

22. iy dōst:

Gazel 246
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Sayar kendin Muħibbī
seglerinden
Dimez ol hālkadan bürūnam iy
dōst

23. iy dōst:

Gazel 303
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Ya kařlaruña cān-ıla qurbān
olalıdan
Ġamzeñ okına sīnemi itdüm
siper iy dōst

24. iy dōst:

Gazel 303
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Gönlümi alup şimdi eger
kařdūn-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy dōst

25. iy dōst:

Gazel 303
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Zār u ġamuñı eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy dōst

26. iy dōst:

Gazel 303
Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Bir ġün dimedūñ hāsta
Muħibbī'ye nedür hāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy dōst

27. iy dōst:

Gazel 329
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Yazdı aħsen hūsnūñi iy dōst
ħattāt-ı ezel
Ġüblarda kalmadı bāzār-ı hūsn
içre revāc

28. iy dōst:

Gazel 398
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Āteř-i hūsnūñe karřu bugün iy
dōst senūñ
Eyledüm cān u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

29. iy dōst:

Gazel 98
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.

Kūh-ı ġamda yasadugum iy dōst
seng-i hāredür
Ġurbet içinde kiři dūřvārdur
bīmār ola

30. iy dōst:

Gazel 258
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.

Kūyuñda serüm kať ideliden
berü iy dōst
Tıġuña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

31. iy dōst:

Gazel 422
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
A dost! Ey dost!.

Ya kařlaruñ kuraldan qurbānuñ
oldum iy dōst
Bu sīne tırkeşidür ġamzeñ
hadenge beñzer

32. iy döst:

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Biñ kerre didüñ öldüreyim yine
dönersin

İy döst niçe bir beni ferdalara
salup

33. iy döst:

Gazel 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Vefâdan ârisin iy döst âri
Cihânda böyle mi olur güzel hep

34. iy döst:

Gazel 223

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dañı

Senden dirîg olmaya iy döst
herçi hest

35. iy döst:

Gazel 235

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümün şîşesini eyleme iy
döst şikest

36. iy döst:

Gazel 255

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Bir kıışadur muṭavvel zülfüñle
derdüm iy döst
Tâ ḥaşre dek dinilse diñmeye bu
hikâyet

37. iy döst:

Gazel 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy döst
Cân bülbülü turmaz kılur âh-ı
seher iy döst

38. iy döst:

Gazel 303

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy döst
Cân bülbülü turmaz kılur âh-ı
seher iy döst

39. iy döst:

Gazel 303

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Bu dūd-ı dilüm gerçi ki eflâke
irişdi
Sen mâha velî itmedi âhum eşer
iy döst

40. iy döst:

Gazel 303

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Dün oldı günüm hicr-ile iy şâh-ı
cefâkâr
Raḥm eyle benüm hâlüme
düşmen güler iy döst

41. iy döst:

Gazel 309

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Dünyâya bugün meyl ideyim
dime ḥaṭâdur
Dil ḥânesini eyleme iy döst
mülevveḡ

42. iy döst:

Gazel 347

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Sen ḥarâm itmiş-iken baña
lebüñ cür'asını
Kanımı ğamzeñe ben eyledüm
iy döst mubâḡ

43. iy döst:

Gazel 415

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

Görelî gün yüzüñ iy döst senüñ
'uşşâk
Olmışam zerre gibi her tarafa
âvâra meded

44. iy döst:

Gazel 420

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A dost! Ey sevgili!

İy döst ruḡlaruñ baña oldı ğıdâ-
yı rûḡ
Var mı ki âña beñzeye bir büy-ı
ter lezîz

**iy döst maḥabbet senden
olmayınca:**

1. iy döst maḥabbet senden

**olmayınca:--den-den, --ma, --y,
--ınca-yunca**

Gazel 273

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) aşık sevgiliye

*hitaben sohbet ya da yarenliğin
ondan gelmeyince önemsiz
olduğunu ifade etmiştir.*

Maḥabbet senden olmayınca iy
döst
Baña birdür hemân miḥnet
maḥabbet

iy ecel:

1. iy ecel:

Gazel 146

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey ölüm.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muḥibbî ḥastaya
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitâb

iy felek:

1. iy felek:

Gazel 399

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gökyüzü anlamında

*seslenme ünlemi olarak
kullanılmıştır.*

İy felek berḡ-ile pür kılsañ
cihâni ğam degül
Ḥâne-i vîrân içinde germ
nârumdur nemed

iy ğam:

1. iy ğam:

Gazel 313

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gam.

Şöyle beñzer boynu baglu
kuluñam iy ğam senüñ
Tâ ölince itmeyesin gibi âzād el-
ġıyās

iy gönülüm:

1. iy gönülüm:-lüm

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

A gönülüm ! Ey gönülüm !.

Niār eyle ayagina nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy gönülüm ider
çeşmüm o dem peydā

iy gönül:

1. iy gönül:

Gazel 78

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Gitdi çün rāh-ı fenāya iy gönül
Ferhād u Kıays
Dökdı ğam küh-ı belā miñnet
baybāni saña

2. iy gönül:

Gazel 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Älem-i ulyāyı seyr itmek
dilerseñ iy gönül
Ĥāk-i päy-ı dilberi kühl-ı başar
kıl dāyimā

3. iy gönül:

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

İy gönül çünki dolaşduñ bend-i
zülf-i dilbere
İy gözüm şimden girü olsun
harām uyhu saña

4. iy gönül:

Gazel 190

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Äteş-i ğamda uçan altun
megesdür iy gönül
Olsardur döstlar āhir cihān hāli
harāb

5. iy gönül:

Gazel 234

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
rāzuñ faş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i sükt

6. iy gönül:

Gazel 288

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

İy gönül pİR-i muġānuñ
dāmenini berk tut
Çünki andan ġayrı virmez saña
bir kimse öġüt

7. iy gönül:

Gazel 369

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

Dehr elinden iy gönül ğam
çekdüġüme ğam yime
Bunı fikr eyle kim almışdur bu
dünyādan murād

8. iy gönül:

Gazel 380

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

İy gönül şeydā olup irmek
dilersin vaşlına
Mümteni ‘sevdāya düşdüñ ‘āklı
yok hey dermend

9. iy gönül:

Gazel 414

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gönül.

İy gönül zülfine dil virdüñ ‘aceb
divānesin

Bir ‘aceb kuru uzun sevdāya
düşdüñ dermend

10. iy gönül:

Gazel 363

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ey gönül! A gönül! (Aşık
kendine seslenir.).*

İy gönül incinme olsa ger
rakİbüñ sözi telh
Her kimüñ telh ola sözi lābüd
olur yüzi telh

iy gözlerüm:

1. iy gözlerüm:--ler, --ü, --m

Gazel 307

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık kendi

*gözlerini kastetmekte ve tecrid
yapıp ona seslenmektedir.*

Sebze hatını görüp iy gözlerüm
gel aglama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur ‘abeg

iy gözüm:

1. iy gözüm:--üm

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ey gözüm! Aşık kendine
seslenir.*

İy gönül çünki dolaşduñ bend-i
zülf-i dilbere
İy gözüm şimden girü olsun
harām uyhu saña

2. iy gözüm:--üm

Gazel 462

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ey gözüm! Aşık kendine
seslenir.*

İy gözüm meh-ruları gördükde
gel kılma nazar
İhtiyāri gider elden bu dil-i
mahzūn akar

iy gül-çehre:

1. iy gül-çehre:

Gazel 459

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey gül yüzlü sevgili.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre şafası gülşenüñ
Külhen olursa senüñle cennet içre şânîdür

iy gülizâr:

1. **iy gülizâr:**
Gazel 78
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gül yanaklı(al yanaklı) sevgili.

Çün ezel kıssâmı kısmet eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi handâni saña

iy güzeller:

1. **iy güzeller:--ler**
Gazel 305
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey güzeller.

İdemezsiniz iy güzeller siz o cânân-ıla bahş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı tabân-ıla bahş

iy güzeller şâhı:

1. **iy güzeller şâhı:--ler, --ı**
Gazel 341
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin bütün sevgililerden daha güzel olduğu vurgulanmakta ve ona hitap edilmektedir.

İy güzeller şâhı kılmazsın benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü maḥabbet sende lec

iy ḥabîb:

1. **iy ḥabîb:**
Gazel 177
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Sevgili!

Mescidi âteş kılam âh eylemekden iy ḥabîb
Mınber üzre okuya ger âyet-i ḥüsnüñ ḥatîb

2. **iy ḥabîb:**
Gazel 205

Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey Sevgili!

İşk elinden muḥtel olmuşdur bu cism-i nâtüvân
Senden umaram ilâc sensin tabîbüm iy ḥabîb

iy ḥ'âce:

1. **iy ḥ'âce:**
Gazel 323
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey hocal!

Gözüm yaşına beñzer dir-ise maḥşüduñ iy ḥ'âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla baḥr-i 'Aden'den geç

iy ḥürî:

1. **iy ḥürî:**
Gazel 350
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey güzeller güzeli sevgili.

Gülşen-i ḥüsnüñ eger olmasa iy ḥürî behişt
Şerbet-i la'l-i lebûñ olur mıdı böyle melîḥ

iy kemân ebrü:

1. **iy kemân ebrü:**
Gazel 302
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaşları yay gibi olan. Keman kaşlı(sevgili).

Tîr-i ğamzeñ öldürür biñ 'âşıkı Kimde vardur iy kemân ebrü bu şest

iy mâh:

1. **iy mâh:**
Gazel 214
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay gibi güzel sevgili.

İy mâh cemâlüne cihânı nigerân it
Göster ruḥuñ âşıkıların ḥünün cigerân it

iy mâh-ı tabânüm:

1. **iy mâh-ı tabânüm:--u, --m**
Gazel 378
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parlayan ay(sevgiliye hitaben).

Âhum irdi göklere iy mâh-ı tabânüm meded
İşidüp feryâdımı rahm eyle sultânüm meded

iy mâhum:

1. **iy mâhum:--um**
Gazel 83
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
A ay [gibi güzel sevgilim!].

Cevri âdet eyleme uşşâka iy mâhum sakın
Bir gün ola irişe bu nâle-i şebġir aña

iy meh-rü:

1. **iy meh-rü:**
Gazel 139
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay yüzlü.

Cevr ile cân almak olmuşdur hemîşe ḥü saña
Anuñ için cân ile dil virdüm iy meh-rü saña

2. **iy meh-rü:**
Gazel 160
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey ay yüzlü.

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ârâ togar pinhân olur kevkeb

iy mesîhâ:

1. **iy mesîhâ:**
Gazel 84
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) ey gümüş parçası,ey yeni oluşan aya benzeyen sevgili anlamında kullanılmıştır.

Zulmet-i zülfünde lalün âb-ı hayvândur baña

İy mesîhâ sözlereñ derdüme
dermândur baña

iy mübtelâ:

1. iy mübtelâ:
Gazel 122
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey tutkun ve düşkün kişi
(aşık).

Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdügün cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı aña

iy muğbeçe:

1. iy muğbeçe:
Gazel 226
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1) *Ey meyhaneci çırağı.*
2) *Mecusi tapınaklarında görevli*
kişi. 3) *Sevgili.*

Devrân gamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde 'aşâsı ile
şâb it

iy perî:

1. iy perî:
Gazel 86
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey perî. // Ey sevgili.

Mesken ne için itmeyesin
gönlüm iy perî
Yıllarla yatur niçe zamândur
harâb ola

2. iy perî:
Gazel 460
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey perî. // Ey sevgili.

Hâtırumdan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senüñ göñlüñ
niçe âdemdedür

iy püser:

1. iy püser:
Gazel 421
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sevgili.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebüñ gibi degül ol iy
püser lezîz

iy refikân:

1. iy refikân:
Gazel 146
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey yoldaş, yardımcı ve
arkadaş anlamında
kullanılmıştır.

İy refikân bezm-i gamda hün-ı
dil nüş ideli
Kâmetüm çeng ü dilüm ney
sînem olmışdur rebâb

iy şabâ:

1. iy şabâ:
Gazel 70
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey şabâ rüzgârı.

Kühl idem çeşmüme hâk-i
râhını
Luft idüp getür gubârın iy şabâ

2. iy şabâ:
Gazel 72
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey şabâ rüzgârı.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökilüp seng-i cefâdan uşbu
çeşmüm gerd ola

3. iy şabâ:
Gazel 260
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey şabâ rüzgârı.

İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nânum ilet

4. iy şabâ:
Gazel 379
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey şabâ rüzgârı.

Cân dimâğını mu'atâr eyle
irgür iy şabâ

Ol gözi âhü saçı müşg-i
tatârumdan meded

5. iy şabâ:
Gazel 435
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey şabâ rüzgârı.

İy şabâ irgür Muhibbî çeşmine
hâk-i derin
Tütüyâdan yig görünür yoħsa
dârûlar mîdur

6. iy şabâ:
Gazel 91
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabâ merdümlük it yâra haber
kıl dâyimâ

7. iy şabâ:
Gazel 126
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.

Ölmiş iken tâze cân buldı
Muhibbî hasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

8. iy şabâ:
Gazel 198
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.

İy şabâ benden varup yârûñ der
ü eyvânın öp
Hâk-i pâyına yüzüñ sürer gibi
dâmânın öp

9. iy şabâ:
Gazel 260
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey sabah rüzgârı!.

Gül yüzünden ayru aglar giceler
tâ şubha dek
İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet

iy şâh-ı cefakâr:

1. iy şâh-ı cefakâr:
Gazel 303
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beytte*) *eziyet ve cefa*
veren sevgili kastedilmiştir.

Dün oldı günüm hicr-ile iy şâh-ı
cefâkâr
Rağm eyle benüm hâlûme
düşmen güler iy döst

iy şanem:

1. **iy şanem:**
Gazel 362
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey put gibi güzel olan
sevgili!

Derd-i dilümi her kaçan 'arz
eylesem saña
Gelmez dilünden iy şanem ala
cevâb-ı telh

iy serv-i bülend:

1. **iy serv-i bülend:**
Gazel 388
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey selvi boylu sevgili.

Sen tururken tûbîye baş egmem
iy serv-i bülend
Var-iken şekker lebün baña
gerekmez şehd ü kand

iy serv-kad:

1. **iy serv-kad:**
Gazel 85
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgilinin selvi ağacına
benzeyen boyu.

Her kaçan görsem bahâr-ı
hüsnüñi iy serv-kad
Olamaz bir lahza çeşmümden
benüm bârân cüdâ

iy tabib:

1. **iy tabib:**
Gazel 172
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Derdmendem hastayam bî-
çâreyem bu ben gârib
Bildün ahlvâlümü çün tîmâra luţf
it iy tabib

2. **iy tabib:**
Gazel 338
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Haŝta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabib
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

3. **iy tabib:**
Gazel 451
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Var iy tabib sen beni ko kendü
hâlûme
Hicrân gamı bu haŝta dile derd-i
ser yiter

4. **iy tabib:**
Gazel 475
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib ! A doktor!.

Gel iy tabib çek elüñi girme
zahmete
Ölmekden özge 'aşıkça sanma
devâ olur

5. **iy tabib:**
Gazel 438
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey tabib, ey doktor !.

Nabz-ı 'aşıkdan elün çek
bilemezsin iy tabib
Bî-devâ derddür gerekse anı
Câlinüs'a sor

iy tabib-i dil:

1. **iy tabib-i dil:**
Gazel 378
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül doktoru.

İy tabib-i dil iriş hâlüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbi'nün gel it derdine
dermânüm meded

2. **iy tabib-i dil:**
Gazel 386
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey gönül doktoru.

Olmuşam hicrân-ı şebde key
za'îf ü nâ-tüvân
İy tabib-i dil ne çareñ var-ısa
öldüm meded

iy yâr:

1. **iy yâr:**
Gazel 244
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

İçmeden dil lebleründen oldı
çün iy yâr mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bâr mest

2. **iy yâr:**
Gazel 289
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

'Arızuñda zülfüñi gördüm senün
iy yâr mest
Hağ dimişler günde yatsa olur-
muş mâr mest

3. **iy yâr:**
Gazel 293
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Olmuşam câm-ı lebünden ben
senün iy yâr mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülzâr mest

4. **iy yâr:**
Gazel 296
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Mağsüd bu ki iy yâr olasın sag u
selâmet
'İşk ehline dâyim yaraşur ola
melâmet

5. **iy yâr:**
Gazel 315
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ey sevgili.

Kimisi yokdur lebün dir kimisi
dir noqtadur
Eksük olmaz anuñ için 'ışk ara
iy yâr bağ

6. iy yār:

Gazel 362

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ey sevgili!

İy yār kaçresi lebünün bahra
tamlasa
Olmaya idi 'ālem içinde hiç āb-ı
telh

iy yūsuf-cemāl:

1. iy yūsuf-cemāl:

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Yusuf gibi güzel yüzlü

sevgili.

Şöyle hayrān olmuşam işkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālümü her kim görür-ise olur
hayrān aña

iyādet eyle:

1. iyādet eyle:

Gazel 228

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hastanın hatırını sormak.

Derdünle senün hastadur iy dōst
Muhibbī
Billāhi kadem rence kılup eyle
'iyādet

iyd ola:

1. iyd ola:--a

Gazel 385

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram olmak.

Dāğlar her bir taraftan dīdeler
kıldı bedīd
Şāyed ola kim hilāl ebrūñı
görem ola 'iyd

iyd oldı:

1. iyd oldı:--dı

Gazel 377

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bayram olmak II Bayram
gibi sevinçli bir zaman olmak.*

Rūze-i hicrān gidüp yüzün
görindi oldı 'iyd

Devletün pāyende olsun dağı
'ōmrün ber-mezīd

iyd olsa:

1. iyd olsa:--sa

Gazel 401

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram geldiği zaman.

'Ādet oldı her kaçan 'iyd olsa
ihsān eylemek
Bu Muhibbī bendeñe kıl büseñi
ihsān-ı 'iyd

iyd-i vişāl:

1. iyd-i vişāl:

Gazel 327

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgiliye) kavuşma

bayramı.

'İyd-i vişāl için tutaram şavm-ı
hicrūñı
Göster hilāl ebrūñı olsun tamām
oruç

iyd-ile:

1. iyd-ile:

Gazel 404

Mısra: 9

Bayram.

'İyd-ile olmaz ferağ göñli
Muhibbī bendeñün
Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa 'īd

iyş:

1. iyş:

Gazel 19

Mısra: 9

*Hayatın zevkini çıkarma,
yiyip içme, zevk u safa.*

Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbī yūri iyş
Sinemün bağı yiter çün gül ü
gülzār baña

2. iyş:

Gazel 204

Mısra: 1

*Hayatın zevkini çıkarma,
yiyip içme, zevk u safa.*

Olıcak iyş esbābı müretteb
Gerekdür ola sāki sīb-i gābgab

iyş idelüm:

1. iyş idelüm:--e, --lüm

Gazel 201

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hayatın zevkini çıkarma,
yeyip içme, zevk u safa etmek,
eğlenmek.*

Hāne-i dilde gelün iyş idelüm
Dil kebāb oldı vü göz yaşı şarāb

iyş idelüm:

1. iyş idelüm:--e, --lüm

Gazel 347

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hayatın zevkini çıkarma,
yeyip içme, zevk u safa etmek,
eğlenmek.*

Dil şafā kesb idemez içmeyicek
cām-ıla rāh
Sākiyā 'iyş idelüm sun berü gel
şām u şabāh

iyş ider:

1. iyş ider:--e, --r

Gazel 495

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hayatın zevkini çıkarma,
yeyip içme, zevk u safa etmek,
eğlenmek.*

Çemende sāğar almışdur eline
'iyş ider lāle
İderler 'iyş ü 'işretler çiçekler
sanki cemlerdür

iyş ü 'işret:

1. iyş ü 'işret:

Gazel 404

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğlence, zevk ve safa.

Selh-i Şa'bān-ıla oldı 'iyş ü
'işret nā-bedīd
Garra-i Şevvāl ile yazdı felek
menşūr-ı 'iyd

iyş ü 'işretler iderler:

1. iyş ü 'işretler iderler:--ler-- ler, --e, --r, --ler

Gazel 495

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zevk ve eğlence meclisinde bulunmak,içki içmek.

Çemende sāğar almışdur eline
'iyyş ider lāle
İderler 'iyyş ü 'iyyşetler çiçekler
sanki cemlerdür

iyyş ü tarab:

1. **iyyş ü tarab:**
Gazel 188
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşama ve ferahlama;
çalp söyleyerek eğlenme, yiyip içme.

İçeliden dōstlar ğam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyyş ü tarab

2. **iyyş ü tarab:**
Gazel 199
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşama ve ferahlama;
çalp söyleyerek eğlenme, yiyip içme.

Ĝam nedim ü göz yaşı gülgün
şarāb
İy Muhibbī turma kıl iyyş ü tarab

iz'ān idinmedi:

1. **iz'ān idinmedi:--in, --me, --di**
Gazel 466
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek,kavramak.

Mecnūn benim bu hāletüm
iz'ān idinmedi
Meşhūr egerçi dilde anuñ
dāsitanı var

iz'ān itdürür:

1. **iz'ān itdürür:--dür, --ür**
Gazel 236
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlama,kavrama.

'Uşşāka dōst kavlini iz'ān kim itdürür
Tā sen Muhibbī olmayıcak tercümān-ı dōst

'izār:

1. **'izāruñ:--uñ**
Gazel 297
Mısra: 9
Yanak (sevgilinin mum gibi ışıktan saçan yanağı bağlamında).

Vird idinmişdür 'izāruñ zıkr ider
dāyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nār-ı sūzānı dūrüst

izhār:

1. **izhār:**
Gazel 73
Mısra: 3
Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Zülfün-ile hattūn eyleye fitneler izhār
Çeşmūn ne aceb bilmeye ya bī-ħaber ola

izhār eyledi:

1. **izhār eyledi:--di**
Gazel 228
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurma, meydana çıkarma, göstermek, āşikar etmek.

Mey içdi yūzi eyledi ol dem 'arağ izhār
Didüm ki gelür verde 'arağ bulsa ħarāret

izhār eyledün:

1. **izhār eyledün:--dün**
Gazel 156
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Açığa çıkarma, meydana getirmek.

Kullaruñ için yaratduñ ħükmün izhār eyledün
Gül bitürdün ħardan kurı şecerden daħı sīb

izhār eyler:

1. **izhār eyler:--r**
Gazel 293
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, açığa vurma.

Sırr-ı 'ışkı fāş iderse göz yaşı olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını izhār mest

izhār ide:

1. **izhār ide:--e**
Gazel 113
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa çıkarma, göstermek.

İy Muhibbī Ħağ Taālā mucizin izhār ide
Cümleten ola muṭī rām ola ehl-i ħac aña

izhār ider:

1. **izhār ider:--e, --r**
Gazel 176
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydana çıkarma, göstermek.

Lalūn tuyurdu sırr-ı dehānuñ illere
İzhār ider çü gizlü işi san şarāb-ı nāb

izhār idiser:

1. **izhār idiser:--iser**
Gazel 405
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açığa vurma,göstermek.

Göz yaşın dökme didiler sırrın ifşā olmasun
Çāre yok izhār idiser didüm āħir rüy-ı zerd

izhār idüp:

1. **izhār idüp:--üp**
Gazel 432
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göstermek, açığa vurma.

Mürde iken iy Muhibbī baña ol 'İsī-nefes
Mu'cize izhār idüp gör ölmüş cān 'arz ider

izūñ tozı-v-ıla:

1. **izūñ tozı-v-ıla:--ü, --n, --t, --y, --t, --la**

Gazel 475

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Sevgilinin ayak izinin tozu.*

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozu-y-ıla dîdelertim rüşenâ
olur

‘izz ü sermed:

1. ‘izz ü sermed:

Gazel 249

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Sonsuz şeref ve itibar.*

Dilerseñ ‘izz ü sermed terk-i ser
kıl

Bulınmaz ‘aşıkça böyle sa‘adât

‘izz ü vakârumdur:

1. ‘izz ü vakârumdur:--u, --m, --dur

Gazel 399

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Şeref ve i‘tibar.*

Ben gedâya lâyıq olmaz
dünyâda illâ ki bu
Hil‘at ü tâc u kabâ ‘izz ü
vakârumdur nemed

‘izzet:

1. ‘izzetle:-le

Gazel 285

Mısra: 8

*Büyüklik, yücelik ve**ululuk.*

Al hâk-i derin elüñe andan
yüzüñe sür

‘İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa‘adet it

2. ‘izzetle:-le

Gazel 328

Mısra: 1

*Değer, kıymet, ululuk,**yücelik.*

Virildi başuña ‘izzetle çün tâc
Olisar ins-ile cin saña muhtac

‘izzet bulur:

1. ‘izzet bulur:--ur

Gazel 251

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***İtibar görmek, saygı ve
hürmet görmek, yücelmek.*

Zelil olup gedâ-yı ‘ışk dünyâda
çeke miñnet
Bekâ mülkinde ol sultân olup
bulur niçe ‘izzet

‘izzetdür:

1. ‘izzetdür:-dür

Gazel 27

Mısra: 6

Değer,yücelik,kudret,saygı.

Kapusından beni dür olsun
dimiş
Anı zillet sanma ‘izzetdür baña

ırag ola:

1. ırag ola:-a

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Uzak olmak.*

Her kim ki seyr-i lâle-ruhuñdan
ırag ola
Anuñ aceb mi sînesi toptolu dâğ
ola

ırag olmak:

1. ırag olmak:--mak

Gazel 334

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Uzak durmak.*

Seni cândan sevdüğüm cânâ ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemâlünden ırag
olmak ne güç

ıradan bakuban:

1. ıradan bakuban:--dan, --u, --ban

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade***Sevgiliye uzaktan bakmak.*

Bakuban aña ıradan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

ırmak:

1. ırmak:

Gazel 34

Mısra: 8

*Irmak. (Göz yaşı
bağlamında).*

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

ırmayam:

1. ırmayam:--ya, -m

Gazel 68

Mısra: 2

Vurmamak.

Eger kaşd eyleseñ tîğüñla câna
Öñüñden ırmayam boynumu
kañâ

ısın:

1. ısındı:-dı

Gazel 182

Mısra: 12

*Ateşe yaklaşarak sıcak hale
gelmek.*

Yanduñ iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı cañım
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânüñ görüp

‘ışk:

1. ‘ışkuñ:-uñ

Gazel 261

Mısra: 12

Aşk, yoğun sevgi.

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
‘İşkuñ ezel cämını içdüm çün
elest

2. ‘ışk-ıla:-ıla

Gazel 276

Mısra: 1

Aşk, yoğun sevgi.

‘İşk-ıla ben tâlib-i cânâne oldum
‘âkıbet
Şem‘-i hüsne yanmaga pervâne
oldum ‘âkıbet

3. ‘ışkdan:-dan

Gazel 277

Mısra: 2

Aşk, yoğun sevgi.

Ne ‘ışka var nihâyet ne hüd bu
derde gâyet

‘İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

4. **‘iškıyla:-ıy, -la**
Gazel 285
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.

‘İşkıyla Muhibbî olduğına
mubtelâ-yı ‘işk
İy dide-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

5. **‘iškuma:-um, -a**
Gazel 341
Mısra: **7**
Aşk, yoğun sevgi.

‘İşkuma şahid degül mi eşk-i
surh u rüy-ı zerd
Bundan özge döstlar olmaya
‘uşşâka hucac

6. **‘işk-ıla:-ıla**
Gazel 345
Mısra: **3**
Aşk, yoğun sevgi.

‘İşk-ıla dāmānını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hüküm anuñ sultān
beni bilmez mi hîç

7. **‘işkuñ:-uñ**
Gazel 384
Mısra: **9**
Aşk, yoğun sevgi.

‘İşkuñ Muhibbî okıdı naḥv-ile
şarfını
Dil suhtesi bu fende daḥı oldı
müstefîd

8. **‘iškumuñ:-um, -uñ**
Gazel 438
Mısra: **7**
Aşk, yoğun sevgi.

‘İškumuñ sıyt u şadāsın zāhir
itdi ‘āleme
Ṭurra-i ğamla çalınur sīnem
üzre kūsa sor

9. **‘işkuñ:-uñ**
Gazel 222
Mısra: **7**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Şöyle mecrūh itdi bu dil-ḥasteyi
‘işkuñ şehā
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cāmı dürüst

10. **‘işk-ıla:-ıla**
Gazel 223
Mısra: **9**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Zāhid Muhibbî ‘işk-ıla oldı
Melāmetī
Şükri budur ki olmadı mağrūr u
ḥod-perest

11. **‘iškına:-ın, -a**
Gazel 224
Mısra: **3**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Bir ‘arızı gül ğonca dehen
‘iškına iy dil
Tā şubḥa degin bülbül olup nāle
vü zār it

12. **‘işka:-a**
Gazel 249
Mısra: **10**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Sakın beyhüde lāf urma
Muhibbî
Gerekdür ‘işka şahid yā ‘alāmāt

13. **‘işka:-a**
Gazel 250
Mısra: **6**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Egerçi var-ımuş her derde āḥir
Velî olmaz-ımuş hîç ‘işka ğāyet

14. **‘işkda:-da**
Gazel 267
Mısra: **4**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Bu dil yanup başumdan dūd-ı
āhum
Çıkar mı ‘işkda olmasa ḥarāret

15. **‘işk-ıla:-ıla**
Gazel 284
Mısra: **11**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Olmak Muhibbî ister-iseñ ‘işk-
ıla şāyi
Kaldur livā-yı āhi anuñla
‘alāmet it

16. **‘işkuñ-ıla:-uñ, -ıla**
Gazel 342
Mısra: **3**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Olmış-ıdum ben ezelden ‘işkuñ-
ıla āşinā
Bulmamışdı daḥı ervāḥ-ıla
eccām imtizāc

17. **‘iškum:-u, -m**
Gazel 372
Mısra: **2**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Her zamān eyler dil-i sevdā-
zede dildārı yād
Anuñ-ıçundur olur ğünden ğüne
‘iškum ziyād

18. **‘işk-ıla:-ıla**
Gazel 374
Mısra: **1**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Dermānı kodum ‘işk-ıla kıldum
ķabül-i derd
Kimdür dimeye ma’reke-i
‘işkda baña merd

19. **‘işkuñ:-uñ**
Gazel 377
Mısra: **9**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Evveli ‘işkuñ egerçi kim
mülāyim görünür
Baña sorsunlar Muhibbî āḥiri
ğāyet şedîd

20. **‘işka:-a**
Gazel 390
Mısra: **13**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

İstemeñ ‘işka Muhibbî’den delîl
Eşk ü āhi aña yitmez mi şühüd

21. **‘iškum:-u, -m**
Gazel 395
Mısra: **2**
*(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.*

Eydür bu dil tiz gör dem-be-
dem dildārı yād
Anuñ içündür olur ğünden ğüne
‘iškum ziyād

22. 'ışk-ıla:-ıla
Gazel 398
Mısra: 5
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-ı ezel
Zāhidā itme naşihat baña kār
itmez pend

23. 'ışkında:-ı, -n, -da
Gazel 423
Mısra: 10
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

Zülfî zencîrin anünçün dakdı
dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

24. 'ışka:-a
Gazel 428
Mısra: 7
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Ġaflet itme girdüğün
merdāneler meydānidur

25. 'ışk:
Gazel 473
Mısra: 5
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

Okudur hüsnuñ kitābın 'ışk
turmaz gönlüme
San mu'allim turmayup eţfāle
Kur'an öğredür

26. 'ışkı:-ı
Gazel 483
Mısra: 10
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

27. 'ışka:-a
Gazel 495
Mısra: 11
(Sevgiliye duyulan) Sevgi,
tutku, muhabbet.

Muhibbî 'ışka kul oldı göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çākerdür

ışk ara:

1. ışk ara:
Gazel 124
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Aşkta, aşk içinde,
âşıkken. 2)Bir sevgiliye
bağlanmak,sevda sahibi olmak.

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur ğamdan hālāş
Çāresi anuñ hemān ancak
tevekküldür baña

ışk ara:

1. ışk ara:
Gazel 486
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkta, aşk içinde, âşıkken.

'İşk ara cān virmeği ancak
hemān Ferhād ider
Bu belā vü miñneti de dāyimā
Mecnün çeker

2. ışk ara:
Gazel 315
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ile, aşk içinde.

Kimisi yokdur lebūñ dir kimisi
dir noqtadur
Eksük olmaz anuñ için 'ışk ara
iy yār başğ

ışk āsān:

1. ışk āsān:
Gazel 61
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay,zahmetsiz aşk.

İşitdüm ben civān ü pîr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velikin
soñu müşkil hā

ışk āteşi yakar:

1. ışk āteşi yakar:--i, --a, --r
Gazel 335
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beytte) aşğın gönlünde
aşk āteşinin yandığı
söylenmektedir.

Gül yüzüñsüz dil yakar 'ışk
āteşi
Şem'e olmaz gicelerde ihtiyāc

ışk āteşin:

1. ışk āteşin:--i, --n
Gazel 317
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk āteşine yanmak. II Aşk
āteşiyile tutuşmak, aşık olmak.

Görse idi bu benüm sīnemdeki
'ışk āteşin
Hālīne şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğiyās

ışk ātesine:

1. ışk ātesine:--i, --n, --e
Gazel 243
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk āteşi.

Yak beni 'ışk ātesine bende
benlik kalmasun
Yanmaga şem '-i cemāl ü
hüsnuñe pervāne tut

ışk ātesine dutuşup:

1. ışk ātesine dutuşup:--ış, --up
Gazel 93
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk āteşiyile alev alev
yanmak.

Dutuşup ışk ātesine yanar-ıdum
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bārān baña

ışk ātesine yanup:

1. ışk ātesine yanup:--i, --n, --
e, --up
Gazel 275
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk āteşiyile yanmak.

İy Muhibbî yanup 'ışk ātesine
Nīst ol ister iseñ olmak hest

ışk dervāsındaki:

1. 'ışk deryāsındaki:--s, --i, --n, --da, --ki

Gazel 462

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk denizi.

İy Muḥbbī 'ışk deryāsındaki
'āşıkları
Kim şümār ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

'ışk ehli:

1. 'ışk ehli:--i

Gazel 284

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşık.

'İşk ehli n'ola oldıarsa
melâmetī
Zāhid bize ta'nı ko var sen
selâmet it

2. 'ışk ehli:--i

Gazel 397

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşık.

Nâ-büd olursa aınmaya 'ışk ehli
būdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyân u sūd

3. 'ışk ehli:--i

Gazel 249

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Aşk erbabı. II. Aşıklar.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli āsān
Ne qat'-ı menzil aña ne
maḳāmāt

'ışk ehli olan:

1. 'ışk ehli olan:--i, --a, --n

Gazel 207

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşk ehli olmak, aşktan
anlamak, aşk yeteneği olmak,
aşıklar arasında yer almak.*

Kāni idüm düşde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi 'ışk ehli olan hiç gözine
ister mi h'āb

'ışk ehline:

1. 'ışk ehline:--(n)e

Gazel 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşıklar.

Döşedi bu dil yine dām-ı belā
Çagurup 'ışk ehline itdi şalā

2. 'ışk ehline:--ne

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk erbabı; aşıklar.

Döşedi bu dil yine hān-ı belā
Çagurup 'ışk ehline itdi şalā

'ışk ehlinün:

1. 'ışk ehlinün:--i, --nün

Gazel 218

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, aşıklar.

Keşf-i burḳa eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çāk olur 'ışk ehlinün kalmaz
giribāni düüst

'ışk ehlinün:

1. 'ışk ehlinün:--i, --n, --ün

Gazel 453

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk ehli, aşıklar.

Şem'-i ḥüsne yaksa dil
pervānesin açmam dehān
Böyle itmek dōstlar 'ışk ehlinün
ādābıdır

'ışk erine:

1. 'ışk erine:--i, --n, --e

Gazel 451

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık,rind.

Oldı Muḥbbī zühd ü şalāh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşāk içinde bī-ser ü pālık
hüner yiter

2. 'ışk erine:--i, --n, --e

Gazel 468

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık,rind.

İtmedün mihr ü vefā 'ışk erine
Kılmaduñ līk cefāda taḳşir

'ışk gibi:

1. 'ışk gibi:

Gazel 324

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk gibi.

Bu tılısmāt-ı cihān içinde
çekdüm niçe renc
Hāşıl itdüm ḥamdü-lillāh 'ışk
gibi bir ulu renc

'ışk içre:

1. 'ışk içre:

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk içinde, aşıkta.

Gün yüzi virdi ḥarāret gönlüme
Tañ mıdur 'ışk içre tutsa beni teb

'ışk içre:

1. 'ışk içre:

Gazel 441

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk içinde, aşıkta.

Muḥbbī her ki 'āşıkdur olur
'ışk içre ol nā-büd
Dimez hīç 'āşık-ı şadıḳ benim
bu yolda būdum var

2. 'ışk içre:

Gazel 391

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk içinde, sevgi içinde.

Degüldür Ḥusrev'i bil 'āşık
oldur
Ki cān terk eyledi 'ışk içre
Ferḥād

'ışk için:

1. 'ışk için:

Gazel 335

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk için.

Dün devā sordum taḳıbe 'ışk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilāc

ısk kavnadı:

1. ısk kavnadı:--dı

Gazel 127

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönül yemek
pişirmeye yarayan bir tandıra
benzetildiğinden,onun içinde
kaynayan gıdanın aşk olduğu
öne sürülmüştür.

Kaynadı tennür-ı dilden çünkü
ısk

Döştlar lâ-büd dinür tûfân aña

ısk kesbî degül-durur:

1. ısk kesbî degül-durur:--dur, --ur

Gazel 277

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Aşkın çalışıp
kazanılan bir şey olmadığı,
Allah'tan geldiği ifade
edilmiştir.

Dād-ı Hudā dimişler kesbî
degül-durur ısk
Taşşılı katı müşkil olmayıcak
liyâkat

ısk meydânında:

1. ısk meydânında:--ı, --n, --da

Gazel 307

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk meydanı.

Başum-ıla ısk meydânında
zülfüñ oynasun
İtme gayrı bâzı çün top-ıla
çevgândur ıbeş

ısk mihrin:

1. ısk mihrin:--ı, --n

Gazel 326

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk güneşi.

Muhibbî ısk mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şâh-ı cihân
genc

ısk minnetini:

1. ısk minnetini:--ı, --n, --ı

Gazel 356

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk derdi yahut belası.

Mecnün çıkardı gerçi ki ısk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

ısk mürdesini:

1. ısk mürdesini:--s, --ı, --n, --ı

Gazel 352

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmüş aşklar.

Zinde kıldı niçe ısk mürdesini
hem çü mesîh
Dirsem olmaya ıceb ben leb-i
cânâna melîh

ısk odına:

1. ısk odına:--ı, --n, --a

Gazel 375

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk ateşi. II Aşkın derdi,
kederi.*

Her ki diler bir perî teshîr ide
Eylesün ısk odına cânı sipend

ısk rāhına:

1. ısk rāhına:--ı, --n, --a

Gazel 336

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu.

Çü basduñ ısk rāhına kadem
sen
Gerekdür cân-ıla dil viresin bāc

ısk şehid-i olam:

1. ısk şehid-i olam:--a, --m

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk şehidi olmak,sevda
uğruna ömrünü tüketmek.*

Ger çeke tîğ-ı cefâsın dem dem
ol şahid baña
Ben şehid-i ısk olam cümle
cihân şahid baña

ısk yolında:

1. ısk yolında:--ı, --n, --da

Gazel 307

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu.

Terk-i cân it ısk yolında dime
cânândur ıbeş
Olmasa ılemdede çün cânân ne
söz cāndur ıbeş

2. ısk yolında:--ı, --n, --da

Gazel 387

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk yolu.

ısk yolında cânâ başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek ıaşık olan elbette ol olur
cömerd

ıska bu inkār nedür:

1. ıska bu inkār nedür:--a, --dür

Gazel 277

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşka inkar

*eden,gerçek değerlerden yoksun
olan kişilerin bu davranışı
eleştirilmektedir.*

Zāhid nedür bu ğaflet ıška
nedür bu inkār
Cān terkin urur ıaşık yitmez mi
bu ıalāmet

ıska esir olup:

1. ıska esir olup:--a, --up

Gazel 440

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşka düşmek,bağımlı
olmak(aşık bağlamında).*

Ben belā vü derd ü miñnetde
olup ıška esir
Her kişi der-fıkr ü der-ıyş ü
temāşāya deger

ıskdan nişān virmeye:

1. ıskdan nişān virmeye:--me, --ye

Gazel 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın aşkın

gizlemesi,saklaması.(Aşkın

ortaya çıkışını kimseye
göstermeme durumu).

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişân
Zâhir eyler çâre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

ışkı ile zevk eylemeye:

1. **ışkı ile zevk eylemeye:--t--t,**
--me, --ye

Gazel 152

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşkıyla
eğlenmek, hoş vakit geçirmek
kastedilir.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muhib
Aña habîb eger kakıyup itmeye
itâb

ışkı kalur:

1. **ışkı kalur:--t, --ur**

Gazel 483

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşkın sürekli
kalıcı olduğu ifade edilmektedir.

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşâka alur dil
dil-rübâlardur

ışkı sakla:

1. **ışkı sakla:--t**

Gazel 343

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşkın
saklanması, yalancı ya da
haketmeyen kişilere
gösterilmemesi ifade
edilmektedir.

Muhibbî sakla 'ışkı müdde'iden
Ki hoşdur dâyimâ olmak nihân
genc

ışkı vasl teskîn evler:

1. **ışkı vasl teskîn eyler:--t, --r**

Gazel 272

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığı ve aşkı
ancak sevgiliye kavuşmak

hafifletir, sakinleştirir gibi bir
anlam kastedilmektedir.

Didiler 'ışkı eyler vasl teskîn
Didüm artar aña olmaz nihâyet

ışk-ıla:

1. **ışk-ıla:**

Gazel 194

Mısra: 5

Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.

Sîne süzân dîde giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm ğâyet hârâb

2. **ışk-ıla:**

Gazel 214

Mısra: 12

Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ
Kendüni hemân ışk-ıla rüsvâ-yı
cihân it

ışk-ıla mübtelâ oldum:

1. **ışk-ıla mübtelâ oldum:--du,**
--m

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın sevgiliye duyduğu
yoğun hisler sonucu düşkün ve
çılğın bir hale dönmesi.

Dilde âteş gözde nem başumda
zülfinden hevâ
N'ola hâlüm bilmezem ışk-ıla
oldum mübtelâ

ışkına şahid gerekse:

1. **ışkına şahid gerekse:--t, --n,**
--a, --se

Gazel 451

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın
duygularının ne denli yoğun ve
gerçek olduğuna şahitlik
edilmesi kastedilmektedir.

Dil yandugına 'aşka âhi eger
yiter
Şahid gerekse 'ışkına bu çeşm-i
ter yiter

ışkuma:

1. **ışkuma:--u(m), --a**

Gazel 16

Mısra: 7

Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.

Şahid degül mi ışkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

2. **ışkuma:--u(m), --a**

Gazel 37

Mısra: 5

Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.

Döstar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma
Dest-i ğamla çâk olan ceyb ü
girîbândur baña

ışkuma baş egdürüp:

1. **ışkuma baş egdürüp:--üp**

Gazel 80

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) ünlü aşk
mesnevilerinin erkeğ
kahramanlarının aşığı görünce
onun çektiği aşk ve ızdıraplarını
kendî yaşadıklarından daha
üstün görmeleri, onu haklı
bulmaları kastedilir.

Derd-i ışkumu Muhibbî görse
ger Ferhâd u Kays
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyl baña

ışkumuñ:

1. **ışkumuñ:--u(m), --un**

Gazel 42

Mısra: 7

Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.

Zâhidâ sanma esâsı yok-durur
bu ışkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

ışkuñ âtesin:

1. **ışkuñ âtesin:--un, --in**

Gazel 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk ateşi.

Saklayam dirdüm bu sînem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre döstlar âteş kaçan
pinhân ola

‘ışkuñ belâsi:

1. **‘ışkuñ belâsi:--u, --n, --s, --t**
Gazel 484
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkın derdi, sıkıntısı.

İy Muhibbî artadur ‘ışkuñ belâsi
dem-be-dem
Ğam yime her kim ki ‘âşıkdur
belâyı o çeker

ışkuñ beyâbânına:

1. **ışkuñ beyâbânına:-t, -na**
Gazel 36
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk sahrası,sevda çölü.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beyâbânına dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

ışkuñ dâmenin muhkem tutdı:

1. **ışkuñ dâmenin muhkem tutdı:--un, --i, --n, --d**
Gazel 219
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) şairin aşkın eteğini sıkı sıkı -sağlam- tuttuğu kastedilmiştir.

Bu Muhibbî şöyle muhkem tutdı
ışkuñ dâmenin
Bulına mahşer günü destinde de
dâmân-ı döst

‘ışkuñ kadrini:

1. **‘ışkuñ kadrini:--un, --i, --n, --t**
Gazel 269
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşkın kıymeti,önemi kastedilmektedir.

Her ki ‘âşıkdur bilür elbette
‘ışkuñ kadrini

Virseler virmez kamu İrân u
Türân’ı dürtüst

‘ışkuñ kemânı:

1. **‘ışkuñ kemânı:--un, --t**
Gazel 270
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkın yayı.

Çekilmez katıdır ‘ışkuñ kemânı
Ne tâkat var çekile vü ne kıdret

2. **‘ışkuñ kemânı:--u, --n, --t**
Gazel 497
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkın yayı.

Berkdür ‘ışkuñ kemânı iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

‘ışkuñ kitâbın ser-te-ser okudum:

1. **‘ışkuñ kitâbın ser-te-ser okudum:--un, --t, --n, --du, --m**
Gazel 222
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın -aşk kitabını- baştan başa okuduğu kastedilmektedir.

Okudum ‘ışkuñ kitâbın ser-te-ser
ben mübtedî
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur’ân’ı dürtüst

ışkuñ kıymetini anlar:

1. **ışkuñ kıymetini anlar:-la, -r**
Gazel 72
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşkın kıymetini anlayan er kişi,adam anlamında kullanılmıştır.

Kıymetini ışkuñ anlar kim
cihânda merd ola
Kadrini derdün ne bilsün ol ki
hem bî-derd ola

‘ışkuñ nihâlini:

1. **‘ışkuñ nihâlini:--i, --n, --t**
Gazel 421
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk fidanı.

Kim dikdi bağ-ı sîneye ‘ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semer lezîz

ışkuñ nişânidur:

1. **ışkuñ nişânidur:--t, --dur**
Gazel 107
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşğın göğsünde açtığı bu yaralar aşğın ona olan bağlılığının ifadesidir.

Sînem üzre dâğlar ışkuñ
nişânidur baña
Zülfün uzun fikr ü ömr
câvidânıdur baña

ışkuñ rüsvâ eyledi:

1. **ışkuñ rüsvâ eyledi:--di**
Gazel 102
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye hissettiklerinden ötürü aşğın itibarsız bir konuma düşmesi,ayıplanması.

Şöyle rüsvâ eyledi ışkuñ bu ben
dîvâneyi
Hayret alur sâyemi karşumda
hayrândur baña

‘ışkuñ şarâbın içeli:

1. **‘ışkuñ şarâbın içeli:--un, --t, --n, --e, --li**
Gazel 293
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) bir önceki misrayla bağlantılı olarak;aşğın sevgiliyi ilk gördüğü an yani aşk şarabını içtiği ilk an kastedilmektedir.

Her kişi câm-ı mül-ile mest olur
ammâ ki ben
İçeli ‘ışkuñ şarâbın oluram her
bâr mest

ışkuñ tarîkı:

1. **ışkuñ tarîkı:--un, --t**
Gazel 179
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın yolu.

Gerçi kim işkuñ ıtarıkı pür hatâr
dirler velî
Göricek aşıklar andan
eylemezler ictinâb

İşkuñ yolında:

1. **İşkuñ yolında:**-ı, -n, -da

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın yolu.

Aña aşık mı dinür işkuñ yolında
cân aña
Yâhu derd-ile olursa derdine
dermân aña

2. **İşkuñ yolında:**-ı, -n, -da

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın yolu.

Cân nedür işkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

İşkuña:

1. **İşkuña:**--u, --na

Gazel 100

Mısra: 2

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Kirpügün sihr oklarıdır
kaşlarıñ kavsi-i belâ
Vây aña kim döstüm işkuña ola
mübtelâ

İşkuñ:

1. **İşkuñ:**-u, -nı

Gazel 60

Mısra: 1

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Egerçi işkuñi âsân okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihân
içinde müşkilhâ

İşkuñ-ıla:

1. **İşkuñ-ıla:**--un, --ı, --la

Gazel 129

Mısra: 9

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Bu Muhibbî işkuñ-ıla key
ölümlü hastadır
İy tabîb-i dil meger ire lebünden
bir devâ

İşkuñ-ıla ditrerem:

1. **İşkuñ-ıla ditrerem:**--ı, --la, -
-rem

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgiliye
hissettiği duygularla
heyecanlanması.*

Ğam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem işkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

İşkuñ-ıla mübtelâ:

1. **İşkuñ-ıla mübtelâ:**

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1)Sevgilinin aşkına
tutkun,düşkünolan. 2) Onun
aşkıyla meczup olan.*

Sen güzeller şâhısın ben işkuñ-
ıla mübtelâ
Hiç olur mı ki muķârin ola şâh-
ıla gedâ

İşkuñıla:

1. **İşkuñıla:**--u, --n, --la

Gazel 96

Mısra: 3

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Şöyle hayrân olmışam işkuñıla iy
Yüsuf-cemâl
Hâlümü her kim görür-ise olur
hayrân aña

2. **İşkuñıla:**--u, --n, --la

Gazel 102

Mısra: 7

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Sanma işkuñıla beni hicrân şebi
tenhâ olam
Kanda olsam yâr u münis âh u
efgândur baña

**İşkuñıla mübtelâ olup
yürüyem:**

1. **İşkuñıla mübtelâ olup**

yürüyem:-ye, -m

Gazel 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte)aşığın sevgilinin
aşkı ve hasretiyle çılgın,tutkun
bir halde olması.*

Niçeye dek yürüyem işkuñıla
olup mübtelâ
Gitmeye sevdâ-yı zülfüñle
başumdan bu hevâ

İşkuñuñ:

1. **İşkuñuñ:**-u, -nun

Gazel 3

Mısra: 7

*Aşk, yoğun sevgi II aşırı
sevgi ve bağlılık duygusu.*

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimestün ğavrına irdüm yokdur
aña intihâ

İztırâb:

1. **İztırâb:**

Gazel 202

Mısra: 2

Acı, elem, azap, sıkıntı.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
İztırâb

İztırâb düşdi:

1. **İztırâb düşdi:**--dı

Gazel 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sıkıntıya düşmek, zorluk
yaşamak; elem çekmek.*

Bir perî-peyker hayâli geleliden
çeşmüme
Dilde tākāt kalmadı bu cāna
düşdi İztırâb

İztırâb üstindedür:

1. **İztırâb üstindedür:**--ı, --n, --
de, --dür

Gazel 498

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı çekmek, üzülme.

İniler dölâb-veş dil izîrâb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölâb üstindedür

jÂle sanmaÂ±:

1. jÂle sanmaÂ±:--ma, --n

Gazel 447

MÂ±sra: 2

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

*GÂ¼l Â¼zerindeki
damlalarÂ±n Â§iy tanesi
sanÂ±lmamasÂ±
s.Â¼ylenmektedir.*

GÂ¼lÂ¼yen iÂ¼re giceler
bÂ¼lbÂ¼llerÂ¼Â±
efÂ¼nÂ¼dur
JÂ¼le sanmaÂ± Â¼seá, ¼er
gÂ¼l Â¼zre bagrÂ¼ kanÂ¼dur

jeng olur:

1. jeng olur:--ur

Gazel 101

MÂ±sra: 5

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

Kir.pas iÂ¼şinde kalmak.

Jeng olur Ä¼h eyledÂ¼kÂ¼şe
bu gÂ¼Â¼l Ä¼yÂ¼nesi
LÂ¼k tevâ ¼Â¼d eylesem ol
dem hemÄ¼n bulur cilÄ¼

jeng-i Â¼am:

1. jeng-i Â¼am:

Gazel 100

MÂ±sra: 5

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

Gam pas.Ä¼, gam kiri.

Jeng-i Â¼am dutdÂ¼±
gÂ¼Â¼l Ä¼yÂ¼nesini
berÂ¼ sun
SÄ¼á, ¼iyÄ¼ Â¼şÂ¼n mey-i
nÄ¼b-Ä¼la olur á, ¼albe cilÄ¼

jeng-i Â¼am gelse:

1. jeng-i Â¼am gelse:--se

Gazel 49

MÂ±sra: 3

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

*Kirli,pasL.Ä¼ keder ve
s.Ä¼k.Ä¼nt.Ä¼.*

Jeng-i Â¼am gelse gÂ¼Â¼l
Ä¼yÂ¼nesini kaplasa
Ä¼Â¼resi mÂ¼ldÂ¼r anÄ¼
nÄ¼Â¼ it olur á¼ayá, ¼al saÄ¼a

jeng-i Â¼amdan:

1. jeng-i Â¼amdan:--dan

Gazel 118

MÂ±sra: 7

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

Gam pas.Ä¼.

Jeng-i Â¼amdan her ki dil
Ä¼yÂ¼nesin pÄ¼k isteye
Ya leb-i dilber gerek
yÄ¼á, «Ä¼d Â¼yarÄ¼b-Ä¼
á¼fÄ¼f aÄ¼a

jeng-i á¼ulmetden:

1. jeng-i á¼ulmetden:--den

Gazel 418

MÂ±sra: 9

Kelime Tipi: **KalÂ±p**

Ä°fade

*Kararm.Ä¼.Ä¼.pasL.Ä¼
k.Ä¼fl.Ä¼.zul.Ä¼.*

Jeng-i á¼ulmetden Muá, ¼ibbÄ¼
pÄ¼k kÄ¼l gel á, ¼alb.Ä¼i
RÄ¼z-Ä¼ rÄ¼Â¼yen var-iken
kimse duman gÂ¼lmez
leá.Ä¼á.

kabâ:

1. kabâ:

Gazel 40

Mısra: 4

*Ar. Üstlük, kaftan, libas,
cübbe.*

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülîstân kılsañ
Goncalar şevke gelüp her biri
çäk ide kabâ

2. kabâ:

Gazel 31

Mısra: 6

*Ar. Üstlük, kaftan, libas,
cübbe II Mum'un yüzey kısmı.*

Her kaçan gonca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabâ

kabağ:

1. kabağdur:--i, --dur

Gazel 427

Mısra: 10

Kadeh, içki kabı.

Mahabbet bahırına düşmiş
Muhibbî oldı bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabağdur

kâbe:

1. kâbe:

Gazel 4

Mısra: 9

*Bütün müslümanların
kiblesi ve ziyâret yeri olan
Mekke şehrindeki mukaddes
binâ, beytullah.*

Merve hağkı say-ile ger Kâbe
küyüñi tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

kabe küyü:

1. kabe küyü:--ı

Gazel 220

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ka'be semti, mahallesi. II.

*Sevgilinin bulunduğu semt,
mahalle.. (Ka'be burada
semboldür. Aşık, Ka'be'nin
kutsallığını sevgilinin
bulduğu ortama atfetmiştir.).*

Çün Kabe küyü yâruñ oldı
Muhibbî menzil
Geh zinde gâh mürde kıl anda
sen içâmet

kabe küyına:

1. kabe küyına:--na

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin Kabe
gibi kutsal olan eşğinden
bahsedilir.*

Kabe küyına Muhibbî ger vara
âşıkları
Biribirinden iverler kim ola
kurbân aña

ka'be-i küyüñ:

1. ka'be-i küyuñ:--u, --n

Gazel 331

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin aşklar
tarafından Kâbe gibi kutsal
sayılan mahallesi, köyü.*

Sa'yüm oldur Ka'be-i küyuñ
tavâf
Eyleyem kapuña vardır ihtiyâc

ka'be-i ulyâ:

1. ka'be-i ulyâ:

Gazel 441

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yüce (olan) Kâbe.

Degüldür ğayra dil mâyil
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ħakķın Ka'be-i ulyâ dimeñ
ğayra sücüdüm var

kabe-i ulyâ:

1. kabe-i ulyâ:

Gazel 198

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok yüce (olan) Kâbe.

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zülf-i
siyâh
İy Muħibbî perdeyi keşf it ruħ-ı
raħşânın öp

kabe-i vaşluñ:

1. kabe-i vaşluñ:--u, --n

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma kabesi.

Şütürler raķs u ger şādī urursa
tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

ka'be-küyuñ:

1. ka'be-küyuñ:--u, --n

Gazel 366

Mısra: 3

*Sevgilinin yaşadığı yer kast
edilmiştir.*

Tavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemde budur 'uşşâķa
maķşüd

kabe'ye gelesin:

1. kabe'ye gelesin:--e, --sin

Gazel 61

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Beytte dünya'nın en kudsi
ma'bedi. Beytullah, Beyt-ül
Ma'mur, Beyt-ül Atik. Bütün
mü'minlerin ibâdet esnâsında
yöneldikleri merkeze
varmak,gitmek anlamında
kullanılır.*

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miħnet
kamusı ola zâyil hâ

kabîh olmaz:

1. kabîh olmaz:--maz

Gazel 348

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çirkin olmak II ayıp olmak.

Cân u dil oldı şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire hübdur
olmaz o kabîh

kabr:

1. kabrüm:--üm

Gazel 77

Mısra: 3

Kabir, mezar.

Ķabrüm üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i sehî
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

kabr içinde:

1. kabr içinde:--n, --de

Gazel 97

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabrin içi.

Ķabr içinde râħat eyle hoş dutup
dâyim anı
Yâ İlâhî eyle her müşkil işin
âsân aña

kabri içinde:

1. kabri içinde:--i, --i, --n, --de

Gazel 398

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabrin içi.

Pârs ehline eger irse Muħibbî
şi'iri
İşidüp kabri içinde diye taħsîn
hüçend

kabrümde söyleye:

1. kabrümde söyleye:--ye

Gazel 73

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beytte) kabrimde
söylensin,herkes tarafından
bilinsin anlamında
kullanılmıştır.*

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyâh
Ol yâr-ı cefâ ugraya andan
güzer ola

kabül:

1. kabül:

Gazel 2

Mısra: 12

*Benimseme, kabullenme,
uygun görme.*

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabül it
tevbemi yâ Rabbenâ

2. kabül:

Gazel 24

Mısra: 5

*Benimseme, kabullenme,
uygun görme.*

Derde dermân ola ğayruñdan
kabül itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

3. kabül:

Gazel 29

Mısra: 13

*Benimseme, kabullenme,
uygun görme.*

Bu Muħibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabül
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

4. kabül:

Gazel 78

Mısra: 9

*Benimseme, kabullenme,
uygun görme.*

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânî saña

kabûl eyle:

1. **kabûl eyle:**
Gazel 419
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek.

Pâdişâhâ tuhfe itdüm cân u dil
eyle kabûl
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezîz

2. **kabûl eyle:**
Gazel 284
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yâ Rab kabûl eyle keremden
'inâyet it

kabûl eylegil:

1. **kabûl eylegil:--gil**
Gazel 468
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek, razı olmak.

Eylegil şî'r-i Muhibbî'yi kabûl
Gerçi kim bir tuhfe'dür illâ hâķır

kabûl idüp:

1. **kabûl idüp:--üp**
Gazel 336
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Razı olmak, uygun görmek,
onaylamak.*

Yâ Resûl-i Hâķ idüp faķrı kabûl
Geymedüñ hergiz hâķır ile dîbâc

kabûl it:

1. **kabûl it:**
Gazel 411
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeye isteyerek veya

*istemeyerek peki deme, râzı
olma, muvâfakat etme.*

Dilâ dermânı ko derdi kabûl it
Muhibbî oldı çün derd-ile
mu'tâd

2. **kabûl it:**
Gazel 417
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Onaylamak, benimsemek.

Naķd-i cân-ıla metâ'-ı vaşluña
oldum hâķır
Gel kabûl it çünkü yokdur cân-
ıla serden lezîz

kabûl itdi:

1. **kabûl itdi:--di**
Gazel 352
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kabul etmek.

İledüp hüccetini kâzî-i 'ışķa
haţtuñ
Göricek anı kabûl itdi didi naķl-
i şahîh

kabûl itdük:

1. **kabûl itdük:--dü, -k**
Gazel 50
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kabul etmek, razı olmak,
geri çevirmemek.*

Muhibbî cânını tuhfe iletđi
Kabûl itdük cezâñ Allâhu hayrâ

kabûl ola:

1. **kabûl ola:--a**
Gazel 260
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kabul edilmek,
onaylanmak.*

Ben du'â-yı devletüñi eylerem
her şubh u şâm
Umaram ola kabûl gel şubh-ıla
şâmun ilet

kabûl-i derd kıldum:

1. **kabûl-i derd kıldum:--du, --
m**
Gazel 374
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Aşk) derdini kabul
etmek(aşık bağlamında).*

Dermânı kodum 'ışķ-ıla kıldum
kabûl-i derd
Kimdür dimeye ma'reke-i
'ışķda baña merd

kaç-:

1. **kaça:-a**
Gazel 380
Mısra: 9
*(Birinden veya bir şeyden)
Kurtulmak için süratle
uzaklaşmak.*

Kankı 'âşık kim Muhibbî cevri
dilberden kaçâ
Pâralansun tığ-ı miñnetle ķalem
tek bend bend

kaç:

1. **kaçuram:-ur, -a, -m, -**
Gazel 50
Mısra: 2
*(Birinden veya bir şeyden)
Kurtulmak için süratle
uzaklaşmak.*

Eger her dem urasın tıĝı cânâ
Kaçuram gerdenümi sanma kaçâ

2. **kaçan:-an**
Gazel 31
Mısra: 5
Kaçmak II uzak durmak.

Her kaçan ĝonca gibi nâz-ıla
ĝüftâr idesin
Şevķden güller ala egnine
kırmızı kabâ

3. **kaçma:-ma**
Gazel 241
Mısra: 1
*(Bir şeyi) Yapmayı
istememek, geri durmak,
kaçınmak, korkup çekinmek;
korkmak.*

Âdemilik eyle kaçma inen iy
perî-şifat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

kaçan:

1. **kaçan:**
Gazel 4
Mısra: 1

*Bir zaman, geçmiş
zamanda, eskiden, vaktiyle.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likā
Hâtırum mesrūr olur âlem tolar
cümle ziyā

2. kaçan:

Gazel 4

Mısra: 1

*Bir zaman, geçmiş
zamanda, eskiden, vaktiyle.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likā
Hâtırum mesrūr olur âlem tolar
cümle ziyā

3. kaçan:

Gazel 86

Mısra: 1

Dökülen, düşen.

Zülfin giderüp yār kaçan bî-
niķāb ola
Gören yüzini diye meger âfitāb
ola

4. kaçan:

Gazel 138

Mısra: 1

Dökülen, düşen.

Ebr-i âhumdan gözüm yaşı
kaçan bārān ola
Açılıp gülşende dilber gül gibi
hāndān ola

5. kaçan:

Gazel 138

Mısra: 4

Nasıl anlamında soru zarfı.

Saklayam dirdüm bu sīnem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre dōstlar âteş kaçan
pinhān ola

6. kaçan:

Gazel 65

Mısra: 8

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Şütürler raķs u ger şādī urursa
tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişānın vire maħmil hā

7. kaçan:

Gazel 75

Mısra: 5

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebīler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

8. kaçan:

Gazel 150

Mısra: 5

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Esb-i nāz-ıla kaçan karşumda
cevlān eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
būs-ı riķāb

9. kaçan:

Gazel 195

Mısra: 5

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Zülfini kaçan elde o çevgāna
beñzede
Meydān içinde başı dilā sen de
eyle top

10. kaçan:

Gazel 202

Mısra: 7

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Kūyuña varsam kaçan
āzürdeyem agyārdan
Ya n' için dirlere ki olmaz cennet
içinde azāb

11. kaçan:

Gazel 206

Mısra: 3

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Kaçan yāruñ göre zülfini çevgān
Gerekdür eyleye başın hemān
top

12. kaçan:

Gazel 236

Mısra: 4

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Şevķ-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revān
Gül gibi hānde ide kaçan
büstān-ı dōst

13. kaçan:

Gazel 252

Mısra: 5

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Baş açarlar kūyuña varsa kaçan
'āşıklarūñ
Bu umuda gösterüp yüzüñi
viresin zekāt

14. kaçan:

Gazel 267

Mısra: 1

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Ķıyām itse kaçan ol serv kāmēt
Mü'ezzindür idüñ aña iķāmet

15. kaçan:

Gazel 294

Mısra: 1

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Ķıyām itse kaçan ol servi ķāmet
Koparur başuma ol gün ķıyāmet

16. kaçan:

Gazel 374

Mısra: 10

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Vā'iz sözini koyma Muħibbī
kulaguña
İtmez eşer gönülde kaçan olsa
nükte serd

17. kaçan:

Gazel 457

Mısra: 1

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Zülf-i müşgīn kaçan ol 'arız-ı
zībāya düşer
Gönül āşüfte olup soñucı
sevdāya düşer

18. kaçan:

Gazel 494

Mısra: 6

*"Ne zaman, her ne vakit, -
dığında" anlamında zarf.*

Dürler döküben pāyına iķār ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan ķaşd ide seyrāna
güzeller

kaçan ki:

1. kaçan ki:

Gazel 364

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Dil âteşine yandı bu bagrum
döne döne
Yansa kaçan ki âteşe olur
kebâb-ı telh

2. kaçan ki: --a, --n, --ki

Gazel 434

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Kaçan ki görse 'uşşâkı hâsedden
yâra gâmez eyle
Raķibi bilmedüm hergiz cihânda
ben ne milletdür

kaçan kim:

1. kaçan kim:

Gazel 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Çin ider ebrûların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

2. kaçan kim:

Gazel 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Tiğ-ı gam çâk itse gönülüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

3. kaçan kim:

Gazel 410

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her ne zaman ki, -dığı
zaman ki.*

Olur her bir kılı zülfinüñ ejder
Kaçan kim kılrsa çeşmi sihre
bünyâd

kaçar mı:

1. kaçar mı: --a, --r, --mı

Gazel 373

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçmak.

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânen
Hiç kaçar mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

kaçur:

1. kaçurma: --ma

Gazel 483

Mısra: 6

Kaçmak, sakınmak.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

kadar:

1. kadar:

Gazel 55

Mısra: 11

*"Aşağı yukarı, yaklaşık"
anlamında bir niceliğin
miktarını tahmini olarak
bildiren edat.*

Bu Muhibbî hasretiyle şol kadar
kan agladı
Lâlelerden hûna garķ olan tolu
şahrâ ola

2. kadar:

Gazel 56

Mısra: 7

*"Aşağı yukarı, yaklaşık"
anlamında bir niceliğin
miktarını tahmini olarak
bildiren edat.*

Ne kadar itseñ günâhı umaram
ki afv ide
Zîra bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cömerd ola

3. kadar:

Gazel 72

Mısra: 7

*"Aşağı yukarı, yaklaşık"
anlamında bir niceliğin
miktarını tahmini olarak
bildiren edat.*

Ne kadar itsek günâhı umaram
ki afv ide
Zîra bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

kadd:

1. kaddüñi: --ün, --i

Gazel 20

Mısra: 3

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Tır-i âha kaddüñi bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

2. kaddüñe: --üñe

Gazel 31

Mısra: 7

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Serverâ servi niçe kaddüñe
teşbih ideyim
Aralarında tefâvüt var anuñ arz
u semâ

3. kaddi: --i

Gazel 32

Mısra: 3

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Kaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Maşşer güninde görmeye ayrık
gönül belâ

4. kaddüñle: --üñ, --le

Gazel 220

Mısra: 6

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Añsam eger gül ü serv şirüm
içinde cânâ
Kaddüñle ârižuñdan olur heme
kinâyet

5. kadd-ile: --ile

Gazel 254

Mısra: 11

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Bu kadd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzin
Hayrân oluban kalmadı kudret
ide kâmet

6. kaddin: --in

Gazel 381

Mısra: 6

*Boy, kâmet | endam
(Sevgili bağlamında).*

Serv-i bâlâsında gördüm bülbüli
Vaşf ider kaddin bâver bülend

7. **ḳaddüñe**:-(ü)ñ, -e

Gazel 401

Mısra: 5

Boy, kâmet | endam

(Sevgili bağlamında).

Hil'at-i hüsnüñ nigārā hūb
yaraşur ḳaddüñe
N'ola bir dem eyleseñ tāvüs-veş
cevlân-ı 'iyd

ḳadd-i bālā:

1. **ḳadd-i bālā:**

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun boylu (sevgili).

Ḳaddi refţarı yanında hıçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol ḳadd-i
bālā bir yaña

ḳaddi refţarı:

1. **ḳaddi refţarı**:--ı

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yürüyen endamı.

Ḳaddi refţarı yanında hıçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol ḳadd-i
bālā bir yaña

ḳaddini dü-tā ider:

1. **ḳaddini dü-tā ider**:--e, --r

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayin boyunu ikiye

katlaması.

Esbüñe nal olmak ister ayda bir
kez mâhitâb
Ol sebebden ki ider ḳaddini ay
illâ dü-tâ

ḳaddümi:

1. **ḳaddümi**: -üm, -i

Gazel 76

Mısra: 11

Boy II Aşığın boyu.

Ğamuñ ḳaddümi çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşını tār itdi ider gör
zîr ü ğam peydâ

2. **ḳaddümi**: -üm, -i

Gazel 290

Mısra: 1

Boy II Aşığın boyu.

Bār-ı ğamdan ḳaddümi pîç ü
ham itdüñ 'ākıbet
Eyleyüp Mecnūnlayın rüsvâ
hem itdüñ 'ākıbet

3. **ḳaddümi**: -üm, -i

Gazel 290

Mısra: 3

Boy II Aşığın boyu.

Ḳaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cān riştesin
Näle vü feryādumı zîr ü bam
itdüñ 'ākıbet

4. **ḳaddümi**: -üm, -i

Gazel 319

Mısra: 7

Boy II Aşığın boyu.

Bezm-i ğamda ḳaddümi çeng ü
yaşum tār eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kanūn-ıla başş

ḳaddün gibi:

1. **ḳaddün gibi**: --ü, --n

Gazel 341

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Sevgilinin boyu

Elif harfine benzetilmiş ve
böylelikle aşığın durumu
kastedilmektedir.

Muşhaf-ı hüsnüñ haḳı ben
togrıyam ḳaddün gibi
Kâfirem zülfün gibi ger var-ısa
gönlümde kec

ḳaddün yanında:

1. **ḳaddün yanında**: --ü, --n, --ı,
--n, --da

Gazel 302

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin boyu ve
endamı kastedilmektedir.

Serverâ ḳaddün yanında serv
pest
Ğoş dimişler dest-ber-bālā-yı
dest

kağeğ:

1. **kağeğ:**

Gazel 42

Mısra: 4

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğānuñ bendesi
Her kağeğ kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

2. **kağeğ:**

Gazel 189

Mısra: 7

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Kağeğ devr eylesün yārān elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm āb

3. **kağeğle**: -le

Gazel 301

Mısra: 3

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Olur olmaz kağeğle içme zāhid
Sebū ile anı içmek zarāfet

4. **kağeğler**: -ler

Gazel 345

Mısra: 9

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Bu Muḥibbī göz şarābından
kağeğler kıldı pür
Bağrı kıldı kebāb mestān beni
bilmez mi hıç

5. **kağeğ:**

Gazel 349

Mısra: 1

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Sāḳī olup meclise alsa ele dilber
kağeğ
Cān bağışlar mürde-dil olanlara
yekser kağeğ

6. **kağeğ:**

Gazel 349

Mısra: 2

(Ar.) İçki içmekte

kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Sākī olup meclise alsa ele dilber
kadeh
Cān bağışlar mürde-dil olanlara
yekser kadeh

7. kadeh:

Gazel 353

Mısra: 1

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârî kadeh
Ölcek eyleyeler topragımı bārî
kadeh

8. kadeh:

Gazel 353

Mısra: 14

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Çäre olmadı lebin öpmege cān
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yādına gel
bārî kadeh

9. kadeh:

Gazel 355

Mısra: 8

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Bir gedâyı hem-ser eyler heft
kişver şāhına
Şöyle beñzer şîşe ile eylemiş
efsün kadeh

10. kadeh:

Gazel 355

Mısra: 10

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i hüsninde yāruñ nüş
ider her gün kadeh

11. kadeh:

Gazel 357

Mısra: 2

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

İçmeyem mey ger baña hürşîd
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

12. kadeh:

Gazel 357

Mısra: 4

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Bagrı hün-ıla şürāhîñüñ ne tañ
tolsa müdām
Sayd idüp meh-rûları turmaz
lebin öper kadeh

13. kadeh:

Gazel 357

Mısra: 10

(Ar.) İçki içmekte
kullanılan küçük bardak, cam,
piyâle.

Bir nefes mest olmasa hicrān
ğamı eyler helāk
Anuñıçun bu Muhibbî nüş ider
ekşer kadeh

kadeh ekser eşkümler:

1. kadeh ekser eşkümler:

-ü, -m, --le, --a, --r

Gazel 349

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşğın gözyaşları
ile kadehin çok fazla dolduğu
kastedilmektedir.

Leb koduğın sāğar üstine
görelen dilerün
Reşkden destümde eşkümler
tolar ek ş er kadeh

kadeh evveler:

1. kadeh eyleyeler:--y, --e, --ler

Gazel 353

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık öldüğü
zaman toprağından kadeh
yapılmasını, bununla sevgiliye
mey sunulmasını istemektedir.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârî kadeh
Ölcek eyleyeler topragımı bārî
kadeh

kadeh içdi:

1. kadeh içdi:--di

Gazel 433

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin bir
kadeh şarap içtiği ifade
edilmektedir.

Kadeh içdi baña bir cür 'a sundı
Didi iç bunı 'ömr-i cāvidāndur

kadeh serper:

1. kadeh serper:--e, --r

Gazel 349

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) ay yüzlü
güzellerin sarhoş oldukça
ellerindeki kadehleri her yere
attığı, saçtığı söylenmektedir.

Kāşki hāk olsa idüm ben der-i
meyhānede
Māh-rûlar içdügince her yaña
serper kadeh

kadeh sun:

1. kadeh sun:

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kadeh, şarap ikram etmek,
vermek.

Sākiyā sun bir kadeh hicrān beni
hāk itmedin
Çün hārāb eyler olayın bārî ben
mest ü hārāb

kadeh sundı:

1. kadeh sundı:--dı

Gazel 357

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) meyhanede içki
sunmak kastedilmektedir.

Ben hārābāt ehli oldum dōstlar
şimden girü
Çünkü biñ nāzıla sundı bir perî-
peyker kadeh

kadem:

1. kadem:

Gazel 3

Mısra: 7

Adım, ayak.

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihā

2. **ka-dem:**

Gazel 336

Mısra: 9

Adım atmak, ayak basmak.

Çü basduñ 'ışk rāhına ka-dem
sen
Gerekdür cān-ıla dil viresin bāc

ka-dem basam:

1. **ka-dem basam:--a, -m**

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak basmak, adım atmak.

Şu deñlü dīdeler dökdi zemīn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir ka-dem basam
kalupdur pāy-dergilhā

ka-dem basmamag-ıçun:

1. **ka-dem basmamag-ıçun:-- ma, --mag, --ı, --çun**

Gazel 433

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak basmamak.

Ka-dem basmamag-ıçun genc-i
hüsne
Tılısm olmuş ser-i zülfi yılandur

ka-dem rence kılup:

1. **ka-dem rence kılup:--up**

Gazel 228

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zahmet buyurmak.

Derdüñle senüñ hastadur iy dōst
Muhibbī
Billāhi ka-dem rence kılup eyle
'iyādet

ka-d-i bālā:

1. **ka-d-i bālā:**

Gazel 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzun boy. II (Sevgilinin)

düzgün ve uzun boyu.

Ruḥları fitne ka-d-i bālā belā
Eksük olmaz dilde fitne ya belā

ka-dīd ola:

1. **ka-dīd ola:--a**

Gazel 384

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıf ve çelimsiz

insan,iskelet.

Sākī şarāb-ı şāfi getir cānı tāze
kıl
Ḥalvetde kor ḥübb-ıla zāhid ola
ka-dīd

ka-dīd oldı:

1. **ka-dīd oldı:--dı**

Gazel 237

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Zayıflamaktan) iskelete

dönmek, korkuluk gibi olmak.

Deyr içinde gördiler ref-taruñ iy
serv-i ḥurām
Turduğı yirde ka-dīd oldı vü
kıldı bet süküt

ka-dīd olup kaldılar:

1. **ka-dīd olup kaldılar:--up, -- dı, --lar**

Gazel 377

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir deri bir kemik

kalmak,iskelet haline gelmek.

Deyre varduñ 'arz-ı ḥüsn itdüñ
şanemler gördiler
Her birisi kaldılar güftardan
olup ka-dīd

ka-dīd olurdu:

1. **ka-dīd olurdu:--ur, --dı**

Gazel 247

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Pek zayıf, kuru ve

*çelimsiz insan. 2)Etileri
dökülmüş olup yalnız kemikten
ibaret olan gövde. İskelet.*

Deyre varsañ ḥüsnüñi 'arz
eyleseñ
Kuruyup anda ka-dīd olurdu Lāt

ka-dīr olmaz:

1. **ka-dīr olmaz:--maz**

Gazel 270

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güçlü olmak, gücü olmak,
gücü yetmek.*

Bugün ḥayr eyle yarın sorulursın
Cevāba ka-dīr olmaz olsa şirret

ka-dīr olur:

1. **ka-dīr olur:--ur**

Gazel 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gücü yetmek, muktedir
olmak.*

Almaga büse lebüñden aña kim
ka-dīr olur
Kāniyem cūraña tā kim getürem
ābı be-leb

ka-dır:

1. **ka-dırini:--i, --n, --ı**

Gazel 56

Mısra: 2

Değer, kıymet, itibar.

Kıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Ka-dırini derdüñ ne bilstün şol kişi
bī-derd ola

2. **ka-dır:--i**

Gazel 325

Mısra: 5

(Ar.) Değer, kıymet.

Olur ka-dır anuñ eflāke hem-ser
Başına ḥāk-i pāyüñ kim ide tāc

ka-dır ü kıymet:

1. **ka-dır ü kıymet:**

Gazel 451

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer ve itibar.

Hem-ser olurısam seg-i küyuñ-
ıla her gice
Yanuñda ka-dır ü kıymet ise bu
ka-dır yiter

ka-dırın bilür:

1. **ka-dırın bilür:--i, --n, --ür**

Gazel 454

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gereken değeri vermek,
kıymetini bilmek, takdir etmek.*

Dilüm miñnet demin dünyāya
virmez
Bilür qadrin maħabbet
‘ālemidür

kadrini bilsün:

1. **qadrini bilsün:**--i, --n, --i, --
sün

Gazel 442

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerini bilmek.

Vuşlat eyyāmına kim irişdi
bilsün qadrini
Ğaflet idüp sanmasun bir dağı
bu demler gelür

kadrini bilür:

1. **qadrini bilür:**--i, --n, --i, --ür

Gazel 481

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kadrini bilmek: gereken

*değeri vermek, kıymetini bilmek,
bir şeye gereken değeri vererek
yararlanmak.*

Meyl iderse gözlerüm yaşına yār
olmaz ‘aceb
Çünkü qadrini bilür her biri bir
dür-dānedür

kadrini derdün:

1. **qadrini derdün:**--ün

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve tasanın kıymetini

bilen er kişi, adam olma.

Kıymetini ışkuñ anlar kim
cihānda merd ola
Qadrini derdün ne bilsün ol ki
hem bī-derd ola

kāf:

1. **qāf:**

Gazel 118

Mısra: 1

*Ankā kuşunun yaşadığı ve
yeryüzünü çepeçevre kuşattığı
kabul edilen efsānevî dağ.*

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taħammül Qāf aña
Döstar itmez misiz billāhi diñ
inşāf aña

kāfā:

1. **kāfāda:**--da

Gazel 445

Mısra: 10

(Ar.) Baş.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kāfāda perçemi yāruñ
kemīn tutar

kāfir:

1. **kāfirdür:**--dür

Gazel 6

Mısra: 3

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zālim sevgili.*

Hey ne kāfirdür gelür imāna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruħları arz
itmeye imān aña

2. **kāfiri:**--i

Gazel 15

Mısra: 4

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zālim sevgili.*

Āhum ile seyl-i eşküm göñline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kāfiri bünyāddur
dirler baña

3. **kāfir:**

Gazel 317

Mısra: 8

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zālim sevgili.*

Şol kadar āh eyledüm hicrūñ
beyābānında kim
Raħm idüp hālūme müslim didi
kāfir el-ğıyās

4. **kāfir:**

Gazel 339

Mısra: 10

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zālim sevgili.*

Küfr-i zülfüñ ğaret ider bu
Muħibbi göñlini
Hiç revā mıdur ala kāfir
müselmāndan ħarāc

5. **kāfirem:**--em

Gazel 382

Mısra: 6

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zālim sevgili.*

La ‘1-i nābuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ ħaķı
Kāfirem ger eyler-isem bāde-i
ħāmrāyı yād

kāfir degülseñ:

1. **kāfir degülseñ:**--se, --n

Gazel 241

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İyilik ve değer bilmeyen
olmamak.*

Gözyaşı ile oldı Muħibbī
kapuñda ħāk
Kāfir degülseñ eyle o miskīne
merħamet

kāfir dimeyem:

1. **kāfir dimeyem:**--me, --ye, --
m

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1)Sevgilinin
acımasız,merhametsiz
varsayılması söz konusudur.
2)Sevgilinin küfre düşmesi
kastedilir.*

Zülf-i Hindüsina anuñ niçe kāfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
sīmīni ola

kāfir ğamzesi:

1. **kāfir ğamzesi:**--si

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) eziyet ve cefaları
sebebiyle kāfir olarak anılan
sevgilinin can alıcı yan bakışları
kastedilmiştir.*

Aķl alup dil mülkine ħüküm itdi
kāfir ğamzesi
Korkaram şimden girü ħaşdı
anuñ imān ola

kāfir hatını:

1. **kâfir hâfını**:--i, --n, --i

Gazel 327

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliği

*unsurları kâfirlik ile
bağdaştırılmıştır.*

Kâfir hâfını gör nice İslâma
kaşd ider
Hâzırlanur ki eyleye baş
kaldurup hürûc

kâfirem:

1. **kâfirem:**

Gazel 341

Mısra: 4

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zâlim sevgili.*

Muşhaf-ı hüsnüñ hâkı ben
togrıyam kıaddüñ gibi
Kâfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönlümde kec

kâfiri:

1. **kâfiri**:--i

Gazel 455

Mısra: 8

*Allah'a inanmayan,
müslüman olmayan. II Acımasız,
zâlim sevgili.*

Deyr-i hüsnünde neden
ebrûlaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

kâfir-i bî-dîn salup:

1. **kâfir-i bî-dîn salup**:--up

Gazel 157

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) dînsiz kâfirler
kastedilir.*

Tagıdup gül ruhları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-â-dem
kâfir-i bî-dîn salup

kâfirlik itme:

1. **kâfirlik itme**:--lik, --me

Gazel 342

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allahın varlığını inkar

*etmek II kâfir gibi davranmak II
zulm etmek.*

Küfr-i zülfüñi gider kâfirlik itme
yüzüñ aç
Ka'be'dür küyuñ revâ mıdur
tura üstinde hâç

kagan arslanıdır:

1. **kagan arslanıdır**:--i, --dur

Gazel 447

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kızgın, öfkeli yırtıcı bir
hayvan(aslan-kaplan).*

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazâl-ı vahşiyi
Pîşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

kâğız:

1. **kâğız:**

Gazel 416

Mısra: 4

"Kağıt; mektup".

'İşk tomarına cân riştesini bağla
göñül
Yâr eline düşe bir gün ola
varmak kâğız

2. **kâğız:**

Gazel 416

Mısra: 6

"Kağıt; mektup".

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kâtib ola
halk-ı cihân
Baır eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

3. **kâğız:**

Gazel 416

Mısra: 8

Far. Kağıt.

Hicr elinden n'ola sorsañ dil ü
cân hastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâğız

4. **kâğız:**

Gazel 416

Mısra: 10

Far. Kağıt.

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

kâğız yazmak:

1. **kâğız yazmak**:--mak

Gazel 416

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mektup yazmak.

Derd-i dil hâlini alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surha
döner ak kâğız

kahr:

1. **ķahr-ıla**:--ıla

Gazel 64

Mısra: 5

Dert, sıkıntı, keder.

ķahr-ıla ger öldüre lutf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerâ çün olmuşuz
fermân aña

2. **ķahr-ıla**:--ıla

Gazel 392

Mısra: 18

*Allah'ın şiddetli ve azab
verici vasıflarının tecellisi.*

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Hudâ ķahr-ıla çün
ķavm-i Semüd

ķahr ola:

1. **ķahr ola**:--a

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, mahvolmak.

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
ķahr ola

ķahr u sitem:

1. **ķahr u sitem:**

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Cefa ve keder. üzüntü ve
eziyet.*

Cevr ü cefâ ķahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sultânsın baña

kā'ide:

1. **kā'idedür:**-dür
Gazel 444
Mısra: 4
Kaide, kural.

Eylemez kimseye bu dehr vefā
Böyle olmuş ezelde kā'idedür

kakı:

1. **kakıyup:**-y, -up
Gazel 152
Mısra: 4
Kızmak, öfkelenmek.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muhib
Aña habīb eger kakıyup itmeye
itāb

kaknūs:

1. **kaqnūs:**
Gazel 104
Mısra: 10
*Rüzgâr estikçe çok delikli
gagasından nağmeler çıktığına
ve sesinin verdiği şevk ile
kendisini yaktığına inanılan çok
iri bir masal kuşu.*

Bu Muhibbī nâlesiyle âtes içre
yandığın
Hind ilinde işide tahsîn ide
kaqnūs aña

käkül:

1. **käkül:**
Gazel 13
Mısra: 8
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Leylî zülfün görelî gönülümü
mecnün eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol
käkül bana

2. **käkül:**
Gazel 35
Mısra: 6
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Haç cüdâ käkül cüdâ ol zülf-i
ham-der-ham cüdâ

3. **käküline:**-(i)n, -e
Gazel 42
Mısra: 9
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Käküline kimi reyhân dir
Muhibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

4. **käkülün:**-ün
Gazel 49
Mısra: 6
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Çün haatün hüsnün kitabın yazdı
tahrir eyledi
Käkülün müşg-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

5. **käküldür:**-dür
Gazel 124
Mısra: 8
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Düşürüp sevdāya şeydā eyleyen
Mecnün-vār
Boynuma zencir olan zülf-ile
käküldür baña

6. **käkülün:**-(ü)ñ
Gazel 199
Mısra: 3
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Käkülün olalı sultân-ı Habeş
Mülk-i hüsnün hâlidür şah-ı
Arab

7. **käkülün:**-ü, -ñ
Gazel 449
Mısra: 5
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Serv kaddüñe eger 'âşık degülse
käkülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ân sarmaşur

8. **käküllerin:**-ler, -in
Gazel 498
Mısra: 7
*(Sevgilinin) Alna düşen
kısa saç demeti.*

Perde eyler geh güneş ruhsârına
käküllerin

Beñzer ol hürşide kim anuñ
şeñab üstindedür

käkül-i müşgîn:

1. **käkül-i müşgîn:**
Gazel 414
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Misk kokulu perçem.

Döstüm boynuñda n'eyler
käkül-i müşgîn kemend
Çünkü ben dīvāneyem lâyıq-
durur baña o bend

käkül-i müşgîndür:

1. **käkül-i müşgîndür:**--dür
Gazel 477
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin misk kokulu
perçemi.*

İy Muhibbî kim halâş eyler dil-i
dīvāneyi
Boynuma zencir olan ol käkül-i
müşgîndür

käkül-i müşgîne:

1. **käkül-i müşgîne:**--e
Gazel 467
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mis kokulu
saçının(kahkülünün) arzusu.*

Her kaçan fikrümüz ol käkül-i
müşgîne gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

käkül-i müşgîn-i döst:

1. **käkül-i müşgîn-i döst:**
Gazel 282
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin misk kokulu
kakülleri.*

Gül yüzinde komış 'anber
käkül-i müşgîn-i döst
Eylemiş kendüyi çenber käkül-i
müşgîn-i döst

2. **käkül-i müşgîn-i döst:**
Gazel 282
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Gül yüzünde komış ‘anber
kākül-i müşğîn-i dōst
Eylemiş kendüyi çenber kākül-i
müşğîn-i dōst

3. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir siyeh Hindücadur gülzār-ı
hüsünde görüp
Al-ıla gül dermek ister kākül-i
müşğîn-i dōst

4. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Zülfî gibi gördi çün hāl-i
perîşānum benüm
Egilüp güşına söyler kākül-i
müşğîn-i dōst

5. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Āteş-i ruhsārı içinde vağan
dutmuş yine
Sanasın olmuş semender kākül-i
müşğîn-i dōst

6. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Komadı tende mecāl ü sinede
hîç ‘aql u hüş
Dutdı cān mülkin ser-ā-ser
kākül-i müşğîn-i dōst

7. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Görmeyicek ölürem göricek
hayrān oluram
Bilmezem kim baña n’eyler
kākül-i müşğîn-i dōst

8. kākül-i müşğîn-i dōst:
Gazel 282
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin misk kokulu kakülleri.

Bir nefes yokdur Muhibbī zār u
ğamgîn olmaya
Eyledi hālın mükedder kākül-i
müşğîn-i dōst

kal-:

1. kalur:-ur
Gazel 281
Mısra: 6
(bir yerde veya bir şeyin
içinde) kalmak.

Kaşd iderken la‘line zülfî tolaşdı
boynuma
Dām-ı ejderde kalur kim isteye
āb-ı hayāt

2. kaldılar:-dılar
Gazel 392
Mısra: 16
Bir mekanda bulunmak.

Bilmeyüp togrı yolu saña muftı
olmadılar
Kaldılar nār-ı cehennem içre
Naşrā vü Yehūd

3. kaldum:-du, -m
Gazel 7
Mısra: 8
(Bir sebepten dolayı)
*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Şem-i hüsüne nazar kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

4. kala:-a
Gazel 22
Mısra: 8
(Bir sebepten dolayı)
*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Bāğ ara gül ārızuñ zıkr itseler iy
gönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
girībān olmaya

5. kalmışdur:-muş, -dur
Gazel 24
Mısra: 4
(Bir sebepten dolayı)
*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Giceler eflākde sūzān olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrāndur baña

6. kaluban:-uban
Gazel 105
Mısra: 7
(Bir sebepten dolayı)
*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Dıdı küyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

7. kalmaz:-maz
Gazel 280
Mısra: 8
(Bir sebepten dolayı)
*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

SİNEME İRDÜKÇE TİRÜŦ GEÇDİ
BAŞUMDAN BENÜM
AGLADUGUM BU Kİ KALMAZ DİLDE
BİR PEYKĀN-I DÖST

kal:

1. kalaydı:-a, -y, -dı
Gazel 410
Mısra: 8
*Var olmaya devam etmek,
bitmeden sürmek, sürüp gitmek.*

Gelüp alurdu ders-i ‘ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnün u
Ferhād

2. kalmışam:-muşam
Gazel 23
Mısra: 7
(bir yerde veya bir şeyin
içinde) kalmak.

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

3. **ķāl:**

Gazel 499

Mısra: 10

*Maden külçesinin eritilip
tasfiye olunması.*

Yan maħabbet nārına kalmaya
benlikden nişān
Zer şāf olmak için her laħza ķāl
üstindedür

4. **kalmaz:-ma, -z**

Gazel 16

Mısra: 5

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Hicrân şebinde kalmaz idüm fīre
rūzigār
İtseñ tūlū gün gibi iy yüzi meh
baña

5. **kalmışa:-mışa**

Gazel 23

Mısra: 8

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

6. **kalma:-ma**

Gazel 95

Mısra: 9

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Rāh-ı ışık içre Muħibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hīç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

7. **kalmışam:-mış, -am**

Gazel 235

Mısra: 1

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,*

*yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Kalmışam kūy-ı muğān içre
ebed 'āşık-ı mest
Oldum āşüftesi ol muğbecenūñ
rūz-ı elest

8. **kalur:-ur**

Gazel 264

Mısra: 10

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Fikr it Muħibbī hāl-i ezel
hīlkatūñ neden
Kalur haşada olıcagaz kişi hōd-
perest

9. **kalalı:-alı**

Gazel 403

Mısra: 3

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Vādi-i hicrân şebinde kalalı
Mecnūn gibi

Bir benüm tek kanda var 'ālem
içinde ehl-i derd

10. **kalmaya:-(ma), -y, -a**

Gazel 413

Mısra: 10

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Hānesinden yār eger togsa
Muħibbī gün gibi
Kalmaya çāk olmaduk hīç bir
girībānlar meded

11. **kalmış:-mış**

Gazel 423

Mısra: 8

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Gözlerüm yaşı yīñilmez oldu
başdan aşdı āh
Rūy-ı zerdüm kalmış ol arada
nīlūfer geçer

12. **kalmadı:-ma, -dı**

Gazel 462

Mısra: 6

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Şöyle toldı hāne-i dil bu ciger
hūni ile
Kalmadı bir yir daħı bu dīdeden
bīrūn akar

13. **kalan:-an**

Gazel 495

Mısra: 8

(Bir sebepten dolayı)

*Yapacağı şeyi yapamamak,
gideceği yere gidememek,
yapmaktan veya gitmekten
mahrum olmak.*

Benefşe başını egmiş nazār
eyler gülistāna
Gider bu zīver ū zīnet kalan
ancak elemelerdür

14. **kalup:-up**

Gazel 60

Mısra: 6

(Aç) Kalmak.

Dokınup bād-ı āhumdan yaşum
deryāsı mevc urdı
Kalup dil zevrakı anda görünmez
aña sāhīlhā

15. **kalam:-am**

Gazel 13

Mısra: 14

*Kalmak, olduğu yeri ve
durumu korumak.*

Āh kim menzil bāid bār-ı girān
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

16. **kaldı:-dı**

Gazel 268

Mısra: 9

"...içinde olmak"

anlamında kullanılan kelime.

Kaldı vīrāne-i miħnetde
Muħibbī şeb ū rūz
Hū dutup dil ğam-ıla olalı ārām-
ı kühest

17. **kalmadıñ:-ma, -du, -ñ**

Gazel 406

Mısra: 9

*Muhtaç olmak, itibar etmek
durumunda bulunmak.*

Muhibbî cân u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü disünler saña
merd

kalb:

1. **kalbüñ:-üñ**
Gazel 48
Mısra: 5
Gönül, yürek, sine, kalp.

Su gibi şaf eyle kalbüñ yüzüñi
sür yirlere
Kimsenüñ hakkında sakın
eyleme çün u çerä

2. **kalbüñi:-üñ, -i**
Gazel 418
Mısra: 9
Gönül, yürek, sine, kalp.

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel kalbüñi
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez lezîz

3. **kalbüñi:-ü, -ñ, -i**
Gazel 456
Mısra: 9
Gönül, yürek, sine, kalp.

Gıll ü gışdan yüri pāk eyle
Muhibbî kalbüñi
Zer gibi hālîş olan kendüzini
pāke çıkar

kalbe cilā olur:

1. **kalbe cilā olur:--ur**
Gazel 100
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalbin(gönlün)
parlaması,eski aydınlığına
ulaşması. Görmezleri görmesi.

Jeng-i gam dutdı gönül āyînesini
berü sun
Sākıyā çün mey-i nāb-ıla olur
kalbe cilā

kalb-i mahzün-ıla:

1. **kalb-i mahzün-ıla:--ıla**
Gazel 319
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzünlü,gamlı gönül.

İde-bilmez hiç kes bu kalb-i
mahzün-ıla bahş
Nitekim mümkün degüldür çarç-
ı gerdün-ıla bahş

kalb-i vîrānum görüp:

1. **kalb-i vîrānum görüp:--um,**
--üüp

Gazel 155

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın harap,yıkık kalbinin
görülmesi.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
ālemi
Genc-i ışkı buldılar bu kalb-i
vîrānum görüp

kalbüñ:

1. **kalbüñ:--ü, --n**
Gazel 376
Mısra: 10
Sevgilinin kalbi.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
āhum eğer
Seng midür bilimedüm kalbüñ
şehā yoħsa hadîd

kalem:

1. **kalem:**
Gazel 380
Mısra: 10
Ar. Yazma aracı.

Kankı 'āşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaçā
Pāralansun tîğ-ı miħnetle kalem
tek bend bend

kalender gibi:

1. **kalender gibi:**
Gazel 279
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya işlerini bir kenara
bırakmış kendince başı boş
dolaşan derviş.

Terk eyle kalender gibi gel uşbu
cihāni
Geldi niçe İskender ü gitdi niçe
dārāt

kalil ü ger kesir:

1. **kalil ü ger kesir:**
Gazel 468

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne eksik ne de bir fazla,tam
da olması gerektiği gibi
anlamında kullanılmıştır.

Mihrūñ endekdür cefāñuñ haddi
yok
Saña 'arzum bu kalil ü ger kesir

kalkan:

1. **kalkan:**
Gazel 110
Mısra: 14
Eski savaşlarda savaşçının
kılıç, kargı, mızrak ve ok
darbelerine karşı kendini
korumak için sol elinde tutarak
kullandığı siper II Dıştan gelen
zarar verici özelliği olan her
şeye karşı koruma sağlayan
maddi veya manevi koruyucu.

Bu Muhibbî yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sînesin
kalkan aña

kalma-:

1. **kalmaya:-(y)a, -**
Gazel 53
Mısra: 8
Eser kalmamak, bitmek,
sona ermek, etkisini kaybetmek.

Her kim ki vire göñlin anuñ
küfr-i züfine
Arām u şabri kalmaya her dem
garib ola

kalma:

1. **kalmadı:-dı**
Gazel 193
Mısra: 1
Bulunmama durumu;
yokluk.

Kalmadı cismümde cân u hier
ara cânümde tāb
Gözlerüm hün-āb akıtdı oldı dil
mülki harāb

2. **kalmasun:--sun**
Gazel 243
Mısra: 5
Bulunmama durumu;
yokluk.

Yak beni 'ışk āteşine bende
benlik kalmasun

Yanmaga şem'-i cemâl ü
hüsnüñe pervâne tut

kamer:

1. **kamer:**

Gazel 112

Mısra: 2

Ar. Ay, mâh.

Rüşen budur ki mihr yüzünden
alur hayâ
Yoğsa kamer olmaz idi böyle
rüşenâ

kamer alnuña:

1. **kamer alnuña:--u, --n, --a**

Gazel 398

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin aya benzeyen
alnu kastedilmektedir.*

Kamer alnuña vü gün yüzüne
'âşık olalı
Ser-i küyüñde yürür şâm u şehër
sanki levend

kâmet:

1. **kâmetüñ:-(ü)ñ**

Gazel 27

Mısra: 2

(Sevgilinin) boyu, endamı.

Bilmezem kim bu ne hâletdür
baña
Kâmetüñ her dem kıyâmetdür
baña

2. **kâmetüm:-(ü)m**

Gazel 146

Mısra: 8

(Sevgilinin) boyu, endamı.

İy refikân bezm-i gamda hün-ı
dil nüş ideli
Kâmetüm çeng ü dilüm ney
sinem olmışdır rebâb

3. **kâmetin:-in**

Gazel 214

Mısra: 15

(Sevgilinin) boyu, endamı.

Arz ide Muhib kâmetin ol serv-i
sehî-ğad
Pâyına gözün yaşını cüy eyle
revân it

4. **kâmeti:-i**

Gazel 254

Mısra: 11

(Sevgilinin) boyu, endamı.

Bu kıdd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzin
Hayrân oluban kalmadı kıdret
ide kâmet

5. **kâmeti:--+i**

Gazel 367

Mısra: 1

(Sevgilinin) boyu, endamı.

İy yüzi gül kâmeti serv-i bülend
'Arızuñ âteş aña hâlün sipend

6. **kâmetüm:-(ü)m**

Gazel 429

Mısra: 7

(Aşığın) boyu.

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşını târ itdüm
Kanı bir merdüm-i dâñâ cihânda
kıl ü kâl añlar

7. **kâmetüm:-(ü)m**

Gazel 458

Mısra: 9

(Aşığın) boyu.

İy Muhibbî çenge döndi
kâmetüm oldu dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı gam her dem
benüm düşümdadır

kâmet getürdi:

1. **kâmet getürdi:--ür, --di**

Gazel 301

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kamet getirdi.(cemaatin
namaza kalkması için) müezzin,
ezanın "namaza kalkınız"
anlamındaki sözlerini okumak.*

Mü'ezzinler yine kâmet getürdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i
kâmet

kâmet getirse:

1. **kâmet getirse:--se**

Gazel 397

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Namaza başlama işâreti,
namaz kılmak için okunan ezan.
2)Boy. Boy-bos. Endam.*

Kâmet getirse yâr kıyâmet
kopar o dem

Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

kâmet ide:

1. **kâmet ide:--e**

Gazel 254

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayakta durmak, ayağa

*kalkmak, boylanmak, yürümek II
(cemaatin namaza kalkması
için) müezzinin, "namaza
kalkınız" anlamındaki sözleri de
ilave etmesiyle kısa bir ezan
okuması.*

Bu kıdd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzin
Hayrân oluban kalmadı kıdret
ide kâmet

kâmet itseñ:

1. **kâmet itseñ:--se, --n**

Gazel 426

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin ağzından

*sözcüklerin çıkması
kastedilmektedir.*

Kâmet itseñ döstüm kopar
kıyâmetler hemân
Ehl-i diller çağrışıp eydürler âh
ol bu midur

kâmet ü refâr-ı belâyı:

1. **kâmet ü refâr-ı belâyı:--y, -
-t**

Gazel 214

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin boyu ve
yaramazca salınarak yürüyüşü
kastedilmiştir.*

Şek nîst ki ser-fitne-i hübân-ı
cihânsın
Gel kâmet ü refâr-ı belâyı dil ü
cân it

kâmet ü serv-i hürâmândan:

1. **kâmet ü serv-i**

hürâmândan:--dan

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Uzun boylu, salınarak, eda
ve cilve yaparak yürüyen servi
boylu sevgili.*

Eşk-i çeşmüm hasretiyle cü gibi
oldı revân
Ol şanavber kâmet ü serv-i
hürâmândan cüdâ

kâmet-i mevzûnı:

1. **kâmet-i mevzûnı:--ı**

Gazel 408

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Düzgün boy. II Sevgilinin

düzgün ve biçimli boyu.

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşad istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i
mevzûnı yâd

kâmeti serv-i şanavberest:

1. **kâmeti serv-i şanavberest:**

Gazel 256

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1. çam fıstığı. çam fıstığı

*kozalağı. 2. sevgilinin boyu-
posu.*

Küy-ı cânân kâmeti serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar âb-ı
kevşerest

kâmetüm çeng oldı:

1. **kâmetüm çeng oldı:--dı--ü, -
-m, --dı**

Gazel 461

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boyum eğrildi II Bu ifade

*beli bükülmek deyimi ile aynı
bağlamda kullanılmıştır. belı
bükülmek :I Yaşlılık dolayısıyla
beli öne doğru eğilmek II
Üzüntü yüzünden ruhça bir
çöküntüye uğramak.*

Ķânün-ı 'ışka uyalu çeng oldı
kâmetüm
Mızrab-ı ğam tokmur aña
tâziyânedür

kâmetüm çenge dönelden:

1. **kâmetüm çenge dönelden:--
ü, --m, --e, --e, --ı, --den**

Gazel 482

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık çektiği keder

ve sıkıntudan boyunun iki

*büklüm olduğunu ifade
etmektedir.*

Dönelden kâmetüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılsun nâle vü zârî aña çün
zıkr-ile bamdur

kâmetüm dâl eyledi:

1. **kâmetüm dâl eyledi:--dı--ü,
--m, --dı**

Gazel 317

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Belini bükmek.

Ķâmetüm dâl eyledi bir zülfî
'anber el-ğıyâş
Kim 'aceb âl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğıyâş

**kâmetün serve beñzer
dimezem:**

1. **kâmetün serve beñzer**

**dimezem:--ü, --n, --e, --mez, --
em**

Gazel 352

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık karşılaştırıp

*üstün görmek maksadıyla
sevgilinin boyunu servîye
benzetmediğini dile getirmiştir.*

Serve beñzer dimezem kâmetün
iy serv-i sehî
'Arızuñ eylemişemdür gül-i
terden tercîh

kâmetün vaşında:

1. **kâmetün vaşında:--ü, -n, --
ı, --n, --da**

Gazel 367

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin

*vasıfları(boyunun servi ağacına
benzetilmesi bağlamında).*

Servde bülbül maĳâm itmiş ider
Ķâmetün vaşında âvâzın
büleñd

kâmi virmedün:

1. **kâmi virmedün:--me, --dün**

Gazel 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Arzu,heves ve isteklerini
gerçekleştirememek.*

Eyledün rüsvâ-yı âlem
virmedün kâmi baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
ârâmı baña

kâmil olup:

1. **kâmil olup:--up**

Gazel 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Noksansız, tam, mükemmel
olmak.*

Zekât-ı hüsñüñi kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzünden burkaı keşf it ki var
kapuñda sayılhâ

kâm-ıla:

1. **kâm-ıla:--la**

Gazel 314

Mısra: 12

İstek. Arzu. Maksad.

Murad. Dilek. Lezzet.

Değme kez virmez murâdın
kimseye devr-i zamân
Yok yiredür her kim eyleyse
bugün kâm-ıla baĳş

kamu:

1. **kamu:**

Gazel 1

Mısra: 4

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Derdmendem derdüme eyle
devâ
Kim kamu hastalara sensin
ĳakîm

2. **kamu:**

Gazel 113

Mısra: 8

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

ĳak Taâlâ'nun resüli hem şefâat
kâmidür
ĳalk-ı âlem rüz-ı maĳşerde
kamu muĳtâc aña

3. **kamu:**

Gazel 137

Mısra: 8

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Pâdişâh-ı hüsn olasin hîç revâ
mıdur saña
Yüz harâba tuta dil mülki kamu
vîrân ola

4. kamu:

Gazel 251

Mısra: 10

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Ne şādān ol ne hōd ğāmgīn
Muhibbî 'ālem içinde
Gedā mīr ü cūvān u pīr iderler
çün kamu rihlet

5. kamu:

Gazel 254

Mısra: 3

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Gördi ki cihān halkı kamu 'ārī
vefādan
Mecnūn varuban itdi vuhūş içre
iķāmet

6. kamu:

Gazel 269

Mısra: 4

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Her ki 'āşıkdur bilür elbette
'işkuñ kadrini
Virseler virmez kamu İrān u
Tūrān'ı dürüst

7. kamu:

Gazel 392

Mısra: 8

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Devr ider 'arz u semā şems ü
ķamer nāmuñ-ıla
İns ü cinnūñ kamu dilinde-durur
ğüft ü şünūd

8. kamu:

Gazel 492

Mısra: 5

*Baştan başa, büsbütün,
bütün.*

Mihr ü mäh u nüh felek encüm
kamu hūr u melek
Sen güzeller hüsrevine cümlesi
ķāyil-durur

kamu ahvālūñi:

1. kamu ahvālūñi:--i, --n, --i

Gazel 257

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün haller.

Kamu ahvālūñi şî'ründe şerh it
Ola bir gün yāra irişe şāyet

kamu 'ālem halkını:

**1. kamu 'ālem halkını:--i, --n, -
-i**

Gazel 424

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle alem,bütün dünya

halkı.

Sakın aldanma sakın dünyāya
dil virme sakın
Kamu 'ālem halkını bir bir olup
ejder yakar

kamu anları:

1. kamu anları:--n, --lar, --i

Gazel 232

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Bütün, herkes" anlamında
aşıklar.

Ehl-i 'işkı eylesün cellād
çeşmūñ ko helāk
Ka'bedür kūyuñ kamu anları
ķurbān oldı tut

kamu bülbül:

1. kamu bülbül:

Gazel 436

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün güzel ve hoş sesli
kuşlar.(aşık bağlamında).

Esse çün bād-ı hāzān gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zāğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

kamu derdüm:

1. kamu derdüm:--üm

Gazel 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dert ve tasaların
tümü,bütünü.

Haķ müyesser eylese bir kez
dağı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

kamu eşkülme:

1. kamu eşkülme:--üm, --le

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duyulan bütün aşk.

Yazayım bir bir kamu eşkülme
dil ahvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malüm
ola tā hāl aña

kamu halka:

1. kamu halka:--a

Gazel 337

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes.

'Āşıkam rindem çün itdüm ben
harābāt ihtiyār
Ĝam degüldür zāhidā olsam
kamu halka gülenç

kamu yārān:

1. kamu yārān:

Gazel 418

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün dostlar, sevgililer.

H'āb-ı ğafletden uyan yārān
kamu göçmekdedür
Çın seher uyhusını bil ķarbān
görmez lez'iz

kamusu zāyil ola:

1. kamusu zāyil ola:-a

Gazel 61

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte ezizet ve sıkıntuların
bütününün(hepsinin) yok olması
kastedilir.

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusu ola zāyil hā

ķān:

1. ķāniyem:-i, -(y)em

Gazel 149

Mısra: 4
Maden ocağı, bir şeyin
madeni, kaynağı.

Almaga büse lebünden aña kim
kâdir olur
Kâniyem cürâfa tã kim getürem
âbi be-leb

2. kândur:-dur

Gazel 46

Mısra: 8

Maden yatağı, maden
ocağı, cevherlerin kaynağı.

Mağzen-i dilden çıkarsam gam
degül söz gevherin
Eksük olmaz ne kadar harc
eyleşem kândur baña

3. kânisin:-i, -sın

Gazel 29

Mısra: 12

1. mâden ocağı, mâden
kuyusu. 2. bir şeyin menbai,
kaynağı.

Cürm ü işyanum burundur gerçi
hâdden sır vire
Sen şefâat kânisin geldüm saña
şefkat uma

4. kâni:-i

Gazel 154

Mısra: 10

Bir şeyin kaynağı, menbai.

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime
Çün kerem kâni efendüñdür o
Gaffârü'z-zünüb

5. kândur:-dur

Gazel 102

Mısra: 4

Kaynak, mamba (gerçek
aşkın kaynağı bağlamında).

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kısmettüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

6. kânisin:-i, -sın

Gazel 2

Mısra: 3

Bir şeyin çok bol
bulunduğu yer veya kimse,
kaynak, mamba.

Sen mürüvvet kânisin cürmüme
çek afv-ı kalem

Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

7. kan:

Gazel 11

Mısra: 4

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senüñ
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhî saña

8. kan:

Gazel 25

Mısra: 4

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Küyına varan âşıkı bir
gamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ıhaq kan aña

9. kanımı:-um, -ı

Gazel 27

Mısra: 7

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Hışm-ıla çeşmün dökerse
kanımı
Hamdü-lillâh kim inâyetdür
baña

10. kan:

Gazel 64

Mısra: 12

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildära sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

11. kândur:-dur

Gazel 102

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Tir ü peykânun nigârâ râhat-ı
cândur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebüñ
kândur baña

12. kanım:-um

Gazel 159

Mısra: 6

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Dün beni öldürdüğine döndü
inkâr eyledi
Hancıerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

13. kanım:-um

Gazel 159

Mısra: 8

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Çekdi agzumdan lebin cânım
bile oldı revân
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

14. kanım:-um

Gazel 183

Mısra: 1

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Kana döndü göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cânım agzuma nâgâh
cânânım görüp

15. kanlar:-lar

Gazel 257

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Gözi tâtârı işi güci gâret
İder kanlar dañı işi hasâret

16. kanımı:-um, -ı

Gazel 289

Mısra: 5

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanımı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
hunh'âr mest

17. kanımı:-um, -ı

Gazel 347

Mısra: 4

Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.

Sen harām itmiş-iken baña
lebūñ cūr'asını
Kanımı ğamzeñe ben eyledüm
iy dōst mubāh

18. **kanıdur**:-ı, -dur

Gazel 428

Mısra: 6

Vücuttaki hayati sıvı, kan.

|| *Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.*

Bāğ u şahrālarda sanmañ
lālelerdür görinen
Ehl-i 'ışkuñ bagrı hūnından
dökilmiş kamıdur

19. **kāndur**:-dur

Gazel 433

Mısra: 10

Vücuttaki hayati sıvı, kan.

|| *Aşığın dökülen kanı, sevgili
uğruna feda ettiği canı.*

Muhibbī sözleridür dürr ü
cevher
Dükenmez harc kılsun göñli
kāndur

kan akladı:

1. **kan akladı**:-dı

Gazel 55

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin acı ve üzüntü

*duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

Bu Muhibbī hasretiyle şol kadar
kan akladı
Lālelerden hūna ğarķ olan tolu
şahrā ola

kan akladum:

1. **kan akladum**:-du, -m

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Derin acı ve üzüntü

*duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

Şol kadar kan akladum zülfün
ucından dōstum
Ġarķa virdi bu vücūdum
zevrağın kıldı tınāb

2. **kan akladum**:-du, -m

Gazel 293

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Derin acı ve üzüntü
duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

La 'lüñi añdum feraħdan yok
yire kan akladum
Ġāh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

3. **kan akladum**:-du, -m

Gazel 452

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin acı ve üzüntü

*duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

La 'lin añdum deşt-i ğamda

şevķ-ıla kan akladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

4. **kan akladum**:-du, -m

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı dökmek II

*büyük bir üzüntü içinde
bulunmak II derinden acı
duymak, çok üzülmek.*

Bakmadı yaşuma evvel nite kim

kan akladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bārum görüp

kan akladuñ:

1. **kan akladuñ**:-dun

Gazel 193

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok büyük bir üzüntü

çinde bulunmak.

Ġam şebinde iy Muhibbī şol

kadar kan akladuñ
Gözleruñ yaşına nisbet kaçre
oldı nehr-i Zāb

kan aklar:

1. **kan aklar**:-r

Gazel 208

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Büyük bir üzüntü içinde

bulunmak; çok üzülmek.

Hic ara inlerse tañ mıdur

rebābuñ sinesi
Göñlümüñ göynüklüğün
añdukça kan aklar rebāb

2. **kan aklar**:-r

Gazel 75

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük bir üzüntüden

duyulan keder ve sıkıntı.

Bu Muhibbī gerçi kan aklar
günāhın añıcak
Lik kesmez rahmetünden
ümmidin yā Rabbenā

kan aklam:

1. **kan aklam**:-r, -am

Gazel 432

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Derin acı ve üzüntü

*duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

Āh idüp kan aklam görüp

bahār-ı hūsnini
Ebr gibi gülşene bu dīde bārān
'arz ider

kan aglasam:

1. **kan aglasam**:-sa, -m

Gazel 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Derin acı ve üzüntü

*duymak, içi yanmak, çok
yakınmak.*

Aglasam kan aglasam serv-i

hıramānum görüp
Dōstlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryānum görüp

kan akar:

1. **kan akar**:-a, -r

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gözlerinden çok

*ağlamaktan ötürü gözyaşı
yerine kan akması.*

Yaş yirinde kan akar rahm

eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

kan gelür:

1. **kan gelür**:-ür

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok üzüntü ve acı sonrasında gözlerden su yerine kan gelmesi(Abartma anlamında).

Gözlerümden yaş yirine kan gelür
Hâk-i pâyuñ gönder olsun tütiyâ

kan içmege:

1. **kan içmege:--meg, --e**
Gazel 473
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öldürmek, kanlar içinde bırakmak II acı ve sıkıntı vermek.

Çeşm-i mestin içmege kan sanma müjgân öğredür
Ağız açup güşına ol zülf-i fettân öğredür

kan içmek:

1. **kan içmek:--mek**
Gazel 212
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öldürmek, eziyet etmek.

Gerçi kan içmek Muhibbî
hük-m-i şer-ile haṭâ
Lebüñ olmışdur şürâhî hünüm
içmek şavâb

kan itmek olup-durur:

1. **kan itmek olup-durur:--up, --dur, --ur**
Gazel 96
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) dünya yaratıldığından beri sevgilinin görevinin aşığın canını almak olması kastedilmiştir.

Ol gözi cellâddan saña teraḥḥum gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur ezelden hû aña

kan vaşumla:

1. **kan vaşumla:--um, --la**
Gazel 121
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kanlı gözyaşı(aşığın

gözünden çok yaş akıtmasıyla bağlantılı olarak).

Kan vaşumla al olalıdan benüm kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her dem dür-i gâlṭân aña

kan yudam:

1. **kan yudam:--a, --m**
Gazel 102
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın sevgili yolunda bağrının kanla dolması,kan içmesi.

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş ben kan yudam
Kısmetüm rûz-ı ezelde var-ısa kandur baña

kana:

1. **kana:--a**
Gazel 494
Mısra: 4
Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| *Aşığın dökülen kanı, sevgili uğruna feda ettiği canı.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana güzeller

2. **kana:--a**
Gazel 494
Mısra: 4
Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| *Aşığın dökülen kanı, sevgili uğruna feda ettiği canı.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana güzeller

kana döner:

1. **kana döner:--a, --e, --r**
Gazel 231
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kana dönmek, kan hâlini almak. II Aşığın gözyaşlarının kana dönmesi, aşığın kanlı gözyaşları akıtması.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa pāk ü şâf

Hünâbe-i cigerle döner kana 'âkıbet

kana dönse:

1. **kana dönse:--se**
Gazel 114
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın baktığı,gördüğü her yer.

Yaralansa cân u dil kılmaz teraḥḥum yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez nazâr dildâr aña

kana girmişsin:

1. **kana girmişsin:--miş, --sin**
Gazel 64
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1.Bir kimseyi öldürmek ya da öldürtmek. 2.Bir şeyi boşa harcamak, ziyan etmek.

İy Muhibbî kana girmişsin dime dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur ol kan aña

kanâ'at eyler:

1. **kanâ'at eyler:--r**
Gazel 234
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yetinmek.

Dâr-ı dünyâda dilâ bir loḡmaya gel kâni' ol
Bir megesle nite kim eyler kanâ'at 'ankebüt

kand ü aselden:

1. **kand ü aselden:--den**
Gazel 47
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şeker ve bal anlamında.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine şîrîn gâzel
Lezzetin kand ü aselden gördi yig ehl-i şafâ

kand ü nebât:

1. **kand ü nebât:**
Gazel 281
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**
Şeker ve (şekerin elde edildiği) bitki.

Pâdişâh-ı 'âlem olduñ hüsni-ile
sen dilberâ
Sözlerüñ yanında şâhum su olur
kand ü nebât

2. **şand ü nebât:**

Gazel 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker ve (şekerden elde edilen) bitki.

İy mesîhâ-dem ezilürken aña âb-
1 zülâl
Kanda bir ola leb-i la'lûñ-ile
şand ü nebât

kand yidi:

1. **kand yidi:--di**

Gazel 375

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şeker kamışı yemek(tatlı dilli olmak bağlamında).

Dir gâzel şîrîn lebüñçün bu
Muhib
Söyledi tûñi gibi san yidi şand

kanda:

1. **kanda:**

Gazel 281

Mısra: 4

Nasil?.

İy mesîhâ-dem ezilürken aña âb-
1 zülâl
Kanda bir ola leb-i la'lûñ-ile
şand ü nebât

2. **kanda:**

Gazel 17

Mısra: 4

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Bugün ışk-ıla çün Mecnün-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

3. **kanda:**

Gazel 36

Mısra: 4

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beyâbânına dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

4. **kandadır:--dur**

Gazel 50

Mısra: 8

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Dimiş havrâya beñzer yâri zâhid
Berâber kandadır hâşâ vü kellâ

5. **kanda:**

Gazel 93

Mısra: 1

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Kanda beñzer döstlar Mecnün-ı
sergerdân baña
Bu zamâna kalsa ger kalurdu ol
hayrân baña

6. **kanda:**

Gazel 141

Mısra: 13

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Yir çekişme kanda varsañ zîr ü
bâlâ isteme
Tâc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-ısa edeb

7. **kanda:**

Gazel 173

Mısra: 9

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Kanda gitse Muhibbî döst hemîn
Sen dañı eyle ol diyârî taleb

8. **kandaysa:-(y)sa**

Gazel 175

Mısra: 9

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azâb

9. **kanda:**

Gazel 356

Mısra: 8

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânide
hemân
'Âkil odur ki fikrin ide kanda
gitdi Nüh

10. **kanda:**

Gazel 369

Mısra: 10

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
añ âhirüñ
Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşid ü
Dârâ Keykubâd

11. **kanda:**

Gazel 385

Mısra: 10

"Nereden, nasıl, ne

şekilde" anlamlarına gelen soru zarfı.

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmışdur ümid

kanda gitdi kandadır:

1. **kanda gitdi kandadır:--da, --di, --da, --dur**

Gazel 409

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) geçiciliği ifade

etmek için nereye
gitti,nerededir,artık yok
anlamında kullanılan bir kelime
grubudur.

İy Muhibbî ğaflet itme başa
'ağluñ cem' kıl
Kanda gitdi kandadır
Keyhusrev ü Cem Keykubâd

kanda ise:

1. **kanda ise:--da, --i, --se**

Gazel 213

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her nerede ise.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler
illā türāb

kanda kim:

1. **kanda kim:--da**
Gazel 380
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede ki.

Çin idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dīvāne olsa lāyık
olur aña bend

kanda olsam:

1. **kanda olsam:--sam**
Gazel 102
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nerede,nasıl ve ne
vaziyette olursam olayım.*

Sanma ışkuñla beni hicrān şebi
tenhā olam
Kanda olsam yār u mūnis āh u
efgāndur baña

kanda olursa:

1. **kanda olursa:--ur, --sa**
Gazel 469
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede olursa.

Hālin gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemān dāne
seyr ider

kanda var:

1. **kanda var:--da**
Gazel 403
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede var.

Vādi-i hicrān şebinde kalalı
Mecnūn gibi
Bir benüm tek kanda var 'ālem
içinde ehl-i derd

kanda vara:

1. **kanda vara:--da, --a**
Gazel 191
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığı ilaç
verebilecek sevgiliden öte
nereye gidebilirim diye sorgu
sual edilmektedir.*

Bu gönül kıyın koyup kanda
vara kim bir dağı
Her ne yirde gül açılrsa anda olur
andelib

kanda varam:

1. **kanda varam:--a, --m**
Gazel 172
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığı ilaç
verebilecek sevgiliden öte
nereye gidebilirim diye saorgu
sual edilmektedir.*

Āşıkam bīmār-ı ışkam baña
sendendür ilac
Kanda varam çünkü sensin hem
tabib ü hem habib

kandadır aceb:

1. **kandadır aceb:**
Gazel 73
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerededir acaba ?.

Dilber dimiş hasta Muhtib
kandadır aceb
Yıllar geçce bilmeye ol hāk-i der
ola

kandadır bilinür:

1. **kandadır bilinür:--dur, --in,
--ür-dur**
Gazel 441
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nereden olduğu
bellidir,bilinmektedir(aşığın ah
dumanı bağlamında).*

Nişān-ı âteşüm sorma cevābını
virür āhum
Bilinür kandadır âteş çıkar çün
dilde düdum var

kandasa:

1. **kandasa:**
Gazel 131
Mısra: 2
"Nereden, nasıl, ne

*şekilde" anlamlarına gelen soru
zarfi.*

Zülfü zencirine tolaştı dil oldı
mübtelā
Eksük olmaz kandasā dīvāneye
dird ü belā

kand-i mükerrer:

1. **kand-i mükerrer:**
Gazel 420
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tekrar tekrar kaynatılarak
özenle yapılmış şeker, tatlı //
Süzülmüş şeker. // Sevgilinin iki
dudağı.*

Şürin lebüñ kelāmını tekrār ider
gönül
Olur cihānda kand-i mükerrer
meger leziz

kandil-i çarh:

1. **kandil-i çarh:**
Gazel 334
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dünya kandili. || Felek
kandili.*

Āteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarh
Ger kebüd olsa felek tañ mı ider
āhum 'urüc

kandur:

1. **kandur:**
Gazel 24
Mısra: 8
*İçme isteğini tamamen
karşılacak kadar içirmek,
doya doya içirip susuzluğunu
gidermek.*

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāhum vişālün
şerbetin kandur baña

2. **kandur:--dur**
Gazel 239
Mısra: 2
*Üzüntülü ve acı içinde
olma durumu.*

Hayālün gönülüm içre hāndur iy
döst
Fırākuñla bu bagrum kandur iy
döst

kāni':

1. **kāni' em:-em**
Gazel 458
Mısra: 4

*Kanaat eden, elindeki
yeterli bulup fazlasını
istemeyen, kendisine verilene
râzı olan.*

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-kağ
Kāni' em dāyim hayāl-i kaddi
āgūşumdadır

kanı:

1. **kāni:**
Gazel 33
Mısra: 12

*Kanaat eden, elindeki
yeterli bulup fazlasını
istemeyen, kendisine verilene
râzı olan.*

Pādişāh olan kurı gāvġā çeker
Ālemūñ zevkın sürer kâni gedā

2. **kanı:**
Gazel 13
Mısra: 2

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

Gün yüzüñ göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı t̄ali olmaya zūlfūñ gelüp
hāyil baña

3. **kanı:**
Gazel 98
Mısra: 1

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

İy dirġā kanı bir dilber ki bī-
āgyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāġında
ol bī-hār ola

4. **kanı:**
Gazel 280
Mısra: 2

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı dōst
Nuġka ger ġudret bulam derd-ile
diyem kanı dōst

5. **kanı:**
Gazel 393
Mısra: 5

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

Kanı ol muṭrib ki anuñ
naġmesini ġūş idüp
Raġş ide kūhsār-ı eşcār cümle
zerrāt u vücūd

6. **kanı:**
Gazel 429
Mısra: 8

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşını tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
k̄il ü kāl añlar

7. **kanı:**
Gazel 430
Mısra: 5

*"Hani, nerede"
anlamlarında soru zamiri.*

Kūyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā ḥaşre dehlü saña bu zevġ u
şafā yiter

kān-ı dilden:

1. **kān-ı dilden:--den**
Gazel 124
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hazinesi.

Kān-ı dilden ħ'āce-i işġam
gözüm gevher tolu
Bār-ı ġam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

2. **kān-ı dilden:--den**
Gazel 425
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hazinesi.

İy Muḥibbī kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünki anı
yārān umar

kāni idüm:

1. **kāni idüm:--dū, --m**
Gazel 207
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kanaat etme,tatmin ve razı
olma.*

Kāni idüm dūde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi işġ ehli olan hiç gözine
ister mi ħ'āb

kanı kanı:

1. **kanı kanı:**
Gazel 257
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*"Hani ... hani....; ... nerede
... nerede" gibi şekillerde
kullanılabilen iki farklı şeyi
karşılaştırmak ve bunların
birbirinden çok uzakta veya çok
farklı olduğunu vurgulamak için
kullanılan söz grubu.*

Yıkup dil kişverin vīrāne kılduñ
Kanı luġ u kerem kanı 'adālet

kān-ı kerem:

1. **kān-ı kerem:**
Gazel 389
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kerem, baġış kaynaġı II
sevgili.*

Sā'ilem geldüm kapuña senden
ihsān isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerimden lafz-ı red

kāni' ol:

1. **kāni' ol:**
Gazel 232
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kanaat etmek, yetinmek.

Vaşl el virmez Muḥibbī gel
hayāle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüñe
dermān oldu tut

kān-ıla:

1. **kān-ıla:--ıla**
Gazel 318
Mısra: 8
*Vücuttaki hayati sıvı, kan.
|| Aşġın dökülen kanı, sevgili
uġruna feda ettiġi canı.*

İstedükçe taze taze baña
gevherler virtür

Eylesün kimdür gelüp gönlüm
gibi kân-ıla bahş

kan-ıla tola:

1. **kan-ıla tola:--a**

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kan ile dolmak. Aşığın
gözlerinin çok yaş dökmekten
kan akıtmaya başlaması
kastedilmiştir.*

Niçe bir öldüre gamzeñ bu
Muhibbî kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

kan-ıla tolar:

1. **kan-ıla tolar:--la, --a, --r**

Gazel 408

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözlerinden
kanlı yaş aktığı ve çok olduğu
için göz yaşı çukurunun onunla
dolduğu ifade edilmektedir.*

Sâgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruhlarıyla eylesem ben ol leb-i
meygünü yâd

kankı:

1. **kankı:**

Gazel 380

Mısra: 9

"Hani, nerede"

anlamlarında soru zamiri.

Kankı 'aşık kim Muhibbî cevri
dılberden kaç
Pāralansun tığ-ı miñnetle kalem
tek bend bend

kanlar döker:

1. **kanlar döker:--lar, --e, --r**

Gazel 471

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öldürmek, cana kıymak.

Dilâ cellâd çeşminden hâzer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur

kanlar yutmasun:

1. **kanlar yutmasun:--lar, --ma,
--sun**

Gazel 355

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın yüreğindeki aşkın
acıyla gözünden aktığı kanlı
gözyaşı ile boğulması bülbül ile
benzetilmiştir.*

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i hüsninde yârûñ nüş
ider her gün kadeh

kanlu libâsı:

1. **kanlu libâsı:--lu, --s, --t**

Gazel 456

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı elbise.

Lezzet-i tığ-ı gam-ı yâr-ıla âhîr
ölenüñ
Lâle-veş kanlu libâsı kefen-i
çâke çıkar

kanlu yaşıyla:

1. **kanlu yaşıyla:--lu, --t, --y, --
la**

Gazel 360

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kanlı gözyaşı, kan dolu
gözyaşı II çok ağlamak, çok
ağlamaktan gözlerin kan
dolması, kızarması.*

Lâle haddi hâsretinden bu
Muhibbî hâsta-dil
Sîne levhine yazar kanlu yaşıyla
âh ruh

kanlu yaşumdan:

1. **kanlu yaşumdan:--lu, --u, --
m, --dan**

Gazel 416

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük üzüntüyle ağlamak.

Derd-i dil hâlini alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surhâ
döner ak kâğız

kanlu yaşumla:

1. **kanlu yaşumla:--lu, --u, --m,
--la**

Gazel 355

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kan dolu gözyaşı;
kederden, üzüntüden çok fazla
ağlama (EYÜBOĞLU).*

Yiryüzi kanlu yaşumla lâle reng
oldı yine
Öpeli hoşka dehânın dilberüñ
meygün kadeh

kanlu yaşuñ:

1. **kanlu yaşuñ:--lu, --u, --n**

Gazel 232

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı.

Kaatre kaatre kanlu yaşuñ rişte-i
cân üzere diz
Her birisi bî-bahâ la'l-i
Bedaşşân oldı tut

2. **kanlu yaşuñ:--lu, --t, --n**

Gazel 278

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı.

Cüy kıl kanlu yaşuñ tâ ki ire
işigine
Pâyına yüz sürüp ol serv-i
hıramâna ilet

kanum fikrini:

1. **kanum fikrini:--u, --m, --i, --
n, --i**

Gazel 404

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın kanının düşüncesi.

Gel beni öldür sevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gâzi ben
olam şehîd

kanum içe:

1. **kanum içe:--u, --m, --e**

Gazel 322

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kanını içmek: öldürmek,
kanlar içinde bırakmak II acı ve
sıkıntı vermek.*

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'ış

2. **kanum içe**:--u, --m, --e
Gazel 477
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanunı içmek: öldürmek,
kanlar içinde bırakmak II acı ve
sıkıntı vermek.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Haçeri gitmez elinden dâyim
işi kindür

kanum içse:

1. **kanum içse**:--u, --m, --se
Gazel 498
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı
kanunı içmesi kastedilmektedir.

Kanum içse gamzeler ister ciğer
biryânını
Hağ dimişler serhoşuñ meyli
kebâb üstindedür

kanunı dökmege:

1. **kanunı dökmege**:--u, --m, --
i, --me, --ge
Gazel 423
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı
yaralayıp öldürmesi ve kanunı
dökmesi kastedilmiştir.

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
ağmer geçer
Kanunı dökmege lîkin gamzesi
haçer geçer

kanunı içdi:

1. **kanunı içdi**:--u, --m, --i, --di
Gazel 472
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanunı akıtmak, öldürmeye
kastetmek.

Gönlümü aldı kaşdı yine şimdi
cânadur
Kanunı içdi hünî gözi meyli
cânadur

kanunı içelden:

1. **kanunı içelden**:--u, --m, --e,
--i, --den
Gazel 212
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin tesirli
baygın bakışlarıyla aşığı etkisi
altına alması,kanunı içmesi
kastedilmiştir.

Çeşm-i maħmûri içelden mey
yirine kanunı
Sîne tennürında itdüm ben daħı
bagrum kebâb

kanunı içse:

1. **kanunı içse**:--u, --m, --i, --se
Gazel 494
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığın
kanunı dökmesi yani onu
canından etmesi
kastedilmektedir.

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanunı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

kânün:

1. **kânün-ıla**:--ıla
Gazel 137
Mısra: 3
İbn Sina'nın tıpla ilgili ünlü
yapıtı: El-Kanun fi't-tıb.

İy tabîbâ çek elüñ olmaz şifâ
Kânün-ıla
Hasta-i işka meger derdi yine
dermân ola

kânün-ı işka:

1. **kânün-ı işka**:--a
Gazel 461
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın kuralları.

Kânün-ı işka uyalu çeng oldı
kâmetüm
Mızrab-ı gam tokınur aña
tâziyânedür

kanun-ıla:

1. **kanun-ıla**:--ıla
Gazel 319
Mısra: 8
Dikdörtgen biçiminde, bir
köşesi kesik, yassı bir sandık
üzerine gerilmiş tellerden
oluşan, tırnak adı verilen

çalgıçlarla çalınan ince saz
çalgısı II söz.

Bezmi-î gamda kâddümi çeng ü
yaşum târ eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kanun-ıla baħş

kanzil:

1. **kanzil:**
Gazel 13
Mısra: 10
Kendinden geçmiş,
korkütük sarhoş olmuş.

İçeli rüz-ı ezel câm-ı maħabbet
cürasın
Kim göre mesti harâbam didi ol
kanzil baña

kapdurmak diler:

1. **kapdurmak diler**:--dur, --
mak, --r-r

Gazel 157
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyin kapılmasına yol
açmak ya da kapılmasını,
başkasının eline geçmesini
önleyememek. (Aşık bunu
isteyerek gerçekleştirmiştir.).

Zülfî şahbâzına kapdurmak diler
dil murğını
Bülbül-i bî-çâreye n'eyler aceb
şahin salup

kapu-:

1. **kapusından**:-(s)ı, -(n)dan
Gazel 27
Mısra: 5
"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Kapusından beni dür olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdür baña

kapu:

1. **kapuñdan**:--ñ, --dan
Gazel 29
Mısra: 2
"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Nür-ı âlemsin bugün sen daħı
maħbûb-ı Hudâ
Eyleme aşıklarun bir laħza
kapuñdan cüdâ

2. **kapumda**:-m, -da

Gazel 33

Mısra: 13

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

İnleyen kapumda kim didi
didüm
Bu Muhibbî hasta-dıldür bî-riyâ

3. **kapuñ**:-ñ

Gazel 58

Mısra: 5

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Dil tabîbi olasın dârü'ş-şifâdur
çün kapuñ
Hiç revâ mı işigünde ehl-i dil
bîmâr ola

4. **kapusunda**:-(s)ı, -(n)da

Gazel 104

Mısra: 1

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Kapusında şâh-ı işkuñ bendedür
Kâvus aña
Nâlesi ser-tâ nefir ü sîne tabl u
küs aña

5. **kapumda**:-m, -da

Gazel 122

Mısra: 4

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

6. **kapısı**:-sı

Gazel 192

Mısra: 3

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Şükr kim yapıldı bu ğam kapısı
Açılup gönlüme ebvâb-ı tarab

7. **kapuñda**:-ñ, -da

Gazel 253

Mısra: 10

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Sen olduñ hüsn-ile hurşid-i
enver
Kapuñda cümle 'uşşâk oldı
zerrât

8. **kapumda**:-m, -da

Gazel 255

Mısra: 9

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yâr
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

9. **kapusunda**:-sı, -n, -da

Gazel 271

Mısra: 4

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

10. **kapuñdan**:-ñ, -dan

Gazel 312

Mısra: 5

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Kapuñdan beni dür itmek
murâdı
Raķıbe dir-isem ben tañ mı hâriş

11. **kapuña**:-ñ, -a

Gazel 330

Mısra: 9

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muhibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muhtâc

12. **kapuña**:-(ñ)a

Gazel 331

Mısra: 6

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Sa'yüm oldur Ka'be-i küyuñ
tavâf
Eyleyem kapuña vardur ihtiyâc

13. **kapuñdan**:-ñ, -dan

Gazel 376

Mısra: 11

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Beni dür itdi kapuñdan dünyede
bî-dîm raķıb

Dilegüm budur Hüdâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

14. **kapuña**:-(ñ)a

Gazel 385

Mısra: 9

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmuşdur ümîd

15. **kapuñdan**:-ñ, -dan

Gazel 396

Mısra: 10

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Muhibbî cân-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin hâşâ anı red

16. **kapuñda**:-ñ, -da

Gazel 437

Mısra: 10

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Pâdişâhâ senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muhibbî gibi kapuñda sentüñ
biñ bende var

17. **kapuñda**:-ñ, -da

Gazel 492

Mısra: 8

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Senden özge kimsenem yok
umaram senden 'atâ
Vir zekât-ı hüsnüñi kapuñda dil
sâyil-durur

18. **kapusunda**:-(s)ı, -(n)da

Gazel 495

Mısra: 12

"Kapu", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Muhibbî 'işka kul oldı göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'işkuñ kemer
bir beste çâkerdür

kapu aç:

1. **kapu aç:**

Gazel 329

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**
İlgi göstermek, tabi olmak.

SİNEME TÜRÜNLE CÂNÂ GEL BUGÜN
BİR KAPU AÇ
OL KAPUDAN PÂDİŞÂHUM ALASIN
CÂNİ HÂRÂC

kapuña geldi:

1. **kapuña geldi:**--n, --a, --di
Gazel 298
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eşiğine gelmek.

Bir gedâdur kapuña geldi
sehergeh âfîtab
Vir eline anı mahrûm itme bir
nâni dürtüst

kapuña gelmiş:

1. **kapuña gelmiş:**--na, --miş
Gazel 166
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) affedilmek için
sevgilinin huzuruna
gelen, makamına çıkanlar
kastedilir.*

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fî şânehû yâ
müstecîb

kapuña sâ'ilem geldüm:

1. **kapuña sâ'ilem geldüm:**--n,
--a, --m, --dü, --m
Gazel 389
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşık sevgilinin
kapısına dilenci gibi gittiğini
ifade etmektedir.*

Sâ'ilem geldüm kapuña senden
ihşân isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerîmden lafz-ı red

kapuña vardum:

1. **kapuña vardum:**--n, --a, --
du, --m
Gazel 439
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgilinin
eşiğine medet için gittiği
kastedilmektedir.*

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedün

N'eylesün derdine çâre bulmadı
bî-çâreler

kapuñda:

1. **kapuñda:**
Gazel 18
Mısra: 3
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tîğ-ı cevr-ile
Günâhın aınmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

2. **kapuñda:**
Gazel 165
Mısra: 2
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Âsitânuñda yüzümi eyledüm
çün ben türâb
Tâliüm mesûd olup kapuñda
oldı feth-i bâb

3. **kapuñda:**
Gazel 241
Mısra: 9
"Kapı", makam, huzur ||
Sevgilinin kapısı, huzuru.

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

kapuñda derbân olan:

1. **kapuñda derbân olan:**--u, --
n, --da, --a, --n
Gazel 351
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
kapısında aşığın (hizmetçi) yani
kapıcı olması kastedilmektedir.*

Yüzini süren ayaguña devlete
irer
Derbân olan kapuñda bulur
âkıbet fütüh

kapuñda var:

1. **kapuñda var:**
Gazel 60
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kapısında olmak.

Zekât-ı hüsnüni kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzünden burkaı keşf it ki var
kapuñda sayılhâ

kapuñdan cüdâ itme:

1. **kapuñdan cüdâ itme:**--me
Gazel 70
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgilinin
kapısının eşiginiden ayrı
durması, uzak kılması.*

Kağ iderseñ bu Muhibbî başını
Yıgdür aña itme kapuñdan cüdâ

kapuñdan cüdâ kılma:

1. **kapuñdan cüdâ kılma:**--ma
Gazel 41
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgiliye hitaben
beni(aşığ)kendinden ayrı ve
uzak tutma anlamında.*

Tîğ-ı cevr-ile başum kağ eyleseñ
Râziyam tek kılma kapuñdan
cüdâ

kapuñı ister:

1. **kapuñı ister:**--n, --i, --r
Gazel 396
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin semtine varmak
istemek.*

Muhibbî cân-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin hâşâ anı red

kapusı taşını:

1. **kapusı taşını:**--s, --i, --i, --n,
--i
Gazel 346
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kapı ll sevgilinin huzuru,
eşiği.*

İy Muhibbî kapusı taşını bâlîn
eyle kim
'Aşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferağ

kapusına vardum:

1. **kapusına vardum:**
Gazel 39

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
(*Sevgilinin*) *kapısına*
varmak,gitmek.

Dāda vardum kapusına ol
güzeller şahınıñ
Ola kim dād eyleye kulına
sultāndur baña

kapuşur:

1. **kapuşur:**--uş, --ur
Gazel 457
Mısra: 6
Yarışmak,kendini
göstermek.

Arayup gamzeñ okın sinede
bulsā dil ü cān
Birbirinden kapuşur āhiri
ğavğāya düşer

kār itmez:

1. **kār itmez:**--mez
Gazel 398
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tesir etmek, etki etmek.

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-1 ezēl
Zāhidā itme naşihat baña kār
itmez pend

kara:

1. **kara:**
Gazel 3
Mısra: 12
1. Siyah. 2. Ayıplı, kusurlu,
yüz kızartıcı hal.

Elüme alup niçe kez bakaram
āyineye
Añaram işyānumı korkum bu
ola yüz kara

kara bahtum ile:

1. **kara bahtum ile:**--um, --le
Gazel 134
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şanssız,talihsiz.

Zülf-i sevdāsı-y-ıla başa neler
getüriser
Bu kara bahtum ile tāli-i gümrāh
baña

kara göz:

1. **kara göz:**
Gazel 116
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara gözlü, Siyah gözlü
(*Sevgili*).

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmuşdur belā-ender-belā

kara günlüye:

1. **kara günlüye:**-ye
Gazel 35
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara bahtlı.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Hağ cüdā kākül cüdā ol zülf-i
ham-der-ham cüdā

kara kaş:

1. **kara kaş:**
Gazel 116
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kara kaş, siyah kaş.

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmuşdur belā-ender-belā

kara kirpük:

1. **kara kirpük:**
Gazel 116
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah
kirpikleri(ok bağlamında).

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmuşdur belā-ender-belā

kara zülfün:

1. **kara zülfün:**--ü, --n
Gazel 239
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Sevgilinin*) *siyah saçı.*

Kara zülfün ne gam dīvāne kılsa
Zenaḥdānuñ baña zindāndur iy
dōst

karār:

1. **karār:**
Gazel 360
Mısra: 5
Bir iş veya sorun hakkında
düşünülerek verilen kesin yargı.

Ne baña şabra taḥammül var ne
hüsnünde karār
Hā diyince hağ gelür olmaz daḥı
āğāh ruḥ

2. **karāra:-a**
Gazel 275
Mısra: 4
Bir iş veya durum hakkında
düşünülerek verilen kesin yargı,
karar (vermek); aşık olma., aşk
ateşinde yanma kararı vermek
bağlamında.

İçeli ben anı oldum āvāre
Ne karāra mecāl ü ne cāy-ı neşt

karār itmez:

1. **karār itmez:**--mez
Gazel 170
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabit durmak, karar
vermek.

Gelse tūruñ sīneme geçer o dem
itmez karār
Tende cānum gibidür kim
gitmege eyler şitāb

2. **karār itmez:**--mez
Gazel 499
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabit durmak, karar
vermek.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Daḥı dil bir dem karār itmez
suvāl üstindedür

karār tutmadı:

1. **karār tutmadı:**--ma, --dı
Gazel 291
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ne olacağına
karar verememek,bir denge
olmaması durumu.

Şādī vü gam iy Muḥibbī tutmadı
bir dem karār
'Ākil olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

karār u şabrumı:

1. karār u şabrumı:--u, --m, --ı

Gazel 339

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül ve dayanma

gücü.

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karār u şabrumı
Ne revâdur döstüm almak bu
vîrândan hârâc

karârı yok:

1. karârı yok:--ı

Gazel 244

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararsız, sebat etmeyen,

yerinde duramayan (şey). II
Âşğın kararsız gönlü.

İy Muhibbî yaşıñı sen de akıt
cûlar gibi
Yok karârı suyuñ olmış 'âşık-ı
dîdâr mest

2. karârı yok:--ı

Gazel 491

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararsız olmak.

Göñül virme bu dünyâya
bilürsin pâyidâr olmaz
Geçer turmaz karârı yok sanasın
bir eser yildür

karbân:

1. kârbân:

Gazel 418

Mısra: 4

Kârvan, kervan, tüccar ve

yolcu kafilesi.

H`âb-ı gâfletden uyan yârân
kamu göçmekdedür
Çin seher uyhusını bil kârbân
görmez lezîz

kâr-ı kadeh:

1. kâr-ı kadeh:

Gazel 353

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadehin derinliği,dibi.

Mey mehekür kişinüñ içerisin
taşra kılır
Nik ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kadeh

karîb idesin:

1. karîb idesin:--e, --sin

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah'ın

rahmetine yakın olmak.

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüñe idesin
beni karîb

karîb olsun:

1. karîb olsun:--sun

Gazel 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) dertlere şifanın

kişiyeye yakın olması
kastedilmiştir.

Hokka-i gaybuñda çünki devâ
medfündür
Hokkayı keşf it şifâ ruzî saña
olsun karîb

karşu:

1. karşu:

Gazel 43

Mısra: 5

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Zerre gibi eyledüm karşu semâ
iy âfitâb
Tâ diyessin dâyimâ ol zâr u
sergerdân baña

2. karşuma:--ma

Gazel 54

Mısra: 6

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsnüñ hayâli karşuma çün kim
çerâğ ola

3. karşu:

Gazel 88

Mısra: 2

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Ger bâğ-ı hüsn içinde haddüñ
gülizâr ola
Lâyık budur bülbül-i dil karşu
zâr ola

4. karşu:

Gazel 139

Mısra: 8

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Her kaçan kaşd eyleseñ sinemde
bağrum delmege
Tır-i gamzeñ gelmedin cânım
çıkâr karşu saña

5. karşu:

Gazel 139

Mısra: 9

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Âteş-i şevkine karşu iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

6. karşısına:--s, -ı, -n, -a

Gazel 145

Mısra: 1

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Gül yüzüñ karşısına ger âh
iderse bu garîb
Tañ midür eyyâm-ı gülde nâle
eyler andelîb

7. karşu:

Gazel 163

Mısra: 4

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Bezm-i gamda içmege yârân-ıla
hün-ı ciger
Eylerem dil âteşine karşu bu
bağrum kebâb

8. karşu:

Gazel 320

Mısra: 3

-e karşı, -e doğru;

karşısında, önünde.

Gülsitân-ı hüsnüñe karşu senüñ
bülbülleyin
Şubh olınca eylerem feryâd u
efğân-ıla bahş

9. karşu:

Gazel 398

Mısra: 3

-e karşı, -e doğru;
karşısında, önünde.

Âteş-i hüsnü'ne karşı bugün iy
döst senüñ
Eyledüm cân u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

10. karşı:

Gazel 471

Mısra: 9

-e karşı, -e doğru;
karşısında, önünde.

Cemâlün şem'ine karşı
Muhibbî
Özin pervâne kıldı anı yandur

11. karşı:

Gazel 494

Mısra: 9

-e karşı, -e doğru;
karşısında, önünde.

Şem'î ruhına karşı Muhibbî
perr ü bâlün
Yansun ko seni eyledi pervâne
güzeller

12. karşımda:-m, -da

Gazel 102

Mısra: 6

*Bir yerin yüzü ve cephesi
karşısında bulunan II kat, ön,
huzur, makam.*

Şöyle rüsvâ eyledi ışkuñ bu ben
dīvāneyi
Hayret alur sâyemi karşımda
hayrāndur baña

13. karşımda:-m, -da

Gazel 150

Mısra: 1

*Bir yerin yüzü ve cephesi
karşısında bulunan II kat, ön,
huzur, makam.*

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol âlî-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânım aña
yir yir tınâb

14. karşımda:-m, -da

Gazel 150

Mısra: 5

*Bir yerin yüzü ve cephesi
karşısında bulunan II kat, ön,
huzur, makam.*

Esb-i nâz-ıla kaçan karşımda
cevlân eylese

Direm aña çek inānuñ ideyim
büs-ı rîkâb

15. karşında:-ñ, -da

Gazel 180

Mısra: 12

*Bir yerin yüzü ve cephesi
karşısında bulunan II kat, ön,
huzur, makam.*

Muhibbî uy imām-ı çeşme çün
kim

Olupdur kaşları karşında
mihrâb

16. karşında:-(n)da

Gazel 79

Mısra: 1

*Karşı II Sevgilinin
bulunduğu yer.*

Karşında ben pervāneyem sen
şem-i tábānsın baña
Işkuñla hem dīvāneyem sen
âfet-i cānsın baña

17. karşına:-ñ, -a

Gazel 226

Mısra: 6

Karşı, ön. II Huzur.

Cellād müjeñ teşne olupdur yine
kana
Işk ehlini karşına götür bir bir
'azâb it

18. karşına:-ñ, -a

Gazel 289

Mısra: 9

Karşı, ön. II Huzur.

Meclisünde şem'î gördüm
karşına par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nâr mest

karşı çıkup:

1. karşı çıkup:

Gazel 41

Mısra: 6

Kelime Tipi: Deyim

*Karşı çıkmak: karşına
çıkarak, dışarıdan gelen kimseyi
karşılamaya gitmek.*

Ya kaşundan tır gönderseñ dile
Karşı çıkup cânım eydür
merhabâ

karşula:

1. karşıladı:-dı

Gazel 268

Mısra: 5

Karşılamak.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
gam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

kārün:

1. kārün'a:-'a

Gazel 463

Mısra: 12

*Kur'an'da adı Firavun ve
Hâmân'la birlikte anılan, Mûsâ
Peygamber zamanında yaşamış,
zenginliği, cimriliği, Allah'a
olan isyanıyla ünlenip sonunda
malı ve mülküyle birlikte yere
geçmiş İsrailoğullarından
birdir.*

Olup dünyāya mâyil cem'
idenler
Geçer âhir yire Kārün'a beñzer

kārün-vār:

1. kārün-vār:

Gazel 445

Mısra: 6

*Büyük ve tükenmez
hazinelere sahip olan Karun
gibi.*

Kim mâyil ola dünyā metâ'ına
cem' ider
Kārün-vār 'aķıbet anı zemîn
tutar

kaş:

1. kaşım:-ı, -n, -ı

Gazel 6

Mısra: 8

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kullarla
kaph çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Tır-i müjgāni gelürse cân virem
şükranē ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam kurbān aña

2. kaşlaruñ:-lar, -uñ

Gazel 12

Mısra: 1

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kullarla
kaph çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Kaşlarıñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

3. **kaşu:**-ı, -

Gazel 17

Mısra: 6

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Müdâm akar ciger hûmı
gözümden
Uraldan kirptük okın ol kaşı ya

4. **kaşuñ:**-uñ

Gazel 27

Mısra: 3

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Gâh cevr ider gözün gâhî kaşuñ
Çün ire sehm saâdetdür baña

5. **kaşuñdan:**-uñ, -dan

Gazel 70

Mısra: 7

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Ya kaşuñdan tır gönder sîneme
Geldügince diyem aña merhabâ

6. **kaşlarıñ:**-lar, -uñ

Gazel 100

Mısra: 1

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Kirpügün sihr oklarındur
kaşlarıñ kavş-i belâ
Vây aña kim döstüm işkuña ola
mübtelâ

7. **kaşları:**-lar, -ı

Gazel 180

Mısra: 12

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Muhibbî uy imâm-ı çeşme çün
kim
Olupdur kaşları karşuñda
mihrâb

8. **kaşları:**-lar, -ı

Gazel 198

Mısra: 8

Göz çukuru üzerinde bir

*yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Taht-ı âc üstinde hâli san Hâbeş
sulţânıdır
Kaşları tuğrâsını gördün hemân
ünvânın öp

9. **kaşuñla:**-uñ, -la

Gazel 273

Mısra: 3

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Haţuñ tezvürine kaşuñla zülfün
Görüñ eyler mi bir toğrı şehâdet

10. **kaşlarıña:**-lar, -un, -a

Gazel 303

Mısra: 7

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Ya kaşlarıña cân-ıla kurbân
olalıdan
Ğamzeñ okına sînemi itdüm
siper iy döst

11. **kaşlarını:**-lar, -ın, -ı

Gazel 397

Mısra: 4

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Kâmet getürse yâr kıyâmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

12. **kaşlarıñ:**-lar, -uñ

Gazel 422

Mısra: 3

*Göz çukuru üzerinde bir
yay gibi uzanan, üzeri kollarla
kaplı çıkıntı II sevgilinin kaşları.*

Ya kaşlarıñ kuraldan kurbânıñ
oldum iy döst
Bu sîne tırkeşidür ğamzeñ
hadenge beñzer

13. **kaşı:**-ı

Gazel 9

Mısra: 1

Düşman.

Sînem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

14. **kaşı:**-ı

Gazel 110

Mısra: 14

Düşman.

Bu Muhibbî yüz çevürmez gelse
müjgân okları
İy kaşı ya eyledi çün sînesin
kalkan aña

kâşân:

1. **kâşân'a:**-a

Gazel 278

Mısra: 10

Kaşan, İran'da bir şehir.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehi
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî ğazelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

kâşâne:

1. **kâşâneme:**-m, -e

Gazel 481

Mısra: 7

*Köşk, saray. II Âşığın
gönlü.*

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
ğam kâşâneme
Mâ-ħazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu peymânedür

kaşd:

1. **kaşduñ:**-un

Gazel 127

Mısra: 7

*(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gâye.*

Dil alup kaşduñ bu dem ger cân
ise
Olmışam ben cân-ıla kurbân aña

2. **kaşdı:**-ı

Gazel 137

Mısra: 6

*(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gâye.*

Ağl alup dil mülkine hüküm itdi
kâfir ğamzesi
Korkaram şimden girü kaşdı
anuñ imân ola

3. **kaşduñ:**-un

Gazel 422

Mısra: 5

(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gāye.

'Aqlumı alduñ evvel imāna
kaşduñ āhir
Zünnār-ı zülfün-ile çeşmün
Firenge beñzer

4. **kaşdı:-ı**

Gazel 444

Mısra: 7

(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gāye.

Çeşm-i hūn-rizūnūñ nedür kaşdı
Her dem 'uşşāka işi 'arbededür

5. **kaşdına:-ı, -n, -a**

Gazel 465

Mısra: 9

(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gāye.

Çeşmi yine bu Muhibbī kaşdına
Elde hūnın dökmege hañçer
tutar

6. **kaşdı:-ı**

Gazel 478

Mısra: 4

(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gāye.

İy dil-i sevdā-zede zülfinden
umma sen vefā
Hey ne kāfirdür sitemden sanma
kaşdı gayırdu

kaşd evledügi:

1. **kaşd evledügi:--düg, --ı**

Gazel 461

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amaç olarak

*almak,yapılmak veya söylenmek
istenen.*

Ġamz oklarına sinede bu dil
nişānedür
Kaşd evledügi sine degül bil ki
cānadur

kaşd evledüm:

1. **kaşd evledüm:--düm**

Gazel 154

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Niyetlenmek.

İşk deryāsına düşdüm irmedüm
pāyānına

Niçe kez kaşd eyledüm māhī
gibi aña talup

2. **kaşd eyledüm:--dü, --m**

Gazel 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Niyetlenmek.

Dün gice kaşd eyledüm tā kim
görem rüy-ı habīb
Māni oldı araya girdi bulut gibi
rakīb

3. **kaşd eyledüm:--dü, --m**

Gazel 403

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir amaç güderek bir işe
girişmek, niyet etmek.*

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaşd
eyledüm ammā çi süd
Zāhir eyler āh u eşk ü bir yaña
ruhsār-ı zerd

kaşd evleseñ:

1. **kaşd evleseñ:-se, -n**

Gazel 68

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saldırmak.

Eger kaşd evleseñ tıguñla cāna
Öñüñden ırmayam boynumı
kaşā

2. **kaşd evleseñ:--sen**

Gazel 139

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saldırmak.

Her kaçan kaşd evleseñ sīnemde
bağrum delmege
Tır-i ğamzeñ gelmedin cānum
çıkār karşı saña

kaşd ide:

1. **kaşd ide:--e**

Gazel 494

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Amaçlamak, niyet etmek;
istemek, arzu etmek.*

Dürler döküben pāyına İşār ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaşd ide seyrāna
güzeller

kaşd ider:

1. **kaşd ider:--e, --r**

Gazel 327

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kötülük etmek, zarar
vermeye niyet etmek, zarar
vermek maksadıyla harekete
geçmek.*

Kāfir hañımı gör nice İslāma
kaşd ider

Hāzırlanur ki eyleye baş
kaldurup hurūc

kaşd itse:

1. **kaşd itse:--se**

Gazel 342

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

*Niyetlenmek, harekete
geçmek, teşebbüs etmek.*

Mārdur zülfı dilā kaşd itse her
dem cānuña

Ġam degül tiryākdür la 'l-i
lebūñden yaña kaş

kaşdı:

1. **kaşdı:-ı**

Gazel 217

Mısra: 2

(Ar.) Niyet, istek, amaç,
gāye.

Āşık dilemez ola bugün sag u
selāmet
Dāyim bu-durur kaşdı anuñ ola
melāmet

kaşdı cānadur:

1. **kaşdı cānadur:--ı, --dur**

Gazel 472

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
niyetinin aşğın gönliü olduğu
ifade edilmektedir.*

Göñlümi aldı kaşdı yine şimdi
cānadur
Kanumı içdi hūnı gözi meyli
cānadur

kaşdün-ısa:

1. **kaşdün-ısa:--u, --n, --ı, --sa**

Gazel 303

Mısra: 9
Sahip olmak istemek.niyet etmek(aşığın canı bağlamında).

Gönlümi alup şimdi eger
kaşdün-ısa cân
Çokdan komışam yoluña ben
cân u ser iy döst

kāse:

1. **kāse**ler:-*ler*

Gazel 248

Mısra: 10

Kadeh, peymane.

Pāy-ı hūma sebū gibi ser ko
Muhibbī var
Olur çü soñra hādi ş eden
kāseler şikest

kāse itmişler:

1. **kāse itmişler**:-*miş, --ler*

Gazel 438

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgili toprağının uzunca
bir süre kadeh olarak
kullanıldığı kastedilmektedir.*

Elde tutduğun kadeh bil
şehlerün toprağıdır
Niçe yıllar kāse itmişler anı
Kāvus'a sor

kāse-i çeşmüm:

1. **kāse-i çeşmüm**:-*ü, --m*

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gözün çanağı , göz çukuru,
gözün kadehi.*

Niçe bir öldüre gamzeñ bu
Muhibbī kuluñı
Ya benüm kāse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

kāselerden kadeh ser:

1. **kāselerden kadeh ser**:-*ler, -den*

Gazel 349

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak toprak
çanaklardan bir sürü
kadeh(mey) çıkar anlamı
kastedilmektedir.*

Rezmgāh içre Muhibbī merd
olanlara müdām
Hün-ı düşmen mi gerekdür
kāselerden ser kadeh

kaşı mihrābına:

1. **kaşı mihrābına**:-*t, --t, --n, --a-t, -n, -a*

Gazel 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kaşlarının mihrabına
karşı. Klasik şiirde kaşlar
kemerli ve kavisli şekliyle
mihraba benzetilir. mihrab:
camilerde, mescidlerde
yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene
ayrılmış olan oyuk, girintili yer.
II mec. Sevgilinin kaşları.*

Varsa küyına gönül şihhat bulur
Kaşı mihrābına eyler intisāb

kaşı ya:

1. **kaşı ya:**

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keman kaşlı dilber.

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
tırūñ sineme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermendenden yaña

kaşı vavı:

1. **kaşı vavı**:-*t, --t*

Gazel 435

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin yay gibi
kaşlarından
gelen(silah,yaralayıcı)
anlamında.*

Kaşı yayı gamze okın gizlü atar
sineme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrular midur

kaşı vavına:

1. **kaşı vavına**:-*t, --n, --a*

Gazel 368

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yay gibi kaş.

Döymeye gamzeleri tirine sinem
siperi
Her kaçan vire kaşı yayına ol
çeşmi küşād

kaşı yayına komış:

1. **kaşı yayına komış**:-*miş*

Gazel 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığı
yaralayıcı okları atabilmek için
kaşları bir ok-yay münasebetiyle
anılmıştır.*

Kaşı yayına komış gamz okını
çün ol habīb
Rāhat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dāyımā

kaşı vavından:

1. **kaşı vavından**:-*t, -n, -dan*

Gazel 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin yay gibi
kaşlarından
gelen(silah,yaralayıcı)
anlamında.*

Kaşı vavından gelüp togrılsa tır-
i gamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sinemi
kalkan aña

kāşid ol:

1. **kāşid ol:**

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Haber
götüren,postacı(ulak) olmak.*

Nāmede cevri ü cefāsın yād idüp
gönderdi yār
Nefha-i Rūhu'l-ğudūs san oldı
ol kāşid baña

kāşki:

1. **kāşki:**

Gazel 349

Mısra: 7

*"keşke, mümkünü olsa
da..." anlamında temenni edati.*

Kāşki hāk olsa idüm ben der-i
meyhānede
Māh-rūlar içdügince her yaña
serper kadeh

2. kâşkî:

Gazel 105

Mısra: 2

"keşke, mümkünü olsa
da..." anlamında temenni edati.

Hâşılum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşkî göstermeye-y-dî rüyim ol
bed-hû baña

kaşlaruñ çin evleyüp:

1. kaşlaruñ çin evleyüp:--lar, - -un, --y, --üp--y, --üp

Gazel 339

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kaşlarını

çatması.

Kaşlaruñ çin evleyüp alduñ
çarâr u şabrumı
Ne revâdur döstüm almak bu
virândan hârâc

kaşlaruñ va:

1. kaşlaruñ va:

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yaya benzeyen

kaşları.

Siper kıldı belâ tîrine sînem
Kılan kirpükleruñ ok kaşlaruñ
ya

kaşlaruñ yayını:

1. kaşlaruñ yayını:--lar, --u, -- n, --i, --n, --i

Gazel 344

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin kaşları
öldürücülük özelliğiyle savaş
aleti olan okun gerildiği yaya
benzetilmiştir.*

Kaşlaruñ yayını cânâ Zâl u
Rüstem çekmeye
'Âşık-ı dil-hastelerde var mı bu
mikdâr güç

kaşr:

1. kaşrını:-i, -ni

Gazel 38

Mısra: 3

Köşk, kâşâne, saray.

Yüce itmişdür felekden kaşrını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efgân aña

kaşr-ı vaşla:

1. kaşr-ı vaşla:--a

Gazel 262

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye ulaşma,kavuşma

köşkü.

Yücedür kaşr-ı vaşla irişilmez
Egerçi düd-ı âhum perr ü bâlest

kassâmı:

1. kassâmı:-ı

Gazel 78

Mısra: 3

1) Vârisler arasında miras
malını taksim eden ve
küçüklerin hakkını koruyan
şeriat memuru. 2)Taksim eden.
3)Hayrı çok olan kimse.
4)Yorulmuş, kendini bırakmış,
mahzun kişi.

Çün ezal kassâmı kısmet
eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi
handâni saña

kaşuñ mihrâbına:

1. kaşuñ mihrâbına:--u, --n, -- i, --n, --a

Gazel 464

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) kaşının

*mihraba benzeyen kavisli
yerine. - Sevgilinin kaşı kibleye
benzetilmiştir. -*

Secde itse dil kaşuñ mihrâbına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrûlara
peyvestedür

kaşuñ tākına:

1. kaşuñ tākına:--u, --n, --i, --n, --a

Gazel 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin göz çukuru

*üzerinde bir yay gibi uzanan
kavisli kaşları kastedilmiştir.*

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

2. kaşuñ tākına:--u, --n, --i, --n, --a

Gazel 265

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin göz çukuru

*üzerinde bir yay gibi uzanan
kavisli kaşları kastedilmiştir.*

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

kaşuñ vaşfın:

1. kaşuñ vaşfın:--u, --n, --i, --n

Gazel 450

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yaya benzeyen

kaşının özellikleri kastedilmiştir.

Göreliden tîğ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşirüñ
Kaşuñ vaşfın işidelden kemânuñ
yayı kayıdur

kaşuñdan tîr gönderseñ:

1. kaşuñdan tîr gönderseñ:- der, -sen

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte sevgilinin yaya

*benzetilen kaşlarından aşığa ok
göndermesi,delici bakışlar
atması.*

Ya kaşuñdan tîr gönderseñ dile
Karşu çıkup cânım eydür
merhâbâ

kat:

1. katı:-ı

Gazel 129

Mısra: 3

Huzur, makam.

Işkı ben âsân sanurdum katı
müşkil kâr imiş
Cân u serden kim ki geçmez
baglamasun dil aña

2. katında:-ı, -n, -da

Gazel 200

Mısra: **10**
Huzur, makam veya
yaşanılan yer.

İy Muhibbî cüra-i cām-ı
maḥabbet nūş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur şarāb

3. **katumda**:-um, -da
Gazel 256
Mısra: **4**
Huzur, makam veya
yaşanılan yer.

Eyler cefā vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrüñ
berāberest

4. **katında**:-ı, -(n)da
Gazel 356
Mısra: **3**
Huzur, makam veya
yaşanılan yer.

Zevk ehlinüñ katında şu kim
mey şabūh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ğidā-yı rūh

5. **katumda**:-um, -da
Gazel 419
Mısra: **6**
Huzur, makam veya
yaşanılan yer.

Pādişāh taḥfe itdüm cān u dil
eyle kabūl
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezīz

6. **katma**:-ma
Gazel 446
Mısra: **5**
Ekleme, dahil etmek.

Ni‘met-i vaşla ziyāde katma
hicrān milḥini
İdemez kimse taḥammül çünkü
ğāyet tuzludur

kat eyleseñ:

1. **kaḫ eyleseñ:**
Gazel 41
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki büklüm etmek.

Tiğ-ı cevr-ile başum kaḫ eyleseñ
Rāzıyam tek kılma kapuñdan
cüdā

kat ideliden berü:

1. **kaḫ ideliden berü**:-e, -li, --
den

Gazel 258
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığıñ başının
sevgilinin huzurunda
kesilmesi, feda olması
kastedilmektedir.

Küyuñda serüm kaḫ ideliden
berü iy döst
Tiğüña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

kat iderseñ:

1. **kaḫ iderseñ**:-se, -n
Gazel 70
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kesmek, son vermek.

Kaḫ iderseñ bu Muhibbî başını
Yıgdür aña itme kapuñdan cüdā

kat kılsun:

1. **kaḫ kılsun**:-sun
Gazel 85
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ekleme, dahil etmek.

İy Muhibbî ele alsun tiğim
cellād-ı ışk
Kaḫ kılsun elüñi kılsañ eger
dāmān cüdā

kata:

1. **kaḫā:**
Gazel 50
Mısra: **2**
Asla, hiç.

Eger her dem urasın tiği cānā
Kaçuram gerdenümi sanma kaḫā

2. **kaḫā:**
Gazel 68
Mısra: **2**
Asla, hiç.

Eger kaşd eyleseñ tiğüñla cāna
Öñüñden ırmayam boynumı
kaḫā

katı:

1. **katıdur**:-dur
Gazel 270
Mısra: **7**
Çok, ağır.

Çekilmez katıdur ‘ışkuñ kemānı
Ne ūkaḫ var çekile vü ne küdret

2. **katı**:-ı
Gazel 240
Mısra: **4**
Huzur, makam veya
yaşanılan yer.

Uzak menzil ü yok elde zevāde
Katı müşkil olupdur pāda leng-
est

3. **katı:**
Gazel 83
Mısra: **1**
Aşırı derecede, şiddetli,
çok fazla.

Katı düşvār oldı hālüm
n‘eylesün tedbīr aña
Hey ne sengin dil olur āh
eylemez teşir aña

4. **katı:**
Gazel 176
Mısra: **11**
Aşırı derecede, şiddetli,
çok fazla.

Oldı Muhibbî derdüñ-ile katı
mübtelā
İy dil tabībi eyle meded aña bir
cevāb

5. **katı:**
Gazel 370
Mısra: **7**
"Çok, pek, aşırı derecede"
anlamında zarf.

Yol bulmadı Şīrīn’e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhād

6. **katı:**
Gazel 450
Mısra: **4**
"Çok, pek, aşırı derecede"
anlamında zarf.

Görinen bu felek üzre gehī
kaḫs-i kuzāh sanma
Atar āh okların ‘aşık anuñla katı
yayıdır

7. katı:

Gazel 497

Mısra: 10

"Çok, pek, aşırı derecede"
anlamında zarf.

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

katı dīvānedür:

1. katı dīvānedür:--dür

Gazel 333

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşırı derecede sevgiliye
düşkün olmak, aşıklık
kastedilmektedir.*

Şarāb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Katı dīvānedür gönlüm aña
kalma geçenden geç

katı düşvār olmak:

1. katı düşvār olmak:--mak

Gazel 344

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok derecede sıkıntı içinde
bulunmak.*

Kıl devā la'l-i lebüñden bu
Muhibbī ḥastaya
Bister-i ğamda yatup olmak katı
düşvār güç

kat' -ı menzil:

1. kat' -ı menzil:

Gazel 249

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Menzil almak, yol almak.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli āsān
Ne kat' -ı menzil aña ne
maḳāmāt

kat' -ı zünnār:

1. kat' -ı zünnār:

Gazel 467

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zünnarı, kuşağı kesmek.

Zülfini kesse nigārum göricek
anı didüm

Kaṭ' -ı zünnār idüben müslim
olup dīne gelür

kātīb ola:

1. kātīb ola:--a

Gazel 416

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazan,yazıcı.

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kātīb ola
ḥalk-ı cihān
Baḥr eger cümle mürekkeb ola
yaparak kāğız

katında aġlarsam:

**1. katında aġlarsam:--ı, --n, --
da, --r, --sa, --m**

Gazel 283

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin kapı
eşiğinde aġlamak kastediliyor.*

Ḥālüm aġlarsam katında ḥ'āba
varmaz çeşm-i yār
Miḥnet ü derdüm aña efsāne
oldı 'ākıbet

katl:

1. katlüme:--üm, -e

Gazel 264

Mısra: 3

Katletmek, öldürmek,

*yaşamına son vermek, canına
kıymak.*

Ḥançer çekerse katlüme ḥünī
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kāyıl olur olsa kişi
mest

katl eyledi:

1. katl eyledi:--dı

Gazel 352

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Katletmek, öldürmek.

Cümle 'uşşakımı katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarīḥ

katlan:

1. katlana:--a

Gazel 353

Mısra: 8

*Katlanmak, tahammül
etmek.*

Baña nevbet gelicek eyledi
ihmāl sāķī
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kadeḥ

katlanuban:

1. katlanuban:--uban

Gazel 392

Mısra: 11

*Katlanmak, dayanmak, sabır
etmek.*

Ehl-i şirkün niçe yıl katlanuban
zaḥmetine
Eyledün emr-i Ḥüdā'yı komaga
sa'y-i vücüd

katre:

1. katre:

Gazel 252

Mısra: 2

Damla II çok az miktar.

Derdüme nisbet benüm bir
zerredür bu kāyınāt
Yaşumuñ yanında katre görünür
Nıl ü Furāt

2. katredür:--dür

Gazel 487

Mısra: 3

Damla II çok az miktar.

Katredür gerçi suḥen līk
dehenden çıkıcak
Kıymetın kim ki bilür ol aña
dür-dāne olur

katre deryā:

1. katre deryā:

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşğın gözyaşları
o kadar fazladır ki denizlerin
suyu onun gözyaşları yanında
ancak bir kaç damla su olarak
görülebilir anlamı
kastedilmiştir.*

Cehennem bir şerer āhum
odından

Gözüm yaşına nisbet katre deryā

katre katre:

1. **kaatre kaatre:**
Gazel 232
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla.

Kaatre kaatre kanlu yaşuñ rişte-i
cân üzere diz
Her birisi bî-bahâ la'l-i
Bedaşşân oldu tut

2. **kaatre kaatre:**
Gazel 439
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla.

Sinemüñ üstinde cânâ görinen
gam dağıdır
Kaatre kaatre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yaralar

3. **kaatre kaatre:**
Gazel 74
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla. II Damlalar halinde.

Kaatre kaatre eşki çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bâd-ı âhumdan temevvüc
eyleyüben baħr ola

katre oldı:

1. **kaatre oldı:--dı**
Gazel 193
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Damla damla olmak.

Ġam şebinde iy Muħibbî şol
kaadar kan agladıñ
Gözlerüñ yaşına nisbet kaatre
oldı nehr-i Zâb

katre-i la'l-i lebi:

1. **kaatre-i la'l-i lebi:--i**
Gazel 485
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin yakut gibi
kırımızı dudağının bir damlası
kastedilmektedir.*

Hün-bahâdur gamzesi öldürdüğü
dil-ħasteye
Bâde içse kaatre-i la'l-i lebi
meygün tamar

kavl-i edib:

1. **kaavl-i edib:**
Gazel 161
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güzel söz söyleyen
kişi,edebiyatçı.*

Ehl-i ışk olan meeldür kim
aıklan dūr olur
Pend-i nâşih istemez güş
eylemez kaavl-i edib

kavm-i semüd:

1. **kaavm-i semüd:**
Gazel 392
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Semud kavmi çığlığı. II
Burada Semud kavminin gök
gürlemesi ve yıldırma helâk
edilmesi benzetmesine yer
verilmiştir.*

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Ġudâ kaħr-ıla çün
kaavm-i Semüd

kavs-i belâ:

1. **kaavs-i belâ:**
Gazel 100
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Musibet yayı.

Kirpügüñ siħr oklarıdır
kaşlarıñ kaavs-i belâ
Vây aña kim döstüm ışkuña ola
mübtelâ

kavs-i kažadân:

1. **kaavs-i kažadân:--dan**
Gazel 233
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kaza yayı, baht, talih,
kader.*

Niçe bir sine tutasın siper-vâr
Gele kaavs-i kažadân tîre miħnet

kavs-i kuzah:

1. **kaavs-i kuzah:**
Gazel 450
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökkuşadı.

Görinen bu felek üzere gehî
kaavs-i kuzah sanma
Atar âh okların 'aşık anuñla katı
yayıdır

kaavus bendedür:

1. **kaavus bendedür:--dür**
Gazel 104
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İran'da Keyaniyan
sülalesinin ikinci hükümdarı
olan Keykâvüs'un sevgilinin
kapısında kul-köle olması
kastedilmiştir.*

Kapusında şâh-ı ışkuñ bendedür
Kaavus aña
Nâlesi ser-tâ nefir ü sine taħl u
küs aña

kaavus'a:

1. **kaavus'a:**
Gazel 438
Mısra: 4
*Keykâvüs (Şehnâme'de adı
anılan on ikinci İran
padişahı)un tacı.*

Elde tutduđuñ kaadeħ bil
şehlerüñ toprağıdır
Niçe yıllar kâse itmişler anı
Kaavus'a sor

kaavı:

1. **kaavıdur:--dur**
Gazel 450
Mısra: 6
Kayı, endişe, tasa.

Görelden tîğ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşürüñ
Kaşuñ vaşfin işidelden kemânuñ
yayı kaavıdur

kaavil:

1. **kaavil:**
Gazel 61
Mısra: 4
*Kaavil: Söyleyen, inanan,
boyun eğmiş,razi olmuş.*

Çeke cevr ü cefâ 'aşık idesin luţf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hiç
cihânda kimse kaavil hâ

2. **kaavil:**
Gazel 13

Mısra: 4
İnanmış, akli yatmış.

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini
İşidüp cān-ıla gönlüm oldılar
kâyil baña

kâyil olur:

1. **kâyil olur:--ur**
Gazel 264
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rıza göstermek, kabul etmek.

Ḥançer çekerse katlûme ḥünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kâyil olur olsa kişi
mest

kâyil olur idi:

1. **kâyil olur idi:-di**
Gazel 80
Mısra: 14
Kelime Tipi: -
Kabul etmek,onaylamak.

Derd-i ışkumı Muḥibbî görse
ger Ferhād u Ḳays
Olur idi ışkuma baş egdürüp
kâyil baña

kâyil-durur:

1. **kâyil-durur:--dur, --ur**
Gazel 492
Mısra: 6
Söyleyen,anlatan,nakleden.

Mihr ü mäh u nüh felek encüm
kamu ḥür u melek
Sen güzeller ḥusrevine cümlesi
kâyil-durur

kâvinât:

1. **kâvinātuñ:-uñ**
Gazel 253
Mısra: 7
Dünya, evren.

Baña keşf oldı sırrı kâvinātuñ
Ezelden bâdede var bu kerāmât

2. **kâvinātuñ:-uñ**
Gazel 365
Mısra: 3
Dünya, evren.

‘Ayān oldı ‘ulümü kâvinātuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

3. **kâvinât:**
Gazel 281
Mısra: 14
Alem, dünya.

İy Muḥibbî yâr-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getürür başuña
senüñ kâvinât

4. **kâvinât:**
Gazel 337
Mısra: 4
Alem, dünya.

‘Aşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kâvinât u nüh felek çâr ‘anâşır
vaḫt-i penc

kâvinât içinde inkılâb vardur:

1. **kâvinât içinde inkılâb vardur:--in, --de, --dur**
Gazel 193
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"Alem süreklî bir değişim ve dönüştüm halindedir." sözü kastedilmiştir.

Şādīye şād olma iy dil gelse
gam hem muḫtarib
Çün bilürsin kâvinât içinde
vardur inkılâb

kavır-:

1. **kavır:**
Gazel 216
Mısra: 10
Endişelenmek, kaygılanmak.

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdâlar
Muḥibbî bir gün ölürsin kavır
irkence yurduñ tut

kavna:

1. **kaynayup:-yup**
Gazel 242
Mısra: 2
Kaynamak: Coşmak, heyecanlanmak.

Olup mest ü ḫarâbâtî maḥabbet
cāmını nüş it

Ḥum-ı mey-ḫâne-veş her dem
safâdan kaynayup cüş it

kavs u ferhād:

1. **kavs u ferhād:**
Gazel 311
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecnun ve Ferhad.

Komazdı saña ‘ışkı Ḳays u
Ferhād
Muḥibbî olmasañ anlara vārış

kaz:

1. **kazarlıarsa:-ar, -lar, -sa**
Gazel 452
Mısra: 6
Toprağı herhangi bir şeyle yarıp eşerek yerinden çıkarmak.

La ‘lin añdum deşt-i gamda
şevk-ıla kan agladum
Her ne yirde kim kazarlıarsa
benüm kanum çıkar

kazâ:

1. **każâ:**
Gazel 184
Mısra: 7
Allah'ın takdiri,kader. II Talih,şans.

Ben maḥkeme-i ışka każâ ile
gelince
Ferhād baña muḫzır u Mecnün
ola nâyib

kazan:

1. **kazan:--a, --n**
Gazel 409
Mısra: 8
Kazanç sağlamak; olumlu bir sonuç elde etmek.

İster-iseñ ölmeyüp tâ ḫaşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyâda
kazan yaḫşı ad

kâzi-i ‘ışka:

1. **każi-i ‘ışka:--a**
Gazel 352
Mısra: 3
Aşk davalarına bakan,hüküm verme yetkisine sahip olan kadı,hakim.

İledüp hüccetini kâzî-i'ışka
haftuñ
Göriccek anı kabûl itdi didi naql-
i şahîh

kebâb:

1. kebâb:

Gazel 167

Mısra: 4

Aşığın yanmış gönlü.

Âteşe dil yandığına âhum
olmuşdur nişân
Düd revzenden çıkar ger âteşe
yansa kebâb

2. kebâb:

Gazel 498

Mısra: 6

Aşığın yanmış gönlü.

Kanum içse gamzeler ister ciğer
biryânını
Hağ dimişler serhoşuñ meyli
kebâb üstindedür

kebâb eyledi:

1. kebâb eyledi:--di

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ciğerini yakmak, kebab

etmek. Çok acı vermek.

Kıldı firkat gözümün yaşımı iy
döst şarâb
Bagrumı hasret odı eyledi ser-
cümle kebâb

kebâb eylemişem:

1. kebâb eylemişem:--miş, --em

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün

sevgili için yanıp,tutuşması
kastedilmiştir.

Bezm-i gam içre olalıdan gözi
yaşı müdâm
Yârân demine eylemişem
bagrumı kebâb

kebâb ide:

1. kebâb ide:--e

Gazel 203

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk ateşiyle
kavrulmak/yanmak.*

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muhibbî göz yaşı
Döne döne sıh-i miñnetle ide
bagruñ kebâb

kebâb itdi:

1. kebâb itdi:--di

Gazel 486

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yakmak, kavrulmak. || Çok
acı çektiirmek.*

Dil kebâb itdi ciğer mihmân
idüp derd ü gamı
Sâkî-i çeşmüm şarâb-ıçun
başından hün çeker

2. kebâb itdi:--di

Gazel 486

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ateşe karşı kızartılmış et,
büryan. || Aşk derdiyle yanmış
yürek.*

Dil kebâb itdi ciğer mihmân
idüp derd ü gamı
Sâkî-i çeşmüm şarâb-ıçun
başından hün çeker

kebâb ol:

1. kebâb ol:

Gazel 289

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Aşığın gönlü için) kebab
olmak, yanmak.*

Gül gül olmuş haddi beñzer
kanımı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebâb ol gözleri
hünh`âr mest

kebâb oldı:

1. kebâb oldı:--dı

Gazel 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yanmak, aşırı sevgi
sonucunda çok üzülmek.*

Hicr-ile cân u ciğer oldı kebâb
Hasretiyle bu gözüm yaşı şarâb

2. kebâb oldı:--dı

Gazel 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanmak, aşırı sevgi

sonucunda çok üzülmek.

Âh kim oldı firâkıyla bu dil
mülki harâb
Âteş-i ışk-ıla yandı oldı bu
bagrum kebâb

3. kebâb oldı:--dı

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yanmak, aşırı sevgi
sonucunda çok üzülmek.*

Hâne-i dilde gelün iyş idelüm
Dil kebâb oldı vü göz yaşı şarâb

kebâb olmayan:

**1. kebâb olmayan:--ma, --ya, --
n**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) yanıp

*tutuşmayan,pişmeyen-
olgunlaşmayan-manasında
kullanılmıştır.*

Ehl-i ışkuñ ne bilir derd ü belâ
vü miñnetin
Döne döne olmayan bu sıh-i
miñnetle kebâb

kebâb u eşk-i hününüm:

**1. kebâb u eşk-i hününüm:--ı, -
-num**

Gazel 434

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık acı ve

*kederden ciğerinin
kebab,gözyaşlarının ise kanlı
olduğunu söylemektedir.*

Ciger-pârem kebâb u eşk-i
hününüm şarâb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür gamuñ
şâh-ıla şöhetdür

kebâb-ı telh olur:

1. kebâb-ı telh olur:--ur

Gazel 364

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acılaşmış,tadı bozulmuş

*kebab haline gelmek
kastedilmektedir.*

Dil âteşine yandı bu bagrum
döne döne
Yansa kaçan ki âteşe olur
kebüb-ı telh

kebüd görünür:

1. **kebüd görünür:--in, --ür**
Gazel 373
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mor-mavi arası bir renk(göğün rengi).

Âteş-i 'ışkuñ yanaldan sînem
üzre çıkdı düd
Ol sebebden görünür çarhuñ yüzi
dâyim kebüd

kebüd görüldüğü:

1. **kebüd görüldüğü:--ün, --
düğ, --i**
Gazel 393
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gök rengi olarak görünmek.

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
göñlüm hânesin
Düd-ı âhumdan görüldüğü
budur çarhuñ kebüd

kebüd olsa:

1. **kebüd olsa:--sa**
Gazel 397
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzünün mavi renge bürünmesi,sümbül moru olması.

Âh eyledükçe olsa 'aceb mi bu
çarh kebüd
Dem var mı aña çıkmaya dil
âteşiyle düd

kebüd rengi:

1. **kebüd rengi:--i**
Gazel 298
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mavi,gök rengi.

Şol kadar âh eyledüm çıkdı
felekler saqfına
Görünür çarhuñ kebüd rengi oldı
eyvânı dürüst

kec:

1. **kecdür:--dür**
Gazel 455
Mısra: 7
*Eğri, çarpık, mukavves,
ters.*

Deyr-i hüsnünde neden
ebrüaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

2. **kec:**
Gazel 341
Mısra: 4
*Eğri büğrü, çarpık, düzgün
olmayan, yalan.*

Muşhaf-ı hüsnün haqı ben
togrıyam kaddün gibi
Kâfirem zülfün gibi ger var-ısa
göñlümde kec

keç külehest:

1. **keç külehest:--est**
Gazel 268
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğri,yamuk taç,takke ya da baş örtüsü kastedilmiştir.

Yârı gördüm nâgehân didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydüğü zerrîn kabâ başındaki
keç külehest

kec olsa:

1. **kec olsa:--sa**
Gazel 455
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanlış, hatalı olmak.

Deyr-i hüsnünde neden
ebrüaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

kef ü pā:

1. **kef ü pā:**
Gazel 31
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
El ve ayak.

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre
koyasın kef ü pā

kefen:

1. **kefenüm:--üm**
Gazel 100
Mısra: 8
Ar. Ölüye sarılan bez.

Ser-i zülf-i siyehün yolına cân
terk ideli
Yüzüm aklığına tañ mı kefenüm
şâhid ola

2. **kefenden:--den**
Gazel 323
Mısra: 2
*Ölüye sarılan bez, kefen. **
şehit olunan kimseye kafen sarılmaması ve şehitlerin elbiselerinin şehitlik emaresi olarak üzerlerinde kalacak şekilde defnedilmesi bir gelenektir.

Dilâ Mecnün-şıfat 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehid-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

kefen-i çâke:

1. **kefen-i çâke:--e**
Gazel 456
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parçalanmış,yurtık kefen(aşğın kederden kefeni parçalaması bağlamında).

Lezzet-i tîğ-ı gam-ı yâr-ıla âhîr
ölenün
Lâle-veş kanlu libâsı kefen-i
çâke çıkar

kelâm:

1. **kelâmı:--ı, -n, -ı**
Gazel 173
Mısra: 7
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.

Eyleme şüfnün kelâmını güş
Rind olup eyle derd-i h'ârî taleb

2. **kelâmuñ:--uñ**
Gazel 419
Mısra: 14
Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zîkr eyledün
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

3. **kelāmını**:-i, -n, -i

Gazel 420

Mısra: 3

Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.

Şîrîn lebûn kelāmını tekrâr ider gönül

Olur cihânda kâd-i mükerrer meger lezîz

4. **kelâm**:

Gazel 467

Mısra: 8

Bir düşünceyi ifade eden kelime dizisi, söz, kavl.

Ne kadar guşşam ola la 'l-i lebin yâd idicek
Ġam kalur mı ki kelâm ol leb-i şîrîne gelür

kelâma gelmez:

1. **kelâma gelmez**:-mez

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**
Söylemeye gelmemek.

Oldı hâmüş göreliden gonca leblerün

Gelmez kelâma bir kişünün gönli dar ola

kelâmuñ sihrdür beñzer:

1. **kelâmuñ sihrdür beñzer**:-u, --n, --dür, --r

Gazel 490

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin sözleri aşığı

etikisi altına alan büyüğü sözlere benzetilmiştir.

Sen perî-rüyî Muhibbî itdi efsün-ıla râm
Sihrdür beñzer kelâmuñ meyli sen sâhirdedür

kelec kılmazsın:

1. **kelec kılmazsın**:-maz, --sın

Gazel 341

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alay etmek, söz söylemek.

İy güzeller şâhî kılmazsın benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü maḥabbet sende lec

kelisâ:

1. **kelisâdan**:-dan

Gazel 20

Mısra: 6

Kilise, Hristiyan mabedi.

Arz kılsañ görseler bir kez senün taşvîrünü
Varmaz idi ehl-i şirk olan kelisâdan yaña

kelle:

1. **kelleyi**:-y, -i

Gazel 355

Mısra: 4

Baş. II Aşıkların başı.

Bil ğanîmet 'ömri fevt itme elünden sâğarı
İtmedin bu çarḥ-ı zâlim kelleyi pürhün kadeḥ

kem olduğın:

1. **kem olduğın**:-dug, --t, --n

Gazel 361

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü veya fena halde bulunmak(sevgilinin saçı bağlamında).

Kesme zülfün döstüm 'ömr-durur 'âşıklarun
Bir kılun kem olduğın kim isteye ol ola yoḥ

kemâl-i lutfına:

1. **kemâl-i lutfına**:-t, --n, --a

Gazel 384

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertliğinin büyüklüğüne.

Şüfî diler ki bula na'îmi riya ile 'Âşık kemâl-i lutfına yâruñ ider ümîd

kemâl-i nazm-ıla:

1. **kemâl-i nazm-ıla**:-t, --la

Gazel 428

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şiirin mükemmelliği, şiir söylemede olgunluğa ulaşma.

Didiler şî'r-i ḥayâl-engîzine tarz-ı ḥasen
Ol da bu dehrün kemâl-i nazm-ıla Selmân'ıdur

kemân:

1. **kemân:**

Gazel 20

Mısra: 3

Yay (sevgilinin yay gibi kaşı).

Tîr-i âha kâddüni bük eyle bir çâhî kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla yadan yaña

2. **kemân:**

Gazel 22

Mısra: 5

Yay (sevgilinin yay gibi kaşı).

İy kemân ebrü alaldan tîr-i ğamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur zaḥm-ı peykân olmaya

3. **kemânın**:-ın

Gazel 216

Mısra: 4

Yay (sevgilinin yay gibi kaşı).

Bugün meydân-ı rifatde murâduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemânın anı kurduñ tut

kemân ebrü:

1. **kemân ebrü:**

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaşlı.

Gönderürse ol kemân ebrü eger ğamz okların
Geçürüp sînemden idem cân içinde yir aña

2. **kemân ebrü:**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keman kaşlı (sevgili).

Bir kemân ebrü güzel zâhirde cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur baña

kemānuñ yayı:

1. kemānuñ yayı:--u, --n, --i

Gazel 450

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) keman olarak
bilinen çalgının yayları
kastedilmiştir(sevgilinin kaşları
bağlamında).

Göreliden tığ u çeşmüni gedildi
yüzi şemşürün
Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ
yayı kayıdır

kemend:

1. kemend:

Gazel 414

Mısra: 1

Bir cismi çekmek amacıyla
atılan kalın ip. II Sevgilinin
kıvrımlı saçı.

Döstum boynuñda n'eyler
kākül-i müşgîn kemend
Çünkü ben dīvāneyem lāyık-
durur baña o bend

kemend dakduñ:

1. kemend dakduñ:--du, --n

Gazel 380

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın boynuna ip
geçirmek,zincir takmak
anlamında kullanılmıştır.

Çin idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dīvāne olsa lāyık
olur aña bend

kemend evle:

1. kemend evle:

Gazel 375

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eskiden idamlarda
kullanılan ilmekli yağlı kayış
haline getirmek.

Boynuma eyle ser-i zülfün
kemend
Olmışam dīvāne lāyık baña
bend

kemend saldı:

1. kemend saldı:--dı

Gazel 398

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir cismi çekmek amacıyla
atılan kalın ip II sevgilinin saçı.

Saldı dil gerdenine zülfün eyâ
döst kemend
Eyledi 'ömri dirâz ola bu
dīvāneye bend

kemend-i zülfünü:

1. kemend-i zülfünü:--ü, -(n)i

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şaçların kıvrımları.

Mecnünüñ oldı iy saçı leyli
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfünü boynına
bag ola

kemer:

1. kemer:

Gazel 495

Mısra: 12

Bel kuşağı. II Aşığın
kolları.

Muhibbî 'ışka kul oldı göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çâkerdür

kemîn ider:

1. kemîn ider:--e, --r

Gazel 480

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Pusu,tuzak kurmak.

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaşdın eyler okını gezler
kiriştedür

kemîn tutar:

1. kemîn tutar:--a, --r

Gazel 445

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Pusu tutmak,tuzak kurmak.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kafada perçemi yāruñ
kemîn tutar

kemter:

1. kemter:

Gazel 377

Mısra: 8

Aciz, pek aciz, çok
değersiz, daha aşağı, aşağıda
bulunan, hakir, itibarsız.

Pâdişâh-ı 'âlem olmakdan ise
yigdür baña
Hıdmet idüp âsitānuñda olam
kemter 'abîd

kemter bendeñi:

1. kemter bendeñi:--n, --i

Gazel 365

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aciz,fakir köle.

Dü 'âlem şâhısın çâkerlerüñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

kenâr:

1. kenârı:--ı

Gazel 173

Mısra: 4

Bir şeyin, bir yerin bitiş
kısmı veya yakını. II Kıyı, sahil.

Bahr-ı gam mevc urursa eyle
hemân
Keştî-i mey eyle kenârı taleb

2. kenâra:--a

Gazel 458

Mısra: 3

Bir şeyin, bir yerin bitiş
kısmı veya yakını, kıyı.

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-quad
Kâni'em dāyim hayâl-i kaddi
âğüşumdudur

kenâr-ı âsümân:

1. kenâr-ı âsümân:

Gazel 378

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gökyüzünün kenarı.

Tutuşur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân
Ol şererden yanısardur hey
meded cânım meded

kendi:

1. **kendin:-ñ**
Gazel 246
Mısra: 9
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Sayar kendin Muhibbî
seglerinden
Dimez ol halkadan bîrûnam iy
döst

kendü:

1. **kendüni:-ñi**
Gazel 14
Mısra: 14
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Zülfî çevgânına top it başuñi
meydâna gel
Çün Muhibbî kendüni merdâne
söylersin baña

2. **kendüzin:-zi, -n**
Gazel 175
Mısra: 9
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüñe gel azâb

3. **kendüzüñe:-(ö)z, -üñ, -e**
Gazel 175
Mısra: 10
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüñe gel azâb

4. **kendü:**
Gazel 182
Mısra: 12
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Yandüñ iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı cahîm
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânüñ görüp

5. **kendüni:-ñ, -i**
Gazel 214
Mısra: 12
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ

Kendüni hemân ışk-ıla rüsvâ-yı
cihân it

6. **kendü:**
Gazel 248
Mısra: 8
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Mey-ğ'õra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ÷od
perest

7. **kendüyi:-yi**
Gazel 280
Mısra: 10
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Bu Muhibbî arzû-yı Ka'be-i
küym kılup
İdisedür cân u dilden kendüyi
kurbân-ı döst

8. **kendüyi:-y, -i**
Gazel 282
Mısra: 2
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Gül yüzinde komış 'anber
kâkül-i müşğîn-i döst
Eylemiş kendüyi çenber kâkül-i
müşğîn-i döst

9. **kendüñe:-ñ, -e**
Gazel 285
Mısra: 4
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Mihr ü vefâ gelmese senden ne
ğam baña
Tek cevri ü cefâ itmege kendüñe
'âdet it

10. **kendüni:-ñi**
Gazel 286
Mısra: 6
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Taht u tuc u saltanat berbâd olur
çün 'âkıbet
Kendüni 'âlem serîrine
Süleymân oldı tut

11. **kendüme:-m, -e**
Gazel 303
Mısra: 11
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Zâr u gamuñi eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy döst

12. **kendüyi:-y, -i**
Gazel 445
Mısra: 12
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Görmez Muhibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

13. **kendüzini:-zi, -n, -i**
Gazel 445
Mısra: 4
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Beñzer ki yâr âyineye eylemiş
nazâr
Hüsünin görelî kendüzini hîş-bîn
tutar

14. **kendüzini:-zi, -n, -i**
Gazel 456
Mısra: 10
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

Ğill ü gışdan yüri pâk eyle
Muhibbî kalbüñi
Zer gibi hâliş olan kendüzini
pâke çıkar

15. **kendüñe:-ñ, -e**
Gazel 475
Mısra: 3
"Kendi" dönüşlülük zamiri.

'âdet idinme kendüñe cevri
cefâyı hû
Nâz u girişme şive dahı vakthâ
olur

kendü hâlûme ko:

1. **kendü hâlûme ko:--ü, --m, --e**

Gazel 451
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(birini veya bir şeyi) kendi
hâlûne bırakmak: İlgilenmemek,
karışmamak.

Var iy tabîb sen beni ko kendü
hâlûme
Hicrân gamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

kendü süh:

1. **kendü süh:**
Gazel 358
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açık meşrepli, şen ve

*hareketinde serbest, oynak,
nazlı; neşeli (sevgili).*

Bu Muhibbî sevdiği bir hübdür
Şivesi çok nazı bî-ḥad kendü
şüh

kendümi:

1. **kendümi:-mi**
Gazel 13
Mısra: 11
"Kendi" dönüştülük zamiri.

Vâdi-i ışka düşüp dîvâne itdüm
kendümi
Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

kendüni merdâne tut:

1. **kendüni merdâne tut:--n, --i**
Gazel 243
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Erkekçe davranmak,
kendini sağlam tutmak.*

Tiğ-ı cevrenden Muhibbî key
sakın döndürme yüz
'Işk meydânına girdün kendüni
merdâne tut

kendüni tut:

1. **kendüni tut:--n, --i**
Gazel 453
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kendini tutmak, kendine
hakim olmak.*

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânun âlma
Şöyle tut kendüni kim şevk
ehlinün tarabıdır

kendüni yüce görme:

1. **kendüni yüce görme:--ni, --me**
Gazel 141
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Büyükleme, böbürlenme
içinde bulunmamak.*

Yüce görme kendüni ucb u
tekebbürden sakın
Kim ki kendüni görür yiri olur
âhîr leheb

**kendüsi fakîr ü sevdiği âli-
cenâb ola:**

1. **kendüsi fakîr ü sevdiği âli-
cenâb ola:--a, ---si, --dük, --i, --a**

Gazel 165
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgili yüce ve
yüksek yerde bulunsun, aşık
fakir, aşağı olmaya razıdır
anlamı kastedilmiştir.*

Âşık bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdiği âli-
cenâb

kendüvi görür:

1. **kendüvi görür:--yi, --ür**
Gazel 141
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) kim kendini ve
nefsini büyük görür, kibirlenir
ise anlamı kastedilmiştir.*

Yüce görme kendüni ucb u
tekebbürden sakın
Kim ki kendüvi görür yiri olur
âhîr leheb

kendüz:

1. **kendüzine:-i, -n, -e**
Gazel 318
Mısra: 2
"Kendi" dönüştülük zamiri.

'Âşık olan dâ'im eyler derd-i
cânân-ıla baḡş
İstemez kendüzine tā kıla
dermân-ıla baḡş

**kendüzine cevr ü cefâyı
itmesün:**

1. **kendüzine cevr ü cefâyı
itmesün:--+zi, +-ne, --yi, --me, -
-sin**
Gazel 171
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) insanın kendine
eziyet ve haksızlık etmemesi
gerektiği kastedilmiştir.*

İtmesün cevr ü cefâyı kendüzine
hü habîb

Ḥastanuñ aḥvâli n'olur bilmeye
derdin tabîb

kendüzüm:

1. **kendüzüm:**
Gazel 440
Mısra: 8
"Kendi" dönüştülük zamiri.

İy saçı leylâ ḥaber sorma bu ben
dîvânenen
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem ḥaber

kerâmât:

1. **kerâmât:**
Gazel 253
Mısra: 8
*(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın
kendisine yakın kullarına
lutfettiği olağanüstü şeyler
yapma gücü ile ortaya koyduğu,
akıl sınırlarını aşan tabiat üstü
iş, hârikulâde hal.*

Baña keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bâdede var bu kerâmât

kerâmet:

1. **kerâmet:**
Gazel 205
Mısra: 4
*(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın
kendisine yakın kullarına
lutfettiği olağanüstü şeyler
yapma gücü ile ortaya koyduğu,
akıl sınırlarını aşan tabiat üstü
iş, hârikulâde hal.*

Teşneler bî-ḥad yatur küyünda
iy İsi-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-ḳarîb

2. **kerâmet:**
Gazel 220
Mısra: 8
*(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın
kendisine yakın kullarına
lutfettiği olağanüstü şeyler
yapma gücü ile ortaya koyduğu,
akıl sınırlarını aşan tabiat üstü
iş, hârikulâde hal.*

Sundı bir ḡam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılur kerâmet

3. **kerâmet:**

Gazel 294

Mısra: 8

(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Ufatmak sāğarı zâhid hüner mi
Bütün kılmak-durur anı kerâmet

4. **kerâmet:**

Gazel 296

Mısra: 6

(Ar.) Bir ermişin, Allah'ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.

Öldürse eger gamzesi eyler lebi
ihyâ
Meh-rûlara yitmez mi 'aceb
bunca kerâmet

kerâmet olur:

1. **kerâmet olur:--ur**

Gazel 254

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cömertlik, lütuf olur.

Her hasta dili zinde kılur bir
kadeh ile
Bu deñlü olur küy-ı harâbâtda
kerâmet

kerem:

1. **kerem:**

Gazel 76

Mısra: 16

(Ar.) Cömertlik, iyilik,
bağış, ihsan.

Eger lutf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmuşdur bu
âlemde kerem peydâ

2. **kerem:**

Gazel 154

Mısra: 10

(Ar.) Cömertlik, iyilik,
bağış, ihsan.

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime

Çün kerem kânı efendüñdür o
Gaffârü'z-zünüb

3. **keremdür:--dür**

Gazel 267

Mısra: 13

(Ar.) Cömertlik, iyilik,
bağış, ihsan.

Umar senden kerîm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefâ'at

4. **keremden:--den**

Gazel 284

Mısra: 10

(Ar.) Cömertlik, iyilik,
bağış, ihsan.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yâ Rab kabül eyle keremden
'inâyet it

kerem evle:

1. **kerem eyle:**

Gazel 285

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**
Cömertlik etmek, iyilik
etmek.

Dil-ğaste yatur derd-ile bilmez
deva aña
İy dil tabîb[i] eyle kerem gel
i'âdet it

kerem it:

1. **kerem it:**

Gazel 430

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilikte bulunmak,
lütfetmek.

Ğarķ itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'âlemi
İy dîde daħı gel kerem it dökme
mâ yiter

kerem kıl:

1. **kerem kıl:**

Gazel 230

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kerem göstermek,
lütfetmek.

Bu ğamdan gel beni kurtar
kerem kıl
Görenler diyeler buldı hidâyet

kerem var:

1. **kerem var:**

Gazel 220

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İhsan ve cömertlik.

Sundi bir ğam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılur kerâmet

kerest diseler:

1. **kerest diseler:--se, --ler**

Gazel 261

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağır gibi, işitemez olmak.

Koymaz figân u nâleñi bir zerre
güşına
Hağdur zamâne hağkına ger
diseler kerest

kerîm:

1. **kerîmden:--den**

Gazel 389

Mısra: 8

Kerem sahibi, cömert,
soylu.

Sâ'ilem geldüm kapuña senden
ihsân isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerîmden lafz-ı red

2. **kerîm:**

Gazel 267

Mısra: 13

Asalet ve şeref sahibi;
büyük, âli, şeref sahibi,
muhterem, aziz, muazzez.

Umar senden kerîm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefâ'at

3. **kerîm:**

Gazel 1

Mısra: 6

"Çok veren, lütuf ve ihsanı
bol, kendisine sığınanı geri
çevirmeyen" manasına gelen
Allah'ın isimlerinden (esmâ-i
hüsna) biri.

Hamdülillāh kim Muḥammed
ümmeṭi
Eyledüñ bu bendeleri yâ Kerîm

kerre:

1. **kerre:**

Gazel 9
Mısra: 8
Defa / kez.

İşk âteşiyile yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mâ saña

2. **kerre:**

Gazel 31
Mısra: 2
Defa / kez.

Niçe bir bâğa hevân-ıla varam
hem çü şabâ
Serverâ serv-i qadûñ arz ide bir
kerre baña

kes:

1. **kes:**

Gazel 499
Mısra: 7
(Bağını) koparmak, (ilgi ve
alakayı) kesmek.

Çekdügüm derd ü gamı bilmez
Hudâ'dan gayrı kes
Añlamazlar saglar hasta ne hâl
üstindedür

kes-:

1. **kesme:-me**

Gazel 274
Mısra: 3
Bırakmak, durdurmak.

Ebr-i âhuñla dilâ kesme gözüñ
yagmurını
Şöyle yagdur dökmemiş ola o
bārânı bulut

kesb idemez:

1. **kesb idemez:--e, --mez**

Gazel 347
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Elde edemez, kazanamaz.

Dil şafâ kesb idemez içmeyecek
câm-ıla rāh
Sâkiyâ 'iyy idelüm sun berü gel
şâm u şabāh

kesdür dimedi:

1. **kesdür dimedi:--me, --di**

Gazel 103
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bırakmamak, vazgeçmemek.
(Sevgilinin yanlışlıkla bir defa
aşığa ümit vermemesi, beni
bırakma dememesi.).

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbân olmuşam
Yañılup bir gün benümçün
dimedi kesdür baña

keşf eyleyüp:

1. **keşf eyleyüp:--y, --üp**

Gazel 329
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açmak, örtünün
kaldırılması.

Ger dilerseñ 'âlemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzüñden burqa 'uñ keşf
eyleyüp ruhsârûñ aç

keşf idüp:

1. **keşf idüp:--üp**

Gazel 148
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gizli, bilinmeyen bir şeyi
anlamak, tanımak, öğrenmek ne
olduğunu anlayıp bilmek.

Gül yüzünden keşf idüp şol
turra-i tarrarın öp
Hasta cāna çün şifādur hāl-i
anber-bārın öp

keşf it:

1. **keşf it:**

Gazel 60
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açmak, göstermek, ortaya
çıkarmak.

Zekât-ı hüsnuñi kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzüñden burka keşf it ki var
kapuñda sâyilhâ

2. **keşf it:**

Gazel 172
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Açmak, göstermek, ortaya
çıkarmak.

Hokka-i gaybuñda çünki devâ
medfündür
Hokkayı keşf it şifâ ruzî saña
olsun qarîb

3. **keşf it:**

Gazel 198
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açmak, göstermek, ortaya
çıkarmak.

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zülf-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keşf it ruḥ-ı
raḥşânın öp

4. **keşf it:**

Gazel 332
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açmak, göstermek, ortaya
çıkarmak.

Zülfüñi keşf it nigārâ gel
habîbüm yüzüñ aç
Dehri tā kılsun münevver 'âlemi
tutsun sirâc

keşf itseñ:

1. **keşf itseñ:--se, --n**

Gazel 432
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Farkına
varmak, anlamak, idrak etmek.

Bu gedāya n'ola keşf itseñ şehâ
esrârûñı
Gâh olur kim bendeye hālını
sultân 'arz ider

keşf oldı:

1. **keşf oldı:--dı**

Gazel 253
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Açığa çıkarmak, görünür
olmak.

Baña keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bādede var bu kerāmât

keşf olmaya:

1. **keşf olmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 351

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açmak, açığa çıkarmak.

Bir harfi keşf olmaya hüsnüñ
kitâbınıñ
Tefsîr yazup eyleseler aña biñ
şürüh

keşf ü kerâmât:

1. **keşf ü kerâmât:**
Gazel 249
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Keşif ve keramet, mana
gözünün ve kalp gözünün
açılması.*

İder seyrin cihânüñ bir kadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerâmât

keşf-i burka evlevüp:

1. **keşf-i burka eyleyüp:--yüp**
Gazel 218
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Yüzden) peçeyi, örtüyü
açmak.*

Keşf-i burka eyleyüp çıksa
bulıtdan gün gibi
Çāk olur ışk ehlinüñ kalmaz
giriñbani düürüst

keşf-i kerâmât:

1. **keşf-i kerâmât:**
Gazel 253
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kerametlerin keşfedilmesi.

Ruñuñla zülüfüñ gitmez
dilümden
Yiter rindâna bu keşf-i kerâmât

keşf-i kerâmet:

1. **keşf-i kerâmet:**
Gazel 217
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kerametlerin ortaya
çıkması.*

Bir bâde ile def ider başda
humârum
Ger pîr-i muğân itse ne tañ keşf-
i kerâmet

keştî-i işkuñ:

1. **keştî-i işkuñ:--u, -n**
Gazel 81
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın gemisi,sefine.

Ursa deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keştî-i işkuñ bi-ğamdi'llâh ki
lengerdür baña

keştî-i mey:

1. **keştî-i mey:**
Gazel 173
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap gemisi.

Bahr-ı gam mevc urursa eyle
hemân
Keştî-i mey eyle kenârı taleb

keştîler:

1. **keştîler:--ler**
Gazel 347
Mısra: 8
Gemi, sefine.

Ğuşsa deryâsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştîler ola
akdâh

kev s er şarâbın:

1. **kev s er şarâbın:--l, --n**
Gazel 289
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kevser şarabı.

İstemez kev s er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünki oldı 'âşık-ı
dîdâr mest

kev s eri içem:

1. **kev s eri içem:--i, --e, --m**
Gazel 351
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Cennet-i Ala'da kevser
ırmağı diye bilinen ırmaktan
içip,müşerref olmak
kastedilmektedir.*

Mahşer güninde kev s eri içem
diyü Muhib
Sâkî elinden almaz ele bâde-i
sabüh

kevâkib:

1. **kevâkib:**
Gazel 440
Mısra: 2
Yıldızlar II âşıklar.

Ruñlarıñ hayrândur her gice iy
reşk-i kamer
Tâ seher yummaz kevâkib
çeşmini eyler nazâr

keveri:

1. **keveri:-i**
Gazel 32
Mısra: 6
Mukül dedikleri darı cinsi.

Gülgün şarâbı çünki dile
eyledüm harâm
Sâkî içürse keveri andan bulam
safâ

kevkeb:

1. **kevkeb:**
Gazel 160
Mısra: 4
*Far. Yıldız, ahter: kevkeb-i
ikbâl. kevkeb-i derri parlak
yıldız.*

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ârâ togar
pinhân olur kevkeb

2. **kevkebi:-i**
Gazel 12
Mısra: 3
Yıldız // talih.

Her tarañdan niçe sırlar kevkebi
galtân ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevğân aña

kevser:

1. **kevser:**
Gazel 186
Mısra: 3
*Cennette bir nehir veya
havuz II cana can katan, hayat
veren, saf, temiz, tatlı su veya
şarap.*

Diler zāhid cinān u hūr u kever
Velī aşıklara dīdār maṭlūb

kevser ü havrā:

1. kevser ü havrā:

Gazel 199

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cennet içinde yer alan

*Kevser ırmağı ve ahu gözlü huri
kastedilmektedir.*

Kevser ü havrā murādı zāhidūñ
Fikr-i aşık şahid ü āb-ı ineb

key:

1. key:

Gazel 4

Mısra: 4

(□□) *zf. (Fars. key) "Ne
vakit, ne zaman" anlamına
gelen kelime.*

Tire zülfünden virür her lahza
"Ve'l-leyl" haber
Ārızūñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhā"

2. key:

Gazel 4

Mısra: 4

(□□) *zf. (Fars. key) "Ne
vakit, ne zaman" anlamına
gelen kelime.*

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ārızūñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhā

3. key:

Gazel 92

Mısra: 9

Çok, pek, gayet, pek çok.

Kūh-ı ğamda key perişān
olmuşam Mecnūn gibi
Ol saçı leylā-şifat zülf-i
perişāndan cūdā

4. key:

Gazel 129

Mısra: 9

Çok, pek, gayet, pek çok.

Bu Muhibbī ışkuñ-ıla key
ölümlü hastadır
İy tabīb-i dil meger ire lebünden
bir devā

5. key:

Gazel 172

Mısra: 8

Çok, pek, gayet, pek çok.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko

Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalīb

6. key:

Gazel 20

Mısra: 10

Asla,hiç bir zaman.

Naqd-i cāna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbī key sakın ugrama
buradan yaña

7. key:

Gazel 243

Mısra: 9

Asla,hiç bir zaman.

Tiğ-ı cevrenden Muhibbī key
sakın döndürme yüz
İşk meydānına girdüñ kendüñi
merdāne tut

8. key:

Gazel 292

Mısra: 9

Asla,hiç bir zaman.

İy Muhibbī key sakın hadden
tecāvüz eyleme
Çün bilürsin bir dağı girmez ele
ömr-i güzeşt

9. key:

Gazel 403

Mısra: 9

Asla,hiç bir zaman.

Bī-vefā dünyāya dil virme
Muhibbī key sakın
Çünkü bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

10. key:

Gazel 386

Mısra: 7

"ki" bağlacı.

Olmuşam hicrān-ı şebde key
za'if ü nā-tüvān
İy tabīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

kevfivvet-:

1. keyfiyyetin:-i, -n

Gazel 422

Mısra: 8

*Bir şeyin niteliği ve insana
verdiği hoşluk hissi. II şarap
bağlamında çakırkeyiflik.*

Zāhid şarāb-ı nābuñ zemmine
oldı meşgūl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

2. keyfiyyetini:-i, -(n)i

Gazel 212

Mısra: 7

*Bir şeyin niteliği ve insana
verdiği hoşluk hissi.*

Sorma keyfiyyetini zāhid ne
bilsün rinde sor
Ābdan ğayrı şarābuñ lezzetin
bilmez devāb

kevfivvet:

1. keyfiyyetin:-in

Gazel 318

Mısra: 6

Sarhoşluk II keyif.

Müfti vü vā'iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebūñ keyfiyyetin
cān-ıla baḡs

keyhusrev:

1. keyhusrev:

Gazel 313

Mısra: 10

*Keyhusrev. (Keyhusrev:
İran Keyaniyan sūlalesinin ilki
olup Keykavus'un torunu,
Siyavuş'un oğludur.*

İy Muhibbī dehr elinden
pādişehlerdür zebūn
Eyledi Keyhusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ġiyāḡ

2. keyhusrev:

Gazel 342

Mısra: 14

*İran Keyaniyan sūlalesinin
ilki olup Keykavus'un torunu,
Siyavuş'un oğludur. Mecazi
olarak derecesi pek yüksek
padişah manasına da
kullanılmıştır.*

Bu Muhibbī olalıdan ḡāk-i
pāyuñ ḡādimi

Taň midür Keyhüsrev ü
Dārā'dan alsa tãc u bãc

keyhusrev ü cem:

1. **keyhusrev ü cem:**
Gazel 409
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keyhüsrev ve Cem.

İy Muhibbî ğaflet itme başa
'aqluñ cem' kıl
Kanda gitdi kandadır
Keyhüsrev ü Cem Keykübād

keykubād:

1. **keykubād:**
Gazel 369
Mısra: 10
Korkusuz, yiğit hükümdar
Keykubad (Şehname'de adı
geçen ve "key" ünvanını
kullanan ilk hükümdar).

İy Muhibbî itme dünyā fikrini
aň āhirüñ
Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşîd ü
Dārā Keykübād

2. **keykubād:**
Gazel 409
Mısra: 10
Korkusuz, yiğit hükümdar
Keykubad (Şehname'de adı
geçen ve "key" ünvanını
kullanan ilk hükümdar).

İy Muhibbî ğaflet itme başa
'aqluñ cem' kıl
Kanda gitdi kandadır
Keyhüsrev ü Cem Keykübād

kez:

1. **kez:**
Gazel 16
Mısra: 10
Bir defa, bir kerecik.

İrer Muhibbî iki cihānda
murādına
Bir kez eger eylesesin sen nigeñ
baña

2. **kez:**
Gazel 20
Mısra: 8
Bir defa, bir kerecik.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nâlişlerüm

Döstüm bir kez kulak tut nây-ı
güyādan yaña

3. **kez:**
Gazel 20
Mısra: 5
An.

Arz kılsañ görseler bir kez
senüñ taşvîrünü
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisādan yaña

4. **kez:**
Gazel 3
Mısra: 11
Bazı sayı sıfatlarıyla
birlikte kullanılarak bir olayın
ve olgunun her bir tekrarlanışını
bildiren söz, defa, kere, sefer,
yol.

Elüme alup niçe kez bakaram
āyîneye
Añaram işyānumı korkum bu
ola yüz kara

ki:

1. **ki:**
Gazel 3
Mısra: 7
"Ki bağlacı".

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa qadēm
Dimesün ğavrına irdüm yokdur
aña intihā

2. **ki:**
Gazel 4
Mısra: 6
"Ki bağlacı".

Cidd ü ceñd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātifden nidā eydür ki illā
mā-saā

3. **ki:**
Gazel 4
Mısra: 11
"Ki bağlacı".

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midür Şirāt
Yā Resülü'l-ālemīn baña
olursañ rehnümā

4. **ki:**
Gazel 5
Mısra: 7
"Ki bağlacı".

Öldürür gerçi ki ğamzeñ aşıkā
virmez amān
Leblerüñ İsi ğibi her laħza virür
cān baña

5. **ki:**
Gazel 7
Mısra: 8
"Ki bağlacı".

Şem-i hüsnine nazār kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

6. **ki:**
Gazel 9
Mısra: 3
"Ki bağlacı".

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gönlümüz illā
saña saña

7. **ki:**
Gazel 10
Mısra: 10
"Ki bağlacı".

Aks-i lebüni gördi Muhibbî yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

8. **ki:**
Gazel 13
Mısra: 8
"Ki bağlacı".

Leylī zülfüñ görelī gönlümi
mecnün eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol
kākül bana

9. **ki:**
Gazel 13
Mısra: 12
"Ki bağlacı".

Vādi-i işka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fāriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

10. **ki:**
Gazel 18
Mısra: 10
"Ki bağlacı".

Muhibbî'nüñ murādıdur
rakībüne ğazā kılmak

Anuñ-ıçun ki gönlinde olur
azm-i serüm peydâ

11. ki:

Gazel 19

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Lebleri dâr-ı şifâsında bu dil
hâsta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tümâr baña

12. ki:

Gazel 24

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Derde dermân ola gayruñdan
kabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

13. ki:

Gazel 25

Mısra: 1

" *Ki bağlacı*".

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönülümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

14. ki:

Gazel 30

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

İy şabâ ırgür ğubâr-ı küyını
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

15. ki:

Gazel 35

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Sîneme gelmezse fırûñ
görmezem râhat yüzün
Vây ol zaħma ki üstinden ola
merhem cüdâ

16. ki:

Gazel 42

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

Zâhidâ sanma esâsı yok-durur
bu ışkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

17. ki:

Gazel 44

Mısra: 5

" *Ki bağlacı*".

Derdâ ki gönül şehriñi eşk virdi
hârâba
Güyâ ki bir hâne-i seyl eyledi
ifnâ

18. ki:

Gazel 44

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Derdâ ki gönül şehriñi eşk virdi
hârâba
Güyâ ki bir hâne-i seyl eyledi
ifnâ

19. ki:

Gazel 46

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-
müselmândur baña

20. ki:

Gazel 53

Mısra: 7

" *Ki bağlacı*".

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i züfine
Ârâm u şabrı kalmaya her dem
ğarîb ola

21. ki:

Gazel 54

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

Dil murgı gördi dâne-i hâlünü
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfüñ
duzâğ ola

22. ki:

Gazel 55

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Ṭūṭî-i nâṭıka bir dem ger lebüñ
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-hâ ola

23. ki:

Gazel 56

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Bâr-ı ğamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lâ-büd aña bir cân ki
ğam-perverd ola

24. ki:

Gazel 60

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Zekât-ı hüsünüñi kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzünden burķayı keşf it ki var
kapuñda säyilhâ

25. ki:

Gazel 63

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahâ bulan ki
oldur bî-bahâ

26. ki:

Gazel 65

Mısra: 2

" *Ki bağlacı*".

Düşürme elden säķî şarâb-ı
râhat-ı dil hâ
Ki dirler dâfi-i ğamdur ki
cümle maħfil hâ

27. ki:

Gazel 65

Mısra: 2

" *Ki bağlacı*".

Düşürme elden säķî şarâb-ı
râhat-ı dil hâ
Ki dirler dâfi-i ğamdur ki
cümle maħfil hâ

28. ki:

Gazel 65

Mısra: 3

" *Ki bağlacı*".

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velî hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir âmil hâ

29. ki:

Gazel 65

Mısra: 5

" *Ki bağlacı*".

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komışlar naħv-ıla şarfı

Olur mı ilm hîç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

30. ki:

Gazel 71

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkıdan nişân
Zâhir eyler çäre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

31. ki:

Gazel 72

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

Ne kadar itsek günâhı umaram
ki afv ide
Zîrâ bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

32. ki:

Gazel 76

Mısra: 18

" *Ki bağlacı*".

Muhibbî niçe medh itsün
nigârüñ hüsni gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâg-i irem peydâ

33. ki:

Gazel 81

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Ursa deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keşti-i ışkuñ bi-hamdi'llâh ki
lengerdür baña

34. ki:

Gazel 89

Mısra: 1

" *Ki bağlacı*".

Her yir bugün ki hür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân âşıkâ cennet-serâ
ola

35. ki:

Gazel 92

Mısra: 2

" *Ki bağlacı*".

İñlerem ney gibi her dem rüy-i
cânândan cüdâ
Bir kuru cismem ki düşdüm
döstlar cândan cüdâ

36. ki:

Gazel 95

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Bagrumuñ hünü akar her dem
gözümdeñ cü gibi
Ol zamândan ki yüzüñ görüp
gönül virdüm saña

37. ki:

Gazel 110

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devâsuz derd imiş
Bir aceb vâdi imiş hicrân ki yok
pâyân aña

38. ki:

Gazel 160

Mısra: 4

" *Ki bağlacı*".

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ârâ togar
pinhân olur kevkeb

39. ki:

Gazel 186

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

İlet küy-i nigâra câmı tuhfe
Ki yokdur cândan özge nesne
mergüb

40. ki:

Gazel 212

Mısra: 2

" *Ki bağlacı*".

Gice ol meh menzilin deñ çıkdı
beñzer bî-nikâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfitâb

41. ki:

Gazel 217

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

Dünyâya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
ikâmet

42. ki:

Gazel 221

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Yiter 'uşşâka yaşı rüy-i zerdî
Ki bunlar içre olmaz sîm ü zer
döst

43. ki:

Gazel 227

Mısra: 8

" *Ki bağlacı*".

Gönül virme bu dünyâ bî-
vefâdur
Ki bundan görmedi kimse
haķikat

44. ki:

Gazel 245

Mısra: 10

" *Ki bağlacı*".

Gazel tarzın Muhibbî itdi ahsen
Ki her beyti anuñ dîvâdur iy
döst

45. ki:

Gazel 248

Mısra: 5

" *Ki bağlacı*".

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

46. ki:

Gazel 258

Mısra: 1

" *Ki bağlacı*".

Sâķi ele al bâde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaķt-i
kıymet

47. ki:

Gazel 308

Mısra: 9

" *Ki bağlacı*".

İy Muhibbî aña dünyâyı ki ol
bir cîfedür
Pâk-dâmân ol sakın itme anuñla
var baķş

48. ki:

Gazel 326

Mısra: 6

" *Ki bağlacı*".

Vişâle sa'y kıl virmek Hüdâ'nuñ
Ki sa'y-ile olur ekger 'ayân genc

49. ki:

Gazel 336

Mısra: 8
" Ki bağlacı".

Sakın gâyetde tündür bād-ı
'iştân
Ki tã'at hırmenin itmeye tārāc

50. ki:
Gazel 340
Mısra: 8
" Ki bağlacı".

Meger luḫfi ola baña mu'āvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bāc

51. ki:
Gazel 343
Mısra: 10
" Ki bağlacı".

Muhibbī sakla 'işkī müdde'iden
Ki hoşdur dāyimā olmak nihān
genc

52. ki:
Gazel 391
Mısra: 6
" Ki bağlacı".

Degüldür Ḥusrev'i bil 'āşık
oldur
Ki cān terk eyledi 'işk içre
Ferhād

53. ki:
Gazel 474
Mısra: 2
" Ki bağlacı".

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Raḫm kılmaz tãli'ümdendür ki
her bār incinür

kīb ola:

1. kīb ola:-a
Gazel 87
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kelp,köpek,it
olmak.(Rakip,ağyar
bağlamında).

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-
i zülfine
Ārām yüzün görmeye her demde
kīb ola

kıblegāhı olurdu:

1. kıblegāhı olurdu:--ur, --dı
Gazel 119

Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Sığınılan,başvurulan yer.

2)Kıble tarafı,kıblenin
bulunduğu yer.

Olurdu cān-ıla dil kıblegāhı
Görinse gözüme ebrū-yı garrā

kıble-nümā:

1. kıble-nümādur:-dur
Gazel 191
Mısra: 7
Kıbleyi gösteren alet,
pusula.

Yārı gözler dem-be-dem kıble-
nümādur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşib

kıble-nümā olmaz:

1. kıble-nümā olmaz:--maz
Gazel 129
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşık
için kıble yönünü
gösteren,kullanılacağı yere göre
ayarlanmış bir pusula olması
kastedilir. Çünkü aşık zaten
ondan başkasını
görememektedir.

Seni gözler rāstı gayrı yaña
kılmaz nazar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümā

kifāyet:

1. kifāyet:
Gazel 272
Mısra: 6
Ar. Yeterli, yetecek kadar.

Dilā luḫf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loḫma
kifāyet

kifāyet eyler:

1. kifāyet eyler:--r
Gazel 230
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yetmek, kâfi gelmek.

Gider bu atlas u fāḫir libāsı
Saña bir hırka çün eyler kifāyet

kıl-:

1. kıldum:-du, -m
Gazel 7
Mısra: 7
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Şem-i ḫüsnine nazar kıldum
tutuşdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

2. kılsa:-sa
Gazel 12
Mısra: 4
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi
galtān ola
Zülf-i anber-rizini kılsa eger
çevgān aña

3. kıldı:-dı
Gazel 20
Mısra: 2
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ārādan yaña

4. kılam:-am
Gazel 26
Mısra: 12
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılām n'eyleyem derdā
dirğā

5. kılan:-an
Gazel 119
Mısra: 6
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Siper kıldı belā tırine sīnem
Kılan kirpüklerüñ ok kaşlaruñ
ya

6. kıl:
Gazel 143
Mısra: 10
" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

İy Muhibbî niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünkü odur
ayn-ı evâb

7. **kılup:-up**

Gazel 280

Mısra: 9

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Bu Muhibbî arzû-yı Ka'be-i
küyın kılup
İdiserdür cân u dilden kendüyi
kurbân-ı döst

8. **kılmañ:-ma, -ñ**

Gazel 294

Mısra: 5

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Olam sâlim baña kılmañ du'âyı
Selâmet istemez ehl-i melâmet

9. **kılmayasın:-ma, -y, -a, -sın**

Gazel 369

Mısra: 1

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Şâh olup iy dil eger kılmayasın
'adl-ile dâd
İki 'âlemde muqarrer olırsarın
nâ-murâd

10. **kıla:-a**

Gazel 401

Mısra: 4

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
meydân-ı 'iyd

kıl:

1. **kılca:-ca**

Gazel 22

Mısra: 3

Çok az, çok ufak, pek
önemsiz, kıl kadar.

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yâdumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perişân olmaya

2. **kılmaz:-maz**

Gazel 15

Mısra: 3

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Âhum ile seyl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dirler baña

3. **kılsam:-sa, -m**

Gazel 15

Mısra: 1

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrin için Ferhâd'dur
dirler baña

4. **kılmak:-mak**

Gazel 18

Mısra: 9

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Muhibbî'nün murâdidur
rakîbüñe gazâ kılmak
Anuñ-ıçun ki gönlinde olur
azm-i serüm peydâ

5. **kılmañ:-sa, -ñ**

Gazel 20

Mısra: 5

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Arz kılmañ görseler bir kez
senüñ taşvîrünü
Varmaz idi ehl-i şîrk olan
kelisâdan yaña

6. **kıl:**

Gazel 21

Mısra: 1

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Bezm-i gamda nâle kıl iy nây
hâldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

7. **kıl:**

Gazel 25

Mısra: 8

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Çevgân idüp zülfî nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

8. **kılsun:-suñ**

Gazel 64

Mısra: 7

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Top kılsun zülfî çevgânına
âşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgân aña

9. **kılmañ:-sa, -ñ**

Gazel 76

Mısra: 15

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Eger lutf u kerem kılmañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmuşdur bu
âlemde kerem peydâ

10. **kılmañ:-i, -n, -da**

Gazel 136

Mısra: 2

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müştğîni ola
Her kılmañ niçe biñ âşık-ı
miskîni ola

11. **kılmış:-mış**

Gazel 194

Mısra: 1

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Hep güzeller necm Hâlık seni
kılmış mâhitâb
Gül cemâlün arz kıl zülfünü
eyleme niqâb

12. **kıl:**

Gazel 195

Mısra: 9

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Yaş dök Muhibbî şâm u şehër
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñı tâ
Gâfirü'z-zünüb

13. **kıl:**

Gazel 199

Mısra: 10

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Ėam nedim ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü tarab

14. kıl:

Gazel 200

Mısra: 4

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

15. kıl:

Gazel 213

Mısra: 4

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden inkılab

16. kıldum: -du, -m

Gazel 247

Mısra: 4

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Kûze ile la'lüne ire diyü
Çeşmesâr-ı çeşümü kıldum
Furât

17. kılur: --ur

Gazel 303

Mısra: 2

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy döst
Cân bülbülü turmaz kılur âh-ı
şehir iy döst

18. kılmağı: -ma, -dı

Gazel 389

Mısra: 6

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Kirpügüm cârüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden eyledüm çün
kılmağı anı meded

19. kıl:

Gazel 401

Mısra: 2

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Yüzün aç kim cümle 'âlem
olalar şādân-ı 'iyd
Merhabâ kıl döstüm kim bu-
durur erkân-ı 'iyd

20. kılğıl: -ğıl

Gazel 401

Mısra: 8

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılğıl beni
kurbân-ı 'iyd

21. kıl:

Gazel 409

Mısra: 1

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Döstüm 'aşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

22. kılmasun: -ma, -sun

Gazel 413

Mısra: 4

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

'Ahdine turmaz 'aceb bilsem
neden meh-pâreler
Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü
peymânlar meded

23. kıldugum: -duğ, -um

Gazel 478

Mısra: 10

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

İy Muhibbî çäk çäk olsa
giribânım ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nâzum seyridür

24. kılmağı: -mağ, -da

Gazel 497

Mısra: 2

" Etmek, eylemek, yapmak"
anlamına gelen yardımcı fiil.

Cevri ider kılmaç vefâ ol dilber-i
ra'nâ geçer
Bî-vefâlık resmini kılmağda san
dünyâ geçer

kıl ü kâl:

1. kıl ü kâl:

Gazel 429

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Boş/ esasız söz.

Dönelden kâmetüm çenge
gözüm yaşı tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
kıl ü kâl añlar

kilk-i kudret:

1. kilk-i kudret:

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kudret kalemi || Allah'ın
kullarının kaderini yazdığı
kalem kastedilmektedir.

Nāme-i hüsni ezelden kilk-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş hüsniñ
kitābın intihāb

kim:

1. kim:

Gazel 1

Mısra: 5

" Ki" bağlama edatı.

Ėamdülillāh kim Muğammed
ümmeü
Eyledüñ bu bendeleri yā Kerīm

2. kim:

Gazel 2

Mısra: 1

" Ki" bağlama edatı.

Ėh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeñ ömrüm olur
cümle hebā

3. kim:

Gazel 3

Mısra: 7

" Ki" bağlama edatı.

Evveline işkuñ her kim ki
basdıysa qadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihā

4. kim:

Gazel 20

Mısra: 4

" Ki" bağlama edatı.

Tır-i āha kıddüni bük eyle bir
çāhı kemān
Kim güzeller māyil olur ok-ıla
yadan yaña

5. kim:

Gazel 72

Mısra: 1

"Ki" bağlama edati.

Kıymetini işkuñ anlar kim
cihānda merd ola
Kadrini derdüñ ne bilsün ol ki
hem bî-derd ola

6. kim:

Gazel 95

Mısra: 1

"Ki" bağlama edati.

Dimedüm cānā ğamuñdan gerçi
kim derdüñ saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

7. kim:

Gazel 2

Mısra: 11

"Ki" bağlacı.

Her ne kim itdüm günāhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabül it
tevbemi yā Rabbenā

8. kim:

Gazel 6

Mısra: 1

"Ki" bağlacı.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insān aña
Şad hezārān dil fedā olsun
hezārān cān aña

9. kim:

Gazel 7

Mısra: 6

"Ki" bağlacı.

Bakamazam gün yüzüñe
görmesem de ölürem
Bilmezem hālüm n'olur kim
aşinā oldum saña

10. kim:

Gazel 8

Mısra: 1

"Ki" bağlacı.

Āh kim bu tāliüm tutmadı
hergiz yüz baña

Ayrınlalı gün yüzüñden gicedür
gündüz baña

11. kim:

Gazel 9

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

Sinem nişāne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam aşinā
saña

12. kim:

Gazel 13

Mısra: 13

"Ki" bağlacı.

Āh kim menzil baīd bār-ı girān
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

13. kim:

Gazel 13

Mısra: 16

"Ki" bağlacı.

Ġarqa-i deryā-yı ışk oldum
Muhibbī çün ezal
İstemem kim görine her
yañadan sāhil baña

14. kim:

Gazel 15

Mısra: 7

"Ki" bağlacı.

Sanma kim cevri ü cefādan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevriñe mutāddur
dirlir baña

15. kim:

Gazel 27

Mısra: 1

"Ki" bağlacı.

Bilmezem kim bu ne hāletdür
baña
Kāmetüñ her dem kıyāmetdür
baña

16. kim:

Gazel 27

Mısra: 8

"Ki" bağlacı.

Hışm-ıla çeşmüñ dökerse
kanımı
Ġamdü-lillāh kim ināyetdür
baña

17. kim:

Gazel 28

Mısra: 1

"Ki" bağlacı.

Her gazel kim söyledüm cānā
hikāyetdür saña
Kışsa-i derd-i derünümünden
şikāyetdür saña

18. kim:

Gazel 28

Mısra: 4

"Ki" bağlacı.

SİNEME GÖNDERDİ DİLBER
ĠAMZESİN DÖNDÜ DİDİ
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmetdür saña

19. kim:

Gazel 31

Mısra: 4

"Ki" bağlacı.

Yollaruñ üzre yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Ġayf ola kim kurı yir üzre
koyasın kefü pä

20. kim:

Gazel 35

Mısra: 7

"Ki" bağlacı.

Gördi Mecnün kim vefā büyü
beni ādemde yok
Vaşş-ıla ülfet tutup ādemden
oldi hem cüdā

21. kim:

Gazel 38

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

Umma iy dil-ħaste seni ol tabīb-
i cān aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

22. kim:

Gazel 39

Mısra: 8

"Ki" bağlacı.

Dāda vardum kapusına ol
güzeller şāhmuñ
Ola kim dād eyleye kulına
sulñandır baña

23. kim:

Gazel 42

Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğānuñ bendesi
Her kadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

24. kim:
Gazel 48
Mısra: 3
"Ki" bağlacı.

Şoĥbetine zahid ile vāizūñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyā ehli-durur
illā riyā

25. kim:
Gazel 48
Mısra: 8
"Ki" bağlacı.

Himmetüm raĥşına binüp ālemi
geşt eylesem
Açaram ġamġin gönüller nite
kim bād-ı şabā

26. kim:
Gazel 51
Mısra: 6
"Ki" bağlacı.

Bilmedüm cānā murāduñ rūmı
öldürmek midür
Her ne kim maqşūduñ oldıysa
düşen oldur baña

27. kim:
Gazel 54
Mısra: 6
"Ki" bağlacı.

Pervāne gibi odlara yana bu cān
u dil
Ĥüsnūñ ĥayālî karşuma çün kim
çerāġ ola

28. kim:
Gazel 55
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Zülfüñi gider didüm tā açıla
şubĥuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldā ola

29. kim:
Gazel 55
Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

Eksük olmaz derd ü ġam miĥnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönüm
benüm tenhā ola

30. kim:
Gazel 56
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Ķıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Ķadrini derdūñ ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

31. kim:
Gazel 58
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Bülbüle lāyık budur kim çın
seĥer ger zār ola
Yiridür pervānenūñ her şeb
mekāni nār ola

32. kim:
Gazel 59
Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

İy Muĥibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

33. kim:
Gazel 85
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Āh kim āvāre düşdüm dergeh-i
cānān cüdā
ġam beyābānında kaldum bir
kırı ten cān cüdā

34. kim:
Gazel 88
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Ĥurşid tülū itse olur zerreler
ayān
Her kanda kim gül açıla lā-büd
hezār ola

35. kim:
Gazel 95
Mısra: 9
"Ki" bağlacı.

Rāh-ı ışk içre Muĥibbî başa
cāna kalma kim
Tā ki hîç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

36. kim:
Gazel 98
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Gözleri maĥmür olupdur bāde-i
nāz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yāri
kim huşyār ola

37. kim:
Gazel 100
Mısra: 2
"Ki" bağlacı.

Ķirpügüñ siĥr oklarıdır
kaşlarıñ kavv-i belā
Vāy aña kim döstüm ışkuña ola
mübtelā

38. kim:
Gazel 100
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Tır-i ġamzeñdür delen her dem
dil-i mecrūhumı
Āh kim derdā dirġē eylemez
sīnemde cā

39. kim:
Gazel 105
Mısra: 5
"Ki" bağlacı.

Şādmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāġın ter kılar irişüp ol
ĥoş-bū baña

40. kim:
Gazel 109
Mısra: 2
"Ki" bağlacı.

Gönlümü göndermişem ben
döstüm senden yaña
Bir daĥı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

41. kim:
Gazel 110
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Sanma iy dil-ĥaste kim seni
tabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

42. kim:
Gazel 114

Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

Gül yüzünüñ hasretinden bu
Muhibbî şubha dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zâr aña

43. kim:
Gazel 115
Mısra: 6
"Ki" bağlacı.

Esdügince şubh-dem virür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bahşından almışdur
meger kim cân şabâ

44. kim:
Gazel 118
Mısra: 9
"Ki" bağlacı.

Cevher-i vaşlı metâin sorma her
nâ-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmışam şarrâf aña

45. kim:
Gazel 118
Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

Cevher-i vaşlı metâin sorma her
nâ-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmışam şarrâf aña

46. kim:
Gazel 126
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Pâdişâh-ı ışk olalı âhum
olmışdur alem
Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim
yürür saga sola

47. kim:
Gazel 143
Mısra: 5
"Ki" bağlacı.

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
âhîr şöyle kim
Dilerem ide felek bârî işiginde
türâb

48. kim:
Gazel 149
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Almaga büse lebünden aña kim
kâdir olur
Kâniyem cüraña tâ kim getürem
âbı be-leb

49. kim:
Gazel 151
Mısra: 5
"Ki" bağlacı.

Her ne dem kim inlesem
gönlüm benüm tolâb olur
Gözlerem güz güllerinden
dökülür her yaña âb

50. kim:
Gazel 156
Mısra: 5
"Ki" bağlacı.

Afv kıl işyanımı kim bir aduñ
Gaffâr'dur
Ol Muḥammed hürmetine kim
saña oldur ḥabîb

51. kim:
Gazel 156
Mısra: 6
"Ki" bağlacı.

Afv kıl işyanımı kim bir aduñ
Ġaffâr'dur
Ol Muḥammed hürmetine kim
saña oldur ḥabîb

52. kim:
Gazel 160
Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm ḥarâb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

53. kim:
Gazel 161
Mısra: 3
"Ki" bağlacı.

Ehl-i ışk olan meeldür kim
aқldan dür olur
Pend-i nâşih istemez güş
eylemez kavlı edîb

54. kim:
Gazel 164
Mısra: 3
"Ki" bağlacı.

Yüzüm üzre ola kim pâ koyasın
Yoluñ üzre budur oldugum
türâb

55. kim:
Gazel 165
Mısra: 7
"Ki" bağlacı.

Āşıka bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdügi âli-
cenâb

56. kim:
Gazel 170
Mısra: 8
"Ki" bağlacı.

Gelse tîrûñ sîneme geçer o dem
itmez karar
Tende cânüm gibidür kim
gitmege eyler şitâb

57. kim:
Gazel 174
Mısra: 7
"Ki" bağlacı.

Vaşl-ı cânân gerçi kim nâ-
yâbdur
Virmek Allâh'un dilâ sen kıl
taleb

58. kim:
Gazel 178
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Kurusun ol ayn kim akıtmaya
her demde âb
Oda yansun şol gönül ışk-ıla
olmaya ḥarâb

59. kim:
Gazel 178
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Başdan aşduğın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönülüm
olalidan tolâb

60. kim:
Gazel 179
Mısra: 3
"Ki" bağlacı.

Gerçi kim ışkuñ tarîkı pür ḥatâr
dürler velî
Göricek âşıklar andan
eylemezler ictinâb

61. kim:
Gazel 190

Mısra: 11
"Ki" bağlacı.

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tadrîc-ile öğredür anlar
yap yap

62. kim:
Gazel 190
Mısra: 12
"Ki" bağlacı.

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tadrîc-ile öğredür anlar
yap yap

63. kim:
Gazel 191
Mısra: 9
"Ki" bağlacı.

Bu gönül kıyın koyup kanda
vara kim bir dağı
Her ne yirde gül açılrsa anda olur
andelîb

64. kim:
Gazel 202
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztirâb

65. kim:
Gazel 208
Mısra: 1
"Ki" bağlacı.

Her kaçan kim aķs-i ruhsârûnla
düşe aya tâb
Eylese aña nazâr dîtrer felekde
âfitâb

66. kim:
Gazel 210
Mısra: 6
"Ki" bağlacı.

Ol saçî leylâ bu ben dîvâneye
mecnûn dimiş
Şâdam ol gündün berû kim baña
hoş komiş laķab

67. kim:
Gazel 234
Mısra: 2
"Ki" bağlacı.

Emr-i Hakk'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña kût

68. kim:
Gazel 238
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Tîg-ı ğam çâk itse gönlüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim düüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

69. kim:
Gazel 252
Mısra: 4
"Ki" bağlacı.

Leblerüñden bir nişân bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i haddüñde çün kim
gizlüdür âb-ı hayât

70. kim:
Gazel 256
Mısra: 10
"Ki" bağlacı.

Âhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'işk olup
Başında şu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

71. kim:
Gazel 1
Mısra: 4
"Çünkü, zira"
anlamlarında kullanılan bağlaç.

Derdmendem derdüme eyle
devâ
Kim kamu hastalara sensin
hakîm

72. kim:
Gazel 3
Mısra: 15
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cânına kim beni
raħmetle aña

73. kim:
Gazel 3
Mısra: 16
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raħmet anuñ cânına kim beni
raħmetle aña

74. kim-durur:--durur
Gazel 3
Mısra: 2
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Dün gece nâĝâh irişdi ĝuşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cânın fedâ

75. kim:
Gazel 12
Mısra: 10
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İy Muhibbî aşık oldur derd-i
yârî hoş göre
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermân aña

76. kim:
Gazel 13
Mısra: 10
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İçeli rûz-ı ezel câm-ı maħabbet
cürasin
Kim göre mesti ħarâbam didi ol
kanzil baña

77. kim:
Gazel 22
Mısra: 1
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Gün yüzüñ şevķine her kim zâr
u ĝiryân olmaya
Dileĝüm budur anı âlemede
şâdân olmaya

78. kim:
Gazel 33
Mısra: 2
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

79. **kim:**

Gazel 33

Mısra: 13

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İnleyen kapumda kim didi didüm
Bu Muhibbî hasta-dıldür bî-riyâ

80. **kim:**

Gazel 34

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Her ne kim virürse âhir cân alur
Nesne virmez bu cihân aylak saña

81. **kim:**

Gazel 43

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İki aynumdan revân oldu iki cû kim göre
Başum üzre düd-ı âhum diye kühistân baña

82. **kim:**

Gazel 53

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Her kim ki vire gönlin anuñ küfr-i züfine
Ârâm u şabrı kalmaya her dem garîb ola

83. **kim:**

Gazel 56

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ne kadar itseñ günâhı umaram ki afv ide
Zîra bakmaz kimsenüñ cürmine kim cömerd ola

84. **kim-durur:--durur**

Gazel 63

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Her ne söz ki leblerüñden gelse bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahâ bulan ki oldur bî-bahâ

85. **kim:**

Gazel 65

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Şütürler raqs u ger şādî urursa tañ mı bādîde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ nişânın vire maħmil hâ

86. **kim:**

Gazel 67

Mısra: 12

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Dîde toymaz bu cihānuñ hâline Toyar ol vaqt kim gözi toprak tola

87. **kim:**

Gazel 68

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Muhibbî giceler hicrân şebinde İñiler meclis içre nite kim nâ

88. **kim:**

Gazel 71

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Âşıkam dir kim reh-i ışk içre cân terk eylemez
Aña âşık mı dinür nâmi anuñ nâ-merd ola

89. **kim:**

Gazel 73

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Âşık gibi olmaya münim cihānda kim Eksilmeye çeşmi tolu sîm ü zer ola

90. **kim:**

Gazel 80

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Âh kim bahr-ı firākuñ düşeli girdābına
Olmuşam ser-geştesi peydâ degül sâhil baña

91. **kim:**

Gazel 98

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gözleri maħmür olupdur bāde-i nāz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yâri kim huşyâr ola

92. **kim:**

Gazel 98

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Âh kim zülfî şebinde dutdı bu dil düzdini
Dilegüm budur ki zülfinde anuñ ber-dâr ola

93. **kim:**

Gazel 99

Mısra: 1

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kim şâh-ı ışka cân u gönülden gulâm ola
Uyhu yüzi haşre dek aña harâm ola

94. **kim:**

Gazel 113

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Hağ habîbi olmasa olur mıdı mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim virürdi tâc aña

95. **kime:-e**

Gazel 120

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kime ğam kime ferah yazmış çü
haṭṭāt-ı ezel
Buni yazmış başuma senden
olam dāyim cüdā

96. **kimde:-e**

Gazel 120

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kime ğam kime ferah yazmış çü
haṭṭāt-ı ezel
Buni yazmış başuma senden
olam dāyim cüdā

97. **kim:**

Gazel 125

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Hoş tutar her dem rakıbi
gözlemez aşıkların
Bī-vefālİK resmini bilsem kim
örgede saña

98. **kim:**

Gazel 131

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İy Muḥibbī bir devāsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

99. **kim:**

Gazel 141

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Māl u cāha ğarra olma kor
gidersin ākıbet
Şöyle tut dünyāyı kim saña
musaḥḥar boldı hep

100. **kimde:-de**

Gazel 141

Mısra: 14

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Yir çekişme kanda varsañ zīr ü
bālā isteme
Tāc-ı devletdür Muḥibbī kimde
var-ısa edeb

101. **kim:**

Gazel 148

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dahı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruḥsārın öp

102. **kim:**

Gazel 149

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Almaga büse lebünden aña kim
kādır olur
Kāniyem cūraña tā kim getürem
ābı be-leb

103. **kim:**

Gazel 158

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Döstüm alnuñ kamer olmasa
yüzün āfıtāb
Olmaz-ıdı kim nazar eyleser
çeşmi tolu āb

104. **kim:**

Gazel 164

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Başda sevdā dilde ğavġā gözde
āb
Kim sora ḥālüm direm ğāyet
ḥarāb

105. **kim:**

Gazel 192

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

106. **kim:**

Gazel 194

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi

kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Sine sūzān dīde giryān olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa ḥālümü ḥālüm
direm ğāyet ḥarāb

107. **kim:**

Gazel 236

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

'Uşşāka dōst kavlini iz'ān kim
itdürür
Tā sen Muḥibbī olmayıcak
tercümān-ı dōst

108. **kimdür:-dür**

Gazel 255

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yār
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'āyet

109. **kimde:-e**

Gazel 300

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İden zulmı aña çün pādişehdür
Muḥibbī kime eylesün şikāyet

110. **kimdür:-dür**

Gazel 318

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İstedükçe tāze tāze baña

gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp göñlüm
gibi kân-ıla baḥş

111. **kimde:-de**

Gazel 332

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Ḥaddün üzre zülfüni komak
revā mı dōstum

Kimde İslâm olsa komaz
Muşhaf'ıñ üstine hâç

112. **kim:**

Gazel 338

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Gâh gam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânenen kim aldı bâc

113. **kim:**

Gazel 354

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim bîñ yaşarsa âhîri çünki
ölümlüdüdür
Bârî cihânda geçürelüm her
demi feraḥ

114. **kim:**

Gazel 369

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Dehr elinden iy gönül gam
çekdüğüme gam yime
Bunı fikr eyle kim almışdır bu
dünyâdan murâd

115. **kimdür:-dür**

Gazel 374

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Dermâni kodum 'ışk-ıla kıldum
kabûl-i derd
Kimdür dimeye ma'reke-i
'ışkda baña merd

116. **kim:**

Gazel 392

Mısra: 13

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Hâk-i râhuña varup cân-ıla kim
sürdi yüzün
İki 'âlemde sa'âdet buluban
eyledi sūd

117. **kim:**

Gazel 392

Mısra: 17

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Hudâ kahr-ıla çün
kavm-i Semüd

118. **kimdür:-dür**

Gazel 394

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kimdür Muḥibbî dirseñ iy şâh-ı
ḥusrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

119. **kim:**

Gazel 421

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim dikdi bāğ-ı sîneye 'ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semer lezîz

120. **kime:-e**

Gazel 439

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Mihr ü qahruñdan yüzün
döndürmeye 'aşıklarunñ
Sen tururken ḥusrevâ varup
kime yalvaralar

121. **kim:**

Gazel 445

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kim mâyil ola dünyâ metâ'ına
cem' ider
Ḥârûn-vâr 'akıbet anı zemîn
tutar

122. **kim:**

Gazel 455

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi

kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Ġarra olma dâr-ı dünyâ bir
ḥayâl-i ḥâbdür
Kim anuñ bünyâdına dirler ki
cây-ı âbdür

123. **kim:**

Gazel 459

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Yüsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden ḥabîbüm
gözlerüm mîzâmidür

124. **kim:**

Gazel 462

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İy Muḥbbî 'ışk deryâsındaki
'aşıklar
Kim şümâr ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

125. **kimdür:-dür**

Gazel 474

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Cân-ıla kimdür metâ'-ı büseye
dirken ḥarîd
Bu âcebdir her kaçan olsam
ḥarîdâr incinür

126. **kimden:-den**

Gazel 475

Mısra: 1

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne ḥübları hep bî-
vefâ olur

127. **kim:**

Gazel 477

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İy Muhibbî kim hâlâş eyler dil-i
divâneyi
Boynuma zencir olan ol kâkül-i
müşgindir

128. **kim:**

Gazel 479

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi

kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

‘Aşık vişâle irmez terk
itmeyince cânın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizli rehdir

129. **kimin:** -i, -n

Gazel 499

Mısra: 11

"Hangi kişi ? Hangi

kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kimine virür murâdın kimin
eyler nâ-murâd
Kimse bilmez hâl-i ‘âlem
ihtimâl üstindedür

130. **kim:**

Gazel 217

Mısra: 8

"Bazıları" anlamında

belgisiz zamir.

Dünyâya gönül bağlama çün
ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eyleyesin anda
ikâmet

131. **kim:**

Gazel 386

Mısra: 2

"Bazıları" anlamında

belgisiz zamir.

Zülfünün bendinde diller
çağrışıp dirler meded
Kim düşe çâh-ı zenaḥdân içre ol
çıkamaz ebed

132. **kim:**

Gazel 305

Mısra: 4

"Bazıları" anlamında

belgisiz zamir (Halktan bazıları,
bazı kimseler).

Yüzümi pâyüña sürsem beni pâ-
mâl eyleme
Mür olur kim pend idüp eyler
Süleymân-ıla baḥş

133. **kim:**

Gazel 289

Mısra: 15

"Ki" bağlacı (Beyitte " O

" kimse ki anlamında
kullanılmıştır).

Cür‘a-i cāmî ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyâmet gözine
her bâr mest

134. **kim:**

Gazel 269

Mısra: 1

"Ki" bağlacı.

Naḫd-i cân ile kim aldı la‘l-i
cânânı dürtüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermânı dürtüst

135. **kim:**

Gazel 281

Mısra: 6

"Ki" bağlacı.

Kaşd iderken la‘line zülfî tolaşdı
boynuma
Dâm-ı ejderde kalur kim isteye
âb-ı hayât

136. **kim:**

Gazel 285

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

Göster yüzüni kişver-i gönülümü
ğâret it
Yakduñsa koma anı kim ḥarâbe
‘imâret it

137. **kim:**

Gazel 308

Mısra: 4

"Ki" bağlacı.

Pehlevānam ‘aşrda tığ-ı
zebānumla bugün
Kim gele meydānuma itmeye
bir miḫdâr baḥş

138. **kim:**

Gazel 314

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

İde-bilmez kimseler bu devr-i
eyyâm-ıla baḥş
Basılur elbetde âḫir kim ide
cām-ıla baḥş

139. **kim:**

Gazel 317

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

Ḳâmetüm dâl eyledi bir zülfî
‘anber el-ğiyâş
Kim ‘aceb âl eyledi ol çeşmi
‘abher el-ğiyâş

140. **kim:**

Gazel 317

Mısra: 7

"Ki" bağlacı.

Şol kadar âh eyledüm hicrün
beyâbânında kim
Raḥm idüp hâlûme müslim didi
kâfir el-ğiyâş

141. **kim:**

Gazel 325

Mısra: 6

"Ki" bağlacı.

Olur ḳadri anuñ eflâke hem-ser
Başına ḥâk-i pâyüñ kim ide tâc

142. **kim:**

Gazel 334

Mısra: 8

"Ki" bağlacı.

Bir ribât-ı köhne dünyâ kârbân
ḥalk-ı cihân
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

143. **kim:**

Gazel 346

Mısra: 9

"Ki" bağlacı.

İy Muhibbî kapusu taşını bâlîn
eyle kim
‘Aşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferâḫ

144. **kim:**

Gazel 380

Mısra: 9

"Ki" bağlacı.

Kankı ‘âşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaçâ
Pâralansun tığ-ı miḫnetle ḳalem
tek bend bend

145. **kim:**

Gazel 401

Mısra: 2

"Ki" bağlacı.

Yüzün aç kim cümle 'âlem olalar şādân-ı 'iyd Merhabâ kıl dōstum kim bu- durur erkân-ı 'iyd

146. **kim:**
Gazel 402
Mısra: 9
" Ki " bağlacı.

Tâb-ı hüsnün bir harâret virdi kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem dıtrirem ben hem çü bîd

147. **kim:**
Gazel 405
Mısra: 8
" Ki " bağlacı.

Büyına aldanma dil virme bu dünyâ hüsnine
Cidd ü cehd eyle dūriş bir yâr bul kim ola ferd

148. **kim:**
Gazel 406
Mısra: 8
" Ki " bağlacı.

Benüm hâlümü tañ mı bilmese halk
Ne bilsün derdümi kim ola bî- derd

149. **kim:**
Gazel 436
Mısra: 10
" Ki " bağlacı.

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân olmayam
Kim teğâfülle önümden ol saçı sünbül geçer

150. **kim:**
Gazel 453
Mısra: 12
" Ki " bağlacı.

İy Muhibbî sakın aldanma cihânun âlına
Şöyle tut kendüni kim şevk ehlinün tarabıdır

151. **kim:**
Gazel 478
Mısra: 6
" Ki " bağlacı.

Tekye-i dilde ebed yansun çerâğı sinemün

Kim maḥabbet şâhınun konmuş ezelden hayırıdır

152. **kim:**
Gazel 487
Mısra: 1
" Ki " bağlacı.

Saçı zencirine kim dil virdi dîvâne olur
Şem'-i hüsnine de kim cân yaka pervâne olur

153. **kim:**
Gazel 487
Mısra: 2
" Ki " bağlacı.

Saçı zencirine kim dil virdi dîvâne olur
Şem'-i hüsnine de kim cân yaka pervâne olur

kim bakar:

1. **kim bakar:--a, --r**
Gazel 307
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kimse bakmaz, ilgilenmez.

Kim göre rengin lebüñle dōstum lü' lü' dişün
Diye dürre kim bakar la 'l-i Bedaşşân'dur 'abeş

kim bilir:

1. **kim bilir:--ür**
Gazel 148
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim bilir?.

Yüzine sür yüzün iy dil kim müyesser bir dağı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i ruhsârın öp

kim çevgân ura:

1. **kim çevgân ura:--r, --a**
Gazel 110
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Cirit oyununda kullanılan ucu eğri değnek(sevgilinin saçına benzetiliyor). 2) Hiç bir aşğın cesaret edip de sevgiliyi cirit oyununda hedef alamadığı vurgulanır.

Hâlîni top eylemiş meydân-ı hüsn içre nigâr
Zülfini almış ele tâ kim ura çevgân aña

kim dimez:

1. **kim dimez:--mez**
Gazel 93
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hangi kişi söylemez //
Söylemeyecek olan yoktur, herkes bunu söyler.

Vâdi-i gamda kalup bî-çäre dil Mecnün gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zâr u sergerdân baña

kim eytdi saña sev güzeli kendüñe yâr it:

1. **kim eytdi saña sev güzeli kendüñe yâr it:--a--di, --a, --i, --n, --e--i**

Gazel 266
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sana güzeli sevip,kendine yar etmeni kim söyledi diye sorulmaktadır.

Kim eytdi saña sev güzeli kendüñe yâr it
Âzâde iken 'âlemi gel başuña dar it

kim gire:

1. **kim gire:--e**
Gazel 475
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hangi aşık olursa olsun anlamında kullanılmıştır.

Çevgân-ı zülfe itdi Muhibbî başını top
Meydân-ı 'ışka kim gire cânı fedâ olur

kim gördi:

1. **kim gördi:--di**
Gazel 62
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kim görürse.

Tire-i zülfini kim gördi didi "Ve'l-leyl" aña

Rü'yet-i hüsnüni tefsîr
eyleyendir "Ve'd-đuhâ"

2. **kim gördi:--di**
Gazel 136
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim görürse.

Sîne-i süzında zülûfi hayâlin
didi dil
Mârî kim gördi Muhib âteş anuñ
ini ola

3. **kim gördi:--di**
Gazel 475
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim görürse.

Gelse hayâli çeşmüme ammâ
görinmez âh
Kim gördi perî âdem-ile âşinâ
olur

kim gördi kim:

1. **kim gördi kim:--di**
Gazel 144
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kim gördü,kimse görmüş
değil.*

Bu ne istiğnâ-yı hüsn olur bunı
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

kim göre:

1. **kim göre:--e**
Gazel 86
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kişi görse.

Hâlûñ hayâli komadı uyhu
gözümde âh
Uyhu yüzini kim göre anda
zübâb ola

2. **kim göre:--e**
Gazel 128
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kişi görse.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmışam
Kim göre bu hâlûmi elbette
hayrândur baña

3. **kim göre:--e**
Gazel 174
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kişi görse.

Kim göre taħsîn ider eşârumı
Zîra şîründe gözedürsin edeb

4. **kim göre:--e**
Gazel 307
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kişi görse.

Kim göre rengin lebüñle döstüm
lü'lü' dişüñ
Diye dürrü kim bakar la'l-i
Bedaħşân'dur 'abeş

kim görse:

1. **kim görse:--se**
Gazel 422
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gören herkes.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şîrem
Dâğumla küh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

2. **kim görse:--se-se**
Gazel 489
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gören herkes.

Dökdün Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagina
Kim görse diye cû degül bu
yoħsa deryâ mı olur

kim görüpdür:

1. **kim görüpdür:--üp, --dür**
Gazel 305
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kim görür ise,gördüğü
zaman anlamında kullanılmıştır.*

İdemezsiniz iy güzeller siz o
cânân-ıla baħş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı
tâbân-ıla baħş

kim görürse:

1. **kim görürse:--ür, --se**
Gazel 439
Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kim görse, kim farketse.

Câme-i al içre şehri içre gezen
meh-pâreler
Kim görürse her birisin sanur
âteş-pâreler

kim ire:

1. **kim ire:--e**
Gazel 392
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Varmak,ulaşmak(aşığın
sevgilinin semtine varması).*

Kim ire dergehüñe ire murâdına
o dem
Dü cihân içre çü 'aşıklara sensin
maħşûd

kim irişdi:

1. **kim irişdi:--iş, --di**
Gazel 442
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kavuşmak,o anı
yaşamak(sevgiliye kavuşma
bağlamında).*

Vuşlat eyyâmına kim irişdi
bilsün qadrini
Ğaflet idüp sanmasun bir daħı
bu demler gelür

kim isteve:

1. **kim isteve:--y, --e**
Gazel 361
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hiç kimse istemez
anlamında kullanılır.*

Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'aşıklarauñ
Bir kılûñ kem olduğın kim
isteye ol ola yoħ

kim ki:

1. **kim ki:**
Gazel 118
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi kimse ki.

İşğ meydânında evvel terk-i
serdür aşıkâ
Kim ki cân terk eylemez işğdan
ne hâcet lâf âña

2. **kim ki:**

Gazel 388

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

İy Muhibbî sūz-ı Hüsrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

3. **kim ki:**

Gazel 423

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Kim ki çeşmi sāğarından nüş ide
hūn-ı ciğer
Devlet-i 'ışkuñda ol Dārâ vü
İskender geçer

4. **kim ki:**

Gazel 447

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senüñ eş'aruñ
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hassân'idur

5. **kim ki:**

Gazel 487

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hangi kimse ki.

Çatredür gerçi suhen lik
dehenden çıkıcak
Çıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur

6. **kim ki:**

Gazel 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Ben belâ-keş olduğumı dōstlar
itmeñ aceb
Kim ki aşıkdur belâ vü derd
münisdür aña

7. **kim ki:**

Gazel 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Yüce görme kendüñi ucb u
tekebbürden sakın
Kim ki kendüyi görür yiri olur
âhîr leheb

8. **kim ki:**

Gazel 287

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cân
İy Muhib şükr it bu düşvâr oldı
āsân 'âkıbet

kim ki cân u serden geçmez:

1. **kim ki cân u serden**

geçmez:--mez

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can ve baştan

*geçmek,aşığın kendini feda
etmesi.*

İşkî ben āsân sanurdum katı
müşkil kâr imiş
Cân u serden kim ki geçmez
bağlamasun dil aña

kim kona:

1. **kim kona:--a**

Gazel 291

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bahsedilen han ve

*kervansarayda kimlerin
konaklayacağı sorulmakta ve
anlam pekiştirilmektedir.*

Niçelerden kaldı dünyâ kalısar
senden dağı

Bu ribâta kim kona göçmek
muğarrer boldı tut

kim kurbân ola:

1. **kim kurbân ola:--a**

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların sevgilinin eşğine

*akın etmesi(onun yolunda can
verme)bağlamında.*

Kabe küyına Muhibbî ger vara
aşıkları
Biribirinden iverler kim ola
kurbân aña

kim n' için:

1. **kim n' için:**

Gazel 438

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sebebi nedir anlamında
kullanılmıştır.*

Hırka içre 'ömri geçen süfi-i
sālûsa sor
Kim n' için terk-i ri'yâ itmez o
bî-nâmûsa sor

kim tahsîn dimez:

1. **kim tahsîn dimez:--mez**

Gazel 62

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Herkes aferin,bravo der
anlamında kullanılmıştır.*

Lebleri şevkine şirün şeker-
āmiz eyledün
Kim dimez tahsîn Muhibbî oldı
çün şirîn-edâ

kim vara:

1. **kim vara:--a**

Gazel 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin eşğine
kim ulaşabilir ki,kimse o şerefe
nail olamaz anlamında
kullanılmıştır.*

İy boyı servüm Muhibbî
göreliden gün yüzün
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

2. **kim vara:--a**

Gazel 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) o yerlere hangi
kimse giderse gitsin anlamında
kullanılmıştır.*

Kim vara meyhânelerde eline
ala şarâb
Ayb kılmañ ger ola şâm u şehër
mest ü harâb

kimde vardur:

1. **kimde vardur:--de, --dur**

Gazel 302

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) *sevgilinin*
güzelliği kastedilerek -kimde
vardır- hiç bir güzelde yoktur
denilmektedir.

Tir-i gâmzeñ öldürür biñ 'âşıkı
Kimde vardır iy kemân ebrû bu
şest

kimdür ki:

1. **kimdür ki:**--dür, --ki
Gazel 397
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Her kim ki.

Ķâmet getürse yâr kıyâmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

kim-durur sorsañ:

1. **kim-durur sorsañ:**--durur, --
sa, --n-sa, -ñ
Gazel 367
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kime sorarsan sor,herkes
aynı şeyi söyleyecektir
anlamında kullanılmıştır.

Kim-durur sorsañ Muħibbî
bendeñi
'İşkuñuñ ser-keştesi bir
derdmend

kime:

1. **kime:**
Gazel 128
Mısra: 5
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kime anber kimine çenber
görinür zülf-i döst
Çeşmüme her târı anuñ mâr u
ubândur baña

kime diyem ki:

1. **kime diyem ki:**--e, --e, --m, -
-ki
Gazel 386
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçinde bulunduğum durumu
kimseye söyleyemem anlamında
kullanılmıştır(aşık bağlamında).

Hâlümü kime diyem ki yok
cihânda togrı yâr
Vâkıf olmadı gönül esrârına hiç
bir 'âhad

kime şekvâ ideyin:

1. **kime şekvâ ideyin:**--e, --e, --
yin--e, --yin
Gazel 348
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Kime şikayet edeyim!

Bilmezem bād-ı şabâdan kime
şekvâ ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şahîh

kimem ki:

1. **kimem ki:**--e, --m
Gazel 451
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ben kimim ki; ben ne
sıfatla ...

Cânâ kimem ki saña suhen
diyem âşikâr
Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter

kimesne:

1. **kimesne:**
Gazel 196
Mısra: 2
"Hiçbir şahıs, hiçbir insan"
anlamlarında belgisiz zamir.

Didüm dehânuñ öpseydüm
kılma beni ayb
Didi dehâni kimesne bilmez bu
ilm-i gayb

kimesne hakkını komaz:

1. **kimesne hakkını komaz:**--i,
--n, --i, --maz
Gazel 431
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hiç kimsenin hak ettiği
şeylerin başkasında
kalmaması,er geç adaletin
yerini bulması kastedilmektedir.

Ferdâyı hâtıra getirüp zulmı ko
bugün
Komaz kimesne hakkını alur
zamânedür

kimi:

1. **kimi:**
Gazel 42
Mısra: 9
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kâküline kimi reyhân dir
Muħibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

2. **kimi:**
Gazel 42
Mısra: 9
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kâküline kimi reyhân dir
Muħibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

3. **kimi:**
Gazel 58
Mısra: 8
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Genc-i hüsnüñ üzre itmişler
meger zülfüñ tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mâr ola

4. **kimisi:-si**
Gazel 58
Mısra: 8
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Genc-i hüsnüñ üzre itmişler
meger zülfüñ tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mâr ola

5. **kimi:**
Gazel 96
Mısra: 2
"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Bağ dür yâruf miyânı çün ezal
uşşâk ara
Kimi inkâr eyleyüp yok dir kimi
dir mü aña

6. **kimi:**

Gazel 96

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bah dūr yāruñ miyāni çün ezel uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi dir mü aña

7. **kimine:-(n), -e**

Gazel 128

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kime anber kimine çenber görünür zülf-i dōst
Çeşmüme her tārī anuñ mār u ubāndur baña

8. **kimine:-n, -e**

Gazel 499

Mısra: 11

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Kimine virtür murādın kimin eyler nā-murād
Kime bilmez hāl-i 'ālem ihtimāl üstindedür

kimi kimi:

1. **kimi kimi:--i, --i**

Gazel 291

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belgisizlik anlamında kullanılan ikileme.

Çün saña kalmaz ne lāzım tākūñ kılmak yüce
Hışt eyvānuñ kimi sīm ü kimi zer boldı tut

kimi vardur:

1. **kimi vardur:--i, --dur**

Gazel 415

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kim vardır, aşığın sevgiliden başka kimsesi yoktur anlamında kullanılmıştır.

Baña sensin baña sensin yine rahm eyleyecek

Senden özge kimi vardur vara yalvara meded

kimisi lebün yokdur dir kimisi noktadur dir:

1. **kimisi lebün yokdur dir kimisi noktadur dir:--i, --s, --i, --ü, --n, --dur, --r, --i, --s, --i, --dur, --r--ü, --n, --dur-(s), -i-r**

Gazel 315

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudağına hitaben -ona yok denecek kadar uzak olmak ya da onu nokta olarak görecektir gibi uzak olmak kastedilmektedir.

Kimisi yokdur lebün dir kimisi dir noktadur
Eksük olmaz anuñ için 'ışık ara iy yār bañş

kimse:

1. **kimsenün:-n, -ün**

Gazel 48

Mısra: 6

"Hiç kimse" anlamında belgisiz zamir.

Su gibi şāf eyle kalbün yüzünü sür yirlere
Kimsenün hakkında sakın eyleme çün u çerā

2. **kimseye:--y, --e**

Gazel 48

Mısra: 1

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İtmedi itmeyiserdür kimseye ālem vefā
Lik dāyım eylemek-durur işi cevri ü cefā

3. **kimseden:-den**

Gazel 58

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Bir devāsuz derde düşmişdür Muhibbī derdmend
Kimseden bulmaz devā senden meger tīmār ola

4. **kimse:**

Gazel 61

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çeke cevri ü cefā āşık idesin lutf sen gayra
Aceb var mı bu zulma hiç cihānda kimse kāyil hā

5. **kimse:**

Gazel 110

Mısra: 11

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Zülf-i şeb-dīzi önüne gerçi kimse geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun vireyim meydān aña

6. **kimseye:-y, -e**

Gazel 169

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İy Muhibbī hürmet itmez kimseye sultān-ı ışık
Bir-durur dergāh-ı āli sen de anuñ şeyh ü şāb

7. **kimse:**

Gazel 196

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Zerrāt cümle hüsnuñe şahid yiter sentün
Gün şulesine itmedi kimse gümān u reybi

8. **kimse:**

Gazel 227

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Gönül virme bu dünyā bī-vefādur
Ki bundan görmedi kimse hakikat

9. **kimseye:-y, -e**

Gazel 234

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
‘Âkıl iseñ aña bakma gönlünü
andan sovut

10. **kimseye**:-y, -e

Gazel 251

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Saňa yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

11. **kimsenün**:-n, -ün

Gazel 306

Mısra: 1

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Cânı mı var kimsenün eyleye
cânân-ıla baħş
Bendeye lâyıķ mıdur kim ide
sultân-ıla baħş

12. **kimse**:

Gazel 314

Mısra: 7

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Düşmişem hicrân şebine kimse
sormaz hâlümü
Şubh sordum bilmedi çün
eyledüm şâm-ıla baħş

13. **kimseden**:-den

Gazel 329

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Hasta-i ‘ışķam Muħibbî
kimseden olmaz devâ
Vaşl-ı dîlberdür hemân var-ısa
bu derde ‘ilâc

14. **kimseye**:-(y)e

Gazel 330

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muħibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muħtâc

15. **kimse**:

Gazel 359

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

İy Muħibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rüz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarħ

16. **kimse**:

Gazel 389

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Virmedi kimse Muħibbî hiç
miyânından ħaber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i ħired

17. **kimse**:

Gazel 409

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Her ne deñlü gelse cevr-ile
cefâya şabr kıl
Bu ħarâb illerde çün hiç
olmamışdur kimse şâd

18. **kimse**:

Gazel 413

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

‘Ahdine turmaz ‘aceb bilsem
neden meh-pâreler
Kılmasun bunlarla kimse ‘ahd ü
peymânlar meded

19. **kimse**:

Gazel 418

Mısra: 10

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Jeng-i zulmetden Muħibbî pāk
kıl gel ħalbüñi
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez lezîz

20. **kimse**:

Gazel 427

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Güzeller pâdişâhidur niyâz
ehline nâz itsün
Anuñ ħüsüne kimse lâ dimez
ħaķ ħüsni çagıdur

21. **kimse**:

Gazel 446

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Ni ‘met-i vaşla ziyâde katma
hicrân millħini
İdemez kimse taħammül çünki
ğâyet tuzludur

22. **kimse**:

Gazel 499

Mısra: 5

"Hangi kişi ? Hangi
kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.

Sırr-ı ‘ışķı sordum kimse
cevâbın virmedi
Daħı dil bir dem ħarâr itmez
suvâl üstindedür

kimse bilmez:

1. **kimse bilmez**:-mez

Gazel 499

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kimsenin bilmemesi.

Kimine virür murâdın kimin
eyler nâ-murâd
Kimse bilmez hâl-i ‘âlem
iħtimâl üstindedür

kimse göremez:

1. **kimse göremez**:-e, --mez

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) hiç kimsenin
uykuya ulaşamaması kastedilir.

Hâlünü fikr eyledüğüm demde
gelmez çeşme ħâb
Īħâb yüzün kimse göremez
olıcak cây-ı zübâb

kimseler bilmez:

1. **kimseler bilmez:--mez**

Gazel 105

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç kimsenin

bilmemesi,duymaması.

Dīdi küyuñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

**kimseler bu devr-i evyām-ıla
bahs ide-bilmez:**

1. **kimseler bu devr-i evyām-ıla
bahs ide-bilmez:--la--ler, --
la, --e, --bil, --mez-ler**

Gazel 314

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Hiç kimsenin bu

*dünya düzeni-geçen gün ve
zaman-ile iddialaşıp ondan söz
açamayacağı kastedilmektedir.*

İde-bilmez kimseler bu devr-i
evyām-ıla bahs
Basılur elbetde āhir kim ide
cām-ıla bahs

kimsene:

1. **kimsene:**

Gazel 71

Mısra: 4

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördüñüz mi
kimsene bī-derd ola

2. **kimsene:**

Gazel 210

Mısra: 11

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

Dōst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişān
Cüst ü cūsın līk añañ eylemez
ehl-i taleb

3. **kimsene:**

Gazel 231

Mısra: 9

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

Bulmaz Muḥibbī kimsene yol
genc-i ḥüsnine
Tā kılmayıca göñlını vīrāne
‘ākıbet

kimsene yok:

1. **kimsene yok:--n, --e**

Gazel 407

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kimse yok.

Hālūmi kimsene yok ‘arz ide
dildāra meded
Āh kim bulmadum derdüme bir
çāre meded

kimsenem yokdur hālūmi

āgāh ide:

1. **kimsenem yokdur hālūmi**

āgāh ide:--de

Gazel 108

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın içinde bulunduğ

*halleri sevgiliye aktarabilecek
bir dost sahibi olmaması
kastedilmektedir.*

Derd-i işkuñdan Muḥibbī ne
belā çekdüğini
Kimsenem yokdur ide hālūmi
āgāh saña

kimsenün cürmine bakmaz:

1. **kimsenün cürmine**

bakmaz:--maz

Gazel 56

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kimsenin suç ya

*da günahına
bakılmaması,birinin diğerinden
ayırt edilmemesi anlamında
kullanılmıştır.*

Ne kadar itseñ günāhı umaram
ki afv ide
Zīra bakmaz kimsenün cürmine
kim cōmerd ola

2. **kimsenün cürmine**

bakmaz:--maz

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kimsenin suç ya

*da günahına
bakılmaması,birinin diğerinden*

*ayırt edilmemesi anlamında
kullanılmıştır.*

Ne kadar itsek günāhı umaram
ki afv ide
Zīrā bakmaz kimsenün cürmine
ki cōmerd ola

kimsenün günāhı yok:

1. **kimsenün günāhı yok:**

Gazel 66

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Beyitte) aşğın gönlünü
sevgiliye kaptırmasında kendisi
dahil hiç bir insan ya da
varlığın suçunun,günahının
olmaması kastedilir.*

Gönül ben virdüm bunda yok
günāhı kimsenün
Ben baña itdüm ki bakdum
dōstum senden yaña

kimseve:

1. **kimseve:-y, -e**

Gazel 309

Mısra: 1

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

İtmez çü vefā kimseve bu
‘ālem-i muḥdeş
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü’enneş

2. **kimseve:-y, -e**

Gazel 314

Mısra: 11

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

Degme kez virmez murādın
kimseve devr-i zamān
Yok yiredür her kim eyleyse
bugün kām-ıla bahs

3. **kimseve:-y, -e**

Gazel 338

Mısra: 2

"Hangi kişi ? Hangi

*kimse?" anlamında kullanılan
soru zamiri.*

Şāh-ı ‘ışkam şu’le-i āhum
benüm başumda tāc
Geymişem gam ḥil’atını
kimseve yok ihtiyāc

4. **kimseye**: -y, -e

Gazel 359

Mısra: 8

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

İbret al İskender ü Dārā vü
Hüsrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zāl-i çarh

5. **kimseye**: -y, -e

Gazel 409

Mısra: 6

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Ādemīnūn yüzüne itdği cümle
rīş-ḥand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i timād

6. **kimseye**: -y, -e

Gazel 444

Mısra: 3

"Hangi kişi ? Hangi kimse?" anlamında kullanılan soru zamiri.

Eylemez kimseye bu dehr vefā
Böyle olmuş ezelde kā'idedür

kīn salup:

1. **kīn salup**: --up

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı
garaz ve nefret
yollayıp, düşmanlık yapması
kastedilmiştir.

Rāh-ı ışkında fiğānum işidüp
yār incinür
Öldüriserdür Muḥibbī
derdmeni kīn salup

kīn tutar:

1. **kīn tutar**: --a, --r

Gazel 445

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**
Düşmanlık göstermek, buğz etmek.

Gören o yār-i dil-keşi dir bu ne
dīn tutar
'Aşıklarını kırmag-ıçun taze kīn
tutar

kināvet olur:

1. **kināyet olur**: --ur

Gazel 220

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte kinayeli olarak)
sevgilinin bulunduğu yer ile
cennet bahçesi kullanılmıştır. -.

Añsam eger gül ü serv şirtüm
içinde cānā
Ḳaddūñle āruñdan olur heme
kināyet

kīne gelür:

1. **kīne gelür**: --e, --ür

Gazel 467

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Birine karşı duyulan öç
alma isteği, garaz hali.

Bu Muḥibbī'ye vefā eyle cefā
itme disem
Çin ider ebrūların ḥışm idüben
kīne gelür

kīni ola:

1. **kīni ola**: --a

Gazel 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kin duymak, kin beslemek.

Çeşm-i ḥünrīz-ile bir lahzada
döke niçe kan
Aşık-ı ḥasta-dile dāyim anuñ
kīni ola

kiriştedür:

1. **kiriştedür**: --dür, -

Gazel 480

Mısra: 4

Çer, çöp.

Çeşmi eline yayını almış kemīn
ider
Cān ḳaşdın eyler okını gezler
kiriştedür

kırmağ:

1. **kırmag-ıçun**: --ıçun

Gazel 445

Mısra: 2

Öldürmek, yok etmek.

Gören o yār-i dil-keşi dir bu ne
dīn tutar
'Aşıklarını kırmag-ıçun taze kīn
tutar

kırmuzı:

1. **kırmuzı**:

Gazel 31

Mısra: 6

Kırmızı, kan rengi, al renk.

Her kaçan ḡonca gibi nāz-ıla
ḡüftār idesin
Şevḳden güller ala egnine
kırmuzı ḳabā

kirpüg:

1. **kirpügün**: --üñ

Gazel 100

Mısra: 1

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügün sihr oklarıdır
kaşlarıñ ḳavs-i belā
Vāy aña kim dōstum ışkuña ola
mübtelā

2. **kirpügin**: --in

Gazel 188

Mısra: 12

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Çeşm-i Mecnūn Leyli'ye
ḡargāhdur
Eylemişdür kirpügin aña tınab

3. **kirpügüm**: --üm

Gazel 260

Mısra: 3

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügüm yazdı yine ruḡsārına
dil derdini
Defter-i rengīn-durur bu eşk-i
ḡülfāmum ilet

4. **kirpügüm**: --üm

Gazel 387

Mısra: 4

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Konmaga ḡaḡrā-yı dilde ol
ḡüzeller ḡāhına
Ḥayme itdüm iki çeşmüm
kirpügüm aña neverd

5. **kirpügüm**: --üm

Gazel 389

Mısra: 5

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kirpügüm cārüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

kirpük:

1. kirpük:

Gazel 17

Mısra: 6

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Müdām akar ciger hūnı
gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

2. kirpüklerüm:-ler, -üm

Gazel 121

Mısra: 3

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i ğaltān aña

3. kirpüklerümden:-ler, -üm, -den

Gazel 207

Mısra: 4

Kirpik II Sevgilinin kirpiği.

Haymedür şahrā-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kirpüklerümden de tñāb

kirpüklerüñ ok:

1. kirpüklerüñ ok:

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Sevgilinin keskin oklara
benzeyen bakışları.*

Siper kıldı belā tırine sīnem
Kılan kirpüklerüñ ok kaşlarıñ
ya

kişi:

1. kişi:

Gazel 52

Mısra: 9

Adam, insan, kimse.

Bundan Muhibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yār ola

2. kişi:

Gazel 98

Mısra: 12

Adam, insan, kimse.

Küh-ı ğamda yasadugum iy dōst
seng-i hāredür
Ġurbet içinde kişi düşvārdur
bīmār ola

3. kişiye:-y, -e

Gazel 174

Mısra: 12

İnsan, şahıs, kimse.

Nesle bakılmaz Muhib fahr
eyleme
Fāyide itmez kişiye ümm ü eb

4. kişi:

Gazel 54

Mısra: 4

Adam, insan, kimse, erkek.

Evreng degül mi tığ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

5. kişi:

Gazel 56

Mısra: 2

Adam, insan, kimse, erkek.

Kıymetin işkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Ķadrini derdüñ ne bilsün şol kişi
bī-derd ola

6. kişi:

Gazel 59

Mısra: 10

Adam, insan, kimse, erkek.

İy Muhibbī bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

7. kişi:

Gazel 52

Mısra: 8

Adam, insan, kimse, şahıs.

Zāhid şarāb u şāhide gör tevbe
ārız ider
Tevbe olur mı bir kişi bī-ihtiyār
ola

8. kişi:

Gazel 67

Mısra: 10

Adam, insan, kimse, şahıs.

İy Muhibbī derd ü miñnet
çekdüm ammā görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

9. kişinüñ:-nüñ

Gazel 52

Mısra: 4

Adam, insan, kimse, şahıs.

Oldı hāmüş göreliden ğonca
leblerüñ
Gelmez kelāma bir kişinüñ göñli
dar ola

10. kişi:

Gazel 264

Mısra: 4

*Adam, insan, şahıs, kimse,
fert, birey.*

Hançer çekerse katlūme hūñı
gözi ne tañ
Şūr-ıla şerre kāyil olur olsa kişi
mest

11. kişi:

Gazel 264

Mısra: 10

*Adam, insan, şahıs, kimse,
fert, birey.*

Fikr it Muhibbī hāl-i ezel
hilkatüñ neden
Kalur hañāda olıcagaz kişi hōd-
perest

12. kişide:-de

Gazel 480

Mısra: 10

*Adam, insan, şahıs, kimse,
fert, birey.*

Bakma Muhibbī hūba dilerseñ
selāmeti
Zrā ki meyl kişide evvel
görüştür

kişi ecelden kurtılmaz:

**1. kişi ecelden kurtılmaz:--den,
--maz**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalp İfade

*"Hiç kimse kaderinde yazılı
olan şeyden kaçamaz."
anlamında kullanılmıştır.*

Çünkü kurtılmaz kişi ecelden
āhir şöyle kim
Dilerem ide felek bārī işiginde
türāb

kişi merd olsa:

1. **kişi merd olsa:--sa**

Gazel 374

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşık cesur ve yürekli olursa anlamında kullanılmıştır.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

kişinün içerisin:

1. **kişinün içerisin:--n, --ü, -n, -s, --i, --n**

Gazel 353

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın(kişinin) içi,gönlü.

Mey mehküdür kişinün içerisin
taşra kılır
Nîk ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kaçdeh

kısmet:

1. **kısmetüm:--üm**

Gazel 102

Mısra: 4

Kısmet, nasip.

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rûz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

kısmet evlemiş:

1. **kısmet eylemiş:--miş**

Gazel 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tanrı'nın her kişiye, her canlıya uygun gördüğü şey, durum.

Çün ez el kıssâmı kısmet
eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi
handânı saña

kısmet güninde:

1. **kısmet güninde:--i, --n, --de**

Gazel 448

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kısmet günü, kaderin tayin edildiği zaman.

Herkese kısmet güninde oldı bir
nesne naşib
Rinde câm-ı bâde vü zâhidlere
afyondur

kıssa:

1. **kıssası:--s, -i**

Gazel 60

Mısra: 12

Hikaye.

Olup efsânesi köhne gider
Ferhâd u Mecnûn'un
Muhibbî kıssası nevdür okınsun
cümle mahfilhâ

2. **kıssamı:--mı**

Gazel 14

Mısra: 9

Kısa hikâye, ibretli hikâye, fıkra, rivâyet.

Zülfî ile dün gece didüm
muṭavvel kıssamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

kıssa-i derd-i derünümudan:

1. **kıssa-i derd-i derünümudan:--u, -m, -dan**

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kalbimin derdinin

hikâyesi.

Her gâzel kim söyledüm cânâ
hikâyetdür saña
Kıssa-i derd-i derünümudan
şikâyetdür saña

kıssa-i 'ışk:

1. **kıssa-i 'ışk:**

Gazel 416

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk ve muhabbet kıssası.

Sıgmaya kıssa-i 'ışk kâtib ola
halk-ı cihân
Baḫr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

kıssa-i selmân:

1. **kıssa-i selmân:**

Gazel 127

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Selmân-ı Seveci adıyla
tanınan İran şairinin hikâyeleri.

Şir-i pür-süzum olaḫdan ḫasen
Güş iden dir kıssa-i Selmân aña

kişver:

1. **kişvere:--e**

Gazel 218

Mısra: 10

Memleket, ülke.

Arz-ı ḫâl eyler Muhibbî dâyimâ
meh-rûlara
Gönderür her kişvere eşâr u
dîvânî dürrüst

kişver-i dili:

1. **kişver-i dili:--i**

Gazel 476

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ülkesi. II Aşığın

gönlü.

Sultân-ı 'ışk tutmag-ıçun kişver-
i dili
Derdi Muhibbî sola ğamı saga
saldılar

kişver-i gönlümi:

1. **kişver-i gönlümi:--üm, --i**

Gazel 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ülkesi.

Göster yüzünü kişver-i gönlümi
ğâret it
Yakduñsa koma anı kim ḫarâbe
'imâret it

kitâb:

1. **kitâb:**

Gazel 163

Mısra: 6

2. Herhangi bir konuda

yazılmış eser.

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmâmına
İrdi ancak faşl u bâba âḫır
olmadı kitâb

2. **kitâb:**

Gazel 207

Mısra: 6
Kitap II sevgilinin yüzü.

Metn-i hüsnüñe şahâ haṭṭuñ
yazaldan hâşiye
Faşl u bâbın okudum didüm ki
hatm oldı kitâb

3. **kitâb:**

Gazel 208

Mısra: 10

Yazılmış ve basılmış eser,
kitap (Tanıkta, Dîvân
kasteditir).

Penddür yârâna her dem bu
Muḥibbî sözlere
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

kitâb-ı telh:

1. **kitâb-ı telh:**

Gazel 364

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı,okuması keyif
vermeyen,yüzüne bakılmayan
kitap anlamında kullanılmıştır.

Yazma rakîb adını gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoḥsa olısar
kitâb-ı telḥ

kitâbın vazdı:

1. **kitâbın yazdı:-dı**

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Herhangi bir konu ya da
hakkında bilgiler içeren şeyler
kaleme almak.

Çün haṭṭuñ hüsnüñ kitâbın yazdı
taḥrîr eyledi
Kâkülün müşg-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

kitâl:

1. **kitâl:**

Gazel 499

Mısra: 2

Ar. Vuruşma, kırışma,
cenk, cidâl, mukatele.

Çeşmüñün bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunu bildüm
kitâl üstindedür

kıy:

1. **kıymadı:-madi**

Gazel 352

Mısra: 8

Acımadan vermek,
esirgememek, feda etmek.

Cümle 'uşşakını katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarîḥ

kıvâm evle:

1. **kıyâm eyle:**

Gazel 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağa kalkmak. II Dimdik
bir şekilde durmak.

Serv-kâmetsin kıyâm eyle salın
Reşk ide tâ sidreden ṭübâ saña

kıvâm itdi:

1. **kıyâm itdi:--di**

Gazel 301

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağa kalkmak.

Mü'ezzinler yine kâmet getürdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i
kâmet

kıvâm itse:

1. **kıyâm itse:--se**

Gazel 267

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağa kalkmak,
ayaklanmak. II Salınarak
yürümek.

Kıyâm itse kaçan ol serv kâmet
Mü'ezzindür idüñ aña ikâmet

2. **kıyâm itse:--se**

Gazel 294

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayağa kalkmak,
ayaklanmak. II Salınarak
yürümek.

Kıyâm itse kaçan ol servi kâmet
Koparur başuma ol gün kıyâmet

kıyâmet:

1. **kıyâmetdür:-dür**

Gazel 27

Mısra: 2

1. Gürültülü karışıklık,
kaynaşma, gürültü, patırtı,
velvele 2. Felâket, büyük sıkıntı,
belâ ve musibet, âfet.

Bilmezem kim bu ne hâletdür
baña
Kâmetüñ her dem kıyâmetdür
baña

2. **kıyâmeti:--i**

Gazel 32

Mısra: 3

1. Büyük felaket, afet. 2.
Tek tanrılı dinlerin inanışına
göre dünyanın sonu ve bütün
ölülerin dirilerek mahşerde
toplanacağı zaman, hesap günü,
kıyâmet günü, mahşer günü.

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Mahşer gününde görmeye ayrık
gönül belâ

3. **kıyâmet:**

Gazel 273

Mısra: 10

1. Büyük felaket, afet. 2.
Tek tanrılı dinlerin inanışına
göre dünyanın sonu ve bütün
ölülerin dirilerek mahşerde
toplanacağı zaman, hesap günü,
kıyâmet günü, mahşer günü.

Muḥibbî kâmetin gördi nigârüñ
Didi bugün-durur baña kıyâmet

4. **kıyâmet:**

Gazel 220

Mısra: 1

Allah'ın ezelden takdir ettiği
zaman gelince, dünyadaki bütün
canlıların ölmeleri, sonra bütün
ölmüşlerin Allah tarafından
diriltilmeleri, mahşer yerinde
toplanarak hesaba çekilmeleri,
âlemin bozulması.

Hafta vü ay u yıllar geçmişti
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hüdâ'ya gördük
seni selâmet

kıyâmet kopar:

1. **kıyâmet kopar:--a, --r**

Gazel 397

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kıyâmet kopmak; kıyâmet

günü gelmek; bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

Ķāmet getirse yār kıyāmet kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını itmeye sücüd

kıyāmet koparur:

1. **kıyāmet koparur:**--a, --r, --ur

Gazel 300

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı gürültüye, kargaşaya yol açmak.

Belā imiş baña ol serv-i kāmēt
Koparur başuma her dem kıyāmet

2. **kıyāmet koparur:**--a, --r, --ur

Gazel 294

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük gürültü ve karışıklık çıkarmak, yeri göğü yerinden oynatmak.

Ķıyām itse kaçan ol servi kāmēt
Koparur başuma ol gün kıyāmet

kıyāmetler kopar:

1. **kıyāmetler kopar:**--ler, --a, --r

Gazel 426

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyāmet günü gelmek; bir yerde çok gürültü ve telaş olmak.

Ķāmet itseñ döstum kopar kıyāmetler hemān
Ehl-i diller çağrışup eydürler āh ol bu midur

kıyama:

1. **kıyamasun:**--sun

Gazel 446

Mısra: 9

Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek.Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.

Bu Muħibbī niçe cāna kıyamasun
Ferhād-veş

Söze gelse dilberüm gāyet de şürin sözlüdür

kıymet:

1. **kıymetin:**--in

Gazel 56

Mısra: 1

Değer, kıymet, paha.

Ķıymetin işkuñ ol añlar kim cihānda merd ola
Ķadrini derdün ne bilsün şol kişi bī-derd ola

2. **kıymetde:**--de

Gazel 140

Mısra: 7

Değer, kıymet, paha.

Zülf-i anber-bārına kıymetde āciz oldılar
Cem olup ālemde hep alā vü ednā bir yaña

3. **kıymetin:**--i, --n

Gazel 384

Mısra: 2

Değer, kıymet, paha.

Cān nağdi ile gördi ki ben olmuşam ħarīd
İtdi metā' -i büsesinün kıymetin mezīd

4. **kıymetin:**--i, --n

Gazel 385

Mısra: 5

Değer, kıymet, paha.

İşk bir gevher-durur zāhid ne bilsün kıymetin
Aşıka göster anı cān-ıla olmuşdur ħarīd

5. **kıymetin:**--i, --n

Gazel 487

Mısra: 4

Değer, kıymet, paha.

Ķaṭredür gerçi suħen līk dehenden çıkıcak
Ķıymetin kim ki bilür ol aña dūr-dāne olur

kıymet-i derdi bilen dermān-ıla bahş ider mi:

1. **kıymet-i derdi bilen dermān-ıla bahş ider mi:**--i, --e, --n, --t, --la, --e, --r, --mi

Gazel 306

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliden gelen eziyet ve derdin kıymetini bilen aşık hiç bundan rahatsız olmaz,bir çare aramaz denmektedir.

İtdügi cevır ü cefā baña vefādan yig gelür
Ķıymet-i derdi bilen ider mi dermān-ıla bahş

kızar-:

1. **kızarur:**--ur

Gazel 314

Mısra: 9

Kırmızı veya ona yakın bir renk almak .

Gül ħacil olur kızarur görse ħaddi gülleri
Goncalar dem-beste itmezler o gül-fām-ıla bahş

kızıl:

1. **kızıl:**

Gazel 51

Mısra: 1

1. Kızıl, al, kırmızı.

Gülşen içre eldeki sağar kızıl güldür baña
Hem şürāhī kulkulı āvāz-ı bülbüldür baña

kızıl güldür:

1. **kızıl güldür:**--dür

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı gül(al).

Gülşen-i ħüsnünde ħaddün bir kızıl güldür baña
Murğ-ı dil āvāzesi feryād-ı bülbüldür baña

ko:

1. **kor:**--r

Gazel 384

Mısra: 8

Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek; bırakmak, terk etmek.

Sākī şarāb-ı şāfi getir cāni tāze kıl
Ķalvetde kor ħübb-ıla zāhid ola kadīd

2. kodı:-dı

Gazel 149

Mısra: 9

"Koymak"; bir hal üzere bırakmak.

Rehn bâda kodı çün cübbe vü destârı Muhib Şaff-ı rindânda turursa n'ola şâfi-meşreb

3. koya:-y, -a

Gazel 11

Mısra: 6

Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek II Bırakmak, koymak.

Korkaram âhi tutup âşıklarun haţtuñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlumuñ Allâh'ı saña

4. ko:

Gazel 42

Mısra: 10

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Käküline kimi reyhân dir
Muhibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i anberdür baña

5. ko:

Gazel 161

Mısra: 10

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

İy Muhibbî yârdan ger baña olursa nazar
Ėam degül düşmen cefâsından ko cevri itsün rakîb

6. ko:

Gazel 257

Mısra: 5

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Cefâkârum ko cevri ü nâz kılusun
Budur çünki güzeller içre âdet

7. ko:

Gazel 267

Mısra: 12

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Muhibbî şî'rüñi yârâna gönder
Ko dutsun dehri ser-tâ-ser tamâmet

8. ko:

Gazel 406

Mısra: 10

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Muhibbî cân u başa kalmaduñ çün
Ko şimden girü disünler saña merd

9. ko:

Gazel 482

Mısra: 4

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Dönelden kâmetüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılusun nâle vü zârî aña çün zikr-ile bamdur

10. ko:

Gazel 494

Mısra: 10

"Bırak ! Boşver!" anlamına gelir.

Şem'-i ruhına karşı Muhibbî
perr ü bälün
Yansun ko seni eyledi pervâne güzeller

11. ko:

Gazel 228

Mısra: 1

"Bırak, izin ver, değme" anlamlarına gelen teşvik sözü.

İşkuñla beni ko olayım halka melâmet

Âlemdede hemân tek yüri sen sag u selâmet

12. ko:

Gazel 232

Mısra: 7

"Bırak! " anlamında kullanılan kelime.

Ehl-i işkı eylestün cellâd
çesmün ko helâk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
kurbân oldu tut

13. koñ:-ñ

Gazel 344

Mısra: 1

Bırakmak, izin vermek.

Koñ baña kılusun cefâlar eylesün
dildâr güç
Tek beni andan ayırmason kılup ağyâr güç

14. ko:

Gazel 246

Mısra: 7

"Bırak / boşver".

Ko kılusun seng-i küyuñ la' l ü mercân
Dökilsün her yaña bu hünüm iy döst

15. ko:

Gazel 427

Mısra: 2

"Bırak / boşver".

Kılan dil hânesin rüşen nigârün
tâze dâğıdur
Ko yansun tekye-i işkuñ
söyinmesün çerâğıdur

16. ko:

Gazel 404

Mısra: 5

"Bırak / boşver / terk et".

Gel beni öldür sevâba gir ko kanum fikrini
Bu tarîk-ı işkudur sen gâzi ben olan şehîd

17. ko:

Gazel 431

Mısra: 3

"Bırak / boşver / terk et".

Ferdâyı hâţıra getirüp zulmı ko bugün
Komaz kimesne haqqını alur zamânedür

18. komaga:-mağ, -a

Gazel 392

Mısra: 12

Koymak, bırakmak, izin vermek.

Ehl-i şirkün niçe yıl katlanuban zağmetine
Eyledün emr-i Hüdâ'yı komaga sa'y-i vücüd

19. komaz:-maz

Gazel 454

Mısra: 4

...halde bırakmak.

Ġam-ı hicrũn beni her lahza ħālĩ
Komaz zĩrã ki eski hem-
demidũr

ko-:

1. **komış:-mış**
Gazel 282
Mısra: 1
Bırakmak, koymak.

Gũl yũzinde komış ‘anber
kãkũl-i mũřġĩn-i dũst
Eylemiş kendũyi ĉenber kãkũl-i
mũřġĩn-i dũst

2. **koma:-ma**
Gazel 199
Mısra: 7
*Bırakmak, izin vermek,
fırsat vermek.*

Kũyũna koma raķĩb-i kãfiri
Cennete lãyiķ degũldũr Bũleheb

ko gelsũn:

1. **ko gelsũn:-sũn**
Gazel 50
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırak gelsin.

Ĥayãlũnle toludur ħãne-i ĉeřm
Ko gelsũn eyledũm gũnlũmde
şad cã

kũhne gider:

1. **kũhne gider:-er**
Gazel 60
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Eski ve deġersiz hale
gelmek.*

Olup efsãnesi kũhne gider
Ferhãd u Mecnũn’uñ
Muĥıbbĩ kışşası nevdũr okınsun
cũmle maĥfilhã

kũhnemiř efsãnesi:

1. **kũhnemiř efsãnesi:--mış, --s,
--i**
Gazel 448
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) eski,yıpranmış ve
artık deġersiz gũrũlen eski
aşukların efsaneleri
kastedilmektedir.*

Sergũzeřtũm okuñuz ‘ãlemde
bir nev-kışşadur
Kũhnemiř efsãnesi Ferhãd-ıla
Mecnũn’dur

kokuban:

1. **kokuban:**
Gazel 244
Mısra: 6
Koklamak.

Ġonca mey iĉmiř yasagın
tutmamış řãĥ gũlũn
Kokuban agzın řabã didi bu ĥũd
evkãr mest

kol salup:

1. **kol salup:--up**
Gazel 154
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kol salmak, dallanmak,
kolunu dolamak.*

İñledũr bũlbũl gibi bu aşık-ı dil-
ĥastesin
Gũl gibi ĥãra nigãr aġyãra
dãyim kol salup

kolın salup:

1. **kolın salup:--ın, --up**
Gazel 157
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin kolunu
onaylama işaretiyle ařaġı doġru
bırakması.*

Tã kıyãmet kũyũ iĉre aĥ u eġġãn
eyleseme
Bir iřãretle yiter dimez baña
kolın salup

kollarum hamãvil itse idũm:

1. **kollarum hamãvil itse
idũm:--lar, --um, --se, --dũm**
Gazel 133
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) ařıġın kollarımı
sevgilinin boynuna -onu
korumak iĉin-muska etmesi
kastedilir.*

Sen perĩden def kılmaga ne var
gũz şerrini
Kollarum itse idũm bir dem
ĥamãvil boynuña

koma:

1. **komadı:-dı**
Gazel 14
Mısra: 5
*"Koymamak"; bulunmama,
mevcut olmama halĩ.*

şem-i ĥũsnũn yakmayınca
komadı cãn u dili
Anuñ-iĉun dũstum pervãne
sũylersin baña

2. **komadı:-dı**
Gazel 60
Mısra: 10
*"Koymamak"; bulunmama,
mevcut olmama halĩ.*

şu deñli dĩdeler dũkdi zemĩn
ũzre gũzũm yaşı
Komadı bir ĥadem basam
kalupdur pãy-dergilhã

3. **komadı:-dı**
Gazel 106
Mısra: 2
*"Koymamak"; bulunmama,
mevcut olmama halĩ.*

Eyledũn rũsvã-yı ãlem
virmedũn kãmũ baña
Komadı hicrãteři hergiz dil-
ãrãmũ baña

4. **koma:**
Gazel 354
Mısra: 9
*"Koymamak"; bulunmama,
mevcut olmama halĩ.*

Yã Rab Muĥıbbĩ’yi koma her
dem firãķ-ıla
Olsun řarãb-ı la’l-ile her ‘ãlemi
ferãĥ

5. **koma:**
Gazel 32
Mısra: 7
"Koymamak"; bırakmak.

Zũlmãt-ı nefis iĉinde koma dest-
gũrũm ol
Rũřen kılup derũnumũ yã Rabb
vir zĩyã

komag ile:

1. **komag ile:--mag**
Gazel 389
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Koymak, bırakmak.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyüñ komag ile def' oldı
ol remed

kon:

1. **konsa: -sa**
Gazel 169
Mısra: 8
*Konmak (kuş ve sinek
bağlamında).*

Leblerüñ üzre nigārā hālünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa āceb
olmaz zübāb

2. **konarsa: -ar, -sa**
Gazel 334
Mısra: 8
Konmak.

Bir ribāt-ı köhne dünyā kārban
halk-ı cihān
Kim bugün aña konarsa dirler
aña arta güç

3. **konmış: -miş**
Gazel 478
Mısra: 6
Belirmek, gerçekleşmek.

Tekye-i dilde ebed yansun
çerāğı sīnemün
Kim maḥabbet şāhınıñ konmış
ezelden ḥayrıdur

4. **konmaga: -mağ, -a**
Gazel 387
Mısra: 3
*Bir yere konmak,
yerleşmek.*

Konmaga şahrā-yı dilde ol
güzeller şāhına
Ḥayme itdüm iki çeşmüm
kirpügüm aña neverd

konmaga gelse:

1. **konmaga gelse: --mag, --a, --se**

Gazel 450
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
hayalinin aşğın gönlüne
konması kastedilmektedir.*

Ḥayāli konmaga gelse gözüm
şırça sarāyıdur
Gözüme kühl olan her dem
nigārūñ hâk-i pâyıdur

konmamışdur:

1. **konmamışdur: --ma, --miş, --dur**

Gazel 168
Mısra: 8
*Koyulmak, belirlenmek //
kural, yasa koymak.*

Gelmemişdür saña beñzer bir
dağı bu āleme
Konmamışdur zīrā hīç bir
kimsene ebṭahī laḳab

konuh:

1. **konuh:**
Gazel 361
Mısra: 6
Misafir, konuk.

Virse dünyāya gönül senüñle
degül pâyıdur
Bir ribāt-ı köhnesin anda bir
günlük konuh

kop-:

1. **kopardı: -ar, -dı**
Gazel 32
Mısra: 3
Meydana gelmek, oluşmak.

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyāmeti
Maḥşer güninde görmeye ayruk
gönül belā

köp:

1. **köp:**
Gazel 195
Mısra: 8
*Çok, sayı, nicelik, değer,
güç, derece vb. bakımından
büyük ve aşırı olan.*

Didi cefā vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

2. **köp:**
Gazel 154
Mısra: 6
Çok II Defalarca.

Didi usanmaz mısız cevru
cefāmuzdan dağı
Didüm aña iy cefā-cü görmişem
ben anı köp

kor mı:

1. **kor mı: --mı**
Gazel 202
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakır mı? II bırakmaz.

Tāḳat olur mı Muḥibbī ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tāḳat ne ḥ'āb

kork-:

1. **korkaram: -ar, -am**
Gazel 11
Mısra: 5
*Çekinmek, cesaret
edememek.*

Korkaram āhı tutup āşıklarūñ
ḥaṭṭūñ gele
Koya mı zulmuñu hīç mazlūmuñ
Allāh'ı saña

2. **korkaram: -ar, -am**
Gazel 150
Mısra: 8
*Çekinmek, cesaret
edememek.*

Bir ḥarāret virdi bu gönlüme
ışkuñ āteşi
Korkaram āh itmege yana
felekde āfitāb

3. **korkaram: -ar, -am**
Gazel 137
Mısra: 6
*Endişe etmek, kaygı
duymak, tasalanmak.*

Aḳl alup dil mülkine ḥüküm itdi
kāfir ḡamzesi
Korkaram şimden girü ḳaşdı
anuñ imān ola

4. **korkaram: -ar, -am**
Gazel 448
Mısra: 3
*Endişe etmek, kaygı
duymak, tasalanmak.*

Cüş ide āhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Ḡarḳ olan ol dem eñ evvel
zevraḳ-ı gerdündür

5. **korkaram:**-ar, -am

Gazel 329

Mısra: 4

1. *Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkemek.* 2. *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu gönlüm şışesin
Korkaram âhir batar pâyüña ol sınmış zücâc

6. **korkaram:**-ar, -am

Gazel 424

Mısra: 4

1. *Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkemek.* 2. *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Münkir olma süz-1 âh-1 'âşıka gel vâ'izâ
Korkaram bir şemmesi mescid ile minber yakar

7. **korkaram:**-ar, -am

Gazel 457

Mısra: 8

1. *Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkemek.* 2. *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Gözlerüm baırına bak âh-ıla mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla sevdāya düşer

8. **korkaram:**-ar, -am

Gazel 465

Mısra: 2

1. *Korkuya kapılmak, korku duymak, ürkemek.* 2. *Endişe etmek, kaygı duymak, tasalanmak.*

Haç rulında revnağ-ı diğer tutar
Korkaram İslâmı ol kâfir tutar

korkaram:

1. **korkaram:**

Gazel 13

Mısra: 14

"Korkarım!" kaçınılmaz bir son anlamı kastedilmektedir.

Âh kim menzil baîd bār-1 girân arkamdadur
Korkaram yolda kalam bulunmaya menzil baña

korkmaz:

1. **korkmaz:**

Gazel 11

Mısra: 2

Çekinmemek, sakınmamak, korkmamak, endişelenmemek.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle vü âhi saña
İrişe korkmaz mısın âh-1 şehergâhi saña

korku:

1. **korkum:-m**

Gazel 3

Mısra: 12

Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyânımı korkum bu ola yüz kara

2. **korkum:-m**

Gazel 46

Mısra: 6

Bir tehlike veya bir tehlike düşüncesi karşısında uyanan kaygı duygusu.

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i zülfün iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-müselmândur baña

kos:

1. **koşdum:-du, -m**

Gazel 38

Mısra: 5

1. *Yanına katmak, arkadaş olarak vermek, terfîk etmek.* 2. *(Hayvanı) Çekeceği şeye bağlamak.* 3. *(Araba ve kağıt için) Hayvanı bağlayarak harekete hazırlamak.* Bir şeyle görevlendirmek, bir işte kullanmak.

Zülf-i şeb-diz-ile koşdum bu yaşum gülgünümü
Olmadı hem-pâm egerçi virmişem meydân aña

2. **koşsun:-sun**

Gazel 110

Mısra: 12

Koşmak, varmak.

Zülf-i şeb-dizi önine gerçi kimse geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun vireyim meydân aña

koy-:

1. **koyup:-up**

Gazel 170

Mısra: 5

-(y)Ip zarf-fiil ekini almış asıl fiilden sonra gelerek hareketin tamamlandığını ya da kesinlik ifadesini katar.

Hızr içelden leblerün koyup varup hayvân suyun
Anuñ-içundur görünmez halkdan eyler hiçâb

koy:

1. **koyasın:-a, -sın**

Gazel 31

Mısra: 4

(Bir yere) Bırakmak, (bir yere) yerleştirmek.

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre koyasın kef ü pâ

kubbe-i bî-sütün:

1. **ķubbe-i bî-sütün:**

Gazel 374

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ferhat'ın Şirin için deldiği dağ.

İbret degül mi gör ne bu ķubbe-i bî-sütün
Hikmet degül mi naķş ola bu levh-i lâciverd

kubbe-i eflâke:

1. **ķubbe-i eflâke:--e**

Gazel 456

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzünün kubbesi.

Her kaçan âteş-i gam bu dil-i gamnâke çıkar
Düd-1 dil âhum ile ķubbe-i eflâke çıkar

kudret:

1. kudret:

Gazel 270

Mısra: 8

(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Çekilmez katıdur işkuñ kemānı
Ne fākat var çekile vü ne kudret

2. kudretini:-in, -i

Gazel 419

Mısra: 7

(Ar.) Kuvvet, güç, takat, iktidar.

Kudretini gör ki nergis nerm
ider bālını
Liki görünmez benüm gözüme ol
derden lezīz

kudret bulam:

1. kudret bulam:--a, --m

Gazel 280

Mısra: 2

Kelime Tipi: Atasözü

Güç bulmak. Cesaret

etmek.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrān-ı dōst
Nuṭṭa ger kudret bulam derd-ile
diyem kanı dōst

kudret elivle:

1. kudret eliyle:--i, --y, --le

Gazel 472

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalp İfade

Kādir olma eli. || Allah'ın

yaratma gücü.

Ĝam merdümüne taḥliye itdüm
bu gönlümü
Kudret eliyle yapulu bir vaḳf-
ḥānedür

kudret kalmadı:

1. kudret kalmadı:--e--ma, --dı

Gazel 254

Mısra: 12

Kelime Tipi: Kalp İfade

Güçsüz düşmek, takati

kesilmek.

Bu kadd-ile bu kāmeti gördükde
mü'ezzın
Ḥayrān oluban kalmadı kudret
ide kāmet

kudret var-iken var 'ömrünü allah ile geçir:

1. kudret var-iken var

'ömrünü allāh ile geçir:--i, --
ken, --i, --ni, --ür

Gazel 237

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

(Beyitte) Sağlam ve
saḡlıklıyken Allah(c.c)'a ibadet
et,ömrünü onunla geçir
denilmektedir.

Var-iken kudret geçir 'ömrünü
var Allāh ile
İy Muḥbbī zikrūñ olsun dilde
ḥayy-i lā-yemüt

küfr:

1. küfre:-e

Gazel 281

Mısra: 10

(Ar.) Siyahlık; küfür.

Yār eger zülfin giderse gül
yüzinden ğam degül
Çün Muḥammed devridür küfre
ne ḥacet iltifāt

küfr-i zülfine:

1. küfr-i zülfine:-i, -ne

Gazel 53

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalp İfade

(Beyitte)sevgilinin gece
gibi karanlık saçı kastedilir.

Her kim ki vire gönlin anuñ
küfr-i zülfine
Ārām u şabrı kalmaya her dem
ġarīb ola

2. küfr-i zülfine:-i, -ne

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalp İfade

(Beyitte)sevgilinin gece
gibi karanlık saçı kastedilir.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-
i zülfine
Ārām yüzün görmeye her demde
kīb ola

küfr-i zülfün:

1. küfr-i zülfün:-ün

Gazel 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalp İfade

Küfr, sevgilinin saçının
rengidir. Bu durumda iman da
yüz olacaktır. Saç, yüzü
gizlediği ve örtüğü, nuru
sakladığı için küfür diye
nitelenir.

Bilüme zünnār iderdüm küfr-i
zülfün iy şanem
Diyeler korkum budur ki nā-
müselmāndur baña

2. küfr-i zülfün:--ü, --n

Gazel 339

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

Saç karalığı; sevgilinin
siyah saçı; aşığı imanından
eden, aşk tutsağı yapan saç.

Küfr-i zülfün ğaret ider bu
Muḥbbī gönlünü
Hiç revā mıdur ala kāfir
müselmāndan ḥarāc

küfr-i zülfünü gider:

1. küfr-i zülfünü gider:--ü, --n, -i, --e, --r

Gazel 342

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalp İfade

(Beyitte) sevgilinin saçının
siyahlığı imansızlık alameti
sayılarak bundan vazgeç, bunu
gider denmektedir.

Küfr-i zülfünü gider kâfirlik itme
yüzün aç
Ka'be'dür küyuñ revā mıdur
tura üstinde ḥāc

küfr-ile cihān tolmuş-iken:

1. küfr-ile cihān tolmuş-iken:-- i, --le, --mış, --i, --ken

Gazel 330

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalp İfade

(Beyitte) geçici dünyanın
Allah'ı ve onun peygamberlerini
inkar edenlerle yani
imansızlarla dolu olduğu
kastedilmektedir.

Küfr-ile cihān tolmuş-iken şer'-i
şerīfün
Zāhir olalı ehl-i küfürden almur
bāc

küh:

1. **kūhlar:-lar**

Gazel 81

Mısra: 9

Dağ, cebel, dağlık arazi.

Kūhlar itmez taħammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışk içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

kūh-ı belā:

1. **kūh-ı belā:**

Gazel 78

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bela dağı.

Gitdi çün rāh-ı fenāya iy gönül
Ferhād u Kays
Dökdi ğam kūh-ı belā miñnet
bayābānı saña

kūh-ı belā içinde:

1. **kūh-ı belā içinde:--çi, --n, --de**

Gazel 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkantı ve kaygı dağının

içi,ortası.

Kūhken kūh-ı belā içinde
şākirdüm geçer
Dest-i ğamda olmadı Mecnūn
dağı hemtā baña

kūh-ı belā icre:

1. **kūh-ı belā icre:**

Gazel 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve bela çölünün

içi(ortası).

Düşüp kūh-ı belā icre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ĝamuñ ālemde var olsun komaz
bir dem beni tenhā

kūh-ı belāda:

1. **kūh-ı belāda:--da**

Gazel 447

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bela dağı.

Bir lebi şîrîn-suñen meh-
pārenūñ Ferhād-veş

Bu gönül kūh-ı belāda zār u
sergerdānıdır

kūh-ı dilden:

1. **kūh-ı dilden:--den**

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül dağı.

Kūh-ı dilden derd-ile āh
eyleşem Ferhād-veş
Taglar ancak degül āheng ider
eñrāf aña

kūh-ı ğamda:

1. **kūh-ı ğamda:--da**

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam dağı.

Kūh-ı ğamda key perişān
olmuşam Mecnūn gibi
Ol saçı leylā-şıfat zūlf-i
perişāndan cüdā

2. **kūh-ı ğamda:--da**

Gazel 98

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam dağı.

Kūh-ı ğamda yasdugum iy dōst
seng-i hāredür
Ĝurbet içinde kişi düşvārdur
bīmār ola

3. **kūh-ı ğamda:--da**

Gazel 405

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam dağı.

Senden ayru kūh-ı ğamda iy
yüzi māhum benüm
Seng-i miñnetle dōgüp oldu bu
cismüm lāciverd

4. **kūh-ı ğamda:--da**

Gazel 422

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam dağı.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muñibbī şirem
Dağumla kūh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

kūh-ı ğamı kesmişem:

1. **kūh-ı ğamı kesmişem:--miş, --em**

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın Ferhat gibi

*sıkantı ve eziyet dağını
yarması,ikiye bölmesi kastedilir.*

Kūh-ken kesdise kūhı n'ola
Şîrîn adına
Kesmişem kūh-ı ğamı
bulmadum rāh saña

kūhı kesdise:

1. **kūhı kesdise:--di, --se**

Gazel 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ferhat'ın dağı

delmesi,ikiye ayırması.

Kūh-ken kesdise kūhı n'ola
Şîrîn adına
Kesmişem kūh-ı ğamı
bulmadum rāh saña

kūhistān diye:

1. **kūhistān diye:**

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağlık bölge,yer denilsin

anlamında.

İki aynumdan revān oldu iki cū
kim göre
Başum üzre dūd-ı āhum diye
kūhistān baña

kūh-ken:

1. **kūh-ken:**

Gazel 108

Mısra: 7

Dağ kazan, dağı delen II

*Ferhat ile Şîrîn hikayesindeki
Ferhat.*

Kūh-ken kesdise kūhı n'ola
Şîrîn adına
Kesmişem kūh-ı ğamı
bulmadum rāh saña

2. **kūh-ken:**

Gazel 486

Mısra: 8

Dağ kazan, dağı delen II

*Ferhat ile Şîrîn hikayesindeki
Ferhat'ın lakabı.*

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
âvâzeler
Küh-ken çekdügi bârı sanmañuz
Hâmün çeker

kühken:

1. kühken:

Gazel 111

Mısra: 5

*Dağ delen (kimse). II Şirin
için dağları delen aşk
kahramanı Ferhat.*

Kühken küh-ı belâ içinde
şâkirdüm geçer
Dest-i ğamda olmadı Mecnûn
dahı hemtâ baña

kühkene döndüm:

1. kühkene döndüm:--e, --dü, - -m

Gazel 415

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın ünlü mesnevide
geçen Ferhat gibi dağları
deldiği kastedilmektedir.*

Leb-i şîrînüñ yâd eyleyüp iy
husrev senüñ
Döndüm kühkene düşeliden
kühsâra meded

küh-kenlik san'atında:

1. küh-kenlik san'atında:--lik, --ı, --n, --da

Gazel 437

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağ delicilik sanatı.

Küh-kenlik san'atında ben de
Ferhâd olmışam
Tişe ursam inlesem yanumca
inler kühsâr

kühl:

1. kühl:

Gazel 17

Mısra: 8

Göz ilacı, sürme.

Reh-i ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde havrâ

2. kühle:-e

Gazel 475

Mısra: 7

Göz ilacı, sürme.

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozı-y-ıla dîdelerüm rüşenâ
olur

3. kühl:

Gazel 278

Mısra: 3

(Göze çekilen) Sürme.

Kühl için hâk-i derin çünki
getürdüñ gözüme
Bilürem degül 'ivaz cânı
faķırâne ilet

kühl idem:

1. kühl idem:-e, -m

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sürme çekmek.

Kühl idem çeşmüme hâk-i
râhını
Luţf idüp getir gubârın iy şabâ

kühl ideyim:

1. kühl ideyim:

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Göze ilaç yapmak, sürmek.

Kühl ideyim dîde-i ğam-dîdeme
Hâk-i râhından meded kıl iy
şabâ

kühl olan:

1. kühl olan:--a, --n

Gazel 450

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sürme sürmek(aşığın gözü
bağlamında).*

Hayâli konmaga gelse gözüm
şırça sarâyıdur
Gözüme kühl olan her dem
niğârüñ hâk-i pâyıdur

kühl-ı basar kıl:

1. kühl-ı basar kıl:

Gazel 91

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

*ayağının tozunu aşığın gözüne
sürme olarak çekmesi, hep onun*

*yollarını gözlemesi
kastedilmiştir.*

Älem-i ulyâyı seyr itmek
dilerseñ iy gönül
Hâk-i pây-ı dilberi kühl-ı basar
kıl dâyimâ

kühsâr:

1. kühsâr:

Gazel 19

Mısra: 2

*Dağlık arazi; her şeyden
mahrum kalmış, zavallı
kimseler, aşıklar.*

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

2. kühsârdan:-dan

Gazel 486

Mısra: 7

Dağ. II Dağ doruğu.

Ger şadâ itseñ gelür kühsârdan
âvâzeler
Küh-ken çekdügi bârı sanmañuz
Hâmün çeker

kühsâr inler:

1. kühsâr inler:--r

Gazel 437

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağların aşığı

*dayanamayarak inlemesi
kastedilmektedir.*

Küh-kenlik san'atında ben de
Ferhâd olmuşam
Tişe ursam inlesem yanumca
inler kühsâr

kühsâra düşeliden:

1. kühsâra düşeliden:--a, --eli, --den

Gazel 415

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağlara, çöllere düşmek.

Leb-i şîrînüñ yâd eyleyüp iy
husrev senüñ
Döndüm kühkene düşeliden
kühsâra meded

kühsâr-ı eşcâr:

1. **kühsâr-ı eşcâr:**

Gazel 393

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağaçlar ve dağlar-tabiat.

Kanı ol muḥrib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Raşş ide kühsâr-ı eşcâr cümle
zerrât u vücüd

kul:

1. **kuluñı:**-un, -ı

Gazel 100

Mısra: 9

Abd, kul || aşık.

Niçe bir öldüre gamzeñ bu
Muḥibbî kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

2. **kullaruña:**-lar, -uñ, -a

Gazel 125

Mısra: 3

Abd, kul || aşık.

Kullaruña bir naẓar kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

3. **ķuluñı:**-un, -ı

Gazel 133

Mısra: 9

Abd, kul || aşık.

Sen Muḥibbî ķuluñı cevruñe
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılcadur ħükmüñ
buyur olur revâ

4. **kuluñuñ:**-uñ, -uñ

Gazel 279

Mısra: 9

Abd, kul || aşık.

Yaşına Muḥibbî kuluñuñ gel
naẓar eyle
Bir kaçre-durur nisbet aña Nîl ü
eger Şât

5. **kuluñı:**-un, -ı

Gazel 386

Mısra: 10

Abd, kul || aşık.

Pâdişâhâ şıdk u iĥlâşum saña
ma'lüm iken
Dergehüñden bu Muḥibbî
kuluñı gel kılma red

6. **kuluñı:**-un, -ı

Gazel 491

Mısra: 9

Abd, kul || aşık.

Muḥibbî kuluñı söyletme luṭf it
iy şeh-i ħübân
Perişân ħâlinüñ şerĥi saçuñ gibi
muṭavveldür

7. **kullara:**-lar, -a

Gazel 500

Mısra: 6

Abd, kul || aşık.

İtlerinden âsitânında beni
'addeylemiş
Şâh olandan kullara dâyim
'inâyetler gelür

8. **kullaruñ:**-lar, -uñ

Gazel 3

Mısra: 10

*Allah tarafından yaratılmış
olan insan, abd, ademoğlu,
ķişıoğlu.*

Giceler zârılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raĥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yâ Rabbenâ

9. **kullarını:**-lar, -ı, -n, -ı

Gazel 332

Mısra: 4

*Allah tarafından yaratılan
insanların her biri. II Esir
olarak alınan köle veya cariye,
âşık.*

Kıl tevekkül ġayrdan rızkuñ
tevaķķu' eyleme
Çünkü ol Rezzâķ'dur ĥiç
kullarını komaz aç

10. **kullaruñ:**-lar, -uñ

Gazel 156

Mısra: 7

*Allah tarafından yaratılan
insanların her biri. II Esir
olarak alınan köle veya cariye.*

Kullaruñ için yaratduñ ħükmüñ
izĥâr eyledüñ
Gül bitürdüñ ĥârdan kurı
şecerden daĥı sîb

kul-:

1. **kulları:**-lar, -ı

Gazel 321

Mısra: 7

Köle, esir | Sevgili'ye

*duyduğtu 'aşk yüzünden tutsak
düşmüş: 'aşık.*

Kulları ĥâlin bilür dâd eylemez
Zulmı bî-ĥad ĥan elinden el-
ġıyâş

2. **kulından:**-ı, -(n)dan

Gazel 433

Mısra: 3

*Köle, esir | Sevgili'ye
duyduğtu 'aşk yüzünden tutsak
düşmüş: 'aşık.*

Kulından 'âr ider çokdur cefâsı
Güzeller içre ol nâ-mihribândur

kul diyü:

1. **kul diyü:**--y, --ü

Gazel 366

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Köle olduğı için.

Ayâza kul diyü isnâd iderler
Ne kul bil ki kul oldu aña
Maĥmüd

kül ide:

1. **kül ide:**--e

Gazel 280

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kül etmek, yakıp

kavurmak.

Yandurup ger kül ide her dem
beni ĥicrân-ı döst
Nuṭķa ger ħudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

kul olan:

1. **kul olan:**--a, --n

Gazel 425

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(pâdişahın/sevgilinin)

*ĥükümüne giren kul olan kimse:
âşık.*

Küyuña varsa naẓar kıl 'âşıkı
men' eyleme
Pâdişehlerden kul olan dâyimâ
iĥsân umar

kul oldı:

1. **kul oldı:**--dı

Gazel 366

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kul olmak, aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek; kulluk yapmak, kulluk görevini ifa etmek.

Ayāza kul diyü isnād iderler
Ne kul bil ki kul oldı aña
Maḥmūd

2. **kul oldı:--dı**
Gazel 495
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kul olmak, aşırı derecede bağlanmak, boyun eğmek; kulluk yapmak, kulluk görevini ifa etmek.

Muḥibbī 'ışka kul oldı göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çäkerdür

kül olup:

1. **kül olup:--up**
Gazel 416
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanıp tutuşmak.

Bu Muḥibbī yazup 'arz eylese
süz-ı dilin āh
Kül olup elde muḥarrer oda
yanmak kâğız

kula salā itmek:

1. **kula şalā itmek:**
Gazel 59
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı çağırması,davet etmesi.

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sendendür kula itmek şalā

kula şilā itmek:

1. **kula şilā itmek:--mek**
Gazel 67
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kişinin bir süre ayrı kaldığı evini, yurdunu görmeye gitmesi.

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sünnetdür kula itmek şilā

kulağ:

1. **kulağuna:--uñ, -a**
Gazel 242
Mısra: **10**
Kulak, işitme organı.

Muḥibbī sözleri yigdür bugün
dürr-i cevāhirden
Takup cānā kulağuna giderme
anı mengüş it

2. **kulağum:--um**
Gazel 398
Mısra: **5**
Kulak, işitme organı.

Kulağum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-ı ezel
Zāhidā itme naşihat baña kār
itmez pend

kulağuna kovma:

1. **kulağuna koyma:--u, --n, --a, --ma**
Gazel 374
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Önemsememek.

Vā'iz sözini koyma Muḥibbī
kulağuna
İtmez eğer gönülde kaçan olsa
nükte serd

kulağunda küpe olsun:

1. **kulağunda küpe olsun:--u, --n, --da, --sun**
Gazel 333
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Deyim**
Başına gelen bir durumdan, hiç unutmayaacağı bir ders almak.

Ma'ānī baħrına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulağunda takın
dürr-i 'Aden'den geç

kulak:

1. **kulak:**
Gazel 20
Mısra: **8**
Kulak, işitme organı.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nālilerüm

Döstim bir kez kulak tut nāy-ı
güyādan yaña

külbe-i ahzāndur:

1. **külbe-i ahzāndur:--dur**
Gazel 245
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzün ve keder kulübesi. (Aşığın gönlü için kullanılmıştır.).

N'ola şem'-i ruḥuñ göñlümi
rüşen
İderse külbe-i ahzāndur iy döst

külbe-i ahzānumuz:

1. **külbe-i ahzānumuz:--u, --muz**
Gazel 321
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hüzün kulübesi.

Rüşen itmez külbe-i ahzānumuz
Ol meh-i tābān elinden el-ğyās

külhān olıcak gülşen olur:

1. **külhān olıcak gülşen olur:--ur**
Gazel 45
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azap,keder veren yerin gül bahçesi haline dönüşmesi.

Döstim sen olmasañ gülşen
gelür külhān baña
Senüñ-ile olıcak külhān olur
gülşen baña

külhen olıcak gülşen olur:

1. **külhen olıcak gülşen olur:--ur**
Gazel 66
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Azap,keder veren yerin gül bahçesi haline dönüşmesi.

Döstim sen olmasañ gülşen
gelür külhen baña
Senüñ-ile olıcak külhen olur
gülşen baña

külhen olursa:

1. **külhen olursa:--ur, --sa**
Gazel 459

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hamam ocağı. Hamamda
su ısıtmak için ateş yakılan yer.*

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
şafası gülşenün
Külhen olursa senüñle cennet
içre şānīdür

kulna dād evleve:

1. **kulna dād eyleye:**
Gazel 39
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşığına adaletli
davranması.*

Dāda vardum kapısına ol
güzeller şahınuñ
Ola kim dād eyleye kulna
sultāndur baña

kulkul:

1. **külkül:-i**
Gazel 51
Mısra: 2
*Ağzı dar sürahiden şarap
dökülürken çıkan ses.*

Gülşen içre eldeki sāgar kızıl
güldür baña
Hem şürāhī külkülü āvāz-ı
bülbüldür baña

kullāb:

1. **külāb:**
Gazel 180
Mısra: 8
*Çengel, kanca II sevgilinin
kıvrılıp kancaya benzeyen saç
uçları.*

Aceb bu ğamze midür yāhu
hançer
Aceb bu zülf midür yāhu külāb

2. **külābdur:-dur**

Gazel 455
Mısra: 12
Çengel, kanca.

Bahr-ı eşkümden Muhibbī
gözlerüm māhī gibi
Lu 'b-ıla şayda çeken zülfindeki
külābdur

küllī:

1. **küllī:**
Gazel 255
Mısra: 11
1. Hepsi, tamamı, 2. Bütün.

Yagmaya virdi küllī dil mülkini
Muhibbī
Ĝam leşkeri gelüp āh eyledi anı
ĝāret

küllī cismümi hebā:

1. **küllī cismümi hebā:--ü, --mi**
Gazel 138
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın maddi ve
manevi bütün varlığını ziyan
etmesi anlamında kullanılmıştır.*

Ya ide zülfün hevāsı küllī
cismümi hebā
Ya vişālün iydine irüp bu dil
kurbān ola

küllī dil:

1. **küllī dil:**
Gazel 60
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın gönlünün bütünü.

Gidüpdür küllī dil benden
digergün gün-be-gün hālüm
Niçe taqrīr idem yā Rab derün-ı
derdidür dilhā

kuluñ olmakdur:

1. **kuluñ olmakdur:--u, --n, --
mak, --dur**
Gazel 301
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
kapsında olmak,kölelik etmek
kastedilmektedir.*

Muhibbī pādīşāh-ı 'ālem iken
Murādı kuluñ olmakdur nihāyet

kum:

1. **küm-ıla:**
Gazel 278
Mısra: 10
Kum şehri.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehī
dest 'Acem'e
Bu Muhibbī ğazelin Küm-ıla
Kāşān'a ilet

künbed-i devvār:

1. **künbed-i devvār:**
Gazel 289
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dönen kubbe || gökyüzü.

Ben degülem yaluñuz 'ışkuñla
sergerdān senüñ
Bunca yıl serkeşte durur
künbed-i devvār mest

künc:

1. **küncinde:-i, -n, -de**
Gazel 18
Mısra: 5
Kenar, köşe.

Sifāl-ı köhne rindāna yiter
meyhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öninde
cām-ı Cem peydā

künc-i mescidde:

1. **künc-i mescidde:--de**
Gazel 218
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mescidin bir köşesi.

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur halvet-nişin
Bu riyā ile velī olmaz
müselmānı dürtür

kur:-

1. **kurduñ:-du, -ñ**
Gazel 216
Mısra: 4
*(Yay) kurmak: Çilesini
veya kirisini takıp yayı atışa
hazır duruma getirmek.*

Bugün meydān-ı rifatde
murāduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemānın
anı kurduñ tut

kur:

1. **kuraldan:-a, -l, -dan**
Gazel 422
Mısra: 3
Tuzak kurmak, ok atmak.

Ya kaşlaruñ kuraldan kurbānuñ
oldum iy dōst

Bu sine türkesidir gamzeñ
hadenge beñzer

kur'an öğredür:

1. **kur'an öğredür:--dür**
Gazel 473
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kutsal kitabı okumayı
çocuklara öğretmek, eğitim
vermek kastedilmektedir.*

Okudur hüsnuñ kitâbın 'ışk
turmaz gönlüme
San mu'allim turmayup etfâle
Kur'an öğredür

kurbân:

1. **kurbân:**
Gazel 6
Mısra: 8
*Allah rızası için kesilen
büyük ve küçükbaş hayvanlar II
Sevgili yolunda kendini feda
etme.*

Tir-i müjgânı gelirse cân virem
şükranê ben
Çün göreliden ya kaşını
olmuşam kurbân aña

2. **kurbân:**
Gazel 12
Mısra: 1
*Bir amaç uğruna kendini
feda eden kimse.*

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

3. **kurbân:**
Gazel 12
Mısra: 2
*Bir amaç uğruna kendini
feda eden kimse.*

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

kurbân bayramıdır:

1. **kurbân bayramıdır:--ı, --
dur**
Gazel 493
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Hacıların son

vazife olarak Kurban kesmesi ile
sevgilinin eşiğini Kabe olarak
gören aşığın orada canını
vermesi ile ilgi kurulmuştur.

Ka'be'dür küyü varan 'aşıkları
Anda kurbân hâcılar bayramıdır

kurbân eyledüñ:

1. **kurbân eyledüñ:--dü, --n**
Gazel 481
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşıkların sevgili
tarafından feda edilmesi
kastedilmektedir.*

Didüm iy dilber neden 'uşşâkı
kurbân eyledüñ
Didi kim bilmez misin küyum
benüm ser-hânedür

kurbân ola:

1. **kurbân ola:--a**
Gazel 116
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir kimse ya da bir şey için
kendini feda etmek, kurban
olmak.*

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devletdür eger kurbân ola

2. **kurbân ola:--a**
Gazel 138
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir kimse ya da bir şey için
kendini feda etmek, kurban
olmak.*

Ya ide zülfün hevâsı küllî
cismümi hebâ
Ya vişâlün iydine irüp bu dil
kurbân ola

kurbân olalıdan:

1. **kurbân olalıdan:--a, --ı, --
dan**
Gazel 303
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
*Sevgili uğruna maddi ve
manevi olarak canından
varlığından vazgeçmek.*

Ya kaşlaruña cân-ıla kurbân
olalıdan

Gamzeñ okına sînemi itdüm
siper iy döst

kurbân olasın:

1. **kurbân olasın:--a, --sın**
Gazel 127
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Birinin uğruna kendini
feda etmek.*

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devlet olasın kurbân aña

kurbân oldu:

1. **kurbân oldu:--dı**
Gazel 232
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir kimse veya bir şey için
kendini feda etmek ya da
adamak.*

Ehl-i 'ışkı eylesün cellâd
çeşmün ko helâk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
kurbân oldu tut

kurbân olmuşam:

1. **kurbân olmuşam:--mış, --
(a)m**
Gazel 127
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin yolu ve aşkı için
aşığın canını ve başını feda
etmesi.*

Dil alup kaşduñ bu dem ger cân
ise
Olmüşam ben cân-ıla kurbân aña

kurbân-ı döst:

1. **kurbân-ı döst:**
Gazel 280
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin kurbanı.

Bu Muhibbî arzû-yı Ka'be-i
küyün kılup
İdiserdür cân u dilden kendüyi
kurbân-ı döst

kurbân-ı 'iyd:

1. **kurbân-ı 'iyd:**
Gazel 401
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramda kesilen
kurban(aşık bağlamında,sevgili
yolunda).

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ̣ evāba gir bugün kılığ beni
kurbān-ı 'iyd

kurbānuñ oldum:

1. **kurbānuñ oldum:--u, --n, --**
du, --m

Gazel 422

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimse veya bir şey için
kendini feda etmek.

Ya kaşlarıñ kuraldan kurbānuñ
oldum iy dōst
Bu sine tırkeşidür ğamzeñ
hadenge beñzer

kurbet:

1. **kurbet:**

Gazel 233

Mısra: 6

[tas.] Hakk'ın tevfikine ve
inayetine yakınlık.

Şümār eyle geçen 'ömri melül
ol
Yakındur bil 'adem rāhıma
kurbet

kurı:

1. **kurı:**

Gazel 31

Mısra: 4

Kuru, rahatsız edici,
konforlu olmayan.

Yollaruñ üzre yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre
koyasın kef ü pā

kurı bühtāndur:

1. **kurı bühtāndur:**

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuru iftira; gerçekle hiçbir
ilişği, hiçbir dayanağı olmayan
iftira.

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bī-dīn rakīb

Sözine inanma anuñ kurı
bühtāndur baña

2. **kurı bühtāndur:--dur**

Gazel 239

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kuru iftira; gerçekle hiçbir
ilişği, hiçbir dayanağı olmayan
iftira.

Sakinur cānımı senden dimişler
Muhibbī'ye kurı bühtāndur iy
dōst

kurı ğavġā:

1. **kurı ğavġā:**

Gazel 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş, faydasız münakaşa.

Pādişāh olan kurı ğavġā çeker
Ālemüñ zevġın sürer kāni gedā

kurı şecerden daġı sīb:

1. **kurı şecerden daġı sīb:--den**

Gazel 156

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah'ın sonsuz
yaratma kudretiyle kuru daldan-
aġaçtan- elma yaratması
örneklendirilmiştir.

Kullaruñ için yaratduñ hükmüñ
izhār eyledüñ
Gül bitürdüñ ħārdan kurı
şecerden daġı sīb

kurılmış kemāni:

1. **kurılmış kemāni:--ıl, --mış, -**
-ı

Gazel 466

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Savaş aleti, ok atmaya
yarayan yay.(aşığı yaralayıp
öldürmek bağlamında).

Ebrü-yı yāruñ elde kurılmış

kemāni var

Tiri gelürse sīneme dilde nişāni

var

kurtar:-

1. **kurtara:--a, -**

Gazel 208

Mısra: 5

İçinde bulunduğu güç
durumu, derdi üzerinden
kaldırmak, o halden arındırmak.

Rahm kıl hicrān şebinde kurtara
dil-ĥasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azāb

2. **kurtar:**

Gazel 224

Mısra: 6

Bir felaketten, tehlikeden
veya zor durumdan
uzaklaştırmak; kurtulmasını
sağlamak.

Niçeye deġin saklayasın cāni
zeķanda
Gel ĥayra girüp kurtar aña
zülfüñi dār it

kurtıl:

1. **kurtılmaz:-maz**

Gazel 314

Mısra: 6

Kurtulmak // azat olmak.

Dāne-i ĥālūñ görüp dil murġı
zülfüñ dāmına
Çünki düşdü itmesün kurtılmaz
ol dām-ıla baġş

2. **kurtulmasun:-ma, -sun**

Gazel 12

Mısra: 10

(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir
durumdan) Sıyrılmak,
uzaklaşmak, selāmete çıkmak,
halās olmak.

İy Muhibbī āşık oldur derd-i
yāri hoş göre
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

3. **kurtulmasun:-ma, -sun**

Gazel 131

Mısra: 10

(Bir tehlikeden, sıkıntılı bir
durumdan) Sıyrılmak,
uzaklaşmak, selāmete çıkmak,
halās olmak.

İy Muhibbī bir devāsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermān aña

kurtıl:-

1. **kurtıla:-a**

Gazel 59

Mısra: 6

Kurtulmak II azat olmak.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülûf

Añlamazam anı ayruk kurtıla

2. **kurtıla:-a**

Gazel 67

Mısra: 6

Kurtulmak, özgür olmak.

Şöyle bend itdi beni zencîr-i
zülûf

Añlamazam anı ayruk kurtıla

kurtılmak olmaya:

1. **kurtılmak olmaya:--ma, --ya**

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığın sevgiliden
sonsuzca kadar kurtulmaması
duası edilmiştir. Bu her ne
kadar olumsuz bir istek gibi
görünse de aşık için olmazsa
olmaz bir kural ve istek olduğu
unutulmamalıdır.*

Zülfinün zencîrine bağlandı
çünkü cân u dil
İy Muhibbî tâ ebed kurtılmak
olmaya saña

kuru:

1. **kuruyup:-y, -up**

Gazel 247

Mısra: 8

Kurumak, solmak.

Deyre varsañ hüsünüñ 'arz
eylesen
Kuruyup anda kadîd olurdı Lât

2. **kuru:**

Gazel 92

Mısra: 2

*Beyhude, boş, faydasız,
gereksiz, değersiz.*

İñlerem ney gibi her dem rüy-ı
cânândan cüdâ
Bir kuru cismem ki düşdüm
döştlar cândan cüdâ

kuru uzun sevdâya düşdün:

1. **kuru uzun sevdâya**

düşdün:--y, --a, --dû, --n

Gazel 414

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın

*gereksiz, boş ve bitmeyecek bir
sevdaya düştüğü
kastedilmektedir.*

İy gönül zulfine dil virdün 'aceb
dîvânesin

Bir 'aceb kuru uzun sevdâya
düşdün dermend

küs:

1. **küsa:-a**

Gazel 438

Mısra: 8

Kös, büyük davul.

'İşkumuñ şıyt u şadâsın zâhir
itdi 'âleme

Ṭurra-i gamla çalmur sînem
üzre küsa sor

küşâd bulsun:

1. **küşâd bulsun:--sun**

Gazel 371

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Açılmak, ferahlamak.

Geldüğince fîri bulur mürde
cismüm tâze cân
Bulsun anuñ iy Muhibbî şaştı
her demde küşâd

küşâd bulur:

1. **küşâd bulur:--ur**

Gazel 395

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık gönlünün
açıldığı, ferahladığı dile
getirmektedir.*

Eksük itmezsin nigârâ sîneden
ğamz okların
Teng dehânuñ gibi iñen teng dil
bulur küşâd

küse:

1. **küşesi:-si**

Gazel 495

Mısra: 2

Köse, yer, taraf.

Yine gül devridür 'âlem bi-
hamdi'llâh münevverdür

Dimâğı küşesi dehrün ki bü ile
mu'âtardur

küstâhâne:

1. **küstâhâne:**

Gazel 14

Mısra: 8

Küstahça, hadsiz şekilde.

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

küt idine:

1. **küt idine:-i(n), -e**

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Azık, yiyecek edinmek.

Ṭüñ-i nâṭka bir dem ger lebün
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥâ ola

küt ola:

1. **küt ola:--a**

Gazel 234

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gıda olmak.

Emr-i Ḥakk'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

kütâh evleme:

1. **kütâh evleme:--me**

Gazel 491

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kısa tutmak, kısa kesmek.

Ḥadî ş -i zülûf-i dildarı didiler
evleme kütâh
Anuñçün güft ü güyum 'âlem
içinde müselseldür

küt-ı cism:

1. **küt-ı cism:**

Gazel 356

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bedenin gücü.

Zevk ehlinüñ katında şu kim
mey şabûh ider
Hem kût-ı cism olur aña ol hem
ğidâ-yı rûh

küy:

1. **küyüñi:**-uñ, -ı

Gazel 4

Mısra: 9

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Merve haqqı say-ile ger Kābe
küyüñi tavāf
Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu
pür-şafā

2. **küyına:**-ına

Gazel 25

Mısra: 3

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Küyına varan âşıkı bir
ğamzeden eyler helāk
Olmaz peşimān âkıbet n'eyler
bu nā-hağ kan aña

3. **küyında:**-ı, -n, -da

Gazel 103

Mısra: 5

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbān olmışam
Yañılıp bir gün benümçün
dimesdi kesdür baña

4. **küyüñda:**-uñ, -

Gazel 105

Mısra: 7

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Dīdi küyüñda kaluban öldi
hasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

5. **küyında:**-ı, -n, -da

Gazel 187

Mısra: 1

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Gördi küyında gönül divānesini
ol habīb
Dakdı zülfinüñ kemendinden
hemān boynına ip

6. **küyından:**--ın, --dan

Gazel 325

Mısra: 8

(Sevgili'nin) semti,
mahallesi.

Çıkardı Ādem'i cennetden İblīs
Raķīb itdi beni küyından iħrāc

7. **küyüña:**-u, -n, -a

Gazel 199

Mısra: 7

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Küyüña koma raķīb-i kāfiri
Cennete lāyık degüldür Būleheb

8. **küyüña:**-u, -n, -a

Gazel 389

Mısra: 5

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Kirpügüm cārīb olup su saçdı
dem dem küyüña
Ĥün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

9. **küyüñ:**-u, -ñ

Gazel 396

Mısra: 8

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Gözüm yaşı gibi oldum revāne
Umaram ola küyüñ baña ma'bed

10. **küyüñi:**-uñ, -ı

Gazel 402

Mısra: 4

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Derd-i dil aħvālını iy bī-vefā
sormaz mısın
Küyüñi āhum dolanur niçe
müddetdür medīd

11. **küyında:**-ı, -n, -da

Gazel 407

Mısra: 3

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nā-hağ yire zülfinde asar
dāra meded

12. **küyüña:**-u, -n, -a

Gazel 411

Mısra: 10

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Ĝubār itdüm özümü yollar üzre
Ümīdüm bu ki ilte küyüña bād

13. **küyında:**-ı, -n, -da

Gazel 430

Mısra: 5

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Küyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā haşre deñlü saña bu zevk u
şafā yiter

14. **küyını:**-ı, -n, -ı

Gazel 440

Mısra: 11

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Didiler terk eyledi küyını
dildāruñ raķīb
İşidüp hamd eyleyüp didüm ki
fī'-nāri's-sağar

15. **küyında:**-ı, -n, -da

Gazel 441

Mısra: 7

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Bi-hamdi'llāh ki küyında baña
yir virdi dildārum
Şikāyet itmezem hergiz egerçi
biñ hasūdum var

16. **küyüñda:**-uñ, -

Gazel 453

Mısra: 1

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Dōstum küyüñda akan
gözlerümün ābıdur
Her dem anda inleyen bu
gönülümün tōlābıdur

17. **küyüñ:**-u, -ñ

Gazel 470

Mısra: 1

(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Dōstum küyüñ bu ben dil-
hasteye mesken yiter
Būlbül-i bī-çāreye cā olмага
gülşen yiter

18. **küyüña:**-u, -n, -a

Gazel 492

Mısra: 10
(Sevgili'nin) bulunduğu
yer, semti, mahallesi.

Hasretüñle şol kadar dökdi
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrâ ki
yollar gil-durur

19. küyuñda:-uñ, -da

Gazel 258

Mısra: 7

(Sevgilinin bulunduğu)
semt, mahalle.

Küyuñda serüm kaç' ideliden
berü iy döst
Tiğüña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

20. küyuñda:-uñ, -da

Gazel 361

Mısra: 9

(Sevgilinin bulunduğu)
semt, mahalle.

Bu Muhibbî var iken küyuñda
n'eyler ol raķīb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuğ

küy içre:

1. küy içre:--+re

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Sevgilinin

semti,mahallesi. 2)Gidilmek
istenen yol,istikamet.

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabīb itdi ilâcum dilde
bīmārum görüp

küy-ı cānān:

1. küy-ı cānān:

Gazel 256

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin bulunduğu yer II

Allah'ın huzuru; Hz.

Muhammed'in bulunduğu
cennet.

Küy-ı cānān kāmety serv-i
şanavberest
Gözüm yaşı da anda akar āb-ı
kevşerest

küy-ı cānānı:

1. küy-ı cānānı:--ı

Gazel 297

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin köyü, eşiği.

Dün gice geşt eyledüm ben küy-
ı cānānı düüst
Bir ramağ kaldı bu yolda kim
virem cānı düüst

küy-ı dil-ārādan:

1. küy-ı dil-ārādan:-dan

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahallesi.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ārādan yaña

küy-ı dil-ārāyı:

1. küy-ı dil-ārāyı:--y, --ı

Gazel 480

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin semti,eşiği.

'Āşık hemişe küy-ı dil-ārāyı
gözedür
Zühhād-vār sanma ki göñli
bihiştedür

küy-ı dilberde:

1. küy-ı dilberde:--de

Gazel 345

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahallesi. II

Sevgilinin bulunduğu yer.

Bunca yıldır küy-ı dilberde
yanaram şem'-vār
Bir çöpe almazlanur yārān beni
bilmez mi hīç

2. küy-ı dilberde:--de

Gazel 371

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin mahallesi. II

Sevgilinin bulunduğu yer.

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedā
İstemem ben tağt-ı Keykāvus u
mülk-i Keykubād

küy-ı dilberde esen:

1. küy-ı dilberde esen:--e, --n

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

mahallesinde(eşiğinde)esen yel.

Küy-ı dilberde esen āhum
yilidür her seher
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ān şabā

küy-ı dilberden:

1. küy-ı dilberden:--den

Gazel 98

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

mahallesi,kapısının eşiği.

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefā
Yüzini döndürmeyüp fikrinde
anuñ yār ola

2. küy-ı dilberden:--den

Gazel 428

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

mahallesi,kapısının eşiği.

Küy-ı dilberden beni dür itdi ol
bī-dīn raķīb
Şimdi bildüm kim o kāfir
ādemūñ şeytānidur

küy-ı dildāra:

1. küy-ı dildāra:--a

Gazel 434

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşiği, bulunduğu

mekan.

Dögerler küy-ı dildāra varan
'āşıkları a'dā
Degüldür anlara ol let ki her
birine hil'atdūr

küy-ı dildāruñ:

1. küy-ı dildāruñ:--u, --n

Gazel 428

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin semti,mahallesi.

Şol gedā kim kūy-ı dildāruñ
bugün derbānidur
Berr ü bahruñ pādīşāhidur cihān
sultānidur

kūy-ı harābāta:

1. **kūy-ı harābāta:--at**

Gazel 284

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İçki içilen yer II meyhane.

İster gönül kūy-ı harābāta şāh
ola

İy pīr-i deyr gel berü sen dağı
himmet it

kūy-ı harābātada:

1. **kūy-ı harābātada:--da**

Gazel 254

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşıklar için
meyhane-virane- yolu
kastedilmiştir.*

Her hasta dili zinde kılur bir
kađeḥ ile

Bu deñlü olur kūy-ı harābātada
kerāmet

kūy-ı icre:

1. **kūy-ı icre:**

Gazel 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin semti
kastedilmiştir.*

Tā kıyāmet kūy-ı icre āh u efgān
eyleşem

Bir işāretle yiter dimez baña
kolın salup

kūy-ı işk icre:

1. **kūy-ı işk icre:**

Gazel 287

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin semtinin içinde.

Zāhir itdi kūy-ı işk icre
cünūnum āleme

Naşş olan seng-i cefādan cism-i
ūryān ākıbet

kūy-ı ka'be'dür:

1. **kūy-ı ka'be'dür:--i, --dür**

Gazel 493

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin eşğinin Kabe'ye
teşbih edilmesi.(Dünyanın en
kudsi ma'bedi. Beytullah, Beyt-
ül Ma'mur, Beyt-ül Atik. Bütün
mü'minlerin ibâdet esnâsında
yöneldikleri merkez. Divan
Edebiyatında aşık için en önemli
unsur sevgilinin
mahallesine,eşğine yakın
olmaktır. O yüzden aşğın
Kabe'si sevgilinin eşğidir.).*

Ka'be'dür kūy-ı varan 'aşıkları
Anda kırbān hācılar bayramıdır

kūy-ı kabe'dür:

1. **kūy-ı kabe'dür:--dür**

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin eşğinin Kabe'ye
teşbih edilmesi.(Dünyanın en
kudsi ma'bedi. Beytullah, Beyt-
ül Ma'mur, Beyt-ül Atik. Bütün
mü'minlerin ibâdet esnâsında
yöneldikleri merkez. Divan
Edebiyatında aşık için en önemli
unsur sevgilinin
mahallesine,eşğine yakın
olmaktır. O yüzden aşğın
Kabe'si sevgilinin eşğidir.).*

Kabe'dür kūy-ı Muḥibbī varıcak
Ulu devletdür eger kırbān ola

2. **kūy-ı kabe'dür:--dür**

Gazel 127

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin eşğinin Kabe'ye
teşbih edilmesi.(Dünyanın en
kudsi ma'bedi. Beytullah, Beyt-
ül Ma'mur, Beyt-ül Atik. Bütün
mü'minlerin ibâdet esnâsında
yöneldikleri merkez. Divan
Edebiyatında aşık için en önemli
unsur sevgilinin
mahallesine,eşğine yakın
olmaktır. O yüzden aşğın
Kabe'si sevgilinin eşğidir.).*

Kabe'dür kūy-ı Muḥibbī varıcak
Ulu devlet olasin kırbān aña

3. **kūy-ı kabe'dür:--i, --dür**

Gazel 219

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin eşğinin Kabe'ye

*teşbih edilmesi.(Dünyanın en
kudsi ma'bedi. Beytullah, Beyt-
ül Ma'mur, Beyt-ül Atik. Bütün
mü'minlerin ibâdet esnâsında
yöneldikleri merkez. Divan
Edebiyatında aşık için en önemli
unsur sevgilinin
mahallesine,eşğine yakın
olmaktır. O yüzden aşğın
Kabe'si sevgilinin eşğidir.).*

Kabe'dür kūy-ı gelür hāccācdur
āşıqları
Her birinüñ kaşdı budur kim ola
kırbān-ı dōst

kūy-ı mahabbet:

1. **kūy-ı mahabbet:**

Gazel 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevginin , muhabbetin
olduğu yer//sevgilinin
bulunduğu yer.*

Çünkü Muḥibbī kūy-ı mahabbet
gedāsın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pādīşā saña

kūy-ı muğān:

1. **kūy-ı muğān:**

Gazel 235

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhanecinin köşesi.

Kalmışam kūy-ı muğān içre
ebed 'aşık-ı mest
Oldum āşūftesi ol muğbecenüñ
rüz-ı elest

kūy-ı nigāra:

1. **kūy-ı nigāra:--+**

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgili'nin semti,
mahallesini.*

İlet kūy-ı nigāra cāni tuḥfe
Ki yokdur cāndan öze nesne
mergūb

kūy-ı yāra:

1. **kūy-ı yāra:-a**

Gazel 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarin köyü.

Reh bulursañ küy-ı yāra her
şeḡgāh iy şabā
Āşık-ı dil-ḥastelerden eyle āgāh
iy şabā

2. **küy-ı yāra:--+a**

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bulunduğu yer.

Azm kıldum küy-ı yāra vālih ü
ḥayrān şıfat
Giderem āb-ıla ḥāküm mi
çeküpür yā naşib

3. **küy-ı yāra:--a**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bulunduğu yer.

Küy-ı yāra çünki gönderdün
Muḥibbī gönüñü
Bulmazsın bir daḡı anı
n'idersin arayup

4. **küy-ı yārā:--ā**

Gazel 203

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bulunduğu yer.

Küy-ı yārā varsam āzürdeyem
āgyārdan
Ṭāliümdür gösterür baña behişt
içre azāb

küy-ı yāra iltesin:

1. **küy-ı yāra iltesin:--sin**

Gazel 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) verilen nasihatın
sevgilinin semtine yani ona
iletilmesi anlamında
kullanılmıştır.

İy şabā olsun vaşiyet küy-ı
yāra iltesin
Dögilüp seng-i cefādan ger bu
cismüm gerd ola

2. **küy-ı yāra iltesin:--te, --sin**

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) verilen nasihatın
sevgilinin semtine yani ona

iletilmesi anlamında
kullanılmıştır.

İy şabā olsun vaşiyet küy-ı
yāra iltesin
Dökilüp seng-i cefādan uşbu
çeşmüm gerd ola

küy-ı yārı:

1. **küy-ı yārı:--+ı**

Gazel 186

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanı.

Silüp pāk itmek için küy-ı yārı
Yaşum saḡkā olupdur müje
cārüb

kuvin kovup:

1. **kuvin kovup:--ın, --up**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin
semtini bırakıp gitmesi
kastedilmiştir.

Bu gönül kuvin kovup kanda
vara kim bir daḡı
Her ne yirde gül açılsa anda olur
andelib

küyına varsam:

1. **küyına varsam:--ı, --n, --a, -
-sa, --m**

Gazel 358

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin semtine varmak.

Māni' olur küyına varsam raḡīb
Dilegüm budur cihānda ola yoḡ

küyında gördi:

1. **küyında gördi:--ı, --n, --da, -
-di**

Gazel 388

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin
semtinde, eşğinde görünmek.

Gördi küyında yürür şürde bu
divānesin
Zülfinün zencirini didi idün
boynına bend

küyında görse:

1. **küyında görse:--ı, --n, --da, -
-se**

Gazel 322

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin
semtinde, eşğinde bulunmak.

Cüdā eyler beni küyında görse
Raḡibe yiridür dirlerse ḥāriş

**küyum içre gel seni öldürürem
āhir dimiş:**

1. **küyum içre gel seni
öldürürem āhir dimiş:--+um, -
+i, --dür, --üre, --m, --miş**

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığı
eğer semtime gelersen seni
öldürürüm diye tehdit etmesi
kastedilir.

Küyum içre gel seni öldürürem
āhir dimiş
Hey ne ranā söylemiş lal-i
şeker-güftārın öp

küyün içre:

1. **kuynun içre:--u, --n**

Gazel 402

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(senin) köyünde.

İtün olsam küyün içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lık ol
baht-ı sa'ıd

küyün ka 'be'dür:

1. **küyün ka 'be'dür:--u, --n, --
dür**

Gazel 342

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
semti, bulunduğu yer Kabe'ye
benzetilmiştir.

Küfr-i zülfünü gider kâfirlik itme
yüzün aç
Ka 'be'dür küyün revā mıdur
tura üstinde ḥāç

küyün ka 'bedür:

1. **küyün ka 'bedür:--u, --n, --
dür**

Gazel 232

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

semti, bulunduğu yer Kabe'ye benzetilmiştir.

Ehl-i 'ışkı eylesün cellād
çeşmüñ ko helāk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
qurbān oldı tut

küyuñ kıbledür:

1. küyuñ kıbledür:--u, --n, --dür

Gazel 441

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sevgilinin

eşiğinin İslamda kutsal kabul edilen kabe olduğunu dile getirmektedir.

Degüldür ğayra dil māyil
yöneldüñ kıbledür küyuñ
Bi-ħaqqın Ka'be-i 'ulyā dimeñ
ğayra sücüdüm var

küyuña gönderürem:

1. küyuña gönderürem:--ür, -em

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlünden çıkan

ateşi ve dumanı sevgilinin eşiğine, köyüne göndermesi beyitte kastedilen anlamdır.

Niçe yıldur peyk-i āhı
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
rāhum saña

küyuña varan 'aşıklar:

1. küyuña varan 'aşıklar:--u, -n, --a, --a, --n, --lar, --ı

Gazel 402

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin semtine

giden aşıklar kastedilmektedir.

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'aşıklar
Sen olursın döstüm ğāzī ben
oluram şehid

küyuña varayım:

1. küyuña varayım:--a, -yım

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

yurduna, sokağına varmak.

Varayım küyuña göster gün
yüzüñ
Çünkü sendendür kula itmek şalā

2. küyuña varayım:--a, -yım

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

yurduna, sokağına varmak.

Varayım küyuña göster gün
yüzüñ
Çünkü sünnetdür kula itmek şilā

küyuña vardugumca:

1. küyuña vardugumca:--u, --na, --du, --gum, --ca

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin

semtine, mahallesine gitmesi kastedilir.

Küyuña vardugumca naşibüm
olur hemñ
Ancak efendi āhum ile gözden
akan āb

küyuña vardum:

1. küyuña vardum:--u, --na, --du, --m

Gazel 182

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin semtine

varmak, mahallesine gitmek.

Gerçi vardum küyuña evvel
dutildum zülfüñe
Soñra ħabs oldum ebed çāh-ı
zenahdānuñ görüp

küyuña varsa:

1. küyuña varsa:--u, --n, --a, --sa, -

Gazel 252

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

semtine, mahallesine varmak.

Baş açarlar küyuña varsa kaçan
'aşıklarūñ
Bu umuda gösterüp yüzüñi
viresin zekāt

2. küyuña varsa:--u, --n, --a, --sa

Gazel 425

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

semtine, mahallesine varmak.

Küyuña varsa nazār kıl 'aşığı
men' eyleme
Pādişehlerden kul olan dāyimā
iħsān umar

3. küyuña varsa:--u, --n, --a, --sa

Gazel 457

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

semtine, mahallesine varmak.

Küyuña varsa Muħibbī serv
kadūñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pāya düşer

küyuña varsam:

1. küyuña varsam:--u, --na, --sa, --m

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

semtine, mahallesine varmak.

Küyuña varsam olur āzürde dil
āğyardan
Yā neden dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

2. küyuña varsam:--u, --na, --sa, --m

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin

semtine, mahallesine varmak.

Küyuña varsam kaçan
āzürdeyem āğyardan
Ya n' için dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

küyuñda vatan:1. küyuñda vatan:--an
Gazel 44

Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgili'nin)
semti,mahallesinde
bulunma,bulunan.

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşāk
Işk hānesini yapsa ser-ile n'ola
bennā

küyuñda yatur:

1. **küyuñda yatur:**--u, --n, --da,
--ur

Gazel 205

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) şifa bulmak

isteyen hastaların sevgilinin-
tabibin- eşiğinde beklediği
kastedilir.

Teşnelər bī-ḥad yatur küyuñda
iy İstī-nefes
Aç kerāmet agzuñı bulsun
şifālar an-ḳarīb

küyuñ-durur:

1. **küyuñ-durur:**--u, --n, --dur,
--ur

Gazel 260

Mısra: 2

Aşığın sevgilinin
seminde,onun kapı eşiğinde
beklediği kastedilmektedir.

İy şabā luṭf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Dī senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

küz:

1. **küze:**-e

Gazel 247

Mısra: 3

I. Göz II. Bakış.

Küze ile la'lüñe ire diyü
Çeşmesār-ı çeşümü kıldum
Furāt

küzekleri:

1. **küzekleri:**--ler, --i

Gazel 164

Mısra: 10

(Beyitte) desti,testi
anlamında kullanılarak aşığın
gözleri kastedilmiştir.

Dil Muḥibbī iniler ṭolābdur
Gözlerüm küzekleri dökdükçe
āb

kanā'at:

1. **kanā'ati:**-i

Gazel 258

Mısra: 9

Elindekinden hoşnut olup
fazlasını istememek, kismetine,
kendisine verilene razı olmak.

Her sifle kaçan duta Muḥibbī
kanā'ati
Ancak buña mālīk olur ehl-i
ḥamiyyet

lā dime:

1. **lā dime:**--me

Gazel 316

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayır dememek. Bir şeyi
geri çevirmemek II kabul etmek,
olumlu cevap vermek.

Lā dime cevriyle öldürse
Muḥibbī seni yār
Hiç revā midur gedā eyleye
sulṭān-ıla baḥş

lā dimez:

1. **lā dimez:**--mez

Gazel 427

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok,hayır dememek.

Güzeller pādīşāhidur niyāz
ehline nāz itsün
Anuñ ḥüsnine kimse lā dimez
ḥaḳ ḥüsni çağıdır

lābüd:

1. **lābüd:**

Gazel 363

Mısra: 2

Ar. Elbette, mutlaka,
şüphesiz.

İy gönül incinme olsa ger
rakībün sözi telḥ
Her kimüñ telḥ ola sözi lābüd
olur yüzi telḥ

lā-büd:

1. **lā-büd:**

Gazel 88

Mısra: 4
Ar. Elbette, mutlaka,
şüphesiz.

Ḥurşid ṭulū itse olur zerreler
ayān
Her kanda kim gül açıla lā-büd
hezār ola

2. **lā-büd:**

Gazel 72

Mısra: 4

Elbette, mutlaka, şüphesiz.

Bār-ı ḡadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lā-büd aña bir cān ki
ḡam-perverd ola

3. **lā-büd:**

Gazel 56

Mısra: 4

Elbette, mutlaka // Lazım,
gerek.

Bār-ı ḡamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Ögrenür lā-büd aña bir cān ki
ḡam-perverd ola

4. **lā-büd:**

Gazel 277

Mısra: 12

(Ar.) Gerekli, lāzım, zarūrī,
terkedilmesi mümkün olmayan.

Bu defter-i ḥadī ḡüm ḥün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lā-büd ider aña
sirāyet

lā-büd tūfān dinür:

1. **lā-büd tūfān dinür:**--nür

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gönülde bir aşkın
kaynamaya yani oluşmaya
başlamasıyla birlikte şüphesiz
Nuh zamanındaki gibi her şeyi
silip süpüren,karıştıran bir
afetin ortaya çıkması
kastedilmiştir.

Kaynadı tennür-ı dilden çünkü
ışk
Döştlar lā-büd dinür tūfān aña

lāciverd oldı:

1. **lāciverd oldı:**--dı

Gazel 405

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) *aşığın bedeninin*

*laciverde yakın siyah renge
bürünmesi(çektığı sıkıntılar
bağlamında)kastedilmiştir.*

Senden ayru küh-ı ğamda iy
yüzi māhum benüm
Seng-i miñnetle dögüp oldı bu
cismüm lāciverd

lāf:

1. **lāf:**

Gazel 118

Mısra: 6

Laf, söz.

İşk meydānında evvel terk-i
serdür aşıkā
Kim ki cān terk eylemez ışkdan
ne hācet lāf aña

lāf urma:

1. **lāf urma:--ma**

Gazel 249

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Üstü kapalı bir biçimde
karşısındakine bir şeyler ima
etmek.*

Sakın beyhüde lāf urma
Muhibbī
Gerekdür 'ışka şāhid yā 'alāmāt

lafz-ı red:

1. **lafz-ı red:**

Gazel 389

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sözün reddedilmesi,geri
verilmesi(sevgili bağlamında).*

Sā'ilem geldüm kapuña senden
ihsān isterem
Olasın kān-ı kerem gelmez
kerimden lafz-ı red

lahd:

1. **lahdinde:-i, -n, -de**

Gazel 25

Mısra: 10

*Üstü kapak taşı ile örtülü,
iç kenarlarına taş veya tuğla ile
duvar örülmüş mezar:.*

Sen bī-vefanuñ yādına didi
Muhibbī bir ğazel

Laħdinde ger ğüş eyleye taħsīn
ide Selmān aña

lahza:

1. **lahza:**

Gazel 4

Mısra: 3

An / dem.

Tire zülfünden virür her laħza
"Ve'l-leyl" haber
Ārižuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuħā"

2. **lahza:**

Gazel 4

Mısra: 3

An / dem.

Tire zülfünden virür her laħza
Ve'l-leyl haber
Ārižuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuħā

3. **lahza:**

Gazel 5

Mısra: 8

An / dem.

Öldürür gerçi ki ğamzeñ āşıka
virmez amān
Leblerüñ İsi gibi her laħza virür
cān baña

4. **lahza:**

Gazel 18

Mısra: 2

An / dem.

Göñül zārılık itdüķce olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her laħza ğam peydā

5. **lahza:**

Gazel 21

Mısra: 2

An / dem.

Bezm-i ğamda nāle kıl iy nāy
ħāldaş ol baña
Çarħ elinden inleyem bir laħza
yoldaş ol baña

6. **lahza:**

Gazel 25

Mısra: 5

An / dem.

Sīnemde ışkuñ nārımı bir laħza
teskīn itmedi

Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

7. **lahza:**

Gazel 29

Mısra: 2

An / dem.

Nūr-ı ālemsin bugün sen daħı
maħbüb-ı Ĥudā
Eyleme āşıklarūñ bir laħza
kapuñdan cüdā

lakab:

1. **lakab:**

Gazel 168

Mısra: 8

*Birisine gerçek adının
dışında sonradan isim verme.*

Gelmemişdür saña beñzer bir
daħı bu āleme
Konmamışdır zīrā hiç bir
kimsene ebtaħī lakab

2. **lakab:**

Gazel 197

Mısra: 2

*Bir kimsese kendi asıl
adından başka takılan ad.*

Rüşen ter itdüñ uşbu cihān
zulmetini hep
Rūħī fedāk iy şanem-i ebtaħī
lakab

lakab diseler:

1. **lakab diseler:--se, --ler**

Gazel 497

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Takma isim olarak
söylemek.*

Şāh-ı 'ışkam baña Vāmıķ diseler
tañ mı lakab
Nāzenīnüm ĥisn ü ĥulkıyıla
bugün 'Azrā geçer

lakab kosalar:

1. **lakab kosalar:--sa, --lar**

Gazel 393

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takma isim vermek.

Kosalar şeydā Muhibbī'ye n'ola
mecnūn lakab
İtdi mi ārām şabrdan zülf bir
yirde rübūd

lakab virdiler:

1. lakab virdiler:--di, --ler

Gazel 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Bir kimseye baskan

özelliğinden dolayı adından ayrı olarak sonradan takılan isim.

Åşiyân olalı serde dūd-ı āh
Baña Mecnūn diyü virdiler
lakab

2. lakab virdiler:--di, --ler

Gazel 188

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimseye baskan

özelliğinden dolayı adından ayrı olarak sonradan takılan isim.

Leylī zülfūn olalı dīvānesi
Virdiler Mecnūn diyü baña
lakab

la'l:

1. la'lini:-i, -n, -i

Gazel 364

Mısra: 1

1. Parlak kırmızı renkli

kıymetli taş. 2. (Dīvan edebiyātında) Sevgilinin kırmızı dudağı.

İtsem sü'āl la'lini virür cevāb-ı
telh
Rağbet ider dilūm aña sanur
şarāb-ı telh

2. la'li:-i

Gazel 454

Mısra: 1

(Sevgilinin) kırmızı dudağı.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Nigāni ehl-i 'ışkuñ hātemidür

3. la'lin:-in

Gazel 452

Mısra: 5

(Sevgilinin) kırmızı dudağı.

La'lin añdum deşt-i ğamda
şevk-ıla kan ağladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

4. la'lüñe:-(ü)ñ, -e

Gazel 247

Mısra: 3

(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).

Küze ile la'lüñe ire diyü
Çeşmesār-ı çeşmümi kıldum
Furāt

5. la'lüñ:-(ü)ñ

Gazel 420

Mısra: 1

(Sevgilinin) lal (gibi kırmızı dudağı).

La'lüñ bitüre söz-ile ger
meyveler leziz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir leziz

la'l ü mercān kılson:

1. la'l ü mercān kılson:--sun

Gazel 246

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakut ve mercan. II Aşığın kanlı gözyaşları kastedilmiştir. (Gözyaşı dökmek manasında.).

Ko kılson seng-i küyuñ la'l ü
mercān
Dökilsün her yaña bu hūnum iy
döst

la'l ü mercāndur:

1. la'l ü mercāndur:--dur

Gazel 304

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakut ve mercan. // Aşığın kanlı gözyaşları.

Cevher-i eşküme zāhid ta'n
iderse tañ degül
Tālib-i ħar-mühreye çün la'l ü
mercāndur 'abes

la'l üzere:

1. la'l üzere:

Gazel 383

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O dudak üzerinde.

Lebi üstinde hāl-i 'anber-ālud
Görinür āteşin la'l üzere san dūd

lāle:

1. lālelerden:-ler, -den

Gazel 55

Mısra: 12

Maruf çiçek, yanak. II Sevgilinin yanağı.

Bu Muħibbī ħasretiyle şol kadar
kan ağladı
Lālelerden hūna ğarķ olan tolu
şahrā ola

2. lālelerdür:-lerdür

Gazel 428

Mısra: 5

Lale II Yara.

Bāğ u şahrālarda sanmañ
lālelerdür görinen
Ehl-i 'ışkuñ bagrı hūnından
dökilmiş kanıdur

3. lāle-veş:--veş, -

Gazel 78

Mısra: 8

Lale. || Dīvan şiirinde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağı ve aşığın gözyaşları laleye benzer. Lalenin ortasındaki siyahlık sevgilinin yanaklarına özenme ve onu kıskanma dolayısıyla bağrında meydana gelmiş bir yara, dağlama olur.

Sanma ancak pīrehan bil sīnemi
çāk eylerem
Zāhir itdüm lāle-veş bu dāğ-ı
pinhāni saña

4. lāle:

Gazel 495

Mısra: 5

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi II Sevgilinin yanağı.

Çemende sāğar almışdur eline
'iys ider lāle
İderler 'iys ü 'işretler çiçekler
sanki cemlerdür

5. lāledür:-dür

Gazel 488

Mısra: 2

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi. II Klasik şiirde kırmızı rengi ile sevgilinin yanağına ve aşığın gözyaşlarına benzetilir.

Īār elinden gülşen içre bülbül
işī nāledür
Dehr elinden bagrını dāğ
eyleyen de lāledür

lāle gibi:

1. lāle gibi:

Gazel 489

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lale gibi yaralar oluşmak.

Gülzâr-ı hüsniñ var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lāle gibi dâğum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

lāle haddi hasretinden:

1. lāle haddi hasretinden:--i, --i, --n, --den

Gazel 360

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin lale yanağının

hasreti.

Lāle haddi hasretinden bu
Muhibbî hasta-dil
Sine levhine yazar kanlu yaşıyla
âh ruḥ

lāle reng:

1. lāle reng:

Gazel 355

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lale rengi II kırmızı renk.

Yiryüzi kanlu yaşumla lāle reng
oldı yine
Öpeli hokka dehânın dilbertün
meygün kadeḥ

lāle-ruhsâr:

1. lāle-ruhsâr:

Gazel 474

Mısra: 8

*Lale yanaklı, yanağı lale
gibi kırmızı olan II sevgili.*

Bübül-i şürîde-veş feryādumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tazedür ol lāle-
ruhsâr incinür

lāle-ves:

1. lāle-ves:

Gazel 102

Mısra: 3

*Lale gibi. || Divan şiiirinde
kırmızı rengi ile sevgilinin
yanağı ve aşığın gözyaşları
laleye benzetilir. Lalenin
ortasındaki siyahlık sevgilinin
yanaklarına özenme ve onu*

*kıskanma dolayısıyla bağrında
meydana gelmiş bir yara,
dağlama olur. Ciğeri kan olmak,
bağrı yanmak, pürhun olmak bu
nedenle kullanılır.*

Sen şarâb iç gülşen içre lāle-ves
ben kan yudam
Kısmetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

2. lāle-ves:

Gazel 456

Mısra: 4

*Lale gibi. || Divan şiiirinde
kırmızı rengi ile sevgilinin
yanağı ve aşığın gözyaşları
laleye benzetilir. Lalenin
ortasındaki siyahlık sevgilinin
yanaklarına özenme ve onu
kıskanma dolayısıyla bağrında
meydana gelmiş bir yara,
dağlama olur. Ciğeri kan olmak,
bağrı yanmak, pürhun olmak bu
nedenle kullanılır.*

Lezzet-i tığ-ı gam-ı yâr-ıla âhîr
ölenün
Lāle-ves kanlu libâsı kefen-i
çâke çıkar

la 'l-i ahmerdür:

1. la 'l-i ahmerdür:--dür

Gazel 412

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kırmızı renkli değerli taş.

// Dudak.

Lebi san la 'l-i ahmerdür o yârûñ
Teni billûra beñzer sözleri kând

la 'l-i bedahşân:

1. la 'l-i bedahşân:

Gazel 232

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bedahşân'a özgü yakut II

Kırmızı dudak.

Kaṭre kaṭre kanlu yaşuñ rişte-i
cân üzere diz
Her birisi bî-bahâ la 'l-i
Bedahşân oldı tut

la 'l-i bedahşân'dur:

1. la 'l-i bedahşân'dur:--dur

Gazel 307

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bedahşân'ın dudağı.

Kim göre rengin lebüñle döstüm
lü' lü' dişün
Diye dürrü kim bakar la 'l-i
Bedahşân'dur 'abeş

la 'l-i cânânı:

1. la 'l-i cânânı:--ı

Gazel 269

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin lal gibi kırmızı
ve değerli dudağı.*

Naḥd-i cân ile kim aldı la 'l-i
cânânı dürrüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermânı dürrüst

lal-i cân-bahşından:

1. lal-i cân-bahşından:--ı, --n, --dan

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin aşığa can veren
dudakları.*

Esdügince şubḥ-dem virtür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bahşından almışdur
meger kim cân şabâ

la 'l-i dilber:

1. la 'l-i dilber:

Gazel 338

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül alan sevgilinin lal
gibi kırmızı dudağı.*

Ḥasta dilven nabzuma el urma
epsem iy ṭabîb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

2. la 'l-i dilber:

Gazel 465

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül alan sevgilinin lal
gibi kırmızı dudağı.*

Sebz-i ḥaṭṭın la 'l-i dilber
gösterür
Tüñdür san ṭu 'me-i şekker tutar

la 'l-i dilberden:

1. **la' l-i dilberden:--den**

Gazel 419

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dudağı.

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la' l-i
dilberden lezîz

lal-i dildära:

1. **lal-i dildära:-a**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kıymetli bir taş benzeyen
sevgili,maşuk.*

Lal-i dildära Muhib
beñzedügiyçün mey-i nâb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefâ

lali hevâsıyla:

1. **lali hevâsıyla:--sı, --(y)la**

Gazel 138

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin dudağına
kavuşma arzusu.*

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

lal-i lebi:

1. **lal-i lebi:**

Gazel 182

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Lal taşına benzeyen kırmızı
dudak.*

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyūr
Hâtem-i lal-i lebi ü mühr-i
Süleymân'ın görüp

la' l-i lebi:

1. **la' l-i lebi:--i**

Gazel 362

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin kırmızı dudağı.

La' l-i lebi hayâline sun sâkiyâ
müdâm

Şîrin olur egerçi Muhibbî şarâb-
ı telh

la' l-i lebin:

1. **la' l-i lebin:--i, --n**

Gazel 467

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin kırmızı dudağı.

Ne kadar gûşşam ola la' l-i lebin
yâd idicek
Ėam kalur mı ki kelâm ol lebi-
şîrine gelür

lal-i lebin:

1. **lal-i lebin:--i, --ni**

Gazel 203

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarap kırmızısı dudak.

Görelî lal-i lebinî şevkden
âşüfteyem
Sâkiyâ câmi lebi-â-lebi eyleyüp
dök lal-i nâb

lal-i lebiün:

1. **lal-i lebiün:--ü, --n**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yakuta benzeyen dudak.

Tîr ü peykânun nigârâ râhat-ı
cândur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebiün
kândur baña

la' l-i lebiün:

1. **la' l-i lebiün:--ü, --n**

Gazel 318

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yakuta benzeyen dudak.

Müftî vü vâ' iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la' l-i lebiün keyfiyyetin
cân-ıla bahş

2. **la' l-i lebiün:--ü, --n**

Gazel 368

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dudağın lal gibi kızılığı;
kırmızı dudak.*

Zıkr kıl la' l-i lebiün eyle bu
gamgîn dili şâd
Zülfine bağla gönül tâ bulasın
'ömr-i ziyâd

la' l-i lebiünden:

1. **la' l-i lebiünden:--ü, --n, --den**

Gazel 344

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin dudağının
kırmızılığı.*

Kıl devâ la' l-i lebiünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i gamda yatup olmak katı
düşvâr güç

2. **la' l-i lebiünden:--ü, --n, --den**

Gazel 342

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilinin) La'le benzeyen
kırmızı dudakları.*

Mârdur zülfî dilâ kaçd itse her
dem cânuña
Ėam degül tiryâkdür la' l-i
lebiünden yaña kaç

lal-i lebiüne:

1. **lal-i lebiüne:--ü(n), -e**

Gazel 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kırmızı dudak.

Lal-i lebiüne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir gamze ile öldürüp eyler yine
ihyâ

lâli mül:

1. **lâli mül:--i**

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Şarap gibi kırmızı dudaklı
(sevgili).*

İy saçı sünbül yüzi gül lâli mül
etvârî hûb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i ışka
mañbübü'l-kulüb

lal-i nâb:

1. **lal-i nâb:**

Gazel 203

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(sevgilinin) saf dudağı.

Görelî lal-i lebinî şevkden
âşüfeyem
Sâkiyâ câmî leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

la 'l-i nâb:

1. **la 'l-i nâb:**

Gazel 346

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Saf dudak, kıpkırmızı
dudak.*

Bu dil-i ğamgînümi sanmañ
şarâb eyler ferağ
Leblerin zıkr eylesem ol la 'l-i
nâb eyler ferağ

la 'li nâbi:

1. **la 'li nâbi:--i**

Gazel 475

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) saf dudağı.

Bulur şifâyı ğasta gönül bir
cevâb-ıla
Ol la 'li nâbi gör ki niçe cân-fezâ
olur

lal-i nâb-ı dilbere:

1. **lal-i nâb-ı dilbere:--e**

Gazel 118

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül alan sevgilinin saf
lal taşı gibi kırmızı dudağı.*

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meger
irer elüm
Kûze ide topragumdan ya kadeğ
ğarrâf aña

lal-i nâbi şevkîdür:

1. **lal-i nâbi şevkîdür:--i, --dür**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşîğın sevgilinin
berrak(temiz)zümrüt gibi
dudağına kavuşma arzusu,gönül
meyli kastedilmiştir.*

Lal-i nâbi şevkîdür her dem beni
mest eyleyen

Görelî ğatı ğubârın olmışam
ğayrân aña

lal-i nâbi şevkine:

1. **lal-i nâbi şevkine:--+i, --i, -
+ne**

Gazel 188

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin kırmızı
renkli saf-dokunulmamış-dudağı
kastedilmiştir.*

Bu Muğibbi lal-i nâbi şevkine
Komaz elden nüş ider mâ-i ineb

la 'l-i nâbuñ:

1. **la 'l-i nâbuñ:--u, --n**

Gazel 382

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Saf dudak, kıpkırmızı
dudak.*

La 'l-i nâbuñ mestiyem ben
muşhaf-ı ğüşnüñ ğağı
Kâfirem ger eyler-isem bâde-i
ğâmraýı yâd

2. **la 'l-i nâbuñ:--u, --n**

Gazel 462

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Saf dudak, kıpkırmızı
dudak.*

La 'l-i nâbuñ yâdına her dem
gözümünden ğün akar
Sanasın bezm-i mağabbetde
mey-i ğülgün akar

lal-i nâbuñ:

1. **lal-i nâbuñ:--un**

Gazel 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Saf dudak, kıpkırmızı
dudak.*

Çeşm-i mestüñ dilberâ kıldı
benüm ğâlüm ğarâb
Lal-i nâbuñ eylemişdür
gözlerüm yaşın şarâb

la 'l-i nâbuñ câmını:

1. **la 'l-i nâbuñ câmını:--u, --n, -
-i, --n, --i**

Gazel 408

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin dudağı
kastedilerek kırmızı dudağı bir
kadehe benzetilmiştir.

Ger müyesser olsa içsem la 'l-i
nâbuñ câmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdünü yâd

lal-i nâbuñ cürasın:

1. **lal-i nâbuñ cürasın:--un, --
sın**

Gazel 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*1)Sevgilinin yakut renkli
kırmızı dudakları. 2) İçki
kadehinin sonunda kalan berrak
şarap damlası,son yudum.*

Ğasta dilven baña sun sen lal-i
nâbuñ cürasın
Cân u dil hicrünü odına
yanmadın iy dil-firîb

la 'l-i nâbuñ fikrin:

1. **la 'l-i nâbuñ fikrin:--i, --n, --
di--u, --n, --i, --n**

Gazel 287

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşîğın aklına
gelen düşüncenin sevgilinin
dokunulmamış,kırmızı dudakları
olduğu ifade edilmektedir.*

La 'l-i nâbuñ fikrin itdi gözlerüm
kan 'âkıbet
Akmag-ıla gözden ol kan oldu
'ummân 'âkıbet

lal-i nâbuñ hasretinden:

1. **lal-i nâbuñ hasretinden:--i, -
-n, --den**

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*El değmemiş(taze),yakut
cinsinden kırmızı bir taş.
(Beyitte sevgili kastedilmiştir.).*

Lal-i nâbuñ hasretinden
ğastayam iy dil-firîb
Leblerün dârü'ş-şifâsından
buyur dermân baña

lal-i nâbuñdan:

1. **lal-i nābuñdan:--un, -dan**
Gazel 76
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) saf dudağı.

Ser-i küyüñda dil-ḥaste yatur bir
derdmendüñdür
Ṭabībā lal-i nābuñdan aña eyle
gel em peydā

lal-i şeker-güftārın:

1. **lal-i şeker-güftārın:--ın**
Gazel 148
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin tatlı sözler
söyleyen dudağı.

Küyüm içre gel seni öldürürem
āḫir dimiş
Hey ne ranā söylemiş lal-i
şeker-güftārın öp

lāli şevkinden:

1. **lāli şevkinden:--in, --den**
Gazel 193
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağına
ulaşma arzusu.

Bir perī-rū lāli şevkinden yine
āşüfteyem
Sākiyā cām ı leb-ā-leb tut yürüt
gülğün şarāb

la'li şevkine:

1. **la'li şevkine:--ı, --n, --e**
Gazel 289
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
dudağına kavuşma arzusu.

Pā-bürehne 'āşıkam ben la'li
şevkine müdām
İstemeñ benden selāmet
olmuşam bī-'ār mest

la'l-i yāra:

1. **la'l-i yāra:--a**
Gazel 448
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin lal gibi kırmızı
dudağı.

İrmedüm vaşla Muḥibbī līk
dilde bā-ḥayāl
Mālik oldum la'l-i yāra gevher-i
maḥzūndur

la'lin ḥoḳkadur:

1. **la'lin ḥoḳkadur:--ı, --n, --**
dur-dur

Gazel 426

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin dudağı hokkaya

benzetilmiştir(küçüklüğü
sebebiyle).

Noḳta midür leb midür bu yoḫsa
la'lin ḥoḳkadur
Diş midür pinḥān olan ol
ḥoḳkada lü'lü' midür

la'line kaşd iderken:

1. **la'line kaşd iderken:--ı, --n,**
--e, --e, --r, --ken

Gazel 281

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık sevgilinin
dudağına ulaşmaya çalıştığını,
bunu istediğini söylemektedir.

Kaşd iderken la'line zülfi tolaşdı
boynuma
Dām-ı ejderde kalur kim isteye
āb-ı hayāt

la'line nokta dinmez:

1. **la'line nokta dinmez:--ı, --n,**
--e, --mez

Gazel 386

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin ağzının
küçüklüğü vurgulanmakta ve
noktadan bile küçük olduğu
ifade edilmektedir.

Noḳta dinmez la'line kıldan
miyānı incedür
Bilmese tañ mı anuñ māḥiyyetin
ehl-i ḥired

lalüñ:

1. **lalüñ:--ü(n)**

Gazel 6

Mısra: 10

Kırmızı dudak.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muḥibbī ḥasta-dil

İy ṭabīb-i dil meger lalüñ ola
dermān aña

2. **lalüñ:--ü(n)**

Gazel 53

Mısra: 4

Kırmızı dudak.

Dil derdi ḥāletini çü bir bir
didüm saña
Lalüñ bu ḥasta cāna umaram
ṭabīb ola

3. **lalüñ:--ü(n)**

Gazel 84

Mısra: 1

Kırmızı dudak.

Zulmet-i zülfüñde lalüñ āb-ı
ḥayvāndur baña
İy mesīḥā sözlerüñ derdüme
dermāndur baña

4. **lalüñ:--+ün**

Gazel 176

Mısra: 5

Kırmızı ve değerli bir süs
taşı II sevgilinin kırmızı
dudakları.

Lalüñ tuyurdı sırr-ı dehānuñı
illere
İzhār ider çü gizlü işi san şarāb-ı
nāb

la'lüñ suynı:

1. **la'lüñ suynı:--ü, --n, --y, --ı,**
--n, --ı

Gazel 400

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kırmızı
dudağının suyu.

Mürdeler bula şifā ger içe la'lüñ
suynı
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bīmāra meded

la'lüñi āñdum:

1. **la'lüñi āñdum:--ü, --n, --ı, --**
du, --m

Gazel 293

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
dudağının aşık tarafından
anıması kastedilmektedir.

La'lüñi āñdum feraḫdan yok
yire kan aḡladum

Gāh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

lalüni göre:

1. **lalüni göre:**--ü, --ni, --e

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudaklarına başkalarının
yaklaşmış ve değmiş olması
ihtimali kastedilmiştir.

Her kim ki göre lalüni ol mey-
perest olur

Mîr ü gedâ vü bay u fakîr ü

civân ü şeyb

la'lüñün zikrin idelden:

1. **la'lüñün zikrin idelden:**--ü, -
-n, --ün, --i, --n, --el, --den

Gazel 482

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık tarafından

sevgilinin dudağının sözünün
edildiği zaman dilimi
kastedilmektedir.

Görelen tāk-ı ebrūñı nigārā

tākatum hāmdur

İdelden la'lüñün zikrin

gözümün yaşları demdür

lât:

1. **lât:**

Gazel 247

Mısra: 8

Araplar'ın taptığı putların
en önde gelenleri Menât, Lât ve
Uzzâ'dır. Sakîf kabilesinin putu
olan Lât Tâif'te bulunuyordu.
Dört köşe bir kaya parçasından
ibaret olup saygınlığı Menât'tan
sonra gelirdi. Kureyş halkı ve
bütün Araplar ona saygı
gösterirdi.

Deyre varsañ hüsnüñi 'arz
eyleseñ

Kuruyup anda kadîd olurdı Lât

2. **lât:**

Gazel 279

Mısra: 4

Cahiliye devrinde

Arapların taptığı büyük
putlardan biri.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoğsa
sakın Lât

lâyık:

1. **lâyık:**

Gazel 12

Mısra: 2

1. Uygun, yaraşır, münâsip
2. Nitelikleriyle bir şeye hak
kazanacak seviyede olan, bir
şeyi hak edecek nitelikte
bulunan.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım

ķurbân aña

Ħışm-ıla dilber didi lâyıķ mı ol

ķurbân aña

2. **lâyık:**

Gazel 58

Mısra: 1

1. Uygun, yaraşır, münâsip
2. Nitelikleriyle bir şeye hak
kazanacak seviyede olan, bir
şeyi hak edecek nitelikte
bulunan.

Bülbüle lâyıķ budur kim çın

şeher ger zâr ola

Yiridür pervânenüñ her şeb

mekânı nâr ola

3. **lâyık-durur:**-durur

Gazel 414

Mısra: 2

Uygun, yaraşır, münâsip.

Döstim boynuñda n'eyler

kâkül-i müşğın kemend

Çünkü ben dîvâneyem lâyıķ-

durur baña o bend

lâyık budur:

1. **lâyık budur:**-dur

Gazel 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrusu, münâsibi,

yakışığı budur.

Ger bāğ-ı hüsn içinde ħaddün

gülizâr ola

Lâyık budur bülbül-i dil karşı

zâr ola

lâyık budur kim:

1. **lâyık budur kim:**

Gazel 153

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lâyık olan/yakışan budur

ki.

Her kaçan kim zülfi çevgân

eylese meh-pâreler

Āşıķa lâyıķ budur kim eyleye

başını top

lâyık degül:

1. **lâyık degül:**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışmaz, yaraşmaz,

münâsip degül.

İy Muĥibbî bağlamak dünyâya

dil lâyıķ degül

Çünkü senden olırsardur âķıbet

âlem cüdâ

2. **lâyık degül:**

Gazel 315

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışmaz, yaraşmaz,

münâsip degül.

Mey yirine ĥunuñ içse

ğamzesinden sormagil

Meste uyup eylemek lâyıķ degül

huşyâr baĥş

lâyık degüldür:

1. **lâyık degüldür:**--dür

Gazel 199

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışık almaz, uygun degül.

Küyuña koma rakîb-i kâfiri

Cennete lâyıķ degüldür Büleheb

lâyık degülem:

1. **lâyık degülem:**--em

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışmamak, uygun

görmemek.

Serümi bağlama fitrâküñe lâyıķ

degülem

Anı ġaltân ideyim tâ basa

sümm-i merkeb

lâyık gördi:

1. **lāyık gördi:--di**

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Uygun görmek, münasip bulmak.

Gözlerüm yaşımı lāyık gördi
hayyāt-ı felek
Biçdi hılat egnüme gāhī ser-ā-
ser gāh şīb

2. **lāyık gördi:--di**

Gazel 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakıştırmak, uygun görmek.

Şāh-ı ışk sīneñi dög didi yücelt
āh alemin
Gördi lāyık alem ü tablı dilā şāh
saña

lāyık mıdır kim:

1. **lāyık mıdır kim:--mı, --dur**

Gazel 306

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yakışır mı, uygun mudur?
Hayır değildir.*

Cānı mı var kimsenüñ eyleye
cānān-ıla baḥş
Bendeye lāyık mıdır kim ide
sulṭān-ıla baḥş

lāyık mı-durur:

1. **lāyık mı-durur:--mı, --dur, --ur**

Gazel 309

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yakışır mı, yakışmaz mı
anlamında kullanılmıştır.*

Bu zerḳ u riyā ile diler cennet ü
ḥavrā
Bu devlete lāyık mı-durur zāhid-
i aḥbeş

lāyık oldur kim:

1. **lāyık oldur kim:**

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaraşan odur ki.

Çün şeb-i zülfünde tutduñ
döştüm dil düzdini

Lāyık oldur kim ser-i zülfün
kılāsın dār aña

lāyık olmaz:

1. **lāyık olmaz:--maz**

Gazel 399

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun ve münāsip olmak.

Ben gedāya lāyık olmaz
dünyāda illā ki bu
Ḥil'at ü tāt u ḳabā 'izz ü
vaḳārumdur nemed

lāyık olur:

1. **lāyık olur:--ur**

Gazel 380

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uygun olmak; hak etmek.

Çin idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim divāne olsa lāyık
olur aña bend

lāzım:

1. **lāzım:**

Gazel 75

Mısra: 6

Gerekli.

Her kaçan medḥ eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

lāzım degül:

1. **lāzım degül:**

Gazel 361

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gerekli degil, gerekmez.

Bu Muḥibbī var iken küyüñde
n'eyley ol raḳīb
Gülşene bülbül yiter lāzım degül
anda tavuḥ

lāzım oldı:

1. **lāzım oldı:--dı**

Gazel 440

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gerekmek, gerekli olmak,
ihtiyaç duyulmak.*

'Işk müşkindür Muḥibbī çünki
şabra çāre yok
Saña lāzım oldı şimden girü
idesin sefer

leb:

1. **lebün:--ün**

Gazel 50

Mısra: 3

(Sevgilinin) dudağı.

Lebün gelse ḥayāle āh ider dil
Anuñçun bişmedi bī-dūd ḥalvā

2. **lebün:--ün**

Gazel 55

Mısra: 5

(Sevgilinin) dudağı.

Tüfti-i nāṭıka bir dem ger lebün
ḳüt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥā ola

3. **lebünden:--ün, -den**

Gazel 14

Mısra: 11

(Sevgilinin) dudağı.

Cām-ı laüñ sun lebünden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi ḥışm-ıla mestāne
söylersin baña

4. **lebleri:-ler, -i**

Gazel 19

Mısra: 3

(Sevgilinin) dudağı.

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
ḥasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
timār baña

5. **lebleri:-ler, -i**

Gazel 62

Mısra: 9

(Sevgilinin) dudağı.

Lebleri şevḳine şirün şekker-
āmez eyledün
Kim dimez taḥsīn Muḥibbī oldı
çün şirīn-edā

6. **lebünden:--ün, -den**

Gazel 79

Mısra: 8

(Sevgilinin) dudağı.

Hicr içre bulmuşken memāt
kılduñ baña çün ilṭifāt

Buldu lebünden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

7. **lebünden:-üñ, -den**

Gazel 104

Mısra: 3

(Sevgilinin) dudağı.

Hasta-i ışkam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

8. **leblerinden:-ler, -in, -den**

Gazel 188

Mısra: 1

(Sevgilinin) dudağı.

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişândan gör nişân kılır taleb

9. **lebleri:-ler, -i, -n, -e**

Gazel 304

Mısra: 2

(Sevgilinin) dudağı.

‘Arızı devrinde yârûñ bağ u
bustândur âbeş
Leblerine nisbet itme âb-ı
hayvândur ‘abeş

10. **lebleri:-ler, -i**

Gazel 307

Mısra: 11

(Sevgilinin) dudağı.

Lebleri virür Muhibbî mürde
cisme çün hayât
Tâlib olma zulmet içre âb-ı
hayvândur ‘abeş

11. **lebünden:-üñ, -den**

Gazel 474

Mısra: 11

(Sevgilinin) dudağı.

İy tabîb-i dil lebünden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tümâr incinür

12. **leblerin:-ler, -in**

Gazel 346

Mısra: 2

1. Parlak kırmızı renkli
kıymetli taş. 2. (Dîvan
edebiyâtında) Sevgilinin kırmızı
dudağı.

Bu dil-i ğamgînümi sanmañ
şarâb eyler ferañ
Leblerin zıkr eylesen ol la‘l-i
nâb eyler ferañ

13. **leblerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 169

Mısra: 7

Dudak II sevgilinin
dudakları.

Leblerüñ üzre nigârâ hâlünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa âceb
olmaz zübâb

14. **leblerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 419

Mısra: 12

Dudak II sevgilinin
dudakları.

Serv kıddüñ görünür bälâ vü
tübâdan yaña
Leblerüñ cânâ şarâb-ı âb-ı kev ş
erden lezîz

15. **leblerüñden:-ler, -üñ, -den**

Gazel 252

Mısra: 3

Dudak II sevgilinin
dudakları.

Leblerüñden bir nişân bulmadı
dil İskender‘i
Zulmet-i haddüñde çün kim
gizlüdür âb-ı hayât

16. **leblerüñden:-ler, -üñ, -den**

Gazel 63

Mısra: 3

Dudak II sevgilinin dudağı.

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahâ bulan ki
oldur bî-bahâ

17. **leblerüñden:-ler, -üñ, -den**

Gazel 425

Mısra: 4

Dudak II sevgilinin dudağı.

İy tabîb-i cân bu gönlüm bir
ölümlü hastadur
Leblerüñden bir cevâb eyt
durdine dermân umar

18. **lebümi:-üm, -i**

Gazel 76

Mısra: 13

Dudak (Aşığın) dudağı.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ

19. **lebini:-i, -n, -i**

Gazel 9

Mısra: 8

Dudak, sevgilinin dudağı.

Işk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mâ saña

20. **lebüne:-üñ, -e**

Gazel 476

Mısra: 3

Dudak. II Sevgilinin
dudağı.

‘Uşşâka gördi kim lebüne bâde
öykinür
Âl-ıla anı itmege ayaga saldılar

21. **leblerüñ:-ler, -üñ**

Gazel 177

Mısra: 3

Dudak II Sevgilinin dudağı.

Leblerüñ zıkr eylesen cânâ
gözün hışm itmesün
N‘eylesün mañmürdur iy
pâdişâhum bu ğarîb

22. **leblerüne:-leri, -ñ, -e**

Gazel 247

Mısra: 1

Dudak. II Sevgilinin
dudağı.

Leblerüne dir-isem n‘ola nebât
Mürdeler nüş ide ger bula hayât

23. **leblerüñüñ:-ler, -üñ, -üñ**

Gazel 320

Mısra: 5

I. Dudak. II. Sevgilinin
dudağı.

Leblerüñüñ hastasıyam n‘içün
itmezsin devâ
Eylegil hikmet kitâbı üzre
Loqmân-ıla bahş

24. **lebi:-i**

Gazel 412

Mısra: 5

(Sevgilinin) dudağı.

Lebi san la‘l-i aħmêrdür o yârûñ
Teni billûra beñzer sözleri kând

25. **lebinden:-i, -ñ, -den**

Gazel 368

Mısra: 3

(Sevgilinin) dudağı.

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

26. **leblerin:**-ler, -i, -ñ

Gazel 419

Mısra: 13

(Sevgilinin) dudağı.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zıkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

leb midür:

1. **leb midür:**--mi, --dür

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) soru yoluyla

sevgilinin dudakları
kastedilmektedir.

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü-yi nâ-
yâb

2. **leb midür:**--mi, --dür

Gazel 426

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) soru yoluyla

sevgilinin dudakları
kastedilmektedir.

Noқта midür leb midür bu yoğsa
la'îñ hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

lebbeyk:

1. "lebbeyk":

Gazel 259

Mısra: 10

Efendim, buyurun!

Emrinize hazırım demek.

Ger nidâ ola eger nâm-ı şerifüñ
be-ğarem
Her yana çağura "lebbeyk" ehl-i
'Arafât

lebe:

1. **lebe:**--e

Gazel 353

Mısra: 13

I. Dudak. II. Sevgilinin

dudağı.

Çäre olmadı lebin öpmege cân
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yâdına gel
bârî kadeh

leb-i cânâna:

1. **leb-i cânâna:**--a

Gazel 352

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dudağı.

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesîh
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melîh

leb-i dilber:

1. **leb-i dilber:**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dudağı.

Jeng-i gamdan her ki dil
âyînesin pâk isteye
Ya leb-i dilber gerek yâhüd
şarâb-ı şâf aña

leb-i dildârî:

1. **leb-i dildârî:**--ı

Gazel 353

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dudağı.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârî kadeh
Ölice eyleyeler topragımı bârî
kadeh

leb-i handânın:

1. **leb-i handânın:**--ın

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gülümseyen

dudağı.

Göz karasın hall idüp yazdum
nigâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
handânın öp

leb-i lâlî:

1. **leb-i lâlî:**--ı

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yakut renkli kırmızı dudak.

Ğamze-i hün-rizidür alan
Muhibbî cânını
Mâni olma iy leb-i lâlî Mesîhâ
bir yaña

leb-i lalüñi görüp:

1. **leb-i lalüñi görüp:**--üp

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yakut

gibi(kırmızı renkli)dudağın
görmek.

Sordum leb-i lalüñi görüp böyle
mi alur
Men evda fi fi-ke mearıñkı
rahîkâ

leb-i la'lüñ-ile:

1. **leb-i la'lüñ-ile:**--ün, --le

Gazel 281

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakut taşına benzer kırmızı

ve parlak dudak(sevgilinin
dudağı).

İy mesîhâ-dem ezilürken aña âb-
ı zülâl
Kanda bir ola leb-i la'lüñ-ile
kand ü nebât

leb-i mercânın öp:

1. **leb-i mercânın öp:**--ı, --n

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin kırmızı

dudağından öpmek
kastedilmiştir.

Dest-res bulmuş iken yâruñ leb-i
mercânın öp
Geh yüzine sür yüzüñ geh dâde-i
fettânın öp

leb-i mevgünü:

1. **leb-i mevgünü:**--ı

Gazel 408

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şarap renkli (kırmızı)

dudak.

Sâgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruhlarıyla eylesem ben ol lebi-i
meygümü yâd

lebi seftälüsün gördük:

1. **lebi seftälüsün gördük:--sin, --dük**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin*

*seftaliye benzetilen dudağının
aşık tarafından görülmesi
kastedilir.*

Lebi seftälüsün gördük dil ü cân-
ıla meyl itdük
Elün sunma hâzer eyle önünde
çâhdur gâbgab

lebi şîrin:

1. **lebi şîrin:**

Gazel 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tath dudak.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrin için Ferhâd'dur
dirler baña

lebi-i şîrine:

1. **lebi-i şîrine:--e**

Gazel 467

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin*) *tath dudağı.*

Ne kadar gûşşam ola la 'l-i lebin
yâd idicek
Ğam kalur mı ki kelâm ol lebi-i
şîrine gelür

lebi şîrin-suhen:

1. **lebi şîrin-suhen:**

Gazel 447

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şirin sözlü dudak. || Şirin

sözlü ağız.

Bir lebi şîrin-suhen meh-
pârenün Ferhâd-veş
Bu gönül küh-i belâda zâr u
sergerdânidur

lebi-i şîrinün:

1. **lebi-i şîrinün:--ü, --n**

Gazel 415

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tath dudak.

Lebi-i şîrinün yâd eyleyüp iy
husus senün
Döndüm kühkene düşeliden
kühsâra meded

lebi-i şîrinüni gördüm:

1. **lebi-i şîrinüni gördüm:--düm**

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halk hikayesi kahramanı

*Şirin'in dudağı gibi sevgilinin
tath dudağını görmek.*

Lebi-i şîrinüni gördüm belâ
kühında Ferhâd'am

Yoluında n'ola cân virsem bugün
ben bî-ser ü bî-pâ

lebi üstinde:

1. **lebi üstinde:--i, --i, --n, --de**

Gazel 383

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağın üstü.

Lebi üstinde hâl-i 'anber-âlüd
Görinür âteşin la'l üzre san dūd

lebi yâdına:

1. **lebi yâdına:--l, --n, --a**

Gazel 240

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Sevgilinin dudağının
hatırı. 2) Sevgilinin dudağının
hatırlanması.*

Lebi yâdına dil gitdi bu cân da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

lebin agzumdan çekdi:

1. **lebin agzumdan çekdi:--in, -
-um, --dan, --di**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin*

*dudaklarını, aşığın
dudaklarından ayırdığı
kastedilir.*

Çekdi agzumdan lebin cânım
bile oldı revân
Hiç taraḥḥüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

lebin alup agzuña:

1. **lebin alup agzuña:--in, --up, --u, --na**

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *aşığın*

*dudaklarının sevgilinin
dudaklarına değmesi kastedilir.*

Var-ı mı başuñda devlet çünkü
irdün pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
âdem cânın öp

lebin öper:

1. **lebin öper:--i, --n, --e, --r**

Gazel 357

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin*

*dudaklarına yaklaşmak, onu
öpmek kastedilmektedir.*

Bağrı hün-ıla şurâḥinün ne tañ
tolsa müdâm
Sayd idüp meh-ruları turmaz
lebin öper kaçdeḥ

lebin öpmege:

1. **lebin öpmege:--i, --n, --me, --ge**

Gazel 353

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin*

*dudağının öpülmesi
kastedilmektedir.*

Çäre olmadı lebin öpmege cân
geldi lebe
İy Muḥibbî içelüm yâdına gel
bârî kaçdeḥ

lebiden büse aldı:

1. **lebiden büse aldı:--i, --n, --den, --dı**

Gazel 297

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin*

*dudağından öpücük almak, ona
yaklaşmak kastedilmektedir.*

Cân u dil aldı lebinden büse
ikrâr eyledi
Hûblarda olmaz imiş 'ahd ü
peymânî dürtüst

lebleri gönca:

1. **lebleri gönca:**--ler, --i

Gazel 370

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudakları küçüklük ve
dokunulmamış olması sebebiyle
gonceye benzetilir.

İy 'ârızî gül lebleri gönca boyı
şimşâd
Dil bülbülünün işi güci nâle vü
feryâd

leblerün:

1. **leblerün:**

Gazel 5

Mısra: 8

(Sevgilinin) dudağı.

Öldürür gerçi ki gamzeñ âşıka
virmez amân
Leblerün İsi gibi her lahza virür
cân baña

2. **leblerün:**

Gazel 158

Mısra: 7

(Sevgilinin) dudağı.

Leblerün dârü's-şifâsından dil-i
bimâruma
İy tabîb-i cân neden
göndermedün bir kez cevâb

leblerün dârü's-şifâsından:

1. **leblerün dârü's-şifâsından:**-

-st, --n, --dan

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte);sevgilinin

dudaklarının bir şifa verici
hastahane olması kastedilmiştir.

Lal-i nâbuñ hasretinden
hastayam iy dil-fırîb
Leblerün dârü's-şifâsından
buyur dermân baña

lebleründen içmeden:

1. **lebleründen içmeden:**--ler, -
-ü, --n, --den, --me, --den

Gazel 244

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin

dudaklarına
yaklaşamaması,vuslata
erilememesi kastedilmiştir.

İçmeden dil lebleründen oldu
çün iy yâr mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bâr mest

lebün bahâsına:

1. **lebün bahâsına:**--ü, --n, --s, -
-i, --n, --a

Gazel 256

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudağına ulaşmanın
bedeli,diyeti kastedilmektedir.

Didüm lebün bahâsına cânum
alır mısın
Didi bahâ yok aña yâkut-ı
ahmerest

lebün cür'asını:

1. **lebün cür'asını:**--(s)l, --n, --i

Gazel 347

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

dudağından bir yudum.

Sen harâm itmiş-iken baña
lebün cür'asını
Kanımı gamzene ben eyledüm
iy döst mübâh

lebün gibi:

1. **lebün gibi:**--ü, --n

Gazel 421

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin dudağı

kastedilmektedir.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebün gibi degül ol iy
püser lezîz

lebün havâli gelse:

1. **lebün havâli gelse:**--se

Gazel 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
dudağının hayalinin aşğın
aklında olması anlamında
kullanılır. (Ayrıca aşğın
sevgilinin dudağına yakın
olması demek Divan şiiirinde
vuslata da yakın olması
demektir.).

Lebün gelse hayâli âh ider dil
Muqarrer olmaz bî-düd halvâ

lebün öpdükce:

1. **lebün öpdükce:**--ü, --n, --
dük, --çe

Gazel 463

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin
dudağına ulaşp onu öpmesi
kastedilmektedir.

Lebün öpdükçe gâyet mest
oldum
Didüm el-hâk mey-i gülgüne
beñzer

lebün sürâhî olmuşdur:

1. **lebün şürâhî olmuşdur:**--ü, --
n, --mış, --dur

Gazel 212

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) dudaklar kanın
içileceği bir sürâhi ağzına
benzetilmiştir.

Gerçi kan içmek Muhibbî
hük-m-i şer-ile haţâ
Lebün olmuşdur şürâhî hünüm
içmek şavâb

lebün tiryâki:

1. **lebün tiryâki:**--ü, --n, --i

Gazel 442

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) dudağının
panzehirini sunması. II
Sevgilinin âşığı öpmesi.

Hamdülillâh kim lebün tiryâki
zâhir olalı
Ġam degüldür mâr-ı zülfünden
eger semler gelür

lebün üzre:

1. **lebün üzre:**--ü, --n

Gazel 426

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dudağı
kastedilmektedir.

Yir yirin cānā lebūn üzre
görünen mü midur
Yoḥsa yañış añladum ol sāye-i
ebrū mıdur

lebūn vādına:

1. **lebūn yādına:**-ı, -na
Gazel 42
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dudağının hatırı,
anumsanması.

Ḥamdū-lillāh devlet-i iṣkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebūn yādına
sāğardur baña

2. **lebūn yādına:**-ı, -na
Gazel 44
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dudağının hatırı,
anumsanması.

Cānumı lebūn yādına ten dāma
alupdur
Tiḡuña fedā eyledüm ol borcumı
cānā

lebūn zikrini:

1. **lebūn zikrini:**--ü, --n, --i, --n, --i
Gazel 352
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
dudağından bahsetme
kastedilmektedir.

Bu Muḥibbī'ye lebūn zikrini
evrād ideli
Didiler mīr-i kelām ŧi'rine hem
ŧi'r-i faṣīḥ

lebūnden ayru:

1. **lebūnden ayru:**--ü, --n, --den
Gazel 411
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin
dudağından ayrı olduğu dile
getirilmektedir.

Lebūnden ayru iy ŧīrīn zebānum
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhād

lebūnden bir devā ire:

1. **lebūnden bir devā ire:**--r, --e

Gazel 129
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) ölecek aşığın
derdine tek çarenin sevgilinin
dudaklarına-vasılma-ulaşacak
olması kastedilir.

Bu Muḥibbī iṣkuñ-ıla key
ölümlü ḥastadur
İy ṭabīb-i dil meger ire lebūnden
bir devā

lebūnden büse almaga:

1. **lebūnden büse almaga:**--ün, --den, --ma, --ga, -

Gazel 149
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
dudağından öpücük almak
kastedilmektedir.

Almaga büse lebūnden aña kim
kādır olur
Kāniyem cūraña tā kim getürem
ābı be-leb

lebūnden ŧeftālūya:

1. **lebūnden ŧeftālūya:**--ü, --n, -den, --y, --a-ya

Gazel 479
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin ŧeftaliye
benzeyen dudakları
kastedilmektedir.

Eyler heves lebūnden ŧeftālūya
irem dir
Dīvāne dil ne bilsün yol
ugragında çehdür

lebūni alsa:

1. **lebūni alsa:**--ü, --n, --i, --sa
Gazel 368
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin
dudaklarına yaklaşabilmesi
kastedilmektedir.

Yād ider her nefes alsa bu
Muḥibbī lebūni
Döstlik ḥaḳkı mıdur itmeyesin
sen anı yād

lebūnün kaçresi:

1. **lebūnün kaçresi:**--ü, --n, --ün, --s, --i

Gazel 362
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin dudağı
aşığa can verici ab-ı hayat
suyuna benzetilerek bir damlası
kastedilmiştir.

İy yār kaçresi lebūnün baħra
tamlasa
Olmaya idi 'ālem içinde hiç āb-ı
telḥ

lebūnün zikri ile:

1. **lebūnün zikri ile:**--ü, --n, --ün, --i

Gazel 348
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin
dudaklarını süreklili anıp
hatırlaması ve söylemesi
kastedilmektedir.

Riṣte-i cānuma dizdüm yine
eṣküm güherin
Lebūnün zikri ile oldı baña ol
tesbīḥ

lec:

1. **lec:**
Gazel 341
Mısra: 2
Düşmanlıkta inat etme,
ayak direme, çekişme.

İy güzeller ŧāhı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḥabbet sende lec

leng ola:

1. **leng ola:**--a
Gazel 204
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Topal yahut sakat olmak.

Zevāde yok olupdur devr-i
menzil

Varılmaz menzile leng ola
merkeb

lengerdür:

1. **lengerdür:**--dür, -
Gazel 81
Mısra: 4
*Gemi demiri, çapa; gemiyi
yerinde mıhlamak için denize
atılan zincir ve bu zincirin
ucundaki çapa.*

Urta deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keşti-i işkuñ bi-hamdi'llâh ki
lengerdür baña

leng-est:

1. **leng-est:**
Gazel 240
Mısra: 4
(Beyitte)
*Aksaktır.(Timurleng/Aksak
Timur örneğindeki gibi.).*

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Katı müşkil olupdur pâda leng-
est

lerze:

1. **lerze:**
Gazel 160
Mısra: 10
Titreme, titreyiş.

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm harâb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

leşker:

1. **leşkerdür:**-dür
Gazel 81
Mısra: 12
Asker.

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

2. **leşkerümdür:**-üm, -dür
Gazel 126
Mısra: 4
Asker, ordu.

Pâdişâh-ı ışk olalı âhum
olmuşdur alem

Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim
yürür saga sola

leşker-i gam:

1. **leşker-i gam:**
Gazel 263
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam askeri.

Gelür yagmaya her dem leşker-i
gam
İder bu cân u dil mülkini gâret

2. **leşker-i gam:**
Gazel 213
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gam askeri. Beyitte gönül
ülkeye, gam da bu ülkeyi işgal
eden askere benzetilmiştir.*

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin harâb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illâ şarâb

3. **leşker-i gam:**
Gazel 200
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Keder, dert askeri. II aşık.

Leşker-i gam gelse kılsa bu
gönül mülkin harâb
Def kılmaz anı bir vech-ile illâ
kim şarâb

leşker-i gam geldi cümle
âkıbet vîrân itdi:

1. **leşker-i gam geldi cümle**
âkıbet vîrân itdi:--di, --di
Gazel 287
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak; aşığın
gönlüne gam askerlerinin
dolduğunu, orayı yıkıp harabeye
çevirdiğini ifade etmektedir.*

Firkatüñ virdi hâlel gerçi bu dil
bünyâdına
Leşker-i gam geldi itdi cümle
vîrân âkıbet

let:

1. **letdür:**-dür
Gazel 27

Mısra: 10
Dayak, elle dövmek.

Sâye-i kıddün Muhibbî'ye yiter
Şâh-ı tûbâ sensüzün letdür baña

levend:

1. **levend:**
Gazel 398
Mısra: 8
Asker, boylu postlu, yiğit.

Ƙamer alnuña vü gün yüzüne
'âşık olalı
Ser-i küyünde yürür şâm u şehër
sanki levend

levend oğlandır:

1. **levend oğlandır:**--ı, --dur
Gazel 459
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeni, taze yetişmiş delikanlı.

Cümle ezhâra nazar kıl gül
cemen sulţânıdur
Şeb-külâhiyla benefşe san
levend oğlandır

levh-i lâciverd:

1. **levh-i lâciverd:**
Gazel 374
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Lacivert renkli levha(yazı-
ibret verici sözler).*

'İbret degül mi gör ne bu kıbbe-
i bî-sütün
Hikmet degül mi nakş ola bu
levh-i lâciverd

levl zülfi:

1. **levl zülfi:**--ı
Gazel 315
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin uzunluğu ve
siyahlığı sebebiyle geceye
benzetilen saçları
kastedilmektedir.*

Leyl zülfi olalı boynumda
zencürüm benüm
Eylerem divâne-veş ben her der
ü divâr bahş

levlâ:

1. **leylâ'ya:-ya**
Gazel 497
Mısra: 3
Leyla ile Mecnun
hikâyesinin kadın kahramanı.

Gerçi kim Leylâ'ya teşbîh
eylemişler zülfünü
Dir gören Mecnûn'a beñzer
gönlüme şeydâ geçer

2. **leylâ:**
Gazel 382
Mısra: 7
Leyla ile Mecnun halk
hikâyesinin kadın kahramanı.

Gayra in 'âm itdi Leylâ sıdı
Mecnûn kâsesin
Zâhiren göstermedi ma'nâda itdi
anı yâd

levlâ'dan:

1. **leylâ'dan:-+dan**
Gazel 8
Mısra: 6
Leyla ile Mecnun
hikâyesinin kadın kahramanı.

Taň midur Mecnûnlayın terk
eyler-isem yüz suyun
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur
ol toz baňa

levlâ-sıfat:

1. **leylâ-sıfat:**
Gazel 92
Mısra: 10
Yüzü Leyla'ya benzeyen.

Küh-ı gamda key perîşân
olmuşam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-sıfat zülf-i
perîşândan cüdâ

levlî:

1. **levlî:**
Gazel 47
Mısra: 3
1. Leyla ve Mecnun
hikâyesinin kadın kahramanı. 2.
Gece gibi karanlık, siyah.

Deşt-i gamda leylî zülfünden
cüdâ Mecnûn-vâr
Kalmışam hayretde murğân
tutdı başumda yuva

2. **levlî'ye:-ye**
Gazel 188

Mısra: 11
Leylâ II Sevgili.

Çeşm-i Mecnûn Leyli'ye
hârgâhdur
Eylemişdür kirpüğün aña tınab

3. **levlî:**
Gazel 10
Mısra: 7
1. Karanlık. 2. Leyla ve
Mecnun hikâyesindeki kadın
kahraman "Leyla".

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnûn
Dîvâne gibi olsa ne taň vâlih ü
şeydâ

4. **levlî:**
Gazel 13
Mısra: 7
1. Karanlık. 2. Leyla ve
Mecnun hikâyesindeki kadın
kahraman "Leyla".

Leylî zülfün görelî gönlümi
mecnûn eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

5. **levlî:**
Gazel 53
Mısra: 9
1. Karanlık. 2. Leyla ve
Mecnun hikâyesindeki kadın
kahraman "Leyla".

Leylî saçın hevâsı ile bu
Muhibbî'nün
Gün geldügince derd-ile hâli
âcîb ola

6. **levlî:**
Gazel 19
Mısra: 7
Leylâ ile Mecnûn
hikâyesinin kadın kahramanı II
gece gibi siyah II sevgilinin
siyah saçı.

İy saçı leylî ne taň ger baňa
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baňa

7. **levlî'nün:-nüñ**
Gazel 390
Mısra: 9
Leyla ile Mecnun
hikâyesinin kadın kahramanı.

Zülf-i leylâsıdır alan Leylî'nün
Şabr u ârâm-ı dil-i Mecnûn
rebüd

levlî saçın hevâsı ile:

1. **levlî saçın hevâsı ile:**
Gazel 87
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin gece gibi siyah
saçının heves ve arzusu.

Leylî saçın hevâsı ile
Muhibbî'ye
Mecnûn dînürse aña ne taň çâk-i
ceyb ola

levlî saçın görelî:

1. **levlî saçın görelî:-e, -li**
Gazel 44
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1) Leyla ve Mecnun
hikâyesinin kadın baş
kahramanı Leyla gibi. 2)
Sevgilinin gece kadar
siyah, karanlık saçının
görüldüğü andan itibaren.

Leylî saçın görelî mecnûnün
olur dil
Hâttün hevâsı eyledi başum tolu
sevdâ

levlî zülfü hevâsıyla:

1. **levlî zülfü hevâsıyla:--i, --**
sı(y), --la
Gazel 162
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin siyah saçlarının
arzusu.

Leylî zülfü hevâsıyla yine
sevdâya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnûn gibi
şahrâya düşüp

levlî zülfün:

1. **levlî zülfün:-+ün**
Gazel 188
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin gece kadar
karanlık perçemleri(saçı).

Leylî zülfün olalı dîvânesi
Virdiler Mecnûn diyü baňa
lağab

leyli zülfüne:

1. **leyli zülfüne:--ü, --ne**
Gazel 94
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin gece kadar
karanlık perçemleri(saçı).*

Göreliden hâl-i Hindûnı
dolaşdum leylî zülfüne
Bugün şahrâ-yı mihnetde benem
Mecnuñ gibi rüsvâ

leyli-i zülfün:

1. **leyli-i zülfün:--ü, --n**
Gazel 442
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Saçın siyahlığı II Leyla
saçlı.*

Leyli-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnuñ-ı 'ışk
'Äleme divânelerle niçe
rersenler gelür

leziz:

1. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 1
*Daha lezzetli, daha tatlı,
daha hoş (olan).*

Döstüm şîrîn kelâmuñ şehd ü
şekkerden leziz
Görinür gülgün ruhuñ baña gül-i
terden leziz

2. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 2
*Daha lezzetli, daha tatlı,
daha hoş (olan).*

Döstüm şîrîn kelâmuñ şehd ü
şekkerden leziz
Görinür gülgün ruhuñ baña gül-i
terden leziz

3. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 4
*Daha lezzetli, daha tatlı,
daha hoş (olan).*

Naqd-i cân-ıla metâ'-ı vaşluña
oldum harîd
Gel kabûl it çünkü yokdur cân-ıla
serden leziz

4. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 8
*Daha lezzetli, daha tatlı,
daha hoş (olan).*

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itse nigâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden leziz

5. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 6
Ar. Lezzetli.

Şem'e gör pervâneler varın
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden leziz

6. **leziz:**
Gazel 417
Mısra: 14
Ar. Lezzetli.

İy Muhibbî dil mezâkı zehr-i
gamdan telhdür
Def ine anuñ bulunmaz bâde-i
terden leziz

7. **leziz:**
Gazel 419
Mısra: 2
Ar. Lezzetli.

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden leziz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden leziz

8. **leziz:**
Gazel 419
Mısra: 6
Ar. Lezzetli.

Pâdişâhâ tuhfe itdüm cân u dil
eyle kabûl
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden leziz

9. **leziz:**
Gazel 419
Mısra: 8
Ar. Lezzetli.

Ûdretini gör ki nergis nerm
ider bâlîmini
Liki görünmez benüm gözüme ol
derden leziz

10. **leziz:**
Gazel 419
Mısra: 12
Ar. Lezzetli.

Serv kıddüñ görünür bälâ vü
tübâdan yaña
Leblerüñ cânâ şarâb-ı âb-ı kev ş
erden leziz

11. **leziz:**
Gazel 419
Mısra: 14
Ar. Lezzetli.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zıkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden leziz

12. **leziz:**
Gazel 420
Mısra: 1
Ar. Lezzetli.

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler leziz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir leziz

13. **leziz:**
Gazel 420
Mısra: 2
Ar. Lezzetli.

La'lün bitüre söz-ile ger
meyveler leziz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir leziz

14. **leziz:**
Gazel 420
Mısra: 6
Ar. Lezzetli.

İy döst ruhlarıñ baña oldı gıdâ-
yı rüh
Var mı ki aña beñzeye bir bü-y
ter leziz

15. **leziz:**
Gazel 420
Mısra: 10
Ar. Lezzetli.

Bi-hod iderse şubh-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muhibbî uyhu olur çım
seher leziz

16. **leziz:**
Gazel 421

Mısra: 2
Ar. *Lezzetli.*

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebûñ gibi degül ol iy
püser lezîz

17. **lezîz:**
Gazel 421
Mısra: 4
Ar. *Lezzetli.*

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ħurmâ-yı
ter lezîz

18. **lezîz:**
Gazel 421
Mısra: 6
Ar. *Lezzetli.*

Kim dikdi bâğ-ı sîneye 'ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semir lezîz

19. **lezîz:**
Gazel 417
Mısra: 12
Daha iyi, cazip, hoş.

Ben sözüüm gevherlerini râyegân
ħarc eyledüm
Görinürken 'âlemün ħalkına sîm
ü zer lezîz

20. **lezîz:**
Gazel 419
Mısra: 10
Daha iyi, cazip, hoş.

İki gözi nergis-i şehlâyâ beñzer
dilberün
Büy-ı zülfeyni dimâğa bilki
'anberden lezîz

lezîz bulunmaz:

1. **lezîz bulunmaz:--m, --maz**
Gazel 419
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel ve hoş görünmemek.

Ħalk-ı 'âlem dir bulunmaz şeyd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden lezîz

lezîz görmez:

1. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve iyi görmemek. (zikir ve ibadet bağlamında).

Zühd ü zikr ü tã'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi'dür velî cãn-ı girân
görmez lezîz

2. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve faydalı görmemek.

Zühd ü zikr ü tã'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi'dür velî cãn-ı girân
görmez lezîz

3. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve faydalı görmemek.

Ħ'âb-ı ğafletden uyan yârân
kamu göçmekdedür
Çın seher uyhusını bil kârbân
görmez lezîz

4. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve faydalı görmemek.

Ħün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Râyegân vaşlını çün ol mihribân
görmez lezîz

5. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve faydalı görmemek.

Jeng-i zulmetden Muħibbî pāk
kıl gel ħalbünü
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez lezîz

6. **lezîz görmez:--mez**
Gazel 418
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoş ve faydalı görmemek.

Çünkü miñnetsüz maħabbet yok-
durur ğamsuz feraħ
Ehl-i dil olan anuñçün şadmân
görmez lezîz

lezîz oldı:

1. **lezîz oldı:--d**
Gazel 417
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lezzetli, tatlı, hoş olmak.

Maħzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı söz ehli yanında ma'nî
gevherden lezîz

lezîz olmaya:

1. **lezîz olmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 419
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lezzetli, tatlı, hoş olmak.

Pâdişâhum avın almış başına
şeh-per dakar
Ne takarsa başına olmaya hiç
perden lezîz

lezîz olmaz:

1. **lezîz olmaz:--maz**
Gazel 421
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Lezzetli, tatlı, hoş olmak.

Cevr ü cefânî 'âşıkâ az itme lutf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar lezîz

lezîz olupdur:

1. **lezîz olupdur:--up, --dur**
Gazel 421
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Daha lezzetli ve hoş olmak.
Görünmek.*

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebûñ gibi degül ol iy
püser lezîz

lezîz olur:

1. **lezîz olur:--ur**
Gazel 420
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, lezzetli olmak.

Şîrîn lebûn kelâmını tekrâr ider
göñül
Olur cihânda qand-i mükerrer
meğer lezîz

2. **lezîz olur:--ur**
Gazel 420
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı, lezzetli olmak.

Tomar-ı şî'rümi n'ola elden
komayalar
Her kanda kim biterse olur ney-
şeker lezîz

3. **lezîz olur:--ur**
Gazel 421
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel, hoş olmak.

Vaşf-ı lebini itme muṭavvel kıl
iḥtişâr
Sözde Muḥibbî çünki olur
muḥtaşar lezîz

lezîz ü müştahâ:

1. **lezîz ü müştahâ:**
Gazel 62
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Daha lezzetli ve iştahlı.

Nimet-i cevri ü cefânun lezzetin
âşık bilür
Şehd ü şekkerden gelür aña
lezîz ü müştahâ

lezzet:

1. **lezzetin: -i, -n**
Gazel 47
Mısra: 10
*Herhangî bir şeyden alınan
zevk, haz, safa.*

Bu Muḥibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gâzel
Lezzetin qand ü aselden gördi
yig ehl-i şafâ

lezzet-i 'ışkı:

1. **lezzet-i 'ışkı: -+ı**
Gazel 257
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkın lezzeti, tadı.

Muḥibbî lezzet-i 'ışkı bilenler
Didiler yok şekerde bu hâlâvet

lezzet-i tûğ-ı gam-ı yâr-ıla:

1. **lezzet-i tûğ-ı gam-ı yâr-ıla:--
la**

Gazel 456
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşığa verdiği
keder ve üzüntü kılıcının lezzeti
kastedilmektedir.*

Lezzet-i tûğ-ı gam-ı yâr-ıla âḫir
ölenün
Lâle-veş kanlı libâsı kefen-i
çâke çıkar

lezzeti vaşıyla:

1. **lezzeti vaşıyla: -ile**
Gazel 74
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgiliye)kavuşma lezzeti.

Lezzeti vaşıyla iy dil olma iñen
şâdmân
Soñı hicrâna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

libâs:

1. **libâs:**
Gazel 29
Mısra: 9
Elbise, giyecek şey.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe ḫilât yiterken bir palâs u
bir abâ

libâs-ı fakrı:

1. **libâs-ı fakrı:--ı**
Gazel 103
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Fakirlik elbisesi.

Bu Muḥibbî çün libâs-ı fakrı
kıldı iḥtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dîbâ fikr-i
aḫlasdur baña

libâs-ı müste'ârîdür:

1. **libâs-ı müste'ârîdür:--dür**
Gazel 323
Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Geçici elbise.

Muḥibbî câme-i aḫlas geyüp
anuñla fâḫr itme
Libâs-ı müste'ârîdür bu cân
üstinde tenden geç

lîk:

1. **lîk:**
Gazel 48
Mısra: 2
"Ama, fakat, lakin"
anlamlarında bağlaç.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ
Lîk dâyim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

2. **lîk:**
Gazel 75
Mısra: 10
"Ama, fakat, lakin"
anlamlarında bağlaç.

Bu Muḥibbî gerçi kan aklar
günâhın añıcak
Lîk kesmez rahmetüñden
ümminin yâ Rabbenâ

3. **lîk:**
Gazel 101
Mısra: 6
"Ama, fakat, lakin"
anlamlarında bağlaç.

Jeng olur âh eyledükçe bu göñül
âyinesi
Lîk tevḫîd eylesem ol dem
hemân bulur cilâ

4. **lîk:**
Gazel 149
Mısra: 8
"Ama, fakat, lakin"
anlamlarında bağlaç.

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ
meselesin
Lîk öğretti cefâ fennin edîb-i
mekteb

5. **lîk:**
Gazel 174
Mısra: 2
"Ama, fakat, lakin"
anlamlarında bağlaç.

Gerçi ranâ görünür mülk-i Arab
Lîk yek dâne-durur şehri-i Ḥaleb

6. **lîk:**

Gazel 46

Mısra: 2

"Lakin; fakat, amma,
ancak" anlamlarında bir
bağlaç.

Bir kemân ebrû güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña

7. **lîk:**

Gazel 80

Mısra: 8

"Lakin; fakat, amma,
ancak" anlamlarında bir
bağlaç.

Râh-ı ışkuında senûn sehl ola
itmek terk-i ser
Işkuñi terk eylemeklik lîk gelür
müşkîl baña

8. **lîk:**

Gazel 178

Mısra: 8

"Lakin, fakat, ama, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ gâzel
Lîk kıldum içlerinden uşbu beyti
intiḥâb

9. **lîk:**

Gazel 259

Mısra: 2

"Lakin, fakat, ama, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

Buldı Hızr emr-ile zulmetde
varup âb-ı hayât
Lîk takdîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

10. **lîk:**

Gazel 210

Mısra: 12

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Döst vaşlından egerçi kimsene
virmez nişân
Cüst ü cûsım lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

11. **lîk:**

Gazel 402

Mısra: 6

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

İtüñ olsam küyuñ içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lîk ol
baht-ı sa'îd

12. **lîk:**

Gazel 330

Mısra: 10

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muḥibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muhtâc

13. **lîk:**

Gazel 358

Mısra: 5

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Tüñdür râh-ı vefâda yâr lîk
Bulmuş ol râh-ı cefâ içre rüsûḥ

14. **lîk:**

Gazel 363

Mısra: 10

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Bezm-i gâmda 'üd inler nây ider
âh u fiğân
Lîk görünür Muḥibbî baña saz u
sözi telḥ

15. **lîk:**

Gazel 392

Mısra: 22

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Sen mu'allime varup okumaduñ
ḥarf ü ḥurûf
Lîk 'âlimlerden oldu biñ ṭabaḥ
'ilmüñ fûrüd

16. **lîk:**

Gazel 425

Mısra: 2

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

'Âşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cânân umar
Lîk andan daḥı artuk ölmegi bu
cân umar

17. **lîk:**

Gazel 448

Mısra: 9

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

İrmedüm vaşla Muḥibbî lîk
dilde bâ-ḥayâl
Mâlik oldum la'l-i yâra gevher-i
maḥzûndur

18. **lîk:**

Gazel 468

Mısra: 12

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

İtmedüñ mihr ü vefâ 'ışḥ erine
Kılmaduñ lîk cefâda taḥşîr

19. **lîk:**

Gazel 487

Mısra: 3

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Ḳaṭredür gerçi suḥen lîk
dehenden çıkıcak
Ḳıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur

20. **lîk:**

Gazel 492

Mısra: 2

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

Gün yüzüñi görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfüñ çün şehâb ol ni'mete
ḥâyil-durur

21. **lîk:**

Gazel 500

Mısra: 2

"Ama, fakat, lakin"
anlamında bağlaç.

'Işḥ elinden sîneme gerçi
cerâḥatlar gelür
Lîk andan cânuma biñ dürlü
ḥâletler gelür

lîki:

1. **lîki:**

Gazel 419

Mısra: 8

Lakin, ama, fakat.

Ḳudretini gör ki nergis nerm
ider bâlînini
Lîki görünmez benüm gözüme ol
derden lezîz

lîkin:

1. **lîkin:**

Gazel 423

Mısra: 2
"Lakin, fakat, ama, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
ahmer geçer
Kanımı dökmege lîkin ğamzesi
hançer geçer

2. lîkin:

Gazel 489

Mısra: 7

"Lakin, fakat, ama, ancak"
anlamlarında bir bağlaç.

'Âşık dirilen çok velî lîkin
fiğânda yok elî
Şahrâda çok 'ar'ar biter hep
nây-ı güyâ mı olur

lisân-ı ğaybdan:

1. lisân-ı ğaybdan:--dan

Gazel 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gizli dil.

Ger lisân-ı ğaybdan gelse
Muhibbî'den ğazel
Rûh-ı Hâfiz'dan bir istimdâddur
dirler baña

livâ:

1. livâ:

Gazel 430

Mısra: 4

(Ar.) Sancak, bayrak.

Çal sîne taıblmı 'alem-i âhi çek
dilâ
Ĝam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

livâ-vı ahmed'i:

1. livâ-yı ahmed'i:

Gazel 215

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hz. Peygamber'in sancağı.

Çünkü yüceldüp bülend itdün
livâ-yı Ahmed'i
Tâ kıyâmet olırsardur ser-te-ser
edyân pest

livâ-vı kaldur:

1. livâ-yı kaldur:--dur

Gazel 284

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bayrak,sancak dikmek.

Olmak Muhibbî ister-iseñ 'ışk-
ıla şâyi'
Kaldur livâ-yı âhi anuñla
'alâmet it

livâyı kaldurduñ:

1. livâyı kaldurduñ:--du, -n

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bayrak,sancak dikmek.

Hüblük mülkinde kaldurduñ
livâyı husrevâ
Virdi taıbluñ ser-te-ser âlemlere
şıyt u şadâ

liyâkat:

1. liyâkat:

Gazel 277

Mısra: 4

(Ar.) Lâyık olma, uygunluk.

Dâd-ı Hudâ dimişler kesbî
degül-durur 'ışk
Taşlı katı müşkil olmayıcak
liyâkat

lokmân:

1. lokmân-ıla:--ıla

Gazel 320

Mısra: 6

Hikmetli sözleri ve
hikayeleri ile efsaneleşip her
derdin devasını bildiği rivayet
edilen hekim. // Doktor, hekim.

Leblerüñüñ hastasıyam n' için
itmezsin devâ
Eylegil hikmet kitabı üzre
Lokmân-ıla bahş

lsin:

1. lsin:--sin

Gazel 489

Mısra: 4

-inek ek fiili.

Mi ş lüñ diyü itdüm gümân
aradum iy ârâm-ı cân
Bî-mi ş lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

lu'b:

1. lu'b-ıla:--ıla

Gazel 455

Mısra: 12

I. Oyun. II. Hile.

Bahr-ı eşkümden Muhibbî
gözlerüm mâhî gibi
Lu'b-ıla şayda çeken zülfindeki
kullâbdur

lü'lü' dişün:

1. lü'lü' dişün:--ü, --ü, --n

Gazel 307

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnci II sevgilinin dişleri.

Kim göre rengin lebüñle döstüm
lü'lü' dişün
Diye düre kim bakar la'l-i
Bedaşşân'dur 'abes

lü'lü' midür:

1. lü'lü' midür:--mi, --dür

Gazel 426

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnci(sevgilinin dişleri
bağlamında).

Nokta midür leb midür bu yoısa
la'lîn hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

lü'lü'-i meygün:

1. lü'lü'-i meygün:

Gazel 485

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kırmızı renkli inci.

Bu Muhibbî sözlerini cân-ıla
dak güşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

lü'lü'-vi nâ-vâb:

1. lü'lü'-yi nâ-yâb:

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eşi benzeri
bulunmaz,kıymetli bir inci.

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü'-yi nâ-
yâb

luṭf:

1. luṭf-ıla:--ıla

Gazel 37

Mısra: 10

Ar. Yardım, inayet, ihsan.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luṭf-ıla
ihsândur baña

2. luṭfı:-+ı

Gazel 340

Mısra: 7

*Allah (c.c.)'ın kullarım
güzellik ve hoşluk ile muradına
muvaffak eylemesi.*

Meger luṭfı ola baña mu 'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

3. luṭfından:-ın, -dan

Gazel 488

Mısra: 5

(Ar.) İyilik, ihsan, bağış.

Añ günahuñ göz yaşuñ dök
kesme luṭfından ümîd
Çünkü bir mâh-ṭal'at cürmi yek
sâledür

4. luṭf-ıla:--ıla

Gazel 163

Mısra: 7

*İnayet, ihsan, iyilik. II
Sevgilinin hoş muamelesi.*

H̄'âba vardum nâgehân luṭf-ıla
geldi didi yâr
Bu ne gâfletdür uyan üstüñe
togdı âfitâb

5. luṭfuñdan:-uñ, -dan

Gazel 205

Mısra: 6

*Bağış, bağışlama, ihsan,
kerem, cömertlik.*

Nîg ü bed deryâ-yı fazluñdan
olupdur hişsedâr
Hâşa bu mücrim kuluñ
luṭfuñdan ola bî-naşîb

luṭf evle:

1. luṭf eyle:

Gazel 376

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Yardımda bulunmak.

Bu tarîk-i 'ışkdur luṭf eyle öldür
gel beni
Gâzi ol sen gir ş evâba ben daḥı
olam şehîd

2. luṭf eyle:

Gazel 272

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İyilik ve ihsanda bulunmak.

Dilâ luṭf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loḡma
kifâyet

luṭf evlegil:

1. luṭf evlegil:--gil

Gazel 260

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İyi davranmak, hoş
muâmele etmek, iyilikte
bulunmak.*

İy şabâ luṭf evlegil dildâra
peygâmum ilet
Dî sentüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nânum ilet

2. luṭf evlegil:--gil

Gazel 260

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İyi davranmak, hoş
muâmele etmek, iyilikte
bulunmak.*

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tâ şubḥa dek
İy şabâ luṭf evlegil dildâra
peygâmum ilet

luṭf idesin:

1. luṭf idesin:-e, -sin

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: Deyim
Güzel ve iyi davranma.

Çeke cevr ü cefâ âşîk idesin luṭf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hîç
cihânda kimse kâyil hâ

luṭf idüp:

1. luṭf idüp:--üp

Gazel 70

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Bağışlamak, ihsan etmek.

Kühl idem çeşmüme ḥâk-i
râhını
Luṭf idüp getir ğubârın iy şabâ

luṭf ile:

1. luṭf ile:

Gazel 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
1)Yüz göstererek.

2)İyiliklerle.

Ḳahr-ıla ger öldüre luṭf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerâ çün olmuşuz
fermân aña

luṭf it:

1. luṭf it:

Gazel 214

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İhsanda, iyilikte bulunmak.

Gösterme yüzüñ bî-başar
olanlara luṭf it
Ruḥsârüñi âyine-i şâhib-nazarân
it

2. luṭf it:

Gazel 491

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp İfade
İhsanda, iyilikte bulunmak.

Muhibbî kuluñı söyletme luṭf it
iy şeh-i ḥübân
Perişân ḥâlinüñ şerḥi saçuñ gibi
mutavveldür

3. luṭf it:

Gazel 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İyilikte bulunmak, yardım
etmek.*

Dermendem ḥastayam bî-
çâreyem bu ben ğarîb
Bildüñ aḥvâlümü çün tîmâra luṭf
it iy ṭabîb

luṭf itseñ:

1. luṭf itseñ:--se, --n

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Güzellik, hoşluk. İyi
muamelede bulunma. İhsan
etme.*

Didi Muhibbî iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser
Bir büse lutf itsen eger olurdu
aña çün bahâ

lutf kıl:

1. **lutf kıl:**
Gazel 421
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi davranmak, iyilikte bulunmak.

Cevr ü cefâñi 'âşıkâ az itme lutf
kıl
Olmaz cihânda ehl-i dile bu
kadar lezîz

lutf u kahrı:

1. **lutf u kahrı:--ı**
Gazel 219
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) lütuf ve kahrı, ihsan ve azabı.

Hânemüz gamla müşerrefdür
gelür derd ü belâ
Luft u kahrı bir-durur biz
olmuşuz derbân-ı döst

lutf u kerem:

1. **lutf u kerem:**
Gazel 76
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ihsan ve cömertlik.

Eger lutf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdî mi olmuşdur bu
âlemde kerem peydâ

2. **lutf u kerem:**
Gazel 257
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ihsan ve cömertlik.

Yıkup dil kişverin vîrâne kılduñ
Kanı lutf u kerem kanı 'adâlet

lutf u keremlerdür:

1. **lutf u keremlerdür:--ler, --dür**
Gazel 496
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyilik, ihsan ve cömertlik.

Egerçi ki günâhum çok cihânda
kul hâfâsuz yok
Velî senden umar şefkat dağı
lutf u keremlerdür

lutf u şehâñi eyledüñ:

1. **lutf u şehâñi eyledüñ:--ı, --dün**
Gazel 156
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın kullarına ihsan ve cömertlikte bulunması, onları affetmesi.

Bunca mücrim kullarunuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledüñ her birine lutf u şehâñi
sen naşib

lutf-ı hudâ:

1. **lutf-ı hudâ:**
Gazel 137
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın ihsanı/yardımlı.

Nâ-ümîd olma Muhibbî vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp lutf-ı Hudâ
mihmân ola

2. **lutf-ı hudâ:**
Gazel 32
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın bir şeyi ve durumu yorgunluk ve sıkıntı çektirmeden kullarına ihsan etmesi, kulun işini rast getirmesi.

Giçe şırâti berķ ya hâtif gibi
Muhib
Luft-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

mâ:

1. **mâ:**
Gazel 9
Mısra: 8
Almak, buyurmak II İkrâm etmek.

İşk âteşiyile yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebinî dimedi bir kerre
mâ saña

mâ dökme:

1. **mâ dökme:--me**
Gazel 430
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı dökme.

Ėarķ itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'âlemi
İy dîde dağı gel kerem it dökme
mâ yiter

ma 'ânî bahırına taldum:

1. **ma 'ânî bahırına taldum:--ı, --n, --a, --du, --m**
Gazel 333
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mana denizine dalmak.

Ma 'ânî bahırına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulaguñda takın
dürr-i 'Aden'den geç

ma 'ânî dürlerin:

1. **ma 'ânî dürlerin:--ler, --ı, --n**
Gazel 429
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hakikat incisi(şîir).

Muhibbî yine yârâna ma 'ânî
dürlerin dökdüñ
Bu şî rûñ tarzını ancak senüñ
şâhib-kemâl añlar

maânî nakşını:

1. **maânî nakşını:--nı**
Gazel 78
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çinli bir nakkaş ve ressamın eserleri gibi hoş ve değerli eserler.

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu
maânî nakşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

maâniyle:

1. **maâniyle:**
Gazel 204
Mısra: 14
Mana, anlam.

Muhibbî'nüñ gören eşârın eydür
Maâniyle anı itmiş müzehheb

ma'bed ola:

1. ma'bed ola:--a

Gazel 396

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadet edilen kutsal yer.

Gözüm yaşı gibi oldum revâne
Umaram ola küyüñ baña ma'bed

ma'būd ola:

1. ma'būd ola:--a

Gazel 392

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tapılmak, tapılan olmak.

Bak Muḥammed nūrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nūr Muḥibbî'ye şefî' yâ
Ma'būd

mādūn-ıla:

1. mādūn-ıla:--ıla

Gazel 319

Mısra: 4

*Aşağı, alt derece(aşık
burada Mecnun ve Ferhat'dan
daha üstün aşık olduğunu
söylemektedir.)*

Ṭarz-ı 'ışkı sormazam Mecnūn-
ıla Ferhād'a ben
'Ār ider gönlüm benim itmege
mādūn-ıla baḥş

mağrūr olan:

1. mağrūr olan:--a, --n

Gazel 373

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Böbürlenmek,

*gururlanmak, aldanmak. II
Aldanan kişi.*

Yāra diseñ hālūñi almaz
Muḥibbî 'aynına
Ḥüsnine mağrūr olan 'uşşāka
vire mi vücūd

mağrūr olma:

1. mağrūr olma:--ma

Gazel 304

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1. Aldanmak 2. tafra

atmak, kibirlenmek.

Bülbülā mağrūr olma şahid-i gül
ḥüsnine
Çün degül vakti gülün bākī
gülüstāndur 'abeg

2. mağrūr olma:--ma

Gazel 245

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gururlanmak, aldanmak.

Sakin dehre dayanup olma
mağrūr
Dil ü cān anda çün mihmāndur
iy dōst

3. mağrūr olma:--ma

Gazel 255

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Gururlanmak, aldanmak.

İy dil gıdā olursın bir gün bu
mār u mūra
Bu hāy u hūya mağrūr olma
idüp şetaret

mağrūr u hod-perest:

1. mağrūr u hod-perest:

Gazel 223

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mağrur, kendini çok
beğenen, kibirli.*

Zāhid Muḥibbî 'ışk-ıla oldı
Melāmetī
Şükri budur ki olmadı mağrūr u
ḥod-perest

māh:

1. māh:-i

Gazel 11

Mısra: 10

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

İy Muḥibbî tal maḥabbet
baḥrına gavvāş-vār
İşk deryāsına düşmiş diyeler
māhī saña

2. māh:

Gazel 38

Mısra: 3

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Yüce itmışdür felekden kaşrını
beñzer o māh
Anuñ-ıçundur irişmez nāle vü
efgān aña

3. māh:

Gazel 108

Mısra: 2

1. ay 2. ay yüzlü güzel.

Ḥüsn-ile ḥulķı atā itdi çün Allāh
saña
Mihr āşüfte vü germ olsa ne tañ
māh saña

4. māhum:--um

Gazel 90

Mısra: 4

Ay gibi güzel, sevgili.

Cān u dilden gül yüzün āşüftesi
şems ü kamer
Mihr gönder giceler ḥayrān olur
māhum saña

5. māhuñ:-(u)ñ

Gazel 160

Mısra: 2

*Ay (gibi güzel ve parlak
yüzlü sevgili).*

İrişür āh u feryād u fiğānum
göklere her şeb
Nedendür gūşına girmez o
māhuñ bilmezem yā Rab

6. māhum:-(u)m

Gazel 193

Mısra: 9

*Ay (gibi güzel ve parlak
yüzlü sevgili).*

Gönlümün vīrānesin gel rüşen it
māhum benim
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

7. māhı:-ı

Gazel 297

Mısra: 5

*Ay (gibi güzel ve parlak
yüzlü sevgili).*

Her gice bir nev'e māhī 'ārż
eyler āsümān
Gün yüzüne beñzedimez ceħd
ile anı dürüst

8. māha:-a

Gazel 303

Mısra: 4

*Ay (gibi güzel ve parlak
yüzlü sevgili).*

Bu dūd-ı dilüm gerçi ki eflāke
irişdi
Sen māha velī itmedi āhum eşer
iy dōst

māh ruh:

1. māh ruh:

Gazel 360

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ay yüzlü, parlak,güzel
yanaklı II Sevgili.*

Gül yüzün 'arz eylemez derdā
dirig ol māh ruh
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı āh ruh

maḥabbet:

1. maḥabbet:

Gazel 12

Mısra: 7

Aşk, sevgi.

Sine şahrāsına ekdüm çün
maḥabbet toḥmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

2. maḥabbet:

Gazel 93

Mısra: 9

Aşk, sevgi.

İrgürdüm göklere cānā
maḥabbet topını
İy güzeller şahı olsañ bir gice
mihmān baña

3. maḥabbetden:-den

Gazel 74

Mısra: 14

*Aşk, sevgi, sohbet,
muḥabbet.*

Tiğüñ alup gel Muḥibbī sinesini
eyle çāk
Kıl nazar aña maḥabbetden tolı
gör mihr ola

4. maḥabbetden:-den

Gazel 106

Mısra: 7

*Aşk, sevgi, sohbet,
muḥabbet.*

Bir nefes bu dil maḥabbetden
daḥı şād olmadı
Hāşıl oldı derd ü ğamla miḥnet
eyyāmı baña

5. maḥabbet:

Gazel 11

Mısra: 9

*Aşk, sevgi dolu; yâren;
bağlılık dolu.*

İy Muḥibbī tal maḥabbet
baḥrına ğavvāş-vār
Işk deryāsına düşmiş diyeler
māhī saña

6. maḥabbet:

Gazel 273

Mısra: 8

*1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3.
Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet,
yârenlik.*

Maḥabbet senden olmayınca iy
dōst
Baña birdür hemān miḥnet
maḥabbet

7. maḥabbet:

Gazel 402

Mısra: 13

*1. Sevgi. 2. Aşk, sevdâ. 3.
Dostluk, bağlılık. 4. Sohbet,
yârenlik.*

Eylese cevr ü cefā artsa
maḥabbet tañ midür
Çün Muḥib insan olur ihsân-ıla
dürler 'abid

maḥabbet 'âleimidür:

1. maḥabbet 'âleimidür:--i, -- dür

Gazel 454

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostluk,sevgi meclisi.

Dilüm miḥnet demin dünyāya
virmez
Bilür qadrin maḥabbet
'âleimidür

maḥabbet bâdesin:

1. maḥabbet bâdesin:--s, --i, -- n

Gazel 483

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı.

Maḥabbet bâdesin içen olur
miḥnetle her demde
Ferahla şādiden geçmiş ğam ile
âşinālardur

maḥabbet baḥrına:

1. maḥabbet baḥrına:--i, --n, -- a

Gazel 427

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi,muḥabbet denizi.

Maḥabbet baḥrına düşmiş
Muḥibbī oldı bī-pervā
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdur

maḥabbet cāmını:

1. maḥabbet cāmını:--i, --n, --i

Gazel 493

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı.

'Aşık içdükte maḥabbet cāmını
Heft deryā cür'a-dān-ı cāmıdur

2. maḥabbet cāmını:--i, --n, --i

Gazel 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi. || Aşk şarabı.

Olup mest ü ḥarābātī maḥabbet
cāmını nüş it
Ḥum-ı mey-ḥāne-veş her dem
safādan kaynayup cüş it

3. maḥabbet cāmını:--i, --n, --i

Gazel 276

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kadehi. || Aşk şarabı.

İy Muḥibbī ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestāne
oldum 'ākıbet

maḥabbet çerāğını yakmaga:

1. maḥabbet çerāğını

**yakmaga:--i, --n, --i--i, --n, --i,
--mag, --a**

Gazel 476

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi kandilini yakmak.

Ĝam tekyesinde yakmaga
maḥabbet çerāğını
Dil tırlını bağırda olan bāğa
saldılar

maḥabbet cür'asın:

1. **maḥabbet cür'asın**:--s, --l, --n

Gazel 484

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk (şarabının) yudumu.

Bir kadeh her kim ki nüş itdi
maḥabbet cür'asın
Mest-i lā-ya'kıl olup dehr içre
her dem hū çeker

maḥabbet ehlini:

1. **maḥabbet ehlini**:-(i(n), -i

Gazel 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıklar.

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini
İşidüp cān-ıla gönlüm oldılar
kâyil baña

maḥabbet gelse:

1. **maḥabbet gelse**:--se

Gazel 270

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığa

yüz vermesi, ilgi duyması
kastedilmektedir.

Maḥabbet gelse ardınca da
miḥnet
Dimişler bir-durur miḥnet
maḥabbet

maḥabbet nārına:

1. **maḥabbet nārına**:--l, --n, --a

Gazel 499

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) aşkının ateşi.

Yan maḥabbet nārına kalmaya
benlikden nişān
Zer şāf olmak için her laḥza kāl
üstindedür

maḥabbet şāhınıñ:

1. **maḥabbet şāhınıñ**:--l, --n, --un

Gazel 478

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk (ülkesinin şahı) -

sevgili.

Tekye-i dilde ebed yansun
çerāğı sīnemüñ
Kim maḥabbet şāhınıñ konmuş
ezelden ḥayrıdur

maḥabbet toḥmını ekdüm:

1. **maḥabbet toḥmını ekdüm**:--dü, --m

Gazel 115

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ve aşk tohumu

ekmek(kalpleri ısındırmak.).

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
maḥabbet toḥmını
Ebr-i āhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabā

maḥabbet toḥmını saçalıdan:

1. **maḥabbet toḥmını saçalıdan**:--a, -l, -dan

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi, aşk tohumu

saçıldığından beri, o andan
itibaren anlamında
kullanılmıştır.

Saçalıdan mezra-ı dilde
maḥabbet toḥmını
Düd-ı āhum ebr olup göz yaşı
bārāndur baña

maḥabbet-nāmeler

gönderürdüm:

1. **maḥabbet-nāmeler**
gönderürdüm:--ür, --düm

Gazel 115

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgiliye

aşk(sevgi) belirten
mektuplar, yazılar göndermesi.

Gönderürdüm yāra ben dāyim
maḥabbet-nāmeler
İy Muḥibbī olsa idi ger baña
fermān şabā

mā-ḥazar:

1. **mā-ḥazar:**

Gazel 232

Mısra: 2

(Ar.) Önceden hazırlanan,

hemen.

Sīnede dāğ-ı ğam-ı cānānı
miḥmān oldı tut
Mā-ḥazar yaşuñ şarāb u bağrı
biryān oldı tut

2. **mā-ḥazar:**

Gazel 169

Mısra: 5

Hali hazırda mevcut olan.

Dil kebābın eyledüm ben mā-
ḥazar yārān için
Sīnemi kıldum kebāb u
gözlerüm yaşın şarāb

3. **mā-ḥazar:**

Gazel 200

Mısra: 6

Hali hazırda mevcut olan.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı itdüm
bağrumı cānā kebāb

4. **mā-ḥazar:**

Gazel 213

Mısra: 6

Hali hazırda mevcut olan.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı cānā
eyledüm bağrum kebāb

5. **mā-ḥazar:**

Gazel 481

Mısra: 8

Hali hazırda mevcut olan.

Her kaçan gelse belā vü derd ü
ğam kāşāneme
Mā-ḥazar bağrum kebāb
çeşmüm tolu peymānedür

maḥbüb:

1. **maḥbüb-ı**:--ı

Gazel 3

Mısra: 6

Sevilen, sevgili.

Bassa şemsüñ nūrını nūruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ āleme sensin çü
maḥbüb-ı Ḥudā

2. **maḥbübda**:--da

Gazel 322

Mısra: 8

Sevilen kimse, sevgili.

Ulu devlet-durur Gülşen bucacı
Benümle mi ola maḥbûbda şâliş

3. maḥbûb:

Gazel 186

Mısra: 1

*Kendisine muhabbet
beslenilen kimse. II Sevgili.*

Dilerseñ kim elüñe gire maḥbûb
Gerekdür ḥüzñ-i Yaḳûb şabr-ı
Eyyüb

maḥbûb-ı hudâ:

1. maḥbûb-ı hudâ:

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın sevgilisi II Hz.

Muhammet.

Nür-ı âlemsin bugün sen daḥı
maḥbûb-ı Ḥudâ
Eyleme âşıklarun bir laḥza
kapuñdan cüdâ

maḥbûb-ı rab:

1. maḥbûb-ı rab:

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın habibi, Hz.

Muhammed.

Rüz-ı maḥşerde şefâat idesin
□âşîlere
Hem mürüvvet kânı sensin hem
daḥı maḥbûb-ı Rab

maḥbûb-ı şüh:

1. maḥbûb-ı şüh:

Gazel 358

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alımlı , hoş sevgili.

Saña 'âşıklardur iy maḥbûb-ı
şüh
Bu cihân içre cüvân u ger şüyüh

maḥbûbü'l-kulüb olduñ:

**1. maḥbûbü'l-kulüb olduñ:--
duñ**

Gazel 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kalplerin sevgilisi

haline gelmek kastedilmiştir.

İy saçı süñbül yüzi gül lâli mül
eṭvârı ḥüb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i ışka
maḥbûbü'l-kulüb

maḥfi:

1. maḥfi:

Gazel 310

Mısra: 5

*Gizlenmiş, saklanmış, saklı
II birden, aniden.*

Nâgehân maḥfi naḫar kıldum
güneş ruḥsârûña
Eyledüm ol dem hemân çâk-i
giribân el-ğiyâş

2. maḥfi:

Gazel 198

Mısra: 4

Ar. Gizli, gizlice.

Işk meydânında top it oynasun
dilber sertün
Furşat el virdükçe maḥfi
zülfinün çevğânın öp

maḥfil:

1. maḥfil:

Gazel 65

Mısra: 2

*Toplanıp görüşülecek yer,
meclis, encümen.*

Düşürme elden sâkî şarâb-ı
râḫat-ı dil hâ
Ki dirler dâfi-i ğamdur ki
cümle maḥfil hâ

mâhî gibi:

1. mâhî gibi:

Gazel 154

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Balık. (Deniz içinde balık
olmak. Kainat denizinde
yaşamak, canlı olmak
bağlamında).*

Işk deryâsına düşdüm irmedüm
pâyânına
Niçe kez kaşd eyledüm mâhî
gibi aña talup

2. mâhî gibi:

Gazel 455

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Balık. (Deniz içinde balık
olmak. Kainat denizinde*

*yaşamak, canlı olmak
bağlamında).*

Baḫr-ı eşkûmden Muḥibbî
gözlerüm mâhî gibi
Lu'ḫ-ıla şayda çeken zülfindeki
kullâbdur

mâh-ı nev:

1. mâh-ı nev:

Gazel 404

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yeni ay, hilal (sevgili
bağlamında).*

Bunca eyyâm bend kılmışken
der-i meyhâneyi
Mâh-ı nev oldı anaḫtârı açıldı ol
kilid

mâh-ı nev gibi:

1. mâh-ı nev gibi:

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Yeni ay gibi.

Görelî ebrûlarunı oldı püştüm
dü-tâ
Mâh-ı nev gibi sanasın oldum
engüş-tümâ

mâh-ı tabâni:

1. mâh-ı tabâni:--ı

Gazel 298

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay II güzel.

Ḥaṭ gelüp itmiş ihâta ḥadd-i
cânânı dürüst
Hâledür devr eylemişdür mâh-ı
tabâni dürüst

mâh-ı tabân-ıla:

1. mâh-ı tabân-ıla:--ı, --la

Gazel 305

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlayan ay,parlak ay.

İdemezsiz iy güzeller siz o
cânân-ıla baḫş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı
tabân-ıla baḫş

2. mâh-ı tabân-ıla:--ıla

Gazel 320

Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parlayan ay,parlak ay.

Bir güzel yokdur gelüp ola
muķābil hūsnūne
Eylemek encüm ne lāyık mäh-i
tābān-ıla baḡş

māhitāb:

1. **māhitāb:**

Gazel 193

Mısra: 10

*Ayın parlaklığı, ışıltısı /
sevgilinin ay gibi parlak yüzü
(sevgili).*

Gönlümün vīrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

2. **māhitāb:**

Gazel 194

Mısra: 1

Mehtap,dolunay.

Hep güzeller necm Ḥālīk seni
kılmış māhitāb
Gül cemālün arz kıl zūlfüni
eyleme niķāb

3. **māhitāb:**

Gazel 125

Mısra: 7

*Ayın parlaklığı, ışıltısı. ||
Dolunay.*

Esbūne nal olmak ister ayda bir
kez māhitāb
Ol sebebden ki ider ķaddini ay
illā dü-tā

4. **māhitāb:**

Gazel 203

Mısra: 2

*Ayın parlaklığı, ışıltısı. ||
Dolunay.*

Nūr ogurlar yüzüne gelse
muķābil āfitāb
Nite kim alur şuā 1 şemsden de
māhitāb

māhiyyet:

1. **māhiyyetin:-in**

Gazel 386

Mısra: 6

*Bir şeyin aslı, esası, iç
yüzü.*

Nokta dinmez la'line kıldan
miyāni incedür
Bilmese tañ mı anuñ māhiyyetin
ehl-i ḥired

māhkeme-i işka:

1. **māhkeme-i işka:-+a**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşk ile ilgili

*problemlerin görüşülüp karara
bağlandığı yer kastedilir.*

Ben māhkeme-i işka ķazā ile
gelince
Ferhād baña muḡzır u Mecnūn
ola nāyib

māhmil:

1. **māhmil:**

Gazel 65

Mısra: 8

*1)İki kişinin oturması için
devenin sırtına konulan bir tür
oturak sepet. 2) Aşığın gönlü.*

Şütürler raķş u ger şādī urursa
tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişānın vire māhmil hā

māhmūd:

1. **māhmūd:**

Gazel 29

Mısra: 6

1. Övülmüş. 2. Hz.

Muhammed'in isimlerinden.

Umaram her bir aduñ başka
şefāat eyleye

Aḡmed ü Maḡmūd Ebū'l-Ķāsim
Muḡammed Muştafā

2. **māhmūd:**

Gazel 366

Mısra: 8

*Dünya ve dünyada övülen,
sevilen. II Gazneli Mahmut
(910-1031); Abbasi hilafeti
döneminde kurulan Gazneliler
(Al-i Sebüktekin) Devleti'nin
kurucusudur. Büyük fetihleri
olduğu gibi, şair ve âlimlerin de
dostu ve destekçisi olarak
tanınmıştır. Gazneli Mahmut'un
has gulamlarından Ayaz, akıl,
feraset, bilgi, sadakatte mümtaz
olduğu için padişah kendisini
çok sever ve ona itimat ederdi.*

*Onun Ayaz'a aşkı, Doğu
edebiyatlarında Leylā ve
Mecnūn, Ferhad u Şirin
efsaneleri gibi mühim
mevzulardan olmuştur.*

Ayāza kul diyü isnād iderler
Ne kul bil ki kul oldu aña
Maḡmūd

māhmūd kuldur:

1. **māhmūd kuldur:--dur**

Gazel 383

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki

*mısranın devamı olarak
Mahmut'un Ayaz'a asıl köle
olduğu ifade edilmektedir.*

Ayāz zāhirde Maḡmūd'uñ
ğulāmı
Velī ma'nāda kuldur aña
Maḡmūd

māhmūd oldı:

1. **māhmūd oldı:--dı**

Gazel 392

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"Övülmüş methedilmiş"

*anlamında Hz. Muhammed'in
isimlerindedir.*

Taḡrı'nuñ ḡaş kulısın bir aduñ
oldı Maḡmūd
Sende cem' oldı seḡā vü kerem
iḡsān-ıla cūd

māhmūd'uñ ġulāmı:

1. **māhmūd'uñ ġulāmı:--un, --ı**

Gazel 383

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gazneli Mahmut'un kölesi.

Ayāz zāhirde Maḡmūd'uñ
ğulāmı
Velī ma'nāda kuldur aña
Maḡmūd

māhmūr:

1. **māhmürdur:--dur**

Gazel 177

Mısra: 4

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Leblerüñ zıkr eylesem cānā
gözüñ ḡışm itmesün

N'eyesün mahmürdür iy
pâdişâhum bu garîb

mahrem:

1. **maḥremüm: -üm**

Gazel 399

Mısra: 2

Gizli, saklı.

Döstar gam-hânesinde eski
yârumdur nemed
Ġamgüsârum maḥremüm hem
ihtiyârumdur nemed

2. **maḥremüñ: -üñ**

Gazel 286

Mısra: 2

Dost, arkadaş, sırdaş.

Hem-demüñ dünyâda bir gün
yüzlü cânân oldı tut
Maḥremüñ dün gün meh ü
ḥurşid-i raḥşân oldı tut

3. **maḥremdür: -dür**

Gazel 482

Mısra: 6

*Başkalarından saklanan,
başkaları tarafından görülmesi,
bilinmesi, duyulması
istenmeyen, gizli.*

Düşüp miḥnet bucagina beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
gam daḥı maḥremdür

mahrem itdün:

1. **maḥrem itdün: --dü, --n**

Gazel 290

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Gizli. 2)Çok samimi,sıkı
fıkı bir hale gelmek.*

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün raḳîb-i rû-siyâhı maḥrem
itdün 'âkıbet

mâh-rû:

1. **mâh-rûlar: -lar**

Gazel 300

Mısra: 5

*Ay (gibi parlak) yüzlü
(sevgili).*

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevri ü cefâ bunlara 'âdet

2. **mâh-rûlar: -lar**

Gazel 349

Mısra: 8

*Ay (gibi parlak) yüzlü
(sevgili).*

Kâşki ḥâk olsa idüm ben der-i
meyḥâne
Mâh-rûlar içdügince her yaña
serper ḳadeḥ

3. **mâh-rûlar: -lar**

Gazel 390

Mısra: 11

*Ay (gibi parlak) yüzlü
(sevgili).*

Sâgar alsa mâh-rûlar destine
Sen şürâḥî-veş dilâ eyle sücüd

4. **mâh-rûlar: -lar**

Gazel 443

Mısra: 6

*Ay (gibi parlak) yüzlü
(sevgili).*

Mey yirine kanum içse tañ
midur ol çeşmi mest
Mâh-rûlar ḥün-ı 'âşık dökmede
bî-bâkdür

mahrüm itme:

1. **mahrüm itme: --me**

Gazel 298

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1.Kismetsiz, bahtsız etmek.
2.İstedğini ve arzu ettiğini elde
edememek.*

Bir gedâdur kapuña geldi
şeḥgeḥ âfitâb
Vir eline anı mahrüm itme bir
nâni dürüst

mâh-rûya vire:

1. **mâh-rûya vire: --e**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığın ay (gibi
parlak) yüzlü (sevgili)
bulması,aşka düşmesi
kastedilmiştir.*

Bir mâh-rûya vire gönül terk-i
cân ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nâm
ola

mahser:

1. **maḥşerde: -de**

Gazel 1

Mısra: 11

(Ar.) Maḥşer, kıyamet yeri.

Rûz-ı maḥşerde Muḥibbî
bendeñi
Irma anı raḥmetünden yâ Raḥîm

2. **maḥşerde: -de**

Gazel 3

Mısra: 3

*Âhîret hayâtında bütün
insanların, dünyâda
yaptıklarının hesabını Allah
huzûrunda vermek üzere tekrar
dirilip toplanacakları yer.*

Zulmet-i maḥşerde yolın
bilmeyen âşilerün
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

3. **maḥşerde: -de**

Gazel 34

Mısra: 10

*Âhîret hayâtında bütün
insanların, dünyâda
yaptıklarının hesabını Allah
huzûrunda vermek üzere tekrar
dirilip toplanacakları yer.*

İy Muḥib ḥayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler maḥşerde yüzi ak saña

4. **maḥşerde: -de**

Gazel 153

Mısra: 8

*Âhîret hayâtında bütün
insanların, dünyâda
yaptıklarının hesabını Allah
huzûrunda vermek üzere tekrar
dirilip toplanacakları yer.*

Yuya yüzüm karasını âb-ı
istiḡfâr-ıla
Umaram ki pâk ide maḥşerde
Ġaffârü'z-zünüb

mahşer günü:

1. **maḥşer günü: --i**

Gazel 219

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyamet günü.

Bu Muḥibbî şöyle muḥkem tutdı
ışkuñ dâmenin
Bulına maḥşer günü destinde de
dâmân-ı döst

maḥşer güninde:

1. **maḥşer güninde:--i, --n, --de**
Gazel 197
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıyamet günü.

Maḥşer güninde ümmete idüp
şefâati
Ol âşîlere rahmet Hakk'a ola
sebeb

2. **maḥşer güninde:--i, --n, --de**
Gazel 197
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıyamet günü.

İçsün şarâb-ı kevseri sen sun
Muḥibbî'ye
Maḥşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

3. **maḥşer güninde:--n, --de**
Gazel 32
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ahret hayatında bütün
insanların, dünyada
yaptıklarının hesabını Allah
huzurunda vermek üzere tekrar
dirilip toplanacaklarına
inanılan gün.*

Ḳaddi kopardı başuma bunda
kıyâmeti
Maḥşer gününde görmeye ayruk
gönül belâ

4. **maḥşer güninde:--i, --n, --de**
Gazel 351
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ahret hayatında bütün
insanların, dünyada
yaptıklarının hesabını Allah
huzurunda vermek üzere tekrar
dirilip toplanacaklarına
inanılan gün.*

Maḥşer gününde kev ş eri içem
diyü Muḥib
Sâkî elinden almaz ele bâde-i
şabûh

mâhtâb:

1. **mâhtâbı:--ı**
Gazel 469
Mısra: 4
(Fars.) *Ay ışığı, mehtap.*

Her cânibe ki cilve kılup 'arz-ı
hüsn ide
Ol mâhtâbı 'aşîk-ı dîvâne seyr
ider

mâh-tâbı beñzedüp:

1. **mâh-tâbı beñzedüp:--düp**
Gazel 75
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin yüzünün ay
ışığına benzetilmesi.*

Gün yüzüne mâh-tâbı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevâbum "beyne
arz u ve's-samâ"

mâh-tal'at:

1. **mâh-tal'at:**
Gazel 488
Mısra: 6
Ay yüzü II sevgili.

Añ günâhuñ göz yaşuñ dök
kesme lutfından ümîd
Çünkü bir mâh-tal'at cürmi yek
sâledür

mahv itdi:

1. **mahv itdi:--di**
Gazel 254
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
Yok etmek, harap etmek.

Her lahza ki müje hâlümü
ruhsâruma yazdı
Mahv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedâmet

mahv olur:

1. **mahv olur:--ur**
Gazel 315
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Deyim**
*Yok olmak, perişan olmak,
dağılmak.*

Aka aka cüy-iken baḥr oldı
yaşum 'âkıbet
Mahv olur yanına varsa itmesün
enhâr baḥş

maḥzen-i dilden:

1. **maḥzen-i dilden:--den**
Gazel 417
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül mahzeni, hazineliği.

Maḥzen-i dilden çıkardum yine
söz gevhlererin
Oldı söz ehli yanında ma'nî
gevhlerden lezîz

2. **maḥzen-i dilden:--den**
Gazel 43
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül hazinesi.

İy Muḥibbî maḥzen-i dilden
çıkâr söz gevhlerin
Ḥarc kıl çünkü sunıldı genc-i bî-
pâyân baña

maḥzen-i dilden çıkarsam:

1. **maḥzen-i dilden çıkarsam:--sa, --m**
Gazel 46
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül hazine ve definesini
koyduğu yerden çıkarmak.
Göstermek, aşîkar etmek.*

Maḥzen-i dilden çıkarsam ğam
degül söz gevhlerin
Eksük olmaz ne kadar ḥarc
eyleşem kândur baña

mahzün:

1. **mahzünam:--am**
Gazel 246
Mısra: 4
Hüzünlü, üzgün.

Olupsın Yûsuf-ı Mısrî'den ayrı
Dil-i Ya'küb-veş mahzünam iy
döst

mahzûna beñzer:

1. **mahzûna beñzer:--a, --r**
Gazel 463
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hüzünlü ve kederli bir
insana dönüşmek.*

Cüdâ olalı Mısr'uñ Yûsuf'ından
Gönül Ya'küb-veş mahzûna
beñzer

mâ-i furât:

1. **mâ-i furât:**
Gazel 259

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fırat Nehri,tatlı su.

Meşreb-i zâhid-ile meşereb-i
'ışk bir mi olur
Hiç deryâ suyına beñze mi
mâ-i Furât

mâ-i ineb:

1. **mâ-i ineb:**
Gazel 188
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzüm suyu.

Bu Muhibbî lal-i nâbı şevkine
Komaz elden nüş ider mâ-i ineb

makâm itmiş:

1. **makâm itmiş:--miş--miş, --e, --r**
Gazel 367
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin boyu servi ağacına benzetilerek aşışın orayı mekan tuttuğu ifade edilmektedir.

Servde bülbül makâm itmiş ider
Kâmetüñ vaşında âvâzın
büleñd

makâmât:

1. **makâmât:**
Gazel 249
Mısra: 6
Makamlar, mevkiler.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli âsân
Ne kaç'-ı menzil aña ne
makâmât

2. **makâmât:**
Gazel 253
Mısra: 12
Makamlar, mevkiler.

Eger hâk-i derüñ mesken olursa
Yiter dünyâda baña bu makâmât

maksüd:

1. **maksüduñ:--uñ**
Gazel 323
Mısra: 11
Amaç, gâye, maksat.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
maksüduñ iy h'âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla
bañr-i 'Aden'den geç

2. **maksüd:**
Gazel 366
Mısra: 4
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.

Ṭavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemd e budur 'uşşâka
maksüd

3. **maksüd:**
Gazel 392
Mısra: 4
Amaç, arzu, maksat, niyet, düşünce.

Kim ire dergehüñe ire murâdına
o dem
Dü cihân içre çü 'aşıklara sensin
maksüd

maksüd bu ki:

1. **maksüd bu ki:--ki**
Gazel 296
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söylenilmek istenen budur ki.. (Amaç,gaye).

Maksüd bu ki iy yâr olasın sag u
selâmet
'İşk ehline dâyim yaraşur ola
melâmet

maksüduñ oldıysa:

1. **maksüduñ oldıysa:--sa**
Gazel 51
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir amaç ve isteğe sahip olmak.

Bilmedüm cânâ murâduñ rûmı
öldürmek midür
Her ne kim maksüduñ oldıysa
düşen oldur baña

mâl:

1. **mâladur:--a, -dur**
Gazel 496
Mısra: 5
Mal, mülk, para, sahip olunan servet.

Ezelden böyledür gâlib güzeller
mâladur râğib
Gözümün yaşına tâlîb n'ola olsa
diremlerdür

mâl u câha:

1. **mâl u câha:--a**
Gazel 141
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dünya'nın malı ve mülkü.

Mâl u câha ğarra olma kor
gidersin âkıbet
Şöyle tut dünyâyı kim saña
musañhar boldı hep

mâl ü menâl:

1. **mâl ü menâl:**
Gazel 223
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dañı
Senden dirîğ olmaya iy döst
herçi hest

2. **mâl ü menâl:**
Gazel 431
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir kimsenin sâhip olduğu her şey, mal mülk, servet.

Mâl ü menâl ü cân u dilüm
yoluña fedâ
Evv el bu yolda saña fedâ ata
anadur

mâlik oldum:

1. **mâlik oldum:--du, --m**
Gazel 448
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olmak.

İrmedüm vaşla Muhibbî lîk
dilde bâ-ğayâl
Mâlik oldum la'l-i yâra gevher-i
mañzûndur

mâlik olupdur:

1. **mâlik olupdur:--up, --dur**
Gazel 326
Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olmak.

Olupdur her kişi bir gence milik
Yiter baňa o yr-ı mihrیبn genc

milik olur:

1. **milik olur:--ur**

Gazel 258

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sahip olmak.

Her sifle kaçan duta Muħibb
an'ati
Ancak buňa milik olur ehl-i
ħamiyyet

malm ola:

1. **malm ola:--a**

Gazel 135

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bilinen, belli.

Yazayım bir bir kamu eşkümle
dil aħvlini
Ry-ı zerdüme bakup malm
ola t ħl aňa

ma'mr iken:

1. **ma'mr iken:--ken**

Gazel 276

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gösterişli olmak.

Ola kim genc-i vişlnden
bulam diyü nişn
Bu gönül ma'mr iken virne
oldum 'kbet

ma'n:

1. **ma'nda:--da**

Gazel 383

Mısra: **6**

*Anlam; asıl, gerçek,
hakikat.*

Ayz zhirde Maħmd'uñ
ulmi
Vel ma'nda kuldur aňa
Maħmd

ma'n cevherin:

1. **ma'n cevherin:--i, --n**

Gazel 388

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mananın z, gerçeğin
anlamı.*

İy Muħibb sz-ı Ĥusrev'den
yine yakduñ eređ
Kim ki rüşen gördi ma'n
cevherin itdi pesend

mnda:

1. **manda:**

Gazel 46

Mısra: **2**

Sz, anlam.

Bir kemn ebr güzel zhirde
cnndur baňa
Lik manda yine ol afeť-i cndur
baňa

ma'nda:

1. **ma'nda:--da**

Gazel 382

Mısra: **8**

Asıl alem, i alem.

Ėayra in 'm itdi Leyl sıdı
Mecnn ksesin
Zhiren göstermedi ma'nda itdi
anı yd

mnend-i kevkeb:

1. **mnend-i kevkeb:**

Gazel 209

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yıldız gibi, ona benzer.

Felekdür sitnuñ anda her şeb
Görünür eşk-i çeşm mnend-i
kevkeb

mn:

1. **mn:**

Gazel 78

Mısra: **14**

*Çinli bir nakkaş ve
ressamdır. Aynı zamanda Mani
dininin kurucusudur.*

şöyle şrn yaz Muħibb bu
man naşşını
İşidenler okıyanlar diyeler mn
saňa

ma'n:

1. **ma'n:**

Gazel 417

Mısra: **10**
Anlam II z.

Maħzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı sz ehli yanında ma'n
gevherden lezz

mni oldı:

1. **mni oldı:--dı**

Gazel 166

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak.

Dn gice kaşd eyledüm t kim
görem ry-ı ħabb
Mni oldı araya girdi bulut gibi
rakb

mni olma:

1. **mni olma:--ma**

Gazel 140

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Engel olmak.

Ėamze-i ħn-rizidür alan
Muħibb cnını
Mni olma iy leb-i lli Mesħ
bir yaňa

mni olur:

1. **mni olur:--ur**

Gazel 358

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Engel olmak, zorluk
ıkarmak.*

Mni olur kyına varsam rakb
Dilegüm budur cihnda ola yoħ

ma'n yüzinden bakarsa:

1. **ma'n yüzinden bakarsa:--i,
--n, --den, --a, --r, --sa**

Gazel 483

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) birinci mısrayla
ilgili olarak; bahsedilen işin
gerçek yüzünü
anlamak, kavramak ifade
edilmiştir.*

Ser-i kyn gedsını gören
sanur gedlardur
Vel ger ma'n yüzinden bakarsa
pdişlardur

mār:

1. **mār-ıla:-ıla**
Gazel 283
Mısra: **6**
Yılan.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenahdan çähına
Âhirâ gör mār-ıla hem-hâne oldı
âkıbet

2. **mārdur:-dur**
Gazel 130
Mısra: **3**
Yılan // zülüf.

Mārdur zülfinden iy dil kıl hāzer
Sunma el ol sünbül-i terden
yaña

3. **mārı:-ı**
Gazel 136
Mısra: **10**
Yılan. II Zülüf.

Sîne-i süzında zülüfi hayâlin
didi dil
Mārı kim gördi Muhib âteş anuñ
ini ola

mār it:

1. **mār it:**
Gazel 266
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılana dönüştürmek.

Olmasun 'ayân genc-durur
hüsnüni sakla
Sihr-ile tılısm eyleyüben zülfüni
mār it

2. **mār it:**
Gazel 224
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yılana dönüştürmek. II Yok
etmek.*

Olmasun 'ayân genc-durur
hüsnüni sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfüni
mār it

mār ola:

1. **mār ola:-a**
Gazel 58
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

- 1) *Yılan olma hali.*
2) *Perperişan,dağınık olma.*

Genc-i hüsnüñ üzre itmişler
meger zülfüñ tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mār ola

mār u hubāndur:

1. **mār u hubāndur:-dur**
Gazel 128
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Perişan ve güzel(sevgilinin
saçt.).*

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i döst
Çeşmüme her târı anuñ mār u
ubāndur baña

mār u mūra:

1. **mār u mūra:-+a**
Gazel 255
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yılan ve karınca(aşık
kastedilerek).*

İy dil gıdā olursın bir gün bu
mār u mūra
Bu hāy u hūya mağrūr olma
idüp şetaret

mār yatsa:

1. **mār yatsa:-sa**
Gazel 289
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
yanağında dolaşan bir yılan
kastedilmekte ve o dahi mest
olur denmektedir.*

'Arızuñda zülfüni gördüm senüñ
iy yār mest
Haq dimişler günde yatsa olur-
ımış mār mest

ma'reke-i 'ışkda:

1. **ma'reke-i 'ışkda:-da**
Gazel 374
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk meydanı,aşk savaşı.

Dermāni kodum 'ışk-ıla kıldum
qabül-i derd

Kimdür dimeye ma'reke-i
'ışkda baña merd

mār-ı zülfünden:

1. **mār-ı zülfünden:-ü, --n, --
den**
Gazel 442
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılana benzeyen saç.

Hamdülillāh kim lebün tiryāki
zāhir olalı
Gam degüldür mār-ı zülfünden
eger semler gelür

2. **mār-ı zülfünden:-ü, --n, --
den**

- Gazel 496**
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yılana benzeyen saç.

Meded tiryāk-i la'lünden irişdür
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zülfünden bu demde
baña semlerdür

mā-saā:

1. **mā-saā:**
Gazel 4
Mısra: **6**
*Allah'ın istediği gibi. Allah
korusun, Allah saklasın
(meâlinde duâdır.).*

Cidd ü cehd-ile nigāra didüm el
irmiş midür
Geldi hātifden nidā eydür ki illā
mā-saā

maşûk:

1. **maşûka:-a**
Gazel 196
Mısra: **9**
Sevilmiş, Sevgili.

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vaqti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

māt ider:

1. **māt ider:-e, --r**
Gazel 360
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kötü duruma düşürmek,
bozmak.*

Sakın aldanma cihân naṭ'ına
âhîr mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruḥ

2. **mât ider:** --e, --r

Gazel 279

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mat olmak. satranç
oyununda rakiplerden birinin
yenmesi. mat etmek.*

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihâna
Bir baydağ-ıla âhîr ider seni ol
mât

mât oldı:

1. **mât oldı:** --dı

Gazel 247

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yenilmiş, mağlup olmuş,
yetersiz kalmış.*

Niçe sevmesün Muḥibbî ol şehi
Nat'-ı hüsünde güzeller oldı
mât

maṭlûb:

1. **maṭlûb:**

Gazel 186

Mısra: 4

İstenen, talep edilen şey.

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî âşıklara dîdâr maṭlûb

maṭlûb oldı:

1. **maṭlûb oldı:** --dı

Gazel 206

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İstenilen, talep edilen hale
gelmek.*

Olursam tañ mîdur sen hûba
mâyil
Çün oldı hûblar her yirde
maṭlûb

maṭlûb olur:

1. **maṭlûb olur:** --ur

Gazel 343

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talep olunmak, istenilmek.

Olur 'âşıklara dîdâr maṭlûb
Görinmez gözine olsa cihân
genc

maṭlûb-ı âlâ:

1. **maṭlûb-ı âlâ:**

Gazel 119

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*En çok, fazla istenilen
durum.*

Şehîd-i ışık olsa ger yoluñda
Muḥibbî'ye budur maṭlûb-ı âlâ

mavil:

1. **mâyil:**

Gazel 9

Mısra: 4

(□□□□) *sif. (Ar. meyl*

"eğilmek, meyletmek"ten mâ'il)

1. *Bir yana, bir tarafa doğru
eğilmiş, meyletmiş* 2. *Bir şeye
yatkınlığı, yeteneği olan, meyilli*
3. *İstekli, hevesli, arzulu:.*

Vardur cihânda gerçi ki meh-
pâreler velî
Mâyil degül bu gönümüz illâ
saña saña

2. **mâyil:**

Gazel 20

Mısra: 4

(□□□□) *sif. (Ar. meyl*

"eğilmek, meyletmek"ten mâ'il)

1. *Bir yana, bir tarafa doğru
eğilmiş, meyletmiş* 2. *Bir şeye
yatkınlığı, yeteneği olan, meyilli*
3. *İstekli, hevesli, arzulu:.*

Tîr-i âha kıddüñi bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâylil olur ok-ıla
yadan yaña

3. **mâyil-durur:** --durur

Gazel 492

Mısra: 1

İstekli, hevesli, arzulu.

Gün yüzünü görmege bu cân u
dil mâylil-durur
Lık zülfün çün şehâb ol ni' mete
hâyil-durur

4. **mâyil:**

Gazel 4

Mısra: 7

*Bir kimse veya şeye
diğerlerinden fazla eğilim,*

*sevgi, istek ve ilgi gösterme,
temâyül.*

Gerçi dünyâ halkı mâylil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hün-ı dilden
özgeye hiç işihâ

5. **mâyil:**

Gazel 13

Mısra: 1

*Bir kimse veya şeye
diğerlerinden fazla eğilim,
sevgi, istek ve ilgi gösterme,
temâyül.*

Gün yüzün göster didüm âh
olmaduñ mâylil baña
Kanı tâli olmaya zülfün gelüp
hâyil baña

6. **mâyil:**

Gazel 206

Mısra: 7

Ar. Meyilli, yatkın, yakın.

Olursam tañ mîdur sen hûba
mâyil
Çün oldı hûblar her yirde
maṭlûb

mâyil degüldür:

1. **mâyil degüldür:** --dür

Gazel 441

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meyleden değil.

Degüldür gayra dil mâylil
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-haqqın Ka'be-i 'ulyâ dimeñ
gayra sücüdüm var

mâyil ola:

1. **mâyil ola:** --a

Gazel 445

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlinü kaptırmak.

Kim mâylil ola dünyâ metâ'ına
cem' ider
Kârün-vâr 'aķibet anı zemîn
tutar

mâyil olma:

1. **mâyil olma:** --ma

Gazel 373

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mail olmak, meyletmek,
yönelmek.*

Mâyil olma hâce-i dünyâ gibi
sîm ü zere
İtmemişdür bu fenâ dârında hiç
bir kimse sūd

mâyil olmaduñ:

1. **mâyil olmaduñ:--du, -n**
Gazel 80
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin aşığı
meyletmesinin, gönül vermesinin
imkansızlığı kastedilir.*

Gün yüzün görmez-isem zülfün
olur hâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîğâ olmaduñ
mâyil baña

mâyil olup:

1. **mâyil olup:--up**
Gazel 463
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyilli, heves ve istekli.

O olup dünyâya mâyl cem'
idenler
Geçer âhir yire Kârün'a beñzer

mâyil olur:

1. **mâyil olur:--ur**
Gazel 130
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeye meyletmek, bir
şeyi istemek, ilgi göstermek,
gönül vermek.*

Yaşuñı sîm it Muhibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hüblar zerden yaña

2. **mâyil olur:--ur**
Gazel 494
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeye meyletmek, bir
şeyi istemek, ilgi göstermek,
gönül vermek.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Adetdür ezel mâyl olur kana
güzeller

3. **mâyil olur:--ur**
Gazel 494

Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir şeye meyletmek, bir
şeyi istemek, ilgi göstermek,
gönül vermek.*

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Adetdür ezel mâyl olur kana
güzeller

mâyil olursañ:

1. **mâyil olursañ:--ur, --san**
Gazel 165
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meyletmek, istek duymak.

Nimet-i dünyâya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara mâyl olursañ aduña
dîrler devâb

mazlûm:

1. **mazlûmuñ:--un**
Gazel 11
Mısra: 6
*1. Zulüm görmüş. 2. halim,
selim, sakin, sessiz.*

Korkaram âhi tutup âşıklarun
hattuñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlûmuñ
Allâh'ı saña

ma'zûr ola ki:

1. **ma'zûr ola ki:--a, --ki**
Gazel 295
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mazeretli, özrü bulunan.

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zûr ola ki şevk-ile oldı
ziyâde mest

mebādâ:

1. **mebādâ:**
Gazel 68
Mısra: 8
*Olmaya ki, olmasın, sakın,
zinhar.*

Beni ferdâya salma vaşla ırgür
Mebādâ ırmeye bu ömr ferdâ

mecâl ü:

1. **mecâl ü:**
Gazel 275
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1. Güç, kuvvet, derman,
tâkat.*

İçeli ben anı oldum âvâre
Ne qarâra mecâl ü ne cây-ı neş

mecâli kalmadı:

1. **mecâli kalmadı:--i, --ma, --
dı**
Gazel 464
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Dermanı, takati, dayanma
gücü kalmamak.*

Cân za'if oldukça gönülüm nâlesi
âhestedür
N'eylesün söze mecâli kalmadı
dil hastadur

mecâli kalmayup:

1. **mecâli kalmayup:--i, --ma, --
yup**
Gazel 209
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
*Halsiz, bitkin düşmek.
Güçsüzleşmek.*

Güneş ruhsârûña her kim
bakarsa
Mecâli kalmayup anı tutar teb

mecâzî:

1. **mecâzîdür:--dür**
Gazel 446
Mısra: 4
*Gerçek olmayan, hakikat
dışı. (Mecazi aşk bağlamında).*

Gel hâkîkî 'ışkı öğren şem'-ile
pervâneden
Bülbülün 'ışkı mecâzîdür ü hem
çok sözlüdür

meclis:

1. **meclis:**
Gazel 68
Mısra: 10
*Bezm, meclis, eğlence yeri,
zevk ve safa toplantısı.*

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İñiler meclis içre nite kim nâ

2. meclis:

Gazel 158

Mısra: 3

Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

3. meclisünde: -ün, -de

Gazel 289

Mısra: 9

Bezm, meclis, eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Meclisünde şem'î gördüm
karşuına par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nâr mest

4. meclisde: -de

Gazel 195

Mısra: 4

Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
târumâr ider
Meclisde sâkı̄ ola eger bir nigâr
hûb

5. meclisde: -de

Gazel 295

Mısra: 9

Bezm, eğlence yeri, zevk ve safa toplantısı.

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zûr ola ki şevk-ile oldı
ziyâde mest

6. meclisde: -de

Gazel 355

Mısra: 2

Aşk meclisi, içki ve eğlence meclisi.

Rûze geçdi sâkıyâ al elüñe
gülğün kadeh
Durmasun devr eylesün
meclisde günâğün kadeh

meclis ehlin:

1. meclis ehlin: -i, --n

Gazel 346

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Mecliste bulunanlar.*

Bezm-i ğamda nâliš itsem cân u
dil eyler semâ'
Meclis ehlin nite kim nây u
rebâb eyler ferah

meclis içinde:

1. meclis içinde: --i, --n, --de

Gazel 293

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Aşklar meclisi.*

La'lüñi añdum ferahdan yok
yire kan agladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

meclis içre:

1. meclis içre:

Gazel 357

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Mecliste.*

İçmeyem mey ger baña hırşîd
ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeh

meclis-i cânâna:

1. meclis-i cânâna: --a

Gazel 490

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Sevgilinin meclisi.*

Meclis-i cânâna varduñ bakma
sen her cânibe
Sen edep gözle ki ol manzûr u
hem nâzırdadur

meclis-i ğam içre:

1. meclis-i ğam içre:

Gazel 167

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) gam meclisinin
içinde olmak kastedilir.*

Meclis-i ğam içre gönli nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yârân için
yaşın şarâb

meclis-i ğamda:

1. meclis-i ğamda: --da

Gazel 306

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Gam, keder meclisi.*

Ben de yakdum meclis-i ğamda
bu gönülüm şem'ini
Eyledüm tâ şubha dek şem'-i
şebistân-ıla bahş

meclis-i meyde:

1. meclis-i meyde: --de

Gazel 353

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
İçki meclisi, bezm.*

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârı kadeh
Ölicek eyleyeler topragumu bârî
kadeh

mecnûn:

1. mecnûn'am: -'am

Gazel 246

Mısra: 2

Mecnûn.

Saçuñ leylâsına meftûnam iy
döst
Anuñçün deşt ara Mecnûn'am iy
döst

2. mecnûn-ı: --ı

Gazel 17

Mısra: 3

*Mecnûn, 'aşk yüzünden
deli-divâne olmuş, aklı başından
gütmüş kimse, Leylâ ile Mecnun
hikâyelerinin erkek kahramanı,
Kays.*

Bugün ışk-ıla çün Mecnûn-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüy-ı
Leylâ

3. mecnûn'dur: -dur

Gazel 448

Mısra: 8

*Leylâ ile Mecnûn
hikâyesinin erkek kahramanı,
Kays.*

Sergüzeştüm okuñuz 'âlemde
bir nev-kışşadur
Köhnemiş efsânesi Ferhâd-ıla
Mecnûn'dur

4. mecnûn:

Gazel 13

Mısra: 7

1. Leylâ ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Leylî zülfüñ görelî gönülümü
mecnûn eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

5. mecnûn:

Gazel 19

Mısra: 7

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

İy saçî leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baña

6. mecnûn:

Gazel 26

Mısra: 10

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

N'ider âşîk olan nâmûs u âri
Yürür şürîde-veş mecnûn u
şeydâ

7. mecnûn:

Gazel 26

Mısra: 14

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kays'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ

8. mecnûn:

Gazel 87

Mısra: 10

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Leylî saçun hevâsı ile
Muhibbî'ye
Mecnûn dinürse aña ne tañ çäk-i
ceyb ola

9. mecnûn:

Gazel 111

Mısra: 6

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı

Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Kühken küh-ı belâ içinde
şäkirdüm geçer
Dest-i gamda olmadı Mecnûn
dañı hemtâ baña

10. mecnûn'a:-'a

Gazel 119

Mısra: 14

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Seg-i Leylî ne yirde itse menzil
Haķîkat ol-durur Mecnûn'a
me'vâ

11. mecnûn:

Gazel 159

Mısra: 4

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Bir saçî leylâ sevüp dîvâne
olsam dehr ara
Baña mecnûn diyersiz çäk-i
gîribânüm görüp

12. mecnûn:

Gazel 184

Mısra: 8

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Ben maħkeme-i işka kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muħzır u Mecnûn
ola nâyib

13. mecnûn:

Gazel 210

Mısra: 5

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Ol saçî leylâ bu ben dîvâneye
mecnûn dimiş
Şâdam ol gündend berü kim baña
hoş komiş laķab

14. mecnûn:

Gazel 322

Mısra: 9

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı

Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

İdüp Mecnûn Muhibbî'ye
vaşiiyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vâriş

15. mecnûn:

Gazel 391

Mısra: 7

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Enîs olsa ne tañ hayvâna
Mecnûn
Vefâ kılmağı aña âdemî zâd

16. mecnûn:

Gazel 393

Mısra: 9

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Kosalar şeydâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn laķab
İtdi mi ârâm şabrdan zülf bir
yirde rübüd

17. mecnûn:

Gazel 466

Mısra: 5

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Mecnûn benüm bu hâletüm
iz'ân idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ
dâsitâni var

18. mecnûn:

Gazel 486

Mısra: 6

1. Leyla ile Mecnun

hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

'İşk ara cân virmegi ancak
hemân Ferhâd ider
Bu belâ vü miñneti de dâyimâ
Mecnûn çeker

19. mecnûn'ı:-ı

Gazel 408

Mısra: 2

Çılgın, deli, dîvâne; Leylâ

*ile Mecnûn hikâyesinin erkek
kahramanı, Kays.*

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnî yâd
'İşk-ıla rüsvâligum gören ider
Mecnûn'ı yâd

20. **mejnûnuñ:-uñ**

Gazel 54

Mısra: 9

1) Meşhur Mecnun 2) Deli,
divane 3) Aşık.

Mecnûnuñ oldı iy saçı leylî
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfüñi boynına
bag ola

21. **mejnûn'a:-'a**

Gazel 312

Mısra: 8

Aşk yüzünden deli divane
olmuş, aklı başından gitmiş
kimse; Leyla ile Mecnun
hikâyelerinin erkek kahramanı,
Kays'ın lakabı.

Baňa degdi belâ vü miñnet ü
gam
Olaldan döstlar Mecnûn'a vâriş

22. **mejnûn-vâr:-vâr**

Gazel 47

Mısra: 3

Çıldırmiş, deli, divane. ||
Aşk yüzünden aklı başından
gitmiş, delice sevmiş, kara
sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla
ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı olarak bilinir. ||
Leyla ile Mecnun hikayesinin
erkek kahramanı Kays'ın
lakabıdır.

Deşt-i gamda leylî zülfünden
cüdâ Mecnûn-vâr
Kalmışam hayretde murğân
tutdı başumda yuva

23. **mejnûn-vâr:-vâr**

Gazel 80

Mısra: 11

Çıldırmiş, deli, divane. ||
Aşk yüzünden aklı başından
gitmiş, delice sevmiş, kara
sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla
ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı olarak bilinir. ||
Leyla ile Mecnun hikayesinin
erkek kahramanı Kays'ın
lakabıdır.

Vâdi-i işka düşüp iy dil yürü
Mecnûn-vâr
Fâriğ ol sen her ne dilerse
disünler il baňa

24. **mejnûn-vâr:-vâr**

Gazel 124

Mısra: 7

Çıldırmiş, deli, divane. ||
Aşk yüzünden aklı başından
gitmiş, delice sevmiş, kara
sevdaya tutulmuş kimse. || Leyla
ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı olarak bilinir. ||
Leyla ile Mecnun hikayesinin
erkek kahramanı Kays'ın
lakabıdır.

Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen
Mecnûn-vâr
Boynuma zencir olan zülf-ile
kâküldür baňa

25. **mejnûnlayın:-layın**

Gazel 8

Mısra: 5

Çıldırmiş, deli, divane. Aşk
yüzünden aklı başından gitmiş,
delice sevmiş, kara sevdaya
tutulmuş kimse. || Leyla ile
Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı olarak bilinir. Leyla
ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Taň mıdur Mecnûnlayın terk
eyler-istem yüz suym
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur
ol toz baňa

26. **mejnûn:**

Gazel 254

Mısra: 4

1. Leyla ile Mecnun
hikayesinin erkek kahramanı
Kays. 2. Deli; divane. 3. Delice
seven, tutkun.

Gördi ki cihân halkı kamu 'ârî
vefâdan
Mecnûn varuban itdi vuhûş içre
ikâmet

27. **mejnûnlayın:-layın**

Gazel 26

Mısra: 3

Çıldırmiş, deli, divane. Aşk
yüzünden aklı başından gitmiş,
delice sevmiş, kara sevdaya
tutulmuş kimse. || Leyla ile
Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı olarak bilinir. Leyla
ile Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Belâ zencirini Mecnûnlayın âh
Takar boynuma âhir zülf-i Leylâ

28. **mejnûnlayın:-layın**

Gazel 114

Mısra: 3

Çıldırmiş, deli, divane. Aşk
yüzünden aklı başından gitmiş,
delice sevmiş, kara sevdaya
tutulmuş kimse. || Leyla ile
Mecnun hikayesinin erkek
kahramanı Kays'ın lakabıdır.

Çün saçı zencirine bağlandı dil
Mecnûnlayın
Döstlar şimden girü pend
eylemeñ zinhâr aña

29. **mejnûn:**

Gazel 427

Mısra: 4

Aklını yitirmiş, deli (aşık).

Döküben dürlü ni 'metler cihân
halkın ganî itdi
Ara yirde sınan ancak hemân
Mecnûn çanagıdır

30. **mejnûn:**

Gazel 185

Mısra: 6

1. Çıldırmiş, deli, divâne.
2. Aşk yüzünden aklı başından
gitmiş, delice sevmiş, kara
sevdaya tutulmuş (kimse). 3.
Delirmiş, çıldırmiş, aşk
yüzünden aklı başından gitmiş
kimse [Leylâ ile Mecnun
hikâyelerinin erkek kahramanı
olan Kays'ın adı olarak
edebiyâtimızda çok
kullanılmıştır].

Âşiyân olalı serde düd-ı âh
Baňa Mecnûn diyü virdiler
lağab

mejnûn çıkardı:

1. **mejnûn çıkardı:-a, --r, --dı**

Gazel 356

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) tutkulu aşkı
sebebiyle bu duyguyu
Mecnun'un ortaya attığı
kastedilmektedir.

Mecnûn çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niç
biñ şürüh

mejnûn divü:

1. **mecnûn diyü:--yü**

Gazel 188

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) "*Mecnun oldu diye, çıldırdı diye..*" anlamı kastedilmiştir.

Leylî zülfün olalı dīvānesi
Virdiler Mecnûn diyü baña
lağab

mecnûn eyledi:

1. **mecnûn eyledi:--di**

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mecnun'a çevirmek ||
Mecnun gibi aşk derdiyle deli,
divane etmek.*

Gitdi hüşum benî mecnûn eyledi
İşkdan güşuma girdi bir şadâ

mecnûn gibi:

1. **mecnûn gibi:**

Gazel 93

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun gibi.

Vâdi-i ğamda kalup bî-çâre dil
Mecnûn gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zâr
u sergerdân baña

2. **mecnûn gibi:**

Gazel 91

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla vü Mecnun
hikayelerinin kahramanı,
Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış
Mecnun'a benzemek.*

Gel saçı leylâsına iy dil nazâr kıl
dâyimâ
Gönlünü Mecnûn gibi zîr ü zeber
kıl dâymâ

3. **mecnûn gibi:**

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla vü Mecnun
hikayelerinin kahramanı,
Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış
Mecnun'a benzemek.*

Küh-ı ğamda key perîşân
olmuşam Mecnûn gibi

Ol saçı leylâ-şifat zülf-i
perîşândan cüdâ

4. **mecnûn gibi:**

Gazel 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla vü Mecnun
hikayelerinin kahramanı,
Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış
Mecnun'a benzemek.*

Göreliden hâl-i Hindûnî
dolaşdum leylî zülfüne
Bugün şahrâ-yı mihnetde benem
Mecnûn gibi rüsvâ

5. **mecnûn gibi:**

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla vü Mecnun
hikayelerinin kahramanı,
Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış
Mecnun'a benzemek.*

Leylî zülfî hevâsıyla yine
sevdâya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnûn gibi
şahrâya düşüp

6. **mecnûn gibi:**

Gazel 403

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla vü Mecnun
hikayelerinin kahramanı,
Leyla'ya aşkı yüzünden çıldırmış
Mecnun'a benzemek.*

Vâdi-i hicrân şebinde kalalı
Mecnûn gibi
Bir benüm tek kanda var 'âlem
içinde ehl-i derd

mecnûn gördi:

1. **mecnûn gördi:--di**

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Leyla ile Mecnun
hikayesinin erkek kahramanı
Kays'ın şahit ve tanık olması.*

Gördi Mecnûn kim vefâ büyü
benî âdemde yok
Vaşş-ıla ülfet tutup âdemden
oldi hem cüdâ

mecnûn ide:

1. **mecnûn ide:--e**

Gazel 439

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mecnun'a dönmek || sevda
sebebiyle kendini kaybetmek;
delirmek, çıldırmak.*

Ol saçı leylâ Muhibbî'yi ne ğam
mecnûn ide
Âdemi dīvâne eyler çün perî
ruhsâreler

mecnûn ışkı ne bilsün gel baña sor:

1. **mecnûn ışkı ne bilsün gel**

baña sor:--ı, --sün, --a-ı

Gazel 204

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşğın
mesnevilere konu olmuş,
aşkıdan çıldırmış Mecnun'dan
bile daha fazla aşık olduğu ifade
edilmiştir.*

Ne bilsün ışkı Mecnûn baña sor
gel
Benüm yanumda ol bir tıfl-ı
mekteb

mecnûn kâsesin:

1. **mecnûn kâsesin:--s, --ı, --n**

Gazel 382

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mecnun'un kadehi.

Ġayra in 'âm itdi Leylâ sıdı
Mecnûn kâsesin
Zâhiren göstermedi ma'nâda itdi
anı yâd

mecnûn mânend:

1. **mecnûn mânend:**

Gazel 412

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mecnun gibi, ona benzer
şekilde.*

Muhibbî zülfine dil vireliden
Yürür dīvânedür mecnûn
mânend

mecnûn u ferhâd:

1. **mecnûn u ferhâd:**

Gazel 410

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mecnun ile Ferhad'ın hikayesi (çektikleri eziyet bağlamında).

Gelüp alurdu ders-i 'ışkı benden
Kalaydı bu deme Mecnun u
Ferhād

mecnun'a beñzer:

1. **mecnun'a beñzer:**--+a, --r

Gazel 497

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Delilik ve aşkıllık yönünden
ünlü mesnevi kahramanı
Mecnun'a benzeyen aşık
kastedilmiştir.*

Gerçi kim Leylā'ya teşbih
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnun'a beñzer
gönlüme şeydā geçür

mecnunā beñzer:

1. **mecnunā beñzer:**--a, --r

Gazel 463

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Delilik ve aşkıllık yönünden
ünlü mesnevi kahramanı
Mecnun'a benzeyen aşık
kastedilmiştir.*

Ser-i zülfiyle dil mecnunā
beñzer
Gözüm yaşı dağı Ceyhün'a
beñzer

mecnun-ı 'ışk olsam:

1. **mecnun-ı 'ışk olsam:**--sa, --m

Gazel 442

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşk delisi olmak, aşık
olmak.*

Leylī-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnun-ı 'ışk
'Äleme dīvanelerle niçe
sersemeler gelür

mecnun-ı sergerdān:

1. **mecnun-ı sergerdān:**

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başı dönmüş Mecnun.

Kanda beñzer dōstlar Mecnun-ı
sergerdān baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdu ol
hayrān baña

mecnun-ıla ferhād'a:

1. **mecnun-ıla ferhād'a:**--ila, --a

Gazel 319

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mecnun ile Ferhat.

Ṭarz-ı 'ışkı sormazam Mecnun-
ıla Ferhād'a ben
'Är ider gönlüm benüm itmege
mādün-ıla baḡ

mecnunlayın eyleyüp:

1. **mecnunlayın eyleyüp:**--la, --yın, --üp

Gazel 290

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mecnun gibi

*olmak; çıldırmaq, aklı başından
gitmek.*

Bār-ı ğamdan kaddümi pīç ü
ḡam itdün 'ākıbet
Eyleyüp Mecnunlayın rüsvā
hem itdün 'ākıbet

mecnun-sıfat:

1. **mecnun-sıfat:**

Gazel 308

Mısra: 7

Mecnun gibi / Mecnun

misali.

'Aşıkam vīrānelerdür
meskenüm Mecnun-sıfat
'Ayb olmasun idersem bādir ü
dīvār baḡ

2. **mecnun-sıfat:**

Gazel 323

Mısra: 1

Mecnun gibi / Mecnun

misali.

Dilā Mecnun-sıfat 'üryān
oluban pīrehenden geç
Şehīd-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

3. **mecnun-sıfat:**

Gazel 23

Mısra: 9

*Mecnun gibi. II Deli divane
gibi.*

Bu Muḡıbbī hicr-ile oldu bugün
Mecnun-şıfat
Olmadıñ bu yolda sen de baña
hem-rāh iy şabā

mecnun-vār:

1. **mecnun-vār:**

Gazel 243

Mısra: 3

Mecnun gibi, Mecnun

misali.

Bagladum zencir-i zülf-i yāra dil
mecnun-vār
Nāşihā beni gerek 'ākıl gerek
dīvāne tut

mecrūh itdi:

1. **mecrūh itdi:**--di

Gazel 222

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yaralamak.

Şöyle mecrūh itdi bu dil-ḡasteyi
'ışkuñ şehā
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cāni dūrüst

mecrūh olup:

1. **mecrūh olup:**--up

Gazel 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yaralı ve incinmiş halde
olmak.*

Belā kühi içinde seng-i ğamdan
Yatur mecrūh olup dil bī-ser ü
pā

meded:

1. **meded:**

Gazel 338

Mısra: 4

*"İmdat, yetiş" anlamlarına
gelen söz.*

Ğāḡ ğam vīrān ider dil mülkini
geh çeşm-i yār
Hey müselmānlar meded
vīrāneden kim aldı bāc

2. **meded:**

Gazel 346

Mısra: 7
"İmdat / yetiş / yardım et!".

İy tabīb-i dil meded vir
İstayam şāfī cevāb
Bu dil-i pür-ğuşsamı āh ol cevāb
eyler feraḥ

3. meded:
Gazel 378
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Āhum irdi göklere iy māh-ı
tābānum meded
İşidüp feryādumı raḥm eyle
sultānum meded

4. meded:
Gazel 378
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Āhum irdi göklere iy māh-ı
tābānum meded
İşidüp feryādumı raḥm eyle
sultānum meded

5. meded:
Gazel 378
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Gül yüzün āşūftesi sünbül saçuñ
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
ḥırāmānum meded

6. meded:
Gazel 378
Mısra: 6
"İmdat / yetiş / yardım et!".

İçmeyem 'āhd itmiş-idüm
dōstlar peymāneyi
Sāki-i gül-ruḥ komaz sır 'ahd ü
peymānum meded

7. meded:
Gazel 379
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Olmaya bir dem eger ol
gül' izārumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zārumdan meded

8. meded:
Gazel 379
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Gün yüzine gāh eşküm gāh zülf
olur hicāb
N'eyleyem bu baḥt-ı naḥs u bī-
kārārumdan meded

9. meded:
Gazel 379
Mısra: 6
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevraḥın saldum āh
Düşdi ḡam girdābına bu
rūzigārumdan meded

10. meded:
Gazel 379
Mısra: 8
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Cān dimāḡımı mu'aṭtar eyle
irgür iy şabā
Ol gözi āhū saçı müşg-i
tatārumdan meded

11. meded:
Gazel 379
Mısra: 10
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Dōstlar bu cān u dil çıkmazdan
ōñdin bir nefes
Ol Mesīḥā-dem melek yüzlü
nigārumdan meded

12. meded:
Gazel 379
Mısra: 12
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Görmedüm gelmez Muḥibbī
çünkü ādemden vefā
İki 'ālemde baña
perverdigārumdan meded

13. meded:
Gazel 386
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Zülfünün bendinde diller
çağırıp dirlere meded
Kim düşe çāh-ı zenaḥdān içre ol
çıkamaz ebed

14. meded:
Gazel 386
Mısra: 8
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Olmışam hicrān-ı şebde key
za'if ü nā-tüvān

İy tabīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

15. meded:
Gazel 400
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Yüzini görmeyeli bu dil-i āvāre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yāra meded

16. meded:
Gazel 400
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Yüzini görmeyeli bu dil-i āvāre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yāra meded

17. meded:
Gazel 400
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Dimiş idün ki seni zülfüme ber-
dār ideyim
Hiç amān virme hemān as beni
ol dāra meded

18. meded:
Gazel 400
Mısra: 6
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Dil ü cān gamzeleri firi-y-ile
oldı za'if
Dōstlar yalvaralum ol gözi
mekkāra meded

19. meded:
Gazel 400
Mısra: 10
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Bu Muḥibbī öliyor derd-i firāk-
ıla bugün
Çıkmadın cānı irişsün diñüz ol
yāra meded

20. meded:
Gazel 407
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Hālümü kimsene yok 'arz ide
dildāra meded
Āh kim bulmadum derdüme bir
çāre meded

21. **meded:**
Gazel 407
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Hālūmi kimsene yok 'arz ide
dildāra meded
Āh kim bulımadum derdüme bir
çāre meded

22. **meded:**
Gazel 407
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nā-ḥaḳ yire zülfinde asar
dāra meded

23. **meded:**
Gazel 407
Mısra: 8
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Ġamzeler geldi ki tārāc ide dil
kişverini
İdiser anı ḥarāb ol gözi mekkāre
meded

24. **meded:**
Gazel 413
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Aldı bir kāfir yine gönülüm
müselmānlar meded
Zülfünü her bir kılında çağrışur
cānlar meded

25. **meded:**
Gazel 413
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Aldı bir kāfir yine gönülüm
müselmānlar meded
Zülfünü her bir kılında çağrışur
cānlar meded

26. **meded:**
Gazel 413
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

'Ahdine turmaz 'aceb bilsem
neden meh-pāreler
Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü
peymānlar meded

27. **meded:**
Gazel 413

Mısra: 8
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pāreyi
İtmesün tā şubḥ olunca āh u
efgānlar meded

28. **meded:**
Gazel 413
Mısra: 10
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Hānesinden yār eger togsa
Muḥibbī gün gibi
Kalmaya çāk olmaduk hiç bir
giribānlar meded

29. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 1
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkāra meded
Göre divāne dili sundı elin nāra
meded

30. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 2
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkāra meded
Göre divāne dili sundı elin nāra
meded

31. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 4
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Görelü gün yüzün iy dōst senün
'uşşāk
Olmuşam zerre gibi her tarafa
āvāra meded

32. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 6
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Leb-i şīrīnün yād eyleyüp iy
ḥusrev senün
Döndüm kühkene düşeliden
kühsāra meded

33. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 8
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Baḥa sensin baḥa sensin yine
raḥm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

34. **meded:**
Gazel 415
Mısra: 10
"İmdat / yetiş / yardım et!".

Çāresüz kaldı ise yine ümīzi
saḥadur
Demidür ki idesin Muḥibbī'ye
çāre meded

meded evle:

1. **meded eyle:**
Gazel 407
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım etmek ve lütufta
bulunmak.

Feyz uma-geldi yine pīr-i
muḡān dergesine
Eyle iy muḡbeçe gel bu dil-i
gamḥāra meded

2. **meded eyle:**
Gazel 176
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Medet etmek, yardımcı
olmak.

Oldı Muḥibbī derdüñ-ile katı
mübtelā
İy dil tabībi eyle meded aña bir
cevāb

meded evledüm:

1. **meded evledüm:--dü, --m**
Gazel 389
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Pek sıkıntıda bulunup, bu
sıkıntıdan kurtulmak için her
türlü çareye, olmadık yerlere
başvurmak, yardım istemek.

Kırpügüm cārüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden evledüm çün
kılmadı anı meded

meded evler-iseñ:

1. **meded evler-iseñ:--r, --se, --n**
Gazel 400
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım etmek.

Mürdeler bula şifâ ger içe la'lün
suyını
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bimâra meded

meded irişdür:

1. **meded irişdür:**--iş, --dür
Gazel 496
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım ulaştırmak.

Meded tiryâk-i la'lünden irişdür
yâ helâk oldum
İrişen mâr-ı zülfüñden bu demde
baña semlerdür

meded it:

1. **meded it:**
Gazel 378
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yardım etmek, sıkıntıyı
gidermek.*

İy tabîb-i dil iriş hâlüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbî'nün gel it derdine
dermânum meded

meded kıl:

1. **meded kıl:**
Gazel 41
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yardım etmek, iyilik,
ihşanda bulunmak.*

Kühîl ideyim dîde-i ğam-dîdeme
Hâk-i râhından meded kıl iy
şabâ

meded kılma:

1. **meded kılma:**--ma
Gazel 413
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım etmek, ihşan etmek.

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pâreyi
İtmesün tâ şubh olunca âh u
efġânlar meded

meded olmaya:

1. **meded olmaya:**--ma, --y, --a
Gazel 379
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yardımcı olmak; birinden
yardım gelmek.*

Olmaya bir dem eger ol
gül'izârumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

meded olmaz:

1. **meded olmaz:**--maz
Gazel 407
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yardım olmak.

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bimâra meded

medh:

1. **medhüñi:**--üñ, -i
Gazel 189
Mısra: 10
Övgü, övme.

Ağız açdukça Muhibbî medhüñe
Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

2. **medhüñe:**--ü, -ñ, -e
Gazel 189
Mısra: 9
Övgü, övme.

Ağız açdukça Muhibbî medhüñe
Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

3. **medhüñi:**--üñ, -i
Gazel 297
Mısra: 3
*Bir kimse veya bir şeyin
iyiliklerini, üstün niteliklerini
söyleyerek değerini yüceltme,
övme, övgü, senâ.*

Okuyaldan gülşen içre medhüñi
sen gül-ruhuñ
Gülsitânda kalmadı bir gül
girîbânı dürüst

medh evle:

1. **medh eyle:**
Gazel 168
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öv! övmek, övgü.

Yu gül-âb-ıla Muhibbî agzuñ
andan nâmın añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

medh eyleseñ:

1. **medh eyleseñ:**--se, -n
Gazel 75
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Övmek, güzel
anmak, sitayişle bahsetmek.*

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebîler serverin
Saña lâzım evvelâ agzuñ gül-âb-
ıla yuya

medh itsün:

1. **medh itsün:**--sün
Gazel 76
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Methetmek, övmek.

Muhibbî niçe medh itsün
niġaruñ hüsn-i gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâġ-i irem peydâ

2. **medh itsün:**--sün
Gazel 493
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Methetmek, övmek.

Niçe medh itsün Muhibbî rüyuñı
Hıñbe-i hûbî çün anuñ nâmidur

medh-i resül:

1. **medh-i resül:**
Gazel 215
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hız. Peygamberin övgüsü
ve onu anmak.*

Gitmesün dilden Muhibbî
dâyimâ medh-i Resül
Okıdukça dil ferañ bula vü
cânüñ ola mest

medhünde:

1. **medhünde:**--ü, --n, --de
Gazel 350
Mısra: 7
*Bir kimse veya bir şeyin
iyiliklerini, üstün niteliklerini*

söyleyerek değerini yüceltme,
övme, övgü, senâ.

Döstüm medhünde didüm bir
niçe garrâ gâzel
Anuñ-ıçun oldı elfâzum benüm
cümle faşih

medid:

1. medid:
Gazel 402
Mısra: 4
Uzun.

Derd-i dil ahlâlıni iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñı âhum dolanur niçe
müddetdür medid

mefüh olur:

1. mefüh olur:--ur
Gazel 356
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üstün olmak. II
Açılmak,fetholunmak.

Her bir kadeh ki pîr-i muğân
vire nüş idem
Mefüh olur bu gönlüme niçedür
fütüh

mefün:

1. mefünam:-am
Gazel 246
Mısra: 1
Aşık, vurulmuş, mübtelâ.

Saçuñ leylâsına mefünam iy
döst
Anuñçün deşt ara Mecnün'am iy
döst

meger:

1. meger:
Gazel 118
Mısra: 11
"Meğerse, oysa, oysaki"
anlamlarında bağlaç.

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meger
irer elüm
Küze ide topragumdan ya kadeh
harrâf aña

2. meger:
Gazel 95
Mısra: 6

"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragumu
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

3. meger:
Gazel 230
Mısra: 10
"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.

Muhibbî cidd ü cehd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'inâyet

4. meger:
Gazel 262
Mısra: 10
"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.

Nedür bu şî'r-engîzün Muhibbî
Meger yârân için bir hasb-i
hâlest

5. meger:
Gazel 129
Mısra: 10
"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.

Bu Muhibbî ışkuñ-ıla key
ölümlü hastadur
İy tabîb-i dil meger ire lebünden
bir devâ

6. meger:
Gazel 170
Mısra: 9
"Meğer"; aslında, işin aslı
anlamlarında bağlaç.

Vaşlın istersin Muhibbî sen
meger divânesin
Sen fakîr üftâdesin ol dilber-i
âlî-cenâb

7. meger:
Gazel 6
Mısra: 10
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muhibbî hasta-dil
İy tabîb-i dil meger lalün ola
dermân aña

8. meger:
Gazel 10

Mısra: 3
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Ugradı meger bâd-ı şabâ zülfine
yârūñ
Pür itdi dimâğımı dilün anber-i
sârâ

9. meger:
Gazel 58
Mısra: 7
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Genc-i hüsünün üzre itmişdür
meger zülfün tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mâr ola

10. meger:
Gazel 58
Mısra: 10
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Bir devâsuz derde düşmişdür
Muhibbî derdmend
Kimseden bulmaz devâ senden
meger tûmâr ola

11. meger:
Gazel 86
Mısra: 2
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Zülfün giderüp yâr kaçan bî-
niqâb ola
Gören yüzini diye meger âfitâb
ola

12. meger:
Gazel 115
Mısra: 6
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Esdügince şubh-dem virür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bağışından almışdur
meger kim cân şabâ

13. meger:
Gazel 137
Mısra: 4
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

İy tabîbâ çek elün olmaz şifâ
Kânün-ıla
Hasta-i ışka meger derdi yine
dermân ola

14. meger:
Gazel 149
Mısra: 7
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ meselesin
Lîk öğretti cefâ fennin edîb-i mekteb

15. meger:
Gazel 177
Mısra: 5
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Anberîn gîsûna tokındı meger bād-ı seher
Kıldı bu âlem dimâğını muathtar cümle tîb

16. meger:
Gazel 301
Mısra: 6
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Mü'ezzinler yine kâmet getürdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i kâmet

17. meger:
Gazel 340
Mısra: 7
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Meger luftı ola baña mu'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

18. meger:
Gazel 452
Mısra: 8
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Cân u dilden deyr ara sevdüm yine bir muğbeçe
Deyrden dūr oluban çıkmam meger cānum çıkar

19. meger:
Gazel 26
Mısra: 6
"Halbuki, oysa ki"
anlamlarına gelen kelime.

Vişâl-i hüsnüni şey-lillâh itdüm
Dilüнден gelmedi bir söz meger

20. meger:
Gazel 289
Mısra: 11
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Büy-ı zülfünden hevâ başında var servüñ meger
Rağşa girmiş ol hevâdan şöyle kim oynar mest

21. meger:
Gazel 347
Mısra: 8
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Ğuşşa deryâsını mümkün mi ki bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştiler ola aqdâh

22. meger:
Gazel 370
Mısra: 3
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Mektebde meger yâr okumış cevr rumûzın
Oldı bu cefâ 'ilmine anuñ-ıçun üstâd

23. meger:
Gazel 411
Mısra: 12
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Mu'athtar oldı yine cān dimâğı İrişdi zülfine yāruñ meger bād

24. meger:
Gazel 420
Mısra: 4
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Şîrîn lebüñ kelâmını tekrâr ider gönül
Olur cihānda kıand-i mükerrer meger lezîz

25. meger:
Gazel 445
Mısra: 9
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller almaga
Turmuş kafada perçemi yāruñ kemîn tutar

26. meger:
Gazel 450
Mısra: 8
"Aslında, işin aslı"
anlamlarında bağlaç.

Akar suya eser yile tayanma gönülme dirdüm
Meger çeşmüm ise âbî imiş âhum hevâyidür

meger kim:

1. meger kim:
Gazel 357
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meğer ki, oysa ki.

İçmeyem mey ger baña hırşîd ola enver kadeh
Meclis içre kim meger ele ala dilber kadeh

2. meger kim:
Gazel 387
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meğer ki, oysa ki.

Yaşum-ıla gerçi kim zâhir görindi rüy-ı zerd
Bilmedi ahvâlümü illâ meger kim ehl-i derd

megeles:

1. megelesle:-le
Gazel 234
Mısra: 6
Sinek.

Dâr-ı dünyâda dilâ bir loğmaya gel kâni' ol
Bir megelesle nite kim eyler kanâ'at 'ankebüt

megeles gibi:

1. megeles gibi:
Gazel 288
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sinek gibi.

İy Muhibbî zülfî bendinde gören dil murğını
Dir megeles gibi tolaşmış aña dām-ı 'ankebüt

megeledür:

1. megesdür:--dür

Gazel 212

Mısra: 4

1)Sevgilinin yanağına
konmuş ben tanesi. 2)Aşığın
gönlü.

Gelse ger hâli hayâli çeşmüme
uyhu gider
N'eylesün câyı megesdür
mümkün olmaz anda hâb

meh:

1. mehdür:-dür

Gazel 479

Mısra: 12

1. Mah, ay.

Vîrânedür Muhibbî gönlünü
rüşen eyle
Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü
mehdür

2. meh:

Gazel 16

Mısra: 6

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Hicrân şebinde kalmaz idüm tûre
rûzigâr
İtseñ şulû gün gibi iy yüzi meh
baña

3. meh:

Gazel 286

Mısra: 2

(ay yüzlü) güzel, dilber.

Hem-demün dünyâda bir gün
yüzlü cânân oldu tut
Maḥremün dün gün meh ü
ḥurşid-i raḥşân oldu tut

meh rû:

1. meh rû:

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü güzel,sevgili.

Ḥâşılum derd oldu tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşkî göstermeye-y-dî rûym ol
bed-ḥû baña

mehâbet:

1. mehâbetler:-ler

Gazel 500

Mısra: 10

Azamet, ululuk.

Çeşm-i cellâdını gördükde
hemân dîtrer yürek
Tiğni elde görüp cânâ
mehâbetler gelür

mehdür alnuña hayrân:

1. mehdür alnuña hayrân:--
dür, --nu, --na

Gazel 139

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) ayın sevgilinin

alnına hayranlık duyması
kastedilir.

Alnuña hayrân mehdür yüzüne
şeydâ güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

mehək:

1. meḥekdür:-dür

Gazel 353

Mısra: 11

Bir kimse veya nesnenin
değerini ölçmeye, anlamaya
yarayan şey, ölçü, mîyar, mîzan.

Mey meḥekdür kişinün içersin
taşra kılur
Nîk ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kadeḥ

mehi çârdehest:

1. mehi çârdehest:--est

Gazel 268

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayin ondördü.

Sende bu ḥüsn ü leḫâfetle
melâḫat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrün
mehi çârdehest

meh-i nev:

1. meh-i nev:

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeni ay, hilal.

Aks-i lebüni gördi Muhibbî yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydâ

meh-i tâbân:

1. meh-i tâbân:

Gazel 321

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak ay l sevgili.

Rüşen itmez külbe-i aḫzânımız
Ol meh-i tâbân elinden el-ğiyâş

mehîb gördüm:

1. mehîb gördüm:--dü, --m

Gazel 205

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Heybetli ve azametli olmak.

Heybet-i ışka taḫammül
eylemez hiç kimsene
San anı şîr-ile ejderden daḫı
gördüm mehîb

meh-likâ:

1. meh-likâ:

Gazel 4

Mısra: 1

Ay (gibi parlak) yüzlü
(sevgili).

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-likâ
Ḥâṭrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

2. meh-likâ:

Gazel 4

Mısra: 1

Ay gibi parlak yüzlü. II
Sevgili.

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-likâ
Ḥâṭrum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

mehlikâ ola:

1. mehlikâ ola:-a

Gazel 89

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ay yüzlü güzel,sevgili olma
anlamında kullanılmıştır.

Her yir bugün ki ḥür-veş
mehlikâ ola
Ol yir hemân âşıka cennet-serâ
ola

meh-pâre:

1. **meh-pärelerle:-ler, -le**

Gazel 478

Mısra: 7

Ay parçası. || Sevgili.

Cân göziyle kıl nazar meh-
pärelerle 'äleme
Yok bahâsi nakş olunmuş sanki
Äzer deyridür

2. **meh-päreler:-ler**

Gazel 9

Mısra: 3

*Ay parçası II ay gibi parlak
ve güzel yüzlü sevgili.*

Vardur cihânda gerçi ki meh-
päreler velî
Mâyil degül bu gönümüz illâ
saña saña

3. **meh-päreler:-ler**

Gazel 106

Mısra: 6

*Ay parçası II ay gibi parlak
ve güzel yüzlü sevgili.*

Terk idüp nâmûs u nâmı
olmuşam bed-nâm-ı halk
Koyalı meh-päreler rüsvâ diyü
nâmı baña

4. **meh-pärenüñ:-nüñ**

Gazel 447

Mısra: 3

*Ay parçası II ay gibi parlak
ve güzel yüzlü sevgili.*

Bir lebi şîrin-suhen meh-
pärenüñ Ferhâd-veş
Bu gönül küh-ı belâda zâr u
sergerdânidur

5. **meh-päreler:-ler**

Gazel 153

Mısra: 3

*Ay gibi parlak ve güzel
yüzlü sevgili.*

Her kaçan kim zülfi çevgân
eylese meh-päreler
Âşıka lâyıķ budur kim eyleye
başını top

6. **meh-päreler:-ler**

Gazel 413

Mısra: 3

*Ay gibi parlak ve güzel
yüzlü sevgili.*

'Ahdine turmaz 'aceb bilsem
neden meh-päreler

Kılmasun bunlarla kimse 'ahd ü
peymânlar meded

7. **meh-päreler:-ler**

Gazel 439

Mısra: 1

*Ay gibi parlak ve güzel
yüzlü sevgili.*

Câme-i al içre şehri içre gezen
meh-päreler
Kim görürse her birisin sanur
âteş-päreler

8. **meh-päreler:-ler**

Gazel 443

Mısra: 9

*Ay gibi parlak ve güzel
yüzlü sevgili.*

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-päreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

meh-rü:

1. **meh-rüları:-lar, -ı**

Gazel 357

Mısra: 4

Ay yüzlü II Sevgili.

Bağrı hün-ıla şürâhîmüñ ne tañ
tolsa müdâm
Sayd idüp meh-rüları turmaz
lebin öper kadeh

2. **meh-rülara:-lar, -a**

Gazel 218

Mısra: 9

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Arz-ı hâl eyler Muhibbî dâyimâ
meh-rülara
Gönderür her kişvere eşâr u
dîvânî dürüst

3. **meh-rülara:-lar, -a**

Gazel 296

Mısra: 6

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Öldürse eger gamzesi eyler lebi
ihyâ
Meh-rülara yitmez mi 'aceb
bunca kerâmet

4. **meh-rülarıñ:-lar, -uñ**

Gazel 332

Mısra: 9

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rülarıñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

5. **meh-rü:**

Gazel 105

Mısra: 4

*Ay gibi güzel, parlak yüz;
ay yüzlü sevgili.*

Bulmadı cevri ü cefâdan özge bu
gangîn gönül
Arturur günden güne cevri ni ol
meh-rü baña

mehrûlar içre:

1. **mehrûlar içre:-lar, --re**

Gazel 255

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*(Beyitte) ay yüzlü güzeller
yani sevgililer kastedilmektedir.*

Evvvel gönül alurlar soñra cefâ
kılurlar
Meh-rûlar içre iy dil olmuş ezel
bu 'âdet

meh-rüları gördükde:

1. **meh-rüları gördükde:-lar, -
-ı, --dük, --de**

Gazel 462

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*Aşığın başka ay yüzlü
güzelleri görmesi
kastedilmektedir.*

İy gözüm meh-rüları gördükde
gel kılma nazar
İhtiyârı gider elden bu dil-i
mahzûn akar

mehtâb:

1. **mehtâb:**

Gazel 180

Mısra: 6

*Mehtap, dolunay II
sevgilinin alnı.*

Aceb haddüñ mi bu yâhüd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

mekânı nâr ola:

1. **mekânı nâr ola:-a**

Gazel 58

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**
(*Beyitte*) pervane
böceklerinin yerinin her daim
etrafında döndükleri ateş ve
alev olması kastedilir.

Bülbüle lâyık budur kim çın
seher ger zâr ola
Yiridür pervânenün her şeb
mekânı nâr ola

mekkâr:

1. mekkâre:-e

Gazel 488

Mısra: 10

Hileci, düzenbaz.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir talâk
Nev-‘arüs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâlâdur

mekr ü şerrinden:

1. mekr ü şerrinden:--i, --n, -- den

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kötü iş ve hileler.

Olmuşam diyü raqîbün mekr ü
şerrinden emîn
Dâğ-ı gam sînemde san mühr-i
Süleymân’dur baña

mekteb:

1. mektebde:-de

Gazel 365

Mısra: 4

Okul.

‘Ayân oldı ‘ulümü kâyinātuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

2. mektebde:-de

Gazel 370

Mısra: 3

Okul.

Mektebde meger yâr okumuş
cevr rumüzün
Oldı bu cefâ ‘ilmine anuñ-ıçun
üstâd

melâhat:

1. melâhat:

Gazel 263

Mısra: 1

*Ar. Tatlı güzellik, güzel
yüzlülük, cemâl, ân.
(Lisanımızda "tuzluluk"
mânâsına gelmez).*

Hudâ cem‘ eylemiş sende
melâhat
Yüzünden berç urur nür-ı
hidâyet

2. melâhat:

Gazel 268

Mısra: 3

Güzellik, şirinlik.

Sende bu hüsn ü lefâfetle
melâhat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrün
mehi çardehest

melâmet:

1. melâmetdür:-dür

Gazel 28

Mısra: 8

*Azarlama, kınama, yerme,
ayıplama, serzeniş II giyim
kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş
âdet ve törenlere önem vermeyip
nefsi devamlı yermeyi,
kınamayı, böylece halkın
iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a
yaklaşmayı esas alan anlayış.*

Zülfini añañ perîşân-ıhâtır
olduñ iy gönül
Ĥatı fikrinden gelen dâyim
melâmetdür saña

2. melâmet:

Gazel 225

Mısra: 2

*Azarlama, kınama, yerme,
ayıplama, serzeniş II giyim
kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş
âdet ve törenlere önem vermeyip
nefsi devamlı yermeyi,
kınamayı, böylece halkın
iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a
yaklaşmayı esas alan anlayış.*

Zâhid yaraşur sen yürü ol sag u
selâmet
‘Aşık olanuñ fâhrı olur olsa
melâmet

3. melâmet:

Gazel 254

Mısra: 2

*Azarlama, kınama, yerme,
ayıplama, serzeniş II giyim
kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş
âdet ve törenlere önem vermeyip
nefsi devamlı yermeyi,*

*kınamayı, böylece halkın
iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a
yaklaşmayı esas alan anlayış.*

‘Aşık mı-durur isteye ol râh-ı
selâmet
Ya ‘âr ide ol eyleyicek anı
melâmet

4. melâmet:

Gazel 437

Mısra: 8

*Azarlama, kınama, yerme,
ayıplama, serzeniş II giyim
kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş
âdet ve törenlere önem vermeyip
nefsi devamlı yermeyi,
kınamayı, böylece halkın
iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a
yaklaşmayı esas alan anlayış.*

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduğün
‘Aşıkun fâhrı melâmet
gözlemez nâmus u ‘âr

5. melâmet:

Gazel 500

Mısra: 7

*Azarlama, kınama, yerme,
ayıplama, serzeniş II giyim
kuşam, zikir, âyin gibi yerleşmiş
âdet ve törenlere önem vermeyip
nefsi devamlı yermeyi,
kınamayı, böylece halkın
iltifâtından uzaklaşarak Hakk’a
yaklaşmayı esas alan anlayış.*

‘Aşıkuz rindüz biz itduk çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen salim ol saña
selâmetler gelür

melâmet diler:

1. melâmet diler:--e, --r

Gazel 277

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kınamak, rezillik ve
rûsvaluk.*

Gözler mi ‘âlem içre nâmüs u
‘ârı ‘aşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

melâmet eyledüm:

1. melâmet eyledüm:-dü, -m

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kınanmış olmak, rezil ve rüsva halde görülmek.

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânî saña

melâmet eyler:

1. **melâmet eyler:--ler**
Gazel 104
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınama halî. Rezillik ve rüsvalık.

İşk ehli zâhidâ eyler melâmet
ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-
ila nâmûs aña

melâmet itseler:

1. **melâmet itseler:--se, -ler**
Gazel 55
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın gönlünün başkaları yahut sevgili tarafından üzülüp, kırılması.

Ğam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Âşık olan terk-i nâmûs eyleyüp
rûsvâ ola

melâmet ola:

1. **melâmet ola:--a**
Gazel 217
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmak, kınanmak.

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola
melâmet

melâmet olayım:

1. **melâmet olayım:--a, --yım**
Gazel 228
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kınanmışlık, rezil ve rüsva olma durumu.

İşkuñla beni ko olayım halka
melâmet
Âlemde hemân tek yûri sen sag
u selâmet

melâmet olur:

1. **melâmet olur:--ur**
Gazel 265
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanmak, kınanmak.

Zâhid yaraşur sen yûri ol sag u
selâmet
İşk olanuñ fâhri olur olsa
melâmet

melâmet varasur:

1. **melâmet yaraşur:--ş, --ur**
Gazel 296
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplanma, kınanma yoluyla Allah'a yakınlaşmayı amaç edinen; görünüşe takılmayan bir tasavvufî düşünce.

Mağşud bu ki iy yâr olasin sag u
selâmet
İşk ehline dâyim yaraşur ola
melâmet

melâmetî oldı:

1. **melâmetî oldı:--dı**
Gazel 223
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tasavvufta melâmet görüşünü benimseyen kimse veya kimseler kastedilmiştir.

Zâhid Muhibbî 'ışk-ıla oldı
Melâmetî
Şükri budur ki olmadı mağrur u
hod-perest

melâmetî oldılarsa:

1. **melâmetî oldılarsa:--i, --dı, -
-lar, --sa**
Gazel 284
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rezil, rüsva olmak, kınanmış vaziyete gelmek.

İşk ehli n'ola oldılarsa
melâmetî
Zâhid bize ta'nı ko var sen
selâmet it

melâvik:

1. **melâvik:**

Gazel 330
Mısra: 2
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Bindün çü Burâk'a gice oldı
saña mi 'râc
Hâk-i rehûni itdi melâvik başına
tâc

2. **melâvik:**

Gazel 366
Mısra: 2
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

İrişdi çarha âh-ı âteş-âlud
Melâvik gözlerin nem kıldı ol
dud

melek:

1. **melek:**

Gazel 6
Mısra: 1
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Ol perî peyker melek kim
benzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

2. **melekdür:--dür**

Gazel 64
Mısra: 10
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

3. **melekler:--ler**

Gazel 392
Mısra: 20
Allah (cc)'un nurdan yaratmış olduğu mahluklardan her biri.

Yidi iklîmi musahhar idesin
himmet ile
Emr-i Hâk-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

4. **melek:**

Gazel 492

Mısra: 5
Allah (cc)'un nurdan
yaratmış olduğu mahluklardan
her biri.

Mihr ü mäh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kâyil-durur

melek yüzlü:

1. **melek yüzlü:--lü**
Gazel 379
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Melek yüzlü (güzel/sevgili).

Döştlar bu cân u dil çıkmazdan
öndin bir nefes
Ol Mesihâ-dem melek yüzlü
niğarumdan meded

melekde per yakar:

1. **melekde per yakar:--de, --a,
--r**

Gazel 424
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın ahlarnın
meleklerin kanatlarını
yakabileceği kastedilmektedir.*

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
ahter yakar
Hey ne ahter çıkar eflâke
melekde per yakar

melih:

1. **melih:**
Gazel 348
Mısra: 1
Güzel, şirin, sevimli, latif.

Görmedüm sencileyin bir meli
âlemd e melih
Eylesem tañ mı yüzün mihr-ile
mehden tercih

melih olmaya:

1. **melih olmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 352
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güzel, şirin, sevimli
görünmek.*

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesih

Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melih

melih olur mıydı:

1. **melih olur mıydı:--mı, --y, --
dı**

Gazel 350
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
dudağının güzel ve hoş olması
kastedilmektedir.*

Gülşen-i hüsnün eger olmasa iy
hürî behişt
Şerbet-i la'l-i lebün olur mıdı
böyle melih

melül ol:

1. **melül ol:**
Gazel 233
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Boynu bükük olmak, üzgün
olmak, kederlenmek.*

Şümâr eyle geçen 'ömri melül
ol
Yakındur bil 'adem rähına
kürbet

melül olma:

1. **melül olma:--ma**
Gazel 391
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzgün, mahzun olmak.

Melül olma dilâ gam gelse her
dem
Cihânda kimse yokdur gamdan
azâd

memât:

1. **memât:**
Gazel 259
Mısra: 2
Ölüm, mevt.

Buldı Hızır emr-ile zülmetde
varup âb-ı hayât
Lîk taqdîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

memât kıldıñ:

1. **memât kıldıñ:--dun**
Gazel 79
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Öldürmek,sevgilinin
elinden aşğın canının yok
edilmesi.*

Hicr içre bulmuşken memât
kıldıñ baña çün iltifât
Buldum lebünden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

me'men:

1. **me'men:**
Gazel 470
Mısra: 8
*Emin olunacak, sığınacak
yer.*

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me'men yiter

men evda fi fi-ke mearrıķı rahikâ:

1. **men evda fi fi-ke mearrıķı
rahikâ:**
Gazel 117
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) Saf şarap içenler
nasıl kendilerinden
geçip,kontrollerini
kaybederlerse(istemsiyce)hareke
t ederlerse;gerçek aşıklarda
çoşmuş ve meczup bir biçimde
sevgiliden ayrılmak
istememezler,hep onun
eşğindedirler.(Tıpkı bulutların
su damlalarını kendisinde
toplaması gibi.).*

Sordum leb-i lalüni görüp böyle
mi alur
Men evda fi fi-ke mearrıķı
rahikâ

men' eyleme:

1. **men' eyleme:--me**
Gazel 425
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yasaklamak, uzak tutmak.

Küyuña varsa nazar kıl 'aşıkı
men' eyleme
Pâdişehlerden kul olan dâyimâ
ihsân umar

men itme:

1. **men itme:--me**
Gazel 158
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Yasaklamak, engel olmak.

Vir zekât-ı hüsnüñi men itme bu
dervîşden
Hem benüm gönüm yapılsun
hem saña olsun evâb

men itseler:

1. **men itseler:--se, --ler**
Gazel 98
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Uzaklaştırılmak, sevgilinin
kapısından kovulmak.*

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Âşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-âr ola

**men mâte ğarîben hüve kad
mâte şehîdâ:**

1. **men mâte ğarîben hüve kad
mâte şehîdâ:**
Gazel 117
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yabancı bir diyarda ölen
şehittir(şehit sayılır.) (*
Sevgiliden uzakta canını teslim
etme bağlamında.)

Küyuñdan ırag eyledi dil cânını
teslîm
Men mâte ğarîben hüve kad
mâte şehîdâ

mengüş it:

1. **mengüş it:**
Gazel 242
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulağına küpe etmek II
Nasihatleri önemsemesini
sağlamak.

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña gîderme
anı mengüş it

menşür-ı 'iyd:

1. **menşür-ı 'iyd:**
Gazel 404
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram için hazırlanan
ferman(haber verme
bağlamında).

Selh-i Şa'bân-ıla oldı 'iyş ü
'işret nâ-bedîd
Ğarra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-ı 'iyd

menzil:

1. **menzil:**
Gazel 13
Mısra: 13
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Âh kim menzil bâid bâr-ı girân
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

2. **menzil:**
Gazel 13
Mısra: 14
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Âh kim menzil bâid bâr-ı girân
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

3. **menzilüñdür:--üñ, --dür**
Gazel 30
Mısra: 2
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Gâh gözde gâh dilde eyle câ
Menzilüñdür cümle iy nür-ı
Hudâ

4. **menzili:-i**
Gazel 99
Mısra: 6
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Şîrîn lebi firâkıyla her kim ki
cân vire
Âhîr nefesde menzili dâr-ı selâm
ola

5. **menzile:-e**
Gazel 204
Mısra: 10
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Zevâde yok olupdur devr-i
menzil

Varılmaz menzile leng ola
merkeb

6. **menzilümüz:--ümüz**
Gazel 392
Mısra: 24
Varılacak ve sükûn
edilecek yer; durak.

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla hulûd

menzil evlerse:

1. **menzil eylerse:--r, --se**
Gazel 150
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) otağın kurulacağı
yer anlamında kullanılmıştır.

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hûn-feşân
Haymelerdür câ-be-câ anda
zuhûr iden habâb

menzil itse:

1. **menzil itse:--se**
Gazel 119
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Duraklamak, durak yeri
hâline getirmek.

Seg-i Leylî ne yirde itse menzil
Haķîkat ol-durur Mecnûn'a
me'vâ

menzil oldı:

1. **menzil oldı:--dı**
Gazel 220
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Konak yeri, konaklanan yer
olmak.

Çün Kabe küyü yârûñ oldı
Muhibbî menzil
Geh zinde gâh mürde kıl anda
sen iķâmet

menzil uzak:

1. **menzil uzak:**
Gazel 240
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) varılacak yer-

hedefin- uzak olduğu
kastedilmiştir.

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Kati müşkil olupdur pâda leng-
est

menzil-i cânâna irersem:

1. **menzil-i cânâna irersem:--**
er, --se, --m

Gazel 119

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık sevgilinin
yerleşik olduğu semti bir gün
görürse anlamı kastedilir.

İrersem menzil-i cânâna bir gün
Hemân teslim-i cân itmekdür
evlâ

menzilinden çıktı:

1. **menzilinden çıktı:--i, --n, --**
den, --di, -

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin

semtinden(bulunduğu yerden)
ayrılması kastedilmiştir.

Gice ol meh menzilinden çıktı
beñzer bî-niķâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfitâb

menziline irişür:

1. **menziline irişür:--ür**

Gazel 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bahsedilen sevgilinin

sınırına,yanına ve evine
erişmek,ulaşmak.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline

Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

merd:

1. **merdsin:-sin**

Gazel 405

Mısra: 10

Yiğit,cesur, kahraman.

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin

Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

2. **merd:**

Gazel 374

Mısra: 2

Cesur, yiğit, sözüne sadık.

Dermâni kodum 'ışk-ıla kıldum
ķabül-i derd
Kindür dimeye ma'reke-i
'ışkda baña merd

3. **merd:**

Gazel 374

Mısra: 4

Cesur, yiğit, sözüne sadık.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

4. **merd:**

Gazel 405

Mısra: 10

Cesur, yiğit, sözüne sadık.

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

5. **merd:**

Gazel 406

Mısra: 10

Cesur, yiğit, sözüne sadık.

Muhibbî cân u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü disünler saña
merd

merd diyeler:

1. **merd diyeler:--y, --e, --ler**

Gazel 397

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dürüstlük,yiğitlik.

İtme dirîğ cân-ıla başuñ

Muhibbî gel

Tâ ki saña merd diyeler cümle

ehl-i cüd

merd hiç aña dil vire mi:

1. **merd hiç aña dil vire mi:--n,**
--a, --e, --mi

Gazel 403

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bir önceki
mısraya hitaben:delikanlı olanın
dul kadına gönül vermeyeceği
söylenerek örneklendirilmiştir.

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muhibbî key sakın
Çünki bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

merd ola:

1. **merd ola:-a**

Gazel 56

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cesur, yiğit, sözüne sadık

(âşık) olma.

Қıymetin işkuñ ol añlar kim
cihânda merd ola
Қadrini derdün ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

2. **merd ola:-a**

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cesur, yiğit, sözüne sadık

(âşık) olma.

Âşık oldur ferde dil virüp
cihânda merd ola
Derdden kurtılmayup âlemde
gam-perverd ola

3. **merd ola:-a**

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cesur, yiğit, sözüne sadık

(âşık) olma.

Қıymetini işkuñ anlar kim
cihânda merd ola
Қadrini derdün ne bilsün ol ki
hem bî-derd ola

merd olanlara:

1. **merd olanlara:--a, --n, --lar,**
--a

Gazel 349

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cesur, yiğit, sözüne sadık

olanlar.

Rezmgâh içre Muhibbî merd
olanlara müddâm
Hün-ı düşmen mi gerekdür
kâselerden ser kaçêh

merd olmamam:

1. **merd olmamam:**--ma, --ya, --m

Gazel 109
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yiğit ve cesur olmamak.

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
türüñ sineme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermeden yaña

merd ü zen:

1. **merd ü zen:**
Gazel 43
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kadın ve erkek.

Ben senüñ hüsni cihān-
efrūzuña hayrān iken
Merd ü zen bu hāle bakup
oldılar hayrān baña

merdāne:

1. **merdānedür:**-dür
Gazel 481
Mısra: 14
*Merde, yiğide yakışır bir
şekilde.*

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muhibbī siz aceb
Çünki anuñ her ne iderse işi
merdānedür

2. **merdāne:**
Gazel 14
Mısra: 14
*Erkeğe yaraşır biçimde,
erkeğe. || Mert kimselere,
yiğitlere.*

Zülfî çevgānına top it başuñı
meydāna gel
Çün Muhibbī kendüñi merdāne
söylersin baña

merdāneler meydānidur:

1. **merdāneler meydānidur:**--
ler, --ı, --dur
Gazel 428
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yiğitler meydanı(aşıklar
kast edilerek).*

İy Muhibbī 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Gaflit itme girdüğüñ
merdāneler meydānidur

merdüm:

1. **merdümi:**-i
Gazel 19
Mısra: 5
*Göz bebeği. II İnsan,
adam.*

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dīnār baña

2. **merdümlik:**-lik
Gazel 21
Mısra: 8
*Göz bebeği. II İnsan,
adam.*

Gülşen-i küyün tolanmaga
niğāruñ şubha dek
İy şabā merdümlik it bir gice
yoldaş ol baña

3. **merdüm:**
Gazel 95
Mısra: 10
*Göz bebeği. II İnsan,
adam.*

Rāh-ı ışık içre Muhibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

4. **merdümlerüñ:**-ler, -üñ
Gazel 470
Mısra: 3
*Göz bebeği. II İnsan,
adam.*

Togsa hürşid açılır
merdümlerüñ göñli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter

merdümān-ı cesme:

1. **merdümān-ı çeşme:**
Gazel 371
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın göz
bebekleri çok ağladığı için
çeşmeye benzetilmiştir.*

Rāz-ı 'ışkum fāş kıldı eşk-i
çeşm-i hün-nihād

Yog-ımuş bu merdümān-ı çeşme
hergiz i timād

merdüme göstermez:

1. **merdüme göstermez:**--e, --
mez

Gazel 437
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık gözünün uyku
görmediğini söylemektedir.*

Fitne-i 'ālem-durur her dem o
zülf-i müşğ-bār
H'āb yüzün merdüme göstermez
ol çeşmi hūmār

merdüm-i çeşmüm:

1. **merdüm-i çeşmüm:**--üm
Gazel 121
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Göz bebeği II aşığın göz
bebekleri.*

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i gāltān aña

merdüm-i çeşümü:

1. **merdüm-i çeşümü:**--ü, --mi
Gazel 98
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Göz bebeği, insan, adam.

Eksük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Göreyim ki merdüm-i çeşümü
ber-hürdār ola

merdüm-i dānā:

1. **merdüm-i dānā:**
Gazel 429
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bilgili, arif kimse.

Dönelden kāmētüm çenge
gözüm yaşını tār itdüm
Kanı bir merdüm-i dānā cihānda
kıl ü kāl añlar

merdümlik it:

1. **merdümlik it:**
Gazel 91
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnsana yaraşır biçimde davranmak, insanlık etmek.

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabâ merdümlik it yâra haber
kıl dâyimâ

merdümlik itdi:

1. **merdümlik itdi:-di**

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

İnsana yaraşır biçimde davranmak, insanlık etmek.

Sine gülşen olalı dîdem akıdır
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pâş aña

mergüb:

1. **mergüb:**

Gazel 186

Mısra: 8

Hoş, güzel, makbul.

İlet kûy-ı nigâra cânı tuhfe
Ki yokdur cândan özge nesne
mergüb

merhabâ:

1. **merhabâ:**

Gazel 120

Mısra: 2

Geniş ve mamur yere geldiniz, rahat ediniz, hoş geldiniz □ anlamlarında bir esenleşme veya selamlaşma sözü.

İledürse büy-ı zülfünden behişte
bû şabâ
Ravzadan Rıdvân diye ehlen ü
schlen merhabâ

merhabâ evdür:

1. **merhabâ evdür:**

Gazel 41

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Hoş geldiniz" mânâsında ve âşinâlık makâmında el göğüse koyulup, misâfire hitâben denilen(söylenen)kelime.

Ya kaşuñdan tûr gönderseñ dile
Karşu çıkup cânum eydür
merhabâ

merhamet eyle:

1. **merhamet eyle:**

Gazel 241

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek, acımak.

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

merhem:

1. **merhemler:-ler**

Gazel 442

Mısra: 16

Merhem, ilaç.

Uşanur sanma Muhibbî tûr-i
ğamzeñden şehâ
Sine-i mecrûhına geldükçe
merhemler gelür

merhem cüdâ ola:

1. **merhem cüdâ ola:**

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Dermansız derde düşmek. 2)Beyitte yarayı iyileştirecek merhemin ondan uzak olması,bulunamaması.

Sineme gelmezse tûrûñ
görmezem râhat yüzün
Vây ol zahma ki üstinden ola
merhem cüdâ

merhabâ:

1. **merhabâ:**

Gazel 401

Mısra: 2

Hoş geldiniz; nazımda Ramazan ayına hitâben söylenir.

Yüzüñ aç kim cümle 'âlem
olalar şādān-ı 'iyd
Merhabâ kıl dōstum kim bu-
durur erkān-ı 'iyd

merkeb:

1. **merkeb:**

Gazel 204

Mısra: 10

Binek hayvanı, binilen şey.

|| Eşek.

Zevâde yok olupdur devr-i
menzil
Varılmaz menzile leng ola
merkeb

mersüm:

1. **mersüm:**

Gazel 103

Mısra: 8

*1)Anane,gelenek-görenek.
2)Resmedilmiş, resim olarak çizilmiş.*

Gel temâşâ eyle cânâ yine
göñlüm hânesin
Hûn-ıla mersüm bir tāk-ı
muğarnesdür baña

merve:

1. **merve:**

Gazel 4

Mısra: 9

Mekke'de bulunan hacıların sa'y vazifesini yerine getirdiği yerlerden biri.

Merve haqqı say-ile ger Kâbe
küyüñi tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

mesal:

1. **meşal:**

Gazel 49

Mısra: 8

Aydınlatıcı âlet. II. Lâmba, kandil. III. Ucunda ateş yanan değnek.

Bezm-i ğamda gel uyandur iy
dil âhuñ şemini
Âlemi rüşen kıılır hâcet degül
meşal saña

meşâm:

1. **meşâmına:-ı, -(n)a**

Gazel 259

Mısra: 11

Burun II Sevgili'den gelen kokuyu algılama yeri.

Ne sa'âdet eridür ol ki
meşâmına ire
Rûz-ı hicr içre iñen aña vişâli
nefañât

mescid:

1. mescide:-e

Gazel 166

Mısra: 3

Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Düşdi yolum bir aẓîne günü vardum mescide
Minber üzre hutbe-i hüsnüñ okur gördüm haṭîb

2. mescidde:-de

Gazel 171

Mısra: 7

Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Zâhir ola her yaña mescidde nâm-ı Aḥmedî
Minber üzre zikr ide nâm-ı şerîfûñ ger haṭîb

3. mescidi:-i

Gazel 177

Mısra: 1

Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Mescidi âteş kılam âh eylemekden iy ḥabîb
Minber üzre okuya ger âyet-i ḥüsnüñ haṭîb

4. mescid:

Gazel 263

Mısra: 6

Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Dilin yapsun yiter bu derdmendüñ

Degül ḥâcet yapa mescid
‘îmâret

5. mescidde:-de

Gazel 292

Mısra: 7

Mescit, Müslümanların vakit namazlarını kılmaları ve ibâdetlerini yerine getirmeleri için yapılan, içinde cuma ve bayram namazları kılınmayan minâresiz, minbersiz küçük câmi.

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî meyhâne
Bulımadum aradum dildârı kıldum cümle geşt

mescid ile minber:

1. mescid ile minber:

Gazel 424

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
İbadet edilen yer olan mescit ve imamın vaaz verdiği yüksek yer. Kutsal.*

Münkir olma süz-ı âh-ı ‘âşıkâ gel vâ ‘izâ
Korkaram bir şemmesi mescid ile minber yakar

mescide varup:

1. mescide varup:--e, --up

Gazel 394

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) mescitte peygamberin sorulması kastedilmektedir(aşık bağlamında).*

Ser-keştegân seni arar mescide varup
Sensin murâd ṭâlib-i cânân eger şadend

meseldür:

1. meeldür:-dür

Gazel 61

Mısra: 6

Atasözü, darb-ı mesel.

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden fâriğ ola dilber
Meeldür yâ n’içün dinmiş ki dilden yol var dil hâ

2. meeldür:--dür

Gazel 161

Mısra: 3

Atasözü, darb-ı mesel.

Ehl-i ışık olan meeldür kim akıldan dür olur
Pend-i nâşih istemez güş eylemez kavlı-i edîb

meşgûl oldı:

1. meşgûl oldı:--dı

Gazel 422

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Vaktini vermek, uğraşmak, oyalanmak.*

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine oldı meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki benge beñzer

meşhür:

1. meşhür:

Gazel 466

Mısra: 6

Herkes tarafından tanınan, şöhrat sahibi.

Mecnûn benüm bu ḥâletüm iz ‘ân idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ dâsitâni var

mesih:

1. mesih:

Gazel 352

Mısra: 1

Eliyle mesh etmek suretiyle hastaları tedavi ettiği için Hz. İsa’ya verilen unvanlardan biri.

Zinde kıldı niçe ‘ışık mürdesini hem çü mesih
Dirsem olmaya ‘aceb ben leb-i cânâna melih

mesihâ:

1. mesihâ:

Gazel 10

Mısra: 1

Ey Mesih! (Hz. İsa gibi olan).

Lal-i lebüne ger dir-isem n’ola Mesihâ
Bir gâmze ile öldürtüp eyler yine ihyâ

2. mesîhâ:

Gazel 140

Mısra: 10

*Ey Mesih! (Hazreti İsa) II
Ey sevgili!*

Ġamze-i hûn-rîzîdür alan
Muhibbî cânını
Mâni olma iy leb-i lâli Mesîhâ
bir yaña

mesîhâ-dem:

1. mesîhâ-dem:

Gazel 281

Mısra: 3

*Hız. İsa nefesli. II Nefesi,
mucize olarak ölüye hayat veren
Hız. İsa'nunki gibi güçlü, etkili ve
şifa verici olan (kimse).*

İy mesîhâ-dem ezilürken aña âb-
ı zülâl
Kanda bir ola leb-i la'lûn-ile
kand ü nebât

2. mesîhâ-dem:

Gazel 379

Mısra: 10

*Hız. İsa nefesli. II Nefesi,
mucize olarak ölüye hayat veren
Hız. İsa'nunki gibi güçlü, etkili ve
şifa verici olan (kimse).*

Döştlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
niğârumdan meded

mesken:

1. mesken:

Gazel 5

Mısra: 4

*(Ar. seken "ikâmet etmek,
oturmak"tan mesken) Oturulan,
ikâmet edilen yer, ev, konut,
ikâmetgâh.*

İñlerem tañbür-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i ğamda mesken oldı
güşe-i hicrân baña

mesken ider:

1. mesken ider:--e, --r

Gazel 279

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mesken tutmak, yerleşmek.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoğsa
sakın Lât

mesken iken:

1. mesken iken:--ken

Gazel 234

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Oturulacak yer, makam.

Ġaflet itme zulmet-i şebde uyan
añ yârûñı
Kesmedi zikrini Yûnus mesken
iken batn-ı hüt

mesken olursa:

1. mesken olursa:--ur, --sa

Gazel 253

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Mesken olmak, mekân
olmak.*

Eger hâk-i derûñ mesken olursa
Yiter dünyâda baña bu maķâmât

mesken viter:

1. mesken viter:--e, --r

Gazel 470

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliye yakın bulunma
şartıyla, aşığın konaklayacağı
yer.*

Döşüm küyuñ bu ben dil-
hasteye mesken viter
Bülbül-i bî-çäreye câ olmaga
gülşen viter

meskenüm vîrânelerdür:

1. meskenüm vîrânelerdür:--

üm, --ler, --dür

Gazel 308

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık harap
yerlerin hanesi
olduğunu, oralarda olduğunu
ifade etmektedir.*

‘Aşıkam vîrânelerdür
meskenüm Mecnûn-sıfat
‘Ayb olmasun idersem bâdir ü
divâr bağş

mesned:

1. mesnedi:-i

Gazel 365

Mısra: 5

*Güç ve destek alınan
kimse, dayanak.*

Cihânda her kişinüñ mesnedi
var
Baña yok ğayrı senden özge
mesned

2. mesned:

Gazel 365

Mısra: 6

*Dayanılan, güç ve destek
alınan şey, dayanak.*

Cihânda her kişinüñ mesnedi
var
Baña yok ğayrı senden özge
mesned

mesreb:

1. meşreb:

Gazel 209

Mısra: 10

*Yaratılış, huy, tabiat; içki
içilecek yer, meyhane II tekke.*

Muhibbî koma elden cäm-ı ışkı
Gerekmez rind olana illâ meşreb

mesreb-i 'ışk:

1. meşreb-i 'ışk:

Gazel 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) İbadetlerini
gösteriş için değil, saf kalp ile
yapan, sufi görünümlü asıl
aşıklar kastedilmektedir.*

Meşreb-i zâhid-ile meşreb-i
'ışk bir mi olur
Hiç deryâ suyına beñzeyeye mi
mâ-i Furât

mesreb-i zâhid-ile:

1. meşreb-i zâhid-ile:--ile

Gazel 259

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) Dini sadece
gösteriş olarak gören ve buna
göre davranan kaba, sofu
kimseler kastedilmektedir.*

Meşreb-i zâhid-ile meşreb-i
'ışk bir mi olur

Hîç deryâ suyına beñze mi
mâ-i Furât

mesrûr:

1. mesrûr:

Gazel 4

Mısra: 2

Sevinçli. mutlu. sürurlu.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

2. mesrûr:

Gazel 4

Mısra: 2

Sevinçli, mutlu, şen.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likâ
Hâtırum mesrûr olur âlem tolar
cümle ziyâ

mest:

1. mesti:-i

Gazel 13

Mısra: 10

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

İçeli rûz-ı ezel cām-ı maḥabbet
cûrasın
Kim göre mesti ḥarâbam didi ol
kanzil baña

2. mest:

Gazel 244

Mısra: 4

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Herkesûn bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
daḥı aḡlar mest

3. mest:

Gazel 244

Mısra: 6

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Gonca mey içmiş yasagin
tutmamış şâh gülûn
Kokuban aḡzin şabâ didi bu ḥöd
evkâr mest

4. mest:

Gazel 289

Mısra: 1

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

'Ârızuñda zülfüni gördüm senüñ
iy yâr mest
Ḥâk dimişler günde yatsa olur-
ımış mâr mest

5. mest:

Gazel 289

Mısra: 4

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Pâ-bürehne 'âşîkam ben la'li
şevkine müdâm
İstemeñ benden selâmet
olmışam bî-'âr mest

6. mest:

Gazel 289

Mısra: 6

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Gül gül olmuş ḥaddi beñzer
kanumı nüş eylemiş
Baḡrumı ister kebâb ol gözleri
ḥunḥ'âr mest

7. mest:

Gazel 289

Mısra: 8

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Ben degülem yalunuz 'ışkuñla
sergerdân senüñ
Bunca yıl serkeşte durur
künbed-i devvâr mest

8. mest:

Gazel 289

Mısra: 12

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Büy-ı zülfüñden hevâ başında
var servüñ meger
Raḡşa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

9. mest:

Gazel 289

Mısra: 14

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Bir kadeḥ nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelîb
Büy-ı güldendür hemîşe bülbül-
i gülzâr mest

10. mest:

Gazel 289

Mısra: 16

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tâ kıyâmet gözine
her bâr mest

11. mest:

Gazel 289

Mısra: 18

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz ṭaleb
Bu Muḥibbî çünki oldu 'âşîk-ı
dîdâr mest

12. mest:

Gazel 293

Mısra: 2

*(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.*

Olmuşam cām-ı lebüñden ben
senüñ iy yâr mest

Nitekim bŷy-1 gŷl ile bŷlbŷl-i
gŷlzâr mest

13. **mest:**

Gazel 293

Mısra: 6

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.

Sırr-ı 'ışkı fâş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını
izhâr mest

14. **mest:**

Gazel 293

Mısra: 8

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.

La 'lŷni aŷdum ferahdan yok
yire kan agladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

15. **mestem:-em**

Gazel 333

Mısra: 5

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.

Şarâb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir
bŷseñ istersem
Katı dŷvânedŷr gŷñlŷm aña
kalma geçenden geç

16. **mestiyem:-i, -y, -em**

Gazel 382

Mısra: 5

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş; (Tas.)
Sekrân, aşkın, âşîğın bütün
varlığına hâkim olması.

La 'l-i nâbuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hŷsnŷñ hâkı
Kâfirem ger eyler-istem bâde-i
hâmrâyı yâd

17. **mest:**

Gazel 14

Mısra: 11

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir

duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş.

Câm-ı laŷñ sun lebŷñden beni
mest eyle didŷm
Didi çemsi hŷşm-ıla mestâne
sŷylersin baña

mest eyle:

1. **mest eyle:**

Gazel 302

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Kendinden geçirme / aklını
başından alma.

Rŷz-ı maşşerde dağı ayılmayam
Olmuşam câm-ı lebŷñden eyle
mest

mest eylesŷn:

1. **mest eylesŷn:--sŷn**

Gazel 244

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmak, kendinden
geçmek.

Bildiler dŷvâne gŷñlŷm saña
'âşık oldugın
Cŷnbişinden bellŷdŷr biñ
eylesŷn inkâr mest

mest evleven:

1. **mest evleyen:--ye, --n**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sarhoş etmek | kendinden
geçirmek, hayran bırakmak.

Lal-i nâbı şevkîdür her dem beni
mest eyleyen
Görelî hâttı gŷbârın olmuşam
hayrân aña

mest geçinŷr:

1. **mest geçinŷr:--in, --ŷr**

Gazel 295

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı) aklı başından
gitmiş, kendinden geçmiş halde
bulunmak.

Şevk-i lebŷñle mest geçinŷr
cŷmlesi mŷdâm

Ger şeyh-i şehri zâhid görŷnŷr
mey-perest

mest ola:

1. **mest ola:--a**

Gazel 215

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı aklı başından
gitmiş, sarhoş olmuş (kimse).

Gitmesŷn dilden Muhibbî
dâyimâ medh-i Resŷl
Okıdukça dil ferah bula vŷ
cânŷñ ola mest

2. **mest ola:--a**

Gazel 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk, sevgi, zevk vb. bir
duygudan dolayı aklı başından
gitmiş, sarhoş olmuş (kimse).

Çŷn ider ebrŷların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

mest olalar:

1. **mest olalar:--a, --lar**

Gazel 318

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Kendinden geçercesine haz
duymak mânasında "mest
olmak" şeklinde kullanılır.

Mŷftŷ vŷ vâ'iz mŷderris cŷmlesi
mest olalar
İtseler la 'l-i lebŷñ keyfiyyetin
cân-ıla bağ

mest oldı:

1. **mest oldı:--dı**

Gazel 244

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kendinden geçmek, sarhoş
olmak.

İçmeden dil leblerŷñden oldı
çŷn iy yâr mest
Bŷy-1 gülden nite kim bŷlbŷl
olur her bâr mest

2. **mest oldı:--dı**

Gazel 295

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zür ola ki şevk-ile oldı
ziyâde mest

3. **mest oldı:--dı**
Gazel 238
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Bu Muhibbî haşre dek huşyâr
olmazsa ne tañ
Bâde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

4. **mest oldı:--dı**
Gazel 322
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'is

mest oldum:

1. **mest oldum:--du, --m**
Gazel 463
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayran olmak, kendinden geçmek.

Lebüñ öpdükçe gâyet mest
oldum
Didüm el-ħağ mey-i gülgüna
beñzer

mest olmasa:

1. **mest olmasa:--ma, --sa**
Gazel 357
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Kendinden geçmek, bayılmak.

Bir nefes mest olmasa hicrân
ğamı eyler helâk
Anuñıçun bu Muhibbî nüş ider
ekşer kadeh

mest olmaya:

1. **mest olmaya:--ma, --y, --a**
Gazel 289
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmayan (kimse). II
Aşkın sarhoşluğuyla kendinden geçmeyen kişi.

Meclisünde şem'î gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nâr mest

mest olmuş:

1. **mest olmuş:--mış**
Gazel 244
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

İy Muhibbî yaşuñı sen de akıt
cûlar gibi
Yok qarârı suyuñ olmış 'âşık-ı
dîdar mest

mest olmuşam:

1. **mest olmuşam:--mış, --am**
Gazel 293
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Olmuşam cām-ı lebüñden ben
senüñ iy yâr mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülgâr mest

mest olsa:

1. **mest olsa:--sa**
Gazel 487
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Deyim**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymâne
olur

2. **mest olsa:--sa**
Gazel 264
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Ĥançer çekerse katlüme ĥünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kıyıl olur olsa kişi
mest

mest olup:

1. **mest olup:--up**
Gazel 200
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarâb-ı nâzdan
Mâ-ħazar ben daĥı itdüm
bagrumı cānâ kebâb

2. **mest olup:--up**
Gazel 213
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

Gözlerüñ çün mest olup içmiş
şarâb-ı nâzdan
Mâ-ħazar ben daĥı cānâ
eyledüm bagrum kebâb

mest olur:

1. **mest olur:--ur**
Gazel 244
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutuluktan ve zevkten sarhoş olmak, kendinden geçmek.

İçmeden dil leblerüñden oldı
çün iy yâr mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bâr mest

2. **mest olur:--ur**
Gazel 293
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammâ ki ben
İçeli 'ışkuñ şarâbın oluram her
bâr mest

mest oluram:

1. **mest oluram:--ur, --am**
Gazel 293
Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

Her kişi cām-ı mül-ile mest olur
ammā ki ben
İçeli 'ışkuñ şarābın oluram her
bār mest

mest olur-ımsı:

1. **mest olur-ımsı:--ur, --mış**

Gazel 289

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşk veya zevkten dolayı kendinden geçme,mutlu olma hali.

‘Arızuñda zülfüñi gördüm senüñ
iy yār mest
Hāğ dimişler günde yatsa olur-
ımsı mār mest

mest ü harāb:

1. **mest ü harāb:**

Gazel 202

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş ve harap.

Sākıyā sun bir kadeh hicrān beni
hāk itmedin
Çün harāb eyler olayın bārī ben
mest ü harāb

mest ü harāb ola:

1. **mest ü harāb ola:--a**

Gazel 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendinden geçmiş ve perişan olmak.

Kim vara meyhānelerde eline
ala şarāb
Ayb kılmañ ger ola şām u seher
mest ü harāb

mest ü harābāti:

1. **mest ü harābāti:**

Gazel 166

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendinden geçmiş ve viran halde olan kişi,aşık.

Her ki āşıkdur ezal mest ü
harābāti olur

Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n’eyler edib

mest ü harābāti olup:

1. **mest ü harābāti olup:--up**

Gazel 242

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendinden geçmiş ve viran halde olan kişi,aşık.

O olup mest ü harābāti maḥabbet
cāmını nüş it

Hüm-ı mey-hāne-veş her dem
safādan kaynayup cüş it

mestān beni bilmez mi hīç:

1. **mestān beni bilmez mi hīç:--
i, --mez, --mi**

Gazel 345

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1) *Aşık mecliste*

mahmurlaşmış içki dağıtan kişi benim meclise devam ettiğimi bilmez mi demektedir. 2)Aşık sevgiliyi kastederek beni bilmez mi demektedir.

Bu Muḥibbī göz şarābından
kadehler kıldı pür
Bagrını kıldı kebāb mestān beni
bilmez mi hīç

mestāne:

1. **mestāne:**

Gazel 14

Mısra: 12

Kendinde olmayan II aklı başında olmayan.

Cām-ı laüñ sun lebüñden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestāne
söylersin baña

mestāne geçüp:

1. **mestāne geçüp:--üp**

Gazel 225

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoşcasına. Sarhoş bir kimseye yakışır surette.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

2. **mestāne geçüp:--üp**

Gazel 265

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoşcasına. Sarhoş bir kimseye yakışır surette.

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

mestāne oldum:

1. **mestāne oldum:--du, --m**

Gazel 276

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş olmak, kendinden geçmek.

İy Muḥibbī ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestāne
oldum ‘ākıbet

meste uyup:

1. **meste uyup:--e, --up**

Gazel 315

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sarhoş ve kendinden geçmiş halde bulunanlara uymak kastedilmektedir.

Mey yirine hūnuñ içse
ğamzesinden sormagıl
Meste uyup eylemek lāyık degül
huşyār baḥş

mest-i çeşmi:

1. **mest-i çeşmi:--i**

Gazel 477

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gözlerinin sarhoşu.

Mest-i çeşmi her kaçan görse
diler kanum içe
Hānçeri gitmez elinden dāyım
işi kındür

mest-i ‘ışkam:

1. **mest-i ‘ışkam:--a, --m**

Gazel 440

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk sarhoşu (Aşık).

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
divânedən
Mest-i 'ışkâm kendüzüm
bilmem niçe virem haber

mest-i lâ-ya'kıl:

1. **mest-i lâ-ya'kıl:**
Gazel 484
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aklı başından gitmiş
sarhoş.*

Bir kadeh her kim ki nüş itdi
maḥabbet cür'asın
Mest-i lâ-ya'kıl olup dehr içre
her dem hū çeker

mest-i mey-i engür olam:

1. **mest-i mey-i engür olam:--a, --m**
Gazel 292
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Üzüm şarabının sarhoşu
olmak.*

Zāhidā sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem cām-ı maḥabbet
cür'asın rüz-ı elest

mestür ide:

1. **mestür ide:--e**
Gazel 179
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gizlemek, saklamak,
kusurları örtmek.*

Zülfünü ref eyle göster gül
cemālün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn nikāb

mesūd olup:

1. **mesūd olup:--up**
Gazel 165
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Saadete ermek, bahtiyar
olmak.*

Āsitānunda yüzümü eyledüm
çün ben türāb
Ṭālīüm mesūd olup kapuında
oldı feth-i bâb

metā:

1. **metān:--m**
Gazel 118
Mısra: 9
Varlık, sermaye.

Cevher-i vaşlı metān sorma her
nā-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmuşam şarrāf aña

metā'-ı büsesinün:

1. **metā'-ı büsesinün:--s, --i, --nün**
Gazel 384
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Değerli öpücük(sevgili
bağlamında).*

Cān naḫd-i ile gördi ki ben
olmuşam ḥarīd
İtdi metā'-ı büsesinün kıymetin
mezīd

metā'-ı büseve:

1. **metā'-ı büseve:--y, --e**
Gazel 474
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öpücük zamanı.

Cān-ıla kimdür metā'-ı büseve
dirken ḥarīd
Bu ācebdür her kaçan olsam
ḥarīdār incinür

meta'-ı 'ışkına:

1. **meta'-ı 'ışkına:--ı, --n, --a**
Gazel 322
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıymetli,değerli aşk.

İdüp Mecnün Muḥibbī'ye
vaşıyyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vāriş

metā'-ı vaşla:

1. **metā'-ı vaşla:--a**
Gazel 455
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma sermayesi, malı.

Naḫd-i cān-ıla metā'-ı vaşla
oldum müştērī
Didiler olmaz bahā ol gevher-i
nā-yābdur

metā'-ı vaşluña:

1. **metā'-ı vaşluña:--u, --n, --a**
Gazel 417
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgiliye) Kavuşma
serveti.*

Naḫd-i cān-ıla metā'-ı vaşluña
oldum ḥarīd
Gel ḫabūl it çünki yokdur cān-ıla
serden lezīz

metn-i hüsnü:

1. **metn-i hüsnü:--i**
Gazel 152
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel,kaftiyeli metin.

Yazdı debīr-i çarḫ Muḥibbī
varaḫlara
Şerḫ oldı metn-i hüsnü tamām
oldı bir kitāb

metn-i hüsnünde:

1. **metn-i hüsnünde:--ü, --n, --de**
Gazel 269
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin güzellik hattı.

Şu'le virdi metn-i hüsnünde
senün Nūr āyeti
Geldi ḫattün yazdı tefsīr eyledi
anı dürüst

metn-i hüsnüne:

1. **metn-i hüsnüne:--ü, --n, --e**
Gazel 207
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
güzelliğinin yazılı olduğu
belgeler kastedilmiştir.*

Metn-i hüsnüne şahā ḫattün
yazaldan ḫāşıye
Faşl u bābın okudum didüm ki
ḫatm oldı kitāb

me'vā:

1. **me'vā:**
Gazel 119
Mısra: 14
Üçüncü cennetin adı.

Seg-i Leylî ne yirde itse menzil
Hâkîkat ol-durur Mecnûn'a
me'vâ

mevc:

1. **mevc:**

Gazel 81

Mısra: 3

*Dalga II Mutlak varlığın
(Tanrı'nın, manevi dünya)
maddi dünyadaki tecellisi;
vahdet denizinin dalgası.*

Ursa deryâyı hâvâdi mevc
gitmem bir yaña
Keşti-i işkuñ bi-hamdi'llâh ki
lengerdür baña

mevc urdu:

1. **mevc urdu:--dı**

Gazel 60

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalga vurmak.

Dokunup bād-ı âhumdan yaşum
deryâsı mevc urdı
Kalup dil zevrakı anda görünmez
aña sâhîlhâ

2. **mevc urdu:--dı**

Gazel 457

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

Gözlerüm bahırına bak âh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla
sevdâya düşer

mevc urur:

1. **mevc urur:--ur**

Gazel 448

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dalgalanmak.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şişe-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülğündür

mevc urursa:

1. **mevc urursa:--ur, --sa**

Gazel 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)

*dalgalanmak,denizin kabarıp
üste gelmesi kastedilir.*

Bahr-ı gam mevc urursa eyle
hemân
Keşti-i mey eyle kenârı taleb

**mevlâye fe-kem tektül ayneke
katilâ:**

1. **mevlâye fe-kem tektül**

ayneke katilâ:

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mevla'm gözlerin ne kadar
çok katili öldürür.*

Ben hastayı gamzeñ niçe bir
öldürdi iy döst
Mevlâyife-küm tahtül ayneke
katilâ

mevlâ:

1. **mevlâ:**

Gazel 86

Mısra: 5

*13. yüzyılda yaşamış
Mevlana Celaleddin Rumi'nin
görüşleri ve tasavvufi
düşünceleri üzerine, kendisinin
ölümünün ardından gelişen
tarikata mensup derviş.*

Rakşa girem döne döne Mevlâ
gibi
Ol âsitâna varmaga ger feth-i
bâb ola

mevzün:

1. **mevzün:**

Gazel 486

Mısra: 10

Ahenkli, düzgün, biçimli.

Müdde'î bilmez Muhibbî
nüktesini añlamaz
Tab'-ı mevzün olıcak şî'ri dağı
mevzün çeker

mey:

1. **mey-ile:--ile**

Gazel 189

Mısra: 5

İçki, şarap, bâde.

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

2. **mey:**

Gazel 249

Mısra: 1

İçki, şarap, bâde.

Mey in'âm eylese pîr-i harâbât
Ele al sâkî fi't-te'hir âfât

3. **mey:**

Gazel 309

Mısra: 4

İçki, şarap, bâde.

Gülğün meye ta'nı ko iy şüfî-i
hod-rû
Mey 'âşıka sunuldi ezel saña
müselles

4. **mey:**

Gazel 322

Mısra: 4

İçki, şarap, bâde.

Gözüm mest oldı diler kanum
içe
Olur mey fitneye elbette bâ'is

5. **mevdür:--dür**

Gazel 347

Mısra: 10

İçki, şarap, bâde.

Gam kilidi açılır mı bu
gönülünden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña mevdür
miftâh

6. **mey:**

Gazel 353

Mısra: 11

İçki, şarap, bâde.

Mey mehekdür kişinüñ içerisin
taşra klur
Nik ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kadeh

7. **mey:**

Gazel 356

Mısra: 3

İçki, şarap, bâde.

Zevk ehlinüñ katında şu kim
mey şabûh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
gîdâ-yı rûh

mey hürmetinden:

1. **mey hürmetinden:--i, --n, --den**

Gazel 315

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşk şarabına
yahut sohbeteye duyulan saygı ve
sevgi kastedilmektedir.

Zâhidâ mey hürmetinden
eyleme her bâr baḡ
Ebleh olma sakla şöbet
hürmetin biñ zâr baḡ

mev içdi:

1. **mev içdi:--di**
Gazel 228
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bade içmek.

Mev içdi yüzi eyledi ol dem
‘arâk izhâr
Didüm ki gelür verde ‘arâk
bulsâ harâret

mev içen:

1. **mev içen:--e, --n**
Gazel 347
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap içen, içki içen kimse.

Yüri ta ‘n eyleme zâhid mey içen
‘âşîka gel
‘Avn-i Haḡ olmayıcak assı
mıdır zühd ü şalâh

mev içmeyem:

1. **mev içmeyem:--me, --y, --e, -
-m**
Gazel 357
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mecliste sunulan şarabı
içmek istememek
kastedilmektedir.

İçmeyem mey ger baña hürşid
ola enver kadeḡ
Meclis içre kim meger ele ala
dilber kadeḡ

mev içmiş:

1. **mev içmiş:--miş**
Gazel 244
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sarhoşluk verici
şarap içmek kastedilmiştir.

Ḡonca mey içmiş yasagın
tutmamış şâh gülün

Kokuban agzın şabâ didi bu hōd
evkâr mest

mev ü mahbûbdan:

1. **mev ü mahbûbdan:--dan**
Gazel 414
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap ve güzel sevgiliden.

‘İşka tolaşdı gönül dönmez mey
ü mahbûbdan
Zâhidâ itmez eşer baña nasîhat
kılma pend

mev virine:

1. **mev virine:--i, --ne**
Gazel 212
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap yerine.

Çeşm-i mahmûri içelden mey
yirine kanumı
Sine tennürında itdüm ben dahı
bagrum kebâb

mev virine kanum içse:

1. **mev virine kanum içse:--i, --
n, --e, --u, --m, --se**
Gazel 443
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşğın
kanım şarap diye içmesi
kastedilmektedir.

Mev yirine kanum içse tañ
mıdır ol çeşmi mest
Mâh-rûlar hün-ı ‘âşîk dökmede
bî-bâkdür

mevdan:

1. **mevdâna:--a**
Gazel 14
Mısra: 13
1. Geniş yer, açıklık, saha.
2. savaş alanı. 3. yarışma, oyun
yeri.

Zülfî çevgânına top it başuñı
mevdâna gel
Çün Muḡıbbî kendüñi merdâne
söylersin baña

2. **mevdân:**
Gazel 85
Mısra: 6
1. Bir şeyin, bir hususun

ortaya döküldüğü, cereyan ettiği
yer. II 2. Dünya.

Terk-i cân kıl iy dil-i şüride ger
şemşîr-i âşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydân cüdâ

3. **mevdânuma:--um, --a**
Gazel 308
Mısra: 4
1. Bir şeyin, bir hususun
ortaya döküldüğü, cereyan ettiği
yer. II 2. Dünya.

Pehlevânâ ‘aşrda tîḡ-ı
zebânımla bugün
Kim gele mevdânıma itmeye
bir miḡdâr baḡ

mevdân içinde:

1. **mevdân içinde:--n, --de**
Gazel 195
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meydan içinde, ortalıkta.

Zülfini kaçan elde o çevgâna
beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de
eyle top

mevdân vireyim:

1. **mevdân vireyim:--e, --yim**
Gazel 110
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olumlu bir olay ya da
durumun gerçekleşmesine
mekan ve zaman vermek, izin
vermek.

Zülf-i şeb-dîzi öñine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim mevdân aña

mevdân virmişem:

1. **mevdân virmişem:--em**
Gazel 38
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Bir şeylerin yapılmasına
fırsat ve izin vermek.

Zülf-i şeb-dîz-ile koşdum bu
yaşum gülgünüm
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem mevdân aña

mevdāna:

1. mevdāna:--a

Gazel 278

Mısra: 8

1. *Bir şeyin, bir hususun ortaya döküldüğü, cereyan ettiği yer. II 2. Dünya.*

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başuñı
mevdāna ilet

mevdān-ı hüsn içre:

1. mevdān-ı hüsn içre:--ç, --re

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bütün tazelerin toplandığı
güzellik meydanı içerisinde en
güzel olanın sevgili olduğu
kastedilmiştir.*

Hâlini top eylemiş mevdān-ı
hüsn içre nigâr
Zülfini almış ele tâ kim ura
çevgân aña

2. mevdān-ı hüsn içre:

Gazel 414

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzellik meydanının içerisi
kastedilmektedir.*

Zülfi çevgânın alup mevdān-ı
hüsn içre nigâr
Bir bölük bi-çâreler üzre yine
saldı semend

mevdān-ı işk içre:

1. mevdān-ı işk içre:--re

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk meydanında.

Zülfi çevgânı elinde görse dil
bir yâr-ı hûb
Ol zamân mevdān-ı işk içre ider
başını top

mevdān-ı işka:

1. mevdān-ı işka:--a

Gazel 475

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk meydanı.

Çevgân-ı zülfe itdi Muhibbî
başını top
Meydān-ı işka kim gire cânı
fedâ olur

mevdān-ı işkuñda:

1. mevdān-ı işkuñda:--u, --n, --da

Gazel 182

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşk

*meydanı, sevgili uğruna
savaşılan yer.*

Başımı top eyledüm mevdān-ı
işkuñda senüñ
Esb-i nâz üzre elüñde zülf-i
çevgānuñ görüp

mevdān-ı ivd:

1. mevdān-ı ivd:

Gazel 401

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bayram yeri.

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
mevdān-ı ivd

mevdān-ı mahabbetde:

1. mevdān-ı mahabbetde:--de

Gazel 309

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk meydanı.

Meydān-ı mahabbetde Muhibbî
gibi şîr ol
Rübâh oluban şüfi şîfat olma
muħanneş

mevdān-ı rifatde:

1. mevdān-ı rifatde:--de

Gazel 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*1)Yüksek meydan. 2)Büyük
rütbe sahibi olmak, alışan
olmak.*

Bugün mevdān-ı rifatde
murāduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemānın
anı kurduñ tut

mevgün:

1. mevgün:

Gazel 485

Mısra: 6

*Şarap renkli l kırmızı; leb
bağlamında sevgili.*

Hün-bahādur ğamzesi öldürdüğü
dil-ħasteye
Bāde içse kaçre-i la'1-i lebi
mevgün tamar

mevgün kadeh:

1. mevgün kadeh:

Gazel 355

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şarap renkli (kırmızı)

kadeh.

Yiryüzi kanlu yaşumla lāle reng
oldı yine
Öpeli hoşka dehānım dilberüñ
mevgün kadeh

mevhāne:

1. mevhāne:

Gazel 18

Mısra: 5

1. İçki içilen yer. 2. mec.

İlahi aşk; tekke, dergâh.

Sifâl-ı köhne rindāna yiter
mevhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öñinde
cām-ı Cem peydâ

2. mevhānede:--de

Gazel 292

Mısra: 7

*İçinde şarap vb. içkiler
içilen ve satılan yer.*

Gâh mescidde gehî deyr ü gehî
mevhānede
Bulımadum aradum dildârı
kıldum cümle geşt

mevhāne küncinde:

1. mevhāne küncinde:--i, --n, --de

Gazel 319

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhane köşesi.

Bir gedâ mevhāne küncinde
Muħîb ger cām içe
Eylese tañ mıdur ol Cemşîd ü
Kârün-ıla bahş

mevhânelerde eline şarâb ala:

1. meyhânelerde eline şarâb
ala:--ler, --de, --i, --ne, --a

Gazel 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Meyhanelerde şarap
kadehi tutmak, içki içmek.*

Kim vara meyhânelerde eline
ala şarâb
Ayb kılmañ ger ola şâm u seher
mest ü ħarâb

mev-h'ör:

1. mev-h'ör:

Gazel 261

Mısra: 10

*Şarap içen, sarhoş, ayyaş,
mest.*

Oldı Muhibbî cür'â-keş-i câm-ı
meygede
Mev-h'ör olanuñ âhir olur adı
mey-perest

mev-h'öra rinde:

1. mev-h'öra rinde:--a, --e

Gazel 248

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içen rindler.

Mev-h'öra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ħod
perest

mev-i gülgün:

1. mev-i gülgün:

Gazel 462

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gül renkli şarap, Kırmızı
şarap.*

La'l-i nâbuñ yâdına her dem
gözümünden ħün akar
Sanasın bezm-i maĥabbetde
mey-i gülgün akar

mev-i gülgüna:

1. mev-i gülgüna:--a

Gazel 463

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül renkli şarap.

Lebüñ öpdükçe ġâyet mest
oldum
Didüm el-ĥaĥ mey-i gülgüna
beñzer

mev-i nâb:

1. mev-i nâb:

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hâlis, saf şarap II samimi
aşk.*

Lal-i dildâra Muhib
beñzedügiçün mey-i nâb
Bezm-i şevĥ içre düşürmez anı
elden zurefâ

2. mev-i nâb:

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hâlis, saf şarap II samimi
aşk.*

Mey-ile hoş olur âvâzi çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

mev-i nâb-ıla:

1. mev-i nâb-ıla:--ıla

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf şarap.

Jeng-i ġam dutdı gönül âyinesini
berü sun
Sâkiyâ çün mey-i nâb-ıla olur
ġalbe cilâ

mev-i pîr-i devr:

1. mev-i pîr-i devr:

Gazel 220

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Meyhanenin baş kişisinin
sunduğu şarap. 2)Pîr-i mugan.
Baş keşiş.*

Sundı bir ġam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılır kerâmet

mevl:

1. meyli:--i

Gazel 490

Mısra: 10

*(Bir kimseye veya bir şeye)
Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka
göstermek, istek ve arzu
duymak.*

Sen perî-rüyı Muhibbî itdi
efsün-ıla râm
Sihrdür beñzer kelâmuñ meyli
sen sâhirdedür

2. meyl:

Gazel 480

Mısra: 10

*(Bir kimseye veya bir şeye)
Yönelmek, sevgi, ilgi, alâka
göstermek, istek ve arzu
duymak.*

Bakma Muhibbî ħüba dilersen
selâmeti
Zîrâ ki meyl kişide evvel
görüştür

mevl eyledi:

1. meyl eyledi:--di

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Bir kimseye veya bir şeye)
Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka
göstermek, istek ve arzu
duymak.*

Bilmezem ġamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fî'l-ĥâl aña

2. meyl eyledi:--di

Gazel 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Bir kimseye veya bir şeye)
Yönelmek, sevgi, ilgi, alaka
göstermek, istek ve arzu
duymak.*

Bakmadı yaşuma evvel nite kim
kan agladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bârum görüp

mevl eyler-ise:

1. meyl eyler-ise:--r, --i, --se

Gazel 431

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eğilmek, gönül vermek.

Meyl eyler-ise gendüm ĥâlüñe
dil ne tañ

Cennetden Âdem'i çıkaran
çünkü dânedür

mevl ider:

1. **mevl ider:** -e, -r

Gazel 54

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül bağlamak, istek ve
arzu duymak, yönelmek.*

Dil murgı gördi dâne-i hâlünü
mevl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfün
duzâğ ola

2. **mevl ider:** -de, --r

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül bağlamak, istek ve
arzu duymak, yönelmek.*

Döştlar âğyârı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

mevl iderse:

1. **mevl iderse:** -e, --r, --se

Gazel 481

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül vermek, yönelmek.

Meyl iderse gözlerüm yaşına yâr
olmaz 'aceb
Çünkü qadrini bilür her biri bir
dür-dânedür

mevl ideyim:

1. **mevl ideyim:** -e, --y, --im

Gazel 309

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Arzulamak, yönelmek, istem
ek.*

Dünyâya bugün meyl ideyim
dime haşâdur
Dil hânesini eyleme iy döst
mülevves

mevl itdük:

1. **mevl itdük:** --dük

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevilene

*yönelmek, arzu duymak
kastedilmiştir.*

Lebi şeftâlisin gördük dil ü cân-
ıla meyl itdük
Elün sunma hâzer eyle önünde
çâhdur gâbgab

mevl itme:

1. **mevl itme:** --me

Gazel 323

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Gönül vermek, eğilim
göstermek.*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyma
Fenâdur âhîri meyl itme gülden
hem dikenden geç

mevl itmezem:

1. **mevl itmezem:** -mez, -em

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Eğilim göstermek,
yönelmek.*

Taht-ı Keykâvüs ü mâl-ı
Husrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânuñda
müyesserdür baña

mevli cânadur:

1. **mevli cânadur:** --i, --a, --dur

Gazel 472

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin amacının aşğın
canını almak olduğu
kastedilmektedir.*

Gönlümü aldı kaşdı yine şimdi
cânadur
Kanımı içdi hünî gözi meyli
cânadur

mev-perest:

1. **mev-perest:**

Gazel 261

Mısra: 10

Devamlı şarap içen.

Oldı Muhibbî cür 'â-keş-i câm-ı
meygede
Mey-h'ör olanuñ âhîr olur adı
mey-perest

2. **mev-perest:**

Gazel 248

Mısra: 8

*İçkiyi taparcasına seven II
Sevgili.*

Mey-h'öra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü hod
perest

mev-perest görünür:

1. **mev-perest görünür:** --ün, --ir

Gazel 295

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Şaraba aşırı derecede
düşkün olan, sürekli olarak
şarap içen biri gibi görünmek.*

Şevk-i lebüñle mest geçinür
cümlesi müdâm
Ger şeyh-i şehîr ü zâhid görünür
mey-perest

mev-perest olur:

1. **mev-perest olur:** --ur

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Şaraba aşırı derecede
düşkün, sürekli olarak şarap
içen, sarhoş olmak.*

Her kim ki göre lalüñi ol mey-
perest olur
Mîr ü gedâ vü bay u fakîr ü
civân ü şeyb

mevve:

1. **mevveler:** -ler

Gazel 420

Mısra: 1

Meyve, yemiş.

La 'lün bitüre söz-ile ger
meyveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

mezheb-i:

1. **mezheb-i:**

Gazel 350

Mısra: 1

*Gidilen, benimsenen yol //
Bir dinin görüş, yorum ve
anlayış ayrılıkları sebebiyle
ortaya çıkan kollarından her
biri.*

Mezheb-i pîr-i muğândur hem
dahı deyr-i mesîh
Bâde haqqında helâl dinmiş
degül ammâ şahîh

mezîd itdi:

1. **mezîd itdi:--di**
Gazel 384
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çoğalmak,artmak.

Cân naqdi ile gördi ki ben
olmuşam harîd
İtdi metâ'-ı büsesinüñ kıymetin
mezîd

mezîd kılusun:

1. **mezîd kılusun:--sun**
Gazel 97
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artturmak.

Bu-durur dâyim Muhibbî'nün
duâsı rûz u şeb
Raḥmetin günden güne kılusun
mezîd Raḥmân aña

mezra-ı dilde:

1. **mezra-ı dilde:--de**
Gazel 84
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül mezrası, gönül
tarlası.*

Saçalıdan mezra-ı dilde
maḥabbet toḥmını
Dûd-ı âhum ebr olup göz yaşı
bârândur baña

2. **mezra-ı dilde:--de**
Gazel 115
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gönül mezrası, gönül
tarlası.*

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
maḥabbet toḥmını
Ebr-i âhumdan ne tañ yagdursa
ger bârân şabâ

mi:

1. **midür:--dür**
Gazel 4
Mısra: 5
"Mi" soru edati.

Cidd ü cehd-ile nigâra didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidâ eydür ki illâ
mâ-saâ

2. **mi:**
Gazel 6
Mısra: 4
"Mi" soru edati.

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruḥları arz
itmeye imân aña

3. **mi:**
Gazel 11
Mısra: 1
"Mi" soru edati.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhi saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şeḥgâhı saña

4. **mi:**
Gazel 16
Mısra: 7
"Mi" soru edati.

Şâhid degül mi işkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

5. **mi:**
Gazel 16
Mısra: 8
"Mi" soru edati.

Şâhid degül mi işkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

6. **mi:**
Gazel 22
Mısra: 6
"Mi" soru edati.

İy kemân ebrü alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zaḥm-ı peykân olmaya

7. **mi:**
Gazel 53
Mısra: 2
"Mi" soru edati.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola

Âşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

8. **mi:**
Gazel 54
Mısra: 2
"Mi" soru edati.

Her kim ki seyr-i lâle-ruḥundan
ırag ola
Anuñ aceb mi sînesi toptolu dâğ
ola

9. **mi:**
Gazel 145
Mısra: 4
"Mi" soru edati.

Azm kıldum küy-ı yâra vâlih ü
ḥayrân şıfat
Giderem âb-ıla ḥâküm mi
çeküpdür yâ naşîb

10. **mi:**
Gazel 180
Mısra: 6
"Mi" soru edati.

Aceb ḥaddün mi bu yâḥûd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

11. **mi:**
Gazel 9
Mısra: 10
"Mi" soru edati.

Çünkü Muhibbî küy-ı maḥabbet
gedâsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

12. **mi:**
Gazel 11
Mısra: 6
"Mi" soru edati.

Korkaram âhi tutup âşıkларуñ
ḥatṭuñ gele
Koya mı zulmuñı hiç mazlumuñ
Allâh'ı saña

13. **mısın:--sın**
Gazel 11
Mısra: 2
"Mi" soru edati.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhi saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şeḥgâhı saña

14. mı:

Gazel 12

Mısra: 2

"Mı" soru edatı.

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

15. mı:

Gazel 12

Mısra: 8

"Mı" soru edatı.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
mağabbet toğmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārân aña

16. mı:

Gazel 22

Mısra: 8

"Mı" soru edatı.

Bâğ ara gül ârižuñ zıkr itseler iy
gönca-fem
Kala mı gülşende gül çäk-i
giriñân olmaya

17. mı:

Gazel 26

Mısra: 2

"Mı" soru edatı.

Yine çün sinede ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönüm tañ mı
şeydâ

18. mı:

Gazel 51

Mısra: 8

"Mı" soru edatı.

Hâlünü añdukça cānâ dil harâret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fûlfuldür baña

19. mı:

Gazel 52

Mısra: 8

"Mı" soru edatı.

Zâhid şarâb u şâhide gör tevbe
ârş ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtiyâr
ola

20. mı:

Gazel 489

Mısra: 2

"Mı" soru edatı.

Gülzâr-ı hüsnüñ var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lâle gibi dağum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

mi s li yok:

1. mi s li yok:--i

Gazel 306

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eşi benzeri yok.

Ruğlarını bâğ ara gördükde
didüm mi s li yok
Oldı mülzem itdüğümde ben
gülistân-ıla bahş

mi s lün:

1. mi s lün:--ü, --n

Gazel 489

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzer, eş, denk.

Mi s lün diyü itdüm gümân
aradum iy ârâm-ı cān
Bî-mi s lsin bildüm hemân bir
dağı peydâ mı olur

micmer gezdürür:

1. micmer gezdürür:--dür, --ür

Gazel 424

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tütsü dolaştırma,

gezdirme.

Şem '-i hüsninde nigârüñ hâli
hindü beççedür
Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

micmer iderdi:

1. micmer iderdi:--e, --r, --di

Gazel 317

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçinde tütsü yakılan kap,

*tütsü kabı, buhurdan II gönül
sevgilinin aşk ateşinin yanışını
barındırması nedeniyle
buhurdana benzetilmiştir.*

Görse idi bu benüm sînemdeki
'ışk âteşin
Hâline şükr eyleyüp iderdi
micmer el-ğiyâş

mıdur:

1. mıdur:

Gazel 180

Mısra: 4

"Mı" soru edatı.

Aceb gözümden akan iki çeşme
Aceb hün-ı ciger mıdur yâhüd
âb

2. mıdur:

Gazel 8

Mısra: 5

"Mı" soru edatı.

Tañ mıdur Mecnûnlayım terk
eyler-isem yüz suyun
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur
ol toz baña

miftâh:

1. miftâh:

Gazel 347

Mısra: 10

Anahtar II bir sırrı, bir

*meseleyi çözmeye veya maksada
götürmeye yarayan araç, çare.*

Ğam kilidi açılır mı bu
gönülden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftâh

mihâc:

1. mihâc:

Gazel 340

Mısra: 10

*Osmanlı Devleti'nde Budin
Eyaleti'ne bağlı Mihaç sancağı.*

Mübârek eyle yâ Rab bu gazâmı
Muhibbî bula fırsat nite Mihâc

mihmân:

1. mihmândur:--dur

Gazel 46

Mısra: 10

Konuk, misafir.

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

2. mihmândur:--dur

Gazel 245

Mısra: 6

Konuk, misafir.

Sakın dehre dayanup olma
mağrûr

Dil ü cân anda çün mihmândur
iy döst

3. **mihmâni:-ı**

Gazel 298

Mısra: 10

Konuk, misafir.

Âsitânuña Muhibbî geldi vaşluñ
isteyü
Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmâni düüst

4. **mihmân:**

Gazel 97

Mısra: 4

Far. konuk, misafir.

Bir yire gitti ki gelmege yine
imkânı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmân aña

mihmân idüp:

1. **mihmân idüp:--üp**

Gazel 486

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir etmek, ağırlamak.

Dil kebâb itdi ciğer mihmân
idüp derd ü ğamı
Sâkî-i çeşmüm şarâb-ıçun
başından hün çeker

mihmân ola:

1. **mihmân ola:--a**

Gazel 137

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak, konuk

olmak.

Nâ-ümîd olma Muhibbî vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp luğf-ı Hudâ
mihmân ola

mihmân oldı:

1. **mihmân oldı:--dı**

Gazel 232

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

Sînede dâğ-ı ğam-ı cânânı
mihmân oldı tut
Mâ-hazar yaşuñ şarâb u bagrı
biryân oldı tut

2. **mihmân oldı:--dı**

Gazel 207

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak, teşrif etmek.

İy Muhibbî çünki mihmân oldı
geldi derd ü ğam
Gözlerüñ yaşın şarâb u bagruñı
eyle kebâb

mihmân olsañ:

1. **mihmân olsañ:--san**

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak. (Beyitte)

*sevgilinin bir gece aşkla
birlikte kalması, sohbet etmesi
kastedilir.*

İrgürürdüm göklere cânâ
mağabbet topını
İy güzeller şâhı olsañ bir gice
mihmân baña

mihmân-ı cândur:

1. **mihmân-ı cândur:--dur**

Gazel 471

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevimli bir

*misafir(sevgiliden gelen dert ve
tasa bağlamında).*

Ğamuñ cânâ baña mihmân-ı
cândur

Anuñla eglenür dil çok
zamândur

mihmân-ı döst:

1. **mihmân-ı döst:**

Gazel 280

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostun misafiri.

Kovma hüsnuñ gülşeninden
dilberâ dil bülbülün

Yok-durur bir vech-ile redd
eylemek mihmân-ı döst

mihnet:

1. **mihnet:**

Gazel 55

Mısra: 9

Sıkıntı, zorluk, eziyet,

zahmet, meşakkat.

Eksük olmaz derd ü ğam miñnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönülüm
benüm tenhâ ola

2. **miñnet-ile:--ile**

Gazel 85

Mısra: 3

*Sıkıntı, zorluk, eziyet,
zahmet, meşakkat.*

Miñnet-ile şöyle hû dutdum ki
şebhâ-yı firâğ
Aluram ol dem helâk olsam eger
hicrân cüdâ

3. **miñnet:**

Gazel 273

Mısra: 8

*Sıkıntı, zorluk, eziyet,
zahmet, meşakkat.*

Mağabbet senden olmayınca iy
döst
Baña birdür hemân miñnet
mağabbet

4. **miñnete:-e**

Gazel 341

Mısra: 9

*Sıkıntı, zorluk, eziyet,
zahmet, meşakkat.*

Miñnete şabr it Muhibbî tâ
iresin râhata
Hağ dimişler bu sözi “e’ş-şabru
miftâhü’l-ferec”

mihnet bayâbâni:

1. **miñnet bayâbâni:-ı**

Gazel 78

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Sıkıntı(acı)çölü. 2)Sahra.

Gitdi çün râh-ı fenâya iy gönül
Ferhâd u Qays
Dökdi ğam küh-ı belâ miñnet
bayâbâni saña

mihnet bucagına düşüp:

1. **miñnet bucagına düşüp:--ı, -n, --a, --üp**

Gazel 482

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aştan dolayı eziyet ve
sıkıntı köşesine çıkmak
kastedilmektedir.*

Düşüp miñnet bucagina beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
gam dağı mahremdür

miñnet çeke:

1. **miñnet çeke:--e**

Gazel 251

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntıya, eziyete

katlanmak, sıkıntı çekmek.

Zelîl olup gedâ-yı 'ışk dünyâda
çeke miñnet
Bekâ mülkinde ol sultân olup
bulur niçe 'izzet

miñnet demin:

1. **miñnet demin:--i, --n**

Gazel 454

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve cefa zamanları.

Dilüm miñnet demin dünyâya
virmez
Bilür qadrin mañabbet
'âlemdir

miñnet evvâmı:

1. **miñnet evvâmı:--i**

Gazel 106

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı ve sıkıntı

zamanı,günleri.

Bir nefes bu dil mañabbetden
dağı şâd olmadı
Hâsıl oldu derd ü gamla miñnet
evvâmı baña

miñnet gele:

1. **miñnet gele:--e**

Gazel 233

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başa eziyet veya belanın

gelmesi.

Niçe bir sîne tutasın siper-vâr
Gele kavş-i kaçâdan türe miñnet

**miñnet mañabbet bir-durur
dimişler:**

1. **miñnet mañabbet bir-durur
dimişler:--durur--ur, --miş, --**

ler

Gazel 270

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin sohbeti

ve cefası da aynı

güzelliğindedir,eşittir denilmiştir.

Mañabbet gelse ardınca da
miñnet
Dimişler bir-durur miñnet
mañabbet

miñnet ü derdüm:

1. **miñnet ü derdüm:--üm**

Gazel 283

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet(dert) sıkıntı.

Hâlüm aglarsam katında h'âba
varmaz çeşm-i yâr
Miñnet ü derdüm aña efsâne
oldı 'âkıbet

miñnet ü gâmdur:

1. **miñnet ü gâmdur:--dur**

Gazel 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder ve sıkıntı.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beyâbânına dil
Kanda gitse miñnet ü gâmdur
bile yoldaş aña

miñnetle olur:

1. **miñnetle olur:--le, --ur**

Gazel 483

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve sıkıntı içinde

olmak(aşık bağlamında).

Mañabbet bâdesin içen olur
miñnetle her demde
Ferahla şâdiden geçmiş gam ile
âşinâlardur

miñnetsüz mañabbet:

1. **miñnetsüz mañabbet:--süz**

Gazel 418

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sıkıntısız sohbet.

Çünkü miñnetsüz mañabbet yok-
durur gâmsuz ferah

Ehl-i dil olan anuñçün şâdmân
görmez lezîz

mihr:

1. **mihr:**

Gazel 108

Mısra: 2

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Hüs-n-ile hulkı atâ itdi çün Allâh
saña
Mihr âşüfte vü germ olsa ne tañ
mâh saña

2. **mihr:**

Gazel 195

Mısra: 8

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

3. **mihrün:--ü, -ñ**

Gazel 256

Mısra: 4

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Eyler cefâ vü cevriñi incinür
sanur
Katumda anı bilmedi mihrün
berâberest

4. **mihrden:--den**

Gazel 335

Mısra: 13

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Mihrden cevri Muhibbî hoş
görür
İtdi anuñla ezelden imtizâc

5. **mihrüne:-(ü)ñ, -e**

Gazel 335

Mısra: 3

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Müşterî olalı 'âlem mihrüne
Kalmadı hürşid ile mâha revâc

6. **mihrün:--üñ**

Gazel 468

Mısra: 3

(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II

Sevgilinin merhameti.

Mihrũn endekdür cefãnuñ haddi yok
Saña 'arzum bu kãlĩl ü ger keşir

mihr evleyesin:

1. **mihr eyleyesin:--y, --e, --sin**
Gazel 299
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şefkat ve sevgi gösterisinde bulunmak.

Lāyık saña kim eyleyesin cevr ü cefãlar
Mihr eyleyesin yañılıban gãh
gehĩ dõst

mihr gönder:

1. **mihr gönder:**
Gazel 90
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin ışığından geceye göndermesi ve onu aydınlatması kast edilmiştir.

Cãn u dilden gül yüzũn aşüftesi
şems ü kamer
Mihr gönder giceler hayrãn olur
mãhum saña

mihr itmemişdür:

1. **mihr itmemişdür:--me, --miş, --dür**
Gazel 359
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şefkat göstermek.

'İbret al İskender ü Dārã vü
Husrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zãl-i çarh

mihr ola:

1. **mihr ola:-a**
Gazel 74
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vefãlı,sevgili,muhabbetli olma durumu.

Tiğũn alup gel Muhibbĩ sinesini
eyle çãk
Kıl nazar aña maħabbetden tolı
gör mihr ola

mihr ü kãhrũndan:

1. **mihr ü kãhrũndan:--u, --n, --dan**

Gazel 439

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve cefa(sevgiliden gelmesi bağlamında).

Mihr ü kãhrũndan yüzün
döndürmeye 'aşıklarũn
Sen tururken hũsrevã varup
kime yalvaralar

mihr ü mäh:

1. **mihr ü mäh:**

Gazel 488

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş ve ay.

Gayrıya kılmaz nazãr ger mihr ü
mãh olursa da
Çün nigãhı çeşmũmũn ol rüy-ı
ferrũh-fãladur

mihr ü mäh u nũh felek:

1. **mihr ü mäh u nũh felek:**

Gazel 492

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş,ay ve dokuz felek.

Mihr ü mäh u nũh felek encũm
kamu hũr u melek
Sen güzeller hũsrevine cümlesi
kãyil-durur

mihr ü maħabbet:

1. **mihr ü maħabbet:**

Gazel 341

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgi ve muhabbet.

İy güzeller şãhı kılmazsın
benũmle çok kelec
Şimdi bildũm bende var mihr ü
maħabbet sende lec

mihr ü mãhı:

1. **mihr ü mãhı:-ı**

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş ve ay -sevgili-.

Çünkü dinildi aña "ve's-ş-sems"
dağı "ve'd-duhã"

Rũyuña alnuña mihr ü mãhı
beñzetsem n'ola

mihr ü mãhuñ:

1. **mihr ü mãhuñ:--u, --n**

Gazel 316

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş ve Ay.

Haddi mi var mihr ü mãhuñ ide
sen hãn-ıla baħş
Zerre niçe eylesün hũrşid-i
raħşãn-ıla baħş

mihr ü mehi:

1. **mihr ü mehi:--i**

Gazel 299

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güneş ve ay.

Pervãne kılar şem'-i ruħı mihr ü
mehi dõst
Her kim ki göre hũsnini eydür ki
zehĩ dõst

mihr ü vefã:

1. **mihr ü vefã:**

Gazel 285

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgi ve dostluk.

Mihr ü vefã gelmece senden ne
ğam baña
Tek cevr ü cefã itmege kendũne
'ãdet it

2. **mihr ü vefã:**

Gazel 468

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgi ve dostluk.

İtmedũn mihr ü vefã 'ışk erine
Kılmaduñ lĩk cefãda taķşir

3. **mihr ü vefã:**

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgi ve dostluk; ('cevr ü cefã' karşıtığında).

Cevr ü cefã kãhr u sitem mihr ü
vefã cũd u kerem
Ben bende-i fermãnuñam sen
şãh-ı sultãnsın baña

mihr ü vefâlar idesin:

1. **mihr ü vefâlar idesin:**--lar, -de, --sin

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgi ve merhamet

göstermek.

İstemem rahm idüben mihr ü vefâlar idesin
Gönderüp cevri ü cefânı n'ola
her gâh baña

mihr yüzünden:

1. **mihr yüzünden:**--ü, --n, --den

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin güneş kadar

*parlak yüzü(tüm alemler)
aydınlatacak derece) kastedilir.*

Rüşen budur ki mihr yüzünden
alır hayâ
Yoğsa kamer olmaz idi böyle
rüşenâ

mihrâb:

1. **mihrâbdur:**-dur

Gazel 455

Mısra: 8

*Cami ve mescitlerin kible
tarafındaki duvarına açılan
oyuk, imamın durduğu yer. II
Sevgilinin kaşları.*

Deyr-i hüsnünde neden
ebrûlarıñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

2. **mihrâba:**-a

Gazel 225

Mısra: 4

(Ar.) Cami ve mescitlerde

*Kâbe yönünde bulunan duvarda
imamın namaz kılması için oyuk
ve girintili olarak yapılan yer II.
Sevgilinin kaşları.*

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

3. **mihrâba:**-a

Gazel 265

Mısra: 4

*(Ar.) Cami ve mescitlerde
Kâbe yönünde bulunan duvarda
imamın namaz kılması için oyuk
ve girintili olarak yapılan yer II.
Sevgilinin kaşları.*

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrâba
imâmet

mihrâb olupdur:

1. **mihrâb olupdur:**--up, --dur

Gazel 180

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kible olmak.

Muhibbî uy imâm-ı çeşme çün
kim

O olupdur kaşları karşıñda
mihrâb

mihrâb-ı mescid:

1. **mihrâb-ı mescid:**

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mescidin mihrabı.

Secde kıldı tāk-ı ebrûña

Muhibbî cân-ıla

Yaraşur mihrâb-ı mescid dir-ise
sâcid baña

mihr-i cihân-ārâ:

1. **mihr-i cihân-ārâ:**

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*1)Cihanı süsleyen güneş
2)Sevgilinin ayağına kapanan
ve güneş gibi parlayan aşık.*

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ārâ togar
pinhân olur kevkeb

mihr-i hüsnine:

1. **mihr-i hüsnine:**-i, -ne

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin güzelliğinin
güneşi.*

Bu Muhibbî eyler-idi mihr-i
hüsnine nazar
Perde kılmasa şehâb-ı zülfini
cânân aña

mihr-i rahşân:

1. **mihr-i rahşân:**

Gazel 432

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Parlak güneş.

Gösterür 'uşşâka gördüm
hüsninüñ envârını
'Âleme nûri sanasın mihr-i
rahşân 'arz ider

mihr-i rahşânı:

1. **mihr-i rahşânı:**--ı

Gazel 215

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Parlak güneş. (Sevgilinin
yüzü bağlamında).*

Eyledüñ sen nûruñ ile mihr-i
rahşânı şikest
Togıcak gün lâ-büd eyler mâh-ı
tâbanı şikest

mihr-i yâr-ıla:

1. **mihr-i yâr-ıla:**

Gazel 61

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güneşe benzeyen sevgili
ile.*

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fârîğ ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil hâ

mihr-i zer-efşân:

1. **mihr-i zer-efşân:**

Gazel 427

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Altın saçan güneş.

Felek câmi içüp döker şu 'â'ı
cür'asın hâke
Elinde tutduğu mihr-i zer-efşân
san ayâğıdır

mihr-ile mehden:

1. **mihr-ile mehden:**--den

Gazel 348

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş ve ay.

Görmedüm sencileyin bir mehi
‘âlemde melîh
Eylesem tañ mı yüzün mihr-ile
mehden tercîh

mihrûn yiter:

1. **mihrûn yiter:--ü, --n, --e, --r**
Gazel 343

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) aşkı, sevgisi. II
Sevgilinin merhametinin aşık
için yeterli olması
kastedilmektedir.

Taleb kılmaz bu cân-ı nâtüvân
genc
Baña mihrûn yiter iy dilsitân
genc

mıknâfîsdur:

1. **mıknâfîsdur:--dur**

Gazel 484
Mısra: 2
Madenleri kendine çekici
hususiyete sahip araç.

Gönlümün cânbâzımı zülfi resen
her sū çeker
Sanki mıknâfîsdur turmz anı her
mū çeker

mîm:

1. **mîme:-e**

Gazel 2
Mısra: 8
Arap alfabetinin yirmi
dördüncü harfi II sevgilinin mim
harfi gibi küçücük olan ağzı.

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür senüñ
Hâya Ahmed didiler mîme dañı
hem Muştafâ

2. **mîm:**

Gazel 2
Mısra: 7
"Mim" harfî.

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür senüñ
Hâya Ahmed didiler mîme dañı
hem Muştafâ

mimâr ola:

1. **mimâr ola:-a**

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hüner sâhibi, inşaat
plânlarını yapan ve bunların
kurulmasına bakan san'atkar
olma hali.

Gönlümü seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkça nigâr
Gam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

minber üzre:

1. **minber üzre:**

Gazel 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Camide hatibin hutbe
okuduğu özel kürsü.

Düşdi yolum bir azîne günü
vardum mescide
Minber üzre hutbe-i hüsnüñ
okur gördüm hañb

2. **minber üzre:--+re**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Camide hatibin hutbe
okuduğu özel kürsü.

Zâhir ola her yaña mescidde
nâm-ı Añmedî
Minber üzre zikr ide nâm-ı
şerîfün ger hañb

3. **minber üzre:**

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Camide hatibin hutbe
okuduğu özel kürsü.

Mescidi âteş kılam âh
eylemekden iy hañb
Minber üzre okuya ger âyet-i
hüsnüñ hañb

minnet eyler:

1. **minnet eyler:--r**

Gazel 258

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimseden kendisi için
iyilikte bulunmasını istemek,
boyun eğip yalvarmak.

Küyuñda serüm kaç' ideliden
berü iy döst
Tıguña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

minnet itme:

1. **minnet itme:--me**

Gazel 251

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Yaltaklanmak, boyun eğip
yalvarmak.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

mîr:

1. **mîr:**

Gazel 251

Mısra: 10

Amir, baş, kumandan, bey,
vali.

Ne şadân ol ne hod gamgîn
Muhibbî 'âlem içinde
Gedâ mîr ü cüvân u pîr iderler
çün kamu rihlet

mîr ü gedâ:

1. **mîr ü gedâ:**

Gazel 196

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bey ve dilenci l herkes.

Her kim ki göre lalüñi ol mey-
perest olur
Mîr ü gedâ vü bay u fañr ü
civân ü şeyb

mî' râc:

1. **mî' râc:**

Gazel 336

Mısra: 6

Hız. Muhammed'in Allah'ın
huzuruna yükseldiği ve bütün
kâinat âlemlerini gezdiği
yolculuk.

Getürdi saña Cibrîl tâcla hülle
Hudâ'dan saña ihsân oldı mî' râc

2. **mî' râc:**

Gazel 328

Mısra: 4

Hız. Muhammed'in manevi

yolculuğu, Tanrı'nın huzuruna yükselmesi.

Habîbi olmasa idüñ Hudâ'nuñ Müyesser olmaz idi saña mi' rāc

mi' rāc oldu:

1. mi' rāc oldu:--dı

Gazel 330

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mi'rāc sahibi olmak. (Hz.

Muhammed (s.a.v.) haricinde hiçbir peygambere nasip olmamış bir hadisedir.).

Bindüñ çü Burāk'a gice oldu saña mi' rāc
Hāk-i rehüñi itdi melāyik başına tāt

mirāc olur mıdı:

1. mirāc olur mıdı:--ur, --mı(y), --dı

Gazel 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)En yüksek makama erişme,varma. 2)Huzur-u İlâhî.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (A.S.M.) Efendimizin, Receb ayının 27. gecesinde Cenab-ı Hakk'ın huzuruna ruhen, cismen, hâlen çıkması mu'cizesi ki; en büyük mu'cizelerinden birisidir.

Hāk habîbi olmasa olur mıdı mirāc aña
Olmasa sulţān-ı âlem kim virürdi tāt aña

mîr-i kelām:

1. mîr-i kelām:

Gazel 352

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sözün efendisi, sahibi.

Bu Muhibbî'ye lebün zikrini evrād ideli
Didiler mîr-i kelām şî'rine hem şî'r-i faşîh

mîr-i suhen:

1. mîr-i suhen:

Gazel 155

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzel sözün sultanı.

Gördiler cān riştesine dizdügüm söz dürlerin
Didiler mîr-i suhen eşār u dîvānum görüp

misâfir-hānedür:

1. misâfir-hānedür:--dür

Gazel 324

Mısra: 7

Konukların geçici

konakladıkları yer. II [tas.] Dünya.

Ġarra olma dār-ı dünyā bir misâfir-hānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler aña sipenc

misk:

1. misk:

Gazel 42

Mısra: 9

Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir tür erkek ceylanın karın derisi altındaki bir bezden çıkarılan güzel kokulu madde.

Käkübline kimi reyhān dir Muhibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i anberdür baña

miskîn:

1. miskîn:

Gazel 125

Mısra: 11

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Ney gibi nālān olur miskîn Muhibbî derdmend
Def gibi sîne döğüp efgān olupdur hū baña

2. miskîne:-e

Gazel 241

Mısra: 10

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Gözyaşı ile oldu Muhibbî kapuñda hāk

Kāfir degülseñ eyle o miskîne merhamet

3. miskînleri:-ler, -i

Gazel 369

Mısra: 3

1) Aciz, zavallı, beceriksiz, hareketsiz. 2) Dertli, mahzun. 3) Tevazu ifadesi bildiren fakir, bendeniz gibi sıfat.

Mür gibi pāy-māl itdürme gel miskînleri
Saltānat geçer Süleymān dañı olsañ hem çü bād

miskîn nikāb:

1. miskîn nikāb:

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yüzünü kapatan zavallı peçe,örtü kastedilmiştir.

Zülfünü ref eyle göster gül cemālün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol miskîn nikāb

mısr-ı hüsnün:

1. mısr-ı hüsnün:--ü, --n

Gazel 305

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik ülkesi.

Āb-ı Ceyhün idi eşküm şimdi oldu cüy-ı Nîl
Mısr-ı hüsnün haqqı itsün çeşmüm 'ummān-ıla bağs

2. mısr-ı hüsnün:--ü, --n

Gazel 447

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzellik Mısr'tı, güzellik diyarı.

Agırınca dürr ü cevherlerle tartılsa n'ola
Ol 'azizüm Mısr-ı hüsnün Yūsuf-ı Ken'an'ıdur

mısr-ı hüsnün hakıçün:

1. mısr-ı hüsnün hakıçün:--ü, --n, --ı, --çün

Gazel 319

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzellik ülkesi, güzellik
Mısır'ının hakkı için. II
Sevgilinin güzelliği sebebiyle.*

Mısr-ı hüsnüñ haqqıçün sol
deñlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyhün-ıla bahş

mısr'uñ yūsuf'ından:

1. **mısr'uñ yūsuf'ından**:--u, --
n, --i, --n, --dan

Gazel 463

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mısır'ın Yusuf'u.

*(Bahsedilen mesnevide Yusuf
Mısır'a kral olmuş ve orayı
yönetmiştir.).*

Cüdā olalı Mısr'uñ Yūsuf'ından
Göñül Ya'küb-veş mahzūna
beñzer

mīve:

1. **mīvedür**:--dür

Gazel 84

Mısra: 14

Far. Meyve, yemiş.

Gülşen-i derde Muhibbî olalı
cismüm nihāl
Mīvedür bagrum başı her berg
peykāndur baña

miyān:

1. **miyānından**:--i, --n, --dan

Gazel 389

Mısra: 9

Bel. II Sevgilinin ince beli.

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyānından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i ħired

2. **miyān**:--i

Gazel 466

Mısra: 4

Bel. II Sevgilinin ince beli.

Cismüm hayāle dönse firākıyla
tañ degül
Cānānumuñ çü bir kıla beñzer
miyāni var

3. **miyānuñ**:--(u)ñ

Gazel 491

Mısra: 1

Bel. II Sevgilinin ince beli.

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ
sırrı mücmeldür
Velikin yazsalar ħāl ü ħaṭ u
zülfün mufaşşaldur

miyāni:

1. **miyāni**:

Gazel 262

Mısra: 5

Bel. II Sevgilinin ince beli.

Miyāni fikr-ile döndüm hayāle
Heme 'ālem bu çeşmüme
hayālest

miyāni kıldan incedür:

1. **miyāni kıldan incedür**:--i, --
dan, --dür

Gazel 386

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin belinin
tüyden bile ince olduğu
kastedilmektedir.*

Noқта dinmez la'line kıldan
miyāni incedür
Bilmese tañ mı anuñ māhiyyetin
ehl-i ħired

miyān-ı yarı:

1. **miyān-ı yarı**:--i

Gazel 236

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin beli.

Görüp miyān-ı yarı n'ola aña
mū disem
Bir noқтаdan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

mizān:

1. **mizānıdır**:--i, --dur

Gazel 459

Mısra: 4

Tartı, ölçü, terazi.

Yūsuf'a kim beñzedür seni
berāber tartıla
Al haber benden habībüm
gözlerüm mizānıdır

mızrab-ı ğamla:

1. **mızrab-ı ğamla**:

Gazel 461

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam, keder mızrabı.

Ķānün-ı 'ışka uyalu çeng oldı
ķāmetüm
Mızrab-ı ğam tokınur aña
tāziyānedür

mızrab-ı ğamla:

1. **mızrab-ı ğamla**:--la

Gazel 383

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam mızrabı.

Muhibbî sinesin mızrab-ı ğamla
Çalar turmaz sanasın iniler 'ūd

mū:

1. **mū**:

Gazel 96

Mısra: 2

*Kıl, tüy saç. II Sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Bağ dür yāruñ miyāni çün ezel
uşşāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mū aña

2. **mū**:

Gazel 105

Mısra: 10

*Kıl, tüy saç. II Sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Hiç olam mı iy Muhibbî bend-i
zülfinden ħalās
Niçe yirden bend ü zencir oldı
her bir mū baña

3. **mūda**:--da

Gazel 170

Mısra: 2

*Kıl, tüy saç. II Sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Ārızuñ üzre didüm ħamdur bu
zülf-i müşğ-i nāb
Didi āteş üzre düşse mūda olur
piç ü tāb

4. **mūlar**:--lar

Gazel 240

Mısra: 14

*Kıl, tüy saç. II Sevgilinin
yüzündeki ayva tüyleri.*

Muhibbî al ele āyineye bak
Günāhuñ añ ki mūlar çün
direng-est

mū disem:

1. **mū disem:**--se, --m

Gazel 236

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin belinin incecik olduğu ifade edilmektedir.

Görüp miyân-ı yârı n'ola aña
mū disem
Bir noçtadan da teng-durur çün
dehân-ı döst

mū mıdur:

1. **mū mıdur:**--mı, --dur

Gazel 426

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin dudağının üzerindeki ayva tüyleri kastedilmektedir.

Yir yirin cānā lebūn üzre
görinen mū mıdur
Yoħsa yañlış añladum ol sāye-i
ebrū mıdur

mu'allim:

1. **mu'allim:**

Gazel 411

Mısra: 8

Öğreten, tâlim eden,
öğretici, eğitici kimse, hoca.

Oluram intizâr-ıla muqarrer
Mu'allim itmese ol servi âzâd

2. **mu'allim:**

Gazel 473

Mısra: 6

Hoca, üstat.

Okudur hüsnuñ kitâbın 'ışk
turmaz gönüme
San mu'allim turmayup etfâle
Kur'an öğredür

mu'allime varup:

1. **mu'allime varup:**--e, --up

Gazel 392

Mısra: 21

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Okula

gitmek(Peygamberimizin okula gidemediği vurgulanmıştır.).

Sen mu'allime varup okumaduñ
ħarf ü ħurûf
Lîk 'âlimlerden oldı biñ tabak
'ilmūñ fūrūd

mu'attar:

1. **mu'attardur:**--dur

Gazel 495

Mısra: 2

Güzel kokulu, utrlı.

Yine gül devridür 'âlem bi-
ħamdi'llâh münevverdür
Dimâğı küşesi dehrūñ ki bū ile
mu'attardur

mu'attar eyle:

1. **mu'attar eyle:**

Gazel 379

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel koku yaymak II
güzelleştirmek, keyiflendirmek.

Cân dimâğını mu'attar eyle
irgür iy şabâ
Ol gözi âhū saçı müşğ-i
tatârumdan meded

muattar kıldı:

1. **muattar kıldı:**--dı

Gazel 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının utrlı,mis kokusunun her yere dağılması kastedilmiştir.

Anberin gīsūña tokındı meger
bād-ı seħer
Kıldı bu âlem dimâğını muattar
cümle ĩb

mu'attar oldı:

1. **mu'attar oldı:**--dı

Gazel 411

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel kokmak, utrlanmak.

Mu'attar oldı yine cān dimâğı
İrişdi zūlfine yāruñ meger bād

mu'âvin ola:

1. **mu'âvin ola:**--a

Gazel 340

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yardım eden, yardımcı
olmak.

Meger luftı ola baña mu'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bāc

mubâh eyledüm:

1. **mubâh eyledüm:**--dü, --m

Gazel 347

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Dince yapılması zararlı
olmayan,sevgilinin uğruna
bahsedilen şeyin feda edilmesi
kastedilmektedir.

Sen ħarām itmiş-iken baña
lebūñ cūr'asını
Kanumı ğamzeñe ben eyledüm
iy döst mubâh

mübârek eyle:

1. **mübârek eyle:**

Gazel 340

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Bereketli, feyizli kılmak II
ihşan, kerem etmek; zuhur ve
tecelli etmek.

Mübârek eyle yâ Rab bu ğazâmı
Muħıbbî bula fırsat nite Mîħâc

mübârek ismidür:

1. **mübârek ismidür:**--i, --dür

Gazel 396

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kutlu,bereketli,hayırlı isim.

Nebîler serveridür çün
Muħammed
Mübârek ismidür bir daħı
Aħmed

mübârek olsun:

1. **mübârek olsun:**--sun

Gazel 376

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mübârek olsun; "hayırlı,
uğurlu olsun" anlamında
kullanılan bir kutlama sözü.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
baħtuñ sa'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

mübtelâ:

1. mübtelâ:

Gazel 376

Mısra: 3

*Bir işe yeni başlayan,
acemi.*

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtelâ
Buldu istî 'dâd-ı tâmmı şimdi
oldum müstefîd

2. mübtelâ:

Gazel 222

Mısra: 5

*1)Bidat ehli, batıl yola
saplanmış kişi. 2)Bir işe yeni
başlayan,acemi kişi.*

Okudum 'ışkuñ kitâbın ser-te-
ser ben mübtelâ
Gerçi kim ben bilmezem bir
harf-i Qur'ân'ı dürüst

mübtelâ:

1. mübtelâ:

Gazel 7

Mısra: 1

*(Bir derde, bir hastalığa)
tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhir fedâ
oldum saña

2. mübtelâ:

Gazel 181

Mısra: 3

*(Bir derde, bir hastalığa)
tutulmuş, aşık, tutkun, düşkün.*

Küy içre olmuş iken dürlü derde
mübtelâ
Ol tabîb itdi ilâcum dilde
bîmârum görüp

mübtelâ ola:

1. mübtelâ ola:-a

Gazel 89

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Âşık olmak, tutulmak,
düşkün olmak. II Bir hastalığa
yakalanmış olmak.*

Bir dem dilüm derd ü gamuñdan
cüdâ degül

Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

2. mübtelâ ola:--a

Gazel 100

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Âşık olmak, tutulmak,
düşkün olmak. II Bir hastalığa
yakalanmış olmak.*

Kirpügüñ sihr oklarıdır
kaşlarıñ kavş-i belâ
Vây aña kim dostum işkuña ola
mübtelâ

mübtelâ oldı:

1. mübtelâ oldı:--dı

Gazel 131

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Deyim
Tutulmak.*

Zülfi zencirine tolaşdı dil oldı
mübtelâ
Eksük olmaz kandası dîvâneye
derd ü belâ

2. mübtelâ oldı:--dı

Gazel 176

Mısra: 11

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Tutulmak,aşık olmak.*

Oldı Muhibbî derdün-ile katı
mübtelâ
İy dil tabîbî eyle meded aña bir
cevâb

mübtelâ olmışam:

1. mübtelâ olmışam:--mış, --am

Gazel 116

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Müptela olmak, tutulmak,
yakalanmak, hasta olmak.*

Hasret-i hicrân elinden âh u vâh
Olmışam derde dirîgâ mübtelâ

mübtelâsısın:

1. mübtelâsısın:--s, --ı, --sın

Gazel 455

Mısra: 9

Düşkün. Tutkun. Tutulmuş.

Sanma iy dil yalunuz sen
mübtelâsısın anuñ

Bil aña 'aşık gedâ vü mîr ü şeyh
ü şâbdur

mübtelâ-vı 'ışk:

1. mübtelâ-yı 'ışk:

Gazel 285

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Aşk müptelası, aşk
düşküñü, aşka tutulmuş kimse.*

'İşkıyla Muhibbî olduğına
mübtelâ-yı 'ışk
İy dîde-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

mücerred:

1. mücerred:

Gazel 488

Mısra: 9

*Katıksız, karışksız, saf,
hâlis.*

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düña vir talâk
Nev-'arûs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâladur

2. mücerred:

Gazel 429

Mısra: 4

Katıksız, saf, halis.

Rumûz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hõd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ildür
mücerred ehl-i hâl añlar

mu 'cize:

1. mu 'cize:

Gazel 432

Mısra: 10

*İnsanı âciz bırakan,
olağaniüstü, hayranlık
uyandırıcı.*

Mürde iken iy Muhibbî baña ol
'İsî-nefes
Mu 'cize izhâr idüp gör ölmüşe
cân 'arz ider

mucizin:

1. mucizin:--i, --n

Gazel 113

Mısra: 9

Mucize.

İy Muhibbî Hâk Taalâ mucizin
izhâr ide

Cümleten ola muṭī rām ola ehl-i ḥāc āna

mücmel:

1. **mücmeldür:-dür**
Gazel 491
Mısra: 1
Kısa ve az sözle anlatılmış, öz.

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ sırrı mücmeldür
Velīkin yazsalar ḥāl ü ḥaṭ u zülfüñ mufaşşaldur

mücmil:

1. **mücmil:**
Gazel 61
Mısra: 1
Sözü az, mânası çok olan. Hülâsa edilmiş. Müfesser olmayan söz.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velīkin soñı müşkil hā

mücrim:

1. **mücrimem:-(e)m**
Gazel 340
Mısra: 3
Cürüm ve kabahat işleyen, kabahatli, suçlu.

Egerçi mücrimem 'afv it günāḥum
Anuñ ḥaḫḫı kim oldur ehl-i mi'rāc

mücrim kullaruñuñ:

1. **mücrim kullaruñuñ:--lar, --u, --nun**
Gazel 156
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cürm işleyen,günahkar kullar.

Bunca mücrim kullaruñuñ cürmini setr eyleyüp
Eyledüñ her birine luṭf u şehāñı sen naşīb

mücrim kuluñ:

1. **mücrim kuluñ:--un**
Gazel 205
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahkar,suçlu kul.

Niğ ü bed deryā-yı fażluñdan olupdur ḥişşedār
Ḥāşa bu mücrim kuluñ luṭfuñdan ola bī-naşīb

müdüam:

1. **müdüam:**
Gazel 17
Mısra: 5
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Müdüam akar ciger ḥūnı gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

2. **müdüam:**
Gazel 151
Mısra: 3
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Bister-i gülde yatarsın sen ferāgatla müdüam
Sengi bālin eyledüm sanma benüm ḥālüm ḥarāb

3. **müdüam:**
Gazel 195
Mısra: 1
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Sāḫī müdüam sun berü sen rāḫatü'l-ḫulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrüñ günü ḡurüb

4. **müdüam:**
Gazel 289
Mısra: 3
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Pā-bürehne 'āşıkam ben la'li şevḫıne müdüam
İstemeñ benden selāmet olmışam bī-'ār mest

5. **müdüam:**
Gazel 295
Mısra: 3
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Şevḫ-i lebüñle mest geçinür cümlesi müdüam
Ger şeyḫ-i şehḫ ü zāhid görünür mey-perest

6. **müdüam:**
Gazel 316

Mısra: 3
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Ḥār elinden gülşen-i ḥüsnünde her gice müdüam
Bülbül-ile şubḫ olunca eyleyem cān-ıla bahş

7. **müdüam:**
Gazel 349
Mısra: 9
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Rezmḡāḫ içre Muḫibbī merd olanlara müdüam
Ḥün-ı düşmen mi gerekdür kāselerden ser ḫadeḫ

8. **müdüam:**
Gazel 357
Mısra: 3
Ar. devam eden, sürekli, daim.

Bagrı ḥün-ıla şürāḫīñüñ ne tañ talsa müdüam
Sayd idüp meh-rūları turmaz lebin öper ḫadeḫ

9. **müdüam:**
Gazel 362
Mısra: 9
Ar. devam eden, sürekli, daim.

La'l-i lebi ḫayāline sun sāḫiyā müdüam
Şürin olur egerçi Muḫibbī şarāb-ı telḫ

müdüam olalıdan:

1. **müdüam olalıdan:--a, --lı, --dan**
Gazel 176
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sürekli hale gelmek,hiç bitemek.

Bezm-i ḡam içre olalıdan gözi yaşı müdüam
Yārān demine eylemişem bagrumı kebāb

müdde'i:

1. müdde'î:

Gazel 486

Mısra: 9

Dava eden, iddia eyleyen, davacı.

Müdde'î bilmez Muhibbî
nüktelerini anlamaz

Tab' -ı mevzûn olıcak şi'ri dağı
mevzûn çeker

2. müdde'iden:-den

Gazel 326

Mısra: 7

*İddia eden (kimse), davacı.
II Yalancı, iftiracı düşman.*

Nigârâ sakla hüsnüñ

müdde'iden

Dimesünler bulunur râyegân
genc

3. müdde'iden:-den

Gazel 343

Mısra: 9

*İddia eden (kimse), davacı.
II Yalancı, iftiracı düşman.*

Muhibbî sakla 'ışkı müdde'iden
Ki hoşdur dâyimâ olmak nihân
genc

müderri:

1. müderri:

Gazel 318

Mısra: 5

Ders veren, hoca.

Müftî vü vâ'iz müderri cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebûñ keyfiyyetin
cân-ıla bahş

müdmîn:

1. müdmîn:

Gazel 176

Mısra: 2

Hazırlıklı, idmanlı kimse.

Fikr-i lebûñ ki eyledi gönlüm
evin hârâb
Başdan çıkar her kim ola
müdmîn şarâb

mü'ennes kılma:

1. mü'ennes kılma:--ma

Gazel 309

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Dişi. Müzekkerin

mukabili. 2) Hakiki, itibarî veya söylenişi cihetiyle "dişi" olan kelime.Müennes-i hakikî:

Müzekker kelimenin sonuna bir "e-a" ilâve ederek yapılan kelime. Meselâ: (Kâtib:): Erkek yazıcı. (Kâtibe:): Kadın yazıcı.Sonu "e" ile biten kelimeler ekseriyetle müennestir. Muallime, Müdire, Siddika, Şahide gibi.

İtmez çü vefâ kimseye bu

'âlem-i muhdeş

Meyl itme aña gel aduñı kılma

mü'ennes

mü'ezzin:

1. mü'ezzinler:-ler

Gazel 301

Mısra: 5

Ar. Ezan okuyan.

Mü'ezzinler yine kâmet getirdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i
kâmet

mü'ezzin:

1. mü'ezzin:

Gazel 254

Mısra: 11

Namaz vakitlerini haber vermek için ezan okumakla görevli kimse. Beyitte sabahın gelmediği, dünyanın karanlığa büründüğü durum, minare ve müezzin imajıyla anlatılmıştır, zira müezzin sabah ezanı okumamaktadır.

Bu kıdd-ile bu kâmeti gördükde
mü'ezzin
Hayrân oluban kalmadı kudret
ide kâmet

mü'ezzindür idüñ:

1. mü'ezzindür idüñ:--dür, --i, --dün

Gazel 267

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezan okuyan, hitap eden.

Kıyâm itse kaçan ol serv kâmet
Mü'ezzindür idüñ aña ikâmet

mufassal:

1. mufaşşaldur:

Gazel 491

Mısra: 2

Ar. Ayrıntılı.

Egerçi kim dehânuñla miyânüñ
sırrı mücmeldür
Velîkin yazsalar hâl ü hat u
zülfün mufaşşaldur

müferrâh virdi:

1. müferrâh virdi:--di

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ferahlatmak, iç açıcı sözler söylemek.

Ne müferrâh virdi gevherden

tabîb-i kân aña

Bakmagıla olmuşam ben zâr u

sergerdân aña

müftî:

1. müftî:

Gazel 318

Mısra: 5

Dini hususlarla ilgili soruları cevaplandırın ve meseleleri fetva vermek suretiyle halleden fıkah alimi.

Müftî vü vâ'iz müderri cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebûñ keyfiyyetin
cân-ıla bahş

muğbeçe:

1. muğbeçe:

Gazel 407

Mısra: 6

1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Feyz uma-geldi yine pîr-i

muğân dergehine

Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i

ğamhâra meded

2. muğbeçe:

Gazel 452

Mısra: 7

1. Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk. 2. Şarap dağıtan kimse, meyhâneci çırağı.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe

Deyrden dūr oluban çıkımm
meger cānum çıkar

muğbecenüñ:

1. muğbecenüñ:

Gazel 235

Mısra: 2

1. *Mecûsî tapınaklarında görevli olan çocuk.* 2. *Şarap dağıtan kimse, meyhāneci çırağı.*

Kalmışam kûy-ı muğān içre
ebed 'aşık-ı mest
Oldum aşüftesi ol muğbecenüñ
rüz-ı elest

muğbecenüñ sohbetine:

1. muğbecenüñ şöhbetine:--

nün, --i, --n, --e

Gazel 353

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Meclis

yardımcısı(sevgilinin) sohbeti.

Eli boş varma sakın şöhbetine
muğbecenüñ
Eyle cān u dilüñi yolına ĩşār-ı
kadeh

muhāl:

1. muhāl:

Gazel 371

Mısra: 5

Gerçekleşmesi imkansız olan, olmayacak, imkansız.

Bir hayāl-i hūba beñzer vaşl ol
dahı muhāl
Ne kılām yā Rab bu ben aşüfte-
hāl-i nā-murād

muhammed:

1. muhammed:

Gazel 1

Mısra: 5

"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Hamdülillāh kim Muḥammed
ümmeṭi
Eyledüñ bu bendeleri yā Kerīm

2. muhammed:

Gazel 29

Mısra: 6

"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Umaram her bir aduñ başka
şefāat eyleye
Aḥmed ü Maḥmūd Ebū'l-Kāsım
Muḥammed Muşţafā

3. muḥammed:

Gazel 365

Mısra: 1

"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nebiler serveridür çün

Muḥammed

Anuñ bir adına da dirler Aḥmed

4. muḥammed:

Gazel 396

Mısra: 1

"Birçok defa hamd ü sena olunmuş, defalarca övülmüş" anlamında olup İslam'ın son peygamberi Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nebiler serveridür çün

Muḥammed

Mübārek ismidür bir dahı

Aḥmed

muhammed devridür:

1. muḥammed devridür:--i, --dür

Gazel 281

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Muhammed(s.a.v)

dönemi kastedilmektedir. (Herkesin ve her şeyin doğru,dürüst ve gerçek olduğu o güzel dönem.).

Yār eger zülfin giderse gül
yüzinden ğam degül
Çün Muḥammed devridür küfre
ne hācet iltifāt

muhammed nūrına:

1. muḥammed nūrına:--i, --n, --a

Gazel 392

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz.Muhammed'in nuru.

Bak Muḥammed nūrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nūr Muḥibbî'ye şefî' yā
Ma'būd

muḥannes olma:

1. muḥannes olma:--ma

Gazel 309

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkak veya alçak olmak.

Meydān-ı maḥabbetde Muḥibbî
gibi şîr ol
Rübāh oluban şüfî şıfat olma
muḥannes

müheyyā:

1. müheyyā:

Gazel 158

Mısra: 3

Hazır, hazırlanmış, amāde.

Sen gereksin meclis esbābı
müheyyā cümleten
Dil kebāb yaşum şarāb olmış-
durur sīnem rebāb

muhib:

1. muḥib:

Gazel 32

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Giçe sırātı berķ ya hātif gibi
Muḥib
Luṭf-ı Hudā olursa eger aña reh-
nümā

2. muḥib:

Gazel 34

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥib ḥayr eyle kıl şerden
hazer
Diyeler maḥşerde yüzi ak saña

3. muḥib:

Gazel 40

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Lal-i dildāra Muḥib
beñzedügiyçün mey-i nāb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefā

4. muḥib:

Gazel 41

Mısra: 13

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İşk-ıla hoş-hāl olmuşdur Muḥib
İşkdan ayırma anı yā Rabbenā

5. muḥib:

Gazel 69

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İşk-ıla hoş-hāl olmuşdur Muḥib
İşkdan ırma anı yā Rabbenā

6. muḥib:

Gazel 71

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yüzüne ol vaqt basar pāyın
Muḥib ol dil-firib
Yollarında ḥāk idüp devrān-ı
cismüñ gerd ola

7. muḥib:

Gazel 73

Mısra: 13

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Dilber dimiş ḥasta Muḥib
kandadır aceb
Yıllar geçe bilmeye ol ḥāk-i der
ola

8. muḥib:

Gazel 134

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Tā ölince çekiser cevri ü cefānı
bu Muḥib
Şākirem ben her ne ki taqdīr ide
Allāh baña

9. muḥib:

Gazel 136

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sīne-i sūzında zülüfi ḥayālin
didi dil

Mārı kim gördi Muḥib āteş anuñ
ini ola

10. muḥib:

Gazel 149

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Rehn bāda kodı çün cübbe vü
destārı Muḥib
Şaff-ı rindānda ṭurursa n'ola
şāfi-meşreb

11. muḥib:

Gazel 152

Mısra: 3

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muḥib
Aña ḥabīb eger kakıyup itmeye
itāb

12. muḥib:

Gazel 165

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ḥāl ü ḥaṭṭuñsuz okur ḥüsnüñ
kitābını Muḥib
Müstaid olan kişi irāba itmez
irtikāb

13. muḥib:

Gazel 174

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Nesle bakılmaz Muḥib faḥr
eyleme
Fâyide itmez kişiyi ümm ü eb

14. muḥib:

Gazel 214

Mısra: 15

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Arz ide Muḥib kāmetin ol serv-i
sehī-ḳad
Pāyına gözün yaşını cüy eyle
revān it

15. muḥib:

Gazel 285

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

‘İşkıyla Muḥib olduğına
mubtelā-yı ‘ışk
İy dide-i eşk āh-ıla gelüp
şehādet it

16. muḥib:

Gazel 287

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muḥib şükr it bu düşvār oldı
āsān ‘ākıbet

17. muḥib:

Gazel 297

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Vird idinmişdür ‘izāruñ zıkr ider
dāyım Muḥib
Tutar agzında ‘acebdür nār-ı
sūzānı dürüst

18. muḥib:

Gazel 319

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bir gedā meyḥāne küncinde
Muḥib ger cām içe
Eylese tañ midur ol Cemşid ü
Ḳārūn-ıla baḥş

19. muḥib:

Gazel 351

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Maḥşer güninde kev ş eri içem
diyü Muḥib
Sākī elinden almaz ele bāde-i
şabūḥ

20. muḥib:

Gazel 375

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dir gazel şīrīn lebūñcün bu
Muḥib
Söyledi tūfī gibi san yidi ḫand

21. muḥib:

Gazel 402

Mısra: 14

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Eylese cevr ü cefā artsa
maḥabbet tañ midur
Çün Muḥib insān olur iḥsān-ıla
dirler 'abid

22. muḥib:

Gazel 444

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hüsnüñ evrākın okımaga Muḥib
Ḥatt-ı levḫ-i ḫadūñ
müsveddedür

muḥibb:

1. muḥibbūñ: -ü, -n

Gazel 263

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muḥibbī cān u dildendür
muḥibbūñ
Umaram idesin aña şefā'at

muḥibbī:

1. muḥibbī:

Gazel 1

Mısra: 11

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Rüz-ı maḥşerde Muḥibbī
bendeñi
Irma anı raḫmetünden yā Raḫīm

2. muḥibbī:

Gazel 2

Mısra: 13

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Haḫ müyesser eylese varsa
Muḥibbī ravzaña
Gözlerine eyler-idi ḫāk-i pāyūñ
tütüyā

3. muḥibbī:

Gazel 3

Mısra: 13

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Nefsüne uyup Muḥibbī itme
emrine ḫilāf
Emrine hergiz ḫilāf eyler mi gör
ärz u semā

4. muḥibbī:

Gazel 4

Mısra: 14

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Okusun nazm ehli bu şirüm
nevāda rāstı
İy Muḥibbī eyledüñ çünkü bunu
şīrīn-edā

5. muḥibbī:

Gazel 5

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemālī nūrına
Şem-i ḫüsne çün Muḥibbī didi
dilber yan baña

6. muḥibbī:

Gazel 6

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muḥibbī ḫasta-dil
İy ḫabīb-i dil meger lalūñ ola
dermān aña

7. muḥibbī:

Gazel 7

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Rişte-i cān üzre düzdüñ
nazmuñi dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muḥibbī ḫāk-i
pā oldum saña

8. muḥibbī:

Gazel 8

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muḥibbī cān virür sevdā-yı
zūlf-i yār içün
Zāhidā itme naşīḫat assı itmez
söz baña

9. muḥibbī:

Gazel 9

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çünkü Muḥibbī kūy-ı maḥabbet
gedāsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pādişā saña

10. muḥibbī:

Gazel 10

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Aks-i lebūñi gördi Muḥibbī yaşı
içre
Sandı ki şafaḫdur meh-i nev
eyledi peydā

11. muḥibbī:

Gazel 11

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbī tal maḥabbet
baḫrına ḡavvāş-vār
Işḫ deryāsına düşmiş diyeler
māhī saña

12. muḥibbī:

Gazel 12

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî aşık oldur derd-i yarı hoş göre
Derdden kurtulmasun derdine kim dermân aña

13. muhibbî:

Gazel 13

Mısra: 15

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ğarğa-i deryā-yı ışk oldum
Muhibbî çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sāhil baña

14. muhibbî:

Gazel 14

Mısra: 14

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Zülfî çevgânına top it başuñı
meydāna gel
Çün Muhibbî kendüñi merdāne
söylersin baña

15. muhibbî'den:- 'den

Gazel 15

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ger līsān-ı ğaybdan gelse
Muhibbî'den ğazel
Rūh-ı Hāfiz'dan bir istimdāddur
dirler baña

16. muhibbî:

Gazel 16

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İrer Muhibbî iki cihānda
murādına
Bir kez eger eylesesin sen nigh
baña

17. muhibbî:

Gazel 17

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İçüp bezm-i elestdē cām-ı ışkı
Anuñçundur Muhibbî böyle
rūsvā

18. muhibbî'nüñ:- 'nüñ

Gazel 18

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî'nüñ murādıdur
rakībūne ğazā kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlinde olur
azm-i serüm peydā

19. muhibbî:

Gazel 19

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbî yüri iyş
Sinemüñ bāğı yiter çün gül ü
gülzār baña

20. muhibbî:

Gazel 20

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Naqd-i cāna buseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbî key sakın ugrama
buradan yaña

21. muhibbî:

Gazel 21

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî vādī-i hicre yöneldi
zād içün
Hün-ı dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

22. muhibbî:

Gazel 22

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî her zamān zülfüñ
zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n'ıçün bend-ile
zindān olmaya

23. muhibbî:

Gazel 23

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî hicr-ile oldu bugün
Mecnün-şifat
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-rāh iy şabā

24. muhibbî:

Gazel 24

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
āsāndur baña

25. muhibbî:

Gazel 25

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sen bī-vefānuñ yādına didi
Muhibbî bir ğazel
Laħdinde ger güş eyleye taħsīn
ide Selmān aña

26. muhibbî:

Gazel 26

Mısra: 15

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî baħr-ı eşke bād-ı āhum
Tokındukça olur emvāc peydā

27. muhibbî'ye:-ye, -

Gazel 27

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sāye-i kaddūñ Muhibbî'ye yiter
Şāh-ı tūbā sensüzün letdür baña

28. muhibbî:

Gazel 28

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Hâller âşûb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

29. **muhibbî:**

Gazel 29

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kaçbül
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

30. **muhibbî'ye:- 'ye**

Gazel 30

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstakîm
Göster azmıslara sensin reh-
nümâ

31. **muhibbî:**

Gazel 31

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline
Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

32. **muhibbî:**

Gazel 33

Mısra: 14

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İñleyen kapumda kim didi
didüm
Bu Muhibbî hasta-dildür bî-riyâ

33. **muhibbî:**

Gazel 35

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî bağlamak dünyâya
dil lâyıķ degül
Çünkü senden olırsardur âkıbet
âlem cüdâ

34. **muhibbî'nüñ:- 'nüñ**

Gazel 36

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muhibbî'nüñ aceb
Çün sunulmuşdur ezelden taḃ-ı
gevher-pâş aña

35. **muhibbî'ye:- 'ye**

Gazel 37

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe luḡ-ıla
ihsândur baña

36. **muhibbî:**

Gazel 38

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî eyler-idi mihr-i
hüsne nazar
Perde kılmasa şehâb-ı zülfini
cânân aña

37. **muhibbî:**

Gazel 39

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Râhat olurdu Muhibbî cevri
okın yagdursa yâr
Niçe râhat olmayam ol ḡâb-ı
bârândur baña

38. **muhibbî:**

Gazel 42

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kâkülüne kimi reyḡân dir
Muhibbî kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

39. **muhibbî:**

Gazel 43

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî mahzen-i dilden
çıkâr söz gevherin
Ḥarc kıl çünkü sunıldı genc-i bî-
pâyân baña

40. **muhibbî:**

Gazel 44

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dil virme Muhibbî yüri bu dehr-
i acüza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dârâ

41. **muhibbî:**

Gazel 45

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yüzini gördüm Muhibbî gitdi
benden akl u dil
Cân daḡı gitse nazar kılmaz o
sîmîn-ten baña

42. **muhibbî:**

Gazel 46

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

43. **muhibbî:**

Gazel 47

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn ğazel
Lezzetin kand ü eselden gördi
yig ehl-i şafâ

44. **muhibbî:**

Gazel 48

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cān u gönülden bende-i
Âl-i Abā

45. **muhibbî:**

Gazel 49

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dilde taşvîr itmege cānā
Muhibbî naqşuñı
Bağrı hūnün eyleyüpdür iki
çeşmi hıl saña

46. **muhibbî:**

Gazel 50

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cānını tuhfe iletdi
Kabul itdük cezāñ Allāhu hayrā

47. **muhibbî:**

Gazel 51

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dār-ı dünyāda Muhibbî çünki
yok ğamdan hālāş
Çāresi nedür sorarsañ nūş kıl
müldür baña

48. **muhibbî:**

Gazel 52

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bundan Muhibbî olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yār ola

49. **muhibbî'nüñ: - 'nüñ**

Gazel 53

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Leylî saçuñ hevāsı ile bu
Muhibbî'nüñ
Gün geldüğünce derd-ile hāli
ācīb ola

50. **muhibbî:**

Gazel 54

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mecnūnuñ oldı iy saçı leylî
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfüni boynına
bag ola

51. **muhibbî:**

Gazel 55

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî hāsetiyle şol kadar
kan agladı
Lālelerden hūna ğarķ olan tolu
şaħrā ola

52. **muhibbî:**

Gazel 56

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zāhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhān ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

53. **muhibbî:**

Gazel 57

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî virme bu dünyāya
dil
Saña inām eylemez illā belā

54. **muhibbî:**

Gazel 58

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bir devāsuz derde düşmişdür
Muhibbî derdmend
Kimseden bulmaz devā senden
meger tūmār ola

55. **muhibbî:**

Gazel 59

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın

*mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğinden ayrıla

56. **muhibbî:**

Gazel 60

Mısra: 12

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Olup efsānesi köhne gider
Ferhād u Mecnūn' uñ
Muhibbî kışşası nevdür okınsun
cümle mahfilhā

57. **muhibbî:**

Gazel 61

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yolında dīdeler hāset Muhibbî
yaşını dōksün
Ola ki semmi esbinüñ nişānını
görem gil hā

58. **muhibbî:**

Gazel 62

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Lebleri şevkine şirūñ şekker-
āmiz eyledüñ
Kim dimez taħsīn Muhibbî oldı
çün şirīn-edā

59. **muhibbî:**

Gazel 63

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Nimet-i derd ü belā her yaña
dōkılmış yatur
Şoħbet-i hāş it Muhibbî ehl-i
ışka kıl şalā

60. **muhibbî:**

Gazel 64

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

61. muhibbî:

Gazel 65

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yaşuñ girdâbına düşdüñ
Muhibbî çäre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden ħalâş-ı
fikr-i sâhil hâ

62. muhibbî:

Gazel 66

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yüzüñi gördi Muhibbî kalmadı
cândan eser
Gitdi aklı bir yaña cânı
bedenden bir yaña

63. muhibbî:

Gazel 67

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğinden ayrıla

64. muhibbî:

Gazel 68

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İñiler meclis içre nite kim nâ

65. muhibbî:

Gazel 70

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kaç iderseñ bu Muhibbî başını
Yıgdür aña itme kapuñdan cüdâ

66. muhibbî:

Gazel 72

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

67. muhibbî:

Gazel 74

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Tiğüñ alup gel Muhibbî sînesini
eyle çäk
Kıl nazar aña maħabbetden tolı
gör mihr ola

68. muhibbî:

Gazel 75

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî gerçi kan aglar
günâhın añıcak
Lîk kesmez rahmetünden
ümmîdin yâ Rabbenâ

69. muhibbî:

Gazel 76

Mısra: 17

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî niçe medh itsün
niğâruñ ħüsn-i gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâğ-ı irem peydâ

70. muhibbî'ye:- 'ye

Gazel 77

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Başı eflâke irüp yimez idi
zerrece gam
İşigüñ olsa Muhibbî'ye
penâhum şanemâ

71. muhibbî:

Gazel 78

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Şöyle şîrin yaz Muhibbî bu
maânî naqşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

72. muhibbî:

Gazel 79

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zülfüne göñlüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî ħastadur sen
derde dermânsın baña

73. muhibbî:

Gazel 80

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Derd-i ışkumı Muhibbî görse
ger Ferhâd u Kaşıs
Olur idi ışkuma baş egdürtüp
kâyil baña

74. muhibbî:

Gazel 81

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

75. muhibbî:

Gazel 82

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Secde kıldı tāk-ı ebrûña
Muhibbî cân-ıla
Yaraşur mihrâb-ı mescid dir-ise
sâcid baña

76. muhibbî:

Gazel 83

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İşk meydânında güyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşı olmış-durur
zencîr aña

77. **muhibbî:**

Gazel 84

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gülşen-i derde Muhibbî olalı
cismüm nihâl
Mîvedür bagrum başı her berg
peykândur baña

78. **muhibbî:**

Gazel 85

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî ele alsun tîğını
cellâd-ı ışk
Kaç kılusun elüñi kıl sağ eger
dāmān cüdā

79. **muhibbî:**

Gazel 86

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bula Muhibbî mürde gönül ömr-
i sermedî
İsî gibi eger baña andan hîṭāb
ola

80. **muhibbî'ye:- 'ye**

Gazel 87

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Leylî saçun hevâsı ile
Muhibbî'ye
Mecnûn dinürse aña ne tañ çāk-i
ceyb ola

81. **muhibbî:**

Gazel 88

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ġamze oklarını atsa Muhibbî
saña nigār
Sakla cigerde her biri bir
yādigār ola

82. **muhibbî:**

Gazel 90

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dir imişsin ki Muhibbî terk
kılmaz cān u ser
Ölür-isem yoluña qurbān idem
cānum saña

83. **muhibbî:**

Gazel 91

Mısra: 7

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hāk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabā merdümlik it yāra ḥaber
kıl dāyimā

84. **muhibbî:**

Gazel 92

Mısra: 12

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hicr-ile zārî kılır diler
Ḥudā'dan rüz u şeb
İre vaşlma Muhibbî ola
hicrāndan cüdā

85. **muhibbî:**

Gazel 93

Mısra: 12

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vādî-i ğamda kalup bî-çāre dil
Mecnûn gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zār
u sergerdān baña

86. **muhibbî:**

Gazel 94

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî her gelen gitdi bu ālem
yine ālemdür
Diriğā vü diriğ itdi eger Cemşid
eger Dārā

87. **muhibbî:**

Gazel 95

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Rāh-ı ışk içre Muhibbî başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile ṭan itmeye
merdüm saña

88. **muhibbî:**

Gazel 96

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zülfinüñ zencirine bağlandı
çünkü cān u dil
İy Muhibbî tā ebed kurtılmak
olmaya saña

89. **muhibbî'nüñ:- 'nüñ**

Gazel 97

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu-durur dāyim Muhibbî'nüñ
duāsı rüz u şeb
Raḥmetin günden güne kılusun
mezîd Raḥmān aña

90. **muhibbî:**

Gazel 98

Mısra: 17

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefā
Yüzini döndürmeyüp fikrinde
anuñ yār ola

91. **muhibbî:**

Gazel 99

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Sevdā-yı ser-i zülfine dil virse
Muhibbî
Rüşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

92. **muhibbî:**

Gazel 100

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muhibbî kuluñu
Ya benüm kāse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

93. **muhibbî:**

Gazel 101

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî cürm ü işyânuña olduñ mu terif
Ümmete kesme ümîd eyler şefâat Muştafâ

94. **muhibbî:**

Gazel 102

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gül yüzün şevki ile baksam Muhibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bâğ u gülîstândur baña

95. **muhibbî:**

Gazel 103

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî çün libâs-ı fakrı kıldı ihtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dîbâ fikr-i atlasdur baña

96. **muhibbî:**

Gazel 104

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî nâlesiyle âteş içre yandugın
Hind ilinde işide tañsîn ide kañnûs aña

97. **muhibbî:**

Gazel 105

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Hîç olam mı iy Muhibbî bend-i zülfinden halâş
Niçe yirden bend ü zencîr oldı her bir mü baña

98. **muhibbî:**

Gazel 106

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gün yüzini görmege varsam Muhibbî dilberün
Zülfi girür ara yire gösterür şâmı baña

99. **muhibbî:**

Gazel 107

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Murğ-ı ğam geldi Muhibbî eyledi gönüm vağan
Didi gitmem ğayra bu hoş âşiyânıdır baña

100. **muhibbî:**

Gazel 108

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Derd-i işkuñdan Muhibbî ne belâ çekdüğini
Kimsenem yokdur ide hâlümü ağâh saña

101. **muhibbî:**

Gazel 109

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy boyı servüm Muhibbî göreliden gün yüzün
İtmedi hergiz heves kim vara gülşenden yaña

102. **muhibbî:**

Gazel 110

Mısra: 13

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî yüz çevürmez gelse müjgân okları
İy kaşı ya eyledi çün sînesin kalkan aña

103. **muhibbî:**

Gazel 111

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Nağd-i cân iltüp Muhibbî istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâhüd gösterür ferdâ baña

104. **muhibbî'ye:** 'ye

Gazel 112

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yâruñ cefâ vü cevri gelürse Muhibbî'ye
Olur ferağ zîra görünmez aña balâ

105. **muhibbî:**

Gazel 113

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî Hağ Taalâ mucizin izhâr ide
Cümleten ola muñ râm ola ehl-i hâc aña

106. **muhibbî:**

Gazel 114

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gül yüzünün haşretinden bu Muhibbî şubha dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur ol zâr aña

107. **muhibbî:**

Gazel 115

Mısra: 14

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gönderürdüm yâra ben dâyim maħabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña fermân şabâ

108. **muhibbî:**

Gazel 116

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak Ulu devletdür eger kurbân ola

109. **muhibbî:**
Gazel 117
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yansañ ne aceb şevk-i izârıyla
Muhibbî
Fî-küllî zamânin galebe'l- ışku
aleynâ

110. **muhibbî:**
Gazel 118
Mısra: 13
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî çünki dildârunda hiç
inşâf yok
Çäre ne şabr eyle tâ kim Hâk
vire inşâf aña

111. **muhibbî'ye:- 'ye**
Gazel 119
Mısra: 20
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Şehîd-i ışk olsa ger yoluñda
Muhibbî'ye budur mañlûb-ı âlâ

112. **muhibbî:**
Gazel 120
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gitme bir dem tâ ki cân yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muhibbî döstim
rûhum saña

113. **muhibbî:**
Gazel 121
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kabe küyına Muhibbî ger vara
âşıkları
Biribirinden iverler kim ola
kurbân aña

114. **muhibbî:**
Gazel 122
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Didi Muhibbî iy püser
yoluñdadur cân-ıla ser
Bir büse luñt itseñ eger olurdu
aña çün bahâ

115. **muhibbî:**
Gazel 123
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

116. **muhibbî:**
Gazel 124
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur gamdan halâş
Çâresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

117. **muhibbî:**
Gazel 125
Mısra: 11
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ney gibi nâlân olur miskîn
Muhibbî derdmend
Def gibi sîne döğüp efgân
olupdur hû baña

118. **muhibbî:**
Gazel 126
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ölmiş iken tâze cân buldı
Muhibbî hasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

119. **muhibbî:**
Gazel 127
Mısra: 13
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devlet olasin kurbân aña

120. **muhibbî:**
Gazel 128
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî gün yüzine şöyle
hayrân olmışam
Kim göre bu hâlümü elbette
hayrândur baña

121. **muhibbî:**
Gazel 129
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî ıŝkuñ-ıla key
ölümlü hastadur
İy şabîb-i dil meger ire lebünden
bir devâ

122. **muhibbî:**
Gazel 130
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yaşuñı sîm it Muhibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hûblar zerden yaña

123. **muhibbî:**
Gazel 131
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî bir devâsuz derd-
imiş bu derd-i ışk
Derdden kurtılmasun derdine
kim dermân aña

124. **muhibbî:**
Gazel 132
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yaluñuz bir ben degülem ol
mehûñ âşiftesi
İy Muhibbî cümle âlem bende-i
fermân aña

125. **muhibbî:**
Gazel 133
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sen Muhibbî kuluñı cevruñe
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılıcadur hükümüñ
buyur olur revâ

126. **muhibbî:**

Gazel 135

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ay olur âh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzüñ
Ġam şebinde görünür her lahza
her dem sâl aña

127. **muhibbî:**

Gazel 137

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Nâ-ümîd olma Muhibbî vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp lutf-ı Ġudâ
mihmân ola

128. **muhibbî:**

Gazel 138

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

129. **muhibbî:**

Gazel 139

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Âteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

130. **muhibbî:**

Gazel 140

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ġamze-i hûn-rîzidür alan
Muhibbî cânını
Mâni olma iy leb-i lâli Mesîhâ
bir yaña

131. **muhibbî:**

Gazel 141

Mısra: 14

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yir çekişme kanda varsañ zîr ü
bâlâ isteme
Tâc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-ısa edeb

132. **muhibbî:**

Gazel 142

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî irmege cânâneye
Yâ İlahî eyle sen bir fetî-i bâb

133. **muhibbî:**

Gazel 143

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî niçe bir câm-ıla mül
zîkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünkü odur
ayn-ı evâb

134. **muhibbî:**

Gazel 144

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî cürmüñ añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğusa lutfı
Ġudâ'nuñ bî-hisâb

135. **muhibbî:**

Gazel 145

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bûlbûl gibi
N' için efgânım benim gül gibi
güş itmez habîb

136. **muhibbî:**

Gazel 146

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî hastaya
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

137. **muhibbî:**

Gazel 148

Mısra: 10

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yakırsardur âteş-i ruhsârına
dilber seni
İy Muhibbî bir gün öñdin âteş-i
ruhsârın öp

138. **muhibbî:**

Gazel 150

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

139. **muhibbî:**

Gazel 151

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfitâb

140. **muhibbî:**

Gazel 152

Mısra: 9

Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yazdı debîr-i çarh Muhibbî
varaqlara
Şerh oldı metn-i hüsni tamâm
oldı bir kitab

141. **muhibbî:**

Gazel 154

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime
Çün kerem kânı efendüündür o
Gaffârü'z-zünüb

142. **muhibbî:**

Gazel 155

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar âhir benüm çäk-i
giriñânım görüp

143. **muhibbî:**

Gazel 156

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî hasta-dıldür
derdine dermân umar
Dermend olanlara yok senden
özge çün tabib

144. **muhibbî:**

Gazel 157

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Râh-ı ışkında fiğânım işidüp
yâr incinür
Öldüriserdür Muhibbî
derdmendi kîn salup

145. **muhibbî:**

Gazel 158

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî vaşlını ummak aceb
dīvânelik
Olasın sen bir gedâ ol ola bir
âlî-cenâb

146. **muhibbî:**

Gazel 159

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dürdi şirûn defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
dīvânım görüp

147. **muhibbî:**

Gazel 160

Mısra: 11

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cürm ü işyânın añup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

148. **muhibbî:**

Gazel 161

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazar
Gam degül düşmen cefâsından
ko cevri itsün raķib

149. **muhibbî:**

Gazel 162

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Eşküm içinde Muhibbî bu gönül
zevraķı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña
deryâya düşüp

150. **muhibbî:**

Gazel 163

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözüüm tutmayasın yig
olur senden devâb

151. **muhibbî:**

Gazel 164

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dil Muhibbî iniler tolâbdur
Gözlerüm küzekleri dökdükçe
âb

152. **muhibbî:**

Gazel 166

Mısra: 13

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî şir-i dil-süzüñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayâlât-ı garîb

153. **muhibbî:**

Gazel 167

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Meclis-i gam içre gönli nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yârân için
yaşın şarâb

154. **muhibbî:**

Gazel 168

Mısra: 11

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yu gül-âb-ıla Muhibbî agzuñ
andan nâmin añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

155. **muhibbî:**

Gazel 169

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî hürmet itmez

kimseye sultân-ı ışk

Bir-durur dergâh-ı âlî sen de

anuñ şeyh ü şâb

156. **muhibbî:**

Gazel 170

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vaşlın istersin Muhibbî sen

meger dīvânesin

Sen fakîr üftâdesin ol dilber-i

âlî-cenâb

157. **muhibbî:**

Gazel 171

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Olma işyānuñ görüben iy
Muḥibbī nā-ümīd
Çünkü dermānsuzlara dermān
ider ḥazīk ṭabīb

158. **muḥibbī:**

Gazel 172

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bende-i maḥlaş Muḥibbī bendeñ
olmışdur senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duāmuz yā Mucīb

159. **muḥibbī:**

Gazel 173

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kanda gitse Muḥibbī dōst hemīn
Sen daḥī eyle ol diyārī taleb

160. **muḥibbī:**

Gazel 175

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥibbī zāhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azāb

161. **muḥibbī:**

Gazel 176

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Oldı Muḥibbī derdüñ-ile katı
mübtelā
İy dil tabībi eyle meded aña bir
cevāb

162. **muḥibbī:**

Gazel 177

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥibbī çāre yok bīmār-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bī-çāre ṭabīb

163. **muḥibbī:**

Gazel 178

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Her denīye söyleme ḥālūñi āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muḥibbī itsün ol
ālī-cenāb

164. **muḥibbī:**

Gazel 179

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ḥābda gördüm Muḥibbī defter
olmuş ḥayr u şer
Her nefes kim ışk-ıla geçmiş anı
bildüm evāb

165. **muḥibbī:**

Gazel 180

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muḥibbī uy imām-ı çeşme çün
kim
Olupdur kaşları karşıñda
miḥrāb

166. **muḥibbī'ye:-ye, -**

Gazel 181

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Dakdı dilber gūşına bu sözlerüm
dürler gibi
Eyledi taḥsīn Muḥibbī'ye bu
eşārum görüp

167. **muḥibbī:**

Gazel 182

Mısra: 13

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥibbī cān terk eyle seni
ayb eylemez
Belki taḥsīn eyleye ışk ehli
cānānuñ görüp

168. **muḥibbī:**

Gazel 183

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ehl-i nazmuñ her biri şābāş
iderse tañ mīdur
İy Muḥibbī gül gibi bir tāze
dīvānum görüp

169. **muḥibbī:**

Gazel 184

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Āhuñ ipini koma Muḥibbī sakın
elden
Eflāke çıkarur seni āḥir elüñ
alup

170. **muḥibbī:**

Gazel 185

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

N'eylesün dermānı derdüñ var
iken
Bu Muḥibbī derdüñi eyler taleb

171. **muḥibbī'ye:-ye, -**

Gazel 186

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muḥibbī'ye cefālar itdüñ āḥir
Nedür diñ bāri evvel göñlin alup

172. **muḥibbī:**

Gazel 187

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Kūy-ı yāra çünki gönderdüñ
Muḥibbī göñlüñi
Bulmazsın bir daḥī anı
n'idersin arayup

173. **muḥibbī:**

Gazel 188

Mısra: 13

Kanūnī Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî lal-i nâbı şevkine
Komaz elden nüş ider mâ-i ineb

174. **muhibbî:**

Gazel 189

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Ağız açdukça Muhibbî medhüñe
Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

175. **muhibbî:**

Gazel 190

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tadrîc-ile öğredür anlar
yap yap

176. **muhibbî:**

Gazel 191

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî çarh-ı ğaddârûñ
elinden âh u vâh
Çünkü dilber vâsıl olmaz bâri
helvâ-yı rakîb

177. **muhibbî:**

Gazel 192

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Ruhtarına cân u dil pervânedür
Yanar-ısa bu Muhibbî ne aceb

178. **muhibbî:**

Gazel 193

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Ėam Şebinde iy Muhibbî Şol
kaçar kan agladıñ
Gözleriñ yaşına nisbet kaçre
oldı nehr-i Şâb

179. **muhibbî:**

Gazel 194

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî Şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur Őehergehler duâlar
müstecâb

180. **muhibbî:**

Gazel 195

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Yaş dök Muhibbî Şâm u Őehër
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñı tâ
Ėâfirü'z-zünüb

181. **muhibbî:**

Gazel 196

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vağtı tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

182. **muhibbî'ye:-ye, -**

Gazel 197

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İçsün Şarâb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
MaşŞer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

183. **muhibbî:**

Gazel 198

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zülf-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keş it ruĥ-ı
raĥŐanın öp

184. **muhibbî:**

Gazel 199

Mısra: 10

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Ėam nedim ü göz yaşı gülgün
Şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü Őarab

185. **muhibbî:**

Gazel 200

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî cüra-i câm-ı
maĥabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Ėızır
olur Şarâb

186. **muhibbî:**

Gazel 201

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

ĖoŐ geçür ömri Muhibbî dâd-ıla
İtmedin bâd-ı ecel cismi türâb

187. **muhibbî:**

Gazel 202

Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Ŧâkat olur mı Muhibbî işkına
Şabr eylemek
İŞk kor mı ehl-i işka zerre ne
Ŧâkat ne ĥ'âb

188. **muhibbî:**

Gazel 203

Mısra: 11

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

Beñzedi gülgün Şarâba çün
Muhibbî göz yaşı
Döne döne sîh-i miĥnetle ide
bagruñ kebâb

189. **muhibbî:**

Gazel 205

Mısra: 13

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî câmi-i ĥüsninde
yârûñ Cuma gün

Hoş edā ile okudı huṭbe-i hüsün
ḥaṭīb

190. **muḥibbî:**

Gazel 206

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muḥibbî naqd-i cāna derd-i yāri
Ziyāde assı itdi anı alup

191. **muḥibbî:**

Gazel 207

Mısra: 13

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî çünki mihmān oldı
geldi derd ü gam
Gözlerüñ yaşın şarāb u bagruñı
eyle kebāb

192. **muḥibbî:**

Gazel 208

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Pendür yārāna her dem bu
Muḥibbî sözleri
Çünki olmışdur anuñ her bir
kelāmı bir kitāb

193. **muḥibbî:**

Gazel 209

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muḥibbî koma elden cām-ı ışkı
Gerekmez rind olana illā meşreb

194. **muḥibbî:**

Gazel 210

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yüz suvāl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb
Yok disem agzı Muḥibbî bu
sözüm olmaz aceb

195. **muḥibbî:**

Gazel 212

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın

*mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gerçi kan içmek Muḥibbî
ḥük-m-i şer-ile ḥaṭā
Lebūñ olmışdur şürāḥī ḥünımı
içmek şavāb

196. **muḥibbî:**

Gazel 213

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî cura-i cām-ı
muḥabbet nūş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur serāb

197. **muḥibbî:**

Gazel 215

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gitmesün dilden Muḥibbî
dāyimā medḥ-i Resül
Okıdukça dil ferāḥ bula vü
cānuñ ola mest

198. **muḥibbî:**

Gazel 216

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başıñda bunca sevdālar
Muḥibbî bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

199. **muḥibbî:**

Gazel 217

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Şerr işi koyup ḥayra düriş yüri
Muḥibbî
Tā soñra varup olmayasın ehl-i
nedāmet

200. **muḥibbî:**

Gazel 218

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Arz-ı ḥāl eyler Muḥibbî dāyimā
meh-rūlara
Gönderür her kişvere eşār u
dīvānı dürüst

201. **muḥibbî:**

Gazel 219

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muḥibbî şöyle muḥkem tutdı
ışkuñ dāmenin
Bulına maḥşer günü destinde de
dāmān-ı dōst

202. **muḥibbî:**

Gazel 220

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çün Kabe küyü yāruñ oldı
Muḥibbî menzil
Geh zinde gāḥ mürde kıl anda
sen iḳāmet

203. **muḥibbî:**

Gazel 221

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gözüñ yaşı-durur bir mā-i cārī
Muḥibbî adına dirler apar dōst

204. **muḥibbî:**

Gazel 222

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zerre gibi zār u sergerdān olup
gün şevḳine
Bu Muḥibbî virdi cān bulmadı
cānānı dürüst

205. **muḥibbî:**

Gazel 223

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zāhid Muḥibbî 'ışḳ-ıla oldı
Melāmeti
Şükri budur ki olmadı maḡrūr u
ḥod-perest

206. **muhibbî:**
Gazel 224
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Âhuñî şehâb eyle başuñ üzre
Muhibbî
Başuñ belâ kühi dü çeşmüñi
biñar it

207. **muhibbî:**
Gazel 225
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Yok fâyide soñra dökessin eşk-i
nedâmet

208. **muhibbî:**
Gazel 226
Mısra: 14
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ola ki gele pâ koya ol yâr-ı
cefâ-ñü
Râhında Muhibbî yüzüñi yüri
türâb it

209. **muhibbî:**
Gazel 227
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Nihâyetsüz cefâ vü cevri iderseñ
Muhibbî cevri-ile öle nihâyet

210. **muhibbî:**
Gazel 228
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Derdüñle senüñ hastadur iy döst
Muhibbî
Billâhi qâdem rence kılup eyle
'iyâdet

211. **muhibbî:**
Gazel 229
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildâr
'Älemde Muhibbî saña besdür
bu ri'âyet

212. **muhibbî:**
Gazel 230
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî cidd ü cehd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'inâyet

213. **muhibbî:**
Gazel 231
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsnine
Tâ kılmayıcı göñlini vîrâne
'âkıbet

214. **muhibbî:**
Gazel 232
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayâle kâni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüñe
dermân oldu tut

215. **muhibbî:**
Gazel 233
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bilür dünyâda yokdur şâd-mânî
Muhibbî eyler anuñçün ferâgat

216. **muhibbî:**
Gazel 234
Mısra: 13
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme

'Älemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

217. **muhibbî:**
Gazel 235
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Zerrece ârzü kalmaz dil-i
'âşıkda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nîst
ü hest

218. **muhibbî:**
Gazel 236
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

'Uşşâka döst kavlini iz'ân kim
itdürür
Tâ sen Muhibbî olmayıcak
tercümân-ı döst

219. **muhibbî:**
Gazel 237
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Var-iken kudret geçür 'ömrüñi
var Allâh ile
İy Muhibbî zikrûñ olsun dilde
hayy-ı lâ-yemüt

220. **muhibbî:**
Gazel 238
Mısra: 9
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî haşre dek huşyâr
olmazsa ne tañ
Bâde-i câm-ı elestden oldu ol
çün şöyle mest

221. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 239
Mısra: 12
Kanûnî Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sakinur cânını senden dimişler
Muhibbî'ye kurı bühtândur iy
döst

222. **muhibbî:**
Gazel 240

Mısra: 13
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî al ele âyineye bak
Günâhuñ añ ki mûlar çün
direng-est

223. **muhibbî:**
Gazel 241
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hâk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

224. **muhibbî:**
Gazel 242
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

225. **muhibbî:**
Gazel 243
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Tiğ-ı cevrenden Muhibbî key
sakın döndürme yüz
'İşk meydânına girdüñ kendüñi
merdâne tut

226. **muhibbî:**
Gazel 244
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muhibbî yaşıñı sen de akıt
cûlar gibi
Yok qarârı suyuñ olmış 'âşık-ı
dîdâr mest

227. **muhibbî:**
Gazel 245
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gazel tarzın Muhibbî itdi ahsen
Ki her beyti anuñ dîvândur iy
döst

228. **muhibbî:**
Gazel 246
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sayar kendin Muhibbî
seglerinden
Dimez ol hâlkadan bîrûnam iy
döst

229. **muhibbî:**
Gazel 247
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Niçe sevmesün Muhibbî ol şehi
Nat'-ı hüsninde güzeller oldı
mât

230. **muhibbî:**
Gazel 248
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Pây-ı hûma sebû gibi ser ko
Muhibbî var
Olur çü soñra hâdi s eden
kâseler şikest

231. **muhibbî:**
Gazel 249
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Sakın beyhüde lâf urma
Muhibbî
Gerekdür 'ışka şahid yâ 'alâmât

232. **muhibbî:**
Gazel 250
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî cevri-i dilberden
gücenmez
Güzeller içre böyledür çü 'âdet

233. **muhibbî:**
Gazel 251
Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ne şadân ol ne hüd gamgîn
Muhibbî 'âlem içinde
Gedâ mîr ü cüvân u pîr iderler
çün kamu rihlet

234. **muhibbî:**
Gazel 252
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bu Muhibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sığmadı barmak kodı
agzına devât

235. **muhibbî:**
Gazel 253
Mısra: 13
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muhibbî hâk-i pâyüñ kıldı ser-
tâc
Ne gam dinse aña ehl-i sa 'âdât

236. **muhibbî:**
Gazel 254
Mısra: 13
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Cehd eyle Muhibbî bugün
a 'mâlûñi artur
Eyüler-ile haşr olasın rüz-ı
kıyâmet

237. **muhibbî:**
Gazel 255
Mısra: 11
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı
gâret

238. **muhibbî:**
Gazel 256
Mısra: 9
Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Åhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'ıŖık olup
Başında Ŗu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

239. **muhibbî:**
Gazel 257
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî lezzet-i 'ıŖıkı bilenler
Didiler yok Ŗekerde bu hâlâvet

240. **muhibbî:**
Gazel 258
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Her sifle kaçan duta Muhibbî
kanâ'ati
Ancak buña mâlik olur ehl-i
hamiyyet

241. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 259
Mısra: 14
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçe yıllar geçe iriŖe dağı büy-ı
vefâ
Derd-i hicrûñle eger irse
Muhibbî'ye vefât

242. **muhibbî:**
Gazel 260
Mısra: 7
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hîç olur mı kim Muhibbî
hastaya idüp devâ
Diye dildâr remz-ile bu cür'a-i
cânum ilet

243. **muhibbî:**
Gazel 261
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Oldı Muhibbî cür'â-keŖ-i câm-ı
meygede
Mey-h'õr olanuñ âhir olur adı
mey-perest

244. **muhibbî:**
Gazel 262
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Nedür bu Ŗi 'r-engîzûñ Muhibbî
Meger yârân için bir hasb-i
hâlest

245. **muhibbî:**
Gazel 263
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cân u dildendür
muhibbûñ
Umaram idesin aña Ŗefâ'at

246. **muhibbî:**
Gazel 264
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Fikr it Muhibbî hâl-i ezel
hîlkatûñ neden
Kalur haŖâda olıcağaz kiŖi hõd-
perest

247. **muhibbî:**
Gazel 265
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökesin fâyide yok eŖk-i
nedâmet

248. **muhibbî:**
Gazel 266
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bimâr yatur hasta Muhibbî
iŖigünde
Derdini bilürsin sen anuñ aña
tîmâr it

249. **muhibbî:**
Gazel 267
Mısra: 11
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

*mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî Ŗi 'rünü yârâna gönder
Ko dutsun dehri ser-tâ-ser
tamâmet

250. **muhibbî:**
Gazel 268
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kaldı vîrâne-i miñnetde
Muhibbî Ŗeb ü rüz
Hû dutup dil ğam-ıla olalı ârâm-ı
kühest

251. **muhibbî:**
Gazel 269
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Görmedi gülşende bir gül 'ârız-ı
dilber gibi
Bu Muhibbî aradı cümle
gülîstânı düürüst

252. **muhibbî:**
Gazel 270
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî Ŗabr eyle zecr-i 'ıŖıka
Gerekdür er olanda çünki ğayret

253. **muhibbî:**
Gazel 271
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî ğamdan özge yâr-ı
şâdık var mıdur
Zîra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-râh dõst

254. **muhibbî:**
Gazel 272
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî sevdüğüñ çün
MuŖafâ' dur
Gerekdür Ŗer'ini itmek ri'âyet

255. **muhibbî:**
Gazel 273
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî kâmetin gördi nigârûn
Didi bugün-durur baña kıyâmet

256. **muhibbî:**
Gazel 274
Mısra: 12
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Söyleseñ bir haq sözi halk alur
anı 'aksine
Olıcak bu vech-ile yigdür
Muhibbî bil süküt

257. **muhibbî:**
Gazel 275
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî yanup 'ışk âteşine
Nîst ol ister iseñ olmak hest

258. **muhibbî:**
Gazel 276
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestâne
oldum 'ākıbet

259. **muhibbî:**
Gazel 278
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ger yoluñ düşer-ise varma tehî
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî gâzelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

260. **muhibbî:**
Gazel 279
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yaşına Muhibbî kuluñuñ gel
nazar eyle
Bir çatre-durur nisbet aña Nîl ü
eger Şât

261. **muhibbî:**
Gazel 280
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî ârzü-yı Ka'be-i
küyün kılup
İdiserdür cân u dilden kendüyi
kurbân-ı döst

262. **muhibbî:**
Gazel 281
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî yâr-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getürtür başuña
senüñ kâyinât

263. **muhibbî:**
Gazel 282
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bir nefes yokdur Muhibbî zâr u
ğamgîn olmaya
Eyledi ḥâlin mükedder kâkül-i
müştgîn-i döst

264. **muhibbî:**
Gazel 283
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî vaşlı gencin isteyüp
vîrân olur
Aña bu vîrânelik ḥum-ḥâne oldu
'ākıbet

265. **muhibbî:**
Gazel 284
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Olmak Muhibbî ister-iseñ 'ışk-
ıla şâyi'
Kaldur livâ-yı âhı anuñla
'âlâmet it

266. **muhibbî:**
Gazel 286
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dehr bâğında Muhibbî çünki
yok büy-ı vefâ
Dağlar cismünde yir yir vird-i
ḥandân oldu tut

267. **muhibbî:**
Gazel 287
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Cür'a-ı 'ışkı Muhibbî çün ezeli
nüş eyledi
Olısdur âḫir ol rüsvâ-yı devrân
'ākıbet

268. **muhibbî:**
Gazel 288
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî zülfi bendinde gören
dil murgını
Dir meges gibi tolaşmış aña
dâm-ı 'ankebüt

269. **muhibbî:**
Gazel 289
Mısra: 18
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünki oldu 'aşık-ı
dîdâr mest

270. **muhibbî:**
Gazel 290
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçe kez yapduñ Muhibbî
göñlini yıkduñ yine
Sîmede bünyâd-ı 'ışkı muḥkem
itdûñ 'ākıbet

271. **muhibbî:**
Gazel 291
Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Şādī vü ğam iy Muḥibbī tutmadı
bir dem karar
‘Âkıl olur her birisi gelse bir ebr
boldı tut

272. **muḥibbī:**

Gazel 292

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥibbī key sakın ḥadden
tecāvüz eyleme
Çün bilürsin bir daḥı girmez ele
‘ömr-i güzeşt

273. **muḥibbī:**

Gazel 293

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Gözleri tārāca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muḥibbī
olmuş ol güftār mest

274. **muḥibbī:**

Gazel 294

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Ne ğam yoluñda ger ölse
Muḥibbī
Nigārā tek sen ol sag u selāmet

275. **muḥibbī:**

Gazel 295

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Meclisde büseñe bu Muḥibbī
olursa germ
Ma'zūr ola ki şevk-ile oldı
ziyāde mest

276. **muḥibbī:**

Gazel 296

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muḥibbī
Tā dökmeysin soñra varup eşk-
i nedāmet

277. **muḥibbī:**

Gazel 298

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Āsitānuña Muḥibbī geldi vaşluñ
isteyü
Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmāni dūrüst

278. **muḥibbī:**

Gazel 300

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İden zulmı aña çün pādīşehdür
Muḥibbī kime eylesün şikāyet

279. **muḥibbī:**

Gazel 301

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Muḥibbī pādīşāh-ı ‘ālem iken
Murādı kuluñ olmaktadır nihāyet

280. **muḥibbī:**

Gazel 302

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Şüreti ko bak Muḥibbī sīrete
Olma zāhid gibi sen şüret-perest

281. **muḥibbī'ye:-ye, -**

Gazel 303

Mısra: 13

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Bir gün dimedūñ ḥasta
Muḥibbī'ye nedür ḥāl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazar iy dōst

282. **muḥibbī:**

Gazel 304

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın

mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Şi'r-ile itdūñ Muḥibbī ol perī
teşhīrini
Dime şimden girü sen eş'ār u
dīvāndur ‘abeş

283. **muḥibbī:**

Gazel 305

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Eyledūñ tarz-ı Nizāmī' de
Muḥibbī nazmuñı
Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmān-ıla baḥş

284. **muḥibbī:**

Gazel 306

Mısra: 10

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Şi'r-i pūr-süzüñ görüp taḥsīn ide
Ḥusrev daḥı
İy Muḥibbī eyle şimden girü
Selmān-ıla baḥş

285. **muḥibbī:**

Gazel 307

Mısra: 11

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Lebleri virür Muḥibbī mürde
cisme çün ḥayāt
Tālib olma zulmet içre āb-ı
ḥayvāndur ‘abeş

286. **muḥibbī:**

Gazel 308

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

İy Muḥibbī añma dünyāyı ki ol
bir cīfedür
Pāk-dāmān ol sakın itme anuñla
var baḥş

287. **muḥibbī:**

Gazel 309

Mısra: 9

Kanūnī Sultan Süleyman'ın mahlası. || Sevgi duyan, sevgi besleyen, seven kimse.

Meydān-ı maḥabbetde Muḥibbī
gibi şîr ol
Rübāh oluban şüff şîfat olma
muḥannes

288. **muḥibbî'**ye:-ye, -
Gazel 310
Mısra: **11**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muḥibbî'ye şefâ'at eyle
şefkat kânısın
Umaram itdirmeyesin aña her
an el-ğiyās

289. **muḥibbî:**
Gazel 311
Mısra: **10**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Komazdı saña 'ışkı Kıys u
Ferhād
Muḥibbî olmasaň anlara vārīs

290. **muḥibbî:**
Gazel 312
Mısra: **10**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gerekdür gülşen içre cāy-i ḥālī
Muḥibbî yār ola olmaya sālīs

291. **muḥibbî:**
Gazel 313
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî dehr elinden
pādīşehlerdür zebūn
Eyledi Keyḥusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ğiyās

292. **muḥubbî:**
Gazel 314
Mısra: **13**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muḥubbî görse her şā'ir
sözün iğmāz ider
'Aybdur çün ḥāş olana eylemek
'ām-ıla baḥş

293. **muḥibbî:**
Gazel 315

Mısra: **15**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ḥasta-i 'ışkdur Muḥibbî bildük
aña çāre yok
Bāri itme gel ṭabībā bir ser-i
bīmār baḥş

294. **muḥibbî:**
Gazel 316
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Lā dime cevriyle öldürse
Muḥibbî seni yār
Hiç revā midur gedā eyleye
sulṭān-ıla baḥş

295. **muḥibbî:**
Gazel 317
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Seng-i miḥnet yagdururp her
dem Muḥibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
ḥançer el-ğiyās

296. **muḥibbî:**
Gazel 318
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî cūlar idüp her yaña
göz yaşların
Cem' idüp bir yire idem baḥr-ı
'ummān-ıla baḥş

297. **muḥibbî:**
Gazel 321
Mısra: **11**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî giceler tā şubḥa dek
İtdüğüm efğān elinden el-ğiyās

298. **muḥibbî'**ye:-ye, -
Gazel 322
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İdüp Mecnūn Muḥibbî'ye
vaşiiyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vārīs

299. **muḥibbî:**
Gazel 323
Mısra: **13**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muḥibbî cāme-i aṭlas geyüp
anuñla faḥr itme
Libās-ı müste'ārīdür bu cān
üstinde tenden geç

300. **muḥibbî:**
Gazel 324
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muḥibbî nazm ara tutduñ
Nizāmī ṭarzını
Şi'rūñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

301. **muḥibbî:**
Gazel 325
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vefā umma Muḥibbî bī-vefādan
Sakin dünyāya aldanma gözün
aç

302. **muḥibbî:**
Gazel 326
Mısra: **9**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muḥibbî 'ışk mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şāh-ı cihān
genc

303. **muḥibbî:**
Gazel 327
Mısra: **10**
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Baş koşdı birbiriyle ebrūları
yine
Beñzer Muḥibbî 'arbede eyleye
iki koç

304. **muḥibbî:**
Gazel 328

Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Güneh bahırına garķ olduñ
Muħibbī
Sakın tã'at ü zühdi itme tārāc

305. **muħibbī:**
Gazel 329
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ĥasta-i 'işkam Muħibbī
kimseden olmaz devā
Vaşl-ı dılberdür hemān var-ısa
bu derde 'ilāc

306. **muħibbī:**
Gazel 330
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kapuña hicāb-ıla yüzün sürdi
Muħibbī
Kimseye degül lık saña cān-ıla
muħtāc

307. **muħibbī:**
Gazel 331
Mısra: 10
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçeye dek ĥırř-ı dünyā
vaķtıdur
Ĥ'āb-ı ġafletden Muħibbī ġözüñ
aç

308. **muħibbī:**
Gazel 332
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gevher-i eşki Muħibbī pāyına
meh-rūlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp ġam turma saç

309. **muħibbī:**
Gazel 333
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muħibbī bāġ-ı ĥüsn içre yiter bir
bülbül-i ġüyā
Raķtbe virme yol hergiz gel ol
zāġ u zaġandan geç

310. **muħibbī:**
Gazel 334
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

N'eylesün n'itsün Muħibbī yā
niçe yazsun ġamı
Seni cāndan sevdüġi çünki olur
yanuñda suç

311. **muħibbī:**
Gazel 335
Mısra: 13
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mihirden cevri Muħibbī ĥoř
ġörür
İtdi anuñla ezelden imtizāc

312. **muħibbī'ye:-ye, -**
Gazel 336
Mısra: 11
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muħibbī'ye řefā'at kıl şefi' ol
Olupdur cān u dilden saña
muħtāc

313. **muħibbī:**
Gazel 337
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muħibbī beñzedi nazmuñ
Niżāmī nazmına
N'ola dırsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

314. **muħibbī:**
Gazel 338
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muħibbī ruħları üstinde ĥālī
dılberüñ
Sanki sultān-ı Ĥabeř'dür
eylemişdür taħt u tāc

315. **muħibbī:**
Gazel 339
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Küfr-i zülfüñ ġaret ider bu
Muħibbī ġöñlini
Ĥiç revā mıdır ala kāfir
müselmāndan ĥarāc

316. **muħibbī:**
Gazel 340
Mısra: 10
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mübārek eyle yā Rab bu ġazāmı
Muħibbī bula fırsat nite Mīhāc

317. **muħibbī:**
Gazel 341
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mihnete şabr it Muħibbī tã
iresin rāhata
Ĥaķ dimişler bu sözi "e'ř-şabr
miftāĥü'l-ferec"

318. **muħibbī:**
Gazel 342
Mısra: 13
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muħibbī olalıdan ĥāk-i
pāyuñ ĥādimi
Tañ mıdır Keyĥusrev ü
Dārā'dan alsa tāc u bāc

319. **muħibbī:**
Gazel 343
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muħibbī sakla 'işkı müdde'iden
Ki ĥořdur dāyimā olmak nihān
genc

320. **muħibbī:**
Gazel 344
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kıl devā la' l-i lebünden bu
Muhibbî hastaya
Bister-i ğamda yatup olmak katı
düşvār güç

321. **muhibbî:**
Gazel 345
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî göz şarābından
kadehler kıldı pür
Bagrını kıldı kebāb mestān beni
bilmez mi hîç

322. **muhibbî:**
Gazel 346
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî kapusu taşını bālīn
eyle kim
'Āşık-ı bī-dilleri ancak o bāb
eyler feraḥ

323. **muhibbî:**
Gazel 347
Mısra: 10
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ğam kilīdi açılır mı bu
gönülden hergiz
Ele girürse Muhibbî aña meydür
miftāḥ

324. **muhibbî:**
Gazel 348
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hāk-i pāyūne Muhibbî diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdūñ aña
zulm-ı şarīḥ

325. **muhibbî:**
Gazel 349
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Rezmgāḥ içre Muhibbî merd
olanlara müdām
Hūn-ı düşmen mi gerekdür
kāselerden ser kadeḥ

326. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 350
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'ye cefālar eyleme
eyle vefā
Çün bilürsin 'adl yigdür cevri ise
zulm-ı şarīḥ

327. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 352
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'ye lebüñ zikrini
evrād ideli
Didiler mīr-i kelām şī' rine hem
şī' r-i faşīḥ

328. **muhibbî:**
Gazel 353
Mısra: 14
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çāre olmadı lebin öpmege cān
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yādına gel
bārī kadeḥ

329. **muhibbî'yi:-'yi**
Gazel 354
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yā Rab Muhibbî'yi koma her
dem fırāk-ıla
Olsun şarāb-ı la' l-ile her 'ālemi
ferah

330. **muhibbî:**
Gazel 355
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i hūsninde yāruñ nūs
ider her gün kadeḥ

331. **muhibbî:**
Gazel 356
Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mecnūn çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürūḥ

332. **muhibbî:**
Gazel 357
Mısra: 10
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bir nefes mest olmasa hicrān
ġamı eyler helāk
Anuñçun bu Muhibbî nūs ider
ekşer kadeḥ

333. **muhibbî:**
Gazel 358
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî sevdüğü bir hūbdur
Şīvesi çok nāzı bī-ḥad kendü
şūḥ

334. **muhibbî:**
Gazel 359
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefā
Çagurup her rüz u şeb feryād
ider dellāl-ı çarḥ

335. **muhibbî:**
Gazel 360
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Lāle ḥaddi ḥasretinden bu
Muhibbî ḥasta-dil
Sīne levḥine yazar kanlu yaşıyla
āḥ ruḥ

336. **muhibbî:**
Gazel 361
Mısra: 9
*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî var iken küyünde
n'eyler ol rakîb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuḥ

337. **muhibbî:**
Gazel 362
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

La'l-i lebi hayâline sun sâkiyâ
müdâm
Şîrîn olur egerçi Muhibbî şarâb-
ı telḥ

338. **muhibbî:**
Gazel 363
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bezm-i gamda 'üd inler nây ider
âh u figân
Lîk görünür Muhibbî baña saz u
sözi telḥ

339. **muhibbî:**
Gazel 364
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Görmez Muhibbî uyḥu yüzün
şimdi ay u yıl
Nâgâh eger ki görse ola daḥı
ḥâb-ı telḥ

340. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 365
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Umaram ki Muhibbî'ye şefâ'at
İdesin dergehünden itmeyüp red

341. **muhibbî:**
Gazel 366
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cân-ıla sevdâ-yı zülfün
Taleb kıl tâ müyesser ola ol sūd

342. **muhibbî:**
Gazel 367
Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kim-durur sorsañ Muhibbî
bendeñi
'İşkuñ ser-keştesi bir
derdmend

343. **muhibbî:**
Gazel 368
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yād ider her nefes alsa bu
Muhibbî lebünî
Döstlık ḥaḥkı midur itmeyesin
sen anı yād

344. **muhibbî:**
Gazel 369
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî itme dünyâ fikrini
añ âḥirün
Kanda gitdi Hüsrev ü Cemşid ü
Dārâ Keyḫubād

345. **muhibbî:**
Gazel 370
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

'Ayb olmaya bî-'aḫl eger olsa
Muhibbî
Çeşmine anuñ çünki görindi o
perî-zād

346. **muhibbî:**
Gazel 371
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Geldügince tîri bulur mürde
cismüm tâze cân
Bulsun anuñ iy Muhibbî şaştı
her demde küşād

347. **muhibbî:**
Gazel 373
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Yāra diseñ ḥālünî almaz
Muhibbî 'aynına
Hüsine maḡrūr olan 'uşşāḫa
vire mi vücūd

348. **muhibbî:**
Gazel 374
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vā'iz sözini koyma Muhibbî
kulaguña
İtmez eşer gönüldē kaçan olsa
nükte serd

349. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 376
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Sâkiyâ gel sun Muhibbî'ye
şarâbuñ tâzesin
Ḥaḫ dimişler lezzeti artukdur
evlānuñ cedîd

350. **muhibbî:**
Gazel 377
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Evveli 'işkuñ egerçi kim
mülâyim görünür
Baña sorsunlar Muhibbî âḫiri
ḡâyet şedîd

351. **muhibbî:**
Gazel 379
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Görmedüm gelmez Muhibbî
çünki âdemden vefâ
İki 'âlemde baña
perverdigârumdan meded

352. **muhibbî:**
Gazel 380
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kankı 'âşık kim Muhibbî cevri-
dilberden kaça
Pâralansun tîḡ-ı miḥnetle ḫalem
tek bend bend

353. **muhibbî:**
Gazel 381
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dil niçe olsun halâş
Gözleri hançer çeker zülfi
kemend

354. **muhibbî:**
Gazel 382
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Görse yüzünü Muhibbî küyüña
varmaz senüñ
'Aşık-ı dîdâr kılmaz cennet-i
a'lâyı yâd

355. **muhibbî:**
Gazel 383
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî sînesin mızrâb-ı ğamla
Çalar turmaz sanasın inîler 'üd

356. **muhibbî:**
Gazel 384
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

'İşkuñ Muhibbî okıdı naıv-ile
şarfını
Dil şuhtesi bu fende daıı oldı
müstefîd

357. **muhibbî:**
Gazel 385
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmuşdur ümîd

358. **muhibbî:**
Gazel 386
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

*mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Pâdişâhâ şıdık u ihlâşum saña
ma'lûm iken
Dergehünden bu Muhibbî
kuluñı gel kılma red

359. **muhibbî:**
Gazel 387
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî eyledüñ sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şîr-merd

360. **muhibbî:**
Gazel 388
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî süz-ı Hüsrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim kü rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pensend

361. **muhibbî:**
Gazel 389
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hîred

362. **muhibbî'den:- 'den**
Gazel 390
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İstemeñ 'ışka Muhibbî'den delîl
Eşk ü âhi aña yitmez mi şühüd

363. **muhibbî:**
Gazel 391
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçe yıldur ki girmez güşuña
hiç

Muhibbî çağurur hey dâd u bî-
dâd

364. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 392
Mısra: 26
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bak Muhammed nûrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nûr Muhibbî'ye şefî' yâ
Ma'bûd

365. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 393
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kosalar şeydâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn lağab
İtdi mi ârâm şabrđan zülf bir
yirde rübüd

366. **muhibbî:**
Gazel 394
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kimdür Muhibbî dirseñ iy şâh-ı
hüsrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

367. **muhibbî:**
Gazel 396
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cân-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin hâşâ anı red

368. **muhibbî:**
Gazel 397
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İtme dirîğ cân-ıla başuñ
Muhibbî gel
Tâ ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

369. **muhibbî:**
Gazel 398
Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Pârs ehline eger irse Muhibbî
şî'iri
İşidüp kabri içinde diye taḥsîn
hücend

370. **muhibbî:**

Gazel 399

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî yâr küyna seni
iletmege
Hem resülüm hem tarîkum daḥı
varumdur nemed

371. **muhibbî:**

Gazel 400

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî öliyor derd-i firâk-
ıla bugün
Çıkmanın cânı irişün diñüz ol
yâra meded

372. **muhibbî:**

Gazel 401

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

‘Ādet oldu her kaçan ‘iyd olsa
iḥsân eylemek
Bu Muhibbî bendeñe kıl büseñi
iḥsân-ı ‘iyd

373. **muhibbî:**

Gazel 403

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muhibbî key sakın
Çünkü bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

374. **muhibbî:**

Gazel 404

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

‘İyd-ile olmaz feraḥ göñli
Muhibbî bendeñüñ
Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa‘id

375. **muhibbî:**

Gazel 405

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

376. **muhibbî:**

Gazel 406

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî cân u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü distinler saña
merd

377. **muhibbî’ye:-ye, -**

Gazel 407

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî’ye cevâb
Āteş-i hircе yanar olmaz o
bîmâra meded

378. **muhibbî:**

Gazel 408

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Sernüvişt olan gelür aña
Muhibbî çäre yok
Eyleme hergiz şikâyet kılma
dehr-i düm yād

379. **muhibbî:**

Gazel 409

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî gâflet itme başa
‘akluñ cem’ kıl
Kanda gitdi kadamur
Keyḥusrev ü Cem Keykübād

380. **muhibbî:**

Gazel 410

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye taḥsîn Muhibbî âferîn-bād

381. **muhibbî:**

Gazel 411

Mısra: 14

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dilâ dermânı ko derdi qabûl it
Muhibbî oldı çün derd-ile
mu‘tād

382. **muhibbî:**

Gazel 412

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî zülfine dil vireliden
Yürür dîvânedür mecnûn
mânend

383. **muhibbî:**

Gazel 413

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hânesinden yâr eger togsa
Muhibbî gün gibi
Kalmaya çak olmaduk hiç bir
giriñbanlar meded

384. **muhibbî:**

Gazel 414

Mısra: 9

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İrmesün diyü Muhibbî ḥüsn-i
dildârâ güzend
Āteş-i ruḥsâr-ı yâra cân u dil
oldı sipend

385. **muhibbî’ye:-ye, -**

Gazel 415

Mısra: 10

*Kanūnī Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çaresüz kaldı ise yine ümîzi
sañadur
Demidür ki idesin Muhibbî'ye
çäre meded

386. **muhibbî:**
Gazel 416
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-1 dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

387. **muhibbî:**
Gazel 417
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dil mezâkı zehr-i
ğamdan telhdür
Def'ine anuñ bulınmaz bâde-i
terden lezîz

388. **muhibbî:**
Gazel 418
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel kalbünü
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez lezîz

389. **muhibbî:**
Gazel 419
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zıkr eyledüñ
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

390. **muhibbî:**
Gazel 420
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bî-ğod iderse şubh-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muhibbî uyhu olur çın
seher lezîz

391. **muhibbî:**
Gazel 421
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vaşf-1 lebini itme muṭavvel kıl
ihtişâr
Sözde Muhibbî çünkü olur
muhtaşar lezîz

392. **muhibbî:**
Gazel 422
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Kim görse rüy-1 zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dâğumla küh-1 ğamda dirler
pelenge beñzer

393. **muhibbî'yi:- 'yi**
Gazel 423
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zülfî zencîrin anuñçün dakdı
dülber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilir 'ışkında
şîr-i ner geçer

394. **muhibbî:**
Gazel 424
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Şem'-i hüsniinde nigâruñ hâli
hindü beçedür
Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

395. **muhibbî:**
Gazel 425
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî kân-1 dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yârân umar

396. **muhibbî:**
Gazel 426
Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ol ṭabîb-i cân gelüp sormaz
Muhibbî ḥastayı
Yoḥsa aña cevri ü zulm itmek
ezelden hû midur

397. **muhibbî:**
Gazel 427
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Maḥabbet baḥrına düşmiş
Muhibbî oldu bî-pervâ
İki çeşmi iki yaña anuñ beñzer
kabagıdur

398. **muhibbî:**
Gazel 428
Mısra: 7
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Gaflet itme girdügüñ
merdâneler meydânıdur

399. **muhibbî:**
Gazel 429
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdüñ
Bu şî rûñ tarzını ancak senüñ
şâhib-kemâl añlar

400. **muhibbî:**
Gazel 430
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ĝarḳ itdi gözyaşıyla Muhibbî bu
'âlemi
İy dide daḥı gel kerem it dökme
mâ yiter

401. **muhibbî:**
Gazel 431
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Her kim okursa şi' rini büy-ı
vefâ olur
Zirâ Muhibbî sözleri hep
'âşıkânédür

402. **muhibbî:**
Gazel 432
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Mürde iken iy Muhibbî baña ol
'İsî-nefes
Mu'cize izhâr idüp gör ölmüşe
cân 'arz ider

403. **muhibbî:**
Gazel 433
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî sözleridür dürr ü
cevher
Dükenmez harc kılsun gönlü
kândür

404. **muhibbî'den:** -'den
Gazel 434
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Nigâruñ çeşm-i fettânın
Muhibbî'den su'âl itseñ
Cevâbı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
âfetdür

405. **muhibbî:**
Gazel 435
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy şabâ ırgür Muhibbî çeşmine
hâk-i derin
Tütüyâdan yig görünür yoğsa
dârûlar mıdur

406. **muhibbî:**
Gazel 436
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle önümden ol saç
sünbül geçer

407. **muhibbî:**
Gazel 437
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Pâdişâhâ senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muhibbî gibi kapuñda senüñ
biñ bende var

408. **muhibbî:**
Gazel 438
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbî gel 'icâzet var mı bir
pâ-büsa sor

409. **muhibbî'yi:** -'yi
Gazel 439
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ol saçı leylâ Muhibbî'yi ne gam
mecnûn ide
Âdemi dîvâne eyler çün perî
ruhsâreler

410. **muhibbî:**
Gazel 440
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

'İşk müşkildür Muhibbî çünkü
şabra çâre yok
Saña lâzım oldu şimden girü
idesin sefer

411. **muhibbî:**
Gazel 441
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî her ki 'âşıkdur olur
'ışk içre ol nâ-büd
Dimez hiç 'âşık-ı şadık benüm
bu yolda bûdum var

412. **muhibbî:**
Gazel 442
Mısra: 15

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Uşanur sanma Muhibbî tîr-i
gamzeñden şehâ
Sîne-i mecrûhıma geldükçe
merhemler gelür

413. **muhibbî:**
Gazel 443
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İşidelden hâke döker cür'asın
meh-pâreler
Bu Muhibbî anuñ için işiginde
hâkdür

414. **muhibbî:**
Gazel 445
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Görmez Muhibbî devr-i zamân
içre togrı yâr
Halk-ı zamâne kendüyi gerçi
emîn tutar

415. **muhibbî:**
Gazel 446
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî niçe câna kıymasun
Ferhâd-veş
Söze gelse dilberüm gâyet de
şîrîn sözlüdür

416. **muhibbî:**
Gazel 447
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senüñ eş'aruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hassân'idur

417. **muhibbî:**
Gazel 448
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İrmedüm vaşla Muhibbî lîk
dilde bâ-hayâl
Mâlik oldum la'î-i yâra gevher-i
maḥzûndur

418. **muhibbî:**
Gazel 449
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî bir feraḥ var mı soñ
gam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrân sarmaşur

419. **muhibbî:**
Gazel 450
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nādân olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî'dür

420. **muhibbî:**
Gazel 451
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Oldı Muhibbî zühd ü şalâḥ 'ışk
erine 'ayb
'Uşşâk içinde bî-ser ü pâlîk
hüner yiter

421. **muhibbî:**
Gazel 452
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Tîr-i ḡamzeñden Muhibbî yine
çâk olmuş yatur
Râḡatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

422. **muhibbî:**
Gazel 453
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânüñ âlîna
Şöyle tut kendüñi kim şevk
ehlinüñ tarabıdır

423. **muhibbî:**
Gazel 454
Mısra: 10
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Degül perr-i megesden yig bu
dünyâ
Muhibbî çekdügüm uḡrâ
ḡamıdır

424. **muhibbî:**
Gazel 455
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Baḡr-ı eşkümden Muhibbî
gözlerüm mâhî gibi
Lu' b-ıla şayda çeken zülfindeki
kullâbdur

425. **muhibbî:**
Gazel 456
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ḡill ü ḡışdan yüri pâk eyle
Muhibbî ḡalbüñi
Zer gibi ḡâlîş olan kendüzini
pâke çıkar

426. **muhibbî:**
Gazel 457
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Küyuña varsa Muhibbî serv
ḡadüñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pâya düşer

427. **muhibbî:**
Gazel 458
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî çenge döndü
ḡâmetüm oldı dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı ḡam her dem
benüm düşümdadır

428. **muhibbî:**
Gazel 459
Mısra: 9

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ehl-i ḡâl alur Muhibbî her
varaḡdan biñ sabâḡ
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

429. **muhibbî:**
Gazel 460
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî ḡamdan özge yâr-ı
şâdıḡ bulmadım
Her ne dem kim yoklasam
yanumda ḡam ḡânemedür

430. **muhibbî:**
Gazel 461
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gel isteme Muhibbî benüm
'ışkuma güvâḡ
Ruḡsâr-ı zerdüm-ile sirişküñ
nişânedür

431. **muhibbî:**
Gazel 462
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî 'ışk deryâsındaki
'âşıkları
Kim şümâr ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

432. **muhibbî:**
Gazel 463
Mısra: 19
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Ni ḡâr için Muhibbî pây-ı yâra
Yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer

433. **muhibbî:**
Gazel 464
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Zülf-i müşğine Muhibbî el uzat
tâ iresin
Ruğlarında dilberün iqbâl ü
devlet bestedür

434. **muhibbî:**
Gazel 465
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çeşmi yine bu Muhibbî kaşdına
Elde hūnın dökmege hānçer
tutar

435. **muhibbî:**
Gazel 466
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İñlirse şevk-i 'arızuñ-ıla
Muhibbî ger
Bülbül mi ş âli diyeler āh u
fiğānı var

436. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 467
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'ye vefā eyle cefā
itme disem
Çin ider ebrūların hışm idüben
kine gelür

437. **muhibbî:**
Gazel 469
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Eşküm Muhibbî gülşene
döndürdi sīnemi
Gelmez nigār görmege yabana
seyr ider

438. **muhibbî:**
Gazel 470
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî gāfil olma nefis
şerrinden sakın
Togrı yoldan seni çıkarmaga ol
düşmen yiter

439. **muhibbî:**
Gazel 471
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Cemālün şem'ine karşı
Muhibbî
Özin pervāne kıldı anı yandur

440. **muhibbî:**
Gazel 472
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Didüm Muhibbî boynına zencir-
i zülfünü
Dakmaz mısın didi bu sözüñ
hep yabānadur

441. **muhibbî'ye:-ye, -**
Gazel 473
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hālini gösterse tañ mı bu
Muhibbî'ye rakīb
Ādem'e gendüm temennāsını
şeytān öğredür

442. **muhibbî:**
Gazel 474
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy tabīb-i dil lebünden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tīmār incinür

443. **muhibbî:**
Gazel 475
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Çevgān-ı zülfe itdi Muhibbî
başını top
Meydān-ı 'ışka kim gire cānı
fedā olur

444. **muhibbî:**
Gazel 476
Mısra: 10
Kanûnî Sultan Süleyman'ın

*mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Sultān-ı 'ışk tutmag-ıçun kişver-
i dili
Derdi Muhibbî sola ğamı saga
saldılar

445. **muhibbî:**
Gazel 477
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî kim hālāş eyler dil-i
dīvāneyi
Boynuma zencir olan ol kākül-i
müşğindür

446. **muhibbî:**
Gazel 478
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî çāk çāk olsa
girībānum ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nāzum seyridür

447. **muhibbî:**
Gazel 479
Mısra: 11
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Vīrānedür Muhibbî gönlini
rūşen eyle
Göster yüzünü rūşen vīrāneye çü
mehdür

448. **muhibbî:**
Gazel 480
Mısra: 9
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bakma Muhibbî hūba dilerseñ
selāmeti
Zīrā ki meyl kişide evvel
görüştür

449. **muhibbî:**
Gazel 481
Mısra: 13
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Virmese dünyāya dil itmeñ
Muhibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdānedür

450. **muhibbî:**
Gazel 482
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî olmagıl ğāfil dilūñden
koyma eş'arı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

451. **muhibbî:**
Gazel 483
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

452. **muhibbî:**
Gazel 484
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî artadur 'ışkuñ belāsi
dem-be-dem
Ğam yime her kim ki 'āşıkdur
belāyi o çeker

453. **muhibbî:**
Gazel 485
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî sözlerini cān-ıla
dak ğuşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

454. **muhibbî:**
Gazel 486
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Müdde'î bilmez Muhibbî
nüktelerini añlamaz
Tab'-ı mevzūn olıcak şî'ri dağı
mevzūn çeker

455. **muhibbî:**
Gazel 487
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymāne
olur

456. **muhibbî:**
Gazel 488
Mısra: 11
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî yār gönderse eger
tîr-i cefā
Cān u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

457. **muhibbî:**
Gazel 489
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Dökdüñ Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cū degül bu
yoħsa deryā mı olur

458. **muhibbî:**
Gazel 490
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Sen perî-rüyı Muhibbî itdi
efsün-ıla rām
Siħrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sâhirdedür

459. **muhibbî:**
Gazel 491
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî kuluñı söyletme luř it
iy şeh-i hūbān
Perişān hālīnūñ şerhi saçuñ gibi
mutavveldür

460. **muhibbî:**
Gazel 492
Mısra: 9

*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Hasretūñle şol kadar dökti
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrā ki
yollar gil-durur

461. **muhibbî:**
Gazel 493
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Niçe medħ itsün Muhibbî rüyūñı
Hıřbe-i hūbı çün anuñ nāmıdur

462. **muhibbî:**
Gazel 494
Mısra: 9
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Şem'-i ruħına karşı Muhibbî
perr ü bālūñ
Yansun ko seni eyledi pervāne
güzeller

463. **muhibbî:**
Gazel 495
Mısra: 11
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî 'ışka kul oldu göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çākerdür

464. **muhibbî'ye:** -ye, -
Gazel 496
Mısra: 10
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Egerçi ğamze okından bu
göñlüm pür cerāhatdür
Muhibbî'ye gelür rāhat anuñçün
derde emlerdür

465. **muhibbî:**
Gazel 497
Mısra: 16
*Kanūnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Gül yüzi vaşını benden işidüp
dilber didi
Bu Muhibbî gülşenimde bülbül-
i güyâ geçer

466. **muhibbî:**
Gazel 498
Mısra: **11**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî şadlık gelse gelür
ardınca gam
Anuñ-ıçundur ki dünyâ inqılâb
üstindedür

467. **muhibbî:**
Gazel 499
Mısra: **13**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bir 'acüze köhnedür dünyâ
Muhibbî virme dil
Hayra irşad eylemez dâyim
dalâl üstindedür

468. **muhibbî:**
Gazel 500
Mısra: **13**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy Muhibbî aç gözün dünyâya
bakup 'ibret al
Dürlü dürlü gösterür naqş u
'alâmetler gelür

muhibbî':

1. **muhibbî'nüñ:-nüñ, -**
Gazel 204
Mısra: **13**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Muhibbî'nüñ gören eşârın eydür
Maâniyle anı itmiş müzehheb

2. **muhibbî'nüñ:-nüñ, -**
Gazel 372
Mısra: **9**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'nüñ ele al göñlini
şad eylegil

Birine biñ virilür olsa faķirüñ
göñli şad

3. **muhibbî'nüñ:-nüñ, -**
Gazel 378
Mısra: **10**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

İy tabîb-i dil iriş hâlüm
mükedder olmadan
Bu Muhibbî'nüñ gel it derdine
dermânüm meded

4. **muhibbî'nüñ:-nüñ, -**
Gazel 395
Mısra: **9**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Bu Muhibbî'nüñ ele al göñlini
şad eyle gel
Birine biñ virilür olsa faķirüñ
göñli şad

muhibbî kuluña kim:

1. **muhibbî kuluña kim:--u, --**
n, --a-u, -ñ, -a
Gazel 299
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Allah tarafından
yaratılan varlıklardan her biri.
2)Kanuni Sultan Süleyman'ın
mahlası.

Rahm eyle Muhibbî kuluña kim
gam-ı 'ışkuñ
Gâret-i dil ü cân itmegi saldı
sipeh-i döst

muhibbiyâ:

1. **muhibbiyâ:**
Gazel 89
Mısra: **9**
*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Şabr eyle devâ nâminı añma
Muhibbiyâ
Âşık dinür mi dilde göñülde
devâ ola

muhibbî'yi:

1. **muhibbî'yi:--yi**
Gazel 153
Mısra: **9**

*Kanûnî Sultan Süleyman'ın
mahlası. || Sevgi duyan, sevgi
besleyen, seven kimse.*

Tig-ı ışk-ıla Muhibbî'yi eger
kılsañ helâk
Şems gibi rakş ura eline başını
alup

muhkem:

1. **muhkemdür:--dür**
Gazel 42
Mısra: **8**
Sağlam, dayanıklı.

Zâhidâ sanma esâsi yok-durur
bu ışkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

muhkem itdüñ:

1. **muhkem itdüñ:--dü, --n**
Gazel 290
Mısra: **12**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sağlamlaştırılmış,kuvvetlen
dirilmiş bir hale getirmek.*

Niçe kez yapduñ Muhibbî
göñlini yıkdüñ yine
Sinede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdüñ 'âkıbet

mühr-i süküt:

1. **mühr-i süküt:**
Gazel 288
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sessizlik mührü.

Biñ sü'âl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb
Yok dehâni ya urılmış agzına
mühr-i süküt

mühr-i süleymân'dur:

1. **mühr-i süleymân'dur:--dur**
Gazel 128
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Birinin tepesi diğerinin
tabanına geçirilmiş iki eşkenar
üçgenin meydana getirdiği bir
sembol olup müslümanlar
arasında "hâtem-i Süleyman",
yahudi ve huristiyanlarca
"Dâvûd yıldızı" diye anılır.
Divan şairleri sevgilinin
dudağını gerek yuvarlak ve derli*

*topl u biçimi gerekse bütün
âşıkları, hatta insanları ve
cinleri büyüleyip kendisine
râmetmesi veya bütün güzellerin
onun ağzına bakması gibi
özellikleri dolayısıyla mühr-i
Süleyman'a benzetirler.*

Olmuşam diyü rakîbün mekr ü
şerrinden emîn
Dâğ-ı gam sînemde san mühr-i
Süleymân'dur baña

mühr-i süleymân' uñ:

1. **mühr-i süleymân' uñ:--un**
Gazel 182
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Süleymân'ın mührü.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyûr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân' uñ görüp

muhtaç:

1. **muhtaç:**
Gazel 113
Mısra: 8
*Bir şeye gereksinim duyan
II gereklilik duyma, mecbur
olma.*

Hak Taâlâ'nuñ resüli hem şefâat
kânıdır
Halk-ı âlem rûz-ı mahşerde
kamu muhtaç aña

muhtaç degül:

1. **muhtaç degül:**
Gazel 330
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Deyim**
*Muhtaç olmamak, bir
kimse veya şeye ihtiyaç
duymamak.*

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muhibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muhtaç

muhtaç itme:

1. **muhtaç itme:--me**
Gazel 340
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bir kimseye, bir şeye
ihtiyaç duymaz hale getirmek.*

Yaradaldan berü hiç komaduñ
aç
Beni itme İlahî gayra muhtaç

muhtaç olısar:

1. **muhtaç olısar:--ısar**
Gazel 328
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İhtiyaç duymak, muhtaç
olmak.*

Virildi başuña 'izzetle çün tâc
Olısar ins-ile cin saña muhtaç

muhtaç olupdur:

1. **muhtaç olupdur:--up, --dur**
Gazel 336
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gereksinim sahibi olmak.

Muhibbî'ye şefâ'at kıl şefî' ol
O olupdur cân u dilden saña
muhtaç

muhtâladur:

1. **muhtâladur:--dur**
Gazel 488
Mısra: 10
Hileci ve dalavereci kadın.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir tâlâk
Nev- 'arûs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâladur

muhtasar:

1. **muhtasar:**
Gazel 421
Mısra: 10
Kısa, küçük, değersiz.

Vaşf-ı lebini itme muhtavvel kıl
ihtişâr
Sözde Muhibbî çünki olur
muhtasar lezîz

muhtel olmuşdur:

1. **muhtel olmuşdur:--miş, --dur**
Gazel 205
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşğın aklının ve kafasının
karışık, bozulmuş olması
kastedilmiştir.*

İşk elinden muhtel olmuşdur bu
cism-i nâtivân
Senden umaram ilâc sensin
tabîbüm iy habîb

muhtesib:

1. **muhtesib:**
Gazel 196
Mısra: 9
*Bir kasaba veya şehir
halkının şer'î emir ve yasaklara
uymasını sağlamakla görevli
olarak çarşı ve pazarı kontrol
eden, ticârî dâvâlara ve bâzı
amme dâvâlarına bakan
belediye zâbita memuru.*

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

muhızr:

1. **muhızr:**
Gazel 184
Mısra: 8
*Şeriat mahkemelerinde
mübâşir hizmetini gören kimse.*

Ben mahkeme-i işka kaçâ ile
gelince
Ferhâd baña muhızr u Mecnûn
ola nâyib

müje:

1. **müje:**
Gazel 186
Mısra: 6
(Sevgilinin) kirpikleri.

Silüp pâk itmek için küy-ı yârı
Yaşum sakka olupdur müje
cârüb

2. **müje:**
Gazel 254
Mısra: 9
(Sevgilinin) kirpikleri.

Her lahza ki müje hâlümü
ruhsâruma yazdı
Mahv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedâmet

müjgân:

1. **müjgânı:--ı**
Gazel 6
Mısra: 7
(Sevgilinin) kirpikleri.

Tir-i müjgānı gelürse cān virem
şükürāne ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam kurbān aña

2. müjgānlar:-lar

Gazel 28

Mısra: 9

(Sevgilinin) kirpikleri.

Hāller āşüb u gözler fitne
müjgānlar belā
İy Muhibbī her biri bir dürlü
āfetdür saña

3. müjgānum:-um

Gazel 470

Mısra: 6

(Sevgilinin) kirpikleri.

Hār batsa itlerüñüñ pāyına iy
şāh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgānum
benüm süzen yiter

4. müjgān:

Gazel 473

Mısra: 1

(Sevgilinin) kirpikleri.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgān öğredür
Ağız açup güşına ol zülf-i fettān
öğredür

müjgān okları gelse:

1. müjgān okları gelse:--se

Gazel 110

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yaralayıcı

oklara benzetilen kirpiklerinin
aşığa doğru dönmesi kastedilir.

Bu Muhibbī yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sinesin
kalkan aña

**müjgānum aklamakdan
nermdür:**

1. müjgānum aklamakdan

nermdür:--dür

Gazel 111

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sürekli

gözyaşı dökmekten kirpiklerinin
yumuşak oluşu yani hiç
kurumayışı kastedilmiştir.

Aglamakdan nermdür
müjgānum iy serv-i hürām
Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cānā baña

mukabil:

1. mukabil:

Gazel 203

Mısra: 1

Bir şeye karşılık olarak
yapılan, bir şeyin karşılığı olan.

Nür ogurlar yüzüne gelse
mukābil āfitāb
Nite kim alur şuā ı şemsden de
māhitāb

mukābil ola:

1. mukābil ola:--a

Gazel 320

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin dengi ve karşılığı
olmak.

Bir güzel yokdur gelüp ola
mukābil hüsnüñe
Eylemek encüm ne lāyık mäh-ı
tābān-ıla baḡş

mukarreb idesin:

1. mukarreb idesin:--e, --sin

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) rakiplerin

sevgiliye sürekli yakın olması
durumu kastedilmiştir.

Nedendür ehl-i ışkı dür idersin
Rakıbi idesin dāyım mukarreb

mukarreb:

1. mukarrebdür:--dür

Gazel 160

Mısra: 5

Kararlaştırmış, karar
verilmiş. II Kesin, şüphesiz.

Mukarrebdür helāk itmek beni
āhır bu zehr-i ḡam
Eger tiryāk-i lalinden devā
itmezse şekker-leb

2. mukarreb:

Gazel 369

Mısra: 2

Kararlaştırmış, karar
verilmiş. II Kesin, şüphesiz.

Şāh olup iy dil eger kılmayasın
'adl-ile dād
İki 'ālemde mukarreb olırsarsın
nā-murād

3. mukarreb:

Gazel 416

Mısra: 10

Kararlaştırmış, karar
verilmiş. II Kesin, şüphesiz.

Bu Muhibbī yazup 'arz eylese
süz-ı dilin āh
Kül olup elde mukarreb oda
yanmak kāḡız

mukarreb boldı tut:

1. mukarreb boldı tut:--dı

Gazel 291

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kararlaştırılmış, kesinleştirilmiştir
ilmiş bir hale gelmek.

Niçelerden kaldı dünyā kalırsar
senden daḡı
Bu ribāḡa kim kona göçmek
mukarreb boldı tut

mukarreb olmaz:

1. mukarreb olmaz:--maz

Gazel 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kesin, kuşkusuz olma
durumu.

Lebüñ gelse ḡayālī āh ider dil
Mukarreb olmaz bī-dūd ḡalvā

mukarreb oluram:

1. mukarreb oluram:--ur, --am

Gazel 411

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karar

verilmiş, kesinleştirilmiş olan.

Oluram intizār-ıla mukarreb
Mu'allim itmese ol servi āzād

mukayyed olma:

1. mukayyed olma:--ma

Gazel 396

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baḡlanmak, kendini bir
şeye adamak II Tasalanmak,
merak etmek.

Çü dutduñ dâmenini cân u
dilden
Sakin olma bu dünyâya
muğayyed

muğayyedend:

1. muğayyedend:

Gazel 394

Mısra: 2

Zincirle bağı.

Dirlere ki ehl-i 'ışk 'alâyık-ı
mücerredend
Ammâ ki zülf-i mâh-rüyân
muğayyedend

mükedder eyledi:

1. mükedder eyledi:--di

Gazel 282

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Üzölmek, kederlenmek.

Bir nefes yokdur Muğibbî zâr u
ğamgîn olmaya
Eyledi hâlin mükedder kâkül-i
müşgîn-i döst

mükedder olmadan:

1. mükedder olmadan:--ma, --dan

Gazel 378

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kirli, paslı ve bulanık

olmak.

İy tabîb-i dil iriş hâlüm
mükedder olmadan
Bu Muğibbî'nün gel it derdine
dermânüm meded

mükehheldür:

1. mükehheldür:--dür

Gazel 491

Mısra: 6

Belirtisiz, işaretsiz.

Eger rüşen ola çeşm-i cihân-
bînüm 'aceb olmaz
Ğubâr-ı dergeh-i cânân-ıla
çünkim mükehheldür

mül:

1. mül:--dür

Gazel 49

Mısra: 4

Şarap II Aşk.

Jeng-i gam gelse gönül âyinesini
kaplasa
Çâresi müldür anı nüş it olur
şaykal saña

2. müldür:--dür

Gazel 51

Mısra: 10

Şarap II Aşk.

Dâr-ı dünyâda Muğibbî çünki
yok gamdan halâş
Çâresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

3. mül:

Gazel 19

Mısra: 9

Şarap, mey.

Dâğ gül gözyaşı mül eyle
Muğibbî yürü iyş
Sinemün bağı yiter çün gül ü
gülzâr baña

mülâyim görünür:

1. mülâyim görünür:--in, --ür

Gazel 377

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şefkatli, yumuşak ve

sevecen görünmek.

Evveli 'ışkuñ egerçi kim
mülâyim görünür
Baña sorsunlar Muğibbî âhîri
ğâyet şedîd

mülevves eyleme:

1. mülevves eyleme:--me

Gazel 309

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kirli, pis hale

getirmek, kötüleştirmek.

Dünyâya bugün meyl ideyim
dime hatâdur
Dil hânesini eyleme iy döst
mülevves

mülk:

1. mülkine:--i, --ne

Gazel 234

Mısra: 2

Diyar. II Varlık,

mevcudiyet ülkesi.

Emr-i Haqq'ı gözleyüp erkân-ı
dîni bunda tut

Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

mülk-i arab:

1. mülk-i arab:

Gazel 174

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arap ülkesi.

Gerçi ranâ görünür mülk-i Arab
Lîk yek dâne-durur şehri-i Haleb

mülk-i cihânda:

1. mülk-i cihânda:--da

Gazel 216

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya yurdu, dünya.

Ğazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vahtı
Sikender Hızır olup mülk-i
cihânda ömr sürdüñ tut

mülk-i dile:

1. mülk-i dile:--e

Gazel 363

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül mülkü, gönül ülkesi.

Ğâlib olsa ger gamuñ mülk-i
dile cân âh ider
Şâhib-i mülke gelürmiş
düşmenün bîrüzü telh

mülk-i dili:

1. mülk-i dili:--i

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ülkesi.

Sultân olalı şehri-i dile gamze-i
mestün
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

2. mülk-i dili:--i

Gazel 268

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül ülkesi.

Eşk-i çeşm-i sipehi karşuladı
gam sipehi
Alısar mülk-i dili çünki bular
şad sipehest

mülki harâb oldu:

1. **mülki harâb oldu:--dı**
Gazel 193
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
*Aşğın gönül ülkesinin
perişan bir hale gelmesi
kastedilmiştir.*

Kalması cismümde cân u hicr
ara cânımda tâb
Gözlerüm hün-âb akıtdı oldu dil
mülki harâb

mülk-i hüsnüñ:

1. **mülk-i hüsnüñ:--ün**
Gazel 199
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik ülkesi. II
Sevgilinin güzelliği.

Kâkülün olalı sulţân-ı Habeş
Mülk-i hüsnüñ hâlidür şâh-ı
Arab

mülk-i keykubâd:

1. **mülk-i keykubâd:**
Gazel 371
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Keykubat'ın sahip olduğu
bütün varlık,hazine.*

Baňa yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedâ
İstemem ben taht-ı Keykâvus u
mülk-i Keykubâd

mülzem oldu:

1. **mülzem oldu:--dı**
Gazel 306
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Susmak, cevap veremez
hale gelmek.*

Ruğlarını bağ ara gördükde
didüm mi ş li yok
Oldı mülzem itdüğümde ben
gülistân-ıla bahş

mümkün:

1. **mümkündür:--dür**
Gazel 71
Mısra: 5

*Mümkün, imkân dahilinde,
muhtemel.*

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişân
Zâhir eyler çâre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

mümkün degül:

1. **mümkün degül:**
Gazel 123
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkünü yok, imkânsız.

Vaşlına anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişin olmaz gedâ

mümkün degüldür:

1. **mümkün degüldür:--dür**
Gazel 319
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkânı olmamak.

İde-bilmez hiç kes bu kalb-i
mahzûn-ıla bahş
Nitekim mümkün degüldür çarh-ı
gerdün-ıla bahş

mümkün mi ki:

1. **mümkün mi ki:--mi, --ki**
Gazel 347
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Böyle bir şey olabilir mi?
Olamaz.

Ğuşsa deryâsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keşfiler ola
akdâh

mümkün midür:

1. **mümkün midür:--dür**
Gazel 109
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İmkânı, olanağı var mıdır?
(Yoktur).

Gönlümü göndermişem ben
döstüm senden yaña
Bir dağı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

mümkün olmaz:

1. **mümkün olmaz:--maz**

Gazel 212

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mümkün olmamak.

Gelse ger hâli hayâli çeşmüme
uyhu gider
N'eylesün câyı megesdür
mümkün olmaz anda hâb

mümtâz olmaña:

1. **mümtâz olmaña:--ma, --n, --a**

Gazel 461

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin ve üstün olmak.

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña
Bâ'î ş budur ki her gâzelün
'aşıkânedür

mümteni':

1. **mümteni':**

Gazel 380

Mısra: 4

*Mümkün olmayan,
imkânsız II zor, güç.*

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersin vaşlına
Mümteni' sevdâya düşdüñ 'âklı
yok hey dermdend

münâsib:

1. **münâsibdür:--dür**

Gazel 200

Mısra: 8

Layık, yaraşır, uygun.

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye salmaya münâsibdür şehâ
rüy-ı türâb

münevver:

1. **münevverdür:--dür**

Gazel 2

Mısra: 5

*1. aydınlık, ışıklandırılmış
2. parlak.*

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mäfihâ fedâ

2. **müneverdür:--dür**
Gazel 119
Mısra: 9
1. *aydınlık, ışıklandırılmış*
2. *parlak.*

Müneverdür dü âlem gün
yüzünden
N'ola dırsem yüzüne âlem-ārā

3. **müneverdür:--dür**
Gazel 164
Mısra: 7
1. *aydınlık, ışıklandırılmış*
2. *parlak.*

Gün yüzünden çün
müneverdür cihân
Tañ midur dırsem yüzine âfitâb

4. **müneverdür:--dür**
Gazel 495
Mısra: 1
1. *aydınlık, ışıklandırılmış*
2. *parlak.*

Yine gül devridür 'âlem bi-
hamdi'llâh münevverdür
Dimâği küşesi dehrün ki bû ile
mu'âtardur

münevver evleyen:

1. **münevver eyleyen:--y, --en**
Gazel 269
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aydınlatmak.

Pertev-i hüsnuñle cānā dil
münevver eyleyen
Bir nazār bakmaz göre hürşid-i
raşşānı dürtüst

münevver ideli:

1. **münevver ideli:--e, --li**
Gazel 390
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Parlak ve aydınlanmış
olmak.*

'Âlemi nūruñ münevver ideli
Raķş ider her yaña zerrāt-ı
vücūd

münevver kılsun:

1. **münevver kılsun:--sun**
Gazel 332
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aydınlatmak.

Zülfüñi keşf it nigārā gel
hābībüm yüzüñ aç
Dehri tā kılsun münevver 'âlemi
tutsun sirāc

münfail olur:

1. **münfail olur:--ur**
Gazel 189
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Alınmak, gücenmek,
içerlemek.*

Her kaçan kim gide yüzünden
niķāb
Münfail olur cemāl-i âfitāb

münim cihānda:

1. **münim cihānda:--da**
Gazel 73
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Nimet veren,yedirip içiren
dünya.*

Âşık gibi olmaya münim
cihānda kim
Eksilmeye çeşmi tolu sīm ü zer
ola

münis:

1. **münisdür:--dür**
Gazel 126
Mısra: 6
Cana yakın. Sevimli.

Ben belā-keş olduğumı dōstlar
itmeñ aceb
Kim ki âşıkdur belā vü derd
münisdür aña

münis ü endüh:

1. **münis ü endüh:**
Gazel 226
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cana yakın dost ve keder.

Ġam yār u belā münis ü endüh
nedimüñ
Gözyaşımı iy dide harīfāne şarāb
it

münis yiter:

1. **münis yiter:--e, --r**
Gazel 371
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık keder ve
üzüntünün kendine yakın ve
candan bir dost olarak
yeteceğini dile getirmektedir.*

Ġam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam
dağı benümle şād

münkir olma:

1. **münkir olma:--ma**
Gazel 424
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnkār etmek, karşı çıkmak.

Münkir olma sūz-ı āh-ı 'āşıkā
gel vā'izā
Korkaram bir şemmesi meşcid
ile minber yakar

müntehāb:

1. **müntehāb:**
Gazel 168
Mısra: 2
*İntihap edilmiş, seçilmiş,
güzide nüsha.*

Sensin ol nūr-ı Ġudā aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebīler içre
sensin müntehāb

müntehab kıldı:

1. **müntehab kıldı:--dı**
Gazel 197
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Seçilmiş, güzide olmak.

Yokdur nazır hüsnuñe olduñ
hābīb-i Ġak
Âlem içinde kıldı Ġudā seni
müntehab

mür:

1. **mür:**
Gazel 320
Mısra: 2
*Karınca. II Sevgili
karşısında küçük ve değersiz
aşık.*

Bir gedā iken idersem n'ola
cānān-ıla baḥş
Mūr için dirler ider gāhī
Süleymān-ıla baḥş

mūr gibi:

1. mūr gibi:

Gazel 369

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karınca gibi, ona benzer

bir şekilde.

Mūr gibi pāy-māl itdürme gel
miskinleri
Saltānat geçer Süleymān daḥī
olsaḥ hem çü bād

mūr olur:

1. mūr olur:--ur

Gazel 305

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karınca olurdu.

Yüzümi pāyuḥa sürsem beni pā-
māl eyleme
Mūr olur kim pend idüp eyler
Süleymān-ıla baḥş

murād:

1. murādına:-ı, -(n), -a

Gazel 16

Mısra: 9

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

İrer Muḥibbī iki cihānda
murādına
Bir kez eger eylesesin sen nigeh
baḥa

2. murādidur:-ı, -dur

Gazel 18

Mısra: 9

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Muḥibbī'nün murādidur
rakībūne ḡazā kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlinde olur
azm-i serüm peydā

3. murāduñ:-uñ

Gazel 51

Mısra: 5

Erişilmek istenen, olması,

*gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Bilmedüm cānā murāduñ rūmi
öldürmek midür
Her ne kim maḫşūduñ oldıysa
düşen oldur baḥa

4. murādum:-um

Gazel 103

Mısra: 4

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Gülşen-i ḥüsnuñde gördüm iki
şehlā çeşmüñi
Varmadan anda murādum iki
nergisdür baḥa

5. murādı:-ı

Gazel 199

Mısra: 5

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Kevser ü havrā murādı zāhidūñ
Fıkr-i aşıḫ şāhid ü āb-ı ineb

6. murādumdur:-umdur

Gazel 209

Mısra: 7

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Murādumdur dü ālemde vişālūñ
Murādumu müyesser eyle yā
Rab

7. murādumı:-u, -m, -ı

Gazel 209

Mısra: 8

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Murādumdur dü ālemde vişālūñ
Murādumu müyesser eyle yā
Rab

8. murāduñca:--un, --ca

Gazel 216

Mısra: 3

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Bugün meydān-ı rifatde
murāduñca atup oklar
Elūne çekmege devlet kemānın
anı kurduñ tut

9. murāda:-a

Gazel 295

Mısra: 8

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Zāhid gibi şükr ki denī-himmet
oladum
İtdüm bülend himmeti buldum
murāda dest

10. murādı:-ı

Gazel 301

Mısra: 10

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Muḥibbī pādīşāh-ı 'ālem iken
Murādı kuluñ olmakdur nihāyet

11. murādı:-ı

Gazel 312

Mısra: 5

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Kapuñdan beni dūr itmek
murādı
Raḳībe dir-isem ben tañ mı ḥāriş

12. murādı:-ı

Gazel 440

Mısra: 5

*Erişilmek istenen, olması,
gerçekleşmesi arzu edilen şey,
istek, dilek, amaç.*

Ger murādı sīm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluñda
n'olur sīm ü zer

murād almışdur:

1. murād almışdur:--mış, --dur

Gazel 369

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İstenilen ve arzu edilen
şeye ulaşmış olmak. Dünya
nimetlerinden faydalanmış
olmak.*

Dehr elinden iy göñül ḡam
çekdüğüme ḡam yime
Bunu fıkr eyle kim almışdur bu
dünyādan murād

murād sensin:

1. **murād sensin:--sin**

Gazel 394

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ulaşılmak istenen,hayali kurulan,arzu edilen(sevgili).

Ser-keşteğân seni arar mescide varup
Sensin murād t̄alib-i cānān eger şadend

murādın bula:

1. **murādın bula:--in, --a**

Gazel 214

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amacına ulaşmak, isteğini gerçekleştirmek, dileği yerine gelmek.

Göster yüzüñi t̄a bula her kişi murādın
Şirîn sözüñi kām-ı dil-i p̄ir ü civān it

murādın virmez:

1. **murādın virmez:--ı, --n, --mez**

Gazel 314

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstek veya arzunun gerçekleşmemesi.

Degme kez virmez murādın kimseye devr-i zamān
Yok yiredür her kim eylerse bugün kām-ıla baḡş

murādın virür:

1. **murādın virür:--ı, --n, --ür**

Gazel 499

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dilek ve isteğin yerine getirilmesi,nasip olmak.

Kimine virür murādın kimin eyler nā-murād
Kimse bilmez ḡāl-i 'ālem ihtimāl üstindedür

murādına ire:

1. **murādına ire:--ı, --n, --a, --e**

Gazel 392

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dilediğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek.

Kim ire dergehūñe ire murādına o dem
Dü cihān içre çü 'aşıklara sensin maḡşūd

murāduma irem:

1. **murāduma irem:--+u, --+ma, --em**

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) isteğine kavuşmak,sevgiliye ulaşmak anlamında kullanılmıştır.

Gel beni öldür irişem t̄a vişālūñ bāğına
Ben murāduma irem hem bulasın t̄a sen evāb

mürde:

1. **mürdeler:-ler**

Gazel 247

Mısra: 2

Canlız, bitkin, ölü. II Canlız, hasta, bitkin aşık.

Leblerūñe dir-iseñ n'ola nebāt
Mürdeler nūş ide ger bula ḡayāt

2. **mürdeler:-ler**

Gazel 400

Mısra: 7

Canlız, bitkin, ölü. II Canlız, hasta, bitkin aşık.

Mürdeler bula şifā ger içe la'lūñ suynı
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i bīmāra meded

mürde cisme:

1. **mürde cisme:--e**

Gazel 307

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ölü beden; ölmüş kimse. II Aşığın zayıf, cansız bedeni.

Lebleri virür Muḡibbī mürde cisme çün ḡayāt
T̄alib olma zülmet içre āb-ı ḡayvāndür 'abeḡ

mürde cismüm:

1. **mürde cismüm:--ü, --m**

Gazel 371

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ölü, ölmüş vücut.

Geldüñince f̄iri bulur mürde cismüm t̄aze cān
Bulsun anuñ iy Muḡibbī şaştı her demde küşād

mürde gönül:

1. **mürde gönül:**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yorgun,bitkin,cansız gönül.

Yāruñ ḡayālī d̄idede ger cilveger ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde ter ola

2. **mürde gönül:**

Gazel 86

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yorgun,bitkin,cansız gönül.

Bula Muḡibbī mürde gönül ömr-i sermedī
İs̄i gibi eger baña andan ḡitāb ola

mürde iken:

1. **mürde iken:--ken**

Gazel 432

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ölü, ölmüş.

Mürde iken iy Muḡibbī baña ol 'İs̄i-ñefes
Mu'cize izḡār idüp gör ölmüşe cān 'arz ider

mürde-dil olanlara:

1. **mürde-dil olanlara:--a, --n, --lar, --a**

Gazel 349

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönlü ölü olan, hissiz, duygusuz kimseler.

Sākī olup meclise alsa ele dilber ḡadeḡ
Cān bağışlar mürde-dil olanlara yekser ḡadeḡ

mürekkebe ola:

1. mürekkebe ola:--a

Gazel 416

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mürekkep haline gelmek.

II. Bütünleşmek, iç içe geçmek.

Sıgmaya kıssa-i 'ışk kâtib ola
halk-ı cihân
Baħr eger cümle mürekkebe ola
yaprak kâgız

murğ:

1. murğ:

Gazel 381

Mısra: 4

Bülbül.

Gördi hâlin dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

2. murğ:

Gazel 179

Mısra: 5

Kuş.

Himmetüm bâzına olmaz hîç bir
murğ hem-cenâh
Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

3. murğ:

Gazel 469

Mısra: 6

Kuş II Aşığın gönlü.

Hâlin gözetdi zülfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemân dâne
seyr ider

murğ görse:

1. murğ görse:--se

Gazel 367

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Bir önceki mısrayla ilgili olarak) sevgilinin benini kuşların gördüğü -yeme benzetilmesi yönünden-ifade edilmektedir.

Dil esir-i zülfüdür hâlün görüp
Murğ görse dâne olur pây-bend

murğân başumda yuva tutdı:

1. murğân başumda yuva tutdı:-dı

Gazel 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Atasözü**

Aşığın kafasında

kuşların,bülbüllerin yuva yapması. Beyitte çok uzun bir zamanın geçmesi kastedilir.

Deşt-i gamda leyli zülfünden
cüdâ Mecnûn-vâr
Kalmışam hayrette murğân
tutdı başumda yuva

murğ-ı dil:

1. murğ-ı dil:

Gazel 248

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

Pervâz iderken evc-i hevâ üzre
murğ-ı dil
Hâlünü gördi dâne sanup zülfe
oldı best

2. murğ-ı dil:

Gazel 412

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

Tolaşdı murğ-ı dil zülfî agına
Hâlâş olmaz niçe cehd eylese
çend

3. murğ-ı dil:

Gazel 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

Evc-i felekde seyrân iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevâ-yı zülfî ile hâl yâra
pest

murğ-ı dil âvâzesi:

1. murğ-ı dil âvâzesi:--si

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşunun

çılgılığı(Aşığın gönlünde gördüğü acı ve sıkıntılar sonucu oluşan feryad ve fışan.).

Gülşen-i hüsnünde haddün bir
kızıl güldür baña

Murğ-ı dil âvâzesi feryad-ı
bülbüldür baña

murğ-ı dili:

1. murğ-ı dili:--i

Gazel 231

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

Hâlîni koyup zülfî düzâgını 'arz
ider
Başdan çıkardı murğ-ı dili dâne
'âkıbet

2. murğ-ı dili:--i

Gazel 476

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu.

Gisûlarında murğ-ı dili aga
saldılar
Bî-çâre niçe kurtıla düzâga
saldılar

murğ-ı dilüm:

1. murğ-ı dilüm:--ü, --m

Gazel 223

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu. II Aşığın

gönlü.

Hâlîni dâne sandı vü tutıldı
zülfine

Bend-i belâya murğ-ı dilüm oldı
pây-best

2. murğ-ı dilüm:--ü, --m

Gazel 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül kuşu. II Aşığın

gönlü.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar

Hâl-i ruhuñ şevkine zülfün kılur
nişest

murğ-ı ğam geldi:

1. murğ-ı ğam geldi:--di

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve sıkıntı kuşunun

aşığın göğsünde oturması.

Murg-1 gam geldi Muhibbi
eyledi gönlüm vatan
Didi gitmem gayra bu hoş
aşiyâmdur baña

mürîd ola:

1. **mürîd ola:--a**

Gazel 384

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşka mürîd olmak.

Cân terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ midur
Her kimse ki bir 'ışka ola cân-
ıla mürîd

mürsel:

1. **mürseller:-ler**

Gazel 168

Mısra: 2

Peygamber.

Sensin ol nür-1 Hudâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebîler içre
sensin münteħâb

mürüvvet:

1. **mürüvvet:**

Gazel 2

Mısra: 3

F. yiğitlik, cömertlik,

iyilikseverlik.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafaât idesin
yevm-i cezâ

mürüvvet kânı:

1. **mürüvvet kânı:**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Lütuf kaynağı II Sevgili.

Rüz-1 maşherde şefâat idesin
□ aşîlere
Hem mürüvvet kânı sensin hem
dağı maħbûb-ı Rab

müsâ:

1. **müsâ'ya:-ya**

Gazel 109

Mısra: 7

İsrailoğullarına elçi olarak

*gönderilen peygamber; Hz.
Musa.*

Ger tecelli itmese Mūsâ'ya nür-1
nâr-1 ışk
Bir qadem basmazdı ol vādî-i
eymenden yaña

müşâbih:

1. **müşâbih:**

Gazel 40

Mısra: 11

*Ar. Benzer, şebîh, mümâsil,
nazîr.*

Âb-1 şâfiye müşâbih yine bir şîr
didüñ
Didi taħsîn kamu göricegez ehl-i
şafâ

muşâhabet eyle:

1. **muşâhabet eyle:**

Gazel 241

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sohbet etmek.

Âdemilik eyle kaçma inen iy
perî-şifât
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

müşâhededür:

1. **müşâhededür:--dür**

Gazel 444

Mısra: 2

*Gözle görmek. Seyrederek
anlamak. Seyretmek.*

Çarħuñ işi hemîşe şu 'bededür
'Âkil añlar bunı müşâhededür

musahhar boldı hep:

1. **musahhar boldı hep:--dı**

Gazel 141

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Emir ve isteklerini yerine
getiren,emrine amade olan
anlamında kullanılmıştır.*

Mâl u câha garra olma kor
gidersin âkıbet
Şöyle tut dünyâyı kim saña
musahhar boldı hep

musahhar boldı tut:

1. **musahhar boldı tut:--dı**

Gazel 291

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Fethedilmiş,birine

*bağlanmış. (Beyitte) sevgilinin
önünde diz çökmüş,boyun eğmiş
anlamında kullanılmaktadır.*

Heft iklîmi saña cümle
musahhar boldı tut
'Ömr dahı Hızır-ıla 'âlemde
hem-ser boldı tut

musahhar idesin:

1. **musahhar idesin:--e, --sin**

Gazel 392

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boyun eğdirilmiş, emir ve

*itâat altına alınmış hale
getirmek.*

Yidi iklîmi musahhar idesin
himmet ile
Emr-i Haqq-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

muşâhib:

1. **muşâhib:**

Gazel 213

Mısra: 3

*Samimi arkadaş, sohbet
arkadaşı.*

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden inkişâb

2. **muşâhib:**

Gazel 200

Mısra: 3

1. Biriyle karşılıklı

*konuşan, sohbet arkadaşı olan
kimse. 2. Büyük zatlara,
özellikle pâdişahlara sohbet
akradaşı olan ve zaman zaman
hoş fikralar, hikâyeler anlatıp
latife ve nükteler yaparak hoşça
vakit geçirmelerini sağlayan
zeki, bilgili, görgülü, hoşsohbet
kimse, nedim.*

Furşatı elden düşürme bir
muşâhib yâr-ıla
Geşt-i gülşen kıl degül hâlî
felekden âfitâb

muşâhib olmuş:

1. **muşâhib olmuş:--muş**

Gazel 166

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost ve sohbet arkadaşı olmak.

Gördi gülşende güli olmuş
muşâhib hâr-ıla
Şubha deñlü inleyüp zârılık
eyler andelîb

müsellem:

1. **müsellemdür:--dür**

Gazel 482

Mısra: 10

*Doğruluğu, gerçekliği
ispatlanmış, herkes tarafından
kabul edilmiş, şüphe götürmez,
inkâr edilemez.*

Muhibbî olmagıl gâfil dilünden
koyma eş'arı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

müselles:

1. **müselles:**

Gazel 309

Mısra: 4

*Taze şaraba bazı otlar
karıştırılarak üç kere tasfiye
olunup çekilen şarap; raki,
esrar, afyon (ONAY, 305-306.
Ayrıca bkz. Evliya Çelebi,
I/355).*

Gülgün meye ta'nı ko iy şüf-i
hod-rû
Mey 'aşıkça sunıldı ezel saña
müselles

2. **müselles:**

Gazel 314

Mısra: 3

*Üzüm şirasının üçte biri
kalacak şekilde kaynatılmasıyla
elde edilen ve haram
sayılmayan bir nevi şarap.*

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müselles içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
hâmr-ıla bahş

müselmân:

1. **müselmânlar:--lar**

Gazel 412

Mısra: 1

Far. Müslümanlar.

Müselmânlar yine bir şüh-ı dil-
bend
Birakdı gerdenüme nâgehân
bend

2. **müselmânlar:--lar**

Gazel 413

Mısra: 1

Far. Müslümanlar.

Aldı bir kâfir yine gönlüm
müselmânlar meded
Zülfinün her bir kılında çağrışur
cânlar meded

müselmândan:

1. **müselmândan:--dan**

Gazel 339

Mısra: 10

*Allah'a ve peygamberlerine
iman eden. II Aşık.*

Küfr-i zülfün gâret ider bu
Muhibbî gönlünü
Hiç revâ mıdur ala kâfir
müselmândan harâc

müselmânı dürüst:

1. **müselmânı dürüst:**

Gazel 218

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
İslam dininden olan kimse,
dini doğru yaşayan-has-
müslüman..*

Gerçi zâhid künc-i mescidde
olur halvet-nişin
Bu riyâ ile velî olmaz
müselmânı dürüst

müselmel:

1. **müselmeldür:--dür**

Gazel 491

Mısra: 4

*Ardı ardına, birbirine
bağlı, zincirleme, silsileli.*

Hadî ş -i zülf-i dildârı didiler
eyleme kütâh
Anuñçün güft ü güyum 'âlem
içinde müselmeldür

müselmel zülfidür:

1. **müselmel zülfidür:--i, --dür**

Gazel 339

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) sevgilinin saçları*

*aşığın boynuna dolanan zincir
gibi gösterilmektedir.*

Gönlümü şeydâ kılan yârün
müselmel zülfidür
Bu dil-i dîvâneye zencîr-ile
kılmañ 'ilâc

müserref:

1. **müserrefdür:--dür**

Gazel 219

Mısra: 5

*Şeref kazanmış,
şerefleşmiş, şerefli.*

Hânemüz gâmla müserrefdür
gelür derd ü belâ
Luţf u kahır bir-durur biz
olmuşuz derbân-ı döst

müserref olur:

1. **müserref olur:--ur**

Gazel 280

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Şerefli ve herkes için
kıymetli olma.*

Cân u dil olur müserref bû-y-ıla
'âlem tolar
Deprenicek ruğlarında zülf-i
misk-efşân-ı döst

müsevves:

1. **müsevves:**

Gazel 481

Mısra: 5

Dağınk, perişan.

Hâtırım olur müsevves şâne
ursañ zülfüne
Pâre pâre eyleyen bagrumı
bildüm şanedür

müşg-i hıtâ:

1. **müşg-i hıtâ:**

Gazel 387

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Çin'de yaşayan bir tür
ceylanın karın derisi altındaki
bir bezden çıkarılan güzel
kokulu madde.*

Zülfüne müşg-i Hıtâ didüm
haţâsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi âyine-i
dilden bu gerd

müşg-i hoten'den:

1. müşg-i hoten'den:--den

Gazel 333

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hoten'in misk kokusuyla
dolu saçın halkasından geçmek.
II Sevgilinin misk kokulu saçının
kıvrımlarından geçmek, saçın
kokusuyla kendinden geçmek.*

Alup bû çîn-i zülfünden dilâ
müşg-i hoten'den geç
Görüp gülzâr-ı hüsninde hatın
şahn-ı çemenden geç

müşg-i sivhele çekdi:

1. müşg-i sivhele çekdi:-di

Gazel 49

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mis kokulu siyahlık.

Çün hatuñ hüsnüñ kitâbın yazdı
tahrîr eyledi
Kâkülün müşg-i sivhele çekdi
hoş cedvel saña

müşg-i tatârumdan:

1. müşg-i tatârumdan:--u, --m, --dan

Gazel 379

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin güzel
kokulu saçı kastedilmektedir.*

Cân dimâğını mu'atâr eyle
irgür iy şabâ
Ol gözi âhû saçı müşg-i
tatârumdan meded

mushaf-ı hüsnüñ:

1. mushaf-ı hüsnüñ:--ü, --n

Gazel 341

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzellik kitabı II sevgilinin
yüzü Kur'an-ı Kerim'e
benzetilmektedir.*

Muşhaf-ı hüsnüñ haķı ben
togrıyam kaddüñ gibi
Kâfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönlümde kec

2. mushaf-ı hüsnüñ:--ü, --n

Gazel 382

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzellik kitabı II sevgilinin
yüzü Kur'an-ı Kerim'e
benzetilmektedir.*

La'l-i nâbuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ haķı
Kâfirem ger eyler-ısem bâde-i
hâmrâyı yâd

muşhaf'ıñ üstine hâç komaz:

1. müşhaf'ıñ üstine hâç

**komaz:--u, --n, --i, --n, --e, --
maz**

Gazel 332

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak Kur'an-ı
Kerim'in üzerine Hristiyanlığın
sembolü olarak bilinen hac
işaretinin konulmaması
kastedilmektedir.*

Haddüñ üzre zülfüñi komak
revâ mı döstüm
Kimde İslâm olsa komaz
Muşhaf'ıñ üstine hâç

müşk-efsân olmasa:

1. müşk-efsân olmasa:--ma, -- sa

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sabah rüzgarının
sevgilinin saçından aşığa misk
kokusunu taşıyan olması
kastedilmiştir.*

Büy-ı misk-ile dimâğ-ı bâğ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efsân şabâ

müşkil:

1. müşkil:

Gazel 24

Mısra: 9

*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele, zorluk, güçlük ||
Kulların her türlü sıkıntı ve
endişeleri.*

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî âña nisbet ölmek
âsândur baña

2. müşkil:

Gazel 61

Mısra: 2

*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele, zorluk, güçlük ||
Kulların her türlü sıkıntı ve
endişeleri.*

İşitdüm ben civân ü pîr didi bu
söz mücmil hâ
Görinür gerçi ışk âsân velîkin
soñı müşkil hâ

3. müşkilleri:-ler, -i

Gazel 83

Mısra: 3

*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele, zorluk, güçlük ||
Kulların her türlü sıkıntı ve
endişeleri.*

Âyet-i hüsnindeki yir yir olan
müşkilleri
Yazdı hatt-ı gubâr hattı-y-ıla
tefsîr âña

4. müşkildür:-dür

Gazel 410

Mısra: 5

*Halledilmesi, çözüme
kavuşturulması güç iş veya
mesele, zorluk, güçlük ||
Kulların her türlü sıkıntı ve
endişeleri.*

Tarîk-ı 'ışk müşkildür varılmaz
Belâ vü derd ü miñnet olmasa
zâd

müşkil gelür:

1. müşkil gelür:-ür

Gazel 80

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Zor gelmek: Güç olmak,
bir işi yaparken zorluk çekmek.*

Râh-ı ışkuñda senüñ sehl ola
itmek terk-i ser
İşkuñı terk eylemeklik lîk gelür
müşkil baña

müşkil işdür:

1. müşkil işdür:--dür

Gazel 473

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zor, çetin iş.

Cân fedâ itmek didiler müşkil
ışdır 'aşıkâ
Yâr eger ben sevdüğümse
didüm âsân öğredür

müşkil kâr imiş:

1. **müşkil kâr imiş:--miş**
Gazel 129
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor, çetin, sıkıntılı iş. (aşk için).

İşkî ben âsân sanurdum katı
müşkil kâr imiş
Cân u serden kim ki geçmez
bağlamasun dil aña

müşkil mesâ'ıldür:

1. **müşkil mesâ'ıldür:--dür**
Gazel 429
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çözülmesi zor ve güç bir mesele.

Rumûz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hõd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ıldür
mücerred ehl-i hâl añlar

müşkil mi var:

1. **müşkil mi var:--mi**
Gazel 165
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) çözüme kavuşturulması zor mesele, tuzak yoktur anlamı kastedilmiştir.

Âşıkâ bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdüğü âlî-
cenâb

müşkil olmavıcak:

1. **müşkil olmavıcak:--ma, --yi, --cak**
Gazel 277
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zor ve çetin olmak.

Dâd-ı Hudâ dimişler kesbî
degül-durur 'ışk
Taşlı katı müşkil olmayıcak
liyâkat

müşkil olupdur:

1. **müşkil olupdur:--up, --dur**
Gazel 240
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zorlanmak.

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Katı müşkil olupdur pâda leng-
est

müşkilhâ:

1. **müşkilhâ:**
Gazel 60
Mısra: 2
*Halledilmesi, çözüme kavuşturulması güç iş veya mesele, zorluk, güçlük ||
Kulların her türlü sıkıntı ve endişeleri.*

Egerçi ışkuñ âsân okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihân
içinde müşkilhâ

müslim:

1. **müslim:**
Gazel 317
Mısra: 8
Allah'a inanan.

Şol kadar âh eyledüm hicrûñ
beyâbânında kim
Raħm idüp hâlûme müslim didi
kâfir el-gıyâş

müslim olup:

1. **müslim olup:--up**
Gazel 467
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Müslüman olmak.

Zülfini kesse nigârum göricek
anı didüm
Kať'-ı zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

muştafâ:

1. **muştafâ'nuñ:--nun**
Gazel 1
Mısra: 9
1. Maddî mânevî yönden artılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse). 2. Hz. Muhammed'in adı.

Muştafâ'nuñ hürmetine yâ İlâh
Sen müyesser eyle cennât-ı
naîm

2. **muştafâ:**
Gazel 2
Mısra: 8
1. Maddî mânevî yönden artılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse). 2. Hz. Muhammed'in adı.

Ha mim harfî dü nâmuñdan
ışâretdür senüñ
Hâya Aħmed didiler mîme daħı
hem Muştafâ

3. **muştafâ:**
Gazel 29
Mısra: 6
1. Maddî mânevî yönden artılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse). 2. Hz. Muhammed'in adı.

Umaram her bir aduñ başka
şefâat eyleye
Aħmed ü Maħmûd Ebû'l-Kâsım
Muħammed Muştafâ

4. **muştafâ:**
Gazel 101
Mısra: 10
1. Maddî mânevî yönden artılıp saf ve seçkin duruma getirilmiş veya cinsi içinden en temizi, en iyisi ve en hâlisi olarak seçilmiş (kimse). 2. Hz. Muhammed'in adı.

İy Muħibbî cürm ü işyânuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümîd eyler
şefâat Muştafâ

muştafâ':

1. **muştafâ'dur:--dur**
Gazel 272
Mısra: 9
1. Seçilmiş, güzide. 2. Hz. Muhammed'in adı.

Muħibbî sevdüğüñ çün
Muştafâ'dur
Gerekdür şer'ini itmek ri'âyet

müstahakkam:

1. **müstaḥakḳam**:--kam

Gazel 247

Mısra: 6

1) Hak eden, hak etmiş.

2) Kendisi kazanmış.

Virmek isterseñ zekât-ı ḥüsnüñi
Ben faḳîrem müstaḥakḳam vir
zekât

müstaîd olan kişi:

1. **müstaîd olan kişi**:--an

Gazel 165

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kabiliyetli, akıllı kişi.

Hâl ü ḥaṭṭuñsuz okur ḥüsnüñ
kitâbını Muḥîb
Müstaîd olan kişi irâba itmez
irtikâb

müstecâb eyle:

1. **müstecâb eyle:**

Gazel 160

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İstek veya duanın kabul
edilmesi || Allah'ın kullarının
duâsını kabul etmesi.*

Muḥîbbî cürm ü işyânın añup
her dem duâ eyler
Duâsın müstecâb eyle dilegüm
bu-durur yâ Rab

müstecâb olur:

1. **müstecâb olur**:--ur

Gazel 194

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kabul olunmak, kabul
edilmek || Allah'ın kullarının
dualarına cevap vermesi,
dualarını kabul etmesi.*

İy Muḥîbbî şubḥ-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur seḫergehler duâlar
müstecâb

müstedâm ol:

1. **müstedâm ol:**

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1. *Daim olmak, sürekli
olmak.*

Ölmiş iken tâze cân buldı
Muḥîbbî ḥasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

müstedâm olsun:

1. **müstedâm olsun**:--sun

Gazel 460

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Daim, sürekli olmak, kalıcı
olmak, uzun ömürlü olmak.*

Ġuşşadan ḥâlî degül her laḫza
gönlüm ğamdadur
Müstedâm olsun bu dîde daḫı
dâyim nemedür

müstefîd oldı:

1. **müstefîd oldı**:--dı

Gazel 384

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İstifade eden, faydalanan.

İşkuñ Muḥîbbî okıdı naḫv-ile
şarfını
Dil suḫtesi bu fende daḫı oldı
müstefîd

müstefîd oldum:

1. **müstefîd oldum**:--du, --m

Gazel 376

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yararlanan, istifade eden
kişi anlamında kullanılmıştır.*

Fenn-i işkı okudum sanmañ
beni siz mübtedî
Buldum isti'dâd-ı tammı şimdi
oldum müstefîd

müsteḫab:

1. **müsteḫab:**

Gazel 210

Mısra: 8

*Hakkında kesin bir emir
bulunmadığı halde dînin temel
prensiplerine uygun olduğu için
beğenilen, tavsiye edilen, sevap
kazandıran, dince makbul (iş ve
davranış), mendup.*

Ṭâḳ-ı ebrûsın görüp kaldurma
yirden başuñı
İşḳ kitâbında yazılmış secde
itmek müsteḫab

müsteḫak yokdur:

1. **müsteḫak yokdur**:--dur

Gazel 281

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Layık ya da hak eden bir
kimse(aşık kendisini
kastetmektedir.).*

İşkuñ-ıla cân u dil şöyle faḳîr
oldı bugün
Benden özge müsteḫak yokdur
baña virgil zekât

müşterî olah:

1. **müşterî olah**:--a, --lı

Gazel 335

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Alıcı hale gelesi.

Müşterî olalı 'âlem mihrüñe
Kalmadı ḫurşîd ile mâha revâc

müşterî oldum:

1. **müşterî oldum**:--du, --m

Gazel 455

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Alıcı olmak, talip olmak. II
Bağlanmak, tutulmak.*

Naḳd-i cân-ıla metâ'-ı vaşla
oldum müşterî
Didiler olmaz bahâ ol gevher-i
nâ-yâbdur

müşterî olur:

1. **müşterî olur**:--ur

Gazel 261

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Müşteri/alıcı olmak.

Cân naḳd ile büseñe dil müşterî
olur
Cândan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

müsvededür:

1. **müsvededür**:--dür

Gazel 444

Mısra: 10

*Acele ile öylesine, temiz
yazılmayan yazı.*

Hüsün evrâkım okımaga Muhib
Haṭṭ-ı levh-i ḥadūñ
müsvededür

mu'tād oldı:

1. **mu'tād oldı:--dı**
Gazel 411
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Alışmak, alışkanlık haline
gelmek.*

Dilâ dermânı ko derdi kabûl it
Muhibbî oldı çün derd-ile
mu'tād

mutâddur:

1. **mutâddur:--dur**
Gazel 15
Mısra: 8
Alışmış, alışık.

Sanma kim cevri ü cefâdan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevriñe mutâddur
dirler baña

2. **mutâddur:--dur**
Gazel 64
Mısra: 12
Alışmış, alışık.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

mutavvel:

1. **mutavveldür:--dür**
Gazel 491
Mısra: 10
Uzamak.

Muhibbî kuluñı söyletme luṭf it
iy şeh-i ḥübân
Perişân ḥâlinüñ şerhi saçuñ gibi
mutavveldür

2. **mutavvel:**
Gazel 14
Mısra: 9
*Uzatılmış, daha uzun
yapılmış.*

Zülfî ile dün gice didüm
mutavvel kışsamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

mutavvel kıl:

1. **mutavvel kıl:**
Gazel 421
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzatmak;uzun yapmak.

Vaşf-ı lebini itme mutavvel kıl
iḥtişâr
Sözde Muhibbî çünki olur
muhtaşar lezîz

mutavvel zülfüñle:

1. **mutavvel zülfüñle:--ü, --n, --
le**
Gazel 255
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinın uzun
yahut çok olan saçları
kastedilmektedir.*

Bir kışşadur mutavvel zülfüñle
derdüm iy döst
Tâ ḥaşre dek dinilse diñmeye bu
hikâyet

muteber ola:

1. **muteber ola:--a**
Gazel 73
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtibarlı,sayılır,hatırlı olan.

Günden güne aşık-ı dil-ḥaste zâr
olup
Yanında iti gibi rakıṭb muteber
ola

muterif:

1. **muterif:**
Gazel 2
Mısra: 11
*Kabul eden, tasdik eden,
itiraf eden.*

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

mutî ola:

1. **mutî ola:--a**
Gazel 113
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tabi olmak, itaat etmek.

İy Muhibbî Ḥaḫ Taälâ mucizin
izhâr ide

Cümleten ola mutî râm ola ehl-i
ḥâc aña

mutî olmadılar:

1. **mutî olmadılar:--ma, --dı, --
lar**
Gazel 392
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İtaatkar
olmak,Hz.Muhammed'e uymak.*

Bilmeyüp togrı yolu saña mutî
olmadılar
Kaldılar nâr-ı cehennem içre
Naşrâ vü Yehüd

mutrib ki:

1. **mutrib ki:**
Gazel 393
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Çalgıcı. Ud ve ney çalan
kişi.*

Kanı ol mutrib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Raḫş ide kühsâr-ı eşcâr cümle
zerrât u vücüd

müy:

1. **müy:--ı**
Gazel 57
Mısra: 6
Saç teli. II Saç.

Eylemek ister yine ḥaṭṭuñ uruc
Oldı her müyi dile cânâ belâ

müvesser:

1. **müvesserdür:--dür**
Gazel 81
Mısra: 6
*Ar. 1. Kolay gelmiş, âsân.
2. Nasip.*

Taḥt-ı Keykävüs u mâl-ı
Ḥusrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânuñda
müvesserdür baña

2. **müvesser:**
Gazel 1
Mısra: 10
*1. Kolay olan. 2. Nasip
olan.*

Muṣtafā'nuñ hürmetine yâ İlâh
Sen müyesser eyle cennât-ı
naîm

3. müyesser:

Gazel 2

Mısra: 13

1. Kolay olan. 2. Nasip
olan.

Haḳ müyesser eylese varsa
Muḥibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi ḥâk-i pâyüñ
tütiyâ

4. müyesser:

Gazel 90

Mısra: 8

1. Kolay olan. 2. Nasip
olan.

Niçe yıldur peyk-i âhı
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
râhum saña

5. müyesser:

Gazel 148

Mısra: 3

1. Kolay olan. 2. Nasip
olan.

Yüzine sür yüzüñ iy dil kim
müyesser bir daḥı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruḥsârın öp

müyesser boldı tut:

1. müyesser boldı tut:--dı

Gazel 291

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolaylık,nasip,güzellik.

Bir avuç toprak-ıla ancak olur
renc ḥâşılıñ
Cümle 'âlem gencini saña
müyesser boldı tut

müyesser evle:

1. müyesser eyle:

Gazel 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nasip etmek; elde
edilmesini sağlamak.
Kolaylaştırmak.*

Eyle dîzârüñ müyesser afv idüp
her cürmini

Cennet-i firdevs içinde yâr ola
Rıdvân âna

2. müyesser eyle:

Gazel 209

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kolaylaştırmak, nasip
etmek.*

Murâdumdur dü âlemde vişâlüñ
Murâdımı müyesser eyle yâ
Rab

müyesser evlese:

1. müyesser evlese:--le, --se

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Haḳ müyesser eylese bir kez
daḥı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

müyesser ola:

1. müyesser ola:--a

Gazel 366

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasip olmak.

Muḥibbî cân-ıla sevdâ-yı zülfüñ
Ṭaleb kıl tâ müyesser ola ol sūd

müyesser olmadı:

1. müyesser olmadı:--ma, --dı

Gazel 402

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nasip olmak II Mümkün
olmak.*

İtüñ olsam küyuñ içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lîk ol
baḥt-ı sa'îd

müyesser olmaya:

1. müyesser olmaya:--ma, --y, -
-a

Gazel 304

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kolaylıkla
gerçekleşen,asan olan,nasip.*

Çün müyesser olmaya cānān
vişâli 'aşıka
'Âlem içre sînesinde turduḡı
cāndur 'abeg

müyesser olmaz idi:

1. müyesser olmaz idi:--maz, --
di

Gazel 328

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nasip olmak,kolay bir
şekilde erişilebilir olmak.*

Ḥabîbi olmasa idüñ Ḥudâ'nuñ
Müyesser olmaz idi saña mi'râc

müyesser olsa:

1. müyesser olsa:--sa

Gazel 408

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kolaylıkla ulaşmak, nasip
olmak.*

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nābuñ cāmını
Kılmaz idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdümi yād

müyesser olur:

1. müyesser olur:--ur

Gazel 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nasip olmak, mümkün
olmak.*

Vaşl için dirler müyesser olur
âhîr şabr-ıla
Eylese ömrüm taḥammül itmese
ecel şitâb

müy-ı sefid:

1. müy-ı sefid:

Gazel 374

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ak saç, ağarmış saç.

Çeşm-i siyâh ḥün-ı cigerle
görindi surḥ
Müy-ı sefid zâhîr olup oldu rüy-ı
zerd

müzhheb itmiş:

1. müzhheb itmiş:--miş

Gazel 204

Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altın yıldızlarla süslemek.

Muhibbî'nün gören eşârın eydür
Maâniyle anı itmiş müzehheb

müzevven itdüm:

1. **müzevven itdüm:--dü, --m**
Gazel 406
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Süslemek, bezemek.

Müzevven sînem itdüm dâğlar
ile
Görenler sanur anı tahta-i nerd

muhtarib:

1. **muhtarib:**
Gazel 193
Mısra: 11
Izdarap içinde, sıkıntılı.

Şādīye şād olma iy dil gelse
ğam hem muhtarib
Çün bilürsin kâyinât içinde
vardur inkılab

nâ:

1. **nâ:**
Gazel 68
Mısra: 10
Hangi.

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İñiler meclis içre nite kim nâ

2. **nâ:**
Gazel 78
Mısra: 5
*Ney, kamuştan yapılmış, bir
arşın uzunluğunda nefesli bir
çalğıdır, sesi yanıktır. Ney sesi,
aşk çığlığıdır. Ney tasavvufi bir
terim olarak, sevgiliden haber,
sevgilinin sunduğu kadeh vs.
gibi manaları da ifade eder.*

Nâ gibi bagrum delindi çâresüz
âh eylerem
Gönderürem her nefes âh-ıla
efğânı saña

nâ-bedîd ola:

1. **nâ-bedîd ola:--a**
Gazel 376
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ortadan kaybolmak, yok
olmak.*

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bî-dîn rakîb
Dilegüm budur Hüdâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

nâ-bedîd oldı:

1. **nâ-bedîd oldı:--dı**
Gazel 404
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaybolmak, yok olmak.

Selh-i Şa'bân-ıla oldı 'iyş ü
'işret nâ-bedîd
Garra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-i 'iyd

nâ-büd:

1. **nâ-büd:**
Gazel 383
Mısra: 8
*Bulunmayan, mevcut
olmayan, yok.*

Aña 'aşık mı dirler şem'-i hüsne
Yanup pervâne-veş olmaya nâ-
büd

nâ-büd olur:

1. **nâ-büd olur:--ur**
Gazel 441
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak.

Muhibbî her ki 'aşıkdur olur
'ışk içre ol nâ-büd
Dimez hîç 'aşık-ı şadık benüm
bu yolda büdüm var

nâ-büd olursa:

1. **nâ-büd olursa:--ur, --sa**
Gazel 397
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yok olmak.

Nâ-büd olursa añmaya 'ışk ehli
büdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyân u şud

nabz:

1. **nabzuma:--um, --a**
Gazel 294

Mısra: 3

*Kalp atışı sebebiyle ortaya
çıkan kan basıncından dolayı
atar damarlarda ve özellikle
bilek atar damarında duyulan
vuruş ve bu vuruşun duyulduğu
atar damar.*

Eṭibbâ el urup nabzuma didi
Cünün-i 'ışk ancak bu 'alâmet

2. **nabzuma:--um, --a**
Gazel 338
Mısra: 5

*Kalp atışı sebebiyle ortaya
çıkan kan basıncından dolayı
atar damarlarda ve özellikle
bilek atar damarında duyulan
vuruş ve bu vuruşun duyulduğu
atar damar.*

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy ṭabîb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

nabz-ı 'aşıkdan:

1. **nabz-ı 'aşıkdan:--dan**
Gazel 438
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın kalp atışları.

Nabz-ı 'aşıkdan elüñ çek
bilemezsin iy ṭabîb
Bî-devâ derddür gerekse anı
Cālînüs'a sor

nabzuñ:

1. **nabzuñ:**
Gazel 177
Mısra: 10
*Kalp atışı sebebiyle ortaya
çıkan kan basıncından dolayı
atar damarlarda ve özellikle
bilek atar damarında duyulan
vuruş ve bu vuruşun duyulduğu
atar damar.*

İy Muhibbî çâre yok bîmâr-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çâre ṭabîb

nādān olan:

1. **nādān olan:--a, --n**
Gazel 450
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akılsız, cahil.

Muhibbî her sözün dil-keş
özinden ihtirâ' itdi
Velî nâdân olan bilmez sanur
tarz-ı Nevâyî'dür

nâ-ehle sorma:

1. **nâ-ehle sorma:--ma**

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir şeyin usta

olmayan, o işten anlamayan bir
şeye değerinin soulmaması
kastedilir.

Cevher-i vaşlı metâm sorma her
nâ-ehle kim
Cevherîyem sor baña kim
olmuşam şarrâf aña

nâfi':

1. **nâfi' dür:--dür**

Gazel 418

Mısra: 2

Faydâlı, kârlı; hayırlı.

Zühd ü zıkr ü tã'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi' dür velî cân-ı girân
görmez lezîz

nâgâh:

1. **nâgâh:**

Gazel 3

Mısra: 1

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Dün gece nâgâh irişdi güşuma
bir hoş nidâ
Kim-durur aşıklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **nâgâh:**

Gazel 134

Mısra: 1

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Arz idüp gün yüzünü bir perî
nâgâh baña
Bir dahı görmez isem âh baña
vâh baña

3. **nâgâh:**

Gazel 175

Mısra: 2

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Fikre vardum tâ ki hâbuma gire
ol mâhitâb
Ben bu fikr içinde iken togdı
nâgâh âfitâb

4. **nâgâh:**

Gazel 183

Mısra: 2

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Kana döndi göz yaşı
bagrumdaki kanum görüp
Geldi cânum agzuma nâgâh
cânânım görüp

5. **nâgâh:**

Gazel 364

Mısra: 10

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Görmez Muhibbî uyhu yüzün
şimdi ay u yıl
Nâgâh eger ki görse ola dahı
hâb-ı telh

nâgeh:

1. **nâgeh:**

Gazel 356

Mısra: 1

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rûh
Her kim humâra çâre diler
eylesün şabûh

nâgehân:

1. **nâgehân:**

Gazel 163

Mısra: 7

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Hâba vardum nâgehân luţf-ıla
geldi didi yâr
Bu ne gafletdür uyan üstüne
togdı âfitâb

2. **nâgehân:**

Gazel 268

Mısra: 1

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Yârı gördüm nâgehân didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrîn kabâ başındaki
keç külehest

3. **nâgehân:**

Gazel 310

Mısra: 5

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Nâgehân mahfî nazar kıldum
güneş ruhsârûña
Eyledüm ol dem hemân çâk-i
girîbân el-ğiyâs

4. **nâgehân:**

Gazel 360

Mısra: 8

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Sakın aldanma cihân naţ'ına
âhir mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruh

5. **nâgehân:**

Gazel 412

Mısra: 2

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Müselmânlar yine bir şüh-ı dil-
bend
Bırakdı gerdenüme nâgehân
bend

6. **nâgehân:**

Gazel 453

Mısra: 5

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Nâgehân bir şeb uyudum yârı
gördüm hâbda
Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol
şeb hâbidur

7. **nâgehân:**

Gazel 500

Mısra: 3

Aniden, ansızın,

birdenbire.

Gözlerüm yaşı benim cü oldu
akdı nâgehân
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kâmetler gelür

nağme:

1. **nağmesini:--sin, -i**

Gazel 393

Mısra: 5

Kulağa hoş gelen âhenkli

ses, ezgi.

Kanı ol muṭrib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Raķş ide kühsâr-ı eşcâr cümle
zerrât u vücüd

nâ-hak:

1. **nâ-hak:**

Gazel 25

Mısra: 4

Boş, beyhude, faydasız.

Küyına varan âşıkı bir
gamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-hak kan aña

nâ-hak yire:

1. **nâ-hak yire:--e**

Gazel 407

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Haksız yere, hak etmediği
halde.*

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nâ-hak yire zülfinde asar
dâra meded

nahl-i nev-resdür:

1. **nahl-i nev-resdür:--dür**

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Yeni yetişen, genç ve taze
fidan.*

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan ğaraz ol nahl-i
nev-resdür baña

nahv:

1. **nahv-ıla:--ıla**

Gazel 65

Mısra: 5

*Söz dizimi, cümle bilgisi,
sentaks.*

Ki çün bünyâdına ilmün
komışlar nahv-ıla şarfi
Olur mı ilm hîç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

nahv-ile şarfını okıdı:

1. **nahv-ile şarfını okıdı:--ile--**

le, --l, --n, --l, --dl

Gazel 384

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

*(Beyitte) aşkın kitabını-
cümle bilgisini-okumak
anlamında kullanılmıştır.*

İşkuñ Muḥibbî okıdı nahv-ile
şarfını
Dil suḥtesi bu fende daḥı oldı
müstefid

na'im:

1. **na'im:**

Gazel 421

Mısra: 4

Nimet || cennetlerden biri.

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ħurmâ-yı
ter lezîz

na'imi:

1. **na'imi:**

Gazel 384

Mısra: 5

*1. Nimetler. 2. Bir cennet
ismi.*

Şüfi diler ki bula na'imi riya ile
'Âşık kemâl-i luḫfına yâruñ ider
ümîd

nakd:

1. **nakd'in:-in**

Gazel 13

Mısra: 5

Varlık, servet.

Ömr nakdin vaşl için ħarc
eyledüm ammâ çi sūd
Sayüm oldı ancak taḫşil-i bî-
ḫâşıl baña

nakd-i cân:

1. **nakd-i cân:**

Gazel 269

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Can parası (en kıymetli
şey).*

Nakd-i cân ile kim aldı la'l-i
cânânı dürüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermânı dürüst

nakd-i cân iltüp:

1. **nakd-i cân iltüp:--l, --tüp**

Gazel 111

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

*(Beyitte) aşğın canını
sevgiliye feda olsun diye hediye
götürmesi, ulaştırması
kastedilmiştir.*

Nakd-i cân iltüp Muḥibbî
istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâḫüd
gösterür ferdâ baña

nakd-i cânâ:

1. **nakd-i cânâ:-a**

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Can sermayesi. II Âşğın
canı.*

Nakd-i cânâ büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muḥibbî key sakın ugrama
buradan yaña

2. **nakd-i cânâ:+a**

Gazel 181

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Can sermayesi. II Âşğın
canı.*

Nakd-i cânâ almış iken dilbertün
bir büsesin
Âḫ raķib ortaya girdi bozdı
bâzârum görüp

3. **nakd-i cânâ:--a**

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Can sermayesi. II Âşğın
canı.*

Muḥibbî nakd-i cânâ derd-i yârı
Ziyâde assı itdi anı alup

nakd-i cân-ıla:

1. **nakd-i cân-ıla:--ıla**

Gazel 402

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Can sermayesi(aşğın
canı).*

İşğ bâzârında aldum derdi çün
dermânüma
Almaz-ısa oluram ben nakd-i
cân-ıla ħarîd

2. **naqd-i cān-ıla:--i, --la**

Gazel 417

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi(aşığın canı).

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı vaşluña
oldum h̄arīd
Gel kabūl it çünki yokdur cān-
ıla serden lezīz

3. **naqd-i cān-ıla:--i, --la**

Gazel 455

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Can sermayesi(aşığın canı).

Naqd-i cān-ıla metā‘-ı vaşla
oldum müşterī
Didiler olmaz bahā ol gevher-i
nā-yābdur

nakkāş:

1. **naqqāşına:--i, -n, -a**

Gazel 148

Mısra: 5

*Naqqeden, süsleyen
(kimse). II Sevgiliyi mükemmel
bir şekilde yaratan Allah.*

Naqqışınūn naqqāşına iy dil
hezārān āferīn
Ayn-ı rahmetdür yūri her dem
h̄at-ı zengārın oḡ

naql-i şahih:

1. **naql-i şahih:**

Gazel 352

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Doğru nakil, bir hadisenin
veya sözün yalansız aktarılması.*

İledüp hüccetini k̄āzī-i ‘ışka
h̄atūn
Göricek anı kabūl itdi didi naql-
i şahih

naks:

1. **naqqışınū:--+uñ, +-ı**

Gazel 49

Mısra: 9

Güzellik | naks.

Dilde taşvīr itmege cānā
Muḥibbī naqqışınū

Bağrı hūnın eyleyüpdür iki
çeşmi h̄ıl saña

2. **naqqışınū:--m, -uñ**

Gazel 148

Mısra: 5

Görünüş, suret.

Naqqışınūn naqqāşına iy dil
hezārān āferīn
Ayn-ı rahmetdür yūri her dem
h̄at-ı zengārın oḡ

naks ola:

1. **naqqış ola:--a**

Gazel 374

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naqqış olunmak, işlenmek.

‘İbret degül mi gör ne bu k̄ubbe-
i bī-sütūn
H̄ikmet degül mi naqqış ola bu
levh-i lāciverd

naks olan:

1. **naqqış olan:--a, --n**

Gazel 287

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yazılmak, naqqış edilmek,
resmedilmek.*

Zāhir itdi k̄üy-ı ‘ışk içre
cünūnum ‘āleme
Naqqış olan seng-i cefādan cism-i
‘ürvān ‘ākıbet

naks olunmuş:

1. **naqqış olunmuş:--m, --mıḡ**

Gazel 478

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naqqış olunmuş, işlenmiş.

Cān göziyle kıl nazar meh-
pārelerle ‘āleme
Yok bahāsi naqqış olunmuş sanki
Äzer deyridür

naks u ‘alāmetler:

1. **naqqış u ‘alāmetler:--ler**

Gazel 500

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile, oyun ve pişmanlık.

İy Muḥibbī aç gözün dünyāya
bakup ‘ibret al

Dürlü dürlü gösterür naqqış u
‘alāmetler gelür

naks u zevāl:

1. **naqqış u zevāl:**

Gazel 499

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yokluk ve fenalık içinde
olmak.*

Niçe teşbīh eyleyem yüzün güne
alın aya
Gice gündüz her biri naqqış u
zevāl üstindedür

nālān:

1. **nālān:**

Gazel 128

Mısra: 8

Ağlayan, inleyen.

Deşt-i ğamda hālūme rahm
eyledi çarḡ-ı felek
Anuñ-içün rad nālān ebr
giryāndur baña

2. **nālān:**

Gazel 242

Mısra: 7

*(Ayrılık kaynaklı) inleyen /
feryat eden aşık.*

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sineñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i ğam
içre dāyimā nūş it

nālān olur:

1. **nālān olur:--ur**

Gazel 125

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek.

Ney gibi nālān olur miskīn
Muḥibbī derdmend
Def gibi sine döğüp efgān
olupdur hū baña

nāle:

1. **nāle:**

Gazel 15

Mısra: 1

İnilti, inleme, feryat, figan.

Nāle kılsam hey bu ne feryāddur
dirler baña

Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

2. **nâlemi:-m, -i**

Gazel 19

Mısra: 1

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

3. **nâle:**

Gazel 21

Mısra: 1

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Bezmi-î gamda nâle kıl iy nây
hâldaş ol baña
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldaş ol baña

4. **nâlelerüm:-ler, -üm**

Gazel 40

Mısra: 8

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

5. **nâlesi:-si**

Gazel 104

Mısra: 2

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Kapusında şâh-ı ışkuñ bendedür
Kâvus aña
Nâlesi ser-tâ nefîr ü sîne tabl u
kûs aña

6. **nâlesiyle:-si, -yle**

Gazel 104

Mısra: 9

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Bu Muhibbî nâlesiyle âteş içre
yandugin
Hind ilinde işide taḥsîn ide
kaḥnûs aña

7. **nâlelerüm:-lerüm**

Gazel 108

Mısra: 3

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Niçe şerḥ idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bâd-ı hevâ eyledüğüm
âh saña

8. **nâlesin:-sin**

Gazel 313

Mısra: 3

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Gül gibi gûş eylemezsin ehl-i
'ışkuñ nâlesin
Eylerem bülbülleyin her gice
feryâd el-ğıyâs

9. **nâlesin:-sin**

Gazel 372

Mısra: 7

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Gûşa almaz gül gibi dil
bübülinüñ nâlesin
Niçeye dek çağurup bu ḥasta
gönlüm diye dâd

10. **nâlesin:-sin**

Gazel 395

Mısra: 7

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Gûşa almaz gül gibi dil
bübülinüñ nâlesin
Niçeye dek çağura bu ḥasta
gönlüm dâd dâd

11. **nâledür:-dür**

Gazel 488

Mısra: 1

İnilti, inleme, feryat, fîgan.

Hâr elinden gülşen içre bülbül
işi nâledür
Dehr elinden bagrını dâğ
eyleyen de lâledür

nâle evler:

1. **nâle eyler:--r**

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnlemek, iniltili sesler

çıkarmak.

Meclis-i gam içre gönli nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yârân için
yaşın şarâb

2. **nâle eyler:--r**

Gazel 390

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnlemek, feryad etmek.

Dehr elinden cân kulagın aç işit
Nâle eyler nây u inler çeng ü
'üd

nâle eylese:

1. **nâle eylese:--se**

Gazel 31

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnlemek, feryad etmek.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline
Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

nâle kılma:

1. **nâle kılma:--ma**

Gazel 373

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnlemek, feryad etmek.

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânenen
Hiç kaçar mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

nâle kılur:

1. **nâle kılur:--ur**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnlemek, feryad etmek.

Gül ruḥlaruñ añılsa gönül zâr
zâr ola
Bülbül çemende nâle kılur nev-
bahâr ola

nâle vü âhı:

1. **nâle vü âhı:--i**

Gazel 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnleme ve ah etme durumu.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şeḥgâhı saña

nâle vü âhum:

1. **nâle vü âhum:--um**

Gazel 47

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnleme ve âh etme.

İnlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem

Ancak oldı nâle vü âhum benüm
bâd-ı hevâ

2. **nâle vü âhum: -um**

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Inleme ve âh etme.

Himmetüm bâzını saldum sen
hümâyı şayd için
Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

nâle vü efgân:

1. **nâle vü efgân:**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayıp inlemek.

Yüce itmışdür felekden kaçırını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efgân aña

nâle vü feryâd:

1. **nâle vü feryâd:**

Gazel 370

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Inleme ve feryad (etme).

İy 'arızı gül lebleri gönca boyı
şimşâd
Dil bülbülünüñ işi güci nâle vü
feryâd

nâle vü feryâdı:

1. **nâle vü feryâdı: -ı**

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Inleme ve feryad etme II
dünyevî şikâyetler.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline
Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

nâle vü feryâdumu:

1. **nâle vü feryâdumu: --u, --mı**

Gazel 290

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bağırıp çağırma, inleme.

Figan etme.

Ûaddümi çeng eyleyüp takduñ
aña cân riştesin
Nâle vü feryâdumu zîr ü bam
itdün 'âkıbet

nâle vü zâr it:

1. **nâle vü zâr it:**

Gazel 224

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat
figan etmek.

Bir 'arızı gül gönca dehen
'ışkına iy dil
Tâ şubha degin bülbül olup nâle
vü zâr it

2. **nâle vü zâr it:**

Gazel 266

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlamak, inlemek, feryat
figan etmek.

Bir 'arız-ı gül gönca-dehen
'ışkına iy dil
Tâ şubha degin bülbül olup nâle
vü zâr it

nâle vü zârı kılusun:

1. **nâle vü zârı kılusun: --sun**

Gazel 482

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayıp
bağırarak, kendinden
geçercesine çıkırmak.

Dönelden kâmetüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılusun nâle vü zârı aña çün
zıkr-ile bamdur

nâlelerüm sürüdü:

1. **nâlelerüm sürüdü: --ler, --ü, -**
--m, --ı

Gazel 461

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın feryat ve
inlemelerinin melodisi yani
türküğü kastedilmektedir.

Sînem kemânçe bezme gözüm
yaşı târdur
N'eyler sürüdü nâlelerüm çün
tezânedür

nâlemi diñlemezsiz:

1. **nâlemi diñlemezsiz: --m, --ı,**
--mez, --sın

Gazel 462

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık sevgilinin
feryat ve iniltilerini duymadığını
dile getirmektedir.

Diñlemezsiz nâlemi güş
itmeyüp efgânımı
İñlese tölâb-ı dil gözden hemân
Ceyhün akar

nâlemi işitse:

1. **nâlemi işitse: --se**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnilti ve figanların
işitilmesi.

Her kim işitse nâlemi dölâba
beñzedür
Gözüler ile dâdelerüm tolı âb
ola

nâlis:

1. **nâlislerüm: --ler, --üm**

Gazel 20

Mısra: 7

İnilti, inleme, feryat, figan.

Bezm-i gamda bilmek isterseñ
eger nâlislerüm
Döstüm bir kez kulak tut nây-ı
güyâdan yaña

nâliš itsem:

1. **nâliš itsem: --se, --m**

Gazel 346

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acı ve üzüntüden inlemek.

Bezm-i gamda nâliš itsem cân u
dil eyler semâ'
Meclis ehlin nite kim nây u
rebâb eyler ferağ

nâlislerüm diñle:

1. **nâlislerüm diñle:**

Gazel 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın inleme, iniltilerini
dinlemek.

Ġamuñ qađđümü çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşını târ itdi ider gör
zir ü ġam peydâ

nâm:

1. **nâmuñdan:-uñ, -dan**
Gazel 2
Mısra: 7
Ad, san, şöhret.

Ĥa mim ĥarfî dü nâmuñdan
işâretdür senüñ
Ĥâya Aĥmed didiler mîme daĥı
hem Muştafa

2. **nâmı:-ı**
Gazel 71
Mısra: 8
Ad, san, şöhret.

Âşıkam dir kim reh-i ışık içre
cân terk eylemez
Aña âşık mı dinür nâmı anuñ
nâ-merd ola

3. **nâmını:-ı, -n, -ı**
Gazel 89
Mısra: 9
Ad, san, şöhret.

Şabr eyle devâ nâmını aña
Muĥibbîyâ
Âşık dinür mi dilde gönülde
devâ ola

4. **nâmuñ-ıla:-uñ, -ıla**
Gazel 392
Mısra: 7
Ad, san, şöhret.

Devr ider 'arz u semâ şems ü
çamer nâmuñ-ıla
İns ü cinnüñ kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

5. **nâmıdur:-ı, -dur**
Gazel 493
Mısra: 10
Ad, san, şöhret.

Niçe medĥ itsün Muĥibbî rüyuñı
Ĥıttbe-i ĥübi çün anuñ nâmıdur

nâme:

1. **nâmede:-de**
Gazel 82
Mısra: 5
Mektub. Risale. Kitap. şiir.

Nâmede cevır ü cefâsın yâd idüp
gönderdi yâr
Nefĥa-i Rûĥu'l-ĥudüs san oldı
ol ĥâşid baña

2. **nâmesin:-sı, -n**
Gazel 198
Mısra: 5
Mektub. Risale. Kitap. şiir.

Göz karasın ĥall idüp yazdum
niġâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
ĥandânın öp

3. **nâmeye:-y, -e**
Gazel 252
Mısra: 10
Mektub. Risale. Kitap. şiir.

Bu Muĥibbî derd-i dil ĥâlini
yazmag istedi
Nâmeye sigmadı barmak kodı
agzına devât

nâme-i ĥüsni:

1. **nâme-i ĥüsni:-+ni**
Gazel 170
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzellik mektubu.

Nâme-i ĥüsni ezelden kilik-i
ĥudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş ĥüsniñ
kitâbın intiĥâb

nâme-i tâ'at:

1. **nâme-i tâ'at:**
Gazel 296
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Görev,hizmet belgesi gibi
aşığın durumu ile ilgili
kullanılmıştır.*

Derdâ vü dirîġâ n'olısar ĥâlümü
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-ı
ĥiyâmet

nâ-merd ola:

1. **nâ-merd ola:-a**
Gazel 71
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sözünün eri olmamak.

Âşıkam dir kim reh-i ışık içre
cân terk eylemez

Aña âşık mı dinür nâmı anuñ
nâ-merd ola

nâm-ı aĥmedî:

1. **nâm-ı aĥmedî:**
Gazel 171
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) Çok övülmeye ve
methedilmeye layık Hz.
Muhammed(s.a.v)'nın isminin
yayılması kastedilmiştir.*

Zâĥir ola her yaña mescidde
nâm-ı Aĥmedî
Minber üzre zıkr ide nâm-ı
şerîfün ger ĥaĥıb

nâmı koyalı:

1. **nâmı koyalı:--a, --lı**
Gazel 106
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) "kötü isim ve
şöhretle tanındığım zamandan
beri" anlamında kullanılmıştır.*

Terk idüp nâmüs u nâmı
olmuşam bed-nâm-ı ĥalk
Koyalı meh-pâreler rüsvâ diyü
nâmı baña

nâm-ı şerîfün:

1. **nâm-ı şerîfün:-ü, -n**
Gazel 29
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şerefli adın.

Ġitmesün nâm-ı şerîfün bu
dilümden bir nefes
Derdlü göñlüme devâdur cân
bulur andan şafâ

2. **nâm-ı şerîfün:--ün**
Gazel 171
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şerefli adın.

Zâĥir ola her yaña mescidde
nâm-ı Aĥmedî
Minber üzre zıkr ide nâm-ı
şerîfün ger ĥaĥıb

3. **nâm-ı şerîfün:--ün**
Gazel 259
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şerefli adın.

Ger nidā ola eger nām-ı şerîfûn
be-ḥarem
Her yana çağura “lebbeyk” ehl-i
‘Arafât

nā-mihr ola:

1. **nā-mihr ola:-a**
Gazel 74
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vefasız,sevgisiz,muhabbetsi
z olma.

Eylese cevr ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nā-mihr ola

nā-mihribân:

1. **nā-mihribândur:**
Gazel 433
Mısra: **4**
Merhametsiz, acıması
olmayan.

Kulından ‘âr ider çokdur cefâsı
Güzeller içre ol nā-mihribândur

2. **nā-mihribân:**
Gazel 122
Mısra: **5**
Merhametsiz, acıması
olmayan, zalim II sevgili.

Didüm ne iy nā-mihribân ışk
ehli ider terk-i cān
Didi sakın sırrı nihān itme olur
ışkuñ heba

nāmın añ:

1. **nāmın añ:-ı, --n**
Gazel 168
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Adını anmak, ismini
zikretmek.

Yu gül-âb-ıla Muḥibbī agzuñ
andan nāmın añ
Soñra medḥ eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

nāmum ilet:

1. **nāmum ilet:-um**
Gazel 260
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın adının sevgiliye
bildirilmesi kastedilmektedir.

İy şabā lutf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Di sentüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

nā-murād eyler:

1. **nā-murād eyler:--r**
Gazel 499
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İsteğine
erişememiş,muradını alamamış.

Kimine virür murādın kimin
eyler nā-murād
Kimse bilmez ḥāl-i ‘âlem
ihtimāl üstindedür

nā-murād olırsarın:

1. **nā-murād olırsarın:--ısar, --**
sın
Gazel 369
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İsteğine erişememiş,
murādına erememiş.

Şāh olup iy dil eger kılmayasın
‘adl-ile dād
İki ‘âlemde muḥarrer olırsarın
nā-murād

nāmūs isterem:

1. **nāmūs isterem:--r, --em**
Gazel 471
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Toplumun değer ve
kurallarına uymama(aşık
bağlamında).

Ne nāmūs isterem ne neng ü
nāmı
Sorarsañ beni rüsvā-yı cihândur

nāmūs u ‘ār:

1. **nāmūs u ‘ār:**
Gazel 437
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İffet ve namus.

Zahidā saña yiter ehl-i selâmet
olduğün
‘Aşıkuñ faḥrı melâmet
gözlemez nāmūs u ‘ār

nāmūs u ‘ār:

1. **nāmūs u ‘ārı:--ı**
Gazel 277
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Namus ve iffet, edep, hayâ.

Gözler mi ‘âlem içre nāmūs u
‘ārı ‘aşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

nāmūs u ārı:

1. **nāmūs u ārı:-ı**
Gazel 26
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İffet ve utanma.

N’ider aşık olan nāmūs u ārı
Yürür şürîde-veş mecnün u
şeydâ

nāmūs u nāmı:

1. **nāmūs u nāmı:--ı**
Gazel 106
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ar,haya ve şöhrat(isim).

Terk idüp nāmūs u nāmı
olmuşam bed-nām-ı ḥalk
Koyalı meh-pâreler rüsvâ diyü
nāmı baña

nā-müselmân:

1. **nā-müselmândur:-dur**
Gazel 46
Mısra: **6**
Müslüman olmayan | kâfir
güzel: Sevgili, dinsiz-ımanlı
Sevgili.

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i
zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nā-
müselmândur baña

nār:

1. **nārını:-ı, -nı**
Gazel 25
Mısra: **5**
Ateş, od.

Sinemde ışkuñ nārını bir laḥza
teskîn itmedi
Yagdurdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārân aña

2. nār:

Gazel 28

Mısra: 6

Ateş II aşk ateşi, yürek yangını.

Yaraşur serv-i sehî gibi salımsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

3. nār:

Gazel 289

Mısra: 10

(Ar.) Ateş, od.

Meclisünde şem'î gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nâr mest

nâr ola:

1. nâr ola:-a

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir yer veya

durumun(aşğın gönlü) alev ve ateş dolu olması.

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşikâr
Hiç saklanur mı düd ki bir yirde
nâr ola

nâr-ı cahîme:

1. nâr-ı cahîme:--e

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cehennem ateşi.

Tutmadı çünki cân u gönülden
naşîhatüñ
Nâr-ı cahîme girdi anuñçün
Ebüleheb

nâr-ı cehennem icre:

1. nâr-ı cehennem icre:

Gazel 392

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cehennem ateşi içinde

kalanlar.

Bilmeyüp togrı yolu saña muñ'
olmadılar
Kaldılar nâr-ı cehennem icre
Naşrâ vü Yehüd

nâr-ı ğam:

1. nâr-ı ğam:

Gazel 458

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam ateşi.

İy Muhibbî çenge döndi
kâmetüm oldı dü-tâ
Anuñ-ıçun nâr-ı ğam her dem
benüm düşümdadır

nâr-ı hicrânuñ:

1. nâr-ı hicrânuñ:--+un

Gazel 182

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık ateşi.

Yanduñ iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı çahîm
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânuñ görüp

nâr-ı hicre:

1. nâr-ı hicre:--+e

Gazel 182

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık ateşi.

Yanduñ iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşhâb-ı çahîm
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânuñ görüp

nâr-ı sitem:

1. nâr-ı sitem:

Gazel 107

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sitem ateşi.

Gelse biñ tığ-ı cefâ zâhir
görinmez yarası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihânîdür baña

nâr-ı süzânı:

1. nâr-ı süzânı:--ı

Gazel 297

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yakıcı ateş.

Vird idinmişdür 'izârüñ zıkr ider
dâyim Muhib

Tutar agzında 'acebdür nâr-ı
süzânı dürüst

nâ-şekîb ola:

1. nâ-şekîb ola:-a

Gazel 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabırsız olmak.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları aceb mi eger nâ-şekîb
ola

2. nâ-şekîb ola:-a

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabırsız olmak.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Âşıkları tañ mı eger nâ-şekîb ola

naşîb:

1. naşîbüm:-üm

Gazel 152

Mısra: 5

1. Pay, hisse. 2. Kısmet.

Küyuña vardugumca naşîbüm
olur hemîn
Ancak efendi âhum ile gözden
akan âb

naşîb (ol):

1. naşîb:

Gazel 156

Mısra: 4

*(Bir şey bir kimseye) Kader
olarak belirlenmiş olmak, onun
kısmeti hâline gelmek, ona
müyesser olmak, payına
düşmek, kısmet olmak.*

Bunca mücrim kullaruñuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledüñ her birine luğ u şehâñı
sen naşîb

naşîb olalıdan:

1. naşîb olalıdan:--a, --lı, --dan

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Elde etmek,kavuşmak.

Cüra-i cām-ı lebûn olalıdan
baña naşîb
Ehl-i diller didiler “yâ leytenî
küntü türâb”

naşîb olan:

1. **naşîb olan:-an**
Gazel 37
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey bir kimseye) kader
olarak belirlenmiş olmak, onun
kısmeti hâline gelmek, ona
müyyesser olmak, payına
düşmek, kısmet olmak.

Vaşl umarken ben naşîb olan çü
hicrândur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermândur baña

naşîb oldı:

1. **naşîb oldı:--dı**
Gazel 448
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Kısmet olmak, uygun
düşmek.

Herkese kısmet gününde oldı bir
nesne naşîb
Rinde cām-ı bâde vü zâhidlere
afyondur

naşîb olmadı:

1. **naşîb olmadı:--ma, --dı**
Gazel 191
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısmet olmamak, uygun
düşmemek.

Yârî gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden baña
olmadı naşîb

naşîb olmsı:

1. **naşîb olmsı:--mış**
Gazel 161
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Bir şey bir kimseye) Kader
olarak belirlenmiş olmak, onun
kısmeti hâline gelmek, ona
müyyesser olmak, payına
düşmek, kısmet olmak.

Râzıyam her ne gelür senden
cefâ cevri ü elem
Çün ezelden derdüni çekmek
baña olmsı naşîb

nâşîh:

1. **nâşîh:**
Gazel 258
Mısra: 3
Ey nasihat eden, öğüt
veren.

Nâşîh ko bizi hâlümüze ol yüri
fâriğ
Pend itme degül çünki bu dem
cây-ı naşîhât

nâşihâ:

1. **nâşihâ:**
Gazel 243
Mısra: 4
Ey nasihat eden, öğüt
veren.

Bagladum zencîr-i zülfi-yâra dil
mecnûn-vâr
Nâşihâ beni gerek ‘âkil gerek
dîvâne tut

2. **nâşihâ:**
Gazel 302
Mısra: 3
Ey nasihat eden, öğüt
veren.

Nâşihâ pend eyleme itmez eğer
‘Âşık oldum çünki ben rüz-ı
elest

3. **nâşihâ:**
Gazel 380
Mısra: 5
Ey nasihat eden!

Žâyi’ itme nâşihâ yok yirlere
söz nakdini
Nite kim yokdur kalem
dîvâneye yok dağı pend

naşihat:

1. **naşihat:**
Gazel 8
Mısra: 10
Bir kimseye doğru yolu
göstermek, yapması ve
yapmaması gereken şeyler
üzerine dikkatini çekmek için
söylenen söz, öğüt, pend.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîhât assı itmez
söz baña

2. **naşîhât:**

Gazel 13
Mısra: 18
Bir kimseye doğru yolu
göstermek, yapması ve
yapmaması gereken şeyler
üzerine dikkatini çekmek için
söylenen söz, öğüt, pend.

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışk virüp naşîhât didi yan
yakıl baña

3. **naşîhât:**

Gazel 414
Mısra: 6
Bir kimseye doğru yolu
göstermek, yapması ve
yapmaması gereken şeyler
üzerine dikkatini çekmek için
söylenen söz, öğüt, pend.

‘İşkâ tolaşdı gönül dönmez mey
ü maşûbdan
Zâhidâ itmez eğer baña naşîhât
kılma pend

naşihat itme:

1. **naşihat itme:--me**
Gazel 398
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasihat etmek, öğüt
vermek.

Kulagum toptoludur ‘ışk-ıla tâ
rüz-ı ezel
Zâhidâ itme naşîhât baña kâr
itmez pend

naşihatüñ tutmadı:

1. **naşihatüñ tutmadı:--ün, --
ma, --dı**

Gazel 197
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tavsiye ve öğütleri
tutmamak, dinlememek.

Tutmadı çünki cân u gönülden
naşîhatüñ
Nâr-ı cahîme girdi anuñçün
Ebüleheb

nasrâ vü vehüd:

1. **naşrā vü yehūd:**

Gazel 392

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hristiyanlar ve

Yahudiler(İslama ve Hz. peygambere inanmayanlar).

Bilmeyüp togrı yolu saña muṭī' olmadılar
Kaldılar nār-ı cehennem içre
Naşrā vü Yehūd

nat'-ı hüsninde:

1. **nat'-ı hüsninde:--i, --n, --de**

Gazel 247

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Satranç.* 2) *Sevgilinin*

güzelliğinin övüldüğü şiir,kaside anlamında kullanılmıştır.

Niçe sevmesün Muḥibbī ol şehi
Nat'-ı hüsninde güzeller oldı
māt

nā-tüvānadür:

1. **nā-tüvānadür:--dür**

Gazel 461

Mısra: 4

Halsiz,kudretsiz,çaresiz.

Ağyār ire vaşluña ben hicrūñi
çekem
Cevrūñ ne deñlü var-ısa ben nā-
tüvānadür

nā-ümüd olma:

1. **nā-ümüd olma:--ma**

Gazel 137

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümitsiz olmak, ümitsizliğe düşmek.

Nā-ümüd olma Muḥibbī vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp lutf-ı Hudā
mihmān ola

2. **nā-ümüd olma:--ma**

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığa hitaben

umutsuz olmaması kastedilir.

Olma işyānuñ görüben iy
Muḥibbī nā-ümüd

Çünkü dermānsuzlara dermān
ider hāzık ṭabīb

nāy:

1. **nāy:**

Gazel 21

Mısra: 1

(Fars.) Kamış II.

*Mūsikimizde, bilhassa Mevlevî
mūsikisinde çok yer tutmuş olan,
dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan
nefesli saz.*

Bezm-i ğamda nāle kıl iy nāy
hāldaş ol baña
Çarḥ elinden inleyem bir laḥza
yoldaş ol baña

2. **nāy:**

Gazel 363

Mısra: 9

(Fars.) Kamış II.

*Mūsikimizde, bilhassa Mevlevî
mūsikisinde çok yer tutmuş olan,
dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan
nefesli saz.*

Bezm-i ğamda 'ūd inler nāy ider
āh u fiğān
Lik görünür Muḥibbī baña saz u
sözi telḥ

3. **nāy:**

Gazel 366

Mısra: 6

(Fars.) Kamış II.

*Mūsikimizde, bilhassa Mevlevî
mūsikisinde çok yer tutmuş olan,
dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan
nefesli saz.*

Zebān-ı hāl-ile her biri tesbīḥ
İder çeng ü eger nāy u eger 'ūd

4. **nāy:**

Gazel 390

Mısra: 4

(Fars.) Kamış II.

*Mūsikimizde, bilhassa Mevlevî
mūsikisinde çok yer tutmuş olan,
dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan
nefesli saz.*

Dehr elinden cān kulagın aç işit
Nāle eyler nāy u inler çeng ü
'ūd

nāy u rebāb:

1. **nāy u rebāb:**

Gazel 346

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) mecliste çalınan
ney çalgısı ve gövdesi hindistan
cevizi kabuğundan yapılan telli
bir çalgı aleti.*

Bezm-i ğamda nāliš itsem cān u
dil eyler semā'
Meclis ehlin nite kim nāy u
rebāb eyler feraḥ

nāy u 'ūd:

1. **nāy u 'ūd:**

Gazel 393

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney ve ut.

Cān-ıla gūş it ne dir gör nāy u
'ūd
Dir günāhum çok 'afv it yā
Vedūd

nā-yāb:

1. **nā-yābdur:--dur**

Gazel 174

Mısra: 7

Bulunmaz, nadir.

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yābdur
Virmek Allāh'ıñ dilā sen kıl
ṭaleb

nāy-ı:

1. **nāy-ı:**

Gazel 20

Mısra: 8

(Fars.) Kamış II.

*Mūsikimizde, bilhassa Mevlevî
mūsikisinde çok yer tutmuş olan,
dokuz boğumlu kamıştan
yapılan, ön tarafında altı, arka
tarafında bir deliği bulunan
nefesli saz.*

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nālišlerüm
Döstüm bir kez kulak tut nāy-ı
güyādan yaña

nāy-ı güvā mı olur:

1. nāy-ı güvā mı olur:--ur
Gazel 489
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mısrada bahsedilen dikenli
kamuşların hep inilti ile ney gibi
ömesi kastedilmektedir.*

‘Āşık dirilen çok velî likin
fiğānda yok elî
Şahrāda çok ‘ar‘ar biter hep
nāy-ı güvā mı olur

nāyib ola:

1. nāyib ola:--a
Gazel 184
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vekil olmak, şahitlik etmek.

Ben mahkeme-i ıŖŖa kaŖā ile
gelince
Ferhād baña muhŖır u Mecnūn
ola nāyib

nāy-veŖ gönlüm:

1. nāy-veŖ gönlüm:--ü, --m
Gazel 373
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aŖıŖm gönlü neye
benzetilmiŖtir.*

Bezm-i ğamda her kaŖan bu
‘ūd-ı sīnem çalınur
Ol dem eyler nāy-veŖ gönlüm
benüm anda sürūd

nāz:

1. nāz-ıla:--ıla, -
Gazel 25
Mısra: 7
Edālî tavır, cilve.

Çevġān idüp zülfi nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle baŖuñ gel dilā yolında
kıl ğaltān aña

2. nāz-ıla:--ıla, -
Gazel 28
Mısra: 5
Edālî tavır, cilve.

YaraŖur serv-i sehī gibi salınsañ
nāz-ıla

Gökden inmiŖ çün ezelden nār
hīlatdür saña

3. nāz-ıla:--ıla, -
Gazel 31
Mısra: 5
Edālî tavır, cilve.

Her kaŖan ğonca gibi nāz-ıla
ġüftār idesin
Ŗevkden ġüller ala eġnine
kırmızı kabā

4. nāz-ıla:--ıla
Gazel 310
Mısra: 3
Edālî tavır, cilve.

Serv gibi bāġda refġāra geldüñ
nāz-ıla
Eyledüñ bu gözlerüm yaŖm
firāvān el-ġıyāŖ

5. nāzı:--ı
Gazel 361
Mısra: 4
Edālî tavır, cilve.

Ehl-i ‘ıŖkuñ var-ısa dāyim niyāz
u giryesi
Sen ġüzeller Ŗāhınuñ cevı ü
cefāsı nāzı çoġ

6. nāz-ıla:--ıla, -
Gazel 472
Mısra: 3
Edālî tavır, cilve.

Açdı yüzini nāz-ıla didi ol dil-
firīb
Biñ cān deġer bunuñ nazarına
bahā nedür

7. nāz-ıla:--ıla
Gazel 494
Mısra: 6
Edālî tavır, cilve.

Dürler döküben pāyına ĩŖār ide
çeŖmüm
Nāz-ıla kaŖan kaŖd ide seyrāna
ġüzeller

nāz itsün:

1. nāz itsün:--sün
Gazel 427
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Naz etmek, nazlanmak.

ġüzeller pādīŖāhıdur niyāz
ehline nāz itsün

Anuñ hūsnine kimse lā dimez
haġ hūsnî çadırdı

nāz u giriŖme:

1. nāz u giriŖme:
Gazel 475
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Naz ve iŖve, cilve.

‘Ādet idinme kendüñe cevı
cefāyı hū
Nāz u giriŖme Ŗıve daġı vakthā
olur

nāz ü itāb:

1. nāz ü itāb:
Gazel 175
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin iŖve ve
azarlaması.*

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün ġasta dil
ġāh cevı ü ġeh cefā ġeh hıŖm u
ġeh nāz ü itāb

nāz u Ŗıve:

1. nāz u Ŗıve:
Gazel 344
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Naz ve cilve.

ġāh nāz u ġāh Ŗıve ġeh cefā
ġāhī sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkār ġüç

nazar:

1. nazar:
Gazel 7
Mısra: 7
Bakma, bakıŖ, dikkat.

Ŗem-i hūsnine nazar kıldum
tutuŖdı cān u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümā oldum saña

2. nazar:
Gazel 155
Mısra: 2
Bakma, bakıŖ, dikkat.

Reġüzārında beni yār-ı
perīŖānum ġörüp

Bir nazar rahm eyledi hāl-i
perişānum görüp

3. **nazarına**: -i, -n, -a

Gazel 472

Mısra: 4

Bakma, bakış, dikkat.

Açdı yüzini nāz-ıla didi ol dil-
firīb

Biñ cān deger bunuñ nazarına
bahā nedür

nazar eyle:

1. **nazar eyle:**

Gazel 436

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, ilgilenmek.

Ger süvār olsa semend-i nāz-ıla
ol şehsüvār

Aç gözün eyle nazar yil gibi ol
düldül geçer

2. **nazar eyle:**

Gazel 451

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, ilgilenmek.

Cānā kimem ki saña suhen
diyem āşikār
Şeb-tār içinde eyle baña bir
nazar yiter

3. **nazar eyle:**

Gazel 279

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bakmak, dikkat etmek, ders
almak.*

Yaşına Muhibbī kuluñuñ gel
nazar eyle

Bir kaçre-durur nisbet aña Nīl ü
eger Şāt

nazar evlemedün:

1. **nazar evlemedün**: --me, --dü,
--n

Gazel 330

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakış

*atmak, ilgilenmek, meraklanmak(
dünya bağlamında).*

Dünyāya nazar evlemedün fakr
idi fahrūñ

Hem geymedün egnüñe alup
aflas u dibāc

nazar evlemiş:

1. **nazar evlemiş**: --miş

Gazel 445

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakış atmak, görmek.

Beñzer ki yār āyineye evlemiş
nazar
Hüsnin görelî kendüzini hış-bīn
tutar

nazar evler:

1. **nazar evler**: --r

Gazel 440

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Nazar evlemek, göze
gelmek.*

Ruħlaruñ hayrāndur her gice iy
reşk-i kamer
Tā seher yummaz kevākib
çeşmini eyler nazar

2. **nazar evler**: --r

Gazel 495

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Benefşe başımı egmiş nazar
eyler gülistāna
Gider bu zīver ü zīnet kalan
ancak elemeldür

3. **nazar evler**: --r

Gazel 435

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

İki çeşmün turmayup eyler
nazar ruhsāruña
Susamış su isteyü-gelmişler
āhūlar mıdır

nazar evler-idi:

1. **nazar evler-idi**: -idi

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak, görmek.

Bu Muhibbī eyler-idi mihr-i
hüsnine nazar

Perde kılmaza şehāb-ı zülfini
cānān aña

nazar evlerse:

1. **nazar evlerse**: --r, --se

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) nazar evlemek ile
sevgiliye gözü degen bütün
kişiler kastedilmiştir.*

Döstüm alnuñ kamer olmasa
yüzün āfitāb
Olmaz-ıdı kim nazar evlerse
çeşmi tolu āb

nazar evlese:

1. **nazar evlese**: --se

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, dikkat etmek.

Her kaçan kim aks-i ruhsāruñla
düşe aya tāb
Eylese aña nazar dirter felekde
āfitāb

nazar ideli:

1. **nazar ideli**: --e, --li

Gazel 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz değdirmek, bakmak.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy döst
Cān bülbüli turmaz kılur āh-ı
seher iy döst

nazar iden:

1. **nazar iden**: --e, --n

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakan, gören.

Haṭṭuñi cānā görenler didiler
reyhān aña
Yüzüñe iden nazar da dir gül-i
handān aña

nazar itdi:

1. **nazar itdi**: --di

Gazel 225

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

1)Yüksek nazarla bakmak, değer vermek. 2)Bakmak.

Rüyuñda kaşuñ fākına çeşmüñ nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrāba imāmet

2. **nazar itdi:--di**

Gazel 265

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

1)Yüksek nazarla bakmak, değer vermek. 2)Bakmak.

Rüyuñda kaşuñ fākına çeşmüñ nazar itdi
Mestâne geçüp eyledi mihrāba imāmet

nazar itmez:

1. **nazar itmez:--t, --mek**

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, bakışlarını çevirmek II dikkat etmek, ilgilenmek, önem vermek, itibar etmek.

Yaralansa cān u dil kılmaz terahhüm yār aña
Kana dönse göz yaşı itmez nazar dildār aña

nazar kıl:

1. **nazar kıl:**

Gazel 274

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak.

Yarı görmek ten göziyle didiler mümkün degül
Cān gözün aç kıl nazar bārī anuñla dil avut

2. **nazar kıl:**

Gazel 74

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, bakış.

Tiğüñ alup gel Muhibbī sinesini eyle çāk
Kıl nazar aña maḥabbetden tolı gör mihr ola

3. **nazar kıl:**

Gazel 425

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bakmak, bakış.

Küyuña varsa nazar kıl 'āşığı men ' eyleme
Pādişehlerden kul olan dāyimā ihsān umar

4. **nazar kıl:**

Gazel 478

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak, bakış.

Cān göziyle kıl nazar meh-pārelerle 'āleme
Yok bahāsı nakş olınmış sanki Azer deyridür

5. **nazar kıl:**

Gazel 240

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak.

Ḥazān oldukda evrāka nazar kıl Al 'ibret her birinden 'aql deng-est

6. **nazar kıl:**

Gazel 350

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak.

Cān göziyle kıl nazar hüsün el-'ilmü ḥasen
Der cihān ḥalkına sor cümlesi el-cehlü ḳabīḥ

7. **nazar kıl:**

Gazel 459

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Cümle ezhāra nazar kıl gül çemen sultānidur
Şeb-külāhıyla benefşe san levend oğlanıdur

8. **nazar kıl:**

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek, seyretmek.

Gel saçı leylāsına iy dil nazar kıl dāyimā
Göñlüñi Mecnūn gibi zīr ü zeber kıl dāyimā

nazar kıldum:

1. **nazar kıldum:--du, --m**

Gazel 310

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, seyretmek, izlemek.

Nāgehān maḥfī nazar kıldum güneş ruḥsāruña
Eyledüm ol dem hemān çāk-i girībān el-ğiyās

nazar kılma:

1. **nazar kılma:--ma**

Gazel 462

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Bakmak, aldanmak.

İy gözüm meh-rūları gördükde gel kılma nazar
İhtiyārı gider elden bu dil-i maḥzūn akar

nazar kılmaz:

1. **nazar kılmaz:--maz**

Gazel 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Önemsememek, aldırış etmemek.

Yüzini gördüm Muhibbī gitdi benden aql u dil
Cān daḥı gitse nazar kılmaz o sīmīn-ten baña

2. **nazar kılmaz:--maz**

Gazel 488

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, önemsemek.

Ġayrıya kılmaz nazar ger mihr ü māḥ olursa da
Çün nigāhı çeşmümün ol rüy-ı ferrūḥ-fāladur

nazar kılsañ:

1. **nazar kılsañ:--sa, --n**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, bakış atmak. II İhsanda bulunmak. II Az da olsa ilgilenmek.

Kullaruña bir nazâr kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

nazar kılun:

1. **nazar kılun:--sun**
Gazel 332
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
*Bakmak, bakışlarını
çevirmek II dikkat etmek,
ilgilenmek, önem vermek, itibar
etmek.*

Ruğlarıñla zülfüñi gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılun nazâr bilsün
nedür ceng-i Mohâc

nazar olursa:

1. **nazar olursa:--ur, --sa**
Gazel 161
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın sevgilinin
bakışlarına erişmesi
kastedilmiştir.*

İy Muhibbî yârdan ger baña
olursa nazâr
Ġam degül düşmen cefâsından
ko cevr itsün raķıb

nazar vokdur:

1. **nazar yokdur:--dur**
Gazel 303
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşğa
hiç bakmaması ve onunla
ilgilenmemesi kastedilmektedir.*

Bir gün dimedüñ ħasta
Muhibbî'ye nedür ħâl
Bildüm ki baña zerrece yokdur
nazâr iy döst

nâzenin:

1. **nâzeninüm:--üm**
Gazel 497
Mısra: 8
I. Narin, nazlı. II. Sevgili.

Şâh-ı 'ışkam baña Vâmık diseler
tañ mı laķab
Nâzeninüm ħüsn ü ħulkıyyla
bugün 'Azrâ geçer

nâzi bî-had:

1. **nâzi bî-had:--ı**
Gazel 358
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
cilvesinin sınırsız olduğu ifade
edilmektedir.*

Bu Muhibbî sevdiği bir ħübdur
Şivesi çok nâzi bî-ĥad kendü
şüh

nâz-ıla gelicek:

1. **nâz-ıla gelicek:--icek**
Gazel 77
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin işve,cilve ve naz
ile aşğın bulunduğu yere
gelmesi. (Beyitte aşğın
mezarına gelirken dahi
nazlanması.) kastedilir.*

Ķabrüm üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i seĥi
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

nâzırdadur:

1. **nâzırdadur:--da, --dır**
Gazel 490
Mısra: 6
Nazar eden,bakan.

Meclis-i cânâna varduñ bakma
sen her cânibe
Sen edep gözle ki ol manzûr u
hem nâzırdadur

nazm:

1. **nazmuñ:--uñ, -ı**
Gazel 7
Mısra: 9
Şiir, nazım.

Rişte-i cân üzre düzdüñ
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî ĥâk-i
pâ oldum saña

2. **nazmuñ:--uñ, -ı**
Gazel 305
Mısra: 9
Şiir, nazım.

Eyledüñ ĥarz-ı Nizâmî'de
Muhibbî nazmuñı

Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmân-ıla baĥş

3. **nazmuñ:--uñ**
Gazel 337
Mısra: 9
Şiir, nazım.

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

4. **nazm-ıla:--ıla**
Gazel 405
Mısra: 9
Şiir, nazım.

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

5. **nazm-ıla:--ıla**
Gazel 461
Mısra: 11
Şiir, nazım.

Devrân içinde nazm-ıla mümtâz
olmaña
Bâ'î ş budur ki her ğazelün
'aşıkânedür

6. **nazmı:--ı**
Gazel 410
Mısra: 9
*(Ar.) Vezinli, kâfiyeli söz
dizisi.*

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye taĥsîn Muhibbî âferin-bâd

nazm ara:

1. **nazm ara:**
Gazel 324
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şiirde.

İy Muhibbî nazm ara tutduñ
Nizâmî ĥarzını
Şi'rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

nazm ehli:

1. **nazm ehli:**
Gazel 4
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şiirden anlayanlar, şairler.

Okusun nazm ehli bu şîrüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledün çünki bunı
şîrin-edâ

nazm meydânına:

1. **nazm meydânına:--t, --n, --a**
Gazel 388
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz meydanı, şîir meclisi.

Nazm meydânına girdüm yine
cevlân eyledüm
Tab' -ı çalâkûme taḥsîn itdi
aşḥâb-ı Hücend

nazm-ı eş'ârum:

1. **nazm-ı eş'ârum:--u, --m**
Gazel 320
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Kaḫiyeli, vezinli, sözlerin
dizisi; şîir.*

Nazm-ı eş'ârum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şî'r içre
Selmân-ıla baḫş

nâz-perverd:

1. **nâz-perverdüm:--üm**
Gazel 423
Mısra: 1
Edâlı tavr, cilve.

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
aḫmer geçer
Kanımı dökmege lîkin ğamzesi
ḫançer geçer

nâzük nihâlest:

1. **nâzük nihâlest:**
Gazel 262
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) zarif ve kibar
sevgili kastedilmektedir.*

Civândur bu gönül 'ömr çend
sâlest
Bu dilden gitmez ol nâzük
nihâlest

nâzük zücâc:

1. **nâzük zücâc:**
Gazel 339
Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İnce sırça, cam.

Gönlümün peymânesin
sındugını 'ayb eylemeñ
Seng-i ḫârâya taḫammül ide mi
nâzük zücâc

ne:

1. **ne:**
Gazel 2
Mısra: 11
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

2. **nedür:--dür**
Gazel 5
Mısra: 5
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Büseye bir cân nedür biñ cân
virürdüm cân-ıla
Yarım ağız büse ikrâr eylese
cânân baña

3. **ne:**
Gazel 6
Mısra: 3
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruḫları arz
itmeye imân aña

4. **ne:**
Gazel 10
Mısra: 8
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnûn
Divâne gibi olsa ne tañ vâlih ü
şeydâ

5. **ne:**
Gazel 13
Mısra: 12
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Vâdi-i ışka düşüp divâne itdüm
kendümi

Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

6. **ne:**
Gazel 14
Mısra: 2
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

İy gönül n'olduñ yine divâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

7. **ne:**
Gazel 15
Mısra: 1
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrin için Ferhâd'dur
dirler baña

8. **ne:**
Gazel 18
Mısra: 8
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Egerçi akreb-i zülfün urur zaḫmı
dil ü câna
Ne ğam tiryâk-i lalûnden olur
her demde em peydâ

9. **ne:**
Gazel 19
Mısra: 7
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aḫl degül
yâr baña

10. **ne:**
Gazel 24
Mısra: 6
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Derde dermân ola ğayruñdan
kabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-ı
dermândur baña

11. **ne:**
Gazel 24
Mısra: 9
*"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.*

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
āsāndur baña

12. ne:

Gazel 26

Mısra: 12

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılām n'eyleyem derdā
dirīgā

13. ne:

Gazel 27

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Bilmezem kim bu ne hāletdür
baña
Kāmetüñ her dem kıyāmetdür
baña

14. ne:

Gazel 36

Mısra: 2

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Sine gülşen olalı dīdem akıdur
yaş aña
Ne aceb merdümlük itdi çeşm-i
gevher-pāş aña

15. ne:

Gazel 51

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Bilmedüm cānā murāduñ rūmı
öldürmek midür
Her ne kim maqşūduñ oldıysa
düşen oldur baña

16. nedür:-dür

Gazel 51

Mısra: 10

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Dār-ı dünyāda Muhibbî çünkü
yok ğamdan hālāş
Çāresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

17. ne:

Gazel 55

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Tūfī-i nāṭıka bir dem ger lebūñ
kūt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḫā ola

18. ne:

Gazel 56

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ne kadar itseñ günāñı umaram
ki afv ide
Zīra bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cōmerd ola

19. ne:

Gazel 63

Mısra: 3

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

20. ne:

Gazel 72

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ne kadar itsek günāñı umaram
ki afv ide
Zīrā bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cōmerd ola

21. nedür:-dür

Gazel 78

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Cān nedür işkuñ yolında
virmeyem cāñı saña
Cānuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

22. ne:

Gazel 83

Mısra: 2

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Katı düşvār oldı hālüm
n'eylesün tedbīr aña
Hey ne sengīn dil olur āh
eylemez tesīr aña

23. ne:

Gazel 108

Mısra: 9

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Derd-i işkuñdan Muhibbî ne
belā çekdüğini
Kimsenem yokdur ide hālümü
āğāh saña

24. ne:

Gazel 122

Mısra: 5

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Didüm ne iy nā-mihribān ışk
ehli ider terk-i cān
Didi sakın sırrı nihān itme olur
ışkuñ hebā

25. ne:

Gazel 132

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ne müferrāh virdi gevherden
tabīb-i kān aña
Bakmağla olmuşam ben zār u
sergerdān aña

26. ne:

Gazel 135

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Bilmezem ğamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cān u dil meyl eyledi
fī'l-hāl aña

27. ne:

Gazel 144

Mısra: 5

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Bu ne istiğnā-yı ḫüsn olur buni
kim gördi kim
Biñ suvāl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevāb

28. nedür:-dür

Gazel 144

Mısra: 4

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Dün gice geçdi uyur sandı beni
dilber didi

Başuña gün togdı nedür aşığı bu
deñlü h'áb

29. ne:

Gazel 148

Mısra: 8

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Küyum içre gel seni öldürürem
âhîr dimiş
Hey ne ranâ söylemiş lal-i
şeker-güftârın öp

30. ne:

Gazel 159

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Dün beni öldürdüğüne döndü
inkâr eyledi
Hañçerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

31. nedür:-dür

Gazel 185

Mısra: 2

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Noқта âdetdür konur çün zîr-i
leb
Noқта-i hâlün nedür bälâ-yı leb

32. ne:

Gazel 248

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Mey-h'õra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü hõd
perest

33. ne:

Gazel 259

Mısra: 11

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ne sa'âdet eridür ol ki
meşâmına ire
Rûz-ı hicr içre ifnen aña vişâli
nefaht

34. ne:

Gazel 296

Mısra: 8

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Derdâ vü dirîgâ n'olısar hâlümü
bilsem
Ger nâme-i fâ'at ne resed rûz-ı
kıyâmet

35. neden:-den

Gazel 311

Mısra: 4

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Hâbâyışden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü'l-
hâbâyış

36. nedür:-dür

Gazel 332

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ruğlarıñla zülfüni gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılsun nazâr bilsün
nedür ceng-i Mohâc

37. ne:

Gazel 368

Mısra: 4

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ser-i zülfî güc-ile çekdi
lebinden dilümü
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

38. ne:

Gazel 374

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

'İbret degül mi gör ne bu kûbbe-
i bî-sütün
Hikmet degül mi nakş ola bu
levh-i lâciverd

39. nedür:-dür

Gazel 429

Mısra: 6

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Ruğun mir'âtına baksam göztüm
merdümleri 'aksin
Nedür gâvrına irmeyüp görenler
anı hâl ânilar

40. nedür:-dür

Gazel 444

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Çeşm-i hün-rizûññ nedür kaçdı
Her dem 'uşşâka işi 'arbededür

41. neden:-den

Gazel 455

Mısra: 7

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Deyr-i hüsñünde neden
ebrûlaruñ kecdür didüm
Didi kec olsa 'aceb mi kâfiri
mihrâbdur

42. neden:-den

Gazel 481

Mısra: 9

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Didüm iy dilber neden 'uşşâkı
kurbân eyledüñ
Didi kim bilmez misin küyum
benüm ser-hânedür

43. ne:

Gazel 499

Mısra: 1

"Hangi şey" anlamında
soru sıfatı.

Çeşmüññ bilmem ne hâli var
ne al üstindedür
Hün içre ancak bunı bildüm
kitâl üstindedür

ne aceb:

1. ne aceb:

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

Zülfün-ile hattuñ eyleye fitneler
izhâr
Çeşmüñ ne aceb bilmeye ya bî-
haber ola

2. ne aceb:

Gazel 192

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**
Ne olmuş, şaşılacak ne var.

Ruğlarına cân u dil pervânedür
Yanar-ısa bu Muhibbî ne aceb

3. ne aceb:

Gazel 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**
Ne garip, ne tuhaf.

Ne acerb kıydı acerb zulm eyledi
devrân aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cân aña

ne 'aceb:

1. **ne 'aceb:**

Gazel 494

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuhaf mı, şaşılır mı?

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşâk
perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne
güzeller

ne acebdür:

1. **ne acebdür:--dür**

Gazel 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne tuhaftır, ilginçtir.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervaneyem yanmak
baña olmaz acıb

ne ahter:

1. **ne ahter:**

Gazel 424

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) gökteki yıldızların
yanmak için az kalacağı bir
önceki mısra kastedilerek
verilmiştir.*

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
ahter yakar
Hey ne ahter çıkar eflâke
melekde per yakar

ne bilsün:

1. **ne bilsün:--sün**

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. // Bilmez.

Çıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihânda merd ola
Kadrini derdüñ ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

2. **ne bilsün:--sün**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. // Bilmez.

Çıymetini ışkuñ anlar kim
cihânda merd ola
Kadrini derdüñ ne bilsün ol ki
hem bî-derd ola

3. **ne bilsün:--sün**

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. // Bilmez.

Sorma keyfiyyetini zâhid ne
bilsün rinde sor
Âbdan ğayrı şarâbuñ lezzetin
bilmez devâb

4. **ne bilsün:--sün**

Gazel 429

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. // Bilmez.

Rumüz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün
zâhid-i hüd-bîn
Bu bir müşkil mesâ'ıldür
mücerred ehl-i hâl añlar

5. **ne bilsün:--sün**

Gazel 479

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin. // Bilmez.

Eyler heves lebünden seftälüya
irem dir
Divâne dil ne bilsün yol
ugragında çehtür

6. **ne bilsün:--sün**

Gazel 406

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl bilebilir, ne bilsin.

Benüm hâlümü tañ mı bilmese
halk
Ne bilsün derdümi kim ola bî-
derd

7. **ne bilsün:--sün**

Gazel 422

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl bilebilir, ne bilsin.

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine
oldı meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

8. **ne bilsün:--sün**

Gazel 385

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilsin? (Bilmez,

bilemez...).

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Aşıka göster anı cân-ıla
olmuşdur harîd

ne bilür:

1. **ne bilür:--ür**

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ne bilir, nereden bilsin!.

Ehl-i ışkuñ ne bilür derd ü belâ
vü miñnetin
Döne döne olmayan bu sıñ-i
miñnetle kebâb

ne bulunmaz:

1. **ne bulunmaz:--m, --maz**

Gazel 416

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Nasıl bulunmaz, bulunmalı
anlamında kullanılmıştır.*

Hiç elinden n'ola sorsañ dil ü
cân hastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâğız

ne çäre:

1. **ne çäre:**

Gazel 118

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

İy Muhibbî çünkü dildâründa hîç
inşâf yok
Çäre ne şabr eyle tâ kim Haç
vire inşâf aña

2. **ne çäre:**

Gazel 458

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çaresi yok, elden ne gelir.

Ger kenâra gelmez-ise çäre ne
ol serv-kaç
Kâni'em dâyim hayâl-i kaddi
âğüşumdadır

ne çāreñ var-ısa:

1. **ne çāreñ var-ısa:** --n, --l, --sa
Gazel 386
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) aşık gönül
doktorundan çare istemektedir.

Olmuşam hicrān-ı şebde key
za'f ü nā-tüvān
İy tabīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

ne deñlü:

1. **ne deñlü:**
Gazel 168
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.

Yu gül-āb-ıla Muhibbī agzuñ
andan nāmın añ
Soñra medh eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

2. **ne deñlü:**
Gazel 461
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, ne ölçüde.

Agyār ire vasluña ben hicrūñi
çekem
Cevrūñ ne deñlü var-ısa ben nā-
tüvānadür

3. **ne deñlü:**
Gazel 231
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne kadar, her ne kadar
(*abartılı bir tavırla*).

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa
pāk ü şāf
Hünābe-i cigerle döner kana
'ākıbet

ne dir:

1. **ne dir:**
Gazel 393
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne söyler, ne der?

Cān-ıla güş it ne dir gör nāy u
'üd
Dir günāhum çok 'afv it yā
Vedūd

ne dirlerse disünler:

1. **ne dirlerse disünler:** -sün, -
ler
Gazel 42
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne söylerlerse söylesinler.

Kāküline kimi reyhān dir
Muhibbī kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

ne ğam:

1. **ne ğam:**
Gazel 239
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme,
üzülmeye gerek yok | boşver.

Kara zülfün ne ğam dīvāne kılsa
Zenaḥdānuñ baña zindāndür iy
döst

2. **ne ğam:**
Gazel 250
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, kederlenme,
üzülmeye gerek yok | boşver.

Ne ğam ḥalk-ı cihān düşmen
olursa
Eger senden ola zerre ḥimāyet

3. **ne ğam:**
Gazel 253
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, dert değil!.

Muhibbī ḥāk-i pāyūñ kıldı ser-
tāc
Ne ğam dinse aña ehl-i sa'ādāt

4. **ne ğam:**
Gazel 285
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, dert değil!.

Mihr ü vefā gelmese senden ne
ġam baña
Tek cevri ü cefā itmege kendüñe
'ādet it

5. **ne ğam:**
Gazel 294
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, dert değil!.

Ne ğam yoluñda ger ölse
Muhibbī
Niğārā tek sen ol sag u selāmet

6. **ne ğam:**
Gazel 483
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gam değil, dert değil!.

Muhibbī dil ne ğam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşāka alur dil
dil-rübālardur

7. **ne ğam:**
Gazel 439
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hangi gam(sevgili
dışındaki unsurlar
kastedilmiştir.).

Ol saçı leylā Muhibbī'yi ne ğam
mecnūn ide
Ādemi dīvāne eyler çün perī
ruḥsāreler

ne ğāyib:

1. **ne ğāyib:**
Gazel 490
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşık sevgilinin ayva
tüylerini asla unutmadığını hep
andığını söylemektedir.

Yār ğāyiblik mihrī rüz u şeb
ḥātırdadır
Hey ḥaḫā didüm ne ğāyib dāyim
ol ḥātırdadır

ne güç:

1. **ne güç:**
Gazel 334
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zor, ne güç.

Seni cāndan sevdüğüm cānā ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālünden ırak
olmak ne güç

ne ḥ'āb:

1. **ne ḥ'āb:**
Gazel 202

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uykusuz kalmak, hiç uyumamak.

Tākāt olur mı Muḥibbī ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı chl-i ışka zerre ne
tākāt ne ḥ'āb

ne hācet:

1. **ne hācet:**
Gazel 118
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.

Işk meydānında evvel terk-i
serdür āşıka
Kim ki cān terk eylemez ışktan
ne hācet lāf āña

2. **ne hācet:**
Gazel 281
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek, ne lüzumu var!.

Yār eger zülfin giderse gül
yüzünden gam degül
Çün Muḥammed devridür küfre
ne hācet iltifāt

ne hāli var:

1. **ne hāli var:--i**
Gazel 499
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçü, kuvveti olmamak.

Çeşmüññüñ bilmem ne hāli var
ne al üstindedür
Ḥün içer ancak bunı bildüm
kıtāl üstindedür

ne hōd:

1. **ne hōd:**
Gazel 277
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne de.

Ne 'ışka var nihāyet ne hōd bu
derde gāyet
'Işkdan sakın dem urma ger
idesin şikāyet

ne için:

1. **ne için:**
Gazel 86
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçin.

Mesken ne için itmeyesin
gönlüm iy perī
Yıllarla yatur niçe zamāndur
ḥarāb ola

ne işler eyledi:

1. **ne işler eyledi:--di**
Gazel 105
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşğın başına bir çok dert-tasa açması.

Dīdi küyünde kaluban öldi
ḥasretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

ne itdüm:

1. **ne itdüm:--dü, -m**
Gazel 33
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu zamana kadar ne yaptysam.

Bilmedüm virdüm gönül cānā
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

ne kadar:

1. **ne kadar:**
Gazel 467
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her ne kadar.

Ne kadar guşşam ola la'l-i lebin
yād idicek
Gam kalur mı ki kelām ol leb-i
şırine gelür

2. **ne kadar:**
Gazel 46
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ölçüde, aşırılık anlatır, çok, aşırı derecede.

Maḥzen-i dilden çıkarsam gam
degül söz gevherin
Eksük olmaz ne kadar ḥarc
eylesem kändur baña

ne kāfirdür:

1. **ne kāfirdür:--dür**
Gazel 478
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin çok kafir olduğundan inadı ve aşğa çektirdikleri dolayısıyla bahsedilmektedir.

İy dil-i sevdā-zede zülfinden
umma sen vefā
Hey ne kāfirdür sitemden sanma
kaşdı ḡayrıdur

ne kılam:

1. **ne kılam:--a, --m**
Gazel 371
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yapmak, nasıl davranacağımı bilememek.

Bir ḡayāl-i ḡüba beñzer vaşl ol
daḡı muḡāl
Ne kılam yā Rab bu ben āşüfte-
ḡāl-i nā-murād

ne kıldı:

1. **ne kıldı:--dı**
Gazel 135
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne yaptı; neler etti?.

Bilmezem ḡamzeñ ne siḡr itdi
ne kıldı al āña
Bir nazarla cān u dil meyl eyledi
fī'l-ḡāl āña

ne kim:

1. **ne kim:**
Gazel 441
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki, her ne zaman.

Benüm sevdā-yı zülfüñle şehā
başumda südüm var
Eger cevr ü eger mihrüñ ne kim
gelse sürüdüm var

ne kul:

1. **ne kul:**
Gazel 366
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl kul,köle ki anlamında kullanılmıştır.

Ayāza kul diyü isnād iderler
Ne kul bil ki kul oldı aña
Maḥmūd

ne lāyık:

1. **ne lāyık:**
Gazel 320
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Layık mıdır ki!.

Bir güzel yokdur gelüp ola
muḳābil ḥüsnüñe
Eylemek encüm ne lāyık mäh-i
tābān-ıla baḫş

ne lāzım:

1. **ne lāzım:**
Gazel 291
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne gerek var! ...e gerek yok.

Çün saña kalmaz ne lāzım
tāḳuñı kılmak yüce
Ḥışt evvānuñ kimi sım ü kimi
zer boldı tut

ne mätemedür:

1. **ne mätemedür:--de, --dür**
Gazel 460
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) kaba sofuların niçin kederli oldukları sorulmakta ve bir önceki mısrayla bütünlük sağlanmaktadır.

Zāhidüñ geydügi gökdür dāyimā
yāḫūd siyāh
Hiç anı bilmedüm ‘ālemde ne
mätemedür

ne milletdür:

1. **ne milletdür:--dür**
Gazel 434
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıldır,bilmiyorum anlamında kullanılmıştır.

Kaçan ki görse ‘uşşākı ḫasedden
yāra ḡamz eyler

Raḳībi bilmedüm hergiz cihānda
ben ne milletdür

ne ne:

1. **ne ne:**
Gazel 251
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne şādān ol ne ḥod ḡamḡin
Muḫibbī ‘ālem içinde
Gedā mır ü cüvān u pır iderler
çün kamu riḫlet

2. **ne ne:**
Gazel 255
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne hicre var nihāyet ne ḥöd bu
cevre ḡāyet
Öldürse daḫı ḡamzeñ itmeye dil
şikāyet

3. **ne ne:**
Gazel 471
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bağlaç olarak ve tekrar edilerek cümlede yer alan aynı değerdeki öğelerin başına getirildiğinde bunları red ve inkâr etmek için kullanılır.

Ne nāmūs isterem ne neng ü
nāmı
Sorarsañ beni rüsvā-yı cihāndur

4. **ne ne:**
Gazel 270
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ... ne bağlacı.

Çekilmez katıdur ‘ışḳuñ kemānı
Ne tāḳat var çekile vü ne ḳudret

5. **ne ne:**
Gazel 275
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ... ne bağlacı.

İçeli ben anı oldum āvāre
Ne ḳarāra mecāl ü ne cāy-ı neşt

6. **ne ne:**
Gazel 360
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne ... ne bağlacı.

Ne baña şabra taḫammül var ne
ḥüsnünde ḳarār
Hā diyince ḫaḫ gelür olmaz daḫı
āḡāh ruḫ

7. **ne ne:**
Gazel 204
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"ne...ne..." bağlacı.

Gözünden ḫāb dilden gitdi
şabrum
Ne gündüz rāḫat oluram ne ḥod
şeb

8. **ne ne:**
Gazel 249
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
"ne...ne..." bağlacı.

Reh-i ‘ışḳı ḡıçer ‘ışḳ ehli āsān
Ne ḳaḫ’-ı menzil aña ne
maḳāmāt

ne nīg:

1. **ne nīg:**
Gazel 394
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hoş,ne güzel anlamlarında kullanılır.

Bed söyleme ‘āşḳa iy zāhid-i
ḫod-rū
Cān u dil ile saña ne nīg eger
bedend

ne olur:

1. **ne olur:--ur**
Gazel 487
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne hale girer, nasıl olur.

‘İşḳ nārını şu kim yakdı ezal
sīnesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yā ne olur

ne revādur:

1. ne revādūr:--dur

Gazel 339

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reva mudır; uygun mudur.

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karâr u şabrumı
Ne revādūr dōstum almak bu
vīrāndan h̄arāc

ne söz:

1. ne söz:

Gazel 307

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasil lafl.

Terk-i cān it 'ışk yolında dime
cānāndur 'abeğ
Olmasa 'ālemde çün cānān ne
söz cāndur 'abeğ

ne tahşil olsa:

1. ne tahşil olsa:--sa

Gazel 460

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilgi edinmek,kazanç

sağlamak.

Yazılısar her ne eylerseñ bugün
sen hayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne tahşil olsa bu
'ālemedür

ne tākāt:

1. ne tākāt:

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takatsiz.

Tākāt olur mı Muhibbī ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tākāt ne h'āb

ne tañ:

1. ne tañ:

Gazel 87

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Leylī saçuñ hevāsı ile
Muhibbī'ye
Mecnūn dinürse aña ne tañ çäk-i
ceyb ola

2. ne tañ:

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Hüs-n-ile h̄ulķı atā itdi çün Allāh
saña
Mih-r āşüfte vü germ olsa ne tañ
māh saña

3. ne tañ:

Gazel 115

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
mahabbet toħmını
Ebr-i āhumdan ne tañ yagdursa
ger bārān şabā

4. ne tañ:

Gazel 264

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Hānçer çekerse katlūme h̄ünī
gōzi ne tañ
Şūr-ıla şerre kāyil olur olsa kişi
mest

5. ne tañ:

Gazel 322

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Cihān için dimişler çünki hādīs
Bulınursa ne tañ anda h̄avādīs

6. ne tañ:

Gazel 478

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

İy Muhibbī çäk çäk olsa
gürbānum ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nāzum seyridür

7. ne tañ:

Gazel 238

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"ne ayıp!" anlamında bir

vurgu.

Bu Muhibbī haşre dek huşyār
olmazsa ne tañ

Bāde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest

8. ne tañ:

Gazel 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Bir bāde ile def ider başda
h̄umārūm
Ger pīr-i muğān itse ne tañ keşf-
i kerāmet

9. ne tañ:

Gazel 357

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Bagrı h̄ün-ıla şūrāh̄inūñ ne tañ
tolsa müdām
Sayd idüp meh-rūları turmaz
lebin öper kadeh

10. ne tañ:

Gazel 391

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Enīs olsa ne tañ hayvāna
Mecnūn
Vefā kılmadı aña ādemī zād

11. ne tañ:

Gazel 431

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Meyl eyler-ise gendüm h̄ālūñe
dil ne tañ
Cennetden Ādem'i çıkaran
çünkü dānedür

12. ne tañ:

Gazel 442

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı.

Leylī-i zūlfūñ görüp olsam ne
tañ mecnūn-ı 'ışk
'Āleme dīvānelerle niçe
sersemeler gelür

13. ne tañ:

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? II Şaşılmaz.

Encüm sayarsa dīdelerüm tā
şeher ne tañ
Sevdā-zede olan gözine hiç gele
mi hāb

ne vaktin:

1. **ne vaktin:--in**
Gazel 99
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman.

Zāhid şarāba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

ne var:

1. **ne var:**
Gazel 76
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı, tuhaf mı.

Eger luṭf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşāka
Ne var şimdi mi olmışdur bu
ālemde kerem peydā

2. **ne var:**
Gazel 133
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne olmuş?

Sen perīden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum itse idüm bir dem
hamāyil boynuña

ne virürse:

1. **ne virürse:--ür, -se**
Gazel 34
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Karşıdaki varlığa iyi yahut
kötü anlamda bir şeyler
vermek,katkı sağlamak,zarar
vermek.*

Her ne kim virürse āhīr cān alur
Nesne virmez bu cihān aylak
saña

ne virde:

1. **ne virde:--de**
Gazel 119
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nerede.

Seg-i Leylī ne yirde itse menzil
Ḥaḳīkat ol-durur Mecnūn'a
me'vā

ne yitmez:

1. **ne yitmez:--mez**
Gazel 249
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Neden,nasıl yeterli gelmez
anlamında soru sorulmuştur.*

İder seyrin cihānuñ bir ḳadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerāmāt

2. **ne yitmez:--mez**
Gazel 301
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Neden,nasıl yeterli gelmez
anlamında soru sorulmuştur.*

Ne yitmez ehl-i 'ıyşe bu sa'ādet
Ola her cām içene bu sa'ādet

nebāt:

1. **nebāt:**
Gazel 247
Mısra: 1
Şeker, tatlı.

Leblerüñe dir-isem n'ola nebāt
Mürdeler nüş ide ger bula ḥayāt

nebātāt:

1. **nebātātā:-a**
Gazel 115
Mısra: 5
Nebātlar, bitkiler.

Esdügince şubḥ-dem virür
nebātātā ḥayāt
Lal-i cān-baḥşından almışdur
meger kim cān şabā

nebī:

1. **nebīler:-ler**
Gazel 168
Mısra: 2
*Allah'ın buyruğunu kullara
bildiren kimse, peygamber.*

Sensin ol nūr-ı Ḥudā aşlı ulu
nesli Arab

Cümle mürseller nebīler içre
sensin münteḥāb

nebīler serveri:

1. **nebīler serveri:--ler, --i**
Gazel 215
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Peygamberler içinde en
ileri geleni || Hz. Muhammet.*

Enbiyānuñ ḥātemisin hem
nebīler serveri
Devlet-i sermed bulur her kim
ki saña suna dest

nebīler serveridür:

1. **nebīler serveridür:--ler, --i,
--dür**
Gazel 365
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Peygamberlerin
başı,reisi(HZ. MUHAMMED
S.A.V).*

Nebīler serveridür çün
Muḥammed
Anuñ bir adına da dirler Aḥmed

2. **nebīler serveridür:--ler, --i,
--dür**
Gazel 396
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Peygamberlerin
başı,reisi(HZ. MUHAMMED
S.A.V).*

Nebīler serveridür çün
Muḥammed
Mübārek ismidür bir daḥı
Aḥmed

nebīler serverin:

1. **nebīler serverin:-i, -n**
Gazel 75
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Peygamberlerin
başı,seyyid.*

Her kaçan medḥ eyleseñ sen ol
nebīler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

necāt bulmazam:

1. **necât bulmazam:--ı, --maz, --am**

Gazel 281

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kaçış,kurtuluş yolu olmaması. (sevgiliye duyulan aşk kastedilerek).

Zülfine cânım tolaşaldan
bulmazam necât
Döştlar benden hayât ummañ ki
ben oldum memât

necâti:

1. **necâti:**

Gazel 430

Mısra: 7

15. Yüzyılın meşhur şairi.

Asıl adı İsa'dır.

Çünkü Necâti örti döşek büriyâ
diler
Bilmez anı ki 'âşıkâ bir kurı cā
yiter

necm:

1. **necm:**

Gazel 194

Mısra: 1

Yıldız(güneş).

Hep güzeller necm Hâlık seni
kılmış mâhitâb
Gül cemâlün arz kıl zülfünü
eyleme nikâb

necm-i fıhest:

1. **necm-i fıhest:--est**

Gazel 268

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sahra,çöl.

Şeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı vişâl
N'eyleyem derdâ dirîgâ ki bu
necm-i Tıhest

neden:

1. **nedendür:-dür**

Gazel 204

Mısra: 7

"Neden kaynaklanır, hangi maddeden yapılmıştır?" anlamlarında soru zarfı.

Nedendür ehl-i ışkı dür idersin
Raķibi idesin dâyim muķarreb

2. **neden:**

Gazel 264

Mısra: 9

"Neden kaynaklanır, hangi maddeden yapılmıştır?" anlamlarında soru zarfı.

Fikr it Muħibbî hâl-i ezel
hîlkatün neden
Kalur haţâda olıcağaz kişi hûd-
perest

3. **neden:**

Gazel 440

Mısra: 10

"Neden kaynaklanır, hangi maddeden yapılmıştır?" anlamlarında soru zarfı.

Āfîtaba ben didüm 'âşık mısın
dîdârına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

4. **neden:**

Gazel 61

Mısra: 5

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fârîg ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil hâ

5. **neden:**

Gazel 77

Mısra: 2

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

6. **neden:**

Gazel 158

Mısra: 8

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Leblerün dârü'ş-şifâsından dil-i
bimâruma
İy tabîb-i cân neden
göndermedün bir kez cevâb

7. **nedendür:-dür**

Gazel 160

Mısra: 2

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

İrişür âh u feryâd u fiğânım
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab

8. **neden:**

Gazel 180

Mısra: 10

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ
h'âb

9. **neden:**

Gazel 193

Mısra: 4

"Niçin, hangi sebepten" anlamında soru sıfatı.

Küyuña varsam olur âzürde dil
ağyardan
Yâ neden dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

nedim:

1. **nedimün:-iün**

Gazel 226

Mısra: 7

İşret arkadaşı, hem-kadeh.

Ġam yâr u belâ münis ü endüh
nedimün
Gözyaşımı iy dîde harîfâne şarâb
it

2. **nedim:**

Gazel 199

Mısra: 9

Ar. Sohbet arkadaşı, meclislerde birlikte bulunulan, sohbet edilen kimse.

Ġam nedim ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muħibbî turma kıl iyş ü tarab

nedim-i kemterin:

1. **nedim-i kemterin:**

Gazel 69

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aciz,düşmüş hikaye anlatıcısı.

Ben nedim-i kemterin bir
bendeyem
Hüküm ide mi bendeye bir pâdişâ

nedür:

1. nedür:-dür

Gazel 29

Mısra: 9

"Hangi şey, nasıl şey"

anlamlarında soru sıfatı.

Bu libās u hāy u hūy u tañtana
nedür dilā
Egnūne hīlat yiterken bir palās u
bir abā

2. nedür:-dür

Gazel 122

Mısra: 3

"Hangi şey, nasıl şey"

anlamlarında soru sıfatı.

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedā

3. nedür:-dür

Gazel 262

Mısra: 9

"Hangi şey, nasıl şey"

anlamlarında soru sıfatı.

Nedür bu şî r-engizün Muhibbî
Meger yārān için bir ħasb-i
hālest

4. nedür:-dür

Gazel 431

Mısra: 1

"Hangi şey, nasıl şey"

anlamlarında soru sıfatı.

Didüm ki cānı büseñe virem
bahā nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

5. nedür:

Gazel 122

Mısra: 1

"Nasıl bir şeydir"

anlamında kullanılan soru
zamiri.

Didüm aña iy bî-vefā nedür bu
itdüğün cefā
Didi ki bil iy mübtelā benden
saña oldı aṭā

6. nedür:

Gazel 186

Mısra: 12

"Nedir, nasıl bir şeydir"

anlamlarında soru zamiri.

Muhibbî'ye cefālar itdün āhîr
Nedür diñ bāri evvel gönlin alup

nedür bilsem:

1. nedür bilsem:--se, --m

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl olduğumu bir

bilebilsem.

Aceb bilsem nedür başumda
sevdā

Olupdur cān u dil anuñla şeydā

nedür ki:

1. nedür ki:

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nedir ki? (Hiçbir şey değil

ya da çok basit bir şeydir
anlamında soru zamiri).

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

nef' yok:

1. nef' yok:

Gazel 497

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda veya yarar

sağlayamamak.

Zāhidā mescidi toldurduñ yine
ğavğā ile
Saña nef' yok hemān ancak hūy
u hā geçer

nefahāt inen:

1. nefahāt inen:--e, --n

Gazel 259

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Güzel kokular duyma.

2)"Onu tamamlayıp , içine de
ruhumdan üfürdüğüm zaman,
derhal ona secdeye kapanın."
(Sad 38/72) ayetinden iktibastır.

Ne sa'adet eridür ol ki
meşāmına ire
Rüz-ı hicr içre inen aña vişāli
nefahāt

nefes:

1. nefes:

Gazel 25

Mısra: 6

An, zaman.

Sīnemde ışkuñ nārını bir laħza
teskīn itmedi
Yagdırdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

2. nefes:

Gazel 29

Mısra: 3

An, zaman.

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönlüme devādūr cān
bulur andan şafā

3. nefesde:-de

Gazel 1

Mısra: 7

An, zaman.

Soñ nefesde sakla imānum
benüm
Bulmaya yol aña şeyṭān-ı racīm

4. nefesde:-de

Gazel 9

Mısra: 6

An, zaman.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ħabīb
Āhîr nefesde eyleye cānum duā
saña

nefha-i rūhu'l-kudüs:

1. nefha-i rūhu'l-kudüs:

Gazel 82

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cebrail'in nefesi, üfürütüsü.

Nāmede cevri ü cefāsın yād idüp
gönderdi yār
Nefha-i Rūhu'l-kudüs san oldı
ol kâşid baña

nefir ü sine:

1. nefir ü sine:

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü harp için seferber

olan cemaat.

Kapusında şāh-ı ışkuñ bendedür
Kāvus aña

Nālesi ser-tā nefir ü sīne ṭabl u
kūs āña

nefis:

1. **nefsüne**:--i, -ne

Gazel 3

Mısra: 13

*Bir kimsenin kendi öz
varlığı, öz benliği, kişiliği.*

Nefsüne uyup Muḥibbī itme
emrine ḥilāf
Emrine hergiz ḥilāf eyler mi gör
ārız u semā

nefs serrinden:

1. **nefs serrinden**:--i, --n, --den

Gazel 470

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Nefsin sakıncalı arzu ve
istekleri.*

İy Muḥibbī gāfil olma nefis
şerrinden sakın
Togrı yoldan seni çıkarmaga ol
düşmen yiter

nehenge beñzer:

1. **nehenge beñzer**:--e, --r

Gazel 422

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Timsaha

*benzemek(yırtıcılık
bağlamında).*

Dāğ-ı elifle sīnem bebr ü
pelenge beñzer
Deryā-yı eşküm içre gönlüm
nehenge beñzer

nehr ola:

1. **nehr ola**:--a

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) çok gözyaşı

*dökmek, çok fazla ağlamak-sel
gibi yaşların akması-
kastedilmiştir.*

Ḳatre ḳatre eşki çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bād-ı āhumdan temevvüc
eyleyüben baḥr ola

nehr-i zāb:

1. **nehr-i zāb:**

Gazel 193

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gözyaşlarının

*nehrin doluluğundan fazla
olduğu ifade edilmiştir.*

Ġam şebinde iy Muḥibbī şol
kadar kan agladuñ
Gözlerüñ yaşına nisbet ḳatre
oldı nehr-i Zāb

neler evler:

1. **neler evler**:--ler

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neler yapmak, neler etmek.

Hey neler evler bu kara günlüye
firḳat şebi
Ḥaṭ cüdā kākül cüdā ol zülfi-
ḥam-der-ḥam cüdā

nem:

1. **nem:**

Gazel 18

Mısra: 1

Gözyaşı.

Göñül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her laḥza ğam peydā

nem kıldı:

1. **nem kıldı**:--dı

Gazel 366

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlamak, üzüntüden dolayı

göz yaşlarına boğulmak.

İrişdi çarḥa āh-ı āteş-ālūd

Melāyık gözlerin nem kıldı ol
dūd

nemed:

1. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 2

Bazı tarikatlarda

*dervişlerin gösteriştten ve süsten
kaçınmalarının ifadesi olarak
giydikleri kaba keçe; yokluğu ve
yoksunluğu temsil eden elbise.*

Dōstlar ğam-ḥānesinde eski
yārumdur nemed
Ġamgūsārum maḥremüm hem
iḥtiyārumdur nemed

2. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 4

Bazı tarikatlarda

*dervişlerin gösteriştten ve süsten
kaçınmalarının ifadesi olarak
giydikleri kaba keçe; yokluğu ve
yoksunluğu temsil eden elbise.*

Ben gedāya lāyık olmaz

dünyāda illā ki bu

Ḥil'at ü tāt u ḳabā 'izz ü

vaḳārumdur nemed

3. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 6

Bazı tarikatlarda

*dervişlerin gösteriştten ve süsten
kaçınmalarının ifadesi olarak
giydikleri kaba keçe; yokluğu ve
yoksunluğu temsil eden elbise.*

Üns dutdı cānum-ıla ḥālī olmaz
bir nefes

Dilbertüm 'ālemde varum hem

nigārumdur nemed

4. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 8

Bazı tarikatlarda

*dervişlerin gösteriştten ve süsten
kaçınmalarının ifadesi olarak
giydikleri kaba keçe; yokluğu ve
yoksunluğu temsil eden elbise.*

İy felek berḳ-ile pür kılsañ

cihānı ğam degül

Ḥāne-i vīrān içinde germ

nārumdur nemed

5. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 10

Bazı tarikatlarda

*dervişlerin gösteriştten ve süsten
kaçınmalarının ifadesi olarak
giydikleri kaba keçe; yokluğu ve
yoksunluğu temsil eden elbise.*

İy Muḥibbī yār kūyma seni
iletmege

Hem resülüm hem tarīḳum daḥı

varumdur nemed

6. **nemed:**

Gazel 399

Mısra: 1

Dervişlerin gösterişten ve süsten kaçınmalarının ifadesi olarak giydikleri kaba keçe.

Döştlar ğam-hānesinde eski yārumdur nemed
Ğamgūsārum mahremüm hem ihtiyārumdur nemed

neng ü nāmı:

1. neng ü nāmı:--ı

Gazel 471

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şan şöret.

Ne nāmūs isterem ne neng ü nāmı
Sorarsañ beni rüsvā-yı cihāndur

ner:

1. nerdür:--dür

Gazel 81

Mısra: 10

Erkek. II Yiğit, cesur, mert.

Kūhlar itmez taḥammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışk içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

nerd-i 'ışkı:

1. nerd-i 'ışkı:--ı

Gazel 324

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkın tavlası.

Sīnem üzre pullarumdur dāğlar
surlı u siyāh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

nergis:

1. nergis:

Gazel 8

Mısra: 4

1. Bir çenekliler sınıfının nergisgiller familyasından, lāle gibi soğanla üretilen, beyaz veya sarı çiçekli, soğanı zehirli süs bitkisi 2. mec. edeb. Sevgilinin gözü.

Bülbül-i şürīde-veş efgānum
işidüp benüm
Ğonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

2. nergis:

Gazel 419

Mısra: 7

Bahçenin sevgilinin baştan çıkarıcı gözlerine benzetilen çiçeği.

Ķudretini gör ki nergis nerm ider bālīnini
Liki görünmez benüm gözūme ol derden lezīz

nergis midür:

1. nergis midür:--mi, --dür

Gazel 180

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bahçenin sevgilinin baştan çıkarıcı gözlerine benzetilen çiçeği.

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlā
Neden bahtum gibi var anda yā
h'āb

2. nergis midür:--mi, --dür

Gazel 426

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin gözleri kastedilerek nergis çiçeği ifadesi kullanılmıştır.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i āḫir zamān
Sihr-ile yakduñ cihānı gözlerūñ
cāzū mıdur

nergis-i shehlāvā:

1. nergis-i shehlāvā:--y, --a

Gazel 419

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel ve baygın bakışlı göz.

İki gözi nergis-i shehlāvā beñzer
dilberūñ
Büy-ı zülfeyni dimāğa bilki
'anberden lezīz

nerm ider:

1. nerm ider:--e, --r

Gazel 419

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yumuşatmak, hafifletmek.

Ķudretini gör ki nergis nerm ider bālīnini
Liki görünmez benüm gözūme ol derden lezīz

nerm-idi:

1. nerm-idi:--di

Gazel 298

Mısra: 8

(Beyitte) bahsedilen şeyin yumuşak bir halde olması kastedilmektedir.

Gerçi kim yākūt için ḫattāt
dirler dehr ara
Nerm-idi ḫattūñ mi ş āli ḫatt-ı
reyhāmı dürüst

nesi var:

1. nesi var:--ı

Gazel 434

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Neyi var? II Hiçbir şeyi yok.

Nesi var dār-ı dünyānuñ hemen
içinde şıḫḫatdür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

neşibiyle:

1. neşibiyle:--i, --y, --le

Gazel 240

Mısra: 2

Aşağı.

Dilā bak rāh-ı 'ışk ğayetde teng-
est
Neşibiyle firāzı cümle seng-est

nesl:

1. nesle:-e

Gazel 174

Mısra: 11

Sülāle, soy.

Nesle bakılmaz Muḫib faḫr
eyleme
Fāyide itmez kişiyē ümm ü eb

nesne virmez:

1. nesne virmez:--mez

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Karşıdakine cansız

*varlık, eşya, mal, ganimet
cinsinden şeyler vermemek.*

Her ne kim virürse âhîr cân alur
Nesne virmez bu cihân aylak
saña

nev' verd:

1. **nev' verd:**

Gazel 403

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeni, taze gonca.

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

nevâ:

1. **nevâda: -da**

Gazel 4

Mısra: 13

*(Ar.) Ses, sada, makam,
ahenk, nâme.*

Okusun nazm ehli bu şîrüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledüñ çünkü bunu
şîrîn-edâ

nev- 'arūs-ı dehr:

1. **nev- 'arūs-ı dehr:**

Gazel 488

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünyanın yeni gelini.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir talâk
Nev- 'arūs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâlâdur

nev-bâhar:

1. **nev-bahâr:**

Gazel 52

Mısra: 2

İlk bahar.

Gül ruflaruñ añılsa gönül zâr
zâr ola
Bülbül çemende nâle kılur nev-
bahâr ola

nev-bahâr-ı ömrüm geçdi:

1. **nev-bahâr-ı ömrüm geçdi:--
di**

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın ömrünün

*baharının yani gençliğinin
sevgiliden ayrı geçirmekle
solduğu ve bittiği kastedilmiştir.*

Fırkat-ile soldı geçdi nev-bahâr-
ı ömrüm âh
Çehre-i zerdüm belâ vü gam
hazânıdur baña

nevbet gelicek:

1. **nevbet gelicek:--icek**

Gazel 353

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşğa içki meclisinde

*kadeh sırası gelmesi
kastedilmektedir.*

Baña nevbet gelicek eyledi
ihmâl sâkı
Niçe bir katlana dil olubanı zâr-ı
kadeh

nevbete:

1. **nevbete: -le**

Gazel 442

Mısra: 13

Sıra ile.

Âsiyâ-veş çarh nevbete öğidür
herkesi
Rağmeti yok birine gör niçe
âdemler gelür

nev-civân iken:

1. **nev-civân iken:--ken**

Gazel 468

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yeni yetişen, genç bir

*delikanlı olunan zaman(aşık
bağlamında).*

Nev-civân iken belâ-yı 'ışk-ıla
Eyledüñ âhum 'aşâ vü beni pîr

nevdür:

1. **nevdür: -dür**

Gazel 60

Mısra: 12

Yeni, taze.

Olup efsânesi köhne gider
Ferhâd u Mecnûn'uñ
Muhibbî kışşası nevdür okınsun
cümle mañfilhâ

neverd:

1. **neverd:**

Gazel 387

Mısra: 4

Yolda gezen, yolcu.

Konmaga şahrâ-yı dilde ol
güzeller şâhına
Hayme itdüm iki çeşmüm
kırpügüm aña neverd

nev-ile:

1. **nev-ile:**

Gazel 9

Mısra: 2

Neden, sebep.

Sînem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

nev-kışşadur:

1. **nev-kışşadur:--dur**

Gazel 448

Mısra: 7

Yeni, taze bir hikaye.

Sergüzeştüm okuñuz 'âlemde
bir nev-kışşadur
Köhnemiş efsânesi Ferhâd-ıla
Mecnûn'dur

nevrüz-ıla:

1. **nevrüz-ıla:**

Gazel 376

Mısra: 2

Yeni gün, ilkbahar bayramı.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

ney:

1. **ney:**

Gazel 5

Mısra: 3

*Kamış, içi kanık kamış,
üfleli bir çalğı.*

İñlerem tanbür-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i gamda mesken oldı
güşe-i hicrân baña

nev gibi:

1. **ney gibi:**

Gazel 125

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney çalgısı gibi.

Ney gibi nālān olur miskīn
Muḥibbī dermend
Def gibi sīne döğüp efgān
olupdur ḥū baña

2. **ney gibi:**

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney çalgısı gibi.

Meclis-i gam içre göñli nāle
eyler ney gibi
Bu Muḥibbī ideli yārān için
yaşın şarāb

3. **ney gibi:**

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ney çalgısı gibi.

Ney gibi bil bağladum efgāna
her dem şubḥ u şām
Her gice tā şubḥ olunca inlerem
san andelīb

4. **ney gibi:**

Gazel 316

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ney gibi II Gönlü yaralı,
dertli.*

Hicr elinden gam bucagında
yatup bu ḥasta dil
Ney gibi durmaz kılır feryād u
efgān-ıla baḡ

nev gibi inlerem:

1. **ney gibi inlerem:--rem**

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kamıştan yapılan çalgı
aletinin çıkardığı yanık ses gibi
acı ve üzüntü içinde sesler
çıkarmak.*

İnlerem ney gibi her dem rūy-ı
cānāndan cūdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
dōstlar cāndan cūdā

nev gibi inler-istem:

1. **ney gibi inler-istem:--r, --i, --sem**

Gazel 142

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kamıştan yapılan müzik
aleti gibi kederli ve hüzünlü
sesler çıkarmak.*

İnler-istem ney gibi olmaz aceb
Oldı bu sīnem benüm hem çü
rebāb

nevçün:

1. **nevçün:**

Gazel 22

Mısra: 4

*Ne için, neden, hangi
sebeple.*

Gitmedi zülfün ḥayāli kılca
yādumdan benüm
İy saçı sünbül göñül neyçün
perişān olmaya

n'eyle-:

1. **n'eylesün:--sün**

Gazel 439

Mısra: 6

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedün
N'eylesün derdine çāre bulmadı
bī-çāreler

2. **n'eylesün:--sün**

Gazel 464

Mısra: 2

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Cān za'if oldukça göñlüm nālesi
āhestedür
N'eylesün söze mecāli kalmadı
dil ḥastadur

n'eyle:

1. **n'eyle:--r**

Gazel 12

Mısra: 5

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Cennet ü ḥavrāyı n'eyleler āşık-ı
dīdār olan

Yig gelür biñ ravzadan bir gūşe-
i vīrān aña

2. **n'eyle:--r**

Gazel 25

Mısra: 4

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Kūyına varan āşıkı bir
gamzeden eyler helāk
Olmaz peşimān āķibet n'eyleler
bu nā-ḥaķ kan aña

3. **n'eyleyem:-(y)e, -m**

Gazel 26

Mısra: 12

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılām n'eyleyem derdā
dirēgā

4. **n'eyleyem:--r, -(e)m**

Gazel 103

Mısra: 1

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Sünbül ü gül n'eyleyem zülf ü
ruḥuñ besdür baña
Serv ü tūbādan garaż ol naḥl-i
nev-resdür baña

5. **n'eylesün:--sün**

Gazel 177

Mısra: 4

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

Leblerün zıkr eylesem cānā
gözün ḥışm itmesün
N'eylesün maḥmūrdur iy
pādişāhum bu ḡarīb

6. **n'eylesün:--sün**

Gazel 185

Mısra: 9

*"Ne yapsın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.*

N'eylesün dermāni derdün var
iken
Bu Muḥibbī derdün eyler taleb

7. **n'eyleyem:-(y)e, -m**

Gazel 190

Mısra: 8
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Niçe yıllardır şehā vaşluñ
temennā eylerem
N'eyleyem derdā dirigā olmadı
bir feth-i bāb

8. n'eylesün:--sün
Gazel 212
Mısra: 4
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Gelse ger hāli hayāli çeşmüme
uyhu gider
N'eylesün cāyı megesdür
mümkün olmaz anda hāb

9. n'eyleyem:-(y)e, -m
Gazel 268
Mısra: 8
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Şeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı vişāl
N'eyleyem derdā dirigā ki bu
necm-i Tihest

10. n'eyleyem:-(y)e, -m
Gazel 271
Mısra: 2
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Giceler gitmez dilümden tā
şehergeh āh dōst
N'eyleyem derdā dirigā olmadı
āgāh dōst

11. n'eyler:-r
Gazel 361
Mısra: 9
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Bu Muhibbī var iken küyuñda
n'eyler ol raķīb
Gülşene bülbül yiter lāzım degül
anda tavuğ

12. n'eyleyem:-(y)e, -m
Gazel 379
Mısra: 4
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Gün yüzine gāh eşküm gāh zülf
olur hicāb
N'eyleyem bu baht-ı naşs u bī-
ķarārımdan meded

13. n'eyleyem:-(y)e, -m
Gazel 411
Mısra: 2
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

İder dil hicr elinden āh u feryād
İrişmez n'eyleyem feryāduma
dād

n'eyler:

1. n'eyler:
Gazel 157
Mısra: 1
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

N'eyler ol meh bilmezem
ebrūlarına çin salup
Bu hārāb olmuş gönül üzre yine
akın salup

2. n'eyler:
Gazel 166
Mısra: 8
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Her ki āşıkdur ezel mest ü
hārābātī olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyler edib

3. n'eyler:
Gazel 216
Mısra: 9
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdālar
Muhibbī bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

4. n'eyler:
Gazel 414
Mısra: 1
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Dōstum boynuñda n'eyler
kākül-i müşgin kemend

Çünkü ben dīvāneyem lāyık-
durur baña o bend

5. n'eyler:
Gazel 461
Mısra: 8
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Sinem kemānçe bezme gözüm
yaşı tārdu
N'eyler sürüdü nālelerüm çün
tezānedür

n'eyler aceb:

1. n'eyler aceb:
Gazel 157
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) acaba ne
yapmaya çalışmaktadır diye
soru sorulmaktadır.

Zülfü şahbāzına kapdurmak diler
dil murğını
Bülbül-i bī-çāreye n'eyler aceb
şāhin salup

n'eylesün:

1. n'eylesün:
Gazel 349
Mısra: 3
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

'Ayna almaz n'eylesün rindān
şürāhī ziyetin
Mey gerek birdür sifāl ola vü
yāhūd zer ķadeh

2. n'eylesün:
Gazel 498
Mısra: 4
"Ne yapşın, ne etsin?"
anlamında kullanılan, çaresizlik
bildiren soru sözü.

Derd-ile zārılık itse gönülümü
'ayb itmeñüz
N'eylesün hicr-ile dāyım ol
'azāb üstindedür

n'eylesün n'itsün:

1. n'eylesün n'itsün:--sün, --
sün

Gazel 334
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ne yapşın.ne etsin.nasıl
yapşın anlamlarında soru kalıbı.*

N'eyesün n'itsün Muhibbî yâ
niçe yazsun ğamı
Seni cāndan sevdüğü çünkü olur
yanuñda suç

ney-şeker:

1. **ney-şeker:**
Gazel 420
Mısra: 8
*Şeker kamışı. || Tath sözler
yazan kalem.*

Tomar-ı şî'rümi n'ola elden
komayalar
Her kanda kim biterse olur ney-
şeker lezîz

ni s âr için:

1. **ni s âr için:**
Gazel 463
Mısra: 19
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saçıp dağıtmak.

Ni s âr için Muhibbî pây-ı yâra
Yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer

niâr itdüm:

1. **niâr itdüm:-dü, -m**
Gazel 51
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateş etmek,ateş gibi olmak.

Dürr ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H'âce-i ışkam ğam u ğuşsa
tecemmüldür baña

nic':

1. **nic':**
Gazel 368
Mısra: 4
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebinden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

niçe:

1. **niçe:**
Gazel 3

Mısra: 11
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyānımı korkum bu
ola yüz kara

2. **niçe:**
Gazel 12
Mısra: 3
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Her tarafdan niçe sırlar kevkebi
ġaltān ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevġān aña

3. **niçe:**
Gazel 15
Mısra: 5
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Niçe yirden boynuma zencîr-i
zülfi var-iken
Halk-ı âlem bilmeden āzāddur
dirler baña

4. **niçe:**
Gazel 18
Mısra: 3
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Niçe biñ āşık öldürdüñ kapuñda
tîġ-ı cevri-ile
Günāhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydā

5. **niçe:**
Gazel 19
Mısra: 4
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
hastā olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tîmār baña

6. **niçe:**
Gazel 19
Mısra: 6
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dînār baña

7. **niçeye:-ye**
Gazel 30
Mısra: 8
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Zülfüni ref it görinsün gün
yüzüñ
Niçeye dek ol niķāb-ıla tura

8. **niçe:**
Gazel 31
Mısra: 1
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Niçe bir bāġa hevāñ-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i ķadūñ arz ide bir
kerre baña

9. **niçe:**
Gazel 31
Mısra: 7
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Serverā servi niçe ķaddüñe
teşbih ideyim
Aralarında tefāvüt var anuñ arz
u semā

10. **niçe:**
Gazel 39
Mısra: 10
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Rāhat olurдум Muhibbî cevri
okın yagdursa yār
Niçe rāhat olmayam ol h'āb-ı
bārāndur baña

11. **niçe:**
Gazel 45
Mısra: 4
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Gönlüm alınca hemāñ ancak
baña rıķ eyledüñ
Āhîr itdüñ niçe biñ cevri ü
cefālar sen baña

12. **niçeye:-(y)e**
Gazel 47
Mısra: 1
*" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.*

Niçeye dek yürüyem ışkuñla
olup mübtelā

Gitmeye sevdā-yı zülfünle
başumdan bu hevā

13. niçe:

Gazel 60

Mısra: 8

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Gidüpdür küllî dil benden
diğergün gün-be-gün hâlüm
Niçe takrîr idem yâ Rab derûn-ı
derdidür dilhâ

14. niçe:

Gazel 66

Mısra: 4

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Gönül alınca hemân ancak baña
rifk eyledüñ
Âhîr itdüñ niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

15. niçe:

Gazel 76

Mısra: 10

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüsninde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

16. niçe:

Gazel 76

Mısra: 17

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Muhibbî niçe medh itsün
niğaruñ hüsn-i gülzârın
Gören dir oldu dünyâda ki san
bâğ-ı irem peydâ

17. niçe:

Gazel 100

Mısra: 9

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe bir öldüre gamzeñ bu
Muhibbî kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

18. niçe:

Gazel 100

Mısra: 10

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe bir öldüre gamzeñ bu
Muhibbî kuluñı
Ya benüm kâse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

19. niçe:

Gazel 108

Mısra: 3

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe şerh idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bād-ı hevā eyledüğüm
âh saña

20. niçe:

Gazel 136

Mısra: 2

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müşgîni ola
Her kılında niçe biñ âşık-ı
miskîni ola

21. niçe:

Gazel 136

Mısra: 7

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Zülf-i Hindüsîna anuñ niçe kâfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
sîmîni ola

22. niçe:

Gazel 175

Mısra: 7

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gâh cevr ü geh cefâ geh hışm u
geh nâz ü itâb

23. niçesin:-s, -in

Gazel 216

Mısra: 6

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Ser-â-ser âlemi gezdüñ tatalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrüñ niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

24. niçe:

Gazel 247

Mısra: 9

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe sevmesün Muhibbî ol şehi
Nat'-ı hüsninde güzeller oldu
mât

25. niçe:

Gazel 251

Mısra: 8

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Zelîl olup gedâ-yı 'ışk dünyâda
çeke miñnet
Bekâ mülkinde ol sultân olup
bulur niçe 'izzet

26. niçe:

Gazel 258

Mısra: 8

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Küyuñda serüm kaç' ideliden
berü iy döst
Tîguña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

27. niçe:

Gazel 288

Mısra: 6

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Âteş-i 'ışkuñ düşelden dil
harâba tutdı yüz
Niçe vîrân olmasun düşdi gönül
şehrîne ot

28. niçe:

Gazel 314

Mısra: 3

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müşelleş içmişüz
Câmı yokdur eyleye ol bāde-i
hāmır-ıla bahş

29. niçe:

Gazel 316

Mısra: 2

" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide
sen han-ıla bahş
Zerre niçe eylesün hurşîd-i
rağşân-ıla bahş

30. niçe:
Gazel 324
Mısra: 1
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Bu tılısmât-ı cihân içinde
çekdüm niçe renc
Hâşıl itdüm hamdü-lillâh 'ışk
gibi bir ulu renc

31. nice:
Gazel 327
Mısra: 5
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Kâfir hatını gör nice İslâma
kaşd ider
Hâzırlanur ki eyleye baş
kaldurup hurûc

32. nice:
Gazel 333
Mısra: 7
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Ma'ânî bahırına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulaguñda takın
dürr-i 'Aden'den geç

33. niçe:
Gazel 352
Mısra: 1
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Zinde kıldı niçe 'ışk mürdesini
hem çü mesîh
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melîh

34. niçe:
Gazel 353
Mısra: 10
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Bir kadeh meyle cihân sırrı
'ayân oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevâdâr-ı kadeh

35. niçe:
Gazel 355
Mısra: 9
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasın

Gülşen-i hüsninde yârûñ nüş
ider her gün kadeh

36. niçe:
Gazel 356
Mısra: 10
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Mecnûn çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürûh

37. niçedür:-dür
Gazel 356
Mısra: 6
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Her bir kadeh ki pîr-i muğân
vire nüş idem
Meftûh olur bu gönlüme niçedür
fütûh

38. niçe:
Gazel 368
Mısra: 5
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Düşüp ayaklara pâ-mâl ola niçe
dil ü cân
Ger perîşân ide ol zülf-i girih-
gîrini bād

39. niçe:
Gazel 381
Mısra: 9
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

İy Muhibbî dil niçe olsun halâş
Gözleri hançer çeker zülfî
kemend

40. niçe:
Gazel 412
Mısra: 4
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Tolaşdı murğ-ı dil zülfî agına
Halâş olmaz niçe cehd eylese
çend

41. niçe:
Gazel 436
Mısra: 9
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle öñümden ol saç
sümbül geçer

42. niçe:
Gazel 440
Mısra: 8
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

İy saç leylâ haber sorma bu ben
dîvânedem
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

43. niçe:
Gazel 471
Mısra: 8
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Dilâ cellâd çeşminden hazer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur

44. niçe:
Gazel 475
Mısra: 12
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Bulur şifâyî hasta gönül bir
cevâb-ıla
Ol la'li nâbî gör ki niçe cân-fezâ
olur

45. niçe:
Gazel 493
Mısra: 9
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe medhî itsün Muhibbî rûyuñı
Hıttbe-i hûbî çün anuñ nâmıdur

46. niçe:
Gazel 499
Mısra: 3
" Pek çok, çok, bir hayli"
anlamında zarf.

Niçe teşbîh eyleyem yüzün güne
alın aya
Gice gündüz her biri naş u
zevâl üstindedür

niçe âdemdedür:

1. niçe âdemdedür:--de, --dür
Gazel 460
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp ifade**
Hangi insan, hangi rakip

*anlamında soru
sorulmaktadır(sevgiliye
hitaben).*

Hâtırımdan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senüñ gönülün
niçe âdemdedür

niçe âdemler:

1. **niçe âdemler:--ler**
Gazel 442
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Birçok insan.

Âsiyâ-veş çarh nevbetle öğidür
herkesi
Raḥmeti yok birine gör niçe
âdemler gelür

niçe a'lemeler:

1. **niçe a'lemeler:--ler**
Gazel 442
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok farklı alem,felek.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihānuñ ğavrına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemeler gelür

niçe 'âlimler:

1. **niçe 'âlimler:--ler**
Gazel 442
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir çok ilim adamı,aştık.

İrmedi bir kimse hergiz bu
cihānuñ ğavrına
Niçe 'âlimler gelüpdür niçe
a'lemeler gelür

niçe bir:

1. **niçe bir:**
Gazel 137
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Daha ne kadar, ne vakte
kadar.*

Sāğar-ı çeşmüm cefādan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek âteş-i hicriyle dil
biryān ola

2. **niçe bir:**
Gazel 184
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Daha ne kadar, ne vakte
kadar.*

Biñ kerre didüñ öldüreyim yine
dönersin
İy dōst niçe bir beni ferdälara
salup

3. **niçe bir:**
Gazel 242
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Daha ne kadar, ne vakte
kadar.*

Niçe bir ḥāb-ı ğafletle yatasın
şubḥa dek ğāfil
Seḫergeḫ ğülşene varup şadā-yı
bülbülü ğüş it

4. **niçe bir:**
Gazel 143
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne vakte kadar.

İy Muḥibbī niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Âḫiret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evāb

5. **niçe bir:**
Gazel 353
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne vakte kadar.

Baḥa nevbet gelicek eyledi
ihmāl sākī
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kadeḫ

6. **niçe bir:**
Gazel 233
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Daha ne kadar, ne vakte
kadar.*

Niçe bir sīne tutasın siper-vār
Gele ḳavs-i ḳazādan tīre miḫnet

7. **niçe bir:**
Gazel 401
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok.

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu ḥasta dil
Gel ş evāba gir bugün kılğıl beni
ḳurbān-ı 'iyd

niçe bir öldürdi:

1. **niçe bir öldürdi:--dür, --di-di**
Gazel 117
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin ok gibi
keskin yan bakışlarının aşığı
birden fazla kez(çok fazla)
öldürdüğü kastedilmektedir.*

Ben ḥastayı ğamzeñ niçe bir
öldürdi iy dōst
Mevlāyīfe-küm taktül ayneke
ḳatıla

niçe cāna:

1. **niçe cāna:--a**
Gazel 446
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir çok can.

Bu Muḥibbī niçe cāna kıymasın
Ferḥād-veş
Söze gelse dilberüm ğāyet de
şīrīn sözlüdü

niçe demlerdür ki:

1. **niçe demlerdür ki:**
Gazel 103
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çokça zaman,uzun zaman.

Niçe demlerdür ki ben kūyında
derbān olmışam
Yañılıp bir gün benümçün
dimedi kesdür baña

2. **niçe demlerdür ki:--ler, --
dür, --ki**
Gazel 464
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çokça zaman,uzun zaman.

Secde itse dil kaşuñ miḫrābına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrülara
peyvstedür

niçe dest:

1. **niçe dest:**
Gazel 292

Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir sürü el(insan,aşık manasında.).

İy cefâ-hû cevri idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rûz-ı mahşerde bulına
dâmenünde niçe dest

niçe diller:

1. **niçe diller:--ler**
Gazel 468
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir çok aşık,gönül.

Bend-i zülfünde niçe diller esir
Her ne hüküm itseñ şehâ sensin
emir

niçe iskender geldi ü niçe dârat gitdi:

1. **niçe iskender geldi ü niçe dârat gitdi:--di, --di**
Gazel 279
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Dünya'nın geçiciliğini vurgulamak için bir sürü büyük hükümdar geldi,geçti denmektedir.(İskender ve Dara gibi.).

Terk eyle çalender gibi gel uşbu
cihâni
Geldi niçe İskender ü gitdi niçe
dârat

niçe kan döke:

1. **niçe kan döke:--e**
Gazel 136
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin bir çok aşığın kanını dökmesi kastedilir.

Çeşm-i hünüriz-ile bir lahzada
döke niçe kan
Âşık-ı hasta-dile dâyim anuñ
kîni ola

niçe kez:

1. **niçe kez:**
Gazel 154
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok kere, pekçok defa.

Işk deryasına düşdüm irmedüm
pâyânına
Niçe kez kaşd eyledüm mâhî
gibi aña talup

2. **niçe kez:**
Gazel 290
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çok kere, pekçok defa.

Niçe kez yapduñ Muhibbî
göñlini yıkdıñ yine
Sinede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdün 'âkıbet

3. **niçe kez:**
Gazel 271
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok kez .

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

4. **niçe kez:**
Gazel 439
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok kez .

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedün
N'eyesün derdine çäre bulmadı
bî-çâreler

niçe kurtıla:

1. **niçe kurtıla:--a**
Gazel 476
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzaktan nasıl kurtulsun,nasıl çıksın(gönül kuşu bağlamında).

Gösularında murğ-ı dili aga
saldılar
Bî-çäre niçe kurtıla düzâğa
saldılar

niçe mestâne:

1. **niçe mestâne:**
Gazel 469
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sarhoşluğuyla kendinden geçmiş pek çok gönül.

Ol türk-i şüh gör niçe mestâne
seyr ider
Halkı esir kılmaga şâhâne seyr
ider

niçe müddetdür:

1. **niçe müddetdür:--dür**
Gazel 402
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zamandır.

Derd-i dil ahvâlini iy bî-vefâ
sormaz mısın
Küyuñi âhum dolanur niçe
müddetdür medîd

niçe şehler başına:

1. **niçe şehler başına:--ler, --ı, -n, --a**
Gazel 342
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) nice padişahlar,güzeller kastedilmektedir.

Yok yire harc itme cânâ hâk-i
pâyüñ cevherin
Niçe şehler başına âhîr olırsardur
bu tã

niçe serler:

1. **niçe serler:--ler**
Gazel 401
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşk meydanında top haline gelen bir çok aşığın başı kastedilmektedir.

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp
aldı ele
Top olırsar niçe serler ger kıla
meydân-ı 'iyd

niçe sersemler:

1. **niçe sersemler:--ler**
Gazel 442
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Pek çok sersem,akılsız.

Leylî-i zülfün görüp olsam ne
tañ mecnûn-ı 'ışk
'Âleme dîvânelerle niçe
sersemler gelür

niçe söyledüm:

1. **niçe söyledüm:--dü, --m**

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok söylemek,dile
getirmek.*

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranā gazel
LİK kıldum içlerinden uşbu beyti
intiḥāb

niçe yıl:

1. **niçe yıl:**

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre ḥ`āb

2. **niçe yıl:**

Gazel 392

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Ehl-i şirkūn niçe yıl katlanuban
zahmetine
Eyledūn emr-i Ḥūdā'yı komaga
sa'y-i vücūd

niçe yıldur:

1. **niçe yıldur:--dur**

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun

zamandır.

Niçe yıldur peyk-i āhı
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
rāhum saña

2. **niçe yıldur:--dur**

Gazel 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun

zamandır.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez gönül
Cümle ālem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

3. **niçe yıldur:--dur**

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yıllardan beri, uzun
zamandır.*

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmāmına
İrdi ancak faşl u bāba āḥir
olmadı kitāb

4. **niçe yıldur:--dur**

Gazel 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun

zamandır.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyuñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'āḳıbet

5. **niçe yıldur:--dur**

Gazel 376

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
āhum eşer
Seng midür bilimedüm ḳalbūñ
şehā yoḥsa ḥādīd

niçe yıldur ki:

1. **niçe yıldur ki:--dur, --ki**

Gazel 391

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nice yıllardır ki, uzun

zamandır.

Niçe yıldur ki girmez gūşuña
hīç
Muḥıbbı çağurur hey dād u bī-
dād

niçe yıllar:

1. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Ehl-i diller aradılar niçe yıllar
ālemi
Genc-i ışk-ı buldılar bu ḳalb-i
vīrānum görüp

2. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 438

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Elde tutduḡuñ ḳadeḡ bil
şehlerūñ topragıdır
Niçe yıllar kāse itmişler anı
Kāvus'a sor

3. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 453

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri.

Nāgehān bir şeb uyudum yārı
gördüm ḥ`ābda
Niçe yıllar beni bī-dār iden ol
şeb ḥābıdır

4. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 155

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun yıllar.

İy Muḥıbbı sırr-ı ışk-ı niçe yıllar
sakladım
Tuıydılar āḥir benüm çāk-i
girībānum görüp

5. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 337

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun yıllar.

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Ḥamdü-lillāh rāyegān girdi
elüme gizlü genc

6. **niçe yıllar:--lar**

Gazel 387

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıllardan beri, uzun yıllar.

Zülfüne müşg-i Ḥıḩā didüm
ḥaḩāsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi āyine-i
dilden bu gerd

niçe yıllar gece:

1. **niçe yıllar gece:--lar, --e**

Gazel 235

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nice yıllar geçe.

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümün şîşesini eyleme iy
döst şikest

2. **niçe yıllar geçe**:--lar, --e
Gazel 259
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Niçe yıllar geçse.

Niçe yıllar geçe irişe dağı bü-y-ı
vefâ
Derd-i hicrûñle eger irse
Muhibbî'ye vefât

niçe yıllardur:

1. **niçe yıllardur**:--lar, --dur
Gazel 76
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yıllardan beri, çok uzun
zamandır.*

Niçe yıllardur olmuşdur derün-ı
dilde ğam peydâ
Aceb midür bu dîdemden ola
her lahza dem peydâ

2. **niçe yıllardur**:--lar, --dur
Gazel 190
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yıllardan beri, çok uzun
zamandır.*

Niçe yıllardur şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
bir fetğ-i bâb

3. **niçe yıllardur**:--lar, --dur
Gazel 385
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yıllardan beri, çok uzun
zamandır.*

Niçe yıllardur yanur eşkümler
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazımış döstler
Hindü sefid

niçe virden:

1. **niçe virden**:--den
Gazel 105
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaç yerden.

Hîç olam mı iy Muhibbî bend-i
zülfünden halâş
Niçe yirden bend ü zencîr oldı
her bir mü baña

2. **niçe virden**:--den
Gazel 389
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaç yerden.

Virmedi kimse Muhibbî hîç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hîred

niçe zamândur:

1. **niçe zamândur**:--dur
Gazel 86
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun zamandır.

Mesken ne için itmeyesin
göñlüm iy perî
Yıllarla yatur niçe zamândur
harâb ola

niçesi olmayam:

1. **niçesi olmayam**:--yam
Gazel 42
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) nasıl olmayam
anlamında.*

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğânuñ bendesi
Her kadeğ kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

niçesin:

1. **niçesin**:
Gazel 195
Mısra: 7
Nasılsın.

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

niçeye degin:

1. **niçeye degin**:--y, --e
Gazel 214
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ne zamana kadar, daha ne
kadar.*

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil
İy dîde anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

2. **niçeye degin**:--y, --e
Gazel 266
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ne zamana kadar, daha ne
kadar.*

Niçeye degin saklayasın çâh-ı
zeğanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüne
dâr it

**niçeye degin cânı zeğanda
saklayasın:**

1. **niçeye degin cânı zeğanda
saklayasın**:--y, --e, --n, --da, --
ya, --sın
Gazel 224
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğa hitaben;ne
zamana kadar saf gönlünde bu
aşkı saklayacaksın diye
sorulmaktadır.*

Niçeye degin saklayasın cânı
zeğanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfünü dâr it

niçeye dek:

1. **niçeye dek**:
Gazel 74
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

İşk şâhı niçeye dek göndere
ceys-i ğamı
Eyleye vîrâne bu göñlümi âlî
şehr ola

2. **niçeye dek**:
Gazel 106
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Bir yaña ğamdur çeken bir yaña
derd ü ğuşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu
serencâmı baña

3. **niçeye dek**:
Gazel 130
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Niçeye dek gül yüzünden dür
olam
Giderem ben ol semenberden
yaña

4. niçeye dek:
Gazel 137
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Sâgar-ı çeşmüm cefâdan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek âteş-i hicriyle dil
biryân ola

5. niçeye dek:--ye
Gazel 179
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Zülfünü ref eyle göster gül
cemâlün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn niķâb

6. niçeye dek:--y, --e
Gazel 208
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Rahm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-ğasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüne azâb

7. niçeye dek:--y, --e
Gazel 317
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Seng-i miñnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasin bagrına
hançer el-ğiyâs

8. niçeye dek:
Gazel 331
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Niçeye dek hırş-ı dünyâ
vaķtıdur
Hîâb-ı ğafletden Muhibbî gözün
aç

9. niçeye dek:--y, --e
Gazel 372
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Güşa almaz gül gibi dil
bübülinün nâlesin
Niçeye dek çağurup bu ğasta
gönlüm diye dâd

10. niçeye dek:--y, --e
Gazel 395
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zamana kadar.

Güşa almaz gül gibi dil
bübülinün nâlesin
Niçeye dek çağura bu ğasta
gönlüm dâd dâd

n'îçün:

1. n'îçün:
Gazel 22
Mısra: 10
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Bu Muhibbî her zamân zülfün
zenâhdanuñ diler
Pes anuñ yiri n'îçün bend-ile
zindân olmaya

2. n'îçün:
Gazel 90
Mısra: 1
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Hiç tesir itmez n'îçün feryâd-ıla
âhum saña
Yoğsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

3. n'îçün:
Gazel 145
Mısra: 10
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Bu Muhibbî giceler efgân ider
bülbül gibi
N'îçün efgânım benüm gül gibi
güş itmez ğabîb

4. n'îçün:
Gazel 202
Mısra: 8
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Küyuña varsam kaçan
âzürdeyem ağıyardan
Ya n'îçün dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

5. n'îçün:
Gazel 320
Mısra: 5
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Leblerünün ğastasıyam n'îçün
itmezsin devâ
Eylegil ğikmet kitâbı üzre
Loğmân-ıla bağs

n'îçün dinmiş ki:

1. n'îçün dinmiş ki:
Gazel 61
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neden söylenmiş ki ?.

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fârîğ ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil ğâ

n'id:

1. n'id:--er
Gazel 26
Mısra: 9
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

N'id er âşık olan nâmûs u arı
Yürür şürîde-veş mecnûn u
şeydâ

2. n'idersin:--er, --sin
Gazel 187
Mısra: 10
*Neden, hangi sebepten
anlamında soru zarfı.*

Küy-ı yâra çünki gönderdün
Muhibbî gönlünü
Bulımazsın bir dağı anı
n'idersin arayup

nidâ:

1. nidâ:
Gazel 3
Mısra: 1
*(Ar. nidâ') 1. Seslenme,
çağırma, bağırma.*

Dün gece nâğâh irişdi güşuma
bir ğoş nidâ

Kim-durur aşıklar içre eyleye
cânın fedâ

2. **nidâ:**

Gazel 4

Mısra: 6

(*Ar. nidâ'*) 1. Seslenme,
çağırma, bağıрма.

Cidd ü cehd-ile nigâra didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidâ eydür ki illâ
mâ-saâ

nidâ irsevidi:

1. **nidâ irseydi:** --se, --y, --di

Gazel 356

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çınlama, ses duyma, ses

gelmesi.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rûh
Her kim humâra çäre diler
eylesün şabûh

nidâ ola:

1. **nidâ ola:** --a

Gazel 259

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seslenmek, çağırma, haykır

mak.

Ger nidâ ola eger nâm-ı şerîfün
be-hareme
Her yana çağura "lebbeyk" ehl-i
'Arafât

nidâ olur:

1. **nidâ olur:** --ur

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seslenme, bağırmak.

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Ġaybdan geldi nidâ olur "illâ
mâ-saâ"

nig ü bed:

1. **nig ü bed:**

Gazel 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çirkinlik ve kötülük.

Çün hâlel virmez senün
ululuġuna nig ü bed
Gerçi bed-hâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

2. **nig ü bed:**

Gazel 205

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çirkinlik ve kötülük.

Nig ü bed deryâ-yı fazluñdan
olupdur hişşedâr
Hâşa bu mücrim kuluñ
luţfuñdan ola bî-naşîb

nigâr:

1. **nigârâ:** --a

Gazel 4

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Cidd ü cehd-ile nigâra didüm el
irmiş midür
Geldi hâtifden nidâ eydür ki illâ
mâ-saâ

2. **nigârûn:** --uñ

Gazel 21

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Gülşen-i küyün tolanmaga
nigârûn şubha dek
İy şabâ merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

3. **nigârâ:** --a

Gazel 40

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Yollaruñ üzre nigârâ yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nâzük koyasın
üstine pâ

4. **nigârâ:** --a

Gazel 61

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigârâ âsitânuñda rakîbün beni
çok görmiş
Dilegüm bu-durur Haq'dan
çekile gözine mil hâ

5. **nigârûn:** --uñ

Gazel 76

Mısra: 17

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Muhibbî niçe medh itsün
nigârûn hüsn-i gülzârın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâġ-ı irem peydâ

6. **nigârâ:** --a

Gazel 102

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Tir ü peykânûn nigârâ râhat-ı
cândur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebüñ
kândur baña

7. **nigâr:**

Gazel 110

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Hâlîni top eylemiş meydân-ı
hüsn içre nigâr
Zülfini almış ele tâ kim ura
çevġân aña

8. **nigârâ:** --a

Gazel 128

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfünün büyü nigârâ râhat-ı
cândur baña
Arızuñ ter taze güllerle
gülistândur baña

9. **nigâr:**

Gazel 154

Mısra: 4

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

İñledür bülbül gibi bu aşık-ı dil-
hastesin
Gül gibi hâra nigâr aġyâra
dâyim kol salup

10. **nigârâ:** --a

Gazel 160

Mısra: 9

1. *Nakiş, resim, suret.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm harâb oldı

İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

11. **nigârâ:-a**

Gazel 169

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Leblerüñ üzre nigârâ hâlûñi
gören dimiş
Engübîn üzre eger konsa âceb
olmaz zübâb

12. **nigârâ:-a**

Gazel 198

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Göz karasın hâll idüp yazdum
nigârâ nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
hândânın öp

13. **nigâr:**

Gazel 208

Mısra: 3

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Agzınuñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrin cevâb

14. **nigârûñ:-uñ**

Gazel 354

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Öğrendi cevri ü cefası nigârûñ
baña gelür
Cevri ü vefâ vü miñnet ile her
ğamı ferağ

15. **nigârâ:-a**

Gazel 372

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Eksük itmezsin nigârâ sîneden
ğamz okların
Gonca agzuñ gibi teng iken
bulur gönüm küşâd

16. **nigârumdân:-um, -dan**

Gazel 379

Mısra: 10

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Döştlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
nigârumdân meded

17. **nigârumdur:-um, -dur**

Gazel 399

Mısra: 6

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Üns dutdı cânüm-ıla hâlî olmaz
bir nefes
Dilberüm 'âlemde varum hem
nigârumdur nemed

18. **nigâr:**

Gazel 414

Mısra: 3

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfî çevgânın alup meydân-ı
hüsn içre nigâr
Bir bölük bî-çâreler üzre yine
saldı semend

19. **nigâr:**

Gazel 417

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itse nigâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezîz

20. **nigâr:**

Gazel 423

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Yüksek uçarsa hümâ gibi 'aceb
midür nigâr
İki yañadan ser-i zülfini bâl ü
per geçer

21. **nigârûñ:-uñ**

Gazel 427

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Kılan dil hânesin rûşen nigârûñ
tâze dâğıdır
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyinmesün çerâğıdır

22. **nigârûñ:-uñ**

Gazel 434

Mısra: 9

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*
Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigârûñ çeşm-i fettânın
Muhibbî'den su'âl itseñ
Cevbâı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
âfetdür

23. **nigârûñ:-uñ**

Gazel 450

Mısra: 2

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Hayâli konmaga gelse gözüm
sırça sarâyıdır
Gözüme kühl olan her dem
nigârûñ hâk-i pâyıdır

24. **nigâr:**

Gazel 457

Mısra: 3

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfî zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi dîvâneligi bu dil-i
şeydâya düşer

25. **nigârûm:-u, -m**

Gazel 467

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfini kesse nigârûm göricek
anı didüm
Kağ'-ı zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

26. **nigâr:**

Gazel 469

Mısra: 10

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Eşküm Muhibbî gülşene
döndürdü sînemi
Gelmez nigâr görmege yabana
seyr ider

nigâr saña atsa:

1. **nigâr saña atsa:-sa**

Gazel 88

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Güzel yüzlü(resim) gibi

sevgilinin keskin ve delici
bakışlarıyla sevgiliyle bakması.

Ġamze oklarını atsa Muĥibbī
saña nigār
Sakla cigerde her biri bir
yādigār ola

nigār yıksa:

1. **nigār yıksa:-sa**

Gazel 58

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*)sevgilinin aşığıñ

gönlünü harabeye döndürmesi
kastedilir.

Göñlümi seng-i cefā-y-ıla n'ola
yıksa nigār
Ġam degül çünkü yıkan yine
yapar mimār ola

nigāra:

1. **nigāra:**

Gazel 96

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Çünkü rahmuñ yok nigārā bāri
gel öldür beni
Bu dil-i bî-çärenüñ hālını eyle
bir yaña

2. **nigāra:**

Gazel 104

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfün-ile şöyle zeyn itdün
nigārā cismünü
Bāğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi tāvūs aña

3. **nigāra:**

Gazel 294

Mısra: 10

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Ne ġam yoluñda ger ölse
Muĥibbī

Nigārā tek sen ol sag u selāmet

4. **nigāra:**

Gazel 326

Mısra: 7

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Nigārā sakla hüsnüñ
müdde'iden

Dimesünler bulunur rāyegān
genc

5. **nigārā:**

Gazel 332

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Zülfünü keşf it nigārā gel
ĥabībüm yüzün aç
Dehri tā kılsun münevver 'ālemi
tutsun sirāc

6. **nigārā:**

Gazel 395

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Eksük itmezsin nigārā sīneden
ġamz okların
Teng dehānuñ gibi inen teng dil
bulur küşād

7. **nigārā:**

Gazel 401

Mısra: 5

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Ĥil' at-i hüsnüñ nigārā hūb
yaraşur kaddüne
N'ola bir dem eyleseñ tāvūs-veş
cevlān-ı 'iyd

8. **nigārā:**

Gazel 478

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

'Andelīb-i dil nigārā gül
yüzünüñden ayırdu
Giceler tā şubĥ olunca iniler bir
sayırdu

9. **nigārā:**

Gazel 482

Mısra: 1

1. *Nakiş, resim, suret. 2.*

Tasvir gibi güzel, sevgili.

Görelen tāk-ı ebrūñı nigārā
tākatum ĥamdur
İdelden la'lüñüñ zıkrın
gözümüñ yaşları demdür

nigāra vardum:

1. **nigāra vardum:-+a, --dum**

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) yüzü güzel
sevgilinin eşığıne ġümek
kastedilir.

Vardum nigārā hāl-i dilüm arz
idem diyü
Bir zerre deñlü bakmadı hiç vire
mi cevāb

nigārā yanuñda:

1. **nigārā yanuñda:--u, --n, --da**

Gazel 479

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Put gibi güzel sevgilinin

yanuñda(-e karşı).

Sevmek seni nigārā yanuñda
çün güneĥdür
Dāyim işüm anuñçün 'ālemde
āh u vāhdur

nigāruñ ayagina:

1. **nigāruñ ayagina:-ı, -na**

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel

dilberin(sevgilinin)ayağı.

Niār eyle ayagina nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy göñlüm ider
çeşmüm o dem peydā

nigāruñ hāli:

1. **nigāruñ hāli:--u, --n, --ı**

Gazel 424

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin içinde

bulunduĥu hal,durum,vaziyet.

Şem'-i hüsninde nigāruñ hāli
hindü beççedür
Eline almış Muĥibbī gezdürür
micmer yakar

nigāruñ kāmetin gördi:

1. **nigāruñ kāmetin gördi:--un, --ı, --n, --di, -**

Gazel 273

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığıñ sevgilinin boyunu ve

endamını görmesi

kastedilmektedir.

Muhibbî kâmetin gördi nigârûñ
Didi bugün-durur baña kıyâmet

nigârûñ kaşırına:

1. **nigârûñ kaşırına:**--un, --i, --n, --a

Gazel 270

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Bevîtte*) sevgilinin köşkü
kastedilmiştir.

Nigârûñ kaşırına âhuñ kemendin
Atuban çıkmaga gel eyle
himmet

nigeh:

1. **nigeh:**

Gazel 16

Mısra: 10

Bakma, bakış, nazar.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eylesin sen nigeh
baña

nigerân it:

1. **nigerân it:**

Gazel 214

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bakmak, göz atmak;
dikkatle ve hayranlıkla bakmak,
temaşa etmek.*

İy mâh cemâlüne cihânı nigerân
it

Göster ruhuñ âşıkları hûnın
cigerân it

nigîn:

1. **nigîni:-i**

Gazel 454

Mısra: 2

Mühür, yüzük.

Görinen la'li bu çeşmüm
demidür
Nigîni ehl-i 'ışkuñ hâtemidür

nihân:

1. **nihân:**

Gazel 64

Mısra: 9

(□□□□) sıf. (*Fars. nihân*)

*Gizli, saklı, gizlenmiş,
saklanmış.*

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

nihân eyleye:

1. **nihân eyleye:**--y, --e

Gazel 214

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nihan etmek (eylemek):

Gizlemek, saklamak.

Niçeye degin ışkı nihân eyleye
bu dil

İy dîde anı eşküñ-ile bir demde
ayân it

nihân genc olmag:

1. **nihân genc olmag:**--mag

Gazel 326

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Saklanmış, gizli ve değerli
bir hazine olmak.*

Ezelden olmag 'âdetdür nihân
genc
Nişânın sorma olur bî-nişân
genc

nihân olmak:

1. **nihân olmak:**--mak

Gazel 343

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlenmek, saklanmak.

Muhibbî sakla 'ışkı müdde'iden
Ki hoşdur dâyimâ olmak nihân
genc

nihân olmaz:

1. **nihân olmaz:**--maz

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlenmek.

Sîne-i şad-pârede olmaz nihân
âhum yili
Nitekim hâşâk ü hes içre degül
pinhân şabâ

nihâyet:

1. **nihâyet:**

Gazel 227

Mısra: 10

1. Son. 2. Sonunda, en
sonunda.

Nihâyetsüz cefâ vü cevri iderseñ
Muhibbî cevri-ile öle nihâyet

2. **nihâyet:**

Gazel 250

Mısra: 8

1. Son. 2. Sonunda, en
sonunda.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi gönül sevdi
nihâyet

3. **nihâyet:**

Gazel 301

Mısra: 10

En sonunda, nihayetinde.

Muhibbî pâdişâh-ı 'âlem iken
Murâdı kuluñ olmakdur nihâyet

nihâyet ne 'ışka var:

1. **nihâyet ne 'ışka var:**--a

Gazel 277

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Bevîtte*) *Aşkın hiç bir
zaman son bulamayacağı
kastedilmektedir.*

Ne 'ışka var nihâyet ne hüd bu
derde gâyet
'İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

nihâyet ola:

1. **nihâyet ola:**--a

Gazel 230

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Son bulmak, aşğın
sevgiliye kavuşma ümidi ile
hayatının son bulması.*

Derünüm derdini itsem hikâyet
Ola haşr olmaya aña nihâyet

nihâyet olam:

1. **nihâyet olam:**--a, --m

Gazel 229

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Son bulmak, aşğın
sevgiliye kavuşma ümidi ile
hayatının son bulması.*

İtmezse eger yâr baña luṭf u
'inâyet
Ümmîd-i vişâl-ile olam ben de
nihâyet

nihâyet var:

1. **nihâyet var:**
Gazel 255
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Son var.

Ne hıcre var nihâyet ne hõd bu
cevre ğâyet
Öldürse daḡı ğamzeñ itmeye dil
şikâyet

**nihâyetsüz cefâ vü cevri
iderseñ:**

1. **nihâyetsüz cefâ vü cevri
iderseñ:--e, --r, --se, --n--süz, --
e, --r, --se, --n**
Gazel 227
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sınırsız bir şekilde eziyet ve
sıkıntı çektirme halî.*

Nihâyetsüz cefâ vü cevri iderseñ
Muḥibbî cevri-ile öle nihâyet

nîk eger bed:

1. **nîk eger bed:**
Gazel 365
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İyi ya da kötü.

Dilâ bunda eger ḡayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nîk eger bed

nîk ü bed:

1. **nîk ü bed:**
Gazel 353
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İyi ve kötü.

Mey meḡedür kişinüñ içersin
taşra kılur
Nîk ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kaçdeḡ

nikâb:

1. **nikâb-ıla:--ıla**
Gazel 30
Mısra: 8
Yüz örtüsü, peçe, yaşmak.

Zülfünü ref it görinsün gün
yüzünü
Niçeye dek ol nikâb-ıla tura

2. **nikâb:**

Gazel 202
Mısra: 1
*Far. Yüz örtüsü, peçe,
yaşmak.*

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber nikâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
ıztırâb

nikâb evledün:

1. **nikâb evledün:--dün**
Gazel 152
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) örtü ile örtmek,
kapatmak.*

Zülfünü gün yüzüne yine
evledün nikâb
Göremem yüzünü oldı baña âh
ol hicâb

2. **nikâb evledün:--dü, --n**
Gazel 207
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) örtü ile örtmek,
kapatmak.*

Gün yüzüne dõstum çün
evledün zülfün nikâb
ḡayrete vardum hemân sandum
tutıldı âfitâb

nikâb evleme:

1. **nikâb evleme:--me**
Gazel 194
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüz örtüsü, peçe yapma.

Hep güzeller necm ḡalîk seni
kılmış mâhitâb
Gül cemâlün arz kıl zülfünü
evleme nikâb

nikâb evler:

1. **nikâb evler:--r**
Gazel 453
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüz örtüsü, peçe yapmak.

Geh nikâb eyler yüzine zülf-ile
ġahî açar
Gıce zülfidür baña gündüz de
ḡusni tâbidur

nikâb gide:

1. **nikâb gide:--e**
Gazel 189
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin yüzünü
görünür hale getirmesi,peçenin
kalkması kastedilmiştir.*

Her kaçan kim gide yüzünden
nikâb
Münfail olur cemâl-i âfitâb

nikâb-ı zülfini:

1. **nikâb-ı zülfini:--i, --n, --i**
Gazel 484
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Saçın örtüsü.

Rüz-ı baḡtum fire vü hicrân şebi
ġâyet dirâz
Her kaçan ol meh nikâb-ı zülfini
bir rû çeker

nîl ü cevḡun-ıla:

1. **nîl ü cevḡun-ıla:--ıla**
Gazel 319
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nil Nehri ve Ceyhan Nehri.

Mısr-ı ḡusnün ḡakıçtın şol
deñlü dõkdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Cevḡun-ıla baḡş

nîl ü furât:

1. **nîl ü furât:**
Gazel 252
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nil ve Furat nehirleri.

Derdüme nisbet benüm bir
zerredür bu kâyinât
Yaşumuñ yanında kaçre görünür
Nîl ü Furât

nîl ü şât:

1. **nîl ü şât:**
Gazel 279
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nil nehri ve büyük nehir
(Dicle).

Yaşıma Muhibbî kuluñuñ gel
nazar eyle
Bir kaçre-durur nisbet aña Nîl ü
eger Şât

nîlüfer:

1. **nîlüfer:**

Gazel 423

Mısra: 8

Nîlüfer. || Aşığın gözü.

Gözlerüm yaşı yinilmez oldu
başdan aşdı âh
Rüy-ı zerdüm kalmış ol arada
nîlüfer geçür

nîlüfer oldum:

1. **nîlüfer oldum:--du, --m**

Gazel 445

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) çok ağlamaktan

dolayı bir su bitkisi olduğu
bilinen nîlüfer çiçeğine aşığın
dönüştüğü söylenmektedir.

Garç olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterin tutar

ni' met:

1. **ni' mete:-e**

Gazel 492

Mısra: 2

İyilik, lütuf, ihsan, bahşiş.

Gün yüzüni görmege bu cân u
dil mâyl-durur
Lîk zülfüñ çün şehâb ol ni' mete
hâyil-durur

nimete:

1. **nimete:-e**

Gazel 4

Mısra: 7

1) İyilik, lütuf, ihsan.

Saadet. Hidayet. 2)Giyecek
şeyler. 3)Yiyecek faydalı
şey,rızık.

Gerçi dünyâ halkı mâyl dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hün-ı dilden
özgeye hiç iştiâ

nimet-i cevr ü cefānuñ
lezzetin:

1. **nimet-i cevr ü cefānuñ**

lezzetin:-i, -n

Gazel 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyitte eziyet ve sıkıntı

lütfunun tadı,güzelliği kastedilir.

Nimet-i cevr ü cefānuñ lezzetin
âşık bilür
Şehd ü şekkerden gelür aña
lezziz ü müştēhā

nimet-i derd ü belā:

1. **nimet-i derd ü belā:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliden kaynaklı

eziyet,sıkıntı ve bela nimeti.

Nimet-i derd ü belā her yaña
dökilmiş yatur
Şöhet-i hâş it Muhibbî ehl-i
ışka kıl şalā

nimet-i dünyāya:

1. **nimet-i dünyāya:-ya**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya nimetleri.

Nimet-i dünyāya gel olma hārîş
İdiserdür seni âhir imtilā

2. **nimet-i dünyāya:-ya**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya nimetleri.

Nimet-i dünyāya gel olma hārîş
İdiserdür seni âhir imtilā

nimet-i dünyāya aldanma:

1. **nimet-i dünyāya aldanma:--**

ya, --dan, --ma

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gelip geçici

dünyanın;heves,istek ve
arzularına kanmamak kastedilir.

Nimet-i dünyāya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara mâyl olursañ aduña
dirler devâb

ni' met-i vaşla:

1. **ni' met-i vaşla:--a**

Gazel 446

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kavuşma nimeti.

Ni' met-i vaşla ziyāde katma
hicrān millhini
İdemez kimse taħammül çünki
ğāyet tuzludur

nişān:

1. **nişāne:-e**

Gazel 9

Mısra: 1

Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.

Sinem nişāne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinā
saña

2. **nişānın:-ın**

Gazel 65

Mısra: 8

Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.

Şütürler raķs u ger şādî urursa
tañ mı bādide
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişānın vire maħmil hā

3. **nişān:**

Gazel 188

Mısra: 2

Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişāndan gör nişān kılur taleb

4. **nişān:**

Gazel 199

Mısra: 2

Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.

Var mıdur agzuñ didüm iy
gonca leb

Bî-nişândan gör nişân kıldum
taleb

5. **nişâni:-i**

Gazel 466

Mısra: 2

*Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.*

Ebrû-yı yârûñ elde kurulmuş
kemânı var
Tîri gelürse sîneme dilde nişâni
var

nişân bulam:

1. **nişân bulam:--a, --m**

Gazel 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İzine rastlamak.

Ola kim genc-i vişâltünden
bulam diyü nişân
Bu gönül ma'mür iken vîrâne
oldum 'âkıbet

nişân evle:

1. **nişân evle:**

Gazel 232

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İz bırakmak, işaret
bırakmak.*

Sîne şahrâsında eyle cân-ıla
gönlüñ nişân
Gamze okların ele al tolu
peykân oldu tut

nişân kalmaya:

1. **nişân kalmaya:--ma, --y, --a**

Gazel 499

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İz veya belirti
göstermemek.*

Yan maḥabbet nârına kalmaya
benlikden nişân
Zer şâf olmak için her laḥza ḳâl
üstindedür

nişân olmuşdur:

1. **nişân olmuşdur:--mı, --dur**

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İşaret,iz,belirti haline
gelmek.*

Âteşe dil yandugına âhum
olmuşdur nişân
Düd revzenden çıkar ger âteşe
yansa kebâb

nişân virmez:

1. **nişân virmez:--mez**

Gazel 210

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(O şeyi) Haber vermek
veya hatırlatmak.*

Döşt vaşlından egerçi kimsene
virmez nişân
Cüst ü cüsün lîk añañ eylemez
ehl-i taleb

nişâne:

1. **nişânedür:-dür**

Gazel 461

Mısra: 1

*Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.*

Ġamz oklarına sînede bu dil
nişânedür
Kaşd eylediği sîne degül bil ki
cânadur

2. **nişânedür:-dür**

Gazel 461

Mısra: 10

*Belirti, alamet, iz; vefalı
sevgili olduğunu gösteren bir
işaret, hareket.*

Gel isteme Muḥibbî benüm
'ışkuma güvâh
Ruḥsâr-ı zerdüm-ile sirişküm
nişânedür

nişân-ı âtesüm:

1. **nişân-ı âtesüm:--ü, --m**

Gazel 441

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşığın ateşinden
kaynaklanan işaret ve iz
kastedilmektedir.*

Nişân-ı âtesüm sorma cevâbını
virür âhum
Bilinür kandadur âteş çıkar çün
dilde düdüm var

nişânın sorma:

1. **nişânın sorma:--i, --n, --ma**

Gazel 326

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Belirti,iz yahut alamet
aramak.*

Ezelden olmag 'âdetdür nihân
genc
Nişânın sorma olur bî-nişân
genc

nişânını görem gil:

1. **nişânını görem gil:**

Gazel 61

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İşaret,nişan görme.

Yolında dîdeler ḥasret Muḥibbî
yaşını döksün
Ola ki semmi esbinüñ nişânını
görem gil hâ

nişâr ider:

1. **nişâr ider:--e, --r**

Gazel 264

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Saçmak, dağıtmak. II
Gözyaşı dökmek.*

Pâyüña senüñ gevher-i eşk nişâr
ider
İtmez dirîğ 'âşık olan her ne ola
hest

nisbet:

1. **nisbet:**

Gazel 24

Mısra: 10

*"Kıyaslama, karşılaştırma"
amacıyla kullanılmıştır.*

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muḥibbî aña nisbet ölmek
âsândur baña

2. **nisbet:**

Gazel 193

Mısra: 14

*"Kıyaslama, karşılaştırma"
amacıyla kullanılmıştır.*

Ġam şebinde iy Muḥibbî şol
kadar kan ağladuñ

Gözlerüñ yaşına nisbet kaçre
oldı nehr-i Zâb

3. nisbet:

Gazel 119

Mısra: 8

"göre, nazaran, nispetle"
anlamlarına gelen ölçü ve
kıyaslama ifadesi.

Cehennem bir şerer âhum
odından
Gözüm yaşına nisbet kaçre deryâ

nisbet itme:

1. nisbet itme:--me

Gazel 304

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kıyaslamak,
karşılaştırmak; eşit tutmak, ilgi
kurmak.*

‘Ârızı devrinde yâruñ bâğ u
bustândur âbes
Leblerine nisbet itme âb-ı
hayvândur ‘âbes

nişest kılır:

1. nişest kılır:--ur

Gazel 261

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Oturmak, oturur pozisyonda
olmak.*

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar
Hâl-i ruhuñ şevkıme zülfüñ kılır
nişest

nîş-i ğamı:

1. nîş-i ğamı:--ı

Gazel 112

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dert ve elem zehri(iğnesi).

Her kim ki hâkîkî âşık ola aña
görinür
Nîş-i ğamı nîş bilür derdinde ol
devâ

nist ile hest:

1. nist ile hest:

Gazel 215

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yokluk ve varlık.

Benligi terk itmez-iseñ
iremezsın vahdete
Tâ sentüñ yanunda bir
görinmeye nist ile hest

nîst ol:

1. nîst ol:

Gazel 275

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yok olmak,hiç halinde
bulunmak.*

İy Muhibbî yanup ‘ışk âteşine
Nîst ol ister iseñ olmak hest

nîst ü hest:

1. nîst ü hest:

Gazel 235

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varlık ve yokluk.

Zerrece ârzü kalmaz dil-i
‘âşıkda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nîst
ü hest

nite:

1. nite:

Gazel 48

Mısra: 8

*Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.*

Himmatüm rahşına binüp âlemi
geşt eylesem
Açaram ğamgîn gönüller nite
kim bād-ı şabâ

2. nite:

Gazel 68

Mısra: 10

*Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.*

Muhibbî giceler hicrân şebinde
İniler meclis içre nite kim nâ

3. nite:

Gazel 340

Mısra: 10

*Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü*

*doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.*

Mübârek eyle yâ Rab bu ğazâmı
Muhibbî bula fırsat nite Mîhâc

nite ki:

1. nite ki:

Gazel 236

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nitekim.

Dilden giderme söyle derd-i
âsitân-ı döst
Ola ki gire ğuşuña nite ki zebân-
ı döst

2. nite ki:

Gazel 474

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gerçekten, hakikaten;
sonuç olarak.*

Ğam şebinde zülfini añsam
gelür cânım lebe
Giceler olsa uzun nite ki bîmâr
incinür

nite kim:

1. nite kim:

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl ki.

Ğülşen-i hüsnünde görsem gül
yüzüñ âh eylesem
Devr-i gülde nite kim zârîlg
eyler andelîb

2. nite kim:

Gazel 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl ki.

Badezîn elķâb-ı yâra husrev-i
hübân dinüz
Pâdişâh-ı dehre diler nite kim
âlî-cenâb

3. nite kim:

Gazel 308

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasıl ki.

‘Ārızıyla dāyim eyler zūlf-i
‘anber-bār baḡş
Nite kim İslām ile turmaz ider
küffār baḡş

4. **nite kim:**
Gazel 380
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasıl ki.

Žāyi ‘ itme nāşihā yok yirlere
söz naḡdini
Nite kim yokdur kalem
dīvāneye yok daḡı pend

5. **nite kim:**
Gazel 346
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim.

Bezmi-ı ġamda nāliş itsem cān u
dil eyler semā‘
Meclis ehlin nite kim nāy u
rebāb eyler feraḡ

6. **nite kim:**
Gazel 346
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim.

Haṡṡı-y-ıla ‘ārızın görsem olur
gönlüm küşād
Nite kim ġamġin olanı sebz ü āb
eyler feraḡ

7. **nite kim:**
Gazel 244
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nitekim: kendisinden önce
gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki, sonuç
olarak, ... olduğu gibi”
anlamlarında kullanılır.

İçmeden dil lebleründen oldu
çün iy yār mest
Büy-ı gülden nite kim bülbül
olur her bār mest

8. **nite kim:**
Gazel 181
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

Bakmadı yaşuma evvel nite kim
kan agladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bārum görüp

9. **nite kim:**
Gazel 203
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

Nūr ogurlar yüzüne gelse
muḡābil āfītāb
Nite kim alur şua 1 şemsden de
māhitāb

10. **nite kim:**
Gazel 234
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

Dār-ı dünyāda dilā bir loḡmaya
gel kāni‘ ol
Bir megesle nite kim eyler
kānā‘ at ‘ankebüt

nitekim:

1. **nitekim:**
Gazel 115
Mısra: 10
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

Sīne-i şad-pārede olmaz nihān
āhum yili
Nitekim ḡāşāk ü ḡes içre degül
pinhān şabā

2. **nitekim:**
Gazel 293
Mısra: 2
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

Olmuşam cām-ı lebünden ben
sentün iy yār mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülgār mest

3. **nitekim:**
Gazel 449
Mısra: 10
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

İy Muḡibbī bir feraḡ var mı soñı
ġam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrān sarmaşur

4. **nitekim:**
Gazel 319
Mısra: 2
Cümle başında kendisinden
önce gelen cümledeki hükmü
doğrulamak için “gerçekten,
hakikaten, nasıl ki ... olduğu
gibi” anlamlarında kullanılır.

İde-bilmez hīç kes bu ḡalb-i
maḡzūn-ıla baḡş
Nitekim mümkün degüldür çarḡ-
ı gerdūn-ıla baḡş

nivār evle:

1. **niyār eyle:**
Gazel 76
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte)ateş haline
getirmek,alevlendirmek
anlamında kullanılır.

Niār eyle ayagina niġāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy gönlüm ider
çeşmüm o dem peydā

niyāz ehline:

1. **niyāz ehline:--i, --n, --e**
Gazel 427
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalvarma, yakarma ehli //
aşıklar.

Güzeller pādīşāhidur niyāz
ehline nāz itsün
Anuñ ḡüsüne kimse lā dimez
ḡaḡ ḡüsni çağıdır

nivāz evle:

1. **niyāz eyle:**
Gazel 194
Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yalvarmak, ricada bulunmak.

İy Muhibbî şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur sehergehler duâlar
müstecâb

niyâz u giryesi:

1. **niyâz u giryesi:**--s, --i

Gazel 361

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ağlayış, inleme ve göz yaş.
(aşık bağlamında).

Ehl-i 'ışkuñ var-ısa dâyim niyâz
u giryesi
Sen güzeller şahınuñ cevri ü
cefâsı nâzı çoh

nizâmî:

1. **nizâmî:**

Gazel 410

Mısra: 9

*Nizâmî-i Gencevî II Leylâ
vü Mecnûn mesnevisini kaleme
alan ilk isim.*

Eger güş itse bu nazmı Nizâmî
Diye taşsın Muhibbî âferin-bâd

nizâmî nazmına:

1. **nizâmî nazmına:**--i, --n, --a

Gazel 337

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Divan edebiyatı şairi
Nizâmî'nin şiirleri.

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

nizâmî pençesin:

1. **nizâmî pençesin:**--i, --n

Gazel 405

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) şair nazımda ileri
olan Nizâmî'yi yendiğini ondan
daha güzel şiir yazdığını
söylemektedir.*

İy Muhibbî nazm-ıla burduñ
Nizâmî pençesin

Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallâhi merd

nizâmî tarzını:

1. **nizâmî tarzını:**--i, --n, --i

Gazel 324

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

15. yüzyıl Divan şairi

*Nizâmî'nin usulü
kastedilmektedir.*

İy Muhibbî nazm ara tutduñ
Nizâmî tarzını
Şi' rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

nokta mı didüm:

1. **nokta mı didüm:**--mı, --dii, -
-m

Gazel 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Beyitte) aşık sevgiliye
yüzündeki beni kastederek nokta
mı diye sormaktadır.*

Yüzüñde şehâ nokta mı didüm
didi hâlât
İrer mi ser-i zülfüñe elüm didi
heyhât

nokta mıdır:

1. **nokta mıdır:**--mı, --dur

Gazel 426

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin ağzı küçüklüğü
sebebiyle noktaya benzetilmiştir.*

Nokta mıdır leb midür bu yoğsa
la' lîn hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

nokta vü i' râbidur:

1. **nokta vü i' râbidur:**--i, --dur

Gazel 453

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Nokta ve hareke (ben ve
ayva tüyleri için kullanılmış).*

Şafha-i haddüñde hâl ü hattıñı
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitâbuñ nokta
vü i' râbidur

nokta-i hâlûñ:

1. **nokta-i hâlûñ:**--+ün

Gazel 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Benin noktası. II Sevgilinin
siyah beni.*

Nokta âdetdür konur çün zîr-i
leb
Nokta-i hâlûñ nedür bâlâ-yı leb

n'ol:

1. **n'olur:**--ur

Gazel 7

Mısra: 6

*"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.*

Bakamazam gün yüzüñe
görmesem de ölürem
Bilmezem hâlüm n'olur kim
aşınâ oldum saña

2. **n'olduñ:**--duñ

Gazel 14

Mısra: 1

*"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.*

İy gönül n'olduñ yine divâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

3. **n'ola:**--a

Gazel 94

Mısra: 8

*"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.*

Leb-i şîrîñüñi gördüm belâ
kühında Ferhâd'am
Yoluñda n'ola cân virsem bugün
ben bî-ser ü bî-pâ

4. **n'ola:**--a

Gazel 108

Mısra: 7

*"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.*

Küh-ken kesdise küñi n'ola
Şîrîñ adına
Kesmişem küñ-i gamı
bulmadum râh saña

5. **n'ola:**--a

Gazel 119

Mısra: 10

*"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.*

Münevverdür dü âlem gün
yüzünden
N'ola dirsem yüzüne âlem-ârâ

6. n'ola:-a

Gazel 125

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

7. n'olur:-ur

Gazel 171

Mısra: 2

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

İtmesün cevri ü cefâyı kendüzine
hü habîb
Hastanuñ ahvâli n'olur bilmeye
derdin tabîb

8. n'ola:-a

Gazel 213

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye düşmez kanda ise didiler
illâ türâb

9. n'ola:-a

Gazel 245

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

N'ola şem'-i ruhuñ gönümi
rüşen
İderse külbe-i ahzândur iy döst

10. n'ola:-a

Gazel 247

Mısra: 1

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Leblerüne dir-isem n'ola nebât
Mürdeler nüş ide ger bula hayât

11. n'ola:-a

Gazel 284

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

'İşk ehli n'ola oldırsa
melâmetî
Zâhid bize ta'nı ko var sen
selâmet it

12. n'ola:-a

Gazel 300

Mısra: 5

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

N'ola bî-mihr olursa mâh-rûlar
Olur cevri ü cefâ bunlara 'âdet

13. n'ola:-a

Gazel 308

Mısra: 5

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Ğıybetümde n'ola hâsid söylese
harf-i dürüg
Rû-be-rû itmez benüm-ile o
bed-güftâr bahş

14. n'ola:-a

Gazel 393

Mısra: 9

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Kosalar şeydâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn lağab
İtdi mi ârâm şabrđan zülf bir
yirde rübüd

15. n'ola:-a

Gazel 402

Mısra: 11

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'aşıkları
Sen olursın döstüm gâzî ben
oluram şehîd

16. n'ola:-a

Gazel 420

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Tomar-ı şî'rümi n'ola elden
komayalar
Her kanda kim biterse olur ney-
şeker lezîz

17. n'ola:-a

Gazel 432

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Bu gedâyâ n'ola keşif itseñ şehâ
esrârünü
Gâh olur kim bendeye hâlini
sultân 'arz ider

18. n'olur:-ur

Gazel 440

Mısra: 6

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Ger murâdı sîm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cân u dil olsun fedâ yoluñda
n'olur sîm ü zer

19. n'ola:-a

Gazel 449

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

İy tabîb-i dil n'ola senden ümîd
itsem 'ilâc
Derdümün dermânı sensin saña
bu cân sarmaşur

20. n'ola:-a

Gazel 487

Mısra: 9

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymâne
olur

n'ol-:

1. n'olsar:-ısar

Gazel 296

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Derdâ vü dirîgâ n'olısar hâlümü
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-ı
kıyâmet

n'ola:

1. n'ola:

Gazel 2

Mısra: 6

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

2. n'ola:

Gazel 10

Mısra: 1

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Lal-i lebûne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir gamze ile öldürüp eyler yine
ihyâ

3. n'ola:

Gazel 29

Mısra: 8

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Çünkü dinildi aña "ve's-şems"
dağı "ve'd-duhâ"
Rüyuña alnuña mihr ü mâhî
beñzetsem n'ola

4. n'ola:

Gazel 40

Mısra: 2

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü sabâ
N'ola iy serv-i sehî gösteresin
rüyuñ aña

5. n'ola:

Gazel 44

Mısra: 12

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşāk
Işk hânesini yapsa ser-ile n'ola
bennâ

6. n'ola:

Gazel 58

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Göñlümi seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yiksa nigâr
Gam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

7. n'ola:

Gazel 134

Mısra: 8

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

İstemem rahm idüben mihr ü
vefâlar idesin
Gönderüp cevri ü cefâñı n'ola
her gâh baña

8. n'ola:

Gazel 149

Mısra: 10

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Rehn bâda kodî çün cübbe vü
destârî Muhib
Şaff-ı rindânda turursa n'ola
şâfi-meşreb

9. n'ola:

Gazel 200

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye salmaya münâsibdür şehâ
rüy-ı türâb

10. n'ola:

Gazel 236

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Görüp miyân-ı yârı n'ola aña
mü disem
Bir noqtadan da teng-durur çün
dehân-ı döst

11. n'ola:

Gazel 245

Mısra: 8

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Açılrsa gül gibi yâr itse hânde
Benüm yaşum n'ola bārāndur iy
döst

12. n'ola:

Gazel 320

Mısra: 1

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Bir gedâ iken idersem n'ola
cânân-ıla baḡ
Mür için dirler ider gâhî
Süleymân-ıla baḡ

13. n'ola:

Gazel 337

Mısra: 10

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüne
senün ben Penc Genc

14. n'ola:

Gazel 351

Mısra: 2

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

'İsî lebûñi görse idi dirdi 'ayn-ı
rüh
Zülfüñ dirâzına n'ola dinilse
'ömr-i Nüh

15. n'ola:

Gazel 387

Mısra: 11

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

'Işk yolında cânâ başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'âşık olan elbette ol olur
cömerd

16. n'ola:

Gazel 401

Mısra: 6

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Hil'at-i hüsnüñ nigârâ hûb
yaraşur kaddüne
N'ola bir dem eyleseñ tâvûs-veş
cevlân-ı 'iyd

17. n'ola:

Gazel 416

Mısra: 7

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Hicr elinden n'ola sorsañ dil ü
cân hastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak kâğız

18. n'ola:

Gazel 447

Mısra: 5

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamalarında istirham ifadesi.

Agırınca dürr ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azîzüm Mısr-ı hüsnüñ
Yûsuf-ı Ken 'ân'ıdur

19. n'ola:

Gazel 457

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"
anlamlarında istirham ifadesi.

Zülfî zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi divâneliği bu dil-i
şeydâya düşer

20. n'ola:

Gazel 494

Mısra: 1

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

21. n'ola:

Gazel 494

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

22. n'ola:

Gazel 494

Mısra: 1

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

23. n'ola:

Gazel 494

Mısra: 3

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Hışm-ıla n'ola hünî gözün
kanımı içse
'Âdetdür ezel mâyil olur kana
güzeller

24. n'ola:

Gazel 496

Mısra: 6

"Çok mu ,ne çıkar"

anlamlarında istirham ifadesi.

Ezelden böyledür gâlib güzeller
mâladur râğıb
Gözümüñ yaşına tâlib n'ola olsa
diremlerdür

**n'ola halk saña ta'na daşın
atsa:**

1. n'ola halk saña ta'na daşın

atsa:--a, --a, --in, --sa-a

Gazel 275

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık kendine

istinaden insanlar seni ayıplasa
ya da hor görse de hiç bir şey
olmaz demektedir.

N'ola halk atsa saña ta'na daşın
Şişe-i 'âr gerek cümle şikest

nücüm:

1. nücüma:-a

Gazel 226

Mısra: 3

Yıldızlar.

Cem' eyle güzeller döneler tâ ki
nücüma
Tog aralarında özünü sen mehtâb
it

nüh:

1. nüh:-dan

Gazel 356

Mısra: 8

Hz. Nüh Peygamber, Hz.

İdris göğe çekildikten sonra
Adem oğullarına gönderildi.
Nice yıllar kavmini imana davet
etti ancak çok az kişi ona iman
etti. Hz. Nüh sonunda
ümitsizliğe düştü ve onlara
beddua etti ve duası neticesinde
büyük bir tufan zuhura geldi.
Müminler Hz. Nüh'un önceden
yaptığı gemi vasıtasıyla
tufandan kurtulabildi.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer ânide
hemân
'Âkil odur ki fikrin ide kanda
gitti Nüh

nüh devrinden uzundur:

1. nüh devrinden uzundur:--
dur

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) Nuh peygamberin

ömrünün uzunluğu kastedilerek
ayrılık gecesinin uzunluğu ile
kıyaslanmıştır.

Sorma gönülüne cefâ vü cevri
ol dilberün
Nüh devrinden uzundur bu şeb-i
hicrân aña

nüh felek:

1. nüh felek:

Gazel 337

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dokuz gök.

'Âşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kâyinât u nüh felek çâr 'anâşır
vaqt-i penc

nükte:

1. nüktesini:-si, -n, -i

Gazel 486

Mısra: 9

Anlamı ince ve nazik olan
söz.

Müdde'î bilmez Muhibbî
nüktesini anlamaz
Tab'-ı mevzûn olıcak şî'ri dağ
mevzûn çeker

nükte olsa:

1. nükte olsa:--sa

Gazel 374

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İnce,manalı söz.

Vâ'iz sözünü koyma Muhibbî
kulagaña
İtmez eşer gönülde kaçan olsa
nükte serd

nükte-i la'lünden:

1. nükte-i la'lünden:--ü, --n, --
den

Gazel 318

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dudağın nüktesi.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem ehl-i
'irfân-ıla bağ

nümüne:

1. nümüne:

Gazel 37

Mısra: 5
Örnek, misal.

Döştlar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma
Dest-i ğamla çāk olan ceyb ü
giribāndur baña

nūr:

1. **nūruñdan:**-un, -dan
Gazel 2
Mısra: 5
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Çeşm-i ālem cümle nūruñdan
münevverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyā vü
māfhā fedā

2. **nūrını:**-ı, -nı
Gazel 3
Mısra: 5
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Bassa şemsüñ nūrını nūruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ āleme sensin çü
maħbüb-ı Ĥudā

3. **nūruñ:**-u, -ñ
Gazel 3
Mısra: 5
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Bassa şemsüñ nūrını nūruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ āleme sensin çü
maħbüb-ı Ĥudā

4. **nūrına:**-ı, -n, -a
Gazel 5
Mısra: 9
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemāli nūrına
Şem-i ĥüsne çün Muħibbī didi
dilber yan baña

5. **nūr-ı:**--ı
Gazel 29
Mısra: 1
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Nūr-ı ālemsin bugün sen daħı
maħbüb-ı Ĥudā
Eyleme āşıklarun bir laħza
kapuñdan cüdā

6. **nūr:**
Gazel 203

Mısra: 1
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Nūr ogurlar yüzüne gelse
muķābil āfitāb
Nite kim alur şua ı şemsden de
māhitāb

7. **nūruñ-ıla:**--uñ, --ıla
Gazel 392
Mısra: 9
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Rüşen itdün bu cihān zulmetini
nūruñ-ıla
Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün
bāğ-ı vücūd

8. **nūrı:**-ı
Gazel 432
Mısra: 4
1. *Işık, ziya, aydınlık, nur.*

Gösterür 'uşşāka gördüm
ĥüsninüñ envārını
'Āleme nūrı sanasın mihr-i
raħşān 'arz ider

nūr āyeti:

1. **nūr āyeti:**--ı
Gazel 269
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Ayet**

Nūr Süresinin 35. āyeti.
"Allah, göklerin ve yerin
nurudur (aydınlaticısıdır).
Nurun temsili, içinde lamba
bulunan bir kandil gibidir. O
lamba içinde cam muhafaza
sanki inci gibi bir yıldız ki,
doğuya da batıya da nispet
edilmeyen mübarek bir ağaçtan
zeytin (ağacın yağından)
tutuşturulur. Onun yağı, hemen
hemen ateş dokunmasa bile
aydınlık verir. Nur üstüne nur.
Allah kimi dilerse onu nuruna
eriştirir ve insanlara böyle
misaller verir. Allah, her şeyi
bilir." mealindeki āyet. YAZIR,
355 (Tanıkta, mihrabın iki
yanında yanan kandilleri
betimlemek için bu āyete
telmihte bulunulur) II ışık,
aydınlık.

Şu 'le virdi metn-i ĥüsñünde
senüñ Nūr āyeti
Geldi ĥattün yazdı tefsir eyledi
anı dürüst

nūr virdi:

1. **nūr virdi:**--dı
Gazel 113
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlatmak.

Kaplamışdı ālemi zulmet ser-ā-
ser virdi nūr
Şem-i ruħsārı anuñçün didiler
vehhāc āña

nūr-ı hidāyet:

1. **nūr-ı hidāyet:**
Gazel 229
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hidayet nuru. II Hidayet,
kurtuluş.

Rüşen kıluram gözlerümi ĥāk-i
derinden
Ger bedraķa-i rāhum ola nūr-ı
hidāyet

2. **nūr-ı hidāyet:**
Gazel 263
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hidayet nuru. II Hidayet,
kurtuluş.

Ĥudā cem ' eylemiş sende
melāhat
Yüzüñden berķ urur nūr-ı
hidāyet

nūr-ı ĥudā:

1. **nūr-ı ĥudā:**
Gazel 30
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın nuru.

Gāh gözde gāh dilde eyle cā
Menzilüñdür cümle iy nūr-ı
Ĥudā

2. **nūr-ı ĥudā:**
Gazel 168
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ın nuru.

Sensin ol nūr-ı Ĥudā aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebīler içre
sensin münteĥāb

nūr-ı nār-ı ışk:

1. nūr-ı nār-ı ışık:

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk ateşinin nuru.

Ger tecellî itmese Mūsā'ya nūr-ı
nār-ı ışık
Bir kadem basmazdı ol vādī-i
eymenden yaña

nūruñ ile:

1. nūruñ ile:--un

Gazel 215

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık. Parlaklık. Parlaklık.

Her çeşit zulmetin zıddı. Işık.

Eyledün sen nūruñ ile mihr-i
raḥşānı şikest
Togıcak gün lâ-büd eyler mäh-ı
tābānı şikest

nüş eyledi:

1. nüş eyledi:--di

Gazel 289

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyāmet gözine
her bār mest

2. nüş eyledi:--di

Gazel 287

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek, yudumlamak.

Cür'a-i 'ışkı Muḥibbī çün ezel
nüş eyledi
Olısdur āḥir ol rüsvā-yı devrān
'ākıbet

nüş eylemiş:

1. nüş eylemiş:--miş

Gazel 289

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Gül gül olmuş ḥaddi beñzer
kanımı nüş eylemiş
Bagrumı ister kebāb ol gözleri
ḥunḥ'ār mest

2. nüş eylemiş:--miş

Gazel 289

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Bir kadeḥ nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelib
Büy-ı güldendür hemîşe bülbül-i
gülzār mest

nüş eylevelüm:

1. nüş eylevelüm:--ye, --lüm

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Sākī müdām sun berü sen
rāḥatü'l-kulüb
Nüş eylevelüm itmeden ömrüñ
günü gürüb

nüş evleyüp:

1. nüş evleyüp:--yüp

Gazel 276

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek, yudumlamak.

İy Muḥibbī ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş evleyüp mestāne
oldum 'ākıbet

nüş ide:

1. nüş ide:--e

Gazel 247

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Leblerüñe dir-isem n'ola nebāt
Mürdeler nüş ide ger bula ḥayāt

2. nüş ide:--e

Gazel 423

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek, yudumlamak.

Kim ki çeşmi sāgarından nüş ide
ḥün-ı ciger
Devlet-i 'ışkuñda ol Dārā vü
İskender geçer

nüş ideli:

1. nüş ideli:--de, --li

Gazel 146

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek, yudumlamak. İl

çekmek, yaşamak, katlanmak.

İy refikān bezm-i gamda ḥün-ı
dil nüş ideli
Kāmetüm çeng ü dilüm ney
sīnem olmışdur rebāb

2. nüş ideli:--eli, -

Gazel 487

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek yudumlamak.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muḥibbī
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymāne
ölür

nüş idelüm:

1. nüş idelüm:--e, --lüm

Gazel 258

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek, Yudumlamak.

Sākī ele al bāde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaḫt-i
kıymet

nüş idem:

1. nüş idem:--e, --m

Gazel 356

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

Her bir kadeḥ ki pīr-i muḡān
vire nüş idem
Mefṫūḥ olur bu göñlüme niçedür
fütūḥ

nüş iden:

1. nüş iden:--e, --n

Gazel 200

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçmek.

İy Muḥibbī cūra-i cām-ı
maḥabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Ḥızır
olur şarāb

2. nüş iden:--e, --n

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

İy Muhibbî cura-i cām-ı
muhabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur serāb

nüş ider:

1. **nüş ider:**--e, --r
Gazel 188
Mısra: **14**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Bu Muhibbî lal-i nābı şevkine
Komaz elden nüş ider mā-i ineb

2. **nüş ider:**--e, --r
Gazel 357
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Bir nefes mest olmasa hicrān
ğamı eyler helāk
Anuñıçun bu Muhibbî nüş ider
ekşer kadeh

3. **nüş ider:**--e, --r
Gazel 355
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i hüsninde yāruñ nüş
ider her gün kadeh

nüş idüp:

1. **nüş idüp:**--ü
Gazel 458
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Cām-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eyleşem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hāletler
benüm nüşumdudur

nüş it:

1. **nüş it:**
Gazel 49
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Jeng-i gam gelse gönül āyinesini
kaplasa
Çāresi müldür anı nüş it olur
şaykal saña

2. **nüş it:**
Gazel 242
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Olup mest ü harābātī maḥabbet
cāmını nüş it
Hüm-ı mey-hāne-veş her dem
safādan kaynayup cüş it

3. **nüş it:**
Gazel 242
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*İçmek II tatmak. Duymak,
hissetmek.*

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sīneñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i gam
içre dāyimā nüş it

nüş itdi:

1. **nüş itdi:**--di
Gazel 484
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek, şarap içmek.

Bir kadeh her kim ki nüş itdi
maḥabbet cür'asın
Mest-i lā-ya 'kıl olup dehr içre
her dem hū çeker

nüş itmeyince:

1. **nüş itmeyince:**--me, --y, --
ince
Gazel 418
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Hün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Rāyegān vaşlını çün ol mihribān
görmez leziz

nüş itse:

1. **nüş itse:**--se
Gazel 395
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarap içmek. II öpmek.

Sāgarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tā haşır olunca kala
agzında o dad

nüş kıl:

1. **nüş kıl:**
Gazel 51
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek.

Dār-ı dünyāda Muhibbî çünki
yok gamdan ḥalāş
Çāresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

nüş kılsa:

1. **nüş kılsa:**--sa
Gazel 372
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İçmek, yudumlamak.

Sāgarı dilberden alup nüş kılsa
bir kişi
Gitmeye tā haşır olunca kala
agzında o dad

nüşuñ it:

1. **nüşuñ it:**--u, --n
Gazel 375
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nasihāt etmek, öğüt vermek.

Nüşuñ öz başuña it zāhid yūri
'Aşık-ı dīvāne hiç tutar mı pend

nüşumdudur:

1. **nüşumdudur:**--u, --m, --da, --
dur
Gazel 458
Mısra: **6**
*İçen, içici olmak (aşk ve mey
sarhoşu olma bağlamında).*

Cām-ı 'ışkı nüş idüp cüş
eyleşem 'ayb olmasun
Bilmeyen bilsün bu hāletler
benüm nüşumdudur

nüşk:

1. **nüşk:**--a
Gazel 280
Mısra: **2**
(Ar.) Söz, konuşma, kelām.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrân-ı döst
Nuṭka ger ḳudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

nüzül kıl:

1. nüzül kıl:

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)İndirmek. 2)Konuk

olmak, gelmek.

Ḥaymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol ḥaymeye
kirpüklerümden de tınâb

o:

1. o:

Gazel 38

Mısra: 3

" O" işaret adlı (zamiri).

Yüce itmişdür felekden kaşırını
beñzer o mâh
Anuñ-ıçundur irişmez nâle vü
efgân aña

2. o:

Gazel 45

Mısra: 10

" O" işaret adlı (zamiri).

Yüzini gördüm Muḥibbî gitdi
benden aḳl u dil
Cân daḳı gitse nazar kılmaz o
sîmîn-ten baña

3. o:

Gazel 55

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Tûfî-i nâṭıka bir dem ger lebûñ
ḳût idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥâ ola

4. aña:-ñ, -a

Gazel 62

Mısra: 3

" O" işaret adlı (zamiri).

Tîre-i zülfini kim görđi didi
"Ve'l-leyl" aña
Rü'yet-i ḥüsnuñi tefsîr
eyleyendür "Ve'd-ḍuḥâ"

5. aña:-ñ, -a

Gazel 64

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Kaşı yayından gelüp togrılsa tîr-
i ḡamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sînemi
kalkan aña

6. o:

Gazel 109

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
tîrûñ sîneme
Olmayam merd germeyem
ḡögüs o dermenden yaña

7. aña:-ñ, -a

Gazel 118

Mısra: 14

" O" işaret adlı (zamiri).

İy Muḥibbî çünki dildârûnda hîç
inşâf yok
Çäre ne sabr eyle tâ kim Ḥaḳ
vire inşâf aña

8. aña:-ñ, -a

Gazel 121

Mısra: 2

" O" işaret adlı (zamiri).

Ḥatṭuñi cânâ görenler didiler
reyḥân aña
Yüzüne iden nazar da dir gül-i
ḥândân aña

9. aña:-ñ, -a

Gazel 121

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Kan yaşumla al olalıdan benüm
kirpüklerüm
Merdüm-i çeşmüm dizer her
dem dür-i ḡaltân aña

10. aña:-ñ, -a

Gazel 129

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

İşkî ben âsan sanurdum katı
müşkil kâr imiş
Cân u serden kim ki geçmez
bağlamasun dil aña

11. aña:-ñ, -a

Gazel 135

Mısra: 2

" O" işaret adlı (zamiri).

Bilmezem ḡamzeñi ne siḥr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fî'l-ḥâl aña

12. anı:-n, -u

Gazel 140

Mısra: 3

" O" işaret adlı (zamiri).

Ḳaddi refṭârı yanında hîç
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol ḳadd-i
bâlâ bir yaña

13. aña:-ñ, -a

Gazel 150

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Esb-i nâz-ıla kaçan karşımda
cevlân eylese
Direm aña çek inānuñ ideyim
bûs-ı rîḳâb

14. aña:-ñ, -a

Gazel 152

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Zevḳ eylemeye işḳı ile zerrece
muḥib
Aña ḥabîb eger kakıyup itmeye
itâb

15. aña:-ñ, -a

Gazel 154

Mısra: 8

" O" işaret adlı (zamiri).

İşk deryâsına düşdüm irmedüm
pâyânına
Niçe kez kaşd eyledüm mâhî
gibi aña talup

16. anı:-n, -u

Gazel 154

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Didi usanmaz mısız cevr ü
cefâmuzdan daḳı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

17. o:

Gazel 154

Mısra: 10

" O" işaret adlı (zamiri).

İy Muhibbî çok-durur diyü
günâhum gam yime
Çün kerem kâni efendüdü o
Gaffârü'z-zünüb

18. **aña:-ñ, -a**
Gazel 166
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Her ki âşıkdur ezel mest ü
hârâbâtî olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyley edib

19. **aña:-ñ, -a**
Gazel 169
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Haymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Rište-i cândan iderler ehl-i işk
aña tınâb

20. **aña:-ñ, -a**
Gazel 176
Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Oldı Muhibbî derdün-ile katı
mübtelâ
İy dil tabîbi eyle meded aña bir
cevâb

21. **aña:-n, -a**
Gazel 188
Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Çeşm-i Mecnûn Leyli'ye
hârgâhdur
Eylemişdür kirpügin aña tınab

22. **anuñ-ıla:-nuñ, -ıla**
Gazel 189
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Ağız açdukça Muhibbî medhüñe
Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

23. **anı:--nı**
Gazel 195
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

24. **o:**
Gazel 195
Mısra: 5
" O" işaret adlı (zamiri).

Zülfini kaçan elde o çevgâna
beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de
eyle top

25. **o:**
Gazel 195
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

26. **anuñ:--nuñ**
Gazel 200
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

İy Muhibbî cüra-i câm-ı
mağabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızır
olur şarâb

27. **anı:--nı**
Gazel 205
Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Heybet-i işka tahammül
eylemez hiç kimsene
San anı şîr-ile ejderden dağı
gördüm mehîb

28. **anı:-n, -u**
Gazel 206
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Muhibbî naqd-i câna derd-i yârı
Ziyâde assı itdi anı alup

29. **aña:-ñ, -a**
Gazel 208
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Her kaçan kim aqs-i ruhsârûñla
düşe aya tâb
Eylese aña nazar dirter felekde
âfitâb

30. **anı:-n, -ı**
Gazel 209
Mısra: 4
" O" işaret adlı (zamiri).

Güneş ruhsârûña her kim
bakarsa
Mecâli kalmayup anı tutar teb

31. **anı:-n, -ı**
Gazel 213
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin hârâb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illâ şarâb

32. **anuñ:-nuñ**
Gazel 217
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Âşık dilemez ola bugün sag u
selâmet
Dâyim bu-durur kaşdı anuñ ola
melâmet

33. **aña:-ñ, -a**
Gazel 224
Mısra: 6
" O" işaret adlı (zamiri).

Niçeye degin saklayasın câni
zeğanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfüñi dâr it

34. **aña:-ñ, -a**
Gazel 224
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Olmasun 'ayân genc-durur
hüşnüñi sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfüñi
mâr it

35. **anuñ:-nuñ**
Gazel 226
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Dil murğı eger girmeye bâğuña
dirseñ
Üstine anuñ zülfüñi as perr-i
gurâb it

36. **anuñ:-nuñ, -**
Gazel 227
Mısra: 3
" O" işaret adlı (zamiri).

Anuñ pâyına gâltân olsa âhîr
Bilürdüm var-ımmış başumda
devlet

37. **aña:-n, -a**
Gazel 229
Mısra: 4
" O" işaret adlı (zamiri).

Hicrân şebi 'aşıklara biñ dürlü
belâdur
Zirâ ki aña eyleyimez şubh
sirâyet

38. **aña:-ñ, -a**
Gazel 230
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Derünüm derdini itsem hikâyet
Ola haşr olmaya aña nihâyet

39. **aña:-n, -a**
Gazel 230
Mısra: 6
" O" işaret adlı (zamiri).

Bu 'ışkuñ evveli var âhîrine
İrişilmez dinür yok aña gâyet

40. **aña:-n, -a**
Gazel 235
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Şan 'at-ı 'ışkuñ egerçi öñi âsân
görinür
Soñi müşkildür aña urma dilâ
gel sen dest

41. **aña:-n, -a**
Gazel 238
Mısra: 3
" O" işaret adlı (zamiri).

Tiğ-ı gam çāk itse gönülüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

42. **o:**
Gazel 241
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Gözyaşı ile oldı Muhibbî
kapuñda hāk
Kâfir degülseñ eyle o miskîne
merhamet

43. **an:-n, -ı**
Gazel 251
Mısra: 4
" O" işaret adlı (zamiri).

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda

Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

44. **aña:-n, -a**
Gazel 253
Mısra: 14
" O" işaret adlı (zamiri).

Muhibbî hāk-i pâyüñ kıldı ser-
tâc
Ne gam dinse aña ehl-i sa'âdât

45. **an:-n, -ı**
Gazel 254
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

'Aşık mı-durur isteye ol rāh-ı
selâmet
Ya 'ār ide ol eyleyicek anı
melâmet

46. **an:-n, -u**
Gazel 254
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Her lahza ki müje hālümü
ruhsâruma yazdı
Maḥv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedâmet

47. **an:-n, -ı**
Gazel 258
Mısra: 6
" O" işaret adlı (zamiri).

Hışm-ıla eger gönderesin
sîneme gamzeñ
Râhat görine sanma anı ola
cerâhat

48. **aña:-ñ, -a**
Gazel 259
Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Ne sa'âdet eridür ol ki
meşâmına ire
Rüz-ı hicr içre inen aña vişâli
nefaḥât

49. **aña:-ñ, -a**
Gazel 263
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Muhibbî cân u dildendür
muhibbün
Umaram idesin aña şefâ'at

50. **aña:-ñ, -a**
Gazel 266

Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Bimâr yatur hasta Muhibbî
işigüñde
Derdini bilürsin sen anuñ aña
tımâr it

51. **aña:-ñ, -a**
Gazel 267
Mısra: 2
" O" işaret adlı (zamiri).

Qıyâm itse kaçan ol serv kâmet
Mü'ezzindür idüñ aña ikâmet

52. **aña:-ñ, -a**
Gazel 277
Mısra: 12
" O" işaret adlı (zamiri).

Bu defter-i hadî süm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lâ-büd ider aña
sirâyet

53. **aña:-ñ, -a**
Gazel 283
Mısra: 8
" O" işaret adlı (zamiri).

Hâlüm aglarsam katında h'âba
varmaz çeşm-i yâr
Miḥnet ü derdüm aña efsâne
oldı 'âkıbet

54. **aña:-ñ, -a**
Gazel 283
Mısra: 10
" O" işaret adlı (zamiri).

Bu Muhibbî vaşlı gencin isteyüp
vîrân olur
Aña bu vîrânelik ḥum-ḥâne oldı
'âkıbet

55. **an:-n, -ı**
Gazel 288
Mısra: 4
" O" işaret adlı (zamiri).

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi s li yok
Anı bir yüzden daḥı ḥalk itdi
hayy-ı Lâ-yemüt

56. **an:-n, -ı**
Gazel 298
Mısra: 6
" O" işaret adlı (zamiri).

Bir gedâdur kapuña geldi
şehergeh âfitâb

Vir eline anı maḥrūm itme bir
nānı dūrūst

57. o:

Gazel 308

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Ġıybetümde n'ola ḥāsīd söylese
ḥarf-i dūrūg
Rū-be-rū itmez benüm-ile o
bed-güftār baḥş

58. aña:-ñ, -a

Gazel 310

Mısra: 12

" O" işaret adlı (zamiri).

Bu Muḥibbī'ye şefā' at eyle
şefkat kānısın
Umaram itdirmeyesin aña her
an el-ġıyāş

59. aña:-ñ, -a

Gazel 324

Mısra: 8

" O" işaret adlı (zamiri).

Ġarra olma dār-ı dünyā bir
misāfir-ḥānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler
aña sipenc

60. aña:-ñ, -a

Gazel 340

Mısra: 5

" O" işaret adlı (zamiri).

Ḥudā emriyle aña tıg inelden
Kılupdur ehl-i küfri cümle tārāc

61. anuñ:-nuñ

Gazel 340

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Egerçi mücrimem 'afv it
günāḥum
Anuñ ḥaqqı kim oldur ehl-i
mi'rāc

62. aña:-ñ, -a

Gazel 348

Mısra: 10

" O" işaret adlı (zamiri).

Ḥāk-i pāyūne Muḥibbī diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdün aña
zulm-ı şarīḥ

63. aña:-ñ, -a

Gazel 356

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Zevk ehlinün katında şu kim
mey şabūḥ ider
Hem kūt-ı cism olur aña ol hem
ġidā-yı rūḥ

64. o:

Gazel 370

Mısra: 10

" O" işaret adlı (zamiri).

'Ayb olmaya bī-'aql eger olsa
Muḥibbī
Çeşmine anuñ çünkü görindi o
perī-zād

65. anı:--nı

Gazel 382

Mısra: 8

" O" işaret adlı (zamiri).

Ġayra in 'ām itdi Leylā sıdı
Mecnün kāsēsın
Zāhiren göstermedi ma'nāda itdi
anı yād

66. aña:-ñ, -a

Gazel 383

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Ayāz zāhirde Maḥmūd'uñ
ġulāmı
Velī ma'nāda kuldur aña
Maḥmūd

67. anuñ:--nuñ

Gazel 386

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Noқта dinmez la'line kıldan
miyānı incedür
Bilmese tañ mı anuñ māḥıyyetin
ehl-i ḥıred

68. aña:-ñ, -a

Gazel 387

Mısra: 4

" O" işaret adlı (zamiri).

Konmaga şahrā-yı dilde ol
güzeller şāhına
Ḥayme itdüm iki çeşmüm
kırpügüm aña neverd

69. aña:-ñ, -a

Gazel 390

Mısra: 14

" O" işaret adlı (zamiri).

İstemeñ 'ışka Muḥibbī'den delīl
Eşk ü āhı aña yitmez mi şühūd

70. aña:-ñ, -a

Gazel 391

Mısra: 8

" O" işaret adlı (zamiri).

Enīs olsa ne tañ ḥayvāna
Mecnün
Vefā kılmadı aña ādemī zād

71. anı:--nı

Gazel 392

Mısra: 18

" O" işaret adlı (zamiri).

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şāh-ı ġüzün
Eyleye anı Ḥudā ḳahr-ıla çün
ḳavm-i Semūd

72. o:

Gazel 407

Mısra: 10

" O" işaret adlı (zamiri).

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muḥibbī'ye cevāb
Āteş-i hicre yanar olmaz o
bīmāra meded

73. anuñ:-nuñ

Gazel 427

Mısra: 6

" O" işaret adlı (zamiri).

Güzeller pādīşāhidur niyāz
ehline nāz itsün
Anuñ ḥüsüne kimse lā dimez
ḥaḳ ḥüsni çağıdur

74. o:

Gazel 437

Mısra: 1

" O" işaret adlı (zamiri).

Fitne-i 'ālem-durur her dem o
zūlf-i müşg-bār
Ḥ'āb yüzün merdüme göstermez
ol çeşmi ḥumār

75. o:

Gazel 438

Mısra: 2

" O" işaret adlı (zamiri).

Ḥırka içre 'ömri geçen süfi-i
sālūsa sor
Kim n'ıçün terk-i riyā itmez o
bī-nāmūsa sor

76. o:
Gazel 445
Mısra: 1
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
‘Âşıklarımı kırmag-ıçun tâze kîn
tutar
77. anuñ:-nuñ
Gazel 465
Mısra: 3
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Hâlî sanmañ hüsnî zîverden
anuñ
‘Anberîne zülfini zîver tutar
78. anuñ:-nuñ
Gazel 472
Mısra: 6
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Dökse gözüm şadefleri dürler
‘aceb degül
Zîrâ ki yaşı cümle anuñ dâne
dânedür
79. aña:-ñ, -a
Gazel 474
Mısra: 12
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- İy tabîb-i dil lebûñden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tîmâr incinür
80. aña:-ñ, -a
Gazel 482
Mısra: 4
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Dönelden kâmetüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılun nâle vü zârî aña çün
zîkr-ile bamdur
81. o:
Gazel 484
Mısra: 10
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- İy Muhibbî artadur ‘ışkuñ belâsı
dem-be-dem
Ġam yime her kim ki ‘âşıkdur
belâyı o çeker
82. odur:-dur
Gazel 490
Mısra: 7
" O " *işaret adlı (zamiri).*

- ‘Âşık-ı şâdık odur gelse belâ
şabr eyleye
Var-ısa cevve taħammül uşbu
ben şâbirdedür
83. anuñ:-nuñ
Gazel 493
Mısra: 6
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Râhat-ı cân bil anuñ düşnâmını
Göñlümün haṭṭı anuñ
düşnâmıdur
84. anuñ:-nuñ
Gazel 493
Mısra: 10
" O " *işaret adlı (zamiri).*
- Niçe medḥ itsün Muhibbî rüyuñı
Ḥıṭbe-i ḥübı çün anuñ nâmıdur
85. o:
Gazel 76
Mısra: 14
" O " *işaret sıfatı.*
- Lebümü agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ
86. o:
Gazel 130
Mısra: 2
" O " *işaret sıfatı.*
- Gitdi dil bir mâh-peykerden
yaña
Akdı san sudur o serverden yaña
87. odur:-+dur
Gazel 143
Mısra: 10
" O " *işaret sıfatı.*
- İy Muhibbî niçe bir câm-ıla mül
zîkr idesin
Âḥiret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evâb
88. o:
Gazel 160
Mısra: 2
" O " *işaret sıfatı.*
- İrişür âh u feryâd u figânım
göklere her şeb
Nedendür güşına girmez o
mâhuñ bilmezem yâ Rab
89. o:
Gazel 314

Mısra: 10
" O " *işaret sıfatı.*

Gül hacîl olur kızarur görse
ḥaddî gülleri
Ġoncalar dem-beste itmezler o
gül-fâm-ıla baḥş

90. o:
Gazel 323
Mısra: 6
" O " *işaret sıfatı.*

Perî-rûdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirseñ raḳîb-i
Ehremen’den geç

91. o:
Gazel 346
Mısra: 10
" O " *işaret sıfatı.*

İy Muhibbî kapusı taşını bâlîn
eyle kim
‘Âşık-ı bî-dilleri ancak o bâb
eyler ferâḥ

92. o:
Gazel 348
Mısra: 8
" O " *işaret sıfatı.*

Cân u dil oldı şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire ḥûbdur
olmaz o ḳabîḥ

o bend:

1. o bend:
Gazel 414
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşğın boynundaki*
zincir kastedilmektedir.

Döstüm boynuñda n’eyler
kâkül-i müşğın kemend
Çünki ben dîvâneyem lâyıḳ-
durur baña o bend

o cānān-ıla:

1. o cānān-ıla:--ı, --la
Gazel 305
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *kastedilen*
sevgilidir.

İdemezsiniz iy güzeller siz o
cānān-ıla baḥş

Kim görüpdür encüm ide mäh-ı
tâbân-ıla bahş

o dad agzında kala:

1. **o dad agzında kala:**--ı, --n, -
-da, --a

Gazel 395

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) bir önceki

*mısrayla ilgili olarak;sevgilinin
elinden gelen o kadehin tadı
ağzından gitmez denilmektedir.*

Sāğarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tā haşr olunca kala
agzında o dad

o dad agzında kala gitmeye:

1. **o dad agzında kala**

gitmeye:--ı, --n, --da, --a, --me,
--y, --e

Gazel 372

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) bir önceki

*mısrayla ilgili olarak;sevgilinin
elinden gelen o kadehin tadı
ağzından gitmez denilmektedir.*

Sāğarı dilberden alup nüş kılsa
bir kişi
Gitmeye tā haşr olunca kala
agzında o dad

o dem:

1. **o dem:**

Gazel 392

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

Kim ire dergehüne ire murādına
o dem
Dü cihân içre çü 'aşıklara sensin
mağşūd

2. **o dem:**

Gazel 397

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

Kāmet getürse yār kıyāmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

3. **o dem:**

Gazel 416

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O zaman.

Derd-i dil hālını alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşumdan o dem surḥa
döner ak kâğız

4. **o dem:**

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O anda, hemen.

Niār eyle ayagina nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy göñlüm ider
çeşmüm o dem peydā

5. **o dem:**

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O anda, hemen.

Gelse tırūñ sīneme geçer o dem
itmez qarār
Tende cânüm gibidür kim
gitmege eyler şitāb

o kâfir:

1. **o kâfir:**

Gazel 428

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kafir(rakip.).

Küy-ı dilberden beni dūr itdi ol
bī-dīn rakīb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemūñ şeytāmdur

o kim:

1. **o kim:**

Gazel 301

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Her kim ki II o ki.

Cihân keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim cām-ı lebūñle buldı rāḥat

o savvād:

1. **o şayyād:**

Gazel 370

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avcı(sevgili bağlamında).

Sünbül saçını dām kılup hālını
dāne
Dil murğımı bu vech-ile şayd itdi
o şayyād

o yāruñ:

1. **o yāruñ:**--u, --n

Gazel 412

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sevgili.

Lebi san la 'l-i aḥmerdür o yāruñ
Teni billūra beñzer sözleri känd

od:

1. **odına:**--ı, --na

Gazel 182

Mısra: 12

*Ateş II 'aşığı yakıp küll eden
ateş.*

Yandūñ iy dil nār-ı hicre şöyle
aşḥāb-ı caḥīm
Kendü odına ısındı nār-ı
hicrānuñ görüp

od yaksa:

1. **od yaksa:**--sa

Gazel 373

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş yaksa anlamı vardır.

Nāle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervāneden
Hiç kaçır mı şem'den feryād
ider mi yaksa od

oda yana:

1. **oda yana:**--a, --a

Gazel 169

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tutuşmak, ateşler içinde
yanmak.*

Āteş-i dünyāya beñzetmeñ bu
göñlüm odını
Derd-ile bir āh kılсам yana oda
āfitāb

oda yanmak:

1. **oda yanmak:**--mak

Gazel 416

Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ateşler içinde kalmak.

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

oda yansun:

1. **oda yansun:** -+a, --sun
Gazel 178
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ateş içinde kalmak, ateşe
yanmak.*

Kurısun ol ayn kim akıtmaya
her demde âb
Oda yansun şol gönül ışık-ıla
olmaya harâb

odlara yana:

1. **odlara yana:** -a
Gazel 54
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Oda yanmak: Ateşte
yanmak (aşk ateşi), âşık olmak.*

Pervâne gibi odlara yana bu cân
u dil
Hüsnün hayâli karşıma çün kim
çerâğ ola

oğur:

1. **oğurlar:** -lar
Gazel 203
Mısra: 1
Çalmak (hırsızlık yapmak).

Nür oğurlar yüzüne gelse
muqâbil âfitâb
Nite kim alur şuâ 1 şemsden de
mâhitâb

oh:

1. **oh:**
Gazel 358
Mısra: 4
*Sevinç, beğenme,
hayranlık, rahatlama vb.
duyguları belirten bir söz.*

Ğamzeñ okı geldiğince sîneme
Görüp anı cân u dilden didüm
oh

ok:

1. **oklarıyla:** -lar, -i, -y, -la
Gazel 9
Mısra: 5
*Ok II sevgilinin kirpiği
veya yan bakışı.*

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habîb
Âhîr nefesde eyleye cānum duâ
saña

2. **okın:** -ın
Gazel 17
Mısra: 6
*Ok II sevgilinin kirpiği
veya yan bakışı.*

Müdâm akar ciger hūnı
gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

3. **ok-ıla:** -ıla
Gazel 20
Mısra: 4
*Ok II sevgilinin kirpiği
veya yan bakışı.*

Tîr-i âha kıddüñi bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

4. **oklarına:** -lar, -i, -n, -a
Gazel 33
Mısra: 5
*Ok II sevgilinin kirpiği
veya yan bakışı.*

Ğamzem oklarına dir tut sîneñi
Ben didüm ehlen ve sehlen
merhabâ

5. **okın:** -i, -n, -ı
Gazel 480
Mısra: 4
*Ok II sevgilinin kirpiği
veya yan bakışı.*

Çeşmi eline yayını almış kemîn
ider
Cân kaşdın eyler okını gezler
kiriştedür

ok u va:

1. **ok u ya:**
Gazel 476
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok ve yay.

Tatar gibi çeşmün alup ok u ya
ele

Ğâret kılup velî teni topraga
saldılar

ok u vava:

1. **ok u vava:** --a
Gazel 162
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ok ve yay, savaş aleti.

Çeşmi ya atdı fiten ğamzesini
itdi ğadeng
Hūnum içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

okı:

1. **okıya:** -(y)a
Gazel 3
Mısra: 15
*1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.*

Kim bu şîr-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raĥmet anuñ cânına kim beni
raĥmetle aña

okı:

1. **okınsun:** -n, -sun
Gazel 60
Mısra: 12
*1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.*

Olup efsânesi köhne gider
Ferhâd u Mecnûn' uñ
Muhibbî kışşası nevdür okınsun
cümle maĥfilhâ

2. **okıмага:** -ma, -ga
Gazel 444
Mısra: 9
*1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.*

Hüsnüñ evrâkıñ okımaga Muhib
Hatt-ı levh-i hadüñ
müsvededür

okınmaya:

1. okınmaya:--ya

Gazel 65

Mısra: 6

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komişlar naıv-ıla şarfi
Olur mı ilm hiç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

okıtmadı:

1. okıtmadı:--ıt, --ma

Gazel 149

Mısra: 7

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ
meselesin
Lîk öğretdi cefâ fennin edîb-i
mekteb

okıyalum:

1. okıyalum:

Gazel 21

Mısra: 4

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Âşık iseñ bir gül-i ranâya sen de
andelîb

Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

okıyan:

1. okıyanlar:--lar

Gazel 78

Mısra: 14

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu
mañî naşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

oklar atup:

1. oklar atup:--lar, --up

Gazel 216

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ok atmak.

Bugün meydân-ı rifatde
murâduñca atup oklar
Elüne çekmege devlet kemânın
anı kurduñ tut

oku:

1. okusun:--sun

Gazel 4

Mısra: 13

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Okusun nazm ehli bu şîrüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledüñ çünkü bunu
şîrîn-edâ

2. okurlar:--r, -lar

Gazel 60

Mısra: 1

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Egerçi ışkuñi âsân okurlar
evvelî dilhâ
Velî ben görmedüm andan cihân
içinde müşkilhâ

3. okur:--r

Gazel 165

Mısra: 9

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Hâl ü hattıñsuz okur hüsnüñ
kitâbını Muhib
Müstaid olan kişi irâba itmez
irtikâb

4. okudı:--dı

Gazel 205

Mısra: 14

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

İy Muhibbî câmi-i hüsninde
yârüñ Cuma gün
Hoş edâ ile okudı hutbe-i hüsnin
hattıb

5. okudum:--du, -m

Gazel 207

Mısra: 6

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Metn-i hüsnüne şahâ hattıñ
yazaldan hâşıye
Faşl u bâbın okudum didüm ki
hatm oldı kitâb

6. okursa:--r, -sa

Gazel 277

Mısra: 12

1. Bir yazıda ne yazıldığını
sâdece gözle veya aynı zamanda
seslendirerek çözmek. 2. Bir
yazıda anlatılmak istenen
mânâyı anlamak, öğrenmek. 3.
Bir metni seslendirmek, yüksek
sesle kırâat etmek.

Bu defter-i hadî s üm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lâ-büd ider aña
sirâyet

7. okudum:--du, -m

Gazel 376

Mısra: 3

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ beni siz mübtedî
Buldum isti 'dād-ı tāmı şimdi oldum müstefid

8. okumaduñ:-ma, -du, -ñ

Gazel 392

Mısra: 21

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Sen mu 'allime varup okumaduñ harf ü hurûf
Lîk 'âlimlerden oldı biñ tabağ 'ilmüñ fûrüd

oku:-

1. okuya:-ya, -

Gazel 136

Mısra: 4

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Dilber oldur ki vefâ bâbını öğrenmeye hiç
Okuya cevr ü cefâ eylemek âyini ola

2. okur:-r

Gazel 189

Mısra: 10

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Agız açdukça Muhibbî medhüñe Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

3. okudukça:-dukça

Gazel 198

Mısra: 6

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Göz karasın hâll idüp yazdum nigâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i hândânınöp

4. okuyaldan:-yaldan

Gazel 297

Mısra: 3

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Okuyaldan gülşen içre medhüñi sen gül-ruhuñ
Gülsitânda kalmadı bir gül giribâni dürrüst

okur gördüm:

1. okur gördüm:--r, --dü, --m

Gazel 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) birini herhangi

bir şey okurken görmek, şahit olmak.

Düşdi yolum bir azîne günü vardum mescide
Minber üzre huṭbe-i hüsnüñ okur gördüm haṭîb

okut:

1. okudur:-u, -r

Gazel 473

Mısra: 5

1. Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek. 2. Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek. 3. Bir metni seslendirmek, yüksek sesle kırâat etmek.

Okudur hüsnüñ kitâbın 'ışk turmaz göñlüme
San mu 'allim turmayup eṭfâle Kur'ân öğredür

okutmadan:

1. okutmadan:--t, --ma, --dan

Gazel 365

Mısra: 4

(Beyitte) Peygamber

efendimizin yüceliğini göstermek için onun okula gitmeden bazı şeyleri bildiği, ona görünür olduğu söylenmektedir.

'Ayân oldı 'ulümü kāyinātuñ Saña okutmadan mektebde ebced

ol:

1. ölem:-em

Gazel 194

Mısra: 12

Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek; bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek.

Vādî-i işka düşelden olmışamdur teşne-dil
Gözlerümden gayrı virmez ger ölem bir kimse âb

2. ölmekdür:-mek, -dür

Gazel 335

Mısra: 6

Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek; bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek.

Dün devâ sordum tabîbe 'ışk için
Didi ölmekdür aña ancak 'ilâc

3. ölicecek:-icek

Gazel 353

Mısra: 2

Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek; bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek.

Meclis-i meyde öper çün leb-i dildârî kadeh
Ölicek eyleyeler topragımı bârî kadeh

4. öliserdür:-iser, -dür

Gazel 400

Mısra: 2

Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek; bazı sebeplerle çok sıkıntı veya acı çekmek.

Yüzini görmeyeli bu dil-i âvâre meded

Öliserdür derd-ile irmedin ol
yâra meded

5. **ölyör:-iyor**

Gazel 400

Mısra: 9

*Yaşamaz olmak, hayatı
sona ermek, can vermek; bazı
sebeplerle çok sıkıntı veya acı
çekmek.*

Bu Muhibbî ölyör derd-i firāk-
ıla bugün
Çıkmadın cânı iriştün diñüz ol
yâra meded

6. **ölenün:-en, -ün**

Gazel 456

Mısra: 3

*Yaşamaz olmak, hayatı
sona ermek, can vermek; bazı
sebeplerle çok sıkıntı veya acı
çekmek.*

Lezzet-i tığ-ı ğam-ı yâr-ıla âhir
ölenün
Lâle-veş kanlu libâsı kefen-i
çâke çıkar

7. **ölmeden:-meden**

Gazel 474

Mısra: 12

*Yaşamaz olmak, hayatı
sona ermek, can vermek; bazı
sebeplerle çok sıkıntı veya acı
çekmek.*

İy tabîb-i dil lebûünden bu
Muhibbî hastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tîmâr incinür

8. **oldur:-dur**

Gazel 12

Mısra: 9

"O" işaret sıfatı.

İy Muhibbî âşık oldur derd-i
yârı hoş göre
Derdden kurtulmasun derdine
kim dermân aña

9. **oldur:-dur**

Gazel 63

Mısra: 4

"O" işaret sıfatı.

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahâ bulan ki
oldur bî-bahâ

10. **olur:-ur**

Gazel 2

Mısra: 2

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi; ... haline gelmek.*

Âh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevâ
Ger inâyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebâ

11. **ol:**

Gazel 6

Mısra: 1

"O" işaret zamiri.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

12. **olur:-ur**

Gazel 4

Mısra: 2

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Her kaçan gün gibi toĝsa subh-
dem ol meh-liķâ
Ĥâtrum mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

13. **olur:-ur**

Gazel 4

Mısra: 2

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Her kaçan gün gibi toĝsa subh-
dem ol meh-liķâ
Ĥâtrum mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

14. **olur:-ur**

Gazel 16

Mısra: 2

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

15. **olur:-ur**

Gazel 16

Mısra: 4

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter
delîl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipih baña

16. **olur:-ur**

Gazel 18

Mısra: 8

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Egerçi akreb-i zülfüñ urur zaĝmı
dil ü cânâ
Ne ğam tiryâk-i lalünden olur
her demde em peydâ

17. **olur:-ur**

Gazel 20

Mısra: 4

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Tır-i âha kıddüñi bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâylil olur ok-ıla
yadan yaña

18. **olur:-ur**

Gazel 24

Mısra: 9

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
âsândur baña

19. **olur:-ur**

Gazel 26

Mısra: 16

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Muhibbî baĝr-ı eşke bād-ı âhum
Tokındukça olur emvâc peydâ

20. **olur:-ur**

Gazel 52

Mısra: 8

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

Zâhid şarâb u şâhide gör tevbe
ârz ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtiyâr
ola

21. **olur:-ur**

Gazel 67

Mısra: 10

*"Ol" fiilinin geniş zaman
kipi.*

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdiğinden ayrıla

22. **olur:-ur**
Gazel 99
Mısra: 7
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Zāhid şarāba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

23. **olur:-ur**
Gazel 218
Mısra: 5
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur hālvēt-nişīn
Bu riyā ile velī olmaz
müselmānı dürrüst

24. **olur:-ur**
Gazel 248
Mısra: 10
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Pāy-ı hūma sebū gibi ser ko
Muḥibbī var
Olur çü soñra ḥādī ş eden
kāseler şikest

25. **olur:-ur**
Gazel 431
Mısra: 9
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Her kim okursa şî'rini bŷy-ı
vefā olur
Zirā Muḥibbī sözlere hep
'āşıkānedür

26. **olur:-ur**
Gazel 489
Mısra: 2
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Gŷlzār-ı ḥŷsnŷn var-iken gŷlşen
temāşā mı olur
Lāle gibi dāğum yiter gŷl-geşt-i
şahrā mı olur

27. **olur:-ur**
Gazel 489
Mısra: 10
"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.

Dökdŷn Muḥibbī gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cŷ degŷl bu
yoḥsa deryā mı olur

28. **olmaz:-maz**
Gazel 144
Mısra: 7
"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuz çekimi, "olmaz".

Sormasa bu derdmendŷn ḥālını
olmaz aceb
Ār ider dervīşden her kandasā
ālī-cenāb

29. **olmaz:-maz**
Gazel 169
Mısra: 8
"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuz çekimi, "olmaz".

Leblerŷn ŷzre nigārā ḥālŷnı
gören dimiş
Engŷbŷn ŷzre eger konsa āceb
olmaz zŷbāb

30. **olmaz:-maz**
Gazel 205
Mısra: 2
"Olmak" fiilinin geniş zamanın olumsuz çekimi, "olmaz".

Olmuşam bī-çäre vŷ dil-ḥaste vŷ
tenḥā ğarīb
Senden umarsam şifa olmaz
aceb sensin tabīb

31. **ol:**
Gazel 35
Mısra: 4
"O" işaret zamiri. II Görüntü.

Sŷneme gelmezse tŷrŷn
görmezem rāḥat yŷzŷn
Vāy ol zaḥma ki ŷstinden ola
merhem cŷdā

32. **ol:**
Gazel 35
Mısra: 6
"O" işaret zamiri. II Görüntü.

Hey neler eyler bu kara gŷnlŷye
firkat şebi
Ḥaḥ cŷdā kākŷl cŷdā ol zŷlf-i
ḥam-der-ḥam cŷdā

33. **ol:**
Gazel 180
Mısra: 1
"O" işaret zamiri. II Görüntü.

Aceb ol leb midŷr yāḥŷd dem-i
nāb
Aceb ol diş mi yā lŷ'lŷ-yi nā-
yāb

34. **ol:**
Gazel 4
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

Her kaçan gŷn gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liḳā
Ḥāḥrum mesrŷr olur ālem tolar
cŷmle ziyā

35. **ol:**
Gazel 4
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

Her kaçan gŷn gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liḳā
Ḥāḥrum mesrŷr olur ālem tolar
cŷmle ziyā

36. **ol:**
Gazel 8
Mısra: 6
"O" işaret sıfatı.

Tañ midur Mecnŷnlayın terk
eyler-isem yŷz suyın
Ḥāk-i Leylā'dan ire efser-durur
ol toz baña

37. **ol:**
Gazel 13
Mısra: 8
"O" işaret sıfatı.

Leylī zŷlfŷn gŷreli gŷnlŷmi
mecnŷn eyledŷm
Ola ki zencŷr ola boynuma ol
kākŷl bana

38. **ol:**
Gazel 13
Mısra: 10
"O" işaret sıfatı.

İçeli rŷz-ı ezal cām-ı maḥabbet
cŷrasın
Kim gŷre mesti ḥarābam didi ol
kanzil baña

39. **ol:**
Gazel 14

Mısra: 7
"O" işaret sıfatı.

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

40. ol:
Gazel 17
Mısra: 6
"O" işaret sıfatı.

Müdüam akar ciger hūmı
gözümünden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

41. ol:
Gazel 20
Mısra: 1
"O" işaret sıfatı.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bälâdan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-i dil-
ârâdan yaña

42. ol:
Gazel 74
Mısra: 6
"O" işaret sıfatı.

Lezzeti vaşhyla iy dil olma inen
şâdmân
Soñı hicrâna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

43. ol:
Gazel 74
Mısra: 8
"O" işaret sıfatı.

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
kahr ola

44. ol:
Gazel 109
Mısra: 8
"O" işaret sıfatı.

Ger tecellî itmese Müsâ'ya nūr-ı
nâr-ı ışık
Bir kâdem basmazdı ol vâdî-i
eymeden yaña

45. ol:
Gazel 179
Mısra: 8
"O" işaret sıfatı.

Zülfüñi ref eyle göster gül
cemâlün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn niķâb

46. olan:--an
Gazel 20
Mısra: 6
"Olmak" (kişi/kimse).

Arz kılsañ görseler bir kez
senün taşvürün
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisâdan yaña

47. olan:--an
Gazel 33
Mısra: 11
"Olmak" (kişi/kimse).

Pâdişâh olan kurı ğavğâ çeker
Älemün zevķin sürer kâni gedâ

48. olur:--dur
Gazel 51
Mısra: 6
"O" işaret zamiri (Aşkın
verdiği elem ve dert).

Bilmedüm cânâ murâduñ rümü
öldürmek midür
Her ne kim maķşüduñ oldıysa
düşen olur baña

49. olur:--ur
Gazel 64
Mısra: 9
"Ol-" fiilinin geniş zaman
eki almış biçimi.

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

50. olur:--ur
Gazel 166
Mısra: 7
"Ol-" fiilinin geniş zaman
eki almış biçimi.

Her ki âşıkdur ezel mest ü
harâbâtı olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n'eyley edib

51. olsa:--sa
Gazel 2
Mısra: 6
"Ol-" yardımcı fiili.

Çeşm-i âlem cümle nürüñdan
münevverdür senün

Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

52. ola:--a
Gazel 3
Mısra: 12
"Ol-" yardımcı fiili.

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyanımı korkum bu
ola yüz kara

53. olmaz:--maz
Gazel 3
Mısra: 5
"Ol-" yardımcı fiili.

Bassa şemsün nürünü nürün
senün olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maħbüb-ı Hudâ

54. olurdu:--ur, -dı
Gazel 4
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Merve haķķı say-ile ger Kâbe
küyünü tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

55. olursañ:--ur, -sa, -ñ
Gazel 4
Mısra: 12
"Ol-" yardımcı fiili.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midur Şirât
Yâ Resülü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

56. oldu:--dı
Gazel 5
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

İñlerem tañbūr-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i ğamda mesken oldı
güşe-i hicrân baña

57. ola:--a
Gazel 6
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Bir devâsuz derde düşdi bu
Muħibbî ğasta-dil
İy tañbīb-i dil meger lalün ola
dermân aña

58. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 1

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Yüzünü gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhir fedâ
oldum saña

59. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 2

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Yüzünü gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhir fedâ
oldum saña

60. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 4

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Perçemün zülfün hümâ-veş säye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

61. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 4

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Perçemün zülfün hümâ-veş säye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

62. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 6

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem hâlüm n'olur kim
âşinâ oldum saña

63. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 8

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Şem-i hüsnine nazar kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

64. **oldum:-du, -m**

Gazel 7

Mısra: 10

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Rişte-i cân üzre düzdün
nazmuñi dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbî hâk-i
pâ oldum saña

65. **oldı:-dı**

Gazel 8

Mısra: 7

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Derd-i hicrünüle şehâ şöyle enîs
oldı gönül
Bu cihânün derdleri dermân
gelür düpdüz baña

66. **ola:-a**

Gazel 9

Mısra: 2

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Sinem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

67. **olam:-am**

Gazel 9

Mısra: 2

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Sinem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

68. **olalı:-alı**

Gazel 10

Mısra: 5

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Sultân olalı şeh-r-i dile gamze-i
mestün
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

69. **olsa:-sa**

Gazel 10

Mısra: 8

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Leylî saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnün
Dīvâne gibi olsa ne tañ vâlih ü
şeydâ

70. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 2

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıķ mı ol
kurbân aña

71. **ola:-a**

Gazel 12

Mısra: 3

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Her taraftan niçe sırlar kevkebi
galtân ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevgân aña

72. **olan:-an**

Gazel 12

Mısra: 5

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Cennet ü havrâyı n'eyler âşık-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

73. **olayım:-ayım**

Gazel 12

Mısra: 1

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Kaşlaruñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıķ mı ol
kurbân aña

74. **ola:-a**

Gazel 13

Mısra: 8

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Leylî zülfün görelî gönülümü
mecnün eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

75. **ola:-a**

Gazel 13

Mısra: 8

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Leylî zülfün görelî gönülümü
mecnün eyledüm
Ola ki zencîr ola boynuma ol
kâkül bana

76. **oldı:-dı**

Gazel 13

Mısra: 6

"Ol-" *yardımcı fiili.*

Ömr naķdin vaşl için harc
eyledüm ammâ çî sūd

Sayüm oldı ancak taḥṣil-i bî-
ḥāşıl baña

77. **oldılar:-dı, -lar**

Gazel 13

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Ejder-i ışk öldürür didüm
maḥabbet ehlini
İşidüp cân-ıla gönüm oldılar
kāyıl baña

78. **oldum:-du, -m**

Gazel 13

Mısra: 15

"Ol-" yardımcı fiili.

Ġarka-i deryā-yı ışk oldum
Muḥibbî çün ezal
İstemem kim görine her
yañadan sāḥil baña

79. **olmaduñ:-ma, -du, -ñ**

Gazel 13

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Gün yüzüñ göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı tāli olmaya zülfüñ gelüp
ḥāyil baña

80. **olmaya:-ma, -ya**

Gazel 13

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Gün yüzüñ göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı tāli olmaya zülfüñ gelüp
ḥāyil baña

81. **olduguma:-duğ, -um, -a**

Gazel 16

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiili.

Ben şāh-ı ışk olduguma bu yiter
delil
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

82. **olupdur:-up, -dur**

Gazel 16

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

83. **olaldan:-al(i), -dan**

Gazel 17

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Olaldan ḥasta-dil ışkıyla şeydā
Alupdur başına biñ dürlü ğavġā

84. **olsa:-sa**

Gazel 18

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Sifāl-ı köhne rindāna yiter
meyḥāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öninde
cām-ı Cem peydā

85. **olup:-up**

Gazel 19

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiili.

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
ḥasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tīmār baña

86. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Bezm-i ğamda nāle kıl iy nāy
ḥāldaş ol baña
Çarḥ elinden inleyem bir laḥza
yoldaş ol baña

87. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Bezm-i ğamda nāle kıl iy nāy
ḥāldaş ol baña
Çarḥ elinden inleyem bir laḥza
yoldaş ol baña

88. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelib
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

89. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Işk şāhī çün baña virdi ğamuñ
sultānlığın
İy gözüm saqqālıg it iy ğamze
ferrāş ol baña

90. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Gülşen-i kūyın tolanmaga
niġāruñ şubḥa dek
İy şabā merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

91. **ol:**

Gazel 21

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

Bu Muḥibbî vād-i hicre yöneldi
zād için
Hün-ı dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

92. **olmaya:-ma, -ya**

Gazel 22

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Gün yüzüñ şevkine her kim zār
u ğiryān olmaya
Dilegüm budur anı ālemde
şādān olmaya

93. **olmaya:-ma, -ya**

Gazel 22

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

İy kemān ebrū alaldan tîr-i
ġamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zaḥm-ı peykān olmaya

94. **olmaya:-ma, -y, -a**

Gazel 22

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Bāġ ara gül arızuñ zıkr itseler iy
ġönca-fem
Kala mı gülşende gül çāk-i
ġirîbān olmaya

95. **oldı:-dı**

Gazel 23

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiili.

Bu Muḥibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şifāt

Olmadıñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

96. **olmaduñ:-ma, -du, -ñ**

Gazel 23

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şıfat
Olmadıñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

97. **olup:-up**

Gazel 23

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere râh iy şabâ

98. **ola:-a**

Gazel 24

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiili.

Derde dermân ola gayruñdan
kabûl itmez gönül
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

99. **olan:-an**

Gazel 24

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiili.

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

100. **olmaz:-maz**

Gazel 25

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

101. **olsa:-sa**

Gazel 25

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı fiili.

Çevgân idüp zülfi nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

102. **olan:-an**

Gazel 26

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiili.

N'ider aşık olan nâmûs u ârı
Yürür şürîde-veş mecnûn u
şeydâ

103. **olsa:-sa**

Gazel 26

Mısra: 11

"Ol-" yardımcı fiili.

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılam n'eyleyem derdâ
dirîgâ

104. **olursa:-(u)r, -sa**

Gazel 26

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Yine çün sînede ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönlüm tañ mı
şeydâ

105. **olsun:-sun**

Gazel 27

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiili.

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdūr baña

106. **olduñ:-duñ**

Gazel 28

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı fiili.

Zülfini anduñ perîşân-hâtır
olduñ iy gönül
Haţtı fikrinden gelen dâyim
melâmetdūr saña

107. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Zülfüñi ref it görinsün gün
yüzüñ
Niçeye dek ol niğâb-ıla tura

108. **olursa:-ur, -sa**

Gazel 32

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

Giçe şırâtı berç ya hâţif gibi
Muhib

Luţf-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

109. **olsun:-sun**

Gazel 33

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Gözlerümden yaş yirine kan
gelür
Hâk-i pâyüñ gönder olsun tütiyâ

110. **olacak:-acağ**

Gazel 34

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

111. **olmuş:-miş**

Gazel 34

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

112. **olsa:-sa**

Gazel 34

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

113. **oldı:-dı**

Gazel 35

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Gördi Mecnûn kim vefâ büyü
benî âdemde yok
Vaşş-ıla ülfet tutup âdemden
oldı hem cüdâ

114. **ol:**

Gazel 37

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Hâţrum cemiyetini sorma
benden iy refîk
Çün hayâl ü fikr ol zülfi
perîşândur baña

115. **ol:**

Gazel 38

Mısra: 1

"Ol-" yardımcı fiili.

Umma iy dil-ḥaste seni ol ṭabīb-
i cān aña
Olur-isañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

116. **olur-isañ:-ur, --isañ**
Gazel 38
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Umma iy dil-ḥaste seni ol ṭabīb-
i cān aña
Olur-isañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

117. **ola:-a**
Gazel 39
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.

Dāda vardum kapusına ol
güzeller şāhımuñ
Ola kim dād eyleye kulma
sultāndur baña

118. **oldı:-dı**
Gazel 48
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Rağbet itmezse Muḥibbī tañ mı
heft iklīme çün
Oldı ol cān u gönülden bende-i
Āl-i Abā

119. **ola:-a**
Gazel 52
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Gül ruḥlarıñ añılsa gönül zār
zār ola
Bülbül çemende nāle kılur nev-
bahār ola

120. **oldı:-dı**
Gazel 54
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.

Mecnūnuñ oldı iy saçı leylī
Muḥibbī çün
İster kemend-i zülfüñi boynına
bağ ola

121. **ola:-a**
Gazel 55
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

Zülfüñi gider didüm tā açıla
şubḥuñ yüzi

Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldā ola

122. **oldı:-dı**
Gazel 57
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

Zülf-ile ğamzeñ bile ebrūlarıñ
Oldı bunlar cümle ser-tā-pā belā

123. **oldı:-dı**
Gazel 57
Mısra: 6
"Ol-" yardımcı fiili.

Eylemek ister yine ḥaṭṭuñ urüc
Oldı her müyī dile cānā belā

124. **olup:-up**
Gazel 60
Mısra: 11
"Ol-" yardımcı fiili.

Olup efsānesi köhne gider
Ferhād u Mecnūn'ıñ
Muḥibbī kışşası nevdür okınsun
cümle maḥfilhā

125. **ola:-a**
Gazel 65
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur ḥayı
Velī hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

126. **oldı:-dı**
Gazel 66
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül-ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

127. **ola:-a**
Gazel 73
Mısra: 14
"Ol-" yardımcı fiili.

Dilber dimiş ḥasta Muḥıḥ
kandadır aceb
Yıllar geçe bilmeye ol ḥāk-i der
ola

128. **olmaya:-ma, -ya**
Gazel 73
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.

Āşık gibi olmaya münim
cihānda kim
Eksilmeye çeşmi tolu sım ü zer
ola

129. **olmaz:-maz**
Gazel 74
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.

Eylese cevr ü cefāma pāreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefā anlar ki
çün nā-mihr ola

130. **olsa:-sa**
Gazel 77
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Başı eflāke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigüñ olsa Muḥibbī'ye
penāhum şanemā

131. **olan:-an**
Gazel 83
Mısra: 3
"Ol-" yardımcı fiili.

Āyet-i ḥüsündeki yir yir olan
müşkilleri
Yazdı ḥaṭṭ-ı ğubār ḥaṭṭı-y-ıla
tefsir aña

132. **olsa-y-ıdı:-sa, -y, -ı, -dı**
Gazel 97
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrān aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cān aña

133. **olurdu:-ur, -dı**
Gazel 122
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Didi Muḥibbī iy püser
yoluñdadur cān-ıla ser
Bir büse luṭf itseñ eger olurdu
aña çün bahā

134. **olahdan:-a, -lı, -dan**
Gazel 127
Mısra: 11
"Ol-" yardımcı fiili.

Şir-i pür-süzum olahdan ḥasen
Güş iden dir kışşa-i Selmān aña

135. **olaldan:-aldan**

Gazel 131

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Ugramaz benden yaña bigâne-
veş turmaz kaçar
Ol perî ile olaldan oldı gönülüm
aşinā

136. **ola:-a**

Gazel 138

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miñnet cânına
Sevdügi çünkim anuñ bir bî-
vefā cânān ola

137. **olmaz:-maz**

Gazel 142

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiili.

İñler-isem ney gibi olmaz aceb
Oldı bu sînem benüm hem çü
rebāb

138. **ola:-a**

Gazel 158

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

İy Muhibbî vaşlını ummak aceb
dîvānelik
Olasın sen bir gedā ol ola bir
ālî-cenāb

139. **olmuş-durur:-muş, -durur**

Gazel 158

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Sen gereksin meclis esbābı
müheyyā cümleten
Dil kebāb yaşum şarāb olmuş-
durur sînem rebāb

140. **olaldan:-a, -lı, -dan**

Gazel 178

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Başdan aşduğın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönülüm
olaldan tolāb

141. **olmuş-durur:-muş, -durur**

Gazel 188

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

İçeliden döstlar ğam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyş ü
tarāb

142. **olırsardur:-ısar, -dur**

Gazel 190

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

Āteş-i ğamda uçan altun
megeşdür iy gönül
Olırsardur döstlar āhir cihān hālî
harāb

143. **olaldan:-alı, -dan**

Gazel 194

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiili.

Sîne süzān dîde giryān olaldan
ışk-ıla
Kim sorarsa hālümü hālüm
direm ğāyet harāb

144. **olmuşam:-muş, -am**

Gazel 194

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı fiili.

Düşde gördüm gün yüzünü
olmuşam hayrān u zār
Niçe yıl andan berü görmez
gözüm bir zerre ḷ'āb

145. **olalı:-alı**

Gazel 199

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiili.

Käkülün olalı sultān-ı Habeş
Mülk-i hüsnün hālîdür şāh-ı
Arab

146. **olayın:-a, -yın**

Gazel 202

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Sākiyā sun bir kadeh hicrān beni
hāk itmedin
Çün harāb eyler olayın bārî ben
mest ü harāb

147. **ol:**

Gazel 204

Mısra: 12

"Ol-" yardımcı fiili.

Ne bilsün ışkı Mecnūn baña sor
gel
Benüm yanumda ol bir tıfl-ı
mekteb

148. **ola:-a**

Gazel 204

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Olıcak iyş esbābı müretteb
Gerekdür ola sāki sîb-i ğabğāb

149. **olursam:-ur, -sa, -m**

Gazel 206

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı fiili.

Olursam tañ mıdur sen hūba
māyil
Çün oldı hūblar her yirde
mañlūb

150. **olmuşdur:-muş, -dur**

Gazel 208

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiili.

Penddür yārāna her dem bu
Muhibbî sözleri
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelāmı bir kitāb

151. **olduñ:-du, -ñ**

Gazel 216

Mısra: 5

"Ol-" yardımcı fiili.

Ser-ā-ser ālemi gezdün tatalum
olduñ Efirdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
ālemdə burduñ tut

152. **olana:-an, -a**

Gazel 217

Mısra: 4

"Ol-" yardımcı fiili.

Eflāke çıkar āteş-i dil gice alem-
vār
Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alāmet

153. **olmaz:-maz**

Gazel 218

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur halvet-nişin
Bu riyā ile velî olmaz
müselmānı dürrüst

154. **ola:-a**

Gazel 223

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiili.

Her kim var-ısa cür'a-i la'lün
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

155. **olsa:-sa**
Gazel 225
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Zâhid yaraşur sen yüri ol sag u
selâmet
'Âşık olanuñ fâhri olur olsa
melâmet

156. **olsa:-sa**
Gazel 227
Mısra: 3
"Ol-" yardımcı fiili.

Anuñ pâyına gâltân olsa âhir
Bilürdüm var-ımış başumda
devlet

157. **ola:-a**
Gazel 229
Mısra: 6
"Ol-" yardımcı fiili.

Rüşen kiluram gözlerümi hâk-i
derinden
Ger bedrağa-i râhum ola nür-ı
hidâyet

158. **olur-ısa:-ur, --ısa**
Gazel 231
Mısra: 7
"Ol-" yardımcı fiili.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa
pâk ü şâf
Hünâbe-i cigerle döner kana
âkıbet

159. **oldı:-dı**
Gazel 232
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

Kaatre kaatre kanlu yaşuñ rişte-i
cân üzere diz
Her birisi bî-bahâ la'l-i
Bedaşşân oldı tut

160. **olmaya:-ma, -ya**
Gazel 235
Mısra: 5
"Ol-" yardımcı fiili.

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya bütün
Gönlümüñ şışesini eyleme iy
döst şikest

161. **ola:-a**
Gazel 250
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Eger derdümi eylesem hikâyet
Dükenmeye ola rüz-ı kıyâmet

162. **olup:-up**
Gazel 256
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.

Âhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'ışk olup
Başında şu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

163. **olanuñ:-an, -uñ**
Gazel 261
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Oldı Muhibbî cür'â-keş-i câm-ı
meygede
Mey-h'ör olanuñ âhir olur adı
mey-perest

164. **olıcagaz:-ıcâgaz**
Gazel 264
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Fikr it Muhibbî hâl-i ezel
hilkatüñ neden
Kalur hañada olıcagaz kişi hüd-
perest

165. **olah:-alı**
Gazel 268
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.

Kaldı vîrâne-i miñnetde
Muhibbî şeb ü rüz
Hü dutup dil gam-ıla olalı arâm-
ı kühest

166. **oldugına:-duğ, -ı, -n, -a**
Gazel 285
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.

'İşkiyle Muhib oldugına
mubtelâ-yı 'ışk
İy dâde-i eşk âh-ıla gelüp
şehâdet it

167. **oldı:-dı**
Gazel 289
Mısra: 18
"Ol-" yardımcı fiili.

İstemez kev ş er şarâbın cenneti
kılmaz taleb
Bu Muhibbî çünki oldı 'âşık-ı
dîdar mest

168. **olmuşam:-mış, -am**
Gazel 302
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.

Rüz-ı maşşerde dağı aylımayam
Olmışam câm-ı lebûnden eyle
mest

169. **olsa:-sa**
Gazel 307
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.

Sebze hañtım görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bârândur 'abeş

170. **olsa:-sa**
Gazel 315
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.

Şive-i dölâb-ı çarhuñ nâlişin dil
gösterür
Olsa ger gam meclisinde 'ilm-i
müsîkâr bahş

171. **oldı:-dı**
Gazel 331
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.

Çünkü sevdân-ıla sevdâyî mizâc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilâc

172. **olsa:-sa**
Gazel 334
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.

Döymeye senüñ cefâ vü cevruñe
âhen dağı
Eylemez aña taħammül gönlüm
olsa aña tuç

173. **olmasa:-ma, -sa**
Gazel 338
Mısra: 6
"Ol-" yardımcı fiili.

Hasta dilven nabzuma el urma
epsem iy tabîb
La'l-i dilber olmasa yokdur
baña hergiz 'ilâc

174. **olsa:-sa**
Gazel 343
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.
- Olur 'aşıklara dīdār maṭlūb
Görinmez gözine olsa cihān
genc
175. **ola:-a**
Gazel 347
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.
- Ġuşşa deryāsını mümkün mi ki
bir kişi geçe
Devlet el vire meger keştīler ola
aḳdāh
176. **olubanı:-uban, -ı**
Gazel 353
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.
- Baṅa nevbet gelicek eyledi
ihmāl sākī
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kaḳeḳ
177. **oldı:-dı**
Gazel 355
Mısra: 5
"Ol-" yardımcı fiili.
- Yiryüzi kanlu yaşımla lāle reng
oldı yine
Öpeli ḳoḳka dehānın dilberün
meygün kaḳeḳ
178. **olur:-ur**
Gazel 356
Mısra: 4
"Ol-" yardımcı fiili.
- Zevḳ ehlinün katında şu kim
mey şabūh ider
Hem ḳūt-ı cism olur aṅa ol hem
ḳıdā-yı rūh
179. **oldı:-dı**
Gazel 360
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.
- Gül yüzün 'arż eylemez derdā
dirīḡ ol māh ruḳ
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı āh ruḳ
180. **oldı:-dı**
Gazel 374
Mısra: 6
"Ol-" yardımcı fiili.

- Çeşm-i siyāh ḥūn-ı cigerle
görindi surḳ
Müy-ı sefid zāhir olup oldı rüy-ı
zerd
181. **olsa:-sa**
Gazel 376
Mısra: 7
"Ol-" yardımcı fiili.
- Ġam degül ger ara yirde olsa
ba' de'l-maşrıḳtın
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba' id
182. **olmaya:-ma, -y, -a**
Gazel 390
Mısra: 2
"Ol-" yardımcı fiili.
- Yanalı 'ışḳ āteşiyle hemçü 'ūd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
dūd
183. **olalar:-a, -lar**
Gazel 401
Mısra: 1
"Ol-" yardımcı fiili.
- Yüzün aç kim cümle 'ālem
olalar şādān-ı 'iyd
Merḳabā kıl dōstum kim bu-
durur erkān-ı 'iyd
184. **oldı:-dı**
Gazel 405
Mısra: 1
"Ol-" yardımcı fiili.
- Çünkü oldı gülşen-i ḥüsnünde
ḳaddūn vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryāda
gelsün ehl-i derd
185. **oldı:-dı**
Gazel 420
Mısra: 5
"Ol-" yardımcı fiili.
- İy dōst ruḳlarıṅ baṅa oldı ḳıdā-
yı rūh
Var mı ki aṅa beṅzeye bir büy-ı
ter lezīz
186. **olmasun:-ma, -sun**
Gazel 420
Mısra: 9
"Ol-" yardımcı fiili.
- Bī-ḳod iderse şubḳ-ı vişāl
olmasun 'aceb
Çünkü Muḳıbbī uyḳu olur çın
şeḳer lezīz

187. **olmaga:-maḡ, -a**
Gazel 470
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.
- Her yaṅadan zāhir olsa dehri
kaplasa fiten
Ġüşe-i meyhāne olmaga baṅa
me'men yiter
188. **olup:-up**
Gazel 484
Mısra: 8
"Ol-" yardımcı fiili.
- Bir ḳadeḳ her kim ki nūş itdi
maḳabbet cūr'asın
Mest-i lā-ya'ḳıl olup dehr içre
her dem ḥü çeker
189. **olcak:-ıcaḳ, -**
Gazel 486
Mısra: 10
"Ol-" yardımcı fiili.
- Müdde'ī bilmez Muḳıbbī
nüktesini añlamaz
Tab'-ı mevzūn olcaḳ şı'ri daḳı
mevzūn çeker
190. **ol:**
Gazel 39
Mısra: 4
"Bir" belgisiz sıfat.
- Gönderürseṅ ḡamze okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāḳat-ı
cāndur baṅa
191. **ol:**
Gazel 39
Mısra: 7
"Bir" belgisiz sıfat.
- Dāda vardum kapusına ol
güzeller şāhınuḳ
Ola kim dād eyleye kulına
sultāndur baṅa
192. **ol:**
Gazel 39
Mısra: 10
"Bir" belgisiz sıfat.
- Rāḳat olurдум Muḳıbbī cevri
okın yagdursa yār
Niçe rāḳat olmayam ol ḳ'āb-ı
bārāndur baṅa
193. **ol:**
Gazel 46

Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir kemān ebrū güzel zāhirde
cānāndur baña
Līk manāda yine ol āfet-i cāndur
baña

194. ol:
Gazel 48
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

Rağbet itmezse Muḥibbī tañ mı
heft iklīme çün
Oldı ol cān u gönülden bende-i
Āl-i Abā

195. ol:
Gazel 53
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Gül gibi arz eylese dilber
cemālını
Ol dem fiğān u āh-ıla dil andelīb
ola

196. ol:
Gazel 55
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülfüni gider didüm tā açıla
şubḥuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldā ola

197. ol:
Gazel 56
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Kıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihānda merd ola
Kadrini derdüñ ne bilsün şol kişi
bī-derd ola

198. ol:
Gazel 57
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Eylese cevr ü cefā zulm u sitem
Āfiyetdür gelmez ol baña belā

199. ol:
Gazel 62
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Gün gibi dogsa eger üstüme ol
bedr-i dücā

Ḥātırum olur münevver cān u
dil bulur şafā

200. ol:
Gazel 63
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.

Her ne söz ki leblerüñden gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

201. ol:
Gazel 64
Mısra: 12
" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muḥibbī kana girmişsin dime
dildāra sen
Günde biñ kan eylese mutāddur
ol kan aña

202. ol:
Gazel 67
Mısra: 12
" Bir " belgisiz sıfat.

Dīde toymaz bu cihānuñ hāline
Toyar ol vaqt kim gözi toprak
tola

203. ol:
Gazel 73
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyāh
Ol yār-ı cefā ugraya andan
güzer ola

204. ol:
Gazel 73
Mısra: 14
" Bir " belgisiz sıfat.

Dilber dimiş ḥasta Muḥīb
kandadır aceb
Yıllar geçe bilmeye ol ḥāk-i der
ola

205. ol:
Gazel 75
Mısra: 5
" Bir " belgisiz sıfat.

Her kaçan medḥ eyleseñ sen ol
nebiler serverin
Saña lāzım evvelā agzuñ gül-āb-
ıla yuya

206. ol:
Gazel 83
Mısra: 5
" Bir " belgisiz sıfat.

Gönderürse ol kemān ebrū eger
ğamz okların
Geçürüp sīnemden idem cān
içinde yir aña

207. ol:
Gazel 86
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Rakşa girem döne döne Mevlevī
gibi
Ol āsitāna varmaga ger feth-i
bāb ola

208. ol:
Gazel 91
Mısra: 5
" Bir " belgisiz sıfat.

Kaşı yayına komış ğamz okını
çün ol ḥabīb
Rāḥat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dāyimā

209. ol:
Gazel 92
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Eşk-i çeşmüm ḥasretiyle cū gibi
oldı revān
Ol şanavber kāmēt ü serv-i
ḥırāmāndan cüdā

210. ol:
Gazel 92
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tā seḥer
Düşeli ol ruḥları şem-i
şebistāndan cüdā

211. ol:
Gazel 92
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

Küh-i ğamda key perişān
olmuşam Mecnūn gibi
Ol saçı leylā-şıfat zülf-i
perişāndan cüdā

212. ol:
Gazel 93

Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Kanda beñzer döstlar Mecnün-ı
sergerdân baña
Bu zamāna kalsa ger kalurdi ol
hayrān baña

213. ol:
Gazel 95
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Bagrumuñ hūnı akar her dem
gözümnden cū gibi
Ol zamāndan ki yüzüñ görüp
gönül virdüm saña

214. ol:
Gazel 96
Mısra: 7
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol gözi cellāddan saña teraḥḥum
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hū aña

215. ol:
Gazel 98
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

İy dirīgā kamı bir dilber ki bī-
ağyār ola
Var mı bir gül bu cihān bāğında
ol bī-ḥār ola

216. ol:
Gazel 99
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Bir māh-rūya vire gönül terk-i
cān ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nām
ola

217. ol:
Gazel 101
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.

Eyledi dünyāyı zemm ol Ḥālīk-ı
perverdigār
Didi her kim āḥiret isterse
bakmaz ol yaña

218. ol:
Gazel 103
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruḥuñ besdür baña
Serv ü tūbādan garaž ol naḥl-i
nev-resdür baña

219. ol:
Gazel 105
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Hāşilum derd oldı tā gösterdi ol
meh rū baña
Kāşkī göstermeye-y-di rüyın ol
bed-ḥū baña

220. ol:
Gazel 105
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Bulmadı cevri ü cefādan özge bu
gamgīn gönül
Arturur günden güne cevri ol
meh-rū baña

221. ol:
Gazel 105
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Şādmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāğın ter kılur irişüp ol
ḥoş-bū baña

222. ol:
Gazel 105
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Dīdi kūyuñda kaluban öldi
ḥaşretle gönül
Kimseler bilmez ne işler eyledi
ol gū baña

223. ol:
Gazel 111
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Gösterelden gül yüzün āḥ ol gül-
i ranā baña
Olmuşam şūrīde dirler bülbül-i
seydā baña

224. ol:
Gazel 112
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Her kim ki ḥaḳīkī āşık ola aña
görünür

Niş-i gamı nüş bilür derdinde ol
devā

225. ol:
Gazel 114
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

Gül yüzüñün ḥaşretinden bu
Muḥibbī şubḥa dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zār aña

226. ol:
Gazel 130
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Mārdur zülfinden iy dil kıl ḥazer
Sunma el ol sünbül-i terden
yaña

227. ol:
Gazel 140
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Cümle ālem bir yaña āşık-ı
rüsivā bir yaña
Dāmenin elden komaz ölince ol
tā bir yaña

228. ol:
Gazel 140
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḳaddi refṭarı yanında hiçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol ḳadd-i
bālā bir yaña

229. ol:
Gazel 149
Mısra: 7
" Bir " belgisiz sıfat.

Meger okıtmadı ol tıfla vefā
meselesin
Līk öğretdi cefā fennin edīb-i
mekteb

230. ol:
Gazel 150
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Ḥayme kursa gelse karşumda
ger ol ālī-cenāb
Eylerem bu rişte-i cānum aña
yir yir tınāb

231. **ol:**
Gazel 158
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
- İy Muhibbî vaşlını ummak acerb
dīvānelik
Olasın sen bir gedā ol ola bir
ālī-cenāb
232. **ol:**
Gazel 162
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.
- Serv kıddini görüp oldu gözüm
yaşı revān
Gönlüm āvāredür ol zülf-i
semen-sāya düşüp
233. **ol:**
Gazel 168
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.
- Sensin ol nūr-ı Hudā aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebiler içre
sensin muntehāb
234. **ol:**
Gazel 170
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
- Vaşlın istersin Muhibbî sen
meger dīvānesin
Sen fakîr üftādesin ol dilber-i
ālī-cenāb
235. **ol:**
Gazel 178
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
- Her deniye söyleme hālünü āgāh
olmasun
Her ne eylerse Muhibbî itsün ol
ālī-cenāb
236. **ol:**
Gazel 180
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
- Aceb ol leb midür yāhūd dem-i
nāb
Aceb ol diş mi yā lū' lū-yi nā-
yāb
237. **ol:**
Gazel 196

- Mısra: 7
" Bir " belgisiz sıfat.
- Her kim ki göre lalūni ol mey-
perest olur
Mîr ü gedā vü bay u fakîr ü
civān ü şeyb
238. **ol:**
Gazel 197
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
- İçsün şarāb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maşşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb
239. **ol:**
Gazel 207
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
- Haymedür şahrā-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kırpüklerümden de tınāb
240. **ol:**
Gazel 214
Mısra: 15
" Bir " belgisiz sıfat.
- Arz ide Muhib kâmetin ol serv-i
sehî-kad
Pâyına gözüñ yaşımı cüy eyle
revān it
241. **ol:**
Gazel 228
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
- Hāk-i kademün dīdelerümden
görünür san
Bir rikdür ol şīşe-i çeşmüm aña
sā'at
242. **ol:**
Gazel 235
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
- Kalmışam küy-ı muğān içre
ebed 'āşık-ı mest
Oldum āşüftesi ol muğbeçenün
rüz-ı elest
243. **ol:**
Gazel 238
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

- Bu Muhibbî haşre dek huşyār
olmazsa ne tañ
Bāde-i cām-ı elestden oldı ol
çün şöyle mest
244. **ol:**
Gazel 308
Mısra: 9
" Bir " belgisiz sıfat.
- İy Muhibbî añma dünyāyı ki ol
bir cīfedür
Pāk-dāmān ol sakın itme anuñla
var baḡş
245. **ol:**
Gazel 393
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Zāhidün cennet diyü 'ömri ḡayāl
ile geçer
'Arifün dīdārdur maḡşudı ol
eyler sürüd
246. **ol:**
Gazel 407
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Ġamzeler geldi ki tārāc ide dil
kişverini
İdiser anı ḡarāb ol gözi mekkāre
meded
247. **ol:**
Gazel 458
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.
- Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
pūşumdadur
'Āşikuñ āḡir helāki çeşmi ser-
ḡoşumdadur
248. **olmayacak:-ma, yıcak**
Gazel 236
Mısra: 10
*... niteliğini taşımak,
vaşfına sahip olmak.*
- 'Uşşāka dōst kavlini iz'ān kim
itdürür
Tā sen Muhibbî olmayıcak
tercümān-ı dōst
249. **ol:**
Gazel 44
Mısra: 8
" O " işaret sıfatı (borç).
- Cānumı lebün yādına ten dāma
alupdur

Tiġuṅa fedā eyledüm ol borcumı cānā

250. **ol:**

Gazel 226

Mısra: 13

"O" 3. teklık kişi zamiri.

Ola ki gele pā koya ol yār-ı cefā-ḥū
Rāhında Muḥibbī yüzüni yūri tūrāb it

251. **olısdur:-ısar, -dur**

Gazel 287

Mısra: 14

...haline gelmek.

Cūr'a-ı 'ıřkı Muḥibbī çün ezel nūř eyledi
Olısdur āḥir ol rüsvā-yı devrān 'āqıbet

252. **olcağ:-ıcağ**

Gazel 274

Mısra: 12

"Olmak" yardımcı fiili.

Söyleseñ bir ḥağ sözi ḥağ alur anı 'ağsine
Olcağ bu vech-ile yıgdür Muḥibbī bil süküt

253. **olmadı:-ma, -dı**

Gazel 190

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Niçe yıllardur şehā vařluñ temennā eylerem
N'eyleyem derdā dirġā olmadı bir feth-i bāb

254. **olmadı:-ma, -dı**

Gazel 223

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiilinin olumsuzu.

Zāhid Muḥibbī 'ışk-ıla oldı Melāmeti
řükri budur ki olmadı maġrūr u ḥod-perest

255. **oldı:-dı**

Gazel 261

Mısra: 1

"Ol" yardımcı fiili;
gerçekleşmek, meydana gelmek.

Oldı cefā vü seng-ile dil şişesi şikest

İrmeye eger vaşl-ı nigāra dirġ bu dest

256. **oldı:-dı**

Gazel 261

Mısra: 9

"Ol" yardımcı fiili;
gerçekleşmek, meydana gelmek.

Oldı Muḥibbī cūr'ā-keř-i cām-ı meygede
Mey-ḥ'ör olanuñ āḥir olur adı mey-perest

257. **olur:-ur**

Gazel 487

Mısra: 2

"Ol" fiilinin geniş zaman kipi. (Beraber olmak).

Saçı zencirine kim dil virdi dīvāne olur
şem'-i ḥüsnine de kim cān yaka pervāne olur

258. **ol:**

Gazel 218

Mısra: 4

"O" 3. teklık kişi zamiri (Sevgili).

Eřk-i çeřmüm akmadı her bir yaña cūlar gibi
Görmeyince ol boyı serv-i ḥırāmāni dūrüst

259. **ölmegi:-meg, -i**

Gazel 425

Mısra: 2

Can vermek, hayatı sona ermek.

'Aşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi cānān umar
Lik andan daḥı artık ölmegi bu cān umar

260. **ol:**

Gazel 248

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

Mey-ḥ'öra rinde göz göre zāhid ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ḥod perest

261. **ol:**

Gazel 251

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

Zelil olup gedā-yı 'ışk dünyāda çeke miḥnet
Bekā mülkinde ol sultān olup bulur niçe 'izzet

262. **ol:**

Gazel 254

Mısra: 1

"Bir" belgisiz sıfat.

'Aşık mı-durur isteye ol rāh-ı selāmet
Ya 'ār ide ol eyleyicek anı melāmet

263. **ol:**

Gazel 254

Mısra: 2

"Bir" belgisiz sıfat.

'Aşık mı-durur isteye ol rāh-ı selāmet
Ya 'ār ide ol eyleyicek anı melāmet

264. **ol:**

Gazel 262

Mısra: 2

"Bir" belgisiz sıfat.

Civāndur bu gönül 'ömr çend sālest
Bu dilden gitmez ol nāzük nihālest

265. **ol:**

Gazel 270

Mısra: 12

"Bir" belgisiz sıfat.

Elüme girse eger ḥāk-i pāyuñ Olurdu başuma ol tēc-ı devlet

266. **ol:**

Gazel 278

Mısra: 6

"Bir" belgisiz sıfat.

Cüy kıl kanlu yařuñ tā ki ire işigine
Pāyına yüz sürüp ol serv-i ḥırāmāna ilet

267. **ol:**

Gazel 279

Mısra: 8

"Bir" belgisiz sıfat.

Ferzende idüp baglama dil gel bu cihāna
Bir baydağ-ıla āḥir ider seni ol māt

268. ol:
Gazel 287
Mısra: 14
" Bir " belgisiz sıfat.
Cür'a-ı 'ışkı Muhibbî çün ezel
nüş eyledi
Olısdur âhir ol rüsvâ-yı devrân
'âkıbet

269. ol:
Gazel 292
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.
Eline aldı yine seng-i cefâ ol
çeşmi mest
İdiserdür vâ dirîgâ şîşe-i gönülüm
şikest

270. ol:
Gazel 314
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müşelleş içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
hâmr-ıla bahş

271. ol:
Gazel 314
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.
Dâne-i hâlûn görüp dil murğı
zülfün dâmma
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dâm-ıla bahş

272. ol:
Gazel 317
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
Kâmetüm dâl eyledi bir zülfi
'anber el-ğiyâş
Kim 'aceb âl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğiyâş

273. ol:
Gazel 317
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i aħmer el-ğiyâş

274. ol:
Gazel 319
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
Bir gedâ meyhâne küncinde
Muhib ger câm içe
Eylese tañ mıdur ol Cemşid ü
Kârün-ıla bahş

Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

275. ol:
Gazel 321
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
Rüşen itmez külbe-i aħzânumuz
Ol meh-i tâbân elinden el-ğiyâş

276. ol:
Gazel 327
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.
Âhum e ş er mi eyler aña seng
dıldür ol
Gönline beüzemez anuñ illâ
hadid ü tuç

277. ol:
Gazel 333
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
Muhibbî bağ-ı hüsn içre yiter bir
bülbül-i güyâ
Raķibe virme yol hergiz gel ol
zâg u zağandan geç

278. ol:
Gazel 346
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
Bu dil-i ğamgînümi sanmañ
şarâb eyler feraħ
Leblerin zıkr eylesem ol la'l-i
nâb eyler feraħ

279. ol:
Gazel 348
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
Rişte-i cânuma dizdüm yine
eşkümlü güherin
Lebünün zıkrı ile oldı baña ol
tesbîh

280. ol:
Gazel 348
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.
Bilmezem bād-ı şabâdan kime
şekvâ ideyin

Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şahîh

281. ol:
Gazel 356
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
Zevk ehlinün katında şu kim
mey şabûh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ğidâ-yı rûh

282. ol:
Gazel 361
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'aşıklarun
Bir kılun kem olduğun kim
isteye ol ola yoħ

283. ol:
Gazel 366
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
Muhibbî cân-ıla sevdâ-yı zülfün
Taleb kıl tâ müyesser ola ol sūd

284. ol:
Gazel 368
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.
Düşüp ayaklara pā-mâl ola niçe
dil ü cân
Ger perîşân ide ol zülf-i girih-
gîrini bād

285. ol:
Gazel 368
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
Döymeye ğamzeleri tirine sînem
siperi
Her kaçan vire kaşı yayına ol
çeşmi küşâd

286. ol:
Gazel 382
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.
Her nefes ben eylerem ol şûh-ı
bî-pervâyı yâd
Âh kılmaz yañı olup bu 'aşık-ı
şeydâyı yâd

287. ol:
Gazel 382
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülf-i zünnârını itsem ârzü ' ayb olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersâyı yâd

288. ol:
Gazel 387
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.

Konmaga şahrâ-yı dilde ol
güzeller şâhına
Hayme itdüm iki çeşmüm
kirpügüm aña neverd

289. ol:
Gazel 387
Mısra: 12
" Bir " belgisiz sıfat.

'İşk yolında câna başa kalmasañ
iy dil n'ola
Gerçek 'âşık olan elbette ol olur
cömerd

290. ol:
Gazel 393
Mısra: 5
" Bir " belgisiz sıfat.

Kanı ol mu'trib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Raķş ide kühsâr-ı eşcar cümle
zerrât u vücüd

291. ol:
Gazel 394
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Gözüm yaşıyla sînemi dâğ
eyleyen benüm
Ol gül-ruĥ u lâle ğaddâr u sehî
ġadend

292. ol:
Gazel 400
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Yüzini görmeyeli bu dil-i âvâre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yâra meded

293. ol:
Gazel 400
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni
ol dâra meded

294. ol:
Gazel 400
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Dil ü cân ğamzeleri fîri-y-ile
oldı za'îf
Döştlar yalvaralum ol gözi
mekkâra meded

295. ol:
Gazel 400
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

Bu Muĥibbî öliyor derd-i firâķ-
ıla bugün
Çıkmadın cânı irişsün diñüz ol
yâra meded

296. ol:
Gazel 402
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

İtüñ olsam ġüyuñ içre irer idüm
devlete
Baña olmadı müyesser lîk ol
baĥt-ı sa'îd

297. ol:
Gazel 408
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnı yâd
'İşk-ıla rüsvâlıgum gören ider
Mecnûn'ı yâd

298. ol:
Gazel 408
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Sâġar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferâĥdan kan-ıla
Ruĥlarıyla eylesem ben ol leb-i
meyġünü yâd

299. ol:
Gazel 408
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşâd istemez

Eylesem ben ĥasta dil ol ġâmet-i
mevzünü yâd

300. ol:
Gazel 417
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itse niġâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezîz

301. ol:
Gazel 419
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Ėudretini gör ki nergis nerm
ider bâlînini
Lîki görünmez benüm gözüme ol
derden lezîz

302. ol:
Gazel 421
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebüñ gibi degül ol iy
püser lezîz

303. ol:
Gazel 423
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Hüsn-ile ol nâz-perverdüm gül-i
aĥmer geçer
Kanımı dökmege lîkin ġamzesi
ĥançer geçer

304. ol:
Gazel 423
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Kim ki çeşmi sâġarından nüş ide
ĥün-ı ciġer
Devlet-i 'iřķuñda ol Dârâ vü
İskender geçer

305. ol:
Gazel 426
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Yir yirin cânâ lebüñ üzre
görinen mü midur
Yoĥsa yañlıř añladum ol sâye-i
ebrü midur

306. **ol:**
Gazel 426
Mısra: 9
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol tabīb-i cān gelüp sormaz
Muhibbī hastayı
Yohsa aña cevr ü zulm itmek
ezelden hū mıdur

307. **ol:**
Gazel 428
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.

Kūy-ı dilberden beni dūr itdi ol
bī-dīm raqīb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemüñ şeytândur

308. **ol:**
Gazel 433
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Kulından 'âr ider çokdur cefâsı
Güzeller içre ol nâ-mihribândur

309. **ol:**
Gazel 436
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözün eyle nazar yıl gibi ol
düdü l geçür

310. **ol:**
Gazel 436
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

İy Muhibbī âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle öñümden ol saçı
sünbül geçür

311. **ol:**
Gazel 437
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Fitne-i 'âlem-durur her dem o
zülfi-i müşg-bâr
H'âb yüzün merdüme göstermez
ol çeşmi humâr

312. **ol:**
Gazel 438
Mısra: 9
" Bir " belgisiz sıfat.

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbī gel 'icâzet var mı bir
pâ-büsa sor

313. **ol:**
Gazel 441
Mısra: 9
" Bir " belgisiz sıfat.

Muhibbī her ki 'âşıkdur olur
'ışk içre ol nâ-büd
Dimez hiç 'âşık-ı şadıķ benüm
bu yolda büdüm var

314. **ol:**
Gazel 443
Mısra: 5
" Bir " belgisiz sıfat.

Mey yirine kanım içse tañ
mıdur ol çeşmi mest
Mâh-rûlar hün-ı 'âşık dökmede
bī-bâkdür

315. **ol:**
Gazel 446
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.

Yâra kıldum bir nazar gördüm
ki âhü gözlüdür
Yakdı mihriyle beni zîrâ ki ol
gün yüzlüdür

316. **ol:**
Gazel 447
Mısra: 7
" Bir " belgisiz sıfat.

Şayd idersem tañ degül ben ol
ğazâl-ı vaşşiyi
Pîşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdur

317. **ol:**
Gazel 455
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.

Naķd-i cān-ıla metâ'-ı vaşla
oldum müştērî
Didiler olmaz bahâ ol gevher-i
nâ-yâbdur

318. **ol:**
Gazel 457
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Zülfi-i müşgîn kaçan ol 'arız-ı
zibâya düşür

Göñül âşüfte olup soñucu
sevdâya düşür

319. **ol:**
Gazel 458
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.

Ger kenâra gelmez-ise çâre ne
ol serv-ķad
Kâni'em dâyim hayâl-i ķaddi
âğuşumdudur

320. **ol:**
Gazel 467
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Her kaçan fikrümüz ol kâkül-i
müşgîne gelür
Elem ü derd ü belâ bu dil-i
miskîne gelür

321. **ol:**
Gazel 467
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Seyl-i eşkümle eger itmedi âhum
yili âh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengîne gelür

322. **ol:**
Gazel 467
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.

Ne ķadar guşşam ola la'l-i lebin
yâd idicek
Ėam kalur mı ki kelâm ol leb-i
şîrne gelür

323. **ol:**
Gazel 469
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.

Ol türk-i şüh gör niçe mestâne
seyr ider
Halkı esir kılmaga şâhâne seyr
ider

324. **ol:**
Gazel 469
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.

Her cânibe ki cilve kılup 'arız-ı
hüşn ide
Ol mâhtâbı 'âşık-ı divâne seyr
ider

325. **ol:**
Gazel 470
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
- Togsa hürşid açılır
merdümleürñ gönli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter
326. **ol:**
Gazel 471
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Dilâ cellâd çeşminden hâzer kıl
Niçe kanlar döker ol bî-emândur
327. **ol:**
Gazel 472
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.
- Açdı yüzini nâz-ıla didi ol dil-
firîb
Biñ cân deger bunuñ nazarına
bahâ nedür
328. **ol:**
Gazel 473
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
- Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgân öğredür
Ağız açup güşına ol zülf-i fettân
öğredür
329. **ol:**
Gazel 474
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Bübül-i şürîde-veş feryâdumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tâzedür ol lâle-
ruhsâr incinür
330. **ol:**
Gazel 475
Mısra: 12
" Bir " belgisiz sıfat.
- Bulur şifâyı hasta gönül bir
cevâb-ıla
Ol la'li nâbi gör ki niçe cân-fezâ
olur
331. **ol:**
Gazel 477
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.

- İy Muhibbî kim halâş eyler dil-i
divâneyi
Boynuma zencir olan ol kâkül-i
müşgindür
332. **ol:**
Gazel 478
Mısra: 10
" Bir " belgisiz sıfat.
- İy Muhibbî çâk çâk olsa
giribânüm ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nâzum seyridür
333. **ol:**
Gazel 487
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
- Kahtredür gerçi suhen lîk
dehenden çıkacak
Çıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur
334. **ol:**
Gazel 487
Mısra: 6
" Bir " belgisiz sıfat.
- İşk nârını şu kim yakdı ezel
sînesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yâ ne olur
335. **ol:**
Gazel 487
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Pâreler bagrumı zülfini perîşân
göricek
Arturan yarasını gönülümün ol
şâne olur
336. **ol:**
Gazel 488
Mısra: 3
" Bir " belgisiz sıfat.
- Hânesinden çün tülû' eyleye ol
bedr-i münir
Gönlümi alan benüm didüm
çehâr-deh sâledür
337. **ol:**
Gazel 488
Mısra: 8
" Bir " belgisiz sıfat.
- Gayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
mâh olursa da

- Çün nigâhı çeşmümün ol rüy-ı
ferrüh-fâladur
338. **ol:**
Gazel 488
Mısra: 9
" Bir " belgisiz sıfat.
- Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir talâk
Nev-'arüs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâladur
339. **ol:**
Gazel 490
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
- Yâr gâyblik mihrî rüz u şeb
hâtırdadur
Hey hatâ didüm ne gâyb dâyim
ol hâtırdadur
340. **ol:**
Gazel 492
Mısra: 2
" Bir " belgisiz sıfat.
- Gün yüzünü görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülftün çün şehâb ol ni' mete
hâyil-durur
341. **ol:**
Gazel 497
Mısra: 1
" Bir " belgisiz sıfat.
- Cevr ider kılmaz vefâ ol dilber-i
ra'nâ geçer
Bî-vefâlık resmini kılmakda san
dünyâ geçer
342. **ol:**
Gazel 497
Mısra: 12
" Bir " belgisiz sıfat.
- Yüzini göstermiş iken itdi
pinhân yine zülf
Beñzer gördi raqîbi ol yüzi kara
geçer
343. **ol:**
Gazel 500
Mısra: 4
" Bir " belgisiz sıfat.
- Gözlerüm yaşu benüm cü oldı
akdı nâgehân
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kâmetler gelür

344. **ol:**
Gazel 359
Mısra: 3
" O " 3. teklik kişi zamir.

Ğarra olma dehre seni āhir ol
bidār ider
Şubhğeh bir hāba beñzer devlet-
i iqbāl-i çarḥ

345. **ol:**
Gazel 386
Mısra: 2
" O " 3. teklik kişi zamir.

Zülfünün bendinde diller
çağrışup dirler meded
Kim düşe çāh-ı zenaḥdān içre ol
çıkma ebed

346. **ol:**
Gazel 329
Mısra: 4
" O " işaret sıfatı.

Gerçi kim seng-i cefā sıdı bu
gönlüm şişesin
Korkaram āhir batar pāyuña ol
sınmış zücāc

347. **olan:-an**
Gazel 418
Mısra: 8
"Olmak" (kişi/ kimse).

Çünkü miḥnetsüz maḥabbet yok-
durur ğamsuz feraḥ
Ehl-i dil olan anuñçün şādmān
görmez lezīz

348. **olmaz:-maz**
Gazel 293
Mısra: 5
"Ol-" fiilinin geniş zaman
kipinin olumsuzu.

Sırr-ı 'ışkı fāş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmişdür eyler sırrını
izhār mest

349. **olmaz:-maz**
Gazel 359
Mısra: 2
"Ol-" fiilinin geniş zaman
kipinin olumsuzu.

Eyledi ben bī-dili günden güne
pā-māl-i çarḥ
Böyledür olmaz 'aceb çünkü
ezelden hāl-i çarḥ

350. **olmaz:-maz**
Gazel 421
Mısra: 3
"Ol-" fiilinin geniş zaman
kipinin olumsuzu.

Olmaz bihişt mīvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre ḥurmā-yı
ter lezīz

351. **ol:**
Gazel 379
Mısra: 1
" O " 3. tekil kişi zamir
(Sevgili).

Olmaya bir dem eger ol
gül 'izārumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zārumdan meded

352. **ol:**
Gazel 379
Mısra: 8
" O " 3. tekil kişi zamir
(Sevgili).

Cān dimāğını mu'aṭtar eyle
irgür iy şabā
Ol gözi āhū saçı müşğ-i
tatārumdan meded

353. **ol:**
Gazel 379
Mısra: 10
" O " 3. tekil kişi zamir
(Sevgili).

Dōstlar bu cān u dil çıkmazdan
ōñdin bir nefes
Ol Mesīhā-dem melek yüzlü
niğārumdan meded

354. **ol:**
Gazel 402
Mısra: 2
" O " 3. tekil kişi zamir
(Sevgili).

Bir perī gördüm gezer seyrāna
çıkılmış rüz-ı 'iyd
Yakın olmak istedikçe oldı ol
benden ba'id

ol-:

1. **ölürem:-ür, -em**
Gazel 7
Mısra: 5
Bir kişinin hayatının,
maddi varlığının sona ermesi;
çok büyük keder ve acı yaşamak.

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem ḥālüm n'olur kim
āşinā oldum saña

2. **ölmek:-mek**
Gazel 24
Mısra: 10
(uğruna) can vermek.

Yār ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muḥibbī aña nisbet ölmek
āsāndur baña

3. **ölse:-se**
Gazel 294
Mısra: 9
Can vermek, yaşamını
yitirmek.

Ne ğam yoluñda ger ölse
Muḥibbī
Niğārā tek sen ol sag u selāmet

4. **öldüm:-dii, -m**
Gazel 386
Mısra: 8
Can vermek, hayatı sona
ermek.

Olmışam hicrān-ı şebde key
za'if ü nā-tüvān
İy ṭabīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

5. **ölince:-ince**
Gazel 140
Mısra: 2
Can vermek, ruhunu teslim
etmek.

Cümle ālem bir yaña āşığ-ı
rüsivā bir yaña
Dāmenin elden komaz ölince ol
tā bir yaña

6. **ölince:-ince**
Gazel 237
Mısra: 8
Can vermek, ruhunu teslim
etmek.

Ger irişdüre dilerseñ seni cānān
mülkine
Dāmen-i 'ışkı ölince koma elden
berk tut

7. **ölürem:-ür, -em**
Gazel 35
Mısra: 2
Can vermek, ruhunu teslim
etmek.

Benden anamdan togaldan
olmamışdır gam cüdā
Ölürem derd-ile gam benden ola
bir dem cüdā

8. **ölürsin**: -ür, -sin

Gazel 216

Mısra: 10

*Hayatı sona ermek,
yaşamaz olmak, can vermek,
vefat etmek.*

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdālar
Muhibbī bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

9. **olisardur**: -isar, -dur

Gazel 35

Mısra: 10

Doğmak, dünyaya gelmek.

İy Muhibbī bağlamak dünyāya
dil lāyık degül
Çünkü senden olisardur ākıbet
ālem cüdā

10. **olıcak**: -ıcağ

Gazel 204

Mısra: 1

*(Zaman bildiren
kelimelerle) Gelip çatmak,
yaklaşmak.*

Olıcak iş esbābı müretteb
Gerekdür ola sāki sīb-i ğabğab

11. **oldısa**: -dı, -sa

Gazel 248

Mısra: 8

*Meydana gelmek, varlık
kazanmak, vuku bulmak.*

Mey-ğ'ōra rinde göz göre zāhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ğod
perest

12. **olsa**: -sa

Gazel 16

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiili.

Şāhid degül mi işkuma zāhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

13. **olmuşam**: -mış, -am

Gazel 205

Mısra: 1

*"Olmak", ... haline gelmek,
... dönmek.*

Olmüşam bī-çāre vü dil-ğaste vü
tenhā ğarīb
Senden umarsam şifā olmaz
aceb sensin taḫīb

14. **olısar**: -isar

Gazel 364

Mısra: 6

"Ol" yardımcı fiili.

Yazma rakīb adını gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoğsa olısar
kitāb-ı telğ

15. **olmuşam**: -mış, -am

Gazel 386

Mısra: 7

"Ol" yardımcı fiili.

Olmüşam hicrān-ı şebde key
za'ıf ü nā-tüvān
İy taḫīb-i dil ne çāreñ var-ısa
öldüm meded

16. **olasın**: -a, --sın

Gazel 3

Mısra: 4

"Ol" yardımcı fiili.

Zulmet-i maşşerde yolın
bilmeyen aşilerüñ
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümā

17. **olasın**: -a, --sın

Gazel 389

Mısra: 8

"Ol" yardımcı fiili.

Sā'ilem geldüm kapuña senden
ihsān isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerimden lafz-ı red

18. **oldı**: -dı

Gazel 26

Mısra: 1

"Olmak" fiilinin Görülen

Geçmiş Zaman çekimi.

Yine çün sinede işk oldı peydā
Olursa ğasta göñlüm tañ mı
şeydā

19. **ölsem**: -se, -m

Gazel 17

Mısra: 7

*Hayatı sona ermek, can
vermek.*

Reh-i işk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde ğavrā

20. **olmaz-ımiş**: -maz, -i, -miş

Gazel 250

Mısra: 6

Bulunmak, var olmak.

Eğerçi var-ımiş her derde āhir
Velī olmaz-ımiş hiç 'ışka ğāyet

21. **olduguma**: -duk, -um, -a

Gazel 479

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiili.

Olduguma şeh-i gam iy dil yiter
bu şāhid
Āhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

22. **olur**: -ur

Gazel 18

Mısra: 1

"Ol" yardımcı fiili.

Göñül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lağza gam peydā

23. **olur**: -ur

Gazel 18

Mısra: 2

"Ol" yardımcı fiili.

Göñül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lağza gam peydā

24. **olur**: -ur

Gazel 152

Mısra: 5

"Ol" yardımcı fiili.

Kūyuña vardugumca naşībüm
olur hemīn
Ancak efendi āhum ile gözden
akan āb

25. **olur**: -ur

Gazel 406

Mısra: 5

"Ol" yardımcı fiili.

Gözi yaşlu olur ğün-ı cigerden
Dağı hem ehl-i 'ışkuñ çehresi
zerd

26. **ola**: -a

Gazel 301

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiili.

Ne yitmez ehl-i 'iŷe bu sa'âdet
Ola her cām içene bu sa'âdet

27. **olmuşam**:-miş, -am

Gazel 2

Mısra: 11

"Ol-" yardımcı fiil.

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

28. **olmuşam**:-miş, -am

Gazel 6

Mısra: 8

"Ol-" yardımcı fiil.

Tir-i müjgâni gelirse cân virem
ŷükranâ ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam kurbân aña

29. **oluban**:-uban

Gazel 264

Mısra: 1

...haline gelmek, ...halinde
bulunmak.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dîlŷikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi viŷâle
dest

30. **olısardur**:-ısardur

Gazel 342

Mısra: 12

Ait olmak, sahip olmak.

Yok yire harc itme cânâ hâk-i
pâyüñ cevherin
Niçe ŷehler başına âhir olısardur
bu tâc

31. **olduñ**:-du, -ñ

Gazel 197

Mısra: 3

"Ol-" yardımcı fiil.

Yokdur nazîr hüsününe olduñ
habîb-i Hâk
Âlem içinde kıldı Hüdâ seni
münthehab

32. **olduñ**:-du, -ñ

Gazel 253

Mısra: 9

"Ol-" yardımcı fiil.

Sen olduñ hüsni-ile hürŷid-i
enver
Kapuñda cümle 'uŷŷâk oldı
zerrât

33. **olsa**:-sa

Gazel 265

Mısra: 2

(beyitte) Olsa, olmak

fiilinin dilek-ŷart eki almıŷ ŷekli.

Zâhid yaraŷur sen yüri ol sag u
selâmet
'Aŷık olanuñ fahrı olur olsa
melâmet

34. **olmuşamdur**:-ma, -mış, -am,
-dur

Gazel 194

Mısra: 11

"Ol-" yardımcı fiil.

Vâd-i iŷka düŷelden
olmuşamdur teŷne-dil
Gözlerümden ğayrı virmez ger
ölem bir kimse âb

35. **olmayayım**:-ma, -y, -ayım

Gazel 353

Mısra: 10

"Ol-" yardımcı fiil.

Bir kadeh meyle cihân sırrı
'ayân oldı baña
Ben niçe olmayayım böyle
hevâdâr-ı kadeh

36. **oldum**:-du, -m

Gazel 275

Mısra: 2

"Ol-" yardımcı fiil.

Baña sunuldı ezel câm-ı elest
Oldum ol câmı içüp vâlih ü mest

37. **olurdı**:-ur, -dı

Gazel 270

Mısra: 12

"Ol-" yardımcı fiil.

Elüme girse eger hâk-i pâyüñ
Olurdı başuma ol tâc-ı devlet

38. **olmayıcak**:-ma, -y, -ıcağ

Gazel 347

Mısra: 6

"Ol-" yardımcı fiil.

Yüri ta'n eyleme zâhid mey içen
'aŷıka gel
'Avn-i Hâk olmayıcak assı
midur zühd ü ŷalâh

39. **olduğün**:-duk, -u, -n

Gazel 437

Mısra: 7

"Ol-" yardımcı eylemi.

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduğün
'Aŷıkuñ fahrı melâmet
gözlemez nâmus u 'âr

ol âdem:

1. **ol âdem:**

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kiŷi , insan.

Var-ı mıŷ başuñda devlet çünki
irdüñ pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
âdem cânın öp

ol âfitâb:

1. **ol âfitâb:**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O güneŷ.

Hayme kursa sînemüñ ŷahrâsına
ol âfitâb

Eyleyem cân riŷtesinden yir
yirin aña tınâb

2. **ol âfitâb:**

Gazel 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O güneŷ gibi sevgili.

Haymesin ŷahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Riŷte-i cândan iderler ehl-i iŷk
aña tınâb

ol arada:

1. **ol arada**:-da

Gazel 423

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O esnada.

Gözlerüm yaŷı yînilmez oldı
başdan aŷdı âh
Rüy-ı zerdüm kalmıŷ ol arada
nilüfer geçer

ol âsilere:

1. **ol âsilere**:-ler, --e

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(O) emirlere itaat etmeyen

kiŷiler,kullar.

Maḥşer güninde ümmete idüp
şefâati
Ol âşîlere rahmet Hakk' a ola
sebeb

ol âşinâ:

1. **ol âşinâ:**
Gazel 489
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tanıdık,sevgili.

Hâşâ hayâl-i gayrıya dîdemde
idem aña câ
Ol âşinâ câyı iken bîgâneye câ
mı olur

ol ayn kurusun:

1. **ol ayn kurusun:** -+ı, --sun
Gazel 178
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşık göz
pınarlarının kurumasını ve artık
gözlerinden artık yaş
gelmemesini kastetmiştir.*

Kurusun ol ayn kim akıtmaya
her demde âb
Oda yansun şol gönül ışık-ıla
olmaya hârâb

ol 'azizüm:

1. **ol 'azizüm:** --ü, --m
Gazel 447
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*O saygın ve değerli
kişi(sevgili bağlamında).*

Ağırınca dürr ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azizüm Mısr-ı hüsnüñ
Yüsuf-ı Ken'an'ıdır

ol benüm:

1. **ol benüm:** --üm
Gazel 452
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşık kendini
kastetmektedir.*

Tir-i gamzeñden Muhibbî yine
çâk olmuş yatur
Râhatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

ol bir zerre şikâvet evleve
'aşık mıdır:

1. **ol bir zerre şikâvet eyleye**
'aşık mıdır: --ye, --mı, --dur
Gazel 229
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte9 bir önceki
mısrayla ilgili olarak;sevgilinin
eziyet ve siteminden şikayet
eden gerçek aşık mıdır diye
sorulmaktadır.*

Bir cevri ü cefâ eylese bîñ şükri
iderem ben
'Aşık mıdır ol eyleye bir zerre
şikâyet

ol cāmı içüp:

1. **ol cāmı içüp:** --ı, --ip
Gazel 275
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) birinci mısradaki
belirtilen kadehten sunulan
şeyin içilmesi kastetmiştir.*

Baňa sunuldu ezel cām-ı elest
Oldum ol cāmı içüp vâlih ü mest

ol da:

1. **ol da:**
Gazel 376
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O bile.

Beni dūr itdi kapuñdan dünyede
bî-dîn raqîb
Dilegüm budur Hudâ'dan ol da
ola nâ-bedîd

2. **ol da:**
Gazel 428
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O da, o dahi, o bile.

Didiler şî'r-i hayâl-engîzine
tarz-ı hasen
Ol da bu dehrün kemâl-i nazm-
ıla Selmân'ıdır

ol dahı:

1. **ol dahı:**
Gazel 443
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O bile.

İsterem kim bu dil-i gamnâki
idem şâdmân
Cidd ü cehd itdükçe ol dahı
beten gamnâkdür

ol dem:

1. **ol dem:**
Gazel 85
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

Mihnet-ile şöyle hû dutdum ki
şebhâ-yı firâk
Aluram ol dem helâk olsam eger
hicrân cüdâ

2. **ol dem:**
Gazel 95
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragımı
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

3. **ol dem:**
Gazel 151
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfitâb

4. **ol dem:**
Gazel 259
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

Kese zünnârını ger görse yüzün
ehl-i şalîb
Kaldurup parmagını getüre ol
dem şalavât

5. **ol dem:**
Gazel 408
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

Şâgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferâhdan kan-ıla

Ruĥlarıyla eylesem ben ol leb-i
meygünü yâd

6. ol dem:

Gazel 448

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman.

Cüş ide âhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Garķ olan ol dem eñ evvel
zevraķ-ı gerdündür

7. ol dem:

Gazel 101

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman, o an.

Jeng olur âh eyledükçe bu gönül
âyinesi
Lîk tevĥîd eylesem ol dem
hemân bulur cilâ

8. ol dem:

Gazel 118

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman, o an.

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meger
irer elüm
Kûze ide topragumdan ya ķadeĥ
ĥarrâf aña

9. ol dem:

Gazel 228

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman, o an.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
‘araķ izĥâr
Didüm ki gelür verde ‘araķ
bulsa ĥarâret

10. ol dem:

Gazel 310

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman, o an.

Nâgehân mahfî nazar kıldum
güneş ruĥsârûña
Eyledüm ol dem hemân çâk-i
gîrîbân el-ĥıyâş

11. ol dem:

Gazel 373

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O zaman, o an.

Bezm-i ĥamda her kaçan bu
‘ûd-ı sînem çalınur
Ol dem eyler nây-veş gönlüm
benüm anda sürüd

ol dilber:

1. ol dilber:

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O sevgili.

Gün yüzünden her kaçan kim ala
ol dilber niķâb
Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem
iztîrâb

2. ol dilber:

Gazel 483

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O sevgili.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
‘aĥalardur

ol dilberün:

1. ol dilberün:--ün

Gazel 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O güzel(sevgili).

Sorma gönlüme cefâ vü cevri
ol dilberün
Nûĥ devrinden uzundur bu şeb-i
hicrân aña

ol dil-firîb:

1. ol dil-firîb:

Gazel 71

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*O gönül aldatıcı,güzel
sevgili.*

Yüzüne ol vaķt basar pâyın
Muĥib ol dil-firîb
Yollarında ĥâk idüp devrân-ı
cismün gerd ola

ol diyârı:

1. ol diyârı:--+

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) -sevgilinin olduğu
yer anlamı- kastedilmiştir.*

Kanda gitse Muĥibbî döst hemîn
Sen daĥı eyle ol diyârı taleb

ol düd:

1. ol düd:

Gazel 366

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kara duman.

İrişdi çarĥa âh-ı âteş-âlüd
Melâyik gözlerin nem kıldı ol
düd

ol ebrülara:

1. ol ebrülara:--lar, --a

Gazel 464

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O kaşlar(sevgilinin kaşı).

Secde itse dil kaşuñ miĥrâbına
olmaz ‘aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrülara
peyvestedür

ol gele benden yaña:

1. ol gele benden yaña:--a

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin de
aşıĥa gönlünün düşmesinin
mümkün olup olmadığı üzerinde
durulur ve bunun imkansızlığı
kastedilir.*

Gönlümi göndermişem ben
döstum senden yaña
Bir daĥı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

ol ĥonca-leb:

1. ol ĥonca-leb:

Gazel 464

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*O ĥonca dudak II O ĥonca
dudaklı sevgili.*

Ruĥları yiter baña gülşen
temâşâsın gönül
İstemez ol ĥonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

ol gösterdi:

1. **ol gösterdi:--di**

Gazel 105

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O(sevgili)gösterdi,öğretti ki.

Hâşılum derd oldı tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşkî göstermeye-y-dî rüyım ol
bed-hû baña

ol gözleri mekkâr:

1. **ol gözleri mekkâr:--ler, --i-ler, -i**

Gazel 344

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin
aldatıcı,hilekar gözleri
kastedilmektedir.*

Gâh nâz u gâh şive geh cefâ
gâhî sitem
Dem mi vardur kılmaya ol
gözleri mekkâr güç

ol gün:

1. **ol gün:**

Gazel 294

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O gün.

Kıyâm itse kaçan ol servi kâmet
Koparur başuma ol gün kıyâmet

2. **ol gün:**

Gazel 404

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O gün.

İyd-ile olmaz ferağ gönli
Muhibbî bendeñün
Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa'îd

ol günden berü:

1. **ol günden berü:--den**

Gazel 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*O günden beri, o
zamandan itibaren.*

Ol saçı leylâ bu ben dîvâneye
mecnûn dimiş
Şâdam ol günden berü kim baña
hoş komış lağab

ol habib:

1. **ol habib:**

Gazel 187

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O sevgili.

Gördi küyında gönül dîvânesini
ol habîb
Dakdı zülfinün kemendinden
hemân boynına ip

ol halkadan:

1. **ol halkadan:--dan**

Gazel 246

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın kendini sevgilinin
kapısındaki toplu ağyarlardan
farklı tutmaması kastedilmiştir.*

Sayar kendin Muhibbî
seglerinden
Dimez ol halkadan bürünam iy
döst

ol hevâdan:

1. **ol hevâdan:--dan**

Gazel 289

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kastedilen gelip geçici
heves ve istek.*

Büy-ı zülfünden hevâ başında
var servün meger
Rağsa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

ol hicâb:

1. **ol hicâb:**

Gazel 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Peçe,örtü.

*2)Utanma,sıkılma durumu
içinde olmak.*

Zülfünü gün yüzüne yine
eyledün niğâb
Göremem yüzünü oldı baña âh
ol hicâb

ol hokkada:

1. **ol hokkada:--da**

Gazel 426

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Küçük kutucuk.

Noқта midür leb midür bu yoğsa
la'lin hokkadur
Diş midür pinhân olan ol
hokkada lü'lü' midür

ol hürşide kim:

1. **ol hürşide kim:--e**

Gazel 498

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) güneş ve
sevgilinin yüzünün parlaklığı
arasında benzerlik ilgisi
kurulmuştur.*

Perde eyler geh güneş ruhsârına
kâküllerin
Beñzer ol hürşide kim anuñ
sehâb üstindedür

ol kâfir:

1. **ol kâfir:**

Gazel 465

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*O dinsiz imansız, iyilik
bilmeyen sevgili.*

Hağ ruhında revnak-ı diğér tutar
Korkaram İslâmı ol kâfir tutar

ol kâkül:

1. **ol kâkül:**

Gazel 436

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saç perçemi.

Cân fedâdur çeşm-i şühûña
senün iy dil-firîb
Gönlümü böyle perîşân iden ol
kâkül geçer

ol kapudan:

1. **ol kapudan:--dan**

Gazel 329

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

O kapı (Allah'ın makamı).

Sineme tîrûñle cânâ gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pâdişâhum alasin
cânı harâc

ol ki:

1. ol ki:

Gazel 259

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ki.

Ne sa'adet eridür ol ki
meşâmına ire
Rûz-ı hicr içre iñen aña vişâli
nefañât

2. ol ki:

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kimse ki.

Kıymetini işkuñ anlar kim
cihânda merd ola
Kadrini derdün ne bilsün ol ki
hem bî-derd ola

ol kilid:

1. ol kilid:

Gazel 404

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kapı kilidi, anahtar.

Bunca eyyâm bend kılmişken
der-i meyhaneyi
Mâh-ı nev oldu anahtarı açıldı ol
kilid

ol kitabun:

1. ol kitabun: --u, --n

Gazel 453

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kitap(güzellik kitabı.).

Şafha-i haddünde hâl ü hañtunı
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitabun nokta
vü i'râbidur

ol let ki:

1. ol let ki:

Gazel 434

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kastedilen dövüş

veya dayaktır.

Dögerler küy-ı dildâra varan
'aşıkları a'dâ
Degüldür anlara ol let ki her
birine hil'atdür

ol mâhitâb:

1. ol mâhitâb:

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O dolunay.

Fikre vardum tâ ki hâbuma gire
ol mâhitâb
Ben bu fikr içinde iken togdı
nâgâh âfitâb

ol manzûr:

1. ol manzûr:

Gazel 490

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nazar

*edilen, bakılan, dikkatleri üzerine
çeken.*

Meclis-i cânâna varduñ bakma
sen her cânibe
Sen edep gözle ki ol manzûr u
hem nazırdadur

ol meh:

1. ol meh:

Gazel 484

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sevgili.

Rûz-ı bañtum tîre vü hicrân şebi
gâyet dırâz
Her kaçan ol meh niğâb-ı zülfini
bir rû çeker

2. ol meh:

Gazel 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü sevgili.

N'eyler ol meh bilmezem
ebrûlarına çin salup
Bu harâb olmuş gönül üzre yine
akın salup

3. ol meh:

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü sevgili.

Gice ol meh menzîlinden çıkdı
beñzer bî-niğâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfitâb

4. ol meh:

Gazel 238

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü sevgili.

Çin ider ebrûların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

ol meh-rû:

1. ol meh-rû:

Gazel 139

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ay yüzlü güzel, sevgili.

Âteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân vürürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

ol mest:

1. ol mest:

Gazel 293

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş. Akli başında

*olmayan. Kendinden
geçercesine haz duymak
mânasında "mest olmak"
şeklinde kullanılır.*

Gözleri târâca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmuş ol güftâr mest

ol mihribân:

1. ol mihribân:

Gazel 418

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgili.

Hün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Râyegân vaşlını çin ol mihribân
görmez lezîz

ol mübtelâ:

1. ol mübtelâ:

Gazel 430

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün kimse, aşık.

Küyünda sehv-ile didi ol
mübtelâ kanı

Tā haşre deñlü saña bu zevk u şafâ yiter

ol muhammed hürmetine:

1. **ol muhammed hürmetine:--i, --ne**

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah C.C'nin sevgili kulu ve elçisi Hz. Muhammed Mustafa(s.a.v) kastedilmiştir.

Afv kıl işyanımı kim bir aduñ Ğaffâr'dur
Ol Muhammed hürmetine kim saña oldur habîb

ol nâzûk mizâc gül yapragından terdür:

1. **ol nâzûk mizâc gül yapragından terdür:--i, --n, --dan, --dür**

Gazel 338

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin zarif huy ve tabiatının henüz yeni açmaya başlamış gül yaprağından bile taze olduğu söylenmektedir.

İncinür âh eyleyüp zârilik itsem
ol şanem
Döştlar gül yapragından terdür
ol nâzûk mizâc

ol nûr:

1. **ol nûr:**

Gazel 392

Mısra: 26

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ışık,parıltı.

Bak Muhammed nûrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nûr Muhibbî'ye şeffî' yâ
Ma'bûd

ol ot:

1. **ol ot:**

Gazel 234

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş. (Beyitte) aşığın ağzından çıkan ah ateşi kastedilmiştir.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme
'Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

ol perî:

1. **ol perî:**

Gazel 304

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O periye benzer sevgili.

Şi'r-ile itdüñ Muhibbî ol perî
teshîrini
Dime şimden girü sen eş'âr u
dîvândur 'abeş

ol perî ile:

1. **ol perî ile:--le**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O peri suretli sevgili.

Ugramaz benden yaña bîgâne-
veş turmaz kaçar
Ol perî ile olaldan oldı gönülüm
âşinâ

ol perîniñ vaşlın umar:

1. **ol perîniñ vaşlın umar:--ma, --r**

Gazel 132

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın gönlünün sevgiliye kavuşmayı dilemesi kastedilmiştir.

Vaşlın umar ol perîniñ bu gönül
dîvânedür
Bakmaga tâkât getürmez dîde-i
giryân aña

ol rakîb:

1. **ol rakîb:**

Gazel 361

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın rakibi.

Bu Muhibbî var iken küyuñda
n'eyler ol rakîb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuğ

ol remed:

1. **ol remed:**

Gazel 389

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşli göz ağrısının kaybolması kastedilmiştir.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyuñ komag ile def' oldı
ol remed

ol rezzâk'dur:

1. **ol rezzâk'dur:--dur**

Gazel 332

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah c.c 'ın rızık verici olduğu ifade edilmektedir.

Kıl tevekkül gayrdan rızkuñ
tevaqqu' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hiç
kullarını komaz aç

ol ruhu:

1. **ol ruhu:--ı**

Gazel 214

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O ruh(sevgili).

Güşına ala ol ruhu gül ola ki
nâleñ
İy bülbül-i dil şubha degin âh u
fiğân it

ol saçı leylâ:

1. **ol saçı leylâ:--ı**

Gazel 210

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*O saçı Leyla(kara) II
Leyla'nın gönül alma özelliği saça verilmiş.*

Ol saçı leylâ bu ben dîvâneye
mecnün dimiş
Şâdam ol gündün berü kim baña
hoş komış lağab

2. **ol saçı leylâ:--ı**

Gazel 439

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*O saçı Leyla(kara) II
Leyla'nın gönül alma özelliği saça verilmiş.*

Ol saçı leylâ Muhibbî'yi ne gam
mecnûn ide
Âdemi dîvâne eyler çün perî
ruhsâreler

3. **ol saçı leylâ:--ı**

Gazel 458

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O saçı Leyla(kara) II

*Leyla'nun gönül alma özelliği
saça verilmiş.*

Ol saçı leylâ görüp vâdide ben
dîvânesin
Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdadır

ol saña 'inâyet hatâ-püş ide:

1. **ol saña 'inâyet hatâ-püş
ide:--a, --e**

Gazel 277

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Allah c.c. 'nün

*şaire ihsan edip onun hatalarını
bağışlaması kastedilmektedir.*

Agla Muhibbî agla aňdukça her
günâhuñ
Ola ki ol hatâ-püş ide saña
'inâyet

ol sanem:

1. **ol şanem:**

Gazel 338

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O put kadar güzel sevgili.

İncinür âh eyleyüp zârılık itsem
ol şanem
Döştlar gül yapragından terdür
ol nâzûk mizâc

ol saneme:

1. **ol şaneme:--e**

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) put gibi güzel

sevgili kastedilmiştir.

Bagla evvel bilüne zülfini
zünâr gibi
Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesîhâya düşüp

ol seb:

1. **ol seb:**

Gazel 453

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O gece.

Nâgehân bir seb uyudum yârı
gördüm h'âbda
Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol
seb hâbidur

ol sebebden:

1. **ol sebebden:--den**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O yüzden.

Alnuña hayrân mehdür yüzüne
şeydâ güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

2. **ol sebebden:--den**

Gazel 360

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O yüzden.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirîg ol mâh ruğ
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruğ

3. **ol sebebden:--den**

Gazel 373

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O sebeple, o yüzden, o

yüzdendir ki.

Âteş-i 'işkuñ yanaldan sînem
üzre çıkdı düd
Ol sebebden görünür çarhuñ yüzi
dâyim kebüd

ol sebebden ki:

1. **ol sebebden ki:**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şu sebep, bu sebeptendir

ki.

Esbüne nal olmak ister ayda bir
kez mâhitâb
Ol sebebden ki ider kıddini ay
illâ dü-tâ

ol sebebdendür:

1. **ol sebebdendür:--den, --dür**

Gazel 187

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O nedenden, o yüzden.

Zülf-i yâra ugrayup beñzer gelür
bâd-ı şabâ
Ol sebebdendür dimâg-ı âlemi
pür itdi tîb

ol şehi:

1. **ol şehi:--i**

Gazel 247

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şah,padişah. (Beyitte)

sevgili kastedilmiştir.

Niçe sevmesün Muhibbî ol şehi
Nat'-ı hüsünde güzeller oldı
mât

ol şehsüvâr:

1. **ol şehsüvâr:**

Gazel 436

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O usta binici II O sevgili.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözün eyle nazâr yil gibi ol
düldül geçer

ol şererden:

1. **ol şererden:--den**

Gazel 378

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O kıvılcım.(aşığım ah

ateşi).

Tutuşur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân
Ol şererden yanısardur hey
meded cânım meded

ol serv:

1. **ol serv:**

Gazel 241

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

O servi boylu II Sevgili.

Ol serv ayagına yine iy dide
merdümi
Yaşuñ revâne olмага gel eyle
terbiyet

ol serv kâmet:

1. **ol serv kâmet:**
Gazel 267
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *selvi boylu sevgili kastedilmiştir.*

Kıyâm itse kaçan ol serv kâmet
Mü'ezzindür idüñ aña ikâmet

ol servi:

1. **ol servi:--i**
Gazel 411
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O servi boylu // Sevgili.

Oluram intizâr-ıla muqarrer
Mu'allim itmeso ol servi âzâd

ol serv-i kâmet:

1. **ol serv-i kâmet:**
Gazel 294
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin boyu selvi ağacına benzetilmiş,düzgünlük ve uzunluk özellikleri aktarılmıştır.*

Kıyâm itse kaçan ol servi kâmet
Koparur başuma ol gün kıyâmet

2. **ol serv-i kâmet:**
Gazel 301
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin boyu selvi ağacına benzetilmiş,düzgünlük ve uzunluk özellikleri aktarılmıştır.*

Mü'ezzinler yine kâmet getürdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i kâmet

ol servüñ havâlivle:

1. **ol servüñ hayâliyle:--ü, --n, -i, --y, --le**
Gazel 242
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *selvi boylu sevgilinin hayali kastedilmiştir.*

Dilâ şevk-ile bâğ-ı sîneñe yir yir elifler çek

Şeb-i hayretde ol servüñ
hayâliyle der-âgüş it

ol tabib:

1. **ol tabib:**
Gazel 181
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O tabib II Sevgili.

Küy içre olmuş iken dürlü derde mübtelâ
Ol tabib itdi ilâcum dilde bîmârum görüp

ol vakt:

1. **ol vakt:**
Gazel 71
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O vakit, işte o zaman.

Yüzüne ol vakt basar pâyın Muhib ol dil-firib
Yollarında hâk idüp devrân-ı cismün gerd ola

2. **ol vakt:**
Gazel 479
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O vakit, işte o zaman.

Sinemdeki elifden derdüm gören sanur bir
Yanında dâğa baksun ol vakt diye ki vehdür

ol yaña bakmaz:

1. **ol yaña bakmaz:--maz**
Gazel 101
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ciddiye almamak,aldırış etmemek,o yöne gitmemek.

Eyledi dünyâyı zemm ol Hâlık-ı perverdigâr
Didi her kim âhret isterse bakmaz ol yaña

ol yir:

1. **ol yir:**
Gazel 89
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O yer.

Her yir bugün ki hür-ves mehlikâ ola
Ol yir hemân âşıka cennet-serâ ola

ol yolda:

1. **ol yolda:--da**
Gazel 259
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O yolda, güzergahta.

Buldı Hızır emr-ile zulmetde varup âb-ı hayât
Lîk taqdîr imiş ol yolda Sikender'e memât

ol yüzi gül:

1. **ol yüzi gül:--i**
Gazel 401
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O, yüzü gül bahçesine benzeyen (sevgili).

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla meydân-ı 'iyd

ol zamân:

1. **ol zamân:**
Gazel 154
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O zaman.

Zülfi çevgânı elinde görse dil bir yâr-ı hûb
Ol zamân meydân-ı ışık içre ider başını top

ola ki:

1. **ola ki:**
Gazel 61
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Diyelim ki.

Yolında dideler hasret Muhibbî yaşını döksün
Ola ki semmi esbinün nişânını görem gil hâ

2. **ola ki:--a, --ki**
Gazel 226
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Diyelim ki.

Ola ki gele pā koya ol yār-ı
cefā-ḥū
Rāhında Muḥibbī yüzüni yūri
tūrāb it

3. **ola ki:--a**

Gazel 277

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Diyelim ki.

Agla Muḥibbī agla aḥdukça her
günāhuñ
Ola ki ol ḥatā-pūş ide saña
‘ināyet

4. **ola ki:--a**

Gazel 236

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Olur ki, olur da, diyelim ki.

Dilden giderme söyle derd-i
āsītān-ı dōst
Ola ki gire gūşuña nite ki zebān-ı
dōst

ola kim:

1. **ola kim:--a**

Gazel 278

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ola ki.

Ola kim oyna gelüp zūlfini
çevgān ide yār
Top idüp sen de dilā başuñi
meydāna ilet

2. **ola kim:--a**

Gazel 221

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ola ki /Olur da.

Gerekdür inleyüp dimek her
dōst

Ola kim raḥm kıla bir naẓar dōst

3. **ola kim:--a**

Gazel 276

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ola ki /Olur da.

Ola kim genc-i vişālūñden
bulam diyü nişān
Bu gönül ma‘mūr iken vīrāne
oldum ‘ākıbet

4. **ola kim:--a**

Gazel 385

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ola ki /Olur da.

Dāğlar her bir taraftan dīdeler
kıldı bedīd
Şāyed ola kim hilāl ebrūñi
görem ola ‘iyd

olagelmışdür:

1. **olagelmışdür:--a, --miş, --dür**

Gazel 293

Mısra: 6

Olagelmek. // Olmak.

Sırr-ı ‘ışkı fāş iderse göz yaşı
olmaz ‘aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını
izhār mest

oldı tut:

1. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Hem-demūñ dünyāda bir gün
yüzlü cānān oldı tut
Maḥremūñ dün gün meh ü
ḥurşīd-i raḥşān oldı tut

2. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Hem-demūñ dünyāda bir gün
yüzlü cānān oldı tut
Maḥremūñ dün gün meh ü
ḥurşīd-i raḥşān oldı tut

3. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlertūñ
Her elif sīneñde bir serv-i
ḥırāmān oldı tut

4. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Taḥt u tāt u saltanat berbād olur
çün ‘ākıbet
Kendūñi ‘ālem seririne
Süleymān oldı tut

5. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Çün götürürsin ayagı bezm-i
dünyādan gönül
İçdüğüñ cām-ı şarābı āb-ı
ḥayvān oldı tut

6. **oldı tut:--dı**

Gazel 286

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oldu farz etmek, kabul

etmek.

Dehr bāğında Muḥibbī çünkü
yok büy-ı vefā
Dāğlar cismünde yir yir vird-i
ḥandān oldı tut

olma:

1. **olmaya:--ya**

Gazel 22

Mısra: 2

"Olmak" yardımcı fiilinin

olumsuzu.

Gün yüzüñ şevkine her kim zār
u giryān olmaya
Dilegüm budur anı ālemde
şādān olmaya

2. **olmaya:--ya**

Gazel 22

Mısra: 4

"Olmak" yardımcı fiilinin

olumsuzu.

Gitmedi zūlfūñ ḥayāli kılca
yādumdan benüm
İy saçı sūnbül gönül neyçün
perişān olmaya

3. **olmaya:--ya**

Gazel 52

Mısra: 9

"Olmak" yardımcı fiilinin

olumsuzu.

Bundan Muhibbî olmaya
devletlü bir kişi
Âlem içinde sevdüğü anuñ-ıla
yâr ola

4. **olmasa:-sa**
Gazel 113
Mısra: 1
"Olmak" yardımcı fiilinin
olumsuzu.

Hağ habîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

5. **olmasa:-sa**
Gazel 113
Mısra: 2
"Olmak" yardımcı fiilinin
olumsuzu.

Hağ habîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

6. **olmaya:-ya**
Gazel 197
Mısra: 10
"Olmak" yardımcı fiilinin
olumsuzu.

İçsün şarâb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maşşer gününde olmaya ol teşne
huşık leb

7. **olmamışdur:-muş, -dur**
Gazel 35
Mısra: 1
Olmamak. II Nasip
olmamak.

Benden anamdan togaldan
olmamışdur ğam cüdâ
Ölürem derd-ile ğam benden ola
bir dem cüdâ

8. **olmaya:-ya**
Gazel 22
Mısra: 10
Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmama durumu.

Bu Muhibbî her zamân zulfün
zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile
zindân olmaya

olmadı:

1. **olmadı:-ma, -dı**
Gazel 90
Mısra: 8
Bulunmamak, mevcut
olmamak.

Niçe yıldur peyk-i âhi
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
râhum saña

olmaktan ise:

1. **olmaktan ise:--mak, --dan, -
-se**
Gazel 377
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alemün padişahi
olmaktansa.

Pâdişâh-ı 'âlem olmaktan ise
yigdür baña
Hüdmet idüp âsitânünda olam
kemter 'abîd

olmaklık dilersen:

1. **olmaklık dilersen:--mak, --
lık, --r, --sen**
Gazel 323
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) olmak istemek
anlamında-aşk şehidi-
bağlamında kullanılmıştır.

Dilâ Mecnûn-şifat 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışık olmaklık dilersen
gel kefenden geç

olmasa idüñ:

1. **olmasa idüñ:--ma, --sa, --dü,
--n**
Gazel 328
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beyitte bahsedilen
konumda ya da sıfatta
bulunmamak.

Hağbîbi olmasa idüñ Hudâ'nuñ
Müyesser olmaz idi saña mi' râc

olmasam:

1. **olmasam:--ma, --sa, --m**
Gazel 440
Mısra: 10
"Ol" yardımcı eylem. (aşık
olmak bağlamında).

Âfitâba ben didüm 'âşık mısın
dîdârına
Didi olmasam neden böyle
gezerdüm derbeder

olmaya idi:

1. **olmaya idi:--ma, --y, --a, --di**
Gazel 362
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmazdı anlamında
kullanılır.

İy yâr kaşresi lebüñüñ bahra
tamlasa
Olmaya idi 'âlem içinde hîç âb-ı
telh

olmaz:

1. **olmaz:**
Gazel 25
Mısra: 4
"Olmak" fiilinin geniş
zamanın olumsuz "olmaz."

Küyına varan âşıkı bir
ğamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-hağ kan aña

2. **olmaz:**
Gazel 109
Mısra: 5
"Olmak" fiilinin geniş
zamanın olumsuz "olmaz."

Döştlar ağıyarı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

olmaz aceb:

1. **olmaz aceb:--maz**
Gazel 182
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) böyle olmaz
mı, uygun değil mi anlamında
kullanılan bir söz grubu.

Aglasam âh eylesem bülbülleyin
olmaz aceb
Gülşen-i hüsn içre gül tek vird-i
handânüñ görüp

2. **olmaz aceb:--maz**
Gazel 187
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) böyle olmaz

mi, uygun değil mi anlamında kullanılan bir söz grubu.

İñleşem ağyār elinden dōstlar olmaz aceb
Hār elinden dāyimā gülşende inler andelīb

olmaz imiş:

1. **olmaz imiş:--maz, --miş**
Gazel 297
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmazmış.

Cān u dil aldı lebinden büse
iķrār eyledi
Hüblarda olmaz imiş 'ahd ü peymāni dūrüst

olmaz-ıdı:

1. **olmaz-ıdı:--maz, --ı, --dı**
Gazel 158
Mısra: 2
Olmazdı.

Dōstum alnuñ kamer olmasa
yüzün āfitāb
Olmaz-ıdı kim nazar eyleser
çeşmi tolu āb

olupdur sanasın:

1. **olupdur sanasın:-a, -sın**
Gazel 76
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir olay ya da durum oluşmuştur, olmuştur sanmak.

İçilse sāgar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pūr
cām-ı Cem peydā

olur:

1. **olur:**
Gazel 18
Mısra: 10
"Ol" filinin geniş zaman kipi.

Muħibbī'nün murādıdır
rakībüne ğazā kılmak
Anuñ-ıçun ki gönlinde olur
azm-i serüm peydā

olur kim:

1. **olur kim:--ur**
Gazel 432
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur ki, belki, muhtemelen.

Bu gedāya n'ola keşf itseñ şehā
esrāruñı
Gāh olur kim bendeye hālını
sulţān 'arz ider

olur mı:

1. **olur mı:--ur, --mı**
Gazel 261
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu; mümkün mü.

Cān naķd ile büseñe dil müşterī
olur
Cāndan olur mı diye baña bir
kimse diye hest

2. **olur mı:**
Gazel 65
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur mu? İl olmaz.

Ki çün bünyādına ilmüñ
komişlar naħv-ıla şarfı
Olur mı ilm hiç hāşıl okınmaya
avāmil hā

olur mı ki:

1. **olur mı ki:**
Gazel 63
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hiç olur mu, olası şey mi // olmaz.

Sen güzeller şāhısın ben işķuñ-
ıla mübtelā
Hiç olur mı ki muķārin ola şāh-
ıla gedā

olur olmaz:

1. **olur olmaz:--ur, --maz**
Gazel 301
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olur olmaz, yerli yersiz, rastgele, sıradan, önemsiz.

Olur olmaz kadehle içme zāhid
Sebū ile anı içmek zārāfet

olursa da:

1. **olursa da:**
Gazel 129
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) -olduğu zaman- anlamında kullanılmıştır.

Himmetün destiyle saldum
göñlümün şebbazımı
Umaram dildarı şayd idem
olursa da hü mā

2. **olursa da:--ur, --sa**
Gazel 488
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) -olduğu zaman- anlamında kullanılmıştır.

Ğayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
māh olursa da
Çün nigāhı çeşmümün ol rüy-ı
ferrüh-fāladur

on:

1. **önine:-ine**
Gazel 110
Mısra: 11
Ön, önce, ilk.

Zülf-i şeb-dizi önine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydān aña

2. **önünde:-ü, -n, -de**
Gazel 160
Mısra: 8
Bir şeyin esas tutulan yüzünün bulunduğu, baktığı, yöneldiği, gittiği taraf.

Lebi şeftālüsün gördük dil ü cān-
ıla meyl itdük
Elüñ sunma hāzer eyle önünde
çāhdur ğabğab

3. **önünde:-i, -n, -de**
Gazel 18
Mısra: 6
Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yakın yer.

Sifāl-ı köhne rindāna yiter
meyhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa önünde
cām-ı Cem peydā

4. **on:**
Gazel 3

Mısra: 6
"on" sayısı.

Bassa şemsün nürını nürün
senün olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
mañbüb-ı Hudâ

5. **öñdin:-din**
Gazel 379
Mısra: 9
Önce, daha evvel, ilk.

Döştlar bu cân u dil çıkmazdan
öñdin bir nefes
Ol Mesîhâ-dem melek yüzlü
niğârımdan meded

6. **öñünden:-ü, -(n), -den**
Gazel 68
Mısra: 2
Bir kimse veya yerin
yüzünün baktığı tarafa olan
yakın yer; "arka" karşıtı.

Eger kaşd eyleseñ tıguñla cânâ
Öñünden ırmayam boynımı
kañâ

ona beñzer:

1. **ona beñzer:--n, --a, --r**
Gazel 463
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşık gönlündeki yaranın da
sevgiliye-elif harfine benzediğini
dik ve gururlu olduğunu
söylemektedir.

Elifken sinede bir idi derdüm
Yakaldan yanına dâğ ona beñzer

oñulmaz:

1. **oñulmaz:**
Gazel 18
Mısra: 2
İyileşmez, şifa bulmaz,
şifasız.

Göñül zârılık itdükçe olur
gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza gam peydâ

onuncün:

1. **anuñçun:**
Gazel 50
Mısra: 4
Bu sebepten dolayı, bu
nedenle.

Lebün gelse hayâle âh ider dil
Anuñçun bişmedi bi-düd halvâ

ortaya girdi:

1. **ortaya girdi:--+ya, --di**
Gazel 181
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Araya girmek,iki varlık ya
da kavramın birleşmesine engel
olmak.

Nağd-i cânâ almış iken dilberün
bir büsesin
Âh rakîb ortaya girdi bozdu
bâzârım görüp

oruç tamâm olsun:

1. **oruç tamâm olsun:--sun**
Gazel 327
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgiliden ayrılık
yani oruç sona ersin anlamında
kullanılmıştır.

İyd-i vişâl için tutaram şavm-ı
hicrünü
Göster hilâl ebrünü olsun tamâm
oruç

ot düşdi:

1. **ot düşdi:--di**
Gazel 288
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ateş düşmesi.(gönlün
tutuşması manasında.).

Âteş-i 'ışkuñ düşelden dil
harâba tutdı yüz
Niçe virân olmasun düşdi göñül
şehrine ot

ot düşerdi:

1. **ot düşerdi:--e, --r, --di**
Gazel 237
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın ah
etmesinden ateş
çıkması,kederinin çokluğu
kastedilmiştir.

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i süküt
Âhum odından düşerdi hırmen-i
devrâna ot

ovna:-

1. **ovnar:--r**
Gazel 289
Mısra: 12
Dans etmek, raks etmek.

Büy-ı zülfünden hevâ başında
var servün meger
Rağşa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

ovna:

1. **oynayaldan:--yaldan**
Gazel 324
Mısra: 4
Oyun oynamak.

Sinem üzre pullarumdur dâğlar
surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

2. **oynasun:--sun**
Gazel 198
Mısra: 3
Oynamak, hareket etmek,
eğlenmek.

İşk meydânında top it oynasun
dilber serün
Furşat el virdükçe mañfi
zülfünün çevgânın öp

3. **oynasun:--sun**
Gazel 307
Mısra: 5
Oynamak, hareket etmek,
eğlenmek.

Başum-ıla 'ışk meydânında
zülfün oynasun
İtme ğayrı bâzi çün top-ıla
çevgândur 'abeg

ovna gelüp:

1. **ovna gelüp:--a, --üp**
Gazel 278
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aldanmak,kanmak
kastedilmektedir.

Ola kim ovna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başunu
meydâna ilet

öğren:

1. **öğren:**

Gazel 446

Mısra: 3

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Gel haḳīḳī 'ışığı öğren şem' -ile
pervāneden
Bülbülün 'ışığı mecāzīdür ü hem
çok sözlüdür

öğren-:

1. **öğrendi:-di**

Gazel 354

Mısra: 7

Alışmak.

Öğrendi cevri ü cefāsı nigāruñ
baña gelür
Cevri ü vefā vü miḥnet ile her
gamı ferah

2. **öğrenür:-ür**

Gazel 56

Mısra: 4

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Bār-ı ğamdan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

3. **öğrenür:-ür**

Gazel 72

Mısra: 4

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Bār-ı ğadan aqlamaz dil gelse
anı götürür
Öğrenür lā-büd aña bir cān ki
ğam-perverd ola

öğret:

1. **öğredür:-ür**

Gazel 190

Mısra: 12

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

İy Muḥibbī dil-rübālar cevri
incinme kim
Kim seni tadrīc-ile öğredür anlar
yap yap

2. **öğredür:-ür**

Gazel 473

Mısra: 1

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgān öğredür
Ağız açup ğuşına ol zülf-i fettān
öğredür

3. **öğredür:-ür**

Gazel 473

Mısra: 2

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgān öğredür
Ağız açup ğuşına ol zülf-i fettān
öğredür

4. **öğredür:-ür**

Gazel 473

Mısra: 4

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Hüsn meydānında top itmış
serin 'aşıklarun
Zülfini çevgān idüp esbine
cevlān öğredür

5. **öğredür:-ür**

Gazel 473

Mısra: 10

Bilgi edinmek, bilgi sahibi olmak; anlamak, idrak etmek.

Hālını gösterse tañ mı bu
Muḥibbī'ye rakīb
Ādem'e gendüm temennāsını
şeytān öğredür

öğüt budur:

1. **öğüt budur:--dur**

Gazel 274

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Nasihat, öğüt.*

Dār-ı dünyāya gönül virme saña
budur öğüt
Ger dilerseñ 'ākıbetün ḥayr ola
bu sözi tut

öğüt virmez:

1. **öğüt virmez:--mez**

Gazel 288

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Bir kimseye, yapması ya da yapmaması gereken şeyler konusunda yol göstermek.*

İy gönül pīr-i muğānuñ
dāmenini berk tut

Çünkü andan ğayrı virmez saña
bir kimse öğüt

öğüt virür:

1. **öğüt virür:--ür**

Gazel 237

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalp İfade

Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için yol göstermek, nasihat etmek.

Baña ḥālī gendümin ḥaddinde
'arz eyler rakīb
Sanasın cennetde virür Ādem'e
iblis öğüt

öldür-:

1. **öldürseñ:-se, -ñ**

Gazel 9

Mısra: 5

Bir canlının hayatına son vermek.

Cevri oklarıyla ger beni öldürseñ
iy ḥabīb
Āḥir nefesde eyleye cānum duā
saña

2. **öldürüp:-üp**

Gazel 10

Mısra: 2

Bir canlının hayatına son vermek.

Lal-i lebūne ger dir-isem n'ola
Mesīḥā
Bir ğamze ile öldürüp eyler yine
iḥyā

3. **öldürmegi:-meg, -i**

Gazel 425

Mısra: 1

Bir canlının hayatına son vermek.

'Aşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cānān umar
Līk andan daḥı artuk ölmeği bu
cān umar

4. **öldürüp:-(ü)p**

Gazel 193

Mısra: 8

*Öldürmek | çok üzme,
perişān etmek.*

Bir dem ārām eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben ḥastayı gel gitmege
itme şitāb

5. **öldürürse:-ür, -se**

Gazel 219

Mısra: 1

Bir canlının hayatına son vermek. || Ölümüne sebep olmak.

Öldürürse derd-i dil bu haste-i
hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermân-ı döst

öldür:

1. **öldüriserdür:-iser, -dür**

Gazel 157

Mısra: 10

Ölmek, öldürmek.

Râh-ı ışıkında figânım işidüp
yâr incinür
Öldüriserdür Muhibbî
derdmeni kîn salup

2. **öldür:-dür**

Gazel 376

Mısra: 5

Ölmek, öldürmek.

Bu tarîk-i 'ışkdur lutf eyle öldür
gel beni
Gâzi ol sen gir ş evâba ben dahı
olam şehîd

3. **öldürdün:-dün**

Gazel 18

Mısra: 3

Bir canlının hayatına son vermek.

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
fîğ-ı cevri-ile
Günâhın aınmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

4. **öldürdüğine:-düğine**

Gazel 159

Mısra: 5

Bir canlının hayatına son vermek.

Dün beni öldürdüğüne döndi
inkâr eyledi
Hañçerinde buña ne şahid gerek
kanum görüp

5. **öldür:-dür**

Gazel 404

Mısra: 5

Bir canlının hayatına son vermek.

Gel beni öldür sevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-ı 'ışkdur sen gâzi ben
olam şehîd

6. **öldüre:-e**

Gazel 64

Mısra: 5

*Öldürmek || çok üzme,
perişân etmek.*

Khahr-ıla ger öldüre lutf ile gine
dirgüre
Dimezüz çün u çerâ çün olmışuz
fermân aña

7. **öldüre:-e**

Gazel 272

Mısra: 2

*Öldürmek || çok üzme,
perişân etmek.*

Düşer mi 'aşık kılmak şikâyet
Cefâ vü cevri-ile öldüre gâyet

8. **öldürürseñ:-ür, -señ**

Gazel 402

Mısra: 11

*Öldürmek II çok üzme,
perişân etmek.*

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'aşıkları
Sen olursın döstüm gâzi ben
oluram şehîd

9. **öldürür:-ür**

Gazel 5

Mısra: 7

*Bir canlının hayatına son
vermek // mec. Çok acı ve sıkıntı
vermek, çok üzme veya yormak.*

Öldürür gerçi ki gamzeñ aşık
virmez amân
Leblerüñ İsi gibi her lahza virür
cân baña

10. **öldürür:-ür**

Gazel 13

Mısra: 3

*Bir canlının hayatına son
vermek // mec. Çok acı ve sıkıntı
vermek, çok üzme veya yormak.*

Ejder-i ışık öldürür didüm
mañabbet ehlini
İşidüp cân-ıla gönüm oldılar
kâyil baña

11. **öldür:-dür**

Gazel 96

Mısra: 5

Bir canlının hayatına son

*vermek; acı vermek, üzme,
kederlendirmek.*

Çünkü rahmuñ yok nigârâ bari
gel öldür beni
Bu dil-i bî-çârenüñ hâlini eyle
bir yaña

12. **öldür:-dür**

Gazel 250

Mısra: 7

*Bir canlının hayatına son
vermek. 2. Ölümüne sebep
olmak.*

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi gönül sevdi
nihâyet

13. **öldür:-dür**

Gazel 290

Mısra: 7

*Bir canlının hayatına son
vermek; büyük sıkıntı ve ızdırap
vermek, perişân hale getirmek
(Aşık bağlamında).*

Gel beni öldür baña yigdür bu
dirlikden ölüm
Çün rakîb-i rü-siyâhı mahrem
itdün 'âkıbet

14. **oldur:-dur**

Gazel 340

Mısra: 4

Ol- yardımçı fiil.

Egerçi mücrimem 'afv it
günâhum
Anuñ hañkî kim oldur ehl-i
mi'râc

öldürevim didün:

1. **öldüreyim didün:-dür, --e, -
-yin, --di, --n**

Gazel 184

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) aşığın bu duygu
ve sevgiden vazgeçmek istemesi
kastedilmiştir.*

Biñ kerre didün öldüreyim yine
dönersin
İy döst niçe bir beni ferdalara
salup

öldürür:

1. **öldürür:-dür, --ür**

Gazel 302

Mısra: 5

Öldürmek, yaşamına son
vermek, katletmek, canına
kıymak. II Acı ve ızdırıp vererek
perişan etmek.

Tir-i ğamzeñ öldürür biñ 'aşıkı
Kimde vardur iy kemān ebrū bu
şest

ölince tā:

1. **ölince tā:--ince**
Gazel 251
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölünceye kadar.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayātuñda
Ölince tā anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

ölme:

1. **ölmeyüp:--üp, -y**
Gazel 409
Mısra: 7
Ölmek, can vermek.

İster-iseñ ölmeyüp tā haşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyāda
kazan yahşı ad

ölmekden özge:

1. **ölmekden özge:--den**
Gazel 475
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Canını sevgili yolunda
vermekten başka(aşık
bağlamında).*

Gel iy tabīb çek elüñi girme
zahmete
Ölmekden özge 'aşıkā sanma
devā olur

ölmüş-:

1. **ölmüşe:-e**
Gazel 432
Mısra: 10
Ölmüş, can vermiş (kimse).

Mürde iken iy Muhibbī baña ol
'İsī-nefes
Mu'cize izhār idüp gör ölmüşe
cān 'arz ider

ölmüş iken:

1. **ölmüş iken:--muş, --ken**
Gazel 181
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Olmuşsa anlamında.

Küy içre ölmüş iken dürlü derde
mübtelā
Ol tabīb itdi ilācum dilde
bīmārum görüp

2. **ölmüş iken:--ken**
Gazel 126
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Hayati faaliyetlerin sona
ermesi II Tasavvufi bağlamda
maddi (dünyevi, cismani)
unsurlardan arınıp tinsel
manada yeniden doğma
(Fenafillaha ermek).*

Ölmüş iken taze cān buldı
Muhibbī hasta dil
Büy-ı zülfini getürdün
müstedām ol iy şabā

ölümlü:

1. **ölümlüdür:--dür**
Gazel 354
Mısra: 3
*Ölmeye mahkūm, gelip
geçici, fāni.*

Kim biñ yaşarsa āhiri çünki
ölümlüdür
Bārī cihānda geçürelüm her
demi ferağ

ölümlü hastadur:

1. **ölümlü hastadur:--dur**
Gazel 129
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ölümcül hastalığa
yakalanmış kimse.*

Bu Muhibbī ışkuñ-ıla key
ölümlü hastadur
İy tabīb-i dil meger ire lebünden
bir devā

2. **ölümlü hastadur:--lü, --dur**
Gazel 425
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ölümcül hastalığa
yakalanmış kimse.*

İy tabīb-i cān bu gönüm bir
ölümlü hastadur

Lebleründen bir cevāb eyt
derdine dermān umar

ölürsem komazam:

1. **ölürsem komazam:--ür, --se,
--m, --maz, --am**
Gazel 345
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşık sevgilinin
yanından asla ayrılmam,onu
bırakmam demektedir.*

'İşk-ıla dāmānını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hükūm anuñ sultān
beni bilmez mi hiç

ömr:

1. **ömr:**
Gazel 262
Mısra: 1
Hayat, yaşam, ömür.

Civāndur bu gönül 'ömr çend
sālest
Bu dilden gitmez ol nāzük
nihālest

ömr:

1. **ömrüm:--üm**
Gazel 179
Mısra: 10
Ömür, hayat.

Vaşl için dirler müyesser olur
āhır şabr-ıla
Eylese ömrüm taħammül itmese
ecel şitāb

2. **ömrü:-i**
Gazel 201
Mısra: 9
Ömür, hayat.

Hoş geçür ömrü Muhibbī dād-ıla
İtmedin bād-ı ecel cismi türāb

3. **ömrüm:--üm**
Gazel 2
Mısra: 2
Hayat, yaşama süresi.

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

4. **ömrüm:--üm**
Gazel 26

Mısra: 7
Hayat, yaşama süresi.

Benüm ömrüm ömür ferdäya
güymeز
Disem bir büse vir sen baña
ferdä

5. ömr:

Gazel 13

Mısra: 5

Hayat, yaşam, canlının
ölene dek sürdürdüğü zaman
dilimi.

Ömr nakdin vaşl için harc
eyledüm ammā çi sūd
Sayüm oldı ancak tahşil-i bī-
hāşıl baña

ömr dahı:

1. ömr dahı:

Gazel 291

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaşam süresi(ömür) bile.

Heft iklimi saña cümle
musahhar boldı tut
Ömr dahı Hızır-ıla 'alemdede
hem-ser boldı tut

ömr geçer:

1. ömr geçer:--e, --r

Gazel 356

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ömrün geçmesi, hayatın
zevalde ermesi, zamanın
tükenmesi.

Biñ yıl olursa 'ömr geçer anıde
hemān
'Ākil odur ki fikrin ide kanda
gıtdı Nūh

ömr sürdüñ:

1. ömr sürdüñ:--dü, --n

Gazel 216

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hayat, yaşam, canlının
ölene dek sürdürdüğü zaman
dilimi.

Ġazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vañtı
Sikender Hızır olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

ömr-durur:

1. ömr-durur:--ur

Gazel 361

Mısra: 7

(Beyitte) aşıkların
ölmesi,canının son bulması
bağlamında kullanılmıştır.

Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'aşıklarauñ
Bir kılıñ kem olduğın kim
isteye ol ola yoğ

ömr:

1. ömr:-i

Gazel 355

Mısra: 3

Hayat, yaşam, ömür.

Bil gānīmet 'ömr-i fevt itme
elüñden sāğarı
İtmedin bu çarh-ı zālim kelleyi
pürhün kadeh

ömr-i cāvidān:

1. ömr-i cāvidān:

Gazel 210

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuz ömür, ebedi hayat,
ölümsüzlük.

Herkese bulmaga ömr-i cāvidān
bir şey sebeb
Hızır'a āb-ı hayāt u rindese āb-ı
ineb

ömr-i cāvidāndur:

1. ömr-i cāvidāndur:--dur

Gazel 433

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kalıcı/sonsuz ömrü
uzatma.

Ġadeh içdi baña bir cür'a sundı
Didi iç bunı 'ömr-i cāvidāndur

ömr çok olsun:

1. ömr çok olsun:--i, --sun

Gazel 255

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliye hitaben
bir hayır dua olarak -uzun
ömürlü olsun-denmiştir.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yār
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'āyet

ömr-i dirāz:

1. ömr-i dirāz:

Gazel 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Uzun ömür, ölümsüzlük.

Serv görse ħaddüñi diye saña
ömr-i dirāz
İşidüp bunı çınār el kaldurup
itdi duā

ömr dirāz ola:

1. ömr dirāz ola:--i, --a

Gazel 398

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Ömrü uzun olsun
anlamında bir dua ifadesi
olarak kullanılmıştır.

Saldı dil gerdenine zülfün eyā
döst kemend
Eyledi 'ömr-i dirāz ola bu
dīvāneye bend

ömr-i geçen:

1. ömr-i geçen:--i, --e, --n

Gazel 438

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bütün bir ömrünü tüketen
aşık kastedilir.(melamet
bağlamında).

Hırka içre 'ömr-i geçen süf-i
sālūsa sor
Kim n' için terk-i riya itmez o
bī-nāmūsa sor

ömr-i güzest:

1. ömr-i güzest:

Gazel 292

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Geçmiş ömür/hayat.

İy Muhibbī key sakın ħadden
tecāvüz eyleme
Çün bilürsin bir dahı girmez ele
'ömr-i güzest

ömr-i havāl ile geçer:

1. 'ömri hayâl ile geçer:--i, --e, --r

Gazel 393

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) cennete girmenin hayal edilmesi kastedilmektedir.

Zâhidüñ cennet diyü 'ömri hayâl ile geçer
'Ârifüñ didârdur maşşudı ol eyler sürüd

'ömr-i nâzenîn:

1. 'ömr-i nâzenîn:

Gazel 436

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Narin hayat.

Sun şarâbı sâkiyâ çünki bahâr eyyâmıdır
Hayf ola bu demde 'ömr-i nâzenîn bî-mül geçer

'ömr-i nüḥ:

1. 'ömr-i nüḥ:

Gazel 351

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hız. Nuh'un bin yıl olduğu düşünülen ömrü. II Uzun ömür.

'İsî lebüñi görse idi dirdi 'ayn-ı rüḥ
Zülfüñ dırâzına n'ola dinilse 'ömr-i Nüḥ

'ömr-i sermedî:

1. 'ömr-i sermedî:

Gazel 86

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ebedi hayat.

Bula Muḥibbî mürde gönül ömr-i sermedî
İsî gibi eger baña andan ḥiṭâb ola

'ömr-i ziyâd:

1. 'ömr-i ziyâd:

Gazel 409

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrü uzun olmak, ömrü çok olmak.

Döştüm 'aşıklara rahm eyleyüp kıl 'adl ü dâd
İster-iseñ bulasın dünyâda sen 'ömr-i ziyâd

'ömr-i ziyâd bulasın:

1. 'ömr-i ziyâd bulasın:--a, --sın

Gazel 368

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) aşğın ömrünün uzuması kastedilmektedir.

Zıkr kıl la'l-i lebüñ eyle bu ğamgîn dili şâd
Zülfine bagla gönül tâ bulasın 'ömr-i ziyâd

ömrüm geçdi:

1. ömrüm geçdi:-di

Gazel 80

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrün bitmesi.

Gün yüzüñ görmez-isem zülfüñ olur ḥâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîğâ olmaduñ mâyil baña

2. ömrüm geçdi:--üm, --di

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ömrün bitmesi.

Umar-ıdum göre idi dîdeler düşde seni
Geçdi ömrüm bu ḥayâl-ile görünmez baña ḥ'âb

ömrüm gibi:

1. ömrüm gibi:--üm

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir kişinin doğumundan ölümüne kadar geçen zaman,hayat süreci.

Bir dem ârâm eyle iy dilber gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben ḥastayı gel gitmege itme şitâb

'ömrün ber-mezîd:

1. 'ömrün ber-mezîd:--ü, --n

Gazel 377

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(*Beytte*) sevgiliye hitaben

ömrünün çoğalıp artmasının temenni edildiği bir dua ifadesidir.

Rüze-i hicrân gidüp yüzüñ görindi oldu 'ıyd
Devletüñ pâyende olsun daḥı 'ömrün ber-mezîd

ömrün günü:

1. ömrün günü:--ün, --i

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşam süresi,insan ömründen giden bir gün kastedilmiştir.

Sâkî müdâm sun berü sen râḥatü'l-ḳulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrün günü ğurüb

ömrün hebâ olmasun:

1. ömrün hebâ olmasun:--sun

Gazel 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaşanılan hayatın bütünüñ boşu boşuna geçirmiş ve hiç bir şey gerçekleştirememiş olma durumu.

Cân kulagina irişdürdi seḥer bād-ı şabâ
Zıkr-i Ḥaḳḳ'ı koma elden olmasun ömrün hebâ

ömrün nakdini harc itme:

1. ömrün nakdini harc itme:

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Atasözü**

(*Beytte*) yaşam sermayeni harcama,ziyan etme manasındadır. (Dinimizde lüzumsuz harcamak, israf haramdır. Zillet ve fakirliğe sebeptir.).

Didiler yok yirlere harc itme ömrün nakdini
Bilmedüm ḥayf anları ḥaḳḳ-ı birâderdür baña

ömrü:

1. **ömür:**

Gazel 26

Mısra: 7

Ömür, hayat.

Benüm ömrüm ömür ferdāya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdā

2. **ömür:**

Gazel 119

Mısra: 17

Ömür, hayat.

Ömür dünyā gibi çün bī-vefādur
Diriğ itdi buña Cemşid ü Dārā

öndin:

1. **öndin:**

Gazel 148

Mısra: 10

Önce, daha evvel.

Yakısdur āteş-i ruhsārına
dilber seni
İy Muhibbī bir gün öndin āteş-i
ruhsārın öp

öndin soña:

1. **öndin soña:--din, --a**

Gazel 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Baştan sona.

Hağ naşīb ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i şūrīdeveş hayrānuñam
öndin soña

öñinde tapa:

1. **öñinde tapa:--in, --de, --a**

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin önünde diz

*çöküp,onu kutsama,büyük ilan
etme,ona kulluk etme.*

Zülf-i Hindūsına anuñ niçe kâfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
sımını ola

öñümden geçer:

1. **öñümden geçer:--ü, --m, --
den, --e, --r**

Gazel 436

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığın

*önünden geçmesi
kastedilmektedir.*

İy Muhibbī āh idüp niçe perişān
olmayam
Kim tegāfülle öñümden ol saçı
sünbül geçer

öñür:

1. **öñürdi:-di**

Gazel 496

Mısra: 11

*1. Öne geçmek, İleri
geçmek. 2. Önce ulaşmak,
varmak.*

Bu dünyāya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Hüsrev ü Dārā Ferīdün
dağı Cemlerdür

öp-:

1. **öpeli:-eli**

Gazel 355

Mısra: 6

Öpmek.

Yiryüzi kanlu yaşumla lāle reng
oldı yine
Öpeli hoşka dehānım dilberüñ
meygün kadeş

2. **öper:-er**

Gazel 353

Mısra: 1

*Dudağına değmek,
dokunmak; öpücük vermek.*

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildarı kadeş
Öliceğ eyleyeler toprakımı bārī
kadeş

öp:

1. **öpesin:-e, -sin**

Gazel 23

Mısra: 4

Öpmek.

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

2. **öp:**

Gazel 23

Mısra: 3

Öpmek.

Dāmenine el irerse öp benden
dāmenin
İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh
iy şabā

3. **öp:**

Gazel 148

Mısra: 1

Öpmek.

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i tarrārın öp
Hasta cāna çün şifādur hāl-i
anber-bārın öp

4. **öp:**

Gazel 148

Mısra: 2

Öpmek.

Gül yüzünden keşf idüp şol
turra-i tarrārın öp
Hasta cāna çün şifādur hāl-i
anber-bārın öp

5. **öp:**

Gazel 148

Mısra: 4

Öpmek.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dağı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsārın öp

6. **öp:**

Gazel 148

Mısra: 8

Öpmek.

Küyum içre gel seni öldürtirem
āhır dimiş
Hey ne ranā söylemiş lal-i
şeker-güftārın öp

7. **öp:**

Gazel 148

Mısra: 10

Öpmek.

Yakısdur āteş-i ruhsārına
dilber seni
İy Muhibbī bir gün öndin āteş-i
ruhsārın öp

8. **öp:**

Gazel 198

Mısra: 6

Öpmek.

Göz karasın hâll idüp yazdum
nigāra nāmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
hāndānın öp

9. **öp:**

Gazel 198

Mısra: 10

*Öpmek; sevgi, saygı,
bağlılık duygusunu belirtmek
amacıyla dudaklarını
değdirmek.*

Kabe-i ulyā yüzidür örtüsü zülf-i
siyāh
İy Muhibbī perdeyi keşf it ruḥ-ı
raḥşānın öp

10. **öp:**

Gazel 198

Mısra: 4

Öpmek II Yüz sürmek.

İşk meydānında top it oynasun
dilber serüñ
Furşat el virdükçe maḥfī
zülfinün çevgānın öp

11. **öp:**

Gazel 198

Mısra: 1

*Bağlılık duygusunu
bildirmek amacıyla öpmek.*

İy şabā benden varup yāruñ der
ü evvānın öp
Ḥāk-i pāyına yüzün sürer gibi
dāmānın öp

öpülmez imiş:

1. **öpülmez imiş:** --ül, --mez, --
miş

Gazel 299

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Saygı ve sevgiyi bildirmek
amacıyla bir elin öpülmesi, alına
konulması kastedilmiştir.*

Öpmege elün eylemişem başımı
tuḥfe
Öpülmez imiş şehler eli çünkü
tehī dōst

örgede:

1. **örgede:** --e

Gazel 125

Mısra: 10

Öğretmek.

Hoş tutar her dem rakībi
gözlemez āşıkların
Bī-vefālīk resmini bilsem kim
örgede saña

örti döşek:

1. **örti döşek:** --i

Gazel 430

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Sere serpe, takatsizce.*

Çünkü Necātī örti döşek büriyā
diler
Bilmez anı ki 'āşıka bir kurı cā
yiter

örtüsü:

1. **örtüsü:**

Gazel 198

Mısra: 9

*Örtmek için kullanılan şey,
perde, örtü.*

Kabe-i ulyā yüzidür örtüsü zülf-i
siyāh
İy Muhibbī perdeyi keşf it ruḥ-ı
raḥşānın öp

öt:

1. **öten:** --en

Gazel 495

Mısra: 10

Ötme.

Gül açılmış öter bülbül bu dehre
sakın aldanma
Ḥazāna döniser gülşen öten zāğ
u zağanlardur

öte gece:

1. **öte gece:** --e

Gazel 214

Mısra: 13

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
İleriye geçmek.*

Göz yaşını akıt öte gece tā ki
semekden
Āhuñ-ıla cihān yüzini ser-cümle
duman it

öykin:

1. **öykinür:** --ür

Gazel 476

Mısra: 3

Birine benzemek istemek,

*onu taklit etmek, taklide
çalışmak, özenmek.*

'Uşşāka gördi kim lebüne bāde
öykinür
Āl-ıla anı itmege ayaga saldılar

öz:

1. **özümü:** --üm, --i

Gazel 411

Mısra: 9

Kendi, şahsı, zatı.

Ġubār itdüm özümü yollar üzre
Ümüdüm bu ki ilte küyuña bād

2. **özinden:** --i, --, --den

Gazel 450

Mısra: 9

Asıl.

Muhibbī her sözün dil-keş
özünden ihtirā' itdi
Velī nādān olan bilmez sanur
tarz-ı Nevāyī'dür

3. **özün:** --i, --n

Gazel 471

Mısra: 10

'Kendi ve kendisi'

*anlamında kullanılan bir
dönüşlülük zamiri.*

Cemālün şem'ine karşı
Muhibbī
Özin pervāne kıldı anı yandur

öz başuña:

1. **öz başuña:** --u, --n, --a

Gazel 375

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Kendisi anlamında

kullanılmıştır.

Nuşhuñ öz başuña it zāhid yüri
'Āşık-ı dīvāne hiç tutar mı pend

özge:

1. **özgeye:** --y, --e

Gazel 4

Mısra: 8

Başka, diğerk.

Gerçi dünyā halkı māyil dürlü
dürlü nimete
Baña gelmez hūn-ı dilden
özgeye hiç iştiḥā

2. **özge:**

Gazel 60

Mısra: 13

-dan başka.

Bugün gam derdine bundan
dimişler özge yok dermân
Elâ yâ eyyühe's-sâkî edir kesen
ve nâvilhâ

3. **özge:**

Gazel 104

Mısra: 3

-dan başka.

Hasta-i ışkam lebünden özge
olmadı ilâc
Fâyide olmadı çok cehd itdi
Câlinüs aña

4. **özge:**

Gazel 105

Mısra: 3

-dan başka.

Bulmadı cevri ü cefâdan özge bu
ğamgîn gönül
Arturur günden güne cevri ni ol
meh-rû baña

5. **özge:**

Gazel 495

Mısra: 4

"Başka, -den başka"

anlamında edat.

Yagup bārân-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhâr
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

6. **özge:**

Gazel 421

Mısra: 6

"- den başka" anlamında

edat II Aşk.

Kim dikdi bağ-ı sineye 'ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semir lezîz

pâ:

1. **pâda:-da**

Gazel 240

Mısra: 4

Ayak.

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Kadı müşkil olupdur pâda leng-
est

pâ komasun:

1. **pâ komasun:-sun**

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayak basmak, el sürmek.

El uzatdı gelüp gūşuña zülfün
Sakınsun bāğ-ı hūsnê komasun
pâ

pâ kova:

1. **pâ koya:--a**

Gazel 226

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayak koymak yani iz
bırakmak kastedilmektedir.*

Ola ki gele pâ koya ol yâr-ı
cefâ-ñü
Râhında Muhibbî yüzünü yürü
türâb it

pâ koyasın:

1. **pâ koyasın:--a, --sın**

Gazel 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Üzerine ayakla
basmak. (Aştığı ezmek).*

Yüzüm üzre ola kim pâ koyasın
Yoluñ üzre budur olduğum
türâb

pâ-bürehne:

1. **pâ-bürehne:**

Gazel 289

Mısra: 3

Yalın ayak.

Pâ-bürehne 'aşıkam ben la'li
şevkine müdâm
İstemeñ benden selâmet
olmuşam bî-'âr mest

pâ-büs:

1. **pâ-büsa:-a**

Gazel 438

Mısra: 10

Ayak öpme.

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbî gel 'icâzet var mı bir
pâ-büsa sor

pâdişâ:

1. **pâdişâlardur:-lar**

Gazel 483

Mısra: 2

*Sultan | manevi alemin
sultanı (gedâ bağlamında).*

Ser-i küyuñ gedâsını gören
sanur gedâlardur
Velî ger ma'nî yüzünden bakarsa
pâdişâlardur

2. **pâdişâ:**

Gazel 9

Mısra: 10

Hükümdar, sultan.

Çünkü Muhibbî küy-ı maḥabbet
gedâsını
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

3. **pâdişâ:**

Gazel 69

Mısra: 6

Hükümdar, sultan.

Ben nedîm-i kemterîñ bir
bendeyem
Hüküm ide mi bendeye bir pâdişâ

pâdişâh:

1. **pâdişâha:-a**

Gazel 70

Mısra: 6

Büyük hükümdar, sultan.

Bendeñem yârâ bilürsin sen dilâ
Hüküm ide mi pâdişâha hîç gedâ

2. **pâdişâhıdur:-ıdur**

Gazel 428

Mısra: 2

Padişah | sevgili, güzel.

Şol gedâ kim küy-ı dildârüñ
bugün derbânıdur
Berr ü baḥruñ pâdişâhıdur cihân
sulṭânıdur

3. **pâdişâhum:-um**

Gazel 177

Mısra: 4

*Büyük hükümdar, Allah
(c.c.), sevgili.*

Leblerüñ zıkr eylesem cânâ
gözün lışm itmesün
N'eylesün maḥmürdür iy
pâdişâhum bu garîb

4. **pādişāhum: -um**

Gazel 329

Mısra: 2

*Büyük hükümdar, Allah
(c.c.), sevgili.*

SİNEME FIRÛNLE CĀNĀ GEL BUGÜN
BİR KAPU AÇ
OL KAPUDAN PĀDIŞĀHUM ALASIN
CĀNİ HĀRĀC

5. **pādişāhısın: -ı, -sın**

Gazel 11

Mısra: 7

Hükümdar, sultan.

ÇÜN GÜZELLER PĀDIŞĀHISIN VIRİLDİ
ŞĀHLİK
ÇIK SERİR-İ HÛSNE DINSÜN HÛBLAR
ŞĀHİ SAÑA

6. **pādişāh:**

Gazel 33

Mısra: 11

*Bir devletin başkanı olan
ve hükmetme, emretme hakkını
elinde bulunduran kimse,
hükümdar, sultan.*

PĀDIŞĀH OLAN KURU ĞAVĠĠ ÇEKER
ĀLEMÛN ZEVLİM SÜRER KĀNİ GEDĀ

7. **pādişāhum: -um**

Gazel 385

Mısra: 10

*Büyük hükümdar. II
Sevgili.*

CÜRMI ÇOK GELDI MUHİBBİ
KAPUÑA REDD EYLEME
KANDA VARSUN PĀDIŞĀHUM SAÑA
TUTMUŞDUR ÜMİD

8. **pādişāhum: -um**

Gazel 419

Mısra: 3

*Büyük hükümdar. II
Sevgili.*

PĀDIŞĀHUM AVIN ALMIŞ BAŞINA
ŞEH-PER DAKAR
NE TAKARSA BAŞINA OLMAYA HİÇ
PERDEN LEZİZ

pādişāhā:

1. **pādişāhā:**

Gazel 386

Mısra: 9

Ey padişah II Ey sevgili.

PĀDIŞĀHĀ SİDİK U İHLĀŞUM SAÑA
MA'LŪM İKEN
DERGEHŪNDEN BU MUHİBBİ
KULUŪNİ GEL KILMA RED

2. **pādişāhā:**

Gazel 419

Mısra: 5

Ey padişah II Ey sevgili.

PĀDIŞĀHĀ TUHFĒ İTDŪM CĀN U DİL
EYLE KABŪL
ÇŪNKİ YOK KATUMDA HİÇ NESNE
BENŪM SERDEN LEZİZ

3. **pādişāhā:**

Gazel 437

Mısra: 9

Ey padişah II Ey sevgili.

PĀDIŞĀHĀ SENDEN ÖZGE YOK
BENŪM BİR KIMSEMEM
BU MUHİBBİ GİBİ KAPUŪNDA SENŪN
BİŪN BENDE VAR

pādişāh-ı ālem:

1. **pādişāh-ı ālem:**

Gazel 7

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Alemin (millet) padişahı.*

PERÇEMŪN ZŪLFŪN HŪMĀ-VEŞ SĀYE
SALDI ÜSTŪME
PĀDIŞĀH-ı ĀLEM OLDUM ÇÜN GEDĀ
OLDUM SAÑA

pādişāh-ı ālem:

1. **pādişāh-ı ālem:**

Gazel 377

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dünyanın padişahı.*

PĀDIŞĀH-ı ĀLEM OLMAKDAN İSE
YİGDÜR BAŪA
HİDMET İDŪP ĀSİTĀNUŪNDA OLAM
KEMTER 'ABĪD

pādişāh-ı ālem iken:

1. **pādişāh-ı ālem iken: --ken**

Gazel 301

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Tüm Dünya'ya hükmeden
büyük bir padişah.*

MUHİBBİ PĀDIŞĀH-ı ĀLEM İKEN
MURĀDİ KULUŪN OLMAKDUR NİHĀYET

pādişāh-ı ālem olduŷ:

1. **pādişāh-ı ālem olduŷ: --dun**

Gazel 281

Mısra: 11

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Alemin padişahı
olmak, herkese ve her şeye
lütfetmek.*

PĀDIŞĀH-ı ĀLEM OLDUŷ HÛSN-İLE
SEN DİLBERĀ
SÖZLERŪN YANINDA ŞĀHUM SU OLUR
KAND Ū NEBĀT

pādişāh-ı dehr olmakdansa:

1. **pādişāh-ı dehr**

olmakdansa: --mak, --dan, --sa

Gazel 369

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dünyaya hükmeden, güçlü
bir padişah olmaksansa
anlamında kullanılmıştır.*

GÖZİ YAŞIN HER FAĶİRŪN ZULM İLE
BAHR EYLEME
PĀDIŞĀH-ı DEHR OLMAKDANSA
YİGDÜR YAĶŞI AD

pādişāh-ı dehrdür:

1. **pādişāh-ı dehrdür: --dür**

Gazel 474

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dünyaya hükmeden
padişah.*

BİŪN SŪ'ĀL İTSEM DÖNŪP VİRMEZ
BAŪA BİR KEZ CEVĀB
PĀDIŞĀH-ı DEHRDÜR BENDEN KILUR
'ĀR İNCİTÜR

pādişāh-ı dehre:

1. **pādişāh-ı dehre: --e**

Gazel 175

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dünya sultanı.*

BADEZİN ELĶĀB-ı YĀRA HÛSREV-İ
HÛBĀN DİŪZ
PĀDIŞĀH-ı DEHRE DİRLER NİTE KİM
ĀLİ-CENĀB

pādişāh-ı hüsn:

1. **pādişāh-ı hüsn:**

Gazel 430

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzellik padişahi.

İy padişāh-ı hüsn güzellik saña
yiter
Sorma benim bu derdümi
derdüm baña yiter

pādişāh-ı hüsn olasm:

1. **pādişāh-ı hüsn olasm:--a, --sın**

Gazel 137
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye hitaben(güzellik padişahi olduğu kastedilir.).

Pādişāh-ı hüsn olasm hiç revā
midur saña
Yüz hārāba tuta dil mülki kamu
vīrān ola

pādişāh-ı ışk olalı:

1. **pādişāh-ı ışk olalı:--a, --lı**

Gazel 126
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1)Duyulan aşkın çok fazla(yoğun)olması kastedilir.
2)Aşk padişahi olduğundan beri(zaman anlamı) kastedilmiştir.*

Pādişāh-ı ışk olalı āhum
olmışdur alem
Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim
yürür saga sola

pādişāh-ı ışkam:

1. **pādişāh-ı ışkam:-am**

Gazel 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Aşk ehli olma,aşk padişahi.

Pādişāh-ı ışkam u dil defter ü
dīvān baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvan baña

pādişāh-ı mehlikā:

1. **pādişāh-ı mehlikā:**

Gazel 125
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ay yüzlü güzellerin sultanı.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

pādişeh:

1. **pādişehdür:-dür**

Gazel 300
Mısra: 9
Padişah l sevgili, güzel.

İden zulmı aña çün pādişehdür
Muhibbî kime eylesün şikāyet

2. **pādişehlerden:-ler, -den**

Gazel 425
Mısra: 6
Padişah, hükümdar.

Küyuña varsa nazar kıl ‘aşıkı
men‘ eyleme
Pādişehlerden kul olan dāyimā
ihsān umar

3. **pādişehlerdür:-ler, -dür**

Gazel 313
Mısra: 9
Padişah, sultan, hükümdar.

İy Muhibbî dehr elinden
pādişehlerdür zebün
Eyledi Keyhusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ğiyās

pāk:

1. **pākdür:-dür**

Gazel 443
Mısra: 2
Far. Temiz, saf.

Dest-i ‘ışkuñla egerçi kim bu
sīnem çākdür
Ğill ü ğışdan hamdülillāh kim
bu gönüm pākdür

pāk evle:

1. **pāk evle:**

Gazel 456
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Temizlemek; arındırmak.

Ğill ü ğışdan yüri pāk evle
Muhibbî kalbünü
Zer gibi hāliş olan kendüzini
pāke çıkar

pāk ide:

1. **pāk ide:--e**

Gazel 153
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Deyim**
Temizlemek II arındırmak.

Yuya yüzüm karasını āb-ı
istiğfār-ıla
Umaram ki pāk ide maşşerde
Ġaffārü’z-zünüb

pāk ider mi:

1. **pāk ider mi:--e, --r, --mi**

Gazel 311
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Arınmış olmak,duru ve temiz hale gelmek.

Ĥabāyişden ider mi dilleri pāk
Neden dirler aña ümmü’l-
ĥabāyiş

pāk isteve:

1. **pāk isteve:--ye**

Gazel 118
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Gönül aynasının)
arınmış,temiz ve kusursuz olması.*

Jeng-i ğamdan her ki dil
āyīnesin pāk isteve
Ya leb-i dilber gerek yāhūd
şarāb-ı şāf aña

pāk itmek:

1. **pāk itmek:--mek**

Gazel 186
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Temizlemek.

Silüp pāk itmek için küy-ı yarı
Yaşum saqqā olupdur müje
cārüb

pāk kıl:

1. **pāk kıl:**

Gazel 418
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Arındırmak, temizlemek.

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel kalbünü
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez leziz

pāk ü şâf:

1. **pāk ü şâf:**
Gazel 231
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Temizlemek, arı ve berrak hale getirmek.

Gözüm yaşı ne deñlü olur-ısa
pāk ü şâf
Hünābe-i cigerle döner kana
‘ākıbet

pāk-dāmān ol:

1. **pāk-dāmān ol:**
Gazel 308
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Namuslu, iffetli, masum olmak.

İy Muhibbî aınma dünyâyı ki ol
bir cıfedür
Pāk-dāmān ol sakın itme anuñla
var baḡ

pāke çıkar:

1. **pāke çıkar:--a, --r**
Gazel 456
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf, temiz olduğunu iddia etmek.

Ğıll ü ğışdan yüri pāk eyle
Muhibbî kalbünü
Zer gibi hālîş olan kendüzini
pāke çıkar

palās:

1. **palās:**
Gazel 29
Mısra: 10
Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.

Bu libās u hāy u hūy u tañtana
nedür dilā
Egnüñe hılat yiterken bir palās u
bir abā

pā-māl evleme:

1. **pā-māl evleme:--me**
Gazel 305
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ayaklar altına almamak ll
çiğnememek.*

Yüzümü pāyuña sürsem beni pā-
māl eyleme
Mür olur kim pend idüp eyler
Süleymān-ıla baḡ

pā-māl ola:

1. **pā-māl ola:--a**
Gazel 368
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayaklar altında çiğnemek.

Düşüp ayaklara pā-māl ola niçe
dil ü cān
Ger perîşān ide ol zülf-i girih-
gîrini bād

pā-māl-i çarḡ:

1. **pā-māl-i çarḡ:**
Gazel 359
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin ayakları altına alınmış, çiğnenmiş, hakir duruma düşürülmüş, perîşan edilmiş.

Eyledi ben bî-dili günden güne
pā-māl-i çarḡ
Böyledür olmaz ‘aceb çünkü
ezelden hāl-i çarḡ

par par yanar:

1. **par par yanar:--a, --r**
Gazel 289
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir yanıp bir sönmek; ışıl ışıl parlamak.

Meclisüñde şem‘i gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nār mest

pāralan:

1. **pāralansun:--sun**
Gazel 380
Mısra: 10
Parçalanmak, parçalara ayrılmak.

Kankı ‘aşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaça
Pāralansun tîğ-ı miñnetle kalem
tek bend bend

pāre:

1. **pāreler:--ler**
Gazel 74
Mısra: 9
Parça, kısım.

Eylese cevri ü cefāma pāreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefā anlar ki
çün nā-mihr ola

pāre pāre:

1. **pāre pāre:**
Gazel 183
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Parça parça.

Pāre pāre göz yaşından lale
döndi dāmenüm
Zāhir oldı derd-i dil çāk-i
girîbanum görüp

parmağını kaldurup:

1. **parmağını kaldurup:--i, --n, --n,**
--l, --dur, --up
Gazel 259
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) parmağın kaldırılması şahitlik etmek anlamında kullanılmıştır.

Kese zünnārını ger görse yüzün
ehl-i şalîb
Kaldurup parmağını getüre ol
dem şalavāt

pārs ehline:

1. **pārs ehline:--i, --n, --e**
Gazel 398
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Fars halkı.

Pārs ehline eger irse Muhibbî
şi‘iri
İşidüp kabri içinde diye taḡsîn
hücend

pāy:

1. **pāyına:--i, --n, --a**
Gazel 300
Mısra: 3
Hisse, nasip.

Sa'adet buldı koyan pâyına ser
Benüm başumda yokdur bu
sa'adet

2. **pâyüña:-uñ, -a**

Gazel 14

Mısra: 7

*Ayak, kadem II hisse,
nasip.*

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsin sözi küstâhâne
söylersin baña

3. **pâyüña:-uñ, -a**

Gazel 264

Mısra: 7

Hisse.

Pâyüña senüñ gevher-i eşk nişâr
ider
İtmez dirîğ 'aşık olan her ne ola
hest

4. **pâyüña:-uñ, -a**

Gazel 456

Mısra: 6

Ayak. // Sevgilinin yolu.

Dîdemi ferş-i rehûñ eyleyem iy
serv-i hırâm
Pâyüña hayf degül mi ki basup
hâke çikar

5. **pâyına:-ı, -(n)a**

Gazel 214

Mısra: 16

(Sevgilinin) ayağı.

Arz ide Muhib kâmetin ol serv-i
schî-ğad
Pâyına gözün yaşını cüy eyle
revân it

6. **pâyına:-ı, -(n)a**

Gazel 278

Mısra: 6

(Sevgilinin) ayağı.

Cüy kıl kanlu yaşuñ tâ ki ire
işigine
Pâyına yüz sürüp ol serv-i
hırâmâna ilet

7. **pâyuma:-um, -a**

Gazel 328

Mısra: 6

Pay, hisse II Ayak.

Senüñ yoluñda her hâr-ı
muğaylan
Görinür pâyuma zer-baft ü dîbâc

8. **pâyına:-ı, -n, -a**

Gazel 332

Mısra: 9

Ayak II eşik.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

pâva düşer:

1. **pâva düşer:--a, --e, --r**

Gazel 457

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayağa düşmek. Değerini
kaybetmesi. Yalvarır duruma
gelmek.*

Küyuña varsa Muhibbî serv
ğadüñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem
pâva düşer

pâyân:

1. **pâyân:**

Gazel 25

Mısra: 1

Nihayet, son.

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

pâyân vok:

1. **pâyân yok:**

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşğın çektiği
ayrılık acısının sonu ve bitişi
olmaması kastedilir.*

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devâsuz derd imiş
Bir aceb vâdî imiş hicrân ki yok
pâyân aña

pâyânına irmedüm:

1. **pâyânına irmedüm:--ı, --na,
--me, --düm**

Gazel 154

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sonuna gelmek, nihayete
ermek.*

Işk deryâsına düşdüm irmedüm
pâyânına
Niçe kez kaşd eyledüm mâhî
gibi aña talup

pây-bend olur:

1. **pây-bend olur:--ur**

Gazel 367

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Ayak bağı olmak, engel
olmak.*

Dil esîr-i zülfdür hâlûñ görüp
Murg görse dâne olur pây-bend

pây-best oldı:

1. **pây-best oldı:--dı**

Gazel 223

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Tutulmak, ayağı
bağlanmak.*

Hâlîni dâne sandı vü tutıldı
zülfine

Bend-i belâya murg-ı dilüm oldı
pây-best

pây-best oturma:

1. **pây-best oturma:--ma**

Gazel 238

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) Bahar mevsiminin
canlılığı kastedilerek, ayağı
bağlılar gibi oturmamak
kastedilmiştir.*

Sâkî-i gül-ruh elinden al ele
gülğün kadeh
Çün bahâr eyyâmı geldi tur
oturma pây-best

pây-dergilhâ kalupdur:

1. **pây-dergilhâ kalupdur:--ıp, -
dur**

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*1)Ayağı çamurda kalmak.
2)Sıkıntıda, derte olmak.*

Şu deñlü dîdeler dökdi zemîn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir kadem basam
kalupdur pây-dergilhâ

pây-ı dil:

1. pây-ı dil:

Gazel 248

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün payı.

Hâr-ıla oldı iy gül-i ter pây-ı dil
şikest
Derdâ dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

2. pây-ı dil:

Gazel 295

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün payı.

Hâr-ı cefân-ıla oluban pây-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefâ
bu dest

pây-ı dilşikest:

1. pây-ı dilşikest:

Gazel 264

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kalbi kırık,gönlü kırılmış
olan.*

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi vişâle
dest

pây-ı dil-şikest olup:

1. pây-ı dil-şikest olup:--up

Gazel 223

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kalbi kırık,gönlü kırılmış
olan.*

Geşt eyledüm cihâmı olup pây-ı
dil-şikest
İrgürmedüm vişâline yârûñ dirîğ
dest

pây-ı humâ:

1. pây-ı humâ:

Gazel 248

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hüma'nın ayağı.

Pây-ı humâ sebû gibi ser ko
Muhibbî var
Olur çü soñra hâdi ş eden
kâseler şikest

pây-ı kadehe:

1. pây-ı kadehe:--e

Gazel 235

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadeh hissesi,payı.

Ser kodum çünki şurâhî gibi
pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bâde-perest

pây-ı vâra:

1. pây-ı yâra:--a

Gazel 463

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yarin, dostun ayağı.

Ni ş âr için Muhibbî pây-ı yâra
Yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer

pâvidâr degül:

1. pâvidâr degül:

Gazel 361

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalıcı degil.

Virse dünyâya gönül senüñle
degül pâvidâr
Bir ribât-ı köhnesin anda bir
günlük konuğ

pâvidâr olmaz:

1. pâvidâr olmaz:--maz

Gazel 491

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kalıcı, süreklî olmak.

Gönül virme bu dünyâya
bilürsin pâvidâr olmaz
Geçer turmaz çarârı yok sanasın
bir eser yıldır

pâyın basar:

1. pâyın basar:--a, --r

Gazel 71

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Ayak basmak.

2)Çiğneyip,ezip geçmek.

Yüzüne ol vaqt basar pâyın
Muhib ol dil-firîb

Yollarında hâk idüp devrân-ı
cismüñ gerd ola

pâyına:

1. pâyına:

Gazel 227

Mısra: 3

Ayak, eşik || Hisse, nasip.

Anuñ pâyına gâltân olsa âhîr
Bilürdüm var-ımuş başumda
devlet

pâyına irdüñ:

1. pâyına irdüñ:--ı, --na, --dû, -
-n

Gazel 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgiliye

*yaklaşabilmesinden dolayı
muradına ermesi,,nasibini
alması kastedilmiştir.*

Var-ımuş başuñda devlet çünki
irdüñ pâyına
Agzuña alup lebin bir kez ol
âdem cânın öp

pâyın evler:

1. pâyın evler:--r

Gazel 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayak altında ezmek,

mahvetmek.

Hüsine mağrûrdur uşşâkı eyler
pâyın
Çagurup biñ dâd idersem güş
idüp virmez cevâb

pây-mâl itdürme:

1. pây-mâl itdürme:--dür, --me

Gazel 369

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ezdirmek, çiğnetmek,

ayaklar altına aldürmek.

Mür gibi pây-mâl itdürme gel
miskînleri
Saltânat geçer Süleymân dağı
olsañ hem çü bād

pâyuna batâr:

1. pâyuna batâr:--u, --n, --a, --
a, --r

Gazel 329

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) ayağa cam*kırıklarının batması*
kastedilmiştir.

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
gönlüm şşesin
Korkaram âhir batâr pâyüña ol
sınmış zücâc

pâyüña sürsem:1. **pâyüña sürsem:**--u, --n, --a,
--se, --m**Gazel 305**

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin ayağı*ya da kapısının eşiği*
kastedilmektedir.

Yüzümi pâyüña sürsem beni pâ-
mâl eyleme
Mür olur kim pend idüp eyler
Süleymân-ıla bahş

pehlevân:1. **pehlevân:**--am**Gazel 308**

Mısra: 3

Güreşçi, boylu boslu ve
güçlü kimse.

Pehlevânım 'aşrda tîğ-ı
zebânumla bugün
Kim gele meydânuma itmeye
bir miqdâr bahş

pehlevânlar gibi:1. **pehlevânlar gibi:**--lar**Gazel 238**

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güreşçi, iri yapılı, kuvvetli**kimse, yiğit, cesur, kahraman.*

Çin ider ebrûların ol meh kaçan
kim ola mest
Pehlevânlar gibi baş başa ururlar
dest-be-dest

peleng:1. **pelenge:**-e**Gazel 422**

Mısra: 10

Kaplan II yiğit.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dağumla küh-ı gamda dirler
pelenge beñzer

penâh:1. **penâhum:**--um**Gazel 77**

Mısra: 10

Sığınacak yer, melce.

Başı eflâke irüp yimez idi
zerrece gam
İşigün olsa Muhibbî'ye
penâhum şanemâ

penbe içre:1. **penbe içre:****Gazel 138**

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Pamuk içine sarılmış**olmak.*

Saklayam dirdüm bu sînem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre dostlar âteş kaçan
pinhân ola

penc genc:1. **penc genc:****Gazel 337**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Nizami'nin günümüze**ulaşan tek eseri. II Hamse(beş*
mesnevi.).

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dirsem uşbu beytüñe
senüñ ben Penc Genc

penc penc:1. **penc penc:****Gazel 324**

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıvrım kıvrım olmak.

İy Muhibbî nazm ara tutduñ
Nizâmî tarzını
Şi'rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

pend:1. **pendümi:**--üm, -i**Gazel 34**

Mısra: 5

Nasihat, öğüt.

Ger benim pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

2. **penddür:**--dür**Gazel 208**

Mısra: 9

Nasihat, öğüt.

Penddür yârâna her dem bu
Muhibbî sözleri
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

3. **pendümi:**--üm, -i**Gazel 225**

Mısra: 9

Nasihat, öğüt.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Yok fâyide soñra dökesin eşk-i
nedâmet

4. **pendümi:**--üm, -i**Gazel 265**

Mısra: 11

Nasihat, öğüt.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökesin fâyide yok eşk-i
nedâmet

5. **pend:****Gazel 131**

Mısra: 5

Nasihat, öğüt.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez gönül
Cümle âlem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

6. **pend:****Gazel 367**

Mısra: 6

(Fars.) Öğüt, nasihat.

Geldi sevdâ başuma divâneiyem
Assı itmez baña şimden girü
pend

7. **pend:****Gazel 380**

Mısra: 6

(Fars.) Öğüt, nasihat.

Žäyi' itme nâşihâ yok yirlere
söz naqdini

Nite kim yokdur kalem
divâneye yok dağı pend

8. pend:

Gazel 398

Mısra: 6

(Fars.) Öğüt, nasihat.

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-ı ezel
Zāhidā itme naşihat baña kār
itmez pend

pend eyleme:

1. pend eyleme:--me

Gazel 302

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt vermek, nasihat

etmek.

Nāşihā pend eyleme itmez eşer
'Aşık oldum çünkü ben rüz-ı
elest

pend eylemeñ:

1. pend eylemeñ:--men

Gazel 114

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt vermek, nasihat

etmek.

Çün saçı zencirine bağlandı dil
Mecnünlayın
Döştlar şimden girü pend
eylemeñ zinhār aña

pend evleyüp:

1. pend evleyüp:--yüp

Gazel 166

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt ve nasihat vermek.

Her ki aşıkdur ezel mest ü
harābātī olur
Zahmete girüp aña pend evleyüp
n'eyler edīb

pend ider:

1. pend ider:-e, -r

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt ve nasihat etmek.

Pend ider her dem baña geç dir
hevā-yı ışkdan

Her ne dirse görünür bād-ı hevā
zāhid baña

pend iderler:

1. pend iderler:--e, --r, --ler

Gazel 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Öğüt vermek, nasihat

etmek.

Niçe yıldur pend iderler pend
güş itmez gönül
Cümle ālem bir yaña ışk-ıla bu
dil bir yaña

pend idüp:

1. pend idüp:--üp

Gazel 305

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt ve nasihatlere kulak
asmak, dinlemek.

Yüzümi pāyuña sürsem beni pā-
māl eyleme

Mür olur kim pend idüp eyler

Süleymān-ıla bahş

pend itme:

1. pend itme:--me

Gazel 258

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nasihat vermek, öğüt
vermek.

Nāşih ko bizi hālümüze ol yūri
fāriğ
Pend itme degül çünkü bu dem
cāy-ı naşihāt

pend kılma:

1. pend kılma:--ma

Gazel 414

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öğüt vermek, ihtar etmek.

'İşka tolaşdı gönül dönmez mey
ü maḥbūbdan
Zāhidā itmez eşer baña naşihat
kılma pend

pend tutar mı:

1. pend tutar mı:--a, --r, --mı

Gazel 375

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) delirmiş aşıkların

öğüt dinlemeyeceği

kastedilmektedir.

Nuşhuñ öz başuña it zāhid yūri
'Aşık-ı dīvāne hiç tutar mı pend

pend-i nāşih:

1. pend-i nāşih:

Gazel 161

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nasihatçinin öğüdü.

Ehl-i ışk olan meeldür kim
aıklan dūr olur
Pend-i nāşih istemez güş
eylemez kavlı-i edīb

per:

1. perler:-ler

Gazel 465

Mısra: 6

Kanat.

Gülşen-i hüşninde zülf-i
cilverger
Her yaña tāvüs-veş perler tutar

2. perden:-den

Gazel 419

Mısra: 4

Kanat || kelebek kanadı,
aşık.

Pādişāhum avın almış başına
şeh-per dakar
Ne takarsa başına olmaya hiç
perden leziz

per açan:

1. per açan:--a, --n

Gazel 323

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kanat açmak, kucaklamak.

Gönül şahbāzına pervāz vir
āfākı seyr itsün
Bu süflī dāmgehden per açan
zāğ u zağandan geç

perākende ola:

1. perākende ola:--a

Gazel 259

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağınık olmak, azar azar yayılmak.

Dökile her yañaaya hışt
perākende ola
Pertev-i nūr-ı cemālūñ dokıma
süy-ı menāt

perçem:

1. **perçemūñ:--üñ**

Gazel 7

Mısra: 3

*Alna düşen kısa saç demeti,
kākül.*

Perçemūñ zülfūñ hümā-veş sāye
saldı üstüme
Pādişāh-ı ālem oldum çün gedā
oldum saña

perçemi turmı:

1. **perçemi turmı:--i, --mı**

Gazel 445

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin saç
lulesi kastedilmektedir.*

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmı kafada perçemi yāruñ
kemīn tutar

perde:

1. **perdeyi:--yi**

Gazel 198

Mısra: 10

Hicap, örtü.

Kabe-i ulyā yüzidür örtüsü zülf-i
siyāh
İy Muhibbī perdeyi keşf it ruḥ-ı
raḥşānın öp

perde eyler:

1. **perde eyler:--r**

Gazel 498

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Örtmek.

Perde eyler geh güneş ruḥsārına
kāküllerin
Beñzer ol ḥurşide kim anuñ
şeḫāb üstindedür

perde kılmasa:

1. **perde kılmasa:--sa**

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir varlığın yahut nesnenin
görünmesini engellemek, araya
perde olmak.*

Bu Muhibbī eyler-idi mihr-i
ḥüsnine nazar
Perde kılmasa şeḫāb-ı zülfini
cānān aña

perde olmışdur:

1. **perde olmışdur:--mı, --dur**

Gazel 333

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Örtmek, bir şeylerin
görünmesini engellemek
kastedilmektedir.*

Eger cānāne vaşlına olursañ
cān-ıla tālīb
Saña bil perde olmışdur hemān
terk it bedenden geç

perî:

1. **perîdür:--dür**

Gazel 64

Mısra: 10

*Cin taifesinin gayet güzel
sayılan bir türü.*

Çeşmesār-ı çeşmüme gelse olur
ānī nihān
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insān aña

2. **perî:**

Gazel 6

Mısra: 1

*1. Tabiat üstü bir güce
sâhip bulunduğu inanılan cin
taifesinin çok alımlı ve çok güzel
olanlarına verilen isim. 2. Çok
güzel genç kız veya kadın.*

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insān aña
Şad hezārān dil fedā olsun
hezārān cān aña

3. **perîden:--den**

Gazel 133

Mısra: 3

*Çekici güzelliği olan çok
alımlı kız veya kadın, sevgili.*

Sen perîden def kılmaga ne var
göz şerrini

Kollarum itse idüm bir dem
hamāyil boynuña

4. **perî:**

Gazel 475

Mısra: 6

*Çekici güzelliğe sahip olan
II sevgili.*

Gelse ḥayāli çeşmüme ammā
görünmez āh
Kim gördi perî ādem-ile āşinā
olur

perî ruhsâreler:

1. **perî ruhsâreler:--ler**

Gazel 439

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Peri yanaklı sevgili.

Ol saçı leylā Muhibbī'yi ne ḡam
mecnūn ide
Ādemi dīvāne eyler çün perî
ruhsâreler

perî-peyker:

1. **perî-peyker:**

Gazel 203

Mısra: 3

*Far. peri yüzlü, çok güzel;
sevgili.*

Bir perî-peyker ḥayāli geleliden
çeşmüme
Dilde tākāt kalmadı bu cāna
düşdi izḫrāb

2. **perî-peyker:**

Gazel 357

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Peri yüzlü. II Sevgili.

Ben ḥarābāt ehli oldum dōstlar
şimden girü
Çünkü biñ nāzıla sundı bir perî-
peyker kadeḥ

perî-rü:

1. **perî-rüyü:--y, -ı**

Gazel 490

Mısra: 9

*Peri yüzlü II peri gibi güzel
sevgili.*

Sen perî-rüyü Muhibbī itdi
efsūn-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sâhirdedür

2. perî-rû:

Gazel 193

Mısra: 5

*Peri (gibi güzel) yüzlü
(sevgili).*

Bir perî-rû lâli şevkinden yine
âşüfteyem
Sâkiyâ câm ı leb-â-leb tut yürüt
gülün şarâb

perî-rûdur:

1. perî-rûdur:

Gazel 323

Mısra: 5

Peri yüzlü. II Çok güzel.

Perî-rûdur anı bildüm ki bakmaz
âdemî-zâdâ
O cân incinmesün dirseñ rakîb-i
Ehremen'den geç

perîşân:

1. perîşân:

Gazel 494

Mısra: 7

*Acınacak bir durumda
olan, zavallı.*

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşâk
perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne
güzeller

2. perîşân:

Gazel 487

Mısra: 7

*1. Dağınık, düzensiz,
karmakarışık 2. mec. Acınacak
durumda, zavallı, kederli,
muztarip.*

Pâreler bagrumı zülfini perîşân
göricek
Arturan yarasını gönlümün ol
şâne olur

3. perîşân:

Gazel 22

Mısra: 4

*1. Dağınık, düzensiz,
karmakarışık 2. Acınacak
durumda, zavallı, kederli,
muztarip.*

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yâdumdan benim
İy saçı sünbül gönül neyçün
perîşân olmaya

perîşân hâlinün:

1. perîşân hâlinün:--i, --n, --ün

Gazel 491

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dağınık,düzensiz hal içinde
bulunma(sevgili bağlamında).
Sevgilinin yanağı.*

Muhibbî kuluñı söyletme lutf it
iy şeh-i hûbân
Perîşân hâlinün şerhi saçun gibi
mutavveldür

perîşân ide:

1. perîşân ide:--e

Gazel 368

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

*Dağıtmak, karmakarışık
duruma getirmek, düzenini
bozmak. II Acınacak hâle
getirmek.*

Düşüp ayaklara pâ-mâl ola niçe
dil ü cân
Ger perîşân ide ol zülf-i girih-
gîrini bād

perîşân iden:

1. perîşân iden:--e, --n

Gazel 436

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dağınık, karmaşık,
hüzünlü.*

Cân fedâdur çeşm-i şūhuña
senün iy dil-fîrib
Gönlümü böyle perîşân iden ol
kâkül geçer

perîşân olmavam:

1. perîşân olmavam:--ma, --y, - -a, --m

Gazel 436

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Acınacak duruma gelmek.
|| Dağılmak, karmakarışık
duruma gelmek.*

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle öñümden ol saçı
sünbül geçer

perîşân olmuşam:

1. perîşân olmuşam:--mış, --am

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dağılmak, karmakarışık
duruma gelmek, düzeni
bozulmak.*

Küh-ı ğamda key perîşân
olmuşam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-şîfat zülf-i
perîşândan cüdâ

perîşân olur:

1. perîşân olur:--ur

Gazel 449

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok üzölmek, kederlenmek,
alt üst olmak.*

Her kaçan bād-ı şeherden zülf-i
cânân sarmaşur
Dehşet alur 'aklı dil olur perîşân
sarmaşur

perîşân-hâtır:

1. perîşân-hâtır:

Gazel 28

Mısra: 7

*Perişan halde; dalgın,
düşünceli.*

Zülfini añduñ perîşân-hâtır
olduñ iy gönöl
Haţtı fikrinden gelen dâyim
melâmetdür saña

perî-şîfat:

1. perî-şîfat:

Gazel 241

Mısra: 1

Peri vasıftı, peri gibi güzel.

Âdemîlik eyle kaçma inen iy
perî-şîfat
Ehl-i dilüz gel eyle bizümle
muşâhabet

perî-veş:

1. perî-veş:

Gazel 140

Mısra: 6

Peri gibi güzel (Sevgili).

Bakuban aña ırakdan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

2. perî-veş:

Gazel 135

Mısra: 3

Peri gibi güzel (olan). II. Şirin.

Yâr tan midur perî-veş olsa bu gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl aña

perî-zâd:

1. perî-zâd:

Gazel 370

Mısra: 10

1-Peri gibi güzel. 2-Sevgili.

‘Ayb olmaya bî-‘aql eger olsa Muhibbî
Çeşmine anuñ çünki görindi o perî-zâd

perr ü bâlest:

1. perr ü bâlest:

Gazel 262

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın kolu kanadı kastedilmektedir.

Yücedür kaşr-ı vaşla irişilmez
Egerçi düd-ı âhum perr ü bâlest

perr ü bälün:

1. perr ü bälün:--ü, --n

Gazel 494

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kolu kanadı kırılmak, bir şey yapamayacak duruma gelmek, çaresiz kalmak.

Şem‘i ruñına karşı Muhibbî
perr ü bälün
Yansun ko seni eyledi pervâne güzeller

perr-i ğurâb:

1. perr-i ğurâb:

Gazel 194

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eskiden bağ, bostan gibi meyve ve sebze yetiştirilen yerlere diğer kuşların girmemesi için karga ölüsü ya da kanadı asmak adetti. Şair

burada bu adete vurgu yapmıştır.

Hüsn bâğın saklayup zâğ u zağandan dilbertüm
Asup andan eylemişdür zülfini perr-i ğurâb

perr-i ğurâb it:

1. perr-i ğurâb it:

Gazel 226

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eskiden bağ, bostan gibi meyve ve sebze yetiştirilen yerlere diğer kuşların girmemesi için karga ölüsü ya da kanadı asmak adetti. Şair burada bu adete vurgu yapmıştır.

Dil murğı eger girmeye bâğuña dırseñ
Üstine anuñ zülfüni as perr-i ğurâb it

perr-i megesden:

1. perr-i megesden:--den

Gazel 454

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sinek kanadı.

Degül perr-i megesden yig bu dünyâ
Muhibbî çekdügüm uhrâ gamıdur

pertev-i hüsnüñle:

1. pertev-i hüsnüñle:--ü, --n, --le

Gazel 269

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğın aydınlığı || Sevgilinin yüzünün güzelliği.

Pertev-i hüsnüñle cänâ dil münevver eyleyen
Bir nazar bakmaz göre hürşid-i raşşanı dürtüt

pertev-i nür-ı cemälün:

1. pertev-i nür-ı cemälün:--ü, --n

Gazel 259

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüzünün nurunun

parlaklığı II sevgilinin yüzünün nurunun parlaklığı.

Dökile her yañaya hışt perâkende ola
Pertev-i nür-ı cemälün dokına süy-ı menât

pervâne:

1. pervänenün:--nüñ

Gazel 58

Mısra: 2

Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece keleşbeği; aşık.

Bülbüle lâyıķ budur kim çın seher ger zâr ola
Yiridür pervänenün her şeb mekânı nâr ola

2. pervânedür:--dür

Gazel 192

Mısra: 9

Geceleri ateşin etrafında dönen, daha sonra da kendisini ateşin içine atan gece keleşbeği; aşık.

Ruñlarına cän u dil pervânedür
Yanar-ısa bu Muhibbî ne aceb

3. pervâne:

Gazel 54

Mısra: 5

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük keleşbeğ. 2. Gönül, aşık.

Pervâne gibi odlara yana bu cän u dil
Hüsnün hayâli karşuma çün kim çerâğ ola

4. pervâne:

Gazel 397

Mısra: 5

1. Geceleri ışığın etrafında dönen küçük keleşbeğ. 2. Gönül, aşık.

Pervâne görse şem‘i hemân bäl ü per yakar
Bülbül çemende şevķ-i gül ile ider sürüd

5. pervâneler:--ler

Gazel 417

Mısra: 5

1. Geceleri ışığın etrafında

dönen küçük kelebek. 2. Gönül,
âşık.

Şem'e gör pervâneler varım
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden lezîz

6. **pervâne-yem**: -y, -em
Gazel 79
Mısra: 1
Ateş böceği. II Âşık.

Karşuñda ben pervâne-yem sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâne-yem sen
âfet-i cânsın baña

7. **pervâne**:
Gazel 14
Mısra: 6
*Büyük bir bağlılıkla
yanından hiç ayrılmama.*

Şem-i hüsnuñ yakmayınca
komadı cân u dili
Anuñ-ıçun döstüm pervâne
söylersin baña

8. **pervâne**:
Gazel 487
Mısra: 2
*Büyük bir bağlılıkla
yanından hiç ayrılmama.*

Saçı zencirine kim dil virdi
dîvâne olur
Şem'-i hüsni de kim cân yaka
pervâne olur

9. **pervânedür**: -dür
Gazel 481
Mısra: 2
*Geceleri ateşin etrafında
dönen küçük kelebek || Âşık.*

Dil cemâlünü görelen bir 'aceb
dîvânedür
Şem'-i hüsnuñ şevkine cândan
yanar pervânedür

pervâne evledi:

1. **pervâne eyledi**: -di
Gazel 494
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşka düşürmek; mum
ışığının etrafında dönen
pervâneye çevirmek.*

Şem'-i ruhuña karşı Muhibbî
perr ü bâlün

Yansun ko seni eyledi pervâne
güzeller

pervâne kıldı:

1. **pervâne kıldı**: -di
Gazel 471
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Pervane misali etrafında
döndürmek. II Âşık olmak.*

Cemâlün şem'ine karşı
Muhibbî
Özin pervâne kıldı anı yandur

pervâne kılır:

1. **pervâne kılır**: -ur
Gazel 299
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1) Haberci, kılavuz. 2)
Geceleri ışığın etrafında dönen
küçük kelebek.*

Pervâne kılır şem'-i ruhu mihr ü
mehi döst
Her kim ki göre hüsni eydür ki
zehî döst

pervâne oldum:

1. **pervâne oldum**: -du, -m
Gazel 276
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gece mumun etrafında
dönen küçük kelebek olmak. (
Şem ile Pervane hikayesine
telmih yapılmıştır.).*

'İşk-ıla ben tâlib-i cânâne oldum
'âkıbet
Şem'-i hüsne yanmaga pervâne
oldum 'âkıbet

pervâne per yakar:

1. **pervâne per yakar**: -a, -r
Gazel 185
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) pervane adı
verilen küçük hayvanların
kanatlarıyla ateşe doğru gitmesi
ve yanıp, kül olması
kastedilmiştir.*

Per yakar pervâne gör âh
eylemez
Âşıka lâzım degül illâ edeb

2. **pervâne per yakar**: -a, -r

Gazel 342
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) pervane adı
verilen küçük hayvanların
kanatlarıyla ateşe doğru gitmesi
ve yanıp, kül olması
kastedilmiştir.*

Tañ mı ruhsaruñ görüp zülf içre
cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger
görse sirâc

pervâne tut:

1. **pervâne tut**:
Gazel 243
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Pervanenin kanadı olmak
II sevgilinin etrafında
dolanmak.*

Yak beni 'ışk âteşine bende
benlik kalmasun
Yanmaga şem'-i cemâl ü
hüsnuñe pervâne tut

pervâneden 'ışkı öğren gel:

1. **pervâneden 'ışkı öğren gel**:
-den, -i
Gazel 373
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) ateşe aşık olup
etrafında dönerken kendini feda
eden gece böceğinden aşğın
aşkı öğrenmesi istenmektedir.*

Nâle kılma 'ışkı öğren gel
bugün pervânedən
Hiç kaçır mı şem'den feryâd
ider mi yaksa od

pervâne-ves:

1. **pervâne-ves**:
Gazel 5
Mısra: 9
*Geceleri ışık çevresinde
dönen, kendini ateşin içine
atmasıyla bilinen küçük kelebek
gibi (feryadı gizlemek). Çünkü
pervane sessizce ve gürültü
etmeden can veren sadık bir
âşıktır. Tek bir ışık etrafında
döner ve kendini yakıp yok eder.*

Yanayım pervâne-ves şem-i
cemâlî nûrına

Şem-i hüsne çün Muhibbî didi
dilber yan baña

pervâne-veş olmaya:

1. **pervâne-veş olmaya:--ma, --y, --a**

Gazel 383

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Geceleri ışık çevresinde
dönen, kendini ateşin içine
atmasıyla bilinen küçük kelebek
gibi.*

Aña 'aşık mı diler şem'-i hüsne
Yanup pervâne-veş olmaya nā-
būd

pervânevem:

1. **pervânevem:--yem**

Gazel 191

Mısra: 6

*Geceleri ışık çevresinde
dönen küçük kelebek, " aşık
bağlamında."*

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervânevem yanmak
baña olmaz acıb

pervâz eylemez:

1. **pervâz eylemez:--mez**

Gazel 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Boşu boşuna
uçmaya,yükselmeye
meyletmemek. 2)(Beyitte) aşığın
her güzele meyletmemesi
kastedilir.*

Himmetüm bâzına olmaz hîç bir
murğ hem-cenâh
Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

pervâz ider:

1. **pervâz ider:--e, --r**

Gazel 261

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uçmak.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar
Hâl-i ruhuñ şevkıme zülfüñ kılır
nişest

pervâz iderken:

1. **pervâz iderken:--e, --r, --ken**

Gazel 248

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uçarken.

Pervâz iderken evc-i hevâ üzere
murğ-ı dil
Hâlüñ gördi dâne sanup zülfe
oldı best

pervâz idüp:

1. **pervâz idüp:--üp**

Gazel 97

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uçmak, yükselmek.

Āşiyânın özledi cân murğı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydi bu dünyâ geldi
çün zindân aña

pervâz vir:

1. **pervâz vir:**

Gazel 323

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uçma,uçuş.

Gönül şahbâzına pervâz vir
âfâkı seyr itsün
Bu süflî dâmgelden per açan
zâğ u zağandan geç

perverdigâr:

1. **perverdigârımdan:--um, -dan**

Gazel 379

Mısra: 12

Allah.

Görmedüm gelmez Muhibbî
çünkü âdemden vefâ
İki 'âlemde baña
perverdigârımdan meded

pes:

1. **pes:**

Gazel 22

Mısra: 10

*"İmdi, o halde, öyle ise"
anlamlarında edat.*

Bu Muhibbî her zamân zülfüñ
zenahdanuñ diler

Pes anuñ yiri n' içün bend-ile
zindân olmaya

2. **pes:**

Gazel 403

Mısra: 6

*"İmdi, o halde, öyle ise"
anlamlarında edat.*

Açılır âhum yilinden dâğ-ı
sînem gül gibi
Pes bunuñ gibi hevâda açılır bu
nev' verd

3. **pes:**

Gazel 494

Mısra: 1

*"İmdi, o halde, öyle ise"
anlamlarında edat.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

4. **pes:**

Gazel 494

Mısra: 1

*"İmdi, o halde, öyle ise"
anlamlarında edat.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

pes ola mı:

1. **pes ola mı:--mı**

Gazel 148

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Vazgeçilir mi ?.

Yüzine sür yüzüñ iy dil kim
müyesser bir dañı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsârın öp

pesend itdi:

1. **pesend itdi:--di**

Gazel 388

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takdir etmek.

İy Muhibbî süz-ı Hüsrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

peşimân:

1. **peşimân:**

Gazel 25

Mısra: 4

*Far. Yaptığı işten keşki
yapmayaydım diye nedamet
hisseden, nadim. peşimânî:
Pişmanlık.*

Küyına varan âşıkı bir
gamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-âk kan âna

pest:

1. **pest:**

Gazel 302

Mısra: 1

*Alçak, aşığı, hor görülmek,
gözden düşmek.*

Serverâ kıddün yanında serv
pest
Hüş dimişler dest-ber-bâlâ-yı
dest

2. **pest:**

Gazel 215

Mısra: 6

*Aşığı, alçak. || Hor
görölmüş, hakir duruma
düşmüş.*

Çünkü yücedüp bülend itdün
livâ-yı Ahmed'i
Tâ kıyâmet olırsardur ser-te-ser
edyân pest

pest olanuñ:

1. **pest olanuñ:--a, --nun**

Gazel 143

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak ve aşığı olan.

Ârif oldur ki cihân revnağına
virmeye dil
Evveli pest olanuñ âhîridür yine
hârâb

pest oldı:

1. **pest oldı:--dı**

Gazel 380

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yerle bir olmak, temeline
kadar yok olmak, yıkılmak.*

Serv ü gül bağ içre gördi rüyün
ile kâmetün

Gül kızardı serv pest oldı eyâ
serv-i bülend

2. **pest oldı:--dı**

Gazel 295

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığı duruma getirilmek,
değeri düşmek, hor ve hakir
olmak.*

Evc-i felekde seyrân iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevâ-yı zülfî ile hâl yâra
pest

peydâ:

1. **peydâ:**

Gazel 10

Mısra: 10

1. *Aşıkâr: peyda ve nihân.*

2. *Var, mevcut: Hayli servet
peyda etti.*

Aks-i lebüni gördi Muhibbî yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydâ

2. **peydâ:**

Gazel 76

Mısra: 12

1. *Aşıkâr: peyda ve nihân.*

2. *Var, mevcut: Hayli servet
peyda etti.*

Ğamuñ kıddümi çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşını târ itdi ider gör
zîr ü gam peydâ

3. **peydâ:**

Gazel 76

Mısra: 14

1. *Aşıkâr: peyda ve nihân.*

2. *Var, mevcut: Hayli servet
peyda etti.*

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ

4. **peydâ:**

Gazel 76

Mısra: 18

1. *Aşıkâr: peyda ve nihân.*

2. *Var, mevcut: Hayli servet
peyda etti.*

Muhibbî niçe medh itsün
nigârüñ hüşn-i gülzârın

Gören dir oldı dünyâda ki san
bâğ-ı irem peydâ

5. **peydâ:**

Gazel 18

Mısra: 2

*Aşıkâr,ortada.Ortaya
çıkma,oluşma.*

Gönül zârılık itdükçe olur
gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza gam peydâ

6. **peydâ:**

Gazel 18

Mısra: 4

*Aşıkâr,ortada.Ortaya
çıkma,oluşma.*

Niçe biñ âşık öldürdün kapuñda
tığ-ı cevri-ile
Günâhın añmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

7. **peydâ:**

Gazel 26

Mısra: 16

*Aşıkâr,ortada.Ortaya
çıkma,oluşma.*

Muhibbî bañr-ı eşke bād-ı âhum
Tokındukça olur emvâc peydâ

8. **peydâ:**

Gazel 76

Mısra: 4

*Açıkta ve meydana olan,
âşıkâr, zâhir.*

İçilse sâğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pür
câm-ı Cem peydâ

9. **peydâ:**

Gazel 76

Mısra: 10

*Açık ve meydan olan,
aşıkâr.*

Giriftâr olsa dil murğı aceb mi
bâğ-ı hüşninde
İdüpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

10. **peydâ:**

Gazel 18

Mısra: 1

*Ortaya çıkma, var olma,
meydana gelme.*

Gönlül zārılık itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her lahza ğam peydā

11. peydā:

Gazel 26

Mısra: 1

*Açık, belli, görünen,
aşikâr.*

Yine çün sinede ışık oldu peydā
Olursa hasta gönlüm tañ mı
şeydā

12. peydā:

Gazel 18

Mısra: 6

*Aşikâr, ortada; ortaya
çıkma, oluşma.*

Sifâl-i köhne rindāna yiter
meyhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öñinde
cām-ı Cem peydā

13. peydā:

Gazel 18

Mısra: 8

*Aşikâr, ortada; ortaya
çıkma, oluşma.*

Egerçi akreb-i zülfüñ urur zaħmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalüñden olur
her demde em peydā

14. peydā:

Gazel 18

Mısra: 10

*Aşikâr, ortada; ortaya
çıkma, oluşma.*

Muħibbî'nüñ murādıdır
rakîbüne ğazā kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlünde olur
azm-i serüm peydā

15. peydā:

Gazel 26

Mısra: 14

*Aşikâr, ortada; ortaya
çıkma, oluşma.*

Diyesin iy şabā Ferhād u Kaşs'a
Felek bir taze mecnün itdi peydā

peydā eyle:

1. peydā eyle:

Gazel 76

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkarmak.

Ser-i küyuñda dil-ħaste yatur bir
derdmendüñdür
Ṭabîbā lal-i nābuñdan aña eyle
gel em peydā

peydā ider:

1. peydā ider:-e, -r

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ortaya çıkarmak, meydana
getirmek.*

Niār eyle ayagina nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy göñlüm ider
çeşmüm o dem peydā

peydā mı olur:

1. peydā mı olur:--ur

Gazel 489

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Açıkça görülmek, ortaya
çıkma, belirme.*

Mi ş lüñ diyü itdüm gümān
aradum iy ārām-ı cān
Bî-mi ş lsin bildüm hemān bir
daħı peydā mı olur

peydā olmuşam:

1. peydā olmuşam:-am

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak.

Āh kim bahr-ı firākuñ düşeli
girdābına
Olmışam ser-geştesi peydā
degül sâhil baña

peydā olmuşdur:

1. peydā olmuşdur:-muş, -dur

Gazel 76

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ortaya çıkarmak.

Eger luṭf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşāka
Ne var şimdî mi olmuşdur bu
ālemde kerem peydā

peygām:

1. peygāmum:-um

Gazel 260

Mısra: 1

Haber, bilgi.

İy şabā luṭf eylegil dildāra
peygāmum ilet
Di senüñ küyuñ-durur bilsün
benüm nāmum ilet

2. peygāmum:-um

Gazel 260

Mısra: 10

Haber, bilgi.

Gül yüzüñden ayru aglar giceler
tā şubħa dek
İy şabā luṭf eylegil dildāra
peygāmum ilet

peykān:

1. peykāndur:-dur

Gazel 84

Mısra: 14

*Okun ucundaki sivri demir
II Sevgilin kirpiği (Peykân
yapılırken çeliğe su verilmesi
nedeniyle terkinde su vardır.
Aşık peykânı isterken gönlünü
bu su ile ferahlandırarak, şād
olacaktır.)*

Gülşen-i derde Muħibbî olaħ
cismüm nihāl
Mivedür bagrum başı her berg
peykāndur baña

2. peykānum:-um

Gazel 452

Mısra: 10

*Okun ucundaki sivri demir.
II Sevgilin kirpiği.*

Tîr-i ğamzeñden Muħibbî yine
çāk olmuş yatur
Rāħatumdur ol benüm dimem ki
peykānum çıkar

peykān oldı:

1. peykān oldı:--dı

Gazel 232

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Okun ucundaki sivri demir,
temren. (Sevgilin bakışlarıyla
bir ilgi kurulmuştur.)*

Sine şahrāsında eyle cān-ıla
göñlüñ nişān
Ĝamze okların ele al tolu
peykān oldı tut

pevkân tokımcak:

1. pevkân tokımcak:--ın, --ıcak

Gazel 127

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ok temreni, okun ucundaki
sivri demir, (sevgilinin kirpiği)
kastedilir.*

Kırmızı güller açılır sinede
Tokımcak gamzeden pevkân
aña

pevkân-ı döst:

1. pevkân-ı döst:

Gazel 280

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dostun oku. II (Okun

yaralayıcı olması bağlamında).

SİNEME İRDÜKÇE FİRÛN GEÇDİ
BAŞUMDAN BENÜM
AGLADUGUM BU Kİ KALMAZ DİLDE
BİR PEVKÂN-ı DÖST

peyker:

1. peyker:

Gazel 6

Mısra: 1

Yüz, çehre.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

pevk-i âhı:

1. pevk-i âhı:-ı

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın gönlünden çıkan ah
ateşi.*

NİÇE YILDUR PEYK-I ÂHI
GÖNDERÜREM KÜYUÑA
OLMADI BİR GÜN MÜYESSER İRGÜRE
RÂHUM SAÑA

pevmân:

1. pevmânı:-ı

Gazel 218

Mısra: 2

Ahd, yemin, söz.

Derd-keş mey-hârenüñ olur mı
İmânı dürtüst
Bağlamayınca ezel pevmâne
pevmânı dürtüst

pevmâne:

1. pevmânedür:-dür

Gazel 481

Mısra: 8

Far. Kadeh.

Her kaçan gelse belâ vü derd ü
gam kâşâneme
Mâ-ğazar bagrum kebâb
çeşmüm tolu pevmânedür

2. pevmâne:

Gazel 218

Mısra: 2

Kadeh II şarap; İlahî aşk.

Derd-keş mey-hârenüñ olur mı
İmânı dürtüst
Bağlamayınca ezel pevmâne
pevmânı dürtüst

3. pevmânedür:-dür

Gazel 481

Mısra: 4

Far. Şarap kadehi.

Rağne rağne oldu gamdan uşbu
gönlüm hânesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
pevmânedür

pevmâne olur:

1. pevmâne olur:--ur

Gazel 487

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kadehi haline

*gelmek anlamında
kullanılmıştır. (göz çukuru
bağlamında).*

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî
n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu pevmâne
olur

pevmâne tut:

1. pevmâne tut:

Gazel 243

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kadeh tutmak, ele kadeh

almak.

İşret-âbâd ister-iseñ bâde iç
pevmâne tut
Bu harâb-âbâda da var güşce-i
meyhâne tut

pevmâneyi içmeyem:

1. pevmâneyi içmeyem:--y, --ı, --me, --y, --e, --m

Gazel 378

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şarap içmemek, ele kadeh
almamak (meclis bağlamında).*

İçmeyem 'ahd itmiş-idüm
döstlar pevmâneyi
Sâki-i gül-ruğ komaz sır 'ahd ü
pevmânım meded

peyveste:

1. peyvestedür:-dür

Gazel 79

Mısra: 9

(Fa.) Bitişik, birbirine

ulaşmış.

Zülfüne gönlüm bestedür ahum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

2. peyvestedür:-dür

Gazel 464

Mısra: 6

Bitişik 2. çatık.

Secde itse dil kaşuñ mihrâbına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrülara
peyvestedür

pîç ü ham itdüñ:

1. pîç ü ham itdüñ:--dü, --n

Gazel 290

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın boyunun

*kıvrım kıvrım olması, yani dert
ve sıkıntıdan çökmesi
kastedilmektedir.*

Bâr-ı gamdan kıddümi pîç ü
ham itdüñ 'âkıbet
Eyleyüp Mecnûnlayım rüsvâ
hem itdüñ 'âkıbet

pîç ü tâb olur:

1. pîç ü tâb olur:--ur

Gazel 170

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1) *Kıvrım kıvrım, büküm büküm olma hali.* 2) *İztrap ve sıkıntı içinde olma.*

Ārızuñ üzre didüm hâmdur bu
zülfi müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse müda olur
pîç ü tâb

pinhân degül:

1. **pinhân degül:--gül**

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli değil.

Sîne-i şad-pârede olmaz nihân
âhum yili
Nitekim hâşâk ü hes içre degül
pinhân şabâ

pinhân idem:

1. **pinhân idem:--de, --m**

Gazel 287

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizlemek,saklı tutmak.

İstedüm pinhân idem sînemde
gamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'âleme çâk-i girîbân
'âkıbet

pinhân ider:

1. **pinhân ider:--e, --r**

Gazel 206

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saklamak, gizlemek.

İder zülfiyle pinhân gün yüzünü
Aceb midür güzeldür olsa
mahcüb

pinhân ışk olmaya:

1. **pinhân ışk olmaya:-ya**

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizliden,uzaktan uzağa

sevmek.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

pinhân ola:

1. **pinhân ola:--a**

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli, saklı olmak.

Saklayam dirdüm bu sînem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre döstlar âteş kaçan
pinhân ola

pinhân olan:

1. **pinhân olan:--a, --n**

Gazel 426

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli olan(sevgilinin ağzı

kastedilerek).

Noқта midür leb midür bu yoğsa
la'lin hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

pinhân olur:

1. **pinhân olur:--ur**

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli/saklı olmak.

Yüzün gördükçe iy meh-rû
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ârâ togar
pinhân olur kevkeb

pinhân-ı ışk olmaya:

1. **pinhân-ı ışk olmaya:-ma, -ya**

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gizli(saklanan) aşk olur

mu,olmaz.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

pîr:

1. **pîr:**

Gazel 251

Mısra: 10

Bir konuda baş durumunda

olan, önder denmeye layık,

*tecrübeli ve üstat kimse II yaşlı,
ihtiyar kimse II pir.*

Ne şadân ol ne hoş gamgîn
Muhibbî 'âlem içinde
Gedâ mîr ü cüvân u pîr iderler
çün kamu rihlet

pîr kıldı:

1. **pîr kıldı:--dı**

Gazel 226

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İhtiyarlaştırmak,yaşlı hale
getirmek.

Devrân gamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde 'aşası ile
şâb it

pîr ü civân kâm-ı dil-i it:

1. **pîr ü civân kâm-ı dil-i it:**

Gazel 214

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Genç ve yaşlı herkesin

gönül arzusunu-isteğini
gerçekleştirmek kastedilmiştir.

Göster yüzünü tâ bula her kişi
murâdın
Şîrîn sözünü kâm-ı dil-i pîr ü
civân it

pîrâhen:

1. **pîrâhenüñ:--üñ**

Gazel 166

Mısra: 5

Gömlek II beden, ruhu

kuşatan maddi varlık.

Deprede bād-ı şabâ gülşende ger
pîrâhenüñ
Bâğ u râğî bû tuta güller dimâğî
ola fîb

pîrehen:

1. **pîrehen:**

Gazel 202

Mısra: 3

Gömlek (Hz. Yakub ile Hz.

Yusuf kıssasına telmihte
bulunuluyor).

Gül yüzün aklı midür ya
pîrehen gülgün midür
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

2. **pîrehen:**

Gazel 78

Mısra: 7

Gömlek (yakası açılmış gömlek).

Sanma ancak pîrehen bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhânı saña

3. **pîrehenden:-den**

Gazel 323

Mısra: 1

*Gömlek II beden, vücut;
durum, hâl.*

Dilâ Mecnûn-şîfat 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

4. **pîrehen:**

Gazel 449

Mısra: 4

*Gömlek II beden, vücut,
ten; kalp, gönül, yürek.*

Ten libâsın çâk idersem döstlar
olmaz 'aceb
Pîrehen dildâr-ıla her gice
'üryân sarmaşur

pîr-i devr:

1. **pîr-i deyr:**

Gazel 284

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kilisenin yaşlı papazı II
meyhaneci.*

İster gönül küy-ı harâbâta şâh
ola
İy pîr-i deyr gel berü sen dağı
himmet it

pîr-i harâbât:

1. **pîr-i harâbât:**

Gazel 249

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Meyhanenin en kidemlisi.
(Harâbât ile tekke, pîr-i harâbât
ile de şeyh kastedilmiştir.).*

Mey in 'âm eylese pîr-i harâbât
Ele al sâkî fi't-te' hîr âfât

2. **pîr-i harâbât:**

Gazel 253

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhanenin en kidemlisi.

*(Harâbât ile tekke, pîr-i harâbât
ile de şeyh kastedilmiştir.).*

Sunup dün bâdeyi pîr-i harâbât
Didi ta 'cîl-i fi't- te' hîr-i âfât

pîr-i ışk:

1. **pîr-i ışk:**

Gazel 13

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk erbabı, aşk ustası.

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışk virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

pîr-i merd:

1. **pîr-i merd:**

Gazel 357

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İhtiyar adam.

Çün fenâdur âhîri gel bâde tut iy
pîr-i merd
Bir-durur eski sîfâl ola vü yâ
gevher çadeş

pîr-i muğân:

1. **pîr-i muğân:**

Gazel 407

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İhtiyar meyhaneci.

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergesine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
ğamhâra meded

2. **pîr-i muğân:**

Gazel 217

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci. II Vahdet

*feyzini veren, aşk şarabını
sunan kâmil mürşit.*

Bir bâde ile def ider başda
humârum
Ger pîr-i muğân itse ne tañ keşf-
i kerâmet

3. **pîr-i muğân:**

Gazel 356

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneciler II Sevgili.

Her bir çadeş ki pîr-i muğân
vire nüş idem
Meftûh olur bu gönülme niçedür
fütûh

pîr-i muğândur:

1. **pîr-i muğândur:--dur**

Gazel 350

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci, meclisin sahibi.

Mezheb-i pîr-i muğândur hem
dağı deyr-i mesîh
Bâde hakkında helâl dinmiş
degül ammâ şahîh

pîr-i muğânûn:

1. **pîr-i muğânûn:--un**

Gazel 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci. II Şeyh.

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğânûn bendesi
Her çadeş kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

2. **pîr-i muğânûn:--un**

Gazel 288

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyhaneci. II Şeyh.

İy gönül pîr-i muğânûn
dâmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse öğüt

pîşe-i 'ışkuñ:

1. **pîşe-i 'ışkuñ:--u, --n**

Gazel 447

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşık olmayı huy edinmiş
kişi(aşık bağlamında).*

Şayd idersem tañ degül ben ol
gazâl-ı vahşiyi
Pîşe-i 'ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

pivâle sun ki:

1. **piyâle sun ki:--ki**

Gazel 354

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) *sakinin mecliste*

kadeh ile mey sunması
kastedilmektedir.

Çarh-ı felek itmedi çünkü beni
ferah
Sâkî piyâle sun ki ider âdemi
ferah

pullarumdur:

1. **pullarumdur:--u, --m, --dur**

Gazel 324

Mısra: 3

(Beyitte) *yara anlamında*
kullanılmıştır.

Sinem üzre pullarumdur dâğlar
surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

pür:

1. **pür:**

Gazel 10

Mısra: 4

Çok, dolu, fazla, epey.

Ugradı meger bād-ı şabā zülfine
yāruñ
Pür itdi dimāğımı dilün anber-i
sārā

pür cām-ı cem:

1. **pür cām-ı cem:**

Gazel 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok dolu olan Cem'in

kadehi.

İçilse sāğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pür
cām-ı Cem peydā

pür cerāhatdür:

1. **pür cerāhatdür:--dür**

Gazel 496

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın gönlünün yaralarla
dolu olması kastedilmektedir.

Egerçi gānime okından bu
gönlüm pür cerāhatdür

Muhibbî'ye gelür rāhat anuñçün
derde emlerdür

pür hatār:

1. **pür hatār:**

Gazel 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tehlikelerle dolu.

Gerçi kim ışkuñ tarıķı pür hatār
dirler veli
Göricek aşıklar andan
eylemezler ictināb

pür itdi:

1. **pür itdi:--di**

Gazel 187

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak, kaplamak.

Zülf-i yāra ugrayup beñzer gelür
bād-ı şabā
Ol sebebdendür dimāğ-ı ālemi
pür itdi tīb

pür kan ola:

1. **pür kan ola:--a**

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözün çok fazla kan dolu
olma hali.

Sāğar-ı çeşmüm cefādan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek āteş-i hicriyle dil
biryān ola

pür kıldı:

1. **pür kıldı:--dı**

Gazel 345

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak, sayıca
artırmak.

Bu Muhibbî göz şarābından
kadehler kıldı pür
Bagrını kıldı kebāb mestān beni
bilmez mi hīç

pür kılsañ:

1. **pür kılsañ:--sa, --n**

Gazel 399

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şimşeklerle dolu.

İy felek berķ-ile pür kılsañ
cihāmı gām degül
Hāne-i vīrān içinde germ
nārumdur nemed

pür olmazdı:

1. **pür olmazdı:--maz, --dı**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Çok fazla, çok bulunmak.
2)Sahip ve malik konumunda
olmak.

Büy-ı misk-ile dimāğ-ı bāğ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşān şabā

pür-cefā:

1. **pür-cefā:**

Gazel 33

Mısra: 1

Cefa dolu, çok eziyet eden,
üzen.

Yār olmazsın didüm iy pür-cefā
Didi kim gördi bu dünyādan
vefā

2. **pür-cefā:**

Gazel 45

Mısra: 7

Cefa dolu, çok eziyet eden,
üzen.

Ben vefā umup gönül virdüm
saña iy pür-cefā
Aķıbet bildüm vefā gelmez imiş
senden baña

pürhün kadeh:

1. **pürhün kadeh:**

Gazel 355

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı, kan dolu kadeh.

Bil gānime 'ömri fevt itme
elünden sāğarı
İtmedin bu çarh-ı zālīm kelleyi
pürhün kadeh

pür-safā:

1. **pür-safā:**

Gazel 4

Mısra: 10

1. Temizlik ve saflık dolu.
II 2. Dünya kirlerinden arınmış
olma.

Merve hakkı say-ile ger Kâbe
küyünü tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

püstüm dü-tâ oldı:

1. püştüm dü-tâ oldı:-dı

Gazel 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığım sırtının iki
büklüm hale
gelmesi,kamburlaşmak.

Görelî ebrûlarıñı oldı püştüm
dü-tâ
Mâh-ı nev gibi sanasın oldum
engüşt-nümâ

püşumdudur:

1. püşumdudur:--u, --m, --da, -
-dur

Gazel 458

Mısra: 1

Zırh. Örtü,elbise.

Ehl-i diller bendi ol zülf-i siyeh
püşumdudur
Aşıkun âhir helâki çeşmi ser-
hüşumdudur

rab anı da virür:

1. rab anı da virür:--da, --ür

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) samimi istek ve

dualarımızı Hakk
gerçekleştirir,nasip eder
anlamında kullanılmıştır.

Giceler tâ şubha dek kıl rahmet-
i Hakk'ı taleb
Her taleb kim bî-riyâ ola virür
anı da Rab

rabbenâ:

1. rabbenâ:

Gazel 2

Mısra: 12

"Rabbimiz" anlamında

Arapça bir ifade.

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm qabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

2. rabbenâ:

Gazel 3

Mısra: 10

"Rabbimiz" anlamında

Arapça bir ifade.

Giceler zârlık eyle dök gözünüñ
yaşların
Rağmetüñden dür kılma
kullaruñ yâ Rabbenâ

3. rabbenâ:

Gazel 29

Mısra: 14

"Rabbimiz" anlamında

Arapça bir ifade.

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle qabûl
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

racim:

1. racim:

Gazel 1

Mısra: 8

"Taşlanmış, taşlanarak
cezalandırılmış" anlamındadır.
Uzun besmelede "Şeytânî'r-
racim" ifadesinde
geçer."Şeytânî'r-racim"
taşlanmış, kovulmuş şeytan
anlamındadır.

Soñ nefesde sakla İmânım
benüm
Bulmaya yol aña şeytân-ı racim

rad:

1. rad:

Gazel 128

Mısra: 8

(a.i.) Gök gürlemesi.

Deşt-i gamda hâlîme rahm
eyledi çarh-ı felek
Anuñ-ıçun rad nâlân ebr
giryândur baña

rağbet evlemez:

1. rağbet evlemez:--mez

Gazel 475

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

İstemek (İlgenmek).

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozı-y-ıla dîdelerüm rüşenâ
olur

rağbet ider:

1. rağbet ider:--e, --r

Gazel 364

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İtibar etmek, teveccüh

göstermek.

İtsem sü'âl la'lini virür cevâb-ı
telh

Rağbet ider dilüm aña sanur
şarâb-ı telh

rağbet itmezse:

1. rağbet itmezse:--mez, --se

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meyilli olmama durumu.

Rağbet itmezse Muhibbî tañ mı
heft iklimi çün
Oldı ol cân u gönülden bende-i
Âl-i Abâ

râğb:

1. râğb:

Gazel 496

Mısra: 5

İstemen, rağbet gören.

Ezelden böyledür gâlib güzeller
mâladur râğb
Gözümüñ yaşına tâlib n'ola olsa
diremlerdür

râh:

1. râh:

Gazel 23

Mısra: 4

(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Dâmenine el irerse öp benden
dâmenin
İrmez-iseñ dâmenine öpesin râh
iy şabâ

2. râh:

Gazel 23

Mısra: 8

(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

3. **rāhum: -um**
Gazel 90
Mısra: 8
(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Niçe yıldur peyk-i āhı
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
rāhum saña

4. **rāh:**
Gazel 172
Mısra: 7
(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asilur şalīb

5. **rāhında: -ı, -n, -da**
Gazel 226
Mısra: 14
(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Ola ki gele pā koya ol yār-ı
cefā-ḥū
Rāhında Muḥibbī yüzüni yūri
türāb it

6. **rāhına: -ı, -n, -a**
Gazel 233
Mısra: 6
(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Şümār eyle geçen 'ömri melūl
ol
Yakındur bil 'adem rāhına
ḳurbet

7. **rāḥ:**
Gazel 347
Mısra: 1
(Sevgilinin bulunduğu yere
giden) yol.

Dil şafā kesb idemez içmeyecek
cām-ıla rāḥ
Sāḳiyā 'iyy idelüm sun berü gel
şām u şabāḥ

rāh bulmadum:

1. **rāh bulmadum: --ı, --ma, --
dum**

Gazel 108
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yol bulmak, bir yolunu
bulmak, çare bulmak, çözüm
üretmek.*

Kūh-ken kesdise kūhı n'ola
Şirīn adına
Kesmişem kūh-ı ḡamı
bulmadum rāh saña

rāh gösterisersin baña:

1. **rāh gösterisersin baña: --ı, --
ser, --sin, --a**
Gazel 134
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığa yol
göstermek, kulavuzluk etmek.*

Zāhidā sanma şenūn gibi yolumu
yañılam
Işık çün rehber olup gösterisersin
rāh baña

rāh vire:

1. **rāh vire: --e**
Gazel 360
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gerçekleşmesine
izin vermek. Olmasını sağlamak
anlamında kullanılmıştır.

Gülşen-i ḥüsnini gördüm seyr
ider ḥāl-i siyāḥ
Hiç revā mı vire bir Hindüya her
dem rāh ruḡ

rāhat buldı:

1. **rāhat buldı: --dı**
Gazel 301
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzura ve rahata ermek.

Cihān keyfiyyetinden cümle
geçdi
O kim cām-ı lebüñle buldı rāḥat

rāhat evle:

1. **rāhat eyle:**
Gazel 97
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Rahatlamasını sağlamak,
ferahlatmak. II. Kurtarmak.*

Ḳabr içinde rāḥat eyle ḥoş dutup
dāyim anı
Yā İlähī eyle her müşkil işin
āsān aña

rāhat gelür:

1. **rāhat gelür: --ür**
Gazel 74
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntısız; kolay gelmek.

Dimezem eyle vefā tek eksük
olmasun cefā
Baña ol rāḥat gelür sanma ki anı
ḳahr ola

2. **rāhat gelür: --ür**

Gazel 496
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sıkıntısız; kolay gelmek.

Egerçi ḡamze okından bu
gönlüm pür cerāḥatdür
Muḥibbī'ye gelür rāḥat anuñçün
derde emlerdür

rāhat görine:

1. **rāhat görine: --in, --e**
Gazel 258
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mutlu ve huzurlu olma
durumu.*

Ḥışm-ıla eger gönderesin
sıneme ḡamzeñ
Rāḥat görine sanma anı ola
cerāḥat

rāhat oldı:

1. **rāhat oldı: --dı**
Gazel 192
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Vaşlı-y-ıla rāḥat oldı cān u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

2. **rāhat oldı: --dı**
Gazel 255
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Ġamzeñ okı geleden sanma
cerāhat oldı
Buldı murādını dil cān oldı daħı
rāhat

rāhat olmayam:

1. **rāhat olmayam:**
Gazel 39
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzurlu,mutlu olmak.

Rāhat olurdum Muħibbī cevır
okın yagdursa yār
Niçe rāhat olmayam ol ħ`āb-ı
bārāndur baña

rāhat olsun:

1. **rāhat olsun:--sun**
Gazel 270
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Dilā ħayr eyle diller rāhat olsun
Diyeler togurana saña rahmet

rāhat oluram:

1. **rāhat oluram:--ur, --am**
Gazel 204
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzurlu ve ferah olmak.

Gözünden ħāb dilden gitdi
şabrum
Ne gündüz rāhat oluram ne ħod
şeb

rāhat olurdum:

1. **rāhat olurdum:**
Gazel 39
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Huzurlu olmak.

Rāhat olurdum Muħibbī cevır
okın yagdursa yār
Niçe rāhat olmayam ol ħ`āb-ı
bārāndur baña

rāhat yüzün görmezem:

1. **rāhat yüzün görmezem:--e, -m**
Gazel 35
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *Bir an dahi*
huzurlu ve mutlu olamama hali.

Sineme gelmezse tırūñ
görmezem rāhat yüzün
Vāy ol zaħma ki üstinden ola
merhem cüdā

rāhata iresin:

1. **rāhata iresin:--a, --e, --sin**
Gazel 341
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahata ulaşmak, huzura kavuşmak.

Miħnete şabr it Muħibbī tā
iresin rāhata
Ĥak dimişler bu sözi "e"ş-şabru
miftāħü'l-ferec"

rāhat-ı cān:

1. **rāhat-ı cān:**
Gazel 493
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül huzuru; manevi huzur.

Rāhat-ı cān bil anuñ düşnāmını
Gönlümün ħaħtı anuñ
düşnāmıdır

rāhat-ı cāndur:

1. **rāhat-ı cāndur:**
Gazel 39
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İç huzur, manevi huzur. İl şifa.

Gönderürseñ ħamze okların cefā
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāhat-ı
cāndur baña

2. **rāhat-ı cāndur:--dur**
Gazel 102
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İç huzur, manevi huzur. İl şifa.

Tır ü peykānuñ nigārā rāhat-ı
cāndur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebüñ
kāndur baña

3. **rāhat-ı cāndur:--dur**
Gazel 128

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İç huzur, manevi huzur. İl şifa.

Zülfüñün büyı nigārā rāhat-ı
cāndur baña
Ārızuñ ter taze güllerle
gülistāndur baña

rāhat-ı dil dileseñ:

1. **rāhat-ı dil dileseñ:--e, --se, --n**
Gazel 91
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül huzuru,mutluluğu dilemek,istemek.

Kaşı yayına komış ħamz okını
çün ol ħābīb
Rāhat-ı dil dileseñ sineñ siper
kıl dāyimā

rāhatü'l-kulüb:

1. **rāhatü'l-kulüb:**
Gazel 195
Mısra: 1
(Beytte) gönüllerin kedsiz olması,bir hoşluk içinde bulunması kastedilmiştir.

Sākī müdām sun berü sen
rāhatü'l-kulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrün
günü ħurüb

rāhatumdur:

1. **rāhatumdur:--u, --m, --dur**
Gazel 452
Mısra: 10
Üzüntüsüz ve kedsiz bir halde bulunmak,dinlenmek.

Tır-i ħamzeñden Muħibbī yine
çāk olmış yatur
Rāhatumdur ol benüm dimem ki
peykānum çıkar

rāh-ı cefā içre:

1. **rāh-ı cefā içre:**
Gazel 358
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beytte) aşğın sevgili yolunda bulunduğu eziyet ve cefa yolu kastedilmektedir.

Tüddür rāh-ı vefāda yār lîk
Bulmuş ol rāh-ı cefā içre rūsūh

rāh-ı fenāya:

1. **rāh-ı fenāya:**-ya
Gazel 78
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yokluk, fenafillah yolu.

Gitdi çün rāh-ı fenāya iy gönül
Ferhād u Qays
Dökdi gam kül-ı belā miñnet
bayābāni saña

rāh-ı ışk:

1. **rāh-ı ışk:**
Gazel 95
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Rāh-ı ışk içre Muhibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hīç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

rāh-ı ışk:

1. **rāh-ı ışk:**
Gazel 240
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Dilā bak rāh-ı ışk ğayetde teng-
est
Neşībiyle firāzı cümle seng-est

rāh-ı ışkında:

1. **rāh-ı ışkında:**--ın, --da
Gazel 157
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşkının yolu.

Rāh-ı ışkında figānum işidüp
yār incintür
Öldüriserdür Muhibbī
derdmendi kīn salup

rāh-ı ışkında:

1. **rāh-ı ışkında:**--ın, --da
Gazel 80
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolunda.

Rāh-ı ışkında senün sehl ola
itmek terk-i ser
Işkıni terk eylemeklik lîk gelür
müşkil baña

rāh-ı ışkında ölem:

1. **rāh-ı ışkında ölem:**--e, --m
Gazel 95
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin aşkının yolunda
ölmek(ona ulaşmaya ve
kavuşmaya çalışarak.).*

Rāh-ı ışkında ölem ol dem şabā
topragımı
Götürüp yirden şehā ilte meger
gerdüm saña

rāh-ı selāmet:

1. **rāh-ı selāmet:**
Gazel 254
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sālimlik, emīnlik, korku ve
endişeden uzak yol.*

‘Aşık mı-durur isteye ol rāh-ı
selāmet
Ya ‘ār ide ol eyleyicek anı
melāmet

rāh-ı vefāda:

1. **rāh-ı vefāda:**--da
Gazel 358
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vefa yolu. II Sevgi yolu.

Tüddür rāh-ı vefāda yār lîk
Bulmuş ol rāh-ı cefā içre rūsūh

rahīm:

1. **rahīm:**
Gazel 1
Mısra: 12
*Acıyan, merhamet eden,
esirgeyen Allah.*

Rüz-ı maşşerde Muhibbī
bendeñi
Irma anı rahmetüñden yā Raḥīm

rahm evle:

1. **rahm evle:**
Gazel 241
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**
Merhamet etmek, acımak.

Cevr ü cefāyı görme bugün
‘aşıka revā
Raḥm eyle ḥāline anuñ iy şāh-ı
ma‘delet

2. **rahm eyle:**
Gazel 299
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Raḥm eyle Muhibbī kuluña kim
ğam-ı ‘ışkıñ
Ğāret-i dil ü cān itmegi saldı
sipeh-i dōst

3. **rahm eyle:**
Gazel 303
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Dün oldı günüm hicr-ile iy şāh-ı
cefākār
Raḥm eyle benüm ḥālūme
düşmen güler iy dōst

4. **rahm eyle:**
Gazel 378
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Merhamet etmek, acımak.

Āhum irdi göklere iy māh-ı
tābānum meded
İşidüp feryādımı raḥm eyle
sultānum meded

rahm evledi:

1. **rahm evledi:**--di
Gazel 128
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Acımak, merhamet
göstermek.*

Deşt-i ğamda ḥālūme raḥm
evledi çarḥ-ı felek
Anuñ-ıçun rad nālān ebr
giryāndur baña

2. **rahm evledi:**--di
Gazel 155
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Acımak, merhamet
göstermek.*

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânım görüp
Bir nazar rahm eyledi hâl-i
perîşânım görüp

rahm eylegil:

1. **rahm eylegil:--gil**
Gazel 125
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Yaş yirinde kan akar rahm
eylegil cânâ aña
Gözlerümden her gice iy
pâdişâh-ı mehlikâ

rahm eylemez:

1. **rahm eylemez:--mez**
Gazel 317
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i aḥmer el-ğiyâs

rahm eyleyecek:

1. **rahm eyleyecek:--y, --ecek**
Gazel 415
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet
göstermek, acımak.

Baňa sensin baňa sensin yine
rahm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

rahm eyleyüp:

1. **rahm eyleyüp:--y, --üp**
Gazel 409
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acımak, merhamet
göstermek.

Döstim 'aşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dâd
İster-iseñ bulasın dünyâda sen
'ömr-i ziyâd

rahm idüben:

1. **rahm idüben:--ü, --ben**
Gazel 134

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet ve acıma
gösterme.

İstemem rahm idüben mihr ü
vefâlar idesin
Gönderüp cevri ü cefâñı n'ola
her gâh baña

rahm idüp:

1. **rahm idüp:--üp**
Gazel 317
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acımak, merhamet
göstermek.

Şol kadar âh eyledüm hicrûñ
beyâbânında kim
Rahm idüp hâlüme müslim didi
kâfir el-ğiyâs

rahm itdi:

1. **rahm itdi:--di**
Gazel 181
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmek, şefkat
göstermek.

Rüy-ı zerdümi benüm rahm itdi
dildârum görüp
Añladı derd-i derünüm hâlet-i
zârum görüp

rahm itmedi:

1. **rahm itmedi:--me, --di**
Gazel 231
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acımak, merhamet etmek,
iyi muamelede bulunmak.

Cevri ü cefâlar eyledi cânâne
'âkıbet
Rahm itmedi vü kıydı dil ü cânâ
'âkıbet

rahm kıl:

1. **rahm kıl:**
Gazel 111
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Aglamakdan nermdür
müjgânım iy serv-i hırâm

Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cânâ baña

2. **rahm kıl:**
Gazel 208
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmek, acımak.

Rahm kıl hicrân şebinde kurtara
dil-ḥasteyi
Niçeye dek idesin bu
derdmendüñe azâb

rahm kıla:

1. **rahm kıla:--a**
Gazel 221
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acımak, esirgemek, şefkat
göstermek.

Gerekdür inleyüp dimek her
döst
Ola kim rahm kıla bir nazar döst

rahm kılmaz:

1. **rahm kılmaz:--maz**
Gazel 474
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Merhamet etmemek,
acımamak.

Sevdüğüm cânım didükçe baña
dildâr incinür
Rahm kılmaz tâli 'ümdendür ki
her bâr incinür

rahmân:

1. **rahmân:**
Gazel 97
Mısra: 14
"Sonsuz merhametiyle lütuf
ve ihsanda bulunan" manasına
gelen Allah'ın güzel
isimlerinden (esmâ-i hüsnâ)
biri.

Bu-durur dâyim Muḥibbî'nün
duâsı rüz u şeb
Raḥmetin günden güne kılsun
mezîd Raḥmân aña

rahmet:

1. **rahmetle:-le**
Gazel 3
Mısra: 16

*Esirgeme, kollama,
merhamet.*

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raḥmet anuñ cānına kim beni
raḥmetle aña

2. **raḥmetüñden**: -üñ, -den

Gazel 1

Mısra: 12

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Rüz-ı maḥşerde Muḥibbī
bendeñi
Irma anı raḥmetüñden yā Raḥīm

3. **raḥmet**:

Gazel 3

Mısra: 10

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Kim bu şir-i dil-pesendi ele alup
okıya
Raḥmet anuñ cānına kim beni
raḥmetle aña

4. **raḥmetüñden**: -(ü)ñ, --den

Gazel 3

Mısra: 10

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Giceler zārılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

5. **raḥmetin**: -in

Gazel 97

Mısra: 14

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Bu-durur dāyim Muḥibbī'nün
duāsı rüz u şeb
Raḥmetin günden güne kılsun
mezīd Raḥmān aña

6. **raḥmetüñe**: -+üñ, --e

Gazel 156

Mısra: 2

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Bir günehkāram günāha tevbe
itdüm yā Mucīb
Umaram kim raḥmetüñe idesin
beni ḳarīb

7. **raḥmet**:

Gazel 197

Mısra: 6

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Maḥşer güninde ümmete idüp
şefāati
Ol āşilere raḥmet Ḥaḳḳ'a ola
sebeb

8. **raḥmet**:

Gazel 270

Mısra: 6

*Allah'ın yaratıklarına olan
merhameti, acıma ve
esirgemesi.*

Dilā ḥayr eyle diller rāḥat olsun
Diyeler togurana saña raḥmet

raḥmet evleve:

1. **raḥmet eyleye**: -ye

Gazel 32

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Birinin suçunu bağışlama,
yarlıgama, merhamet etme.*

Devrān cefā vü cevr-ile itdi
bugün cezā
Budur ümidüm eyleye raḥmet
yarın Ḥudā

raḥmet-i ḥaḳḳ'ı:

1. **raḥmet-i ḥaḳḳ'ı**:

Gazel 141

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Allah'ın rahmeti.*

Giceler tā şubḥa dek kıl raḥmet-
i Ḥaḳḳ'ı taleb
Her taleb kim bī-riyā ola virür
anı da Rab

raḥmeti yok birine:

1. **raḥmeti yok birine**: --i, --i, --
n, --e

Gazel 442

Mısra: 14

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Merhametsiz ve şefkatsiz
bir sevgili.*

Āsiyā-veş çarḥ nevbetle ögidür
herkesi
Raḥmeti yok birine gör niç
ādemler gelür

raḥmetüñ bārān:

1. **raḥmetüñ bārān**:

Gazel 97

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) Allah(c.c)'ın
rahmetinin ve merhametinin
yağmurlar gibi çok ve bereketli
olması kastedilir.*

İki ālem faḥrınıñ kıl ḥürmetine
yā İlāh
Cümle İslām ehli ile raḥmetüñ
bārān aña

**raḥmetüñden ümmidin
kesmez**:

1. **raḥmetüñden ümmidin**

kesmez: -me, -z

Gazel 75

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Deyim
Allah(c.c)'ın bağışlama
lütuf ve kereminden hiç bir
zaman ümit kesmemek, hep
affedilebileceğini düşünmek.*

Bu Muḥibbī gerçi kan aklar
günāhın añıcak
Līk kesmez raḥmetüñden
ümmidin yā Rabbenā

raḥmuñ yok:

1. **raḥmuñ yok**:

Gazel 96

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) sevgili de
merhamet, şefkat ve acıma
duygusunun olmaması
kastedilmiştir.*

Çünkü raḥmuñ yok nigārā bāri
gel öldür beni
Bu dil-i bī-çārenüñ ḥālini eyle
bir yaña

rahne rahne oldi:

1. **rahne rahne oldi**: --dı

Gazel 481

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Bölük pörçük olmak.*

Rahne rahne oldu ğamdan uşbu
gönlüm hñanesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymānedür

rahşına binüp:

1. **rahşına binüp:-üip**

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ata binme.

Himmetüm rahşına binüp ālemi
geşt eylesem
Açaram ğamġın gönüller nite
kim bād-ı şabā

rakīb:

1. **rakībüne:-üñe**

Gazel 18

Mısra: 9

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Muġibbī'nün murādıdur
rakībüne ğazā kılmak
Anuñ-ıçun ki göñlinde olur
azm-i serüm peydā

2. **rakībün:-üñ**

Gazel 61

Mısra: 7

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Nigārā āsitānuñda rakībün beni
çok görmiş
Dilegüm bu-durur Haġ'dan
çekile gözine mil hā

3. **rakīb:**

Gazel 73

Mısra: 6

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Günden güne āşık-ı dil-ħaste zār
olup
Yanında iti gibi rakīb muteber
ola

4. **rakīb:-i**

Gazel 125

Mısra: 9

Áşıġın kendisine rakip

*olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Hoş tutar her dem rakībı
gözlemez āşıkların
Bī-vefālık resmini bilsem kim
örgede saña

5. **rakīb:**

Gazel 161

Mısra: 10

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

İy Muġibbī yārdan ger baña
olursa nazar
Ğam degül düşmen cefāsından
ko cevri itsün rakīb

6. **rakīb:**

Gazel 166

Mısra: 2

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Dün gice kaşd eyledüm tā kim
görem rüy-ı ġabīb
Māni oldu araya girdi bulut gibi
rakīb

7. **rakīb:**

Gazel 181

Mısra: 8

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Naġd-i cāna almış iken dilberün
bir büsesin
Āh rakīb ortaya girdi bozdı
bāzārum görüp

8. **rakīb:-i**

Gazel 204

Mısra: 8

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Nedendür ehl-i ışkı dūr idersin
Rakībı idesin dāyım muġarreb

9. **rakīb:**

Gazel 237

Mısra: 5

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin*

*mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Baña ġālī gendümin ġaddinde
'arz eyler rakīb
Sanasın cennetde virür Ādem'e
iblis öġüt

10. **rakīb:-e**

Gazel 312

Mısra: 6

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Kapuñdan beni dūr itmek
murādi
Rakībde dir-isem ben tañ mı ġāriş

11. **rakīb:-e**

Gazel 322

Mısra: 6

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Cüdā eyler beni kūyında görse
Rakībde yiridür dirlerse ġāriş

12. **rakīb:-e**

Gazel 333

Mısra: 10

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Muġibbī bāġ-ı ġüsün içre yiter bir
bülbül-i ġüyā
Rakībde virme yol hergiz gel ol
zāġ u zaġandan geç

13. **rakīb:**

Gazel 358

Mısra: 7

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Māni' olur kūyına varsam rakīb
Dilegüm budur cihānda ola yoġ

14. **rakīb:**

Gazel 364

Mısra: 5

*Áşıġın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Yazma rakīb adını gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoħsa olısar
kitāb-ı telh

15. rakīb:

Gazel 440

Mısra: 11

*Âşığın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Didiler terk eyledi küyını
dildaruñ rakīb
İşidüp hamd eyleyüp didüm ki
fi' -nāri's-sağar

16. rakīb:

Gazel 473

Mısra: 9

*Âşığın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Hālini gösterse tañ mı bu
Muħibbī'ye rakīb
Âdem'e gendüm temennāsını
şeytān öğredür

17. rakībi:-i

Gazel 497

Mısra: 12

*Âşığın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.*

Yüzini göstermiş iken itdi
pinhān yine zūlf
Beñzer gördi rakībi ol yüzi kara
geçer

rakībi bilmedüm:

1. **rakībi bilmedüm:--i, --me, --
dü, --m**

Gazel 434

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık rakiplerin ne
denli kötü olduğunu henüz
anlayamadığını dile
getirmektedir.*

Kaçan ki görse 'uşşakı ħasedden
yāra ħamz eyler
Rakībi bilmedüm hergiz cihānda
ben ne milletdür

rakīb-i ehremen'den:

1. **rakīb-i ehremen'den:--den**

Gazel 323

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şeytana benzeyen rakip. II

Dev.

Perī-rüdur anı bildüm ki bakmaz
âdemī-zādā
O cān incinmesün dirseñ rakīb-i
Ehremen'den geç

rakīb-i kâfiri:

1. **rakīb-i kâfiri:--i**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kâfir rakip, dini imanı

olmayan rakip.

Küyuña koma rakīb-i kâfiri
Cennete lâyıķ degüldür Būleheb

rākīb-i kâfirün:

1. **rākīb-i kâfirün:--ün**

Gazel 477

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kâfir rakip.

Dökmez-idüm hün-ı murdārın
rākīb-i kâfirün
Ruħların egmiş işitdüm
ğayretüm bir dındür

rakīb-i rü-siyāhı:

1. **rakīb-i rü-siyāhı:--ı**

Gazel 290

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Siyah yüzlü rakip(aşığın
karşısındaki diğer kişiler).*

Gel beni öldür baña yigdü bu
dirlikden ölüm
Çün rakīb-i rü-siyāhı mahrem
itdün 'ākıbet

rakībün olmaşam:

1. **rakībün olmaşam:--mış, --
(a)m**

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliye yaklaşma ve
varmada diğer aşıkları geçmeye
çalışan.*

Olmaşam diyü rakībün mekr ü
şerrinden emin
Dağ-ı ħam sinemde san mühr-i
Süleymān'dur baña

rakībün sözi:

1. **rakībün sözi:--ü, --n, --i**

Gazel 363

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın karşısındaki ağıyarın
söylediği dengesiz,tutumsuz
sözler.*

İy gönül incinme olsa ger
rakībün sözi telh
Her kimün telh ola sözi lābüd
olur yüzi telh

rakş:

1. **rakş:**

Gazel 65

Mısra: 7

Dans. II Zikir.

Şütürler rakş u ger şādı urursa
tañ mı bādide
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişanın vire maħmil hā

rakş ide:

1. **rakş ide:--e**

Gazel 393

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dans etmek.

Kanı ol muṭrib ki anuñ
nağmesini ħuş idüp
Rakş ide kühsār-ı eşcār cümle
zerrāt u vücüd

rakş ider:

1. **rakş ider:--e, --r**

Gazel 390

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dans etmek, oynamak.

'Alemler nürüñ münevver ideli
Rakş ider her yaña zerrāt-ı
vücüd

rakş ura:

1. **rakş ura:--a**

Gazel 153

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek, oynamak.

Tiğ-1 ışk-ıla Muḥibbī'yi eger
kılsañ helāk
Şems gibi rakş ura eline başını
alup

rakşa girem:

1. **rakşa girem:--em**
Gazel 86
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek. II raks
bağlamında "dönerek yapılan
bir dansa dahil olmak."

Rakşa girem döne döne Mevlevī
gibi
Ol āsitāna varmaga ger fetḥ-i
bāb ola

rakşa girmiş:

1. **rakşa girmiş:--sa, --miş**
Gazel 289
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dans etmek II raks
bağlamında "dönerek yapılan
bir dansa dahil olmak."

Büy-1 zülfünden hevā başında
var servūñ meger
Rakşa girmiş ol hevādan şöyle
kim oynar mest

rakīb:

1. **rakīb:**
Gazel 325
Mısra: 8
Aşığın kendisine rakip
olarak gördüğü, sevgilinin
mahallesinde dolaşan ve ona
âşıktan daha yakın olan kişi.

Çıkardı Ādem'i cennetden İblīs
Rakīb itdi beni kūyından ihṛac

rām itdi:

1. **rām itdi:--di**
Gazel 490
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İtaat eden, boyun eğen.

Sen perī-rūyī Muḥibbī itdi
efsün-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sāhirdedür

rām ola:

1. **rām ola:--a**
Gazel 99
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğmek, itâat etmek,
bağlanmak.

Hercāyī olana virme gönül ki
gül gibi
Her ḥār eline dāmenini vire rām
ola

2. **rām ola:--a**
Gazel 113
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boyun eğmek, itâat etmek,
bağlanmak.

İy Muḥibbī Ḥaḳ Taālā mucizin
izhār ide
Cümleten ola muṭī rām ola ehl-i
ḥac aña

ranā ğazel:

1. **ranā ğazel:**
Gazel 178
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel, anlamlı sözler, şiir.

Süz-1 dilden gerçi niçe
söyledüm ranā ğazel
Lik kıldum içlerinden uşbu beyti
intiḥāb

ranā görünür:

1. **ranā görünür:--in, --ür**
Gazel 174
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) -ışıltılı ve parlak
görünme- anlamı kastedilmiştir.

Gerçi ranā görünür mülk-i Arab
Lik yek dāne-durur şehr-i Ḥaleb

ranā söylemiş:

1. **ranā söylemiş:--miş**
Gazel 148
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Sevgilinin kaşı
2)(Parlak)güzel bir şey
söylemek.

Kūyum içre gel seni öldürürem
āḥir dimiş
Hey ne ranā söylemiş lal-i
şeker-güftārın öp

rāst olupdur:

1. **rāst olupdur:--up, --dur**
Gazel 236
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Deyim**
Rast gelmek, ayarlayıp denk
getirmek.

Yāruñ gümāni bu idi yolında
cān virem
Şükr-i Ḥudā ki rāst olupdur
gümān-ı dōst

rāstı:

1. **rāstı:--ı**
Gazel 4
Mısra: 13
1)Doğru.hak.gerçek.
2)Musiki makamı.

Okusun nazm ehli bu şirüm
nevāda rāstı
İy Muḥibbī eyledüñ çünki bunu
şirīn-edā

ravza:

1. **ravzaña:--ña**
Gazel 2
Mısra: 13
Cennet bahçesi.

Ḥaḳ müyesser eylese varsa
Muḥibbī ravzaña
Gözlerine eyler-idi ḥāk-i pāyūñ
tütiyā

ravzadan:

1. **ravzadan:**
Gazel 12
Mısra: 6
Cennet bahçesi.

Cennet ü ḥavrāyī n'eyler aşık-ı
dīdār olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i virān aña

2. **ravzadan:--dan**
Gazel 120
Mısra: 2
Cennet bahçesi.

İledürse büy-1 zülfünden behište
bū şabā

Ravzadan Rıdvân diye ehlen ü
schlen merhabâ

râvegân:

1. **râvegân:**

Gazel 33

Mısra: 9

*Karşılıksız, bedelsiz,
bedava.*

Genc-i hüsnüñe el irmez
râvegân
Anı zülfün bekler olmuş ejdehâ

2. **râvegân:**

Gazel 337

Mısra: 2

*Karşılıksız, bedelsiz,
bedava.*

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Hamdü-lillâh râvegân girdi
elüme gizlü genc

3. **râvegân:**

Gazel 418

Mısra: 6

*Karşılıksız, bedelsiz,
bedava.*

Hün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Râvegân vaşlını çün ol mihribân
görmez lezîz

4. **râvegân:**

Gazel 417

Mısra: 11

Karşılıksız, bedava.

Ben sözüüm gevherlerini râvegân
harc eyledüm
Görünürken 'âlemün halkına sîm
ü zer lezîz

râvegân genc bulunur

dimesünler:

1. **râvegân genc bulunur**

dimesünler:--ın, --ur, --me, --
sin, --ler

Gazel 326

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) kimsenin çaba
sarfetmeden, emek vermeden
hazine bulunur dememesi
istenmiştir.

Nigârâ sakla hüsnün
müdde'iden

Dimesünler bulunur râvegân
genc

râz:

1. **râzuñ:-(u)ñ**

Gazel 234

Mısra: 3

Gizlenen şey, sır. II Aşk.

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
râzuñ fâş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküt

râzi:

1. **râziyam:-(y)am**

Gazel 41

Mısra: 8

*Kabul eden, uygun bulup
benimseyen, olana boyun eğip
rıza gösteren.*

Tiğ-ı cevri-ile başum kaç eyleseñ
Râziyam tek kılma kapuñdan
cüdâ

2. **râziyam:-y, -am**

Gazel 161

Mısra: 5

*Hoşnut, memnun, rıza
gösteren.*

Râziyam her ne gelür senden
cefâ cevri ü elem
Çün ezelden derdüñi çekmek
baña olmuş naşib

3. **râziyam:-y, -am**

Gazel 307

Mısra: 3

*1. Kabul eden, uygun bulup
benimseyen, olana boyun eğip
rıza gösteren. 2. Hoşnut olan.*

Her ne kim senden gele cevri ü
cefâlar râziyam
Derdüñi hoş göreliden baña
dermândur 'abeş

râz-ı 'ışkum:

1. **râz-ı 'ışkum:--u, --m**

Gazel 371

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Aşk sırrı.

Râz-ı 'ışkum fâş kıldı eşk-i
çerşm-i hün-nihâd
Yog-ımuş bu merdümân-ı çerşme
hergiz i'timâd

rebâb:

1. **rebâb:**

Gazel 189

Mısra: 10

*Gövdesi Hindistan cevizi
kabuğundan yapılan telli bir
çalgi aleti.*

Agız açdukça Muhibbî medhüne
Anuñ-ıla medhüñi okur rebâb

2. **rebâb:**

Gazel 208

Mısra: 8

*Gövdesi Hindistan cevizi
kabuğundan yapılan telli bir
çalgi aleti.*

Hic ara inlerse tañ mıdur
rebâbuñ sinesi
Gönlümün göynüklüğün
añdukça kan aglar rebâb

rebâb olmuştur:

1. **rebâb olmuştur:--mış, --dur**

Gazel 146

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Kemençeye benzer eski bir
saz (sazın sesinin inleme sesine
benzemesi bağlamında)
kullanılmıştır.*

İy refikân bezm-i gamda hün-ı
dil nüş ideli
Kâmetüm çerş ü dilüm ney
sînem olmuştur rebâb

rebâbuñ sinesi inlerse:

1. **rebâbuñ sinesi inlerse:--un, -
-si--un, --si, --r, --se**

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Kemençeye benzer bir
sazın bağrından çıkan yanık
inilteler kastedilmiştir.*

Hic ara inlerse tañ mıdur
rebâbuñ sinesi
Gönlümün göynüklüğün
añdukça kan aglar rebâb

rebüd:

1. **rebüd:**

Gazel 390

Mısra: 10

Rebbud dağı.

Zülf-i leylâsıdır alan Leylî'nün
Şabr u ârâm-ı dil-i Mecnûn
rebûd

red idesin:

1. **red idesin:**--e, --sin

Gazel 396

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin aşığı

*semtinde, huzurunda görmek
istememesi kastedilmiştir.*

Muhibbî cân-ıla ister kapuñı
Kapuñdan idesin hâşâ anı red

red itmeyüp:

1. **red itmeyüp:**--me, --y, --üüp

Gazel 365

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tanıdık birini artık o

şekilde görmemek.

Umaram ki Muhibbî'ye şefâ'at
İdesin dergehüñden itmeyüp red

red kılma:

1. **red kılma:**--ma

Gazel 386

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek, kabul etmemek.

Pâdişâhâ sıldk u ihlâşum saña
ma'lûm iken
Dergehüñden bu Muhibbî
kuluñı gel kılma red

redd eyleme:

1. **redd eyleme:**--me

Gazel 385

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Reddetmek, kabul etmemek,
geri çevirmek.*

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmuşdur ümîd

redd eylemek:

1. **redd eylemek:**--mek

Gazel 280

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geri çevirmek. || Kovmak.

Kovma hüsnüñ gülşeninden
dilberâ dil bülbülin
Yok-durur bir vech-ile redd
eylemek mihmân-ı döst

redd ide:

1. **redd ide:**--e

Gazel 298

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Deyim**

Ar. Geri döndürmek,

*döndürülmek, kabul etmemek,
edilmemek.*

Āsitānuña Muhibbî geldi vaşluñ
isteyü

Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmânı dürtüst

ref eyle:

1. **ref eyle:**

Gazel 179

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

saçlarını kenara

çekmesi, kaldırması kastedilir.

Zülfüñi ref eyle göster gül
cemâlün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol
miskîn niķâb

ref it:

1. **ref it:**

Gazel 446

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaldırmak.

Zülfüñi ref it cemâlünden
görinsün âfitâb
Giceler yeldâ olursa 'âkıbet
gündüzlüdür

ref it:

1. **ref it:**

Gazel 30

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaldırmak.

Zülfüñi ref it görinsün gün
yüzün
Niçeye dek ol niķâb-ıla tura

refik:

1. **refik:**

Gazel 37

Mısra: **3**

*Arkadaş, yol arkadaşı,
yoldaş.*

Hâtırum cemiyetini sorma
benden iy refik
Çün hayâl ü fikr ol zülf-i
perîşândur baña

refâr:

1. **refâra:**-a

Gazel 310

Mısra: **3**

*Far. Salınarak yürüme,
güzel yürüyüş.*

Serv gibi bāğda refâra geldün
nâz-ıla
Eyledün bu gözlerüm yaşın
firāvân el-ğyâş

2. **refâruñ:**-uñ

Gazel 237

Mısra: **3**

*Yürüyüş, salınarak edalı
yürüyüş.*

Deyr içinde gördiler refâruñ iy
serv-i hırâm
Turduğı yirde kadîd oldı vü
kıldı bet sükût

refâr ider:

1. **refâr ider:**--de, --r

Gazel 183

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Salınarak yürüme.

Cüybâr olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bāğ ara refâr ider serv-i
hırâmānum görüp

reh:

1. **reh:**

Gazel 23

Mısra: **1**

Yol.

Reh bulursañ küy-ı yâra her
şehergâh iy şâbâ
Āşık-ı dil-hastelerden eyle āgâh
iy şabâ

reh evledi:

1. **reh eyledi:--di**

Gazel 370

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yol haline getirmek.

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhâd

rehber ol:

1. **rehber ol:**

Gazel 278

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kılavuzluk etmek, doğru

yolu göstermek.

Rehber ol baña şabâ gel der-i
cânâna ilet
Ya'nî cân bülbulünü tâze
gülistâna ilet

rehber olup:

1. **rehber olup:--up**

Gazel 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kılavuzluk etmek, doğru

yolu göstermek.

Zâhidâ sanma senüñ gibi yolumu
yañılam
İşk çün rehber olup gösterisersin
râh baña

rehgüzâr:

1. **rehgüzârında:--m-, -, -**

Gazel 155

Mısra: 1

Geçilen yol, geçit.

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânum görüp
Bir nazar rahm eyledi hâl-i
perîşânum görüp

reh-i 'ışk:

1. **reh-i 'ışk:**

Gazel 384

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk yolu.

Cân terkin eylese reh-i 'ışk içre
tañ midur
Her kimse ki bir 'ışka ola cân-
ıla mürîd

reh-i 'ışk:

1. **reh-i 'ışk:**

Gazel 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk yolu.

Reh-i 'ışk içre ölsem topragımı
Alup kühl idine cennetde havrâ

reh-i 'ışk içre:

1. **reh-i 'ışk içre:**

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk yolu içinde.

Âşıkam dir kim reh-i 'ışk içre
cân terk eylemez
Aña âşık mı dinür nâmu anuñ
nâ-merd ola

reh-i 'ışkı:

1. **reh-i 'ışkı:--ı**

Gazel 249

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk yolu.

Reh-i 'ışkı giçer 'ışk ehli âsân
Ne kaç'-ı menzil aña ne
mağâmât

rehn:

1. **rehn:**

Gazel 149

Mısra: 9

1. *Ödünç veya âriyet
olarak alınan şeyin yerine
verilen şey, rehin. 2. Rehin
etmek, edilmek, terhîn: rehn-i
hâne, hânenin rehni.*

Rehn bâda kodı çün cübbe vü
destârı Muhib
Şaff-ı rindânda turursa n'ola
şâfi-meşreb

reh-nümâ:

1. **reh-nümâ:**

Gazel 3

Mısra: 4

*Far. Yol gösterici, delil:
Yârab hemîşe lütfunu kıl reh-
nümâ bana / Gösterme ol tarîki
ki yetmez sana bana" Reh-nümâ
suretinde de kullanılır.*

Zulmet-i maşherde yolın
bilmeyen âşilerün
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

2. **reh-nümâ:**

Gazel 7

Mısra: 8

Yol gösteren, rehber.

Şem-i hüsnine nazar kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

3. **reh-nümâ:**

Gazel 30

Mısra: 10

Yol gösteren, rehber,

kılavuz.

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstakîm
Göster azmışlara sensin reh-
nümâ

4. **reh-nümâ:**

Gazel 32

Mısra: 10

Yol gösteren, rehber,

kılavuz.

Giçe sıratı berç ya hâtif gibi
Muhib
Luğf-ı Hudâ olursa eger aña reh-
nümâ

rehnümâ:

1. **rehnümâ:**

Gazel 4

Mısra: 12

Yol gösteren, rehber.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midur Şîrât
Yâ Resûlü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

rehzen diyü:

1. **rehzen diyü:--y, --ü**

Gazel 407

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşğın haydut ya
da eşkiya olarak anıldığı o
yüzden sevgilinin semtine
alınmadığı ifade edilmektedir.*

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümünü
Anı nâ-ħak yire zülfinde asar
dâra meded

remz:

1. remz-ile:-ile Gazel 260

Mısra: 8

Gizli bir şekilde, gizlice.

Hîç olur mı kim Muhibbî
hastaya idüp devâ
Diye dildâr remz-ile bu cür'a-i
cânum ilet

renc çekdüm:

1. renc çekdüm:--dü, --m Gazel 324

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet,sıkıntı.

Bu tılısmât-ı cihân içinde
çekdüm niçe renc
Hâşıl itdüm hamdü-lillâh 'ışk
gibi bir ulu renc

renc olur:

1. renc olur:--ur

Gazel 291

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet olmak.

Bir avuç toprag-ıla ancak olur
renc hâşılıuñ
Cümle 'âlem gencini saña
müyesser boldı tut

rencini bulmaga:

1. rencini bulmaga:--a

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sıkıntı ve ağrı/sızının
sebebini bulmak.*

Didüm ki çekdüm rencini
bulmaga hüsni gencini
İrmek aña mümkün degül bekler
dü zülf-i ejdehâ

reng ü büyına:

1. reng ü büyına:--ı, --n, --a

Gazel 323

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hile ve muhabbet.
(aldanmamak anlamında).*

Dilâ aldanma gülzâr-ı cihânuñ
reng ü büyına
Fenâdur âhiri meyl itme gülden
hem dikenden geç

reng-est:

1. reng-est:

Gazel 240

Mısra: 10

(Beyitte) "Renktir"
anlamında kullanılmıştır.

Gören ruhsâr ile eşkümi eydür
Târîk-i 'ışk hemîşe yig reng-est

rengin lebüñle:

1. rengin lebüñle:--i, --n, --ü, -- n, --le

Gazel 307

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Boyalı, hoş dudak.

Kim göre rengin lebüñle döstüm
lü'lü' dişün
Diye dürr kim bakar la'l-i
Bedaşşân'dur 'abes

resed:

1. resed:

Gazel 296

Mısra: 8

Ulaşmak, varmak, erişmek.

Derdâ vü dirîgâ n'olısar hâlümü
bilsem
Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-ı
kıyâmet

reşha eyler:

1. reşha eyler:--r

Gazel 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Damlamak.

Ben niçesi olmayam pîr-i
muğânuñ bendesi
Her kadeh kim reşha eyler ayn-ı
keverdür baña

reşk:

1. reşkten:--den

Gazel 349

Mısra: 6

Gıpta, imrenme, kıskançlık.

Leb koduğun sâgar üstine
görelen dilberün
Reşkten destümde eşkümler
tolar ek ş er kadeh

reşk eyledi:

1. reşk eyledi:--di

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıskanma.

Zülfün-ile şöyle zeyn itdün
niğârâ cismüñi
Bâğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi tævüs aña

reşk ide:

1. reşk ide:

Gazel 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıskanmak.

Serv-kâmetsin kıyâm eyle salın
Reşk ide tâ sidreden tûbâ saña

2. reşk ide:--e

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıskanmak.

Dâğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sînemün çâkin görüp reşk ide
her âbdâl aña

reşk idüp:

1. reşk idüp:--üp

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kıskanıp.

Gördiler hâk olduğum yoluñda
iy âlî-cenâb
Reşk idüp dir ehl-i 'ışk "yâ
leytenî küntü türâb"

reşk-i kamer:

1. reşk-i kamer:

Gazel 440

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayın kıskançlığı.

Ruğlarıñ hayrânıdır her gice iy
reşk-i kamer

Tā şeh̄er yummaz kevākib
çeşmini eyler nazar

resm:

1. **resmini:** -i, -n, -i

Gazel 125

Mısra: **10**

Ar. Suret, şekil. tarz.

Hoş tutar her dem rakı̄bi
gözlemez aşıkların
Bī-vefāl̄ık resmini bilsem kim
örgede saña

resül:

1. **resülüm:** -üm

Gazel 399

Mısra: **10**

*Elçi, peygamber || Hz.
Muhammed.*

İy Muhibbī yār küyına seni
iletmege
Hem resülüm hem tarīkum dahı
varumdur nemed

resülü'l-âlemîn:

1. **resülü'l-âlemîn:**

Gazel 4

Mısra: **12**

*1)Alem̄in Resulü 2)Allah'ın
(C.C.) gönderdiği Peygamber.
Hazret-i Muhammed'in (A.S.M.)
bir ismi.*

Tuymayup anı geçem diyem ki
var mıdır Şirāt
Yā Resülü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümā

revā:

1. **revā:**

Gazel 131

Mısra: **8**

Lâyık, uygun.

İster-idüñ baş açup Hāk'dan
güzeller ışkını
Şükrüñi artur ki oldı hâcetüñ
cümle revā

revā görme:

1. **revā görme:** --me

Gazel 241

Mısra: **5**

Kelime Tipi: Deyim

*Bir davranış, bir olayı bir
kimse için uygun görmek.*

Cevr ü cefâyı görme bugün
'aşıkā revā
Raħm eyle hāl̄ine anuñ iy şāh-ı
ma' delet

revā mı:

1. **revā mı:**

Gazel 58

Mısra: **6**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Uygun mu, yerinde mi, hiç
olur mu.*

Dil tabı̄bi olasın dārü'ş-şifādur
çün kapuñ
Hiç revā mı işigüñde ehl-i dil
bimār ola

2. **revā mı:** --mı

Gazel 332

Mısra: **7**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Revā mı? – Revā-yı hak
mı?: Yerinde olmayan, uygun
görülmeleyen şeyler karşısında,
"Lâyık mı, bu da olur mu?"
anlamında kullanılır.*

Ĥaddüñ üzre zülfüñi komak
revā mı döstüm
Kimde İslām olsa komaz
Muşhaf'ıñ üstine hâç

revā mıdır:

1. **revā mıdır:** --mı, --dur

Gazel 137

Mısra: **7**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Uygun mudur, yerinde
midir, hiç olur mu.*

Pādişāh-ı hüsn olasın hiç revā
mıdır saña
Yüz harāba tuta dil mülki kamu
vīrān ola

2. **revā mıdır:** --mı, --dur

Gazel 342

Mısra: **2**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Uygun mudur, yerinde
midir, hiç olur mu.*

Küfr-i zülfüñi gider kâfirlik itme
yüzüñ aç

Ka'be'dür küyuñ revā mıdır
tura üstinde hâç

3. **revā mıdır:** --mı, --dur

Gazel 316

Mısra: **10**

Kelime Tipi: Kalp İfade

Uygun mudur, yerinde

midir.

Lā dime cevriyle öldürse
Muhibbī seni yār
Hiç revā mıdır gedā eyleye
sultān-ıla baħş

revā olur:

1. **revā olur:** --ur

Gazel 133

Mısra: **10**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*Yerinde, uygun
görülen, layık olan.*

Sen Muhibbī küluñı cevruñe
döymezi diriseñ
Boynumuz bir kılcadur ĥükmüñ
buyur olur revā

revāc kalmadı:

1. **revāc kalmadı:** --ma, --dı

Gazel 329

Mısra: **6**

Kelime Tipi: Kalp İfade

Talep etme, ihtiyacı olma.

Yazdı aħsen hüsnüñi iy döst
ħattāt-ı ezel
Ĥüblarda kalmadı bāzār-ı hüsn
içre revāc

2. **revāc kalmadı:** --ma, --dı

Gazel 335

Mısra: **4**

Kelime Tipi: Kalp İfade

Talep etme, ihtiyacı olma.

Müşterī olalı 'âlem mihrüñe
Kalmadı ĥurşid ile māha revāc

revāc kalmaya:

1. **revāc kalmaya:** --ma, --y, --a

Gazel 331

Mısra: **8**

Kelime Tipi: Kalp İfade

*İhtiyaç kalmama
durumu, kıymet ve değer
görmeme.*

Sīm-i eşküm şöyle saçdum
'âleme

Kalmaya şimden girü sime
revāc

revān:

1. **revāndur:--dur**

Gazel 433

Mısra: 2

Akan, giden.

Yüzi gül gonca leb serv-i
revāndur
Gözüm yaşı ayagina revāndur

2. **revān:**

Gazel 92

Mısra: 5

1. *Yürüyüp giden.* 2. *Akan,*
akıcı 3. *Salınarak yürüyen*
sevgili 4. *Can, ruh.*

Eşk-i çeşmüm hasretiyle cū gibi
oldı revān
Ol şanavber kâmet ü serv-i
hürāmāndan cüdā

revān ider:

1. **revān ider:--e, --r**

Gazel 236

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıtmak.

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revān
Gül gibi hānde ide kaçan
büstān-ı dōst

revān it:

1. **revān it:**

Gazel 214

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dökmek.

Arz ide Muhib kâmetin ol serv-i
sehī-şād
Pâyına gözün yaşını cūy eyle
revān it

revān itme:

1. **revān itme:--me**

Gazel 323

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dökmek, gözyaşı akıtmak.

Görüp her serv-i bālāyı gözün
yaşın revān itme
Gül-i dehrün vefası yok şafā
virmez çemenden geç

revān oldı:

1. **revān oldı:--dı**

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gitmek, akmak.

İki aynumdan revān oldı iki cū
kim göre
Başum üzre dūd-ı āhum diye
kühistān baña

2. **revān oldı:--dı**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gitmek, akmak.

Çekdi agzumdan lebin cānum
bile oldı revān
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

3. **revān oldı:--dı**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıp gitmek.

Serv kıdini görüp oldı gözüm
yaşı revān
Gönlüm āvāredür ol zülf-i
semen-sāya düşüp

revān olmuşdur:

1. **revān olmuşdur:--muş, --dur**

Gazel 455

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıp giden olmuştur.

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revān
İnlerem gönlüm benim durmaz
döner dölābdur

revān olup:

1. **revān olup:--up**

Gazel 452

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıp gitmek, gözyaşı
bağlamında yanaktan süzülme.

Hānesinden her kaçan serv-i
hürāmānum çıkar
Gözlerüm yaşı revān olup bile
cānum çıkar

revāne oldum:

1. **revāne oldum:--du, --m**

Gazel 396

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akıp gitmek(sevgilinin
semti bağlamında).

Gözüm yaşı gibi oldum revāne
Umaram ola küyuñ baña ma'bed

revāne olmaga:

1. **revāne olmaga:--e, --ma, --ga**

Gazel 241

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su gibi akıp giden.

Ol serv ayagina yine iy dide
merdümi
Yaşuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

revnaķı bulur:

1. **revnaķı bulur:--ı, --ur**

Gazel 485

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çekici ve zarif hale gelmek.

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnaķı
Her 'arak kim gülşen içre gül
ruħından çün tamar

revnaķ-ı diğer:

1. **revnaķ-ı diğer:**

Gazel 465

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Başka bir güzellik, hoşluk.

Hāñ ruħında revnaķ-ı diğer tutar
Korkaram İslāmi ol kâfir tutar

revzen:

1. **revzen:**

Gazel 66

Mısra: 8

Pencere II gönüldeki kesik,
delik.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül-ruħı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

revzen oldı:

1. revzen oldu:-*dt*

Gazel 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Komşu olmak.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül ruḥı
Bakмага her yaña oldu her biri
revzen baña

re'y:

1. re'y:

Gazel 20

Mısra: 9

Görüş, düşünce, mütalaa.

Naqd-i cāna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muḥibbī key sakın ugrama
buradan yaña

revhān didiler:

1. reyḥān didiler:--*di, --ler*

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin ayva tüyleri
fesleḡen isimli güzel bir bitkinin
kokusu gibi kokma yönüyle
kastedilmiştir.*

Ḥattuñi cānā görenler didiler
reyḥān aña
Yüzüñe iden nazar da dir gül-i
ḥandān aña

revhān dir:

1. reyḥān dir:--*r*

Gazel 42

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Diğer adı fesleḡen olan
güzel kokulu bir bitki.*

Kāküline kimi reyḥān dir
Muḥibbī kimi misk
Ko ne dirlerse disünler zülf-i
anberdür baña

rezmgāh icre:

1. rezmgāh icre:

Gazel 349

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Savaş meydanının içi,
savaş meydanı.*

Rezmgāh icre Muḥibbī merd
olanlara müdām
Ḥün-ı düşmen mi gerekdür
kāselerden ser ḡadeḡ

ri'āyet:

1. ri'āyet:

Gazel 229

Mısra: 10

*İtibar etme; uyma, boyun
eḡme.*

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildār
'Älemde Muḥibbī saña besdür
bu ri'āyet

ri'āyet itmek:

1. ri'āyet itmek:--*mek*

Gazel 272

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Uymak, tabi
olmak, korumak, hükmetmek.*

Muḥibbī sevdüḡün çün
Muḥtafā'dur
Gerekdür şer'ini itmek ri'āyet

ri'āyet itmiş:

1. ri'āyet itmiş:--*miş*

Gazel 255

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir işin ehlinin sözü dışına
çıkılmamak onu dinlemek, ona
uymak kastedilmektedir.*

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yār
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'āyet

ribāt:

1. ribāta:--*a*

Gazel 291

Mısra: 4

*Tekke ve kervansaray gibi
gelip geçenlerin
konaklamalarına mahsus vakıf
binası, konak, han; [tas.] dünya.*

Niçelerden kaldı dünyā kalırsar
senden daḡı
Bu ribāta kim kona göçmek
muḡarrer boldı tut

ribāt-ı köhne:

1. ribāt-ı köhne:

Gazel 334

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eski, yıpranmış han.

Bir ribāt-ı köhne dünyā kərbān
ḡalk-ı cihān
Kim bugün aña konarsa dirlir
aña arta güç

ribāt-ı köhnesin:

1. ribāt-ı köhnesin:--*s, --in*

Gazel 361

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eskimiş bir han.

Virse dünyāya gönül senünle
degül pāyidār
Bir ribāt-ı köhnesin anda bir
günlük konuḡ

rıdvān:

1. rıdvān:

Gazel 120

Mısra: 2

*Cennet kapılarında bekçilik
yapan, cenete girecek müminleri
selamla karşılayan ve cennette
müminlere hizmet eden
meleklerin başkanının adı.*

İledürse büy-ı zülfüñden behište
bū şabā
Ravzadan Rıdvān diye ehlen ü
sehlen merḡabā

rıdvān yār ola:

1. rıdvān yār ola:--*a*

Gazel 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) cennet

*kapılarında bekçilik yapan,
cenete girecek müminleri
selamla karşılayan ve cennette
müminlere hizmet eden
meleklerin başkanı arkadaşın
olsun anlamında dilek-istek
ifadesi.*

Eyle dızaruñ müyesser afv idüp
her cürmini
Cennet-i firdevs içinde yār ola
Rıdvān aña

rif at degüldür:

1. rif' at degüldür:--dür

Gazel 434

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kastedilen şeyin

yüce ve büyük bir makam
olmadığı kastedilmektedir.

Nesi var dār-ı dünyānuñ hemen
içinde şihhatdür
Benüm yanumda bu rif' at
degüldür belki zilletdür

rifk eyledün:

1. rifk eyledün:--dü, -n

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşak,hoş davranmak.

Gönlüm alınca hemān ancak
baña rifk eyledün
Âhîr itdün niçe biñ cevır ü
cefālar sen baña

2. rifk eyledün:

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yumuşak,hoş davranmak.

Göñül alınca hemān ancak baña
rifk eyledün
Âhîr itdün niçe biñ cevır ü
cefālar sen baña

rihlet:

1. rihlet:

Gazel 251

Mısra: 10

Göç, sefer. II Ölüm.

Ne şādān ol ne hōd ğamgīn
Muhibbî 'ālem içinde
Gedā mīr ü cüvān u pīr iderler
çün kamu rihlet

rind:

1. rindüz:--üz

Gazel 500

Mısra: 7

Görünüşe ve dünya işlerine
kıymet vermeyen, kurallardan
uzak, bütün varlığı kendi iç
dünyasına göre değerlendiren,
gönül gözüyle gören, hoş
görülü, kalender, içkiye düşkün
ve derbeder görünüşünün aksine
ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

‘Aşıkuz rindüz biz itdük çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen sâlim ol saña
selâmetler gelür

2. rinde:-e

Gazel 212

Mısra: 7

Gönül ehli, âşık.

Sorma keyfiyyetini zâhid ne
bilsün rinde sor
Âbdan ğayrı şarâbuñ lezzetin
bilmez devâb

3. rindem:-em

Gazel 337

Mısra: 7

Rint, gönül ehli.

‘Aşıkam rindem çün itdüm ben
hârâbât ihtiyâr
Ğam degüldür zâhidâ olsam
kamu hâlka gülenç

4. rindem:-em

Gazel 78

Mısra: 9

Görünüşe ve dünya işlerine
kıymet vermeyen, kurallardan
uzak, bütün varlığı kendi iç
dünyasına göre değerlendiren,
gönül gözüyle gören, hoş
görülü, kalender, içkiye düşkün
ve derbeder görünüşünün aksine
arif, hakim, gönül ehli kimse.

‘Aşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabül
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermāni saña

5. rinde:-e

Gazel 249

Mısra: 4

(□□□) i. (Fars. rind)

Görünüşe ve dünya işlerine
kıymet vermeyen, kurallardan
uzak, bütün varlığı kendi iç
dünyasına göre değerlendiren,
gönül gözüyle gören, hoş
görülü, kalender, içkiye düşkün
ve derbeder görünüşünün aksine
ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

İder seyrin cihānuñ bir kadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerāmāt

6. rinde:-e

Gazel 448

Mısra: 6

(□□□) i. (Fars. rind)

Görünüşe ve dünya işlerine

kıymet vermeyen, kurallardan
uzak, bütün varlığı kendi iç
dünyasına göre değerlendiren,
gönül gözüyle gören, hoş
görülü, kalender, içkiye düşkün
ve derbeder görünüşünün aksine
ârif, hakîm, gönül ehli kimse.

Herkese kısmet güninde oldı bir
nesne naşîb
Rinde cām-ı bāde vü zâhidlere
afyondur

rind olana:

1. rind olana:--a, --na

Gazel 209

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dış görünüşü laübbali

olduğu halde, aslında kâmil
olan kimse.

Muhibbî koma elden cām-ı ışkı
Gerekmez rind olana illâ meşreb

2. rind olana:--a, --n, --a

Gazel 253

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dış görünüşü laübbali

olduğu halde, aslında kâmil
olan kimse.

Baña bāde yiter şâhid-perestem
Budur rind olana evrād-ı evkāt

rind olup:

1. rind olup:--up

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) gönül

ehli,kalender,arif ve aşık
manalarında kullanılmıştır.

Eyleme şüfnün kelâmını güş
Rind olup eyle derd-i h'ârî taleb

rind ü mey-perest:

1. rind ü mey-perest:

Gazel 264

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap düşküni ve rint.

Her kim ki var cür'a-i la'lün
ider taleb
Ger şeyh-i şeh'r eger rind ü mey-
perest

rindān-:

1. rindāna:-a

Gazel 18

Mısra: 5

*Dünya işini boş görenler,
alçakgönüllüler, kalenderler.*

Sifāl-ı köhne rindāna yiter
meyhāne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öñinde
cām-ı Cem peydā

rindān:

1. rindān:

Gazel 349

Mısra: 3

*Dünya işini boş görenler,
alçakgönüllüler, kalenderler.
Aşıklar, şairler.*

‘Ayna almaz n’eylesün rindān
şürāhī ziynetin
Mey gerek birdür sifāl ola vü
yāhūd zer kadeh

2. rindāna:-a

Gazel 253

Mısra: 6

*Rindler, görünüşe ve dünya
işlerine kıymet vermeyenler,
gönül ehli olanlar.*

Ruħuñla zülüfüñ gitmez
dilümden
Yiter rindāna bu keşf-i kerāmāt

rindese:

1. rindese:--se

Gazel 210

Mısra: 2

*Dış görünüşü laübali
olduğu halde, aslında kâmil
olan kimse.*

Herkese bulmaga ömr-i cavidān
bir şey sebeb
Hızır’a āb-ı hayāt u rindese āb-ı
ineb

rind-i mey-perest:

1. rind-i mey-perest:

Gazel 248

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İçkiden hoşlanan rind
(kişi).*

Herkes ki içe cür‘añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

2. rind-i mey-perest:

Gazel 223

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Devamlı şarap içen rind.

Her kim var-ısa cür‘a-i la‘lūñ
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

rîş-hand itdügi:

1. rîş-hand itdügi:--düg, --i

Gazel 409

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bıyık altından gülme, alay
etmek.*

Ādemīnūñ yüzüne itdügi cümle
rîş-hand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i‘timād

rişte-i cân:

1. rişte-i cân:

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ipliği.

Rişte-i cân üzere düzdüñ
naẓmuñi dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbī hāk-i
pā oldum saña

2. rişte-i cân:

Gazel 232

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Can ipi; aşğın canı; aşğın
gönlü.*

Kaṭre kaṭre kanlu yaşuñ rişte-i
cân üzere diz
Her birisi bī-bahā la‘l-i
Bedaşşān oldu tut

rişte-i cāndan:

1. rişte-i cāndan:--dan

Gazel 169

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ipliği, hayat teli.

Haymesin şahrāda kursa her
kaçan ol āfītāb
Rişte-i cāndan iderler ehl-i ışk
aña tñāb

rişte-i cānum:

1. rişte-i cānum:--+um

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Can ipliği. II İnsanın hayat
kaynağı.*

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol ālī-cenāb
Eylerem bu rişte-i cānum aña
yir yir tñāb

rişte-i cānuma:

1. rişte-i cānuma:--u, --m, --a

Gazel 348

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Can ipliği, can teli.

Rişte-i cānuma dizdüm yine
eşküñ güherin
Lebūñuñ zikri ile oldı baña ol
tesbîh

riyā:

1. riyā:

Gazel 48

Mısra: 4

*Olduğundan başka türlü
görünme, özü sözü bir olmama,
iki yüzlülük 2. din. Bir ibadet
veya iyiliğin Allah rızası için
değil gösteriş için yapılması.*

Şoḫbetine zahid ile vāizüñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyā ehli-durur
illā riyā

riyā ehli-durur:

1. riyā ehli-durur:

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*İki yüzlü ve gösteriş için iş
yapan meclis, kişiler.*

Şoḫbetine zahid ile vāizüñ

aldanma kim

Gelmez anlardan riyā ehli-durur

illā riyā

riyā ile:

1. riyā ile:

Gazel 324

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İki yüzlülükle.

Ṭa'n kılma zāhidā dāyim
ḥarābāt ehline
Rūz-ı maḥşerde riyā ile olursın
sen gülenç

2. riyā ile:

Gazel 218

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1) Bir ibadet veya iyiliğin
Allah rızası için değil gösteriş
için yapılması.*

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur ḥalvet-nişin
Bu riyā ile velî olmaz
müselmānı dürrüst

3. riyā ile:

Gazel 384

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1) Bir ibadet veya iyiliğin
Allah rızası için değil gösteriş
için yapılması.*

Şūfî diler ki bula na'îmi riyā ile
'Aşık kemāl-i luṭfına yāruñ ider
ümüd

rızk:

1. rızkuñ: -uñ

Gazel 332

Mısra: 3

*Allah'ın bütün
yaratıklarına verdiği nimet.*

Kıl tevekkül gayrdan rızkuñ
tevaḳku' eyleme
Çünkü ol Rezzāk'dur hiç
kullarını komaz aç

rübāh oluban:

1. rübāh oluban: --u, --ban

Gazel 309

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tilki gibi kurnaz.

Meydān-ı maḥabbetde Muḥibbî
gibi şîr ol
Rübāh oluban şūfî şıfat olma
muḥannes

rū-be-rū:

1. rū-be-rū:

Gazel 308

Mısra: 6

*Far. Yüz yüze, karşı
karşıya.*

Ġıybetümde n'ola ḥāsîd söylese
ḥarf-i dürrüg
Rū-be-rū itmez benüm-ile o
bed-güftār baḥş

rübūd:

1. rübūd:

Gazel 393

Mısra: 10

Kapılan, kapılmış olan.

Kosalar şeydā Muḥibbî'ye n'ola
mecnün laḳab
İtdi mi ārām şabrdan zülfi bir
yirde rübūd

rüh:

1. ruḥlarıyla: -ları, -y, -la

Gazel 408

Mısra: 4

Sevgilinin yanağı.

Sāğar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruḥlarıyla eylesem ben ol lebi
meygümü yād

2. ruḥları: -ları

Gazel 6

Mısra: 4

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Hey ne kāfirdür gelür imāna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruḥları arz
itmeye imān aña

3. ruḥları: -lar, -uñ

Gazel 52

Mısra: 1

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Gül ruḥlarıñ añılsa gönül zār
zār ola
Bülbül çemende nāle kılır nev-
bahār ola

4. ruḥları: -lar, -un, -ı

Gazel 52

Mısra: 6

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Aç burka uñı gülşene göster
cemālūñı
Gül ruḥlarıñı göricegez şermsār
ola

5. ruḥları: -lar, -ı

Gazel 57

Mısra: 1

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruḥları fitne ḳad-i bālā belā
Eksük olmaz dilde fitne ya belā

6. ruḥları: -lar, -ı

Gazel 92

Mısra: 8

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tā şehër
Düşeli ol ruḥları şem-i
şebistāndan cüdā

7. rühüm: -(u)m

Gazel 120

Mısra: 10

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Gitme bir dem tā ki cān yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muḥibbî dōstum
rūḥum saña

8. ruḥlarına: -lar, -ı, -na

Gazel 192

Mısra: 9

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruḥlarına cān u dil pervānedür
Yanar-ısa bu Muḥibbî ne aceb

9. ruḥuñla: -(u)ñ, -la

Gazel 253

Mısra: 5

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruḥuñla zülüfüñ gitmez
dilümden
Yiter rindāna bu keşf-i kerāmāt

10. ruḥlarını: -ları, -n, -ı

Gazel 306

Mısra: 7

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruḥlarını bāğ ara gördükde
didüm mi ş li yok

Oldı mülzem itdügümde ben
gülîstân-ıla bahş

11. **ruhlarıuñla:** -lar, -uñ, -la

Gazel 332

Mısra: 5

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruğlarıuñla zülfüñi gördüm
iderler 'arbede
Görmeyen kılsun naazar bilsün
nedür ceng-i Mohâc

12. **ruh:**

Gazel 360

Mısra: 4

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr
ider hâl-i siyâh
Hiç revâ mı vire bir Hindüya her
dem râh ruh

13. **ruh:**

Gazel 360

Mısra: 10

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Lâle haddi hasretinden bu
Muhibbî hasta-dil
Sine levhine yazar kanlu yaşıyla
âh ruh

14. **ruhlarıuñ:** -lar, -(u)ñ

Gazel 420

Mısra: 5

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

İy döst ruğlarıuñ baña oldı ğidâ-
y1 rûh
Var mı ki aña beñzeze bir büy-ı
ter lezîz

15. **ruhları:** -lar, -ı

Gazel 432

Mısra: 1

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruğları zülfine her dem turmuş
îmân 'arz ider
Kesdürüp zünnârını tarz-ı
müselmân 'arz ider

16. **ruhında:** -m, -da

Gazel 465

Mısra: 1

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Haç ruhında revnağ-ı dıger tutar
Korkaram İslâmı ol kâfir tutar

17. **ruhları:** -lar, -ı

Gazel 477

Mısra: 3

*Yanak. II sevgilinin yanağı,
yüzü.*

Ruğları evrâğ-ı güldür anda
zülfî hâl-ile
Sakinur âhum yilinden çîn-der-
çîndür

18. **ruh:**

Gazel 360

Mısra: 6

1-Can, ruh.

Ne baña şabra tağammül var ne
hüsnünde karar
Hâ diyince haç gelür olmaz dağı
âgâh ruh

19. **ruh:**

Gazel 360

Mısra: 8

1-Can, ruh.

Sakin aldanma cihân naç'ına
âhîr mât ider
Nâgehân açmaz yüzünden saña
diye şâh ruh

20. **ruh:**

Gazel 356

Mısra: 1

Can, nefes II âşık.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rûh
Her kim humâra çâre diler
eylesün şabûh

ruh virdüm:

1. **ruh virdüm:** --dî, --m

Gazel 360

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruh vermek, can katmak.

Gül yüzün 'arz eylemez derdâ
dirîğ ol mâh ruh
Ol sebebden gice gündüz
virdüm oldı âh ruh

rûhî fedâk:

1. **rûhî fedâk:**

Gazel 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ruhum sana feda olsun.

Rüşen ter itdûñ uşbu cihân
zulmetini hep
Rûhî fedâk iy şanem-i ebtañı
lakab

rûh-ı hâfiz'dan:

1. **rûh-ı hâfiz'dan:** --dan

Gazel 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hâfiz'in ruhu. II Hâfiz-ı

*Şirâzi 14. yüzyılda yaşamış
İran'lı şair. Şiraz'da doğmuştur.
Farsçanın en büyük şairlerinden
biri olduğu kabul edilir.*

Ger lisân-ı ğaybdan gelse
Muhibbî'den gazel
Rûh-ı Hâfiz'dan bir istimdâddur
dirler baña

ruh-ı rahşânın:

1. **ruh-ı rahşânın:** --ın

Gazel 198

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Titreşen ruh

kastedilmiştir.

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zülf-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keşf it ruh-ı
rahşânın öp

ruh-ı rüşen:

1. **ruh-ı rüşen:**

Gazel 470

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parlak yanak.

Togsa hürşîd açılır
merdümleñ göñli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruh-ı rüşen yiter

ruh-ı zerd:

1. **ruh-ı zerd:**

Gazel 468

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış, solgun yüz.

Eşk-i surh ile ruh-ı zerd üzere
Eyledüm derd-i dilümi tañır

ruhları üstinde hâli:

1. ruhları üstinde hâli:--lar, --
ı, --i, --n, --de, --i

Gazel 338

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin yanağı

üzerindeki benler
kastedilmektedir.

İy Muhibbî ruhları üstinde hâli
dilberün
Sanki sulţân-ı Hâbeş'dür
eylemişdür taht u tâc

ruhları verd:

1. ruhları verd:--lar, --ı

Gazel 406

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin yanakları güle

benzetilerek kastedilmiştir.

Yoluında cân virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'âşık olan ola cümerd

ruhları yâdına:

1. ruhları yâdına:--lar, --ı, --i, -
n, --a-ı, -n, -a

Gazel 315

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin

yanağının hatırına,onu anmak
için anlamında kullanılmıştır.

Ėam şebinde ruhları yâdına
efĖân eylesem
Şubha dek eyler benümle
bûlbûl-i gülzâr bağ

ruhları yiter:

1. ruhları yiter:--lar, --ı, --e, --r

Gazel 464

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) aşık sevgilinin

yanağına yaklaşmanın bile
kendine yeterli geleceğini daha
fazlasında gözü olmadığını dile
getirmiştir.

Ruhları yiter baña gülşen
temâşâsın gönül
İstemez ol gonca-leb çün bir
gül-i nev-restedür

ruhların egmiş:

1. ruhların egmiş:--lar, --ı, --n,
--miş

Gazel 477

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin yüzünün

düşmesi.

Dökmez-idüm hün-ı murdârın
râķtîb-i kâfirün
Ruhların egmiş işitdüm
Ėayretüm bir dîndür

ruhların hayrâmidur:

1. ruhların hayrâmidur:--lar, -
u, --n, --ı, --dur

Gazel 440

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin

yüz/yanaklarının hayranı
olunduğu kastedilmektedir.

Ruhların hayrâmidur her gice iy
reşk-i kamer
Tâ şehir yummaz kevâķib
çeşmini eyler nazar

ruhsâr:

1. ruhsârı:--u(ñ), -ı

Gazel 214

Mısra: 4

Yanak, ruh, yüz, çehre.

Gösterme yüzün bî-başar
olanlara luğ it
Ruhsârıñı âyine-i şâķib-nazarân
it

2. ruhsâr:

Gazel 240

Mısra: 9

Yanak, ruh, yüz, çehre.

Gören ruhsâr ile eşkümi eydür
Tarîķ-i 'ışķ hemîşe yig reng-est

3. ruhsâruma:--um, -a

Gazel 254

Mısra: 9

Yanak, ruh, yüz, çehre.

Her lahza ki müje hâlümi
ruhsâruma yazdı
Mağv itdi anı yuyup bu eşķ-i
nedâmet

4. ruhsârına:--ı, -n, -a

Gazel 260

Mısra: 3

Yanak, ruh, yüz, çehre.

Kirpügüm yazdı yine ruhsârına
dil derdini
Defter-i rengîn-durur bu eşķ-i
gülfâmum ilet

5. ruhsârıña:--uñ, -a

Gazel 435

Mısra: 3

Yanak, ruh, yüz, çehre.

İki çeşmün turmayup eyler
nazar ruhsârıña
Susamış su isteyü-gelmişler
âhûlar mîdur

ruhsâr-ı zerd:

1. ruhsâr-ı zerd:

Gazel 403

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Aşğın*) Solgun yüzü.

Sırr-ı 'ışķı saklamak kaşd
eyledüm ammâ çi sūd
Zâhir eyler âh u eşķ ü bir yaña
ruhsâr-ı zerd

ruhsâr-ı zerdüm-ile:

1. ruhsâr-ı zerdüm-ile:--ü, --m

Gazel 461

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşğın sararıp solmuş

yanak ve yüzü kastedilir.

Gel isteme Muhibbî benüm
'ışķuma güvâh
Ruhsâr-ı zerdüm-ile sirişküm
nişânedür

ruhsârıñ aç:

1. ruhsârıñ aç:--u, --n

Gazel 329

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin yüzünü açması.

Ger dilerseñ 'âlemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzünden burķa' uñ keşķ
eyleyüp ruhsârıñ aç

ruhuñ alını:

1. **ruhuñ alını:** --u, --n, --l, --n, -
-i

Gazel 429

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin yanaklarının kırmızılığı kastedilmektedir.*

Ruhuñ alını 'arz eyle disem dildâr âl añlar Tenüm bir kıla döndürdi gamuñ dırsen hayâl añlar

ruhuñ görmege:

1. **ruhuñ görmege:** -e

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Sevgilinin güneş gibi parlak*) *yanağını görmek için yola düşmek. Gitmek.*

Dil gider gülşene görmege ruhuñ hem-çü şabâ N'ola iy serv-i sehî gösteresin rüyuñ aña

ruhuñ göster:

1. **ruhuñ göster:** --un

Gazel 214

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanağını veya yüzünü göstermek II görünmek.

İy mâh cemâlüne cihâni nigerân it Göster ruhuñ âşıkları hûnın cigerân it

ruhuñ mir'âtına:

1. **ruhuñ mir'âtına:** --l, --n, --a

Gazel 429

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ruhumuzun içini ve inceliklerini yani aslını gösteren ayna kastedilmektedir.

Ruhuñ mir'âtına baksam gözüm merdümleri 'aksin Nedür gavırına ırmeyüp görenler anı hâl añlar

rümü öldürmek midür:

1. **rümü öldürmek midür:** -mi, -dür

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *aşığın aydınlık yüzünü öldürmek.*

Bilmedüm cânâ murâduñ rümü öldürmek midür Her ne kim maşşüduñ oldıysa düşen oldur baña

rumüz-ı nükte-i 'ışkı:

1. **rumüz-ı nükte-i 'ışkı:** --l

Gazel 429

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın incelikleri ve gizli işaretleri(aşık olmayan anlamaz).

Rumüz-ı nükte-i 'ışkı ne bilsün zâhid-i hüd-bîn Bu bir müşkil mesâ'ıldür mücerred ehl-i hâl añlar

rüsen:

1. **rüsen:**

Gazel 4

Mısra: 4

1. *meydana çıkmış I aydınlanmış 2. aydınlık 3. parlak.*

Tire zülfünden virür her lahza Ve'l-leyl haber Ârızuñ tefsirini key rüsen itmiş Ve'd-đuhâ

2. **rüsen:**

Gazel 197

Mısra: 1

1. *meydana çıkmış I aydınlanmış 2. aydınlık 3. parlak.*

Rüsen ter itdün uşbu cihân zulmetini hep Rühî fedâk iy şanem-i ebtañî lağab

3. **rüsen:**

Gazel 112

Mısra: 1

1. *Parlak, aydın, aydınlık 2. Âşikâr, meydanda.*

Rüsen budur ki mihr yüzünden alur hayâ Yoğsa şamer olmaz idi böyle rüşenâ

4. **rüsen:**

Gazel 479

Mısra: 12

Açık II parlak.

Vîrânedür Muhibbî gönlini rüşen eyle Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü mehdür

rüşen degül mi:

1. **rüşen degül mi:**

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık, açık ve parlak olma durumu.

Dimedüm cânâ gamuñdan gerçi kim derdüm saña Gün gibi rüşen degül mi çehre-i zerdüm saña

rüşen evle:

1. **rüşen evle:**

Gazel 479

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

Vîrânedür Muhibbî gönlini rüşen eyle Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü mehdür

2. **rüşen evle:**

Gazel 326

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlat, parlat.

Muhibbî 'ışk mihrin rüşen eyle Diyeler buldı bir şâh-ı cihân genc

rüşen gördi:

1. **rüşen gördi:** --di

Gazel 388

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlık, parlak görmek.

İy Muhibbî süz-ı Hüsrev'den yine yakduñ çerâğ Kim ki rüşen gördi ma'nâ cevherin itdi pesend

rüşen görüp:

1. **rüşen görüp:--üp**

Gazel 453

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlık görmek.

Şafha-i haddüñde hâl ü haţtuñı
rüşen görüp
Didüm ancak ol kitabuñ nokta
vü i' rābıdur

rüşen günü:

1. **rüşen günü:--i**

Gazel 99

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Neşeli,saadetli zaman.

Sevdā-yı ser-i zülfine dil virse
Muhibbî
Rüşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

rüşen iderse:

1. **rüşen iderse:--e, --r, --se**

Gazel 245

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlamak.

N'ola şem'-i ruhuñ göñlümi
rüşen
İderse külbe-i aḫzāndur iy dōst

rüşen it:

1. **rüşen it:**

Gazel 193

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Âşikar etme, aydınlatma,
parlak gösterme.*

Göñlümün vîrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vîrāneye çün
māhitāb

rüşen itdi:

1. **rüşen itdi:--di**

Gazel 287

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Açıklamak,görünür ve
bilinir hale getirmek.*

İstedüm pinhān idem sînemde
gamzeñ yarasın
Rüşen itdi 'āleme çāk-i girībān
'ākıbet

rüşen itdüñ:

1. **rüşen itdüñ:--dü, --n**

Gazel 392

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlamak. II
Ferahlatmak, mutlu etmek.

Rüşen itdüñ bu cihān zulmetini
nūruñ-ıla
Zindedür āb-ı 'atañ-ıla bugün
bāğ-ı vücūd

rüşen itmez:

1. **rüşen itmez:--mez**

Gazel 321

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlamak, parlatmak. II
Nasip olmak.

Rüşen itmez külbe-i aḫzānumuz
Ol meh-i tābān elinden el-ğıyās

rüşen itmiş:

1. **rüşen itmiş:--miş**

Gazel 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**
*Parlak, aydınlık
eylemek,aşikar etmek.*

Tire zülfünden virür her laḫza
"Ve'l-leyl" haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-ḫuḫā"

rüşen kılan:

1. **rüşen kılan:--a, --n**

Gazel 427

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aydın, parlak; açık, belli
hale getirmek.*

Kılan dil ḫānesin rüşen nigāruñ
tāze dāğıdur
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyinmesün çerāğıdur

rüşen kılasın:

1. **rüşen kılasın:--a, --sın**

Gazel 329

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yüzü

*kastedilerek Dünya'yı aydınlatıp
parlatması kastedilmektedir.*

Ger dilerseñ 'ālemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzünden burka' uñ keşf
eyleyüp ruḫsāruñ aç

rüşen kılup:

1. **rüşen kılup:--up**

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlamak.

Zulmāt-ı nefis içinde koma dest-
gürüm ol
Rüşen kılup derünümü yā Rabb
vir ziyā

rüşen kılur:

1. **rüşen kılur:--ur**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Gün gibi ortaya çıkma,
ayan beyan olmak.*

Bezm-i ḡamda gel uyandur iy
dil āhuñ şemini
Ālemi rüşen kılur ḫacet degül
meşal saña

rüşen kıluram:

1. **rüşen kıluram:--ur, --am**

Gazel 229

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*1)Aydınlık kılmak.
2)Belli,görünür kılmak.*

Rüşen kıluram gözlerümi ḫāk-i
derinden
Ger bedraḫa-i rāhum ola nūr-ı
hidāyet

rüşen ola:

1. **rüşen ola:--a**

Gazel 491

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Açıḡa çıkamak.

Eger rüşen ola çeşm-i cihān-
bînüm 'aceb olmaz
Ġubār-ı dergeh-i cānān-ıla
çünkim mükeḫḫeldür

rüşenā olmaz idi:

1. **rüşenâ olmaz idi:--di**

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayin aydınlık,parlak olmaması.

Rüşen budur ki mihr yüzünden alur hayâ
Yoğsa kamer olmaz idi böyle rüşenâ

rüşenâ olur:

1. **rüşenâ olur:--ur**

Gazel 475

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aydınlanmak.

Bir zerre deñlü kühle gönül
rağbet eylemez
İzün tozi-y-ıla dîdelerüm rüşenâ olur

rüstem olup:

1. **rüstem olup:--up**

Gazel 216

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İran'ın ünlü savaşçısı ve pehlivanı gibi olanlar.

Ser-â-ser âlemi gezdün tatum
olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

rüşüh:

1. **rüşüh:**

Gazel 358

Mısra: 6

I. Bir ilimde sağlam bilgi sahibi olma, o ilmin derinliğine inme. II. Ustalık, maharet, meleke.

Tünddür rāh-ı vefāda yār lîk
Bulmuş ol rāh-ı cefā içre rüşüh

rüşvâ:

1. **rüşvâ:**

Gazel 17

Mısra: 10

Perişan, itibarı zedelenmiş, rezil.

İçüp bezm-i elestd e cām-ı ışkı
Anuñçundur Muhibbî böyle rüşvâ

2. **rüşvâ:**

Gazel 94

Mısra: 4

Perişan, itibarı zedelenmiş, rezil.

Göreliden hâl-i Hindûñi
dolaşdum leyli zulfüne
Bugün şahrâ-yı miñnetde benem
Mecnuñ gibi rüşvâ

rüşvâ diyü:

1. **rüşvâ diyü:--yü**

Gazel 106

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötü şöhretli ve itibarsız.

Terk idüp nāmüs u nāmı
olmuşam bed-nām-ı halk
Koyalı meh-pâreler rüşvâ diyü
nāmı baña

rüşvâ itdün:

1. **rüşvâ itdün:--dü, --n**

Gazel 290

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Rezil, ayıpları ortalığa dökülmüş.

Bār-ı ğamdan kaddümi pîç ü
ham itdün 'âkıbet
Eyleyüp Mecnünlayın rüşvâ
hem itdün 'âkıbet

rüşvâ ola:

1. **rüşvâ ola:-a**

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*1)Rezil, rüşvâ olan (kimse).
2)Âşık.*

Ğam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Âşık olan terk-i nāmüs eyleyüp
rüşvâ ola

rüşvâ-yı âlem eyledün:

1. **rüşvâ-yı âlem eyledün:--dün**

Gazel 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dünya'nın rezil ve kepaze olması yani beyitte dünyanın güzellik ve nimetlerinden yararlanamamak kastedilir.

Eyledün rüşvâ-yı âlem
virmedün kāmı baña
Komadı hicr âteşi hergiz dil-
arāmı baña

rüşvâ-yı cihân it:

1. **rüşvâ-yı cihân it:**

Gazel 214

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Dünyaya rezil etmek,
herkese rezil rüşvâ olmak. II
Âşığm sevgilinin aşkıyla rezil
rüşvâ olması.*

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ
Kendüñi hemân ışk-ıla rüşvâ-yı
cihân it

rüşvâ-yı cihândur:

1. **rüşvâ-yı cihândur:--dur**

Gazel 471

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Dünya'nın kepazesi, çok
rezil durumda olma hali.*

Ne nāmüs isterem ne neng ü
nāmı

Sorarsañ beni rüşvâ-yı cihândur

rüşvâ-yı devrân:

1. **rüşvâ-yı devrân:**

Gazel 287

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Herkesin ayıpladığı,
aşâğılık kimse.*

Cür'a-ı 'ışkı Muhibbî çün ezel
nüş eyledi
Olşardur âhîr ol rüşvâ-yı devrân
'âkıbet

rüy:

1. **rüyüña:-uñ, -a**

Gazel 29

Mısra: 8

*Yüz, çehre (sevgilinin
yüzü).*

Çünkü dinildi aña "ve's-şems"
dağı "ve'd-duhâ"
Rüyüña alnuña mihr ü mâhı
beñzetsem n'ola

2. **rüyüñda:-u, -ñ, -da**

Gazel 225

Mısra: 3
Yüz, çehre (sevgilinin
yüzü).

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

3. rüyuñda: -u, -ñ, -da

Gazel 265

Mısra: 3

Yüz, çehre (sevgilinin
yüzü).

Rüyuñda kaşuñ tākına çeşmüñ
nazar itdi
Mestāne geçüp eyledi mihrāba
imāmet

4. rüyuñ: -ı, -uñ

Gazel 493

Mısra: 9

Yüz, çehre (sevgilinin
yüzü).

Niçe medh itsün Muhibbī rüyuñı
Hıtbe-i hūbı çün anuñ nāmıdır

rü'vet-i hüsnüñi:

1. rü'vet-i hüsnüñi: -ü, -ni

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin güzelliğinin
düşünülmesi, idrak edilmesi
anlamında.

Tire-i zülfini kim gördi didi
“Ve'l-leyl” aña
Rü'vet-i hüsnüñi tefsir
eyleyendür “Ve'd-đuhā”

rüv-ı cānāndan cüdā:

1. rüv-ı cānāndan cüdā:

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) ney gibi

inildemenin sebebi sevgilinin
güzel yüzünden ayrı
kalmak, onunla şereflenememek
olarak verilmiştir.

İñlerem ney gibi her dem rüv-ı
cānāndan cüdā
Bir kuru cismem ki düşdüm
döştlar cāndan cüdā

rüv-ı ferrüh-fāladur:

1. rüv-ı ferrüh-fāladur: --dur

Gazel 488

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talihli, uğurlu, mübarek

yüz (sevgilinin yüzü
bağlamında).

Ğayrıya kılmaz nazar ger mihr ü
māh olursa da
Çün nigāhı çeşmümün ol rüv-ı
ferrüh-fāladur

rüv-ı habīb:

1. rüv-ı habīb:

Gazel 166

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Hz.

Muhammed (s.a.v) kastedilerek
sevgilinin yüzü anlatılmak
istenmiştir.

Dün gice kaşd eyledüm tā kim
görem rüv-ı habīb
Māni oldı araya girdi bulut gibi
rakıb

rüv-ı levlā:

1. rüv-ı levlā:

Gazel 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla'nın yüzü.

Bugün ışk-ıla çün Mecnūn-ı
dehrem
Görinür kanda baksam rüv-ı
Leylā

rüv-ı türāb:

1. rüv-ı türāb:

Gazel 200

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toprağın yüzü.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye salmaya münāsibdür şehā
rüv-ı türāb

rüv-ı zer:

1. rüv-ı zer:

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altın yüzü II Sararmış yüz.

Yaşuñı sım it Muhibbī rüv-ı zer
Māyil olur hūblar zerden yaña

rüv-ı zerd:

1. rüv-ı zerd:

Gazel 16

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararmış yüz.

Şāhid degül mi işkuma zāhid bu
rüv-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

2. rüv-ı zerd:

Gazel 341

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(âşğın) sararmış/solgun

yüzü.

'İşkuma şāhid degül mi eşk-i
surh u rüv-ı zerd
Bundan özge döştlar olmaya
'uşşāka hucac

3. rüv-ı zerd:

Gazel 374

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(âşğın) sararmış/solgun

yüzü.

Çeşm-i siyāh hūn-ı cigerle
görindi surh
Müy-ı sefid zāhir olup oldı rüv-ı
zerd

4. rüv-ı zerd:

Gazel 405

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(âşğın) sararmış/solgun

yüzü.

Göz yaşın dökme didiler sırrın
ifşā olmasun
Çāre yok izhār idiser didüm āhir
rüv-ı zerd

rüv-ı zerd görindi:

1. rüv-ı zerd görindi: --in, --di

Gazel 387

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın yüzünün

sapsarı olması kastedilmektedir.

Yaşum-ıla gerçi kim zāhir
görindi rüv-ı zerd

Bilmedi ahvālümü illā meger
kim ehl-i derd

rüy-ı zerdı yaşı:

1. **rüy-ı zerdı yaşı:--i, --ı**
Gazel 221
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşıkların sararmış
yüzündeki gözyaşları
kastedilmiştir.*

Yiter 'uşşāka yaşı rüy-ı zerdı
Ki bunlar içre olmaz sım ü zer
dōst

rüy-ı zerdüm:

1. **rüy-ı zerdüm:--ü, --m**
Gazel 422
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sararmış yüz. II Aşığın sarı
benizli, solgun yüzü.*

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dāğumla küh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

2. **rüy-ı zerdüm:--ü, --m**
Gazel 423
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sararmış yüz. II Aşığın sarı
benizli, solgun yüzü.*

Gözlerüm yaşı yiñilmez oldı
başdan aşdı āh
Rüy-ı zerdüm kalmış ol arada
nılüfer geçer

rüy-ı zerdüme bakup:

1. **rüy-ı zerdüme bakup:--ü, --
me, --up**
Gazel 135
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın sararmış yüzü.

Yazayım bir bir kamu eşküme
dil ahvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malüm
ola tā hāl aña

rüyün göstermeye-v-di:

1. **rüyün göstermeye-v-di:--me,
--ye(y), --di**
Gazel 105
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşığa kötü huylu
davranışlar göstermesinin
istenmemesi kastedilir.*

Hāsılum derd oldı tā gösterdi ol
meh rü baña
Kāşkī göstermeye-y-di rüyün ol
bed-hū baña

rüyün gösteresin:

1. **rüyün gösteresin:**
Gazel 40
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Beyitte sevgilinin aşığa
yüzünü göstermesi kastedilir.*

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü şabā
N'ola iy serv-i sehī gösteresin
rüyün aña

rüyün ile kâmetün gördi:

1. **rüyün ile kâmetün gördi:--
u, --n, --ü, --n, --di-(ü)ñ-uñ**
Gazel 380
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin güzel
yüzü ve servi gibi boyunun
görüldüğü kastedilmektedir.*

Serv ü gül bağ içre gördi rüyün
ile kâmetün
Gül kızardı serv pest oldı eyā
serv-i bülend

rüz:

1. **rüz-ı:--ı**
Gazel 1
Mısra: 11
Gün.

Rüz-ı mahşerde Muhibbī
bendeñi
Irma anı rahmetünden yā Raḥīm

rüz u şeb:

1. **rüz u şeb:**
Gazel 98
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece.

Gözleri mahmūr olupdur bāde-i
nāz içmeden
Rüz u şeb kim gördüğü var yāri
kim huşyār ola

2. **rüz u şeb:**
Gazel 137
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece.

Nā-ümīd olma Muhibbī vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp luṭf-ı Hudā
mihmān ola

3. **rüz u şeb:**
Gazel 391
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece.

Dirīgā kılmadı dilber beni yād
İdersem rüz u şeb ben böyle
feryād

4. **rüz u şeb:**
Gazel 490
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece.

Yār ğāyiblik mihri rüz u şeb
ḥāṭırdadır
Hey ḥaṭā didüm ne ğāyib dāyim
ol ḥāṭırdadır

5. **rüz u şeb:**
Gazel 188
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece ll daima.

Olmuşam ḥayrān zülf ü ruḥına
İñler-isem tañ mıdur ben rüz u
şeb

6. **rüz u şeb:**
Gazel 192
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gündüz ve gece ll daima.

İster-idüm zülf ü ruḥ ben rüz u
şeb
Ḥamdü-lillāh kim irişdüm ben
taleb

7. **rüz u şeb:**
Gazel 97
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Far. Gece gündüz.

Bu-durur dāyim Muhibbī'nün
duāsı rüz u şeb

Rahmetin günden güne kılsun
mezîd Rahmân aña

8. **rûz u şeb:**

Gazel 92

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece gündüz, her zaman.

Hicr-ile zârî kılır diler
Hudâ'dan rûz u şeb
İre vaşlına Muhibbî ola
hicrândan cüdâ

rûze geçdi:

1. **rûze geçdi:--di**

Gazel 355

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) günün geçtiği

*söylenerek meyhaneye gitme
vaktinin gelmesi
kastedilmektedir.*

Rûze geçdi sâkiyâ al elüñe
gülgün kadeh
Durmasun devr eylesün
meclisde günâgün kadeh

rûze-i hicrân:

1. **rûze-i hicrân:**

Gazel 377

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık orucu.

Rûze-i hicrân gidüp yüzün
görindi oldu 'ıyd
Devletün pâyende olsun dağı
'ömrün ber-mezîd

rûzî:

1. **rûzî:**

Gazel 172

Mısra: 4

Far. Rızık, nasip.

Hokka-i gaybuñda çünki devâ
medfündur
Hokkayı keşf it şifâ rûzî saña
olsun qarîb

rûz-ı bahtum:

1. **rûz-ı bahtum:--u, --m**

Gazel 484

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bahtın yüzü.

Rûz-ı bahtum tîre vü hicrân şebi
gâyet dîrâz
Her kaçan ol meh niğâb-ı zülfini
bir rû çeker

rûz-ı elest:

1. **rûz-ı elest:**

Gazel 292

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Elest (ezeliyet) günü. (Rûz-ı

*Elest ile kastedilen "Bezm-i
Elest"tir. Allah bütün ruhları
yaratıktan sonra onlara "Elestü
bi-rabbiküm: Ben sizin Rabbiniz
değil miyim?" diye sordu.
Ruhlar "Kalû belâ: Evet
dediler." Şeklinde tasdik ettiler.
İşte yaratılışın başlangıcı olan
bu meclise "Bezm-i Elest" adı
verilmektedir.).*

Zâhidâ sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem câm-ı maḥabbet
cür'asın rûz-ı elest

2. **rûz-ı elest:**

Gazel 302

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Allâh'ın, ruhlar âlemini
yaratıldığında, ruhlara "elestü bi-
Rabbiküm (Ben sizin Rabbiniz
değil miyim?)" diye sorup
ruhların da "belâ (evet)" diye
cevap verdiği gün.*

Nâşihâ pend eyleme imtez eşer
'Aşık oldum çünki ben rûz-ı
elest

3. **rûz-ı elest:**

Gazel 235

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Allah'ın ezelde ruhları
yaratıp bir araya topladığı gün.*

Kalmışam küy-ı muğân içre
ebed 'aşık-ı mest
Oldum aşüftesi ol muğbeçenün
rûz-ı elest

rûz-ı ezel:

1. **rûz-ı ezel:**

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ezel günü, ruhların
yaratılıp da herkesin kısmetinin
tayin edildiği gün.*

İçeli rûz-ı ezel câm-ı maḥabbet
cürasın
Kim göre mesti ḥarâbam didi ol
kanzil baña

2. **rûz-ı ezel:**

Gazel 398

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ezel günü, ruhların
yaratılıp da herkesin kısmetinin
tayin edildiği gün.*

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tâ
rûz-ı ezel
Zâhidâ itme naşîhat baña kâr
itmez pend

rûz-ı ezelde:

1. **rûz-ı ezelde:--de**

Gazel 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Geçmiş zaman, çok öncesi.
// Bezm-i elest.*

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rûz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

rûz-ı ezelden beri:

1. **rûz-ı ezelden beri:--den**

Gazel 353

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) ezel meclisinden
beri zaman kastedilmektedir.*

Her tolu başına bir kerre alur
büsesini
Böyledür rûz-ı ezelden beri
bâzâr-ı kadeh

rûz-ı hicr:

1. **rûz-ı hicr:**

Gazel 259

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık günü.

Ne sa'adet eridür ol ki

meşâmına ire
Rûz-ı hicr içre inen aña vişâli
nefâhât

rûz-ı hicründe:

1. **rûz-ı hicründe:--ü(n), --de**

Gazel 84

Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık günü.

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun
Ğuşşa gam durmaz gelür her
biri mihmândur baña

rüz-ı 'iyd:

1. **rüz-ı 'iyd:**
Gazel 402
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayram günü.

Bir perî gördüm gezer seyrâna
çıkış rüz-ı 'iyd
Yakın olmak istedikçe oldu ol
benden ba'îd

rüz-ı kıyâmet:

1. **rüz-ı kıyâmet:**
Gazel 250
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyâmet günü.

Eger derdümi eylersem hikâyet
Dükenmeye ola rüz-ı kıyâmet

2. **rüz-ı kıyâmet:**
Gazel 254
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyâmet günü.

Cehd eyle Muhibbî bugün
a' mâlûnî artur
Eyüler-ile haşr olasıñ rüz-ı
kıyâmet

3. **rüz-ı kıyâmet:**
Gazel 265
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyâmet günü.

Hayret basup göz yaşına ğark
ola bu dil
Bulmaya eger hayr-ı 'amel rüz-ı
kıyâmet

4. **rüz-ı kıyâmet:**
Gazel 296
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyâmet günü.

Derdâ vü dirîğâ n' olısar hâlümü
bilsem

Ger nâme-i tâ'at ne resed rüz-ı
kıyâmet

rüz-ı mahşerde:

1. **rüz-ı mahşerde:--de**
Gazel 113
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahşer günü.

Hak Taalâ'nuñ resûli hem şefâat
kânıdur
Halk-ı âlem rüz-ı mahşerde
kamu muhtâc aña

2. **rüz-ı mahşerde:--+de**
Gazel 168
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahşer günü.

Rüz-ı mahşerde şefâat idesin
□aşılere
Hem mürüvvet kânı sensin hem
dağı mahbûb-ı Rab

3. **rüz-ı mahşerde:--de**
Gazel 292
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Deyim**
Mahşer günü.

İy cefâ-hû cevri idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rüz-ı mahşerde bulına
dâmenüñde niçe dest

4. **rüz-ı mahşerde:--de**
Gazel 324
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahşer günü.

Ta'n kılma zâhidâ dâyim
harâbât ehline
Rüz-ı mahşerde riyâ ile olursın
sen güleñç

rüz-ı mahşerde dahı:

1. **rüz-ı mahşerde dahı:--de**
Gazel 302
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mahşer günü.

Rüz-ı mahşerde dahı ayılmayam
Olmuşam câm-ı lebüñden eyle
mest

rüz-ı rüşen:

1. **rüz-ı rüşen:**
Gazel 418
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aydınlık gün, gündüz.

Jeng-i zulmetden Muhibbî pāk
kıl gel kalbünü
Rüz-ı rüşen var-iken kimse
duman görmez leziz

rüz-ı telh:

1. **rüz-ı telh:--ı**
Gazel 363
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin yüzünü
görmeden gündüzün bile acı ve
keyifsiz olduğu kastedilmektedir.*

Zülfüñün fikri ile her gice
göñlüm târ olur
Gün yüzüñsüzdür görünür 'âlem
içre rüz-ı telh

rüz-ı vişâl:

1. **rüz-ı vişâl:**
Gazel 268
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavuşma günü.

Şeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı vişâl
N'eyleyem derdâ dirîğâ ki bu
necm-i Tihest

rüzigâr:

1. **rüzigârumdan:--umdan**
Gazel 379
Mısra: 6
Zaman; devir.

Baħr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum âh
Düşdi ğam girdâbına bu
rüzigârumdan meded

2. **rüzigâr:**
Gazel 16
Mısra: 5
*Rüzgar, yel // Devir,
zaman.*

Hicrân şebinde kalmaz idüm tîre
rüzigâr
İtseñ tulü gün gibi iy yüzi meh
baña

s evāba gir:

1. **s evāba gir:--a, -**

Gazel 401

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevap kazanmak.

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel s evāba gir bugün kılıgı beni
kurbān-ı 'iyd

sa'ādāt:

1. **sa'ādāt:**

Gazel 249

Mısra: 8

*Mutlu olma, mutlu ve
mesut yaşama, mutluluk,
bahtiyarlık.*

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl
Bulınmaz 'aşıkça böyle sa'ādāt

sa'ādet:

1. **sa'ādet:**

Gazel 259

Mısra: 11

Bahtiyarlık, iyi talih.

Ne sa'ādet eridür ol ki
meşāmına ire
Rüz-ı hicr içre inen aña vişāli
nefaḥāt

2. **sa'ādet:**

Gazel 273

Mısra: 5

*İyi talih, mutluluk,
bahtiyarlık.*

Başuma ḥāk-i pāyūndur sa'ādet
Diriḡā kanı başumda o devlet

sa'ādet buldı:

1. **sa'ādet buldı:--dı**

Gazel 300

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluğa erişmek.

Sa'ādet buldı koyan pāyına ser
Benüm başumda yokdur bu
sa'ādet

sa'ādet buluban:

1. **sa'ādet buluban:--uban**

Gazel 392

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutlu,mesut olmak.

Ḥāk-i rāhuña varup cān-ıla kim
sürdi yüzün
İki 'ālemde sa'ādet buluban
eyledi sūd

saādetdür:

1. **saādetdür:--dür**

Gazel 27

Mısra: 4

Mutluluk, bahtiyarlık.

Gāh cevri ider gözün gāhī kaşuñ
Çün ire sehm saādetdür baña

sā'at:

1. **sā'at:**

Gazel 228

Mısra: 4

Saat il zaman.

Ḥāk-i kademün dīdelerümden
görünür san
Bir rīkdür ol şīşe-i çeşmüm aña
sā'at

sabā:

1. **şabā:**

Gazel 21

Mısra: 8

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Gülşen-i küyün tolanmaga

niḡāruñ şubḡa dek

İy şabā merdümlik it bir gice

yoldaş ol baña

2. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Reh bulursañ küy-ı yāra her

şeḡgāh iy şabā

Āşık-ı dil-ḡastelerden eyle āḡāh

iy şabā

3. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 2

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Reh bulursañ küy-ı yāra her

şeḡgāh iy şabā

Āşık-ı dil-ḡastelerden eyle āḡāh
iy şabā

4. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 4

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Dāmenine el irerse öp benden

dāmenin

İrmez-iseñ dāmenine öpesin rāh

iy şabā

5. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 6

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Eyleyen sevdā-yı zūlfidür

benüm ḡālüm siyāh

İtmedün yāri benüm ḡālümden

āḡāh iy şabā

6. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 8

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Teşne dilven zulmet-i hicrān

içinde kalmışam

Ḥızr olup ben kalmışa gül

göstere rāh iy şabā

7. **şabā:**

Gazel 23

Mısra: 10

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Bu Muḡıbbī hicr-ile oldı bugün

Mecnūn-şıfat

Olmaduñ bu yolda sen de baña

hem-rāh iy şabā

8. şabâ:

Gazel 26

Mısra: 13

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Diyessin iy şabâ Ferhâd u Kays'a
Felek bir tâze mecnûn itdi peydâ

9. şabâ:

Gazel 30

Mısra: 5

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

İy şabâ ırgür gubâr-ı küyımı
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

10. şabâ:

Gazel 31

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Niçe bir bâğa hevân-ıla varam
hem çü şabâ
Serverâ serv-i kadûn arz ide bir
kerre baña

11. şabâ:

Gazel 40

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Dil gider gülşene görmege
ruhuñ hem-çü şabâ
N'ola iy serv-i sehî gösteresin
rüyuñ aña

12. şabâ:

Gazel 41

Mısra: 4

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Kühl ideyim dide-i gam-dideme
Hâk-i râhından meded kıl iy
şabâ

13. şabâ:

Gazel 56

Mısra: 5

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

14. şabâ:

Gazel 95

Mısra: 5

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragumu
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

15. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Gül yüzine olalı âşüfte vü
hayrân şabâ
San yürür divânedür gülşende
sergerdân şabâ

16. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 2

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Gül yüzine olalı âşüfte vü
hayrân şabâ
San yürür divânedür gülşende
sergerdân şabâ

17. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 4

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Büy-ı misk-ile dimâğ-ı bâğ-ı
dehr olmazdı pür
Olmasa anber saçından böyle
müşk-efşân şabâ

18. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 6

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Esdügince şubh-dem virür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bağşından almışdur
meger kim cân şabâ

19. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 8

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Küy-ı dilberde esen âhum
yilidür her seher
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ân şabâ

20. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 10

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Sîne-i şad-pârede olmaz nihân
âhum yili
Nitekim hâşâk ü hes içre degül
pinhân şabâ

21. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 12

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Mezra-ı dilde çün ekdüm ben
mağabbet toğmını
Ebr-i âhumdan ne tañ yagdursa
ger bārân şabâ

22. şabâ:

Gazel 115

Mısra: 14

(□□□) i. (Ar. şabâ)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Gönderürdüm yâra ben dâyim
mağabbet-nâmeler
İy Muhibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

23. şabâ:

Gazel 120

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

İledürse büy-ı zülfünden behişte
bū şabā
Ravzadan Rıd̄vān diye ehlen ü
sehlen merhabā

24. şabā:

Gazel 278

Mısra: 1

(□□□) i. (Ar. şabā)

*Sabaha doğru kuzeydoğudan
hafif hafif esen serin, hoş, latif
bahar rüzgârı, tan yeli.*

Rehber ol baña şabā gel der-i
cānāna ilet
Ya'nī cān bülbülünü tāze
gülistāna ilet

25. şabā:

Gazel 244

Mısra: 6

*Ar. Sabah vakti esen lâtif
rüzgâr.*

Ğonca mey içmiş yasagın
tutmamış şāh gülün
Kokuban agzın şabā didi bu hōd
evkār mest

şabā urdukça:

1. şabā urdukça:--duk, --ça

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçına

*sabah rüzgârı vurması ve
saçların hafif hafif
dalgalanması kastedilir.*

Şādmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāğın ter kılur irişüp ol
hoş-bū baña

şabā yili:

1. şabā yili:--+i

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha doğru

*kuzeydoğudan hafif hafif esen
serin, hoş, latif bahar rüzgârı,
tan yeli.*

Büy-ı zülfünü şabā yili ile
gönder baña
Ben dağı göndereyim cān u
dilüm senden yaña

sabakdaş:

1. sabakdaş:

Gazel 21

Mısra: 4

*Ders arkadaşı, aynı dersi
talim edenler.*

Āşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelīb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabakdaş ol baña

sābās:

1. sābās:

Gazel 36

Mısra: 8

*"Aferin, bravo, tebrikler"
anlamlarına gelen takdir ve
beğenilme sözü.*

Bu cihāni gözlerün sihrile
teşhîr eyledi
Böyle sāhir görmedük hep
didiler sābās aña

şabirdedür:

1. şabirdedür:--de, --dür

Gazel 490

Mısra: 8

Kefil.

Āşık-ı şādık odur gelse belā
şabr eyleye
Var-ısa cevve taħammül uşbu
ben şabirdedür

sabr:

1. şabr-ıla:--ıla

Gazel 179

Mısra: 9

*"Sabır"; dayanma,
katlanma, tahammül gösterme.*

Vaşl için dirler müyesser olur
āhîr şabr-ıla
Eylese ömrüm taħammül itmese
ecel şitāb

2. şabr-ıla:--ıla

Gazel 237

Mısra: 1

*"Sabır"; dayanma,
katlanma, tahammül gösterme.*

Şabr-ıla ger urmasaydum
agzuma mühr-i sükküt
Āhum odından düşerdi ħürmen-i
devrāna ot

3. şabra:-a

Gazel 360

Mısra: 5

"Sabır"; dayanma,

katlanma, tahammül gösterme.

Ne baña şabra taħammül var ne
hüşnüñde qarār
Hā diyince hağ gelür olmaz dağı
āgāh ruh

4. şabr:

Gazel 390

Mısra: 10

"Sabır"; dayanma,

katlanma, tahammül gösterme.

Zülf-i leylāsıdır alan Leylī'nün
Şabr u ārām-ı dil-i Mecnün
rebūd

5. şabrdan:-dan

Gazel 393

Mısra: 10

"Sabır"; dayanma,

katlanma, tahammül gösterme.

Kosalar şeydā Muħibbī'ye n'ola
mecnün laķab
İtdi mi ārām şabrdan zülf bir
yirde rübūd

6. şabra:-a

Gazel 440

Mısra: 13

"Sabır"; dayanma,

katlanma, tahammül gösterme.

İşk müşkildür Muħibbī çünkü
şabra çāre yok
Saña lāzım oldu şimden girü
idesin sefer

şabr eyle:

1. şabr eyle:

Gazel 89

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Sabretmek, dayanmak.

Şabr eyle devā nāmını aña
Muħibbīyā
Āşık dinür mi dilde gönülde
devā ola

2. şabr eyle:

Gazel 270

Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak.

Muhibbî şabr eyle zecr-i 'ışka
Gerekdür er olanda çünki ğayret

3. **şabr eyle:**
Gazel 118
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak.

İy Muhibbî çünki dildaruında hiç
inşâf yok
Çäre ne şabr eyle tâ kim Hâk
vire inşâf aña

sabr eylemek:

1. **şabr eylemek:--mek**
Gazel 202
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, dayanmak,
tahammül etmek.

Tâkat olur mı Muhibbî ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
tâkat ne h'âb

sabr eyleve:

1. **şabr eyleve:--y, --e**
Gazel 490
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabredememek,
dayanamamak.

'Âşık-ı şadık odur gelse belâ
şabr eyleye
Var-ısa cevre tahammül uşbu
ben şabirdedir

sabr it:

1. **şabr it:**
Gazel 341
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabir etmek, tahammül
etmek.

Mihnete şabr it Muhibbî tâ
iresin râhata
Hâk dimişler bu sözi "e's-şabru
miftâhü'l-ferec"

sabr kıl:

1. **şabr kıl:**
Gazel 203
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, tahammül
etmek.

Çün havâle eyledün hicrâna
şekvâ eyleme
Şabr kıl vaşlma tâ kim bulasın
bir feth-i bâb

2. **şabr kıl:**
Gazel 234
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabretmek, tahammül
etmek.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme
'Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

3. **şabr kıl:**
Gazel 409
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Sabretmek, tahammül
etmek.

Her ne deñlü gelse cevri-ile
cefâyâ şabr kıl
Bu hârâb illerde çün hiç
olmamışdur kimse şad

sabr-ı evvüb:

1. **şabr-ı evvüb:**
Gazel 206
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eyüp Peygamber sabrı.

Gerek âşık olana hüzni-i Yağüb
Gelen cevri ü cefâyâ şabr-ı
Eyyüb

2. **şabr-ı evvüb:**
Gazel 186
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Eyub' un sabrı,
dayanma gücü.

Dilerseñ kim elüne gire mañbüb
Gerekdür hüzni-i Yağüb şabr-ı
Eyyüb

sabr-ıla karar komadı:

1. **şabr-ıla karar komadı:--la, -**
-ma, --di

Gazel 437
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabır ve sebat
bırakmamak.

'Arz kıldı gün yüzini itdi
sergerdân beni
Aldı dilden komadı bir zerre
şabr-ıla karar

sabrum gitdi:

1. **şabrum gitdi:--um, --ti**
Gazel 204
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabırsız
olmak, dayanamamak.

Gözünden hâb dilden gitdi
şabrum
Ne gündüz râhat oluram ne hüd
şeb

sabüh diler:

1. **şabüh diler:--r**
Gazel 356
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) geceden kalan baş
ağrısını dindirmek için sabah
tekrar mey dilemek kastedilir.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rüh
Her kim hümâra çäre diler
eylesün şabüh

sabüh ider:

1. **şabüh ider:--e, --r**
Gazel 356
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabahleyin mahmurluk
gidermek için içilen şarap II
Vuslat.

Zevk ehlinün katında şu kim
mey şabüh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ğidâ-yı rüh

sac:

1. **saçma:--m, --a**
Gazel 10
Mısra: 7
Saç, zülf. II akli târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.

Leylî saçına çünkü tolaşdı dil-i
Mecnûn
Dîvâne gibi olsa ne tañ vâlih ü
şeydâ

2. saçı:-ı

Gazel 19

Mısra: 7

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnûn diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baña

3. saçını:-+ım

Gazel 19

Mısra: 2

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

4. saçı:-ı

Gazel 22

Mısra: 4

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yâdumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perîşân olmaya

5. saçun:-(u)ñ

Gazel 53

Mısra: 9

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

Leylî saçun hevâsı ile bu
Muhibbî'nün
Gün geldügince derd-ile hâli
âcîb ola

6. saçı:-ı

Gazel 92

Mısra: 10

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

Küh-ı gamda key perîşân
olmuşam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-şifat zülf-i
perîşândan cüdâ

7. saç:

Gazel 332

Mısra: 10

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

8. saçı:-ı

Gazel 379

Mısra: 8

*Saç, zülf. II aklı târmâr
etmek bağlamında sevgililerin
akıllara zarar, güzel saçları.*

Cân dimâgını mu'atâr eyle
irgür iy şabâ
Ol gözi âhû saçı müşğ-i
tatârumdan meded

saçı leylâ:

1. saçı leylâ:

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Leyla'nın kıvrım kıvrım
saçı.*

Bir saçı leylâ sevüp dîvâne
olsam dehr ara
Baña mecnûn diyesiz çäk-i
girtbânum görüp

2. saçı leylâ:--ı

Gazel 408

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Siyah saçlı (sevgili).

Kılmayaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnı yâd
'İşk-ıla rüsvâlgum gören ider
Mecnûn'ı yâd

3. saçı leylâ:--ı

Gazel 440

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Siyah saçlı (sevgili).

İy saçı leylâ haber sorma bu ben
dîvânenen
Mest-i 'ışkam kendüzüm
bilmem niçe virem haber

saçı leylâsına gel:

1. saçı leylâsına gel:

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşığa saçı gece
gibi karanlık sevgiliye doğru
yönel ve hep ona bak,onunla
ilgilen anlamı verilmiştir.*

Gel saçı leylâsına iy dil nazar kıl
dâyimâ
Gönlünü Mecnûn gibi zîr ü zeber
kıl dâyimâ

saçı leylî:

1. saçı leylî:

Gazel 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gece - gibi karanlık- saçlı.

Mecnûnuñ oldı iy saçı leylî
Muhibbî çün
İster kemend-i zülfünü boynına
bag ola

saçı leylî-veşi:

1. saçı leylî-veşi:-+ı, -+ı

Gazel 183

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin saçı
siyahlığı yönüyle geceye
benzetilmiştir.*

Bir saçı leylî-veşi gördüm
yakam çäk eyledüm
Didiler mecnûn baña bu cism-i
üryânum görüp

saçı sünbül:

1. saçı sünbül:--ı

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin sünbül gibi olan
saçları. bkz:sünbül-i zülfün.*

İy saçı sünbül yüzi gül lâlî mül
etvârı hüb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i işka
mahbübü'l-kulüb

2. saçı sünbül:--ı

Gazel 436

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin sünbül gibi olan
saçları. bkz:sünbül-i zülfün.*

İy Muhibbî âh idüp niçe perîşân
olmayam
Kim teğâfülle önümden ol saçı
sünbül geçer

saçı zâlim:

1. **saçı zâlim:--i**
Gazel 312
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin saçının
siyah(zalim ve acı verici) olduğu
kastedilmektedir.*

Saçı zâlim habîbün çeşmi âfet
Olurlar fitneye her biri bâ'is

saçı zencirine:

1. **saçı zencirine:--i, --i, --n, --e**
Gazel 487
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zincire benzeyen saç.

Saçı zencirine kim dil virdi
dîvâne olur
Şem'-i hüsnine de kim cân yaka
pervâne olur

2. **saçı zencirine:--i, --n, --e**
Gazel 276
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Divan şiirinde aşğın
çektığı gam ile sevgilinin saçı
zincire benzetilir. Gam, uzun
olduğu ve sonu gelmediği için,
zülûf ve saç ise, şekil ve örgü
nedeniyle zinciri andırır. Bu
zincir yerine göre aşığı bağlar,
zindana atar veya asıp idam
eder. Beyitte de aşğın bu
saçlara asıldığı kastedilir.*

Baglayaldan dil saçı zencirine
dîvâne-veş
'Akl u şabr u hüşdan bîgâne
oldum 'âkıbet

saçı zencirine bağlandı:

1. **saçı zencirine bağlandı:--la,
--n, --di**
Gazel 114
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Divan şiirinde aşğın
çektığı gam ile sevgilinin saçı
zincire benzetilir. Gam, uzun
olduğu ve sonu gelmediği için,
zülûf ve saç ise, şekil ve örgü*

*nedeniyle zinciri andırır. Bu
zincir yerine göre aşığı bağlar,
zindana atar veya asıp idam
eder. Beyitte de aşğın bu
saçlara asıldığı kastedilir.*

Çün saçı zencirine bağlandı dil
Mecnûnlayın
Döştlar şimden girü pend
eylemeñ zinhâr aña

sâcid:

1. **sâcid:**
Gazel 82
Mısra: 10
*I. Secde eden, secdeye
varan, secdeye kapanan, yüz
süren. II. Sevgilinin ayaklarına
kapanan âşik.*

Secde kıldı tāk-ı ebrûña
Muhibbî cân-ıla
Yaraşur mihrâb-ı mescid dir-ise
sâcid baña

saçuñ gibi:

1. **saçuñ gibi:--u, --n**
Gazel 491
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçı.

Muhibbî kuluñı söyletme lutf it
iy şeh-i hübân
Perîşân hâlinün şerhi saçuñ gibi
muṭavveldür

saçuñ leylâsına:

1. **saçuñ leylâsına:--u, --n, --s, -
-i, --n, --a**
Gazel 246
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Saçın karalığı.

Saçuñ leylâsına meftûnam iy
döş
Anuñçün deşt ara Mecnûn'am iy
döş

saçuñ zencirine:

1. **saçuñ zencirine:--un, --i, --n,
--e**
Gazel 283
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin zincire benzeyen
saç örgüleri.*

Dil saçuñ zencirine dîvâne oldı
'âkıbet
Cân u dil elden gidüp bîgâne
oldı 'âkıbet

saçuña sünbül disem:

1. **saçuña sünbül disem:--u, --
na, --se, --m**
Gazel 153
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşğın sevgilinin
saçını sünbüle benzetmesi
kastedilir.*

Yüzüne gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünki âdemde
haṭa-y-ıla uyüb

şad:

1. **şad:**
Gazel 6
Mısra: 2
100 || Pek çok.

Ol perî peyker melek kim
beñzemez insân aña
Şad hezârân dil fedâ olsun
hezârân cân aña

2. **şad:**
Gazel 123
Mısra: 1
*"yüzlerce, yüz kere"
anlamlarında kullanılan yüz
sayısı.*

Ehl-i işka her dem irer şad belâ
Çünkü aña eksük olmaz biñ belâ

3. **şadam:--am**
Gazel 210
Mısra: 6
(*Far.*) *Mutlu, sevinçli,
neşeli.*

Ol saçı leylâ bu ben dîvâneye
mecnûn dimiş
Şadam ol gündün bertü kim baña
hoş komış laḳab

4. **şad:**
Gazel 371
Mısra: 4
(*Far.*) *Mutlu, sevinçli,
neşeli.*

Ğam baña münis yiter ğayr-ıla
yok ünsüm benüm

Ben ğam-ıla şādmānam ğam
dağı benümle şād

sad nāle:

1. **şad nāle:**

Gazel 486

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgili için aşığın yüzlerce
kez inildemesi kastedilmektedir.*

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

şad sipehest:

1. **şad sipehest:--est**

Gazel 268

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) gönülü işgal eden
yüzlerce askerden
bahsedilmektedir.*

Eşk-i çeşm-i sipehi karşıladı
ġam sipehi
Alısar mülk-i dili çünkü bular
şad sipehest

sadā eyler mi idi:

1. **şadā eyler mi idi:--di**

Gazel 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Ses, seda. 2) Hz.
Muhammed'in dünyayı
şerefliendirmesi.*

Gerçek yüzünüñ leţāfetini gülde
görmese
Bülbül fiġāna başlayu eyler mi
idi şadā

sadā itseñ:

1. **şadā itseñ:--se, --n**

Gazel 486

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ses çıkarmak.

Ger şadā itseñ gelür kühsārdan
āvāzeler
Küh-ken çekdüğü bāri sanmañuz
Hāmün çeker

sadā-vı bülbülü:

1. **şadā-yı bülbülü:--i**

Gazel 242

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bülbülün hoş sesi.

Niçe bir hāb-ı ġafletle yatasın
şubha dek ġāfil
Sehergeh gülşene varup şadā-yı
bülbülü ġuş it

şadef:

1. **şadef:**

Gazel 343

Mısra: 8

İstiridyе, inci kabuġu.

Gözüm yaşı benüm
dürdānelerdür
Bu çeşmümdür şadef eyler
'ayān genc

sadend:

1. **şadend:**

Gazel 394

Mısra: 4

*Kutlu,uġurlu(Hz.Muhamme
d).*

Ser-keşteġān seni arar mescide
varup
Sensin murād tālib-i cānān eger
şadend

şadr-içün:

1. **şadr-içün:**

Gazel 316

Mısra: 8

1)Kalp,göġüs.

2)Sevgili,baş.

İtlerünle cengümi görüp beni
'ayb eyleme
Şadr-içün her kişi eyler çünkü
akrān-ıla baġş

şāf olmak için:

1. **şāf olmak için:--mak**

Gazel 499

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kıymetli ve değerli bir
mücevher olmak.*

Yan maġabbet nārına kalmaya
benlikden nişān
Zer şāf olmak için her laġza kāl
üstindedür

şafā:

1. **şafādan:--dan**

Gazel 242

Mısra: 2

*Gönül şenliġi, mutluluk,
zevk.*

Olup mest ü ġarābātī maġabbet
cāmını nūş it
Ĥum-ı mey-hāne-veş her dem
şafādan kaynayup çüş it

2. **şafā:**

Gazel 29

Mısra: 4

*1. gönül huzuru, şenliġi 2.
Mekke dolaylarında hac
ibadetinin yapıldığı yerlerden
biri olup hacuların burası ile
Merve adı verilen yer arasında
Hz. Hacer'in o dönemde yapmış
olduġu gidiş ve geliş hareketini
dört gidiş, üç geliş olarak aynen
uygulanan yer.*

Gitmesün nām-ı şerifün bu
dilümden bir nefes
Derdlü gönülüne devādur cān
bulur andan şafā

3. **şafā:**

Gazel 347

Mısra: 1

*(Ar.) Gönül şenliġi, rahat,
huzur, kedersizlik.*

Dil şafā kesb idemez içmeyicek
cām-ıla rāġ
Sākīyā 'iyy idelüm sun berü gel
şām u şabāġ

şafā bulam:

1. **şafā bulam:**

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül huzuru bulmak.

Neşe sahibi olmak.

Gülgün şarābı çünkü dile
eyledüm ġarām
Sākī içürse keveri andan bulam
şafā

şafā cāmını:

1. **şafā cāmını:--i, --nı**

Gazel 216

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Safa kadehi(insanı mest eden içki sunulan kadeh.).

Bahâr eyyâmı bezm içre şafâ câmını sürdürün tut
Dilâ bu dâr-ı dünyânun temâşasını gördün tut

şafâ virmez:

1. **şafâ virmez:--mez**
Gazel 323
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahatlatmak, huzur, neşe vermek II saflaştırmak, berraklaştırmak.

Görüp her serv-i bälâyı gözün yaşın revân itme
Gül-i dehrün vefâsı yok şafâ virmez çemenden geç

şafâsı yok:

1. **şafâsı yok:--s, --t**
Gazel 459
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rahatı yok.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre şafâsı gülşenün
Külhen olursa senünle cennet içre şânîdür

şâf-dil:

1. **şâf-dil:**
Gazel 47
Mısra: 9
Gönlü saf.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine şîrîn gazel
Lezzetin kand ü aselden gördi yig ehl-i şafâ

şaff-ı rindânda:

1. **şaff-ı rindânda:-da**
Gazel 149
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Rindler, kalenderler, dünya işlerini boş görenlerin safı(sırası).

Rehn bâda kodı çün cübbe vü destârı Muhib
Şaff-ı rindânda tûrursa n'ola şâfi-meşreb

şafha-i haddünde:

1. **şafha-i haddünde:--ü, --n, --de**

Gazel 453
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanak kısmı, yüzün yanak bölümü. II Sevgilinin yanağı.

Şafha-i haddünde hâl ü hatıñı rüşen görüp
Didüm ancak ol kitâbuñ nokta vü i'râbidur

şâfi-meşreb:

1. **şâfi-meşreb:**
Gazel 149
Mısra: 10
Temiz huylu.

Rehn bâda kodı çün cübbe vü destârı Muhib
Şaff-ı rindânda tûrursa n'ola şâfi-meşreb

sağ:

1. **sağlu:-lu**
Gazel 81
Mısra: 12
Sağ.

İy Muhibbî başum üzre şule-i âhum alem
Şâh-ı ışkam sağlu sollu eşk leşkerdür baña

sag u selâmet:

1. **sag u selâmet:**
Gazel 217
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve sağlıklı, sağ ve sağlam bir şekilde, başına kötü bir şey gelmeden, hiçbir zarara uğramadan.

Âşık dilemez ola bugün sag u selâmet
Dâyim bu-durur kaçdı anuñ ola melâmet

2. **sag u selâmet:**
Gazel 228
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve sağlıklı, sağ ve sağlam bir şekilde, başına kötü

bir şey gelmeden, hiçbir zarara uğramadan.

İşkuñla beni ko olayım halka melâmet
Âlemde hemân tek yûri sen sag u selâmet

sag u selâmet ol:

1. **sag u selâmet ol:**
Gazel 225
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağ ve selâmet olmak; sağlık ve esenlikte olmak.

Zâhid yaraşur sen yûri ol sag u selâmet
Âşık olanuñ fâhrı olur olsa melâmet

2. **sag u selâmet ol:**
Gazel 265
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağ ve selâmet olmak; sağlık ve esenlikte olmak.

Zâhid yaraşur sen yûri ol sag u selâmet
Âşık olanuñ fâhrı olur olsa melâmet

3. **sag u selâmet ol:**
Gazel 294
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kurtuluş, tehlikeden sâlim olmak. Korktuklarından, fenalıklardan kurtulmak.

Ne ğam yoluñda ger ölse Muhibbî
Nigârâ tek sen ol sag u selâmet

sag u selâmet olasin:

1. **sag u selâmet olasin:--a, --sın**

Gazel 296
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin iyiliği ve mutluluğu kastedilmektedir ve bu istenmektedir.

Mağşud bu ki iy yâr olasin sag u selâmet
İşk ehline dâyim yaraşur ola melâmet

saga sola vürür:

1. **saga sola yürür:--r**

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) gözyaşlarının

asker gibi emir-komuta
zincirinde bir sağ bir sol
adımlarla yürümesi gibi
istemsizce aşığın gözünden
akması kastedilmiştir.

Pâdişâh-ı ışk olalı âhum

olmuşdur alem

Leşkerümdür eşk-i çeşmüm kim

yürür saga sola

sâgar:

1. **sâgardur:--dur**

Gazel 42

Mısra: 2

Far. Kadeh, cam, piyale:

sâgar-ı zerrîn.

Hamdü-lillâh devlet-i ışkuñ
müyesserdür baña
Elde tutduğum lebüñ yâdıma
sâgardur baña

2. **sâgar:**

Gazel 51

Mısra: 1

Far. Kadeh, cam, piyale:

sâgar-ı zerrîn.

Gülşen içre eldeki sâgar kızıl
güldür baña
Hem şürâhî kulkulu âvâz-ı
bülbüldür baña

3. **sâgarı:--ı**

Gazel 355

Mısra: 3

Far. Kadeh, cam, piyale:

sâgar-ı zerrîn.

Bil ganîmet 'ömri fevt itme
elünden sâgarı
İtmedin bu çarh-ı zâlim kelleyi
pürhün kadeh

4. **sâgarı:--ı**

Gazel 395

Mısra: 3

Far. Kadeh, cam, piyale:

sâgar-ı zerrîn.

Sâgarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tâ haşr olunca kala
agzında o dad

sâgar-ı çeşmüm:

1. **sâgar-ı çeşmüm:--ü, -m**

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz kadehi II gözün içinde
bulunduğu boşluk, göz çukuru.

İçilse sâgar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pür
câm-ı Cem peydâ

2. **sâgar-ı çeşmüm:--+üm**

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz kadehi II gözün içinde
bulunduğu boşluk, göz çukuru.

Sâgar-ı çeşmüm cefâdan niçe bir
pür kan ola
Niçeye dek âteş-i hicriyle dil
biryân ola

3. **sâgar-ı çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 408

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Göz kadehi II gözün içinde
bulunduğu boşluk, göz çukuru.

Sâgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla
Ruhlarıyla eylesem ben ol leb-i
meygünü yâd

sâgarı ufatmak:

1. **sâgarı ufatmak:--ı, --at, --mak**

Gazel 294

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) içki kadehinden
haram diye uzak durulması
kastedilmektedir.

Ufatmak sâgarı zâhid hüner mi
Bütün kılmak-durur anı kerâmet

**saglar hasta ne hâl üstindedür
anılamazlar:**

1. **saglar hasta ne hâl
üstindedür anılamazlar:--lar, --i, --n, --de, --dür, --maz, --lar**

Gazel 499

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sağlığı yerinde
olanların hasta insanın halinden
anlamadığı ifade

edilmektedir.(aşk hastalığı
bağlamında).

Çekdiğüm derd ü gamı bilmez
Hudâ'dan gayrı kes
Anılamazlar saglar hasta ne hâl
üstindedür

şâhib-i mülke:

1. **şâhib-i mülke:--e**

Gazel 363

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mülkün sahibi(sevgili).

Ğalib olsa ger gamuñ mülk-i
dile cân âh ider
Şâhib-i mülke gelürmiş
düşmenüñ birüzü telh

şâhib-kemâl:

1. **şâhib-kemâl:**

Gazel 429

Mısra: 10

Fazilet, olgunluk sahibi

kişi.

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdüñ
Bu şi'rüñ tarzını ancak senüñ
şâhib-kemâl anlar

şâhib:

1. **şâhib:**

Gazel 348

Mısra: 6

Doğru, gerçek, hakikî.

Bilmezem bād-ı şabādan kime
şekvâ ideyin
Virmedi ol gül-i nevres haberin
baña şâhib

şâhil:

1. **şâhil:**

Gazel 13

Mısra: 16

Aşk denizinin kenarı, dışı.

Ğarğa-i deryâ-yı ışk oldum
Muhibbî çün ezal
İstemem kim görüne her
yañadan şâhil baña

2. **şâhil:**

Gazel 80

Mısra: 6

Aşk denizinin kenarı, dışı.

Åh kim bahr-ı firākuñ dūşeli
girdābına
Olmışam ser-geştesi peydā
degül sâhil bâna

sâhilhâ:

1. **sâhilhâ:**

Gazel 60

Mısra: 6

*Deniz kıyısına yapılmış
meskenler,yalular.*

Dokunup bād-ı āhumdan yaşum
deryāsı mevc urdı
Kalup dil zevraķı anda görünmez
aña sâhilhâ

sâhir:

1. **sâhir:**

Gazel 36

Mısra: 8

*Büyü yapan, efsun ve
sihirle uğraşan kimse, büyücü,
sihirbaz.*

Bu cihānı gözlerün sihrile
teşhîr eyledi
Böyle sâhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

2. **sâhirdedür:-de, -dür**

Gazel 490

Mısra: 10

*Büyü yapan, efsun ve
sihirle uğraşan kimse, büyücü,
sihirbaz.*

Sen perî-rûyı Muhibbî itdi
efsün-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sâhirdedür

sâhir göziyle:

1. **sâhir göziyle:-i, --y, --le**

Gazel 480

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Sevgilinin büyüleyici

gözleri.

Fettāne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhir göziyle ğamzeleri her gün
iştedür

sahn-ı cemenden:

1. **şahn-ı cemenden:--den**

Gazel 333

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Çimenlik l bahçe.

Alup bû çin-i zülfinden dilā
müşg-i Hoten'den geç
Görüp gülzār-ı hüsninde hatın
şahn-ı çemenden geç

sahrâ:

1. **şahrāsına:--sı, --n, --a**

Gazel 12

Mısra: 7

*Çöl. || Kasaba, köylerin
dışında kalan boş ve geniş yer,
kar, ova.*

Sine şahrāsına ekdüm çün
maḥabbet toḥmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

2. **şahrâda:-da**

Gazel 169

Mısra: 1

*Çöl. || Kasaba, köylerin
dışında kalan boş ve geniş yer,
kar, ova.*

Ḥaymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitāb
Rište-i cāndan iderler ehl-i işķ
aña tınāb

3. **şahrâda:-da**

Gazel 489

Mısra: 8

*Çöl. || Kasaba, köylerin
dışında kalan boş ve geniş yer,
kar, ova.*

‘Åşık dirilen çok velî lîkin
fiġānda yok eli
Şahrâda çok ‘ar’ ar biter hep
nāy-ı güyā mı olur

sahrâ ola:

1. **şahrâ ola:-a**

Gazel 55

Mısra: 12

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*1)Çöl, susuz ve ıssız geniş
arazi olmak. 2)Fakir, zavallı
kişiler haline gelmek.*

Bu Muhibbî ḥasretiyle şol kadar
kan agladı
Lālelerden hūna ğarķ olan tolu
şahrâ ola

sahrâva düşüp:

1. **şahrâya düşüp:--ya, --üp**

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Çöle düşmek, çöl

yolculuġuna çıkmak.

Leylî zülfi hevāsıyla yine
sevdāya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnūn gibi
şahrâya düşüp

sahrâ-vı dilde:

1. **şahrâ-yı dilde:--y, --ı, --de**

Gazel 387

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Gönül çöli.

Konmaga şahrâ-yı dilde ol
güzeller şāhna
Ḥayme itdüm iki çeşmüm
kırpügüm aña neverd

2. **şahrâ-yı dilde:--de**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Gönül sahrası. || od

*baġlamında yanıp tutuşan
gönül.*

Ḥaymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol ḥaymeye
kırpüklerümden de tınāb

sahrâ-vı miñnetde:

1. **şahrâ-yı miñnetde:--de**

Gazel 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Eziyet ve bela çöli(ovası).

Göreldeñ ḥāl-i Hindūnı
dolaşdum leylî zülfüñe
Bugün şahrâ-yı miñnetde benem
Mecnūn gibi rüsvā

2. **şahrâ-yı miñnetde:--de**

Gazel 498

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Eziyet ve bela çöli(ovası).

Dāġlarla dir gören şahrâ-yı
miñnetde tenüm
Yimek işün cismini üşmiş ğurāb
üstindedür

sah̄t:

1. **sahtdur**:-dur

Gazel 424

Mısra: 5

(Fa.) Katı, sert. Kuvvetli,
güçlü. Güç, zor.

Sahtdur yāruñ dili itmez aña
hergiz eşer
Åhum odı ger iriše āhen ü
mermer yakar

sa'îd:

1. **sa'îd:**

Gazel 376

Mısra: 1

(Ar.) Kutlu, uğurlu,
mübârek.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
bahtuñ sa'îd
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

sâid ol:

1. **sâid ol:**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu, uğurlu olmak.

Heykel-i zer arzū idüp heves
kılmaz gönül
Ger ola sîmîn hamâyil bir gün ol
sâid baña

sa'îd olur:

1. **sa'îd olur**:-ur

Gazel 404

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kutlu,mutlu ve mübarek.

'İyd-ile olmaz ferağ gönli
Muhibbî bendeñüñ
Her kaçan yüzüñ görem ol gün
olur baña sa'îd

sakfına çıkdı:

1. **sakfına çıkdı**:-i, --n, --a, --
dı-t, -na

Gazel 298

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gökyüzüne

çıkmaq,asumana yükselmek.

Şol kadar āh eyledüm çıkdı
felekler sakfına

Görinür çarhuñ kebūd rengi oldı
eyvāni dürrüst

sākî:

1. **sākî:**

Gazel 32

Mısra: 6

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Gülgün şarābı çünki dile
eyledüm harām
Sākî içürse keveri andan bulam
şafā

2. **sākî:**

Gazel 65

Mısra: 1

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Düşürme elden sākî şarāb-ı
rāhat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle maħfil hā

3. **sākîyā**:-ya

Gazel 100

Mısra: 6

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Jeng-i ğam dutdı gönül āyinesini
berü sun
Sākîyā çün mey-i nāb-ıla olur
kalbe cilā

4. **sākî:**

Gazel 195

Mısra: 1

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sākî müdām sun berü sen
rāhatü'l-kulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrüñ
günü ğurüb

5. **sākî:**

Gazel 195

Mısra: 4

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
tārumār ider
Meclisde sākî ola eger bir nigār
ħüb

6. **sākî:**

Gazel 204

Mısra: 2

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Olıcak iş esbābı müretteb
Gerekdür ola sākî sîb-i ğabğab

7. **sākî:**

Gazel 249

Mısra: 2

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Mey in 'ām eylese pîr-i harābāt
Ele al sākî fi't-te'ħîr āfāt

8. **sākî:**

Gazel 258

Mısra: 1

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sākî ele al bāde ki degmede bu
fursat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaqt-i
kıymet

9. **sākîyā**:-yā

Gazel 287

Mısra: 11

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Cām-ı Cem sun sākîyā bir dem
ğanîmetdür hayāt
Çün içre cām-ı memātı cümle
insān 'ākıbet

10. **sākî:**

Gazel 353

Mısra: 7

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Baña nevbet gelicek eyledi
ihmāl sākî
Niçe bir katlana dil olubanı zār-ı
kadeh

11. **sākî:**

Gazel 354

Mısra: 2

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su
veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Çarħ-ı felek itmedi çünki beni
ferah
Sākî piyāle sun ki ider ādemi
ferah

12. **sākî:**

Gazel 384

Mısra: 7

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sākī şarāb-ı şāfi getür cāni tāze kıl
Hālvette kor hūbb-ıla zāhid ola
kādīd

13. **sākīyā:-ya**

Gazel 436

Mısra: 5

1-Kadeh, içki sunan. 2-Su veren, su dağıtan. 3-Sevgili.

Sun şarābī sākīyā çünki bahār
eyyāmidur
Hāyf ola bu demde 'ömr-i
nāzenin bī-mül geçer

sākī elinden:

1. **sākī elinden:--i, --n, --den**

Gazel 351

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İçki sunan kişinin eli. II
Sevgilinin eli.

Maşşer güninde kev ş eri içem
diyü Muhib
Sākī elinden almaz ele bāde-i
şabūh

sākī-i çeşmüm:

1. **sākī-i çeşmüm:--ü, --m**

Gazel 486

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın göz suyu(göz yaşı
bağlamında).

Dil kebab itdi ciğer mihmān
idüp derd ü gamı
Sākī-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hūn çeker

sākī-i gül-ruh:

1. **sākī-i gül-ruh:**

Gazel 378

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzlü saki.

İçmeyem 'ahd itmiş-idüm
döştlar peymāneyi
Sākī-i gül-ruh komaz sır 'ahd ü
peymānum meded

sākī-i gül-ruh elinden:

1. **sākī-i gül-ruh elinden:--i, --n, --den**

Gazel 238

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yanaklı saki elinden.

Sākī-i gül-ruh elinden al ele
gülğün kadeh
Çün bahār eyyāmı geldi tur
oturma pāy-best

sakin:

1. **sakinsun:-sun**

Gazel 68

Mısra: 6

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

El uzatdı gelüp gūşuña zūlfün
Sakinsun bāğ-ı hūşne komasun
pā

2. **sakin:**

Gazel 76

Mısra: 14

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryāk-
durur sakla
Sakin sen zūlf-i mārından ider
durmaz o sem peydā

3. **sakin:**

Gazel 172

Mısra: 8

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkāri ko
Bu sebebden key sakin boynuña
asilur şalīb

4. **sakin:**

Gazel 221

Mısra: 4

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Dürüş hayr it ki tā hayr ile aduñ
Añıla olma sakin şür u şer döş

5. **sakin:**

Gazel 243

Mısra: 7

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakin aldanma gönül virme bu
'ālem naqşına

Çünkü fānīdür beğası yok hemān
vīrāne tut

6. **sakin:**

Gazel 243

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Tīg-ı cevrinden Muhibbī key
sakin döndürme yüz
'İşğ meydānına girdüñ kendüñi
merdāne tut

7. **sakin:**

Gazel 245

Mısra: 5

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakin dehre dayanup olma
mağrūr
Dil ü cān anda çün mihmāndur
iy döş

8. **sakin:**

Gazel 249

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakin beyhüde lāf urma
Muhibbī
Gerekdür 'işka şāhid yā 'alāmāt

9. **sakin:**

Gazel 292

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

İy Muhibbī key sakin hādden
tecāvüz eyleme
Çün bilirsin bir dağı girmez ele
'ömr-i güzeşt

10. **sakin:**

Gazel 308

Mısra: 10

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

İy Muhibbī aīma dünyāyi ki ol
bir cīfedür
Pāk-dāmān ol sakin itme anuñla
var bağş

11. **sakin:**

Gazel 311

Mısra: 8

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Ṭarīḳ-ı 'ışḳ birdür iki sanup
Sakın dimeñ aña işnâ vü şālīs

12. **sakın:**

Gazel 325

Mısra: 10

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Vefâ umma Muḥibbî bî-vefâdan
Sakın dünyâya aldanma gözün
aç

13. **sakın:**

Gazel 328

Mısra: 10

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Güneh baırına ğarḳ olduñ
Muḥibbî
Sakın tâ'at ü zühdi itme târâc

14. **sakın:**

Gazel 336

Mısra: 7

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakın ğâyetde tünddür bād-ı
'işyân
Kî tâ'at ḥırmenin itmeye târâc

15. **sakın:**

Gazel 353

Mısra: 5

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Eli boş varma sakın şöḥbetine
muğbeçenün
Eyle cân u dilünü yolına işār-ı
ḳadeḥ

16. **sakın:**

Gazel 360

Mısra: 7

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakın aldanma cihân naṭ'ına
âḥir mât ider
Nâĝehân açmaz yüzinden saña
diye şâh ruḥ

17. **sakın:**

Gazel 364

Mısra: 5

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Yazma raḳīb adını gel sehv-ile
sakın

Başdan ayaga yoḥsa olısar
kitâb-ı telḥ

18. **sakın:**

Gazel 396

Mısra: 4

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Çü dutduñ dâmenini cân u
dilden
Sakın olma bu dünyâya
muḳayyed

19. **sakın:**

Gazel 403

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Bî-vefâ dünyâya dil virme
Muḥibbî key sakın
Çünkü bildük bivedür dil vire mi
hiç aña merd

20. **sakın:**

Gazel 424

Mısra: 7

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Sakın aldanma sakın dünyâya
dil virme sakın
Kamu 'âlem ḥalkını bir bir olup
ejder yakar

21. **sakın:**

Gazel 470

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

İy Muḥibbî ğâfil olma nefis
şerrinden sakın
Togrı yoldan seni çıkarmaga ol
düşmen yiter

22. **sakınur:-ur**

Gazel 477

Mısra: 4

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Ruḥları evrâḳ-ı güldür anda
zülfi ḥâl-ile
Sakınur âhum yilinden çin-der-
çindür

23. **sakın:**

Gazel 48

Mısra: 6

"Asla" anlamında bir

ünlem.

Su gibi şâf eyle ḳalbün yüzünü
sür yirlere
Kimsenün ḥaḳḳında sakın
eyleme çün u çerâ

24. **sakın:**

Gazel 83

Mısra: 7

"Asla" anlamında bir

ünlem.

Cevri âdet eyleme uşşâka iy
mâhum sakın
Bir gün ola irişe bu nâle-i şebĝir
aña

25. **sakın:**

Gazel 122

Mısra: 6

"Asla" anlamında bir

ünlem.

Didüm ne iy nâ-mihribân ışḳ
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışḳuñ hebâ

26. **sakın:**

Gazel 184

Mısra: 9

"Asla" anlamında bir

ünlem.

Āhuñ ipini koma Muḥibbî sakın
elden
Eflâke çıkarur seni âḥir elün
alup

27. **sakın:**

Gazel 277

Mısra: 2

"Asla" anlamında bir

ünlem.

Ne 'ışḳa var nihâyet ne ḥöd bu
derde ğâyet
'İşḳdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

28. **sakın:**

Gazel 20

Mısra: 10

"Asla, hiçbir zaman"

anlamlarında bir ünlem.

Naḳd-i câna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muḥibbî key sakın ugrama
buradan yaña

sakın:-

1. sakın:

Gazel 279

Mısra: 4

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoğsa
sakın Lât

sakın aldanma:

1. sakın aldanma:--ma

Gazel 453

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asla inanma.

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânun âlına
Şöyle tut kendüni kim şevk
ehlinün tarabdur

2. sakın aldanma:--ma, -

Gazel 500

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Asla inanma.

Sakın aldanma dilâ dünyâ ider
şâd u ferağ
Durmaz ardınca hemân gamla
nedâmetler gelür

sakın kim:

1. sakın kim:

Gazel 330

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak.

İşyân yilini üstüne esdürme
sakın kim
Yoğsa idiser hırmen-i tâ' atüni
târâc

sakın nâ-ümîd olma:

1. sakın nâ-ümîd olma:--ma

Gazel 144

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığa hitaben

umutsuz olmaması kastedilir.

İy Muhibbî cürmün añup sakın
olma nâ-ümîd
Ger günâhuñ çoğisa lutfi
Hudâ' nuñ bî-hisâb

sakın sakın:

1. sakın sakın:

Gazel 424

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakın ha, asla.

Sakın aldanma sakın dünyâya
dil virme sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup
ejder yakar

sakinün ayagina dâmânın öp:

1. sakinün ayagina dâmânın

öp:--nün, --i, --na, --ın

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şarap getiren

sakinin önünde eğilip,onun etek
ucunu öpmek kastedilir.

Yok-durur şekerde lezzet ol ki
vardur bâdede
Sür yüzünü sakinün ayagina
dâmânın öp

sakivâ:

1. sakiyâ:

Gazel 189

Mısra: 6

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sakiyâ durma mey-i
nâb

2. sakiyâ:

Gazel 193

Mısra: 6

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Bir perî-rü lâlî şevkinden yine
aşüfteyem
Sakiyâ câm ı leb-â-leb tut yürüt
gülğün şarâb

3. sakiyâ:

Gazel 202

Mısra: 5

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Sakiyâ sun bir kadeh hicrân beni
hâk itmedin
Çün harâb eyler olayın bârî ben
mest ü harâb

4. sakiyâ:

Gazel 203

Mısra: 8

1-Ey içki dağıtan, kadeh
sunan. 2-Ey sevgili.

Görelî lal-i lebini şevkden
aşüfteyem
Sakiyâ câmı leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

5. sakiyâ:

Gazel 290

Mısra: 9

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Sakiyâ bîn cānum olsa yoluña
olsun fedâ
Bir kadeh meyle bizi sen bî-gam
itdün âkıbet

6. sakiyâ:

Gazel 347

Mısra: 2

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Dil şafâ kesb idemez içmeyecek
cām-ıla râh
Sakiyâ 'iyy idelüm sun berü gel
şâm u şabâh

7. sakiyâ:

Gazel 355

Mısra: 1

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Rüze geçdi sakiyâ al elüne
gülğün kadeh
Durmasun devr eylestün
meclisde günâgün kadeh

8. sakiyâ:

Gazel 362

Mısra: 9

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

La 'l-i lebi hayâline sun sakiyâ
müdâm
Şürin olur egerçi Muhibbî şarâb-
ı telh

9. sakiyâ:

Gazel 376

Mısra: 13

1-Ey içki dağıtan, kadeh

sunan. 2-Ey sevgili.

Sakiyâ gel sun Muhibbî'ye
şarâbuñ tâzesin
Hâk dimişler lezzeti artukdur
evlânun cedîd

sakkā olupdur:

1. **sakkā olupdur:** --up, --dur
Gazel 186
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su dağıtma işiyle görevli olma.

Silüp pāk itmek için küy-ı yārī
Yaşum sakkā olupdur müje
cārüb

sakkālīg:

1. **sakkālīg:**
Gazel 21
Mısra: 6
Su dağıtan hizmetli.

İşk şāhī çün baña virdi ğamuñ
sultānlıgım
İy gözüm sakkālīg it iy ğamze
ferrāş ol baña

sakla:

1. **sakla:**
Gazel 1
Mısra: 7
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Soñ nefesde sakla ĩmānum
benüm
Bulmaya yol aña şeytān-ı racīm

2. **sakla:**
Gazel 28
Mısra: 4
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

SİNEME gönderdi dilber
ğamzesin döndi didi
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmettür saña

3. **sakla:**
Gazel 29
Mısra: 14
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Bu Muhibbī tevbe eyler tevbesin
eyle kabül

Fitne-i şeytāndan sakla anı yā
Rabbenā

4. **saklamak:-mağ**
Gazel 71
Mısra: 5
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişān
Zāhır eyler çāre yok ammā ki
çehrem zerd ola

5. **saklayup:-yup**
Gazel 194
Mısra: 9
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Hüsn bāğın saklayup zāğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini
perr-i ğurāb

6. **saklayasın:-y, -a, -sın**
Gazel 266
Mısra: 5
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Niçeye degin saklayasın çāh-ı
zeçkanda
Kurtar anı ğayra girüp zülfüne
dār it

7. **saklayamaz:-ya, -maz**
Gazel 331
Mısra: 4
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Gizlü rāzum āşikār oldı yine
Saklayamaz gönlüm olmışdur
‘zücāc

8. **saklamak:-mağ**
Gazel 403
Mısra: 7
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Sırr-ı ‘ışkı saklamak kaçşd
eyledüm ammā çi sūd

Zāhır eyler āh u eşk ü bir yaña
ruĥsār-ı zerd

sakla-:

1. **saklayam:-(y)am**
Gazel 138
Mısra: 3
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Saklayam dirdüm bu sīnem içre
ışkuñ āteşin
Penbe içre dōstlar āteş kaçan
pinhān ola

2. **sakladum:--du, --m**
Gazel 155
Mısra: 9
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

İy Muhibbī sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar āĥir benüm çāk-i
girībānum görüp

3. **sakla:**
Gazel 315
Mısra: 2
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

Zāhidā mey ĥürmetinden
eyleme her bār baĥş
Ebleh olma sakla şöĥbet
ĥürmetin biñ zār baĥş

4. **saklama:-ma**
Gazel 425
Mısra: 10
(Bir şeyi) Başkasına göstermemek için kapamak, örtmek veya bir yere, bir şeyin içine koymak, gizlemek.

İy Muhibbī kān-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cūmerdlik it çünki anı
yārān umar

saklanur mı:

1. **saklanur mı:**
Gazel 88
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) Bir durum ya da varlığın gizlenmesi. 2) Saklanır mı, saklanmaz.

Âh eyledükçe derd-i dilüm olur
âşikâr
Hiç saklanır mı dūd ki bir yirde
nâr ola

saklayayım dime:

1. saklayayım dime:--ya, --yım,
--me

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığı hitaben-
aşkı gizleme, saklama-anlamı
kastedilmiştir.

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışık
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azâb

sal:

1. salup:-up

Gazel 184

Mısra: 6

Bırakmak, göndermek.

Biñ kerre didüñ öldüreyim yine
dönersin
İy dōst niçe bir beni ferdälara
salup

2. salup:-up

Gazel 177

Mısra: 8

Bırakmak, göndermek,
salmak.

Zülfî şahbâzına kapdurmak diler
dîl murğımı
Bülbül-i bî-çäreye n'eyler aceb
şâhin salup

3. sâl:

Gazel 135

Mısra: 10

Bir yıl.

Ay olur âh gün geçer görmez
Muhibbî gün yüzüñ
Gam şebinde görünür her lahza
her dem sâl aña

4. saldı:-dı

Gazel 7

Mısra: 3

(Işık, nur, ısı vb.) Yaymak,
saçmak; bir kaynaktan etrafa

yayılmasını sağlamak;
kendinden dışa doğru
yayılmasını sağlamak.

Perçemüñ zülfün hümâ-ves sâye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

sal-:

1. saldılar:-dı, -lar

Gazel 476

Mısra: 6

Atmak, bırakmak.

Tatar gibi çeşmüñ alup ok u ya
ele
Gâret kılup velî teni topraga
saldılar

2. saldum:-dum

Gazel 379

Mısra: 5

Yollamak, göndermek,
salmak.

Bahr-i 'ışka bilmeden dil
zevrağın saldum âh
Düşdi gam girdâbına bu
rüzigârımdan meded

3. saldı:-dı

Gazel 299

Mısra: 10

(Ziyana) Uğratmak.

Rahm eyle Muhibbî kuluña kim
gam-ı 'ışkuñ
Gâret-i dîl ü cân itmegi saldı
sipeh-i dōst

4. saldılar:-dı, -lar

Gazel 476

Mısra: 1

Atmak, bırakmak.

Gisûlarında murğ-ı dili aga
saldılar
Bî-çäre niçe kurtıla düzâğa
saldılar

5. saldılar:-dı, -lar

Gazel 476

Mısra: 2

Atmak, bırakmak.

Gisûlarında murğ-ı dili aga
saldılar
Bî-çäre niçe kurtıla düzâğa
saldılar

salâ:

1. sâla:

Gazel 466

Mısra: 8

(Ar.) Cuma ve cenaze
namazına çağırarak için
minarelerden okunan salavat.

Didüm zekât-ı hüsünüñ 'arz it
hağkum-durur
Didi dağı irişmedi sâla zamânı
var

salâ itdi:

1. şalâ itdi:-di

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sela etmek, çağırarak.

Döşedi bu dil yine hân-ı belâ
Çagurup ışık ehline itdi şalâ

2. şalâ itdi:-di

Gazel 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağırarak, seslenmek.,
davet etmek.

Döşedi bu dil yine dâm-ı belâ
Çagurup ışık ehline itdi şalâ

salâ kıl:

1. şalâ kıl:

Gazel 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çağırarak, davet etmek.

Nimet-i derd ü belâ her yaña
dökilmiş yatur
Şoñbet-i hâş it Muhibbî ehl-i
ışka kıl şalâ

salavât getüre:

1. şalavât getüre:--e

Gazel 259

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allâh'im, Efendimiz,
büyüğümüz Muhammed'e, salat-
u selam eyle." anlamında
kullanılmaktadır. Bir saygı ve
sevgi ifadesidir.

Kese zünnârını ger görse yüzüñ
ehl-i şalîb
Kaldurup parmagını getüre ol
dem şalavât

sāle:

1. **sāledür:-dür**
Gazel 488
Mısra: 4
Sene, yıl.

Hānesinden çün tülü' eyleye ol
bedr-i münir
Gönlümi alan benüm didüm
çehār-deh sāledür

sālest:

1. **sālest:**
Gazel 262
Mısra: 1
Yıllar, seneler.

Civāndur bu gönül 'ömr çend
sālest
Bu dilden gitmez ol nāzük
nihālest

sāl-i çarh:

1. **sāl-i çarh:**
Gazel 359
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Feleğin şalı.

Bir niçe gün şād idüp döner yine
ğamgām ider
Bir karar üzre degül her rüz her
meh sāl-i çarh

şalīb asılır:

1. **şalīb asılır:-il, --ur**
Gazel 172
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Alıp götürən, yok eden,
ortadan kaldıran (şey). 2)Haç.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalīb

sālim ol:

1. **sālim ol:**
Gazel 500
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam, sağlıklı olmak.

'Āşıkuz rindüz biz itdük çün
melāmet ihtiyār

Zāhidā sen sālim ol saña
selāmetler gelür

sālim olam:

1. **sālim olam:-a, --m**
Gazel 294
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beri olmak, emin olmak.

Olam sālim baña kılmañ du 'āyı
Selāmet istemez ehl-i melāmet

salın:

1. **salınsañ:-sañ**
Gazel 28
Mısra: 5
Salınmak | naz ve eda ile
yürümek.

Yaraşur serv-i sehī gibi salınsañ
nāz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nār
hīlatdür saña

şalın-:

1. **şalın:**
Gazel 30
Mısra: 3
Salınmak | naz ve eda ile
yürümek.

Serv-kāmetsin kıyām eyle salın
Reşk ide tā sidreden tūbā saña

2. **şalınup:-up**
Gazel 417
Mısra: 7
Salınmak | naz ve eda ile
yürümek.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemāl
itse nigār
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezīz

sālis ola:

1. **sālis ola:-a**
Gazel 322
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki yüzlü, riyakar olmak.

Ulu devlet-durur Gülşen bucacı
Benümle mi ola mañbūbda şālīs

sālis olmaya:

1. **sālīs olmaya:-ma, --y, --a**
Gazel 312
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İki yüzlü veya riyakar
olmamak kastedilmektedir.

Gerekdür gülşen içre cāy-i hālī
Muñibbī yār ola olmaya şālīs

saltānat gezer:

1. **saltānat gezer:-e, --r**
Gazel 369
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) hükümdarlığın bir
gün mutlaka son bulacağı
kastedilmektedir.

Mür gibi pāy-māl itdürme gel
miskīnleri
Saltānat gezer Süleymān dañı
olsañ hem çü bād

şan:

1. **şañadur:-a, -dur**
Gazel 415
Mısra: 9
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme hāli almış
şekli. (Padişah ve sevgili
kastedilir.).

Çāresüz kaldı ise yine ümīzi
şañadur
Demidür ki idesin Muñibbī'ye
çāre meded

2. **şanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 6
Mısra: 3
... olduğunu düşünmek,
zannetmek.

Hey ne kāfirdür gelür imāna
şanmañ zülfini
Dem mi vardur ruñları arz
itmeye imān aña

3. **sandı:-dı**
Gazel 10
Mısra: 10
... olduğunu düşünmek,
zannetmek.

Aks-i lebüni gördi Muñibbī yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

4. **sanma:-ma**
Gazel 15
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanma kim cevri ü cefâdan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevruñe mutâddur
dirler baña

5. **sanma:-ma**
Gazel 27
Mısra: 6
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdūr baña

6. **sanmañuz:-ma, -ñuz**
Gazel 31
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Eylese nâle Muhibbî irişür
menziline
Sanmañuz nâle vü feryâdı anuñ
bâd-ı hevâ

7. **sanmañuz:-ma, -ñuz**
Gazel 36
Mısra: 3
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanmañuz tenhâ gide ışkuñ
beybânına dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

8. **sanma:-ma**
Gazel 38
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Umma iy dil-ħaste seni ol tabīb-
i cān aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

9. **sanma:-ma**
Gazel 50
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Eger her dem urasın tığı cānâ
Kaçuram gerdenümi sanma kaçâ

10. **sanmañuz:-ma, -ñuz**
Gazel 55
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Eksük olmaz derd ü ğam miñnet
belâ her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i gönülüm
benüm tenhâ ola

11. **san:**
Gazel 76
Mısra: 18
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Muhibbî niçe medħ itsün
nigāruñ hüsni-i gülzārın
Gören dir oldı dünyâda ki san
bâğ-ı irem peydâ

12. **sanma:-ma**
Gazel 76
Mısra: 6
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Niâr eyle ayagina nigāruñ
cevher-i eşki
Dükenür sanma iy gönülüm ider
çeşmüm o dem peydâ

13. **sanma:-ma**
Gazel 78
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanma ancak pîrehan bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhâni saña

14. **sanmasun:-ma, -sun**
Gazel 84
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhâ sanmasun
Ğuşşa ğam durmaz gelür her
biri mihmāndur baña

15. **sanma:-ma**
Gazel 102
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanma ışkuñla beni hicrân şebi
tenhâ olam

Kanda olsam yâr u münis âh u
efġândur baña

16. **sanmañuz:-ma, -ñuz**
Gazel 103
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Bu Muhibbî çün libâs-ı fakrî
kıldı ihtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dîbâ fikr-i
atlasdur baña

17. **san:**
Gazel 107
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Derd-ile âh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikâf-ı sîne san ejder
dehānidur baña

18. **sanma:-ma**
Gazel 110
Mısra: 1
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanma iy dil-ħaste kim seni
tabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

19. **sanma:-ma**
Gazel 111
Mısra: 8
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Aglamakdan nermdür
müjgānum iy serv-i ħırām
Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cānâ baña

20. **san:**
Gazel 128
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Olmuşam diyü rakībūñ mekr ü
şerrinden emîn
Dâğ-ı ğam sînemde san mühr-i
Süleymān'dur baña

21. **san:**
Gazel 130
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Gitdi dil bir mäh-peykerden
yaña
Akdı san sudur o serverden yaña

22. **sanma:-ma**
Gazel 134
Mısra: 5
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Zāhidā sanma senüñ gibi yolumu
yañılam
Işk çün rehber olup gösterisersin
rāh baña

23. **san:**
Gazel 160
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Yüzüñ gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihān-ārā togar
pinhān olur kevkeb

24. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 160
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Nigārā táb-ı hüsnüñden yanup
hālüm harāb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

25. **sanma:-ma**
Gazel 172
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalīb

26. **san:**
Gazel 176
Mısra: 6
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Lalüñ tuyurdu sırr-ı dehānuñı
illere
İzhār ider çü gizlü işi san şarāb-ı
nāb

27. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 189
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Cemāli dūr olalı gözlerümden
Sanasın ebrdür durmaz döker āb

28. **san:**
Gazel 191
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ney gibi bil bagladum efgāna
her dem şubh u şām
Her gice tā şubh olınca inlerem
san andelīb

29. **sandum:-du, -m**
Gazel 207
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Gün yüzüne dōstum çün
eyledüñ zülfüñ niķāb
Hayrete vardum hemān sandum
tutıldı āfitāb

30. **sandı:-dı**
Gazel 223
Mısra: 3
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Hālını dāne sandı vü tutıldı
zülfine
Bend-i belāya murğ-ı dilüm oldı
pāy-best

31. **san:**
Gazel 228
Mısra: 3
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Hāk-i kademün dīdelerümden
görünür san
Bir rikdür ol şīşe-i çeşmüm aña
sā'at

32. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 237
Mısra: 6
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Baña hālī gendümin haddinde
'arz eyler raķīb
Sanasın cennetde virür Ādem'e
iblis ögüt

33. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 239
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Firāk u hasret-ile eşk-i çeşmüm
Sanasın Dicle vü 'ummāndur iy
dōst

34. **sanma:-ma**
Gazel 255
Mısra: 5
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ġamzeñ okı gelelden sanma
cerāhat oldı
Buldı murādımı dil cān oldı dañı
rāhat

35. **sanma:-ma**
Gazel 258
Mısra: 6
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Hışm-ıla eger gönderesin
sīneme ğamzeñ
Rāhat görine sanma anı ola
cerāhat

36. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 282
Mısra: 8
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Āteş-i ruhsarı içinde vatan
dutmuş yine
Sanasın olmış semender kākül-i
müşğīn-i dōst

37. **sanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 289
Mısra: 13
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Bir kadeh nüş eylemiş sanmañ
çemende 'adelīb
Büy-ı güldendür hemişe bülbül-i
gülgār mest

38. **sanma:-ma**
Gazel 292
Mısra: 5
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Zāhidā sanma beni mest-i mey-i
engür olam
İçmişem cām-ı maħabbet
cür'asın rüz-ı elest

39. **sanup:-up**
Gazel 311
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ṭarīḳ-ı 'ıŝḳ birdür iki sanup
Sakın dimeñ aña işnâ vü şâlis

40. **sanma:-ma**
Gazel 332
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp ğam turma saç

41. **sanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 346
Mısra: 1
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Bu dil-i ğamġinümi sanmañ
şarâb eyler feraḥ
Leblerin zıkr eylesem ol la'l-i
nâb eyler feraḥ

42. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 361
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Zâhidâ yokdur tarâvet sözlerüñ
ġâyet sovuḥ
Her kelâmuñ ehl-i hâle sanasın
zehirlü oḥ

43. **sanur:-ur**
Gazel 364
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

İtsem sü'âl la'lini virür cevâb-ı
telḥ
Raġbet ider dilüm aña sanur
şarâb-ı telḥ

44. **sanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 376
Mısra: 3
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Fenn-i 'ıŝḳı okudum sanmañ
beni siz mübtedit
Bulduñ isti'dâd-ı tâmmı şimdi
oldum müstefid

45. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 383
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Muhibbî sînesin mızrâb-ı ğamla
Çalar turmaz sanasın iniler 'üd

46. **sanma:-ma**
Gazel 387
Mısra: 7
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ehl-i 'ıŝḳa zâhidâ sanma sözün
te'sîr ider
Sende yok zerre ḥarâret var
hemân bir âh-ı serd

47. **sanur:-ur**
Gazel 406
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Müzeyyen sînem itdüm dâġlar
ile
Görenler sanur anı taḥta-i nerd

48. **sanur:-ür**
Gazel 422
Mısra: 9
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dâġumla küh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

49. **sanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 428
Mısra: 5
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Bâġ u şahrâlarda sanmañ
lälelerdür görinen
Ehl-i 'ıŝḳuñ bagrı ḥünından
dökilmiş kanıdur

50. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 432
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Gösterür 'uşşâka gördüm
ḥüsninüñ envârını
'Âleme nûri sanasın mihr-i
raḥşân 'arz ider

51. **sanur:-ür**
Gazel 439
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Câme-i al içre şehri içre gezen
meh-pâreler
Kim görürse her birisin sanur
âteş-pâreler

52. **sanmasun:-ma, -sun**
Gazel 442
Mısra: 12
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Vuşlat eyyâmına kim irişi
bilsün ḳadrini
Ġaflet idüp sanmasun bir daḥı
bu demler gelür

53. **sanma:-ma**
Gazel 450
Mısra: 3
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Görinen bu felek üzre gehî
ḳavs-i ḳuzâḥ sanma
Atar âh okların 'âşık anuñla katı
yayıdur

54. **sanma:-ma**
Gazel 455
Mısra: 9
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelâsısın anuñ
Bil aña 'âşık gedâ vü mîr ü şeyḥ
ü şâbdur

55. **san:**
Gazel 459
Mısra: 8
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Tâc-ı zer başında nergis ḥıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tiġ ele san gülşenüñ
der-bânıdur

56. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 462
Mısra: 2
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

La'l-i nâbuñ yâdına her dem
gözümden ḥün akar
Sanasın bezm-i maḥabbetde
mey-i gülgün akar

57. **sanmañ:-ma, -ñ**
Gazel 465
Mısra: 3

... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Hālī sanmañ hüsni zīverden
anuß
‘Anberīne zūlfini zīver tutar

58. **sanma:-ma**
Gazel 473
Mısra: 1
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Çeşm-i mestin içmege kan
sanma müjgān öğredür
Ağız açup güşına ol zūlf-i fettān
öğredür

59. **sanma:-ma**
Gazel 475
Mısra: 10
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Gel iy tabīb çek elüni girme
zahmete
Ölmekden özge ‘āşıka sanma
devā olur

60. **sanur:-ür**
Gazel 481
Mısra: 4
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Raḥne raḥne oldı ğamdan uşbu
gönlüm hānesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymānedür

61. **sanur:-ur**
Gazel 483
Mısra: 1
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ser-i küyuñ gedāsını gören
sanur gedālardur
Velī ger ma‘nī yüzinden bakarsa
pādişālardur

62. **sanmañuz:-ma, -ñuz**
Gazel 486
Mısra: 8
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Ger şadā itseñ gelür kühsārdan
āvāzeler
Küh-ken çekdügi bārı sanmañuz
Hāmün çeker

63. **sanasın:-a, -sın**
Gazel 491
Mısra: 8
... *olduğunu düşünmek,*
zannetmek.

Göñül virme bu dünyāya
bilürsin pāyidar olmaz
Geçer turmaz qarārı yok sanasın
bir eser yildür

64. **san:**
Gazel 198
Mısra: 7
"Sanki, adeta, güya"
anlamlarında kullanılan zarf.

Taht-ı āc üstinde hālī san Habeş
sulṭānidur
Kaşları tuğrāsını gördüñ hemān
ünvānın öp

65. **san:**
Gazel 205
Mısra: 12
"Sanki, adeta, güya"
anlamlarında kullanılan zarf.

Heybet-i ışka taḥammül
eylemez hiç kimsene
San anı şīr-ile ejderden dahı
gördüm mehīb

66. **san:**
Gazel 412
Mısra: 5
"Sanki, adeta, güya"
anlamlarında kullanılan zarf.

Lebi san la‘l-i aḥmerdür o yāruñ
Teni billūra beñzer sözleri känd

67. **san:**
Gazel 375
Mısra: 10
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Dir ğazel şīrīn lebüñçün bu
Muḥīb
Söyledi tūfī gibi san yidi känd

68. **san:**
Gazel 383
Mısra: 2
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Lebi üstinde hāl-i ‘anber-ālūd
Görinür āteşin la‘l üzre san düd

69. **san:**
Gazel 427

Mısra: 8
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Felek cāmı içüp döker şu‘ā‘ı
cür‘asın hāke
Elinde tutduğı mihr-i zer-efşān
san ayāğıdur

70. **san:**
Gazel 459
Mısra: 2
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Cümle ezhāra nazar kıl gül
çemen sulṭānidur
Şeb-külāhıyla benefşe san
levend oğlanıdur

71. **san:**
Gazel 473
Mısra: 6
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Okudur hüsñüñ kitābın ‘ışk
turmaz gönlüme
San mu‘allim turmayup etfāle
Kur‘ān öğredür

72. **san:**
Gazel 497
Mısra: 2
"Sanki, adeta, güya"
anlamında edat.

Cevr ider kılmaz vefā ol dilber-i
ra‘nā geçer
Bī-vefālık resmini kılmakda san
dünyā geçer

san kim:

1. **san kim:**
Gazel 498
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sanki. Farz edelim ki.

İñiler dölāb-veş dil ıztırāb
üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim
tölāb üstindedür

san oldı:

1. **san oldı:-dı**
Gazel 82
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sağlam ve muhkem yer
haline gelmek.

Nāmede cev̄r ü cefāsın yād idüp
gönderdi yār
Nef̄hā-i Rūhū'l-ḳudūs san oldı
ol ḳāşid baña

saña:

1. **saña:**

Gazel 392

Mısra: 20

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Hz. Muhammed).

Yidi iḳlîmi musaḫḫar idesin
himmet ile
Emr-i Ḥaḳḳ-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

2. **saña:--a**

Gazel 156

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Afv kıl işyānumı kim bir aduñ
Ġaffār'dur
Ol Muḫammed ḫürmetine kim
saña oldur ḫabīb

3. **saña:--a**

Gazel 244

Mısra: 7

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Bildiler dīvāne gön̄lüm saña
'āşık oldugın
Cünbişinden bellüdür biñ
eylesün inkār mest

4. **saña:**

Gazel 268

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Sende bu ḫüsn ü leḫāfetle
melāḫat görinür
Dir-isem tañ mı saña dehrüñ
mehi çardehest

5. **saña:--a**

Gazel 270

Mısra: 6

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Dilā ḫayr eyle diller rāḫat olsun
Diyeler togurana saña rāḫmet

6. **saña:--a**

Gazel 335

Mısra: 11

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Baña arzū yār ḫod beddür saña
Zāhidā çün bir degüldür her
mizāc

7. **saña:--a**

Gazel 358

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Saña 'āşıklardur iy maḫbüb-ı
şüḫ
Bu cihān içre cüvān u ger şüyüḫ

8. **saña:--a**

Gazel 392

Mısra: 15

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

Bilmeyüp togrı yolu saña muḫī'
olmadılar
Kaldılar nār-ı cehennem içre
Naşrā vü Yehūd

9. **saña:--a**

Gazel 430

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Sevgili).

İy pādīşāh-ı ḫüsn güzelliḳ saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

10. **saña:--a**

Gazel 328

Mısra: 2

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Hz. Muhammed a.s.).

Virildi başuña 'izzetle çün tād
Olısar ins-ile cin saña muḫḫac

11. **saña:--a**

Gazel 328

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs

zamirinin yönelme eki almış
hali(Hz.Muhammed a.s).

Ḥabībî olmasa idüñ Ḥudā'nuñ
Müyesser olmaz idi saña mi'rāc

12. **saña:--a**

Gazel 330

Mısra: 1

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Hz. Muhammed).

Bindüñ çü Burāk'a gıce oldı
saña mi'rāc
Ḥāk-i rehūñi itdi melāyık başıma
tāc

13. **saña:--a**

Gazel 336

Mısra: 5

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Hz. Muhammed).

Getürdi saña Cibrīl tācla ḫulle
Ḥudā'dan saña iḫsān oldı mi'rāc

14. **saña:--a**

Gazel 365

Mısra: 4

" Sen " ikinci tekil şahıs
zamirinin yönelme durumu eki
almış hali (Hz. Muhammed).

'Ayān oldı 'ulūmı kāyinātuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

saña 'arzum bu:

1. **saña 'arzum bu:--a, --um**

Gazel 468

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık sevgiliden
isteğinin ne olduğunu dile
getirmek için bu kelime grubunu
kullanmıştır.

Mihrüñ endekdür cefāñuñ ḫaddi
yok
Saña 'arzum bu ḳalil ü ger keşir

saña beñzer:

1. **saña beñzer:--a, --r**

Gazel 168

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
" Sen " ikinci tekil şahıs
zamiri(Hz. Muhammed s.a.v)'e
benzeyen anlamı kastedilmiştir.

Gelmemişdür saña beñzer bir
dağı bu âleme
Konmamışdır zîrâ hiç bir
kimsene ebtaḥî lakab

saña 'ışkı komazdı:

1. saña 'ışkı komazdı:--t, --
maz, --dî-a-t

Gazel 311

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mısrada şaire hitaben: aşkı

*sana bırakmazlardı
denmektedir.*

Komazdı saña 'ışkı Kays u
Ferhād
Muḥibbî olmasañ anlara vārīs

saña kalmaz:

1. saña kalmaz:--a, --maz

Gazel 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geçer, akıp gider.

Çün saña kalmaz ne lâzım
tākuñı kılmak yüce
Hışt evvānuñ kimi sīm ü kimi
zer boldı tut

**saña kim didi güzeli sev
kendüñe vār it:**

1. saña kim didi güzeli sev
kendüñe yār it:--a, --dî, --ü, --
n, --e

Gazel 224

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığa hitaben:

*Sana güzeli sevip kendine dost
tutmanı kim söyledi diye soru
yöneltilmektedir.*

Kim didi saña sev güzeli
kendüñe yār it
Āzāde iken 'âlemi gel başuña
dār it

saña lâyıķ kim:

1. saña lâyıķ kim:--a

Gazel 299

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliye layık

*olan şeylerden
bahsedilmektedir.*

Lâyıķ saña kim eylesesin cevır ü
cefâlar
Mihr eylesesin yañıluban gâh
gehî döst

saña ma 'lüm iken:

1. saña ma 'lüm iken:--a, --ken-
-ken

Gazel 386

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sen bilirken.

Pādişāhā şıdķ u ihlāşum saña
ma 'lüm iken
Dergehüñden bu Muḥibbî
kuluñı gel kılmā red

saña vü âlüñe:

1. saña vü âlüñe:

Gazel 392

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hız. Muhammed(s.a.v) ve
akrabaları, ona inananlar.*

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli
eyledi Hāķ
Saña vü âlüñe aşḥābuña biñ
kerre dürüd

saña vü âlüñe aşḥābuña:

1. saña vü âlüñe aşḥābuña:--ü,
--n, --e, --u, --n, --a

Gazel 392

Mısra: 28

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hız.

*Muhammed(s.a.v), ailesi ve ona
inanan müminlerin hepsi.*

Eydelüm cân-ıla biz de ezeli
eyledi Hāķ
Saña vü âlüñe aşḥābuña biñ
kerre dürüd

**saña yücelikten ol pest
yigdür:**

1. saña yücelikten ol pest
yigdür:--a, --lik, --den, --dür

Gazel 275

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık kişinin
alçakta görünmesi ve olması
büyüklük taslamasından iyidir
biçiminde bir söyleniş ifade
edilmiştir.*

Göñül evvānını yık eyle ḥarāb
Yücelikten saña yigdür ol pest

saña zāhid:

1. saña zāhid:--a

Gazel 343

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Dini emirlere sıkı sıkıya
bağlı fakat irfanı olmayan
kimse, rindin karşısı.*

Baña şem' ü şarāb u nuķl şāhid
Saña zāhid ser-ā-ser bu cihān
genc

şanavber:

1. şanavber:

Gazel 92

Mısra: 6

*Çam ağacının çok uzun bir
türü II sevgilinin boyu.*

Eşk-i çeşmüm ḥasretiyle cü gibi
oldı revān
Ol şanavber kāmēt ü serv-i
ḥıramāndan cüdā

şanavber kadlerüñ:

1. şanavber kadlerüñ:--ler, --
ün

Gazel 286

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) uzunluğu
sebebiyle çam fıstığı ağacına
benzetilen sevgilinin boyu
kastedilmektedir.*

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerüñ
Her elif sīneñde bir serv-i
ḥıramān oldu tut

şanem:

1. şanem:

Gazel 15

Mısra: 7

*Ey dılber (put gibi güzel
olan sevgili).*

Sanma kim cevır ü cefādan iy
şanem yüz döndürem
Çün ezelden cevırüne mutāddur
dirler baña

2. şanem:

Gazel 46

Mısra: 5

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Bilüme zünnâr iderdüm küfr-i zülfüñ iy şanem
Diyeler korkum budur ki nâ-müselmândur baña

3. şanem:

Gazel 122

Mısra: 3

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

sanemâ:

1. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 1

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

2. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 2

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

3. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 4

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Ķabrüm üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i sehî
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

4. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 6

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Dutdı eşküm sipehi cümle
cihânî düpdüz

Cem ola ğarĶ ide dünyâyı
sipâhum şanemâ

5. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 8

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Gözlerüm eşk döker dil de ider
âh u fiĝân
İşka yitmez mi aceb iki
güvâhum şanemâ

6. şanemâ:

Gazel 77

Mısra: 10

Ey dilber (put gibi güzel olan sevgili).

Başı eflâke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigün olsa Muĥibbî'ye
penâhum şanemâ

şanem-i ebtaĥi:

1. şanem-i ebtaĥi:

Gazel 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Ey çöllerin güzel lakaplı sevgilisi.* (Hz. Peygamber).
2) *Ebtah adı verilen bölge, Mekke'nin isimlerinden biri.*

Rüşen ter itdün uşbu cihân
zulmetini hep
Rühî fedâk iy şanem-i ebtaĥî
laĥab

şanemler gördiler:

1. şanemler gördiler:--ler, --di, --ler

Gazel 377

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
güzelliğini diĝer güzellerin de
gördüğü kastedilmektedir.

Deyre varduñ 'arz-ı hüsn itdün
şanemler gördiler
Her birisi kaldılar güftârdan
olup Ķadîd

sânî-:

1. sânidür:--dür

Gazel 459

Mısra: 6

Öven, medh eden.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
safâsı gülşenüñ
Külĥen olursa senüñle cennet
içre sânidür

sanki:

1. sanki:

Gazel 149

Mısra: 2

"Adeta, gibi, tıpkı"
anlamında benzetme edatı.

Ķam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem işkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

2. sanki:

Gazel 338

Mısra: 10

"Adeta, gibi, tıpkı"
anlamında benzetme edatı.

İy Muĥibbî ruĥları üstinde hâlî
dilberün
Sanki sultân-ı Habeş'dür
eylemişdür taĥt u tâc

3. sanki:

Gazel 398

Mısra: 8

"Adeta, gibi, tıpkı"
anlamında benzetme edatı.

Ķamer alnuña vü gün yüzüne
'âşık olalı
Ser-i küyuñda yürür şâm u seĥer
sanki levend

4. sanki:

Gazel 404

Mısra: 8

"Adeta, gibi, tıpkı"
anlamında benzetme edatı.

Ditrerem cânâ cemâlünî görüp
âh eylesem
Lerze düşer cismüme bād-ı
hevâdan sanki bîd

5. sanki:

Gazel 448

Mısra: 1

"Adeta, gibi, tıpkı"
anlamında benzetme edatı.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şiçe-i sebz içre yâĥüd bâde-i
gülğündür

6. **sanki:**

Gazel 478

Mısra: 8

"Adeta, gibi, tıpkı"

anlamında benzetme edatı.

Cân göziyle kıl nazar meh-
pârelerle 'âleme
Yok bahâsı nakş olunmuş sanki
Âzer deyrîdür

7. **sanki:**

Gazel 484

Mısra: 2

"Adeta, gibi, tıpkı"

anlamında benzetme edatı.

Gönlümün cânbâzını zülfi resen
her sū çeker
Sanki mıkñâşîsdur turmz anı her
mū çeker

8. **sanki:**

Gazel 495

Mısra: 6

"Adeta, gibi, tıpkı"

anlamında benzetme edatı.

Çemende sâğar almışdır eline
'iyy ider lâle
İderler 'iyy ü 'iştetler çiçekler
sanki cemlerdür

sanma:

1. **sanma:**

Gazel 39

Mısra: 3

Sanma, zannetme.

Gönderürseñ gamze okların cefâ
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol rāhat-ı
cāndur baña

sanma ki:

1. **sanma ki:**

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zannetme ki.

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol rāhat gelür sanma ki anı
kahr ola

2. **sanma ki:--ma**

Gazel 480

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zannetmek.

'Aşık hemîşe küy-ı dil-ârâyı
gözedür
Zühhâd-vâr sanma ki göñli
bihiştedür

sanma kim:

1. **sanma kim:--ma**

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zannetme ki.

Sanma kim sensüz günüm olur
siyâh
Bil ki rüşendür günümden türe
şeb

sanur ki:

1. **sanur ki:--ur**

Gazel 422

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Galiba, görünen o ki.

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine
oldı meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

sarf:

1. **şarfi:-ı**

Gazel 65

Mısra: 5

Arapça'da kelime türetme
ilmi.

Ki çün bünyâdına ilmüñ
komışlar nañv-ıla şarfi
Olur mı ilm hiç hâşıl okınmaya
avâmil hâ

sarıl:

1. **sarıl:--ıl**

Gazel 251

Mısra: 3

Sarılmak II dolanmak II
kucaklamak.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda
Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

sarmas:

1. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 2

Sarılmak, kucaklamak.

Her kaçan bād-ı şeherden zülfi-
cānān sarmaşur
Dehşet alur 'aklı dil olur perîşān
sarmaşur

2. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 4

Sarılmak, kucaklamak.

Ten libâsın çâk idersem dōstlar
olmaz 'aceb
Pîrehen dildâr-ıla her gice
'üryān sarmaşur

sarmaş-:

1. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 6

Dolanmak, sarılmak.

Serv kaddüñe eger 'aşık degülse
kâkülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ān sarmaşur

2. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 8

Dolanmak, sarılmak.

İy tabîb-i dil n'ola senden tümüd
itsem 'ilâc
Derdümün dermānı sensin saña
bu cān sarmaşur

3. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 10

Dolanmak, sarılmak.

İy Muhibbî bir ferañ var mı soñı
gam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrān sarmaşur

4. **sarmaşur:--ur**

Gazel 449

Mısra: 1

Dolaşmak.

Her kaçan bād-ı şeherden zülfi-
cānān sarmaşur
Dehşet alur 'aklı dil olur perîşān
sarmaşur

sarrâf:

1. **harrâf:**

Gazel 118

Mısra: 12

Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meger irer elüm
Kûze ide topragumdan ya çadeh
harrâf aña

sarrâf olmuşam:

1. **şarrâf olmuşam:--mış, --am**
Gazel 118
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimseye değerinin sorulması kastedilir.*

Cevher-i vaşlı metân sorma her nâ-ehle kim
Cevherîyem sor baña kim olmuşam şarrâf aña

sat:

1. **satarlar:-ar, -lar**
Gazel 494
Mısra: 2
Satmak.

Baş egmeseler pes n'ola sultâna güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna güzeller

sataş:

1. **sataşdum:-dum**
Gazel 18
Mısra: 2
İstenmeyen bir duruma uğramak, tutulmak, bulaşmak, duçar ve giriftar olmak.

Gönül zârîlık itdükçe olur gözümde nem peydâ
Oñulmaz derde sataşdum olur her lahza gam peydâ

savâb:

1. **şavâb:**
Gazel 212
Mısra: 10
Doğru, doğru davranış, doğru düşünce.

Gerçi kan içmek Muhibbî hükm-i şer-ile haţâ
Lebüñ olmuşdur şürâhî hünını içmek şavâb

şavm-ı hicrûnî:

1. **şavm-ı hicrûnî:--ü, --n, --i**
Gazel 327
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayrılık orucu(sevgiliden uzak olmak) bağlamında.

İyd-i vişâl için tutaram şavm-ı hicrûnî
Göster hilâl ebrûnı olsun tamâm oruç

sa'y kıl virmek:

1. **sa'y kıl virmek:--mek**
Gazel 326
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çalışma, Çalışıp çabalama. Gayret sarfetme. Bir maksadın meydana gelmesi için elden geleni yapma.

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nuñ Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

şavd idem:

1. **şavd idem:--de, --m**
Gazel 129
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, yakalamak.

Himmatün destiyle saldum gönlümün şebâzını
Umaram dildârı şavd idem olursa da hü mâ

şavd idersem:

1. **şavd idersem:--e, --r, --se, --m**
Gazel 447
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlama, avlanma.

Şavd idersem tañ degül ben ol gazâl-ı vaşşiyi
Pişe-i 'işkuñ bu dil çün bir kagan arslanıdır

şavd idüp:

1. **şavd idüp:--üp**
Gazel 357
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avlamak II kendine âşık etmek.

Bagrı hün-ıla şürâhîñün ne tañ tolsa müdâm
Sayd idüp meh-ruları turmaz lebin öper çadeh

şavd itdi:

1. **şavd itdi:--di**
Gazel 370
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Avlamak, av etmek.

Sünbül saçını dâm kılup hâlini dâne
Dil murğını bu vech-ile şavd itdi o şayyâd

şavda çeken:

1. **şavda çeken:--a, --e, --n**
Gazel 455
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuzak ve ava çekmek.

Bahr-ı eşkümünden Muhibbî gözlerüm mâhî gibi
Lu'b-ıla şavda çeken zülfindeki kullâbdur

şây:

1. **şâyemi:-m, -i**
Gazel 102
Mısra: 6
Gölge.

Şöyle rüsvâ eyledi işkuñ bu ben dîvâneyi
Hayret alur şâyemi karşumda hayrândur baña

2. **şây:**

Gazel 7
Mısra: 3
Far. Gölge II Himaye.

Perçemün zülfüñ hü mâ-veş şây saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ oldum saña

şâyve düşmez:

1. **şâyve düşmez:--mez**
Gazel 213
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gölge etmemek. Koruyup kollamanın yetersiz kalması.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler illā türāb

sāve salmaya:

1. **sāye salmaya:**--ma, --y, --a
Gazel 200
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Himaye etmek, koruyup kollamak.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā serv-i revān
Sāye salmaya münāsibdür şehā rüy-ı türāb

sāve salsañ:

1. **sāye salsañ:**--sa, --n
Gazel 200
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerine gölge etmek II bir üst makamın veya kişinin (sevgilinin) himaye etmesi, koruyup kollaması.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā serv-i revān
Sāye salmaya münāsibdür şehā rüy-ı türāb

2. **sāye salsañ:**--sa, --n
Gazel 213
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerine gölge etmek II bir üst makamın veya kişinin (sevgilinin) himaye etmesi, koruyup kollaması.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler illā türāb

sāve-i ebrū midur:

1. **sāye-i ebrū midur:**--mı, --dur
Gazel 426
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kaşlarının gölgesi midir biçiminde ilk msrayı desteklemek amacıyla soru sorulmuştur.

Yir yirin cānā lebūñ üzre görinen mü midur
Yoħsa yañış añladum ol sāye-i ebrū midur

sāye-i kaddūñ:

1. **sāye-i kaddūñ:**--dün
Gazel 27
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) boyunun gölgesi.

Sāye-i kaddūñ Muħibbī'ye yiter Şāh-ı tūbā sensüzün letdür baña

sa'y-i vücūd:

1. **sa'y-i vücūd:**
Gazel 392
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Vücudun çalışması.

Ehl-i şirkūñ niçe yıl katlanuban zahmetine
Eyledūñ emr-i Hūdā'yı komaga sa'y-i vücūd

sāvil-durur:

1. **sāvil-durur:**--dur, --ur
Gazel 492
Mısra: 8
Dilenci(aşışm gönlü).

Senden özge kimsenem yok umaram senden 'atā
Vir zekāt-ı hüsñüñ kapuñda dil sāvil-durur

sav-ile:

1. **sav-ile:**
Gazel 4
Mısra: 9
1)Hızlı yürüme 2)Hac veya Umre'de Safā ile Merve arasında usulüne göre yedi defa gelip gitmektir.

Merve haqqı say-ile ger Kābe küyüñü tavāf
Eyleyem cān-ıla dil andan olurdu pür-şafā

sa'y-ile olur:

1. **sa'y-ile olur:**--ur
Gazel 326
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kastedilen şeyin çalışıp çabalama ve gayret ile mümkün olabileceği kastedilmektedir.

Vişāle sa'y kıl virmek Hūdā'nuñ Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayān genc

sāvilhā:

1. **sāvilhā:**
Gazel 60
Mısra: 4
Çağırış, çığlık, feryad, nāra.

Zekāt-ı hüsñüñi kāmīl olup dur gel edā eyle
Yüzüñden burķai keşf it ki var kapuñda sāvilhā

savkal olur:

1. **şaykal olur:**
Gazel 49
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte şarabın)cila, parlaklık haline gelmesi.

Jeng-i ğam gelse gönül āyñesini kaplasa
Çāresi müldür anı nüş it olur şaykal saña

savüm:

1. **savüm:**--üm
Gazel 13
Mısra: 6
Çaba, gayret, emek.

Ömr nağdin vaşl için hāre eyledüm ammā çi sūd
Sayüm oldı ancak taşşıl-i bī-hāşıl baña

sa'yüm oldur:

1. **sa'yüm oldur:**--dur--ü, --m, --dur
Gazel 331
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) çalışıp çabalamanın sebebi şudur ki anlamında kullanılmıştır.

Sa'yüm oldur Ka'be-i küyüñ tavāf
Eyleyem kapuñda vardur ihtiyāc

saz u sözi:

1. **saz u sözi:--i**

Gazel 363

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) şairin söz ve

musikisi kastedilmektedir.

Bezm-i ğamda 'ūd inler nāy ider
āh u fiġān

Lik görünür Muhibbī baña saz u
sözi telh

sebāt:

1. **sebāt:**

Gazel 252

Mısra: 8

(*Ar.*) Kararından ve

*sözünden dönmeme, bir iş veya
davranışta azim ve kararlılık
gösterme.*

Bād-ı āhumdan benüm turmaz
döner çarh-ı felek
Bār-ı 'ışkımdan-durur itdügi bu
yirler sebāt

sebeb:

1. **sebeb:**

Gazel 174

Mısra: 6

Bir durumun ortaya

*çıkmasını, gerçekleşmesini
sağlayan şey, vesile.*

Eyledün cevri ü cefalar cānuma
Seni çün sevmek imiş bildüm
sebeb

sebeb ola:

1. **sebeb ola:--a**

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin olmasına veya

*yapılmasına yol açmak,
olmasını, yapılmasını
gerekletmek, neden olmak.*

Maşher gününde ümmete idüp
şefāatī
Ol āşilere rahmet Hakk'a ola
sebeb

sebū gibi:

1. **sebū gibi:**

Gazel 248

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap kabı, desti, ibrik.

Pāy-ı ħuma sebū gibi ser ko
Muhibbī var
Olur çü soñra ħādī ş eden
kāseler şikest

sebz ü āb:

1. **sebz ü āb:**

Gazel 346

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeşillik, çimenlik(gül

bahçesi) ve su.

Ĥatı-y-ıla 'ārızın görsem olur
gönlüm küşād
Nite kim ġamġin olamı sebz ü āb
eyler feraĥ

sebze hattını görüp:

1. **sebze ĥattını görüp:--i, --n, -**
-i, --üp

Gazel 307

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yeni bitmiş ayva

tüyleri kastedilmektedir.

2)Taze, genç, gül bahçesi gibi

anlamları da vardır.

Sebze ĥattını görüp iy gözlerüm
gel ağlama
Gülşen içre her kaçan çok olsa
bārāndur 'abeş

sebzi hattın:

1. **sebzi ĥattın:--i, --n**

Gazel 465

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yeni çıkan yüz

tüyleri.

Sebzi ĥattın la'l-i dilber
gösterür
Tūtidür san tū'me-i şekker tutar

secde itmek:

1. **secde itmek:**

Gazel 210

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Secde vaziyeti almak, secde

durumuna gelmek.

Tāk-ı ebrūsın görüp kaldurma
yirden başuñı
İşk kitabında yazılmış secde
itmek müsteĥab

secde itse:

1. **secde itse:--se**

Gazel 464

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Secde durumuna gelmek,
secde vaziyeti almak, secdeye
kapanmak.*

Secde itse dil kaşuñ mihrābına
olmaz 'aceb
Niçe demlerdür ki ol ebrūlara
peyvestedür

secde kıl:

1. **secde kıl:**

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzurda eğilmek, sevgi ve

hürmet gösterisinde bulunmak.

Bagla evvel bilüne zülfini
zūnnār gibi
Secde kıl ol şaneme deyr-i
mesihāya düşüp

secde kıldı:

1. **secde kıldı:--di**

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmet etmek, saygı

göstermek, teslim olmak,

ululamak.

Secde kıldı tāk-ı ebrūña
Muhibbī cān-ıla
Yaraşur mihrāb-ı mescid dir-ise
sācid baña

sedd-i sikender'dür:

1. **sedd-i sikender'dür:--dür**

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İskender'in seddi

(İskender'in Yecüc ve Mecüc

kavmine karşı yaptırdığına

inanılan, şiihlere sağlamlığı ve

aşılmazlığıyla konu olan set.).

Zāhidā sanma esāsı yok-durur
bu ışkımuñ

Şöyle muĥkemdür ki bir sedd-i

Sikender'dür baña

sefer:

1. **sefer:**

Gazel 303

Mısra: 12

Sefer, yolculuk.

Zār u ğamuñi eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde ‘adem mülkine bundan
sefer iy döst

sefer idesin:

1. **sefer idesin:**--e, --sin

Gazel 440

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolculuk etmek.

‘İşk müşkildür Muhibbî çünkü
şabra çäre yok
Saña lâzım oldı şimden girtü
idesin sefer

sefer kıl:

1. **sefer kıl:**

Gazel 323

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sefer etmek, gezmek,

gezinti yapmak, yolculuk etmek.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
mağşüduñ iy h’âce
Sefer kıl berre bu sevdâ-y-ıla
bahr-i ‘Aden’den geç

sefid it:

1. **sefid it:**

Gazel 396

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyazlaştırmak. II Amel

defterini temiz etmek.

Şefâ‘at âbı-y-ıla yu sefid it
Günâhumdan yüzüm olmaya
esved

sefid olmazımı:

1. **sefid olmazımı:**--maz, --t, --mı

Gazel 385

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temiz ve pak olmak. Beyaz

olmak.

Niçe yıllardur yanur eşkümlü
çeşmüm merdümü

Yunmağ-ıla olmazımış döstlar
Hindü sefid

seg-i küyuñ-ıla:

1. **seg-i küyuñ-ıla:**--u, --n, --t, --la

Gazel 451

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin eşğindeki

rakip(köpek).

Hem-ser olurısam seg-i küyuñ-ıla
her gice
Yanuñda qadr ü kıymet ise bu
kadar yiter

seg-i leyli:

1. **seg-i leyli:**

Gazel 119

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Leyla'nın kapısının köpeği.

II Mecnun.

Seg-i Leyli ne yirdeitse menzil
Haqikat ol-durur Mecnun'a
me'vâ

seglerinden sayar:

1. **seglerinden sayar:**--ler, --i, --n, --den, --a, --r

Gazel 246

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şairin kendini

*sevgilinin kapısındaki
rakip(köpek)lerden biri gibi
görmesi kastedilmiştir.*

Sayar kendin Muhibbî
seglerinden
Dimez ol halkadan bîrünam iy
döst

sehâ vü kerem:

1. **sehâ vü kerem:**

Gazel 392

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cömertlik ve kerem.

Tañrı'nuñ hâş kulısın bir aduñ
oldı Mañmüd
Sende cem‘ oldı sehâ vü kerem
ihsân-ıla cüd

sehâb:

1. **sehâb:**

Gazel 498

Mısra: 8

*Bulut. II sevgilinin saçı
bağlamında.*

Perde eyler geh güneş ruhsârına
kâküllerin
Beñzer ol hırşide kim anuñ
sehâb üstindedür

2. **sehâb:**

Gazel 492

Mısra: 2

Bulut II sevgilinin saçı.

Gün yüzüni görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfiñ çün sehâb ol ni' mete
hâyil-durur

3. **sehâb:**

Gazel 202

Mısra: 4

Bulut II Aşğın âh dumanı.

Gül yüzün aksı midür ya
pîreñen gülgün midür
Ya güneş şevki ile surh olur
dirler sehâb

sehâb dutsa:

1. **sehâb dutsa:**--sa

Gazel 190

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin güneş

*gibi yüzünün önünü bulutların
kapaması kastedilmiştir.*

İtse efşân zülfini dağıtsa gül
yüzine yâr
Aña beñzer âfitabuñ yüzini
dutsa sehâb

sehâb-ı zülfini:

1. **sehâb-ı zülfini:**-i

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bulut gibi karanlık saç.

Bu Muhibbî eyler-idi mihr-i
hüsnine nazar
Perde kılmasa sehâb-ı zülfini
cânân aña

seher:

1. **seher:**

Gazel 58

Mısra: 1
Seher vakti, sabahın erken vakti.

Bülbüle lâyıq budur kim çın
seher ger zâr ola
Yiridür pervânenün her şeb
mekâmî nâr ola

2. seher:

Gazel 420

Mısra: 10

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Bî-ğod iderse şubh-ı vişâl
olmasun ‘aceb
Çünkü Muhibbî uyhu olur çın
seher lezîz

3. seher:

Gazel 447

Mısra: 2

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Gülşen içre giceler bülbüllerün
efgâmidur
Jâle sanmañ çın seher gül üzre
bagrı kanıdur

seher irişdüri:

1. **seher irişdüri:--iş, --dür, --dü**

Gazel 101

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) *sabah olmaya*

başladığı vakitte sabah rüzgarının haber iletmesi kastedilmiştir.

Cân kulagına irişdüri seher
bâd-ı şabâ
Zikr-i Hakk’ı koma elden
olmasun ömrün hebâ

seher uyhusını:

1. **seher uyhusını:--s, --t, --n, --t**

Gazel 418

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah vakti uykusu.

H’âb-ı gâfletten uyan yârân
kamu göçmekdedür
Çın seher uyhusını bil kârbân
görmez lezîz

sehergâh:

1. sehergâh:

Gazel 23

Mısra: 1

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Reh bulursañ küy-ı yâra her
sehergâh iy şabâ
Âşık-ı dil-ğastelerden eyle âgâh
iy şabâ

sehergeh:

1. sehergeh:

Gazel 242

Mısra: 4

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Niçe bir hâb-ı gâfletle yatasın
şubha dek gâfil
Sehergeh gülşene varup şadâ-yı
bülbülü güş it

2. sehergeh:

Gazel 298

Mısra: 5

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Bir gedâdur kapuña geldi
sehergeh âfitâb
Vir eline anı mahrûm itme bir
nâmî dürüst

3. sehergeh:

Gazel 356

Mısra: 1

Seher vakti, sabahın erken vakti.

Nâgeh nidâ irseydi sehergeh be-
güş rûh
Her kim humâra çâre diler
eylesün şabûh

sehergehler:

1. sehergehler:--ler

Gazel 194

Mısra: 14

Seher vakti, sabahın erken vakti.

İy Muhibbî şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur sehergehler duâlar
müstecâb

sehl ola:

1. sehl ola:-a

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kolay olmak, kolaylaşmak.

Râh-ı işkuñda senün sehl ola
itmek terk-i ser
İşkuñı terk eylemeklik lik gelür
müşkil baña

sehm:

1. sehm:

Gazel 27

Mısra: 4

Nasip, hisse, pay.

Gâh cevri ider gözün gâhî kaşuñ
Çün ire sehm saâdetdür baña

sehv:

1. sehv-ile:-ile

Gazel 40

Mısra: 6

*Kasten yapılmayan,
yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.*

Yollaruñ üzre nigârâ yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nâzûk koyasın
üstüne pâ

2. sehv-ile:-ile

Gazel 364

Mısra: 5

*Kasten yapılmayan,
yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.*

Yazma rakîb adını gel sehv-ile
sakın
Başdan ayaga yoğsa olısar
kitâb-ı telh

3. sehv-ile:-ile

Gazel 430

Mısra: 5

*Kasten yapılmayan,
yanılmaktan doğan yanlış, hatâ.*

Küyında sehv-ile didi ol
mübtelâ kamı
Tâ haşre deñlü saña bu zevk u
şafâ yiter

sekiz:

1. sekiz:

Gazel 3

Mısra: 6

Sekiz sayısı.

Bassa şemsün nürünü nürün
senün olmaz aceb

On sekiz biñ âleme sensin çü
mahbûb-ı Hüdâ

selâmet gördük:

1. **selâmet gördük:**--dü, --k
Gazel 220
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Deyim**
(*Bayitte*) *kastedilen kişinin durumunun iyi ve hoş olduğu vurgulanmıştır.*

Hafta vü ay u yıllar geçmişti
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hüdâ'ya gördük
seni selâmet

selâmet istemez:

1. **selâmet istemez:**--mez
Gazel 294
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Korkulardan ve fenalıklardan uzak olmak,feraha erişmiş olmak.

Olam sâlim baña kılmañ du 'âyı
Selâmet istemez ehl-i melâmet

selâmet olmuşam:

1. **selâmet olmuşam:**--muş, --am
Gazel 289
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Korkulardan,tehlikelerden uzak olmak,kurtuluş.

Pâ-bürehe 'âşıkam ben la 'li
şevkine müdâm
İstemeñ benden selâmet
olmuşam bî- 'âr mest

selâmet olsun:

1. **selâmet olsun:**--sun
Gazel 277
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Korku ve kaygıdan uzak olmak.

Gözler mi 'âlem içre nâmüs u
'ârî 'âşık
Herkes selâmet olsun bunlar
diler melâmet

2. **selâmet olsun:**--sun
Gazel 278
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kötülüklerden ve fenalıklardan uzak olmak; güven içinde olmak. II uzak olmak, ... emin olmak.

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânı saña

selâmeti dilerseñ:

1. **selâmeti dilerseñ:**--i, --e, --r,
--se, --n
Gazel 480
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Düzgünlük ve esenlik dilemek.

Bakma Muhibbî hûba dilerseñ
selâmeti
Zirâ ki meyl kişide evvel
görüştür

selâmetler gelür:

1. **selâmetler gelür:**--ler, --ür
Gazel 500
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela ve sıkıntudan uzak olma hali.

'Âşıkuz rindüz biz itdük çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen sâlim ol saña
selâmetler gelür

selh-i şa 'bân-ıla:

1. **selh-i şa 'bân-ıla:**--la
Gazel 404
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şaban ayının son günü.

Selh-i Şa 'bân-ıla oldı 'iyş ü
'işret nâ-bedîd
Garra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-ı 'iyd

selmân:

1. **selmân-ıla:**--i, --la
Gazel 305
Mısra: 10
Selmân-ı Sâveci: İnan şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan

şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Eyledüñ tarz-ı Nizâmî' de
Muhibbî nazmuñı
Şi' r ara şimden girü var eyle
Selmân-ıla bahş

2. **selmân-ıla:**--i, --la
Gazel 306
Mısra: 10
Selmân-ı Sâveci: İnan şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Şi' r-i pür-süzüñ görüp tañsîn ide
Husrev dañı
İy Muhibbî eyle şimden girü
Selmân-ıla bahş

3. **selmân-ıla:**--i, --la
Gazel 320
Mısra: 10
Selmân-ı Sâveci: İnan şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Nazm-ı eş' ârum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şi' r içre
Selmân-ıla bahş

4. **selmân'ıdur:**
Gazel 428
Mısra: 10
Selmân-ı Sâveci: İnan şairidir. Özel öğrenim görerek yetişti. Hemen her nazım şekliyle şiirler yazdı. Şiirlerinde anlamdan çok söz oyunları ve sanatlara yer verdi. Divan şirinde şiire yatkınlığı ve yeteneği ile anılan bir şairdir.

Didiler şi' r-i hayâl-engîzine
tarz-ı hasen
Ol da bu dehrüñ kemâl-i nazm-
ıla Selmân'ıdur

5. **selmân:**
Gazel 25
Mısra: 10
(ö. 778/1376) Sâve

şehrinde dünyaya gelen Selmân-ı Sâvecî ünlü bir İran şairidir.

Sen bî-vefânüñ yâdına didi
Muhibbî bir gâzel
Laħdinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

sem itdûñ:

1. **sem itdûñ:--dü, --n**
Gazel 290
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İşitmek, dinlemek.

Va' de kılduñ gerçi kim evvel
vişâlüñ şerbetin
Fırkate tebdîl idüp âhir sem
itdûñ 'âkıbet

sem virür:

1. **sem virür:--ür**
Gazel 168
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acı vermek, zehir içirmek.

Evvelinde şîr içürür döner âhir
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

semâ:

1. **semâ:**
Gazel 43
Mısra: 5
Gök, gökyüzü.

Zerre gibi eyledüm karşı semâ
iy âfitâb
Tâ diyesin dâyimâ ol zâr u
sergerdân baña

semâ' eyler:

1. **semâ' eyler:--r**
Gazel 346
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mevlevî dervişlerin bazı
çalgılar ve okunan ilahiler
eşliğinde icra ettikleri âyin.*

Bezm-i gâmda nâliš itsem cân u
dil eyler semâ'
Meclis ehlin nite kim nây u
rebâb eyler feraħ

semek:

1. **semekden:--den**
Gazel 214
Mısra: 13
Balk.

Göz yaşını akıt öte geçe tâ ki
semekden
Âhuñ-ıla cihân yüzini ser-cümle
duman it

semend saldı:

1. **semend saldı:--dı**
Gazel 414
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) oyun alanında
biçare aşıkların üzerine
gösterişli ve güçlü
atların(sevgililerin) gelişi
kastedilmektedir.*

Zülfî çevgânın alup meydân-ı
hüsni içre niğâr
Bir bölük bî-çâreler üzre yine
saldı semend

semender olmış:

1. **semender olmış:--mış**
Gazel 282
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Ateşte yaşadığına inanılan
ve ateşten etkilenmeyen efsanevi
bir hayvan. II Aşık.*

Âteş-i ruhsârı içinde vatan
dutmuş yine
Sanasın olmuş semender kâkül-i
müşgîn-i döst

semend-i nâz-ıla:

1. **semend-i nâz-ıla:--ı, --la**
Gazel 436
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Naz attı.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözün eyle nazâr yıl gibi ol
düldül geçer

semer:

1. **semer:**
Gazel 421
Mısra: 6
Mahsul, sonuç.

Kim dikdi bâğ-ı sîneye 'ışkuñ
nihâlini
Derd ü belâdan özge ummasun
semer lezîz

semeler gelür:

1. **semeler gelür:--ler, --ür**
Gazel 442
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Zehirin gelmesi(sevgilinin
dudağı bağlamında).*

Hamdülillâh kim lebün tiryâki
zâhir olah
Ėam degüldür mâr-ı zülfünden
eger semeler gelür

semelerdür:

1. **semelerdür:--ler, --dür**
Gazel 496
Mısra: 8
İşitmek, dinlemek.
2) *Kurdun sırtından olan
yavrusu.*

Meded tiryâk-i la'lünden irişdür
yâ helâk oldum
İrişen mâr-ı zülfünden bu demde
baña semelerdür

semmi esbinün:

1. **semmi esbinün:--nün**
Gazel 61
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zehirli at.

Yolında dideler Ėasret Muhibbî
yaşını döksün
Ola ki semmi esbinün nişânını
görem gil hâ

sen:

1. **sensüz:--süz**
Gazel 122
Mısra: 3
2. *kişi zamiri, sen, Sen
(sevgili) kişisinden yoksun Sen
olmadan, sen yokken; sevgiliden
ayrı, sevgiliye yakın olmadan
Sevgiliden ayrı. Sensiz.*

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü Ėam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

2. **sen:**

Gazel 1

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Muṣṭafā' nuñ hürmetine yâ İlâh
Sen müyesser eyle cennât-ı
nâim

3. **sensin:-sin**

Gazel 1

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zıkr-i bismillâhırrahmânırrahîm
Âşikâr u gizlüye sensin alîm

4. **sensin:-sin**

Gazel 1

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Derdmendem derdüme eyle
devâ
Kim kamu hastalara sensin
hakîm

5. **sen:**

Gazel 2

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

6. **senden:-den**

Gazel 2

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı kalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

7. **senüñ:-üñ**

Gazel 2

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çeşm-i âlem cümle nûruñdan
müneverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyâ vü
mâfihâ fedâ

8. **senüñ:-üñ**

Gazel 2

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ha mim harfi dü nâmuñdan
işâretdür senüñ
Hâya Ahmed didiler mîme dağı
hem Muṣṭafâ

9. **sen:**

Gazel 3

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zulmet-i maḥşerde yolın
bilmeyen âşilerüñ
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

10. **sensin:-sin**

Gazel 3

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bassa şemsüñ nûrını nûruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maḥbûb-ı Hudâ

11. **senüñ:-üñ**

Gazel 3

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bassa şemsüñ nûrını nûruñ
senüñ olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maḥbûb-ı Hudâ

12. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âhîr fedâ
oldum saña

13. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña

Çekmeg-ile cevruñi âhîr fedâ
oldum saña

14. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Perçemüñ zülfüñ hümâ-veş sâye
saldı üstüme
Pâdişâh-ı âlem oldum çün gedâ
oldum saña

15. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bakamazam gün yüzüñe
görmesem de ölürem
Bilmezem ḥâlüm n'olur kim
âşinâ oldum saña

16. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şem-i ḥüsnine nazâr kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

17. **saña:-a**

Gazel 7

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Rişte-i cân üzre düzdüñ
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muḥibbî ḥâk-i
pâ oldum saña

18. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sînem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşinâ
saña

19. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sinem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam aşinâ
saña

20. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vardur cihânda gerçi ki meh-
pâreler velî
Mâyil degül bu gönümüz illâ
saña saña

21. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vardur cihânda gerçi ki meh-
pâreler velî
Mâyil degül bu gönümüz illâ
saña saña

22. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cevr oklarıyla ger beni öldürseñ
iy habîb
Âhîr nefesde eyleye cânım duâ
saña

23. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Işk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mâ saña

24. **saña:-a**

Gazel 9

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çünkü Muhibbî küy-ı maḥabbet
gedâsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pâdişâ saña

25. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şeḡgâhı saña

26. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bülbülün irmez mi iy gül nâle
vü âhı saña
İrişe korkmaz mısın âh-ı
şeḡgâhı saña

27. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senün
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhı saña

28. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Korkaram âhı tutup âşıklarun
ḥaṭṭun gele
Koya mı zulmuñı hiç maḡlumuñ
Allâh'ı saña

29. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çün güzeller pâdişâhısın virildi
şâhlık
Çık serîr-i ḥüsne dinsün ḥüblar
şâhı saña

30. **saña:-a**

Gazel 11

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî tal maḥabbet
bahırına ğavvâş-vâr
Işk deryâsına düşmiş diyeler
mâhı saña

31. **senün:-iñ**

Gazel 11

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senün
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhı saña

32. **sen:**

Gazel 15

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Nâle kılsam hey bu ne feryâddur
dirler baña
Sen lebi şîrîn için Ferhâd'dur
dirler baña

33. **saña:-a**

Gazel 16

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şâhid degül mi ışkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

34. **sen:**

Gazel 16

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İrer Muhibbî iki cihânda
murâdına
Bir kez eger eylesin sen nigh
baña

35. **seni:-i**

Gazel 16

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyâde olur ise âh u veh
baña

36. **senün:-iñ**

Gazel 20

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Arz kılsañ görseler bir kez
senün taşvürünü

Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisâdan yaña

37. **sen:**

Gazel 21

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Âşık iseñ bir gül-i ranāya sen de
andelîb
Okıyalum ders-i ışkı gel
sabağdaş ol baña

38. **sen:**

Gazel 23

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnûn-şıfat
Olmadıñ bu yolda sen de baña
hem-râh iy şabâ

39. **senden:-den**

Gazel 24

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Derde dermân ola ğayruñdan
ķabûl itmez gönûl
Her ne derd ki gelse senden ayn-
ı dermândur baña

40. **sen:**

Gazel 25

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen bî-vefanuñ yâdına didi
Muhibbî bir ğazel
Laħinde ger ğuş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

41. **sen:**

Gazel 26

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Benüm ömrüm ömür ferdâya
ğüymezi
Disem bir bûse vir sen baña
ferdâ

42. **sensüzün:-süz, -in**

Gazel 27

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sāye-i kaddûñ Muhibbî'ye yiter
Şâh-ı tûbâ sensüzün letdür baña

43. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her ğazel kim söyledüm cānâ
hikāyetdür saña
Ķışşa-i derd-i derünümünden
şikāyetdür saña

44. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her ğazel kim söyledüm cānâ
hikāyetdür saña
Ķışşa-i derd-i derünümünden
şikāyetdür saña

45. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sîneme gönderdi dilber
ğamzesin döndi didi
Cān içinde sakla kim bir ulu
himmettür saña

46. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

47. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zülfini añañ perîşân-hâtır
olduñ iy gönûl
Ħatı fikrinden gelen dāyim
melâmetdür saña

48. **saña:-a**

Gazel 28

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ħâller âşüb u gözler fitne
müjĝânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

49. **saña:-a**

Gazel 29

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cürm ü işyānum burundur gerçi
ħadden sır vire
Sen şefâat kânisin geldüm saña
şefķat uma

50. **sen:**

Gazel 29

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Nür-ı âlemsin bugün sen daħı
maħbûb-ı Ħudâ
Eyleme âşıklarun bir laħza
kapuñdan cüdâ

51. **sen:**

Gazel 29

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cürm ü işyānum burundur gerçi
ħadden sır vire
Sen şefâat kânisin geldüm saña
şefķat uma

52. **saña:-a**

Gazel 30

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Serv-kâmetisin kıyām eyle salın
Reşķ ide tâ sidreden tûbâ saña

53. **sensin:-sin**

Gazel 30

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bu Muhibbî'ye tarîķ-i müstaķîm
Göster azmışlara sensin reh-
nümâ

54. **saña:-a**

Gazel 33

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bilmedüm virdüm gönül cânâ
saña
Her ne itdüm ise ben itdüm baña

55. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Hâk saña

56. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy dil geç togrı yola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Hâk saña

57. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her ne kim virürse âhîr cân alur
Nesne virmez bu cihân aylak
saña

58. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 6
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ger benüm pendümi güş itmez
iseñ
Direm iy dil olmuş olacak saña

59. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 8
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

60. **saña:-a**
Gazel 34
Mısra: 10
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhib hayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler maşşerde yüzi ak saña

61. **senden:-den**
Gazel 35

Mısra: 10
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî bağlamak dünyâya
dil lâyıq degül
Çünkü senden olıardur âkıbet
âlem cüdâ

62. **saña:-a**
Gazel 36
Mısra: 5
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ğhū
Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

63. **senden:-den**
Gazel 37
Mısra: 10
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ veyâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe lutf-ıla
ihsândur baña

64. **seni:-i**
Gazel 38
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Umma iy dil-ğaste seni ol tabîb-
i cân aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermân aña

65. **sen:**
Gazel 40
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen güle bülbül-i dil nâlesi te'îr
idemez
Oldı feryâd-ıla bu nâlelerüm
bâd-ı hevâ

66. **sensüz:-süz**
Gazel 43
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sinede cândan ivâz çünkü yiter
cânân baña

67. **senüñ:-üñ**
Gazel 43
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ben senüñ hüsn-i cihân-
efrûzuña hayrân iken
Merd ü zen bu hâle bakup
oldılar hayrân baña

68. **saña:-a**
Gazel 45
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ben vefâ umup gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

69. **sen:**
Gazel 45
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gönlüm alınca hemân ancak
baña rıfğ eyledüñ
Âhîr itdün niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

70. **sen:**
Gazel 45
Mısra: 5
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül ruğı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

71. **senden:-den**
Gazel 45
Mısra: 8
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ben vefâ umup gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

72. **senüñ-ile:-üñ, -ile**
Gazel 45
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Döştüm sen olmasañ gülşen
gelür külhân baña
Senüñ-ile olıcak külhân olur
gülşen baña

73. **sen:**

Gazel 47

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bâğbân evrâk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylesün
Hayfdur cânâ koyasın sen zemîn
üstine pâ

74. **sen:**

Gazel 47

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İñlerem bülbülleyin sen gülden
ayru dem-be-dem
Ancak oldu nâle vü âhum benüm
bâd-ı hevâ

75. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
ğoncalar heykel saña

76. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gül ruhuñ gördükde hayrân
kaldı cümle el saña
Degmesün göz diyü asdı
ğoncalar heykel saña

77. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Jeng-i gam gelse gönül âyînesini
kaplasa
Çâresi müldür anı nüş it olur
şaykal saña

78. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çün hañuñ hüsnüñ kitâbın yazdı
tañrîr eyledi
Kâkülüñ müşğ-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

79. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bezm-i gamda gel uyandır iy
dil âhuñ şemini
Âlemi rüşen kılar hâcet degül
meşal saña

80. **saña:-a**

Gazel 49

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dilde taşvîr itmege cânâ
Muhibbî naşuñı
Bağrı hünin eyleyüpdür iki
çeşmi hıl saña

81. **saña:-a**

Gazel 53

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dil derdi hâletini çü bir bir
didüm saña
Lalüñ bu hasta cânâ umaram
tabîb ola

82. **seni:-i**

Gazel 54

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Evreng degül mi tiğ-i cefâya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

83. **seni:-i**

Gazel 55

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çam yime iy dil seni her dem
melâmet itseler
Âşık olan terk-i nâmüs eyleyüp
rûsvâ ola

84. **saña:-a**

Gazel 57

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî virme bu dünyâya
dil
Saña inâm eylemez illâ belâ

85. **senden:-den**

Gazel 58

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bir devâsuz derde düşmişdür
Muhibbî derdmend
Kimseden bulmaz devâ senden
meger tûmâr ola

86. **sendendür:-den, -dür**

Gazel 59

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Varayım küyuña göster gün
yüzüñ
Çünkü sendendür kula itmek şalâ

87. **seni:-i**

Gazel 59

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdiserdür seni âhîr imtilâ

88. **sen:**

Gazel 61

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çeke cevr ü cefâ âşık idesin luţf
sen gayra
Aceb var mı bu zulma hîç
cihânda kimse kıyıl hâ

89. **sen:**

Gazel 63

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen güzeller şahısın ben ışkuñ-
ıla mübtelâ
Hiç olur mı ki muğârin ola şâh-
ıla gedâ

90. **sen:**
Gazel 64
Mısra: 11
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî kana girmişsin dime
dildâra sen
Günde biñ kan eylese mutâddur
ol kan aña

91. **sen:**
Gazel 66
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Göñül alınca hemân ancak baña
rıfk eyledüñ
Âhîr itdün niçe biñ cevr ü
cefâlar sen baña

92. **sen:**
Gazel 66
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruhu
Bakmağa her yaña oldu her biri
revzen baña

93. **senüñ-ile:-üñ, -ile**
Gazel 66
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Döstum sen olmañ gülşen
gelür küñhen baña
Senüñ-ile olıcak küñhen olur
gülşen baña

94. **seni:-i**
Gazel 67
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Nimet-i dünyâya gel olma harîş
İdiserdür seni âhîr imtilâ

95. **saña:-a**
Gazel 69
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gâh dildür gâh dîde saña cā
Hep senüñ emründedür tek eyle
cā

96. **senüñ:-üñ**
Gazel 69
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gâh dildür gâh dîde saña cā
Hep senüñ emründedür tek eyle
cā

97. **saña:-a**
Gazel 75
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gün yüzüne mäh-tâbî beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevâbum "beyne
arż u ve's-samâ"

98. **saña:-a**
Gazel 75
Mısra: 6
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebîler serverin
Saña lâzım evvelâ agzuñ gül-âb-
ıla yuya

99. **sen:**
Gazel 75
Mısra: 5
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her kaçan medh eyleseñ sen ol
nebîler serverin
Saña lâzım evvelâ agzuñ gül-âb-
ıla yuya

100. **seni:-i**
Gazel 75
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bāza beñzetdüm bu göñlüm seni
itmege şikâr
Bildüm fikr-i muhâl imiş ki
sensin bir hümâ

101. **sensin:-sin**
Gazel 75
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bāza beñzetdüm bu göñlüm seni
itmege şikâr

Bildüm fikr-i muhâl imiş ki
sensin bir hümâ

102. **sen:**
Gazel 76
Mısra: 14
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ

103. **saña:-a**
Gazel 77
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her gice göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

104. **saña:-a**
Gazel 77
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Kabrum üzre gelicek nâz-ıla iy
serv-i sehî
İdeler saña duâ cümle giyâhum
şanemâ

105. **saña:-a**
Gazel 78
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cân nedür işkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

106. **saña:-a**
Gazel 78
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cân nedür işkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

107. **saña:-a**
Gazel 78
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çün ezel kassâmı kısmet
eylemiş iy gülizâr
Baña bülbül nâlesin gül gibi
handânı saña

108. **saña:-a**

Gazel 78

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Nâ gibi bagrum delindi çâresüz
âh eylerem
Gönderürem her nefes âh-ıla
efgâni saña

109. **saña:-a**

Gazel 78

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sanma ancak pîrehen bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhânı saña

110. **saña:-a**

Gazel 78

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânı saña

111. **saña:-a**

Gazel 78

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gitdi çün râh-ı fenâya iy gönül
Ferhâd u Kays
Dökdi gam küh-ı belâ miñnet
bayâbânı saña

112. **saña:-a**

Gazel 78

Mısra: 14

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu
maânî nakşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

113. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Karşuñda ben pervâneym sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâneym sen
âfet-i cânsın baña

114. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Karşuñda ben pervâneym sen
şem-i tâbânsın baña
İşkuñla hem dîvâneym sen
âfet-i cânsın baña

115. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermânuñam sen
şâh-ı sultânsın baña

116. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bir bülbül-i nâlânuñam tâ şubha
dek giryânuñam
Şöyle senüñ hayrânuñam sen
dağı hayrânsın baña

117. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hicr içre bulmuşken memât
kılduñ baña çün ilîfât
Buldum lebûnden ben hayât sen
âb-ı hayvânsın baña

118. **sen:**

Gazel 79

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zülfüne gönülüm bestedür âhum
göge peyvestedür
Cânâ Muhibbî hastadur sen
derde dermânsın baña

119. **senüñ:-üñ**

Gazel 79

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bir bülbül-i nâlânuñam tâ şubha
dek giryânuñam
Şöyle senüñ hayrânuñam sen
dağı hayrânsın baña

120. **sen:**

Gazel 80

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Himmetüm bâzını saldum sen
hümâyı sayd içün
Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

121. **sen:**

Gazel 80

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vâdi-i işka düşüp iy dil yürü
Mecnûn-vâr
Fâriğ ol sen her ne dirlerse
disünler il baña

122. **senüñ:-üñ**

Gazel 80

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Râh-ı işkuñda senüñ sehl ola
itmek terk-i ser
İşkuñı terk eylemeklik lîk gelür
müşkil baña

123. **senden:-den**

Gazel 81

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstum senden gelen cümle
berâberdür baña

124. **sensüzün:-süz, -in**

Gazel 84

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gül açılma halk-ı âlem gül gibi
handân olur

Sensüzün gülzâr-ı âlem cümle
zindândur bâña

125. **saña:-a**

Gazel 87

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Derd-i dilüm hâlini bir bir
didüm saña
Ben hastaya lalûn umaram tabîb
ola

126. **senden:-den**

Gazel 88

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Uzatma bugün zulm elini
senden alçaga
Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

127. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hîç tesir itmez n'îçün feryâd-ıla
âhum saña
Yoğsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

128. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hîç tesir itmez n'îçün feryâd-ıla
âhum saña
Yoğsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

129. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cân u dilden gül yüzün âşüftesi
şems ü kamer
Mîhr gönder giceler hayrân olur
mâhum saña

130. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Hayr kılmaz döstüm âh-ı
sehergâhum saña

131. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Niçe yıldur peyk-i âhi
gönderürem küyuña
Olmadı bir gün müyesser irgüre
râhum saña

132. **saña:-a**

Gazel 90

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dir imişsin ki Muhibbî terk
kılmaz cân u ser
Ölür-isem yoluña kurbân idem
cânüm saña

133. **sen:**

Gazel 91

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bulmaduñ çün dâmenine dest-
res bî-çäre dil
Bâri sen bülbül gibi âh-ı seher
kıl dâyimâ

134. **sen:**

Gazel 92

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gülşen-i küyuñda bu cân bülbüli
şâdân-iken
Çarh-ı zâlim eyledi sen verd-i
handândan cüdâ

135. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dimedüm cânâ gamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

136. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dimedüm cânâ gamuñdan gerçi
kim derdüm saña
Gün gibi rüşen degül mi çehre-i
zerdüm saña

137. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bagrumuñ hûni akar her dem
gözümde cü gibi
Ol zamândan ki yüzün görüp
gönül virdüm saña

138. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Râh-ı işkuñda ölem ol dem şabâ
topragumu
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

139. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hağ müyesser eylese bir kez
dahı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

140. **saña:-a**

Gazel 95

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Râh-ı ışk içre Muhibbî başa
câna kalma kim
Tâ ki hiç bir vech-ile tan itmeye
merdüm saña

141. **saña:-a**

Gazel 96

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ol gözi cellâddan saña terahhüm
gelmeye
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hû aña

142. **saña:-a**
Gazel 96
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Zülfinüh zencirine bağlandı
çünkü cân u dil
İy Muhibbî tâ ebed kurtılmak
olmaya saña
143. **sen:**
Gazel 102
Mısra: **3**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña
144. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Hüsn-ile hulkı atâ itdi çün Allâh
saña
Mihr âşüfte vü germ olsa ne tañ
mâh saña
145. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **2**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Hüsn-ile hulkı atâ itdi çün Allâh
saña
Mihr âşüfte vü germ olsa ne tañ
mâh saña
146. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Niçe şerh idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bād-ı hevâ eyledüğüm
âh saña
147. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **6**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Şâh-ı ışk sîneñi döğ didi yücelt
âh alemin

- Gördi lâyıķ alem ü taḫlı dilâ şâh
saña
148. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **8**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Küh-ken kesdise kühi n'ola
Şîrîn adına
Kesmişem küh-ı ğamı
bulımadum râh saña
149. **saña:-a**
Gazel 108
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Derd-i ışkuñdan Muhibbî ne
belâ çekdüğini
Kimsenem yokdur ide hâlümü
âğâh saña
150. **seni:-i**
Gazel 110
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Sanma iy dil-ḫaste kim seni
ḫabîb-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña
151. **seni:-i**
Gazel 110
Mısra: **2**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Sanma iy dil-ḫaste kim seni
ḫabîb-i cân aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermân aña
152. **sen:**
Gazel 117
Mısra: **1**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Sen serv ḫaddi görmeyeli iy gül-
i ranâ
Ta'llâhi le-ḫad ḫâletü'l-eşvâķi
aleynâ
153. **saña:-a**
Gazel 120
Mısra: **5**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

- Serv görse ḫaddüñi diye saña
ömr-i dırâz
İşidüp bunı çınâr el kaldurup
itdi duâ
154. **saña:-a**
Gazel 120
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Gitme bir dem tâ ki cân yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muhibbî döstüm
rûḫum saña
155. **saña:-a**
Gazel 122
Mısra: **2**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Didüm aña iy bî-vefâ nedür bu
itdüğüñ cefâ
Didi ki bil iy mübtelâ benden
saña oldı atâ
156. **sensin:-sin**
Gazel 122
Mısra: **4**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü ğam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ
157. **saña:-a**
Gazel 124
Mısra: **3**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- Saña düşer eylemek cevr ü cefâ
âşıklara
Âşıkam her ne kılursañ kıl
taḫammüldür baña
158. **saña:-a**
Gazel 125
Mısra: **10**
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.
- ḫoş tutar her dem raķîbi
gözlemez âşıkların
Bî-vefâlık resmini bilsem kim
örgede saña
159. **seni:-i**
Gazel 127
Mısra: **1**

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bir dağı sanma seni cānān aña
Terk olmış cismi kaçan cān
aña

160. **seni:-i**

Gazel 129

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Seni gözler rāstī gayrı yaña
kılmaz naẓar
Diseler bu çeşmüme olmaz aceb
kıble-nümā

161. **saña:-a**

Gazel 133

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Āşık-ı bīçārenüñ suçısa seni
sevdügi
Ger beni ber-dār kılğıl suçlu
oldum ben saña

162. **sen:**

Gazel 133

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen gül için halk-ı ālem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yār
olasın sen baña

163. **sen:**

Gazel 133

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen perīden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarum itse idüm bir dem
hamāyil boynuña

164. **sen:**

Gazel 133

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen Muhibbī kuluñı cevruñe
döymez diriseñ
Boynumuz bir kılcadur hükümüñ
buyur olur revā

165. **saña:-a**

Gazel 137

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Pādişāh-ı hüsñ olasın hīç revā
mıdur saña
Yüz hārāba tuta dil mülki kamu
vīrān ola

166. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cevr ile cān almak olmuşdur
hemīşe hū saña
Anuñ için cān ile dil virdüm iy
meh-rū saña

167. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cevr ile cān almak olmuşdur
hemīşe hū saña
Anuñ için cān ile dil virdüm iy
meh-rū saña

168. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Alnuña hayrān mehdür yüzüñe
şeydā güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

169. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy gönül çünkü dolaşduñ bend-i
zūlf-i dīlbere
İy gözüm şimden girü olsun
hārām uyhū saña

170. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her kaçan kaçd eyleseñ sīnemde
bağrum delmege

Tūr-i ğamzeñ gelmedin cānum
çıkar karşı saña

171. **saña:-a**

Gazel 139

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Āteş-i şevkine karşı iy Muhibbī
teşnesin
Cān vürürseñ virmez ol meh-rū
bir içim su saña

172. **saña:-a**

Gazel 141

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Māl u cāha ğarra olma kor
gidersin ākıbet
Şöyle tut dünyāyı kim saña
musaḥḥar boldı hep

173. **sen:**

Gazel 141

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her ne ekersin dilā āḥir biçersin
sen anı
Çünkü Ḥaḳ virmiş-durur her
sey'e bir dürlü sebep

174. **sen:**

Gazel 141

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İtmeyince terk-i dünyā
iremezsin Ḥaḳḳ'a sen
Tā ki yanuñda senüñ bir olmaya
ḥāk ü zeheb

175. **sen:**

Gazel 142

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bu Muhibbī irmege cānāneye
Yā İllāhī eyle sen bir fetḥ-i bāb

176. **seni:-i**

Gazel 148

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yakırsardur âteş-i ruhsârına
dilber seni
İy Muhibbî bir gün öndin âteş-i
ruhsârın öp

177. **sen:**

Gazel 151

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bister-i gülde yatarsın sen
ferâgatla müdâm
Sengi bâlin eyledüm sanma
benüm hâlüm harâb

178. **sen:**

Gazel 151

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gel beni öldür irişem tâ vişâlün
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tâ sen evâb

179. **sen:**

Gazel 156

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bunca mücrim kullarunuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledün her birine luğ u şehâñi
sen naşîb

180. **saña:-a**

Gazel 158

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vir zekât-ı hüsnüñi men itme bu
dervişden
Hem benüm gönüm yapılsun
hem saña olsun evâb

181. **sen:**

Gazel 158

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

182. **senden:--den, -**

Gazel 163

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmayasın yig
olur senden devâb

183. **senün:-üñ**

Gazel 166

Mısra: 13

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî şir-i dil-süzuñ senün
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayâlât-ı garîb

184. **senin:-siñ**

Gazel 168

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sensin ol nür-ı Hudâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebiler içre
sensin münteħâb

185. **senin:-siñ**

Gazel 168

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sensin ol nür-ı Hudâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebiler içre
sensin münteħâb

186. **senin:-siñ**

Gazel 168

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Rüz-ı maşerde şefâat idesin
□âşîlere
Hem mürüvvet kânı sensin hem
dağı maħbûb-ı Rab

187. **sen:**

Gazel 170

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vaşlın istersin Muhibbî sen
meger dîvânesin
Sen fakîr üftâdesin ol dilber-i
âlî-cenâb

188. **sen:**

Gazel 170

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vaşlın istersin Muhibbî sen
meger dîvânesin
Sen fakîr üftâdesin ol dilber-i
âlî-cenâb

189. **saña:-a**

Gazel 172

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hokka-i gaybuñda çünkü devâ
medfündür
Hokkayı keş it şifâ rüzî saña
olsun karîb

190. **sendendür:--den, -dür**

Gazel 172

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Âşıkam bîmâr-ı ışkam baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünkü sensin hem
tabîb ü hem ħabîb

191. **senin:-sin**

Gazel 172

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Âşıkam bîmâr-ı ışkam baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünkü sensin hem
tabîb ü hem ħabîb

192. **senün:-üñ**

Gazel 172

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çün hâlel virmez senün
ululuğña niğ ü bed
Gerçi bed-ħâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

193. **sen:**

Gazel 174

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Vaşl-ı cânân gerçi kim nâ-
yâbdur

Virmek Allāh'ın dilā sen kıl taleb

194. **seni:-i**

Gazel 182

Mısra: 13

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbī cān terk eyle seni ayb eylemez
Belki taḥsīn eyleye ışk ehli cānānuñ görüp

195. **senün:-ün**

Gazel 182

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Başumı top eyledüm meydān-ı ışkuñda senün
Esb-i nāz üzere elünde zülf-i çevgānuñ görüp

196. **seni:-i**

Gazel 184

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Āhuñ ipini koma Muhibbī sakın elden
Eflāke çıkarur seni āḥir elün alup

197. **seni:-i**

Gazel 190

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbī dil-rübālar cevrine incinme kim
Kim seni tadrīc-ile öğredür anlar yap yap

198. **seni:-i**

Gazel 194

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Hep güzeller necm Ḥālīk seni kılmış māhitāb
Gül cemālün arz kıl zülfünü eyleme niķāb

199. **sen:**

Gazel 195

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Sākī müdām sun berü sen rāḥatü'l-ķulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrün günü ğurüb

200. **senün:-ün**

Gazel 196

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Zerrāt cümle ḥüsnüne şahid yiter senün
Gün şulesine itmedi kimse ğümān u reyb

201. **sen:**

Gazel 197

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

İçsün şarāb-ı kevseri sen sun Muhibbī'ye
Maḥşer ğüninde olmaya ol teşne ḥuşķ leb

202. **seni:-i**

Gazel 197

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Yokdur nazır ḥüsnüne olduñ ḥabīb-i Hāk
Ālem içinde kıldı Ḥudā seni munteḥab

203. **senden:-den**

Gazel 205

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Olmışam bī-çāre vü dil-ḥaste vü tenhā ğarīb
Senden umarsam şifa olmaz aceb sensin ḥabīb

204. **senden:-den**

Gazel 205

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

İşk elinden muḥtel olmuşdur bu cism-i nātüvān
Senden umaram ilāc sensin ḥabībüm iy ḥabīb

205. **sensin:-sin**

Gazel 205

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

İşk elinden muḥtel olmuşdur bu cism-i nātüvān
Senden umaram ilāc sensin ḥabībüm iy ḥabīb

206. **sen:**

Gazel 206

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Olursam tañ müdur sen ḥüba māyil
Çün oldu ḥūblar her yirde maḥlūb

207. **senün:-ün**

Gazel 215

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Benligi terk itmez-iseñ iremezsın vaḥdete
Tā senün yanuñda bir ğörinmeye nist ile hest

208. **senün:-ün**

Gazel 216

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Senün iy bu'l-heves n'eyler başuñda bunca sevdālar
Muhibbī bir ğün ölürsın kayır irkençe yurduñ tut

209. **sen:**

Gazel 217

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Dünyāya ğönül bağlama çün ehl-i sefersin
Kim itdi ki sen eylesin anda iķāmet

210. **sen:**

Gazel 220

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri. II Sevgili.

Çün Kabe küyü yāruñ oldu Muhibbī menzil
Geh zinde ğāḥ mürde kıl anda sen iķāmet

211. **seni:-i**
Gazel 220
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hafta vü ay u yıllar geçmişdi
hey kıyâmet
Şükr eyledük Hudâ'ya gördük
seni selâmet

212. **sen:**
Gazel 225
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zâhid yaraşur sen yüri ol sag u
selâmet
'Âşık olanuñ fâhır olur olsa
melâmet

213. **sen:**
Gazel 228
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

'İşkuñla beni ko olayım halka
melâmet
'Âlemde hemân tek yüri sen sag
u selâmet

214. **seni:-i**
Gazel 229
Mısra: 9
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni
dildâr
'Âlemde Muhibbî saña besdür
bu ri'âyet

215. **saña:-a**
Gazel 230
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gider bu aţlas u fâhır libâsı
Saña bir hırka çün eyler kifâyet

216. **sen:**
Gazel 233
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Totalum olasin sen Hızr-ı zinde
Felek âhîr içürür merg şerbet

217. **sen:**
Gazel 234
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
râzuñ fâş olur
Yig degül mi urasin agzuña sen
mühr-i süküt

218. **sen:**
Gazel 235
Mısra: 8
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Şan'at-ı 'işkuñ egerçi öñi âsân
görünür
Soñı müşkildür aña urma dila
gel sen dest

219. **sen:**
Gazel 236
Mısra: 10
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

'Uşşâka döst kavlini iz'ân kim
itdürür
Tâ sen Muhibbî olmayıcak
tercümân-ı döst

220. **seni:-i**
Gazel 237
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ger irişdüre dilerseñ seni cânân
mülkine
Dâmen-i 'ışkı ölince koma elden
berk tut

221. **senden:-den**
Gazel 250
Mısra: 4
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ne ğam halk-ı cihân düşmen
olursa
Eger senden ola zerre himâyet

222. **sen:**
Gazel 253
Mısra: 9
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen olduñ hüsn-ile hürşid-i
enver

Kapuñda cümle 'uşşâk oldu
zerrât

223. **sende:-de**
Gazel 263
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Hudâ cem' eylemiş sende
melâhat
Yüzüñden berç urur nür-ı
hidâyet

224. **senüñ:-üñ**
Gazel 264
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Pâyüña senüñ gevher-i eşk nişâr
ider
İtmez dirîğ 'âşık olan her ne ola
hest

225. **sen:**
Gazel 265
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zâhid yaraşur sen yüri ol sag u
selâmet
'Âşık olanuñ fâhır olur olsa
melâmet

226. **sen:**
Gazel 266
Mısra: 12
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bimâr yatur hasta Muhibbî
işigüñde
Derdini bilürsin sen anuñ aña
tîmâr it

227. **senden:-den**
Gazel 267
Mısra: 13
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Umar senden kerîm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefâ'at

228. **saña:-a**
Gazel 272
Mısra: 6
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dilâ lutf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loğma
kifâyet

229. **saña:-a**

Gazel 274

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Dâr-ı dünyâya gönül virme saña
budur öğüt
Ger dilerseñ 'âkıbetüñ hayr ola
bu sözi tut

230. **sen:**

Gazel 276

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî ister idüñ sen
maḥabbet cāmını
Şükr kıl nüş eyleyüp mestâne
oldum 'âkıbet

231. **seni:-i**

Gazel 279

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Ferzende idüp bağlama dil gel
bu cihāna
Bir baydağ-ıla āhir ider seni ol
māt

232. **sen:**

Gazel 281

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Pādişāh-ı 'ālem olduñ hüsn-ile
sen dilberā
Sözlerüñ yanında şāhum su olur
kand ü nebāt

233. **senüñ:-iüñ**

Gazel 281

Mısra: 14

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî yār-ı cevri-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getirür başuña
senüñ kâyināt

234. **seni:-i**

Gazel 283

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyüñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'âkıbet

235. **saña:-a**

Gazel 284

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Girse elüñe bir şanem yār yār-ı
nāzenīn
Yiter saña cümle cihāndan
ferāgat it

236. **saña:-a**

Gazel 288

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

İy gönül pîr-i muğānuñ
dāmenini berk tut
Çünkü andan gayrı virmez saña
bir kimse öğüt

237. **sen:**

Gazel 290

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Sākiyā biñ cānum olsa yoluña
olsun fedā
Bir kadeḥ meyle bizi sen bî-gām
itdüñ 'âkıbet

238. **saña:-a**

Gazel 291

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Heft iklîmi saña cümle
musaḥḥar boldı tut
'Ömr daḥı Hızr-ıla 'ālemde
hem-ser boldı tut

239. **saña:-a**

Gazel 291

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Bir avuç toprak-ıla ancak olur
renc ḥāşılıñ
Cümle 'ālem gencini saña
müyesser boldı tut

240. **sen:**

Gazel 294

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ne ğam yoluñda ger ölse
Muhibbî
Niğārā tek sen ol sag u selāmet

241. **sen:**

Gazel 302

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Şüreti ko bak Muhibbî sîrete
Olma zāhid gibi sen şüret-perest

242. **sen:**

Gazel 303

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Bu düd-ı dilüm gerçi ki eflāke
irişdi
Sen māha velî itmedi āhum eşer
iy dōst

243. **sen:**

Gazel 304

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Şi'r-ile itdüñ Muhibbî ol perî
teşhîrini
Dime şimden girü sen eş'ār u
dīvāndur 'abeg

244. **saña:-a**

Gazel 309

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Gülgün meye ta'nı ko iy şüfî-i
ḥod-rü
Mey 'āşika sunıldı ezel saña
müḡelleḡ

245. **senüñ:-iüñ**

Gazel 313

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Şöyle beñzer boynu baglu
kuluñam iy ğam senüñ
Tā ölince itmeyesin gibi āzād el-
ğıyās

246. **sen:**

Gazel 316

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide
sen han-ıla baḡ
Zerre niçe eylesün ħurşid-i
raḡşân-ıla baḡ

247. seni:-i

Gazel 316

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Lâ dime cevriyle öldürse
Muḡibbî seni yâr
Hiç revâ mıdır gedâ eyleye
sultân-ıla baḡ

248. sen:

Gazel 324

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ṭa'n kılma zâhidâ dâyim
ḡarâbât ehline
Rûz-ı maḡserde riya ile olursın
sen gülenç

249. saña:-a

Gazel 330

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muḡibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muḡtâc

250. saña:-a

Gazel 333

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Eger cânâne vaşlına olursañ
cân-ıla ṭâlib
Saña bil perde olmışdur hemân
terk it bedenden geç

251. seni:-i

Gazel 334

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Seni cândan sevdüğüm cânâ ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemâlünden ırag
olmak ne güç

252. sen:

Gazel 336

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ḥâk-i pâyuñ şâhlar başına tâc
Ehl-i küfre vaz' kılduñ sen
ḡarâc

253. sen:

Gazel 336

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çü basduñ 'ışk râhına ḡadem
sen
Gerekdür cân-ıla dil viresin bâc

254. saña:-a

Gazel 339

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tâc
Cümle 'âlem saña dâyim
gösterürler ihtiyâc

255. sen:

Gazel 339

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Uralıdan dilberâ devletle sen
başuña tâc
Cümle 'âlem saña dâyim
gösterürler ihtiyâc

256. sende:-de

Gazel 341

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy güzeller şâhı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḡabbet sende lec

257. sen:

Gazel 347

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen ḡarâm itmiş-iken baña
lebüñ cür'asını
Kanımı ḡamzeñe ben eyledüm
iy döst muḡâḡ

258. sencileyin:-cileyin

Gazel 348

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Görmedüm sencileyin bir mehi
'âlemde melîḡ
Eylesem tañ mı yüzüñ mihr-ile
mehden tercîḡ

259. seni:-i

Gazel 359

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ḡarra olma dehre seni âḡir ol
bîdâr ider
Şubḡeh bir ḡâba beñzer devlet-
i ikbâl-i çarḡ

260. sen:

Gazel 361

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ehl-i 'ışkuñ var-ısa dâyim niyâz
u giryesi
Sen güzeller şâhıñuñ cevri ü
cefâsı nâzı çoḡ

261. senüñle:-üñ, -le

Gazel 361

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Virse dünyâya gönül senüñle
degül pâyidâr
Bir ribâṭ-ı köhnesin anda bir
güñluk konuḡ

262. saña:-a

Gazel 362

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Derd-i dilümi her kaçan 'arz
eylesem saña
Gelmez dilünden iy şanem ala
cevâb-ı telḡ

263. sen:

Gazel 368

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yād ider her nefes alsa bu
Muḥibbī lebūñi
Döstlġk ḥaġķı mıdır itmeyesin
sen anı yād

264. **saña:-a**

Gazel 376

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gülşen içre gül gibi gül devlet ü
baġtuñ sa 'ād
Saña bir nevrüz-ıla olsun
mübârek iki 'iyd

265. **sen:**

Gazel 376

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bu tārġ-i 'ıŝķdur luţf eyle öldür
gel beni
Ġāzi ol sen gir ŝ evāba ben daġı
olam ŝehīd

266. **saña:-a**

Gazel 385

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cürmi çok geldi Muḥibbī
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pādīŝāhum saña
tutmuşdur ümīd

267. **sen:**

Gazel 387

Mısra: 13

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muḥibbī eyledüñ sen seyr-i
dünyāyı zebūn
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şır-merd

268. **sende:-de**

Gazel 387

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ehl-i 'ıŝķa zāhidā sanma sözüñ
te'şır ider
Sende yok zerre ḥarāret var
hemān bir āh-ı serd

269. **seni:-i**

Gazel 389

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cilve eyler bāġda gördüm yine
bir serv-ķad
Bed nazardan saklasun didüm
seni Ḥayy-ı ebed

270. **sen:**

Gazel 390

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sāġar alsa māh-rūlar destine
Sen ŝürāḥi-veş dilā eyle sücüd

271. **sen:**

Gazel 392

Mısra: 21

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen mu'allime varup okumaduñ
ḥarf ü ḥurūf
Lġk 'ālimlerden oldı biñ tabaķ
'ilmüñ fūrūd

272. **sende:-de**

Gazel 392

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Tañrı'nuñ ḥāŝ kulısın bir aduñ
oldı Maḥmūd
Sende cem' oldı ŝeḥā vü kerem
iḥsān-ıla cūd

273. **sensin:-sin**

Gazel 392

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Kim ire dergeḥūne ire murādına
o dem
Dü cihān içre çü 'āŝıķlara sensin
maķŝüd

274. **saña:-a**

Gazel 394

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bed söyleme 'āŝıķa iy zāhid-i
ḥod-rū
Cān u dil ile saña ne nġg eger
bedend

275. **seni:-i**

Gazel 394

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Ser-keŝteġān seni arar mescide
varup
Sensin murād tālīb-i cānān eger
şadend

276. **saña:-a**

Gazel 397

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İtme dirġg cān-ıla baŝuñ
Muḥibbī gel
Tā ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cūd

277. **seni:-i**

Gazel 400

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-
dār ideyim
Hiç amān virme hemān as beni
ol dāra meded

278. **sen:**

Gazel 402

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'āŝıķları
Sen olursın döstüm ġāzi ben
oluram ŝehīd

279. **sen:**

Gazel 404

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Gel beni öldür ŝevāba gir ko
kanum fikrini
Bu tārġ-ı 'ıŝķdur sen ġāzi ben
olam ŝehīd

280. **saña:-a**

Gazel 406

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Muḥibbī cān u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü disünler saña
merd

281. **sen:**

Gazel 409

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dōstum 'āşıklara rahm eyleyüp
kıl 'adl ü dād
İster-iseñ bulasın dünyāda sen
'ōmr-i ziyād

282. **sen:**

Gazel 410

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Elünden hey vefāsuz dād u
feryād
Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şād

283. **seni:-i**

Gazel 412

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dār
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

284. **senün:-üñ**

Gazel 415

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Görelî gün yüzün iy dōst senün
'uşşāk
Olmuşam zerre gibi her tarafa
āvāra meded

285. **senün:-üñ**

Gazel 415

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Leb-i şirünün yād eyleyüp iy
husus senün
Döndüm kühkene düşeliden
kühsāra meded

286. **senün:-üñ**

Gazel 429

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Muhibbî yine yārāna ma'ānī
dürlerin dökdün

Bu şi'rün tarzını ancak senün
şāhib-kemāl añlar

287. **saña:-a**

Gazel 430

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Çal sīne tablını 'alem-i āhī çek
dilā
Ĝam kişveri virildi saña bu livā
yiter

288. **saña:-a**

Gazel 430

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Kūyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā haşre deñlü saña bu zevk u
şafā yiter

289. **saña:-a**

Gazel 435

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her kılum ağız açup derd-i
dilüm taķrīr ider
Gūşuña almaduğūñ bilsem saña
hūlar mıdur

290. **senün:-üñ**

Gazel 436

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cān fedādur çeşm-i şūhuña
senün iy dil-firīb
Göñlümi böyle perişān iden ol
kākül geçer

291. **saña:-a**

Gazel 437

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Zahidā saña yiter ehl-i selāmet
olduğūñ
'Āşıkuñ fahrı melāmet
gözlemez nāmus u 'ār

292. **senün:-üñ**

Gazel 437

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Pādişāhā senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muhibbî gibi kapuñda senün
biñ bende var

293. **sen:**

Gazel 439

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Mihr ü kahrūñdan yüzün
döndürmeye 'āşıklaruñ
Sen tururken husrevā varup
kime yalvaralar

294. **saña:-a**

Gazel 440

Mısra: 14

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

'İşk müşkildür Muhibbî çünkü
şabra çāre yok
Saña lāzım oldu şimden girü
idesin sefer

295. **senün:-üñ**

Gazel 447

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy Muhibbî kim ki gördiyse
senün eş'aruñı
Ehl-i nazmuñ arasında didi kim
Hassān'ıdur

296. **saña:-a**

Gazel 449

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy tabīb-i dil n'ola senden ümīd
itsem 'ilāc
Derdümün dermānı sensin saña
bu cān sarmaşur

297. **senden:-den**

Gazel 449

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy tabīb-i dil n'ola senden ümīd
itsem 'ilāc
Derdümün dermānı sensin saña
bu cān sarmaşur

298. **saña:-a**

Gazel 451

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Cānā kimem ki saña suhen
diyem āşikār
Şeb-tār içinde eyle baña bir
nazar yiter

299. **sen:**

Gazel 451

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Var iy tabīb sen beni ko kendü
hālūme
Hicrān ğamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

300. **sen:**

Gazel 455

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'aşık gedā vü mīr ü şeyh
ü şābdur

301. **seni:-i**

Gazel 459

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yūsuf'a kim beñzedür seni
berāber tartıla
Al haber benden habībüm
gözlerüm mizānidür

302. **sensüz:-süz**

Gazel 459

Mısra: 5

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
şafāsı gülşenüñ
Külhen olursa senüñle cennet
içre şānidür

303. **senüñle:-üñ, -le**

Gazel 459

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre
şafāsı gülşenüñ
Külhen olursa senüñle cennet
içre şānidür

304. **sen:**

Gazel 460

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Yazılısar her ne eylerseñ bugün
sen hayr u şer
Cidd ü cehd-ile ne taşşıl olsa bu
'ālemeddür

305. **seni:-i**

Gazel 464

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü
cānā seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür
ser-geştedür

306. **sensin:-sin**

Gazel 468

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Bend-i zülfüñde niçe diller esir
Her ne hüküm itseñ şehā sensin
emir

307. **sen:**

Gazel 478

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

İy dil-i sevdā-zede zülfinden
umma sen vefā
Hey ne kāfirdür sitemden sanma
kaşdı ğayrıdır

308. **saña:-a**

Gazel 482

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Muhibbī olmagıl ğāfil dilüñden
koyma eş'arı
İşidenler diye arı şî'ir saña
müsellemdür

309. **saña:-a**

Gazel 483

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Eger başuña ol dilber cefā
sengini yagdursa

Kaçurma başuñı hergiz dilā saña
'atālardur

310. **sensüz:-süz**

Gazel 486

Mısra: 1

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Her gice sensüz dilüm şad nāle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yinilmez her
yaña Ceyhün çeker

311. **sen:**

Gazel 490

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzür u
hem nāzırdadır

312. **sen:**

Gazel 490

Mısra: 9

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen perī-rüyı Muhibbī itdi
efsün-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sāhirdedür

313. **sen:**

Gazel 490

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Sen perī-rüyı Muhibbī itdi
efsün-ıla rām
Sihrdür beñzer kelāmuñ meyli
sen sāhirdedür

314. **sen:**

Gazel 492

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Mihr ü mäh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kayıldurur

315. **senden:-den**

Gazel 492

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

Senden özge kimsenem yok
umaram senden 'atā
Vir zekāt-ı hüsünü kapuında dil
sāyil-durur

316. **seni:-i**

Gazel 494

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Şem 'i ruḥına karşı Muḥibbī
perr ü bālūn
Yansun ko seni eyledi pervāne
güzeller

317. **senden:-den**

Gazel 496

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Egerçi ki günāhum çok cihānda
kul ḥatāsuz yok
Velī senden umar şefkat daḥı
luḥ u keremlerdür

318. **senden:-den**

Gazel 496

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Bu dünyāya gönül virme
gidenler senden önürdi
Sikender Ḥusrev ü Dārā Ferīdūn
daḥı Cemlerdür

319. **saña:-a**

Gazel 497

Mısra: 14

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Zāhidā mescidi toldurduñ yine
ḡavḡā ile
Saña nef yok hemān ancak hūy
u hā geçer

320. **saña:-a**

Gazel 500

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

'Āşıkuz rindüz biz itdük çün
melāmet ihtiyār
Zāhidā sen sālīm ol saña
selāmetler gelür

321. **sen:**

Gazel 500

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri. II Sevgili.

'Āşıkuz rindüz biz itdük çün
melāmet ihtiyār
Zāhidā sen sālīm ol saña
selāmetler gelür

sen:-

1. **saña:-a**

Gazel 215

Mısra: 4

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Enbiyānuñ ḥātemisin hem

nebīler serveri

Devlet-i sermed bulur her kim

ki saña suna dest

2. **saña:-a**

Gazel 229

Mısra: 10

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

İtüm diyü bir kerre anarsa seni

dildār

'Ālemde Muḥibbī saña besdür

bu ri'āyet

3. **saña:-a**

Gazel 234

Mısra: 2

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Emr-i Ḥaḡḡ'ı gözleyüp erkān-ı
dīni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña kūt

4. **saña:-a**

Gazel 251

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña ḥayātuñda
Ölince tā anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

5. **saña:-a**

Gazel 251

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde

Gözün aç saña yitmez mi cihān
içinde bu 'ibret

6. **saña:-a**

Gazel 336

Mısra: 6

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Getürdi saña Cibrīl tācla ḥulle
Ḥudā'dan saña ihsān oldu mi'rāc

7. **saña:-a**

Gazel 336

Mısra: 12

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Muḥibbī'ye şefā'at kıl şef' ol
Olupdur cān u dilden saña
muḥtāc

8. **saña:-a**

Gazel 360

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Sakın aldanma cihān naḥ'ına
āḥir māt ider
Nāgehān açmaz yüzünden saña
diye şāh ruḥ

9. **saña:-a**

Gazel 387

Mısra: 14

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

İy Muḥibbī eyledüñ sen seyr-i
dünyāyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şir-merd

sen bakma:

1. **sen bakma:-ma**

Gazel 490

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakma,görme anlamında
kullanılmıştır.

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzūr u
hem nāzırdadır

sen bilürsin:

1. **sen bilürsin:-ür, -sin**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak.

Bendeñem yārā bilürsin sen dilā
Hüküm ide mi pādişāha hıç gedā

sen bir gedā olasın:

1. **sen bir gedā olasın:--a, --sın**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık kendine

hitaben sevgilinin kölesi,kulu olasın diye telkinde bulunmaktadır.

İy Muhibbī vaşlını ummak acib
dīvānelik

Olasın sen bir gedā ol ola bir
ālī-cenāb

sen dahı:

1. **sen dahı:**

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen dahi. sen bile.

Kanda gitse Muhibbī dōst hemin
Sen dahı eyle ol diyārı taleb

2. **sen dahı:**

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen dahi. sen bile.

Ser-i zūlfini çevgān itse dilber
Dilā sen dahı eyle başuñı top

3. **sen dahı:**

Gazel 284

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen dahi. sen bile.

İster gönül küy-ı harābāta şāh
ola

İy pīr-i deyr gel berü sen dahı
himmət it

sen de:

1. **sen de:**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen de.

İy Muhibbī hürmet itmez
kimseye sultān-ı ışık
Bir-durur dergāh-ı ālī sen de
anuñ şeyh ü şāb

2. **sen de:**

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen de.

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahār irdi sen de yārı taleb

3. **sen de:**

Gazel 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen de.

Zūlfini kaçan elde o çevgāna
beñzede
Meydān içinde başı dilā sen de
eyle top

4. **sen de:**

Gazel 244

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen de.

İy Muhibbī yaşuñı sen de akıt
cūlar gibi
Yok kararı suyuñ olmış 'aşık-ı
dīdār mest

5. **sen de:**

Gazel 278

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen de.

Ola kim oyna gelüp zūlfini
çevgān ide yār
Top idüp sen de dilā başuñı
meydāna ilet

sen evledüñ:

1. **sen evledüñ:--dü, --n**

Gazel 215

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgiliye hitaben:

*Sen yaptın, sen gerçekleştirdin
denmek istenmiştir.*

Eyledüñ sen nūruñ ile mihr-i
raşşānı şikest
Togıcak gün lā-büd eyler mäh-ı
tābānı şikest

sen gül için:

1. **sen gül için:--çün**

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül gibi güzel sevgili.

Sen gül için halk-ı ālem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yār
olasın sen baña

sen güle:

1. **sen güle:--e**

Gazel 303

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgili gül

çiçeğine benzetilmektedir.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy dōst
Cān bülbülü turmaz kılır āh-ı
şeher iy dōst

sen güli kokulayam:

1. **sen güli kokulayam:--i, --la,
--ya, --m**

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın güle

*benzettiği sevgiliyi koklaması
kastedilir.*

Hağ naşib ide mi ki kokulayam
ben sen güli
Bülbül-i şūrīdeveş hayrānuñam
öñdin soña

sen gül-ruhuñ:

1. **sen gül-ruhuñ:--un**

Gazel 297

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül çiçeği gibi hoş kokulu

ve al renkli yanaklı sevgili.

Okuyaldan gülşen içre medhūñı
sen gül-ruhuñ
Gülsitānda kalmadı bir gül
girībānı dürüst

sen olmasañ:

1. **sen olmasañ:--sa, -n**

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hz. Peygamber
yaratılmıyaydı, olmasaydı.

Döstim sen olmasañ gülşen
gelür külhân baña
Senüñ-ile olıcak külhân olur
gülşen baña

2. **sen olmasañ**:--ma, -sa, -n

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hz. Peygamber

yaratılmıyaydı, olmasaydı.

Döstim sen olmasañ gülşen
gelür külhân baña
Senüñ-ile olıcak külhân olur
gülşen baña

sen sun:

1. **sen sun:**

Gazel 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İkram etmek, buyur etmek.

Hasta dilven baña sun sen lal-i
nâbuñ cürasın
Cân u dil hicrûñ odına
yanmadın iy dil-firîb

sen tururken:

1. **sen tururken**:--ur, --ken

Gazel 388

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen varken, buradayken

anlamında kullanılmıştır. (sevgili
bağlamında).

Sen tururken tûbiye baş egmem
iy serv-i büleñd
Var-iken şekker lebüñ baña
gerekmez şehd ü kand

sende:

1. **sende**:--de

Gazel 268

Mısra: 3

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri (Sevgili).

Sende bu hüsn ü lefâfetle
melâhat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrüñ
mehi çardehest

senden:

1. **senden**:--den

Gazel 223

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Mâl ü menâl yoluña bil cân u
ser dağı
Senden dirîğ olmaya iy döst
herçi hest

2. **senden**:--den

Gazel 239

Mısra: 11

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Sakınur cânını senden dimişler
Muhibbî'ye kurı bühtandır iy
döst

3. **senden**:--den

Gazel 348

Mısra: 8

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Cân u dil oldu şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire hübdur
olmaz o kabîh

4. **senden**:--den

Gazel 389

Mısra: 7

"Sen" ikinci tekil şahıs

zamiri. II Sevgili.

Sâ'ilem geldüm kapuña senden
ihsân isterem
Olasın kân-ı kerem gelmez
kerîmden lafz-ı red

senden alçak yükseg-ile:

1. **senden alçak yükseg-ile**:--
den, --le

Gazel 141

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsanın kendisinden alçak
ve yüksekte olan diğer
insanlarla ilişkisi kastedilmiştir.

İster-iseñ âlem içre idesin dâyim
hüzür
Senden alçak yükseg-ile cehd
eyle olma çep

senden avru:

1. **senden avru**:--den

Gazel 405

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Senden uzakta, senden

ayrı.

Senden ayru küh-ı gâmda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miñnetle döğüp oldu bu
cismüm lâciverd

**senden bir nefes cüdâlık 'aşıkâ
biñ yıl-durur:**

1. **senden bir nefes cüdâlık**

'aşıkâ biñ yıl-durur:--den, --

lık, --a, --dur, --ur

Gazel 492

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık sevgiliden

kısacık bir an bile ayır kalmanın
kendine çok uzun bir zaman gibi
geldiğini kastetmektedir.

Dür olaldan işğüñden
gündüzüm san gicedür
Bir nefes senden cüdâlık 'aşıkâ
biñ yıl-durur

senden cüdâ olam:

1. **senden cüdâ olam**:--a, --m

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın alın

yazısının Allah(c.c) tarafından
hep sevgiliden ve onun
eşğünden ayır kalmak olarak
yazıldığı kastedilmektedir.

Kime gam kime ferağ yazmış çü
hattâ-ı ezel
Bunu yazmış başuma senden
olam dâyim cüdâ

senden gele:

1. **senden gele**:--den, --e

Gazel 307

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgiliden gelen

her şey kastedilmektedir.

Her ne kim senden gele cevr ü
cefâlar râziyam
Derdüñi hoş göreliden baña
dermândur 'abeğ

senden her ne gelür:

1. **senden her ne gelür:--den, --ür**

Gazel 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *aşığın;sevgiliden gelen her şeye razı olması kastedilmiştir.*

Rāziyam her ne gelür senden
cefā cev̄ ü elem
Çün ezelden derdüni çekmek
baña olmuş naşib

senden özge:

1. **senden özge:--den**

Gazel 365

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Senden başka.

Cihānda her kişinün mesnedi
var
Baña yok gayrı senden özge
mesned

2. **senden özge:--den**

Gazel 415

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Senden başka.

Baña sensin baña sensin yine
rahm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

3. **senden özge:--den**

Gazel 437

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen'den (Allah) başka .

Pādişāhā senden özge yok
benüm bir kimsenem
Bu Muḥibbī gibi kapuñda senün
biñ bende var

senden özge kimsenem yok:

1. **senden özge kimsenem**

yok:--den, --n, --e, --m

Gazel 492

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sen'den (Allah) başka hiç kimsem yok .

Senden özge kimsenem yok
umaram senden 'aṭā
Vir zekāt-ı ḥüsünü kapuñda dil
sāyil-durur

senden yaña:

1. **senden yaña:--a**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Senden tarafa.

Gönlümü göndermişem ben
döstüm senden yaña
Bir daḥı mümkün midür kim ol
gele benden yaña

2. **senden yaña:--+**

Gazel 129

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sana doğru.

Büy-ı zülfünü şabā yili ile
gönder baña
Ben daḥı göndereyim cān u
dilüm senden yaña

senden yaña bakdum:

1. **senden yaña bakdum:--du, -m**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *aşığın gönlünü sevgiliye kaptırması,onun olduğu yöne doğru gitmesi anlamında kullanılmıştır.*

Göñül ben virdüm bunda yok
günāhı kimsenün
Ben baña itdüm ki bakdum
döstüm senden yaña

seng:

1. **sengi:-i**

Gazel 151

Mısra: 4

Taş (Kıymetli taş, mücevher bağlamında) II iğneleyici söz; arg. para (TBAS, 275).

Bister-i gülde yatarsın sen
ferāğatla müdām
Sengi bālin eyledüm sanma
benüm ḥālüm ḥarāb

2. **senge:-e**

Gazel 335

Mısra: 8

(*Fars.*) *Taş.*

Dil niçe döysün cefā sengine āh
Hiç taḥammül ide mi senge
zücāc

seng eyler:

1. **seng eyler:--r**

Gazel 327

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Dert ve üzüntü vermek.*

2) *Taş kalpli sevgili anlamında kullanılmıştır.*

Āhum e ş er mi eyler aña seng
dildür ol
Göñline beñzemez anuñ illā
hadid ü tuç

seng midür:

1. **seng midür:--dür**

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taş,katı bir cisim(olabilir mi anlamında soru).

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşāk
Işk ḥānesini yapsa ser-ile n'ola
bennā

2. **seng midür:--mi, --dür**

Gazel 376

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taş,katı bir cisim(olabilir mi anlamında soru).

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
āhum eşer
Seng midür bilimedüm ḳalbün
şehā yoḥsa ḥadid

seng-dil imiş:

1. **seng-dil imiş:--miş**

Gazel 370

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Katı kalpli,acımasız olmak(sevgili bağlamında).

Yol bulmadı Şīrīn'e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhād

seng-est:

1. **seng-est:**

Gazel 240

Mısra: 2
(Beyitte) "Taştır"
anlamında kullanılmıştır.

Dilâ bak rāh-ı 'ışk ğayetde teng-
est
Neşibiyle firâzı cümle seng-est

seng-i cefâ:

1. **seng-i cefâ:**
Gazel 329
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Cefâ taşı II sevgiliden
gelen sıkıntı.*

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
gönlüm şişesin
Korkaram âhir batar pâyüña ol
sınımsız zücâc

seng-i cefâ yagsa:

1. **seng-i cefâ yagsa:--sa**
Gazel 98
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) *sevgilinin
eşiğinden aşığa eziyet ve cefa-
sıkıntı dışında bir şey düşmese
de onun vazgeçmemesi
kastedilir.*

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefâ
Yüzünü döndürmeyüp fikrinde
anun yâr ola

seng-i cefâdan:

1. **seng-i cefâdan:--dan**
Gazel 36
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cefa taşından.

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ñû
Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

2. **seng-i cefâdan:--dan**
Gazel 287
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet,sıkıntı taşı.

Zâhir itdi küy-ı 'ışk içre
cününüm 'äleme
Naş olan seng-i cefâdan cism-i
'üryân 'âkıbet

seng-i cefâdan dögülüp:

1. **seng-i cefâdan dögülüp:--üp**
Gazel 56
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet(sıkıntı) taşından
dökülme anlamında
kullanılmıştır.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

seng-i cefâdan dökilüp:

1. **seng-i cefâdan dökilüp:--il, -
üp**
Gazel 72
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet(cefa) taşından
dökülmek.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökilüp seng-i cefâdan uşbu
çeşmüm gerd ola

seng-i cefâ-y-ıla:

1. **seng-i cefâ-y-ıla:**
Gazel 58
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dert ve eziyet taşı.

Gönlümü seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkısa nigâr
Ğam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

seng-i ğamdan:

1. **seng-i ğamdan:--dan**
Gazel 119
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eziyet ve sıkıntı taşı.

Belâ kühi içinde seng-i ğamdan
Yatur mecrûh olup dil bî-ser ü
pâ

seng-i hârâya:

1. **seng-i hârâya:--y, --a**
Gazel 339
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sert kaya, taş, mermer. II
gönlü katı kimseler.*

Gönlümün peymânesin
sındugını 'ayb eylemeñ
Seng-i hârâya taħammül ide mi
nâzûk zücâc

seng-i hâredür:

1. **seng-i hâredür:--dür**
Gazel 98
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mermer taşı, pek sert taş.

Küh-ı ğamda yasdugum iy döst
seng-i hâredür
Ğurbet içinde kişi düşvârdur
bîmâr ola

seng-i küyuñ:

1. **seng-i küyuñ:--u, --n**
Gazel 246
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Semtindeki taş.

Ko kılsun seng-i küyuñ la 'l ü
mercân
Dökilsün her yaña bu ğunum iy
döst

seng-i miñnet:

1. **seng-i miñnet:**
Gazel 317
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam, keder taşı.

Seng-i miñnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
hançer el-ğıyâs

seng-i miñnetle:

1. **seng-i miñnetle:--le**
Gazel 405
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gam, keder taşı.

Senden ayru küh-ı ğamda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miñnetle dögüp oldı bu
cismüm lâciverd

sengün dil olur:

1. **senġin dil olur:-ur**

Gazel 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşıġılun sakın bir halde
gönlünün sakın bir halde
bulunması,ne yapacağını bilmez
halde olmaması kastedilir.*

Katı düşvâr oldı hâlüm
n'eyesün tedbir aña
Hey ne senġin dil olur âh
eylemez tesîr aña

seni cāndan sevdüġi:

1. **seni cāndan sevdüġi:--i, --dan, --dü, --gi**

Gazel 334

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*(Beyitte) aşıġın sevgiliyi
çok içten,çok fazla sevmes,ilgi
duyması kastedilmektedir.*

N'eyesün n'itsün Muhibbî yâ
niçe yazsun ġamı
Seni cāndan sevdüġi çünkü olur
yanuñda suç

seni düşde görsem:

1. **seni düşde görsem:--i, --de, --se, --m**

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgiliyi rüyada ya da
hayalde görmek.*

Kāni idüm düşde görsem
dirdüm iy dilber seni
Didi ışık ehli olan hiç gözine
ister mi h'âb

seni gördüġi dem:

1. **seni gördüġi dem:--i, --düġ, --i**

Gazel 457

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin görüldüġü
zaman(aşık bağlamında).*

Küyuña varsa Muhibbî serv
kadûñ isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüġi dem
pāya düşer

seni görsem:

1. **seni görsem:--sem**

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşıġın sevgiliyi bir kez bile
olsa görmek istemesi.*

Hâk müyesser eylese bir kez
daġı görsem seni
Yüz sürüp ayaguña dirdüm
kamu derdüm saña

seni iletmeġe:

1. **seni iletmeġe:--me, --ge**

Gazel 399

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşıġın sevgilinin
semtine varması
kastedilmektedir.*

İy Muhibbî yâr küyuña seni
iletmeġe
Hem resülüm hem tārıkum daġı
varumdur nemed

seni sevdüġi:

1. **seni sevdüġi:--i, --dü, --gi**

Gazel 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşıġın sevgiliyi
sevmesinin suç olduġu
kastedilir.*

Āşık-ı bîçārenüñ suçısa seni
sevdüġi
Ger beni ber-dār kılğul suçlu
oldum ben saña

seni sevmek:

1. **seni sevmek:--mek**

Gazel 454

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliyi sevmek.

Hâta ise seni sevmek habîbüm
Hâtañdan hālî olmaz ademîdür

2. **seni sevmek:--i, --mek**

Gazel 479

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliyi sevmek.

Sevmek seni nigārā yanuñda
çün günehdür
Dāyim işüm anuñçün 'ālemde
âh u vâhdur

seni sevmek imiş:

1. **seni sevmek imiş:--+i, --mek, --miş**

Gazel 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşıġın sevgiliyi
sevmesi eziyet ve sıkıntılarının
sebebi olarak düşünölmüştür.*

Eyledüñ cevri ü cefālar cānuma
Seni çün sevmek imiş bildüm
sebeb

**seni toġrı yoldan çıkarmaya ol
düşmen yiter:**

1. **seni toġrı yoldan çıkarmaya
ol düşmen yiter:--i, --dan, --a, --r, --mag, --a, --e, --r**

Gazel 470

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak aşık
kendini doġru yoldan çıkarmaya
tek düşman olarak nefsinin
yeteceğini söylemektedir.*

İy Muhibbî gāfil olma nefsi
şerrinden sakın
Toġrı yoldan seni çıkarmaya ol
düşmen yiter

sensüz günüm:

1. **sensüz günüm:--+süz, --+üm-üm**

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşıġın sevgiliyi
anmadan,düşünmeden geçen bir
saniyesinin dahi olmadıġı
kastedilir.*

Sanma kim sensüz günüm olur
siyāh
Bil ki rüşendür günümünden tūre
şeb

sensüz olsa:

1. **sensüz olsa:--süz, --sa**

Gazel 307

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgiliden ayrı
olmak,onun yanında olamamak
kastedilmektedir.*

İki 'âlemde senûñ ben 'âşıkam
dîdârûña
Sensüz olsa cennet ü havrâ vü
gilmândur 'abeş

senûñ:

1. **senûñ:--ün**
Gazel 260
Mısra: 2
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet
Dî senûñ küyuñ-durur bilsün
benüm nânum ilet

2. **senûñ:--ün**
Gazel 269
Mısra: 7
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

Şu 'le virdi metn-i hüsnüñde
senûñ Nür âyeti
Geldi hañtûñ yazdı tefsîr eyledi
anı dürtür

3. **senûñ:--ün**
Gazel 307
Mısra: 13
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

İki 'âlemde senûñ ben 'âşıkam
dîdârûña
Sensüz olsa cennet ü havrâ vü
gilmândur 'abeş

4. **senûñ:--ün**
Gazel 320
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

Gülsitân-ı hüsnüñe karşı senûñ
bülbülleyin
Şubh olunca eylerem feryâd u
efgân-ıla baş

5. **senûñ:--ün**
Gazel 334
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

Döymeye senûñ cefâ vü cevruñe
âhen dañı
Eylemez aña taħammül gönüm
olsa aña tuç

6. **senûñ:--ün**
Gazel 398
Mısra: 3
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

Āteş-i hüsnüñe karşı bugün iy
döst senûñ
Eyledüm cân u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

7. **senûñ:--ün**
Gazel 293
Mısra: 1
"Sen" ikinci tekil şahıs
zamiri(sevgili).

Olmuşam cām-ı lebüñden ben
senûñ iy yâr mest
Nitekim büy-ı gül ile bülbül-i
gülzâr mest

**senûñ 'arızuñda zülfüñi
gördüm:**

1. **senûñ 'arızuñda zülfüñi
gördüm:--ün , --un, --da, --i, --
n, --i, --düm-üñ,-da**
Gazel 289
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık sevgilinin
yanağına saçının düştüğünü ve
bu durumu gördüğünü
kastetmektedir.

'Arızuñda zülfüñi gördüm senûñ
iy yâr mest
Hağ dimişler günde yatsa olur-
muş mâr mest

senûñ bendeñ olmuşdur:

1. **senûñ bendeñ olmuşdur:--
ün, --n, --mış, --dur**
Gazel 172
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
kapısında kul,köle olmak
kastedilmiştir.

Bende-i mañlaş Muħibbî bendeñ
olmuşdur senûñ
Bendelikden çıkmasun budur
duâmuz yâ Mucib

senûñ beytüñe:

1. **senûñ beytüñe:--ün--ün, --ü,
--n, --e**
Gazel 337
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) Muħibbî'nin şiiiri
kastedilmektedir.

İy Muħibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dîrsem uşbu beytüñe
senûñ ben Penc Genc

senûñ boynuña:

1. **senûñ boynuña:--ün, --u, --n,
--a**

Gazel 299
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin boynu
kastedilmektedir.

Dil düzdini 'adl eyleyüben
zülfüñe gel as
Boynuña senûñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

senûñ derdüñ:

1. **senûñ derdüñ:--ün, --ü, --n**
Gazel 245
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Senin derdin II Sevgilinin
derdi.

Senûñ derdüñ baña dermândur
iy döst
Gamuñ da sînem içre cândur iy
döst

senûñ derdüñle hastadur:

1. **senûñ derdüñle hastadur:--
ün, --i, --n, --le, --dur**
Gazel 228
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşığın sevgilinin
derdiyle sıkıntıda
olduğu,hastalandığı ifade
edilmektedir.

Derdüñle senûñ hastadur iy döst
Muħibbî
Billâhi ħadem rence kılup eyle
'iyâdet

senûñ gibi:

1. **senûñ gibi:--ün**
Gazel 134
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Senin gibi.

Zâhidâ sanma senûn gibi yolunu
yañılâm
Işık çün rehber olup gösterisersin
rah baña

senûn gönlün:

1. **senûn gönlün:**--ün, --ü, --n

Gazel 460

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *sevgilinin ilgi*

göstermesi bağlamında kalbi
kastedilmektedir.

Hâtrımdan bir nefes çıkmazsın
ammâ 'âkıbet
İy perî bilmem senûn gönlün
niçe âdemdedür

senûn 'ışkuñla yaluñuz ben
degülem sergerdân:

1. **senûn 'ışkuñla yaluñuz ben**
degülem sergerdân:--ün, --un,
--la, --em

Gazel 289

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beytte*) *aşık;sevgiliye*

duyduğı aşkla sadece
kendisinin mest olmadığını ve
şaşırmadığını kastetmektedir.

Ben degülem yaluñuz 'ışkuñla
sergerdân senûn
Bunca yıl serkeşte durur
künbed-i devvâr mest

senûn küyuña varmaz:

1. **senûn küyuña varmaz:**--ün,
--u, --n, --a, --maz

Gazel 382

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin semtine

mahallesine gitmek.

Görse yüzüñi Muhibbî küyuña
varmaz senûn
'Aşık-ı dîdar kılmaz cennet-i
a'lâyı yâd

senûn yanuñda:

1. **senûn yanuñda:**--ün, --da

Gazel 141

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Senin gözünde, senin

indinde.

İtmeyince terk-i dünyâ
iremezsın Hakk'a sen
Tâ ki yanuñda senûn bir olmaya
hâk ü zehab

senûn yoluñda:

1. **senûn yoluñda:**--ün, --u, --n,
--da

Gazel 328

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Aşk ve sevgili için*) *Takip*

edilen seyir. || amaç,maksat,
uğur.

Senûn yoluñda her hâr-ı
muğaylan
Görinür pâyuma zer-baft ü dîbâc

ser:

1. **ser-ile:**--ile

Gazel 44

Mısra: 12

Baş.

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşâk
Işık hânesini yapsa ser-ile n'ola
bennâ

2. **serüm:**--üm

Gazel 258

Mısra: 7

Baş.

Küyuñda serüm kaç' ideliden
berü iy döst
Tiğüña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

3. **şerden:**--den

Gazel 163

Mısra: 9

Kötülük, fenalık.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bari
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmayasın yig
olur senden devvâb

4. **serin:**--in

Gazel 64

Mısra: 7

Baş II Can.

Top kılsun zülfî çevgânına
âşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgân âña

5. **serde:**--de

Gazel 167

Mısra: 8

Baş II Can.

Düşeli sevdâ-yı zülfe sormañuz
ahvâlümü
Serde bād u dilde âteş
gözlerümdür tolu âb

6. **serde:**--de

Gazel 185

Mısra: 5

Baş II Can.

Âşiyân olalı serde dūd-ı âh
Baña Mecnün diyü virdiler
lağab

7. **serüm:**--üm

Gazel 456

Mısra: 8

Baş II Can.

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

ser çekdi:

1. **ser çekdi:**--di

Gazel 225

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş çekmek.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamâmet

2. **ser çekdi:**--di

Gazel 254

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş çekmek.

Ser çekdi yine âteş-i dil çarğa
'alem-vâr
Yitmez mi şehîd-i ğama bu
deñlü 'alâmet

3. **ser çekdi:**--di

Gazel 265

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Baş çekmek.

Ser çekdi bu dil 'âteş-i eflâke
'alem-vâr
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamâmet

ser ko:

1. ser ko:

Gazel 248

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimse veya değer uğruna ölümü göze almak, canını feda etmek.

Pây-ı huma sebû gibi ser ko Muhibbî var
Olur çü soñra hâdi ş eden kâseler şikest

ser kodum:

1. ser kodum:--du, --m

Gazel 235

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Baş koymak,canını ve gönlünü feda etmek.

Ser kodum çünki şurâhî gibi pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger bâde-perest

ser koyan:

1. ser koyan:--a, --n

Gazel 300

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Akıl ve fikir sahibi olmak. (Aşıklar mantıklı düşünmez bağlamında ele alınmıştır.).

Sa'âdet buldı koyan pâyına ser Benüm başumda yokdur bu sa'âdet

serâb olur:

1. serâb olur:--ur

Gazel 213

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hayal olmak.

İy Muhibbî cura-i cām-ı muhabbet nüş iden
Himmeti katında anuñ âb-ı Hızır olur serâb

ser-â-ser:

1. ser-â-ser:

Gazel 343

Mısra: 6

Baştan ayağa, tamamen.

Baña şem' ü şarâb u nuql şâhid
Saña zâhid ser-â-ser bu cihân genc

2. ser-â-ser:

Gazel 81

Mısra: 2

Baştan başa, büsbütün.

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña Eşk-i çeşmüm virdüğü hilat ser-â-ser dür baña

3. ser-â-ser:

Gazel 113

Mısra: 3

Baştan başa, büsbütün.

Kaplamışdı âlemi zulmet ser-â-ser virdi nür
Şem-i ruhsârı anuñçün didiler vehhâc aña

4. ser-â-ser:

Gazel 171

Mısra: 6

Baştan başa, büsbütün.

Gözlerüm yaşımı lâyık gördi
hâyâf-ı felek Biçdi hilat egnüme gâhî ser-â-ser gâh şib

5. ser-â-ser:

Gazel 187

Mısra: 6

Baştan başa, büsbütün.

Şâh-ı ışkam şule-i âhum baña zerrîn alem
Hilâtümdür eşk-i çeşmümden ser-â-ser gâh şib

6. ser-â-ser:

Gazel 216

Mısra: 5

Baştan başa, büsbütün.

Ser-â-ser âlemi gezdün tatalum olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup âlemde burduñ tut

7. ser-â-ser:

Gazel 282

Mısra: 10

Baştan başa, büsbütün.

Komadı tende mecâl ü sinede hîç 'aql u hüş
Dutdı cân mülkin ser-â-ser kâkül-i müşgîn-i döst

ser-cümle:

1. ser-cümle:

Gazel 143

Mısra: 2

Baştan aşağı, tamamen.

Kıldı fırkat gözümün yaşını iy döst şarâb
Bagrumı hâsret odı eyledi ser-cümle kebâb

2. ser-cümle:

Gazel 214

Mısra: 14

Baştan aşağı, tamamen.

Göz yaşını akıt öte geçe tâ ki semekden
Âhuñ-ıla cihân yüzini ser-cümle duman it

serd:

1. serd:

Gazel 374

Mısra: 10

Hiddetli, sert, şiddetli.

Vâ'iz sözünü koyma Muhibbî kulaguña
İtmez eşer gönülde kaçan olsa nükte serd

serden:

1. serden:--den

Gazel 419

Mısra: 6

Sevgilinin başı,canı.

Pâdişâhâ tuhfeye itdüm cân u dil eyle kabûl
Çünkü yok katumda hiç nesne benüm serden lezîz

serencâmı çekdürürler:

1. serencâmı çekdürürler:--dür, --ür, --ler

Gazel 106

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) başa gelen kötü olayların bir türlü bitmemesi,son bulmaması kastedilmiştir.

Bir yaña gâmdür çeken bir yaña derd ü guşşadur
Niçeye dek çekdürürler bu serencâmı baña

ser-fitne-i hüban-ı cihânsın:

1. ser-fitne-i hüban-ı cihânsın:--sın

Gazel 214

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bütün alem içinde güzellerin en başı olan sevgili kastedilmiştir.

Şek nîst ki ser-fitne-i hüban-ı cihânsın
Gel kâmet ü reftâr-ı belâyı dil ü cân it

sergerdân:

1. sergerdândur:--dur

Gazel 239

Mısra: 8

Şaşkın, perişan.

Yañağın tazedür verd-i iremden
Boyuña tûbî sergerdândur iy döst

2. sergerdân:

Gazel 115

Mısra: 2

Başı dönen, ne yapacağını bilmeyen, şaşırılmış, sersemlemiş bir durumda olan kimse, şaşkın, perişan.

Gül yüzine olalı âşüfte vü hayrân şabâ
San yürür dîvânedür gülşende sergerdân şabâ

sergerdân itdi:

1. sergerdân itdi:--di

Gazel 437

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sersem, şaşkın, perişan etmek.

‘Arz kıldı gün yüzünü itdi sergerdân beni
Aldı dilden komadı bir zerre şabr-ıla qarâr

sergerdân ola:

1. sergerdân ola:--a

Gazel 138

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şaşırılmak; hayran olmak.

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde sergerdân ola

ser-geşte:

1. ser-geştesi:--si

Gazel 80

Mısra: 6

Başı dönmüş, kafası karışmış, şaşkın.

Âh kim bahr-ı firâkuñ düşeli girdâbına
Olmuşam ser-geştesi peydâ degül sâhil baña

2. ser-geştüdür:--dür

Gazel 464

Mısra: 8

Başı dönmüş, kafası karışmış, avare.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü cânâ seni
Bulmadı bu gönül dağı yürür ser-geştüdür

ser-geşte olmuşam:

1. ser-geşte olmuşam:--mış, --am

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın olan kişi.

Eşk-i çeşmüm cü olaldan inlerem dolâb-veş
Olmuşam ser-geşte döner sanasın bir âsiyâb

sergüzeştüm okuñuz:

1. sergüzeştüm okuñuz:--ü, --m, --nuz-ñuz

Gazel 448

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşık başıma gelen hikayeyi okuyun demek istemektedir.

Sergüzeştüm okuñuz ‘âlemde bir nev-kışşadur
Köhnemiş efsânesi Ferhâd-ıla Mecnûn’dur

ser-hânedür:

1. ser-hânedür:--dür

Gazel 481

Mısra: 10

Kin ve intikam yuvası.

Didüm iy dilber neden ‘uşşâkı kurbân eyledüñ
Didi kim bilmez misin küyum benüm ser-hânedür

serhoşuñ mevli:

1. serhoşuñ mevli:--un, --i

Gazel 498

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk şarabından mahmur olmuş kişi hem ona meyleder denilmektedir.

Kanum içse gânzeler ister ciger biryânını
Hağ dimişler serhoşuñ mevli kebâb üstindedür

ser-i bîmâr:

1. ser-i bîmâr:

Gazel 315

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hasta insan.

Hasta-i ‘ışkdur Muhibbî bildük aña çâre yok
Bâri itme gel tabîbâ bir ser-i bîmâr bahş

ser-i küyında:

1. ser-i küyında:--ı, --n, --da

Gazel 74

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eşik, mahal (Ser-i küyında :yanı başında, gözünün önünde, yanında, elinde).

İtlerinden beni add itmiş ser-i küyında yâr
Hoş lağab virmiş habîbüm baña gâyet fâhr ola

ser-i küyuñ:

1. ser-i küyuñ:--u, --n

Gazel 483

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yanı başı, gözünün önü.

Ser-i küyuñ gedâsını gören sanur gedâlardur

Velî ger ma'nî yüzünden bakarsa
pâdişâlardur

ser-i küyuûnda:

1. **ser-i küyuûnda:** --un, --da

Gazel 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin mahallesinde

yanı başında, gözünün önünde.

Ser-i küyuûnda dil-ḥaste yatur bir
derdmendüñdür

Ṭabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

2. **ser-i küyuûnda:** --u, --n, --da

Gazel 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin mahallesinde

yanı başında, gözünün önünde.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyuûnda dil
Görmedi bir kez seni cânâne
oldı 'âkıbet

3. **ser-i küyuûnda:** --u, --n, --da

Gazel 398

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin mahallesinde

yanı başında, gözünün önünde.

Ḳamer alnuña vü gün yüzüne

'âşık olalı

Ser-i küyuûnda yürür şâm u şehër

sanki levend

ser-i uşşâk:

1. **ser-i uşşâk:**

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Âşıkların başı.

Küyuûnda yatan seng midür ya

ser-i uşşâk

İşk ḥânesini yapsa ser-ile n'ola

bennâ

ser-i zülfeyn-ile:

1. **ser-i zülfeyn-ile:** --le

Gazel 283

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

başındaki saçlar

kastedilmektedir.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi
zenaḥdan çâhına
Âḥirâ gör mâr-ıla hem-ḥâne oldı
'âkıbet

ser-i zülfi:

1. **ser-i zülfi:** --i

Gazel 368

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın ucu II Sevgilinin

saçları.

Ser-i zülfi güc-ile çekdi
lebenden dilümi
Elümüzden ne gelür nic' idelüm
güce ne ad

2. **ser-i zülfi:** --i

Gazel 433

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın ucu II Sevgilinin

saçları.

Ḳadem basmamag-ıçun genc-i
ḥüsne
Ṭılısm olmuş ser-i zülfi yılandur

ser-i zülfi-i sivâhuñdur:

1. **ser-i zülfi-i sivâhuñdur:** --un,
--dur

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin başındaki gece

*kadar siyah saçlar. (Saçların
siyahlığı aynı zamanda
kafirliğin de işaretidir.).*

Şarâb-ı lal-i nâbuñdur iden ben

bi-dili şeydâ

Ser-i zülfi-i sivâhuñdur getüren

başuma ğavġâ

ser-i zülfi-i sivēhün:

1. **ser-i zülfi-i sivēhün:** --ün

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Siyah saçların ucu.

Ser-i zülfi-i sivēhün yolına cân
terk ideli
Yüzüm aklığına tañ mı kefenüm
şâhid ola

ser-i zülfini:

1. **ser-i zülfini:** --i, --ni

Gazel 186

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın ucu II Sevgilinin

saçları.

Ser-i zülfini çevġân itse dilber
Dilâ sen daḥı eyle başuñı top

2. **ser-i zülfini:** --i, --n, --i

Gazel 423

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın ucu II Sevgilinin

saçları.

Yüksek uçarsa hümâ gibi 'aceb
midür nigâr
İki yañadan ser-i zülfini bâl ü
per geçer

ser-i zülfiyle:

1. **ser-i zülfiyle:** --i, --y, --le

Gazel 463

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçı

*kastedilmiştir. (Aşığın onun
hayalini kurması bağlamında).*

Ser-i zülfiyle dil mecnûna
beñzer
Gözüm yaşı daḥı Ceyḥün'a
beñzer

ser-i zülfüñ:

1. **ser-i zülfüñ:** --ü, --n

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zülfüñ, saçın ucu.

Çün şeb-i zülfüñde tutduñ
döstüm dil düzdini
Lâyık oldur kim ser-i zülfüñ
kılâsın dâr aña

2. **ser-i zülfüñ:** --ü, --n

Gazel 375

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saç ucu II sevgilinin saç

uçları.

Boynuma eyle ser-i zülfüñ
kemend
Olmışam divâne lâyıķ baña
bend

ser-i zülfüñe:

1. **ser-i zülfüne:--e**

Gazel 279

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin siyah saçları.

Yüzünde şehā nokta mı didüm
didi hālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

serin top itmiş:

1. **serin top itmiş:--i, --n, --miş**

Gazel 473

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Başını top etmek,sevgili
uğrunda canını feda etmek.*

Hüsın meydânında top itmiş
serin 'aşıklarun
Zülfini çevgân idüp esbine
cevlân öğredür

serir-i hüsne:

1. **serir-i hüsne:-e**

Gazel 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik tahtı.

Çün güzeller pādışahısın virildi
şāhlık
Çık serir-i hüsne dınsün hūblar
şāhi saña

ser-keş zülfini:

1. **ser-keş zülfini:--i, --ni**

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin dikbaşı,inatçı ve
dağınk saçları kastedilir.*

Tagıdıp gül ruhları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-ā-dem
kāfir-i bī-dīn salup

serkeşte durur:

1. **serkeşte durur:--ur**

Gazel 289

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sersem. Başı dönmüş.
Avâre ve mütehayyir olan.
Hayrette kalmış.*

Ben degülem yalunüz 'ışkuñla
sergerdān senün
Bunca yıl serkeşte durur
künbed-i devvār mest

ser-keştegān:

1. **ser-keştegān:**

Gazel 394

Mısra: 3

*Başı dönmüş,avare.Hayret
etmiş.*

Ser-keştegān seni arar mescide
varup
Sensin murād t̄alib-i cānān eger
şadend

ser-tā:

1. **ser-tā:**

Gazel 104

Mısra: 2

*1)Baştan başa,bütün.
2)İnatçı.*

Kapusında şāh-ı ışkuñ bendedür
Kāvus aña
Nālesi ser-tā nefir ü sine t̄abl u
kūs aña

ser-tāc kıldı:

1. **ser-tāc kıldı:--dı**

Gazel 253

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Baş tacı | baş tacı etmek:
çok sevmek ve saymak, el
üstünde tutmak şeklinde deyim
olarak da kullanılmaktadır.*

Muhibbī hāk-i pāyün kıldı ser-
tāc
Ne ğam dinse aña ehl-i sa 'ādāt

ser-tā-pā:

1. **ser-tā-pā:**

Gazel 57

Mısra: 4

Baştan aşağı | her tarafa.

Zülf-ile ğamzeñ bile ebrülarun
Oldı bunlar cümle ser-tā-pā belā

ser-tā-ser:

1. **ser-tā-ser:**

Gazel 267

Mısra: 12

*Baştan başa, bütünüyle,
tamamen.*

Muhibbī şī 'rūñi yārāna gönder
Ko dutsun dehri ser-tā-ser
tamāmet

ser-te-ser:

1. **ser-te-ser:**

Gazel 63

Mısra: 8

Baştan başa / tamamen.

Hūblık mülkinde kaldırdun
livāyı husrevā
Virdi t̄abluñ ser-te-ser ālemlere
şıyt u şadā

2. **ser-te-ser:**

Gazel 102

Mısra: 10

Baştan başa / tamamen.

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbī āleme
Cümle ālem ser-te-ser bāğ u
gülüstāndur baña

3. **ser-te-ser:**

Gazel 215

Mısra: 6

Baştan başa / tamamen.

Çünki yüceldüp bülend itdün
livā-yı Aħmed'i
Tā kıyāmet olısdur ser-te-ser
edyān pest

4. **ser-te-ser:**

Gazel 329

Mısra: 7

Baştan başa / tamamen.

Ger dilerseñ 'ālemi rüşen kılasın
ser-te-ser
Gün yüzünden burķa' un keşf
eyleyüp ruhsāruñ aç

ser-te-ser yanar-ıdum:

1. **ser-te-ser yanar-ıdum:--ar, -
-ı, --dum**

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Baştan başa(bütünüyle)
yanmak.*

Dutışup ışk āteşine yanar-ıdum
ser-te-ser
Olmasaydı eşk-i çeşmüm dem-
be-dem bārān baña

serümi fitrāküñe bağlama:

1. **serümi fitrâküne bağlama:**--
ü, --mî, --ü, --ne, --ma

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşğın başını(boynunu) atın terkisi,terki kayışı, eyerin ardındaki tasmaya bağlaması kastedilir.

Serümi bağlama fitrâküne lâyık degülem
Anı ğalţân ideyim tâ basa
sümm-i merkeb

serüñ top it:

1. **serüñ top it:**--ün

Gazel 198

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını ortaya
koymak,gözünü kırpmadan
harcamak.

Işk meydânında top it oynasun
dilber serüñ
Furşat el virdükçe mahfî
zülfinüñ çevgânın öp

serv:

1. **servde:**--de

Gazel 367

Mısra: 7

Selvi ağacı II sevgilinin
uzun boyu.

Servde bülbül makâm itmiş ider
Kâmetüñ vaşında âvâzın
bülend

2. **servi:**--i

Gazel 31

Mısra: 7

İnce uzun bir ağaç çeşidi II
Sevgili.

Serverâ servi niçe kıddüñe
teşbîh ideyim
Aralarında tefâvüt var anuñ arz
u semâ

3. **serv:**

Gazel 302

Mısra: 1

"Servi" kelimesinin eski
metinlerde görülen asıl şekli.
Serv/servi/selvi ağacı, uzun
boyu ve koyu yeşil yapraklı bir
ağaçtır. Klasik şiirde adından
en çok bahsedilen ağaçtır.

Sevgilinin boyu için hem
benzeyen hem de benzetilendir.
Hatta zamanla sevgilinin boyu
ile bütünleşmiş olup "boy"
kelimesinin kullanımına dahi
ihtiyaç kalmamıştır ve mecaz
yoluyla ifade edilmektedir.
selvinin hafif rüzgârla salınışı,
sevgilinin yürüyüşünü
andırmaktadır.

Serverâ kıddüñ yanında serv
pest
Höş dimişler dest-ber-bâlâ-yı
dest

4. **serv:**

Gazel 380

Mısra: 8

Far. Selvi ağacı.

Serv ü gül bağ içre gördi rüyüñ
ile kâmetüñ
Gül kızardı serv pest oldu eyâ
serv-i bülend

5. **servüñ:**--ün

Gazel 289

Mısra: 11

(Servi gibi uzun boylu)
sevgili.

Büy-ı zülfünden hevâ başında
var servüñ meger
Rakşa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

serv ayagına:

1. **serv ayagına:**--ı, --n, --a

Gazel 489

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi (gibi uzun boylu
sevgilinin) ayağı.

Dökdüñ Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cü degül bu
yoğsa deryâ mı olur

serv gibi:

1. **serv gibi:**

Gazel 310

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı gibi.

Serv gibi bağda refîra geldüñ
nâz-ıla
Eyledüñ bu gözlerüm yaşın
firâvân el-ğiyâş

2. **serv gibi:**

Gazel 417

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı gibi.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itşe nigâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezîz

serv kıddi görmeveli:

1. **serv kıddi görmeyeli:**--

meye, --li

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Servi ağacı gibi uzun boylu
sevgilinin aşık tarafından
görülemediği anlamı
katılmıştır.(zaman bağlamında).

Sen serv kıddi görmeyeli iy gül-
i ranâ
Ta'llâhi le-kad tâletü'l-eşvâkı
aleynâ

serv kıddini görüp:

1. **serv kıddini görüp:**--i, --ni,
--üp

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin servi
ağacına benzeyen boyu
kastedilmiştir.

Serv kıddini görüp oldu gözüm
yaşı revân
Gönlüm âvâredür ol zülf-i
semen-sâya düşüp

serv kıddüñ:

1. **serv kıddüñ:**--ü, --n

Gazel 419

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Selvi boy. // Uzun boy.

Serv kıddüñ görünür bâlâ vü
tübâdan yaña
Leblerüñ cânâ şarâb-ı âb-ı kev ş
erden lezîz

serv kıddüñe:

1. **serv kıddüñe:**--ü, --n, --e

Gazel 449

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin selvi ağacına benzeyen uzun boyu kastedilmektedir.*

Serv kıddüne eger 'âşık degülse kâkülün
Gerdenüne ya neden yüz buldı her ân sarmaşur

serv kıddüni görse:

1. **serv kıddüni görse:--se**
Gazel 120
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *uzunluğuyla bilinen servi ağacının sevgilinin boyunu gördüğünde ona -uzun bir ömür-gibisin diyeceği kastedilmiştir.*

Serv görse kıddüni diye saña ömr-i dırâz
İşidüp bunu çınâr el kaldurup itdi duâ

serv kadün:

1. **serv kadün:--ü, --n**
Gazel 457
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Selvi boylu sevgili.

Küyuña varsa Muhibbî serv kadün isteyü
Göz yaşı gibi seni gördüğü dem pāya düşer

serv ü arar:

1. **serv ü arar:**
Gazel 140
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi ve ardıç ağacı. II sevgilinin boyu posu.

Kaddi refârı yanında hiçe saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol kıdd-i bālâ bir yaña

serv ü gül:

1. **serv ü gül:**
Gazel 380
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi ağacı ve gül. (Sevgilinin boyu ve yüzü bağlamında).

Serv ü gül bāğ içre gördi rüyuñ ile kâmetün
Gül kızardı serv pest oldı eyâ serv-i bülend

serv ü şimşād:

1. **serv ü şimşād:**
Gazel 408
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi ve şimşir ağacı. (Dilberin boyunu niteler.).

Seyr-i gülşen gönlüm almaz serv ü şimşād istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i mevzünü yād

2. **serv ü şimşād:**
Gazel 411
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi ve şimşir ağacı. (Dilberin boyunu niteler.).

Olur şermende gül görse yüzünü Tapu ider boyuña serv ü şimşād

serv ü tūbādan:

1. **serv ü tūbādan:--dan**
Gazel 103
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
En hoş,en iyi,en saf servi boylu sevgili.(Sevgili iyilik,güzellik ve saflık açısından övülmüştür.).

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü ruhuñ besdür baña
Serv ü tūbādan gārağ ol naḥl-i nev-resdür baña

server:

1. **serverden:--den**
Gazel 130
Mısra: 2
Hazret-i Peygamber efendimiz.

Gitdi dil bir mäh-peykerden yaña
Akdı san sudur o serverden yaña

2. **serveri:--i**
Gazel 2
Mısra: 9
Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis II bir

konuda en üstün vasfa sahip kimse.

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy dîn serveri
Eyleyem dînün yolında cān u dil ile gāzā

serverā:

1. **serverā:**
Gazel 302
Mısra: 1
Ey hükümdar II Ey Sevgili.

Serverā kıddün yanında serv pest
Ḥōş dimişler dest-ber-bālâ-yı dest

2. **serverā:**
Gazel 31
Mısra: 2
Ey hühümdar!. Ey Sultan! / Ey güzeller sultan. / Ey sevgili.

Niçe bir bāğa hevāñ-ıla varam hem çü şabā
Serverā serv-i kadün arz ide bir kerre baña

3. **serverā:**
Gazel 31
Mısra: 7
Ey hühümdar!. Ey Sultan! / Ey güzeller sultan. / Ey sevgili.

Serverā servi niçe kıddüne teşbîh ideyim
Aralarında tefāvüt var anuñ arz u semā

serv-i bālādan:

1. **serv-i bālādan:--dan**
Gazel 20
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi gibi uzun boylu (sevgili).

Akdı yaşum su gibi ol serv-i bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-ārādan yaña

serv-i bālāsında:

1. **serv-i bālāsında:--s, --t, --n, --da**
Gazel 381
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yüce(uzun boy) sevgilinin
boyu kastedilmektedir.*

Serv-i bālāsında gördüm bülbülü
Vaşf ider kıddin bāver bülend

serv-i bālāy:

1. **serv-i bālāy:--y, --t**
Gazel 323
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Servi gibi uzun boylu. //
Sevgili.

Görüp her serv-i bālāyı gözün
yaşın revān itme
Gül-i dehrün vefāsı yok şafā
virmez çemenden geç

serv-i bülend:

1. **serv-i bülend:**
Gazel 380
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüksek servi ağacı.

Serv ü gül bağ içre gördi rüyuñ
ile kāmētün
Gül kızardı serv pest oldı eyā
serv-i bülend

2. **serv-i bülend:**
Gazel 381
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüksek servi ağacı.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i
bülend
'Arızî âteş-durur hālî sipend

3. **serv-i bülend:**
Gazel 367
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin uzun boyu.

İy yüzi gül kāmēti serv-i bülend
'Arızūñ âteş aña hālūñ sipend

serv-i hırām:

1. **serv-i hırām:--m**
Gazel 111
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi-
sevgili.*

Aglamakdan nermdür
müjgānum iy serv-i hırām

Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cānā baña

2. **serv-i hırām:--m**
Gazel 237
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi-
sevgili.*

Deyr içinde gördiler reftrūñ iy
serv-i hırām
Turdugı yirde kadid oldı vü
kıldı bet süktüt

3. **serv-i hırām:**
Gazel 456
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi-
sevgili.*

Didemi ferş-i rehün eyleyem iy
serv-i hırām
Pāyuña hayf degül mi ki basup
hāke çıkar

serv-i hırāmān:

1. **serv-i hırāmān:**
Gazel 286
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi
boylu sevgili.*

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerūñ
Her elif sīneñde bir serv-i
hırāmān oldı tut

2. **serv-i hırāmān:**
Gazel 471
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi
boylu sevgili.*

Ayaguña eyā serv-i hırāmān
Gözüm yaşı akar āb-ı revāndur

serv-i hırāmāna:

1. **serv-i hırāmāna:--a**
Gazel 278
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınarak yürüyen servi;
sevgili.*

Cüy kıl kanlu yaşuñ tā ki ire
işigine

Pāyına yüz sürüp ol serv-i
hırāmāna ilet

serv-i hırāmāni:

1. **serv-i hırāmāni:--t**
Gazel 218
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Servi gibi salınan, naz ve
eda ile salınarak yürüyen
sevgili.*

Eşk-i çeşmüm akmadı her bir
yaña cular gibi
Görmeyince ol boyı serv-i
hırāmāni dürüst

serv-i hırāmānum:

1. **serv-i hırāmānum:--um**
Gazel 159
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Naz ile salınan servi
(sevgili).*

Aglasam kan aglasam serv-i
hırāmānum görüp
Döştlar ayb eylemeñ bu çeşm-i
giryānum görüp

2. **serv-i hırāmānum:--um**
Gazel 183
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Naz ile salınan servi
(sevgili).*

Cüybār olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bāğ ara reftr ider serv-i
hırāmānum görüp

3. **serv-i hırāmānum:--u, --m**
Gazel 378
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Naz ile salınan servi
(sevgili).*

Gül yüzün aşıftesi sünbül saçuñ
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hırāmānum meded

4. **serv-i hırāmānum:--u, --m**
Gazel 452
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Naz ile salınan servi
(sevgili).*

Hānesinden her kaçan serv-i
hıramānum çıkar
Gözlerüm yaşı revān olup bile
cānum çıkar

serv-i hıramānuñ:

1. **serv-i hıramānuñ:--un**
Gazel 182
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Salınarak yürüyen servi.

Göz yaşın cū eyledüm serv-i
hıramānuñ görüp
Cānıla oldum esrürüñ zülf-i
reyhānuñ görüp

serv-i kadūñ:

1. **serv-i kadūñ:--ü(n)**
Gazel 31
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin selvi gibi boyu.

Niçe bir bāğa hevāñ-ıla varam
hem çü şabā
Serverā serv-i kadūñ arz ide bir
kerre baña

serv-i nāzum:

1. **serv-i nāzum:--u, --m**
Gazel 478
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Nazlı sevgili.

İy Muhibbī çāk çāk olsa
giriñānum ne tañ
Gülşen içre kıldugum ol serv-i
nāzum seyridür

serv-i revān:

1. **serv-i revān:**
Gazel 200
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Salınan servi II Uzun boylu sevgili.

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye salmaya münāsibdür şehā
rüy-ı türāb

2. **serv-i revān:**
Gazel 213
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Salınarak yürüyen, geçip
giden sevgili.*

Sāye salsañ n'ola ben hāke eyā
serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler
illā türāb

serv-i revāndur:

1. **serv-i revāndur:--dur**
Gazel 433
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Salınan servi gibi II Salına
salına yürüyen uzun boylu
sevgili görünüşünde.*

Yüzi gül gonca leb serv-i
revāndur
Gözüm yaşı ayagina revāndur

serv-i sehī:

1. **serv-i sehī:**
Gazel 77
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kavak gibi uzun, mevzun
olan servi ağacı, Hz.
Muhammed.*

Çabrüm üzre gelicek nāz-ıla iy
serv-i sehī
İdeler saña duā cümle giyāhum
şanemā

2. **serv-i sehī:**
Gazel 28
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kavak gibi uzun, mevzun
olan, dağınık olmayan servi//
Sehī Bey'in servi boylu sevgilisi.*

Yaraşur serv-i sehī gibi salınsañ
nāz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nār
hīlatdür saña

3. **serv-i sehī:**
Gazel 40
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kavak gibi uzun, mevzun
olan, dağınık olmayan servi
(sevgilinin boyuna benzetilmiş).*

Dil gider gülşene görmege
ruñuñ hem-çü şabā
N'ola iy serv-i sehī gösteresin
rüyüñ aña

4. **serv-i sehī:**
Gazel 352
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Servi gibi uzun ve düzgün
boylu.*

Serve beñzer dimezem kāmētüñ
iy serv-i sehī
'Arızuñ eylemişemdür gül-i
terden tercih

serv-i sehī-kad:

1. **serv-i sehī-kad:**
Gazel 214
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hoş endamlı sevgili.

Arz ide Muhib kāmetin ol serv-i
sehī-kad
Pâyına gözün yaşımı cūy eyle
revān it

serv-kad:

1. **serv-kad:**
Gazel 458
Mısra: 3
*(Sevgilinin) selvi gibi olan
boyu.*

Ger kenāra gelmez-ise çāre ne
ol serv-kad
Kāñi'em dāyim hayāl-i kaddi
āğuşumdadır

serv-kāmet:

1. **serv-kāmetin:--sin**
Gazel 30
Mısra: 3
*Servi gibi uzun ve düzgün
boylu.*

Serv-kāmetin kıyām eyle salın
Reşk ide tā sidreden tūbā saña

2. **serv-kāmetler:--ler**
Gazel 500
Mısra: 4
Selvi boylu II sevgili.

Gözlerüm yaşı benim cū oldı
akdı nāgehān
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kāmetler gelür

setr eyleyüp:

1. **setr eyleyüp:--yüp**
Gazel 156

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gizlemek, örtmek.

Bunca mücrim kullarunuñ
cürmini setr eyleyüp
Eyledün her birine luḡ u şehāñı
sen naşīb

sev-:

1. **sevdügüm:**-düg, -(ü)m

Gazel 474

Mısra: 1

(Bir şey veya kimseye)

Sevgi duymak, gönlünde (ona
karşı) bir muhabbet beslemek.

Sevdüğüm cânım didükçe baña
dildār incinür
Raḥm kılmaz ṭālī'ümdendür ki
her bār incinür

sev:

1. **sevmesün:**-sün, -me

Gazel 247

Mısra: 9

1. Sevgi beslemek, dostluk
göstermek. 2. Aşık olmak. 3.
Beğenmek, arzu göstermek.

Niçe sevmesün Muḥibbī ol şehi
Nat'-ı hüsninde güzeller oldı
māt

2. **sevdügi:**-düg, -i

Gazel 52

Mısra: 10

(Bir şey veya kimseye)

Sevgi duymak, gönlünde (ona
karşı) bir muhabbet beslemek.

Bundan Muḥibbī olmaya
devletlü bir kişi
Ālem içinde sevdügi anuñ-ıla
yār ola

3. **sevüp:**-üp

Gazel 159

Mısra: 3

(Bir şey veya kimseye)

Sevgi duymak, gönlünde (ona
karşı) bir muhabbet beslemek.

Bir saçı leylā sevüp dīvāne
olsam dehr ara
Baña mecnūn diyesiz çāk-i
girībānum görüp

4. **sevdügün:**-düg, -üñ

Gazel 272

Mısra: 9

(Bir şey veya kimseye)
Sevgi duymak, gönlünde (ona
karşı) bir muhabbet beslemek.

Muḥibbī sevdüğün çün
Muṣtafā'dur
Gerekdür şer'ini itmek ri'ayet

5. **sevmek:**-mek

Gazel 16

Mısra: 1

(Bir şey veya kimseye)

Sevgi duymak, gönlünde (ona
karşı) bir muhabbet beslemek //
Aşık olmak, gönül vermek.

Sevmek seni egerçi olupdur
güneh baña
Her gün ziyāde olur ise āh u veh
baña

6. **sevmek:**-mek

Gazel 327

Mısra: 1

(Bir kimseye veya bir şeye)

Sevgi duymak, gönül vermek.

Cānānı cān u dil ile sevmek
olursa suç
Derdā ki 'aşık olana olmaya
böyle güç

7. **sevdüm:**-dū, -m

Gazel 452

Mısra: 7

(Bir kimseye veya bir şeye)

Sevgi duymak, gönül vermek.

Cān u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dūr oluban çıkmam
meger cânım çıkar

sevāba gir:

1. **sevāba gir:**--a

Gazel 362

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın

mükafatlandırmayı vadettiği bir
iş yapmak, bir davranışta
bulunmak.

İrgür vişālūne beni cānā sevāba
gır

Çün görmişem firākuñ odıyla
'āzāb-ı telḥ

2. **sevāba gir:**--a

Gazel 376

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah'ın
mükafatlandırmayı vadettiği bir
iş yapmak, bir davranışta
bulunmak.

Bu tarīk-i 'ışkdur luḡ eyle öldür
gel beni
Ġāzi ol sen gir ḡ evāba ben daḡı
olam şehīd

3. **sevāba gir:**--a

Gazel 404

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Allah'ın

mükafatlandırmayı vadettiği bir
iş yapmak, bir davranışta
bulunmak.

Gel beni öldür sevāba gir ko
kanum fikrini

Bu tarīk-ı 'ışkdur sen gāzi ben
olam şehīd

sevdā:

1. **sevdā:**

Gazel 119

Mısra: 1

Ar. 1. Heves, arzu, şiddetli
eğilim, aşk.

Aceb bilsem nedür başumda
sevdā

O olupdur cān u dil anuñla şeydā

2. **sevdā-y-ıla:**--y, --ıla

Gazel 323

Mısra: 12

Aşırı tutku, aşk.

Gözüm yaşına beñzer dir-ise
mağşūduñ iy ḥ'āce
Sefer kıl berre bu sevdā-y-ıla
baḥr-i 'Aden'den geç

3. **sevdāñ-ıla:**-ñ, -ıla

Gazel 331

Mısra: 1

Heves, arzu, şiddetli

eğilim, aşk.

Çünkü sevdāñ-ıla sevdāyī mizāc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilāc

4. **sevdā-yı:**

Gazel 23

Mısra: 5

1. Aşk 2. Sevgilinin siyah

saçları.

Eyleyen sevdā-yı zülfidür
benüm ḥālüm siyāḥ

İtmedüñ yârı benüm hâlümünden
âgâh iy şabâ

5. **sevdâsı:-sı**

Gazel 244

Mısra: 3

(Ar.) *Kuvvetli sevgi, aşk,
muhabbet.*

Herkesüñ bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dağı aklar mest

6. **sevdâ:**

Gazel 367

Mısra: 5

(Ar.) *Kuvvetli sevgi, aşk,
muhabbet.*

Geldi sevdâ başuma dîvâneym
Assı itmez baña şimden girü
pend

sevdâ ola:

1. **sevdâ ola:-a**

Gazel 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgiliye karşı aşırı
istek,tutku,arzu,heves duymak.*

Zülfünün zikri ile başum tolu
sevdâ ola
Tolaşa bend-i belâya cân u dil
şeydâ ola

sevdâ tolu başum:

1. **sevdâ tolu başum:-um**

Gazel 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşığın cisminin ve
gönlünün sevgilinin sevdasıyla
dolu olması.*

Leylî saçunu görelî mecnûnün
olur dil
Haftun hevâsı eyledi başum tolu
sevdâ

sevdâya düşdün:

1. **sevdâya düşdün:--y, --a, --
dü, --n**

Gazel 380

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşık
olmak,sevmek(imkansız bir
sevgili bağlamında).*

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersin vaşlına
Mümteni' sevdâya düşdün 'âklı
yok hey derdmend

sevdâya düşer:

1. **sevdâya düşer:--y, --a, --e, --
r**

Gazel 457

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşık olmak.

Zülf-i müşğın kaçan ol 'arız-ı
zîbâya düşer
Gönül âşifte olup soñucu
sevdâya düşer

2. **sevdâya düşer:--y, --a, --e, --
r**

Gazel 457

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşık olmak.

Gözlerüm bahrına bak âh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla
sevdâya düşer

sevdâya düşüp:

1. **sevdâya düşüp:--ya, --üp**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Şiddetli bir istek ve heves
duyma durumu. Arzu,istek.*

Leylî zülfî hevâsıyla yine
sevdâya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnün gibi
şahrâya düşüp

sevdâya düşürüp:

1. **sevdâya düşürüp:--ür, --üp**

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşık olmak,bir varlığı
yahut sevgiliyi çok
sevmek,tutulmak.*

Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen
Mecnün-vâr
Boynuma zencîr olan zülf-ile
kâküldür baña

sevdâyî mizâc:

1. **sevdâyî mizâc:**

Gazel 331

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşırı istek ve tutku yani
sevdâya tutulmuş bir huy ve
tabiata sahip olan aşık
kastedilmektedir.*

Çünkü sevdân-ıla sevdâyî mizâc
Oldı dil yokdur aña hergiz 'ilâc

sevdâ-vı ser-i zülfine:

1. **sevdâ-yı ser-i zülfine:--i, --
ne**

Gazel 99

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin
perçemleri(saçları).*

Sevdâ-yı ser-i zülfine dil virse
Muhibbî
Rüşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

sevdâ-vı zülfe:

1. **sevdâ-yı zülfe:--e**

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Zülfün, sevgilinin saçının
sevdası.*

Düşeli sevdâ-yı zülfe sormañuz
ahvâlümü
Serde bād u dilde âteş
gözlerümdür tolu âb

sevdâ-vı zülfî:

1. **sevdâ-yı zülfî:-i**

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin zülüflerine
ulaşma arzusu, aşkı, isteği.*

Sevdâ-yı zülfî başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermân aña

sevdâ-vı zülf-i vâ:

1. **sevdâ-yı zülf-i vâ:**

Gazel 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Sevgilinin saçının sevdası;

*sevgilinin saçının karalığı,
siyahlığı.*

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülf-i yâr için
Zâhidâ itme naşîhat assı itmez
söz baña

sevdâ-yı zülfün:

1. **sevdâ-yı zülfün:--ü, -n**
Gazel 366
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Sevgilinin*) saçının
sevdası.

Muhibbî cân-ıla sevdâ-yı zülfün
Taleb kıl tâ müyesser ola ol sūd

sevdâ-yı zülfünle:

1. **sevdâ-yı zülfünle:--y, --i, --ü,
--n, --le**
Gazel 441
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin saçına karşı
olan sevgi, muhabbet.*

Benüm sevdâ-yı zülfünle şehâ
başumda sūdum var
Eger cevır ü eger mihrün ne kim
gelse sürüdüm var

sevdâ-yı zülfünle gitmeve:

1. **sevdâ-yı zülfünle gitmeye:-
me, -ye**
Gazel 47
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin yüzünün iki
yanından sarkan saç lülesinin
aşkıyla gitmek, bir amaca doğru
yönelmek.*

Niçeye dek yürüyem ışkuñla
olup mübtelâ
Gitmeye sevdâ-yı zülfünle
başumdan bu hevâ

sevdâ-zede:

1. **sevdâ-zede:**
Gazel 138
Mısra: 10
Aşk vurgunu, sevdalı.

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

sevdâ-zede olan:

1. **sevdâ-zede olan:--a, --n**
Gazel 176
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) sevdalı, meftun ve
aşık olan anlamı kastedilmiştir.

Encüm sayarsa dîdelerüm tâ
seher ne tañ
Sevdâ-zede olan gözine hiç gele
mi hâb

sevdüğü bir hübdür:

1. **sevdüğü bir hübdür:--dü, --
gi, --dur**
Gazel 358
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beytte*) sevgilinin şairin
sevdüğü bir güzel olduğu
vurgulanmaktadır.

Bu Muhibbî sevdüğü bir hübdür
Şivesi çok nâzı bî-ħad kendü
şüh

sevdüğün:

1. **sevdüğünden:-den**
Gazel 59
Mısra: 10
Sevdüğü kişi, maşûk.

İy Muhibbî bundan artuk derd
yok
Kim kişi bir sevdüğünden ayrıla

sevdüğünden ayrıla:

1. **sevdüğünden ayrıla:-a**
Gazel 67
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşğın sevgiliden
vazgeçmek zorunda
kalması, ondan uzak düşmesi.*

İy Muhibbî derd ü miñnet
çekdüm ammâ görmedüm
Bundan olur derd ki kişi
sevdüğünden ayrıla

sevdüğümü bilicek:

1. **sevdüğümü bilicek:--dügüm,
--i, --icek**
Gazel 191
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beytte*) sevgilinin aşğın
kendisine olan sevgisini bildiği
ifade edilmektedir.

Sevdüğümü bilicek hiç yüzüme
bakmaz habîb
Bu muğarrerdür ölümlü ħastaya
varmaz tabîb

sevgend ide:

1. **sevgend ide:--e**
Gazel 412
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir şeyi yapmaya veya
yapmamaya söz vermek, yemin
etmek, ant içmek.*

Dimişdi zülfe idem seni ber-dâr
İnanmam ben aña ger ide
sevgend

sevl-i belâdur:

1. **sevl-i belâdur:--dur**
Gazel 155
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bela seli.

Ebr-i miñnet sandılar gördükde
dūd-ı âhumı
Didiler sevl-i belâdur çeşm-i
giryânum görüp

sevl-i eşküm:

1. **sevl-i eşküm:--üm**
Gazel 15
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı seli.

Âhum ile sevl-i eşküm gönline
kılmaz eger
Anuñ-ıçun kâfiri bünyâddur
dîrler baña

sevl-i eşkümlle:

1. **sevl-i eşkümlle:--ü, --m, --le**
Gazel 467
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gözyaşı seli.

Sevl-i eşkümlle eger itmedi âhum
yılı âh
Bunca yıldur tokmur ol dil-i
sengine gelür

sevr:

1. **seyrini**: -i, -n, -i

Gazel 378

Mısra: 4

Bakma, seyretme, temaşa.

Gül yüzün aşüftesi sünbül saçun
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hıramānum meded

2. **seyridür**: -i, -dür

Gazel 478

Mısra: 10

*Seyretme, bakma, temaşa
etme.*

İy Muhibbî çäk çäk olsa
gıribānum ne tañ
Gülşen içre kuldugum ol serv-i
nāzum seyridür

sevr ider:

1. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 196

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gezmek, gezinmek l temaşa
etmek.*

Åşık irişdi şıdk-ıla eflāke seyr
ider

Ancak hemān başını zāhid çeker
be ceymb

2. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 376

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Ėam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrıķın
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'ıd

3. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Ol türk-i şüh gör niçe mestāne
seyr ider
Halkı esır kılmaga şāhāne seyr
ider

4. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Her cānibe ki cilve kılıp 'arz-ı
hüsn ide
Ol māhtābı 'āşık-ı dīvāne seyr
ider

5. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Hālin gözetdi zulfine bend oldı
bu gönül
Kanda olursa murğ hemān dāne
seyr ider

6. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Bulmaga genc-i vaşluñı şām u
seher gezer
Dīvāne olup gör dil-i vırāne seyr
ider

7. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Temaşa etmek.

Eşküm Muhibbî gülşene
döndürdi sīnemi
Gelmez nigār görmege yabana
seyr ider

8. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 360

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek, gezmek.

Gülşen-i hüsnini gördüm seyr
ider hāl-i siyāh
Hiç revā mı vire bir Hindüya her
dem rāh ruğ

9. **sevr ider**: -e, --r

Gazel 469

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek, gezmek.

Ol türk-i şüh gör niçe mestāne
seyr ider
Halkı esır kılmaga şāhāne seyr
ider

sevr itmek dilerseñ:

1. **sevr itmek dilerseñ**: --r, --sen

Gazel 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin

*oluşumunu, durumunu
gözlemek, bir şeye bakmak.*

Ėlem-i ulyāyı seyr itmek
dilerseñ iy gönül
Hāk-i pāy-ı dilberi kühl-ı başar
kıl dāyimā

sevr itsün:

1. **sevr itsün**: --sün

Gazel 323

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Gönül şāhbāzına pervāz vir
āfākı sevr itsün
Bu süflī dāmgelden per açan
zāğ u zağandan geç

sevrān:

1. **sevrāna**: -a

Gazel 494

Mısra: 6

Gezinti ve temāşā (yeri).

Dürler döküben pāyına işār ide
çeşmüm
Nāz-ıla kaçan kaçd ide sevrāna
güzeller

sevrān iderken:

1. **sevrān iderken**: -e, --r, --ken

Gazel 295

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, izlemek,

seyretmek.

Evc-i felekde sevrān iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevā-yı zülfi ile hāl yāra
pest

sevrāna çıkmış:

1. **sevrāna çıkmış**: --a, --mış

Gazel 402

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gezmek, dolaşmak, temaşaa
etmek.*

Bir perī gördüm gezer sevrāna
çıkış rüz-ı 'ıyd

Yakın olmak istedikçe oldu ol
benden ba'îd

sevr-i dünyâyı:

1. **sevr-i dünyâyı:--y, --t**
Gazel 387
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dünyayı seyir etmek.

İy Muhibbî eyledün sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirlir
şîr-merd

sevr-i gülîstân kılsañ:

1. **sevr-i gülîstân kılsañ:-san**
Gazel 40
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gül bahçesini
seyretmek,izlemek.*

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülîstân kılsañ
Goncalar şevke gelüp her biri
çâk ide kabâ

sevr-i gülşen:

1. **sevr-i gülşen:**
Gazel 408
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gül bahçesi gezintisi.

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşâd istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i
mevzünü yâd

sevr-i lâle-ruhuñdan:

1. **sevr-i lâle-ruhuñdan:-dan**
Gazel 54
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin lale
çiçeğine benzeyen yanağının
seyrinden uzak kalmak,onu
görmemek anlamında.*

Her kim ki seyr-i lâle-ruhuñdan
irag ola
Anuñ aceb mi sinesi toptolu dâğ
ola

sevr-i tenhâ itse:

1. **sevr-i tenhâ itse:--se**
Gazel 140

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin tek başına
yürümesi.*

Bakuban aña ırakdan oluram
hayrân-vâr
Her kaçan itse perî-veş seyr-i
tenhâ bir yaña

sevrin ider:

1. **sevrin ider:--i, --n, --de, --r**
Gazel 249
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Seyretmek, izlemek.

İder sevrin cihânuñ bir kadehle
Ne yitmez rinde bu keşf ü
kerâmât

sı-:

1. **sınan:-n, -an**
Gazel 427
Mısra: 4
Kırmak, parçalamak.

Döküben dürlü ni'metler cihân
halkın ganî itdi
Ara yirde sınan ancak hemân
Mecnûn çanagıdır

sı:

1. **sıdı:-dı**
Gazel 329
Mısra: 3
*Aşağı görmek; bozmak;
mağlup etmek.*

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu
gönlüm şîşesin
Korkaram âhîr batar pâyüña ol
sınnı ş zücâc

2. **sıdı:-dı**
Gazel 382
Mısra: 7
*Aşağı görmek; bozmak;
mağlup etmek.*

Gayra in'âm itdi Leylâ sıdı
Mecnûn kâsesin
Zâhîren göstermedi ma'nâda itdi
anı yâd

sîb-i ğabğab:

1. **sîb-i ğabğab:**
Gazel 204
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilinin) elma gibi güzel
ve tatlı olan çene altı.*

Olıcak iş esbâbı müretteb
Gerekdür ola sâki sîb-i ğabğab

sıdk u ihlâsum:

1. **sıdk u ihlâsum:--u, --m**
Gazel 386
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Doğruluk ve bağlılık.

Pâdişâhâ sıdk u ihlâsum saña
ma'lûm iken
Dergehüñden bu Muhibbî
kuluñı gel kılma red

sıdk-ıla:

1. **sıdk-ıla:**
Gazel 196
Mısra: 3
*İçten bağlılık, doğruluk,
sadakat.*

Âşık irişdi sıdk-ıla eflâke seyr
ider
Ancak hemân başını zâhid çeker
be ceyb

sidre:

1. **sidreden:-den**
Gazel 30
Mısra: 4
*(Ar. sidretü'l-muntehâ
"son uçtaki ağaç" [Arabistan
kirazı]nın kısaltılmış şekli sidre)
1. din. Hz. Muhammed'in mîraç
gecesinde Cebrâil ile birlikte
yükseldiği yedinci kat semâda
bir makam 2. tasavvuf.
Cenâbîhakk'ı tanımada beşer
aklının ve akulla kazanılan
bilginin son durağı. 3. edeb.
Sevgilinin erişilmesi güç çok
uzun boyu.*

Serv-kâmetsin kıyâm eyle salın
Reşk ide tâ sidreden tûbâ saña

sifâl-ı köhne:

1. **sifâl-ı köhne:**
Gazel 18
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Eski testi II kadeh.

Sifâl-ı köhne rindâna yiter
meyhâne küncinde
Elin sunmaya ger olsa önünde
câm-ı Cem peydâ

sifâl-i sinede:

1. **sifâl-i sinede:--de**
Gazel 110
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parçalanmış sine, gönül.

Zülf-i reyhânı hayâli bir sifâl-i
sinede
Su seper solmamag için dîde-i
giryân aña

sifât:

1. **şifât:**
Gazel 10
Mısra: 6
*Bir kimse veya şeyin sâhip
olduğu nitelik, ona âit olan
özellik, hal ve vasıf.*

Sultân olalı şehr-i dile gâmze-i
mestün
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

2. **şifât:**
Gazel 309
Mısra: 10
*(Ar.) Bir kimse veya şeyin
sâhip olduğu nitelik, ona ait
olan özellik, hal ve vasıf.*

Meydân-ı maḥabbetde Muḥibbî
gibi şîr ol
Rübâh oluban şüfî şıfat olma
muḥannes

sığ-:

1. **sıgmaya:--ma, -y, -a**
Gazel 416
Mısra: 5
*Sığmamak; yeterli
gelmemek.*

Sıgmaya kıssa-i 'ışk kâtib ola
ḥalk-ı cihân
Baḥr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

2. **sıgmaya:--ma, -y, -a**
Gazel 452
Mısra: 3
*Doldurmak, kaplamak, bir
yerin veya şeyin içini
dolduracak miktarda olmak.*

Sıgmaya tomâra yazsam
zülfinün evşafını
Gül yüzi medḥinde her yıl tâze
divânım çıkar

sığ:

1. **sıgmadı:--ma, -di**
Gazel 252
Mısra: 10
*(yazmın sayfaya)
sığmaması.*

Bu Muḥibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sıgmadı barmak kodı
agzına devât

şihhat:

1. **şihhatdür:--dür**
Gazel 434
Mısra: 1
Sağlık, afiyet.

Nesi var dâr-ı dünyânun hemen
içinde şihhatdür
Benüm yanumda bu rif at
degıldür belki zilletdür

şihhat bulur:

1. **şihhat bulur:--ur**
Gazel 201
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Şihhat bulmak, iyileşmek,
sağlıklı olmak.*

Varsa küyına gönül şihhat bulur
Kaşı mihrâbına eyler intisâb

şih-i gâmla:

1. **şih-i gâmla:--la**
Gazel 165
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) dert(tasa) şışı.

Döne döne şih-i gâmla âteş üzre
çigzinür
Göz yaşı âb-ı nemekdür bagrum
olaldan kebâb

şih-i miḥnetle:

1. **şih-i miḥnetle:--le**
Gazel 178
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) eziyet(bela)şışı.

Ehl-i 'ışkuñ ne bilür derd ü belâ
vü miḥnetin
Döne döne olmayan bu şih-i
miḥnetle kebâb

2. **şih-i miḥnetle:--le**
Gazel 203
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) eziyet(bela)şışı.

Beñzedi gülgün şarâba çün
Muḥibbî göz yaşı
Döne döne şih-i miḥnetle ide
bagruñ kebâb

sihr:

1. **sihriyle:--i, -(y)le**
Gazel 36
Mısra: 7
*Büyü efsun. || Karşı
konulmaz çekicilik, güçlü etki,
kuvvetli cazibe.*

Bu cihânı gözlerün sihriyle
teşhîr eyledi
Böyle sâhir görmedük hep
didiler sâbâş aña

2. **sihr-ile:--(i)le**
Gazel 266
Mısra: 8
Büyü.

Olmasun 'ayân genc-durur
ḥüsnüñi sakla
Sihr-ile tılısm eyleyüben zülfünü
mâr it

3. **sihr-ile:--ile**
Gazel 426
Mısra: 4
*Büyü, efsun II karşı
durulamaz güçlü etki, çekicilik.*

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i âḫir zamân
Sihr-ile yakduñ cihânı gözlerün
câzû midur

sihr ile:

1. **sihr ile:**
Gazel 224
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sihr, büyü ile.

Olmasun 'ayân genc-durur
ḥüsnüñi sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfünü
mâr it

sihr itdi:

1. **sihr itdi:--di**
Gazel 135
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Büyülemek.

Bilmezem ğamzeñ ne sihr itdi
ne kıldı al aña
Bir nazarla cân u dil meyl eyledi
fi'l-hâl aña

sihr oklarıdur:

1. **sihr oklarıdur:--ları, -dur**
Gazel 100
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Büyü yapmaya yarayan
savaş aleti. (Beyitte) sevgilinin
vurucu ve delici kirpikleri sihir
yapıp aşığı etkileyen efsunlu bir
savaş aleti olarak görülmüştür.*

Kirpügün sihr oklarıdur
kaşlarıñ kavs-i belâ
Vây aña kim döstüm işkuña ola
mübtelâ

sikender:

1. **sikender:**
Gazel 180
Mısra: 14
Büyük İskender.

Bulurdı ger vefâ gelse cihândan
Sikender Hıusrev ü Cemşid ü
Dārâb

2. **sikender'e:-e**
Gazel 259
Mısra: 2
*Hızr ile birlikte ab-ı hayati
aradığı rivayet edilen büyük
Makedonya kralı İskender.*

Buldı Hızr emr-ile zulmetde
varup âb-ı hayât
Lîk taqdîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

3. **sikender:**
Gazel 496
Mısra: 12
*(Üstün zekası, bilgisi, aklı,
cesareti, askerlik dehası, kudret
ve kuvvet sahibi oluşu,
cihangirliği dünyaca kabul
edilmiş) Büyük İskender*

(Tanıkta Cem Sultan İskender'e
benzetilerek övülür).

Bu dünyāya gönül virme
gidenler senden öñürdi
Sikender Hıusrev ü Dārâ Feridün
dahı Cemlerdür

4. **sikender:**
Gazel 216
Mısra: 8
*(Üstün zekası, cesareti,
askerlik dehası dünyaca kabul
edilmiş) Makedonyalı ünlü
Büyük İskender.*

Ėazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vaqtı
Sikender Hızr olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

sil-:

1. **silüp:-üp**
Gazel 186
Mısra: 5
Silmek, temizlemek.

Silüp pāk itmek için küy-ı yarı
Yaşum sakķā olupdur müje
cārüb

silsile-i ışk:

1. **silsile-i ışk:**
Gazel 99
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk zinciri.

Bir mäh-rüya vire gönül terk-i
cân ide
Bu silsile-i ışk içinde ol be-nām
ola

sîm:

1. **sîme:-e**
Gazel 331
Mısra: 8
*Gümüş II âşığın göz
yaşları.*

Sîm-i eşküm şöyle saçdum
'āleme
Kalmaya şimden girü sîme
revâc

sîm it:

1. **sîm it:**
Gazel 130
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gümüşten yapmak.

Yaşuñı sîm it Muħibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hūblar zerden yaña

sîm ü zer:

1. **sîm ü zer:**
Gazel 417
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gümüş ve altın.

Ben sözüñ gevherlerini rāyegān
harc eyledüm
Görinürken 'ālemüñ halkına sîm
ü zer leziz

2. **sîm ü zer:**
Gazel 221
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gümüş ve altın (âşığın
gözyaşları ve sararan yüzü
bağlamında).*

Yiter 'uşşāka yaşı rüy-ı zerd
Ki bunlar içre olmaz sîm ü zer
döst

3. **sîm ü zer:**
Gazel 440
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gümüş ve altın (âşığın
gözyaşları ve sararan yüzü
bağlamında).*

Ger murādı sîm-i eşk ü çehre
zerd idesin
Cân u dil olsun fedâ yoluñda
n'olur sîm ü zer

sîm ü zer boldı tut:

1. **sîm ü zer boldı tut:--dı**
Gazel 291
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) bahsedilen
sarayın kimi zaman gümüş kimi
zaman altından yapıldığını var
say denilmektedir.*

Çün saña kalmaz ne lâzım
taķuñı kılmak yüce
Hışt eyvānuñ kimi sîm ü kimi
zer boldı tut

sîm ü zer ola:

1. **sīm ü zer ola:-a**

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş ve altın renkli

gözyaşı.

Åşık gibi olmaya münim
cihānda kim
Eksilmeye çeşmi tolu sīm ü zer
ola

sīm ü zere:

1. **sīm ü zere:-e**

Gazel 373

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş ve altın || Servet;

dünya malı.

Māyil olma hāce-i dünyā gibi
sīm ü zere
İtmemişdür bu fenā dārında hıç
bir kimse sūd

sīm-i eşk:

1. **sīm-i eşk:**

Gazel 440

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüş para gibi olan

gözyaşı.

Ger murādı sīm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluında
n'olur sīm ü zer

sīm-i eşküm:

1. **sīm-i eşküm:-ü, --m**

Gazel 331

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gümüşe benzeyen göz yaşı

taneleri.

Sīm-i eşküm şöyle saçdum
'āleme
Kalmaya şimden girü sīme
revāc

sīmīn ola:

1. **sīmīn ola:-a**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir varlığın ya da durumun

gümüş şeklinde algılanması.

Heykel-i zer ārzü idüp heves
kılmaz göñül
Ger ola sīmīn hamāyil bir gün ol
sāid baña

sīmīn-ten:

1. **sīmīn-ten:**

Gazel 45

Mısra: 10

Gümüş tenli sevgili.

Yüzini gördüm Muhibbī gitdi
benden aql u dil
Cān dağı gitse nazar kılmaz o
sīmīn-ten baña

sın:

1. **sındugını:-duğ, -ı, -n, -ı**

Gazel 339

Mısra: 7

Kırmak, öldürmek.

Göñlümün peymānesin
sındugını 'ayb eylemeñ
Seng-i hārāya taħammül ide mi
nāzük zücāc

sīne:

1. **sīnesini:-sin, -ı**

Gazel 74

Mısra: 13

*1. Göğüs, sadr. 2. Derun,
kalp.*

Tığūn alup gel Muhibbī sīnesini
eyle çāk
Kıl nazar aña maħabbetden tolu
gör mihr ola

2. **sīnemün:-m, -üñ**

Gazel 19

Mısra: 10

Göğüs, bağır | gönül yürek.

Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muhibbī yūri iyş
Sīnemün bağı yiter çün gül ü
gülzār baña

3. **sīnemün:-müñ**

Gazel 135

Mısra: 6

Göğüs, bağır | gönül,

yürek.

Dāğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin
Sīnemün çākin görüp reşk ide
her ābdāl aña

4. **sīne:**

Gazel 12

Mısra: 7

1. Göğüs, bağır, sadr. 2.

*Gönül, kalp, yürek. 3. İç,
derinlik.*

Sīne şahrāsına ekdüm çün
maħabbet toħmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

5. **sīne:**

Gazel 36

Mısra: 1

1. Göğüs, bağır, sadr. 2.

*Gönül, kalp, yürek. 3. İç,
derinlik.*

Sīne gülşen olalı dīdem akıdur
yaş aña
Ne aceb merdümlik itdi çeşm-i
gevher-pāş aña

6. **sīnesi:-si**

Gazel 54

Mısra: 2

1. Göğüs, bağır, sadr. 2.

*Gönül, kalp, yürek. 3. İç,
derinlik.*

Her kim ki seyr-i lāle-ruħuından
ırag ola
Anuñ aceb mi sīnesi toptolu dāğ
ola

7. **sīnesin:-sin**

Gazel 110

Mısra: 14

1. Göğüs, bağır, sadr. 2.

*Gönül, kalp, yürek. 3. İç,
derinlik.*

Bu Muhibbī yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sīnesin
kalkan aña

8. **sīneñi:-ñi**

Gazel 242

Mısra: 7

Göğüs, bağır II Gönül.

Gehī nālān gehī giryān geh eyle
sīneñi biryān
Ciger hūnābesin bezm-i ğam
içre dāyimā nüş it

9. **sīneme:-m, -e**

Gazel 28

Mısra: 3

1- Sadr, göğüs, kalp. 2-

Åşığın kalbi.

SİNEME GÖNDERDİ DİLBER
GAMZESİN DÖNDÜ DİDİ
CÂN İÇİNDE SAKLA KİM BİR ULU
HİMMETDÜR SAÑA

10. **sİNEME:-m, -e**
Gazel 35
Mısra: 3
1- *Sadr, göğüs, kalp.* 2-
Âşığın kalbi.

SİNEME GELMEZSE TİRÜİN
GÖRMEZEM RÂHAT YÜZİN
VÂY OL ZAĞMA Kİ ÜSTİNDEN OLA
MERHEM CÜDÂ

11. **sİNEM:-m**
Gazel 9
Mısra: 1
(Âşığın) sinesi, göğsü.

SİNEM NİŞÂNE EYLEDÜM İY KAŞI
YA SAÑA
BU NEV-İLE OLA KİM OLAM ÂŞİNÂ
SAÑA

12. **sİNEM:-m**
Gazel 22
Mısra: 6
(Âşığın) sinesi, göğsü.

İY KEMÂN EBRÛ ALALDAN TİR-İ
GAMZEİN DESTÛNE
SİNEM İÇRE DEM Mİ VARDUR
ZAĞM-İ PEYKÂN OLMAYA

13. **sİNEM:-m**
Gazel 119
Mısra: 5
(Âşığın) sinesi, göğsü.

SİPER KILDI BELÂ TİRİNE SİNEM
KILAN KİRPÜKLERÛİN OK KAŞLARÛN
YA

14. **sİNEM:-m**
Gazel 146
Mısra: 8
(Âşığın) sinesi, göğsü.

İY REFİKÂN BEZM-İ GAMDÂ HÛN-İ
DİL NÛŞ İDELİ
KÂMETÛM ÇENG Ü DİLÛM NEY
SİNEM OLMİŞDUR REBÂB

15. **sİNEMDE:-m, -de**
Gazel 287
Mısra: 3
(Âşığın) göğsü, bağı.

İSTEDÛM PİNĦÂN İDEM SİNEMDE
GAMZEİN YARASIN

RÛŞEN İTĐİ ‘ÂLEME ÇÂK-İ GİRĦBÂN
‘ÂKİBET

16. **sİNEME:-m, -e**
Gazel 329
Mısra: 1
(Âşığın) göğsü, bağı.

SİNEME TİRÛİNLE CÂNÂ GEL BUGÜN
BİR KAPU AÇ
OL KAPUDAN PÂDİŞÂHUM ALASIN
CÂNI ĦARÂÇ

17. **sİNEM:-m**
Gazel 368
Mısra: 7
(Âşığın) göğsü, bağı.

DÖYMENE GÂMZELERİ TİRİNE SİNEM
SİPERİ
HER KAÇAN VİRE KAŞI YAYINA OL
ÇEŞMİ KÛŞÂD

18. **sİNEMİ:-m, -i**
Gazel 394
Mısra: 7
(Âşığın) göğsü, bağı.

GÖZÛM YAŞIYLA SİNEMİ DÂĞ
EYLEYEN BENÛM
OL GÛL-RUĦ U LÂLE ĞADDÂR U SEĦİ
KADEND

19. **sİNEM:-m**
Gazel 406
Mısra: 3
(Âşığın) göğsü, bağı.

MÛZEYYEN SİNEM İTĐÛM DÂĞLAR
İLE
GÖRENLER SANUR ANI TAĦTA-İ NERD

20. **sİNEM:-m**
Gazel 422
Mısra: 1
(Âşığın) göğsü, bağı.

DÂĞ-İ ELİFLE SİNEM BEBR Ü
PELENGE BEİNZER
DERYÂ-YI EŞKÛM İÇRE GÖNĦLÛM
NEHENGE BEİNZER

21. **sİNEM:-m**
Gazel 443
Mısra: 1
(Âşığın) göğsü, bağı.

DEST-İ ‘İŞKÛNLA EGERÇİ KİM BU
SİNEM ÇÂKDÜR
ĞİLL Ü ĞİŞDAN ĦAMDÛLİLLÂH KİM
BU GÖNĦLÛM PÂKDÜR

22. **sİNEMİ:-m, -i**
Gazel 469
Mısra: 9
(Âşığın) göğsü, bağı.

EŞKÛM MUĦİBBİ GÛLŞENE
DÖNDÛRDİ SİNEMİ
GELMEZ NİĦÂR GÖRMEGE YABANA
SEYR İDER

23. **sİNEME:-m, -e**
Gazel 500
Mısra: 1
(Âşığın) göğsü, bağı.

‘İŞK ELİNDEN SİNEME GERÇİ
CERÂĦATLAR GELÛR
LĦK ANDAN CÂNUMA BİİN DÛRLÛ
ĦÂLETLER GELÛR

24. **sİNEDEN:-den**
Gazel 372
Mısra: 5
(Âşığın) göğsü, bağı.

EKSÛK İTMEZSİN NİĦÂRÂ SİNEDEN
GÂMZ OKLARIN
GONCA AGZÛN GİBİ TENG İKEN
BULUR GÖNĦLÛM KÛŞÂD

25. **sİNEDEN:-den**
Gazel 395
Mısra: 5
(Âşığın) göğsü, bağı.

EKSÛK İTMEZSİN NİĦÂRÂ SİNEDEN
GÂMZ OKLARIN
TENG DEĦÂNUĦ GİBİ İNEN TENG DİL
BULUR KÛŞÂD

26. **sİNESİNDE:-(s)i, -n, -de**
Gazel 6
Mısra: 6
(Âşığın) gönölü.

BÂĞ-İ İŞKİNDA BELÂ-KEŞ
BÛLBÛLİDÜR BU GÖNÛL
SİNESİNDE TÂZE DÂĞİDUR GÛL-İ
ĦANDÂN AĦA

27. **sİNEMDE:-m, -de**
Gazel 25
Mısra: 5
(Âşığın) göğsü, sinesi.

SİNEMDE İŞKÛN NÂRINI BİR LAĦZA
TESKİN İTMEĞİ
YAGDURDİ GERÇİ GÖZLERÛM HER BİR
NEFES BÂRÂN AĦA

28. **sİNEMDE:-m, -de**
Gazel 100

Mısra: 4
(*Âşığın*) göğsü, sinesi.

Tir-i gamzeñdür delen her dem
dil-i mecrūhumı
Âh kim derdâ dirîğâ eylemez
sînemde cā

29. **sînemde:-m, -de**
Gazel 139
Mısra: 7
(*Âşığın*) göğsü, sinesi.

Her kaçan kaşd eyleseñ sînemde
bağrum delmege
Tir-i gamzeñ gelmedin cānum
çıkâr karşı saña

30. **sînemde:-m, -de**
Gazel 128
Mısra: 4
(*Âşığın, şairin*) Göğüs,
bağır II gönül, yürek.

Olmuşam diyü rakîbüñ mekr ü
şerrinden emîn
Dâğ-ı gam sînemde san mühr-i
Süleymân'dur baña

31. **sînemde:-de**
Gazel 232
Mısra: 1
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Sînemde dâğ-ı gam-ı cānānı
mihmān oldı tut
Mā-ħazar yaşuñ şarāb u bağı
biryān oldı tut

32. **sîneme:-m, -e**
Gazel 258
Mısra: 5
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Ĥışm-ıla eger gönderesin
sîneme gamzeñ
Rāħat görine sanma anı ola
cerāħat

33. **sînemde:-de**
Gazel 282
Mısra: 9
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Komadı tende mecāl ü sînemde
hıç 'aql u hüş
Dutdı cān mülkin ser-ā-ser
kākül-i müşğîn-i dōst

34. **sîneñde:-ñ, -de**
Gazel 286
Mısra: 4
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadletüñ
Her elif sîneñde bir serv-i
ħurāmān oldı tut

35. **sînemde:-de**
Gazel 290
Mısra: 12
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Niçe kez yapduñ Muħibbî
göñlini yıkduñ yine
Sînemde bünyād-ı 'ışkî muħkem
itdüh 'ākıbet

36. **sînemi:-m, -i**
Gazel 303
Mısra: 8
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Ya kaşlaruña cān-ıla kurbān
olalıdan
Ĥamzeñ okına sînemi itdüm
siper iy dōst

37. **sînesin:-sî, -n**
Gazel 383
Mısra: 9
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Muħibbî sînesin mızrāb-ı ġamla
Çalar turmaz sanasın iniler 'ūd

38. **sîne:**
Gazel 422
Mısra: 4
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Ya kaşlaruñ kuraldan kurbānuñ
oldum iy dōst
Bu sîne fırkeşidür ġamzeñ
ħadenge beñzer

39. **sînemde:-de**
Gazel 461
Mısra: 1
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Ĥamz oklarına sînemde bu dil
nişānedür
Kaşd eyledüğü sîne degül bil ki
cānadur

40. **sînemde:-de**
Gazel 463
Mısra: 5
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Elifken sînemde bir idi derdüm
Yakaldan yanına dâğ ona beñzer

41. **sînemüh:-m, -(ü)ñ**
Gazel 478
Mısra: 5
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

Tekye-i dilde ebed yansun
çerāğı sînemüh
Kim maħabbet şāhınuñ konmuş
ezelden ġayrıdur

42. **sînesine:-sî, -n, -e**
Gazel 487
Mısra: 5
(*Âşığın*) sinesi, bağı,
gönlü.

'İşk nārını şu kim yakdı ezel
sînesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yā ne olur

sîne degül:

1. **sîne degül:**
Gazel 461
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Âşığın göğsü, kalbi
kastedilmekte ama hedefin o
olmadığı dile getirilmektedir.*

Ĥamz oklarına sînemde bu dil
nişānedür
Kaşd eyledüğü sîne degül bil ki
cānadur

sîne dögüp:

1. **sîne dögüp:--üp**
Gazel 125
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bağrını dövme, aşırı
üzüntü duyarak çırpınmak,
kendi kendini dövme.*

Ney gibi nālān olur miskīn
Muħibbî derdmend
Def gibi sîne dögüp eġğān
olupdur ġū baña

sîne levhine:

1. **sîne levhine**:--i, --n, --e

Gazel 360

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın göğüs levhası,kalbi.

Lâle haddi hasretinden bu
Muhibbî hasta-dil
Sîne levhine yazar kanlu yaşıyla
âh ruğ

sîne şahrâsında:

1. **sîne şahrâsında**:--sı, --n, --da

Gazel 232

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın göğüsü,sîne ovası.

Sîne şahrâsında eyle cân-ıla
gönlün nişan
Gamze okların ele al tolu
peykân oldı tut

sîne süzân:

1. **sîne süzân:**

Gazel 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Aşığı) Aşk ateşinde yakan
(şey). II Aşığı kederlendiren
aşkan ızdırabı.*

Sîne süzân dide giryân olalıdan
ışk-ıla
Kim sorarsa hâlümü hâlüm
direm gâyet harâb

sîne tablını:

1. **sîne tablını**:--ı, --n, --ı

Gazel 430

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül davulu.

Çal sîne tablını 'alem-i âhı çek
dilâ
Gam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

sîne tennürında:

1. **sîne tennürında**:--ı, --n, --da

Gazel 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sine tandırı, fırın.

Çeşm-i mahmûrı içelden mey
yirine kanımı

Sîne tennürında itdüm ben dahı
bagrum kebâb

sîne:

1. **sîne:**

Gazel 26

Mısra: 1

(Aşığın) göğüs II gönül.

Yine çün sîne de ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönlüm tañ mı
şeydâ

2. **sîne:**

Gazel 43

Mısra: 2

(Aşığın) göğüs II gönül.

Sensüz iy cân u cihân hergiz
gerekmez cân baña
Sîne de cândan ivâz çünki yiter
cânân baña

3. **sîne:**

Gazel 86

Mısra: 12

(Aşığın) göğüs II gönül.

Bü ile eger tolsa aceb mi dimâğ-
ı dehr
Işk âteşi ile sîne de bagrum
kebâb ola

4. **sîne:**

Gazel 457

Mısra: 5

(Aşığın) göğüs II gönül.

Arayup gamzeñ okın sîne de
bulsa dil ü cân
Birbirinden kapuşur âhiri
ğavğâya düşer

sîne de kırmızı güller açılır:

1. **sîne de kırmızı güller**

açılır:--ıl, --(u)r

Gazel 127

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Aşığın gönlünde(göğsünde)
yaralar(zahm)açılması.*

Kırmızı güller açılır sîne de
Tokımcak gamzeden peykân
aña

sîne-i mecrûhına:

1. **sîne-i mecrûhına**:--ı, --n, --a

Gazel 442

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yaralanmış göğüs(aşık
bağlamında).*

Uşanur sanma Muhibbî tîr-i
gamzeñden şehâ
Sîne-i mecrûhına geldükçe
merhemler gelür

sîne-i şad-pârede:

1. **sîne-i şad-pârede**:--de

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüz parça olmuş sine.

Sîne-i şad-pârede olmaz nihân
âhum yili
Nitekim hâşâk ü hes içre degül
pinhân şabâ

sîne-i süzında:

1. **sîne-i süzında**:--ı, --n, --da

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yanan bağır,tutuşan
kalp,göğüs.*

Sîne-i süzında zülûfi hayâlin
didi dil
Mârı kim gördi Muhib âteş anuñ
ini ola

sînem içre:

1. **sînem içre:**

Gazel 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Göğüs içinde. || Kalp
içinde.*

Saklayam dirdüm bu sînem içre
ışkuñ âteşin
Penbe içre döstlar âteş kaçan
pinhân ola

2. **sînem içre:**

Gazel 245

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Göğüs içinde. || Kalp
içinde.*

Senüñ derdüñ baña dermândur
iy döst
Gamuñ da sînem içre cândur iy
döst

sînem kemânçe:

1. **sînem kemânçe:--m**

Gazel 461

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *Boyum eğrildi II*

Bu ifade beli bükülmek deyimi ile aynı bağlamda kullanılmıştır. beli bükülmek :I Yaşlılık dolayısıyla beli öne doğru eğilmek II Üzüntü yüzünden ruhça bir çöküntüye uğramak.

Sînem kemânçe bezme gözüm yaşı târdur
N'eyler sürüdü nâlelerüm çün tezânedür

sînem rebâb:

1. **sînem rebâb:**

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sine, göğüs çalgısı.

Sen gereksin meclis esbâbı müheyyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

sînem üstine ğam leşkeri kondi:

1. **sînem üstine ğam leşkeri**

kondi:--i, --ne, --i, --dı

Gazel 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *sevgiliden*

ayrılmanın acısıyla aşığın gönlüne keder ve üzüntü askerlerinin geldiği kastedilir.

Kondi sînem üstine ğam leşkeri
İdiser mülk-i dili cümle harâb

sînem üzre:

1. **sînem üzre:**

Gazel 324

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsünde, gönlündeki.

Sînem üzre pullarumdur dâğlar surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

2. **sînem üzre:**

Gazel 373

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın sinesi.

Âteş-i 'ışkuñ yanaldan sînem
üzre çıkdı dūd
Ol sebebden görünür çarhuñ yüzi
dâyim kebūd

3. **sînem üzre:**

Gazel 438

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın sinesi.

'İşkumuñ sıyt u şadâsın zâhir
itdi 'âleme
Tırta-i ğamla çalınur sînem
üzre kûsa sor

sînem üzre dâğlar:

1. **sînem üzre dâğlar:--+lar**

Gazel 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *aşığın gönlündeki yaralar kastedilmiştir.*

Sînem üzre dâğlar 'ışkuñ
nişânidur baña
Zülfüñ uzun fikr ü ömr
câvidânidur baña

sînemdeki elifden:

1. **sînemdeki elifden:--m, --de, --ki, --den-den**

Gazel 479

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın göğsünde elif şeklinde açılmış yaralar.

Sînemdeki elifden derdüm
gören sanur bir
Yanında dâğa baksun ol vâkt
diye ki vehdür

sînemden geçürüp:

1. **sînemden geçürüp:--ür, -üp**

Gazel 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gönlünde sevgiliden gelen her türlü şeye yer bulması,onları saklaması.

Gönderürse ol kemân ebrü eger
ğamz okların
Geçürüp sînemden idem cân
içinde yir aña

sîneme atar:

1. **sîneme atar:--e, --a, --r**

Gazel 435

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sineye atmak II saplamak.

Kaşı yayı ğamze okın gizlü atar
sîneme
Baña bu bendi geçen bilsem ki
ebrûlar mıdır

sîneme geldügince:

1. **sîneme geldügince:--e, --düg, --ince**

Gazel 358

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *sevgilinin yan bakışlarının aşığın gönlüne saplanması kastedilmektedir.*

Ğamzeñ okı geldügince sîneme
Görüp anı cân u dilden didüm
oğ

sîneme tîr gönder:

1. **sîneme tîr gönder:**

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *sevgilinin aşığın gönlü ve göğsüne keskin oklar göndermesi(ona kızgın kızgın bakması)anlamında kullanılmıştır.*

Ya kaşuñdan tîr gönder sîneme
Geldügince diyem aña merhabâ

sîneme tîri gelürse:

1. **sîneme tîri gelürse:--m, --e, --i, --ür, --se**

Gazel 466

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) *aşığın delici yan bakış oklarının aşığın gönlüne saplanması kastedilmektedir.*

Ebrü-yı yârûñ elde kurulmuş
kemâni var
Tîri gelürse sîneme dilde nişâni
var

sîneme tîrûñ gelse:

1. **sıneme tırûn gelse:**--e, --ün, -se

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın bağına*

sevgilinin yan bakış okunun(kirpiğinin) saplanması kastedilmiştir.

Gelse tırûn sıneme geçer o dem itmez karâr
Tende cânım gibidür kim gitmege eyler şitâb

sınemi çâk eylerem:

1. **sınemi çâk eylerem:**-rem

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gönlünün (çok fazla

acıdan) parça parça olması.

Sanma ancak pîrehen bil sınemi çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı pinhâni saña

sınemi kalkan eylevem:

1. **sınemi kalkan eylevem:**-ye, -m

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevgiliye zarar gelmesin diye aşğın kendi canını feda etmesi kastedilir.

Kaşı yayından gelüp togrılsa tîr-i gamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sınemi kalkan aña

sınemi kebâb kıldum:

1. **sınemi kebâb kıldum:**--du, --m--i, --du, --m

Gazel 169

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın aşk ateşinden

bağrının yanıp tutuşması.

Dil kebâbın eyledüm ben mâ-
hazar yârân için
Sınemi kıldum kebâb u gözlerüm yaşın şarâb

sınemûn sahrâsına:

1. **sınemûn sahrâsına:**--ün, --sı, --na

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Aşığın*) *sinesinin sahrası.*

Hayme kursa sınemûn sahrâsına ol âfitâb
Eyleyem cân riştesinden yir yirin aña tınâb

sınemûn üstinde:

1. **sınemûn üstinde:**--ü, --n, --i, --n, --de

Gazel 439

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsümün üstü.

Sınemûn üstinde cânâ görinen gam dâğıdur
Kaatre kaatre eşk-ile bagrumda biñ biñ yaralar

sineñ siper kıl:

1. **sineñ siper kıl:**

Gazel 91

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın göğsünü sürekli sevgiliden gelecek yaralayıcı bakışlara karşı korunabilmek için siper etmesi.

Kaşı yayına komış gamz okını çün ol habîb
Râhat-ı dil dileseñ sineñ siper kıl dâyimâ

sineñi dög didi:

1. **sineñi dög didi:**--di

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın gönlündeki aşk dardını dışarı vurması, anlatıp rahatlaması kastedilmiştir.*

Şâh-ı ışk sineñi dög didi yücelt âh alemin
Gördi lâyıq alem ü tablı dilâ şâh saña

sineñi tut:

1. **sineñi tut:**

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göğsünü, kalbini tutmak.

Siper etmek.

Ğamzem oklarına dir tut sineñi
Ben didüm ehlen ve sehlen merhabâ

sınesinde turduğı cändur:

1. **sınesinde turduğı cändur:**--s, --in, --de, --du, --gı-duğ, -ı

Gazel 304

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *Aşığın*

gönlünde(içinde) yaşayan canın dahi canandan daha önemsiz olduğu kastedilmektedir.

Çün müyesser olmaya cânân vişâli 'aşıka
'Alem içre sinesinde turduğı cändur 'abeş

sınmış zücâc:

1. **sınmış zücâc:**--mış

Gazel 329

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sırça, cam şişe II Aşığın

gönlü. (kırılmış hali kastedilmektedir.).

Gerçi kim seng-i cefâ sıdı bu gönlüm şîşesin
Korkaram âhir batar pâyüña ol sınımış zücâc

sınuk:

1. **sınuk:**

Gazel 267

Mısra: 8

Kırık, kırılmış.

Koma dünyâda bir taş üzre taşı Sınuk göñülleri eyle 'imâret

sipâh:

1. **sipâhum:**-um

Gazel 77

Mısra: 6

Asker, ordu.

Dutdı eşküm sipchi cümle cihâni düpdüz
Cem ola garķ ide dünyâyı sipâhum şanemâ

sipeh:

1. **sipeh:**

Gazel 16

Mısra: 4

Asker, ordu.

Ben şāh-ı ışık olduğuma bu yiter delil
Her dem yanumca gözyaşı olur sipeh baña

sipeh-i:

1. **sipeh-i:**

Gazel 299

Mısra: 10

Ordu; asker.

Rahm eyle Muhibbî kuluña kim gam-ı 'ışkuñ
Gâret-i dil ü cân itmegi saldı sipeh-i döst

sipenc:

1. **sipenc:**

Gazel 324

Mısra: 8

Konaklama yeri, konuk evi, misafirhane II. Dünya III. Konuk, misafir.

Ğarra olma dār-ı dünyā bir misāfir-ğānedür
Anuñ-ıçun ehl-i diller didiler aña sipenc

sipend:

1. **sipend:**

Gazel 381

Mısra: 2

Üzerlik (güzel koku çıkarması yönüyle).

Cismi gül-berg ü boyı serv-i bülend
'Arızı âteş-durur ħāli sipend

sipend eyledüm:

1. **sipend eyledüm:--dü, --m**

Gazel 398

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Üzerlik tohumu, üzerlik, dardağan darısı eylemek // Tütsü olarak yakmak.*

Âteş-i ħüsnüñe karşı bugün iy döst senüñ
Eyledüm cân u dilüm yakmag-ıçun hem çü sipend

sipend eylesün:

1. **sipend eylesün:--sün**

Gazel 375

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Tütsü olarak yakılan üzerlik otu(nazarı engellmesi için kullanılır).*

Her ki diler bir perî teşhîr ide Eylesün 'ışk odına cânı sipend

sipend oldı:

1. **sipend oldı:--dı**

Gazel 414

Mısra: 10

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Hoş koku vermek, üzerlik olmak. (Nazar ve kötü göze karşı.).*

İrmesün diyü Muhibbî ħüsn-i dildārā güzend
Âteş-i ruĥsār-ı yāra cân u dil oldı sipend

siper:

1. **siperi:-i**

Gazel 368

Mısra: 7

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey, kalkan.

Döymeye ğamzeleri tîrine sînem siperi
Her kaçan vire kaşı yayına ol çeşmi küşād

siper itdüm:

1. **siper itdüm:--dü, --m**

Gazel 303

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(bir şeyi, kendini) siper etmek; kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak, bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.*

Ya kaşlaruña cân-ıla ħurbān olalıdan
Ğamzeñ okına sînemi itdüm siper iy döst

siper kıldı:

1. **siper kıldı:--dı**

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Siper etmek, kendini veya bir şeyi korumak amacıyla bir başka şeyi siper olarak kullanmak; bir şey veya bir kimse için kendini tehlikeye atmak.

Siper kıldı belâ tîrine sînem
Kılan kirpüklerüñ ok kaşlaruñ ya

siper-vār sîne tutasın:

1. **siper-vār sîne tutasın:--a, --sın**

Gazel 233

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) bir önceki mısrayla ilgili olarak-korunmak için önüne başka bir gönlü siper etmek-kastedilmiştir.*

Niçe bir sîne tutasın siper-vār
Gele ħavs-i ħazādan tîre miĥnet

sır:

1. **şirüñ:--üñ**

Gazel 62

Mısra: 9

Gizli olan şey.

Lebleri şevĳine şirüñ şekker-âmiz eyledüñ
Kim dimez taĥsîn Muhibbî oldı çün şirîn-edā

2. **sırlar:-lar**

Gazel 12

Mısra: 3

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi ğaltān ola
Zülf-i anber-rîzini kılssa eger çevgān aña

3. **sır:**

Gazel 29

Mısra: 11

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Çürm ü işyanum burundur gerçi ħadden sır vire

Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

4. **şirem:-em**
Gazel 422
Mısra: 9

1. *Aslan. 2. Cesur, yiğit,
kahraman kimse.*

Kim görse rüy-ı zerdüm sanur
Muhibbî şirem
Dâğumla küh-ı ğamda dirler
pelenge beñzer

sır komaz:

1. **sır komaz:--maz**
Gazel 378
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gizli hakikat,gizli iş
bırakmaz anlamında
kullanılmıştır.*

İçmeyem 'ahd itmiş-idüm
döştlar peymāneyi
Sāki-i gül-ruh komaz sır 'ahd ü
peymānum meded

sirac görse:

1. **sirac görse:--se**
Gazel 342
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kandil,mum,ışık.

Taň mı ruhsāruñ görüp zülf içre
cān terk eylesem
Gicelerde per yakar pervāne ger
görse sirac

sirac tutsun:

1. **sirac tutsun:--sun**
Gazel 332
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kandil, mum, meş'ale, ışık
(Hz. Muhammed) anlamında
kullanılmıştır.*

Zülfünü keşf it nigārā gel
habībüm yüzüñ aç
Dehri tā kılsun münevver 'ālemi
tutsun sirac

sırāt:

1. **şırāt:**
Gazel 4
Mısra: 11
Ar. 1. Yol: sırāt-ı

*müstakim. 2. Cehennem
üzerine kurulan köprü.*

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midür Şırāt
Yā Resülü'l-ālemīn baña
olursañ rehnümā

sırātı giçe:

1. **şırātı giçe:-e**
Gazel 32
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Cennete geçilmek üzere
cehennemün üzerinde kurulmuş
pek dar köprüyü
geçme,geçeceğini temenni etme.*

Giçe şırātı berķ ya hātif gibi
Muhib
Luţf-ı Hüdā olursa eger aña rehnümā

sirāvet evleyimez:

1. **sirāvet eyleyimez:--yi, --mez**
Gazel 229
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yayılmak,bulaşmak,geçmek

Hicrān şebi 'aşıklara biñ dürlü
belādur
Zirā ki aña eyleyimez şubh
sirāvet

sirāvet ider:

1. **sirāvet ider:--e, --r**
Gazel 277
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tesir etmek, etki etmek.

Bu defter-i hadī ş üm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lā-büd ider aña
sirāvet

sırca sarāvidur:

1. **şırca sarāvidur:--ı, --dur**
Gazel 450
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sırca vurulmuş tuğladan,
yani çiniden yapıp süslenmiş
saray.*

Hayāli konmaga gelse gözüm
şırca sarāvidur

Gözüme kühl olan her dem
nigāruñ hāk-i pāyidur

sirete bak:

1. **sirete bak:--e**
Gazel 302
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1)Bir kimsenin içi, hāli,
hareketi, ahlākı. 2)İnsanın
tutmuş olduğu mânevi yol.*

Şüreti ko bak Muhibbî sirete
Olma zāhid gibi sen şüret-perest

sirışk:

1. **sirışküme:--üm, -e**
Gazel 445
Mısra: 7
Gözyaşı.

Ĝarķ olalı sirişküme oldum çü
nılüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterīn tutar

2. **sirişküm:-(ü)m**
Gazel 461
Mısra: 10
(Aşğın) gözyaşı.

Gel isteme Muhibbî benim
'ışkuma güvāh
Ruhsār-ı zerdüm-ile sirişküm
nişānedür

sirışk käh-ı mānidür:

1. **sirişk käh-ı mānidür:--dür**
Gazel 142
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Aşğın gözlerine) gözyaşı
batan,engellenen bir saman
çöpü anlamında kullanılmıştır.*

Gözlerüme käh-ı mānidür sirişk
Gāh gün yüzine zülfidür niķāb

siriste:

1. **siriştedür:--dür**
Gazel 480
Mısra: 1
Yoğrulmuş, yaratılmış.

Cānān vücüdi şir ü şekerden
siriştedür
Hürī midür cemāli 'aceb ya
firiştedür

sırr:

1. **sırrı:-ı**

Gazel 253

Mısra: 7

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Baňa keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bâdede var bu kerāmât

2. **sırrımı:-um, -ı**

Gazel 271

Mısra: 5

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Åhum ile göz yaşı fâş itmiş iken
sırrımı
Hiç diye-bilür miyem göz
yaşına ben âh döst

3. **sırruñi:-uñ, -ı**

Gazel 272

Mısra: 8

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Düşer dilden dile elbette âhir
İderseñ sırruñı ğayra hikâyet

4. **sırrımı:-ı, -n, -ı**

Gazel 293

Mısra: 6

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Sırr-ı 'ışkı fâş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını
izhâr mest

5. **sırrımı:-ı, -n, -ı**

Gazel 381

Mısra: 7

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Bilmeduñ ğonca dehâni sırrını
Açma âgâz eyleme yok yire
ĥand

6. **sırruñ:-uñ**

Gazel 405

Mısra: 5

Bilinmesi, duyulması, açığa

vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Göz yaşın dökme didiler sırruñ
ifşâ olmasun
Çäre yok izhâr idiser didüm âhir
rüy-ı zerd

7. **sırrı:-ı**

Gazel 491

Mısra: 1

Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey. II Aşk.

Egerçi kim dehânuñla miyânuñ
sırrı müceldür
Velikin yazsalar ĥâl ü ĥat u
zülfuñ mufaşşaldur

sırr-ı dehânuñi:

1. **sırr-ı dehânuñi:-+u(n), -+ı**

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin ağzının sırrı.

Lalüñ tuyurdı sırr-ı dehânuñı
illere
İzhâr ider çü gizlü işi san şarâb-ı
nâb

sırr-ı 'ışkı:

1. **sırr-ı 'ışkı:--ı**

Gazel 293

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkan sırrı.

Sırr-ı 'ışkı fâş iderse göz yaşı
olmaz 'aceb
Çün olagelmışdür eyler sırrını
izhâr mest

2. **sırr-ı 'ışkı:--ı**

Gazel 403

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkan sırrı.

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaçd
eyledüm ammâ çi süd
Zâhir eyler âh u eşk ü bir yaña
ruhsâr-ı zerd

3. **sırr-ı 'ışkı:--ı**

Gazel 499

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkan sırrı.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevâbın virmedi
Daĥı dil bir dem qarâr itmez
suvâl üstindedür

sırr-ı 'ışkı:

1. **sırr-ı 'ışkı:--ı**

Gazel 155

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşkan sırrı.

İy Muĥibbî sırr-ı 'ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar âhir benüm çäk-i
ġirbânüm görüp

sırrı nihân itme:

1. **sırrı nihân itme:--me**

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1) *Gizli sır.* 2) *Sırrı açığa
vurma,söyleme,belli etme.*

Didüm ne iy nâ-mihribân ışk
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışkuñ hebâ

sırsa:

1. **sırsa:--sa**

Gazel 196

Mısra: 10

*Bilinmesi, duyulması, açığa
vurulması istenmeyen, gizli
tutulan şey. II Aşk.*

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muĥibbî
olur mı ayb

sitem:

1. **sitem:**

Gazel 18

Mısra: 4

*Bir kimseye herhangi bir
davranışından dolayı
üzüldüğünü, karıldığını,
alındığını öfkelenmeden
belirtme, dostça çıkışma.*

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tiğ-ı cevri-ile
Günâhın aınmayup her dem
idersin biñ sitem peydâ

sitemden sanma:

1. **sitemden sanma:--den, --ma-**
ma

Gazel 478

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve zulüm

zannetmemek

kastedilmektedir.(sevgiliden gelmesi anlamında).

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden
umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma
kaşdı gayrıdır

sivâh:

1. **siyâh:**

Gazel 23

Mısra: 5

Siyah; günahkar.

Eyleyen sevdâ-yı zülfidür
benüm hâlüm siyâh
İtmedün yârı benüm hâlümden
âgâh iy şabâ

2. **siyâh:**

Gazel 460

Mısra: 5

Far. Siyah, kara.

Zâhidün geydügi gökdür dâyimâ
yâhûd siyâh
Hiç anı bilmedüm 'âlemde ne
mâtemdedür

sivâh olur:

1. **siyâh olur:--ur**

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kara baht, kötü talihli

olmak.

Sanma kim sensüz günüm olur
siyâh
Bil ki rüşendür günümünden fire
şeb

sıvt u sadâ:

1. **şıvt u şadâ:**

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ses sada.

Hüblük mülkinde kaldurduñ
livâyı husrevâ
Virdi tabluñ ser-te-ser âlemlere
şıvt u şadâ

sıvt u sadâsın:

1. **şıvt u şadâsın:--s, --i, --n**

Gazel 438

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ses seda.

'İşkumuñ şıvt u şadâsın zâhir
itdi 'âleme
Tırra-i gamla çalınur sinem
üzre küsa sor

siz:

1. **siz:**

Gazel 305

Mısra: 1

"Siz" ikinci çoğul şahıs

zamiri.

İdemezsiz iy güzeller siz o
cânân-ıla baħş
Kim görüpdür encüm ide mâh-ı
tâbân-ıla baħş

2. **siz:**

Gazel 376

Mısra: 3

"Siz" ikinci çoğul şahıs

zamiri.

Fenn-i 'ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedî
Buldum isti'dâd-ı tammı şimdi
oldum müstefîd

3. **siz:**

Gazel 481

Mısra: 13

"Siz" ikinci çoğul şahıs

zamiri.

Virmese dünyâya dil itmeñ
Muħibbî siz 'aceb
Çünkü anuñ her ne iderse işi
merdânedür

4. **siz:**

Gazel 482

Mısra: 5

"Siz" ikinci çoğul şahıs

zamiri.

Düşüp miñnet bucagına beni siz
sanmañuz tenhâ
Belâ eksük degül bir dem gelür
gam daħı mahremdür

sö:

1. **söz:-z**

Gazel 26

Mısra: 6

(Anlatmak istediği şeyi)

Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Vişâl-i hüsnüni şey-lillâh itdüm
Dilünden gelmedi bir söz meger

2. **söz:-z**

Gazel 55

Mısra: 6

(Anlatmak istediği şeyi)

Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

Tüti-i nâtika bir dem ger lebûñ
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-hâ ola

3. **söz:-z**

Gazel 61

Mısra: 1

(Anlatmak istediği şeyi)

Sözle bildirmek, (Bir fikir veya hususu) ileriye sürmek, ortaya koymak, konuşmak, demek, söylemek.

İşitdüm ben civân ü pîr didi bu
söz mücmil hâ
Görünür gerçi ışk âsân velîkin
soñı müşkil hâ

sohbet:

1. **şoħbetdür:-dür**

Gazel 434

Mısra: 4

Konuşmak, muhabbet etmek.

Ciger-pârem kebâb u eşk-i
hününüm şarâb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür gamuñ
şâh-ıla şoħbetdür

sohbet hürmetin:

1. **şoħbet hürmetin:--i, --n**

Gazel 315

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) mecliste

konuşulabilen hususlar,aşk sohbeti kastedilmektedir.

Zāhidā mey hürmetinden
eyleme her bār baḡ
Ebleh olma sakla şöhet
hürmetin biñ zār baḡ

şöhet-i hāş it:

1. şöhet-i hāş it:

Gazel 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Özel,hususî sohbet etmek.

Nimet-i derd ü belā her yaña
dökilmiş yatur
Şöhet-i hāş it Muḡibbī ehl-i
ışka kıl şalā

sohbetine aldanma:

1. şöhetine aldanma:-ma

Gazel 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Birinin söylediklerine ve
anlattıklarına
inanmamak,kanmamak,güvenme
mek.*

Şöhetine zahid ile vāizün
aldanma kim
Gelmez anlardan riyā ehli-durur
illā riyā

solmamag için:

1. solmamag için:--çün

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tazeliğin,canlılığın
kaybolmamış olması.*

Zülf-i reyḡānı ḡayālī bir sıfāl-i
sinede
Su seper solmamag için dīde-i
giryān aña

soñ:

1. soñ:-ı

Gazel 61

Mısra: 2

Bitiş, nihayet.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi ışk āsān velkin
soñi müşkil hā

2. soñ:

Gazel 1

Mısra: 7

*Bir şeyin en sonra olan
veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş
kısmı, bitme tükenme noktası,
nihâyet.*

Soñ nefesde sakla imānum
benüm
Bulmaya yol aña şeytān-ı racīm

3. soñ:-ı

Gazel 74

Mısra: 6

*Bir şeyin en sonra olan
veya ortaya çıkan bitiş, tükeniş
kısmı, bitme tükenme noktası,
nihâyet.*

Lezzeti vaşlıyla iy dil olma inen
şādmān
Soñi hicrāna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

sonra:

1. sonra:

Gazel 168

Mısra: 12

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Yu gül-āb-ıla Muḡibbī agzuñ
andan nāmın añ
Soñra medḡ eyle ne deñlü dir-
iseñ gözle edeb

2. soñradan:-dan

Gazel 181

Mısra: 6

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Bakmadı yaşuma evvel nite kim
kan agladum
Soñradan meyl eyledi eşk-i
güher-bārum görüp

3. soñra:

Gazel 182

Mısra: 10

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Gerçi vardum küyüña evvel
dutıldum zülfüñe
Soñra ḡabs oldum ebed çāh-ı
zenāḡdānuñ görüp

4. soñra:

Gazel 207

Mısra: 8

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Var mıdur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'āl
Soñra bildüm yog-ımuş anuñ
içün virmez cevāb

5. soñra:

Gazel 217

Mısra: 10

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Şerr işi koyup ḡayra dūriş yūri
Muḡibbī
Tā soñra varup olmayasın ehl-i
nedāmet

6. soñra:

Gazel 225

Mısra: 10

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Toḡrut yoluñı pendümi ḡüş eyle
Muḡibbī
Yok fāyide soñra dokesin eşk-i
nedāmet

7. soñra:

Gazel 248

Mısra: 10

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Pāy-ı ḡuma sebū gibi ser ko
Muḡibbī var
Olur çü soñra ḡādī ş eden
kāseler şikest

8. soñra:

Gazel 255

Mısra: 7

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Evvel gönül alurlar soñra cefā
kılurlar
Mehrūlar içre iy dil olmuş ezel
bu 'adet

9. soñra:

Gazel 265

Mısra: 12

*"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "*
anlamlarında zarf.

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muhibbî
Soñra dökeseñ fâyide yok eşk-i
nedâmet

10. soñra:

Gazel 296

Mısra: 10

"Daha ileri bir zamanda; -
nin ardından, ... arkasından "
anlamlarında zarf.

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muhibbî
Tâ dökmeysesin soñra varup eşk-
i nedâmet

soñuc:

1. soñucu:-ı

Gazel 457

Mısra: 2

Netice, son, akıbet.

Zülf-i müşğîn kaçan ol 'arız-ı
zibāya düşer
Göñül aşüfte olup soñucu
sevdāya düşer

sor:

1. sorma:-ma

Gazel 37

Mısra: 3

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Hâtırım cemiyetini sorma
benden iy refiğ
Çün hayâl ü fikr ol zülf-i
perişândur baña

2. sorarsañ:-ar, -sa, -ñ

Gazel 51

Mısra: 10

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Dâr-ı dünyâda Muhibbî çünkü
yok ğamdan hâlâş
Çâresi nedür sorarsañ nüş kıl
müldür baña

3. sorsañ:-sa, -n

Gazel 75

Mısra: 1

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Gün yüzüne mäh-tâbı beñzedüp
sorsañ baña
Saña budurur cevâbum "beyne
arız u ve's-samâ"

4. sordum:-du, -m

Gazel 117

Mısra: 5

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Sordum leb-i lalüñi görüp böyle
mi alur
Men evda fi fî-ke mearrıķı
raħıķâ

5. sor:

Gazel 118

Mısra: 10

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Cevher-i vaşlı metâin sorma her
nâ-ehle kim
Cevheriyem sor baña kim
olmışam şarrâf aña

6. sormasa:-ma, -sa

Gazel 144

Mısra: 7

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Sormasa bu derdmendüñ hâlini
olmaz aceb
Âr ider dervîşden her kandasa
âlî-cenâb

7. sor:

Gazel 212

Mısra: 7

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Sorma keyfiyyetini zâhid ne
bilsün rinde sor
Âbdan ğayrı şarâbuñ lezzetin
bilmez devâb

8. sordılar:-dı, -lar

Gazel 212

Mısra: 2

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Gice ol meh menzilinden çıkdı
beñzer bî-niķâb
Sordılar cümle cihân halkı ki
togdı âfitâb

9. sorma:-ma

Gazel 212

Mısra: 7

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Sorma keyfiyyetini zâhid ne
bilsün rinde sor
Âbdan ğayrı şarâbuñ lezzetin
bilmez devâb

10. sorlursın:-ı, -ı, -ur, -sın

Gazel 270

Mısra: 3

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Bugün ğayr eyle yarın sorılursın
Cevâba ķâdir olmaz olsa şirret

11. sor:

Gazel 350

Mısra: 4

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Cân göziyle kıl nazar hüsün el-
'ilmü ğasen
Der cihân halkına sor cümlesi
el-cehlü ķabîh

12. sorarlar:-ar, -lar

Gazel 365

Mısra: 8

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Dilâ bunda eger ğayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nîk eger bed

13. sorsañ:-sa, -ñ

Gazel 416

Mısra: 7

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Hiç elinden n'ola sorsañ dil ü
cân ğastasını
Ne bulunmaz a begüm bir iki
yaprak ķâğız

14. sormaz:-maz

Gazel 426

Mısra: 9

Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Ol tabīb-i cān gelüp sormaz
Muhibbī hastayı
Yoḥsa aña cevr ü zulm itmek
ezelden hū midur

15. sor:

Gazel 438

Mısra: 1

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Hırka içre ‘ömri geçen sūfī-i
sālūsa sor
Kim n’içün terk-i riyā itmez o
bī-nāmūsa sor

16. sor:

Gazel 438

Mısra: 2

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Hırka içre ‘ömri geçen sūfī-i
sālūsa sor
Kim n’içün terk-i riyā itmez o
bī-nāmūsa sor

17. sor:

Gazel 438

Mısra: 4

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Elde tutduḡuñ kadeḡ bil
şehlerūñ topragıdur
Niçe yıllar kāse itmişler anı
Kāvus’a sor

18. sor:

Gazel 438

Mısra: 6

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Nabz-ı ‘āşıkdan elūñ çek
bilemezsin iy tabīb
Bī-devā derddür gerekse anı
Cālīnūs’a sor

19. sor:

Gazel 438

Mısra: 8

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

‘İşkumuñ şıyt u şadāsın zāhir
itdi ‘āleme
Ṭurra-i ḡamla çalınur sīnem
üzre kūsa sor

20. sor:

Gazel 438

Mısra: 10

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Öpebilseñ destini başuñda ol
devlet mi var
İy Muhibbī gel ‘icāzet var mı bir
pā-būsa sor

21. sordum:-du, -m

Gazel 499

Mısra: 5

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Sırr-ı ‘ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Daḡı dil bir dem çarār itmez
suvāl üstindedür

22. sorma:-ma

Gazel 98

Mısra: 7

(hiç) sorma.

Sorma cānā gül yüzüñsüz bu
dil-i şüridenūñ
Gül den ayrı bülbülün aḡvāli āh
u zār ola

23. sorma:-ma

Gazel 116

Mısra: 7

(hiç) sorma.

Sorma ḡālüm gül yüzüñsüz
döstüm
Bülbülün gülzārsuz ḡāli n’ola

sor:-

1. sormañuz:-ma, -ñuz

Gazel 167

Mısra: 7

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Düşeli sevdā-yı zülfe sormañuz
aḡvālūmi
Serde bād u dilde āteş
gözlerümdür tolu āb

2. sormagil:-ma, -gil

Gazel 315

Mısra: 9

Birine soru yönelterek

*herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Mey yirine hūnuñ içse
ḡamzesinden sormagil
Meste uyup eylemek lāyık degül
huşyār baḡş

3. sorsunlar:-sun, -lar

Gazel 377

Mısra: 10

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Evveli ‘ışkuñ eḡerçi kim
mülāyim görinür
Baña sorsunlar Muhibbī āḡiri
ḡāyet şedīd

4. sorsalar:-sa, -lar

Gazel 419

Mısra: 2

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Ḥalk-ı ‘ālem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezīz
Sorsalar yok dir idüm ben la’l-i
dilberden lezīz

5. sorma:-ma

Gazel 430

Mısra: 2

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

İy pādīşāḡ-ı ḡüsn güzellig saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

sordukça:

1. sordukça:-dukça

Gazel 208

Mısra: 3

*Birine soru yönelterek
herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.*

Aḡzıñuñ esrārını sordukça yok
dimez niḡār
Görmedüm anuñ gibi ālemd e bir
şīrīn cevāb

sormaz mısın:

1. sormaz mısın:--maz, --mı, --
sın

Gazel 402

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sorarak aşğın
durumu hakkında bilgi edinmek
istemek.

Derd-i dil aḥvālını iy bī-vefā
sormaz mısın
Kūyuñı āhum dolanur niçe
müddetdür medīd

sormazam:

1. **sormazam:**--maz, --am
Gazel 319
Mısra: 3
Sormam.

Ṭarz-ı 'ışkı sormazam Mecnūn-
ıla Ferhād'a ben
'Ār ider gönülüm benüm itmege
mādūn-ıla baḥş

sovuḥ:

1. **sovuḥ:**
Gazel 361
Mısra: 1
Soğuk; hoşa gitmeyen,
gönül okşamayan, sevimsiz.

Zāhidā yokdur ṭarāvet sözlerūñ
ğāyet sovuḥ
Her kelāmuñ ehl-i ḥāle sanasın
zehirlü oḥ

sovut:

1. **sovut:**
Gazel 234
Mısra: 10
Vazgeçmek, önemsememek.

Çün ki bildūñ dār-ı dünyā
kimseye kılmaz vefā
'Ākil iseñ aña bakma gönülünü
andan sovut

sövin:

1. **söyinmesün:**-me, -sün
Gazel 427
Mısra: 2
Sönmek, bitmek.

Kılan dil ḥānesin rūşen nigāruñ
tāze dāğıdır
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyinmesün çerāğıdır

söyle-:

1. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 1
Demek, söylemek,
konuşmak.

İy gönül n'olduñ yine dīvāne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

2. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 2
Demek, söylemek,
konuşmak.

İy gönül n'olduñ yine dīvāne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

3. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 4
Demek, söylemek,
konuşmak.

Zülfüñün zencirine bend eyle
didüm gönülümü
Didi hey dīvāne hey şürde
söylersin baña

4. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 6
Demek, söylemek,
konuşmak.

Şem-i ḥüsnüñ yakmayınca
komadı cān u dili
Anuñ-ıçun döstüm pervāne
söylersin baña

5. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 8
Demek, söylemek,
konuşmak.

Pāyuña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedāsın sözi küstāḥāne
söylersin baña

6. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 10
Demek, söylemek,
konuşmak.

Zülfü ile dün gice didüm
muṭavvel kışşamı

Didi dilber bir uzun efsāne
söylersin baña

7. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 12
Demek, söylemek,
konuşmak.

Cām-ı laūñ sun lebūnden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi ḥışm-ıla mestāne
söylersin baña

8. **söylersin:**-r, -sin
Gazel 14
Mısra: 14
Demek, söylemek,
konuşmak.

Zülfü çevgānına top it başuñı
meydāna gel
Çün Muḥibbī kendüñi merdāne
söylersin baña

9. **söyledüm:**-dü, -m
Gazel 28
Mısra: 1
"Konuş, anlat!"
anlamlarına gelen bir emir veya
istek ifadesi.

Her gazel kim söyledüm cānā
hikāyetdür saña
Kışşa-i derd-i derūnumdan
şikāyetdür saña

10. **söyledi:**-di
Gazel 375
Mısra: 10
"Konuş, anlat!"
anlamlarına gelen bir emir veya
istek ifadesi.

Dir gazel şirīn lebūñçün bu
Muḥib
Söyledi tūṭı gibi san yidi känd

söyle!:

1. **şöyle:**
Gazel 8
Mısra: 7
"Konuş, anlat!"
anlamlarına gelen bir emir veya
istek ifadesi.

Derd-i hicrūñle şehā şöyle enīs
oldı gönül
Bu cihānuñ derdleri dermān
gelür düpdüz baña

2. söyle:

Gazel 236

Mısra: 1

"Konuş, anlat!"

anlamalarına gelen bir emir veya istek ifadesi.

Dilden giderme söyle derd-i
âsitân-ı döst

Ola ki gire güşuña nite ki zebân-
ı döst

sövlet:

1. söyletme:-me

Gazel 491

Mısra: 9

"Konuş, anlat!"

anlamalarına gelen bir emir veya istek ifadesi.

Muhibbî kuluñı söyletme luṭf it
iy şeh-i ḥübân
Perişân ḥâlinüñ şerhi saçuñ gibi
muṭavveldür

söz:

1. sözi:-i

Gazel 14

Mısra: 8

1. Bir fikri, bir isteği yazılı veya sözlü olarak anlatmaya, açıklamaya yarayan kelimeler yahut cümleler dizisi, kelâm, kavil, lakırdı 2. Doğruluğu kesinlik kazanmamış haber, söylenti, rivâyet, şâyia.

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâḥâne
söylersin baña

2. sözlerin:-ler, -in

Gazel 5

Mısra: 2

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Pâdişâh-ı ışkam u dil defter ü
dîvân baña

Derd ü miḥnet sözlerin yazdum
yiter ünvân baña

3. söz:

Gazel 8

Mısra: 10

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana

gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-i yâr içün
Zâhidâ itme naşîḥat assı itmez
söz baña

4. sözi:-i

Gazel 36

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muhibbî'nüñ aceb
Çün sunılmışdur ezelden ṭab-ı
gevher-pâş aña

5. sözleri:-ler, -i

Gazel 208

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Penddür yârâna her dem bu
Muhibbî sözleri
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

6. sözleri:-leri

Gazel 242

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

7. sözin:-i, -n

Gazel 314

Mısra: 13

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Bu Muḥubbî görse her şâ'ir
sözin igmâz ider
'Aybdur çün ḥâş olana eylemek
'âm-ıla baḡs

8. sözlerüñ:-ler, -üñ

Gazel 361

Mısra: 1

Ağızdan çıkan, bir veya

daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Zâhidâ yokdur ṭarâvet sözlerüñ
ğâyet sovuḡ
Her kelâmuñ ehl-i ḥâle sanasın
zehirlü oḡ

9. sözini:-in, -i

Gazel 374

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Vâ'iz sözini koyma Muhibbî
kulaguña
İtmez eşer gönülde kaçan olsa
nükte serd

10. sözüñ:-ün

Gazel 387

Mısra: 7

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Ehl-i 'ışka zâhidâ sanma sözüñ
te'sîr ider
Sende yok zerre ḥarâret var
hemân bir âh-ı serd

11. söz-ile:--ile

Gazel 420

Mısra: 1

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

La'lüñ bitüre söz-ile ger

mevveler lezîz
Bitmeye hiç anuñ gibi cennetde
bir lezîz

12. sözde:-de

Gazel 421

Mısra: 10

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Vaşf-ı lebnî itme muṭavvel kıl

ihtişâr
Sözde Muhibbî çünkü olur
muḥtaşar lezîz

13. sözlerüñ:-ler, -üñ

Gazel 425

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

İy Muhibbî kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cümerdlik it çünkü anı
yārān umar

14. sözleri:-ler, -i

Gazel 431

Mısra: 10

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Her kim okursa şî' rini bü-y-ı
vefâ olur
Zîrâ Muhibbî sözleri hep
'âşıkānedür

15. sözümi:-üm, -i

Gazel 431

Mısra: 2

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Didüm ki cāmî büseñe virem
bahâ nedür
Güş eylemedi sözümi bildüm
bahānedür

16. sözleridür:-ler, -i, -dür

Gazel 433

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Muhibbî sözleridür dürr ü
cevher
Dükēnmez hārc kılısun gönli
kāndür

17. söze:-e

Gazel 464

Mısra: 2

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Cān za'îf oldukça gönüm nālesi
āhestedür
N'eylesün söze mecālî kalmadı
dil hāstadur

18. sözlerini:-ler, -i, -(n)i

Gazel 485

Mısra: 9

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

Bu Muhibbî sözlerini cān-ıla
dak güşuñā
Her dem agzından anuñ çün
lü'lü'-i meygün tamar

19. sözüüm:-üm

Gazel 490

Mısra: 4

Ağızdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi. II Şiir.

'Āşık oldur görmeye zāhir ü
bāñın gayrı dōst
Ehl-i hāl olan bilür uşbu sözüüm
zāhirdedür

söz bahrına:

1. söz bahrına:-+ı, -+na

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Söz,anlam denizi.

Gavvāş olayın yine bu söz
bahrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tālīb

söz dürlerin:

1. söz dürlerin:-ler, -(i)n

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Söz incileri.

Gördiler cān riştesine dizdügüm
söz dürlerin
Didiler mür-i suhen eşār u
dīvānum görüp

söz ehli:

1. söz ehli:-i

Gazel 417

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sözden anlayan kimseler,
şairler, sohbet ehli kimseler.*

Mañzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı söz ehli yanında ma'nī
gevherden lezīz

söz gevherin:

1. söz gevherin:-in

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Söz cevheri, elması.

Mañzen-i dilden çıkarsam gam
degül söz gevherin
Eksük olmaz ne kadar hārc
eylesem kāndür baña

söz gevherin çıkar:

1. söz gevherin çıkar:-ar

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Cevher,elmas,mücevher,inc
i gibi madenleri saçmak.
Şiir,söz,manayı ortaya
çıkarmak.*

İy Muhibbî mañzen-i dilden
çıkır söz gevherin
Hārc kıl çünkü sunıldı genc-i bī-
pāyān baña

söz gevherlerin:

1. söz gevherlerin:-ler, --i, --n

Gazel 417

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu söz cevherlerini.

Mañzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı söz ehli yanında ma'nī
gevherden lezīz

söz ki:

1. söz ki:

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*1)Söz. 2) Ağızdan
çıkan,anlaşmamızı sağlayan
kelime ve cümleler.*

Her ne söz ki lebleründen gelse
bir gevherdür ol
Kim-durur aña bahā bulan ki
oldur bī-bahā

söz nakdini:

1. söz nakdini:-i, --n, --i

Gazel 380

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Söz serveti(öğüt
başlamında).

Žāyi' itme nāshihā yok yirlere
söz naqdini
Nite kim yokdur kalem
dīvāneye yok daħı pend

söze gelse:

1. **söze gelse:**--e, --se

Gazel 446

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dile gelmek, söylemeye
başlamak.

Bu Muħibbī niçe cāna kıymasun
Ferhād-veş
Söze gelse dilbertüm ğāyet de
şīrīn sözlüdü

sözi telh ola:

1. **sözi telh ola:**--i, --a

Gazel 363

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) söylenilen
sözlerin acı ve keyifsiz olması
kastedilmektedir.

İy gönül incinme olsa ger
rakībūñ sözi telh
Her kimūñ telh ola sözi lābüd
olur yüzi telh

sözine inanma:

1. **sözine inanma:**

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kanmamak, aldanmamak.

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bī-dīn rakīb
Sözine inanma anuñ kuru
bühtāndur baña

sözleri kand:

1. **sözleri kand:**--ler, --i

Gazel 412

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin sözleri tatlılığı
sebebiyle şekere benzetilmiştir.

Lebi san la'l-i aħmerdür o yāruñ
Teni billūra beñzer sözleri kand

sözlerüñ derdüme dermāndur:

1. **sözlerüñ derdüme**

dermāndur:--dur

Gazel 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**
(Beyitte) sevgilinin söz ve
davranışlarının aşığıñ derdine
derman olması(onu tedavi
etmesi) kastedilmiştir.

Žulmet-i zülfüñde lalüñ āb-ı
ħayvāndur baña
İy mesīhā sözlerüñ derdüme
dermāndur baña

sözlerüñ yanında şāhum:

1. **sözlerüñ yanında şāhum:**--

ler, --ün, --ı, --n, --da, --um

Gazel 281

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak alemin
padişahına seslenilmiş ve onun
sözlerinin ne derece önemli
olduğu vurgulanmıştır.

Pādişāh-ı 'ālem olduñ ħüsn-ile
sen dilberā
Sözlerüñ yanında şāhum su olur
kand ü nebāt

sözüm gevherlerini:

1. **sözüm gevherlerini:**--ü, --m,

--ler, --i, --n, --ı

Gazel 417

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık ağzından
çıkan söz mücevherlerini
kastetmektedir.

Ben sözüm gevherlerini rāyegān
ħarc eyledüm
Görinürken 'ālemüñ ħalkına sīm
ü zer lezīz

sözüm tutmavasın:

1. **sözüm tutmavasın:**--üm, --

ma, --ya, --sın

Gazel 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık sözünün
dinlenmesini,yarar
sağlayacağını dile getirmiştir.

Çünkü ħayruñ yok Muħibbī bāri
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmavasın yig
olur senden devāb

su:

1. **su:**

Gazel 20

Mısra: 1

Akarsu, ırmak. II gözyaşı.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ārādan yaña

2. **sudur:**--dur

Gazel 130

Mısra: 2

Akarsu, ırmak. II gözyaşı.

Gitdi dil bir māh-peykerden
yaña

Akdı san sudur o serverden yaña

3. **şu:**

Gazel 60

Mısra: 9

"Şu" işaret sıfatı.

Şu deñlü dīdeler dökdi zemīn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir kadem basam
kalupdur pāy-dergilhā

su gibi şāf eyle:

1. **su gibi şāf eyle:**

Gazel 48

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

İçilen(içecek olan) su gibi
şeffaf,görünür olmak. İki yüzülü
olmama durumu.

Su gibi şāf eyle ħalbūñ yüzünü
sür yirlere
Kimsenüñ ħakkında sakın
eyleme çün u çerā

su istevü-gelmişler:

1. **su istevü-gelmişler:**--y, --ü, -

--miş, --ler

Gazel 435

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Su ihtiyacını gidermek için
istemek.

İki çeşmüñ turmayup eyler
nazar ruhsāruña

Susamış su isteyü-gelmişler
âhûlar midur

su olur:

1. **su olur:--ur**
Gazel 281
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su olmak, suya dönüşmek.

Pâdişâh-ı âlem olduñ hüsni-ile
sen dilberâ
Sözlerüñ yanında şâhum su olur
kand ü nebât

su saçdı:

1. **su saçdı:--dı**
Gazel 389
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Göz yaşı dökmek
anlamında kullanılmıştır.

Kirpügüm cârüb olup su saçdı
dem dem küyuña
Hün-ı dilden eyledüm çün
kılmadı anı meded

su seper:

1. **su seper:--e, --r**
Gazel 110
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su serpmek, su saçmak II
ağlamak, gözyaşı dökmek.

Zülf-i reyhânı hayâli bir sifâl-i
sinede
Su seper solmamag için dîde-i
giryân aña

su virine:

1. **su virine:--i, --n, --e**
Gazel 462
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Su yerine.

İy Muḥbbî 'ışk deryâsındaki
'âşıkları
Kim şümâr ide-bilür su virine
zü'n-nün akar

su'al itdüm:

1. **su'al itdüm:--dü, --m**
Gazel 207
Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak.

Var midur cānā dehānuñ diyü
çok itdüm su'al
Soñra bildüm yog-ırmış anuñ
içün virmez cevāb

sü'al itsem:

1. **sü'al itsem:--se, --m**
Gazel 364
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak.

İtsem sü'al la'lini virür cevāb-ı
telḥ
Rağbet ider dilüm aña sanur
şarāb-ı telḥ

su'al itseñ:

1. **su'al itseñ:--se, --n**
Gazel 434
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Soru sormak.

Nigāruñ çeşm-i fettānın
Muḥbbî'den su'al itseñ
Cevābı bu biri fitne birisi 'ayn-ı
âfetdür

subh:

1. **şubḥa:-a**
Gazel 13
Mısra: 17
Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.

Şem gibi dil çerāğın yakayın
şubḥa dek
Pîr-i ışk virüp naşîḥat didi yan
yakıl baña

2. **şubḥa:-a**
Gazel 21
Mısra: 7
Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.

Gülşen-i küyn tolanmaga
niğāruñ şubḥa dek
İy şabā merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

3. **şubḥ:**
Gazel 229
Mısra: 4

Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.

Hicrān şebi 'âşıklara biñ dürlü
belādur
Zîrā ki aña eyleyemez şubḥ
sirāyet

subh olunca:

1. **şubḥ olunca:--ınca**
Gazel 320
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günün aydınladınca, sabah
olunca, sabah olduğu zaman.

Gülsitān-ı hüsnüñe karşı senüñ
bülbülleyin
Şubḥ olunca eylerem feryād u
efğān-ıla baḥş

2. **şubḥ olunca:--ın, --ca**
Gazel 316
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah olunca, gün
aydınlanınca.

Hār elinden gülşen-i hüsnünde
her gice müdām
Bülbül-ile şubḥ olunca eylerem
cān-ıla baḥş

subh sordum bilmedi:

1. **şubḥ sordum bilmedi:--du, -**
m, --me, --di
Gazel 314
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) bir önceki
mısrayla ilgili olarak sabah
vaktine sordum,cevap veremedi
denilmektedir.

Düşmişem hicrān şebine kimse
sormaz ḥālümü
Şubḥ sordum bilmedi çün
eyledüm şām-ıla baḥş

subh u şām:

1. **şubḥ u şām:**
Gazel 191
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sabah ve akşam (gece
gündüz).

Ney gibi bil bağladum efğāna
her dem şubḥ u şām

Her gice tā şubh olunca inlerem
san andelîb

2. **şubh u şâm:**

Gazel 260

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sabah ve akşam (gece
gündüz).*

Ben du 'â-yı devletüni eylerem
her şubh u şâm
Umaram ola kabûl gel şubh-ıla
şâmun ilet

subha degin:

1. **şubha degin:--a**

Gazel 214

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Güşına ala ol ruhı gül ola ki
nâleñ
İy bülbül-i dil şubha degin âh u
figân it

subha dek:

1. **şubha dek:**

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Bir bülbül-i nâlânuñam tā şubha
dek giryânuñam
Şöyle senüñ hayrânuñam sen
dahı hayrânsın baña

2. **şubha dek:**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Gül yüzüñün hasretinden bu
Muhibbî şubha dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zâr aña

3. **şubha dek:--a**

Gazel 242

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Niçe bir hâb-ı gâfletle yatasın
şubha dek gâfil
Sehergeh gülşene varup şadâ-yı
bülbülü güş it

4. **şubha dek:--a**

Gazel 315

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Ġam şebinde ruhları yâdına
efġân eylesem
Şubha dek eyler benümle
bülbül-i gülzâr baş

subha deñlü:

1. **şubha deñlü:--+a**

Gazel 166

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabaha kadar.

Gördi gülşende güli olmuş
muşâhib hâr-ıla
Şubha deñlü inleyüp zârîhg
eyler andelîb

subh-dem:

1. **subh-dem:**

Gazel 4

Mısra: 1

*Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likâ
Ĥâtırüm mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

2. **subh-dem:**

Gazel 4

Mısra: 1

*Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.*

Her kaçan gün gibi toğsa subh-
dem ol meh-likâ
Ĥâtırüm mesrür olur âlem tolar
cümle ziyâ

3. **şubh-dem:**

Gazel 115

Mısra: 8

*Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.*

Küy-ı dilberde esen âhum
yilidür her seher
San eser gülşen içinde şubh-dem
her ân şabâ

subh-dem esdügince:

1. **şubh-dem esdügince:--düg, -
-ince**

Gazel 115

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sabah rüzgarının

esmesi,yel.

Esdügince şubh-dem virür
nebâtâta hayât
Lal-i cân-bağışından almışdur
meger kim cân şabâ

subhgeh:

1. **şubhgeh:**

Gazel 359

Mısra: 4

*Günün başlangıcı,
gündüzün ilk saatleri, sabah
vakti.*

Ġarra olma dehre seni âhir ol
bîdâr ider
Şubhgeh bir hâba beñzer devlet-
i ikbâl-i çarh

subh-ı vaşlın:

1. **şubh-ı vaşlın:--ım**

Gazel 194

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye kavuşma sabahı.

İy Muhibbî şubh-ı vaşlın isteyüp
eyle niyâz
Didiler olur sehergehler duâlar
müstecâb

subh-ı vişâl:

1. **şubh-ı vişâl:**

Gazel 420

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Vuslat, kavuşma sabahı.

Bî-hod iderse şubh-ı vişâl
olmasun 'aceb
Çünkü Muhibbî uyhu olur çın
seher lezîz

subh-ıla şâmun ilet:

1. **şubh-ıla şâmun ilet:--ı, --la,
--um**

Gazel 260

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beytte kastedilen duaların
sabah ve akşam iletilmesi
kastedilmektedir.*

Ben du 'ā-yı devletüni eylerem
her şubh u şām
Umaram ola kabûl gel şubh-ıla
şāmum ile

şubhuñ yüzi açıla:

1. **şubhuñ yüzi açıla:** -ıl, -a

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) sevgiliye hitaben
karanlık, geceye benzeyen saçımı
kaldır, topla ki sabah vakti
olsun, doğan güneş görünsün
anlamında kullanılmıştır.

Zülfüni gider didüm tâ açıla
şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldâ ola

suç:

1. **suç-ısa:** --ısa

Gazel 250

Mısra: 7

Kabahat, hata.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi gönül sevdi
nihâyet

suç ola:

1. **suç ola:** --a

Gazel 334

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Cürüm işlemek, kabahatli
olmak.*

Seni cāndan sevdüğüm cānâ ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālünden irag
olmak ne güç

suç olur:

1. **suç olur:** --ur

Gazel 334

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) sevgiliyi sevme
bağlamında günah veya suç mu
denilmektedir.

N'eylesün n'itstün Muhibbî yâ
niçe yazsun ğamı
Seni cāndan sevdüğü çünkü olur
yanuñda suç

suç olursa:

1. **suç olursa:** --ur, --sa

Gazel 327

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) sevgiliyi sevme
bağlamında günah veya suç mu
denilmektedir.

Cānāni cān u dil ile sevmek
olursa suç
Derdâ ki 'âşik olana olmaya
böyle güç

sucısa:

1. **suçısa:** --ı, --sa

Gazel 133

Mısra: 7

Aşğın suçı.

Āşik-ı bîcārenüñ suçısa seni
sevdüğü
Ger beni ber-dār kılğıl suçlu
oldum ben saña

suçlu oldum:

1. **suçlu oldum:** --lu, --dum, --m

Gazel 133

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1) Suç işlemiş, kabahatli
olma durumu.*

Āşik-ı bîcārenüñ suçısa seni
sevdüğü
Ger beni ber-dār kılğıl suçlu
oldum ben saña

sücüd eyle:

1. **sücüd eyle:**

Gazel 390

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Ar.*) Secde etmek.

Sāğar alsa mäh-rûlar destine
Sen şürâhî-veş dilâ eyle sücüd

sücüd itmeye:

1. **sücüd itmeye:** --me, --y, --e

Gazel 397

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Secde etmek.

Kāmet getürse yār kıyāmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

sücüdüm var:

1. **sücüdüm var:** --u, --m

Gazel 441

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Secde yapmak.

Degüldür ğayra dil mâyil
yöneldüm kıbledür küyuñ
Bi-ħakğın Ka'be-i 'ulyâ dimeñ
ğayra sücüdüm var

süd:

1. **süd:**

Gazel 13

Mısra: 5

Fayda, kâr, kazanç.

Ömr nağdin vaşl içün ğarc
eyledüm ammâ çi süd
Sayüm oldı ancak tağşîl-i bî-
ħaşıl baña

2. **süd:**

Gazel 366

Mısra: 10

Fayda, kâr, kazanç.

Muhibbî cān-ıla sevdâ-yı zülfüñ
Taleb kıl tâ müyesser ola ol süd

3. **süd:**

Gazel 383

Mısra: 4

Fayda, kâr, kazanç.

Virüp cān nağdin aldum ğam
metâ'in
Ezelden ehl-i 'ışka bu-durur süd

süd evledi:

1. **süd evledi:** --di

Gazel 392

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fayda ve kar sağlama.

Ħāk-i rāhuña varup cān-ıla kim
sürdi yüzün
İki 'ālemde sa'ādet buluban
eyledi süd

süd itmemişdür:

1. **süd itmemişdür:** --me, --miş,
--dür

Gazel 373

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kazanç elde etmek,yarar sağlamak.

Mâyil olma hâce-i dünyâ gibi
sîm ü zere
İtmemişdür bu fenâ dârında hiç
bir kimse sūd

sūdum var:

1. **sūdum var:--u, --m**
Gazel 441
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Fayda,kazanç sağlamak.

Benüm sevdâ-yı zülfünle şehâ
başumda sūdum var
Eger cevri ü eger mihrün ne kim
gelse sürüdüm var

sūfi:

1. **şūfinūn:--nūñ**
Gazel 173
Mısra: 7
*Dindar ve takva sahibi
kimse, zahit II Ham, kuru sofı.*

Eyleme şūfinūñ kelâmını gūş
Rind olup eyle derd-i h̄'arı taleb

2. **şūfi:**
Gazel 309
Mısra: 10
*Dindar ve takva sahibi
kimse, zahit II Ham, kuru sofı.*

Meydân-ı maḥabbetde Muḥibbî
gibi şîr ol
Rübâh oluban şūfi şıfat olma
muḥanneş

3. **şūfi:**
Gazel 384
Mısra: 5
*Dindar ve takva sahibi
kimse, zahit II Ham, kuru sofı.*

Şūfi diler ki bula na'îmi riyyâ ile
'Âşık kemâl-i luḫfına yâruñ ider
ümîd

sūfi-i hod-rû:

1. **şūfi-i hod-rû:**
Gazel 309
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kendiliğinden mutasavvıf
olan,sofı haline gelen.*

Gülgün meye ta'nı ko iy şūfi-i
hod-rû
Mey 'aşıka sunıldı ezel saña
mügelles

sūfi-i sālūsa:

1. **sūfi-i sālūsa:--a**
Gazel 438
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İki yüzlü,riyakar sufı.

Ḥırka içre 'ömri geçen sūfi-i
sālūsa sor
Kim n'îçün terk-i riyyâ itmez o
bî-nāmūsa sor

sūflî dāmgehden:

1. **sūflî dāmgehden:--den**
Gazel 323
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Alçak,bayağı tuzak yeri.

Gönül şahbâzına pervâz vir
âfâkı seyr itsün
Bu sūflî dāmgehden per açan
zâğ u zağandan geç

sūhen:

1. **suhen:**
Gazel 487
Mısra: 3
Söz II şîir.

Ḳatredür gerçi suhen lîk
dehenden çıkıcak
Ḳıymetin kim ki bilür ol aña
dür-dâne olur

suhen diyem:

1. **suhen diyem:--y, --e, --m**
Gazel 451
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşğın sevgiliye
laf atma,söz söyleme cesaretinin
ve hakkının olmadığı
kastedilmektedir.*

Cânâ kimem ki saña suhen
diyem aşıkâr
Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter

sūküt:

1. **sūküt:**
Gazel 274

Mısra: 12
Sessizlik, suskunluk.

Söyleseñ bir ḥaḳ sözi ḥalk alur
anı 'aksine
Olıcak bu vech-ile yigdür
Muḥibbî bil sūküt

sūküt kıldı:

1. **sūküt kıldı:--dı**
Gazel 237
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sakin ve sessiz hale
gelmek.*

Deyr içinde gördiler reftrâñ iy
serv-i ḥırâm
Turduğı yirde ḳadîd oldu vü
kıldı bet sūküt

süeymân:

1. **süeymân:**
Gazel 286
Mısra: 6
1. Hz. Süleyman.

Taht u tâc u saltanat berbâd olur
çün 'âkıbet
Kendüñi 'âlem seririne
Süeymân oldu tut

2. **süeymân-ıla:--ıla**
Gazel 305
Mısra: 4
*Hz. Süleyman (as)
peygamber (bağlama göre).*

Yüzümi pâyüña sürsem beni pā-
māl eyleme
Mür olur kim pend idüp eyler
Süeymân-ıla baḥş

3. **süeymân-ıla:--ıla**
Gazel 320
Mısra: 2
*Hz. Süleyman (as)
peygamber (bağlama göre).*

Bir gedâ iken idersem n'ola
cânân-ıla baḥş
Mür için dirler ider gâhî
Süeymân-ıla baḥş

süeymân daḥı olsañ:

1. **süeymân daḥı olsañ:--sa, --n**
Gazel 369
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Bayitte*) Hz. Süleyman
kastedilmektedir. (onun şöhreti
ve hükümdarlığı bağlamında).

Mür gibi pây-mâl itdürme gel
miskînleri
Saltânat geçer Süleymân dahı
olsaın hem çü bād

sultân:

1. sultân:

Gazel 10

Mısra: 5

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Sultân olalı şehr-i dile gamze-i
mestün
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

2. sultândur:-dur

Gazel 39

Mısra: 8

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Dâda vardum kapusına ol
güzeller şahınuñ
Ola kim dâd eyleye kulına
sultândur baña

3. sultân-ıla:--ıla

Gazel 305

Mısra: 6

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Her ne emr itseñ buyur ben
turmuşam fermânuña
Haddi mi vardur kuluñ kim ide
sultân-ıla baḡs

4. sultânüm:-um

Gazel 378

Mısra: 2

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Âhum irdi göklere iy mâh-ı
tâbânüm meded
İşidüp feryâdumı raḡm eyle
sultânüm meded

5. sultân:

Gazel 432

Mısra: 8

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Bu gedäya n'ola keşf itseñ şehâ
esrârüñi
Gâh olur kim bendeye hâlini
sultân 'arz ider

6. sultâna:-a

Gazel 494

Mısra: 1

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

7. sultâna:-a

Gazel 494

Mısra: 1

*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Baş egmeseler pes n'ola sultâna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ câna
güzeller

sultân beni bilmez mi hîc:

1. sultân beni bilmez mi hîc:-- i, --mez

Gazel 345

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Bayitte) sevgili beni
bilmez mi, elbet bilir anlamında
kullanılmaktadır.*

'İşk-ıla dâmânını tutdum
ölürsem komazam
Ger keserse hüküm anuñ sultân
beni bilmez mi hîç

sultân olmadan:

1. sultân olmadan:-dan

Gazel 41

Mısra: 11

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dünyaya sultan(hükümdar)
olamamak.*

Baña bu dünyâya sultân
olmadan
Yıgdür olmak âsitânünda gedâ

sultân olup:

1. sultân olup:--up

Gazel 251

Mısra: 8

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Padişah olmak.*

Zelîl olup gedâ-yı 'ışk dünyâda
çeke miñnet
Bekâ mülkinde ol sultân olup
bulur niçe 'izzet

sultân-ı âlem:

1. sultân-ı âlem:

Gazel 113

Mısra: 2

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Âlemin
sultanı. (Hz. Muhammed(sav)).*

Haḡ habîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

sultân-ı ğam:

1. sultân-ı ğam:

Gazel 205

Mısra: 9

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Dertlerin şahı.*

Yine teşrîfler baña inâm idüp
sultân-ı ğam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şîb

sultân-ı ğam-ı 'ışka:

1. sultân-ı ğam-ı 'ışka:--a

Gazel 296

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Bayitte) aşktan dolayı ceфа
çeken sultan söylenerek aşık
kastedilmektedir.*

'İşk âteşiyle düd-ı dilüm elde
'alem-vâr
Sultân-ı ğam-ı 'ışka bu yitmez
mi 'alâmet

sultân-ı gülün:

1. sultân-ı gülün:--ü, --n

Gazel 398

Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sultan olan gül (Gönül
sultanı olan gül bağlamında).*

Zahm-ı çeşm irmemek için yine
sultân-ı gülün
Goncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

sultân-ı habes:

1. **sultân-ı habes:**
Gazel 199
Mısra: **3**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habeş ülkesinin sultanı.

Kâkülün olalı sultân-ı Habeş
Mülk-i hüsnün hâlidür şâh-ı
Arab

sultân-ı habes'dür:

1. **sultân-ı habes'dür:--dür**
Gazel 338
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Habeş ülkesinin sultanı.

İy Muhibbî ruhları üstinde hâli
dilberün
Sanki sultân-ı Habeş'dür
eylemiştir taht u tac

sultân-ı 'ışk:

1. **sultân-ı 'ışk:**
Gazel 476
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

Sultân-ı 'ışk tutmag-ıçun kişver-
i dili
Derdî Muhibbî sola gamı saga
saldılar

sultân-ı 'ışk:

1. **sultân-ı 'ışk:**
Gazel 169
Mısra: **9**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı, sevgili.

İy Muhibbî hürmet itmez
kimseye sultân-ı 'ışk
Bir-durur dergâh-ı âli sen de
anun şeyh ü şâb

sultân-ıla:

1. **sultân-ıla:--la, -**
Gazel 306
Mısra: **2**
*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Cânı mı var kimsenün eyleye
cânân-ıla baħş
Bendeye lâyiķ mıdur kim ide
sultân-ıla baħş

2. **sultân-ıla:--la**
Gazel 316
Mısra: **10**
*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Lâ dime cevriyle öldürse
Muhibbî seni yâr
Hiç revâ mıdur gedâ eyleye
sultân-ıla baħş

sultânlık:

1. **sultânlığın:--in**
Gazel 21
Mısra: **5**
*Devletin en üst
mertebesinde bulunan kişi,
padişah, şah, hükümdar. II
Sevgili.*

Işk şâhî çün baña virdi gamuñ
sultânlığın
İy gözüm saķķalıg it iy gamze
ferrâş ol baña

sun:

1. **sunma:--ma**
Gazel 160
Mısra: **8**
*Dokunmak, değmek, el
sürmek, temas etmek.*

Lebi şeftâlüsün gördük dil ü cân-
ıla meyl itdük
Elün sunma hâzer eyle önünde
çâhdur gâbğab

2. **sunup:--up**
Gazel 9
Mısra: **8**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Işk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi

Sunup lebini dimedi bir kerre
mâ saña

3. **sun:**
Gazel 14
Mısra: **11**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Câm-ı laün sun lebünden beni
mest eyle didüm
Didi çeşmi hışm-ıla mestâne
söylersin baña

4. **sunmaya:--ma, -y, -a**
Gazel 18
Mısra: **6**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Sifâl-ı köhne rindâna yiter
meyhâne küncinde
Elin sunmaya ger olsa önünde
câm-ı Cem peydâ

5. **sun:**
Gazel 100
Mısra: **5**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Jeng-i gam dutdı gönül âyinesini
berü sun
Sâkiyâ çün mey-i nâb-ıla olur
kalbe cilâ

6. **sun:**
Gazel 189
Mısra: **6**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Mey-ile hoş olur âvâzı çengün
Bize sun sâkiyâ durma mey-i
nâb

7. **sun:**
Gazel 195
Mısra: **1**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

Sâķī müdâm sun berü sen
râhâtü'l-kulüb
Nüş eyleyelüm itmeden ömrün
günü gurüb

8. **sun:**
Gazel 197
Mısra: **9**
*Sunmak, uzatmak, takdim
etmek.*

İçsün şarâb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

9. sun:

Gazel 287

Mısra: 11

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Câm-ı Cem sun sākiyâ bir dem
ganîmetdür hayât
Çün içer câm-ı memâti cümle
insân 'âkıbet

10. sunma:-ma

Gazel 310

Mısra: 7

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrũñ zehrini
Dermendem kıl benüm
derdüme dermân el-ğiyâş

11. sun:

Gazel 347

Mısra: 2

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Dil şafâ kesb idemez içmeyicek
câm-ıla râh
Sâkiyâ 'iyy idelüm sun berü gel
şâm u şabâh

12. sundum:-du, -m

Gazel 415

Mısra: 1

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Bilmedüm sundum elüm zülf-i
siyehkâra meded
Göre dîvâne dili sundi elin nâra
meded

13. sunma:-ma

Gazel 444

Mısra: 5

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Zehr-i hicrũñ sunma 'uşşâka
Şehd-i vaşluñ sun ki fâyidedür

sun-:

1. sundı:-dı

Gazel 220

Mısra: 7

Sunmak, uzatmak, takdim etmek.

Sundi bir ğam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılur kerâmet

sun ki:

1. sun ki:

Gazel 444

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Bağışlamak, sunmak.

Zehr-i hicrũñ sunma 'uşşâka
Şehd-i vaşluñ sun ki fâyidedür

sünbül:

1. sünbül:

Gazel 19

Mısra: 2

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.
Beyitte sevgilinin saçı sümbüle
benzetilmiştir.*

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdü sünbül saçını agladı
kühsâr baña

2. sünbül:

Gazel 22

Mısra: 4

*Daha çok açık mor renkli,
keskin ve güzel kokulu çiçek.
Beyitte sevgilinin saçı sümbüle
benzetilmiştir.*

Gitmedi zülfün hayâli kılca
yâdumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neyçün
perişân olmaya

sünbül saçını:

1. sünbül saçını:--ı, --n, --ı

Gazel 370

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Sevgilinin saçları hoş
kokusu sebebiyle sümbül
çiçeğine benzetilir.*

Sünbül saçını dâm kılup hâlini
dâne
Dil murğımı bu vech-ile şayd itdi
o şayyâd

sünbül saçını:

1. sünbül saçını:--ı, --n

Gazel 378

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*(Sevgilinin) sümbüle
benzeyen saçı.*

Gül yüzün âşüftesi sünbül saçını
efgendesi
Eyle gülşen seyrini serv-i
hürâmânım meded

sünbül ü gül:

1. sünbül ü gül:

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Sümbül ve gül.

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü
ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan ğarağ ol nañl-i
nev-resdür baña

sünbül-i terden yaña:

1. sünbül-i terden yaña:--a

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*(Beyitte) sevgilinin teri
sünbül çiçeğinin kokusuna
benzetilmiştir.*

Mârdur zülfinden iy dil kıl hâzer
Sunma el ol sünbül-i terden
yaña

sünnet:

1. sünnetdür:-dür

Gazel 67

Mısra: 8

*Hz. Muhammed'in
müslümanlarca uyulması
 gereken sözleriyle örnek iş ve
 davranışlarının tamamı.*

Varayım küyuña göster gün
yüzün
Çünkü sünnetdür kula itmek şilâ

sür:

1. sürdün:-dü, -ñ

Gazel 216

Mısra: 1

Geçirmek, hayat yaşamak.

Bahâr eyyâmı bezm içre şafâ
câmını sürdün tut

Dilâ bu dâr-ı dünyânûn
temâşâsını gördün tut

2. **sürme:-me**

Gazel 41

Mısra: 10

*Kovmak, uzaklaştırmak2)
Dışarı çıkarmak. 3) reddetmek.*

Hâk-i pâyuñ gözlerüme
sürmedür
Sürme çeşmümden anı virsün
ziyâ

sür:-

1. **süreyim:--e, --y, --im**

Gazel 14

Mısra: 7

Sürmek.

Pâyuña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

sürâhî:

1. **şürâhî:**

Gazel 51

Mısra: 2

*İçerisini su, şarap gibi
içeceklerin konulduğu derin
kap.*

Gülşen içre eldeki sâğar kızıl
güldür baña
Hem şürâhî kulkulu âvâz-ı
bülbüldür baña

surâhî gibi:

1. **şurâhî gibi:**

Gazel 235

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İçerisini su, şarap gibi
içeceklerin konulduğu derin
kap. II Aşk.*

Ser kodum çünkü şurâhî gibi
pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bâde-perest

şürâhî ziynetin:

1. **şürâhî ziynetin:--i, --n**

Gazel 349

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) rintlerin-asıl
aşıkların- sevgilinin elinden*

*olmadığı sürece mey sürahisine
değer vermediği
kastedilmektedir.*

‘Ayna almaz n’eylesün rindân
şürâhî ziynetin
Mey gerek birdür sıfâl ola vü
yâhüd zer kadeh

şürâhîniün bagrı:

1. **şürâhîniün bagrı:--n, --ü, --n,
--i-nüñ**

Gazel 357

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)İçinde şerbet ya da mey
taşınan uzun ince boyunlu kap.
2)Aşğın gönlü.*

Bagrı hün-ıla şürâhîniün ne tañ
tolsa müdâm
Sayd idüp meh-rûları turmaz
lebin öper kadeh

surâhî-ves:

1. **şürâhî-ves:**

Gazel 390

Mısra: 12

Sürâhi gibi.

Sâğar alsa mâh-rûlar destine
Sen şürâhî-ves dilâ eyle sücüd

şüreti ko:

1. **şüreti ko:--i**

Gazel 302

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mâsivâyı terk etme.

Şüreti ko bak Muhibbî sîrete
Olma zâhid gibi sen şüret-perest

şüret-perest olma:

1. **şüret-perest olma:--ma**

Gazel 302

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dış görünüşe değer verip
görüntünün ardındaki
gerçekliğe değer vermemek.*

Şüreti ko bak Muhibbî sîrete
Olma zâhid gibi sen şüret-perest

surh görindi:

1. **surh görindi:--in, --di**

Gazel 374

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlıymış gibi kırmızı

renkte görünmek.

Çeşm-i siyâh hün-ı cigerle
görindi surh
Müy-ı sefid zâhir olup oldu rüy-ı
zerd

surh idüp:

1. **surh idüp:--d, --üp**

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Büyük ve yüksek,yapılı bir
köşk haline getirmek.*

Buralıdan dest-i ğam bu
gönlümi tañbür-ves
Surh idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm târ aña

surh olur:

1. **surh olur:--ur**

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1. Kırmızılaşmak 2. Hayat
bulmak.*

Gül yüzün aklı midür ya
pîreheñ gülgün midür
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

surh u çehresi:

1. **surh u çehresi:--si**

Gazel 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşğın çok fazla
üzülüp kanlı yaş dökmesinden
simasının kırmızı olması
kastedilir.*

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

2. **surh u çehresi:--si**

Gazel 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşğın çok fazla
üzülüp kanlı yaş dökmesinden
simasının kırmızı olması
kastedilir.*

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışık
Ehl-i ışıkun eşki surh u çehresi
hem zerd ola

surh u siyâh:

1. **surh u siyâh:**
Gazel 324
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kırmızı ve siyah.

Sinem üzre pullarumdur dâğlar
surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şeş ü penc

surha döner:

1. **surha döner:--a, --e, --r**
Gazel 416
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kırmızı rege
dönmek(kanlı gözyaşı
bağlamında).

Derd-i dil hâlini alsam ele
yazmak kâğız
Kanlu yaşımdan o dem surha
döner ak kâğız

sürme:

1. **sürmedür:--dür**
Gazel 41
Mısra: 9
Göz kenarlarına ve
kirpiklere sürülen siyah madde,
boya.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Sürme çeşmümden anı virsün
ziyâ

2. **sürmedür:--dür**
Gazel 69
Mısra: 3
Göz kenarlarına ve
kirpiklere sürülen siyah madde,
boya.

Hâk-i pâyüñ gözlerüme
sürmedür
Bunuñ-ıla çeşmüm bulur ziyâ

sürüd evlemez:

1. **sürüd evlemez:--mez**
Gazel 390
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zevk, eğlence ve neşeye
kapılmamak(geçici dünya
bağlamında).

Çün beğası yok cihâna virme dil
'Âkil olan eylemez bunda sürüd

sürüd eyler:

1. **sürüd eyler:--r**
Gazel 373
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Şarkı türkü söylemek.
2)Zevk ve eğlence duymak.

Bezm-i gamda her kaçan bu
'üd-ı sinem çalınur
Ol dem eyler nây-veş gönüm
benüm anda sürüd

2. **sürüd eyler:--r**
Gazel 393
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Şarkı türkü söylemek.
2)Zevk ve eğlence duymak.

Zâhidüñ cennet diyü 'ömri hayâl
ile geçür
'Ârifüñ didârdur maşşudı ol
eyler sürüd

sürüd ider:

1. **sürüd ider:--e, --r**
Gazel 397
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Türkü söylemek.

Pervâne görse şem 'i hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şeşk-i gül ile
ider sürüd

sürüd itdi:

1. **sürüd itdi:--di**
Gazel 173
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) bülbül olarak
anılan aşğın sevgiliyi görünce
çoşması;şarkı,türkü söylemesi
kastedilmiştir.

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahâr irdi sen de yarı taleb

sürüdü var:

1. **sürüdü var:--u, --m**
Gazel 441
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şarkı,türkü söylemek,neşeli
olmak.

Benüm sevdâ-yı zülfünle şehâ
başumda südü var
Eger cevr ü eger mihrün ne kim
gelse sürüdü var

susa:

1. **susamış:--mış**
Gazel 435
Mısra: 4
Su ihtiyacı olmak, su içme
istegi hissetmek.

İki çeşmün turmayup eyler
nazar ruhsârûna
Susamış su isteyü-gelmişler
âhûlar mıdır

süsen:

1. **süsen:**
Gazel 459
Mısra: 8
Sivri ve uzun yaprakları
olan susam çiçeği. II Muhafız,
sevgiliyi koruyan.

Tâc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tığ ele san gülşenün
der-bânidur

suvâl:

1. **suvâl:**
Gazel 499
Mısra: 6
Soru.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevâbın virmedi
Dağı dil bir dem karar itmez
suvâl üstindedür

suvâl itsem:

1. **suvâl itsem:--se, --m**
Gazel 144
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Soru sormak.

Bu ne istignâ-yı hüsn olur bunu
kim gördi kim
Biñ suvâl itsem dönüp bir kez
baña virmez cevâb

süvâr:

1. süvâr:

Gazel 25

Mısra: 7

Ata binmiş, binici.

Çevgân idüp zülfi nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

süvâr olsa:

1. süvâr olsa:--sa

Gazel 436

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Binici olmak, binmek, ata binmek.

Ger süvâr olsa semend-i nâz-ıla
ol şehsüvâr
Aç gözünü eyle nazar yil gibi ol
düldül geçer

süy-ı menât:

1. süy-ı menât:

Gazel 259

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) İslâmiyyetten
evvel cahiliyyet devrinde
Kâbedeki putlardan birinin
semti.*

Dökile her yañaya hışt
perâkende ola
Pertev-i nür-i cemâlün dokına
süy-ı menât

suyuñ:

1. suyuñ:--y, --u, --n

Gazel 244

Mısra: 10

1) Akarsu,nehir. 2)

Gözyaşı.

İy Muhibbî yaşıñı sen de akıt
cûlar gibi
Yok qararı suyuñ olmış 'âşık-ı
dîdâr mest

süzân:

1. süzân:

Gazel 24

Mısra: 3

1. *Yakan, yakıcı.* 2. *Yanan, yanıcı.*

Giceler eflâkde süzân olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrândur baña

süzen:

1. süzen:

Gazel 470

Mısra: 6

İğne (kirpik).

Ĥâr batsa itlerüñüñ pâyma iy
şâh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgânüm
benüm süzen yiter

süz-ı âh-ı 'âşıka:

1. süz-ı âh-ı 'âşıka:--a

Gazel 424

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşıkların yakıcı ahları.

Münkir olma süz-ı âh-ı 'âşıka
gel vâ 'izâ
Korkaram bir şemmesi mescid
ile minber yakar

süz-ı dilden:

1. süz-ı dilden:--den

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gönül ateşi, yürek
yanması.*

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ gâzel
Lîk kıldum içlerinden uşbu beyti
intiñâb

süz-ı dilin:

1. süz-ı dilin:--i, --n

Gazel 416

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül ateşi.

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâğız

süz-ı dilüm:

1. süz-ı dilüm:--ü, --m

Gazel 424

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül ateşi.

Âh kılsam derd-ile süz-ı dilüm
ahter yakar
Hey ne ahter çıkar eflâke
melekde per yakar

süz-ı husrev'den:

1. süz-ı husrev'den:--den

Gazel 388

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hüsrev'in ateşi (Hüsrev'in
şîri bağlamında kullanılmıştır.).*

İy Muhibbî süz-ı Husrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

sakın:

1. sakın:

Gazel 90

Mısra: 5

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Ĥayr kılmaz dostum âh-ı
sehergâhum saña

2. sakın:

Gazel 163

Mısra: 9

"Dikkat et, dikkatli ol"

anlamında uyarı sözü.

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bâri
gel şerden sakın
Ger bu sözüm tutmayasın yig
olur senden devâb

şâb it:

1. şâb it:

Gazel 226

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İslah etmek,düzeltemek.

Devrân gamı bükdi bilümi kıldı
beni pîr
İy muğbeçe sun bâde 'aşası ile
şâb it

şâbâş iderse:

1. şâbâş iderse:--e, --r, --se

Gazel 183

Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *tebrik ve takdir etmek, beğenmek kastedilmiştir.*

Ehl-i nazmuñ her biri şabâş iderse tañ midur İy Muhibbî gül gibi bir taze dīvānum görüp

şād evle:

1. **şād evle:**
Gazel 368
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Mutlu etmek, sevindirmek, neşelendirmek.

Zikr kıl la' l-i lebüñ eyle bu ğamgîn dili şād Zülfine bagla gönül tā bulasın 'ömr-i ziyād

2. **şād evle:**
Gazel 395
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
Gönlünü hoş etmek, sevindirmek.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlini şād eyle gel Birine biñ virilür olsa faķrūñ gönli şād

şād evlegil:

1. **şād evlegil:--gil**
Gazel 372
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlini şād eylegil Birine biñ virilür olsa faķrūñ gönli şād

şād idüp:

1. **şād idüp:--üp**
Gazel 359
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönlü hoş etmek, sevindirmek.

Bir niçe gün şād idüp döner yine ğamgîn ider Bir qarâr üzre degül her rüz her meh sâl-i çarĥ

şād olma:

1. **şād olma:--ma**
Gazel 193
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu olmak, sevinmek.

Şādīye şād olma iy dil gelse ğam hem mużtarib Çün bilürsin kāyināt içinde vardur inķilāb

şād olmadı:

1. **şād olmadı:--ma, --dı**
Gazel 106
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinmemek, mutlu olmamak.

Bir nefes bu dil maħabbetden daĥı şād olmadı Hāşıl oldu derd ü ğamla miħnet eyyāmı baña

şād olmadum:

1. **şād olmadum:--ma, --du, --m**
Gazel 313
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutsuz olmak.

Eksük olmaz başda sevdā dilde āteş gözde āb Ana raħminden berü ben olmadum şād el-ġyās

şād olmamışdur:

1. **şād olmamışdur:--ma, --mı, --dur**
Gazel 409
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve huzurlu olmak.

Her ne deñlü gelse cevr-ile cefāya şabr kıl Bu ĥarāb illerde çün hīç olmamışdur kimse şād

şād olsa:

1. **şād olsa:--sa**
Gazel 372
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlini şād eylegil Birine biñ virilür olsa faķrūñ gönli şād

2. **şād olsa:--sa**
Gazel 395
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu etmek.

Bu Muhibbî'nün ele al gönlini şād eyle gel Birine biñ virilür olsa faķrūñ gönli şād

şād u ferah ider:

1. **şād u ferah ider:--e, --r**
Gazel 500
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *dünyanın aldatmaca için insana sevinç ve ferahlık, huzur verdiği ifade edilmektedir.*

Sakın aldanma dilā dünyā ider şād u ferah Durmaz arınca hemān ğamla nedāmetler gelür

şādān:

1. **şādān:**
Gazel 22
Mısra: 2
(*Far.*) *Mutlu, sevinçli, neşeli.*

Gün yüzüñ şevķine her kim zār u giryān olmaya Dilegüm budur anı ālemde şādān olmaya

şādān ol:

1. **şādān ol:**
Gazel 251
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu, sevinçli olmak.

Ne şādān ol ne ĥod ğamgîn Muhibbî 'ālem içinde Gedā mīr ü cüvān u pīr iderler çün kamu rıĥlet

şādān-ı 'iyd:

1. **şādān-ı 'iyd:**
Gazel 401
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bayramda duyulan sevinç ve mutluluk kastedilmektedir.

Yüzüñ aç kim cümle 'âlem olalar şādān-ı 'iyd Merhabā kıl dōstum kim bu- durur erkān-ı 'iyd

şādān-iken:

1. **şādān-iken:**
Gazel 92
Mısra: 3
(Far.) *Mutlu, sevinçli, neşeli.*

Gülşen-i küyuñda bu cān bülbüli şādān-iken
Çarḥ-ı zālīm eyledi sen verd-i ḥandāndan cüda

şādī:

1. **şādī:**
Gazel 65
Mısra: 7
Memnun, mesrur, sevinçli.

Şütürler rakş u ger şādī urursa tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ nişānın vire maḥmil hā

şādī vü ğam:

1. **şādī vü ğam:**
Gazel 291
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutluluk ve keder.

Şādī vü ğam iy Muḥibbī tutmadı bir dem qarār
'Âkıl olur her birisi gelse bir ebr boldı tut

şādīden geçmiş:

1. **şādīden geçmiş:--den, --miş**
Gazel 483
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Mutlu ve sevinçli olamama durumu.

Maḥabbet bādesin içen olur miḥnetle her demde
Ferahla şādīden geçmiş ğam ile aşınalardur

şādılık gelse:

1. **şādılık gelse:--lık, --se**
Gazel 498
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinç ve mutluluk.

İy Muḥibbī şādılık gelse gelür ardınca ğam
Anuñ-ıçundur ki dünyā inqılāb üstindedür

şādīve:

1. **şādīve:**
Gazel 193
Mısra: 11
Şiraz'da doğmuş büyük bir İran şâiridir.

Şādīve şād olma iy dil gelse ğam hem muḫtarib
Çün bilürsin kāyināt içinde vardur inqılāb

şādmān:

1. **şādmānam:--am**
Gazel 105
Mısra: 5
Memnun, mesrur, sevinçli.

Şādmānam kim şabā urdukça şāne zülfine
Cān dimāğın ter kılar irişüp ol hoş-bū baña

2. **şādmānam:--am**
Gazel 371
Mısra: 4
Memnun, mesrur, sevinçli.

Ĝam baña münis yiter ğayr-ıla yok ünsüm benüm
Ben ğam-ıla şādmānam ğam daḥı benümle şād

3. **şādmān:**

Gazel 418
Mısra: 8
Memnun, mesrur, sevinçli.

Çünkü miḥnetsüz maḥabbet yok- durur ğamsuz feraḥ
Ehl-i dil olan anuñçün şādmān görmez leziz

şādmān idem:

1. **şādmān idem:--e, --m**
Gazel 443
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinçli ve bahtiyar olmak.

İsterem kim bu dil-i ğamnāki idem şādmān
Cidd ü cehd itdükçe ol daḥı beter ğamnākdür

şādmān olma:

1. **şādmān olma:--ma**
Gazel 74
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevinmek, mutlu olmak.

Lezzeti vaşlıyla iy dil olma iñen şādmān
Soñı hicrāna dōne ol şehd ü şekker zehr ola

şād-mānī:

1. **şād-mānī:**
Gazel 233
Mısra: 9
(Far.) *Mutlu, sevinçli, neşeli.*

Bilür dünyāda yokdur şād-mānī
Muḥibbī eyler anuñçün ferāğat

şafāat:

1. **şafāat:**
Gazel 2
Mısra: 4
Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin, kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbihak katında aracılık etmeleri.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme çek afv-ı qalem
Umaram senden şafāat idesin yevm-i cezā

şafak:

1. **şafakdur:--dur**
Gazel 10
Mısra: 10
Ar. Güneş gurup ettikten sonra ufukta kalan kızıl aydınlık, alaca karanlık. Fecre yani güneş doğmadan ufukta zahir olan aydınlığa da itlak olunur ki lisanımızda bu manada şayidir: Şafak vakti, şafak söktü. şafak-ğün: Şafak renkli.

Aks-i lebüñi gördi Muḥibbī yaşı içre

Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

şāfi:

1. **şāfi:**

Gazel 346

Mısra: 7

(Ar.) Şifā veren, iyileştirici
(kimse).

İy tabīb-i dil meded vir
hastayam şāfi cevāb
Bu dil-i pür-ğuşşamı āh ol cevāb
eyler feraḥ

sah:

1. **şāhı:-ı**

Gazel 11

Mısra: 8

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Çün güzeller pādīşāhısın virildi
şāhlık
Çık serīr-i hüsne dinsün hūblar
şāhı saña

2. **şāhlık:-lık**

Gazel 11

Mısra: 7

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Çün güzeller pādīşāhısın virildi
şāhlık
Çık serīr-i hüsne dinsün hūblar
şāhı saña

3. **şāhı:-ı**

Gazel 21

Mısra: 5

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Işk şāhī çün baña virdi gamuñ
sulṭānlığın
İy gözüm saqqālīg it iy ğamze
ferrāş ol baña

4. **şāhum:-(u)m**

Gazel 24

Mısra: 8

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Firkaṭiyle gice gündüz teşnedür
cān u gönül
Gel benüm şāhum vişālūñ
şerbetin kandur baña

5. **şāh:**

Gazel 108

Mısra: 6

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Şāh-ı ışk sīneñi dög didi yücelt
āh alemin
Gördi lāyık alem ü ṭablī dilā şāh
saña

6. **şāhā:-a**

Gazel 207

Mısra: 5

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Metn-i hüsnuñe şāhā ḥaṭṭuñ
yazaldan hāşīye
Faşl u bābın okudum didüm ki
ḥatm oldı kitāb

7. **şāhıdur:-ı, -dur**

Gazel 335

Mısra: 2

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Çin-i zülfüñdür alan Çin'den
ḥarāc
Taht-ı Rüm'uñ şāhıdur başında
tāc

8. **şāh:**

Gazel 360

Mısra: 8

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Sakın aldanma cihān naṭ'ına
āḥir māt ider
Nāgehān açmaz yüzünden saña
diye şāh ruḥ

9. **şāhısın:-ı, -sın**

Gazel 365

Mısra: 9

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Dü 'ālem şāhısın çākerlerüñ çok
Kıl anlardan bu kemter bendeñi
'ad

10. **şāh-ıla:--ıla**

Gazel 434

Mısra: 4

1. *Hükümdar, padişah. 2.*
Sevgili.

Ciger-pārem kebāb u eşk-i
hününüm şarāb itdüm

Bu meclis ulu meclisdür gamuñ
şāh-ıla şoḥbetdür

şāh gülün:

1. **şāh gülün:--ü, --n**

Gazel 244

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Baş sevgili, hükümdar.*

*Sözü dinlenilmesi gereken
sevgili. 2) Benzerlerine oranla
en üstün, en güzel, en iyi.*

Ğonca mey içmiş yasagın
tutmamış şāh gülün
Kokuban agzın şabā didi bu ḥöd
evkār mest

şāh ola:

1. **şāh ola:--a**

Gazel 284

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Padişah olmak, saltanatın
başına geçmek.*

İster gönül küy-ı ḥarābāta şāh
ola
İy pīr-i deyr gel berü sen daḥı
himmet it

şāh olandan:

1. **şāh olandan:--a, --n, --dan**

Gazel 500

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Padişah, hünkar (sevgili).

İtlerinden āsītānında beni
'addeylemiş
Şāh olandan kullara dāyım
'ināyetler gelür

şāh olmadan:

1. **şāh olmadan:--dan**

Gazel 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Padişah, hükümdar, sultan
olmak.*

İstemem bu āleme şāh olmadan
Yıgdür olam āsītānuñda gedā

şāh olup:

1. **şāh olup:--up**

Gazel 369

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Efendi, hükümdar, yönetici
mertebesine yükselmek.

Şâh olup iy dil eger kılmayasın
'adl-ile dâd
İki 'âlemde muqarrer olıarsın
nâ-murâd

şâhâne:

1. **şâhâne:**
Gazel 469
Mısra: 2
Harika, çok güzel.

Ol türk-i şüh gör niçe mestâne
seyr ider
Halkı esir kılmaga şâhâne seyr
ider

şahbâz-ıla:

1. **şahbâz-ıla:--i, --la**
Gazel 179
Mısra: 6
İri ve beyaz doğan kuşu.

Himmetüm bâzına olmaz hiç bir
murğ hem-cenâh
Zîra pervâz eylemez şahbâz-ıla
her bir gurâb

şâh-ı arab:

1. **şâh-ı arab:**
Gazel 199
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arap'ların şahı, önderi.

Kâkülün olalı sultân-ı Habeş
Mülk-i hüsnün hâlidür şâh-ı
Arab

şâh-ı cihân genc:

1. **şâh-ı cihân genc:**
Gazel 326
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihan şahı, padişahı,
sultanı-hazine- (sevgili).

Muhibbî 'ışk mihrin rüşen eyle
Diyeler buldı bir şâh-ı cihân
genc

şâh-ı gül:

1. **şâh-ı gül:**
Gazel 470
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gül dalı.

Hâr batsa itlerüñün pâyına iy
şâh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgânım
benüm süzen yiter

şâh-ı gülden:

1. **şâh-ı gülden:--+den**
Gazel 177
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) gül ağacının dalı
kastedilmiştir.

Haddüñün dün zıkrin itdüm
gülşen içre husrevâ
Şâh-ı gülden yire düşdi vâlih
oldı andelîb

şâh-ı güzîn:

1. **şâh-ı güzîn:**
Gazel 392
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seçkin padişah. II sevgili.

Kim boyun sunmadısa emrüne iy
şâh-ı güzîn
Eyleye anı Hudâ kahr-ıla çün
kavm-i Semüd

şâh-ı hübandur:

1. **şâh-ı hübandur:--dur**
Gazel 37
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzeller sultanı.

Herkesün var bir muradı dâyimâ
ister anı
Ârzü-yı cân u dil ol şâh-ı
hübandur baña

şâh-ı husrevân:

1. **şâh-ı husrevân:**
Gazel 394
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Padişahlar padişahı.

Kimdür Muhibbî dirseñ iy şâh-ı
husrevân
İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

şâh-ı hüsn:

1. **şâh-ı hüsn:**
Gazel 284
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzellik sultanı || Sevgili.

İy şâh-ı hüsn 'aşıkunam gel
'adâlet it
Ya 'nî vefâ vü mihrüñi göster
himâyet it

şâh-ı ışk:

1. **şâh-ı ışk:**
Gazel 16
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

Ben şâh-ı ışk olduğuma bu yiter
delîl
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

2. **şâh-ı ışk:**
Gazel 108
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

Şâh-ı ışk sîneñi dög didi yücelt
âh alemin
Gördi lâyıç alem ü taıblı dilâ şâh
saña

şâh-ı 'ışk:

1. **şâh-ı 'ışk:**
Gazel 256
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahı. // Sevgili.

Âhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'ışk olup
Başında şu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

şâh-ı ışka:

1. **şâh-ı ışka:--a**
Gazel 99
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk sultanı II sevgili II
Allah.

Kim şâh-ı ışka cân u gönülden
gülâm ola
Uyhu yüzi haşre dek aña harâm
ola

şâh-ı ışkam:

1. **şāh-ı ıŝkām:--am**
Gazel 81
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahi.

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şāh-ı ıŝkām saglu sollu eşk
leşkerdür baña

2. **şāh-ı ıŝkām:--am**
Gazel 187
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahi II âşık.

Şāh-ı ıŝkām şule-i âhum baña
zerrîn alem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şib

şāh-ı ıŝkām:

1. **şāh-ı ıŝkām:--am**
Gazel 497
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahi.

Şāh-ı ıŝkām baña Vâmîk diseler
tañ mı lağab
Nâzenînüm hüsn ü hulkiyla
bugün 'Azrâ geçer

2. **şāh-ı ıŝkām:--am**
Gazel 338
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk padişahi II âşık.

Şāh-ı ıŝkām şu 'le-i âhum
benüm başumda tâc
Geymişem gam hîl'atini
kimseye yok ihtiyâc

şāh-ı ıŝkuñ:

1. **şāh-ı ıŝkuñ:--un**
Gazel 104
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın padişahi.

Kapusında şāh-ı ıŝkuñ bendedür
Kāvus aña
Nâlesi ser-tâ nefir ü sine taḫl u
kūs aña

şāh-ı ma 'delet:

1. **şāh-ı ma 'delet:**
Gazel 241

Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Adaletli padişah.

Cevr ü cefâyı görme bugün
'aşka revâ
Raḥm eyle hâline anuñ iy şāh-ı
ma 'delet

şāh-ı sultānsın:

1. **şāh-ı sultānsın:--sın**
Gazel 79
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Padişahların en büyüğü,
hakim ve sahip.*

Cevr ü cefâ kahr u sitem mihr ü
vefâ cüd u kerem
Ben bende-i fermānuñam sen
şāh-ı sultānsın baña

şāh-ı taht-ı ıŝkām:

1. **şāh-ı taht-ı ıŝkām:--am**
Gazel 220
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk tahtının padişahi.

Ben şāh-ı taht-ı ıŝkām tâc-ı şeref
başumda
Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

şāh-ı tûbâ:

1. **şāh-ı tûbâ:**
Gazel 27
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Cennetteki Tuba ağacının
dalı.*

Sâye-i kaddüñ Muhibbî'ye yiter
Şāh-ı tûbâ sensüzün letdür baña

şāhid:

1. **şāhid:**
Gazel 16
Mısra: 7
*1. Bir şeyin olduğu yerde
hazır bulunup olanları gören
kimse 2. Bir dâvâda
gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dâvânın halline
yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan
kimse, tanık.*

Şāhid degül mi ışkuma zāhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

2. **şāhid:**
Gazel 82
Mısra: 2
*1. Bir şeyin olduğu yerde
hazır bulunup olanları gören
kimse 2. Bir dâvâda
gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dâvânın halline
yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan
kimse, tanık.*

Ger çeke tîg-ı cefâsın dem dem
ol şāhid baña
Ben şehîd-i ışk olam cümle
cihân şāhid baña

3. **şāhid:**
Gazel 199
Mısra: 6
*1. Bir şeyin olduğu yerde
hazır bulunup olanları gören
kimse 2. Bir dâvâda
gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dâvânın halline
yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan
kimse, tanık.*

Kevser ü ḥavrâ murâdî zāhidüñ
Fikr-i aşık şāhid ü âb-ı ineb

4. **şāhid:**
Gazel 249
Mısra: 10
*1. Bir şeyin olduğu yerde
hazır bulunup olanları gören
kimse 2. Bir dâvâda
gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dâvânın halline
yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan
kimse, tanık.*

Sakin beyhüde lâf urma
Muhibbî
Gerekdür 'ışka şāhid yâ 'alāmât

5. **şāhid:**
Gazel 343
Mısra: 5
*1. Bir şeyin olduğu yerde
hazır bulunup olanları gören
kimse 2. Bir dâvâda
gördüklerini, bildiklerini
anlatarak dâvânın halline
yardımcı olan veya bir akdin
yapılmasında hazır bulunan
kimse, tanık.*

Baňa Őem' ü Őarāb u nuql Őāhid
Saňa zāhid ser-ā-ser bu cihān
genc

Őāhid degül mi:

1. Őāhid degül mi:--mi
Gazel 341
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahit degül mi? (Şahit).

'İŞkuma Őāhid degül mi eşk-i
surh u rüy-ı zerd
Bundan özge dōstlar olmaya
'uŐŐāka hūcac

Őāhid gerek:

1. Őāhid gerek:
Gazel 159
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) "Şahide gerek
yoktur,her Şey ortadadır"anlamı
kastedilmiştir.*

Dün beni öldürdüğine döndi
inkār eyledi
Hānçerinde buňa ne Őāhid gerek
kanum görüp

Őāhid ol:

1. Őāhid ol:
Gazel 82
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tanık olmak (bir mesele
üzerinde Şahitlik etmek).*

Ger çeke tīg-ı cefāsin dem dem
ol Őāhid baňa
Ben Şehid-i işk olam cümle
cihān Őāhid baňa

Őāhid ola:

1. Őāhid ola:--a
Gazel 100
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tanık olmak (bir mesele
üzerinde Şahitlik etmek).*

Ser-i zülf-i siyehūn yolına cān
terk ideli
Yüzüm aklığına tañ mı kefenüm
Őāhid ola

Őāhid viter:

1. Őāhid viter:--e, --r
Gazel 196
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahit olarak yetmek.

Zerrāt cümle hūsnūne Őāhid
yiter senūn
Gün Şulesine itmedi kimse
gümān u reyb

2. Őāhid viter:--e, --r
Gazel 479
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şahit olarak yetmek.

Olduguma Şeh-i ğam iy dil yiter
bu Őāhid
Āhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

Őāhid-i gül hūsnine:

1. Őāhid-i gül hūsnine:
Gazel 304
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) güle benzeyen
sevgilinin güzelliĒi
kastedilmektedir.*

Bülbüla maĒrür olma Őāhid-i gül
hūsnine
Çün degül vakti gülün bākī
gülüstāndur 'abes

Őāhid-perestem:

1. Őāhid-perestem:--em
Gazel 253
Mısra: 3
*Güzele,sevgiliye tapan,onu
çok seven anlamında
kullanılmıştır.*

Baňa bāde yiter Őāhid-perestem
Budur rind olana evrād-ı evkāt

Őāh-ıla gedā muĒārin ola:

1. Őāh-ıla gedā muĒārin ola:--a
Gazel 63
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Beyitte padişah ile köle hiç
birbirine yaklaŐamaz,yakın
olamaz anlamında.*

Sen güzeller Őāhisin ben iŐkuñ-
ıla mübtelā
Hiç olur mı ki muĒārin ola Őāh-
ıla gedā

Őāhin:

1. Őāhin:
Gazel 157
Mısra: 8
*55 – 60 santim boyunda,
kanatları ve kıyruĒu geniş,
tüyleri benekli ve çizgili, yaygın
olarak yaşayan, pek çok türü
bulunan, doğana benzer yırtıcı
avcı kuş (Terazinin dengeye
geldiĒinde yatay olarak duran
parçası).*

Zülf-i Őāhbāzına kapdurmak diler
dil murĒını
Bülbül-i bī-çāreye n'eyler aceb
Őāhin salup

Őāhlar başına:

1. Őāhlar başına:--lar, --ı, --n, -
-a

Gazel 336
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ülkeler yöneten
padişahların saltanatı
kastedilmektedir.*

Hāk-i pāyuñ Őāhlar başına tāc
Ehl-i küfre vaz' kıldıñ sen
harāc

Őākird:

1. Őākirdüm:--üm
Gazel 111
Mısra: 5
Talebe, öğrenci.

Kühken küh-ı belā içinde
Őākirdüm geçer
Dest-i ğamda olmadı Mecnūn
dañı hemtā baňa

Şam ola:

1. Şam ola:--a
Gazel 99
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Akşam olmak. II Kısmet,
nasip olmamak.*

Sevdā-yı ser-i zülfine dil virse
MuĒibbī
RūŐen Ēüni tañ degül anuñ ki
Şam ola

Őām u Őābah:

1. **şâm u şabâh:**

Gazel 347

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Dil şafâ kesb idemez içmeyicek
câm-ıla râh
Sâkiyâ 'iyy idelüm sun berü gel
şâm u şabâh

şâm u seher:

1. **şâm u seher:**

Gazel 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Kim vara meyhânelerde eline
ala şarâb
Ayb kılmañ ger ola şâm u seher
mest ü harâb

2. **şâm u seher:**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Yaş dök Muhibbî şâm u seher
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñî tâ
Gâfirü'z-zünüb

3. **şâm u seher:**

Gazel 398

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Ƙamer alnuña vü gün yüzüne
'âşık olalı
Ser-i küyuñda yürür şâm u seher
sanki levend

4. **şâm u seher:**

Gazel 469

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Akşam ve sabah.

Bulmaga genc-i vaşluñı şâm u
seher gezer
Dîvâne olup gör dil-i vîrâne seyr
ider

şâmı gösterür:

1. **şâmı gösterür:--ür**

Gazel 106

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akşam/karanlık görmek.

*Beyitte aşğın sevgilinin
saçlarının
siyahlığını(zalimliğini) görmesi
kastedilmiştir.*

Gün yüzini görmege varsam
Muhibbî dilberün
Zülfi girür ara yire gösterür
şâmı baña

şâm-ıla:

1. **şâm-ıla:--la**

Gazel 314

Mısra: 8

Gece vakti.

Düşmişem hicrân şebine kimse
sormaz hâlümü
Şubh sordum bilmedi çün
eyledüm şâm-ıla bahş

şâne:

1. **şânedür:--dür**

Gazel 481

Mısra: 6

Tarak.

Hâtrım olur müşevveş şâne
ursañ zülfüne
Pâre pâre eyleyen bagrumı
bildüm şânedür

2. **şâne:**

Gazel 105

Mısra: 5

*Tarak || Sevgilinin saçına
değen sabah rüzgarı.*

Şâdmânam kim şabâ urdukça
şâne zülfine
Cân dimâğın ter kılur irişüp ol
hoş-bü baña

3. **şâne:**

Gazel 231

Mısra: 4

*Tarak || Sevgilinin saçına
değen sabah rüzgarı.*

Biñ pâre ola el uzadur zülf-i
dilbere
Ğamdan dilümi pâreledi şâne
'âkıbet

şâne olur:

1. **şâne olur:--ur**

Gazel 487

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ün ve şöret sahibi olmak.

Pâreler bagrumı zülfini perîşân
göricek
Arturan yarasını gönlümün ol
şâne olur

şâne ura:

1. **şâne ura:--a**

Gazel 494

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taramak.

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşâk
perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne
güzeller

şâne ursañ:

1. **şâne ursañ:--sa, --n**

Gazel 481

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tarak vurmak,sevgilinin
saçlarını taraması.*

Hâtrım olur müşevveş şâne
ursañ zülfüne
Pâre pâre eyleyen bagrumı
bildüm şânedür

şânehü:

1. **şânehü:**

Gazel 166

Mısra: 12

*Şanı yüce olan Allah(c.c)
kastedilir.*

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fi şânehü yâ
müstecîb

şânesin komaz:

1. **şânesin komaz:--maz**

Gazel 61

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin elinden tarağımı
bırakmaması.*

N'olısar bilmezem hâlüm
perîşân oluram her dem
Elinden şânesin komaz tarar ol
zülf-i sünbül hâ

sarâb:

1. **şarāb:**

Gazel 21

Mısra: 10

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd için
Hün-i dil yiter şarāb iy gam
gelüp aş ol baña

2. **şarābı:-ı**

Gazel 32

Mısra: 5

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Gülgün şarābı çünkü dile
eyledüm harām
Sākî içirse keveri andan bulam
şafā

3. **şarāba:-a**

Gazel 99

Mısra: 7

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Zāhid şarāba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde cām
ola

4. **şarāb:**

Gazel 164

Mısra: 6

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Bezm-i gamda dil kebāb yārān
içün
Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarāb

5. **şarāb:**

Gazel 176

Mısra: 2

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Fikr-i lebün ki eyledi gönüm
evin harāb
Başdan çıkar her kim ola
müdmün şarāb

6. **şarāb:**

Gazel 200

Mısra: 2

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Leşker-i gam gelse kılrsa bu
gönül mülkin harāb

Def kılmaz anı bir vech-ile illā
kim şarāb

7. **şarāb:**

Gazel 201

Mısra: 8

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Hāne-i dilde gelün iş idelüm
Dil kebāb oldu vü göz yaşı şarāb

8. **şarāb:**

Gazel 207

Mısra: 14

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

İy Muhibbî çünkü mihmān oldu
geldi derd ü gam
Gözlerün yaşın şarāb u bagruñi
eyle kebāb

9. **şarāb:**

Gazel 213

Mısra: 2

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Leşker-i gam gelse kılmaga bu
dil mülkin harāb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illā şarāb

10. **şarāb:**

Gazel 232

Mısra: 2

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Sinede dāğ-ı gam-ı cānāni
mihmān oldu tut
Mā-hazar yaşuñ şarāb u bagrı
biryān oldu tut

11. **şarābı:-ı**

Gazel 240

Mısra: 11

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

‘Aceb midür şarābı zemm iderse
Yidügi zāhidün her lahza beng-
est

12. **şarāb:**

Gazel 346

Mısra: 1

Ar. 1. İçilecek şey, içecek

2. Sarhoşluk veren bâde, mey.

Bu dil-i gamgünümü sanmañ
şarāb eyler ferañ

Leblerin zıkr eylesem ol la‘l-i
nāb eyler ferañ

şarāb evlemişdür:

1. **şarāb evlemişdür:--miş, --
dür**

Gazel 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoşluk veren bir hal ve
tavur.

Çeşm-i mestün dilberā kıldı
benüm hālüm harāb
Lal-i nābuñ evlemişdür
gözlerüm yaşın şarāb

şarāb iç:

1. **şarāb iç:**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap içmek. İçki içmek.

Sen şarāb iç gülşen içre lāle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rüz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

şarāb it:

1. **şarāb it:**

Gazel 226

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap etmek -şarap

renginde gözyaşı dökmek, kanlı
gözyaşı akıtmak-.

Ġam yār u belā münis ü endüh
nedimün
Gözyaşı iy dide harifāne şarāb
it

şarāb itdüm:

1. **şarāb itdüm:--dü, --m**

Gazel 434

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsana sarhoşluk veren

içecek haline getirmek.

Ciger-pārem kebāb u eşk-i
hününüm şarāb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür gamuñ
şāh-ıla şöhetdür

şarāb kıldı:

1. **şarāb kıldı:--dı**

Gazel 143

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kanlı gözyaşı.

Kıldı firkat gözümün yaşını iy
dōst şarāb
Bagrumı hasret odı eyledi ser-
cümle kebāb

şarāb olur:

1. **şarāb olur:--ur**

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şarap olmak.

İy Muhibbī cūra-i cām-ı
maḥabbet nūş iden
Himmeti katında anuñ āb-ı Hızır
olur şarāb

şarāb u şāhide gör:

1. **şarāb u şāhide gör:**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) şarap içenleri
görmek, şahit olmak.*

Zāhid şarāb u şāhide gör tevbe
ārız ider
Tevbe olur mı bir kişi bī-ihtiyār
ola

şarāb-ı āb-ı kev s erden:

1. **şarāb-ı āb-ı kev s erden:--
den**

Gazel 419

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ab-ı kevser şarabı(cennete
gireceklerin içeceğine inanılan
tatlı şerbet.*

Serv kıddün görünür bālā vü
tübādan yaña
Leblerün cānā şarāb-ı āb-ı kev s
erden lezīz

şarāb-ı 'ışk-ıla:

1. **şarāb-ı 'ışk-ıla:--la**

Gazel 333

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk şarabı.

Şarāb-ı 'ışk-ıla mestem eger bir
büseñ istersem
Kadı dıvānedür gönüm aña
kalma geçenden geç

şarāb-ı kevseri:

1. **şarāb-ı kevseri:--i**

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ölümsüzlük suyunun kevser
şarabı.*

İçsün şarāb-ı kevseri sen sun
Muhibbī'ye
Maḥşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

şarāb-ı lal-i nābuñdur:

1. **şarāb-ı lal-i nābuñdur:--u, --
n, --dur**

Gazel 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Halis dudağın şarabı.
2)Sevgilinin el değmemiş.tazecik
dudakları(Sevgilinin dudakları
demek aşğın vuslata ermesi
demektir;bu nedenle aşğın
sevinçten çıldırmasına sebep
olur.).*

Şarāb-ı lal-i nābuñdur iden ben
bī-dili şeydā
Ser-i zülfi siyāhuñdur getüren
başuma gāvğā

şarāb-ı la'l-ile:

1. **şarāb-ı la'l-ile:--le**

Gazel 354

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*La'l renkli şarap, kırmızı
renkli şarap // Sevgilinin la'l
dudağın şarabı.*

Yā Rab Muhibbī'yi koma her
dem firāk-ıla
Olsun şarāb-ı la'l-ile her 'ālemi
ferāh

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Saf/katıksız şarap //
sevgilinin kırmızı dudağı.*

Lalūñ tıyurdı sırr-ı dehānuñı
illere
İzhār ider çü gizlü işi san şarāb-ı
nāb

şarāb-ı nābuñ:

1. **şarāb-ı nābuñ:--u, --n**

Gazel 422

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saf şarap,katıksız.

Zāhid şarāb-ı nābuñ zemmine
oldı meşğul
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

şarāb-ı nāzdan:

1. **şarāb-ı nāzdan:--dan**

Gazel 200

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) kıvamlı-okkaltı-
bir şaraptan bahsedilmiştir.*

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı itdüm
bagrumı cānā kebāb

2. **şarāb-ı nāzdan:--dan**

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) kıvamlı-okkaltı-
bir şaraptan bahsedilmiştir.*

Gözlerün çün mest olup içmiş
şarāb-ı nāzdan
Mā-ḥazar ben daḥı cānā
eyledüm bagrum kebāb

şarāb-ı rāhat-ı dil:

1. **şarāb-ı rāhat-ı dil:**

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşğın gönlüne huzur ve
mutluluk veren içecek(şarap).*

Düşürme elden sākī şarāb-ı

rāhat-ı dil hā

Ki dirler dāfi-i ğamdur ki

cümle maḥfil hā

şarāb-ı şāf:

1. **şarāb-ı şāf:**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Halis şarap.

Jeng-i ğamdan her ki dil
âyinesin pāk isteye
Ya leb-i dilber gerek yāhūd
şarāb-ı şāf aña

şarāb-ı şāfi:

1. **şarāb-ı şāfi:--ı**
Gazel 384
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Saf şarap.

Sākī şarāb-ı şāfi getir cāni tāze
kıl
Hālvette kor hūbb-ıla zāhid ola
kādīd

şarābı sun:

1. **şarābı sun:--ı**
Gazel 436
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şarap kadehini sunmak.

Sun şarābı sākīyā çünki bahār
eyyāmıdır
Hayf ola bu demde 'ömr-i
nāzenin bī-mül geçer

şarāb-ı telh:

1. **şarāb-ı telh:**
Gazel 362
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı şarap.

La 'l-i lebi hayāline sun sākīyā
mūdām
Şīrīn olur egerçi Muhibbī şarāb-
ı telh

2. **şarāb-ı telh:**
Gazel 362
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı şarap II acı, kötü söz.

Ğam meclisinde göz yaşıdır çün
şarāb-ı telh
Oldı firāk odı ile bagrum kebāb-
ı telh

3. **şarāb-ı telh:**
Gazel 364
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acı şarap II acı, kötü söz.

İtsem sü'al la'lini virür cevāb-ı
telh
Raġbet ider dilüm aña sanur
şarāb-ı telh

şarāb-ıçun:

1. **şarāb-ıçun:**
Gazel 486
Mısra: 4
Ar. 1. İçilecek şey, içecek
2. *Sarhoşluk veren bāde, mey.*

Dil kebāb itdi ciger mihmān
idüp derd ü ğamı
Sākī-i çeşmüm şarāb-ıçun
başından hūn çeker

şarābuñ tazesin sun:

1. **şarābuñ tazesin sun:--u, --n,**
--s, --i, --n
Gazel 376
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) taze şarap
sunmak kastedilmektedir.

Sākīyā gel sun Muhibbī'ye
şarābuñ tazesin
Haq dimişler lezzeti artukdur
evlānuñ cedid

şaştı:

1. **şaştı:--tı**
Gazel 371
Mısra: 10
Şaşırarak, hayret etmek.

Geldügince firi bulur mürde
cismüm tāze cān
Bulsunu anuñ iy Muhibbī şaştı
her demde küşād

şāved:

1. **şāyed:**
Gazel 385
Mısra: 2
"Eğer" şayet, koşul anlamı
veren edat.

Dāġlar her bir taraftan dīdeler
kıldı bedīd
Şāyed ola kim hilāl ebrūñı
görem ola 'iyd

şāyet ola:

1. **şāyet ola:--a**
Gazel 257
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Varsaymak, olmuş gibi
 kabul etmek, tasarlamak.

Kamu aḥvālūñi şī'rūñde şerḥ it
Ola bir gün yāra irişe şāyet

şāvi' olmak:

1. **şāvi' olmak:--mak**
Gazel 284
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Herkes tarafından
duyulmuş olmayı, tanınmayı
istememek.

Olmak Muhibbī ister-iseñ 'ışk-
ıla şāvi'
Kaldur livā-yı āñı anuñla
'alāmet it

şeb:

1. **şebinde:--i, -n, -de**
Gazel 16
Mısra: 5

Gece, gece karanlığı //
Gecenin siyahlığı bağlamında
sevgilinin saçının rengi.

Hicrān şebinde kalmaz idüm tīre
rūzigār
İtseñ tulū gün gibi iy yüzi meh
baña

2. **şebinde:--i, -n, -de**
Gazel 403
Mısra: 3
Gece // Kara, siyah.

Vādi-i hicrān şebinde kalalı
Mecnūn gibi
Bir benüm tek kanda var 'ālem
içinde ehl-i derd

3. **şeb:**
Gazel 204
Mısra: 4
Gece vakti.

Gözünden ḥāb dilden gitdi
şabrum
Ne gündüz rāḥat oluram ne ḥod
şeb

4. **şeb:**
Gazel 55
Mısra: 4
Akşam, gece.

Zülfūñi gider didüm tā açıla
şubḥuñ yüzi

Didi uzun ola ol ŧeb kim ŧeb-i
yeldā ola

5. ŧeb:

Gazel 58

Mısra: 2

Akŧam, gece.

Bülbüle lāyık budur kim çın
ŧeher ger zār ola
Yiridür pervānenüñ her ŧeb
mekānı nār ola

ŧeb gününden rüŧendür:

1. **ŧeb gününden rüŧendür:**-
+üm, -+den, -+dür

Gazel 185

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sevgilinin yan*

bakışını gören aşığın gecesinin
gündüzden daha aydınlık olduğu
kastedilir.

Sanma kim sensüz günüm olur
siyāh
Bil ki rüŧendür gününden fire
ŧeb

ŧeb iriŧe:

1. **ŧeb iriŧe:**--iŧ, --e

Gazel 174

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *gecenin*

gelmesi,akŧam olması
kastedilmiştir.

Zülfüñ el virse irerdüm ħaddüñe
Aŧıkuñ günü togar iriŧe ŧeb

ŧeb ü rüz:

1. **ŧeb ü rüz:**

Gazel 268

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gece ve gündüz.

Kaldı vīrāne-i miħnetde
Muħibbī ŧeb ü rüz
Ĥü dutup dil ħam-ıla olalı ārām-
ı kühest

ŧebhā-yı firāk:

1. **ŧebhā-yı firāk:**

Gazel 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık hayaleti.

Miħnet-ile ŧöyle ħü dutdum ki
ŧebhā-yı firāk
Aluram ol dem helāk olsam eger
hicrān cüdā

ŧeb-i firkatde:

1. **ŧeb-i firkatde:**--de

Gazel 268

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

ŧeb-i firkatde görünmedi baña
rüz-ı viŧāl
N'eyleyem derdā dirīgā ki bu
necm-i Tīhest

ŧeb-i havretde:

1. **ŧeb-i havretde:**--de

Gazel 242

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

ŧaŧkınlık gecesi.

Dilā ŧevk-ile bāğ-ı sīneñe yir yir
elifler çek
ŧeb-i havretde ol servüñ
ħayāliyle der-āğüş it

ŧeb-i hicrān:

1. **ŧeb-i hicrān:**

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık gecesi.

Sorma gönlüme cefā vü cevriñi
ol dilberüñ
Nüħ devrinden uzundur bu ŧeb-i
hicrān aña

ŧeb-i yeldā ola:

1. **ŧeb-i yeldā ola:**-a

Gazel 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*)*en uzun gece olsun*
anlamında.

Zülfüñi gider didüm tā açıla
ŧubħuñ yüzi
Didi uzun ola ol ŧeb kim ŧeb-i
yeldā ola

ŧeb-i zülfüñde:

1. **ŧeb-i zülfüñde:**--ü, --n, --de

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Siyah ŧaç. II Sevgilinin
siyah ŧaçları.

Çün ŧeb-i zülfüñde tutduñ
döstüm dil düzdini
Lāyık oldur kim ser-i zülfüñ
kılasmın dār aña

ŧeb-külāhıyla:

1. **ŧeb-külāhıyla:**--ı, --y, --la

Gazel 459

Mısra: 2

Gece(karanlık)örtüsü.

Cümle ezħāra nazar kıl gül
çemen sulħānidur
ŧeb-külāhıyla benefŧe san
levend oğlamıdır

ŧeb-tār içinde:

1. **ŧeb-tār içinde:**--ı, --n, --de

Gazel 451

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gecenin karanlığı içinde.

Cānā kimem ki saña suħen
diyem āŧikār
ŧeb-tār içinde eyle baña bir
nazar yiter

ŧeddād:

1. **ŧeddād:**

Gazel 313

Mısra: 10

ŧeddad, Yemen'deki Ad
kavmi ħükümdarlarından.
Zalimliği ile ün yapmıştır.

İy Muħibbī dehr elinden
pādiŧehlerdür zebün
Eyledi Keyħusrev ü Cemŧid ü
ŧeddād el-ğiyāŧ

ŧefāat:

1. **ŧefāat:**

Gazel 29

Mısra: 5

(*Ar.*) *Peygamberlerin ve*
Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının
bağışlanması için Cenābihak
katında aracılık etmeleri II. Bir
suçun bağışlanması veya bir
isteğın yerine getirilmesi için
aracı olma.

Umaram her bir aduñ başka
şefâat eyleye
Aḥmed ü Maḥmūd Ebū'l-Ḳāsim
Muḥammed Muştafâ

2. şefâat:

Gazel 29

Mısra: 12

(Ar.) Peygamberlerin ve
Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının
bağışlanması için Cenâbıhak
katında aracılık etmeleri II. Bir
suçun bağışlanması veya bir
isteğin yerine getirilmesi için
aracı olma.

Cürm ü işyānum burundur gerçi
ḥadden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

şefâ'at:

1. şefâ'atden:-den

Gazel 328

Mısra: 8

(Ar.) Peygamberlerin ve
Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının
bağışlanması için Cenâbıhak
katında aracılık etmeleri II. Bir
suçun bağışlanması veya bir
isteğin yerine getirilmesi için
aracı olma.

Ümîdüm yok tapuñdan ğayrı
yirden
Şefâ'atden beni gel itme iḥrâc

2. şefâ'at:

Gazel 365

Mısra: 11

(Ar.) Peygamberlerin ve
Allah'ın izin vereceği
kimselerin, kulların suçlarının
bağışlanması için Cenâbıhak
katında aracılık etmeleri II. Bir
suçun bağışlanması veya bir
isteğin yerine getirilmesi için
aracı olma.

Umaram ki Muḥibbî'ye şefâ'at
İdesin dergehünden itmeyüp red

şefâ'at âbî-y-ıla yu:

1. şefâ'at âbî-y-ıla yu:--i, --y

Gazel 396

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) peygamberimizin
şefaati bir suya benzetilmiş ve

temizlenmek için onunla
yıkamak kastedilmiştir.

Şefâ'at âbî-y-ıla yu sefid it
Günâhumdan yüzüm olmaya
esved

şefâ'at eyle:

1. şefâ'at eyle:

Gazel 310

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Birinin suçunun

bağışlanması veya dileğinin
yerine getirilmesi için o
kimseyle Tanrı arasında
peygamberin yaptığı aracılık.

Bu Muḥibbî'ye şefâ'at eyle
şefkat kânısın
Umaram itdirmeyesin aña her
an el-ğiyâş

şefâ'at idenüñ:

1. şefâ'at idenüñ:-e, --n, --ün

Gazel 267

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Af için vesile olmak.

Umar senden kerîm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefâ'at

şefâat idesin:

1. şefâat idesin:--e, --sin

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimsenin suçunun

bağışlanması ya da dileğinin
yerine getirilmesi için aracılıkta
bulunmak.

Rüz-ı maḥşerde şefâat idesin

□âşîlere

Hem mürüvvet kânı sensin hem
daḥı maḥbûb-ı Rab

şefâ'at idesin:

1. şefâ'at idesin:--e, --sin

Gazel 263

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimsenin suçunun

bağışlanması ya da dileğinin
yerine getirilmesi için aracılıkta
bulunmak.

Muḥibbî cân u dildendür
muḥibbün
Umaram idesin aña şefâ'at

2. şefâ'at idesin:--e, --sin

Gazel 392

Mısra: 23

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir kimsenin suçunun

bağışlanması ya da dileğinin
yerine getirilmesi için aracılıkta
bulunmak.

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla ḥulûd

şefâat kânidur:

1. şefâat kânidur:--i, --dur

Gazel 113

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Peygamberimiz Muhammet

Mustafâ(s.a.v)'in suçlu veya
muhtaç olanlar için maḥşer
gününde af veya ihsan rica
etmesi ve bunu Allah'ın izniyle
yapabilecek tek kişi olması
(kaynak) kastedilir.

Ḥaḳ Taâlâ'nuñ resüli hem şefâat
kânidur
Ḥalk-ı âlem rüz-ı maḥşerde
kamu muhtâc aña

şefâ'at kıl:

1. şefâ'at kıl:

Gazel 336

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Peygamberlerin ve Allah'ın

izin vereceği kimselerin,
kulların suçlarının bağışlanması
için Cenâbıhak katında aracılık
etmeleri.

Muḥibbî'ye şefâ'at kıl şefî' ol
Olupdur cân u dilden saña
muhtâc

şefâati idüp:

1. şefâati idüp:--i, --üp

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Af için vesile olmak.

Maḥşer gününde ümmete idüp
şefâati

Ol âşîlere rahmet Hakk'a ola
sebeb

sefi' ol:

1. **şefi' ol:**

Gazel 336

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefa'atçi olmak. II. Hz.

Muhammed bağlamında.

Muhibbî'ye şefâ'at kıl şefi' ol
Olupdur cân u dilden saña
muhtâc

sefkat:

1. **şefkat:**

Gazel 29

Mısra: 12

Acıyıp esirgemek.

Cürm ü işyânım burundur gerçi
hâdden sır vire
Sen şefa'at kânısın geldüm saña
şefkat uma

2. **şefkat:**

Gazel 3

Mısra: 4

*Koruma, acıma ve
esirgeme duygusu ile karışık
olan sevgi.*

Zulmet-i maşerde yolın
bilmeyen âşîlertün
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

sefkat kânısın:

1. **şefkat kânısın:--s, --i, --n**

Gazel 310

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şefkat gösterenlerin

*kaynağı, ocağı anlamında şefa'at
edecek olan Peygambere
gönderme yapılmıştır.*

Bu Muhibbî'ye şefâ'at eyle
şefkat kânısın
Umaram itdirmeyesin aña her
an el-ğiyâş

sefkat umar:

1. **şefkat umar:--a, --r**

Gazel 496

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Acımak, sevmek, merhamet
etmek (aşık bağlamında).*

Egerçi ki günâhum çok cihânda
kul hâfâsuz yok
Velî senden umar şefkat dağı
luğ u keremlerdür

şeh:

1. **şeh:**

Gazel 14

Mısra: 7

1) sevgili, sultan 2)

Satrançta şah.

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

2. **şehem:-em**

Gazel 122

Mısra: 4

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Didüm ki sensüz iy şanem nedür
baña bu derd ü gam
Didi anuñçün ben şehem
kapumda sensin bir gedâ

3. **şehler:-ler**

Gazel 123

Mısra: 6

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Vaşlına anuñ irmek mümkin
degül
Şehler ile hem-nişîn olmaz gedâ

şehâ:

1. **şehâ:**

Gazel 8

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Derd-i hicrîñle şehâ şöyle enîs
oldı gönül
Bu cihânuñ derdleri dermân
gelür düpdüz baña

2. **şehâ:**

Gazel 190

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Niçe yıllardur şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîğâ olmadı
bir fetih-i bâb

3. **şehâ:**

Gazel 200

Mısra: 8

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Sâye salsañ n'ola ben hâke eyâ
serv-i revân
Sâye salmaya münâsibdür şehâ
rüy-i türâb

4. **şehâ:**

Gazel 222

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Şöyle mecrûh itdi bu dil-hasteyi
'ışkuñ şehâ
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cânı dürüst

5. **şehâ:**

Gazel 348

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Cân u dil oldı şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire hübdür
olmaz o kabîh

6. **şehâ:**

Gazel 376

Mısra: 10

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
âhum eşer
Seng midür bilimedüm kalbün
şehâ yoğsa hadîd

7. **şehâ:**

Gazel 385

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

*anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.*

Bu harīm-i sīneme tūrūn
irişdükte şehā
Çağrışur cān u gönül her biri dir
"hel min mezīd"

8. **şehā:**

Gazel 432

Mısra: 7

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.

Bu gedāya n'ola keşf itseñ şehā
esrāruñ
Gāh olur kim bendeye hālını
sultān 'arz ider

9. **şehā:**

Gazel 441

Mısra: 1

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.

Benüm sevdā-yı zülfünle şehā
başumda sūdum var
Eger cevri ü eger mihrün ne kim
gelse sürüdüm var

10. **şehā:**

Gazel 442

Mısra: 15

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.

Uşanur sanma Muhibbī tūr-i
ğamzeñden şehā
Sīne-i mecrūhına geldükçe
merhemler gelür

11. **şehā:**

Gazel 468

Mısra: 2

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.

Bend-i zülfünde niçe diller esir
Her ne hüküm itseñ şehā sensin
emir

12. **şehā:**

Gazel 483

Mısra: 3

"Ey padişah, ey sevgili!"

anlamında sevgiliye bir hitap
sözü.

Zekāt-ı hüsnün 'arz eyle şehā
borcuñ edā olsun
Ele al gönlin 'uşşākuñ bular hep
bī-nevālardur

şehā ilte:

1. **şehā ilte:--e**

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığıñ toprağıñın
sabah rüzgarı tarafından
padişah varsayılan sevgiliye
götürülmesi kastedilmiştir.

Rāh-ı ışkuñda ölem ol dem şabā
topragumı
Götürüp yirden şehā ilte meger
gerdüm saña

şehā yüzünde:

1. **şehā yüzünde:--ü, --n, --de-**
(ü)ñ, -de

Gazel 279

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) ey padişahım
diyerek sevgiliye seslenilmiş ve
yüzü kastedilmiştir.

Yüzünde şehā nokta mı didüm
didi hālāt
İrer mi ser-i zülfüne elüm didi
heyhāt

şehādet dilerdüm:

1. **şehādet dilerdüm:--r, --dü, -**
-m

Gazel 300

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah rızası yolundan
canımı feda etmek(sevgili
bağlamında onun yolunda
canımı vermek) kastedilmektedir.

Bi-hamdi'illāh beni öldürdi
ğamzeñ
Dilerdüm dāyimā Hāk'dan
şehādet

şehādet evler mi:

1. **şehādet evler mi:--r, --mi**

Gazel 273

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tanıklık etmek, bir şeyin
doğruluğuna inanmak.

Haṭuñ tezvırine kaşuñla zülfün
Görün eyler mi bir togrı şehādet

şehādet it:

1. **şehādet it:**

Gazel 285

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tanıklık, şahitlik etmek.

'İşkiyla Muhib oldugına
mubtelā-yı 'ışk
İy dīde-i eşk āh-ıla gelüp
şehādet it

şehd ü kand:

1. **şehd ü kand:**

Gazel 388

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

Sen tururken tūbiye baş egmem
iy serv-i büleñ
Var-iken şekker lebün baña
gerekmez şehd ü kand

şehd ü şekerden:

1. **şehd ü şekerden:--den**

Gazel 318

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem ehl-i
'irfān-ıla baḡ

şehd ü sekker:

1. **şehd ü sekker:**

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

Lezzeti vaşılıyla iy dil olma iñen
şādmān
Soñı hicrāna döne ol şehd ü
sekker zehr ola

şehd ü sekkerden:

1. **şehd ü sekkerden:--den**

Gazel 417

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

Döstüm şirīn kelāmuñ şehd ü
şekkerden leziz
Görünür gülgün ruḡuñ baña gül-i
terden leziz

2. **şehd ü şekkerden:--den**

Gazel 419

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden lezîz

3. **şehd ü şekkerden:--den**

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bal ve şeker.

Nimet-i cevr ü cefânüñ lezzetin
âşık bilir
Şehd ü şekkerden gelür aña
lezîz ü müştahâ

şehd-i vaşluñ:

1. **şehd-i vaşluñ:--u, --n**

Gazel 310

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgiliye kavuşma
arzusu tatlılığı ve hoşluğu
sebebiyle bala benzetilmiştir.*

Şehd-i vaşluñ var-iken gel
sunma hicrünü zehrini
Dermendem kıl benüm
derdüme dermân el-ğiyâs

şehd-i vaşluñ:

1. **şehd-i vaşluñ:--u, --n, --i**

Gazel 444

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliye kavuşmanın tadı.

Zehr-i hicrünü sunma 'uşşâka
Şehd-i vaşluñ sun ki fâyidedür

şeh-i ğam:

1. **şeh-i ğam:**

Gazel 479

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gam padişahı II Sevgili.

Olduguma şeh-i ğam iy dil yiter
bu şahid
Âhum 'âlem elümde yanumda
eşk sipehdür

şeh-i hübân:

1. **şeh-i hübân:**

Gazel 491

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzeller padişahı.

Muhibbî kuluñı söyletme luğf it
iy şeh-i hübân
Perişân hâlinüñ şerhi saçuñ gibi
mutavveldür

şeh-i ışk:

1. **şeh-i ışk:**

Gazel 217

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk padişahı, âşık.

Eflâke çıkar âteş-i dil gice alem-
vâr
Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alâmet

şeh-i 'ışkuñ:

1. **şeh-i 'ışkuñ:--u, --n**

Gazel 495

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk sultanı. || Sevgili.

Muhibbî 'ışka kul oldu göge irse
eger başı
Kapusında şeh-i 'ışkuñ kemer
bir beste çâkerdür

şehîd olam:

1. **şehîd olam:--a, --m**

Gazel 376

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşkı uğruna ölen aşık.

Bu tarîk-i 'ışkdur luğf eyle öldür
gel beni
Ġâzi ol sen gir ş evâba ben dağı
olam şehîd

2. **şehîd olam:--a, --m**

Gazel 404

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşkı uğruna ölen aşık.

Gel beni öldür şevâba gir ko
kanum fikrini
Bu tarîk-i 'ışkdur sen Ġâzi ben
olam şehîd

şehîd oluram:

1. **şehîd oluram:--ur, --am**

Gazel 402

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kutsal bir inanç uğrunda
ölmek (Aşk yolunda kendi feda
etme bağlamında).*

Öldürürseñ küyuña varan n'ola
'âşıkları
Sen olursın döstüm Ġâzi ben
oluram şehîd

şehîd-i ğama:

1. **şehîd-i ğama:--+a**

Gazel 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) çekilen tasa ve
sıkıntılara şahit olma durumu
kastedilmiştir.*

Ser çekdi yine âteş-i dil çarğa
'âlem-vâr
Yitmez mi şehîd-i ğama bu
deñlü 'âlâmet

şehîd-i 'ışk:

1. **şehîd-i 'ışk:**

Gazel 323

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk şehidi II âşık.

Dilâ Mecnün-şifat 'üryân
oluban pîrehenden geç
Şehîd-i 'ışk olmaklık dilersen
gel kefenden geç

şehîd-i ışk olsa:

1. **şehîd-i ışk olsa:--sa**

Gazel 119

Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin yolunda
ölenin aşk şehidi olacağı
kastedilir.*

Şehîd-i ışk olsa ger yoluñda
Muhibbî'ye budur mañlûb-ı âlâ

şehler eli:

1. **şehler eli:--ler, --i**

Gazel 299

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Padişah, bir yere hakim
olan kişinin eli.*

Öpmege elün eylemişem başumı
tuñfe
Öpülmez imiş şehler eli çünki
tehî döst

şehlerüñ topragıdır:

1. **şehlerüñ topragıdır:--ler, --ü, --n, --ı, --dur**

Gazel 438

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) kastedilen kadeh
padişah-sevgili-toprağından
yapılmıştır.

Elde tutduğunu kadeh bil
şehlerüñ topragıdır
Niçe yıllar kâse itmişler anı
Kâvus'a sor

sehr içre:

1. **sehr içre:**

Gazel 439

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şehir içinde.

Câme-i al içre sehr içre gezen
meh-pâreler
Kim görürse her birisin sanur
âteş-pâreler

sehr-i dile:

1. **sehr-i dile:-e**

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül şehri.

Sultân olalı sehr-i dile gamze-i
mestüñ
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

sehr-i haleb:

1. **sehr-i haleb:**

Gazel 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halep şehri.

Gerçi ranâ görünür mülk-i Arab
Lîk yek dâne-durur sehr-i Haleb

sehveti gözetme:

1. **sehveti gözetme:--i, --et, --me**

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırıya kaçan isteklere

boyun eğmemek.

Nimet-i dünyāya aldanma
gözetme şehveti
Bunlara mâyil olursañ aduña
dirler devāb

sek nîst ki:

1. **sek nîst ki:**

Gazel 214

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şüphe yoktur ki,şüphesiz.

Şek nîst ki ser-fitne-i hûbân-ı
cihânsın
Gel kâmet ü refâr-ı belâyı dil ü
cân it

seker:

1. **seker:**

Gazel 421

Mısra: 1

Şeker kamışı, şeker pancarı
vb. bitkilerin öz suyundan veya
nişastasından çıkarılan, ağızda
tatlı bir lezzet bırakan
maddelere verilen ortak isim;
şeker gibi olan, tatlı II Kolay.

Gerçi kim 'âlem içinde olupdur
şeker lezîz
Ammâ lebüñ gibi degül ol iy
püser lezîz

sekerde bu hâlâvet yok:

1. **sekerde bu hâlâvet yok:-
+de-de**

Gazel 257

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bir önceki
mısrayla bağlantılı olarak aşkın
aşığa verdiği lezzet, zevk ve
hoşluk hiç bir tatlı ve şekerde
yoktur denilmektedir.

Muhibbî lezzet-i 'ışkı bilenler
Didiler yok şekerde bu hâlâvet

seker-leb lezzeti:

1. **seker-leb lezzeti:--i**

Gazel 318

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağı şeker gibi lezzetli

olan sevgiliyle duyulan zevk ve
tat.

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem ehl-i
'irfân-ıla bahş

şekker lebüñ:

1. **şekker lebüñ:--ü, --n**

Gazel 388

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dudağı şeker gibi tatlı

olan, tatlı dudaklı.

Sen tururken tûbîye baş egmem
iy serv-i büleñd
Var-iken şekker lebüñ baña
gerekmez şehd ü kâñd

şekker-âmiz:

1. **şekker-âmiz:**

Gazel 62

Mısra: 9

Şekerli, şekerle karışık.

Lebleri şevkine şirüñ şekker-
âmiz eyledüñ
Kim dimez taşşîn Muhibbî oldu
çün şirîn-edâ

**şekkerde lezzet yok-durur ol
ki bâdede vardır:**

1. **şekkerde lezzet yok-durur
ol ki bâdede vardır:--de, --**

durur, --de, --dur

Gazel 147

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin aşığı

mest eden öpücüğünün şekerden
daha fazla tat verdiği kastedilir.

Yok-durur şekkerde lezzet ol ki
vardur bâdede
Sür yüzünü sâkinün ayagına
dâmânın öp

şekker-hâ ola:

1. **şekker-hâ ola:-a**

Gazel 55

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte)şeker çiğneyen

olmak.

Tûfî-i nâtika bir dem ger lebüñ
kût idine

Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥā ola

şekker-leb:

1. **şekker-leb:**

Gazel 160

Mısra: 6

Şeker dudaklı.

Muḳarrerdür helāk itmek beni
āḥir bu zehr-i ḡam
Eger tiryāk-i lalinden devā
itmezse şekker-leb

şekvā eyleme:

1. **şekvā eyleme:--me**

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şikâyet etmek, sızlanmak.

Çün ḥavāle eyledüñ hicrāna
şekvā eyleme
Şabr kıl vaşlına tā kim bulasın
bir fetḥ-i bāb

şem:

1. **şem:**

Gazel 13

Mısra: 17

Mum Ḳ Sevgili.

Şem gibi dil çerāḡın yakayın tā
şubḥa dek
Pir-i ışık virüp naşīḥat didi yan
yakıl baña

2. **şem:**

Gazel 76

Mısra: 14

Mum Ḳ Sevgili.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryāk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mārından ider
durmaz o sem peydā

şem':

1. **şem'e:-e**

Gazel 335

Mısra: 10

Mum, çeraḡ, ışık.

Gül yüzüñsüz dil yakar 'ışık
āteşi
Şem'e olmaz gicelerde ihtiyāc

2. **şem'den:-den**

Gazel 373

Mısra: 8

Mum, çeraḡ, ışık.

Nāle kılma 'ışık öğren gel
bugün pervāneden
Hiç kaçır mı şem'den feryād
ider mi yaksa od

3. **şem'e:-e**

Gazel 417

Mısra: 5

Mum, çeraḡ, ışık.

Şem'e gör pervāneler varın
yakup eyler fedā
Yog-iken yanında anuñ bāl-ile
perden lezīz

şem gibi:

1. **şem gibi:**

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Mum gibi(süreklili eiryerek
yanması,tukenmesi.).*

Şem gibi gözlerüm yaşı
yünilmez tā şehir
Düşeli ol ruhları şem-i
şebistāndan cüdā

şem olur:

1. **şem olur:--ur**

Gazel 193

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aydınlatmak,ışıklı hale
getirmek.*

Göñlümün vīrānesin gel rüşen it
māhum benüm
Gicelerde şem olur vīrāneye çün
māhitāb

şem' ü şarāb u nukl:

1. **şem' ü şarāb u nukl:**

Gazel 343

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şahid, mum, şarap ve
meze.*

Baña şem' ü şarāb u nukl şāhid
Saña zāhid ser-ā-ser bu cihān
genc

şem' vanar:

1. **şem' yanar:--a, --r**

Gazel 244

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mumun yanması.

Herkesün bezm-i cihān içinde
bir sevdāsi var
Şem' yanar gül güler bülbül
daḡı aḡlar mest

şem'-i cemāl ü ḡüsñüñe:

1. **şem'-i cemāl ü ḡüsñüñe:--ü,
--n, --e**

Gazel 243

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) Yüce sevgilinin
güzel vasıf ve niteliklerinin
güneşe benzemesi (yakması)
kastedilmiştir.*

Yak beni 'ışık āteşine bende
benlik kalmasun
Yanmaga şem'-i cemāl ü
ḡüsñüñe pervāne tut

şem-i cemāli:

1. **şem-i cemāli:-i**

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşkın güzellik mumu.

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemāli nūrına
Şem-i ḡüsne çün Muḡibbī didi
dilber yan baña

şem'i gördüm:

1. **şem'i gördüm:--i, --dü, --m**

Gazel 289

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin ışığı ve
güneşin parlaklığı arasında bir
ilgi kurulmuştur.*

Meclisünde şem'i gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevḡuñ-ile olmaya
ger nār mest

şem'i görse:

1. **şem'i görse:--i, --se**

Gazel 397

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateşi görse.

Pervâne görse şem‘i hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

şem-i hüsnine:

1. **şem-i hüsnine:-e**
Gazel 5
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu.

Yanayım pervâne-veş şem-i
cemâli nûrına
Şem-i hüsnine çün Muhibbî didi
dilber yan baña

şem‘-i hüsnine:

1. **şem‘-i hüsnine:--e**
Gazel 276
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu II sevgili.

‘Işk-ıla ben tâlib-i cânâne oldum
âkıbet
Şem‘-i hüsnine yanmaga pervâne
oldum âkıbet

2. **şem‘-i hüsnine:--e**
Gazel 383
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu II sevgili.

Aña ‘aşık mı dirlir şem‘-i hüsnine
Yanup pervâne-veş olmaya nâ-
bûd

3. **şem‘-i hüsnine:--e**
Gazel 453
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu II sevgili.

Şem‘-i hüsnine yaksa dil
pervânesin açmam dehân
Böyle itmek döstlar ‘ışk ehlinün
âdâbidur

şem‘-i hüsninde:

1. **şem‘-i hüsninde:--i, --n, --de**
Gazel 424
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu. //
Sevgilinin yüzü.

Şem‘-i hüsninde nigârün hâli
hindü beççedür

Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

şem-i hüsnine:

1. **şem-i hüsnine:-i(n), -e**
Gazel 7
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güzelliğin (etrafi
aydınlatan) mumu.*

Şem-i hüsnine nazâr kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

şem‘-i hüsnine de:

1. **şem‘-i hüsnine de:--i, --n, --e, --de**
Gazel 487
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin güzelliğinin
güneşi(ışığı).*

Saçı zencirine kim dil virdi
dîvâne olur
Şem‘-i hüsnine de kim cân yaka
pervâne olur

şem-i hüsnün:

1. **şem-i hüsnün:--ün**
Gazel 14
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) güzelliğinin
mumu.*

Şem-i hüsnün yakmayınca
komadı cân u dili
Anuñ-ıçun döstum pervâne
söylersin baña

şem‘-i hüsnün:

1. **şem‘-i hüsnün:--ü, --n**
Gazel 481
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzelliğin mumu.

Dil cemâlünü göreliden bir ‘aceb
dîvânedür
Şem‘-i hüsnün şevkine candan
yanar pervânedür

şem‘-i ruhu:

1. **şem‘-i ruhu:--ı**
Gazel 299

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu.

Pervâne kılur şem‘-i ruhu mihr ü
mehi döst
Her kim ki göre hüsnini eydür ki
zehî döst

şem‘-i ruhuna:

1. **şem‘-i ruhuna:--ı, --n, --a**
Gazel 494
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yanağının mumu;
*sevgilinin parlayan, ışıldayan
yanağı.*

Şem‘-i ruhuna karşı Muhibbî
perr ü bâlün
Yansun ko seni eyledi pervâne
güzeller

şem-i ruhsarı:

1. **şem-i ruhsarı:--ı**
Gazel 113
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin yüzünün mumu,
ışığı.*

Kaplamışdı âlemi zulmet ser-â-
ser virdi nür
Şem-i ruhsarı anuñçün didiler
vehhâc aña

şem‘-i ruhuñ:

1. **şem‘-i ruhuñ:--u, --n**
Gazel 245
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) muma
*benzeyen yanağı; yanağının
ışığı.*

N’ola şem‘-i ruhuñ gönülümü
rüşen
İderse külbe-i ahzândur iy döst

şem-i şebistândan:

1. **şem-i şebistândan:--dan**
Gazel 92
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yatak odasının mumu.

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tâ şeher

Düşeli ol ruhları şem-i
şebistândan cüda

sem´-i şebistân-ıla:

1. **şem´-i şebistân-ıla:--l, --la**
Gazel 306
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yatak odasının ışığı.

Ben de yakdum meclis-i ğamda
bu gönülüm şem´ini
Eyledüm tâ şubha dek şem´-i
şebistân-ıla bahş

sem-i tâbânsın:

1. **şem-i tâbânsın:-sın**
Gazel 79
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Parlayan güneş.

Karşuında ben pervaneyem sen
şem-i tâbânsın baña
Işkuıla hem divaneyem sen
âfet-i cânsın baña

sem´-ile pervânedin:

1. **şem´-ile pervânedin:--den**
Gazel 446
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"Şem ü Pervane"
mesnevisi.

Gel haķikî ışıkı öğren şem´-ile
pervânedin
Bülbülün ışıkı mecâzîdür ü hem
çok sözlüdür

sems:

1. **şemsün:-ün**
Gazel 3
Mısra: 5
*Güneş, Dünya'ya ısı ve ışık
veren gök cismi.*

Bassa şemsün nürünü nürün
senün olmaz aceb
On sekiz biñ âleme sensin çü
maħbûb-ı Hudâ

sems gibi:

1. **şems gibi:**
Gazel 153
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şems-i Tebrizî, Mevlânâ'nın

*gönül dünyasında büyük
değişikliklere sebep olan
mutasavvif gibi(ona benzer
biçimde).*

Tîğ-ı ışık-ıla Muħubbî'yi eger
kılsañ helâk
Şems gibi rakş ura eline başını
alup

sems ü kamer:

1. **şems ü kamer:**
Gazel 392
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş ve ay.

Devr ider 'arz u semâ şems ü
kamer nâmuñ-ıla
İns ü cinnün kamu dilinde-durur
güft ü şünüd

2. **şems ü kamer:**

Gazel 90
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güneş ve ay.

Cân u dilden gül yüzün âşiftesi
şems ü kamer
Mihr gönder giceler hayrân olur
mâhum saña

semsîr:

1. **şemsîrün:-ün**
Gazel 450
Mısra: 5
*Kılıç, II Sevgilinin
kırpikleri, gamzesi.*

Göreliden tîğ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemsîrün
Kaşuñ vaşfın işidelden kemânuñ
yayı kayıdur

semsîr-i aşk:

1. **şemsîr-i aşk:**
Gazel 85
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
'aşk kılıcı.

Terk-i cân kıl iy dil-i şürîde ger
şemsîr-i aşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydân cüdâ

sem´-vâr:

1. **şem´-vâr:**
Gazel 345
Mısra: 5
Mum, çerağ, ışık.

Bunca yıldur küy-ı dilberde
yanaram şem´-vâr
Bir çöpe almazlanur yârân beni
bilmez mi hîç

sem-ves:

1. **şem-ves:**
Gazel 11
Mısra: 3
Mum misali.

Şem-ves bezmünde tursam bir
ayag üzere senün
Gâh yanup yakılıp kan ağlasam
gâhi saña

ser ola:

1. **şer ola:-a**
Gazel 73
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kötü, hayırlı olmayan iş ve
eylem.*

Dünyâda aceb olmaya ger olsa
inķilâb
Âķil aña dil vire mi anda şer ola

şerbet:

1. **şerbetin:-in**
Gazel 24
Mısra: 8
*llaç olarak da içilen tatlı
bir içecek.*

Fırķatiyle gice gündüz teşnedür
cân u gönül
Gel benüm şâhum vişâlün
şerbetin kandur baña

şerbet-i la´l-i lebüñ:

1. **şerbet-i la´l-i lebüñ:--ü, --n**
Gazel 350
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgilin) lal gibi kırmızı
dudağının şerbeti.*

Gülşen-i hüsnün eger olmasa iy
hürî behişt
Şerbet-i la´l-i lebüñ olur mıdı
böyle melîh

serden hazer kul:

1. **şerden hâzer kıl:**

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kötülükten

sakınmak, çekinmek.

İy Muhibbî hayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler mahşerde yüzi ak saña

şerden yig-durur hayrı:

1. **şerden yig-durur hayrı:-ı**

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sevgilinin yaptığı iyilik ve
güzellikler kötülüğünden evladır
anlamında.*

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velî hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir âmil hâ

şerer saçılır:

1. **şerer saçılır:--ıl, -ır**

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşığın gönlündeki

*kıvılcımların her yöne saçılması
kastedilmiştir.*

Derd-ile âh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikâf-ı sîne san ejder
dehânidur baña

serh:

1. **serhi:-i**

Gazel 491

Mısra: 10

Açıklamak, etraflıca

anlatmak.

Muhibbî kuluñı söyletme lutf it
iy şeh-i hübân
Perişân hâlinüñ serhi saçuñ gibi
muṭavveldür

serh idebile:

1. **serh idebile:--de bil, --e**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açıklamak, etraflıca

anlatmak.

Niçe serh idebile derd-i dilüm
nâlelerüm
Çün gelür bād-ı hevâ eyledüğüm
âh saña

serh it:

1. **serh it:**

Gazel 257

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Açmak II Açıklamak,
yorumlamak.*

Kamu ahvâlünü şî'ründe serh it
Ola bir gün yâra irişe şayet

serh oldı:

1. **serh oldı:--dı**

Gazel 152

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir metnin açıklanma ve
yorumlanma işi.*

Yazdı debîr-i çarh Muhibbî
varaqlara
Serh oldı metn-i hüsnî tamâm
oldı bir kitâb

ser'i:

1. **ser'ini:-ni**

Gazel 272

Mısra: 10

*Allah'ın emri, ayet, hadis
ve din kaideleri.*

Muhibbî sevdiğün çün
Muştafa'dur
Gerekdür ser'ini itmek ri'âyet

ser'-i şerifüñ:

1. **ser'-i şerifüñ:--ü, --n**

Gazel 330

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerefli, pak dini hükümler (
Allah'ın kuralları).

Küfr-ile cihân tolmuş-iken ser'-i
şerifüñ
Zâhir olalı ehl-i küfürden alınur
bâc

sermende ola:

1. **sermende ola:--a**

Gazel 151

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak, mahcup olmak.

İy Muhibbî gün yüzün arz eylese
dildârumuz
Ola şermende buluta gire ol dem
âfitâb

sermende olur:

1. **sermende olur:--ur**

Gazel 411

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak, mahcup olmak.

Olur şermende gül görse yüzünü
Tapu ider boyuña serv ü şimşâd

sermsâr ola:

1. **sermsâr ola:-a**

Gazel 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak, çekinmek.

Aç burka uñı gülşene göster
cemâlünü
Gül ruhlarıñı göricegez şermsâr
ola

serr:

1. **serre:-e**

Gazel 264

Mısra: 4

Kötülük, fenâlık.

Hañcer çekerse katlüme hünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kıyıl olur olsa kişi
mest

serr işi koyup havra düris:

1. **serr işi koyup hayra düris:--**

i, --up, --a, --ış

Gazel 217

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*1)Kötü işleri bırakıp
yararlı işler yapmak. 2)Olumsuz
sonuçlanacak bir işi olumluya
çevirmek.*

Serr işi koyup hayra düris yüri
Muhibbî
Tâ soñra varup olmayasın ehl-i
nedâmet

serrini:

1. **şerrini**:--i, --ni
Gazel 133
Mısra: 3
1)Kötülük,fenalık. 2)Nazar.

Sen periden def kılmaga ne var
göz şerrini
Kollarım itse idüm bir dem
hamâyil boynuña

şes ü penc:

1. **şes ü penc:**
Gazel 324
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Altı beş (tavla oyunu
terimi).

Sinem üzre pullarumdur dâğlar
surh u siyâh
Oynayaldan nerd-i 'ışkı oldu
derdüm şes ü penc

şetaret idüp:

1. **şetaret idüp**:--üp
Gazel 255
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)Şenlik. Şatır ve şuh
olmak. 2)Yarım olmak. 3)Göz
ucuyla bakmak. 4)Hafiflik.
(Ağırbaşlılığın zıddı.).

İy dil gidâ olursın bir gün bu
mâr u mûra
Bu hây u hüya mağrûr olma
idüp şetaret

şevk:

1. **şevkine**:--i, -n, -e
Gazel 62
Mısra: 9
Ar. Gönül meyli, arzu.

Lebleri şevkine şirûn şeker-
âmiz eyledün
Kim dimez taşsin Muhibbî oldu
çün şirîn-edâ

2. **şevkden**:--den
Gazel 203
Mısra: 7
Ar. Gönül meyli, arzu.

Görelî lal-i lebini şevkden
âşüfteyem
Sâkiyâ câmi leb-â-leb eyleyüp
dök lal-i nâb

3. **şevkine**:--i, -n, -e
Gazel 481
Mısra: 2
Ar. Gönül meyli, arzu.

Dil cemâlünü göreliden bir 'aceb
divânedür
Şem'-i hüsnün şevkine cândan
yanar pervânedür

4. **şevk-ıla**:--ıla
Gazel 452
Mısra: 5
Arzu, istek.

La 'lin ândum deşt-i gamda
şevk-ıla kan ağladum
Her ne yirde kim kazarlarsa
benüm kanum çıkar

5. **şevkine**:--i, -n, -e
Gazel 22
Mısra: 1
Arzu, heves.

Gün yüzün şevkine her kim zâr
u giryân olmaya
Dileğim budur anı âlemdе
şadân olmaya

6. **şevk-ile**:--ile
Gazel 242
Mısra: 5
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı
heves 2. Sevinç, neşe, keyif.

Dilâ şevk-ile bâğ-ı sîneñe yir yir
elifler çek
Şeb-i hayretde ol servün
hayâliyle der-âgüş it

7. **şevk-ile**:--ile
Gazel 295
Mısra: 10
1. Şiddetli arzu, istek, aşırı
heves 2. Sevinç, neşe, keyif.

Meclisde büseñe bu Muhibbî
olursa germ
Ma'zûr ola ki şevk-ile oldu
ziyâde mest

8. **şevkden**:--den
Gazel 31
Mısra: 6
Arzu, heyecan, sevinç.

Her kaçan gonca gibi nâz-ıla
güftâr idesin
Şevkden güller ala egnine
kırmızı kabâ

9. **şevk-y-ile**:--i, -y, -le
Gazel 191
Mısra: 5
Şiddetli arzu, istek, aşırı
heves.

Ne acebdür şevk-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervaneyem yanmak
baña olmaz acîb

10. **şevk-ile**:--ile
Gazel 236
Mısra: 3
Arzu, istek, heves.

Şevk-ile bülbül-i dil ider göz
yaşın revân
Gül gibi hânde ide kaçan
büstân-ı döst

şevk ehlinün:

1. **şevk ehlinün**:--i, --n, --ün
Gazel 453
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgiliyi) çokça arzulayan
kişiler.

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânüñ âlna
Şöyle tut kendüñi kim şevk
ehlinün tarabıdır

şevke gelüp:

1. **şevke gelüp:**
Gazel 40
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arzusu, isteği, hevesi
artmak, coşmak.

Ger hırâm-ı kad-ile seyr-i
gülistân kılsañ
Çoncalar şevke gelüp her biri
çâk ide kabâ

şevk-i 'arızuñ-ıla:

1. **şevk-i 'arızuñ-ıla**:--u, --n, --i,
--la
Gazel 466
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının
arzusu.

İnlense şevk-i 'arızuñ-ıla
Muhibbî ger
Bülbül mi ş âli diyeler âh u
fiğânı var

şevk-i gül ile:

1. şevk-i gül ile:

Gazel 397

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güle duyulan arzu ve istek sebebiyle(bülbül bağlamında).

Pervâne görse şem'î hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

şevki ile:

1. şevki ile:--le

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek, heves, arzu.

Gül yüzün şevki ile baksam
Muhibbî âleme
Cümle âlem ser-te-ser bâğ u
gülistândur baña

2. şevki ile:--i, --le

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İstek, heves, arzu.

Gül yüzün aklı midür ya
pirehen gülgün midür
Ya güneş şevki ile surû olur
dirler şehâb

şevk-i izâriyla:

1. şevk-i izâriyla:--t(y), --la

Gazel 117

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yanağma ulaşma arzusu.

Yansañ ne aceb şevk-i izâriyla
Muhibbî
Fî-küllî zamânin galebe'l- ışk u
aleynâ

şevk-i lebüñle:

1. şevk-i lebüñle:--ü, --n, --le

Gazel 295

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) Dudağının arzusu.

Şevk-i lebüñle mest geçinür
cümlesi müdâm
Ger şeyh-i şeh'r ü zâhid görinür
mey-perest

şevkuñ olmaya:

1. şevkuñ olmaya:--ya

Gazel 61

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzu, istek ve heves sahibi olmamak.

Egerçi Kabe'ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusı ola zâyil hâ

şevkuñ-ile:

1. şevkuñ-ile:--un, --le

Gazel 289

Mısra: 10

Gönül meyli, arzu.

Meclisünde şem'î gördüm
karşuñ par par yanar
Yanmaz-ıdı şevkuñ-ile olmaya
ger nâr mest

şevdâ:

1. şevdâ:

Gazel 17

Mısra: 1

Aşkın çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkuluğuna bırakmış (kimse), çılgın, divâne, meczup.

Olaldan hasta-dil ıskıyla şevdâ
Alupdur başıma biñ dürlü gavğâ

2. şevdâ:

Gazel 26

Mısra: 2

Aşkın çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini duygularının coşkuluğuna bırakmış (kimse), çılgın, divâne, meczup.

Yine çün sinede ışık oldu peydâ
Olursa hasta gönülüm tañ mı
şevdâ

3. şevdâ:

Gazel 26

Mısra: 10

Aşkın çokluğundan aklı başından gitmiş, kendini

duygularının coşkuluğuna bırakmış (kimse), çılgın, divâne, meczup.

N'ider âşık olan nâmûs u arı
Yürür şürde-veş mecnûn u
şevdâ

4. şevdâ:

Gazel 393

Mısra: 9

(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Aşık.

Kosalar şevdâ Muhibbî'ye n'ola
mecnûn lağab
İtdi mi arâm şabrđan zülf bir
yirde rübüd

5. şevdâ:

Gazel 497

Mısra: 4

(Aşk sebebiyle) Aklını yitirmiş, deli divane olmuş, çılgın (kimse). II Aşık.

Gerçi kim Leylâ'ya teşbîh
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnûn'a beñzer
göñlüme şevdâ geçer

şevdâ evleyen:

1. şevdâ evleyen:--ye, --n

Gazel 124

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Aşk çokluğundan kendinden geçme hali.*

Düşürüp şevdâya şevdâ evleyen
Mecnûn-vâr
Boynuma zencir olan zülf-ile
kâküldür baña

şevdâ iden:

1. şevdâ iden:--i, --den

Gazel 94

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Delirtmek, çıldirtmak.*

Şarâb-ı lal-i nâbuñdur iden ben
bî-dili şevdâ
Ser-i zülf-i siyâhuñdur getüren
başuma gavğâ

şevdâ kılan:

1. şevdâ kılan:--a, --n

Gazel 339

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Divane, müptela hâle
getirmek.

Gönlümi şeydâ kılan yâruñ
müsel sel zülfidür
Bu dil-i dîvâneye zencîr-ile
kılmañ 'ilâc

sevdâ ola:

1. **şeydâ ola:-a**
Gazel 55
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çılgın, dîvâne, meczup olma
hali.

Zülfünñ zikri ile başum tolu
sevdâ ola
Tolaşa bend-i belâya cân u dil
şeydâ ola

sevdâ olup:

1. **şeydâ olup:--up**
Gazel 380
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tutulmak, aşık olmak,
aşkandan delirmek, çılgına
dönmek.

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersin vaşlma
Mümteni' sevdâya düşdün 'âklı
yok hey derdmend

sevdâ olupdur:

1. **şeydâ olupdur:--up, --dur**
Gazel 119
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşk çokluğundan
kendinden geçme hali.

Aceb bilsem nedür başumda
sevdâ
Olupdur cân u dil anuñla şeydâ

sevh ü şâb:

1. **şeyh ü şâb:**
Gazel 169
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İhtiyar ve genç; herkes
(Âşıklar, yenîçeriler ve
Bektaşiler bağlamında).

İy Muhibbî hürmet itmez
kimseye sultân-ı ışık
Bir-durur dergâh-ı âli sen de
anuñ şeyh ü şâb

sevh ü şâbdur:

1. **şeyh ü şâbdur:--dur**
Gazel 455
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Pir ve onun kabilesi(bütün
hepsi,cemaat).

Sanma iy dil yalunuuz sen
mübtelâsısın anuñ
Bil aña 'âşık gedâ vü mîr ü şeyh
ü şâbdur

sevh-i sehr:

1. **şeyh-i sehr:**
Gazel 264
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şehrin şeyhi.

Her kim ki var cür'a-i la'lüñ
ider taleb
Ger şeyh-i sehr eger rind ü mey-
perest

2. **şeyh-i sehr:**
Gazel 223
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şehrin şeyhi, şehrin sahibi.

Her kim var-ısa cür'a-i la'lüñ
taleb ider
Ger şeyh-i sehr ola vü eger rind-
i mey-perest

sevh-i sehr ola:

1. **şeyh-i sehr ola:--a**
Gazel 248
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şehrin şeyhi, şehrin sahibi
olmak.

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i sehr ola vü eger rind-
i mey-perest

sevh-i sehr ü zâhid:

1. **şeyh-i sehr ü zâhid:**
Gazel 295
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şehrin en yaşlı kişisi, bilge
ve pir olan.

Şevk-i lebüñle mest geçinür
cümlesi müdâm
Ger şeyh-i sehr ü zâhid görünür
mey-perest

sey-lillâh:

1. **şey-lillâh:**
Gazel 26
Mısra: 5
Allah rızası için istenen az
bir şey.

Vişâl-i hüsnüñi şey-lillâh itdüm
Dilünden gelmedi bir söz meger

seytân:

1. **şeytân-ı:--ı**
Gazel 1
Mısra: 8
İnsanları iğvâ ve izlâl
eden, azdıran mel'ûn-ı şehîr,
iblis, div. İsm-i aslısı "azâzil"
imiş. "Anud ve temerrüd sahibi
şahs"a da Arabîde şeytan
denilir. Lisanımızda ise "ayyâr,
hilekâr" makamında da istimali
vardır. "Cin fikirli, kurnaz"
kimseler de "şeytan" lâfzıyla
vasfolunmaktadırlar. şeytânî
şeytana mensup, müteallik:fikr-i
şeytânî, vesâvis-i şeytânîyye.

Soñ nefesde sakla İmânüm
benüm
Bulmaya yol aña şeytân-ı racîm

2. **şeytânidur:-ı, -dur**
Gazel 428
Mısra: 4
Şeytan.

Küy-ı dilberden beni dür itdi ol
bî-dîn rakîb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemüñ şeytânidur

sevtân:

1. **şeytân:**
Gazel 473
Mısra: 10
Âdem'e secde etmediği için
cennetten kovulan, insanları
Allah'ın emirlerine karşı
kışkırtan, kötülüğe yönelten cin,
iblis.

Hâlini gösterse tañ mı bu
Muhibbî'ye rakîb
Âdem'e gendüm temennâsını
şeytân öğredür

şîb:

1. **şîb:**

Gazel 187

Mısra: 6

1)Giyim eşyası, yastık örtüsü vb. yapılan, çok ince gümüş telli eski bir ipekli kumaş çeşidi, bir nevi bürümcük 2) Şıp diye, hemencecik.

Şâh-ı ışkâm şule-i âhum baña
zerîn alem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

2. **şîb:**

Gazel 171

Mısra: 6

Giyim eşyası, yastık örtüsü vb. yapılan, çok ince gümüş telli eski bir ipekli kumaş çeşidi, bir nevi bürümcük.

Gözlerüm yaşını lâyıķ görđi
hayyât-ı felek
Biçdi hîlat egnüme gâhî ser-â-
ser gâh şîb

şifâ:

1. **şifâdur:--dur**

Gazel 148

Mısra: 2

Derman, ilâç, devâ.

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i tarrârın öp
Hasta câna çün şifâdur hâl-i
anber-bârın öp

2. **şifâ:**

Gazel 172

Mısra: 4

Ar. Şifâ, iyileşme.

Hokka-i ğaybuñda çünki devâ
medfündür
Hokkayı keşf it şifâ rûzî saña
olsun qarîb

şifâ bula:

1. **şifâ bula:--a**

Gazel 400

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dert ve tatasına çözüm bulmak(aşık bağlamında).

Mürdeler bula şifâ ger içe la'lûñ
suyını
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bimâra meded

şifâ olmaz:

1. **şifâ olmaz:--maz**

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şifası bulunmamak.

İy tabîbâ çek elüñ olmaz şifâ
Kânün-ıla
Hasta-i ışka meger derdi yine
dermân ola

şifâ umarsam:

1. **şifâ umarsam:--a, --r, --sa, --m**

Gazel 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın hastalığı için sevgiliden bir çare,deva beklemesi kastedilir.

Olmuşam bî-çâre vü dil-ğaste vü
tenhâ ğarîb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin tabîb

şifâlar bulsun:

1. **şifâlar bulsun:--lar, --sun**

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İyileşmek.

Teşneler bî-ğad yatur küyuñda
iy İsî-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-ğarîb

şifâyı bulur:

1. **şifâyı bulur:--y, --l, --ur**

Gazel 475

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Derman bulmak.

Bulur şifâyı hasta gönül bir
cevâb-ıla
Ol la'li nâbî gör ki niçe cân-fezâ
olur

şî'iri irse:

1. **şî'iri irse:--i, --se**

Gazel 398

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) bahsedilen Pars ehline Muhibbî'nin şüirlerinin ulaşması kastedilmektedir.

Pars ehline eger irse Muhibbî
şî'iri
İşidüp kabri içinde diye tahsîn
hücend

şikâf-ı sîne:

1. **şikâf-ı sîne:**

Gazel 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül yarası, yırtıkları.

Derd-ile âh eylesem her yaña
saçılır şerer
Bu şikâf-ı sîne san ejder
dehânidur baña

şikâr:

1. **şikâridur:--t, --dur**

Gazel 262

Mısra: 3

1. av 2. av | sevgili/güzel.

Şikâridur dem-â-dem şîr-i nerler
Hâbîbüm gerçi bir şîrin ğazâlest

şikâr itmege:

1. **şikâr itmege:--ge**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Avlamak, ele geçirmek.

Bâza beñzetedüm bu gönülüm seni
itmege şikâr
Bildüm fikr-i muhâl imiş ki
sensin bir hümâ

şikâr ola:

1. **şikâr ola:--a**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Avlanan av olma.

Andan düşer mi aşıkâ Ankâ-yı
Kâf iken

Dünyâ-yı denî dâmina düşüp
şikâr ola

şikâyet:

1. **şikâyetdür:--dür**

Gazel 28

Mısra: 2

Sızlanma, yakınma.

Her gâzel kim söyledüm cânâ
hikâyetdür saña
Kıışa-i derd-i derünüm
şikâyetdür saña

şikâvet evlesün:

1. **şikâyet evlesün:--sün**

Gazel 300

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yakınmak,sızlanmak(sevgil
iyi şikâyet edecek bir makamın
bulunmaması anlamında).*

İden zulmî aña çün pâdişehdür
Muhibbî kime evlesün şikâyet

şikâvet idesin:

1. **şikâvet idesin:--e, --sin**

Gazel 277

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sızlanma,sıziltı.

Ne 'ışka var nihâyet ne hûd bu
derde gâyet
'İşkdan sakın dem urma ger
idesin şikâyet

şikâvet itmeve:

1. **şikâvet itmeve:--me, --y, --e**

Gazel 255

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Birinin yaptığı yanlış iş
veya davranıştan rahatsız olup
dile getirmek.*

Ne hicre var nihâyet ne hûd bu
cevre gâyet
Öldürse dahî gâmzeñ itmeye dil
şikâyet

şikâvet itmezem:

1. **şikâvet itmezem:--mez, --em**

Gazel 441

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sızlanma,haksızlığı bir üst
mertebeye iletme.*

Bi-hamdi'llâh ki kûyunda baña
yir virdi dildârum
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ hasûdum var

şikâvet kılma:

1. **şikâvet kılma:--ma**

Gazel 408

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Şikâyet etmek, yakınmak,
sızlanmak.*

Sernüvişt olan gelür aña

Muhibbî çâre yok

Eyleme hergiz şikâyet kılma

dehr-i dünî yâd

şikâvet kılmak:

1. **şikâvet kılmak:--mak**

Gazel 272

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Sızlanmak,yakınmak.

Düşer mi 'aşka kılmak şikâyet
Cefâ vü cevri-ile öldüre gâyet

şikenc evleve:

1. **şikenc evleve:--y, --e**

Gazel 337

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Büklüm büklüm,kıvrım
kıvrım olmak.*

Niçe bir cellâd gâmzeñ eline
hançer alup
Dâyimâ bu cân-ı mecrûhuma
eyleye şikenc

şikest:

1. **şikest:**

Gazel 261

Mısra: 1

Kırık, kırılmış.

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîg
bu dest

2. **şikest:**

Gazel 248

Mısra: 10

Far.kırılmış,kırma,kırılma.

Pây-ı hûma sebû gibi ser ko
Muhibbî var
Olur çü soñra hâdi ş eden
kâseler şikest

3. **şikest:**

Gazel 215

Mısra: 1

*Kırık . II sevgilinin yüzü ile
kıyas edilerek aya "kusurlu
güzellik" vasfı yüklenmiştir.*

Eyledün sen nûruñ ile mihr-i
raşşânî şikest
Togıcak gün lâ-büd eyler mâh-ı
tâbânî şikest

şikest evleme:

1. **şikest evleme:--me**

Gazel 235

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kırmak, parçalamak. II
Gönül kırmak: Bir kimseyi
üzecek veya gücendirecek bir
davranışta bulunmak.*

Niçe yıllar geçe devr eyleye
olmaya büttün
Gönlümün şîşesini eyleme iy
döst şikest

şikest ider:

1. **şikest ider:--e, --r**

Gazel 238

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmak, parçalamak.

Tîg-ı gâm çâk itse gönlüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürtüst ider kaçan kim ola
bir şîşe şikest

şikest idiserdür:

1. **şikest idiserdür:--iser, --dür**

Gazel 292

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kırma,paramparça
etme(aşğın gönlü kastedilerek).*

Eline aldı yine seng-i cefâ ol
çeşmi mest
İdiserdür vâ dirîgâ şîşe-i gönlüm
şikest

şikest oldı:

1. **şikest oldu:--dı**
Gazel 248
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Solmak, kırılmak.

Hār-ıla oldu iy gül-i ter pāy-ı dil
şikest
Derdā dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

şikest oluban:

1. **şikest oluban:--u, --ban**
Gazel 295
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırılma,parça parça olma.

Hār-ı cefāñ-ıla oluban pāy-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefā
bu dest

şimden girü:

1. **şimden girü:**
Gazel 65
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Yaşuñ girdäbına düşdün
Muhibbî çäre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden halāş-ı
fıkr-i sâhil hā

2. **şimden girü:-, -**
Gazel 137
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Akl alup dil mülkine hükmi itdi
kâfir gâzmesi
Korkaram şimden girü kaşdı
anuñ imān ola

3. **şimden girü:--den, -**
Gazel 304
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Şi'r-ile itdün Muhibbî ol perî
teşhîrini
Dime şimden girü sen eş'âr u
dîvāndur 'abeş

4. **şimden girü:--den**
Gazel 305
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Eyledün tarz-ı Nizāmî'de
Muhibbî nazmuñı
Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmān-ıla baħş

5. **şimden girü:--den**
Gazel 306
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Şi'r-i pür-süzuñ görüp taħsîn ide
Husrev daħı
İy Muhibbî eyle şimden girü
Selmān-ıla baħş

6. **şimden girü:**
Gazel 319
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Bezm-i ğamda kaddümi çeng ü
yaşum tār eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kanün-ıla baħş

7. **şimden girü:**
Gazel 320
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Nazm-ı eş'arum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şi'r içre
Selmān-ıla baħş

8. **şimden girü:**
Gazel 324
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

İy Muhibbî nazm ara tutduñ
Nizāmî tarzını
Şi'rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

9. **şimden girü:**
Gazel 331
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Sîm-i eşküm şöyle saçdum
'aleme
Kalmaya şimden girü sîme
revâc

10. **şimden girü:--den**
Gazel 357
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Ben harābāt ehli oldum dōstlar
şimden girü
Çünki biñ nāzıla sundı bir perî-
peyker kadeħ

11. **şimden girü:--den**
Gazel 367
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık, bundan sonra.

Geldi sevdā başuma dîvāneyem
Assı itmez baña şimden girü
pend

12. **şimden girü:**
Gazel 114
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, bundan böyle.

Çün saçı zencîrine bağlandı dil
Mecnünlayım
Dōstlar şimden girü pend
eylemeñ zinhār aña

13. **şimden girü:--den**
Gazel 139
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, bundan böyle.

İy gönül çünki dolaşduñ bend-i
zülfi dilbere
İy gözüm şimden girü olsun
harām uyħu saña

14. **şimden girü:--den**
Gazel 406
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, bundan böyle.

Muhibbî cān u başa kalmaduñ
çün
Ko şimden girü disünler saña
merd

15. **şimden girü:--den**
Gazel 440
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bundan sonra, bundan böyle.

‘İşk müşkildür Muhibbî çünkü
şabra çäre yok
Saña lâzım oldı şimden girü
idesin sefer

şimdi:

1. **şimdi:**

Gazel 428

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Küy-ı dilberden beni dūr itdi ol
bî-dîn rakīb
Şimdi bildüm kim o kâfir
âdemün şeytândur

2. **şimdi:**

Gazel 76

Mısra: 4

*"İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an" anlamlarında
kullanılan zaman zarfı.*

İçilse sāğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pūr
cām-ı Cem peydā

3. **şimdi:**

Gazel 110

Mısra: 3

*"İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an" anlamlarında
kullanılan zaman zarfı.*

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādî imiş hicrān ki yok
pāyān aña

4. **şimdi:**

Gazel 303

Mısra: 9

*"Şu anda, içinde
bulduğumuz zamanda"
anlamında zarf.*

Gönlümü alup şimdi eger
kaşdün-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy dōst

5. **şimdi:**

Gazel 472

Mısra: 1

*"İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an" anlamlarında bir
zaman zarfı.*

Gönlümü aldı kaşdı yine şimdi
cānadur

Kanımı içdi hūnī gözi meyli
cānadur

6. **şimdi:**

Gazel 376

Mısra: 4

*"İçinde bulunulan
zaman, an, şu an" anlamlarında
bir zaman zarfı.*

Fenn-i ‘ışkı okudum sanmañ
beni siz mübtedī
Buldu istī dād-ı tāmı şimdi
oldum müstefīd

7. **şimdi:**

Gazel 364

Mısra: 9

*"İçinde bulunulan zaman
dilimi, şu an" anlamlarında
kullanılan zaman zarfı.*

Görmez Muhibbī uyhu yüzün
şimdi ay u yıl
Nāgāh eger ki görse ola dañı
hāb-ı telh

şimdi bildüm:

1. **şimdi bildüm:--dū, --m**

Gazel 341

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*Anladım ki anlamında
kavramak manasında
kullanılmaktadır.*

İy güzeller şāhı kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü
maḥabbet sende lec

şimdi mi:

1. **şimdi mi:**

Gazel 76

Mısra: 16

Kelime Tipi: Kalıp İfade
*İçinde bulunulan zamanda,
bu anda.*

Eger lutf u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşāka
Ne var şimdi mi olmışdur bu
âlemde kerem peydā

şimdi oldı:

1. **şimdi oldı:--dı**

Gazel 305

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*..haline
gelmek, gerçekleşmek.*

Āb-ı Ceyhūn idi eşküm şimdi
oldı cūy-ı Nīl
Mısr-ı hüsünñ haqqı itsün
çeşmüm ‘ummān-ıla baḥş

şî r:

1. **şî rine:--i, --n, --e**

Gazel 352

Mısra: 10

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kaftiyeli söz.*

Bu Muhibbī’ye lebüñ zikrini

evrād ideli

Didiler mūr-i kelām şî rine hem
şî r-i faşih

2. **şî ründe:--üñ, --de**

Gazel 257

Mısra: 3

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kaftiyeli söz, şiir.*

Kamu aḥvālūñi şî ründe şerh it
Ola bir gün yāra irişe şāyet

3. **şî rüñi:--üñ, --i**

Gazel 324

Mısra: 10

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kaftiyeli söz, şiir.*

İy Muhibbī nazm ara tutduñ
Nizāmī tarzını
Şî rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

4. **şî ri:--i**

Gazel 486

Mısra: 10

*Edebi değeri olan nazımlı
ve kaftiyeli söz, şiir.*

Müdde’ī bilmez Muhibbī

nüktesini añlamaz

Tab’-ı mevzūn olıcak şî ri dañı
mevzūn çeker

5. **şî r-ile:--ile**

Gazel 304

Mısra: 9

Şiir, manzume.

Şî r-ile itdūñ Muhibbī ol perī
teshīrini
Dime şimden girü sen eş’ār u
dīvāndur ‘abes

şî r ara:

1. **şî' r ara:**

Gazel 305

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şiiri süsleyen,

ziynetlendiren (şiiir ustası) // şiiir (vadisî) arasında, içinde.

Eyledüñ tarz-ı Nizâmî'de
Muhibbî nazmuñı
Şi' r ara şimden girü var eyle
Selmân-ıla bahş

şîr didüñ:

1. **şîr didüñ:--dün**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şiir söylemek, meclislerde

şiiir okumak.

Âb-ı şâfiye müşâbih yine bir şîr
didüñ
Didi taşsîn kamu göricegez ehl-i
şafâ

şî' r icre:

1. **şî' r icre:**

Gazel 320

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şiirde.

Nazm-ı eş' arum görenler iy
Muhibbî dir baña
Eylesün şimden girü şî' r icre
Selmân-ıla bahş

şîr içürür:

1. **şîr içürür:--ür, --ür**

Gazel 168

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğumdan sonra belli bir

*süre yavrularım
besleyebilmeleri için kadınların
ve memeli dişi hayvanların
memelerindeki bezler tarafından
salgılanan besin değeri yüksek,
tatlımsı, özel kokulu, mavi veya
sarıya çalan beyaz renkli sıvı,
süt.*

Evvelinde şîr içürür döner âhir
sem virür
Aldanup dünyâ-yı dūna eyleme
anı taleb

şîr ol:

1. **şîr ol:**

Gazel 309

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aslan gibi güçlü ve cesur

duruma gelmek.

Meydân-ı maḥabbetde Muhibbî
gibi şîr ol
Rübâh oluban şüfi şîfat olma
muḥanneş

şîr olup:

1. **şîr olup:--up**

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Arslan kadar yırtıcı ve

güçlü olmak.

Işık meydânında güyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşlı olmuş-durur
zencîr aña

şîr ü şekerden:

1. **şîr ü şekerden:--den**

Gazel 480

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Süt ve şeker.

Cânân vücûdı şîr ü şekerden
siriştedür
Ḥürî midür cemâli 'aceb ya
firiştedür

şî' r-engizüñ:

1. **şî' r-engizüñ:**

Gazel 262

Mısra: 9

(Beyitte) Şair kendini

*kastederek şiiirinin güzelliğinden
dolayı ortalığı karıştırdığını
ifade etmiştir.*

Nedür bu şî' r-engizüñ Muhibbî
Meger yârân için bir ḥasb-i
ḥâlest

şîr-i:

1. **şîr-i:**

Gazel 3

Mısra: 15

Şiir, edebi değeri olan

nazımlı ve kaşfiyeli söz.

Kim bu şîr-i dil-pesendi ele alup
okıya

Raḥmet anuñ cânına kim beni
raḥmetle aña

şîr-i dil-süzüñ:

1. **şîr-i dil-süzüñ:--un**

Gazel 166

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül yakıcı şiiir. II

Etkileyici şiiir.

İy Muhibbî şîr-i dil-süzüñ senüñ
güş itseler
Diyeler işitmedük böyle
hayâlât-ı ğarîb

şî' r-i faşîh:

1. **şî' r-i faşîh:**

Gazel 352

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzel ve açık şiiir.

Bu Muhibbî'ye lebüñ zikrini
evrâd ideli
Didiler mür-i kelâm şî' rine hem
şî' r-i faşîh

şî' r-i havâl-engizine:

1. **şî' r-i havâl-engizine:--i, --n,
--e**

Gazel 428

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zekice söylenen, hayal

koparan şiiirler.

Didiler şî' r-i havâl-engizine
tarz-ı ḥasen
Ol da bu dehrüñ kemâl-i nazm-
ıla Selmân'ıdur

şî' r-i muhibbî'vi:

1. **şî' r-i muhibbî'vi:--y, --i**

Gazel 468

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Muhibbî'nin şiiirleri.

Eylegil şî' r-i Muhibbî'yi kabûl
Gerçî kim bir tuḥfedür illâ ḥaķîr

şîr-i ner:

1. **şîr-i ner:**

Gazel 423

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Erkek aslan II cesur ve kendine güvenen kimse.

Zülfî zencîrin anünçün dakdı dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında şîr-i ner geçer

şîr-i nerler:

1. **şîr-i nerler:--ler**
Gazel 262
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Erkek arslanlar.

Şikâridür dem-â-dem şîr-i nerler
Hâbîbüm gerçi bir şîrîn gazâlest

şîr-i pür-süzum:

1. **şîr-i pür-süzum:--um**
Gazel 127
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yakıcı olan, gönülleri yakıp kavuran şiir.

Şîr-i pür-süzum olalıdan hasen
Güş iden dir kışsa-i Selmân aña

şî' r-i pür-süzüñ:

1. **şî' r-i pür-süzüñ:--u, --n**
Gazel 306
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Acı dolu şiir.

Şî' r-i pür-süzüñ görüp taşsîn ide
Hüsrev dağı
İy Muhibbî eyle şimden girü
Selmân-ıla bağı

şî' r-i sa' dî:

1. **şî' r-i sa' dî:**
Gazel 267
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(M. 1193-1291) Şiraz'da doğmuş büyük bir İran şâiridir. Gülistan ve Divan'ında bol bol temsili hikâyeler kullanmıştır.

Hâkîkî olduğuyçün şî' r-i Sa' dî
Görür her kimse baksa istikâmet

şîr-ile ejderden:

1. **şîr-ile ejderden:--i, --le, --den**
Gazel 205

Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aslan ve büyük yılan, canavar.

Heybet-i ışka tahammül eylemez hiç kimsene
San anı şîr-ile ejderden dağı
gördüm mehîb

şîrîn:

1. **şîrîn:**
Gazel 108
Mısra: 7
"Hüsrev ile Şirin" yahut "Ferhat ile Şirin" hikayesinin kadın kahramanı.

Küh-ken kesdise kühi n'ola
Şîrîn adına
Kesmişem küh-ı gamı
bulmadum râh saña

2. **şîrîn'e:--e**
Gazel 370
Mısra: 7
Hüsrev ü Şirin hikayesinin kadın kahramanı Ferhad'ın sevgilisi. II Tatl.

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhâd

şîrîn cevâb:

1. **şîrîn cevâb:**
Gazel 208
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı cevap veren.

Agzınuñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şîrîn cevâb

şîrîn gazâlest:

1. **şîrîn gazâlest:**
Gazel 262
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgili tatlı ve küçük bir ceylana, ahuya benzetilmiştir.

Şikâridür dem-â-dem şîr-i nerler
Hâbîbüm gerçi bir şîrîn gazâlest

şîrîn gazel didi:

1. **şîrîn gazel didi:--di**
Gazel 47
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şairin güzel, tatlı bir şiir söylemesi.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gazel
Lezzetin kand ü aselden gördü
yig ehl-i şafâ

şîrîn kelâmuñ:

1. **şîrîn kelâmuñ:--u, --n**
Gazel 417
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin tatlı sözleri kastedilmektedir.

Döstüm şîrîn kelâmuñ şehd ü
şekkerden lezîz
Görünür gülgün ruhuñ baña gül-i
terden lezîz

şîrîn lebi firâkıyla:

1. **şîrîn lebi firâkıyla:--i(y), --la**
Gazel 99
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin tatlı-sevimli dudağından ayrılmanın acısı kastedilmiştir.

Şîrîn lebi firâkıyla her kim ki
cân vire
Âhîr nefesde menzili dâr-ı selâm
ola

şîrîn lebüñ:

1. **şîrîn lebüñ:--ü, --n**
Gazel 420
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) tatlı dudağı.

Şîrîn lebüñ kelâmını tekrâr ider
gönül
Olur cihânda kand-i mükerrer
meger lezîz

2. **şîrîn lebüñ:--ü, --n**
Gazel 241
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı dudak, dudakları tatlı olan (sevgili).

Ğamzeñ helâk itdüğine
açmazdum âh

Şîrîn lebûn ger eylese bir
bûsesin diyet

şîrîn lebûnçün:

1. **şîrîn lebûnçün:--ü, --n, --çün**
Gazel 375
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin tatlı*
dadakları kastedilmektedir.

Dir ğazel şîrîn lebûnçün bu
Muhib
Söyledi tûfî gibi san yidi kând

şîrîn olur:

1. **şîrîn olur:--ur**
Gazel 362
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı ve lezzetli bir hale
gelmek(şarap bağlamında).

La 'l-i lebi hayâline sun sâkiyâ
müdâm
Şîrîn olur egerçi Muhibbî şarâb-
ı telh

şîrîn sözlüdür:

1. **şîrîn sözlüdür:--lü, --dür**
Gazel 446
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı dilli,sözlü olmak.

Bu Muhibbî niçe cāna kıymasun
Ferhād-veş
Söze gelse dilbertüm ğayet de
şîrîn sözlüdür

şîrîn sözüni:

1. **şîrîn sözüni:--i, --n, --i**
Gazel 214
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin ağzından çıkan
tatlı,sevimli söz.

Göster yüzüni tâ bula her kişi
murâdın
Şîrîn sözüni kām-ı dil-i pîr ü
civân it

şîrîn yaz:

1. **şîrîn yaz:**
Gazel 78
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1) *tatlı olduğunu belirtmek*
2) *tatlı ve güzel yazmak.*

Şöyle şîrîn yaz Muhibbî bu
maânî nakşını
İşidenler okıyanlar diyeler mâni
saña

şîrîn zebânım:

1. **şîrîn zebânım:--um**
Gazel 411
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tatlı dilli, güzel sözlü. //
sevgili.

Lebünden ayru iy şîrîn zebânım
Anı kim çekmişem çekmedi
Ferhād

şîrîn-edâ:

1. **şîrîn-edâ:**
Gazel 4
Mısra: 14
Güzel üslup.

Okusun nazm ehli bu şîrüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledün çünkü bunu
şîrîn-edâ

şîrîn-edâ oldı çün:

1. **şîrîn-edâ oldı çün:**
Gazel 62
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Beyitte kastedilen şair
Muhibbî'nin tatlı dilli,güzel
sözlü olması anlatılır.

Lebleri şevkine şîrûn şeker-
âmiz eyledün
Kim dimez taħsîn Muhibbî oldı
çün şîrîn-edâ

şî' rini okursa:

1. **şî' rini okursa:--i, --n, --i, --r,**
--sa

Gazel 431
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *şair şîirlerinin*
okunmasını kastetmektedir.

Her kim okursa şî' rini bü-y-ı
vefâ olur
Zirâ Muhibbî sözleri hep
âşîkânedür

şîr-merd:

1. **şîr-merd:**
Gazel 387
Mısra: 14
Aslan yürekli,cesur.

İy Muhibbî eyledün sen seyr-i
dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler
şîr-merd

şîrret olsa:

1. **şîrret olsa:--sa**
Gazel 270
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Terbiyesizlik, hayasızlık,
edepsizlik. Geçimsiz, huysuz ve
kavgacı.

Bugün hayr eyle yarın sorılırsın
Cevâba kâdir olmaz olsa şîrret

şîrüm:

1. **şîrüm:--üm**
Gazel 4
Mısra: 13
Şîir, edebi değeri olan
vezinli ve kafiyeli söz II aşğın
sevgilinin dişlerini anlatırken
sarfettiği sözler.

Okusun nazm ehli bu şîrüm
nevâda râstı
İy Muhibbî eyledün çünkü bunu
şîrîn-edâ

şîrüm içinde:

1. **şîrüm içinde:--üm, --n, --de,**
--,

Gazel 220
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) *aşğın edebi*
değeri olan vezinli ve kafiyeli
sözleri kastedilmektedir.

Añsam eger gül ü serv şîrüm
içinde cānâ
Kaddüñle arzuñdan olur heme
kinâyet

şîrûn defterini:

1. **şîrûn defterini:--i, --ni**
Gazel 159
Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın şiir defteri.

İy Muhibbî dürdü şirûn defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânum görüp

şi' rûn tarzını:

1. **şi' rûn tarzını:--i, --n, --t**
Gazel 429
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) şair kendi şiir
tarzını kastetmektedir.

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdün
Bu şi' rûn tarzını ancak senün
şâhib-kemâl anlar

sirûnde:

1. **sirûnde:--+ün, ++de**
Gazel 174
Mısra: **14**
*Edebî değeri olan nazımlı
ve kaftiyeli söz, şiir.*

Kim göre taḥsîn ider eşarımı
Zira şirûnde gözedürsin edeb

şi' rûnî yârâna gönder:

1. **şi' rûnî yârâna gönder:--ü, --n, --i, --a-a**
Gazel 267
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) şaire hitaben -
yazdığı şiirleri dosta,arkadaşa
gönder- anlamında
kullanılmıştır.

Muhibbî şi' rûnî yârâna gönder
Ko dutsun dehri ser-tâ-ser
tamâmet

şise ile:

1. **şise ile:--le**
Gazel 355
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ağzı dar cam kap. (şarap
taşıma bağlamında).*

Bir gedâyı hem-ser eyler heft
kişver şâhına
Şöyle beñzer şise ile eylemiş
efsün kadeh

şise-i çeşmüm:

1. **şise-i çeşmüm:--ü, --m**
Gazel 228
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın kum saatini andıran
gözleri.*

Hâk-i kademün dâdelerümden
görünür san
Bir rikdür ol şise-i çeşmüm aña
sâ'at

şise-i gönlüm:

1. **şise-i gönlüm:--üm**
Gazel 292
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül şisesi(aşığın sinesi).

Eline aldı yine seng-i cefâ ol
çeşmi mest
İdiserdür vâ dirîğâ şise-i gönlüm
şikest

şise-i sebz:

1. **şise-i sebz:**
Gazel 448
Mısra: **2**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Taze, yeni şise.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahr-ı hündür
Şise-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülgündür

şitâb eyler:

1. **şitâb eyler:--r**
Gazel 170
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Bir isteği acele bir şekilde
yerine getirmek, çabuk
davranmak.*

Gelse türün sîneme geçer o dem
itmez karar
Tende cânım gibidür kim
gitmege eyler şitâb

şitâb itme:

1. **şitâb itme:--me**
Gazel 146
Mısra: **10**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acele etmemek.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî ḥastaya
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitâb

2. **şitâb itme:--me**
Gazel 193
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Acele etmemek.

Bir dem ârâm eyle iy dilber
gelüp ömrüm gibi
Öldürüp ben ḥastayı gel gitmege
itme şitâb

şive:

1. **şive:**
Gazel 475
Mısra: **4**
Cilve, edâ, naz.

'Adet idinme kendüne cevri
cefâyı hû
Nâz u girişme şive dahı vakthâ
olur

şive-i dölâb-ı çarhuñ nâlišin:

1. **şive-i dölâb-ı çarhuñ
nâlišin:--u, --n, --i, --n-i, -n**
Gazel 315
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) Gökyüzünde
bulunan ve aşıkların kaderini
belirlediği söylenen felek,bahtın
inleyiş ve sızlanmaları
kastedilmektedir.

Şive-i dölâb-ı çarhuñ nâlišin dil
gösterür
Olsa ger ğam meclisinde 'ilm-i
müsikâr bahş

şivekâr:

1. **şivekâr:**
Gazel 125
Mısra: **3**
İşveli, cilveli (sevgili).

Kullaruña bir nazar kılsañ n'ola
iy şivekâr
Çün bilürsin kulsuz olmaz âlem
içre pâdişâ

şivesi çok:

1. **şivesi çok:--s, --i**
Gazel 358
Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İşvesi çok (sevgili).

Bu Muhibbî sevdiği bir hübdur
Şivesi çok nazı bî-ḥad kendü
şüh

sod:

1. **şod:**

Gazel 192
Mısra: 8
Olmak.

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bî-edeb maḥrûm şod ez-luṭf-ı
Rab

şol:

1. **sollu:-lu**

Gazel 81
Mısra: 12
Sol.

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı ışkam saglu sollu eşk
leşkerdür baña

2. **şol:**

Gazel 55
Mısra: 11
"Şu " işaret sıfatı".

Bu Muhibbî ḥasretiyle şol kadar
kan agladı
Lâlelerden ḥûna ğarḳ olan tolu
şahrâ ola

3. **şol:**

Gazel 56
Mısra: 2
"Şu " işaret sıfatı".

Ḳıymetin ışkuñ ol añlar kim
cihânda merd ola
Ḳadrini derdün ne bilsün şol kişi
bî-derd ola

4. **şol:**

Gazel 148
Mısra: 1
"Şu " işaret sıfatı".

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i ṭarrârın öp
Ḥasta câna çün şifâdur ḥâl-i
anber-bârın öp

sol deñlü:

1. **şol deñlü:**

Gazel 489
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
O denli, o kadar.

Dökdün Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagına
Kim görse diye cū degül bu
yoḥsa deryâ mı olur

2. **şol deñlü:**

Gazel 319
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şu denli, o kadar, o derece
İl çok fazla.

Mısr-ı ḥüsnün ḥakkıçün şol
deñlü dökdüm göz yaşın
Eylesem itmeñ 'aceb ben Nîl ü
Ceyḥün-ıla baḥş

şol gedâ kim:

1. **şol gedâ kim:**

Gazel 428
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İşte şu köle ki(aşık
kastedilerek).

Şol gedâ kim küy-ı dildârün
bugün derbânıdır
Berr ü baḥruñ pâdişâhıdır cihân
sultânıdır

şol gönül:

1. **şol gönül:**

Gazel 178
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beytte) aşğın gönlü,kalbi
kastedilmektedir.

Kurısun ol ayn kim akıtmaya
her demde âb
Oda yansun şol gönül ışk-ıla
olmaya ḥarâb

şol kadar:

1. **şol kadar:**

Gazel 193
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.

Ḡam şebinde iy Muhibbî şol
kadar kan agladuñ
Gözlerün yaşına nisbet ḳatre
oldı nehr-i Zâb

2. **şol kadar:**

Gazel 492
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1. Şu kadar. 2. Pek çok.

Ḥasretünle şol kadar dökdü
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrâ ki
yollar gil-durur

3. **şol kadar:**

Gazel 298
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şu kadar, o denli, öyle.

Şol kadar âh eyledüm çıkdı
felekler saḳfına
Görünür çarḥuñ kebüd rengi oldu
eyvânı dürüst

4. **şol kadar:**

Gazel 317
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şu kadar, o denli, öyle.

Şol kadar âh eyledüm hicrün
beyâbânında kim
Raḥm idüp ḥâlüme müslim didi
kâfir el-ğyâş

5. **şol kadar:**

Gazel 190
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öyle bir şekilde, o denli.

Şol kadar kan agladum zülfün
ucından döstim
Ġarḳa virdi bu vücüdüm
zevraḳın kıldı tınâb

söyle:

1. **şöyle:**

Gazel 182
Mısra: 11
"Söyle, anlat" anlamında
emir ifadesi.

Yandun iy dil nâr-ı hicre şöyle
aşḥâb-ı caḥîm
Kendü odına ısındı nâr-ı
hicrânun görüp

2. **söyler-iseñ:-r, -ise, -n**

Gazel 234
Mısra: 3
"Söyle, anlat" anlamında
emir ifadesi.

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
rāzuñ fāş olur
Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküť

3. söylese:-se

Gazel 308

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
emir ifadesi.

Ğıybetümde n'ola hāsıd söylese
hārf-i dürüğ
Rū-be-rū itmez benüm-ile o
bed-güftār bahş

4. söyle:

Gazel 42

Mısra: 8

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Zāhidā sanma esāsı yok-durur
bu ışkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

5. söyle:

Gazel 59

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Şöyle bend itdi beni zencir-i
zülť
Añlamazam anı ayruk kurtıla

6. söyle:

Gazel 67

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Şöyle bend itdi beni zencir-i
zülť
Añlamazam anı ayruk kurtıla

7. söyle:

Gazel 78

Mısra: 13

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Şöyle şirin yaz Muhibbī bu
maānī naqşını
İşidenler okıyanlar diyeler mānī
saña

8. söyle:

Gazel 79

Mısra: 6

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Bir bülbül-i nālānuñam tā şubha
dek giryānuñam
Şöyle senüñ hayrānuñam sen
dağı hayrānsın baña

9. söyle:

Gazel 85

Mısra: 3

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Mihnet-ile söyle hū dutdum ki
şebhā-yı firāk
Aluram ol dem helāk olsam eger
hicrān cüdā

10. söyle:

Gazel 96

Mısra: 3

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Şöyle hayrān olmuşam ışkuñla iy
Yūsuf-cemāl
Hālūmi her kim görür-ise olur
hayrān aña

11. söyle:

Gazel 102

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Şöyle rüsvā eyledi ışkuñ bu ben
divāneyi
Hayret alur sāyemi karşumda
hayrāndur baña

12. söyle:

Gazel 104

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Zülfün-ile söyle zeyn itdün
niğārā cismüñi
Bāğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi tāvūs aña

13. söyle:

Gazel 128

Mısra: 9

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

İy Muhibbī gün yüzine söyle
hayrān olmuşam
Kim göre bu hālūmi elbette
hayrāndur baña

14. söyle:

Gazel 141

Mısra: 10

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Māl u cāha ğarra olma kor
ğidersin ākıbet
Şöyle tut dünyāyı kim saña
musañhar boldı hep

15. söyle:

Gazel 143

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Çünkü kurtulmaz kişi ecelden
āñir söyle kim
Dilerem ide felek bārī işiginde
türāb

16. söyle:

Gazel 219

Mısra: 9

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Bu Muhibbī söyle muhkem tutdı
ışkuñ dāmenin
Bulına mañşer günü destinde de
dāmān-ı dōst

17. söyle:

Gazel 238

Mısra: 10

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

Bu Muhibbī haşre dek huşyār
olmazsa ne tañ
Bāde-i cām-ı elestden oldı ol
çün söyle mest

18. söyle:

Gazel 281

Mısra: 7

"Şunun gibi, şuna benzer
biçimde" anlamlarında bir
ifade.

İşkuñ-ıla cān u dil söyle faķır
oldı bugün
Benden özge müsteħāk yokdur
baña virgıl zekāt

19. **şöyle:**

Gazel 331

Mısra: 7

"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.

Sîm-i eşküm şöyle saçdum
'âleme
Kalmaya şimden girü sîme
revâc

20. **şöyle:**

Gazel 393

Mısra: 3

"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-ı âhumdan görüdüğü
budur çarhuñ kebüd

21. **şöyle:**

Gazel 453

Mısra: 12

"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânüñ âlîna
Şöyle tut kendüni kim şevk
ehlinüñ tarabıdır

22. **şöyle:**

Gazel 462

Mısra: 5

"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.

Şöyle taldı hâne-i dil bu ciger
hūni ile
Kalmadı bir yir dahı bu dîdeden
bîrūn akar

23. **şöyle:**

Gazel 500

Mısra: 4

"Şunun gibi, şuna benzer biçimde" anlamlarında bir ifade.

Gözlerüm yaşı benüm cü oldı
akdı nâgehân
Şöyle beñzer gülşene ol serv-
kâmetler gelür

24. **şöyle:**

Gazel 222

Mısra: 7

"Öyle bir, o derece"
anlamında zarf.

Şöyle mecrüh itdi bu dil-hasteyi
'ışkuñ şehâ
Bir nefes kaldı ki vire yoluña
cânı düüst

şöyle beñzer:

1. **şöyle beñzer:**

Gazel 313

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şu .şekilde olduğu gibi,
görünen o ki.

Şöyle beñzer boynu baglu
kuluñam iy gam senüñ
Tâ ölince itmeyesin gibi âzâd el-
ğrîyâs

2. **şöyle beñzer:**

Gazel 355

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şu .şekilde olduğu gibi,
görünen o ki.

Bir gedâyı hem-ser eyler heft
kişver şâhına
Şöyle beñzer şîşe ile eylemiş
efsün kadeh

şöyle beñzer kim:

1. **şöyle beñzer kim:--r**

Gazel 293

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünen o ki, şöyle benzer
ki, şu şekilde olduğu gibi.

Gözleri târâca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmış ol güftâr mest

şöyle kim:

1. **şöyle kim:**

Gazel 289

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şunun gibi, şuna benzer, şu
şekilde.

Büy-ı zülfüñden hevâ başında
var servüñ meger
Rağşa girmiş ol hevâdan şöyle
kim oynar mest

**şöyle yagdur dökmemiş ola o
bârâni bulut:**

1. **şöyle yagdur dökmemiş ola
o bârâni bulut:--me, --miş--me,
--miş, --a-a**

Gazel 274

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) yağmur
bulutlarının bile bu şekilde fazla
yağmur dökmediği,yani aşğın
gözyaşlarının çokluğu
vurgulanmıştır.

Ebr-i âhuñla dilâ kesme gözüñ
yagmurını
Şöyle yagdur dökmemiş ola o
bârâni bulut

su kim:

1. **su kim:**

Gazel 356

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şöyle ki.

Zevk ehlinüñ katında şu kim
mey şabüh ider
Hem küt-ı cism olur aña ol hem
ğidâ-yı rûh

2. **su kim:**

Gazel 487

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şu ki, şöyle ki manasında
kullanılmıştır.

'İşk nârını şu kim yakdı ezel
sînesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yâ ne olur

suâ ı şemsden de:

1. **suâ ı şemsden de:--den, --de**

Gazel 203

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güneş ve ondan yansıyan
ışık parçacıkları kastedilmiştir.

Nür ogurlar yüzüne gelse
mukâbil âfitâb
Nite kim alur şuâ ı şemsden de
mâhitâb

suâi:

1. **şuâ:**

Gazel 81

Mısra: 1

*Bir ışık kaynağından
uzanan ışık telleri.*

Başuma āhum şuâi tâc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdüğü hîlat ser-
ā-ser dür baña

şu 'â 'ı cür 'asın:

1. **şu 'â 'ı cür 'asın:--sın**

Gazel 427

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) şarap kadehinin
dibinde kalan tortu
kastedilmektedir.*

Felek cāmı içüp döker şu 'â 'ı
cür 'asın hâke
Elinde tuttuğu mihr-i zer-efşân
san ayâğıdur

şu 'bede:

1. **şu 'bededür:**

Gazel 444

Mısra: 1

El çabukluğu, hokkabazlık.

Çarhuñ işi hemîşe şu 'bededür
'Ākil añlar bunı müşâhededür

şübhe:

1. **şübhesüz:--süz**

Gazel 269

Mısra: 2

Kuşkusuz.

Naqd-i cān ile kim aldı la 'l-i
cānāni dūrüst
Şübhesüz aradı buldı derde
dermāni dūrüst

şüh-ı bî-pervāy:

1. **şüh-ı bî-pervāy:--y, --ı**

Gazel 382

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Korkusuz nazlı ve cilveli
sevgili.*

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bî-pervāyı yād
Āh kılmaz yañılıp bu 'āşık-ı
şeydāyı yād

şüh-ı dil-bend:

1. **şüh-ı dil-bend:**

Gazel 412

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Gönül bağlayan işveli
güzel II sevgili.*

Müselmānlar yine bir şüh-ı dil-
bend
Bırakdı gerdenüme nāgehān
bend

şühüd:

1. **şühüd:**

Gazel 390

Mısra: 14

(Ar.) Şahitler, tanıklar.

İstemeñ 'ışka Muhibbî'den delîl
Eşk ü āhi aña yitmez mi şühüd

şühüd oldı:

1. **şühüd oldı:--dı**

Gazel 392

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şahit olmak.

Da 'vet-i Hâk'ka yiter gerçi
bugün iki güvāh
Hâk resül olduğuna çār kitāb
oldı şühüd

şükr:

1. **şükrüni:--üñ, -ı**

Gazel 131

Mısra: 8

*Şükür, Tanrı'ya duyulan
minnet.*

İster-idüñ baş açup Hâk'dan
güzeller ışkını
Şükrüni artur ki oldı hâcetüñ
cümle revā

2. **şükri:-ı**

Gazel 223

Mısra: 10

*Allah'a duyulan minneti
dile getirme.*

Zāhid Muhibbî 'ışk-ıla oldı
Melāmeti

Şükri budur ki olmadı mağrūr u
hōd-perest

şükr evleyüp:

1. **şükr evleyüp:--y, --üp**

Gazel 317

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Verdiği nimetler için

*Allah'a karşı duyulan minneti
dile getirmek; itiraz etmemek,
kabul göstermek.*

Görse idi bu benüm sīnemdeki
'ışk āteşin
Hāline şükr evleyüp iderdi
micmer el-ğıyās

şükr it:

1. **şükr it:**

Gazel 287

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Allah'a duyulan minneti
dile getirme.*

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muhib şükr it bu düşvār oldı
āsān 'ākıbet

şükr ki:

1. **şükr ki:--ki**

Gazel 295

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Allah'a duyulan minnet.

Zāhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum
İtdüm bülend himmeti buldum
murāda dest

şükr kıl:

1. **şükr kıl:**

Gazel 276

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Şükr etmek: verdiği
nimetler için Allah'a karşı
duyulan minneti dile getirmek.*

İy Muhibbî ister idüñ sen

maḥabbet cāmını

Şükr kıl nüş evleyüp mestāne

oldum 'ākıbet

şükr kim:

1. **şükr kim:**

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şükürler olsun ki.

Şükr kim yapıldı bu gam kapısı
Açılıp gönlüme evvâb-ı tarab

sükrâne:

1. şükrâne:

Gazel 6

Mısra: 7

(Ar.) *Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

Tir-i müjgâni gelirse cân virem
şükrâne ben
Çün göreliden ya kaşını
olmuşam kurbân aña

sükr-i hudâ ki:

1. şükr-i hudâ ki:

Gazel 236

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'a şükür ki.

Yârûñ gümâni bu idi yolında
cân virem
Şükr-i Hudâ ki râst olupdur
gümân-ı döst

su'le:

1. su'le:

Gazel 256

Mısra: 10

Işık, parlaklık.

Âhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'ışk olup
Başında şu'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

su'le virdi:

1. su'le virdi:--di

Gazel 269

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Alevlendirmek. II Artırmak,

çoğaltmak.

Şu'le virdi metn-i hüsnünde
senüñ Nür âyeti
Geldi hâttüñ yazdı tefsîr eyledi
anı dürüst

su'le-i âhum:

1. su'le-i âhum:--u, --m

Gazel 338

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ah ateşi, ah kıvılcımı II

*aşğın ahundan çıkan kıvılcım,
ateş.*

Şâh-ı 'ışkâm şu'le-i âhum
benüm başumda tâc
Geymişem gam hîl'atini
kimseye yok ihtiyâc

şule-i âhum:

1. şule-i âhum:--u, --m

Gazel 77

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh alevi, ateşi, kıvılcımı
(âşık için).

Her gece göge çıkar şule-i âhum
şanemâ
Bilmedüm neden irişmez saña
vâhum şanemâ

2. şule-i âhum:--um

Gazel 81

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh alevi, ateşi, kıvılcımı
(âşık için).

İy Muhibbî başum üzre şule-i
âhum alem
Şâh-ı 'ışkâm saglu sollu eşk
leşkerdür baña

3. şule-i âhum:--um

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Âh alevi, ateşi, kıvılcımı
(âşık için).

Şâh-ı 'ışkâm şule-i âhum baña
zerrîn alem
Hîlatümdür eşk-i çeşmümden
ser-â-ser gâh şîb

şümâr eyle:

1. şümâr eyle:

Gazel 233

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hesaplamak, saymak.

Şümâr eyle geçen 'ömri melül
ol
Yakındur bil 'adem râhına
kurbet

şümâr ide-bilür:

1. şümâr ide-bilür:--e, --bil, --ür

Gazel 462

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hesap etmek, saymak.

İy Muhibbî 'ışk deryâsındaki
'aşıkları
Kim şümâr ide-bilür su yirine
zü'n-nün akar

şümâr ola:

1. şümâr ola:--a

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1) *Hesap, sayı tutmak.*
2) *Sevgi, muhabbet duymak.*

Uzatma bugün zulm elini
senden alçaga
Añ ol demi ki sorla yarın şümâr
ola

şür u şer:

1. şür u şer:

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karmaşa ve kötülük.

Türk çeşmüñ fitneye ağâz ide
Şür u şer tola Irâk-ıla Arab

şür u şer olma:

1. şür u şer olma:--ma

Gazel 221

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kavga ve gürültü
çıkaran,ortalığı birbirine katan
fitneciler gibi olmamak.

Dürîş hayr it ki tâ hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

şürîde:

1. şürîde:

Gazel 14

Mısra: 4

Âşık, tutkun, perişan.

Zülfüññ zencirine bend eyle
didüm gönlümü
Didi hey divâne hey şürîde
söylersin baña

şürîde olmuşam:

1. **şürîde olmuşam:--mış, --am**

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşık,tutkun,perişan hale gelmek.

Gösterelden gül yüzün âh ol gül-
i ranâ baña
Olmuşam şürîde dirler bülbül-i
şeydâ baña

şürîde yürür:

1. **şürîde yürür:--r**

Gazel 388

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan bir halde yürümek.

Gördi küyında yürür şürîde bu
dîvânesin
Zülfinüñ zencîrini didi idüñ
boynına bend

şürîde-ves:

1. **şürîde-ves:**

Gazel 26

Mısra: 10

Perişan aşıklar gibi.

N'ider âşık olan nâmûs u âri
Yürür şürîde-ves mecnûn u
şeydâ

şür-ıla:

1. **şür-ıla:--i, --la**

Gazel 264

Mısra: 4

Şamata,gürültü.

Hañcer çekerse katlûme hünî
gözi ne tañ
Şür-ıla şerre kıyıl olur olsa kişi
mest

şürüh evleseler:

1. **şürüh evleseler:--se, --ler**

Gazel 351

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şerh etmek,açıklamak.

Bir harfî keşf olmaya hüsnuñ
kitâbınuñ
Tefsîr yazup evleseler aña biñ
şürüh

sütür:

1. **şütürler:--ler**

Gazel 65

Mısra: 7

Deve.

Şütürler rağs u ger şādî urursa
tañ mı bādîde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

tâ:

1. **tâ:**

Gazel 13

Mısra: 17

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışk virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

2. **tâ:**

Gazel 30

Mısra: 4

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Serv-ķametsin kıyâm eyle salın
Reşk ide tâ sidreden tûbâ saña

3. **tâ:**

Gazel 30

Mısra: 6

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

İy şabâ ırgür gubâr-ı küymı
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

4. **tâ:**

Gazel 43

Mısra: 6

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Zerre gibi eyledüm karşı semâ
iy âfîtab
Tâ diyessin dâymâ ol zâr u
sergerdân baña

5. **tâ:**

Gazel 55

Mısra: 3

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Zülfüni gider didüm tâ açıla
şubhuñ yüzi

Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldâ ola

6. **tâ:**

Gazel 79

Mısra: 5

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Bir bülbül-i nâlânuñam tâ şubha
dek giryânuñam
Şöyle senüñ hayrânuñam sen
dahı hayrânsın baña

7. **tâ:**

Gazel 105

Mısra: 1

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Hâsilum derd oldu tâ gösterdi ol
meh rû baña
Kâşkî göstermeye-y-di rüyın ol
bed-hû baña

8. **tâ:**

Gazel 110

Mısra: 8

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Hâlini top eylemiş meydân-ı
hüsñ içre nigâr
Zülfini almış ele tâ kim ura
çevgân aña

9. **tā:**

Gazel 135

Mısra: 8

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Yazayım bir bir kamu eşkülme
dil ahvālını
Rüy-ı zerdüme bakup malûm
ola tã hâl añâ

10. **tā:**

Gazel 140

Mısra: 2

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Cümle âlem bir yaña âşık-ı
rûsvâ bir yaña
Dâmenin elden komaz ölince ol
tã bir yaña

11. **tā:**

Gazel 149

Mısra: 4

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Almaga bûse lebünden añâ kim
kâdir olur
Kâniyem cûraña tã kim getürem
âbî be-leb

12. **tā:**

Gazel 151

Mısra: 7

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Gel beni öldür irişem tã vişâlûñ
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tã sen evâb

13. **tā:**

Gazel 151

Mısra: 8

"-e kadar, -den beri"
anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Gel beni öldür irişem tã vişâlûñ
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tã sen evâb

14. **tā:**

Gazel 192

Mısra: 6

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Vaşlı-y-ıla rāhat oldu cãn u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

15. **tā:**

Gazel 195

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Yaş dök Muhibbî şâm u şeh
âh u nâle kıl
Afv eyleye günâhuñı tã
Gâfirü'z-zünüb

16. **tā:**

Gazel 214

Mısra: 9

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Göster yüzüñi tã bula her kişi
murâdın
Şirîn sözünü kãm-ı dil-i pîr ü
civân it

17. **tā:**

Gazel 215

Mısra: 8

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık

bakımından abartarak anlatan bir söz.

Benligi terk itmez-iseñ
iremezsın vahdete
Tã senüñ yanuñda bir
görünmeye nist ile hest

18. **tā:**

Gazel 217

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Şerr işi koyup hayra düriş yüri
Muhibbî
Tã soñra varup olmayasın ehl-i
nedâmet

19. **tā:**

Gazel 221

Mısra: 3

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Düriş hayr it ki tã hayr ile aduñ
Añıla olma sakın şür u şer döst

20. **tā:**

Gazel 231

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsüne
Tã kılmayıca gönüñi vîrâne
'âkıbet

21. **tā:**

Gazel 236

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

anlamlarında, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

'Uşşâka döst kavlini iz'ân kim
itdürür

Tā sen Muḥibbī olmayıcak
tercümān-ı dōst

22. tā:

Gazel 251

Mısra: 2

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Eger dirseñ ḥuzūr idem dilā kıl
dāyimā 'uzlet
Irag ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Ḥaḳ'a ḳurbet

23. tā:

Gazel 296

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muḥibbī
Tā dōkmeyesin soñra varup eşk-
i nedāmet

24. tā:

Gazel 318

Mısra: 2

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

'Āşık olan dā'im eyler derd-i
cānān-ıla baḥş
İstemez kendüzine tā kıla
dermān-ıla baḥş

25. tā:

Gazel 332

Mısra: 2

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Zülfüñi keşf it nigārā gel
ḥabībüm yüzüñ aç
Dehri tā kılsun münevver 'ālemi
tutsun sirāc

26. tā:

Gazel 341

Mısra: 9

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Miḥnete şabr it Muḥibbī tā
iresin rāḥata
Ḥaḳ dimişler bu sözi "e'ş-şabru
miftāḥü'l-ferec"

27. tā:

Gazel 366

Mısra: 10

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Muḥibbī cān-ıla sevdā-yı zülfüñ
Ṭaleb kıl tā müyesser ola ol sūd

28. tā:

Gazel 368

Mısra: 2

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Zıkr kıl la'l-i lebüñ eyle bu
ġamgīn dili şād
Zülfine bağla gönül tā bulasın
'ömr-i ziyād

29. tā:

Gazel 372

Mısra: 4

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Sāġarı dilberden alup nüş kılsa
bir kişi
Gitmeye tā ḥaşr olunca kala
agzında o dad

30. tā:

Gazel 392

Mısra: 24

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği*

*noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Umaruz bize şefā'at idesin
yevm-i cezā
Tā ola menzilümüz dār-ı sürür-
ıla ḥulūd

31. tā:

Gazel 395

Mısra: 4

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Sāġarı dilberden alup nüş itse
bir kişi
Gitmeyüp tā ḥaşr olunca kala
agzında o dad

32. tā:

Gazel 398

Mısra: 5

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tā
rüz-ı ezel
Zāhidā itme naşīḥat baña kār
itmez pend

33. tā:

Gazel 464

Mısra: 9

"-e kadar, -den beri"

*anlamlarında, bir şeyin
başladığı veya sona erdiği
noktayı, zaman ve uzaklık
bakımından abartarak anlatan
bir söz.*

Zülf-i müşġine Muḥibbī el uzat
tā iresin
Ruḥlarında dilberüñ iḳbāl ü
devlet bestedür

tā basa sümm-i merkeb:

1. tā basa sümm-i merkeb:--a-
a

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşġın başının
eşek ve benzeri hayvanların

ayakları altında çiğnenmesi
kastedilmiştir.

Serümi baglama fitrāküne lāyık
degülem
Anı ğalṭān ideyim tā basa
sümm-i merkeb

tā ebed:

1. **tā ebed:**
Gazel 96
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonsuza kadar.

Zülfinün zencürine bağlandı
çünkü cān u dil
İy Muḥibbī tā ebed kurtılmak
olmaya saña

tā ezelden:

1. **tā ezelden:-den**
Gazel 93
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Geçmiş çok eskilere
dayanmak; çok öteden, önceden
beri.*

Dāmen-i ışkı dutup aklı ferāmūş
eyledüm
Böyle yazdı tā ezelden alnuma
Yezdān baña

tā haşr:

1. **tā haşr:**
Gazel 409
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete deĝin.

İster-iseñ ölmeyüp tā haşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyāda
kazan yahşı ad

tā haşre dek:

1. **tā haşre dek:--e**
Gazel 255
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyamete kadar.

Bir kışşadur muṭavvel zülfinüle
derdüm iy dōst
Tā haşre dek dinilse diñmeye bu
hikāyet

tā haşre deñlü:

1. **tā haşre deñlü:--e**
Gazel 430
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ölup yeniden
diriltileceğimiz zamana kadar,-e
kadar.*

Küyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā haşre deñlü saña bu zevk u
şafā yiter

tā ki:

1. **tā ki:**
Gazel 141
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

İtmeyince terk-i dünyā
iremezsın Haḳḳ'a sen
Tā ki yanuñda senüñ bir olmaya
ḥāk ü zeheb

2. **tā ki:**
Gazel 175
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Fikre vardum tā ki ḥābuma gire
ol māhitāb
Ben bu fikr içinde iken togdı
nāĝāh āfitāb

3. **tā ki:**
Gazel 278
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

Cüy kıl kanlu yaşuñ tā ki ire
işigine
Pāyına yüz sürüp ol serv-i
ḥurāmāna ilet

4. **tā ki:**
Gazel 397
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ne zaman ki.

İtme dirig cān-ıla başuñ
Muḥibbī gel
Tā ki saña merd diyeler cümle
ehl-i cüd

5. **tā ki:**
Gazel 89
Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki.

Ya çeşmüne di eylesesün kaşd
cānuma
Ya büseñi vir tā ki baña ḥün-
bahā ola

6. **tā ki:**
Gazel 95
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki.

Rāh-ı ışk içre Muḥibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile ṭan itmeye
merdüm saña

7. **tā ki:**
Gazel 120
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Öyle ki.

Gitme bir dem tā ki cān yanuñca
bile gitmese
Anuñ-ıçun dir Muḥibbī dōstum
rūḥum saña

8. **tā ki:**
Gazel 214
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*-mesi için, -sin diye l öyle
ki.*

Göz yaşını akıt öte geçe tā ki
semekden
Āhuñ-ıla cihān yüzünü ser-cümle
duman it

9. **tā ki:**
Gazel 226
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
...sin diye.

Cem' eyle güzeller döneler tā ki
nücūma
Tog aralarında özünü sen mehtāb
it

tā kim:

1. **tā kim:**
Gazel 118
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonunda, o zaman.

İy Muḥibbī çünkü dildāruñda hiç
inşāf yok

Çäre ne şabr eyle tā kim Hāk
vire inşāf āna

2. **tā kim:**

Gazel 203

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sonunda, o zaman.

Çün havāle eyledüñ hicrāna
şekvā eyleme
Şabr kil vaşlına tā kim bulasın
bir fetḥ-i bāb

3. **tā kim:**

Gazel 166

Mısra: **1**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çünkü.

Dün gice kaşd eyledüm tā kim
görem rüy-ı habīb
Māni oldı araya girdi bulut gibi
rakīb

tā kıyāmet:

1. **tā kıyāmet:**

Gazel 157

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyāmet gününe deĝin.

Tā kıyāmet küyü içre āh u eĝān
eylesem
Bir işāretle yiter dimez baña
kolın salup

2. **tā kıyāmet:**

Gazel 311

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyāmet gününe deĝin.

İderler baḥş -i 'ışkı tā kıyāmet
Bilinmeye nedür aşıl mebahış

3. **tā kıyāmet:**

Gazel 289

Mısra: **16**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kıyāmete kadar.

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyāmet gözine
her bār mest

tā kıyāmet olsardur:

1. **tā kıyāmet olsardur:--isar, -
-dur**

Gazel 215

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ta kıyāmet kopuncaya
deĝin, sonsuza kadar.*

Çünkü yüceldüp bülend itdün
livā-yı Aḥmed'i
Tā kıyāmet olsardur ser-te-ser
edyān pest

tā ölince:

1. **tā ölince:--ince**

Gazel 313

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölünceye kadar.

Şöyle beñzer boynu baglu
kuluñam iy ğam senün
Tā ölince itmeyesin gibi āzād el-
ĝıyās

tā ölince çekiser:

1. **tā ölince çekiser:--ince, --i, --
ser**

Gazel 134

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşıĝın sevgilinin eziyet ve
sıkıntılarını ölene kadar
çekmesi,onlara katlanması
kastedilmiştir.*

Tā ölince çekiser cevr ü cefāñı
bu Muḥib
Şākirem ben her ne ki taĝdīr ide
Allāh baña

tā seher:

1. **tā seher:**

Gazel 92

Mısra: **7**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Seher vaktine kadar,
sabaha kadar.*

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tā seher
Düşeli ol ruḥları şem-i
şebistāndan cüdā

2. **tā seher:**

Gazel 176

Mısra: **9**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Seher vaktine kadar,
sabaha kadar.*

Encüm sayarsa dīdelerüm tā
seher ne tañ

Sevdā-zede olan gözine hiç gele
mi ḥāb

3. **tā seher:**

Gazel 440

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Seher vaktine kadar,
sabaha kadar.*

Ruḥlarıñ hayrāndur her gice iy
reşk-i kamer
Tā seher yummaz kevākib
çeşmini eyler nazār

tā subḥ olunca:

1. **tā şubḥ olunca:--inca**

Gazel 191

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ta sabaha kadar.

Ney gibi bil bagladum eĝāna
her dem şubḥ u şām
Her gice tā şubḥ olunca inlerem
san andelīb

2. **tā şubḥ olunca:--inca**

Gazel 344

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ta sabaha kadar.

Gül yüzünñ ḥaşretinden giceler
bülbül gibi
Derd-ile tā şubḥ olunca kılmak
āh u zār güç

3. **tā şubḥ olunca:--inca**

Gazel 413

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ta sabaha kadar.

Dür kılma gül yüzünden bu dil-i
şad-pāreyi
İtmesün tā şubḥ olunca āh u
eĝānlar meded

4. **tā şubḥ olunca:--inca**

Gazel 478

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ta sabaha kadar.

'Andelīb-i dil nigārā gül
yüzünden ayırır
Giceler tā şubḥ olunca iniler bir
sayırır

tā subḥa deĝin:

1. **tā şubha degin:--a**

Gazel 266

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

Bir 'arız-ı gül gönca-dehen
'ışkına iy dil
Tā şubha degin bülbül olup nâle
vü zâr it

2. **tā şubha degin:--a**

Gazel 224

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

Bir 'arız-ı gül gönca dehen
'ışkına iy dil
Tā şubha degin bülbül olup nâle
vü zâr it

tā şubha dek:

1. **tā şubha dek:--a**

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

Giceler tā şubha dek kıl rahmet-
i Hâk'ı taleb
Her taleb kim bî-riyâ ola virür
anı da Rab

2. **tā şubha dek:--a**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

Tiz geçer eyyâm-ı gül
ardıncadur faşl-ı hazân
Giceler tā şubha dek bunı dir
inler andelîb

3. **tā şubha dek:--a**

Gazel 321

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ta sabaha kadar.

İy Muhibbî giceler tā şubha dek
İtdüğüm efgân elinden el-ğryâs

4. **tā şubha dek:**

Gazel 98

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabaha kadar, sabaha

değın.

Uymaz hicrûn şebinde aşık-ı
dil-haste âh
Tañ midür ki cân u dil tā şubha
dek bî-dâr ola

5. **tā şubha dek:**

Gazel 126

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabaha kadar, sabaha
değın.

Giceler tā şubha dek encüm
sayar çeşmüm benüm
Hâb görmez gözlerüm ben
eylerem âh-ıla vâ

6. **tā şubha dek:--a**

Gazel 260

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabaha kadar, sabaha
değın.

Gül yüzünden ayru aglar giceler
tā şubha dek
İy şabâ lutf eylegil dildâra
peygâmum ilet

7. **tā şubha dek:--a**

Gazel 306

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabaha kadar, sabaha
değın.

Ben de yakdum meclis-i gamda
bu gönüm şem'ini
Eyledüm tā şubha dek şem'-i
şebistân-ıla bahş

taaccüb itmeñüz:

1. **taaccüb itmeñüz:--me, --nüz**

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşmak, hayret etmek.

Başdan aşduğın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönüm
olalıdan tölâb

tâ'at hürmenin:

1. **tâ'at hürmenin:--i, --n**

Gazel 336

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Allah için ibadet etmek ve
onun emirlerini yerine getirme
kazancı.

Sakın gâyetde tündür bād-ı
'işyân
Ki tâ'at hürmenin itmeye tārâc

tâ'at ü zühdi:

1. **tâ'at ü zühdi:--i**

Gazel 328

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İbadette devamlı olmak ve
dünya nimetlerine aldanmamak.

Güneh bahrına garç olduñ
Muhibbî
Sakın tâ'at ü zühdi itme tārâc

tâb:

1. **tâb:**

Gazel 193

Mısra: 1

(Fars.) Güç, kuvvet, tâkat.

Kalmadı cismümde cân u hicr
ara cânümde tâb
Gözlerüm hün-âb akıtdı oldı dil
mülki harâb

tâb düşe:

1. **tâb düşe:--e**

Gazel 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Güçten kuvvetten
düşmek,takatsız kalmak.
2)Sevgilinin yanağının aydan
daha parlak olması ve ona ışık
vermesi kastedilmiştir.

Her kaçan kim aks-i ruhsârûñla
düşe aya tâb
Eylese aña nazâr dirrer felekde
âfitâb

tab'-ı çäläküme:

1. **tab'-ı çäläküme:--ü, --me**

Gazel 388

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıllı yaradılış ve kıvrak
zeka.

Nazm meydânına girdüm yine
cevlân eyledüm
Tab'-ı çäläküme taşsin itdi
aşhâb-ı Hücend

tab-ı gevher-pâs:

1. **ṭab-ı gevher-pāş:**

Gazel 36

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

İnci saçan yaratılış.

Cevher olsa her sözi itmeñ
Muḥibbî'nün aceb
Çün sunılmışdur ezelden ṭab-ı
gevher-pāş aña

ṭab-ı hüsnün:

1. **ṭab-ı hüsnün:--ü, --n**

Gazel 402

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğın parlıtı.

Ṭab-ı hüsnün bir ḥarâret virdi
kim bu ḥastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrem ben hem çü bîd

ṭab-ı hüsnünden yanup:

1. **ṭab-ı hüsnünden yanup:--**

ü(n), --den, --up

Gazel 160

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin

parıldayan,parlak güzelliği
kastedilir.

Nigârâ ṭab-ı hüsnünden yanup
ḥâlüm ḥarâb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

ṭab'-ı mevzün:

1. **ṭab'-ı mevzün:**

Gazel 486

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ölçülü, itidalli yaratılış II

vezinli şiir.

Müdde'î bilmez Muḥibbî
nüktelerini añlamaz
Ṭab'-ı mevzün olıcak şi'ri daḥı
mevzün çeker

ṭabîb:

1. **ṭabîb:**

Gazel 172

Mısra: 10

Doktor, hekim II sevgili.

Åşıkam bîmâr-ı işkam baña
sendendür ilâc

Kanda varam çünkü sensin hem
ṭabîb ü hem ḥabîb

2. **ṭabîb:**

Gazel 177

Mısra: 10

Doktor, hekim II sevgili.

İy Muḥibbî çâre yok bîmâr-ı
işka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çâre ṭabîb

3. **ṭabîbüm:--im**

Gazel 205

Mısra: 8

Doktor, hekim II sevgili.

İşk elinden muḥtel olmuşdur bu
cism-i nâtüvân
Senden umaram ilâc sensin
ṭabîbüm iy ḥabîb

4. **ṭabîbe:-e**

Gazel 335

Mısra: 5

Doktor, hekim II sevgili.

Dün devâ sordum ṭabîbe 'işk
içün
Didi ölmekdür aña ancak 'ilâc

ṭabîb derdin bilmeve:

1. **ṭabîb derdin bilmeve:--in, --**

me, --ye

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) doktorun aşk

hastasının derdini
anlamaması,çare bulamaması
kastedilir.

İtmesün cevri ü cefâyı kendüzine
ḥü ḥabîb
Ḥastanuñ aḥvâli n'olur bilmeve
derdin ṭabîb

ṭabîb ola:

1. **ṭabîb ola:-a**

Gazel 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir hastayı iyileştirmek
amacıyla doktor(hekim) olmak.

Dil derdi ḥâletini çü bir bir
didüm saña
Lalüñ bu ḥasta câna umaram
ṭabîb ola

ṭabîb ölümlü hastaya varmaz:

1. **ṭabîb ölümlü hastaya**

varmaz:--lü, --ya, --maz

Gazel 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Atasözü**

(Beyitte) doktorun öleceği

kesin hastaya tedavi
uygulamadığı kastedilmiştir.

Sevdüğümü bilicek hiç yüzüme
bakmaz ḥabîb
Bu muḥarrerdür ölümlü ḥastaya
varmaz ṭabîb

ṭabîb sensin:

1. **ṭabîb sensin:--sin**

Gazel 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın şifa

dağıtıcısının sevgili olduğu
kastedilir.

Olmuşam bî-çâre vü dil-ḥaste vü
tenhâ ḡarîb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin ṭabîb

ṭabîb!:

1. **ṭabîb:**

Gazel 123

Mısra: 3

Doktor, hekim II sevgili.

Åşıka çâre olur mı iy ṭabîb
Derd-i işk için dimişler bî-devâ

ṭabîbâ:

1. **ṭabîbâ:**

Gazel 76

Mısra: 8

Doktor, hekim II sevgili.

Ser-i küyünde dil-ḥaste yatur bir
derdendüñdür
Ṭabîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

2. **ṭabîbâ:**

Gazel 137

Mısra: 3

Doktor, hekim II sevgili.

İy ṭabîbâ çek elüñ olmaz şifâ
Kânün-ıla
Ḥasta-i işka meger derdi yine
dermân ola

3. **ṭabībā:**

Gazel 315

Mısra: 16

Doktor, hekim II sevgili.

Hasta-i 'ışk'dur Muḥibbī bildük
aña çäre yok
Bāri itme gel ṭabībā bir ser-i
bīmār baḥş

ṭabīb-i cān:

1. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru, sevgili.

Umma iy dil-ḥaste seni ol ṭabīb-
i cān aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

2. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru, sevgili.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
ṭabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

3. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru, sevgili.

Leblerüñ dāru'ş-şifāsından dil-i
bīmāruma
İy ṭabīb-i cān neden
göndermedüñ bir kez cevāb

4. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 425

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru, sevgili.

İy ṭabīb-i cān bu göñlüm bir
ölümlü ḥastadır
Leblerüñden bir cevāb eyt
derdine dermān umar

5. **ṭabīb-i cān:**

Gazel 426

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru, sevgili.

Ol ṭabīb-i cān gelüp sormaz
Muḥibbī ḥastayı
Yoḥsa aña cev̄ ü zulm itmek
ezelden ḥü midur

ṭabīb-i dil:

1. **ṭabīb-i dil:**

Gazel 129

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün tabibi (Sevgili).

Bu Muḥibbī 'ışkuñ-ıla key
ölümlü ḥastadır
İy ṭabīb-i dil meger ire lebüñden
bir devā

2. **ṭabīb-i dil:**

Gazel 346

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün tabibi (Sevgili).

İy ṭabīb-i dil meded vir
ḥastayam şāfi cevāb
Bu dil-i pür-guşşamı āh ol cevāb
eyler feraḥ

3. **ṭabīb-i dil:**

Gazel 449

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün tabibi (Sevgili).

İy ṭabīb-i dil n'ola senden ümīd
itsem 'ilāc
Derdümüñ dermānı sensin saña
bu cān sarmaşur

4. **ṭabīb-i dil:**

Gazel 474

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlün tabibi (Sevgili).

İy ṭabīb-i dil lebüñden bu
Muḥibbī ḥastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tīmār incinür

5. **ṭabīb-i dil:**

Gazel 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül doktoru; sevgili.

Bir devāsuz derde düşdi bu
Muḥibbī ḥasta-dil
İy ṭabīb-i dil meger lalüñ ola
dermān aña

ṭabīb-i kân:

1. **ṭabīb-i kân:**

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Madenin (aşk madenininin)

doktoru.

Ne müferrāḥ virdi gevherden
ṭabīb-i kân aña
Bakmagıla olmışam ben zār u
sergerdān aña

ṭabl u kūs:

1. **ṭabl u kūs:**

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davul.

Kapusında şāh-ı 'ışkuñ bendedür
Kāvus aña
Nālesi ser-tā nefir ü sīne ṭabl u
kūs aña

ṭabluñ:

1. **ṭabluñ:-u, -n**

Gazel 63

Mısra: 8

1)Davul. 2)Kulak zarı.

Ḥüblik mülkinde kaldurduñ
livāyı ḥusrevā
Virdi ṭabluñ ser-te-ser ālemlere
şıyt u şadā

tāc:

1. **tāc:**

Gazel 335

Mısra: 2

*Başa giyilen, değerli
madenden yapılmış ve değerli
taşlarla süslü başlık.*

Çīn-i zülfüñdür alan Çīn'den
ḥarāc
Taḥt-ı Rüm'uñ şāhıdur başında
tāc

2. **tāc:**

Gazel 336

Mısra: 1

*Başa giyilen, değerli
madenden yapılmış ve değerli
taşlarla süslü başlık.*

Ḥāk-i pāyuñ şāhlar başına tāc
Ehl-i küfre vaz' kılduñ sen
ḥarāc

3. **tâc:**

Gazel 338

Mısra: 1

Başa giyilen, değerli madenden yapılmış ve değerli taşlarla süslü başlık.

Şâh-ı 'ışkam şu 'le-i âhum
benüm başumda tâc
Geymişem gam hil'atini
kimseye yok ihtiyâc

4. **tâc:**

Gazel 342

Mısra: 12

Başa giyilen, değerli madenden yapılmış ve değerli taşlarla süslü başlık.

Yok yire harc itme cânâ hâk-i
pâyûn cevherin
Niçe şehler başıma âhîr olırsardur
bu tâc

tâc ide:

1. **tâc ide:--e**

Gazel 325

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taç yapmak. Başına taç etmek, çok değer vermek.

Olur kadri anuñ eflâke hem-ser
Başına hâk-i pâyûn kim ide tâc

tâc u bâc:

1. **tâc u bâc:**

Gazel 342

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarlık alameti

olarak görülen taç ve güçlü ülkelerin güçsüz ülkelere aldıkları vergi kastedilmektedir.

Bu Muhibbî olalıdan hâk-i
pâyûn hâdimi
Tañ mıdur Keyhusrev ü
Dârâ'dan alsa tâc u bâc

tâc virürdi:

1. **tâc virürdi:--ür, --dü**

Gazel 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarlık alameti

olarak giyilen, genellikle kıymetli taşlarla süslü baş kisvesi, üstünlük, kudret ve kuvvet alameti olarak başa

konan başlığın giydirilmesi olayı.

Hâk habîbi olmasa olur mıdı
mirâc aña
Olmasa sultân-ı âlem kim
virürdi tâc aña

tâc-ı devlet:

1. **tâc-ı devlet:**

Gazel 270

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hükümdarlık alameti olan taç, hükümdarlık tacı.

Elüme girse eger hâk-i pâyûn
Olurdu başuma ol tâc-ı devlet

tâc-ı devletdür:

1. **tâc-ı devletdür:--dür**

Gazel 141

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Devlet, saadet, talih tacı.

Yir çekişme kanda varsañ zîr ü
bâlâ isteme
Tâc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-ısa edeb

tâc-ı efserdür:

1. **tâc-ı efserdür:--dür**

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1)Hükümdarların

başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık. 2)Padişah tacı.

Başuma âhum şuâi tâc-ı efserdür
baña
Eşk-i çeşmüm virdüğü hilat ser-
â-ser dür baña

tâc-ı ez-zerest:

1. **tâc-ı ez-zerest:**

Gazel 256

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Altından taç, altın

görünümlü; parluluğu taç.

Âhdan çeker 'alem Muhibbî
şâh-ı 'ışk olup
Başında şu 'le kim görünür tâc-ı
ez-zerest

tâc-ı sa'âdet:

1. **tâc-ı sa'âdet:**

Gazel 228

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saadet, mutluluk tacı.

Ger hâk-i derûn bulsa idüm
tutup el üzre
Başuma koyup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

tâc-ı sa'âdet it:

1. **tâc-ı sa'âdet it:**

Gazel 285

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Mutluluk tacı haline

getirmek. saadetli omak.

Al hâk-i derin elüñe andan
yüzüne sür
'İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa'âdet it

tâc-ı şeref:

1. **tâc-ı şeref:**

Gazel 220

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Şeref, ululuk tacı.

Ben şâh-ı taht-ı ışkam tâc-ı şeref
başumda
Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

tâc-ı zer:

1. **tâc-ı zer:**

Gazel 459

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Altın tac.

Tâc-ı zer başında nergis hıdmete
bil bağlamış
Süsen almış tığ ele san gülşenüñ
der-bânıdur

ta 'cîl-i fi't- te' hîr-i âfât:

1. **ta 'cîl-i fi't- te' hîr-i âfât:**

Gazel 253

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

"İşleri ertelemeye

tehlikeler vardır" anlamında meşhur bir söz.

Sunup dün bâdeyi pîr-i ħarâbât
Didi ta 'cîl-i fî't- te'ħîr-i âfât

tâcla ħulle:

1. **tâcla ħulle:**
Gazel 336
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hükümdarlık alameti
olarak başa takılan sembol ve
cennette giyileceğine inanılan
elbise.

Getürdi saña Cibrîl tâcla ħulle
Ĥudâ'dan saña ihsân oldı mi'râc

tağ:

1. **tag:**
Gazel 24
Mısra: 1
Çevresindeki araziye göre
büyük bir çıkıntı teşkil edecek
şekilde yükselen toprak veya
kaya kütlesi, dağ.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Ėayra ger cennet gelürse
beytû'l-ahzândur baña

2. **taglar:-lar**
Gazel 118
Mısra: 4
Çevresindeki araziye göre
büyük bir çıkıntı teşkil edecek
şekilde yükselen toprak veya
kaya kütlesi, dağ.

Küh-ı dilden derd-ile âh
eylesem Ferhâd-veş
Taglar ancak degül âheng ider
etrâf aña

taga tuşup:

1. **taga tuşup:--up**
Gazel 125
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığın herkesten ayrı bir
dağ başına çekilip,yalnız
kalması.

Gözlerüne beñzedüp gözlerini
âhûlaruñ
Anuñ-ıçun taga tuşup ħalkdan
oldum cüdâ

tağud:

1. **tagıdup:--up**
Gazel 157
Mısra: 3
Dağıtmak II savurmak.

Tagıdup gül ruğları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-â-dem
kâfir-i bî-dîn salup

tagları kesüp:

1. **tagları kesüp:--lar, --ı, --üp**
Gazel 370
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ferhat'ın dağları delmesi
kastedilmiştir.

Yol bulmadı Şîrîn'e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhâd

tağammül:

1. **tağammüldür:--dür**
Gazel 124
Mısra: 4
Dayanma, katlanma, sabır.

Saña düşer eylemek cevr ü cefâ
aşıklara
Aşığam her ne kırsañ kıl
tağammüldür baña

tağammül eyle:

1. **tağammül eyle:**
Gazel 150
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmak, katlanmak,
sabretmek.

Bu Muğibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem tağammül eyle
gel itme şitâb

2. **tağammül eyle:**
Gazel 146
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmak, katlanmak,
sabretmek.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muğibbî Ėastaya
İy ecel bir dem tağammül eyle
gel itme şitâb

tağammül eylemez:

1. **tağammül eylemez:--mez**
Gazel 334
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüklenme, bir yükü üstüne
alma; dayanmak, katlanmak.

Döymeye sentün cefâ vü cevrüñe
âhen dağı
Eylemez aña tağammül göñlüm
olsa aña tuç

2. **tağammül eylemez:--mez**
Gazel 205
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmamak II
katlanmamak.

Heybet-i ışka tağammül
eylemez hiç kimsene
San anı şîr-ile ejderden dağı
gördüm mehîb

tağammül eylese:

1. **tağammül eylese:--me, --se--**
se
Gazel 179
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte)
sabretmek,dayanmak,katlanmak

Vaşl için dirler müyesser olur
âğir şabr-ıla
Eylese ömrüm tağammül itmese
ecel şitâb

tağammül ide mi:

1. **tağammül ide mi:--e, --mi**
Gazel 335
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tahammül
edememek,katlanamamak.
Dayanma gücü olmaması
durumu.

Dil niçe döysün cefâ sengine âh
Hiç tağammül ide mi senge
zücâc

2. **tağammül ide mi:--e, --mi**
Gazel 339
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tahammül
edememek,katlanamamak.
Dayanma gücü olmaması
durumu.

Gönlümün peymānesin
sınduğunu 'ayb eylemeñ
Seng-i hārāya taḥammül ide mi
nāzük zücāc

taḥammül idemez:

1. **taḥammül idemez:--e, --mez**
Gazel 446
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmak, katlanmak.

Ni 'met-i vaşla ziyāde katma
hicrān milḥini
İdemez kimse taḥammül çünkü
ğāyet tuzludur

taḥammül itmez:

1. **taḥammül itmez:--mez**
Gazel 81
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmamak II
katlanmamak.

Kūhlar itmez taḥammül dil
çeker bār-ı ğamı
Ehl-i ışık içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

2. **taḥammül itmez:--mez**
Gazel 118
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dayanmamak II
katlanmamak.

Dil çeker bār-ı ğamı itmez
taḥammül Kāf aña
Dōstlar itmez misiz billāhi diñ
inşāf aña

taḥammül var:

1. **taḥammül var:**
Gazel 360
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık artık sabır
etmekeye katlanamadığını ve
dayanma gücü kalmadığını dile
getiriyor.

Ne baña şabra taḥammül var ne
hüsñünde karar
Hā diyince haṭ gelür olmaz daḥı
āğāh ruḥ

taḥliye itdüm:

1. **taḥliye itdüm:--dū, --m**
Gazel 472
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Boşaltmak, salıvermek.

Ġam merdümüne taḥliye itdüm
bu gönlümü
Kudret eliyle yapulu bir vaḥf-
hānedür

tahrir eyledi:

1. **tahrir eyledi:--di**
Gazel 49
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Deyim**
Yazmak. Kaleme almak.

Çün haṭuñ hüsñüñ kitābın yazdı
tahrir eyledi
Kākülün müşğ-i siyehle çekdi
hoş cedvel saña

tahrir evledüm:

1. **tahrir evledüm:--dū, --m**
Gazel 468
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kaleme almak.

Eşk-i surḥ ile ruḥ-ı zerd üzere
Eyledüm derd-i dilümü tahrir

taḥşil:

1. **taḥşil-i:--i**
Gazel 13
Mısra: 6
İlim edinmek. ilim
öğrenmek veya öğretmek için
çalışmak.

Ömr naḥdın vaşl için ḥarc
eyledüm ammā çi süd
Sayüm oldı ancak taḥşil-i bī-
hāşıl baña

taḥşili katı:

1. **taḥşili katı:--+ı**
Gazel 277
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İlimi aşık etmek, görünür
kılmak.

Dād-ı Ḥudā dimişler kesbī
degül-durur 'ışık
Taḥşili katı müşkil olmayıcak
liyākat

taḥsîn:

1. **taḥsîn:**
Gazel 25
Mısra: 10
(Ar.) Güzel bulup takdir
etme, övme, alkışlama.

Sen bī-vefānuñ yādına didi
Muḥibbī bir gazel
Laḥdinde ger gūş eyleye taḥsîn
ide Selmān aña

2. **taḥsîn:**
Gazel 398
Mısra: 10
(Ar.) Güzel bulup takdir
etme, övme, alkışlama.

Pārs ehline eger irse Muḥibbī
şī'iri
İşidüp kabri içinde diye taḥsîn
hüçend

3. **taḥsîn:**
Gazel 410
Mısra: 10
(Ar.) Güzel bulup takdir
etme, övme, alkışlama.

Eger gūş itse bu nazmı Niẓāmī
Diye taḥsîn Muḥibbī āferin-bād

taḥsîn didi kamu:

1. **taḥsîn didi kamu:**
Gazel 40
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bütün(herkes, insanlar)ın
āferin, bravo demesi, takdir
edilmek.

Āb-ı şāfiye müşābih yine bir şir
didüñ
Didi taḥsîn kamu göricegez ehl-i
şafā

taḥsîn evledi:

1. **taḥsîn eyledi:--di**
Gazel 181
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Beğenmek, takdir etmek.

Dakdı dilber gūşına bu sözlertüm
dürler gibi
Eyledi taḥsîn Muḥibbī'ye bu
eşārum görüp

taḥsîn evleve:

1. **tahsîn eyleye:--ye**

Gazel 182

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beğenme,güzel ve hoş
bulma durumu.*

İy Muhibbî cân terk eyle seni
ayb eylemez
Belki tahsîn eyleye ışık ehli
cânânın görüp

tahsîn ide:

1. **tahsîn ide:--de**

Gazel 104

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beğenmek, güzel bulmak,
takdir etmek.*

Bu Muhibbî nâlesiyle âteş içre
yandığın
Hind ilinde işide tahsîn ide
kağnūs aña

2. **tahsîn ide:--e**

Gazel 306

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beğenmek, güzel bulmak,
takdir etmek.*

Şi'r-i pür-süzüñ görüp tahsîn ide
Husrev dağı
İy Muhibbî eyle şimden girü
Selmân-ıla baħş

tahsîn ider:

1. **tahsîn ider:--e, --r**

Gazel 174

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Beğenmek, güzel bulmak,
takdir etmek.*

Kim göre tahsîn ider eşarımı
Zira şiründe gözedürsün edeb

tahsîn itdi:

1. **tahsîn itdi:--di**

Gazel 388

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Övgüde bulunmak,
beğenmek.*

Naẓm meydânına girdüm yine
cevlân eyledüm
Tab'-ı çalâkûme tahsîn itdi
aşhâb-ı Hücend

taht u tâc:

1. **taht u tâc:**

Gazel 331

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taht ve tâc.

İsterem olam gedâ-yı kûy-ı yâr
Gözüme görünmez oldu taht u
tâc

2. **taht u tâc:**

Gazel 338

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Taht ve tâc.

İy Muhibbî ruhları üstinde hâlî
dilbertün
Sanki sulţân-ı Hâbeş'dür
eylemişdür taht u tâc

taht u tâc u salţanat:

1. **taht u tâc u salţanat:**

Gazel 286

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Taht,taç ve şatafatlı hayat-
hakimiyet.*

Taht u tâc u salţanat berbâd olur
çün 'âkıbet
Kendüñi 'âlem serîrine
Süleymân oldu tut

tahta-i nerd:

1. **tahta-i nerd:**

Gazel 406

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Tavla tahtası. II Aşığın
yaralarla dolu sinesi.*

Müzeyyen sînem itdüm dâğlar
ile
Görenler sanur anı tahta-i nerd

tahtgâh:

1. **tahtgâh:**

Gazel 36

Mısra: 5

*Hükümdar tahtının
bulunduğu yer, başşehir,
pâyitaht.*

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ğü

Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

taht-ı âc:

1. **taht-ı âc:**

Gazel 198

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Fil dışından yapılmış taht.

Taht-ı âc üstinde hâlî san Hâbeş
sulţânıdır
Kaşları tuğrâsını gördün hemân
ünvânın öp

taht-ı keykâvus:

1. **taht-ı keykâvus:**

Gazel 371

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Keykâvus'un tahtı. II En
yüce makam, mal mülk, servet.*

Baňa yiter kûy-ı dilberde ger
olsam bir gedâ
İstemem ben taht-ı Keykâvus u
mülk-i Keykubâd

**taht-ı keykâvus u mâl-ı
husrev'e:**

1. **taht-ı keykâvus u mâl-ı
husrev'e:-e**

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Keykavus'un tahtı ve
Hüsrev'in bütün
zenginli(mal,mülkü).*

Taht-ı Keykâvus u mâl-ı
Husrev'e meyl itmezem
Bendelik çün âsitânında
müyesserdür baňa

taht-ı rüm'ün:

1. **taht-ı rüm'ün:--u, --n**

Gazel 335

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Anadolu tahtı.

Çin-i zülfündür alan Çin'den
harâc
Taht-ı Rüm'ün şahıdır başında
tâc

tak:

1. **takar:-ar**

Gazel 26

Mısra: 4

*Bir şeyi başka bir yere
uygun bir biçimde tutturmak,
iliştirmek, geçirmek.*

Belâ zencîrini Mecnûnlayın âh
Takar boynuma âhîr zülf-i Leylâ

tak:-

1. **takup:-up**

Gazel 242

Mısra: 10

*Bir şeyi başka bir yere
uygun bir biçimde tutturmak,
iliştirmek, geçirmek.*

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

2. **takduñ:-du, -ñ**

Gazel 290

Mısra: 3

*Bir şeyi başka bir yere
uygun bir biçimde tutturmak,
iliştirmek, geçirmek.*

Ƙaddümi çeng eyleyüp takduñ
añ cãn riştesin
Nâle vü feryâdumı zîr ü bam
itdün 'âkıbet

3. **takin:-ın**

Gazel 333

Mısra: 8

*Bir şeyi başka bir yere
uygun bir biçimde tutturmak,
iliştirmek, geçirmek.*

Ma'ânî baħrına taldum
çıkardum nice gevherler
Küpe olsun kulaguñda takın
dürr-i 'Aden'den geç

takat:

1. **taşkatum:-üm**

Gazel 482

Mısra: 1

*Bir şeyi yapabilmek için
gerekten güç, kuvvet, derman.*

Göreliden taşk-ı ebrûñı nigârâ
taşkatum ħamdur
İdelden la'lüññ zikrin
gözümün yaşları demdür

taşkat getirmez:

1. **taşkat getirmez:--mez**

Gazel 132

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dayanmak, karşı koymak.

Vaşlın umar ol perññ bu gönül
divânedür
Bakmaga taşkat getirmez dide-i
giryân añ

taşkat kalmadı:

1. **taşkat kalmadı:--ma, --dı**

Gazel 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Tahammül kalmamak,
dayanamamak.*

Bir perî-peyker ħayâli geleliden
çesmüme
Dilde taşkat kalmadı bu cânâ
düşdi iztırâb

taşkat olur mı:

1. **taşkat olur mı:--ur, --mı**

Gazel 202

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Güç, kuvvet, derman olur
mu?.*

Taşkat olur mı Muhibbî ışkına
şabr eylemek
Işk kor mı ehl-i ışka zerre ne
taşkat ne ħ'âb

taşkat var:

1. **taşkat var:**

Gazel 270

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güçsüz ve kuvvetsiz olmak.

Çekilmez katıdır 'ışkuñ kemânı
Ne taşkat var çekile vü ne kudret

taşkîr ide:

1. **taşkîr ide:--e**

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**
Hükümü veren, Allah.

Tâ ölince çekiser cevri ü cefânı
bu Muhib
Şâkirem ben her ne ki taşkîr ide
Allâh baña

taşkîr imiş:

1. **taşkîr imiş:--miş**

Gazel 259

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Allahü Teâlânın, olacak
ħâdiseleri ezelde ilm-i ezeli ile
bilip tâyin etmesi.*

Buldı Ħızr emr-ile zülmetde
varup âb-ı ħayât
Lîk taşkîr imiş ol yolda
Sikender'e memât

taşk-ı ebrûña:

1. **taşk-ı ebrûña:-na**

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Sevgilinin) mihırba
benzeyen (kavisli) kaşı.*

Secde kıldı taşk-ı ebrûña
Muhibbî cân-ıla
Yaraşur mihırâb-ı mescid dir-ise
sâcid baña

taşk-ı ebrûñ:

1. **taşk-ı ebrûñ:--n, --ı**

Gazel 482

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kemer biçimindeki kaşını.

Göreliden taşk-ı ebrûñı nigârâ
taşkatum ħamdur
İdelden la'lüññ zikrin
gözümün yaşları demdür

taşk-ı ebrûsın:

1. **taşk-ı ebrûsın:--sın**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*"Kaş tâkı" Kemer
biçimindeki kaş.*

Taşk-ı ebrûsın görüp kaldurma
yirden başuñı
Işk kitâbında yazılmış secde
itmek müsteħab

taşk-ı mukarnesdür:

1. **taşk-ı mukarnesdür:--dür**

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Nakiş nakiş örülmüş,
bezenmiş kubbe.*

Gel temâşâ eyle cânâ yine
gönlüm hânesin
Hün-ıla mersüm bir tāk-ı
muğarnesdür baña

takrîr idem:

1. **takrîr idem:** -e, -m
Gazel 60
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, kararlaştırmak.

Gidüpdür küllî dil benden
diğergün gün-be-gün hâlüm
Niçe takrîr idem yâ Rab derûn-ı
derdidür dilhâ

takrîr ider:

1. **takrîr ider:** --e, --r
Gazel 435
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlatmak, ifade etmek.

Her kılum ağız açup derd-i
dilüm takrîr ider
Güşuña almaduğun bilsem saña
hûlar mıdur

taksîr kılmađuñ:

1. **taksîr kılmađuñ:** --ma, --du, -
-n
Gazel 468
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kısaltma, azaltma.

İtmedüñ mihr ü vefâ 'ışk erine
Kılmađuñ lik cefâda takşîr

tâkuñ:

1. **tâkuñ:** --u, --n, --ı
Gazel 291
Mısra: 5
*Bina kemeri. Yarım daire
şeklinde kapı ve pencere üstü.
Çardak. Kubbe. Kavisli bina.
Eyvan.*

Çün saña kalmaz ne lâzım
tâkuñı kılmak yüce
Hışt evvânuñ kimi sîm ü kimi
zer boldı tut

tal-:

1. **talup:** -(u)p
Gazel 154
Mısra: 8
*Başka bir şeyle
uğraşamayacak veya başka bir
şeyi düşünemeyecek biçimde
kendini bir şeye kaptırmak.
(GTS).*

İşk deryâsına düşdüm irmedüm
pâyânına
Niçe kez kaşd eyledüm mâhî
gibi aña talup

tal:

1. **tal:**
Gazel 11
Mısra: 9
*"Dalmak"; içine girmek ||
Etikilenmek, etkisi altına girmek.*

İy Muhibbî tal mağabbet
bahrına ğavvâş-vâr
İşk deryâsına düşmüş diyeler
mâhî saña

talâk vir:

1. **talâk vir:**
Gazel 488
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, boşamak.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir talâk
Nev- 'arûs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâladur

taleb:

1. **taleb:**
Gazel 173
Mısra: 2
İstek, arzu.

Kıl dilâ câm-ı hoşgüvârı taleb
Çemen ü âb u gülzârı taleb

taleb eyle:

1. **taleb eyle:**
Gazel 173
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, dilemek II
beklemek, ummak.

Bahr-ı ğam mevc urursa eyle
hemân
Keşî-i mey eyle kenârı taleb

2. **taleb eyle:**
Gazel 173
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Talep etmek, istemek, arzu
etmek.*

Eyleme şüfinün kelâmını güş
Rind olup eyle derd-i h'ârı taleb

3. **taleb eyle:**
Gazel 173
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Talep etmek, istemek, arzu
etmek.*

Kanda gitse Muhibbî döst hemîn
Sen dağı eyle ol diyârı taleb

taleb eyleme:

1. **taleb eyleme:** --me
Gazel 168
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, rica etmek.

Evvelinde şîr içürtür döner âhir
sem virür
Aldanup dünyâ-yı düna eyleme
anı taleb

taleb evler:

1. **taleb evler:** --r
Gazel 185
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

N'eylesün dermânı derdüñ var
iken
Bu Muhibbî derdüñi eyler taleb

taleb ider:

1. **taleb ider:** --e, --r
Gazel 223
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Her kim var-ısa cür 'a-i la' lüñ
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

2. **taleb ider:** --e, --r
Gazel 264
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Her kim ki var cür'a-i la'lüñ
ider taleb
Ger şeyh-i şeh'r eger rind ü mey-
perest

talēb irişdüm:

1. **talēb irişdüm:**--iş, --dü, --m
Gazel 192
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) aşığın arzu ve
isteğine kavuşması
kastedilmiştir.

İster-idüm zülf ü ruh ben rüz u
şeb
Hamdü-lillāh kim irişdüm ben
talēb

talēb kıl:

1. **talēb kıl:**
Gazel 141
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Giceler tā şubha dek kıl rahmet-
i Hakk'ı talēb
Her talēb kim bî-riyā ola virür
anı da Rab

2. **talēb kıl:**
Gazel 173
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Kıl dilā cām-ı hoşgüvāri talēb
Çemen ü āb u gülzāri talēb

3. **talēb kıl:**
Gazel 366
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Muhibbî cān-ıla sevdā-yı zülfün
Talēb kıl tā müyesser ola ol sūd

4. **talēb kıl:**
Gazel 174
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yābdur
Virmek Allāh'uñ dilā sen kıl
talēb

talēb kıldum:

1. **talēb kıldum:**--du, --m
Gazel 199
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talep etmek, istemek.

Var mıdur agzuñ didüm iy
ğonca leb
Bî-nişāndan gör nişān kıldum
talēb

talēb kılmaz:

1. **talēb kılmaz:**--maz
Gazel 289
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.

İstemez kev ş er şarābın cenneti
kılmaz talēb
Bu Muhibbî çünkü oldı 'aşık-ı
dīdār mest

2. **talēb kılmaz:**--maz
Gazel 343
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek.

Talēb kılmaz bu cān-ı nātüvān
genc
Baña mihrün yiter iy dilsitān
genc

talēb kılır:

1. **talēb kılır:**--ur
Gazel 188
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek. II Aramak.

Büse ister leblerinden dil aceb
Bî-nişāndan gör nişān kılır talēb

tālî:

1. **tālî 'ümdendür:**--im, -den, -
dir
Gazel 474
Mısra: 2
İnsanın başına gelmesi
takdir edilen iyi veya kötü
 durumlar, baht, şans, tâlih.

Sevdüğüm cānum didükçe baña
dildār incinür
Raħm kılmaz tālî 'ümdendür ki
her bār incinür

tālî:

1. **tālî:**
Gazel 13
Mısra: 2
İnsanın başına gelmesi
takdir edilen iyi veya kötü
 durumlar, baht, şans, tâlih.

Gün yüzün göster didüm āh
olmaduñ mâyil baña
Kanı tālî olmaya zülfün gelüp
hâyil baña

tālîb ola:

1. **tālîb ola:**--a
Gazel 184
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, talep etmek.

Ğavvāş olayın yine bu söz
bahırına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tālîb

tālîb olma:

1. **tālîb olma:**--ma
Gazel 307
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İstemek, istediğini
bildirmek.

Lebleri virtür Muhibbî mürde
cisme çün hayāt
Tālîb olma zulmet içre āb-ı
hayvāndur 'abeş

tālîb olsa:

1. **tālîb olsa:**--sa
Gazel 496
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talip olmak, istemek, talep
etmek.

Ezelden böyledür gālîb güzeller
māladur rāğib
Gözümün yaşına tālîb n'ola olsa
diremlerdür

tālîb olursañ:

1. **tālîb olursañ:**--ur, --sa, --n
Gazel 333
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
İstemek.

Eger cānāne vaşlına olursañ
cān-ıla tālîb

Saňa bil perde olmışdır hemân
terk it bedenden geç

ṭālib-i cānān:

1. **ṭālib-i cānān:**
Gazel 394
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin talibi.

Ser-keşteğân seni arar mescide
varup
Sensin murād ṭālib-i cānān eger
şadend

ṭālib-i cānāne oldum:

1. **ṭālib-i cānāne oldum:--du, --m**

Gazel 276
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin talibi olmak.

‘İşk-ıla ben ṭālib-i cānāne oldum
‘ākıbet
Şem’-i hüsne yanmaga pervāne
oldum ‘ākıbet

ṭālib-i har-mühre:

1. **ṭālib-i har-mühre:--y, --e**
Gazel 304
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığı-hakir
görülen cam boncuklara yani
göz yaşlarına talip olmak onları
istemek kastedilmektedir.*

Cevher-i eşküme zāhid ta’n
iderse tañ degül
Ṭālib-i har-mühreye çün la’l ü
mercāndur ‘abes

ṭāli-i gümrāh:

1. **ṭāli-i gümrāh:**
Gazel 134
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şaşkın talih.

Zülfî sevdâsı-y-ıla başa neler
getüriser
Bu kara bahtum ile ṭāli-i gümrāh
baña

ṭāliüm:

1. **ṭāliüm:**
Gazel 8

Mısra: 1
*İnsanın başına gelmesi
takdir edilen iyi veya kötü
durumlar, baht, şans, tâlih.*

Āh kim bu ṭāliüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzünden gicedür
gündüz baña

2. **ṭāliüm:--üm**
Gazel 165
Mısra: 2
*İnsanın başına gelmesi
takdir edilen iyi veya kötü
durumlar, baht, şans, tâlih.*

Āsitānuñda yüzümi eyledüm
çün ben türāb
Ṭāliüm mesūd olup kapuñda
oldı fetḥ-i bāb

ṭāliümdür:

1. **ṭāliümdür:--üm, --dür**
Gazel 203
Mısra: 6
*İnsanın başına gelmesi
takdir edilen iyi veya kötü
durumlar, baht, şans, tâlih.*

Küy-ı yārā varsam āzürdeyem
ağyārdan
Ṭāliümdür gösterür baña behişt
içre azāb

**ta’llāhi le-kağ ṭāletü’l-eşvāki
aleynā:**

1. **ta’llāhi le-kağ ṭāletü’l-
eşvāki aleynā:--(y)ı**
Gazel 117
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Vallahi özlemler(hasretler)
bizim üzerimize oldu(bize kaldı).*

Sen serv ḳaddi görmeyeli iy gül-
i ranā
Ta’llāhi le-kağ ṭāletü’l-eşvāki
aleynā

tam:

1. **tam:--ar**
Gazel 485
Mısra: 8
*Damlamak, akmak,
süzülmek.*

Tāze güller açılır bulur gülistān
revnağı

Her ‘arāk kim gülşen içre gül
ruḥundan çün tamar

2. **tamar:--ar**
Gazel 485
Mısra: 10
*Damlamak, akmak,
süzülmek.*

Bu Muḥibbī sözlerini cān-ıla
dak gūşuña
Her dem agzından anuñ çün
lü’lü’-i meygün tamar

3. **tamar:--ar**
Gazel 485
Mısra: 1
*Damlamak // Belirmek,
ortaya çıkmak.*

Dideden eşküme benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzünü bu
gözlerümden ḥün tamar

4. **tamar:--ar**
Gazel 485
Mısra: 4
*Damlamak // Belirmek,
ortaya çıkmak.*

Baḥr-ı ğamda baktuguñca
gördüğüm dür-dāneler
Dāne dāne oldı eşk-i dīde-i
Mecnün tamar

5. **tamar:--ar**
Gazel 485
Mısra: 6
*Damlamak // Belirmek,
ortaya çıkmak.*

Ḥün-bahādur ğamzesi öldürdüğü
dil-ḥasteye
Bāde içre ḳatre-i la’l-i lebi
meygün tamar

tamām oldı:

1. **tamām oldı:--dı**
Gazel 152
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sona ermek, bitmek.

Yazdı debİR-i çarḥ Muḥibbī
varaḳlara
Şerḥ oldı metn-i hüsni tamām
oldı bir kitāb

tamāmet:

1. **tamāmet:**

Gazel 225

Mısra: 6

Tamamen, bütünüyle.

Ser çekdi bu dil âteşi eflâke
‘alem-vār
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamāmet

2. **tamāmet:**

Gazel 265

Mısra: 8

Tamamen, bütünüyle.

Ser çekdi bu dil ‘âteş-i eflâke
‘alem-vār
Eşküm sipehi tutdı bu dünyâyı
tamāmet

3. **tamāmet:**

Gazel 267

Mısra: 12

Tamamen, bütünüyle.

Muhibbî şî‘rünü yārāna gönder
Ko dutsun dehri ser-tā-ser
tamāmet

tamla-:

1. **tamlasa:-sa**

Gazel 362

Mısra: 7

*Damla durumunda tane
tane düşmek, damlamak.*

İy yār kaşresi lebünüñ bahra
tamlasa
Olmaya idi ‘âlem içinde hiç âb-ı
telh

tañ:

1. **taña:-a**

Gazel 24

Mısra: 4

*Güneş doğmadan önceki
alaca karanlık, fecir.*

Giceler eflâkde sūzān olan
encüm degül
Taña kalmışdur gök ehli çeşmi
hayrāndur baña

2. **tañ:**

Gazel 8

Mısra: 5

Ayıp, ayıplama.

Tañ mıdur Mecnūnlayın terk
eyler-isem yüz suyun

Ḥāk-i Leylā’dan ire efser-durur
ol toz baña

3. **tañ:**

Gazel 9

Mısra: 10

Ayıp, ayıplama.

Çünkü Muhibbî kūy-ı maḥabbet
gedāsısın
Dehr içre tañ mı ger diseler
pādişā saña

4. **tañ:**

Gazel 10

Mısra: 8

Ayıp, ayıplama.

Leylī saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnūn
Dīvāne gibi olsa ne tañ vālih ü
şeydā

5. **tañ:**

Gazel 12

Mısra: 8

Ayıp, ayıplama.

Sīne şahrāsına ekdüm çün
maḥabbet toḥmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

6. **tañ:**

Gazel 19

Mısra: 7

Ayıp, ayıplama.

İy saçı leylī ne tañ ger baña
mecnūn diseler
Dil ise bende degül akl degül
yār baña

7. **tañ:**

Gazel 26

Mısra: 2

Ayıp, ayıplama.

Yine çün sīnede ışk oldı peydā
Olursa ḥasta gönlüm tañ mı
şeydā

8. **tañ:**

Gazel 51

Mısra: 8

Ayıp, ayıplama.

Ḥālünü aңdukça cānā dil ḥarāret
bağlasa
Tañ mı her bir dānesi çün dār-ı
fūlfuldür baña

tañ degül:

1. **tañ degül:**

Gazel 99

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmamalı.

Sevdā-yı ser-i zūlfine dil virse
Muhibbī
Rūşen günü tañ degül anuñ ki
şam ola

2. **tañ degül:**

Gazel 447

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşmamak gerek.

Şayd idersem tañ degül ben ol
gāzāl-ı vahşiyi
Pīşe-i ‘ışkuñ bu dil çün bir
kagan arslanıdır

3. **tañ degül:**

Gazel 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Tañ degül her dem gelürse derd
ü miḥnet cānına
Sevdüğü çünkim anuñ bir bī-
vefā cānān ola

4. **tañ degül:**

Gazel 466

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Cismüm ḥayāle dönse firākıyla
tañ degül
Cānānumuñ çü bir kıla beñzer
miyānı var

5. **tañ degül:**

Gazel 304

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şaşılmamak gerek! Tuhaf
değil.*

Cevher-i eşküme zāhid ta’ n
iderse tañ degül
Ṭālib-i ḥar-mühreyye çün la’ l ü
mercāndur ‘abeş

6. **tañ degül:**

Gazel 235

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıp değil, acayip değil.

Ser kodum çünkü şurâhî gibi
pây-ı kadehe
Tañ degül dirler-ise baña eger
bâde-perest

tañ degüldür:

1. **tañ degüldür:--gül, --dür**
Gazel 289
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Şaşmamak gerek, şaşılmaz,
tuhaf değil.*

Cür'a-i cāmı ezelden kim ezel
nüş eyledi
Tañ degüldür tā kıyâmet gözine
her bār mest

ta'n eyleme:

1. **ta'n eyleme:--me**
Gazel 347
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak, kınamak.

Yüri ta'n eyleme zâhid mey içen
'âşık gel
'Avn-i Hâk olmayıcak assı
mıdır zühd ü şalâh

ta'n ider:

1. **ta'n ider:--e, --r**
Gazel 248
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak, kınamak.

Mey-ğ'õra rinde göz göre zâhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü hõd
perest

ta'n iderse:

1. **ta'n iderse:--e, --r, --se**
Gazel 304
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamak, kınamak.

Cevher-i eşküme zâhid ta'n
iderse tañ degül
Tâlib-i har-mühreye çün la'l ü
mercândur 'abeş

tañ itmeye:

1. **tañ itmeye:--me, --ye**
Gazel 95
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayıplamasın, şaşmasın.

Râh-ı ışık içre Muhibbî başa
câna kalma kim
Tâ ki hiç bir vech-ile tañ itmeye
merdüm saña

ta'n kılma:

1. **ta'n kılma:--ma**
Gazel 324
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Ayıplamak, kınamak,
kötülemek, suçlamak.*

Ta'n kılma zâhidâ dâyim
harâbât ehline
Rûz-ı mahşerde riyâ ile olursın
sen güleñç

tañ mı:

1. **tañ mı:**
Gazel 48
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Rağbet itmeye Muhibbî tañ mı
heft iklîme çün
Oldı ol cân u gönülden bende-i
Âl-i Abâ

2. **tañ mı:**
Gazel 65
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Şütürler raqs u ger şādî urusa
tañ mı bādide
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

3. **tañ mı:**
Gazel 100
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Ser-i zülf-i siyehün yolına cân
terk ideli
Yüzüm aklığına tañ mı kefenüm
şâhid ola

4. **tañ mı:--mı**
Gazel 386
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı.

Noқта dinmez la'line kıldan
miyânı incedür
Bilmese tañ mı anuñ mâhiyyetin
ehl-i hîred

5. **tañ mı:**
Gazel 268
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, acayip mi.

Sende bu hüsn ü leţâfetle
melâhat görünür
Dir-isem tañ mı saña dehrün
mehi çârdehest

6. **tañ mı:--mı**
Gazel 312
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, acayip mi.

Kapuñdan beni dür itmek
murâdı
Raķibe dir-isem ben tañ mı hâriş

7. **tañ mı:**
Gazel 497
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, acayip mi.

Şâh-ı 'ışkam baña Vâmık diseler
tañ mı laķab
Nâzenünüm hüsn ü hulkıyyla
bugün 'Azrâ geçer

8. **tañ mı:**
Gazel 87
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşılır mı?.

Dilber cefâ vü cevri-ile çün dil-
firîb ola
Aşıkları tañ mı eger nâ-şekbî ola

9. **tañ mı:**
Gazel 138
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Geşt ider lali hevâsıyla Muhibbî
âlemi
Tañ mı ger sevdâ-zede âlemde
sergerdân ola

10. **tañ mı:--mı**
Gazel 406
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Benüm hālümü tañ mı bilmese
halk
Ne bilsün derdümi kim ola bî-
derd

11. **tañ mı:**

Gazel 473

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuhaf mı, şaşılır şey mi.

Hālını gösterse tañ mı bu
Muhibbî'ye rakîb
Âdem'e gendüm temennâsını
şeytân öğredür

12. **tañ mı:**

Gazel 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuhaf mı, şaşılır mı.

Cüybâr olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bâğ ara refât ider serv-i
hıramânum görüp

13. **tañ mı:**

Gazel 334

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuhaf mı, şaşılır mı.

Âteş-i dilden yanar her gice bu
kandîl-i çarh
Ger kebûd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

14. **tañ mı:**

Gazel 46

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Tekye-i dilde Muhibbî cem idüp
derd ü belâ
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmândur baña

15. **tañ mı:--mı**

Gazel 348

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı? (Şaşılmaz).

Görmedüm sencileyin bir mehi
'âlemde melîh
Eylesen tañ mı yüzün mihr-ile
mehden tercîh

16. **tañ mı:--mı**

Gazel 342

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tuhaf mı, şaşılır mı?.

Tañ mı ruhsârûn görüp zülf içre
cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger
görse sirâc

tañ mı diyeler:

1. **tañ mı diyeler:--ye, -ler**

Gazel 81

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ayıp mıdır, tuhaf
mıdır, şaşılır mı?.*

Kühlar itmez taħammül dil
çeker bâr-ı ğamı
Ehl-i ışık içinde tañ mı diyeler
nerdür baña

tañ mı olam:

1. **tañ mı olam:--a, --m**

Gazel 261

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak, ayıplanmak.

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
'İşkuñ ezel câmını içdüm çün
elest

tan mıdır:

1. **tan mıdır:--mı, --dur**

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Yâr tan mıdır perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl
añâ

2. **tañ mıdır:--dur**

Gazel 145

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Gül yüzün karşısına ger âh
iderse bu ğarîb
Tañ mıdır eyyâm-ı gülde nâle
eyler andelîb

3. **tañ mıdır:--dur**

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Zülfi sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ mıdur
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün habâb

4. **tañ mıdır:--mı, --dur**

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Hic ara îlnerse tañ mıdur
rebâbuñ sînesi
Gönlümün göynüklüğün
añduka kan aglar rebâb

5. **tañ mıdır:--mı, --dur**

Gazel 342

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Bu Muhibbî olalıdan hâk-i
pâyüñ hâdimi
Tañ mıdur Keyhüsrev ü
Dârâ' dan alsa tâc u bâc

6. **tañ mıdır:--mı, --dur**

Gazel 312

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı.

Cihân için dimişler çünkü hâdis
Bulınsa tañ mıdur bunda
havâdis

7. **tañ mıdır:--mı, --dur**

Gazel 443

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı.

Mey yirine kanum içse tañ
mıdur ol çeşmi mest
Mâh-rûlar hûn-ı 'âşık dökmede
bî-bâkdür

8. **tañ mıdır:--mı, --dur**

Gazel 384

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı?.

Cân terkin eylese reh-i 'ışık içre
tañ mıdur
Her kimse ki bir 'ışka ola cân-
ıla mürîd

9. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Olmuşam hayrân zülf ü rüyına
İñler-ısem tañ mıdur ben rüz u
şeb

10. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 402

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Eylese cevr ü cefâ artsa
maḥabbet tañ mıdur
Çün Muḥib insân olur iḥsân-ıla
dirler 'abîd

11. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Gün yüzi virdi ḥarâret gönlüme
Tañ mıdur ışık içre tutsa beni teb

12. **tañ mıdur**:

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Ehl-i nazmuñ her biri şâbâş
iderse tañ mıdur
İy Muḥibbî gül gibi bir tâze
dîvânım görüp

13. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 319

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Bir gedâ meyḥâne küncinde
Muḥib ger câm içe
Eylese tañ mıdur ol Cemşîd ü
Kârûn-ıla baḥş

14. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşılır mı, tuhaf mı II
şaşılmaz, tuhaf olmaz.

Gün yüzünden çün
münevverdür cihân
Tañ mıdur dirsem yüzine âfitâb

15. **tañ mıdur**:--mi, --dur

Gazel 206

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıp mıdır ki,değildir.

Olursam tañ mıdur sen ḥüba
mâyil
Çün oldı ḥüblar her yirde
maḥlûb

tañ mıdur ki:

1. **tañ mıdur ki:**

Gazel 98

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıp mıdır ki,değildir.

Uyılmaz hicrûñ şebinde âşık-ı
dil-ḥaste âh
Tañ mıdur ki cân u dil tâ şubḥa
dek bî-dâr ola

tanbür-veş:

1. **tanbür-veş:**

Gazel 5

Mısra: 3

Tambur gibi, tambur

misali.

İñlerem tanbür-veş bagrum
delindi ney gibi
Bezm-i ḡamda mesken oldı
güşe-i hicrân baña

2. **tanbür-veş:**

Gazel 114

Mısra: 7

Tambur gibi, tambur

misali.

Buralıdan dest-i ḡam bu
gönlümi tanbür-veş
Surlḥ idüp bu gözlerüm yaşımı
itdüm târ aña

ta' nı ko:

1. **ta' nı ko:**

Gazel 309

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamayı bırakmak.

Gülgün meye ta' nı ko iy şüfi-i
ḥod-rû

Mey 'âşıkâ sunıldı ezel saña
müşelles

tañrı'dan korkmaz mısın:

1. **tañrı'dan korkmaz mısın**:--
'dan, --maz, --mi, --sın

Gazel 292

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Allah'tan çekinmemek,
sakinmemek, korkmamak,
endişelenmemek.*

İy cefâ-ḥü cevr idersin
Tañrı'dan korkmaz mısın
Rüz-ı maḥşerde bulına
dâmenünde niçe dest

tañrı'nuñ ḥâş kulısın:

1. **tañrı'nuñ ḥâş kulısın**:--i, --
sın--n, --un, --i, --sın

Gazel 392

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vahyin belirttiği ölçüler
içerisinde yaşayan kişiler
Allah'ın has kullarıdır. Sevgili
kullarıdır. Kişinin imanı sözde
değil özde ise, dili ile ikrar ettiği
imanı söz ve fiillerine
yansiyorsa has kul.*

Tañrı'nuñ ḥâş kulısın bir aduñ
oldı Maḥmüd
Sende cem' oldı seḥâ vü kerem
iḥsân-ıla cüd

tañtana:

1. **tañtana:**

Gazel 29

Mısra: 9

Gösteriş, gürlüti patırtı.

Bu libâs u ḥây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüñe ḥilat yiterken bir palâs u
bir abâ

tapu:

1. **tapuñdan**:--ñ, --dan

Gazel 328

Mısra: 7

*(Sevgilinin) Kapı, eşik,
huzur, nezd.*

Ümüdüm yok tapuñdan ḡayrı
yirden
Şefâ'atden beni gel itme iḥrâc

tapu ider:

1. **tapu ider:**--e, --r

Gazel 411

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hürmet etmek,saygı göstermek.

Olur şermende gül görse yüzünü
Tapu ider boyuña serv ü şimşad

târ:

1. **târı:-ı**

Gazel 128

Mısra: 6

(Fa.) Saç teli.

Kime anber kimine çenber
görünür zülf-i döst
Çeşmüme her târı anuñ mâr u
ubândur baña

târ eyledüm:

1. **târ eyledüm:**--dü, --m

Gazel 319

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Tepe haline

getirmek,öbeklemek. 2)Tel tel.

Bezm-i gamda kıddümi çeng ü
yaşam târ eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
kanün-ıla baħş

2. **târ eyledüm:**--dü, --m

Gazel 482

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)Tepe haline

getirmek,öbeklemek. 2)Tel tel.

Dönelden kıametüm çenge aña
târ eyledüm yaşum
Ko kılsun nâle vü zârî aña çün
zıkr-ile bamdur

târ itdi ider:

1. **târ itdi ider:**--er

Gazel 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karanlık hale getirmek.

Ğamuñ kıddümi çeng itdi birez
nâlişlerüm diñle
Gözüm yaşını târ itdi ider gör
zîr ü gam peydâ

târ itdüm:

1. **târ itdüm:**--t, --dü, --m

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)İplik İplik(parça parça)
etmek. 2)Karartmak; meydanı
dar etmek, birini çok sıkıntıya
sokmak, her yönden sıkıştırmak.

Buralıdan dest-i gam bu
gönlümi tanbür-veş
Surh idüp bu gözlerüm yaşını
itdüm târ aña

2. **târ itdüm:**--dü, --m

Gazel 429

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)İplik İplik(parça parça)
etmek. 2)Karartmak; meydanı
dar etmek, birini çok sıkıntıya
sokmak, her yönden sıkıştırmak.

Dönelden kıametüm çenge
gözüm yaşını târ itdüm
Kanı bir merdüm-i dâna cihânda
kıl ü kâl añlar

târ olur:

1. **târ olur:**--ur

Gazel 363

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dağınık ve perişan halde
bulunmak.*

Zülfünñ fikri ile her gice

gönlüm târ olur

Gün yüzünsüzdür görünür 'âlem
içre rûzi telh

târa döndi:

1. **târa döndi:-di**

Gazel 38

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tar aletine dönmek, çok
feryat ve figan etmek.*

Târa döndi gözyaşı inler gönül
tanbür-veş
Dest-i gam mızrâbi turmaz
tokmur her an aña

tarabıdır:

1. **tarabıdır:**--ı, --dur

Gazel 453

Mısra: 12

Şenlik,eğlence.

İy Muhibbî sakın aldanma
cihânuñ âlına
Şöyle tut kendüñi kim şevk
ehlinüñ tarabıdır

târâc ide:

1. **târâc ide:**--e

Gazel 407

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak, talan etmek.

Ğamzeler geldi ki târâc ide dil
kişverini
İdiser anı harâb ol gözi mekkâre
meded

târâc idiser:

1. **târâc idiser:**--iser

Gazel 330

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak,talan etmek.

'İşyân yilini üstüne esdürme
sakın kim
Yoħsa idiser hürmen-i tâ'atüñi
târâc

târâc itdi:

1. **târâc itdi:**--di

Gazel 325

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak,talan etmek.

Haıtuñ itdi Haıta mülkini târâc
Yidi kişverden aldı beñlerüñ bâc

târâc itme:

1. **târâc itme:**--me

Gazel 328

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak,talan etmek.

Güneh bahrına garq olduñ
Muhibbî
Sakın tâ'at ü zühdi itme târâc

târâc itmeye:

1. **târâc itmeye:**--me, --y, --e

Gazel 336

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talan etmek,yağmalamak.

Sakın gâyetde tünddür bād-ı
‘işıyan
Ki tā‘at hırmenin itmeye tārāc

tārāc kılupdur:

1. **tārāc kılupdur:**--up, --dur
Gazel 340
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Talan kılmak,yakıp yıkmak.

Hudā emriyle aña tîg inelden
Kılupdur ehl-i küfri cümle tārāc

tārāca virdi:

1. **tārāca virdi:**--di
Gazel 293
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek.

Gözleri tārāca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmuş ol güftār mest

taraf:

1. **tarafdan:**--dan
Gazel 12
Mısra: 3
Cihet, yön.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi
galtān ola
Zülf-i anber-rîzini kılsa eger
çevgān aña

tarahhüm mi gele:

1. **tarahhüm mi gele:**--mi, --e
Gazel 159
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığa karşı hiç merhameti ve acıması olmaması kastedilmiştir.

Çekdi agzumdan lebin cānum
bile oldı revān
Hiç tarahhüm mi gele
agzumdaki kanum görüp

tarar ol zülf-i sünbül:

1. **tarar ol zülf-i sünbül:**
Gazel 61
Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin sünbül çiçeğine benzeyen ve onun gibi kokan saçını taraması kastedilir.

N’olısar bilmezem hālüm
perîşān oluram her dem
Elinden şānesin komaz tarar ol
zülf-i sünbül hā

tarāvet vokdur:

1. **tarāvet yokdur:**--dur
Gazel 361
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Zahidin söylediği sözlerde tazelik ve canlılığın olmaması kastedilir.

Zāhidā yokdur tarāvet sözlerün
gāyet sovuş
Her kelāmuñ ehl-i hāle sanasın
zehirlü oş

tārdur:

1. **tārdur:**--dur
Gazel 461
Mısra: 7
Tel tel dökülen,iplik gibi.
Çok(göz yaşı bağlamında).

Sinem kemānce bezme gözüm
yaşı tārdur
N’eyler sürüdi nālelerüm çün
tezānedür

tarik:

1. **tarikum:**--üm
Gazel 399
Mısra: 10
Allah’a ulaşmak için tutulan yol, bir velinin tuttuğu Allah’a ulaşma yolu, tarikat.

İy Muhibbî yār kūyına seni
iletmege
Hem resülüm hem tarikum dağı
varumdur nemed

tarik-i ‘ışk:

1. **tarik-ı ‘ışk:**
Gazel 311
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Tarîk-ı ‘ışk birdür iki sanup
Sakın dimeñ aña işnā vü şālîş

2. **tarik-ı ‘ışk:**
Gazel 240
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Gören ruhsār ile eşkümi eydür
Tarîk-ı ‘ışk hemîşe yig reng-est

3. **tarik-ı ‘ışk:**
Gazel 410
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Tarîk-ı ‘ışk müşkildür varılmaz
Belā vü derd ü miñnet olmasa
zād

tarik-i ‘ışkda:

1. **tarik-ı ‘ışkda:**--da
Gazel 271
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşkın yolu.

Cān u başum ister ise yolına
olsun fedā
Bu tarik-ı ‘ışkda ‘aşık gerek dil-
hāh dōst

tarik-i ‘ışkdur:

1. **tarik-ı ‘ışkdur:**--dur
Gazel 376
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Bu tarik-ı ‘ışkdur luţf eyle öldür
gel beni
Gāzi ol sen gir ş evāba ben dağı
olam şehîd

2. **tarik-ı ‘ışkdur:**--dur
Gazel 404
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşk yolu.

Gel beni öldür sevāba gir ko
kanum fikrini
Bu tarik-ı ‘ışkdur sen gāzi ben
olam şehîd

tarik-i müstakim:

1. **tarik-ı müstakim:**
Gazel 30
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dosdoğru yol II İslam esasları üzere olan.

Bu Muhibbî'ye tarîk-i müstaķîm
Göster azmıŖlara sensin reh-
nümâ

tartıl-:

1. **tartılsa:-sa**

Gazel 447

Mısra: 5

Ölçülmek, karşılaştırılmak.

Agırınca dürr ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azizüm Mısr-ı hüsnün
Yüsuf-ı Ken 'ân'idur

2. **tartıla:-a**

Gazel 459

Mısra: 3

Ölçülmek, karşılaştırılmak.

Yüsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mizânidur

târumâr ider:

1. **târumâr ider:--e, --r**

Gazel 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Perişan etmek.

Gül mevsiminde tevbeyi dil
târumâr ider
Meclisde sâķī ola eger bir nigâr
hüb

tarz-ı hasen:

1. **tarz-ı hasen:**

Gazel 428

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Güzel görünüş; güzel
üslup, söyleyiş.*

Didiler Ŗi'r-i hayâl-engîzine
tarz-ı hasen
Ol da bu dehrün kemâl-i nazm-
ıla Selmân'idur

tarz-ı 'ıŖkı:

1. **tarz-ı 'ıŖkı:--ı**

Gazel 319

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*AŖkın üslubu,tarzi(nasıl
olacağı).*

Tarz-ı 'ıŖkı sormazam Mecnün-
ıla Ferhâd'a ben
'Ar ider gönüm benüm itmege
mâdün-ıla bağ

tarz-ı müselmân:

1. **tarz-ı müselmân:**

Gazel 432

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kafirlikten kurtulup imanlı
olmak ve ona uygun yaşamak
kastedilmektedir.*

Ruğları zülfine her dem turmuş

İmân 'arz ider

Kesdürüp zünnârını tarz-ı

müselmân 'arz ider

tarz-ı nevâyi'dür:

1. **tarz-ı nevâyi'dür:--dür**

Gazel 450

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Nevayi tarzı.

Muhibbî her sözün dil-keş

özinden iğtirâ' itdi

Velî nâdân olan bilmez sanur

tarz-ı Nevâyi'dür

tarz-ı nizâmî'de:

1. **tarz-ı nizâmî'de:--de**

Gazel 305

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Nizami'nin tarzına benzer
şekilde. Düzenli ve tertipli.*

Eyledün tarz-ı Nizâmî'de

Muhibbî nazmuñı

Ŗi'r ara Ŗimden girü var eyle

Selmân-ıla bağ

tas:

1. **taş:**

Gazel 36

Mısra: 6

*Bazı kütlelerden kopan
sert, katı madde.*

Hâne-i dil tağtgâh iken saña iy
tünd-hü

Yagdurursın her nefes seng-i

cefâdan taş aña

taşra kılır:

1. **taşra kılır:--ur**

Gazel 353

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) kişinin içinin
yabancı kalması,uzak olması
kastedilmektedir.*

Mey meğkdür kişinün içerisin
taşra kılır
Nik ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kağeğ

taşvîr:

1. **taşvîrüñi:-i, -üñ**

Gazel 20

Mısra: 5

Görüntü II suret II şekil.

Arz kılsañ görseler bir kez
senün taşvîrüñi
Varmaz idi ehl-i Ŗirk olan
kelîsâdan yaña

taşvîr itmege:

1. **taşvîr itmege:--e**

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir şeyi söz veya yazı ile
anlatmak,resim yapmak.*

Dilde taşvîr itmege cânâ

Muhibbî nakşuñı

Bağrı hünün eyleyüpdür iki

çeşmi Ėil saña

tatar:

1. **tâtâr:**

Gazel 10

Mısra: 6

*1. Tatar (Zalim, acımasız
kişi) 2. tatar (ulak, haber
götüren) 3. iki tâ târ (iki adet
saç teli).*

Sultân olalı Ŗehr-i dile Ėamze-i
mestün

Tâtâr Ŗifat mülk-i dili eyledi

yagma

tatar gibi cesmün:

1. **tatar gibi çeşmün:--ün-(ü)ñ**

Gazel 476

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin gözlerinin
fitneciliği ve acımasızlığı
kastedilmektedir.*

Tatar gibi çeşmüñ alup ok u ya
ele
Gâret kılup velî teni topraga
saldılar

tavâf:

1. **tavâf:**

Gazel 4

Mısra: 9

*Ar. Etrafını dolaşmak,
etrafı dolaşmak: tavâf-ı Kâ'be,
Beytullahın tavâfi.*

Merve hakkı say-ile ger Kâbe
küyüñ tavâf
Eyleyem cân-ıla dil andan olurdu
pür-şafâ

tavâf evleyem:

1. **tavâf evleyem:--y, --e, --m**

Gazel 331

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kutsal sayarak etrafında
dolaşmak.*

Sa'yüm oldur Ka'be-i küyüñ
tavâf
Eyleyem kapuña vardır ihtiyâc

tavâf itmek:

1. **tavâf itmek:--mek**

Gazel 366

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hac veya umre sırasında
Ka'be'nin etrafını yedi defa
dolaşmaya denir. Tavâf
esnasında "Lebheyk, Lâ şerike
lek" diye tesbih okunur. || Divan
şîirinde de aşık sevgilisinin
mahallesini tavâf eder.*

Tavâf itmek dilerler Ka'be-
küyüñ
Dü'âlemede budur 'uşşâka
mağşûd

tavâf-ı ka'be kılma:

1. **tavâf-ı ka'be kılma:--ma**

Gazel 341

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) mısranın devamı

*olarak Kabe'yi tavaf etmektense
bir gönül sevindir denmektedir.*

Hâk katında bir gönül yapmak
revâdur Ka'be'den
Döstim dil yap tavâf-ı Ka'be
kılma itme hac

tavk u göz yaşı:

1. **tavk u göz yaşı:**

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın boynuna takılan
zinet(sevgilinin saç,tasma
anlamında) ve gözyaşı
kastedilmiştir.*

İşk meydânında güyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşı olmuş-durur
zencîr aña

tavuh:

1. **tavuh:**

Gazel 361

Mısra: 10

*Tavuk; sülingillerden,
dünyanın her tarafında
yetiştirilen, eti ve yumurtası için
üretilen, kanatları kısa ve küt,
evcil kümes hayvanı.*

Bu Muhibbî var iken küyüñda
n'eyle ol rakîb
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuh

tāvüs:

1. **tāvüs:**

Gazel 104

Mısra: 6

*Göz alıcı bir parlak renkte,
uzun bacaklı, çok büyük bir
kuştur. Tavusun erkeğinde, uzun
ve süslü kıyruk telekleri
bulunur. Çok güzel bir kuş
olmasından dolayı tavus kuşu,
bu güzelliği ile gururlanıp
kibirlenmesiyle bilinir. Bu
nedenle Allah'ın, onun kibrini
kırma için ayaklarını çirkin
yaratmış olduğu rivayet
edilmektedir. Ayrıca tavus
kuşunun sesi de çirkin olup,
ötüşü "ah!" kelimesidir. Ah
etmesi de ayaklarının bu
çirkinliğinden dolayıdır.*

Zülfüñ-ile şöyle zeyn itdüñ
nigârâ cismüñi
Bâğ-ı hüsnünde görüp reşk
eyledi tāvüs aña

tāvüs-veş:

1. **tāvüs-veş:**

Gazel 401

Mısra: 6

Tavus kuşu gibi.

Ûil'at-i hüsnüñ nigârâ hûb
yaraşur kıddüñe
N'ola bir dem eyleseñ tāvüs-veş
cevlân-ı 'iyd

2. **tāvüs-veş:**

Gazel 465

Mısra: 6

Tavus kuşu gibi.

Gülşen-i hüsnünde zülf-i
cilverger
Her yaña tāvüs-veş perler tutar

tayan:

1. **tayanma:--ma**

Gazel 450

Mısra: 7

*Bir yere yaslanmak,
kendini dayamak; birinden, bir
şeyden güç almak, güvenmek,
istinat etmek.*

Akar suya eser yile tayanma
göñlüme dirdüm
Meger çeşmüm ise âbî imiş
âhum hevâyidür

tâze:

1. **tâze:**

Gazel 6

Mısra: 6

*1) Genç, körpe, "ihtiyâr"
mukabili. 2) yeni 3) nazik, şuh.*

Bâğ-ı ışkımda belâ-keş
bülbüldür bu gönül
Sînesinde tâze dâğidur gül-i
handân aña

2. **tâze:**

Gazel 26

Mısra: 14

*1) Genç, körpe, "ihtiyâr"
mukabili. 2) yeni 3) nazik, şuh.*

Diyesin iy şabâ Ferhâd u Kaşs'a
Felek bir tâze mecnün itdi peydâ

3. **tâzedür:-dür**

Gazel 239

Mısra: 7

1) *Genç, körpe, "ihtiyâr"*
mukabili. 2) *yeni* 3) *nazik, şuh.*

Yañağun tâzedür verd-i iremden
Boyuña tûbî sergerdândur iy
döst

4. **tâze:**

Gazel 445

Mısra: 2

1) *Genç, körpe, "ihtiyâr"*
mukabili. 2) *yeni* 3) *nazik, şuh.*

Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
"Aşıkların kirmag-ıçun tâze kîn
tutar

5. **tâzedür:-dür**

Gazel 474

Mısra: 8

1) *Genç, körpe, "ihtiyâr"*
mukabili. 2) *yeni* 3) *nazik, şuh.*

Bübül-i şürde-veş feryādumı
güş eyleyüp
Berg-i gülden tâzedür ol lâle-
ruhsâr incinür

tâze cân buldı:

1. **tâze cân buldı:-dı**

Gazel 126

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yeniden hayat bulmak,
canlanmak.

Ölmiş iken tâze cân buldı
Muhibbî hasta dil
Büy-ı zülfini getürdüñ
müstedâm ol iy şabâ

tâze cân bulur:

1. **tâze cân bulur:-ur**

Gazel 371

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yeniden dirilmek, Yeniden
hayat bulmak.

Geldügince tîri bulur mürde
cismüm tâze cân
Bulsun anuñ iy Muhibbî şaştı
her demde küşâd

tâze dâğıdur:

1. **tâze dâğıdur:--ı, --dur**

Gazel 427

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin açtığı yara.

Kılan dil hânesin rüşen nigârûñ
tâze dâğıdur
Ko yansun tekye-i 'ışkuñ
söyinmesün çerâğıdur

tâze divânüm:

1. **tâze divânüm:--um**

Gazel 159

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şairin yeni oluşturduğu
bakir,güzel şiir örnekleri
kastedilmiştir.

İy Muhibbî dürdi şirûñ defterini
ehl-i nazm
Gül gibi her yıl başında tâze
divânüm görüp

2. **tâze divânüm:-+um**

Gazel 183

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şairin yeni oluşturduğu
bakir,güzel şiir örnekleri
kastedilmiştir.

Ehl-i nazmuñ her biri şâbâş
iderse tañ midür
İy Muhibbî gül gibi bir tâze
divânüm görüp

3. **tâze divânüm:--u, --m**

Gazel 452

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şairin yeni oluşturduğu
bakir,güzel şiir örnekleri
kastedilmiştir.

Sıgmaya tomâra yazsam

zülfinüñ evşâfını

Gül yüzi medhinde her yıl tâze
divânüm çıkar

tâze gülistâna:

1. **tâze gülistâna:--a**

Gazel 278

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yeşil gül
bahçesi,kurumamış.

Rehber ol baña şabâ gel der-i
cânâna ilet

Ya'nî cân bülbülünü tâze
gülistâna ilet

tâze güller:

1. **tâze güller:--ler**

Gazel 485

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Taze gül, yeni açılmış gül.

Tâze güller açılır bulur gülistân
revnağı
Her 'arâk kim gülşen içre gül
ruhından çün tamar

tâze güllerle gülistândur:

1. **tâze güllerle gülistândur:--dur**

Gazel 128

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin yanağı içinde
genç ve taze güller olan bir
bahçeye benzetilmiştir.

Zülfünün büyü nigârâ râhat-ı
cândur baña
Arızuñ ter tâze güllerle
gülistândur baña

tâze gülsin:

1. **tâze gülsin:-sin**

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Beytte sevgili genç,taze
henüz açılmamış gül
goncalarına benzetilmiştir.

Tâze gülsin gül gibi gel bülbül
âhından sakın
Hayr kılmaz döstüm âh-ı
sehergâhum saña

tâze kıl:

1. **tâze kıl:**

Gazel 384

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yenilemek, canlandırmak,
tazelemek.

Sâkî şarâb-ı şâfî getür cânı tâze
kıl
Halvetde kor hübb-ıla zâhid ola
kadîd

tâze tâze:

1. taze taze:

Gazel 318

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yeni yeni, çok yeni |
ıztırabı çok yeni olan.*

İstedükçe taze taze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönlüm
gibi kân-ıla bañ

tâziyâne:

1. tâziyânedür:--dür

Gazel 461

Mısra: 6

Kamçı, kurbaç.

Kânün-ı 'ışka uyalu çeng oldı
kâmetüm
Mızrab-ı gam tokmur aña
tâziyânedür

teb dutmuş gibi:

1. teb dutmuş gibi:--muş

Gazel 402

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ateşlenmek,hararet
basması kastedilmektedir.*

Tâb-ı hüsnün bir harâret virdi
kim bu hastaya
Teb dutmuş gibi her dem
ditrerem ben hem çü bîd

teb tutar:

1. teb tutar:--a, --r

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Ateş basmak, hararet
basmak.*

Güneş ruhsârûña her kim
bakarsa
Mecâli kalmayup anı tutar teb

teb tutsa:

1. teb tutsa:--sa

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşk yüzünden
aşığî hararet ve ateş sarması
kastedilmiştir.*

Gün yüzi virdi harâret gönlüme
Tañ midur ışk içre tutsa beni teb

teb tutupdur:

1. teb tutupdur:--up, --dur

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ateşlenmek,hararet
basması.*

Ğam-ı hicründe eger hâlümü
sorsañ her şeb
Ditrerem ışkuñ-ıla sanki
tutupdur beni teb

2. teb tutupdur:--up, --dur

Gazel 160

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ateşlenmek,hararet
basması.*

Nigârâ tâb-ı hüsnünden yanup
hâlüm harâb oldı
İderem bîd-veş lerze sanasın
kim tutupdur teb

tebdil idüp:

1. tebdil idüp:--üp

Gazel 290

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Değiştirmek (birini bir şeye
tercih etmek bağlamında).*

Va'de kılduñ gerçi kim evvel
vişâlün şerbetin
Fırkate tebdil idüp âhir sem
itdün 'âkıbet

tecâvüz eyleme:

1. tecâvüz eyleme:--me

Gazel 292

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir sınır ve hizânın ötesine
geçmek, belli bir haddi aşmak.*

İy Muhibbî key sakın hâdden
tecâvüz eyleme
Çün bilürsin bir dañı girmez ele
'ömr-i güzest

tecellî itmese:

1. tecellî itmese:--me, --se

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, görünmek.

Ger tecellî itmese Mûsâ'ya nür-ı
nâr-ı ışk
Bir kâdem basmazdı ol vâdî-i
eymenden yaña

tecemmül:

1. tecemmüldür:--dür

Gazel 51

Mısra: 4

*Aşığın süsü.(Beyitte)
sevgiliden gelen her türlü eziyet
ve cefa aşğın boynuna doladığı
süs malzemesi,takı olabilir.*

Dür ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H'âce-i ışkam gam u guşşa
tecemmüldür baña

tecemmüldür:

1. tecemmüldür:--dür

Gazel 124

Mısra: 6

*Aşığın süsü.(Beyitte)
sevgiliden gelen her türlü eziyet
ve cefa aşğın boynuna doladığı
süs malzemesi,takı olabilir.*

Kân-ı dilden h'âce-i ışkam
gözüm gevher tolu
Bâr-ı gam derd ü elem cümle
tecemmüldür baña

tedbîr n'evlesün:

1. tedbîr n'evlesün:--lesün

Gazel 83

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir olay ya da durumun
daha iyi bir hale gelmesi için
alınan önlemlerin işe
yaramaması kastedilmiştir.*

Katı düşvâr oldı hâlüm
n'evlesün tedbîr aña
Hey ne sengin dil olur âh
eylemez tesîr aña

tedrîc:

1. tedrîc-ile:--ile

Gazel 190

Mısra: 12

Yavaş yavaş.

İy Muhibbî dil-rübâlar cevrine
incinme kim
Kim seni tedrîc-ile öğredür anlar
yap yap

tefavüt:

1. tafavüt:

Gazel 31

Mısra: 8

(*İki şey arasındaki Fark, farklılık.*)

Serverā servi niçe kıddüñe
teşbîh ideyim
Aralarında tafavüt var anuñ arz
u semā

tefsir:

1. tefsirini: -i, -n, -i

Gazel 4

Mısra: 4

*Yorumlama; Kur'an-ı
Kerim'in ayet veya surelerini
açıklama.*

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhā

2. tefsirini: -i, -n, -i

Gazel 4

Mısra: 4

Mānā, yorum, açıklama.

Tire zülfünden virür her lahza
"Ve'l-leyl" haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-duhā

tefsir evledi:

1. tefsir eyledi: -di

Gazel 269

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Uzunca anlatmak,
açıklamak, yorumlamak.*

Şu' le virdi metn-i hüsnünde
senüñ Nür âyeti
Geldi hattüñ yazdı tefsir eyledi
anı dürüst

tefsir eyleyendür:

1. tefsir eyleyendür: -ye, -n, -

dür

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Anladığını anlatmak, bildiği
kadar açıklamak.*

Tire-i zülfini kim gördi didi
"Ve'l-leyl" aña
Rü'yet-i hüsnüni tefsir
eyleyendür "Ve'd-duhā"

tefsir hattı-y-ıla:

1. tefsir hattı-y-ıla: -ı, -y, -la

Gazel 83

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Asıl bir ibareyi daha kolay
anlaşılacak şekilde beyan etme.*

Āyet-i hüsnindeki yir yir olan
müşkilleri
Yazdı hattı-ı ğubār hattı-y-ıla
tefsir aña

tefsir yazup:

1. tefsir yazup: --up

Gazel 351

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Anladığını anlatmak.
Bildiği kadar açıklamak.*

Bir harfi keşf olmaya hüsnüñ
kitābınuñ
Tefsir yazup eyleseler aña biñ
şürüh

teğâfül:

1. teğâfülle: -le

Gazel 436

Mısra: 10

*Anlamazlıktan gelmek,
ilgisiz davranmak.*

İy Muhibbî āh idüp niçe perişān
olmayam
Kim teğâfülle öñümden ol saç
sünbül geçer

tehi:

1. tehi:

Gazel 299

Mısra: 4

*Boş II işe yaramaz,
faydasız.*

Öpmege elüñ eylemişem başımı
tuñfe
Öpülmez imiş şehler eli çünkü
tehi döst

tehi dest:

1. tehi dest:

Gazel 278

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eli boş.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehī
dest 'Acem'e
Bu Muhibbî ğazelin Küm-ıla
Kāşān'a ilet

te'ir idemez:

1. te'ir idemez:

Gazel 40

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Etkilemek, kederlendirmek, i
çe dokunmak.*

Sen güle bülbül-i dil nālesi te'ir
idemez

Oldı feryād-ıla bu nālelerüm
bād-ı hevā

tek:

1. tek:

Gazel 41

Mısra: 8

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Tiğ-ı cevri-ile başum kaç eyleseñ
Rāzıyam tek kılma kapuñdan
cüdā

2. tek:

Gazel 69

Mısra: 2

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Gāh dildür gāh dīde saña cā
Hep senüñ emrūñdedür tek eyle
cā

3. tek:

Gazel 74

Mısra: 7

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Dimezem eyle vefā tek eksük
olmasun cefā
Baña ol rāhat gelür sanma ki anı
kahr ola

4. tek:

Gazel 182

Mısra: 4

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Aglasam āh eylesem bülbülleyin
olmaz aceb
Gülşen-i hüsn içre gül tek vird-i
ḥandānuñ görüp

5. tek:

Gazel 228

Mısra: 2

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

İşkuñla beni ko olayım ḥalka
melāmet
Ālemde hemān tek yūri sen sag
u selāmet

6. tek:

Gazel 285

Mısra: 4

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Mihr ü vefā gelmese senden ne
ḡam baña
Tek cevr ü cefā itmege kendüñe
ādet it

7. tek:

Gazel 294

Mısra: 10

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Ne ḡam yoluñda ger ölse
Muḥibbī
Niḡarā tek sen ol sag u selāmet

8. tek:

Gazel 344

Mısra: 2

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Koñ baña kılsun cefālar eylesün
dildār güç
Tek beni andan ayırmasun kılup
aḡyār güç

9. tek:

Gazel 380

Mısra: 10

"Sadece, bir "

anlamlarında sıfat.

Kankı āşıq kim Muḥibbī cevr-i
dilberden kaçā
Pāralansun tiḡ-ı miḥnetle kalem
tek bend bend

tekrār ider:

1. tekrār ider:--e, --r

Gazel 420

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yeni baştan söylemek veya
yapmak; yinelemek,.*

Şīrīn lebūñ kelāmı tekrār ider
gönül
Olur cihānda ḡand-i mükerrer
meger lezīz

tekve-i dilde:

1. tekve-i dilde:--de

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül tekkesi.

Tekve-i dilde Muḥibbī cem idüp
derd ü belā
Eglenürsem tañ mı bunlar çünkü
mihmāndur baña

2. tekve-i dilde:--de

Gazel 478

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gönül tekkesi.

Tekve-i dilde ebed yansun
çerāḡı sīnemūñ
Kim maḡabbet şāḡımuñ konmuş
ezelden ḡayrıdur

tekve-i gönülüm:

1. tekve-i gönülüm:--m

Gazel 55

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yürek, kalp, gönül
tekkesi(dergah).*

Eksük olmaz derd ü ḡam miḥnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekve-i gönülüm
benüm tenhā ola

tekve-i işkuñ:

1. tekve-i işkuñ:--u, --n

Gazel 427

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşk tekkesi.

Kılan dil ḡanesin rüşen niḡarūñ
tāze daḡıdur
Ko yansun tekve-i işkuñ
söyinmesün çerāḡıdur

telh:

1. telhdür:--dür

Gazel 417

Mısra: 13

Acı, yakıcı.

İy Muḥibbī dil mezākı zehr-i
ḡamdan telhdür
Def ine anuñ bulunmaz bāde-i
terden lezīz

telh gelürmiş:

1. telh gelürmiş:--ür, --miş

Gazel 363

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı gelmek.

Ḡalīb olsa ger ḡamuñ mülk-i
dile cān āh ider
Şāḡib-i mülke gelürmiş
düşmenūñ bīrüzü telh

telh görünür:

1. telh görünür:--in, --ür

Gazel 363

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı veya keyifsiz görünmek.

Bezm-i ḡamda ūd iñler nāy ider
āh u fiḡān
Līk görünür Muḥibbī baña saz u
sözi telh

telh olsa:

1. telh olsa:--sa

Gazel 363

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) rakibin sözlerinin
acı olması kastedilmektedir.*

İy gönül incinme olsa ger
rakībūñ sözi telh
Her kimūñ telh ola sözi lābūd
olur yüzi telh

temāşā:

1. temāşāsını:--sın, --ı

Gazel 216

Mısra: 2

Eḡlence, haz, safa.

Bahār eyyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdūñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşāsını gördūñ tut

2. **temāşāya**:-y, -a

Gazel 440

Mısra: 4

*Bakıp seyretme, zevkle,
hayranlıkla seyretme, izleme.*

Ben belā vü derd ü miḥnetde
olup 'ışka esīr
Her kişi der-fikr ü der-'iyy ü
temāşāya deger

temāşā evle:

1. **temāşā eyle:**

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seyretmek.

Gel temāşā eyle cānā yine
gönlüm ḥānesin
Ḥūn-ıla mersūm bir tāk-ı
muḳarnesdür baña

temāşā evlevem:

1. **temāşā eyleyem**:-ye, -m

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşlanarak

bakmak,seyretmek.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

2. **temāşā eyleyem**:-ye, -m

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hoşlanarak

bakmak,seyretmek.

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül-ruḥı
Bakmaga her yaña oldı her biri
revzen baña

temāşā mı olur:

1. **temāşā mı olur**:-ur

Gazel 489

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*İzlemek olur mu,asla olmaz
manasında sevgilinin güzelliği
ve gül bahçesi kıyaslanmıştır.*

Gülrār-ı ḥüsnüñ var-iken gülşen
temāşā mı olur

Lāle gibi dāğum yiter gül-geşt-i
şahrā mı olur

temennā eylerem:

1. **temennā eylerem**:-rem

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dilemek, arzu etmek.

Niçe yıllardur şehā vaşluñ
temennā eylerem
N'eyleyem derdā dirġā olmadı
bir feth-i bāb

temevvüc eyleyüben:

1. **temevvüc eyleyüben:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dalgalanıp,çoşmak

gibi(öyle olduğumu zannetme).

Ḳatre ḳatre eški çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bād-ı āhumdan temevvüc
eyleyüben baḥr ola

ten:

1. **tende**:-de

Gazel 170

Mısra: 8

*(Fars.) İnsan vücudunun
dış yüzü, cilt.*

Gelse tīrūñ sīneme geçer o dem
itmez ḳarār
Tende cānum gibidür kim
gitmege eyler şitāb

2. **tenden**:-den

Gazel 323

Mısra: 14

*(Fars.) İnsan vücudunun
dış yüzü, cilt.*

Muḥibbī cāme-i atlas geyüp
anuñla faḥr itme
Libās-ı müste'ārīdür bu cān
üstinde tenden geç

3. **teni**:-i

Gazel 412

Mısra: 6

*(Fars.) İnsan vücudunun
dış yüzü, cilt.*

Lebi san la'l-i aḥmerdür o yāruñ
Teni billūra beñzer sözleri ḳand

4. **teni**:-i

Gazel 476

Mısra: 6

*(Fars.) İnsan vücudunun
dış yüzü, cilt.*

Tatar gibi çeşmüñ alup ok u ya
ele
Ġāret kılıp veli teni topraga
saldılar

5. **tenüm**:-üm

Gazel 498

Mısra: 9

*(Fars.) İnsan vücudunun
dış yüzü, cilt.*

Dāğlarla dir gören şahrā-yı
miḥnetde tenüm
Yimek içün cismini üşmiş ġurāb
üstindedür

ten dāma alupdur:

1. **ten dāma alupdur**:-up, -dur

Gazel 44

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bedenin aşığın canını tuzak
veya ağa alması,hapsetmesi.*

Cānumı lebūñ yādına ten dāma
alupdur
Tīğūña fedā eyledüm ol borcumı
cānā

ten libāsın:

1. **ten libāsın**:-s, --i, --n

Gazel 449

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ten, vücut elbisesi; beden.
II Aşığın bedeni.*

Ten libāsın çāk idersem dōstlar
olmaz 'aceb
Pīrehan dildār-ıla her gice
'üryān sarmaşur

tende mecāl komadı:

1. **tende mecāl komadı**:-de, --
ma, --dı

Gazel 282

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığın
vücudunda bir canlılık ya da
güç bırakmadığı
kastedilmektedir.*

Komadı tende mecāl ü sinede
hiç 'aql u hüş
Dutdı cān mülkin ser-ā-ser
kākül-i müşğın-i dōst

tenden:

1. **tenden:**

Gazel 85

Mısra: 6

(Fars.) İnsan vücûdunun
dış yüzü, cilt.

Terk-i cān kıl iy dil-i şūrîde ger
şemşir-i aşk
Her gün itse başuñı tenden derin
meydān cüdā

teng:

1. **teng:**

Gazel 188

Mısra: 6

Denk, eşit. II Gibi.

İçeliden dōstlar ğam şerbetin
Baña teng olmuş-durur iyş ü
tarab

teng dehānuñ:

1. **teng dehānuñ:--u, --n**

Gazel 395

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küçük ağız(sevgili
bağlamında).

Eksük itmezsın nigārā sīneden
ġamz okların
Teng dehānuñ gibi iñen teng dil
bulur küşād

teng dil:

1. **teng dil:**

Gazel 395

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntılı,ızdırap içindeki
kalp.

Eksük itmezsın nigārā sīneden
ġamz okların
Teng dehānuñ gibi iñen teng dil
bulur küşād

teng iken:

1. **teng iken:--ken**

Gazel 372

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Arkadaş veya dost iken.

Eksük itmezsın nigārā sīneden
ġamz okların
Gonca agzuñ gibi teng iken
bulur göñlüm küşād

teng-dil itme:

1. **teng-dil itme:--me**

Gazel 468

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönlü kederli hale
getirmek.

Büseye 'ahd itmiş-iken yok
dime
Teng-dil itme beni iy dil-pezîr

teng-dur:

1. **teng-durur:--ur**

Gazel 236

Mısra: 8

(Beyitte) Dardır anlamında
kullanılmıştır.

Görüp miyān-ı yānı n'ola aña
mū disem
Bir noqtadan da teng-durur çün
dehān-ı dōst

teng-est:

1. **teng-est:**

Gazel 240

Mısra: 1

(Beyitte) Dardır anlamında
kullanılmıştır.

Dilā bak rāh-ı 'ışk ğayetde teng-
est
Neşîbiyle firāzı cümle seng-est

tenhā:

1. **tenhā:**

Gazel 84

Mısra: 7

Bir başına, tek, yalnız
(kimse). II Aşık.

Rüz-ı hicründe görenler beni
tenhā sanmasun
Ğuşşa ğam durmaz gelür her
biri mihmāndur baña

2. **tenhā:**

Gazel 205

Mısra: 1

Bir başına, tek, yalnız
(kimse). II Aşık.

Olmuşam bî-çäre vü dil-ğaste vü
tenhā ğarîb
Senden umarsam şifā olmaz
aceb sensin tabîb

tenhā gide:

1. **tenhā gide:-e**

Gazel 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Yalnız,tek başına gitmek.

Sanmañuz tenhā gide ışkuñ
beyābānına dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

tenhā komaz:

1. **tenhā komaz:--maz**

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız bırakmak.

Düşüp küh-ı belā içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Ğamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhā

tenhā ola:

1. **tenhā ola:-a**

Gazel 55

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız olmak, yanında
başka birisinin olmaması;
inzivaya çekilmek.

Eksük olmaz derd ü ğam miñnet
belā her dem gelür
Sanmañuz kim tekye-i göñlüm
benüm tenhā ola

tenhā olam:

1. **tenhā olam:--a, --m**

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir başına yalnız kalmak.

Sanma ışkuñla beni hicrān şebi
tenhā olam
Kanda olsam yār u münis āh u
efğāndur baña

tenhā sanmañuz:

1. **tenhā sanmañuz**:--ma, --nuz
Gazel 482
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yalnız,tek başına sanmak.

Düşüp miñnet bucagina beni siz
sanmañuz tenhā
Belā eksük degül bir dem gelür
gam dahı mahremdür

tennür-ı dilden:

1. **tennür-ı dilden**:--den
Gazel 127
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül tandırı.

Kaynadı tennür-ı dilden çünki
ışk
Döstar lā-büd dinür tūfān aña

ter:

1. **ter:**
Gazel 128
Mısra: 2
Geç.

Zülfüññün büyü nigārā rāhat-ı
cāndur baña
Ārızuñ ter tāze güllerle
gülistāndur baña

2. **ter:**
Gazel 197
Mısra: 1
Güzel, hoş; yeni.

Rüşen ter itdün uşbu cihān
zulmetini hep
Rūhī fedāk iy şanem-i ebtañı
lağab

ter kılur:

1. **ter kılur**:--ur
Gazel 105
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı ve taze kalmak.

Şādmānam kim şabā urdukça
şāne zülfine
Cān dimāğın ter kılur irişüp ol
hoş-bü baña

ter ola:

1. **ter ola**:--a
Gazel 73
Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Canlı ve taze olmak.

Yāruñ hayāli dīdede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

terahhum gelmeve:

1. **terahhum gelmeve**:--me, --
ye

Gazel 96
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin aşığa
merhamet etmemesi ve acıma
göstermemesi kastedilmiştir.*

Ol gözi cellāddan saña terahhum
gelmeve
Çünkü kan itmek olup-durur
ezelden hū aña

terahhum kılmaz:

1. **terahhum kılmaz**:--maz
Gazel 114
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin yaralı aşığa
merhamet
duymaması,acımaması
kastedilmiştir.*

Yaralansa cān u dil kılmaz
terahhum yār aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildār aña

terbiyet eyle:

1. **terbiyet eyle:**
Gazel 241
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Terbiye etme; bir kimseye
gerekli bilgi ve nitelikleri
kazandırma.*

Ol serv ayagina yine iy dīde
merdümi
Yaşuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

tercih eylemişemdür:

1. **tercih eylemişemdür**:--miş, -
-em, --dür

Gazel 352
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yeğlemek,bir şeyi başka bir
seyden daha fazla istemek.*

Serve beñzer dimezem kāmētūñ
iy serv-i sehī
‘Ārızuñ eylemişemdür gül-i
terden terciñ

terciñ eylesem:

1. **terciñ eylesem**:--se, --m
Gazel 348
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yeğlemek.

Görmedüm sencileyin bir mehi
‘ālemde meliñ
Eylesem tañ mı yüzün mihr-ile
mehden terciñ

tercümān-ı döst:

1. **tercümān-ı döst:**
Gazel 236
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin söylediklerini
açıklayan(tercüman).*

‘Uşşāka döst kavlini iz‘ān kim
itdürür
Tā sen Muñibbī olmayıcak
tercümān-ı döst

terif olduñ mu:

1. **terif olduñ mu:**
Gazel 101
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) suç ve günahını
itiraf etme anlamı kastedilmiştir.*

İy Muñibbī cürm ü işyānuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümīd eyler
şefāat Muştafā

terk eyle:

1. **terk eyle:**
Gazel 279
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bırakmak, vazgeçmek.

Terk eyle kalender gibi gel uşbu
cihānı
Geldi niçe İskender ü gitdi niçe
dārāt

terk evledi:

1. **terk eyledi:--di**

Gazel 440

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Didiler terk eyledi küyını
dildaruñ rakı̄b
İşidüp hamd eyleyüp didüm ki
fi'-nâri's-saçar

terk eylemez:

1. **terk eylemez:--mez**

Gazel 71

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Terk etmek, bırakmak,
ayrılmak.*

Âşıkam dir kim reh-i ışık içre
cân terk eylemez
Aña âşık mı dinür nâmı anuñ
nâ-merd ola

terk evler-isem:

1. **terk eyler-isem:**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terk etmek,bırakmak.

Tañ mıdur Mecnûnlayın terk
eyler-isem yüz suyn
Hâk-i Leylâ'dan ire efser-durur
ol toz baña

terk idem:

1. **terk idem:--e, -m**

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek.

Cân nedür ışkuñ yolında
virmeyem cânı saña
Cânuma minnet gelür ger terk
idem anı saña

terk idüp:

1. **terk idüp:--d, --üp**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Düşünce ve fiiliyat yönüyle
(bir şeyi) bırakmak, (bir şeyden)
vazgeçmek, bir daha yapmamak.*

Terk idüp nâmūs u nâmı
olmuşam bed-nâm-ı halk

Koyalı meh-pâreler rüsvâ diyü
nâmı baña

terk it:

1. **terk it:**

Gazel 333

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bırakmak, ayrılmak; ilgiyi
kesmek.*

Eger cânâne vaşlına olursañ
cân-ıla tâlîb
Saña bil perde olmuşdur hemân
terk it bedenden geç

terk itmeyince:

1. **terk itmeyince:--me, --y, --
ince**

Gazel 479

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

'Âşık vişâle irmez terk
itmeyince cânın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdür

terk itmez-iseñ:

1. **terk itmez-iseñ:--mez, --i, --
sen**

Gazel 215

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir şeyi
bırakmak,yapmamak.*

Benligi terk itmez-iseñ
iremezsin vahdete
Tâ senüñ yanuñda bir
görünmeye nist ile hest

terk kılmaz:

1. **terk kılmaz:--maz**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canını sevgili için vermek.

Dir imişsin ki Muhibbî terk
kılmaz cân u ser
Ölür-istem yoluña kurbân idem
cânım saña

terk olunmuş:

1. **terk olunmuş:--i(n), --miş**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakılmak,yalnız kalmak.

Bir dağı sanma seni cânân aña
Terk olunmuş cismi kaçan cân
aña

terk-i cân ide:

1. **terk-i cân ide:--de**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünya'dan el etek
çekmek,canından vazgeçmek.*

Bir mâh-rüya vire gönül terk-i
cân ide
Bu silsile-i ışık içinde ol be-nâm
ola

terk-i cân ider:

1. **terk-i cân ider:--e, --r**

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hayatına son
vermek,ölmek.*

Didüm ne iy nâ-mihribân ışık
ehli ider terk-i cân
Didi sakın sırrı nihân itme olur
ışkuñ hebâ

terk-i cân it:

1. **terk-i cân it:**

Gazel 307

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Canını terk etmek,
canından vazgeçmek.*

Terk-i cân it 'ışık yolında dime
cânandır 'abeş
Olmasa 'âlemde çün cânân ne
söz cândur 'abeş

terk-i cân itmek de:

1. **terk-i cân itmek de:--mek**

Gazel 493

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Canından olmak,canını
vermek(aşık bağlamında).*

Zülfinüñ bendi bu gönülüm
dâמידur
Terk-i cân itmek de 'âşık
kâמידur

terk-i cān itsün:

1. terk-i cān itsün:--sün

Gazel 287

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek,canını

vermek.(sevgili uğruna).

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cān
İy Muhib şükr it bu düşvār oldu
āsān 'ākıbet

terk-i cān kıl:

1. terk-i cān kıl:

Gazel 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canı terk etmek, maddi

dünyadan vaz geçmek.

Terk-i cān kıl iy dil-i şürde ger
şemşir-i āşk
Her gün itse başuñi tenden derin
meydān cüdā

terk-i dünyā itmeyince:

1. terk-i dünyā itmeyince:--me, -(y)ınca

Gazel 141

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dünya'nın bolluk ve

*nimetlerinden vazgeçememe
durumu.*

İtmeyince terk-i dünyā
iremezsin Hakk'a sen
Tā ki yanuñda senüñ bir olmaya
hāk ü zehab

terk-i nāmūs evleyüp:

1. terk-i nāmūs evleyüp:--yüp

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Edep ve hayayı bırakmak.

Ėam yime iy dil seni her dem
melāmet itseler
Āşık olan terk-i nāmūs evleyüp
rüsivā ola

terk-i rivā itmez:

1. terk-i rivā itmez:--mez

Gazel 438

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*İki yüzlülüğü terk
etmeyenler.*

Hırka içre 'ömri geçen süfi-i
sālūsa sor
Kim n' için terk-i rivā itmez o
bi-nāmūsa sor

terk-i ser:

1. terk-i ser:

Gazel 428

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başını ortaya

koymak,baştan vazgeçmek.

İy Muhibbī 'ışka dest urduñ
gerekdür terk-i ser
Ėaflet itme girdüğüñ
merdāneler meydānidur

terk-i ser itmek:

1. terk-i ser itmek:--mek

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başını ortaya

koymak,baştan vazgeçmek.

Rāh-ı ışkuñda senüñ sehl ola
itmek terk-i ser
İşkuñi terk eylemeklik līk gelür
müşkil baña

terk-i ser kıl:

1. terk-i ser kıl:

Gazel 249

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Candan geç, canını feda et.

Dilerseñ 'izz ü sermed terk-i ser
kıl

Bulunmaz 'āşıkā böyle sa'ādāt

terk-i serdür:

1. terk-i serdür:--dür

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1) *Aşığın canını(başını)terk
eylemesi. 2) Aşığın zirveyi
bırakıp,en altta bir köle olarak
iş görmesi.*

İşğ meydānında evvel terk-i
serdür āşıkā

Kim ki cān terk eylemez ışkdan
ne hācet lāf āña

terkin evlese:

1. terkin evlese:--se

Gazel 384

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi

bırakmak,ayrılmak.

Cān terkin evlese reh-i 'ışk içre
tañ mīdur
Her kimse ki bir 'ışka ola cān-
ıla mürīd

teşbīh eylemişler:

1. teşbīh eylemişler:--miş, --ler

Gazel 497

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bnezetmek.

Gerçi kim Leylā'ya teşbīh
eylemişler zülfini
Dir gören Mecnūn'a beñzer
göñlüme şeydā geçer

teşbīh evlevem:

1. teşbīh evleyem:--y, --e, --m

Gazel 499

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

Niçe teşbīh evleyem yüzün güne
alnın aya
Gice gündüz her biri naqş u
zevāl üstindedür

teşbīh ider:

1. teşbīh ider:--e, --r

Gazel 366

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zikretmek, anmak.

Zebān-ı hāl-ile her biri teşbīh
İder çeng ü eger nāy u eger 'ūd

teşbīh ideyim:

1. teşbīh ideyim:

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzetmek.

Serverā servi niçe kıddüñe
teşbîh ideyim
Aralarında tafavüt var anuñ arz
u semā

tesbîh oldu:

1. **tesbîh oldu:--dı**
Gazel 348
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Sevgiliyi
anmak,yadetmek. 2)Daim
olmak,süreklilik.

Rişte-i cānuma dizdüm yine
eşküm güherin
Lebüñün zikri ile oldu baña ol
tesbîh

teshîr eyledi:

1. **teshîr eyledi:--dı**
Gazel 36
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Deyim**
Büyülemek, sihirlemek.

Bu cihānı gözlerüñ sihriyle
teshîr eyledi
Böyle sāhîr görmedük hep
didiler sâbâş aña

teshîr ide:

1. **teshîr ide:--e**
Gazel 375
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Büyülemek, etkisi altına
almak. II Boyun eğdirmek, itaat
ettirmek.

Her ki diler bir perî teshîr ide
Eylesün 'ışk odına cānı sipend

teshîr iderler:

1. **teshîr iderler:--e, --r, --ler**
Gazel 435
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Büyülemek.etkilemek.

Cān ugurlar gözlerüñ bilsem ki
ebrûlar mıdır
Dilleri teshîr iderler yoħsa
cāzûlar mıdır

teshîrini itdün:

1. **teshîrini itdün:--i, --n, --i, --
dü, --n**

Gazel 304

Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etkilemek.

Şi'r-ile itdün Muħibbî ol perî
teshîrini
Dime şimden girü sen eş'ar u
dîvāndur 'abeş

tesir eylemez:

1. **tesir eylemez:--mez**
Gazel 83
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etki etmek, işlemek.

Katı düşvār oldu hālüm
n'eylesün tedbîr aña
Hey ne sengîn dil olur āh
eylemez tesir aña

te'sir ider:

1. **te'sir ider:--e, --r**
Gazel 387
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etkilemek.

Ehl-i 'ışka zāhidā sanma sözüñ
te'sir ider
Sende yok zerre harāret var
hemān bir āh-ı serd

tesir itmez:

1. **tesir itmez:--mez**
Gazel 90
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Etki etmemek.

Hîç tesir itmez n'îçün feryād-ıla
āhum saña
Yoħsa āhenden mi virdi kalb
Allāh'um saña

teskîn:

1. **teskîn:**
Gazel 25
Mısra: 5
Sâkin kalma, yatıştırma,
yatıştırılma.

Sinemde ışkuñ nārını bir laħza
teskîn itmedi
Yagdırdı gerçi gözlerüm her bir
nefes bārān aña

teskîn bulur:

1. **teskîn bulur:--ur**

Gazel 160
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin ay
yüzünü gören aşğın
gözyaşlarının
sakinlemesi,dinmesi kastedilir.

Yüzüñ gördükçe iy meh-rū
gözüm yaşı bulur teskîn
Kı san mihr-i cihān-ārā togar
pinhān olur kevkeb

teslîm-i cān itmekdür:

1. **teslîm-i cān itmekdür:--mek,
--dür**

Gazel 119
Mısra: 16
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) aşık sevgiliyi
gördüğü an,ona ulaşabildiği an
hemen ölmelidir ki bu mesut
zamanda ve sevgilinin eşliğinde
sonsuz kadar kalabilsin anlamı
kastedilmiştir.

İrersem menzil-i cānāna bir gün
Hemān teslîm-i cān itmekdür
evlā

teşne:

1. **teşne:**
Gazel 9
Mısra: 7
Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.

İşk âteşiyile yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mā saña

2. **teşne:**
Gazel 23
Mısra: 7
Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.

Teşne dilven zulmet-i hicrān
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

3. **teşnedür:--dür**
Gazel 24
Mısra: 7
Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cân u gönül
Gel benüm şâhüm vişâlün
şerbetin kandur baña

4. **teşnesin:-sin**

Gazel 139

Mısra: 9

*Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.*

Âteş-i şevkine karşı iy Muhibbî
teşnesin
Cân virürseñ virmez ol meh-rû
bir içim su saña

5. **teşne:**

Gazel 197

Mısra: 10

*Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.*

İçsün şarâb-ı kevseri sen sun
Muhibbî'ye
Maşşer güninde olmaya ol teşne
huşk leb

6. **teşneler:-ler**

Gazel 205

Mısra: 3

*Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.*

Teşneler bî-had yatur küyuñda
iy İsi-nefes
Aç kerâmet agzuñı bulsun
şifâlar an-çarib

teşne-dil:

1. **teşne-dil:**

Gazel 194

Mısra: 11

*Candan ve yürekten
isteyen, gönlü susamış.*

Vâdî-i işka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden gayrı virmez ger
ölem bir kimse âb

teşrif:

1. **teşrifler:-ler**

Gazel 205

Mısra: 9

*Şereflendirmek, şeref
vermek.*

Yine teşrifler baña inâm idüp
sultân-ı gam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şib

tevakku' eyleme:

1. **tevakku' eyleme:--me**

Gazel 332

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Beklememek,ümit
etmemek,arzulamamak.*

Kıl tevekkül gayrdan rızkuñ
tevakku' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hiç
kullarını komaz aç

tevbe:

1. **tevbemi:-m, -i**

Gazel 2

Mısra: 12

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

2. **tevbeye:-y, -e**

Gazel 2

Mısra: 12

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Her ne kim itdüm günâhı
olmuşam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

3. **tevbe:**

Gazel 29

Mısra: 13

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabûl
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

4. **tevbesin:-sin**

Gazel 29

Mısra: 13

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Bu Muhibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabûl
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

5. **tevbe:**

Gazel 52

Mısra: 8

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Zâhid şarâb u şâhide gör tevbe
ârz ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtiyâr
ola

6. **tevbe:**

Gazel 99

Mısra: 7

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Zâhid şarâba tevbe ne vaktin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde câm
ola

7. **tevbeyi:-y, -i**

Gazel 195

Mısra: 3

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Gül mevsiminde tevbeyi dil
târumâr ider
Meclisde sâkî ola eger bir nigâr
hüb

8. **tevbe:**

Gazel 196

Mısra: 10

*Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınmak.*

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vakti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

tevbe ârz ider:

1. **tevbe ârz ider:-e, -r**

Gazel 52

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Günah ve kabahatten
Cenab-ı Hakk'a sığınma,halini
ona arz etme.sunma.*

Zâhid şarâb u şâhide gör tevbe
ârz ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtiyâr
ola

tevbe eyle:

1. **tevbe eyle:**

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tövbe etmek.

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzün karasın
Yoğsa yanmaga cahim içre
olursın bir haşab

tevbe eyledüm:

1. **tevbe eyledüm:--dü, --m**
Gazel 284
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yâ Rab kabül eyle keremden
inâyet it

tevbe eylemez mi:

1. **tevbe eylemez mi:--mez, --mi**
Gazel 196
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Tevbe etmek,yaptıklarından pişman olmak.

Çün tevbe eylemez mi maşûka
muhtesib
Gül vaqti tevbe sırsa Muhibbî
olur mı ayb

tevbe itdüm:

1. **tevbe itdüm:--dü, --m**
Gazel 156
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günahlardan bağışlanma dileyip bir daha yapmamaya söz vermek.

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucîb
Umaram kim rahmetüne idesin
beni qarîb

tevbe-i naşüh ider:

1. **tevbe-i naşüh ider:--e, --r**
Gazel 351
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nasuh tövbesi etmek. İçtenlikle, bozulmayacak tövbe etmek.

Hüsünü görse idi eger kim
azîz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşüh

tevekkül:

1. **tevekküldür:--dür**
Gazel 124
Mısra: 10
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan bekleme, işini Allah'a bırakma.

İy Muhibbî ışk ara çün yok-
durur ğamdan halâş
Çâresi anuñ hemân ancak
tevekküldür baña

tevekkül kıl:

1. **tevekkül kıl:**
Gazel 332
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her türlü gerekli sebebe baş vurduktan sonra kadere razı olup sonucu Allah'tan beklemek, işlerini Allah'a bırakmak, yeis ve kederden kurtulma, Allah'a güvenmek.

Kıl tevekkül ğayrdan rızkuñ
tevaqqû' eyleme
Çünkü ol Rezzâk'dur hiç
kullarını komaz aç

tevhid eylesem:

1. **tevhid eylesem:--se, --m**
Gazel 101
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) Allah'ı anmak ve tövbe istiğfar etmek anlamında kullanılmıştır.

Jeng olur âh eyledükçe bu gönül
âyînesi
Lîk tevhid eylesem ol dem
hemân bulur cilâ

tezânedür:

1. **tezânedür:--dür**
Gazel 461
Mısra: 8
1)Genellikle kiraz ağacı kabuğundan yapılan mızrap. 2)Ta'ziye eder surette. Ta'ziye ederek.

Sinem kemânçe bezme gözüm
yaşı târdur
N'eyler sürüdü nâlelerüm çün
tezânedür

tîb:

1. **tîb:**
Gazel 177
Mısra: 6
Sürünecek güzel kokulu şey.

Anberîn gîsûña tokındı meger
bâd-ı şebâ
Kıldı bu âlem dimâğımı muattaş
cümle tîb

2. **tîb:**
Gazel 187
Mısra: 8
Sürünecek güzel kokulu şey.

Zülf-i yâra ugrayup beñzer gelür
bâd-ı şabâ
Ol sebebdendür dimâğ-ı âlemi
pür itdi tîb

tîb ola:

1. **tîb ola:--a**
Gazel 166
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) güllerin sürülecek güzel koku haline gelmesi kastedilir.

Deprede bâd-ı şabâ gülşende ger
pîrâhenüñ
Bâğ u râğî bû tûta güller dimâğî
ola tîb

tîfl:

1. **tîfla:-a**
Gazel 149
Mısra: 7
Küçük çocuk. II Toy, tecrübesiz kimse (Sevgili).

Meger okıtmadı ol tîfla vefâ
meselesin
Lîk öğretti cefâ fennin edîb-i
mekteb

tîfl-ı mekteb:

1. **tîfl-ı mekteb:**
Gazel 204
Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Okul çocuğu II sevgili.

Ne bilstün ışkı Mecnūn baña sor
gel
Benüm yanumda ol bir tıfl-ı
mekteb

tığ:

1. **tığuñla:**-(u)ñ, -la

Gazel 68

Mısra: 1

(Sevgilinin) kirpikleri. II
Sevgilinin bakışı; İlahi
sevgilinin aşğın gönlündeki
tesiri ve feyzi (tasavvufi
bağlamda).

Eger kaşd eyleseñ tığuñla cāna
Öñünden ırmayam boynumu
kañā

2. **tıgını:**-ı(n), -ı

Gazel 85

Mısra: 9

(Sevgilinin) kirpikleri. II
Sevgilinin bakışı; İlahi
sevgilinin aşğın gönlündeki
tesiri ve feyzi (tasavvufi
bağlamda).

İy Muhibbī ele alsun tıgını
cellād-ı ışk
Kağ kılusun elüñi kılsañ eger
dāmān cüdā

3. **tıguña:**-un, -a

Gazel 258

Mısra: 8

(Sevgilinin) kirpikleri. II
Sevgilinin bakışı; İlahi
sevgilinin aşğın gönlündeki
tesiri ve feyzi (tasavvufi
bağlamda).

Küyuñda serüm kağ ideliden
berü iy döst
Tıguña benüm gerdenüm eyler
niçe minnet

4. **tığ:**

Gazel 340

Mısra: 5

(Sevgilinin) kirpikleri. II
Sevgilinin bakışı; İlahi
sevgilinin aşğın gönlündeki
tesiri ve feyzi (tasavvufi
bağlamda).

Hudā emriyle aña tığ inelden
Kılıpdur ehl-i küfri cümle tārāc

5. **tıgını:**-ı(n), -ı

Gazel 500

Mısra: 10

(Sevgilinin) kirpikleri. II
Sevgilinin bakışı; İlahi
sevgilinin aşğın gönlündeki
tesiri ve feyzi (tasavvufi
bağlamda).

Çeşm-i cellādını gördükde
hemān ditrer yürek
Tıgını elde görüp cāna
mehābetler gelür

tığ u cesmüñi:

1. **tığ u çeşmüñi:**--ü, --n, --i

Gazel 450

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin ok gibi
kirpik ve öldürücü gözleri
kastedilmektedir.

Göreliden tığ u çeşmüñi gedildi
yüzi şemşirüñ
Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ
yayı kayıdur

tığ-ı cefasın ceke:

1. **tığ-ı cefasın ceke:**-e

Gazel 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşğın sevgilinin gösterdiği
bütün eziyet ve sıkıntı
oklarını,nazlarını
çekmesi,onlara katlanması
kastedilmiştir.

Ger ceke tığ-ı cefasın dem dem
ol şahid baña
Ben şehid-i ışk olam cümle
cihān şahid baña

tığ-ı cefāya:

1. **tığ-ı cefāya:**-ya

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve sıkıntı oku.

Evreng degül mi tığ-ı cefāya
gögüs tutar
İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

tığ-ı cevr-ile:

1. **tığ-ı cevr-ile:**

Gazel 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet oku ile.

Tığ-ı cevr-ile başum kağ eyleseñ
Rāzıyam tek kılma kapuñdan
cüdā

2. **tığ-ı cevr-ile:**

Gazel 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet ve sitem oku.

Niçe biñ aşık öldürdün kapuñda
tığ-ı cevr-ile
Günāhın anımayup her dem
idersin biñ sitem peydā

tığ-ı cevrinden:

1. **tığ-ı cevrinden:**--i, --n, --den

Gazel 243

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet kılıcı.

Tığ-ı cevrinden Muhibbī key
sakın döndürme yüz
'İşk meydānına girdün kendüñi
merdāne tut

tığ-ı ğam:

1. **tığ-ı ğam:**

Gazel 238

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Keder kılıcı.

Tığ-ı ğam çāk itse gönlüm yok-
durur aña 'ilāc
Kim dürüst ider kaçan kim ola
bir şşe şikest

tığ-ı ışk-ıla:

1. **tığ-ı ışk-ıla:**--ı, --la

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk kılıcı.(Keskin).

Tığ-ı ışk-ıla Muhibbī'yi eger
kılsañ helāk
Şems gibi rağş ura eline başımı
alup

tığ-ı miñnetle:

1. **tığ-ı miñnetle:**--le

Gazel 380

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Eziyet kılıcı. II Sevgilinin
kırpikleri.*

Kankı 'aşık kim Muhibbî cevri-i
dilberden kaç
Pâralansun tîğ-i mihnetle kalem
tek bend bend

tîğî urasın:

1. **tîğî urasın:**-a, -sın

Gazel 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin aşığa kılıç gibi

keskin bakışlarını atması.

Eger her dem urasın tîğî cānā
Kaçuram gerdenümi sanma kaçā

tîğ-i zebānumla:

1. **tîğ-i zebānumla:**--u, --m, --la

Gazel 308

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dil kılıcı, - keskin söz-

Pehlevānam 'aşrda tîğ-i
zebānumla bugün
Kim gele meydānuma itmeye
bir miqdār baḥş

tîğüñ alup:

1. **tîğüñ alup:**-up

Gazel 74

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Sevgilinin) kılıç gibi

*yaralayıcı, öldürücü yan bakışı
kastedilir.*

Tîğüñ alup gel Muhibbî sinesini
eyle çāk
Kıl nazar aña maḥabbetden tolı
gör mihr ola

tîğüña fedā evledüm:

1. **tîğüña fedā evledüm:**-dü, -m

Gazel 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin kılıç gibi keskin

yan bakışlarına feda olmak.

Cānumı lebüñ yādına ten dāma
alupdur
Tîğüña fedā evledüm ol borcumı
cānā

tılısm eyle:

1. **tılısm eyle:**

Gazel 224

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Büyülemek.

Olmasun 'ayān genc-durur
ḥüsnüñi sakla
Sihr ile tılısm eyle aña zülfüñi
mār it

tılısm evlevüben:

1. **tılısm evlevüben:**--ü, --ben

Gazel 266

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) büyü

*yapmak, sihirlemek
kastedilmektedir.*

Olmasun 'ayān genc-durur
ḥüsnüñi sakla
Sihr-ile tılısm evlevüben zülfüñi
mār it

tılısm olmuş:

1. **tılısm olmuş:**--miş

Gazel 433

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sihr olmak, büyü olmak.

Çadem basmamag-ıçun genc-i
ḥüsne
Tılısm olmuş ser-i zülfü yılandur

tılısmât-ı cihān:

1. **tılısmât-ı cihān:**

Gazel 324

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cihanın tulsımlarına.

Bu tılısmât-ı cihān içinde
çekdüm niçe renc
Ḥāşıl itdüm ḥamdü-lillāh 'ışık
gibi bir ulu renc

tīmār:

1. **tīmār:**

Gazel 19

Mısra: 4

*Hastaya, hayvana, yaraya,
bağa, nebatata bakmak, hizmet
etmek.*

Lebleri dār-ı şifāsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tīmār baña

2. **tīmāra:**-a

Gazel 172

Mısra: 2

Tedavi, iyileştirme.

Dermendem ḥastayam bî-
çāreyem bu ben ḡarīb
Bildüñ aḥvālümü çün tīmāra lutf
it iy ṭabīb

tīmār evle:

1. **tīmār evle:**

Gazel 474

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Deva ihsan etmek, tedavi
sunmak, iyileşme yolu
göstermek.*

İy ṭabīb-i dil lebünden bu
Muhibbî ḥastaya
Ölmeden disem aña gel eyle
tīmār incinür

tīmār it:

1. **tīmār it:**

Gazel 266

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tedavi etmek, iyileştirmek;
mutlu etmek, sevindirmek, iyi
muamelede bulunmak.*

Bīmār yatur ḥasta Muhibbî
işigünde
Derdini bilürsün sen anuñ aña
tīmār it

tīmār ola:

1. **tīmār ola:**-a

Gazel 58

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tedavi eden, iyileştiren
olma.*

Bir devāsuz derde düşmişdür
Muhibbî derdmend
Kimseden bulmaz devā senden
meger tīmār ola

tınāb:

1. **tınāb:**

Gazel 150

Mısra: 2
Çadır ipi, kirpik.

Hayme kursa gelse karşumda
ger ol âlî-cenâb
Eylerem bu rişte-i cânım aña
yir yir tınâb

2. **tınâb:**
Gazel 167
Mısra: 2
Çadır ipi.

Hayme kursa sînemün şahrâsına
ol âfitâb
Eyleyem cân riştesinden yir
yirin aña tınâb

tınâb evledüm:

1. **tınâb eyledüm:--dü, --m**
Gazel 207
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) çadır ipi haline
getirmek kastedilmiştir.

Haymedür şahrâ-yı dilde
gözlerüm gel kıl nüzül
Eyledüm ol haymeye
kirpüklerümden de tınâb

tınâb evlemişdür:

1. **tınâb evlemişdür:--miş, --
dür**
Gazel 188
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın kirpiklerini
sevgiliye çadır ipi eylemesi
kastedilmiştir.

Çeşm-i Mecnün Leyli'ye
hargâhdur
Eylemişdür kirpüğün aña tınâb

tınâb iderler:

1. **tınâb iderler:--e, --r, --ler**
Gazel 169
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) çadırın ayakta
durmasını sağlayan ipler
kastedilmiştir.

Haymesin şahrâda kursa her
kaçan ol âfitâb
Rişte-i cândan iderler ehl-i ışk
aña tınâb

tınâb kıldı:

1. **tınâb kıldı:--dı**
Gazel 190
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çadır ipi hâline getirmek.

Şol kadar kan agladum zülfün
ucından döstüm
Garğa virdi bu vücudum
zevrağın kıldı tınâb

tır:

1. **tire:-e**
Gazel 185
Mısra: 4
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Sanma kim sensüz günüm olur
siyâh
Bil ki rüşendür günümden tire
şeb

2. **tire:-e**
Gazel 233
Mısra: 8
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Niçe bir sîne tutasın siper-vâr
Gele kavş-i kazâdan tire miñnet

3. **tırüñle:--üñ, -le**
Gazel 329
Mısra: 1
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Sîneme tırüñle cânâ gel bugün
bir kapu aç
Ol kapudan pâdişâhum alasin
cânî harâc

4. **tırüñ:-(ü)ñ**
Gazel 385
Mısra: 7
(Sevgilinin yan bakış) oku.

Bu harîm-i sîneme tırüñ
irişdükte şehâ
Çağırşur cân u gönül her biri dir
“hel min mezîd”

tır ü peykânûñ:

1. **tır ü peykânûñ:--un**
Gazel 102
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yaydan çıkan ok
kadar keskin ucu ve onun
ucundaki yaralayıcı demir
parçası kastedilmiştir.

Tır ü peykânûñ nigârâ râhat-ı
cândur baña
Döstüm dil teşnedür lal-i lebün
kândur baña

tire:

1. **tire:**
Gazel 4
Mısra: 3
(Fa.) Bulanık, kara,
karanlık.

Tire zülfünden virür her lahza
“Ve'l-leyl” haber
Ârızûñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-đuñâ”

2. **tire:**
Gazel 4
Mısra: 3
(Fa.) Bulanık, kara,
karanlık.

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ârızûñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-đuñâ

3. **tire:**
Gazel 16
Mısra: 5
(Fa.) Bulanık, kara,
karanlık.

Hicrân şebinde kalmaz idüm tire
rüzigâr
İtseñ tulü gün gibi iy yüzi meh
baña

tire vü hicrân şebi:

1. **tire vü hicrân şebi:--i**
Gazel 484
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karanlık ve ayrılık gecesi.

Rüz-ı bahtum tire vü hicrân şebi
ğâyet dirâz
Her kaçan ol meh niğâb-ı zülfini
bir rü çeker

tire-i zülfini:

1. **tire-i zülfini:-i, -ni**
Gazel 62
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin karanlık saçı.

Tire-i zülfini kim gördi didi
“Ve'l-leyl” aña

Rü'yet-i hüsnüni tefsir
eyleyendir "Ve'd-đuhâ"

tîr-i:

1. tîr-i:

Gazel 6

Mısra: 7

(Sevgilinin yan bakış) oku.

Tîr-i müjgâmi gelürse cân virem
şükrâne ben
Çün göreliden ya kaşımı
olmuşam kırbân aña

tîr-i âha:

1. tîr-i âha:-a

Gazel 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ah oku.

Tîr-i âha kıddüni bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

tîr-i cefâ:

1. tîr-i cefâ:

Gazel 488

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Cefa kılıcı.

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tîr-i cefâ
Cân u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

tîr-i ğamzeñ:

1. tîr-i ğamzeñ:-n

Gazel 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamze oku; yan bakış oku.

İy kemân ebrû alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zañm-ı peykân olmaya

2. tîr-i ğamzeñ:-zen

Gazel 139

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamze oku; yan bakış oku.

Her kaçan kaşd eyleseñ sînemde
bağrum delmege

Tîr-i ğamzeñ gelmedin cânım
çıkâr karşı saña

3. tîr-i ğamzeñ:-n

Gazel 302

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) oka benzeyen

süzgün yan bakışı.

Tîr-i ğamzeñ öldürtür biñ 'âşıkı
Kimde vardur iy kemân ebrû bu
şest

tîr-i ğamzeñden:

1. tîr-i ğamzeñden:-n, --den

Gazel 442

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamze oku II sevgilinin

yaralayan yan bakışı.

Uşanur sanma Muhibbî tîr-i
ğamzeñden şehâ
Sîne-i mecrûhına geldükçe
merhemler gelür

2. tîr-i ğamzeñden:-n, --den

Gazel 452

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gamze oku II sevgilinin

yaralayan yan bakışı.

Tîr-i ğamzeñden Muhibbî yine
çâk olmuş yatur
Râhatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

tîr-i ğamzeñdür:

1. tîr-i ğamzeñdür:-n, --dür

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yan bakış oku.

(Aşığa hışımla baktığında onun
gönlünü delip geçmesinden
dolayı ok olarak
nitelendirilmiştir.).

Tîr-i ğamzeñdür delen her dem
dil-i mecrûhımı
Âh kim derdâ dirîğâ eylemez
sînemde câ

tîr-i ğamzesi:

1. tîr-i ğamzesi:-si

Gazel 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin ok misali
bakışları.

Kaşı yayından gelüp togrılsa tîr-
i ğamzesi
Cân u dilden eyleyem bu sînemi
kalkan aña

tîri geldüğünce:

1. tîri geldüğünce:--düg, --ince

Gazel 371

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yan bakış

oklarının aşığı ulaşması
kastedilmektedir.

Geldüğünce tîri bulur mürde
cismüm taze cân
Bulsun anuñ iy Muhibbî şaştı
her demde küşâd

tîr-i müjeñ:

1. tîr-i müjeñ:

Gazel 348

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin kılıç gibi

yaralayıcı, öldürücü) kirpiğinin
oku.

Cân u dil oldı şehâ tîr-i müjeñ
birle helâk
Her ne kim senden ire hübdur
olmaz o kabîh

tîrkesidür:

1. tîrkesidür:--i, --dür

Gazel 422

Mısra: 4

Okluk, ok kabı.

Ya kaşlarıñ kuraldan kırbânıñ
oldum iy döst
Bu sîne tîrkesidür ğamzeñ
hadenge beñzer

tîrûñ gelmezse:

1. tîrûñ gelmezse:

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Beytte sevgilinin

kirpiklerinin(gözlerinin) aşığı
değmemesi.

Sîneme gelmezse tîrûñ
görmezem râhat yüzün

Vāy ol zaḥma ki üstinden ola
merhem cüdā

tīrūn sīneme irdükçe:

1. **tīrūn sīneme irdükçe:**--ü, --
n, --e, --dük, --çe

Gazel 280

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yan
bakış okunun aşğın bağına
yaklaşıp delmesi
kastedilmektedir.

Sīneme irdükçe tīrūn geçdi
başumdan benüm
Agladugum bu ki kalmaz dilde
bir peykān-ı döst

tīrūn sīneme togrılsa:

1. **tīrūn sīneme togrılsa:**--sa

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) sevgilinin ok gibi
delici bakışlarının aşğa
yönnelmesi kastedilir.

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
tīrūn sīneme
Olmayam merd germeyem
göğüs o dermeden yaña

tiryāk:

1. **tiryākdür:**-dur

Gazel 342

Mısra: 10

İlaç, panzehir.

Mārdur zūlfi dilā kaşd itse her
dem cānuña
Ğam degül tiryākdür la'l-i
lebūnden yaña kaç

tiryāk-durur sakla:

1. **tiryāk-durur sakla:**

Gazel 76

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İlaç,panzehir olarak
saklamak.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryāk-
durur sakla
Sakın sen zūlf-i mārından ider
durmaz o sem peydā

tiryāk-i lalinden:

1. **tiryāk-i lalinden:**--i, --n, --
den

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgilinin
dudağından aşğa gelecek
şıfa,panzehir kastedilmiştir.

Muqarrerdür helāk itmek beni
āhır bu zehr-i ğam
Eger tiryāk-i lalinden devā
itmezse şekker-leb

tiryāk-i la'lünden:

1. **tiryāk-i la'lünden:**--ü, --n, --
den

Gazel 496

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağının
bağımlısı olma.

Meded tiryāk-i la'lünden irişdür
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zūlfünden bu demde
baña semlerdür

tiryāk-i lalünden:

1. **tiryāk-i lalünden:**-ü(n), -den

Gazel 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin dudağının
bağımlısı olma.

Egerçi akreb-i zūlfün urur zaḥmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalünden olur
her demde em peydā

tīşe ursam:

1. **tīşe ursam:**--sa, --m

Gazel 437

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Balta vurmak.

Kūh-kenlik san'atında ben de
Ferhād olmışam
Tīşe ursam inlesem yanumca
inler kühsār

tīz:

1. **tīz:**

Gazel 395

Mısra: 1

Çabucak, derhāl, hemen.

Eydür bu dil tīz gör dem-be-
dem dildārı yād
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyād

tīz geçer:

1. **tīz geçer:**--e, --r

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Çabuk geçmek, kısa zaman
sürmek.

Tīz geçer eyyām-ı gül
ardıncadur faşl-ı ḥazān
Giceler tā şubḥa dek bunı dir
inler andelīb

toğ:

1. **toğar:**-ar

Gazel 160

Mısra: 4

(Güneş, ay, yıldızlar)

Ufuktan yükselerek gökyüzünde
görünmek, tulū etmek.

Yüzün gördükçe iy meh-rū
gözüm yaşı bulur teskīn
Ki san mihr-i cihān-ārā toğar
pinhān olur kevkeb

2. **toğsa:**-sa

Gazel 4

Mısra: 1

Doğmak, Dünyaya gelmek.

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liķā
Ḥātrım mesrūr olur ālem tolar
cümle ziyā

toğ-:

1. **toğsa:**-sa

Gazel 4

Mısra: 1

(Güneş, ay, yıldızlar)

Ufuktan yükselerek gökyüzünde
görünmek, tulū etmek.

Her kaçan gün gibi toğsa subḥ-
dem ol meh-liķā
Ḥātrım mesrūr olur ālem tolar
cümle ziyā

2. **toğsa:**-sa

Gazel 413

Mısra: 9

(Güneş, ay, yıldızlar)

Ufuktan yükselerek gökyüzünde
görünmek, tulū etmek.

Hānesinden yār eger togsa
Muḥibbî gün gibi
Kalmaya çak olmaduk hîç bir
giritbānlar meded

**togar gör zindeden mürde
gelür her mürdeden zinde:**

1. **togar gör zindeden mürde
gelür her mürdeden zinde:--a,
--r, --den, --ür, --den-den-ür**

Gazel 251

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) *Bak ! Gör ki her
canlıda bir cansız-bitkinlik-
görülür,her cansızdan da bir
canlı-umut- doğar anlamında
söz kullanılmıştır.*

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saña yitmez mi cihān
içinde bu 'ibret

**toğıcak gün mäh-ı tábānı
şikest lâ-büd eyler:**

1. **toğıcak gün mäh-ı tábānı
şikest lâ-büd eyler:--ıcaak, --ı, --
ı, --r--r**

Gazel 215

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

(Beyitte) *"Doğacak gün
parlak ay ışığının sönmesini
zorunlu kılar." diyerek
sevgilinin ışığı yanında ayın
sönük kalacağı açıklanmıştır.*

Eyledün sen nürüñ ile mihr-i
raḥşānı şikest
Toğıcak gün lâ-büd eyler mäh-ı
tábānı şikest

togrı-:

1. **togrıyam:-(y)am**

Gazel 341

Mısra: 3

*Hak ölçülerine uygun olan
şey, gerçek, hakikat. || Yönünü
değiştirmeden, aynı doğrultuda.*

Muşhaf-ı ḥüsnüñ ḥakı ben
togrıyam kaddün gibi
Kāfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönlümde kec

togrı vār:

1. **togrı yār:**

Gazel 386

Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sadık, aşığına vefalı
sevgili.*

Hālümü kime diyem ki yok
cihānda togrı yār
Vākıf olmadı gönül esrārına hîç
bir 'aḥad

2. **togrı yār:**

Gazel 445

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sadık, aşığına vefalı
sevgili.*

Görmez Muḥibbî devr-i zamān
içre togrı yār
Ḥalk-ı zamāne kendüyi gerçi
emîn tutar

togrı vola geç:

1. **togrı vola geç:**

Gazel 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Sapkınlıktan
vazgeçip,hakki ve gerçeği
görmek. İyi olanı tercih etmek.*

İy dil geç togrı vola bak saña
Çünkü gösterdi tarîkı Ḥak saña

togrı volı bilmeyüp:

1. **togrı volı bilmeyüp:--ı, --me,
--y, --üp**

Gazel 392

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) *Allah'ın uygun
gördüğü şeyleri
yapmamak,onun rızasını
kazanıcı hareketlerde
bulunmamak kastedilmiştir.*

Bilmeyüp togrı volı saña muḥı'
olmadılar
Kaldılar nār-ı cehennem içre
Naşrā vü Yehūd

togrıl:

1. **togrılsa:--sa**

Gazel 64

Mısra: 3

(Güneş, ay, yıldızlar)

*Ufuktan yükselerek gökyüzünde
görünmek, tulü etmek.*

Kaşı yayından gelüp togrılsa tır-
i ğamzesi
Cān u dilden eyleyem bu sīnemi
kalkan aña

togrut yoluñı:

1. **togrut yoluñı:--t, --u, --n, --ı**

Gazel 296

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) *Doğru yoldan
ayrılmamak kastedilmektedir.*

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muḥibbî
Tā dökmeseyin soñra varup eşk-
i nedāmet

togurana:

1. **togurana:--a, --n, --a**

Gazel 270

Mısra: 6

(Beyitte) *sevgilinin
dünyaya gelmesini sağlayan
kişi,anne kastedilmiştir.*

Dilā ḥayr eyle diller rāḥat olsun
Diyeler togurana saña raḥmet

tohm:

1. **tohmını:-ı, -n, -ı**

Gazel 12

Mısra: 7

*Ortaya bir sonuç çıkaran,
bir sonucun oluşmasına sebep
olan şey.*

Sīne şahrāsına ekdüm çün
maḥabbet tohmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bārān aña

tokın:

1. **tokınur:-ur**

Gazel 38

Mısra: 8

*Dokunmak, temas etmek II
erişmek, ulaşmak; etkilemek.*

Tāra döndi gözyaşı inler gönül
tanbūr-veş
Dest-i ğam mızrābı turmaz
tokınur her an aña

2. **tokınur:-ur**

Gazel 461

Mısra: 6

*Dokunmak, temas etmek II
erişmek, ulaşmak; etkilemek.*

Kānūn-ı 'ışka uyalu çeng oldı
kāmētüm
Mızrab-ı ğam tokınur aña
tāziyānedür

3. **tokınur:-ur**

Gazel 467

Mısra: 4

*Dokunmak, temas etmek II
erişmek, ulaşmak; etkilemek.*

Seyl-i eşkümler eşer itmedi āhum
yılı āh
Bunca yıldur tokınur ol dil-i
sengine gelür

tokın-:

1. **tokındukça:-dukça**

Gazel 26

Mısra: 16

*Dokunmak, temas etmek II
erişmek, ulaşmak; etkilemek.*

Muhibbî baħr-ı eşke bād-ı āhum
Tokındukça olur emvāc peydā

tol-:

1. **tolu:-u**

Gazel 55

Mısra: 12

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Bu Muhibbî hasretiyle şol kadar
kan agladı
Lālelerden hūna ğarğ olan tolu
şahrā ola

2. **tolu:-ı**

Gazel 74

Mısra: 14

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Tiğuñ alup gel Muhibbî sinesini
eyle çāk
Kıl nazar aña maħabbetden tolu
gör mihr ola

3. **tola:-a**

Gazel 188

Mısra: 8

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Türk çeşmüñ fitneye āğāz ide
Şūr u şer tola Irāk-ıla Arab

tol:

1. **tolar:-ar**

Gazel 4

Mısra: 2

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Her kaçan gün gibi toğsa subħ-
dem ol meh-liķā
Ĥātırum mesrūr olur ālem tolar
cümle ziyā

2. **tolar:-ar**

Gazel 4

Mısra: 2

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Her kaçan gün gibi toğsa subħ-
dem ol meh-liķā
Ĥātırum mesrūr olur ālem tolar
cümle ziyā

3. **toldı:-dı**

Gazel 462

Mısra: 5

*Bir şeyle baştan başa
kaplanmak, dolmak.*

Şöyle toldı hāne-i dil bu ciger
hūnı ile
Kalmadı bir yir daħı bu dīdeden
bīrūn akar

tolāb:

1. **tolābdur:-dur**

Gazel 164

Mısra: 9

*Su deĝirmeni. II
Durmaksızın aĝlayan āşık.*

Dil Muhibbî iniler tolābdur
Gözlerüm küzekleri dōkdükçe
āb

2. **tolāb:**

Gazel 178

Mısra: 4

*Su deĝirmeni. II
Durmaksızın aĝlayan āşık.*

Başdan aşdugın gözüm yaşın
taaccüb itmeñüz
Kim anuñ ile döner gönülüm
olalıdan tolāb

3. **tolāb:**

Gazel 498

Mısra: 2

*Su deĝirmeni. II
Durmaksızın aĝlayan āşık.*

İñiler dōlāb-veş dil ıztırāb
üstindedür
Gözlerdür gözlerüm san kim
tolāb üstindedür

tolāb olur:

1. **tolāb olur:--ur**

Gazel 151

Mısra: 5

*Kelime Tipi: Kalp İfade
(Beyitte) aşğın
durmaksızın aĝlaması kastedilir.*

Her ne dem kim inlesem
gönülüm bentüm tolāb olur
Gözlerem güz güllerinden
dōkilür her yaña āb

tolāb-ı dil:

1. **tolāb-ı dil:**

Gazel 462

Mısra: 4

*Kelime Tipi: Kalp İfade
Gönül deĝirmeni(aşık
baĝlamında).*

Diñlemezsın nālemi gūş
itmeyüp eĝānımı
İñlese tolāb-ı dil gözden hemān
Ceyhūn akar

tolan:

1. **tolanmaga:-maĝ, -a**

Gazel 21

Mısra: 7

*Dolaşmak, zor ayrılır hale
gelmek, yakalanmak II gönül
vermek, baĝlanmak.*

Gölşen-i küym tolanmaga
niĝaruñ şubħa dek
İy şabā merdümlük it bir gice
yoldaş ol baña

tolaş-:

1. **tolaşdı:--dı**

Gazel 10

Mısra: 7

*Dokunmak I saçın
dolaşması.*

Leylī saçına çünki tolaşdı dil-i
Mecnūn
Dīvāne gibi olsa ne tañ vālih ü
şeydā

tolaş:

1. **tolaşmış:-mış**

Gazel 288

Mısra: 10

Dolaşmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak II gönül vermek, bağlanmak.

İy Muhibbî zülfi bendinde gören dil murğını
Dir meges gibi tolaşmış aña dām-ı 'ankebüt

2. **tolaşduñ:-du, -ñ**

Gazel 14

Mısra: 2

Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.

İy gönül n'olduñ yine dīvāne söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne söylersin baña

tolı āb ola:

1. **tolı āb ola:-a**

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade (Beyitte) aşğın gönlünün eziyet ve sıkıntidan kan,gözlerinin ise gözyaşı ile dolu olması kastedilmiştir.

Her kim işitse nālemi dōlāba beñzedür
Gözgüler ile dīdelerüm tolı āb ola

tolu:

1. **tolu:**

Gazel 55

Mısra: 1

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Zülfünñ zikri ile başum tolu sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil şeydā ola

2. **tolu:**

Gazel 73

Mısra: 10

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Āşık gibi olmaya münim cihānda kim
Eksilmeye çeşmi tolu sīm ü zer ola

3. **tolu:**

Gazel 76

Mısra: 3

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

İçilse sāğar-ı çeşmüm tolu bir zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdi yine pür cām-ı Cem peydā

4. **tolu:**

Gazel 232

Mısra: 6

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Sine şahrāsında eyle cān-ıla gönlün nişan
Gamze okların ele al tolu peykān oldı tut

5. **tolu:**

Gazel 481

Mısra: 8

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Her kaçan gelse belā vü derd ü gam kāşāneme
Mā-ħazar bagrum kebāb çeşmüm tolu peymānedür

6. **tolu:**

Gazel 487

Mısra: 10

Bir şey ile dolu olan. || Çok, pek çok.

Gözyaşın nüş ideli olsa Muhibbî n'ola mest
Çeşmini alsa eline tolu peymāne olur

tomāra yazsam:

1. **tomāra yazsam:--a, --sa, --m**

Gazel 452

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade Bir çok kağıda not almak,yazı yazmak.

Sıgmaya tomāra yazsam

zülfnün evşāfını

Gül yüzi medhinde her yıl tāze dīvānum çıkar

tomar-ı şî rümi:

1. **tomar-ı şî rümi:--ü, --m, --i**

Gazel 420

Mısra: 7

Kelime Tipi: Kalıp İfade
Şiir tomarı.

Tomar-ı şî rümi n'ola elden komayalar
Her kanda kim biterse olur ney-şeker leziz

top:

1. **top:**

Gazel 14

Mısra: 13

Çevgan oyununda kullanılan top, guy; rakibin başı.

Zülfî çevgānına top it başuñı meydāna gel
Çün Muhibbî kendünî merdāne söylersin baña

2. **top:**

Gazel 25

Mısra: 8

Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Çevgān idüp zülfî nigār çün nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında kıl galtān aña

3. **top:**

Gazel 64

Mısra: 7

Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

Top kılsun zülfî çevgānına āşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile çevgān aña

4. **topını:-m, -ı**

Gazel 93

Mısra: 9

Çevgan oyununda kullanılan top, guy.

İrgürürdüm göklere cānā maħabbet topını
İy güzeller şāhı olsañ bir gice mihmān baña

top eyle:

1. **top eyle:**

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade Top yapmak, başını top

yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ser-i zülfini çevgân itse dilber
Dilâ sen dağı eyle başuñı top

2. top eyle:

Gazel 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Zülfini kaçan elde o çevgâna
beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de
eyle top

top idüp:

1. top idüp:--üp

Gazel 278

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Top yapmak, başını top yerine koyup oynamak, çevgan topu yapmak.

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başuñı
meydâna ilet

top ile çevgân:

1. top ile çevgân:

Gazel 64

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Top ve çevgan.

Top kılsun zülfî çevgânına
âşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile
çevgân aña

top olısar:

1. top olısar:--ısar

Gazel 401

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) çevgan oyununda kullanılan top kastedilmiştir.

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp
aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla
meydân-ı 'iyd

top-ıla çevgândur:

1. top-ıla çevgândur:--ı, --la, --dur

Gazel 307

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Cirit oyunlarında atlıların birbirlerine attıkları değnek ve atılan şey.

Başum-ıla 'ışk meydânında
zülfün oynasun
İtme gayrı bâzi çün top-ıla
çevgândur 'abeş

toprag:

1. topragumı:-um, -ı

Gazel 17

Mısra: 7

Toprak, hamur, öz.

Reh-i ışk içre ölsem topragumı
Alup kühl idine cennetde havrâ

2. topragumı:-um, -ı

Gazel 353

Mısra: 2

Toprak, hamur, öz.

Meclis-i meyde öper çün leb-i
dildârî kadeh
Ölice k eyleyeler topragumı bâri
kadeh

topragumdan küze ide ya kadeh:

1. topragumdan küze ide ya kadeh:

Gazel 118

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşğın

toprağından o sevgiliye ya bir su testisi yahut bir kadeh yapılması kastedilmiştir.

Lal-i nâb-ı dilbere ol dem meger
irer elüm
Küze ide topragumdan ya kadeh
harrâf aña

topragumı götürüp:

1. topragumı götürüp:--ür, --üp-üp

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabah rüzgarının aşğın

gömülü olduğu mezarın toprağını götürmesi beyitte kastedilmiştir.

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragumı
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

toprak:

1. topraga:-a

Gazel 476

Mısra: 6

Toprak, hamur, öz.

Tatar gibi çeşmün alup ok u ya
ele
Gâret kılup velî teni topraga
saldılar

toptolu:

1. toptoludur:-dur

Gazel 398

Mısra: 5

Dopdolu.Büsbütin dolu.

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tã
rüz-ı ezel
Zâhidâ itme naşîhat baña kâr
itmez pend

2. toptolu:

Gazel 54

Mısra: 2

Çok dolu, tamamen dolu.

Her kim ki seyr-i lâle-ruhuñdan
ırag ola
Anuñ aceb mi sinesi toptolu dağ
ola

toy-:

1. toyar:-ar

Gazel 67

Mısra: 12

Doymak, kanmak, tatmin olmak.

Dide toymaz bu cihânuñ hâline
Toyar ol vakt kim gözi toprak
tola

toz:

1. toz:

Gazel 8

Mısra: 6

Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.

Tañ mıdur Mecnûnlaym terk
eyler-ısem yüz suyn

Hāk-i Leylā'dan ire efser-durur
ol toz baña

tübā:

1. **tübā:**

Gazel 30

Mısra: 4

*Cennette bulunduğuna ve
bütün cennete gölge saldığma
inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağaç.*

Serv-kāmetsin kıyām eyle salın
Reşk ide tā sidreden tūbā saña

tübī:

1. **tübī:**

Gazel 239

Mısra: 8

*Cennette bulunduğuna ve
bütün cennete gölge saldığma
inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağaç.*

Yañağun tazedür verd-i iremden
Boyuña tūbī sergerdāndur iy
dōst

2. **tūbiye:-(y)e**

Gazel 388

Mısra: 1

*Cennette bulunduğuna ve
bütün cennete gölge saldığma
inanılan, kökü yukarıda, dalları
aşağıda büyük ağaç.*

Sen tururken tūbīye baş egmem
iy serv-i bülend
Var-iken şekker lebūn baña
gerekmez şehd ü kıand

tuc:

1. **tuç:**

Gazel 334

Mısra: 4

*Bakır, kalay ve çinkonun
birlikte eritilmesiyle elde edilen
alaşım, bronz. Tunç.*

Döymeye senün cefā vü cevruñe
āhen dañı
Eylemez aña taħammül göñlüm
olsa aña tuç

tuğrā:

1. **tuğrāsını:--sı, -n, -ı**

Gazel 198

Mısra: 8

*Fermanlarda imza yerine
kullanılan işaret.*

Taht-ı āc üstinde hālī san Hābeş
sulṭānidur
Kaşları tuğrāsını gördün hemān
ünvānın öp

tuhfe:

1. **tuhfedür:--dür**

Gazel 468

Mısra: 14

Hediye, armağan.

Eylegil şī'r-i Muħibbī'yi kabül
Gerçi kim bir tuhfedür illā ħaķır

tuhfe eylemişem:

1. **tuhfe eylemişem:--miş, --em**

Gazel 299

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Armağan etmek, hediye
olarak vermek.*

Öpmege elün eylemişem başumı
tuhfe
Öpülmez imiş şehler eli çünkü
tehī dōst

tuhfe iletirdi:

1. **tuhfe iletirdi:--di**

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hediye, armağan bırakmak.

Muħibbī cānını tuhfede iletirdi
Ķabül itdük cezāñ Allāhu ħayrā

tuhfe itdüm:

1. **tuhfe itdüm:--dü, --m**

Gazel 419

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Hediye ettim.

Pādişāhā tuhfede itdüm cān u dil
eyle kabül
Çünkü yok katumda hiç nesne
benüm serden lezīz

tuhfe virem:

1. **tuhfe virem:--e, --m**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Hediye vermek, armağan
etmek.*

Āşıkā yüz cān bağışlar ħande ile
ol perī
Cān nedür tuhfede virem
utanmadan bir cān aña

tül-ı emelden:

1. **tül-ı emelden:--den**

Gazel 272

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Tükenmez arzu.

Dilā lutf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loķma
kifāyet

tulü:

1. **tulü:**

Gazel 16

Mısra: 6

Doğma, doğuş.

Hicrān şebinde kalmaz idüm tıre
rüzigār
İtseñ tulü gün gibi iy yüzi meh
baña

tulü' eyleve:

1. **tulü' eyleve:--y, --e**

Gazel 488

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Doğmak || ortaya çıkmak,
görünmek.*

Ķānesinden çün tulü' eyleye ol
bedr-i münīr
Göñlümi alan benüm didüm
çehār-deh sāledür

tulü itse:

1. **tulü itse:--se**

Gazel 88

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Doğmak.

Ķurşid tulü itse olur zerreler
ayān
Her kanda kim gül açıla lā-büd
hezār ola

tu'me-i şekker:

1. **tu'me-i şekker:**

Gazel 465

Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şekerli yiyecek.Tatlı.

Sebz-i hattın la'l-i dilber
gösterür
Tütidür san şu'me-i şeker tutar

tuncı:

1. **tuncı:--ı**

Gazel 497

Mısra: 10

Sert,demir bir madde.

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

tünd:

1. **tünddür:-dür**

Gazel 336

Mısra: 7

Sert.

Sakın gâyetde tünddür bād-ı
'iştân
Ki tã'at hürmenin itmeye tārâc

2. **tünddür:-dür**

Gazel 358

Mısra: 5

Sert.

Tünddür rāh-ı vefāda yār lîk
Bulmuş ol rāh-ı cefā içre rüsûh

tünd-hü:

1. **tünd-hü:**

Gazel 36

Mısra: 5

Sert huylu, titiz II sevgili.

Hāne-i dil tahtgāh iken saña iy
tünd-hü
Yagdurursın her nefes seng-i
cefādan taş aña

tur:

1. **tursam:-sa, -m**

Gazel 11

Mısra: 3

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzre senüñ
Gāh yanup yakılıp kan ağlasam
gāhī saña

2. **turmaz:-maz**

Gazel 38

Mısra: 8

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Tāra döndi gözyaşı inler gönül
tanbūr-veş
Dest-i gam mızrābı turmaz
tokinur her an aña

3. **turursa:-ur, -sa**

Gazel 149

Mısra: 10

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Rehn bāda kodı çün cübbe vü
destārı Muhib
Şaff-ı rindānda turursa n'ola
şāfi-meşreb

4. **turmaz:-maz**

Gazel 283

Mısra: 3

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyünda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'ākıbet

5. **turma:-ma**

Gazel 332

Mısra: 10

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Gevher-i eşki Muhibbī pâyına
meh-rūlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

6. **turmaz:-maz**

Gazel 342

Mısra: 5

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Güñlümi şeydā kılaldan turmaz
ağlar gözlerüm
Cüybār ile olur çün def'-i
sevdāya 'ilâc

7. **turmaz:-maz**

Gazel 357

Mısra: 4

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Bagrı hün-ıla şürāhīnūñ ne tañ
tolsa müdām
Sayd idüp meh-rūları turmaz
lebin öper kadeh

8. **turmaz:-maz**

Gazel 383

Mısra: 10

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Muhibbī sīnesin mızrāb-ı gamla
Çalar turmaz sanasın iniler 'üd

9. **turmuş:-muş**

Gazel 432

Mısra: 1

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Ruğları zülfine her dem turmuş
īmān 'arz ider
Kesdürüp zünnārını tarz-ı
müselmān 'arz ider

10. **turmayup:-ma, -y, -up**

Gazel 435

Mısra: 3

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

İki çeşmüñ turmayup eyler
nazar ruhsāruña
Susamış su isteyü-gelmişler
āhūlar mıdur

11. **turmayup:-ma, -y, -up**

Gazel 473

Mısra: 6

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Okudur hüsñüñ kitābın 'ışk
turmaz göñlüme
San mu'allim turmayup eţfāle
Kur'an öğredür

12. **turmaz:-maz**

Gazel 473

Mısra: 5

Beklemek, kalmak, belli bir durumu sürdürmek.

Okudur hüsñüñ kitābın 'ışk
turmaz göñlüme
San mu'allim turmayup eţfāle
Kur'an öğredür

13. **tur:**

Gazel 238

Mısra: 6

"Haydi!" anlamına gelen bir çeşit teşvik ifadesi.

Sākī-i gül-ruḥ elinden al ele
gülğün kadeḥ
Çün baḥār eyyāmı geldi tur
oturma pāy-best

tur-:

1. **turmaz:-maz**
Gazel 303
Mısra: 2
(tekin) durmak, beklemek.

Çeşmüm ideli sen güle bir kez
nazar iy dōst
Cān bülbüli turmaz kılır āh-ı
şeḥer iy dōst

2. **tura:-a**
Gazel 30
Mısra: 8
Beklemek, kalmak, belli bir
durumu sürdürmek.

Zülfüni ref it görinsün gün
yüzün
Niçeye dek ol niḳāb-ıla tura

3. **turma:-ma**
Gazel 199
Mısra: 10
Beklemek, kalmak, belli bir
durumu sürdürmek.

Ġam nedīm ü göz yaşı gülğün
şarāb
İy Muḥibbī turma kıl iş ü ŧarab

4. **turmayuban:-ma, -y, -uban**
Gazel 485
Mısra: 1
Beklemek, kalmak, belli bir
durumu sürdürmek.

Dīdeden eşküm benüm
turmayuban her gün tamar
Görmese gül yüzünü bu
gözlerümden ḥün tamar

5. **tururken:-ur, -ken**
Gazel 439
Mısra: 8
... varken / ... ortada ve
mevcutken.

Mihr ü kahrūndan yüzün
döndürmeye 'āşıklarūn
Sen tururken ḥusrevā varup
kime yalvaralar

tura üstinde ḥāç:

1. **tura üstinde ḥāç:-i, --n, --de**
Gazel 342

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) mısra başını
örneklendirmek için
Müslümanlık ve Hristiyanlık
sembolü olarak bilinen tuğra ve
ḥāç karşılaştırılarak; ḥāçın
tuğranın üstüne gelmeyeceği
ifade edilmiştir.

Küfr-i zülfüni gider kâfirlik itme
yüzün aç
Ka'be'dür küyuñ revā mıdur
tura üstinde ḥāç

türāb:

1. **türāb:**
Gazel 213
Mısra: 8
Toprak olmak, yok olmak.

Sāye salsañ n'ola ben ḥāke eyā
serv-i revān
Sāye düşmez kanda ise didiler
illā türāb

türāb evledüm:

1. **türāb eyledüm:--dü, --m**
Gazel 165
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Sevgili yolunda kendini
feda etmek. 2)Toprak olmak,yok
olmak.

Āsitānuñda yüzümi eyledüm
çün ben türāb
Ḥālüm mesūd olup kapuñda
oldı feth-i bāb

türāb ide:

1. **türāb ide:--e**
Gazel 143
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Toz etmek, parçalanmak.

Çünkü kurtulmaz kişi ecelden
āḥir şöyle kim
Dilerem ide felek bārī işiginde
türāb

türāb it:

1. **türāb it:**
Gazel 226
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Toprak etmek II yerle bir
etmek.

Ola ki gele pā koya ol yār-ı
cefā-ḥū
Rāhında Muḥibbī yüzünü yürü
türāb it

türāb olduğum:

1. **türāb olduğum:--du, --gum**
Gazel 164
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1)Sevgilinin ayak bastığı
yerde toprak olmak. 2)Kendini
feda etmek, sevgiliye adamak.

Yüzüm üzre ola kim pā koyasın
Yoluñ üzre budur olduğum
türāb

turduğı yirde:

1. **turduğı yirde:--du, --gı, --de**
Gazel 237
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Durduğı, bulunduğu yer.

Deyr içinde gördiler refāruñ iy
serv-i ḥırām
Turduğı yirde ḳadīd oldı vü
kıldı bet süküt

türk:

1. **türk:**
Gazel 188
Mısra: 7
Güzel, cıvan.

Türk çeşmün fitneye āgāz ide
Şür u şer tola Irāk-ıla Arab

türk-i şüh:

1. **türk-i şüh:**
Gazel 469
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hoş, gönülçelen Türk.

Ol türk-i şüh gör niçe mestāne
seyr ider
Ḥalkı esir kılmaga şāhāne seyr
ider

turmaz:

1. **turmaz:--maz**
Gazel 252
Mısra: 7
Aralıksız, sürekli,
durmaksızın.

Bād-ı âhumdan benüm turmaz
döner çarḡ-ı felek
Bār-ı 'ışkumdan-durur itdüğü bu
yirler ğebāt

2. **turmz:--maz**

Gazel 484

Mısra: 2

*Aralıksız, sürekli,
durmaksızın.*

Gönlümün cânbâzını zülfi resen
her sū çeker
Sanki mıknâfîsdur turmz anı her
mū çeker

turmaz kaçar:

1. **turmaz kaçar:--a, --r**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşıktan sürekli
uzaklaşmak.*

Ugramaz benden yaña bigâne-
veş turmaz kaçar
Ol perî ile olaldan oldı gönlüm
âşinā

turra-i ğamla:

1. **turra-i ğamla:--la**

Gazel 438

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gam mührü.

'İşkumun şıyt u şadâsın zâhir
itdi 'âleme
Turra-i ğamla çalınur sinem
üzre kûsa sor

turra-i müşgîni ola:

1. **turra-i müşgîni ola:--i, --ni, -
-la**

Gazel 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin güzel gözlü(ahu
gözlü)olma durumu.*

Güzel oldur ki anuñ turra-i
müşgîni ola
Her kılında niçe biñ aşık-ı
miskîni ola

turra-i tarrârın:

1. **turra-i tarrârın:--m**

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Sevgilinin*) yan kesici
kıvrıcık saçı.

Gül yüzinden keşf idüp şol
turra-i tarrârın öp
Ḥasta cânâ çün şifâdur ḥâl-i
anber-bârın öp

tut:

1. **tutup:-up**

Gazel 11

Mısra: 5

Kaplamak, sarmak.

Korkaram âhı tutup âşıklarun
ḥaṭṭun gele
Koya mı zulmuñı hıç mazlumuñ
Allâh'ı saña

2. **tutupdur:-up, -dur**

Gazel 8

Mısra: 4

*Ele almak, elde
bulundurmak.*

Bülbül-i şürîde-veş efgânım
işidüp benüm
Gonca agzın açuban nergis
tutupdur göz baña

3. **tut:**

Gazel 193

Mısra: 6

Ele almak, elde

bulundurmak.

Bir perî-rû lâli şevkinden yine
âşüfteyem
Sâkiyâ cām ı leb-â-leb tut yürüt
gülğün şarâb

4. **tutalum:-alum**

Gazel 216

Mısra: 5

Ele almak, elde

bulundurmak.

Ser-â-ser âlemi gezdün tutalum
olduñ Efrîdün
Bu dehrün niçesin Rüstem olup
âlemde burduñ tut

5. **tutup:-up**

Gazel 228

Mısra: 5

Ele almak, elde

bulundurmak.

Ger ḥâk-i derün bulsa idüm
tutup el üzre

Başuma koyup eyler-idüm tâc-ı
sa'âdet

6. **tutduñ:-du, -n**

Gazel 324

Mısra: 9

*Ele almak, elde
bulundurmak.*

İy Muḥibbî nazm ara tutduñ
Nizâmî tarzını
Şi'rüñi şimden girü itmek
gereksin penc penc

7. **tutdı:-dı**

Gazel 407

Mısra: 3

*Ele almak, elde
bulundurmak.*

Tutdı rehzen diyü küyında gönül
merdümini
Anı nâ-ḥâk yire zülfinde asar
dâra meded

8. **tutar:-ar**

Gazel 465

Mısra: 6

*Ele almak, elde
bulundurmak.*

Gülşen-i ḥüsninde zülfi
cilveger
Her yaña ṭâvüs-veş perler tutar

9. **tutar:-ar**

Gazel 445

Mısra: 8

Bürünmek, benzemek.

Çarḡ olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümi dir ki gül-i
nesterin tutar

10. **tut:**

Gazel 20

Mısra: 8

Dikkatlice dinlemek.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ
eger nâlişlerüm
Döstüm bir kez kulak tut nây-ı
güyâdan yaña

11. **tutmadı:-ma, -dı**

Gazel 8

Mısra: 1

Söz, öğüt dinlemek.

Âh kim bu ṭâliüm tutmadı
hergiz yüz baña

Ayrırlalı gün yüzüünden gicedür
gündüz baña

12. **tut:**

Gazel 216

Mısra: 1

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Bahār eyyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdüñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşasını gördüñ tut

13. **tut:**

Gazel 216

Mısra: 2

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Bahār eyyāmı bezm içre şafā
cāmını sürdüñ tut
Dilā bu dār-ı dünyānuñ
temāşasını gördüñ tut

14. **tut:**

Gazel 216

Mısra: 4

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Bugün meydān-ı rifatde
murāduñca atup oklar
Elüñe çekmege devlet kemānın
anı kurduñ tut

15. **tut:**

Gazel 216

Mısra: 6

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Ser-ā-ser ālemi gezdüñ tatalum
olduñ Efrīdün
Bu dehrüñ niçesin Rüstem olup
ālemde burduñ tut

16. **tut:**

Gazel 216

Mısra: 8

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Ġazeldür soñı bu mülküñ irişe
çün ecel vañtı
Sikender Hızır olup mülk-i
cihānda ömr sürdüñ tut

17. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 1

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Sinede dāğ-ı ğam-ı cānānı
mihmān oldu tut
Mā-ħazar yaşuñ şarāb u bagrı
biryān oldu tut

18. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 2

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Sinede dāğ-ı ğam-ı cānānı
mihmān oldu tut
Mā-ħazar yaşuñ şarāb u bagrı
biryān oldu tut

19. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 4

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Ķatre Ķatre kanlu yaşuñ rişte-i
cān üzere diz
Her birisi bī-bahā la'l-i
Bedaşşān oldu tut

20. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 6

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Sine şahrāsında eyle cān-ıla
gönlüñ nişān
Ġamze okların ele al tolu
peykān oldu tut

21. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 8

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Ehl-i 'işkī eylesün cellād
çeşmüñ ko helāk
Ka'bedür küyuñ kamu anları
Ķurbān oldu tut

22. **tut:**

Gazel 232

Mısra: 10

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Vaşl el virmez Muħibbī gel
ħayāle kānī' ol
Bir niçe gün iñle dil derdüñe
dermān oldu tut

23. **tut:**

Gazel 234

Mısra: 1

... olarak görmek, ... olarak
saymak.

Emr-i ĦaĶĶ'ı gözleyüp erkān-ı
dīni bunda tut
Kim 'adem mülkine gitseñ anda
ola saña küt

24. **tutar:-ar**

Gazel 465

Mısra: 8

(Aĝızda) bekletmek.

Sebz-i ħaţţın la'l-i dilber
gösterür
Tütüdüñ san tu'me-i şekker tutar

tut:-

1. **tut:**

Gazel 2

Mısra: 9

Ele almak, elde
bulundurmak.

Tut elümi ayaga düşdüñ gel iy
dīn serveri
Eyleyem dīñüñ yolında cān u dil
ile ğazā

2. **tutmasun:-ma, -sun**

Gazel 177

Mısra: 10

Ele almak, elde
bulundurmak.

İy Muħibbī çāre yok bīmār-ı
işka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bī-çāre tañbī

3. **tutaram:-ar, -am**

Gazel 327

Mısra: 7

Ele almak, elde
bulundurmak.

'İyd-i vişāl için tutaram şavm-ı
hicrūñı
Göster hilāl ebrüñı olsun tamām
oruç

4. **tutar:-ar**

Gazel 465

Mısra: 1

Ele almak, elde
bulundurmak.

Ħaţ ruħında revnaĶ-ı diĝer tutar
Korkaram İslāmı ol kāfir tutar

5. **tutar:-ar**

Gazel 465

Mısra: 2
Ele almak, elde
bulundurmak.

Haç ruhında revnak-ı diğer tutar
Korkaram İslâmı ol kâfir tutar

6. **tutar:-ar**
Gazel 465
Mısra: 4
Ele almak, elde
bulundurmak.

Hâlî sanmañ hüsni zîverden
anuñ
‘Anberîne zülfini zîver tutar

7. **tutar:-ar**
Gazel 436
Mısra: 2
Doldurmak, kaplamak,
sarmak.

Esse çün bād-ı hazân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

tut dünyâvi:

1. **tut dünyâyı:--yı**
Gazel 141
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) "dünyâyı öyle
görmeli ki" anlamında
kullanılmıştır.

Mâl u câha garra olma kor
gidersin âkıbet
Şöyle tut dünyâyı kim saña
musaḥḥar boldı hep

tutalum:

1. **tutalum:**
Gazel 233
Mısra: 3
"Tutalım ki, varsayalım ki,
diyelim ki" gibi anlamlara gelen
bir varsayım ifadesi.

Tutalum olasin sen Hızr-ı zinde
Felek âhir içürür merg şerbet

tüti:

1. **tütüyâ:-(y)â**
Gazel 2
Mısra: 14
İşittiği sesleri taklit eden,
bazı kelimeleri söyleyebilen

papağan türünden bir kuş, dudu,
dudu kuşu.

Haç müyesser eylese varsa
Muḥibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi ḥāk-i pâyüñ
tütüyâ

tüti gibi:

1. **tüti gibi:**
Gazel 375
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dudu kuşu gibi; güzel
sözler söylemesi ve tatlı dilli
olması gibi özelliklerinden
dolayı benzetilir.

Dir gazel şîrîn lebünçün bu
Muḥib
Söyledi tütü gibi san yidi kând

tütüdür san:

1. **tütüdür san:--dür**
Gazel 465
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgili papağana
benzetilmiştir.

Sebz-i ḥaṭṭın la'l-i dilber
gösterür
Tütüdür san tu‘me-i şekker tutar

tüti-i nâṭıka:

1. **tüti-i nâṭıka:-a**
Gazel 55
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Güzel konuşan papağan. İl
şair.

Tütü-i nâṭıka bir dem ger lebün
küt idine
Her ne söz ki gele agzından o
şekker-ḥâ ola

tutıl:

1. **tutıldı:-dı**
Gazel 223
Mısra: 3
Bağlanmak, aşık olmak.

Hâlîni dâne sandı vü tutıldı
zülfine
Bend-i belâya murğ-ı dilüm oldı
pây-best

tütivâ:

1. **tütüyâ:**
Gazel 30
Mısra: 6
Göze parlaklık ve kuvvet
veren sürme taşının göze
sürülen tozu, tutyâ; sürme II
ilaç.

İy şabâ ırgür gubâr-ı küyını
Tâ ki idem gözlerüme tütüyâ

2. **tütüyâ:**
Gazel 33
Mısra: 8
Göze parlaklık ve kuvvet
veren sürme taşının göze
sürülen tozu, tutyâ; sürme II
ilaç.

Gözlerümden yaş yirine kan
gelür
Ḥāk-i pâyüñ gönder olsun tütüyâ

3. **tütüyâdan:-dan**
Gazel 435
Mısra: 10
Göze parlaklık ve kuvvet
veren sürme taşının göze
sürülen tozu, tutyâ; sürme II
ilaç.

İy şabâ ırgür Muḥibbî çeşmine
ḥāk-i derin
Tütüyâdan yig görünür yoḥsa
dârûlar midür

tutmag-ıçun:

1. **tutmag-ıçun:--mag, --ı, --çun**
Gazel 476
Mısra: 9
Elde bulundurmak.

Sultân-ı ‘ışk tutmag-ıçun kişver-
i dili
Derdi Muḥibbî sola ğamı saga
saldılar

tutus:

1. **tutuşdı:-dı**
Gazel 7
Mısra: 7
Tutuşmak, yanmak.

Şem-i hüsline nazar kıldum
tutuşdı cân u ten
Ben baña kaldum ki iy dil reh-
nümâ oldum saña

tuy:

1. **tuymayup**:*-ma, -yup*

Gazel 4

Mısra: **11**

Duyamak; hissetmek, anlamak.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var midur Şırât
Yâ Resûlü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

2. **tuydılar**:*-dı, -lar*

Gazel 155

Mısra: **10**

Duyamak; hissetmek, anlamak.

İy Muhibbî sırr-ı ışkı niçe yıllar
sakladum
Tuydılar âhir benüm çak-i
giriñânüm görüp

tuyur:

1. **tuyurdu**:*-dı*

Gazel 176

Mısra: **5**

Duyamak; hissetmek, anlamak.

Lalüñ tuyurdu sırr-ı dehânuñı
illere
İzhâr ider çü gizlü işi san şarâb-ı
nâb

2. **tuyūr**:

Gazel 182

Mısra: **7**

Ar. Kuşlar.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tuyūr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân'ıñ görüp

tuzlu:

1. **tuzludur**:*-dur*

Gazel 446

Mısra: **6**

Tuz miktarı çok olan.

Ni'met-i vaşla ziyâde katma
hicrân milhîni
İdemez kimse taħammül çünki
ğâyet tuzludur

u:

1. **uñı**:*-m*

Gazel 52

Mısra: **5**

O.

Aç burka uñı gülşene göster
cemâlüñi
Gül ruħlaruñı göricegez şermsâr
ola

2. **u**:

Gazel 5

Mısra: **1**

"Ve" bağlacı.

Pâdişâh-ı ışkam u dil defter ü
dîvân baña
Derd ü miħnet sözlerin yazdum
yiter üvân baña

3. **ü**:

Gazel 12

Mısra: **5**

"Ve" bağlacı.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşik-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

4. **u**:

Gazel 24

Mısra: **1**

"Ve" bağlacı.

Yârsuz yazı vü tag u bāğ
zindândur baña
Ėayra ger cennet gelürse
beytü'l-aħzândur baña

5. **u**:

Gazel 26

Mısra: **10**

"Ve" bağlacı.

N'ider âşik olan nâmüs u ârı
Yürür şürîde-veş mecnün u
şeydâ

6. **u**:

Gazel 28

Mısra: **9**

"Ve" bağlacı.

Hâller âşüb u gözler fitne
müjgânlar belâ
İy Muhibbî her biri bir dürlü
âfetdür saña

7. **ü**:

Gazel 29

Mısra: **6**

"Ve" bağlacı.

Umaram her bir aduñ başka
şefâat eyleye
Ahmed ü Mahmüd Ebü'l-Kâsım
Muħammed Muştafâ

8. **u**:

Gazel 29

Mısra: **9**

"Ve" bağlacı.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüne Ėilat yiterken bir palâs u
bir abâ

9. **u**:

Gazel 29

Mısra: **9**

"Ve" bağlacı.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüne Ėilat yiterken bir palâs u
bir abâ

10. **u**:

Gazel 29

Mısra: **10**

"Ve" bağlacı.

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnüne Ėilat yiterken bir palâs u
bir abâ

11. **ü**:

Gazel 29

Mısra: **11**

"Ve" bağlacı.

Cürm ü işyânüm burundur gerçi
hadden sır vire
Sen şefâat kânsın geldüm saña
şefkat uma

12. **u**:

Gazel 65

Mısra: **7**

"Ve" bağlacı.

Şütürler rağs u ger şādī urursa
tañ mı bādīde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

13. **u**:

Gazel 135

Mısra: **5**

"Ve" bağlacı.

Dâğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir yirin

Sinemün çâkin görüp reşk ide
her âbdâl aña

14. u:

Gazel 169

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

Dil kebâbın eyledüm ben mâ-
hazar yârân için
SİNEMİ KILDUM KEBÂB U
GÖZLERÜM YAŞIN ŞARÂB

15. ü:

Gazel 172

Mısra: 10

"Ve" bağlacı.

Âşıkam bîmâr-ı ışkâm baña
sendendür ilâc
Kanda varam çünkü sensin hem
tabîb ü hem habîb

16. ü:

Gazel 173

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Kıl dilâ câm-ı hoşgüvârî taleb
Çemen ü âb u gülzârî taleb

17. u:

Gazel 175

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Eksük itmez gönderürsin niçe
döysün hasta dil
Gâh cevır ü geh cefâ geh hışm u
geh nâz ü itâb

18. ü:

Gazel 180

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

Bulurdı ger vefâ gelse cihândan
Sikender Hüsrev ü Cemşid ü
Dârâb

19. ü:

Gazel 182

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Oldılar emrüne râm ins-ile cin
cümle tıyûr
Hâtem-i lal-i leb ü mühr-i
Süleymân'ın görüp

20. u:

Gazel 184

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Ben mahkeme-i ışkâ kazâ ile
gelince
Ferhâd baña muhızır u Mecnûn
ola nâyib

21. u:

Gazel 186

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî âşıklara didâr matlûb

22. u:

Gazel 186

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî âşıklara didâr matlûb

23. ü:

Gazel 196

Mısra: 8

"Ve" bağlacı.

Her kim ki göre lalûni ol mey-
perest olur
Mîr ü gedâ vü bay u fakîr ü
civân ü şeyb

24. ü:

Gazel 199

Mısra: 6

"Ve" bağlacı.

Kevsir ü havrâ murâdî zâhidûn
Fikr-i âşık şâhid ü âb-ı ineb

25. ü:

Gazel 199

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

Ğam nedîm ü göz yaşı gülgün
şarâb
İy Muhibbî turma kıl iyş ü tarab

26. u:

Gazel 207

Mısra: 14

"Ve" bağlacı.

İy Muhibbî çünkü mihmân oldu
geldi derd ü ğam
Gözleriün yaşın şarâb u bagruñ
eyle kebâb

27. u:

Gazel 210

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Herkese bulmaga ömr-i câvidân
bir şey sebep
Hızır'a âb-ı hayât u rindese âb-ı
ineb

28. u:

Gazel 232

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Sînede dâğ-ı ğam-ı cânânı
mihmân oldu tut
Mâ-hazar yaşuñ şarâb u bagrı
biryân oldu tut

29. ü:

Gazel 240

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

Uzak menzil ü yok elde zevâde
Katı müşkil olupdur pâda leng-
est

30. ü:

Gazel 279

Mısra: 3

"Ve" bağlacı.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yoğsa
sakın Lât

31. ü:

Gazel 282

Mısra: 9

"Ve" bağlacı.

Komadı tende mecâl ü sînede
hîç 'aql u hüş
Dutdı cân mülkin ser-â-ser
kâkül-i müşğn-i döst

32. ü:

Gazel 286

Mısra: 2

"Ve" bağlacı.

Hem-demün dünyâda bir gün
yüzlü cânân oldu tut
Mahremün dün gün meh ü
hürşid-i rahşân oldu tut

33. ü:

Gazel 292

Mısra: 7

"Ve" bağlacı.

Gāh mescidde gehī deyr ü gehī
meyhānede
Bulmadum aradum dildārı
kıldum cümle geşt

34. ü:

Gazel 308
Mısra: 8
" *Ve*" bağlacı.

‘Āşıkam vīrānelerdür
meskenüm Mecnūn-sıfat
‘Ayb olmasun idersem bādir ü
dīvār baḡş

35. ü:

Gazel 319
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

Bezm-i ğamda ḳaddūmi çeng ü
yaşum tār eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
ḳanūn-ıla baḡş

36. ü:

Gazel 325
Mısra: 3
" *Ve*" bağlacı.

Yüzün "Ve"ş-şems" ü alnuñ
"Ve"ḳ-ḳuḡā"dur
‘Aceb mi zūlfūñ olsa leyl-i
mi'rāc

37. u:

Gazel 337
Mısra: 4
" *Ve*" bağlacı.

‘Āşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kāyināt u nūh felek çār ‘anāşır
vakt-i penc

38. u:

Gazel 341
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

‘İşkuma şāhid degül mi eşk-i
surḡ u rüy-ı zerd
Bundan özge dōstlar olmaya
‘uşşāḳa ḡucac

39. ü:

Gazel 342
Mısra: 14
" *Ve*" bağlacı.

Bu Muḡibbī olalıdan ḡāk-i
pāyuñ ḡādımı

Tañ mıdur Keyḡusrev ü
Dārā'dan alsa tāc u bāc

40. ü:

Gazel 369
Mısra: 10
" *Ve*" bağlacı.

İy Muḡibbī itme dünyā fikrini
añ āḡirūñ
Kanda gitdi ḡusrev ü Cemşid ü
Dārā Keyḡubād

41. u:

Gazel 371
Mısra: 8
" *Ve*" bağlacı.

Bañā yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedā
İstemem ben taḡt-ı Keykāvus u
mülk-i Keyḡubād

42. u:

Gazel 379
Mısra: 4
" *Ve*" bağlacı.

Gün yüzine gāh eşküm gāh zūlf
olur ḡicāb
N'eyleyem bu baḡt-ı naḡş u bī-
ḳarārımdan meded

43. ü:

Gazel 381
Mısra: 1
" *Ve*" bağlacı.

Cismi gül-berg ü boyı serv-i
bülend
‘Ārızi āteş-durur ḡālī sipend

44. u:

Gazel 390
Mısra: 4
" *Ve*" bağlacı.

Dehr elinden cān kulagın aç işit
Nāle eyler nāy u inler çeng ü
‘ūd

45. u:

Gazel 390
Mısra: 10
" *Ve*" bağlacı.

Zūlf-i leylāsıdır alan Leylī'nūñ
Şabr u ārām-ı dil-i Mecnūn
rebūd

46. ü:

Gazel 403

Mısra: 8
" *Ve*" bağlacı.

Sırr-ı 'ışkı saklamak ḳaşd
eyledüm ammā çı sūd
Zāhir eyler āh u eşk ü bir yaña
ruḡsār-ı zerd

47. ü:

Gazel 418
Mısra: 1
" *Ve*" bağlacı.

Zūhd ü zıkr ü tā'ati ehl-i zamān
görmez lezīz
Gerçi nāfi'dür veli cān-ı girān
görmez lezīz

48. ü:

Gazel 431
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

Māl ü menāl ü cān u dilüm
yoluña fedā
Evvvel bu yolda saña fedā ata
anadur

49. u:

Gazel 440
Mısra: 5
" *Ve*" bağlacı.

Ger murādı sīm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluñda
n'olur sīm ü zer

50. ü:

Gazel 446
Mısra: 4
" *Ve*" bağlacı.

Gel ḡaḳīḳī 'ışkı ögren şem'-ile
pervāneden
Bülbülün 'ışkı mecāzıdır ü hem
çok sözlüdür

51. ü:

Gazel 455
Mısra: 10
" *Ve*" bağlacı.

Sanma iy dil yaluñuz sen
mübtelāsısın anuñ
Bil aña 'āşık gedā vü mīr ü şeyḡ
ü şābdur

52. ü:

Gazel 456
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

Esb-i nâz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrâke çıkar

53. u:

Gazel 490
Mısra: 6
"Ve" bağlacı.

Meclis-i cânâna varduñ bakma
sen her cânibe
Sen edep gözle ki ol manzûr u
hem nâzırdadır

54. u:

Gazel 492
Mısra: 5
"Ve" bağlacı.

Mihr ü mâh u nüh felek encüm
kamu hür u melek
Sen güzeller husrevine cümlesi
kâyil-durur

uç:

1. uçar:

Gazel 261
Mısra: 3
1. uçmak, havalanmak, 2.
uçmak, havalanmak | cennet;
tanıklar için.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar
Hâl-i ruhuñ şevkıne zülfün kılur
nişest

2. uçan:-an

Gazel 190
Mısra: 9
Havalanmak, uçmak.

Âteş-i gâmda uçan altun
megesdür iy gönül
Olıardur döstlar âhir cihân hâli
harâb

uçb u tekebbürden sakın:

1. uçb u tekebbürden sakın:--
den

Gazel 141
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) kibirlenmekten ve
gururlanmaktan,nefsine çok
güvenmekten kaçın anlamında
kullanılmıştır.

Yüce görme kendüñi uçb u
tekebbürden sakın

Kim ki kendüyi görür yiri olur
âhir leheb

ūd:

1. ūd:

Gazel 366
Mısra: 6
Ağaç, odun; öd ağacı;
Hint'ten gelen ve yakılınca güzel
koku veren bir tür kıymetli
ağaç; bu ağaçtan yapılan ve
Doğu müziğinde çok kullanılan
bir tür çalgı aleti.

Zebân-ı hâl-ile her biri tesbîh
İder çeng ü eger nây u eger ūd

2. ūd:

Gazel 390
Mısra: 1
Ağaç, odun; öd ağacı;
Hint'ten gelen ve yakılınca güzel
koku veren bir tür kıymetli
ağaç; bu ağaçtan yapılan ve
Doğu müziğinde çok kullanılan
bir tür çalgı aleti.

Yanalı 'ışk âteşiyle hemçü ūd
Çıksa başumdan 'aceb olmaya
dūd

ūd iniler:

1. ūd iniler:--ile, --r

Gazel 383
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ud çalgısının çalması.

Muhibbî sinesin mızrâb-ı ğamla
Çalar turmaz sanasın iniler ūd

ūd iniler:

1. ūd iniler:--r

Gazel 363
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) ud çalgısının
gamlı aşık gibi inildemesi
kastedilir.

Bezm-i ğamda ūd inler nây ider
âh u fiğân
Lîk görünür Muhibbî baña saz u
sözi telh

ūd-ı sînem:

1. ūd-ı sînem:
Gazel 373
Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül çalgısı(aşık
bağlamında).

Bezm-i ğamda her kaçan bu
ūd-ı sînem çalınur
Ol dem eyler nây-veş gönülüm
benüm anda sürüd

uğra:

1. uğradı:-dı

Gazel 10
Mısra: 3
Bir yerin yanından,
yakınından, içinden geçmek.

Ugradı meger bād-ı şabâ zülfine
yâruñ
Pür itdi dimâğım dilüñ anber-i
sârâ

uğra-:

1. uğrayup:-y, -(u)p

Gazel 187
Mısra: 7
Bir yerin yanından,
yakınından, içinden geçmek.

Zülf-i yâra uğrayup beñzer gelür
bād-ı şabâ
Ol sebebdendür dimâğ-ı âlemi
pür itdi tîb

uğrama:

1. uğrama:

Gazel 20
Mısra: 10
Bir yerin yanından,
yakınından, içinden geçmek.

Nağd-i câna büseñi re'y
eyledüm didüm didi
İy Muhibbî key sakın uğrama
buradan yaña

uhrâ ğamıdur:

1. uhrâ ğamıdur:--ı, --dur

Gazel 454
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ahiret
kederi,üzüntüsü.(sürekli devam
edecek olan).

Degül perr-i megesden yig bu
dünyâ
Muhibbî çekdügüm uhrâ
ğamıdur

ulu:

1. **ulu:**

Gazel 28

Mısra: 4

Büyüklik, yücelik.

SİNEME gönderdi dilber
gâmzesin döndü didi
Cân içinde sakla kim bir ulu
himmettür saña

2. **ulu:**

Gazel 116

Mısra: 10

Büyüklik, yücelik.

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devlettür eger kurbân ola

3. **ulu:**

Gazel 165

Mısra: 7

Büyüklik, yücelik.

Âşıka bundan ulu müşkil mi var
âlemde kim
Kendüsi ola fakîr ü sevdiği âli-
cenâb

ulu devlet:

1. **ulu devlet:**

Gazel 127

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulu devlet.

Kabe'dür küyü Muhibbî varıcak
Ulu devlet olası kurbân aña

ulu devlet-durur:

1. **ulu devlet-durur:--ur**

Gazel 322

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ulu, görkemli, büyük bir
devlettir anlamında
kullanılmıştır.*

Ulu devlet-durur Gülşen bucağı
Benümle mi ola maḥbûbda şâlis

ulu meclisdür:

1. **ulu meclisdür:--dür**

Gazel 434

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük ve önemli meclis.

Ciger-pârem kebâb u eşk-i
ḥününüm şarâb itdüm
Bu meclis ulu meclisdür ḡamuñ
şâh-ıla şoḡbetdür

ulu nesli arab:

1. **ulu nesli arab:**

Gazel 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Arap neslinin en
görkemesi, en büyüğü.*

Sensin ol nür-ı Ḥudâ aşlı ulu
nesli Arab
Cümle mürseller nebîler içre
sensin münteḡâb

ulu renc:

1. **ulu renc:**

Gazel 324

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşk kastedilerek
büyük bir çile ve sıkıntı olduğu
kastedilmektedir.*

Bu tılısmât-ı cihân içinde
çekdüm niçe renc
Ḥâşil itdüm ḡamdü-lillâh 'ışk
gibi bir ulu renc

ululuğ:

1. **ululuğuña:--un, -a**

Gazel 172

Mısra: 5

Büyüklik, yücelik.

Çün ḡalel virmez senün
ululuğuña niğ ü bed
Gerçi bed-ḡâlem umaram
olmayam ben bî-naşîb

'ulüm:

1. **'ulümü:--ı**

Gazel 365

Mısra: 3

İlimler, bilimler.

'Ayân oldı 'ulümü kāyinātuñ
Saña okutmadan mektebde
ebced

um-:

1. **umaram:--ar, -a, -m**

Gazel 260

Mısra: 6

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Ben du'â-yı devletüñi eylerem
her şubḡ u şâm
Umaram ola ḡabül gel şubḡ-ıla
şânum ilet

2. **umaruz:--ar, -uz**

Gazel 392

Mısra: 23

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla ḡulûd

um:

1. **umaram:--ar, -am**

Gazel 2

Mısra: 4

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı ḡalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

2. **uma:--a**

Gazel 29

Mısra: 12

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Cürm ü işyânım burundur gerçi
ḡadden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefḡat uma

3. **umaram:--ar, -am**

Gazel 29

Mısra: 5

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Umaram her bir aduñ başka
şefâat eyleye
Aḡmed ü Maḡmüd Ebû'l-Ḡâsım
Muḡammed Muşḡafâ

4. **umarken:--ar, -ken**

Gazel 37

Mısra: 1

*"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.*

Vaşl umarken ben naşîb olan çü
hicrândur baña

Derd-i ışık hoş görelüm derd
dermāndur baña

5. **umma:-ma**

Gazel 38

Mısra: 1

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Umma iy dil-ḥaste seni ol ṭabīb-
i cān aña
Olur-ısañ derd-ile de sanma kim
dermān aña

6. **umaram:-ar, -am**

Gazel 53

Mısra: 4

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Dil derdi ḥāletini çü bir bir
didüm saña
Lalüñ bu ḥasta cāna umaram
ṭabīb ola

7. **umma:-ma**

Gazel 110

Mısra: 2

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Sanma iy dil-ḥaste kim seni
ṭabīb-i cān aña
Umma iy derd-ile perverde seni
dermān aña

8. **umaram:-ar, -am**

Gazel 129

Mısra: 6

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Himmatüñ destîyle saldum
gönlümüñ şehbāzını
Umaram dildārı şayd idem
olursa da ḥümā

9. **umar-ıdum:-ar, -i, -dum**

Gazel 167

Mısra: 5

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Umar-ıdum göre idi dīdeler
düşde seni
Geçdi ömrüm bu ḥayāl-ile
görünmez baña ḥ`āb

10. **umaram:-ar, -am**

Gazel 172

Mısra: 6

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Çün ḥalel virmez senüñ
ululuḡuña nıḡ ü bed
Gerçi bed-ḥālem umaram
olmayam ben bī-naşīb

11. **umaram:-ar, -am**

Gazel 263

Mısra: 10

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Muḥibbī cān u dildendür
muḥibbūñ
Umaram idesin aña şefā`at

12. **umar:-ar**

Gazel 267

Mısra: 13

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Umar senden kerīm işi
keremdür
İdenüñ cürmüme benüm şefā`at

13. **umaram:-ar, -am**

Gazel 310

Mısra: 12

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Bu Muḥibbī`ye şefā`at eyle
şefkat kānısın
Umaram itdürmeyesin aña her
an el-ḡıyās

14. **umaram:-ar, -am**

Gazel 396

Mısra: 8

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Gözüm yaşı gibi oldum revāne
Umaram ola küyuñ baña ma`bed

15. **ummasun:-ma, -sun**

Gazel 421

Mısra: 6

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Kim dikdi bāḡ-ı sīneye `ışkuñ
nihālını
Derd ü belādan özge ummasun
semer lezīz

16. **umar:-ar**

Gazel 425

Mısra: 1

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

`Aşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cānān umar
Līk andan daḡı artuk ölmegi bu
cān umar

17. **umar:-ar**

Gazel 425

Mısra: 2

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

`Aşık-ı dil-ḥasteyi öldürmegi
cānān umar
Līk andan daḡı artuk ölmegi bu
cān umar

18. **umar:-ar**

Gazel 425

Mısra: 10

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

İy Muḥibbī kān-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cūmerdlik it çünki anı
yārān umar

19. **umaram:-ar, -am**

Gazel 475

Mısra: 1

"Ummak"; istemek, ümit
etmek, arzulamak.

Kimden vefā vü mihr umaram
bī-vefā olur
Bildüm zamāne ḥūbları hep bī-
vefā olur

uma-geldi:

1. **uma-geldi:**

Gazel 407

Mısra: 5

İmdad umarak gelmek.

Feyz uma-geldi yine pīr-i
muḡān dergehine
Eyle iy muḡbeçe gel bu dil-i
ḡamḡāra meded

umaram ki:

1. **umaram ki:**

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Umarım ki.

Ne kadar itseñ günāñı umaram
ki afv ide
Zīra bakmaz kimsenüñ cürmine
kim cōmerd ola

2. **umaram ki:**

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edip,bekliyorum ki.

Ne kadar itsek günâhı umaram
ki afv ide
Zîrâ bakmaz kimsenüñ cürmine
ki cömerd ola

3. **umaram ki:**

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edip,bekliyorum ki.

Kaatre kaatre eşki çeşmüm
umaram ki nehr ola
Bâd-ı âhumdan temevvüc
eyleyüben baħr ola

4. **umaram ki:--am**

Gazel 153

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edip,bekliyorum ki.

Yuya yüzüm karasını âb-ı
istiğfâr-ıla
Umaram ki pāk ide maħşerde
Ġaffârü'z-zünüb

5. **umaram ki:--a, --r, --am**

Gazel 365

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edip,bekliyorum ki.

Umaram ki Muħibbî'ye şefâ'at
İdesin dergühünden itmeyüp red

6. **umaram ki:--a, --r, --am**

Gazel 375

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ümit edip,bekliyorum ki.

Umaram ki zülfüne ber-dâr
olam
Her kişinüñ himmeti olur bülend

umaram kim:

1. **umaram kim:--am**

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umarım ki.

Bir günehkâram günâha tevbe
İtdüm yâ Mucîb

Umaram kim rahmetüne idesin
beni karîb

umaram lalüñ tabîb ola:

1. **umaram lalüñ tabîb ola:-a**

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın sevgilinin lal
dudaklarının kendine doktor
olup,hastalığına deva
vermesinin istemesi
kastedilmiştir.*

Derd-i dilüm hâlini bir bir
didüm saña
Ben hastaya lalüñ umaram tabîb
ola

ummândur:

1. **ummândur:-dur**

Gazel 39

Mısra: 2

Okyanus, engin deniz.

Tohdur dürlerle bagrum hünü
mercândur baña
Bulunur zîrâ gözümün yaşı
ummândur baña

'ummân-ıla:

1. **'ummân-ıla:--ı, --la**

Gazel 305

Mısra: 8

*Büyük deniz. Okyanus.
Hindistan ile Arabistan
arasındaki büyük deniz.*

Âb-ı Ceyhün idi eşküm şimdi
oldı cüy-ı Nîl
Mısr-ı hüsünüñ haqqı itsün
çeşmüm 'ummân-ıla baħş

ur:

1. **urursa:-ur, -sa**

Gazel 65

Mısra: 7

Vurmak, değmek.

Şütürler rağs u ger şādî urursa
tañ mı bādide
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

2. **uraldan:-al, -dan**

Gazel 17

Mısra: 6

Vurmak, kurmak.

Müdam akar ciger hünü
gözümden
Uraldan kirpük okın ol kaşı ya

ur-:

1. **urur:-(u)r**

Gazel 18

Mısra: 7

Çarpmak. II serpmek. (TS).

Egerçi akreb-i zülfün urur zaħmı
dil ü cāna
Ne ğam tiryāk-i lalüñden olur
her demde em peydā

urüc:

1. **urüc:**

Gazel 57

Mısra: 5

Yukarı çıkmak. II

Yükselmek.

Eylemek ister yine haţtuñ urüc
Oldı her müyü dile cānā belā

'urüc ider:

1. **'urüc ider:--e, --r**

Gazel 334

Mısra: 6

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Yükselmek, yukarı çıkmak.*

Āteş-i dilden yanar her gice bu
kandil-i çarħ
Ger kebüd olsa felek tañ mı ider
âhum 'urüc

'urvân:

1. **'ürvân:**

Gazel 449

Mısra: 4

Çıplak, her şeyden azade.

Ten libâsın çāk idersem döstlar
olmaz 'aceb
Pîrehen dildâr-ıla her gice
'ürvân sarmaşur

usanmaz mısız:

1. **usanmaz mısız:--maz, --mi, -sız**

Gazel 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Bıkmadınız

*mı,yorulmadınız mı anlamında
soru ifadesi.*

Didi usanmaz mısız cevri ü
cefâmuzdan dahı
Didüm aña iy cefâ-cü görmişem
ben anı köp

uşanur sanma:

1. **uşanur sanma:--ur, --ma**
Gazel 442
Mısra: 15
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bıkkın olmak.

Uşanur sanma Muhibbî tür-i
gamzeñden şehâ
Sine-i mecrûhına geldükçe
merhemler gelür

uşbu:

1. **uşbu:**
Gazel 72
Mısra: 6
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökilüp seng-i cefâdan uşbu
çeşmüm gerd ola

2. **uşbu:**
Gazel 178
Mısra: 8
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

Süz-ı dilden gerçi niçe
söyledüm ranâ gâzel
Lîk kıldum içlerinden uşbu beyti
intiḥâb

3. **uşbu:**
Gazel 197
Mısra: 1
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

Rüşen ter itdün uşbu cihân
zulmetini hep
Rûhî fedâk iy şanem-i ebṭahî
laḳab

4. **uşbu:**
Gazel 337
Mısra: 10
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

İy Muhibbî beñzedi nazmuñ
Nizâmî nazmına
N'ola dîrsem uşbu beytüne
senüñ ben Penc Genc

5. **uşbu:**
Gazel 393
Mısra: 3
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarḫuñ kebüd

6. **uşbu:**
Gazel 481
Mısra: 3
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

Raḫne raḫne oldı gamdan uşbu
gönlüm hânesi
Kim göre anı ezel kalmış sanur
peymânedür

7. **uşbu:**
Gazel 490
Mısra: 4
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

'Âşık oldur görmeye zâhir ü
bâṭın gayrı döst
Ehl-i hâl olan bilür uşbu sözüm
zâhirdedür

8. **uşbu:**
Gazel 490
Mısra: 8
*"Bu, işte bu" şeklinde
işaret sıfatı.*

'Âşık-ı şâdık odur gelse belâ
şabr eyleye
Var-ısa cevri taḫammül uşbu
ben şâbîr dedür

uşbu cihâni:

1. **uşbu cihâni:--ı**
Gazel 279
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bu yalancı dünya.

Terk eyle ḳalender gibi gel uşbu
cihâni
Geldi niçe İskender ü gitdi niçe
dârât

uşsâk:
1. **uşsâk:-a**
Gazel 236
Mısra: 9

(Ar.) *Âşık kelimesinin
çoğulu II. Âşıklar.*

'Uşşâka döst ḳavlini iz'ân kim
itdürür
Tâ sen Muhibbî olmayıcak
tercümân-ı döst

2. **uşşâka:-a**
Gazel 476
Mısra: 3
(Ar.) *Âşık kelimesinin
çoğulu II. Âşıklar.*

'Uşşâka gördi kim lebüne bâde
öykinür
Âl-ıla anı itmege ayaga saldılar

3. **uşşâka:-a**
Gazel 483
Mısra: 10
(Ar.) *Âşık kelimesinin
çoğulu II. Âşıklar.*

Muhibbî dil ne gam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşâka alur dil
dil-rübâlardur

4. **uşşâka:-a**
Gazel 221
Mısra: 5
(Ar.) *Âşıklar.*

Yiter 'uşşâka yaşı rüy-ı zerdı
Ki bunlar içre olmaz sîm ü zerd
döst

5. **uşşâka:-a**
Gazel 341
Mısra: 8
(Ar.) *Âşıklar.*

'İşkuma şâhid degül mi eşk-i
surḫ u rüy-ı zerd
Bundan özge döstler olmaya
'uşşâka ḫucac

6. **uşşâka:-a**
Gazel 366
Mısra: 4
(Ar.) *Âşıklar.*

Tavâf itmek dilerler Ka'be-
küyuñ
Dü 'âlemde budur 'uşşâka
maḳşüd

7. **uşşâka:-a**
Gazel 373
Mısra: 10
(Ar.) *Âşıklar.*

Yāra diseñ hālūni almaz
Muḥibbī ‘aynına
Ḥüsnine mağrūr olan ‘uṣṣāka
vire mi vücūd

8. **‘uṣṣāk:**
Gazel 415
Mısra: 3
(Ar.) *Āşıklar.*

Görelî gün yüzün iy dōst sentün
‘uṣṣāk
Olmuşam zerre gibi her tarafa
āvāra meded

9. **‘uṣṣāka:-a**
Gazel 432
Mısra: 3
(Ar.) *Āşıklar.*

Gösterür ‘uṣṣāka gördüm
ḥüsninün envārını
‘Āleme nūrı sanasın mihr-i
raḥşān ‘arz ider

10. **‘uṣṣāka:-a**
Gazel 444
Mısra: 5
(Ar.) *Āşıklar.*

Zehr-i hicrūni sunma ‘uṣṣāka
Şehd-i vaşluñı sun ki fayidedür

11. **‘uṣṣāka:-a**
Gazel 444
Mısra: 8
(Ar.) *Āşıklar.*

Çeşm-i ḥün-rizūnün nedür kaşdı
Her dem ‘uṣṣāka işi ‘arbededür

12. **‘uṣṣākı:-ı**
Gazel 481
Mısra: 9
(Ar.) *Āşıklar.*

Didüm iy dilber neden ‘uṣṣākı
kurbān eyledün
Didi kim bilmez misin küyum
benüm ser-ḥānedür

‘uṣṣāk:

1. **‘uṣṣāk:**
Gazel 96
Mısra: 1
Āşıklar.

Baḥ dūr yāruñ miyāni çün ezel
uṣṣāk ara
Kimi inkār eyleyüp yok dir kimi
dir mū āña

2. **‘uṣṣākı:-ı**
Gazel 175
Mısra: 3
Āşıklar.

Ḥüsnine mağrūrdur uṣṣākı eyler
pāymāl
Çagurup biñ dād idersem gūş
idüp virmez cevāb

‘uṣṣāk içinde:

1. **‘uṣṣāk içinde:--i, --n, --de**
Gazel 451
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Āşıklar içinde, arasında.

Oldı Muḥibbī zühd ü şalāh ‘ışk
erine ‘ayb
‘Uṣṣāk içinde bī-ser ü pālık
hüner yiter

‘uṣṣāka ādet evleme:

1. **‘uṣṣāka ādet eyleme:-me**
Gazel 83
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin eziyet,haksızlık
ve ceşayı aşıklara sürekli yapar
hale gelmesi,adet edinmesi.*

Cevri ādet eyleme uṣṣāka iy
māhum sakın
Bir gün ola irişe bu nāle-i şebgür
āña

‘uṣṣākı görse:

1. **‘uṣṣākı görse:--ı, --se**
Gazel 434
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşıkların mecliste
görülmesi kastedilmektedir.*

Kaçan ki görse ‘uṣṣākı ḥasedden
yāra ḡamz eyler
Raḡıbi bilmedüm hergiz cihānda
ben ne milletdür

‘uṣṣākuñ gönlin:

1. **‘uṣṣākuñ gönlin:--u, --n, --ı,
--n**
Gazel 483
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşıkların gönülleri.

Zekāt-ı ḥüsnün ‘arz eyle şehā
borcuñ edā olsun

Ele al gönlin ‘uṣṣākuñ bular hep
bī-nevālardur

‘utan:

1. **‘utanmadan:-madan**
Gazel 132
Mısra: 6
Çekinmek, utanmak.

Āşıka yüz cān bağışlar ḥānde ile
ol perī
Cān nedür tuḥfe virem
utanmadan bir cān āña

‘uy:

1. **‘uyup:-up**
Gazel 3
Mısra: 13
*Ayak uydurmak, riayet
etmek.*

Nefsüne uyup Muḥibbī itme
emrine ḥilāf
Emrine hergiz ḥilāf eyler mi gör
ārz u semā

2. **‘uyan:-an**
Gazel 418
Mısra: 3
Düşünmek.

Ḥ‘āb-ı ḡafletten uyan yārān
kamu ḡöçmekdedür
Çın şehēr uyḡusını bil kārban
görmez lezīz

‘uvalu:

1. **‘uvalu:--a, --lı**
Gazel 461
Mısra: 5
*Bir inanca, bir anlayışa,
bir duruma veya egemen bir
ḡüce uygun davranışta
bulunmak, riayet etmek.*

Ḳānün-ı ‘ışka uyalu çeng oldı
ḡāmetüm
Mızrab-ı ḡam tokınur āña
tāziyānedür

‘uyan:

1. **‘uyandır:-dur**
Gazel 49
Mısra: 7
*Gaflet içinde ve olup
bitenden habersiz durumda iken
gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek,
gözü açılmak.*

Bezm-i ğamda gel uyandır iy
dil āhuñ şemini
Ālemi rüşen kılır hācet degül
meşal saña

2. **uyan:**--an

Gazel 163

Mısra: 8

*Gaflet içinde ve olup
bitenden habersiz durumda iken
gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek,
gözü açılmak.*

Ĥ`āba vardum nāgehān luţf-ıla
geldi didi yār
Bu ne ğafletdür uyan üstüñe
togdı āfitāb

3. **uyan:**

Gazel 234

Mısra: 11

*Gaflet içinde ve olup
bitenden habersiz durumda iken
gerçeklerin farkına varmaya
başlamak, hakikati görmek,
gözü açılmak.*

Ġaflet itme zülmet-i şebde uyan
añ yāruñi
Kesmedi zikrini Yūnus mesken
iken baţn-ı hüt

uvar:

1. **uyarup:**-up

Gazel 480

Mısra: 5

*Uyandırmak, uyanmak,
fark etmek.*

Fettāne çeşmi fītneleri uyarup
yürür
Sāhır göziyle ğamzeleri her gün
iştedür

uyhu gider:

1. **uyhu gider:**--e, --r

Gazel 212

Mısra: 3

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) aşığın uykularının
kaçması kastedilmiştir.*

Gelse ger hāli hayāli çeşmüme
uyhu gider
N'eylesün cāyı megesdür
mümkün olmaz anda hāb

uyhū harām olsun:

1. **uyhū harām olsun:**--sun

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Bundan sonra uyumak

*yasak, çok kötü bir iş olur
manasında kullanılmıştır.*

İy gönül çünkü dolaşduñ bend-i
zülfi dilbere
İy gözüm şimden girtü olsun
harām uyhū saña

uyhu olur:

1. **uyhu olur:**--ur

Gazel 420

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*Uyku sersemi olmak, sabah
vakti mahmurluğu.*

Bī-hod iderse şubh-ı vişāl
olmasun `aceb
Çünkü Muḥibbī uyhu olur çin
şeher lezīz

uyhu yüzü:

1. **uyhu yüzü:**--i

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*(Beyitte) uyku yüzü
görmemek, uyuyamamak.*

Kim şāh-ı ışka cān u gönülden
gülām ola
Uyhu yüzü haşre dek aña harām
ola

uyhu yüzün:

1. **uyhu yüzün:**--i, --n

Gazel 364

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*Uyku yüzü görmemek. ||
Uyuyamamak.*

Görmez Muḥibbī uyhu yüzün
şimdi ay u yıl
Nāgāh eger ki görse ola daḡı
hāb-ı telh

uyhu yüzünü:

1. **uyhu yüzünü:**-i, -ni

Gazel 86

Mısra: 8

Kelime Tipi: Kalıp İfade

*1)Bütün canlı varlıkların
dinlenip, zinde kalmasın*

*yarayan doğal dinlenme
durumu. 2) Aşığın uyuyabilmesi.*

Hālūñ hayāli komadı uyhu
gözümde āh
Uyhu yüzünü kim göre anda
zübāb ola

uymaz:

1. **uymaz:**--u, --maz

Gazel 98

Mısra: 13

*1)Uyku halinde olmak.
2)(Beyitte) ayrılığın son
bulmaması, bitmemesi
anlamında kullanılmıştır.*

Uymaz hicrūñ şebinde āşık-ı
dil-haste āh
Tañ midür ki cān u dil tā şubḡa
dek bī-dār ola

uyu-:

1. **uyudum:**-du, -m

Gazel 453

Mısra: 5

*1)Uyku halinde olmak.
2)(Beyitte) ayrılığın son
bulmaması, bitmemesi
anlamında kullanılmıştır.*

Nāgehān bir şeb uyudum yārı
gördüm h`ābda
Niçe yıllar beni bī-dār iden ol
şeb hābıdır

uyüb:

1. **uyüb:**

Gazel 153

Mısra: 6

Ayıplar, kusurlar.

Yüzüne gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünkü ādemde
haţā-y-ıla uyüb

uzlet kıl:

1. **uzlet kıl:**

Gazel 251

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
İnzivaya çekilmek, yalnız
kalmak.*

Eger dirseñ huşūr idem dilā kıl
dāyimā `uzlet
Irag ol dār-ı dünyādan bulasın tā
Ḥaḡ'a ḡurbet

uzun:

1. **uzun:**

Gazel 14

Mısra: 10

*Başlangıcı ile bitişi
arasında fazla zaman bulunan,
çok süren, çok zaman alan.*

Zülfü ile dün gece didüm
mutavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsâne
söylersin baña

2. **uzun:**

Gazel 55

Mısra: 4

Çok süren, çok zaman alan.

Zülfünü gider didüm tã açıla
şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i
yeldâ ola

**uzun mutavvel bir hikâvet
olur:**

1. **uzun mutavvel bir hikâvet
olur:--ur**

Gazel 273

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzun uzadıya

anlatılmış, bitmeyen bir hikaye.

Eger zülfünden eylersem şikâyet
Olur uzun mutavvel bir hikâyet

uzun olsa:

1. **uzun olsa:--sa**

Gazel 474

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok olmak, artmak.

Ėam şebinde zülfini ańsam
gelür cânım lebe
Giceler olsa uzun nite ki bımâr
incinür

uzun zülfün:

1. **uzun zülfün:--ün**

Gazel 107

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin uzun kara

saçları.

Sınem üzre dâğlar ışkuñ
nişânidur baña

Zülfün uzun fikr ü ömr
câvidânıdur baña

ü u:

1. **ü u:**

Gazel 251

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ve bağlacı.

Ne şādān ol ne ĥod ġamġin
Muĥibbî ‘ālem içinde
Gedā mır ü cüvān u pır iderler
çün kamu rihlet

2. **ü u:**

Gazel 366

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ve bağlacı.

Zebān-ı ĥāl-ile her biri tesbīĥ
İder çeng ü eger nāy u eger ‘üd

3. **ü ü:**

Gazel 440

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ve bağlacı.

Ben belā vü derd ü miĥnetde
olup ‘ışķa esİR
Her kişi der-fıkr ü der-‘iyş ü
temāşāya deġer

4. **ü ü:**

Gazel 313

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ve bağlacı.

İy Muĥibbî dehr elinden
pādişehlerdür zebün
Eyledi Keyĥusrev ü Cemşid ü
Şeddād el-ġıyāş

üftāde:

1. **üftādesin:--sin**

Gazel 170

Mısra: 10

Düşkün, tutkun, aşık.

Vaşlın istersin Muĥibbî sen
meġer dīvānesin
Sen faķır üftādesin ol dilber-i
ālī-cenāb

üküs:

1. **üküşdür:--dür**

Gazel 263

Mısra: 3

Çok.

Benüm derd-i dilüm ġāyet
üküşdür
Bulınmaz aña herġiz ĥadd ü
ġāyet

ülfet tutup:

1. **ülfet tutup:--up**

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

*Alışkanlık peydâ etmek,
kaynaşmak II konuşmak,
görüştirmek, ahbaplık etmek,
dostluk kurmak.*

Ėördi Mecnün kim vefā büyi
beni ādemde yok
Vaĥş-ıla ülfet tutup ādemden
oldı hem cüdā

ümid:

1. **ümidüm:--üm**

Gazel 32

Mısra: 2

*Arzu edilen, olması istenen
bir şeyin gerçekleşebileceği
ihtimalinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen
bir şeye duyulan beklenti, umut.*

Devrān cefā vü cev-r-ile itdi

bugün cezā

Budur ümidüm eyleye rahmet

yarın Ĥudā

2. **ümidüm:--ü, -m**

Gazel 411

Mısra: 10

*Arzu edilen, olması istenen
bir şeyin gerçekleşebileceği
ihtimalinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen
bir şeye duyulan beklenti, umut.*

Ėubār itdüm özümü yollar üzre

Ümidüm bu ki ilte küyuña bād

ümid ider:

1. **ümid ider:--e, --r**

Gazel 384

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Ummak, beklemek.

Şüfî diler ki bula na'îmi riyâ ile
'Aşık kemâl-i lutfına yârûñ ider
ümîd

ümîd itsem:

1. **ümîd itsem:**--se, --m

Gazel 449

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Umutlanmak,sevgilinin
kendini iyileştireceğini
düşünmek(aşık bağlamında).*

İy tabîb-i dil n'ola senden ümîd
itsem 'ilâc
Derdümün dermânı sensin saña
bu cân sarmaşur

ümîd kesme:

1. **ümîd kesme:**

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Umudunu yitirmemek.

İy Muhibbî cürm ü işyânuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümîd eyler
şefâat Muştafâ

2. **ümîd kesme:**--me

Gazel 488

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Umudunu yitirmemek.

Añ günâhuñ göz yaşuñ dök
kesme lutfından ümîd
Çünkü bir mâh-tal'at cürmi yek
sâledür

ümîd tutmuşdur:

1. **ümîd tutmuşdur:**--mış, --dur

Gazel 385

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin olacağını ummak.

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuña redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saña
tutmuşdur ümîd

ümîdüm yok:

1. **ümîdüm yok:**--ü, --m

Gazel 328

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gerçekleşmesi çok istenilen
bir şeyin olmayacağını bilmek.*

Ümîdüm yok tapuñdan gayrı
yirden
Şefâ'atden beni gel itme ihrâc

ümîz:

1. **ümîzi:**-i

Gazel 415

Mısra: 9

*Arzu edilen, olması istenen
bir şeyin gerçekleşebileceği
ihtimâlinin verdiği rahatlatıcı,
ferahlatıcı duygu, olması istenen
bir şeye duyulan beklenti, umut.*

Çâresüz kaldı ise yine ümîzi
sañadur
Demidür ki idesin Muhibbî'ye
çâre meded

ümm ü eb:

1. **ümm ü eb:**

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anne ve baba.

Nesle bakılmaz Muhib fahr
eyleme
Fâyide itmez kişiye ümm ü eb

ümmet:

1. **ümmeti:**-î

Gazel 1

Mısra: 5

*(Ar.) Bir peygambere îman
edenlerin, onun getirdiklerine
inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk.*

Hamdülillâh kim Muhammed
ümmeti
Eyledün bu bendeleri yâ Kerîm

2. **ümmete:**-e

Gazel 197

Mısra: 5

*(Ar.) Bir peygambere îman
edenlerin, onun getirdiklerine
inanıp tâbi olanların meydana
getirdiği topluluk.*

Maşer güninde ümmete idüp
şefâati
Ol âşilere rahmet Haqq'a ola
sebeb

ümmete şefâat eyler:

1. **ümmete şefâat eyler:**--le, --r

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

H.z. Muhammed

*Mustafa'nın maşer günü ona
inanın ve tabii olan kimselerin
suçunun bağışlanması ya da
dileğinin yerine getirilmesi için
aracılıkta bulunması.*

İy Muhibbî cürm ü işyânuña
olduñ mu terif
Ümmete kesme ümîd eyler
şefâat Muştafâ

ümmîd-i vişâl-ile:

1. **ümmîd-i vişâl-ile:**--le

Gazel 229

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye kavuşma ümidi.

İtmezse eger yâr baña lutf u
'inâyet
Ümmîd-i vişâl-ile olam ben de
nihâyet

ümmü'l-habâvis:

1. **ümmü'l-habâvis:**

Gazel 311

Mısra: 4

Kötülüklerin anası.

Ĥabâvisden ider mi dilleri pâk
Neden dirler aña ümmü'l-
Ĥabâvis

üns dutdı:

1. **üns dutdı:**--dı

Gazel 399

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışkanlık haline gelmek.

Üns dutdı cânüm-ıla Ĥâlî olmaz
bir nefes
Dilberüm 'âlemde varum hem
niğârumdur nemed

ünsüm yok benüm:

1. **ünsüm yok benüm:**--ü, --m, -
-ü, --m

Gazel 371

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşık aynı mısranın
devamı olarak;benim keder ve
üzüntüden başkasıyla bir*

yakınlık ya da ilişkim yok demektir.

Ġam baña münis yiter ġayr-ıla yok ünsüm benüm Ben ġam-ıla şadmānam ġam daħı benümle şād

ünvān:

1. ünvān:

Gazel 5

Mısra: 2

Derece, mertebe, rütbe.

Pādişāh-ı ıřķam u dil defter ü dīvān baña
Derd ü miħnet sözlerin yazdum yiter ünvān baña

ünvānın öp:

1. ünvānın öp:--ın

Gazel 198

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Adını öpmek.

Taħt-ı āc üstinde ġālī san Ĥabeş sultānidur
Kaşları tuġrāsını gördüñ hemān ünvānın öp

ürvān oluban:

1. 'ürvān oluban:--uban

Gazel 323

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çıplak. II Mecnūn'un

sahralarda üryan gezmesi bağlamında.

Dilā Mecnūn-şıfat 'ürvān oluban pīrehenden geç
Şehīd-i 'ıřķ olmaklık dilersen gel kefenden geç

üş:

1. üşmiş:-miş

Gazel 498

Mısra: 10

Hep birden bir yerde

toplanmak, çevresine yığılmak, üşüşmek.

Dāġlarla dir gören şahrā-yı miħnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş ġurāb üstindedür

üst:

1. üstüme:--üm, -e

Gazel 7

Mısra: 3

(Sevgilinin) kendisi, şahsı.

Perçemüñ zülfüñ hümā-veş sāye saldı üstüme
Pādişāh-ı ālem oldum çün gedā oldum saña

2. üstüme:--üm, -e

Gazel 62

Mısra: 1

(Sevgilinin) kendisi, şahsı.

Gün gibi dogsa eger üstüme ol bedr-i dücā
Ĥatırum olur münevver cān u dil bulur şafā

3. üstüne:-(ü)ñ, -e

Gazel 330

Mısra: 7

(Sevgilinin) kendisi, şahsı.

'İşyān yilini üstüne esdürme sakın kim
Yoħsa idiser ĥürmen-i tā'atüñi tārāc

4. üstüme:-(ü)m, -e

Gazel 403

Mısra: 1

(Sevgilinin) kendisi, şahsı.

Hicr taşın üstüme yagdurdı çarħ-ı lāciverd
Yıkılup dil ĥānesi eflāke çıkdı āh-ı gerd

5. üstüne:--ü, -(n)e

Gazel 163

Mısra: 8

Üst taraf.

Ĥ`āba vardum nāgehān luşf-ıla geldi didi yār
Bu ne ġafletdür uyan üstüne togdı āfitāb

6. üstüne:--i, -n, -e

Gazel 226

Mısra: 10

(yol) üstü, (yol) üzeri.

Dil murġı eger girmeye bāġuña dirseñ
Üstine anuñ zülfüñi as perr-i ġurāb it

7. üstüne:--i, -(n)e

Gazel 157

Mısra: 3

Üst, üzeri. II İçinde olma durumu, ortamında.

Tagıdup gül ruħları üstinde serkeş zülfini
Ehl-i Rüm üzre dem-ā-dem kāfir-i bī-dīm salup

8. üstüne:--i, -n, -de

Gazel 198

Mısra: 7

Üst, üzeri. II İçinde olma durumu, ortamında.

Taħt-ı āc üstinde ġālī san Ĥabeş sultānidur
Kaşları tuġrāsını gördüñ hemān ünvānın öp

9. üstindedür:--in, -de, -dür

Gazel 499

Mısra: 1

Üst, üzeri. II İçinde olma durumu, ortamında.

Çeşmüñüñ bilmem ne ġālī var ne al üstindedür
Ĥün içer ancak bunu bildüm kıtāl üstindedür

üstād oldı:

1. üstād oldı:--dı

Gazel 370

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğretmen veya usta olmak.

Bir işi en iyi yapan olmak.

Mektebde meġer yār okumuş cevrumüzün
Oldı bu cefā 'ilmine anuñ-ıçun üstād

üstinde:

1. üstindedür:--dür

Gazel 498

Mısra: 2

Üst, üzeri. II İçinde olma durumu, ortamında.

İñiler dölāb-veş dil ıztırāb üstindedür
Gözelerdür gözlerüm san kim tölāb üstindedür

2. üstindedür:--dür

Gazel 498

Mısra: 4

Üst, üzeri. II İçinde olma durumu, ortamında.

Derd-ile zārılık itse gönlümü
'ayb itmeñüz
N'eylesün hicr-ile dāyim ol
'azāb üstindedür

3. **üstindedür:-dür**

Gazel 498

Mısra: 6

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Kanım içse gamzeler ister ciger
biryānını
Hağ dimişler serhoşuñ meyli
kebāb üstindedür

4. **üstindedür:-dür**

Gazel 498

Mısra: 8

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Perde eyler geh güneş ruhsārına
kāküllerin
Beñzer ol hurşide kim anuñ
şeḥāb üstindedür

5. **üstindedür:-dür**

Gazel 498

Mısra: 10

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Dāğlarla dir gören şahrā-yı
miñnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş gurāb
üstindedür

6. **üstindedür:-dür**

Gazel 498

Mısra: 12

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

İy Muḥibbī şādılık gelse gelür
ardınca gam
Anuñ-ıçundur ki dünyā inḳılāb
üstindedür

7. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 2

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Çeşmüñüñ bilmem ne ḥāli var
ne al üstindedür
Hün içer ancak bunı bildüm
kıtal üstindedür

8. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 4

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Niçe teşbīh eyleyem yüzün güne
alnın aya
Gice gündüz her biri naḳş u
zevāl üstindedür

9. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 6

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Sırr-ı 'ışkı sordum kimse
cevābın virmedi
Daḫı dil bir dem qarār itmez
suvāl üstindedür

10. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 10

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Yan maḥabbet nārına kalmaya
benlikden nişān
Zer şāf olmak için her laḫza ḳāl
üstindedür

11. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 12

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Kimine virür murādın kimin
eyler nā-murād
Kimse bilmez ḥāl-i 'ālem
ihtimāl üstindedür

12. **üstindedür:-dür**

Gazel 499

Mısra: 14

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Bir 'acūze köhnedür dünyā
Muḥibbī virme dil
Ḥayra irşād eylemez dāyim
ḳalāl üstindedür

üstinden:

1. **üstinden:**

Gazel 35

Mısra: 4

Üst, üzeri. II İçinde olma
durumu, ortamında.

Sıneme gelmezse türüñ
görmezem rāḫat yüzün

Vāy ol zaḫma ki üstinden ola
merhem cüdā

üstine pā kovasin:

1. **üstine pā kovasin:**

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Üzerine ayakla
basmak.(Aşığı ezmek).

Yollaruñ üzre nigārā yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nāzük kovasin
üstine pā

üstür-i nerest:

1. **üstür-i nerest:**

Gazel 256

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Erkek deve.

Ġam bārını götürür-isem
itmeñüz 'aceb
Dirler ezelde çünki baña üstür-i
nerest

üzere:

1. **üzere:**

Gazel 232

Mısra: 3

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı.Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Ḳatre ḳatre kanlu yaşuñ rişte-i
cān üzere diz
Her birisi bī-bahā la'l-i
Bedaḫşān oldu tut

2. **üzere:**

Gazel 468

Mısra: 9

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı.Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Eşk-i surḫ ile ruḫ-ı zerd üzere
Eyledüm derd-i dilümi taḫrīr

üzre:

1. **üzre:**

Gazel 7

Mısra: 9

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Rişte-i cān üzere düzdün
nazmuñı dürler gibi
Ehl-i nazm içre Muhibbī hāk-i
pā oldum saña

2. üzere:

Gazel 11

Mısra: 3

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senün
Gāh yanup yakılıp kan ağlasam
gāhī saña

3. üzere:

Gazel 31

Mısra: 3

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Yollaruñ üzere yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzere
koyasın kef ü pā

4. üzere:

Gazel 31

Mısra: 4

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Yollaruñ üzere yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzere
koyasın kef ü pā

5. üzere:

Gazel 40

Mısra: 5

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Yollaruñ üzere nigārā yüzümü
ferş ideyin

Sehv-ile iy gül-i nāzük koyasın
üstüne pā

6. üzere:

Gazel 58

Mısra: 7

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Genc-i hüsnuñ üzere itmişler
meğer zülfün tılısm
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mār ola

7. üzere:

Gazel 60

Mısra: 9

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Şu deñlü dıdeler dökdi zemīn
üzre gözüm yaşı
Komadı bir qadım basam
kalupdur pāy-dergilhā

8. üzere:

Gazel 77

Mısra: 3

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Qabrüm üzere gelicek nāz-ıla iy
serv-i sehi
İdeler saña duā cümle giyāhum
şanemā

9. üzere:

Gazel 157

Mısra: 4

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Tagıdup gül ruhları üstinde ser-
keş zülfini
Ehl-i Rüm üzere dem-ā-dem
kāfir-i bī-dīn salup

10. üzere:

Gazel 169

Mısra: 7

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları

katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Leblerün üzere nigārā hālūñi
gören dimiş
Engübün üzere eğer konya āceb
olmaz zübāb

11. üzere:

Gazel 169

Mısra: 8

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Leblerün üzere nigārā hālūñi
gören dimiş
Engübün üzere eğer konya āceb
olmaz zübāb

12. üzere:

Gazel 182

Mısra: 6

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Başumı top eyledüm meydān-ı
ışkuñda sentün
Esb-i nāz üzere elünde zülf-i
çevgānuñ görüp

13. üzere:

Gazel 320

Mısra: 6

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Leblerünün hāstasıyam n' için
itmezsın devā
Eylegil hikmet kitābı üzere
Loqmān-ıla bahş

14. üzere:

Gazel 414

Mısra: 4

"Amaç, koşul, zamanda
yakınlık, gibilik" anlamları
katan üzere edatı. Metinde
"doğrultusunda" anlamı
katmıştır.

Zülf-i çevgānın alup meydān-ı
hüsñ içre nigār
Bir bölük bī-çāreler üzere yine
saldı semend

vā:

1. vā:

Gazel 292

Mısra: 2

(Ar.) Vay, vah, yazık.

Eline aldı yine seng-i cefâ ol
çeşmi mest
İdiserdür vâ dirîgâ şîşe-i gönüm
şikest

va' de kıldıñ:

1. va' de kıldıñ:--du, --n

Gazel 290

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz vermek,beklemek.

Va' de kıldıñ gerçi kim evvel
vişâlün şerbetin
Firkaate tebdil idüp âhir sem
itdün 'âkıbet

vade kılmışdur:

1. vade kılmışdur:--mış, --dur

Gazel 146

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgiliye kavuşma
ümidi aşğın yaşam süresini
uzatmıştır anlamında
kullanılmıştır.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî hastaya
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

vādî:

1. vādîde:-de

Gazel 458

Mısra: 7

Alan, saha. II. Aşk vadisi.

Ol saçı leylâ görüp vādîde ben
dīvānesin
Didi zencir-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdudur

vādî imiş:

1. vādî imiş:--miş

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

1)İki dağ arasındaki uzun
çukur. Dere. Bir nehrin aktığı

yer. Nehir yatağı. 2)Yol, tarz,
usül. 3)Saha.

Derd-i ışkı şimdi bildüm bir
devāsuz derd imiş
Bir aceb vādî imiş hicrân ki yok
pâyân aña

vādî-i eymeden:

1. vādî-i eymeden:--den

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

"Mübârek vādî". Mûsâ
peygamberin Tur dağında
Cenâb-ı Hakk'ın tecellisine
mazhar olduğu yer:.

Ger tecellî itmese Mûsâ'ya nür-ı
nâr-ı ışk
Bir qadem basmazdı ol vādî-i
eymeden yaña

vādî-i ğamda kalup:

1. vādî-i ğamda kalup:--up

Gazel 93

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Eziyet ve sıkıntı vadisinde
kalma.*

Vādî-i ğamda kalup bî-çâre dil
Mecnûn gibi
Kim dimez bilsem Muhibbî zâr
u sergerdân baña

vādî-i hicrân:

1. vādî-i hicrân:

Gazel 403

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık vadisi.

Vādî-i hicrân şebinde kalalı

Mecnûn gibi

Bir benüm tek kanda var 'âlem
içinde ehl-i derd

vādî-i hicre:

1. vādî-i hicre:-e

Gazel 21

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayrılık vadisi.

Bu Muhibbî vādî-i hicre yöneldi
zâd için
Hün-ı dil yiter şarâb iy ğam
gelüp aş ol baña

vādî-i ışka:

1. vādî-i ışka:-a

Gazel 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşk vadisi.

Vādî-i ışka düşüp dīvāne itdüm
kendümi
Fâriğam her ne ki dirlerse
disünler il baña

vādî-i ışka düşelden:

1. vādî-i ışka düşelden:--a, --e, --l, --den

Gazel 194

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk vadisine düştüğüm
zamandan beri.*

Vādî-i ışka düşelden
olmuşamdur teşne-dil
Gözlerümden ğayrı virmez ger
ölem bir kimse âb

vādî-i ışka düşüp:

1. vādî-i ışka düşüp:--üp

Gazel 80

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşk vadisine düşmek, aşık
olmak.*

Vādî-i ışka düşüp iy dil yürü
Mecnûn-vâr
Fâriğ ol sen her ne dirlerse
disünler il baña

vâh baña:

1. vâh baña:

Gazel 134

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bana vah, bana yazık.

Arz idüp gün yüzünü bir perî
nâğâh baña
Bir dağı görmez isem âh baña
vâh baña

vahdete iremezsin:

1. vahdete iremezsin:--e, --e, -- mez, --sin

Gazel 215

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birliğe ermek, Allah'a ulaşmak.

Benliği terk itmez-iseñ
iremezsin vahdete
Tā senüñ yanuñda bir
görinmeye nist ile hest

vahş:

1. **vaḥş-ıla:--ıla**
Gazel 35
Mısra: 8
*İnsandan kaçan, ehli
olmayan, yabâni (hayvan).*

Gördi Mecnün kim vefâ büyü
benî âdemde yok
Vaḥş-ıla ülfet tutup âdemden
oldı hem cüdâ

vāhum irişmez:

1. **vāhum irişmez:--mez**
Gazel 77
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Aşığın çaresizliğini,
üzüntüsünü, pişmanlığını dile
getiren sözler söylemesi fakat
bunların sevgiliye ulaşmaması
kastedilir.*

Her gece göge çıkar şule-i āhum
şanemā
Bilmedüm neden irişmez saña
vāhum şanemā

vā'iz:

1. **vā'iz:**
Gazel 318
Mısra: 5
*Cami ve mescitlerde, kutsal
kitaplara dayanarak dini öğüt
veren kimse.*

Müftü vü vā'iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebün keyfiyyetin
cân-ıla baḥş

2. **vā'iz:**
Gazel 374
Mısra: 9
*Cami ve mescitlerde, kutsal
kitaplara dayanarak dini öğüt
veren kimse.*

Vā'iz sözünü koyma Muḥibbî
kulaguña
İtmez eşer gönülde kaçan olsa
nükte serd

vā'izā:

1. **vā'izā:**
Gazel 424
Mısra: 3
*Ey vaiz, dini öğütler veren
kimse II Aşk ehlinde olmayan,
kaba, sofu kimse.*

Münkir olma süz-1 āh-1 'āşıka
gel vā'izā
Korkaram bir şemmesi mescid
ile minber yakar

vakf-hāne:

1. **vakf-hānedür:**
Gazel 472
Mısra: 8
*Vakf. (Bir topluluk veya
bir kimse tarafından bırakılan
mülk ve paranın idare edildiği
yer.).*

Ġam merdümüne taḥliye itdüm
bu gönülümü
Kudret eliyle yapulu bir vakf-
hānedür

vākıf olmadı:

1. **vākıf olmadı:--ma, --dı**
Gazel 386
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İdrak etmedi, kavrayamadı.

Hālümü kime diyem ki yok
cihānda togrı yār
Vākıf olmadı gönül esrārına hiç
bir 'aḥad

vakt:

1. **vaḳıtdur:--ı, --dur**
Gazel 331
Mısra: 9
Vakit, zaman.

Niçeye dek hırş-ı dünyā
vaḳıtdur
H'āb-1 ğafletden Muḥibbî gözüñ
aç

2. **vaḳt:**
Gazel 67
Mısra: 12
*İçinde bulunulan an,
zaman.*

Dide toymaz bu cihānuñ hāline
Toyar ol vaḳt kim gözi toprak
tola

vakthā olur:

1. **vaḳthā olur:--ur**
Gazel 475
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Her zaman değil,zaman
zaman. Ara sıra.*

'Ādet idinme kendüñe cevri
cefāyı hū
Nāz u girişme şive daḫı vaḳthā
olur

vakt-i kıymet bilüp:

1. **vaḳt-i kıymet bilüp:--üip**
Gazel 258
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) bu kısıtlı,değerli
zamanın kıymetini bilmek
kastedilmektedir.*

Sākī ele al bāde ki degmede bu
fırşat
Düşmez idelüm nüş bilüp vaḳt-i
kıymet

vakt-i penc:

1. **vaḳt-i penc:**
Gazel 337
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Beş vakit.

'Āşık idüm ben ezelden
yaradılmadan henüz
Kāyināt u nüh felek çār 'anāşır
vaḳt-i penc

vālih oldı:

1. **vālih oldı:--dı**
Gazel 177
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şaşırmaq, şaşakalmak.

Haddüñüñ dün zıkrın itdüm
gülşen içre ḥusrevā
Şāḫ-1 gülden yire düşdi vālih
oldı andelib

vālih ü havrān sıfat:

1. **vālih ü havrān sıfat:**
Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) şaşırılmış ve çok beğenmiş güzelliğinden (büyülenmiş) çehre, surat anlamında kullanılmıştır.

Azm kıldum küy-ı yāra vālih ü hayrān şıfat
Giderem āb-ıla hākūm mi çeküpdür yā naşīb

vālih ü mest:

1. **vālih ü mest:**

Gazel 275

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünemeyecek, akıllıca davranamayacak derecede sarhoş olmak, || Kendinden geçmek.

Baňa sunuldı ezel cām-ı elest
Oldum ol cāmı içüp vālih ü mest

vālih ü şeydā:

1. **vālih ü şeydā:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şaşırılmış, çılgın bir halde olmak.

Leylî saçına çünkü tolaşdı dil-i Mecnūn
Dīvāne gibi olsa ne tañ vālih ü şeydā

vallāhi:

1. **vallāhi:**

Gazel 84

Mısra: 12

"Allah'a ant olsun ki"

anlamına gelen yemin sözü.

Cān fedā itmez dir-imiş yoluña
bī-dīn raqīb
Bāver itme dōstum vallāhi
bühtāndur baňa

2. **vallāhi:**

Gazel 405

Mısra: 10

"Allah'a ant olsun ki"

anlamına gelen yemin sözü.

İy Muhibbī nazm-ıla burduñ
Nizāmī pençesin
Ehl-i nazmuñ arasında merdsin
vallāhi merd

vāmık:

1. **vāmık:**

Gazel 497

Mısra: 7

İran ve Türk edebiyatının klasik mesnevisi olan Vamık u Azra isimli manzum aşk hikâyesinin güzelliği dilden dile dolaşan erkek kahramanı.

Şāh-ı 'ışkām baňa Vāmık diseler

tañ mı laqab

Nāzeninüm hūsin ü hūlkıyla

bugün 'Azrā geçer

var:

1. **varumdur:**-um, -dur

Gazel 399

Mısra: 10

Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

İy Muhibbī yār kūyına seni iletmege

Hem resülüm hem tarīkum dağı varumdur nemed

2. **var:**

Gazel 341

Mısra: 2

(...bazı özellikleri kendinde) bulundurmak.

İy güzeller şāhi kılmazsın
benümle çok kelec
Şimdi bildüm bende var mihr ü maḥabbet sende lec

3. **varup:**-up

Gazel 296

Mısra: 10

(huzuruna) varmak.

Togrut yoluñı egri yola gitme
Muhibbī
Tā dōkmeyesin soñra varup eşk-i nedāmet

4. **var:**

Gazel 248

Mısra: 9

"Haydi! Yap!" anlamında emir bildiren söz.

Pāy-ı ḥuma sebū gibi ser ko
Muhibbī var
Olur çü soñra ḥādī ş eden
kāseler şikest

5. **var:**

Gazel 25

Mısra: 2

Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Sevdā-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pāyān aña
Gönlümde var çün derd-i ışk
olmaz ebed dermān aña

6. **var:**

Gazel 31

Mısra: 8

Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Serverā servi niçe kaddüñe
teşbih ideyim
Aralarında tefāvüt var anuñ arz
u semā

7. **var:**

Gazel 253

Mısra: 8

Bazı özellikleri kendinde bulundurmak, sahip olmak.

Baňa keşf oldı sırrı kāyinātuñ
Ezelden bādede var bu kerāmāt

8. **var:**

Gazel 264

Mısra: 5

"Git, var; gidip de, varıp da" anlamlarına gelerek yapılmaması gereken bir şeyin yapılması durumunda söylenen bir ifade.

Her kim ki var cür'a-i la'lūñ
ider taleb
Ger şeyh-i şehri eger rind ü mey-perest

9. **vardur:**-dur

Gazel 2

Mısra: 1

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Āh kim vardur benüm başumda
biñ dürlü hevā
Ger ināyet itmeseñ ömrüm olur
cümle hebā

10. **varsa:**-sa

Gazel 2

Mısra: 13

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Hağ müyesser eylese varsa
Muhibbî ravzaña
Gözlerine eyler-idi hâk-i pâyün
tütiyâ

11. **vardur:-dur**

Gazel 6

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Hey ne kâfirdür gelür imâna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruhları arz
itmeye imân aña

12. **vardur:-dur**

Gazel 9

Mısra: 3

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Vardur cihânda gerçi ki meh-
pâreler velî
Mâyil degül bu gönümüz illâ
saña saña

13. **var-iken:-i, -ken**

Gazel 15

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Niçe yirden boynuma zencîr-i
zülfi var-iken
Halk-ı âlem bilmeden âzâddur
dirler baña

14. **vardur:-dur**

Gazel 22

Mısra: 6

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

İy kemân ebrû alaldan tîr-i
ğamzeñ destüñe
Sinem içre dem mi vardur
zañm-ı peykân olmaya

15. **var:**

Gazel 76

Mısra: 10

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Giriñtâr olsa dil murğı acab mi
bâğ-ı hüsninde
İdûpdür dâm-ı zülfinden anuñ
var niçe ham peydâ

16. **var-ısa:-ısa**

Gazel 102

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Sen şarâb iç gülşen içre lâle-veş
ben kan yudam
Kısmetüm rûz-ı ezelde var-ısa
kandur baña

17. **varmadan:-madan**

Gazel 103

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Gülşen-i hüsnünde gördüm iki
şehlâ çeşmüñi
Varmadan anda murâdum iki
nergisdür baña

18. **varıcak:-ıcağ**

Gazel 116

Mısra: 9

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Kabe'dür küyî Muhibbî varıcak
Ulu devletdür eger kurbân ola

19. **varıcak:-ıcağ**

Gazel 127

Mısra: 13

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Kabe'dür küyî Muhibbî varıcak
Ulu devlet olasin kurbân aña

20. **varup:-up**

Gazel 148

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dañı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsârın öp

21. **varup:-up**

Gazel 198

Mısra: 1

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

İy şabâ benden varup yârûñ der
ü evvânın öp
Hâk-i pâyına yüzün sürer gibi
dâmânın öp

22. **varılmaz:-ıl, -maz**

Gazel 204

Mısra: 10

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Zevâde yok olupdur devr-i
menzil
Varılmaz menzile leng ola
merkeb

23. **var-ımuş:-ı, -mış**

Gazel 227

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Anuñ pâyına ğaltân olsa âhir
Bilürdüm var-ımuş başumda
devlet

24. **var:**

Gazel 244

Mısra: 3

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Herkesün bezm-i cihân içinde
bir sevdâsı var
Şem' yanar gül güler bülbül
dañı ağlar mest

25. **varsañ:-sa, -ñ**

Gazel 247

Mısra: 7

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Deyre varsañ hüsnüñi 'arz
eyleseñ

Kuruyup anda kadîd olurdu Lât

26. **var-ımuş:-ı, -mış**

Gazel 250

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Egerçi var-ımuş her derde âhir
Velî olmaz-ımuş hiç 'ışka ğâyet

27. **varuban:-ub, -an**

Gazel 254

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Gördi ki cihân halkı kamu 'arî
vefâdan
Mecnün varuban itdi vuñuş içre
ikâmet

28. **varup:-up**

Gazel 259

Mısra: 1

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Buldı Hızır emr-ile zulmetde varup āb-ı hayāt Līk taqdīr imiş ol yolda Sikender'e memāt

29. **varma:-ma**

Gazel 278

Mısra: 9

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehī dest 'Acem'e Bu Muhibbī ğazelin Kūm-ıla Kāşān'a ilet

30. **var-iken:-i, -ken**

Gazel 310

Mısra: 7

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Şehd-i vaşluñ var-iken gel sunma hicrūñ zehrini Dermendem kıl benüm derdüme dermān el-ġıtyāş

31. **var-isa:-i, -sa**

Gazel 329

Mısra: 10

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Hasta-i 'ışkam Muhibbī kimseden olmaz devā Vaşl-ı dilberdür hemān var-isa bu derde 'ilāc

32. **var-isa:-isa**

Gazel 341

Mısra: 4

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Muşhaf-ı hüsnūñ hākı ben toĝrıyam kaddūñ gibi Kāfirem zülfüñ gibi ger var-isa gönülümde kec

33. **varma:-ma**

Gazel 353

Mısra: 5

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Eli boş varma sakın şoĝbetine muĝbeçenūñ Eyle cān u dilūñi yolma ĩşār-ı kadeĝ

34. **var-isa:--isa**

Gazel 361

Mısra: 3

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Ehl-i 'ışkuñ var-isa dāyim niyāz u giryesi Sen güzeller şāhıñ cevr ü cefāsı nāzı çoĝ

35. **var:**

Gazel 365

Mısra: 5

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Cihānda her kiřinūñ mesnedi var Baña yok ĝayrı senden özge mesned

36. **var-iken:--iken**

Gazel 388

Mısra: 2

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Sen tururken tūbīye baş egmem iy serv-i bülend Var-iken şekker lebūñ baña gerekmez şehd ü kand

37. **varup:-up**

Gazel 392

Mısra: 13

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Hāk-i rāhuña varup cān-ıla kim sürdi yüzün İki 'ālemde sa'ādet buluban eyledi sūd

38. **varum:-um**

Gazel 399

Mısra: 6

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Üns dutdı cānum-ıla hālī olmaz bir nefes Dilberüm 'ālemde varum hem nigārumdur nemed

39. **varmak:-mak**

Gazel 416

Mısra: 4

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

'İşk tomarına cān riştesini baĝla gönül

Yār eline düşe bir gün ola varmak kāĝız

40. **varın:-ın**

Gazel 417

Mısra: 5

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Şem'e gör pervāneler varın yakup eyler fedā Yog-iken yanında anuñ bāl-ile perden lezīz

41. **var-iken:-i, -ken**

Gazel 418

Mısra: 10

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Jeng-i zulmetden Muhibbī pāk kıl gel kalbūñi Rüz-i rüşen var-iken kimse duman görmez lezīz

42. **varan:-an**

Gazel 434

Mısra: 7

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Dögerler kūy-ı dildāra varan 'āşıkları a'dā Degüldür anlara ol let ki her birine ĝil'atdır

43. **var:**

Gazel 437

Mısra: 10

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Pādişāh senden özge yok benüm bir kimsenem Bu Muhibbī gibi kapuñda senūñ biñ bende var

44. **var-isa:-i, -sa**

Gazel 461

Mısra: 4

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Aĝyār ire vaşluña ben hicrūñi çekem Cevrūñ ne deñlü var-isa ben nā-tüvānadür

45. **var:**

Gazel 466

Mısra: 1

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Ebrü-yı yâruñ elde kurulmuş
kemānı var
Tiri gelürse sîneme dilde nişānı
var

46. var:

Gazel 466

Mısra: 2

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Ebrü-yı yâruñ elde kurulmuş
kemānı var
Tiri gelürse sîneme dilde nişānı
var

47. var:

Gazel 466

Mısra: 4

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Cismüm hayāle dönse firākıyla
tañ degül
Cānānumuñ çü bir kıla beñzer
miyānı var

48. var:

Gazel 466

Mısra: 6

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Mecnün benüm bu hāletüm
iz'ān idinmedi
Meşhür egerçi dilde anuñ
dāsitānı var

49. var:

Gazel 466

Mısra: 10

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

İñlerse şevk-i 'arızuñ-ıla
Muhibbî ger
Bülbül mi ş'ālî diyeler āh u
fiğānı var

50. var-iken:--iken

Gazel 489

Mısra: 1

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Gülzār-ı hüsnüñ var-iken gülşen
temāşā mı olur
Lāle gibi dāğum yiter gül-geşt-i
şahrā mı olur

51. varduñ:-du, -ñ

Gazel 490

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Meclis-i cānāna varduñ bakma
sen her cānibe
Sen edep gözle ki ol manzūr u
hem nāzırdadur

52. varup:-up

Gazel 439

Mısra: 8

*(Birinin yanına) Varmak,
gitmek.*

Mihr ü kahrūñdan yüzün
döndürmeye 'aşıkıların
Sen tururken husrevā varup
kime yalvaralar

53. vara:-a

Gazel 415

Mısra: 8

Erişmek, ulaşmak.

Baña sensin baña sensin yine
rahm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

54. var:

Gazel 243

Mısra: 2

*"Git" anlamında tavsiye
bildiren söz.*

İşret-ābād ister-iseñ bāde iç
peymāne tut
Bu hārāb-ābāda da var gūşe-i
meyhāne tut

55. var:

Gazel 305

Mısra: 10

*"Git" anlamında tavsiye
bildiren söz.*

Eyledüñ tarz-ı Nizāmī'de
Muhibbî nazmuñı
Şi'r ara şimden girü var eyle
Selmān-ıla baħş

56. var:

Gazel 308

Mısra: 10

*"Git" anlamında tavsiye
bildiren söz. II "Haydi! Yap!"
anlamında emir bildiren söz.*

İy Muhibbî añma dünyāyı ki ol
bir cıfedür
Pāk-dāmān ol sakın itme anuñla
var baħş

57. var:

Gazel 451

Mısra: 7

*"Git" anlamında tavsiye
bildiren söz II "Haydi! Yap!"
anlamında emir bildiren söz.*

Var iy tabīb sen beni ko kendü
hālüme
Hicrān ğamı bu ğasta dile derd-i
ser yiter

var-:

1. varsañ:-sa, -ñ

Gazel 141

Mısra: 13

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Yir çekişme kanda varsañ zır ü
bālā isteme
Tāc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-isa edeb

2. vardum:-du, -m

Gazel 166

Mısra: 3

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Düşdi yolum bir azīne günü
vardum mescide
Minber üzre ğuṭbe-i hüsnüñ
okur gördüm ğaṭīb

3. varup:-(u)p

Gazel 170

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Hızr içelden leblerüñ koyup
varup hayvān suyun
Anuñ-ıçundur görünmez ğalkdan
eyler ğicāb

4. varsam:--sa, --m

Gazel 203

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Küy-ı yārā varsam āzürdeyem
ağyardan
Tāliümdür gösterür baña behişt
içre azāb

5. varup:-(u)p

Gazel 217

Mısra: 10

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Şerr işi koyup hayra düriş yüri
Muhibbî
Tâ soñra varup olmayasın ehl-i
nedâmet

6. **varılmaz:-ıl, -maz**

Gazel 410

Mısra: 5

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Tarîk-ı 'ışk müşkildür varılmaz
Belâ vü derd ü miñnet olmasa
zâd

var iken:

1. **var iken:--ken**

Gazel 185

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varken, dururken, yerine.

N'eyesün dermânı derdün var
iken
Bu Muhibbî derdünü eyler taleb

2. **var iken:--ken**

Gazel 361

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Varken, dururken, yerine.

Bu Muhibbî var iken küyünde
n'eyler ol rak'ib
Gülşene bülbül yiter lâzım degül
anda tavuğ

var mı:

1. **var mı:**

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı (yok)?.

Bir dem dilüm derd ü gamuñdan
cüdâ degül
Var mı gönül ki bencileyin
mübtelâ ola

2. **var mı:--mı**

Gazel 344

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı (yok)?.

Kaşlarıñ yayını cânâ Zâl u
Rüstem çekmeye
'Âşık-ı dil-ğastelerde var mı bu
mikdâr güç

3. **var mı:**

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mevcut mu?.

İy dirîğâ kanı bir dilber ki bî-
ağyâr ola
Var mı bir gül bu cihân bāğında
ol bî-hâr ola

var mı ki:

1. **var mı ki:--mı, --ki**

Gazel 420

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mı ki! Yok, yoktur.

İy döst ruñlarıñ baña oldı ğidâ-
yı rûh
Var mı ki aña beñzeye bir büy-ı
ter lezîz

var mıdır:

1. **var mıdır:--mı, --dur**

Gazel 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mıdır?.

Var mıdır agzuñ didüm iy
gonca leb
Bî-nişândan gör nişân kıldum
taleb

2. **var mıdır:--mı, --dur**

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mıdır?.

Var mıdır cânâ dehānuñ diyü
çok itdüm su'âl
Soñra bildüm yog-ırmış anuñ
içün virmez cevâb

3. **var mıdır:**

Gazel 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Var mıdır? II Yoktur.

Tuymayup anı geçem diyem ki
var mıdır Şirâf
Yâ Resülü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

var olsun:

1. **var olsun:--sun**

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksik olmasın!; yaşasın!.

Düşüp küh-ı belâ içre gözüm
yaşı baña hem-dem
Gamuñ âlemde var olsun komaz
bir dem beni tenhâ

var u yogı bir gerek:

1. **var u yogı bir gerek:--ı**

Gazel 238

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dünyanın her türlü
hali(varlık ve yokluğun bir
olması,aralarında bir fark
olmaması kastedilmiştir.).*

Çünkü dünyâ bî-vefâdur var u
yogı bir gerek
Her ki 'âkıldür anuñ yanında
birdür nîst ü hest

vara-bilmez:

1. **vara-bilmez:--abil, --mez**

Gazel 492

Mısra: 10

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Hasretünle şol kadar dökdi
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyüña zîrâ ki
yollar gıl-durur

varak:

1. **varaqlara:--lar, -a**

Gazel 152

Mısra: 9

Tek yaprak, kâğıt.

Yazdı debîr-i çarh Muhibbî
varaqlara
Şerh oldı metn-i hüsnî tamâm
oldı bir kitâb

varan:

1. **varan:**

Gazel 25

Mısra: 3

*Erişilmek istenen yere ayak
basmak, ulaşmak, vasıl olmak.*

Küyına varan âşıkı bir
ğamzeden eyler helâk
Olmaz peşimân âkıbet n'eyler
bu nâ-ğak kan aña

varan 'aşıkları:

1. **varan 'aşıkları:**--a, --n, --lar, --ı

Gazel 493

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) sevgilinin semtine giden aşıklar kastedilmektedir.

Ka'be'dür küyü varan 'aşıkları
Anda kurbân hâcılar bayramıdır

vâris itdi:

1. **vâris itdi:**--di

Gazel 322

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mirasçı olmak.

İdüp Mecnûn Muhibbî'ye
vaşiyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vâriş

vâris olaldan:

1. **vâriş olaldan:**--a, --ı, --dan

Gazel 312

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mirasçı olmak, maddi manevi birinin hakkından tasarruf etme yetkisine sahip olmak.

Baňa degdi belâ vü mihnet ü
gâm
Olaldan döstlar Mecnûn'a vâriş

vâris olmasaň:

1. **vâriş olmasaň:**--ma, --sa, --n

Gazel 311

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Mirasçı olmak, birinin maddi ve manevi özellik veya malı üzerinde tasarruf hakkına sahip olmak.

Komazdı saňa 'ışkı Kays u
Ferhâd
Muhibbî olmasaň anlara vâriş

varmaz:

1. **varmaz:**

Gazel 20

Mısra: 6

Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak.

Arz kılsaň görseler bir kez
senüň taşvîrünü
Varmaz idi ehl-i şirk olan
kelisâdan yaňa

varsun:

1. **varsun:**

Gazel 385

Mısra: 10

*"varsın öyle olsun,
umursama" manasındadır.*

Cürmi çok geldi Muhibbî
kapuňa redd eyleme
Kanda varsun pâdişâhum saňa
tutmuşdur ümîd

vasf:

1. **vaşfını:**-ı, -n, -ı

Gazel 497

Mısra: 15

(*Ar.*) Hâl, hususiyet,
özellik.

Gül yüzi vaşfını benden işidüp
dilber didi
Bu Muhibbî gülşenümde bülbül-
i güyâ geçer

vasf ider:

1. **vaşf ider:**--e, --r

Gazel 381

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Nitelemek, anlatmak,
övmek.*

Serv-i bälâsında gördüm bülbülü
Vaşf ider kâddin bâver bülend

vasf-ı lebinî:

1. **vaşf-ı lebinî:**--ı, --n, --ı

Gazel 421

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dudağının hali.

Vaşf-ı lebinî itme muhavvel kıl
ihtişâr
Sözde Muhibbî çünki olur
muhtaşar lezîz

vâsıl olmaz:

1. **vâsıl olmaz:**--maz

Gazel 191

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ulaşmak, erişmek.

İy Muhibbî çarh-ı ğaddârüñ
elinden âh u vâh
Çünkü dilber vâsıl olmaz bâri
helvâ-yı raķib

vaşiyet idüp:

1. **vaşiyet idüp:**--üp

Gazel 322

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Öldükten sonra ne
yapılmasını istediğini bildirmek.*

İdüp Mecnûn Muhibbî'ye
vaşiyet
Meta'-ı 'ışkına çün itdi vâriş

vasiyet olsun:

1. **vasiyet olsun:**--sun

Gazel 56

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) nasihat, öğüt
vermek anlamında.

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dögülüp seng-i cefâdan ger bu
cismüm gerd ola

2. **vasiyet olsun:**--sun

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir kimsenin ölümünden
sonra yapılmasını istediği şey.*

İy şabâ olsun vaşiyet küy-ı
yâra iltesin
Dökülüp seng-i cefâdan uşbu
çeşmüm gerd ola

vaşl:

1. **vaşl:**

Gazel 13

Mısra: 5

1) *Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.*
2) *Birleştirmek, ulaştırmak.*

Ömr naķdin vaşl için hârc
eyledüm ammâ çi sūd
Sayüm oldı ancak taşıl-ı bî-
hâşıl baňa

2. **vaşl:**

Gazel 37

Mısra: 1

1) *Âşığın sevdiğine*

kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Vaşl umarken ben naşib olan çü
hicrândur baña
Derd-i ışkı hoş görelüm derd
dermândur baña

3. **vaşlın:-(i)n**
Gazel 146
Mısra: 9
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muhibbî hastaya
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

4. **vaşluñ:-uñ**
Gazel 190
Mısra: 7
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Niçe yıllardur şehâ vaşluñ
temennâ eylerem
N'eyleyem derdâ dirîgâ olmadı
bir feth-i bâb

5. **vaşlına:-ı, -n, -a**
Gazel 203
Mısra: 10
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Çün havâle eyledün hicrâna
şekvâ eyleme
Şabr kıl vaşlına tâ kim bulasın
bir feth-i bâb

6. **vaşl:**
Gazel 232
Mısra: 9
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Vaşl el virmez Muhibbî gel
hayâle kıni' ol
Bir niçe gün inle dil derdüne
dermân oldu tut

7. **vaşlı:-ı**
Gazel 286
Mısra: 3
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Çünkü degmez hicrine vaşlı
şanavber kadlerûñ
Her elif sineñde bir serv-i
hürâmân oldu tut

8. **vaşlını:-ı, -(n)ı**
Gazel 418
Mısra: 6
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Hün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Râyegân vaşlıñı çün ol mihrîbân
görmez lezîz

9. **vaşluñ:-uñ**
Gazel 421
Mısra: 4
1)Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.
2)Birleştirmek, ulaştırmak.

Olmaz bihişt mîvelerinden biri
bedel
Vaşluñ na'im bitüre hürmâ-yı
ter lezîz

vaşl için:

1. **vaşl için:**
Gazel 179
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşmak için.

Vaşl için dirler müyesser olur
âhîr şabr-ıla
Eylese ömrüm taħammül itmese
ecel şitâb

vaşl isterse:

1. **vaşl isterse:--r, --se**
Gazel 287
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma, ulaşma.

Kim ki vaşl isterse dilber didi
itsün terk-i cân
İy Muhib şükr it bu düşvâr oldu
âsân 'âkıbet

vaşl ol:

1. **vaşl ol:**
Gazel 371
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ulaşmak, kavuşmak; ulaş!.

Bir hayâl-i hûba beñzer vaşl ol
dağı muhâl
Ne kılam yâ Rab bu ben âşüfte-
hâl-i nâ-murâd

vaşla irdüm:

1. **vaşla irdüm:--a, --dü, --m**
Gazel 337
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Vaşla irdüm çekmiş iken niçe
yıllar dürlü renc
Hamdü-lillâh râyegân girdi
elüme gizlü genc

vaşla ırgür:

1. **vaşla ırgür:**
Gazel 68
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ulaştırmak, kavuşturmak.

Beni ferdâya salma vaşla ırgür
Mebâdâ irmeye bu ömr ferdâ

vaşla irmedüm:

1. **vaşla irmedüm:--a, --me, --
dü, --m**
Gazel 448
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

İrmedüm vaşla Muhibbî lîk
dilde bâ-hayâl
Mâlik oldum la'l-i yâra gevher-i
maħzûndur

vaşla irmez:

1. **vaşla irmez:--a, --mez**
Gazel 418
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Hün-ı dil nüş itmeyince vaşla
irmez ehl-i 'ışk
Râyegân vaşlıñı çün ol mihrîbân
görmez lezîz

vaşl-ı cânân:

1. **vaşl-ı cânân:**
Gazel 174
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma.

Vaşl-ı cânân gerçi kim nâ-
yâbdur
Virmek Allâh'ın dilâ sen kıl
taleb

vaşl-ı dilberdür:

1. **vaşl-ı dilberdür:--dür**
Gazel 329
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gönül alan sevgiliye
kavuşma.*

Hasta-i 'ışkam Muhibbî
kimseden olmaz devâ
Vaşl-ı dilberdür hemân var-ısa
bu derde 'ilâc

vaşl gencin isteyüp:

1. **vaşl gencin isteyüp:--i, --i, -
-n**
Gazel 283
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgili hazine
yerine konmuş ve ona kavuşma
kastedilmiştir.*

Bu Muhibbî vaşl gencin isteyüp
vîrân olur
Aña bu vîrânelik hum-hâne oldı
'âkıbet

vaşl-ı hânın:

1. **vaşl-ı hânın:--i, --n**
Gazel 271
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Sevgiliye
kavuşma,ulaşma.).*

Ben gedâya vaşl-ı hânın âh
in 'âm itmedi
Gerçi didüm kapusunda niçe kez
Allâh döst

vaşl-ı nigâra:

1. **vaşl-ı nigâra:--a**
Gazel 261
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Güzel yüzlü sevgiliye
kavuşma.*

Oldı cefâ vü seng-ile dil şîşesi
şikest
İrmeye eger vaşl-ı nigâra dirîğ
bu dest

vaşlın iste:

1. **vaşlın iste:--i, --n, --te**
Gazel 137
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgiliye ulaşma ve
kavuşmayı isteme.*

Nâ-ümîd olma Muhibbî vaşlın
iste rüz u şeb
Bir gün ola irişüp luğf-ı Hudâ
mihmân ola

vaşlın istersin:

1. **vaşlın istersin:--ın, --r, --sin**
Gazel 170
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşmak isteme.

Vaşlın istersin Muhibbî sen
meğer divânesin
Sen fakîr üftâdesin ol dilber-i
âlî-cenâb

vaşlın ire:

1. **vaşlın ire:--e**
Gazel 92
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşma anına erişmek.

Hicr-ile zârî kılur diler
Hudâ'dan rüz u şeb
İre vaşlın Muhibbî ola
hicrândan cüdâ

vaşlın irmek:

1. **vaşlın irmek:--mek**
Gazel 123
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşmak.

Vaşlın anuñ irmek mümkün
degül
Şehler ile hem-nişîn olmaz gedâ

vaşlın irmek dilersin:

1. **vaşlın irmek dilersin:--i, --
n, --a, --mek, --r, --sin**
Gazel 380
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye
kavuşmayı dilemek
kastedilmektedir.*

İy gönül şeydâ olup irmek
dilersin vaşlın
Mümteni' sevdâya düşdün 'âklı
yok hey dermdend

vaşlın ummak:

1. **vaşlın ummak:--i, --nı**
Gazel 158
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgiliye kavuşmayı hayal
etmek,düşlemek.*

İy Muhibbî vaşlın ummak aceb
dîvânelik
Olasın sen bir gedâ ol ola bir
âlî-cenâb

vaşl-y-ıla:

1. **vaşl-y-ıla:--i, --ıla**
Gazel 192
Mısra: 5
1) *Âşığın sevdiğine
kavuşması. Kavuşmak.*
2) *Birleştirmek, ulaştırmak.*

Vaşl-y-ıla râhat oldı cân u dil
Gerçi kim hicr-ile çekmişdi ta
ab

vaşluñ güline:

1. **vaşluñ güline:--u, --n, --i, --
n, --e**
Gazel 295
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye
kavuşmaktan bahsedilmiş ve bu
kavuşma bir güle benzetilmiştir.*

Hâr-ı cefâñ-ıla oluban pây-ı dil
şikest
Vaşluñ güline irmedi iy bî-vefâ
bu dest

vaşluñ ile:

1. **vaşluñ ile:--u, --n**
Gazel 407
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşmanla.

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bîmâra meded

vaşluñ istevü:

1. **vaşluñ isteyü:--u, --n, --yü**
Gazel 298

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmayı

isteme.

Āsitānuña Muḥibbī geldi vaşluñ
isteyü

Var mı bir mezhebde kim redd
ide mihmānı dürüst

vaşluña ire:

1. **vaşluña ire:--u, --n, --a, --e**

Gazel 461

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma(rakipler
bağlamında).

Ağyār ire vaşluña ben hicrūñi
çekem

Cevrūñ ne deñlü var-ısa ben nā-
tīvānadür

vaşluña iremedi:

1. **vaşluña iremedi:--u, --n, --a,**
--e, --me, --di

Gazel 248

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşğın sevgiliye
kavuşamaması kastedilmiştir.

Ḥār-ıla oldı iy gül-i ter pây-ı dil
şikest

Derdā dirîğ vaşluña iremedi bu
dest

vaşluña irmek diler ki:

1. **vaşluña irmek diler ki:--u, --**
n, --a, --mek, --r, --ki

Gazel 394

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmayı
isteme(aşık bağlamında).

Kimdür Muḥibbī dirseñ iy şāh-ı
ḥusrevān

İrmek diler vaşluña ki bir
himmeti bülend

vatan dutmış:

1. **vaşan dutmış:--mış**

Gazel 282

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgilinin

yanağının aşık tarafından yurt
bilinmesi,memleket sayılması
kastedilmektedir.

Āteş-i ruḥsārı içinde vaşan
dutmış yine
Sanasın olmış semender kākül-i
müşğın-i döst

vây:

1. **vây:**

Gazel 35

Mısra: 4

Acı ve üzüntü duygusunu
ifade eden bir ünlemdir.

Sıneme gelmezse türūñ
görmezem rāḥat yüzün
Vây ol zaḥma ki üstinden ola
merhem cüdā

2. **vây:**

Gazel 100

Mısra: 2

Acı ve üzüntü duygusunu
ifade eden bir ünlemdir.

Kirpügüñ sihr oklarıdur
kaşlarıñ kavıŝ-i belā
Vây aña kim döstüm işkuña ola
mübtelā

vaz' kılduñ:

1. **vaz' kılduñ:--du, --n**

Gazel 336

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Artık istemez olmak,
terketmek, bırakmak.

Ḥāk-i pâyuñ şāhlar başına tāc
Ehl-i küfre vaz' kılduñ sen
ḥarāc

ve yāhūd:

1. **ve yāhūd:**

Gazel 111

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yahut, veyā.

Nağd-i cān iltüp Muḥibbī
istesem bir büsesin
Ya cevāb itmez ve yāhūd
gösterür ferdā baña

vech:

1. **vech-ile:--ile**

Gazel 95

Mısra: 10

Sebep, vesile, münasebet.

Rāh-ı ışık içre Muḥibbī başa
cāna kalma kim
Tā ki hiç bir vech-ile ṭan itmeye
merdüm saña

2. **vech-ile:--ile**

Gazel 163

Mısra: 2

Sebep, vesile, münasebet.

Āşık oldum gözlerümden ḥālī
olmaz hergiz āb
Ḥ'āb görmez gözlerüm bu vech-
ile ḥālüm ḥarāb

3. **vech-ile:--ile**

Gazel 274

Mısra: 12

Sebep, vesile, münasebet.

Söyleseñ bir ḥāk sözi ḥalk alur
anı 'aḳsine
Olcağ bu vech-ile yigdür
Muḥibbī bil süktür

4. **vech-ile:--ile**

Gazel 370

Mısra: 6

Sebep, vesile, münasebet.

Sünbül saçımı dām kılup ḥālını
dāne
Dil murgımı bu vech-ile şayd itdi
o şayyād

vech ile:

1. **vech ile:**

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Bir şekilde,nedenle.

Leşker-i ğam gelse kılmaga bu
dil mülkin ḥarāb
Def kılmaz anı hiç bir vech ile
illā şarāb

ve'd-duhā:

1. **ve'd-ḡuḥā:**

Gazel 4

Mısra: 4

Duha suresi. Kur'an-ı
Kerim'in 93. suresidir. 11
ayetten oluşur.

Tire zülfünden virür her laḫza
Ve'l-leyl ḥaber

Ârızuñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhâ

2. **ve'd-đuhâ**:

Gazel 4

Mısra: 4

*Duha suresi. Kur'an-ı
Kerim'in 93. suresidir. 11
ayetten oluşur.*

Tire zülfünden virür her lahza
"Ve'l-leyl" haber
Ârızuñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhâ"

ve'd-đuhâ:

1. **ve'd-đuhâ**:

Gazel 29

Mısra: 7

*Ve'd-duha tabi Kur'an'da
iki şekilde karşımıza çıkar: İlki
93. sure DuhaSuresi'dir diğeri
Şems Suresi 1.ayettir. Duha
kuşluk vakti manasına gelir. "
Ve'd-duha" tabirinin başındaki
vav'a, vav- ı kasem denir ve
yemin bildirir. Allah kuşluk
vaktini kutsal bir vakit
saydığından kuşluk vakti üzerine
yemin eder. Kuşluk vakti
bereketli ve uğurlu sayılır.
Aydınlığı çağrıştırdığından
genelde sevgilinin yüzüne teşbih
amacıyla kullanılır.*

Çünkü dinildi aña "ve's-şems"
dağı "ve'd-đuhâ"

Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
beñzetsem n'ola

2. **ve'd-đuhâ**:

Gazel 62

Mısra: 4

*Ve'd-duha tabi Kur'an'da
iki şekilde karşımıza çıkar: İlki
93. sure DuhaSuresi'dir diğeri
Şems Suresi 1.ayettir. Duha
kuşluk vakti manasına gelir. "
Ve'd-duha" tabirinin başındaki
vav'a, vav- ı kasem denir ve
yemin bildirir. Allah kuşluk
vaktini kutsal bir vakit
saydığından kuşluk vakti üzerine
yemin eder. Kuşluk vakti
bereketli ve uğurlu sayılır.
Aydınlığı çağrıştırdığından
genelde sevgilinin yüzüne teşbih
amacıyla kullanılır.*

Tire-i zülfini kim gördi didi
"Ve'l-leyl" aña
Rü'yet-i hüsnüñi tefsîr
eyleyendür "Ve'd-đuhâ"

ve'd-đuhâdur:

1. **ve'd-đuhâ**dur:--dur

Gazel 325

Mısra: 3

*Ve'd-duha tabi Kur'an'da
iki şekilde karşımıza çıkar: İlki
93. sure DuhaSuresi'dir diğeri
Şems Suresi 1.ayettir. Duha
kuşluk vakti manasına gelir. "
Ve'd-duha" tabirinin başındaki
vav'a, vav- ı kasem denir ve
yemin bildirir. Allah kuşluk
vaktini kutsal bir vakit
saydığından kuşluk vakti üzerine
yemin eder. Kuşluk vakti
bereketli ve uğurlu sayılır.
Aydınlığı çağrıştırdığından
genelde sevgilinin yüzüne teşbih
amacıyla kullanılır.*

Yüzüñ "Ve's-şems" ü alnuñ
"Ve'd-đuhâ"dur
'Aceb mi zülfüñ olsa leyl-i
mi'râc

vefâ:

1. **vefâ:**

Gazel 33

Mısra: 2

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

2. **vefâ:**

Gazel 48

Mısra: 1

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

İtmedi itmeyiserdür kimseye
âlem vefâ

Lik dâyim eylemek-durur işi
cevr ü cefâ

3. **vefâ:**

Gazel 74

Mısra: 10

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

Eylese cevr ü cefâma pâreler
olmaz aceb
Gelmez anlardan vefâ anlar ki
çün nâ-mihr ola

4. **vefâ:**

Gazel 123

Mısra: 10

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevr ide vü ger vefâ

5. **vefâdan**:-dan

Gazel 254

Mısra: 3

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

Gördi ki cihân halkı kamu 'ârî
vefâdan
Mecnün varuban itdi vuhuş içre
ikâmet

6. **vefâsuz**:-suz

Gazel 410

Mısra: 1

Dostluk / bağıllık / sadâkat.

Elüñden hey vefâsuz dâd u
feryâd
Beni sen kılmaduñ bir lahza dil-
şâd

vefâ bâbını öğrenmece:

1. **vefâ bâbını öğrenmeye**:-i, --
ni, --me, --ye

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin
özelliklerinden vefâsız olması
kastedilmiştir.

Dilber oldur ki vefâ bâbını
öğrenmeye hîç
Okuya cevr ü cefâ eylemek
âyini ola

vefâ bulurdu:

1. **vefâ bulurdu**:-ur, --dı

Gazel 180

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Dostlukta devamlı
olmak,hatır bilmek.*

Bulurdu ger vefâ gelse cihândan
Sikender Hüsrev ü Cemşid ü
Dârâb

vefâ büyi:

1. **vefâ büyi**:-i

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Vefâ kokusu.

Gördi Mecnün kim vefâ büyi
benî âdemde yok

Vahş-ıla ülfet tutup âdemden
oldı hem cüdâ

vefâ eyle:

1. vefâ eyle:

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sözünde durmak, sadakatli
olmak; iyi davranmak, yakınlık
göstermek.*

Dimezem eyle vefâ tek eksük
olmasun cefâ
Baña ol râhat gelür sanma ki anı
kahr ola

2. vefâ eyle:

Gazel 350

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sözünde durmak, sadakatli
olmak; iyi davranmak, yakınlık
göstermek.*

Bu Muhibbî'ye cefâlar eyleme
eyle vefâ
Çün bilürsün 'adl yigdür cevri ise
zulm-ı şarîh

3. vefâ eyle:

Gazel 467

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sözünde durmak, sadakatli
olmak; iyi davranmak, yakınlık
göstermek.*

Bu Muhibbî'ye vefâ eyle cefâ
itme disem
Çün ider ebrûların hışm idüben
kine gelür

vefâ eylemez:

1. vefâ eylemez:--mez

Gazel 444

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vefâ göstermek, vefalı
davranmak.*

Eylemez kimseye bu dehr vefâ
Böyle olmuş ezelde kâ'idedür

vefâ eyleseñ:

1. vefâ eyleseñ:--se, -n

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgi ve dostluk göstermek.

Eyleseñ gâhî vefâ gâhî dönüp
cevr ü cefâ
Döstüm senden gelen cümle
berâberdür baña

vefâ gelmez:

1. vefâ gelmez:--mez

Gazel 379

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sadakat göstermek,
bağlanmak.*

Görmedüm gelmez Muhibbî
çünkü âdemden vefâ
İki 'âlemde baña
perverdigârumdan meded

vefâ gelmez imiş:

1. vefâ gelmez imiş:--i, -miş

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bağlılık ve sadakat
beklememek.*

Ben vefâ umup gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

vefâ itmez:

1. vefâ itmez:--mez

Gazel 309

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vefa etmek, fayda
sağlamak.*

İtmez çü vefâ kimseye bu
'âlem-i muhdeş
Meyl itme aña gel aduñı kılma
mü'ennes

vefâ kılmadı:

1. vefâ kılmadı:--ma, --dı

Gazel 391

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vefa göstermemek.

Enîs olsa ne tañ hayvâna
Mecnün
Vefâ kılmadı aña âdemî zâd

vefâ kılmaz:

1. vefâ kılmaz:--maz

Gazel 497

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgi ve dostlukta sebat
göstermek, sözünde durmak,
yetişmek.*

Cevri ider kılmaz vefâ ol dilber-i
ra'nâ geçer
Bî-vefâlık resmini kılmakda san
dünyâ geçer

2. vefâ kılmaz:--maz

Gazel 234

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sadakat göstermek,
bağlanmak. II Merhamet etmek.*

Çün ki bildün dâr-ı dünyâ
kimseye kılmaz vefâ
'Âkıl iseñ aña bakma gönülünü
andan sovut

vefâ meselesin:

1. vefâ meselesin:--si

Gazel 149

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığa bağlılık ve sadakat
meselesi.*

Meger okıtmadı ol tıfla vefâ
meselesin
Lîk öğretti cefâ fennin edîb-i
mekteb

vefâ umma:

1. vefâ umma:--ma

Gazel 325

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vefa beklememek, bağlılık
ve kalıcılık beklentisi içinde
olmamak.*

Vefâ umma Muhibbî bî-vefâdan
Sakın dünyâya aldanma gözün
aç

2. vefâ umma:--ma

Gazel 478

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Vefa beklememek, bağlılık
ve kalıcılık beklentisi içinde
olmamak.*

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden
umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma
kaşdı gayrıdır

vefâ ummak:

1. vefâ ummak:--mak
Gazel 463
Mısra: 17
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Devamlılık beklemek,
sürüp gitmesini ummak.*

Vefâ ummak güzellerden
‘acebdür
Dinür bunlara dehr-i dūna
beñzer

vefâ ummasun:

1. vefâ ummasun:--ma, --sun
Gazel 359
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sözünde durma ve
merhametli olma durumu.*

İy Muhibbî dir ki kimse
ummasun benden vefâ
Çagurup her rüz u şeb feryâd
ider dellâl-ı çarh

vefâ umup:

1. vefâ umup:--up
Gazel 45
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ahdinde,sözünde durma.

Ben vefâ umup gönül virdüm
saña iy pür-cefâ
Âkıbet bildüm vefâ gelmez imiş
senden baña

vefâ vü mihr:

1. vefâ vü mihr:
Gazel 475
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgi ve bağlılık.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne hûbları hep bî-
vefâ olur

vefâ vü mihrüni göster:

1. vefâ vü mihrüni göster:--ü, -
-n, --i
Gazel 284
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) sevgiliye

*hitaben;sözünde dur ve vefalı
davranarak aşığı unutmaya
denilmektedir.*

İy şâh-ı hüsun ‘aşıkunam gel
‘adâlet it
Ya’nî vefâ vü mihrüni göster
himâyet it

vefâdan ârisin âri:

1. vefâdan ârisin âri:--dan, --
sin

Gazel 209

Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye hitaben:
Sevgi ve dostluğa devam
etmekten uzaksın,uzak anlamı
kastedilmiştir.*

Vefâdan ârisin iy döst âri
Cihânda böyle mi olur güzel hep

vefâsı yok:

1. vefâsı yok:--s, --i
Gazel 323
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Vefasız, sadakatsiz, sevgi
bağlılığı göstermeyen.*

Görüp her serv-i bälâyı gözün
yaşın revân itme
Gül-i dehrüñ vefâsı yok şafâ
virmez çemenden geç

vefât irse:

1. vefât irse:--se
Gazel 259
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) ölüm zamanının
gelmesi,nefesin son bulması
kastedilmektedir.*

Niçe yıllar geçe irişe dağı bü-y-ı
vefâ
Derd-i hicrünü eger irse
Muhibbî’ye vefât

veh:

1. vehdür:--dür
Gazel 479
Mısra: 10
*Üzüntü, keder, feryat,
fğan.*

Sinemdeki elifden derdüm
gören sanur bir

Yanında dâğa baksun ol vakt
diye ki vehdür

vehhâc didiler:

1. vehhâc didiler:--di, --ler
Gazel 113
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
yanağının çok parlak, çok
parıltılı, çok alevli olması
kastedilmiştir.*

Kaplamışdı âlemi zulmet ser-â-
ser virdi nür
Şem-i ruhsârı anuñçün didiler
vehhâc aña

veli:

1. veli:
Gazel 179
Mısra: 3
*Allah'a yakınlık
mertebesini kazanmış olan
seçkin kul, Allah'ın dostu ve
sevgili kulu.*

Gerçi kim ışkuñ tarîkı pür hañâr
dirler velî
Göricek aşıkılar andan
eylemezler ictinâb

2. veli:
Gazel 186
Mısra: 4
*Allah'a yakınlık
mertebesini kazanmış olan
seçkin kul, Allah'ın dostu ve
sevgili kulu.*

Diler zâhid cinân u hür u kever
Velî aşıklara didâr mañlûb

3. veli:
Gazel 218
Mısra: 6
*Allah'a yakınlık
mertebesini kazanmış olan
seçkin kul, Allah'ın dostu ve
sevgili kulu.*

Gerçi zâhid künc-i mescidde
olur halvet-nişîn
Bu riyâ ile velî olamaz
müselmânı dürtür

4. veli:
Gazel 9
Mısra: 3
*"Ama, fakat, lâkin"
anlamlarında bağlaç.*

Vardur cihānda gerçi ki meh-
pāreler velī
Māyil degül bu gönümüz illā
saña saña

5. velī:

Gazel 60

Mısra: 2

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Egerçi işkuñi āsān okurlar
evvelī dilhā
Velī ben görmedüm andan cihān
içinde müşkilhā

6. velī:

Gazel 65

Mısra: 4

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Egerçi ki bilür herkes ki şerden
yig-durur hayrı
Velī hiç görmedüm ola anuñ-ıla
bir āmil hā

7. velī:

Gazel 250

Mısra: 6

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Egerçi var-ımiş her derde āhir
Velī olmaz-ımiş hiç 'ışka gāyet

8. velī:

Gazel 303

Mısra: 4

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Bu dūd-ı dilüm gerçi ki eflāke
irişdi
Sen māha velī itmedi āhum eğer
iy dōst

9. velī:

Gazel 383

Mısra: 6

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Ayāz zāhirde Maḥmūd'uñ
gūlāmı
Velī ma'nāda kuldur aña
Maḥmūd

10. velī:

Gazel 418

Mısra: 2

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Zühd ü zıkr ü tã'ati ehl-i zamān
görmez leziz
Gerçi nāfi'dür velī cān-ı girān
görmez leziz

11. velī:

Gazel 450

Mısra: 10

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Muḥibbī her sözün dil-keş
özinden ihtirā' itdi
Velī nādān olan bilmez sanur
tarz-ı Nevāyī'dür

12. velī:

Gazel 476

Mısra: 6

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Tatar gibi çeşmüñ alup ok u ya
ele
Gāret kılup velī teni topraga
saldılar

13. velī:

Gazel 483

Mısra: 2

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Ser-i küyuñ gedāsını gören
sanur gedālardur
Velī ger ma'nī yüzünden bakarsa
pādişālardur

14. velī:

Gazel 496

Mısra: 4

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Egerçi ki günāhum çok cihānda
kul ḥatāsuz yok
Velī senden umar şefkat daḥı
luḥf u keremlerdür

velikin:

1. velikin:

Gazel 61

Mısra: 2

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

İşitdüm ben civān ü pīr didi bu
söz mücmil hā
Görinür gerçi işk āsān velikin
soñı müşkil hā

2. velikin:

Gazel 491

Mısra: 2

"Ama, fakat, lâkin"

anlamlarında bağlaç.

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ
sırrı mücmeldür
Velikin yazsalar ḥāl ü ḥat u
zülfüñ mufaşşaldur

ve'l-leyl:

1. ve'l-leyl:

Gazel 4

Mısra: 3

Gece. II Kur'an-ı Ke-rim'in

92. süresi, Leyl süresi.

Tire zülfüñden virür her laḥza
Ve'l-leyl ḥaber
Arızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-ḥuḥā

"ve'l-leyl":

1. "ve'l-leyl":

Gazel 4

Mısra: 3

Kur'an-ı Kerim'in 92.

süresi, Leyl süresi. II Gecenin
siyahlığı dolayısıyla sevgilinin
siyah saçına teşbih.

Tire zülfüñden virür her laḥza
"Ve'l-leyl" ḥaber
Arızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-ḥuḥā

2. "ve'l-leyl":

Gazel 62

Mısra: 3

Kur'an-ı Kerim'in 92.

süresi, Leyl süresi. II Gecenin
siyahlığı dolayısıyla sevgilinin
siyah saçına teşbih.

Tire-i zülfini kim gördi didi
"Ve'l-leyl" aña
Rü'yet-i ḥüsnüñi tefsir
eyleyendür "Ve'd-ḥuḥā"

verd:

1. verde:-e

Gazel 228

Mısra: 8

Ar. Gül.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
'araḥ izhār
Didüm ki gelür verde 'araḥ
bulsa ḥarāret

verd-i ahmer:

1. verd-i ahmer:

Gazel 317

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kırmızı gül.

Bülbülem bagrum delindi hâr
elinden inlerem
Hiç baña rahm eylemez ol verd-
i ahmer el-ğiyâs

verd-i handân:

1. verd-i handân:

Gazel 310

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülen gül II yeni açılmış

gül.

Gül yüzün göstermedün iy verd-
i handân el-ğiyâs
Bülbül-i dil oldı her şeb zâr u
nâlân el-ğiyâs

verd-i handāndan:

1. verd-i handāndan:--dan

Gazel 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) sevgili gülen bir

güle,sevinçli-mesrur bir çiçeğe
benzetilmiştir.

Gülşen-i küyuñda bu cān bülbüli
şādān-iken
Çarḥ-ı zālīm eyledi sen verd-i
handāndan cüdā

verd-i iremden:

1. verd-i iremden:--den

Gazel 239

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) Cennette

olduğuna inanılan İrem Bağının
gülleri kastedilmektedir.

Yañağın tazedür verd-i iremden
Boyuña tûbî sergerdāndur iy
dōst

verhemler gelür:

1. verhemler gelür:--ler, --ür

Gazel 442

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Küfür ve kötü sözler
söylenir(aşık bağlamında).

Bir yaña hicrān cefası bir yaña
devrān ğamı
Her yañadan ehl-i 'ışk olana
verhemler gelür

“ve’ş-şems”:

1. “ve’ş-şems”:

Gazel 29

Mısra: 7

Şems sûresi, Kurân'ın 91.

sûresi II Şems, güneş anlamıyla
sevgilinin yüzüne teşbih.

Çünkü dinildi aña “ve’ş-şems”
daḥı “ve’d-duḥā”

Rüyuña alnuña mihr ü mâhı
benzetsem n’ola

2. “ve’ş-şems”:

Gazel 325

Mısra: 3

Şems sûresi, Kurân'ın 91.

sûresi II Şems, güneş anlamıyla
sevgilinin yüzüne teşbih.

Yüzün “Ve’ş-şems” ü alnuñ
“Ve’d-duḥā”dur
‘Aceb mi zülfün olsa leyl-i
mi’râc

vevâ:

1. vevâ:

Gazel 37

Mısra: 9

"Veya / ya da" bağlacı.

Bu Muhibbî'ye cefâ kılsañ vevâ
cevr ü sitem
Çünkü senden irişe lutf-ıla
ihsāndur baña

vir-:

1. virdi:--di

Gazel 21

Mısra: 5

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek,vermek.

İşk şāhî çün baña virdi ğamuñ
sulṭānlığın
İy gözüm saḳḳālıg it iy ğamze
ferrâş ol baña

2. virdi:--di

Gazel 53

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)
İletmek, eriştirmek,vermek.

Hüblük mülkinde kaldurduñ
livâyı husrevâ
Virdi taḫluñ ser-te-ser âlemlere
şıyt u şadâ

3. virmek:--mek

Gazel 174

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek,vermek.

Vaşl-ı cānān gerçi kim nā-
yâbdur
Virmek Allāh'ın dilâ sen kıl
taleb

4. virür:--ür

Gazel 318

Mısra: 7

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek,vermek.

İstedükçe taze taze baña
gevherler virür
Eylesün kimdür gelüp gönlüm
gibi kân-ıla baḡş

5. vire:--e

Gazel 356

Mısra: 5

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek,vermek.

Her bir kadeḫ ki pîr-i muğān
vire nüş idem
Meftûḫ olur bu gönlüme niçedür
fütûḫ

6. virmez:--mez

Gazel 454

Mısra: 7

(Değer) vermek.

Dilüm miḫnet demin dünyāya
virmez
Bilür qadrin maḫabbet
‘ālemidür

vir:

1. virür:--ü, -r

Gazel 4

Mısra: 3

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek,vermek.

Tire zülfünden virür her laḫza
“Ve'l-leyl” haber
Arzuñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve’d-duḥā”

2. **virür:-ü, -r**

Gazel 4

Mısra: 3

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Tire zülfünden virür her lahza
Ve'l-leyl haber
Ârızuñ tefsîrini key rüşen itmiş
Ve'd-duhâ

3. **virmez:-mez**

Gazel 5

Mısra: 7

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Öldürür gerçi ki gamzeñ aşıkâ
virmez amân
Leblerüñ İsî gibi her lahza virür
cân baña

4. **virür:-ü, -r**

Gazel 5

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Öldürür gerçi ki gamzeñ aşıkâ
virmez amân
Leblerüñ İsî gibi her lahza virür
cân baña

5. **virürdüm:-ür, -dü, -m**

Gazel 5

Mısra: 5

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Büseye bir cân nedür biñ cân
virürdüm cân-ıla
Yarım ağız büse ikrâr eylese
cânân baña

6. **virem:-em**

Gazel 6

Mısra: 7

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Tîr-i müjgâni gelirse cân virem
şükrâne ben
Çün göreliden ya kaşını
olmuşam kurbân aña

7. **virildi:-il, -di**

Gazel 11

Mısra: 7

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Çün güzeller pâdişâhısın virildi
şâhlık
Çık serîr-i hüsne dînsün hûblar
şâhı saña

8. **virüp:-üp**

Gazel 13

Mısra: 18

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Şem gibi dil çerâğın yakayın tâ
şubha dek
Pîr-i ışk virüp naşîhat didi yan
yakıl baña

9. **viridi:-di**

Gazel 19

Mısra: 6

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Yüzümün zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için viridi bu yolda niç
dînâr baña

10. **vir:**

Gazel 26

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Benüm ömrüm ömür ferdâya
güymez
Disem bir büse vir sen baña
ferdâ

11. **vire:-e**

Gazel 29

Mısra: 11

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Cürm ü işyânım burundur gerçi
hadden sır vire
Sen şefâat kânısın geldüm saña
şefkat uma

12. **vire:-e**

Gazel 65

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Şütürler rağs u ger şādî urursa
tañ mı bādîde
Kaçan kim Kabe-i vaşluñ
nişânın vire maħmil hâ

13. **vir:**

Gazel 158

Mısra: 5

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Vir zekât-ı hüsnuñi men itme bu
dervîşden
Hem benüm gönlüm yapılısun
hem saña olsun evâb

14. **vire:-e**

Gazel 368

Mısra: 8

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Döymeye gamzeleri tîrine sînem
siperi
Her kaçan vire kaşî yayına ol
çeşmi küşâd

15. **virüp:-üp**

Gazel 383

Mısra: 3

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Virüp cân nağdın aldum gam
metâ'ın
Ezelden ehl-i 'ışka bu-durur sūd

16. **virildi:-il, -di**

Gazel 430

Mısra: 4

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Çal sîne tablımı 'alem-i âhî çek
dilâ
Gam kişveri virildi saña bu livâ
yiter

17. **virürler:-ür, -ler**

Gazel 483

Mısra: 10

(Bir şeyi bir kimseye)

İletmek, eriştirmek, vermek.

Muħibbî dil ne gam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşâka alur dil
dil-rübâlardur

vir eline:

1. **vir eline:-i, --n, --e**

Gazel 298

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Bevîtte) bahsedilen şeyi

teslim etmek, eline vermek
anlamında kullanılmıştır.

Bir gedâdur kapuña geldi
şehergeh âfîtab

Vir eline anı mahrûm itme bir
nânı dürrüst

vîrân:

1. **vîrândan:**-dan
Gazel 339
Mısra: 6
*Yıkılmış veya çok harap
olmuş yapı; yıkılmış veya
yanmış olan yapılardan geriye
kalan, yıkıntı. II İçerisinde veya
civarında hazinelerin bulunduğu
düşünülen harabe, yıkık yer;
âşığın gönlü.*

Kaşlaruñ çin eyleyüp alduñ
karâr u şabrımı
Ne revâdur döstüm almak bu
vîrândan harâc

vîrân ider:

1. **vîrân ider:**--e, --r
Gazel 338
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yılmak, harap etmek.

Gâh gam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânen kim aldı bâc

vîrân ola:

1. **vîrân ola:**--a
Gazel 137
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yılmak, harâb olmak ||
"gönül evi" bağlamında gönlü
harâb olmak, gönlü kırılmak.*

Pâdişâh-ı hüsn olasin hiç revâ
midur saña
Yüz harâba tuta dil mülki kamu
vîrân ola

vîrân olmasun:

1. **vîrân olmasun:**--ma, --sın
Gazel 288
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yılmak, harâb olmak. ||
Gönül evi bağlamında gönlü
harâb olmak, gönlü kırılmak.*

Âteş-i 'ışkuñ düşelden dil
harâba tutdı yüz
Niçe vîrân olmasun düşdi gönlü
şehrine ot

vîrân olur:

1. **vîrân olur:**--ur
Gazel 283
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yılmak. Dağılmak. Harap
olmak.*

Bu Muhibbî vaşlı gencin isteyüp
vîrân olur
Aña bu vîrânelik hum-hâne oldı
'âkıbet

vîrâne:

1. **vîrâne:**-y, -e
Gazel 193
Mısra: 10
*Yıkılmış veya çok harap
olmuş yapı; yıkılmış veya
yanmış olan yapılardan geriye
kalan, yıkıntı. II İçerisinde veya
civarında hazinelerin bulunduğu
düşünülen harabe, yıkık yer;
âşığın gönlü.*

Gönlümün vîrânesin gel rüşen it
mâhum benüm
Gicelerde şem olur vîrâneye çün
mâhitâb

2. **vîrânen:**-den
Gazel 338
Mısra: 4
*Yıkılmış veya çok harap
olmuş yapı; yıkılmış veya
yanmış olan yapılardan geriye
kalan, yıkıntı. II İçerisinde veya
civarında hazinelerin bulunduğu
düşünülen harabe, yıkık yer;
âşığın gönlü.*

Gâh gam vîrân ider dil mülkini
geh çeşm-i yâr
Hey müselmânlar meded
vîrânen kim aldı bâc

3. **vîrânedür:**-dür
Gazel 479
Mısra: 11
*Yıkılmış veya çok harap
olmuş yapı; yıkılmış veya
yanmış olan yapılardan geriye
kalan, yıkıntı. II İçerisinde veya
civarında hazinelerin bulunduğu
düşünülen harabe, yıkık yer;
âşığın gönlü.*

Vîrânedür Muhibbî gönlünü
rüşen eyle

Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü
mehdür

4. **vîrâne:**-y, -e

Gazel 479
Mısra: 12
*Yıkılmış veya çok harap
olmuş yapı; yıkılmış veya
yanmış olan yapılardan geriye
kalan, yıkıntı. II İçerisinde veya
civarında hazinelerin bulunduğu
düşünülen harabe, yıkık yer;
âşığın gönlü.*

Vîrânedür Muhibbî gönlünü
rüşen eyle
Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü
mehdür

vîrâne evleye:

1. **vîrâne evleye:**-e
Gazel 74
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Harap olmak, yıkılmak.

Işk şâhı niçeye dek göndere
ceyş-i gamı
Eyleye vîrâne bu gönlümü âli
şehr ola

vîrâne kıldıñ:

1. **vîrâne kıldıñ:**++e, --dum
Gazel 257
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Harap, yıkık.

Yıkup dil kişverin vîrâne kıldıñ
Kanı lutf u kerem kanı 'adâlet

vîrâne kılmavıca:

1. **vîrâne kılmavıca:**--ma, --y, -
-i, --ca
Gazel 231
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Harap ve bakımsız olmak.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsnine
Tâ kılmavıca gönlünü vîrâne
'âkıbet

vîrâne oldum:

1. **vîrâne oldum:**--du, --m
Gazel 276
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yıklmak, harap olmak.

Ola kim genc-i vişältünden
bulam diyü nişân
Bu gönül ma 'mür iken vîrâne
oldum 'âkıbet

vîrâne tut:

1. **vîrâne tut:--e**

Gazel 243

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) fani dünyaya
kanmamak, onu kötü görmek
kastedilmiştir.*

Sakın aldanma gönül virme bu
'âlem nakşına
Çünkü fânîdür beğâsı yok hemân
vîrâne tut

vîrâne-i mihnetde:

1. **vîrâne-i mihnetde:--de**

Gazel 268

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Eziyet ve bela harabesi.

Kaldı vîrâne-i mihnetde
Muhibbî şeb ü rüz
Hû dutup dil gam-ıla olalı ârâm-
ı kühest

vird idinmişdür:

1. **vird idinmişdür:--in, --miş, -
-dür**

Gazel 297

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Alışkanlık haline getirmek.
II Talebe,mürîd olmak.*

Vird idinmişdür 'izâruñ zıkr ider
dâyim Muhib
Tutar agzında 'acebdür nâr-ı
süzânî dürtüst

vird-i handân:

1. **vird-i handân:**

Gazel 286

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin sık
sık,tekrar gülüşü kastedilmiştir.*

Dehr bâğında Muhibbî çünkü
yok büy-ı vefâ

Dâğlar cismünde yir yir vird-i
handân oldu tut

vird-i handânüñ:

1. **vird-i handânüñ:--+un**

Gazel 182

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin sık
sık,tekrar gülüşü kastedilmiştir.*

Aglasam âh eylesem bülbülleyin
olmaz aceb
Gülşen-i hüsn içre gül tek vird-i
handânüñ görüp

vird-i verd:

1. **vird-i verd:**

Gazel 405

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gülün zikri.

Çünkü oldu gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryâda
gelstün ehl-i derd

vire mi:

1. **vire mi:--e, --mi**

Gazel 373

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bağışlamak, ihsan etmek.

Yâra diseñ hâlünü almaz
Muhibbî 'aynına
Hüsnine mağrûr olan 'uşşâka
vire mi vücüd

virmek isterseñ:

1. **virmek isterseñ:--mek, --r, --
se, --n**

Gazel 247

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Bir şeyi bir kimseye)
İletmek, eriştirmek.*

Virmek isterseñ zekât-ı hüsnünü
Ben fakîrem müstaħakkam vir
zekât

virseler virmez:

1. **virseler virmez:--mez--se, --
ler, --mez**

Gazel 269

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Bir şeyi,bir yeri
bağışlayıp,sunsalar bile kabul
edilmemesi gönülden
verilmemesi kastedilir.*

Her ki 'âşıkdur bilür elbette
'ışkuñ kadri
Virseler virmez kamu İrân u
Türân'ı dürtüst

virür mi:

1. **virür mi:--ür, --mi**

Gazel 482

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Verir mi! (Vermez).

Virür mi dâr-ı dünyâya gönül
fi'l-cümle 'âkl issi
Görürken gelse bir şadî anuñ
ardınca biñ gamdur

vişâl:

1. **vişâlün:-(ü)ñ**

Gazel 24

Mısra: 8

*(Sevgiliye) ulaşma,
kavuşma.*

Fırkatiyle gice gündüz teşnedür
cân u gönül
Gel benüm şâhum vişâlün
şerbetin kandur baña

2. **vişâlün:-(ü)ñ**

Gazel 209

Mısra: 7

*(Sevgiliye) ulaşma,
kavuşma.*

Murâdumdur dü âlemde vişâlün
Murâdumu müyesser eyle yâ
Rab

3. **vişâle:-e**

Gazel 326

Mısra: 5

*(Sevgiliye) ulaşma,
kavuşma.*

Vişâle sa'y kıl virmek Hudâ'nuñ
Ki sa'y-ile olur ekşer 'ayân genc

vişâle irreme:

1. **vişâle irreme:--e, --me, -y, -e**

Gazel 264

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliye
kavuşamamak kastedilmiştir.

Hicr içre yatur âh oluban pây-ı
dilşikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi vişâle
dest

vişâle irmez:

1. **vişâle irmez:**--e, --mez
Gazel 479
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşamazmış.

‘Âşık vişâle irmez terk
itmeyince cânın
Kim bilmez-ise bilsün bu anca
gizlü rehdir

visâli:

1. **vişâli:-i**
Gazel 259
Mısra: 12
(Sevgiliye) ulaşma,
kavuşma.

Ne sa‘âdet eridür ol ki
meşâmına ire
Rûz-ı hicr içre ifen aña vişâli
nefağât

vişâl-i hüsnüni:

1. **vişâl-i hüsnüni:-ü, -ni**
Gazel 26
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin güzelliğine
kavuşmak.

Vişâl-i hüsnüni şey-lillâh itdüm
Dilüñden gelmedi bir söz meger

vişâlün bâğına:

1. **vişâlün bâğına:**--üñ, --ı, -
+na
Gazel 151
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşma bahçesi.

Gel beni öldür irişem tâ vişâlün
bâğına
Ben murâduma irem hem
bulasın tâ sen evâb

vişâlün iydine irüp:

1. **vişâlün iydine irüp:**--ün, --i,
--ne, --üp

Gazel 138
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma
bayramı.

Ya ide zülfüñ hevâsı küllî
cismümi hebâ
Ya vişâlün iydine irüp bu dil
kurbân ola

vişâlün kıymetin:

1. **vişâlün kıymetin:**--ün, --i, --
n

Gazel 219
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma ve
ulaşmanın aşığı verdiği
mutluluk kastedilmiştir.

Çekmeyen hicrân gamın bilmez
vişâlün kıymetin
Derde şâbir olmayan bilmez
nedür dermân-ı döst

vişâlün şerbetin:

1. **vişâlün şerbetin:**--ün, --in
Gazel 290
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kavuşma şerbeti.

Va‘de kılduñ gerçi kim evvel
vişâlün şerbetin
Firâte tebdil idüp âhir sem
itdün ‘âkıbet

vişâlüne irgür:

1. **vişâlüne irgür:**--ü, --n, --e, --
gür

Gazel 362
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgiliye kavuşma, vuslata
erişme anlamında kullanılmıştır.

İrgür vişâlüne beni cânâ şevâba
gir
Çün görmişem firâkuñ odıyla
‘âzâb-ı telh

vü:

1. **vü:**
Gazel 24
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Ğayra ger cennet gelürse
beytü'l-ağzândur baña

2. **vü:**
Gazel 116
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

Göz kara vü kaş kara kirpük
kara
Baña olmışdur belâ-ender-belâ

3. **vü:**
Gazel 123
Mısra: 10
"Ve" bağlacı.

İy Muhibbî koma elden dâmenin
Ger cefâ vü cevri ide vü ger vefâ

4. **vü:**
Gazel 195
Mısra: 7
"Ve" bağlacı.

Didi cefâ vü cevrum-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

5. **vü:**
Gazel 196
Mısra: 8
"Ve" bağlacı.

Her kim ki göre lalüni ol mey-
perest olur
Mîr ü gedâ vü bay u fakîr ü
civân ü şeyb

6. **vü:**
Gazel 201
Mısra: 8
"Ve" bağlacı.

Hâne-i dilde gelün iyş idelüm
Dil kebâb oldu vü göz yaşı şarâb

7. **vü:**
Gazel 205
Mısra: 1
"Ve" bağlacı.

Olmuşam bî-çäre vü dil-ğaste vü
tenhâ garîb
Senden umarsam şifâ olmaz
aceb sensin tabîb

8. **vü:**
Gazel 215

Mısra: 10
" *Ve*" bağlacı.

Gitmesün dilden Muhibbî
dâyimâ medh-i Resûl
Okıduka dil ferağ bula vü
cânûn ola mest

9. vü:
Gazel 223
Mısra: 3
" *Ve*" bağlacı.

Hâlini dâne sandı vü tutıldı
zülfine
Bend-i belâya murğ-ı dilüm oldı
pây-best

10. vü:
Gazel 223
Mısra: 6
" *Ve*" bağlacı.

Her kim var-ısa cür'a-i la'lûn
taleb ider
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

11. vü:
Gazel 231
Mısra: 2
" *Ve*" bağlacı.

Cevr ü cefâlar eyledi cânâne
âkıbet
Rağm itmedi vü kıydı dil ü cânâ
âkıbet

12. vü:
Gazel 237
Mısra: 4
" *Ve*" bağlacı.

Deyr içinde gördiler refârûn iy
serv-i hürâm
Turdığı yirde kadîd oldı vü
kıldı bet sükût

13. vü:
Gazel 248
Mısra: 6
" *Ve*" bağlacı.

Herkes ki içe cür'añı hergiz
eylemeye
Ger şeyh-i şehri ola vü eger rind-
i mey-perest

14. vü:
Gazel 270
Mısra: 8
" *Ve*" bağlacı.

Çekilmez katıdur 'ışkuñ kemânı
Ne tâkat var çekile vü ne kıdret

15. vü:
Gazel 318
Mısra: 5
" *Ve*" bağlacı.

Müftî vü vâ'iz müderris cümlesi
mest olalar
İtseler la'l-i lebûn keyfiyyetin
cân-ıla bahş

16. vü:
Gazel 359
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

'İbret al İskender ü Dârâ vü
Husrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zâl-i çarğ

17. vü:
Gazel 398
Mısra: 7
" *Ve*" bağlacı.

Çamer alnuña vü gün yüzüne
âşık olalı
Ser-i küyuñda yürür şâm u seher
sanki levend

18. vü:
Gazel 448
Mısra: 6
" *Ve*" bağlacı.

Herkese kısmet güninde oldı bir
nesne naşib
Rinde câm-ı bâde vü zâhidlere
afyondur

19. vü:
Gazel 488
Mısra: 10
" *Ve*" bağlacı.

Ol mücerred cân-ıla dünyâ-yı
düna vir talâk
Nev-'arûs-ı dehr bir mekkâre vü
muhtâladur

vücüd:

1. **vücüdüm:-(u)m**
Gazel 190
Mısra: 6
Benlik, varlık; kişinin kendisi, zâtı.

Şol kadar kan agladum zülfüñ
ucından döstüm

Çarğa virdi bu vücüdüm
zevrağın kıldı tınâb

2. **vücüd:**
Gazel 373
Mısra: 10
Benlik, varlık; kişinin kendisi, zâtı.

Yâra diseñ hâlûñi almaz
Muhibbî 'aynına
Hüsine mağrûr olan 'uşşâka
vire mi vücüd

vuhûş içre:

1. **vuhûş içre:**
Gazel 254
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yabani, vahşi hayvanların yanında, içinde olmak kastedilmiştir.

Gördi ki cihân halkı kamu 'ârî
vefâdan
Mecnûn varuban itdi vuhûş içre
içâmet

vuslat:

1. **vuşlatı:-i**
Gazel 62
Mısra: 5
Kavuşma, sevgiliye kavuşma.

Vuşlatı cehd-ile hâşıl ola mı yâ
Rab didüm
Gaybdan geldi nidâ olur "illâ
mâ-saâ"

vuslat evvâmına:

1. **vuşlat evvâmına:--i, --n, --a**
Gazel 442
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşma zamanı.

Vuşlat evvâmına kim irişdi
bilsün kadrini
Çaflet idüp sanmasun bir dağ
bu demler gelür

vuslat gele:

1. **vuşlat gele:--e**
Gazel 449
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliye kavuşmanın gerçekleşmesi.

İy Muhibbî bir ferah var mı soñ
gam olmaya
Nitekim vuşlat gele ardınca
hicrân sarmaşur

vuşlat ümmîdi:

1. vuşlat ümmîdi:--i

Gazel 354

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vuşlat ümmîdi. II Sevgiliye

kavuşma arzusu.

Fırkat belâsıdır gözümü kan
iden benüm
Vuşlat ümmîdi eyleyiser cânımı
ferah

yâ:

1. ya:

Gazel 202

Mısra: 3

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

Gül yüzün aksı midür ya
pîrehan gülğün midür
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

2. ya:

Gazel 202

Mısra: 4

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

Gül yüzün aksı midür ya
pîrehan gülğün midür
Ya güneş şevkı ile surh olur
dirler şehâb

3. ya:

Gazel 202

Mısra: 8

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

Küyuña varsam kaçan
âzürdeyem ağıyardan
Ya n'îçün dirler ki olmaz cennet
içinde azâb

4. ya:

Gazel 254

Mısra: 2

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

‘Âşık mı-durur isteye ol râh-ı
selâmet

Ya ‘âr ide ol eyleyicek anı
melâmet

5. ya:

Gazel 426

Mısra: 3

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

Bilmedüm nergis midür ya
fitne-i âhir zamân
Sihr-ile yakduñ cihânı gözlerüñ
câzû midür

6. ya:

Gazel 480

Mısra: 2

"de / da" anlamını katan

bağlaç.

Cânân vücûdı şîr ü şekerden
siriştedür
Hürî midür cemâli ‘aceb ya
firiştedür

7. yasına:--sı, -n, -a

Gazel 12

Mısra: 1

Yay, ok atılan yay. II

Sevgilinin yay gibi kaşları.

Kaşlarıñ yasına didüm olayım
kurbân aña
Hışm-ıla dilber didi lâyıq mı ol
kurbân aña

8. yâ:

Gazel 180

Mısra: 10

"Peki, iyi, ama, fakat"

anlamında bağlaç II acaba.

Aceb nergis midür bu çeşm-i
şehlâ
Neden bahtum gibi var anda yâ
h`âb

9. yâ:

Gazel 61

Mısra: 6

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Dilüm pür mihr-i yâr-ıla neden
fârîg ola dilber
Meeldür yâ n'îçün dinmiş ki
dilden yol var dil hâ

10. ya:

Gazel 64

Mısra: 10

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

11. ya:

Gazel 64

Mısra: 10

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Çeşmesâr-ı çeşmüme gelse olur
ânî nihân
Ya melekdür ya perîdür
dimezem insân aña

12. ya:

Gazel 110

Mısra: 14

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Bu Muhibbî yüz çevürmez gelse
müjgân okları
İy kaşı ya eyledi çün sînesin
kalkan aña

13. ya:

Gazel 111

Mısra: 10

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Nağd-i cân iltüp Muhibbî
istesem bir büsesin
Ya cevâb itmez ve yâhüd
gösterür ferdâ baña

14. ya:

Gazel 118

Mısra: 8

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Jeng-i gamdan her ki dil
âyînesin pâk isteye
Ya leb-i dilber gerek yâhüd
şarâb-ı şâf aña

15. ya:

Gazel 138

Mısra: 7

"Ya ... ya ..." bağlaç; ister

*... ister ..." bağlaç. Ya da;
isterse de.*

Ya ide zülfün hevâsı küllî
cismümü hebâ
Ya vişâlün iydine irüp bu dil
kurbân ola

16. ya:

Gazel 138

Mısra: 8

"Ya ... ya ..." bağlacı; ister
... ister ..." bağlacı. Ya da;
isterse de.

Ya ide zülfün hevâsı küllî
cismümü hebâ
Ya vişâlün iydine irüp bu dil
kurbân ola

17. ya:

Gazel 14

Mısra: 2

"Peki, iyi ama, fakat"
anlamında bağlaç.

İy gönül n'olduñ yine dîvâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

18. yâ:

Gazel 1

Mısra: 6

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ĥamdülillâh kim Muĥammed
ümmeti
Eyledüñ bu bendeleri yâ Kerîm

19. yâ:

Gazel 1

Mısra: 9

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Muştafâ'nuñ ĥürmetine yâ İlâh
Sen müyesser eyle cennât-ı
naîm

20. yâ:

Gazel 1

Mısra: 12

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Rûz-ı maĥşerde Muĥibbî
bendeñi
Irma anı rahmetünden yâ Raĥîm

21. yâ:

Gazel 2

Mısra: 12

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Her ne kim itdüm günâhı
olmışam ben muterif
Tevbeye geldüm kabûl it
tevbemi yâ Rabbenâ

22. yâ:

Gazel 3

Mısra: 10

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Giceler zârılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raĥmetünden dür kılma
kullaruñ yâ Rabbenâ

23. yâ:

Gazel 4

Mısra: 12

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Tuymayup anı geçem diyem ki
var mıdur Şîrât
Yâ Resülü'l-âlemîn baña
olursañ rehnümâ

24. ya:

Gazel 6

Mısra: 8

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Tîr-i müjgâni gelürse cân virem
şükrâne ben
Çün göreliden ya kaşını
olmışam kurbân aña

25. ya:

Gazel 9

Mısra: 1

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Sinem nişâne eyledüm iy kaşı
ya saña
Bu nev-ile ola kim olam âşînâ
saña

26. ya:

Gazel 17

Mısra: 6

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Müdâm akar ciger ĥünü
gözümden
Uraldan kîrpük okın ol kaşı ya

27. yâ:

Gazel 29

Mısra: 14

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Bu Muĥibbî tevbe eyler tevbesin
eyle kabûl
Fitne-i şeytândan sakla anı yâ
Rabbenâ

28. ya:

Gazel 41

Mısra: 5

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya kaşuñdan tîr gönderseñ dile
Karşu çıkup cânum eydür
merĥabâ

29. ya:

Gazel 44

Mısra: 11

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Küyuñda yatan seng midür ya
ser-i uşşâk
Işk ĥânesini yapsa ser-ile n'ola
bennâ

30. ya:

Gazel 57

Mısra: 2

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ruĥları fitne kad-i bâlâ belâ
Eksük olmaz dilde fitne ya belâ

31. ya:

Gazel 70

Mısra: 7

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya kaşuñdan tîr gönder sineme
Geldügince diyem aña merĥabâ

32. ya:

Gazel 73

Mısra: 4

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Zülfün-ile ĥattuñ eyleye fitneler
iżhâr
Çeşmüñ ne acib bilmeye ya bî-
haber ola

33. ya:

Gazel 89

Mısra: 3

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya çeşmüñe di eylesün kaşd
cânuma

Ya büseñi vir tā ki baña hün-
bahā ola

34. ya:

Gazel 89

Mısra: 4

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya çeşmüne di eylemesün kaşd
cānuma
Ya büseñi vir tā ki baña hün-
bahā ola

35. ya:

Gazel 100

Mısra: 10

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Niçe bir öldüre ğamzeñ bu
Muħibbī kuluñı
Ya bentüm kāse-i çeşmüm niçe
kan-ıla tola

36. ya:

Gazel 162

Mısra: 7

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Çeşmi ya atdı fiten ğamzesini
itdi ħadeng
Hünüm içmege heves kıldı ok u
yaya düşüp

37. yā:

Gazel 180

Mısra: 2

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Aceb ol leb midür yāħūd dem-i
nāb
Aceb ol diş mi yā lū'lū-yi nā-
yāb

38. yā:

Gazel 193

Mısra: 4

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Kūyuña varsam olur āzürde dil
ağyārdan
Yā neden dirler ki olmaz cennet
içinde azāb

39. yā:

Gazel 249

Mısra: 10

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Sakın beyhüde lāf urma
Muħibbī
Gerekdür 'ışka şāhid yā 'alāmāt

40. ya:

Gazel 303

Mısra: 7

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya kaşlaruña cān-ıla kurbān
olalıdan
Ĝamzeñ okına sīnemi itdüm
siper iy dōst

41. ya:

Gazel 422

Mısra: 3

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Ya kaşlaruñ kuraldan kurbānuñ
oldum iy dōst
Bu sīne tırkeşidür ğamzeñ
ħadenge beñzer

42. yā:

Gazel 487

Mısra: 6

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

'Işk nārını şu kim yakdı ezel
sīnesine
Yanmayup ol gice gündüz baña
diñ yā ne olur

43. yā:

Gazel 496

Mısra: 7

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Meded tiryāk-i la'lūñden irişdür
yā helāk oldum
İrişen mār-ı zūlfūñden bu demde
baña semlerdür

44. ya:

Gazel 497

Mısra: 10

"Ey!" anlamında bir
seslenme sözü (sevgili).

Berkdür 'ışkuñ kemāni iy dil
aña urma dest
Bunca yıllar tuncı depretmedi
katı ya geçer

ya hātif:

1. ya hātif:

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey görünmeden seslenen
melek.*

Giçe şırātı berķ ya hātif gibi
Muħib
Luţf-ı Ĥudā olursa eger aña reh-
nümā

ya ilāh:

1. yā ilāh:

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey Allah'ım!

İki ālem fāhrınıñ kıl ħürmetine
yā İlāh
Cümle İslām ehli ile rahmetüñ
bārān aña

ya ilāhī:

1. yā ilāhī:

Gazel 97

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey Allah'ım, duaya

başlama sözü.

Kabr içinde rāħat eyle hoş dutup
dāyim anı
Yā İlāhī eyle her müşkil işin
āsān aña

2. yā ilāhī:

Gazel 142

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey Allah'ım, duaya

başlama sözü.

Bu Muħibbī irmege cānāneye
Yā İlāhī eyle sen bir fetħ-i bāb

“yā leytenī küntü tūrāb”:

1. “yā leytenī küntü tūrāb”:

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

'Keşke toprak

*olsaydım'.Kur'an'da yer alan
Nebe suresininin 40. ayeti.*

Gördiler ħāk olduğum yoluñda
iy ālī-cenāb
Reşk idüp dir ehl-i ışk “yā
leytenī küntü tūrāb”

2. “yā leytenī küntü türāb”:

Gazel 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Ayet**

'Keşke toprak

olsaydım'.Kur'an'da yer alan Nebe suresinin 40. ayeti.

Cüra-i cām-ı lebüñ olalıdan
baña naşīb
Ehl-i diller didiler “yā leytenī
küntü türāb”

yā mucīb:

1. **yā mucīb:**

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey Allah'im. II Mucib;

*İcâbet eden, isteyene karşılık
veren, teklifleri bilen ve O'na
yalvaranların isteklerine icâbet
eden ve karşılık verendir (el-
Bakara, 2/186).*

Bir günehkâram günâha tevbe
itdüm yâ Mucīb
Umaram kim rahmetüñe idesin
beni karīb

2. **yā mucīb:**

Gazel 172

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey Allah'im. II Mucib;

*isteyene karşılık veren, O'na
yalvaranların isteklerine icâbet
edendir.*

Bende-i maḥlaş Muḥibbī bendeñ
olmışdır senüñ
Bendelikden çıkmasun budur
duâmuz yâ Mucīb

yā müstecīb:

1. **yā müstecīb:**

Gazel 166

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) "ey davete cevap

*veren,ey duaları kabul eden şanı
yüce yaratıcı" anlamında
kullanılmıştır.*

Afv kıl kapuña gelmiş cümle
mücrim bendeler
İsteceb hâzâ ed-duâ fî şānehū yâ
müstecīb

yā naşīb:

1. **yā naşīb:**

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Neyin ne olacağını

*bilmeden konuşmamayı, başa
neler geleceğini, zamanın neler
göstereceğini beklemeyi
öğütleyen kadercı yaklaşım
yapısına sahip söz.*

Azm kıldum küy-ı yāra vālih ü
ḥayrān şifāt
Giderem āb-ıla ḥāktüm mi
çeküpdür yā naşīb

ya neden:

1. **ya neden:**

Gazel 449

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Acaba neden, sebebi nedir
anlamlarında kullanılmıştır.*

Serv ḳaddüñe eger ‘āşık degülse
kākülün
Gerdenüñe ya neden yüz buldı
her ān sarmaşur

yā niçe:

1. **yā niçe:**

Gazel 334

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Peki nasıl, ne şekilde?.

N'eylesün n'itsün Muḥibbī yā
niçe yazsun ḡamı
Seni cāndan sevdiği çünkü olur
yanuñda suç

yā rab:

1. **yā rab:**

Gazel 371

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ya Rab.

Bir ḥayāl-i ḥüba beñzer vaşl ol
daḡı muḥāl
Ne kılam yā Rab bu ben āşüfte-
hāl-i nā-murād

2. **yā rab:**

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey rabbim.

Vuşlatı ceḥd-ile ḥāşıl ola mı yā
Rab didüm
Ġaybdan geldi nidā olur “illā
mā-saā”

3. **yā rab:**

Gazel 160

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey rabbim.

Muḥibbī cürm ü işyānın añup
her dem duā eyler
Duāsın müstecāb eyle dilegüm
bu-durur yā Rab

4. **yā rab:**

Gazel 284

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey rabbim.

Cürmüm katı añup anı tevbe
eyledüm
Yā Rab ḳabül eyle keremden
‘ināyet it

5. **yā rab:**

Gazel 354

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey rabbim.

Yā Rab Muḥibbī'yi koma her
dem firāk-ıla
Olsun şarāb-ı la'l-ile her ‘ālemi
ferah

6. **yā rab:**

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Ey Rabbim.

Gidüpdür küllī dil benden
diğergün gün-be-gün ḥālüm
Niçe takrİR idem yā Rab derün-ı
derdidür dilhā

7. **yā rab:**

Gazel 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ey Rabb'im, Ey Allah'im!.

İrişür āh u feryād u fiğānum
göklere her şeb
Nedendür ḡuşına girmez o
māhuñ bilmezem yā Rab

8. **yā rab:**

Gazel 340

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey Rabb'im, Ey Allah'im!

Mübârek eyle yâ Rab bu gâzâmı
Muhibbî bula fırsat nite Mihâc

9. yâ rab:

Gazel 209

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey Rabbim.

Murâdumdur dü âlemde vişâlûñ
Murâdumı müyesser eyle yâ
Rab

yâ rabb:

1. yâ rabb:

Gazel 32

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Ey Rabbim.

Zulmât-ı nefis içinde koma dest-
gîrüm ol
Rüşen kılup derûnumı yâ Rabb
vir ziyâ

yâ rabbenâ:

1. yâ rabbenâ:

Gazel 41

Mısra: **14**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey Rabbimiz.

İşk-ıla hoş-hâl olmuşdur Muhib
İşkdan ayırma anı yâ Rabbenâ

2. yâ rabbenâ:

Gazel 75

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey Rabbimiz.

Bu Muhibbî gerçi kan aglar
günâhın ańıcak
Lîk kesmez rahmetûñden
ümmîdîn yâ Rabbenâ

3. yâ rabbenâ:

Gazel 69

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Ey Rabbimiz, ey bütün
yaratılanların rabbi olan Hak
teâlâ, Allah.*

İşk-ıla hoş-hâl olmuşdur Muhib
İşkdan ırma anı yâ Rabbenâ

yâ resül-i hak:

1. yâ resül-i hak:

Gazel 336

Mısra: **3**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ey Allah'ın Rasulü(Hz.

*Muhammed)s.a.v.
kastedilmektedir.*

Yâ Resül-i Hâk idüp fakrı kabûl
Geymedûñ hergiz harîr ile dîbâc

yâ şefî':

1. yâ şefî':

Gazel 392

Mısra: **26**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Ey şefa'at eden:Hz.

Muhammed(sav).

Bak Muhammed nûrına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nûr Muhibbî'ye şefî' yâ
Ma'bûd

yâ vedûd:

1. yâ vedûd:

Gazel 393

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
*Kullarını çok seven, onları
lutfâ, ihsâna garkeden;
sevilmeye lâyük ve müstahak
yalnız kendisi olan Allah
(Allah'ın en güzel
isimlerindedir).*

Cân-ıla güş it ne dir gör nây u
'ûd
Dir günâhum çok 'afv it yâ
Vedûd

yâbân:

1. yabana:-a

Gazel 469

Mısra: **10**

Çöl, sahra.

Eşküm Muhibbî gülşene
döndürdi sînemi
Gelmez nigâr görmege yabana
seyr ider

yabanadur:

1. yabânadur:-a, -dur

Gazel 472

Mısra: **10**

Boşuna,nafile.

Didüm Muhibbî boynına zencîr-
i zülfüñi
Dakmaz mısın didi bu sözüñ
hep yabânadur

yâd:

1. yâdumdan:-u, -m, -dan

Gazel 22

Mısra: **3**

*Akına gelme, hatırlama,
anma.*

Gitmedi zülfüñ hayâli kılca
yâdumdan benüm
İy saçı sünbül gönül neçün
perîşân olmaya

2. yâdına:-m, -a

Gazel 25

Mısra: **9**

*Akına gelme, hatırlama,
anma.*

Sen bî-vefânuñ yâdına didi
Muhibbî bir gâzel
Laħdinde ger güş eyleye taħsîn
ide Selmân aña

3. yâd:

Gazel 382

Mısra: **2**

*Akına gelme, hatırlama,
anma.*

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bî-pervâyı yâd
Âh kılmaız yañılup bu 'aşık-ı
şeydâyı yâd

4. yâd:

Gazel 395

Mısra: **1**

*Akına gelme, hatırlama,
anma.*

Eydür bu dil tîz gör dem-be-
dem dildârı yâd
Anuñ içündür olur günden güne
'ışkum ziyâd

5. yâdına:-m, -a

Gazel 462

Mısra: **1**

*Akına gelme, hatırlama,
anma.*

La'l-i nâbuñ yâdına her dem
gözümdeñ hün akar
Sanasın bezm-i maħabbetde
mey-i gülgün akar

yâd evleme:

1. **yād eyleme:--me**

Gazel 408

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anlatmak.

Sernüvişt olan gelür aña
Muhibbî çäre yok
Eyleme hergiz şikâyet kılma
dehr-i dünî yād

yād evler:

1. **yād eyler:--r**

Gazel 372

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

*Hatırlamak, aklına getirmek,
anımsamak.*

Her zamân eyler dil-i sevdâ-
zede dildârı yād
Anuñ-ıçundur olur günden güne
'ışkum ziyād

yād evlerem:

1. **yād eylerem:--r, --em**

Gazel 382

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bî-pervâyı yād
Âh kılmaz yañılup bu 'âşık-ı
şeydâyı yād

yād evler-isem:

1. **yād eyler-isem:--r, --se, --m**

Gazel 382

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

La'l-i nābuñ mestiyem ben
muşhaf-ı hüsnüñ haqı
Kāfirem ger eyler-isem bāde-i
hāmrayı yād

yād evlesem:

1. **yād evlesem:--se, --m**

Gazel 408

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Anımsamak, hatırlamak,
aklına getirmek.*

Sāgar-ı çeşmüm tolar ol dem
ferahdan kan-ıla

Ruhlarıyla eylesem ben ol leb-i
meygünü yād

2. **yād evlesem:--se, --m**

Gazel 408

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Anımsamak, hatırlamak,
aklına getirmek.*

Seyr-i gülşen gönlüm almaz
serv ü şimşād istemez
Eylesem ben hasta dil ol kâmet-i
mezvünü yād

yād evleyüp:

1. **yād evleyüp:--y, --üp**

Gazel 415

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

Leb-i şirînün yād evleyüp iy
husrev senüñ
Döndüm kühkene düşeliden
kühsāra meded

yād ider:

1. **yād ider:--e, --r**

Gazel 368

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak II Hatırlamak.

Yād ider her nefes alsa bu
Muhibbî lebüñi
Döstlik haqqı mıdur itmeyesin
sen anı yād

2. **yād ider:--e, --r**

Gazel 408

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak II Hatırlamak.

Kılmayaldan ol saçı leylā bu
ben mecnünü yād
'İşk-ıla rüsvālğum gören ider
Mecnün'ı yād

yād idicek:

1. **yād idicek:--icek**

Gazel 467

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Hatırlamak, anmak, aklına
getirmek.*

Ne kadar guşşam ola la'l-i lebin
yād idicek

Ġam kalur mı ki kelām ol leb-i
şirîne gelür

yād idüp:

1. **yād idüp:--üp**

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

Nāmede cevır ü cefāsın yād idüp
gönderdi yār
Nefħa-i Rūhu'l-ğudüs san oldı
ol kâşid baña

yād itdi:

1. **yād itdi:--di**

Gazel 382

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

Ġayra in'am itdi Leylā sıdı
Mecnün kāsésin
Zāhiren göstermedi ma'nāda itdi
anı yād

yād itmedüñ:

1. **yād itmedüñ:--me, --dü, --n**

Gazel 313

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

İtmedüñ hergiz bu ben dil-
hasteyi yād el-ğiyāş
Gerçi itdüm işigüñde çağurup
dād el-ğiyāş

yād itmevesin:

1. **yād itmevesin:--me, --y, --e, -
-sin**

Gazel 368

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak.

Yād ider her nefes alsa bu
Muhibbî lebüñi
Döstlik haqqı mıdur itmeyesin
sen anı yād

yād kıldum:

1. **yād kıldum:--du, --m**

Gazel 382

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anmak, hatırlamak.

Zülf-i zünnârını itsem ârzü 'ayb olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersâyı yâd

yâd kılmağı:

1. **yâd kılmağı:--ma, --dı**
Gazel 391
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
I. Anmak, hatırlamak,
aklına getirmek. II. (Adını)
anmak, zikretmek.

Dirîgâ kılmağı dilber beni yâd
İdersem rûz u şeb ben böyle
feryâd

yâd kılmağaldan:

1. **yâd kılmağaldan:--ma, --y, -
-a, --l, --dan**
Gazel 408
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak(aşık
bağlamında).

Kılmağaldan ol saçı leylâ bu
ben mecnûnı yâd
'Işk-ıla rûsvâligum gören ider
Mecnûn'ı yâd

yâd kılmaç:

1. **yâd kılmaç:--maz**
Gazel 382
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

Görse yüzüni Muhibbî küyuña
varmaz senüñ
'Âşık-ı dîdâr kılmaç cennet-i
a'lâyı yâd

yâd kılmaç idüm:

1. **yâd kılmaç idüm:--maz, --
dü, --m**
Gazel 408
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anmak, hatırlamak.

Ger müyesser olsa içsem la'l-i
nâbuñ câmını
Kılmaç idüm bir nefes bu
gerdiş-i gerdüni yâd

yâdigâr ola:

1. **yâdigâr ola:-a**
Gazel 88
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatıra olarak kalmak.

Ėamze oklarını atsa Muhibbî
saña nigâr
Sakla ciğerde her biri bir
yâdigâr ola

yâdına gel:

1. **yâdına gel:--ı, --n, --a**
Gazel 353
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hatırına gelmek, aklına
gelmek.

Çäre olmadı lebin öpmege cân
geldi lebe
İy Muhibbî içelüm yâdına gel
bâri kadeh

yag-:

1. **yagup:-up**
Gazel 495
Mısra: 3
Yağmak, toz, mermi vb.
yüksekten çokça düşmek.

Yagup bârân-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhâr
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

yag:

1. **yagdurursın:-dur, -ur, -sın**
Gazel 36
Mısra: 6
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Hâne-i dil tahtgâh iken saña iy
tünd-ñü
Yagdurursın her nefes seng-i
cefâdan taş aña

2. **yagdurdu:-dur, -dı**
Gazel 403
Mısra: 1
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Hicr taşın üstüme yagdurdu
çarñ-ı lâciverd
Yıkılup dil hânesi eflâke çıkdı
âh-ı gerd

yagdur:

1. **yagdursa:-sa**
Gazel 12
Mısra: 8
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Sîne şahrâsına ekdüm çün
mahabbet tohmını
Dem-be-dem yagdursa tañ mı
gözlerüm bârân aña

2. **yagdurdu:-dı**
Gazel 25
Mısra: 6
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Sinemde işkuñ nârını bir lahza
teskîn itmedi
Yagdurdu gerçi gözlerüm her bir
nefes bârân aña

3. **yagdursa:-sa**
Gazel 483
Mısra: 5
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Eger başuña ol dilber cefâ
sengini yagdursa
Kaçurma başuñı hergiz dilâ saña
'atâlardur

yagdurup:

1. **yagdururp:--dur, --up**
Gazel 317
Mısra: 9
Yağdırmak. II Bir şeyi
aralıksız bir biçimde çokça
yapmak.

Seng-i miñnet yagdururp her
dem Muhibbî başına
Niçeye dek urasın bagrına
hançer el-ğıyâş

yagmâ:

1. **yagma:**
Gazel 10
Mısra: 6
Bir malı zor kullanarak ele
geçirmek, talan etmek. II Zorla
gönlünü almak, aşık etmek.

Sultân olalı şehir-i dile gamze-i mestûn
Tâtâr şıfat mülk-i dili eyledi
yagma

yagmaya gelür:

1. **yagmaya gelür:**--y, --a, --ür
Gazel 263
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) zor kullanarak
aşığın canını, ruhunu çalmak
kastedilmektedir.

Gelür yagmaya her dem leşker-i
gam
İder bu cân u dil mülkini gâret

yagmaya virdi:

1. **yagmaya virdi:**--y, --a, --di
Gazel 255
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yağmalamak, talan etmek.
II Aşk acısı çekirtmek, âşığın
gönlünü perişan etmek.

Yagmaya virdi küllî dil mülkini
Muhibbî
Gam leşkeri gelüp âh eyledi anı
gâret

yaşısı ad:

1. **yaşısı ad:**
Gazel 369
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi, güzel ad kazanmak.

Gözi yaşın her fakîrûn zulm ile
bahır eyleme
Pâdişâh-ı dehr olmaksansa
yigdür yaşısı ad

2. **yaşısı ad:**
Gazel 409
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
İyi, güzel ad kazanmak.

İster-iseñ ölmeyüp tâ haşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyâda
kazan yaşısı ad

yâhü:

1. **yâhü:**
Gazel 64
Mısra: 2

"Ey Allah!" anlamına
gelerek söylenen söze dikkati
çekmek ve anlamını
güçlendirmek için kullanılan bir
söz.

Aña âşık mı dinür ışkuñ yolında
cân aña
Yâhü derd-ile olursa derdine
dermân aña

2. **yâhü:**
Gazel 180
Mısra: 7
Söylenen söze dikkati
çekmek ve anlamını
güçlendirmek için kullanılan
ifade.

Aceb bu gamze midür yâhü
hançer
Aceb bu zülf midür yâhü kullâb

3. **yâhü:**
Gazel 180
Mısra: 8
Söylenen söze dikkati
çekmek ve anlamını
güçlendirmek için kullanılan
ifade.

Aceb bu gamze midür yâhü
hançer
Aceb bu zülf midür yâhü kullâb

yâhud:

1. **yâhud:**
Gazel 118
Mısra: 8
"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Jeng-i gamdan her ki dil
âyînesin pâk isteye
Ya leb-i dilber gerek yâhüd
şarâb-ı şâf aña

2. **yâhüd:**
Gazel 180
Mısra: 1
"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Aceb ol leb midür yâhüd dem-i
nâb
Aceb ol diş mi yâ lü'lü-yi nâ-
yâb

3. **yâhüd:**
Gazel 180
Mısra: 4

"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Aceb gözümden akan iki çeşme
Aceb hün-ı ciger midür yâhüd
âb

4. **yâhüd:**
Gazel 180
Mısra: 5
"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Aceb haddûn mi bu yâhüd
güneşdür
Aceb mi dir isem alnuña mehtâb

5. **yâhüd:**
Gazel 448
Mısra: 2
"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Mevc urur her yaña eşküm sanki
bahır-ı hündür
Şiçe-i sebz içre yâhüd bâde-i
gülğündür

6. **yâhüd:**
Gazel 460
Mısra: 5
"Yahut, ya da, veya"
anlamlarında bir bağlaç.

Zâhidûn geydügi gökdür dâyimâ
yâhüd siyâh
Hiç anı bilmedüm 'âlemde ne
mâtemdedür

yak:

1. **yakmayınca:**-ma, -y, -ınca
Gazel 14
Mısra: 5
Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek.

Şem-i hüsnün yakmayınca
komadı cân u dili
Anuñ-ıçun döstüm pervâne
söylersin baña

2. **yakdı:-dı**
Gazel 9
Mısra: 7
Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çekirtmek.

İşk âteşiyle yakdı dili teşne
eyledi
Sunup lebini dimedi bir kerre
mā saña

3. **yakayın:-ayın**

Gazel 13

Mısra: 17

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şem gibi dil çerâğın yakayın tā
şubha dek
Pir-i ışk virüp naşihat didi yan
yakıl baña

4. **yakıl:-ıl**

Gazel 13

Mısra: 18

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şem gibi dil çerâğın yakayın tā
şubha dek
Pir-i ışk virüp naşihat didi yan
yakıl baña

5. **yakdum:-du, -m**

Gazel 66

Mısra: 7

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Dâğlar yakdum temâşâ eyleyem
sen gül-ruhı
Bakmağa her yaña oldu her biri
revzen baña

6. **yaksa:-sa**

Gazel 107

Mısra: 8

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Gelse biñ fiğ-ı cefâ zâhir
görünmez yarası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihânîdür baña

7. **yakisardur:-isar, -dur**

Gazel 148

Mısra: 9

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Yakisardur âteş-i ruhsârına
dilber seni

İy Muhibbî bir gün öñdin âteş-i
ruhsârın öp

8. **yakdı:-dı**

Gazel 393

Mısra: 3

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şöyle yakdı âteş-i 'ışk uşbu
gönlüm hânesin
Düd-ı âhumdan göründüğü
budur çarhuñ kebüd

9. **yakup:-up**

Gazel 417

Mısra: 5

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şem'e gör pervâneler varın
yakup eyler fedâ
Yog-iken yanında anuñ bâl-ile
perden lezîz

10. **yakar:-ar**

Gazel 424

Mısra: 6

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Sahtdur yârûñ dili itmez aña
hergiz eger
Âhum odı ger irişe âhen ü
mermer yakar

11. **yakar:-ar**

Gazel 424

Mısra: 8

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Sakin aldanma sakın dünyâyâ
dil virme sakın
Kamu 'âlem halkını bir bir olup
ejder yakar

12. **yakar:-ar**

Gazel 424

Mısra: 10

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şem '-i hüsünde nigârûñ hâli
hindü beççedür
Eline almış Muhibbî gezdürür
micmer yakar

13. **yaksa:-sa**

Gazel 453

Mısra: 9

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Şem '-i hüsne yaksa dil
pervânesin açmam dehân
Böyle itmek döstlar 'ışk ehlinüñ
âdâbidur

yak:-

1. **yakar:-(a)r**

Gazel 397

Mısra: 5

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,
tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çektirmek.*

Pervâne görse şem 'i hemân bâl
ü per yakar
Bülbül çemende şevk-i gül ile
ider sürüd

2. **yakar:-(a)r**

Gazel 424

Mısra: 4

*Yanmasını sağlamak veya
yanmasına yol açmak,*

tutuşturmak; ateşe vermek II
gönlü tutuşturmak, gönülde
meydana gelen yangından
dolayı ıstırap çekirmek.

Münkir olma sūz-ı āh-ı 'āşıkā
gel vā' izā
Korkaram bir şemmesi mescid
ile minber yakar

yaka:

1. **yakam:-m**

Gazel 183

Mısra: 7

*Yaka, elbisenin boyna
gelen kısmı II aşığın yakası.*

Bir saçı leylī-veşi gördüm
yakam çāk eyledüm
Didiler mecnūn baña bu cism-i
üryānum görüp

yakıl:

1. **yakılıp:-up**

Gazel 11

Mısra: 4

İçin için yanmak, üzülmek.

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senūñ
Gāh yanıp yakılıp kan ağlasam
gāhī saña

yakın:

1. **yakındur:-+dur**

Gazel 233

Mısra: 6

*Vakit olarak az bir süre
kalmış olan.*

Şümār eyle geçen 'ömri melūl
ol
Yakındur bil 'adem rāhma
kurbet

yakın olmak istedikçe:

1. **yakın olmak istedikçe:--**

mak, --dük, --çe

Gazel 402

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgiliye

*yakın olmak istemesi
kastedilmektedir.*

Bir perī gördüm gezer seyrāna
çıkılmış rüz-ı 'iyd
Yakın olmak istedikçe oldı ol
benden ba' id

yakın:

1. **yakın:**

Gazel 235

Mısra: 9

*Sağlam ve kat'i olarak
bilmek.*

Zerrece ārzū kalmaz dil-i

'āşıkda yakın

İy Muhibbī bir olur aña göre nīst
ü hest

yakmag-ıçun:

1. **yakmag-ıçun:--mag, --çun**

Gazel 398

Mısra: 4

Yakmak için.

Āteş-i hüsnuñe karşı bugün iy
dōst senūñ

Eyledüm cān u dilüm yakmag-
ıçun hem çü sipend

ya'küb-ves:

1. **ya'küb-ves:**

Gazel 463

Mısra: 10

*Hız. Yakup peygamber gibi
(Yakup peygamber, Hz. Yusuf'un
babasıdır. Yusuf'un öldüğünü
sanarak gözyaşı döker ve
gözleri kör olur. Yusuf'a
kavuşunca da gözleri tekrar
görmeye başlayan İbrani
peygamberidir.).*

Cüdā olalı Mısr'ūñ Yūsuf'ından
Göñül Ya'küb-ves maḥzūna
beñzer

yāküt için:

1. **yāküt için:**

Gazel 298

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kırmızı yahut pembe
değerli bir taş. (sevgilinin
dudakları).*

Gerçi kim yāküt için ḥaṭṭāt

dırler dehr ara

Nerm-idi ḥaṭṭūñ mi ḡ āli ḥaṭṭ-ı
reyḥāmı dürüst

yāküt-ı ahmerest:

1. **yāküt-ı ahmerest:**

Gazel 256

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kırmızı,değerli süs taşları.

Didüm lebūñ bahāsına cānum

alur mısın

Didi bahā yok aña yāküt-ı

aḥmerest

yaluñ:

1. **yaluñuz:-uz**

Gazel 455

Mısra: 9

Sadece.

Sanma iy dil yaluñuz sen

mübtelāsısın anuñ

Bil aña 'āşık gedā vü mīr ü şeyḥ

ü şābdur

yaluñuz ben degülem:

1. **yaluñuz ben degülem:--em**

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bir tek ben değil(aşık
bağlamında). Bütün,herkes.*

Hānesinden gün gibi togup ide
arż-ı cemāl

Ben degülem yaluñuz ḥalk-ı

cihān ḥayrān aña

**yaluñuz ol mehūñ āşüftesi bir
ben degülem:**

1. **yaluñuz ol mehūñ āşüftesi**

bir ben degülem:--em

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*(Beyitte) o peri suretli
sevgiliyi çılgınca -kendinden
geçmiş vaziyette seven- bir tek
ben değilim anlamı
kastedilmiştir.*

Yaluñuz bir ben degülem ol

mehūñ āşüftesi

İy Muhibbī cümle ālem bende-i
fermān aña

yalvar-:

1. **yalvaralum:-alu, -m**

Gazel 400

Mısra: 6

Birinden ısrarlı bir

*biçimde, kendine acındıracak
sözlerle, saygılı bir biçimde bir
şey istemek.*

Dil ü cān gānzeleri tiri-y-ile
oldı za 'ıf
Dōstlar yalvaralum ol gözi
mekkāra meded

2. **yalvaralar:**-a, -lar

Gazel 439

Mısra: 8

*Birinden ısrarlı bir
biçimde, kendine acındıracak
sözlerle, saygılı bir biçimde bir
şey istemek.*

Mihr ü kahrūndan yüzün
döndürmeye 'aşıklarūn
Sen tururken hūsevā varup
kime yalvaralar

valvar:

1. **yalvara:**-a

Gazel 415

Mısra: 8

*Birinden ısrarlı bir
biçimde, kendine acındıracak
sözlerle, saygılı bir biçimde bir
şey istemek.*

Baňa sensin baňa sensin yine
rahm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

van:

1. **yanumda:**-um, -da

Gazel 479

Mısra: 4

Bakış açısı..

Olduguma şeh-i gām iy dil yiter
bu şahid
Āhum 'alem elümde yanumda
eşk sipehdür

2. **yanayım:**-ayım

Gazel 5

Mısra: 9

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemāli nūrına
Şem-i hūсне çün Muhibbī didi
dilber yan baňa

3. **yanup:**-up

Gazel 11

Mısra: 4

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Şem-veş bezmünde tursam bir
ayag üzere senüñ
Gāh yanup yakılup kan ağlasam
gāhī saňa

4. **yaňa:**-a

Gazel 45

Mısra: 6

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Dāğlar yakdum temāşā eyleyem
sen gül ruhu
Bakmaga her yaňa oldı her biri
revzen baňa

5. **yansaň:**--sa-n, -

Gazel 117

Mısra: 9

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Yansaň ne aceb şevk-i izārıyla
Muhibbī
Fī-küllī zamānin gālebe'l- ışku
aleynā

6. **yanmadın:**-ma, -dın

Gazel 145

Mısra: 6

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Ĥasta dilven baňa sun sen lal-i
nābuñ cūrasın
Cān u dil hicrūñ odına
yanmadın iy dil-firb

7. **yandugına:**-duğ, -i, -na

Gazel 167

Mısra: 3

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Āteşe dil yandugına āhum
olmışdur nişān
Dūd revzenden çıkar ger āteşe
yansa kebāb

8. **yansa:**-sa

Gazel 167

Mısra: 4

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Āteşe dil yandugına āhum
olmışdur nişān
Dūd revzenden çıkar ger āteşe
yansa kebāb

9. **yanmaga:**-mag, -a

Gazel 168

Mısra: 6

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzüñ karasın
Yoħsa yanmaga caħim içre
olursın bir ĥatab

10. **yanduñ:**-du, -ñ

Gazel 182

Mısra: 11

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Yanduñ iy dil nār-ı hicre şöyle
aşhāb-ı caħim
Kendü odına ısındı nār-ı
hicrānuñ görüp

11. **yanuñda:**-un, -da

Gazel 215

Mısra: 8

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Benligi terk itmez-iseñ
iremezsın vaħdete
Tā senüñ yānuñda bir
görinmeye nist ile hest

12. **yanmaga:**-mag, -a

Gazel 243

Mısra: 6

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Yak beni 'ışk āteşine bende
benlik kalmasın
Yanmaga şem'-i cemāl ü
hūsnüñe pervāne tut

13. **yanmaga:**-mag, -a

Gazel 276

Mısra: 2

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

'İşk-ıla ben tālib-i cānāne oldum
'ākıbet
Şem'-i hūсне yanmaga pervāne
oldum 'ākıbet

14. **yanaram:**-ar, -am

Gazel 345

Mısra: 5

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Bunca yıldur kûy-ı dilberde
yanaram şem´-vâr
Bir çöpe almazlanur yârân beni
bilmez mi hiç

15. **yansa:-sa**
Gazel 364
Mısra: 4

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Dil âteşine yandı bu bagrum
döne döne
Yansa kaçan ki âteşe olur
kebâb-ı telh

16. **yanıardur:-ısar, -dur**
Gazel 378
Mısra: 8

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Tutuşur âhum şerârından kenâr-ı
âsümân
Ol şererden yanıardur hey
meded cânım meded

17. **yanur:-ur**
Gazel 385
Mısra: 3

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Niçe yıllardur yanur eşkümler
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazımış döstlar
Hindü sefid

18. **yanalı:-alı**
Gazel 390
Mısra: 1

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Yanalı ışık âteşiyle hemçü üd
Çıksa başumdan aceb olmaya
düd

19. **yanar:-ar**
Gazel 407
Mısra: 10

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Olmasa vaşluñ ile ger bu
Muhibbî'ye cevâb
Âteş-i hicre yanar olmaz o
bimâra meded

20. **yansun:-sun**
Gazel 427
Mısra: 2

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Kılan dil hânesin rüşen nigârûñ
tâze dâğidur
Ko yansun tekye-i ışkuñ
söyinmesün çerâğidur

21. **yandur:-dur**
Gazel 471
Mısra: 10

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Cemâlûñ şem´ine karşı
Muhibbî
Özin pervâne kıldı anı yandur

22. **yansun:-sun**
Gazel 494
Mısra: 10

*Ateş durumuna geçmek,
tutuşmak, zarar görmek, acı
çekmek.*

Şem´-i ruhına karşı Muhibbî
perr ü bälûñ
Yansun ko seni eyledi pervâne
güzeller

23. **yañadan:-a, -dan**
Gazel 13
Mısra: 16

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

Ġarqa-i deryâ-yı ışık oldum
Muhibbî çün ezel
İstemem kim görine her
yañadan sâhil baña

24. **yanumca:-(u)m, -ca**
Gazel 16
Mısra: 4

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

Ben şâh-ı ışık olduğuma bu yiter
delil
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

25. **yaña:-a**
Gazel 109
Mısra: 4

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

İy kaşı ya her kaçan togrılsa
tîrûñ sîneme
Olmayam merd germeyem
gögüs o dermendenden yaña

26. **yaña:-a**
Gazel 109
Mısra: 6

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

Döstlar ağıyarı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılssa
dikenden yaña

27. **yaña:-a**
Gazel 109
Mısra: 8

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

Ger tecellî itmese Mûsâ'ya nür-ı
nâr-ı ışık
Bir kâdem basmazdı ol vâdî-i
eymenden yaña

28. **yaña:-a**
Gazel 109
Mısra: 10

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

İy boyı servüm Muhibbî
göreliden gün yüzüñ
İtmedi hergiz heves kim vara
gülşenden yaña

29. **yaña:-a**
Gazel 130
Mısra: 2

*Bir eksene göre sağ veya
solda kalan taraf. II Sevgilinin
yanı.*

Gitdi dil bir mâh-peykerden
yaña
Akdı san sudur o serverden yaña

30. **yaña:-a**
Gazel 130
Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya

solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Yaşuñı sım it Muhibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hûblar zerden yaña

31. yanında:-m, -da

Gazel 140

Mısra: 3

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Ğaddi refîarı yanında hıçe
saymazlar anı
Serv ü arar bir yaña ol ğadd-i
bālā bir yaña

32. yanuñda:-uñ, -da

Gazel 250

Mısra: 7

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Eger yanuñda suç-ısa gel öldür
Gözüm gördi gönül sevdi
nihāyet

33. yanuñda:-uñ, -da

Gazel 334

Mısra: 1

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Seni cāndan sevdüğüm cānā ola
yanuñda suç
Ben bu suç-ıla cemālūñden irag
olmak ne güç

34. yanuñda:-uñ, -da

Gazel 334

Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

N'eylesün n'itsün Muhibbî yā
niçe yazsun ğamı
Seni cāndan sevdüğü çünki olur
yanuñda suç

35. yanında:-ı, -n, -da, -

Gazel 417

Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Mağzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin

Oldı söz ehli yanında ma'nī
gevherden lezīz

36. yaña:-a

Gazel 419

Mısra: 11

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Serv ğaddūñ görünür bālā vü
fūbādan yaña
Leblerūñ cānā şarāb-ı āb-ı kev ş
erden lezīz

37. yanumca:-(u)m, -ca

Gazel 437

Mısra: 6

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Kūh-kenlik san'atında ben de
Ferhād olmuşam
Tişe ursam inleşem yanumca
inler kühsār

38. yanuñda:-uñ, -da

Gazel 451

Mısra: 4

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Hem-ser olurısam seg-i kūyuñ-
ıla her gice
Yanuñda ğadr ü kıymet ise bu
ğadar yiter

39. yanında:-ı, -n, -da

Gazel 479

Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Sinemdeki elifden derdüm
gören sanur bir
Yanında dāğa baksun ol vaqt
diye ki vehdür

40. yanına:-ı, -n, -a

Gazel 484

Mısra: 5

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Ğamze oklarını çeşmi yanına
cem' eyleyüp
Atmaga 'aşıklara almış ele ebrū
çeker

yan-:

1. yan:

Gazel 5

Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Yanayım pervāne-veş şem-i
cemālī nūrına
Şem-i hūsne çün Muhibbî didi
dilber yan baña

2. yan:

Gazel 13

Mısra: 18

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Şem gibi dil çerāğın yakaym tā
şubħa dek
Pir-i ışk vürüp naşihat didi yan
yakıl baña

3. yanında:-(ı)n, -da

Gazel 73

Mısra: 6

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Günden güne āşık-ı dil-ħaste zār
olup
Yanında iti gibi rakīb muteber
ola

4. yanmak:-mak

Gazel 191

Mısra: 6

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cān u dil
Çünki ben pervāneyem yanmak
baña olmaz acīb

5. yanup:-up

Gazel 267

Mısra: 3

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Bu dil yanup başumdan dūd-ı
āhum
Çıkar mı 'ışkda olmasa ğarāret

6. yanup:-up

Gazel 383

Mısra: 8

Bir eksene göre sağ veya

solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Aña 'aşık mı dirler şem'-i hüsne Yanup pervâne-veş olmaya nâ-büd

7. **yanmayup**:-ma, -(y)up

Gazel 487

Mısra: 6

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

'Işk nârını şu kim yakdı ezel sînesine

Yanmayup ol gice gündüz baña diñ yâ ne olur

8. **yanar**:

Gazel 499

Mısra: 9

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Yan maḥabbet nârına kalmaya benlikden nişân Zer şâf olmak için her laḥza kâl üstindedür

yaña:

1. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 1

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i bālâdan yaña Kıldı dil murğı heves kûy-ı dil-ârâdan yaña

2. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 2

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Akdı yaşum su gibi ol serv-i bālâdan yaña Kıldı dil murğı heves kûy-ı dil-ârâdan yaña

3. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 4

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Tir-i âha ḳaddüni bük eyle bir çâhı kemân Kim güzeller mâyil olur ok-ıla yadan yaña

4. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 6

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Arz kılsañ görseler bir kez senüñ taşvîrünü Varmaz idi ehl-i şirk olan kelîsâdan yaña

5. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 8

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Bezm-i ğamda bilmek isterseñ eger nâlişlerüm Döstim bir kez kulak tut nây-ı güyâdan yaña

6. **yaña:**

Gazel 20

Mısra: 10

Bir eksene göre sağ veya solda kalan taraf. II Sevgilinin yanı.

Naḳd-i câna büseñi re'y eyledüm didüm didi İy Muḥibbî key sakın ugrama buradan yaña

yaña kac:

1. **yaña kaç**:-a

Gazel 342

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade** (Beytte) sevgilinin dudakları bağlamında ondan yana olmak kastedilmektedir.

Mârdur zülfi dilâ ḳaşd itse her dem cânuña Gam degül tiryâkdür la'l-i lebünden yaña kaç

yaña nazar kılmaz:

1. **yaña nazar kılmaz**:-maz

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade** (Beytte) aşığın gözleriyle

sevgiliden bir başka yöne bakamadığı kastedilmiştir.

Seni gözler râstı ğayrı yaña kılmaz nazar Diseler bu çeşmüme olmaz aceb kıble-nümâ

yanag:

1. **yanaguñ**:-u, -ñ

Gazel 239

Mısra: 7

Yanak II sevgilinin yanagı.

Yanaguñ tazedür verd-i iremden Boyuña tûbi sergerdândur iy döst

yanar:

1. **yanar**:-(a)r

Gazel 334

Mısra: 5

(Aşk ateşiyile) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.

Âteş-i dilden yanar her gice bu kandil-i çarḫ Ger kebüd olsa felek tañ mı ider âhum 'urüc

2. **yanar**:-(a)r

Gazel 481

Mısra: 2

(Aşk ateşiyile) yanmak, çok güçlü ve derin bir aşkla sevmek.

Dil cemâlünü görelen bir 'aceb dîvânedür Şem'-i hüsñüñ şevḳine cândan yanar pervânedür

yanar-ısa:

1. **yanar-ısa**:-ı, --sa

Gazel 192

Mısra: 10

1) Yanıp, kül olmak. 2) Ateşler içinde kalmak.

Ruḫlarına cân u dil pervânedür Yanar-ısa bu Muḥibbî ne aceb

yandır:

1. **yandırur**:-up, -, -

Gazel 280

Mısra: 1

Yanmasına neden olmak, ateşini çoğaltmak; acısını, kederini artırmak.

Yandurup ger kül ide her dem
beni hicrân-ı döst
Nuṭka ger ḳudret bulam derd-ile
diyem kanı döst

yâ'ni:

1. ya'nî:

Gazel 278

Mısra: 2

"Demek oluyor ki"

anlamında bir bağlaç.

Rehber ol baña şabâ gel der-i
cânâna ilet
Ya'nî cân bülbülünü tâze
gülistâna ilet

2. ya'nî:

Gazel 284

Mısra: 2

"Demek oluyor ki, sözün

kıtası, doğrusu" anlamlarında
bir bağlaç.

İy şâh-ı hüsün 'âşıkūnam gel
'adâlet it
Ya'nî vefâ vü mihrüni göster
hîmâyet it

yañıl:

1. yañılup:-up

Gazel 103

Mısra: 6

Yanılmak, hataya düşmek.

Niçe demlerdür ki ben küyında
derbân olmışam
Yañılup bir gün benümçün
dimedî kesdür baña

2. yañıluban:-ub, -an

Gazel 299

Mısra: 6

Yanılmak, hataya düşmek.

Lâyık saña kim eylesesin cevri ü
cefâlar
Mihr eylesesin yañıluban gâh
gehî döst

3. yañılup:-up

Gazel 382

Mısra: 2

Yanılmak, hataya düşmek.

Her nefes ben eylerem ol şüh-ı
bî-pervâyı yâd
Âh kılmaz yañılup bu 'âşık-ı
şeydâyı yâd

yanına dâğ yakaldan:

**1. yanına dâğ yakaldan:--ı, --n,
--a, --a, --ı, --dan**

Gazel 463

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşık bir önceki
mısrayla ilgili olarak gönlünde
aşk yarasının(ateşinin) açıldığı
anı bir zaman olarak
kastetmiştir.

Elifken sînedi bir idi derdüm
Yakaldan yanına dâğ ona beñzer

yanına varsa:

**1. yanına varsa:--ı, --n, --a, --
sa**

Gazel 315

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bahsedilen su
kenarının yanına gitme,derdini
dökmek için yaklaşmak
kastedilmektedir.

Aka aka cüy-iken bañr oldı
yaşum 'âkıbet
Mañv olur yanına varsa itmesün
enhâr bañş

yañılış añladum:

1. yañılış añladum:--du, --m

Gazel 426

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğru anlaşılmayan,hatalı
olan.

Yir yirin cânâ lebün üzre
görünen mü mıdur
Yoḫsa yañılış añladum ol sâye-i
ebrü mıdur

yanmaz-ıdı:

1. yanmaz-ıdı:--maz, --dı

Gazel 289

Mısra: 10

Parıldamamak,işık

saçmamak.

Meclisüñde şem'î gördüm
karşuña par par yanar
Yanmaz-ıdı şevḳüñ-ile olmaya
ger nâr mest

yanum:

1. yanumda:-da

Gazel 460

Mısra: 10

(Bir durum veya olayda)
Birisine eşlik etmek.

İy Muḫibbî ğamdan özge yâr-ı
şâḳ bulmadum
Her ne dem kim yoklasam
yanumda ğam ḫânemdedür

yap:

1. yapa:-a

Gazel 263

Mısra: 6

Bina etme.

Dilin yapsun yiter bu
derdendün
Degül ḫâcet yapa mescid
'imâret

2. yapar:-ar

Gazel 58

Mısra: 4

(Gönül) yapmak II mutlu
etmek.

Gönlümü seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkısa nigâr
Ĝam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

3. yapduñ:-du, -ñ

Gazel 290

Mısra: 11

(Gönül) yapmak II mutlu
etmek.

Niçe kez yapduñ Muḫibbî
göñlini yıkdun yine
Sînedi bünyâd-ı 'ışkı muḫkem
itdün 'âkıbet

yap yap:

1. yap yap:

Gazel 190

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(ses taklidi söz) Yavaş
yavaş, usul usul, sessizce.

İy Muḫibbî dil-rübâlar cevriñe
incinme kim
Kim seni tetric-ile öğredür anlar
yap yap

yapıl-:

1. yapıldı:-dı

Gazel 192

Mısra: 3

İnşa edilmek, kurulmak.

Şükr kim yapıldı bu gam kapusu
Açılıp gönlüme ebvâb-ı tarab

yaprak:

1. yaprak:

Gazel 416

Mısra: 6

Ağaç yaprağı II Kâğıt.

Sıgmaya kışsa-i 'ışk kâtib ola
halk-ı cihân
Bahr eger cümle mürekkeb ola
yaprak kâğız

yapulu:

1. yapulu:

Gazel 472

Mısra: 8

*İnşa edilmiş, yapı olarak
kurulmuş, yapılmış.*

Ğam merdümüne tahtıye itdüm
bu gönlümü
Kudret eliyle yapulu bir vakf-
hânedür

yâr:

1. yarar:-ar

Gazel 389

Mısra: 10

İkiye ayırmak, parçalamak.

Virmedi kimse Muhibbî hiç
miyânından haber
Gerçi bir kılı niçe yirden yarar
ehl-i hîred

2. yârûñ:-uñ

Gazel 10

Mısra: 3

Arkadaş, dost, sevgili.

Ugradı meger bād-ı şabâ zülfine
yârûñ
Pür itdi dimâgını dilüñ anber-i
sârâ

3. yâr:

Gazel 19

Mısra: 8

Arkadaş, dost, sevgili.

İy saçı leylî ne tañ ger baña
mecnün diseler
Dil ise bende degül aql degül
yâr baña

4. yârı:-ı

Gazel 23

Mısra: 6

Arkadaş, dost, sevgili.

Eyleyen sevdâ-yı zülfidür
benüm hâlüm siyâh
İtmedüñ yârî benüm hâlümden
âgâh iy şabâ

5. yâr:

Gazel 24

Mısra: 9

Arkadaş, dost, sevgili.

Yâr ilinden ayrı düşmek hey ne
müşkil derd olur
İy Muhibbî aña nisbet ölmek
âsândur baña

6. yârsuz:-suz

Gazel 24

Mısra: 1

Arkadaş, dost, sevgili.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelürse
beytü'l-ağzândur baña

7. yâr:

Gazel 39

Mısra: 9

Arkadaş, dost, sevgili.

Râhat olurduñ Muhibbî cevri
okın yagdursa yâr
Niçe râhat olmayam ol h'âb-ı
bârândur baña

8. yârî:

Gazel 50

Mısra: 7

Arkadaş, dost, sevgili.

Dimiş havrâya beñzer yârî zâhid
Berâber kandadur hâşâ vü kellâ

9. yârâ:-a

Gazel 70

Mısra: 5

Arkadaş, dost, sevgili.

Bendeñem yârâ bilürsin sen dilâ
Hüküm ide mi pâdişâha hiç gedâ

10. yâr:

Gazel 74

Mısra: 11

Arkadaş, dost, sevgili.

İtlerinden beni add itmiş ser-i
küyünda yâr
Hoş lağab virmiş habîbüm baña
gâyet fâhr ola

11. yâr:

Gazel 82

Mısra: 5

Arkadaş, dost, sevgili.

Nâmede cevri ü cefâsın yâd idüp
gönderdi yâr
Nefha-i Rûhu'l-kudüs san oldı
ol kâşid baña

12. yâr:

Gazel 86

Mısra: 1

Arkadaş, dost, sevgili.

Zülfün giderüp yâr kaçan bî-
nikâb ola
Gören yüzünü diye meger âfîtab
ola

13. yârâ:-a

Gazel 91

Mısra: 8

Arkadaş, dost, sevgili.

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hâsta dil
İy şabâ merdümlik it yârâ haber
kıl dâyimâ

14. yâr-ıla:-ıla

Gazel 109

Mısra: 5

Arkadaş, dost, sevgili.

Döştlar ağyârı görsem yâr-ıla
olmaz aceb
Meyl ider gülşende gül açılsa
dikenden yaña

15. yârûñ:-uñ

Gazel 112

Mısra: 9

Arkadaş, dost, sevgili.

Yârûñ cefâ vü cevri gelürse
Muhibbî'ye
Olur ferağ zîra görünmez aña
balâ

16. yâr:

Gazel 114

Mısra: 1

Arkadaş, dost, sevgili.

Yaralansa cân u dil kılmaz
terahhüm yâr aña
Kana dönse göz yaşı itmez
nazar dildâr aña

17. yârâ:-a

Gazel 115

Mısra: 13
Arkadaş, dost, sevgili.

Gönderürdüm yâra ben dâyim
maḥabbet-nâmeler
İy Muḥibbî olsa idi ger baña
fermân şabâ

18. yâr:
Gazel 135
Mısra: 3
Arkadaş, dost, sevgili.

Yâr tan mıdur perî-veş olsa bu
gözden nihân
İki zülfi iki yañadan olupdur bâl
aña

19. yâr:
Gazel 146
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

Yâr vaşlın vade kılmışdur
Muḥibbî ḥastaya
İy ecel bir dem taḥammül eyle
gel itme şitâb

20. yârdan:-dan
Gazel 161
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

İy Muḥibbî yârdan ger baña
olursa nazar
Ĝam degül düşmen cefâsından
ko cevr itsün raḳîb

21. yâr:
Gazel 163
Mısra: 7
Arkadaş, dost, sevgili.

Ḥâba vardum nâgehân luṭf-ıla
geldi didi yâr
Bu ne ğafletdür uyan üstüñe
togdı âfitâb

22. yâr:
Gazel 190
Mısra: 3
Arkadaş, dost, sevgili.

İtse efşân zülfini dagıtsa gül
yüzine yâr
Aña beñzer âfitabuñ yüzini
dutsa şehâb

23. yâruñ:-uñ
Gazel 198
Mısra: 1
Arkadaş, dost, sevgili.

İy şabâ benden varup yâruñ der
ü evvânın öp
Ḥâk-i pâyına yüzün sürer gibi
dâmânın öp

24. yâruñ:-uñ
Gazel 205
Mısra: 13
Arkadaş, dost, sevgili.

İy Muḥibbî câmi-i ḥüsninde
yâruñ Cuma gün
Ḥoş edâ ile okudı ḥuṭbe-i ḥüsnin
ḥaṭîb

25. yâruñ:-uñ
Gazel 220
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

Çün Kabe küyü yâruñ oldı
Muḥibbî menzil
Geh zinde ğâh mürde kıl anda
sen ikâmet

26. yâr:
Gazel 245
Mısra: 7
Arkadaş, dost, sevgili.

Açılsa gül gibi yâr itse ḥande
Benüm yaşum n'ola bārândur iy
döst

27. yâr:
Gazel 255
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yâr
Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'âyet

28. yâra:-a
Gazel 257
Mısra: 4
Arkadaş, dost, sevgili.

Kamu aḥvâlünü şî'ründe şerḥ it
Ola bir gün yâra irişe şâyet

29. yâr:
Gazel 278
Mısra: 7
Arkadaş, dost, sevgili.

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başuñı
meydâna ilet

30. yâr:
Gazel 281
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

Yâr eger zülfin giderse gül
yüzinden ğam degül
Çün Muhammed devridür küfre
ne ḥâcet iltifât

31. yâr:
Gazel 284
Mısra: 5
Arkadaş, dost, sevgili.

Girse elüñe bir şanem yâr yâr-ı
nâzenîn
Yiter saña cümle cihândan
ferâgat it

32. yâra:-a
Gazel 295
Mısra: 6
Arkadaş, dost, sevgili.

Evc-i felekde seyrân iderken bu
murğ-ı dil
Oldı hevâ-yı zülfi ile ḥâl yâra
pest

33. yâr:
Gazel 316
Mısra: 9
Arkadaş, dost, sevgili.

Lâ dime cevriyle öldürse
Muḥibbî seni yâr
Hiç revâ mıdur gedâ eyleye
sultân-ıla baḥş

34. yâr:
Gazel 335
Mısra: 11
Arkadaş, dost, sevgili.

Baña ârzü yâr ḥod beddür saña
Zâhidâ çün bir degüldür her
mizâc

35. yâruñ:-uñ
Gazel 339
Mısra: 3
Arkadaş, dost, sevgili.

Gönlümü şeydâ kılan yâruñ
müselsel zülfidür
Bu dil-i dîvâneye zencîr-ile
kılmañ 'ilâc

36. yâruñ:-üñ
Gazel 355
Mısra: 10
Arkadaş, dost, sevgili.

Bu Muhibbî niçe bülbül gibi
kanlar yutmasun
Gülşen-i hüsninde yâruñ nüş
ider her gün kadeh

37. yâr:

Gazel 358

Mısra: 5

Arkadaş, dost, sevgili.

Tüdüdür rāh-ı vefāda yâr lîk
Bulmuş ol rāh-ı cefā içre rüsûh

38. yâr:

Gazel 370

Mısra: 3

Arkadaş, dost, sevgili.

Mektebde meger yâr okumuş
cevr rumûzın
Oldı bu cefā 'ilmine anuñ-ıçun
üstād

39. yâruñ:-uñ

Gazel 384

Mısra: 6

Arkadaş, dost, sevgili.

Şüfî diler ki bula na'îmi riyâ ile
'Aşık kemâl-i lutfına yâruñ ider
ümüd

40. yâr:

Gazel 397

Mısra: 3

Arkadaş, dost, sevgili.

Ķāmet getürse yâr kıyāmet
kopar o dem
Kimdür ki görüp kaşlarını
itmeye sücüd

41. yāra:-a

Gazel 400

Mısra: 2

Arkadaş, dost, sevgili.

Yüzini görmeyeli bu dil-i āvāre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yāra meded

42. yāra:-a

Gazel 400

Mısra: 10

Arkadaş, dost, sevgili.

Bu Muhibbî öliyor derd-i firāk-
ıla bugün
Çıkmadın cānı irişsün diñtüz ol
yāra meded

43. yâr:

Gazel 413

Mısra: 9

Arkadaş, dost, sevgili.

Hānesinden yâr eger togsa
Muhibbî gün gibi
Kalmaya çäk olmaduk hiç bir
giribānlar meded

44. yārān:-an

Gazel 425

Mısra: 10

Arkadaş, dost, sevgili.

İy Muhibbî kân-ı dilden
sözlerüñ gevherlenür
Saklama cūmerdlik it çünki anı
yārān umar

45. yāra:-a

Gazel 434

Mısra: 5

Arkadaş, dost, sevgili.

Kaçan ki görse 'uşşākı hāsedden
yāra gānz eyley
Raķibi bilmedüm hergiz cihānda
ben ne milletdür

46. yâr:

Gazel 445

Mısra: 3

Arkadaş, dost, sevgili.

Beñzer ki yâr āyineye eylemiş
nazar
Hüsnin görelî kendüzini hış-bîn
tutar

47. yâruñ:-uñ

Gazel 445

Mısra: 10

Arkadaş, dost, sevgili.

Çeşmi ilerü gitdi meger diller
almaga
Turmuş kafada perçemi yâruñ
kemîn tutar

48. yāra:-a

Gazel 446

Mısra: 1

Arkadaş, dost, sevgili.

Yāra kıldum bir nazar gördüm
ki āhū gözlüdür
Yakdı mihiyle beni zīrā ki ol
gün yüzlüdür

49. yâr:

Gazel 488

Mısra: 11

Arkadaş, dost, sevgili.

İy Muhibbî yâr gönderse eger
tîr-i cefā
Cān u dilden aña karşı çıkubanı
aladur

50. yâr:

Gazel 490

Mısra: 1

Arkadaş, dost, sevgili.

Yâr gāyiblik mihi rüz u şeb
hātırdadur
Hey haṭā didüm ne gāyib dāyım
ol hātırdadur

yâr beni öldüre:

1. yâr beni öldüre:--i, --dür, --e

Gazel 456

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(*Beyitte*) aşık sevgilinin

gelip kendini öldürmesini
kastetmektedir.

Esb-i nāz-ıla gelüp ü yâr beni
öldüre ger
Baña devlet bu serüm halka-i
fitrāke çıkar

yâr eline:

1. yâr eline:--i, --n, --e

Gazel 416

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin eli,yamacı.

'İşk tomarına cān riştesini bağla
gönül
Yâr eline düşe bir gün ola
varmak kâğız

yâr ile:

1. yâr ile:--i, --le

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgiliyle birlikte.

Furşatı elden düşürme bir
muşāhib yâr ile
Geşt-i gülşen kıl degül hālî
felekden inķilāb

yâr incinür:

1. yâr incinür:--ür

Gazel 157

Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *sevgilinin aşığı*
üzülüp, küsmesi kastedilir.

Râh-ı ışıında fiğānum işidüp
yâr incinür
Öldüriserdür Muhibbî
derdmendi kîn salup

yâr küvına:

1. **yâr küvına:--l, --n, --a**
Gazel 399
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin semti veya eşiği.

İy Muhibbî yâr küvına seni
iletmege
Hem resülüm hem tarîkum dağı
varumdur nemed

yâr ola:

1. **yâr ola:--a**
Gazel 52
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak.

Bundan Muhibbî olmaya
devletlü bir kişi
Âlem içinde sevdiği anuñ-ıla
yâr ola

2. **yâr ola:--a**
Gazel 312
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak.

Gerekdür gülşen içre cāy-i hālî
Muhibbî yâr ola olmaya şālîş

3. **yâr ola:--a**
Gazel 98
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Dost olmak; nasip olmak.

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefâ
Yüzini döndürmeyüp fikrinde
anuñ yâr ola

yâr olasın:

1. **yâr olasın:--a, --sın**
Gazel 133
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dost, arkadaş olmak. II.
Eşlik etmek.

Sen gül için halk-ı âlem cümle
düşmendür baña
Zerre gelmez aynuma ger yâr
olasın sen baña

yâr olmaz:

1. **yâr olmaz:--maz**
Gazel 481
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Yardımcı olmak; dost
olmak, arkadaş olmak.*

Meyl iderse gözlerüm yaşına yâr
olmaz 'aceb
Çünkü kıdrini bilir her biri bir
dür-dânedür

yâr olmazsın:

1. **yâr olmazsın:--sın**
Gazel 33
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yoldaş, eş olmamak.

Yâr olmazsın didüm iy pür-cefâ
Didi kim gördi bu dünyâdan
vefâ

yâr u belâ:

1. **yâr u belâ:**
Gazel 226
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgili ve sıkıntı.

Çam yâr u belâ münis ü endüh
nedimün
Gözyaşımı iy dide harîfâne şarâb
it

yâr u münis:

1. **yâr u münis:**
Gazel 102
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevimli ve cana yakın
sevgili.*

Sanma ışkuñla beni hicrân şebi
tenhâ olam
Kanda olsam yâr u münis âh u
efgândur baña

yâr vaşlın istedi:

1. **yâr vaşlın istedi:--l(n), --di**
Gazel 150
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın sevgiliye
kavuşmak istemesi
kastedilmiştir.*

Bu Muhibbî yâr vaşlın istedi
ferdâ didi
İy ecel bir dem taħammül eyle
gel itme şitâb

yâra:

1. **yâralar:--lar**
Gazel 439
Mısra: 4
*1)Aşk acısı çeken bütün
dostlar. 2)Acı,sızı,kırgınlık.*

Sînemün üstinde cānâ görinen
gam dâğıdur
Kaṭre kaṭre eşk-ile bagrumda
biñ biñ yâralar

yâra diseñ:

1. **yâra diseñ:--a, --se, --n**
Gazel 373
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) *aşığın halini
sevgiliye aktarması
kastedilmektedir.*

Yâra diseñ hâlünî almaz
Muhibbî 'aynına
Hüsüne mağrûr olan 'uşşâka
vire mi vücüd

yaradaldan berü:

1. **yaradaldan berü:--a, --l, --dan**
Gazel 340
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yarattığından beri.

Yaradaldan berü hiç komaduñ
aç
Beni itme İllâhî ğayra muhtâc

yârân:

1. **yârân-ıla:--ıla**
Gazel 163
Mısra: 3
Arkadaş, dost, sevgili.

Bezm-i ğamda içmege yârân-ıla
hün-ı ciger

Eylerem dil âteşine karşı bu
bagrum kebâb

2. **yārân:**

Gazel 176

Mısra: 8

Arkadaş, dost, sevgili.

Bezm-i gam içre olalıdan gözi
yaşı müdâm
Yārân demine eylemişem
bagrumı kebâb

3. **yārâna:-a**

Gazel 429

Mısra: 9

Arkadaş, dost, sevgili.

Muhibbî yine yārâna ma'ânî
dürlerin dökdün
Bu şî'rün tartzımı ancak senün
şâhib-kemâl anlar

yārân beni bilmez mi hîç:

1. **yārân beni bilmez mi hîç:--i,**
--mez, --mi

Gazel 345

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşık sevgilinin
kendisini ve ne kadar özverili
bir aşık olduğunu bildiğini
kastetmektedir.*

Bunca yıldur kûy-ı dilberde
yanaram şem'-vâr
Bir çöpe almazlanur yārân beni
bilmez mi hîç

yārân elinde:

1. **yārân elinde:--+i, --n, --de**

Gazel 189

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dost, arkadaş eli.

Çadeh devr eylestün yārân elinde
Gözümüz görmesün hergiz
bizüm âb

yārân için:

1. **yārân için:--çün**

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) dost, sevgili için
yanıp tutuşmak kastedilmiştir.*

Bezm-i gamda dil kebâb yārân
içün

Eyledüm bu gözlerüm yaşın
şarâb

2. **yārân için:--çün**

Gazel 169

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) dost, sevgili için
yanıp tutuşmak kastedilmiştir.*

Dil kebâbın eyledüm ben mâ-
hazar yārân için
Sınemi kıldum kebâb u
gözlerüm yaşın şarâb

3. **yārân için:--çün**

Gazel 167

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dost, sevgili için.

Meclis-i gam içre gönli nâle
eyler ney gibi
Bu Muhibbî ideli yārân için
yaşın şarâb

4. **yārân için:**

Gazel 262

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dost, sevgili için.

Nedür bu şî'r-engüzün Muhibbî
Meger yārân için bir hasb-i
hâlest

yārâna:

1. **yārâna:--a**

Gazel 208

Mısra: 9

*1)Aşk acısı çeken bütün
dostlar. 2)Acı, sızı, kırgınlık.*

Penddür yārâna her dem bu
Muhibbî sözleri
Çünkü olmuşdur anuñ her bir
kelâmı bir kitâb

varas:

1. **varaşur:-ur**

Gazel 28

Mısra: 5

*Uygun düşmek, münasip,
yakışmak.*

Yaraşur serv-i sehî gibi salınsañ
nâz-ıla
Gökden inmiş çün ezelden nâr
hîlatdür saña

2. **varaşur:-ur**

Gazel 225

Mısra: 1

*Uygun düşmek, münasip,
yakışmak.*

Zâhid yaraşur sen yûri ol sag u
selâmet
'Âşık olanuñ fahrı olur olsa
melâmet

3. **varaşur:-ur**

Gazel 265

Mısra: 1

*Uygun düşmek, münasip,
yakışmak.*

Zâhid yaraşur sen yûri ol sag u
selâmet
'Âşık olanuñ fahrı olur olsa
melâmet

varası görünmez:

1. **varası görünmez:--in, --mez**

Gazel 107

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgiliden gelen

*eziyet ve ceza aşık için
sevinilecek bir şeydir. Onun
gönülde açtığı yaralar aşığın
önemsendiğini gösterir. O
yüzden önemli değildir.*

Gelse biñ tığ-ı cefâ zâhir
görünmez varası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihândür baña

varaşur:

1. **varaşur:**

Gazel 82

Mısra: 10

*Uygun düşmek, münasip,
yakışmak.*

Secde kıldı tāk-ı ebrûna

Muhibbî cân-ıla

Yaraşur mihrâb-ı mescid dir-ise
sâcid baña

varat:

1. **yaratduñ:-du, -ñ**

Gazel 156

Mısra: 7

*Allah tarafından
halkedilmek, var edilmek.*

Kullaruñ için yaratduñ hükümüñ
izhâr eyledün

Gül bitürdün hârdan kuru
şecerden dağı sîb

yâr-ı cefâ ugraya:

1. **yâr-ı cefâ ugraya:-ya**
Gazel 73
Mısra: **8**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) aşığı hayattayken
sıkıntı ve eziyet çektiren sevgili
mezarıma uğrasın anlamında
kullanılmıştır.

Derd-i dilümi söyleye kabrümde
her giyâh
Ol yâr-ı cefâ ugraya andan
güzer ola

yâr-ı cefâ-cü:

1. **yâr-ı cefâ-cü:**
Gazel 226
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefa edici yar, zalim
sevgili.

İy yâr-ı cefâ-cü dile gel gönli
hârâb it
Gün yüzünü göster gözümü
toptolu âb it

yâr-ı cefâ-hû:

1. **yâr-ı cefâ-hû:**
Gazel 226
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cefayı ve eziyeti huy
edinen sevgili // Eziyet eden,
zalim, gaddar sevgili.

Ola ki gele pâ koya ol yâr-ı
cefâ-hû
Râhında Muhibbî yüzünü yürü
türâb it

yâr-ı cevr-ile:

1. **yâr-ı cevr-ile:--le, -**
Gazel 281
Mısra: **13**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin çektiği sıkıntı
ve eziyet kastedilmektedir.

İy Muhibbî yâr-ı cevr-ile bugün
hem-dem iseñ
Çok belâlar getirür başuña
senün kâyinât

yâr-i dil-keşi:

1. **yâr-i dil-keşi:--i**
Gazel 445
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül çeken sevgili.

Gören o yâr-i dil-keşi dir bu ne
dîn tutar
‘Aşıklarını kırmag-ıçun tâze kîn
tutar

yâri gördüğü var:

1. **yâri gördüğü var:**
Gazel 98
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgiliyi kimsenin
göremediğinden yakınılmaktadır.

Gözleri maḥmûr olupdur bâde-i
nâz içmeden
Rûz u şeb kim gördüğü var yâri
kim huşyâr ola

yârı gördüm:

1. **yârı gördüm:--ı, --dü, --m**
Gazel 268
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliyi görmek.

Yârı gördüm nâgehân didüm ki
bu ‘ayn-ı mehest
Geydüğü zerrîn kabâ başındaki
keç külehest

2. **yârı gördüm:--ı, --dü, --m**
Gazel 453
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgiliyi görmek.

Nâgehân bir şeb uyudum yârı
gördüm h’âbda
Niçe yıllar beni bî-dâr iden ol
şeb ḥâbidür

yârı gözler:

1. **yârı gözler:--+ı, --ler**
Gazel 191
Mısra: **7**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) aşığın sürekli
sevgiliyi izlediği ve beklediği
kastedilmiştir.

Yârı gözler dem-be-dem kıble-
nümâdur gözlerüm
Fâyide yok çün ezelden bâña
olmadı naşîb

yâr-ı hûb:

1. **yâr-ı hûb:**
Gazel 154
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
1)İyi,hoş davranışlı sevgili.
2)Günahkar sevgili.

Zülfî çevgânı elinde görse dil
bir yâr-ı hûb
Ol zamân meydân-ı ışık içre ider
başını top

yâr-ı mihribân:

1. **yâr-ı mihribân:**
Gazel 326
Mısra: **4**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Şefkatli, merhametli, güler
yüzlü sevgili.

Olupdur her kişi bir gence mâlik
Yiter bâña o yâr-ı mihribân genc

yâr-ı nâzenîn:

1. **yâr-ı nâzenîn:**
Gazel 284
Mısra: **5**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nazlı sevgili.

Girse elüne bir şanem yâr yâr-ı
nâzenîn
Yiter saña cümle cihândan
ferâğat it

yâr-ı perîşânüm:

1. **yâr-ı perîşânüm:--um**
Gazel 155
Mısra: **1**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kederli,hüzünlü aşık.

Rehgüzârında beni yâr-ı
perîşânüm görüp
Bir nâzar rahm eyledi hâl-i
perîşânüm görüp

yârı talep kıl:

1. **yârı talep kıl:--+ı**
Gazel 173
Mısra: **6**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(*Beyitte*) sevgiliyi görmek
isteme,ona kavuşma anlamı
kastedilmiştir.

Geldi gül bezme bülbül itdi
sürüd
Kıl bahâr irdi sen de yârı taleb

varım:

1. yarım:
Gazel 5
Mısra: 6
Yarım, yarı.

Büseye bir cân nedür biñ cân
virürdüm cân-ıla
Yarım ağız büse ikrâr eylese
cânân baña

varım:

1. yarım:
Gazel 32
Mısra: 2
*Bugünden sonra gelecek ilk
gün; gelecek, ilerideki zaman;
mahşer günü.*

Devrân cefâ vü cevri-ile itdi
bugün cezâ
Budur ümîdüm eyleye rahmet
yarın Hüdâ

2. yarım:
Gazel 270
Mısra: 3
*Bugünden sonra gelecek ilk
gün; gelecek, ilerideki zaman;
mahşer günü.*

Bugün hayr eyle yarın sorılırsın
Cevbâ kâdir olmaz olsa şirret

3. yarım:
Gazel 365
Mısra: 8
*Bugünden sonra gelecek ilk
gün; gelecek, ilerideki zaman;
mahşer günü.*

Dilâ bunda eger hayr u eger şer
Sorarlar yarın anda nîk eger bed

varım sorıla:

1. yarım sorıla: -i, -la
Gazel 88
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Mahşer gününde, insanın
asıl memleketinde hesap
sorulması kastedilmiştir.*

Uzatma bugün zulm elini
senden alçağa

Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

yâruñ 'ârızı:

1. yâruñ 'ârızı: --un, --i
Gazel 304
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağı.

'Ârızı devrinde yâruñ bāğ u
bustândur âbeş
Leblerine nisbet itme âb-ı
hayvândur 'abeş

yâruñ dest-res bulmuş iken:

1. yâruñ dest-res bulmuş iken: -
-un, --mış, --ken
Gazel 147
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgiliye erişme
ve dokunmaya bu kadar
yakınken anlamı kastedilmiştir.*

Dest-res bulmuş iken yâruñ leb-i
mercânın öp
Geh yüzine sür yüzün geh dide-i
fettânın öp

yâruñ dili:

1. yâruñ dili: --u, --n, --i
Gazel 424
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin ağzından çıkan
sözler.*

Sahtdur yâruñ dili itmez aña
hergiz eşer
Âhum odı ger irişe âhen ü
mermer yakar

yâruñ gümâni:

1. yâruñ gümâni: --u, --n, --i
Gazel 236
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin isteği, beklentisi.

Yâruñ gümâni bu idi yolında
cân virem
Şükri-î Hüdâ ki râst olupdur
gümân-ı döst

yâruñ havâli:

1. yâruñ hayâli: -i
Gazel 73

Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin hayâli.

Yâruñ hayâli dîdede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

yâruñ miyânı dür:

1. yâruñ miyânı dür:
Gazel 96
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin ince
beli inciye benzetilmiştir. İnci
taşının sade, değerli ve el
değmemiş oluşu aynı zamanda
da zarîf ve ince oluşu
kastedilmiştir.*

Bah dür yâruñ miyânı çün ezel
uşşâk ara
Kimi inkâr eyleyüp yok dir kimi
dir mü aña

yâruñ vişâline irgürmedüm:

1. yâruñ vişâline
irgürmedüm: --un, --i, --n, --e, -
-dü, --m
Gazel 223
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*(Beyitte) aşğın sevgiliye
kavuşamadığı kastedilmektedir.*

Geşt eyledüm cihânı olup pây-ı
dil-şikest
İrgürmedüm vişâline yâruñ dirîğ
dest

yâruñ zülfine:

1. yâruñ zülfine: --u, --n, --i, --
n, --e, -
Gazel 411
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saç.

Mu 'attar oldı yine cân dimâğı
İrişdi zülfine yâruñ meger bād

yâruñ zülfini:

1. yâruñ zülfini: --un, --i, --ni
Gazel 206
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Sevgilinin yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Kaçan yāruñ göre zülfini çevgān
Gerekdür eyleye başın hemān
top

yāruñı añ:

1. **yāruñı añ:**--u, --n, --t-uñ, -t
Gazel 234
Mısra: **11**
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Allah'ı anmak, hatırlamak.

Ğaflet itme zūlmet-i şebde uyan
añ yāruñı
Kesmedi zikrini Yūnus mesken
iken batn-ı hüt

yaş:

1. **yaşı:**-t
Gazel 10
Mısra: **9**
*Doğuştan ūtibāren geçen ve
yıl birimiyle ölçülen zaman.*

Aks-i lebūñı gördi Muhibbī yaşı
içre
Sandı ki şafağdur meh-i nev
eyledi peydā

2. **yaşların:**-lar, -(n)
Gazel 3
Mısra: **9**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Giceler zārılık eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

3. **yaşum:**-um
Gazel 20
Mısra: **1**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Akdı yaşum su gibi ol serv-i
bālādan yaña
Kıldı dil murğı heves küy-ı dil-
ārādan yaña

4. **yaşına:**-t, -(n)a
Gazel 26
Mısra: **11**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Gözüm yaşına bakmaz cevher
olsa
Ne kılam n'eyleyem derdā
dirīgā

5. **yaş:**
Gazel 33
Mısra: **7**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Gözlerümden yaş yirine kan
gelür
Ḥāk-i pāyuñ gönder olsun tütüyā

6. **yaşum:**-(u)m
Gazel 60
Mısra: **5**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Dokınup bād-ı āhumdan yaşum
deryāsı mevc urdı
Kalup dil zevrağı anda görünmez
aña sāhilhā

7. **yaşuñ:**-uñ
Gazel 65
Mısra: **9**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Yaşuñ girdābına düşdüñ
Muhibbī çāre yok hergiz
Çıkar şimden girü dilden ḥalāş-ı
fıkr-i sāhil hā

8. **yaşuñ:**-uñ, -t
Gazel 130
Mısra: **9**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Yaşuñı sīm it Muhibbī rüy-ı zer
Māyil olur hūblar zerden yaña

9. **yaşum:**-(u)m
Gazel 186
Mısra: **6**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Silüp pāk itmek için küy-ı yarı
Yaşum saḳkā olupdur müje
cārüb

10. **yaşuñ:**-uñ
Gazel 232
Mısra: **2**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Sinede dāğ-ı ğam-ı cānānı
mihmān oldı tut
Mā-ḥazar yaşuñ şarāb u bagrı
biryān oldı tut

11. **yaşuñ:**-uñ
Gazel 241
Mısra: **8**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Ol serv ayagına yine iy dide
merdümi
Yaşuñ revāne olmaga gel eyle
terbiyet

12. **yaşuñ:**-uñ
Gazel 244
Mısra: **9**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

İy Muhibbī yaşuñı sen de akıt
cūlar gibi
Yok kararı suyuñ olmış 'aşığ-ı
dīdār mest

13. **yaşına:**-t, -n, -a
Gazel 279
Mısra: **9**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Yaşına Muhibbī kuluñuñ gel
nazar eyle
Bir kaçre-durur nisbet aña Nīl ü
eger Şāt

14. **yaşum:**-(u)m, -t
Gazel 310
Mısra: **10**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Ḥande kılsun gül gibi gülşende
ḥaddüñ gülleri
Āhum ile eyleyem yaşumı bārān
el-ğıyās

15. **yaşum:**-(u)m
Gazel 319
Mısra: **7**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Bezm-i ğamda ḳaddümi çeng ü
yaşum tār eyledüm
Eylerem şimden girü çeng-ile
ḳanūn-ıla baḳş

16. **yaşum-ıla:**-um, -ıla
Gazel 387
Mısra: **1**
*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Yaşum-ıla gerçi kim zāhir
görindi rüy-ı zerd

Bilmedi ahvālümü illā meger
kim ehl-i derd

17. yaşum:-(u)m

Gazel 455

Mısra: 3

*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Gözlerüm gözgülerinden yaşum
olmuşdur revān
İñlerem gönlüm benüm durmaz
döner dölābdur

18. yaşı:-ı

Gazel 463

Mısra: 14

*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

İki çeşmüm iki cārī bñardur
Ġamām üzre yaşı Hāmūn'a
beñze

19. yaşum:-(u)m

Gazel 463

Mısra: 3

*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Yaşum bāde olaldan bezm-i
ġamda
Dil iñler derd-ile kånūna beñzer

20. yaşum:-(u)m

Gazel 482

Mısra: 3

*Ağlandığında gözlerden
akan berrak sıvı, gözyaşı.*

Dönelden kāmētüm çenge aña
tār eyledüm yaşum
Ko kılun nāle vü zārī aña çün
zıkr-ile bamdur

yaş dök:

1. yaş dök:

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Yaş dök Muhibbī şām u şeher
āh u nāle kıl
Afv eyleye günāhuñı tā
Ġāfirü'z-zünüb

yaş döküğüme:

1. yaş döküğüme:--dü, --
güm, --ce

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığın gözyaşı
dikmesi, ağlaması kastedilir.*

Yaş döküğümece āteş-i āhum
füzün olur
Bir yire cem olmaz-iken āteş-ile
āb

yaş virinde:

1. yaş virinde:--i(n), --de

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın gözünden akan
gözyaşı.*

Yaş virinde kan akar rahm
eylegil cānā aña
Gözlerümden her gice iy
pādişāh-ı mehlikā

yaşagın tutmamış:

1. yaşagın tutmamış:--ı, --n, --
ma, --mış

Gazel 244

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

*Yapılmaması istenmiş olan,
yasaklanmış şeyi yerine
getirmek,söz dinlememek.*

Ġonca mey içmiş yaşagın
tutmamış şāh gülün
Kokuban ağzın şabā didi bu hūd
evkār mest

yaşduk:

1. yaşdugum:-um

Gazel 98

Mısra: 11

*Yastık, baş altına koymak
veya dayanmak için kullanılan
küçük minder.*

Küh-ı ġamda yaşdugum iy dōst
seng-i hāredür
Ġurbet içinde kişi düşvārdur
bimār ola

yaşın şarāb ideli:

1. yaşın şarāb ideli:--ın, --e, --
li

Gazel 167

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşığın
gözyaşlarının akması ve*

*sarhoşluk veren mey haline
gelmesi kastedilmiştir.*

Meclis-i ġam içre göñli nāle
eyler ney gibi
Bu Muhibbī ideli yārān için
yaşın şarāb

yaşlar döker:

1. yaşlar döker:--e, --r

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gözyaşı dökmek, ağlamak.

Ekstük itmez benüm-içün her
gice yaşlar döker
Ġoreyim ki merdüm-i çeşmümi
ber-hürdār ola

yaşlar döküp:

1. yaşlar döküp:-üp

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağlamak, gözlerinden yaş
damlamak.*

Dōstlar yaşlar döküp āh eylesem
itmeñ aceb
Hiç cihānda gördünüz mi
kimsene bī-derd ola

**yaşum ağlamakdan deryā
olalı:**

1. yaşum ağlamakdan deryā
olalı:--u, --m, --mak, --dan, --a,
--lı

Gazel 463

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) aşık çok
ağlamaktan yaşlarının bir
denize döndüğünü ifade
etmektedir.*

Yaşum deryā olalı ağlamakdan
İçinde bu göñül Zū'n-nün'a
beñzer

yaşum akarsa:

1. yaşum akarsa:--um, --ar, --
sa

Gazel 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yaşı akmak, ağlamak,
gözyaşı dökmek.*

Cüybâr olup akarsa tañ mı
yaşum her taraf
Bağ ara refât ider serv-i
hıramânım görüp

yaşum bañr oldu:

1. yaşum bañr oldu:--u, --m, --
dı

Gazel 315

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığım

*gözyaşlarının denize dönecek
kadar çok olması
kastedilmektedir.*

Aka aka cüy-iken bañr oldu
yaşum 'âkıbet
Mañv olur yanına varsa itmesün
enhâr bañs

yaşum gülgünını:

1. yaşum gülgünını:

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Aşığın gözünden dökülen

pembes, gül renkli gözyaşı.

Zülf-i şeb-diz-ile koşdum bu
yaşum gülgünını
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem meydân aña

yaşum şarâb:

1. yaşum şarâb:--um

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gözyaşı şarabı.

Sen gereksin meclis esbâbı
müheyâ cümleten
Dil kebâb yaşum şarâb olmuş-
durur sînem rebâb

**yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer:**

1. yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer:--u, --m, --e, --ü, --m, --
a, --r

Gazel 463

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşık göz yaşının

*gümüşe, yüzünün ise altına
benzediği söylemektedir.*

Ni şâr için Muhibbî pâ-yı yâra
Yaşum sîme yüzüm altuna
beñzer

yaşumuñ yanında:

1. yaşumuñ yanında:--u, --m, -
-un, --l, --n, --da

Gazel 252

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
(Beyitte) aşığın döktüğü
göz yaşları kastedilmektedir.

Derdüme nisbet benüm bir
zerredür bu kâyinât
Yaşumuñ yanında kaçre görünür
Nîl ü Furât

yat:

1. yaturam:--ur, --am

Gazel 19

Mısra: 4

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Lebleri dâr-ı şifâsında bu dil
hasta olup
Niçe yıldıur ki yaturam itmedi
tîmâr baña

2. yatur:--ur

Gazel 76

Mısra: 7

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Ser-i küyuñda dil-ğaste yatur bir
derdmendüñdür
Tâbîbâ lal-i nâbuñdan aña eyle
gel em peydâ

3. yatur:--ur

Gazel 119

Mısra: 4

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Belâ kühi içinde seng-i ğamdan
Yatur mecrûh olup dil bî-ser ü
pâ

4. yatasın:--asın

Gazel 242

Mısra: 3

Boylu boyunca uzanmak II

*bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Niçe bir hâb-ı ğafletle yatasın
şubha dek ğâfil
Seğergeh gülşene varup şadâ-yı
bülbülü ğüş it

5. yatur:-(u)r

Gazel 264

Mısra: 1

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Hicr içre yatur âh oluban pâ-yı
dilşikest
Derdâ dirîğ irmeye gibi vişâle
dest

6. yatup:--up

Gazel 316

Mısra: 5

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Hicr elinden ğam bucagında
yatup bu hasta dil
Ney gibi durmaz kılur feryâd u
efğân-ıla bañs

7. yatur:--ur

Gazel 452

Mısra: 9

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Tîr-i ğamzeñden Muhibbî yine
çâk olmuş yatur
Râhatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

yat-:

1. yatur:--ur

Gazel 63

Mısra: 9

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Nimet-i derd ü belâ her yaña
dökilmiş yatur
Şoñbet-i hâş it Muhibbî ehl-i
ışka kıl şalâ

2. **yatarsın:-ur, -sın**

Gazel 151

Mısra: 3

*Boylu boyunca uzanmak II
bir yerde bulunmak II
hastalanıp uzanmak, yatağa
düşmek.*

Bister-i gülde yatarsın sen
ferâgatla müdâm
Sengi bâlin eyledüm sanma
benüm hâlüm harâb

vāv:

1. **yadan:-dan**

Gazel 20

Mısra: 4

*Ok atma aracı. II
Sevgilinin kaşu.*

Tır-i âha kıddüni bük eyle bir
çâhı kemân
Kim güzeller mâyil olur ok-ıla
yadan yaña

2. **yayıdur:-ı, -dur**

Gazel 450

Mısra: 4

*İki ucu arasında bir giriş
gerili olan, eğri ve esnek ok
atma âleti, kavis. II Sevgilinin
kaşları.*

Görinen bu felek üzre gehî
kavs-i kuzah sanma
Atar âh okların 'âşık anuñla katı
yayıdur

vaz:

1. **yazdı:-dı**

Gazel 83

Mısra: 4

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Âyet-i hüsnindeki yir yir olan
müşkilleri
Yazdı hattı-ı gubâr hattı-y-ıla
tefsîr aña

2. **yazayım:-a, -y, -ım**

Gazel 135

Mısra: 7

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Yazayım bir bir kamu eşkümlü
dil ahvâlini
Rûy-ı zerdüme bakup malûm
ola tâ hâl aña

3. **yazdı:-dı**

Gazel 152

Mısra: 9

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Yazdı debîr-i çarhı Muhibbî
varaqlara
Şerh oldı metn-i hüsnî tamâm
oldı bir kitâb

4. **yazıcak:-ı, -cağ**

Gazel 170

Mısra: 3

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Nâme-i hüsnî ezelden kilik-i
kudret yazıcak
Cümlesinden eylemiş hüsnüñ
kitâbın intihâb

5. **yazsa:-sa**

Gazel 191

Mısra: 5

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Ne acebdür şevkı-y-ile ger yazsa
cân u dil
Çünkü ben pervaneyem yanmak
baña olmaz acıb

6. **yazdum:-+dum**

Gazel 198

Mısra: 5

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Göz karasın hâl idüp yazdum
nigâra nâmesin
Okudukça büse cerr eyle leb-i
handânın öp

7. **yazdı:-dı**

Gazel 260

Mısra: 3

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Kirpügüm yazdı yine ruhsârına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
gülâmum ilet

8. **yazdı:-dı**

Gazel 269

Mısra: 8

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Şu'le virdi metn-i hüsnüñde
sentüñ Nür âyeti

Geldi hattüñ yazdı tefsîr eyledi
anı dürüst

9. **yazdı:-dı**

Gazel 329

Mısra: 5

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Yazdı ahşen hüsnüñi iy döst
hattât-ı ezel
Hüblarda kalmadı bâzâr-ı hüsn
içre revâc

10. **yazsun:-sun**

Gazel 334

Mısra: 9

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

N'eylesün n'itsün Muhibbî yâ
niçe yazsun gamı
Seni cândan sevdiği çünkü olur
yanuñda suç

11. **yazdı:-dı**

Gazel 356

Mısra: 10

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Mecnün çıkardı gerçi ki 'ışk
minnetini ezel
Geldi Muhibbî yazdı aña niçe
biñ şürüh

12. **yazdı:-dı**

Gazel 404

Mısra: 2

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Selh-i Şa'bân-ıla oldı 'iys ü
'işret nâ-bedîd
Garra-i Şevvâl ile yazdı felek
menşür-ı 'iyd

13. **yazup:-up**

Gazel 416

Mısra: 9

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Bu Muhibbî yazup 'arz eylese
süz-ı dilin âh
Kül olup elde muqarrer oda
yanmak kâgız

14. **yazsalar:-sa, -lar**

Gazel 491

Mısra: 2

*Kaleme almak, nakşetmek.
// Yaratmak.*

Egerçi kim dehānuñla miyānuñ
sırrı mücmeldür
Velîkin yazsalar hâl ü hâṭ u
zülfüñ mufaşşaldur

yaz-:

1. **yazdum:-du, -m**

Gazel 5

Mısra: 2

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Pâdişâh-ı ışkâm u dil defter ü
divân baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvân baña

2. **yazdum:-du, -m**

Gazel 163

Mısra: 5

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Niçe yıldur derdi yazdum irmedi
itmâmına
İrdi ancak faşl u bâba âhir
olmadı kitâb

3. **yazaldan:-al, -dan**

Gazel 207

Mısra: 5

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Metn-i hüsnüñe şahâ ḥaṭṭuñ
yazaldan hâşiye
Faşl u bâbın okudum didüm ki
ḥatm oldı kitâb

4. **yazmag:-mağ**

Gazel 252

Mısra: 9

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Bu Muḥibbî derd-i dil hâlini
yazmag istedi
Nâmeye sıgmadı barmaq kodı
agzına devât

5. **yazdı:-dı**

Gazel 254

Mısra: 9

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Her laḥza ki müje hâlîmi
ruşsâruma yazdı
Maḥv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedâmet

6. **yazdum:-du, -m**

Gazel 277

Mısra: 11

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Bu defter-i ḥadî ş üm hün-ı dil
ile yazdum
Her kim okursa lâ-büd ider aña
sirâyet

7. **yazar:-ar**

Gazel 360

Mısra: 10

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Lâle ḥaddi ḥasretinden bu
Muḥibbî ḥasta-dil
Sîne levḥine yazar kanlu yaşıyla
âh ruḥ

8. **yazılmış:-ı, -l, -mı**

Gazel 459

Mısra: 10

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Ehl-i hâl alur Muḥibbî her
varaḥdan biñ sabâḳ
Dest-i kudretle yazılmış âyet-i
Yezdânîdür

yazı:

1. **yazı:**

Gazel 24

Mısra: 1

Kır, ova.

Yârsuz yazı vü tag u bâğ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelürse
beytü'l-aḥzândur baña

yazıl:

1. **yazılmış:-mı**

Gazel 210

Mısra: 8

Kaleme almak, nakşetmek.

// *Yaratmak.*

Tâḳ-ı ebrûsın görüp kaldurma
yirden başuñı
İşk kitâbında yazılmış secde
itmek müsteḥab

vek dâne-durur:

1. **vek dâne-durur:--ur**

Gazel 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(*Beyitte*) -bir tane
olan, biricik, tek-anlamlarında
kullanılmıştır.

Gerçi ranâ görünür mülk-i Arab
Lîk yek dâne-durur şehri-i Haleb

vek sāledür:

1. **vek sāledür:--dür**

Gazel 488

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bir sene, bir yıl.

Añ günâhuñ göz yaşıñ dök
kesme luṭfından ümîd
Çünkü bir mâh-ṭal'at cürmi yek
sāledür

yekser:

1. **yekser:**

Gazel 349

Mısra: 2

Baştan başa, tamamen.

Sâkî olup meclise alsa ele dilber
kaḍeḥ
Cân bağışlar mürde-dil olanlara
yekser kaḍeḥ

yeldâ olursa:

1. **yeldâ olursa:--ur, --sa**

Gazel 446

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Uzun olmak(gece

bağlamında).

Zülfüñi ref' it cemâlünden
görinsün âfîṭâb
Giceler yeldâ olursa 'âkıbet
gündüzlüdür

yevm:

1. **yevm-i:**

Gazel 2

Mısra: 4

Gün.

Sen mürüvvet kânısın cürmüme
çek afv-ı ḳalem
Umaram senden şafâat idesin
yevm-i cezâ

yevm-i cezâ:

1. **yevm-i cezâ:**

Gazel 392

Mısra: 23
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cezâ günü, kıyâmet günü.

Umaruz bize şefâ'at idesin
yevm-i cezâ
Tâ ola menzilümüz dâr-ı sürür-
ıla hülûd

yevm-i cezâdan:

1. **yevm-i cezâdan:--dan**
Gazel 261
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ceza devri,zamanı.

Yevm-i cezâdan tañ mı olam
hüşdan cüdâ
İşkuñ ezel câmını içdüm çün
elest

vezdân:

1. **vezdân:**
Gazel 93
Mısra: 4
Tanrı, Allah, Hüdü.

Dâmen-i ışkı dutup aklı ferâmüş
eyledüm
Böyle yazdı tâ ezelden alnuma
Yezdân baña

vi-:

1. **yidügi:-düg, -i**
Gazel 240
Mısra: 12
Yemek, içmek.

'Aceb midür şarâbı zemm iderse
Yidügi zâhidüñ her lahza beng-
est

vi:

1. **yimeyüp:-me, -y, -üp**
Gazel 332
Mısra: 10
Maruz kalmak.

Gevher-i eşki Muhibbî pâyına
meh-rûlaruñ
Dükenür sanma dükenmez
yimeyüp gam turma saç

yidi iklimi:

1. **yidi iklimi:--i**
Gazel 392
Mısra: 19

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yedi ülke || Bütün dünya.

Yidi iklimi musahhar idesin
himmət ile
Emr-i Haqq-ıla melekler saña
çün oldı cünüd

yidi kişverden:

1. **yidi kişverden:--den**
Gazel 325
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yedi iklim,bölge.

Ĥatuñ itdi Ĥatâ mülkini târâc
Yidi kişverden aldı beñlerüñ bâc

yig:

1. **yig:**
Gazel 12
Mısra: 6
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Cennet ü havrâyı n'eyler âşik-ı
dîdâr olan
Yig gelür biñ ravzadan bir güşe-
i vîrân aña

2. **yigür:-dür**
Gazel 69
Mısra: 8
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

İstemem bu âleme şâh olmadan
Yigdür olam âsitânuñda gedâ

3. **yigür:-dür**
Gazel 70
Mısra: 10
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Kaç iderseñ bu Muhibbî başını
Yigdür aña itme kapuñdan cüdâ

4. **yig:**
Gazel 240
Mısra: 10
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Gören ruhsâr ile eşkümi eydür
Tarîk-i 'ışk hemişe yig reng-est

5. **yigür:-dür**
Gazel 242
Mısra: 9

1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Muhibbî sözleri yigdür bugün
dürr-i cevâhirden
Takup cânâ kulaguña giderme
anı mengüş it

6. **yigür:-dür**
Gazel 274
Mısra: 12
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Söyleseñ bir haq sözi halk alur
anı 'aksine
Olcağ bu vech-ile yigdür
Muhibbî bil süktü

7. **yigür:-dür**
Gazel 369
Mısra: 6
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Gözi yaşın her faķrûñ zulm ile
baħr eyleme
Pâdişâh-ı dehr olmaksansa
yigdür yaħşı ad

8. **yigür:-dür**
Gazel 377
Mısra: 7
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Pâdişâh-ı 'âlem olmakdan ise
yigdür baña
Ĥidmet idüp âsitânuñda olam
kemter 'abîd

9. **yig:**
Gazel 454
Mısra: 9
1. daha iyi, üstün. 2.
Kuvvetli, baskın.

Degül perr-i megesden yig bu
dünyâ
Muhibbî çekdügüm uħrâ
gamıdur

yig degül mi:

1. **yig degül mi:--gül, --mi**
Gazel 234
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Daha iyi degül midir?.

Söyler-iseñ iy gönül elbetde
râzuñ fâş olur

Yig degül mi urasın agzuña sen
mühr-i süküt

yig gelür:

1. **yig gelür:--ür**
Gazel 318
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Daha iyidir, bir şeyi
diğerine tercih etmek.*

İy şeker-leb lezzeti şehd ü
şekerden yig gelür
Nükte-i la'lünden itsem ehl-i
'irfân-ıla bahş

yig gördi:

1. **yig gördi:-di**
Gazel 47
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Üstün görmek.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gazel
Lezzetin kand ü aselden gördi
yig ehl-i şafa

yig görünür:

1. **yig görünür:--in, --ür**
Gazel 435
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Daha iyi görünmek.

İy şabâ ırgür Muhibbî çeşmine
hâk-i derin
Tütiyâdan yig görünür yoħsa
dârûlar mıdur

yig olur:

1. **yig olur:--ur**
Gazel 163
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Daha iyi, daha üstün
olmak.*

Çünkü hayruñ yok Muhibbî bāri
gel şerden sakın
Ger bu sözümlütmayasın yig
olur senden devāb

yık:

1. **yıkan:-an**
Gazel 58
Mısra: 4
Harap etmek,

*mahvolmasına sebep olmak,
perişan etmek.*

Gönlümü seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkısa niğâr
Ėam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

2. **yık:**
Gazel 275
Mısra: 7
*Harap etmek,
mahvolmasına sebep olmak,
perişan etmek.*

Göñül evyânını yık eyle harāb
Yücelikten saña yigdür ol pest

yık-:

1. **yıkup:-(u)p**
Gazel 257
Mısra: 7
*Harap etmek,
mahvolmasına sebep olmak,
perişan etmek.*

Yıkup dil kişverin vîrâne kıldıñ
Kanı luş u kerem kanı 'adālet

2. **yıkılp:-ıl, -up**
Gazel 403
Mısra: 2
*Harap etmek,
mahvolmasına sebep olmak,
perişan etmek.*

Hicr taşın üstüme yagdurdı
çarĖ-ı lâciverd
Yıkılp dil hānesi eflāke çıkdı
āh-ı gerd

yıl:

1. **yıldur:-dur**
Gazel 19
Mısra: 4
Sene, yıl.

Lebleri dār-ı şifasında bu dil
ħasta olup
Niçe yıldur ki yaturam itmedi
tîmār baña

yıl gibi:

1. **yıl gibi:**
Gazel 436
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çok hızlı bir şekilde.

Ger süvār olsa semend-i nāz-ıla
ol şehsüvār
Aç gözün eyle nazar yıl gibi ol
düldül geçer

yılan:

1. **yılandur:-dur**
Gazel 433
Mısra: 8
Yılan.

Ėadem basmamag-içün genc-i
ħüsne
Tılısm olmuş ser-i zülfi yılandur

yıllar gece:

1. **yıllar gece:**
Gazel 73
Mısra: 14
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hayli zamanın gelip
geçmesi.*

Dilber dimiş Ėasta Muhib
kandatur aceb
Yıllar gece bilmeye ol Ėāk-i der
ola

yıllarla yatur:

1. **yıllarla yatur:-ur**
Gazel 86
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Uzun bir zaman dilimi
müddetince (bir şeyin bir yerde)
kalmaması gerekirken kalmak,
beklemek, âtil durumda olmak.
(Beyitte sevgilinin bir türlü
göremediği aşğın kalbi
kastedilmiştir.).*

Mesken ne için itmeyesin
göñlüm iy perî
Yıllarla yatur niçe zamāndur
harāb ola

yimek için:

1. **yimek için:--mek**
Gazel 498
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yemek için.(aşğın
gönlü,cismi bağlamında).*

Dāğlarla dir gören şahrâ-yı
miħnetde tenüm
Yimek için cismini üşmiş Ėurāb
üstindedür

vimez idi:

1. yimez idi:-i

Gazel 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yememek, beyitte sıkıntı ve üzüntü duymamak anlamında kullanılmıştır.

Başı eflâke irüp yimez idi
zerrece ğam
İşigün olsa Muhibbî'ye
penâhum şanemâ

vine:

1. yine:

Gazel 10

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Lal-i lebüne ger dir-isem n'ola
Mesîhâ
Bir ğamze ile öldürüp eyler yine
ihyâ

2. yine:

Gazel 14

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

İy gönül n'olduñ yine dîvâne
söylersin baña
Beñzer ışkına tolaşduñ ya ne
söylersin baña

3. yine:

Gazel 19

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

4. yine:

Gazel 26

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Yine çün sînede ışk oldı peydâ
Olursa hasta gönüm tañ mı
şeydâ

5. yine:

Gazel 40

Mısra: 11

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Āb-ı şâfiye müşâbih yine bir şir
didüñ
Didi taşsîn kamu göricegez ehl-i
şafâ

6. yine:

Gazel 44

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Eşk itdi hârâbe bu gönül şehrini
hayfâ
Bu hâne-i seyl eyledi güyâ yine
ifnâ

7. yine:

Gazel 46

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Bir kemân ebrü güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña

8. yine:

Gazel 47

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Bu Muhibbî şâf-dil didi yine
şîrîn gazel
Lezzetin kând ü aselden gördi
yig ehl-i şafâ

9. yine:

Gazel 51

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Dürr ü cevherdür gözüm yaşı
niâr itdüm yine
H'âce-i ışkam ğam u ğuşşa
tecemmüldür baña

10. yine:

Gazel 57

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Eylemek ister yine hattuñ urüc
Oldı her müyî dile cânâ belâ

11. yine:

Gazel 58

Mısra: 4

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Gönlümi seng-i cefâ-y-ıla n'ola
yıkça nigâr
Ĝam degül çünkü yıkan yine
yapar mimâr ola

12. yine:

Gazel 59

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Döşedi bu dil yine dâm-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

13. yine:

Gazel 67

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Döşedi bu dil yine hân-ı belâ
Çagurup ışk ehline itdi şalâ

14. yine:

Gazel 76

Mısra: 4

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

İçilse sâğar-ı çeşmüm tolu bir
zerre eksilmez
Olupdur sanasın şimdî yine pür
câm-ı Cem peydâ

15. yine:

Gazel 94

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Muhibbî her gelen gitdi bu âlem
yine âlemdür
Dirîğâ vü dirîğ itdi eger Cemşid
eger Dârâ

16. yine:

Gazel 97

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Bir yire gitdi ki gelmege yine
imkânı yok
Bir iki gün olmuş imiş bilmedüm
mihmân aña

17. yine:

Gazel 103

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Gel temāşā eyle cānā yine
gönlüm hānesin
Hūn-ıla mersūm bir tāk-ı
muḳarnesdür baña

18. yine:

Gazel 111

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Dür dişi fikri ile düşdüm yine
bir āleme
Her taraftan eşk-i çeşmüm
görünür deryā baña

19. yine:

Gazel 137

Mısra: 4

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

İy tabībā çek elūñ olmaz şifā
Kānūn-ıla
Hasta-i ışka meger derdi yine
dermān ola

20. yine:

Gazel 143

Mısra: 8

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Ārif oldur ki cihān revnaḳına
virmeye dil
Evveli pest olanuñ āhīridür yine
hārāb

21. yine:

Gazel 152

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfüñi gün yüzüñe yine
eyledüñ niḳāb
Göremem yüzüñi oldı baña āh
ol hicāb

22. yine:

Gazel 157

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

N'eyler ol meh bilmezem
ebrūlarına çin salup

Bu hārāb olmuş gönül üzre yine
akın salup

23. yine:

Gazel 162

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Leylī zülfi hevāsıyla yine
sevdāya düşüp
Yürürem derd-ile Mecnūn gibi
şahrāya düşüp

24. yine:

Gazel 184

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Ġavvāş olayın yine bu söz
baħrına dalup
Dürler çıkarup arz ideyim ger
ola tālīb

25. yine:

Gazel 184

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Biñ kerre didüñ öldüreyim yine
dönersin
İy dōst niçe bir beni ferdālara
salup

26. yine:

Gazel 193

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Bir perī-rū lāli şevḳinden yine
āşūfteyem
Sāḳiyā cām ı leb-ā-leb tut yürüt
gülğün şarāb

27. yine:

Gazel 195

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Didi cefā vü cevrüm-ile yine
niçesin
Didüm baña o mihr gelür
gördüm anı köp

28. yine:

Gazel 205

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Yine teşrīfler baña inām idüp
sultān-ı ğam
Eşk-i çeşmümden geyürdi
egnüme altunlu şib

29. yine:

Gazel 230

Mısra: 10

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Muḳibbī cidd ü cehd-ile el
irmez
Meger ola yine andan 'ināyet

30. yine:

Gazel 241

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Ol serv ayagına yine iy dīde
merdümi
Yaşuñ revāne olmağa gel eyle
terbiyet

31. yine:

Gazel 254

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Ser çekdi yine āteş-i dil çarḫa
'alem-vār
Yitmez mi şehīd-i ğama bu
deñlü 'alāmet

32. yine:

Gazel 255

Mısra: 10

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Kapumda itlerümden kimdür
dimiş bizi yār
'Ömri çok olsun itmiş yine bizi
ri'āyet

33. yine:

Gazel 260

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Kirpügüm yazdı yine ruḫsārına
dil derdini
Defter-i rengin-durur bu eşk-i
gülḫāmum ilet

34. yine:

Gazel 267

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Yine cem' itdi beñzer leşkerin
ğam
İdiserdür bu dil mülkini ğâret

35. yine:

Gazel 282

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Āteş-i ruhsârî içinde vağan
dutmış yine
Sanasın olmış semender kâkül-i
müşğîn-i döst

36. yine:

Gazel 290

Mısra: 11

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Niçe kez yapduñ Muhibbî
göñlini yıkduñ yine
Sînede bünyâd-ı 'ışkı muhkem
itdün 'âkıbet

37. yine:

Gazel 293

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Gözleri târâca virdi yine bu dil
şehrini
Şöyle beñzer kim Muhibbî
olmuş ol güftâr mest

38. yine:

Gazel 301

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Mü'ezzinler yine kâmet getürdi
Kıyâm itdi meger ol serv-i
kâmet

39. yine:

Gazel 327

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Baş koşdı birbiriyle ebrûları
yine
Beñzer Muhibbî 'arbede eyleye
iki koç

40. yine:

Gazel 331

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Gizlü rāzum āşikâr oldı yine
Saklayamaz göñlüm olmışdur
'zücâc

41. yine:

Gazel 340

Mısra: 8

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Meger luñfi ola baña mu'âvin
Ki ehl-i şirkden alam yine bâc

42. yine:

Gazel 348

Mısra: 3

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Rişte-i cânuma dizdüm yine
eşkümlü güherin
Lebüññ zikri ile oldı baña ol
tesbîh

43. yine:

Gazel 355

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Yiryüzi kanlu yaşumla lâle reng
oldı yine
Öpeli hoşka dehānım dilberün
meygün kadeh

44. yine:

Gazel 388

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Nazm meydânına girdüm yine
cevlân eyledüm
Tab'-ı çalâkûme taħsîn itdi
aşhâb-ı Hücend

45. yine:

Gazel 388

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

İy Muhibbî süz-ı Hüsrev'den
yine yakduñ çerâğ
Kim ki rüşen gördi ma'nâ
cevherin itdi pesend

46. yine:

Gazel 389

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Cilve eyler bâğda gördüm yine
bir serv-kağ
Bed nazardan saklasun didüm
seni Hayy-ı ebed

47. yine:

Gazel 398

Mısra: 11

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Zaħm-ı çeşm irmemek için yine
sulţân-ı gülün
Goncadan dakkı felek gerdenine
bâzû-bend

48. yine:

Gazel 405

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Çünkü oldı gülşen-i hüsnünde
haddün vird-i verd
Yine bülbüller gibi feryâda
gelsün ehl-i derd

49. yine:

Gazel 407

Mısra: 5

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Feyz uma-geldi yine pîr-i
muğân dergehine
Eyle iy muğbeçe gel bu dil-i
gamhâra meded

50. yine:

Gazel 411

Mısra: 11

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Mu'atţar oldı yine cân dimâğı
İrişdi zülfine yârün meger bâd

51. yine:

Gazel 413

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Aldı bir kâfir yine göñlüm
müselmânlar meded
Zülfinün her bir kılında çağrışur
cânlar meded

52. yine:

Gazel 414

Mısra: 4

"Bir daha, tekrar, gene"

anlamlarında kullanılan zarf.

Zülfî çevgânın alup meydân-ı
hüsni içre nigâr
Bir bölük bi-çâreler üzre yine
saldı semend

53. yine:

Gazel 415

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Baňa sensin baňa sensin yine
rahm eyleyecek
Senden özge kimi vardur vara
yalvara meded

54. yine:

Gazel 415

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Çâresüz kaldı ise yine ümîzi
sañadur
Demidür ki idesin Muhibbî'ye
çâre meded

55. yine:

Gazel 417

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Mağzen-i dilden çıkardum yine
söz gevherlerin
Oldı söz ehli yanında ma'nî
gevherden lezîz

56. yine:

Gazel 429

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Muhibbî yine yârâna ma'ânî
dürlerin dökdüñ
Bu şî'rün tarzını ancak senün
şâhib-kemâl añlar

57. yine:

Gazel 452

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Cân u dilden deyr ara sevdüm
yine bir muğbeçe
Deyrden dür oluban çıkmam
meger cânum çıkar

58. yine:

Gazel 452

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Tîr-i ğamzeñden Muhibbî yine
çâk olmuş yatur
Râhatumdur ol benüm dimem ki
peykânım çıkar

59. yine:

Gazel 457

Mısra: 7

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Gözlerüm baħrına bak âh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrak-ı dil bād-ıla
sevdâya düşer

60. yine:

Gazel 465

Mısra: 9

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Çeşmi yine bu Muhibbî kaşdıma
Elde hünün dökmege hançer
tutar

61. yine:

Gazel 472

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Göñlümi aldı kaşdı yine şimdi
cânadur
Kanımı içdi hünî gözi meyli
cânadur

62. yine:

Gazel 494

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

63. yine:

Gazel 494

Mısra: 2

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Baş egmeseler pes n'ola sultāna
güzeller
Bir büse satarlar yine biñ cāna
güzeller

64. yine:

Gazel 495

Mısra: 1

"Bir daha, tekrar, gene"
anlamlarında kullanılan zarf.

Yine gül devridür 'âlem bi-
hamdi'llâh münevverdür
Dimâğı küşesi dehrün ki bü ile
mu'âttardur

yine bir:

1. yine bir:

Gazel 412

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Tektardan.

Müselmānlar yine bir şüh-ı dil-
bend
Birakdı gerdenüme nāgehān
bend

yine eline aldı seng-i cefā:

1. yine eline aldı seng-i cefā:--
i, --n, --e, --dı

Gazel 292

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşğa
acı çekirtmek için cefa taşını
eline aldığı söylenmektedir.

Eline aldı yine seng-i cefā ol
çeşmi mest
İdiserdür vā dirîgā şîşe-i göñlüm
şikest

yine mescidi ğavġā ile
toldurduñ:

1. yine mescidi ğavġā ile
toldurduñ:--i, --dur, --dun

Gazel 497

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) dini gösteriş için
yapan kişilerin aşk mescidini
karıştırdığı ifade edilmektedir.

Zāhidā mescidi toldurduñ yine
ġavġā ile
Saña nef' yok hemān ancak hüy
u hā geçer

yiñil:

1. yiñilmez:--mez

Gazel 92

Mısra: 7

*Yenilmek, durdurulmak,
engel olunmak.*

Şem gibi gözlerüm yaşı
yiñilmez tâ seher
Düşeli ol ruhları şem-i
şebistândan cüdâ

2. **yiñilmez:-mez**

Gazel 486

Mısra: 2

*Yenilmek, durdurulmak,
engel olunmak.*

Her gice sensüz dilüm şad nâle
çün gerdün çeker
Gözlerüm yaşı yiñilmez her
yaña Ceyhün çeker

yiñilmez oldı:

1. **yiñilmez oldı:--il, --mez, --dı**

Gazel 423

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yenilmek, durdurulmak,
engel olunmak.*

Gözlerüm yaşı yiñilmez oldı
başdan aşdı âh
Rüy-i zerdüm kalmış ol arada
nilüfer geçer

vir:

1. **yirlere:-ler, -e**

Gazel 48

Mısra: 5

Toprak, zemin, yeryüzü.

Su gibi şâf eyle kalbün yüzünü
sür yirlere
Kimsenün hakkında sakın
eyleme çün u çerâ

2. **yirini:-i, -(n)i**

Gazel 436

Mısra: 2

*Bir nesne veya kimsenin
kapladığı yâhut kaplayabileceği
boşluk, bulunduğu mahal.*

Esse çün bād-ı hazân gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zâğ u zagan tutar kamu
bülbül geçer

3. **yiri:-i**

Gazel 22

Mısra: 10

*Ayakla basılan, ayakların
altında bulunan yüzey, zemin,
toprak.*

Bu Muhibbî her zamân zülfün
zenâhdanun diler
Pes anuñ yiri n'ıçün bend-ile
zindân olmaya

4. **yir:**

Gazel 31

Mısra: 4

*Ayakla basılan, ayakların
altında bulunan yüzey, zemin,
toprak.*

Yollaruñ üzre yüzümü döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kırı yir üzre
koyasın keñ ü pä

5. **yirden:-den**

Gazel 95

Mısra: 6

*Ayakla basılan, ayakların
altında bulunan yüzey, zemin,
toprak.*

Râh-ı ışkuñda ölem ol dem şabâ
topragumu
Götürüp yirden şehâ ilte meger
gerdüm saña

6. **yirden:-den**

Gazel 15

Mısra: 5

Taraf, cihet, mahal.

Niçe yirden boynuma zencir-i
zülfî var-iken
Halk-ı âlem bilmeden âzâddur
dirlir baña

7. **yirine:++i, ++n, ++e**

Gazel 483

Mısra: 9

-e karşılık, -e mukabil.

Muhibbî dil ne gam gitse yirine
çün kalur 'ışkı
Virürler 'ışkı 'uşşâka alur dil
dil-rübâlardur

8. **yir:**

Gazel 141

Mısra: 13

Boş yer, mekân, mevki.

Yir çekişme kanda varsañ zir ü
bâlâ isteme
Tâc-ı devletdür Muhibbî kimde
var-ısa edeb

9. **yirler:-ler**

Gazel 252

Mısra: 8

*Bulunulan mahal, yer,
mekan, mevki.*

Bād-ı âhumdan benüm turmaz
döner çarh-ı felek
Bâr-ı 'ışkumdan-durur itdügi bu
yirler şebât

10. **yiridür:-i, -dür**

Gazel 400

Mısra: 8

*Bir şeyin yapılabilmesi için
uygun olan yer veya zaman.*

Mürdeler bula şifâ ger içe la'lün
suyını
Yiridür eyler-iseñ bu dil-i
bimâra meded

yir gibi:

1. **yir gibi:**

Gazel 234

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeryüzü gibi.

Yüz çevürme gelse derd ü
miñnet ü kahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hażm eyle yut

yir idem:

1. **yir idem:-e, -m**

Gazel 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer vermek, sevgiliden

gelen her şeyi saklamak.

Gönderürse ol kemân ebrü eger
gamz okların
Geçürüp sinemden idem cân
içinde yir aña

yir virdi:

1. **yir virdi:--di**

Gazel 441

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer vermek.

Bi-hamdi'llâh ki küyında baña
yir virdi dildârum
Şikâyet itmezem hergiz egerçi
biñ hasûdum var

yir vir:

1. **yir yir:**

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yer yer, taraf taraf.

Hayme kursa gelse karşımda
ger ol âli-cenâb
Eylere bu rişte-i cânım aña
yir yir tınâb

2. **yir yir:**

Gazel 286

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yer yer, taraf taraf.

Dehr bâğında Muhibbî çünkü
yok büy-yı vefâ
Dâğlar cismünde yir yir vird-i
handân oldu tut

3. **yir yir:**

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zaman zaman.

Âyet-i hüsnindeki yir yir olan
müşkülleri
Yazdı hattı-ı gubâr hattı-y-ıla
tefsîr aña

4. **yir yir:**

Gazel 242

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kısım kısım, bölüm bölüm,
orada burada, bazı yerlerde.*

Dilâ şevk-ile bâğ-ı sinefe yir yir
elifler çek
Şeb-i hayretde ol servûn
hayâliyle der-âgûş it

vir virin:

1. **yir virin:--i, --n**

Gazel 135

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kısım kısım, bölüm bölüm,
orada burada, bazı yerlerde.*

Dâğlar yakdum u hem çekdüm
elifler yir virin
Sinemün çâkin görüp reşk ide
her âbdâl aña

2. **yir virin:--in**

Gazel 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kısım kısım, bölüm bölüm,
orada burada, bazı yerlerde.*

Hayme kursa sinemün şahrâsına
ol âfitâb

Eyleyem cân riştesinden yir
yirin aña tınâb

3. **yir virin:--i, --n**

Gazel 495

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Kısım kısım, bölüm bölüm,
orada burada, bazı yerlerde.*

Yagup bârân-ı rahmet yir virin
baş kaldurup ezhâr
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

4. **yir virin:--i, --n**

Gazel 426

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yer yer, ara ara.

Yir virin cânâ lebûn üzre
görünen mü midür
Yoğsa yañılış añladum ol sâye-i
ebrû midür

vire düşdi:

1. **yire düşdi:--e, --di**

Gazel 177

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yukarıdan aşağı inmek.

Haddüñün dün zıkrin itdüm
gülşen içre husrevâ
Şâh-ı gülden yire düşdi vâlih
oldı andelîb

virî ahir leheb olur:

1. **virî ahir leheb olur:--i, --ur**

Gazel 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) kibirlenenin
ahirette yerinin devamlı
cehennem ateşi olacağı
kastedilir.*

Yüce görme kendüñi ucub u
tekebbürden sakın
Kim ki kendüyi görür yiri olur
ahir leheb

virî gögi:

1. **virî gögi:--i, --i**

Gazel 376

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yeryüzü ve gökyüzü. II Her
şey, tüm mahlukat.*

Çam degül ger ara yirde olsa
ba'de'l-maşrıkın
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba'îd

yiridür:

1. **yiridür:**

Gazel 58

Mısra: 2

*Bir şeyin yapılabilmesi için
uygun olan yer veya zaman.*

Bülbüle lâyıq budur kim çın
seher ger zâr ola
Yiridür pervänenün her şeb
mekânı nâr ola

2. **yiridür:**

Gazel 76

Mısra: 15

*Bir şeyin yapılabilmesi için
uygun olan yer veya zaman.*

Eger luğ u kerem kılsañ yiridür
cümle uşşâka
Ne var şimdi mi olmuşdur bu
âlemde kerem peydâ

3. **yiridür:--i, --dür**

Gazel 322

Mısra: 6

*Bir şeyin yapılabilmesi için
uygun olan yer veya zaman.*

Cüdâ eyler beni küyında görse
Rakîbe yiridür dirlerse hâriş

virine:

1. **virine:**

Gazel 33

Mısra: 7

(Gözyaşı) yerine.

Gözlerümden yaş virine kan
gelür
Hâk-i pâyün gönder olsun tütüyâ

viryüzi:

1. **viryüzi:**

Gazel 355

Mısra: 5

Yeryüzü.

Viryüzi kanlu yaşumla lâle reng
oldı yine
Öpeli hoşka dehânın dilberün
meygün kadeh

vit:

1. **yiter:-(e)r**

Gazel 5

Mısra: 2

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Pâdişâh-ı ışkâm u dil defter ü
divân baña
Derd ü miñnet sözlerin yazdum
yiter ünvân baña

2. **yiter:-(e)r**

Gazel 16

Mısra: 3

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Ben şâh-ı ışk olduguma bu yiter
delil
Her dem yanumca gözyaşı olur
sipeh baña

3. **yiter:-(e)r**

Gazel 18

Mısra: 5

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Sifâl-ı köhne rindâna yiter
meyhâne küncinde
Elin sunmaya ger olsa öñinde
câm-ı Cem peydâ

4. **yiter:-(e)r**

Gazel 19

Mısra: 10

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Dâg gül gözyaşı mül eyle
Muhibbî yûri iyş
Sinemûñ bağı yiter çün gül ü
gülzâr baña

5. **yiter:-(e)r**

Gazel 21

Mısra: 10

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd için
Hûn-ı dil yiter şarâb iy gam
gelüp aş ol baña

6. **yiter:-(e)r**

Gazel 27

Mısra: 9

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Sâye-i kıddûñ Muhibbî'ye yiter
Şâh-ı tûbâ sensüzün letdür baña

7. **yiterken:-er, -ken**

Gazel 29

Mısra: 10

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Bu libâs u hây u hüy u tañtana
nedür dilâ
Egnûñe hîlat yiterken bir palâs u
bir abâ

8. **yiter:-(e)r**

Gazel 221

Mısra: 5

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Yiter 'uşşâka yaşı rüy-ı zerdî
Ki bunlar içre olmaz sîm ü zer
döst

9. **yiter:-(e)r**

Gazel 253

Mısra: 6

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Ruñuñla zülûfûñ gîtmez
dilümden
Yiter rindâna bu keşf-i kerâmât

10. **yiter:-(e)r**

Gazel 253

Mısra: 12

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Eger hâk-i derûñ mesken olursa
Yiter dünyâda baña bu maqâmât

11. **yiter:-(e)r**

Gazel 371

Mısra: 7

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Baña yiter küy-ı dilberde ger
olsam bir gedâ
İstemem ben taht-ı Keykâvus u
mülk-i Keykubâd

12. **yiter:-(e)r**

Gazel 392

Mısra: 5

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Da'vet-i Hâkk'a yiter gerçi
bugün iki güvâh
Hâk resül olduguña çâr kitâb
oldı şühüd

13. **yiter:-er**

Gazel 470

Mısra: 2

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Döstüm küyuñ bu ben dil-
hasteye mesken yiter
Bülbül-i bî-çäreye câ olmaga
gülşen yiter

14. **yiter:-(e)r**

Gazel 470

Mısra: 4

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Togsa hurşîd açılır
merdümlerüñ göñli gözi
Bu benüm açmaga gözüm ol
ruñ-ı rüşen yiter

15. **yiter:-(e)r**

Gazel 470

Mısra: 6

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Hâr batsa itlerüñüñ pâyına iy
şâh-ı gül
Anı çıkarmaga müjgânüm
benüm süzen yiter

16. **yiter:-er**

Gazel 333

Mısra: 9

*Kaybolmak, yok olmak,
zayı olmak.*

Muhibbî bâğ-ı hüsn içre yiter bir
bülbul-i gūyā
Raķibe virme yol hergiz gel ol
zāğ u zağandan geç

yit-:

1. **yitmez:**-mez

Gazel 16

Mısra: 8

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Şâhid degül mi işkuma zâhid bu
rüy-i zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

yiter:

1. **yiter:**--e, --r

Gazel 253

Mısra: 3

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Baňa bāde yiter şâhid-perestem
Budur rind olana evrād-ı evķāt

2. **yiter:**--e, --r

Gazel 263

Mısra: 5

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Dilin yapsun yiter bu
dermendüñ
Degül hācet yapa mescid
‘imāret

3. **yiter:**--e, --r

Gazel 284

Mısra: 6

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Girse elüñe bir şanem yār yār-ı
nāzenin
Yiter saña cümle cihāndan
ferāğat it

4. **yiter:**--e, --r

Gazel 430

Mısra: 1

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

İy pādişāh-ı hüsn güzellik saña
yiter
Sorma benüm bu derdümi
derdüm baña yiter

5. **yiter:**--e, --r

Gazel 430

Mısra: 4

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Çal sîne taḅlını ‘alem-i āhi çek
dilā
Ĝam kişveri virildi saña bu livā
yiter

6. **yiter:**--e, --r

Gazel 430

Mısra: 6

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Kūyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā ḥaşre deñlü saña bu zevķ u
şafā yiter

7. **yiter:**--e, --r

Gazel 430

Mısra: 8

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Çünkü Necātī örti döşek būriyā
diler
Bilmez anı ki ‘āşika bir kurı cā
yiter

8. **yiter:**--r

Gazel 430

Mısra: 10

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Ĝarķ itdi gözyaşıyla Muhibbī bu
‘alemi
İy dīde daḅı gel kerem it dökme
mā yiter

9. **yiter:**--e, --r

Gazel 437

Mısra: 7

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Zahidā saña yiter ehl-i selāmet
olduğūñ
‘Āşikuñ faḅrı melāmet
gözlemez nāmus u ‘ār

10. **yiter:**--e, --r

Gazel 451

Mısra: 1

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Dil yandugına ‘āşika āhi eşer
yiter
Şâhid gerekse ‘ışķına bu çeşm-i
ter yiter

11. **yiter:**--e, --r

Gazel 451

Mısra: 2

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Dil yandugına ‘āşika āhi eşer
yiter
Şâhid gerekse ‘ışķına bu çeşm-i
ter yiter

12. **yiter:**--e, --r

Gazel 451

Mısra: 4

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Hem-ser olurısam seg-i kūyuñ-
ıla her giçe
Yanuñda ķadr ü kıymet ise bu
ķadar yiter

13. **yiter:**--e, --r

Gazel 451

Mısra: 6

Bir gereksinimi

*karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Cānā kimem ki saña şuḅen
diyem āşikār

Şeb-târ içinde eyle baña bir
nazar yiter

14. **yiter:--e, --r**

Gazel 451

Mısra: 8

*Bir gereksinimi
karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Var iy tabīb sen beni ko kendü
hâlüme
Hicrân gamı bu hasta dile derd-i
ser yiter

15. **yiter:--e, --r**

Gazel 451

Mısra: 10

*Bir gereksinimi
karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Oldı Muhibbî zühd ü şalâh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşâk içinde bî-ser ü pâlîk
hüner yiter

16. **yiter:--e, --r**

Gazel 470

Mısra: 8

*Bir gereksinimi
karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me'men yiter

17. **yiter:--e, --r**

Gazel 489

Mısra: 2

*Bir gereksinimi
karşılacak, giderecek
nicelikte olmak, yeterli olmak,
kâfi olmak.*

Gülzâr-ı hüsnüñ var-iken gülşen
temâşâ mı olur
Lâle gibi dâğum yiter gül-geşt-i
şahrâ mı olur

yiter dimez baña:

1. **yiter dimez baña:--er, --mez,
--a**

Gazel 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin aşığıñ

*fiğanlarına yeterli - artık dur
dememesi.*

Tâ kıyâmet küyî içre âh u efgân
eylesem
Bir işâretle yiter dimez baña
kolin salup

yitmez mi:

1. **yitmez mi:**

Gazel 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Döştlar yitmez mi bu deñlü
nümüne ışkuma

Dest-i gamla çâk olan ceyb ü
giribândur baña

2. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 217

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Eflâke çıkar âteş-i dil gice alem-
vâr

Yitmez mi şeh-i ışk olana böyle
alâmet

3. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 220

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Ben şâh-ı taht-ı ışkam tâc-ı şeref
başumda

Âhum livâsı elde yitmez mi bu
alâmet

4. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 251

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Saña yitmez mi bir jende sarıl
aña hayâtuñda

Ölince tâ anı hoş gör gel itme
kimseye minnet

5. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 251

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Togar gör zindeden mürde gelür
her mürdeden zinde
Gözün aç saña yitmez mi cihân
içinde bu 'ibret

6. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 254

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Ser çekdi yine âteş-i dil çarha
'alem-vâr

Yitmez mi şehîd-i gama bu
deñlü 'alâmet

7. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 272

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Dilâ lutf eyle geç tül-ı emelden
Saña yitmez mi bir loğma
kifâyet

8. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 277

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

Zâhid nedür bu ğâflet 'ışka
nedür bu inkâr
Cân terkin urur 'âşık yitmez mi
bu 'alâmet

9. **yitmez mi:--mez, --mi**

Gazel 390

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yetmez mi, yeterli değil mi,
kâfi değil mi?.*

İstemeñ 'ışka Muhibbî'den delîl
Eşk ü âhi aña yitmez mi şühüd

yog:

1. **yog-ımış:-ı, -mış**

Gazel 207

Mısra: 8

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Var mıdur cânâ dehânuñ diyü
çok itdüm su'âl

Soñra bildüm yog-ımuş anuñ
içün virmez cevâb

2. **yog-ımuş:-ı, -mış**

Gazel 371

Mısra: 2

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Râz-ı 'ışkum fâş kıldı eşk-i
çeşm-i hün-nihâd
Yog-ımuş bu merdümân-ı çeşme
hergiz i'timâd

voh ola:

1. **yoh ola:--a**

Gazel 358

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, ortadan

kaybolmak.

Mâni' olur küyına varsam raķīb
Dilegüm budur cihânda ola yoh

2. **yoh ola:--a**

Gazel 361

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yok olmak, ortadan

kaybolmak.

Kesme zülfün döstüm 'ömr-
durur 'aşıkıların
Bir kuluñ kem olduğın kim
isteye ol ola yoh

vohsa:

1. **yohsa:**

Gazel 363

Mısra: 6

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Halka halka aşıkâ dâm-ı belâdur
kākülün
Yohsa hüsnuñ gencini bekler
olupdur ejdehâ

2. **yohsa:**

Gazel 90

Mısra: 2

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Hîç tesir itmez n'içün feryâd-ıla
âhum saña
Yohsa âhenden mi virdi kalb
Allâh'um saña

3. **yohsa:**

Gazel 112

Mısra: 2

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Rüşen budur ki mihr yüzüñden
alur hayâ
Yohsa kamer olmaz idi böyle
rüşenâ

4. **yohsa:**

Gazel 168

Mısra: 6

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzüñ karasın
Yohsa yanmaga caħım içre
olursın bir haşab

5. **yohsa:**

Gazel 279

Mısra: 4

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Zülfini gider dilden ü fikr eyle
cemâlin
Dil hânesini mesken ider yohsa
sakin Lât

6. **yohsa:**

Gazel 330

Mısra: 8

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

'İşyân yilini üstüne esdürme
sakin kim
Yohsa idiser hürmen-i şâ'atüñi
târâc

7. **yohsa:**

Gazel 364

Mısra: 6

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Yazma raķīb adını gel sehv-ile
sakin
Başdan ayaga yohsa olısar
kitâb-ı telh

8. **yohsa:**

Gazel 376

Mısra: 10

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Göz yaşıyla niçe yıldur itmedi
âhum eşer

Seng midür bilimedüm kalbün
şehâ yohsa hadîd

9. **yohsa:**

Gazel 426

Mısra: 2

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Yir yirin cânâ lebüñ üzre
görinen mü midür
Yohsa yañış añladum ol säye-i
ebrü midür

10. **yohsa:**

Gazel 426

Mısra: 5

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Noķta midür leb midür bu yohsa
la'lin hoşkadur
Diş midür pinhân olan ol
hoşkada lü'lü' midür

11. **yohsa:**

Gazel 426

Mısra: 10

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Ol şabîb-i cân gelüp sormaz
Muħibbî ĥastayı
Yohsa aña cevır ü zulm itmek
ezelden hû midür

12. **yohsa:**

Gazel 435

Mısra: 2

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Cân ugurlar gözlerün bilsem ki
ebrular midür
Dilleri teşhîr iderler yohsa
câzular midür

13. **yohsa:**

Gazel 435

Mısra: 10

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

İy şabâ ırgür Muħibbî çeşmine
ĥâk-i derin
Tütüyâdan yig görünür yohsa
dârular midür

14. **yohsa:**

Gazel 489

Mısra: 10

"Aksi takdirde" anlamında
kullanılan bir söz, yoksa.

Dökdüñ Muhibbî gözyaşın şol
deñlü serv ayagina
Kim görse diye cü degül bu
yoħsa deryâ mı olur

yok:

1. **yokdur:-dur**

Gazel 3

Mısra: 8

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Evveline işkuñuñ her kim ki
basdıysa kadem
Dimesün gavırına irdüm yokdur
aña intihâ

2. **yok:**

Gazel 25

Mısra: 1

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Sevdâ-yı zülfi başdadur bildüm
ki yok pâyân aña
Göñlümde var çün derd-i işk
olmaz ebed dermân aña

3. **yok:**

Gazel 35

Mısra: 7

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Gördi Mecnün kim vefâ büyı
benî âdemde yok
Vaħş-ıla ülfet tutup âdemden
oldı hem cüdâ

4. **yok:**

Gazel 208

Mısra: 3

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Agzınıñ esrârını sordukça yok
dimez nigâr
Görmedüm anuñ gibi âlemde bir
şirîn cevâb

5. **yok-durur:-durur**

Gazel 238

Mısra: 3

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Tiğ-i ğam çäk itse göñlüm yok-
durur aña 'ilâc
Kim dürrüst ider kaçan kim ola
bir şışe şikest

6. **yok:**

Gazel 256

Mısra: 8

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Didüm lebün bahâsına cânım
alur mısın
Didi bahâ yok aña yâkut-ı
ahmerest

7. **yok-durur:-durur**

Gazel 280

Mısra: 4

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Kovma hüsnuñ gülşeninden
dilberâ dil bülbülin
Yok-durur bir vech-ile redd
eylemek mihmân-ı döst

8. **yokdur:-dur**

Gazel 282

Mısra: 13

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Bir nefes yokdur Muhibbî zâr u
ġamgîn olmaya
Eyledi hâlin mükedder kâkül-i
müşğîn-i döst

9. **yok:**

Gazel 286

Mısra: 9

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Dehr bâğında Muhibbî çünki
yok büy-ı vefâ
Dâğlar cismünde yir yir vird-i
ħandân oldı tut

10. **yok:**

Gazel 288

Mısra: 3

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Deyr ara bir muğbeçe gördüm ki
anuñ mi ş li yok
Anı bir yüzdenden daħı ħalk itdi
ħayy-ı Lâ-yemüt

11. **yok:**

Gazel 288

Mısra: 8

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Biñ sü'al itsem dönüp virmez
baña bir kez cevâb

Yok dehâni ya unılmış agzına
mühr-i süküt

12. **yok:**

Gazel 380

Mısra: 6

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Žäyi' itme nâşihâ yok yirlere
söz nağdini
Nite kim yokdur kalem
dīvâneye yok daħı pend

13. **yok-durur:-durur**

Gazel 418

Mısra: 7

*Bulunmama, mevcut
olmama, sahip olmamak.*

Çünkü miħnetsüz maħabbet yok-
durur ġamsuz feraħ
Ehl-i dil olan anuñçün şâdmân
görmez lezîz

14. **yokdur:-dur**

Gazel 233

Mısra: 9

(kimse) yok.

Bilür dünyâda yokdur şâd-mânî
Muhibbî eyler anuñçün ferâġat

15. **yokdur:-dur**

Gazel 338

Mısra: 6

*Bulunmama durumu,
mevcut deġil.*

Ĥasta dilven nabzuma el urma
epsem iy taħîb
La 'l-i dilber olmasa yokdur
baña herġiz 'ilâc

16. **yokdur:-dur**

Gazel 376

Mısra: 8

*Bulunmama durumu,
mevcut deġil.*

Ĥam deġül ger ara yirde olsa
ba 'de 'l-maşrıķîn
Yiri gögi seyr ider yokdur dile
bir yir ba 'id

17. **yokdur:-dur**

Gazel 417

Mısra: 4

*Bulunmama durumu,
mevcut deġil.*

Nağd-i cân-ıla metâ 'l-ı vaşluña
oldum ħarîd

Gel kabûl it çünki yokdur cân-ıla serden lezîz

yok bahâsi:

1. **yok bahâsi:--s, --i**

Gazel 478

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çok ucuz bir biçimde, ölü fiyatına.

Cân göziyle kıl nazar meh-pârelerle 'âleme
Yok bahâsi nakş olunmuş sanki
Âzer deyridür

yok dime:

1. **yok dime:--me**

Gazel 468

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Geri çevirmemek, reddetmemek.

Büseye 'ahd itmiş-iken yok dime
Teng-dil itme beni iy dil-pezîr

yok dir:

1. **yok dir:--r**

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yok demek, geri çevirmek, hayır demek, reddetmek, kabul etmemek.

Bah dür yâruñ miyânı çün ezel
uşşâk ara
Kimi inkâr eyleyüp yok dir kimi
dir mü âña

yok dir idüm:

1. **yok dir idüm:--r, --dü, --m**

Gazel 419

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

" Yok mu ? " soru ifadesi. Bulunmayan, mevcut olmayan (şey).

Halk-ı 'âlem dir bulunmaz şehd
ü şekkerden lezîz
Sorsalar yok dir idüm ben la'l-i
dilberden lezîz

yok gâvrı:

1. **yok gâvrı:--den, --i**

Gazel 365

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Artık yoktur manasında kullanılmıştır.

Cihânda her kişintün mesnedi
var
Baña yok gâvrı senden özge
mesned

yok olupdur:

1. **yok olupdur:--up, --dur**

Gazel 204

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Varlığı sona ermek, ortadan kaybolmak.

Zevâde yok olupdur devr-i
menzil
Varılmaz menzile leng ola
merkeb

yok yire:

1. **yok yire:--e**

Gazel 177

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

İy Muhibbî çâre yok bîmâr-ı
ışka bilmiş ol
Tutmasun nabzuñ gelüp yok
yire bî-çâre tabîb

2. **yok yire:--e**

Gazel 240

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

Lebi yâdıma dil gitdi bu cân da
Bu da gitmek diler yok yire
ceng-est

3. **yok yire:--e**

Gazel 293

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

La'lüni añdum ferañdan yok
yire kan akladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

4. **yok yire:--e**

Gazel 293

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Gereği yokken, hiç bir neden bulunmadığı halde.

La'lüni añdum ferañdan yok
yire kan akladum
Gâh olur meclis içinde yok yire
aglar mest

5. **yok yire:--e**

Gazel 342

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boşu boşuna, boş yere, beyhude; sebepsiz.

Yok yire harc itme cânâ hâk-i
pâyüñ cevherin
Niçe şehler başına âhîr olırsardur
bu tâc

6. **yok yire:--e**

Gazel 381

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boşu boşuna, boş yere, beyhude; sebepsiz.

Bilmedün gönca dehâni sırrını
Açma âgâz eyleme yok yire
hând

yok yiredür:

1. **yok yiredür:--e, --dür**

Gazel 314

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sebepsiz, boş yere olan şey.

Degme kez virmez murâdın
kimseye devr-i zamân
Yok yiredür her kim eyleser
bugün kâm-ıla bahş

yok yirlere:

1. **yok yirlere:--ler, --e**

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Boş yere.

Didiler yok yirlere harc itme
ömrün nakdini
Bilmedüm hayf anları hâk-ı
birâderdür baña

2. **yok yirlere:--ler, --e**

Gazel 380

Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Boş yere.

Žāyi' itme nāshihā yok yirlere
söz naqdini
Nite kim yokdur kalem
dīvāneye yok daħı pend

yokla:

1. **yoklasam:**-sa, -m

Gazel 460

Mısra: 10

*Dokunarak incelemek;
durum, bilgi, niyet vb.ni
belirlemeye veya anlamaya
çalışmak.*

İy Muhibbî ğamdan özge yār-ı
şādık bulmadum
Her ne dem kim yoklasam
yanumda ğam hānemdedür

vol:

1. **vol:**

Gazel 1

Mısra: 8

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Soñ nefesde sakla ĩmānum
benüm
Bulmaya yol aña şeytān-ı racīm

2. **yolında:**-ı, -(n)da

Gazel 2

Mısra: 10

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Tut elümi ayaga düşdüm gel iy
dın serveri
Eyleyem dımün yolında cān u dil
ile ğazā

3. **yoluña:**-uña

Gazel 2

Mısra: 6

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Çeşm-i ālem cümle nūruñdan
müneverdür senüñ
Yoluña olsa n'ola dünyā vü
māfihā fedā

4. **yolın:**-ı(n)

Gazel 3

Mısra: 3

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Zulmet-i maħşerde yolın
bilmeyen āşilerüñ
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümā

5. **yolda:**-da

Gazel 13

Mısra: 14

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Āh kim menzil baıd bār-ı girān
arkamdadur
Korkaram yolda kalam
bulınmaya menzil baña

6. **yolda:**-da

Gazel 19

Mısra: 6

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Yüzümün zerdine bakdı bu
gözüm merdümi çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dınār baña

7. **yolda:**-da

Gazel 23

Mısra: 10

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Bu Muhibbî hicr-ile oldı bugün
Mecnün-şıfat
Olmaduñ bu yolda sen de baña
hem-rāh iy şabā

8. **yolında:**-ı, -(n)da

Gazel 25

Mısra: 8

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Çevgān idüp zülfı nigār çün
nāz-ıla olsa süvār
Top eyle başuñ gel dilā yolında
kıl ğaltān aña

9. **yollaruñ:**-lar, -uñ

Gazel 31

Mısra: 3

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Yollaruñ üzre yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre
koyasın kef ü pā

10. **yollaruñ:**-lar, -uñ

Gazel 40

Mısra: 5

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Yollaruñ üzre nigārā yüzümü
ferş ideyim
Sehv-ile iy gül-i nāzük koyasın
üstine pā

11. **yollaruñ:**-lar, -uñ

Gazel 47

Mısra: 5

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Bāğbān evrāk-ı gülden yollaruñ
zeyn eylesün
Hayfdur cānā koyasın sen zemīn
üstine pā

12. **yolında:**-ı, -(n)da

Gazel 61

Mısra: 13

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Yolında dıdeler hāsret Muhibbî
yaşını döksün
Ola ki semmi esbinüñ nişānını
görem gil hā

13. **yollarında:**-lar, -ı, -n, -da

Gazel 71

Mısra: 10

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Yüzüne ol vakt basar pāyın
Muhib ol dil-firīb
Yollarında hāk idüp devrān-ı
cismün gerd ola

14. **yoluñda:**-(u)ñ, --da

Gazel 119

Mısra: 19

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Şehīd-i ışk olsa ger yoluñda
Muhibbî'ye budur maṭlūb-ı ālā

15. **yoluñda:**-(u)ñ, --da

Gazel 179

Mısra: 1

*(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.*

Gördiler hāk oldugum yoluñda
iy āl-ı-cenāb
Reşk idüp dir ehl-i ışk "yā
leytenī küntü türāb"

16. **yoluña:**-uñ, -a

Gazel 223

Mısra: 7
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Māl ü menāl yoluña bil cān u
ser dağı
Senden dirîğ olmaya iy dōst
herçi hest

17. **yolunda**:-ı, -(n)da
Gazel 236
Mısra: 5
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Yāruñ gümāni bu idi yolında
cān virem
Şükr-i Hudā ki rāst olupdur
gümān-ı dōst

18. **yolma**:-uñ, -a
Gazel 271
Mısra: 7
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Cān u başum ister ise yolına
olsun fedā
Bu tārîk-i 'ışkda 'āşık gerek dil-
hāh dōst

19. **yoluña**:-uñ, -a
Gazel 290
Mısra: 9
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Sākiyā biñ cānum olsa yoluña
olsun fedā
Bir kadeh meyle bizi sen bî-ğam
itdün 'ākıbet

20. **yoluña**:-u, -n, -da
Gazel 294
Mısra: 9
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Ne ğam yoluña ger ölse
Muhibbî
Nigārā tek sen ol sag u selāmet

21. **yolma**:-ı, -n, -a
Gazel 353
Mısra: 6
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Eli boş varma sakın şöhetine
muğbeçenüñ
Eyle cān u dilüñi yolma t̄sār-ı
kadeh

22. **yoluña**:-uñ, -a
Gazel 374
Mısra: 3
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Yoluña cümle varını harc eyledi
gözüm
Merd olsa kişi dirler aña kim
budur çü merd

23. **yoluña**:-u, -n, -da
Gazel 406
Mısra: 1
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Yoluña cān virem iy ruhları
verd
Gerekdür 'āşık olan ola cūmerd

24. **yoluña**:-u, -n, -da
Gazel 413
Mısra: 5
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Dōstlık hākkı midur yoluña
Ferhād olduğum
İtmeyesin bu benüm derdüme
dermānlar meded

25. **yoluña**:-u, -n, -da
Gazel 440
Mısra: 6
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Ger murādı sīm-i eşk u çehre
zerd idesin
Cān u dil olsun fedā yoluña
n'olur sīm ü zer

26. **yollar**:-lar
Gazel 492
Mısra: 10
(Aşk ve sevgili için) Takip
edilen seyir.

Hasretüñle şol kadar dökdi
Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zīrā ki
yollar gıl-durur

vol bulmadı

1. **vol bulmadı**:-ma, --dı
Gazel 370
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yol bulmak, çare bulmak.

Yol bulmadı Şīrīn'e katı seng-
dil imiş
Tagları kesüp eyledi reh gerçi ki
Ferhād

vol bulmaz

1. **vol bulmaz**:-maz
Gazel 231
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Cesaret etmek II Çare,
çözüm bulmak.

Bulmaz Muhibbî kimsene yol
genc-i hüsnine
Tā kılmayınca gönlini vīrāne
'ākıbet

vol ugragında

1. **vol ugragında**:-ı, --n, --da
Gazel 479
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yol ortası, dinlenilecek yer.

Eyler heves lebünden şeftāluya
irem dir
Dīvāne dil ne bilsün yol
ugragında çehdür

vol virme

1. **vol virme**:-me
Gazel 333
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yol vermek: Geçmesine
izin vermek, imkân sağlamak.

Muhibbî bağ-ı hüsn içre yiter bir
bülbül-i güyā
Raķibe virme yol hergiz gel ol
zāğ u zağandan geç

voldas

1. **yoldaş**:
Gazel 36
Mısra: 4
1. Yol arkadaşı, dost. 2.
Aynı görüşü benimseyenlerden
her biri.

Sanmañuz tenhā gide işkuñ
beyābānına dil
Kanda gitse miñnet ü ğamdur
bile yoldaş aña

2. **yoldaş**:
Gazel 21
Mısra: 2

*Kader birliği yapılan
arkadaş, dost.*

Bezmi-ı ğamda nâle kıl iy nây
hâldař ol baňa
Çarh elinden inleyem bir lahza
yoldař ol baňa

3. yoldaş:

Gazel 21

Mısra: 8

*Kader birliği yapılan
arkadaş, dost.*

Gülşen-i kûyin tolanmaga
niĝaruň şubha dek
İy şabâ merdümlik it bir gice
yoldař ol baňa

voldaş eylemişem:

1. yoldaş eylemişem:--miş, --
em

Gazel 303

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yol arkadaşı eylemek.

Zâr u ğamuñı eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy döst

volna cân terk ideli:

1. volna cân terk ideli:--de, --
li

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin yolu için canını
vermek,kendinden vazgeçmek.*

Ser-i zülf-i siyehüñ yolına cân
terk ideli
Yüzüm aklıĝına tañ mı kefenüm
şâhid ola

volna cân virürdüm:

1. volna cân virürdüm:--ı, --n,
--a, --ür, --dü, --m

Gazel 345

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşıĝın sevgilinin
yolunda canını feda etmesi
kastedilmektedir.*

Derdlü oldum döstlar dermân
beni bilmez mi hiç
Cân virürdüm yolına cânân beni
bilmez mi hiç

volında öldüğüm:

1. volında öldüğüm:

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*-Bir kimse veya değer
uĝruna can vermek, kendini
feda etmek II sevgili
baĝlamında.*

Gönderürseñ ğamze okların cefâ
sanma anı
Hey yolında öldüğüm ol râhat-ı
cândur baňa

vollar üzere:

1. vollar üzere:--lar

Gazel 411

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yol üstünde, yolda.

Ĝubâr itdüm özümü vollar üzere
Ümîdüm bu ki ilte kûyuña bād

volum düşdi:

1. volum düşdi:--um, --dı

Gazel 166

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yolu düşmek; bir yerden
geçmesi gerekmez.*

Düşdi yolum bir aźîne ĝünü
vardum mescide
Minber üzere huşbe-i hüsnüñ
okur gördüm haşıf

volumu yañılam:

1. volumu yañılam:--u, --mı, --
a, --m

Gazel 134

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Gidilen yolda
şasırmak,amaç ve maksadından
sapmak.*

Zâhidâ sanma senüñ ĝibi yolumu
yañılam
İşk çün rehber olup gösterisersin
râh baňa

voluñ düşer-ise:

1. voluñ düşer-ise:--u, --n, --e, -
-r, --se

Gazel 278

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bir yere uĝramak.

Ger yoluñ düşer-ise varma tehî
dest 'Acem'e
Bu Muħibbî ĝazelin Küm-ıla
Kâşân'a ilet

voluñ üzere:

1. voluñ üzere:--un, --re

Gazel 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yoluna.

Yüzüm üzere ola kim pâ koyasın
Yoluñ üzere budur olduğum
türâb

voluña cân fedâ itmez:

1. voluña cân fedâ itmez:--mez

Gazel 84

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşıĝın sevgilinin yoluna
canını ve başını feda etmesi
kastedilir.*

Cân fedâ itmez dir-imiş yoluña
bî-din raķıf
Bâver itme döstum vallâhi
bühtândur baňa

voluña cân fedâ kılsam:

1. voluña cân fedâ kılsam:--u,
--n, --a, --sa, --m

Gazel 239

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşıĝın canını ve
ĝönlünü sevgili uĝruna hiçe
sayması kastedilmiştir.*

Yoluña cân fedâ kılsam 'aceb
mi
Ĝönül tahtında 'ışk sultândur iy
döst

voluña fedâ:

1. voluña fedâ:--u, --n, --a

Gazel 431

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Aşıĝın sevgilinin sevdası ve
yolu için bin tane canı olsa
hepsini tek tek kaybedecek
kadar çok istekli olması.*

Māl ü menāl ü cān u dilüm
yoluña fedā
Evvēl bu yolda saña fedā ata
anadur

voluña fedā ola:

1. **voluña fedā ola:-a**

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın sevgilinin sevdası ve
yolu için bin tane canı olsa
hepsini tek tek kaybedecek
kadar çok istekli olması.*

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

voluña komışam:

1. **voluña komışam:--u, --n, --a,
--mış, --am**

Gazel 303

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgili için aşığın
gönlünü ortaya koyması, feda
etmesi kastedilmektedir.*

Gönlümü alup şimdi eger
kaşdün-ısa cān
Çokdan komışam yoluña ben
cān u ser iy döst

voluña ölmez:

1. **voluña ölmez:**

Gazel 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sevgilinin yolunda(onun
için) canını feda etmek.*

Benüm-içün yoluña ölmez dimiş
bī-dīn raķīb
Sözine inanma anuñ kırı
bühtāndur baña

voluña ölür-isem:

1. **voluña ölür-isem:-i, -sem**

Gazel 90

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın sevgilinin yolunda
kendini feda etmesi.*

Dir imişsin ki Muħibbī terk
kılmaz cān u ser

Ölür-isem yoluña qurbān idem
cānum saña

voluña virmeyem:

1. **voluña virmeyem:-me, -yem**

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın sevgili yolunda
canını ve başını feda etmesi.*

Bir cān nedür ki yoluña ben anı
virmeyem
Biñ cānum olsa yoluña cümle
fedā ola

voluña cān virsem:

1. **voluña cān virsem:--se, --m**

Gazel 94

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşığın sevgili için canını ve
başını feda etmesi, ortaya
koyması.*

Leb-i şīrünüñi gördüm belā
kühında Ferhād'am
Yoluña n'ola cān virsem bugün
ben bī-ser ü bī-pā

voluñı togrut:

1. **voluñı togrut:--u, --n, --i, --t**

Gazel 225

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzel ve doğru işler
yapmak.*

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muħibbī
Yok fāyide soñra dökeseñ eşk-i
nedāmet

2. **voluñı togrut:--u, --n, --i, --t**

Gazel 265

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Güzel ve doğru işler
yapmak.*

Togrut yoluñı pendümi güş eyle
Muħibbī
Soñra dökeseñ fāyide yok eşk-i
nedāmet

yönel:-

1. **yöneldüüm:-dü, -m**

Gazel 441

Mısra: 5

*Yönelmek, bir tarafa meyl
etmek.*

Degüldür gayra dil māyil
yöneldüüm kıbledür küyuñ
Bi-ħakķın Ka'be-i 'ulyā dimeñ
gayra sücüdüm var

yönel:

1. **yönelde:-di**

Gazel 21

Mısra: 9

*Doğrulamak, bir tarafa
meyletmek.*

Bu Muħibbī vādī-i hicre yönelde
zād için
Hün-i dil yiter şarāb iy ğam
gelüp aş ol baña

yu:

1. **yuyup:-y, -up**

Gazel 34

Mısra: 7

Temizlemek, yıkamak.

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

2. **yuya:-y, -a**

Gazel 153

Mısra: 7

Temizlemek, yıkamak.

Yuya yüzüm karasını āb-ı
istiğfār-ıla
Umaram ki pāk ide maħşerde
Ğaffārü'z-zünüb

3. **yuyup:-y, -up**

Gazel 254

Mısra: 10

*Temizlemek, yıkamak,
arındırmak. II Günahlardan
arındırmak, başışlamak.*

Her laħza ki müje ħālümü
ruħsāruma yazdı
Maħv itdi anı yuyup bu eşk-i
nedāmet

yüce:

1. **yücedür:-dür**

Gazel 262

Mısra: 7

Ulu, büyük.

Yücedür kaşr-ı vaşla irişilmez
Egerçi düd-ı āhum perr ü bālest

vüce itmişdür:

1. vüce itmişdür:--dür

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüceltmek,büyük göstermek.

Yüce itmişdür felekden kaçırını
beñzer o mäh
Anuñ-ıçundur irişmez näle vü
efğān aña

vüce kılmak:

1. vüce kılmak:--mak

Gazel 291

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Büyük,ulu ve yüksek hale getirmek.

Çün saña kalmaz ne lāzım
taķuñı kılmak vüce
Hışt eyvānuñ kimi sīm ü kimi
zer boldı tut

vüceld-:

1. vüceldüp:--üp

Gazel 215

Mısra: 5

Yükseltmek, yüce bir

duruma getirmek.

Çünkü vüceldüp bülend itdün
livā-yı Aħmed'i
Tā kıyāmet olırsardur ser-te-ser
edyān pest

vüksek uçarsa:

1. vüksek uçarsa:--a, --r, --sa

Gazel 423

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüksekten uçmak.

Yüksek uçarsa hümā gibi 'aceb
midür niğār
İki yañadan ser-i zülfini bāl ü
per geçer

yummaz:

1. yummaz:--maz

Gazel 440

Mısra: 2

Gözünü yummak,

kapatmak.

Ruħlaruñ hayrānidur her gice iy
reşk-i kamer
Tā seħer yummaz kevākib
çeşmini eyler nazar

yunmag-ıla:

1. yunmag-ıla:--t, --la

Gazel 385

Mısra: 4

*Yıkayıp temizlenmek,pak
olmak.*

Niçe yıllardur yanur eşkümler
çeşmüm merdümü
Yunmag-ıla olmazımız dōstlar
Hindü sefid

yünus:

1. yünus:

Gazel 234

Mısra: 12

Yunus Peygamber.

Ėaflet itme zulmet-i şebde uyan
añ yāruñı
Kesmedi zikrini Yünus mesken
iken bañn-ı hüt

yür:

1. yürür:--ür

Gazel 26

Mısra: 10

*(Bir kimse veya nesne) Bir
yöne doğru yer değiştirmek, yer
değiştirerek ilerlemek II gezmek,
dolaşmak.*

N'ider āşıķ olan nāmūs u ārı
Yürür şürīde-veş mecnün u
şeydā

yurduñ tut:

1. yurduñ tut:--u, --n

Gazel 216

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yurt edinmek, vatan kabul
etmek.*

Senüñ iy bu'l-heves n'eyler
başuñda bunca sevdālar
Muħibbi bir gün ölürsin kayır
irkence yurduñ tut

yürek dıtrrer:

1. yürek dıtrrer:--r

Gazel 500

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Korkmak.

Çeşm-i cellādını gördükde
hemān dıtrrer yürek
Tıgını elde görüp cāna
mehābetler gelür

yüri:

1. yüri:

Gazel 19

Mısra: 9

*(Bir kimse veya nesne) Bir
yöne doğru yer değiştirmek, yer
değiştirerek ilerlemek II gezmek,
dolaşmak.*

Dāğ gül gözyaşı mül eyle
Muħibbi yüri iyş
Sınemüñ bağı yiter çün gül ü
gülzār baña

2. yüri:

Gazel 44

Mısra: 13

*(Bir kimse veya nesne) Bir
yöne doğru yer değiştirmek, yer
değiştirerek ilerlemek II gezmek,
dolaşmak.*

Dil virme Muħibbi yüri bu dehr-
i acūza
Gör başa çıka-bildi mi anuñ-ıla
Dārā

3. yüri:

Gazel 80

Mısra: 11

*(Bir kimse veya nesne) Bir
yöne doğru yer değiştirmek, yer
değiştirerek ilerlemek II gezmek,
dolaşmak.*

Vādi-i ışķa düşüp iy dil yüri
Mecnün-vār
Fāriğ ol sen her ne dırlerse
disünler il baña

4. yüri:

Gazel 148

Mısra: 6

*(Bir kimse veya nesne) Bir
yöne doğru yer değiştirmek, yer
değiştirerek ilerlemek II gezmek,
dolaşmak.*

Naķşınıñ naķķāşına iy dil
hezārān āferin
Ayn-ı rahmetdür yüri her dem
ħať-ı zengārın öp

5. **yüri:**

Gazel 217

Mısra: 9

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Şerr işi koyup hayra düriş yüri Muhibbî
Tâ soñra varup olmayasın ehl-i nedâmet

6. **yüri:**

Gazel 225

Mısra: 1

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Zâhid yaraşur sen yüri ol sag u selâmet
‘Âşık olanuñ fahrı olur olsa melâmet

7. **yüri:**

Gazel 226

Mısra: 14

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Ola ki gele pā koya ol yâr-ı cefâ-ñ
Râhında Muhibbî yüzüñi yüri türâb it

8. **yüri:**

Gazel 228

Mısra: 2

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

‘İşkuñla beni ko olayım halka melâmet
‘Âlemde hemân tek yüri sen sag u selâmet

9. **yüri:**

Gazel 258

Mısra: 3

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Nâşih ko bizi hâlümüze ol yüri fâriğ
Pend itme degül çünkü bu dem cây-ı naşihât

10. **yüri:**

Gazel 265

Mısra: 1

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Zâhid yaraşur sen yüri ol sag u selâmet
‘Âşık olanuñ fahrı olur olsa melâmet

11. **yüri:**

Gazel 347

Mısra: 5

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Yüri ta 'n eyleme zâhid mey içen
‘âşık gel
‘Avn-i Hâk olmayıcak assı
midur zühd ü şalâh

12. **yüri:**

Gazel 375

Mısra: 3

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Nuşhuñ öz başuña it zâhid yüri
‘Âşık-ı dîvâne hiç tutar mı pend

13. **yüri:**

Gazel 456

Mısra: 9

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Ğill ü ğışdan yüri pāk eyle
Muhibbî ħalbüñi
Zer gibi hâliş olan kendüzini
pâke çıkar

vürimez-idüm:

1. **yürimez-idüm:--i, --dü, --m**

Gazel 184

Mısra: 3

(Beyitte) aşığın bu zor ve güç yollara dalmaması, uzak durması kastedilir.

Derdüñe düşüp deşt-i belâda yürimez-idüm

Ger ışk eger olmasa bu akluma ğalib

yürü:

1. **yürür:-r**

Gazel 162

Mısra: 10

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Eşküñ içinde Muhibbî bu gönül zevrakı âh
Bâd-ı âh-ıla yürür her yaña deryâya düşüp

2. **yürür:-r**

Gazel 398

Mısra: 8

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Kamer alnuña vü gün yüzüñe
‘âşık olalı
Ser-i küyuñda yürür şâm u seher sanki levend

3. **yürür:-r**

Gazel 412

Mısra: 10

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Muhibbî zülfine dil vireliden
Yürür dîvânedür mecnûn mânend

4. **yürür:-r**

Gazel 464

Mısra: 8

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Berr ü bahrı aradı bulam diyü cânâ seni

Bulmadı bu gönül dağı yürür ser-geştedür

5. **yürür:-r**

Gazel 480

Mısra: 5

(Bir kimse veya nesne) Bir yöne doğru yer değiştirmek, yer değiştirerek ilerlemek II gezmek, dolaşmak.

Fettâne çeşmi fitneleri uyarup
yürür
Sâhîr göziyle ğamzeleri her gün
iştêdür

yürüt:

1. yürüt:

Gazel 193

Mısra: 6

*Gezindirmek, döndürmek
(meclis içinde).*

Bir perî-rû lâlî şevkînden yine
âşüfteyem
Sâkiyâ câm ı leb-â-leb tut yürüt
gülğün şarâb

yûsuf:

1. yûsuf'a:-a

Gazel 459

Mısra: 3

*Güzelliğiyle ünlü
peygamber, Hz. Yusuf.*

Yûsuf'a kim beñzedür seni
berâber tartıla
Al haber benden habîbüm
gözlerüm mîzânıdır

2. yûsuf:

Gazel 351

Mısra: 4

*Güzelliğiyle meşhur Hz.
Yusuf (a.s.).*

Hûsnüñi görse idi eger kim
'azîz-i Mısr
Añmaga Yûsuf adın ider tevbe-i
naşûh

yûsuf-ı ken'ân'ıdur:

**1. yûsuf-ı ken'ân'ıdur:--ı, --
dur**

Gazel 447

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Kenanlı Yusuf; Hz. Yusuf.

Agırınca dürr ü cevherlerle
tartılsa n'ola
Ol 'azîzüm Mısr-ı hûsnüñ
Yûsuf-ı Ken'ân'ıdur

yûsuf-ı mısır'den:

1. yûsuf-ı mısır'den:--den

Gazel 246

Mısra: 3

Kelime Tipi: Kalıp İfade

(Beyitte) ayrı kalmak

*deyimi küçüklüğünde kardeşleri
tarafından memleketinden
uzaklaştırılan Hz. Yusuf'a telmih
yaparak ele alınmıştır.*

Olupsın Yûsuf-ı Mısrî'den ayrı
Dil-i Ya'kûb-veş mañzûnam iy
döst

yut:

1. yut:

Gazel 234

Mısra: 8

*Hazmetmek, dışarı
vurmamak, içinde bırakmak.*

Yüz çevürme gelse derd ü
miñnet ü kahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hañm eyle yut

yüz:

1. yüz:

Gazel 3

Mısra: 12

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Elüme alup niçe kez bakaram
âyineye
Añaram işyânımı korkum bu
ola yüz kara

2. yüzüñi:-üñ, -i

Gazel 7

Mısra: 1

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Yüzüñi gördüm ben evvel
mübtelâ oldum saña
Çekmeg-ile cevruñi âñir fedâ
oldum saña

3. yüzüm:-üm

Gazel 14

Mısra: 7

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Pâyüña gel süreyim yüzüm
didüm ol şeh didi
Bir gedâsın sözi küstâhâne
söylersin baña

4. yüzümün:-ü, -m, -üñ

Gazel 19

Mısra: 5

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Yüzümün zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Harc için virdi bu yolda niçe
dınâr baña

5. yüzümi:-üm, -i

Gazel 31

Mısra: 3

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Yollaruñ üzre yüzümi döşeyüp
ferş ideyim
Hayf ola kim kurı yir üzre
koyasın keñ ü pâ

6. yüzümü:-üm, -i

Gazel 165

Mısra: 1

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Âsitânuñda yüzümü eyledüm
çün ben türâb
Tâliüm mesûd olup kapuñda
oldı fetğ-i bâb

7. yüzümü:-ümü

Gazel 219

Mısra: 2

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Öldürürse derd-i dil bu haste-i
hicrân-ı döst
Yüzümü döndürmezem her ne
ise fermân-ı döst

8. yüzüñi:-üñ, -i

Gazel 226

Mısra: 14

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Ola ki gele pâ koya ol yâr-ı
cefâ-hü
Râhında Muhibbî yüzüñi yürü
türâb it

9. yüzüm:-üm

Gazel 396

Mısra: 6

*Yüz (âşığın yüzü
kastedilerek).*

Şefâ'at âbı-y-ıla yu sefid it
Günâhumdan yüzüm olmaya
esved

10. yüzinden:-i, -n, -den

Gazel 360

Mısra: 8

Nedeniyle, sebebiyle.

Sakın aldanma cihān naṭ'ına
āḫir māt ider
Nāgehān açmaz yüzünden saña
diye şāh ruḥ

11. **yüzümi**: -üm, -i
Gazel 305
Mısra: 3
Surat, çehre II Âşığın yüzü.

Yüzümi pāyuña sürsem beni pā-
māl eyleme
Mür olur kim pend idüp eyler
Süleymān-ıla baḥş

12. **yüzüne**: -(ü)ñ, -e
Gazel 7
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Bakamazam gün yüzüne
görmesem de ölürem
Bilmezem ḫālüm n'olur kim
āşinā oldum saña

13. **yüz**:
Gazel 8
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Āh kim bu ṭālīüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzünden gicedür
gündüz baña

14. **yüzünden**: -ün, -den
Gazel 8
Mısra: 2
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Āh kim bu ṭālīüm tutmadı
hergiz yüz baña
Ayrılalı gün yüzünden gicedür
gündüz baña

15. **yüzün**: -(ü)ñ
Gazel 13
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gün yüzün göster didüm āh
olmaduñ māyil baña
Kanı ṭālī olmaya zülfün gelüp
ḫāyil baña

16. **yüz**:
Gazel 15
Mısra: 7
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Sanma kim cevri ü cefādan iy
şanem yüz döndürem

Çün ezelden cevriñe mutāddur
dirlir baña

17. **yüzün**: -(ü)ñ
Gazel 22
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gün yüzün şevḳine her kim zār
u giryān olmaya
Dilegüm budur anı ālemde
şādān olmaya

18. **yüzüne**: -üñ, -e
Gazel 71
Mısra: 9
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzüne ol vakt basar pāyın
Muḫib ol dil-fırīb
Yollarında ḫāk idüp devrān-ı
cismün gerd ola

19. **yüzüne**: -(ü)ñ, -e
Gazel 119
Mısra: 10
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Münevverdür dü ālem gün
yüzünden
N'ola dirsem yüzüne ālem-ārā

20. **yüzüne**: -(ü)ñ, -e
Gazel 121
Mısra: 2
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Ḥaṭṭuñı cānā görenler didiler
reyḫān aña
Yüzüne iden naẓar da dir gül-i
ḫandān aña

21. **yüz**:
Gazel 137
Mısra: 8
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Pādişāh-ı ḫüsn olasıñ hıç revā
mıdur saña
Yüz ḫarāba tuta dil mülki kamu
vırān ola

22. **yüzünden**: -ün, -den
Gazel 189
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Her kaçan kim gide yüzünden
niḳāb
Münfail olur cemāl-i āfītāb

23. **yüzini**: -i, -n, -e
Gazel 190

Mısra: 4
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

İtse eḫşān zülfini dagıtsa gül
yüzine yār
Aña beñzer āfītābuñ yüzini
dutsa şehāb

24. **yüzine**: -i, -n, -e
Gazel 192
Mısra: 7
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gül demek yüzine çün degül
edeb
Bı-edeb maḫrūm şod ez-luṭf-ı
Rab

25. **yüzüne**: -üñ, -e
Gazel 203
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Nūr ogurlar yüzüne gelse
muḳābil āfītāb
Nite kim alur şuā ı şemsden de
māhitāb

26. **yüzi**: -i
Gazel 228
Mısra: 7
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Mey içdi yüzi eyledi ol dem
'araḳ izḫār
Didüm ki gelür verde 'araḳ
bulsā ḫarāret

27. **yüzün**: -(ü)ñ
Gazel 325
Mısra: 3
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Yüzün "Ve'ş-şems" ü alnuñ
"Ve'ḍ-ḍuḫā" dur
'Aceb mi zülfün olsa leyl-i
mi'rāc

28. **yüzün**: -ü, -n
Gazel 348
Mısra: 2
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Görmedüm sencileyin bir mehi
'ālemde melīḫ
Eylesem tañ mı yüzün mihr-ile
mehden tercīḫ

29. **yüzüne**: -ü, -n, -e
Gazel 409
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Âdemîniñ yüzüne itdügi cümle
rîş-ḥand
Anuñ-ıçun kalmadı kimseye
hergiz i'timâd

30. **yüzi:-i**

Gazel 450

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Görelen tîğ u çeşmüni gedildi
yüzi şemşirüñ
Kaşuñ vaşfın işidelden kemānuñ
yayı kayıdır

31. **yüzine:-i, -n, -e**

Gazel 453

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Geh niķâb eyler yüzine zülf-ile
gāhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de
ḥüsnî tâbıdır

yüz biñ kez:

1. **yüz biñ kez:**

Gazel 98

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüz bin defa (Çokluk
bildirmek için kullanılmıştır).*

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Âşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-âr ola

yüz buldı:

1. **yüz buldı:--dı**

Gazel 449

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüz bulmak ll ilgi ve
yakınlık görmek. (Kendisine
gösterilen hoşgörüden
yararlanma yoluna gidip
şımarmak, hoşşa gitmeyen
davranışlarda bulunmak.).*

Serv kıddüne eger 'âşık degülse
kākülün
Gerdenüne ya neden yüz buldı
her ân sarmaşur

yüz çevürme:

1. **yüz çevürme:--me**

Gazel 234

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüz çevirmek: vazgeçmek,
geri dönmek, uzaklaşmak,
gösterdiği ilgiyi kesmek.*

Yüz çevürme gelse derd ü
miḥnet ü ķahr u elem
Her ne kim gökden inerse yir
gibi hażm eyle yut

yüz çevürmez:

1. **yüz çevürmez:--ür, --mez**

Gazel 110

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vazgeçmek, geri dönmek.

Bu Muḥibbî yüz çevürmez gelse
müjgān okları
İy kaşı ya eyledi çün sînesin
kalkan aña

yüz döndürme:

1. **yüz döndürme:--dür, --me**

Gazel 243

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Yüz çevirmemek, gösterilen
ilgiyi kesmemek.*

Tîğ-ı cevrinden Muḥibbî key
sakın döndürme yüz
'İşk meydânına girdüñ kendüni
merdâne tut

yüz göstermedün:

1. **yüz göstermedün:--me, --dü,
--n**

Gazel 439

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) sevgilinin aşığa
yüzünü göstermediği
kastedilmektedir.*

Niçe kez vardum kapuña baña
yüz göstermedün
N'eylesün derdine çäre bulmadı
bî-çäreler

yüz karasını:

1. **yüz karasını:**

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Utunulacak bir duruma
düşen.*

Yüz karasını yuyup gidermeye
Olsa ger bu gözyaşı ırmak saña

yüz sürer:

1. **yüz sürer:--e, --r**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok değerli, büyük birinin
yanına çıkarken yüzünü yere
doğru tutup sevgi ve saygısını
göstermek. (Hilâl'in tıpkı nallar
gibi sultanın atının ayağına yüz
sürmesi.).*

Alnuña ḥayrān mehdür yüzüne
şeydā güneş
Ol sebebden gice gündüz yüz
sürer her sū saña

2. **yüz sürer:--e, --r**

Gazel 283

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşırı sevgiyi ve bağlılığı
göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin
ayağına kapanmak.*

Niçe yıldur yüz sürer turmaz
ser-i küyüñda dil
Görmedi bir kez seni cānāne
oldı 'ākıbet

yüz sürüp:

1. **yüz sürüp:--üp**

Gazel 278

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Aşırı sevgi göstermek için
yere eğilmek.*

Cüy kıl kanlu yaşuñ tā ki ire
işigine
Pâyma yüz sürüp ol serv-i
ḥırāmāna ilet

**yüz suvāl itsem baña dönüp
bir kez cevāb virmez:**

1. **yüz suvāl itsem baña dönüp
bir kez cevāb virmez:--se, --m,
--a, --üp, --mez**

Gazel 210

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*(Beyitte) aşığın sevgiliye ne
kadar soru sorarsa sorsun,hiç
bir şekilde cevap alamayacağı
kastedilmiştir.*

Yüz suvāl itsem dönüp virmez
baña bir kez cevāb

Yok disem agzı Muhibbî bu
sözüm olmaz aceb

yüz suyun:

1. **yüz suyun:-(y)ın**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzellik, letafet II hicap,

*haya, namus, şeref, haysiyet
itibar.*

Taň mıdur Mecnünlayın terk
eyler-isem yüz suyun
Hâk-i Leylâ'dan ire efses-durur
ol toz baňa

yüz tutdı:

1. **yüz tutdı:--dı**

Gazel 288

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Belli bir durum olma

*yönünde ilerlemek, meyletmek,
yönelmek.*

Âteş-i 'ışkuñ düşelden dil
hârâba tutdı yüz
Niçe vîrân olmasun düşdi gönül
şehrine ot

yüzi:

1. **yüzi:**

Gazel 16

Mısra: 6

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Hicrân şebinde kalmaz idüm fîre
rüzigâr
İtseñ tülû gün gibi iy yüzi meh
baňa

yüzi ag ola:

1. **yüzi ag ola:-a**

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzü ak olmak II "Almı açık

*yüzü ak (olmak)" deyiminin
karşılığı olarak "herhangi bir
utanılacak, ayıplanacak kusuru,
günahı olmamak".*

Evreng degül mi tîg-ı cefâya
gögüs tutar

İy dil seni gören kişi dir yüzi ag
ola

yüzi ak:

1. **yüzi ak:**

Gazel 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

*Suçu ve utanılacak bir
durumu bulunmayan.*

İy Muhib hayr eyle kıl şerden
hâzer
Diyeler maşşerde yüzi ak saňa

yüzi gül:

1. **yüzi gül:--i**

Gazel 367

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzli.

İy yüzi gül kâmeti serv-i bülend
'Ârızuñ âteş aña hâlûñ sipend

2. **yüzi gül:--i**

Gazel 433

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Gül yüzli. bkz:Gül-i
ruhsâr.*

Yüzi gül gonca leb serv-i
revândur
Gözüm yaşı ayagina revândur

3. **yüzi gül:--i**

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül yüzli. || Sevgili.

İy saçı sünbül yüzi gül lâli mül
eçvârı hûb
Anuñ-ıçun olduñ ehl-i işka
mañbübü'l-kulüb

yüzi kara:

1. **yüzi kara:--i**

Gazel 497

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmaz, yüzüz.

Yüzini göstermiş iken itdi
pinhân yine zülf
Beñzer gördi rakîbi ol yüzi kara
geçer

yüzi mâhum:

1. **yüzi mâhum:--i, --u, --m**

Gazel 405

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ay yüzli sevgili.

Senden ayru küh-ı ğamda iy
yüzi mâhum benüm
Seng-i miñnetle döğüp oldı bu
cismüm lâciverd

yüzi telh olur:

1. **yüzi telh olur:--i, --ur**

Gazel 363

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Bevîtte) ağzından kötü

*sözler çıkan insanın yüzünün de
kötü yani acı olacağı kastedilir.*

İy gönül incinme olsa ger
rakîbüñ sözi telh
Her kimüñ telh ola sözi lâbüd
olur yüzi telh

yüzi dür:

1. **yüzi dür:--i, --dür**

Gazel 198

Mısra: 9

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Kabe-i ulyâ yüzi dür örtüsü zülf-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keşf it ruh-ı
rağşânın öp

yüzün döndürmeve:

1. **yüzün döndürmeve:--i, --n, --
dür, --me, --y, --e**

Gazel 439

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz

*çevirmek,terketmek,iltifat
etmemek.*

Mihr ü kahrüñdan yüzün
döndürmeve 'âşıkıların
Sen tururken hüsrevâ varup
kime yalvaralar

yüzün döndürmevüp:

1. **yüzün döndürmevüp:--dür, -
me, --yüp**

Gazel 98

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin kapısında

*beklemekten vazgeçmemek,ona
yüz çevirmemek.*

İşiginden günde yüz biñ kez
eger men itseler
Aşık oldur kim yüzün
döndürmeyüp bî-âr ola

yüzün görmeye:

1. **yüzün görmeye:**-ye
Gazel 87
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) rakibin sevgilinin
yüzünü görmemesi dileği
kastedilmiştir.

Her kim ki gönül vire anuñ küfr-
i zülfine
Ârâm yüzün görmeye her demde
kîb ola

yüzün güne alnın aya:

1. **yüzün güne alnın aya:**--i, --n,
--e, --l, --n, --a
Gazel 499
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yüzü
güneşe,alnu ise aya
benzetilmiştir.

Niçe teşbîh eyleyem yüzün güne
alnın aya
Gice gündüz her biri naqş u
zevâl üstindedür

yüzün sürdi:

1. **yüzün sürdi:**--i, --n, --di
Gazel 330
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Baş eĝmek, (huzurunda)
yere kapanmak, ayaklara
kapanmak (saygı bağlamında).

Kapuña hicâb-ıla yüzün sürdi
Muhibbî
Kimseye degül lîk saña cân-ıla
muhtâc

2. **yüzün sürdi:**--i, --n, --di
Gazel 392
Mısra: 13
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı
göstermek için (Peygamberlik
mührüne yüz
sürmek, öpmek, sarılmak) yüz
sürmek, sarılmak.

Ĥāk-i râhuña varup cân-ıla kim
sürdi yüzün

İki 'âlemde sa'âdet buluban
eyledi sūd

yüzün süre:

1. **yüzün süre:**--i, --n, --e
Gazel 348
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Deyim**
Aşırı sevgiyi ve bağlılığı
göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin
ayağına kapanmak.

Ĥāk-i pâyüñe Muhibbî diledi
süre yüzün
Dür kılduñ güzelüm itdüñ aña
zulm-ı şarîh

yüzine:

1. **yüzine:**--i, --ne
Gazel 164
Mısra: 8
(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Gün yüzünden çün
münevverdür cihân
Tañ mıdur dirsem yüzine âfitâb

yüzine sür yüzün:

1. **yüzine sür yüzün:**--i, --ne, --
ün
Gazel 147
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yüzünü
aşığın kendi yüzüne sürmesi
kastedilir.

Dest-res bulmuş iken yârnuñ leb-i
mercânın öp
Geh yüzine sür yüzün geh dîde-i
fettânın öp

yüzini açdı:

1. **yüzini açdı:**--i, --n, --i, --di
Gazel 472
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüzünü açmak.

Açdı yüzini nâz-ıla didi ol dil-
firîb
Biñ cân değer bunuñ nazarına
bahâ nedür

yüzini döndürmeyüp:

1. **yüzini döndürmeyüp:**--dür,
--me, --yüp

Gazel 98
Mısra: 18
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüzünü döndürmek,
çevirmek. II Yüz çevirmek
(döndürmek): (Bir kimse veya
şeye karşı) Tavrını değiştirip
soğuk davranmak, ilişkisini
kesip ilgilenmemek.

Küy-ı dilberden Muhibbî yagsa
ger seng-i cefâ
Yüzünü döndürmeyüp fikrinde
anuñ yâr ola

yüzini gördüm:

1. **yüzini gördüm:**--dü, --m
Gazel 45
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin yüzünü görmek.

Yüzünü gördüm Muhibbî gitdi
benden aql u dil
Cân dağı gitse nazar kılmaz o
sîmîn-ten baña

yüzini gören diye:

1. **yüzini gören diye:**-ye
Gazel 86
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
"Sevgilinin yüzünü
görebilmek için" anlamında
kullanılmıştır.

Zülfün giderüp yâr kaçan bî-
niķâb ola
Gören yüzünü diye meger âfitâb
ola

yüzini görmeveli:

1. **yüzini görmeyeli:**--i, --n, --i,
--me, --y, --e, --li
Gazel 400
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yüzünü
aşığın uzun zamandır görmediği
kastedilmektedir.

Yüzünü görmeyeli bu dil-i âvâre
meded
Öliserdür derd-ile irmedin ol
yâra meded

**yüzini göstermiş iken pinhân
itdi vine zülf:**

1. yüzini göstermiş iken
pinhân itdi yine zülf:--i, --n, --
i, --miş, --ken, --di

Gazel 497

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgili tam

yüzünü aşığa açmışken saçları
sebebiyle aşık göremeden tekrar
kapanması kastedilmiştir.

Yüzini göstermiş iken itdi
pinhân yine zülf
Beñzer gördi rakîbi ol yüzi kara
geçer

yüzünü süren:

1. yüzünü süren:--i, --n, --i, --e, --
-n

Gazel 351

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşırı sevgi göstermek için
yere eğilmek.

Yüzünü süren ayagaña devlete
irer
Derbân olan kapuñda bulur
âkıbet fütüh

yüzüm aklıma:

1. yüzüm aklıma:--lig, --i, --
na

Gazel 100

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**
Yüz aklı. İftihar edilecek
ve onurlanılacak durum.

Ser-i zülf-i siyehün yolına cân
terk ideli
Yüzüm aklıma tañ mı kefenüm
şâhid ola

yüzüm karasına bakma:

1. yüzüm karasına bakma:--ü,
--m, --s, --i, --n, --a, --ma--ü, --
m, --s, --i, --na

Gazel 392

Mısra: 25

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yüzümün karasına bakmak.

Bak Muhammed nürına
bakma yüzüm karasına
Ola ol nür Muhibbî'ye şefî' yâ
Ma'büd

yüzüm karasını:

1. yüzüm karasını:--sı, --nı

Gazel 153

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Utunılacak bir durum veya
şey, yüz kiri, günah.

Yuya yüzüm karasını âb-ı
istiğfâr-ıla
Umaram ki pāk ide mahşerde
Ğaffârü'z-zünüb

yüzüm üzre ola:

1. yüzüm üzre ola:--üm, --a

Gazel 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın yüzünün
sevgili tarafından çiğnenmesi
kastedilmiştir.

Yüzüm üzre ola kim pā koyasın
Yoluñ üzre budur olduğum
türâb

yüzüme bakmaz:

1. yüzüme bakmaz:--üm, --e, --
maz

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Ciddi görmemek, önem ve
değer vermemek; bir kimseye
darılmak, onunla bir daha
konuşmamak.

Sevdüğümü bilicek hîç yüzüme
bakmaz habîb
Bu muqarrerdür ölümlü hastaya
varmaz tabîb

yüzümü gören:

1. yüzümü gören:--ü, --m, --i, --
e, --n

Gazel 445

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın yüzünün
görülmesi kastedilmektedir.

Ğarğ olalı sirişküme oldum çü
nîlüfer
Gören yüzümü dir ki gül-i
nesterîn tutar

yüzümü ferş idevin:

1. yüzümü ferş ideyin:

Gazel 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşığın (sevgili için) yüzünü
halı, kilim haline getirmesi, yere
serilmesi.

Yollaruñ üzre nigārâ yüzümü
ferş ideyin
Sehv-ile iy gül-i nâzûk koyasın
üstüne pā

yüzün aç:

1. yüzün aç:--ü, --n

Gazel 342

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüzünü açmak; letafetini
göstermek.

Küfr-i zülfünü gider kâfirlik itme
yüzün aç
Ka'be'dür küyuñ revâ mıdur
tura üstinde hâç

2. yüzün aç:--ü, --n

Gazel 332

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüzünü açmak; letafetini
göstermek.

Zülfünü keşf it nigārâ gel
habîbüm yüzün aç
Dehri tā kılsun münevver 'âlemi
tutsun sirâc

yüzün aç kim:

1. yüzün aç kim:--ü, --n

Gazel 401

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yüzünü
açması, örtüyü yüzünden
kaldırması kastedilmektedir.

Yüzün aç kim cümle 'âlem
olalar şādân-ı 'iyd
Merhabâ kıl dōstum kim bu-
durur erkân-ı 'iyd

yüzün âfitâb:

1. yüzün âfitâb:--ün

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzü parlaklığı
sebebiyle güneşe benzetilmiştir.

Dōstum alnuñ kamer olmasa
yüzün âfitâb

Olmaz-ıdı kim nazar eylerse
çeşmi tolu âb

yüzün gördükçe:

1. yüzün gördükçe:--ü(n), --
dük, --çe

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin
yüzünü görmesi kastedilmiştir.

Yüzün gördükçe iy meh-rü
gözüm yaşı bulur teskîn
Ki san mihr-i cihân-ârâ togar
pinhân olur kevkeb

yüzün görem:

1. yüzün görem:--ü, --n, --e, --
m

Gazel 404

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzünü

görmek(aşık bağlamında).

İyd-ile olmaz ferağ gönli
Muhibbî bendeñün
Her kaçan yüzün görem ol gün
olur baña sa'îd

yüzün görindi:

1. yüzün görindi:--ü, --n, --în, --
di

Gazel 377

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin

yüzünü görmesi
kastedilmektedir.

Rûze-i hicrân gidüp yüzün
görindi oldı İyd
Devletün pâyende olsun dağı
ömrün ber-mezîd

yüzün görse:

1. yüzün görse:--ü, --n, --se-ün

Gazel 259

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın sevgilinin

güle benzeyen yüzünü görmek
istememesi kastedilmiştir.

Kese zünnârını ger görse yüzün
ehl-i şalîb
Kaldurup parmağını getüre ol
dem şalavât

yüzün görüp:

1. yüzün görüp:--üp

Gazel 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Sevgilinin) yüzünü

görmek, yüzüne bakmak.

Bagramuñ hünü akar her dem
gözümden cü gibi
Ol zamândan ki yüzün görüp
gönül virdüm saña

yüzün gösterme:

1. yüzün gösterme:--ün, --me

Gazel 214

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yüzünü

göstermemesi, görünmemek.

Gösterme yüzün bî-başar
olanlara luğ it
Ruhsârûñi âyine-i şâhib-nazarân
it

yüzün karasın:

1. yüzün karasın:--ün, --sın

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Günahlardan dolayı

utanmak,yüzüne bakılacak hali
kalmamak.

Tevbe eyle göz yaşıyla yu bu
yüzün karasın
Yoğsa yanmaga cağım içre
olursın bir haşab

yüzün sürer:

1. yüzün sürer:--ün, --er

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgi göstermek için
yere eğilmek.

İy şabâ benden varup yârûñ der
ü evvânın öp
Hâk-i pâyına yüzün sürer gibi
dâmânın öp

yüzün yüzine sür:

1. yüzün yüzine sür:--ün, --i, --
ne

Gazel 148

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşğın yüzünü

sevgilinin yüzüne sürmesi
kastedilir.

Yüzine sür yüzün iy dil kim
müyesser bir dağı
Ola mı pes kim bilür varup gül-i
ruhsârın öp

yüzünden:

1. yüzünden:--n, --den

Gazel 60

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Zekât-ı hüsnüni kâmil olup dur
gel edâ eyle
Yüzünden burkaı keşf it ki var
kapuñda sayıllâ

2. yüzünden:--ü, --n, --den

Gazel 263

Mısra: 2

(Sevgilinin) yüzü, çehresi.

Hudâ cem' eylemiş sende
melâhat
Yüzünden berğ urur nür-ı
hidâyet

yüzüne gül:

1. yüzüne gül:--ü, --ne

Gazel 153

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yüzü

güle benzetilmiştir.

Yüzüne gül saçuña sünbül
disem ayb eyleme
Eksük olmaz çünkü âdemde
haşâ-y-ıla uyub

yüzüne sür:

1. yüzüne sür:--ü, --n, --e

Gazel 285

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yüzüne sürmek. (saygı
bağlamında).

Al hâk-i derin elüne andan
yüzüne sür
İzzetle koyup başuña tâc-ı
sa'âdet it

yüzünü gördi:

1. **yüzünü gördi:--di**

Gazel 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) yüzünü

görmek.

Yüzünü gördi Muhibbî kalmadı
cândan eser
Gitti aklı bir yaña cânı
bedenden bir yaña

yüzünü göremem:

1. **yüzünü göremem:--ü, --ni, --e, --mem**

Gazel 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin

yüzünü görememesi kastedilir.

Zülfünü gün yüzüne yine
eyledün nişab
Göremem yüzünü oldı baña ah
ol hicab

yüzünü görse:

1. **yüzünü görse:--ü, --n, --i, --se**

Gazel 382

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) gül(e)

benzeyen) yüzü/yanağını
görmek.

Görse yüzünü Muhibbî küyüne
varmaz senün
Aşık-ı dîdar kılmaz cennet-i
a'lâyı yâd

2. **yüzünü görse:--ü, --n, --i, --se**

Gazel 411

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Sevgilinin) gül(e)

benzeyen) yüzü/yanağını
görmek.

Olur şermende gül görse yüzünü
Tapu ider boyuña serv ü şimşad

yüzünü göster:

1. **yüzünü göster:--ü, --n, --i**

Gazel 479

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek.

Vîrânedür Muhibbî gönlünü
rüşen eyle

Göster yüzünü rüşen vîrâneye çü
mehdür

2. **yüzünü göster:--ü, --n, --i**

Gazel 214

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek.

Göster yüzünü tâ bula her kişi
murâdın
Şîrîn sözüni kâm-ı dil-i pîr ü
civân it

3. **yüzünü göster:--ü, --n, --i**

Gazel 285

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek.

Göster yüzünü kişver-i gönülümü
gâret it
Yakduñsa koma anı kim harâbe
îmâret it

yüzünü gösterüp:

1. **yüzünü gösterüp:--ü, --n, --i, --üp**

Gazel 252

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek.

Baş açarlar küyüne varsa kaçan
aşıklarun
Bu umuda gösterüp yüzünü
viresin zekât

yüzünü sür:

1. **yüzünü sür:--ni**

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı

göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin
ayağına kapanmak.

Yok-durur şekkerde lezzet ol ki
vardur badede
Sür yüzünü sâkinün ayagına
dâmânın öp

2. **yüzünü sür:**

Gazel 48

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saygıdan yüzünü sürmek.

Su gibi şâf eyle kalbün yüzünü
sür yirlere

Kimsenün hakkında sakın
eyleme çün u çerâ

yüzünün leâfetine:

1. **yüzünün leâfetine:--i, --ni-i, --n, -i**

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin yüz

güzelliği, latifliği.

Gerçek yüzünün leâfetine gülde
görmese
Bülbül figâna başlayı eyler mi
idi şadâ

zâd:

1. **zâd:**

Gazel 21

Mısra: 9

Rızk.

Bu Muhibbî vâdî-i hicre yöneldi
zâd içün
Hün-ı dil yiter şarâb iy gam
gelüp aş ol baña

zâd olmasa:

1. **zâd olmasa:--ma, --sa**

Gazel 410

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(Beyitte) bela ve sıkıntının

aşıkların rızık ve yiyeceği
olduğu ifade edilmektedir.

Tarık-ı ışık müşkildür varılmaz
Belâ vü derd ü miñnet olmasa
zâd

za'f geldi:

1. **za'f geldi:--di**

Gazel 389

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıflamak, kuvvetten

düşmek.

Gün yüzüne bakmag ile za'f
geldi çeşmüme
Hâk-i pâyün komag ile def' oldı
ol remed

zâg u zağan:

1. **zâg u zağan:**

Gazel 436

Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karga ve kuzgun.

Esse çün bād-ı hazān gülşende
kalmaz gül geçer
Yirini zāğ u zağan tutar kamu
bülbül geçer

zāğ u zağandan:

1. **zāğ u zağandan:--dan**
Gazel 323
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karga ve kuzgun.

Göñül şahbâzına pervâz vir
âfâkı seyr itsün
Bu süflî dâmghehden per açan
zāğ u zağandan geç

2. **zāğ u zağandan:--dan**
Gazel 333
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karga ve kuzgun.

Muhibbî bağ-ı hüsn içre yiter bir
bülbül-i gūyâ
Rakîbe virme yol hergiz gel ol
zāğ u zağandan geç

3. **zāğ u zağandan:--dan**
Gazel 194
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karga ve kuzgunların
gözyaşı II Fitneci ve
gammazların gözyaşı.

Hüsn bâğın saklayup zāğ u
zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini
perr-i ğurâb

zāğ u zağanlardur:

1. **zāğ u zağanlardur:--lar, --
dur**
Gazel 495
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karga ve çaylak(bülbülün
tersi).

Gül açılmış öter bülbül bu dehre
sakın aldanma
Hâzâna döniser gülşen öten zāğ
u zağanlardur

zâhid:

1. **zâhidâ:**
Gazel 8
Mısra: 10
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Bu Muhibbî cân virür sevdâ-yı
zülfi-yâr için
Zâhidâ itme naşîhat assı itmez
söz baña

2. **zâhid:**
Gazel 16
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Şâhid degül mi işkuma zâhid bu
rüy-ı zerd
Yitmez mi saña göz yaşı olsa
güveh baña

3. **zâhidâ:--â**
Gazel 42
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhidâ sanma esâsi yok-durur
bu işkumuñ
Şöyle muhkemdür ki bir sedd-i
Sikender'dür baña

4. **zâhid:**
Gazel 50
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Dimiş havrâya beñzer yâri zâhid
Berâber kandadur hâşâ vü kellâ

5. **zâhid:**
Gazel 52
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ

sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhid şarâb u şâhîde gör tevbe
ârz ider
Tevbe olur mı bir kişi bî-ihtiyâr
ola

6. **zâhid:**
Gazel 82
Mısra: 8
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Pend ider her dem baña geç dir
hevâ-yı işkdan
Her ne dirse görünür bād-ı hevâ
zâhid baña

7. **zâhid:**
Gazel 99
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhid şarâba tevbe ne vâqtin
olur aceb
Gül mevsimi ola hem elde câm
ola

8. **zâhidâ:--â**
Gazel 104
Mısra: 7
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

İşk ehli zâhidâ eyler melâmet
ihtiyâr
Dem-be-dem arz eyleme gel âr-
ıla nâmüs aña

9. **zâhidâ:**
Gazel 134
Mısra: 5
(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhidā sanma senūn gibi yolunu
yañılamlam
Işık çün rehber olup gösterisersin
rāh baña

10. **zāhidā:**

Gazel 172

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Rāh birdür iki sanma zāhidā
inkārı ko
Bu sebebden key sakın boynuña
asılır şalīb

11. **zāhid:**

Gazel 186

Mısra: 3

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Diler zāhid cinān u hūr u kever
Velī aşıklara didār maṭlūb

12. **zāhidūn:-üñ**

Gazel 199

Mısra: 5

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Kevser ü havrā murādı zāhidūñ
Fikr-i aşık şāhid ü āb-ı ineb

13. **zāhidūn:-üñ**

Gazel 210

Mısra: 4

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Ārifūñ gülgün şarāb-ıla kızarmış
çehresi
Hāb yimekten zāhidūñ beñzi
sararmış hüşk-leb

14. **zāhid:**

Gazel 212

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Sorma keyfiyyetini zāhid ne
bilsün rinde sor
Ābdan ğayrı şarābuñ lezzetin
bilmez devāb

15. **zāhid:**

Gazel 218

Mısra: 5

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Gerçi zāhid künc-i mescidde
olur hālvat-nişin
Bu riyā ile velī olmaz
müselmāni dürtüst

16. **zāhid:**

Gazel 220

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Sundi bir ğam zāhid mey-i pīr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zāhir
kılır kerāmet

17. **zāhid:**

Gazel 223

Mısra: 9

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid Muḥibbī 'ışk-ıla oldı
Melāmetī
Şükri budur ki olmadı maġrūr u
ḥod-perest

18. **zāhid:**

Gazel 225

Mısra: 1

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)

II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid yaraşur sen yüri ol sag u
selāmet
'Aşık olanuñ faḥrı olur olsa
melāmet

19. **zāhidūn:-üñ**

Gazel 240

Mısra: 12

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

'Aceb midür şarābı zemm iderse
Yidügi zāhidūñ her laḥza beng-
est

20. **zāhid:**

Gazel 248

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Mey-ḥ'ōra rinde göz göre zāhid
ne ta'n ider
Ol mey-perest oldısa kendü ḥod
perest

21. **zāhid:**

Gazel 265

Mısra: 1

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid yaraşur sen yüri ol sag u
selāmet
'Aşık olanuñ faḥrı olur olsa
melāmet

22. **zāhid:**

Gazel 277

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zāhid nedür bu ğaflet 'ışka
nedür bu inkār

Cân terkin urur 'âşık yitmez mi
bu 'alâmet

23. **zâhid:**

Gazel 284

Mısra: 8

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

'İşk ehli n'ola oldılarsa
melâmetî

Zâhid bize ta'nı ko var sen
selâmet it

24. **zâhidâ:-â**

Gazel 292

Mısra: 5

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Zâhidâ sanma beni mest-i mey-i
engür olam

İçmişem cām-ı maḥabbet
cür'asın rüz-ı elest

25. **zâhid:**

Gazel 294

Mısra: 7

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Ufatmak sāgarı zâhid hünere mi
Bütün kılmak-durur anı kerâmet

26. **zâhid:**

Gazel 295

Mısra: 7

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Zâhid gibi şükr ki denî-himmet
oladum

İtdüm bülend himmeti buldum
murâda dest

27. **zâhid:**

Gazel 301

Mısra: 3

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Olur olmaz kadeh ile içme zâhid
Sebû ile anı içmek zarâfet

28. **zâhid:**

Gazel 304

Mısra: 5

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Cevher-i eşkûme zâhid ta'n
iderse tañ degül
Tâlib-i ḥar-mühreyye çün la'l ü
mercândur 'abeş

29. **zâhid:**

Gazel 314

Mısra: 3

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Niçe tutmaz bizi zâhid biz
müselles içmişüz
Cânı yokdur eyleye ol bâde-i
ḥâmr-ıla baḥş

30. **zâhidâ:-â**

Gazel 324

Mısra: 5

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Ta'n kılma zâhidâ dâyim
ḥarâbât ehline
Rüz-ı maḥşerde riyâ ile olursın
sen güleñç

31. **zâhid:**

Gazel 347

Mısra: 5

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Yüri ta'n eyleme zâhid mey içen
'âşık gel
'Avn-i Ḥaḳ olmayacak assı
midur zühd ü şalâḥ

32. **zâhidâ:-â**

Gazel 361

Mısra: 1

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Zâhidâ yokdur tarâvet sözlerüñ
gâyet sovuḥ
Her kelâmuñ ehl-i ḥâle sanasın
zehirlü oḥ

33. **zâhid:**

Gazel 375

Mısra: 3

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Nuşhuñ öz başuña it zâhid yüri
'Âşık-ı dîvâne hiç tutar mı pend

34. **zâhid:**

Gazel 384

Mısra: 8

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

Sâkî şarâb-ı şâfi getür cânı tâze
kıl
Ḥalvetde kor ḥübb-ıla zâhid ola
kadîd

35. **zâhid:**

Gazel 385

Mısra: 5

(Ar.) *Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyet eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)*
II. *Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.*

'İşk bir gevher-durur zâhid ne
bilsün kıymetin
'Âşık göster anı cân-ıla
olmuşdur ḥarîd

36. **zâhidûn:-ûñ**

Gazel 393

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhidûn cennet diyü 'ömri hayâl
ile geçer
'Arifûn didârdur maqsudı ol
eyler sürüd

37. **zâhid:**

Gazel 422

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine
oldı meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki
benge beñzer

38. **zâhidlere:-ler, -e**

Gazel 448

Mısra: 6

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Herkesi kısmet gününde oldı bir
nesne naşib
Rinde câm-ı bâde vü zâhidlere
afyondur

zâhid gibi:

1. **zâhid gibi:**

Gazel 302

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kaba sofu gibi.

Şüreti ko bak Muhibbî sîrete
Olma zâhid gibi sen şüret-perest

zâhid ile vâizûn:

1. **zâhid ile vâizûn:-ün**

Gazel 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Katu dini kuralları ve

şekilciliği benimseyen sofu ile
bu meseleler üzerine öğüt veren
kişi.

Şoḥbetine zahid ile vâizûñ
aldanma kim
Gelmez anlardan riyâ ehli-durur
illâ riyâ

zâhidâ:

1. **zâhidâ:**

Gazel 78

Mısra: 10

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Âşıkam rindem melâmet
eyledüm derdi kabûl
Zâhidâ olsun selâmet cümle
dermânı saña

2. **zâhidâ:**

Gazel 315

Mısra: 1

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhidâ mey ḥürmetinden
eyleme her bâr baḥş
Ebleh olma sakla şoḥbet
ḥürmetin biñ zâr baḥş

3. **zâhidâ:**

Gazel 335

Mısra: 12

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Baña ârzü yâr ḥod beddür saña
Zâhidâ çün bir degüldür her
mizâc

4. **zâhidâ:**

Gazel 337

Mısra: 8

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

'Âşıkam rindem çün itdüm ben
ḥarâbât ihtiyâr
Ğam degüldür zâhidâ olsam
kamu ḥalka gülenç

5. **zâhidâ:**

Gazel 387

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Ehl-i 'ışka zâhidâ sanma sözüñ
te'sîr ider
Sende yok zerre ḥarâret var
hemân bir âh-ı serd

6. **zâhidâ:**

Gazel 398

Mısra: 6

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Kulagum toptoludur 'ışk-ıla tã
rûz-ı ezel
Zâhidâ itme naşîhat baña kâr
itmez pend

7. **zâhidâ:**

Gazel 414

Mısra: 6

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

'İşka tolaşdı gönül dönmez mey
ü maḥbûbdan
Zâhidâ itmez eşer baña naşîhat
kılma pend

8. **zâhidâ:**

Gazel 437

Mısra: 7

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zahidâ saña yiter ehl-i selâmet
olduḡuñ
'Âşıkun faḥrı melâmet
gözlemez nâmus u 'âr

9. **zâhidâ:**

Gazel 497

Mısra: 13

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

Zâhidâ mescidi toldurduñ yine
gavgâ ile
Saña nef yok hemân ancak hüy
u hâ geçer

10. **zâhidâ:**

Gazel 500

Mısra: 8

(Ar.) Dünyâyı terk edip
dinin emirlerine çok titizlikle
riâyete eden, züht ve takvâ
sâhibi, dindar, müttakî (kimse)
II. Çok dindar olup irfânı
olmayan kimse, kaba sofu.

‘Âşıkuz rindüz biz itdük çün
melâmet ihtiyâr
Zâhidâ sen sâlim ol saña
selâmetler gelür

zâhîde virdük:

1. **zâhîde virdük:-dü, -k**

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Devamlı ibadetle meşgul
olan, dinin emir ve yasaklarına
uyan, ancak İslâmı hakiki
manada kavrayamamış kaba
sofu, zahîtlere bağışlamak, ikram
etmek.

Cennet ü havrâyı virdük zâhîde
biz n’eylerüz
Ehl-i işkuz fikr ü zikrümüz
bizüm dîdâr ola

zâhid-i ahbes:

1. **zâhid-i ahbes:**

Gazel 309

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) ibadetini sırf
görünüş için yapan, kötü
kaba, temiz olmayan kaba
sofular kastedilmektedir.

Bu zerğ u riây ile diler cennet ü
havrâ

Bu devlete lâyıķ mı-durur zâhid-
i ahbes

zâhid-i hõd-bîn:

1. **zâhid-i hõd-bîn:**

Gazel 429

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendini beğenmiş zahit.

Rumûz-ı nükte-i ‘ışķı ne bilsün
zâhid-i hõd-bîn
Bu bir müşkil mesâ’ildür
mücerred ehl-i hâl añlar

zâhid-i hod-rû:

1. **zâhid-i hod-rû:**

Gazel 394

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kendiliğinden zahit.

Bed söyleme ‘âşıķa iy zâhid-i
hõd-rû
Cân u dil ile saña ne nîg eger
bedend

zâhidüñ gevduği:

1. **zâhidüñ gevduği:--ün, --düg,
--i**

Gazel 460

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) örnek göstermek
amacıyla niyetinde samimi
görünüp bir kandırmaca içinde
olan kaba sofuların kıyafetleri
kastedilmektedir.

Zâhidüñ gevduği gökdür dâyimâ
yâhüd siyâh
Hiç anı bilmedüm ‘âlemde ne
mâtemdedür

zâhir:

1. **zâhirde:-de**

Gazel 46

Mısra: 1

1. Meydanda olan,
görünen, açık ve belli olan (şey)
2. Bir şeyin görünen tarafı, dış
yüzü, dış görünüşü. Karşıtı:
BÂTIN.

Bir kemân ebrû güzel zâhirde
cânândur baña
Lîk manâda yine ol âfet-i cândur
baña

2. **zâhir:**

Gazel 107

Mısra: 7

1. Meydanda olan,
görünen, açık ve belli olan (şey)
2. Bir şeyin görünen tarafı, dış
yüzü, dış görünüşü. Karşıtı:
BÂTIN.

Gelse biñ tîğ-ı cefâ zâhir
görünmez yarası
Yaksa biñ nâr-ı sitem dağ-ı
nihânîdür baña

3. **zâhirde:-de**

Gazel 383

Mısra: 5

1. Meydanda olan,
görünen, açık ve belli olan (şey)
2. Bir şeyin görünen tarafı, dış
yüzü, dış görünüşü. Karşıtı:
BÂTIN.

Ayâz zâhirde Maħmûd’uñ
ğulâmı
Velî ma’nâda kuldur aña
Maħmûd

4. **zâhir:**

Gazel 387

Mısra: 1

1. Meydanda olan,
görünen, açık ve belli olan (şey)
2. Bir şeyin görünen tarafı, dış
yüzü, dış görünüşü. Karşıtı:
BÂTIN.

Yaşum-ıla gerçi kim zâhir
göründi rüy-ı zerd
Bilmedi ahvâlümü illâ meger
kim ehl-i derd

5. **zâhirdedür:-de, -dür**

Gazel 490

Mısra: 4

1. Meydanda olan,
görünen, açık ve belli olan (şey)
2. Bir şeyin görünen tarafı, dış
yüzü, dış görünüşü. Karşıtı:
BÂTIN.

‘Âşık oldur görmeye zâhir ü
bâtin gayrı dõst
Ehl-i hâl olan bilür uşbu sözüñ
zâhirdedür

zâhir evler:

1. **zâhir eyler:-le, -r**

Gazel 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Meydana çıkarmak,
görünür kılmak, ifşa etmek.

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkıdan nişân
Zâhir eyler çäre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

2. **zâhir eyler:--r**

Gazel 403

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Meydana çıkarmak,
görünür kılmak, ifşa etmek.*

Sırr-ı 'ışkı saklamak kaçd
eyledüm ammâ çi sūd
Zâhir eyler âh u eşk ü bir yaña
ruhsâr-ı zerd

3. **zâhir eyler:--r**

Gazel 175

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Görünmek, meydana
çıkarmak.*

İy Muhibbî zâhir eyler kendüzin
kandaysa ışk
Saklayayım dime virme
kendüzüne gel azâb

zâhir itdi:

1. **zâhir itdi:--di**

Gazel 287

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, görünür kılmak.

Zâhir itdi küy-ı 'ışk içre
cününüm 'âleme
Naş olan seng-i cefâdan cism-i
'üryân 'âkıbet

2. **zâhir itdi:--di**

Gazel 438

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, görünür kılmak.

'İşkumuñ sıyt u şadâsın zâhir
itdi 'âleme
Turra-i gamla çalınur sînem
üzre kûsa sor

zâhir itdüm:

1. **zâhir itdüm:--dî, -m**

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünür

kılmak, görünmek, aşikar olmak.

Sanma ancak pîrehan bil sînemi
çâk eylerem
Zâhir itdüm lâle-veş bu dâğ-ı
pinhâni saña

zâhir kılır:

1. **zâhir kılır:--ur**

Gazel 220

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Görünen, âşikâr olan. Açık,
belli, meydana olan.*

Sundi bir gam zâhid mey-i pîr-i
deyr baña
Her kimde kim kerem var zâhir
kılır kerâmet

zâhir ola:

1. **zâhir ola:--a**

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak.

Zâhir ola her yaña mescidde
nâm-ı Aşmedî
Minber üzre zîkr ide nâm-ı
şerîfün ger haţîb

zâhir olalı:

1. **zâhir olalı:--a, --lı**

Gazel 330

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Açığa çıkmak, meydana
çıkarmak, görünür olmak.*

Küfr-ile cihân tolmuş-iken şer'-i
şerîfün
Zâhir olalı ehl-i küfürden alınur
bâc

2. **zâhir olalı:--a, --lı**

Gazel 442

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Açığa çıkmak, meydana
çıkarmak, görünür olmak.*

Hamdülillâh kim lebün tiryâki
zâhir olalı
Gam degüldür mâr-ı zülfünden
eger semler gelür

zâhir oldı:

1. **zâhir oldı:--dı**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
*Görünür duruma gelmek,
açığına çıkmak.*

Pâre pâre göz yaşından lale
döndi dâmenüm
Zâhir oldı derd-i dil çâk-i
giribânım görüp

zâhir olmaz mı:

1. **zâhir olmaz mı:**

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez mi, görünür.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

2. **zâhir olmaz mı:**

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez mi, görünür.

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışk
Ehl-i ışkuñ eşki surh u çehresi
hem zerd ola

zâhir olsa:

1. **zâhir olsa:--sa**

Gazel 470

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Görünür olmak II çiçeğin
açması.*

Her yañadan zâhir olsa dehri
kaplasa fiten
Güşe-i meyhâne olmaga baña
me'men yiter

zâhir olup:

1. **zâhir olup:--up**

Gazel 374

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Açığa çıkmak, meydana
çıkarmak.*

Çeşm-i siyâh hün-ı cigerle
görindi surh
Müy-ı sefid zâhir olup oldı rüy-ı
zerd

zâhir olur:

1. **zâhir olur:--ur**

Gazel 353

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak, görünmek.

Mey mehekdür kişinün içersin
taşra kılır
Nîk ü bed zâhir olur böyle-durur
kâr-ı kaçdeh

zâhir olursa:

1. **zâhir olursa:--ur, --sa**

Gazel 234

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkmak II görünür

olmak.

İy Muhibbî derd-i dilden şabr
kıl âh eyleme
‘Âlemi efsürde eyler zâhir
olursa ol ot

zâhir ü bâtin:

1. **zâhir ü bâtin:**

Gazel 490

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık ve gizli.

‘Aşık oldur görmeye zâhir ü
bâtin gayrı döst
Ehl-i hâl olan bilir uşbu sözü
zâhirdedir

zâhiren göstermedi:

1. **zâhiren göstermedi:--en, --me, --di**

Gazel 382

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık bir şekilde

göstermek,ortaya koymak.

Gayra in ‘âm itdi Leylâ sıdı
Mecnûn kâsesin
Zâhiren göstermedi ma‘nâda itdi
anı yâd

zahm:

1. **zahmı:-ı**

Gazel 18

Mısra: 7

Far. Yara, ceriha.

Egerçi akreb-i zülfüñ urur zahmı
dil ü câna

Ne gam tiryāk-i lalüñden olur
her demde em peydâ

2. **zahma:-a**

Gazel 35

Mısra: 4

Far. Yara, ceriha.

Sîneme gelmezse türüñ
görmezem râhat yüzün
Vây ol zahma ki üstinden ola
merhem cüdâ

zahm ura:

1. **zahm ura:--a**

Gazel 111

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yara açmak.

Aglamakdan nermdür
müjgânüm iy serv-i hürâm
Zahm ura sanma ayak bas rahm
kıl cânâ baña

zahmet:

1. **zahmetine:-i, -n, -de**

Gazel 392

Mısra: 11

Ar. Sıkıntı, eziyet. II

Güçlük, zorluk.

Ehl-i şirküñ niçe yıl katlanuban
zahmetine
Eyledüñ emr-i Hüdâ’yı komaga
sa’y-i vücüd

zahmet ü miñnet:

1. **zahmet ü miñnet:**

Gazel 61

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eziyet,dert ve belalar.

Egerçi Kabe’ye iy dil gelesin
olmaya şevkuñ
Bu yolda zahmet ü miñnet
kamusı ola zâyil hâ

zahmete girme:

1. **zahmete girme:--e, --me**

Gazel 475

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sıkıntı veya yorgunluk

verecek bir iş yapmak.

Gel iy tabîb çek elüñi girme
zahmete

Ölmekden özge ‘aşıkça sanma
devâ olur

zahmete girüp:

1. **zahmete girüp:--+e, --üp**

Gazel 166

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zahmet etmek.

Her ki aşıkdur ezel mest ü
harâbâtî olur
Zahmete girüp aña pend eyleyüp
n’eyler edib

zahm-ı çeşm:

1. **zahm-ı çeşm:**

Gazel 398

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Göz yarası, nazar.

Zahm-ı çeşm ırmemek için yine
sulţân-ı gülüñ
Goncadan dakdı felek gerdenine
bâzû-bend

zahm-ı peykân:

1. **zahm-ı peykân:**

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Temren yarası II Sevgilinin
ok gibi kirpiklerinin veya
bakışının açtığı yara.*

İy kemân ebrü alaldan tîr-i
gamzeñ destüñe
Sînem içre dem mi vardur
zahm-ı peykân olmaya

za‘îf oldı:

1. **za‘îf oldı:--dı**

Gazel 400

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zayıflamak, güçsüz

düşmek.

Dil ü cân gamzeleri tîri-y-ile
oldı za‘îf
Döstlar yalvaralum ol gözi
mekkâra meded

za‘îf oldukça:

1. **za‘îf oldukça:--duk, --ça**

Gazel 464

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güçsüz, iktidarsız, kuvveti
az, kuvvetsiz, tákatsız. Kansız.

Cân za'if oldukça gönülüm nâlesi
âhstedür
N'eylesün söze mecâli kalmadı
dil hastadır

za'if ü nâ-tüvân:

1. **za'if ü nâ-tüvân:**

Gazel 386

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zayıf ve güçsüz.

Olmışam hicrân-ı şebde key
za'if ü nâ-tüvân
İy tabîb-i dil ne çâreñ var-ısa
öldüm meded

zâl u rüstem:

1. **zâl u rüstem:**

Gazel 344

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zaloğlu Rüstem.

Kaşlaruñ yayını cânâ Zâl u
Rüstem çekmeye
'Âşık-ı dil-hastelerde var mı bu
mikdâr güç

zâl-i carh:

1. **zâl-i carh:**

Gazel 359

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Felek Zâl'i . İhtiyar felek.

II. *Ak sakallı, ihtiyar kimse
[Doğduğu zaman saçları,
kirpikleri ve kaşları bembeyaz
olduğu için meşhur İran
pehlivanı Rüstem'in babasına
lakap olmuş ve divan
edebiyâtında ona telmihen
kullanılmıştır].*

'İbret al İskender ü Dārâ vü
Hüsrev'den gönül
Kimseye mihr itmemişdür
zerrece bu Zâl-i carh

zamân:

1. **zamândan:-dan**

Gazel 95

Mısra: 4

Bir işin, bir oluşun içinde

*geçtiği, geçeceği veya geçmekte
olduğu süre, vakit.*

Bagrumuñ hûni akar her dem
gözümden cü gibi
Ol zamândan ki yüzüñ görüp
gönül virdüm saña

2. **zamân:**

Gazel 22

Mısra: 9

*1-Vakit, çağ. 2-Devir: 3-
Süre, mühlet.*

Bu Muhibbi her zamân zülfüñ
zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile
zindân olmaya

zamâna kalsa:

1. **zamâna kalsa:-sa**

Gazel 93

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bu zamana, vakte kalmak.

Kanda beñzer döstlar Mecnün-ı
sergerdân baña
Bu zamâna kalsa ger kalurdı ol
hayrân baña

zamâne:

1. **zamâne:**

Gazel 261

Mısra: 8

*(Yakınma, küçümseme
yoluyla) içinde yaşanılan
zaman, şimdiki zaman. II
Bahsedilen zamanda yaşayan
insanlar.*

Koymaz fiğân u nâleñi bir zerre
güşına
Hâkdur zamâne hakkına ger
diseler kerest

2. **zamâne:**

Gazel 274

Mısra: 9

*(Yakınma, küçümseme
yoluyla) içinde yaşanılan
zaman, şimdiki zaman. II
Bahsedilen zamanda yaşayan
insanlar.*

Çünkü gördüñ kim zamâne
diñlemez feryâduñı
Gönder âhuñ âteşin yaksun ser-
â-ser anı ot

3. **zamânedür:-dür**

Gazel 431

Mısra: 4

*(Yakınma, küçümseme
yoluyla) içinde yaşanılan
zaman, şimdiki zaman. II
Bahsedilen zamanda yaşayan
insanlar.*

Ferdâyı hâtıra getürüp zulmü ko
bugün
Komaz kimesne hakkını alur
zamânedür

zamâne hübları:

1. **zamâne hübları:-lar, --ı**

Gazel 475

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zamane sevgilileri.

Kimden vefâ vü mihr umaram
bî-vefâ olur
Bildüm zamâne hübları hep bî-
vefâ olur

zamâni var:

1. **zamâni var:--ı**

Gazel 466

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Yapılacak şey için vakit
bulunmak.*

Didüm zekât-ı hüsnuñi 'arz it
hakkum-durur
Didi dañı irişmedi sâla zamâni
var

zâr:

1. **zâr:**

Gazel 19

Mısra: 1

*1. Ağlama, giryeye. 2.Hazin
hazin ağlayan.*

İşidüp nâlemi ebr oldı yine zâr
baña
Çözdi sünbül saçını agladı
kühsâr baña

2. **zârumdan:-um, -dan**

Gazel 379

Mısra: 2

Ağlama, sızlanma.

Olmaya bir dem eger ol
gül'izârumdan meded
İñlerem bülbül gibi her gice
zârumdan meded

3. **zārîlik**: -+i, -+lık

Gazel 3

Mısra: 9

(sesle) Ağlayan, inleyen.

Giceler zārîlik eyle dök gözünüñ
yaşların
Raḥmetüñden dūr kılma
kullaruñ yā Rabbenā

4. **zārîlik**: -+i, -+lık

Gazel 18

Mısra: 1

(sesle) Ağlayan, inleyen.

Gönül zārîlik itdükçe olur
gözümde nem peydā
Oñulmaz derde sataşdum olur
her laḥza ḡam peydā

zār ola:

1. **zār ola**:-a

Gazel 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

Bülbüle lāyık budur kim çın
şehir ger zār ola
Yiridür pervānentüñ her şeb
mekānı nār ola

2. **zār ola**:-a

Gazel 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlayıp inlemek.

Ger bağ-ı ḥüsn içinde ḥaddüñ
gülizār ola
Lāyık budur bülbül-i dil karşı
zār ola

zār olup:

1. **zār olup**:-up

Gazel 73

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağlama, inleme.

Günden güne āşık-ı dil-ḥaste zār
olup
Yanında iti gibi raḡīb muteber
ola

zār u ḡamgîn olmaya:

1. **zār u ḡamgîn olmaya:**

Gazel 282

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Dermansız ve kederli bir
halde bulunmak.*

Bir nefes yokdur Muḥibbī zār u
ḡamgîn olmaya
Eyledi ḥālin mükedder kākül-i
müştgîn-i döst

zār u ḡamuñi:

1. **zār u ḡamuñi**: -u, --n, --i

Gazel 303

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Tasa ve kederden dolayı
içli-sesli bir biçimde ağlamak.*

Zār u ḡamuñi eylemişem
kendüme yoldaş
İtdükde 'adem mülkine bundan
sefer iy döst

zār u ḡirvān:

1. **zār u ḡirvān:**

Gazel 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Inleyip ağlayan.

Gün yüzüñ şevkine her kim zār
u ḡirvān olmaya
Dilegüm budur anı âlemde
şādān olmaya

zār u nālān oldı:

1. **zār u nālān oldı**: -dı

Gazel 310

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Sesle ağlayan, inleyen biri
haline gelmek.*

Gül yüzüñ göstermedüñ iy verd-
i ḥandān el-ḡiyās
Bülbül-i dil oldı her şeb zār u
nālān el-ḡiyās

zār u sergerdān:

1. **zār u sergerdān:**

Gazel 93

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avare ve perişan.

Vādi-i ḡamda kalup bī-çäre dil
Mecnün gibi
Kim dimez bilsem Muḥibbī zār
u sergerdān baña

zār u sergerdān ol:

1. **zār u sergerdān ol:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avare ve perişan olmak.

Zerre gibi eyledüm karşı semā
iy āfītāb
Tā diyenin dāyimā ol zār u
sergerdān baña

zār u sergerdān olmuşam:

1. **zār u sergerdān olmuşam**: -
miş, --am

Gazel 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Çok ağlamak, avare ve
perişan hale gelmek.*

Ne müferrāḥ virdi gevherden
ṭabīb-i kân āña
Bakmağla olmuşam ben zār u
sergerdān āña

zār u sergerdān olup:

1. **zār u sergerdān olup**: -up

Gazel 222

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağlayıp inleyen, şaşkına
dönen.*

Zerre gibi zār u sergerdān olup
gün şevkine
Bu Muḥibbī virdi cān bulmadı
cānānı dürüst

zār u sergerdānidur:

1. **zār u sergerdānidur**: -i, --
dur

Gazel 447

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Ağlama ve perişan halde
bulunma(aşık bağlamında).*

Bir lebi şīrīn-suḥen meh-
pārenüñ Ferhād-veş
Bu gönül küh-ı belāda zār u
sergerdānidur

zār varasur:

1. **zār varasur**: -aş, --ur

Gazel 114

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Aşığa sevgili için sürekli ağlamak, fışın etmek yakışır manası kastedilmiştir.

Gül yüzünüň hasretinden bu
Muhibbî şubha dek
İñlesün bülbül gibi kim yaraşur
ol zâr aña

zarâfet anı sebû ile içmek:

1. **zarâfet anı sebû ile içmek:--n, --i, --le, --mek**

Gazel 301

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) bir önceki

mısraya hitaben; şarabı kendi destisi ile içmenin güzel ve hoş olacağı kastedilmektedir.

Olur olmaz kadehle içme zâhid
Sebû ile anı içmek zarâfet

zâr-ı kadeh:

1. **zâr-ı kadeh:**

Gazel 353

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kadehin inlemesi, yüksek sesle ağlaması.

Baňa nevbet gelicek eyledi
ihmâl sâkî
Niçe bir katlana dil olubanı zâr-ı
kadeh

zârî kılır:

1. **zârî kılır:--ur**

Gazel 92

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlamak.

Hicr-ile zârî kılır diler
Hudâ'dan rûz u şeb
İre vaşına Muhibbî ola
hicrândan cüdâ

zâr-ı medhüşumdudur:

1. **zâr-ı medhüşumdudur:--u, --m, --da, --dur**

Gazel 458

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Şaşkın, korkmuş ağlama ve inleyişler.

Ol saçı leylâ görüp vâdide ben
dîvânesin
Didi zencîr-i belâ bu zâr-ı
medhüşumdudur

zârîlg eyler:

1. **zârîlg eyler:--r**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayıp sızlamak.

Gülşen-i hüsnünde görsem gül
yüzünü âh eylerem
Devr-i güldede nite kim zârîlg
eyler andelîb

2. **zârîlg eyler:--lîg, --r**

Gazel 166

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ağlayıp sızlamak.

Gördi gülşende güli olmuş
muşâhib hâr-ıla
Şubha deñlü inleyüp zârîlg
eyler andelîb

zârîlık itse:

1. **zârîlık itse:--lik, --se**

Gazel 498

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnlemek, bağırarak

çağırarak.

Derd-ile zârîlık itse gönülümü
'ayb itmeñüz
N'eylesün hicr-ile dâyim ol
'azâb üstindedür

zârîlık itsem:

1. **zârîlık itsem:--lık, --se, --m**

Gazel 338

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnlemek, bağırarak

çağırarak.

İncinür âh eyleyüp zârîlık itsem
ol şanem
Döştar gül yapragından terdür
ol nâzûk mizâc

zâvi' itme:

1. **zâvi' itme:--me**

Gazel 380

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Heba etmek, boş çıkarmak.

Zâyi' itme nâşihâ yok yirlere
söz naqdini
Nite kim yokdur kalem
dîvâneye yok dahı pend

zebân-ı döst:

1. **zebân-ı döst:**

Gazel 236

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin dili(onun

söyledikleri).

Dilden giderme söyle derd-i
âsitân-ı döst
Ola ki gire güşuña nite ki zebân-
ı döst

zebân-ı hâl-ile:

1. **zebân-ı hâl-ile:**

Gazel 495

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hal dili.

Yağup bārân-ı rahmet yir yirin
baş kaldurup ezhar
Zebân-ı hâl-ile eydür bu demler
özge demlerdür

2. **zebân-ı hâl-ile:**

Gazel 366

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Hal dili, sözle değil hal ile anlatılan mânâ.

Zebân-ı hâl-ile her biri tesbîh
İder çeng ü eger nây u eger 'üd

zebûn:

1. **zebûn:**

Gazel 313

Mısra: 9

Zayıf, güçsüz, aciz. II Âşık.

İy Muhibbî dehr elinden
pâdişehlerdür zebûn
Eyledi Keyhüsrev ü Cemşid ü
Şeddâd el-ğuyâş

zebûn evledün:

1. **zebûn evledün:--dü, --n**

Gazel 387

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zayıf ve güçsüz olmak, aciz kılmak.

İy Muhibbî eyledün sen seyr-i dünyâyı zebün
Ehl-i diller anuñ-ıçun saña dirler şîr-merd

zecr ü hicrinden:

1. **zecr ü hicrinden:**--i, --n, --den

Gazel 91

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılığın vermiş olduğu acı sıkıntı ve eziyet hali.

Hâk olursa zecr ü hicrinden
Muhibbî hasta dil
İy şabâ merdümlik it yara haber
kıl dâyimâ

zecr-i 'ışka:

1. **zecr-i 'ışka:**--a

Gazel 270

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşkın eziyetleri.

Muhibbî şabr eyle zecr-i 'ışka
Gerektür er olanda çünkü gayret

zecrüne:

1. **zecrüne:**--ü, --n, --e

Gazel 401

Mısra: 7

Eziyet etme, kovma.

Niçe bir cevri-ile zecrüne döye
bu hasta dil
Gel ş evâba gir bugün kılığ beni
kurbân-ı 'iyd

zehî:

1. **zehî:**

Gazel 299

Mısra: 2

"Ne güzel! Ne hoş!"

anlamlarında ünlem.

Pervâne kılur şem'-i ruhı mihr ü mehi döst
Her kim ki göre hüsni eydür ki zehî döst

zehirlü oh:

1. **zehirlü oh:**--lî

Gazel 361

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aşıkların zehirlenmesine sebep olan ok. (Zahidin sözleri bağlamında).

Zâhidâ yokdur tarâvet sözlerün
ğâyet sovuğ
Her kelâmuñ ehl-i hâle sanasın
zehirlü oh

zehr ola:

1. **zehr ola:**--a

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Öldürücü ve zehirli olmak.

Lezzeti vaşılıyla iy dil olma iñen
şâdmân
Soñı hicrâna döne ol şehd ü
şekker zehr ola

zehr-i ğam:

1. **zehr-i ğam:**

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Keder zehri.

Muğarrerdür helâk itmek beni
âhîr bu zehr-i ğam
Eger tiryâk-i lalinden devâ
itmezse şekker-leb

zehr-i ğamdan:

1. **zehr-i ğamdan:**--dan

Gazel 417

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Acı zehir.

İy Muhibbî dil mezâkı zehr-i
ğamdan telhdür
Def'ine anuñ bulunmaz bâde-i
terden lezîz

zehr-i hicrünü:

1. **zehr-i hicrünü:**--ü, --n, --i

Gazel 444

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ayrılık zehri(sevgili bağlamında).

Zehr-i hicrünü sunma 'uşşâka
Şehd-i vaşluñı sun ki fâyidedür

zekât vir:

1. **zekât vir:**

Gazel 247

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zekat vermek.

Virmek isterseñ zekât-ı hüsünü
Ben fakîrem müstaħakķam vir
zekât

zekât viresin:

1. **zekât viresin:**--e, --sin

Gazel 252

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bağışlamak, ihsanda bulunmak.

Baş açarlar küyüña varsa kaçan
'aşıklarun
Bu umuda gösterüp yüzünü
viresin zekât

zekât virgil:

1. **zekât virgil:**--gil

Gazel 281

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bağışlamak, istediğini vermek.

'İşkuñ-ıla cân u dil şöyle fakîr
oldı bugün
Benden özge müsteħak yokdur
baña virgil zekât

zekât-ı hüsünü:

1. **zekât-ı hüsünü:**--ü, --n

Gazel 483

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğın zekatı. II

Sevgilinin güzelliği.

Zekât-ı hüsünü 'arz eyle şehâ
borcuñ edâ olsun
Ele al gönlin 'uşşâkuñ bular hep
bî-nevâlardur

zekât-ı hüsünü:

1. **zekât-ı hüsünü:**--ü, --n, --i

Gazel 466

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Güzelliğın zekatı.

Didüm zekât-ı hüsünü 'arz it
haķķum-durur

Didi dağı irişmedi sâla zamânı var

2. **zekât-ı hüsnüni:--ü, --ni**
Gazel 60
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin zekatı.

Zekât-ı hüsnüni kâmil olup dur gel edâ eyle
Yüzünden burkayı keşf it ki var kapuñda sâylilhâ

3. **zekât-ı hüsnüni:--ü, --ni**
Gazel 158
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin zekatı.

Vir zekât-ı hüsnüni men itme bu dervişden
Hem benüm gönülüm yapılsun hem saña olsun evâb

4. **zekât-ı hüsnüni:--ü, --n, --i**
Gazel 247
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin zekatı.

Virmek isterseñ zekât-ı hüsnüni Ben fakîrem müstahakkam vir zekât

zekât-ı hüsnüni vir:

1. **zekât-ı hüsnüni vir:--ü, --n, --i**

Gazel 492
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Güzelliğinin zekatını vermek.

Senden özge kimsenem yok umaram senden 'atâ
Vir zekât-ı hüsnüni kapuñda dil sâylil-durur

zelil olup:

1. **zelil olup:--up**
Gazel 251
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Horlanan Nemrut olmak.

Zelil olup gedâ-yı 'ışk dünyâda çeke miñnet
Bekâ mülkinde ol sultân olup bulur niçe 'izzet

zemîn:

1. **zemîn:**
Gazel 60
Mısra: 9
Dünya, alem, yeryüzü.

Şu denliñ dîdeler dökdi zemîn üzre gözüm yaşı
Komadı bir qadem basam kalupdur pây-dergilhâ

zemîn tutar:

1. **zemîn tutar:--a, --r**
Gazel 445
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Kötülüğünü söyleme, çekiştirme.

Kim mâyil ola dünyâ metâ'ına cem' ider
Qârün-vâr 'aķıbet anı zemîn tutar

zemîn üstine pâ kovasın:

1. **zemîn üstine pâ kovasın:--a, --sın**
Gazel 47
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgili kastedilerek dünya ya da yeryüzüne ayağını koymasını yani izini bırakmasını kastediliyor.

Bâğbân evrâķ-ı gülden yollaruñ zeyn eylesün
Hayfdur cânâ kovasın sen zemîn üstine pâ

zemm:

1. **zemmine:--i, --e**
Gazel 422
Mısra: 7
Kinama, çekiştirme, zemetme.

Zâhid şarâb-ı nâbuñ zemmine oldu meşgûl
Keyfiyyetin ne bilsün sanur ki benge beñzer

zemm iderse:

1. **zemm iderse:--e, --r, --se**
Gazel 240
Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Yermek, kanamak.

'Aceb midür şarâbı zemm iderse Yidügi zâhidüñ her laħza beng-est

zenahdân:

1. **zenahdanuñ:--uñ**
Gazel 22
Mısra: 9
Çene II çene çukuru.

Bu Muħibbî her zamân zülfüñ zenahdanuñ diler
Pes anuñ yiri n'ıçtın bend-ile zindân olmaya

2. **zenahdânuñ:--uñ**
Gazel 239
Mısra: 6
Çene II çene çukuru.

Kara zülfüñ ne ğam dîvâne kılrsa Zenahdânuñ baña zindândur iy döst

zenahdan çâhına düşdi:

1. **zenahdan çâhına düşdi:--dan, --i, --n, --a, --di**
Gazel 283
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Çene çukuru kuyusuna düşmek.

Dil ser-i zülfeyn-ile düşdi zenahdan çâhına
Âħirâ gör mâr-ıla hem-hâne oldu 'aķıbet

zencîr:

1. **zencîrine:--i, --n, --e**
Gazel 14
Mısra: 3
Divan şiirinde aşığın çektiği gam ile sevgilinin saçını zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için, zülûf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığın bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Zülfüñüñ zencîrine bend eyle didüm gönülümü
Didi hey dîvâne hey şürîde söylersin baña

2. zencir:

Gazel 13

Mısra: 8

Divan şiirinde aşğın

çektığı gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülûf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Leylî zülfün görelî gönülümü mecnûn eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol kâkül bana

3. zencirini:-i, -n, -i

Gazel 26

Mısra: 3

Divan şiirinde aşğın

çektığı gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülûf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Belâ zencirini Mecnûnlayın âh
Takar boynuma âhir zülf-i Leylâ

zencir olmuş-durur:

1. zencir olmuş-durur:-durur

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçlarının aşğın

boynuna dolanan zincir olarak anılması kastedilmiştir.

İşk meydânında gūyâ bu
Muhibbî şîr olup
Âh-ı tavk u göz yaşî olmuş-durur
zencir aña

zencir-i belâ:

1. zencir-i belâ:

Gazel 458

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Bela zinciri.

Ol saçî leylâ görüp vâdide ben
dîvânesin
Didi zencir-i belâ bu zâr-ı
medhûşumdudur

zencir-i zülf:

1. zencir-i zülf:

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

I. Sevgilinin zincir gibi

aşığı kendine esir/köle eden saçları II. Sevgilinin zincir gibi uzun olan saçları.

Şöyle bend itdi beni zencir-i zülf
Ânlamazam anı ayruk kurtıla

2. zencir-i zülf:

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

I. Sevgilinin zincir gibi

aşığı kendine esir/köle eden saçları II. Sevgilinin zincir gibi uzun olan saçları.

Şöyle bend itdi beni zencir-i zülf
Ânlamazam anı ayruk kurtıla

zencir-i zülfî:

1. zencir-i zülfî:-i

Gazel 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin zincir gibi olan

saçları.

Niçe yirden boynuma zencir-i zülfî var-iken
Halk-ı âlem bilmeden âzâddur
dîrler baña

zencir-i zülf-i vâra:

1. zencir-i zülf-i yâra:--a

Gazel 243

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yârin, sevgilinin zülfüne

dolaşmak, dolanmak.

Bagladum zencir-i zülf-i yâra dil
mecnûn-vâr
Nâşihâ beni gerek 'âkil gerek
dîvâne tut

zencir-i zülfün:

1. zencir-i zülfün:--ü, --n

Gazel 380

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Zincir gibi saç II sevgilinin

zincire benzeyen saçî.

Çîn idüp zencir-i zülfün
boynuma dakduñ kemend
Kanda kim dîvâne olsa lâyıķ
olur aña bend

zencir-i zülfünü:

1. zencir-i zülfünü:--ü, --n, --i

Gazel 472

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının

zinciri(aşığı boğma bağlamında kullanılmıştır).

Didüm Muhibbî boynına zencir-i zülfünü

Dakmaz mısın didi bu sözüñ
hep yabânadur

zencir-ile:

1. zencir-ile:

Gazel 339

Mısra: 4

Divan şiirinde aşğın

çektığı gam ile sevgilinin saçı zincire benzetilir. Gam, uzun olduğu ve sonu gelmediği için; zülûf ve saç ise, şekil ve örgü nedeniyle zinciri andırır. Bu zincir yerine göre aşığı bağlar, zindana atar veya asıp idam eder.

Gönülümü şeydâ kılan yârûñ
müselsel zülfidür
Bu dil-i dîvâneye zencir-ile
kılmañ 'ilâc

zencirüm olalı:

1. zencirüm olalı:--i, --m, --a, --lı

Gazel 315

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçları aşğın boynuna dolanıp canını alacak bir zincire benzetilmektedir.

Leyl zülfî olalı boynumda
zencirüm benüm
Eylerem dîvâne-veş ben her der
ü dîvâr baħş

zer:

1. zerden:-den

Gazel 130

Mısra: 10

Altın, kıymetli bir maden.

Yaşuñı sım it Muhibbî rüy-ı zer
Mâyil olur hûblar zerden yaña

2. zer:

Gazel 499

Mısra: **10**

(Fars.) *Altun.*

Yan maḥabbet nârına kalmaya
benlikden nişân
Zer şâf olmak için her laḥza kâl
üstindedür

zer gibi:

1. zer gibi:

Gazel 456

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altun gibi.

Ğıll ü ğışdan yüri pāk eyle
Muhibbî kalbünü
Zer gibi ḥâlîş olan kendüzini
pāke çıkar

zer-baft ü dibâ:

1. zer-baft ü dibâ:

Gazel 103

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Altun ve sıрма işlemeli

kalın kumaş.

Bu Muhibbî çün libâs-ı fakrı
kıldı ihtiyâr
Sanmañuz zer-baft ü dibâ fikr-i
atlasdur baña

zer-baft ü dibâc:

1. zer-baft ü dibâc:

Gazel 328

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *altun, gümüş gibi*

*değerli madenler ve bunlarla
üretilen renkli, desenli elbiseler
kastedilmektedir.*

Senüñ yoluñda her ḥâr-ı
muğaylan

Görinür pâyuma zer-baft ü dibâc

zerd:

1. zerdine: -i, -(n)e

Gazel 19

Mısra: **5**

Sarı, sararmış, solgun.

Yüzümüñ zerdine bakdı bu
gözüm merdümü çün
Ḥarc için virdi bu yolda niçe
dınâr baña

2. zerd:

Gazel 406

Mısra: **6**

*1. Sarı renk. 2. Sararmış,
solgun.*

Gözi yaşlu olur hün-ı cigerden
Daḥı hem ehl-i 'ışkuñ çehresi
zerd

zerd idesin:

1. zerd idesin: --e, --sin

Gazel 440

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sararip solmak.

Ger murâdı sım-i eşk u çehre
zerd idesin
Cân u dil olsun fedâ yoluñda
n'olur sım ü zer

zerd ola:

1. zerd ola: -a

Gazel 56

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sararmış, solgun
yüzlü olma.*

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân ışk
Ehl-i 'ışkuñ eşki surḥ u çehresi
hem zerd ola

2. zerd ola: -a

Gazel 71

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sararmış, solgun
yüzlü olma.*

Saklamak mümkündür eşküm
virmeye ışkdan nişân
Zâhir eyler çäre yok ammâ ki
çehrem zerd ola

3. zerd ola: -a

Gazel 72

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *sararmış, solgun
yüzlü olma.*

Zâhir olmaz mı Muhibbî olmaya
pinhân-ı ışk

Ehl-i 'ışkuñ eşki surḥ u çehresi
hem zerd ola

zerk u rivâ:

1. zerk u rivâ:

Gazel 309

Mısra: **5**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hile ve ikiyüzlülük.

Bu zerk u rivâ ile diler cennet ü
ḥavrâ
Bu devlete lâyıḳ mı-durur zâhid-
i aḥbeş

zerrât oldı:

1. zerrât oldı: --dı

Gazel 253

Mısra: **10**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

(*Beyitte*) *aşıkların*

*sevgilinin kapısında küçük
parçalar, zerreler haline gelmesi
kastedilmiştir.*

Sen olduñ ḥüsn-ile ḥurşid-i
enver
Kapuñda cümle 'uşşâk oldı
zerrât

zerrât u vücüd:

1. zerrât u vücüd:

Gazel 393

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Bütün insanlar ve alevin
bütün zerrecikleri.*

Kanı ol muḥrib ki anuñ
nağmesini güş idüp
Raḳş ide kühsâr-ı eşcâr cümle
zerrât u vücüd

zerrât-ı vücüd:

1. zerrât-ı vücüd:

Gazel 390

Mısra: **8**

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Vücudun her zerresi.

'Älemi nûruñ münevver ideli
Raḳş ider her yaña zerrât-ı
vücüd

zerre:

1. zerrece: -ce

Gazel 77

Mısra: **9**

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Başı eflâke irtüp yimez idi
zerrece gam
İşigün olsa Muhibbî'ye
penâhum şanemâ

2. zerreler:-ler

Gazel 88

Mısra: 3

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Hurşid tülû itse olur zerreler
ayân
Her kanda kim gül açıla lâ-büd
hezâr ola

3. zerrece:-ce

Gazel 152

Mısra: 3

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük

parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Zevk eylemeye ışkı ile zerrece
muhib
Aña habîb eger kakıyup itmeye
itâb

4. zerre:

Gazel 202

Mısra: 10

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Tâkat olur mı Muhibbî ışkına
şabr eylemek
İşk kor mı ehl-i işka zerre ne
tâkat ne h'âb

5. zerrece:-ce

Gazel 235

Mısra: 9

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi

görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Zerrece ârzü kalmaz dil-i
'âşıkda yakın
İy Muhibbî bir olur aña göre nîst
ü hest

6. zerre:

Gazel 250

Mısra: 4

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkaran güneşe benzetilmiştir.

Ne gam halk-ı cihân düşmen
olursa
Eger senden ola zerre himâyet

7. zerrece:-ce

Gazel 303

Mısra: 14

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca

zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkararak güneşe benzetilmiştir.

Bir gün dimedün hasta Muhibbî'ye nedür hâl Bildüm ki baña zerrece yokdur nazar iy döst

8. zerre:

Gazel 316

Mısra: 2

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkararak güneşe benzetilmiştir.

Haddi mi var mihr ü mâhuñ ide sen han-ıla baħş Zerre niçe eylesün hürşid-i raħşân-ıla baħş

9. zerrece:-ce

Gazel 359

Mısra: 8

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima

edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkararak güneşe benzetilmiştir.

İbret al İskender ü Dārā vü Husrev'den gönül Kimseye mihr itmemişdür zerrece bu Zāl-i çarlı

10. zerre:

Gazel 459

Mısra: 5

Çok küçük parça, parçacık; güneş ışığında görünen toz tanesi. Eski fizik bilgisine göre maddenin bölünebilen en küçük parçası anlamına gelen "zerre", edebiyatta hemen daima güneş ile birlikte geçer. Havva berrak olduğu hallerde dahi görünmeyen, ancak loş mekanlarda pencere vb. bir aralıktan sızan ışığın huzmeleri sayesinde puslu çizgiler şeklinde fark edilebilen milyarlarca zerreler, görünmelerini ancak güneş ışığına borçlu olduklarından "güneş" ve "zerre" kelimeleri hemen daima edebiyatta bir arada zikredilirler. Tanıkta sevgilinin yüzü, zerrelere bile ortaya çıkararak güneşe benzetilmiştir.

Sensüz iy gül-çehre yok zerre safası gülşenün Külhen olursa senünle cennet içre şânîdür

zerre gelmez avnuma:

1. zerre gelmez avnuma:--mez, --u, --ma

Gazel 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade** (Beyitte) aşkın sevgiliye kavuştuğunu hayal edememesi.

Sen gül için halk-ı âlem cümle düşmendür baña Zerre gelmez avnuma ger yâr olasın sen baña

zerre gibi:

1. zerre gibi:

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade** Çok küçücük, gayet küçük, pek az.

Gün yüzünden her kaçan kim ala ol dilber niķāb Zerre gibi ayb olmaz eyler-isem iztirāb

2. zerre gibi:

Gazel 222

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok küçücük, gayet küçük, pek az.

Zerre gibi zâr u sergerdân olup gün şevkine Bu Muhibbî virdi cân bulmadı cânânı dürüst

3. zerre gibi:

Gazel 415

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok küçücük, gayet küçük, pek az.

Görelî gün yüzün iy döst senün 'uşşāk Olmuşam zerre gibi her tarafa âvāra meded

zerre gibi eyledüm:

1. zerre gibi eyledüm:-dü, -m

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Pek ufak parçalara bölmek.

Zerre gibi eyledüm karşı semâ iy âfitāb Tâ diyessin dāyimā ol zâr u sergerdân baña

zerre yok:

1. zerre yok:

Gazel 387

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hiç yok.

Ehl-i 'ışka zâhidâ sanma sözüñ te'şir ider Sende yok zerre harâret var hemân bir âh-ı serd

zerrin:

1. zerrin:

Gazel 187

Mısra: 5

Altın gibi sarı ve parlak olan II değerli, kıymetli.

Şāh-ı ışkam şule-i āhum baña
zerrīn alem
Hilatümdür eşk-i çeşmümden
ser-ā-ser gāh şib

zerrīn kabā:

1. **zerrīn kabā:**--a, -
Gazel 268
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Altın işlemeli elbise.

Yarı gördüm nāgehān didüm ki
bu 'ayn-ı mehest
Geydügi zerrīn kabā başındaki
keç külehest

zevāde:

1. **zevāde:**
Gazel 204
Mısra: 9
Fazla, artık, ziyade, efzūn.

Zevāde yok olupdur devr-i
menzil
Varılmaz menzile leng ola
merkeb

zevāde yok:

1. **zevāde yok:**
Gazel 240
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) Erzak ve
yiyeyeğin olmadığı ifade
edilmiştir.*

Uzak menzil ü yok elde zevāde
Katı müşkil olupdur pāda leng-
est

zevk ehlinün:

1. **zevk ehlinün:**--nün
Gazel 356
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Zevke ve eğlenceye düşkün
kimse.*

Zevk ehlinün katında şu kim
mey şabūh ider
Hem kūt-ı cism olur aña ol hem
ğidā-yı rūh

zevk u şafā:

1. **zevk u şafā:**
Gazel 430
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zevk ve sefa.

Küyında sehv-ile didi ol
mübtelā kanı
Tā haşre deñlü saña bu zevk u
şafā yiter

zevkın sürer:

1. **zevkın sürer:**--er
Gazel 33
Mısra: 12
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Bir şeyden alınacak bütün
zevki almak, güzelliğinden
gereğince yararlanmak, tadına
varmak.*

Pādişāh olan kurı gāvğā çeker
Ālemün zevkın sürer kani gedā

zevrak:

1. **zevrağın:**--ı, -n
Gazel 190
Mısra: 6
Sandal, kayak // gönül.

Şol kadar kan agladum zülfün
ucından döstüm
Garça virdi bu vücüdüm
zevrağın kıldı tınāb

zevrak-ı dil:

1. **zevrağ-ı dil:**
Gazel 457
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Gönül gemisi.

Gözlerüm baħrına bak āh-ıla
mevc urdı yine
Korkaram zevrağ-ı dil bād-ıla
sevdāya düşer

zevrak-ı gerdündür:

1. **zevrağ-ı gerdündür:**--dur
Gazel 448
Mısra: 4
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Dönen,devreden kayak.

Cüş ide āhum yilinden eşk-i
çeşmüm korkaram
Garğ olan ol dem eñ evvel
zevrağ-ı gerdündür

zevn evlesün:

1. **zevn evlesün:**
Gazel 47
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Süslemek,bezemek.

Bāgbān evrāk-ı gülden yollaruñ
zevn evlesün
Hayfdur cānā koyasın sen zemīn
üstine pā

zevn itdün:

1. **zevn itdün:**--dü, --n
Gazel 104
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Zinet ve süs eşyasıyla
bezeme.*

Zülfün-ile şöyle zevn itdün
nigārā cismünü
Bāğ-ı hüsünüde görüp reşk
eyledi tāvüs aña

zıkr:

1. **zıkr-ile:**--ile
Gazel 482
Mısra: 4
*Anmak, anılmak, yād
etmek, edilmek.*

Dönelden kāmētüm çenge aña
tār eyledüm yaşum
Ko kılsun nāle vü zārī aña çün
zıkr-ile bamdur

2. **zıkr-i:**

- Gazel 55**
Mısra: 1
*Anma, hatırlama, yad
etme; söyleme, zikretme, dile
getirme.*

Zülfünün zıkr-i ile başum tolu
sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil
şeydā ola

3. **zıkr:**

- Gazel 22**
Mısra: 7
*Anma, söyleme, sözünü
etme.*

Bāğ ara gül arızuñ zıkr itseler iy
ğönca-fem
Kala mı gülşende gül çäk-i
girībān olmaya

zıkr evledün:

1. **zıkr eyledün:--dü, --n**

Gazel 419

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Bahsetmek.

İy Muhibbî dişleriyle leblerin
zıkr eyledün
İşiden didi kelâmuñ dürr ü
gevherden lezîz

zıkr eylesem:

1. **zıkr eylesem:--se, --m**

Gazel 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zikretmek, anmak, yâd etmek. II Sevgilinin dudağını anmak, zikretmek.

Leblerüñ zıkr eylesem cânâ
gözün hışm itmesün
N'eylesün maħmürdür iy
pâdişâhum bu ğarîb

2. **zıkr eylesem:--se, --m**

Gazel 346

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**
Zikretmek, anmak, yâd etmek.

Bu dil-i ğamgînümi sanmañ
şarâb eyler ferâh
Leblerin zıkr eylesem ol la'l-i
nâb eyler ferâh

zıkr ide:

1. **zıkr ide:--e**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İsmi söylemek, bahsini etmek, anmak.

Zâhir ola her yaña meşidde
nâm-ı Aħmedî
Minber üzre zıkr ide nâm-ı
şerîfün ger hañîb

zıkr ider:

1. **zıkr ider:--e, --r**

Gazel 297

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zikir etmek, anmak, hatırlamak.

Vird idinmişdür 'izâruñ zıkr ider
dâyim Muhib

Tutar agzında 'acebdür nâr-ı
süzânı dürrüst

zıkr idesin:

1. **zıkr idesin:--e, --sin**

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Anmak, söylemek, konuşmak

İy Muhibbî niçe bir cām-ıla mül
zıkr idesin
Âhîret fikrini kıl çünki odur
ayn-ı evâb

zıkr kıl:

1. **zıkr kıl:**

Gazel 368

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zikretmek, anmak.

Zıkr kıl la'l-i lebüñ eyle bu
ğamgîn dili şâd
Zülfine bagla gönül tâ bulasın
'ömr-i ziyâd

zıkr ü tã'ati:

1. **zıkr ü tã'ati:--i**

Gazel 418

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Zikir ve ibadet etme.

Zühd ü zıkr ü tã'ati ehl-i zamân
görmez lezîz
Gerçi nâfi'dür velî cân-ı girân
görmez lezîz

zıkr-i

bismillâhirrahmânirrahîm:

1. **zıkr-i**

bismillâhirrahmânirrahîm:

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Besmele çekme.

Zıkr-i bismillâhirrahmânirrahîm
Âşikâr u gizlüye sensin alîm

zıkr-i hakk'ı:

1. **zıkr-i hakk'ı:--i**

Gazel 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'ı anmak.

Cân kulagina irişdürdi şehër
bâd-ı şabâ
Zıkr-i Hañk'ı koma elden
olmasun ömrün hebâ

zıkrin itdüm:

1. **zıkrin itdüm:--in, --dü, --m**

Gazel 177

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin yanağını anmak, anlatmak kastedilmiştir.

Haddünün dün zıkrin itdüm
gülşen içre husrevâ
Şâh-ı gülden yire düşdi vâlih
oldı andelîb

zıkrini kesmedi:

1. **zıkrini kesmedi:--i, --n, --i, -me, --di**

Gazel 234

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Allah'ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdeti bitirmek, bırakmak.

Ğaflet itme zulmet-i şebde uyan
añ yâruñ
Kesmedi zıkrini Yünus mesken
iken batn-ı hüt

zıkrün olsun:

1. **zıkrün olsun:--ü, --n, --sun**

Gazel 237

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
1) Allah'ı hatırlamak.
2) Kuran okumak, istiğfar etmek ve dua etmek.

Var-iken kudret geçür 'ömrünü
var Allâh ile
İy Muhibbî zıkrün olsun dilde
hayy-ı lâ-yemüt

zil olupdur:

1. **zil olupdur:--up, --dur**

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Öfkeli ve sinirli olmak.

Himmetüm bâzını saldum sen
hümâyı şayd içün

Ayagumda nâle vü âhum
olupdur zil baña

zillet:

1. **zilletdür:-dür**

Gazel 434

Mısra: 2

*Hor görülme, alçalma,
alçaklık.*

Nesi var dâr-ı dünyânun hemen
içinde şîhhatdür
Benüm yanumda bu rif'at
degüldür belki zilletdür

2. **zillet:**

Gazel 27

Mısra: 6

*Aşağı olma, hakirlik,
horluk.*

Kapusından beni dūr olsun
dimiş
Anı zillet sanma izzetdür baña

zindân:

1. **zindândur:-dur**

Gazel 239

Mısra: 6

*İçine tutukluların,
hükümlülerin konulduğu kapalı
yer. II Çok karanlık, sıkıntılı
yer.*

Kara zülfün ne ğam dīvâne kılsa
Zenaḥdānuñ baña zindândur iy
dōst

2. **zindân:**

Gazel 22

Mısra: 10

*Acılar mekanı, Karanlık,
hapishane, karanlık mahal, Çok
karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.*

Bu Muḥibbî her zamân zülfün
zenaḥdanun diler
Pes anuñ yiri n'ičün bend-ile
zindân olmaya

3. **zindân:**

Gazel 97

Mısra: 12

*Acılar mekanı, Karanlık,
hapishane, karanlık mahal, Çok
karanlık, sıkıntılı yer; kara yer.*

Âşiyânın özledi cân murġı hoş
pervâz idüp
Cennet ehliydi bu dünyâ geldi
çün zindân aña

4. **zindândur:-dur**

Gazel 24

Mısra: 1

*İçine tutukluların,
hükümlülerin konulduğu kapalı
yer. II Çok karanlık, sıkıntılı
yer. İZindan (sevgilinin
ayrılığında yaşamın çekilmez
hale gelmesi bağlamında).*

Yârsuz yazı vü tag u bağ
zindândur baña
Gayra ger cennet gelirse
beytü'l-aḥzândur baña

zinde:

1. **zinde:**

Gazel 73

Mısra: 2

Canlı, diri.

Yârūñ ḥayâli dîdede ger cilveger
ola
Bu mürde gönül anuñ ile zinde
ter ola

2. **zindedür:-dür**

Gazel 392

Mısra: 10

*Canlı / diri. II [tas.] Nefsi
ölü; kalbi diri olan.*

Rüşen itdün bu cihân zulmetini
nürüñ-ıla
Zindedür âb-ı 'atañ-ıla bugün
bâġ-ı vücüd

zinde kalasın:

1. **zinde kalasın:--a, --sın**

Gazel 409

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Canlı ve diri olmak.*

İster-iseñ ölmeyüp tâ ḥaşr zinde
kalasın
Cidd-ile cehd eyleyüp dünyâda
kazan yaḥşı ad

zinde kalursañ:

1. **zinde kalursañ:--de, --ur, --
san**

Gazel 214

Mısra: 11

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Saġlam, zinde ve dinç
kalmak.*

Ferdâya degin iy dil eger zinde
kalursañ
Kendüñi hemân ışık-ıla rüsvâ-yı
cihân it

zinde kıldı:

1. **zinde kıldı:--de, --dı**

Gazel 352

Mısra: 1

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Canlandırmak.*

Zinde kıldı niçe 'ışık mürdesini
hem çü mesîḥ
Dirsem olmaya 'aceb ben leb-i
cânâna melîḥ

zinde kılır:

1. **zinde kılır:--de, --ur**

Gazel 254

Mısra: 7

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
Canlı kılmak,
canlandırmak, hayat vermek.*

Her ḥasta dili zinde kılır bir
kaḫeḫ ile
Bu deñlü olur küy-ı ḥarâbâtda
kerâmet

zinhâr:

1. **zinhâr:**

Gazel 114

Mısra: 4

Aman ha! Kesinlikle, asla.

Çün saçı zencîrine bağlandı dil
Mecnûnlayım
Dōstlar şimden girüp pend
eylemeñ zinhâr aña

zîr ü bālâ isteme:

1. **zîr ü bālâ isteme:--me**

Gazel 141

Mısra: 13

*Kelime Tipi: Kalıp İfade
(Beyitte) alçak ve yüksek
mevkileri istememek kastedilir.*

Yir çekişme kanda varsañ zîr ü
bālâ isteme
Tâc-ı devletdür Muḥibbî kimde
var-ısa edeb

zîr ü bam itdün:

1. **zîr ü bam itdün:--dü, --n**

Gazel 290

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
İnce ve kalın ses.

Ğaddümi çeng eyleyüp takduñ
añā cān riştesin
Nāle vü feryādumı zīr ü bam
itdūñ 'ākıbet

zīr ü ğam:

1. **zīr ü ğam:**

Gazel 76

Mısra: **12**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*(Beyitte) aşâğılık keder ve
tasa anlamıyla kullanılmıştır.*

Ğamuñ ğaddümi çeng itdi birez
nālišlerüm diñle
Gözüm yaşını tār itdi ider gör
zīr ü ğam peydā

zīr ü zeber kıl:

1. **zīr ü zeber kıl:**

Gazel 91

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Alt üst etmek.

Gel saçı leylāsına iy dil nazār kıl
dāyimā
Göñlüñi Mecnūn gibi zīr ü zeber
kıl dāyimā

zīra:

1. **zīrā:**

Gazel 39

Mısra: **2**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Tolıdır dürlerle bagrum ħūnı
mercāndur baña
Bulınur zīrā gözümün yaşı
ummāndur baña

2. **zīra:**

Gazel 56

Mısra: **8**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Ne ğadar itseñ günānı umaram
ki afv ide
Zīra bakmaz kimsenün cürmine
kim cömerd ola

3. **zīrā:**

Gazel 72

Mısra: **8**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Ne ğadar itsek günānı umaram
ki afv ide
Zīrā bakmaz kimsenün cürmine
ki cömerd ola

4. **zīra:**

Gazel 112

Mısra: **10**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Yāruñ cefā vü cevri gelürse
Muħibbī'ye
Olur feraħ zīra görünmez añā
balā

5. **zīrā:**

Gazel 168

Mısra: **8**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Gelmemişdür saña beñzer bir
dağı bu āleme
Konmamışdur zīrā hıç bir
kimsene ebtaħı laķab

6. **zīra:**

Gazel 174

Mısra: **14**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Kim göre taħsīn ider eşārımı
Zīra şiründe gözedürsin edeb

7. **zīra:**

Gazel 179

Mısra: **6**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Himmetüm bāzına olmaz hıç bir
murğ hem-cenāh
Zīra pervāz eylemez şahbāz-ıla
her bir ğurāb

8. **zīra:**

Gazel 271

Mısra: **10**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

İy Muħibbī ğamdan özge yār-ı
şādık var mıdur
Zīra bulmazsın bulunmaz ola her
hem-rāh dōst

9. **zīrā:**

Gazel 431

Mısra: **10**

*"Çünkü, şu sebepten,
şundan dolayı" anlamlarına
gelen bağlaç.*

Her kim okursa şı'rini bŷy-ı
vefā olur
Zīrā Muħibbī sözleri hep
'aşıkānedür

zīrā ki:

1. **zīrā ki:**

Gazel 472

Mısra: **6**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Dökse gözüm şadefleri dürlür
'aceb degül
Zīrā ki yaşı cümle anuñ dāne
dānedür

2. **zīrā ki:**

Gazel 229

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Hicrān şebi 'aşıklara biñ dürlü
belādur
Zīrā ki añā eyleyemez şubħ
sirāyet

3. **zīrā ki:**

Gazel 446

Mısra: **2**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Yāra kıldum bir nazār gördüm
ki āhŷ gözlüdü
Yakdı miħriyle beni zīrā ki ol
gün yüzlüdü

4. **zīrā ki:**

Gazel 454

Mısra: **4**

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Ğam-ı hicrŷñ beni her laħza ħālī
Komaz zīrā ki eski hem-
demidür

5. zîrâ ki:

Gazel 480

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Bakma Muhibbî hûba dilerseñ selâmeti

Zîrâ ki meyl kişide evvel görüştür

6. zîrâ ki:

Gazel 492

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Çünkü, onun için ki.

Hasretüñle şol kadar dökdi Muhibbî gözyaşın
Vara-bilmez küyuña zîrâ ki yollar gil-durur

zîr-i leb:

1. zîr-i leb:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dudağım altı, kenarı.

Noқта âdetdür konur çün zîr-i leb

Noқта-i hâlün nedür bälâ-yı leb

zîver:

1. zîver:

Gazel 465

Mısra: 4

Far. Süs, bezek.

Hâlî sanmañ hüsni zîverden anuñ

'Anberîne zülfini zîver tutar

zîver ü zînet:

1. zîver ü zînet:

Gazel 495

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Süs ve zînet.

Benefşe başını egmiş nazâr eyler gülistâna

Gider bu zîver ü zînet kalan ancak elemeldür

zîvâ:

1. zîvâ:

Gazel 4

Mısra: 2

Ar. Parlaklık, aydınlık.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-dem ol meh-liqâ

Hâtırum mesrûr olur âlem tolar cümle zîvâ

2. zîvâ:

Gazel 4

Mısra: 2

Işık, aydınlık, parlaklık.

Her kaçan gün gibi toğsa subh-dem ol meh-liqâ

Hâtırum mesrûr olur âlem tolar cümle zîvâ

zîvâ bulur:

1. zîvâ bulur: -ur

Gazel 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Aydınlanmak.

Hâk-i pâyuñ gözlerüme sürmedür

Bunuñ-ıla çeşmüm bulur zîvâ

zîvâ vir:

1. zîvâ vir:

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Işık vermek, nurlandırmak.

Zulmât-ı nefis içinde koma dest-gürüm ol

Rüşen kilup derünümü yâ Rabb vir zîvâ

zîvâ virsün:

1. zîvâ virsün: -sün

Gazel 41

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Işık(aydınlık-nur)vermek.

Hâk-i pâyuñ gözlerüme sürmedür

Sürme çeşmümden anı virsün zîvâ

zîvâd olur:

1. zîvâd olur: -ur

Gazel 372

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Her zamân eyler dil-i sevdâ-

zede dildârı yâd

Anuñ-içündür olur günden güne 'ışkum zîvâd

2. zîvâd olur: -ur

Gazel 395

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Eydür bu dil tîz gör dem-be-dem dildârı yâd

Anuñ içündür olur günden güne 'ışkum zîvâd

zîvâde:

1. zîvâde:

Gazel 18

Mısra: 2

Ar. Çok, artık, fazla.

Sevmek seni egerçi olupdur güneh baña

Her gün zîvâde olur ise âh u veh baña

2. zîvâde:

Gazel 206

Mısra: 10

Ar. Çok, artık, fazla.

Muhibbî naqd-i câna derd-i yârı Zîvâde assı itdi anı alup

3. zîvâde:

Gazel 295

Mısra: 10

(Ar.) Fazla, çok.

Meclisde büseñe bu Muhibbî olursa germ

Ma'zür ola ki şevk-ile oldı zîvâde mest

4. zîvâde:

Gazel 446

Mısra: 5

(Ar.) Fazla, çok.

Nî met-i vaşla zîvâde katma hicrân milhîni

İdemez kimse taħammül çünki gâyet tuzludur

zîvân u sūd:

1. zîvân u sūd:

Gazel 397

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kar ve zarar.

Nā-būd olursa aınmaya 'ışk ehl-i
būdını
Anuñ yanında bir görünür çün
ziyān u sūd

zübāb:

1. zübāb:

Gazel 169

Mısra: 8

Ar.Sinek; değersiz, küçük.

Leblerüñ üzre nigārā hālünü
gören dimiş
Engübün üzre eger konsa āceb
olmaz zübāb

zübāb ola:

1. zübāb ola:-a

Gazel 86

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Değersiz,küçük ve
kıymetsiz bir hal almak,öyle
anılmak.*

Hālün hayāli komadı uyhu
gözümde āh
Uyhu yüzini kim göre anda
zübāb ola

zücāc:

1. zücāc:

Gazel 335

Mısra: 8

Sırça, cam şişe.

Dil niçe döysün cefā sengine āh
Hiç taħammül ide mi senge
zücāc

'zücāc olmışdur:

1. 'zücāc olmışdur:--miş, --dur

Gazel 331

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Cam haline
gelmek,kırılmak,parçalanmak.*

Gizlü rāzum āşikār oldı yine
Saklayamaz gönlüm olmışdur
'zücāc

zühd:

1. zühd:

Gazel 418

Mısra: 1

*Ar. Dünyaya rağbet
etmeme, kendini ibadete verme.*

Zühd ü zıkr ü tā'ati ehl-i zamān
görmez leziz
Gerçi nāfi'dür velî cān-ı girān
görmez leziz

zühd ü şalāh:

1. zühd ü şalāh:

Gazel 347

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kuru züht, kaba sofuluk.

Yüri ta'n eyleme zāhid mey içen
'āşikā gel
'Avn-i Hağ olmayıcak assı
mıdır zühd ü şalāh

2. zühd ü şalāh:

Gazel 451

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Doğru ve dünyaya rağbet
etmeyen olmak.*

Oldı Muħibbî zühd ü şalāh 'ışk
erine 'ayb
'Uşşāk içinde bî-ser ü pālık
hüner yiter

zühhād-vār:

1. zühhād-vār:

Gazel 480

Mısra: 8

Zahitler.

'Āşik hemişe küy-ı dil-ārāyı
gözedür
Zühhād-vār sanma ki gönlü
bihiştedür

zuhür iden:

1. zuhür iden:--e, --n

Gazel 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ortaya çıkmak, görünmek.

Her ne yirde menzil eylerse bu
eşk-i hün-feşān
Haymelerdür cā-be-cā anda
zuhür iden habāb

zülfi:

1. zülfi:-i

Gazel 14

Mısra: 9

Saç II Sevgilinin saçı.

Zülfi ile dün gice didüm
muṭavvel kışşamı
Didi dilber bir uzun efsāne
söylersin baña

2. zülfünden:-üñ, -den

Gazel 4

Mısra: 3

*(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Tire zülfünden virür her laħza
"Ve'l-leyl" haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhā"

3. zülfünden:-üñ, -den

Gazel 4

Mısra: 3

*(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Tire zülfünden virür her laħza
Ve'l-leyl haber
Ārızuñ tefsirini key rüşen itmiş
Ve'd-đuhā

4. zülfini:-i, -n, -i

Gazel 6

Mısra: 3

*(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Hey ne kāfirdür gelür imāna
sanmañ zülfini
Dem mi vardur ruħları arz
itmeye imān aña

5. zülfün:-(ü)ñ

Gazel 7

Mısra: 3

*(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Perçemün zülfün hümā-veş sāye
saldı üstüme
Pādişāh-ı ālem oldum çün gedā
oldum saña

6. zülfine:-i, -n, -e

Gazel 10

Mısra: 3

*(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.*

Ugradı meger bād-ı şabā zülfine
yāruñ
Pür itdi dimāğımı dilün anber-i
sārā

7. zülf-i:

Gazel 12

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Her taraftan niçe sırlar kevkebi ğaltān ola
Zülf-i anber-rîzini kılssa eger çevgān aña

8. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 13

Mısra: 2

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gün yüzüñ göster didüm āh olmaduñ mäyil baña
Kanı t̄ali olmaya zülfüñ gelüp hāyil baña

9. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 13

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Leylî zülfüñ göreli göñlümi mecnün eyledüm
Ola ki zencir ola boynuma ol kākül bana

10. zülfî:-i

Gazel 14

Mısra: 13

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfî çevgānına top it başuñı meydāna gel
Çün Muħibbî kendüñi merdāne söylersin baña

11. zülfüñüñ: -ü, -ñüñ

Gazel 14

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñüñ zencirine bend eyle didüm göñlümi
Didi hey d̄rvāne hey şüride söylersin baña

12. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 22

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gitmedi zülfüñ hayāli kılca yādumdan benüm
İy saçı süñbül göñül neyçün perîşān olmaya

13. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 22

Mısra: 9

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Bu Muħibbî her zamān zülfüñ zenaħdanuñ diler
Pes anuñ yiri n' için bend-ile zindān olmaya

14. zülfidür:-i, -dür

Gazel 23

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Eyleyen sevdā-yı zülfidür benüm hālüm siyāh
İtmedüñ yāri benüm hālüm den āgāh iy şabā

15. zülfîni:-i, -n, -i

Gazel 28

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfîni añduñ perîşān-hātır olduñ iy göñül
Haṭṭı fikrinden gelen dāyim melāmetdür saña

16. zülfüñi:-(ü)ñ, -i

Gazel 30

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñi ref it görünsün gün yüzüñ
Niçeye dek ol niķāb-ıla tura

17. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 30

Mısra: 13

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Genc-i hüsñüne el irmez rāyegān
Anı zülfüñ bekler olmış ejdehā

18. zülfüñden:-(ü)ñ, -den

Gazel 47

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Deşt-i gamda leyli zülfüñden cüdā Mecnün-vār
Kalmışam hayrette murğān tutdı başumda yuva

19. zülfüñi:-(ü)ñ, -i

Gazel 55

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñi gider didüm tā açıla şubhuñ yüzi
Didi uzun ola ol şeb kim şeb-i yeldā ola

20. zülfüñüñ:-(ü), -ñüñ

Gazel 55

Mısra: 1

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñüñ zikri ile başum tolu sevdā ola
Tolaşa bend-i belāya cān u dil şeydā ola

21. zülf-ile:--ile

Gazel 57

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülf-ile gamzeñ bile ebrularuñ Oldı bunlar cümle ser-tā-pā belā

22. zülfüñ:-(ü)ñ

Gazel 68

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

El uzatdı gelüp gūşuñā zülfüñ Sakınsun bāğ-ı hüsne komasun pā

23. zülfüñ-ile:-(ü)ñ, --ile

Gazel 73

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñ-ile haṭṭuñ eyleye fitneler izhār
Çeşmüñ ne aceb bilmeye ya bî-haber ola

24. zülfüñe:-(ü), -ñ, --e

Gazel 79

Mısra: 9

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñe göñlüm bestedür āhum göge peyvestedür
Cānā Muħibbî ḥastadur sen derde dermānsın baña

25. **zülfiñ:-(ü)ñ**
Gazel 80
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gün yüzün görmez-isem zülfiñ olur hâyil baña
Geçdi ömrüm iy dirîgâ olmaduñ mâyil baña

26. **zülfiñ-ile:-üñ, --ile**
Gazel 104
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfiñ-ile şöyle zeyn itdüñ nigârâ cismüñi
Bâg-ı hüsnünde görüp reşk eyledi tâvüs aña

27. **zülfiñ:-i, -n, -e**
Gazel 105
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Şâdmânam kim şabâ urdukça şâne zülfiñe
Cân dimâgîn ter kılır irişüp ol hoş-bü baña

28. **zülfi:-i**
Gazel 106
Mısra: 10
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gün yüzini görmege varsam Muhibbî dilberüñ
Zülfi girür ara yire gösterür şâmı baña

29. **zülfi-ile:-ile**
Gazel 124
Mısra: 8
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Düşürüp sevdâya şeydâ eyleyen Mecnûn-vâr
Boynuma zencîr olan zülfi-ile kâküldür baña

30. **zülfinden:-in, -den**
Gazel 130
Mısra: 3
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Mârdur zülfinden iy dil kıl hâzer Sunma el ol sünbül-i terden yaña

31. **zülfiñi:-(ü)ñ, -i**
Gazel 152
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfiñi gün yüzüne yine eyledüñ niķâb
Göremem yüzüñi oldı baña âh ol hicâb

32. **zülfi:-i**
Gazel 153
Mısra: 3
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Her kaçan kim zülfi çevgân eylese meh-pâreler
Âşıka lâyık budur kim eyleye başını top

33. **zülfiñ:-(ü)ñ**
Gazel 174
Mısra: 9
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfiñ el virse irerdüm haddüne
Âşıkuñ günü togar irişe şeb

34. **zülfiñi:-(ü)ñ, -i**
Gazel 179
Mısra: 7
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfiñi ref eyle göster gül cemâlün Kabe'sin
Niçeye dek anı mestür ide ol miskîn niķâb

35. **zülfiñi:-i, -n, -i**
Gazel 194
Mısra: 10
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Hüsn bâgîn saklayup zâg u zağandan dilberüm
Asup andan eylemişdür zülfini perr-i ğurâb

36. **zülfiñi:-(ü)ñ, -i**
Gazel 194
Mısra: 2
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Hep güzeller necm Hâlîk seni kılmış mâhitâb
Gül cemâlün arz kıl zülfiñi eyleme niķâb

37. **zülfini:-i, -n, -i**
Gazel 195
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfini kaçan elde o çevgâna beñzede
Meydân içinde başı dilâ sen de eyle top

38. **zülfinün:-i, -nün**
Gazel 198
Mısra: 4
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

İşk meydânında top it oynasun dilber serüñ
Furşat el virdükçe maħfî zülfinün çevgânın öp

39. **zülfiyle:-i, -y, -le**
Gazel 206
Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

İder zülfiyle pinhân gün yüzünü Aceb midür güzeldür olsa maħcüb

40. **zülfiñ:-(ü)ñ**
Gazel 207
Mısra: 1
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gün yüzüne döstüm çün eyledüñ zülfiñ niķâb
Hayrete vardum hemân sandum tutıldı âfitâb

41. **zülfiñ:-i, -n, -e**
Gazel 223
Mısra: 3
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Hâlîni dâne sandı vü tutıldı zülfiñe
Bend-i belâya murğ-ı dilüm oldı pây-best

42. **zülfiñi:-(ü)ñ, -i**
Gazel 224
Mısra: 6
(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Niçeye degin saklayasın cânı
zeķanda
Gel hayra girüp kurtar aña
zülfüni dâr it

43. **zülfüni**:-(ü)ñ, -i

Gazel 224

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Olmasun ‘ayân genc-durur
hüsnüni sakla
Sıhr ile tılısm eyle aña zülfüni
mâr it

44. **zülfüni**: -üñ, -i

Gazel 226

Mısra: 10

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Dil murğı eger girmeye bağuña
dirseñ
Üstine anuñ zülfüni as perr-i
ğurâb it

45. **zülfe**: -e

Gazel 248

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Pervâz iderken evc-i hevâ üzre
murğ-i dil
Hâlüni gördi dâne sanup zülfe
oldı best

46. **zülfüne**:-(ü)ñ, -e

Gazel 266

Mısra: 6

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Niçeye degin saklayasın çâh-ı
zeķanda
Kurtar anı hayra girüp zülfüne
dâr it

47. **zülfüni**:-(ü)ñ, -i

Gazel 266

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Olmasun ‘ayân genc-durur
hüsnüni sakla
Sıhr-ile tılısm eyleyüben zülfüni
mâr it

48. **zülfün**: -üñ

Gazel 273

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Hıtañ tezvürine kaşuñla zülfün
Görüñ eyler mi bir togrı şehâdet

49. **zülfini**: -i, -n, -i

Gazel 278

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Ola kim oyna gelüp zülfini
çevgân ide yâr
Top idüp sen de dilâ başuñı
meydâna ilet

50. **zülfini**: -i, -n, -e

Gazel 281

Mısra: 1

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfine cânum tolaşaldan
bulımazam necât
Döstlar benden hayât ummañ ki
ben oldum memât

51. **zülfüne**: -üñ, -e

Gazel 299

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Dil düzdini ‘adl eyleyüben
zülfüne gel as
Boynuña senüñ düşmeye hergiz
güneh-i döst

52. **zülfün**:-(ü)ñ

Gazel 307

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Başum-ıla ‘ışķ meydânında
zülfün oynasun
İtme gayrı bâzı çün top-ıla
çevgândur ‘abeş

53. **zülfüni**:-(ü)ñ, -i

Gazel 332

Mısra: 1

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüni keş it nigârâ gel
habîbüm yüzün aç
Dehri tâ kılson münevver ‘âlemi
tutsun sirâc

54. **zülfüni**: -ü, -ñ, -i

Gazel 332

Mısra: 5
(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Ruħlarıñla zülfüni gördüm
iderler ‘arbede
Görmeyen kılson nazâr bilsün
nedür ceng-i Mohâc

55. **zülfüne**: -üñ, -e

Gazel 375

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Umaram ki zülfüne ber-dâr
olam
Her kişinüñ himmeti olur bülend

56. **zülfi**:

Gazel 379

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Gün yüzine gâh eşķüm gâh zülf
olur hicâb
N’eyleyem bu baħt-ı naħs u bî-
ķarârımdan meded

57. **zülfüne**: -üñ, -e

Gazel 387

Mısra: 9

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüne müşg-i Hıfâ didüm
haťâsın bilmedüm
Niçe yıllar gitmedi âyine-i
dilden bu gerd

58. **zülfi**:

Gazel 393

Mısra: 10

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Kosalar şeydâ Muħibbî’ye n’ola
mecnün laķab
İtdi mi ârâm şabrdan zülf bir
yirde rübüd

59. **zülfün**: -üñ

Gazel 398

Mısra: 1

(Sevgilinin) yüzünün iki
tarafına sarkan saç bölükleri.

Saldı dil gerdenine zülfün eyâ
döst kemend
Eyledi ‘ömri dırâz ola bu
dîvâneye bend

60. **zülfüme:-üme**

Gazel 400

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Dimiş idüñ ki seni zülfüme ber-dâr ideyim
Hiç amân virme hemân as beni ol dâra meded

61. **zülfini:-i, -n, -i**

Gazel 401

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ol yüzi gül zülfini çevgân idüp aldı ele
Top olısar niçe serler ger kıla meydân-ı 'iyd

62. **zülfinde:-i, -n, -de**

Gazel 407

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Tutdı rehzen diyü küyında göñül merdümünü
Anı nâ-ħağ yire zülfinde asar dâra meded

63. **zülfe:-e**

Gazel 412

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Dimişdi zülfe idem seni ber-dâr İnanmam ben aña ger ide sevgend

64. **zülfine:-i, -n, -e**

Gazel 412

Mısra: 9

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Muħibbî zülfine dil vireliden Yürür divânedür mecnün mânend

65. **zülfinüñ:-i, -nüñ**

Gazel 413

Mısra: 2

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Aldı bir kâfir yine göñlüm müselmânlar meded Zülfinüñ her bir kılında çağrışur cânlar meded

66. **zülfine:-i, -n, -e**

Gazel 414

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

İy göñül zülfine dil virdüñ 'aceb divânesin
Bir 'aceb kuru uzun sevdâya düşdüñ dermend

67. **zülfine:-i, -n, -e**

Gazel 432

Mısra: 1

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ruħları zülfine her dem turmuş İmân 'arz ider
Kesdürüp zünnârını tarz-ı müselmân 'arz ider

68. **zülfüñi:-(ü)ñ, -i**

Gazel 446

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Zülfüñi ref 'it cemâlünden görünsün âfiṭâb
Giceler yeldâ olursa 'âkıbet gündüzlüdür

69. **zülfile:--ile**

Gazel 453

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Geh niķâb eyler yüzine zülfile gâhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de ħüsni tâbıdır

70. **zülfidür:-i, -dür**

Gazel 453

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Geh niķâb eyler yüzine zülfile gâhî açar
Gice zülfidür baña gündüz de ħüsni tâbıdır

71. **zülfindeki:-in, -de, -ki**

Gazel 455

Mısra: 12

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Baħr-ı eşkümden Muħibbî gözlerüm mâhî gibi
Lu 'b-ıla şayda çeken zülfindeki kullâbdur

72. **zülfini:-i, -n, -i**

Gazel 465

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ĥâlî sanmañ ħüsni zîverden anuñ
'Anberîne zülfini zîver tutar

73. **zülfine:-i, -n, -e**

Gazel 469

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ĥâlin gözetdi zülfine bend oldı bu göñül
Kanda olursa murğ hemân dâne seyr ider

74. **zülfini:-i, -n, -i**

Gazel 473

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ĥüsni meydânında top itmiş serin 'aşıklañ
Zülfini çevgân idüp esbine cevân öğredür

75. **zülfinden:-in, -den**

Gazel 478

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

İy dil-i sevdâ-zede zülfinden umma sen vefâ
Hey ne kâfirdür sitemden sanma kaçdı ġayrıdır

76. **zülfüñe:-üñ, -e**

Gazel 481

Mısra: 5

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Ĥâtrım olur müşevveş şâne ursañ zülfüñe
Pâre pâre eyleyen bagrumı bildüm şanedür

77. **zülfini:-i, -n, -i**

Gazel 487

Mısra: 7

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Pâreler bagrumı zülfini perîşân göricek
Arturan yarasını gönlümün ol şâne olur

78. **zülfine**:-i, -n, -e

Gazel 494

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Döymek ne 'aceb hâtır-ı 'uşşâk perîşân
Zülfine ura el uzadup şâne güzeller

79. **zülfini**:-i, -n, -i

Gazel 497

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Gerçi kim Leylâ'ya teşbîh eylemişler zülfini
Dir gören Mecnûn'a beñzer gönlüme şeydâ geçer

zülf içre ruhsârûn görüp:

1. **zülf içre ruhsârûn görüp**:-u, --n, --üp

Gazel 342

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin yanağı üzerine perçemlerinin düştüğünü görmesi kastedilmektedir.

Tañ mı ruhsârûn görüp zülf içre cân terk eylesem
Gicelerde per yakar pervâne ger görse sirâc

zülf midür:

1. **zülf midür**:-mi, --dür

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yandan sarkan perçemi-saçı-kastedilmiştir.

Aceb bu gamze midür yâhu hançer
Aceb bu zülf midür yâhu kullâb

zülf ü ruh:

1. **zülf ü ruh:**

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçı ve yanağı.

İster-idüm zülf ü ruh ben rüz u şeb
Hamdü-lillâh kim irişdüm ben taleb

zülf ü ruhuñ:

1. **zülf ü ruhuñ**:-un

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saç ve yanağı.

Sünbül ü gül n'eylerem zülf ü ruhuñ besdür baña
Serv ü tûbâdan garaž ol nahl-i nev-resdür baña

zülf ü rüyına:

1. **zülf ü rüyına**:-+ı, --na

Gazel 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin yüzü ve o yüzün kenarından akan perçemleri kastedilmiştir.

Olmuşam hayrân zülf ü rüyına
İñler-istem tañ midür ben rüz u şeb

zülfi ağına tolaşdı:

1. **zülfi ağına tolaşdı**:-i, --n, --a--i, --n, --a, --a, --ş, --dı

Gazel 412

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçının ağına düşmek, dolanmak(sevgili bağlamında).

Tolaşdı murğ-ı dil zülfi ağına
Halâş olmaz niçe cehd eylese çend

zülfi 'anber:

1. **zülfi 'anber:**

Gazel 317

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amber saçlı sevgili.

Ķâmetüm dâl eyledi bir zülfi
'anber el-ğıyâş
Kim 'aceb âl eyledi ol çeşmi
'abher el-ğıyâş

zülfi 'anber-bâr:

1. **zülfi 'anber-bâr:**

Gazel 308

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amber kokulu saç.

'Arızıyla dâyim eyler zülf-i
'anber-bâr baħş
Nite kim İslâm ile turmaz ider küffâr baħş

zülfi-i anber-bârına:

1. **zülfi-i anber-bârına**:-i, --na

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin amber kokulu saçı.

Zülf-i anber-bârına kıymetde
âciz oldılar
Cem olup âlemde hep alâ vü ednâ bir yaña

zülfi-i 'anberden:

1. **zülfi-i 'anberden**:-den

Gazel 417

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amber (güzel kokulu) saç.

Serv gibi salınup 'arz-ı cemâl
itse nigâr
Nesne görünmez baña ol zülf-i
'anberden lezîz

zülfi-i anberdür:

1. **zülfi-i anberdür**:-dür

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Amber kokulu saç lülesi.

Kâkülüne kimi reyhân dir
Muħibbî kimi misk
Ko ne dirlerse distinler zülf-i
anberdür baña

zülfi bendinde:

1. **zülfi bendinde**:-i, --n, --de

Gazel 288

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saç zinciri.

İy Muħibbî zülfi bendinde gören
dil murğını
Dir meges gibi tolaşmış aña
dâm-ı 'ankebüt

zülfi cānān:

1. **zülfi cānān:**
Gazel 449
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Her kaçan bād-ı şeherden zülfi cānān sarmaşur
Dehşet alur 'aklı dil olur perişān sarmaşur

zülfi çevgānı elinde görse dil:

1. **zülfi çevgānı elinde görse dil:** --in, --de, --se--i, --in, --de, --se

Gazel 154
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül sevgilinin eğri uçlu olan saçını elinde görse(sevinir)anlamında kullanılmıştır.

Zülfi çevgānı elinde görse dil bir yār-ı hūb
Ol zamān meydān-ı ışık içre ider başını top

zülfi çevgānım:

1. **zülfi çevgānım:** --i, --n
Gazel 414
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevgana benzer zülfi.

Zülfi çevgānım alup meydān-ı hūsn içre nigār
Bir bölük bī-çāreler üzre yine saldı semend

zülfi çevgānına:

1. **zülfi çevgānına:** --i, --na
Gazel 64
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Çevgana benzer zülfi.

Top kılsun zülfi çevgānına āşıklar serin
Çün sunulmuşdur ezelden top ile çevgān aña

zülfi çevgānuñ:

1. **zülfi çevgānuñ:** --un
Gazel 182
Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eğri uçlu olan saç.

Başımı top eyledüm meydān-ı ışıkta senün
Esb-i nāz üzre elünde zülfi çevgānuñ görüp

zülfi cilveger:

1. **zülfi cilveger:**
Gazel 465
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Cilveli ve nazlı saç.

Gülşen-i hūsninde zülfi cilveger
Her yaña tāvüs-veş perler tutar

zülfi dilbere:

1. **zülfi dilbere:** --e
Gazel 231
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Biñ pāre ola el uzadur zülfi dilbere
Gamdan dilümi pāreledi şāne 'ākıbet

zülfi döst:

1. **zülfi döst:**
Gazel 128
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin saçı.

Kime anber kimine çenber görünür zülfi döst
Çeşmüme her tārı anuñ mār u ubāndur baña

zülfi düzāgım:

1. **zülfi düzāgım:** --i, --n, --i
Gazel 231
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin tuzak kurmak için kullandığı saçlar.

Hālını koyup zülfi düzāgım 'arz ider
Başdan çıkardı murğ-ı dili dāne 'ākıbet

zülfi ejdehā:

1. **zülfi ejdehā:**
Gazel 122
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ejderha saçı. ||.Sevgilinin saçı.

Didüm ki çekdüm rencini bulmaga hūsnı gencini
İrmek aña mümkün degül bekler dü zülfi ejdehā

zülfi fettān:

1. **zülfi fettān:**
Gazel 473
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Gönül alıcı saçlara sahip olan sevgili.

Çeşm-i mestin içmege kan sanma müjgān öğredür
Ağz açup gūşına ol zülfi fettān öğredür

zülfi gibi gördi çün hāl-i perişānum benüm:

1. **zülfi gibi gördi çün hāl-i perişānum benüm:** --i, --di, --um, --üm--um
Gazel 282
Mısra: 5
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yüzün iki cihetinden sarkan saç. || Perişān, düzensiz, dağınık, uzun durumlarıyla aşışın aklını başından alır, perişān eder. Ondaki koku bazen kendinde mevcuttur, bazen da dışarıdan gelir. Misk ve anber bile sevgilinin saçı kadar güzel kokamaz. Rüzgar bu kokuyu alıp aşığa götürür. Rengi daima siyahtır. Aşığa tuzak tutar.

Zülfi gibi gördi çün hāl-i perişānum benüm
Egölüp gūşına söyler kākül-i müşgīn-i döst

zülfi-i girih-girini:

1. **zülfi-i girih-girini:** --i, --n, --i
Gazel 368
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin rüzgardan dolayı birbirine karışıp dolanan saçları kastedilmektedir.

Düşüp ayaklara pâ-mâl ola niçe
dil ü cân
Ger perişân ide ol zülf-i girih-
gîrini bâd

zülf-i hâl-ile:

1. **zülf-i hâl-ile:**

Gazel 477

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yanağına düşen

saç perçemi.

Ruĥları evrāk-ı güldür anda
zülf-i hâl-ile
Sakınur âhum yilinden çîn-der-
çindür

zülf-i ham-der-ham:

1. **zülf-i ham-der-ham:**

Gazel 35

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Kıvrım kıvrım saç.

Hey neler eyler bu kara günlüye
firkat şebi
Ĥať cüdâ kâkül cüdâ ol zülf-i
ĥam-der-ĥam cüdâ

zülf-i hindüsına:

1. **zülf-i hindüsına:--sı, --na**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin pek siyah

saçları.

Zülf-i Hindüsına anuñ niçe kâfir
dimeyem
Göz göre tapa öñinde büt-i
simîni ola

zülf-i kemend:

1. **zülf-i kemend:--i**

Gazel 381

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın kıvrımı. || Sevgilinin

saçının kıvrımı.

İy Muĥibbî dil niçe olsun ĥalâş
Gözleri ĥançer çeker zülf-i
kemend

zülf-i levlâ:

1. **zülf-i levlâ:**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Leyla'nın saç.

Belâ zencîrini Mecnûnlaym âĥ
Takar boynuma âĥir zülf-i Leylâ

zülf-i levlâsıdur:

1. **zülf-i levlâsıdur:--s, --i, --dur**

Gazel 390

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Karanlık saç(sevgili

bağlamında).

Zülf-i levlâsıdur alan Leylî'nüñ
Şabr u ârâm-ı dil-i Mecnûn
rebüd

zülf-i mâh-rüyân:

1. **zülf-i mâh-rüyân:**

Gazel 394

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Ay yüzlü sevgililerin

perçemleri.

Dirler ki ehl-i 'ışk 'alâyık-ı
mücerredend
Ammâ ki zülf-i mâh-rüyân
muĥayyedend

zülf-i mârdur:

1. **zülf-i mârdur:--i, --dur**

Gazel 342

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saç

*uzunluğu ve aşğın boynuna
dolanması sebebiyle yılanlara
benzetilmektedir.*

Mârdur zülf-i dilâ ĥaşd itse her
dem cânuña
Ėam degül tiryâkdür la'l-i
lebünden yaña kaç

zülf-i mârından:

1. **zülf-i mârından:--i, -n, -dan**

Gazel 76

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yılanı benzeyen

saçları.

Lebümi agzuña alsañ anı tiryâk-
durur sakla
Sakın sen zülf-i mârından ider
durmaz o sem peydâ

**zülf-i misk-efşân-ı döst
ruĥlarında deprenicek:**

1. **zülf-i misk-efşân-ı döst
ruĥlarında deprenicek:--lar, --
i, --n, --da, --ni, --cek-lar, -m, -
da**

Gazel 280

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin,yarenin

*saçlarından yayılan misk ü
amber kokusunun yanaklarında
kıpırdaması kastedilir.*

Cân u dil olur müşerref bü-y-ıla
'âlem tolar
Deprenicek ruĥlarında zülf-i
misk-efşân-ı döst

zülf-i müşg-bâr:

1. **zülf-i müşg-bâr:**

Gazel 437

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Misk gibi kokan zülûf.

Fitne-i 'âlem-durur her dem o
zülf-i müşg-bâr
Ĥ'âb yüzün merdüme göstermez
ol çeşmi ĥumâr

zülf-i müşg-i nâb:

1. **zülf-i müşg-i nâb:**

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saf miskli zülûf.

Ârızuñ üzre didüm ĥamdur bu
zülf-i müşg-i nâb
Didi âteş üzre düşse müda olur
pîç ü tâb

zülf-i müşgîn:

1. **zülf-i müşgîn:**

Gazel 457

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Misk kokulu yüzün iki

cihetinden sarkan saç.

Zülf-i müşgîn kaçan ol 'ârız-ı
zîbâya düşer
Göñül âşüfte olup soñucı
sevdâya düşer

zülf-i müşgîne:

1. **zülfi müşgine:--e**

Gazel 464

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Misk kokulu saç. II

Sevgilinin çok güzel kokan saçı.

Zülfi müşgine Muhibbî el uzat
tâ iresin

Ruğlarında dilberün iqbâl ü
devlet bestedür

zülfi nigâr:

1. **zülfi nigâr:**

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Resim gibi güzel sevgilinin

saçı.

Çevgân idüp zülfi nigâr çün
nâz-ıla olsa süvâr
Top eyle başuñ gel dilâ yolında
kıl gâltân aña

zülfi perîşândan:

1. **zülfi perîşândan:--dan**

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağmık saç.

Küh-i gamda key perîşân
olmuşam Mecnûn gibi
Ol saçı leylâ-şifât zülfi-i
perîşândan cüdâ

zülfi perîşândur:

1. **zülfi perîşândur:--dur**

Gazel 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Dağmık saçlar.

Hâtırum cemiyetini sorma
benden iy refîk
Çün hayâl ü fikr ol zülfi-i
perîşândur baña

zülfi resen:

1. **zülfi resen:**

Gazel 484

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

İp gibi saçlı.

Gönlümün cânbâzını zülfi resen
her sū çeker

Sanki mîknâfîsdur turmz anı her
mü çeker

zülfi reyhâni hayâli:

1. **zülfi reyhâni hayâli:--i**

Gazel 110

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin fesleğen kokulu

saçlarının hayalı.

Zülfi reyhâni hayâli bir sifâl-i
sînede

Su seper solmamag için dîde-i
giryân aña

zülfi reyhânuñ:

1. **zülfi reyhânuñ:--+un**

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Reyhan kokulu saç.

Göz yaşın cü eyledüm serv-i
hîrâmânuñ görüp
Cânla oldum esîrûñ zülfi-i
reyhânuñ görüp

zülfi şahbâzına:

1. **zülfi şahbâzına:--i, --na**

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin yırtıcı bir doğan

kuşu gibi dağmık saçı kastedilir.

Zülfi şahbâzına kapdurmak diler
dil murgını
Bülbül-i bî-çâreye n'eyler aceb
şahin salup

zülfi şeb-dîzi:

1. **zülfi şeb-dîzi:--i**

Gazel 110

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

|. Yağız atın yelesi. ||

Sevgilinin saçı.

Zülfi şeb-dîzi önine gerçi kimse
geçmedi
Eşk-i gülgünümle koşsun
vireyim meydân aña

zülfi şeb-dîz-ile:

1. **zülfi şeb-dîz-ile:**

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Hüsrev Perviz'in kara
yağız atının hızlıca koşarken
dalgalanan saçı ile.*

Zülfi şeb-dîz-ile koşdum bu
yaşum gülgünümü
Olmadı hem-pâm egerçi
virmişem meydân aña

zülfi şebinde:

1. **zülfi şebinde:--in, --de**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

*Sevgilinin gece karanlığı
renginde saçları,yandan sarkan
perçemleri.*

Âh kim zülfi şebinde dutdı bu
dil düzdini
Dilegüm budur ki zülfinde anuñ
ber-dâr ola

zülfi semen-sâya:

1. **zülfi semen-sâya:--a**

Gazel 162

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Yasemin saçan saç.

Serv kıddini görüp oldı gözüm
yaşı revân
Gönlüm âvâredür ol zülfi-i
semen-sâya düşüp

zülfi sevdâsın iden:

1. **zülfi sevdâsın iden:--sın, --den**

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçını arzu

etmek.

Zülfi sevdâsın iden baş terkin
ursa tañ mıdur
Çün hevâ ile tolu başı anuñ hem
çün habâb

zülfi sevdâsı-y-ıla:

1. **zülfi sevdâsı-y-ıla:--i, --sı, --y, --la**

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının sevgisi

ile.

Zülfi sevdâsı-y-ıla başa neler
getüriser
Bu kara bahtım ile fâli-i gümrâh
baña

zülfi-i siyâh:

1. **zülfi-i siyâh:**
Gazel 198
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin siyah saçı.

Kabe-i ulyâ yüzidür örtüsü zülfi-i
siyâh
İy Muhibbî perdeyi keşf it ruḥ-ı
raḥşânın öp

zülfi-i siyeh:

1. **zülfi-i siyeh:**
Gazel 458
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Siyah saç || Sevgili.

Ehl-i diller bendi ol zülfi-i siyeh
püşumdadır
'Âşıkunâ âhir helâki çeşmi ser-
hüşumdadır

zülfi-i siyehkâra:

1. **zülfi-i siyehkâra:--a**
Gazel 415
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Kötülük yapan, günahkâr,
suçlu saç II sevgilinin siyah
saçı.*

Bilmedüm sundum elüm zülfi-i
siyehkâra meded
Göre dîvâne dili sundı elin nâra
meded

zülfi-i yâra:

1. **zülfi-i yâra:--+a**
Gazel 187
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin zülüfleri.

*Sevgilinin yüzünün iki yanından
sarkan saç lülesi.*

Zülfi-i yâra ugrayup beñzer gelür
bâd-ı şabâ
Ol sebebdendür dimâg-ı âlemi
pür itdi tîb

zülfi zencîrin:

1. **zülfi zencîrin:--i, --n**
Gazel 423
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin zincire benzeyen
saç örgüleri.*

Zülfi zencîrin anünçün dakdı
dilber boynuma
Bu Muhibbî'yi bilür 'ışkında
şîr-i ner geçer

zülfi zencîrine:

1. **zülfi zencîrine:--i, --ne**
Gazel 131
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Saçın zinciri; saç.

Zülfi zencîrine tolaşdı dil oldı
mübtelâ
Eksük olmaz kandası dîvâneye
derd ü belâ

zülfi zencîrini:

1. **zülfi zencîrini:--i, --n, --i**
Gazel 457
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saç zinciri.

Zülfi zencîrini taksa n'ola
boynuma nigâr
Gördi dîvâneliği bu dil-i
şeydâya düşer

zülfi-i zünnârını:

1. **zülfi-i zünnârını:--i, --n, --i**
Gazel 382
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin ip gibi
saçları.(Bu ip küfrün sembolü
sayılmaktadır.).*

Zülfi-i zünnârını itsem arzû 'ayb
olmasun
Çünkü kıldum deyr ara ol dilber-
i tersâyı yâd

zülfidür niķâb:

1. **zülfidür niķâb:--i, --dür**
Gazel 142
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin gün
yüzünü esirgeyen,örtüp
saklayan peçe görevi gören
saçları kastedilmiştir.*

Gözlerüme kâh-ı mânîdür sirişk
Gâh gün yüzine zülfidür niķâb

zülfin giderse:

1. **zülfin giderse:--i, --n, --e, --r,
--se**

Gazel 281
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin
saçlarının gitmesini,yok
olmasını kastetmektedir.*

Yâr eger zülfin giderse gül
yüzünden gam degül
Çün Muhammed devridür küfre
ne hâcet iltifât

zülfin giderüp:

1. **zülfin giderüp:-er, -üp**
Gazel 86
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin aşık onu
görmesin diye peçe,örtü olarak
kullandığı saç ve perçemlerin
kenara çekilmesi kastediliyor.*

Zülfin giderüp yâr kaçan bî-
niķâb ola
Gören yüzini diye meger âfitâb
ola

zülfinden hevâ:

1. **zülfinden hevâ:**
Gazel 126
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) aşığın sevgilinin
saçlarına kavuşmak için
duyduğu arzu ve heves
kastedilmiştir.*

Dilde âteş gözde nem başumda
zülfinden hevâ
N'ola hâlüm bilmezem ışık-ıla
oldum mübtelâ

zülfine tolaşdı:

1. **zülfine tolaşdı:--i, --n, --e, --
aş, --dı**
Gazel 381
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Sevgilinin saçının zincirine
aşığın gönlünün takılı
kalmaması(aşk bağlamında).*

Gördi hâlin dil tolaşdı zülfine
Dâne ile ek ş er olur murğ bend

zülfini ańsam:

1. **zülfini ańsam:**--i, --n, --i, --sa, --m

Gazel 474

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçının anılması(aşık bağlamında).

Ėam şebinde zülfini ańsam
gelür cânım lebe
Giceler olsa uzun nite ki bîmâr
incinür

zülfini dagıtsa:

1. **zülfini dagıtsa:**--i, --ni, --sa

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saçlarının dağılması, yüzüne düşmesi kastedilmiştir.

İtse efşân zülfini dagıtsa gül
yüzine yâr
Aña beñzer âfitâbuñ yüzini
dutsa şehâb

zülfini ele almıs:

1. **zülfini ele almıs:**--mıs

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin cirit oyununda kullanılan çevgan gibi saçlarını aşığı yaralamak üzere kuşandığı kastedilir.

Hâlini top eylemiş meydân-ı
hüsñ içre nigâr
Zülfini almıs ele tâ kim ura
çevgân aña

zülfini kesse:

1. **zülfini kesse:**--i, --n, --i, --se

Gazel 467

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçını kesmesi kastedilmekte olup bu hareket aslında onun kâfirliğinin de giderilmesi olarak düşünülebilir.

Zülfini kesse nigârım göricek
anı didüm

Kať -1 zünnâr idüben müslim
olup dîne gelür

zülfinün bendi:

1. **zülfinün bendi:**--i, --n, --ün, --i

Gazel 493

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Sevgilinin) saçlarının düğümü.

Zülfinün bendi bu gönüm
dâmidür
Terk-i cân itmek de 'aşık
kâmıdır

zülfinün evşafını:

1. **zülfinün evşafını:**--i, --n, --ün, --i, --n, --i

Gazel 452

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saç ve kaküllerinin güzelliği ve özelliklerinin anlatılması kastedilmektedir.

Sıgmaya tomâra yazsam
zülfinün evşafını
Gül yüzi medhinde her yıl tâze
dîvânım çıkar

zülfinün her bir kılı:

1. **zülfinün her bir kılı:**--ü, --n, --ün, --i

Gazel 410

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçının her bir teli kastedilmektedir.

Olur her bir kılı zülfinün ejder
Kaçan kim kılsa çeşmi sihre
bünyâd

zülfinün kemendinden:

1. **zülfinün kemendinden:**--i, --nün, --in, --den

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saçını aşığın canını almak için boyna takılan kemende benzetilmiştir.

Gördi küyında gönül dîvânesini
ol habîb

Dakdı zülfinün kemendinden
hemân boynına ip

zülfinün zencirine:

1. **zülfinün zencirine:**--i, --ne

Gazel 96

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saç telleri ve onların aşık için kendini asabileceği bir ip olarak görülmesi kastedilmiştir.

Zülfinün zencirine bağlandı
çünkü cân u dil
İy Muhibbî tâ ebed kurtılmak
olmaya saña

zülfinün zencirini:

1. **zülfinün zencirini:**--i, --n, --ün, --i, --n, --i

Gazel 388

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
(Beyitte) sevgilinin saçının zinciri kastedilmektedir.

Gördi küyında yürür şürîde bu
dîvânesin
Zülfinün zencirini didi idün
boynına bend

zülfüñ:

1. **zülfüñ:**--ün

Gazel 261

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzünün iki tarafına sarkan saç bölükleri.

Pervâz ider murğ-ı dilüm her
yaña uçar
Hâl-i ruhuñ şevçine zülfüñ kılur
nişest

zülfüñ çün:

1. **zülfüñ çün:**--ü, --n

Gazel 492

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçının uğruna.

Gün yüzüñi görmege bu cân u
dil mâyil-durur
Lîk zülfüñ çün şehâb ol ni' mete
hâyil-durur

zülfüñ dâmına:

1. **zülfüñ dāmına**:--ü, --n, --l, --n, --a

Gazel 314

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin kıvrıkcık saçlarının tuzağına düşmek.

Dāne-i hālūñ görüp dil murğı
zülfüñ dāmına
Çünkü düşdi itmesün kurtılmaz
ol dām-ıla bahş

zülfüñ dırāzına:

1. **zülfüñ dırāzına**:--ü, --n, --l, --n, --a

Gazel 351

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının uzunluğu kastedilmektedir.

İsī lebūñi görse idi dirdi 'ayn-ı rüh
Zülfüñ dırāzına n'ola dinilse
'ömr-i Nüh

zülfüñ duzāğ ola:

1. **zülfüñ duzāğ ola**: -a

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının tuzak olması.

Dil murğı gördi dāne-i hālūñi
meyl ider
Bilmez anı ki bend ola zülfüñ
duzāğ ola

zülfüñ gibi:

1. **zülfüñ gibi**:--ü, --n

Gazel 341

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saçın gibi.

Muşhaf-ı hüsnūñ hākı ben
togrıyam kaddūñ gibi
Kāfirem zülfüñ gibi ger var-ısa
gönlümde keç

zülfüñ hevāsı ide:

1. **zülfüñ hevāsı ide**:--sı, --e

Gazel 138

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçına ulaşma isteği ve arzusu kastedilir.

Ya ide zülfüñ hevāsı küllī
cismümü hebā
Ya vişālūñ iydine irüp bu dil
kurbān ola

zülfüñ kesme:

1. **zülfüñ kesme**:--ü, --n, --me

Gazel 361

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

1) *Sevgilinin saçını kesmesi.*
2) *Sevgilinin perçemlerini aşıklara göstermemesi.*

Kesme zülfüñ döstüm 'ömr-
durur 'āşıklarūñ
Bir kılūñ kem olduğın kim
isteye ol ola yoğ

zülfüñ leyl-i mi' rāc olsa:

1. **zülfüñ leyl-i mi' rāc olsa**:--ü, --n, --sa

Gazel 325

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçlarının miraç gecesi gibi kutlu bir geceye benzemesi kastedilmektedir.

Yüzüñ "Ve'ş-şems" ü alnuñ
"Ve'd-duhā" dur
'Aceb mi zülfüñ olsa leyl-i
mi' rāc

zülfüñ tılsım itmişler:

1. **zülfüñ tılsım itmişler**: -ler

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının aşığa şifa verecek büyü, sihir, tılsım haline getirilmesi kastedilir.

Genc-i hüsnūñ üzre itmişler
meger zülfüñ tılsım
Bekler anı kimi ejderdür kimisi
mār ola

zülfüñ ucundan:

1. **zülfüñ ucundan**:--ün, --ın, --dan

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının ucu.

Şol kadar kan agladum zülfüñ
ucından döstüm
Ġarķa virdi bu vücūdum
zevraķın kıldı tınāb

zülfüñe dutıldum:

1. **zülfüñe dutıldum**:--+ü, --ne, --ıl, --du, --m

Gazel 182

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) aşığın sevgilinin saçlarına müptela olması, hayran kalması kastedilmiştir.

Gerçi vardum kūyuña evvel
dutıldum zülfüñe
Soñra hābs oldum ebed çāh-ı
zenaħdānuñ görüp

zülfüñüñ bendinde:

1. **zülfüñüñ bendinde**:--ü, --n, --ün, --i, --n, --de

Gazel 386

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Saç bağı.

Zülfüñüñ bendinde diller
çağrışup dirler meded
Kim düşe çāh-ı zenaħdān içre ol
çıkamaz ebed

zülfüñüñ büyü:

1. **zülfüñüñ büyü**:--ı

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

Sevgilinin saçının misk kokusu.

Zülfüñüñ büyü nigārā rāħat-ı
cāndur baña
Arızūñ ter tāze güllerle
gülistāndur baña

zülfüñüñ fikri ile:

1. **zülfüñüñ fikri ile**:--ü, --n, --ün, --i

Gazel 363

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalp İfade**

(Beyitte) sevgilinin saçının düşüncesi kastedilmektedir.

Zülfüñüñ fikri ile her gice
gönlüm tār olur

Gün yüzünsüzdür görünür 'âlem
içre rûzî telh

zulm:

1. **zulmuñi:-uñ, -ı**

Gazel 11

Mısra: 6

*I. Karanlık. II. Ölümsüzlük
suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Korkaram âhî tutup âşıkıların
hâttuñ gele
Koya mı zulmuñî hiç mazlumuñ
Allâh'ı saña

2. **zulma:-a**

Gazel 61

Mısra: 4

*I. Karanlık. II. Ölümsüzlük
suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Çeke cevr ü cefâ âşık idesin luţf
sen ğayra
Aceb var mı bu zulma hiç
cihânda kimse kıyıl hâ

3. **zulmı:-ı**

Gazel 431

Mısra: 3

*I. Karanlık. II. Ölümsüzlük
suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Ferdâyî hâttıra getürüp zulmı ko
bugün
Komaz kimesne hâkkımı alur
zamânedür

zulm elini uzatma:

1. **zulm elini uzatma:-za, -ı, -
ma**

Gazel 88

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*(Beyitte) eziyet ve zulüm
elini kendinden daha çaresizlere
uzatmamak,onlara işkence
vermemek kastedilmiştir.*

Uzatma bugün zulm elini
senden alçağa
Añ ol demi ki sorıla yarın şümâr
ola

zulm eyledi:

1. **zulm eyledi:-di**

Gazel 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Eziyet ve cefa göstermek.

Ne aceb kıydı aceb zulm eyledi
devrân aña
Virür idüm çäre ger olsa-y-ıdı
ben cân aña

zulm ile:

1. **zulm ile:**

Gazel 369

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zulüm ile, zorla.

Gözi yaşın her fakîrün zulm ile
baħr eyleme
Pâdişâh-ı dehr olmaksansa
yigdür yahşî ad

zulm u sitem:

1. **zulm u sitem:**

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Zulüm ve sitem.

Eylese cevr ü cefâ zulm u sitem
Âfiyetdür gelmez ol baña belâ

zulmât-ı nefis:

1. **zulmât-ı nefis:**

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Nefsin karanlıkları.

Zulmât-ı nefis içinde koma dest-
gürüm ol
Rüşen kılup derünümü yâ Rabb
vir ziyâ

zulmet:

1. **zulmetini:-i, -n, -ı**

Gazel 197

Mısra: 1

*I. Karanlık. II. Ölümsüzlük
suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Rüşen ter itdün uşbu cihân
zulmetini hep
Rûhî fedâk iy şanem-i ebtaħî
laķab

2. **zulmetde:-de**

Gazel 259

Mısra: 1

I. Karanlık. II. Ölümsüzlük

*suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Buldı Hızr emr-ile zulmetde
varup âb-ı hayât
Lîk taķdır imiş ol yolda
Sikender'e memât

zulmet içre:

1. **zulmet içre:**

Gazel 307

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Karanlıkta.

Lebleri virür Muħibbî mürde
cisme çün hayât
Tâlib olma zulmet içre âb-ı
hayvândur 'abeş

zulmet kaplamışdı:

1. **zulmet kaplamışdı:--mış, --
dı**

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Her yer ve her şeyin

*karanlık ve sıkıntıyla dolu olma
durumu.*

Kaplamışdı âlemi zulmet ser-â-
ser virdi nür
Şem-i ruşsârı anuñçün didiler
vehhâc aña

zulmet-i:

1. **zulmet-i:**

Gazel 3

Mısra: 3

*I. Karanlık. II. Ölümsüzlük
suyunun içinde bulunduğu
inanılan Zulumat ülkesi.*

Zulmet-i maħşerde yolın
bilmeyen âşîlerün
Şefkat idüp olasın her birine sen
reh-nümâ

zulmet-i haddünde:

1. **zulmet-i haddünde:--ü, --n, -
-de**

Gazel 252

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Sevgilinin yanağının

*karanlığı (aşığa karşı)
kastedilmektedir.*

Lebleründen bir nişan bulmadı
dil İskender'i
Zulmet-i haddünde çün kim
gizlüdür âb-ı hayât

zulmet-i hicrân:

1. **zulmet-i hicrân:**
Gazel 23
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Ayrılık karanlığı.

Teşne dilven zulmet-i hicrân
içinde kalmışam
Hızır olup ben kalmışa gül
göstere rāh iy şabā

zulmet-i şebde:

1. **zulmet-i şebde:--de**
Gazel 234
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Mahşer gecesi,gecenin en
karanlık hali.*

Ġaflet itme zulmet-i şebde uyan
aň yāruñı
Kesmedi zikrini Yūnus mesken
iken bañn-ı hüt

zulmet-i zūlfünde:

1. **zulmet-i zūlfünde:--ü(n), -de**
Gazel 84
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Saçın karanlığı II
sevgilinin kara saçlarının
güneşe benzetilen yüzü örtmesi,
böylece karanlığa neden olması.*

Zulmet-i zūlfünde lalūñ âb-ı
hayvāndur baña
İy mesīhā sözlerūñ derdūme
dermāndur baña

zulmı bī-had:

1. **zulmı bī-had:--ı**
Gazel 321
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hadsiz zulüm, sınırsız
haksızlık.*

Kulları hālin bilür dād eylemez
Zulmı bī-had han elinden el-
ğiyās

zulmı iden:

1. **zulmı iden:--ı, --e, --n**
Gazel 300
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Eziyet ve işkence eden
kişi(sevgili).*

İden zulmı aña çün pādīşehdūr
Muhibbī kime eylesün şikāyet

zulm-ı şarīh:

1. **zulm-ı şarīh:**
Gazel 348
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Açık bir zulüm.

Hāk-i pāyūñe Muhibbī diledi
süre yüzün
Dūr kılduñ güzelüm itdūñ aña
zulm-ı şarīh

zulm-ı şarīh itdi:

1. **zulm-ı şarīh itdi:--dı**
Gazel 352
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Apaçık eziyet etmek.

Cümle 'uşşākını katl eyledi
dilber didiler
Kıymadı ben kulına itdi baña
zulm-ı şarīh

zūlüf:

1. **zūlüfün:--üñ**
Gazel 253
Mısra: 5
Saç II Sevgilinin saçı.

Ruñuñla zūlüfün gitmez
dilümden
Yiter rindāna bu keşf-i kerāmāt

zūlüfi hayālin:

1. **zūlüfi hayālin:--in**
Gazel 136
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
Sevgilinin saçının hayali.

Sīne-i sūzında zūlüfi hayālin
didi dil
Mārı kim gördi Muhib āteş anuñ
ini ola

zūnnār-ı zūlfün-ile:

1. **zūnnār-ı zūlfün-ile:--ı, --le**
Gazel 422
Mısra: 6
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*(Beyitte) sevgilinin kara
uzun saçları Hristiyan keşişlerin
siyah kemerine
benzetilmektedir.*

'Aqlumı alduñ evvel imāna
kaşduñ āñır
Zūnnār-ı zūlfün-ile çeşmūñ
Firenge beñzer

zūnnārımı kesdürüp:

1. **zūnnārımı kesdürüp:--ı, --n,
--ı, --dür, --üp**
Gazel 432
Mısra: 2
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hristiyanlığın sembolü
olan kara kuşaktan kurtulmak
yani Kafirlikten kurtulmak
kastedilmektedir.*

Ruñları zūlfine her dem turmuş
imān 'arz ider
Kesdürüp zūnnārımı tarz-ı
müselmān 'arz ider

zūnnārımı kese:

1. **zūnnārımı kese:--ı, --n, --ı, --
e**
Gazel 259
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalp İfade**
*Hristiyan keşişlerin çıplak
ten üzerine kuşandıkları kıldan
yapılmış, kaba ve sert kuşak II
Sevgilinin saçlarının kesilmesi
kastedilmektedir.*

Kese zūnnārımı ger görse yüzüñ
ehl-i şalīb
Kaldurup parmağımı getüre ol
dem şalavāt

zū'n-nūn:

1. **zū'n-nūn:**
Gazel 462
Mısra: 10
*Hz. Yunus'un lakabı olup
"Balık sahibi" anlamına
gelmektedir.*

İy Muhibbī 'ışk deryāsındaki
'aşıklar
Kim şümār ide-bilür su yirine
zū'n-nūn akar

2. **zū'n-nūn'a**:- 'a

Gazel 463

Mısra: 16

*Hz. Yunus'un lakabı olup
"Balık sahibi" anlamına
gelmektedir.*

Yaşum deryā olalı ağlamakdan
İçinde bu gönül Zū'n-nūn'a
beñzer

zürefā:

1. **zürefā:**

Gazel 40

Mısra: 10

*Keyfine düşkün zarifler l
seçkin kimseler.*

Lal-i dildāra Muhib
beñzedügiyçün mey-i nāb
Bezm-i şevk içre düşürmez anı
elden zurefā

.....:

1. **.....:**

Gazel 65

Mısra: 2

...

Düşürme elden sākī şarāb-ı
rāhat-ı dil hā
Ki dirler dāfi-i ğamdur ki
cümle maḥfil hā